

זהר ויקרא חלק א'

1	ויקרא
134	צו
187	שמיני
223	תזריע
279	מצורע
300	אחרי מות
438	קדושים
483	אמור
597	בהר
623	בחקתי
644	במדבר
668	נשא
708	אדרא רבא
748	בהעלותך
798	הערות של סוף הספר

ב/א	
פרשת ויקרא	
ויקרא רבי אלעזר פתח "שאל לך אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה", הסתכלתי בדורות ראשונים ודורות אחרונים, מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים. הדורות הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחכמה העליונה ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסיני, ואפילו הרשעים שבישראל היו יודעים בתוך האותיות את החכמה העליונה, ויודעים בתוך האותיות העליונות, ותוך האותיות התחתונות חכמה להנהיג את המעשים בעולם הזה.	
ויקרא רבי אלעזר פתח (ישעיה ז יא) שאל לך אות מעם יהוה אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה! אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין דרין קדמאין הוו ידעין ומסתכלין בחכמתא עלאה וידעין לצרפא אתוון דאתיהיבו ליה למשה בסיני ² ואפילו חייבין דבהון בישראל ³ הוו ידעין ⁴ גו אתוון חכמתא עלאה וידעין גו אתוון עלאין וגו אתוון תתאין ⁵ חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא	
בגין דכל את ואת דאתמסר ליה למשה הוו מתעטרין ⁶ וסלקין על רישיהו דחיוון ⁷ עלאין	ויקרא, רבי אלעזר פתח "שאל לך אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה", הסתכלתי בדורות ראשונים ודורות אחרונים, מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים. הדורות הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחכמה העליונה ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסיני, ואפילו הרשעים שבישראל היו יודעים בתוך האותיות את החכמה העליונה, ויודעים בתוך האותיות העליונות, ותוך האותיות התחתונות חכמה להנהיג את המעשים בעולם הזה.
	משום שכל אות ואות שנמסרה למשה היו מתעטרות ועולות על ראשי החיות

¹ עי' בז"ח שיה"ש מאמר אליהו על אותיות [סח ע"ג] ותבין משם (יהל אור). ז"ל: והא תשעה הוו אלא תלת אתוון מצטרפין גו צירופא חדא בהאי סטרא ובהאי סטרא לתלת תיבין סלקין ונחתין ואינון טמירין ברזא יה"ו גליפו דשמא קדישא מחקקא יה"ו יה"ו יה"ו אלין גניזין בעמודא קדמאה דאיהו עמודא דימינא יה"ו יה"ו יה"ו אלין גניזין בעמודא דשמאלא למהוי כורסייא שלימא ברזא דעשרין ותרין אתוון דאלפא ביתא ההוא קים קדישא כניש ונטיל בנוויה ברזא בך וע"ד נגילה ונשמחה בך.

² בזמן בית המקדש היו הרבה נשמות חדשות נמשכות מזהר האצילות, ולכן היו יודעים חכמתא עילאה, היא המדרגה העליונה שבחכמת הקבלה לדעת תוכיות הסודות בסתרי ההשתלשלות וסתרי האותיות וצירופיהם עד שהיו יודעים להשתמש בהם (רמ"ז). עי' שעה"ג הק' ו: אין בנו כח בכל הזמן הזה רק להמשיך אלו הנשמות החדשות, אותם שהם מן הבי"ע, שהם סוד נשמה רוח נפש כנודע. אבל לעתיד לבא אחר התחיה, יבואו נשמות חדשות יותר מעולות, שהם מעולם האצילות והם מבחי' הנשמה דאצילות שהיה לאדה"ר, הנקראת בשם זיהרא עילאה, וכו' וז"ס מ"ש בס"ה פרשת פקודי (דף רנג ע"א), שמיום שנחרב בית המקדש, לא נכנסו נשמות בהיכל האהבה. כי אלו החדשות דפנים בפנים מן עולם האצילות, לא נכנסו שם. אבל הנשמות שמן הבי"ע החדשות, אפשר שיבואו אפילו בזמן שלאחר החרבן.

³ כגון אחז וחביריו (אור יקר), עי' איכ"ר פ"ב ס"ה.

⁴ אצל הצדיקים איתא "ידעין ומסתכלין" ע"ד הד' שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ב זהר ח"ב רנד ע"ב), מה שלא אמר כך בחייבין, שלא אמר כי אם הוו ידעין (רמ"ז).

⁵ אלו מעולם העליון בינה ואלו מעולם התחתון מלכות (שער מאמרי רשב"י בראשית ג ע"ב). מפרש לקמן (יהל אור).

⁶ עי' רח"ו לקמן קמט ע"ב ש"מתעטר" בכל מקום בזהר ר"ל מזדווג.

⁷ כי כל חיה תחת אות א' כמ"ש למטה ובכמה מקומות (יהל אור).

<p>קדישין¹ וכלהו חיוון הוו מתעטרי בה² ופרחין גו אורא דנחאת³ מנו אורא עלאה דקיק דלא ידיע⁴ וסלקין ונחתין⁵ אתון רברבין ואתון דקיקין אתון רברבין נחתין מנו היכלא עלאה⁶ טמירא דכלא ואתון דקיקין הוו נחתין מנו היכלא אחרא תתאה⁷</p>	<p>העליונות הקדושות, וכל החיות היו מתעטרות בהן, ופורחות לתוך האויר, שיורד מתוך האויר העליון דקיק ולא ידוע, ועולות ויורדות אותיות גדולות ואותיות דקות. האותיות הגדולות יורדות מתוך ההיכל העליון הטמיר של הכל, והאותיות הדקות היו יורדות מתוך היכל אחר תחתון.</p>
<p>ואלין ואלין⁸ אתמסרו ליה למשה בסיני וחבורא דאתון⁹ דאינון מתחבראן בטמירו בכל את ואת כנון א' את יחידא מתחבראן עמה בטמירו¹⁰ תרין אחרנין ל' ק' וכן בלהו אתמסרו ליה למשה בסיני וכלהו טמירין גו</p>	<p>ואלה ואלה נמסרו למשה בסיני, וחבור האותיות שמתחברות בסתר בכל אות ואות, כמו א' אות יחידא מתחברות עמה בסתר שתי אחרות ל' ק', וכן כולן נמסרו למשה בסיני, וכולן נסותרות בתוך החברים אשריהם. "שאל לך אות", אות</p>

¹ קודם מסירתם למשה היו נעלמות סתומות למעלה, ולא היו מלאכי מרום יודעים תלייתם בשרשם העליונים וכו', ובהגיע תור נתינת התורה, האירו האותיות על ראשי החיות ונתעטרו החיות בשרשיהם העליונים (אור יקר). פי' "ב מלאכים הנושאים הכסא (מ"מ).

² האותיות הם נכללות מכל הענפים, דהיינו התפשטות החיות, כדרך כל עלה שהיא כוללת את עלולין, וכך העלולים נכללים מעלתם מפני שהם יוצאים ממנה, וכ"ז שלא נתנה תורה, היו העלולים בהבדל מעלתם והעלה בהדל מהעלולים, ולא האירו האותיות באותם המציאות הכלולים בהם, והחיות מאור האותיות, וכיון שנתנו האותיות למשה, מיד ירדו האותיות מהסתרם והעלמן והאירו האותיות בחיות, והחיות באותיות (אור יקר).

³ דהיינו ליסוד דנוק' הנק' אורא (מ"מ).

⁴ פי' יסוד דאימא, שכל היסודות נק' אורא (מ"מ). מבראשית עד ויכולו דל"ת תיבות, ואם נקבה תל"ד גימ' ב"פ אויר, שאויר הוא זיווג עילאה אחעה גימ' גימ' אויר זיווג תחתון יוצא מזיווג עליון, וז"ס בהר ויקרא ב ע"א "ופרחין גו אורא וכו' דלא ידיע" והנה ב' אויר הנ"ל שהם ב' זיווגים הנ"ל הם שתיים שהן ארבע כמנין דל"ת שהוא ארבע וכן מספר ב"פ אויר כ"ל. והנה תל"ד באלב"ם הוא כסא כונן למשפט כסאו וזהו עד ויכולו וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כו' וז"ס המשנה אמרה הדל"ת הריני נזירה אם נפתחת אני (יהל אור).

⁵ כל האותיות היו מעלות מ"ן למעלה לקבל תוספת אורן (רמ"ז).

⁶ בינה, ששם אותיות גדולות (יהל אור).

⁷ מלכות ששם אותיות קטנות בסוד אחות לנו קטנה כידוע ה' זעירא א' זעירא (יהל אור). עי' ח"ב קכז ע"א שהיכלא עלאה היא אפרסמון והיכלא תתאה היא אפריון.

⁸ עי' בזו"ח במתניתין דטעמים, תרין גלגלין סחרין (יהל אור).

⁹ שהן ע"ב פרקי המרכבה שבהן התנועה דידיים ורגלים ועיקרן כ"ב כ' אצבעות, ועינים א' ומ"ש בס"י ברית המעור (חסר – אדצ"ל "תלוי") בעינים כמ"ש ברית כרתי לעיני כו' וראיתיה לזכור ברית וכו', ופה וצואר א', כי התחלת הפה מהצואר, וראשית הרוח וקול ודבור משם, ולכן ו' אותיות הן משנים שנים, והי"ב אע"פ שהן מה' נכללים בד', כי הה"א עיקרו ד' גוונין שנעשין ה' גוונין, וזהו שם י"ב דפרח בהו אליהו בידים ורגלים, שבהם מעופף האדם, י"ב בקר דתחיתה שבהן סלקא והוא אדנ"י במילואו, וכמ"ש כאן "ופרחין גו אורא וכו'", וזה ענין החיות והאופנים וקרא זה אל זה, כי החיות של הפנים מתגלין וג"כ מתפרדין, לבד אדם שמחוברין ומכוסין, ולכן בפרצוף אדם זו"ג, וזהו שנא"ן, שברך הילוכן הקדם של כולם שור מימין, וכסדר הנ"ל, והאחרונה אדם מקדם, ולכן י"ב פרצופים, כי אדם מכוסה, וכל האדם א', לכן בכללן י"ג. וכה באופנים, שכ"א אופן בתוך האופן, והיה צריך לד' גלגלים, אלא שהפנימי א"צ רק א', ושם חיבורן כנ"ל, והן י"ב, והילוכן בשם י"ב הנ"ל, ושל חיות בג' היות היודעים דמלך כו', שהן מנצפ"ך (הן בספי' משולשים) ואדם של האופנים בארץ, ולכן היחוד ע"י אדם אשר בארץ, והוא אופן א' בארץ, כי אינו בגלגלים כנ"ל, והוא א' ועי' בזו"ח נ ע"ב (יהל אור).

¹⁰ ר"ל במילואו כמו שמפרש והולך (יהל אור).

¹¹ כמ"ש שאל"ף אינו בחשבון האותיות, רק הוא כלל של כל האותיות, כידוע וכמ"ש בס"י, ואל"ף מעיד על יחודו של עולם, שהוא ראשון כמ"ש בפ' בראשית דף ג ע"ב, כל יחודי בך כו', אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו'. וכ"ז מעיד האלף, כי ה' מוצאות אחר"ע מוצא הראשון, ומוצא האחרון בומ"ף והאמצעי דטלנ"ת, וראשון של ראשון א', ואמצעי של דטלנ"ת ל', וסופו של בומ"ף ק', וזהו אל"ף. וכן בכלום יש סוד בכל צירוף ומילוי, והן שתין אתון, ששים גבורים מסוד בוצד"ק דגניו בגו אמא עטרא דגבורה, ועם י"ב אתון דמנצפ"ך ע"ב, כמ"ש בזו"ח שיה"ש ע"ש. וכל ע"ב שייפין דגופא, נטלין בהון, וכן ע"ב פרקי המרכבה, וכן של העולם (יהל אור).

ממש, שכולם היו נוסעים {מתנהגים} חברים זכאין אינון שאל לך אות אות ממש בסוד האותיות.	דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון!
וכן ברחב, מה כתוב "ונתתם לי אות אמת", זו אות ו', שזו נקראת אות אמת. ואם תאמר שאר האותיות אינן אמת. כן, אלא האות הזו נקראת אות אמת. "העמק שאלה" זו אות ה' אחרונה שבשם הקדוש. או הגבה למעלה, זו אות יו"ד, הראש שבשם הקדוש, וזהו סוד הכתוב "שאל לך אות מעם ה' אלהיך", אות מן השם הקדוש משמע, שכתוב "מעם ה'", שזהו שמו של הקדוש ברוך הוא, אות אחת שבו, והמשכן עומד על זה.	וכן ברחב מה כתיב (יהושע ב יב) ונתתם לי אות אמת דא את ו ² דדא אקרי אות אמת ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת אין אלא אות דא ³ אות אמת אקרי העמק שאלה ⁴ דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא ⁵ או הגבה למעלה ⁶ דא את יו"ד ⁷ רישא דבשמא קדישא ודא איהו רזא דכתיב שאל לך אות מעם יהוה אלהיך אות משמא קדישא משמע דכתיב מעם יהוה דדא איהו שמא דקודשא בריך הוא את חד דביה ומשכנא קאים על דא ⁸
בא וראה כשעלה הענן על המשכן, ושרה עליו כל אותן המרכבות וכל	תא חזי כד סליק עננא על משכנא ושרא עלוי כל אינון רתיכין וכל
	ב/ב
אותם כלי המשכן שלמעלה, כולם היו בתוך הענן. מה כתוב "ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן" וכתוב "ויבא משה בתוך הענן".	אינון מאני משכנא דלעיל כלהו הוו גו עננא ⁹ מה כתיב (שמות מ לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכתיב (שם כד יח) ויבא משה בתוך הענן
"ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה", אם משה לא היה יכול להיכנס למשכן, למה היה יושב בהר כל אותם ארבעים הימים. אלא (אינו) (כדי לקבל התורה בפעם אחרת, שהרי שני לוחות נשברו בראשונה, ועתה היה בהר כבראשונה.	ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה (שמות כד יח) אי משה לא הוה יכיל לאעלא למשכנא אמאי הוה יתיב בטורא כל אינון ארבעין יומין אלא (ס"א אינו) (בגין לקבלא אורייתא זמנא אחרא דהא תרין לוחין אתברו בקרמיתא והשתא הוה בטורא כמלקדמין
אמר רבי יוסי אם כן והרי כתוב "ויקם משה את המשכן" וכו' וכתוב "ולא יכול משה לבא אל אהל מועד", וכתוב "ויהי	אמר רבי יוסי אי הכי והא כתיב (שם מ יח) ויקם משה את המשכן וגו' וכתיב ולא יכול

¹ כל העולמות כולם וכל הנפלאות נעשים על ידיהן, ולכן הנסים נקראו אותיות כמ"ש הגידו האותיות לאחור (יהל אור).

² כל נפשות הגרים הם מן המלכות נקבה, בסוד גר צדק [ע"י תיקו"ז יט ע"א ולקמן ח"ג קח ע"א שצדק כינוי למדת המלכות], והיא שאלה מהם, שיעלו אותה על הת"ת הזכר, הנקרא אמת, אשר משם נשמות בני ישראל (שעה"ג הק' לו).

³ ר"ל אות הוא סימן על דבר, וכן האותיות הן סימן על המדות, כמו ד' אותיות הו"ה ב"ה (ומדתו) [ו' מדתו] של עיקב, ו"ק אמת, כמ"ש תנן אמת ליעקב, וא"ו הוא ע"ב, סימן ואות על מדת אמתו (יהל אור).

⁴ היינו אותיות קטנות (אור יקר).

⁵ ישעיה אמר לאחז: שאל לך אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה. הנביא היה כוונתו להחזירו בתשובה ולהבדילו מע"ז והיה אומר לו מה לך לרדוף אחרי הבעלים מפני תועלת עניני ע"ז בגשמיות ומעשה התולים אשר לעובדי ע"ז, הבדל ממנה ולענין מה שאתה חומד מעשה העולם ותעתועיו אני אתן לך אות מידו של הקב"ה אם חפצך להשיג עניינים גשמיים בעולם הזה שאל לך מאותיות קטנות, ותהנה בה מענייני הגשמיים ואפם חפצך להשיג ענייני הרוחניים לעולם הבא שאל לך מאותיות גדולות (אור יקר). מלכות (מ"מ).

⁶ היינו אותיות גדולות (אור יקר).

⁷ אבא (מ"מ).

⁸ משכן שהוא רומז למט"ט קאים על הו"ה א"נ משכן שבעולם הזה קאים על הו"ה זו (מ"מ).

⁹ הכוונה להורות יחוד העולמות בהשתלשלותם, ואמר שמקדש של מעלה ירד ושרה ונתייחד עם מקדש של מטה, וזה רמז בפסוק (שם מ לד) ויכס הענן את אהל מועד, הוא התחתון, וכבוד ה', שהוא כל אותן הרתיכין ומאני מקדשא דלעיל, מלא את המשכן העליון שהיה שם בתוך הענן (רמ"ז).

<p>משה לבא אל אהל מועד וכתוב ויהי משה בחר ארבעים יום וגו' וכתוב (ויקרא א א) ויקרא אל משה וגו' משמע דמשה בטורא הוה בההוא זמנא דקרא ליה וכתוב (שם) מאהל מועד ואהל מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בינייהו דישראל הוה אמר ליה בההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין וארבעין יומין הוה משה בטורא ועננא אהרא עלאה הוה מתקן משכנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) תרי ענני הווי' (ס"א ענן דנהיר וענן דחשיך) חד דעאל ביה משה² וחד דשאר י על משכנא³</p>	<p>משה בהר ארבעים יום" וגו', וכתוב "ויקרא אל משה" וגו'. משמע שמשה היה בהר באותו זמן שקרא לו, וכתוב "מאהל מועד", ואהל מועד לא היה בהר סיני, שהרי בין ישראל היה. אמר לו באותו זמן נשלמו ארבעים ימים, וארבעים ימים היה משה בהר, וענן אחר עליון היה מתקן את המשכן ומתקן את השלחנות, מכל אותן רוחות קדושות להתקין מקום, שהרי) שני עננים היו (ס"א ענן המאיר וענן המחשיך), אחד שנכנס בו משה, ואחד ששרוי היה על המשכן.</p>
<p>תא הוי מה כתיב (שמות מ לד) וכבוד יהוה מלא את המשכן מלא לא כתיב אלא מלא דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא⁴ תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא⁵ ארבע סטרין דמשריין אתגניזיו⁶ תקונא קדמאה⁷ דחד משמרה מאינון ארבע</p>	<p>בא וראה מה כתוב וכבוד ה' מלא את המשכן, לא כתוב מלא אלא מלא, שהיה שלם למעלה ולמטה עם המשכן שלמטה, תיקון טמיר שירד למטה ונתקנה השכינה. ארבעה צדדים של מחנות נגזזו, תקון ראשון של משמרה אחת מאותן</p>

¹ הן שכינה של אצילות ושל בריאה, שבהר סיני של בריאה שם עאל משה ושם ניתן התורה מצד אימא דמקנן בכורסייא ושם הוא הפה כמ"ש בזו"ח שה"ש שהוא בינה כידוע, ושם יצירת הולד במ' יום, ולכן ניתן התורה למ' יום. וענן המשכן של אצילות לא יכול משה לבא שלא היה במדרגתו אלא בבריאה שמשם התורה כידוע בהרבה מקומות (יהל אור).

² סוד ענן מלכות (רח"ו).

³ בינה (רח"ו). ר"ל שענן שהיה בהר שנכנס בו משה היה ענן של מלכות, וענן שהיה במשכן דכתיב ביה ולא יכול משה לבוא הוא ענן הבינה (מ"מ).

⁴ פי' דאי כפשטיה דקרא שכבוד ה' שהוא מלכות מלא למשכן, א"כ מלא מבעי ליה ומדכתיב מלא ש"מ שכבוד ה' שהיא מלכות נשלמה ונתמלאת מן הבינה. ואח"כ באה למשכן שבעולם הזה, וז"ש דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא (מ"מ).

⁵ פי' הארת הבינה שירדה למלכות ומשם נתקנה (מ"מ).

⁶ בהיכל הרצון (רח"ו). ענין ד' חיות הקודש עילאין על כולא ויתבין על ד' פתחין בהיכל הרצון לד' סטרא עלמא ואינון לפנין מן הפתחים והם נפש דהיכל הרצון דבריאה ושאר חילין דתמן הם ענפי' להם כי אלו הם העיקרים וכולם נקרא נפש היכל הרצון וההיכל עצמו הוא הגוף ולמעלה מהם הוא רוח ההיכל והוא רזיאל רוחא עילאה ואינו רזיאל הנמנה עם "ב חיות הקודש והנשם" היא בחי' הגוף של הת"ת דאצי' דהיינו כלי הפנימי מן הג' כלים ולבושים שיש לת"ת דאצי' היא נעשה בכאן נשמה עי' המשך לשונו בסוף הספר (זהר הרקיע).

⁷ ר"ל ד' חיות הקודש הן ד' מלאכים ארגמ"ן כידוע, והן מתפרשין ל"ב, כמ"ש בפ' ויקהל פקודי (רכב ע"א רנד ע"ב), שכ"א מתפרש לתלת, וכן כ"א מאלו הד' מתפרש ל"ב, וכן לעולם כמ"ש שם (רכב ע"ב). ומפ' כאן שמיכאל שהוא פני אריה אל הימין, תחתיו ד' מלאכים לד' סטרי עלמא, כמ"ש וארבע פנים לאחת, ותחת כ"א תחתיו ממונה א' בארץ, י"ב מלאכים ממונים תלת לכל סטר, והממונה אשר בשמים, מושל על אשר בארץ ועל כל י"ב ממונים שלו. ואותן שבשמים הן ד' כללים, ועליהם ד' אותיות, וכולם תחת מיכאל, וע"ג אות א', שמושל על כולם, והוא אות שמושל ע"ג מיכאל, שהוא על כולן. וכן בד' חיות הקודש בכללם א' ע"ג, בסימן ארגמ"ן, מט"ט נוריא"ל כידוע, וכן כאן הוא ג"כ בגבריאל, כמ"ש לקמן דף ג' ע"א ע"ש. וכן הוא בכל ד' חיות הקודש, דד' סטרין. וזה סדרן:

	א	ר	ק	ו	י	א	ל	ם	ש	ה
צדקיא	רויאל	יופיאל	קדומיאל	מיכאל	חזקיא	רחמיאל	גבריאל	קפציאל	שמעיאל	
תחתו א'	רומיאל	חבמיאל	אריאל		גזריאל	קדשיאל	עזאל	רנויאל		

וסדרן בימין מלמעלה למטה **ויקרא**, ובשמאל להיפך, כי שמאל סדרן למפרץ, כידוע בסוד שם ע"ב, וסוד תשר"ק. וכן שם המ"ם באמצע, ונתהפך למ"ם פתוחה, לפי שהוא תחלת השם של משה. ובכ"ה ה' אותיות סוד ה"ח וה"ג כידוע (יהל אור).

<p>משריין כלא עד דאתקנו¹ רישא לסטר ימינא צדקיא² ל רב ממנא רב משריין דאיהו תחות שולטנא דמיכאל ועמיה³ הו מתקנן כל אינון משריין תחות ידיה וחד ממנא אתקם על ארבע תלת⁴ ארבע לתתא בגין דכל⁴ אינון משריין עלאין כד נחתין לתתא משניין שמא דלהון בשמהן אחרנין כד⁵ אינון עלאין לא משתנין לעלמין והאי ממנא עלאה צדקיא² ל קאים עלייהו לנו את חד נציין על רישייהו ואיהו א' זעירא⁶ כד האי את נציין כלהו נטלין לההוא אתר דנציין האי נצייו</p>	<p>ארבע מחנות, הכל עד שהתקנו הראש לצד ימין, צדקיא² ל הממונה הגדול, גדול המחנות, שהוא תחת שלטונו של מיכאל² ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות תחת ידו. וממונה אחד הוקם על ארבע שלש ארבע למטה, לפי שכל אותם המחנות העליונים, כשיורדים למטה משנים את השם שלהם בשמות אחרים, כשהם עליונים לא משתנים לעולמים. והממונה העליון הזה צדקיא² ל עומד עליהם לפנים, אות אחת נוצצת על ראשיהם, והיא א' קטנה, כשהאות הזו נוצצת כולם נוסעים לאותו מקום שנוצצת ההתנוצצות הזו.</p>
<p>לנו מנייהו רזיא² ל רב ממנא רב משריין דקיימא לנו תחות שלטנותא דמיכאל ועמיה כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי רומיא² ל וסחרין ליה י"ב ממנן תלת תלת ארבע זמנין ורזיא² ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמה את חד נציין על רישייהו דכל אינון משריין ואיהי את ר'⁷ כד האי נציין⁸ נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נצייו האי את קיימא על עונשא דמגלה רזין וסימניך (משלי יג יח) ריש וקלון</p>	<p>לפנים מהם רזיא² ל הממונה הגדול, גדול המחנות שעומד לפנים, תחת שלטונו של מיכאל² ל, ועמו כל אותם מחנות שתחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא רומיא² ל, וסובבים אותו י"ב ממונים, שלש שלש ארבע פעמים, ורזיא² ל הממונה הגדול עומד על כולם, שלא השתנה שמו. אות אחת נוצצת על ראשם של כל אותם המחנות, והיא אות ר', כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו עומדת על העונש של מגלה הסודות וסימנך ריש וקלון.</p>
<p>לנו מנייהו יופיא² ל רב ממנא רב משריין תחות שלטנותא דמיכאל ועמיה הו מתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה ולא אתגליין הכא בחושבנא בגין דלא אשתלימו הכא עד דאתו לבית עולמים דתמן אשתלימו כלהו</p>	<p>לפנים מהם יופיא² ל הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של מיכאל² ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, ולא התגלו כאן בחשבון משום שלא נשלמו כאן, עד שבאו לבית עולמים, ששם כולם נשלמו והתרבו</p>

¹ פ' תיקון הראשון מאותם ד' מחנות כולם אחר שנתקנו הוא צדקיא² ל (מ"מ).

² פ' עמיה דצדקיא² ל (מ"מ).

³ ד"פ שלשה שהם י"ב (מ"מ).

⁴ פ' דקשה ליה למה לא הזכיר שם הד' כמו מיכאל² ל ורזיא² ל. ותיירץ שד' שהם לתתא משתנה שמם לכך לא הזכיר שמם אבל רזיא² ל ומיכאל שאין שמם משתנה לכך הזכירם (מ"מ).

⁵ צ"ל בר אינון כו' וכן הוא בב"ר ר"פ עח, ועי' לעיל פרשת בראשית לד רע"ב (לש"ו). מבוואר בזוה"ק (בראשית לד סע"א) כי יש ב' מיני מלאכים שנבראו שניהם ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזוה"ק (בראשית יז ע"ב, ויה ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכולם. אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למיניהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף למיניהו וכו', והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) וע' פ' יתרו (צד ע"א). אבל אותן שנאמר בהם למיניהו, הם אינם משתנים לעולם ואינם מתגלים לבני אדם אלא רק בבחי' השגה ושכל ולא בחוש, [והם נתגלו להרשב"י זללה"ה וזיע"א בעת שחיבר את התיקונים] (דע"ה ח"ב כט ע"א).

⁶ כי צדק היא המלכות ולכך נק' צדקיא² ל וא' זעירא (רח"ו). עי' לקמן נג ע"ב ובח"א רלד ע"ב רלט ע"א ועי' ח"ב נח ע"א (לש"ו).

⁷ צ"ל ש' (יהל אור).

⁸ היא ר' של רזיא² ל (רח"ו).

<p>ואסנו משריין בשלימו ומה דאמרן הכא כל אינון משריין דתחות ידיה דאתמסרו בההוא שעתא לאעלא עמיה וחד ממנא קיימא עליהו והכמיא"ל שמייה וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאמרן ויופיא"ל רב ממנא קיימא על כלהו דלא אשתני שמייה</p>	<p>המחנות בשלמות. ומה שאמרנו כאן כל אותם המחנות שתחת ידו שנמסרו באותה שעה להיכנס עמו, וממונה אחד עומד עליהם ושמו חכמיא"ל, וי"ב ממונים טובבים אותו, לכל צד שלש שלש, כמו שאמרנו. ויופיא"ל הממונה הגדול עומד על כולם, שלא משתנה שמו.</p>
<p>את חד נציין על רישיהו דכל אילין משריין ואיהי את ק' וכד נציין דא נמלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו האי את ק' תלייא באורא ואכפיא תלת זמנין ביומא וסלקא ונחתא תרין אתוון אילין ק' ר' אינון אתוון דקיימין באמצעייתא חד דחפי לאת א' וחד דחפיא על י' דאיהי לבתר</p>	<p>אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והיא האות ק', כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו ק' תלויה באור, נכנעת שלש פעמים ביום, ועולה ויורדת. שתי האותיות הללו ק' ר' הן אותיות שעומדות באמצע, אחת המכסה על אות א', ואחת שמכסה על אות י' שהיא אחר כך.</p>
<p>לגו מנייהו קדומיא"ל רב ממנא רב משריין תחות שולטנותא דמיכאל ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא קיימא עליהו בתרעא דאתקרי אריא"ל וי"ב ממנן סחרין ליה תלת תלת לכל סטר והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עליהו דלא אשתני שמייה לעלמין חד את קיימא נציין על רישיהו והוא את י'²</p>	<p>לפנים מהם קדומיא"ל הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של מיכאל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא אריא"ל, וי"ב ממונים טובבים אותו, שלש שלש לכל צד. והממונה הזה קדומיא"ל עומד עליהם, שלא משתנה שמו לעולמים. אות אחת עומדת ונוצצת על ראשיהם, והיא האות י',</p>
<p>ג/א</p>	
<p>כד האי נציין נמלין כלהו לההוא נציצו דנציין</p>	<p>כשזו נוצצת כולם נוסעים לאותה התנוצצות שנוצצת.</p>
<p>אות ק'³ דקאמרן חפיא על האי את י'⁴ רי'⁵ חפיא על א'⁶ לגו לגו⁷ באתר דאקרי קדש⁸ נציין חד את בטמירו⁹ ובגניזו ואיהו את ו' והאי את ו'</p>	<p>האות ק' כפי שאמרנו. מכסה על האות הזו י', ר' מכסה על א' לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש. נוצצת</p>

¹ ק' של קדומיא"ל (רח"ו).

² י' דיופיא"ל (רח"ו).

³ דהיינו בינה לבוש והיכל החכמה, וכן הוא סוד אות ר' שהוא במקום וא"ו, שמכסה על אל"ף, והטעם שסוד אל"ף צריכה העלם כדפי' (אור יקר). קדומיא"ל (רח"ו).

⁴ יופיא"ל (רח"ו).

⁵ רזיאל (רח"ו). ולפי זה הגדול חופה על הקטן לשומר, לפי שהם מתחילים ממטה למעלה, צדקיא"ל הוא הקטן, והגדול לפנים ממנו, הוא רזיאל, וכן האחרים, כמ"ש הזהר לגו מניה רזיאל וכו', לגו מניה יופיא"ל. הרי בהדיא שהם עולים ממטה למעלה, ולכן ר' חופה על א' שהוא רזיאל על צדקיא"ל, וכן ק' קדומיא"ל חופה על י' שהוא יופיא"ל, שהגדול חופה על הקטן (מ"מ).

⁶ וסוד האותיות ה"ו, וכאשר יקדם ו' של ויקרא, יהיה יסוד זה ו'הו' כאשר נבאר (אור יקר). צדקיא"ל (רח"ו).

⁷ מפני שסוד יקרא היינו סוד יה"ה, ושם זה הוא בת"ת כנודע, ולבוש הוא שם יה"ה שבת"ת לסוד אות ו' עיקרית לשמות הספירות כדפי' בספר פרדס רמונים בשער שם בן ד' ושער השמות, ועם כן ימצא שאות ו' נשמה לאותיות יה"ה, וכיוצא בזה ויקרא יקרא"א שם יה"ה, ו' היא נשמה בתוכם (אור יקר).

⁸ היינו עצם הפנימיות הספירה (אור יקר).

⁹ היא הנותנת הנהגה לכל האותיות הנזכרות, והיא את ו', והיא אל שאר האותיות כנשמה בתוך הגוף שמתנוצצת ופועלת בהם, ואין ספק שאלו האותיות לבוש לאצילות וכינוי לשם ההו"ה בהעלם, בסוד

<p>נציין בנציצו על כלהו אתון וקלא נפיק! מביניהו דאלין אתון כדין במש נציצו דאת ו' לנציצו דאת 2^ו ונפק ההוא נציצו מנו אתר³ (ס"א דאקרי קדש)⁴ דקדש ובמש לנו נציצו דאת 5^ו וכדין נציצו דאת 6^ו במש לנו נציצו דאת ק'⁷ (וקלא הוה נפיק) ונפקא נציצו דאת ק' ובמש לנו נציצו דאת ר' ונפקי נציצין כלהו ומתחברין לנו נציצו דאת א' דקיימא וקלא הוה נפיק ובמש בכל אינון נציצין דאתון כחדא נציצו דאת ו' ב' נציצו ד' בק' נציצו דק' בר' נציצו דר' בא' ומתחברין גליפין דנציצין ונפקי לבתר</p>	<p>אות אחת בסתר ובגניזה, והיא האות ו'. והאות ו' הזו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, וקול יוצא מביניהן של האותיות הללו, ואז מכה ההתנוצצות של האות ו' להתנוצצות של האות י', ויוצאת אותה התנוצצות מתוך מקום (שנקרא קדש) הקדש, ומכה לתוך ההתנוצצות של האות י', ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק' (וקול יוצא) ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוך התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות, ומתחברים לתוך התנוצצות דאות א' שעומדת, והקול היה יוצא ומכה בכל אותם הניצוצות של האותיות כאחד. התנוצצות האות ו' ב"ד, התנוצצות של י"ד בק', התנוצצות של ק' בר', וההתנוצצות של ר' בא'. ומתחברים חקוקי הניצוצות, ואחר כך יוצאים.</p>
<p>ובתר דמתחברין בניצוציהון נפיק קלא מביניהון ומתחברין ברזא דא (ויקרא א א) ויקרא אל משה⁸ ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל לבתר אתהדרו אתון והו מתנגלגין בקולפוי בצרופין דאתון דאתמסרו לאדם בננתא רעדן</p>	<p>ואחר שמתחברים בניצוצותיהם, יוצא קול מביניהם ומתחברים בסוד זה, ויקרא אל משה. ומשה היה מסתכל כל אותם הימים שלא נכנס, אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות במקלו בצרופי האותיות שנמסרו לאדם בגן עדן.</p>
<p>את א' ודא לעאלא בנו טמירא לאתר</p>	<p>האות א' להיכנס לתוך הסתר למקום</p>

הבריאה המתנוצצת ביצירה, כענין סוד נשמת היצירה, שהוא ניצוץ עליון מתפשט ומתלבש. ומקור הניצוצות מספירת הת"ת, לכן עניינו כענין הת"ת, דהיינו סוד ויקרא, כענין ו' יהו"ה ממש (אור יקר). כי הפרטים דומה לכלל כמו בד' החיות, א' על גביהם, שהן נגד ד' ספירות חג"ת מלכות, וע"ג נגד בינה, הכסא שע"ג החיות, שד"ס אות הד' שבה"א, ד' חיוון ונקודה שבתוך הה"א, הוא שע"ג. ועי' בזו"ח סתרי אותיות דף ה ע"ג [א ע"ג] רזא דה' אינון ד' כו' ע"ש כל המאמר, וכן כאן באותיות שהן חג"ת"ם, אות חמישי מסט' דקדש בינה (יהל אור).

¹ שהרי סוד ק"ל הוא בת"ת, ולכן קול מתהווה לנבואת מרע"ה מסוד ספירת אספקלריא המאירה, שסוד נבואת מרע"ה צומחת מסוד נשמת הת"ת, דהיינו מחלק ו' מההויה הכוללת עשר הספירות כולם. וכיון שהיא דקה כנשמה בתוך הגוף, כך אות ו' יסוד שם יהו"ה שבת"ת, והיא פועלת בתוך יהו"ה. והנה כשיבא שם יהו"ה לקבל הפעולות מאות ו', נשמתא תקבל ראשונה על ידי י' שבו, כענין המוח שהוא מקבל ראשונה הכח מן הנשמה על ידי כלי השכל הרוחני שבו, ולכן י' של יקרא, דהיינו י' של יהו"ה, מקבל ראשונה מאות ו' שהיא נשמתא (אור יקר).

² הנה עד כאן נעלם פעולת הנשמה בשכל, דהיינו שהכל סוד קדש, המורה על החכמה הנעלמה, ותוכיות פנימי ופעולה הרוחנית דקה, ויוצא מתוכיות זה, דהיינו ו' אל סוד י', דהיינו עצם שם יהו"ה, שהוא יציאת ההשפעה מן הכח הדק לפועל, בערך שם יהו"ה דהיינו יקרא (אור יקר).

³ מלכות דאצילות (רח"ו).

⁴ נמחק בלור יקר.

⁵ והרי יצאו ההנהגות והנבואה והקול, שהכל ענין א', אל מציאות שם יהו"ה, אל בחינה ראשונה דהיינו י' דקה ודאי (אור יקר).

⁶ דהיינו חכמה מחשבה בערך אל הו"ה הנשארים (אור יקר).

⁷ דהיינו אותה בחינה הנגדיית לה' ראשונה, דהיינו הבינה, כדפי'. ועד כאן היה נשמה ומחשבה דקה, ואין להתפשטות הנבואה ולא להוות שם קול אלא רוח בחשאי נביע בתוכיות החיך כנודע, אמנם כשבא אל סוד ק' דהיינו בינה כדפי' אז נתהווה הויה נגלת והיא סודה קול (אור יקר).

⁸ ר"ל צירוף ויקרא, זהו שנתגלה אל משה, שבעוד צירוף הראשון ויקרא מתנוצץ, לא יכול משה לבא אל אהל מועד כמשי", ואח"כ ויקרא אז אל משה, וקראו שיכנס בתוכו (יהל אור).

<p>דאקרי קדש ונפק ו' ויהיב דוכתא לאת א' ואתהבר א' לגו ו' דבתריה קר ו' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין וקלא נפיק מבינייהו ומתהברן נציצין דאתון ונפקי לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין דהוו נטליין אינון אתון וכד מתהברן נציצין דאתון קלא בטש בינייהו ואתהוון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין (ישעיה יג יב) אוקיר אנוש! מפז ואדם מכתם אופיר</p>	<p>שנקרא קודש, ויוצאת ו' ונותנת מקום לאות א', ומתחברת א' לתוך ו' שאחריה, קר ו' נכנסת בין ק' ור', ונמצא קיר, ונחקקות ומתנוצצות כמו מקדם, וקול יוצא מביניהן ומתחברים הניצוצות של האותיות ויוצאות החוצה ומתגלות אל כל אותם המחנות שהיו לוקחים האותיות הללו, וכשמתחברים הניצוצות של האותיות, מכה קול ביניהם, הם נראים בחקיקותיהם לכל אותן המרכבות "אוקיר", וקול חוזר מביניהם וקורא בין אותן המרכבות, (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.</p>
<p>זכאה חולקיה דמשה דחמי כל דא אבל צרופא דא לא אתחמי לעיני דמשה אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא דא הוה חמי משה דא הוא דכתיב ויקרא אל משה וצרופא דא אהרא לא גליין ליה בגין דשבחא דבר נש לא מודעין לקמיה וסימנך (במדבר יב ד) צאו שלשתכם וכתיב (במדבר יב ה) ויקרא אהרן ומרים וכתיב (שם ה) פה אל פה אדבר בו וכתיב (שם ז) לא כן עבדי משה בגין דלא מודעין שבחיה דבר נש לקמיה סלקין אתון ואתהדרו בכל אינון משריין כגוונא דא בצרופא דא אוקיר וקלא נפיק ואכריו ואמר אוקיר אנוש מפז וגו' לבתר אתמשכו אתון והוו נציצין על רישייהו דכל אינון רתיכין ואשתככו עד דאתתקנו לדוכתייהו</p>	<p>אשרי חלקו של משה שראה את כל זה, אבל הצירוף הזה לא נראה לעיני משה אלא הצירוף הראשון, שהוא ויקרא, את זה משה היה רואה, זהו שכתוב ויקרא אל משה, וצירוף אלה האחרות לא גלויים לו, משום ששבחו של אדם לא מודיעים לפניו, וסימנך (במדבר יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, משום שלא מודיעים שבחו של אדם לפניו. עלו האותיות וחזרו בכל אותם המחנות כדוגמא זה, בצרוף הזה, אוקיר, וקול יוצא והכריו ואמר אוקיר אנוש מפז וגו'. אחר כך נמשכו האותיות, והיו נוצצות על ראשי כל אותן המרכבות, ונשקטו עד שהתתקנו למקומותיהן.</p>
<p>רישא לסטר שמאלא חזקיא"ל רב ממנא רב משריין לכל אינון דקיימי לתרעא דמשכנא² תחות שלטנותא דגבריא"ל ועמיה מתתקנן בההוא תרעא כל אינון משריין דתחות ידיה וחד ממנא אתקם על תרעא לבר וגזריא"ל שמיה ועמיה י"ב ממנן דסחרן ליה תלת תלת לכל סטר לדי' סטריין ואלין שננא דלהטא דחרבא דמתהפכא בידייהו</p>	<p>הראש לצד שמאל חזקיא"ל, הממונה הגדול, גדול המחנות לכל אותם שעומדים לשער המשכן תחת שלטונו של גבריא"ל, ועמו מתתקנים באותו השער את כל אותם המחנות שתחת ידו, וממונה אחד העומד על השער בחוץ ושמו גזריא"ל, ועמו י"ב ממונים שסובבים אותו, שלש שלש לכל צד לארבעה צדדים, ואלו שנינות של להט החרב המתהפכת בידיהם,</p>
<p>והאי ממנא חזקיא"ל קאים עלייהו לעילא לעילא לגו את חד נציצין על רישייהו ואיהי את א' דהא לא קיימי אלין ולא (ס"א נטלי) שיילי אלא ברזא דא' דאיהי ימינא בגין דשמאלא לא נטיל אלא בימינא ימינא נטיל תדיר לשמאלא</p>	<p>והממונה הזה חזקיא"ל עומד עליהם למעלה למעלה בפנים, אות אחת נוצצת על ראשם והיא האות א', שהרי אלה לא עומדים ולא שואלים (נוסעים {מתנהגים}) אלא בסוד של א' שהיא ימין, משום ששמאל אין נוסעת אלא</p>

¹ ר"ל משה רבינו ע"ה, כמ"ש עליו המלאכים, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כו' (יהל אור).

² כי המשכן בריאה, ושם משכן השכינה, ומאירים תוך המשכן. והמלאכים שיש שם ימיניים כהנים, ושמאלים לויים, ופתח המשכן סוד פתח היסוד, והשוערים שומרים הגבורות שלא יצאו (רח"ו).

<p>דא' את נציין ונפיק מן ימינא כדין נטלין לההוא אתר דנציין ההוא נציצו</p>	<p>בימין. הימין תמיד נוסעת לשמאל, שא' אות נוצצת ויוצאת מימין, ואז נוסעים לאותו מקום שנוצצת אותה התנוצצות.</p>
<p>לגו מניה רהטיא"ל רב משריין דקיימא לגו תחות שלטנותא דגבריא"ל ועמיה כל אינון משריין תחות ידיה וחד ממנא קאים עלייהו בתרעא דאתקרי קדשיא"ל וסחרין ליה י"ב ממנן תלת תלת ד' זמנין וההוא ממנא רהטיא"ל קיימא על כלהו דלא אשתני שמיה את חד נציין על רישייהו דכל אלין משריין ואת דא איהו ז' ואיהו אתחלף גו תקונא דמשכנא באת ל' האי אתחלף ברוא (שם כד ז) דיזל מים² מדליו ואתחלף</p>	<p>לפנים ממנו רהטיא"ל, גדול המחנות שעומד בפנים תחת שלטונו של גבריא"ל, ועמו כל אותם מחנות תחת ידו, וממונה אחד עומד עליהם בשער שנקרא קדשיא"ל, וסובבים אותו י"ב ממונים, שלש שלש ארבע פעמים, ואותו הממונה רהטיא"ל עומד על כולם, שלא משתנה שמו. אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והאות הזו היא ז', והיא מתחלפת בתוך תקון המשכן באות ל', זו מתחלפת בסוד של (במדבר כד) יזל מים מדליו, ומתחלפת</p>
<p>ג/ב</p>	
<p>בגלופי אתוון ואקרי חלופא ל' כד האי נציין על רישייהו דכל אלין משריין כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו</p>	<p>בחקיקות של האותיות, ונקרא חלופ ל'. כשזו נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, אז כולם נוסעים לאותו צד של אותה התנוצצות.</p>
<p>לגו מן דא קפציא"ל רב ממנא רב משריין תחות שלטניה דגבריא"ל ועמיה הוו מתתקנין כל אינון משריין דתחות ידיה אינון דאתמסרו ליה בההוא שעתא וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא וקפציא"ל רב ממנא קיימא על כלהו את חד נציין על רישייהו דכל אינון משריין ואיהי את ד³ וכלהו נטלי לההוא נציצו דההוא את האי את תלייא גו אוירא על תריין אתוון אחרנין</p>	<p>לפנים מזה קפציא"ל, הממונה הגדול, גדול המחנות תחת שלטונו של גבריא"ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, הם נמסרו לו באותה שעה, וממונה אחד עומד עליהם ששמו עזא"ל, וי"ב ממונים סובבים אותו בכל צד, שלש שלש כפי שבארנו, וקפציא"ל הממונה הגדול עומד על כולם. אות אחת נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, והיא האות ד', וכולם נוסעים לאותה התנוצצות של אותה האות, האות הזו תלויה בתוך האויר על שתי אותיות אחרות.</p>
<p>לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא האי אתחלף לד' שמהן בנין דלא קיימא בגלפוי זמנין לסטר ימינא וזמנין לסטר שמאלא ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת כמה דאוקימנא ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב תחותיה דההוא ממנא אחרא ואת חד נציין על רישייהו לעילא ואת דא איהי את ה' ודא תליא באוירא על כל שאר אתוון בההוא את ד⁴ דקאמרן ד' אלין תריין סליקו לעילא על כל שאר אחרנין וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא</p>	<p>לפנים מזו שמעיא"ל הממונה הגדול, זה מתחלף לארבעה שמות, בגלל שלא עומד בחקיקותיו, לפעמים לצד ימין ולפעמים לצד שמאל. ועמו י"ב ממונים שסובבים אותו לכל צד שלש שלש כמו שבארנו. ורגשיא"ל הממונה הגדול על אלה ה"ב, תחת אותו הממונה האחר, ואות אחת נוצצת על ראשיהם למעלה, והאות הזו היא האות ה', וזו תלויה באויר על כל שאר האותיות. באותה האות ד' שאמרנו, ארבע אלו, שנים</p>

¹ עי' תז"ח י ע"ג: חר"ק חזקיא"ל רהטיא"ל קדושיא"ל.

² מיסוד גבורות גשמים (יהל אור).

³ ט' (יהל אור).

⁴ ט' (יהל אור).

<p>מההוא את</p>	<p>עולות מעל כל שאר האחרות, וכולם נוסעים לאותה התנוצצות שתלויה מאותה האות.</p>
<p>לגו לגו באתר דאקרי קדש נציין את חד גו ממירו דקדש ואיהי את ס' סתימא האי נציין בנציצו על כלהו אתוון וקלא הוה נפיק מבינייהו דאלין אתוון כדין בטש נציצו דהאי את ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא ואינון דה' ואשתאר א"ל ואתחברן באלין אחרנין דסטר ימינא ובטשו אלין באלין ונטלי כלהו ואתהדרן קדמאי כמלקדמין ונפקי לבר וכדין אקרון ויקרא² אל משה (ויקרא א א)</p>	<p>לפני ולפנים במקום שנקרא קדש נוצצת אות אחת בתוך סתר הקודש, והיא האות ם הסתומה זו, נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, ויוצא קול מבין האותיות הללו, אז מכה התנוצצות האות הזו ונוטלת שתי אותיות אחרות נוצצות, שתלויות באויר, והן ד' ה', ונשא א' ל' ומתחברות באחרות, הללו של צד ימין ומכות אלו באלו, וכולן נוסעות וחוזרות, הראשונות כבראשונה ויוצאות החוצה, ואז נקראות ויקרא אל משה.</p>
<p>ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר, רבי חייא פתח ואמר (שיר ה א) באתי לגני אחותי בלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו' האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה³ כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לבתר (שיר ה א) אכלו רעים מאן דמזמן לאחרא כד מזונא מתתקן קמיה בתר דאיהו אכל היאך יזמין לאחרא אלא זכאין אינון ישראל⁴ דקב"ה בעא לדכאה להון ואתרעי בהון⁵ מכל שאר עמין ומדאתרעי בהון⁶ בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא</p>	<p>ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, רבי חייא פתח ואמר (שיר ה) באתי לגני אחותי בלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו', הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. כתוב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך אכלו רעים, מי שמזמין את האחר, כשמזון מתוקן לפניו, אחר שאכל, איך יזמין את האחר. אלא אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רצה לטהר אותם, ורוצה בהם מכל שאר העמים, ומשהתרצה בהם רצה להעלותם מכל המקטרגים של העולם.</p>
<p>תא חזי (ס"א בתר דאתעבד משכנא⁷) ביומא דאתקם משכנא לתתא בההוא יומא</p>	<p>בא וראה (אחר שנעשה המשכן) ביום שהוקם המשכן למטה, באותו יום הוקם</p>

¹ סה (יהל אור)

² שהן אותיות הנ"ל (יהל אור).

³ שתיים הנה קושיותיו שהן ארבע. האחת שמתחיל לדבר עם כלתו בראש הפסוק ואחר כך מסיים בסוף בדברו לאחרים, וזה לאו רישיה סיפיה. והשניה שבסוף מזמין רעים ודודים לאכול ואת הכלה לא יזמין, וזהו לאו סיפיה רישיה, שענין ההזמנה שהיא בסוף לא ישנו בראש. ועוד יש שתי קושיות אחרות מן האמצע אל הסוף, וז"ש כתיב אכלתי וגו', וכלומר הבט לסדר הפסוק שאומר אכלתי ולבסוף אכלו שהוא מצד ב' השקפות קשה, האחת מאן דמזמן, פי' דרך הארץ לזמן האורחים קודם האכילה, והשניה שאם אמר שאכל הכל איך יזמין אחרים כי מה נשאר להם לאכול (רמ"ז).

⁴ זו הצעה כוללת לסוד הקרבנות שתכלית כוונתם להעלות ניצוצי טהרה המתבררים מפנימיות הטוב שבקלי' נוגה ועולים בסוד מ"ן, וזהו אומרם בעא לדכאה להון, שה"ס הבירור שמתברר מסיגי הטומאה ומתעלה לקדושה ממטה למעלה ומתעוררים האורות העליונים להשפיע למטה (רמ"ז).

⁵ פי' ממשיך שפע הרצון העליון ששם מקור השפע, וזה דוקא בישראל מכל שאר אומות העולם, שנשמת ישראל מהפנימיות ויש לה כח לעורר ולקבל אור הקודש, מה שאין כן שאר הגוים שנפשותם הוא מחיצוניות (רמ"ז).

⁶ ירצה כיון שהוא יתברך משפיע בהם שפע רצונו לכן משתדל שלא ידבקו בהם החיצונים ולא יקבלו חלילה מאור המושפע על ישראל, וזה נעשה ע"י הקרבנות וכוונתם, שמקשרים העולמות והתחתון מתעלה לעליון והעליון לעליון ממנו עד אין סוף כנודע (רמ"ז).

⁷ ואחר שהציע ענין זה הכולל נמשך לפרש אותו בפרטות, ואמר "תא חזי בתר דאתעבד וכו'", איתא בספר זהר הרקיע פרשת כי תשא שהמשכן סודו בבריאה, והענין שקודם לכן היה השפע בא ע"י התלבשות

<p>אתתקם משכנא אחרא לעילא עמיה! דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן? סתם וההוא יומא חרוותא דקודשא בריך הוא³ הוה כיון דאתקם משכנא מה כתיב (שם לה) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כד חמא קודשא בריך הוא כך אמר ומה על ידא דמשה אתקם ואיהו לבר מיד ויקרא אל משה אמר ליה משה חנוכא דביתא כמאי הוה בסעודתא (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהויה הדא הוא דכתיב באתי לגני אחותי כלה וגו' הא אוקמוהו האי קרא</p>	<p>משכן אחר למעלה עמו, שכתוב (שמות מ) הוקם המשכן סתם, ואותו יום היה שמחתו של הקדוש ברוך הוא. כיון שהוקם המשכן, מה כתוב (שם) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כשראה הקדוש ברוך הוא כך אמר, ומה על ידי משה הוקם והוא בחוץ, מיד ויקרא אל משה אמר לו משה חנוכת הבית במה היא, בסעודה. אדם כי יקריב מכם קרבן לה', זהו שכתוב באתי לגני אחותי כלה וגו', והרי בארנו הפסוק הזה.</p>
<p>אבל באתי לגני דא גן עדן דלעילא אחותי כלה דא כנסת ישראל⁴ דבההוא יומא אזדווגו זוגין בכללא⁵ אזדווגו זוגין בההוא גן עדן דאתברכו כלהו משקיו דנחלא⁶ ואתקשרו כל חד בחבריה הדא הוא דכתיב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי</p>	<p>אבל באתי לגני זה גן עדן שלמעלה, אחותי כלה זו כנסת ישראל, שבאותו יום הזדווגו זוגים בכל, הזדווגו זוגים באותו גן עדן, משום שכולם התברכו מהשקאת הנחל, ונקשרו כל אחד בחבירו, זהו שכתוב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פתח ואמר באתי לגני⁷ אחותי כלה איהי מלכות אדני⁸ אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה (שה"ש ד ו) אלך לי אל הר המור⁸ עם בשמי דא נצח דרגא דאהרן</p>	<p>פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה, היא מלכות אדני, אריתי מורי זה חסד, הדרגה של אברהם, שנאמר עליו אלך לי אל הר המור. עם בשמי, זה נצח הדרגה של אהרן, שכתוב בו ואתה קח לך</p>

בריאה ביצירה אבל כשנעשה המשכן בעוה"ז שה"ס ה' אחרונה שבשם אז נתקן עולם הבריאה ה' ראשונה, וכדי להרבות האור והקדושה האיר אור הבריאה על המשכן התחתון שלא על' אמצעות היצירה (רמ"ז).

¹ דייקא עמיה ש"ל שאור המאיר במשכן היה של המשכן העליון, והוא על דרך מה שאנו מכוונים במוצאי שבת במלת כוננהו כונ"ן ה"ו, שהה' היא למעלה מהו', וידוע שאז תקן משה מזמור (תהלים צ יז) ויהי נועם הנקרא שיר של פגעים, שהרי בהמשך אור הבריאה על האדם כל החיצונים נכנעים דיש בה רוב טוב על הרע, וכמ"ש ענין זה במ"א, שבפסוק ויהי נועם יש ה' פעמים נ"ו שהוא סנדלפר"ן, וסמך ליה יושב בסתר ג' אכתריאל שהוא בבריאה (רמ"ז).

² סוד פרצוף הנוק' נשלמה עתה מן פגם העגל (רח"ו).

³ הנה כשהיו ישראל במדבר היו ז"ונ א"בא שהם ב' ריבוע אלה"ם וריבוע אלה"ם גימ' ר' וב"פ ר' גימ' משכ"ן שהוא המלכות שהוקמה עם ז"א בסוד פרצוף א"בא כי עד עתה היתה בסוד נקודה. (זהר הרקיע).

⁴ הנה לעיל אמר האי קרא לאו רישא סיפא כי לכאורה נראה שהגן הוא מלכות וא"כ היינו אחותי כלה וא"כ על מה אמר באתי לגני אבל לפי דברי הזוהר ניחא שאמר באתי לגני דא ג'ע דלעילא כי גן נקר' אימא ולכן גני גימ' ס"ג ואבא נק' עדן והנה נודע כי לאה היא בחי' קשר של תפילין דריש' דז"א והארת א"וא מתפשטת ובוקעת בראש הז"א ונעשה לו מוחין וזהו באתי לגני הוא דברי החתן ז"א שעולה ומקבל מוח מצד א"וא הנקר' ג"ע כנזכר. והנה ר"ק דלאה הם בגופא דז"א ואז הוא סוד (ש"ש ה א) אריתי מורי א' עם בשמי ב' אכלתי יערי ג' עם דבשי ד' שתיתי ייני ה' עם חלבי ו' והם ו' דברים שהם ו' מדות שלאה תופסת בו ואח"כ (ש"ש ה א) שתו ושכרו דודים שהם ז'ונ חתן וכלה וגם כי יעקב באין לו מוחין מלאה כי קשר של תפילין הוא ברישא דז"א ושם עולה יעקב וכשמזדווג יעקב עם רחל שהיא כלתו אמיתית אז הוא אומר לה אחותי כלה. דע כי באתי לגני ועליתי שם בגני שהיא לאה מלכות דתבונה כי גני גימ' ס"ג ומספר לה איך שכבר נזדווג עם לאה (זהר הרקיע). רחל (רח"ו).

⁵ בלאה ורחל (רח"ו).

⁶ מיסוד הבינה (רח"ו).

⁷ באתי לגני אחותי כלה איהי מלכות אדני' וכו'. דע כי הוא מפרש מלת לגני היא מל' אדני' היינו מל' שירדה בבריאה בסוד לכו ומעטי את עצמך והיא נק' אדני' שדנה את העולם והיא ג"ן פרשיות ואחותי כלה הוא נוקבא דאצי' (זהר הרקיע).

⁸ המוריה (יהל אור).

<p>בשמים ראש, והם זרוע ימין בריך ימין. וסוד הדבר נעימות בימין נצח, ואותן שתי הברכות כנגדו אחת מגן אברהם, והשניה עבודה שהיא</p>	<p>דכתיב ביה (שמות ל כג) ואתה קח לך בשמים ראש¹ ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא וריא דמלה (תהלים מז יא) נעימות בימין² נצה ואינון תרין ברכאן לקבליה חד מגן אברהם ותניינא עבודה³ דהוא</p>
<p>ד/א זהר</p>	
<p>עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כלהון אתשקיין ואתרו ממבועא דנחלא אכלו רעים⁴ שתו ושכרו דודים (שיר ה ב) כל אינון דלתתא וכלהו ענפין (נ"א עלמין) כלהו אתברכו ואתונו כד אלין אתברכו לעילא⁵ וכמה מתברכאן ומתבסמאן כלהו בריחא דקרנא</p>	<p>עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, כולם השקו והתרו ממעיין הנחל. אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אותם שלמטה, וכולם ענפים (עולמות), כולם התברכו ונזונו כשאלה התברכו למעלה, ובמה מתברכים ומתבשמים כולם בריח הקרבן.</p>
<p>תא חזי בשעתא דנחתת כנסת ישראל לאשרהא דיורהא בארעא קודשא בריך הוא אמר ליה להאי קרא בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלהו עלמין ואתבסמת היא לנפקא מינה ברכאן לכלא דכד אלין שית אתברכאן כדין כלהו עלמין אתברכאן כהדא לתתא ומתברכאן לעילא (ס"א וכנסת ישראל) וישראל אתברכו מכלהו</p>	<p>בא וראה בשעה שירדה כנסת ישראל להשרות דיורה בארץ, הקדוש ברוך הוא אמר לה את הפסוק הזה, משום שנמצאו ברכות ושמחה בכל העולמות, והיא התבשמה לצאת ממנה ברכות לכל. כשאלו הששה מתברכים, אז כל העולמות מתברכים כאחד למטה, ומתברכים למעלה (וכנסת ישראל), וישראל מתברכים מכלם.</p>
<p>דבר אחר באתי לגני אחותי כלה, רבי יצחק אמר אין הקדוש ברוך הוא (ישראל) מזדווג עם כנסת ישראל אלא בזמן שאלו הששה מתרויים מהשקאת הנחל שלא פוסק. רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו כל בעלי</p>	<p>דבר אחר באתי לגני אחותי כלה, רבי יצחק אמר אין הקדוש ברוך הוא (ישראל) מזדווג עם כנסת ישראל אלא בזמן שאלו הששה מתרויים מהשקאת הנחל שלא פוסק. רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו כל בעלי</p>

¹ כמ"ש (אסת"ר הק' אות י') אהרן ראש לכל הנמשכחים (יהל אור).

² ר"ל חסד (יהל אור).

³ שהיא דווקא באהרן (יהל אור).

⁴ זווג אר"א ע"י חיד גרון בסוד אכלו רעים (שעה"כ צה ע"א), אכלו רעים באבא ואמא ושתו דודים לתתא בז'ין שהיא בחי' השתייה (פע"ח שבת יח), ודע כי ב' אכילות הם למעלה וב' שתיות הם למטה והנה מן עתיק יומין דבגולגלתא דא"א נמשך סוד אכילה ומזון לתתא עד הפה של א"א ואח"כ יצא משם ולחוץ כי אינו יכול להיות מוגבל לכנוס בפנים ואז יוצא דרך הפה לחוץ ומשם נמשך דרך הדיקנא למטה עד נגד הפה של אר"א והוא מקיף אותן בסוד הבל ומשם שואבים אר"א וניזונים ממנו ע"י שאיבה לבד והוא מזון של ג"ר שלהם ועוד יש אכילה שנייה הנמשכת ממוח דא"א עצמו אל פיו ומשם נכנס בפנימותו דרך הגרון שהוא כתר דאר"א כנודע ומתפשט עד הפה של אר"א ואז יורד בפנימית גרונו עד ה"ק שלהם ואלו הם סוד ה' קולות הפנימים שאמרנו לעיל שהמלכות ניזונית מהם ביה"כ ושנים אלו הם סוד אכילה כנ"ל. אך מהבינה נמשכת ב' מיני שתייה לז'נ ע"ד הנ"ל כי משם ולמטה הוא סוד המים והנה ממה שיוורד אל הבינה מלמעלה מא"א דרך המוח שלה עד פה שלה הנה יורד דרך גרון דרך פנימית ומשם ניזונים ג"ר דז'נ וממה שיוורד מבינה ממוח שלה ממש נמשך עד פה שלה ומשם יוצא לחוץ ויורד עד ר"ק של ז'נ וניזונים ממנה והנה זהו היפך מן הפה דא"א כי שם היותר עליון יוצא לחוץ ובכאן הוא היותר עליון הוא יורד בפנים וכו' (פע"ח יוח"כ ג). ועי' דעה"ר ח"ב לד ע"ב: ובאמת הנה נמצא באדם ג"כ בחי' האכילה הזה, והוא ביום התענית, כמ"ש בזוה"ק (תרומה קנג ע"א) ובדברי הרב בשער רוח הקודש (בכוונת תענית דף ז סע"ב ושם ע"א), כי אז נמשך המזון מעילא לתתא מן המוח אל הלב ומהלב לכל האברים, והוא מזון רוחני. וכן המן שאכלו ישראל במדבר היה ג"כ מעילא לתתא.

⁵ אר"א (רח"ו).

⁶ יסוד הבינה (רח"ו).

<p>ואתברכו כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא ואימתי אכלי כלהו בשעתא דמלכא אתחדי ועל דא מלכא אתחדי וחדוי למטרוניתא בקדמיתא לבתר כלהו אכלן והדאן</p>	<p>היבבה והיללה, שכולם התבשמו והתברכו כאחד, שהרי מסעודת המלך כולם נהנים, ומתי כולם אוכלים, בשעה שהמלך בשמחה, ולכן המלך שמח ומשמח את המלכה בתחילה, ואחר כך כולם אוכלים ושמחים.</p>
<p>רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין אינון שית דקאמרן ואלין אינון דכתיב בהו (שיר א ד) הביאני המלך חדריו וגו' שתו ושכרו מההוא יין דרוי לכלא רבי אלעזר אמר כל אינון דלתתא דכיון דאינון שית אתברכאן כלהו דלתתא מתברכאן</p>	<p>רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו הם הששה שאמרנו, ואלו הם שכתוב בהם (שיר א) הביאני המלך חדריו וגו', שתו ושכרו מאותו היין המרוה את הכל. רבי אלעזר אמר כל אותם שלמטה, כיון שאותם הששה התברכו, אז כל אלו שלמטה מתברכים.</p>
<p>רבי שמעון אמר כלא שפיר אבל רזא דמלה (שיר ה א) אכלו רעים לעילא² שתו ושכרו דודים לתתא³ אמר ליה רבי אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא אמר ליה יאות שאילתא דא אתר עלאה דאינון באחדותא בהדוותא דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרין רעים הדא הוא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בהדוותא⁴ שתו ושכרו דודים אלין אינון לתתא דאקרין דודים לזמנין ידען והא אוקימנא</p>	<p>רבי שמעון אמר הכל יפה אבל סוד הדבר אכלו רעים למעלה, שתו ושכרו דודים למטה. אמר לו רבי אלעזר מי הם למעלה ומי הם למטה. אמר לו יפה שאלת, זה המקום העליון שהם באחדות ובשמחה שאין נפרדים לעולמים, אלו נקראים רעים, זהו שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, ועדן ואותו נהר אין נפרדים לעולמים, ונמצאים לעולמים ברצון ובאחדות ובשמחה. שתו ושכרו דודים, אלה הם למטה שנקראים דודים, לזמנים ידועים, והרי בארנו.</p>
<p>תא חזי באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מאי טעמא מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינון תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה אלין רעים ואלין דודים אמר ליה רבי אלעזר אתחזי דהא דודים חביבותא אינון אמאי אינון תתאי אמר ליה אינון דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרי דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים⁵</p>	<p>בא וראה, באותם עליונים כתוב בהם אכילה בלא שתיה, למה. מי שיש לו נודות יין צריך אכילה, ומשום ששם שרוי היין המשומר, כתוב בהם אכילה. ובאותם התחתונים שצריכים השקיה, בהם כתוב שתיה, שהרי כל הנטיעות צריכות השקיה מהנחל העמוק, ולכן באלו אכילה ובאלו שתיה, אלו רעים ואלו דודים. אמר לו רבי אלעזר נראה שהדודים הם חביבות. למה הם תחתונים. אמר לו אלו שמשותקים זה לזה ולא תמיד נמצאים נקראו דודים, ואלו שנמצאים תמיד ולא מתכסים ולא</p>

¹ יין המשומר בענביו יסוד הבינה (רח"ו)

² דא אר"א (ע"ח שער הכללים פרק ב, ושעה"ק מ ע"א).

³ דא ז"נ (ע"ח שער הכללים פרק ב, ושעה"ק מ ע"א).

⁴ ח"ב נה ע"א ולקמן סא ע"ב (לש"ו).

⁵ אר"א הם כחדא נפקין וכחדא שריין, והם תריין ריעין דלא מתפרשין (וכמ"ש בספד"צ פ"א יד ע"א), ובאד"ז ר"צ ע"ב, ופ' ויקרא דף ד' ע"א) וע' בשער אר"א (סוף פרק ז) ה' חילוקים בין אר"א לזר"ן (הקדוש'ש נו ע"ד), אחר שנתקן עולם האצילות נקראו אר"א ריעים דלא מתפרשין דא מן דא וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא דף ד ע"א), וע' בע"ח (שער אר"א ספ"ז) (שער הפונה קדים פג ע"א), קבלת אר"א ויניקתם הנה הוא מהמזלין אשר האר"א כלולים בהם והמזלין הם הדעת עלאה אשר על ידיהם מתייחדים האר"א והם ע"ז תריין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ ע"ב, נה ע"א, ופ' ויקרא ד ע"א, סא ע"ב) וכ"ז הוא ע"י כלילותם בהמזלין שהם הדעת עלאה דכללית האצילות והם מהמקור והשורש דכל בח' דעת

<p>ועל דא אלין דודים ואלין רעים אלין ברעותא באהדותא תדיר ואלין בתיאובתא לומנין ודא הוא שלימותא דכלא בנין דתתברך כנסת ישראל וכדין הדוותא בכלהו עלמין</p>	<p>נפרדים זה מזה נקראו רעים, ולכן אלו דודים ואלו רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד, ואלה בתשוקה לפעמים, וזוהי שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל ואז שמחה בכל העולמות.</p>
<p>רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין בנין דאינון סעודתא דמלאך לקראב קמיה ומתהניין מיניה מאריהון דדינין ומתבסמן כלהו ואשתכח הדוותא בכלא רבי אחא אוקים האי קרא בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא דאשתכחו ברכאן וחדוון בכלא ועאלת שכינתא ככלה לחופה וכדין אשתלימו (סיא אשתכחו) ישראל לתתא ואתאחדו ביה</p>	<p>רבי חזקיה באר את הפסוק הזה בקרבנות, משום שהם סעודת המלך להקריב לפניו, ונהנים ממנה בעלי הדינים, וכולם מתבשמים, ונמצאת שמחה בכל. רבי אחא באר את הפסוק הזה בשעה שנכנסה שכינה למשכן, כשנמצאו ברכות ושמחות בכל, ונכנסה השכינה כמו כלה לחופה, ואז נשלמו (נמצאו) ישראל למטה ונאחזו</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>רצה אכלתי יערי¹ דא גבורה פחד יצחק עם דבשי² הוד דרגא דדוד והיינו דרועא שמאלא עם ירכא שמאלא שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית³ יעקב עם שלמה לבתר (שיר ה א) אכלו רעים שתו ושכרו דודים י"ב שבטים ב"ב ברכאן תוספת ברכת המינין⁴ מאן אכיל לה ההוא דאתמר ביה⁵ באתי לגני אחותי כלה⁶ ואית דפליג לון ברוזא אחרא (שיר ה א) אריתי מורי עם בשמי⁷ גוף וברית יערי עם דבשי שוקא ימינא עם שמאלא ייני עם חלבי דרועא שמאלא בימינא דאינון ייני גבורה חלבי חסד (ע"כ)</p>	<p>רצה. אכלתי יערי זו גבורה פחד יצחק. עם דבשי הוד, הדרגה של דוד, והיינו זרוע שמאל עם ירך שמאל. שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית, יעקב עם שלמה. אחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים, י"ב שבטים ב"ב ברכות תוספת. ברכת המינים מי אוכל אותה, אותו שנאמר בו באתי לגני אחותי כלה. ויש מי שמחלק אותם בסוד אחר, אריתי מורי עם בשמי גוף וברית, יערי עם דבשי שוק ימין עם שמאל, ייני עם חלבי זרוע שמאל עם ימין, שהם ייני גבורה, חלבי חסד.</p>
<p>ד/ב</p>	
<p>בקודשא בריך הוא בארעא הדא הוא דכתיב (שמות כה ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁸ וכדין עלאי ותתאי אתבסמו</p>	<p>בקדוש ברוך הוא בארץ, זהו שכתוב (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז התבשמו עליונים ותחתונים.</p>

וכן הוא כ"ז במכל שכן בהא"א שבא"ק ע"י כלילותם בהעקודים שהוא סוד הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס (כללים ח"ב קכב ע"א).

¹ יערי גימ' פ"ר גבורות מנצפ"ך (יהל אור).

² דשופר הוא בשמאל כידוע קרן היובל, והוא שם אלהים במילואו ופשוטו וריבועו וכשתקח ממנו פ"ר הנ"ל נשאר ש"ו גימ' דב"ש, והן אתה גבור עם מודים הוד (יהל אור)

³ כמ"ש (מגילה טז ע"ב) שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, ור"ל ישראל סבא ת"ת, ע' ענפין, בסוד ע' נפש דיעקב והוא יינא דמנטרא דגדלות דאימא, אבל יוסף יסוד בסוד נער, וכן שלמה והוא בסוד חלב לפי שבגדלות נשאר יסוד יתום מאמו ונשאר ביניקה, והן אתה קדוש עם שים שלום יסוד (יהל אור).

⁴ בכאן אמר פי' על הגמ' ל"ש אלא נחש, אבל עקרב פוסק, כי כל עבירות אינן חמורים כמו כופר בעקר, ע"כ משעמדו המינין שכפר בעק"ר, הוא עקרב, פוסק, ותקנו ברכה באמצע התפלה (יהל אור).

⁵ ר"ל מלכות, ששם סביב רשעים כו' רגליה כו' (יהל אור).

⁶ עי' יהל אור בשם תלמידי הגר"א.

⁷ מורי כמ"ש צרור המור דודי כו', בשמי יסוד מבשם לנוק', יער ודבש הן ב' קרנות של היובל כמ"ש בסוד ב' רצועות של תפילין של ראש, שהן נר"ה שופר כנ"ל (יהל אור).

⁸ עי' בהגר"א על תיקו"ז קו ע"ג בשם זהר תרומה קמו ע"א ז"ל, אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייהו אבל לא יכלנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגוייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו', ור"ל דושכנתי בתוכם, הכוונה בתוך כל אחד ואחד מישראל.

<p>ויקרא אל משה (ויקרא א א) רבי שמעון פתח (שיר ב יב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו נראו בארץ עת הזמיר ביה לאסתכלא כיון דכתיב נראו בארץ מהו דכתיב נשמע בארצנו! דהא בחד ארץ סניא אלא הנצנים אלין אינון נטיעון? דעקרון קודשא בריך הוא ושתיל לון באתרא אהרא ואתרביאו³ כנטיעתא כד אפיק פרחין⁴ נראו בארץ דהאי ארץ⁵ מתברכא מנייהו⁶ כדקא חזי ומאי איהו ארץ קדישא ארץ עלאה⁷ ארץ ודאי⁸</p>	<p>ויקרא אל משה, רבי שמעון פתח (שיר ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, בפסוק זה יש להתבונן, כיון שכתוב נראו בארץ מה זה שכתוב נשמע בארצנו, שהרי בארץ אחת מספיק. אלא "הנצנים" אלו אותן הנטיעות שהקדוש ברוך הוא עקר אותן ושתל אותן במקום אחר, וגדלו כנטיעה. כשמוציאה פרחים נראו בארץ, שהארץ הזו מתברכת מהם כראוי. ומיהו הארץ הקדושה, הארץ העליונה, ארץ ודאי.</p>
<p>עת הזמיר הגיע עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא דאתקם משכנא וקול התור נשמע בארצנו דא ארץ דלתתא דאחסנו ישראל על ידא דיהושע מאן הוא קול התור דא הוא תייר עלאה דאזווג עמה כד בנה שלמה כי מקדשא לתתא וכדין אתעטר קודשא בריך הוא בעטרוי⁹ כחתן בכלה כמה דאת אמר (שם ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'</p>	<p>עת הזמיר, הגיע העת לעקור את שלטון, גדולי העמים, שלא ישלטו על ישראל בשעה שהוקם המשכן. וקול התור נשמע בארצנו, זו הארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מי הוא קול התור, זהו התייר העליון שהזווג עמה כשבנה שלמה את בית המקדש למטה, ואז התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו כמו חתן עם כלה, כמו שנאמר (שם ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.</p>
<p>בספרא דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבעל פה¹⁰ דתורה שבכתב אקרי תורה סתם</p>	<p>בספר האגדה אמר, קול התור זו תורה שבעל פה, שתורה שבכתב נקראת סתם תורה, תורה שבעל פה נקראת תור, כמו</p>

¹ דמשמע שארץ אחרא הוי מדקאמר לעיל ארץ והשתא קאמר ארצנו (אור יקר).

² אנו צריכים לפרש ארץ למעלה, ונצנים לאו נצנים ממש גשמיים אלא הספירות שמציאותם בבינה ושם הם זרועים זרועה ראשונה, ואח"כ עקרון הקב"ה משם ושתלן במקום אחר, דהיינו במקומם הראוי להם. וא"ת מה צורך לנטיעה ואח"כ לשתילה, יהיה מיד נטיעתם במקומם, הענין, כי בהמצאם מחכמה הם דקים בתכלית דקות, אי אפשר להמציאם משם אל הגילוי העצמי לצורך הנהגת הנמצאים למטה, לכך הם נטועים בבינה ושם מקבלים גילוי קצת, ועדיין אותו גילוי אינו מספיק להנהגת התחתונים, שאי אפשר להיות הנטיעות משם פעולות למטה דהיינו פירותיהם (אור יקר). פי' ו"ק דז"א שעקרום א"ס מאבא ושתלם באימא כמ"ש בפרשת בראשית (מ"מ).

³ דהיינו שנתגלו גילוי עצמי להיותם עושות פירות שהם הפעולות כנודע, ומלת הנצנים אפשר לפרש על ב' דרכים: או תחלת צמיחת האילנות, והיינו נטיעתן מהחכמה אל הבינה, או נ"ץ הנטיעות השתולות דהיינו ציץ הפירות בעצמן, והיינו פעולתם המתגלות מ"ק במלכות (אור יקר).

⁴ כי אותו המציאות הנעלם אשר בבינה אינו מתגלה במלכות, והכרח לזה באומרו אח"כ, וקול התור, שהוא אחר כמה עניינים כדמסיק, אם כן נצנים, היינו נצני הספירות, ופרחי פירותיהם ופעולותיהם למטה במלכות (אור יקר).

⁵ נשמר שלא לפרש נראו בארץ אל היותם נמצאים במלכות ממש מן הטעם הנזכר (אור יקר).

⁶ ולא שיהיה ממש מציאותם בה, אלא דהאי ארץ אתברכא וזהו נראו, פי' פירות העליונות, דהיינו הברכה והשפע נראו בארץ, שהיא מבורכת מהם (אור יקר).

⁷ וכפל ארץ קדישא וכו', פי' ארץ קדישא מצד קבלתה מאבא הנקרא קדש, כך המלכות נקרא קדש תתאה. ארץ עילאה, מצד קבלתה מאימא הנקרא עילאה (מ"מ).

⁸ פי' שכתב הרב שאה"ה דאלפ"ן גימ' ארץ, ומצד אה"ה דאלפ"ן שבאימא נקרא המלכות ארץ. וז"ש ארץ ודאי, דא ארץ דלתתא, פי' א"י. ובוה מתורץ הכפל דמ"ש ברישא הנצנים נראו בארץ, היינו ו"ק נראו במלכות, עת הזמיר הגיע, שהגיע עת כריתת ממשלת ע' שרים, והיינו כשהוקם המשכן. ומ"ש בספרא, וקול התור, בא להשמיענו כשנכנסו לארץ ובנה שלמה המלך ע"ה בהמ"ק, נתגלית הארת ז"א ביתר שאת, יותר מבראשונה, עד שהגיעה לארץ ישראל התחתונה (מ"מ).

⁹ פי' ד"א קבל מוחין מאימא (מ"מ).

¹⁰ פי' ספרא דאגדתא פליג עם רשב"י, וס"ל קול התור, היא המלכות (מ"מ).

<p>תורה שבעל פה אקרי תור כמה דאת אמר ויקר ויקרא דא שלימו ודא לאו הכי ואנא אוקימנא² כמה דאתמר והכי הוא³ תא הוי כד נחתת שכינתא למשכנא כתיב (במדבר ז א) כלת משה חסר ו⁴ כלת משה ודאי ואוקמוה אבל רוא דמלה⁵ כלת משה דא כנסת ישראל וכלא חד מלה ולמלא עלאה אתמר כיון דאתקם משכנא קאים משה לבר אמר לא אתהוי למיעל אלא ברשותא מיד ויקרא אל משה מאן ויקרא דא ההיא דביתא דילה היא ההיא כלה דכל ביתא ברשותא דילה וידבר יהויה אליו (ויקרא א א) ההוא דאקרי קול ההוא דאחיד ביה משה</p>	<p>שנאמר ויקר ויקרא, זו שלמות וזו לא. ואני בארתי כמו שנתבאר, וכך זה. בא וראה כשירדה שכינה למשכן, כתוב כלת משה חסר ו', כלת משה ודאי ופרשוה. אבל סוד הדבר כלת משה זו כנסת ישראל והכל דבר אחד. ולמלך העליון, זה נאמר כיון שהוקם המשכן, עמד משה בחוץ ואמר לא ראוי להיכנס אלא ברשות. מיד ויקרא אל משה, מי זה "ויקרא" זו אותה שהבית שלה, היא אותה כלה שכל הבית ברשותה, וידבר ה' אליו אותו שנקרא קול, אותו שאחוז בו משה.</p>
<p>ויקרא אל משה (ויקרא א א) רבי אלעזר פתח (ישעיה נ ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפרדות זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאשתכחו קודשא בריך הוא אשתכח עמהון וקודשא בריך הוא אשתכח בנייהון ומתפאר בהו בישראל הדא הוא דכתיב (שם מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>ויקרא אל משה, רבי אלעזר פתח (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה, הקצור קצרה ידי מפרדות, אשריהם ישראל שבכל מקום שנמצאו הקדוש ברוך הוא נמצא עמהם, והקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם ומתפאר בהם בישראל, זהו שכתוב ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>ולא עוד אלא דישראל אשלימו מהימנותא בארעא⁶ וישראל שלימו דשמא קדישא אינון⁷ וכד ישראל אשתלימו בעובדיהו כביכול שמא קדישא אשתלים וכד ישראל לא אשתלימו לתתא בעובדיהו ואתחייבו גלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא דתנן דא סליק ודא נחית ישראל דלעילא סליק לעילא כנסת ישראל נחית לתתא אתרחקו דא מן דא כביכול אשתאר שמא קדישא בלא שלימו</p>	<p>ולא עוד אלא שישראל משלימים את האמונה בארץ, וישראל הם שלמות השם הקדוש. וכשישראל נשלמים במעשיהם, כביכול השם הקדוש נשלם. וכשישראל לא נשלמים למטה במעשיהם ומתחייבים גלות, כביכול השם הקדוש לא שלם למעלה. ששנינו זה עולה וזה יורד, ישראל שלמעלה עולה למעלה, כנסת ישראל יורדת למטה, התרחקו זה מזו, כביכול נשאר השם הקדוש בלי שלמות, והכל משום שכנסת ישראל</p>

¹ ודא לאו הכי (נמחק במ"מ).

² ר"ל אנא ס"ל הפך זה, ולעולם "וקול התור", היינו ז"א כמ"ש לעיל (מ"מ).

³ ור"ל כמו שיש הפרש בין ויקרא לויקר, כן יש הפרש בין תור ובין תורה (מ"מ).

⁴ פ' והיא בחול"ם לבד, ומפרש למה היא חסרה, ואמר כלת משה ודאי, דהיינו השכינה, היא כלת משה רבינו ע"ה (מ"מ). עי' לקמן רנז ע"א ברע"מ (לש"ו).

⁵ ר"ל כלת משה היא כלת ז"א הנק' משה (מ"מ).

⁶ פי' שע"י ישראל נתגלית אמונתו ית' בעולם (מ"מ).

⁷ פי' שע"י מעשיהם הטובים גורמים יחוד בין ז'וין. ונודע שיה"ו הוא ז"א, וה' אחרונה היא מלכות. נמצא שעל ידם נשלם שם הוי"ה. וז"ש בסמוך דא סליק ודא נחית, ישראל לעילא סליק וכו', אשתאר כביכול שמא קדישא בלא שלימות, והיינו כמ"ש, שהמלכות שהיא ה' אחרונה של שם, נפרדה מז"א, שהוא יה"ו, ונמצא שם הוי"ה ח"ו לא שלים (מ"מ). ע"י שמירת התורה והמצוה הם מעמידים שמו יתברך למעלה (דע"ה ח"א נו ע"ב, ע"ש אריכות), ישראל אחידן בהשם הוי"ה ב"ה עצמו השורה בו בפנימיותו, ע' פ' בראשית (ג סע"א) ופ' ויקרא (ד ע"ב ז ע"א ע"ב) ופ' אחרי (עג ע"א), ולכן אמרו סנהדרין (לח ע"ב) הימנותא בידן דאפי' בפרוונקא נמי לא קבילניה (דע"ה ח"ב צא ע"ג), עי' זהר בפ' יתרו (דף פז רע"א), ובפ' תרומה (קמו ע"א), ועי' בהגרא' בתיקונים (תיקון לח דף פז ע"ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע"ג ע"ד) דהשכינה היא כלל ישראל (כללים ח"א סו ע"א), ועי' לקמן ז ע"א הערה בשם לש"ו דע"ה ח"ב צב ע"ד.

<p>וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא ואף על גב דישאל בגלותא קודשא בריך הוא אשתכח ביניהו</p>	<p>בגלות. ואף על גב שישראל בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם.</p>
<p>ואתי ואקדים לבי כנישתא וקרי ואמר (ירמיה ג כב) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ולית מאן דיתער רוחיה כדין קודשא בריך הוא אמר מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה אקדמית ואין איש ולית מאן דיתער רוחיה</p>	<p>ובא ומקדים לבית הכנסת וקורא ואומר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, ואין מי שיעיר את רוחו, ואז הקדוש ברוך הוא אומר, מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקדמתי ואין איש ואלו מי שיעיר את רוחו.</p>
<p>תא חזי בההוא יומא דאשתכלל בי משכנא קודשא בריך הוא אקדים ושאר ביה מיד ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר וידבר יהוה אליו ואודע ליה דומינין ישראל למיחב קמיה ולא תמשכנא האי אהל מועד בחובייהו ולא יתקיים בדייהו (ס"א בהדייהו) הדא הוא דכתיב (ויקרא א א) וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר מאי אמר ליה מאהל מועד מעסקי אהל מועד דומינין לאתמשכנא בחובייהו דישאל ולא יתקיים בקיומיה אבל אסוותא להאי (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה הרי לך קרבנין דאגין על כלא</p>	<p>בא וראה באותו יום שנתקן בית המשכן, הקדוש ברוך הוא הקדים ושרה בו, מיד ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, וידבר ה' אליו והודיע לו שעתידים ישראל לחטא לפניו, ושיתמשכן אהל מועד הזה בחטאיהם ולא יתקיים בידיהם (איתם), זהו שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, מה אמר לו מאהל מועד, מעסקי אהל מועד, שעתיד להתמשכן בחטאי ישראל ולא יעמוד בקיומו. אבל הרפואה לזה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', הרי לך הקרבנות שמגנים על הכל.</p>
<p>רבי חזקיה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה</p>	<p>רבי חזקיה היה מצוי לפני רבי שמעון, אמר לו</p>
<p>ה/א</p>	
<p>האי דאקרי קרבן קירוב מבעי ליה או קריבות מאי קרבן אמר ליה הא ידיע הוא לגבי חברייא קרבן מאינון כתרין קדישין! דמתקרבני כלהו כחדא? ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו</p>	<p>זה שנקרא קרבן היה צריך להיות קירוב או קריבות, מה זה קרבן. אמר לו הרי זה ידוע לחברים, קרבן הוא מאותם הכתרים הקדושים שנקרבים כולם כאחד</p>

¹ פי' לקמן דף ח ע"א אמר קרבן דקריב עלמא עילאה בעלמא תתאה וכולא חד, ונודע שגין פשוטה היא בבינה כמ"ש בשם הרב ז"ל בפ' פקודי דף רנד ע"ב. וכן ז"ל הם נ"ן פשוטה כמ"ש הרב ז"ל, נמצא שהנ"ן של קרבן היא לרמוז, שבינה הנק' נ"ן פשוטה, ואבא כלול עמה, בסוד נה"י דאבא תוך נה"י דאימא, מתקשרים עם ז"ן להביא להם מוחין. וז"ש מאינון כתרין קדישין, שהם א"א וז"ן, דמתקרבין כולהו כחדא, ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו כולהו חד ביחודא שלים, דהיינו שא"א בתוך ז"ן, ועשו יחוד אחד (מ"מ).

² לשון מתקרבן לא יצדק אלא על התרחקות, ולזה צריך שנבין ענין רחוקם זו מזו, ומשם נבין ענין קרובם. והענין הוא, כי בהיות הספירות בלתי מסכימות אל פעולה אחת, יאמר ריחוק בהם, כי אחר שזו לפעול דין וזו לפעול רחמים ואין פעולתם מתייחסת, הרי הם רחוקות זו מזו, זו לימין, וזו לשמאל. וענין קרובם הוא היותם מתלבשות במדה אחת לפעול פעולה אחת, ומפני שגם הדין לא יפעל מלמעלה, אם לא יסכימו הימין והשמאל כאחד, ולזה יקשה, כי מאי נפקא לן מקורבתם יחד, אחר שבדין הנפעל יתקרבו. לזה דדק בלשונו ואמר "דמתקרבן כולהו", והענין שלא ישתוה קורבתם לדין לקורבתם לרחמים, שקורבתם לדין יסכים הימין בשמאל, אמנם יסתלק הכתר בהסתר פנים, אף אם הדין הנפעל יהיה מועט, כאומרו "ואני הסתר אסתיר פני". ואם הדין חזק מאד, יסתיר אפילו הת"ת, כאומרו "ה' למבול ישב". אמנם ברחמים, יתקרבו כולהו, שלא תשאר מדה שלא תשתתף בעצם בפעולות הרחמים ההיא. ועוד, ישתנה קורבתם לרחמים מקורבתם לדין, אפילו לאותם המדות המסכימות בפעולה ההיא, כי הדין בעצם יפעול הדין, והחסד תסכים לסבת עון עם השמאל. אמנם לא תתיחד בפעולה, מפני שאי אפשר החסד לשנות פעולתם ולהיות גבורה ודין חזק ח"ו. אמנם ברחמים, בעצם תשתנה הגבורה לחסד, והדין תתיחד בעצם עם

<p>כלהו חד ביחודא שלים לאתקנא שמא קדישא כרשא חזי! הדא הוא דכתיב (ויקרא א ב) קרבן ליהויה קרבן דאינון כתרין קדישין ליהויה הוא לאתקנא שמא קדישא וליהודא ליה כרשא יאות בנין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין ושמא קדישא יתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא?</p>	<p>ונקשרים זה עם זה, עד שכולם נעשים אחד ביחוד שלם, לתקן את השם הקדוש כראוי, זהו שכתוב קרבן לה', קרבן של אותם כתרים קדושים לה' הוא לתקן השם הקדוש ולייחדו כראוי, כדי שימצאו רחמים בכל העולמות, והשם הקדוש יתעטר בעטרותיו לבשם את הכל.</p>
<p>וכל דא בנין לאתערא רחמי ולא לאתערא דינא ובנין כך ליהויה הוא ולא לאלהים ליהויה אנן צריכין לאתערא רחמי ולא לאלהים רחמי בעינן ולא דינא אמר זכאה חולקי דשאינא ורווחא מלין אלין ודא ברירו דמלה</p>	<p>וכל זה כדי לעורר רחמים ולא לעורר דין, ולכן לה' הוא ולא לאלהים, לה' אנו צריכים לעורר רחמים ולא לאלהים, שאנו רוצים רחמים ולא דין. אמר אשרי חלקי ששאלתי והרווחתי את הדברים הללו, וזהו בירור הדבר.</p>
<p>אבל הא כתיב (תהלים נא יט) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה זבחי אלהים כתיב³ ולא זבחי יהויה אמר ליה ודאי הכי הוא קרבן אלהים לא כתיב אלא זבחי אלהים ועל דא שחיטתן בצפון דהא זביחה הוא בנין אלהים ההוא סטר גבורה דיתבסם ויתבר רוחא דדינא ויתחלש דינא ויתגברון רחמי על דינא ועל דא זבחי אלהים לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא דכתיב רוח נשברה למהוי ההוא רוחא תקיפא נשברה ולא יתגבר רוחיה וחיליה ותקפיה ובר נש בעי כדין למיקם על מדבחא ברוח נשברה ויכסף מעובדוי בנין דיהוי ההוא רוחא תקיפא תבירא וכלא בנין דדינא יתבסם ויתגברון רחמי על דינא</p>	<p>אבל הרי כתוב (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה, זבחי אלהים כתוב ולא זבחי ה'. אמר לו ודאי כך זה, קרבן אלהים לא כתוב אלא זבחי אלהים, ולכן שחיטתן בצפון, שהרי זביחה היא בשביל אלהים, אותו הצד של הגבורה שיתבשם, וישבר את רוח הדין, ויחלש הדין ויתגברו רחמים על דין, ועל כן זבחי אלהים לשבור את הכח והתוקף של הדין הקשה, שכתוב רוח נשברה, שתהיה אותה רוח התקיפה נשברה ולא יתגבר רוחה וכחה ותוקפה, ואז אדם צריך לעמוד על המזבח ברוח נשברה ויתבייש במעשיו {ממעשיו}, כדי שתהיה אותה רוח תקיפה שבורה, והכל כדי שהדין יתבשם ויתגברו הרחמים על הדין.</p>
<p>אדם כי יקריב מכם קרבן ליהויה (ויקרא א ב) אמר רבי אלעזר האי קרא הכי הוה ליה למכתב אדם כי יקריב קרבן ליהויה מהו מכם אלא לאפוקי אדם הראשון! דהוא אקריב קרבנא כד ברא קודשא בריך הוא עלמא והא אוקמוה והכא מכם כתיב האי אדם לאפוקי אדם אחרא דלא הוה מכם אמר ליה רבי</p>	<p>אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אמר רבי אלעזר כך היה לו לכתוב הפסוק הזה, אדם כי יקריב קרבן לה', מה זה מכם, להוציא את אדם הראשון שהקריב קרבן כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, והרי פרשוה. וכאן כתוב מכם, האדם הזה, להוציא אדם אחר שלא היה מכם,⁴ אמר לו רבי שמעון יפה אמרת וכך זה.</p>

הרחמים, מפני שיש פעולה אל הדין לשמח וכיוצא, שהיא פעולת דין טוב ורחמים, אם כן אין ההכרעה לטוב שוה עם הכרעה להפך, וזה דקדק בלשונו באומרו "כולהון כחדא", כקורבת החדס כן קורבת הגבורה (אור יקר).

¹ ר"ל, תכלית היחוד הזה שאנו עושים, הוא לתקן ז"א, שהוא שם הו"ה, ולהביא לו מוחין מאו"א, וז"ש קרבן דאינון כתרין קדישין, לה', הוא לאתקנא שמא קדישא (מ"מ).

² פי' שבאים לו מוחין מאו"א (מ"מ).

³ בסבא דמשפטים תירץ תירוץ אחר זולת זה, למיקם על מדבחא ברוח נשברה, פי' רוח נשברה דקרא דרשינן ליה להכא ולהכא, דהיינו רוח האדם תהא נשברת, ובהו ההוא רוחא תקיפא תהא תבירא, דהיינו תוקף הדינים יומתקו ע"ז (מ"מ).

⁴ אולי הפיסוק צריך להיות כאן##.

שמעון שפיר קאמרת והכי הוא	
<p>רבי אבא פתח (שם מח א) שיר מזמור לבני קרח האי שיר תושבחתא מעליא הוא על כל שאר תושבתן דזכו לשבחה ליה בני קרח שיר מזמור תושבתתא על תשבחתא תשבחתא דאתפלג לתרין תושבתן וזכו בני קרח לשבחה לה לכנסת ישראל² ושבחה דכנסת ישראל קא אמרי ומאי הוא דכתיב (שם ב) גדול יהויה ומהלל מאד בעיר אלהינו³ הר קדשו אימתי אקרי קודשא בריך הוא גדול בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה דהא הוא דכתיב בעיר אלהינו⁴ הוא גדול בעיר אלהינו⁵ עם עיר אלהינו⁶</p>	<p>רבי אבא פתח (שם מח) שיר מזמור לבני קרח, השיר הזה היא תישבחות למעלה על כל שאר התשבחות שזכו לשבח אותו בני קרח, שיר מזמור תישבחות על תישבחות, תישבחות שמתחלקת לשתי תשבחות, וזכו בני קרח לשבח את כנסת ישראל, והשבח של כנסת ישראל הם אומרים, ומה הוא שכתוב (שם) גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. מתי נקרא הקדוש ברוך הוא גדול, בזמן שכנסת ישראל נמצאת עמו, זהו שכתוב בעיר אלהינו הוא גדול, בעיר אלהינו עם עיר אלהינו.</p>
<p>אמר ליה רבי יהודה אלהינו מאי בעי הכא⁴ אמר ליה הכי הוא ודאי האי עיר דחלא אלהינו⁵ (ס"א חילא) ותושבתתא דישאל הוא מאי משמע⁶ אשתמע דמלכא⁷ בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולא הוא גדול ולא מהולל ובגין כך כל מאן דלא אשתכח דבר ונוקבא כל שבחא אעדין מניה ולא הוא בכללא דאדם ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי לאתברא</p>	<p>אמר לו רבי יהודה מה עושה כאן "אלהינו", אמר לו כך זה ודאי, העיר הזו היא יראת אלהינו (כחה) ותושבתתה של ישראל היא. מה משמע, נשמע שמלך בלי מלכה אינו מלך, ואינו גדול, ואינו מהולל. ולכן כל מי שלא נמצא זכר ונקבה, כל השבח מסירים ממנו, ואינו בכלל של אדם, ולא עוד אלא שאינו כדאי להתברך.</p>
<p>כתיב (איוב א ג) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דבת זוגו בדחילו דקודשא בריך הוא הות כותיה ומספרא דאתתיה אקרי גדול אוף הכא גדול יהויה ומהולל מאד ובמה הוא גדול הדר ואמר בעיר אלהינו⁸ הר קדשו ובגין כך תושבתתא דא בשני⁹ ואי תימא אמאי לא כתיב כי טוב בשני בגין דומינן לאתפרשא⁹ וריא דמלה (בראשית ב יט) לא טוב היות</p>	<p>כתוב (איוב א) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם. שנינו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו היתה כמוהו ביראת הקדוש ברוך הוא, ומהצד של אשתו נקרא גדול. כמו כן כאן גדול ה' ומהולל מאד, ובמה הוא גדול, חזר ואמר בעיר אלהינו הר קדשו, ולכן התישבחות הזו בשני. ואם תאמר למה לא כתוב "כי טוב" בשני, משום שעתידים להפרד, וסוד הדבר (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו, בזמן שהוא לבדו כתוב לא</p>

¹ פי' לרמוז שאדה"ר, גם הוא הקריב קרבן, לכך אמר "מכס", לומר שכבר היה אדם שלא היה מכס אלא יציר כפיו ית', וגם הוא הקריב קרבן, וז"ש לאפוקי אדם אחרא, דלא הוה מכס (מ"מ).

² נקרא 'שכינה', משום שהיא שוכן למטה, וכמ"ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה היא נקראת בשם רחל והיא כנסת ישראל (כמ"ש בפ' ויקרא ה' ע"א ופ' בלק קצז ע"א ובכ"מ) כי היא שורש כל נשמת ישראל, וכל ה"ב שבטיים הם מושרשים בה, ועל ידם מצא השכינה מקום ומעון לשכון למטה לעולם, והיא שורש רחל אשת יעקב אם ישראל (הקדו"ש מה ע"א).

³ עיי' עוד לקמן סח ע"ב (ביאורים ח"א סא ע"ג).

⁴ פי' שאלהינו הוא בבינה, והכא הכתוב מדבר במלכות, ותירץ האי עיר וכו' (מ"מ).

⁵ שר"ל, האי דכתיב אלהינו, לפי שצריכים אנו לירא ממנה (מ"מ).

⁶ פי' מאי קמ"ל קרא בהאי דאמר גדול ה' ומהולל מאד, דהיינו אימתי אקרי גדול אם עיר אלהינו (מ"מ).

⁷ ר"ל השמיענו הכתוב טובא דמלכא וכו' (מ"מ).

⁸ פי' שיום שני הוא בחי' נוק', ויום ראשון הוא בחי' דוכרא, לפי שז"א נבנה מהחסדים, שהם יום א', והמלכות מהגבורות, שהם יום שני (מ"מ).

⁹ פי' להנסר, וכל זמן שלא ננסרו, כאלו אין כאן נקבה, ויקרא ז"א לבדו, וז"ש הזהר, רזא דמלה "לא טוב היות אדם לבדו", ועיי' בפרשת תזריע דף מד ע"א, שאמר כן ר' אבא בעצמו בהדיא (מ"מ).

<p>האדם לבדו בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב ועל דא לא כתיב כי טוב בשני</p>	<p>טוב, ולכן לא כתוב כי טוב בשני.</p>
<p>גדול יהו"ה ומהלל כדקאמרן (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ תושבתהא דוונא דילהון יפה נוף דא קודשא בריך הוא ודא צדיק משוש כל הארץ כדון הוא הדוותא דכלא וכנסת ישראל מתברכא אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו' (שם ד) אלין אינון נצ"ח והו"ד²</p>	<p>גדול ה' ומהולל, כפי שאמרנו. יפה נוף משוש כל הארץ, התישבחות של הזווג שלהם, יפה נוף זה הקדוש ברוך הוא, וזה צדיק. משוש כל הארץ, אז היא שמחת הכל, וכנסת ישראל מתברכת. אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו' אלו הם נצח והוד,</p>
<p>ה/ב</p>	
<p>דתמן כנישותא דכל ברכאן³ כנישותא דהדוותא⁴ מתמן נפקא על ידא דהאי דגנא דאקרי צדיק⁵ ותמן אתכנשו ברכאן לבסמא⁶ להאי עיר קדישא⁷ ולא תברכא מתמן⁸ כי הנה המלכים נועדו (תהלים מח ה) אלין כל כתרי מלכא בכללא חדא⁹ ולא תר אחרא¹⁰ מלין אלין סלקין</p>	<p>ששם כינוס של כל הברכות, התכנסות של שמחה, משם יוצאת על ידי הדרגה הזו שנקראת צדיק, ושם התכנסו הברכות לבשם את העיר הקדושה הזו ולהתברך משם, כי הנה המלכים נועדו, אלו כל כתרי המלך בכלל אחד, ולמקום אחר הדברים הללו עולים.</p>
<p>תא חזי בשעתא דבר נש מתקן עובדוי¹¹ על ידי דקרנבא כלא אתבסם¹² ואתקריב ואתקשר דא בדא ביהודא שלים הדא הוא</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם מתקן את מעשיו על ידי קרבן, הכל מתבשם ונקרב, ונקשר זה בזה ביחוד שלם, זהו שכתוב</p>

¹ פי' כאלו אמר נוף יפה, בסוד ויהי יוסף יפה תואר (מ"מ).
² פי' נו"ה דז"א, שמהם מקבלת המלכות הטיפה, ע"י יסוד דז"א. ושיעור הכתוב, אלהים, שהיא המלכות, בכח ארמנותיה, שהם הנו"ה דז"א, נשגבת ונבדלת (מ"מ).
³ מצד הימין (אור יקר).
⁴ מצד השמאל, ואמר ארמנותה דידה יובן בענין נודע למשגב, שפי' אלהים שהיא מלכות בארמנותיה, שהם נו"ה, נודע ומייחד בסוד האדם ידע למשגב לו לעיר הזאת (אור יקר).
⁵ דהיינו אומרו נודע, ולזה נקראים ארמנותיה, משום דמתמן אתכנשו ברכאן מן הימין (אור יקר).
⁶ למתקן דין המלכות (אור יקר).
⁷ זהו ארמנותיה שלה, של העיר (אור יקר).
⁸ סוד חדוותא שאמר, וא"ת אמאי קאמר אלהים שהיא מדת המלכות בארמנותיה, אחר שעיקרה ביסוד, והיסוד מושך לה מהארמנות. לזה אמר, ומתמן נפקין על ידו דהאי צדיק, אחר שבישול הברכות הוא מקום כנוסן, והצדיק צנוור למוצאם לבד, לכך ראוי שיאמר אלהים בארמנותיה, ולא תחשב היסוד, שאינו ממש אלא למעבר בעלמא (אור יקר).
⁹ והנה אלו ההיכלות נקראים בנות ובנו"ת ירושלים ובנות ציון בשיר השירים, ובנות נקראות למטה, ולזה נאמר רבות בנות עשו חיל. אמנם אינם נכללות במלכות, אלא המלכות רובצת עליהם. והיינו אומרו, ואת עלית על כולנה. וכשהם נכללים במלכות, שהיא הנקראת ירושלים, אז הם נקראות בנות ירושלים, והיא מעלה יותר גדולה אליהם. וכשהם נכנסות יותר בפנימיות, בסוד המלכות בסוד בחי' האמצעית, שהיא מקום קשרה וייחודה ביסוד, שהיא סוד נקודת ציון, הם נקראות בנות ציון. ושם מרוב הדקות, הם מתבטלות מכח השגתם לרוב הדקות המתעלם בייחוד, ולזה נאמר עליהם "צאנה וראינה בנות ציון", שבצאתם משם, משיגות קצת. אמנם בפנימיות, שם מתבטלות, כאומרו "כי שם קברו את העם המתאווים", כדפי' בספר ברית מנוחה, בסוד קברות התאוה. וזהו שאמר "כי הנה המלכים נועדו" ובויעוד עולים למעלה בסוד קשר הייחוד, והיינו המלאך מטטרון העולה ללמד זכותם של ישראל, כדפי' בפרק"י מרכב"ה. והיינו מה שפי' בזהר תרומה בפסוק, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, והיינו סוד אהבת תפלתם של ישראל, העולה דרך העולמות בסוד אכתריאל, ועם כל זה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (אור יקר). פי' י"ס דז"א עם י"ס דנוק' נתקשרו יחד כדי להזדווג (מ"מ).
¹⁰ דהיינו שיהיה המקריב גם כן שלם בכללא דאדם וכדמסיק, ולכלהו פירושי, קשה לי טובא, דהא קראי "דהנה המלכים נועדו עברו יחדיו וגו'", לא מתיישבן כלל, ומה לו לפרש "כי הנה המלכים נועדו" אחר דסיפי דקרא לא מתיישבא, ואמאי אצטריך ליה (אור יקר).
¹¹ ששב בתשובה על ידי הקרבן, או ירצה שהמקריב מתקן מעשיו, נשוי אשה וכיוצא (אור יקר).
¹² היינו המתקת הדין וטהרתם מאדמימותם (אור יקר).

<p>אדם כי יקריב מכם, כי יקריב לקשר את הדברים כראוי.</p>	<p>דכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם כי יקריב לקשרא מלין כדקא חזי!</p>
<p>בא וראה אדם כי יקריב להוציא את מי שלא נשא {נשוי}, שהרי קרבנו אינו קרבן, וברכות לא נמצאות אצלו (על ידו), לא למעלה ולא למטה. ממשמע שכתוב אדם כי יקריב שונה כאן, שאינו אדם ואינו בכלל של אדם, ושכינה אינה שורה עליו, משום שהוא פגום ונקרא בעל מום, ובעל מום מרוחק מן הכל, כל שכן למזבח להקריב קרבן, ונדב ואביהוא מוכיחים שכתוב (ויקרא י) ותצא אש מפני ה', ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אדם שנמצאו זכר ונקבה, זה ראוי להקריב את הקרבן הזה ולא אחר.</p>	<p>תא חזי אדם² כי יקריב לאפוקי מאן דלא אתנסיב³ דהא קרבניה לאו קרבן וברכאן לא משתכחן לגביה (סי'א על ידיה) לא לעילא ולא לתתא ממשמע דכתיב אדם כי יקריב שאני הכי דלאו איהו אדם ולא בכללא דאדם הוא ושכינתא לא שריא עלוהי בגין דאיהו פגים ואקרי בעל מום ומארי דמומא אתרחקא מכלא כל שכן למדבחה לקרבא קרבנא ונדב ואביהוא אוכחן דכתיב (ויקרא י ב) ותצא אש מפני יהויה ובגניי כך כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן ליהויה אדם דאשתכחו דכר ונוקבא האי חזי לקרבא קרבנא דא ולא אהרא</p>
<p>ואמר רבי אבא, אף על גב שבארוה את נדב ואביהוא בדבר אחר כך הוא ודאי, אבל קטורת היא עליונה מכל הקרבנות של העולם, שעליה מתברכים עליונים ותחתונים, והקרבן הזה שהוא מעל לכל הקרבנות לא ראויים הם לקרבו שהרי לא נשאו, לקרבן לא היו ראויים כל שכן לדברים עליונים שיתברכו על ידם.</p>	<p>ואמר רבי אבא אף על גב דאוקמוה לנדב ואביהוא במלה אהרא⁴ הכי הוא ודאי⁵ אבל קטרת עלאה הוא מכל קרבנין דעלמא דעליה אתברכין עלאי ותתאי וקרבנא דא דאיהו לעילא מכל קרבנין לא אתחזון אינון לקרבנא דהא לא אתנסיבו לקרבנא לא אתחזון כל שכן למלין עלאי דיתברכו על ידיהו</p>
<p>ואם תאמר ותצא אש מפני ה' ותאכל אותם, למה (משל) לאדם שבא לפני המלכה לבשר לה שהמלך בא לביתה וישרה עם המלכה לשמח עמה, בא לפני המלך, ראה המלך שאותו אדם הוא בעל מומים, אמר המלך אין זה כבודי שעל ידי הפגום הזה אכנס אל המלכה.</p>	<p>ואי תימא ותצא אש⁶ מפני יהויה ותאכל אותם אמאי לבר נש דאתא קמי מטרוניתא לבשרא לה דהא מלכא אתי לביתה וישרי בה במטרוניתא למחדי עמה אתא לקמי מלכא חמא מלכא ההוא בר נש דאיהו מארי דמומין אמר מלכא לאו הוא יקרא דילי דעל ידוי דהאי פגים איעול למטרוניתא</p>
<p>בין כך התקינה המלכה את הבית למלך, כיון שראתה שהמלך היה מזומן לבא אליה, ואותו אדם גרם שהמלך יסתלק ממנה, אז צותה המלכה להרוג את אותו אדם. כך בזמן שנכנסו נדב ואביהוא וקטורת בידיהם, שמחה המלכה והתתקנה לקבל את המלך, כיון שראה המלך אותם אנשים פגומים בעלי מומים, לא רצה המלך שעל ידם יבא לשרות</p>	<p>אדהכי אתקנת מטרוניתא ביתא למלכא כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה וההוא בר נש גרים לאסתלקא מלכא מינה כדין פקידת מטרוניתא לקטלא לההוא בר נש כך בזמנא דעאלו נדב ואביהוא וקטרת בידיהו חדת מטרוניתא ואתתקנת לקבלא למלכא כיון דחמא מלכא אינון פגימין מארי דמומין לא בעא מלכא דעל ידיהו ייתי למשרי</p>

¹ היינו קשר הספירות וייחודם, וכן שר העולמות ממטה למעלה (אור יקר).

² כנ"ל דאדם נכלל מז', ג' שלו יהו', וד' שלמה ה', ובחיבורא כנ"ל, וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא את כו' (יחל אור).

³ במלת אדם הוציא מאן דלא אנסיב, שנאמר ז"ל בראם, ושניהם יחד, ויקרא את שמם אדם (אור יקר).

⁴ פ' הכהן המקריב קרבן, אם הוא בחור אינו משמש (מ"מ).

⁵ פ' שרבותינו נחלקו למה מתו וכל א' נותן טעם לדבר (מ"מ).

⁶ פ' שכולם אמת, אבל טעם העיקרי הוא זה שמפרש (מ"מ).

⁶ פ' אמאי המלכות הרגה אותם, ותיריך "לבר נש וכו'" (מ"מ).

<p>עמה ואסתלק מלכא מינה חמת מטרוניתא דבנינהון אסתלק מלכא מינה מיד (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם וכל דא בנין דמאן דלא אתנסיב הוא פנים מאריה דמומין קדם מלכא קדושה דמלכא אסתליק מינה ולא שריא בפנימו ועל דא כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן מאן דאקרי אדם יקריב ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב</p>	<p>עמה והסתלק ממנה המלך, כשראתה המלכה שבגללם הסתלק המלך ממנה, מיד ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם. וכל זה משום שמי שלא נשא {נשוי} הוא פגום, בעלי מומים לפני המלך, קדושת המלך מסתלקת ממנו, ולא שורה בפגם. ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן, מי שנקרא אדם יקריב, ומי שלא נקרא אדם לא יקריב.</p>
<p>מן הבהמה כלל¹ מן הבקר ומן הצאן פרט לבתר אלין דכשרין למיכל ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא ולאחר אחרא אסתלק² אינון דכשרן ואינון דלא כשרן אם עולה קרבנו (ויקרא א ג) רבי חייא פתח (ישעיה נה ח) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי לא מחשבתי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא ו'. תא חזי מחשבה דקודשא בריך הוא³ היא עלאה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין⁴ לאשתכחא שמא קדישא⁵ ולאשתקנא ליה בתקונוי כדקא יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דערך⁶ לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עלאין ותתאין⁷ ומההיא מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה⁸</p>	<p>מן הבהמה כלל, מן הבקר ומן הצאן פרט, אחר כך אלו שכשרים לאכול ושלא כשרים לאכילה אסור להקריב, ולמקום אחר הסתלקו אותם שכשרים ואותם שלא כשרים. אם עולה קרבנו, רבי חייא פתח (ישעיה נה) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כתוב חסר בלא ו'. בא וראה מחשבת הקדוש ברוך הוא היא עליונה וראש של הכל, ומאותה מחשבה התפשטו דרכים ושבילים להימצא השם הקדוש, ולתקנו בתקונוי כראוי. ומאותה מחשבה נמשכת ויוצאת השקאת גן העדן להשקות את הכל, ומאותה מחשבה קיימים עליונים ותחתונים, ומאותה מחשבה נמצאת תורה שבכתב ותורה שבעל פה.</p>
<p>מחשבה דבר נש היא רישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכלא ומההיא מחשבה אשתכחו עבירות חמאות וזדונות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכת דמים ועל דא כי</p>	<p>מחשבת האדם היא הראש של הכל, ומאותה מחשבה מתפשטים דרכים ושבילים להסיט את דרכי בעולם הזה ובעולם הבא, ומאותה מחשבה נמשכת ויוצאת זוהמת היצר הרע להרע לו ולכל, ומאותה מחשבה נמצאות עבירות חמאות וזדונות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים, ועל זה כי</p>

¹ פי' אלו כתיב מן הבהמה ולא כתיב מן הבקר ומן הצאן, שהוא פרט, הוה אמינא אפילו בהמה טמאה תהיה ראוייה לקרבן, כמו החלב שעולה על המזבח, שאסור באכילה, מקריבין אותו לגבוה, לכך חזר ופרט מן הבקר ומן הצאן, לומר דדוקא אלו שהם טהורים (מ"מ).

² כמ"ש הרב, שבהמות טהורות ונפש בהמיות דישאל הם מקלי' נוגה, ובהמות טמאות ונפש דא"ה הם מג' קלי' האחרות. ונודע שאין בירור אלא בקלי' נוגה, שיש בה טו"ר, וז"ש "ולאתר אחרא וכו'". א"נ י"ל, מן הבהמה כלל, פי' אלו כתיב מן הבהמה לחוד, הוה אמינא אפילו חיה, שהיא בכלל בהמה, ראוייה לקרבן. לכך פרט מן הבקר וכו' ומעט חיה, וז"ש לבתר בין אלין דכשראן כו', ירצה לאמר, שפירט הכתוב בקר וצאן, אם כן, בין אלין דכשראן למיכל כגון חיה, בין דלא כשרין למיכל, שהם הטמאות, אסור לקרבא. ומ"ש ולאחר אחרא, הוא כמ"ש בפי' הא' (מ"מ). בפרשת ויגש ביאר אלו הפסוקים באריכות, שכתב שם, כשמזדווגים ז'ין שהם המלכים, אזי עברו יחדיו, דהיינו שמוחלים עונות בני אדם עיי"ש (מ"מ).

³ פי' אבא (מ"מ).

⁴ פי' ל"ב נתיבות חכמה (מ"מ).

⁵ ד"א (מ"מ).

⁶ אימא (רח"ו).

⁷ פי' פרצופי האצילות ופרצופי ב"ע, כולם קיימין על ידי הארות אבא (מ"מ).

⁸ ז'ין והם ר"ד דיר"ד (רח"ו במ"מ).

א/ו	
לא מחשבתי מחשבותיכם, ולכן בראש הכל כתוב אם עלה קרבנו מן הבקר ולא בקר, ומיהו, הוא פר בן בקר שהוא זכר.	לא מחשבתי מחשבותיכם, ולכן בראש הכל כתוב אם עלה קרבנו מן הבקר ולא בקר, ומיהו, הוא פר בן בקר שהוא זכר.
רבי יצחק אמר מן הבקר ¹ סתם ² וחזר ופירש זכר תמים יקריבנו זכר ולא נקבה דהא דכר אשתמודע לעילא ³ ונוקבא אשתמודע ⁴ לתתא ⁵ וכן מן הצאן מן הכבשים ומן העזים ⁶ מאן ⁷ דאתי לעולה ⁸ כלהו דכר ולא נוקבא בגין דעולה עולה על הלב על הלב ודאי ואשתמודע מאן דקאים על הלב ⁹ ובגין כך סלקא לעילא וכלהו דכרין ועל דא פתח קרא ברישא ¹⁰ בעולה יתיר מכל שאר קרבנין דהא מחשבה רישא דכלא	רבי יצחק אמר מן הבקר סתם, וחזר ופרש זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, שהרי זכר נודע למעלה ונקבה נודעת למטה. וכן מן הצאן ומן הכבשים ומן העזים, מי שבא לעולה כולם זכר ולא נקבה, משום שעולה עולה על הלב, על הלב ודאי, ונודע מי שעומד על הלב, ולכן עולה למעלה וכולם זכרים, ולכן פתח הכתוב בראש בעולה יותר מכל שאר הקרבנות, שהרי המחשבה היא הראש של הכל.
אמר רבי יהודה אי הכי ¹¹ באתר דמחשבה דלעילא ¹² בעי לקרבא אמאי לתתא יתיר לא הוה בידיה אתא לקמיה דרבי שמעון אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא ¹³ וסיומא דההיא	אמר רבי יהודה אם כך, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב, למה למטה יותר, לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון, אמר לו הראש של הכל הוא

¹ ר' יצחק פליג אדר' חייא, דאי הכי מאי תו, זכר תמים, הא אתכליל במן הבקר. אלא אין ראוי לדקדק מלת מן, שלא פירש אלא ממה יהיה הקרבן, מן וכו', ממין פלוני, וירצה באומרו מן הבקר, מן הנמשך מהבינה, דהיינו בקר. אמנם לא פירש בו אם זכר אם נקבה, ואפשר זכר או נקבה, כי המלכות גם כן נמשכת מהבינה. ואחר כך פ' הכתוב ואמר, זכר תמים דווקא, דהיינו יסוד, כדכתיב איש צדיק תמים (אור יקר). פ' מקצת בקר ראוי לקרבן עולה, לאפוקי נקבה כמ"ש זכר תמים, רבי יצחק אמר לא פליג אר' חייא, אלא מפרש הענין היטב (מ"מ).

² ר"ל יסוד, שבגיניה הוא דכר, והוא על הלב, מלכות. והוא התחלת היום, והוא סליק למחשבה, ובו נגמר סיום המחשבה של טפת הזרע שיוצא במחשבת אדם, וביסוד נוק', שם סיום המעשה, והוא סוף הלילה, ולכן הזיווג באילת השחר, וז"ש וסיום עובדא וכו' (יהל אור).

³ דהיינו יסוד שבו ניכר הזכר (אור יקר).

⁴ לא אשתמודע לעילא אללא (נוסף באור יקר).

⁵ לא אשתמודעא לעילא - בבינה כדפי' ר' חייא אלא לתתא, וזה במה שפי' בזהר ויצא, כי עלמא עילאה דכורא איהו, ועד היסוד נדון בעלמא עילאה, ולכן נוק' מלכות (אור יקר).

⁶ הוקשה לו, סוף סוף הא אפשר להעלות נקבה והיה הכוונה בבינה, והיינו דווקא פ"ה שהיא בבינה (אור יקר).

⁷ מה (אור יקר).

⁸ לב הוא בינה, ועל הלב היא חכמה, ולכן צריך זכר, ונקבה אינה ראויה בשום ענין (אור יקר).

⁹ הלב נוק' והזכר עליה (רח"ו).

¹⁰ היינו השתא ניחא מאי דפתח בעולה, משום דתמן מחשבה, דאי לר' חייא, כיון דמן הבקר, הכוונה על דמתמן אתמשך זוהמא דיצר הרע, דהיינו סוד הגבורה כדפי'. אם כן, מעשה ומחשבה שוים, שהכל הם מסט' דיצר הרע, אם כן עולה ולא חטאת אמאי (אור יקר).

¹¹ בשלמא לר' חייא דקאמר, דמה דאתמשך ממחשבה הוא יצר הרע, דהיינו בגבורה, והיינו מן בקר, כדפי' לעיל ניחא. אלא לדידיך דאמרת "דאמחשבה דלעילא בעיא לקרבא" דהיינו בחכמה, "אמאי לתתא יתיר" דהיינו דכורא שהוא יסוד כדפרשת זכר תמים (אור יקר).

¹² פ' כיון שהעולה היא רומזת למחשבה שהוא אבא, א"כ היה ראוי להקריב דבר שרומז לאבא, שהוא מחשבה, ואמאי מקריבין מן הבקר, שהוא רומז ליסוד (מ"מ).

¹³ כתר כדפי' וסיומא דההוא מחשבה, דהיינו סוף האצילות, יסוד סיומא דגופא, שהוא נקרא "בקר", דהיינו הבקר אור, בקר דיוסף (אור יקר). פ' ששואל אמאי פר בן בקר לעולה, אמר פר לעולה, שהוא שהקשר הוא ע"י הפר. והענין, שאין זיווג למעלה להשפיע עד שעולה מ"נ, שהם פ"ר דינים שמעוררם הזווג ויש ב' מיני גבורות שהם מנצפ"ך העולים פ"ר א' בבינה שמעורר זיווג א"ו ומנצפ"ך אחר שנותנת אימא לנוק' להזדווג עם בעלה. ופי' הענין שהפ"ר דינים באמרו בן בקר שמעורר הזווג מצד הבקר שהם פ"ר

<p>מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו, אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. (כך) מחשבה של אדם ראש של הכל, הסיום של אותה מחשבה כשנעשה מעשה, מתי בבוקר, זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע אימתי על משכבותם באור הבקר יעשוה ועל דא לההוא אתר דמחשבה? מחשבה אסתליק ועובדא מתקרבא לסימא דמחשבה ודאי</p>	<p>מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו, אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. (כך) מחשבה של אדם ראש של הכל, הסיום של אותה מחשבה כשנעשה מעשה, מתי בבוקר, זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע אימתי על משכבותם באור הבקר יעשוה, ועל כן לאותו מקום של מחשבה המחשבה עולה והמעשה מתקרב לסיים המחשבה ודאי.</p>
<p>רבי אחא הוה אוזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה עד דהוי אזלי אמר רבי יהודה הא דתנינן בתולת ישראל בתולה דאתברכא מן שבע³ (ס"א מישראל) דאקרי בת שבע ואוקמוה בכמה אתר ובתולה לתתא ירתא שבע ברכות בנינה והא כתיב (יהוקאל כו ב) ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל ודאי עלה אתמר על כנסת ישראל ודא קשיא מכלא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל והאי דקא אמרי כלהו חבריא⁴ במלה דא שפיר הוא אבל אי פרשתא אתמר בארה נחמה הוינן אמרי הכי אבל בהאי קינה אתמר והא קרא אוכה הכי</p>	<p>רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. בעוד שהיו הולכים אמר רבי יהודה, זה ששנינו בתולת ישראל, בתולה שהתברכה מן שבע (מישראל) שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות, ובתולה למטה יורשת שבע ברכות בגללה, והרי כתוב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל ודאי, עליה נאמר על כנסת ישראל, וזה קשה מהכל, שכתוב "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", וזה שאמרו כל החברים בדבר זה הוא יפה, אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כך, אבל הזו נאמר בקינה, והרי הכתוב מוכיח כך.</p>
<p>אמר ליה ודאי הכי הוא והא הוה קשיא ליה⁵ ההוא מלה יתיר מכלא ואתינן לגבי דרבי שמעון בחשוכן דאנפין אמר לי מחיוז דאנפך אשתמודע מה דבלבך אמינא ליה ודאי דאנפי ולבי שוין אמר לי אימא לי מילך אמינא ליה כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל מאן דאית ליה רונזא בדביתהו ונפקא מניה לא תהדר לעלמין אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה אמר לי ולא סגי לך מה דאמרו כלהו</p>	<p>אמר לו ודאי כך זה, והרי היה קשה לי אותו דבר יותר מהכל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים, אמר לי ממראה פניך נודע מה שבלבך. אמרתי לו ודאי שפני ולבי שוים. אמר לי אמור לי דברך, אמרתי לו כתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מי שיש לו רוגז באשתו ויצאה ממנו לא תחזור לעולמים, אם כך אוי לבנים שגרשו עמה.</p>

היורדים מן היסוד הנק' בקר אבל של הבקר היא הדרגא ונראה שביסוד יש ב' בחי' א' מצד הזכר וא' מצד הנוקבא שכן ב"פ קנ"א גימ' בקר שמורה שהוא מצד שבו נתינה אלו הפ"ר לה וזה שהקשה אמאי יהיה זה לתתא יתיר מהפר של הבינה אלא שהפר יתעורר מצד הבקר שהוא עטרת היסוד מאחר שאין כוונת זה הפר אלא לעורר המחשבה ובזה יובן תירוץ של רשב"י והט אזנך והבן (זהר הרקיע).

¹ פי' יסוד דז"א שבו נסתיים היסוד דאבא כמ"ש הרב זלה"ה שיסוד דאבא מסתיים ביסוד דז"א (מ"מ). הענין הוא כמ"ש כי ה"ס נחלקים לג' אות' אחד א' ע"ק ח' ז"א דדכו' מחכמ' עד היסוד ד' מלכות הרי שהיסוד נק' בקרו של אברהם סיום ז"א דכורא מתחיל מן חכמה (זהר הרקיע).

² ור"ל כיון שאבא שהוא מחשבה נעלם וסיומא דיליה הוא ביסוד, לכך אנו מקריבין עולה מן הבקר, שהוא רומז ליסוד ומחשבה, שמחשבין על הקרבן היא, מחשבה עולה לאבא, והקרבן עצמו שהוא סיום עובדא, עולה ליסוד, שהוא סיומא דמחשבה (מ"מ).

³ פי' מלכות מתברכת מז"ק דז"א (מ"מ).

⁴ פי' שרז"ל אמרו דפסקינן לקרא, וה"ק נפלה לא תוסיף, אלא קום בתולת ישראל, ולכך הקשה ר"י, כיון שהכתוב אומר, שא קינה וכו', א"כ פי' זה אין מתיישב (מ"מ).

⁵ פי' ר' אחא אמר לר' יהודה, שקושיא זו כבר הקשיתי אותה אני, והלכתי לרשב"י, ואמר לי "מחיוז דאנפך וכו'" נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב, ולפי זה שפיר קאמר, שא קינה, על שלא תוסיף קום מאליה (מ"מ).

<p>חבריים, אמרתי הרי שמעתי דבריהם שהיו מאהבה ולא מתיישרים בלבי. אמר כל מה שאמרו החברים הכל יפה ונאה, אבל אוי לדור כשהרועים אין נמצאים והצאן סוטים והולכים ולא יודעים לאיזה מקום הולכים, לא ימינה ולא שמאלה. ודאי שפסוק זה צריך להכיר וכולם גלויים לאותם שרואים בדרך התורה בדרך אמת.</p>	<p>חברייא אמינא הא שמענא מלייהו דהוה מרחמי ולא מתישבן בלבאי אמר כל מה דאמרו חברייא כלא שפיר ויאות אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחין וענא סאטן ואוליין ולא ידעין לאן אתר אזלי לא לימינא ולא לשמאלא ודאי האי קרא בעיא למנדע וכלהו גליין לאינן דתמאן בארחה דאורייתא בארחה קשוט</p>
<p>תא חזי בכלהו גלוותא דגלו ישראל לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוי ישראל תייבין לקודשא בריך הוא ובתולת ישראל הות תבת לאתרהא בההוא זמנא דנור עלה והשתא בגלותא דא בתראה לא הכי דהא היא לא תיתוב הכי בזמנין אחרנין והאי קרא אוכה דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב מתל למלכא דרגו על מטרוניתא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא כד הוה מטי ההוא זמנא מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלכא וכן זמנא חד ותריין ותלת זמנין לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא</p>	<p>בא וראה בכל הגליות שגלו ישראל לכולן שם זמן וקץ, ובכולן היו ישראל שבים לקדוש ברוך הוא, ובתולת ישראל היתה שבה למקומה. באותו זמן שגזר עליה ועכשיו בגלות האחרונה הזו אינו כך, שהרי היא לא תשוב כך, כמו כפעמים האחרות. והפסוק הזה מוכיח, שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב. משל למלך שרגז על המלכה וזרק אותה מהיכלו, לזמן ידוע כשהיה מגיע אותו זמן מיד המלכה היתה נכנסת ושבה לפני המלך, וכן פעם אחת ושתיים ושלוש פעמים, לפעם האחרונה התרחקה מהיכל המלך והשליך אותה המלך מהיכלו לזמן רחוק,</p>
<p>אמר מלכא האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה כד מטא לגבה חמא לה דהוה שכיבת לעפרא מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההוא</p>	<p>אמר המלך הפעם הזו אינה כשאר הפעמים שהיא תחזור לפני כך, אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה, כשהגיע אליה ראה אותה שהיתה שוכבת בעפר, מי ראה את כבוד המלכה באותו</p>
<p>ו/ב</p>	
<p>זימנא ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי ואוקים לה ואייתי לה להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחיק מינה</p>	<p>זמן ואת בקשות המלך כנגדה, עד שהמלך אוחז אותה בידו ומקיים אותה ומביא אותה להיכלו, ונשבע לה שלא יפרד ממנה לעולמים, ולא יתרחק ממנו.</p>
<p>כך קודשא בריך הוא כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד הוה מטי זמנא היא אתיאת והדרת קמי מלכא והשתא בגלותא דא לאו הכי אלא קודשא בריך הוא יוחיד בידהא ויוקים לה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה ותא חזי דהכי הוא דהא כתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום ועל דא כתיב (עמוס ט יא) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת היא לא תוסיף קום בזמנין אחרנין אבל אנא אוקים לה ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת אני אקים את סוכת דוד</p>	<p>כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שכנסת ישראל בגלות, כשהיה מגיע הזמן היא באה וחוזרת לפני המלך, ועכשיו בגלות הזו לא כך, אלא הקדוש ברוך הוא יאחז בידה ויקיים אותה ויתפייס עמה וישיב אותה להיכלו. ובא וראה שכך זה, שהרי כתוב נפלה לא תוסיף קום, ועל זה כתוב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כמו בפעמים האחרות, אבל אני אקים אותה, ועל זה כתוב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד. מי זו סוכת דוד, זו בתולת ישראל.</p>

<p>מאן סוכת דוד דא בתולת ישראל הנופלת כמה דכתיב נפלה ודא היא יקרא דבתולת ישראל ותושבתהא דילה ודא אוליפנא בההיא שעתא</p>	<p>הנופלת כמו שכתוב נפלה, וזהו כבודה של בתולת ישראל ותישבחתה, ואת זה למדנו באותה שעה.</p>
<p>אמר רבי יהודה ודאי מלילתא על לבאי ואתישבא ודא ברירו דמלה ואזלא האי כמלה הדא דשמענא ושכחנא והשתא רווחנא לה דתנינן אמר רבי יוסי זמין קודשא בריך הוא לאכרוזא על כנסת ישראל ויימא (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם כמאן דאחיד בידא דחבריה ויימא התנער קום כך קודשא בריך הוא יוחיד בה ויימא התנערי קומי</p>	<p>אמר רבי יהודה ודאי דברת על לבי והתיישב וזהו בירור הדבר, וזה הולך כמו דבר אחד ששמעתי ושכחתי, ועכשיו הרווחתי אותו, ששנינו אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להכריז על כנסת ישראל ויאמר (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים, כמי שאוחז בידי חבריו ויאמר התנער קום, כך הקדוש ברוך הוא יאחז בה ויאמר התנערי קומי.</p>
<p>אמר ליה רבי אחא וכן כל אינון בני היכלא דמלכא בלישנא דא פתחין הדא הוא דכתיב (שם ס א) קומי אורי כי בא אורך הא מלכא הכא ודאי כדין הוא יקרא דילה והדוותא דכלא כד מלכא אתפייס בהדה (כתיב מ"א א מזו) ותבא בת שבע¹ אל המלך החדרד² כנוונא (דא) בכל אינון זמנין איהי אתת לגבי דמלכא וקמת קמיה הדא הוא דכתיב (שם כח) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך אבל בזמנא דא לאו הכי אלא מלכא ייתי לגבה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה הדא הוא דכתיב (זכריה ט ט) הנה מלכך יבא לך ודאי ולא אנת לגביה יבא לך לפייסא לך³ יבא לך לאקמא לך⁴ יבא לך לאשלמא לך בכללא⁵ יבא לך לאעלאה לך להיכליה⁶ ולאזדווגא עמך זווגא דעלמין כמה דאת אמר (הושע ב כב) וארשתיך לי באמונה</p>	<p>אמר לו רבי אחא, וכך כל אותם בני היכל המלך פותחים בלשון זה, זהו שכתוב קומי אורי כי בא אורך. הרי המלך כאן ודאי, שאז הוא הכבוד שלה, ושמחת הכל כשהמלך מתפייס עמה. (כתוב (מלכים א א) ותבא בת שבע אל המלך החדרה, כדוגמא זה) בכל אותן הפעמים היא באה אל המלך ועומדת לפניו, זהו שכתוב (מלכים א א) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך. אבל בפעם הזו לא כך, אלא המלך ילך אליה ויתפייס עמה וישיב אותה להיכלו, זהו שכתוב הנה מלכך יבא לך ודאי, ולא את אליו יבא לך לפייס אותך, יבא לך להקים אותך, יבא לך להשלים אותך בכל, יבא לך להכניס אותך להיכלו ולהזדווג עמך זווג עולמים, כמו שנאמר וארשתיך לי באמונה.</p>
<p>עד דהוו אולי פגע בהו רבי אבא אמרו הא מאריה דחכמתא אתי נקבל אנפי שכינתא⁷ כד קריבו בהדיה אשתמיט מקסטורא דקופטרא ונחת גבון פתח ואמר (שמות יט ט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו', ויהי קול השופר כאן נחלקו ספרי הראשונים וכולם בדבר אחד נתקעו, יש מי שאומר</p>	<p>בעוד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא, אמרו הרי בעל החכמה בא נקבל פני השכינה, כשקרבו אליו השתמט מהאוכף וירד אליהם. פתח ואמר ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו', ויהי קול השופר כאן נחלקו ספרי הראשונים וכולם בדבר אחד נתקעו, יש מי שאומר</p>

¹ מלכות (מ"מ).

² שנכנסה אצל ז"א כדי להזדווג עמו (מ"מ).

³ פי' מהגלות שסבלה השכינה עם ישראל (מ"מ).

⁴ פי' בסוד הקמת פרצופה כמ"ש הזהר לעיל, הוקם המשכן סתם (מ"מ).

⁵ פי' מהמוחין דאו"א (מ"מ).

⁶ פי' כדי להזווג כמ"ש הזהר כמד"א, וארשתיך לי באמונה, פי' הז"א אומר למלכות, וארשתיך לי באמונה, ודריש באמונה כמו ותקעתיו יחד במקום נאמן, דהיינו זווגא דלא פסיק, וז"ש זווגא דלעמין כמ"ש כו' (מ"מ).

⁷ עי' פירושו בפרשת תרומה דף קסג (מ"מ).

<p>אתתקעו אית מאן דאמר קול השופר תרי קול חד השופר תרי! ודייק לה מדלא כתיב (שמות יט יט) ויהי השופר הולך וחוק אלא קול השופר קול דנפיק משופר² דודאי שופר אקרי כמה דאת אמר (ישעיה כז יג) יתקע בשופר גדול והאי איהו שופר גדול דביה נפקין עבדין לחירות עלמין³ והא אוקמוה</p>	<p>קול השופר שנים, קול אחד, השופר שנים, וזה מדויק משלא כתוב ויהי השופר הולך וחזק, אלא קול השופר קול שיוצא מהשופר, שודאי נקרא שופר, כמו שנאמר יתקע בשופר גדול, וזהו שופר גדול, שבו יוצאים העבדים לחירות עולמים והרי פרשוה.</p>
<p>ואית מאן דתני ודייק דכלא חד⁴ בנין דכתיב קול השופר קול דאקרי שופר⁵ ומגלן דאקרי קול כמה דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף⁶ והאי קול גדול אקרי שופר⁷ ועל דא קול השופר הולך לאן הולך אי תימא להר סיני או לישראל יורד מבעי ליה אלא אורייתא מהכא נפקא⁸ ומאתר דא דאיהו כללא דכל שאר קלין⁹ אתידיבת וכד יסתכלון מלי כלא חד ועל דא לוחי קדמאי רשימין מהאי אתר הוו ודא הוא רוא דמלה דכתיב (שמות לב טז) הרות על הלוהות אל תקרי הרות אלא חירות חירות ממש אתר דכל חירו ביה תליא</p>	<p>ויש מי ששונה ומדייק שהכל אחד, משום שכתוב קול השופר, הקול שנקרא שופר. ומנין לנו שנקרא קול, ממה שכתוב (דברים ה) קול גדול ולא יסף, והקול הגדול הזה נקרא שופר, ועל כן קול השופר הולך. לאן הולך, אם תאמר להר סיני או לישראל, היה צריך לכתוב אז יורד, אלא התורה יצאה מכאן, ומהמקום הזה שהוא הכלל של כל שאר הקולות נתנה. וכשיסתכלו בדברים הכל אחד, ולכן הלוהות הראשונים היו רשומים מהמקום הזה, וזהו סוד הדבר שכתוב (שמות לב) חרות על הלחת, אל תקרי חרות אלא חירות, חירות ממש. מקום שכל החירות תלויה בו.</p>
<p>ותא חזי לית לך¹⁰ מלה באורייתא דאמרין כלהו חבריא דא הכי ודא הכי דלא אויל כלא</p>	<p>ובא וראה אין לך דבר בתורה שאומרים כל החברים זה כך וזה כך שלא</p>

¹ פי' ז'א שיצא מן הבינה הנק' שופר (מ"מ).

² אמר הכתוב ענינו ומקום מוצאו, והכריחם לפירוש זה, דודאי שופר עיקרי בהכרח הבינה הנקראת שופר, דכתיב יתקע בשופר גדול, וזה בהכרח בבינה (אור יקר).

³ כאומרו תקע בשופר גדול לחירותינו, ומשם דאית לתתא חירות דשמיטה, שבה חופשיות, כאומרו ובשביעית יצא לחפשי, פי' ואמר "נפקי עבדין לחירו לעלמין", שחירות עולם אינו אלא מבינה, ולכן הגאולה העתידה שהיא גאולת עולם, הוא על ידי בינה שהיא שופר גדול, וכיון שהוכרחנו לומר שופר בינה, ממילא דקול ת"ת, שא"א לומר שיהא עצמה הקול, והיא עצמה השופר המוציאה הקול, בהכרח זו סבה וזו מסובבת, ועוד דעיקר קול בת"ת, וזה פשוט (אור יקר).

⁴ דלאידך פירושא לא כתיב ויהי השופר, כיון שבמלת קול אינו נודע. והוצרך הכתוב לפרש איזה קול, ואמר השופר. אבל לפירושם, שהוא תרי ניחא, דהכי קאמר, ויהיה קול השופר, פי' הת"ת הנק' קול ונפיק מבינה שהוא שופר (אור יקר). פי' כמ"ש קול הוא ז"א, ושופר היא בינה, והאי דקאמר ומאן דדייק, אע"פ שהוא הפי' הראשון, מ"מ כיון שרצה ר' אבא לומר ומאן דדייק בסיפא, נקט נמי ברישא מאן דדייק (מ"מ).

⁵ פי' בינה שנק' קול גדול ונק' שופר (מ"מ).
⁶ הא לא שייך אלא בבינה, דאיהי נהר דנגיד ונפיק ולא פסיק מימיו לעלמין, והיינו גדול ולא יסף (אור יקר).

⁷ קשיא ליה אם כן, שהיא קול עם היותו גדול אינו צודק בה שופר שהם נגדיים, לזה אמר "והאי קול" בחי' קול, זה יצדק אומרו בה שהיא "שופר", ולא יתנגד מפני שהיא קול בבחינת עצמה, והיא שופר בבחינת היוצאים ממנה, ועל דא אמר הכתוב, קול השופר ולא שופר סתם ולא קול סתם (אור יקר).

⁸ לכולהו פירושי, והיינו מוצא הדעת להגלות מבינה ב"ן י"ה, ומשום דנמי מוצא התורה דעת מחכמה, כנודע נובלת חכמה של מעלה תורה, אם כן אמאי לא אדכר הכא חכמה (אור יקר). פי' ז"א יצא מהבינה כד"א כל הנחלים הולכים אל הים, וא"כ לפי זה פי' הכתוב כך הוא, ויהי קול השופר, דהיינו לכל חד כדאית ליה, הולך אל המלכות (מ"מ).

⁹ דהיינו ג"ר כלולות בבינה, ושבע תחתונות נמי כלולים בה, ובה דבקות אלו באלו, בסוד העליה אל חיק אמם, אם כן זו ראויה להזכר לבד ומשם התורה יורדת ומתפשטת למטה, והיינו "הולך" דאזיל עד המלכות כדמסיק לקמיה (אור יקר).

¹⁰ כוונת הענין כי כמו הדרשא שדורשים החברים בתורה, עם היות שזה אומר בכה וזה אומר בכה, עם כל זה הכל הולך אל מקום אחד. כן גם התורה, עם היות שמבינה מתפשט הנהר אל הימין, ואל השמאל עם כל

<p>לאחר הוד ולמבועא חד אתכנש הולך כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וכתוב (שם ג כ) הכל הולך אל מקום אחד</p>	<p>הולך הכל למקום אחד, ונכנס למעיין אחד. הולך כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים, וכתוב הכל הולך אל מקום אחד.</p>
<p>וחזק מאד כמה דתנינן כלי מחזיקי ארבעים סאה? וחזק מאד דלית לך מלה באורייתא חלשא או תבירא דכד תסתכל ותנדע בה דלא תשכח לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין ואי אידי חלשא מינד הוא כמה דאוקמוה דכתיב (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא ואם רק הוא מכס איהו ועל דא וחזק מאד</p>	<p>וחזק מאד כמו שנינו, כלי מחזיק ארבעים סאה, וחזק מאד שאין לך דבר בתורה חלש או שבור שכאשר תסתכל ותכיר אותו, שלא תמצא אותו חזק כפטיש ששובר סלעים. ואם זה חלש זה ממך, כמו שבארוה שכתוב (דברים לב) כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא מכס הוא, ועל זה וחזק מאד.</p>
<p>כתוב</p>	<p>כתוב</p>
<p>ז/א</p>	<p>ז/א</p>
<p>משה ידבר והאלהים יעננו בקול (שמות יט יט) באתר דא אתכללו מלין עלאין הא אוקמוה והאלהים יעננו בקול בקולו של משה בההוא קול דאחיד ביה משה³ הכא אית לאסתכלא דהא אפכא הוה דכתיב (שם כ א) וידבר אלהים⁴ והכא כתיב משה ידבר אלא אית דאמרי בגין דכתיב (שם מז) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים ועל דא משה ידבר והאלהים יעננו בגין דלא אשתכח מלה באורייתא מפומא דמשה בלחודוי⁵ ודא הוא דאוקמוה קללות שבמשנה תורה מפי עצמו אמרן מעצמו לא תנינן אלא מפי עצמו הללו מפי הגבורה⁶ והללו מפי עצמו מפי ההוא קול דאחיד ביה⁷ דאקרי הכי ושפיר מלה</p>	<p>משה ידבר והאלהים יעננו בקול, במקום הזה נכללו דברים עליונים, הרי פרשוה והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה, באותו קול שאוחז בו משה. כאן יש להתבונן, שהרי הפוך היה, שכתוב (שם כ) וידבר אלהים, וכאן כתוב משה ידבר. אלא יש אומרים משום שכתוב ויאמרו אל משה, דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים, ועל זה משה ידבר והאלהים יעננו, משום שלא נמצא דבר בתורה מפי משה לבדו, וזהו שבארוה, קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמר, אותן מעצמו לא שנינו, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו. מפי אותו קול שאחז בו שנקרא כך והדבר יפה.</p>
<p>ובספרא דאגדתא דבי רב אמר⁸ אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר כולה מפי עצמו של משה כמו כן אתמר⁹ ומאי איהו כגון קללות</p>	<p>ובספר האגדה של בית רב אומרים, אף על גב שתורה נאמרה כולה מפי הגבורה, כמו כן נאמרה מפי עצמו של</p>

זה, הכל הולך אל מקום אחד, דהיינו יסוד האוסף ימין ושמאל ואמצע, כדי להיכנס למלכות (אור יקר). פי' הוא כמו ד"א (מ"מ).

¹ פי' מ"ש וחזק מאד מלשון כלי מחזיק (מ"מ).

² והלוחות משקלם מ' סאה ס סתומה שאז היו מכח הבינה הנק' ס כד"א מעש האלהים המה (רח"ו).

³ פי' ז"א (מ"מ).

⁴ פי' אלמא שהמלכות הנק' אלהים היתה מדבר, וכמ"ש הזהר בפ' וארא דף כה והכא כתיב משה ידבר (מ"מ).

⁵ פי' שתחלה וידבר אלהים, שהיא המלכות, ואחר שאמרו לו ישראל דבר אתה עמנו, אזי משה ידבר, ובשביל שלא יהיה נראה שהתורה נאמרה מפי משה לבדו, לכך והאלהים, שהיא מלכות, יעננו בקול, שהוא ז"א שהיה מתחבר קול ז"א עם הקול של מרע"ה (מ"מ).

⁶ פי' של תורת כהנים הם ממלכות הנקרא אלהים ונק' גבורה תתאה, ולכך הם קשים יותר משל משנה תורה כמרז"ל (מ"מ).

⁷ פי' הוא ז"א ששם אחוז מרע"ה (מ"מ).

⁸ לפי מ"ש בשם הרב בפ' בשלח, שר' אבא הוא רב, צ"ל מ"ש ר' אבא הכא דבי רב, הם בעלי הישיבה כולה (מ"מ).

⁹ פי' גם של ת"כ שהם מפי הגבורה ג"כ נאמר מפי ז"א (מ"מ).

<p>שבמשנה תורה ולבטר אתכלילין בגבורה הרא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול משה ידבר דא קולו של משה! והאלהים יעננו בקול דא גבורה דאודי ליה לההוא קלא הרא הוא דכתיב יעננו בקול בההוא קול דמשה והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא (אנן אחדי נודן ליה אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא יתבו</p>	<p>משה, ומיהו, כמו קללות שבמשנה תורה ואחר כך נכללו בגבורה, זהו שכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר זה קולו של משה, והאלהים יעננו בקול זו גבורה שמודה לאותו הקול, זהו שכתוב יעננו בקול, באותו קול של משה. ועכשיו מי שפתח בדברי תורה (אנחנו נחזיק תודות { ? } לו אמרו נשב ומי שפתח) יפתח ויאמר ישבו.</p>
<p>פתח רבי אבא ואמר כתיב (ויקרא כב יב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' זכאה חולקיהון דישאל מכל עמין דהא קודשא בריך הוא כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בניניהון דישאל בנין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני ויתדכון בכלא וישתכחון זכאין קמיה</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר, כתוב (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו', אשרי חלקם של ישראל מכל העמים, שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא ברא אותו אלא בשביל ישראל כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל וימצאו צדיקים לפניו.</p>
<p>תא הוי כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל כגוונא דלעילא³ וההוא אדם אתנעין בארעא ורומיה מטי עד צית שמיא בעא קודשא בריך הוא לאשלא (ס"א לאשלא) נשמתא קדישא מעילא לתתא בנין דיתאחיד ויתקשר דא בדא⁴ הרא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו' למהוי קשיר דא ברא וישתכח שלימ כגוונא דלעילא וישתלים ויתקן גרמיה הכי ובגין כך ברא ליה דכר ונוקבא למהוי שלימ⁵</p>	<p>בא וראה כשנשלם העולם הזה בישראל כדוגמא שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ ורומו מגיע עד לב² השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחד ויתקשר זה בזה, זהו שכתוב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו' להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כדוגמא שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו כך, ולכן ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם.</p>
<p>ואימתי אקרי בר נש שלימ כגוונא דלעילא</p>	<p>ומתי נקרא אדם שלם כדוגמא</p>

¹ פי' זה תירוץ אחר לקושיא דלעיל, ופי' הכתוב, משה ידבר, היינו ז'א. והאלהים, שהיא גבורה תתאה, שהיא מלכות, נכללה עמו. ולפי זה מ"ש וידבר אלהים, ומ"ש משה ידבר, הכל א'. וידבר אלהים היא גבורה תתאה, שלפי שאורייתא מסטרא דגבורה אתייהבת כמ"ש בפ' יתרו, לכך וידבר אלהים, אבל נכללה עם הז"א שנמתקה, וזהו משה שהוא ז"א ידבר (מ"מ).

² צית עי' תרגום אונקלוס דברים ד יא.

³ פי' שיש בהם ז"ב שבטים נגד ז"ב בקר, וע' נפש נגד ע' חסדים המגולים, וס' רבוא נגד ו'ק כל קצה כלול וכו' ומ"ש וההוא אדם וכו', פי' התחיל מאדה"ר שהוא ראשית תיקון "ישראל שלימ כגוונא דלעילא", פי' כמו שלמעלה יש בכל פרצוף פנימיות שהיא בחי' הנשמה וחיצוניות שהם בחי' הגוף, כך האדם יש בו גוף ונשמה (מ"מ).

⁴ עי' הערה לעיל דף ד ע"ב בשם לש"ו דע"ה ח"ב צא ע"ג. כל גשם וחומר הרי הוא אינו חי בעצמו רק מזולתו, שהוא מאור נשמתו המחיה אותו. והנשמה הרי היא ג"כ אינה חי בעצמה, אלא מאורו ית"ש המחיה אותה. ויש שהוא מאיר בה ומתלבש בה מבפנים, ויש שהוא מאיר עליה רק מבחוץ, ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב וכמ"ש בזוה"ק (פ' יתרו סט ע"א), וע' בדברי הרב (שער המלכים פ"י) ובזוה"ק תרומה (קסד ע"ב). והנה כל אינון אשר אור חיותם הוא רק מבחוץ, הם יתבטלו בביטול גמור, הם ונשמתם. אבל כל אלו אשר אור חיותם מתלבש בהם מבפנים, הרי נעשו הם משכן ומעון לאור שכינתו ית"ש, כי עליהם נאמר (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, הנה מתקיים נשמתם בחיות נצחי, כי אורו ית"ש אינו נפסק מהם לעולם, ונעשה החיות לעצם בהם. והעיקר הוא כי גם נשמתם גופה הוא ג"כ רק ממנו עצמו ית"ש וכמ"ש בפ' ויקרא (ז ע"א) ע"ש, ולכן שוכן בתוכם גם בעוה"ז, ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. והרי הם מעצמות החיים גופה, ולכן הם נשארים לחיי עולם, ור"ל שלא שייך בהם מיתה כלל, יען שהם מעצם החיים, ולכן הם עומדים וקיימים תמיד בחיים (דע"ה ח"ב צב ע"ד).

⁵ פי' כמו שהז"א, המלכות משלימתו, כמ"ש הרב זל"ה כן באדם התחתון נוק' דיליה משלימתו (מ"מ).

<p>בשעתא דאזדווג בבת זוגיה באחדותא בחדוותא ברעותא ויפיק מניה ומנוקביה בן ובת! וכדין הוא בר נש שלים כנוונא דלעילא² ואשלים הוא לתתא כנוונא דשמא קדישא עלאה וכדין אתקרי (ס"א אתקיים) שמא קדישא עלאה עליה ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא טב ליה דלא אתברי דהא לית ליה חולקא כלל בשמא קדישא וכד נפיק נשמתי מניה לא אתאחדא ביה כלל דהא אזערת דיוקנא דמאריה עד דאתקשרא (ס"א דאתהדרת) ואתתקנת בכלא</p>	<p>שלמעלה, בשעה שמזדווג עם בת זוגו באחדות ובשמחה וברצון, ויוציא ממנו ומנקבתו בן ובת, ואז הוא אדם שלם כדוגמא שלמעלה, ומשלים הוא למטה כדוגמא שהשם הקדוש העליון, ואז נקרא (יתקיים) השם הקדוש העליון עליו, ואדם שלא רוצה להשלים את השם הקדוש למטה, טוב לו שלא נברא, שהרי אין לו כלל חלק בשם הקדוש. וכשיוצאת נשמתו ממנו, לא נאחזת בו כלל, שהרי הקטין את דיוקן רבונו, עד שיתקשר (שיחזור) ויתקן בכל.</p>
<p>הדא הוא דכתיב (ויקרא כב יב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו' ובת כהן דא נשמתא קדישא דאתקרי ברתא דמלכא דהא אוקמוה דנשמתא קדישא³ מזוונא דמלכא ומטרוניתא נפקת⁴ ובניני כך היך גופא דלתתא מדבר ונוקבא אוף הכי נשמתא לעילא כי תהיה אלמנה מההוא גופא דאזדווגת ביה ומית וגרושה דאתרכת מההוא חולקא דשמא קדישא וכל כך למה בנין דורע אין לה לאשתכרא כנוונא דלעילא ולאשתקשרא בשמא קדישא</p>	<p>זהו שכתוב (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו'. ובת כהן זו הנשמה הקדושה שנקראת בת המלך, שהרי פרשה שהנשמה הקדושה היא מזווג של המלך והמלכה יוצאת, ולכן איך שהגוף שלמטה הוא מזכר ונקבה, אף כך הנשמה למעלה, כי תהיה אלמנה מאותו הגוף שהזדווגה בו ומת, וגרושה שגרשה מאותו החלק של השם הקדוש, וכל כך למה, משום שזרע אין לה, להימצא כדוגמא שלמעלה ולהתקשר בשם הקדוש.</p>
<p>ושבה אל בית אביה מאן ושבה ושבה סתם לאתתקנא כמלקדמין וכדין ושבה אל בית אביה דא קודשא בריך הוא כנעוריה כקדמיתא מלחם אביה תאכל לאתענגא בענוונא דמלכא מכאן ולהלאה (ויקרא כב ז) וכל זר לא יאכל קדש מאן הוא זר ההוא דלא (ס"א אוקיר) אוקים שמא קדישא לתתא ולית ליה ביה חולקא לא יאכל קדש לית ביה חולקא מענוונא דלעילא דאית ביה אכילה רעים, אכילה שלמעלה היא העונג</p>	<p>ושבה אל בית אביה, מי "ושבה", ושבה סתם להתתקן כמו מקדם, ואז ושבה אל בית אביה, זה הקדוש ברוך הוא כנעוריה כבראשונה מלחם אביה תאכל, להתענג בעונג של המלך, מכאן והלאה (שם) וכל זר לא יאכל קדש. מי הוא הזר, אותו שלא (כיבד) הקים את השם הקדוש למטה, ואין לו בו חלק, לא יאכל קדש. אין בו חלק מהעונג שלמעלה שיש בו אכילה, שכתוב (שיר ה) אכלו רעים, אכילה שלמעלה היא העונג</p>

¹ פי' שכתב בר"מ שאדם ואשתו אחר שמולידים בן ובת, נעשים הם בחי' אר"א, ובן ובת שלהם בחי' זר"ן, וז"ש "וכדין הוא ב"ב וכו' (מ"מ).

² דהיינו כשם שיש לעילא אר"א וזר"ן, כן הוא האדם ואשתו ובן ובת שהולידו, שהם בחי' אר"א וזר"ן (מ"מ).

³ כל הנשמות כולן הם מ"ן דהמלכות, ומהמוחין פנימים שבה שהיא כנסת ישראל וכמ"ש בזוה"ק (שמות יב ע"א וכן בפ' ויקרא ז ע"א ובכ"מ) (דע"ה ח"ב צו ע"א), והנה בענין מה שאמרו בתיקונים (תיקון ו דף כד רע"ב) דאימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירין עלאין, הנה מבאר הרב ז"ל על כמה פנים: א', הוא על המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב), ונקרא אימא עלאה כי עיקרה הוא לעולם באצילות (דע"ה ח"ב קטז ע"א), נולדים ויוצאים מהיסוד דהנוק' כי משם הוא כל הנשמות (כמ"ש בזוה"ק ח"א י"ג סע"א וח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א קעד ע"ב) (כללים ח"א קו ע"ג), אותן הבי"ע שבו (שבז"א), הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג).

⁴ שמות יב ע"א ולקמן יט ע"א מג ע"ב קעד ע"ב ועי' ח"א יג סע"א (לש"ו).

<p>דכתיב (שיר ה א) אכלו רעים אכילה דלעילא ענוגא</p>	
<p>ז/ב</p>	
<p>דקודשא בריך הוא הוי והאי ענוגא שריא באתר דשריא¹ כד ריחא דקרנא הוה סליק</p>	<p>של הקדוש ברוך הוא, והעונג הזה שרוי במקום ששרוי כאשר ריח הקרבן היה עולה.</p>
<p>תא הוי בשעתא דאשתכח מזונא לתתא² אשתכח מזונא לעילא למלכא דאתקין סעודתא דיליה ולא אתקין לעבדוהי כד אתקין לעבדוהי אכיל הוא סעודתא דיליה ואינון אכלי סעודתייהו הדא הוא דכתיב (שיה"ש ה א) אכלתי יערי עם דבשי דא סעודתא דמלכא אכלו רעים שתו ושכרו דודים דא סעודתא דידהו מריחא דקרנא³ כד ריחא דקרנא הוה סליק בניני כך אקרי ריח ניחוח ליהו"ה (במדבר כח כז) ריח לעבדוהי ניחוח ליהו"ה (מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח⁴) ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בנין סעודתא דעבדוהי ובנין כך ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים⁵ תנינן ומסעודתא דמלכא מאן אכיל אלא אינון נשמתין דצדיקייא</p>	<p>בא וראה, בשעה שנמצא מזון למטה נמצא מזון למעלה, (משל) למלך שתקין את סעודתו ולא תיקן לעבדיו, כשתקין לעבדיו הוא אכל את סעודתו והם אכלו את סעודתם, זהו שכתוב (שם) אכלתי יערי עם דבשי זו סעודת המלך, אכלו רעים שתו ושכרו דודים זו סעודתם. מריח הקרבן כשריח הקרבן היה עולה, ולכן נקרא ריח ניחוח לה', ריח לעבדיו, ניחוח לה' (ממקום העונג של העתיק נמצא). ולכן סעודת המלך מתעכבת בגלל סעודתם של עבדיו, ולכן ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים שנינו. ומסעודת המלך מי אוכל, אלא אותן נשמות הצדיקים.</p>
<p>תו פתח ואמר (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד זכאין אינון ישראל דלא יהב לון קודשא בריך הוא לדברבא או לשליחא אלא ישראל אחידן ביה והוא אחיד בהו⁶ ומחביבותא דלהון קרא לון קודשא בריך הוא עבדין⁷ הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נח) כי לי בני ישראל עבדי הם לבתר קרא לון בנים⁸ הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם לבתר קרא לון אחים הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי וגו' ובנין דקרא לון</p>	<p>עוד פתח ואמר הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, אשריהם ישראל שלא נתן אותם הקדוש ברוך הוא לשר או לשליח אלא ישראל אחוזים בו, והוא אחוז בהם. ומחביבותם קרא להם הקדוש ברוך הוא עבדים, זהו שכתוב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם, אחר כך קרא להם בנים, זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם, אחר כך קרא להם אחים, זהו שכתוב למען אחי ורעי וגו', ומשום שקרא להם אחים רצה לשים את מדורו בהם ולא יסור מהם, ואז כתוב הנה מה</p>

¹ פי' הארת או"א מגעת עד המלכות (מ"מ).

² פי' ע"י הקרבן שעושים ישראל מטה גורמים שימשך שפע גם למעלה (מ"מ).

³ פי' שע"י הקרבן גורמים ישראל מזון למעלה, וכשמתקן המלך מזונא דיליה גם לישראל מתקן מזון, נמצא שהקרבן גרם הכל, וז"ש בסמוך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים (מ"מ).

⁴ פי' שגם מאריך ממשיכים הארה על ידי הקרבן, ואריך נק' עתיקא, כנודע קרא לון קב"ה עבדיו, פי' מצד מט"ט הנק' עבד (מ"מ).

⁵ והכוונה הוא על הרצון הפשוט והתשוקה הפנימית אשר נמשך מהעובד בלב ונפש נוסף על הכוונה, הנה זה לבד אשר עולה באצילות ממש והוא כח הפנימי של האדם, וזה אשר עולה למעלה לקרבן אשה ריח ניחוח לה' (ויקרא א ט), והוא אכילה דלעילא עינוגה דקוב"ה כו' (דע"ה ח"ב לח ע"ד).

⁶ עיי' לעיל ד ע"ב בשם לש"ו דע"ה ח"ב צא ע"ג.

⁷ עיי' פג"ח שער עולם הבריאה שער ק"ש פרק יב: נשמה לנשמה היא באה מאבא ונשמה מאמא ורוח מת"ת ונפש ממלכות הרי כי נשמה לנשמה ונשמה של אדם הם בנים של או"א ואחים גמורים של הת"ת ומלכות אמנם הרוח והנפש הם בנים גמורים של ז"ל וזהו סוד למען אחי ורעי כי קראם הקב"ה לישראל אחים ורעים נגד הנשמות ובנים אתם לה' אלהיכם נגד רוח ונפש.

⁸ פי' מצד רוח ונפש שיש בהם, ולכן נק' בנים דז"ן כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

<p>אחים בעא לשוואה מדוריה בהו ולא יעדו מנייהו כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד!</p>	<p>טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.</p>
<p>ובוצינא קדישא² הכי אמר הנה מה טוב ומה נעים וגו' כמה דאת אמר (ויקרא כ יז) ואיש אשר יקח את אחותו³ ובספרא דרב ייבא סבא ואיש דא קודשא בריך הוא אשר יקח את אחותו דא כנסת ישראל וכל כך למה חסד הוא חסד הוא ודא⁴ והא אוקמוה ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד קודשא בריך הוא וכנסת ישראל גם לרבות ישראל דלתתא כדאמרינן דהא בשעתא דכנסת ישראל (ס"א באהותא) באחדותא בקודשא בריך הוא ישראל דלתתא שריין בהדוותא גם אינון בקודשא בריך הוא ובנין כך גם יחד כתיב</p>	<p>והנר הקדוש כך אמר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', כמו שנאמר (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו. ובספרו של רב ייבא סבא, ואיש זה הקדוש ברוך הוא, אשר יקח את אחותו, זו כנסת ישראל. וכל כך למה, חסד הוא. חסד הוא ודאי, והרי פרשוה, ולכן הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, גם לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שהרי בשעה שכנסת ישראל (באחיה) באחדות עם הקדוש ברוך הוא, ישראל שלמטה שרוים בשמחה גם הם עם הקדוש ברוך הוא, ולכן כתוב גם יחד.</p>
<p>ובספרא דרב המנונא סבא⁵ גם יחד לרבות צדיק בה כנסת ישראל דאינון זווגא חד וכלא מלה חד ותניין בפרשתא דשמע ישראל יהויה אלהינו יהויה אחד (דברים ו ד) מהו אחד דא כנסת ישראל דאחיד ביה בקודשא בריך הוא דאמר רבי שמעון זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד באתר דנוקבא שריא אחד אקרי מאי מעמא בנין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי ופלג לאו הוא חד וכד מתחברן כחדא תרי פלגי אתעבידו חד גופא וכדין אקרי אחד והשתא קודשא בריך הוא לא אקרי אחד</p>	<p>ובספרו של רב המנונא סבא, "גם יחד" לרבות צדיק בה כנסת ישראל, שהם זווג אחד והכל דבר אחד. ושנינו בפרשת שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מהו אחד זו כנסת ישראל, שאחוזתה בקדוש ברוך הוא. שאמר רבי שמעון זווג של זכר ונקבה נקרא אחד, במקום שהנקבה שורה אחד נקרא. למה, בגלל שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד. וכשמתחברים כאחד שני חצאי נעשים גוף אחד, ואז נקרא אחד, ועכשיו הקדוש ברוך הוא לא נקרא אחד.</p>
<p>ורוא דמלה כנסת ישראל בגלותא וקודשא</p>	<p>וסוד הדבר, כנסת ישראל בגלות</p>

¹ פ' אימתי טוב ונעים הדבר כששבת אחים גם יחד, שהם הקב"ה עם ישראל שנק' אחים (מ"מ).

² ובוצל"ק רשב"י מפרש הנה מה טוב הם החסדים ומה נעים הם הגבורות כמ"ש בפ' אחרי מות דף נט וכן פ' שם הרח"ו ז"ל בהגהותיו ואחים הם ז"ן (מ"מ).

³ פ' איש הוא ז"א, אחותו היא מלכות (מ"מ).

⁴ ז"ל הרב בסה"כ ואמנם עיקר הנסירה היא, כי הלא כשנדבקו הדינים יחד, הנה כדי להחזירם פב"פ, היה צריך להמשיך כל הדינים בנקבה, כדי שתוכל להפרד מן הזכר. וכל אותם הדינים שבאחוריו, כולם נסרו ונתנו לה, והוא נשאר בסוד החסד והיא בסוד דינים. ואמנם כדי לדחות אותם הדינים שבאחורי הזכר, ליתנם אל הנקבה, זה נעשה בכח החסד העליון של הבינה, וז"ס כי יקח את אחותו חסד הוא, ובזוהר אחרי מות דף עז ע"ב פ' כי ע"י החסד אתפרשו גזעין שהוא סוד האחורים שלהם ואז לקחה לאשה, ופ' הדבר כי הלא כבר ידענו שאע"פ שהאדם ישן, עכ"ז נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה, אל אותו הכח קיסטא דחיותא הנשאר בגופו. והנה אע"פ שעתה הז"א נרדם בשינה, עכ"ז נשמתו מושכת אליו מסוד החסד של הבינה, ונתפשט בכולו, ואז הדינים שבאחוריו היו נדחים מאליהם ונדבקים באחורי הנקבה, וז"ש באדרא דף קמב ע"ב ובאתרה' שקיע רחמי וחסד והענין כי הלא כאשר היה נמשך בו החסד היה נחדה הדין ונשאר החסד שקוע במקום הדין וז"ש ובאתרהא שקיע רחמי וחסד עכ"ל. ובזה תבין לשון זה, וע"ד הנה מה טוב וכו'. ושיעור הכתוב אימתי מתחברים טוב שהם החסדים, עם נעים שהם הגבורות, כששבת אחים יחד, שהם ז"ן, לפי שהז"א נבנה מהחסדים, ומלכות מהגבורות. וכשמתחברים ז"ן, אזי גם החו"ג מתחברים ישראל דלתתא שריין בחדותא, גם אינון בקב"ה, פ' שנפשו ורוחם של ישראל עולים בסוד מ"ן למלכות, נמצא בשעה שהמלכות מזדווגת עם ז"א, והיא שמחה, גם ישראל יש להם שמחה, שגם הם מזמנים לאותו זווג (מ"מ).

⁵ רב ייבא סבא ביאר הענין היטב, וכן הוא דעת הרשב"י ע"ה, ששניהם לדבר א' נתכוונו (מ"מ).

<p>ברוך הוא סליק לעילא לעילא וזווגא אתפרש ושמא קדישא לא אשתכח שלים ואחד לא אקרי ואימתי יתקרי אחד בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה במלכא ויזדווגון כדרא הדא הוא דכתיב (עובדיה א כה) והיתה ליהויה המלוכה מאן מלוכה דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר כרין (זכריה יד ד) ביום ההוא יהיה יהויה אחד ושמו אחד ועל דא (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד</p>	<p>והקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה, והזווג נפרד, והשם הקדוש לא נמצא שלם, ולא נקרא אחד. ומתי יקרא אחד, בשעה שהמלכה תמצא עם המלך ויזדווגו כאחד, זהו שכתוב (עובדיה א) והיתה לה' המלוכה, מי המלוכה זו כנסת ישראל, שהמלכות קשורה בה, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל זה הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.</p>
<p>כשמן הטוב על הראש (שם ב) מאן שמן הטוב דא משה רבות קודשא דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא¹ דאשתכח² בההוא נהר עלאה דינקא לבנין לאדלקא בוצינין וההוא משה נגיד ברישא דמלכא ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו³ הדא הוא דכתיב (תהלים קלג ב) שיוורד על פי מדותיו על פי מדותיו ממש ואלין אינון כתרי מלכא דשמיה קדישא אשתכח בהו</p>	<p>כשמן הטוב על הראש, מי שמן הטוב, זה שמן משחת קודש ששופע ויוצא מהעתיק הקדוש שנמצא באותו נהר עליון שמניק את הבנים להדליק מנורות, ואותו שמן שופע על ראש המלך, ומראשו לכבוד של הזקן הקדוש, ומשם שופע לכל אותם לבושי כבוד שהמלך מתלבש בהם, זהו שכתוב שיוורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש. ואלו הם כתרי המלך שהשם הקדוש נמצא בהם.</p>
<p>תא חזי כל נגידו וכל חידו דעלמין לא נחית לברכא אלא על ידא דאלין כתרין קדישין דאינון שמא דמלכא קדישא ובגין כך שיוורד על פי מדותיו על פי מדותיו ודאי כמה דאת אמר (במדבר ד כז) על פי אהרן ובניו תהיה כך על פי מדותיו נחית ונגיד לכלהו עלמין לאשתכחא ברכאן לכלא ותא חזי האי שמן</p>	<p>בא וראה כל השפע וכל שמחת העולמות לא יורדים לברך אלא על ידי הכתרים הקדושים הללו, שהם שמו של המלך הקדוש, ולכן שיוורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי. כמו שנאמר (במדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה, כך על פי מדותיו יורד ומשפיע לכל העולמות להמציא ברכות לכלם. ובא וראה השמן הטוב הזה</p>
<p>ח/א</p>	
<p>טוב לא זמין עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק⁴ ואתערען דא בדא הדא הוא דכתיב (משלי כז ט) שמן וקטרת ישמה לב⁵ שמן לעילא וקטרת לתתא⁶ כרין הוא הדוותא דכלא רבי אחא ורבי יהודה זקופו ידן ואורו לרבי אבא</p>	<p>אינו זמין {מוכן}, עד אותו זמן שהעבודה שלמטה היתה עולה ונפגשים זה בזה, זהו שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, שמן למעלה {מלמעלה} וקטורת למטה {מלמטה}, אזי זו שמחת הכל. רבי אחא ורבי יהודה זקפו ידים והודו לרבי אבא.</p>

¹ פי' הענין שמן הם המוחין דאבא וירדו מע"ק דרך המזלא ומשם נכנס באבא (זהר הרקיע).

² בהאי נהר האיר ולא מצדה רק מצד אבא ואי משתכח הוי להניק הבנים כי היניקה היא להגדיל הכלים לעשותם בחי' ז' וז"ש לאדלקא בוצינין ואמר עוד ענין אחר כי משערות דיקנא גופא דא"א נוזלים הטיפות בתוך רישא דז"א (זהר הרקיע).

³ פי' כי מלכא נק' פנימ' האור דז"א וז"ש ומתמן נגיד וכו' אמר על שערות דדיק' שהוא לבוש לאור שבתוכם או יאמר ומן המוח' יורד דרך פנימ' לכל אינון לבושי יקר שהם ז' כלים דז"א וז"ש ואלין אינון כתרי דמלכא שהם כלי האצ"י (זהר הרקיע).

⁴ פ' קטורת שהיו עושים למטה (מ"מ).

⁵ פי' שמן שהוא אבא, וקטרת שהיא אימא, ישמח לב שהוא ז"א, וכן פי' הרב בליקוטים (מ"מ).

⁶ קטורת דסליק מלמטה ושמן דנחית מאבא אל אימא דפגעין זה בזה כמ"ש בוהר ישמח לב אימא ונחתין בשכינה תתאה כמו דסליק הריח ממנה (בהגר"א על תז"ח מג ע"ד).

<p>רבי אחא פתח (בראשית כ ג) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה וכתוב (שם ו) ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת. ויבא אלהים אל אבימלך מאי שנא¹ באומות העולם ויבא אלהים ולישראל לא²</p>	<p>רבי אחא פתח (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת. ויבא אלהים אל אבימלך הזה, מה שונה באומות העולם, ויבא אלהים, ולישראל לא.</p>
<p>(אלא דא הוא רוא דאלהים אחרים ואית לך למנדע דשמא דקודשא בריך הוא (ישעיה נז טו) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו והיא בלחודוי מלכא על כל מה דאשתכח בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעיתא אתתקן וסחרניה אית שבעין כתרין³ ומנהון אתמשכו שבעין רברבין ואתמנו על שבעין עמין דעלמא למהוי כל חד וחד שליט על עמיה ועל ארעיה וקודשא בריך הוא יהב לישראל רוא דשמיה בלחודיהון והוא שליט על ישראל וירושלם הדא הוא דכתיב (דניאל ט יט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא בריך הוא דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהויה נקרא עליך וכתוב (מיכה ד ה) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהי⁴ וגו' וכתוב (דברים לב ט) כי חלק יהויה עמו וגו')⁵</p>	<p>(אלא זהו סוד של אלהים אחרים, ויש לך לדעת שהשם של הקדוש ברוך הוא (ישעיה נז) רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו, והוא לבדו מלך על כל מה שנמצא, בין למעלה בין למטה, וההיכל הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים כתרין, ומהם נמשכו שבעים שרים ונפקדו על שבעים עמי העולם, להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו, והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו, להם בלבד, והוא שולט על ישראל וירושלים, זהו שכתוב (דניאל ט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך, ואין לעם אחר חלק בו בקדוש ברוך הוא, שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך, וכתוב (מיכה ד) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו', וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו'.</p>
<p>אלא הכי תנינן כל אלהים דהכא⁶ ההוא חילא רברבא דממנא עליהו הוה כגוונא דא⁷ (במדבר כב כ) ויבא אלהים אל בלעם לילה ההוא חילא דאתפקד עליה⁸ ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום הכי הוא ודאי גם אנכי</p>	<p>אלא כך שנינו, כל אלהים של כאן, היה אותו כח גדול שממונה עליהם, כדוגמא זה ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שנפקד עליו. ואם תאמר ויאמר אליו האלהים בחלום, כך זה ודאי, גם אנכי ידעתי למה כאן גם, אלא שבא</p>

¹ כי "ויבא" מורה מעלה שבא אליו למטה (אור יקר).

² כלומר, לא נמצא דרך זה לנביאי ישראל, עם היות דכתיב, הנני בא אליך, זהו פרטי (אור יקר).

³ ע' מלאכים סובבים הכסא, והם ע' שרי אר"ה, וכמ"ש בפדר"א (פרק כד) וע' זוה"ק ויקרא (דף ח ע"א), וכתב בספר קהלת יעקב ערך ס"מ בשם מהרח"ו ז"ל, כי כל הע' שרים הם תחת רשות ס"מ ורהב, שהם שרי עשיו וישמעאל וכמ"ש ברע"מ (פנחס רמו ע"ב), כי כן הוא עשו וישמעאל הם השורש של כל הע' כמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון לב דף פד ע"ג) (דע"ה ח"ב קיז ע"א).

⁴ מעשיהם אינם גורמים אלא רק עד השר שלהם לבד, ולכן אמר הטיב אליהו לאיוב (שם לה ה) הבט שמים וראה ושור שחקים גבהו ממך, [ור"ל באותן העולמות אשר למעלה משרשך, ובפרט בעולם האצילות אשר שם אין חלק כלל לשום אומה ולשון אלא רק לזרע אברהם יצחק ויעקב לבד]. (דע"ה ח"ב ב ע"ד).

⁵ הגה"ה מבחוץ ולא גרסי ליה ברוב הספרים, וכוונתו לפרש ענין השר וכבר ביארנו בו כל הצורך לעיל (אור יקר).

⁶ שלא זכה לנבואה (אור יקר).

⁷ נמי מתרצינן אומרו "ויבא", שהיה השר, ועליו יצדק ויבא. אמנם הנביאים מזדככים ועולים (אור יקר).

⁸ כשידודק דבריו, ירצה השר עליון גבוה, וממנו כח נמשך באומות, נקשר הכח ההוא במלך. ולהכי לעיל קאמר "הוא חילא רברבא דממנא ביה", וכאן אמר, כי הביאה לא יצדק בכל השר, אלא דווקא בבחינתו השורה על מלך האומה. ולהכי שינה ולא אמר "רברבא" כדקאמר לעיל, אלא "ההוא חילא דאתפקד עליה, מאי טעמא", כלומר מאי זה הכרח. פירשו כך בעלי הברייתא, כיון שלא הקשו מלת "יבא", לזה אמר "אי תימא", שהוקשה להם בחלום אל אבימלך, בלי ספק שהיה שרו, בזולת הטעם הנזכר, והיינו לשון אי תימא, שהם ב' טעמים (אור יקר).

<p>לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי, ואחשוך גם אנכי, גם לרבות אותך.</p>	<p>ידעתי גם אמאי הכא אלא לרבות קא אתא דאף על גב דלעילא מנאי ידיע גם אנכי ידעתי ואחשוך גם אנכי גם לרבות אותך!</p>
<p>"מחטו לי" מחטו חסר אל"ף כתיב, מה אמר, משום שחטא אינו עומד בכח, אלא כך למדנו בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה, בחטאי העם שלמטה מעבר {מעבירים} השר שלהם שלמעלה משלטונו, זהו שכתוב ואחשוך גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר, "גם אנכי" לרבות לעצמו.</p>	<p>מחטו לי² מחטו חסר אל"ף כתיב מאי קאמר בנין דחטאה לאו בחילא³ קיימא⁴ אלא הכי אוליפנא בחוביהון דעמא דלתתא אתפנים לעילא⁵ בחובי עמא דלתתא אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה דהא הוא דכתיב ואחשוך גם אנכי אותך דאף על גב דלעילא מנאי תליא מלתא גם אנכי לרבות לגרמיה</p>
<p>"מחטו לי" כדי שלא ימצאו אצלי כמו המחט הזו הנעוצה בבשר, שלא תגרורם לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקץ אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בבשר, מה משמיע {פירושו, פירושו} משמיע שבחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא, כמו שנאמר (ישעיה נ) ובפשעכם שולחה אמכם, ועל כן נקרב קרבן. איזה קרבן, זה שאמרנו, שכתוב ובפשעכם שולחה אמכם, שהרי החטא גורם פרוד בחטאו, הקרבן מקרב את העולם העליון לעולם התחתון, והכל נעשה אחד. באו רבי אבא ורבי יהודה והודו לו לרבי אחא.</p>	<p>מחטו לי בנין דלא ישתכחו גבאי כהאי מחט דנעייץ בבשרא דלא תגרורם לי את בחובך לאעברא לי משולטני ויקוצון בי דלא תקוין לי במחטך כמה דאת אמר (ויקרא כ כג) ואקץ בם כהני קוצין דנעייץ בבשרא מאי משמע⁶ משמע דבחווי בני אנשא עבדין פגימו לעילא⁷ מאי איהו כמה דאת אמר (ישעיה נ א) ובפשעכם שולחה אמכם ועל דא קרבן אתקריב מאי קרבן האי דקאמרן דכתיב ובפשעכם שולחה אמכם דהא הטא גרים פירודא בחוביה קרבן קריב עלמא עלאה בעלמא תתאה ואתעביד כלא חד אתו רבי אבא ורבי יהודה ואודו ליה לרבי אחא</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה וגו', עבדו את ה' בשמחה כך למדנו, שכל עבודה שצריך אדם לעבוד את הקדוש ברוך הוא צריך להיות בשמחה וברצון הלב, כדי שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תאמר שעבודת הקרבן כך היא, אי אפשר, שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו ועל מצות</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה וגו', עבדו את ה' בשמחה כך למדנו, שכל עבודה שצריך אדם לעבוד את הקדוש ברוך הוא צריך להיות בשמחה וברצון הלב, כדי שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תאמר שעבודת הקרבן כך היא, אי אפשר, שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו ועל מצות</p>

¹ "גם לרבות" את עצמו, כי עיקר ידיעה למעלה, "גם לרבות", ולזה ועתה, לפי פירושו קשה, כי עיקר חטא אינו תלוי אלא במצוה המצות, שהוא הבורא שצוה שבע מצות בני נח, אם כן איך אמר "מחטו לי" (אור יקר).

² ש"מ שהקב"ה הוא שאמר לו כן, שמנעו כדי שלא יחטא לפניו, ואם נפרש אלהים הוא ס"א, אין הכתוב מתיישב. ולכן מקשה "ואי תימא וכו'", ותירץ הכי הוא ודאי, ר"ל לעולם על הס"א מדבר, כמו אלהים הנאמר בבלעם, וכל הפסוק מפרשו על הס"א (מ"מ).

³ ביה (מ"מ).

⁴ ור"ל ששני הכרחים יש שלא נפרש מחטוא לשון חטא, כי הוא חסר א'. ועוד "בגין דחטאה וכו'", דהיינו כיון שהס"א הוא המדבר, איך יאמר מחטוא לי לשון חטא, דהא לאו ביה קיימא, א"כ, ע"כ שאינו לשון חטא אלא הכי אוליפנא שהוא לשון מחט (מ"מ).

⁵ הנשמות לאומה מהשר ובו פוגמים (אור יקר).

⁶ כלומר הכלל, כי התחתונים הגשמיים פוגמים במקום התלותם בעליונים וכו' (אור יקר). פי' מה תועלת למדנו מזה, ומאי קמ"ל (מ"מ).

⁷ ר"ל דאשמועינן טובא, כמ"ש מחטוא לי, שהוא לשון מחט ללמדנו שבחובין דלתתא פוגמים לעילא במקום שהם אחוזים בו, כגון אבימלך שאחוז בסט"א, היזק לסט"א, וישראל פוגמים ח"ו בקדושה (מ"מ).

<p>דמאריה על פקודא דאורייתא ותב לקמי דמאריה במאן אנפין יקום קמיה הא ודאי ברוח תבירא ברוח עציב אן הוא שמחה אן הוא רננה!</p>	<p>התורה ושב לפני רבנו, באיזה פנים יעמד לפניו, הרי ודאי ברוח שבורה ברוח עצובה, איפה השמחה איפה הרננה.</p>
<p>אלא תמן תנינן ההוא בר נש דחטי קמי מאריה ועבר על פקודיו ואתי לקרבא קרבנא ולתקנא גרמיה ברוח תבירא ברוח עציבא בעי לאשתכחא ואי בכי שפיר מכלא הא שמחה הא רננה לא אשתכחא אלא במאי אתתקן בהנהו כהני וליואי דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בניניה שמחה בכהנא אתקיים בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר² וכהנא בעי לאשתכחא תדיר באנפין נהירין חדאן יתיר מכל עמא דהא כתרפא דיליה גרים רננה בליואי³ והכי הוא דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין כמה דאוקמוה ואלין קיימין</p>	<p>אלא שם שנינו, אותו אדם שחוטא לפני רבנו ועבר על מצוותיו ובא להקריב קרבן ולתקן את עצמו ברוח שבורה, צריך להמצא ברוח עצובה, ואם הוא בוכה זה יפה מהכל, הרי שמחה והרי רננה אין נמצאים. אלא במה מתתקן, באותם כהנים ולוים שהרי הם משלימים שמחה ורננה בשבילו, השמחה מתקיימת בכהן, משום שהוא תמיד רחוק מן הדין, והכהנים צריכים תמיד להמצא בפנים מאירות, שמחים יותר מכל העם, שהרי הכתר שלו גורם הרננה בלוים, וכך זה שהרי הלויים נמצאים תמיד על השיר כמו שבארוה, ואלו עומדים</p>
<p>ח/ב</p>	
<p>עליה⁴ וביה אשתלים פולהנא לקודשא בריך הוא כהנא קאים עליה וכוון⁵ מילין בהדוותא ברעותא ליחדא שמא קדישא כדקא יאות וליואי בשיר כדין כתיב (תהלים קג) דעו כי יהוה הוא אלהים⁶ דא הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא ומתבסס כלא⁷</p>	<p>עליו, ובהם נשלמת העבודה לקדוש ברוך הוא, הכהן עומד עליו ומכוון דברים בשמחה וברצון לייחד את השם הקדוש כראוי, והלויים בשיר, אז כתוב דעו כי ה' הוא אלהים, זהו קרבן לקרב רחמים לדין, והכל מתבסס.</p>
<p>השתא דלא אשתכחא קרבנא מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה ודאי במרירו דנפשא בעציבו בבביה ברוח תבירא היאך אוקים שמחה ורננה⁸ הא לא אשתכחו גביה אלא הכי</p>	<p>עכשיו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבנו ושב אליו ודאי במרירות הנפש בעצב בבכיה ברוח שבורה, איך מקיים שמחה ורננה, הרי אין הם נמצאים אצלו. אלא כך פרשוה,</p>

¹ פי' שמחה בחסד, רננה בגבורה (מ"מ).

² פי' שהכהן אינו עושה רק דברים שגורמים הרחמים כקרבנות וכדומה, אבל הדין רחוק ממנו, כמ"ש הזהר בפרשת נשא, שאפילו שחיטת הקרבן זר שוחט, וכהנא אסיר ליה למיעבד דינא, ולכך שמחה שהוא חסד כהנא אתקיים (מ"מ).

³ פי' מלבד טעם הראשון עוד מפני שמדתו חסד לכך שמחה היא בכהנא (מ"מ).

⁴ כהנים ולוים על קרבנו, ונתקן ונשלם על ידם, שמחה ורננה בקרבן (אור יקר).

⁵ קשיא ליה, בשלמא הלוי ממש משורר, אמנם הכהן מה ענין שמחתו הנה, לזה אמר, שמטיב את לבו לכוון בסוד הקרבן, לייחד למעלה בשמחה במעמקי לבו (אור יקר).

⁶ לא אמר האלהים הוא ה', שיורה לקרב השכינה אל הת"ת, אלא ה' הוא האלהים, דהיינו לקרבא רחמי בדינא (אור יקר). פי' למתק גבורה שהיא אלהים על ידי החסד שהוא הו"ה (מ"מ).

⁷ כי צורך הרחמים לדין כצורך הדין לרחמים, כענין שפירשנו לעיל, שכינה בתחתונים צורך גבוה, והיינו סוד ה' הוא האלהים, יחוד ת"ת ומלכות (אור יקר).

⁸ תשובה אחת ממצות עשה שבתורה, וכמו ששאר המצות צריכות שמחה, גם מצות התשובה היא צריכה שמחה, ועיקר המצוה היא לדאוג ולהתעצב על עוונותיו, אם כן איך יהיה במצוה זו שמחה, וזהו שאמר "היך אוקים וכו'" (אור יקר).

<p>אוקמוה דתושבחן דמאריה והדוותא דאורייתא¹ ורננה דאורייתא דא הוא שמחה ורננה והא תנינן² ולא מתוך עצבות וכו' דלא יקום בר נש קמי מאריה בעציבו והא לא יכיל ומאי תקנתיה³</p>	<p>שתשבחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמוד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו.</p>
<p>אלא רוא דמלה הא תנינן לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויצלי צלותיה הדא הוא דכתיב (משלי ח לד) לשמור מזוזות פתחי שני פתחים סלקא דעתך⁴ אלא אימא שיעור שני פתחים⁵ כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם אינון מעון ומכון דאינון גו לגו שירותא דדרגין חסד ופחד⁶ ואינון פתחין דעלמא על דא אצטריך בר נש דיתכוין בצלותיה לקבל קדש קודשין דאינון שמא קדישא ויצלי צלותיה והנהו אלין שיעור תריין פתחין תריין בתריין</p>	<p>אלא סוד הדבר הרי שנינו (ברכות ח ע"א) לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו, זהו שכתוב "לשמור מזוזות פתחי". החשבת שני פתחים, אלא אמור שיעור שני פתחים, כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם, הם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות חסד ופחד, והם הפתחים של העולם, על כן צריך אדם שיתכוון בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהם השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם שיעור שני פתחים, שני כתרים.</p>
<p>ואית דמתני' הכי שמחה דא כנסת ישראל ושמחה הא אוקמוה דכתיב (ישעיה נה יב) כי בשמחה תצאו וגו' וזמנין ישראל לנפקא מן גלותא בהאי שמחה ומאן איהי כנסת ישראל ועל דא עבדו את יהוה בשמחה (תהלים ק ב) כמה דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל</p>	<p>יש ששונה כך, שמחה זו כנסת ישראל, ושמחה הרי פשוטה ככתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו', ועתידים ישראל לצאת מהגלות בשמחה הזו. ומי זו, כנסת ישראל, ולכן עבדו את ה' בשמחה, כמו שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, והכל אחד.</p>

¹ כלומר לעולם יהא לבו דואג בקרבו על רוע מעליו, אמנם בהיותו עוסק בתורה ומנגן בה, יקיים שמחה ורננה בשמחת לבו בתורה (אור יקר).

² אם כן גם בתפלתו, צריך שלא יהא מתוך עצבות, וזה בוכה ועצב בתפלתו ומתחנן על חטאיו, ולא זו בלבד אלא משם למדנו שלהקביל שכינה עליו צריך שלא יהא עצב אם כן בזה איך יתוקן (אור יקר).

³ אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה. אמנם בעת שמתודה היודי, ומפרט חטאיו, אז טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפילה נמשך לו נזק נפלא גדול על ידי עצבותו (שעה"כ א ע"ב).

⁴ והלא כמה בתי הכנסיות יש שאין לה אלא פתח א' (מ"מ).

⁵ פ' שלא ישב סמוך לפתח אלא יכנס שיעור ב' פתחים (מ"מ).

⁶ פ' כמ"ש הרב ששני שלישי החסד נעשו חכמה דד"א, וב' שלישי הגבורה נעשו בינה, ונודע שכתר אינו מן המנין, נמצא שחסד וגבורה הם שירותא דדרגין (מ"מ).

⁷ ממש"כ "שני פתחים וכו' עד כאן" נראה מתוך לשונו שהוא הגה"ה מבחוץ, ורוב הספרים המדויקים לא גרסי ליה. והוא מפרש ב' פתחים, חסד וגבורה, דהיינו שמחה ורננה מצד הכהן והלווי, והתפלה בבינה בסוד היכל קדש הקדשים, והאמת אין פירוש זה מכוון עם מה שפירש הרשב"י בזהר. ועוד מי הכניסו הפתחים האחרים דקאמר יכנס ב' פתחים, דהא אשתארו חמש, הוה ליה למימר יכנס שבעה פתחים (דהא אשתארו חמש), ועד השתא בכניסתו קא מיירי, והוא חוץ מכולם. לכך ודאי דהאי פ' לא דייק שפיר, ומה שפ' בזהר פרשת פקודי, שהתפלה בהיכל קדש הקדשים, מפני שכבר נכנס שיעור ההיכלות כולם בתפלה מיושב כדפי' התם, ושיעור ב' פתחים לאו בהכי עסקא, אלא בנכנס סתם להתפלל, שיכנס ב' פתחים כדמסיק, שהם מלכות שמח"ה, ורננה מהיסוד כדכתיב רננו צדיקים, והמלכות מצד היסוד נקראת רננה, והכוונה שלא ייחד בשיעור פתח אחד שאין שם יחוד גמור, אלא יכנס שיעור ב' פתחים שהם מלכות ויסוד, ולמעלה מהם הת"ת ושם יתפלל, רוצה לומר ייחד עמהם, דהיינו קשר האמיתי, ואל ענין הפסוק עבדו את ה' בשמחה, ירצה שלא יהיה העבודה אל הת"ת בלי כניסתו עם המלכות שחס ושלום זה מפריד אלון וחייב מיתה (אור יקר). והנה ענין קדושה דיוצר הוא הששה קצוות דבמטטרין וכו' ואח"כ בשמע ישראל נקראת יחודה דלילה, וכו' אח"כ עולה בהיכל ק"ק דתמן מתייחד עלמא עילאה בינה וחכמה וכתר שהם בכסא הכבוד, ומתייחדים עם הז' [הו'] קצוות בהיכל ז', ואז העמידה לקבל עלמא עילאה. ואז יכנס שיעור שני פתחים דעלמא עילאה והם גבורה וחסד (עולת תמיד יב ע"א).

<p>הקדש וכלא חד באו לפניו ברננה (תהלים שם) דא שלימו דילה! דשמחה בלב ורננה בפה? ודא הוא שלימו יתיר ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה כדין (תהלים ק ג) דעו כי יהו"ה הוא אלהי"ם³</p>	<p>באו לפניו ברננה, זו השלמות שלה, של שמחה בלב, ורננה בפה, וזוהי שלמות יתרה, והשלמות של השמחה הזו הרי ידועה ונודעת, וזהו התקון של האדם לפני רבונו, ואז דעו כי ה' הוא האלהים,</p>
<p>וכלא בחד מלה אתיא דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא בדקא יאות ולקשרא דא בדא⁴ למהוי כלא חד ודא הוא פולחנא דקודשא בריך הוא אמרו ליה רבי אחא ורבי אבא ודאי הכי הוא זכאה חולקיהון דצדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעי ארחוי דקודשא בריך הוא קמו ואולו אבתריה דרבי אבא תלת מילין</p>	<p>והכל בא בדבר אחד, שצריך אחר כך לייחד את השם הקדוש כראוי, ולקשר זה בזה, להיות הכל אחד, וזוהי עבודת הקדוש ברוך הוא. אמרו לו רבי אחא ורבי אבא ודאי כך הוא, אשרי חלקם של הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים דרכי הקדוש ברוך הוא, קמו והלכו אחרי רבי אבא שלשה מילין.</p>
<p>פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה ח) ואני ברוב חסדך אבא ביתך הכי אוקמוה דלא לבעי ליה לבר נש למיעל לבי בנישתא אלא אי אימלך בקדמיתא באברהם ויצחק ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמי דקודשא בריך הוא דרא הוא דכתיב ואני ברוב חסדך אבא ביתך אבא ביתך דא אברהם אשתחוו אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב (ס"א) ואני ברוב חסדך דא אברהם אבא ביתך דא יעקב אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך דא יצחק ובעא לאכללא לון ברישא ויעול לבי בנישתא ויצלי צלותיה כדין כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה) ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, כך פרשוה שלא צריך אדם להיכנס לבית הכנסת אלא אם נמלך בראשונה באברהם ויצחק ויעקב, משום שהם תקנו את התפלה לפני הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ואני ברב חסדך אבוא ביתך. אבוא ביתך, זה אברהם, אשתחוו אל היכל קדשך, זה יצחק, ביראתך, זה יעקב. (ואני ברוב חסדך זה אברהם, אבא ביתך זה יעקב, אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך זה יצחק.) וצריך להכלילם בתחלה ויכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו, אז כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>אם עולה קרבנו מן הבקר (ויקרא א ג) אמר רבי יוסי מה שונה מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה אי כלא חד אמאי שנייא דא מן דא⁵ דהא מן כלא אתעביד חד מלה אלא מאן דאדבק ידיה לדא מקריב מן הבקר ואי לא יכיל מן הצאן ואי לא יכיל מן העוף דהא כתיב (ויקרא יד כא) ואם דל הוא ואין ידו משגת דהא קודשא בריך הוא לא אמרה עליה דבר נש יתיר במלה דלא יכיל</p>	<p>אם עולה קרבנו מן הבקר, אמר רבי יוסי מה שונה מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן העוף לעולה, אם הכל אחד, מפני מה שונים זה מזה, שהרי מהכל נעשה דבר אחד. אלא מי שהשיגה ידו את זה מקריב מן הבקר, ואם לא יכול אז מן הצאן, ואם לא יכול אז מן העוף, שהרי כתוב (ויקרא יד) ואם דל הוא ואין ידו משגת, שהרי הקדוש ברוך הוא אין מטריח על האדם יותר בדבר שלא יכול.</p>

¹ פי' שהמלכות בניינה מהגבורות הנק' רננה (מ"מ).

² פי' שמחה היא במלכות והיא בלב שיוצאת נגד לב של ז"א, כמ"ש הרב ז"ל בכמה דוכתי, ורננה, שהם הגבורות, הם בפה, כמ"ש הרב בליקוטים, שהגבורות הם ה' מוצאות הפה דז"א (מ"מ).

³ פי' לזווג ז"א הנק' הו"ה, עם המלכות הנק' אלהים (מ"מ).

⁴ דהיינו לייחד יהו"ו שהוא ז"א עם ה' אחרונה, שהיא המלכות, ולכן אמר "ולייחדא שמא קדישא", "ולקשר דא בדא" פי' לקשר מלכות עם ז"א (מ"מ).

⁵ פי' אם כל אדם, בין עני בין עשיר יכול להקריב אפילו מן עוף לעולה, למה עשתה התורה ג' פרשיות, מן הבקר ומן הצאן, ומן העוף, כיון שאפילו עשיר יכול להקריב אפילו מן העוף, ותירץ שהעשיר מן הבקר דווקא, ומינה מן הצאן לבינוני, ומן העוף לעני (מ"מ).

<p>אמר רבי אלעזר כמה דהוה חטאה! הכי הוה מקריב עתירא דזמנין דלביה גס ביה הוה מקריב תורא בנין דלביה חשיב יתיר למחטי קמי מאריה בינוני מקריב מן הצאן בנין דרעותיה לאו גס ביה כל כך למחטי מסכנא דלביה לא גס ביה רעותיה נמוך מכלא מקריב מההוא קליל מכלא ואשתמודען קרבניהון דכלהו כל חד וחד בלחודיהו וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה</p>	<p>אמר רבי אלעזר כמו שהיה החטא כך היה מקריב, עשיר שלבו גס בו לפעמים היה מקריב שור, משום שלבו חושב יותר לחטא לפני רבונו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גס בו כל כך לחטא. העני שלבו לא גס בו רצונו נמוך מהכל מקריב מאותו הקל מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.</p>
<p>רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי אמר ליה הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי בנין דלביהו גס בהו ולא משתכחי במסכני מה דינא</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גס בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין</p>
<p>מ/א</p>	
<p>הוא דקודשא בריך הוא קטיל למסכני וקאים לעתירי דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה?² אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייא ואמרו כד בעא קודשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעיא ולאובדא להו מן עלמא כדין יהיב להו שלום⁴⁹ ואשלים להו בכלא⁵</p>	<p>שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים, שהרי מעכשיו יוסיפו לחטא לפניו. אמר לו יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפרע מהרשעים ולאבדם מן העולם, אזי נתן להם שלום ומשלים להם בכל.</p>
<p>אבל תא חזי דכל בני עלמא לא משתכחין קריבין למלכא עלאה כאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו⁶ ומאן אינון (תהלים נא יט) לב נשבר ונדכה (ישעיה נז טו) ואת דכא ושפל רוח אלין אינון מאני דמלכא⁷ וכד אשתכח</p>	<p>אבל בא וראה, שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון ככלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם לב נשבר ונדכה, ואת דכא ושפל רוח, אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצר בעולם</p>

¹ פי' ר'א פליג אר' יוסי שאמר שהתורה צוותה לפי הממון, אלא הטעם לפי החטא כדמפרש (מ"מ).

² בראותם שהם בשלוח, ועובדי ה' מתגוללים ברעב, יאמרו ידינו רמה, ושוא עבוד אלהים (אור יקר).

³ טלוה (אור יקר).

⁴ לפורעם כל טובה שעשו כדי שיהיו אבודים מכל וכל, והצדיקים נתן להם רעה בעולם הזה, לפורעם איזה חטא שעשו בגוף זה, או קודם בסוד הגלגולים, ולהטיב להם לעולם הבא (אור יקר).

⁵ אמרו רז"ל ארורים הרשעים שמהפכים מדה"ר למדה"ד שנא' וה' המטיר וכו', והיינו שבעת שנפרע הוא ית' מן האומה כי נתמלא סאתה אז מעבירה מן העולם, והוא הטוב לעולם כדי שלא ילמדו מעשיהם וכענין שציוה הוא ית' לא תחי' כל נשמה, וכן עונש דור המבול ואנשי סדום וכו' והוא העברת הסט"א ורוח הטומאה מן העולם, ונמצא שלזה מסכים גם מדת החסד שבו הכח בשלימות (אפיקי ים ע"ז ד ע"א). צ"ע אם כלול בזה, שעצם הטבה שה' נתן להם היא סיבה לדין, ולכלייתם.

⁶ הענין כי השכינה היא השוכנת בעולם התחתון, והיא הפועלת הנהגתה בתחתונים, ומרכבתה בבית העניים לשתי סבות: האחת, שהיא עניה, והם עניים, היא רוכבת עליהם והם מרכבתה ולבם נשבר בקרבם, יצר הרע והחצונים רחוקים מהם, והיא רודפת אחר הטהרה ולב הנשבר לשכון בו, מפני שאין אל זר בקרבו, ולכך הם העניים כלי תשמישה. השנית, שהיא עניה וכל פגם שיש בה אינה סובלת אותו, אלא מיד מורידו, ולמי מורידו, אל אותם בני אדם שיש להם יסורים, והיינו סוד יסורים של אהבה, ירצה יסורין שהשכינה שהיא נקראת אהבה, שהיא אוהבת אותם, ומתוך אהבתה עמהם, מייסרת אותם, אם ישובו מאון, והיא מטהרת עצמה מהפגם ההוא, והם מדוגכאים מהפגם הנשפע עליהם, ולכך היא קרבה אליהם ושוכנת בהם כדפירשנו (אור יקר).

⁷ העניים שנולדו בחסרון הלבנה (אור יקר ח"א י ע"ב). היו בשעבוד למצרים, שהסט"א שלטה על הקדושה עד שבא משה רבע"ה הוא סוד הארת שם מ"ה שנכנס לתקן הכלים הנשברים ולהוציאם מן הסט"א, והם מאנין תבירין דקוב"ה שנקראים עניים כמ"ש (שמות ג יז) אעלה אתכם מעני מצרים וגו' (פת"ש פנימיות

<p>בצורת בעלמא וכפנא ודינא אתתקף על מסכני כדין בכאן וגעאן קמי מלכא וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מכלא הדא הוא דכתיב (תהלים כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני¹</p>	<p>והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהכל, זהו שכתוב (תהלים כב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני.</p>
<p>וכדין קודשא בריך הוא פקיד על (עלמא ואתיא מותנא² לעלמא או³ <מה אתיא> כפנא לעלמא⁴ ווי לאינון חייביא דגרמי האי כד אתער מלכא לאשנחא בעלמא על קלא דמסכני⁵ רחמנא לישובן מנייהו ומעולבנייהו כדין כתיב (שמות כב כב) שמוע אשמע צעקתו שמוע אשמע תרי זמני חד לאשנחא בקליהון וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי הדא הוא דכתיב (שם פסוק כו) ושמעתי כי חנון אני (שם פסוק כג) וחרה אפי וגו' ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא ווי לאינון עתירי חייביא בקליהון דמסכני לקמי קודשא בריך הוא</p>	<p>ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם, אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה, כשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו, שמוע אשמע שתי פעמים, אחת להשגיח על קולם, ואחת להפרע מאותם שגורמים להם את זה, זהו שכתוב ושמעתי כי חנון אני, וחרה אפי וגו', ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם אוי לאותם העשירים הרשעים, משום {מחמת} קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא קלי⁶ <נ"א קריב> מכלא בגין דלביה תביר ואף על גב דחשיב למחמי אתעבר מניה דהא די ליה בצעריה ודאנשי ביתיה ועל דא כל קרבנא וקרבנא כל חד וחד בלחודוי אשתמודען כלהו לגבי כהנא</p>	<p>בא וראה שאותו קרבן של העני קל (קרוב) מהכל משום שלבו שבור, ואף על גב שחשב לחטוא, זה עבר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו, ולכן כל קרבן וקרבן כל אחד ואחד לבדו כולם ידועים אצל הכהן.</p>
<p>עובדא בההוא עתירא דקריב קמי כהנא תריז יונין כד חמא ליה כהנא אמר ליה לאו דידך הוא האי קרבנא אתא לביתיה והוה עציב אמרו ליה אחוי אמאי את עציב אמר להו דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי אמרו ליה ומאי איהו אמר להו תריז יונין אמרו ליה והא מן מסכנא איהו ולאוי דידך דהא כתיב (ויקרא</p>	<p>מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים, כשראה אותו הכהן, אמר לו הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב, אמרו לו אחיו למה אתה עצוב, אמר להם שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו ומה הוא. אמר להם שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני ולא שלך, שהרי כתוב ואם דל הוא ואין ידו</p>

והיצינויות ז'). צ"ע אם נכלל בדבריו, שהאדם יעמיד את עצמו כשבר כלי, שהוא בכלל הז' מלכין קמדאין המצפים לתיקון.

¹ עי' ח"א קסח ע"ב: צלותא דעני [אקדימת] [אקדימו] קמי קב"ה מכל צלותין דעלמא בגין (כך) [ד]כתיב (שם כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'.

² פי' שאחר מיתת העניים ברעב, ממית העשירים שגורמים מיתת העניים (מ"מ).

³ מ"מ גורס את המוסגל.

⁴ רעב של כלייה שמכלה גם העשירים, ובזהר מדויק גריס "וכדין קב"ה פקיד על מה אתי כפנא לעלמא" ור"ל שהקב"ה פוקד על העשירים עונם שהם גרמו לבא רעב לעולם (מ"מ).

⁵ למעלה ולמטה, למעלה השכינה כאומרו שמעו הרים את ריב ה' כדפי' בתיקונים, שהשכינה בהיותה עניה, היא ריב ה', וכתוב יחזק במעווי יעשה שלום לי וכו'. ולמטה אותם העניים הנזכרים, שהם מרכבה אליה, וכיון שהשפע הוא מסתלק בעון הרשעים מהשכינה, מיד רעה באה, לעולם מאנין דאשתמש בהו מקבלין הרעה ההיא, והקב"ה שומע קול עליון, ותחתון מיד מתעורר בדין על הגורמין ואין להם תקנה אלא לשוב בתשובה ולרחם על העניים בממונם, והיינו תשובה וצדקה וצעקה לרחם, תשובה בבינה, צדקה במלכות, צעקה קול תחנונים ודוים לקשרם (אור יקר).

⁶ עי' לעיל ח ע"ב, וכן לקמן ט ע"ב, וצ"ע שאין שם נ"א.

<p>יד כא) ואם דל הוא ואין ידו משנת וגו' אלא קריב קרבנך אמר להו מאי איהו אמרו ליה חד תורא אמר להו ומה! כל כך חמירא מחשבה דחטאה? נדרנא דלא אסתלק על לבאי מחשבה דחטאה</p>	<p>משגת וגו', אלא הקרב קרבנך. אמר לה ומה הוא. אמרו לו שור אחד. אמר להם ומה כל כך חמורה מחשבת החטא, נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא.</p>
<p>מתמן ולהלאה מה עבד כל יומא אשתדל בסחורתא ובליליא הוה נאים כד אתער הוה קרי לאחוי ואוליפו ליה מלי דאורייתא והוה לעי עד דסליק יממא ואשתכח דאוליף אורייתא והוה קארו ליה יהודה אחרא</p>	<p>משם והלאה, מה עשה כל יום התעסק בסחורה ובלילה היה ישן, כשהתעורר היה קורא לאחיו ולימדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה והיו קוראים לו יהודה האחר.</p>
<p>יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא והוה פריש נכסוי פלגו למסכניו ופלגו לסחורתא על ימא באינון גברין פרישי ימין והוה יתיב ולעי באורייתא פתח ואמר (ש"א טו ו) ויאמר שאול אל הקני מאן הוא קני אלין בני יתרו חמוי דמשה דעברו קנא במדברא³ כהאי דרור כמה דאת אמר (תהלים פד ד) ודרור קן לה בנין למלעי באורייתא דאורייתא לא בעייתא תפנוקין ולא סחורתא אלא לאעמלא בה יממא ולילי בנין כך נטלו למדברא מעינוגא דיריחו הדא הוא דכתיב (שופטים א טז) ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'</p>	<p>יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים והיה יושב ולומד תורה. פתח ואמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני, מי הוא הקיני, אלו בני יתרו, חמוי של משה, שעשו קן במדבר כמו הדרור הזה, כמו שנאמר (תהלים פב) ודרור קן לה, כדי ללמד תורה, שתורה לא צריכה תפנוקים ולא סחורה אלא לעמול בה יומם ולילה, לכן נסעו למדבר מהעונג של יריחו, זהו שכתוב (שופטים א) ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'.</p>
<p>ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל (שמואל א' טו ו) בנין דאהני למשה בביתיה ומשה כללא דכל ישראל הוה⁴ ותו בנין דאוליף פרשתא הדא יתיר באורייתא וברא עבדי חסד עם ישראל אמאי קא אתא הכא מלה דא במלחמתא דעמלק אלא אמר שאול כד נפקן ישראל ממצרים מכל שאר אומין דעלמא לא הוה מאן דאזדווג להו לישראל לקפראגא להו אלא עמלק והוה עבד ביש לישראל ואנה קרבא בהו ואנת אקדמת להו שלם ועבדת חסד עם כלהו⁵ ובניני כך לית אנת כדאי לאתחברא בהו</p>	<p>ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל, משום שנתן למשה להנות בביתו, ומשה היה כלל של כל ישראל. ועוד משום שלימד עוד פרשה אחת בתורה, ובזה עשה חסד עם ישראל. למה בא הדבר הזה כאן במלחמת עמלק, אלא אמר שאול כשיצאו ישראל ממצרים לא היה מי שיזדווג עם ישראל לקטרג להם מכל שאר אומות העולם אלא רק עמלק, והוא עשה רע לישראל ולחם בהם קרב, ואתה הקדמת להם שלום ועשית חסד עם כולם, ולכן אין אתה כדאי להתחבר עמהם {עם עמלק}.</p>

¹ לכה ומה" נמחק בלאור יקר.

² חמירא מהשכח דחטאה" נמחק בלאור יקר, ובמקומו איתא על חד מהשכח.

³ פי' מדבר יהודה וכדמפרש שהניחו דושנה של יריחו ועלו למדבר יהודה אצל יעבץ ללמוד תורה כמשרז"ל וד"ש בסמוך "נטלו למדברא מיריחו אמאי קא אתא הכא מלה דא", פי' מדכתיב ואתה עשית חסד וכו', משמע בשביל זה הוא שניצול. והלא בלאו הכי אינו חייב מיתה, כי הם צדיקים, ואין צריך לטעם חסד שעשה עם משה, ועד שיתר פרשה אחת בתורה, ותירץ ד"עשית חסד" לא קאי לטעם פן אוסיפך, אלא על לכו סורו וכו', וקאמר להו שאול אין אתם ראויים להיות שכנים לעמלק, דהוא עבד ביש לישראל ואנת אקדימת להו שלם, ועבדת חסד עם כולהו, ואינך ראוי להתחבר בהם (מ"מ).

⁴ כל מי שעושה חסד עם א' מגדולי ישראל [תלמיד חכם – מדרש שמואל יח] מעלין עליו כאלו עושה חסד עם כל ישראל (ויק"ר פל"ד סי' ח).

⁵ עיי' הערה בסוף הספר.

<p>ולא עוד אלא מה כתוב ביתרו (שמות יח יב) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים שהוא הקריב קרבן לקדוש ברוך הוא ובא להתגייר. במה מדובר, שקרבנו</p>	<p>ולא עוד אלא מה כתוב ביתרו (שמות יח יב) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים שהוא הקריב קרבן לקדוש ברוך הוא ובא להתגייר. במה מדובר, שקרבנו</p>
<p>מ/ב</p>	
<p>חשיב קמי קודשא בריך הוא ובגין דאיהו אקריב קרבנא לקודשא בריך הוא כתיב (שמות יח יב) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים לפני האלהים דייקא מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא קודשא בריך הוא אזדמן לקבליה</p>	<p>חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, ומשום שהוא הקריב קרבן לקדוש ברוך הוא, כתוב ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלהים, לפני האלהים דווקא. מכאן למדנו שכל מי שמקריב קרבן ברצון הלב, הקדוש ברוך הוא מזדמן לעומתו.</p>
<p>תא חזי קרבנא דמסכנא חשיב קמי קודשא בריך הוא דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה חד חלביה ודמיה וחד ההוא דקריב דהא לית ליה למיכל והוא אייתי קרבנא דעני קליל מכלא תרין תורין או תרי בני יונה ואי לא זעיר קמחא ומתכפר ביה ובההיא שעתא מכריזין ואמרי (תהלים כב כה) כי לא בזה ולא שקיז ענות עני כל¹ כך למה בגין דקרבנא דעני עדיף מכלא דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקודשא בריך הוא הוא גרים לי למהוי בהולקא דאורייתא בגין כך פליגנא כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי פלגא) למסכני דהא אינון גרמו לי כולי האי</p>	<p>בא וראה, קרבן העני חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא הקריב שני קרבנות לפניו, אחד חלבו ודמו, ואחד אותו שהקריב, שהרי אין לו לאכול, והוא הביא קרבן. קרבן העני קל מהכל, שני תורים או שני בני יונה, ואם לא, מעט קמח ומתכפר בו, ובאותה שעה מכריזים ואומרים, כי לא בזה ולא שקיז ענות עני, כל כך למה, כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרם לי להיות בגורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא גורם לי להיות בחלק של התורה, לכן חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם גרמו לי כל זה.</p>
<p>כמה דמסכנא ארתח חלביה ודמיה כך ההוא קמחא מרתחין ליה במשח רבות והכא אוליפנא דאפילו כל בר נש מקריב האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת בגין דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע וכל שייפוי רתחי באשא כך קרבנא דא כהאי גוונא ממש</p>	<p>כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, כך אותו הקמח מרתיחים בשמן משחה. וכך למדנו, שאפילו כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת ומנחת מרחשת, משום שכמו שהחטא הרתיח את חלבו ודמו באש היצר הרע, וכל איבריו רתחו באש, כך הקרבן הזה כדוגמא זה ממש.</p>
<p>ועיקרא דקרבנא כנוונא דחטאה ולקרבא קמי קודשא בריך הוא רעותא דלביה ורוחיה ונפשיה דהאי חביבא מן כלא קמיה זכאה חולקיהון דצדיקייא דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קודשא בריך הוא ומאי איהו גרמייהו ונפשייהו דמקרבין קמיה ואנא² בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש)⁴³ ודא</p>	<p>ועיקר הקרבן כדוגמת החטא, ולהקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו, אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום ויום את הקרבן הזה לפני הקדוש ברוך הוא, ומהו, עצמם ונפשם שמקריבים לפניו, ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש</p>

Commented [j11]: מדף ט ע"ב עד יא ע"א לא נ"ל שהיה לי

¹ וכל (מ"מ)?

² ואנן (מ"מ).

³ מ"מ גורם את המוסגר.

⁴ פי' קרבן זה שהוא גרמיינו ונפשייהו (מ"מ).

<p>בעי קודשא בריך הוא מבר נש בהאי עלמא ועם כל דא קרבנא דכלא (ס"א ממש)¹ עדיף² בנין דיתברכו עלמין כלהו³</p>	<p>ברוך הוא מאדם בעולם הזה, ועם כל זה קרבן של הכל (ממש) עדיף כדי שיתברכו כל העולמות.</p>
<p>תו פתח ואמר (תהלים קלה כא) ברוך יהו"ה מציון שוכן ירושלם הללויה וכי מציון הוא ברוך⁴ והא⁵ מנהרא⁶ עמיקא עלאה⁷ איהו ברוך⁸ אלא ברוך יהו"ה כד נהיר סיהרא⁹ מנהירו דשמשא ומתקרבי דא בדא¹⁰ ולא עדיא¹¹ נהורא דא מן דא ולומנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא כמה דאיהו איקרי יהו"ה כך היא נקראת יהו"ה כמה דאת אמר (בראשית יט כד) ויהו"ה¹² המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה¹³ מן השמים ולא דא בלחודוהי אלא אפילו חד שליחא לומנין (ממש) אתקרי בשמא דמלכא</p>	<p>עוד פתח ואמר (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שוכן ירושלים הללויה, וכי מציון הוא ברוך והרי מהנהר העומק העליון הוא ברוך, אלא ברוך ה' כשמאירה הלבנה מאור השמש ומתקרבים זה לזה, ולא מוסר {ואינו מסיר} האור הזה מזה, ולפעמים שהלבנה נקראת בשם המלך, כמו שהוא נקרא יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה, כמו שנאמר (בראשית יט) וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא זה לבדו, אלא אפילו שליח אחד לפעמים (ממש) נקרא בשם המלך.</p>
<p>דבר אחר ברוך יהו"ה מציון מאן אתר אשתמודע דקודשא בריך הוא הוא ברוך הדר ואמר מציון דמציון אשתמודע דהוא ברוך מאי מעמא בנין דכתיב (תהלים קלג ג) כי שם צוה יהו"ה את הברכה וגו' אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דזכית לכולי האי זכאין אינון דמשתדלין באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אחיד בקודשא בריך הוא¹⁴</p>	<p>דבר אחר ברוך ה' מציון, מאיזה מקום נודע הקדוש ברוך הוא שהוא ברוך, חזר ואמר מציון, שמציון נודע שהוא ברוך, למה, משום שכתוב (תהלים קלד) כי שם צוה ה' את הברכה וגו'. אמר לו רבי ייסא, אשרי חלקך שזכית לכל זה, אשרי אותם שעוסקים בתורה, שכל מי שעוסק בתורה כאילו אוחז בקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים</p>

¹ נמחק בלור יקר ומ"מ.

² עם היות שפירשתי שהמקריב עצמו בתורה משובח, עכ"ז קרבן כלל התורה ומעשה הקרבן יחד משובח יותר, ולכך צוה ה' תורה וקרבנות. או ירצה, עם היות שפי' שקרבן המנחה מורה ממש על הרתחת יצר הרע, ועל הכל קרבן האדם גופו ונפשו על ידי התקרבו להקב"ה ותורתו, אם כן יקשה שנמצאו שאר קרבנות לבטלה, לזה אמר כי עכ"ז "קרבנא דכולא עדיף", פי' בחינת הקרבן עשיר לעשיר ובנוני לבנוני (אור יקר). פי' הקרבן ממש (מ"מ).

³ לכל קרבן וקרבן יש בחי' לעצמו בעולמות העליונים (אור יקר).

⁴ פי' קס"ד ברוך ה' הוא הז"א הנק' הו"ה, ולכך מקשי, וכי מציון שהוא היסוד, הוא ברוך (מ"מ).

⁵ והלא (מ"מ).

⁶ מנחלה (אור יקר).

⁷ שהוא יסוד דאימא, איהו ברוך. ותירק, אלא ברוך ה' וכו', ור"ל שה' דקרא היא המלכות, ולכך אמר ברוך ה', שהיא מלכות, מציון שהוא יסוד (מ"מ).

⁸ השתא מפרש ה' תפארת, שם בן ארבע כמשמעו, ולהכי קשיא ליה, שאינו ברוך אלא מבינה. ולעתים ממנה ומחכמה, ושפע החכמה עובר דרך בה, וזהו שאמר "דעמיקא" שעומקי הנהר היא חכמה, ולעתים מכתר, ועובר דרך חכמה ובינה, וזה רמז באומרו "עילאה", בענין שבשלוש מלות אלו כלולות ג' ראשונות אחוזות זו בזו וזו מוטת למעלה, וזהו שאמר "מנחלא" בינה, "עמיקא" האחוזת עם החכמה, "עילאה" אחוזת עם הכתר (אור יקר).

⁹ תירוץ הקושיא, כי טעם ברכת הת"ת, הוא מפני שמברך המלכות, כי בסבת השפעתו בה משפיעים בו, ודקדק אל ג' ענינים באומרו "כד סיהרא אתנהיר משמשא", דהיינו השפעת הת"ת במלכות (אור יקר).

¹⁰ השנית אמר "ומתקרבין דא בדא", היינו יחודם עוד על ידי היסוד (אור יקר).

¹¹ השלישית "ולא אעדיו וכו'" היינו היות יחודם תדיר. והוצרך לפרש ג' אלו, לרמוז אל מלת ציון, שהוא יסוד ומלכות בחי' נקודה האמצעית, שניהם דבוקים בה, במה שיהיה בה עם הת"ת ג' (אור יקר).

¹² היא מלכות (מ"מ).

¹³ היא ד"א (מ"מ).

¹⁴ מפני ששכינה רודפת לידבק בו (אור יקר).

<p>הדא הוא דכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם כלכם היום!</p>	<p>בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>אם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג א) רבי יהודה פתח (בראשית א ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו' תא חזי בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא ברא שבעה רקיעין לעילא² ברא שבעה ארצות לתתא שבעה ימים שבעה נהרות שבעה יומין שבעה שבועות שבעה שנים שבעה פעמים שבעה אלפי שנין דהוי עלמא קודשא בריך הוא בשביעאה דכלא³</p>	<p>אם זבח שלמים קרבנו, רבי יהודה פתח (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו', בא וראה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא שבעה רקיעים למעלה, ברא שבע ארצות למטה, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע פעמים, שבעה אלפי שנים יהיה העולם, והקדוש ברוך הוא בשביעי של הכל.</p>
<p>שבעה שחקים (ס"א רקיעין) לעילא בכל חד וחד כוכבים ומזלות ושמשים דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא ובכלהו מאלין רתיכין אלין על אלין לקבלא עליהו עול מלכותא דמאריהון ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין משניין דא מן דא אלין על אלין מנהון בשית גרפיין ומנהון בארבע גרפיין⁴ מנהון בארבע פנים ומנהון בתריין פנים ומנהון בחד מנהון אשא דלהיט מנהון מייא מנהון רוהא הדא הוא דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוהות משרתיו אש לזהב וכלהו רקיעין אלין על אלין בגלדי בצלים אלין לתתא ואלין לעילא⁵ וכל רקיעא ורקיעא אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון</p>	<p>שבעה שחקים (רקיעים) למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות ושמשים שמששמים בכל רקיע ורקיע, ובכולם מאלו מרכבות אלו על אלו לקבל עליהם עול מלכות רבונם, ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משונים זה מזה אלו על אלו, מהם בשש כנפים ומהם בארבע כנפים, מהם בארבע פנים ומהם בשתי פנים ומהם באחת, מהם אש לזהב ומהם מים, מהם רוח זהו שכתוב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהב, וכל הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה, וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם.</p>
<p>על פומיה נמלין ועל פומיה קיימין ועילא מכלהו קודשא בריך הוא דנטיל כלא בהיליה ותוקפיה כנוונא דא שבעה ארצות לתתא וכלהו בישובא בר</p>	<p>על פיו נוסעים ועל פיו עומדים, ולמעלה מכולם הקדוש ברוך הוא שנושא הכל בכחו ותקפו, כדוגמא זה שבע ארצות למטה, וכולם בישוב, רק</p>
<p>יא</p>	
<p>דאלין עלאין ואלין תתאין וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם עלאה מכל ישובא</p>	<p>שְׁאֵלָה עליונים וְאֵלָה תחתונים, וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה</p>

¹ מצד הבינה, ומשם מושכים נפש ורוח ונשמה (אור יקר).

² פ' רקיעים שבעולם הזה (מ"מ).

³ ערבות (מ"מ).

⁴ הקשו בגמ' חגיגה (יג ע"ב): כתוב אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות. ובתנחומא (אמור טז): כתיב וארבעה פנים לאחת וד' כנפים לאחת להם (יחזקאל א) מה כתיב שם ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל ובשביל כפרתן של ישראל הוסיף להם עוד שתי כנפים שנאמר (ישעיה ו) שש כנפים לאחד, ולפי מ"ש כאן יש שמלאכים בו' גרפיין ויש בד' לא קשה מדי (מ"מ).

⁵ דע כי כל העולמות הם בבחי' עיגולים זה בוך זה כגלדי בצלים, וכל הקרב אל הא"ס ב"ה הוא עליון ומשובח יותר מחבירו. עד שנמצא כי עולם הזה החומרי היא תיכונה תוך כל העיגולים כולם, והוא מרוחק מן הא"ס הרבה. וזה נזכר בזהר ויקרא דף ט וכן בפרשת בראשית טו ז"ל, וכולא מוחא לגו וכמה קליפין חפייין על מוחא וכו', ואע"פ שמשם נראה שיותר פנימי הוא המוח, והחופף עליו הוא הגרוע ממנו, י"ל כי שם מדבר בערכנו אנחנו, אשר היותר קרוב אלינו נקרא קליפה בערך המוח אשר לפניו ממנו. וכעד"ז אשר נמצא, כי הא"ס ב"ה לפני ולפנים, והוא המוח הפנימי לכולם. אבל בבחי' העולמות בעצם, הפנימי שבכולם היא הקלי', והסובב עליו היא המוח (מ"מ).

<p>והברנא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי ובספרא דאדם דהכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי לתתא כגוונא דאינון רקיעין דלעילא אלין על אלין ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא רקיע דמפריש בין דא לדא ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן¹ ובינייהו גן עדן וניהנס² ואית בינייהו ברין משניין אלין מן אלין כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין ומנהון בארבע ומנהון בחד וחיוו דאלין לאו כאלין</p>	<p>מכל ישוב, וחברינו יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם שכך מחלקים כל הארצות הללו, שכולם נמצאים למטה כדוגמת אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו, ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפורשים בשמותם, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משונות אלו מאלו, כדוגמא שלמעלה מהן בשתי פנים, ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.</p>
<p>ואי תימא³ הא כל בני עלמא מאדם נפקן (לאו הכי דלא) וכי נחית אדם הראשון לבלהו ארצות ואוליד בנין וכמה נשין הוו ליה⁴ אלא אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו דאקרי תבל⁵ כדאמרינן דכתיב (משלי ח לא) משחקת בתבל ארצו והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא⁶ ואתאחידא בשמא עלאה⁷ הדא הוא דכתיב (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק בצדק ודאי בנין כך בנוי דאדם אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תבל ואינון עלאין על כלא כגוונא דלעילא</p>	<p>ואם תאמר הרי כל בני העולם יצאו מאדם, (אינו כן שלא) וכי ירד אדם הראשון לכל הארצות והוליד בנים וכמה נשים היו לו. אלא אדם לא נמצא אלא בעולם העליון הזה מכלם שנקרא תבל, כמו שאמרנו שכתוב (משלי ח) משחקת בתבל ארצו, והתבל הזו אחוזה ברקיע שלמעלה, ונאחזת בשם העליון, זהו שכתוב (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק, בצדק ודאי. לכן בניו של אדם נמצאים בארץ העליונה הזו שנקראת תבל, והם עליונים על הכל, כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>מאי טעמא כמה דלעילא לבלהו רקיעים אית רקיע עלאה מכלהו ולעילא אשתכח כסא דקב"ה⁸ כמה דאת אמר (יהוה א' י) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אוף הכא בהאי תבל אשתכח מלכא דכלא ומאן איהו אדם מה</p>	<p>למה כדוגמא שלמעלה, לכל הרקיעים יש רקיע עליון מכלם, ולמעלה נמצא כסאו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אף כאן בתבל הזו נמצא המלך של הכל, ומיהו אדם, מה שלא נמצא בכל</p>

¹ ארקא גיא נשיה חרב וכו', משמות אלו מוכרח שאין כוונתם על ז' אקלימין אלא ממש ז' ארצות כגלדי בצלים (אור יקר).
² לא ידעתי עניינו, אם לא שנאמר גהינם למטה ונראה לעין, וכן פירשו רז"ל, וגן עדן למעלה במזרחו של עולם, ונמצא גן עדן וגהינם בין הארצות והרקיעים כגלדי בצלים (אור יקר). נראה שכל ארץ וארץ יש לה ג"כ וגיהנם לאותם היושבים בארץ ההיא (מ"מ).
³ יש בזה מקומות רבים תירוץ לקושיא זו, יש מקום שמפרש דממש אדם הראשון בעון חטאו הורידו הקב"ה לכולם, והיה מוליד מלילית וכדומה בארצות הם, שבהם נמצאים שדים וחיבים כריתות, ומזיקין שהם הרשעים שנכרת נפשם מכל וכל. ואותם שמתו בלא בנינים ברשעותם כדפי' וכו', שבארקא הם בני בניו של קין. ואפשר שכנגד אותה סברא שאמרנו, שירדו אדם או קין שם בעונם הקשה (אור יקר).
⁴ כלומר אף אם נאמר שירד, דוחק לומר שירדה אשתו עמו להוליד שם, ולומר שהיתה אשה אחרת (אור יקר).
⁵ עי' ז"ח בראשית [ט ע"ב] בסתרי אותיות בארוכה בזה (לש"ו). ועי' כללים ח"ב נב ע"ב.
⁶ בז' רקיעים שפי', מה שאין כן בור' הנשארות, שאין עליהם אלא רקיע א' בין ארץ לארץ כדפי' לעיל (אור יקר). פי' בערבות, לפי שתבל היא עליונה שבארצות, וערבות היא עליון ברקיעים (מ"מ).
⁷ כי ארץ זו היא נגד המלכות, צדק. וצדק דן אותה ומשפיעה, והרקיע נגד הת"ת, מה שאין כן בשאר ארצות, שהם חצונות, ואין צדק דן אותן (אור יקר). פי' מלכות, וז"ש ה"ד והוא ישפוט תבל בצדק (מ"מ).
⁸ ולתתא הוא ירושלים שהוא כסא ושם הן ישראל אחד כמש"ל צג ע"ב (יהל אור), פי' מלכות דאצילות (מ"מ).

<p>התחתונים, ואותם תחתונים מאיפה באו, אלא מלחות האדים (מעשן) של הארץ והסיוע של הרקיע שלמעלה יוצאים בריות משונות אלו מאלו, מהם בלבושים, מהם בקליפות כתולעים הללו שנמצאות בארץ, מהן בקליפות אדומות שחורות ולבנות, ומהן מכל הצבעים, כך כל הבריות כדוגמא זה, ולא נמצאים בקיום רק עשר שנים (או יותר ס"א מעט או פחות מעט).</p>	<p>דלא אשתכח בכלהו תתאין ואינון תתאין מאן אתו אלא מקססורא¹ (נ"א מקסורא)² דארעא³ וסיועא דרקיעא דלעילא נפקין בריין משניין אלין מן אלין מנהון בלבושין מנהון בקליפין כאלין תולעין דמשתכחי בארעא מנהון בקליפין סומקין אוכמין חירין ומנהון מכל גוונין כך כל בריין כנוונא דא ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין (או יתיר ס"א מעט או פחות מעט)</p>
<p>ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר דהא כל ישובא מתגלגלא בעיגולא ככדור אלין לתתא ואלין לעילא⁴ וכל אינון בריין משניין בחווייהו משינויא דאורא כפום כל אתר ואתר וקיימין בקיומיהו כשאר בני נשא ועל דא אית אתר בישובא כד נהיר לאלין חשיך לאלין לאלין יממא ולאלין ליליא</p>	<p>ובספרו של רב המנונא סבא פרש יתיר, שהרי כל הישוב מתגלגל בעיגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן בריות משונות במראיהן משנוי האור, כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם, ולכן יש מקום בישוב כשמאיר לאלה, חשוך לאלה, לאלה יום ולאלה לילה.</p>
<p>ואית אתר דכוליה יממא⁵ ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא חדא זעירא והאי דאמר בספרי קדמאי ובספרא דאדם הראשון הכי הוא דהכי כתיב (תהלים קל"ט) אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך (שם קד) מה רבו מעשיך ה' ועל דא כלא שפיר ורוא דא אתמסר למאריהון דחכמתא ולא למפלגני תחומין⁶ בנין דאיהו רזא עמיקא דאורייתא כנוונא דא אית בימא דאית ביה כמה בריין</p>	<p>ויש מקום שכולו יום ולא נמצא בו לילה פרט לשעה אחת קטנה, וזה שאמר בספרי הקדמונים ובספרו של אדם הראשון כך הוא, שכך כתוב (תהלים קל"ט) אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך, וכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה', ולכן הכל יפה. וסוד זה נמסר לבעלי החכמה, ולא למחלקי תחומים, משום שהוא סוד עמוק של התורה, כדוגמא זה יש בים שיש בו כמה בריות משונות זו מזו, זהו שכתוב (שם) זה הים גדול ורחב</p>

¹ נמחק בלור יקר וגורם את המוסגר.

² נמחק ב"מ.

³ פי' מתנועת הגלגל וד' יסודות שתחתיו גורם הרכבתם, ואינם הווים מזכר ונקבה אלא מתקיימין כך, או אפשר שכוונתו שהם מזכר ונקבה, אלא קיום הרכבתם הוא מתנועת הגלגל והרכבת ד' יסודות, וחיותם מעט, כענין הרחשים ורמשים המתהווים באשפות והנבלות וכיוצא, וסברא זו פליגא אהיא עובדא דפרשת ויצא, דהתם מוכרח דממש אית בני נשא בידיעה וחכמה ובארץ שנית, בעלי ב' ראשים. והשלישית בעלי שלשה ראשים, וברביעית בעלי ד' וכן כולם (אור יקר). פי' מלחות הארץ יוצאים כמו תולעים (מ"מ).

⁴ בדעת הטבעיים, שהארץ כודרית, ובני אדם הולכים ראשם לרקעים ורגליהם לארץ, בענין שהם רגלים עם רגלים, וסברא זו דרב המנונא אזלא כהיא דלעיל, דז' ארצות אינון ז' חלקים בכדור הארץ, ואתיין כר' יהודה דקאמר לעיל, ולא כדעת חכמי הדרום, ור' שמעון מיושבי הדרום הוא כדפי', שהלך ר' עקיבא לדרום ולימד ה' תלמידים, וא' מהם ר' שמעון, ולפיכך בכל הזהר דעתו מסכים כדעת חכמי הדרום. ומעשה חבירו ר' ישמעאל ור' עקיבא וכן אזלא כיושבי הדרום, ומעשים רבים נראים כן, ומעובדא דר' נהוראי אין להוכיח כלל שאפשר שיצא מהים לצד היושב הב' שהים סובב הארץ, והקיף חצי העולם דרך מטה ממזרח למערב או מצפון לדרום, או אפשר שירד אל בטן הארץ מקום שאר ארצות לדעת אחר ואין הכרע (אור יקר).

⁵ לצד דרום העולם ויהיה כולו יום בזמן החורף אלינו, שהחכמה מתקרבת לדרום בתקופת טבת, ואז לצד צפון "כולא ליליא", וכמעט שמאיר השמש כחצי שעה, וימצא מקום בעולם שכל ו' חדשים לא יאיר להם היום כלל כדפי' בזה בעלי התכונה. וכן הולך היום וגדל עד התקרבו אל צד צפון קצת, ואחר שנודע שחשך הלילה הוא מצל הארץ ימצא השמש סובב בכ"ד שעות הכדור על ידי הגלגל היומי, והלילה סובבת כדרך סיבוב הצל עם השמש (אור יקר).

⁶ שמחלקים העולם לז' חלקים, ואינו כן כ"א זה על גבי זה, ובז"ח פרשת בראשית דף טו ע"ב [טו ע"א] במדרש הנעלם דעלמא גלגל הוא ככדורא דא וכד נפיק שמשא מזרח איזל בסגלגלותא עד דמטה לתחת כו' ע"ש שבלילה נהיר לאינון דדרים תחות לן לפי כדור הישוב (רח"ו).

<p>משניין דא מן דא הדא הוא דכתיב (שם כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קמנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגו' וכלא תליא דא בדא (ומתקשרא דא בדא) וכלא כנוונא דלעילא ובבלהו עלמין לא שלטא בכלא בר אדם וקב"ה עליה</p>	<p>ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגו', והכל תלוי זה בזה, (ומתקשר זה בזה), והכל כדוגמא שלמעלה, ובכל העולמות אין שולט בכל רק אדם והקדוש ברוך הוא מעליו.</p>
<p>רבי נהורא סבא פריש לימא רבא ואתרגיש ימא ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא ואתרחיש ליה ניסא ונחת בשבילין ידיען בלבא דימא ונפק תחות ימא לישובא הדא וחמא מאינון בריין כלהו זעירין והוו מצלי צלותא ולא ידע מאי קא אמרי אתרחיש ליה ניסא וסליק אמר זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימין דרוי עלאי ווי לאינון דאפליגו על מליהון ולא מהימני מההוא יומא כד הוה אתי לבי רב ואמרי מלתא דאורייתא הוה בכי אמרי ליה אמאי קא בכית אמר לון בגין דעברנא על מהימנותא דמלי דרבנן ומספנינא מדינא דההוא עלמא</p>	<p>רבי נהוראי סבא פרש לים הגדול, והתרעש הים ונאבדו כל אותם שהיו בספינה, והתרחש לו נס וירד בשבילים ידועים בלב הים, ויצא תחת הים לישוב אחד, וראה מאותן הבריות כולן קטנות, והיו מתפללים תפלה ולא ידע מה אומרים. התרחש לו נס ועלה, אמר אשריהם הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים סתרי הסודות העליונים, אוי לאותם שחולקים על דבריהם ולא מאמינים. מאותו יום כשהיה בא לבית רב ואומרים דבר תורה, היה בוכה, אמרו לו למה אתה בוכה, אמר להם משום שעברתי על אמונת דברי חכמים ופוחד מהדין של אותו העולם.</p>
<p>ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים (בראשית א ו) רבי יהודה אמר אלמלא הוא רקיעא! דאפריש בין מיין עלאי² לתתאי³ הוה פליגו בעלמא מנייהו⁴ אבל</p>	<p>ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים (בראשית א), רבי יהודה אמר אלמלא אותו רקיע שמפריד בין מים העליונים למים התחתונים היתה מחלוקת בעולם בגללם, אבל</p>
<p>י/ב</p>	
<p>האי רקיע עביד שלמא בינייהו ועלמא לא מתקיימא אלא על שלום תא הוי קב"ה אקרי שלום הוא שלום ושמיה שלום ואתקשר כלא בשלום</p>	<p>הרקיע הזה עושה שלום ביניהם, והעולם אינו מתקיים אלא על שלום. בא וראה הקדוש ברוך הוא נקרא שלום, הוא שלום ושמו שלום, והכל נקשר בשלום.</p>
<p>רבי אבא אמר המינא דהאי שמא קדישא עלאה כלא הוא שלום וכלא חד וארחן מתפרשן להאי סטרא ולהאי סטרא (ס"א כאן חסר התחלת המאמר) יו"ד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין בגין דא האי י' קוצא חד לעילא⁵ וקוצא חד לתתא וחד באמצעייתא בגין</p>	<p>רבי אבא אמר ראיתי שהשם העליון הקדוש הכל הוא שלום, והכל אחד, והדרכים נפרדות לצד הזה ולצד הזה. יו"ד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים, משום זה ה' הזו קוץ אחד למעלה וקוץ אחד למטה ואחד באמצע,</p>

¹ פי' יסוד ד"א (מ"מ).

² פי' מיין עילאין הם החסדים שיורדים עד היסוד בו, ועולים בסוד אור חוזר להגדיל ז"א (מ"מ).

³ הם הגבורות שיורדות ליסוד ויוצאות ממנו, אל הנוק' דרך נקב שבחזה דז"א, נמצא שעי' היסוד נפרשים מיין עילאין מתתאין (מ"מ).

⁴ לפי שמנגדים זה לזה אלו חסדים ואלו גבורות (מ"מ).

⁵ האות י' שבשם שהוא המציאות הראשון והכנה לכל האותיות, וישנו בהי' ג' קוצין (כמ"ש בזה"ק (ויקרא י' ע"ב וי"א ע"ב) ופע"ח (שער התפילין פ' ט"ו ט"ז בארוכה)) חד לעילא שהוא כתר אשר מקומו הוא בקוצו העליון של י', וחד באמצעייתא שהוא גוף ה' עצמו, שהוא החכמה, וקוצא חד לתתא שהוא בינה הכלולה בחכמה, והרי מיוחד החכמה בכתר ע"י קוץ העליון (הקדו"ש לה ע"ד), עי' לקמן סה ע"ב (ביאורים ח"ב סד ע"א).

<p>דתלת קשרין¹ אשתלשלו (נ"א אתקשרו) בה חד קוצא לעילא כתר² אלא? דהוא עלאה מכל עלאין רישא דכל רישין והוא קאים על כלא</p>	<p>משום ששלשה קשרים השתלשלו (התקשרו) בה קוץ אחד למעלה, כתר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על הכל.</p>
<p>חד קוצא באמצעיתא דהוא רישא אחרא בנין דתלת רישין הוו וכל חד וחד רישא בלחודוי ועל דא קוצא דאמצעיתא³ דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא והוא רישא לכל שאר רישין לאתבנאה שמא קדישא והאי רישא סתימא דכלא רישא אחרא תתאה⁴ הוא רישא לאשקאה לנגתא והוא מבווע דמיין דכל נטיעין אשתקין מניה ודא הוא י' בתלת קשרין⁵ ועל דא שלשלת איקרי כהאי שלשלת דאתקשר דא בדא וכלא חד</p>	<p>קוץ אחד באמצע שהוא ראש אחר, משום שהם שלשה ראשים וכל אחד ואחד ראש לבדו, ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר הראשים, שיבנה (ממנו) השם הקדוש, והראש הזה הוא סתום מהכל. ראש אחר תחתון הוא ראש להשקות את הגן, והוא מעיין המים שכל הנטיעות נשקות ממנו, וזהו י' בשלשה קשרים, ולכן נקראת שלשלת, כמו השלשלת הזו שנקשרה זה בזה והכל אחד.</p>
<p>תאנא בספרא דחנוך בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרוין עלאין וחמא אילנא דגנתא דערין אחזיו ליה חכמתא ברזא עלאה וחמא דכלהו⁶ עלמין הוו מתקשראין דא בדא שאיל לון על מה קיימין אמרו ליה על י' קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו⁷ (נ"א אתבריאו ואשתכללו) דכתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית וחמא דכלהו מזדעזעו מדחילו דמאריהון ועל שמיה אתקרון כלהו</p>	<p>שנינו בספרו של חנוך, בשעה שהראו לו חכמת הסודות העליונים, וראה את האילן של גן עדן, הראו לו חכמה בסוד עליון, וראה שכל העולמות היו נקשרים זה בזה. שאל אותם על מה קיימים, אמרו לו כולם עומדים על י', ממנה נבנו והשתלשלו (נבראו ונתקנו), שכתוב (תהלים קד) כולם בחכמה עשית, וראה שכולם מזדעזעים מאימת רבונם, ועל שמו כולם נקראו.</p>
<p>ובספרא דשלמה מלכא אמר מטון די בקטפורה דתלתא דכלילין בקוטפא דגופיה⁸ חד דחילו (ס"א שלימו) דכלא⁹ וחד סתים שבילין חד נהר עמיקא¹⁰ לבתר פריט¹¹ באתוון (דאלפא) ביתא בשכלוליה יו"ד ה"א בנינא דכולא (חד סתים שבילין וחד נהר עמיקא</p>	<p>ובספרו של שלמה המלך אמר ההגעה היא בשלשלת של שלשה שכלולים בדבק וקשר של גופו, אחד פחד (שלמות) של הכל, אחד סותם שבילים, ואחד נהר עמוק. אחר כך פרט באותיות (של אלף) הבית בשכלולו, יו"ד ה"א הבנין של הכל, (אחד סתום השבילים ואחד נהר עמוק</p>

¹ כח"ב, וחכמה נקרא יראה, וכן לתתא ומקדשי תיראו, חכמת שלמה, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז, את שבתותי כו', וז"ש בכל מקום בדחילו וברחימו, ל"ה, אבל כאן קאי על כתר כמ"ש למטה חד דחילו כו' (יהל אור).

² כתר (רח"ו).

³ חכמה (רח"ו).

⁴ דעת (רח"ו).

⁵ וזהו עצמו סוד קוצא גזעא ושבילא (רח"ו).

⁶ שכל העולמות הם בד' אותיות הו"ה וכמ"ש "ועל שמי' וכו'", ובחי' תחתונה של עולם שלמעלה הוא כתר שלהן, והוא אלקות שבכל עולם, וכן יחידה באדם ויעל אלהים וכו' (יהל אור).

⁷ כל גילוי שמותיו ית"ש הוא רק ע"י פעולותיו וכמ"ש בשמו"ר (פרק ג סימן ו) שאמר הקב"ה למשרבע"ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא וע' זוה"ק ויקרא דף י' וי"א ופ' פינחס דף רנ"ז ע"ב (כללים ח"ב קג ע"ד).

⁸ כתר עליון (רח"ו).

⁹ חכמה בנתיבותיה (רח"ו).

¹⁰ יסוד דאבא (רח"ו).

¹¹ ובוה נכלל הכל, ג"ר וז"נ ג"ר בעצמותו, וז"נ במילואו שהן טיפה דמוחא (יהל אור).

לכל שלמות השם הקדוש.	לכל שלימו דשמא קדישא
<p>י' ראש של הכל, אב לכל. ו' הבן שהוליד, ויצא ממנו, וממנו נמצא ד', בת המלכה, שכל הזינים (הדיינים) בידיה נמצאים, טמירה בכל העולמות (עליונים ויצאים ועליונים ותחתונים), שעליונים יוצאים ועליונים ותחתונים נזונים ממנה, הרי יו"ד שלמות הכל, והשם הקדוש נתקן בו, ונמצא נסתם בתוכו. אחר כך יו"ד הוציאה הכל, ושלשלה הכל בקשר אחד זה עם זה, והרי בארה הנר הקדוש י' הוציאה אותו הנהר שכתוב בו, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.</p>	<p>י' רישא דכלא אב לכלא ו' בן דאוליד ונפק מניה ומניה אשתכח ד' בת מטרוניא דכל דינין (ס"א דיינין) בידהא אשתכחו טמירא בכלהו עלמין (ס"א עלאין נפקין ועלאין ותתאין) דעלאין נפקין ותתאין מנה אתזני הא יו"ד שלימו דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה² ואשתכח סתים בגויה לבתר יו"ד אפיק כלא ושלשל כלא בקשורא הדא דא בדא והא אוקמיה בוצינא קדישא י' אפיק ההוא נהר דכתיב ביה (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן</p>
<p>(כדוגמא) זו ה' סוד הבינה, והיא האם העליונה, ואותו נהר מוציא שני בנים כמו שנתבאר, וממנה נזונים, אחר כך יוצאים שני בנים, והבת נזונית מבן, זה ו', הרי בן המלך הזה שהשלום כולו שלו, סוד של תפארת. ואחר כך נמצאת ה' שנזונית מן ו', והרי פרשוה (אחר כך יוצאים שנים בן ובת ו'ה, זה בן המלך ששלמות הכל שלו, וזו ה' הבת נזונה מן ו' והרי פרשוה) נמצא שי' עיקר ושורש ושלמות הכל, זהו מה שכתוב (משלי כב) בחכמה יבנה בית.</p>	<p>(ד"א ל"ג כנוונא) דא ה' רוא דבינה והיא אימא עלאה וההוא נהר אפיק תרינ³ בנין כמה דאתמר ומנה אתזנו לבתר נפקין תרינ בנין וברתא אתזנת מבן דא ו' הא בן האי מלכא דשלמא כלא דיליה רוא דתפארת ולבתר אשתכח ה' דאתזנת מן ו' והא אוקמוה (ס"א לבתר נפקין תרינ ברא וברתא ו'ה האי ברא מלכא דשלמא כלא דיליה והאי ה' ברתא אתזנת מן ו' והא אוקמוה) אשתכח ד' עיקרא ושרשא ושלימו דכלא הדא הוא דכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית</p>
<p>שנינו עשרה שמות השתכללו ויצאו מהיו"ד הזו, י' שהיא העשירית של האותיות, ואת כולם הכניסה לאותו נהר קדוש כשהתעברה. ועשרה שמות סתומים באחד, וכולם סתומים בי', י' כוללת אותם, י' מוציאה אותם הוא אב לכל, אב לאבות, ממנו יצאו (בו עשר תבות) ו"ד, רמז לעשרה בחשבון אותיות יו"ד, כוללות להן ו"ד (יו"ד) שלמות, הכל ו"ד, זכר ונקבה, דו קוראים להם, שנים. ולכן אדם נברא דו פרצופים, ואותם פרצופים זכר ונקבה היו, כדוגמא</p>	<p>תנן עשרה שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד י' דהיא עשיראה דאתון וכלהו אעיל לון לההוא נהר קדישא כד אתעברא ועשרה שמחה כלהו סתימין בחד וכלהו סתימין בי' י' כליל לון י' אפיק לון הוא אב לכלא אב לאבהן מניה נפקו (ביה עשר תבין) ו"ד רמז לעשרה בחשבון אתון יו"ד כליל לון ו"ד⁴ (ס"א יו"ד) שלימו דכלא ו"ד דכר ונוקבא דו קרינן לון תרינ ועל דא אדם דו פרצופין אתברי ואינן פרצופין דכר ונוקבא הוו כנוונא דלעילא ו"ד מעילא לתתא דיו מתתא לעילא⁵ וכלא חד מלה י"ג</p>

¹ יו"ד במילואה (רח"ו).

² כל ההו"ה (רח"ו).

³ הו"ד דמילוי יו"ד שבאבא הם שורש הזו"ן שבאבא, והה' ראשונה דהאימא שהוא צורת ד"ו הם שורש הזו"ן שבאימא, וכמ"ש בספד"צ (פרק ד כט ע"ב), ובזוה"ק ויקרא (דף י ע"ב) ובאד"ז (דף רצא רצ ע"ב) (כללים ח"ב ג ע"ד).

⁴ גם בחכמה ובינה יש רפ"ח מצד הז"ת הכלולים בהם, כי בחכמה הם כלילין ב"ד דמילוי יו"ד, וכמ"ש בספד"צ (פ"ד ל ע"א) יו"ד נפקין מניה דכר ונוקבא ו"ד כו', ע"ש ובזוה"ק (ויקרא י ע"ב), וכן בבינה הם כלילין בה' שהוא ד' ו', אמנם כלילותם בחו"ב הוא רק בכח ובהעלם אבל ישנם שם עכ"פ (דע"ה ח"ב קמא ע"ב).

⁵ נתבאר באדרת האזינו בדרפ"ט ע"ב וע"ש גם נתבאר בפ' נשא בר"מ בדקמ"ו ע"ב (שער מאמרי רשב"י).

מכילין! תליין ביה ועל דא יו"ד כליל ו"ד כמה דאתמר והא אוקמוה	שלמעלה. ו"ד ממעלה למטה, ד"ו ממטה למעלה, והכל דבר אחד. י"ג מדות תלויים בו, ועל כן יו"ד כולל ו"ד כמו שנתבאר, והרי פרשה.
ותא חזי עשרה שמה ² אינון לקבל עשר אתוון ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון ותריין דרגין לקבל תריין רקיעין ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושביעאה קדמאה י"ה ³ בגין די כליל ה"ה ⁴ וה' נפקא מן י"ה ⁵ בגין כך חכמה י"ה אקרי ⁶	ובא וראה עשרה שמות הם כנגד עשר אותיות, ובספרו של רב המנונא סבא הם שמונה, ושתי דרגות כנגד שני רקיעים, ומשתנים השמות עשרה ותשעה ושמונה ושבעה. הראשון י"ה משום שי' כוללת ה', וה' יוצאת מ', לכן חכמה נקרא י"ה.
תנינא יהו"ה דאקרי אלהים ⁷ בגין דההוא נהר רחמי ובגין דדינין מתערי מניה ⁸ (נפקין אלהים) אתוון דרחמי כתיב ונקוד אלהים ולא אלהים דינא	השני יהו"ה שנקרא אלהים, משום שאותו נהר רחמים ומשום שדינים מתעוררים ממנו, (אלהים ויצאו) כתובות אותיות הרחמים עם נקוד של אלהים, ולא אלהים דין.
יא/א	
תליתאה א"ל והוא גדולה והוא אקרי הא"ל הגדול	השלישי אל, והוא גדולה, והוא נקרא האל הגדול.
רביעאה אלהים דדינין ביה אתערין והוא דינא תקיפא	הרביעי אלהים שדינים מתעוררים בו, והוא הדין הקשה.
חמישאה יהו"ה כללא דכל שלימו דמהימנותא ודא הוא רחמי בשלימו ודא הוא תפארת	החמישי יהו"ה הכלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות, וזהו תפארת.
שתיתאה ושביעאה צבאות אקרין	ששי ושביעי צבאות נקראים.
תמינאה א"ל חי כמה דאת אמר (תהלים קלג ג) כי שם צוה יהויה את הברכה חיים וגו' ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהויה כמה דאת אמר (שם יא ה) יהויה צדיק יבחן ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא בגין כך ו"ו וי"ן תריין	השמיני א"ל ח"י כמו שנאמר (תהלים קלו) כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגו', וזה צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יהו"ה כמו שנאמר (משלי כז) ה' צדיק יבחן, וזוהי ו' קטנה של השם הקדוש, לכן ו"ו שני וו"ם.
תשיעאה אדנ"י ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא כתרא בתראה	התשיעי אדנ"י, וזו מלכות הקדושה, שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר

¹ וענינם כי בז"א בן בעצמו ע"ס ועם ג"ר עצמם שהן נכללים בו, לפעמים הן י"ג ולכן נעשה בו י"ג תיקונים משא"כ בלא ג"ר ונוק' הוא ט' לבדו וג"ר לא שריין ביה בלא נוק' וז"ס תתן אמת כו' שהן לבד, והן ג' אבהן למעלה וימי קדם דסלקא למעלה למעלה הנוק' ששם שרשה ברדל"א וכן ישוב ירחמנו כו' שהוא ג"ר שלו וכ"ה בכל ע"ס בכללן עם אר"א וא"א עשר ועם ג"ר של רדל"א י"ג וכן בכלם והכל ביו"ד י' שהוא עשר, ובמילואו ו"ד הן עשר כי הוא ר"ק והיא ד' בג' מוחין כנ"ל וי"ד ג' קשרים הנ"ל וז"ש "וע"ד יו"ד כליל ו"ד כו' ות"ח י' שמהן" מכאן שהן כולן בז"א, וז"ש וכלהו אעיל כו' כד אתעברא (יהל אור).

² עיי' הערה בסוף הספר אות א'.
³ כל אלו השמות הם בסוד הבלים שהם הספירות אבל היותן בנקודות פתח וקמץ הם הנשמה שלהם (רמ"ז).

⁴ ה"ס יו"ד שבתוך הה' נכלל ו"ד שהוא ה' (רמ"ז).

⁵ הוא הנזכר לקמן בצירוף ה' שתחילה כותב י' ואחר כך ה' יוצא ממנו, והוא סוד הבן בחכמה וחכם בנינה (רמ"ז).

⁶ עיי' הערה בסוף הספר ב'.

⁷ עיי' הערה בסוף הספר ג'.

⁸ ח"ב סד סע"א ולקמן סה ע"א (לש"ו).

<p>דכלהו שמהן ושם אהייה כללא וסתימא דקדמייתא ודא הוא כתרעא עלאה רישא דכל רישין שמייה סתים ולא אתגליא ואתמר ובספרא דאגדתא עשר שמהן כתיבן בנוונא אהרא ואנא לא תנינא הכי</p>	<p>האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה הכלל והסתום שבראשונה, וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו סתום ולא נגלה, ונתבאר. ובספר האגדה עשרה שמות כתובים בצורה אחר, ואנו לא שנינו כך.</p>
<p>רבי אבא פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו עורי צפון אלין עולות דנשחטות בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאתר דדינא בגין דמחשבה אשתכה כליליא בזמנא דדינא אשתכה רוח צפון מנשבא בפלגותא דליליא כד מתערי אנשי וכנור דרוד מנגן מאליו ומחשבתן דבני נשא מתערי</p>	<p>רבי אבא פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות, בצפונות הלב, ובמקום הדין, משום שמחשבה נמצאת בלילה בזמן שהדין נמצא. רוח צפון נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים, וכינור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם מתעוררות.</p>
<p>ובאי תימן אלין שלמים דנשחטין בדרום בגין דאינון שלמא דכלא שלמא דעלאי ודתתאי ואלין שלימו דסטרי עלמא שלימו דכלא מסטרא דמהימנותא ושלמים בגין דאינון שלמא דכלא בעלים אכלין מנייהו ומתהניין מנייהו דהא שלמא הוא ליה ולכל עלמא בדרגא דהא חטאות ואשמות נאכלין לכהני בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו ולאעברא חובייהו ומכל קרבני לא חביבין קמי קודשא בריך הוא כמו שלמים בגין דאשתכה שלמא בעלאי ותתאי</p>	<p>ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים, ואלו הם השלמות של צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים, משום שהם עתידים לכפר עליהם, ולהעביר את חטאיהם, ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים.</p>
<p>ועילא מכלהו קטרת דאיהו שלים מכלא ולא אתיא לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא על שמחה כמה דאת אמר (משלי כו ט) שמן וקטרת ישמח לב והא אוקמוה ועל דא קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב דהא הוא דכתיב (שמות ל ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה וכתוב (שם ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה בגין דישתכחו שמן וקטרת כהדא תא חזי שלמים בכלא הוא שלמא וקטטא וקטרוגא לא אתער בעלמא אבל קטרת קשיר קשירו דמהימנותא</p>	<p>ומעל כולם קטורת, שהיא שלימה מהכל, ולא באה לא על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר שמן וקטורת ישמח לב והרי פרשוה. ולכן קטורת לא קרבה אלא בזמן שמן קרב, זהו שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, וכתוב (שם) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, משום שנמצאים שמן וקטורת כאחד. בא וראה שלמים הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג לא מתעוררים בעולם, אבל קטורת קושרת את קשר האמונה.</p>

<p>רבי אלעזר אמר¹ כלהו עשרה שמהן כתיבי ואנן תנינן קדמאה אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה?² אנא דזמין לאתנגליא³ באינן כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבית שרי לאתנגליא⁴ עד דמטי לגלוייא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתנגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתנגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם וגו' דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמאה דכלא אהיה</p>	<p>רבי אלעזר אמר כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו שהראשון אהיה זה הסתום העליון, כמי שאומר אני מי שאני ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתיד להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה סתום ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש, וכך כתוב במשה אהיה בראשונה הסתום של הכל אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתיד להתגלות אחר כך. אהיה אחרון וזה כשהאם מתעברת ועדיין הוא סתום, מתי מתגלה, בזמן שכתוב (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל, ואמרת אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו', זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש, לכן הראשון של הכל אהיה.</p>
<p>תניינא י"ה בגין דחכמה אפיק ה' וסתים ביה ולא אתפרשא לעלמין מניה⁵ והא אוקמוה</p>	<p>השני יה, משום שחכמה מוציאה ה' ונסתמת בה, ולא נפרדת ממנה לעולמים,</p>

¹ ר"ל מ"ש הראשון שי' שמות מתחילין מן י"ה ואה"ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שזכר א"א כלל כמ"ש באד"ר ולזה אמר כל ה' שמות הם כתובי בתורה והראשון הוא אה"ה אבל אינו רומז לא"א אלא רומז למציאות ז"א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא"א (זהר הרקיע). אה"ה אשר אה"ה כח"ב, אה"ה ב' דז"א, ומחכמה ולמטה הו"ה ושלמה [אפשר דצ"ל שלימו (רד"ל), ועי' ז"ח שיה"ש נב ע"א] פירש הכל ז"א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זיווג ובשעת עיבור אה"ה אשר אה"ה ובשעת לידה הג'. ואח"כ שנוולד כולו הו"ה וז"ש בגמ' (ברכות ט ע"ב) אני הייתי במצרים כו' בשעבוד מלכות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושיעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז"ש ואמרת אליהם כו' ואח"כ ביציאת מצרים וה' הולך כו' (יהל אור).

² עי' הערה בסוף הספר. \$לבדוק\$

³ ר"ל עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ו"ד מן י' מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה עי' התחברותו באי' ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בז"ן ותכלית הדברים הוא מ"ש כאן ושם הוא שבמ' אשר אה"ה הוא שמתעברת אימא וכו' כך פי' שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לז"ד הנז' והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא. (זהר הרקיע). מה שנתעברה דאל"כ איך יאמר מזומן להתגלו' אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אה"ה כמ"ש שם וכלל העולה במלה א' שאמר בלשון זמין לאתנגלי' ר"ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אה"ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אה"ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאה"ה הב' הוא פרטי שבערך אה"ה הראשון הנק' כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א"א וזה מציאות הז"א אלא שהז"א בעודו באימא ואפי' כשמתחיל לצאת הגולגול' כמ"ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א' במקומו אינו נק' הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז"א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע"ד בכללות המאמר דוק ותשכח א"כ שם הא' הוא אה"ה כתר דז"א שאלו ה' שמות הם בז"א שהוא כללות כל האצ' שחכמה שלו נעשה עי' אבא ובינה שלו נעשה עי' אימ' וכתר שלו נעשה עי' א"א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ' כל האצ' בכללו הוא בז"א דוק ותשכח וזה הכתר דז"א שאמרנו הוא אה"ה בתראה (זהר הרקיע). עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז"א שיצא ממנה (הקדו"ש לח ע"ד). \$לבדוק\$

⁴ וזהו מ"ש לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר השתא יפוק ויתקן כולא. פי' אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו' שנק' כולא. ואמר הויה וכו'. פי' עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר' גילוי ועדיין אני אומר אה"ה ואחר שיצא הכל אינו נק' עוד אה"ה אלא הויה. (זהר הרקיע). \$לבדוק\$

⁵ פי' מציאות הבינה יצאת עי' החכמה שנאמר (בראשית ב ז) ונהר יוצא מעדן שה' נבנית משל יוד כמ"ש עתה שהכותב שם הויה כשמגיע לאות ה' צריך לכתוב תחלה אות י' ואח"כ ממשיך ממנה הנהר שהוא הבינה ולפי שאמר יוצא ולא אמר יצא הורה לנו שאעפ"י שבנה אותה חוזר ומתלבש ונסתם בה שנעשית לו היכל ולא מתפרשין לעלמין שלעולם אור החכמה הוא סתום בבינה וכבר ידעת שהמוחין של ז"א מקבלין עי' אימא ממש פי' שהחכמה מתלבש בבינה ואח"כ נעשה חכמה לז"א נמצינו למדין ש"ה הם מחכמה שהיוד כוללת ה"ה וג"כ מתלבשת בתוכה וגם למעלה בתחילה יציאת אבא מחו"ס היתה כוללת עמו. וזהו

<p>דכתיב (בראשית ב ז) ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא ד' והכי אוליפנא מאבא י' כמה דאתמר לבתר יה דלא מתפרשן לעלמין י' אפיק ה' כהאי גוונא ד' הרי י' וההוא נהר דנפיק מניה ואתמשך מניה ולתתא תרין בנין דנפקין מנייהו מסטרא דאבא י' נפיק בן דהא אחיד ביה ב' ואחיד בההוא נהר ומסטרא דאימא נפקת בת דאיהו נהר תתאה והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו</p>	<p>והרי פרשוה שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, כדוגמא זה ה'. וכך למדתי, מאבא י' כמו שנתבאר, אחר כך י"ה שלא נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה', כדוגמא זה ה' הרי י', ואותו נהר שיוצא ממנו ונמשך ממנו, ולמטה שני בניו שיוצאים מהם מצד האב, י' יוצא בן, שהרי אוחז בו ב', ואוחז באותו נהר. ומצד האם יוצאת בת, שהיא הנהר התחתון. והבן הזה נמשך אחר כך ויוצא מהם,</p>
<p>י'א/ב והוא ו' ודא ירית לאבא ולאמא ואתקשר ביה מהדימנותא דכלא ומניה אתזנת ברתא מההוא ירתא דאיהו ירית</p>	<p>והוא ו', וזה יורש את האב, והאם ונקשרת בו אמונת הכל, וממנו נזונית הבת, מאותה ירושה שהוא יורש.</p>
<p>ועל דא מאן דבעי¹ למכתב שמא קדישא י' בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעיתא וקוצא חד לתתא² והא אתמר³ לבתר י"ה דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין כגוונא דא ד' בנין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת⁴ כגוונא דא י"ה (ס"א ו"ח) הרי לך כל שלימו דמהימנותא</p>	<p>ולכן צריך לכתוב את השם הקדוש י' בראשונה קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד באמצע, וקוץ אחד למטה, והרי נתבאר. אחר כך י'ה, שאין נפרדים זה מזו לעולמים, כמו כן ה, כדי שימצאו שניהם בשלמות הכל, אב ואם בן ובת, כדוגמא זה י"ה (ו"ה). הרי לך כל שלמות האמונה.</p>
<p>לבתר אתפשט מהדימנותא⁵ ונפקין תרין בנין מכללא חד בארחייהו בן נפיק מתרווייהו</p>	<p>אחר כך מתפשטת האמונה ויוצאים שני בניו מכלל אחד בדרכיהם, הבן יוצא</p>

¹ פי' כחדא נפקין שיצאה הבינה כלולה בתוך חכמה ולזה אנו אומרים חכמה י"ה פי' נון י' של שם נעשה ה' ולבית כותבין י' אחרת וממשיך ממנה הנהר שהוא גג העליון של ה' ונקרא (בראשית ב ז) נהר יוצא מעדן שלעולם יוצא מן ה' דלא מתפרשין לעלמין א"כ מ"ש לבתר י"ה אין פי' שם י"ה אלא פי' מן י' נעשה י"ה כזה וזהו י' אפיק ה' ככהאי גוונא ר"ל מציאות ה' בשלימות ולזה אמר הרי יוד והנהר שהמשיך ממנה והשנים פי' שיוצאין מהם מצד א"ו ויצא הזכר להורות שרגל ימין של ה' יוצא מעוקץ י' ומהנהר שנמשך ממנה שהוא הגג אמנם הנוק' נמשכת מן הנהר שהוא בינה וקרא למלכות נהר תתאה לפי שבה' אחרונה יש גג ג"כ ואותו הגג נק' מלכות והרגל של ימין הוא הת"ת שבנה אותה ונבנית ממנו וכן ו' שבתוכה רומז ל"ק דבריא (זהר הרקיע). §לבדוק

¹ מאן דבעי (דפ"מ).

² סדר הכתיבה היא כך כי בתחילה יכתוב אות ה' של הו"ה ויעשה תחילה קוץ העליון ואח"כ קוץ אמצעי הנקרא גוף הו"ד ואח"כ קוץ השלישי התחתון וטעם הדבר הוא לרמוז כי באות הו"ד כלול' ג' ראשונות בשלשה קוצין שבה גם רומזין אל שלשה אותיות שיש במילוי אות יו"ד אשר הם כוללין כל עשר ספירות כנודע כי אות יו"ד עם ג' קוציה כוללים כתר חכמה ובינה ואות ו' כוללת שש קצוות ואות ד' היא המלכות גם יוד בגימט' עשרים שהם בחינת עשר ספירות ממעלה למטה וממטה למעלה ואח"כ יכתוב אות הא ראשונה באופן זה ה כי תחילה יכתוב אותה הנקודה שעומדת באחורי הה"א שהיא כעין י' ואח"כ יכתוב קו וגג העליון של הה"א ומשיכנה וידבקנה עם יוד הנז' ואח"כ ישלים לכתוב קו הימין שמעומד ואח"כ יכתוב קו השמאלי שמעומד אבל לא ידביקנו עם הגג רק ישאר תלוי ועומד כנודע, עי' המשך לשונו בהערה בסוף הספר (שער מאמרי רשב"י).

³ פי' כבר כתוב למעלה לבתר י"ה פי' שיעשה י' וימשך הנהר ממנה רמז לאבא הבא להזדווג עם אימא ולתת לה מה שנעלם בו דהיינו ו"ד מילוי היוד וזהו ונהר יוצא מעדן ואח"כ ימשיך רגל ימין של ה' ויכוין שהוא ת"ת כליל מ"ק היוצא מאבא ומלכות ההעלם הד' שהגג העליון משמש לבינה ולמלכות שגם הוא נהר כנזכר ורגל ימין שאמרנו שהוא רמז לת"ת משמש ג"כ למלכות שממנה נבנית (זהר הרקיע).

⁴ כולם בה' שאבא בא להזדווג עם אימ' כנזכר (זהר הרקיע).

⁵ ר"ל שאור העצמו' הולך ומתפשט בכל המדרגות מתחלת בחכמה ועושה אותה פרצוף בכח בוצינא דקדרינותא ואח"כ לבינה מתפשט עוד ומתקן עוד למטה שיוצאין הב' בניו מבינה הבן היוצא משניהם כנזכר והמלכות מאימא וז"ש בפ' אחרי זהו הו' של השם דירית ב' חולקין ומלכות ה' אחרונה ולהורות שניזונין ממנה צריך לכתוב ו' אחת רגל הימין שלה ואח"כ ימשיך ממנה הגג העליון שהוא מלכות שהת"ת

<p>והוא ו' דשמא קדישא בת נפקת מסמרא דאימא והיא ה' בתראה דשמא קדישא ולא אשתלימת אלא עם ו' בנין דמניה אתונת ועל דא בעי למכתב ו' ולכתר ה' כנוונא דא ה' הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כנוונא דההוא נהר דנפיק מן ו' בנין דמניה אתונת ו' הרי בן דנפיק מניה לתתא²</p>	<p>משניהם, והוא ו' של השם הקדוש, הבת יוצאת מצד האם, והיא ה' אחרונה של השם הקדוש, ואין נשלמת אלא עם ו', משום שממנו היא נזונית, ולכן צריך לכתוב ו', ואחר כך ה'. כדוגמא זה ה' הרי ו', ואותה ההתפשטות שיוצאת ממנו, כדוגמת אותו נהר שיוצא מ', משום שממנו נזונית ו', הרי בן שיוצא ממנו למטה.</p>
<p>והא מלין אלין אוקים לון אבא והא אתמרו ואנא כד מטינא למלין אלין אימא לון בנין דפקדונא דאבא הכי והכי בעי בר נש לאזדהרא בשמא קדישא דיכתוב שמא קדישא כנוונא דא ודא איהו כדקא חזי ואי לאו לא אקרי שמא קדישא ואקרי פנים ומאן דפנים שמא קדישא טב ליה דלא אתברי</p>	<p>והדברים הללו באר אותם אבי, והרי נתבאר, ואני כשמגיע לדברים הללו אומר אותם, משום שצוואת אבי כן, וכך צריך אדם להזהר בשם הקדוש, שיכתוב את השם הקדוש. כדוגמא זה, וזהו כראוי, ואם לא אינו נקרא שם קדוש ונקרא פגום, ומי שפוגם את השם הקדוש טוב לו שלא נברא.</p>
<p>תליתאה יהו"ה דאקרי אלהי"ם כמה דאתמר רחמי ונפיק מניה דינא ודא הוא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן רביעאה א"ל גדול והא אתמר ודא גדולה חמישאה אלהי"ם ובכל אתר הוא גבורה שתיתאה יהו"ה רחמי שלימו דכלא עקרא דכלא קשרא די מהימנותא אחיד לכל סטרין ודא תפארת ישראל³</p>	<p>השלישי יהו"ה שנקרא אלהים, כמו שנאמר רחמים ויוצא ממנו דין, וזהו אותו נהר ששופע ויוצא מעדן. הרביעי אל גדול, והרי נאמר וזו גדולה. החמישי אלהים, ובכל מקום הוא גבורה. השישי יהו"ה רחמים שלמות הכל, העיקר של הכל, קשר האמונה אחוז לכל הצדדים, וזו תפארת ישראל.</p>
<p>שביעאה ותמינאה צבאות ועל דא יהו"ה קריב בכלא אחיד בכל סטרין לזמנין יהו"ה אלהי"ם דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה לזמנין יהו"ה צבאות דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד דאקרון צבאות והא אתמר דאשתמודען מילי נביאי מהימני מפומייהו כד אמרי כה אמר יהו"ה אלהי"ם וכד אמרי כה אמר יהו"ה צבאות והווי ידעין מאן אתר אתיין מלין</p>	<p>השביעי והשמיני צבאות, ולכן יהו"ה קרוב בכל אחוז בכל הצדדים, לפעמים ה' אלהים, שהרי הם קרובים תפארת לגבורה, לפעמים ה' צבאות שהרי הם קרובים תפארת לנצח והוד שנקראים צבאות, והרי נתבאר שנודעים דברי הנביאים הנאמנים מפייהם, כשאומרים כה אמר ה' אלהים, וכשאומרים כה אמר ה' צבאות, והיו יודעים מאיזה מקום באים הדברים.</p>
<p>תשיעאה (נ"א א"ל) שדי דאמר לעלמא די</p>	<p>התשיעי (א"ל) שדי, שאמר לעולם די,</p>

בא להזדווג עמה וזן אותה וזהו פי' בעי למכתב ו' ואח"כ וה' פי' שיכתוב ו' ויעשנה ה' הרי בן שיוצא ממנה למטה לרמוז לו קצוות דבריה (זהר הרקיע).

¹ כזה (רח"ו).

² הוא סוד בנימין אבל בקו ימין הוא יוסף והוא בנה (כבעלה) וע"י מזדווגת בחול והוא מט"ט בשרשו והשני לתתא סנדל ב' כרובים משא"כ בשבת שהו"ו של שם עצמו מזדווג בה וז"ש דאשתאר לה חד כרוב (יהל אור).

³ צריך לדעת מה נשתנה ספי' הת"ת משאר העשר ספירות להיות בה שם ההו"ה בשלימותא. הנה נודע כי יש הו"ה אחת כוללת כל ה"ס וספירת הת"ת נרמז באות ו' של ההו"ה ההיא כנודע והנה המלכות שהיא ה' אחרונה שבהו"ה הנז' היא דבוקה באחורי זו הו' הנקראת ת"ת והרי איך הת"ת כולל שתי אותיות ו'ה של ההו"ה. גם נתבאר אצלנו כי ז"א בהיותו בן ששה קצוות בלי מוחין וכאשר הגדיל עלו חג"ת שבו ונעשו חכמה ובינה ודעת שבו והנה"י שבו עלו במדרגת חג"ת שבו אחר ההגדלה ואח"כ נתוספו לו נה"י מחדש בסוד כונן שמים בתבונה ונמצא כי בשליש העליון של הת"ת דגדלות יש בו בחינת היסוד הראשון אשר בו מזדווג עם לאה בתפלת המנחה דחול כמבואר במקומו (שער מאמרי רשב"י). §לבדוק

<p>דהא די ספוקא הוא וספוקא לא אתי לעלמא אלא מן צדיק דאיהו יסוד עולם דאמר לעולם די עשיראה אדנ"י¹ דהא דינא דמלכותא דינא² ודאי והאי לאנחא קרבין דמלכא בעלמא ודא גבורה תתאה³ ודא איהו צדק ואלין אינון עשרה שמה⁴ דקודשא בריך הוא אקרי בהו מתקשרן דא ברא ביחודא שלים ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון⁵ וכד מתקשרן בלהו כהדא על ריחא דקמרת כדן אקרי קמרת קשורא דמתקשרין כהדא זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעין ארחין דאורייתא וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון עלייהו כתיב (ישעיה סו יח) ובאו וראו את כבודי</p>	<p>שהרי די סיפוק הוא, והסיפוק לא בא לעולם אלא מצדיק, שהוא יסוד העולם, שאמר לעולם די. העשירי אדנ"י, שהרי דין המלכות דין ודאי, וזה ללחום את קרבות המלך בעולם, וזו גבורה תחתונה, וזהו צדק. ואלו הם העשרה שמות שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא, קשורים זה בזה ביחוד שלם, ואלו הם הכתרים הקדושים של המלך, שהוא נודע בהם, והם שמו, והוא הם. וכשנקשרים כולם כאחד על ריח הקטורת, אז נקראת קטורת הקשר שנקשרים כאחד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את דרכי התורה, ויודעים להכיר בכבוד רבונם, עליהם כתוב (ישעיה סו) ובאו וראו את כבודי.</p>
<p>ואם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג א) רבי שמעון אומר כתיב (במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש עשרה עשרה למאי קא אתיא אלא עשרה למעשה בראשית ועשרה למתן תורה עשרה מאמרות במעשה בראשית ועשרה מאמרות במתן תורה⁶ במאי קא מיירי בנין דעלמא לא אתברי אלא בנין אורייתא וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיימא וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא מה כתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי</p>	<p>ואם זבח שלמים קרבנו, רבי שמעון אומר כתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקודש. עשרה עשרה למה זה בא, אלא עשרה למעשה בראשית, ועשרה למתן תורה. עשרה מאמרות במעשה בראשית, ועשרה מאמרות במתן תורה. במה זה מדובר, משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל עוסקים בתורה העולם מתקיים, וכל זמן שישראל מתבטלים מהתורה, מה כתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי.</p>
<p>תא חזי עשרה מאמרות⁷ למעשה בראשית כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם עשרה מאמרות למתן תורה אלו עשרת הדברות כתיב (שמות כ ב) אנכי יהוה אלהיך וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור⁸ דא מהימנותא דקודשא בריך הוא</p>	<p>בא וראה עשרה מאמרות למעשה בראשית כפי ששינונו, בעשרה מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות למתן תורה, אלו עשרת הדברות כתוב (שמות ב) אנכי ה' אלהיך, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יהי אור ויהי אור, זו אמונת הקדוש ברוך הוא</p>

¹ עיי' לעיל ח"א סד ע"ב (הקדו"ש כז ע"ד).

² הנה שמעתי ממורי זל"ה כי שם אדנ"י מדריגתו למעלה מאלה"ם כי שם אדנ"י הוא כתר דמלכות והא' הוא משם אה"ה החופה על דין מאדנ"י וצ"ע כאן משמע להיפך (זהר הרקיע).

³ עיי' ח"ב קנט ע"ב (הקדו"ש נא ע"ג).

⁴ עיי' הערות בסוף הספר לדף י ע"ב אות א'. האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ פנחס רנז ע"ב, וכן הוא ג"כ ברע"מ פ' בא מב ע"ב (דע"ה ח"א נה ע"ד), עיי' ח"ב פו ע"א ודף צ ע"ב (דע"ה ח"א עט ע"ב).

⁵ ח"ב פו ע"א ד ע"ב ולקמן צג ע"ב (לש"ו).

⁶ עיי' ח"ב צג סע"ב (ביאורים ח"א עב ע"ב).

⁷ ר"ל ז"ין שניהם בעשרה והן ב' השקל אבל לחוד הוא מחצית השקל עשרה גרה (יהל אור). עיי' עוד בחשבון הי' מאמרות בתז"ח (דף לה ע"ג) ובב"ר (ר"פ יז סי' א) (כללים ח"א מט ע"ב).

⁸ אבל לפי גמ' שלנו בראשית מאמר ראשון וע' פנים לתורה ובראשית הוא אנכי שהוא יחוד אנכי נוטה שמים כו' יהי אור ויבדל כו' לא יהיה לך וכן כולם וכמ"ש במד"ר וש"מ (יהל אור).

⁹ פרקי דר"א פ"ג עיי' רד"ל שם (לש"ו).

יב/א	
אור אקרי דכתיב (תהלים כז א) יהוה אורי וישעי ממי אירא וגו' כתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו' יהי רקיע אלין ישראל דאינון חולקא דקודשא בריך הוא דאחדין בהווא אתרא דאקרי שמים ¹	נקראת אור, שכתוב (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. כתוב (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', יהי רקיע אלן ישראל שהם חלקו של הקדוש ברוך הוא, שאוחזים באותו מקום שנקרא שמים.
והיינו רוא דומנא חדא שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי אמר הא שאר עמין יהב לון קודשא בריך הוא לרברבין ממנן שליטין ישראל באן אתר יהב לון? שלח ליה (שם יז) ויתן אתם אלהיים ברקיע השמים ³ ושפיר שלח ליה בתוך המים בין מלולי אורייתא ⁴ ויהי מבדיל בין מים למים ⁶ בין קודשא בריך הוא דאקרי באר מים חיים ובין עבודה זרה דאקרי (ירמיה ב יג) בורות נשברים וגו' דאינון מים המרים מים עכורין מכוונסים סרוחים ומטונפים ועל דא ישראל קדושין מבדילין בין מים למים ⁷	והיינו הסוד שפעם אחת שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי, אמר הרי את שאר העמים נתן הקדוש ברוך הוא לשרים ממונים שליטים, ישראל באיזה מקום נתן אותם. שלח לו, ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, ויפה שלח לו. בתוך המים בין דיבורי התורה. ויהי מבדיל בין מים למים, בין הקדוש ברוך הוא שנקרא באר מים חיים, ובין עבודה זרה שנקראת (ירמיה ב) בורות נשברים וגו', שהם מים המרים, מים עכורים מכוונסים סרוחים ומטונפים, ועל כן ישראל הקדושים מבדילים בין מים למים.
כתיב (שמות כ ז) לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא וכתוב במעשה בראשית (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. בא וראה כל מי שנשבע	כתוב (שמות כ) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, וכתוב במעשה בראשית (בראשית א) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. בא וראה כל מי שנשבע

¹ פי' ולכך נק' ישראל רקיע (מ"מ).

² ואם תאמר מאי קא מבעיא ליה, והא כתיב "כי חלק ה' עמו". וי"ל, באי זו ספירה פרטית קא מבעיא ליה, ופשיט ליה בת"ת, המתפשט מחכמה, בענין שהם אחוזים בת"ת, בסוד תורה הנמשכת מחכמה (אור יקר).

³ רקיע מצד חכמה, השמים מצד בינה (אור יקר).

⁴ ירצה שהרקיע מתפשט והולך בתוך דברי תורה, שהם סוד הת"ת ומלכות, וסוד הדעת נשמה אליהם, ומתפשט באורו בהם, וישראל הם ממש בסוד נשמתם מהרקיע הזה, שמשם נמצאו (אור יקר).

⁵ בתיקו"ז פירוש שהת"ת יש בו כח ליחוד הימין והשמאל, ואגב אורחיה מפריש בין סטרא שמאלא דטומאה אל הקדושה, וכך הוא ודאי, כי בהיות הת"ת אוחד הגבורה ומכריעה לחסד, נמצא נוטלתה מלהשפיע בחצונים, והם נבדלים מהקדושה (אור יקר). ג' עניינים נעשה ע"י ספי' הגבורה דיום ב': אחד הוא ענין התיקון, והוא מה שברר את כל המציאויות דיום א' מחלאת הרע והתוהו שבהם, ונברר הטוב שבהם בפנ"ע והרע נדחה למטה. והוא סוד ההבדלה הנאמר ביום ב', כי אז נפרד ונבדל הטוב בפנ"ע והרע בפנ"ע, וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא יב ע"א) ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה כו' ובין עבד"ז כו', וע' תרומה

(קמט ע"ב) וויקהל (קצח ע"ב), וכן הוא בתיקונים בכ"מ, בסוף תיקון ל' (פג ע"ב) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים דכיו דטהרה כו' ובין מים דמסאבו כו', ועלייהו אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים כו', וכן בתיקון מ' (צ ע"א) בין מיינ מתיקין לבין מיינ מדיין כו' ע"ש, וכן בסוף תיקון ס"ז (קיד ע"א) בין מי דכיא למי נדה ע"ש, וכן בתיקון ע' (קמ ע"א) סמוך לתחילתו היכלא תנינא כו', ע"ש ובהגרא (דע"ה ח"ב סה ע"ד). השפע הנמשך מצד הגבורות, הוא מתפשט להחיצונים ג"כ, וע"י זוהמת הנחש הקדמוני הנתערב בהמציאות, הנה נעשה השפע הנמשך להם למים עכורים, מים המרים סרוחים ומטונפים, ועל זה נאמר (בראשית א ו) ויהי מבדיל בין מים למים, כי צריך לזהר מאד לאפרשא ביניהון ולהבחין ולהבדיל בין זה לזה, וכמ"ש בזוה"ק ויקרא (יב ע"א) ע"ש וכן בתיקונים (תיקון ל סמוך לסופו פג ע"ב ובתיקון מ פט ע"ב ובסוף תיקון סז קיד ע"א), וכאן הוא הסכנה עצום ונורא מאד, שלא להחליף ח"ו וכנ"ל (דע"ה ח"ב צב ע"א) וע"י דע"ה ח"ב קלג ע"ב.

⁶ עי' ח"א פ ע"א סו ע"א (לש"ו).

⁷ שהם ישראל מבדילים בפעולת הת"ת מצד החכמה, והיינו לא יהיה לך מצד החכמה, וכן יהי רקיע (אור יקר).

<p>מקום אחד תא הזוי כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא כאילו פריש אימא מאתרה לעילא וכתרין קדישין לא מתיישבי בדוכתייהו כמה דאת אמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף ואין אלוף אלא קודשא בריך' הוא וכתוב יקוו המים מתחת השמים² אל מקום אחד³ לא תשוי פרודא בנין אומא דשקרא אל מקום אחד כדקא חזי⁴ באתר דקשוט ולא באתר אהרא לשקרא ומאי שקרא הוא דאזלין מיא לאתר אהרא דלאו איהו דיליה</p>	<p>בשם הקדוש ברוך הוא לשקר, כאילו הפריד את האם ממקומה למעלה, והכתרים הקדושים אינם מתיישבים במקומם, כמו שנאמר (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, ואין אלוף אלא הקדוש ברוך הוא. וכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, אל תשים פרוד בגלל שבועת שקר אל מקום אחד, כראוי במקום אמת, ולא במקום אחר לשקר, ומהו השקר, שהולכים המים למקום אחר שאינו שלהם.</p>
<p>כתיב (שמות כ ה) זכור את יום השבת לקדשו וכתוב כמעשה בראשית (בראשית א יא) תדשא הארץ דשא עשב אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא הוי אומר ביום השבת דהא כדין אתחברת כלה (ניא מפרוניתא) במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא</p>	<p>כתוב זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב כמעשה בראשית תדשא הארץ דשא עשב. מתי מתגדלת הארץ הקדושה ומתעטרת בעטרותיה, הוי אומר ביום השבת, שהרי אז מתחברת הכלה (המלכה) עם המלך, להוציא דשאים וברכות לעולם.</p>
<p>כתיב (שמות כ יב) כבד את אביך ואת אמך וכתוב כמעשה בראשית (בראשית א יד) יהי מארת ברקיע השמים⁵ מאי קא מיירי אלא אלין מאורות דא הוא אביך ואמך אביך דא שמשא אמך דא סיהרא ואין שמשא אלא קודשא בריך' הוא⁶ דכתיב (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהויה אלהיים ולית סיהרא אלא כנסת ישראל דכתיב (ישעיה ס ב) וירחך לא יאסף ועל דא כלא חד</p>	<p>כתוב כבד את אביך ואת אמך, וכתוב כמעשה בראשית יהי מאורות ברקיע השמים. במה מדובר, אלא אלו המאורות זהו אביך ואמך, אביך זה השמש אמך זו הלבנה, ואין שמש אלא הקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים, ואין לבנה אלא כנסת ישראל שכתוב (ישעיה ס) וירחך לא יאסף, ועל כן הכל אחד.</p>
<p>כתיב (שמות כ יג) לא תרצה וכתוב כמעשה בראשית (בראשית א כ) ישרצו המים⁷ שרץ נפש חיה ואנת לא תקטול בר נש דאקרי הכי דכתיב (שם ב ז) ויהי האדם לנפש חיה ולא תהוו כדגים הללו דרברבי בלע לזושרי</p>	<p>כתוב לא תרצה וכתוב כמעשה בראשית ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואתה אל תהרג אדם שנקרא כך, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו שגדולים בולעים את הקטנים.</p>
<p>כתיב (שמות כ יג) לא תנאף וכתוב כמעשה בראשית (בראשית א כד) תוצא מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה</p>	<p>כתוב לא תנאף, וכתוב כמעשה בראשית תוצא הארץ נפש חיה למינה, מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה</p>

¹ פי' בינה (מ"מ).

² פי' הם החסדים שבאים מיסוד, שהוא תחת הת"ת, הנק' שמים (מ"מ).

³ היא המלכות (מ"מ).

⁴ פי' אל מלכות דווקא ולא לסט"א, וזהו "לא תשא את שם וכו'", ר"ל לא תשא הארות של שם ה' אלקים, שהיא המלכות, לשוא, שהיא הסט"א (מ"מ).

⁵ הוא יסוד דז"א, שעל ידו מתחברים ז"ן (מ"מ).

⁶ את המאור הגדול לממשלת היום, שהוא באצילות [כי שם הנה הוא שליטת המ"ה כמ"ש אליהו זל"ט מלגאו איהו י"ד ה"א וכו' ה"א דאיהו ארח אציל] ואת המאור הקטן לממשלת הלילה שהוא בעולמות בי"ע (ע' פע"ח בכוונת מה נשתנה וע' זוה"ק ח"א לד ע"א ובח"ג י"ב א' ובכ"מ וכן הוא בתיקונים תיקון מ"ד) והרי העיד הכתוב על שליטת הז"ן שהוא שליטת דהמ"ה וב"ן כנז' (כללים ח"ב קלע ע"ב).

⁷ פי' החסדים יהיו ממשיכים רחש של נפש חיה שהם הנשמות דישאל (מ"מ).

<p>הארץ נפש חיה למינה מכאן אוליפנא דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה ועל דא כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה דלא תוליד אתתא אלא ממינה ומאן איהו מינה דא בן זוגה</p>	<p>אחרת שאינה בת זוגו, ולכן כתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה, שלא תוליד אשה אלא ממינה ומיהו מינה זה בן זוגה.</p>
<p>כתיב (שמות שם) לא תגנוב וכתוב במעשה בראשית (בראשית א כט) ויאמר אלהיים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע, מה שנתתי לכם וצויתי לכם יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.</p>	<p>כתוב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע, מה שנתתי לכם וצויתי לכם יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.</p>
<p>כתיב (שמות שם) לא תענה ברעך עד שקר וכתוב במעשה בראשית (בראשית א כו) ויאמר אלהיים נעשה אדם בצלמנו מאן דהוא בדיוקנא דמלכא לא תסהיד בו שקר ומאן דאסהיד שקר בחבריה כאילו אסהיד לעילא</p>	<p>כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו, מי שהוא בדיוקן המלך אל תעיד בו שקר, ומי שמעיד שקר בחבירו כאלו העיד למעלה.</p>
<p>כתיב (שמות כ יד) לא תחמוד אשת רעך וכתוב במעשה בראשית (בראשית ב יח) לא טוב היות האדם לבדו ונו' הא בת זוגך לקבלך ועל דא לא תחמוד אשת רעך</p>	<p>כתוב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית לא טוב היות האדם לבדו וגו', הרי בת זוגך כנגדך ולכן לא תחמוד אשת רעך.</p>
<p>והיינו עשרה מאמרות¹ למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה והיינו דכתיב (במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש אתקלו כחדא בשקולא חדא ובגין כך קאים עלמא ואשתכח ביה שלמא ועל דא (ויקרא ג א) ואם זבח שלמים קרבנו לקיימא עלמא בשלמא ולא עוד אלא דמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בגין לאטלא שלום על כלא</p>	<p>והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה, והיינו שכתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, נשקלו כאחד במשקל אחד, ולכן עומד העולם ונמצא בו שלום, ועל כן אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה כדי להטיל שלום על הכל,</p>
<p>כתיב (איוב כה ב) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו האי קרא אוקמוה חברייא אבל המשל דא</p>	<p>כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. הפסוק הזה פירושו החברים, אבל המשל זה</p>
<p>יב/ב</p>	
<p>אברהם דכתיב ביה (בראשית כג ו) נשיא אלהיים אתה בתוכנו וכתוב (שם יב ב) ואברכך ואגדלה שמך ופחד דא יצחק דכתיב (שם לא מב) ופחד יצחק היה לי (איוב כה ב) עושה שלום במרומיו דא יעקב דכתיב (מיכה ז</p>	<p>אברהם שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכך ואגדלה שמך. ופחד זה יצחק שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומיו זה יעקב שכתוב (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב</p>

¹ העשרה מאמרות דמעשה בראשית (ע' סדרן בפדר"א (פרק ג וב' ר"פ י"ז ובזוה"ק ויקרא י"ב ע"א ובתנ"ח ל"ה ע"ב ובהגר"א בפ"י אבות רפ"ה) הנאמר בכל א' ויאמר אלהיים (כללים ח"ב קלו ע"ב).

<p>(כ) תתן אמת ליעקב וכתוב (זכריה ח יט) והאמת והשלום אהבו! דאמת ושלום קשיר דא ברא ועל דא הוא שלימותא דכלא</p>	<p>והאמת והשלום אהבו, שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.</p>
<p>ושלמים שלימותא הוא ושלמא דכלא ומאן דאקריב שלמים אסני שלמא בעלמא יעקב איהו עביר שלום כמה דאמרן בנין דאחיד להאי ולהאי ושלמים אחידן במצות עשה ובמצות לא תעשה? בהאי סטרא ובהאי סטרא ועל דא אקרי שלמים ורזא דמלה דכתיב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם נבר שלים שלים לעילא ושלים לתתא³ דבר אחר המשל דא מיכאל ופחד דא גבריאל דא יסודא דיליה ממיא ודא יסודא דיליה מאשא וקודשא בריך הוא עביר שלמא בינייהו דכתיב עושה שלום במרומו רבי אחא אמר כתיב (ויקרא ז יב) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו' מאי קא מיירי כמה דאת אמר (שם ה ה) והתודה אשר הטא עליה עליה דייקא⁴ ועל דא (ויקרא ב ד) חלת מצות וגו' וחלות מצות הא אוקמוה ועל מה אתיא מצת⁵ וחלת כתיב חסר⁶ בנין דהטא עליה</p>	<p>ושלמים הוא שלמות והשלום של הכל, ומי שמקריב שלמים מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה, ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל כן נקרא שלמים. וסוד הדבר שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר, "המשל" זה מיכאל, "ופחד" זה גבריאל, זה יסודו ממים וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומו. רבי אחא אמר כתוב אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו', במה מדובר, כמו שנאמר (שם ה) והתודה אשר חטא עליה, עליה דווקא. ועל זה חלות מצות וגו' וחלות מצות הרי פרשוה, ועל מה באה מצת וחלת כתובים חסר, משום שחטא עליה.</p>
<p>תאני רבי חייא כתיב (ויקרא ז יג) על זבח תודת שלמיו דא שלימו דכלא שלמיו תרי תודה אתידע⁷ אמר ליה רבי יהודה תודה ידיע שלמיו מהו תרי אמר ליה תרי וויין ו' ו' דהיינו שלמיו שלמא דכלא אמר רבי יצחק תודת</p>	<p>שנה רבי חייא, כתוב על זבח תודת שלמיו זו שלמות הכל, שלמיו שנים, תודה נודע. אמר לו רבי יהודה תודה ידוע, שלמיו למה זה שנים. אמר לו שני ווי"ם, ו' ו', שהיינו שלמיו השלום של</p>

¹ עיקר עבודה לקשור שלום באמת, כאומר "אהבו". והטעם, מפני שעיקר קשר ושלום הספירות על ידי שלום, שהם עולים וקושרים כל שלשה ימיני הספירות עם ג' שמאלים, וקושר נקבות וזכרים ומכריעים ההכרעות, נמצא הכל תלוי, באהבת אמת ושלום (אור יקר).

² שפי' שלמים הוא תשלומין, שכל הקרבנות באים על חטא. עולה ומנחה, על מצות עשה. ועי' לעיל ט ע"ב. וחטאת ואשם על מצות לא תעשה, כל א' במקומו. אלא שג"ת נה"י, הן של נוק', לכן מנחה נאמר היא וכן חטאת. שלמים אינן באים רק לתשלום הנדר, כמ"ש ואם נדר הוא נדבה, וע"ז נאמר כי תודור נדר כו' מוצא שפתיך. ולכן לא נאמר שם רק שלמים, וכולהו אתי מדרשא בפ"ק דר"ה. וז"ש אחידן ב', והוא יעקב ויוסף, שלמים ותודה בנוק'. ולכן בה ד' מינין הנכללין בה, וכולהו מעשר, ורביעי שלה, הוא מחמץ, וגדולה ככל הג' מינין, כמ"ש בזו"ח נ ע"ב בהאי פן אתכלילו כו'. ורבוכה שמן כשניהם, שהוא הג' באמצע, וימין בלולות, ושמאל משוחות, והן להט כו', שהן בידא דנער, כמש"ל ס ע"א. והן מ' חלות. ועי' בזו"ח ה ע"ג, רזא דה"א אינון ד', ואלין ד' דלתתא כו', אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה כו'. ויצר הרע אינו שולט אלא באדם אשר בארץ, ושם מגיע פגם, ובפשעכם כו', ולכן הוא לחם חמץ. והתודה נקראת בפ' זאת התורה, ולמלואים, שהיא אשלים ה' אחרונה להוי"ה, ועי' רע"מ טז ע"א, והיא בעצמה החמישית דקיימא על הד' (הוא) [ה"א - שמואל לוריא] מהתודה, ושלמים שנים, נדר ונדבה, ונכללין כא', דגוף וברית כחדא כו'. והענין שבין רגלים הוא הפסק משא"כ כאן, וענין תודה על חטא, כמ"ש אוילים מדרך פשעם, וכנגד הד' צריכין להודות, וכל א' לפני עשרה (יהל אור).

³ פי' מכריע בין בינה ובין מלכות (מ"מ).

⁴ פי' בשביל שפגם במלכות (מ"מ).

⁵ פי' מצה היא במלכות (מ"מ).

⁶ פי' למה היא חסירה בשביל שפגם בה (מ"מ). דאפריד ו' מינה - כמ"ש למעלה מצת וחלת כתיב חסר כו' (יהל אור).

⁷ דלחידע (יהל אור).

<p>שלמיו דאטיל שלמא בכלא ואתער רחמי בכלהו עלמין תודת שלמיו רבי יוסי אמר הא דאמר רבי חייא שפיר דכנסת ישראל אתברכא מאינון תרי דאינון! שלמא דכלא רבי יוסי אמר להם חמין הא ידיע והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוה מקרב בהווא גוונא ממש</p>	<p>הכל. אמר רבי יצחק תודת שלמיו, שמטיל שלום בכל, ומתעוררים רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, אמר רבי יוסי מה שאמר רבי חייא יפה, שכנסת ישראל מתברכת מאותם שנים שהם השלום של הכל. רבי יוסי אמר, לחם חמץ הרי ידוע, והרי נתבאר, כמו שהיה חטא כך היה מקריב באותו צורה ממש.</p>
<p>תא חזי חלת מצת חסר כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן למאי קא רמזיא? אמר רבי שמעון הני אינון (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת³ וגו' בנין דכלהו אתמנן על ארחייהו דבני נשא על אינון דעברין על פקודי אורייתא ועל דא כולא סלת בלולה בשמן⁴ לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא ויתברכון כלהו כחדא מההוא משח רבות קודשא ודא הוא יין לנסך⁵ והא אוקימנא רביעית ההין⁶</p>	<p>בא וראה חלת מצת חסר כמו שנאמר, בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן, למה זה רומז. אמר רבי שמעון הרי הם (בראשית ג) להט החרב המתהפכת וגו', משום שכולם התמנו על דרכי בני אדם, על אותם שעוברים על מצוות התורה, ועל כן הכל סולת בלולה בשמן, להמשיך שמן משחה מהמקום העליון למטה, ויתברכו כולם כאחד מאותו שמן משחת קדש, וזהו יין לנסך, והרי בארנו רביעית ההין.</p>
<p>ובאתר חד⁷ תלי יין ושמן⁸ ומים לנסוך והא אוקימנא מלי מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיעין ועל דא אית מים ואית מים יין אית אתר דאיהו טוב ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא על דא מאן דחמי יין בחלמיה אית למאן דאיהו טב ואית למאן דאיהו דינא אי תלמיד חכם הוא כתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש וכתוב (שיר א ב) כי טובים דודיך מיין ודא הוא יין דמנטרי דחדי לכלהו ואי לאו (משלי לא ג) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש אית יין אחרא דאיהו דינא ועל דא יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה בנין דיתעבר דינא</p>	<p>ובמקום אחד תלוי יין ושמן ומים לנסוך והרי בארנו (את הדברים), מים להשקות את הגן ואת כל אותן הנטיעות, ועל כן יש מים ויש מים. יין יש מקום שהוא טוב, ויש מקום שהוא להעניש, שהוא דין, על כן מי שרואה יין בחלומו, יש למי שהוא טוב ויש למי שהוא דין. אם תלמיד חכם הוא כתוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש, וכתוב (שיר א) כי טובים דודיך מיין, וזהו יין המשומר, שמשמח את הכל. ואם לא (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, יש יין אחר שהוא דין, ועל כן נאה להקריב את הדברים הללו בקרבנו כדי שיעבור הדין</p>

¹ ר"ל דתודה בכ"י הוא (יהל אור).

² פ' ריקין דקרא (מ"מ).

³ יובן ע"פ מה שכתוב בתיקון ס"ח, דמט"ט שהוא כלל ד' החיות, הוא להט החרב המתהפכת כו', והם אלו הד' מינין: חלות מצות ורקיקין ורבוכה על חלות, לחם חמץ חלות ורקיקין (בלולות משוחים [חלות] בלולות ריקים משוחים), הם אריה שור ורבוכה הוא נשר אמצעי, טעון שמן (בהע"א כשניהם), ולחם חמץ הוא פני אדם, וזהו על לחם חמץ, וצריך שמן למתקן והבן (יהל אור). ובביאור הגר"א על אגודות ברכות במאמר ד' צריכים להודות: ור"ל דאינון ד' חיות, והן חסר ו' דאינון בנזק, וכד איהי מלאה מצוה' כו', וג' הן בשמים דאין יצר הרע שם, וד' באדם לכן לחם חמץ. ובהאי פן אתכלילו כולא, לכן בו עשורנים נגד כולא דהיא פני אדם, נוק', דכלילא כולא, וג' מינים דמצה נגד שמא סתים ל' חלות, וי' דחמץ נגד שמא מפרש, ואינון ג' כו'. ומ"ש דהוי חטאים כך כו', ר"ל כמ"ש ברע"מ, כפום ההוא חטא כו', לא חמיץ אי זריק טפין באתר דלאו דיליה, ועל אינון דאחמיצו וזריק לון בארת דלא איצטריך כו', ואינון לחמי תודה כו'. ור"ל בנשג"ז (נדה שפחה גויה זונה) ג' דלאו כו', ואינון לא אחמיצו כו', עיי"ש באריכות (יהל אור).

⁴ פ' מביאים מאבא למלכות ולמתק (מ"מ).

⁵ פ' שאר"א, הם כחדא שריין, ולכן יין ושמן הם באו"א, בשניהם, ולכן אע"פ שמדבר באבא, שהוא משח רבות, אמר, ודא הוא יין לנסך (מ"מ).

⁶ פ' לתיקון המלכות, שהיא רגל רביעי (מ"מ).

⁷ דכולהו מה' עילאה ומתחלק בספי', וי' מה' תתאה, ומתחלק בעולמתאן, ג"כ מים כו' (יהל אור).

⁸ פ' באו"א הם מינים אלו (מ"מ).

<p>ויתער רחמי אעבר יין ואייתי יין וכן בכלא</p>	<p>ויתעוררו רחמים, עובר יין ובא יין, וכן בכל.</p>
<p>ושמן לא אעדי' מקרבניה לעלמין בר ממנחת קנאות דכתיב (במדבר ה יא) לא יצוק עליו שמן וגו' דהא הכא לא בעיא רחמי דהא כלא דינא דכתיב (שם כז) וצבתה בטנה ונפלה ירכה וכתיב (שם כא) יתן יהו"ה וגו' ועל דא וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו</p>	<p>ושמן אינו סר מקרבנות לעולמים פרט למנחת קנאות, שכתוב (במדבר ה) לא יצוק עליו שמן וגו', שהרי כאן לא צריכים רחמים שהרי הכל דין, שכתוב וצבתה בטנה ונפלה ירכה, וכתוב יתן ה' וגו', ועל זה, וזאת תורת זבח השלמים, אם על תודה יקריבנו.</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק קמו בפלגות לילא למלעי באורייתא פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד) הנה ברכו את יהו"ה כל עבדי יהו"ה וגו' האי קרא הא אוקמוה חכרייא והא אתמר אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא ומאן אינון בני מהימנותא אינון דמשתדלי באורייתא וידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ושבחא דאינון בני מהימנותא אינון דקיימין בפלגו לילא למלעי</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי יצחק, קמו בחצות הלילה ללמוד תורה. פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', הפסוק הזה הרי פרשוהו החברים, והרי נתבאר. אבל השבח הזה הוא של כל בני האמונה, ומי הם בני האמונה, אותם שעוסקים בתורה ויודעים לייחד את השם הקדוש כראוי, והשבח של אותם בני האמונה, אותם שעומדים בחצות הלילה לעסוק בתורה</p>
<p>יג/א</p>	
<p>באורייתא ומתדבקו בה בכנסת ישראל² לשבחא ליה לקודשא בריך הוא במלי דאורייתא</p>	<p>ונדבקים בכנסת ישראל לשבח את הקדוש ברוך הוא בדברי תורה.</p>
<p>תא חזי בשעתא דבר נש קם בפלגות לילא למלעי באורייתא ורוח צפון³ אתער⁴ בפלגות ליליא⁵ ההיא אילתא⁶ קיימא ומשבחא ליה לקודשא בריך הוא⁷ ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף וכמה רבבן קיימין עמה בקיומיהו וכלהו שארין לשבחא למלכא⁸ קדישא⁹</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם קם בחצות הלילה לעסוק בתורה, ורוח צפון מתעוררת בחצות הלילה, אותה אילה עומדת ומשבחת את הקדוש ברוך הוא, ובשעה שהיא עומדת כמה אלפים וכמה רבבות עומדים עמה במקומם, וכולם מתחילים לשבח את המלך הקדוש.</p>
<p>ההוא מאן דוכי וקם בפלגות לילא למלעי באורייתא קודשא בריך הוא אצית ליה כמה דאוקמוה דכתיב (שיר ח יב) היושבת בגנים¹⁰</p>	<p>אותו מי שזכה וקם בחצות הלילה לעסוק בתורה, הקדוש ברוך הוא מקשיב לו כמו שבארוה, שכתוב (שיר ח)</p>

¹ ששמן אינו יכול להתערב בו שום פסולת, ולעולם הוא טוב, וכמ"ש במד"ר שיה"ש, ולכן ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום ועליו נאמר משכני כו' שקודם לזה נארמ לריח שמניך כו' (יהל אור).

² פ' רחל שהיא משבחת בלילה, אבל לאה היא מדווגת עם יעקב (מ"מ).

³ ת"ת מצד הגבורה (אור יקר).

⁴ פ' ה"ג דאימא (מ"מ).

⁵ שהלילה היא נחצת על ידי התורה לשני חצאים, חציה ליל, חשך ודין מעורבת בחצונם, חמור נוער וכלבים צועקים, וחציה לילה, דהיינו שהיא מתאחדת ברוח צפון, ומנגנת בסוד שיר שבח (אור יקר).

⁶ כאומרו אילת השחר בחינתה הימנית שהיא מצד הנצח "קיימא" משכיבתה בתוך החצונם להשפיעם עד חצות, ועתה קמה מביניהם למעלה אל הנהגת הקדושים (אור יקר). פ' רחל (מ"מ).

⁷ בסוד "למען יזמרך כבוד ולא ידום", והיינו סוד ההתעוררות שהיא מעורר חכמה לייחד בינה וחכמה כדפי' בזהר שיה"ש, ומכאן אני אומר שיחוד חצות לילה היא אל הת"ת והמלכות למטה בגן עדן תחתון, מפני שהם מתרחקים למטה לעורר משם היחוד בין בינה וחכמה, שזהו תכלית שבחה כדפי' (אור יקר).

⁸ בינה (מ"מ).

⁹ מיוחד עם חכמה בסוד שיר השירים אשר לשלמה (אור יקר).

¹⁰ פ' רחל היושבת בשני גנים גן עליון וגן תחתון (אור יקר ומ"מ), שהם בריאה ועשייה והצדיקים שבעולם הזה, גם הם משבחים עמה (מ"מ).

<p>חברים¹ מקשיבים לקולך² השמיעני וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבתא דמוזרין למאריהון כלהו משתככי בגין תושבתא דאינון דלעו באורייתא ומכרוי ואמרי (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה אתון ברכו את יהוה אתון שבתו למלכא קדישא³ אתון אעשר⁴ ליה⁵ למלכא והיה איילתא מתעטרא ביה⁶ בהווא בר נש וקמת קמי מלכא ואמרת המי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לגבך</p>	<p>היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, וכל אותם אוכלוסים של מעלה, וכל בני התישבות שמזמרים לרבונם, כולם נשקטים בשביל התישבות של אותם שעסקו בתורה, ומכריזים ואומרים (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה', אתם ברכו את ה', אתם שבחו את המלך הקדוש, אתם עטרו את המלך, ואותה האילה מתעטרת באותו אדם, ועומדת לפני המלך ואומרת ראה באיזה בן באתי לפניך, באיזה בן התעוררתי אליך.</p>
<p>ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלכא הדר ואמר העומדים בבית יהוה בלילות אלין אקרין עבדי יהוה אלין אתחזון לברכא למלכא וברכתא דלהון ברכתא הדא הוא דכתיב (שם ב) שאו ידיכם קדש וברכו את יהוה וגו' אתון אתחזון דמלכא קדישא יתברך על ידיכו וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא</p>	<p>ומי הם שהשבח כולו שלהם לפני המלך, וחוזר ואומר העומדים בבית ה' בלילות, אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה, זהו שכתוב (שם) שאו ידיכם קודש וברכו את ה' וגו', אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם ברכה היא.</p>
<p>שאו ידיכם קדש מהו קדש אתר עלאה⁷ דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה⁸ דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות ועדן הוא דאקרי קדש עלאה בגין כך שאו ידיכם קדש ובר נש דעביד כן וזכי להאי מאי קא מכרוי עליה (תהלים קכח ה) יברכך יהוה מציון את תברך לקודשא בריך הוא מאתר דאקרי קדש עלאה והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון דאת ומטרוניתא תתברכין כחדא כמה דיוונא דילכון הוה כחדא לשבחא למלכא כך מהווא אתר דמתברכא כנסת ישראל מהווא אתר יומין לך ברכאן הדא הוא דכתיב</p>	<p>שאו ידיכם קודש מהו קודש, המקום העליון שמעיין הנחל העמוק יוצא ממנו, שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות, ועדן הוא שנקרא קדש עליון, לכן שאו ידיכם קודש. ואדם שעושה כן וזוכה לזה, מה מכריזים עליו יברכך ה' מציון, אתה תברך את הקדוש ברוך הוא ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון, שאתה והמלכה תתברכו כאחד, כמו שהזווג שלכם היה כאחד, לשבח את המלך, כך מאותו מקום שמתברכת כנסת ישראל, מאותו מקום יזמין לך ברכות, זהו שכתוב יברכך ה' מציון, (ולא עוד אלא) וראה בטוב</p>

¹ צדיקים שבגנים שהם חברים עם השכינה כולם (אור יקר).

² אותה העוסק בתורה (אור יקר). הם הקב"ה ומלאכי השרת כדמפרש (מ"מ).

³ ד"א (מ"מ).

⁴ אַתְעַטְרו (מ"מ).

⁵ פי' שע"י תורתם ממשיכים מוחין לד"א (מ"מ).

⁶ פי' בסוד מ"ן (מ"מ).

⁷ פי' אבא (מ"מ).

⁸ הנה בחצות הלילה נעשה זיווג א"ו א ליתן מוחין לבניהם ז'ונו, להזדווג גם הם. ו'שאו ידיכם" הוא כתרגומו (נ"א: שתרגומו) שאמא תעלה מ"ג, שהם הידים שלה, שהם ה"ג, ה' אצבעות כנודע, לקודש, שהוא אבא. וז'ש אתר עילאה אבא שהוא המקום דמבוע דנחלא יסוד דאבא ונחלא עמיקא נפיק מניה שהיא אימא לכן לא הזכיר הכתוב אימא כי אבא עיקר ואימא מאבא יצאת לכן לא הזכיר אלא העיקר. ובר נש הזוכה לעשות זיווג זה דא"ו א מכריזין עליו (תהלים קכח ה) יברכך יי מציון אחר שהוא גרם ברכה ומוחין לז'ונו גם הוא יבורך מציון יסוד ז"א וגם מגיע לו מטוב ירושלים שהוא יסוד דנוקב' וזכה לב' שולחנות וכשם שגרם זיווג לז'ונו שהם בנים לא"ו א והם הוציאו נשמות שנקר' בני בנים כן יזכה לבני בנים וכשם שגרם שלום דהיינו זיווג לא"ו א ולזעיר ונוק' שהם עילא ותתא כן תהיה גורם שלו לעילא בזעיר אנפין ושלוש לתתא בישראל (זהר הרקיע). פי' בינה (מ"מ).

<p>ירושלים. יברכך יהוה מציון (ולא עוד אלא) (תהלים קכח ה) וראה בטוב ירושלים!</p>	<p>מי הוא טוב ירושלים, אותן ברכות שיוצאות לה מהמלך על ידי אותה דרגת צדיק הקדוש, ועל כן יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים, והכל דבר אחד. (ולא עוד אלא) וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך יפה, מה זה שלום על ישראל, מה צריך כאן "על ישראל", אלא משום שמרבה שלום למעלה, שכאשר הוא זוכה לכל זה מרבה שלום למעלה ולמטה, שלום על ישראל סתם. והשלום הוא שבחם של עליונים ותחתונים, שבח הוא של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.</p>
<p>מאן הוא טוב ירושלים אינון ברכאן דנפקא לה ממלכא על ידא דההוא דרגא קדישא דצדיק ועל דא יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלים וכלא חד מלה (ולא עוד אלא) (שם ו) וראה בנים לבניך² וגו' וראה בנים לבניך שפיר מהו שלום על ישראל מאי קא בעי הכא על ישראל אלא בנין דאסני שלמא לעילא דכד הוא זכי לכולי האי אסני שלמא לעילא ותתא³ שלום על ישראל סתם⁴ ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי שבחא הוא דכל עלמין ומילי דאורייתא אסניאו שלמא בעלמא דכתיב (שם כט יא) יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום</p>	<p>נפש כי תחטא, רבי יוסי פתח (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', כמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאיהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום ויום יוצא כרוז וקורא העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש, העירו להזהר מחטאיכם, העירו את הנשמה הקדושה שנתן בתוכם מהמקום העליון הקדוש, ששנינו בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה תוכחות בכמה שוטרים כדי לשמור את מצוותיו, ולא עוד אלא שמעביר אותה באלף ושמונה עולמות להשתעשע ולראות בהם את כבוד אותם שעוסקים בתורה, (יוצאת) ועומדת לפני</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) רבי יוסי פתח (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון דלא למחטי קמי מאריהון דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלכא קדישא אתערו לאזדהרא מחובייכו אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה דתנינן בשעתא דקודשא בריך הוא אפיך נשמתא לנחתא בכני נשא אסדיד בה בכמה יעודין בכמה קסטורין בנין לנטרא פקדוי ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמניא עלמין⁵ לאשתעשעא ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא (נפקא)⁶ וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר⁷</p>	<p>נפש כי תחטא, רבי יוסי פתח (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', כמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאיהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום ויום יוצא כרוז וקורא העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש, העירו להזהר מחטאיכם, העירו את הנשמה הקדושה שנתן בתוכם מהמקום העליון הקדוש, ששנינו בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה תוכחות בכמה שוטרים כדי לשמור את מצוותיו, ולא עוד אלא שמעביר אותה באלף ושמונה עולמות להשתעשע ולראות בהם את כבוד אותם שעוסקים בתורה, (יוצאת) ועומדת לפני</p>

¹ פי' מלבד שיקבלו הארה מציון שהוא יסוד ד"א, עוד יקבלו הארה מחלק שקבלה מלכות לעצמה מיסוד ד"א (מ"מ).

² בודאי נדע שכבר היה שלום על ישראל באלף וח' עלמין, אלף הם חו"ג שהם ת"ק ות"ק כנודע, והם עשה ול"ת. ותמניא הם שורש ה' חסדים וה' גבורות, שהם ב' הויות, שבהם ח' אותיות. נמצא שעולמות אלו הם נגד תרי"ג מצות התורה, ולכך אעבר בהו כדי לראות מעלת התורה. א"נ י"ל באלף היא בריאה, שיש בה אל שד"י שבמילואו גימ' אלף, וח' הם יצירה ועשיה, שהם ז"א ומלכות, שבהם הו"ה אדנ"י, והם ח' עולמות הנשאים (מ"מ).

³ וסוד הענין שכתב הרב ז"ל, שנה"י נק' בני בנים, ואינם באים אלא ע"י תוספת המוחין, ולכן כשיהיו המוחין לז"א ונתקנו נה"י דידיה, שהם בני בנים, גם למטה יזכו לבני בנים (מ"מ).

⁴ פי' שיסוד דאימא נק' שלום כמ"ש הרב, ושלום על ישראל, היינו שנמשכו המוחין לז"א הנק' ישראל, ושיעור הכתוב, וראה בנים לבניך, ואז ודאי שלום נמשך על ישראל, שהוא ז"א, שע"י ריבוי המוחין, נתרבו הרחמים ואריכות ימים בעולם, עד שרואה בנים לבניו (מ"מ).

⁵ הוא ט"פ ע"ב בט"ש (צ"ל ט"פ קי"ב דג' שמות (ר"ל אה"ה יהו"ה אדנ"י גימ' יב"ק) – ש"ל), והוא ג' שמות הנז' בז"ח שיה"ש העולים תת"ו במילואן, וא' כוללן שהיא הרביעית, והעשירית הכוללן הג"ן, ר"ל הג' שמות פשוטים גימ' ג"ן עד"ן. וסוד תת"ו סימן שירו חמשה ואלף, כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כידוע, והן ה"ח וכלילתן ביסוד א', וכן א' בדעת, אלא ששם אלף רבתי, סוד אלף, וביסוד א' זעירא (יהל אור).

⁶ מ"מ גורם את המוסגר.

⁷ ולצתך הכי (דפוס אומסטרדס), לצתך הכי (מ"מ).

<p>בריוקנא דהאי עלמא² בלבוש יקר עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואעטר לה בכמה עטרין</p>	<p>המלך בלבוש נכבד בדמות של העולם הזה, בלבוש נכבד עליון, מסתכלת בכבוד המלך בכל יום, ומעטר אותה בכמה עטרות.</p>
<p>בשעתא דמטי זמנא לנחתיא לעלמא עברת מדורהא בגנתא דעדן דארעא תלתין יומין למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא וסלקא לאתרהא לעילא ובתר דא נחתת לעלמא</p>	<p>בשעה שמגיע זמנה לרדת לעולם, הוא עושה מדורה בגן עדן של הארץ שלשים ימים לראות את כבוד רבונם של הצדיקים, ועולה למקומה למעלה, ואחר כך יורדת לעולם,</p>
<p>יג/ב</p>	
<p>אעטר לה מלכא³ קדישא בשבע עטרין⁴ עד דאתת ועאלת בגו גופא דבר נש וכד איהי בגופא דבר נש וחבת בהאי עלמא ואשתדלת בחשוכהא אורייתא תוואה עלה ואמרת ומה כל יקרא דא וכל אשלמותא אשלים לנפשתיא מלכא עלאה והיא חבאת קמיה</p>	<p>והמלך הקדוש מעטר אותה בשבע עטרות, עד שבאה ונכנסת לתוך גוף של אדם, וכשהיא בגוף של אדם וחוטאת בעולם הזה ומתעסקת בחושך שלה, התורה תמחה עליה ואמרת ומה כל הכבוד הזה וכל השלמות שהשלים לנפש (הזו) המלך העליון והיא חוטאת לפניו.</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) מה דין הוא דתחטא אמר רבי יוסי נפש כי תחטא אהדרנא לקרא עד דיפוח היום⁵ (שיר ב יז) עימא להאי נפש לאזדהרא מחובהא ותיתוב לאתדכאה עד שיפוח היום עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא וייתי ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא ונסו הצללים⁶ דא הוא רזא בין חברייא דקא אמרי דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא צולמא דבר נש אתעבר מניה דא הוא דכתיב עד שיפוח היום עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא ונסו הצללים דאתעבר צולמא יתוב קמיה מאריה</p>	<p>נפש כי תחטא, מה הדין הוא שתחטא. אמר רבי יוסי נפש כי תחטא, חזרנו לכתוב עד שיפוח היום העצה לנפש הזו להזהר מחטאיה ותשוב להטהר עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של העולם הזה, ויבא אותו היום הקשה שיתבענה המלך דין לצאת מהעולם הזה ונסו הצללים, זהו סוד שאומרים בין החברים שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם, צלם האדם מעבר {עוברת} ממנו, זהו שכתוב עד שיפוח היום, טרם שינשוף היום לצאת מהעולם הזה, ונסו הצללים שיעבור הצלם, ישוב לפני רבונו.</p>

¹ ר"ל נפקא מאותם העולמות הנז' (מ"מ).

² דהיינו שעומדת אחר שיצאה מאותו עולם בלבו שיקר שהוא בדיוקנא דהאי עלמא (מ"מ).

³ היינו בת שבע, שכינה, הכלולה משבע מדות למעלה מראשותיו (אור יקר).

⁴ הם ד' מוחין שהם ד' הויות דעסמ"ב, ולבושיהם הם ג' אה"ה כנדוע, והם ז' עטרין. א"נ הם ז' ק דז"א (מ"מ). כתר שלו [דז"א] הוא מת"ת דרדל"א שהוא שורש של כל הפרצופים ונדוע כי ת"ת כולל כל ר"ק וכן כאן ת"ת דרדל"א שהוא כתר דע"ק הוא כולל כל ז"ת דרדל"א ונמצא שכולל ז' עטרין ביחד לזה קראו עטרא דעטרין ואמר עוד עטרין דכל עטרין (ב"ע קא ע"ב).

⁵ עי' ח"א צט ע"ב, רכ ע"א, ח"ב יז ע"א, ושעה"כ סוכות ז'.

⁶ עד שיפוח היום ונסו הצללים, ר"ל, בעה"ז, צריך האדם לעשות תשובה ולחזור לש"ת קודם מותו, עד שיפוח היום ונסו הצללים, שהם הרוח והנשמה (ספר הליקוטים וזאת הברכה ב). והנה ל' יום קודם פטירת האדם מסתלקים מעל ראשו בחינת המקיפים שהם בחינת צ"ל על ראשו של אדם בסוד עד שיפוח היום ונסו הצללים כנזכר בזוהר פרשת ויחי. ואמר צללים בלשון רבים לפי שיש ב' בחינות בזה הצלם והם צלם דאבא וצלם דאימא כנדוע וכולם הם צלם אחד כי שניהם הם מקיפים זב"ז, ובהגיע עת פטירת האדם אז חוזרין המקיפין למקומם כבתחלה כדי שכולם ירגישו צער המיתה ועונשה וז"ס תוסף רוחם יגועון וכו' (שעה"מ ויחי). הגוף הפנימי נקרא באמת צלם, הנה הוא נעשה מהארת נה"י דאמא תוך היסוד של הנוקבא דז"א, והוא הנקרא חותם המלכות. והם ב', חותם תוך חותם, שהוא חותם ביסוד שבה, וחותם במלכות שבה. ומאלו החותמים נעשין תרין דיוקנין אל הנפשות, אחד רב ואחד זעיר כנזכר בהרבה מקומות בזוהר (והם פ' תזריע דף מג ע"א, אמור קד ע"א, וכאן, ויקהל דף רי) והם הגדול מיסוד והקטן ממלכות (ע"ח שער כו פרק ב).

<p>רבי אלעזר אמר תרין צולמין אית ליה לבר נש כד איהו בקיומיה חד רברבא וחד זעירא¹ דכתיב הצללים תרי וכד משתכחי כחדא כדין הוא בר נש בקיומיה ועל דא ונסו הצללים כתיב כדין בעי² בר נש לאסתכלא בעובדוי ולתקנא לון קמי מאריה ויודי עלייהו בנין דקודשא בריך הוא אקרי רחום ותנון ומקבל לאינון דתבין קמיה ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאינון צללים מתעברן מיניה ואיהו תפיס בקולרא תשובה היא אבל לא מעליא כל כך כזמנא דקאים איהו בקיומיה בקיומו.</p>	<p>רבי אלעזר אמר שני צלמים יש לאדם כשהוא בקיומו, אחד גדול ואחד קטן, שכתוב הצללים, שנים. וכשנמצאים כאחד, אזי האדם בקיומו, ועל זה כתוב ונסו הצללים, אזי צריך אדם להסתכל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויודה עליהם, משום שהקדוש ברוך הוא נקרא רחום וחנן ומקבל את אותם ששבים לפניו, וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים, שכיון שאותם צללים עברו ממנו והוא תפוס בקולר, זו תשובה, אבל לא כל כך מעולה, כמו בזמן שהוא עומד בקיומו.</p>
<p>ושלמה מלכא אכריז ואמר (קהלת יב א) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו' ועל דא עד שיפוח היום דבעי בר נש לאתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לאסתלקא מן עלמא קודשא בריך הוא תוהא עליה ואומר ונפש כי תחטא ושמעיה קול אלה והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי ואסהדיה בה כד נחתת לעלמא והוא עד ודאי מכמה זמנין דאסהדיה בה לנמרא פקודי בנין כך הואיל ובר נש הוא עד בשעתא דיתוב קמי מלכא</p>	<p>ושלמה המלך מכריז ואומר (קהלת יב) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו', ועל זה עד שיפוח היום, שצריך אדם לתקן מעשיו, שכשמגיעים ימיו להסתלק מהעולם הקדוש ברוך הוא תוהא עליו ואומר, ונפש כי תחטא ושמעיה קול אלה, והרי השבעתי אותה בשבועה של שמי שלא לשקר בי, והעדותי בה כשירדה לעולם, והוא עד ודאי מכמה פעמים שהעדותי בה לשמור מצוותי, לכן הואיל והאדם הוא עד בשעה שישוב לפני המלך.</p>
<p>או ראה או ידע³ או ראה אינון חובין דעבר ואסתכל בהו או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקודא דמאריה אם לא יגיד⁴ אם לא יודי עלייהו קמי מאריה (מה כתיב) כד יפוק מהאי עלמא ונשא עונו (ויקרא ה יז) וכד ישא עונו היאך פתחין ליה פתחא⁵ והאיך יקום קמי מאריה⁶ ועל דא נפש כי תחטא כתיב</p>	<p>או ראה או ידע, או ראה אותם חטאים שעשה והתבונן בהם, או ידע בברור הדבר שעבר על מצות רבונו, אם לוא יגיד אם לא יודה עליהם לפני רבונו, (מה כתוב) כשיצא מן העולם הזה ונשא עונו, וכשישא עונו איך יפתחו לו פתח, ואיך יעמד לפני רבונו, ועל זה כתוב נפש כי תחטא.</p>
<p>נפש כי תחטא (ויקרא ד ב) רבי אבא פתח (תהלים מד יח) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך⁷ כל זאת באתנו כל אלו באו עלינו⁸ מבעי ליה אלא כל דינין דלעילא!</p>	<p>נפש כי תחטא, רבי אבא פתח (תהלים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, היה צריך להיות כל אלו באו עלינו, אלא כל</p>

¹ חותם בתוך חותם הם יסוד ומלכות שבה, ומאלו החותמות נעשים תרין דיקונין אל הנפשות, א' רב וא' זעיר, הגדול מיסוד דנוק', והקטן ממלכות שבה (מ"מ).
² היינו שלשים יום קודם פטירתו (אור יקר).
³ שעבר במזיד (אור יקר).
⁴ שעבר בשוגג ואח"כ נתברר לו (אור יקר).
⁵ כדי שעל ידי ויודי יורידם מנשמתו לתוך מצולות ים (אור יקר).
⁶ היכלות (אור יקר).
⁷ עד ימרק עונו בגיהנם (אור יקר).
⁸ היא נקבה, ובה כל דינין תלויים, כאומרו והוא ישפוט תבל בצדק, ולפי זה הם בפסוק ג' מדות "כל זאת" כל בחינת המלכות דהיינו כל צדדי דיניה "באתנו" ועכ"ז "לא שכחנוך" ת"ת שהוא תורה (אור יקר).
⁹ יסוד השקול כתורה (אור יקר).
¹⁰ פ' כל דינים של מדת "זאת" הנקבה, באתנו, והשתא א"ש דנקט באתנו לשון נקבה (רח"ו).

<p>אתו עלנא ולא שכחנוך ולא אנשינא מילולי אורייתך מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מילולי אורייתא ולא בעי למלעי בה כאלו אנשי לקודשא בריך הוא דהא אורייתא כולה שמא דקודשא בריך הוא הוי²</p>	<p>הדינים שלמעלה באו עלינו ולא שכחנוך, ולא שכחנו דברי תורתך, מכאן למדנו כל מי ששוכח דברי תורה ולא רוצה לעסוק בה, כאלו שכח את הקדוש ברוך הוא, שהרי כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ולא שקרנו בבריתך (תהלים מד יח) דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה כאלו משקר בשמא דמלכא³ בנין דשמא דמלכא אתרשים ביה כבר נש וקרא אחרא אורי ביה בהאי קרא דכתיב (שם כא) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר אם שכחנו שם אלהינו כמה דאת אמר ולא שכחנוך (ודא היא אורייתא דאיהי שם אלהינו) ונפרוש כפינו לאל זר כמה דאת אמר ולא שקרנו בבריתך וכלא חד מלה מאי שקרא הכא דפריש כפיו לרשותא אחרא⁴ ומשקר בהאי ברית ועל דא אורייתא אחידת בהאי דכל מאן דנטיר האי ברית כאלו נטיר אורייתא כולה ומאן דמשקר בהאי כאלו משקר באורייתא כולה</p>	<p>ולא שקרנו בבריתך, שכל מי שמשקר באות ברית הקדש הזו שרשומה בו, כאלו שמשקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם. ומקרא אחר מודה בפסוק זה שכתוב (שם) אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר, אם שכחנו שם אלהינו כמו שנאמר ולא שכחנוך (וזוהי התורה שהיא שם אלהינו), ונפרש כפינו לאל זר כמו שנאמר ולא שקרנו בבריתך, והכל דבר אחד, מה השקר כאן שפרש כפיו לרשות אחרת ומשקר בברית הזו, ולכן התורה אוחזת בזה, שכל מי ששומר את הברית הזו כאילו שומר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.</p>
<p>תא חזי אברהם עד לא אתגזר הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא כיון דאתגזר מה כתיב (בראשית כו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי וכלא בנין דאתגזר ואתרשים ביה רשימא קדישא ונטיר ליה כדקא יאות סליק ליה כאלו נטר אורייתא כולה⁵ יצחק</p>	<p>בא וראה טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה, כיון שנמול מה כתוב (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצוותי חוקותי ותורותי, והכל משום שנמול, ונרשם בו הרושם הקדוש, ושמר אותו כראוי, מעלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק</p>
<p>יד/א</p>	
<p>אוף הכי כתיב (שם יז כא) ואת בריתי⁶ אקים את יצחק, ועל דא אורייתא אקרי ברית</p>	<p>כך כתוב (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק, ועל זה נקראת התורה</p>

¹ היינו זא"ת שהיא מדת המלכות (אור יקר).

² עי' ח"ב צ ע"ב. ברמב"ן (הקדמה לפירוש על התורה) נאמר "שמותיו" כלומר בלשון רבים, ללמדך שכל מילה ואות הם שמותיו של הקב"ה. אמנם עי' במקורות האחרים שמביא רבינו כאן, הזהר יתרו ומשפטים, וכן עי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א ריש אופן ג' שזה שמו של הקב"ה בלשון יחיד, משמע שכל התורה היא התפרטות שם הוי"ה ב"ה בלבד. עי' בבהגר"א על ס"י ג ע"א ז"ל, כל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, ע"כ. ועי' בבהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה וז"ש באתוון, שאפילו אה"ה היא עתידה להתגלות בשם הוי"ה. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית', ע"כ. משמע שאה"ג באצילות הכל נכלל בגילוי א' אמנם מה שנתגלה לנו למטה הוא שכל התורה כולה כלולה משמותיו ית' וצ"ע.

³ דהיינו שם יהו"ה ת"ת דהיינו כל התורה כולה (אור יקר).

⁴ כופר באלוה ומשקר חותמו שהוא מהול וקורא עצמו גוי ערל (אור יקר). "אל זר" נוק' דקל', והפורש כפיו היינו בועל נכרית, כפיו הם ה"ח וה"ג ונותנם לאל זר (רח"ו).

⁵ כל מה שעסק במצות, היו אותם המאורות חשוכים מפני הערלה, ואח"כ כשנמול העלה עליו כאלו קיימם מחדש מפני שהאירם והעירם מחשך ערלתם (אור יקר).

⁶ פי', דריש בריתי להאי גיסא ולהאי גיסא בשביל בריתי שעם יצחק, וג"כ בריתי שהיא התורה אקים את יצחק, וז"ש ועי' אורייתא איקרי ברית (מ"מ).

<p>תא הזוי יוסף בנין דנטר ליה להאי ברית ולא בעא לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא¹ וליקרא לעלמא דאתי ולא עוד אלא דקודשא בריך הוא² אשרי שמייה³ בגויה דכתיב (תהלים פא 1) עדות ביהוסף שמו וזכה לברכתא⁴ דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי</p>	<p>ברית. בא וראה משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא. ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא השרה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו, וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.</p>
<p>אמר רבי יצחק כתיב (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו וגו' יוסף בנין דנטר להאי ברית זכה בשור דאיהו קדמאה לקרבנא אמר ליה רבי יהודה אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא בימינא מבעי ליה דהא כתיב (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל אמר ליה בנין דיגין על חובי דירבעם⁵ אמר ליה רזא אוליפנא בהאי קרא דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית דהאי ברית⁶ אחיד בתרין דרגין⁷ ואינן תרין דרגין לעילא בשמהן אתקרון ואוליפנא בפרשת פרה אדומה דהאי פרה חד דרגא מאינן תרין דרגין עילאין הוי וזווגא דפרה שור אקרי⁸ ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי⁹ ולא האי כשור דעלמא אלא וקרני ראם קרניו קרנא עלאה¹⁰ הוא על כל אחרנין ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ</p>	<p>אמר רבי יצחק כתוב בכור שורו הדר לו וגו', משום שיוסף שמר את הברית הזו זכה בשור שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה אם כך למה התברך בדבר שהוא שמאל, היה צריך להיות בימין שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו כדי שיגן על חטאי ירבעם. אמר לו סוד למדנו בכתוב הזה, שכיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות, ולמדנו בפרשת פרה אדומה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות עליונות, והזווג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו, הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו, קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.</p>
<p>אמר רבי אבא משמע דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא אינן תרין דרגין עלאין¹¹ אתקשרן ביה לנטרא ליה בכלא ולאעטרא ליה ביקרא עלאה ועל דא זכה בתרין מלכו חד הוא וחד בנו¹² דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות אתיהיב מלכותא לירבעם ועל דא ברית חביב מכלא</p>	<p>אמר רבי אבא משמע שכל מי ששומר את אות הרושם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמור אותו בכל, ולעטרו בכבוד עליון. ולכן זכה בשתי מלכיות, אחת הוא ואחת בנו, שכיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות לירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל, לכן אמר רבי</p>

¹ מלכות בעולם הזה ומלכות לעולם הבא, כדכתיב וצדיקים ירשו ארץ (אור יקר).

² בינה (אור יקר).

³ יה"ו דהיינו בינה, בן י"ה, יה"ו כדפי' ברע"מ (אור יקר).

⁴ היינו על ידי הת"ת הקושר מבינה עד המלכות, יוסף זכה מפני זכות הברית, זכה אל השור ראשון לקרבנות ולזה הקשה, אי הכי מעיקרא סליק אדעתין דברכת בכור שורו, אינה בזכות הברית אלא שכל השבטים משולים לחיות ויוסף לשור, השתא דאמרת זכה אם כן למה שור ולא אריה שהוא ימין, שהיסוד בימין נאחז כנודע, לזה אמר שזכה למעלה ולא עלה עד הימין כדי שיהיה שם להגין, יבא שור דיוסף יסוד נטיל לשמאלא ויבטל שור נגח שהחטיא ירבעם לישראל (אור יקר).

⁵ כי הדינים אינם מתמתקים אלא בשרשם (רח"ו).

⁶ פי' יסוד (מ"מ).

⁷ יסוד ומלכות (אור יקר), נ"ה (רח"ו במ"מ).

⁸ יסוד (רח"ו).

⁹ כי הסריס אין לו זקן והוא יש לו הדרו (רח"ו).

¹⁰ דרגא עלאה - פי' יסוד שעולה עד הדעת יורת מכל הספירות כולם (מ"מ).

¹¹ נ"ה (מ"מ).

¹² פי' ירבעם כדמפרש, והאי דלא קאמר הזהר יהושע בן נון, לפי שירבעם נמשכה מלכותו הוא ובנו ובן בנו, ועוד יהושע נביא היה ורבן של ישראל ולא מלך, ומלך הראשון של ישראל הוא שאול (מ"מ).

<p>בנין כך אמר רבי שמעון האי בר נש דאוליד בר אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל פתחין (ס"א והאי רביא דאתגור אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל כתרין) עלאין פתחא דאתקשר בשמא קדישא (דאמר רבי שמעון) והוא דמא דנפיק מההוא רביא נטיר קמי קודשא בריך הוא ובשעתא דדינין מתערין בעלמא אשגח קודשא בריך הוא בההוא דמא ושויב עלמא¹ ובנין כך כתיב (בראשית יז יב) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וגו' וכתיב (תהלים צ י) ואם בגבורות שמנים שנה² וכלא בחד מתקלא סלקא תאנא בההוא דמא זכי עלמא לאתבסמא בחדסד וקיימין כלהו עלמין דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו' אם לא בריתי תינה יומם ולילה למה</p>	<p>שמעון האדם הזה שמוליד בן נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים. (והתינוק הזה שנמול נקשר בשכינה שהיא פתח של כל הכתרים) העליונים. הפתח שנקשר בשם הקדוש, (שאמר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם, ולכן כתוב (בראשית יז) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וכו', וכתוב (תהלים צ) ואם בגבורות שמונים שנה, והכל עולה במשקל אחד. שנינו באותו הדם זוכה העולם להתבשם בחסד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ וגו', אם לא בריתי נחא, אבל למה יומם ולילה.</p>
<p>אמר רבי שמעון תנינן תרין כתרין³ אתאחדן כהדא ואינון פתחא דכל שאר כתרין⁴ ותאנא חד דינא⁵ וחד רחמי⁶ ומתבסמא⁷ דא בדא⁸ דכר ונוקבא (ס"א ותאנא חד דכר וחד נוקבא חד דינא וחד רחמי) בסטרא דכורא שריא חסד בסטרא דנוקבא שריא דינא (ובנין כך) חד חוורא וחד סומקא ובנין לאתבסמא דא בדא (בנין כך) מתקשרין דא בדא והאי ברית אחיד בהו ביומם ולילה⁹ בדינא וחסד בדינא בקדמיתא¹⁰ ולבתר שריא ביה בחסד¹¹ ואתבסם ככלא ודא הוא ברית דאקרי יומם ולילה דאחיד בתרויהו ומאן דזכי לנטרא להאי ברית כדקא יאות ולא חמי ביה כל יומיו אחיד בהו ביומם ולילה וזכי לתרין עלמין עלמא דא ועלמא דאתי ועל דא</p>	<p>אמר רבי שמעון שנינו, שני כתרין מתאחדים כאחד, והם הפתח של כל הכתרים אחרים, ושנינו אחד דין ואחד רחמים, ומתבשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו אחד זכר ואחד נקבה, אחד דין ואחד רחמים.) בצד הזכר שרוי חסד, ובצד הנקבה שרוי דין, (ולכן) אחד לבן ואחד אדום, וכדי להתבשם זה עם זה (לכן) הם מתקשרים זה בזה, והברית הזו אוחזת בהם ביומם ולילה, בדין וחסד. בדין בראשונה ואחר כך שורה בחסד ומתבשם בכל, וזוהי הברית שנקראת יומם ולילה, שאוחזת בשניהם. ומי שזוכה לשמור את אות הברית הזו כראוי ולא חוטא בה כל ימיו, הוא אוחז ביומם ולילה, וזוכה לשני עולמות, העולם הזה והעולם הבא. ולכן אברהם</p>

¹ המכוון בפסוקים אלו לומר ע"י מילה, שהיא בן שמנת ימים ניצול העולם מהגבורות של הבינה, שהיא שמינית ממטה למעלה, ומהגבורות של המלכות, שהיא שמינית מלמעלה למטה (מ"מ).
² פי' מביא ראיה למ"ש אתקשר בשכינתא מפסוקים אלו דכתיב ואם בגבורות וכו', והיא הבינה דדינים מתערין מינה, וממנה עד המלכות ח' ספירות, ולכן רמז לנו הכתוב ובן שמנת ימים וכו', דהיינו כשימול לח' ימים יזכה למלכות שהיא שמירת מהבינה (מ"מ).
³ ז"ן (מ"מ).
⁴ פי' ששם מתגלים א"א וא"א (מ"מ).
⁵ פי' מלכות שבנינה מהגבורות (מ"מ).
⁶ פי' ד"א שבנינו מהחסדים (מ"מ).
⁷ בנין לאתבסמא (מ"מ).
⁸ פי' שכתב הרב כי סוד הזווג למתק הגבורות דנוק' ע"י החסדים דז"א (מ"מ).
⁹ פי' שע"י מתחברים ז"ן, נמצא שאחיד בשניהם (מ"מ).
¹⁰ פי' שהמלכות מעלה הגבורות בסוד מ"ן תחילה, א"נ י"ל שהיסוד לצד הגבורות, כמ"ש הרב, נמצא שהדין היה ביסוד תחלה, ואח"כ קיבל החסדים שנכללים בו, וז"ש "לבתר שרייא ביה בחסד" (מ"מ).
¹¹ היינו אח"כ יורדים החסדים בסוד מ"ד ליסוד, ונותנים אל המלכות (מ"מ).

<p>אקרי אברהם שלים דכתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים ואימתי אקרי שלים כד זכה בתרוייהו ביומם ולילה דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהויה הסדו ובלילה שירה עמי ותרוייהו אחסין אברהם ולא אתקיימא ביה הסד בקיומא שלים עד דאתגזר כיון דאתגזר אתקיים ביה וזכה לתרוייהו ואקרי שלים</p>	<p>נקרא שלם שכתוב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים, ואימתי נקרא שלם, כשזכה בשניהם ביומם ולילה, שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, ושניהם ירש אברהם ולא התקיים בו החסד בקיום שלם עד שנמול, כיון שנמול התקיים בו זכה לשניהם ונקרא שלם.</p>
<p>כמה דתנינן דכתיב (בראשית יח א) והוא יושב פתח האהל כחום היום פתח האהל דא הוא כתרוא עשיראה דמלכא דאיהו פתחא לכל משכנא קדישא דשאר כתרין וקרייה דוד מלכא (להאי) פתחא (נ"א צדק) דכתיב (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק וכתיב זה השער ליהויה כחום היום! כד נהרא נהירי² דחסד חולק ערביה כמה דיתיב בהאי³ יתיב בהאי⁴ אימתי אתקיימו ביה כד אתגזר ובגין כך אקרי ברית יומם ולילה תאנא כתיב (שמות יב כג) ופסח יהויה על הפתח⁵ ומאי ופסח יהויה על הפתח דשריא על האי פתחא חסד לאתבסמא ובגין כך (שמות יב כג) ולא יתן המשחית וגו'</p>	<p>כמו ששינו שכתוב (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל כחום היום, פתח האהל זהו הכתר העשירי של המלך, שהיא פתח לכל המשכן הקדוש של שאר הכתרים. ודוד המלך קורא (לזה) פתח (צדק), שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, וכתוב זה השער לה'. כחום היום, כשמאיר האור של החסד חולק גורלו, כמו שישב בזה ישב בזה, מתי התקיימו בו, כשנמול, ולכן נקראת ברית יומם ולילה. שינו כתוב (שמות יב) ופסח ה' על הפתח, מה זה ופסח ה' על הפתח, ששורה על הפתח הזה, חסד להתבשם, ולכן ולא יתן המשחית וגו'.</p>
<p>אמר רבי אלעזר הא תנינן גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא אקרי גר צדק ולא יתיר גר צדק ודאי זכי למיעל בההוא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הרי שינו כשגר נמול ונכנס תחת כנפי השכינה, הוא נקרא גר צדק, ולא יותר. גר צדק ודאי זוכה להיכנס לאותו</p>
<p>יד/ב</p>	
<p>כתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דוכו לתרוייהו אמר ליה רבי שמעון אלעזר ברי לא דמי⁶ מאן דאתי משרשא קדישא ומגזעא דקשוט למאן דאתי מגזעא בישא ומשרשא דגעלי בישין תקיפין בישראל כתיב בהו (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתוך שורק⁷ כלה זרע</p>	<p>כתר של צדק, ואתה אומר יומם ולילה, שזכו לשניהם. אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני אינו דומה מי שבא משורש קדוש ומגזע אמת, למי שבא מגזע רע ומשורש של גיעולים רעים קשים. בישראל כתוב בהם (ירמיה ב)</p>

¹ נמחק צמ"מ.

² נהלא נהירו" נמקח צמ"מ, וכמוקומו איתא נהורא

³ ור"ל, כמו שאברהם חסד דז"א הוא מדתו (מ"מ).

⁴ היא המלכות שנותן לה החסדים לבסמה ודריש כ' של כחום כף הדמיון (מ"מ).

⁵ פי' פתיחה לשון רחמים ויתגלה פסח זה על הפתח (רח"ו).

⁶ ואם תאמר, תינח לבן ישראל הנולד, אברהם שהיה אב לגרים ונולד שלא בקדושה מאי איכא למימר. וכבר פרשו בזה, שאברהם גר היה, ומדתו במלכות. אמנם עם כל זה לפי דבריו הוא בסוד מילתו נכנס במדת יומם ולילה, והדרא קושיא לדוכתין. ויש לומר, שמילת הגר הוא פתח כניסתו לעבודה וליתת בן ישראל, הוא ג"כ פתח כניסתו, ולזה הגר עולה בשכינה ובן ישראל ביסוד, אמנם אברהם לא היה פתח כניסתו לעבודה במצות המילה, אלא מקודם היה אוהבו של הקב"ה, וכבר פסק זוהמתו באור כשדים ובכמה נסיונות, ולזה במילה נכנס במדרגה עליונה כעליית עם בני ישראל (אור יקר).

⁷ ביסוד (אור יקר).

<p>ואנכי נטעתוך שורק כולה זרע אמת, באומות כתוב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם, ולכן ישראל קדושים זרע של אמת גזע שהתבשמו בהר סיני ופסקה מהם כל הזוהמא, כולם מתבשמים וכולם נכנסים בברית הקדושה של יומם ולילה להיות שלמים בכל. אבל באומות, קשה להעביר מהם את הזוהמא, ואפילו עד שלשה דורות, ולכן שנינו טוב שבגויים וכו', ולכן גר צדק ודאי.</p>	<p>אמת! באומות כתיב (יחזקאל כג כה) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם ובגין כך ישראל קדישין³ זרעא דקשוט⁴ גזעא דאתבסמו⁵ בטורא דסיני ואתפסק מנייהו כל זוהמא כלהו מתבסמין⁶ וכלהו עיילי בקיימא קדישא דיומם ולילה למהוי שלמים בכלא אבל באומות קשיא למעבר מנייהו זוהמא ואפילו עד תלת דרין ובגין כך תנינן טוב שבגויים וכו' ובגין כך גר צדק ודאי</p>
<p>שאמר רב המנונא סבא אומות טרם שנמולו שרויים הם בכתרים תחתונים שאינם קדושים, ורוח טומאה שורה עליהם. כיון שהתגירו ונמולו הם שורים בכתר הקדוש (של השכינה), ששורה על שאר הכתרים התחתונים, ורוח קדושה שורה עליהם. אבל ישראל קדושים בני קדושים של גזעים ושרשים, והתבשמו בהר סיני, ונכנסו לאמונה השלמה הקדושה, בשעה שנמולים הם שורים בכל, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>	<p>דאמר רב המנונא סבא אומות עד לא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין ורוח מסאבא⁷ שריא עלייהו כיון דאתגזירו ואתגזרו שריין בכתרא קדישא (דשכינתא) דשריא על שאר כתרין תתאין ורוחא קדישא שריא עלייהו⁸ אבל ישראל קדישין בני קדישין דגזעין ושרשין ואתבסמו בטורא דסיני ועאלו במהימנותא שלימתא קדישתא בשעתא דאתגזרו שריא בכלא דכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום</p>
<p>והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו' (ויקרא ה כג) רבי יוסי אמר (ישעיה נד ט) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח הא</p>	<p>והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו', רבי יוסי אמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי</p>

¹ מהת"ת (אור יקר)

² הם החצונים, והטעם לזה הם שלשה עניינים המקדשים זרע קדוש, האחת קדושת אביו במאכלו ומשתהו (אור יקר).

³ קדושתם בזווגם על ידי טהרת הדנה קידושין שבע ברכות (אור יקר).

⁴ מהתורה וחוקותיה, שורש טהור מאבות אבותם שעמדו בהר סיני ופסקה זוהמתן דהיינו טומאת הנחש (אור יקר).

⁵ לכך הם בדין הנמתק בחסד (אור יקר).

⁶ ומצד המתקתם שהטבע בעצמו רחמן שזה מדת ישראל רחמים בני רחמים והיינו המתקת הדין, ביישנים בני ביישנים והיינו העברת הקלי' שהוא עזות פנים, לזה אמר הם נכנסים במקום המתקת הדין, וזהו שאמר עאלין בקיימא קדישא דיומם ולילה, דהיינו המתקת הדינים, אבל אומות העולם וכו' העיקר בדברי רב המנונא סבא, שאם כפי פשוטי דבריו קשה, אם כן לא יכנסו אפילו במלכות, שכיון שאין זוהמתן נפסקת, מי התיר לערב קודש בחול, וטמא בטהור, נימא שהם בחוץ, אלא כדמפרש רב המנונא ואמר, שהענין הוא בהדרגה כיון שאומות העולם הם שואבים רוח אליהם ממדרגת הטומאה, מפני שאחיותן בהם (אור יקר).

⁷ בטהרתם עולים ומחליפים שניהם (אור יקר).

⁸ ופתח כניסתם בזה הוא מצד המלכות, שהוא בית שורש לכל הבחינות שבעולם, והחצונים יש להם שורש מתוק שתול בפלגי מימי הטהרה והקדושה כדפי' בפרשת שלח לך בפסח שני עי"ש. ולכן יש באומות העולם ג' בחינות: הא', הטמאים, והם כענפים. והב', חסידי אומות העולם, והם נכנסים דרך גזעם פנימה יותר ועדיין בקלי'. הג', הגרים, והם נאחזים במדת המלכות מצד שורש אשר לחצונים בה, כי ממנה יוצא והם מושרשים בה בטהרה וקדושה, וז"ש "שכינתא דשליטא וכו' דלא קדישין". ודרך אותה בחינה אשר לה, היא שולטת עליהם, הם נכנסים בה, מה שאי אפשר למעלה שאין הענין הזה, וזה עד שלשה דורות שהם משתלשלים ועולים מדרגה אחר מדרגה. אמנם ישראל הם בעצמם קדישים, ומצד אבותם בני קדישין, ואבות אבותם גזעין כבר נכנסו, וקושי הטורח הזה היה לשלשה אבות, אברהם יצחק ויעקב, כמה טרחו עד עלותם מלכות אברהם יצחק יסוד יעקב ת"ת כדפי' בסבא, לכך "בשעתא דאתגזרו" היינו היום ממש ביומם חיים (אור יקר).

<p>קרא קשיא כתיב (בראשית ז י) ומי המבול היו על הארץ וכתיב (שם ט יא) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול מי המבול כתיב ולא מי נח והכא כתיב כי מי נח זאת לי זאת לי הם לי מבעי ליה</p>	<p>נח. הפסוק הזה קשה, כתוב (בראשית ז) ומי המבול היו על הארץ, וכתוב (שם ט) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. כתוב מי המבול ולא מי נח, וכאן כתוב כי מי נח זאת לי. זאת לי, היה צריך להיות "הם לי".</p>
<p>אלא הכי תאנא כד זכאין סגיאוי בעלמא קודשא בריך הוא חדי ומשתבח בהו דתנינן כד שארי זכאה בעלמא ואשתכח ביה כביכול אמיל שלמא בעלמא²¹ וכל עלמא מתברכא בניניה³ ואמיל שלמא בפמליא של מעלה</p>	<p>אלא כך שנינו, כשצדיקים מתרבים בעולם, הקדוש ברוך הוא שמח ומשתבח בהם, ששנינו כששרוי צדיק בעולם, ונמצא בו, כביכול הוא מטיל שלום בעולם, וכל העולם מתברך בגללו, ומטיל שלום בפמליא של מעלה.</p>
<p>מנא לן דכתיב (ישעיה כז ה) או יחזיק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי תרין שלמין אמאי הכא אלא יעשה שלום לי דאשרי דכר ונוקבא שלום יעשה לי דמתברכאן אבהן מאי איכא בינייהו אמר רבי יוסי כד מתברכאן אבהן שלום יעשה לי דאקדים שלמא בכלא ובגין כך שלום קדים⁴ יעשה שלום לי מאי טעמא לא אקדים שלום הכא אלא בגין דיתעבר חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה ובגין כך יעשה אקדים⁵ ולבתר שלום</p>	<p>מנין לנו, שכתוב (ישעיה כז) או יחזיק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, שני שלומות כאן למה. אלא יעשה שלום לי, שמשרה זכר ונקבה, שלום יעשה לי שהאבות מתברכים, מה יש ביניהם. אמר רבי יוסי כשהאבות מתברכים, שלום יעשה לי, שמקדים שלום בכל, ולכן שלום קודם יעשה, "שלום לי" למה לא הקדים כאן שלום, אלא כדי שיעבר הנחש ששרוי בנקבה בראשונה, ויבא הזכר לשרות במקומו, ולכן הקדים יעשה ואחר כך שלום.</p>
<p>תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא דינין לא מתערין ולא שלמין בעלמא משום דההוא בר נש זכאה הוא אות בעלמא וקודשא בריך הוא בעי ביקריה ועלמא מתקיים בניניה תניא אמר רבי יוסי בזמנא דבני עלמא אשתכחו חייבין קמי קודשא בריך הוא ההוא זכאה דאשתכח בעלמא (בעי) קודשא בריך הוא לאשתעי בהדיה בגין דיבעי רחמין על עלמא ויתפיים בהדיהו מה עבד קודשא בריך הוא אשתעי בהדיה על אינון חייבי עלמא אמר ליה לאוטבא ליה בלחודוי ולשיצאה לכלהו מה ארחה דההוא בר נש זכאה שביק דידיה ונסיב</p>	<p>שנינו בזמן שצדיק שרוי בעולם הדינים לא מתעוררים ולא שולטים בעולם, משום שאותו איש צדיק הוא אות בעולם, והקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו, והעולם מתקיים בשבילו. שנינו אמר רבי יוסי, בזמן שבני העולם נמצאים רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, אותו הצדיק שנמצא בעולם, (רוצה) הקדוש ברוך הוא מדבר עמו כדי שיבקש רחמים על העולם ויתפייס עמו. מה עושה הקדוש ברוך הוא, מדבר עמו על אותם הרשעים של העולם, אומר לו להיטיב עמו לבדו ולהשמיד את כולם. מהי דרכו של אותו צדיק, עוזב את שלו</p>

¹ לעילא (אור יקר).

² מפני שהוא מרכבה לצדיק הנק' שלום והוא משלים בין ב' הקצוות ומייחדם כדפי' לעיל בפסוק אם לא בריתי ובענין שלמים ובזה מבטל הדין ומגביר הרחמים (אור יקר).

³ בשפע הנפשע על ידה (אור יקר).

⁴ פ' כשמתברכים חג'ת ויורדת הטיפה מהמוח לחג'ת צריך שיקדים שלום שהוא היסוד תחלה לפי שהוא עולה בסוד הדעת והוא מושך הטיפה (מ"מ).

⁵ ר"ל כשנכרת הערלה ונראית ראש העטרה אזי יעשה שלום לי ר"ל יתקן הברית ואזי שלם לי (רח"ו). ור"ל שקודם המילה החסדים סתומים בתוך הדעת ולא ירדו ליסוד הנק' שלום. ואחר המילה, אזי יורדים החסדים ליסוד ונותנם למלכות. ושיעור הכתוב אומרת המלכות יעשה שלום לי, דהיינו כשמתקן הברית, אזי שלם לי, שהחסדים ירדו ליסוד ונותנה לי, ומ"ש "שלם יעשה לי", היינו בשעת הזווג שמתברכים חג'ת כבר שלום קדים שהמשך הטיפה מהמוח לחג'ת (מ"מ).

<p>לדכולי עלמא בדיל דיתפיים קודשא בריך הוא בהדיהו</p>	<p>ולוקח את של כל העולם, כדי שיתפייס הקדוש ברוך הוא עמם.</p>
<p>מנא לן ממשא דאמר ליה קודשא בריך הוא האבו ישראל (שמות לב ח) עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו' תו אמר ליה (דברים ט יד) הרף ממני ואשמידם וגו' בהאי שעתא אמר משה אי בנין יקרא דידי ישתצון ישראל מעלמא טב לי מותא ולא יימרון דשביקנא האי דכולי עלמא בנין יקרא דידי מיד (שמות לב יא) ויחל משה את פני יהו"ה אלהיו ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרי בניניהון דישאל דכתיב (שמות לב לב) ועתה אם תשא הטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו' ותאנא לא זו משה מתמן עד דמחל קודשא בריך הוא לישאל הדא הוא דכתיב (שם יד) וינחם יהו"ה על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתוב (במדבר יד) ויאמר ה' סלחתי כדברך.</p>	<p>מנין לנו, ממשא, שאמר לו הקדוש ברוך הוא חטאו ישראל, (שמות לב) עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו', עוד אמר לו, הרף ממני ואשמידם וגו'. באותה שעה אמר משה, אם בשביל כבודי ישמדו ישראל מן העולם, טוב לי מות ולא יאמרו שעזבתי את זה של כל העולם בשביל כבודי, מיד ויחל משה את פני ה' אלהיו והושיט עצמו למיתה בכמה מקומות בשביל ישראל, שכתוב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו', ושינינו לא זו משה משם עד שמחל הקדוש ברוך הוא לישאל, זהו שכתוב וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתוב (במדבר יד) ויאמר ה' סלחתי כדברך.</p>
<p>ואלו בנה כתיב (בראשית ו יג) ויאמר אלהיים לנח קץ כל בשר בא</p>	<p>ואלו בנה כתוב ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא</p>
<p>טו/א</p>	
<p>לפני וגו' אמר ליה נח ולי מה את עביד אמר ליה (שם יח) והקימותי את בריתי אתך וגו' (שם יד) עשה לך תבת עצי גפר, ולא בקש רחמים על העולם, וירדו המים והאבידו את בני העולם, ולכן כתוב מי נח, מי נח ודאי, שבו הם היו תלויים, שלא בקש רחמים על העולם. מכאן אמר רבי יוסי מה שכתוב (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה, ויחל כמו שנאמר (במדבר ל) לא יחל דברו, שנעשה חול. איש האדמה, שבגללו השמידו בני העולם, כי לא בקש עליהם רחמים. דבר אחר, איש האדמה, שבשבילו התקיימה לאחר שהשמידו הראשונים, שכתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'.</p>	<p>לפני וגו', אמר לו נח ולי מה אתה עושה. אמר לו והקימותי את בריתי אתך וגו', עשה לך תבת עצי גפר, ולא בקש רחמים על העולם, וירדו המים והאבידו את בני העולם, ולכן כתוב מי נח, מי נח ודאי, שבו הם היו תלויים, שלא בקש רחמים על העולם. מכאן אמר רבי יוסי מה שכתוב (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה, ויחל כמו שנאמר (במדבר ל) לא יחל דברו, שנעשה חול. איש האדמה, שבגללו השמידו בני העולם, כי לא בקש עליהם רחמים. דבר אחר, איש האדמה, שבשבילו התקיימה לאחר שהשמידו הראשונים, שכתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'.</p>
<p>תאנא מי נח אקרונ דהוא גרים דאקרונ על שמיה אמר רבי יוסי זאת לי מאי קא מיירי אלא אמר קודשא בריך הוא מי נח גרמו לי דאגלי זאת בעלמא דכתיב (ישעיה נט כא) ואני זאת בריתי אותם (בראשית ט יב) זאת אות הברית וגו' (שם יג) את קשתי נתתי בענן כלומר לית מאן דאשגח אלא ליקרא דשמי דרמיוז בזאת ומאן גרים לי מי נח מכאן סימנא לחסידא זכאה דלא אתגלייא האי קשת ביומוי ולא אצטרך עלמא ביומוי להאי (זאת)</p>	<p>שינינו הם נקראו מי נח, שהוא גרם שנקראו על שמו. אמר רבי יוסי "זאת לי" במה מדובר, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, מי נח גרמו לי שאגלה זאת בעולם, שכתוב ואני זאת בריתי אותם, זאת אות הברית וגו', את קשתי נתתי בענן, כלומר אין מי שמשגיח אלא לכבוד שמי שרמוז בזאת. ומי גרם לו, מי נח. מכאן סימן לחסיד צדיק שלא מתגלה הקשת הזו בימיו, ולא צריך העולם בימיו לאות זו (הזאת). ומי הוא אותו שמבקש רחמים</p>

<p>אות ומאן איהו ההוא דבעי רחמי על עלמא ואתהווי לאנגא עלוי כגון רבי שמעון בר יוחאי דלא אצטרך עלמא ביומיו להאי אות דהא הוא אות סימנא בעלמא הוה דלא הוה גזרה דאתגזר על עלמא לעילא דלא מבטל לה והיינו דכתיב (ש"ב כג ג) מושל באדם קודשא בריך הוא מושל באדם ומי מושל בקודשא בריך הוא כביכול צדיק דקודשא בריך הוא גזיר ואיהו מבטל</p>	<p>על העולם וראוי להגן עליו כמו רבי שמעון בן יוחאי, שלא צריך העולם בימיו את האות הזאת, שהרי הוא היה אות סימן בעולם, שלא היתה גזרה שנגזרה על העולם למעלה שלא מבטל אותה. והיינו מה שכתוב (שמואל ב כג) מושל באדם, הקדוש ברוך הוא מושל באדם, ומי מושל בקדוש ברוך הוא כביכול צדיק, שהקדוש ברוך הוא גזיר והוא מבטל.</p>
<p>כגון רבי שמעון בר יוחאי דיומא חד הוה יתיב אבבא דתרעא (נ"א דמערתא) דלוד וקף עיניו הוא שמשא דנהיר ואסתים נהורא תלת זמנין אדהכי אתחשך נהורא ואתהווי ביה בשמשא אוכמא וירוקא אמר ליה לרבי אלעזר בריה תא אבתראי ברי ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא וקודשא בריך הוא בעי לאודעא לי דודאי תלתין יומין תליא ההוא מלתא דאתגזר לעילא ולא עביד קודשא בריך הוא עד דאודעיה לצדיקיא דהא הוא דכתיב (עמוס ג ז) כי לא יעשה יהויה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים</p>	<p>כמו רבי שמעון בן יוחאי, שיום אחד היה יושב על הדלת של שער (מערת) לוד, הרים עיניו וראה שהשמש מאירה והסתירה אורה שלש פעמים, בינתיים נחשך האור ונראה בשמש שחור וירוק. אמר לו לרבי אלעזר בנו בא אחרי בני, ונראה שהרי ודאי נגזרה גזרה למעלה והקדוש ברוך הוא רוצה להודיע לי, שודאי שלשים יום תלוי אותו הדבר שנגזר למעלה, והקדוש ברוך הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים, זהו שכתוב (עמוס ג) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.</p>
<p>עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם חמו חד הויא דהוה אתי ופומיה פתיחא (נ"א והוה לחיש בלישניה) ומלהטא בארעא בעפרא אשתניק רבי שמעון וקמפר ידוי ברישיה דהויא שכיך הויא מאיך פומיה והמא לישניה מרחיש אמר ליה הויא הויא זיל ואימא לההוא הויא עילאה דהא רבי שמעון בר יוחאי בעלמא שכיה עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא אמר גוזר אנא כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא כן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא</p>	<p>בעוד שהיו הולכים נכנסו לאותו כרם ראו נחש אחד שהיה בא ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשונו) ומלהט בארץ בעפר, רבי שמעון ננער בבגדיו והכה בידיו לראש הנחש, ושכך הנחש והשפיל את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו נחש נחש לך ואמור לאותו הנחש העליון שרבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם, הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר גוזר אני כשם שהתחתון חזר לנקב העפר כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.</p>
<p>רחיש רבי שמעון בצלותא עד דהוו מצלי שמעו חד קלא פותקרא דקיטפא עולו לאתרייכו קמפירא דבורייני לא שראן בעלמא דהא רבי שמעון בר יוחאי בטיל לון זכאה אנת רבי שמעון דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא במשה כתיב (שמות לב יב) ויחל משה וגו' דמשמע דאחיד ליה פרגודא ואנת רבי שמעון גוזר וקודשא בריך הוא מקיים הוא גוזר ואנת מבטל</p>	<p>רחיש { לשון ממלל כגון (סנהדרין דף צ ע"ב) מרחשן שפותיה } רבי שמעון בתפלה, בעוד שהיו מתפללים שמעו קול אחד של א' הממונים על הכריתה וההיזק, הכנסו למקומכם הקשר של הפריצים ע'אנשים רקים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי ביטל אותן. אשריך רבי שמעון שרבונוך רוצה בכבודך מעל כל בני העולם, במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', שמשמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים. הוא גוזר ואתה מבטל.</p>
<p>אדהכי המא דנהיר שמשא ואתעבר ההוא</p>	<p>בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו</p>

<p>אוכמא אמר רבי שמעון ודאי הא עלמא אתבסם עאל לביתיה ודרש (תהלים יא ז) כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו מאי מעמא כי צדיק יהוה צדקות אהב משום דישר יחזו פנימו מאי פנימו פנים עלאין דבני עלמא בעיין למבעי רחמי מניה על כל מה דאצטריך אמר ליה רבי אלעזר בריה אי הכי ישר יחזו פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עלאה? דאינון ימי קרב³ דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דועיר אנפין⁴ דאינון אקרון פנימו (דאינון) חמאן בארה מישר מה דאצטריך למחמי⁵</p>	<p>השחור, אמר רבי שמעון ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, למה, כי צדיק ה' צדקות אהב, משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו, הפנים העליונים של בני העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים. אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך היה צריך להיות ישר יחזו פנימו או ישרים יחזו, מה זה ישר יחזו, אמר לו סוד עליון שאותם ימי קדם של העתיק הקדוש סתום כל הסתומים, וימי עולם של ז"א, שהם נקראים פנימו, (שהם) רואים בדרך ישר מה שצריך לראות.</p>
<p>דתאנא בשעתא דקודשא בריך הוא אשגח בעלמא⁶ וחמא דמתכשרין עובדיה⁷ דבני נשא לתתא אתגלייא עתיקא קדישא בזעיר אנפין ומסתכלין⁸ כל אינון אנפין⁹ באנפין סתימין¹⁰ ומתברכן כלהו¹¹ מאי טעמא מתברכן משום דמסתכלין אלין באלין בארה מישר¹² דלא סמאן לימינא ולשמאלא הדא הוא דכתיב</p>	<p>ששנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא משגיח בעולם ורואה שכשרים מעשיהם של בני האדם למטה, מתגלה העתיק הקדוש בזעיר אנפין, ומסתכלים כל אותם הפנים בפנים סתומים, וכולם מתברכים. למה מתברכים משום שמסתכלים אלו באלו בדרך ישר, שלא</p>

¹ אי אמרת בשלמא כדאמרן פרשת בראשית נג ע"א וז"ל, (תהלים יא, ז) ישר, איהו ישר, כד"א (דברים לב, ד) צדיק וישר, וע"ד יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנו ארחייהו למיהך בארח מישר. ור"ל שכולם יביטו את פניהם אם הם רשומים בעונות ויתקנו דרכיהם לישא פניהם ממום, ואתי שפיר יחזו פנימו, אבל לפי דבריך הניחא פנימו שנוכל לפרשו כמו פניו וכדכתב הרד"ק, אבל ישר יחזו קשה דהו"ל ישר יחזו או ישרים יחזו (רמ"ז).

² כל בחינת פנים של תחתון הוא מסוד יסוד העליון ממנו, וז"ש לשון רזא, שסתמו ביסוד (רמ"ז).

³ ה"ס ז' תיקוני גולגלתא הנתקנים מעתיק יומין שהוא ימי קדם, ולהיותו סוף עולם א"ס לכך קראו סתימא דכל סתימין, שהוא סותם בתוכו כל הסתומים העליונים שלמעלה ממנו. וז' התחתונות שלו נקראים ימי קדם (רמ"ז).

⁴ הם סוד אור ז' תיקוני עתיק המשתלשל ממדרגה למדרגה עד שיכנס ויאיר בז' דגולגלתא דזעיר, ובין בעתיק ובין בז"א ז' התיקונים של הגולגלתא מאירים בפניהם בדיקנא שלהם, ואלה אקרון פנימו. ונראה שאמר פנימו ולא אמר פניהם, כי פנימו הוא לשון יותר מיוחד ויותר נודע, וכן בכאן אלו הפנים היותר מיוחדים ועיקרים בעולמות שבהאירם אז כולם מאירים וכמ"ש בסמוך (רמ"ז).

⁵ ה"ס אור ישר המתפשט בעולמות הקדושה שהם צריכין להשגחתו יתברך לאפוקי עולמות החיצונים. ולפי זה אמר הפסוק כי צדיק ה' צדקות אהב, ירצה חפץ ורוצה במעשה הצדיקים שכולם צדקות וזכויות, ולכך עליהם ישגיח, ובאמת וביושר יחזו פנימו, פי' הפנים הנעלמים (נ"א העליונים) המה יביטו יחזו אותם להטיב להם, והוא על דרך (כו, ט) ופניתי אליכם וגו' והרבתי אתכם, שנראה שהפניה לבד היא דבר גדול, כי על כן לא אמר להרבות אתכם, ודוק (רמ"ז).

⁶ היא המלכות, אבל מעשי ישראל עולים לה (רמ"ז).

⁷ פי' (נ"א מפני) שנעשים רק לשם שמים, וכל שכן אם יש להם כוונות אמיתיות, כי אז אעפ"י שבני אדם הם למטה בעוה"ז החומרי הם מתהווים רוחניים ופנימיים (רמ"ז).

⁸ נראה שה"ס הסתכלות המצחים הנזכר בייחוד דיודין והוויין, והוא שאור בינה דעתיק מאיר במצחא דאריך שה"ס דעת שבגולגלתא דיליה ושם נגנז יסוד דעתיק, ואותו האור הגדול נמשך למצחא דא"א ונמשך לז"א, ואז יש כח לזעיר להסתכל במצחא דאריך (רמ"ז).

⁹ פי' דא"א ודזעיר (רמ"ז)

¹⁰ מצחא דעתיק המאיר במצחא דאריך (רמ"ז).

¹¹ ה"ס הזווגים הנעשים בא"א וז"ן. אי נמי זיווגי המצחים שכל מצח סוד יסוד ודעת (רמ"ז).

¹² שכל זה הוא בקו האמצעי ולא מן הצדדין, וידוע שעיקר השפע הוא של האמצעי. וז"ש דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כי הימין והשמאל שהם ח"ב אין אורם עצמי רק הארה נמשכת אליהם, וכמו שנזכר בסוד אחסנתא דא"א. וגם סוף התפשטותם הם עד הרגלים נ"ה ששם יש סתימא, מה שאין כן באור האמצעי מהמצח שבו יסוד העליון ממנו שהוא פתוח וחלול בסוף התפשטותו, וגם בו מתקבצים אורות

סוטים ימינה ושמאלה. זהו שכתוב	מ/ב
<p>ישר יחזו פנימו, וכולם מתברכים ומשקים זה את זה, עד שמתברכים כל העולמות, וכל העולמות נמצאים כאחד, ואז נקרא ה' אחד ושמו אחד. וכשחטאי העולם מתרבים, (אז) העתיק הקדוש נסתר ואין משגיחים פנים בפנים, ואז מתעוררים הדינים בעולם, והכסאות מושלכים, ועתיק הימים סתום ולא מתגלה, זהו שכתוב חזה הוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כרסוון רמיו [הייתי רואה עד שהכסאות מושלכים ועתיק הימים יושב עד שהכסאות מושלכים] שאותם הכתרים העליונים שמשקים את כל האחרים להעמידם בקיומם, ומי הם האבות, ועתיק הימים יושב ולא מתגלה, ואז הרשעים של העולם מהפכים את הרחמים לדין.</p>	<p>ישר יחזו פנימו¹ (תהלים יא ז) ומתברכן כלהו ומשקיין דא לדא עד דאתברכן כלהו עלמין ומשתכחי כלהו עלמין כחד וכדין אתקרי (זכריה יד ט) יהוה אחד ושמו אחד וכד² חובי עלמא סניאו אסתים עתיקא קדישא ולא משגחין אנפין באנפין וכדין דינין מתערי בעלמא וכרסוון רמיו ועתיק יומין אסתים ולא אתגלייא הדא הוא דכתיב (דניאל ז ט) הוה הוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כרסוון רמיו דאינון כתרין עלאין דמשקיין לבלהו אחרנין לאוקמי בקיומיהו ומאן אינון אבהן ועתיק יומין יתיב ולא אתגלייא וכדין מהפכין חייבי עלמין רחמי לדינא</p>
<p>שנינו מצד האם יוצאים שומרי החוקים הקליפות, ואוחזים במקל של הגבורה ושולטים על הרחמים, כמו שנאמר (במדבר טו) הנועדים על ה', על ה' ממש. ואז נמצאים העולמות חסרים (קשורים), שאינם שלמים ומתעוררת בכלם קטטה. וכשבני אדם מכשירים מעשיהם למטה, אזי מתבשמים הדינים</p>	<p>תאנא מסטרא דאימא נפקין גרדינין גימוסין קליפין³ ואחדון בקולפוי דגבורה⁴ ושלמין על רחמי כמה דאת אמר (במדבר טו לה) הנועדים על יהוה על יהוה ממש וכדין אשתכחו עלמין חסרין (ס"א קטירין) דלא שלמין וקטמותא אתער בכלהו⁵ וכד בני עלמא מכשרין עובדיהון לתתא מתבסמן דינין</p>

ח"ב וחר"ג, כנודע מד' פרשיות דתפילין הנתונים במצח וכו' שכשמתכילים או"א או ז"א במצח דאריך אז הזווגים שלהם שלימים והם שלימים ושויים בקומתם, וכשמתכילים בפנים ולא במצח אז אין זווגם שלם, ולכן אמר בכאן מסתכלן בארח מישור, דהיינו מצחא במצחא, דלא סטאן לימינא ולשמאלא, היינו לשני הפנים. וז"ש כי צדיק ה', שכל קו האמצעי נקרא צדיק, כי בראשו יסוד או"א ובאמצעיתו יסוד דישראל ובסופו יסוד ז"א. צדקות אהב, שמחבר שתי הצדקות לאה ורחל שנעשות פרצוף אחד ואז היא שוה לו, וטעמו מפני שישר יחזו פנימו (רמ"ז).

¹ אינו יכול לומר ישר יחזה או ישרים יחזו, כי אין ישר הנזכר כאן איש ישר שהוא יראה פניו, אלא הראיה והמחזה מוסב אל הפנים שהם יחזו ישר ביושר ובמישור. ואמנם בהסתכלות פנים של זה בפנים של זה, נתון של זה בזה ושל זה בזה, ואם כן כל הפנים כפולים. וזהו (משלי כז יט) כמים הפנים לפנים, ירצה הפנים המתראים במים לפני האדם מתראים גם, וגם הם חוזרים ומתראים בפני האדם, באופן שבכל אחד מהם יש שני פנים, והם ממש כמים שכלולים זכרים ונקבות, וכן מים מ"ם י"ד מ"ם גם המילוי עולה מ"ם ושניהם גי' פני"ם (רמ"ז).

² ע"י מעשי הרשעים נעשה עבודת כל צבאות העליונים בעמל ויגיעה רבה מצד כח הבחירה שנעשה אז גם בהם וכו', ומזה נפיק הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול, וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא טו ע"ב) כד חובי עלמא וכו' (דע"ה ח"א עה ע"א).

³ שיוצאים קליפות מינים ממינים שונים (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁴ סטרא דאמא היינו יסוד דאמא ונק' סטר' שהוא סוף וסיום דילה ומשם יוצאין כחות הטומאה מאחור דז"א ונאחזין באחור דגבורה דהיינו אחור אה"ה העולה דם כי ח"ג כולם הם והאחור הלבוש שעליהם משם יונקים כל הכחות הנז'. וז"ש ואחדין בקולפי דגבורה. פי' לבוש הב' אחור הלבוש דשמה קליפא וזהו קולפי'. (זהר הרקיע). שנאחזים במטה ושבת הגבורות שהם קוי הדין (דע"ה ח"א עה ע"א).

⁵ שנעשה קטטות ומריבות בכל העולמות ע"י התקרבות וכניסת הרע בהם, ועי"ז הוה עבודתם בעמל ויגיעה רבה, ומזה הוא ג"כ זיעתן של חיות ונפיק מזה הנהר דינור אשר על ראש רשעים יחול (דע"ה ח"א עה ע"א).

<p>ומתעברין ומתערי רחמי ושלטן על ההוא בישא דאתער מן דינא קשיא וכד מתערין רחמי הדוה וניהומין משתכחן משום דשליטין על ההוא בישא הדא הוא דכתיב (שמות לב יד) וינחם יהוה על הרעה וינחם משום (דשלמא על הרעה) דאתכפיא דינא קשיא ושלטין רחמי</p>	<p>ועוברים ומתעוררים רחמים ושולטים על אותו הרע שמתעורר מן הדין הקשה. וכשמתעוררים רחמים נמצאים שמחה ונחומים, משום ששולטים על אותו הרע, זהו שכתוב וינחם ה' על הרעה. וינחם משום (ששולט על הרעה) שנכנע הדין הקשה ושולטים הרחמים.</p>
<p>תאנא בשעתא דמתבסמן דינין ושלטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכאן כלהו כחדא וכד תייבין כל חד וחד לאתריה ומתברכאן כלהו כחדא ומתבסמא אימא בקלדימי גליפין¹ ותייבין לספראה כדין אקרי תשובה שלימא² ואתכפר עלמא דהא אימא כחדוותא שלימתא יתבא דכתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה וכדין אתקרי יום הכפורים דכתיב ביה (ויקרא טז ל) למהר אתכם מכל המאתיכם ומתפתחין חמשין תרעין דספריין גליפין</p>	<p>שנינו בשעה שהדינים מתבשמים, ושולטים הרחמים, כל כתר וכתר שב לקיומו, וכולם מתברכים כאחד. וכששבים כל אחד ואחד למקומו וכולם מתברכים כאחד, והאם מתבשמת במפתחות, החקוקים ושבים לצדה, אז נקראת תשובה שלימה, והעולם מתכפר. שהרי האם יושבת בשמחה שלימה, שכתוב אם הבנים שמחה, ואז נקרא יום הכפורים, שכתוב בו "לטהר אתכם מכל חטאתיכם", ונפתחים חמשים שערים של צדדים חקוקים.</p>
<p>תאנא כתיב (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם מהו כי יחטא ולבסוף ואשם אלא הכי תאנא כי יחטא מאינן חובין דאקרון חטא דכתיב (במדבר ה ו) מכל חטאות האדם ואשם כמה דאת אמר (במדבר ה ח) האשם המושב ליהוה ואשם ויתקן כלומר אם יתקן עובדיו והשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה כג) אמר רבי יוסי ממשמע דכתיב והשיב וישיב לא כתיב אלא והשיב וישיב דייקא</p>	<p>שנינו, כתוב והיה כי יחטא ואשם, מה זה כי יחטא ולבסוף ואשם, אלא כך שנינו, כי יחטא מאותם חטאים שנקראו חטא, שכתוב מכל חטאת האדם. ואשם, כמו שנאמר האשם המושב לה' ואשם ויתקן, כלומר אם יתקן את מעשיו והשיב את הגזלה אשר גזל, אמר רבי יוסי ממשמע שכתוב והשיב לא כתוב וישיב אלא והשיב, והשיב דווקא.</p>
<p>תניא בארבע תקופין דשתא קלא אתפסק ודינין מתערין ותשובה תליא עד דאתתקן וכד דינין מתערין קלא נפיק וארבע זווין (ס"א זמנין) דעלמא סלקין ונחתין כרוזא קרי ולית מאן דישגח ויתערר וקודשא בריך הוא זמין אם יתובון יתוב ואי לאו כלא (ס"א קלא) אתפסק</p>	<p>שנינו בארבע תקופות השנה הקול נפסק ומתעוררים הדינים והתשובה תלויה, עד שמתתקן, וכשהדינים מתעוררים יוצא קול וארבע זויות (פעמים) העולם עולים ויורדים. הכרוז קורא ואין מי שישגיח ויתעורר, והקדוש ברוך הוא מזומן, אם ישובו ישוב, ואם</p>

¹ פי' כי הנה הכסף התפשטותו למטה טוב והזהב כל עוד שמתפשט למטה מתחזק הדין דהיינו ה"ג לכן צריך לזהב ארמאה וזהו התנופה ארמותא כי צריך להעלותו לשרשו ביסוד אימ' ששם הדינין מתבסמ' וביסוד אימ' שהם נ' שערים שהם ה"ג כ"א כלולה מ' וזהו קלדיטי. פי' מפתחות השערים גליפין אותן שערים שהם חקוקים ביסוד שלה כי אלו השערים הם שורש ה"ג ושם הדינין ומתבסמים כד תייבין לסטראה ואמר בלשון רבים משום שביסוד שלה הם הנ' שערים שאמרנו (זהר הרקיע).

² ר"ל תשובה ה' כי אימ' היא ה' ותשובה היינו שיחזרו ה"ג לעלות לה' עילאה שהיא אימ' וגם תשובה ה' שהם ה"ג שחוזרים שם וכאשר אין תשובתו שלימה גורם להחזיר ה"ג לנוקב' דז"א או לאיזה בחי' פחות או יותר הכל לפי מה שהגיע תשובתו וממתקת ה"ג בחזרם אבל אין המיתוק שלם אלא דווקא כשהיה תשובתו שלימה שגורם להחזיר ה"ג ליסוד דאימ' כי שם מתבסמין היטב מאחר ששרשם שם ואז מתכפר העולם דהא אימא בחדוותא שלימתא בסוד יין המשמח אבל כשה"ג מתפשטות ואינם חוזרים לשרשם אז הוא בסוד יין המשכר וזהו שאמר בחדוותא ואז הוא יום הכיפורים שהוא באימ' שאז חוזר' הגבורות להתבסם באימא (זהר הרקיע).

הכל.	לאכללא כלא
<p>אמר רבי יצחק כשמכשר העולם, כלו מתכשר כאחד. כתוב כי גדול מעל שמים חסדך, מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים, ומיהו, זוהי האם, והיינו שנקראת תשובה. רבי יהודה אומר מדיוק שכתוב מעל שמים, אלמלא כתוב על שמים משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יותר, כיון שאמר מעל שמים, משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. ומהי, היא אמא, וזהו שנקרא תשובה, ששנינו באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזומנים, וכל העולמות בשמחה, זהו שכתוב (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו, מי ישוב, ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב להתגלות שהיה סתום בראשונה, והכל נקרא תשובה.</p>	<p>אמר רבי יצחק כד מתכשר עלמא כוליה מתכשר כהדא כתיב (שם קה ה) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים ומאי איהו דא איהי אימא והיינו דאקרי תשובה רבי יהודה אמר דיקא דכתיב מעל שמים אלמלא כתיב על שמים משמע ההוא אתר דקיימא על שמים ולא יתיר כיון דאמר מעל שמים משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא ומאי איהו איהי אימא והיינו דאקרי תשובה דתאנא בההוא זמנא דמתכשרן עוברין לתתא ואימא בהדוותא אתגלייא עתיקא קדישא ותב נהורא לזעיר אנפין וכדין כלא בהדוותא כלא בשלימו כלא אשתכחו בברכאן ורחמין זמינין ועלמין כלהו בהדוותא הדא הוא דכתיב (מיכה ז יט) ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו מאן ישוב ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא וכלא אתקרי תשובה!</p>
<p>אמר רבי יהודה הכל בכלל, הכל סתם, וכתוב (דברים יג) למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון. והשיב את הגזלה, שם שאלו החברים מפני מה בגזלה, כתוב והשיב את הגזלה ולא יותר. אלא הרי בארנו שזה שם יראה העליונה כמו התחתונה, וזה שגונב שם את היראה התחתונה כנגדו ולא היראה העליונה. מה כתוב למעלה, נפש כי תחטא כמו שאמרנו שהתורה והקדוש ברוך הוא תמהים עליו, ואומרים נפש כי תחטא וגו', וכתוב נפש כי תמעול מעל וגו', או נפש כי תשבע וגו'.</p>	<p>אמר רבי יהודה כלא בכלל כלא סתם וכתבי (דברים יג יח) למען ישוב יהוה מחרון אפו ונתן לך רחמים אמר רבי יצחק כלא הוא ודאי והא אוקימנא מלי קמי דרבי שמעון והשיב את הגזלה (ויקרא ה כג) תמן שאילו חברייא מפני מה בגזלה כתיב והשיב את הגזלה ולא יתיר אלא הא אוקימנא דא שוי דחילו עלאה כתתאה ודא דגניב שוי דחילו תתאה לקבליה ולא דחילו עלאה מה כתיב לעילא נפש כי תחטא² (ויקרא ד ב) כדקאמרן דאורייתא וקודשא בריך הוא תוהין עליה ואמרי נפש כי תחטא וגו' וכתבי (ויקרא ה טו) נפש כי תמעול מעל וגו' או (שם ד) נפש כי תשבע וגו'</p>
<p>אמר רבי יצחק כתוב נפש ולא רוח ולא נשמה והכא גופא (ס"א רוחא) ונפש דכתיב</p>	<p>אמר רבי יצחק נפש³ כתיב ולא רוח ולא נשמה והכא גופא (ס"א רוחא) ונפש דכתיב</p>

¹ אמרו בזה"ק (פרשת ויקרא טז ע"א) על ה"ג תיקונים, וכלא אתקרי תשובה ע"ש, ומהם נתקנו כל המלכין קדמאין כנודע בספד"צ פ"א. והרי אמר הפרד"א ג"כ כי יסודות כל הבריאה הנה הם נעשו קודם שנברא העולם והוא בסוד כל דברינו הנז' (דע"ה ח"א א ע"ג).

² הנפש היא קרובה להקליפה, ובסוד (ויקרא ד ב) נפש כי תחטא (כמ"ש הרב בשער עקודים (פרק ב) וכן הגר"א בספד"צ (פ"ד דף כט ע"א) והוא בזה"ק ויקרא טז ע"א) שכל החטאים הם בנפש וכן כל העונשים הם בנפש משום שהיא בעץ הדעת ט"ר, והיא קרובה אל הקליפה (דע"ה ח"ב צ ע"ג).

³ אחר כך יתודה סדר הידוי על עונותיו וצריך להתודות מעומד כנודע וכו' כשאתה מתודה, צריך שתכוין שאתה עומד בעולם העשיה, ונודע שהנפש הוא מעולם העשיה. גם נודע שהנפש היא החוטאת, בסוד ונפש כי תחטא. והנה בחי' נפשך היא האומרת עתה הידוי הזה, וסוד הענין הוא לפי שעתה רוצה האדם לישן,

<p>(ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה מאן דבעי לתקנא עובדיו כמה דאמרן והשיב מאי והשיב אלא כמאן דיתקן עובדיו בנין דיתיב מבועי מייא לאתריהו לאשקאה נטיען דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו ועל דא והשיב את הגזלה וגו' כמה דאתמר (ע"כ)</p>	<p>והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה, מי שרוצה לתקן את מעשיו כמו שאמרנו. והשיב, מי זה והשיב, אלא כמי שיתקן מעשים כדי שישב מעיינות המים למקומם, להשקות את הנטיעות, שהרי הוא גרם בחטאיו למנוע מהם, ועל זה והשיב את הגזלה וגו' כמו שנתבאר.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון עאל רבי אלעזר בריה אמר רבי שמעון כתיב (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח וגו' צדיק כתמר מאי כתמר דהא מכל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרהא כמו תמר דסליק לשבעין שנין מאי טעמא כתמר אלא אף על גב דקרא אסחיד חברייא כלהו לא בעו לגלאה אבל צדיק כתמר יפרח על גלותא דבבל אתמר דהא לא תבת שכינתא לאתרהא אלא בסוף שבעין שנין דהא הוא דכתיב (ירמיה כט י) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם ודא הוא צדיק כתמר יפרח דסליק דכר ונקבא לשבעין שנין</p>	<p>רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון, נכנס רבי אלעזר בנו, אמר רבי שמעון כתוב (תהלים צב) צדיק כתמר יפרח וגו', צדיק כתמר, מה זה כתמר, שהרי מכל האילנות של העולם אין מי שמתעכב לפרוח כמו תמר, שעולה לשבעים שנים. למה כתמר, אלא אף על גב שהכתוב מעיד, החברים כולם אין רוצים לגלות, אבל צדיק כתמר יפרח, זה נאמר על גלות בבל, שהרי לא שבה שכינה למקומה, אלא לסוף שבעים שנה, זהו שכתוב (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, וזהו צדיק כתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לשבעים שנה.</p>
<p>צדיק דא קודשא בריך הוא דהא הוא דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק ה' צדקות אהב וכתיב (שמות ט כז) יהוה הצדיק וכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב (תהלים צב יג) כארו בלבנון ישגא מהו ארו דא קודשא בריך הוא דכתיב (שה"ש ה טו) בחור כארזים (דיתב על כרסייא דיעקב שלימא) בלבנון ישגא בלבנון ודאי ודא הוא ערן דלעילא! דעליה כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך והאי ארו בההוא אתר עלאה ישגא ודא בגלותא בתראה הוא כהאי ארו דאתעכב לסלקאה ומשעתא דסליק? עד דקאים בקיומיה הוא יומא ושירותא דיומא אהרינא עד דעביד צל בנהורא דיממא וארו לא סליק אלא בעדווא דמיא כמה דאת אמר (במדבר כד ו) כארזים עלי מים כך ארו בלבנון ישגא דמתמן</p>	<p>צדיק זה הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב, וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. כארו בלבנון ישגא, מה זה ארו, זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב בחור כארזים (שיושב על כסא של יעקב השלם). בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, וזהו העדן שלמעלה, שעליו כתוב (שם סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, והארז הזה באותו מקום עליון ישגא, וזה בגלות האחרונה הוא כמו הארז הזה שמתעכב לעלות, ומשעה שעולה עד שעומד בקיומו הוא יום, ותחילת היום האחר, עד שעושה צל באור היום, והארז לא עולה אלא בעדון של המים, כמו שנאמר (במדבר כד) כארזים עלי מים כך ארו בלבנון ישגא, שמשם יוצא מעיין ונהר של המים</p>

והשינה היא אחד מס' במיתה. ובפרט עתה שכונתך היא להעלות נפשך בסוד מ"ן למעלה כנז' בדרושים שקדמו, ולכן צריך שתחשוב בעצמך כאלו עתה אתה נפטר מן העולם, ורצונך להעלות נפשך למעלה כנז'. והנה בהיות החטאים מצויים בנפש הקל' דביקים בה ואינן מניחי' אותה לעלות, ולכן באמרך הודווי בלב שלם, מתפרדין הקל' מנפשך אשר בעולם העשיה, ואז ע"כ תוכל לעלות לעולמות העליונים, ותכוין בלב שלם כאלו אתה עומד לפני ב"ד ונידון לפנייהם ונתחייב מיתה, ואתה מוסר עצמך לקבל מיתה בסבר פנים יפות ע"י ב"ד לכפר עונות וכו' (שעה"כ נה ע"א). ועי' עוד פי' הרמב"ן על התורה (ויקרא ד ב). לקמן כה ע"ב (לש"ן), ועי' פרדס רמונים - שער לא פרק י.

¹ אבא, ואמר "עילאה" לאפוקי חכמה דד"א (יהל אור).

² ר"ל, אלף שנה של הגלות ועוד חצי היום עד חצי שעה אחר חצות, שאז מתחיל היום להעריב (יהל אור).

<p>נפיק מבוטא ונהרא דמיא לאשקאה וארו דא קודשא בריך הוא דכתיב (שיר ה טו) בהור כארוים שתולים בבית יהויה לזמנא דמלכא משיחא</p>	<p>להשקות, וארז זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שיר ה) בחור כארזים שתולים בבית ה', לזמנו של מלך המשיח.</p>
<p>בחצרות אלהינו יפריחו בתחיית המתים עוד ינובון בשיבה בהוא יומא דישתכח עלמא הרוב דשנים ורעננים יהיו לבתר דכתיב (ישעיה סו כב) השמים החדשים והארץ החדשה וכדין (תהלים קד לא) ישמח יהויה במעשיו כתיב וכל כך</p>	<p>בחצרות אלהינו יפריחו, בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, באותו יום שהעולם ימצא חרוב דשנים. ורעננים יהיו, לאחר שכתוב (ישעיה סו) השמים החדשים והארץ החדשה, ואז (תהלים קד) ישמח ה' במעשיו כתוב, וכל כך</p>
<p>מז/ב זהר</p>	
<p>למה להגיד כי ישר יהויה צורי ולא עולתה בו (תהלים צב טז)</p>	<p>למה (תהלים צב) להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.</p>
<p>תו פתח ואמר (משלי טז כח) איש תהפוכות² ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף³ איש תהפוכות ישלח מדון כמה דאמרן חייביא עבדי פנימו לעילא⁴ ונרגן מפריד אלוף מפריד אלופו של עולם ודא קודשא בריך הוא דבר אחר איש תהפוכות ישלח מדון מהו ישלח ישלח לאינון נטיען מדון דינקן מסטרא דיניא ונרגן מפריד אלוף כמה דאמרן חייביא עבדין פנימו לעילא מפריד דיחודא לא אשתכח מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרוניתא</p>	<p>עוד פתח ואמר, (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמו שאמרנו הרשעים עושים פגם למעלה, ונרגן מפריד אלוף, מפריד אלופו של עולם, וזה הקדוש ברוך הוא. דבר אחר איש תהפוכות ישלח מדון, מה זה ישלח, ישלח את אותן נטיעות מדון שיונקים מן הצד של הדין. ונרגן מפריד אלוף, כמו שאמרנו הרשעים עושים פגם למעלה, מפריד שהיחוד לא נמצא, מפריד את המלכה מהמלך, ואת המלך מהמלכה.</p>
<p>ובנין כך לא אקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד אינון בזווגא חדא ווי לאינון חייביא</p>	<p>ולכן לא נקרא אחד, שאחד אינו נקרא אלא כשהם בזוג אחד, אוי לאותם</p>

¹ משורש הדינין אשר בהמלכות, הנה הוא כל סוד הצמצום אשר מזה נמשך כל תכונת העביות, שהוא כל ענין דגוף וכלים. וע"י השתלשלות המדרגות של המלכיות אשר מפרצוף לפרצוף ומעולם לעולם, הנה נתגלמו שרשי הדינין שבה להוציא מהם כל תכונת העביות וגוף וכלים הראוי לכל עולם. אך ע"י המתקת הדינין אשר ע"י התיקונים דלעתיד. [והתיקונים הנה הם ע"י אחד מב' דברים, אם ע"י התורה והמצוה, אם ע"י כל המאורעות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות, וכנודע כ"ז בדברינו בספר הקדוש ובספר הדעה, אך ע"י אלו ב' דברים הנה יושלם התיקון עכ"פ.] ויתמתקו ויתבסמו כל הדינין, ואז הנה יתוקן ג"כ כי יבטל ויזדכך כל העביות, ויתוקן ויתעלה כל חומר לצורה וכל גוף לנשמה, והוא חידוש העולם דלעתיד, ע' זוה"ק ויקרא (טז סע"א) ובסוף פ' ואתחנן (דף ער ע"ב), ובפדר"א (פרק נא) (כללים ח"ב נ ע"א).

² הוא הבלתי קיים בעבודת ה' והמתהפך מטוב לרע ותוהא על מעשים טובים שעשה, והוא מהפך סדרו של עולם שהוא שהקדושה תגבר על החיצונים (רמ"ז).

³ המשתמשים בקבלה מעשיית בלי כוונת וידיעת יחודי השמות למעלה, הנה הם מקצצים בנטיעות, ועליהם נאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (כמ"ש בזוה"ק ויקרא טז ע"ב, ופ' צו לא ע"א, ופ' אחרי עד ע"א, וכן בהשמטות זוהר בראשית רסב ע"א) (הקדוש נב ע"ד), בכח הבחירה הניתן בהבריאה שהיא מסוד הפירוד, ובסוד שנאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (ע' זוהר ח"א לד ע"א וח"ג טז ע"ב, לא ע"א, עד ע"א), והנה יוצא ע"ז מציאות הרע אשר מסוד עולם התוהו מן הכח אל הפועל תמיד בכל תוקפו (כללים ח"א לה ע"ג).

⁴ שמחסיר משם כל אותו האור והשפע של המעשים הטובים שעשה, ומורידו למטה ומגביר כח הקליפות להעיז ולהתגרות על הקדושה. והענין הוא שמתחילה כשנתהוו הקליפות הושפע בהן די חיותן בצמצום ובוזה היו נכנעות אל הקדושה כי כן היה רצונו של מקום, אבל כדי שתהיה בחירה ויחוד ושכר ועונש המציא בהם כח תאוה וחשק לפתות את בני אדם ולהחטיאו, והוא ממש ענין המשל שהמשיל בוזה פרשת תרומה קס"ג א' מאותה זונה שצוה אותה המלך לפתות את בנו וכו', (רמ"ז).

<p>דעברדין פרודא לעילא זכאין אינון צדיקיא דאינון מקיימין קיומא דלעילא וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתרייהו ועל דא תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי ביה מאי טעמא אלא אינון אתתקנו באתר עלאה¹ באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן ודא הוא תשובה ועל דא אקרון בעלי תשובה</p>	<p>הרשעים שעושים פירוד למעלה, אשרי אותם הצדיקים שמעמידים את הקיום שלמעלה, ואשרי בעלי התשובה שמשיבים הכל למקומם. ועל זה שנינו, המקום שבעלי תשובה יושבים צדיקים גמורים לא יושבים בו. למה, אלא ההם התתקנו במקום עליון, במקום משם נמצאת השקאת הגן, וזוהי תשובה, ועל זה נקראים בעלי תשובה.</p>
<p>ואלין אתתקנו באתר אחרא דאקרי צדיק ועל דא אלין יתבין באתר עלאה ואלין יתבין באתר זוטרא מאי טעמא אלין תייבין מאי לאתרייהו מאתר עלאה דנהרא עמיקא² עד ההוא אתר דאקרי צדיק וצדיקים גמורים נגדין לון מההוא אתר³ דאינון יתבי להאי עלמא ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין זכאה חולקיהון דמארי תשובה וזכאה חולקיהון דצדיקיא דבגנייהון עלמא מתקיימא דא הוא דכתיב (ויקרא ה כג) והיה כי יחטא ואשם וגו' מה כתיב לעילא (ויקרא ה כב) או מצא אבדה וכחש בה וגו' דהא בגין דא אסתלק קודשא בריך הוא מכלא</p>	<p>ואלו מתתקנים במקום אחר שנקרא צדיק, ועל זה אלה יושבים במקום עליון, ואלה יושבים במקום קטן. למה, אלו משיבים מים למקומם מהמקום העליון של הנהר העמוק, עד אותו מקום שנקרא צדיק, וצדיקים גמורים נמשכים מאותו מקום שהם יושבים לעולם הזה, ועל כן אלו עליונים ואלו תחתונים, אשרי חלקם של בעלי התשובה, ואשרי חלקם של הצדיקים, שבגללם העולם עומד, זהו שכתוב והיה כי יחטא ואשם וגו', מה כתוב למעלה, או מצא אבדה וכחש בה וגו', שהרי בשביל זה מסתלק הקדוש ברוך הוא מהכל.</p>
<p>כביכול קודשא בריך הוא לא אשתבח בקיומיה דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא דהא הוא דכתיב (ירמיה ז כח) אבדה האמונה מאי אמונה דא כנסת ישראל⁴ כמה דאת אמר (תהלים צב ג) ואמונתך בלילות אבדה האמונה כמה דאת אמר (ירמיה ט יא) על מה אבדה הארץ וכלא חד והא אוקימנא אבדה ולא נאבדת⁵ ולא אבודה כנוונא דא (ישעיה נז א) הצדיק אבד אבוד או נאבד לא כתיב אלא אבד דהא הוא דכתיב (ירמיה ז כח) אבדה האמונה בגין כך והשיב</p>	<p>כביכול הקדוש ברוך הוא לא נמצא בקיומו, שהרי כנסת ישראל נפרדה ממקומה, זהו שכתוב אבדה האמונה, מה זו האמונה, זו כנסת ישראל כמו שנאמר ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כמו שנאמר על מה אבדה הארץ, והכל אחד. והרי בארנו אבדה ולא נאבדת ולא אבודה, כדוגמא זה הצדיק אבד, לא כתוב אבוד או נאבד אלא אבד, זהו שכתוב אבדה האמונה, בשביל כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.</p>

¹ פי' בינה וז"ש באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן דהיינו בינה שהז"א השקאתו היא משם (מ"מ). וז"ש (ברכות ל"ד ע"ב) במקום שבע"ת עומדים שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי הצדיקים הגמורים הם בסוד מדריגת הרוח שתלוי בעבודה בסטרא דזכורא, אבל בע"ת צריכים לעלות לבינה בבחינת סיוע עליון בסוד מ"ש שחותר חתירה מתחת כסה"כ מקום ששם אין בחירה ועבודה ואינו תלוי ביד האדם, ומשם הוא תיקונו, וכן הוא בסוד אלף ה' שאז מלכות סלקא לבינה, הוא ג"כ בסוד התשובה למקום שאין שם עבודה, ובינה מעברת ממנה כל הקלקולים שהיו דבוקים בה בסוד דנפקא מאתלטייא, ונותנת בה אורות חדשים מה שלא היה בתחילה, והיינו סוד הגדרים וסייגים שצריך בע"ת מה שאינו לפי הגבול של התורה בחיוב העבודה, וז"ס ההפרש שבין תיקוני גלגלתא ובין תיקוני הדיקנא, והענין סוד נורא מאד (פת"ש א"א לא).

² ע"ל י ע"ב חד נהרא עמיקא כו' (יהל אור).

³ מצדיק (יהל אור).

⁴ אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כתלנו (כמ"ש בשמ"ר פ"ב סי' ב'), ומשם מתפשט ושוכן בישראל, והוא השכינה הקדושה אמונת ישראל כנסת ישראל, כי היא כלל ישראל כנ"ל, והיא נקרא אמונה (כמ"ש בפ' ויקרא טז ע"ב, ופ' בהר קי ע"ב, ופ' בלק קצח ע"ב) (דע"ה ח"א פא ע"א).

⁵ פי' שאבדה לבעלה שאינו מזדווג עמה א"נ אבד השפע שהיה בא לו תחלה (מ"מ).

את הגולה או את האבדה וגו'	
רעיא מהימנא	
אמר רעיא מהימנא דוכתי אית בניהנב רשימין למחללי שבתות בפרהסיא ולא חזרין בתיובתא מאותו חלול וממנן עלייהו	אמר הרועה הנאמן, מקומות יש בגיהנם רשומים למחללי שבתות בפרהסיא ולא חוזרים בתשובה מאותו חלול, וממונים עליהם.
ואוף הכי דוכתי אית בניהנב לאינון דמגלי עריין ולאינון דמגליין פנים בתורה שלא כהלכה ולאינון דשפכין דם נקי ולאינון דאומין לשיקרא ולאינון דשכבין עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה ואוף הכי לעובר על שס"ה לא תעשה לכל חובא אית דוכתא בגיהנב וממנא עליה ושטן יצר הרע דיליה ממנא על כלהו חובין ודוכתי וממנן דיליה	וכמו כן כאן יש מקומות בגיהנם לאותם שמגלים עריות, ולאותם שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם ששופכים דם נקי, ולאותם שנשבעים לשקר, ולאותם ששוכבים עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. וכמו כן כאן למי שעובר על שס"ה לא תעשה, לכל חטא יש מקום בגיהנם וממונה עליו, ושטן יצר הרע שלו ממונה על כל החטאים, והמקומות והממונים שלו.
ואי דדר בתיובתא מה כתיב (ישעיה מד כב) מחיתי כעב פשעין אתמחו רשימין דרשיעיא דדוכתא דגיהנב מכל חובה וחובה ואית חובין רשימין לעילא ² ולא לתתא ³ ואית דרשימין לתתא ולא לעילא ואית דרשימין לתתא ולעילא אתמחו לתתא אתמחו לעילא בטר דאהדר בתיובתא ועוד אוקמוה מארי מתניתין רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו ⁴ צדיקים זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו אמאי בנין למהו רשימין בין בעלי חוביהון לאשתמודעא בהו	ואם חוזר בתשובה, מה כתוב מחיתי כעב פשעין, נמחו הרשומים של הרשעים של המקום של הגיהנם מכל חטא וחטא, ויש חטאים רשומים למעלה ולא למטה, ויש שרשומים למטה ולא למעלה, ויש שרשומים למטה ולמעלה. נמחו למטה נמחו למעלה, אחר שחזר בתשובה. ועוד בארו בעלי המשנה, רשע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו, צדיקים זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו, למה כדי להיות רשומים בין בעלי החטאים שלהם, להודיע בהם.
וקלא נפיק עליה האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנב ואוקימנא נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם ודינא דלהון אוקמוה עלייהו מארי מתניתין דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים ובמאי אתוקדון באש דכרסייא דאתמר ביה (דניאל ז ט) כרסייה שביבין די נור גלגוהי נור דליק (ונהר דינור נגיד ונפיק) מארבע חיון דאשא דסחרין לכורסייא דדין דאיהו אדנ"י דינא דמלכותא דינא	וקול יוצא עליו, זהו רשע ישרפו עצמותיו בגיהנב, ובארנו נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם, והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, ובמה נשרפים באש הכסא, שנאמר בו (דניאל ז) כרסייה שביבין די נור גלגוהי נור דלק [כסא ניצוצים של אש גלגלו אש דולק] (ונהר דינור שופע ויוצא) מארבע חיות של אש שסובבים את כסא הדין, שהוא אדנ"י, דין של המלכות דין.

¹ חשיב כאן ה' עבירות חמורות דהיינו ע"ז ג'ע ש"ד חילול שבת ושבעת שקר, שהן ה' עבירות שכנגדן ה' של השטן החמורות מכלם, ובכאן אמר עמ"ש רז"ל השט"ן עולה שש"ד דביוה"כ לית ליה רשום וכו', והנה יש שס"ה ל"ת עם הל"ת שיש ביוה"כ רק לא נאמר בלשון ל"ת משום טעם רז"ל ודו"ק (יהל אור).

² ר"ל לעילא בגיהנב של מעלה (יהל אור).

³ בגיהנב של מטה בארץ, והן כנגד הפגמים אם בשמים ת"ת או בארץ מלכות או בשניהן כמ"ש יגלו שמים כו' (יהל אור).

⁴ משום דאחר כליון הבשר נשארו העצמות ושל צדיק יש לו מנוחה משא"כ ברשע (יהל אור).

<p>והוא נהר¹ אתמר ביה נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי נשמתהון דצדיקייא טבלין?² ומתדכין ביה ונשמתהון דרשיעי נידונין ביה ואתבעירו קמיה כקש לפני אש והיינו אש אוכלת אש יְהוָה³ איהי חמה⁴ נרתיקה דיליה אדנ"י</p>	<p>ואתו נהר, נאמר בו (שם) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו, נשמות הצדיקים טובלות ונטהרות בו, ונשמות הרשעים נדונים בו, ובויערים לפניו כמו קש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש יְהוָה הוא חמה, ונרתיקו אדנ"י</p>
<p>יז/א</p>	
<p>רע"א מהימנא</p>	
<p>והיינו רוא דאוקמוה לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונים בה ומחיוון דכרסייא דדינא הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין אינון דממנן על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד כמה דאוקמוה עשה עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד ומיד דנחת אש של גבוה ואוקיד לון לאלין אברים ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים⁴ ועזים⁵ יהו"ה דנחית כאריה דאשא לאוקדא לון אתוקדון אברים דלהון אתוקדון מחבלן דממנן עליהו ומתכפרין חובין דישאל דאינון אברים דשכינתא</p>	<p>והיינו הסוד שפרשוהו לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונים בה. ומחיות של כסא הדין היה יורד אריה של אש לאכול את הקרבנות, אותם הממונים על כל אבר שחטא מחבל קטגור אחד. כמו שבארוה עשה עבירה אחת קנה לו קטגור אחד, ומיד שיורדת אש של גבוה ושורפת את אותם איברים ופדרים ואמורים של פרים וכבשים, ועתודים ועזים, יהו"ה כאריה של אש לשרוף אותם נשרפים, האיברים שלהם נשרפים המשחיתים שממונים עליהם ומתכפרים חטאי ישראל, שהם אברי השכינה.</p>
<p>בהווא זמנא חיוון מתקרבין דממנן על זכוון דאינון מכרסייא דרחמי דאיהו תשובה אימא עלאה ובמה מתקרבין בשם יהו"ה דעאל בהון ובגין דא קרבן ליהו"ה דלית מאן דיכיל לקרב חיוון ויסודין⁶ לאעלאה שלם בינייהו אלא שמייה דקריב בשמייה מים לאש ולא מכבה דא לדא וקריב רוחא לעפרא ולא מפריד ליה בהווא זמנא אינון שלמים⁷ חיוון ויסודין ואתקריאו קדשים דלית טמאים בינייהו⁸</p>	<p>באותו זמן מתקרבות החיות הממונות על הזכויות שהם מכסא הרחמים שהיא תשובה, האם העליונה, ובמה מתקרבים, בשם יהו"ה שנכנס בהם, ולכן הקרבן ליהו"ה, שאין מי שיכול לקרב חיות ויסודות להכניס שלום ביניהם, אלא שמו שמקרב בשמו, מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו. באותו זמן אלו השלמים חיות ויסודות ונקראים קדשים שאין טמאים ביניהם.</p>
<p>ועוד שלמים דא ה' בתראה דאיהו שלימו דעמודא דאמצעיתא בכל הויות דכלילן ביה לכל שית סטרין דיליה דאינון שית ספיראן</p>	<p>ועוד שלמים זו ה' האחרונה, שהיא שלמותו של העמוד האמצעי בכל הויות שכלולות בו, לכל ששת הצדדים שלו, שהן שש ספירות. וסוד הדבר חתם רום</p>

¹ ר"ל שהוא ג"כ אש (יהל אור).

² כמ"ש שהטבילה באש שנאמר כ"ד אשר כו' (יהל אור).

³ דשני כסאות הן, כסא רחמים וכסא דין, והן בינה ומלכות וכל א' כלול בשני' ובמלכות הן נוקבין חמה ולבנה ובבינה הן דכורין שמש וירח כמ"ש בתיק"ז (יהל אור).

⁴ "וכבשים ועתודים" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ואלים וכבשים".

⁵ כנגד ד' אותיות השם, וכצ"ל [אלים] ולא עתודים כי הם עזים ודוק (יהל אור).

⁶ שהן בשם הוי"ה כמש"ו (יהל אור).

⁷ ר"ל לשון שלום ולשון שלימים (יהל אור).

⁸ דלא מפריד הסט"א ביניהן (יהל אור).

<p>ורוא דמלה חתם רום ופנה למעלה ביה"ו לימינא דחסד¹ בהוי"י לשמאלא דגבורה וה"י בעמודא דאמצעייתא יו"ה בנצח בהוד הי"ו ביסוד וי"ה אילנא דאחיד לון כלהו תפארת עין עושה פרי (בראשית א יא) ובגין דא (קהלת יא ג) מקום שיפול העץ שם יה"ו</p>	<p>ופנה למעלה ביה"ו לימין של חסד, בה"י לשמאל של גבורה, וה"י בעמוד האמצעי, יו"ה בנצח, בהוד הי"ו, ביסוד וי"ה. האילן שאוחז את כולם תפארת עץ עושה פרי, ולכן מקום שיפול העץ שם יה"ו.</p>
<p>ואוף הכי בכל הוי"ה ה' בתראה שלמים לה ולכל הוויין דאחידן בה כנוונא דא יה"ו עם ה' יהו"ה הוי"י עם ה' הוי"ה והי"ה ואוף הכי שאר הוויין ואינן ה"י אתון דשית סמרין דכלילין בצדיק חי עלמין² ועם ה' אתעביד חי"ה ורוא דמלה איהי ה' כגון תיבת נח³ דאתכניש בה מכל מין ומין דאינן שנים שנים⁴ שבעה שבעה לקרבנא שנים שנים ארבעה שבעה שבעה ארבעה עשר הא י"ה והתיבה ה' בה אשתלים היה</p>	<p>וכמו כן כאן בכל הויה ה' אחרונה שלמים לה, ולכל ההויות שאחוזים בה, כדוגמא זה יה"ו עם ה' יה"ה, הו"י עם ה' הויה, וה"י עם ה' והי"ה, וכמו כן כאן שאר ההויות, והם ח"י אותיות של ששת הצדדים שכלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה חי"ה. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח, שכנס בה מכל מין ומין, שהם שנים שנים, שבעה שבעה לקרבן, שנים שנים ארבעה, שבעה שבעה ארבעה עשר, הרי י"ח, ותיבה ה', בה נשלמת חיה.</p>
<p>(ס"א פתח ואמר (שיה"ש ה א) באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בתלת שלומות בתלת פדיונות דאיהו ו' בחושבן ו' ואיהו סלם דחלמא דיעקב כליל ו' ספיראן מוצב ארצה (בראשית כח יב) שכינתא תתאה ודא ה' תתאה וראשו דא י' ביה איהו צדיק שביעי⁵ מגיע השמימה דא אימא עלאה ודא ה' עלאה דמסטר⁶ דחלמא ה' שלמא על י' דאיהו רישא דסולמא ה"י מן אלהים⁷ ובגין דא (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים וגו'⁸ ולא מלאכי יהו"ה אתון כסדרן עולים בחולם⁹ דאיהו כתר</p>	<p>(פתח ואמר באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ולכן תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו', והוא הסולם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מוצב ארצה שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה, וראשו זה י', בו הוא צדיק שביעי מגיע השמימה, זו האם העליונה, וזו ה' העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסולם, ה"י מן אלהים, ולכן והנה מלאכי אלהים עולים וגו'. ולא מלאכי יהו"ה, האותיות כסדרן עולות בחלום, שהוא כתר על ארבע אותיות</p>

¹ למעלה בנצח – כצ"ל, והשמות מוטעין כאן ועי' בספר יצירה [(פ"א מ"ג) בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש, וקבעם בשמו הגדול, וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו, שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בו"ה, שמונה חתם מערב ופנה לאחוריו וחתמו בוה"י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביה"ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהר"ן], והכלל דבימין מתחילין ביה ובשמאל בה' ובאמצע בו' והצירופין (יהל אור). עי' לקמן רמג ע"ב (לש"ו), שם איתא שוה"י ביסוד, ועי' שביבי נוגה. ועי' הערה א' בסוף הספר.

² שמעתי בשם מורי הרב זלה"ה על ענין זה כי ששה צרופי שם יה"ו אשר בשית סטרין אם תחבר בכל הויה מהם אות ה' אחרונה יהיו ששה הויות שהם בגימטריא יוס"ף שהוא ביסוד חי עלמין (שער מאמרי רשב"י). וכל אלו השמות דחי' אותיות הם כלולים בהיסוד, שלכן נקרא היסוד ח"י עלמין, כמ"ש הגר"א בספר יצירה שם (פרק א משנה י"ג סוף אופן א' יב ע"ב) וכן הוא בזוה"ק (פרשת ויקרא יז ע"א ופ' פנחס רמג ע"ב ובתיקונים טז ע"ב). ושורש כל אלו הי"ח הוא הח"י משחתיך דשם הו"ה דעיינן (ביאורים ח"ב פ ע"ד).

³ שתיבה היא מלכות ונח יסוד (יהל אור).

⁴ שהוא הו"ה פשוטה ו"ה עם ר"ה שנים שנים ועוד פשוטו עם מלאו שהן ז' ז' כידוע (יהל אור).

⁵ ר"ל י' על הו' הוא ז' ולכן נקרא צדיק שבת שביעי והוא מסט' דגא דסת' כמ"ש (יהל אור).

⁶ והו"ה שבכאן הוא הו"ה (יהל אור).

⁷ א' בכתר פלא, ל' חכמה, ה' בינה, י' יסוד כנ"ל, מ' מלכות (יהל אור).

⁸ עי' הערה ב' בסוף הספר.

⁹ ר"ל יסוד (יהל אור).

<p>על ד' אתון דאתפשטותא דלהון מחכמה עד מלכות קדישא בגין דחכמה איהו י' בינה ה' שית ספיראן ו' מלכות ה' בתראה חולם כתר על כל אתון (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>שהתפשטות שלהן מחכמה עד המלכות הקדושה, משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה, חולם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>זהר</p>	
<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם רבי אבא פתח (שיר א ז) הגידה לי שאהבה נפשי וגו' אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו' הני קראי אוקמוה חבריא במשה! בשעתא דהוה סליק מעלמא דאמר (במדבר כז טז) יפקוד יהוה אלהי הרוחות לכל בשר וגו' אשר יצא לפניו וגו' ושינינו שזה נאמר על הגלות.</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, רבי אבא פתח (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החברים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניו וגו', ושינינו שזה נאמר על הגלות.</p>
<p>ותא הוי הני קראי כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא הגידה לי שאהבה נפשי כמה דאת אמר (שיר ג ג) את שאהבה נפשי ראיתם ולמלכא קדישא אתמר אנת שאהבה נפשי איכה תרעה בספרא דרב המנונא סבא אמר כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח ביה בקודשא בריך הוא³ כביכול קודשא בריך הוא בשלימו ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין זן ליה)⁴ לגרמיה מההוא יניקו דחלבא⁵ (ס"א דמלכא) דאימא עלאה ומההוא יניקו דאיהו יניק אשקי לכל שאר אחרנין ויניק לון</p>	<p>ובא וראה הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש, הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר ג) את שאהבה נפשי ראיתם, ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב המנונא סבא אומר כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הקדוש ברוך הוא בשלמות ורועה ברצון אותו, (ואת האחרים הוא זן) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק משקה את כל שאר האחרים ומניק אותם.</p>
<p>ואוליפנא דאמר רבי שמעון כל זמנא דכנסת ישראל אשתכחת בקודשא בריך הוא קודשא בריך הוא בשלימו בהווא ברכאן ביה שריין ונפקין מניה לכל שאר אחרנין וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא⁶ כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין וריא דמלתא בכל אתר דלא אשתכח דבר ונוקבא ברכאן לא שראן עלוי ועל דא קודשא בריך הוא געי ובכי כמה דאת אמר (ירמיה כה ל) שאג ישאג על נוהו⁷ ומאי</p>	<p>ולמדנו שאמר רבי שמעון כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא בשלמות בשמחה, שריות בו ברכות, ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין כנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים. וסוד הדבר בכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על</p>

¹ פי' שמשו רבינו ע"ה אמר להקב"ה הגידה לי אתה שאהבה נפשי אותך איכה תרעה, דהיינו מי הוא שאתה ממנה אותו פרנס על הציבור (מ"מ).

² פי' כדמפרש, ות"ח דהניא קראי וכו' (מ"מ).

³ עי' כל הענין בארוכה לקמן עד ע"ב (לש"ו).

⁴ ולאחרי קביל (י"ג זן ליה) (אור יקר).

⁵ נמחק צלור יקר וגורם את המוסגר.

⁶ מ"ש הרב [מטי ולא מטי פרק ד] בסוד הצדיק אבד, הוא בזוה"ק בראשית (נה ע"ב) נח (סז ע"א) ופ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) פ' בשלח (נז סע"א) פ' בהעלותך (קנ ע"ב), ועי' פ' ויקרא (ז ע"א) ופ' אחרי (עד ע"ב) (ביאורים ח"ב סח ע"ג).

⁷ פי' שואג על המלכות שהיא נוהו (מ"מ).

נוהו, ומהו אומר, אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.	אומר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'
ובשעה	ובשעתא
	יז/ב
שכנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו הגידה לי שאהבה נפשי, אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה, איך תזון את עצמך מעומק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון, איכה תרביץ בצהרים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד, ואני הייתי נזונית ממך בכל יום ונשקית, ומשקה את כל אותם התחתונים, וישראל נזונו בי.	דכנסת ישראל נפקת בגלותא אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי אנת רחימא דנפשא ² אנת דכל רחימו דנפשי בך איכה תרעה איך תזון גרמך מעמיקא דנחלא ³ דלא פסיק איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה ⁴ איכה תרביץ ⁵ בצהרים איך תזון לכל אינון אחרנין ⁶ דאשתקיין מגך דתירא ⁷ ואנא הוינא אתזנא ⁸ מגך בכל יומא ומתשקיא ואשקינא ⁹ לכל אינון תתא ¹⁰ וישראל אתזנו בי ¹¹
ועכשיו שְׁלַמָּה אָהִיָּה פְּעֻטָּיָה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו בידי על עדרי חבריך, איך אעמוד עליהם, ולא אהיה רועה להם וזנה אותם, עדרי חבריך אלו הם ישראל, שהם בני האבות, שהם המרכבה הקדושה למעלה.	והשתא שלמה אהיה כעוטיה איך אהוי מתעטפא בלא ברכאן כד יצטרכו ¹² אינון ברכאן ולא ישתכחו בדי על עדרי חבריך האיך איקום עליהו ¹³ ולא אהיה רעיא להו וזנא להו עדרי חבריך אלן אינון ישראל דאינון בני אבהן דאינון רתיכא קדישא לעילא
אמר לה הקדוש ברוך הוא, תעזבי את שלי, שהרי שלי הוא דבר סתום מלהודע, אבל אם לא תדעי לך לעצמך, הרי לך עצה, היפה בנשים, כמו שנאמר	אמר ליה קודשא בריך הוא שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע אבל אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עיטא היפה בנשים כמה דאת אמר (שיר א טו) הנך יפה

¹ פי' בחי' ירושלים נק' ביתי, ובחי' ציון נק' היכלי, והם יסוד ומלכות דנוק' כנודע (מ"מ).
² ואם תאמר, למה בחינת נפש ולא בחינת גוף. אמר אנת "דכל רחימו דנפשא", פי' באותה בחינה יש חשק לו ולשאר הספירות, מפני שמקבלת מכולם. אמנם בחי' נפש אינה מקבלת מזולתו, ולכן "כל רחימו דנפשי בך" ולא לספירה אחרת כלל (אור יקר).
³ היינו הבינה האחוזה בחכמה (אור יקר), פי' בינה (מ"מ).
⁴ היינו מה שמאיר הכתר בחכמה, והכתר "עדן עילאה" בבחינת חכמה הנעלמה בו, שהוא נמשך לחכמה בסוד חכמות בחוץ תרונה, עדן עילאה ועדן תתאה, תרי מוחי (אור יקר). אבא (מ"מ).
⁵ לשון תרביץ החצר, לשון רביבי מים המשקים מקום היבש הצמא, וזהו שאמר "איך תזון לכל אינון כו". ומלת "צהרים" לשון אורות, שהם שאר הספירות למטה ממנו. ואפשר שהת"ת נקרא צהרים, שהוא בין בוקר דאברהם וערב דיצחק, ועל שם שיונקים ממנו נקראים על שמו צהרים, וז"ש "לכל אינון וכו" (אור יקר).
⁶ ולפי זה, איכה תרביץ, דהיינו כמו המכבד ומרביץ, דהיינו שממתיק הדינים שמתעוררים בצהרים, ובזה ממשיך ז' א שפע לכל הספירות ולמלכות ולבי"ע (מ"מ).
⁷ שאין להם מקום אלא ממך, ונקראים צהרים על שמך, עוד דייק לשון "תדירא", שהם מאירים תדיר כצהרים, איך יעמדו עתה אפילו רגע אחד בלי אור, אחר שהיו צהרים מאירים תדיר (אור יקר).
⁸ היינו בחי' שפע מזונה ממש, שע"י היא מתפרנסת ומעמדת עצמה, שלא תהיה סוכת דוד הנופלת. ואפשר שבחי' זו נכללת באומר "שלמה אהיה כעוטיה" (אור יקר).
⁹ "אתזנא" הוא מזון, "ומתשקיא" הוא שפע המתרבה לה להשקות נטיעות הגן שבה, והוא תוספת על המזון. ואפשר שתי בחינות בסוד אכלו רעים שתו ושכרו, אכילה ושתיה (אור יקר).
¹⁰ נטיעות הגן, ובכללם השרים הממונים על פקודת העולם, ובכללם שרי האומות מקבלים ממנה, כל א' לזון ולפרנס אומה שלו, ולכן כנה אותן בשם השקאה, לא בשם מזון, מפני שהוא יוצא לשני (אור יקר).
¹¹ שאינם נזונים מהשרים אלא מהשכינה, ולא נקט בהו אשתקיין, מפני שאינם נותנים לאחרים אלא זנים עצמם (אור יקר).
¹² לתקן מלת אהיה, ולא אמר שלמה אני, עם היות שכבר היתה יוצאת בגלות, אלא אהיה (אור יקר).
¹³ היינו מלת על עדרי, ועיינו שולחה אמכם, גלו לבבל שכינה עמהם וכו', והם עדרים שצריכים רעיה והיינו מילת "עדרי" (אור יקר).

<p>רעיתי צאי לך בעקבי הצאן אליו אינון צדיקיא דאינון נדשין בין עקבין ובגיניהון יהיב לך הילא לקיימא (ועל כל דא) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים (שיה"ש א ח) אליו אינון תנוקות של בית רבן דעלמא מתקיימא בגיניהון ויהיבין הילא לכנסת ישראל בגלותא משכנות הרועים אליו בתי רבן! אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא התורה.</p>	<p>הנך יפה רעיתי, צאי לך בעקבי הצאן, אלה הם הצדיקים שהם נדשים בין העקבים, ובשבילם נתן לך כח לעמוד, (ועם כל זה) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלו הם תינוקות של בית רבן, שהעולם מתקיים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרועים אלו בתי רבן, מקום בית המדרש שתמיד נמצאת בהם התורה.</p>
<p>דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנוש וגו' (שם) תא חזי בשעתא דצדיקיא אשתכחו בעלמא ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא יכלא כנסת ישראל לקיימא עמהון בגלותא ואי לאו כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא ואי זכאין אשתכחו אינון אתפסן בקדמיתא ואי לאו אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון מתפסין בקדמיתא וקודשא בריך הוא סליק לון מעלמא אף על גב דלא אשתכח בהו חובה</p>	<p>דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנוש וגו', בא וראה בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואותם תינוקות של בית רבן נמצאים ועוסקים בתורה, כנסת ישראל יכולה לעמוד עמם בגלות, ואם לא כביכול היא והם אין יכולים להתקיים בעולם, ואם נמצאים צדיקים, אז הם נתפסים בראשונה, ואם לא אותם הגדיים שהעולם מתקיים בשבילם נתפסים בראשונה, והקדוש ברוך הוא מסלק אותם מן העולם, אף על גב שאין נמצא בהם חטא.</p>
<p>ולא דא בלחודוי אלא רחיק ממנו את ישראל ואתגליא בגלותא הדא הוא דכתיב (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח² יחטא לאשמת העם אמאי יחטא לאשמת העם חובי עלמי דגרמו האי לאשמת העם ודאי³ ולא לאשמה דיליה⁴ יחטא יגרע טוביה ודאין דיניה בכלא כמה דאת אמר (מ"א א כא) והייתי אני ובני שלמה חטאים דבר אחר אם הכהן המשיח דא קודשא בריך הוא⁵ כדקאמרן יחטא יגרע מן כנסת ישראל⁶ ומעלמא דלא יהיב לון ספוק ברכאן אמאי איהו לאשמת העם ודאי בגין חובה דעמא היא</p>	<p>ולא זה בלבד אלא מרחיק ממנו את כנסת ישראל, וגולה לגלות, זהו שכתוב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, למה יחטא לאשמת העם, משום חטאי העולם שגרמו את זה. לאשמת העם ודאי, ולא לאשמתו. יחטא, יגרע טובו ודן דין בכל, כמו שנאמר (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים. דבר אחר אם הכהן המשיח, זה הקדוש ברוך הוא כפי שאמרנו, יחטא יחסר מכנסת ישראל ומהעולם, שלא נותן להם סיפוק {מספיק} הברכות, למה זהו לאשמת העם ודאי, זה בשביל החטא של העם.</p>
<p>אם הכהן המשיח יחטא (ויקרא ד ג) רבי יצחק פתח (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, הפסוק הזה קשה, כך היה צריך לכתוב זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מה זה "ליצחק", אלא כך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא בכלל של הימין, שהימין הזה</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא, רבי יצחק פתח (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, הפסוק הזה קשה, כך היה צריך לכתוב זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מה זה "ליצחק", אלא כך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא בכלל של הימין, שהימין הזה</p>

¹ ולפי זה פי' הכתוב "ורעי את גדיותיך", ורעי בשביל תינוקות של בית רבן שעוסקים בתורה, שהם יהיבין הילא לכנסת ישראל בגלותא, ועוד ורעי על משכנות הרועים, החכמים הגדולים הרועים בהוראות (מ"מ).

² פי' מלכות (מ"מ).

³ פי' אם הכהן שהוא מלכות נגרע ממנה הארותיה, וזהו יחטא, היינו בשביל אשמת העם (מ"מ).

⁴ ר"ל אינו כמו קטרוג הלבנה, שהיא גרמה לעצמה לשיגרע אורה (מ"מ).

⁵ ד"א (מ"מ).

⁶ פי' שה"א סלק הארתו ממלכות ובי"ע (מ"מ).

<p>ימינא אתתקנת לעלמין לאכללא ביה שמאלא ועל דא לא פליגי בגין לאכללא ליה ביה באברהם ובגין כך לאברהם ליצחק (דייקא) כללא חד (אבל) ולישראל דהא בתרוייהו אחיד לון בגדפוי (ס"א בכתפוי) והוא שלים בכלא</p>	<p>מתוקן לעולמים להכליל בו את השמאל, ועל כן לא חילק כדי להכליל אותו באברהם, ולכן לאברהם ליצחק (דוקא) כלל אחד, (אבל) ולישראל שהרי הוא אחוז אותם בכנפיו (בכתפיו), והוא שלם בכל.</p>
<p>אשר נשבעת להם כך (שמות לב יג) אומאה אומי קודשא בריך הוא לאבהן באבהן דלעילא³² דהא הוא דכתיב אשר נשבעת להם כך באינין דלעילא באינין דשראן כך ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו' אשר אמרתי אשר אמרת מבעי ליה⁴ אלא קודשא בריך הוא אמר כך לאבהן זמנא ותרין זמנין אשר אמרתי דצביתי ברעו נפשי דהא אמירה רעותא הוא דהא הוא דכתיב (מ"א ח יב) אדני אמר לשכון בערפל ועוד (ש"ב כ ד) מה תאמר נפשך ואעשה לך ונחלו לעולם מאי לעולם עולם דלעילא דאחידא⁵ ביה⁶ ההיא ארץ ואתונת מההיא עולם ואי האי ארץ אתרכת⁸⁷ במאי הוא לאשמת העם הוא דהוי</p>	<p>אשר נשבעת להם כך, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא לאבות באבות שלמעלה, זהו שכתוב אשר נשבעת להם כך, באותם שלמעלה, באותם ששורים כך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו', "אשר אמרתי" היה צריך להיות "אשר אמרתי", אלא הקדוש ברוך הוא אמר כך לאבות פעם ופעמיים אשר אמרתי שרציתי, ברצון נפשי, שהרי אמירה זהו רצון, זהו שכתוב (מלכים א ח) אדני אמר לשכון בערפל, ועוד מה תאמר נפשך ואעשה לך ונחלו לעולם. מה זה "לעולם", העולם שלמעלה שאחזה בו אותה ארץ, ונזונית מאותו עולם, ואם הארץ הזו מתגרשת, במה זה, לאשמת העם הוא נהיה.</p>
<p>רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא דא כהן דלתתא דאתקן לעבודה ואשתכח ביה חטא לאשמת העם הוא דהוי ודאי ווי לאינין דסמיכין עליה</p>	<p>רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא, זה הכהן שלמטה שנתקן לעבודה ונמצא בו חטא, זה ודאי לאשמת העם, אוי לאותם שסומכים עליו.</p>
<p>יח/א</p>	
<p>כנוונא דא שליחא דצבורא דאשתכח ביה חטא (בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמי קודשא בריך הוא) ווי לאינין דסמיכין עליה אמר רבי יהודה וכל שכן כהנא דכל ישראל ועלאין ותתאין בלהו אחידן (נ"א מחכאן)</p>	<p>כדוגמא זה שליח צבור שנמצא בו חטא, (משום שהעם לא נמצאו צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא), אוי לאותם שסומכים עליו. אמר רבי יהודה וכל שכן הכהן, שכל ישראל והעליונים והתחתונים כולם אחוזים (מחכים)</p>

¹ פי' לא אמר "וליצחק" בו', דהיינו שיצחק אינו נכלל באברהם, אלא תמיד כלולה הגבורה עם החסד (מ"מ).

² כצדקה דלעילא נמחק צמ"מ, וכמקומו איתא דלעילא בלא.

³ פי' הם אבות העולם, שנשבע להם הקב"ה בחג"ת דז"א כדמפרש, והאי דאמר דלעילא, לפי שהם עליונים על כל הצדיקים, שהם ראשית האמונה. א"נ לאבהן דלעילא הם חג"ת, ונשבע להם בחב"ד, וז"ש באינין דלעילא באינין דעמך (מ"מ).

⁴ פי' קס"ד שהם דברי משה רבינו ע"ה, שאמר להקב"ה וכל הארץ וכו', וא"כ אשר אמרת מבעי ליה. ותירץ, אלא הקב"ה אמר, דהיינו מ"ש וכל הארץ הזאת אשר אמרתי, משה אומר נוסח דבריו של הקב"ה, שהיה אומר לאבות העולם בלשון הזה, וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אליכם כמה פעמים אתן לזרעכם (מ"מ).

⁵ לאחילת (מ"מ).

⁶ והיינו ז"א הנק' עולם, ומלכות אחזה בו וניזונת ממנו, ושיעור הכתוב "ונחלו לעולם", היינו ארץ הנזכר, שרומזת למלכות מחברים ומאחזים אותה עם הז"א הנק' עולם, וזהו ונחלו לעולם (מ"מ).

⁷ פי' רבי יצחק ס"ל אם הכהן המשיח היא מלכות, כפירושא קמא דלעילא (מ"מ).

⁸ אתצרכת (מ"מ).

<p>ומצפאן לאתברכא על ידוי דהא תנינן בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין ולקרבא קרבנא עלאה כלא אשתכחו בברכתא ובחדוותא ימינא שארי לאתערא שמאלא אתכליל בימינא וכלא אתאהיד ואתקשר דא בדא ואתברכן כלהו כחדא אשתכח דעל ידא דכהנא מתברכאן עלאי ותתאי והא אוקמוה ובגין כך בעי לקרבא קרבנא עליה בגין דיתכפר חוביה</p>	<p>ומצפים להתברך על ידו, שהרי שנינו בשעה שהכהן מתחיל לכוון דברים ולהקריב קרבן עליון, הכל נמצאים בברכה ובשמחה, הימין מתחיל להתעורר, השמאל נכלל לימין, והכל נאמר ונקשר זה עם זה, וכולם מתברכים כאחד. נמצא שעל ידי הכהן מתברכים העליונים והתחתונים, והרי פרשוה, ולכן צריך להקריב קרבן עליו כדי שיתכפר חטאו.</p>
<p>אמר רבי יוסי הא תנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דבר נש כד קריב קרבנא השתא דאיהו חטי מאן מקריב עליה ומאן יכפר עליה אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה הא איהו אתקלקל ולא איהו כדאי דיתברכון עליה עילאי ותתאי תתאי לא יתברכון על ידיה כל שכן עלאי</p>	<p>אמר רבי יוסי הרי שנינו שעל ידי הכהן מתכפר חטאו של אדם כשמקריב קרבן, עכשיו כשהוא חוטא מי מקריב עליו ומי יכפר עליו. אם תאמר שהוא מקריב על נפשו, הרי הוא התקלקל ואינו כדאי שיתברכו עליו עליונים ותחתונים, התחתונים לא יתברכו על ידו כל שכן העליונים.</p>
<p>אמר רבי יהודה ולא והא כתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו אמאי בעיא לכפרא עליה בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה דכתיב וכפר בעדו אמר רבי חייא הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא וההוא דאקרי סגן ידיעא בגין כך כהן אחרא קא מקריב קרבניה בקדמיתא וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה בתר דכהנא סליק לההוא אתר לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה ולא אתכפרא חוביה ועל דא אחרא קא מקריב עליה קרבניה כיון דאחרא הוא מקריב ולא מסתפקין כל כך על ידיה לבתר איהו מקריב ואינן עלאין כלהו מתחברין לכפרא חוביה ומלכא קדישא אסתכס על ידיהו כגוונא דא המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו</p>	<p>אמר רבי יהודה ולא, והרי כתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו. למה צריך לכפר עליו, משום שהוא חטא, יכפר על עצמו, שכתוב וכפר בעדו. אמר רבי חייא הרי ידוע באיזה מקום נקשר הכהן הגדול ובאיזה מקום נקשר כהן אחר, ואותו שנקרא סגן ידוע, לכן כהן אחר כשמקריב את קרבנו בראשונה, ומעלה אותו עד אותו מקום שנקשר בו, ואחר שהכהן עלה לאותו מקום, לא מעכבים אותו לעלות למקומו ולכפר על חטאו. ולכן אחר מקריב עליו את קרבנו. כיון שאחר הוא המקריב, ולא מסתפקים כל כך על ידו, אחר כך הוא מקריב, ואותם העליונים כולם מתחברים לכפר את חטאו, והמלך הקדוש מסכים על ידו, כדוגמא זה המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.</p>
<p>רבי אלעזר ורבי אבא הווי יתבי אמר רבי אלעזר חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש¹ אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם לדכאה ליה² דרבי שמעון הוה אמר הכי</p>	<p>רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר ראיתי את אבא ביום ראש השנה ויום הכפורים שאינו רוצה לשמוע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קודם לטהר אותו,</p>

¹ אפילו שיהיה השליח צבור עצמו או חכם גדול, קאים עליה, רשב"י, תלת יומין, השליח צבור היה עומד עליו. וג' ימים הם בסוד נה"י, שהם סוד מלכויות זכרונות ושופרות, שהם תיקון הנוק' וכדאיתא בריש מאמר הפסיעות (רמ"ז).

² וענין הטהרה היה מפני שידוע שאלה הימים הם ימי דין, וצריך להתעצם שלא יתאחו ח"ו החיצונים ולגרשם מעל הקדושה, וזה בין בוידויים ותשובה ובין ביחודים שהיה מוסר להם, כעין דנוצר חסד לאלפים, וכעין דב' אלק"ם בנקודותם וכיוצא בהם (רמ"ז).

<p>בצלוחא דהאי בר נש דאנא מרכינא¹ אתכפר עלמא וכל שכן בתקיעה² דשופרא דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעה דתנינן רבי ייסא סבא אמר הני תקיעתא כסדרן³ קדמאה כלילא מכלא⁴ תנינא חדא כסדרא וחדא כסדרא⁵ גבורה גדולה בינייהו תליתאה חד הכא וחד הכא גבורה ביניהו⁶</p>	<p>שרבי שמעון היה אומר כך, בתפלת האדם הזה שאני מטהר מתכפר העולם, וכל שכן בתקיעת השופר, שאינו מקבל תקיעה של אדם שאינו חכם לתקוע בסוד התקיעה, ששנינו רבי ייסא סבא אומר התקיעות הללו כסדרן, הראשונה כלולה מהכל, השניה אחת כסדר ואחת כסדר, גבורה גדולה, ביניהם שלישית אחת כאן ואחת כאן וגבורה ביניהם.</p>
<p>פוסקא סלקא⁷ קומטרא⁸ נחתא⁹ חד תקיפא¹⁰ וחד רפיא¹¹ והא אוקמוה¹² ואינון עשרה ואינון תשע חד כללא דכלא ובהאי יומא מתעטרא יצחק והוא רישא לאבהן בהאי יומא כתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון הטאים בהאי יומא יצחק אתעקד ועקיד כלא ושרה מלילת (ס"א מיללת) וקול שופרא תקיף לחדא</p>	<p>ההפסק עולה והקימוט יורדת, אחת קשה ואחת רפה, והרי פרשוה, והן עשר, והן תשע כלל אחד של הכל. וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות, ביום הזה כתוב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, ביום הזה יצחק נעקד, ועקד הכל, ושרה מדברת (מִלֵּלַת) וקול שופר חזק מאד, אשרי חלקו של מי שעובר</p>

¹ ידוע שיש נשמות מקוריות שהן כוללות כללות גדול ולכן תיקון שלהם מועיל לכל העולם, ויש נשמות פרטיות שצריכות לתיקון פרטי השייך להם, וכנודע אצלנו שהרב זלה"ה היה מוסר כוונות פרטיות לכמה מתלמידיו, אבל קבלנו שכל אותן שמסר לרח"ו זלה"ה מועילות לכל אחד ואחד, וזה להיות מבחינת היסוד שהוא כולל הכל, דכל אקרי, וכל שכן הרשב"י שהיה בסוד כוללות הדעת, ולזה היה מטהר בתחילה לאותו השליח ציבור בייחודים פרטיים השייכים לו ואחר כך היה מלמדו יחודים כוללים משלו, ולכן היה אומר האי בר נש דאנא מדיכנא, הרי פרט וכלל, ובזה אתכפר עלמא כולו (רמ"ז).

² משום שבשופר יש כוונה פרטית למלכות וכמ"ש בסמוך גבי ואינון עשרה וכו'. ויש כוונות כוללות לזעיר ולאח ורחל וליחוד א"א, וכנגד זה אמר ברזא דתקיעה, כי הנה תכלית התקיעה בקיצור הוא לזווג א"א בסוד תקיע"ה. ועוד להמשיך הז' הבלים אל יסוד אימא שהיא עצמות השופר, וכל זה נרמז ברזא שה"ס זווג וייחוד (רמ"ז).

³ זהו סדר התקיעות בדרך יושר וכללות ליודעים (רמ"ז).

⁴ הרי זה כלל גדול דקיימא לן תשר"ת היא בראש זעיר שבו מושפעים כחב"ד (נ"א משפיעים בחב"ד) דידיה כל הד' מוחין כנודע אצלנו, וזה אחר שעשינו זווג לא"א, וגם נמשכות אורות למלכות בשברים. ועוד כי שברים ה"ס דיני לאה ותרועה דיני רחל והוא כוללם, והרי בשלימות כלילא מכלא (רמ"ז).

⁵ זהו ס' תש"ת שהוא להמתיק דיני לאה שהיא כנגד חג'ת שמשם היא נבנית, וחג'ת ה"ס א"ל אלקי"ם הו"ה, ולכן שתי הפשוטות משני קצוות הגבורה שהיא בינייהו (רמ"ז).

⁶ היינו תר"ת, שהוא להמתיק דיני רחל ולתת לה מוחין שהם חב"ד דילה, וח"ב הם מאירים מנ"ה שהם חסדי דוד, ולכן ממתיקים דעת שלה שהוא גבורה כנודע, ולפי שאין הוד חסד ורחמים מטבעו אלא מפני החסד המתפשט בו, לכן לא אמר כאן כסדרא כמ"ש בחג'ת שסדרם הוא כן, א"ל מצד זה והו"ה מצד זה ואלק"ם באמצע (רמ"ז).

⁷ מצאתי כתוב, ממונה, ובזוהר הרקיע גריס פיסקא, דהיינו לשון שברים ופסקי. ואמר "סלקא", משום דגופא דלאה נבנית מחג'ת ומוחיה מכנגד חב"ד דזעיר בסוד נשיאות כפיים, אבל תר"ת נחתא, שכן מתחלת (נ"א מתחלקת) מנה"י ויורדת משם ולמטה (רמ"ז). הוא שברים דתש"ת שהם פיסקי פיסקי. ואמר "סלקא", מפני ששרש לאה הוא בעורף קשר של תפילין (רמ"ז).

⁸ קוטרלא (כמ"ז).

⁹ היא התרועה דסי' תר"ת והיא יורדת לנה"י. קוטרלא לשון קשר, שכן התרועה הטרמוטין שלה הם מקושרים זה בזה בלי הפסק, וכן בתיקונים נה ע"ב אמר, תרועה שלשלת (רמ"ז).

¹⁰ שברים, דינא קשיא, היא לאה כידוע, ולכן פסקיה ולא במהירות (נ"א באריכות) (רמ"ז).

¹¹ היא תרועה דינא רפיא ולכן היא במהירות (רמ"ז).

¹² רוצה לומר כמה טעמים יש למה שדינים לאה תקיפים ושל רחל רפים, כי לאה במקום החסדים המכוסים ורחל במקום הנגלים, וגם לאה היא מאחורי בינה שנפלו בעת השבירה (נ"א השברים) ורחל נקודה עיקרית. באופן שקיצור הדברים הוא שבתחילה אמר סוד סדרן תשר"ת כלל ותש"ת ותר"ת פרט, אחר כך אמר פוסקא וכו', והוא ענין המוחין שמקבלות שתי הנקבות, כי לאה היא עולה לקבלם אחר שנבנה מגופה מחג'ת, ורחל יורדת, פי' שהוא בדרך אור ישר מתחלת מן הראש ומתפשטת עד סיום כל פרצופה. וגם זה טעם אחר למה שדיני לאה תקיפין, שהוא על דרך אור חוזר ממטה למעלה, ורחל אור ישר (רמ"ז).

<p>זכאה חולקיה מאן דעבר בינייהו ואשתזיב מנייהו</p>	<p>ביניהם וניצל מהם.</p>
<p>אמר רבי אבא בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא (נ"א באברהם) אימתי אתקשר בשעתא דכתיב (בראשית כב ט) ויעקוד את יצחק בנו וגו' אמר רבי אלעזר בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דכתיב (שם א) והאלהים נסה את אברהם מאי נסה כמה דאת אמר (ישעיה מט כב) ואל עמים ארים נסי (שמות יז טו) ויקרא שמו יהויה נסי מאי קמשמע לן בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים הדא הוא דכתיב (בראשית כ בא) והאלהים נסה את אברהם והאלהים דייקא ודא הוא (בראשית לא מב) ופחד יצחק</p>	<p>אמר רבי אבא, לכן קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק למטה, ונקשר באותו שלמעלה (באברהם). מתי נקשר בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקוד את יצחק בנו וגו', אמר רבי אלעזר ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם, מה זה נסה, כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי, (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו, משום שהימין נתקן ונשלם, זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם, והאלהים בדיוק, וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.</p>
<p>רבי אבא אמר כתיב (תהלים עה ח) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים כי אלהים שופט אלמלא דאעבר דינא דיצחק באתר דיעקב שארי (ס"א ואתסי) ואתכסי (ס"א ואתסחי) (ס"א ואתבסם) תמן ווי לעלמא דיערע בדיניה ורזא דמלא (ישעיה סו יז) כי באש יהו"ה נשפט ודא הוא אתבסמותא דעלמא וכיון דעאל באתרא דיעקב ויעקב אחיד</p>	<p>רבי אבא אמר כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים, כי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שיעקב שורה (ונרפא) והתכסה (ורוחץ) (והתבשם) שם אוי לעולם שיפגש בדינו, וסוד הדבר (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט, וזהו התבשמות של העולם. וכיון שנכנס למקומו של יעקב, ויעקב אוחד</p>
<p>יח/ב</p>	
<p>ביה כדין שכיך אשא¹ ואצטננו גומריה² לבר נש דהוה רגיז³ וחגר וזיין גרמיה⁴ ונפק ברונזיה⁵ לקטלא לבני נשא⁶</p>	<p>בו, אזי האש שוככת {נשקט}, והגחלים מצטננים. (משל) לאדם שהיה רוגז וחגר ושם עליו כלי זין {זיין את עצמו}, ויצא ברוגז להרוג אנשים.</p>
<p>חד חכימא⁷ קם על פתחא⁸ ואחיד ביה אמר אלמלא⁹ לא אחיד בי ואתתקף בי הא קטולא בבני נשא¹⁰ אשתכה בעוד דאתתקפו דא בדא¹¹ ואחיד דא בדא¹² אצטנן רוגזיה על</p>	<p>חכם אחד עמד על הפתח ואחז בו, אמר אלמלא לא החזיק בי ותפס אותי הרי היה נמצא הרג של אנשים. בעוד שהחזיקו זה בזה ואחזו זה בזה, הצטנן</p>

¹ שהוא דין הגבורה (אור יקר).
² שהם כחות הדין הנדלקים מאש הגבורה, וכיון שהאש הנשפע אליהן אש נחה מצננות מחוזק דין פעולתם, והם הם מארי דיללה ומארי דיבבא דקאמרן בכמה מקומות (אור יקר).
³ סוד הגבורה (אור יקר).
⁴ היינו כחות הדין שהם ג"כ מתעוררים לפעול על ידי אשא (אור יקר).
⁵ בתוקף הדין שבה (אור יקר).
⁶ מפני שאינם זכאים והדין מחייבם (אור יקר).
⁷ ת"ת (אור יקר).
⁸ שהוא על המלכות, שדרך בה מוצא הדינים מהגבורה, ואינו נותן כח אל הגבורה לפעול על ידו, שהוא בעל הפתח, בעל המלכות, ואינו רוצה שיפעול על ידו, ויצא בפתחו עד שיתרצה. והגבורה מוכרחת לקיים גזרתו, וזהו שאמר "קם על פתחא" (אור יקר).
⁹ שאין ענין זה אלא דווקא בהיות הגזרה קשה יותר מדאי, אבל דין רפה מתנהג העולם בו (אור יקר).
¹⁰ סתם הורג רעים וטובים ח"ו, כדפי' רז"ל משנתן רשות וכו' (אור יקר).
¹¹ בתחלה מקטרגין דין ורחמים, אח"כ נכללים (אור יקר).
¹² ואח"כ (אור יקר).

<p>דנפק לקטלא נפק לאוכחא² מאן סביל רונזא³ ותוקפא דדינא דההוא בר נש הוי אימא דא דקאים אפתחא</p>	<p>רגזו, על שיצא להרוג, יצא להוכיח. מי סובל את הרוגז וחוזק הדין של אותו אדם, הוה אומר זה שעמד על הפתח.</p>
<p>כך אמר קודשא בריך הוא⁴ לישראל⁵ בני לא תדחלון הא אנא קאים על פתחא אבל אזדרו בהאי יומא והבו לי חילא⁶ ובמה בשופר דאי אשתכח קול שופר⁷ בדקא יאות ומכווני ביה לתתא⁸ ההוא קלא סליק וביה מתעטרי אבהו⁹ וקיימי במשכניה דיעקב¹⁰ ועל דא בעי לאזדהרא¹¹ בשופרא ולמנדע¹² בההוא קלא ולכונא (ביה) ולית לך קלא¹³ בשופרא דלא סליק רקיעא חד¹⁴</p>	<p>כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני אל תפחדו, הרי אני עומד על הפתח, אבל הזדרזו ביום הזה, ותנו לי כח. במה, בשופר. שאם נמצא קול השופר כראוי ומכוונים בו למטה, אותו הקול עולה ובו מתעטרים האבות ועומדים במשכנו של יעקב, ולכן צריך להזהר בשופר, ולדעת את אותו הקול ולכוון (בו), ואין לך קול בשופר שלא עולה רקיע אחד.</p>
<p>וכל אינון אוכלוסין¹⁵ דההוא רקיעא ייהבין אתר לההוא קלא ומאי קא אמרי (יואל ב יא) ויהויה נתן קול¹⁶ לפני חילו וגו' וקאים ההוא קלא בההוא רקיע עד דאתי קלא אחרא¹⁷ ואתעדו (ס"א ואתעדו) כחדא וסלקין בזווגא¹⁸ לרקיעא אחרא ועל דא תנינן אית קול דסליק קול ומאי איהו ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא וכיון דמתחברין כל אינון קלין דלתתא וסלקין לההוא רקיעא עלאה¹⁹ דמלכא²⁰</p>	<p>וכל אותם האוכלוסים של אותו רקיע נותנים מקום לאותו קול. ומה אומרים, (יואל ב) וה' נתן קולו לפני חילו וגו', ועומד אותו הקול באותו הרקיע עד שבא קול אחר ונועדו {ונפגשו} (והתעוררו) יחדיו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו יש קול שמעלה קול, ומהו. אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה, וכיון שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה, ועולים לאותו רקיע עליון</p>

¹ שנמזג ברחמי הת"ת ולא שמתבטל הדין מכל וכל, אלא שמצטנן כמו שהוכיח לעיל אלהים שופט (אור יקר).

² סוף סוף מוכיח יסודין במקום מיתה, ובזה פליגא עליה, דר' אלעזר סבירא ליה שהמתקת הדין בחסד מתבטל מכל וכל, ואין הנהגת העולם אלא בחסד כדפירש ר' אלעזר. ור' אבא סבירא ליה שהמתקת הדין בת"ת, לכך אינו מתבטל מכל וכל, אלא נמתק מעט כדפי' (אור יקר).

³ עם היות שהחסד מצנן, וזהו שאמר אדהכי אצטנן, עכ"ז לא יתייחס ענין אלא לההוא דקאים על פתחא, שהוא מעכב שלא יצא בתוקפו כדפי' (אור יקר).

⁴ ת"ת (אור יקר).

⁵ בתורה (אור יקר).

⁶ כענין צור ילדך תשי, וכענין רוכב שמים בעזרך, שהמדות תלויות תגבורת אחת על חברתה במעשה התחתונים (אור יקר).

⁷ קול שופרא כחדא – ירצה קדושת היום ותקיעת שופר ותיקוני התוקעים בתשובה (אור יקר).

⁸ ירצה כוונת אל המדות כפי הראוי (אור יקר).

⁹ מבינה וסוד העיטור אל המדות (אור יקר).

¹⁰ ירצה מתייחדים ומתועדים במלכות, וזה להכרח שיעקב עיקר סוד הקול, והוא נושא דגל התקיעות (אור יקר).

¹¹ לאזדהרא לרדוף אחר השופר (אור יקר).

¹² בסוד התקיעות ולכוון בהם בעת תקיעתם (אור יקר).

¹³ תקיעה ספירה אחת, שברים ספירה אחרת, תרועה ספירה אחרת, תקיעה ספירה אחרת, על דרך שפי' לעיל, או על דרך שפי' בפרשת אמור, והכל בסוד קול' שהוא ת"ת נושא הדגל כדפי' (אור יקר).

¹⁴ ספירה אחת, ובהתקבץ הקול, כן יתקבצו המדות ויוקשרו זה בזה ממטה למעלה (אור יקר). היינו שכל קול וקול עולה למדה אחת, והקול ההוא עומד בספירה ההיא, פועלת בה ומקשטת בה (אור יקר).

¹⁵ הם חיילי הספירות בהיכלות כנודע, היכל וחייליו למדה מדה (אור יקר).

¹⁶ לייחד הקול לבעל הקולות על ידי שם (אור יקר).

¹⁷ שהוא בספירה למעלה מאותה ספירה הקודמת, ומעלה אותו קול עמו כדי לקשר מדה במדה זו בזו וזו בזו, כדרך קשרם ומציאותם זו בזו, יסוד במלכות, ומלכות ויסוד בהוה, ושלתם בנצח וכן כולם (אור יקר).

¹⁸ מתחברין כולהו רקיען בת"ת בעל הקולות (אור יקר).

¹⁹ סוד הדעת, דהיינו קול דנפיק מגו שופר בינה (אור יקר). פי' בינה, שהז"א הוא שורה שם (מ"מ).

²⁰ בינה (אור יקר).

<p>קדישא¹ שארי ביה מתעטרין (ס"א מתעטרין)² כלהו קמי³ מלכא וכדין כורסון רמיו⁴ וכורסייא אהרא דיעקב קאים ואתתקן</p>	<p>שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים (נועדים {נפשגים}) כולם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.</p>
<p>על דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא באינון צלותי דראש השנה דהוה אמר צלותא וקל שופרא⁵ (דההוא קול) דאפיק ההוא זכאה דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא שופרא דההוא קול סליק לעילא ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא וכד סליק ההוא קלא דשופרא כלהו אתדחין קמיה ולא יכלין לקיימא זכאה הולקיהון דצדיקייא דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא בקל שופרא ועל דא כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יודעי ולא תוקעי</p>	<p>ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא, באותן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר, של אותו הקול שעולה למעלה, ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה, וכשעולה אותו קול השופר, כולם נדחים לפניו ולא יכולים לעמוד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונם, ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר, ועל זה כתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי ולא תוקעי.</p>
<p>בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא כבר נש שלים מכלא דידע ארהוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא⁶ דיבעי עליהו בעותא⁷ בהאי יומא ולזמנא קל שופרא ככלהו עלמין בכוונה דלבא⁸ בחכמתא⁹ ברעותא¹⁰ בשלימו¹¹ בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח¹² כדקא יאות דהא חובי עלמא (נ"א עמא) אתיין לאדכרא בגיניה דהא הוא דכתיב (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח יחטא דהוא שליחא דכל ישראל לאשמת העם הוא בגין דדינא שריא עליהו וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אינון עמא דכל דיגין מסתלקין מנייהו על ידיה כל שכן כהנא דעליה מתברכאן עלאי ותתאי</p>	<p>ביום הזה צריך העם להסתכל באדם שלם מכל, שיודע את דרכי המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות בכוונת הלב, בחכמה ברצון בשלמות, כדי שיסתלק הדין מן העולם על ידו. אוי לאותם שהשליח שלהם לא נמצא כראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים להיזכר בגללו, זהו שכתוב אם הכהן המשיח יחטא, שהוא שליח של כל ישראל. לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם, וכשהשליח הוא צדיק כראוי, אשרי העם שעל ידו כל הדינים מסתלקים מהם, כל שכן הכהן שעליו מתברכים עליונים ותחתונים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר ועל דא כהן ולוי עד לא</p>	<p>אמר רבי אלעזר ועל זה כהן ולוי טרם</p>

¹ על ידי חכמה (אור יקר).

² נמקח בלוח יקר).

³ קשר הספירות בבינה וייחודם (אור יקר).

⁴ היינו כסא דין, והכוונה שעומד מכסא דין, והדין מתבטל. וכורסון רמיו הם הנאחזים בכחות הדין, שמשליכם אותם מכחם, ומי גם החצונים, רמו ודאי, ויושב על כסא רחמים, ת"ת, והנאחזים בו (אור יקר).

⁵ כסאות של הדין (מ"מ).

⁶ דקל שופרא – פי' שבתוך סדרים של שופר יש תפלות עם וידויים שתיקן הרב לאומרם בין סימן תשר"ת לתש"ת וכו' (מ"מ).

⁷ במציאות הספירות בעצמם (אור יקר).

⁸ להתפלל ט' ברכות (אור יקר).

⁹ כמשמעו הכוונה שלא יטרידיהו מחשבה (אור יקר).

¹⁰ שידע לכוון (אור יקר).

¹¹ שיהיה הכוונה מכוונת אל הענין מלב ומנפש (אור יקר).

¹² שיהיה בעל מעשים וכל זה הכנה (אור יקר).

¹³ מוציא ידי חובתו הגון וראוי (אור יקר).

<p>רוחין! מסטרא דשמאלא דא בעא לאעלא ביה ודא בעא לאעלא ביה ולא הוי יכלי עד דנער בהו קודשא בריך הוא² ואדם הוה שכיב גופא בלא רוהא³ וחיוו דיליה ירוקא הוה וכל אינון רוחין סחרן עליה</p>	<p>רוחות מצד השמאל, זה רצה להיכנס בו, וזה רצה להיכנס בו, ולא היו יכולים עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא, ואדם היה שוכב גוף בלי רוח ומראהו היה ירוק, וכל אותן רוחות סובבות אותו.</p>
<p>בההיא שעתא נחית עננא חד ודחה (וזרק) לכל אינון רוחין ובשעתא דא כתיב (בראשית א כד) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה והא אוקימנא דנוקבא אתעברת מן דכורא⁴ מן ההוא נפש דאדם והיא אפיקת ההוא רוהא לנשבא ביה באדם כליל מתרין סטרין כדקא חוי הדא הוא דכתיב (שם ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה לנפש חיה ממש⁵ ומאן דאסתפק בהאי בנין דלא ידע אי חיה זו היא חיה תתאה או חיה דשמה ישראל או מדכורא או מנוקבא אבל לא כתיב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם דמשמע בלא</p>	<p>באותה שעה ירד ענן אחד ודחה (וזרק) את כל אותן הרוחות, ובשעה הזו כתוב (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה. והרי בארנו שנקבה מתעברת מן הזכר, מן אותה נפש של אדם, והיא מוציאה אותה הרוח לנשב אותה באדם, כלולה משני צדדים כראוי, זהו שכתוב (שם ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, לנפש חיה ממש. ומי שמסתפק בזה כי אינו יודע אם החיה הזו היא החיה התחתונה או החיה ששמה ישראל, או מהזכר או מהנקבה, אבל לא כתוב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם שמשמע הכל.</p>
<p>וכד קם אדם הות נוקבתיה תקועה בסטריו וההיא נשמתא קדישא דביה הוה אסני להאי סטרא ולהאי סטרא וסני להאי ולהאי בנין דהכי אתכלילת לבתר נסר קודשא בריך הוא לאדם ותקין לנוקביה הדא הוא דכתיב (שם כב) ויבן יהויה אלהים את הצלע וגו' את הצלע הא אוקימנא⁶ כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן ויביאה אל האדם בתקונהא ככלה לחופה⁷ כיון דחמת לילית דא ערקת⁸ והיא בכרכי ימא ועד כען איהי זמינא לאבאשא בני עלמא וכד זמין קודשא בריך הוא להרבא רומי רשעתא ולמהוי הורבן לעלמין יסלק להאי לילית וישרי לה להאי חורבא בנין דהיא חורבנא דעלמא הדא הוא דכתיב (ישעיה לד יד) אך שם הרגיעה לילית</p>	<p>וכשעמד אדם, היתה נקבתו תקועה בצדו, ואותה הנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד הזה ולצד הזה, והיתה מספיקה לזה ולזה, משום שכך נכללה. אחר כך נסר הקדוש ברוך הוא את האדם ותקן את נקבתו, זהו שכתוב (שם) ויבן ה' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע הרי בארנו, כמו שנאמר (ויקרא מד) ולצלע המשכן ויביאה אל האדם בתקוניה, כמו כלה לחופה, כיון שראתה לילית כך ברחו. והיא בכרכי הים, ועד עכשיו היא מזומנת להרע לבני העולם. וכשעתיד הקדוש ברוך הוא להחריב את רומי הרשעה, ושתחרב לעולמים, הוא יעלה את לילית הזו וישים אותה בחרבן הזה, משום שהיא חרבנו של העולם, זהו שכתוב (ישעיה לד) אך שם הרגיעה</p>

¹ בסוד יפול מצדך אלף, ולהפך איכה ירדוף אחד אלף (אור יקר). שיונקים מאלהים דהה"ן באחוריים לכך הם אלף (מ"מ).

² פי' ענינא חד שאמר בסמוך, כליל מתרין סטרין, פי' מז"א וממלכות (מ"מ).

³ אפשר שהוא טעם אל מרד הרוחות הטמאים שחשבו שמת שהיה מוטל כמת, ובענין הכנס בגוף גער בהם הקב"ה, ולפיכך אינם נכנסים עתה בגופי המתים אם לא יעוררים, לפיכך מצוה לשמור את המת, וגערה זו היתה כדי שלא יכנסו, אמנם היו סובבים אותו כדרך טומאת מת עתה בזמן הזה (אור יקר).

⁴ עיי' הערה בסוף הספר.

⁵ פי' ז"א הנק' חיה והנוק' נק' חיה ג"כ כדמפרש, ומ"ש לא כתיב לנפש החיה, פי' דמשמע הוא ז"א הידוע, ולכך החיה, ה' הידיעה. ומדכתיב חיה, ש"מ שעל שניהם מדבר. ולפי זה פי' הכתוב דלעיל, ויאמר אלהים, היא בינה, תוצא הארץ היא מלכות, נפש שקבלה מז"א, וזו"ן אלו הם חיה והנפש היא משניהם (מ"מ).

⁶ בראשית כח ע"א ועי' פקודי רנח רע"ב (לש"ו).

⁷ פי' כמ"ש בפ' בראשית ויביאה גימ' כ"ד קישוטי כלה (מ"מ).

⁸ חוה ראשונה היא מלאה, ולכך שלטו בה הקל"י. וחוה השנית היא מרחל שהיא דינא רפיא (מ"מ).

ומצאה לה מנוח	לילית ומצאה לה מנוח.
<p>ובספרי קדמאי אמרי דאיהי ערקת מן אדם מקדמת דנא ואנן לא תנינן הכי בגין דהא נוקבא דא אשתכחת עמיה אבל עד לא קמת האי נפש (ס"א דהא נוקבא דא לא אשתכחת עמיה אבל עד לא אתתקנת נוקבא דא)¹ עמיה דאדם כדקא יאות הות מזדווגא עמיה?²</p>	<p>ובספרי הראשונים אמרו שהיא ברחא מן האדם מקודם לכן, אבל אנו לא שנינו כך, משום שהרי נקבה זו נמצאה עמו. אבל טרם שקמה הנפש הזו, (שהרי נקבה זו לא נמצאה עמו, אבל טרם שתקנה הנקבה הזו) עם אדם כראוי, היתה מזדווגת עמו.</p>
<p>וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות ערקת היא לימא וזמינא לאבאשא בני עלמא אסותא להאי בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה יכוין לביה לקדושה דמאריה ולימא הכי עטיפא בקטפא³ אודמנת שארי שארי⁴ לא תעול⁵ ולא תנפוק לא דידך⁶ ולא בעדבך⁷ טוב תוב⁸ ימא אתרגישא⁹ גלגלוי לידך קרא¹⁰ בחולקא¹¹ קדישא¹² אחידנא בקדושה דמלכא¹³ אתעטפנא ולחפיא ליה לרישיה ולאיתתיה עד שעתא חדא וכן בכל זמנא עד תלת יומין לקליטה¹⁴ דכל הרכבה דלא קולטת לתלת יומין טוב ליתא קולטת</p>	<p>וכשזו נתקנה עמו כראוי, היא ברחא לים, ומזמנת להזיק לבני העולם. הרפואה לזה באותה שעה שאדם מזדווג עם אשתו, יכוון לבו בקדושת רבונו, ויאמר כך העטופה בסדין הזדמנה מתרת מתרת אל תכנסי ואל תצאי לא שלך ולא בחלקך שובי שובי הים רועש הגלים שלו קוראים לך בחלק קדוש אני אחוז ובקדושת המלך התעטפתי ולכסות את ראשו ואת אשתו עד שעה אחת. וכן בכל פעם עד שלשה ימים לקליטה, שכל הרכבה שאין קולטת לשלשה ימים שוב אין קולטת.</p>
<p>ובספרא דאנח אשמדאי לשלמה מלכא אמר תלתין יומין ואמר דלבתר דסיים עובדא לישרי מיין צילין סוחרניה לערסיה ונטורא דכלא (לבתר)¹⁶¹⁵ מאן דינקא לרביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולבתר לא תניק ליה עד שעתא חדא כתרין מילין או חד מיל אי לא יכלא בגין צערא</p>	<p>ובספר שהניח אשמדאי לשלמה המלך אומר שלשים יום. ואמר שלאחר שסיים את המעשה, ישפוך מים צלולים סביב מטתו, וזו שמירה של הכל. (אחר כך) מי שמיניקה תינוק לא תזדווג עם אדם אלא בשעה שהתינוק יושן, ואחר כך אל תניק אותו עד שעה אחת, כמו שני מילין או מיל אחד, אם לא יכולה בשביל צער</p>

¹ נמחק צ"מ.

² פי' קודם שלא ננסרה חוה זו השנית הנק' נפש היה מזדווג עם חוה ראשונה (מ"מ).

³ עטיפא המעוטפת בסדין אודמנת שמזמנת ליכנס בסדין לעשוק הטפין (מ"מ).

⁴ פי' תתיר עטיפא וקישור שלך ואמר ב"פ שרי א' נגד ג' קלי' ושנית נגד קלי' נוגה (מ"מ).

⁵ פי' הסדין ולא תנפוק הנשמות לחוץ לעשות מהם שדים ח"ו (מ"מ).

⁶ פי' כי הם של הקדושה, ולא יהיה לך כח לעשוק אותם הנשמות (מ"מ).

⁷ פי' שאינם בגורלך אפילו לפי שעה, ואף אם יצאו יחזרו שנית להיות קדושה (מ"מ).

⁸ פי' חזור לנוק' דתהומא רבא. ואמר ב' פעמים, א' לזכר וא' לנקבה דסט"א (מ"מ).

⁹ היא אימא עילאה בשם אחוריים דאה"ה גימ' ד"ם, חו"ל גבול לים, ועי"כ תחזור לנוק' דתהומא רבא (מ"מ).

¹⁰ פי' גלי הים לך קוראים, והם דין בסוד גלים, והם קוראים לרצץ מוחך (מ"מ).

¹¹ צחקלא (מ"מ).

¹² היא נוק' דז"א ואשתו דוגמתה (מ"מ).

¹³ פי' בסוד טלית, שת"ח מאפיל בטליתו כדי שלא יאחזו החיצונים, ויכוין שהוא דוגמת ז"א, ויכוין תיבות

הלחש כ"ו גימ' הוי"ה. האותיות ק"ו נגד י' י"ה י"ו יה"ה גימ' ע"ב, א' א"ה אה"י אה"ה, גימ' ד"ם, הכל

ק"ו ע"י שמות אלו תבריח הקלי' (מ"מ).

¹⁴ ס"ל לר"ש שאין האשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה, אלא שאין אנו יודעים אם נקלטה הטיפה היום

או ביום ב' או ביום ג', ולכן אינו מחפה ראשו הוא ואשתו רק עד ג' ימים, שאם לא נקלטה אז ודאי

נסרחה וכמ"ש בשי"ס שבת דף פו, ואז אינה מתעברת עד טבילה אחרת (מ"מ).

¹⁵ מ"מ גורס את המוסגר.

¹⁶ פי' מלבד מ"ש בשעה שרוצה להתעבר השמירה מעולה מהכל אחר הלידה היא זו (מ"מ).

<p>התינוק בזמן שהוא בוכה, ובזה לא יפחד ממנה לעולמים. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מלמד אותם סודות עמוקים שלמעלה ולמטה, והכל בשביל התורה. שהרי מי שמתעסק בתורה מתעטר בעטרות של השם הקדוש, שהרי התורה היא שם קדוש, ומי שמתעסק בה נרשם ומתעטר בשם הקדוש, ואז יודע דרכים סתומות וסודות עמוקים שלמעלה ולמטה ולא פוחד לעולמים.</p>	<p>דרביא בזמנא דאיהו בכי ובדא לא מסתפי מנה לעלמין זכאין אינון צדיקיא דקודשא בריך הוא אוליה לון רוין עמיקין דלעילא ותתא וכלא בגין אורייתא דהא אורייתא מאן דישתדל בה מתעטר בעטרין דשמא קדישא¹ דהא אורייתא שמא קדישא הוא ומאן דישתדל בה אתרשים ואתעטר בשמא קדישא וכדין ידע ארחין סתימין ורוין עמיקין דלעילא ותתא ולא מסתפי לעלמין</p>
<p>תא הוי יט/ב</p>	<p>בא וראה</p>
<p>בההוא יומא אתפקרו על אילנא חד ועברו על פקודא דמאריהון ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא ואתא עלה ההוא נחש² כתיב (בראשית ג טז) והוא ימשל בך³ מכאן ולהלאה בכל זמנין דגוברין אשתכחו חיביין קמי קודשא בריך הוא הא אוקימנא דאינון נשים (דלעילא) מסטרא דדינא קשיא זמינין לשלמאה עליהון⁴ מסטרא דדינא קשיא הדא הוא דכתיב (ישעיה ג יב) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו נשים משלו בו ודאי⁵</p>	<p>באותו יום נצטוו על עץ אחד ועברו על מצות רבונם, ובגלל שהאשה חטאה בראשונה, ובא עליה אותו הנחש, כתוב (בראשית ג) והוא ימשל בך. מכאן והלאה בכל הפעמים שאנשים נמצאים רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, הרי בארנו שאותן נשים (שלמעלה) שמצד הדין הקשה מזומנות לשלוט עליהם מצד הדין הקשה, זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.</p>
<p>ואלין אקרוין⁶ להט החרב⁷ המתהפכת לאו דאינון חרב המתהפכת⁸ אלא להט מההוא חרב דאקרי (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם וההוא להט החרב מתהפכת לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין⁹ והא אוקימנא ווי לעלמא כד אינון נשין שלטן בעלמא כד חמי נביאה דישראל מעקמי ארחייהו ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון כדין אמר נשים שאננות היך אתון שקיטאן היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא קומנה</p>	<p>ואלה נקראות להט החרב המתהפכת, לא שהם חרב המתהפכת, אלא להט מאותה חרב, שנקרא (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם, ואותו להט החרב המתהפכת לפעמים גברים ולפעמים נקבות, והרי בארנו אוי לעולם כשאותן נשים שולטות בעולם, כשראה הנביא ישראל מעקמים את דרכיהם, והם נמצאים בחטאים לפני רבונם, אז אמר נשים שאננות, איך אתן שאננות, איך אתן יושבות, שלא להתעורר בעולם, תקומו.</p>

¹ פי' מתעטר במוחין דז"א (מ"מ).

² אין דברים אלו כפשוטן, אלא הכוונה שהיא נמשכה אחר הקלי', ושלט בה הנחש, והיינו דאמרינן שכח הנחש הזה מכשכש במעהא עד שנזקק לה אדם הראשון, ונתגשם הרוח בקיין, שהיא קינא דמסאבותא, והיינו ממש על דרך שפירשנו, שהפגם שהוא באב או באם פוגם הבן (אור יקר).

³ שמתחילה היו שניהם שוים משתררת היא לפניו, ואח"כ נטלה שררה הימנה ונתנה לו (אור יקר).
⁴ הם חר"ב דנוגה דבי"ע והם שתיים נשים זונות (מ"מ).

⁵ היינו בחי' נוק' דסט"א, עי' לקמן ס ע"ב. ועי' לקמן סב ע"ב שיש בחי' דכורא דסט"א, והעינין שדכורין נקראין מרגלים ונוקבין זונות, כידוע שדכורין דסט"א אינון מפתין לאדם כמ"ש בזהר, שהן דקיין ואינון יכולין לפתות, אלא נוקבין מפתין וכו', אבל דכורין שלהן הן המקטרגים (בהגר"א בספד"צ לא ע"ג).

⁶ אם היו מצד הטהרה נחיא אבל הם מצד החוצה הדין הקשה כדמיסק (אור יקר).
⁷ פירוש חרב מלכות מצד הדין, וז"ש "דאיקרי חרב נוקמת" וכו', והלהט הוא כח המתפשט הימנה, ומלת מתהפכת אהדרת ללהט, שהם אותם כחות הדין, שהם מתהפכין (אור יקר).

⁸ פי' שהם אינם נקראים חרב, שהמלכות היא החרב, אלא הם להט של המלכות הנק' חרב (מ"מ).
⁹ והמתהפכת שקרא קאי על הלהט (מ"מ).

<p>ובאתר אחר¹ אוקימנא להאי קרא² והא אוקמוה חברייה אבל לא אתמר³ אלא כמה דאשכחן בדבורה דכתיב (שופטים ד ד) היא שופטה את ישראל בעת ההיא ועל דא תנינן ווי לבר נש דאתתא קא מברכא ליה לפתורא כך דבורה היא שופטה את ישראל בעת ההיא ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דראין לעמא אלא חד נוקבא</p>	<p>ובמקום אחר בארנו את הפסוק הזה והרי פרשוהו החברים, אבל לא נאמר אלא כמו שמצאנו בדבורה, שכתוב (שופטים ה) היא שפטה את ישראל, בעת ההיא. ועל כן שנינו אוי לאדם שאשה מברכת לו בשלחנו, כך דבורה היא שפטה את ישראל בעת ההיא, אוי לדור שלא נמצא בהם מי שידון את העם אלא רק נקבה אחת.</p>
<p>תא חזי תריין נשין אינון דאשתכחי בעלמא ואמרי תושבחתא דקודשא בריך הוא דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי ומאן אינון דבורה והנה חנה אמרה (ש"א ב ב) אין קדוש כיהו"ה כי אין בלתך וכלהו קראי דהיא פתחת⁴ פתחא דמהימנותא⁵ לעלמא כגון (שם ח) מקים מעפר דל⁶ מאשפות ירים אביון⁷ הא פתחא דמהימנותא להושיבי⁸ עם נדיבים⁹ הא מהימנותא דלעילא באתר דאבהן שריין</p>	<p>בא וראה שתי נשים הן שנמצאו בעולם ואומרות תישבחתו של הקדוש ברוך הוא, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כזו, ומי הן דבורה וחנה. חנה אמרה (שמואל א ב) אין קדוש כה' כי אין בלתך, וכל הפסוקים שהיא פתחה את פתח האמונה לעולם, כמו מקיים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הרי הפתח של האמונה, להושיבי עם נדיבים, הרי האמונה שלמעלה, במקום ששרויים האבות.</p>
<p>מאן נדיבים אלין אבהן כדכתיב (תהלים מז ט) נדיבי עמים נאספו דבר אחר להושיבי עם נדיבים נבאה על שמואל דאיהו זמין לאתקשא עם משה ואהרן דכתיב (שם צט ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו וכסא כבוד ינחילם מאן ינחילם דא שמואל דאחסין¹⁰ יקרא דמלכותא לתריין מלכין דבר אחר (שמואל א' ב ח) וכסא כבוד ינחילם¹¹ דא קודשא בריך הוא דהוא אחסין כורסיא דיליה לעבדוהי דהא הוא דכתיב וכסא כבוד ינחילם</p>	<p>מי הנדיבים, אלו האבות, ככתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו. דבר אחר להושיב עם נדיבים, נבואה על שמואל, שהוא עתיד להיות שקול כמשה ואהרן, שכתוב (שם צט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. וכסא כבוד ינחילם, מי ינחילם זה שמואל, שהוריש כבוד המלכות לשני מלכים. דבר אחר וכסא כבוד ינחילם, זה הקדוש ברוך הוא שהוריש את כסאו לעבדיו, זהו שכתוב וכסא כבוד ינחילם.</p>
<p>יהו"ה יחתו מריבו מריבו חסר מאי קא מדובר, אלא מריבו, שנינו מריב ו', וזה</p>	<p>הו"ה יחתו מריבו, מרבו חסר. במה מדובר, אלא מריבו, שנינו מריב ו', וזה</p>

¹ כדפי' בגמ' הני נשי במאי זכין וכו' (אור יקר).
² פי' בפרשת שלח לך דף קסז ע"ב שפירשו שם הרוחות לר"ש נשים שאננות הם היכלות של ביתה וכו' (מ"מ).
³ פי' שהפירוש העיקרי הוא שמדבר על הלהט שהם נשים הנזכרות, והפסוק הזה נאמר כמו בדור שהיתה דבורה שופטה את ישראל, שלא היה בהם שום איש שידוע תורה ומשפט, אלא חד נוק', ולכך אמר להם נשים שאננו קומנה לעורר הדין (מ"מ).
⁴ למדה להתפלל דרך המדות (אור יקר).
⁵ מלכות ויסוד, שהם דל ואביון. או מלכות שהיא אתר דמסכני (אור יקר).
⁶ פי' מלכות, כי ד"ל הוא מילי המילוי דאדנ"י. ועפר הוא בריאה כנודע. ומ"ש מאשפות וכו' שיש פעמים שיונקים הקלי' מיסוד כבזמן הגלות, והקב"ה מרים אותו מהם, שלא יקבלו ממנו שום הארה (מ"מ).
⁷ יסוד נק' אביון כנודע (מ"מ).
⁸ פי' להושיב המלכות עם האבות, רגל רביעי במרכבה, מקים אותה מעפר שהיא בגלות בתוך הקלי', שהם האשפות (אור יקר).
⁹ ניבאה על שמואל (מ"מ).
¹⁰ במדת המלכות כאומרו למען יזמך כבוד, והיינו כבוד המלכות, מדתו של מלך (אור יקר).
¹¹ השתא אפשר דאהדר לנדיבים ולכל כיוצא, וזהו שאמר "אחסין כורסיא דיליה לעבדוהי", וכל הבא לאחוז במדה זו, והשתא ניחא דאהדר למקימי מעפר (אור יקר).

<p>מיירי אלא מריבו תנינן מריב ו' ודא מלכא קדישא¹ ורוא דחכמתא אתמר הכא בשעתא דדינין מתערין ושלמיין שלמיין על רחמי ורחמי אתכפיין ובשעתא דקודשא בריך הוא אתברך ממבועא דנחלא² כדין נברין רחמי ואתכפיין דיני הדא הוא דכתיב (שם י) יהו"ה יחתו מריבו מריב ו' עליו בשמים ירעם עליו מאי עליו בשעתא דמלא דעתיקא קדישא³ שריא עליה ומליא רישיה בההוא אתר דאקרי שמים⁴ כדין ירעם⁵ יתבר חיליהון ותקפיהון דינין תקיפין ויתן עז למלכו דא קודשא בריך הוא⁶ וירם קרן משיחו⁷ (שם) דא כנסת ישראל דאקרי קרן היובל (ס"א ל"ג היובל) כמה דאוקימנא משיחו כמה דאת אמר (ש"א כג א) משיח אלהי יעקב⁸ בגין כך קרן משיחו והא אתמר</p>	<p>המלך הקדוש, וסוד החכמה נאמר כאן, בשעה שהדינים מתעוררים, והשליטים שולטים על הרחמים, והרחמים נכנעים. ובשעה שהקדוש ברוך הוא מתברך ממעיין הנחל, אזי גוברים הרחמים ונכנעים הדינים, זהו שכתוב ה' יחתו מריבו, מריב ו'. עליו בשמים ירעם, "עליו" מה זה "עליו", בשעה שהטל של העתיק הקדוש שורה עליו וממלא את ראשו, באותו מקום שנקרא שמים, אזי ירעם, ישר את כחם ותוקפם של הדינים הקשים, ויתן עוז למלכו, זה הקדוש ברוך הוא, וירם קרן משיחו זו כנסת ישראל, שנקראת קרן היובל כמו שבארנו. משיחו כמו שנאמר משיח אלהי יעקב, לכן קרן משיחו והרי נתבאר.</p>
<p>דבורה דאתת לשבחה שבחא דמלכא קדישא (שופטים ה ד) יהו"ה בצאתך משעיר בצערך משדה אדום מלמד דקודשא בריך הוא אזמין לכל שאר עמין לקבלא לאורייתא ולא בעו וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן אלא דלא יהא לון פתחון פה דאלמלא יהב לון קודשא בריך הוא אורייתא הוון נטרי לה וכל אינון קראי דאמרה דבורה כלהו ברוא דחכמתא עד ההוא שעתא דשבחת גרמה שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל (שופטים ה ז) דהא אוקמוה דאסתלק מינה רוח נבואה ובגין כך (שם יב) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר</p>	<p>דבורה שבאה לשבח את שבח המלך הקדוש, ה' בצאתך משעיר בצערך משדה אדום, מלמד שהקדוש ברוך הוא הזמין את כל שאר העמים לקבל תורה ולא רצו, וכי לא היה גלוי לפניו שלא רוצים. אלא שלא יהיה להם פתחון פה, שאלמלא היה נותן להם הקדוש ברוך הוא את התורה היו שומרים אותה, וכל אותם פסוקים שאמרה דבורה, הכל הם בסוד החכמה. עד אותה שעה ששבחה את עצמה, שנאמר עד שקמתי דבורה, שקמתי אם בישראל, שהרי בארו שהסתלקה ממנה רוח הנבואה, ולכן עורי עורי דבורה, עורי עורי דברי שיר.</p>
<p>וכל דא כד אשתכחו גוברין בחטאה ולא אינון כדאין למשרי עליהו רוח קודשא ודאי</p>	<p>וכל זה כשנמצאו הגברים בחטא, ואינם כדאים להשרות עליהם רוח הקודש ודאי.</p>
<p>כ/א</p>	
<p>זהר</p>	

¹ דאיהו ו' של שם, והוא מדת רחמים. וה"מריב עמו" הוא הדין, ויחתו מריביו (אור יקר).
² מהחכמה המשפעת בבניה ומבינה אליו, ובזה גוברים הרחמים על הדין כדפי' לעיל (אור יקר).
³ היינו שפע כתר עליון, ובחי' ט"ל סוד יה"ו יר"ד ה"א וא"ו, והיינו ממציות חכמה ובניה ודעת שבכתר (אור יקר). פי' בשעה שנמשכים שערי דרישא דא"א עד רישא דז"א, ומזילים טל ברישא דז"א הנק' שמים. וזהו עליו בשמים ירעם, ר"ל בכח שנמשך הטל מאריך שהוא עליו עד שהגיע לז"א, שהוא שמים כזה ירעם לקלי' (מ"מ).
⁴ ת"ת בסוד תרין עטרין והיינו סוד יה"ו שבו, ושם "מליא לרישיה". ושיעור הכתוב "עליו" כתר, שהוא על תפארת, "בשמים" שהוא ת"ת (אור יקר).
⁵ לכחות הדין ויכניעם ויבטלם (אור יקר).
⁶ פי' ד"א, והנותן הוא א"ס ב"ה (מ"מ).
⁷ פי' מלכות נק' בב' שמות קרן ומשיחו, א"נ משיחו הוא דוד המלך ע"ה, וקרן הוא השכינה (מ"מ).
⁸ פי' שהמלכות נקראת משיח, והטעם שהיא יונקת מן החכמה, ששם משח רבות, ונקראת קרן מצד הבניה, קרן היובל. ונמצא שמתייחסות שתיים אלו, קרן משיחו, שהיא מלכות מצד חכמה ובניה (אור יקר).

<p>ואם כל עדת ישראל ישגו וגו' (ויקרא ד יג) כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה אבל ואם כל עדת ישראל ישגו ואם כל ישראל ישגו מבעי ליה מאי כל עדת ישראל אלא אינון (כלהו) דאשתכחן בירושלם דהא מתמן נפקא אורייתא לכל עמא ואי אינון דהוו תמן טעאן כל ישראל טעאן ותנינן דכיון דתמן טעאן כל עמא טעאן בגין דכלהו משכי אבתריהו ונעלם דבר מעיני הקהל עיני הקהל אלין סנהדרין אלין אינון דממנן על ישראל</p>	<p>ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמו שבארנו, בהוראה שטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, היה צריך להיות ואם כל ישראל ישגו, מה זה כל "עדת" ישראל, אלא אותם (כלם) שנמצאים בירושלים, שהרי משם יוצאת תורה לכל העם. ואם אותם שהיו שם טועים, אז כל ישראל טועים. ושנינו, שכיון ששם טועים, כל העם טועים, משום שכולם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אלו הסנהדרין, אלו הם שממונים על ישראל.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אולי בארחא עד דהוו אולי אמר רבי יוסי לרבי חייא נשתדל במלי דאורייתא במלי דעתיק יומין! פתח רבי חייא ואמר (תהלים לב ה) חטאתי אודיעך וגו' מכאן אוליפנא דכל בר נש דמכסי חטאוי² ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא³ ויתבע עליהו רחמי⁴ לא יהבין ליה למפתח⁵ פתחא דתשובה⁶ בגין דאיהו אכסיף (נ"א מכסי) מיניה ואי איהו פריש לון קמי קודשא בריך הוא קודשא בריך הוא חיים עליה ויתגברון רחמי⁷ על דינא⁸ וכל שכן אי איהו בכי⁹ דהא כל פתחין סתימין איהו פתח ואתקבל צלותיה ועל דא פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאגברא רחמי על דינא ועל דא כתיב (שם נ כג) זובח תודה יכבדנני מהו יכבדנני¹⁰ תרין כבודין אינון חד לעילא וחד לתתא חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, בעוד שהיו הולכים אמר רבי יוסי לרבי חייא, נעסוק בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מכאן למדנו שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתוח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכוסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו ומתגברים הרחמים על הדין, וכל שכן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך, להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב זבח תודה יכבדנני. מה זה יכבדנני, שני כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה, אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.</p>
<p>האי קרא קשיא בכלא בסניאות מלין דהא באודה עלי פשעי סגי מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי ולבתר אודה עלי פשעי ליהויה ועוד דהא אודה עלי פשעי ליהויה לך מבעי</p>	<p>הפסוק הזה קשה בכל, בריבוי דברים שהרי ב"אודה עלי פשעי" מספיק, מה זה "חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי", ואחר כך "אודה עלי פשעי לה". ועוד שהרי</p>

¹ ענין התשובה, שהיא אחוזה עד הכתר (אור יקר).

² ומניחם בפגם בסתר המדות, ולא מפרש להורידם אל הנגלות (אור יקר).

³ שאין בו פגם קדוש, לא יגורך רע, קמי למטה מקום הפגם (אור יקר).

⁴ לכפרם ולטהרם ממקומם אל מקום החצונים (אור יקר).

⁵ נמשכת ממה שהבינה שבה אל הבנים ונפתחת במקוריה ושולחת שפעה אל מקום הבנים הפוגמים לטהרם, כאומרו כי ביום הזה יכפר וכו', והשתא קאמר שמפני כבודו לא רצה להתוודות על עונו (אור יקר).

⁶ שהיא הבינה לטהר אותו, ואפשר היות הטעם כי הכניסה אל הבינה היא הוד, משום דאימא עילאה עד הוד אתפשטת, ולכן צריך תחלה (להתוודות) [להודות], שהיא הוד, ואז נפתחת הבינה שהיא מגעת עד הוד (אור יקר).

⁷ שהם מקורות החסד והת"ת (אור יקר).

⁸ שהוא מקור הגבורה כדפי' לעיל (אור יקר).

⁹ ששערי דמעה לא ננעלו, והטעם שהם שערי מימי החסד והרחמים (אור יקר).

¹⁰ בתרין נונין (אור יקר).

אודה עלי פשעי לה', היה צריך להיות "לך".	ליה
אלא דוד אמר את כל דבריו ברוח הקודש, ואמר את זה למלכות השמים, משום שהוא שליח מהתחוננים אל העליונים, ומעליונים אל התחוננים, ומי שרוצה את המלך, הוא מודיע לה בראשונה. ועל כן חטאתי אודיעך (למלכות השמים אמר), ועוונתי לא כסיתי, מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי לה', זהו המלך הקדוש, שכל השלום שלו. והשלום שצריך אדם להכניס לפניו בהודאה, שהרי כן נקרבנים שלמים בהודאה, שכתוב על זבח תודת שלמיו, ואתה נשאת עוון חטאתי סלה, זה למעלה למעלה, המקום שהעתיק הקדוש שריו. לכן הפסוק הזה אוחז בכל.	אלא דוד כל מלוי ברוח הקדש אמרן ולמלכותא דשמיא אמר ¹ בגין דאיהו שליחא מתתאי לעלאי ומעלאי לתתאי ² ומאן דבעי למלכא לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי אודיעך (ד"א למלכותא דשמיא קאמר) ועוני לא כסיתי מצדיקו של עולם אמרתי אודה עלי פשעי ליהו"ה דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה ושלמא דבעי בר נש לאעלה קמיא בהודאה דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה דכתיב (ויקרא טו ו) על זבח תודת שלמיו ³ ואתה נשאת עון חטאתי סלה דא לעילא לעילא אתר דעתיקא קדישא שריא בגין כך האי קרא אחיד בכלא
כדוגמא זה מי שמבקש בקשתו למלך, צריך לייחד את השם הקדוש ברצונו ממטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר את הכל בקשר אחד, ובאותו קשר נמצאת בקשתו.	כנוונא דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליהרא שמא קדישא ברעותיה מתתא לעילא ומעילא לתתא ולקשרא כלא בהר קשרא ובההוא קשורא אשתכח בעותיה
אמר רבי יוסי מי החכם לבקש בקשתו כמו דוד המלך, שהוא היה שומר את פתח המלך. אמר לו רבי חייא ודאי כך הוא ועל כן התורה למדה אותנו את דרכי	אמר רבי יוסי מאן הוא חכימא למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא אמר ליה רבי חייא ודאי הכי הוא ועל דא אורייתא אוליף לן ארחי
רעיא מהימנא	
מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמשה	פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו תנאין ואמוראין שבעין סנהדרי גדולה היו ומשה עליהו ⁴ ושבעים סנהדרי קטנה הוו ואהרן עליהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמשה

¹ בעולמות ב"ע הוה עיקר השליטה מהמלכות שהיא הב"ן, כי היא אדון כל הארץ (יהושע ג יא) ואלה"י כל הארץ (ישעיה נד ה) יקרא (וכמ"ש בפ' משפטים קו ע"א תרומה קעא ע"ב תצוה קפו ע"א ע"ב וע' פ' בשלח נא ע"א ויקרא כ ע"א אחרי מות עד סע"א ובאד"ז רצו ע"א ופ' בראשית כט ע"ב) (ביאורים ח"ב כז ע"ג).
² בשלח נא ע"א בארוכה (לש"ו).

³ פ' ת"ת ויסוד, כמ"ש הזהר לעיל, דא לעילא פי' באימא, לעילא פירש באבא, וז"ש "אתר דעתיקא קדישא שרייא", שא"א בהם מתלבש א"א הנק' עתיקא קדישא, ולפי זה ואתה הם א"א כמ"ש באד"ז, שאבא נק' אתה, ואימא כלולה עמו, בסוד הבן בחכמה וכו', לפי מש"כ הרב בכוונת סלה, ס' הם חב"ד חג"ת, ל' הם נה"י, ה' היא מלכות, וכללות המלה בעתיקא, עכ"ל, א"כ אתי שפיר מ"ש הכתוב, ואתה נשאת עון חטאתי סלה, שא"א נרמז בסלה, וזה שאמר הזהר בג"כ האי קרא אחיד בכוונא, דהיינו בכל הפרצופים כולם (מ"מ).
⁴ משה רבנו ע"ה היה מפרקין קדמאין דנ"ה דז"א מן הפנים שלהם, ולכן נקרא שושבינא דמלכא. ואהרן היה יונק גם מפרקין קדמאין הנזכר, אך לא בזעיר עצמו, רק מהארתם בחו"ב דנוק', שהם כנגד פרקי קדמאין דנ"ה דז"א, ולכן הוא בסוד שושבינא דמטרוניתא. והנה אותם הפרקין קדמאין דנ"ה הם חו"ב דנ"ה, ותחתיהן תרין פרקין אמצעיים ותחתונים שהם סוד ו"ק (נ"א נ"ה) שלהם, ומשם שבעים סנהדרי גדולה, ומשה על גביהם שהוא יונק מחו"ב דנ"ה, והשבעים זקנים מתרין פרקין האחרים, וה"ה בסנהדרי קטנה דמצד אהרן, והוא עליהם בסוד חו"ב דמטרוניתא. ומפני שחו"ב בכל מקום מתייחדים בדת, ודעת מתפשט בז' קצוות, לכן משם שבעים פנים לתורה. והסנהדרין היו יודעים שבעים לשון, שהדעת הוא ברית הלשון בייחוד גמור, לאפוקי מלכות הרשעה דכתיב בה (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב, ואין שם זוג וייחוד לכן נפרדו (רמ"ז).

משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרין גדולה	היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה.
אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה"א זעירא קרינן לה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה ועל שמה אתקרי סנהדרין קטנה ומתמן הוה ידעין סנהדרין שבעין לשון דאינון שבעין פנים לתורה	אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה, ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה.
דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות הרשעה וכו' כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה ועיי"ש פסוק לב) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כל שבעים הלשון בפרוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו' הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.	שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו', והכל בפרוד, זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם, כל שבעים הלשון בפרוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו' הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.
עליהו אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ⁴ לשון חד איהו שבעים לשון ⁵ על מדה זעירא דחכמה זעירא דאיהי י' על מדה זעירא דחכמה תרין תרין שפון דבהון דעת ותבונה בהון אשתלימו שבעין ותריין ⁶ (ע"כ הרעיא מהימנא)	עליהם נאמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, לשון אחד היא שבעים לשון, על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה על חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה של חכמה, ב' שתי שפתים שבהן דעת ותבונה בהן נשלמו שבעים ושתיים.
כ/ב	
דמלכא קדישא בנין דנגדע למיהך אבתריה כמה דאת אמר (דברים יג ה) אחרי יהוה אלהיכם תלכו וגו'	המלך הקדוש כדי שנדע ללכת אחריו, כמו שנאמר (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו'.
רבי יוסי פתח ואמר (ירמיה לא יד) כה אמר יהוה קול ברמה נשמע נהי בכי וגו' כה אמר יהוה הא אוקמוה בכל אתר דנביאה שרי למלא הוא מלוי אשתמודען ⁷ והכא האי כה	רבי יוסי פתח ואמר (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו', כה אמר ה' הרי פרשוה, בכל מקום שנביא מתחיל לדבר היו דברים נודעים,

¹ המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א' על הלכה חדא על מלה זעירא, ומפ' לשון יסוד כידוע הלכה מל' והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון (יהל אור).
² הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשטת תוך הים שהיא הלכה כולל ו'ק ועם ה' הרי ז' וכשמתפשט היסוד תוך המלכות נעשה ע' פנים ונלע"ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע' קתדראון דהיינו י' פעמים ז' (זהר הרקיע).

³ וי' מן יסוד הוא י' דחכמה זעירא כמש"ו (יהל אור).

⁴ הן שבעים הנ"ל שכולן נק' שנה (יהל אור).

⁵ ר"ל, כי המלכות מתפשטת בבריאה, ויש לה ז' קצוות, כל א' כלול מ'י, הרי ע' פנים לתורה, שהיא נקר' תורה, וע' לשון עולם הבריאה מכח ז'ק שיש לה בבריאה, ונקר' ע' לשון ממש (זהר הרקיע).

⁶ שהן ע"ב דכורסיא שם ע"ב (יהל אור).

⁷ כפי השם הנזכר בנבואה, משם נמשך נבואתו, ובזה אמר "יהוה", מורה דהיינו "קב"ה", הת"ת, המודיע לנו צער השכינה בגלות, כדמפרש ואזיל (אור יקר).

<p>אמר יהוה¹ קודשא בריך הוא ומה אמר קול ברמה נשמע</p>	<p>וכאן כה אמר ה' הזה, הקדוש ברוך הוא, ומה אמר, קול ברמה נשמע.</p>
<p>הכי תנינן דבההוא יומא דאתחרב בי מקדשא לתתא וישראל אזלו בגלותא ריחיין על צואריהון וידיהון מהדקן לאחורא וכנסת ישראל אתתרבת מבית מלכא למיהך בתריהון בשעתא דנחתת אמרת איהך בקדמיתא ואבכה על מדורא² ועל בני³ ועל בעל⁴ כד נחתת⁵ חמת אתרהא חריב⁶ וכמה דמא דחסידי⁷ אתושד בגווה והיכלא קדישא וביתא אתוקד⁸ באשא כדין ארימת קלא⁹ ואתרגיש¹⁰ עלאי ותתאי ומטא קלא לעילא עד אתר דמלכא שרי ביה¹¹ ובעא מלכא¹² לאהדרא עלמא לתהו ובהו</p>	<p>כך שנינו, שבאותו יום שנחרב בית המקדש למטה, וישראל הלכו לגלות, רחיים על צואריהם וידיהם מהדקות לאחור, וכנסת ישראל גורשה מבית המלך ללכת אחריהם. בשעה שירדה, אמרה אלך בראשונה ואבכה על מדורי ועל בני ועל בעלי, כשירדה ראתה את מקומה חרב, וכמה דם של חסידים שפוך בתוכו, וההיכל הקדוש והבית נשרף באש, אז הרימה קול ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו.</p>
<p>עד דנחתו כמה אוכלוסין¹³ וכמה משריין לקבלה ולא קבלה תנחומין מנייהו¹⁴ היא הוא דכתיב (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה דלא קבלה מנייהו תנחומין כי איננו¹⁵ בנין דמלכא קדישא הוא סליק לעילא¹⁶</p>	<p>עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות כנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם, זהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. כי איננו, משום שהמלך</p>

¹ פי' על המלכות הנקרא "כה", אומר ז"א, שהוא ה', וז"ש הזהר "אמר ה' קב"ה", דהיינו ז"א הנק' קב"ה, ומפרש ומה אמר ה' על המלכות הנקרא "כה", ואמר קול ברמה נשמע דהיינו קול של המלכות נשמע, עד הבינה הנקרא רמה (מ"מ).

² מקומה הגנוז שהיתה בתוכו בסתר המדרגה, כל כבודה בת מלך פנימה (אור יקר).

³ שהם היו משם מייחדים אותה למעלה (אור יקר).

⁴ היחוד עצמו שאינו (אור יקר).

⁵ שהיא עלתה למעלה לסבת עונות ישראל כדפי' עשר מסעות נסעה שכינה (אור יקר).

⁶ מאין אדם (אור יקר).

⁷ אחר שנשפך דמן כאומרו נתנו את נבלת עבדיך וגו' (אור יקר).

⁸ שזהו חילול גדול יותר מהכל (אור יקר).

⁹ לעורר למעלה (אור יקר).

¹⁰ שאין בקולה יחוד אלא התעוררות דין, מפני שאין ישראל הגונים ועונם גרם זה, ויתקלקלו מנשמותיהם אם יאריך אפו יותר, עד שיהיו כשאר עמא דארעא (אור יקר).

¹¹ זהו פי' ברמה, ולומר שעל ת"ת לבד קאמר, מאי רמה שייך התם, ועוד הוה ליה למימר רם לשון זכר, ועוד ברמה, לרמה הוה ליה למימר, לזה נאמר כי הת"ת בעת החרבן לא היה במקומו, אלא נסתלק בסוד ו"י הו"י או"י כדפי' בפרשת אחרי מות, ופירשנו בספר פרדס רמונים וכו', מקום שהיה כעת, והיינו שנסתלק אפילו מבינה, כי "הו"י הוא הת"ת בבינה, ו"או"י הוא סילוקו משם, דהיינו דלא תליא בתשובה כדפי' שם, וז"ש קול ברמה נשמע, היינו ברם ה' ברמות הבינה, דהיינו מקום שנסתלק שם הת"ת, דהיינו אוי, אלף בינה, שהיא רמה על בחי' ה', ושם עלה ההתעוררות קול זה, (וטבע) [ונובע] הקול הוא נהי בכי תמרורים כדפי' אתרגישו וכו' (אור יקר). פי' לבינה ששם שורה ז"א (מ"מ).

¹² מפני שאין העולם הגון לגאולה והיא אינה חפצה בגלות, אם כן יחרב העולם ויחזרו ההיות לאחור, ואין פגם ואין שכר (אור יקר).

¹³ לנחמה להיות עמה חברים בגלות (אור יקר).

¹⁴ שייחודה עם הת"ת תלוי בבינה, ואין זולתם מועילים לזה כלל (אור יקר).

¹⁵ ואין מיחד אלא הם, ואין אכלוסין אלו מעלים או מורידים כלל (אור יקר).

¹⁶ שתיים רעות אינו במקומו אפילו, אלא סליק לעילא לעילא בסוד הו"י או"י שפי' עלה ממקומו להו"י, ומשם לא"י במקום שהיה מקודם למטה עמה בין שדיה, וזה שאמר "ולא אשתכח וכו'" (אור יקר). פי' לאימא (מ"מ).

<p>לעילא! ולא אשתכח בנוה הדא הוא דכתיב (שם) כי איננו ולא כתיב כי אינם</p>	<p>הקדוש היה עולה למעלה למעלה, ולא נמצא בתוכה, זהו שכתוב כי איננו ולא כתוב כי אינם.</p>
<p>אמר ליה רבי חייא מאי רחל מבכה על בניה? אמר ליה אוליפנא דהיא כנסת ישראל ודא אנתו דיעקב ודאי דכתיב (בראשית כט יח) ויאהב יעקב את רחל וכתוב (שם לא) ורחל עקרה וכתוב התם (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה</p>	<p>אמר לו רבי חייא מה זה רחל מבכה על בניה, אמר לו למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאהב יעקב את רחל, וכתוב (בראשית כט) ורחל עקרה, וכתוב שם (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.</p>
<p>דבר אחר כי איננו, כמו שנאמר (בראשית לט) איננו גדול בבית וגו', איננו שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהכל, איננו בזווג עמה, איננו, שימצא שמו הגדול. אמר רבי חייא מאיזה מקום התחילה לגלות, אמר לו מבית המקדש, ששם שרתה. ואחר כך סובבה בכל ארץ ישראל, אחר כך כשיצאה מן הארץ עמדה על המדבר וישבה שם שלשה ימים, הנהיגה את אוכלוסיה ומחנותיה (וישיבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדד וגו', בכו רבי חייא ורבי יוסי.</p>	<p>דבר אחר כי איננו, כמו שנאמר (בראשית לט) איננו גדול בבית וגו', איננו שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהכל, איננו בזווג עמה, איננו, שימצא שמו הגדול. אמר רבי חייא מאיזה מקום התחילה לגלות, אמר לו מבית המקדש, ששם שרתה. ואחר כך סובבה בכל ארץ ישראל, אחר כך כשיצאה מן הארץ עמדה על המדבר וישבה שם שלשה ימים, הנהיגה את אוכלוסיה ומחנותיה (וישיבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדד וגו', בכו רבי חייא ורבי יוסי.</p>
<p>אמר רבי יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא עד דישאל כלהו אשתכחו בחיובא קמי מלכא ועד דדברי עלמא אשתכחו בחיובא בקדמיתא הדא הוא דכתיב (ישעיה ג יב) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו דכיון דרישי עמא אולין בחיובא כל עמא אתמשכו אבתריהו</p>	<p>אמר רבי יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא נחרב בית המקדש עד שכל ישראל נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים בראשונה, זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי מאשריך מתעים, ודרך ארחותיך בלעו, שכיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם.</p>
<p>רבי חייא אמר מהכא (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישנו במאי הוי בגין (שם) ונעלם דבר מעיני הקהל דעיני עמא אינון רישיהו דכל עמא אתמשכון אבתריהו אולו עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין ונהר מיא דהוה נגיד ביה יתבו עד דהוו יתבי פרח חד עופא ורחיש קמייהו אמר רבי חייא ניקום מהכא דודאי נגרי טורייא הכא משתכחין קמו ואולו עד דאהדרי רישיהו חמו אינון לסמין דרהטין אבתריהו אתרחיש לון ניסא ואשכחו קמייהו חד טינרא וחד מערתא ביה עאלו תמן ויתבו כל ההוא יומא וכל ליליא</p>	<p>רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו, במה זה היה, משום ונעלם דבר מעיני הקהל, שעיני העם הם ראשיהם, שכל העם נמשכים אחריהם. הלכו בעוד שהיו הולכים, ראו מקום אחד מדושן בעשבים, ונהר מים שהיה נמשך בו, ישבו בעוד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפניהם, אמר רבי חייא נקום מכאן, שודאי חוצבי הרים נמצאים כאן. קמו והלכו עד שהחזירו ראשיהם ראו אותם לסטים שרצים אחריהם, התרחש להם נס ומצאו לפניהם סלע אחד, ובו מערה אחת, נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה.</p>

¹ פי' לאבא וכדמוכח בסמוך (מ"מ).

² פי' אם היא רחל העליונה, או רחל התחתונה שבעולם הזה (מ"מ).

³ פי' הוא יסוד שהוא יוסף, והיינו מה בין פי' הא' לב', שלפי הא' "כי איננו", היינו ז"א, ולפי' זה, היינו יסוד (מ"מ).

<p>פתח רבי חייא ואמר (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק מרחוק מקרוב מבעי ליה¹ והא אוקמוה האי קרא מרחוק כמה דאת אמר² ושבו מארץ מרחק אבל מרחוק כההוא דכתיב (שם לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי וכתוב (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק, היה צריך להיות מקרוב, והרי בארו את הפסוק הזה מרחוק, כמו שנאמר ושבו מארץ מרחוק, אבל מרחוק כאותו שכתוב, מרחוק ה' נראה לי, וכתוב ממרחק תביא לחמה.</p>
<p>ומאן היא עמיקא דנחלא⁴³ אתר דההוא נהר⁵ נגיד ונפיק⁶ ושב יעקב כיון דכתיב (ישעיה מד ב) אל תירא עבדי יעקב מהו ושב יעקב אלא כמה דתנינן קודשא בריך הוא סליק לעילא⁷ לעילא⁸ כמה דכתיב (תהלים י) יהו"ה תעמוד ברחוק ומההוא אתר רחוק הנני מושיעך ושב יעקב לאתריה (לכורסייה) לאזדווגא בכנסת ישראל ושקט דא יסוד ושאנן למשרי דיוריה בה ואין מהריר מיעחק כמה דאת אמר (בראשית כז לג) ויחרד יצחק חרדה גדולה</p>	<p>ומי היא עומק הנחל, המקום שאותו נהר יוצא ונמשך. ושב יעקב כיון שכתוב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב, אלא כמו ששינינו הקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, כמו שכתוב (תהלים י) למה ה' תעמוד ברחוק, ומאותו מקום רחוק הנני מושיעך, ושב יעקב למקומו (לכסאו) להזדווג עם כנסת ישראל. ושקט, זה יסוד ושאנן להשרות דיורו בה. ואין מהריר, מיצחק, כמו שנאמר (בראשית כז) ויחרד יצחק חרדה גדולה,</p>
<p>כ/א</p>	
<p>ועל דא (בראשית לא מב) ופחד יצחק כתיב וההוא פחד כד אתער אסתלק יסוד⁹ לאתר אחרא הדא הוא דכתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים בציון דייקא ועל דא ואין מהריר (ויקרא כו ו)</p>	<p>ועל זה כתוב (בראשית לא) ופחד יצחק, וכשמתעורר אותו הפחד, מסתלק היסוד למקום אחר, זהו שכתוב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, בציון דווקא. ועל זה, ואין מהריר.</p>
<p>והשתא קודשא בריך הוא שויב לון מרחוק ואסתיר לון בהאי אתר בהשקט ובשלוה ואין מהריר מכלא דכד קודשא בריך הוא עביד ניסא בכלא עביד</p>	<p>ועכשיו הקדוש ברוך הוא הציל אותנו מרחוק והסתיר אותנו במקום הזה בהשקט ובשלוה, ואין מהריר מהכל, שכאשר הקדוש ברוך הוא עושה נס בכל הוא עושה.</p>
<p>רבי יוסי פתח (שופטים ד ח) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו' מאי קא מיירי¹⁰ אלא אמר ברק הואיל ורוח קדישא שריא עלה</p>	<p>רבי יוסי פתח (שופטים ד) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו', במה מדובר, אלא אמר ברק, הואיל ורוח</p>

¹ פי' דהיינו מזמן קרוב, אבל מרחוק, כההוא דכתיב מרחוק וכו', פי' אבא נקרא רחוק (מ"מ).
² עי' רמ"ז לקמן מ' ע"ב, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות, שהרי איתא בישעיה יג ה, באים מארץ מרחק, ובירמיה לא טו, ושבו מארץ אויב.
³ לנהרל" (מ"מ).
⁴ אבא שממנו יצא יסוד דאימא (מ"מ). אבא, והוא נקרא מרחוק ושם סליק בגלותא, וז"ש מרחוק ה' נראה לי, שאין נגלה לנביא כמו למרע"ה בדרגיה, אלא בהיותו כלול בחכמה (באימא – אדצ"ל רד"ל), שהוא נעלם מאד וכן ממרחק תביא לחמה, הוא טפה דמוחא שבא לה ע"י דצדיק כמ"ש לקמן (יהל אור).
⁵ ר"ל שממנו נגיד כו' (יהל אור).
⁶ והז"א בחרבן עלה עד אבא, ולכ"א כי הנני מושיעך מרחוק, דהיינו ממקום רחוק שהוא אבא, משם אושיעך כדי שתחזור להזדווג עם המלכות (מ"מ).
⁷ דהיינו אימא (מ"מ).
⁸ דהיינו אבא, ואע"פ שאמרנו לעיל שז"א עלה לת"ת, י"ל כיון שא"א גו אבא נמצא הכל אמת (מ"מ).
⁹ פי' עולה למעלה בשביל הקל"י שלא יינקו ממנו. ומ"ש "פחדו בציון חטאים", פי' פחדו אותם החטאים בשביל ציון, שלא יעלה ע"י עוונכם (מ"מ).
¹⁰ פי' למה רצה בהליכתה, וכי בעל מלחמה היתה (אור יקר).

<p>בזכותה אשתזיב ולא לישרי עלי נזקא ומה ברק סמיך על אתתא לאשתזובה בנינה אנן דאורייתא עמנא דהיא שמייה דמלכא קדישא על אחת כמה וכמה יתבו גו ההוא מערתא כל ההוא יומא כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא במערתא עברו תרי טייעי וחמריהון טעינן מחמרא ומיכלא לגרמיהו שארי על מטולא אמרי האי להאי נבית הכא</p>	<p>הקדושה שורה עליה, בזכותה אנצל ולא ישרה עלי נזק. ומה ברק סמוך על אשה להנצל בגללה, אנו שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה, ישבו בתוך אותה המערה כל אותו היום, וכשהחשיך הלילה, האירה הלבנה במערה, עברו שני סוחרים וחמוריהם טעונים מייין וממאכל לעצמם, נחו על מטענם ואומרים זה לזה, נלון כאן.</p>
<p>ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי ואנן נעול למערתא דא אמר ליה חבריה עד לא ניעול תימא האי קרא דלא מתישבא אמר ליה מאי הוא אמר ליה מלה חד דכתיב (תהלים נב יא) אודך לעולם כי עשית וגו' מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתוב (תהלים נב יא) כי טוב נגד חסידיך וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב! לא הוה בידיה אמר ווי לטיוענא דשבקנא לקודשא בריך הוא בניניה</p>	<p>נתנו אוכל ומשתה לחמורים ואנו נכנס למערה הזו, אמר לו חברי טרם שנכנס, תאמר הפסוק הזה שאינו מיושב, אמר לו מה הוא, אמר לו דבר אחד שכתוב (תהלים נב) אודך לעולם כי עשית וגו', מהו "כי עשית" ולא כתוב מה (שעשה). וכתוב כי טוב נגד חסידיך, וכי לאחר אינו טוב. לא היה בידו. אמר אוי לסחורתנו שעזבנו את הקדוש ברוך הוא בגללה.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי דהוו יתבי במערתא חדו אמר רבי חייא לרבי יוסי ולא אמרית לך דכד עביד קודשא בריך הוא ניסא בכלא עביד נפקו כד נפקו אקדים רבי חייא ופתח (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק תרי שלמא² הכא חד לרחוק וחד לקרוב וכלא חד לרחוק דאתעביד קרוב³</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי שהיו יושבים במערה שמחו, אמר רבי חייא לרבי יוסי ולא אמרתי לך, שכשעושה הקדוש ברוך הוא נס בכל הוא עושה. יצאו, כשיצאו הקדים רבי חייא, ופתח (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק שני שלומות כאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד, לרחוק שנעשה קרוב.</p>
<p>(תו לרחוק) דא הוא מאריה דתשובה קודם הוה רחוק והשתא איהו קרוב תו רחוק כד בר נש אתרחיק מאורייתא רחיק הוא מקודשא בריך הוא ומאן דקריב לאורייתא קריב ליה קודשא בריך הוא בהדיה והשתא אתחברו עמנא ועולו למערתא אתו אינון טייעין ואשתתפו עמהון אשתנקלו⁴ לחמריהו ואתקיננו למיכל נפקו כולהו לפום מערתא</p>	<p>(ועוד לרחוק) זהו בעלי התשובה שקודם היה רחוק ועכשיו הוא קרוב, ועוד רחוק כשאדם מתרחק מהתורה, רחוק הוא מהקדוש ברוך הוא, ומי שקרוב לתורה מקרב אותו הקדוש ברוך הוא עמו. ועכשיו התחברו עמנו ותכנסו למערה, באו אותם סוחרים והשתתפו עמם שחררו את המשא מחמוריהם ותקנו להם אוכל, ויצאו כולם לפי המערה.</p>
<p>אמר חד מן טייעין לימרו לן מארי דאורייתא האי קרא (תהלים נב יא) אודך לעולם כי עשית</p>	<p>אמר אחד מהסוחרים יאמרו לנו בעלי התורה את הפסוק הזה, אודך לעולם כי</p>

¹ ירצה שאפילו לרשעים מטיב, או ירצה אפילו שאינם חסידים אלא צדיקים הוא טוב להם (אור יקר).
² להבטיחו בשלום עתה שנתקרב, וג"כ יהיה לו שלום מצד אותו זמן שהיה רחוק, שלא יענישוהו כיון שבא, והיינו שלום ג"כ בהיותו רחוק. וכן בבעל תשובה ג"כ יהיה לו שלום מצד הזמן שהיה רחוק שזדונות נעשו לו כזכיות, וכן מי שנתרחק מן התורה ואח"כ נתקרב אליה, שלום יהיה לו ג"כ מצד אותו זמן, אחר שנתקרב. והנה הם ג' פירושים: האחת, במלכות גר צדק. השנית, בבניה בעל תשובה. והשלישית, בתורה ת"ת. ובשלישת המדות האלו, שלום, שהוא היסוד, מזדווגת לה, אם בעל תשובה יסוד ח"י עם הבניה ודאי, אם גר צדק מצד המלכות, יסוד שלום מזדווג עמה, אם הת"ת שלום עמו לעולם (אור יקר).
³ גר צדק (אור יקר). פ"י שהם היו רחוקים מתחלה ואח"כ נעשו קרוב, שנתקרבו אצל ר' חייא ור' יוסי (מ"מ).
⁴ פרקו (אור יקר).

<p>ואקוה וגו' כי עשית מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתוב (שם) כי טוב נגד חסידך וכי לגבי אהרא לאו הוא כי טוב אמר רבי חייא כי עשית ודאי ומה עשית לעולם? דבנין האי עולם דעבד קודשא בריך הוא ואתקן ליה אודי בר נש לקודשא בריך הוא בכל יומא</p>	<p>עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מה זה כי עשית, ולא כתוב מה. וכתוב כי טוב נגד חסידך, וכי לגבי אחר אינו כי טוב. אמר רבי חייא כי עשית ודאי, ומה עשית, לעולם שבגלל זה העולם שעשה הקדוש ברוך הוא והתקין אותו, מודה אדם לקדוש ברוך הוא בכל יום.</p>
<p>ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך הכי הוא ודאי לקבלי אינון זכאין שמא דקודשא בריך הוא טוב ולא לקבלי חייביא² דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא אמר ליה יאות הוא אבל³ מלה שמענא מבתר כותלא ומסתפינא לגלאה אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי אימא מילך דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד</p>	<p>ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך, כך זה ודאי, כנגד אותם צדיקים שמו של הקדוש ברוך הוא הוא טוב, ולא כנגד הרשעים שמבזים אותו בכל יום, ואינם עוסקים בתורה. אמר לו זה יפה, אבל שמעתי דבר מאחורי הכותל, ואני פוחד לגלות. אמרו לו רבי חייא ורבי יוסי אמור דברך, שתורה אינה ירושה למקום אחד.</p>
<p>אמר לון יומא חד הוינא אזיל ללוד עאלנא למתא ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד ורבי שמעון בן יוחאי הוה בההוא ביתא ושמענא מפומיה האי קרא אודך לעולם כי עשית אודך דוד המלך ע"ה (לקודשא בריך הוא) אמרו על ההוא עולם בתראה⁴ דאיהו עבד דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם וביה ירית מלכותא⁵ ואקוה שמך כי טוב דא קודשא בריך הוא ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב⁶ אימתי אקרי טוב נגד חסידך</p>	<p>אמר להם יום אחד הייתי הולך ללוד ונכנסתי לעיר וסמכתי את עצמי אחר כותל אחד, ורבי שמעון בן יוחאי היה באותו הבית, ושמעתי מפיו את הפסוק הזה, אודך לעולם כי עשית. אודך דוד המלך עליו השלום (לקדוש ברוך הוא) אמרו על אותו עולם אחרון שהוא עשה, שדוד המלך אחוז בו, באותו עולם, ובו ירש את המלכות. ואקוה שמך כי טוב, זה הקדוש ברוך הוא, ביחוד של העולם הזה, שנקרא טוב. מתי נקרא טוב, נגד חסידך.</p>
<p>מאן אינון חסדיך אלא אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו⁷ דנגידו</p>	<p>מי הם חסידך, אלא יש חסד ויש חסד, ואלו נקראו חסדי דוד הנאמנים, וכשחסדי דוד הללו מתמלאים מאותו</p>

¹ פי' לאו כדקא סלקא דעתך, לעולם, תמיד, אלא עולם ממש, ופי' אודך כי עשית העולם, ומלת לעולם, ירצה בשביל העולם (אור יקר).

² ירצה כי חסידך לאו דווקא חסידים, אלא לשלול הרשעים, שטובתן אינה טובה אלא רעה, או אפשר טוב אינו הטובה, שהקב"ה מטיבו, אלא חשוב טוב בעיני החסידים, שעוסקים בו יומם ולילה, והרשעים מבזים התורה (אור יקר).

³ ר"ל, הילוך, ואופן הפשט הוא נכון, כי בו יתיישב כל מה שהקשיתי. אבל כוונתי לשאול הפירוש על דרך האמת, כי חשבתני שאחד מכם יאמרהו. דוד המלך ע"ה להקב"ה אמרו, ירצה לא כמו שאמרת שהוא ענין כולל לכל אדם ושכל אחד יוכל לאומרו בעבור כללות העולם, אבל אמיתות הענין שדוד אמרו על עצמו (רמ"ז).

⁴ מלכות, ודרך הכתוב כדרך שפי' ר' חייא לעיל, ואודך לקב"ה קאמר, שהוא האציל ועשה מדה זו, והטעם שהוא מודה על מדה זו, משום דדוד מלכא אחיד וכי' (אור יקר). ה"ס רחל עולם האחרון, פי' בתיקונו ובבניינו, לאפוקי עולם התוהו שגם שכולו בסוד המלכות כמ"ש (בראשית לו, לא) ואלה המלכים וגו', ואז הכל נתהווה (נ"א נתאוה) ע"י אי' הנקראת ארץ אדום, ומשם היה שרש שאול, ולכן היתה מלכותו שאולה, אבל דוד מושרש במדת המלכות בנויה ומתוקנת ונעשית ע"י זעיר כנודע, וז"ש דאיהו עבד, והוא כללות העשיה דעולם האצילות, והיינו כי עשית (רמ"ז).

⁵ ולא בהשאלה כשאלו (רמ"ז).

⁶ פי' קב"ה היא מלכות שמתייחדת עם יסוד, ושיעור הכתוב, ואקוה שמך, שהיא מלכות, לייחד עם טוב, שהוא יסוד (מ"מ).

⁷ פי' שהבינה נק' עתיקא קדישא בהשאלה, ונודע ששני חסדים המגולים יורדים מיסוד הבינה לנר"ה דז"א הנק' חסדי דוד, ומשם יורדים אל היסוד, והיסוד נותנם למלכות, וז"ש וכד אלין חסדי דוד, שהם נר"ה, דז"א

<p>דעתיקא קדישא כדן אקרי יסוד טוב וכדן אשתכה טוב לגבייהו דהא (ס"א כד אשתכה כמה דאיהו ביה) כמה דאשתכה דאיהו ביה הכי איהו מבסם להאי עלמא בתראה! וכלא אשתכה בברכה ועל דא דוד הוה מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיר ביה מלין אלין הכי שמענא לון אבל לא ידענא מאי הוא? אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה אמר רבי</p>	<p>טוב שנמשך של העתיק הקדוש, אזי נקרא היסוד טוב, אזי נמצא להם טוב, שהרי (כשנמצא כמו שהוא בו) כמו שנמצא שהוא בו, כך הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בברכה. ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה, שהוא אחוז בה. הדברים הללו כך שמעתי אותם, אלא שלא ידעתי מה זה. באו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו אותו בראשו, אמר רבי</p>
<p>כא/ב</p>	
<p>חייא מאן חפי עינך בעפרא³ רבי שמעון בן יוחאי דאנת באתרך ואנת מרעיש טוריאי עלאי ואפילו צפורי שמאי וכלא חדאן במלולך ווי לעלמא בההיא שעתא כד תסתלק מניה</p>	<p>חייא מי מכסה עיניך בעפר רבי שמעון בן יוחאי, שאתה במקומך ואתה מרעיש ההרים העליונים, ואפילו ציפורי השמים וכולם שמחים בדבוריך, אוי לעולם באותה שעה כשתסתלק ממנו.</p>
<p>תו פתח ואמר ההוא גברא הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא בקרא דכתיב (דניאל ט יז) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנונו וגו' למען אדניי ואמר הכי אי שמא דא מעליא (ג"א לעילא) מכלא שפיר הוא דהכי אמרין עביר בדיל מלכא אבל שמא דא הא ידיע דהוא אתר בי דינא⁴ דמניה נפיק דינא לעלמא מאן חמא דאמרין למלכא עביר בנין עבדך או בנין מלה זעירא מנך</p>	<p>עוד פתח ואמר אותו האיש, הרי שדבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה, בפסוק שכתוב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנונו וגו' למען אדניי. ואמר כך, אם השם הזה מעלה (למעלה) מהכל יפה הוא, שכך אומרים עושה למען המלך. אבל השם הזה הרי ידוע שהוא מקום של בית דין שממנו יוצא דין לעולם, מי ראה שאומרים למלך עשה למען עבדך, או בשביל דבר קטן ממך.</p>
<p>אלא הכי אצטריך דשמא דא אתקין ביתא למלכא⁵ ובי מקדשא לתתא⁶ ודא אחיד בדא⁷ בנין דאתקשר דא בדא וכד מקדשא⁸ לתתא קאים בקיומיה האי שמא לעילא קאים</p>	<p>אלא כך צריך, שהשם הזה מתקן את בית המלך, ובית המקדש למטה, וזה אחוז בזה, משום שנקשר זה בזה. וכשהמקדש למטה עומד במקומו, השם הזה למעלה עומד במקומו, וזהו כמי</p>

אתמלין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, ר"ל מהחסדים של אימא, כמ"ש, כדן איקרי יסוד טוב, ר"ל אחר שנמשכים אל היסוד נק' טוב (מ"מ).

¹ פי' שנותנם היסוד למלכות, א"נ יש לפרש מ"ש דנגידו דעתיקא קדישא, יובן במ"ש הרב ספר הכוונות, שנו"ה דז"א יש בהם נו"ה דעתיק ודא"א ודא"א, וכשאנו אומרים איהו בנצח ואיהו בהוד, היינו כל הנצחים כולם וכו', אם כן א"ש שהארט נו"ה דא"א בנו"ה דז"א הנק' חסדי דוד (מ"מ).

² מפני ענוה שבו אמר כן, דאם לא היה גברא רבא, לא יוכל לידע אותם הסודות אות באות כמו שאומרם רבי שמעון בשמיעה בעלמא (מ"מ).

³ פי', וכי יוכל העפר לכסות עיניך, או ירצה, מי יערב לבו לגשת אליך בעת פטירתך (אור יקר).

⁴ מלכות, בבחי' הדין השולט בעולם, דינא דמלכותא, אדנ"י (אור יקר).

⁵ שבית הו"ה וכסא הוא אדנ"י, בסוד שם יאהדונה"י, שאם אין המלכות בו, אין הת"ת בו. אלא שכינה שוכנת, והיא נעשית כסא אל הת"ת (אור יקר). פי' היא בית דז"א, בסוד בית יעקב בית ז"א (מ"מ).

⁶ והם קשורים זה בזה, אם יהיה בהמ"ק של מטה, המלכות, נתקנת, אז ז"א יש לו מנוחה, דכתיב זאת מנוחתי וכו'. ולכך אמר, למען אדנ"י, שלא תהיה לבר, ויש לך היזק ח"ו. א"נ י"ל שתחלה קס"ד, למען אדנ"י, היינו בשביל כבוד אדנ"י. ולכך הקשה, מאן חמא וכו'. אבל השתא מפרשים למען אדנ"י, לחון בשביל צער אדנ"י, שהיא לבר מאתרא (מ"מ).

⁷ פי' מדה זו שוכנת בתחתונים כדי שתהיה היא [מייחדת] (מתייחדת אל) העליונים בתחתונים, ומטעם זה נקראת שכינה, שהיא משכנת המדות למטה (אור יקר).

⁸ כי מעשה הקרבנות העולה בסוד ההתעוררות על ידי המלכות, גורם קשר ויחוד ד' אותיות יה"ה, בסוד קרבן ליה"ה שפי' לעיל (אור יקר).

<p>בקיומיה ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא דא בגין דלא תשתכח מטרוניתא דיתבא לבר מהיכלה אוף הכא (דניאל ט יז) והאר פניך על מקדשך השמם למען אדניי מאי טעמא למען אדניי דלא ישתכח לבר מן דיוריה!</p>	<p>שאומר למלך, בנה את הבית הזה ואת ההיכל הזה, כדי שהמלכה לא תמצא יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, למה למען אדני, שלא ימצא מחוץ למדורו.</p>
<p>תוהו רבי חייא ורבי יוסי וחדו בההוא ליליא בתר דאכלו פתח חבריה טייעא ואמר אימא קמייכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי יומא האי קרא דכתיב (תהלים סג א) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה דוד אמר שירתא כד הוה עריק מחמוי ומאי אמר (תהלים סג ב) אלהיים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו' אלהיים אלי אתה דהא בגבורה אחידא תדירא²</p>	<p>תמהו רבי חייא ורבי יוסי ושמו באותו לילה, אחר שאכלו פתח חבריו הסוחר ואמר אמור לפניכם דבר אחד שעסקתי בו היום הזה. הפסוק הזה שכתוב (תהלים סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, דוד אמר שירה כשהיה בורח מחמוי, למה אמר אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו', אלהים אלי אתה, שהרי בגבורה אחוזה תמיד.</p>
<p>אשחרך וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקודשא בריך הוא בארעא רחיקא ואתתרך מארעא דשכינתא שריא אלא אף על גב דאתתרך מתמן לא שביק³ דידיה לשחרא ליה לקודשא בריך הוא ואנא שמענא אשחרך כמאן דאמר איזיל לאתחזאה קמך בר דלא יכילנא</p>	<p>אשחרך, וכי איך יכל דוד לשחר את הקדוש ברוך הוא בארץ רחוקה וגורש מהארץ שבה שרויה השכינה. אלא אף על גב שגורש משם, לא עזב את שלו לשחר את הקדוש ברוך הוא. ואני שמעתי אשחרך, כמי שאומר אלך להראות לפניך, רק שלא יכולתי.</p>
<p>כך אשחרך בר דאנא לבר מאתר דשכינתא⁴ שריא צמאה לך נפשי דהא נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאתחזאה⁵ קמך ולא יכילנא בגין דאנא בארץ ציה ועיף בלי מים דהא ארץ ציה ועיף אקרי לבר מאתר דשכינתא שריא בגין דמים חיים לא שכיח הכא ומאן אינון מים חיים דא שכינתא דכתיב בה (שיר ד טו) באר מים חיים ועל דא ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב</p>	<p>כך אשחרך, רק שאני מחוץ למקום, ששם שורה שכינה. צמאה לך נפשי שהרי נפשי וגופי משתוקקים אליך להראות לפניך ולא יכולתי, כי אני בארץ ציה ועיף בלי מים, שהרי ארץ ציה ועיף נקרא מחוץ למקום ששורה שכינה, משום שמים חיים אין מצויים כאן, ומי הם המים החיים, זו שכינה שכתוב בה (בראשית כז) באר מים חיים, ועל זה ארץ ציה ועיף בלי מים כתוב.</p>
<p>אמרו רבי חייא ורבי יוסי ודאי אורחא שהדרך תקינה לפנינו, נכנסו למערה</p>	<p>אמרו רבי חייא ורבי יוסי, ודאי שהדרך תקינה לפנינו, נכנסו למערה</p>

¹ ג"כ העליונות בלי תיקון, אלא שלא רצה לפרש (אור יקר).

² פי', מלכות שהיא אלי אתה, מדת דוד ודאי. ואמר אלהים להראות על קשרה עם הגבורה, הנק' אלהים בלשון רבים, או ירצה אליהם גבורה אלי בינה אתה מלכות. ואמר שמות אלו, מפני שדוד היה אחוז בגבורו. שהם ג' אלו, מפני שלעולם היה לוחם מלחמות ה', או ירצה "אחידא תדירא" מדת מלכות, שהיא אחוזה וקשורה בגבורה ובינה, שהם אלהים אלי כדפי' (אור יקר). פי' דקשה ליה, למה קרא למלכות אלהים הול"ל אלי אתה לחוד, שהוא מידתו, ולכן אמר דהא בגבורה וכו' ולכן קראה אלהים (מ"מ).

³ במזמוריו כאומרו בהיותו במדבר יהודה, בהיותו במערה תפלה, בברחו מפני אבלושים, וכיוצא רבים (אור יקר).

⁴ פי', שעיקר שכינה בירושלים, ולכן מדבר יהודה קרי לבר, אע"פ שהוא מארץ ישראל (מ"מ).

⁵ נפשא תאיבא – להדבק נפש בנפש, כי הנפש במלכות. וגופא דילי לאתחזאה – לא להדבק, שאי אפשר אלא כענין יראה כל זכוך (אור יקר).

⁶ נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאתחזאה" נמחק בלזכר יקר" ובמקומו איתא "נפשאתאיבנא לך לגבך וגופא דילי לאתחזאה".

<p>תקינא קמן עאלו למערתא ודמכו בפלגו ליליא שמעו קל חיותא במדברא דנהמי אתערו אמר רבי חייא הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל דהיא משבחת למלכא אמרו כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא</p>	<p>וישנו. בחצות הלילה שמעו את קול חיות המדבר שנוהמות התעוררו. אמר רבי חייא הרי עת היא לסייע לכנסת ישראל, שמשבחת את המלך. אמרו כל אחד ואחד יאמר דבר ממה ששמע, וידע בתורה.</p>
<p>יתבו בלהו פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד מאן אילת השחר דא כנסת ישראל דאקרי (משלי ה יט) אילת אהבים¹ ויעלת חן וכי אילת השחר ולא כל יומא אלא אילת מההוא אתר דאקרי שחר² כמה דאת אמר (הושע ו ג) כשחר נכון מוצאו ודוד מלכא³ על כנסת ישראל קא אמר דא דהא לא אמרה כנסת ישראל דא (ס"א דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר כמה דאת אמר כשחר נכון מוצאו ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמר דא) משמע דכתיב (תהלים כב א) על אילת השחר</p>	<p>ישבו כולם, פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד, מי זו אילת השחר, זו כנסת ישראל שנקראת (משלי ה) אילת אהבים ויעלת חן. וכי אילת השחר ולא בכל היום, אלא אילת מאותו מקום שנקרא שחר, כמו שנאמר (הושע ו) כשחר נכון מוצאו. ודוד המלך אמר את זה על כנסת ישראל, שהרי לא אמרה כנסת ישראל את זה (שנקרא אילת אהבים ויעלת חן, והיא באה מאותו מקום שנקרא שחר, כמו שנאמר (הושע ו) כשחר נכון מוצאו, ודוד המלך אמר את זה על כנסת ישראל) משמע שכתוב על אילת השחר.</p>
<p>תא חזי בשעתא דרמש ליליא פתחין סתימין⁴ דעילאי ותתאי משתכחי⁵ (ס"א משתככי⁶)⁷ וכל אינון רתיקין⁸ מתערין ואולין ושטאן כל עלמא ומהדרין על גופי בני נשא⁹ וסחרי לאתרייהו ולערסיהו וחמאן דיוקנא דמלכא קדישא ומסתפי דהא אתקפו בערסיהו במלי דשמא קדישא ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה והא אוקמוה זכאה חולקהון דצדיקיא דנשמתהון סלקין לעילא ולא מתעכבי באתר אחרא דלא אצטריך</p>	<p>בא וראה בשעה שנחשך הלילה, פתחים הסתומים של עליונים ותחתונים נמצאים (שוככים), וכל אותם רחוקים מתעוררים והולכים ושטים בכל העולם, ומחזרים על גופות בני אדם, וסובבים למקומותיהם ולמטותיהם, ורואים את דיוקן המלך הקדוש, ופוחדים שהרי התחזקו במטותיהם בדברי השם הקדוש. ובני אדם נשמותיהם עולות כל אחת ואחת כראוי לה, והרי פרשוה. אשרי חלקם של הצדיקים שנשמותיהם עולות למעלה ולא מתעכבות במקום אחר שלא</p>

¹ פי' לאה המקבלת מהיסוד הנק' שחר, א"נ שחר הוא החסד ולאה מקבלת מהחסד (מ"מ). השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת נגבורות הדינין, והוא כל זמן הגלות בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר (דע"ה ח"ב קכא ע"ב). נקראת אז אילת השחר ע"ש קדרותא דשחרא, וכמ"ש בפ' בשלח (מו ע"א) ופ' תרומה (קמ ע"א) ע' שם ושם. והוא בעת הקטנות, ונעשה אז הלידה, ר"ל הקריעה ופתיחת הרחם, ע"י סוד הנחש, ובסוד ב' הנשיכין הנ"ל וכמ"ש בפ' בשלח (נב ע"ב) (דע"ה ח"ב קכו ע"א).

² נצח, וכן פירשו בזהר בוקר באברהם, ששם האומר, אמנם שחר נכון מוצאו הוא תחלת הארת האור בנצח ומלכות, ומלכות מסט' דנצח אתקריאת אילת השחר, ונקראת אילת אהבים, מצד השמאלו תחת לראשי (אור יקר).

³ עם היות ששרים ומזמורים הרבה, הם שממש השכינה משוררת הכא במזמור זה, הוא מוכרח שדוד משורר אותו על השכינה (אור יקר).

⁴ נעילת שערי שמים ושערי גן עדן והיכלות (אור יקר). פי' יסוד ומלכות דנוק', שנק' ציון וירושלים (מ"מ).

⁵ פי', עילאי הם מלאכים קדושים, ותתאי הם שאינם קדושים, ולכן פתחין סתימין שלא יינק מהם (מ"מ).

⁶ שאין [משבחים] (מתשבחים) לא עילונים ולא תחתונים (אור יקר).

⁷ נמחק במ"מ.

⁸ חצונגים הקלי', וכחותיה ומלאכי חבלה ושדים (אור יקר).

⁹ להדבק וליכנס בהם מחשקם להדבק בגוף כדפי' לעיל, או להחטיאם בקרי או לפוגע בהם לחבלם (אור יקר).

<p>כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריו ופתחין פתיהו כדין רוחא חד דסמר צפון¹ אתער ואקיש</p>	<p>צריך. כשנחלק הלילה, הכרוז עומד ומכריז ונפתחים הפתחים, אז רוח אחת של צפון מתעוררת ומקישה</p>
<p>כב/א בכנור דוד² ומנגן מאליו ושבתח למלכא וקודשא בריך הוא משתעשע³ בצדיקיא בנגנתא דערן זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא ואשתדל באורייתא אקרי חברה דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל⁴</p>	<p>בכנור דוד ומנגן מאליו ומשבתח את המלך, והקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן. אשרי חלקו של מי שמתעורר באותו זמן ועוסק בתורה, וכל מי שעומד באותו זמן ועוסק בתורה נקרא חברו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל.</p>
<p>ולא עוד אלא דאלין אקרין אחים ורעים ליה⁵ דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי⁶ אדברה נא שלום בך⁷ ואקרין חברים⁸ בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין⁹ דכתיב¹⁰ (שיר ח יג) חברים מקשיבים לקולך כד אתי ימנא כרוזא קאים וכריו ופתחין דסמר דרומא¹¹ אתפתחו ומתערין כוכבים ומזלות¹² ופתחין דרחמי¹³ אתפתחו ומלכא יתיב¹⁴ וקביל תושבחין¹⁵</p>	<p>ולא עוד אלא שאלו נקראים אחים ורעים שלו, שכתוב (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ונקראים חברים של המלאכים העליונים והמחנות העליונים, שכתוב (שיר ח) חברים מקשיבים לקולך. כשבא היום, הכרוז עומד ומכריז, והפתחים של צד דרום נפתחים ומתעוררים כוכבים ומזלות, ופתחי הרחמים נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות.</p>
<p>כדין כנסת ישראל נמלא לאינון מלין וסלקא וכל אינון חברים אחידן בגדפהא¹⁶</p>	<p>אזי כנסת ישראל נוטלת את אותם דברים ועולה, וכל אותם חברים אחוזים</p>

¹ פי' ה"ג דאימא (מ"מ).

² מלכות (אור יקר). פי' מלכות שהיא רחל, משבתח בלילה, וז"ש ושבתח למלכא (מ"מ).

³ היינו סוד השפע הבא אליו מהתעוררות נשמתם של צדיקים, להתפרנס ולקשט עצמם (אור יקר). פי' יעקב מזדווג עם לאה, והצדיקים הם שם בסוד מ"ן (מ"מ).

⁴ כאומרו חברים מקשיבים לקולך, ועוד שנוטל חלק שפע עם הת"ת ועם המלכות, וזהו כוונת חברים שיש להם חברה כדפי' בענין השפע, והם ג' בחי': חברים אחים רעים, והם זו גדולה מזו, חברים יש להם שותפות אבל נפרדים, אחים הם יותר בחברה באחוה, בני מקום א' משורשם, ריעים כעין שפי' בריש הפרשה בפסוק אכלו ריעים, והם ממש הדבקים ביחוד העליון (אור יקר).

⁵ פי' שכתב הרב שהצדיקים מפני שיש להם חיה ונשמה מאו"א, נק' אחים וריעים לז"ן, ואינו זוכה לקום בתמידות בחצות אלא מי שיש לו מן נשמה ולמעלה דאצילות, וכן איתא ג'כ בספר ראשית חכמה (מ"מ).

⁶ פי', ז"א אומר למלכות, למען אחי וריעי למען הנשמות העולות בך, שהם אחי וריעי, שעולים בסוד מ"ן בשבילם, "אדברה נא שלום בך" שהוא היסוד (מ"מ).

⁷ הם ממש המייחדים קב"ה ושכינתיה על ידי היסוד, מה שאין כן חברים, שאין להם אלא הבאת שפע וברכה אליה (מ"מ).

⁸ פי', חברים של מעלה, הם הקב"ה והצדיקים שבג"ע, שמקשיבים לקול תורת הצדיקים שבעולם הזה, ומדקרי להקב"ה והצדיקים שהם חברים, ש"מ שישאל שבעולם הזה, נק' גם הם חברים (מ"מ).

⁹ כהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין" (נחחק בלור יקר).

¹⁰ שאין זה היחוד אלא ריעים, אדברה נא שלום בך, שלום בתוכך (אור יקר).

¹¹ שערי חסד השולט בבוקר (אור יקר).

¹² כדכתיב ברוך יחד ככבי בוקר, וכתיב הללוהו כל ככבי אור (אור יקר).

¹³ שערי הת"ת (אור יקר).

¹⁴ ת"ת (אור יקר).

¹⁵ תפילתן של ישראל ושאר שבחי העולמות והמלאכים הנותנים שירה, ושאר שרי חיות ועופות וכל הבריות בסוד פרק שירה, והיינו שהם מושכים שפעם, על ידי זה (אור יקר).

¹⁶ כל א' כפי בחי' נשמתו כנז' בתיקו"ז, אית דתליין ברישא אית בעיינין אית בנימין אית באודנין אית באנפין אית בידין אית בגופא אית בשוקין, וזהו "בגדפהא" כפי בחינת נשמתו, כן מקשט האבר ההוא, וכן נאחו לעלות לפני המלך בתפלתו ומצותו ויחודו (אור יקר).

<p>ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא? כדון פקיד מלכא למיכתב כל אינון מלין ובספרא כתיב³ כל אינון בני היכליה וחותא דחסד אתמשך עלייהו⁴ דמההוא הוטא אתעטר בר נש בעטרא דמלכא ומניה דחלין עלאין ותתאין הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא קיימין למידן עלמא לא דיינין עליה דינא בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמודעא דאיהו מהיכלא דמלכא ובגין דא לא דיינין עליה דינא זכאה חולקהון דצדיקיא דמשתדלי באורייתא וכל שכן בזמנא דמלכא תאיב על מלי דאורייתא</p>	<p>בכנפיה ודבריהם באים ושורים בחיק המלך, אז מצוה המלך לכתוב את כל אותם הדברים, ובספר כתובים כל אותם בני היכלו, וחוט של חסד נמשך עליהם, שמאותו חוט מתעטר אדם בעטרת המלך, וממנו פוחדים עליונים ותחתונים, הוא נכנס לכל שערי המלך ואין מי שימחה בידו, ואפילו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון את העולם, אין דנים עליו דין משום שהרי נרשם ברושם של המלך, שנודע שהוא מהיכל המלך, ולכן לא דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים שעוסקים בתורה, וכל שכן בזמן שהמלך תאב לדברי תורה.</p>
<p>תא הזו רוא דמלה לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא וכל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון כד אתבטלו ממלי אורייתא לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא בגיני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא אתקיף חילה⁶ ומלכא קדישא חדי לקבלא לה וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי מלכא ואורייתא לא אשתכח עמה כביכול תשש חילה⁷ ווי לאינון דמחלשין חילא דלעילא בגיני כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכל שכן בההיא שעתא דאצטרין לאשתתפא בה ככנסת ישראל כדון קודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>בא וראה סוד הדבר אין עומדת כנסת ישראל לפני המלך אלא בתורה, וכל זמן שישראל בארץ עסקו בתורה, כנסת ישראל היתה שרויה עמהם. כשבטלו מדברי תורה, לא יכלה לעמוד עמהם שעה אחת, לכן בשעה שכנסת ישראל מתעוררת למלך בתורה, מתחזק כחה והמלך הקדוש שמח לקבל אותה, וכל זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך ואין התורה נמצאת עמה, כביכול תשש כחה, אוי לאותם שמחלישים את הכח שלמעלה, לכן אשרי אותם שעוסקים בתורה, וכל שכן באותה שעה שצריך להשתתף עם כנסת ישראל, אזי הקדוש ברוך הוא קורא עליו (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (שם כא יא) משא קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מליל, את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל "משא דומה" כל</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מליל, את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל "משא דומה" כל</p>

¹ זהו בסוד רוחניות האותיות המתהוות מהבל הנשמה, כשאדם מוציא הדברים בפיו ממש האותיות, והקולות נעשות ועולות ונכנסות לפני המלך, וזהו סוד, וכל העם רואים את הקולות (אור יקר).

² כי הת"ת תורה, ורוחניות האותיות תורה, לכך כח התעוררותם על ידי התורה עולה בחי' המלך בבחי' פנימית בת"ת, בין ב' זרועות, בחיקו בפנימיותו (אור יקר).

³ ספר זכרון לפניו, והיינו היות צורתם חקוקה בספר הזה, ומציאות נשמתם מאירה במציאות היחוד ת"ת ומלכות, על ידי היסוד (אור יקר).

⁴ מדה כנגד מדה, כמו שהם גרמו על ידי יחוד לילה שהיא מלכות מחצות, שהיא יונקת מרוח צפונית, ויחדוה עם היום, שהוא חסד. כן מזה נמשך להם חוט של חסד, ולכך העושה זאת צריך שלא להפסיק בשינה שהיא מיתה, ופירוד בין יום ובין לילה (אור יקר).

⁵ כח ההתעוררות מייך נוקבין שואל בלי בושת, תנו לי בשביל בני, וזהו רוכב שמים בעזרך (אור יקר).

⁶ חילהא (מ"מ).

⁷ שאין לה התעוררות ולא מ"ן, ואם שואלת מיד החצונים, תובעים חלק בראש, כאומרם והיה כי תריד ופרקת וכו', כדפי' בתרגום, והיינו סוד צור ילדך תשי (אור יקר).

⁸ שהיא שכינתא כד אזמננת לקבלא דכורא, בסוד ג' גווינין דקשת, דכתיב בהו וראיתיה לזכור ברית עולם, וסימנין שלו הם לה מבית המלך, וזהו כד קבילת עלא דכורא, לא יחוד ממש (אור יקר).

<p>בכמה אתר אבל משא דומה כל זמנין דישראל אשתכחו בגלותא אתידע זמנא וקצא דלהון וזמנא וקצא דההוא גלותא וגלותא דאדום הוא משא דומה דלא אתגלייא ולא אתידע כאינון אחרנין קודשא בריך הוא אמר אלי קורא משעיר קלא שמענא בגלותא דשעיר אינון דרחקי בינייהו¹ אינון דשכבי לעפרא</p>	<p>הפעם שישראל נמצאו בגלות, נודע הזמן והקץ שלהם, וזמן וקץ של אותה גלות. וגלות אדום הוא משא דומה שלא התגלה ולא נודע כאותן האחרות, הקדוש ברוך הוא אומר אלי קורא משעיר, קול שמעתי בגלות שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוכבים בעפר.</p>
<p>ומאי אמרי שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא מה עבדית מן מטרוניתא דילי כדין קודשא בריך הוא כניש לפמליא דיליה ואמר חמו בני רחימי דאינון דחיקין בגלותא ושבקין צערא דלהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר את דאקרי שומר² אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך מה מלילה מה עבדת מלילה הכי נטרת לה מה מליל דהא לזמנין אתקרי לילה³ ולזמנין אתקרי ליל דהא הוא דכתיב (שמות יב מב) ליל שמורים הוא וכתוב (שמות יב מב) הוא הלילה הזה</p>	<p>ומה הם אומרים, שומר מה מלילה שומר מה מליל, הם תובעים אותי על המלכה מה עשיתי, מהמלכה שלי, אזי הקדוש ברוך הוא מאסף את הפמליא שלו ואומר, ראו בני אהובי שהם דחוקים בגלות, ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על המלכה, ואומרים שומר, אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך, איפה השמירה של ביתך. "מה מלילה" מה עשית מלילה, כך שמרת אותה. "מה מליל" שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל, זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמורים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה.</p>
<p>כדין קודשא בריך הוא אתיב לון הא שמירה ידי אשתכח דהא אנא זמין לקבלה ולאשתכחא בהדה דהא הוא דכתיב (ישעיה כא יב) אמר שומר ההוא דנטיר ביתא אתא בקר⁴ וגם לילה⁵ דהא בקדמיתא אסתלק לעילא⁶ לעילא⁷ וסליק לההוא בקר דאודמן ביה⁸ תדירא השתא אתא בקר הא זמין לאתחברא בלילה וגם לילה הא זמינא היא אבל בניניכון אתעכבו ואי אתון בעאן דא על מה אתון מתעכבי שובו שובו בתשובה כדין אתיו אתו לנבאי ונהוי כלא במדורא חדא וכלנא נתוב לאתרנא דהא הוא דכתיב (דברים ל ג) ושב יהויה אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר</p>	<p>אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם, הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמצא עמה, זהו שכתוב אמר שומר, אותו ששומר את הבית, בא בוקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעולה את אותו בוקר שמזומן אצלו תמיד, עכשיו בא בוקר, והרי הוא מזומן להתחבר עם הלילה. וגם לילה הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים, ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים, שובו שובו בתשובה, אז אתיו באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו, זהו שכתוב (דברים ל) ושב ה' אלהיך את שבותך. "והשיב" לא נאמר</p>
<p>כב/ב</p>	

¹ פי' משעיר, אותם היושבים בגלות [בשעיר, אותם השכונים לעפר שם בגלות] כאומרם (אותם) שחי ונעבורה (אור יקר).

² פי' יסוד כמ"ש בפ' תרומה (מ"מ).

³ כפי עניינה כד לא קבילת עלה דכר אתקריא ליל בלא ה', דלא נטרת סימנין דדכורא, דאינון ה', תלת ווין, ימין ושמאל ואמצע, בסוד שמאלו תחת לראשי וכו'. כד קבילת עלה דכורא אתקריאת לילה, והכא קאמר שומר שהוא הת"ת (אור יקר).

⁴ ד"א (מ"מ).

⁵ מלכות (מ"מ).

⁶ אמא (מ"מ).

⁷ אבא (מ"מ).

⁸ שהז"א מדורו בהיכל הבינה (מ"מ).

<p>אלא ושב תרין ושב ושב כתיב הכא אלא חד לכנסת ישראל וחד לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים ל ג) ושב יהויה אלהיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים</p>	<p>אלא "ושב" פעמיים, ושב ושב כתוב כאן, אלא אחד לכנסת ישראל ואחד לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך, ושב וקבצך מכל העמים.</p>
<p>פתח ההוא מייצא ואמר (איוב לה ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים תא חזי כד קודשא בריך הוא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן כל מלי דעלמא תתאה¹ (ס"א עלאה²) וכל עלאין ותתאין מתערין לקבליה וכל אילנין³ דבגנתא דעדן פתחי שבחא⁴ לקבליה הדא הוא דכתיב (ד"ה א טז) דברים א טז (לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהויה כי בא ואפילו עופי דארעא כלהו מרחשי שבחא קמיה כדין שלהובא נפק ובטש בגדפו⁵ דתרנגולא⁶ וקרי ושבח למלכא קדישא וקרי לבני נשא דישתדלון באורייתא ובשבחא דמאריהון ובפולחניה</p>	<p>פתח אותו סוחר ואמר ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. בא וראה כשהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל דברי העולם התחתון (העליון) וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות שבגן עדן פותחים בשבח כנגדו, זהו שכתוב (דברי הימים א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא. ואפילו עופות הארץ כולם רוחשים שבח לפניו, אזי יוצאת שלהבת ומכה בכנפי התרנגול והוא קורא ומשבח את המלך הקדוש, וקורא לבני אדם שיעסקו בתורה, ובשבחו של אדונם ובעבודתו.</p>
<p>זכאה הולקיהון דמאן דקיימין מערסייהו לאשתדלא באורייתא כד אתי צפרא פתחין דדרומא נפתחין⁷ ותרעי דאסותא⁸ נפקין לעלמא ורוחא דמזרח⁹ אתער ורחמי אשתכחו וכל אינון כוכביא ומולי דממנן¹⁰ תחות שולטניה דהאי בקר כלהו פתחין שבחא וזמרין למלכא עלאה הדא הוא דכתיב (איוב לה ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים</p>	<p>אשרי חלקם של מי שעומדים ממטותיהם לעסוק בתורה, כשבא הבוקר פתחי הדרום נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח המזרח מתעוררת, ונמצאים רחמים. וכל אותם כוכבים ומזלות שממונים תחת שלטונו של הבוקר הזה, כולם פותחים בשבח ומשבחים למלך העליון, זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים.</p>
<p>מה בעאן הכא בני אלהים דאינון מוזמנין תרועה בהאי בקר והא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא אלא ויריעו¹¹ כל</p>	<p>מה רוצים כאן בני אלהים, שהם מזמינים תרועה בבוקר הזה, והרי כל הדינים עברו בזמן שחסד מתעורר</p>

¹ נמחק בלור יקר, וגורס את המוסגר.

² פי' מציאות הספירות אשר בבינה, כולם מתעוררין להשפיע וכן מתעוררין לקבל על ידי סוד ההתעוררות, שמעלמא תתאה עולה ההתעוררות לעלמא עילאה שהיא בינה, וזה על ידי ו' שבין ה' לה', והיינו כחצות הלילה, והתעוררות התחתונות העולה הוא סוד אומרו "וכל עילאין וכו'" (אור יקר).

³ הכל סוד הכחות התחתונים שהם מעוררים שיר ושבח (אור יקר).

⁴ הם ה"ג מנצפ"ך שעולה כמנין יע"ר, כי שם השיר והרינה כנזכר (זהר הרקיע).

⁵ התרנגול הוא יסוד דכורא בסוד ה"ג, לכן התרנגול נקר' גבר, מפני שהוא מתעורר בשעה זו אל הזיווג בסוד ה"ג (זהר הרקיע).

⁶ "סלהובא נפק וצטש בגלפוי דתרנגולא" נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא "תרנגולא צטש בגלפוי"

⁷ היינו כחות החסד עד מיכאל (אור יקר).

⁸ זהו לזיווג היום בסוד ה"ח, ובוקר הנזכר כאן הוא יסוד שלו (זהר הרקיע).

⁹ מצד רפאל (אור יקר).
⁹ היינו ת"ת הנקשר עם הדרום חסד, ועם המערב שהיא מלכות, והיינו כל סוד הרחמים, וזהו שאמר "ורחמי אשתכח" (אור יקר).

¹⁰ לאפוקי אחרות שהם מצד הגבורה, אלא דווקא כוכבי בוקר (אור יקר).

¹¹ אינו תרועה, דהיינו היותם פועלים דין, אלא לשון שבירה (אור יקר).

<p>בני אלהים¹ הם הא אתבר תוקפא דדינין קשיין¹ ואתבר הילא דלהון² כמה דאת אמר (ישעיה כד יט) רועה התרועעה ארץ וכל כך בגין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער ואתי למנטע אשל³ בבאר שבע⁴ מלה דא הכי שמענא לה בבאר שבע ודאי⁵ וכתוב (בראשית כא לג) ויקרא שם בשם יהוה אל עולם⁶</p>	<p>בעולם. אלא ויריעו כל בני אלהים, הרי נשבר תוקף הדינים הקשים נשבר כחם, כמו שנאמר (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ. וכל כך משום שהבוקר הזה התעורר בעולם, ואברהם מתעורר ובא לנטוע אשל בבאר שבע, את הדבר הזה כך שמעתי, בבאר שבע ודאי, וכתוב ויקרא שם בשם ה' אל עולם.</p>
<p>פתח חבירו הסוחר ואמר הבוקר אור והאנשים שלחו וגו', מה זה הבוקר אור. כך למדנו, מה זה בוקר, אלא בזמן שבא הבוקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לְזַמֵּן ברכות לעולם, וזהו הבוקר אור, שהרי הרחמים מתיישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בוקר אור, וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב.</p>	<p>פתח חבירו הסוחר ואמר הבוקר אור והאנשים שלחו וגו', מה זה הבוקר אור. כך למדנו, מה זה בוקר, אלא בזמן שבא הבוקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לְזַמֵּן ברכות לעולם, וזהו הבוקר אור, שהרי הרחמים מתיישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בוקר אור, וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב.</p>
<p>תא חזי כלא הוא בדרגין ידיען ליליא הא ידיעא¹⁴ בקר אור הא ידיעא¹⁵ והוא דרגא עלאה¹⁶ דאשתכח ביה תדירא אימתי כד נהיר שמשא¹⁷ שמשא ידיעא והוא דרגא עלאה דמבסס לכלא ונהיר לכלא כמה דאת אמר</p>	<p>בא וראה הכל הוא בדרגות ידועות, הלילה הרי ידוע, בוקר אור הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד, מתי כשמאירה השמש, השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הכל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כי</p>

¹ ואע"ג דיריעו פועל יוצא, והל"ל וירועו, דהוא כמו ויתרועעו. אלא שהיה מן הקל, עכ"ז אינה קושיא, דפי' ויריעו לקלי' שתחתיהם, וח"ו שהם מתרועעים (רח"ו). ומורינו זלה"ה פי', ויריעו קאי אכוכבי בוקר דרישא דקרא, שהם החסדים כנודע, והם ממתיקים את הגבורות הנק' בני אלהים (מ"מ).
² אתברו כל כחות הגבורה ונכנעו לפני החסד, והיינו לשון רוע התרועעה וכו' (אור יקר).
³ עץ החיים ת"ת (אור יקר).
⁴ מלכות, והיינו היחוד על ידי החסד בבוקר (אור יקר). הנה אין רחוק שיהיה נטיעת אשל בבאר שבע הוא הכנסת העטרה (רח"ו).
⁵ פי' מלכות נקראת באר שבע, שהיא ז' לר"ק, ובאר הוא יסוד דידה (מ"מ).
⁶ "ויקרא שם" במלכות, "בשם" הו"ה ת"ת, "אל עולם" חסד מבינה (אור יקר). הוא דרגה, ומאינון ימי עולם, ו' של ע"ק, נקרא אל עליון (יהל אור).
⁷ פי' לא ידענא דבוקר הוא בתחלת האור (אור יקר).
⁸ נמחק בלור (יקר).
⁹ פי' הם מזדמנים ומכינים עצמם אל השפע הבא להם, כדי לקבל מלמעלה ולהשפיע למטה. ובוקר לשון ביקור (אור יקר).
¹⁰ פי' מלת אור, ירצה בפועל היות חסד משפיע להם, ותחלת הוא בוקר לבד, ואח"כ הוא סוד האור (אור יקר).
¹¹ היינו ת"ת (אור יקר).
¹² דהיינו חסד ביסוד, כמו שהוא נקרא א"ל ח"י (אור יקר).
¹³ "וירא אלהים" להוכיח מלת אור ביסוד, שזהו כוונתו. וזהו שאמר לעיל "רחמי מתישבן בעלמא" דהיינו ת"ת, "אלהים את האור" דהיינו חסד, "כי טוב" נמשכת אל היסוד הנקרא טוב, דכתיב אמרו צדיק כי טוב, והכי מוכח לקמן (אור יקר).
¹⁴ נוק' (רח"ו).
¹⁵ פי' בוקר הוא היסוד, אור הוא טיפת החסדים שבו (מ"מ). יסוד (יהל אור).
¹⁶ יסוד (רח"ו).
¹⁷ פי' ת"ת דז"א, ששם מתגלה היסוד דאימא. וז"ש והוא דרגא עילאה דמבסס לכולא (מ"מ). ת"ת, ונק' בקר אור שטפה דחסד מתגליא באמה, ובהתחלת היום, וז"ש הבקר אור, וז"ש "דאשתכח ביה תדירא" דלא פסיק מבירא לעלמין (יהל אור).

<p>(תהלים פד יב) כי שמש ומנן יהו"ה אלהי"ם והאי בקר אור' נהיר משמשא² ודא נהיר לליליא בגין כך בלא תליא דא בדא</p>	<p>שמש ומגן ה' אלהים. והבוקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הכל תלוי זה בזה.</p>
<p>והאי בקר אור כד אתער כל בני עלמא אתאהרן באהדותא בחדותא ומשתכחי בעלמא והשתא הא נהיר יממא עידן רעותא הוא למתק באורחא בריכו לון רבי חייא ורבי יוסי ונשקו לון ברישיהו ושדרו לון אמר רבי חייא לרבי יוסי בריך רחמנא דתקין ארחנא קמן ודאי קודשא בריך הוא שדר לון גבן זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ולא ארפיין מינה שעתא הדא נפקו רבי חייא ורבי יוסי ואזלי לארתייהו אמר רבי יוסי ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין מייעי אמר רבי חייא לא תוהנא על דא דהא ביומוי דרבי שמעון אפילו צפרי שמייא מרחשן חכמתא דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא</p>	<p>והבוקר אור הזה, כשהוא מתעורר כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם, וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך. ברכו אותם רבי חייא ורבי יוסי ונשקו להם בראשיהם, ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי ברוך הרחמן שתיקן דרכנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שעוסקים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרכם. אמר רבי יוסי ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי שמעון אפילו ציפורי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר (דברים לא טז) ויאמר יהו"ה אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו' תא חזי כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא הוה מחי בידיהו דישראל בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קודשא בריך הוא ובגין דמשה אשתכח בנייהו לא יתא כהווא דרא עד דרא דייתי מלכא משיחא דיחמו יקרא דקודשא בריך הוא כוותיהו דאינון אתדבקו מה דלא אתדבקו דרין אחרנין דתנינן חמאת שפחה חדא על ימא מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה אי אינון אתדבקו כל כך נשיהון דישראל כל שכן בנייהו כל שכן גוברין כל שכן סנהדרין כל שכן נשיאים וכל שכן נביאה עלאה מהימנא משה דאיהו על בלא</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו', בא וראה כל זמן שמשוה היה קיים בעולם, היה מוחה בידי ישראל כדי שלא ימצאו בחטא לפני הקדוש ברוך הוא, ומשום שמשוה נמצא ביניהם לא יהיה כמו אותו הדור עד הדור שיבא המלך המשיח, שיראו את כבוד הקדוש ברוך הוא כמותם, שהם נדבקו. מה שלא נדבקו דורות אחרים, ששנינו ראתה שפחה על הים מה שלא ראתה עינו של יחזקאל הנביא. אם הם כל כך נדבקו, נשות ישראל כל שכן, בניהם כל שכן, והגברים כל שכן, הסנהדרין כל שכן, הנשיאים וכל שכן הנביא העליון הנאמן משה, שהוא על הכל.</p>
<p>והשתא אלין מייעי מדברא מרחשין חכמתא כל כך כל שכן חכמי הדור, כל אינון דקיימי קמיה דרבי שמעון ואולפי מניה בכל</p>	<p>ועתה אלו סוחרי המדבר רוחשים כל כך הרבה חכמה, כל שכן חכמי הדור, כל שכן אלו שעומדים לפני רבי שמעון ולומדים ממנו בכל</p>
<p>כג/א</p>	
<p>יומא כל שכן וכל שכן רבי שמעון דהוא עלאה על בלא</p>	<p>יום, כל שכן וכל שכן רבי שמעון שהוא עליון על הכל.</p>
<p>בתר דמית משה מה כתוב, וקם העם הזה וזנה וגו' כך ווי לעלמא כד וקם העם הזה וזנה וגו' כך ווי לעלמא כד</p>	<p>אחר שמת משה מה כתוב, וקם העם הזה וזנה וגו', כך אוי לעולם כשיסתלק ממנו רבי שמעון, שמעיינות החכמה</p>

¹ יסוד (רח"ו).
² מת"ת דז"א (רח"ו).

<p>יסתלק מניה רבי שמעון דמבועי דחכמתא יסתתמו מעלמא! ויבעי בר נש מלה דחכמתא ולא ישכה מאן דיימא ושעאן כל עלמא באורייתא בנין דלא ישתכה בינייהו מאן דאתער בחכמתא על ההוא זמנא כתיב (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישנו ואם ישנו באורייתא ולא ינדעון ארחהא במאי הוא בנין (ויקרא ד יג) ונעלם דבר² מעיני הקהל דלא אשתכה מאן דידע³ לגלאה עמיקתא דאורייתא ואורחהא ווי לאינון דרין דמשתכחי כרין בעלמא</p>	<p>יסתתמו מן העולם, וירצה אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר. וכל העולם טועים בתורה משום שלא ימצא ביניהם מי שמתעורר בחכמה. על אותו זמן כתוב ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם ישגו בתורה ולא ידעו את דרכיה במה זה, משום "ונעלם דבר מעיני הקהל", שלא ימצא מי שידוע לגלות עמקות התורה ודרכיה, אוי לאותם הדורות שימצאו אז בעולם.</p>
<p>אמר רבי יהודה עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות סודות עמוקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח, משום (ישעיה יא) שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכתוב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי, כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אמן כן יהי רצון.</p>	<p>אמר רבי יהודה עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות סודות עמוקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח, משום (ישעיה יא) שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכתוב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי, כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אמן כן יהי רצון.</p>
<p>אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' (ויקרא ד כב) בשגגה ואשם תני רבי יצחק מאי שנא בכל אתר דכתיב בהו ואם כמה דאת אמר (ויקרא ד ג) אם הכהן המשיח יחטא (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו והכא אשר נשיא יחטא ולא כתיב ואם הנשיא יחטא מאי קא מיירי אלא אלין כהנייא לא משתכחי הכי בחטאה דהא כהן נטיר גרמיה תדירא בנין דמטולא דמאריה עליה בכל יומא ומטולא דישראל כלהו ומטולא דכל חד וחד ועל דא תוהא איהו כד יחטא ובנין כך ואם כתיב וכן (ויקרא ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו תוהא הוא דכלהו ישתכחו בחובא חד דאי אלין יחטאון אלין לא יחטאון ובניי כך ואם כתיב</p>	<p>אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם, שנה רבי יצחק מה שונה שבכל מקום כתוב בהם "ואם", כמו שנאמר אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא יחטא, ולא כתוב ואם נשיא יחטא. במה מדובר, אלא שהכהנים הללו אינם נמצאים כל כך בחטא, שהרי הכהן שומר את עצמו תמיד משום שמשאו של אדונו עליו בכל יום, והמשא של כל ישראל, והמשא של כל אחד ואחד, ולכן התמיהה הוא כשיחטא, ולכן כתוב "ואם", וכן ואם כל עדת ישראל ישגו תמיהה היא, שכולם ימצאו בחטא אחד, שאם אלה יחטאו אלו לא יחטאו, ולכן כתוב ואם. אבל כאן אשר נשיא יחטא, ודאי משום</p>

¹ ויסתלק להאיר בגן עדן של צדיקים (אור יקר). עי' לעיל ח"ב פ' ע"ב. עי' לעיל ח"א קנג ע"ב: זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דאתי דכך היא אורייתא בלבהון כמבועא רבא דמאי דאף על גב דמסתמיין ליה מסגיאיות מייא פתחי מבועין דנבעין לכל עיבר. ועיי"ש רח ע"ב: כד יובלא אפתח מבועי דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים. הם ה' מקורות אלו שבתוכיותה שהם ה' ספירות חמשים שערי בינה, והיינו שהיא חמשים וכוללם בת"ת והת"ת עם החסד והגבורה והנצח וההוד ה' כולל חמשים, והיסוד כל כולל החמשים ומשפיעם למלכות ה"א בענין שהם מהחמשים בינה, לחמשים ת"ת בחמשים יסוד לחמשה מלכות (אור יקר שם). פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל, והוא נפתח ומתגלה בת"ת ד"א. וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נ' שערי בינה, וכן ה' גבורות נקרא נ' שערי בינה כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים, וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים (מ"מ שם).

² היינו אור דר' שמעון, ששכינה עמו, שנקראת דבר נעלם, ונשקע אורו (אור יקר)

³ כדי שילמד אחרים ויזכך עצמו כדי שיאירו ממנו אחרים כדפי' (אור יקר).

⁴ ויהיה המקורות ומעיינות החכמה נגלים על הכל, ולא יקבלו זה מזה, לא בדרך נסתר ולא בדרך נגלה (אור יקר).

<p>אבל הכא אשר נשיא יחטא ודאי בגין דלביה גם ביה¹ ועמא אזלין² אבתריה ואתמנון תחותוי³ ועל דא אשר נשיא יחטא כגון דעבר על מצות לא תעשה, והוא עשה אחת מהן, ולכן לא כתוב בו ואם, שהרי דבריו לא היו בספק.</p>	<p>רבי יהודה פתח, והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן, מה שונה שאת הדברים הללו הקריבו הנשיאים ולא אדם אחר, והרי כתוב (שמות לה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה', וכתוב ואבני שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשן. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, אף על גב שהנדבה הזו תלויה בכלם, האבנים הללו עולות לנשיאים, למה משום שהן נמצאות על לב הכהן.</p>
<p>רבי יהודה פתח (שמות לה כז) והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן מאי שנא דמלין אלין אקריבו נשיאים ולא בר נש אחרא והא כתיב (שם ה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה וכתוב (שם כז) ואבני שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשן אלא אמר קודשא בריך הוא אף על גב דבכלא תליא האי נדבה סליקו אלין אבנים לנשיאים מאי טעמא בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא יבאו נשיאים שלבם גס בהם, ויביאו את האבנים הללו שנמצאות על לבו של הכהן, ויתכפר עליהם מגסות לבם. וכתוב והיו על לב אהרן בבאו לפני ה', ועל זה והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לכפר עליהם. ולכן אשר נשיא יחטא, ודאי ועשה אחת מכל מצוות ה' אלהיו אשר לא תעשינה, כמו שבארוה, שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו, שמשום שלבו גס בו, לא משיגח בחטאיו, ואחר כך נודע לו, ועשה מזה תשובה.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא ליתו נשיאים דלבייהו גם בהו וייתון אלין אבנים דאיונון משתכחי על לבא דכהנא ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו וכתוב (שם כח) והיו על לב אהרן כבאו לפני יהוה ועל דא והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לכפרא עלייהו ובגין כך אשר נשיא יחטא ודאי ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה כמה דאוקמוה דעבר על מצות לא תעשה או הודע אליו חטאתו דבגין דלביה גם ביה לא אשגח בחטאיה ולבתר אתידע ליה ועבד מניה תשובה</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא יבאו נשיאים שלבם גס בהם, ויביאו את האבנים הללו שנמצאות על לבו של הכהן, ויתכפר עליהם מגסות לבם. וכתוב והיו על לב אהרן בבאו לפני ה', ועל זה והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לכפר עליהם. ולכן אשר נשיא יחטא, ודאי ועשה אחת מכל מצוות ה' אלהיו אשר לא תעשינה, כמו שבארוה, שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו, שמשום שלבו גס בו, לא משיגח בחטאיו, ואחר כך נודע לו, ועשה מזה תשובה.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יוסי הוי יתבי חד ליליא ולעאן באורייתא אמר רבי יהודה לרבי יוסי חמינא דצחותא⁴ דאורייתא בליליא הוא יתיר מביממא אמאי אמר ליה בגין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבעל פה היא⁵ ותורה שבעל פה בליליא שלמא ואתערת⁶ יתיר מביממא ובזמנא דאידי שלמא כדין איהו צחותא</p>	<p>רבי יהודה ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה, אמר רבי יהודה לרבי יוסי ראיתי שצחות התורה בלילה יותר מאשר ביום למה זה. אמר לו משום שהצחות של תורה שבכתב היא תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שולטת בלילה, ומתעוררת יותר מאשר ביום. ובזמן שהיא שולטת, אז היא הצחות של</p>

¹ והגאון סרסור גדול לחטא (אור יקר).

² וחטא קטן שלו מחטיא הרבים, שכולם עושים כמוהו (אור יקר).

³ שחטא כולם תלוי בו, או ירצה שהחטא המועט פוגם יותר, מפני שהוא ראש לרבים. וצריך שיהיה מנוקה ולא יפגם אפילו כחוט השערה, והמעט עושה רושם גדול (אור יקר).

⁴ השכל צח להשכיל בתורה, דהיינו תורה שבעל פה ותורה שבכתב יחד. ולזה קשיא ליה. ולזה תירץ שניהם כא' באומרו "בגין צחותא וכו'", ירצה שצחות והשכלת התורה שבכתב שהוא מדת יום, היא בתורה שבעל פה, שהוא מדת לילה (אור יקר).

⁵ דהיינו על ידי המלכות תורה שבעל פה אנו מתצמצמים ומשכילים בתורה שבכתב, ששם אדני מפרש שם הו"ה (אור יקר). פי' מלכות שהיא תורה שבעל פה מגלה הארת ז"א (מ"מ).

⁶ בלבנות בני אדם העוסקים בה בלילה יותר מביום (אור יקר).

התורה.	דאורייתא
פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה) ולא אמר אייה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, בא וראה בשעה שמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, הרי בארו ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול ומקיש את כנפיו, וקורא, ואותה שלהבת בזמן שמגיעה אליו ומתעוררת כנגדו מסתכל בה, ומזדעזע וקורא ומסתכל ומשגיח בשביל כבוד רבונו, כדי לעשות רצונו, וקורא לבני האדם. ולכן נקרא שכו', השגחה, ונקרא גבר שמתעורר בשלהבת	פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה ז) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה תא הזי בשעתא דאתער רוח צפון ¹ ואתפליג ליליא ² הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא ³ ואקיש גדפוי ⁴ וקארי וההוא שלהובא ⁵ בזמנא דמטי גביה ואתער לקבליה אסתכי ביה ⁶ ואזדעזע וקארי ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא ⁷ ועל דא אקרי שכו' אשגח ⁸ ואקרי גבר בגין דאתער בשלהובא
הגבורה, בצד של הגבורה הוא בא לעורר את העולם, ואז אותם בני האמונה עומדים ונותנים גבורה וכח לכנסת ישראל, ואז נקראת רנת התורה. ולכן דוד ירש את המלכות הוא ובניו לעולמים, ולדורי דורות.	כג/ב
וכשהתרנגול קורא, ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, התרנגול קורא אחר כך ואומר מה שאומר, והרי פרשוה. אחר כך מכה בכנפיו ואומר אוי לפלוני הנזוף של רבונו, שעזב את רבונו ולא עורר את רוחו, ולא משגיח על כבוד רבונו. כשמאיר היום הכרוז קורא עליו ואומר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, לסייע לו באותן	דגבורה ⁹ בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהיבין גבורה וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא ועל דא ירית דוד מלכותא הוא ובניו לעלמין ולדרי דרין
וכד תרנגולא קארי ובני נשא ניימי בערסייהו ולא מתערי תרנגולא קארי לבתר ואמר מה דאמר והא אוקמוה לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלניא נזוף דמאריה שבקא דמאריה ¹⁰ דלא אתער רוחיה ולא אשגח ליקרא דמאריה כד נהיר יממא כרווא קרי עליה ואמר ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה ¹¹ לסייע ליה באינון תושבחן	

¹ ת"ת מצד הגבורה (אור יקר), הם ה' גבורות דאימא המתעוררים בחצות (מ"מ).

² מלכות חציה בגבורה חזקה, וחצי השנית בגבורה רפה, ואז מהתעוררות הגבורה הרפה שבה (אור יקר). היינו ה"ג שבנוקב' בסוד רוחא דשדי בגווה (זהר הרקיע).

³ שהם חיילי גבריאלי, המלאך הנק' תרנגול (אור יקר). הם ה"ג שבו, שהם מתקבצין ליסוד שלו, שהוא התרנגול, ולכן נק' גבר, משום דאתער בשלהובא דגבורה (זהר הרקיע).

⁴ כל חייליו מתעוררים לזמר לקונם, והשלהבת הזה מתעוררת מצד הדין דרך השמאל, עד הגיעו אל מקום גבריאלי (אור יקר).

⁵ ה"ג ממותקות בסוד יין המשמח, ולכן נקרא אז לילה. והן באות ליסוד דדכורא, ובו ב' בחינות מסטרא דגבורות, שבו מקום לקבל הגבורות, נקרא כבר (צ"ל גבר), שרשו של תרנגול. ולכן קארי שדרכן לארמא קלא יין, ש' שורקת, ובאור היום, ה"ח. ולכן אז זמן תפלה בחשאי. אבל בלילה אז שירת הלויים (אולי צ"ל המלאכים – רד"ל), וז"ש יומם כו' ובלילה כו', וז"ש לקמן כד נהר יממא כו' (יהל אור).

⁶ פ' גבריא"ל מביט בשלהובא הנז' (מ"מ).

⁷ שנותן ההתעוררות לכל בני אדם, שאין אדם שאין מתעורר בחצות לילה אלא במתעצל, ועוד נתן טבע בתרנגול הגשמי לקרוא, ויש בו ב' בחי': האחת, שמסתכל לסבתו למעלה, וזה נקרא שכו' לשון ראייה, והסתכלות שמסתכל בסבתו וזהו שאמר "אשגח וכו'". השנית, משפיע אל התחתונים שיתעוררו לזמר בתורה, וזה נקרא "גבר" כדמסיק (אור יקר).

⁸ פ' דריש שכו' לשון הבטה, כמו הבט נא, תרגומו איסתכי (מ"מ).

⁹ פ' שלא נתעורר גבריא"ל בלילה רק ע"י השלהובא, ומ"ש בסטרא דגבורה, פ' ששרשו הוא מגבורה של מעלה (מ"מ).

¹⁰ פ' מאריה עזב אותו דומיא דנזיק דמאריה (מ"מ).

¹¹ יעסוק בתורה בחצות, כדי לסייע למלכות המשבחת בחצות ג"כ, וזה שאמר "לסייע ליה באינון תושבחן" (מ"מ).

<p>ולמהוי כלא בסיועא דרא עושי עושני מבעי ליה מהו עושי אלא בשעתא דבר נש קם¹ בפלגות ליליא ואשתדל ברנה דאורייתא דרנה דאורייתא לא אתקרי אלא בליליא וכד איהו אשתכה באורייתא כד נהיר יממא קודשא בריך הוא וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד² לאשתובא³ מכלא ולנהרא ליה בין עלאין ותתאין</p>	<p>התשבחות, ושיהיה הכל בסיוע אחד. עושי, היה צריך להיות עושני, מה זה עושי, אלא בשעה שאדם קם בחצות הלילה ועוסק ברינת התורה, שרנת התורה לא נקראת אלא בלילה, וכשהוא נמצא בתורה כשמאיר היום, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתקנים לו בחוט אחד של חסד להנצל מן הכל, ולהאיר לו בין העליונים והתחתונים.</p>
<p>רבי יהודה אמר אנא שמענא דאמר רבי אבא האי קרא איה אלוי' עושי עושה לי מבעי ליה מהו עושי אלא כמה דאמרת בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהיר יממא אתער אברהם בהווא חוטא דיליה דכתיב ביה (בראשית יד כג) אם מחוט ועד שרוך נעל⁴ וגי' וקודשא בריך הוא וכנסת ישראל מתקני ליה ועבדי ליה בכל יומא בריה דרשה⁵ דרא הוא דכתיב אלוי' עושי והא אוקמוה א"ל ויה א"ל דא אברהם דכתיב (ביה) האל הגדול ו' דא קודשא בריך הוא ה' דא כנסת ישראל ודא הוא אלוי' ואינן עבדין ליה לבר נש ומתקנין ליה בכל יומא ובגין כך כתיב עושי כמה דאת אמר (תהלים קמט ב)⁶ ישמח ישראל בעושי אמר רבי יוסי ודאי כך הוא וכלא חד מלה</p>	<p>רבי יהודה אמר אני שמעתי שאמר רבי אבא את הפסוק הזה איה אלוה עושי, היה צריך להיות עושה לי, מהו עושי, אלא כמו שאמרת, בשעה שהוא קם בלילה ועוסק בתורה, כשמאיר היום מתעורר אברהם באותו חוט שלו, שכתוב בו (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוך נעל וגו', והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתקנים אותו ועושים אותו בכל יום בריה חדשה, זהו שכתוב אלוה עשי. והרי פרשה א"ל ו"ה, א"ל זה אברהם שכתוב (בו) האל הגדול, ו' זה הקדוש ברוך הוא, ה' זו כנסת ישראל, וזהו אלוה, והם עושים את האדם ומתקנים אותו בכל יום, ולכן כתוב עושי, כמו שנאמר (תהלים קמט) ישמח ישראל בעושי. אמר רבי יוסי ודאי כך הוא והכל דבר אחד.</p>
<p>רבי יהודה פתח ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא הודע אליו מסמרא דמאן או ידע (נ"א נודע) חטאתו מבעי ליה מהו הודע אליו אלא קודשא בריך הוא פקיד לכנסת ישראל⁸</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הודע אליו מצד של מי, היה צריך להיות או ידע (נודע) חטאתו, מה זה הודע אליו, אלא</p>

¹ היינו זה לא אמר ולא החשיב "איה אלוה" כלומר במה עוסקים עתה אלוה עושי, שתי ספירות, שהם ת"ת ומלכות, העושים לו בחוט של חסד. כל פעם שאני נותן זמירות בלילה. וכיון שהם עוסקים בשיר ושבח, אשתתף עמהם. ואפשר "אלוה" במלכות, "עושי" עם הת"ת, והיא עתה נותן זמירות, גם אני אתחבר עמה, ופי' סגולת חוט של חסד ואמת, שהם האחת, שהוא מתפשט אותו חוט מחסד עד מציאותו למטה, ולזה עובר אותו החוט ופועל בכל עולם ועולם, בסגולה במציאות העשיה ששם החצונים (אור יקר).

² בסוד טיפת החסדים הנמשכין דרך חוט היסוד, שבאים אליו גם האורות ההם (זהר הרקיע).
³ במציאות האצילות והבריאה והיצירה (אור יקר).

⁴ אפשר דהכי קאמר מחוט המתפשט מחסד ומגיע עד מטטרין הנקרא נעל, ושם החוט של אור נעשה שרוך של עור בסוד כותנות עור או אור, וזה לא רצה שיכנס בו מלך סדום, מפני שהוא סמאל, ואין לו חלק בו, כאומרו "ואם אקח מכל אשר לך". וחוט זה מתפשט מחסד דרך הת"ת והמלכות, ושניהם עושים אותו בריה חדשה על ידי החוט (אור יקר).

⁵ והיינו כענין, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהוא חוט של חסד, שבכל יום לו מציאות חדש, שקונה אותו היום מאור הבא מחדש. והמציאות הם בסוד מציאות הימים, כענין ויקרבו ימי ישראל, ויקרבו ימי דוד, ימים יוצרו, כדפי' במקומו (אור יקר).

⁶ ישמח ה' במעשיו (נוסף בלזכר יקר).

⁷ הנשמות המזמרות בלילה, ומחדשים ביום בעושי שלש מדות (אור יקר).

⁸ השפעת הדין מהת"ת על המלכות, ששניהם בעלי ההשגחה, זה פועל בדקות וזה פועל על ידי הנפרדים בפועל, ויש יסורים שהם למרק, כעין תשובה תולה ויסורים ממרקין, והיינו תשובה קודמת, ואין אלו

<p>לאודעא ליה לבר נש ההוא הובא דהוא חב ובמה מודע ליה בדינהא כמה דאת אמר (איוב כ ב) יגלו שמים עוננו וארץ מתקוממה לו הודע אליו כמאן דפקיד לאהרא²</p>	<p>שהקדוש ברוך הוא מצוה את כנסת ישראל להודיע לאדם אותו החטא שהוא חטא, ובמה מודיעה לו, בדיניה. כמו שנאמר (איוב כ) יגלו שמים עוננו וארץ מתקוממה לו, הודע אליו כמי שמצוה לאחר.</p>
<p>דתנינן בשעתא דבר נש חב קמי קודשא בריך הוא ולא אשנה בחטאיה לאהדרא בתיובתא³ קמי מאריה ואשדי ליה בתר כתפיה נשמתיה ממש סלקת⁴ ואסחידת קמי קודשא בריך הוא כדון פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא אושיט דינא עליה ואודע ליה חוביה כמה דאת אמר (יחזקאל מז ב) הודע את ירושלם את תועבותיה</p>	<p>ששנינו בשעה שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא ולא משגיח על חטאו לחזור בתשובה לפני רבונו, וזורק אותו אחר כתפו, נשמתו ממש עולה ומעידה לפני הקדוש ברוך הוא, ואז מצוה המלך לכנסת ישראל ואומר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הושיטי את הדין עליו והודיעי לו את חטאו, כמו שנאמר הודע את ירושלים את תועבותיה.</p>
<p>בתר דמטי עליה דינא כדון אתער רוחא למהדר בתיובתא קמי מאריה ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה נס ביה חמי ואנשי חטאיה ולא אשנה עליה וקודשא בריך הוא זמין לקבליה ופקיד לאודעא ליה לההוא הובא בנין דלא יתנשי מיניה</p>	<p>אחר שמגיע עליו הדין, אז מתעוררת רוח לחזור בתשובה לפני רבונו, ונכנע להקריב קרבן, שהרי מי שלבו גס בו חוטא ושוכח חטאו ולא משגיח עליו, והקדוש ברוך הוא מזומן כנגדו, ומצוה להודיע לו את אותו החטא כדי שלא ישתכח ממנו.</p>
<p>אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי (ס"א מנא לן דהכי) והכי אשכחנא בדוד דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשנה ביה אמר ליה קודשא בריך הוא אנת אנשית ליה אנא אדכרנא לך מיד מה כתיב (ש"ב יב ז) אתה האיש כה אמר יהויה אתה האיש⁵ דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה⁶ ובמה אודע ליה בדינא אוף הכא קודשא בריך הוא קאמר הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא דלא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב (שמות כא לו) או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים</p>	<p>אמר רבי יוסי כך זה ודאי, (מנין לנו שכן) וכך מצאנו בודד, שכיון שעשה אותו מעשה של בת שבע, ולא השגיח בו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה שכחת אותו, אני אזכיר לך, מיד מה כתוב (שמואל ב יב) אתה האיש כה אמר ה', אתה האיש שלא זכרת אותך, אתה האיש שכחת אותך, ובמה הודיע לו בדין. כמו כן כאן הקדוש ברוך הוא אומר הודע אליו חטאתו אשר חטא, והדבר יפה. וכך הוא שלא כתוב או נודע אליו כמו שכתוב (שמות כא) או נודע כי שור נגח הוא. ומי שעומד בלילה לעסוק</p>

היסורים דקאמרן אלא יסורין הקודמין לתשובה, שהם לעורר מחשבתו לפשפש במעשיו, ואלו אם שב אחר כך, נחשבים לו למירוק (אור יקר).

¹ "שמים" ת"ת, "עוננו" עונש עוננו למלכות, ואז "ארץ" שהיא מדת המלכות, "מתקוממה לו" בדיניה ויסוריה לעוררו לשוב (אור יקר).

² או גימ' ז', היא נוק' שביעית (ר"ח"ו).

³ אז פוגם הנשמה התלוי בתשובה בינה (אור יקר).

⁴ הענין, שאדם חוטא ופוגם בעון, או בחטא או בפשע, ופוגם בנפש ורוח לבד, מפני ששיעור פגם החטא במלכות שמשם נפש, ושיעור פגם העון והפשע בת"ת ויסוד שמשם רוח מו"ק, ומכאן ואילך, אם ישוב נשמה שהיא מבינה, אינה מעידה מפני שאינה נפגמת (אור יקר).

⁵ שהיל"ל אתה הוא, ויוסב (נ"א ויושב) למ"ש קודם (יב, ה) בן מות האיש העושה זאת, אלא ר"ל אתה עשית כמעשה איש סתם העלול לחטוא כגשמי ולא זכרת מתחילה (רמ"ז).

⁶ כל עצמו, ולזה לא הספיק הודעת הנביא אלא בדינא, כדי מתוקף עונו ישא קל וחומר בעצמו, גודל החטא, כיון שגדול כל כך עונשו (אור יקר).

<p>בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה! ולא באורה דינא אלא כאימא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגא ליליא אמאי אתערו עליה בדינא אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר² ובעא דינא ובמה דעבר אתדן הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא³ ולגבי ירושלם קדישא⁴ ובגין דא אתתרך מירושלם ומלכותא אעדיו מניה עד</p>	<p>בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אם שמודיעה לבנה, בדבר רך. והוא אינו שוכח אותו, ושב בתשובה לפני רבונו. ואם תאמר דוד שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין, אלא דוד שונה שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין. ובמה שעבר הוא נדון, הוא חטא כנגד המלכות הקדושה ולירושלים הקדושה, ולכן גורש מירושלים והמלכות הוסרה ממנו, עד</p>
<p>כד/א דאתתקן בדקא יאות (ואתעניש)</p>	<p>שהתתקן כראוי (ונענש).</p>
<p>אמר רבי יהודה מהו דקודשא בריך הוא אעניש ליה לרוד על ידא דבריה דכתיב (ש"ב יב יא) הנני מקים עליך רעה מביתך אמר רבי יוסי הא אוקימנא בגין דאי יקום עליה בר נש אחרא לא ירחם עליה אמר ליה והא אבשלום⁵ בעא לקמלא לאבוי בכמה עיטין בישין (דבר) עליה יתיר מבר נש אחרא אמר ליה לא שמענא אמר ליה אנא שמענא דוד חטא בבת שבע סתם אמר קודשא בריך הוא ליתי ברא דבת אל נבר וינקום נקמתא ומאן איהו דא אבשלום דברה דיפת תואר הוה מקרבא⁶ מכאן אוליפנא מאן דנטיל אתתא דא בקרבא וחמיד בה לסוף נפיק מינה בן סורר ומורה⁷ מאי טעמא בגין דעד כען לא פסקה מינה זוהמא והא אוקמוה</p>	<p>אמר רבי יהודה מה זה שהקדוש ברוך הוא העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב (שמואל ב יב) הנני מקיים עליך רעה מביתך. אמר רבי יוסי הרי בארנו, משום שאם יעמוד עליו איש אחר לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות (דבר) עליו יותר מאדם אחר. אמר לו לא שמעתי. אמר לו אני שמעתי, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר הקדוש ברוך הוא יבא בן של בת אל נכר וינקם נקמה, ומיהו, זה אבשלום, שהיה בנה של יפת תואר, מקרב. מכאן למדנו מי שלוקח האשה הזו בקרב וחומד אותה, לסוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. למה, משום שעד עכשיו לא פסקה ממנו זוהמא, והרי פרשוה.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (ישעיה סב ח) נשבע יהו"ה בימינו ובזרוע עזו האי קרא אוקמוה אבל תא הוי כל זמנא דבר נש חטי קמיה דקודשא בריך הוא אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבל האי חטאה לדינא ליה⁸ לבר נש ואסתכל (ס"א ואסתכס) עליה אי תב</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, הפסוק הזה פרשוהו, אבל בא וראה כל זמן שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא, יש דרגה נודעת למעלה כנגד החטא הזה לדון את האדם, ומסתכלת (ומסכימה) עליו, אם שב בתשובה שלימה לפני רבונו עובר חטאו</p>

¹ זכות עסק התורה מביא בשכלו להסתכל בגודל העון ופרט עניניו ולשוב, ואח"כ אם יצדק יסורין למרק, הם יסורין בדרך אחרת, שלא יהיה בהם ביטול תורה (אור יקר).

² דוד היה מרכבה למלכות, במה שהיה קם בחצות לילה, ופגם במדה ההיא בחטא בת שבע, ולכן אין קטיגור נעשה סניגור עליו, ואדרבה להועיל קומו בחצות לתקן מדתו, צריך יסורים, וממנו ראינו לשכמותו (אור יקר). היא נוק' (רח"ו).

³ פי' שפגם במלכות (מ"מ).

⁴ פי' שירושלים היא בחינת המלכות (מ"מ).

⁵ פי' תינח טעם זה לגבי דוד שנחה דעתו כשראה שהיה בנו שקם עליו ולא עבד או ממזר שלא ירחם עליו, ועל כן אמר מזמור, ולא קינה, בברחו מפני אבשלום בנו, וכדאיתא פ"ק דברכות (ז ע"ב), אבל זה לא יספיק לגבי קב"ה שהכיר רשעתו של אבשלום שודאי היה הורגו אם יפול בידו (רמ"ז).

⁶ נוק' דנוגה (רח"ו).

⁷ בא מקל' נוגה (רח"ו).

⁸ ז"ל שמדה זו הוד והולך ומונ' עד לחסד והם בחי' ה"ח שעל הר"ו הפגם בהם (רח"ו).

<p>בתיובתא שלימתא קמי מאריה אתעבר חוביה ודינא לא שלטא עלוי ולא מאטי עלוי אי לא תב אתרשים ההוא הטאה לגבי ההוא דרגא</p>	<p>ואין הדין שולט עליו ולא מגיע עליו. ואם לא שב, נרשם אותו החטא לאותה הדרגה.</p>
<p>אוסף למחטי הא דרגא אחרא אודמן לקבליה ואסתכם בדרגא קדמאה כדון בעיא תשובה יתיר (ואי לא תב) ואי אוסף למיחטי אוסף דרגא על דרגא עד דאשלים לחמשה דרגין כיון דאתתקן ימינא לקבליה ואסתכם עליה¹ הא שמאלא² זמינא לאסכמא בימינא ולא תכללא ביה כיון דשמאלא אסתכם בימינא כדון לא תליא בתשובה והא אוקמוה</p>	<p>אם הוסיף לחטא, הרי דרגה אחרת מזדמנת כנגדו ומסכימה עם הדרגה הראשונה, ואז צריך תשובה יתרה, (ואם לא שב) ואם מוסיף לחטא מוסיף דרגה על דרגה, עד שמשלים לחמש דרגות, כיון שהימין נתקן כנגדו והסכים עליו, הרי השמאל מזומן להסכים עם הימין ולהכלל בו. כיון שהשמאל מסכים עם הימין, אז כבר לא תלוי בתשובה, והרי פרשוה.</p>
<p>וכדין כלא אסתכמו עליה בדינא ודינא שריא עליה וכד דינא אשתלים ושריא עליה דבר נש כדון אסתיים ואתתקנו אצבען המש בנו המש ימינא בשמאלא³ לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא כוונה דבר נש ולא יתכוון ביה ועל דא כתיב (שמות טו ו) ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב לאתכללא שמאלא בימינא ואשלים דינא וכדין הוא קיימא דכלא ועל דא כד בעא קודשא בריך הוא לקיימא כלא כתיב (ישעיה סב ה) נשבע יהוה בימינו ובזרוע עזו וגו'</p>	<p>ואז הכל מסכימים עליו בדין, והדין שורה עליו. וכשהדין נשלם ושורה על האדם, אז מסתיים ומתתקנות האצבעות חמש בתוך חמש, ימין בשמאל, להראות שהרי הכל הסכימו עליו באותו דין, וידוי מתיישרות להראות דבר בלי כוונת האדם, ולא התכוון בו, ועל זה כתוב (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב, לכלול שמאל בימין, ונשלם הדין, ואז זוהי עמידה של הכל. ולכן כשרוצה הקדוש ברוך הוא לקיים הכל, כתוב (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו וגו'.</p>
<p>רבי יהודה פתח כתיב (ויקרא כג מ) פרי עץ הדר כפות תמרין, פרי עץ הדר, מהו, זה אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והרי כמה קוצים יש סביבו מכאן ומכאן, ואתה אמרת פרי עץ הדר. אלא סוד הדבר שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל</p>	<p>רבי יהודה פתח כתוב (ויקרא כג) פרי עץ הדר כפות תמרין, פרי עץ הדר, מהו, זה אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והרי כמה קוצים יש סביבו מכאן ומכאן, ואתה אמרת פרי עץ הדר. אלא סוד הדבר שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל</p>

¹ כיון שגרם החטא עד שגם ספי' החסד מסכים עליה לדינא (כללים ח"א עז ע"ד). עי' בראשית (טז ע"ב) ובפ' וארא (כו סע"ב) ע"ש, ובפ' ויקרא (כד ע"א), ופ' קרח (קעח ע"א), וברע"מ עקב (רעא ע"ב). בפ' תרומה (קנט ע"ב) (ביאורים ח"א עז ע"ד).

² אז הה' גבורות עומדים על ה"ח (רח"ו).

³ ה"ח בתוך ה"ג (רח"ו).

⁴ אע"ג דהדר מצי קאי אפרי שהוא הדור, מכל מקום לא ניחא ליה כיון שאינו יכול להיות מוסב גם אל העץ, יקשה כי בודאי כל עוד שהפרי יהיה באילן לא יכון לקוראו הדר כיון שהוא מסובב כולו בקוצין (רמ"ז).

⁵ ירצה שעיקר הכוונה הוא מובן על פי הסוד שהוא ענין הצלע הניטל מן ת"ת זעיר שהוא בעצם הדס (נ"א הדר) ות"ת, וזה הצלע מקורו בלב הת"ת, וכן האתרוג דומה ללב, וידוע שעיקר הזעיר הוא ו'ק, דהיינו חב"ד גג"ת, שהרי גג"ת נתעלה לחב"ד ונה"י לגג"ת, ונמצא הצלע סוד העטרה, ולזה רמז באומרו רזא דמלה, כי כל רזא סודו ביסוד. ואומנם גם יש מציאות לקוצים שהרי משם התחלת אחיזת החיצונים, ולהיותם מתחזקים בעולם התחתון לכן נראים ונאחזים סביבות האתרוג, אבל למעלה בשורשו הוא פרי עץ הדר, שהוא ת"ת [הת"ת], והוא מתפאר בפארותיו כעץ השולח שלחיו וענפיו, והוא סוד שם מ"ה אד"ם הוא המלך הדר וזוגתו מהטבא"ל סוד מ"ה ב"ן (רמ"ז).

<p>האדם, וכתוב עצם מעצמי ובשר מבשרי, וזהו פרי עץ הדר. והוא פרי עץ הדר</p>	<p>אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם וכתוב (שם כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי¹ ודא הוא פרי עץ הדר</p>
<p>מנין לנו שאדם נקרא עץ, שכתוב כי האדם עץ השדה כפת תמרים, שעולים לשבעים שנים, ובו נתקנו שבעים שנים עליונות, וזה כפות, נקשר למעלה ולמטה, ולכן נקרא כפות, כמו שנאמר כפיתו שעולה לכאן ולכאן, זהו שכתוב כי כל בשמים ובארץ דווקא.</p>	<p>מנלן דאדם עץ אקרי² דכתיב (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה כפות תמרים³ דסליק לשבעין שנין⁴ וביה אשתכללו⁵ שבעין שנין עלאין ודא אכפת ואתקשר לעילא ותתא⁶ ועל דא אקרי כפות כמה דאת אמר (דניאל ג כא) כפיתו דסליק להכא ולהכא דהא הוא דכתיב (דהי"א כט יא) כי כל בשמים ובארץ דייקא</p>
<p>רבי יוסי אמר פרי עץ הדר זה מזבח שעושה פירות ומעלה פירות לכל הצדדים. למה, משום שכל שבעים השנים נותנים לה חלק, והיא מתברכת מכולם. במה מדובר, משום שמי שחוטא אל המזבח הוא חוטא בכל, שהרי כפות כנגד אותו שכפות למעלה, ולכן נקשרו זה עם זה, פרי עץ הדר כפות תמרים, ולא כתוב וכפות תמרים. כתוב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו, במה מדובר, אלא "זאת" זה מזבח שנמשח על יד אהרן, שכתוב ומשחת את מזבח העולה, ואת כל כליו, ומשחת (זו משחת) בניו, שהרי נמשח מכלם ומתגדל ומתברך ומטהר.</p>	<p>רבי יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין וסליק איבין לכל סטרין מאי מעמא בנין דכל שבעין שנין⁸ יהבין לה חולקא ואתברכא מכלהו מאי קא מיירי בנין דמאן דהטי לגבי מזבח בכלא⁹ הטי דהא כפית לקבל ההוא דכפית לעילא¹⁰ ועל דא אתקשר דא בדא פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים כתיב (ויקרא ז לה) זאת משחת אהרן ומשחת בניו מאי קא מיירי אלא זאת דא מזבח דאתמשח¹¹ על ידא דאהרן דכתיב (שמות מ י) ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו ומשחת (ס"א זו משחת) בניו דהא מכלהו אתמשח ואתרבי ואתברכא ואתדכא</p>
<p>תא הזוי בחג סובבים את המזבח פעם אחת בכל יום ואחר כך שבע פעמים, במה מדובר, אלא (משל) למלך</p>	<p>תא הזוי בחג סובבים את המזבח פעם אחת בכל יום ואחר כך שבע פעמים, במה מדובר, אלא (משל) למלך</p>

¹ כי הנקבה פרי הזכר הנקרא עץ הדר (רח"ו).

² כי בזה יתקרב הסוד יותר אל הפשט כשנמצא שאדם נקרא עץ, ויכון לקוראו עץ הדר, שהוא הדור מכל שאר העצים. וגם מצינו שאדם נמשל לעץ וכמ"ש (תהלים א ג) והיה כעץ שתול, אף יצירתו מן האדמה כשאר כל העצים, מכל מקום רוצה להביא פסוק מפורש שיקרא בשם עץ, ומביא (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה, שאעפ"י שלפי רש"י ולפי התרגומים הפירוש בו, שאין האדם עץ השדה, ע"ע, מכל מקום לפי הזוהר הוא מתבאר בניחותא וכמ"ש בפרשת בלק ר"ב ב' עיין שם מה שכתבתי שם (רמ"ז).

³ כפת תמרים, ה"ס היסוד שבחזה זעיר דהיינו בגדלותו שעולים ג"ת ונה"י למקום חב"ד וגג"ת, שה"ס ר"ק דזעיר בגדלו שאז הוא ממש עץ הדר, ואתרוג סוד עטרת יסוד זה, והיינו הצלע הנזכר שכנגד הלב ה"ס המלכות, ולפי שבכאן שני יסודות דאו"א לכן נאמר כפת תמרים זכר ונקבה, וכמ"ש בזוהר פרשת לך לך פ"ב א', תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא (רמ"ז).

⁴ גדול לע' שנין הוא יסוד כלול בו ז"ס ה"ח ויסוד ועטרה (רח"ו). היינו שמתעלה עד הדעת בסוד (תהלים פט, א) משכיל, כנזכר בספר הכוונות, ודעת גג"ת נה"י הרי ע' (רמ"ז).

⁵ היינו ה' חסדים שנכללים בו (נ"א בו') ובכללות יסוד ומלכות הם ע' (רמ"ז).

⁶ ב"א ונוק' (רח"ו). מדעת עד יסוד והוא חוט השדרה המסתעף בכל הגוף, ולהיותו העיקר שהוא קו האמצעי להשפיע בכל הגוף לכן עליו מברכים (רמ"ז).

⁷ היינו יסוד דנוק' והוא הועשה חירות ממה שמקבלת מיסוד דכורא הנק' עץ הדר (רח"ו).

⁸ ע' חסדים (רח"ו).

⁹ גם ביסוד דז"א (רח"ו).

¹⁰ יסוד הקושר בת"ת קשור גם בו (רח"ו).

¹¹ הפירוש כך הוא כי בניו הם למעלה מן היסוד ונמצא שאהרן יסו דאבא מושח במשן את דעת זאת וזאת הנז' נמשחת בשמן בניו שהם נו"ה דאבא כי נו"ה דאבא אלעזר ואיתמר משפיעים ביסוד הנז' (רח"ו).

<p>אלא למלכא דומין אושפיוזין ואתעסק בהו והוה ליה למלכא בת יחידאה אמרה ליה מארי מלכא בנין אושפיוזין לא אשנחת עלי אמר ליה הייך ברתי פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא דשוי ככלהו</p>	<p>שהזמין אורחים והתעסק עמהם, והיתה למלך בת יחידה, אמרה לו אדוני המלך משום האורחים לא שמת לב אלי. אמר לה חייך בתי מנחה אחת אעלה לך בכל יום ששוה ככולם.</p>
<p>כד/ב זהר</p>	
<p>כך בכל יומא ויומא דהג מקריבין ישראל לקבל אומין דעלמא</p>	<p>כך בכל יום ויום של החג מקריבים ישראל כנגד אומות העולם.</p>
<p>אמר מזבחי למלכא קדישא לכלהו משתכחי מאנין וחולקין ולי מה אנת יהיב אמר ליה בכל יומא ויומא יסובבון לידך² שבעה יומין (נ"א זימנין) עלאין לברכא לך ויהיבין לך שבעה חולקין³ (בכל יומא) רבי יוסי אמר שבעין חולקין בכל יומא⁴ לקבל שבעים פרים דמתקריבין בהג</p>	<p>אמר המזבח למלך הקדוש, לכלם נמצאים מנות וחלקים, ומה אתה נותן לי. אמר לה בכל יום ויום יסובבו אותך שבעה ימים (פעמים) עליונים לברך אותך, ונותנים לך שבעים חלקים (בכל יום). רבי יוסי אמר שבעים חלקים בכל יום, כנגד שבעים פרים שנקריבים בחג.</p>
<p>רבי יהודה אמר שבעה בכל יומא בנין דהא אתברכא (מאתר) מכלהו ולסוף שבעה יומין מתברכא מאתר דמשה רבותא אשתכח⁵ (ולבתר)⁶ שבעה זמנין לקבל כל אינון שבעה יומין בנין לקיימא לה ברכאן מן מבוועא דנחלא דנגיד תדיר ולא פסיק⁸ אשתכח דאתברכא (תדיר) בכל יומא ויומא עד שבעה</p>	<p>רבי יהודה אמר שבעה בכל יום, משום שהרי מתברכת (ממקום) מכלם, ולסוף שבעה הימים מתברכת ממקום ששמן המשחה נמצא, (ואחר כך) שבע פעמים כנגד כל אותם שבעה ימים, כדי להעמיד לה ברכות ממעיין הנחל שזורם תמיד ולא פוסק. נמצא שמתברכת (תמיד) בכל יום ויום, עד שבעה ימים,</p>

¹ יסוד דנוק' (רח"ו).

² ז"ס דז"א (רח"ו).

³ כל חסד כלול מז' (רח"ו). ואע"פ שכתב על מלת שבעה יומין, ז' ספירות דז"א, והכא אמר כל חסד וכו', דמשמע שמקבלת החסדים, וא"כ ה"ל לפרש ברישא ז' יומין הם ז' חסדים. "ל כיון שז' חסדים הם מתפשטים בז' ספירות דז"א כנודע, א"כ הז"ס שהם ז' יומין, הם המברכים למלכות, ונותנים לה מהחסדים שבתוכם, בכל יום חסד א' כלול מז' (מ"מ).

⁴ פי' שכל יום נכנס חסד כלול מז', וכל א' מאותם ז' כלול מ' ספירות, הם ע'. וקשה שהרי ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין, וסיים דרשתו עד ויהיבין לך ז' חולקין בכל יומא. וא"כ מאי קאמר ר' יוסי אמר ע'. וי"ל שעיקר הפתיחה של פרי עץ הדר ר' יוסי פתח לה כדלעיל ופי' רבי יהודה שנוקבא דז"א בכללותה היא פרי עץ הדר, ורצה לסיים הענין של ד' מינים שבלולב, ולא שבקיה ר' יוסי לסיימי מלתיה, וחלק עליו ואמר פרי עץ הדר היא סוד דנוק' כדלעיל, ואח"כ חזר ר' יהודה לדבריו אומר, כתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו, לומר שהמלכות הנק' זאת ונק' מזבחה, נמשחת על ידי אהרן ובניו, וסיים עד ויהיבין לך ז' חולקין בכל יומא. ור' יוסי חלק עליו גם כן בדבר זה, ואמר לו ע' חולקין בכל יומא, וחזר ר' יהודה לדבריו שאמר ז' וסיים דרשתו (מ"מ).

⁵ פי' שביום הושענא רבה מקבלת המלכות מבינה ששם מצוי הארת אבא הנק' שמן, וז"ש מאתר דמשח רבותא אשתכח (מ"מ).

⁶ מ"מ גור סאת המוסגר.

⁷ פי' אחר שעושים הקפה בכל יום, לסוף ביום ה"ר אנו עושים ז' הקפות, כדי לקבל מכללות ז' חסדים (מ"מ).

⁸ כי ביום ה"ר אז כללות ה"ח דיסוד אימא (רח"ו). הכוונה כי ע"י הקפה שבכל יום נכנס חסד א' עד יום ה"ר בהקפה ראשונה הגענו לבינה, ולכך אמר לעיל ולסוף ז' יומין מתברכ' מאתר וכו', אח"כ ע"י ז' הקפות שבה"ר, אזי מתברכת ז"כ מן הבינה, ולכך אמר לעיל ולבתר ז' זמנין לקבל כל אינון ז', בגין לקיימא לה ברכאן מבווע' דנחלא. וכן אח"כ פי' הדברים היטב ואמר אשתכח דאתברכ' וכו' מבוועא דנחלא, וכן זמנא אחרא ז' זמנין כחדא וכו' (מ"מ).

<p>יומין דאתברכא ממבועא דנחלא וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כהרא ואתקיימו ברכאן בה הברכות.</p>	<p>שמתברכת ממעיין הנחל. וכן פעם אחרת, שבע פעמים כאחד, ומתקיימות בה הברכות.</p>
<p>לבתר מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק כדקאמרן בכל יומא מכריוזין עלה ואמרין (ש"א ב ה) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה עד עקרה ילדה שבעה דא כנסת ישראל דאתברכא משבעה בכל יומא וסליק לחושבן עלאה ורבת בנים אמללה אלין אומין עעכו"ם דסלקין ביומא קדמאה לחושבן רב ולבתר מתמעטין ואוליין בכל יומא ויומא ועל דא מזבח מכפר על חוביהון דישאל מזבח מדכי להון ואריק להון ברכאן מעילא לתתא</p>	<p>אחר כך, מהמקום העליון שהמעיין יוצא ולא פוסק, כפי שאמרנו בכל יום מכריוזים עליה ואומרים, (שמואל א ב) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עד עקרה ילדה שבעה, זו כנסת ישראל שמתברכת משבעה בכל יום, ועולה לחשבון עליון. ורבת בנים אמללה, אלו אומות עובדי עבודה זרה, שעולים ביום הראשון לחשבון גדול, ואחר כך מתמעטים והולכים בכל יום ויום, ולכן המזבח מכפר על חטאי ישראל, המזבח מטהר אותם ומריק להם ברכות ממעלה למטה.</p>
<p>וענף עץ עבות (ויקרא כג מ) דא מלכא קדישא דאחיד לתרין סטרין ובגין כך הדס תלת ענפי דיתעבד ענף עץ עבות דאחיד לכל סטרא וערבי נחל¹ אלין תרין קיימיזי² דמהכא נפיק לכפת תמרים כפת תמרים אחיד לעילא ואחיד לתתא והא אתמר אתרוג נפקא מגו כובין דאילנא³ והכי הוא כפת תמרים הכי נמי⁴ אחיד בהו ודאי כל מה דנפיק מעלמא מהכא נפקא ומהכא אתיין (ס"א אתון)</p>	<p>וענף עץ עבות זה המלך הקדוש שאחוז לשני צדדים, ולכן הדס שלשה ענפים שיעשה ענף עץ עבות, שאחוז לכל צד. וערבי נחל אלו שני עמודים, שמכאן יוצא לכפות תמרים, כפות תמרים אחוז למעלה ואחוז למטה, והרי נתבאר אתרוג יוצא מתוך הקוצים של האילן, וכך זה גם כפות תמרים אחוז בהם ודאי, כל מה שיוצא לעולם מכאן יוצא ומכאן באים (נזון).</p>
<p>רבי יוסי פתח ואבואה אל מזבח אלהים, מי זה מזבח אלהים, זהו המזבח שלמעלה, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר של יצחק, ולפעמים מזבח ה', כמו שנאמר קם מלפני מזבח ה'. ועל זה יורשים העולמות מכאן דין ורחמים, משום שהיא יונקת בצד הזה ובצד הזה, והרי בארו את הדבר.</p>	<p>רבי יוסי פתח ואבואה אל מזבח אלהים, מי זה מזבח אלהים, זהו המזבח שלמעלה, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר של יצחק, ולפעמים מזבח ה', כמו שנאמר קם מלפני מזבח ה'. ועל זה יורשים העולמות מכאן דין ורחמים, משום שהיא יונקת בצד הזה ובצד הזה, והרי בארו את הדבר.</p>
<p>נפש כי תמעול מעל וגו' (ויקרא ה טו) רבי יצחק אמר הא אוקמוה נפש ודאי⁷ כתיב (ש"א</p>	<p>נפש כי תמעול מעל וגו', רבי יצחק אמר הרי פרשוה נפש ודאי, כתוב והיתה</p>

¹ עיקרן דנה"י הם דינין, כנודע בסוד ערבי נחל בפ' צו לא ע"ב, וע"ש עוד כד ע"ב ובדברי הרב בא"א פרקים ה ו (כללים ח"א עז ע"ג).

² פי' נו"ה וצ"ע איך נו"ה בבחי' ערבות ומשפיעים ליסוד והרי אין בהם לא טעם ולא ריח (רח"ו). הכוונה הוא על תרין ביעין וכן התרין כולייין שהם נו"ה הפנימיים ומה שהערבות אין בהם לא טעם ולא ריח הו אעל נו"ה החיצונים (ע"י שער השמות פ"ו סמוך לסופו) ונו"ה החיצונים אין בהם לא טעם ולא ריח כדי שלא ינקו הקלי' מהם כי שם הוא אחיזתן (לש"ו).

³ בסוד סבוני כדבורים (רח"ו).

⁴ כי ע' תמרים הם ע' שרים והיסוד באמצע בסוד וסביביו נשערה מאד ונמצא דקאי ביני כובי (רח"ו).

⁵ חסדים וגבורות (רח"ו).

⁶ כי יסוד דנוק' יש בו לפעמים חסדים ולפעמים גבורות (רח"ו).

⁷ כי אחיזת החיצונים אינם אלא בה כי רגליה יורדות מות משא"כ ברוח ולכן ייחס החטא לנפש ולא לרוח (רח"ו). פי' שדוקא הנפש היא החוטאת ולא הרוח וכל שכן הנשמה, וכנוצר בספר הגלגולים (פרק ו), וטעמו

<p>כה כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יהו"ה אלהיך וכתוב (שמואל א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע</p>	<p>נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך, וכתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.</p>
<p>זכאין אינון צדיקיא דאית לון חולקא עלאה בקודשא בריך הוא בחולקא קדישא בקדושי מלכא בנין דאינון מקדשי גרמיהו בקדושי דמאריהון! וכל מאן דאתקדש קודשא בריך הוא מקדש ליה דכתיב (ויקרא כ ז) והתקדשתם והייתם קדושים בר נש מקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא וכד אתקדש בר נש בקדושה דמאריה מלבישין (נ"א ירתין) ליה נשמתא קדישא אחסנא דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל וכדין ירית כלא ואלין אקרין בנין לקודשא בריך הוא כמה דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם והא אוקמה</p>	<p>אשריהם הצדיקים שיש להם חלק עליון בקדוש ברוך הוא, בחלק הקדוש בקדושי המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדושת רבונם. וכל מי שמתקדש, הקדוש ברוך הוא מקדש אותו, שכתוב (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה. וכשמתקדש אדם בקדושת רבונו, מלבישים (מורשים) אותו נשמה קדושה ירושת הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ואז יורש את הכל, ואלו הם שנקראים בנים לקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם, והרי פרשוה.</p>
<p>תא הוי כתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה ואוקמה נפש חיה סתם ומהווא חולקא ירית דוד מלכא² ואתקשר בקשורא עלאה³ ואחסין מלכותא כמה דאתמר ובנין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים והא אוקמה דנפש אתקשר</p>	<p>בא וראה כתוב תוצא הארץ נפש חיה, ופרשוה נפש חיה סתם, ומאותו חלק ירש דוד המלך ונקשר בקשר עליון, וירש מלכות, כמו שנאמר. ולכן והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והרי פרשוה שנפש נקשרת</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פקודא דא המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש⁴ הלא הוא דכתיב (ויקרא ה טז) ואת חמישתו יוסף עליו קרן ו' חומש דיליה⁵ ה' ודא (יהושע ו ה) קרן היובל קרן דהוא⁶ במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון האי איהו עקרא⁷ דכל קרבניא הקרן קיימת⁸ לו לעולם הבא ופירות דיליה בעלמא דין ודא ה' ה'</p>	<p>מצוה זו המועל בהקדש, צריך להביא קרן וחומש, זהו שכתוב ואת חמישתו יוסף עליו. קרן ו', החומש שלו ה', וזו קרן היובל, קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון, זהו העקר של כל הקרבנות, הקרן קיימת לו לעולם הבא, והפירות שלו בעולם הזה וזה ה' ה'.</p>

מפני שרק במלכות שממנה הנפש יש אחיזה לחיצונים (רמ"ז). ז"ל הספר הגלגלים: הענין של כרת אינו אלא בחלק הנפש, שהיא מעולם העשיה, ששם הוא תוקף הקל"י, ואפשר בה להיות נכרת. אמנם הרוח והנשמה שהם מיצירה ובריאה אין בהם כרת וכו'.

¹ שהוא פרוש וקדוש כמו שאמרו רז"ל, ופרוש ר"ל מובדל מן החיצונים, וקדוש מושפע במוחין, וזש"ה והתקדשתם, בפרישות, והייתם קדושים, בשפע העליון (רמ"ז).

² בסוד נפש דוד אע"פ שמשם עד נפש דעשיה הרבה מדרגות עכ"ז היה הכל בבחי' נפש דאצ"י בלבד כנודע (רח"ו).

³ בסוד רוח דז"א (רח"ו).

⁴ ה"ס יסוד אבא שבתוך יסוד א"י שה"ס קרן היובל, הנכנס בתוך זעיר עד דעתו או עד ת"ת שלו, והיינו ו', שכל יסוד סתמו ו', וגם זעיר הוא ו' בכללות, ודעת או ת"ת שלו הוא ו' בפרטות. חומש דיליה ה', היא הנוק' שלו (רמ"ז).

⁵ שהיא רובע ישראל, רובע מלגאו משלמת לחומש מלבר ולכן היא ה' (יהל אור).

⁶ ר"ל יובל בינה וקרן ת"ת דהוא כליל בה כידוע בן י"ה בינה (יהל אור).

⁷ ר"ל הפר כידוע והוא הראשון מד' מינים הנ"ל והוא בבינה ששם הו"ה מתחיל בה' כנ"ל (יהל אור).

⁸ ר"ל הקרן הוא ו' כנ"ל עץ עושה פרי שהוא קיים ופריו ה' ו'. ו' סליק לבינה וזהו לעולם הבא י' נחית לעולם הזה, חכמה זעירא והעולם הזה ועולם הבא הן ב' הה"ן הרי כל השם ז"ש ודא ה' ה' (יהל אור).

כה/א	
ברוח ¹ ורוח בנשמה ונשמה בקודשא בריך הוא ² זכאה חולקיה מאן דירית ירותא דא עלאה ווי לאינן רשיעיא דנפשאן דלהון לא זכאן בעלמא דיין כל שכן בעלמא דאתי עליהו כתיב (ש"א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע דאזלן ושטאן בעלמא ולא אשכחן אתר לנייחא לאתקשרא ביה ואסתאבן (ג"א ואשתאבן) בנו סטרא דמסאבותא וכרוזא קארי ואמר נפש כי תמעול מעל ביהו"ה ³ מקדש יהויה טמא דהא בקדושה לא עייל ולא אתכליל ואינן מוזיקי עלמא בגין דמתדבקן בהו ומסתאבן	ברוח, ורוח עם נשמה, ונשמה עם הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקו של מי שירוש הירושה העליונה הזו, אוי לאותם הרשעים שנפשותיהם אינן זוכות בעולם הזה וכל שכן בעולם הבא, עליהם כתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, שהולכים ומשוטטים בעולם, ולא מוצאים מקום למנוחה להתקשר בו, ונטמאים (ונשאבים) בתוך צד הטומאה, והכרוז קורא ואומר נפש כי תמעול מעל בה', מקדש ה' טמא, שהרי לקדושה לא נכנס ולא נכלל, והם מזיקי העולם משום שנדבקים בהם ונטמאים.
רבי יצחק אמר הא אוקמוה נפש כד מתעטרא כנסת ישראל במלכא קדישא אתעמר ואקרי צרורא דחיי ⁴ בגין דבה אתקשר כלא	רבי יצחק אמר הרי פרשה נפש כשכנסת ישראל מתעטרת, במלך הקדוש מתעטרת, ונקראת צרור החיים, משום שבה הכל נקשר.
רבי אלעזר אמר שכנתא כד נמלא באבהתא נמלא ⁵ הדא הוא דכתיב (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' רבי אבא אמר כלא אתעביד חד עטרא ⁶ בגין דיתעמר כהדא ושמא קדישא ⁷ אתחזי בנווייהו (ס"א בנווי) בהדיא שעתא אקרי (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער ⁸ כן דודי בין הבנים והווי חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמיייהו ודא הוא דתנינן (דברים ד לו) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים אליו אבהתא ובגין כך האי שמא ⁹ מתבר טורין ומתבר טנרין ואית ביה למב ולביש ¹⁰ זכאה חולקהון דישאל	רבי אלעזר אמר כשכינה נוסעת, היא נוסעת עם האבות, זהו שכתוב (שמות יד) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו', רבי אבא אמר הכל נעשה עטרה אחת, כדי שיתעטר כאחד, והשם הקדוש נראה בתוכם (בצבעיו), באותה שעה נקרא (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והיו ישראל רואים את זיו הכבוד העליון נוסע לפניהם, וזהו ששינונו (דברים ד) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, אלו האבות, ולכן השם הזה משבר הרים ומשבר סלעים, ויש בו לטוב ולרע אשרי חלקם של ישראל.
תא הזי עז לקרבנא אמאי והא אמר רבי שמעון עז שמא דיליה גרים לאולוף מן שמיה דהא סטרא בישא זינא בישא הוא אלא הכי	בא וראה למה עז לקרבן, והרי אמר רבי שמעון, עז השם שלו גורם, ללמד משמו, שהרי צד רע הוא מין רע, אלא כך אמר רבי שמעון, את זה צריך להקריב

¹ פירוש שנפש האדם קשורה עם רוחו והרוח בנשמה ונשמה במלכות (מ"מ).

² שהנשמה היא בסוד מ"ן מלכות וכמ"ש הזהר בפרשת תרמה קמב ע"ב ע"ש (מ"מ).

³ כי שרשו של כל נפש ביסוד דנוק' והוא הנק' מקדש, ובמעל אשר מעל טמא אותו (רח"ו).

⁴ פי' צרור החיים של חי העולמים בתוכה (רח"ו).

⁵ ויהי פי' צרור החיים שצרור בגוה ג' ווי"ן דויסע ויבא ויט גימ' ח"י (רח"ו). פי' חג"ת נעשו עטרה א' (מ"מ).

⁶ פי' סוד צרור המור הוא בחי' ובכח הרביעי, שה"ס ע"ב תיבות, והיינו צרור ממש, האותיות נצרות לתיבות, ואז היא כוללת כל הג', ונמצא ד' פעמים ח"י שהוא ע"ב, וגם ח"י"ם בד' אותיות (רמ"ז).

⁷ היא מלכות "אתחזי בגווייהו" שנכללת בהם ונעשו בה שמות (מ"מ).

⁸ פי' כיון שהתפוח יש בו ג' גווינין, "כן דודי" שהוא ז"א יש בו ג' גווינין דחג"ת, שהם חוור סומק ירוק (מ"מ).

⁹ פי' שם בן ע"ב שהם ע"ב שמות (מ"מ).

¹⁰ פי' בע"ב שמות יש מהם שסגולתם להטיב לבני אדם, ויש מהם שסגולתם לכלות האויבים, וזהו לטב ולביש (מ"מ).

<p>אמר רבי שמעון דא בעי לקרבא דהא אי אעבר עליה רוחא דמסאבא או אתעסק ביה האי עז קרבניה בההוא גוונא דאיהו הטי ביה ואמר רבי שמעון הא תנינן אית מאן דזכה בנשמה ואית מאן דזכה באתערותא דרוח ואית מאן דלא זכי אלא בנפש האי מאן דלא זכי אלא בנפש ולא סליק יתיר הא אתרבק בההוא סטרא מסאבא וכד איהו נאים אינון ספריין בישין אתיין ומתדבקן ביה ומודעין ליה בחלמא מלין דעלמא מנהון כדיבין ומנהון קשוט² ולזמנין דחייבין ביה³ ואחזיאו ליה מלי שקר וצערין ליה בחלמיה ועל דא אומין עעכו"ם מנהון דחמאן בחלמיהו מלי קשוט בגין ההוא סטרא דמתדבקן ביה וכלהו מלין לזמן קריב⁴</p>	<p>שהרי אם עוברת עליו רוח טומאה או שהתעסק בו, הרי עז קרבנו, באותו צורה שהוא חטא בו. ואמר רבי שמעון, הרי שנינו יש מי שזוכה בנשמה, ויש מי שזוכה בהתעוררות הרוח, ויש מי שאינו זוכה אלא רק בנפש, זה מי שלא זוכה אלא רק בנפש ולא עולה יותר, זה נדבק באותו צד של הטומאה, וכשהוא יושן אותם צדדים רעים באים ונדבקים בו ומודיעים לו בחלום דברים של העולם, מהם כוזבים ומהם אמת, ולפעמים שצוחקים עמו ומראים לו דברי שקר ומצערים אותו בחלומו, ועל כך אומות עובדי עכו"ם מהם שרואים בחלומם דברי אמת, משום אותו צד שנדבקים בו, וכולם דברים לזמן קרוב.</p>
<p>תא חזי באלין זינין בישין⁵ אית תלת דרגין אלין על אלין דרגא עלאה דלהון⁶ הני דתליאן באוירא⁷ דרגא תתאה דילהון⁸ אינון דחייבין בכני נשא וצערין להו בחלמיהו בגין דכלהו הציפין ככלבי ואית דרגא עלאה עליהו⁹ דאינון מעלאי ותתאי¹⁰ ואלין מודעי ליה לבר נש מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט</p>	<p>בא וראה, במינים הרעים הללו יש שלש דרגות אלו על אלו, הדרגה העליונה שלהם הם אותם שתלויים באויר, הדרגה היותר תחתונה שלהם הם אותם שצוחקים עם בני אדם ומצערים אותם בחלומותיהם, משום שכולם חצופים כמו כלבים ויש דרגה עליונה עליהם שהם מעליונים ומתחתונים, ואלו מודיעים לאדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמיתיים.</p>

¹ פי' שאין לו אלא נפש החיונית ולא נפש דעשיה שהיא גדולה (מ"מ).

² שהם מהמדרגה האמצעי' (מ"מ).

³ היינו מדרגה התתאה דחייבין בבני נשא, כמ"ש הזהר בסמוך (מ"מ).

⁴ פי' שאו"ה משיגים גם מדרגה האמצעית (מ"מ).

⁵ נראה לי שענין ג' דרגין אלו הוא במ"ש בספר אדם ישר בדרוש ציור העולמות, ששם אמר שכללות הארץ הוא סוד מלכות דעשיה ושג' ספירות העליונות שבה הן דוגמת היכל שביעי [הנקרא] קדש הקדשים, וכנגד ג' קליפות העליונות דמלכות העשיה, ולכן אויר העולם נחלק לג' אוירין כנודע בשמושא דהיכלין דשידין, ועיין בפרשת בלק קצ"ד א', והם ג' מיני אוירין, וכל בחי' החיצונית שלהם זו מעולה מזו, עכ"ל. ומכתיבת יד הרח"ו נמצא בהביאו ראייה שיעקר מושב הקליפות והס"א הוא לצד צפון כתב וז"ל, גם כן יש ראייה מפרשת ויקרא כה ע"א שאמר שיש בשידים ומזיקים ג' דרגין אלין על אלין והיותר עליון תלי באוירא ומאן דזכי לרוח קדישא תבר באינון דאוירא ועאל בין מלאכי עילאי, וכל אלו הדרגין הם כולם שדין רוחין ולילין דרגין תתאין ואינם (נ"א ואינון) מכלל הי' דרגין וז' היכלין דטומאה, ואמר שהם באוירא ובעבור הרוח שעולה למעלה מהם פוגם (נ"א פוגע) במלאכים עילאין. נראה מזה כי הקליפות הן בצד צפון ולזה אינו פוגע (נ"א פוגם) בהם וכי'. עד אומר (נ"א עוד אמרו) שדוקא הקליפות הן בצפון אבל אלו הדרגין הנקראים שדין ורוחין הם מתפשטים בכל אויר העולם לבד מעל ארץ ישראל כנזכר בפרשה זו מעבר לדף, והוא כדוגמת האגוז הנזכר בפרשת תרומה ק"מ וקמ"א בסוד הקליפות הסובבות את האגוז (רמ"ז). עי' לקמן קמג ע"ב ואלו הג' הן בג' אוירין (יהל אור).

⁶ פי' הם הגדולים שבהם (מ"מ).

⁷ יש קליפות השוכנים באויר ומקומם הוא רק באויר, והם אינם ל"כ קשים כהשוכנים בארץ, וכמ"ש בפ' ויקרא (כה ע"א) תזריע (מח ע"ב) אחרי (עו ע"ב) ובאד"ר (קמג ע"ב) (דע"ה ח"ב קב ע"ב). לקמן מח ע"ב קמג ע"ב (לש"ו).

⁸ פי' התחתונים שבג' דרגין אלו (מ"מ).

⁹ ר"ל דרגא האמצעי שלהן (יהל אור).

¹⁰ שר"ל שיש בהם בחי' מהעליונים ובחי' מהתחתונים, ולכך אלו האמצעי מודיעין ליה לב"נ מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט, הוא מהבחינות שיש בהם מהעליונים (מ"מ).

<p>ואיננו מלי דקשומ כלוה לזמן קריב וההוא דרגא מאיננו דתליין באוירא דאיננו עלאין יתיר ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוחא עד לא רווח ליה נפק מה דנפקא מההוא נפש ואתפשט בעלמא ובעא לסלקא ולא בעי עד דאערע בהו באיננו דאוירא ואיננו מודעין ליה מלין מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה עד דקני רוח</p>	<p>ואלו הדברים האמתיים כולם לזמן הקרוב, ואותה דרגה מאותם התלויים באויר שהם יותר עליונים, אותו שלא זוכה יותר מאשר בנפש, ואותה נפש רוצה להתקן ולקבל רוח טרם שהרויחה אותה, יוצא מה שיוצא מאותה הנפש ומתפשטת בעולם, ורוצה לעלות ולא רוצה, עד שפוגשת באותם שבאויר, והם מודיעים לה דברים, מהם קרובים ומהם יותר רחוקים, ובאותה דרגה הוא הולך ונקשר בחלומו, עד שקונה רוח.</p>
<p>כיון דקנה רוחא ההוא רוחא נפיק מתבר מורין ומנרין סליק ואתפשט ואעיל בין מלאכי¹ דעלאי קדישי ותמן ידע מה דידע ואוליף מלין ואתהדר לאתריה כדין הוא קשורא דבר נש בקדושה עד דזכי בנשמה וקני לה כיון דקנה נשמה היא סלקא לעילא לעילא² ונטורי פתחין לא מעכבי לה ואולא ומתפשטא ועיילא בין איננו צדיקייא דצירין בצרורא דחיי³ ותמן חמי ענוגא דמלאכ ומתהניא מן זיוא עלאה וכד אתער איילתא⁴ קדישא ברוח צפון⁵ נחתא וקם ההוא זכאה דקני לה ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא עד דאתי צפרא ואזיל בההיא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלאכ לקבלא חד חוטא דחסד ומאי</p>	<p>כיון שקונה רוח, אותה רוח יוצאת משבר הרים וסלעים, עולה ומתפשט ונכנס בין מלאכים עליונים קדושים, ושם יודע מה שיודע, ולומד דברים וחוזר למקומו, אז הוא קשר של בן אדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה. כיון שקונה נשמה היא עולה למעלה למעלה, ושומרי הפתחים לא מעכבים אותה, והולכת ומתפשטת ונכנסת בין אותם הצדיקים שצוררים בצרור החיים, ושם רואה את עונג המלך, ונהנית מן הזיו העליון. וכשמתעוררת האילת {האילה} הקדושה ברוח צפון, יורדת ועומד אותו צדיק שקנה אותה ומתגבר כמו אריה חזק בתורה, עד שבא הבוקר והולך עם אותה האילת {האילה} הקדושה, להראות לפני המלך לקבל חוט אחד של חסד, ומיהו,</p>
<p>כה/ב</p>	
<p>איהו דא⁶ חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב (בראשית יד כג) אם מחוט ועד שרוך נעל הוא לא אתהני מאחרא כלום ואמר אם מחוט זכה להאי חוטא ודא אקרי חוטא דאברהם וכד אתי ההוא זכאה בהאי אילתא כדין אתעטר עמה קמי מלאכ ורוד קאמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר דא</p>	<p>זה חוט של אברהם שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוך נעל, הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה לחוט הזה, וזה נקרא החוט של אברהם. וכשבא אותו צדיק עם האילה הזו, אזי מתעטר עמה לפני המלך, ורוד אמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר, זו כנסת ישראל אילת</p>

¹ כי הרוח הוא ביצירה ששם המלאכים (רח"ו). פי' הם האמצעים שהם עליונים על התחתונים (מ"מ).

² בכסא דתמן אימא (רח"ו).

³ כאשר זוכה הנשמה בתורה ומעשים טובים, הרי יוצא מעוה"ז להתעדן ולהתענג בעדן גן אלהים להנות שם מזיו השכינה, והיא צרורה שם בצרור החיים וכמ"ש בפ' בשלח (נט ע"א) ובפ' ויקרא (כה ע"א) (דע"ה ח"ב סט ע"ג)

⁴ לאה (רח"ו).

⁵ בה' גבורות המתעוררות בחצות (רח"ו).

⁶ חוט היורד דרך השדרה מחסד שבמוח (רח"ו).

<p>כנסת ישראל אילת השחר שירתא דכנסת ישראל¹ דקאמרי בגלותא (תהלים כב ב) אלי אלי למה עזבתני וגו'²</p>	<p>השחר, השירה של כנסת ישראל שאומרים בגלות, אלי אלי למה עזבתני וגו'.</p>
<p>אמר רבי שמעון זכאין אינון מארי דנשמתא³ מארי דאורייתא⁴ בני פולחנא⁵ דמלכא קדישא⁶ ווי לאינון הייביא דלא זכאן לאתדבקא במאריהון ולא זכאן באורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה⁷ ואתדבקותא דילהון בההוא סמרא דוינין בישין והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא לית ליה חולקא דקרושה</p>	<p>אמר רבי שמעון אשריהם בעלי הנשמה בעלי התורה, בני עבודתו של המלך הקדוש. או לאותם הרשעים שאין זוכים להדבק ברבונם, ולא זוכים בתורה, שכל מי שלא זוכה בתורה לא זוכה לא ברוח ולא בנשמה, וההדבקות שלהם באותו הצד של המינים הרעים, ולזה אין חלק במלך הקדוש, אין לו חלק של קדושה.</p>
<p>ווי ליה כד יפוק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין מארי הציפותא תקיפי ככלבא שלוחי דנורא דניהבם דלא מרחמי עליהו תא הוי מה בין ישראל לעמין עעכוים⁸ ישראל אף על גב דלא זכי בר נש ישראל אלא בנפש דרגא עלאה קאים עליה⁹ ואי איהו בעי למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה קני זוכי בה</p>	<p>אוי לו כשיצא מן העולם הזה, שהרי הוא מוכר לאותם המינים הרעים בעלי החוצפה, עזים כמו כלב, שלוחי אש הגיהנם שאין מרחמים עליהם. בא וראה, מה בין ישראל לעמים עובדי עכו"ם, ישראל אף על גב שלא זוכה איש ישראל אלא בנפש, דרגה עליונה עומדת עליו, ואם הוא רוצה לקנות רוח, ואם הוא רוצה לקנות נשמה הוא קונה וזוכה בה.</p>
<p>אבל עמין עעכוים לא קניין לעלמא בר אי אהגזר דקני נפש (תחת נפש) מאתר אהרא¹⁰ וישראל דקיימי בדרגא תתאה בנפש אי איהו לא בעי למזכי יתיר עונשיה סגיא ווי לההוא הייבא דאנשי פקודי דאורייתא ולא אשתדל באורייתא אנשי למאריה עליה כתיב (שם קד) יתמו חטאים מן הארץ ותא הוי אית בני נשא דאתדבקן בהאי סמרא¹¹ בנין ההוא (ניא בהאי) נפש דלא זכאן יתיר וכד אעבר עליהו ההוא רוחא מסאבא אשרי עליהו ואתדבקן ביה כדין ההוא חטאה דחטי בר נש הוא</p>	<p>אבל עמים עובדי עכו"ם לא קונים לעולמים, פרט לאם נמול, שאז קונה נפש (תחת נפש) ממקום אחר. וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב, אוי לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא עסק בתורה, שכח את אדונו, עליו כתוב יתמו חטאים מן הארץ. ובא וראה יש בני אדם שנדבקים בצד הזה, משום אותה (בזו) נפש שלא זכו יותר, וכשעוברת עליהם, אותה רוח טומאה שורה עליהם ונדבקים בה, אזי אותו</p>

1 פי' לאה כדלעיל (מ"מ).
 2 פי' שירה שאומרת המלכות בגלות שהיא אלי אלי למה עזבתני, גם אנו אומרים אותה בגלות, ודוד המלך אמר ברוה"ק זה על הגלות (מ"מ).
 3 פי' שיש בהם נשמה מבריאה (מ"מ).
 4 פי' שיש בהם רוח דיצירה ששם מקנן ז"א הנק' תורה (מ"מ).
 5 פי' שיש להם נפש ממלכות ששם פלוחנא (מ"מ).
 6 פי' שע"י עבודה שבמלכות משיג לז"א הנק' מלכא קדישא (מ"מ).
 7 פי' אבל נפש דעשיה יש לו, ועכ"ז נענש לפי שלא זכה לתורה, כדי שישג רוח ונשמה, ולכן נדבקים בו זינין בישין, שהם דרגא דתלייא באוירא, שהוא הא' מתלת זינין בישין דלעיל (מ"מ).
 8 שאין נפשם מאור השרשים אלא מהארה, ושל ישראל מקו האמצעי, ונפ"ש בא"ת ב"ש ט"ב, אה"ה, (משלי יט ב) וגם בלא דעת נפש לא טוב (רמ"ז).
 9 פי' אע"פ שאין לו אלא נפש, יכול לעלות במדרגות העליונות ע"י מעשיו הטובים, לקנות הרוח ונשמה וכדמפרש הזהר דקני נפש תחת נפש, פי' אחר שנימול קונה נפש הקדושה תחת נפש הטמאה שהיתה בו (מ"מ).
 10 פי' שזוכה לבחי' נפש משעשוע הצדיקים בג"ע (רח"ו).
 11 פי' שנדבקים בסט"א ומפרש הטעם בגין ההוא נפש דלא זכאן יתיר, פי' שיש בו נפש, ולפי שלא זכה לרוח ונשמה, לכן נדבק בו סט"א כמ"ש הזהר לעיל דאערע באינון דתליין וכו' (מ"מ).

<p>מספרא דההוא רוח מסאבא וקרבניה איהו חד עזי¹ בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא ספרא² לכפרא על חוביה</p>	<p>החטא שחוטא האדם, הוא מצד של אותה רוח טומאה, וקרבנו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה שבאה מאותו צד, לכפר על חטאו.</p>
<p>אמר ליה רבי אלעזר בריה והא כתיב (דברים כא כג) לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טומאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כך, כיון שעל אותה בהמה, שורה רוח טומאה, והיא באה מצדיה. למה מקריבים אותה לצד הקדושה.</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר בנו, והרי כתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך, משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טומאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כך, כיון שעל אותה בהמה, שורה רוח טומאה, והיא באה מצדיה. למה מקריבים אותה לצד הקדושה.</p>
<p>אמר ליה יאות שאלת⁶ אבל תא חזי ברי כתיב (שם ד כד) כי יהויה אלהיך אש אוכלה הוא אית אשא אכיל אשא⁷ אשתא דקודשא בריך הוא אכיל אשא אחרא ותא חזי אית מלאכין דאמרין שירתא קמי קודשא בריך הוא⁸ ואינון מתבטלי כד מסיימי ההוא שירתא בניצוצא דאשא אכלא לתתא זמין קודשא בריך הוא אשא דמדבחה והא אשא אכלא ושצי לכל ההוא ספרא ואתבטל ההוא ספרא בההוא שלהובא דאשא ולא אשאר מניה בעלמא</p>	<p>אמר לו יפה שאלת, אבל בא וראה, בני כתוב (שם ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, יש אש אוכלת אש, האש של הקדוש ברוך הוא אוכלת אש אחרת. ובא וראה יש מלאכים שאומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא ומתבטלים, כשהם מסיימים את אותה השירה בניצוץ של אש אוכלת למטה, מזמין הקדוש ברוך הוא אש של המזבח, והאש הזו אוכלת ומשמדה את כל אותו הצד, ואותו הצד מתבטל באותה שלהבת של אש, ולא משאירה ממנו בעולם.</p>
<p>וההוא בר נש דמקרב קרבניה קאים עליה</p>	<p>ואותו אדם שמקריב את קרבנו, עומד עליו, ובאותו הריח של הקרבן שעולה</p>

¹ פ' משום דעז הוא מן ל"א סממני הקטורת שבתוך הקליפות דעשיה לכן הם הם ל"א יריעות עזים כי בחי זו דעז מהקדושה שמתערבת עמהם ולכן קרבנו עז (זהר הרקיע). ז' פעמים ו"ה, ז' מלכים דמיתו, והן ל"א יריעות בסוד ו"ה (רמ"ז).

² יובן בהקדים מ"ש בזהר פרשת שמיני דף מא ע"ב וז"ל ואיתימא האי עז דשריא עליה לגו וכו', וכתב הרב בק"י כי עזים הם ז' דנוגה דב"ע, ובזה מובן לשון זה מ"ש דאתי מההוא ספרא, היינו שהם מן ז' דנוגה דב"ע, ועוברת בתוכם רוח מסאבא מהג' קלי' האחרות, שמהם בהמות טמאות אבל עוברת מעבר בעלמא לכך שרי לן למיכל (מ"מ).

³ ובאתרלך לשארי כוח (מ,מ).

⁴ כגון ישראל מת, אע"פ שהוא טהור, כיון שעוברת הטומאה בתוכו אחר מיתה, כתיב ביה לא תלין וכו', הכי נמי האי עז, כיון שעוברת בתוכם רוח הטומאה של ג' קלי' החיצונות, אמאי מקריבין ליה וכו' (מ"מ).

⁵ פ' מז' דנוגה דב"ע (מ"מ).

⁶ תירוץ לו רשב"י, שהשכינה שהיא אש אוכלת אכלה לההוא ספרא מסאבא שבתוך העז, ולא נשאר בו אלא הנוגה, ונעשה כמו בהמות טהורות דעלמא ומקריבים אותם ע"ג המזבח (מ"מ).

⁷ מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאון בשני וקיימין למיכלא דהאי בהמה, בגין דאית אשא אכלא אשא, כי אלו המלאכים הם מסטרא דגבורה, שעליהם נאמר (שם ד) משרתיו אש לוהט, והם למיכלא דהאי בהמה שהיא שם ב"ן, ועליה נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד כד), אש אוכל אש (יומא כא ע"ב) (דע"ה ח"ב סב ע"ג).

⁸ המלאכין שליטין לפום שעתא שאמרו בזה"ק (בראשית יז ע"ב יח ע"ב יט ע"א ובפ' תרומה קמד ע"ב ויקרא כה ע"ב פנחס רז ע"א וכן בכ"מ), הענין הוא ע"פ מה שכתבנו לעיל ח"א דרוש ו', כי כל הניצוצין שירדו למטה במיתת המלכים, והוא בירידתן במקום העולמות ב"ע של עתה, אשר אז לא היו עדיין העולמות ב"ע כלל, הנה פעלו ועשו שם את השרשים העיקריים דכל המציאויות כולם דכל העולמות ב"ע בפרטות ופרטי פרטות כל אשר היו עתיד לצאת בכל משך זמן דששת אלפים שנה, והוציאו אז את כולם בבת אחת בלי סדר כלל, אלא כולם בפעם אחת (דע"ה ח"ב סד ע"א).

<p>ובהוא ריהא דקרבנא דסליק אתעבר מניה סטרא דרוה מסאבא דשריא עלוי ויתכפר בניני כך כלא אתבטיל וישתצי ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא רבי אחא הוה אזיל בארהא ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא אמר רבי אחא ודאי אנן תלת זמינין לקבלא אנפי שכינתא אתחברו כחדא ואזלו אמר רבי אחא כל חד וחד לימא מלה דקטורא דאורייתא ונוזיל</p>	<p>עובר ממנו הצד של רוח הטומאה ששורה עליו, ומתכפר, לכן הכל מתבטל ומשמיד, ואין מי שעומד בפני אותה אש. רבי אחא היה הולך בדרך, ורבי חייא ורבי יוסי נפגשו כאחד, אמר רבי אחא ודאי אנו שלשה עתידים לקבל פני שכינה, התחברו יחד והלכו. אמר רבי אחא כל אחד ואחד יאמר דבר קשור לתורה ונלך.</p>
<p>פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה ח) הרעיפו שמים ממעל וגו' האי קרא רוא הוא דהכמתא דאוליפנא מבוצינא קדישא הרעיפו שמים ממעל מאי הרעיפו? כמה דאת אמר (דברים לב ב) יערוף כמטר לקחי ועל סטרא דמטרא דהוא מוונא דכלא קאמר ועל דא כל עיני עלמא מצפן לקודשא בריך הוא למוזני בנין דאיהו יהיב מוונא לכלא וזן כל כמה דאת אמר (תהלים קמה טו) עיני כל אליך ישברו וגו'</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל וגו', הפסוק הזה הוא סוד של חכמה, שלמדנו מהנר הקדוש הרעיפו שמים ממעל. מה זה הרעיפו, כמו שנאמר (דברים לב) יערוף כמטר לקחי, ועל הצד של המטר שהוא המזון של הכל הוא אמר, ועל כן כל עיני העולם מצפים לקדוש ברוך הוא למזונות, משום שהוא נותן מזון לכל, וזן את הכל כמו שנאמר עיני כל אליך ישברו וגו'.</p>
<p>ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלתא הא תנינן דלאו בזכותא תליא מילתא וזכותא הא אוקמוה צדקה ותרנום צדקה זכותא וזכותא ושמים חד מלה הוא והכא הרעיפו שמים (ואי תימא דביה תליא) כתיב ממעל ממעל ודאי מעתיקא קדישא קא</p>	<p>ואם תאמר שבמקום הזה שנקרא שמים הדבר תלוי, הרי שנינו שלא בזכות הדבר תלוי, וזכות הרי פרשוה זו צדקה, ותרנום של צדקה זכות. וזכות ושמים זה דבר אחד. וכאן הרעיפו שמים (ואם תאמר בו תלוי), כתוב ממעל, ממעל ודאי, מהעתיק הקדוש זה</p>
<p>כו/א</p>	
<p>אתייא ולא מההוא אתר דאקרי שמים ואקרי זכותא אלא ממעל דייקא</p>	<p>בא, ולא מאותו מקום שנקרא שמים ונקרא זכות, אלא ממעל דווקא.</p>
<p>ושחקים יזלו צדק, שכאשר שמים נוטל אותו, ממעל מאותו מקום עליון ששורה עליו, אזי שחקים יזלו צדק. מי השחקים, זה המקום שטוחנים מן לצדיקים, ומיהם נצח והוד, שהם ודאי</p>	<p>ושחקים יזלו צדק, שכאשר שמים נוטל אותו, ממעל מאותו מקום עליון ששורה עליו, אזי שחקים יזלו צדק. מי השחקים, זה המקום שטוחנים מן לצדיקים, ומיהם נצח והוד, שהם ודאי</p>

¹ פי' רעיפת הטיפה מן המוח והוא הנקרא ממעל כי הרי הדעת ממעל לשמים הנק' ת"ת (רח"ו).
² צדיקים היינו צדיק וצדק (כללים ח"א מו ע"ב), השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים לצדיק וצדק כמ"ש בזוה"ק (ס"פ ויקרא כו ע"א), אמנם היא נלקחת מכל הז"ת (כללים ח"ב כ ע"ד). המעלה ומטה הוא נצח והוד, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף טז ע"ב) נטיל ליה ירכא ימינא ואסתכל ביה לעילא כו' נטיל ליה ירכא שמאלא ואסתכל לתתא כו' ע"ש, וכן בזוה"ק (פרשת פנחס רלו ע"א) שהם הב' ריחים עליון ותחתון דטוחנים מן לצדיקים, וכן הוא בפ' ויקרא (דף כו ע"א) (ביאורים ח"א נט ע"ב). עצם מציאות כל ולד וכל אור ונשמה שהוא מטיפה הזרעית דהעליון, הרי הוא מהנה"י דהעליון, כי הנצח הוד שהם התרין בעינין הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים שהם צדיק וצדק כמ"ש בפ' ויקרא (כו ע"א) וכן בפ' פנחס (רלו ע"א), והתחלת היסוד הוא מהטבור על ב' הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד), והרי נמשך מציאות טיפה הזרעית מהטבור ולמטה. והגם שבאמת הנה היא נמשך מכל קומת הפרצוף העליון כולו, וכנודע בסוד אור מים רקיע בזוה"ק (תרומה קסז סע"א ורע"ב), אך מציאותה בסוד רקיע, שאז נעשה ראויה להיות ולד ממנה, הוא נגמר ונעשה רק בהנה"י, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה) (ביאורים ח"ב פט ע"ד).
³ תרי בעי (רח"ו).

<p>דאינון ודאי טחנין מנא לצדיקא למאן לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה לההוא מנא דאתיא מלעילא וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו למיהב ליה לדרגא דצדיק בגין דיתברכא צדק מההוא נזילו דלהון ועל דא טחנין מנא לצדיקא מאן צדיקא דא צדיק וצדק יוסף ורחל דכד מזדווגין כחדא צדיקים אקרו</p>	<p>טוחנים מן לצדיקים. למי, לאותו מקום שנקרא צדיק, שהרי הם טוחנים את אותו המן שבא מלמעלה, וכל אותו טוב נכנס בתוכם, לתת אותו לדרגה של צדיק, כדי שיתברכו צדק מאותה נזילה שלהם, ועל זה טוחנים מן לצדיקים. מיהם הצדיקים, זה צדיק וצדק, יוסף ורחל, שכאשר מזדווגים כאחד, נקראו צדיקים.</p>
<p>ואלין טחנין מן לצדיקא ודאי ועל דא ושחקים יולו צדק כדין תפתח ארץ¹ לתתא ויפרו ישע בני עלמא וצדקה תצמיח יחד כל רחמי וכל טיבו דעלמא סניאו ומוזנייהו דבני נשא משתכחי בעלמא כדין חדווה על חדווה אתוסף וכל עלמין מתברכאן אמר רבי אהא אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא דיי</p>	<p>ואלו טוחנים מן לצדיקים ודאי, ועל כן ושחקים יזלו צדק, אז תפתח ארץ למטה ויפרו ישע בני העולם וצדקה תצמיח יחד, כל הרחמים וכל הטוב של העולם מתרבים, ומוזנותיהם של בני אדם מצויים בעולם, אז נוספת שמחה על שמחה, וכל העולמות מתברכים. אמר רבי אהא אלמלא לא באתי אלא לשמע את זה די לי.</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה ט) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יהויה תא חזי כל רעותא וכל לבא דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא² ליהרא שמא קדישא³ לבעי בצלותא לקודשא בריך הוא ברעותא ובכוונה דלבא לנגדא מההוא נחלא עמיקא כמה דכתיב (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך יהויה דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי דאינון שרותא עלאה דאבא ואימא מזדווגין אוף הכא לבי לחוקקי ישראל מאן חוקקי ישראל לא כתיב חקוקי ישראל אלא לחוקקי אלין אבא ואימא דאינון מחקקי לישראל קדישא דאיהו נגיד מבינייהו</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בא וראה כל הרצון וכל הלב שצריך אדם להריק ברכות ממעלה למטה ליחד את השם הקדוש, לבקש בתפלה לקדוש ברוך הוא ברצון ובכוונת הלב, להשפיע מאותו הנחל העמוק, כמו שכתוב (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה', ששם העומק של הכל, בעומקים העליונים, שהם הראשית העליונה שאב ואם מזדווגים. כמו כן כאן לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל, לא כתוב חקוקי ישראל, אלא לחוקקי, אלו אבא ואימא, שהם מחוקקים לישראל הקדוש שנמשך מביניהם.</p>
<p>המתנדבים בעם אלין אינון אבהו דאקרין נדיבים כמה דאת אמר (שם מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כדין ברכו יהויה לנגדא מיניה ברכאן לתתא⁴ וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בהדוותא כלא הוא בשלימו זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא מריק עליהון ברכאן וציית צלותהון ועלייהו כתיב (שם קב יח) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'</p>	<p>המתנדבים בעם, אלו הם האבות שנקראים נדיבים, כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם, אז ברכו ה', להמשיך ממנו ברכות למטה, וימצאו ברכות בעולם כולם, שכשכאן נמצאות ברכות מלמעלה, אז הכל בשמחה, והכל בשלמות, אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מריק עליהם ברכות ומקשיב לתפילתם, ועליהם כתוב פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.</p>
<p>פרשת צו</p>	

¹ בסוד מיעכה באצבע (רח"ו).

² פי' מאו"א וז"ש ממעמקים וכי' וכדמפרש הזהר (מ"מ).

³ פי' ד"א הנק' שמא קדישא וע"י המוחין שבאים לו מאו"א מתייחד עם המלכות (מ"מ).

⁴ פי' המשיכו ברכות לתחתונים מה' (מ"מ).

<p>זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו ב) רבי שמעון פתח¹ ואמר (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואתמר תא הוי האי עולה סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא² ודבוקא דילה³ בנו עלמא דאתי למהוי בלא חד⁴ בקשורא חדא בחירו ובגין דסלקא⁵ לעילא⁶ לעילא⁷ כתיב זאת תורת רזא דכר ונוקבא⁸ כחדא תורה שבכתב ותורה שבעל פה⁹ לסלקא בחביבותא כד אתער סטרא דצפון¹⁰ כמה דאוקימנא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי כדין איהי סלקא בחביבותא ואתערסא בימינא¹¹ ואתחברת באמצעייתא¹² ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים¹³ ודא מגו דרזא דאדם¹⁴ ברעו דכהנא¹⁵ ובצלותא ובשירתא¹⁶</p>	<p>זאת תורת העולה וגו', רבי שמעון פתח ואמר, צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה וגו', הפסוק הזה פרשנוהו ונתבאר. בא וראה העולה הזו מעלה וקושרת את כנסת ישראל למעלה, והדבקות שלה בתוך העולם הבא, להיות הכל אחד בקשר אחד בשמחה, ומשום שעולה למעלה למעלה, כתוב זאת תורת, סוד של זכר ונקבה יחד, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, לעלות בחביבות כשמתעוררת צד צפון כמו שבארנוהו, שכתוב שמאלו תחת לראשי, אזי היא עולה בחביבות ומתעטרת בימין, ומתחברת עם האמצעי, והכל מאיר מסוד של קודש הקדשים, וזה מתוך סוד של אדם ברצון הכהן ובתפלה ובשירה.</p>
<p>והא אוקימנא¹⁷ דעולה קדש קדשים ברזא דרוח עלאה בגין דתלת רוחין קשירין כחדא</p>	<p>והרי בארנו שעולה קדש קדשים, בסוד הרוח העליונה, משום ששלש</p>

¹ לשון זה הובא בפרשת פקודי רלח ע"ב [זאת תורת העולה] ושם פרשנוהו (מ"מ).

² שעולים ט' נקודותיה מן הבריאה (רח"ו פקודי). כל סוד עולה ה"ס לאה שהיא עליונה ושם הדינים קשים כולם, ולכן באה עולת התמיד כנגדה למתק דיניה. וקשה שהרי שעיקר זווג של שחרית הוא דיעקב ורחל. אך נראה לי שלעולם כן הוא שזיווג הבוקר עיקרו ברחל אבל הוא לא לבד כנגד נה"י דזעיר אלא גם כן עולה עד כנגד הדעת שלו ותופסת מקום לאה שהוא כנגד חג"ת כנודע מסוד חזרת העמידה, ולכן צריך למיתוק דיני לאה כדי שלא תהא שום מניעה לרחל לתפוס מקומה, וזה שאמר בכאן סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא, היא רחל העולה מעולמות התחתונים. ואתקשרא באצילות ואדבקת גו עלמא דאתי, היא לאה הנעשה ממלכות תבונה, ואז קשר זה הוא בחידו, שגם לאה נהנית בעלייה זו שנמתקו דיניה. וגם כי בסגולת הקרבן מאירים כל המדות כמו שיבוא, ולאפוקי בלילה שאז לאה תופסת מקום רחל ומתלבשת בכליה, ורחל יורדת לבריאה בזמן הגלות בסוד גלות, ובזמן בית המקדש לתת טרף לביתה, כי כן נגזר עליה בגזירת מיעוטה, לכי ומעטי את עצמך, ואז התפשטות לאה במקום רחל אינו בחידו, אבל של שחרית הוא קשר באחדות ובשמחה מפני שהוא התקשרות כל העולמות עד אין סוף כנזכר בסמוך, שהוא הוא הנרצה בכאן באמרו ובגין דסלקא וכו'. והענין הוא במה שהודיענו הרב זלה"ה בכמה דרושים, שיש לא"א שתי בחינות זווגים, האחד בסוד החיצוניות לחיות העולמות והוא בבחינת יש"ס ותבונה, ולזה אין צריך העלאת מ"ן אלא מעצמו נעשה, שאם יחסר רגע חלילה חרבו הנמצאות. והזווג השני הוא בסוד הפנימיות והנשמות להוריד שפע חדש מלמעלה, ולזה צריך שיעלו מ"ן זו"ן, זעיר לאבא בסוד שם מ"ה ונוק' לאי' בסוד שם ב"ן (רמ"ז).

³ שמתקשרת פב"פ בז"א ואח"כ עולים שניהם ליסוד הבינה בסוד מ"ן כדי לקבל מוחין חדשים וז"ש הזהר ודבוקא דיליה בגו עלמא דאתי (רח"ו פקודי).

⁴ כל הד' פרצופים א"א וזו"ן (רח"ו פקודי).

⁵ מלכות (רח"ו פקודי).

⁶ ד"א (רח"ו פקודי).

⁷ אימא (רח"ו פקודי).

⁸ ת"ת ומלכות (רח"ו פקודי).

⁹ שניהם למ"ן (רח"ו פקודי).

¹⁰ זרוע שמאל גבורה דז"א (רח"ו פקודי).

¹¹ חסד דז"א (רח"ו פקודי).

¹² ת"ת דז"א (רח"ו פקודי).

¹³ יסוד דאימא נק' קדש הקדשים כדאיתא בפרשת אחרי מות (רח"ו פקודי).

¹⁴ פ"י זה הענין נעשה בסוד אדם התחתון (רח"ו פקודי).

¹⁵ חסד כהן (רח"ו פקודי).

¹⁶ בזהר פקודי איתא: ובשירתא דליואי ובצלותא דישראל, ופי' הרח"ו: לוי גבורה, ישראל ת"ת.

¹⁷ שמתקשרת באימא (רח"ו פקודי).

<p>רוח תתאה¹ דאקרי רוח הקדש² רוח דלגו באמצעיתא דאקרי רוח חכמה ובינה³ וכן אקרי רוח תתאה אבל האי רוח דנפיק מגו שופר כלילין באשא ומיא רוח עלאה⁴ דאיהו סתים בחשאי⁵ דביה קיימין כל רוחין קדישין וכל אנפין נהירין⁶ ובגין כך אהדרת עולה רוח ממש</p>	<p>רוחות קשורות כאחת, הרוח התחתונה שנקראת רוח הקודש, הרוח שלפנים באמצע שנקראת רוח חכמה ובינה, וכן הרוח התחתונה, אבל הרוח הזו שיוצאת מתוך שופר כלולים באש ומים, הרוח העליונה שהיא סתומה בחשאי, שבה מתקיימים כל הרוחות הקדושות, וכל הפנים מאירות, ולכן חוזרת העולה רוח ממש.</p>
<p>ולבתר מרוא דבהמה⁷ כו/ב</p>	<p>ואחר כך מסוד של הבהמה</p>
<p>מסתפקי ואתזנו לאתקשרא רוחא אהרא דאיהי גו מסאבו מאינון תרבין ושמונין⁸ כמה דאתמר ובגין כך עולה קדש קדשים שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא כלהו מכמה סטרין ומארי דינין לאתעברא ולא תנהרא מגו רעותא לאתבסמא אקרון קדשים קלים בגין דלא מתעמרי לעילא לעילא בקדש הקדשים ועל דא אינון קדשים קלים ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה אבל עולה דאיהי רוא דקדש הקדשים לאו איהי כשאר קרבנין דכל עובדהא קדש</p>	<p>נהנים {מסתפקים} ונזונים להתקשר לרוח אחרת שהיא בתוך הטומאה, מאותם חלבים ושמונים כמו שנתבאר. ולכן עולה קדש קדשים, שאר הקרבנות כולם כדי לעשות שלום בעולם מכמה צדדים, ולהעביר בעלי דינים, ולהיות נאור מתוך הרצון, להתבשם ונקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקודש הקדשים, ועל זה הם קדשים קלים, ושחיתתם בכל מקום כמו שבארוה. אבל העולה שהיא סוד של קדש הקדשים, אינה כשאר קרבנות שכל מעשיה קדש.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (ויקרא ו ג) ולבש הכהן מדרו בד אלין לבושין מיחדין לקדושה בד יחידאי מיחדא לקדושה וכתוב (ויקרא טו ד) בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם מאי טעמא דא קדש אלא רוא דמלה כדקאמר דאיהי קדש קדשים דסלקא כלא ואתעמרא בקדש הקדשים בקשורא חדא ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא דמסאב כלא דלא שלמא ולא יתקריב גו מקדשא ואתעבר מכל סטרי דקודשא ואשתאר כלא קדש בקדושה יחידאי</p>	<p>בא וראה מה כתוב, ולבש הכהן מדרו בד, הלבושים הללו מיוחדים לקדושה, בד יחידי מיוחד לקדושה. וכתוב בגדי קודש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם, למה זה קודש, אלא סוד הדבר כמו שאמר שהיא קדש קדשים, שהכל עולה ומתעטר בקדש הקדשים, בקשר אחד. ואחר כך מפנה ומעביר רוח טומאה שמטמא הכל, שלא ישלט ולא יקרב לתוך המקדש, ועובר {מלשון מסתלק} מכל צדדי הקדושה, והכל נשאר קודש</p>

¹ מלכות (רח"ו פקודי).

² ת"ת (רח"ו פקודי).

³ שהת"ת נמשך מחכמה ובינה (רח"ו פקודי).

⁴ ג"כ רוח חכמה ובינה לפי שגם היא נמשכת מאו"א (רח"ו פקודי).

⁵ בינה (רח"ו פקודי).

⁶ שעל ידו חיים (רח"ו פקודי).

⁷ כי ע"כ מלכות עולה עד בינה הנק' רוח (רח"ו פקודי).

⁸ לקמן כז ע"א כח ע"א, פנחס רמ ע"ב רמח ע"ב רכד ע"ב רנה ע"א רנח ע"ב רמב ע"א ועיי' פרשת פקודי רלח ע"ב רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ועיי' רכו ע"א לד ע"א קפא ע"ב ועיי' ז"ח פרשת צו וכן הוא לעיל פרשת תרומה קמא ע"א וקל ע"א (לש"ו). מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, וכן אמרו בפ' תרומה (קל ע"א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו' ע"ש, וכן שם (קמא ע"א) אמרו ג"כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו', וכן הוא בזהר חדש (סוף פ' צו מו ע"ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזה"ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב] (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

<p>ואמר רבי שמעון הא אתמר דכתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהוה והכי סלקא רוא דאדם מסטרא דאדם ובהמה מסטרא דבהמה ובגין כך כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכס אדם ודאי דרא קרבניה לעילא לקשרא קשרא ולבתר מן הבהמה וכלא איהו בקרא אדם ובהמה ודא איהו רוא דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה כדקאמר</p>	<p>בקדושה יחידה. ואמר רבי שמעון הרי נתבאר שכתוב (תהלים לד) אדם ובהמה תושיע ה', וכך עולה סוד של אדם מצד של אדם, ובהמה מצד של בהמה, ולכן כתוב אדם כי יקריב מכס, אדם ודאי, שהרי קרבנו למעלה לקשר קשר, ואחר כך מן הבהמה, והכל הוא בכתוב אדם ובהמה, וזהו סוד שצריך לקרבן אדם ובהמה כמו שאמר.</p>
<p>תא הוי כד ברא קודשא בריך הוא עלמא הכי עבד אדם ובהמה ואי תימא והא כתיב (בראשית א ב) ועוף יעופף על הארץ והא מנייהו מקרבין קרבנא ואפילו עולה כמה דכתיב (ויקרא א יד) ואם מן העוף עולה קרבנו תא הוי מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה אלא רוא דא מה דאתכשר בדא פסיל בדא דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד</p>	<p>בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם כך עשה, אדם ובהמה. ואם תאמר הרי כתוב עוף יעופף על הארץ, שהרי מהם מקריבים קרבן, ואפילו עולה, כמו שכתוב ואם מן העוף עולה קרבנו. בא וראה מכל אותם עופות אין מקריבים אלא מן התורים או בני יונה, אלא סוד זה מה שכשר בזה פסול בזה, זה ימין וזה שמאל והכל אחד.</p>
<p>עוף יעופף¹ על הארץ² הא אוקימנא דאינון רוא דרתיכא³ ובהו תסתלק רוח הקודש⁴ לסלקא לעילא⁵ דאינון תרי חד לימינא וחד לשמאלא עוף לימינא ודא מיכאל⁶ יעופף לשמאלא ודא גבריאל⁷ דא לימינא ודא לשמאלא ובגין כך מקרבין תרין אלין לסלקא רוח קודשא ושמאלא מעטר ויין לתתא לההוא סטר שמאלא וימינא לימינא ואתקשרת אתתא בבעלה למהוי חד וכלא מסתלק ומתקשר כהדא לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אסתלק בלחודוי ואתתקף ובספרי קדמאי מסכנא לא יהיב חולקא לאתזנא אלא לעילא לאתקשרא אבל כלא לעילא ותתא כל חד מתקשר לסטריה כדקא יאות והא אוקימנא</p>	<p>עוף יעופף על הארץ, הרי בארנו שהם סוד המרכבה, ובהם תתעלה רוח הקודש לעלות למעלה, שהם שנים, אחד לימין ואחד לשמאל. העוף לימין וזה מיכאל, יעופף לשמאל וזה גבריאל, זה לימין וזה לשמאל, ולכן מקריבים שני אלה כדי להעלות את רוח הקודש, והשמאל מעטר ומזין למטה לאותו הצד של השמאל, וימין לימין, ואשה נקשרת לבעלה להיות אחד, והכל מתעלה ומתקשר כאחד למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מתעלה לבדו ומתחזק. ובספרים הקדמונים, העני לא נותן חלק להזין אלא להתקשר למעלה, אבל הכל למעלה ולמטה, כל אחד נקשר לצדו כראוי, והרי בארנו.</p>
<p>רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אביו ואמר הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא אתדבקותא דרעוא דכהני ליואי</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו ואמר, הרי הקשר של הכל נקשר בקודש הקדשים כדי להאיר הדבקות של הרצון של כהנים ליום וישראלים למעלה, עד</p>

¹ יסוד דד"א ויסוד דנוק' כל א' נק' עוף אך ההפרש הוא כי היסוד דד"א נק' עוף ע"ש שיש לו ו' הוי"ת שהם ג' גבורות וג' חסדים מגולים, והחסדים ממתיקים הגבורות, אבל כשיורדים ביסוד דנוק' אז נקרא היסוד שלה יעופף, שהוא מיעוט רבים שנים, ב' פעמים עוף א' שלה וא' של דד"א וכו' בעוד שהג' ב"ן הם עדיין ביסוד דד"א אז נק' היסוד עוף, ג' ג' ב"ן כמספר יוסף, אבל בעת שהנוק' מקבלת אותם הג' ב"ן ביסוד שלה, אז היסוד נקרא יעופף, ששם ביסוד שלה נעשים הג' ב"ן כפולים ומתרבים לאין קץ (מ"מ).

² בתוך הנוק' שנק' ארץ בסוד אסתר קרקע עולם היתה, אזי נק' היסוד שלה יעופף (מ"מ).

³ הוא סוד המרכבה שאיך רוכב הזכר על הנקבה (מ"מ).

⁴ מלכות (מ"מ).

⁵ כדי להתגדל הנוק' שתוכל להזווג פב"פ (מ"מ).

⁶ הוא חסד ירצה שהיסוד דד"א נק' מיכאל כי מיכאל שר ישראל (מ"מ).

⁷ גבורות (מ"מ).

<p>וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף¹ דכל קשורא ויהודא ושלימו לאצנעא בהווא צניעו דלא אתרבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף ולא למעבד ראש דאין (נ"א ראש כמה דאין) קדמא אפיך ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה דאיהי רישא דכלא סתימא דקיימא גו מחשבה ועביד סוף דאקרי סוף דבר אבל להתם אין סוף לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינין בהווא אין סוף כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו ולא קיימי לאתדבקא מאן דידע ולא ידע לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין אין</p>	<p>היכן היא עולה. אמר לו הרי בארנו, עד אין סוף, שכל קשר ויחוד ושלמות להצניע באותה צנעה שאינה מושגת ולא נודעת, שבה רצון כל הרצונות. אין סוף אינו עומד להודיע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש של אין (ראש כמו שאין). הראשון הוציא ראש וסוף, מי הראש זו הנקודה העליונה, שהיא ראש של הכל, הסתום שעומדת בתוך המחשבה, ועושה סוף שנקרא סוף דבר, אבל לשם אין סוף אין רצונות ואין אורות ואין נרות, באותו אין סוף כל האורות והמאורות הללו תלויים להתקיים בהם, ולא עומדים להשגה {להתדבק}, מי שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון עליון סתום של כל הסתומים, אין.</p>
<p>וכד נקודה עלאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא כמאן דארה בריחא ואתבסם ולא דא נייחא (ס"א ניהח) דהא כתיב (ויקרא כו לא) ולא אריח בריח ניהחכס דהא ריח ניהח ריחא דרעותא דכל הני רעותא דצלואתא ורעותא דשירותא ורעותא דכהנא דכלהו רוא דאדם כדין כלהו אתעבידו רעותא חדא וההיא אקרו ניהח רעותא כתרנמו כדין כלא אתקשר ואתנהיר כחדא כדקא יאות כמה דאתמר ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא דכהנא דכתיב</p>	<p>וכשהנקודה העליונה והעולם הבא התעלו, אינם יודעים פרט לריח, כמי שהריח ריח והתבשם, ואין זה נחת (ניחוח), שהרי כתוב ולא אריח בריח ניחוחכס, שהרי ריח ניחוח (הוא) ריח של רצון שכל הרצונות הללו, של תפלה ורצון, של שירה ורצון. הכהנים שכולם סוד של אדם, אזי כולם נעשים רצון אחד, וההוא נקרא ניחוח, רצון, כתרנמו. אז הכל נקשר ומאיר כאחד כראוי, כמו שנתבאר. ועל כן נתן הצד האחר ביד הכהן, שכתוב</p>
<p>כז/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>צו את אהרן ואת בניו לאמר (ויקרא ו ב) רוא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא עבודה זרה והכא אתיהיבת ליה לאתקרא ההוא מחשבה רעה ולאעברא לה מגו קודשא בהאי</p>	<p>צו את אהרן ואת בניו לאמר. סוד כאן, שהרי בארנו אין צו אלא עבודה זרה, וכאן נתן לו לשרוף את אותה מחשבה רעה, ולהעבירה מתוך הקודש ברצון הזה שעולה למעלה, ובעשן הזה</p>

¹ עי' אריכות בעולת תמיד ח ע"ב. נודע מ"ש הרב בפירוש מאמר זה בפרשת פקודי רלח ע"ב (מ"מ). ועי' בהגר"א בספד"צ א ע"ב, ומאיר הספרא הערה 33. והנה זהו מה שגורם הקרבן תיקון ואור וברכה בהעולמות ב"ע, וכן בעוד יותר הרבה הנה גורם האדם המקריב את הקרבן אור ברכה ויחוד למעלה למעלה שהוא באצילות ג"כ, כי ע"י שמקריב את הקרבן לה' והרי מייחד עי"ז את כל הכחות דהב"ע אליו ית"ש, שיהיו כולם קודש לה'. וכל הכחות דהב"ע הנה כולם הם מהמלכות דאצילות, ועי"ז הנה מעלה היא מ"ן למעלה מהבירורין שעלו בה, [ואלו הבירורין שעולין בה הוא בסוד מ"ש ג"כ בזוהר פנחס (רמ ע"ב) ה"ל דהקרבנות הוא בסוד הבהמה דרביעא על אלף טורין, ואלף טורין אכלית בכל יומא], ועי"ז אלו המ"ן נעשה יחוד בהז'ן, וכן עולים בירורים מה ששייך לאר"א ונעשה יחוד באר"א, וכן למעלה למעלה וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יא) ובחשמל (פרק ג), וגורם עי"ז יחוד בכל הפרצופים. ונוסף ומתחדש עי"ז אור באצילות לאין קץ, כי כל מה שמתגדל היחוד מתגדל הגילוי דא"ס ית"ש בכל אצילות כולו. והרי נעשה עי"ז כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא עי"ז הרבה מאד, וכמ"ש פ' צו (דף כז ע"י ע"ב) ובפ' פנחס (רכז סע"א ברע"מ) ופ' פקודי (רלז ע"א ושם רלט ע"א), ע' במקומות הנז' שמבואר שם כי עי"ז הקרבנות מתכפייא הסטרא אחרא ואתבר חילה ותוקפה, ואשא דמדבחא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישינ מעלמא וסלקא רוח קודשא ואתעטרא לעילא ונהיר דא בידא, עד סוד א"ס ית"ש כמ"ש בפ' פקודי (רכז ע"א ושם רלט ע"א). (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

<p>רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן בנין לאתעברא מן קודשא והאי צו ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא מנו האי קרבנא!</p>	<p>ובחלבים שנשרפים, כדי שיעברו מן הקודש. וה"צ"ו" הזה עומד ברשותם להפרידו מן הקודש מתוך הקרבן הזה.</p>
<p>ואי תימא צו את בני ישראל הכי נמי דהא ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קודשא כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון דלא יכלא לשלמא עלייהו והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רוא דמלה לאעטרא להאי רוח קודשא לעילא לעילא ולאפרשא לה דלא רוח טומאה לנחתא לה לתתא דא ברעותא ובצלוחתא כדקאמרן ודא בעובדא כלא כדקחזי ליה והאי קרא מוכחא עלייהו דכתיב צו את אהרן ואת בניו לאמר צו דא עבודה זרה רוח מסאבא לאמר דא אתתא דאקרי יראת יהויה כתיב הכא לאמר וכתיב התם (ירמיה ג א) לאמר הן ישלח איש את אשתו והא אוקמוה בגין כך כלא אתמר ובהנא קיימא לאתתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה זכאה חולקרון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי אורחי דאורייתא ואולי בה בארה קשוט עלייהו כתיב (ישעיה לח מז) יהויה עליהם יהיו מאן עליהם אלין ארחי דאורייתא יהיו יתקיימון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>ואם תאמר צו את בני ישראל, כך גם, שהרי ברשותם עומד להפריש אותה מן הקדושה, כל זמן שעושים רצון רבונם, שלא יוכל לשלוט עליהם. והפסוק הזה הכל בא להראות סוד הדבר, לעטר את רוח הקודש למעלה למעלה, ולהפריד את רוח הטומאה הזו ולהורידה למטה, וזה ברצון ובתפלה כפי שאמרנו, וזה במעשה, הכל כמו שראוי לו. והכתוב הזה מוכיח עליהם, שכתוב צו את אהרן ואת בניו לאמר, צו זו עבודה זרה, רוח הטומאה. לאמר, זו האשה שנקראת יראת ה'. כתוב כאן לאמר, וכתוב שם (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש את אשתו, והרי פרשוה, לכן הכל נאמר. והכהן עומד לתקן את הכל בסוד של אדם ובהמה, אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים את דרכי התורה והולכים בה בדרך אמת, עליהם כתוב (ישעיה לא) ה' עליהם יחיו. מי עליהם, אלו דרכי התורה. יחיו, יתקיימו בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא הוי כתיב (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה אמר רבי חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא (זאת תורת דא כנסת ישראל העולה דהיא סלקא ומתעטרא לעילא לעילא לאתקשרא כדקא יאות עד אתר דאקרי קדש קדשים) (דבר אחר) זאת תורת דא כנסת ישראל העולה דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאסטאה ליה מארח קשוט</p>	<p>בא וראה כתוב זאת תורת העולה, אמר רבי חייא הפסוק הזה בארנוהו בצורה הזו, (זאת תורת, זו כנסת ישראל. העולה, שהיא עולה ומתעטרת למעלה למעלה להתקשר כראוי עד המקום שנקרא קדש קדשים.) (דבר אחר) זאת תורת, זו כנסת ישראל. העולה, זו מחשבה רעה שהיא עולה על רצונו של האדם להסיט אותו מדרך אמת.</p>
<p>היא העולה היא דסלקא ואסמיאת ליה לבר נש ובעי לאוקדא לה בנורא בנין דלא יתיהיב לה דוכתא לאסטאה ובגין כך על מוקדה על המזבח כל הלילה מאן לילה דא כנסת ישראל דאיהי זאת בנין דאתי לדכאה לבר נש מההוא רעותא על מוקדה בנין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי</p>	<p>היא העולה, היא שעולה ומשטינה על האדם וצריך לשרוף אותה באש כדי לא לתת לה מקום להשטין, ולכן על מוקדה על המזבח כל הלילה. מי הלילה, זו כנסת ישראל, שהיא "זאת", משום שבאה לטהר את האדם מאותו רצון. על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרוף כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם באותה אש בוערת, ומעבירים את שלטונם מן</p>

¹ נעשה ע"י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא ומהטרא אחרא ע"י הרבה מאד, וכמ"ש פ' צו (דף כז ע"ב) ובפ' פנחס (רכז סע"א ברע"מ) ופ' פקודי (רלז ע"א ושם רלט ע"א) (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

<p>שולטניהון מעלמא ובנין דלא ישלוט אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ואתכפיא ולא שלטא ועל דא כד אתכפיא האי סלקא כנסת ישראל דאיהי רוח קודשא דסלקא ואתעטרת למעלה, שהרי עלייתה כשנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה, ולכן צריכים בסוד הקרבן להפריד את הצד הזה מרוח הקודש, ולתת לו חלק כדי שרוח הקודש תתעלה למעלה.</p>	<p>העולם. וכדי שלא ישלט, צריך על מוקדה על המזבח כל הלילה, ונכנע ולא שולט. ולכן כשזה נכנע, עולה כנסת ישראל, שהיא רוח הקודש שעולה ומתעטרת למעלה, שהרי עלייתה כשנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה, ולכן צריכים בסוד הקרבן להפריד את הצד הזה מרוח הקודש, ולתת לו חלק כדי שרוח הקודש תתעלה למעלה.</p>
<p>רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו' (ויקרא ו ב) והאש על המזבח תוקד בו אמאי² ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר אמאי וכהנא אמאי והא תנינן אש בכל אתר³ דינא הוא וכהנא מסטרא דימינא⁴ קא אתי ורחיקא הוא מן דינא⁵ דהא כהנא לא אודמן בדינא⁶ לעלמין והכא הוא בעי לאוקרא דינא בעלמא דכתיב (ויקרא ו ה) ובער עליה הכהן אלא הכי אוליפנא בר נש דאתי למחטי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא⁷ דיצר הרע ויצר הרע מסטרא דרוח</p>	<p>רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו'. והאש על המזבח תוקד בו למה, ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר למה, וכהן למה, והרי שנינו שאש בכל מקום היא דין, והכהן בא מצד הימין ורחוק הוא מן הדין, שהרי אין כהן מזדמן לדין לעולמים, וכאן הוא צריך לשרוף דין בעולם, שכתוב ובער עליה הכהן. אלא כך למדנו, אדם שבא לחטוא לפני רבונו, הוא שורף את עצמו בשלהבת היצר הרע, ויצר הרע בא מצד של רוח</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>פקודא לעשות העולה כמשפטה ועלה אתמר זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו ב) חמש אשים הוו נחתין על קרבנא⁸ אש אוכל ואינו</p>	<p>מצוה לעשות העולה כמשפטה, ועליה נאמר זאת תורת העולה וגו'. חמשה אשים היו יורדים על הקרבן, אש אוכל</p>

¹ עיי' לעיל כו ע"ב הערה בשם הדעה ח"ב קנו ע"ב.

² שלש נהה קושיותיו. א', שהנה המזבח סודו הוא במלכות דיצירה בראש העשיה, ואם כן למה יצוה ה' שתהיה אש תמיד עליו שהרי כל מגמתו הוא להמתיק גבורות המלכות. והב', מצד הזמן שהוא בבקר שעת החסד. והג', מצד האדם שהוא כהן איש החסד (רמ"ז).

³ פי' שיש כמה מיני אשים כנגד כמה מיני גבורות, כגון אש לבנה גבורה שבחסד וכיוצא, אבל תמיד הוא סוד גבורות (רמ"ז).

⁴ ר"ל חסד שבחסד דחכמה הוא כהן גדול, וחסד שבחסד דחסד הוא סגן, וחסד שבחסד דנצח הוא כהן הדיוט (רמ"ז).

⁵ כי כל מדות חח"ן אפילו של שמאל כולן חסדים (רמ"ז).

⁶ וירצה שאין שום כח דין מזדמן ויוצא מצד החסד, שהרי הגבורה כל עוד שמתפשטת למטה מתחזקת עד שנעשית קליפה ממנה, מה שאין כן החסד שאעפ"י שיש קצת אחיזה בה לקלי', מכל מקום אין ממנה קליפה וכו', ואברהם לא יצא ממנו ישמעאל אלא קודם שנקרא אברהם שאז נתייחד בחסדים, וגם שהולידו מהגר, אבל עשו יצא מיצחק אפילו אחרי עקידתו ונולד מרבקה. וכנגד זה אמר לא אודמן בדינא לעלמין, אפילו במדרגה התחתונה (רמ"ז).

⁷ יצר הטוב ויצה"ר שניהם מן הטוב והרע שבקליפת נוגה, דהיינו יצר הטוב מן הימין וה"ס הליחות השרשי שבאדם המשקה את כל הגוף, ויצה"ר מן השמאל ובסוד חום הטבעי, וידוע שממנו כח הכעסני והתאוני, וזו היא שלהבת היצה"ר, ר"ל שכשמתמש באשו לחטוא כי אז מתגברת השלהבת והיא כאש הקדחת המכלה את האדם ואז הוא נקרא יצה"ר, וז"ש ויצר הרע מסטרא דרוח מסאבא קא אתיא, הוא צד השמאל של נגה שמשם ניזונות שאר השלש קליפות, ולכן נקרא סטרא דרוח מסאבא (רמ"ז).

⁸ הנה כאן הוזכרו ה"פ אש זה בחי' הזיווג הנעשה (בלילה) כלילה בסוד הה"ג והם ה' אש שהוזכרו הכא וזה הזיווג נעשה בבריאה ששם הם עולין משא"כ יצירה ועשייה הם ירידה למטה ע"ש תורת העולה כי בחי' המלכות עולה למעלה לבריאה לצורך זיווג זה. והנה בכל ימי החול מלכות דאצילות כלולה בבריאה ונפרדת מבעלה בעוונתו ומשתוקקת לבעלה ומשבחת עד חצות לילה שאז נקר' אלה"ם וז"ש (תהילים פג ב) אלהים אל דמי לך ומחצות ואילך אמר (תהילים פג ב) אל תחרש ואל תשקוט אל מחצות עד בקר שאז נקר' א"ל ואינו עולה בעולם האצ"י אלא בליל שבת (זהר הרקיע). ובגמ' (יומא כא ע"ב) חשיב שש וכאן לא

<p>שותה אש שותה ואינו אוכל אש אוכל ושותה אש אוכל לחים ויבשים אש שאינו אוכל ואינו שותה! לקבליהו אינו? זאת תורת העולה חד הוא העולה על מוקדה ב' על המזבח תלת כל הלילה ד' ואש המזבח תוקד בו (ויקרא ו ב) ה' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה ודא בינה³ ה' ה' מראות דילה⁴ י' מ' בת⁵ יחידא⁷ (שמות כד יז) ומראה כבוד יהוה⁸ כאש אוכלת⁸ ו' אור דבת עינא והיא אש בת עין והיא אש</p>	<p>ואינו שותה, אש שותה ואינו אוכל, אש אוכל ושותה, אש אוכל לחים ויבשים, אש שאינו אוכל ושותה. כנגדם הם זאת תורת העולה אחת, היא העולה על מוקדה שתיים, על המזבח שלש, כל הלילה ארבע, ואש המזבח תוקד בו חמש. ופרשוה בעלי המשנה, העולה כולה, עולה לגבוה, וזו בינה, ה', ה' מראות שלה, י' בת יחידה. (שמות כג) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת, ו' אור של בת עין והיא אש</p>
<p>כז/ב זהר</p>	
<p>מסאבא קא אתיא והא שריא ביה רוח מסאבא ולזמנין אשתמודעין⁹ קרבני דאתיין מהאי סטרא ובעא לקרבא על מדבחא¹⁰ כדרמי ליה ולא אשתצי ולא אתבטל ההוא רוח מסאבא בין מבר נש ובין מההוא סטרא דאתי מניה אל' כאשא דמדבחא דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא וכהנא בדא אתכוון לתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא ועל דא בעי דלא ידעבין ליה לעלמין ולא יתחלש הילא ותוקפא דיליה לתברא הילא ותוקפא אהרא בישא מעלמא ועל דא לא תכבה וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא בנין לבסמא עלמא (ס"א ולבסמא דינא) ואתכפיין דינין¹¹ ולא מתערי</p>	<p>הטומאה, והרי שורה בו רוח טומאה, ולפעמים נודעים הקרבנות שבאים מהצד הזה, וצריך להקריב על המזבח את מה שדומה לו ולא מתכלה, ולא מתבטלת אותה רוח הטומאה, בין מהאדם ובין מאותו הצד שבא ממנו, אלא רק באש של המזבח, שאותה האש מבערת את רוח הטומאה ומינים רעים מן העולם. והכהן מתכוון בזה, לתקן אש שתבער מינים רעים מן העולם, ולכן צריך שלא תכבה לעולמים, ולא יחלש הכח והתוקף שלה כדי לשבור הכח התוקף של הרע האחר מן העולם, ולכן לא תכבה. והכהן יסדר עליה אש בבוקר בבוקר, בזמן ששולט הצד שלו, ומתעורר בעולם, כדי לבשם את העולם, (ולבשם הדין)</p>

חשיב אש דשכינה שהיא כלל כל האשים (יהל אור). ז"ל הגמ': תנו רבנן שש אשות הן: יש אוכלת ואינה שותה, ויש שותה ואינה אוכלת, ויש אוכלת ושותה, ויש אוכלת לחין כיבשין, ויש אש דוחה אש, ויש אש אוכלת אש. יש אש אוכלת ואינה שותה, הא דידן. שותה ואינה אוכלת, דחולין. אוכלת ושותה, דאליהו דכתיב ואת המים אשר בתעלה לחכה. אוכלת לחין כיבשין, דמערכה. יש אש דוחה אש, דגבריאל. ויש אש אוכלת אש, דשכינה.

¹ זהו אש דוחה שאמרו בגמ', וחמש הם מסט' דה' שבשם (יהל אור).

² ג'ל שצ"ל זאת תורת העולה עד הלילה, א'. ור"ל מוקדש הוא אש א', ואש המזבח כו' ב'. אש תאכל האש, ג'. והאש על המזבח כו' ד'. אש תמיד כו' ה'. ה' פעמים אש. וכן דרשו בגמ' (יומא מה ע"א) ה' פעמים אש הנ"ל על מערכה גדולה, ושני' וקיום אש ואברים ופדרים ומנורה ע"ש (יהל אור).

³ שנק' גבוה, בגבהי מרומים כידוע (יהל אור).

⁴ ר"ל ה' דהעולה רומז על ה' מראות שהן אשל"ת (אדום, שחור, לבן, ירוק, תכלת), ה' גוונין מסטרא דה' עילאה והן ה' פעמים שנאמר בסנה ראה אצל משה וירא ואראה המראה לראות (יהל אור).

⁵ המחקר כלפ"ק

⁶ ר"ל מראה עצמה היא מלכות שהיא מ' דמראה מ' יום שעמד משה בהר מ' יום דיצירה הולד (יהל אור).

⁷ ר"ל בת עין שכל השם בעין ששני בת עין הן: א' החיצו פני אדם מלכות ה' אחרונה. וא' נקודה פנימאה חכמה יו"ד של השם וה' מראות ה' ראשונה אור הוא ו' כמש"ו והחיצונה הנ"ל הוא המראה (יהל אור).

⁸ וז"ש אש אוכלת אש דשכינה (יהל אור).

⁹ עיי' לעיל כז ע"א מש"כ בשם דעה" קנו ע"ד.

¹⁰ והוא שעירי חטאת כמ"ש לקמן כח ע"א ועיי' עוד בפרשת פקודי רלז ע"א (לש"ו).

¹¹ עיי' הערה לעיל כז ע"ב בשם לש"ו דעה". עיי' שמקריבין לה' את השעיר שהוא מסטרא דיליה, הרי מוציאין בזה את בלעו מפיו, ולא עוד אלא שנעשה בו דין עיי' שמקריבין את האימורין ע"ג המזבח, וע"ד

<p>בעלמא על דא תנינן אית אשא אכלא אשא אשא דלעילא אכלא אשא אהרא אשא דמדבחה אכלא אשא אהרא ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר ליה בכל יומא יום.</p>	<p>והדינים נכנעים ולא מתעוררים בעולם, ועל זה שנינו יש אש אוכלת אש, אש שלמעלה אוכלת אש אחרת. אש המזבח אוכלת אש אחרת. ועל זה האש הזו לא תכבה לעולמים, והכהן מסדר אותה בכל יום.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>שותה¹ כל מיין דאורייתא ואוכלת² כל קרבנין בצלותא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשמי דאורייתא דאינון כעצים יבשים והוי אורייתא אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות לא תעשה והאי איהו סקילה³ שריפה הרג והנק על מצות עשה ועל מצות לא תעשה אלין אינון קרבניא דשכינתא צלותא דפקודין דעשה ולא תעשה ולקבל⁴ ה' מראות אלין תקינו ה' צלותי ביומא דכפורי ולקבל בת עינא אינון עשרת ימי התשובה י"ה: לקבל אור⁵ דבת עינא ה' ענייין לקבל ה' בתראה</p>	<p>שותה כל המים של התורה, ואוכלת את כל הקרבנות של התפלה, ואוכלים לחים ויבשים, אותם פשטי התורה שהם כמו עצים יבשים, וסודות התורה הם כמו עצים לחים, וזוהי אש האוכלת לחים ויבשים. ועוד אוכלת לחים, כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות עשה, ויבשים כל הקרבנות שהיו קרבים בתפלה על מצוות לא תעשה, וזהו סקילה שרפה הרג וחנוק, על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, אלו הם הקרבנות של השכינה, תפלה, על מצוות עשה ולא תעשה. וכנגד חמש המראות הללו תקנו חמש תפלות ביום הכפורים. וכנגד בת עין, אותם עשרת ימי תשובה, חמש עשרה כנגד האור של בת עין, חמשה ענויים כנגד ה' אחרונה.</p>
<p>פקודא בתר דא לעשות החטאת כמשפטה תנאים ואמוראים אתון דמסטרא דמדות דקודשא בריך הוא אתיתו דמרחתון סגי</p>	<p>המצוה אחר זו לעשות את החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתם שמצד מדותיו של הקדוש ברוך הוא באתם, שטרכתם הרבה לנקות את הבת</p>

שאמרו בפ' פקודי (רלז ע"א) דהא כד אתעביד דינא בסטרא דא אתכפיין כל אינון דשלטין מסטרא כו' ע"ש, וכן בפ' צו (כו ע"ב) שכל קרבן שהוא מסטרא דליה כשהוא נקרב על המזבח הנה אשא דמדבחה מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא, והרי מתרחק ע"ז הס"מ מהשכינה הקדושה, ונדהה והולך לו. פעולה השנית הוא הפכו ממש, והיינו כי מאחר שע"י הקרבן שעיר הוא נדחה מגשת אל הקודש, הרי יזעק חמס ושוך על שברו, ויתחזק בכל תוקף ועוז להלשין ולקטרג בכל האפשרי (דע"ה ח"ב קנז ע"א).

¹ עכשיו מפרש כל ה' אשים הנ"ל בשכינה (יהל אור).
² ובזה נתבאר ד' אשים הנ"ל אוכלת או שותה או שניהן ואינו אוכל ולא שותה הן הפסולין שאינה מקבלת קרבן וז"ש דוחה הפסולין מע"ג המזבח (יהל אור).

³ והן הקרבנין שמוסרין עצמם למיתה וכו' ומסטרא דלת יבש ונהר יחר ויבש (יהל אור).

⁴ שיוה"כ בבניה תקינו כל אלו נגד השם שבבניה נגד העין שבאלוהימים השם מציץ מן החרכים (יהל אור).

⁵ ה' (דפ"ט). ו' (יהל אור).

⁶ ור"ל ו' שבשם לקבל אור שמדליקין ביוה"כ כמ"ש באורים כבדו ה' ביוה"כ והוא כנגד אור של העין כנ"ל, ועש"ת נגד בת עין שמשם הדמעות ששעריהן אינן ננעלין, וכן עש"ת השערים פתוחים כמ"ש דרשו ה' בהמצאו כו' (ר"ה יח ע"א) שבאלו הימים אל תדום בת עיניך, ונגד בינה תפלה כמש ממעמקים קראתיך עומקא עילאה כידוע, ונגד ה' אחרונה ה' עינויין כמ"ש וענייתם את נפשותיכם שמשם הנפש כידוע ואור הוא שמש ת"ת (יהל אור).

⁷ עי' יהל אור ח"א ל ע"ד ז"ל: דגם בדורות הראשונים היו תנאים ואמוראין אף בימי יהושע ברייתות ומימרות וגם הם היו מסדרים אלו הברייתו ומימרות.

<p>לנכאה ברתא דילי דאיהי הלכה מאלין קליפין דערב רב¹ קושיין בישין דלית לון תירוץ ולא פרוקא דעליהו אתמר (קהלת א טו) מעוות² לא יוכל לתקון³ וחסרון⁴ לא יוכל להמנות אלא אתמר תיקו בהון וכל תיקו⁵ דאסורא להומרא ואיהו תיקו חסר ו⁶ דלית ליה תיקון חסר נוין דאיהו עלמא דאתי דתיקו דעלמא⁷ דאתי שתיקה כנון שתוק כך עלה במחשבה ואית קושיין⁸ דאינון לבושיין דהלכה דאתמר בהון משבצות זהב⁹ הדא הוא דכתיב (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה¹⁰ ממשבצות זהב לבושה ואתון פסקין לון בכמה פסקות ולבתר מתקנין ומפרקיין לון בכמה פרוקיין ואי חסר שום פסק ממתניתא כמה דאוקמוהו זה חסר מן המשנה אתון מתקנין לון והאי הוא חסרון שיוכל להמנות ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דהתיך לבושיין ויימא וכי אורייתא איהי חסרה והא כתיב (שם יט) תורת יהויה תמימה תמימה בכל אבריין¹¹ דגופא דאינון רמ"ח פקודין הדא הוא דכתיב (שיר ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך תמימה בלבושהא ואיך חסר מן המשנה אתון תימרין ליה דוק ותשכח חתיכה ותשכח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות דאורה אומנא¹² למחתך לבושיין בכמה חתיכות ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באינון חתיכות מתחלפי ליה פסקות וקושיין ולא אשכח לון פרוקא עד דייתי אומנא ופריק לון כל אלין ספקות דלהון בההוא זמנא הלכה דאיהי ברתא סליקת קדם מלכא שלימא בכלא</p>	<p>שלי שהיא הלכה מאותן הקליפות של ערב רב, שהן קושיות רעות שאין להם תירוץ ולא פרוק, שעליהם נאמר (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקו. וכל תיקו של איסור לחומרא, והוא תיקו חסר ו', שאין לו תיקון, חסר נון, שהוא העולם הבא. שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו שתוק כך עלה במחשבה. ויש קושיות שהן הלבושים של הלכה, שנאמר בהם משבצות זהב, זהו שכתוב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתם פוסקים אותם בכמה פסקים, ואחר כך מתקנים ומיישבים אותם בכמה פרוקים. ואם חסר פסק כלשהו מן המשנה כמו שבאורה, זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותם, וזהו חסרון שיוכל להמנות. ואם יבא טפש ויוציא שם רע על אותו אומן שחותך לבושים, ויאמר וכי התורה היא חסרה, והרי כתוב תורת ה' תמימה, תמימה בכל אברי הגוף, שהם רמ"ח מצוות, זהו שכתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, תמימה בלבושיה, ואיך חסר מן המשנה. אתם תאמרו לו, דייק ותמצא חתיכה, ותמצא אותה מעורבת עם שאר פסקים ומשניות, שדרך האומן לחתוך לבושים לכמה חתיכות, והתלמיד שאינו בקי לקשר את ההלכה בחתיכות הללו מתחלפות לו פסקות וקושיות, ולא מוצא להם פרוק, עד שיבא האומן ומפרק אותם את כל הספקות הללו שלהם, באותו זמן הלכה שהיא בת עולה</p>
--	---

¹ כי הלכה היא מלכות וכל קושיא היא קליפה והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל וכן למעלה הקלי' וכן נתערב הקושיא בהלכה והתירוץ הוא תיקון הקלי' ההיא וקושיא דל"ל תירוץ אלו הן הקלי' דל"ל תיקון כלל וכן הרשעים בישראל שאמרו עליהם גיהנם כלה והם אינם כלים (יהל אור).

² הוא הקושיא שהלכה נתעוות ע"י (יהל אור).

³ הוא התירוץ כמש"ו (יהל אור).

⁴ הן החסורי מחסרא שבגמ' שע"י נתקנה הקושיא כמש"ו אבל כאן לא יוכל להמנות בכלל החסורי מחסרא (יהל אור).

⁵ שכל ענין האסורים הוא לה הפרישה מהקלי' ולכן הוא לחומרא (יהל אור).

⁶ נ' שערי בינה (יהל אור).

⁷ ר"ל שכל תיקון הוא מצד בינה שממש אין שטן כו' אבל באלו הקושיין כד מגיעין לבינה אומרים שתוק כך עלה במחשבה בינה בג"ר עולם המחשבה שהוא עולם הנעלם שא"א להשיג למטה התירוץ (יהל אור).

⁸ הן שיש להם תירוץ כנ"ל (יהל אור).

⁹ כמ"ש לקמן דפסקין מכמה חתיכות כמו משבצות (יהל אור).

¹⁰ הלכה דבגאו (יהל אור).

¹¹ ר"ל הלכה ברתא דמלכא (יהל אור).

¹² שנותנין לו בגד בחתיכה אחת והוא חותם מכאן ונותן לכאן ואם נותנין לאדם שאינו בקי דומה לו שהוא חסר וז"ש ותלמיד דלאו (יהל אור).

<p>בנופא בלבושיהא ובתכשיטהא ואתקיים בה (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי' דישרר ליה לתקנא לון</p>	<p>לפני המלך שלימה בכל, בגופה בלבושה ובתכשיטיה, ומתקיים בה (בראשית ט) וראיתיה לזכור ברית עולם, ולפעמים יש לאומן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם.</p>
<p>קמו כלהו ואמרו ודאי אנת הוא אומנא רעיא מהימנא דאתמר בכך משה קבל תורה מסיני ומתמן ואילך כלהו תלמידים אינון דילך מן יהושע עד סוף כל דרין הדא הוא דאמרינון ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד סוף כלהו תלמיד בקי דילך מאן הוא הא חוינא דאתמר הכל יהא מונח עד שיבא אליהו אמר לון ודאי הכי הוא דאיהו תלמיד חבר דעליה אתמר (במדבר כה יא) בן אהרן² הכהן כנונא דאתמר באהרן (שמות ד טז) הוא יהיה לך לפה</p>	<p>קמו כולם ואמרו, ודאי שאתה הוא האומן רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות, זהו שאמר ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד הסוף של כולם. התלמיד הבקי שלך מי הוא, הרי ראינו שנאמר הכל יהא מונח עד שיבא אליהו. אמר להם ודאי כך זה, שהוא תלמיד חבר, שעליו נאמר (במדבר כה) בן אהרן הכהן, כדוגמא שנאמר באהרן, (שמות ד) הוא יהיה לך לפה</p>
<p>כח/א</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>הכי נמי בריה יהיה לי לפה דאיהי אורייתא דבעל פה בנין דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון הכי יוקים לי קודשא בריך הוא כבד פה באורייתא דבעל פה וכבד לשון באורייתא שבכתב דלא יימרו³ אלין דלא אשתמודעון לי אחרא איהו ואליהו הוא יהיה לי לפה ייתי לתקנא כל אלין ספיקות ולפרקא לון בההוא זמנא זאת תורת העולה⁴ (ויקרא ו ב) ברתא דהות מהדקא שפלה בגלותא סליקת על כל דרגין דלעילא הדא הוא דכתיב (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה⁵ וסליקו דילה תהא לאבא⁶ דאיהו</p>	<p>כך גם בנו יהיה לי לפה, שהיא התורה שבעל פה, משום שאיך שהייתי בראשונה כבד פה וכבד לשון, וכך יקים אותי הקדוש ברוך הוא כבד פה בתורה שבעל פה, וכבד לשון בתורה שבכתב, שלא יאמרו אלו שלא מכירים אותי, זה מישהו אחר. ואליהו הוא יהיה לי לפה, {הוא} יבא לתקן את כל הספקות הללו וליישב אותם, באותו זמן זאת תורת העולה, הבת שהיתה בחוץ, שפלה בגלות, עולה על כל הדרגות שלמעלה, זהו שכתוב (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, ועלייתה תהיה</p>

¹ ר"ל כמ"ש (חולין ז ע"א) מקום הניחו לו להתגדר בו, ורומז על אליהו שהוא יתרוך כל הקושיות והאומן מרע"ה כמש"ו וכן כל הת"ח תלמידיו (יהל אור).

² ר"ל שנאמר נפחס הוא אליהו הוא אלעזר בן כ"ו ב"פ בן שהוא ג"כ בן אהרן מסטרא דנדב ואביהו כידוע. ור"ל כאן בן אהרן ברא כרע דאבוה, כמ"ש אצל אהרן שהו איהיה לו לפה שמרע"ה היה כבד פה, ור"ל שהיה אומר ההלכה בסתימות ואהרן מפרשה, כן יהיה לע"ל שאליהו יפרש דעכשיו מרע"ה כבד פה בגלות, ור"ל שאין עכישו הלכה ברורה במקום א' כמ"ש בגמ' (שבת קלח קלט) ומרע"ה בתוך הת"ח כמש"ל (יהל אור).

³ ר"ל, התורה החדשה שעתידיה להתגלות, לא תהיה ח"ו תורה אחרת, אלא שעתידיה להתפרש היטיב, לא כמו שהוא עכשיו, ויהיה חדשה לנו, ויאמר כל ההלכות כמ"ש אצלנו עכשיו, ואליהו יפרש, ולא יאמר ההלכה ברורה שלא יצטרך לפירושו, כדי שלא יאמרו שאינה התורה של עכשיו (יהל אור).

⁴ ר"ל זאת ברתא דמלכא, הלכה, וזה "תורת", שהיא עכשיו בגלות, שאין הלכה ברורה (יהל אור).

⁵ כמ"ש בתיקו"ז דהלכה למשה משסיני היא סלקא על כל דרגין (יהל אור), בפנימיותה, שהוא עתה נעלם בה, הנה היא באחדותה לעולם למעלה למעלה, ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, והיא סליקת על כל דרגין דלעילא, כמ"ש (משלי לא כט) ואת עלית על כולנה (זוה"ק ח"ג כח ע"א), כי בהעלם הנה היא שורש הכל, כי היא עולה עד המלכות דא"ס, וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנו ע"ב), ועי' פ' תרומה (קנח ע"א) ופ' בראשית (כד ע"א ע"ב), ותלוי עלייתה למעלה וגילוי אחדותה בהמלכות דא"ס כאשר יושלם תיקונהא בכל הג' תיקונים שאמרנו לעיל (כללים ח"ב נ ע"ב).

⁶ שמשם התורה, חכמה עילאה כמש"ו (יהל אור).

<p>לימינא חסד דביה הרוצה להחכים ידרים מתמן חכמ"ה כ"ח מ"ה¹</p>	<p>לאבא, שהוא לימין של חסד, שבו הרוצה להחכים ידרים משם חכמ"ה כ"ח מ"ה.</p>
<p>אמר חד תנא בודאי בגין דא אתמר בך (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה בגין כלה דילך דלא יהא לך שלימו אלא בה דכר אנת תהא שלימא בה אתמר בך (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות במראה כגוונא דכלה דאתפשטת מלבושהא ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ה אברים דילה² ולא כסיאת אבר חד מינה והאי איהו במרא"ה רמ"ה בהושבן</p>	<p>אמר תנא אחד ודאי שבגלל כך נאמר בך מוליך לימין משה, משום הכלה שלך שלא תהיה לך שלמות אלא עמה, שכאשר אתה תהיה שלם עמה נאמר בך פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות. במראה, כדוגמת כלה שפושטת מלבושיה ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ה איברים שלה, ולא מכסה אבר אחד ממנה, וזהו במראה, רמ"ה בחשבון.</p>
<p>אמר בוצינא קדישא בקדמיתא אתחזי לך האי חיזו דאתמר בה במראה דאיהו לך המראה הגדול³ בסנה דאדכר ביה חמש זמנין⁴ הסנה וכעין⁵ אתגלייא לך חיזו דא ברמ"ה פקודין דאינון⁶ בחמשה חומשי תורה ולא בחידות דאינון לבושין דילה דבהון חזו כל נביאי דלית ארח לאתגלאה כלה בקירוב בשר אלא לחתן דילה בההוא זמנא יתקיים בהו (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו⁷ ולא יתבוששו כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערבוביא בישא ערב רב קושיא בישא מעלמא דאינון עריין דקודשא בריך הוא ושכינתיה עריין דישראל</p>	<p>אמר הנר הקדוש, בראשונה נראה לך המראה הזה שנאמר בו במראה, שהוא לך המראה הגדול בסנה, שנזכר בו חמש פעמים הסנה, וכעת התגלה לך המראה הזה ברמ"ה מצוות, שהם בחמשה חומשי תורה. ולא בחידות, שאותם לבושים שלה, שבהם ראו כל הנביאים, שאין דרך שתתגלה כלה בקרוב בשר אלא לחתן שלה, באותו זמן יתקיים בהם (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו, כמו אדם ואשתו שכבר העביר הערבוב הרע של ערב רב, קושיה רעה מן העולם, שהם העריות של הקדוש ברוך הוא ושכינתו, העריות של ישראל.</p>
<p>כל שכן עריין דילך רעיא מהימנא ומהלכה דילך דבגינייהו צריך לכסאה רזין דאורייתא כמה דאוקמוה (משלי כה ב) כבוד אלהיים הסתר דבר⁸ עד דמתעברין מעלמא ולית מלכים אלא ישראל כמה דאוקמוה כל ישראל בני מלכים הם בההוא זמנא וכבוד מלכים חקור דבר אמר רעיא מהימנא בריך אנת לעתיק יומין דמתמן אנת כענפא דאתפשט מאילנא הכי נשמתך ענפא מניה⁹</p>	<p>כל שכן העריות שלך, רועה הנאמן, ומההלכה שלך, שבשבים לך צריך לכסות את סודות התורה כמו שבארוה, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד שעוברים מן העולם, ואין מלכים אלא ישראל. כמו שבארוה, כל ישראל בני מלכים הם, באותו זמן וכבוד מלכים חקור דבר. אמר הרועה הנאמן ברוך אתה לעתיק הימים, שמשם אתה כענף שמתפשט מן האילן, כך הנשמות ענף ממנו.</p>

¹ ר"ל, שהיא כח מלכות שנק' מ"ה, גימ' אדם, חיה הרביעית (יהל אור).

² הם רמ"ה פקודין, שהוא יודע כל רזין וטעמין דלהון באתגלייא (יהל אור).

³ שנאמר ואראה את המראה הגדול, ונאמר "הגודל", לפי שהוא לימין משה, שמשם האל הגדול (יהל אור).

⁴ נגד ה' חומשי תורה כמש"ו (יהל אור).

⁵ ר"ל, ז"ש ומראה ולא בחידות, בתחלה במראה, ואח"כ ולא בחידות (יהל אור).

⁶ ולכן ראו כל הנביאים בחידות, כמ"ש חוד חידה (יהל אור).

⁷ ר"ל, מרע"ה עם הלכה, שיגלה הכל בפירושו, ולא כמ"ש התורה עכשיו בלבוש הסיפורים, שבביל הע"ר,

שלא ילמדו הפנים כמש"ו דבגינייהו (יהל אור).

⁸ הוא הלכה הנ"ל, דבר ה' זו הלכה (יהל אור).

⁹ מקוב"ה (יהל אור).

<p>תנאים ואמוראים, הרי ודאי עולה וחטאת ואשם הן שלש מצוות שלשה אבות, שלמים המלכה. (מקום שהוא תשלומים של הכל כדוגמת) אבר שהיא תשלומים של כל איבר, כדוגמת היום הראשון של חג, מי שלא חג ביום טוב ראשון אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם "והסרון לא יוכל להמנות", אבל מי שלא חג יום (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון והסרון לא יוכל להמנות והוא איהו חטאת דמעכב לעולה?</p>	<p>תנאים ואמוראים, הרי ודאי עולה וחטאת ואשם הן שלש מצוות שלשה אבות, שלמים המלכה. (מקום שהוא תשלומים של הכל כדוגמת) אבר שהיא תשלומים של כל איבר, כדוגמת היום הראשון של חג, מי שלא חג ביום טוב ראשון אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם "והסרון לא יוכל להמנות", אבל מי שלא חג יום (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון והסרון לא יוכל להמנות והוא איהו חטאת דמעכב לעולה?</p>
<p>(מאי טעמא) חטא איהו דכר חטאת נוקבא ולזמנין דהא⁸ אתבסס חטאת ואתפרש מעולה בההוא שעיר⁹ דאתמר (במדבר כח טו) ושעיר עזים אחד לחטאת אשם תלוי בתרוייהו כמאן דאחיד לכאן ולכאן ואיהו תלוי באמצעייתא כגון הכל תלוי עד שיבא אליהו ויפריש לה מתמן הכי אשם תלוי איהו אחיד בתרוייהו עד דיהבין ליה מזונא דיליה שוחד דיליה¹⁰ ויתפרש מתמן ומתקרבין אברין דכלה דא לדא דהכי איהו אשם וחטאת כסרכות דאחידין בריאה ולא מניחים אותה לנשיב עילא לנשבא ברוחא דקודשא</p>	<p>(למה), החטא הוא זכר, החטאת נקבה, ולפעמים שהרי החטאת מתבשמת ונפרדת מעולה, באותו שעיר שנאמר ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאוחז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע, כמו הכל תלוי עד שיבא אליהו, ויפרידו משם. כך אשם תלוי הוא אחוז בשניהם, עד שנותנים לו את מזונו, השוחד שלו, ויפרד משם ומתקרבים האיברים של הכלה זה לזה, שכך הוא אשם וחטאת, כמו סרכות שאחוזות בריאה ולא מניחים אותה לפרוח, לעלות כלפי מעלה, לנשב ברוח הקודש.</p>
<p>שה איהו לעולה דכתיב (בראשית כב ז) ואיה השה לעולה ואתמר ביה (שמות יב ה) שה תמים זכר הדא הוא דכתיב (ויקרא ה טו) איש@איל תמים והא צריך למשאל דהא שה איהו לימינא שעיר איהו לשמאלא דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת ואית שעיר ואית שעיר שעיר אחד ליהויה ושעיר אחד לעזאזל והיינו דכתיב (ויקרא טז ח) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליהויה וגורל אחד לעזאזל</p>	<p>השה הוא לעולה, שכתוב ואיה השה לעולה, ונאמר בו שה תמים זכר, זהו שכתוב איש תמים. והרי צריך לשאול, שהרי שה הוא לימין, והשעיר הוא לשמאל, שהיינו שעיר עזים אחד לחטאת. ויש שעיר ויש שעיר. שעיר אחד לה', ושעיר אחד לעזאזל. והיינו שכתוב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל.</p>

¹ עולה בימינא, וחטאת בשמאל, ואשם תלוי באמצע כמש"ו (יהל אור).

² בתראה (יהל אור ולק"ו).

³ הן (יהל אור ולק"ו).

⁴ ונקט ב' הדעות שבגמ' (חגיגה ט ע"א) תשלומין לראשון ותשלמין זה לזה (יהל אור).

⁵ וכן בכל יום (יהל אור).

⁶ מי שלא חג יום טוב הראשון של חג עליה "נמחק ביהל אור, ובמקומו איהא "ציומא בתראה דחג מי שלא חג ציו"ט האחרון".

⁷ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

⁸ עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

⁹ עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

¹⁰ עי' הערה שלנו כו רע"ב בשם דעה ח"ב קנו ע"ב.

<p>ובהוא שעיר אתמר בעשו (בראשית כו יא) איש שעיר ודא כבד דנמיל כל אינון שמרים דדם (דמתמן) שחין אבעבועות פורחות ספחת וכל מיני צרעת והיינו דכתיב (ויקרא מז כב) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה ואינון עונות תם דאיהו לבא וכדין אתפרש מלערבא בלבא וכדין אתבסם ואיהו כבד באלין חובין ולא קל לסלקא לגבי יעקב איש תם הדו מארי מתניתין דמתיבתא דקא נחתי עם תנאין ואמוראין</p>	<p>ובאותו שעיר נאמר בעשו, איש שעיר, וזה הכבד שנוטל את כל אותם השמרים של הדם, (שמשם) שחין אבעבועות פורחות ספחות וכל מיני צרעת, והיינו שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה, והם עוונות תם, שהוא הלב, ואז נפרד מלהתערב בלב, ואז מתבשם והוא כבד בחטאים הללו, ולא קל לעלות אל יעקב איש תם. שמחו בעלי המשנה של השיבות שירדו עם התנאים והאמוראים.</p>
<p>קם חד מנייהו ואמר רעיא מהימנא הב לי רשו למשאל בתר דוכינא למשמע מלין יקירין אלין מפומך דאורייתא דא דנפקת מפומך (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים וכל הפציד לא ישוו בה ועם כל דא הלכה היא וללמוד אני צריך הא שעיר דעזאזל שפיר אשם תלוי באן אתר איהו אמר ליה בריך אנת ברי שפיר קא שאלת אלא מה עמודא דאמצעייתא אחיד ביה ימינא ושמאלא דאינון חסד וגבורה כגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש או כנשר דאחיד ביה תרין גרפיין לפרחא בהון וכיונה דאחידת בה תרין גרפיין דאמתילת לאורייתא וגרפיין</p>	<p>קם אחד מהם ואמר רועה הנאמן תן לי רשות לשאול, אחר שזכיתי לשמוע דברים נכבדים אלו מפיק, שהתורה הזו שיוצאת מפיק יקרה היא מפנינים וכל חפציד לא ישוו בה. ועם כל זה הלכה היא וללמוד אני צריך, הרי שעיר לעזאזל זה נאה, אך אשם תלוי באיזה מקום הוא. אמר לו ברוך אתה בני יפה שאלת, אלא מה העמוד האמצעי אחוזים בו ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, כמו גוף שאחוז בין שתי הזרועות של האדם, או כמו נשר שאחוזים בו שתי כנפיים לפרוח בהן, וכמו יונה שאחוזים בה שתי כנפיים שנמשלה לתורה, וכנפיה</p>
<p>כח/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דילה למצות עשה ובהון היא העולה¹ ופרחת לעילא</p>	<p>למצוות עשה, ובהן היא העולה ופרחת למעלה.</p>
<p>הכי פקודין דלא תעשה אינון תפישו דילה כגון צפרים הנאחזים בפח וכל תפשיין דילה דמעכבין לה לפרחא אתקריאו סרכות כאלין סרכות דמעכבי לכנפי ריאה לנשבא הכי אשם³² דישראל אחיד בנדפוי דשכינתא דאינון חיוון דכרסיא דלא תהא עולה בהון בזכוון דישראל לגבי קודשא בריך הוא ומעכבין לה ומכבידין גרפחא חיי"ת חיי"ת⁴ חטאות דלהון ואשם⁵ אימא דערב רב סרכא</p>	<p>כך מצוות לא תעשה הן האסורים שלה, כמו ציפורים הנאחזות בפח, וכל האסורים שלה שמעכבות אותה מלפרוח נקראות סרכות, כמו הסרכות הללו שמעכבות את כנפי הריאה מלנשב, כך אשם, שישראל אחוזים בכנפי השכינה שהן חיות הכסא, שלא תהיה עולה בהם בזכויות של ישראל לקדוש ברוך הוא, ומעכבים אותה ומכבידים את כנפיה. חיי"ת חיי"ת החטאות שלהם ואשם אמם</p>

¹ וזהו העולה, שבא על מ"ע, דע"י סלקת. וחטאת, לשון ירידה כנ"ל, על מל"ת, שתופסה בגדפין, כמש"ו וע"ז נצטוו במ"ע ול"ת, ל"ת דלא ליהו להו אחיזה בגדפין, ומ"ע לסלקא היונה בגדפי', וז"ש מה יונה כנפי כו' (יהל אור).

² ר"ל, כמו הסרכות (יהל אור).

³ חטאת (יהל אור).

⁴ ר"ל, החיות דכרסיא בחטאת, שר"ת שלהן ח' (יהל אור).

⁵ שאשם אחוזה בגוף הכסא, כמו גוף היונה כנ"ל (יהל אור).

<p>אחידת בכרסיא דתמן¹ מטרוניתא ולא מנחת לה לסלקא מגלותא וזכוון אחידן בה לסלקא אשתארת באוירא כגון סרכא תלויה באוירא ודא עמודא דאמצעיתא² (דאיהו אוירא) הכי אשם תלוי בצדיק דאיהו אחיד בין שמיא וארעא</p>	<p>של ערב רב, הסרכה האחוזה בכסא ששם המלכה, ולא מניחה אותה לעלות מן הגלות, והזכויות אחוזות בה להעלותה, ונשארתי באויר כמו סרכה שתלויה באויר, וזהו העמוד האמצעי (שהוא אויר), כך אשם תלוי בצדיק שהוא אחוז בין שמים וארץ.</p>
<p>חטאת איהי³ יותרת הכבד אכבידת עלה בחטאות דלכלוכין דחובין דישראל כגוונא דכבד⁴ מכביד שמרים דאינון דמים על ערקין דלבא הכי אלן חטאות מכבידין על גדפוי דשכינתא דאינון פקודין דעשה דדמיין לכנפי יונה לא תעשה כד אינון מכבידין על עשה דאינון כד חובין דישראל מרובין מזכוון אתמר באורייתא דאיהו גופא (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה ואיהי צווחת (איכה א יד) נתנני יהו"ה בידי לא אוכל קום (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום ובגין דא⁵ תקינו תנאים ואמוראים צלותין באתר דקרבינין לאעברא חטאות ואשמות מינה ובגין דא תקינו צלותא דשחרית כקרבן השחר וצלותא דמנחה כקרבן בין הערבים וצלותא דערבית כאמורים ופדרים דהוו מתאכלים כל הלילה ותלת אבהן דתקינן תלת צלותין לקבל מרכבתא דאינון קטירין בה כמה דאוקמוה האבות הן הן המרכבה דאינון פני אריה אל הימין לארבעתם וגו' (ע"כ)</p>	<p>החטאת היא יותרת הכבד, מכבידה עליה בחטאות של לכלוכים של חטאי ישראל, כדוגמת שהכבד מכביד על השמרים שהם דמים על העורקים של הלב, כך החטאות הללו מכבידות על כנפי השכינה שהן מצוות עשה שדומות לכנפי יונה, ולא תעשה כשהן מכבידות על עשה שהן כשחטאי ישראל מרובים מן הזכויות, נאמר בתורה שהיא גוף, ותשלך אמת ארצה. והיא צווחת נתנני ה' בידי לא אוכל קום, נפלה לא תוסיף קום, ומשום זה תיקנו תנאים ואמוראים תפלות במקום קרבנות, להעביר ממנה חטאות ואשמות, ולכן תיקנו תפלת שחרית כמו קרבן השחר, ותפילת מנחה כמו קרבן בין הערבים, ותפלת ערבית כמו אמורים ופדרים שהיו מתאכלים כל הלילה, ושלשת האבות שתיקנו שלש תפלות כנגד המרכבה שהם קשורים בה כמו שבארוה האבות הן הן המרכבה שהם פני אריה אל הימין לארבעתם.</p>
<p>זהר</p>	
<p>אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) רבי חייא פתח⁶ (בראשית כב ז) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו', ויאמר ויאמר שלש פעמים</p>	<p>אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, רבי חייא פתח (בראשית כב) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו', ויאמר ויאמר שלש פעמים</p>

¹ ר"ל, שגדפין דשכינתא אינון חיוון, אבל גוף השכינה א"א לומר ח"ו גופא ממש, דשם, והזר הקרב יומת, אלא גוף הכסא מקום השכינה, כמ"ש בפיקודין הנ"ל (יהל אור).
² דסמכין לה בגלותא, והן מצד הבינונים, שהן תלויין ועומדין, מחצה זכיות ומחצה עוונות (יהל אור).
³ דתריין נוקבין בסט"א, נגד ב' הה"ן בקדושה, חמה ולבנה, שעליהן נאמר וחסרה הלבנה כו'. ויותרת הכבד נוק' תתאה, כידוע מסטרא דרשעים, עונות מרובים, מורידה ח"ו למטה (יהל אור).
⁴ כשמתגבר מחלאת הלב, וכל הגוף (כמ"ש בריש כל מרעין כו'), ועיקר הלב, שהוא מרגיש יותר שהוא שכינה (יהל אור).
⁵ שחר נגד עולה, מנחה נגד חטאת, זמן הדין. ערבית נגד אשם תלוי, דרגא דיעקב, ולכך מתאכלין אברים ופדרים, מזונא דילי' כנ"ל (יהל אור).
⁶ ידוע, כי ד' דרגין הן אותיות השם, בין בדכורא בין בנוק', בדכורא ג' דחסדים יה"ו, וא' דגבורה, ה' תתאה. ובנוק' להיפוך, וכאן (במזבח) [במזרח] דנוק' ד' גומרין דלקמן (ל ע"א) והן ג' דיצחק וא' דאברהם, ג' ויאמר אמר יצחק, וא' אמר אברהם, ויאמר יצחק אל אברהם שנכלל באברהם, והוא, יהי אור ויהי אור, שהן אברהם ויצחק, כמ"ש בח"א טז ע"ב, ויאמר אבי נכלל אברהם ביצחק, והוא סוד רקיע בתוך המים, כמ"ש בזו"ח נח ע"א, מים איהו לימינא כו', וכדין מים כו', ויאמר הנה האש הוא יבשת המים (ר"ל, יקו המים ותראה היבשה – נראה שהיא הגהת הרמ"ש) ויאמר הנני אמר אברהם, הוא חטף קמץ (ס"א הוא יהי מראת), וז"ש למעלה מארת חסר כתיב, וכמ"ש נח ע"ב, משום דהוא דנוק', והן (כסדר) שאמר (ל ע"א) חד לסטר מזרח כו' עד דרום (יהל אור).

<p>דיצחק ויאמר חד דאברהם אמאי הכי אלא שלש למעשה בראשית דאינון תלת דיצחק הוו והד דאברהם ברביעי דכתיב הנני בני דחיקא (ס"א ודייקא) הנני וכתיב (שם א יד) יהי מארת ברקיע השמים מארת חסר ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון אלא אינון סתימין הוו במחשבה ואלין אתגליין מנו השוכא ויאמר יצחק אל אברהם וכתיב (שם ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ויאמר אבי וכתיב (בראשית א 1) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית כב ז) ויאמר הנה האש (בראשית א ט) ויאמר אלהים יקוו המים (בראשית כב א) ויאמר הנני (בראשית א יד) ויאמר אלהים יהי מארת</p>	<p>של יצחק, ויאמר אחד של אברהם, למה זה כך. אלא שלשה למעשה בראשית שהם היו השלש של יצחק, ואחד של אברהם ברביעי שכתוב הנני בני דחוק (ודוקא) הנני. וכתוב (בראשית א) יהי מארת ברקיע השמים, מארת חסר, ואם תאמר ויאמר ויאמר הם יותר, אלא שהם היו סתומים במחשבה, ואלו התגלו מתוך החשכה. ויאמר יצחק אל אברהם, וכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אבי, וכתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים, ויאמר הנני. ויאמר אלהים יהי מארת</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>ועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו', דא אורייתא¹ דאתמר בה (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם ה'. לא תכבה ודאי, דעבירה אינה מכבה תורה, אבל עבירה מכבה מצוה. ומי שעושה עבירה שמכבה מצוה שהיא נר, כך מכבה את נרו שנאמר בה (משלי ב) נר ה' נשמת אדם מגופו, וזהו כבוי שנשאר הגוף בחשכה. וכך מי שמסלק שכינה ממקומה גורם כבוי (לכל העולם) וחשיכה לאותו מקום, וחשיכה היא עבירה, (משלי ל) ושפחה כי תירש גברתה. ועליית המצוה מצד של עמי הארץ מכבה להם את המצוה, לקיים בהם ורשעים בחושך ידמו, אבל לבעלי תורה אין לה כבייה עולמית בהם, שמאירים לה בכמה סודות של התורה, שאור נקרא ר"ז, ומצוות התורה שמקיימים אותן חכמים, זו תורה לגביהם, לילה ויומם לא תכבה עליהם,</p>	<p>ועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו', זו התורה שנאמר בה (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. לא תכבה ודאי, שעבירה אינה מכבה תורה, אבל עבירה מכבה מצוה. ומי שעושה עבירה שמכבה מצוה שהיא נר, כך מכבה את נרו שנאמר בה (משלי ב) נר ה' נשמת אדם מגופו, וזהו כבוי שנשאר הגוף בחשכה. וכך מי שמסלק שכינה ממקומה גורם כבוי (לכל העולם) וחשיכה לאותו מקום, וחשיכה היא עבירה, (משלי ל) ושפחה כי תירש גברתה. ועליית המצוה מצד של עמי הארץ מכבה להם את המצוה, לקיים בהם ורשעים בחושך ידמו, אבל לבעלי תורה אין לה כבייה עולמית בהם, שמאירים לה בכמה סודות של התורה, שאור נקרא ר"ז, ומצוות התורה שמקיימים אותן חכמים, זו תורה לגביהם, לילה ויומם לא תכבה עליהם,</p>

¹ שנאמר בה, והגית בו יומם ולילה (יהל אור).

² ר"ל לא שהנשמה נכבית בעצמה, אלא שהנשמה מסתלקת מגופי, והיא כפיי' לגופי', כמו נר, שאין האור בעצמו נכבה, אלא שמסתלק מהפתילה, והוא כבוי לפתילה. וכ"ה בשכינה כמש"ו, דח"ו אצלה, לא יגורך רע, אלא שמסתלקת ח"ו, מאתרה שהוא הכסא, ומנשמתא שהוא ג"כ אתרה, והכל א', שהנשמה חצובה משם. וכשמכבה הפתילה, לא דיו שגורם לפתילה חשך, אלא שמאפיל לכל הבית. כן גורם חשך בכסא, וכן לכל העולמות, שמאירין הכל ממנה. וכן בעולם הזה שמאירין מהנשמה של האדם, מגיע חשך לכלם, וז"ש הא גרים כו' (יהל אור).

³ ר"ל, החושך הוא אינו הסתלקות האור לבד, כמו שסוברין קצת בני אדם. אלא כיון שמסתלק האור, בא החושך, שהשם עשה הבדלה ביניהם שלא ישכנו יחד, ולאום מלאום יאמץ, וכן למעלה באה עבירה שהוא חשך ושורה, ושפחה כו' (יהל אור)

⁴ ר"ל, המצוה שכינה מסתלקת משם, וזהו דווקא לע"ה (יהל אור)

⁵ בדרגא דידהון במקום אחיזת נשמתן למעלה, אבל בת"ח אין יכול העבירה לסלקא המצוה כמש"ו (יהל אור).

⁶ ר"ל, לשכינה שנקרא מצוה (יהל אור).

<p>לגבייהו לילה ויומם לא תכבה עליהו בנין דמקיימין בה (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה</p>	<p>משום שמקיימים בה והגית בו יומם ולילה.</p>
<p>ועשן דסליק מפומייהו במילי דאורייתא איהו עשן המערכה דמסדרין לה ומעריכין לה לגבי בעלה כגון (במדבר ח ב) בהעלותך את הנרות דאתמר בהון (שמות כו כ) להעלות נר תמיד² ובעשן המערכה וענן הקמרת דאורייתא עשן דילה יתער מלבא לגבי חכמתא דאיהו כמוחא כגוונא דעננא דאתערותא דעננא מלבא הדא הוא דכתיב³ (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ ולבתר והשקה את כל פני האדמה הכי יתער עשן מבינה דאיהו בלבא דאוקמוה לגביה הלב מבין וסליק לגבי חכמה דאיהו</p>	<p>והעשן שעולה מפיהם בדברי תורה הוא עשן המערכה, שמסדרים אותה ועורכים אותה לבעלה, כמו (במדבר ח) בהעלותך את הנרות שנאמר בהם להעלות נר תמיד, ובעשן המערכה ובענן הקטורת, שהתורה הוא העשן שלה, יתעורר מהלב לחכמה שהוא כדוגמת מח, כמו הענן שהתעוררות של הענן היא מהלב, זהו שכתוב (בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ, ואחר כך והשקה את כל פני האדמה. כך יתעורר עשן מבינה שהיא בלב, שבארוה אצלו הלב מבין, ועולה לחכמה שהיא</p>
<p>כמ"א</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>(נ"א כמוחא) כמוחא ומאן עשן דא (דעת) עמודא דאמצעייתא דעת לב מבין דעת⁴ לבתר דנחית עשן חכמה לגבי בינה דאינון דא לשמאלא ודא לימינא איהו נחית מלא מאבא ואימא מלא י"ה⁵ לאוקרא עצים דאינון תלמידי חכמים מסטרא דעין היים דאינון אברים דגופא דתמן ה' העצים ודאי לאוקרא לון בשלהובין דאורייתא דאתמר ביה (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם יהוה בשלהובין דנר מצוה ברחימיו⁶ (ע"ב)</p>	<p>(במח) כמו מח. (ומה) ומי העשן, זה (דעת) העמוד האמצעי דעת. לב מבין דעת. אחר שיורד עשן חכמה לבינה, שהם זה לשמאל וזה לימין, הוא יורד מלא מאבא ואמא, מלא י"ה, לשרוף עצים שהם תלמידי חכמים מצד של עץ החיים, שהם איברים של הגוף, ששם ה' העצים ודאי. לשרוף אותם בשלהבות התורה, שנאמר בה הלא כה דברי כאש נאם ה', בשלהבות של נר מצוה באהבה.</p>
<p>פקודא להקריב בכל יומא תמידין ואבתריה להדליק אש הדא הוא דכתיב אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) ואבתריה</p>	<p>מצוה להקריב בכל יום תמידים, ואחריו להדליק אש, זהו שכתוב אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, ואחריו</p>

¹ ר"ל, דסלקין הנר לגבי בעלה, ששם האור רזין כנ"ל, דאור גימ' ר"ז, לכך אין יכול לכבות (יהל אור).

² ר"ל, תמיד, והגית כנ"ל (יהל אור).

³ ר"ל, שהעשן עולה מן הארץ, ואח"כ יורד, ומקשה כן, העשן עולה אל המוח, ואח"כ יורד ומשקה כל הגוף כידוע (יהל אור).

⁴ עי' מדרש אותיות רבי עקיבא: למ"ד אל תקרא למד אלא לב מבין דעת מלמד שהלב שקול כנגד כל אבריו של אדם וכו' ששנים עשרה דברים יש בו באדם ואלו הן לב מבין דעת ותבונה. ועי' בהגרא בתיקו"ז נה ע"ד: ואמר לב מבין כו', ואמרו לב יודע לב רואה ר"ל בזה דלב כוללת כל חב"ד דכוללין הכל.

⁵ עי' הערה בסוף הספר.

⁶ עי' ח"ב קפב ע"ב שמשמע שזה גבורות. ועי' לקמן רל ע"א שזה דווקא בתפילה, ולא בתורה, וצ"ע. ועי' פת"ש נתיב הקל' פתח כו: אמרו (סוכה נב ע"ב) [תנא דבי רבי ישמעאל אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ] אם אבן הוא [נימוח דכתיב הוי כל צמא לכו למים וכתוב אבנים שחקו מים אם ברזל הוא מתפוצץ דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע], וכו', נימוח ע"י מים חסדים של הדעת, ואם ברזל הוא בסוד כבוד כועס, מתפוצץ ע"י אש התורה עט' דגבורות שנא' (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש כו', ועי"ש נתיב קיצור אב"ע פתח ט: יסוד האש התשוקה והאהבה ליוצרו ולקיום מצותיו ולעסק התורה כמ"ש (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש וגו', ואמרו ג"כ בתלמידי חכמים (תענית ד' ע"א) אורייתא הוא דמרתחי להו, וכן ענין הכעס וקנאה לנקום מרשעים ולבער החוטאים.

<p>תרומת הדשן, ואחריו קרבן נדר או נדבה. תנאים ואמוראים, כל אלו תמידים הם מדותיו של הקדוש ברוך הוא, שצריכים להיות להם נחת, ואף על גב שכל הספירות כולן אחת, מכל מקום כל ספירה וספירה ממונה על שבתות וזמנים וימים טובים, ואותה מדה ששולטת באותו זמן, כל הספירות נכללות בה, וכולן נקראות על שם אותה מדה, בחסד חסדים, בגבורה גבורות, וכך בכל מדה.</p>	<p>תרומת הדשן, ואחריו קרבן נדר או נדבה. תנאים ואמוראים, כל אלו תמידים הם מדותיו של הקדוש ברוך הוא, שצריכים להיות להם נחת, ואף על גב שכל הספירות כולן אחת, מכל מקום כל ספירה וספירה ממונה על שבתות וזמנים וימים טובים, ואותה מדה ששולטת באותו זמן, כל הספירות נכללות בה, וכולן נקראות על שם אותה מדה, בחסד חסדים, בגבורה גבורות, וכך בכל מדה.</p>
<p>ואית השבתת מלאכה כגון שור דאית ליה עול וחמור דאית ליה משאוי בין עול מלכות שמים כגון תפלין בין עול מלכות הרשעה כפום עובדיהו באלין יומין אית לון השבתת מלאכה וניחא מאן דלא אתעסק באורייתא ובפקודין אית ליה עול מלכות הרשעה ומאן דאתעסק באורייתא ובפקודין אית לון עול מלכות שמים דאיהי ה' בתראה מלכות שמים אתקריאת עול מצות איהי ודאי בגין דבה אתבריא כל בריין דשמיא וארעא' הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם</p>	<p>ויש השבתת מלאכה כמו שור שיש לו עול, וחמור שיש לו משא, בין עול מלכות שמים כמו תפלין, בין עול מלכות הרשעה כפי מעשיהם. בימים הללו יש להם השבתת מלאכה ומנוחה, מי שלא עוסק בתורה ובמצוות יש לו עול מלכות הרשעה, ומי שעוסק בתורה ומצוות יש לו עול מלכות שמים, שהיא ה' אחרונה שנקראת מלכות שמים. עול מצוות היא ודאי, משום שבה נבראו כל הבריות של שמים וארץ, זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם.</p>
<p>וכד ייתי שבת ויום טוב נחתת בינה דאיהו יה"ו על ה' דאיהי מלכות שמים נשמה יתרה ואיהי (שמות לב מז) חרות על הלוחות אנכי ביציאת מצרים ופרישת גדפהא על ברתא ועל משריין דילה ואית לון ניחא ואתמר במשריין דסמאל ונחש (דברים כח ז) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו אות תפלין ואות שבת ואות דיומין טבין ואות ברית כלהו שקילין ו</p>	<p>וכשיבא שבת ויום טוב, יורדת בינה שהיא יה"ו על ה' שהיא מלכות שמים, נשמה יתרה, והיא (שמות לב) חירות על הלוחות. אנכי ביציאת מצרים, ופורשת כנפיה על הבת, ועל המחנות שלה, ויש להם מנוחה. ונאמר במרכבותיו של סמאל ונחש, (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אות תפלין, ואת שבת, ואת ימים טובים, ואת ברית, כולם שקולים.</p>
<p>אית אות דשד"י דאיהו מטטרו"ן עבד וכמה עבדין תליין מניה דממנן על אלין דעבדין פקודי על מנת לקבל פרס מטטרו"ן ומשריין דיליה ממנן עלייהו בנייניהו אתמר (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך אבל אינון דעבדין פקודין שלא על מנת לקבל פרס אינון בנוי דמלכא ומטרוניתא ואינון</p>	<p>ויש אות של שד"י שהוא מטטרו"ן עבד, וכמה עבדים תלויים ממנו, שממונה על אלו שעושים מצוות על מנת לקבל פרס, מטטרו"ן והמחנות שלו ממונים עליהם, בשבילם נאמר למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך. אבל אותם שעושים מצוות שלא על מנת לקבל פרס, הם בני המלך והמלכה, והם</p>

¹ הוא מה שאמרו רז"ל (מנחות כט ע"ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה' בראם, והוא בה' בתראה דהשם הוי"ה ב"ה וכמ"ש בזה"ק (פ' צו כט ע"א) דה' בתראה הוא מלכות שמים, ובה אתבריא כל בריין דשמיא וארעא, והיא ה' דהבראם, וכן הוא בפ' תזריע (דף מג ע"א) ובאד"ז (דף רצח ע"א). ומה שאמרו (מנחות כט ע"ב) העוה"ב נברא ב' והעולם הזה נברא בה', ר"ל כי בינה שהיא ה' עלאה, והיא העוה"ב (ע' זהר שמות דף כז) (הקדו"ש נא ע"ב), והוא כמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק ג) כי כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אותיות שבהמלכות. והוא ע"י הר"א שערים שבהכ"ב אותיות, כי הם כולם בהמלכות דאצילות, ומהם נבראו כל העולמות ב"ע (הקדו"ש סח ע"ג).

<p>כתרין ותנין על רישא דעבדין ביומין דחול ובגניניהו אתמר ודאשתמש בתגא חלף והזר הקרב לגבייהו יומת דשבתות אתקריאו לגבי עבדין ובגין דא אם כבנים</p>	<p>הכתרים והתגים על הראש העבדים בימות החול, ובשבילם נאמר ודאשתמש בתגא חלף, והזר הקרב אליהם יומת, שנקראים שבתות אל העבדים, ולכן אם כבנים אם כעבדים.</p>
<p>אם כעבדים אם כבנים דאתמר בהון (דברים יד א) בנים אתם ליהוה אלהיכם אם כעבדים (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים ולא שאר אומין אבל אינון הייביא דלא משתדלין באורייתא ומצות ולית עליהו עול תורה ועול תפילין ושאר פקודין אינון עבדין לאומין דעלמא ומשתעבדין בהו כגון (דברים ו כא) עבדים היינו לפרעה במצרים ואי נטרי שבתות וימים טובים אתמר בהו ויוציאנו יהוה אלהינו ויתקיים בהו (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך חמור בתורה ובמצוות וינפש בן אמתך ובהמתך עם הארץ בהמה אקרי' ולבתר דייעול גרמיה תחות אדם בתורה יתקיים ביה (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהוה אם הוא כסוס דרכיב עליה מאריה וסביל ליה ולא מבעט במאריה</p>	<p>אם כבנים שנאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם, אם כעבדים כי לי בני ישראל עבדים, ולא שאר האומות. אבל אותם הרשעים שאין עוסקים בתורה ובמצוות, ואין עליהם עול תורה ועול תפילין ושאר מצוות, הם עבדים לאומות העולם ועוסקים בהם, כמו עבדים היינו לפרעה במצרים. ואם שומרים שבתות וימים טובים, נאמר בהם ויוציאנו ה' אלהינו, ויתקיים בהם למען ינוח שורך וחמורך, חמור בתורה ובמצוות. וינפש בן אמתך ובהמתך, עם הארץ נקרא בהמה, ואחר שיכניס את עצמו תחת אדם בתורה, יתקיים בו אדם ובהמה תושיע ה', אם הוא כמו סוס שרוכב עליו אדונו וסובל אותו ולא בועט באדונו.</p>
<p>ומאי סבילו דעם הארץ לתלמיד חכם בגין דתלמיד חכם כיום שבת צריך איהו דלית ליה מדיליה ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא ליה ולא תנהגא בפקודין כפום רעותיה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע יהוה יושיע ליה משוד וגולה דלית ליה ממלאך המות דלא שליט עליה וישחוט ליה בסכין פנום דיליה וכל מאן דשחוט בסכין פנום נבלה איהו דאתמר ביה (שמות כב ל) לכלב תשליכון אותו דאיהו סמא"ל</p>	<p>ומהו הסבל שעם הארץ לתלמיד חכם, משום שתלמיד חכם כמו יום השבת הוא צריך שאין לו משלו. ואם עם הארץ סובל אותו בממונו, ונוהג בו כפי רצונו לשמש אותו, ולהתנהג במצוות כפי רצונו, יתקיים בו אדם ובהמה תושיע ה', יושיע אותו משוד ומגזלה, יושיע אותו ממלאך המות, שלא ישלוט עליו, וישחוט אותו בסכינו הפגומה. וכל מי שנשחט בסכין פגומה, הוא נבלה, שנאמר בו לכלב תשליכון אותו, שהוא סמא"ל.</p>
<p>ונפש דתלמיד חכם אתקריאת שבת מלכתא נפש יתירה דשבת ועונג דיליה נשמת חיים ורוח שכלי ואינון נשמה יתירה רוח יתירה על נשמה ורוחא ונפשא דאינון עבדין דשלמין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה נשמת כל חי כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת</p>	<p>והנפש של תלמיד חכם נקראת שבת המלכה, נפש יתרה של שבת, והעונג שלה נשמת חיים, ורוח שכלי, והם נשמה יתרה רוח יתרה על נשמה, ורוח ונפש שהם עבדים ששולטים בגוף של ימות החול, נשמה יתרה נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, שהוא יום השבת.</p>

¹ הרשעים נמשלו לבהמות כמ"ש בחולין (ה ע"א) מן הבהמה להביא בני אדם שדומים לבהמה, מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כו'. וכן (שם ע"ב) מסיק הגמרא שם דכל היכא דכתיב בהמה לחודיה גריעותא הוא ע"ש, וכן הוא בזוה"ק (בראשית מז ע"א) בהמה ורמש וחיתו ארץ אלן שאר עמים עכו"ם כו', וכן ברע"מ (פ' צו דף כט ע"א) עם הארץ בהמה אקרי, וכ"ז הוא משום ששורש העופות הם מהחסדים ושורש הבהמות הם מהגבורות וכנז' (דע"ה ח"ב מו ע"א).

<p>ובהאי נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואימא דעלה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים וזולתך בנין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא ובנין דא עין לא ראתה רוחא יתירה נהר דנפיק מעדן מבין אבא ואימא ומהלכו חמש מאה שנין ומטי לשתינאה דאיהו צדיק להשקות את הגן דאיהו נפש יתירה מלכות נשמה דשלמא ביומין דחול על עבד יהויה איהי מכסא הכבוד כמה דאוקמוה</p>	<p>ובנשמה היתרה הזו תהלל יה, שהם אבא ואמא, שעליהם נאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, משום שהיא מרכבה לעילת העילות, שהוא מכוסה ולא שולטת עליו העין, ולכן עין לא ראתה. רוח יתרה, הנהר שיוצא מעדן מבין אבא ואמא, ומהלכו חמש מאות שנה, ומגיע לששי שהוא צדיק, להשקות את הגן, שהיא נפש יתרה מלכות. הנשמה ששולטת בימות החול על עבד ה' היא מכסא הכבוד כמו שבארוה,</p>
<p>כמ/ב רעיא מהימנא</p>	
<p>מארי מתניין כל הנשמות גזורות כסא הכבוד ורוח דשלמא ביומי דחול על עבד יהויה איהי מעבדא דמלכא מטטרוין כליל שית סדרי משנה ואיהי שש מעלות לכסא ונפש דשליט בחול איהי מכסא דין סנדלפון תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר.</p>	<p>בעלי המשנה כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד, ורוח ששולטת בימות החול על עבד ה', היא מעבד המלך מטטרוין, כולל ששה סדרי משנה, והיא שש מעלות לכסא. והנפש ששולטת בימות החול היא מכסא דין סנדלפון, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר.</p>
<p>אבל ברתא דמלכא בפסחא איהי נפש השכלית ליל שמורים מצה שמורה ורוח שמור לקבליה איהי יום טוב ואיהי יום שבת זכור ושמור בנין דאיהו אצילות ממלכות</p>	<p>אבל בת המלך בפסחא היא נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור, כנגדה היא יום טוב, והיא יום שבת, זכור ושמור, משום שהיא אצילות ממלכות.</p>
<p>והכי תלמידי חכמים בנוי דמלכא ומטרוניתא² אתקריאו שבתות³ וימים טובים ולית לון מדילהון דלאו אינון בעלי מלאכה⁴ כשאר עבדין בנוי דחולין אנרא דילהון בעלמא דין ובעלמא דתי לענגא לון בכל מיני מאכל</p>	<p>וכך תלמידי חכמים בני המלך והמלכה נקראו שבתות וימים טובים, ואין להם משלהם שאינם בעלי מלאכה, כמו שאר העבדים, בני החולין, שכרם בעולם הזה ובעולם הבא לענג אותם בכל מיני מאכל ומשתה ולכבדם בלבושים יפים, כמו</p>

¹ עי' ספר הליקוטים - פרשת האזינו: ודע, כי יש מקום שקורא אותנו בנים למקום, ויש מקום שקורא אותנו עבדים, לסוד ד' עולמות אבי"ע. כי יש נשמה לנשמה, ונשמה ורוח ונפש, ע"ד אבי"ע זה למעלה מזה. ומי שהוא מאצילות, נקרא בחינת בנים. ובת למעלה מכסא הכבוד, ומתלבשת בנשמה, מבריא החצובה מתחת כסא הכבוד. ועל זה הכסא אדם מלמעלה, ומשם הנשמה לנשמה, הנקרא אדם. והאחרת, שהיא הנשמה הנקרא דמות אדם. ותחתיה עולם היצירה, הוא עולם המלאכים, הוא הרוח מלבוש לנשמה, ושם הוא הרקיע, שעל ראש החיות, הנושאים הכסא. ושם הם מקום השרפים עומדים, והמלאכים, כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ותחתם הנפש הבהמית, מלבוש הרוח מעולם הגלגלים, ותחתם הד' יסודות אש רוח מים עפר, ומשם הוא העור והבשר והגידים, שהם מלבוש חיצון לנפש. וכולם רמוזים בד' אותיות השם, שבכל אות ברא עולם. וזהו רמז בנפשו הוא, ונפש בדם. ר"ל, כי הכל ברשות האדם, אם ירצה יעשה החומר נפש, או להפך. עי' בהגרא בת"ח יז ע"ב כזוהר עד חיותא - ר"ל שהאופנים הן נפש, וחיות רוח. "אל אשר יהיה שמה הרוח כו' כי רוח החיה באופנים". וזוהר הרקיע הוא רקיע שע"ג החיות, שמשם נשמתא, ששם הכסא כמ"ש וממעל לרקיע כו' דמות כסא, ומן הרקיע הזה הנשמות, כמ"ש (זהר ח"ג כט ע"ב) הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והוא מזה הרקיע. ועי' רמ"ז לקמן צה ע"א: הוא בת"ת זעיר, במקום שמסתיים יסוד אמא, ושם מאיר אורה ומתגלה יסוד אבא.

² נמחק כמ"נ.

³ כל המצות שאדם עושה באמצע השבוע, או אם קורא בתורה הרבה, אז יש לו אפילו בחול תוספת קדושה, כל מה שיכול עם הארץ, וכללות בני האדם, להשיג בתוספת שבת, כמ"ש רשב"י, ת"ח יש לו בכל יום נפש של עם הארץ שביום השבת (פרי עץ חיים - שער השבת א).

⁴ עי' ברכות ה ע"א לא כל א' זוכה לב' שלחנות.

<p>ומשתה ולאוקרא לון בלבושין שפירין כנוונא דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקיה כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים אית למעבד לון ומאן דמחלל שבת חייב סקילה והכי מאן דאשתמש בתנא חלף והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות דמחלל תורתיה וכל שכן המבזה ליה כאילו מבזה שבתות ומועדות ואוקומה מארי מתניתין כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעיקר</p>	<p>ששבת שנאמר בה כבדהו בכסות נקיה, כל מה שעושה אדם לשבתות וימים טובים יש לעשות להם, ומי שמחלל שבת חייב סקילה, וכן מי שמשתמש במי ששונה הלכות שמחלל את תורתו, וכל שכן המבזה אותו כאילו מבזה שבתות ומועדות, ופרשוה בעלי המשנה כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעקר.</p>
<p>וכנוונא דכל מאני בית המקדש אתקריאו קדש הכי כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים אתקריאו קדש ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים דגופא אתקריאו קדש קדשים¹ וריא דמלה קא רמזי בהון (שמות כו לג) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים ומטטרוין את ומשריין דילך צריכיין לקרבא לון קרבנא קדם יהויה בכל ליליא עשייה לקבל עליה עול מלכות שמים דא קבלת יסורין דעניות לתלמידי חכמים איהו מות לגופא דבעירין דמוזנא דאורייתא איהו מוזנא דנשמתא ורוחא ונפשא שכליים דאינון כהן לוי וישראל כהן ביה י' חכמה ודאי לוי ביה ה' תבונה ישראל ביה דעת ודא ו' נפש יתירה ה' בתראה</p>	<p>וכדוגמת שכל כלי בית המקדש שנקראו קודש, כך כל אותם שמשמשים תלמידי חכמים נקראים קודש, ותלמידי רב שהם כנגד אברי הגוף נקראו קודש קדשים, וסוד הדבר רמוז בהם (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים, ומטטרוין אתה ומחנותיך צריכים להקריבם קרבן לפני ה' בכל לילה, עשיה לקבל עליו על מלכות שמים, זו קבלת יסורים של עניות לתלמיד חכמים שהוא מות לגוף הבהמות, שמזון התורה הוא מזון של הנשמה ורוח ונפש השכליים, שהם כהן לוי וישראל, הכהן בו י' חכמה ודאי, הלוי בו ה' תבונה, ישראל בו דעת וזו ו', נפש יתרה ה' אחרונה.</p>
<p>רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה ותורה דא אדם הדא הוא דכתיב (במדבר יט יד) זאת התורה אדם ודא כליל שמא מפרש יו"ד היא וא"ו היא האי איהו אורייתא מוזנא לאדם בארבע אנפין דיליה מוזנא דבעירין נהמא וחמרא ובשרא וכל מיני פירות (קהלת ז יד) זה לעמת זה עשה האלהים</p>	<p>רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, ותורה זו אדם, זהו שכתוב זאת התורה אדם, וזה כולל את השם המפורש יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זוהי התורה מזון לאדם בארבע הפנים שלו, מזון הבהמות לחם ויין ובשר וכל מיני פירות, (קהלת ו) זה לעמת זה עשה האלהים.</p>
<p>וצריך בר נש לקרבא בכל ליליא קרבן נפשא ורוחא ונשמתא דבעירין קדם יהויה ויתודה בכמה מיני ודויין ויסלק לון במחשבתיה קרבנא קדם יהויה לאפקא לון בקריאת שמע (בלב אחד) לקמי קודשא בריך הוא ויפיק רוחיה דדפיק בערקין דלבא נפש</p>	<p>וצריך אדם להקריב בכל לילה קרבן נפש ורוח ונשמה של בהמות לפני ה', ויתודה בכמה מיני וידויים, ויעלה אותם במחשבתו, קרבן לפני ה' להוציא אותם בקריאת שמע (בלב אחד) לפני הקדוש ברוך הוא, ויוציא את רוחו שדופק</p>

¹ האמנם ענין הכסא הוא ענין ג' אורות שנמשכין ויורדין מן אימא דמקנא בכורסא בג"ס כנז' בתיקונים (כד ע"ב), ואותם השלש אורות הם נשמת הבריאה, והם הנק' כסא הכבוד, והם נקראים קודש קדשים, קדש חד, קדשים תרין, הא תלת (שעה"כ יד ע"ד). ענין המצוה הזאת לייחד אנשים לעבוד ה' ולעסוק בתורתו כמו שהיה הענין בכהנים שנאמרו להם לכו עבדו את ה', וכל מחסורכם עלינו רק לא ימוש ספר וכו' ויהיו במינינו דוגמת הכהנים אז נגלות חרפת מצרים מעלינו כמש"ה כי חק לכהנים וכו' וברע"מ נתן טעם לזה ת"ח בנוי דמלכא וכו' ויתר השכר למחזיקים בה בפ' ויחי דף רמו מאן דסעייד למאיר דאורייתא נטיל ברכאן מעילא וכו', ובפ' דיני גזירות אמרו ע"ה אינם חיים וכו' מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדבקים וכו' (מ"מ).

<p>יכוון בשריפתה ובשחיטתה ובנחירתה דהו נחירין כהניא הדא הוא דכתיב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל והיינו הנק ותלתא מיתות אלין הווי כמרה סומקא ירוקא אוכמא דאינון בכבד במרה בטחול ואינון כתלת קליפין דאנווא וקודם דא יתקן מזבח אבנים ויכוון למעבדה סקילה ממרה חוורא דשלטת בכנפי ריאה באינון סרכות דאלין בעירן תפוסין תמן ונחיתת אשא תכלא וישצי לון ויהון חיון ובעירן ועופין דכין לקרבא ליהויה ולשרייתא שמה עליהו בההוא זמנא יתקיים בהו (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהויה אלהיכם חיים ויהוון כסוסיא דרכיב מאריה עליהו הדא הוא דכתיב (חבקוק ג ח) כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה ובההוא זמנא (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהויה</p>	<p>בעורקי הלב הנפש, יכוון בשריפתה ובשחיטתה ובנחירתה, שהיו הכהנים נוחרים, זהו שכתוב ומלק את ראשו ממול ערפו, ולא יבדיל, והיינו חנק. ושלוש המיתות הללו היו כמו מרה אדומה ירוקה ושחורה, שהם בכבד במרה ובטחול, והם כשלוש קליפות האגוז. וקודם לכן יתקן מזבח אבנים, ויכוון לעשות סקילה ממרה הלבנה ששולטת בכנפי ריאה, באותן סרכות שאותן הבהמות תפוסות שם, ויורדת אש תכלת ומכלה אותם, ויהיו החיות והבהמות והעופות טהורים לקרב לה, ולהשרות שמו עליהם. באותו זמן יתקיים בהם, (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים, ויהיו כמו סוס שאדונו רוכב עליו, זהו שכתוב (חבקוק ג) כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה. ובאותו זמן אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ותלמיד חכם איהו שקיל לכל מארי תורה והכי צריך להמיה שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא ומסטרא דאברים דגופא צריך למישקל גרמיה לכל עמי הארץ כמה דאוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כלו תלוי בו ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה למעבד לון קרבנין עם כל בני עלמא וקודשא בריך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה וברא אדם ובהמה תושיע יהויה קמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה ואמרו כלהו בקלא הדא אנת הוא רעיא מהימנא דאית לך רשו למעבד כל דא דאנת שקיל ככל ישראל ובגין דא שלא לך קודשא בריך הוא בינייהו (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>והתלמיד חכם שקול לכל בעלי התורה, וכך צריך לשקול עצמו מצדה של התורה ומצד האיברים של הגוף, צריך לשקול עצמו לכל עמי הארץ, כמו שבארוה בעלי המשנה, לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כלו תלוי בו, ויכוון בנפשו וברוחו ובנשמתו לעשות אותם קרבנות עם כל בני העולם. והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, ובזה אדם ובהמה תושיע ה'. קמו כל התנאים והאמוראים אליו ואמרו כולם בקול אחד, אתה הוא הרועה הנאמן שיש לך רשות לעשות את כל זה שאתה, שקול ככל ישראל ולכן שלח אותך הקדוש ברוך הוא ביניהם.</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>זאת תורת העולה (ויקרא ו ב) אמר רבי חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא זאת תורת דא כנסת ישראל העולה דא מחשבה רעה! דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאסטאה ליה מארהא דקשוט היא העולה היא היא דסלקא ואסטייה ליה לבר נש ובעי לאוקרא ליה</p>	<p>זאת תורת העולה, אמר רבי חייא את הפסוק הזה בארנו בצורה הזה, זאת תורת זו כנסת ישראל, העולה זו מחשבה רעה שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת, היא העולה היא היא שעולה ומסטיין את האדם ורוצה לשרוף אותו</p>
<p>ל/א</p>	
<p>תוספתא</p>	

¹ עי' חלק ב' רלט ע"ב. ועי' ז"ח מו ע"ב: ובסטר שמאלא קיימא דרגא אחרא דבסטר מסאבא דאקרי אוף הכי מחשבה ואקרי מחשבה רעה. בגין דדרגא דעלה איהו רע ובג"כ איקרי מחשבה רעה. הכא קיימא כל רעותין בישיין וכל הרהורין בישיין וכל בישין דעלמא. ועי' שעה"ק פו ע"ב.

<p>בנורא בנין דלא יתיהיב ליה דוכתא לאסטמא ובנין כך על המזבח כל הלילה מאן לילה דא כנסת ישראל דאיהי ואת לאתדכאה בר נש מההוא רעותא על מוקדה בנין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שלטניהון מעלמא ובנין דלא תשלוט אצטריך על מוקדה כל הלילה ואתכפייא ולא שלטא (ע"ב)</p>	<p>באש כדי שלא ינתן לו מקום להשטין, ולכן על המזבח כל הלילה. מי הלילה, זו כנסת ישראל, שהיא "זאת" לטהר את האדם מאותו רצון על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרוף את כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם לאותה אש בוערת ומעבירים את שליטתם מן העולם, וכדי שלא תשלוט צריך על מוקדה כל הלילה ותכנע ולא תשלוט.</p>
<p>זהר</p>	
<p>כתיב (מ"א יט יא) והנה יהוה עובר וגו'¹ ורוח גדולה וחזק וגו', רוח גדולה דאמרן² וכתיב לא ברוח יהוה ואחר הרוח רעש דכתיב (יחזקאל ג יב) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול הרי רעש אבתייהו דרוח ואחר הרעש אש דא הוא דכתיב (דניאל ז י) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו' רבי יצחק אמר היינו דכתיב (יחזקאל א יג) ודמות החיות³ מראיהן כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק⁴ ואחר האש קול דממה דקה קול דא קול בתראה דהיא דממה דלית לה מלה פרטא אלא היא דממה מגרמה⁵ וכד מתכנשי עליה היא אשתמע בכלהו עלמין וכלהו מזדעזעי מנה דממה דקה דקא אמאי היא דקה בנין (ס"א דאיהי) (דאתיא) זעירא מכלא</p>	<p>כתוב (מלכים א יט) והנה ה' עובר וכו' ורוח גדולה וחזק וגו', רוח גדולה שאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול, הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר די נור יוצא ושופע מלפניו וגו'. רבי יצחק אמר היינו שכתוב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש, ומן האש יוצא ברק, ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון שהוא דממה שאין לה דבר פרטי, אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה היא נשמעת בכל העולמות, וכולם מזדעזעים ממנה. דממה דקה למה היא דקה, משום (שהיא) (שבאה) הקטנה מכולן.</p>
<p>רבי חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) דא אשו דיצחק⁶ דכתיב (בראשית כב ו) הנה האש והעצים והיינו אש</p>	<p>רבי חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זה אשו של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים,</p>

¹ והוא סיום המאמר הנ"ל, ג' של רוח כו', ורביעי דממה מסט' דחסד, והוא ג' כ כסדר הנ"ל, רוח הוא רוח קדים (מזרח), רעש ואשמע אחרי, אחרי דייקא (מערב הנק' אחר - נראה מהרמ"ש) (ס"א ואש הוא צפון) ואות הרביעית (ס"א ה' אחרונה) בסט' דחסד (דרום) וכאן הוא סוד בת היתה לו לאברהם אבינו (דרום) (ס"א וה' הנ"ל) [ועי' בזו"ח שיה"ש דף נח ע"א ותבין זה כמשחז"ל שיתין מחוללין ויורדין עד תהום - נראה מהרמ"ש] (יהל אור).

² עי' בפ' בראשית דף טז ע"א מ"ש שם באריכות שהם נגד ג' קלי' רוח סערה ענן ואש מתלקחת וכן אלו הם ג' רוח גדולה רעש אש (מ"מ).

³ פי' שהחיות הם בקדושה לפנים מהד' קלי' ומ"ש הוא מתהלכת בין החיות פי' המלכות מתהלכת בין החיות שהיא המחיה אותם כמ"ש בפ' בראשית, ומ"ש ונוגה לאש, פי' שהנוגה הוא לפנים מן האש, שהאש היא קלי' ג' ונוגה היא רביעי (מ"מ).

⁴ פי' בהיקות הקדושה הוא מתגלה מתוך האש, וטעם שלא אמר שהוא מתגלה מתוך הנוגה, לפי שהנוגה הוא קלי' דקה, ויש בה טוב בכלל המוח חשיב לה, וכמ"ש בפ' יתרו על פ', ומתוכה כעין החשמל מתוך האש ומתוכה ומגוה. ומ"ש, ואחר האש קול דממה דקה, פי' המלכות נק' קול דממה דקה כדמפרש הזהר, והיא אחר האש. ומה שלא הזכיר נוגה, הוא מטעם הנ"ל, א"נ י"ל מ"ש רבי יצחק, ודמות החיות בא לפרש אש שאחר הרעש, הם החיות שהם כנחלי אש, וא"כ רוח גדולה ורעש ג' כ, הם בחי' דקדושה, ולפי זה הכא הפך מ"ש בפ' בראשית שהם ג' קלי' (מ"מ).

⁵ פי' דלית לה מגרמה כלום אלא מה דיהבי לה וז"ש וכד מתכנשי עליה וכו' (מ"מ).

⁶ פי' הגבורות שבאים מהגבורה הנק' יצחק למלכות שהיא המזבח (מ"מ)

<p>תמיד דקיימא תדיר והעצים אלין עצים דאברהם¹ דכתיב (ויקרא ו ה) ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר תנן מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מוזה ונפיק גומרא חד לסטר מזרח² וגומרא חד לסטר מערב וגומרא חד לסטר צפון וגומרא חד לסטר דרום לארבע זווין דמדבחה וכהנא אסחר לה לארבע זווין</p>	<p>והיינו אש תמיד שעומדת תמיד. והעצים, אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר. שנינו מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח וגחלת אחת לצד מערב וגחלת אחת לצד צפון וגחלת אחת לצד דרום לארבע קרנות המזבח, והכהן מסובב אותה לארבע קרנות.</p>
<p>במדבחה (ס"א במזרח) אית כבש חד בדרגין ידיען³ ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עלאה⁴ מגו שית חד⁵ ובשעתא דאינון גומריין ממו לארבע זווין חד זיקא אתער ונחית לההוא תהומא עלאה ובההוא אתר אית חיילין חיילין דאמרי קדוש⁶ בקל רב⁷ עלאה ומספרא אהרא אמרי קדוש בקל נעימותא⁸ עלאה ומספרא אהרא חיילין אחרנין דאמרי קדוש וכן לארבע זווין שית מאה אלף רבוון חיילין ככל זווין אשתכחו ועלייהו חד ממנא וכלהו מתלבישי אפודא וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחה לקבל תתאי</p>	<p>במזבח (במזרח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון. מתוך שש אחת, ובשעה שאותן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון, ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון, ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה, ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש, וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רבבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם ממונה אחד וכולם לובשים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח כנגד התחתונים.</p>
<p>באתר אהרא משתכחי גלגלי ימא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילין אמריין בקל נעימותא (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהויה ממקומו וכלהו משכחי בשירתא ולא משתככי ביממא ובליליא וכלהו מסדרי שבהא בקל נעימותא באתר אהרא משתכחי חיילין חיילין</p>	<p>במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות ברוך כבוד ה' ממקומו. וכולם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכולם מסדרים שבח בקול נעימות. במקום אחר</p>

¹ פי' החסדים שבאים מחסד הנק' אברהם, ומ"ש הכתוב, הנה האש והעצים, ר"ל שהגבורות התחברו עם החסדים להמתק (מ"מ).

² דע כי המזבח הוא פרוץ הנוקב, וגם המזבח התפארת שלה, ושם יורד אשא דיצחק סוד גבורה א' הכוללת הה"ג בגוה. ואח"כ עולים ומתפשטים בה באור חוזר כנודע. נמצא גומרא חד לצד מזרח היינו גבורה חד שנשארת בת"ת ואח"כ משם נתפשטו בשאר הג' קצוות חסד גבורה נ"ה והם ארבע קצוות המזבח (זהר הרקיע).

³ פי' הם ו' מעלות לכסא דבריאה ודרגא תתאה היינו יסוד דבריאה וז"ש ונחית לתהומא עילאה שמתלבשת בראש היצירה והוא חסד דיצירה כי ביצירה לא נתגלו ג"ר כנזכר בדרוש אבי"ע ובההוא אתר שהוא כנגד חסד אית חיילין וכו' ובחסד עצמו מתפרשין לד' כמ"ש בריש פ' ויקרא ונגד חסד דחסד אמר בקל רב עילאה ונגד גבורה אמר קל נעימותא סוד השיר גבורה גלגלי ימא היינו גבורה דמלכות דיצירה הנק' ים ואח"כ אתער רוחא חדא אור ז"א המתלבש ביצירה (זהר הרקיע). והוא בבריאה ששם השרפים כידוע, וכמ"ש בתד"ח (עג ע"א ב ע"ג) (בהגר"א בתיקו"ז מד סע"א).

⁴ בריאה ששם השרפים, וגלגלי ימא יצירה ששם החיות, וחיילין אלין האופנים בעשיה, וגומריין הן ה' גבור' שעיקרן ד', דנו"ה נכללים כחדא (בסוד יצחק ד' בני"ם – נכתב על הגליון). ואח"כ מסט' דימינא כו' ה"ח ומתבסמא עלמא (יהל אור). והוא ביסוד דבינה דנוק' דבריאה והיא נק' תהומא רבא כי יסודה למטה הוא תהום התחתון (יהל אור). וב' נוק' בינה ומלכות הן ב' תהומין, ובשניהן הוא הדעת וכמ"ש (משלי ג כ) בדעתו תהומות נבקעו, שנבקע הפה והוא תהום עילאה, ויסודה שהוא פה של מטה תהום התחתון, ועל"ש (לב ע"ב) ואית בס"א דתהומין סלקין כו' (בהגר"א על תיקו"ז מד ע"ב).

⁵ הוא יסוד (יהל אור).

⁶ והוא בבריאה ששה השרפים כידוע, והכל בנוק' (יהל אור).

⁷ מסט' דדרום שנקרא גדול (יהל אור).

⁸ ובצפון "קל נעימותא" נעים זמירות (יהל אור).

<p>קיימין בדהילו בזיע ברתת כמה דאת דאת אמר (שם א יח) ונגה להם ויראה להם וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחה דלעילא</p>	<p>נמצאים צבאות צבאות עומדים בפחד בזיע ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם, וכולם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.</p>
<p>ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחה כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר ומתלהטין מנייהו כמה תקיפין מארי דחילא גיברין דעלמא ואלמלא דכהנא קאים על מדבחה ומסדר אעין לא יכיל עלמא למיקם קמיהו מאלין גומריין וזיקין דנפקין² מתלהטין גביהון דאינון חיוון כמה דאת אמר (שם יג) ודמות החיות מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים מסטרא דימינא דאינון חיוון אתער רוחא הדא מלעילא נשיב ויתיב בההוא אשא ומתלהטא ומתבסמא ולהיט ושכיך בזיווא יקירא ונהיר לכמה חיילין דקיימין בסטרא דימינא מסטרא דשמאלא אתער רוחא אחרא תקיפא מתבר טנרין ונשיב (ס"א ויתיב) בההוא אשא ואתתקף ואתנבר כדין אתלבש מניה ההוא רוחא מסטרא דשמאלא ונהיר (ס"א ולהיט) לכמה חיילין דקיימין לההוא סטר וכן לארבע סטרין לארבע משריין וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחה</p>	<p>ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה רוחות עולים ויורדים לכל צד, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח גיבורים של העולם. ואלמלא שהכהן עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמוד לפניו, מאלה הגחלים והזיקים שיוצאים לוהטים על גביהם של אותן חיות, כמו שנאמר ודמות החיות מראיהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים. מצד ימין של אותן החיות מתעוררת רוח אחת מלמעלה נושבת, ויושבת באותה האש ומתלהטת ומתבשמת ולוהטת ושוככת בזיו מכובד, ומאירה לכמה צבאות שעומדים בצד ימין. ומצד השמאל מתעוררת רוח אחרת חזקה משברת סלעים ונושבת (ויושבת) באותה האש, ומתחזקת ומתגברת, ואז מתלבשת ממנה אותה רוח שמצד שמאל ומאירה (ולוהטת) לכמה צבאות שעומדים באותו צד. וכן לארבעת הצדדים לארבע מחנות, וכולם מתבשמים בשעה שהכהן עולה על המזבח.</p>
<p>אמר רבי אבא תרין מדבחאן אינון לתתא ותרין לעילא חד פנימאה דכלא</p>	<p>אמר רבי אבא שני מזבחות הם למטה ושנים למעלה, אחד פנימי של הכל</p>
<p>ל/ב</p>	
<p>דמתקריב ביה קטרת פנימאה ודקה קשורא דמהימנותא³ וכהנא עלאה מכלא⁴ אתקשר (נ"א אקטר) קטורתא דא בקשורא דמהימנותא ודא אתקרי מזבח הזהב ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא בחד קשורא וחד מדבחה אחרא⁵ ואקרי מזבח הנחשת ודא הוא לבר (ס"א רברבא עלאה) ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא נייחא דקב"ה ולתתא מזבח הזהב ומזבח הנחשת בדא קטרת ובדא חלבים ואמורים ועל דא כתיב (משלי כו ט) שמן וקטרת ישמח לב ולא כתיב שמן וחלבין ואמורין ישמח אף על גב דאתבסמותא דרוגוא</p>	<p>שנקרבת בו הקטורת הפנימית ודקה, קשר האמונה, והכהן העליון מהכל קושר (מקטיר) את הקטורת הזו בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח הזהב. ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו בחוץ (גדול עליון) ומיכאל השר הגדול מקריב עליו קרבן ניחוח של הקדוש ברוך הוא. ולמטה מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בזה קטורת ובזה חלבים ואמורים, ועל זה כתוב (משלי כו) שמן וקטורת ישמח לב, ולא כתוב שמן וחלבים ואמורים ישמח, אף על גב שהם</p>

¹ והכל במלכות דב"ע (בהגר"א בתיק"ז מד ע"ב).
² פי' מאלו הגחלים וניצוצי אש בוערות גבי היות מהאש (רח"ו).
³ פי' ע"י הקטרת מתקשרים הספירות כולם (מ"מ).
⁴ פי' חסד דז"א (מ"מ).
⁵ פי' מלכות דאצילות (מ"מ).

<p>ודינא אינון אבל שמן וקטרת הדוותא דכלא איהו ולא מסטרא דרוגזא ודינא</p>	<p>התבשמות של הרוגז והדין. אבל שמן וקטורת הם שמחת הכל, ולא מצד הרוגז והדין.</p>
<p>ודא מדבחא דאיהו פנימאה דקטרת (ס"א דאינון פנימאה דקטרת) דקה בדקותא דכלא בקשורא דמהימנותא אקרי קול דממה דקה¹ ובגין דאיהו מדבחא פנימאה דאתקשר בקשורא דמהימנותא מדבחא אחרא אקרי מזבח החיצון ופנימאה אקרי מזבח יהו"ה אחרא אקרי מזבח הנחשת כמה דאת אמר (מ"א ח סד) מזבח הנחשת אשר לפני יהו"ה קטן מהכיל וגו' רבי יוסי אמר מהכא (דברים לג י) וכליל על מזבחך² תרי וכתוב על מזבחותי³ לרצון⁴</p>	<p>והמזבח הזה שהוא פנימי של קטורת (שהם פנימיות הקטרת), דקה בדקות של הכל בקשר האמונה, נקרא קול דממה דקה. ומשום שהוא המזבח הפנימי שנקשר בקשר האמונה. מזבח אחר נקרא מזבח החיצון, והפנימי נקרא מזבח ה' האחר נקרא מזבח הנחשת כמו שנאמר (מלכים א ח) מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וגו'. רבי יוסי אמר מכאן (דברים לג) וכליל על מזבחך, שנים, וכתוב על מזבחותי לרצון.</p>
<p>רבי אבא אמר כתיב (שמות יז טו) ויבן משה מזבח⁵ וגו' לקבל ההוא פנימאה בנה⁶ האי ועל דא אתקרי יהו"ה נסי מהו נסי דרשים רשימא דאת קיימא קדישא⁷ דבשעתא דעמלק אתא לאעברא האי רשימא קדישא מנייהו דישראל האי מזבח קיימא לקבליה לנקמא ההוא נוקמא דאת קיימא ועל דא אתקרי (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית ודא אתקנת להו לישראל רשימא קדישא ומשה בנה לקבל האי מזבח וקרי ליה יהו"ה נסי⁸ ודא הוא מזבח פנימי⁹ (מ"א יט יג) קול דממה דקה ועל דא (ויקרא ו ו) אש תמיד תוקד על המזבח וגו' אש דאשתכח תדירא ומאי איהו אשא דיצחק וכדין שמא דא אדנ"י וכד יסדר עליה כהנא אינון אעינן אתבסמא בשמא וקרינן לה בשמא דרחמי יהו"ה וקרינן לה בשמא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא¹⁰ רבי שמעון אמר¹¹ תרי הו פנימאה קיימא על ההוא דלבר ומנה אתון ואתקשרא</p>	<p>רבי אבא אמר כתוב (שמות יז) ויבן משה מזבח וגו', כנגד אותו פנימי בנה את זה, ועל זה נקרא ה' נסי. מה זה נסי, שרשם את הרושם של אות הברית הקדוש, שבשעה שעמלק בא להעביר את הרושם הקדוש הזה מישראל, המזבח הזה עומד כנגדו, לנקום אותה נקמה של אות הברית, ולכן נקרא (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. וזו התקינה לישראל רושם קדוש, ומשה בנה כנגדה מזבח וכו' וקרא לו ה' נסי, וזהו מזבח הפנימי, קול דממה דקה. ועל כן אש תמיד תוקד על המזבח וגו', אש שנמצאת תמיד, ומיהו, האש של יצחק. ואז השם הזה אדנ"י, וכשיסדר עליו הכהן אותם עצים, הוא מתבשם בשם וקוראים לו בשם הרחמים, וקוראים לה בשם הזה, ולפעמים עומדת כדוגמא זה, ולפעמים עומדת כדוגמא זה. רבי שמעון אמר שנים היו, והפנימי עומד על אותו אחד שבחוק, וממנו נזון ונקשרים זה עם זה.</p>

¹ פי' הכא מפ' קול דממה דקה, היא בינה, לפי שהיא נעלמת יותר. הפך מ"ש לעיל שהיא מלכות (מ"מ).

² פי' מדלא ניקדו בפתח [אלא בסגול] ש"מ תרי (מ"מ).

³ מזבחי (מ"מ).

⁴ פסוק הוא בישעיה (נו ז) וזבחייהם לרצון על מזבחי, ויליף לה מהניקוד כמו בפ' א', מדלא נקוד מזבחי אלא מזבחי (מ"מ).

⁵ שמרע"ה כשהיה בונה מזבח בעולם הזה, היה מתקן מדת המלכות שהיא נגד בינה (מ"מ).

⁶ האי פי' נגד הבינה (מ"מ).

⁷ פי' מלכות עשתה רושם ועמידה למילה ע"י הנקמה דעמלק (מ"מ).

⁸ פי' כנגד הבינה בנה המזבח, ומ"ש ואיקרי ה' נסי, פי' ה' שהיא מלכות, נתקנה ועשתה הנקמה בשביל המילה הנק' נס (מ"מ).

⁹ פי' קאי על הבינה כדלעיל (מ"מ).

¹⁰ פי' כשיש בה גבורות נקראת אדנ"י, וכשיש בה חסדים נקרא בשמא דהו"ה (מ"מ).

¹¹ פי' מסייע לר' אבא (מ"מ).

דא בדא	
<p>זה קרבן אהרן רבי חזקיה פתח (תהלים קמה יז) צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו צדיק יהוה בכל דרכיו הא תנינן כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דמאריהון! ולא יסטו² מארחיהו לבר³ דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא⁴ בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא⁵ ועל דא בעי בר נש לאסתמרא מחובוי דלא ידע זמנא דדינא שריא עלוי יתיב בביתיה דינא שריא עלוי נפק מביתיה לבר דינא שריא עלוי ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לאו נפק לארחא על אחת כמה וכמה דהא כדן דינא נפקא קמיה דהא הוא דכתיב (שם פה יד) צדק לפניו יהלך בגין כך בעי לאקדמא ולמבעי רחמי קמי מלכא בגין דישתויב מן דינא בשעתא דשריא בעלמא דהא כל יומא ויומא שריא דינא בעלמא דהא הוא דכתיב (שם ז יב) ואל זועם בכל יום</p>	<p>זה קרבן אהרן, רבי חזקיה פתח (תהלים קמה) צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. צדיק ה' בכל דרכיו, הרי שנינו כמה יש לבני אדם להתבונן בכבוד רבונם, שלא יסטו מדרכם החוצה, שהרי בכל יום ויום הדין תלוי בעולם, משום שהעולם נברא ועומד על הדין, ולכן צריך אדם להשמר מחטאיו, שלא ידע את הזמן שהדין שורה עליו, יושב בביתו, הדין שורה עליו, יוצא מביתו החוצה הדין שורה עליו, ולא ידע אם ישוב לביתו ואם לא. יוצא לדרך על אחת כמה וכמה, שהרי אז הדין יוצא כנגדו, זהו שכתוב (שם פה) צדק לפניו יהלך, לכן צריך להקדים ולבקש רחמים מלפני המלך כדי שינצל מן הדין בשעה שהוא שורה בעולם, שהרי בכל יום ויום שורה הדין בעולם, זהו שכתוב ואל זועם בכל יום.</p>
<p>השתא אית למימר הא תנינן ואתערו חברייא אל בכל אתר⁶ חסד הוא כמה דאת אמר (דברים י יז) האל הגדול ודא נהירו דחכמה עלאה⁷ ואת אמרת ואל זועם בכל יום שביק קרא כל אלין שמהן ואחיד בהאי אי הכי לא קיימין מילי ועוד דכתיב (ישעיה ט ה)</p>	<p>עתה יש לומר, הרי שנינו והתעוררו החברים, "אל" בכל מקום חסד הוא, כמו שנאמר (דברים י) האל הגדול, וזה אור של חכמה עליונה. ואתה אמרת ואל זועם בכל יום. הפסוק עזב כל אלו השמות ואחז בזה, אם כן לא עומדים</p>

¹ לבעבור תהיה יראתו על פניהם לבלתי יחטאו, שהיראה סבה להרגיז יצר הטוב על יצר הרע וללכת דרך ישרה בעבודת הבורא (אור יקר).

² אחר שתהיה דרך היראה דרכם, צריכים ליזהר שלא לנטות ממנה (אור יקר).

³ לצד חוץ מן הדרך, אמנם לצד פנימה להרבות בכל יום סייגים וגדרים ועבודות זו היא העבודה השלמה שהדרך רחב והאדם נכנס בה בכל יום יותר פנימה אם יוסיף בעבודה (אור יקר).

⁴ עתים ידועים ביום שהדין תלוי בעולם ממש, ח"ו אם ימצא מקטרג יפעול כרגע, והיינו כענין שפי' במסכת ברכות בבלעם. ואין ענין לדון שזה לעולם הוה בכל עת ובכל רגע, אלא תלי הוא לפעול. ולכן היה פועל על ידי קללת בלעם וכיוצא, וענין הנפגעים בו, הוא כעין ויש נספה בלא משפט, שאותו הרגע הם הקלי' נאחזות במלכות הנקראת צדק, ויונקות ממנה, והיא אז משפעת קללות ודאי, ואז משפט מסתלקת ממנה, כאומרו לא יגורך רע. ולזה פירשו בגמ', שענין זה ניכר בתרנגול, דהיינו התרנגול נק' גבר, שהוא תלוי במלאך גבריאל, שהוא שר על כל אלו הבעלי דינים. וכמו שניכר בו סוד חצות לילה כדפי' בפרשת ויקרא, מפני המשכת כח גבריאל אל התרנגול, כך נמשך עליו ביום, בעת שהמלכות צדק בלא משפט, ואז יש נספה, אינו צדיק גמור שיוכל לעמוד נגד המעוררים הדינים בכח זכויותיו המרובים, ודאי נספה. אמנם יש צדיקים שהם יכולים לעמוד נגד הדין, ואדרבה הם ממתיקים דיני הצדק כדפי' ר"ש בעת פטירתו, כל יומא אצטערנא דלא יוקיד עלמא בדינוי דצדק, ולזה ישראל ח"ו אם היו החצונים יונקים מהמלכות, ובלעם מקלל מפני עוונותם, היו נכשלים, אלא שמעולם לא נפרד משפט מצדק באותם הימים, ולא היה יכול לעורר הדינים (אור יקר).

⁵ פי' שהעולם הזה על דין המלכות היא עומדת, שהמלכות דנה את העולם (מ"מ).

⁶ איתא בספר הכוונות בכוונת יום כפורים, שכל האור היורד לעולמות מתפשט ע"י החסד שבחכמה, שה"ס אור קדמאה המאיר מסוף העולם ועד סופו, ועל ידו מתפשט השפע בבניה כולה. ואחר כך חסד של בינה מתפשט בזעיר, וחסד דזעיר במלכות. נמצא שהחסד של חכמה הוא האור הגדול ומתפשט בכל, וז"ש "בכל אתר", שכחו בכל מקום. וגם הוא "נהירו רב", שהוא גדול מכולם (רמ"ז).

⁷ פי' שחסד הוא קו החכמה דלא כלילן חדא בחברתה, פי' שגם החסד יש בו כללות הגבורות, לכן אמר אל זועם, ואל גבור, שהרשעים הפכו אותו להיות דין גובר בו, וז"ש וע"ד חייבא מהפכי וכו' (מ"מ).

גבור או נוקים ליה דינא או נוקים ליה רחמי	הדברים. ועוד שכתוב (ישעיה ט) אל גבור, או שנעמיד אותו בדין או שנעמיד אותו ברחמים.
אלא הכי שמענא חייביא מהפכי רחמי לדינא! דלית לך בכל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא דלא כלילין רחמי בדינא ודינא ברחמי וחייביא מהפכי רחמי לדינא אמר ליה רבי יהודה שפיר בההוא דכתיב אל גבור אלא אל זועם בכל יום מהו דהא בכל יומא ויומא קיימא בדינא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין לא הוה בידיה אתו שאילו ליה לרבי שמעון אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנין הוא דינא לזמנין הוא	אלא כך שמענו, הרשעים מהפכים רחמים לדין, שאין לך בכל אלו כתרים עליונים של המלך הקדוש שלא כלולים רחמים בדין ודין ברחמים, ורשעים מהפכים רחמים לדין. אמר לו רבי יהודה זה טוב, בזה שכתוב אל גבור, אלא אל זועם בכל יום מהו, שהרי בכל יום ויום עומד בדין, בין שבני העולם צדיקים בין שלא צדיקים, לא היה בידו. באו ושאלו לו לרבי שמעון, אמר להם ודאי אל זועם בכל יום, והרי בארוה החברים, לעתים הוא דין ולעתים הוא
לא/א	
רחמי אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד ואי לא זכאין הא אל ² קיימא ואקרי גבור ועל דא קיימא בכל יומא אבל מלה שפיר הוא אל בכל אתר נהירו (רב) דחכמתא עלאה הוא וקיימא בקיומיה ³ בכל יומא דכתיב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום	רחמים, אם בני העולם צדיקים הרי אל עומד והוא חסד, ואם לא צדיקים, הרי אל עומד ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום. אבל דבר נאה הוא, אל בכל מקום זהו אור (רב) החכמה העליונה, ועומד בקיומו בכל יום, שכתוב (תהלים נו) חסד אל כל היום.
ואלמלא דהאי אל ⁴ אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא דהא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם באתערותא דאברהם קיימי ⁵ וכד אתער אברהם בעלמא ⁶ כל אינון דינין	ואלמלא שאַל הזה מתעורר בעולם, לא יכול העולם לעמוד אפילו שעה אחת מלפני הדינים הקשים שמתעוררים בעולם בכל יום, זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, בהתעוררות של אברהם עומדים.

¹ לקמן סה ע"א (לש"ו). ישנו בחי' התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא לרעה ג"כ רח"ל, והוא בסוד שאמר ב"ר (פ"ג סי' ג) אוי להם לרשעים שהם הופכים מדת רחמים למדת הדין, וכן הוא בזוה"ק (פ' צו ל ע"ב ופ' אחרי סה ע"א). והרי ישנו התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא על שני פנים, כי הם ע"פ הזכות והמעשים כנז', וע' פ' שמיני (טל ע"ב) ופ' וארא (כו ע"ב) (כללים ח"א עז ע"ד).

² מהא משמע קצת דזמנין אל הוא בחי' גבורה ויתיישבו קצת דביר הרשב"א פ"ק דברכות עפ"ע דף יד ע"ד ועי' במאורי אור מא"ן (נ"א), עי' מבר"ש א"א טז (לש"ו).

³ תמיד הוא מתקיים ואינו משתנה ממדרגה למדרגה כי כל כך אורו למטה כמו למעלה כנזכר שם בספר הכוונות. ואיתא תו התם ששם אה"ה דיודין שבראש הבינה הוא מתליבש בחסד זה של חכמה, עיין שם. וידוע קטו) שעיקר שם אה"ה דיודין הוא שם אי"י והוא בגי' א"ל (רמ"ז).

⁴ דייקא האי א"ל, שהוא חסד דחכמה, כי הוא לבדו מבסס הדינים החזקים והתקיפים כנודע אלה תולדות, שאמרו רז"ל אלה פסל תוהו ובוהו, ומתחיל עולם התיקון שה"ס [החסד] שם של מ"ה, והיינו אברהם אב"ר מ"ה, כח של מ"ה. אל תקרי בהבראם, כי מלת בהבראם מיותרת שהיה די שיאמר אלה תולדות וגו' ביום עשות וגו'. ועוד שבזמן הבראם שהוא יום א' לא הולידו כי אם אחר כך בששה ימים, ולכן אמר שהרמז למדת אברהם שצירופו הבראם, לרמוז מה שאמרו רז"ל בה' בראם, שה"ס ה' חסדים הכלולים ביסוד. ועוד נלע"ד במה שנז"ל שפנימיות חסד של חכמה הוא אה"ה שבראש הבינה שהיא ה', ולכן נתווסף ה' באברהם מפני שתוכיות החסד דחכמה הוא ה', וה' יש לה ג' מילואים ה"י ה"א ה"ה שעולים א"ל, והוא נהירו דחכמתא, שמאיר בתוך החכמה, וזה רמוז במלת אלה, א"ל ג' המילואים וה' השורש להם (רמ"ז).

⁵ וכמש"ה (תהלים פט, ג) עולם חסד יבנה, וכלומר שמציאות וקיום עולם הוא חסד דחכמה, שהוא יבנה באור פנימי של בינה, וזהו יבנה אותיות בינה, ובזה העולם עומד תמיד (רמ"ז).

⁶ שהוא בבקר (רמ"ז).

<p>דמשתכחי¹ בכל יומא ויומא דחי להו לבר² ולא קיימין קמיה דרא הוא דכתיב ואל זועם בכל יום נזעם או זעום בכל יום³</p>	<p>וכשמתעורר אברהם בעולם, כל אותם הדינים שנמצאים בכל יום ויום הוא דוחה אותם החוצה, ולא עומדים לפניו. זהו שכתוב, ואל זועם בכל יום.</p>
<p>לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דיינא אשתכח דחי לון לבר וקיימא הוא ומבסם עלמא דרא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהויה חסדו ואלמלא האי לא יכול עלמא למיקם אפילו רגעא חדא ועל דא כלא קיימי בניניה דאברהם והאי דכתיב אל גבור לאו דאיהו גבור אלא האי קרא רמו הוא דקא רמיו לאבהן ורמיוא הוא דקא רמיו למיהימנותא עלאה קרישא דכתיב (ישעיה ט ח) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום פלא דא חכמתא עלאה דהיא פליאה ואתכסיא מכלא כמה דאת אמר (דברים יז ח) כי יפלא ממך דבר יועץ דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק ולא פסקא ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא⁴</p>	<p>לא כתוב נזעם או זעום בכל יום, אלא זועם. בכל יום ויום שנמצא דין דוחה אותם החוצה, והוא עומד ומבסם את העולם, זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו, ואלמלא זה העולם לא יכול לעמוד אפילו רגע אחד. ולכן הכל עומד בגלל אברהם, וזהו שכתוב אל גבור, לא שהוא גבור אלא הפסוק הזה רמז הוא שרומז לאבות, ורמז הוא שרומז לאמונה העליונה הקדושה, שכתוב פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא זו החכמה העליונה שמפליאה ומכסית מהכל, כמו שנאמר (דברים יז) כי יפלא ממך דבר. יועץ, זהו נהר עליון שנמשך ויוצא ולא פוסק, וזה יועץ לכל ומשקה את הכל.</p>
<p>אל דא אברהם כמה דאוקיימא האל הגדול גבור דא יצחק דכתיב הגבור אבי עד דא יעקב דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא וקיימא בקיומא שלים שר שלום דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרונייתא אתו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו ידוי בכו ואמרו זכאה חולקנא דשאלנא האי זכאה הוא דרא דאת שארי בנווייהו</p>	<p>אל, זה אברהם כמו שבארנו האל הגדול. גבור, זה יצחק שכתוב הגבור. אבי עד, זה יעקב שאוחז בצד הזה ובצד הזה ועומד בקיום שלם. שר שלום, זה צדיק שהוא השלום של העולם, שלום הבית שלום המלכה. באו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו את ידו, בכו ואמרו אשרי חלקנו ששאלנו את זה, אשרי הדור שאתה שרוי בתוכו.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליהויה תא הזי חייבי עלמא גרמין ליה לקודשא בריך הוא לאסתלקא מכנסת</p>	<p>אמר רבי שמעון כתוב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה'. בא וראה הרשעים של העולם גורמים לקדוש ברוך הוא להסתלק מכנסת ישראל, זהו</p>

¹ משיורי הלילה (רמ"ז).

² חוץ לעולם הקליפות (רמ"ז).

³ שאם הכוונה כנראה מפשט הפסוק שהוא הדין ומתמלא רוגז שהוא פועל דין, קשיא חדא שהיה די שיאמר שופט צדיק וזועם. ועוד שהי"ל נזעם או זעום, כי זועם הוא פועל יוצא ור"ל ששם אל הנז"ל זועם וגוער בכל יום, אבל י"ל דלא הזכיר הפסוק במי זועם, ונראה דקיימא לן אדם נידון בכל יום, ועוד שבזמן שיש דין אז מתעוררים החיצונים כאמור בכוונת ראש השנה וזש"ה (תהלים ז, יב) אלקים שופט צדיק, פי' הוא צדיק בדינו, ואז שהדינים מתעוררים אל זועם בהם, ובכל יום מוסב גם אל ראש הפסוק, שאלקים שופט ואל זועם בכל יום. ובזה תבין היטב הנז"ל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא. הה"ד (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו, שלא נאמר ביום אלא יומם, שהוא חסד הגדול של חכמה הכולל כל החסדים, יצוה ה' חסדו (רמ"ז).

⁴ עצה הוא השקאה כמ"ש בפ' צו (לא ע"א) יועץ דא נהר כו' ואשקי לכולא, והענין שהיועץ הכל ניזונים וחיים ומתנהגים בעצתו וכן נקראים כליות יועצות שהן אפיקי מים והכל מצד הנהר מימי החסד דאשקי לכלא ונק' בינה יועץ בשם התואר שיועץ תמיד דלא פסיק ונהר יוצא מעדן (בראשית ב י) אשר לא יכזבו מימיו והחסד עצה שם המקרה כי המים הוא העצה כנ"ל וכמ"ש מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה כי השותה המים אלו יחכם שהם כסט' דחכמה דהיא בימינא הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב) ולכן ושומע לעצה חכם ואת נועצים חכמה (בהגר"א על תיקו"ז קכד ע"ג). יכזבו מימיו והחסד נק' עצה כו' ע"ש (יהל אור).

<p>ישראל הדא הוא דכתיב (משלי טז כח) איש תהפוכות ישלה מדון ונרגן מפריד אלוף! מאן הוא אלוף דא קודשא בריך הוא (דאיהו אלופו של עולם) כמה דאת אמר (ירמיה ג ד) אלוף נעורי אתה ואינון (חייבי) מפרישין לזאת מזה דאיהו שלמא דביתא ואינון זווגא חדא</p>	<p>שכתוב (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מי האלוף, זה הקדוש ברוך הוא, (שהוא אלופו של עולם) כמו שנאמר אלוף נעורי אתה, והם (הרשעים) מפרידים את זאת מזה, שהיא שלום הבית, והם זווג אחד.</p>
<p>אתא אהרן קדישא ובניו ועל ידיהו מתקרבין תרויהו ואזדווג זה בזאת הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ב) בזאת יבא אהרן אל הקדש זה קרבן אהרן ובניו ואינון מזווגי למלכא קדישא עלאה במטרוניתא ועל ידיהו מתברכאן עלאין ותתאין ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין ואשתכח כלא חד בלא פירוודא ואי תימא אמאי לא כתיב זאת קרבן לקרבא זאת לאתריה לאו הכי דהא כהנא מעילא קא שרי לאיתאה זווגא לה לכנסת ישראל עד דמטי להאי זה לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא ובגין כך כהנא אשלים קרבנא וקריב זווגא זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>בא אהרן הקדוש ובניו, ועל ידיהם נקרבים שניהם ומזדווגים זה עם זאת, זהו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, זה קרבן אהרן ובניו, והם מזווגים את המלך הקדוש העליון במלכה, ועל ידיהם מתברכים עליונים ותחתונים, ונמצאות ברכות בכל העולמות, ונמצא הכל אחד בלי פרוד. ואם תאמר למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה. לא כך, שהרי הכהן ממעלה מתחיל להביא את הזווג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזו ה"זה" לזווג עם "זאת" ולקרבם כאחד, ולכן הכהן משלים את הקרבן ומקרב את הזווג, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא לטבריא אמר רבי חייא כתיב (תהלים קלב יג) כי בחר יהוה בציון וגו' זאת מנוחתי וגו' לזמנין קארוין להאי חברייא כלהו דכורא בגין דאיהו (ס"א דציון איהו) רחמי והכא קרא נוקבא קרא ליה אמר רבי יוסי הכי שמיע לי מבוצינא קדישא (אבל) בשעתא דזווגא אזדווג כחדא לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא דהא אתקרי נוקבא בשמא (דדכורא) דהא כדן ברכאן דמטרוניתא אשתכחו ולא הוי בה פרישותא כלל ועל דא למושב לו כתיב וכתיב כי בחר יהוה בציון בציון דייקא בההוא דאית בגויה דשריא ביה ולא כתיב לציון וכלא חד בין דקרא להאי בשמא דדכורא ובין דקרא להאי בשמא דנוקבא כלא חד ובדרגא חד קיימין (פתח רבי יוסי ואמר) ועל דא כתיב (שם פז ה) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה חד לדינא וחד לרחמי כד מזדווגי כחדא בזווגא חד כדן ציון אקרי וציון וירושלם אשתמודע</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה, אמר רבי חייא כתוב (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון וגו' זאת מנוחתי וגו', לפעמים קוראים את זה כל החברים זכר, משום שהוא (שציון הוא) רחמים, וכאן הכתוב קורא אותו נקבה. אמר רבי יוסי כך שמע לי מהנר הקדוש, (אבל) בשעה שהזווג מזדווג כאחד להראות שהנקבה נכללת בו בכלל אחד, הנקבה נקראת בשם (הזכר), שהרי אז נמצאות הברכות של המלכה, ואין בה פרישות כלל. ועל כן כתוב למושב לו, וכתוב כי בחר ה' בציון, בציון בדיוק, באותו שיש בתוכו ששורה בו, ולא כתוב לציון, והכל אחד, בין שקורא לזה בשם של זכר ובין שקורא לזה בשם של נקבה, הכל אחד, ועומדים בדרגה אחת. (פתח רבי יוסי ואמר) ועל זה כתוב (שם פז) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, אחד לדין ואחד לרחמים, כשמזדווגים כאחד בזווג אחד, אז נקרא ציון, וציון וירושלים</p>

¹ המשתמשים בקבלה מעשיית בלי כוונת וידיעת יחודי השמות למעלה, הנה הם מקצצים בנטיעות, ועליהם נאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (כמ"ש זוה"ק ויקרא טז ע"ב, ופ' צו לא ע"א, ופ' אחרי עד ע"א, וכן בהשמטות זוהר בראשית רסב ע"א) (הקדו"ש נב ע"ד), נעשה בה דבר והפוכו, שהוא קלקול ותיקון, כי הרי בכח הבחירה הניתן בהבריאה שהיא מסוד הפירוד, ובסוד שנאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (ע' זוהר ח"א לד ע"א וח"ג טז ע"ב, לא ע"א, עד ע"א) (כללים ח"א לה ע"ג).

ואשתכח ודא בדא תליא	ידועים ונמצא שזה תלוי בזה.
פתח רבי יוסי ואמר כתיב (ויקרא כ ז) והתקדשתם	פתח רבי יוסי ואמר כתוב (ויקרא ב) והתקדשתם
לא/ב	
והייתם קדושים מאן דמקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא מאן דמסאיב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא מקדשין ליה מלעילא יאות דהא קדושה דמאריה שריא עליה אבל מסאבין ליה מאן אתר ואי תימא מלעילא וכי מסאבותא שריא לעילא אמר רבי חייא היינו דתנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא אי עובדא דלתתא היא בקדושה אתער קדושה לעילא ואתי ושריא עליה ואתקדש ביה	והייתם קדושים, מי שמקדש את עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, ומי שמטמא את עצמו מלמטה מטמאים אותו מלמעלה. מקדשים אותו מלמעלה נאה, שהרי קדושת רבונו שורה עליו, אבל מטמאים אותו, מאיזה מקום. ואם תאמר מלמעלה, וכי טומאה שורה מלמעלה. אמר רבי חייא זה ששנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. אם המעשה שלמטה בקדושה, מתעוררת קדושה למעלה ובאה ושורה עליו ומתקדש בה.
ואי איהו אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעילא ואתי ושריא עליה ואסתאב ביה דהא בעובדא תליא מלתא דהא לית לך טב ובייש קדושה ומסאבותא דלית ליה עקרא ושרשא לעילא ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא מה דתלי בעובדא בעובדא אתער לעילא ואתעביד עובדא ומה דתלי במלין במלין כד אתגזר במלה אתער הכי לעילא ואי תימא מלה מה אתער אלא הכי כתיב (ישעיה נח יג) ודבר דבר ההוא דבר אתער מלה אחרא לעילא דאקרי דבר (הושע א א) דבר יהוה אשר היה (ש"א ג א) ודבר יהוה היה יקר (תהלים לג י) בדבר יהוה שמים נעשו דהא תנינן ההיא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא (ס"א דאטישבא) בדוכתיה ואתער מה דאתער אי טב טב אי ביש ביש ועל דא כתיב (דברים כג י) ונשמרת מכל דבר רע	ואם הוא מטמא למטה, מתעוררת רוח טומאה למעלה ובאה ושורה עליו ונטמא בה, שהרי הדבר תלוי במעשה, שהרי אין לך טוב ורע קדושה וטומאה שאין להם עיקר ושורש למעלה, ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. מה שתלוי במעשה, במעשה מתעורר למעלה ונעשה מעשה, ומה שתלוי בדיבורים, בדיבורים כשנגזר בדיבור מתעורר כך למעלה. ואם תאמר מה הדבר מעורר, אלא כך כתוב (ישעיה נח) ודבר דבר, אותו הדבר מעורר דבר אחר למעלה שנקרא דבר. (הושע א) דבר ה' אשר היה, (שמואל א ג) ודבר ה' היה יקר, (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו, שהרי שנינו אותו הדבר עולה ובוקע רקיעים עד שעולה (שמתיישב) במקומו, ומעורר את מה שמעורר, אם טוב טוב ואם רע רע, ועל זה כתוב (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.
ארבעה מינין בלולב והינין שבעה! ואי תימא דשבעה מינין אינון? לאו הכי אלא ארבעה נינהו ³ ואינון מתפרשין לתלתא אחרנין	וארבעה מינים בלולב והם שבעה. ואם תאמר ששבעה מינים הם, לא כך אלא ארבעה הם, והם נפרדים לשלשה

¹ ירצה שארבעה מינים סודם ז' חסדים שבז' קצוות דזעיר, וז"ש ואינון שבעה (רמ"ז).
² פי' הרי הם ז' חסדים, ולמה לא יש כי אם ארבעת מינים ה"ל להיות ז' מינין משונים ומה רומזים לאלו הארבעה שנכללו בהם כל השבעה (רמ"ז).
³ איתא בספר הכוונות שד' המינים הם כנגד אותיות הוי"ה. ונלע"ד שהם בחגות"ם דהיינו יה"ו בחג"ת וה' אחרונה בשורש כתר רחל שבתוך הת"ת ששם העטרה של יסוד ישראל והיא בסוד הל"ב, ולכן אתרוג דומה ללב, ולפי שעיניך הלב הוא לבנין רחל, על כן האתרוג נפרד מהג' אחרים, שהם נאגדים ומחוברים תמיד מה שאין כן האתרוג, שכשנבנה כתר רחל הוא בפני עצמו, אבל בעת עשיית המצוה נחברוהו לשלשה לייחד ד' אותיות הוי"ה. וגם בנענועים נביא הלולב עד החזה ששם שורש רחל. ועוד יש חילוק אחר כי חג"ת הם אורות מכוסים ובמקום הלב מתחיל הגילוי. ואינון מתפרשין, הם נה"י שהם ענפים מחג"ת והרי ז' החסדים. ואעפ"י שבספר הכוונות נראה שמונה החסד השביעי למטה בעטרה, ואם כן הווי להו נה"ם וכאן אמר

<p>ובעובדא דילהון אתערו שבעה אחרנין לעילא¹ לאוטבא עלמא² בכמה סטריין³ כנסת ישראל אף על גב דאיהי בכללא⁴ מתברכא מכלהו שית (ולאתברכא מאינון שית) ומנחלא דעמיקא⁵ דמבוע דנגיד ולא פסיק לעלמיין⁶ מימיו (ס"א מלנגדא) דנגדא עליהו וינקא לבת⁷ דהא בנין דאיהי בת לה⁸ לעלמא עלאה ותתאה אתברכא מנייהו באתערותא דא⁹ דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו¹⁰ כלהו עלמין אתברכין ועל דא סובבים את המזבח¹¹ כמה דאתמר</p>	<p>אחרים, ובמעשה שלהם מתעוררים שבעה אחרים למעלה להיטיב את העולם בכמה צדדים. כנסת ישראל אף על גב שהיא בכלל, מתברכת מכל הששה (ולהתברך מאותם ששה), ומנהחל העמוק של המעיין ששופע ואינו פוסק את מימיו לעולמים (מלהשפיע), שמשפיע עליהם ומניק לבת, שמשום שהיא בת לעולם העליון ולתחתון היא מתברכת מהם, בהתעוררות הזו, שהרי בשעה שכנסת ישראל מתברכת מהם, כל העולמות מתברכים, ועל כן סובבים את המזבח כמו שנתבאר.</p>
<p>ועוד באתערותא דא כלהו שיתא מתברכא במיא לאסתפקא ביה ואשתאבין כלהו ממבועא (ס"א דימא) דיינא (דמיא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא לנחתא לעלמא ובגין כך בעיין כלהו לחין ולא יבשין לאמשכא ברכאן לעלמא בגין דאילני אלין כלהו לחין תדירא וטרפין דילהון משתכחין תדירא וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא</p>	<p>ועוד בהתעוררות הזאת מתברכים כל הששה במים להנות בו, וכולם שואבים מהמעיין של (של היס) היין (של המים) (של הנחל) העמוק של הכל לרדת לעולם, ולכן צריכים כולם לחים ולא יבשים, למשוך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו כולם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.</p>
<p>ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אלין כל חד וחד מאלין לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא אלא בזמנא דא וחדוותא דילהון כולהו לעילא וחדוותא דאילנין אלין לתתא כולהו בזמנא דא הוא ואתערותא דלהון באינון קדישי מלכא תליין וכד ישראל נטיל לון כלא אתער בזמנא דא ועלמא מתברכא וכנסת ישראל מתברכא לארקא ברכאן לעלמא</p>	<p>ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו כח שהופקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה אלא בזמן הזה, והשמחה שלהם כולם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה. כולם בזמן הזה הוא. וההתעוררות שלהם תלויים באותם קדושי המלך, וכשישראל נוטלים אותם, הכל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך, וכנסת ישראל מתברכת</p>

מתפרשים לתלתא, לא קשיא שהרי עיקר שורש העטרה הוא בסוד כתר רחל, וכמו שמצינו שיש שני מאמרות ביום השלישי של מעשה בראשית (רמ"ז).

¹ היינו במעשה שנעשה בהם שהוא הנענועים מתעוררים למעלה בדעת ז' שורשי החסדים כנודע (רמ"ז).
² ובין בז' קצוות של השרשים בין בז' של הענפים (רמ"ז).
³ קצוות (רמ"ז).

⁴ שכן הוא סוד אחד מן המינים דהיינו אתרוג, לא די לנו בחסד הפרטי שלו אלא מתברכא מכלהו שית, כי על כן אנו מביאים הלולב עד כנגד הלב להשפיע בה מכל שאר ה"ק (רמ"ז).

⁵ המבוע הוא יסוד אבא והנחל הוא יסוד אי' ששניהם בדעת זעיר (רמ"ז).

⁶ הוא נתינת טעם לאמור, שכיון שאינו פוסק מלנגדא על הקצוות, בהכרח הוא שבהתפשטות הקצוות שבדעת יתפשט גם שפע מא"א (רמ"ז).

⁷ זהו טעם לשבח למ"ש שכנסת ישראל מתברכת יותר מכל הו', שכל אחד מהם מתברך משלו אבל רחל מכולם (רמ"ז).

⁸ שכל הכוונה של אלו החסדים לגדל את המלכות, "בין מעלמא עילאה" היא אמא, "בין מעלמא תתאה" הוא דעת זעיר וקצוותיו, והיא מתברכת מכולם (רמ"ז).

⁹ דהיינו בנענועים שמעוררים השרשים להתפשט בקצוות (רמ"ז).

¹⁰ מפני שהיא סיום (נ"א אסם) הברכות וממנה מושפע השפע לכל העולמות (רמ"ז).

¹¹ וידוע שיש בהקפות ג' בחינות, האחת הדיבור שבו ממשיכים שפע אמא, והלולב מדעת זעיר, והגוף המקיף גופא דמלכא ו"ק, והם ג' ההשפעות הנז"ל מז' המינין וז' אחרנין ונחלא דעמיקא (רמ"ז).

להוריק ברכות לעולם.	
כתוב (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד, אמר רבי יוסי זה אברהם. קול ה' בכח, זה יצחק. קול ה' בהדר, זה יעקב. קול ה' שובר ארזים, זה נצח. קול ה' חוצב להבות אש, זה הוד. קול ה' יחיל מדבר, זה צדיק. קול ה' יחולל אילות, זה צדק.	כתוב (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד, אמר רבי יוסי זה אברהם קול ה' בכח, זה יצחק. קול ה' בהדר, זה יעקב. קול ה' שובר ארזים, זה נצח. קול ה' חוצב להבות אש, זה הוד. קול ה' יחיל מדבר, זה צדיק. קול ה' יחולל אילות, זה צדק.
וכלהו מתנדלי על ימא (מיא) ואתשקיין במיא לגדלא הדא הוא דכתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא מההוא שקיו דאתשקיין כלהו תא חזי הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא והשתא לא תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דבזמנא דא מברך לכל שתא השנה.	וכולם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדול, זהו שכתוב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכל אלה מעוררים ברכות לעולם מאותה ההשקאה שכולם משקים, בא וראה שבעת הקולות הללו תלויים בדבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשיו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה ולא דיבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.
ביום השביעי של החג הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתיימות ביום הזה, וערבי נחל (תלויים) בהם, וצריכים לעורר גבורות למים ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת כל העולם מתברך במים, וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסיים אותה אחר כך. שהרי	ביום השביעי של החג הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתיימות ביום הזה, וערבי נחל (תלויים) בהם, וצריכים לעורר גבורות למים ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת כל העולם מתברך במים, וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסיים אותה אחר כך. שהרי
ביומא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתיימן בהאי יומא וערבי נחל (תליין) בהו ¹ ובעינן לאתערא גבורן למיא ולסחרא שבעה זמנין לרוואה להאי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק וכד הוא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא ובהאי יומא גבורות בעינן למיאי ולסיימא לון לבתר דהא	ביומא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתיימן בהאי יומא וערבי נחל (תליין) בהו ¹ ובעינן לאתערא גבורן למיא ולסחרא שבעה זמנין לרוואה להאי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק וכד הוא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא ובהאי יומא גבורות בעינן למיאי ולסיימא לון לבתר דהא
לב/א	
בהאי יומא מסתיימי דינא ובגין כך ² בעינן לבטשא לון בארעא ולסיימא לון ³ דלא משתכח ⁴ דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא ועל דא אתערותא וסיומא ⁵ הוא דעבדינן	ביום הזה מסתיים הדין, ולכן צריכים לחבוט אותם בקרקע ולסיים אותם שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיום, ולכן התעוררות וסיום הוא שעושים בערבי נחל. אמר רבי חייא ודאי

¹ לעיל כד ע"ב (לש"ו). עיקר דנה"י הם דינין (כנודע בסוד ערבי נחל בפ' צו לא ע"ב וע"ש עוד כד ע"ב ובדברי הרב בא"א פרקים ה ו ובכ"מ) (כללים ח"א עז ע"ג).

² ענין החבטה מבואר בספר הכוונות (שעה"כ קח סע"א) ובסוד חביט חביט ולא בריך, שאמר הרב ז"ל ש"ת עולה ט"ל וצריך לכוין בשם י"ד ה"א ו"א, ולא פירש בו כלום. ונלע"ד שהכונה אל דעת זעיר שמשם ניתנות הגבורות. אי נמי אל מוחא סתימאה טלא דבדולחא שהיא הגבורה הראשונה שבאצילות ומשם ימשך כח אל אחרית האצילות בסוד א"ן וא"י, וה' פעמים ט"ל ג' קצ"ה, והיינו מן הקצה אל הקצה. וגם ג' פעמים אדנ"י שיש ביסוד המלכות עולה קצ"ה (רמ"ז).

³ אחרי נתינתן של ה' גבורות צריך לסגור בעדה (נ"א בעדם) בחותם הנזכר (רמ"ז).

⁴ פ"י אינם נמצאות בזה אל החיצונים, שיש חותם וחומת ותחום והכל ענין אחד (רמ"ז).

⁵ ההתעוררות הוא הרמת הערבה וסיומא החבטה בקרקע (רמ"ז).

<p>בערבי נחל אמר רבי חייא ודאי הכי הוא ושפיר וערבי נחל מסטרא דנחל¹ נפקי גבוראן ובהאי יומא מתערי ומסיימי</p>	<p>כך הוא ויפה, וערבי נחל מהצד של נחל יוצאות גבורות, וביום הזה מתעוררים ומסתיימים.</p>
<p>בהאי יומא כתיב (בראשית כז יח) וישב יצחק ויחפור את בארת המים בארת כתיב חסר² וישב מהו וישב³ אלא יומא קדמא⁴ דירחא שירותא דדינא הוה בכל עלמא ויצחק קיימא⁵ לכורסייא למידן עלמא בהאי יומא וישב יצחק לאתערא⁶ דינין ולסיימא דינין ויחפור את בארת המים לארקא גבורן לכנסת ישראל לאתערא למיא דהא מיא בגבורן נחתין לעלמא</p>	<p>ביום הזה כתוב (בראשית כז) וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתוב חסר. "וישב" מה זה וישב, אלא היום הראשון של החודש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם ביום הזה. וישב יצחק לעורר דינים ולסיים דינים, ויחפור את בארות המים להריק גבורות לכנסת ישראל, לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.</p>
<p>ובנין דאלין גבורן לא נחתין אלא בעיבא ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בנין דעלמא אצטרך להו מאי טעמא בנין דעלמא בדינא אתברי וכלא בעיא הכי בנין כך כלא בעובדא תליא מלתא ועל דא כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון ומתקני על ידי אמר רבי יוסי הא תנינן ערבה דרמיא לשפון</p>	<p>ומשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המעונן לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם צריך אותם. למה, משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך, לכן הכל תלוי במעשה. ועל כן הכהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו. אמר רבי יוסי הרי שנינו הערבה</p>

¹ הרב זלה"ה ציין בכאן ויחי רכ ע"ב, ושם אמרו וערבי נחל אליו אינון גבורן דאחיזין ביה ביצחק דאתיין מסטרא דהוא נחל עלאה ולא מסטרא דאבא, ע"כ לענייננו. ונלע"ד לפרשו במ"ש באדם ישר בסוד שילוח הקן שתחילת גילוי ק"ך צירופי אלק"ם בסוד ה' פעמים כ"ד הוא מגבורה דתבונה ולמטה, אבל בחסד שלה אינם יכולים להתגלות, ואם כן הווי להו ה' גבורות בבחי' ה' חילוקי הצירופים, ואחיזין ביצחק, הוא שמתחילין מגבורה, וערביי נח"ל גי' פח"ד יצחק ואלק"ם ביונין, ונחל ה"ס תבונה וכמ"ש במאמר הפסיעות על פסוק (תהלים קי ז) מנחל בדרך ישתה, ונקרא נחל על שם יסודה שהוא עיקר מקום השפעתה, וידוע שמקום השפעתה הוא בחזה דזעיר ששם סוד דם האדם, וב' פעמים ד"ם הוא נח"ל. וגם אמא מושרשת במוחא סתימאה שיסוד שלה הוא נוצר ח'סד ל'אלפים ור"ת נח"ל, ולפי שאין גילוי ה' גבורות הנזכר אלא בבחי' אחורי התבונה לכך אמר מסטרא דנחל, ולא אמר מהנחל (רמ"ז).

² נראה שהכוונה שידוע שיסוד ומלכות דנוק' הם זה בתוך זה כנודע מענין חותם בתוך חותם, ועכשיו רוצה לפרש הפסוק על כוונת המלכות שה"ס הבאר היותר חיצון. והטעם שלא נרמז בפסוק עשיית הבאר היותר תיכון שהוא יסוד הנוק', נראה שהוא משום שזה נעשה בהיות הנוק' בתוך אמא ביום הכפורים, ועוד שנעשה מאליו בלי שום מעשה מה שאין כן בחותם השני שנעשה למטה בהיות כבר רחל במקומה וגם שנעשה ע"י מעשה הערבה (רמ"ז).

³ דלא ניחא ליה לפרש דנאמר כך לגבי אברהם, וכמ"ש הראב"ע בפסוק (בראשית כד, ה) ההשב אשיב את בנך, חדא דהתם לימא דהשבה היא לגבי אליעזר, ועוד שמלת וישב היא יתירה לגמרי כי מה חסר הפסוק אם יאמר ויחפור יצחק וגו' (רמ"ז).

⁴ והענין שבראש השנה נעשה החותם של לאה אלא שאין כוונתו אליו בעצם וראשונה, כי רחל היא העיקרית ועליה כל מחשבותינו כדי שתהיה מתוקנת לחג עצרת, וגם דבשל לאה אין בו מעשה מצדנו אלא בדברים שנתפלל כתבנו בספר וכו', שיסוד לאה נעשה בין הזרועות ולכן הוא נקרא כתיבה כנזכר בספר הכוונות, ועל כן לא נכתב בתורה בפירוש רק ברמז מלת וישב, כלומר כבר קדם יצחק לחפור באר אחרת והוא בראש השנה שאז היה שירותא דדינא הוא בכל עלמא, פי' שאז נעשית הנסירה מראש זעיר עד ראש רחל וננסרה כל לאה, וזהו ענין (רמ"ז).

⁵ ה"ס בינה דזעיר ועטרה דגבורה שלו שכשמסתלקים מזעיר נה"י דאי' נשאר חכמה וחסדים שלו סוד מקיף על ראשו והבינה וגבורה נכנסים בכל הפרצוף עד ראש רחל, וז"ש כסא דין למידן עלמא בהאי יומא, של הושענא רבה (נ"א ר"ה) (רמ"ז).

⁶ ויצדק אומרו וישב שהוא מעין מה שעשה בראשונה שגם היא חפירת באר דהיינו יסוד לאה, ועכשיו חזר לעשות כן שהוא כוונת יסוד רחל. ועוד ירמוז וישב יצחק לאתערא דינין וכו', הוא מה שנזכר למעלה שגם הגבורות שכבר הן בה מזמן הנעילה חוזרות וניעורות, באופן שגם בהושענא רבא יכון אומרו וישב, לפי שהעיר דיני היסוד וסיים דיני המלכות (רמ"ז).

<p>בהאי יומא מאי היא אמר רבי חייא אף על גב דלדרשא הוא דאתי הכי הוא ודאי דהא בהאי יומא בשפון תליא' בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנפירא ומסתיימי דינין ואסתים לישנא בישא מעלמא ביומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוא וסיומא הוא בהאי יומא והא אתמר</p>	<p>שדומה לשפתיים ביום הזה, ומהי. אמר רבי חייא אף על גב שלדרש הוא בא, כך זה ודאי, שהרי ביום הזה זה תלוי בשפתיים, ביום הזה מצוה המלך לתת פתקים לשוטר, והדינים מסתיימים ונסתם לשון הרע מהעולם. ביום הראשון של החודש הוא ראשית הדין, והסיום הוא ביום הזה והרי נתבאר.</p>
<p>תא חזי ביומא דא שלמין ומסתיימי עמין ברכאן דילהון ושראן בדינא וישראל ביומא דא מסיימי דינין דלהון ושראן בברכתא דהא ליומא אחרא זמנין לאשתעשעא במלכא לנטלא מניה ברכאן לכל שתא ובההוא הדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודיהו ומאן דיתב עם מלכא ונטל ליה בלחודיה כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה</p>	<p>בא וראה ביום הזה העמים משלימים ומסיימים את הברכות שלהם ושורים בדין, וישראל ביום הזה מסיימים את הדינים שלהם ושורים בברכות, שהרי ליום אחר עתידים להשתעשע עם המלך ליטול ממנו ברכות לכל השנה. ובאותה שמחה לא נמצאים עם המלך רק ישראל לבדם, ומי שיושב עם המלך, ונטל אותו לבדו, כל מה שרוצה שואל ונותן לו.</p>
<p>ועל דא ישראל שראן ועמין מסיימי ועל דא כתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהויה וגו' אמר ליה הא חמינא ליה לעשו בשלוה במלכו בכריכן עלאין ושלים על עלמא ואת אמר ואשים את הריו שממה אמר ליה בכל אתר הכי הוא כיון דמלכא קדישא נזר גזרה ושוי ההיא נזרה בפתקיה קרא אסהיד כמה דאתעביד ועל דא ואשים את הריו שממה הא שויתי בפתקא דילי וכן כל אינון טבן דגזר עלייהו דישאל דכתיב (יחזקאל יז כד) אני יהויה דברתי ועשיתי</p>	<p>ועל כן ישראל מתחילים ועמים עובדי עבודה זרה מסיימים, ועל כן כתוב (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. אמר לו הרי אני רואה את עשו בשלוה במלכות בכרכים עליונים ושולט על העולם, ואתה אמרת ואשים את הריו שממה. אמר לו בכל מקום זה כך, כיון שהמלך הקדוש גזר גזירה, ושם אותה גזירה בפתק שלו, הכתוב מעיד כמו שנעשה, ועל כן ואשים את הריו שממה, שהרי שמת את זה בפתק שלי. וכן כל אותן טובות שגזר על ישראל, שכתוב (יחזקאל יז) אני ה' דברתי ועשיתי.</p>
<p>וזאת תורת האשם וזאת תורת המנחה וזאת תורת זבח השלמים וזאת תורת החטאת רבי יצחק אמר הא אוקמוה אי לתתא דא בכלא אי לעילא דא בכלא ומאן דאשתדל באורייתא נטל לחולקיה בכלא ואתאחיד בכל סטרין ולא בעיא לקרבא קרבנא על נפשיה והא אתמר רבי יצחק פתח (ירמיה ב ח) הכהנים לא אמרו איה יהויה ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי הכהנים אליו כהנים דמשמשין בכהונה גדולה ומקרבין מלין קדישין לאתרייהו ומייחדין יחודא כל חד וחד כדקא חזי ותופשי התורה מאן אינון תופשי התורה וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו</p>	<p>וזאת תורת האשם וזאת תורת המנחה וזאת תורת החטאת. רבי יצחק אמר הרי פרשוה, אם למטה זו בכל, ואם למעלה זו בכל. ומי שעוסק בתורה נוטל לחלקו בכל, ונאחז בכל הצדדים, ולא צריך להקריב קרבן על נפשו, והרי נתבאר. רבי יצחק פתח (ירמיה ב) הכהנים לא אמרו איה ה' ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הכהנים, אלו הכהנים שמשמשים בכהונה גדולה ומקריבים דברים קדושים למקומם ומייחדים היחוד כל אחד ואחד כראוי. ותופשי התורה, מי הם תופשי התורה, וכי כהנים אינם תופשי התורה.</p>
<p>אלא אליו אינון דתפשי בכנורות דאתין מסטרא דאורייתא ואתיהיבת מסטרא</p>	<p>אלא אלו הם הלויים שתופשים את הכנורות שבאים מצד של התורה,</p>

¹ ס"מ רוצה לקטרג בתפלות ישראל (רח"ו).

<p>דהוון אורייתא ואינון ממנן על שבחא דתושבחהא דמלכא קדישא ליחדא ליה יהודא שלים כדקא יאות והרועים פשעו בי אלין אינון רברבי עמא דאינון רעיון לעמא כרעיא דמדבר עאניה ואלין אינון תלת דרגין דבעיא לאשתכחא תדיר על קרבנא לאשתכחא רעוא לעילא ותתא ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין כהנא מקרב קרבנא ואתכוון ליחדא שמא קדישא כדקא חזי ולא תערא סטרא דיליה וליואי אתכוון בשיר לאתערא סטרי דילהון</p>	<p>והתורה נתנה מהצד שלהם, והם ממונים על השבח של תושבתו של המלך הקדוש, לייחד אותו יחוד שלם כראוי. והרועים פשעו בי, אלה הם גדולי העמים שהם רועים את העם, כמו רועה שמנהיג את צאנו, ואלה הם שלש דרגות שצריכות תמיד להמצא על הקרבן (כדי) למצא רצון למעלה ולמטה, ושימצאו ברכות בכל העולמות. הכהן מקריב קרבן ומתכוון לייחד את השם הקדוש כראוי, ולעורר את הצד שלו, והלויים מתכוונים בשיר לעורר את הצד שלהם</p>
<p>לב/ב</p>	
<p>ולאתכללא בסטרא דכהנא וישראל אתכוון לבא ורעותא לתיובתא שלימתא ואתכנע קמי מלכא קדישא והאי נטיל כלא ואתכפר חוביה ואשתכח הדוותא בעלאי ותתאי</p>	<p>ולהכלל בצדו של הכהן, וישראל מכוון לבו ורצונו לתשובה שלימה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתכפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.</p>
<p>רבי יהודה פתח (תהלים קד ג) המקרה במים עליותיו וגו' קודשא בריך הוא כד ברא עלמא מגו מייא אפיך ליה וסידר ליה על מייא מה עבד פלג מייא לתרין פלגותא לתתא ופלגותא לעילא ועביד מנייהו עובדין מפלגותא תתאה עבד ותיקן עלמא דא וסידר ליה על פלגותא דא ואתקין ליה לעילא עליהו הדא הוא דכתיב (שם כד ב) כי הוא על ימים יסדה ופלגו אחרא סלקיה לעילא ותקר ביה תקראין עלאין הדא הוא דכתיב המקרה במים עליותיו וגו'</p>	<p>רבי יהודה פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו', כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים וסידר אותו על המים. מה עשה, חילק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותיקן את העולם הזה וסידר אותו על המחצית הזאת, ותיקן אותו למעלה עליהם, זהו שכתוב (שם כד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העולה למעלה, וסדר ע' ועשה בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.</p>

¹ לפי הנראה שמלת קב"ה קאמר השתא לאלהות כולו בכללו, דהיינו עשר ספירות רוכב על כסא רם ונשא, כענין כסא הכבוד, שפי' שקדם לעולם. ומשם ולמטה קא עסיק לפי הנראה. ועל הנמצאים מתחת כסא הכבוד, שהם מעולם המלאכים, אמר דרך כלל "עולם", וזהו שאמר "קב"ה כד ברא עלמא מגו מייא וכו'", ענין המים האלו, הם כח החסד, כענין אומרו אמרתי עולם חסד יבנה. ועם היות דאמרן לעיל דעלמא אתברי בדינא, לא פליגי, שהן אמת כח חסד הוא שנתפשט, ועצם תולדת החסד מתחלק לחלקים רבים למינים שונים, וחלקיו הם מצד הגבורה, והגבורה היא הפועלת. והשתא ניחא אומרו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, דהיינו דרך כלל הנמצאות, כח החסד שנתפשט, ובו היה כח שמים וכח ארץ, והו בסוד ראשית שהוא כח החסד, דהיינו חכמה בשיתוף הבינה על ידי החסד, אמנם אחר כך ויאמר אלהים ובו ל"ב נתיבות בשם אלהים כדפי', וגשם ראשון שהוא דקות העומד להוות ממנו אפילו המלאכים, שהוא כח החסד. אמנם חלקי שמתחלק ונעשה ממנו חלק החומרי התחתון, וחלק רוחני העליון, היינו חלקי המציאות ופרטיו, זהו מכח הגבורה, המחלקת חלקי החסד, דהיינו סוד חסד גבורה, חסד ע"ב גשם א', גבורה ר"ו, אותיות נחלק למינים הרבה, כל אות ואות לעצמו. וכן תמצא דרך כללו חסד, דרך פרטיו גבורה. והנה הגשם ההיולי הזה הנברא ראשון, אין ספק שעם היות שמכנים אותו בשם מים, אין הכוונה ממש מים, אלא נקרא מים על שם שורשו שהוא חסד, אמנם הוא גשם דק נאות להתהוות ממנו, אפילו המלאכים כדמסיק, ונודע שהנמצאות כולם נמצאו מכח זווג קב"ה ושכינתיה, שם הו"ה ושם אדנ"י, בסוד כח הזכר וכח הנקבה המשתתפים יחד ומולידים זה כזה בייחודם כזה יאהדונה", ותערובת כחם יחד נמצאו מים, דהיינו עם התיבה עולה כשתי שמות הנזכרים, והיינו סוד מ' פתוחה מ' סתומה, ו' יסוד קושר ב' מימים מים זכרים עם מים נקבות ופתח הזכר מימיו משפיע על ידיו ה', יסוד, מים לנקבה וכו' (אור יקר). פשטו שהעולם היתה מים וכתוב ויקו המים וטראה היבשה (מ"מ).

<p>ועבד רקיע¹ בין תרין פלגותייה אלין הדא הוא דכתיב (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו' ועלייהו אתקין וסידר עלאין קדישין מנו טיפי טיפי² ברוחא דאתנזרא בבוסטימא³ (ס"א בבוצינא) (ס"א וסידר מלאכי עלאי קדישי מנו רוחא דאתנזר מפומיה) דכתיב וברוח פיו כל צבאם⁴ ובאלין אתקין וסידר מזמרי תושבחתיה ביומא ואתערבו בשלהובי אשא ואינון גדודי חיילין אמרין שירתא ביומא תושבחון בצפרא וזמרון ברמשא כד מטי ליליא כלהו פסקי שירתא לעילא מנייהו גדודין דאשא בשלהובא תקיף קיימין ומריחין אשא דאכלא ואהדרי לאתרייהו</p>	<p>ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועליהם תיקן וסידר עליונים קדושים מתוך טיפות טיפות ברוח שנגזרה בתואר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ובאלו תיקן וסידר המזמרים את תושבחתו ביום, והתערבו בשלהבות אש, ואותם גדודי הצבאות אומרים שירה ביום, תושבחות בבוקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה כולם מפסיקים את השירה מעליהם, גדודי אש בשלהבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת וחוזרים למקומם.</p>
<p>ואית בסטרא אחרא דתהומין סלקין אלין על אלין ואית תהומא עלאה ותהומא תתאה⁵ ובבלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא ואית בנו סטרא דתהומא תתאה שלהובין דאוקדין זיקין נורין ממנן על דינין דעלמא לאוקרא לחייביא בנורא דנגדי מההוא נהר דינור ובלהו אשא וחיוו דילהון אשא דלהיט וקיימין בין עלאי ותתאי וכד תננא דמדבחה⁶ סליק מתערבן וסלקין מההוא דרגא דקיימין לשיצאה ולאובדא וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור דאיהו תקיף ועלאה אהדר לאתריה ובלהו מתהניין מתננא דמדבחה בנין דאתתקנת לקבל (ס"א מדבחה) מלכא⁷ עלאה⁸ ובגין כך מתהניין מניה ואינון קרבין להכא⁹ ותננא אחרא סליק¹⁰ והא אוקימנא¹¹</p>	<p>ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכולם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה, ויש בתוך צד התהום התחתון שלהבות ששורפות זיקים של אש הממונים על דיני העולם, לשרוף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור, וכולם אש ומראיהם אש לזהטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים. וכשעולה עשן המזבח עוברים ועולים מאותה דרגה שעומדים לכלות ולהאביד, ואותו זרם של אש חזקה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון חוזר למקומו, וכולם נהנים מעשן המזבח משום שנתתקן כנגד (המזבח) המלך העליון, ולכן הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי בארנו.</p>
<p>לכל חד וחד רעותא דכלא דסלקא לעילא</p>	<p>לכל אחד ואחד הרצון של הכל שעולה</p>

¹ הוא הרקיע שבין מים העליונים למים תחתונים, וסוד הענין שמים העליונים הם חסדים מ"ד ומים תחתונים הם הגבורות מ"ן, ורקיע היא היסוד שמבדיל בין מים למים (מ"מ).
² פ' שהמלאכים ונשמות הצדיקים שהם עילאי קדישי כולם נתנו מאותם הטפות של מים העליונים ומים התחתונים שהם חו"ג (מ"מ).
³ פ' בכח המלכות שנק' רוח"ק (מ"מ).
⁴ רק ברוח פיו ית"ש נעשה הכל ומתחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו שמבואר בזוה"ק (אחרי מות סח סע"א וכן בפ' צו לב ע"ב ע' שם ושם) (דע"ה ח"ב סא ע"ב), והנה נמשך אותו האור דהמ"ה אשר לצורך המלאכים הללו מהפה דא"א ואח"כ מהפה דהז'ן, וזהו שנאמר (תהלים לג ו) וברוח פיו כל צבאם (וכמ"ש באד"ר קמא ע"א, ופ' אחרי מות סח סע"א, ופ' צו דף לב ע"ב ע"ש) (דע"ה ח"ב סא ע"ב).
⁵ הם בריאה ועשיה (מ"מ).
⁶ פ' שהוא נגד מלכות דאצילות (מ"מ).
⁷ נמקח צמ"מ וגורם את המוסגר.
⁸ פ' בינה (מ"מ).
⁹ פ' ליהנאות מהמלכות. ועשן זה הוא עשן הקרבנות דסליק בלילה, ועקים לצד צפון כדי להנאות ממנו החיצונים, ולכן אמר "וכלוהו מתהניין מתננא דמדבחה" (מ"מ).
¹⁰ היינו של יום דסליק באורח מישר, ואין לחיצונים הנאה ממנו (מ"מ).
¹¹ המ"מ מלכ"ה הא' אוקימנא" לפיסקא הבאה, ול"ע.

<p>דאיהו נייחא דרוחא לגבי מלכא קדישא הא אתמר דבמדבחה¹ סלקא² ואתחזי אוריאל כחיוז דהד אריא תקיפא רביע על טרפיה והווי חמאן כהני וישראל וחדאן דהווי ידעין דאתקבל ברעוא קמי מלכא קדישא ואשא אהרא עלאה קדישא נחית לקבלא אשא תתאה כדין בר נש אזיל (נ"א דחיל) ואודעו קמי מאריה ותב בתיובתא שלימתא למלכא דשררו ליה דורונא ואתיישר קמיה אמר לעבדיה זיל וטול דורון דא דאיתיאז לי כך אמר קודשא בריך הוא לאוריאל זיל וקביל דורונא דבני מקריבין קמאי כמה חדוואן משתכחי בכלא כמה בסיומותא בכלא משתכח כד כהנא וליואה וההוא דמקריב קרבנא מכווני לקרבא קרבנא כדקא יאות ביהודא שלים</p>	<p>למעלה, שהוא נחת רוח למלך הקדוש. הרי נתבאר שבמזבח עולה ונראה אוריאל¹ כמו מראה של אריה אחד חזק רובץ על טרפו, והיו הכהנים וישראלים רואים ושומעים, שהיו יודעים שהתקבל ברצון לפני המלך הקדוש. ואש אחרת עליונה קדושה יורדת כנגד האש התחתונה, ואז אדם הולך (ירא) ומזדעזע לפני אדונו ושב בתשובה שלימה. (משל) למלך ששלחו לו דורון והיה נאה ע"ראוי ע"טוב לפניו, אמר לעבדו לך וטול את הדורון הזה שהביאו לי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאוריאל, לך וקבל את הדורון שבני מקריבים לפני. כמה שמחה נמצאת בכל, כמה התבשמות נמצאת בכל, כשהכהן והלוי ואותו שמקריב קרבן מכוונים להקריב קרבן כראוי ביחוד שלם.</p>
<p>תא חזי כתיב (ויקרא ט כד) ותצא אש מלפני יהו"ה ותאכל את העולה וגו' דא אוריאל דנחית בחיוז דאשא בשלהובא עד דנחית למדבחה לקבלא דורונא ואתחזי כאריה רברבא רביע על קרבנא וכד ישראל לא אשתכחו זכאין³ או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב כדקא יאות ולא אתקבל קרבניה הווי חמאן דלא סליק תננא בארה משר⁴ והוה קם חד רוהא מנוקבא דצפון ועאל למדבחה והווי חמאן דיוקנא דהד כלבא חציפא רביע על קרבנא כדין הווי ידעי דלא אתקבל ברעוא ההוא קרבנא</p>	<p>בא וראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל את המזבח את העולה וגו', זה אוריאל¹ שיורד במראה של אש בשלהבת עד שיורד למזבח לקבל את הדורון, ונראה כמו אריה גדול רובץ על הקרבן. וכשישראל לא נמצאו צדיקים, או שאותו מקריב הקרבן לא הקריב כראוי ולא התקבל קרבנו, היו רואים שהעשן לא עולה בדרך ישרה, והיתה עומדת רוח אחת מנקב הצפון ונכנסת למזבח, והיו רואים דמות של כלב אחד חצוף רובץ על הקרבן, ואז היו יודעים שלא התקבל ברצון אותו הקרבן.</p>
<p>למלכא דשררו ליה דורון חמא ליה מלכא דלאו איהו כדאי לקרבא קמיה אמר מלכא אסיקו ההוא דורונא והבו ליה לכלבא דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי כך בשעתא דקרננא אתקריב ולא אתקבל ברעוא דורונא לכלבא אתמסר ובגין כך הווי חמאן דיוקנא דכלבא על גבי מדבחה</p>	<p>(משל) למלך ששלחו לו דורון, ראה אותו המלך שאינו כדאי לקרבו לפניו, אמר המלך סלקו את אותו הדורון ותנו אותו לכלב, שאינו כדאי להיכנס לפני. כך בשעה שנקרב הקרבן ולא התקבל ברצון, הדורון נמסר לכלב, ולכן היו רואים את דיוקן הכלב על גבי המזבח.</p>
<p>תא חזי כתיב לג/א</p>	<p>בא וראה כתוב</p>

¹ למלכחא (מ"מ).

² דהיינו ע"י הקרבנות שבמזבח, עולה נחת רוח הנז' (מ"מ).

³ מכאן נראה שבבית ראשון עצמו כד לא הווי זכאין או אין הקרבן כדקא יאות, מצד המקריבו, אז היה דמות כלב על המזבח. ומ"ש רז"ל דבבית ב' היה דמות כלב, אבל בבית א' היה דמות אריה, שהוא אוריאל¹, מלתא דנהיגא על הרוב נקטו, אבל אה"נ אפילו בבית א' לזמנין כד לא הווי זכאין וכי, היה דמות כלב, וסוד הענין של כלב ואריה, ע"י בפרשת בראשית דף ו ע"ב ומ"ש בשם הרח"ו (מ"מ).

⁴ ח"ב קל ע"א קמא ע"א רמב ע"ב (לש"ו).

<p>זהר</p> <p>ותצא אש מלפני יהוה ותאכל על המזבח את העולה, (ויקרא ט כד) אמר רבי יהודה דא אוריאל¹ דאתהו בשלהוביתא דאשא על מדבהא² כמה דאתמר רביע על קרבנא וכדין הדוותא³ הוה בכלא דהא אתקבל ברעוא⁴ כמה דכתיב וירא כבוד יהוה אל כל העם ואי לאו הוה ערבוביא דבני אהרן מן יומא דנפקו ישראל ממצרים לא אשתכח רעוא⁵ הכי לעילא ותתא</p>	<p>ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה, אמר רבי יהודה זה אוריאל¹ שנראה בשלהבת אש על המזבח, כמו שנאמר רובץ על הקרבן. ואז היתה שמחה בכל, שהרי התקבל ברצון, כמו שכתוב וירא כבוד ה' אל כל העם. ואם לא היתה הערבוביא של בני אהרן מיום שיצאו ישראל ממצרים, לא נמצא רצון כך למעלה ולמטה.</p>
<p>רעיא מהימנא</p> <p>פקודא דא לשרוף קדשים באש ואבתריה והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף תנאין ואמוראין בסתרי תורה אית קדש ואית קדשים ואית קדש קדשים מה הנאה אית לקודשא בריך הוא בקדשים דאתוקדו אי תימא בגין יצחק דבשתא דישאל בעקו סליק אפרו של יצחק קמיה דאי חייבין שרפה אשתזיבו בגיניה האי לדרשא איהו ואי תימרון בגין צדיקייא (נ"א ואי כגון) בני אהרן דהוו שריפת קדשים דכתיב בהון (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם וימותו ומיתתהון כפרה לישראל כמו שריפת קדשים אוף דא לדרשא קא אתי</p>	<p>מצוה זו לשרוף קדשים באש, ואחריה, והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים בסתרי תורה, יש קודש ויש קדשים ויש קודש קדשים. מה הנאה יש לקודש ברוך הוא בקדשים שנשרפו, אם תאמר בשביל יצחק, שבשעה שישראל בצרה עולה אפרו של יצחק לפניו, שאם חייבים שרפה ינצלו בגללו, זהו לדרוש. ואם תאמרו משום (הצדיקים) (ואם משום) בני אהרן שהיו שרפת קדשים, שכתוב בהם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו, ומיתתם כפרה לישראל כמו שריפת קדשים, גם זה בא לדרוש.</p>

¹ כבר כתבתי על סוד אש המזבח לעיל פרשת צו דכ"ז ודכ"ח, ואמרתי שהיו ב' אשים, דהדיט משם מ"ב ודשמים משם י"ה. והנה במאמרנו נזכר אש אחר יותר עליון שבו יצדק לומר מלפני ה', כלומר ממי שהוא קודם לו. והענין כי אש מן השמים הוא מסוד י"ה שבפנימיות גבורת זעיר, שממנו נעשה (שה"ש ח ו) שלהבת יה כנזכר בספר הכוונות בענין רחיצת ערב שבת, ועליו נאמר בסודם (בראשית יט כד) מאת ה' מן השמים, מאת דייקא ממה שהוא אתו עמו בפנימיותו, אבל בכאן כתוב מלפני ה', והיינו מאמא שיש בה שם קס"א וס"ג שיש בהם ב' שמות פנימיים דהיינו אי"י וגם יא"י שהם ב' שמות א"ל, שמכל אחד מהם יוצא א"ש בהתרבות כל אות מעצמה, א' פעמים א' י פעמים י וכו', וכן בשם יא"י, והכל א"ש אחד לפי שהוא מן אמא שכולה גבורות, ה' דאבא וה' דידה, כידוע מסוד התכללותם זה בזה. והנה העשירית של א"ש הוא א"ל והוא סוד הגבורה הראשונה שבכל ה' גבורות שהיא חסד שלהם ולכן נקרא א"ל, והיינו אוריאל (רמ"ז).

² פ' היה נראה בשלהבת שהוא דשם י"ה שהוא היה אש מן השמים שהיה תמיד על המזבח, אבל זה הנקרא אוריאל היה דוקא רביע על קרבנא, וכמ"ש לעיל בדף הקודם, ואתחזי כאריה רברבתא רביע על קרבנא, ולכן יש בהגהה כמה דאתמר, דקאי לעיל. וגם אר"ה ג' א"ל וא"ל מלא אל"ף למ"ד, והיינו (יחזקאל א, י) אריה אל הימין, וידוע שמבינה דהיינו אמא ח' מידות עד סוף העולם וח' פעמים א"ל ג' אוריאל. אי נמי אוריאל בת"ת ז"א, ואם תמנה מאמא עד ת"ת תמצא שמונה בסוד יחיד רוכב על שבעה. ונמצא שהיו שם ג' מיני אש, של בינה ושל ת"ת ושל מלכות, ולכן כולם נרמזו בפסוק ותצא אש מלפני ה', ס"ת א"ש י"ה, הרי דז"ן, וא"ש שבפסוק הרי ג' אוריאל (רמ"ז).

³ כל שמחה היא מן הגבורות המתוקות סוד יין המשמח, ופועל השמחה התעלות הנשמות למקורן בכח הגבורות, וכמו שנאמר (מלכים ב ג, טו) ויהי כנגן המנגן, וכן היה בכאן שנתעלו הגבורות עד שרשן (רמ"ז).

⁴ ה"ס מזל נוצר חסד שבו שורש יצחק בבחי' השערות וכדאיתא בליקוטי תורה פרשת תולדות, והוא סוד ריח ניחוח שהוא העלאת הגבורות למתקן (רמ"ז).

⁵ דאע"ג שכבר היה מתן תורה, י"ל דשאני התם שירדה שכינה לאותו יום בלבד ועכשיו ירדה בקבע, ועוד שאז היה שלא ע"י ישראל אלא ברצונו יתברך ועכשיו הם גרמו השראת השכינה ע"י מעשה המשכן ותשובתם (רמ"ז).

<p>אלא תלת אשין בשרנא אשא חוורא ואשא אוכמא ואשא תכלתא לקבל תורה נביאים וכתובים ולקבל כהן לוי וישראל ותכלת איהי שכינתא קריבא לן ואיהי אחידא באינון פתילות בכנפי מצוה! דאתמר בהון (במדבר טו לח) ועשו להם ציצית והיא תכלת דאיהי שכינתא איהי דינא דאכילת קרבנין ועלוון אי אשכחת בני נשא דאינון עצים יבשים כגוונא דאינון פתילות יבשין בלא משחא דאיהי אורייתא רחמי² איהו לון (דלדונוין) שריפה ואוקידת לון ובגין דעמי הארץ אינון בעירן כמה דאוקמוה דאינון שקיץ³ תכלת דאיהי אדני⁴ אוקידת לון בגין דקרבין⁴ לגבה עם שרץ דאיהו יצר הרע זר הדא הוא דכתיב (שם ג י) והזר הקרב יומת.</p>	<p>אלא שלשה אשים (יש) בנר, אש לבנה ואש שחורה ואש תכלת, כנגד תורה נביאים וכתובים, כנגד כהן לוי וישראל. ותכלת היא שכינה קרובה לנו, והיא אחוזה באותן פתילות בכנפי מצוה, שנאמר בהם ועשו להם ציצית. והתכלת הזו שהיא שכינה היא דין שאוכלת קרבנות ועולות, אם מוצאת בני אדם שהם עצים יבשים, כדוגמת אותן פתילות יבשות בלי שמן, שהיא תורה ורחמים, היא להם (שידונו) שרפה ושורפת אותם ומשום שעמי הארץ הם בהמות, כמו שבארוה, שהם שקץ, תכלת שהיא אדני שורפת אותם, משום שקרבים אליה עם שרץ שהוא יצר הרע, זר, זהו שכתוב והזר הקרב יומת.</p>
<p>ואי במיתתהון חזרין בתיובתא כד שחיט לון (נ"א כד שחיט לון מלאך המות מיכאל) מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא אריה⁵ דאכיל קרבנין נחית עליהו לקרבא לון קרבנא קדם יהו"ה וקדם דתפוק נשמתיה מתוודה בכמה ודויין וכד נפיק נשמתיה הוא יהוי מתכוון לגמור את השם שמע ישראל וברוך שם לקרבא נשמתיה מאנא (נ"א קרבנא) לשם יהו"ה.</p>	<p>ואם במיתתם חוזרים בתשובה כששוחט אותם (מלאך המות מיכאל), המלאך מיכאל שהוא כהן גדול, האריה שאוכל קרבנות יורד עליהם להקריבם קרבן לפני ה', ולפני שתצא נשמתו מתוודה בכמה וידויים, וכשיוצאת נשמתו הוא היה מתכוון לגמור את השם, שמע ישראל וברוך שם, להקריב את נשמתו כלי (קרבן) לשם יהו"ה.</p>
<p>וצריך להתוודות אל הקדוש ברוך הוא לקבל, ולקרב ה' שבשמו שאוכלת ומכלה, ולהחזיר בתשובה ליה"ו אה"ה כחשבון מ"ב. שאדני⁶ קוראים דין של מלכות דין, ויכוון בשם המפורש שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד, ובו תצא רוחו, בנפש שלו מקבל עליו מיתה</p>	<p>וצריך להתוודות אל הקדוש ברוך הוא לקבל, ולקרב ה' שבשמו שאוכלת ומכלה, ולהחזיר בתשובה ליה"ו אה"ה כחשבון מ"ב. שאדני⁶ קוראים דין של מלכות דין, ויכוון בשם המפורש שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד, ובו תצא רוחו, בנפש שלו מקבל עליו מיתה</p>

¹ שהן פתיל ותכלת וכן ישראל נקראו פתילות כידוע (יהל אור).

² רלמי (יהל אור).

³ ועל בנותיהם נאמר כו' (פסחים מט ע"ב) (יהל אור). ז"ל: ולא ישא בת עמי הארץ מפני שהן שקץ ונשותיהן שרץ ועל בנותיהן הוא אומר ארור שכב עם כל בהמה.

⁴ ז"ש זבח רשעים כו' שצריך להתוודות ולהשליך החטא קודם, וכן במיתה דוגמת הקרבן כמש"ו (יהל אור).

⁵ אוריאל (יהל אור).

⁶ לקרבנא ה" נמחק ציהל אור, ובמקומו איתא מיתה

⁷ לגבי בינה תשובה ששם יה"ו כמ"ש בפקודין הקודמין ונשלם השם בשם אדני⁷ שהיא ה' וכן שם אה"ה שם (יהל אור).

⁸ שהוא בבינה כידוע (יהל אור).

⁹ גימ' מ"ה כמש"ו, בלב הוא הרוח, וז"ש וביה יפוק כו' (יהל אור).

<p>עליה מיתה ויסורין ובנשמתא מודה בכמה ודויין ומתחרט בנפש מקבל¹ עליה מיתה שחיטה שריפה</p>	<p>ויסורים, ובנשמה מודה בכמה וידויים ומתחרט. בנפש מקבל עליו מיתה שחיטה שריפה.</p>
<p>ואי צריך² ארבע מיתות בית דין דאינון סקילה שריפה הרג וחנק מקבל ליה מאדני³ בנפש דיליה ובנשמתיה מודה בכמה ודויין וחוזר בתיובתא לגבי אהייה דאחיד³ בתרין שמהן יהויה יהויה במחשבתיה יכוין לאפקא וידוי וקבלת מיתה עליה בלב אחד דאיהו שמא מפרש כגונא דא יוד ה"א וא"ו ה"א (כבוד) ביה כהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כבוד איהו לי"ב בחושבן וביה היה מתכוין לגמור את השם (וא"ו איהו אחד בלב)</p>	<p>ואם צריך ארבע מיתות בית דין, שהם סקילה שרפה הרג וחנק, מקבל אותם מאדני³ בנפש שלו. ובנשמתו מודה בכמה וידויים וחוזר בתשובה אל אהייה, שאחוז בשני שמות יהויה יהויה במחשבתו, יכוון להוציא וידוי, וקבלת מיתה עליו בלב אחד, שהוא שם המפורש כדוגמא זה יוד ה"א וא"ו ה"א (כבוד), שבו הכהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, ובו היה מתכוון לגמור את השם (וא"ו הוא אחד בלב).</p>
<p>ותנאין ואמוראין אי תימרון וכי עם הארץ מנא ידע דא אלא ודאי עם הארץ איהו כשור או שיה או עז או פר) תור או יונה מה בעירן לא ידעי אורייתא דאיהי שם יהויה הכי עם הארץ לא ידע אלא מיכאל כהנא רבא איהו עביד ליה עולה וקרנא קדם יהויה ואיהו מכוון בשמא מפרש בסליקו דרוחיה דתיפוק בלב אחד כגונא דכר נפיק רוחא דכר נש בכל ליליא ובגין דא אוקמוה רבנן שוב יום אחד לפני מיתתך דבכל יום ויום צריך בר נש לאהדרא בתיובתא ולמסר רוחיה לגביה דיפוק באחד הדא הוא דכתיב (תהלים לא 1) בידך אפקיד רוחי</p>	<p>ותנאים ואמוראים, אם תאמרו, וכי עם הארץ מנין יודע את זה, אלא ודאי עם הארץ הוא כמו שור או שיה או עז או פר) תור או יונה, מה בהמות אין יודעות תורה שהיא שם יהויה, כך עם הארץ לא יודע, אלא מיכאל כהן גדול הוא עושה אותו עולה וקרנן לפני ה', והוא מכוון בשם המפורש בעליית רוחו, שתצא בלב אחד כדוגמא, שכאשר יוצאת רוח האדם בכל לילה, ומשום זה פרשוה החכמים שוב יום אחד לפני מיתתך, שבכל יום ויום צריך אדם לחזור בתשובה ולמסור את רוחו אליו שיצא באחד, זהו שכתוב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי.</p>
<p>ואם הוא תלמיד חכם עליו נאמר (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו, שאין חכם כמו הכהן כמו שבארוה, הרוצה להחכים ידרים. ואם תלמיד חכם הוא צריך שיהיה בו חסד, ועם י' שהיא חכמה חסיד, ומי</p>	<p>ואם הוא תלמיד חכם עליו נאמר (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו, שאין חכם כמו הכהן כמו שבארוה, הרוצה להחכים ידרים. ואם תלמיד חכם הוא צריך שיהיה בו חסד, ועם י' שהיא חכמה חסיד, ומי</p>
<p>לג/ב</p>	
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד ובגין דא אוקמוה ולא עם הארץ חסיד ואי אית ביה ה' חמשה חומשי תורה דאתייהבו משמאל</p>	<p>שאינ בו חכמה אינו חסיד, ולכן פרשוה ולא עם הארץ חסיד. ואם יש בו ה' חמשה חומשי תורה שנתנו משמאל</p>

¹ ומקבל (יהל אור).

² כמש"ל מחמת סרכות דמרה חוורא (יהל אור).

³ ר"ל שהוא בגימ' יה"ו ועם ה' נשלם (יהל אור).

⁴ שהוא בעצמו יודע האיך למסר נפש בהמתו (יהל אור).

⁵ ר"ל שהוא מכוין על הקרבן כ"ז (יהל אור).

⁶ ואם תלמיד חכם הוא" נמחק ביהל אור.

<p>אתקרי גבור בתורה וירא חטא</p>	<p>נקרא גבור בתורה וירא חטא, ואם הוא בור נאמר בו אין בור ירא חטא.</p>
<p>ואי איהו בור אתמר ביה אין בור ירא חטא ומאן דזכי לתפארת דאיהו ו' ואיהו חכם מבין בתורה וירא חטא ירית מלכותיה דאיהו ה"א מצות המלך אי עביד פקודי מלכא כיון דזכי לשם יהו"ה זכי לשמא מפרש דאתקרי אדם ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בההוא זמנא שליט על גופיה דאיהו שותפו דנפש הבהמית ורוח הבהמית דבנפש הבהמית עשיית הבלי עלמא רוח ממלאא בהבלי עלמא (נשמה דבה כל הרהורין ומחשבות דהבלי עלמא) ותלמיד חכם שליט עלייהו דא הוא דכתיב (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ</p>	<p>ומי שזוכה לתפארת, שהוא ו', והוא חכם מבין בתורה וירא חטא, הוא יורש את מלכותו שהיא ה"א, מצות המלך. אם עושה את מצוות המלך, כיון שזוכה לשם יהו"ה, זוכה לשם המפורש שנקרא אדם, וזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. באותו זמן שולט על גופו, שהוא שותף של נפש הבהמית ורוח הבהמית, שבנפש הבהמית עשיית הבלי העולם רוח שמדברת בהבלי העולם, (נשמה שבה כל ההרהורים והמחשבות של הבלי העולם), ותלמיד חכם שולט עליהם, זהו שכתוב (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ.</p>
<p>מאי ובכל הארץ דא גופא עולם קמין ודחלין מניה דא הוא דכתיב (שם ט ב) ומוראכם וחתכם מסטרא דימינא שליט עליהו ביה וירדו כמה דאת אמר (תהלים עב ה) וירד מים² עד ים מסטרא דשמאלא דחלין מניה דא הוא דכתיב ומוראכם וחתכם ועליה אתמר (משלי יב י) יודע צדיק נפש בהמתו³ בתר דאיהו צדיק לא יהיב ליה שכר מצוות לית ליה אנרא בעלמא דא ולא מזונא כבעירן דעניי חשוב כמת איהו עם שכינתא בקביעו דילה עמה על בלא</p>	<p>מה זה ובכל הארץ, זה הגוף עולם קטן, ופוחדים ממנו, זהו שכתוב (שם ט) ומוראכם וחתכם, מצד הימין שולט עליהם, בו וירדו, כמו שנאמר (תהלים עב) וירד מים עד ים. מצד השמאל פוחדים ממנו, זהו שכתוב ומוראכם וחתכם, ועליו נאמר יודע צדיק נפש בהמתו, אחר שהוא צדיק לא נותן לו שכר מצוות, אין לו שכר בעולם הזה ולא מזון כבהמות, שעניי חשוב כמו מת, הוא עם השכינה בקביעות שלה, עמה על הכל.</p>
<p>כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד ט) האי אש צריך ליה תמיד עמה דלית ליה כביה דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין ומלין דאורייתא דאיהו שכינתא איהו⁴ פרנסה דיליה ובמה בצלותין דא הוא דכתיב (שיר ה ג) פתחי לי פתחי לי בצלותא דאתמר בה (תהלים נא יז) אדניי שפתי תפתח דאיהו אחותי רעיתי ולית רעיתי אלא פרנסתי דבה מתקנין מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין בכמה מיני מאכלין בנהמא דאורייתא דאתמר בה (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו</p>	<p>כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד), האש הזו הוא צריך להיות תמיד עמה, שאין לה כביה, שהוא אוכל כל הקרבנות של התפלות, ודברי תורה שהיא השכינה היא פרנסתו, ובמה בתפלה, זהו שכתוב (שיר ה) פתחי לי. פתחי לי בתפלה, שנאמר בה (תהלים נא) אדני שפתי תפתח, שהיא אחותי רעייתי, ואין רעייתי אלא פרנסתי, שבה הבנים הקדושים מתקנים מאכלים של קרבנות של המלך בכמה מיני מאכלים, בלחם של התורה שנאמר בה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי מימין, וביין שהוא יין התורה</p>

¹ ר"ל שנפשא שלטא על גופא (יהל אור).

² שהוא מסטרא דימינא מים (יהל אור).

³ שהוא ידוע בעניי, כמ"ש יודע צדיק דין דלים, וז"ש בתר כו' (יהל אור).

⁴ ר"ל של עד"א (יהל אור).

<p>יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם.</p>	<p>משמאל, בניסוך המים ויין התורה דאורייתא שבכתב ובעל פה¹ מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו²</p>
<p>בבשר שהוא בשר הקודש בכמה קרבנות, שעליה פרשו בעלי המשנה שעוסקים בבשר היורד מן השמים. מה זה מן השמים, זה העמוד האמצעי, שעליו נאמר ובשר מבשרי, וזה בשר הקודש שדולקת בכמה שלהבות מצד הגבורה, באהבת בעלה נשרפת, באהבה של אהבה, בקריאת שמע באהבת היחוד שלילה ויום לא תכבה. והחברים, בחייכם "אל תתנו דמי לך" לקדוש ברוך הוא שהוא יהיה בשלהבות של אהבה של יחודו בקריאת שמע, לקיים בו אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>	<p>בבשר דאיהי בשר הקדש בכמה קרבני דעלה אוקמוה מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים עסקינן מאי מן השמים³ עמודא דאמצעיתא דעלה אתמר (בראשית ב כג) ובשר מבשרי ודא בשר הקדש דאדליקת⁴ בכמה שלהובין מסטרא דגבורה ברחימו דבעלה⁵ אתוקדת ברחימו דאהבה בקריאת שמע ברחימו דיהודא דליליא ויומא לא תכבה וחברייא בהייכון אל תתנו דמי לו לקודשא בריך הוא למהוי איהו בשלהובין דרחימו דיהודיה דקריאת שמע לקיימא ביה אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ויקרא ו ו) (ע"כ)</p>
<p>זהר</p>	<p>זהר</p>
<p>תא חזי אף על גב דבני אהרן מיתו בההיא שעתא יאות הוה בכמה גוונין חדא דלא הוה שעתא דקטרת דהא קטרת לא סלקא אלא בזמנין ידען דכתיב (שמות ל ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר ואימתי בהטיבו את הנרות וגו' לאשתכחא שמן וקטרת כחדא⁶ וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו' ובזמנין אלין אתקריב ולא בזמנא אחרא בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא כמה דאערע דכתיב (במדבר יז יא) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו' ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי כחדא⁷ ועוד דדחקו</p>	<p>בא וראה אף על גב שבני אהרן מתו באותה שעה, זה היה ראוי בכמה אופנים, אחד שלא היתה זו שעת הקטורת, שהרי קטורת אינה עולה אלא בזמנים ידועים, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר, ומתי בהיטיבו את הנרות וגו', שימצא שמן וקטורת כאחד, וכתוב ובהעלת אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה וגו'. ובזמנים הללו נקרבת ולא בזמן אחר, פרט לזמן שהמוות שרוי בעולם, כמו שקרה, שכתוב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו</p>

¹ מפרש מהו נסוך המים והיין, כתב ובע"פ, שהן ימינא ושמאלא (יהל אור).

² הקבלה הוא חיבור שני התורות שמביא סודות קבלה שבע"פ במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכ"ה בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי שמביא הלכות שבע"פ הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים ב"ג מדות, וכולו הולך אל ה"ג מדות, כי יסוד בו י"ג תיקונין, ה' חומשי תורה בה"ס מחסד עד הוד כנ"ל, ומדרשי המקראות ביסוד והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע ישראל (דברים ו ד), ה' תיבות בה"ס, אחד ביסוד, שמחבר כאחד, אחד גי' י"ג כמ"ש בתז"ח (טו ע"ג), ואח"כ ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד במלכות נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים ו"ק דילה. אבל בתורה שבכתב, יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות, לכן הוא בע"פ, מדרשי המקראות, וכ"ז הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך (עי' בהגר"א בתיק"ז לו ע"ג).

³ עי' דע"ה ח"ב לה ע"ב.

⁴ ר"ל זהו הדלקת בשר ע"ג המזבח והוא שמדליק בו שלהובין דרחימותא בשר קודש יסוד רצוף אהבה (יהל אור).

⁵ והמלכות נוק' כשהיא פב"פ עם ז"א (דע"ה ח"ב לה ע"ב).

⁶ עי' לקמן לח ע"ב והערה שלנו שם בשם הדע"ה ח"ב קא ע"ב.

⁷ ונבאר עתה כוונת נ"א מה היה כי הלא נודע כי כל בנינה של המלכות אינו אלא מנה"י דאמא נמצא כל תקון המלכות אינה אלא מנה"י דאמא ששם בחינת נ"א ולהיות כי כבר בארנו כי הם סוד נפש דאצילות של אדה"ר שחטא והפרידה מבעלה לכן חזרו נ"א שהם בחינת נפש הראוי אל המלכות ורצו לתקנה ע"י עצמם. והנה כבר הודעתך בפ' שמן וקטרת ישמח לב כי מוחין דאבא הם שמן ומוחין דאמא הם קטורת

זהר ויקרא חלק א'

שעתא בחיי דאבוהון ועוד דלא אנסיבו והוון פנימין	בשעה ששמן וקטורת נמצאים כאחד. ועוד שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים והיו פגומים,
רעיא מהימנא	
לית מצורע אלא ההוא דאתעביד ¹ בזבותא דחמש דמים ² אינון דדם נדה מסאבין דאינון כלהו דם טמא וחמש דמין דכין ומאן דאעבר עלייהו כאלו אעבר על עשרה דברות ³ דאינון כלל ⁴ תרי"ג פקודין	אין מצורע אלא אותו שנעשה בזיבה, שישחמשה דמים של דם נדה שמטמאים, שכולם הם דם טמא, וחמשה דמים טהורים. ומי שעובר עליהם, כאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל של תרי"ג מצוות.
ושפחה יצר הרע איהי מלייא מומין ובגין דא (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב ובגין דא כהנא לא הוה צריך לקרבא לגבי מאן דאית ביה מומא מכל מומין דעלמא בגין ⁵ דמטרוניתא אתמר בה (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך הכי לא צריך לקרבא לגבי מאן דאית ביה מום ואוף ⁶ הכי לא צריך למקרב לגביה זר (במדבר ג י) והזר הקרב יומת והיינו ממז"ר ⁷ מום זר מום נוקבא זר זכר ובגין דא מני (ויקרא יח יט) ואל אשה בנדת מומאיתה לא תקרב ועל אינון דקריבין לה כתיב בהון (ויקרא י א-ב) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה ⁸ אשר לא ⁹ צוה אותם ותצא אש מלפני יהו"ה	ושפחה יצר הרע היא מלאה במומים, ולכן (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב, ומשום זה הכהן לא היה צריך לקרב אל מי שיש בו מום מכל המומים שבעולם, משום שנאמר במלכה (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כך לא צריך לקרב אליה מי שיש בו מום, וכמו כן כאן לא צריך לקרב אליה זר, (במדבר ג) והזר הקרב יומת, והיינו ממז"ר, מו"ם זר, מום נקבה, זר זכר, ולכן צוה (ויקרא יח) ואל אשה בנדת מומאיתה לא תקרב, ועל אותם שקרבים אליה כתוב בהם, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה'
לד/א	
זהר	
דמאן ¹⁰ דלא אנסיב פנים הוא ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן בעלמא על ידוי עלוי לא שריין כל שכן על ידוי לאחריים ועוד דהא תגן רווי חמרא הוון ובגין כך (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו', שהרי	שמי שלא נשוי הוא פגום ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם, עליו הן לא שורות, כל שכן על ידו לאחריים. ועוד שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ולכן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו', שהרי

לכן רצו להקטיר שניהם קטורת כדי לתקן את המלכות ולקשרה עם בעלה על ידם כי הם הנאותים לזה, ואמנם לפי שמוחין דאמא הם באים מלובשים בנה"י דאמא כנודע והם סוד ג' אה"ה בג' מילואים שהם גימ' תנ"ה לכן נתנו הקטורת שהם מוחין מצד אמא ונתנן תוך המחיתה שהם נה"י דאמא הלבושין של המוחין שהם גימ' תנ"ה [וכן מלת מחת"ה גי' תנ"ה ע"ה] והוליוה למזבח שהוא המלכות לתקנה ולקשרה בבעלה וכי' (ליקוטי תורה ויקרא).

¹ שנוולד (יהל אור).

² והן ה"ח וה"ג הידועין (יהל אור).

³ דבלוחות ג"כ י' דברות ה' מימין וה' משמאל (יהל אור).

⁴ כידוע (יהל אור).

⁵ היפוך נוק' דסט"א (יהל אור).

⁶ דהוא יצר הרע דכורא כמשי' (יהל אור).

⁷ שנוולד משניהם כמשי' (יהל אור).

⁸ הוא אש דאיש ואשה שבכל א' אותיות אש ונשאר י' לו וה' לה כמש"ל דהשם בו ובאשתו ובבן ובבת (יהל אור). עי' לקמן לז ע"ב.

⁹ כמ"ש אשר לו צויתו (יהל אור).

¹⁰ עי' זהר ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, וח"ב קצג ע"א, וח"ג לג ע"ב, לח ע"ב, נו ע"ב, נו ע"ב, ס ע"א (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

הקטורת היא חביבה מן הכל, והיא שמחת העליונים והתחתונים, וכתוב שמן וקטורת ישמח לב.	אש מלפני יהוה ותאכל אותם ונו' דהא קמרת חביב הוא מכלא! והדוותא דעלאין ותתאין וכתוב (משלי כז) שמן וקמרת ישמח לב
ותאכל אותם וימותו.	רעיא מהימנא
וקרבן של אותיות הם י' באיש ה' באשה ו' בן חתן ה' בכלה, אשרי מי שמקריב אותיות יהוה בו ובאשתו ובבנו ובבתו בקדושה ובברכה, בנקיות בעונה ובבושת פנים, בכל מדות טובות שכתובות על בעלי המשנה, ומתחממים באישים קדושים, שאיש ואשה, שהם אש עולה ויורד, אש קודש ועצי המערכה, שהם עצי הקודש, איברים קדושים.	וקרבן דאתון אינון י' באיש ה' באשה ו' בכך חתן ה' בכלה זכאה איהו מאן דאקריב אתון דיהוה ביה ובאתתיה ובבריה ובברתיה בקדושה ובברכה בנקיו בעונה ובכשת פנים בכל מדות טבין דכתיבין על מארי מתניתין ומתחממין באשין קדישין דאיש ואשה דאינון אש עולה ויורד ³ אש קדש ⁴ ועצי המערכה דאינון עצי הקדש אברין קדישין
ואש של גבוה יורד, שהיא קודש הקדשים, ובשביל שני האשים הללו, אמר הנביא (ישעיה כד) באורים כבדו ה', שהם האישים של השכינה, שבה כתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, והם אש עליון כסא רחמים, אש תחתונה כסא דין, והם בינה ומלכות. מלכות אש עולה, בינה אש יורד, יהוה עמוד האמצעי אוהז בשניהם. בינה יהוה, ה' מלכות. כאשר התפארת אוהזת אותם, שורה עליו חכמה, שבה כ"ח מ"ה, מ"ה הוא יר"ד ה"א וא"ו ה"א.	ואש של גבוה נחית דאיהו קדש הקדשים ובגין תרין אשין אלין אמר נביא (ישעיה כד יד) באורים כבדו יהוה דאינון אשין דשכינתא דבה כתיב (דברים ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים אש תתאה כסא דין ואינון בינה ומלכות מלכות אש עולה בינה אש יורד יהוה עמוד דאמצעיתא אחיד בתרווייהו ⁵ בינה יהוה ה' מלכות תפארת כד אחיד לון שריא עליה חכמה דביה כ"ח מ"ה מ"ה יהוה יורד יהוה וא"ו ה"א
כ"ח שלו יר"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף, וכולן ארבעים ושתים אותיות נמצאות באדם ובאשתו ובבניו, ולכן אין אדם שלם אלא בבן ובת, ומי שאין לו בן שהוא ו', מסתלקת ממנו י'. ומי שאין לו בת שהיא	כ"ח דיליה יורד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף וכלהו ⁶ מ"ב אתון משתכחין כבר נש ובאתתיה ובבניו ובגין דא לית בר נש שלים אלא בכך ובת ומאן דלית ליה בן דאיהו ו' אסתלק י' מיניה ומאן דלית

¹ והיה ראוי שלא יהיו פוגמין בד' דברים: שלא בזמנו, ושלא נישאו, ובחיי אביהם, ובשכרות, "זאת" מלכות, "משחת" מצד החכמה, שמשם השמן, ואהרן מושך אותו מלמעלה על ידי כהונתו שהוא מימין, נמצאת זאת משוחה ודאי, דהיינו משחת. ופועל אהרן בן שתי הפעולות, הא' להביא מהחכמה למדתו, והשנית להורידו למלכות (אור יקר).

² כמש"ל והזר הקרב יומת (יהל אור).

³ עולה בנוק', מ"ן, ויורד בזכר, מ"ד (יהל אור)

⁴ ר"ל מה שמביא מן ההדיוט, מ"מ אש קודש, כמ"ש אש זרה שנטלו מכיריים (יהל אור).

⁵ ה' אלהיך שהוא המלכות דאצילות (כמ"ש פרשת יתרו פו ע"א, ופרשת צו לד ע"א, וע' בראשית נא ע"א) הנה היא אש אוכלה, שהיא אשא אכלא אשא, כי בכח הגבורות הממותקים שבה שהם שלהובין דרחימו, היא מכלה את הקליפות והחיצונים ומברר את הבירורים מהם שהם הניצו"ק אשר הם מאש הגבורות, ואוכלת אותן בסוד (יומא כא ע"ב) אש אוכלה אש, וזהו עלייתם וכל תיקונם שעולים בה (דע"ה ח"ב נה ע"ג).

⁶ והוא העצים שאחיד בב' האשים והוא עץ החיים, ושפע קדושה נחיתת הוא חכמה דשריא עלי', כמש"ו. וכן בן הנוצר משני האשיים בדרגא דעד"א, ושריא עליה חכמה (יהל אור).

⁷ והוא בעד"א כידוע, וכח הוא בחכמה כח מ"ה (יהל אור).

⁸ יהו' באשה (נגד בינה, בן י"ה, שהוא יהו' – מצאתי כתוב על הגליון), ה' בבת, כ"ח באיש, מ"ה בבן כנ"ל (יהל אור).

<p>ליה בת דאיהי ה' אסתלק ה' עלאה דאיהי אם מן בת זוגיה דאתון לא שריין דא בלא דא ובנין דא באיש ואשה בן ובת דאתעבדו כדקא יאות¹ שריא עלייהו יהו"ה ואתקריאו (ס"א בנים לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם (שם יד א) (ע"כ)</p>	<p>ה', מסתלקת ה' העליונה, שהיא אם מבת זוג, שהאותיות לא שורות זו בלי זו, ולכן באיש ואשה בן ובת שנעשו כראוי, שורה עליהם יהו"ה, ונקראים (בנים לקדוש ברוך הוא זהו שכתוב) (שם יד) בנים אתם לה' אלהיכם. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>זהר</p>	
<p>זאת משחת אהרן ומשחת בניו אמר רבי יוסי זאת ודאי משיחתא דאהרן דהא אהרן אתמשה ואיית³ ממשה רבות עלאה מעילא ונגיד ליה לתתא ועל ידא דאהרן אתמשה משיחתא קדישא לאתברכא ועל דא זאת משחת אהרן ומשחת בניו ודאי רבי יהודה פתח (מ"ב ד ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית מהכא אוליפנא דלית ברכתא שריא בפתורא ריקניא⁴ ועל מלה ריקנית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן אמר לה ודאי סיועא דנסא הוא דהא ודאי באתריה הוא ומתמן ברכאן נפקין ושרייין⁵</p>	<p>זאת משחת אהרן ומשחת בניו, רבי יוסי אמר זאת ודאי משיחת אהרן, שהרי אהרן נמשח ובא משמן משחה עליו מלמעלה, ונמשך ע"ונשפע אותו למטה ועל ידי שאהרן נמשח משיחה קדושה להתברך, ועל זה "זאת משחת אהרן ומשחת בניו" ודאי. רבי יהודה פתח (מלכים ב ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית, מכאן למדנו שאין הברכה שורה בשלחן ריק ועל דבר ריקני. ותאמר אין לשפחתך כל בבית, כי אם אסוך שמן, אמר לה ודאי זהו סיוע של נס, שהרי ודאי במקומו הוא, ומשם ברכות יוצאות ושורות.</p>
<p>מה כתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת, והיא מוצקת סתם⁶ רבי יוסי אמר ויעמוד השמן ותעמוד מבני ליה⁷ אלא ויעמוד ודאי בקימא לאנגדא ברכאן השמן כמה דאוקמוה דכתיב (ישעיה ה יא) בקרן בן שמן⁸ וכתוב (שיר א ג) שמן תורק שמך⁹ לאחזאה דהא מהאי שמן נגדין ברכאן על ידא דכהנא וכהנא נגיד להו לתתא ואמשה (ס"א ואתמשך) להאי זאת הדא</p>	<p>מה כתוב, הם מגישים אליה והיא מוצקת, והיא מוצקת סתם. רבי יוסי אמר ויעמוד השמן, היה צריך לומר ותעמוד, אלא ויעמוד ודאי בעמידה להמשיך ברכות השמן, כמו שבארוה, שכתוב (ישעיה ה) בקרן בן שמן, וכתוב (שיר א) שמן תורק שמך להראות שהרי מהשמן הזה נמשכות ברכות על יד הכהן, והכהן ממשיך אותן למטה, ומושח (ונמשך) לזאת הזו, זהו שכתוב זאת</p>

¹ ר"ל בקדושה (יהל אור).

² פ"י, מלכות הנק' "זאת", משח אותה אהרן מהארות אבא לפי שאהרן הוא יסוד אבא כנודע (מ"מ).

³ "אהרן איית" מחכמה, "ונגיד ליה" מחסד למלכות, ולא שתיהה זאת ברכתה ח"ו, שא"א שעדיין לא שמשו לה, אלא הכנתה להתברך על ידו אחר כך, וז"ש "משיחותא קדישא לאתברכא" דהיינו קשוטה להתברך אח"כ (אור יקר).

⁴ בסוד ההתעוררות שצריך מהתחוננים ובית קבול לברכה, וכל מקום ריק הוא החצונים כדאמרינן, שהם משתחיים להבל וריק, וזהו סוד לחם הפנים, שלא היה חסר אפילו רגע (אור יקר).

⁵ "באתריה הוא חכמה" מקום הברכות, ומשם יוצאים על ידי הבינה, ולכן היא הכנה טובה למטה, השמן לשרות עליו הברכות (אור יקר).

⁶ פ"י מלכות בכח הארת אבא, שהוא שמן, עשתה לאשת עובדיה הנס (מ"מ).

⁷ פ"י, כיון שהיא נוק' דהיינו המלכות, ותירץ אלא ויעמוד וכו', שר"ל שהיתה כדכורא בקיום והעמדה. ושיעור הכתוב, המלכות היא שיעמוד כדכורא, והיתה עושה נס. ובכח מי, בכח השמן, שהוא אבא (מ"מ).

⁸ פ"י מלכות נקראת קרן ומקבלת מאבא הנק' שמן (מ"מ).

⁹ פ"י שמן שהוא אבא יורד עד המלכות הנק' שמך (מ"מ).

<p>הוא דכתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו וכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש והרי נתבאר.</p>	<p>מסחת אהרן ומשחת בניו, וכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש והרי נתבאר.</p>
<p>קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים רבי חייא פתח (שם לו י) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור כי עמך מקור חיים דא שמן עלאה² דנגיד³ ולא פסיק לעלמין דשריא בגו חכמה עלאה דכלא⁴ הדא הוא דכתיב כי עמך עמך שריא⁵ ולא מתפרשא מנך לעלמין בחביבותא דכלא מקור חיים בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים⁶ לאילנא עלאה ולאדלקא בוצינין ועל דא הוא אילנא אקרי עין חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים ועל דא באורך נראה אור באורך דא אור דנגיד לצדיקיא לזמנא דאתי דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא</p>	<p>קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים, רבי חייא פתח כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, זה השמן העליון שנשמך ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה של הכל, זהו שכתוב כי עמך, עמך שרוי ולא נפרד ממך לעולמים, בחביבות של הכל, מקור חיים, משום שהיא מקור ומעיין החיים, להוציא חיים לעץ העליון, ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש, משום אותו מקור החיים, ועל זה באורך נראה אור. באורך זה, האור שגנוז לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ומאותו אור עתידים ישראל להאיר</p>
<p>לד/ב</p>	<p>בעולם הבא.</p>
<p>לעלמא דאתי</p>	<p>דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו', זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן, שאוחז את כל הצדדים. למה, משום שאוחז בו אותו (באותו) מקור חיים ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן, כמו אם שמעטרת את בנה על הכל, זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון וגו', ולכן כי עמך מקור חיים. ועל זה באורך נראה אור.</p>
<p>דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו' דא קודשא בריך הוא⁷ דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא דאחיד לכל סטרין⁸ מאי טעמא בגין דאחיד ביה ההוא (נ"א בההוא) מקור חיים ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא⁹ כאימא דמעטרא לברה על כלא הדא הוא דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון וגו' ובגין כך כי עמך מקור חיים ועל דא באורך נראה אור</p>	<p>דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו', זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן, שאוחז את כל הצדדים. למה, משום שאוחז בו אותו (באותו) מקור חיים ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן, כמו אם שמעטרת את בנה על הכל, זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון וגו', ולכן כי עמך מקור חיים. ועל זה באורך נראה אור.</p>
<p>רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים דא כהן גדול לעילא¹⁰ לקבליה כהן גדול לתתא בגין</p>	<p>רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים, זה הכהן הגדול, למעלה כנגדו כהן גדול</p>

¹ פי' כשמן הטוב, שהוא אבא, הנמשך ברישא דז"א, ומשם על פי מדותיו עד המלכות, כמ"ש בפ' ויקרא דף ז ע"ב (מ"מ).

² הוא בחכמה, והטעם ששמן זה הוא במקום שאין שם שדי שאמר לשמנו די, אלא "נגיד ולא פסק וכו'" (אור יקר). פי' אבא (מ"מ).

³ שאינו כשמן התחתון שצריך לכתוש הזיתים, דהיינו הספירות העליונות והם אברי הזכר, אמנם כאן "נגיד" נמשך מאליו, בלי לעזור אבר מהאברים, מפני שהשפע למטה צריך זמן וגבול בין השפעה להשפעה, ולזה אמרו בספר הבהיר, שאסור לעמוד בנשיאות כפים עד כך שעות [אות קלח: אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים], כדי לתת זמן שיחזרו הספירות לקבל (אור יקר).

⁴ פי' שאבא יונק ממ"ס דא"א, כידוע שאבא יונק ממזל הח' דדיקנא, והוא ממ"ס (מ"מ).

⁵ פי' שאומרים לאבא, כי עמך מקור חיים שהיא אימא (מ"מ).

⁶ פי' הם המוחין הנק' חיים שבאים לז"א, והם גימ' חיים, שהם אה"ה הוי"ה אה"ה כנודע גימ' חיים, ולכן ז"א נק' עץ חיים עץ שיונק מהמוחין שהם חיים (מ"מ).

⁷ פי' ז"א, ולפי זה אומרים לז"א, כי עמך מקור חיים, שהיא אימא, שנה"י דאימא בתוך ז"א (מ"מ).

⁸ פי' ז"א מכריע בין בינה ובין מ', בסוד עד תאות גבעות עולם (מ"מ).

⁹ פי' שאימא אוחזת ז"א ומעטרת אותו במוחין, והוא סביב הגן, שהיא המלכות. ולפי זה, מ"ש לעיל במציעות גנתא, היא מלכות שהז"א הוא בתוכה, שהיא מתלבשת אותו מהחזה ולמטה (מ"מ).

¹⁰ פי' חסד דז"א (מ"מ).

<p>כך אנניד משח רבות עלאה קדישא! לתתא ואדליק בוצינין לעילא כהן גדול שלים בשלימו דשבעה יומין עלאינ? לאתעטרא על כלא לקביל דא שבעה ימי מלואים לכהנא דלתתא לאשתכח כלא כנוונא דלעילא ועל דא ימי מלואים אקרין יומי אשלמותא בנין דישתלים כהנא בשאר יומין אחרנין לאשלמא שבעה כחדא ואלין ימי מלואים אקרין בנין דאתאחדון שאר אחרנין ביה</p>	<p>למטה, לכן ממשיך שמן משחת קדש עליון למטה ומדליק מנורות למעלה, שהכהן הגדול שלם בשלמות של שבעת הימים העליונים, להתעטר על הכל. כנגד זה שבעה ימי מלואים לכהן שלמטה, שימצא הכל כדוגמא שלמעלה, ועל זה ימי המלואים נקראו ימי ההשלמה, כדי שישתלם הכהן בשאר הימים האחרים, להשלים שבעה כאחד. ואלה נקראים ימי מלואים, משום שאוחזים בו שאר האחרים.</p>
<p>מאי קא מיירי דכד כהנא אתער כל שאר אחרנין מתערין עמיה ובנין כך כתיב ומפתח אהל מועד וגו' עד יום מלאת וגו' שבעה יומין ודאי כדין אתעטר כהנא לתתא בכלא כנוונא דלעילא בנין דבשעתא דכהנא דלתתא אתער כלא יתערון על ידיה לעילא וישתכחון ברכאן לעילא ותתא רבי אבא אמר מאי שנא דמשה משה לאהרן אלא בנין דאיהו ברא דההוא (ס"א אחיד בההוא) אתר³ מקורא דחיי וכתיב (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה⁴ זרוע תפארתו ומשה שימש כל אינן שבעה ימי מלואין לאשראה כלא עמיה דאהרן</p>	<p>במה מדובר, שכאשר הכהן מתעורר, כל שאר האחרים מתעוררים עמו, ולכן כתוב ומפתח אהל מועד וגו', עד יום מלאת וגו', שבעה ימים ודאי. אז מתעטר הכהן למטה בכל כדוגמא שלמעלה, משום שבשעה שמתעורר הכהן שלמטה, הכל יתעוררו על ידו למעלה, וימצאו ברכות למעלה ולמטה. רבי אבא אמר מה שונה שמשח משה את אהרן, אלא משום שהוא הבן של אותו (אחוז באותו) מקום, מקור החיים, וכתוב (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו, ומשה שמש כל אותם ימי מלואים להשרות הכל עם אהרן.</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר אמר ליה כמה נהורינ?⁵ אתבריאו עד לא אברי עלמא אמר ליה שבעה ואלין אינן אור תורה⁶ אור גיהנם⁷ אור גן עדן אור כסא הכבוד אור בית המקדש אור תשובה אורו של משיח ואלין אתבריאו עד לא אתברי עלמא שבעה נהורינ?⁸</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר, אמר לו כמה אורות נבראו טרם שנברא העולם, אמר לו שבעה, ואלו הם אור תורה, אור גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור תשובה, אורו של משיח. ואלה נבראו בטרם</p>

¹ פי' שהחסד מושך הארת אימא הנק' משח רבות, ע"ש אבא הנק' שמן (מ"מ).

² פי' שהחסד הוא כולל כל ה"ק בסוד יומא דכליל כולהו יומי, א"נ כה"ג הוא חסד שלים בשלימו וכו', הם ז"ק של הבינה, ולכ"א "לאתעטרא על כולא" שבהם מתעטר החסד (מ"מ).

³ פי' מרע"ה הוא בחי' הת"ת, והוא בן הבינה (מ"מ).

⁴ פי' שאהרן הוא בימין משה, לפי שהוא בחי' החסד, א"נ מביא הזהר ראייה שמשה כולל חג"ת דכתיב מוליך לימין שהוא החסד. זרוע הוא גבורה, תפארתו כמשמעו, נמצא שכולל חג"ת (מ"מ).

⁵ לומר דמבעיא ליה על דרך הפשט סתם אי אפשר, דמסיק בתר הכי "שבעה וכו'" (אור יקר).

⁶ פי' והם כנגד ז"ק דז"א, וראוי לסדרם על סדר הז"ק (מ"מ).

⁷ ר"ל על האש היסודי שבו שהוא נעשה בעת עולם התוהו, אבל אשו ושריפתו לא התחיל אלא רק ביום שני דמע"ב ונשלם ביום ג' (דע"ה ח"ב יב ע"ג), הזכירו רז"ל בפסחים (נד ע"א) וכן בנדרים (טל ע"ב) את הגן עדן קודם להגיהנם, כי הרי לפי דברינו צריך לחשוב את הגיהנם קודם, כי הרי עיקרו של גן עדן הוא היה נעשה בתחילה רק מהגיהנם עצמו. הנה בפרד"א (פרק ג) וכן בזוה"ק (פ' צו דף לד ע"ב) וכן בתדא"ר (פרק לא) חשבו שם באמת את הגיהנם קודם, ומה שחשבו בגמרא את הגן עדן קודם, הוא רק מפני חשיבותו (דע"ה ח"ב יב ע"ד).

⁸ פי' ז"ק דז"א כלולים באהרן לפי שהחסד כוללם (מ"מ).

<p>בוצינין¹ אתאחדו ביה באהרן והוא אדליק בוצינין מעילא לתתא</p>	<p>שנברא העולם, שבעה אורות, ומאורות שנאחזו באהרן, והוא מדליק מנורות ממעלה למטה.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ג כא) הכל היה מן העפר² והכל שב אל העפר הא תנינן הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה מאן העפר הוא דשריא תחות כורסי יקרא קדישא³ בספרא דבי רב ייסא סבא הכל היה מן העפר אתר דכניש לכלא מלמד דנפקו שבילין להאי סטרא ולהאי סטרא ואתכנשו לאנהרא כעפרא דא דורקין לה לכל עבר ועל דא הכל היה מן העפר</p>	<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ג) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, הרי שנינו הכל היה מן העפר, אפילו גלגל חמה. מי העפר, אותו ששרוי תחת כסא הכבוד הקדוש. בספרו של בית (מדרשו של) רב ייסא סבא, הכל היה מן העפר, מקום שכונס את הכל, מלמד שיצאו שבילים לצד הזה ולצד הזה, והתכנסו להאיר, כמו העפר הזה שזורקים אותו לכל צד, ועל זה הכל היה מן העפר.</p>
<p>והכל שב אל העפר ודאי אלא מן העפר דבי מקדשא קדישא והאי עפר מעפרא עלאה⁴ כמה דאת אמר (איוב כח ו) ועפרות זהב⁵ לו וכמה דאשתכח עובדא לתתא הכי נמי הוא לעילא כנוונא דא ואוקימנא עפר דבי מקדשא דעלמא דא בה' אתברי⁶ ועל דא אפילו גלגל חמה כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם ובגיני כך הכל היה מן העפר מאן עפר ההוא דשארית תחות כורסי יקרא קדישא</p>	<p>והכל שב אל העפר ודאי, אלא מן העפר של בית המקדש הקדוש, והעפר הזה מהעפר העליון, כמו שנאמר (איוב כח) ועפרות זהב לו, כמו שנמצא מעשה למטה, כך הוא למעלה, כדוגמא זה. ובארנו עפר, עפר של בית המקדש, שהעולם הזה נברא בה"א, ועל זה אפילו גלגל חמה, כמו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם, ולכן הכל היה מן העפר, איזה עפר, אותו ששרוי תחת כסא הכבוד הקדוש.</p>
<p>כתוב (שיר ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כלך יפה רעיתי זו כנסת ישראל, ומום אין בך אלו סנהדרין דאינון לקביל שבעין ותריין שמהן⁷ שבעים נפש דנחתו עם יעקב וקודשא בריך הוא על כלא ועל דא אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה</p>	<p>כתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כלך יפה רעיתי זו כנסת ישראל, ומום אין בך אלו סנהדרין, שהם כנגד שבעים ושנים שמות. שבעים נפש שירדו עם יעקב, והקדוש ברוך הוא על כולם, ועל זה אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה.</p>
<p>תנן כתיב (שמות יט ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש מאן ממלכת כהנים כמה דאת אמר זאת משחת אהרן ומשחת בניו</p>	<p>שנינו כתוב (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, מי זו ממלכת כהנים, כמו שנאמר זאת משחת אהרן ומשחת בניו, שכאשר מתברכת כנסת</p>

¹ ולומר דמבעיא ליה על דרך האמת כמה ספירות הם מה. השיב שבעה עשרה הם, ועוד עד עתה לא ידע רבי חזקיה ענין זה, והוא היה אחד מהעשרה חברים החשובים, והוא אחד מהג' שנפטר בעת האדרא ונשאר ז' וכו' (אור יקר).

² עי' זהר ח"א קע ע"א (דע"ה ח"ב צג ע"א), המלכות נוק' דז"א שהיא נקראת עפר וכמ"ש בפ' צו (דף לד ע"ב) ובכ"מ, ועי' המוחין דגדלות נתקן ונעשה פרצוף המלכות שהיא נקרא עפר (ביאורים ח"א סג ע"ד).

³ פי' המלכות היא עפר שתחת ז"א שהוא כסא לבינה, ור' ייסא פליג וס"ל העפר אתר דכניש כולא והוא הנוגה וכו' ולכך ר"א חזר ואמר אלא מן העפר דבי מקדש קדישה שהיא מלכות ורצה לחזק פי' הראשון שלו, שהוא הפך רבי ייסא סבא (מ"מ). פרקי דר"א פ"ג ושמו"ר פ"ג ס' א (לש"ו).

⁴ פי' מלכות נתקנת מבינה והביא ראייה מעפרות זהב לו, שעפר שהיא מלכות היא מזהב שהיא בינה, וז"ש ואוקימנא עפר דבי מקדשא (מ"מ).

⁵ עפר של הקדושה, אשר כל איבין וכל טיבו דעלמא נפקי מיניה, והוא עפרא דשריא תחות כורסי יקרא קדישא, עפרות זהב, ע' וישלח (קע ע"א) צו (לד ע"ב) פקודי (רסו ע"ב) (דע"ה ח"ב פט ע"ב).

⁶ פי' עולם הזה ע"י המלכות נברא שהיא ה' דבהבראם, ולכ"א בסוף "מאן עפר ההוא דשארית וכו'" דהיינו מלכות שתחת ז"א שהוא כסא לבינה, כפי' הראשון שלו (מ"מ).

⁷ פי' שהשני סופרים הם כנגד שנים הנשארים מע"ב שמות (מ"מ).

<p>דכר אתברכא כנסת ישראל על ידא דכהני כדין אתקרי על שמהוהו! הדא הוא דכתיב ממלכת כהנים</p>	<p>ישראל על יד הכהנים, אז נקראת על שם, זהו שכתוב ממלכת כהנים.</p>
<p>רבי שמעון אמר תא הזוי מלכות כהנים לא אקרי² אלא ממלכת דאמלכו לה כהני ועבדו לה נבירתא על כלא אבל מלכות כהנים לא אקרי דהא מן השמים אקרי מלכות³ מלכות שמים ודאי והכא ממלכת כמה דאת אמר דכהני אמלכו לה ומחבראן לה במלכא וכדין היא ממלכת על כל נגזי מלכא ממלכת על כל זייני מלכא</p>	<p>רבי שמעון אמר בא וראה, מלכות כהנים לא נקראת אלא ממלכת, שהמליכו אותה הכהנים, ועשו אותה מלכה על הכל. אבל מלכות כהנים לא נקראת, שהרי מן השמים נקראת מלכות, מלכות שמים ודאי. וכאן ממלכת, כמו שנאמר שכהנים המליכו אותה ומחברים אותה עם המלך, ואז היא ממלכת על כל גנזי המלך, ממלכת על כל כלי זיני המלך,</p>
<p>לה/א</p>	
<p>ממלכת בעלאי ותתאי ממלכת על כל עלמא</p>	<p>ממלכת בעליונים ובתחתונים ממלכת על כל העולם.</p>
<p>רבי יוסי אמר⁴ כתיב (עמוס ט ו) ואגדתו על ארץ יסדה⁵ ואגדתו כד אזדווג מלכא לקבלה⁶ בכל אינון עטרין קדישין בכנופיא חד כדין ואגדתו כתיב רבי יצחק אמר ואגדתו כמה דאת אמר (שמות יב כב) ולקחתם אגדת אזוב מאי קא מיירי דכד מתחבראן כחדא ואתברכא מנייהו כדין שלטא על כלא ונהרא לעילא ותתא וכלא בשעתא דכהנא פלה פולחנא ואקריב קרבנא ואקטר קטרת ומכוון מלין לקרבא כלא כחדא כדין כתיב ואגדתו על ארץ יסדה</p>	<p>רבי יוסי אמר כתוב (עמוס ט) ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו, כשמזדווג המלך כנגדה בכל אותן העטרות הקדושות, בכינוס אחד, אזי ואגדתו כתוב. רבי יצחק אמר, ואגדתו כמו שנאמר, ולקחתם אגודת אזוב, במה מדובר, שכאשר מתחברים כאחד ומתברכת מהם, אזי שולטת על הכל, ומאירה למעלה ולמטה, והכל בשעה שהכהן עובד את העבודה ומקריב קרבן, ומקטיר קטורת, ומכוון דברים לקרב הכל כאחד, אזי כתוב ואגדתו על ארץ יסדה.</p>
<p>רבי יוסי אמר כד נטל אהרן כלא נטלין עמיה עד דאתברכא כנסת ישראל ואתברכאן עלאי ותתאי כדין כתיב (תהלים קלה כא) ברוך יהוה מציון⁷ שוכן ירושלם הללויה (שם</p>	<p>רבי יוסי אמר כשאהרן נוסע, הכל נוסעים עמו, עד שמתברכת כנסת ישראל, ומתברכים עליונים ותחתונים, אזי כתוב (תהלים קלה) ברוך ה' מציון</p>

¹ פי' כיון שהכהנים מברכים המלכות, נק' המלכות על שם, כמש"ה ממלכת כהנים. ור"ש חלק על זה ואמר, אלו כתיב מלכות כהנים, הוה אמינא הכי. אבל כיון דכתיב ממלכת, ר"ל מי גרם לה שהיא ממלכת על כל גנזי המלך כהנים (מ"מ).

² ר"ל, ולמה לא אמר הכתוב מלכות, ונפרש נק' על שם הכהנים (מ"מ). ע"י ה"ב שבטיים וכלל ישראל שהם מאור פנימיותה היה נמשך ומתגלה אורה בכל העולמות ב"ע עצמן, שהם מהחיצוניות שבה, והיה מתייחד הפנימית בהחיצונית והיו כל העולמות כולן קודש לה' (הקד"ש מז ע"ג).

³ פי' שלא תקרא אלא ע"ש בעלה הנק' שמים, ולכך אנו אומרים מ' שמים ולא ע"ש הכהנים (מ"מ).

⁴ כללות ר"ק במלכות נמי משמע מהכא אומרו "ואגדתו" דהיינו ר"ק מתגדלים ומתייחדים יחד (אור יקר).

⁵ על ידי היסוד. ולפי דברי ר' שמעון היא עולה למעלה כאומרו אמלכו לה ומחברן לה במלכא, דהיינו עולה אליו. ולפי דברי ר' יוסי ור"י הם יורדים אליה, כאומרו "כד אזדווג מלכא לקבלה" ולהכי קרבן, דהיינו יחודה ועלותה, והב' קטורת דהיינו קשר לכל הספירות, וב' יחודים הם ע"י הכהן כדפי' (אור יקר).

⁶ (אור יקר).

⁷ אין הכוונה שממש אליה כאומרו "כד אזדווג מלכא לקבלה", ולהכי פליג ר' יצחק ואמר, הן אמת שהם נמשכים אליה אחר יחודם, אמנם על ידו היא מסתלק, וזהו שאמר "כד מתחברן וכ", והכריחו הענין מהכהן, בב' עבודות, הא' קרבן, דהיינו יחודה ועלותה, והב', קטורת דהיינו קשר לכל הספירות, וב' יחודים הם על ידי הכהן כדפי', ור' יוסי מהדר לאוכוחי דעתיה מהאי קרא, ואמר "כד נטיל" שאינה עולה למעלה, אלא הם נוסעים ובאים אליה על ידי הכהן, ולא שתעלה היא למעלה ויתברכו הספירות התחתונות ממנה ח"ו, אלא שהם מתברכים בסבתה, וראיה לזה אומרו "ברוך ה' מציון", ואין הכוונה שממש מתברך הת"ת

<p>עב יט) וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן</p>	<p>שוכן ירושלים הללויה, (שם עב) וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אויל מקפוטקיא ללוד והו עמיה רבי ייסא ורבי חזקיה פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתך וגו' תנינן כל בר נש דאשתדל במלי דאורייתא¹ ושפוטתיה מרחשן² אורייתא קודשא בריך הוא חפי עליה³ ושכינתא⁴ פרישא עליה גדפהא הדא הוא דכתיב ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתך ולא עוד אלא דהוא מקיים עלמא⁵ וקודשא בריך הוא חדי עמיה כאלו ההוא יומא נטע שמיא וארעא הדא הוא דכתיב לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי⁶ אתה מכאן אוליפנא דישראל אקרן בשמא דציון דכתיב ולאמר לציון עמי אתה וחמינא⁷ דכנסת ישראל אקרי בשמא דציון דכתיב (שם א כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו עמו רבי ייסא ורבי חזקיה. פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא) ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתך וגו', שנינו כל אדם שעוסק בדברי תורה ושפתותיו מרחשות תורה, הקדוש ברוך הוא מכסה עליו, ושכינה פורשת כנפיה עליו, זהו שכתוב ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתך. ולא עוד, אלא שהוא מקיים את העולם, והקדוש ברוך הוא שמח עמו, כאלו אותו יום נטע שמים וארץ. זהו שכתוב (שם) לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, מכאן למדנו שישראל נקראו בשם של ציון, שכתוב ולאמר לציון עמי אתה, וראיתי שכנסת ישראל נקראת בשם של ציון, שכתוב (שם א) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.</p>
<p>תו פתח ואמר⁸ (שם ח טז) צור תעודה⁹ התום תורה בלמודי צור תעודה דא סהדותא דוד דכתיב (תהלים קלב יב) ועדותי זו אלמדם צור היא קישורא¹⁰ כמאן דקטר</p>	<p>עוד פתח ואמר "צור תעודה חתום תורה בלומדי". צור תעודה, זו עדות של דוד, שכתוב "ועדותי זו אלמדם". צור, היא קשר, כמי שקושר קשר במקום</p>

מציון, אלא בסבת הברכה, שהוא משפיע בציון כדפי' בפרשת ויקרא, ועל"ז תחלה "ברוך ה'" ת"ת, ו"ק, ואח"כ ברוך שם כבוד מלכותו כנודע ולעולם לא סלקא כדפי' (אור יקר).

¹ בעיון (אור יקר).

² שיוציא בשפתיו (אור יקר).

³ מהמקטרג (אור יקר).

⁴ הטעם שהוא מייחד שניהם יחד (אור יקר).

⁵ דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה (אור יקר).

⁶ עתה "עמי" בשותפות בברית שמים וארץ, והכי דריש בפרשת קדושים (אור יקר).

⁷ להכריח כי כל מה שתכונה השכינה יכונה ישראל, והטעם שהם מוצא היסוד אל השכינה, ושניהם יחד נקראים ציון (אור יקר).

⁸ כוונת כל פסוק זה הוא על תיקון רישא דנוק' דהיינו כחב"ד דידה שאחוזים ונבנים מתנה"י דידיה, והתחיל ב"צור תעודה", שהוא יסוד זעיר הבונה דעת (נ"א כתר) רחל, ועליו אמר "דא סהדותא דוד", וכמ"ש בזהר בכמה מקומות, דעת אסהיד בפומא (נ"א באנפוי) דמלכא, כי דעת ועדת שוים באותיותיהם, כי הדרת פנים נמשך מהיסוד דכתיב ביוסף (בראשית לט, ו) יפה תואר וגו', ומשם רחל היתה גם כן כך, כי דעתה קשורה ביסוד הזכר, ועל כן נאמר אם ישמרו בניך בריתי ועדותי זו אלמדם, ולעומת כן אמר [צור תעודה] (רמ"ז).

⁹ היא המלכות, והוא מלשון עדות, והיא נקראת כך מפני שהיא מעידה על אותם הזוכים אליה, והיינו סהדותא דדוד (אור יקר).

¹⁰ והנה התחיל בבחינת היסוד שהוא המתחיל בבנין הנקבה שהיא בסוד נקודה, ומאיר בה תחילה סוד היסוד לתיקון דעתה כנזכר אצלנו בכוונת ברוך שבתחילת העמידה. אך צריך להקדים מ"ש באוצרות חיים בתיקון רחל, והוא שה' הגבורות יורדות ליסוד זעיר, ושם הן נקבצות יחד, וזה בכח הארת יסוד אבא המתגלה מהחזה ולמטה, והוא מקשרם ומחברם יחד, והוא ממתק הדינים הקשים שבהם, זהו תמצית הענין הנזכר. ועל כן פירש הענין בכאן ואמר "כמאן דקטר קיטורא באתר חד", ירצה שהיסוד נקרא צור, שר"ל קשר על שם שבו נעשה קשר במקומו (נ"א בקומתו), ומזה נמשך שגם בהנתן הגבורות מן היסוד אל הדעת, נשארות גם כן נקשרות יחד שם ומתמתקות וכנזכר באוצרות חיים, ע"ע. ולרמזו לשתי בחינות אלו הפך בכאן הסדר ופירש תחילה מלת תעודה [סהדותא], מפני שתכלית התקשרות הגבורות ביסוד הוא כדי

<p>קישורא באתר חד' התום תורה בלמודי התום תורה חתימה דאורייתא וכל נגידו ורבו דנגיד מלעילא באן (נ"א בין) חתימה דיליה בלמודי בנין דתמן אתכנש רבו ומשחא בין תרין קיימין דתמן שריין אתר כנישו דכל רבות ומשה דנגיד מלעילא לאשראה ליה בפומא דאמה ולארכא ליה בהאי תעודה? וכדין אתקשר כלא קשרא חד מהימנא³</p>	<p>אחד. "חתום תורה בלמודי", חתום תורה, חתימה של התורה, וכל המשכה וגדולה שנמשך מלמעלה, באיזו (בין) חתימה שלו, בלומדי, משום ששם מתכנס גדולה ושמן בין שני עמודים, ששם מונחים, מקום הכינוס של כל שמן משחה, ששופע ממעל לשפוך אותו לפי האמה, ולהריק אותו בתעודה הזאת, ואז נקשר הכל קשר אחד נאמן.</p>
<p>תא חזי מה בין אינון דמשתדלי באורייתא לנביאי מהימני אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא מאי טעמא דאינון קיימי בדרנא עלאה יתיר מנביאי אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתרא דאקרי תורה (נ"א ת"ת) דהוא קיומא דכל מהימנותא ונביאי קיימי לתתא באתר דאקרון נצח והוד ועל דא (אקרון) אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי ועלאין מנהון יתיר דאלין קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא אינון דאמרי מלין ברוח הקודש קיימי לתתא מכלהו</p>	<p>בא וראה מה בין אותם שעוסקים בתורה לנביאים נאמנים, אותם שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים בכל פעם. למה, שהם עומדים בדרגה עליונה יותר מנביאים, אלו שעוסקים בתורה עומדים למעלה במקום שנקרא תורה (תפארת), שהוא קיומה של כל האמונה, ונביאים עומדים למטה במקום שנקראו נצח והוד. ועל כן (נקראו) אותם שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים, ועליונים יותר מהם. שאלו עומדים למעלה, ואלו עומדים למטה. ואותם שאומרים דברים ברוח הקודש, עומדים למטה מכולם.</p>
<p>(ועל דא) זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרנא עלאה יתיר על כלא (ועל דא) מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לא לקרבנין ולא לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנותא דכלא ועל דא כתיב (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום</p>	<p>אשרי אותם שעוסקים בתורה, שהם בדרגה יותר עליונה על הכל, (על זה) מי שעוסק בתורה לא צריך לא לקרבנות ולא לעולות, שהרי התורה עדיפה מהכל, וקשר של האמונה של הכל, ועל זה כתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.</p>
<p>וכתיב (תהלים קיט קסה) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול בעוד שהיו הולכים, מצאו איש אחד שהיה בא ושלשה ענפי הדס בידו, קרבו אליו אמרו לו, למה לך את אלה, אמר להרויח אבדה. אמר רבי אלעזר יפה אמרת, אבל שלשה אלה לשם מה, אמר לו אחד לאברהם אחד ליצחק ואחד ליעקב, וקשרתי אותם יחד, והירחתי בהם משום שכתוב (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, משום שבריח הזה עומדת</p>	<p>וכתוב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, בעוד שהיו הולכים, מצאו איש אחד שהיה בא ושלשה ענפי הדס בידו, קרבו אליו אמרו לו, למה לך את אלה, אמר להרויח אבדה. אמר רבי אלעזר יפה אמרת, אבל שלשה אלה לשם מה, אמר לו אחד לאברהם אחד ליצחק ואחד ליעקב, וקשרתי אותם יחד, והירחתי בהם משום שכתוב (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, משום שבריח הזה עומדת</p>

שתהיינה קשורות בדעת רחל ומשם מתפשטת הארתן בגופא דנוק', ולכן מקדים פירוש שם תעודה שהוא תכלית הקשר הנרמז בצור, וכלומר כשתשכיל סוד תעודה אז תבין סוד צור (רמ"ז).

¹ היינו יחודה על ידי היסוד, לא יחוד שלם אלא קשר א', ושאר הקשר הוא על ידי "חתום ואתר חד", היינו יסוד מדה אחת שוה (אור יקר).

² ה"ס יסוד שלה, שגם הוא נקרא תעודה, כמו שיסוד זעיר נקרא עד כמ"ש הרב זלה"ה בפרשת וארא בפסוק (ישעיה כו ד) בטחו בה' עדי עד. ובר מן דין דעת ויסוד כולם דבר אחד וכמ"ש (בראשית ד כה) וידע אדם (רמ"ז).

³ פי' מה שאין כן בבחינה הראשונה שפירש סוד תעודה לעיל שאינו קשר גמור, כי אם בסוד הזווג שאז הוא היחוד הגמור והביסוס המוחלט כי גם הגבורות הנוקביות שהן מ"ן דילה מתבסמות (רמ"ז).

<p>ריחא אתקיים חולשא דנפשא ובהימנותא דא אתקיימא ואתנגידו ברכאן מעילא ותתא אמר רבי אלעזר זכאה חולקהון</p>	<p>חולשת הנפש, ובאמונה הזו מתקיימת ונמשכות ברכות ממעלה ומטה. אמר רבי אלעזר אשרי חלקם</p>
<p>לה/ב</p>	
<p>דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא חזי לית עלמא (נ"א נפשא) מתקיימא אלא על ריחא ומריחא דא אשתמודעא ריחא אחרא דהא בשעתא דנפיק שבתא (נתפרדה החבילה) וסלקא נפשא יתירא ואשתארון נפשא ורוחא מתפרשן עציבין אתא ריחא דא ומתקרבן דא בדא וחדאן ועל דא בעי רוחא בטר רוחא¹ לקבלא ריחא כיון דאתקבל ריחא מתקרבן כחדא וחדאן כי האי גוונא ריחא דקורבנא בריחא (דא) מתקרבין כלא כחדא ומתהלטן בוציני וחדאן</p>	<p>בא וראה אין העולם (הנפש) מתקיים אלא על ריח, ומהריח הזה נודע ריח אחר, שהרי בשעה שיוצאת שבת (נתפרדה החבילה) ועולה הנפש היתרה, ונשארו הנפש והרוח נפרדות עצובות. בא הריח הזה ומתקרבים זה לזה, ושמחים, ועל זה צריך רוח אחר, רוח לקבל ריח, כיון שמתקבל ריח מתקרבים כאחד, ושמחים כגון זה ריח של הקרבנות, בריח (זה) מתקרבים כולם כאחד, ונדלקים הנרות ושמחים.</p>
<p>תא חזי תרי בוציני חד לעילא וחד לתתא אי להיט בר נש האי בוצינא דלתתא וככי לה (להווא דלעילא)² הווא תננא דסליק (נ"א מבוצינא תתאה)⁴³ להיט הווא בוצינא עלאה כך תננא דקרבנין האי תננא דסליק להיט בוציני עלאי ומתלהטן בחד ומתקרבין כלהו כחדא בריחא דא ובגין כך ריח ניהח ליהויה (אשה) והא⁵ אוקמוה⁶ ועל דא ריחא דקרבנא קיומא דכלא וקיומא דעלמא וקרבנא על ידא דכהנא דמקרב כלא ובגין כך שבעה יומי אשלמותא אשתלימו ביה בגין דיתברכו כלהו בפולחניה וישתכחו חדוואן וברכאן לעילא ותתא</p>	<p>בא וראה, שני מאורות אחד למעלה ואחד למטה, אם מלהט ע"מ דליק אדם המאור שלמטה הזה ומכבה אותו (את אותו שלמעלה), אותו עשן שעולה (מהמאור התחתון) מלהיט אותו המאור העליון, כך עשן הקרבנות. העשן הזה שעולה מלהיט המאורות העליונים, ומתלהטים באחד, וכולם מתקרבים כאחד. בריח הזה, ולכן ריח ניחוח לה' (אשה), והרי פרשוה, ועל כן ריח הקרבן הוא קיום של הכל, וקיום העולם, והקרבן על יד הכהן שמקריב הכל, ולכן שבעה ימי השלמה נשתלמו בו, כדי שכולם יתברכו בעבודתו, וימצאו שמחות וברכות למעלה ולמטה.</p>
<p>כתוב (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך וגו'⁷ האי קרא אוקמוה יהויה אלהי אתה דבעי בר נש לאודאה לשמא קדישא⁸ ולשבחא ליה על כלא ומאן אתר שבחא דיליה כמה דאוקמוה והכא מעמיקא דכלא⁹ דכתיב</p>	<p>כתוב (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך וגו', הפסוק הזה פרשוהו, ה' אלהי אתה, שצריך אדם להודות לשם הקדוש, ולשבח אותו על הכל, ומאיזה מקום השבח שלו, כמו שבארוה. וכאן</p>

¹ פי' רוח של האדם מחזר אחר ההדס שהוא סוד חו"ת דז"א, הנק' רוח, כדי לקבל ריח טוב, ואזי מתחבר עם הנפש שהוא בחי' המלכות ג"כ (אור יקר).
² "וככי לה (להווא דלעילא)" נמחק במ"מ.
³ נמחק במ"מ.
⁴ ור"ל אם היו ב' נרות וכבתה א', העשן מדליקה ומדלקת השלהבת על ידי העשן, ונדלקת חברתה מהתחתונה, וכן העשן של הקרבנות שבעולם הזה מדליק ספי' העליונים (מ"מ).
⁵ (אשק) והא" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "אשקא הא".
⁶ פי' לשון אשה היא המלכות המתקרבת לבעלה כמ"ש בפרשת נח, א"נ מלשון אישים, שהם נהנים מהקרבן (מ"מ).
⁷ מדבר לא"ס ב"ה, ולכן א"ל כי עשית פלא וכו' שהוא אבא (מ"מ).
⁸ פי' ד"א הנק' ה' אלהי (מ"מ).
⁹ פי' אבא (מ"מ).

<p>כי עשית פלא פלא כמה דכתיב (שם ט ה) ויקרא שמו פלא והא אתמר עצות מרחוק! עצות כמה דאת אמר יועץ מרחוק דכתיב (ירמיה לא ב) מרחוק יהוה נראה לי וכתיב (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה</p>	<p>מהעמק של הכל, שכתוב כי עשית פלא, פלא כמו שכתוב (שם ט) ויקרא שמו פלא, והרי נאמר עצות מרחוק, עצות כמו שנאמר יועץ מרחוק, שכתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי. וכתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה.</p>
<p>אמונה אמן כמה דאת אמר (דברים לב ד) אל אמונה ואין עול ואוקמוה אמונה בלילה כמה דאת אמר (תהלים צב ג) ואמונתך בלילות וכתיב (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך² וזמין קודשא בריך הוא לדכאה לון לישראל מחוביהון כמה דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם</p>	<p>אמונה, אמן, כמו שנאמר (דברים לב) אל אמונה ואין עול, ופרשוה אמונה בלילה, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות, וכתוב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, ועתידי הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל מחטאיהם, כמו שכתוב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>פרשת שמיני</p>	<p>פרשת שמיני</p>
<p>ויהי ביום השמיני וגו' רבי יצחק פתח (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים³ זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהיב לון אורייתא קדישא⁴ חדווא דכלא⁵ חדווא⁶ דקודשא בריך הוא ואטיילותא⁷ דיליה⁸ דכתיב (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום⁹ ואורייתא כלא חד שמא קדישא איהי דקודשא בריך הוא ובאורייתא אתברי עלמא¹⁰ דכתיב ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אמון</p>	<p>ויהי ביום השמיני וגו', רבי יצחק פתח (איוב לח) ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה שמחת הכל, שמחתו של הקדוש ברוך הוא והשעשוע שלו, שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום, וכל התורה היא שם אחד של הקדוש ברוך הוא.</p>

¹ פי' שהבינה הנקרא עצות מקבלת מרחוק שהוא אבא וממשתת למלכות הנק' אמונה, אומן (מ"מ).

² עיי' ח"ב ריג סע"ב (לש"ו).

³ תרגום יב"ע – בזמן שמשבחים יחד כוכבים בוקר ומריעים כל כיתי המלאכים.

⁴ מחכמה הנקראת קדש, דכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתו (אור יקר). גם עתיק סודו ממש ישראל שה"ס ז' קצוות, ולכן זכו אל אורייתא קדישא, היינו שורש התורה ונשמת הסוד בעצמו, שכמו שיש ה' בחינות לנשמה ח"י נר"ן, כך ישנם לתורה פרד"ס כנגד אב"ע, והפנימיות התיכון נגד בחינת היחידה הוא עתיק ואריך, שה"ס כתר דאצילות (רמ"ז).

⁵ מצד הבינה, פי' כל העולמות שאפילו חכמה ובינה מתייחדים בה, וכן ת"מ, שהם שאר הספירות, וכן עולמות תחתונים מתקיימים על ידה, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה (אור יקר).

⁶ כל האורות נבחנו לשתי בחינות, אור פנימי ואור מקיף, וכנגד אור פנימי אמר חדווא, שכן פירש בספר הכוונות (פע"ח זמירות א) בפסוק (דבה"י א' טז כז) עוז וחדוה, כי חדוה הוא יסוד, ולפי שהוא הצנור העצמי להמשיך אור פנימי לכן קראה חדווא. ולפי שישוד זה הוא הפנימי שבכל היסודות אמר שהוא דכל חדווא (רמ"ז).

⁷ אטיילותא (אור יקר).

⁸ פי' ת"ת בסוד הדעת הוא גורם השפע מכתר אל החכמה ומהחכמה אל הבינה (אור יקר). כנגד האור מקיף אמר אטיילותא דיליה, רמז לאור המתפשט והולך ויוצא מבלי התגדר בכלי לשוט ולהתרחב עד אין חקר (רמ"ז).

⁹ יום יום, שהם ב' ספירות קודם אל מציאות אצילות העולם, שהם מחסד ולמטה, כדכתיב עולם חסד יבנה. וענין שעשוע הוא סוד ההתעוררות אל הייחוד (אור יקר). ועל שני האורות אמר ואהיה שעשועים יום יום, שתי בחינות שעשוע פנימי ומקיף (רמ"ז). ענין השעשוע הזה הוא שנשמותיהן עולות בסוד מ"ן ומעוררות הזוג והוא משתעשע בהם (שעה"כ דרושי הלילה ד, ועי' עוד על"ח שער ציור העולמות פרק ג).

¹⁰ הוא בסוד הבריאה, ר"ל השתלשלות האורות עד מדרגת הבריאה (רמ"ז). פי' בבינה היא אורייתא נברא עולם האצילות וב"ע (מ"מ).

<p>ובאורייתא אתברי בר נש הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם¹ אמר קודשא בריך הוא לאורייתא בעינא למברי אדם אמרה קמיה האי בר נש זמין למחטי ולארגזא קמך² אי לא תאריך רונגך³ עליה היך יקום בעלמא אמר לה אנא ואת⁴ נוקים ליה בעלמא דהא לאו למננא אתקרינא אך אפים (ס"א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקיימי בעלמא)</p>	<p>ובתורה נברא העולם, שכתוב ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן, ובתורה נברא אדם, זהו שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם, אמר הקדוש ברוך הוא לתורה, אני רוצה לברא אדם, אמרה לפניו האדם הזה עתיד לחטא ולהרגיז לפניך, אם לא תאריך רוגזך עליו, איך יעמד בעולם. אמר לה, אני ואת נעמיד אותו בעולם, שהרי לא לחנם נקראתי אך אפים, (שהרי כל זמן שיעסקו בתורה יתקיימו בעולם).</p>
<p>רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה⁵ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא דהא הוא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא דמות בנוקבא ועל דא שירותא דאורייתא ב' ואוקמוה רבי יצחק אמר מפני מה ב' פתיחא וסתימא אלא בשעתא דבר נש אתי לז'א</p>	<p>רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה העמידו את האדם בעולם, זהו שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. רבי יוסי אמר מכאן (קהלת ב) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי. וזהו צלם ודמות, צלם בזכר דמות בנקבה, ועל זה התחלת התורה בב', ופרשוה רבי יצחק אמר מפני מה ב' פתוחה וסתומה, אלא בשעה שאדם בא</p>
<p>לאתחברא באורייתא⁶ הרי היא פתיחא⁷ לקבלא ליה ולאשתתפא בהדיה ובשעתא</p>	<p>להתחבר עם התורה, הרי היא פתוחה לקבל אותו ולהשתתף עמו. ובשעה</p>

¹ כל המציאות הנמצאים בכ"ב אותיות וכן בהם נברא האדם על ידי גלגול האותיות וצורפם בשם הו"ה וכו' לכך כתיב ויאמר אלהים, בינה, אל התורה, ת"ת, נעשה אדם (אור יקר). ויאמר אלהים פ' אבא אמר לבינה הנק' אלהים, וכאלו אמר ויאמר לאלהים, וז"ש אמר קב"ה שהוא אבא לאורייתא שהיא בינה, בעינא למברי אדם, והיינו נעשה אדם (מ"מ).

² פ' יחטא, ועל ידי עוונותיו יפגום בשבע ספירות שהם לפניך (אור יקר).

³ מפני שהתעוררות הדין מצד הבינה עם הגבורה, ואם יתאריך תשפיע סוד א"א במקורות הדין, ואז עיינין אתסחיין בחלבא דאמא והדין נמתק. או ירצה שיתמזג הדין בחדש שהיא ארוכה, וגבורה קצרה, ות"ת בנוני, ותאריך, ירצה שתמשך הדין ורוגז הגבורה דרך החסד, כדי שיתמתק ויתבטל (אור יקר).

⁴ פ' התורה להישירו שלא יחטא, ואם יחטא, הבינה, שהיא תשובה, עומדת לו (אור יקר). פ' אבא אמר לבינה, וזה הפך ממ"ש בפרשת בראשית כב ע"א (מ"מ).

⁵ רמז על תורה קדומה שהוא חכמה שהאציל את ת"ת ומלכות זכר ונוק' הנק' אדם וז"ש (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום שהוא החכמה כנודע וז"ש ויאמר אלהים שהוא בינה אמרה לחכמה נעשה אדם כנזכר תיקונים ואלו ה' אוקמוה ליה לבר נש בעלמא ור' חייא פליג ואמר כי האמת הוא שהם הם הבוראים אותו ואמנם המקיים אח"כ הם ת"ת ומלכות שהם כנגדם זכר ונוק' ומביא ראייה מן (בראשית א כו) בצלמינו כדמותינו שהם תפארת ומלכות ור"י ס"ל כר"ח אך הוסיף ראייה מן הפסוק (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו שהם ב' ולא אמר עשהו בלשון יחיד ולכן התחלת התורה בב' לרמז על השנים שהם זכר ונקבה שבהם נתקיים העולם או יחזיר מלת וע"ד שירותא לעיל יען שנבראת בתורה הקדומ' שהיא חכמה כנזכר התחיל התורה בב' שהיא כנגדה כנודע ור' יצחק פ' הטעם איך ה' רומזת לתורה כנזכר לקמן רבי יהודה אמר כי ה' ב' גגין אחד למעלה וא' למטה וא' עמוד האוחז בשניהם ת"ת בריח התיכון מבריש מקצה בינה לקצה מלכות (זהר הרקיע).

⁶ בבינה, על ידי הת"ת והמלכות, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה (אור יקר). ידוע שפתיחת הצנורות הוא בכח החסד, והתורה היא מצד החסד ששרשה באבא, ולכן אות ה' ברומזת לאבא שהוא הפרצוף השני של האצילות, פתוחה לצד ימין דידה וסתומה לשמאל כי אין אחיזה לחיצונים בו, ולכן הבא [להתעורר] ולטיהר ולבוא דרך ימין ימצא פתח פתוח ובכח תורתו מתקבל ונכנס בחדרי התורה והיא משתפת בו, וכו' ואם אדם פונה לחיי שעה ומתרפה ממנה, הולך לו לצד צפון שנכנס בקליפה ששם השכחה מצויה, וצריך לו טורח [גדול] וכפול לשוב לקדושה (רמ"ז).

⁷ שכן דרך מדרגות הסולם לעלות אל הבינה עולם הבא (אור יקר).

<p>דבר נש סתים עיניו מינה ויהך לארהא³² אהרא הרי היא סתימא מסטרא אהרא כמה דאת אמר אם יום תעזבני יומים אעזבך ולא ישכה פתחא עד דיתוב לאתחברא בה באורייתא אנפין באנפין ולא יתנשי מינה⁴ ועל דא אורייתא פתחא קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (משלי ה ד) אליכם אישים אקרא וגו' וכתוב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר</p>	<p>שאדם סותם עיניו ממנה והולך לדרך אחרת, הרי היא סתומה מהצד האחר, כמו שנאמר אם יום תעזבני יומיים אעזבך, ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים ולא ישכח ממנה, ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו', וכתוב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.</p>
<p>רבי יהודה⁵ אמר ב' תרין גנין וחד דאחיד לון מאי קא מיירי אלא חד לשמיא⁶ וחד לארעא⁷ וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון⁸</p>	<p>רבי יהודה אמר, ב', שני גגות ואחד שאוחז אותם, במה זה מדובר, אלא אחד לשמים ואחד לארץ והקדוש ברוך הוא אוזח ומקבל אותם.</p>
<p>רבי אלעזר⁹ אמר תלת נהורין¹⁰ (ס"א צרדין אלין) אינון עלאין¹¹ קדישין¹² דאחידין כהדא¹³ ואינון כללא דאורייתא¹⁴ ואלין פתחין¹⁵ פתחא לכלא פתחין פתחא למהימנותא¹⁶ ואלין ביתא דכלא¹⁷ ועל דא בית אקרו דאלין אינון ביתא ובגין כך שירותא דאורייתא ב'¹⁸ דהא היא</p>	<p>רבי אלעזר אמר שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים כאחד, והם הכלל של התורה, ואלו פותחים פתח. לכל פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית, לכן</p>

¹ אחר שיעלה ויכנס יקבלנו בתוכיותה, וכן ישתתף עמו בעלייתו בעזרתה עד יגיע אל תוכיותה, והיינו לא זו אף זו, אין צריך לומר אחר עלותו אליה, שהיא מקבלת אותו, אלא גם בתחלתו היא משתתפת עמו (אור יקר).

² לארעהא אחרת נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא לאחורא.

³ סוד אחוריים שבהם אחוזים הקלי' שם חשך, ולא שאין השגחה שם כלל (אור יקר).

⁴ וקשה מן הראשון, שזה צריך לשוב, ועוד שצריך חיזוקים מפני שיצא פעם אחרת, וזה אמר ולא יתנשי כדרכו (אור יקר).

⁵ רבי יהודה מיירי בצורת הב', ואמר שצורתה תרין גנין ועמוד אחד אוזחם, וירמוז שבכח התורה אדם מייחד אמה עילאה המכוסה (נ"א הפרוסה) ביסודה על ראש ז"א דאיהו ו', ואז הו' הזה (נ"א הוא) משפיע במלכות שה"ס גג עולמות התחתונים (רמ"ז).

⁶ בינה (רח"ו). ת"ת (אור יקר).

⁷ מלכות (אור יקר ורח"ו).

⁸ ת"ת (רח"ו). יסוד (אור יקר).

⁹ ר"א פ' לה בג' אבות שבבינה (אור יקר). ג' נהורין הם, ג' המוחין חב"ד בסוד ג' ויין, והיינו חכמה למעלה בינה למטה ודעת המחברם (רמ"ז).

¹⁰ ג' ויין ויסע ויבא ויט (אור יקר). בא ר"א לסייע לר' יהודה (מ"מ).

¹¹ מציאותם שבבינה (אור יקר).

¹² מציאותם שבחכמה (אור יקר).

¹³ בסוד הת"ת זו מימין וזו משמאל, ולכן הם ג' ויין בצורת ב' שהם אחוזות זו בזו וזו בזו ונכללות בבינה ששם שרשם נקשרת בחכמה (אור יקר).

¹⁴ מצות עשה בימין ומצות לא תעשה בשמאל תורה באמצע (אור יקר).

¹⁵ לדין ולרחמים ולחסד ודרך במ נפתחים החכמה והבינה (אור יקר)

¹⁶ כי למעלה בחכמה דרגא דלא קיימא לאשאלה ולא לאתבא ובבינה עצמה דרגא דקיימא לאשאלה ולא לאתבא לכך פתח האלהות נסגר, אמנם באלו שהם שרשי הפעולות תחלת ההשגה להימנותא, והוצרך לזה כדי שלא נפרש ב' בעצם החכמה או הבינה, ששם אין פתיחה אלא בבחי' אלו שבהם (אור יקר).

¹⁷ שלא נפרש ב' במלכות ובה מציאות ג' ויין כענין צורת ה' והיא פתיחה למהימנותא והיא ודאי בית כמשמעו, לזה אמר "ואינון ביתא לכולא" ששם בית מתייחס בהם לפי האמת שאין בריאה בעולמות שלא יהיה מכללם, והשתא קשה שלפי האמת תורה היא הת"ת לזה אמר שעם כל זה תחלת התורה מבינה ב' במציאות ג' שרשים אלו (אור יקר).

¹⁸ בחינת שורשה ותחלתה (אור יקר).

<p>אורייתא¹ (ס"א ביה הוי אסותא) הוי ואסותא דעלמא² ובנין כך מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא³ והא אתמר דאורייתא כלא חד שמא קדישא עלאה איהי⁴ ובנין דאיהי שמא קדישא פתחת בבית דאיהי כללא דשמא קדישא בתלת קשרי⁵ מהימנותא⁶</p>	<p>התחלת התורה ב', שהרי התורה היא (בו הם הרפואה) רפואת העולם, ולכן מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הכלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.</p>
<p>תא הוי כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקודשא בריך הוא⁷ ומתעטרי בעטרי דאורייתא ואתרחימו לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אושיט לון ימיניה (ס"א) וקודשא בריך הוא ארשים לון) כל שכן אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליילא</p>	<p>בא וראה כל אלו שעוסקים בתורה דבקים בקדוש ברוך הוא ומתעטרים בעטרות התורה ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימינו (והקדוש ברוך הוא רושם אותם), כל שכן אותם שעוסקים בתורה גם בלילה.</p>
<p>והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא (נ"א בכנסת ישראל) ואתחברו כחדא וכד אתי צפרא קודשא בריך הוא מעטר להו בהד חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין וכל אינון כוכבי צפרא בשעתא דכנסת ישראל וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הדא הוא דכתיב ברוך יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים מאי ויריעו כמה דאת אמר (ישעיה כד יט) רועה התרועעה הארץ דאינון דינין מתתברין ואתברו כלהו מקמי בקר כד אתער בקר בעלמא כמה דאת אמר (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר ועל דא ויריעו כל בני אלהים</p>	<p>והרי פרשוה שהם משתתפים עם השכינה (בכנסת ישראל) ומתחברים כאחד, וכשבא הבוקר הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד להודיע בין עליונים ותחתונים, וכל אותם כוכבי בוקר בשעה שכנסת ישראל וכל אותם שעוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, כולם מזמרים כאחד, זהו שכתוב ברוך יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו, כמו שנאמר (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ, שאותם דינים נשברים, וכולם נשברים מלפני הבוקר, כשמתעורר בוקר בעולם, כמו שנאמר (בראשית כב) וישכם אברהם בבוקר, ועל כן ויריעו כל בני אלהים.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אזיל בארחא אשכחיה לרבי פנחס בן יאיר דהוה אתי געא חמוריה אמר רבי פנחס ודאי בטקולא (נ"א בקלא) דחדותא דחמרא חמינא דאנפין חדתין ישתכחון הכא כיון דנפק מבתר ענפוי דטורא חמא ליה לרבי אלעזר דהוה אתי אמר ודאי טקולא (נ"א קלא) דחדותא אשתלים נחת רבי אלעזר לגביה ונשיק ליה אמר ליה אי טופסא</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך בדרך, מצא את רבי פנחס בן יאיר שהיה בא, געה חמורו. אמר רבי פנחס ודאי במשקל (בקול) של שמחת החמור אני רואה, שפנים חדשות ימצאו פה, כיון שיצא מאחר ענפי ההר, ראה את רבי אלעזר שהיה בא, אמר ודאי משקל (קול) של שמחה נשלם, ירד רבי אלעזר אליו ונשק לו, אמר לו אם צורת הדרך האחת אליך, נצרך ונתחבר כאחד,</p>

¹ כדכתיב ואל תטוש תורת אמך (אור יקר).

² אם כן ראוי שתהיה תשובה תחלת הבריאה והתורה (אור יקר).

³ כל שם הוי"ה עם היות ה' חכמה ה' בינה מפני שהתורה מושרשת בשניהם (אור יקר).

⁴ התורה אינה בת"ת לבדו אלא יש חלק בו וכולה יחד שמא קדישא עילאה כל שם הוי"ה הקדוש מהחכמה עילאה מהבינה כדפי', שאם היתה תורה ת"ת היה ראוי שיפתח בו' אמנם עתה שהיא כוללת כל השם פתח בבית שהיא בחי' כל השם (אור יקר).

⁵ ל"נ שהוא כלשון פרקי, כמו קשרי אצבעותיו.

⁶ משרשו העליון, פתיחת אלהות כלו (אור יקר).

⁷ סוד ב' עטרין דירית ת"ת מאר"א, והם סוד ל"ה שבו והם חו"ג הנעלמות בחו"ב ועטרות אלו הם בנשמתם וגופם (אור יקר).

<p>דארהא חד לגבך נזיל ונתחבר כחדא ואי לאו מול ארהך וזיל אמר ליה ודאי לקבלך אוילנא כיון דאשכחנא לך אוזיל אבתרך ונתחבר כחדא</p>	<p>ואם לא קח אתה דרכך ולך, אמר לו ודאי שכנגד אני הולך, כיון שמצאתי אותך אלך אחריך ונתחבר כאחד.</p>
<p>פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח ה) יברכך יהו"ה מציון וראה בטוב וגו' יברכך יהו"ה מציון מאי טעמא מציון בגין דתמן שראן ברכאן לאשתתפא (ס"א לאשתכחא) הדא הוא דכתיב כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים עד העולם ובגין כך יברכך יהו"ה מציון דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא</p>	<p>פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח) יברכך ה' מציון וראה בטוב וגו', יברכך ה' מציון למה מציון, משום שהרי משם שורות ברכות להשתתף (להמצא), זהו שכתוב כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ולכן יברכך ה' מציון, שהרי משם יוצאות ברכות לכל.</p>
<p>וראה בטוב ירושלם דבניני ציון ירושלם אתברכא דכיון דציון אתמלי ברכאן כדין ירושלם אתברכא ואשתכחו בה רחמים וכד ירושלם אתברכא כל עמא אתברכא כל ימי חייד דלא יתחזי קשת ביומך כמה לאביך ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חייד וראה בנים לבניך דחלי חטא חסידין קדישין כדין שלום על ישראל מאי שלום על ישראל אלא כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא דלא יחסר כלא כך שלום על ישראל בזמנא דצדיקיא ישתכחון בעלמא</p>	<p>וראה בטוב ירושלים, שבגלל ציון ירושלים מתברכת, שכיון שציון התמלא ברכות, אז ירושלים מתברכת ונמצאים בה רחמים, וכשירושלים מתברכת, כל העם מתברך. כל ימי חייד, שלא תראה קשת בימך כמו לאביך, ועל זה וראה בטוב ירושלים כל ימי חייד. וראה בנים לבניך, יראי חטא חסידים קדושים, אז שלום על ישראל. מה זה שלום על ישראל, אלא כמי שאומר שלום על ראש המלך, שלא יחסר כל כך שלום על ישראל בזמן שצדיקים ימצאו בעולם.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז ו) עמרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם בנים הא אוקימנא בני בנים אלין שאר כתרי מלכא כמה דאת אמר (ישעיה נד יג) וכל בניך למודי יהו"ה וכתביב (איכה ד ב) בני ציון היקרים (כמה דאת אמר) ותפארת בנים אבותם לא מתעטרין בנין אלא באבהן מכאן אוילפנא דבנין לא מתעטרי ולא משתקוין משקיו דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן הדא הוא דכתיב</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז) עמרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים הרי בארנו, בני בנים אלו שאר כתרי המלך, כמו שנאמר (ישעיה יד) וכל בניך למודי ה', וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים (כמו שנאמר) ותפארת בנים אבותם. אין מתעטרים הבנים אלא באבות, מכאן למדנו שבנים לא מתעטרים ולא מושקים מהשקית הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומברכים, זהו שכתוב</p>
<p>לו/ב</p>	
<p>ותפארת בנים אבותם</p>	<p>ותפארת בנים אבותם.</p>
<p>עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא נחתו וצלו עד דהוו מצלי קפטר² חד חויא³ ברגלוי דחמרא</p>	<p>בעוד שהיו הולכים הגיע זמן תפלה, ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים</p>

¹ דהיינו היותם מתפארין בשפע העליון מתעטרין משם הוא על ידי אבותם היותם משתרשים בשורשם העליון באימא עלאה (אור יקר).

² לשון שלשלת ירצה נקשר ונשתלשל (אור יקר).

³ שענין חמורו של רבי פנחס בן יאיר מבואר בהקדמת סודות הגלגול בבעלי חיים וכו' שרפ"י היה ניצוץ של אברהם אבינו ע"ה ושקליפת אברהם היא חמ"ר, זה לעומת זה, וישמעאל נתגלגל באותו חמור דרפב"י וכו', עיי"ש. והנה אברהם אבינו ע"ה שסודו מאבא כל עיקרו הוא התורה ועיונה, ולכן נענש החמור על שגרם לבעליו שיפסיק תורתו בזמן עוברו במקום הטינופת ברגליו, ובהם נענש, והמתינו לו עד שתהא שעת התפילה, דאפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, כדי שיקבל החמור עונשו, שאילו היה בזמן אחר היה רבי פנחס מגרש הנחש מהרה ולא היה עושה הנחש שלוחותו בשלימות, אבל כשהשלימו אז אתנשר חויא,

<p>דרבי פנחס קסטא¹ (ס"א קפטא) ונעא² תרי זמני בתר דסיימו צלותא אמר רבי פנחס ודאי צערא הוא לבעירא דילי דהא יומא דא אקדימנא והוינא מרחיש באורייתא ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא והשתא מצערי לה קמו והמו חד הויא קטיר ארגליה</p>	<p>נכרך נחש אחד ברגלי חמורו של רבי פנחס, בעט (מכה) וגעה פעמיים, אחר שסיימו את התפלה, אמר רבי פנחס ודאי צער הוא לבהמה שלי, שהרי היום הזה הקדמתי והייתי מרחש בתורה והעביר אותי במקום ששורה לכלוך, ועכשיו מצערים אותי, קמו וראו נחש אחד קשור על רגליו.</p>
<p>אמר רבי פנחס הויא חויא זיל ואסחר (ס"א ואסטר) קוטרך³ בקמפורא דהורא אדהכי אתנשר הויא ונפל קפסירי⁴ קפסירי⁵ אמר רבי אלעזר ומה כל כך מדקדק קודשא בריך הוא בצדיקייא⁷ אמר ליה ודאי קודשא בריך הוא מדקדק בהו בצדיקייא ונטיר לון ובעא לאוספא לון קדושה על קדושתיהו והשתא האי חמרא על דלא נטר קדושתא דילי אצטער ודא חויא שליחא הויא וכמה שלוחין⁸ אית ליה לקודשא בריך הוא ובכלהו עביד שליחותיה⁹ ואפילו בחיות ברא הדא הוא דכתיב (ויקרא כו כב) והשלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם ואפילו ביד גוי הדא הוא דכתיב (דברים כח מט) ישא יהוה עליך גוי מרחוק מקצה הארץ</p>	<p>אמר רבי פנחס נחש נחש לך וסובב (וצדד) את קשרך בקשר החור בינתיים נשר הנחש ונפל חתיכות חתיכות. אמר רבי אלעזר ומה הקב"ה מדקדק כל כך בצדיקים, אמר לו ודאי שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים ושומר אותם, ורוצה להוסיף להם קדושה על קדושתם, ועכשיו החמור הזה שלא שמר את הקדושה שלי, הוא הצטער והנחש הזה היה שליח, וכמה שליחים יש לקדוש ברוך הוא, ובכלם הוא עושה את שליחותו. ואפילו בחיות השדה, זהו שכתוב והשלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם, ואפילו ביד גוי, זהו שכתוב ישא ה' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.</p>
<p>אמר רבי אלעזר וביד ישראל עושה שליחות, אמר לו כן, כמו רשע ביד צדיק.</p>	<p>אמר רבי אלעזר וביד ישראל עושה שליחות, אמר לו כן, כמו רשע ביד צדיק.</p>

נתרפה מעל החמור. אי נמי נשר ונפל. קוטרך בקטפורא, פי' שתי ידות ערך קטפירי, שהוא לשון תחתיות. ולפי זה נראה לי דהכי פירושו, לך וסבב בעיגול קוטרך, מקל שלך, שגופו של נחש כמקל בתחתית החור (רמ"ז).

¹ נמחק צלור יקר וגוים את המסוגר.

² בועט וצועק (אור יקר).

³ אפטר קוטרך – התר קשרך (אור יקר).

⁴ קטפירי (אור יקר).

⁵ אבירי (אור יקר).

⁶ נתחם חתיכות, ואולם ענין חמרי דר' פנחס היה ענין מתמיה וכי הבהמה היא בת עונישם וכן שאר העיניים, האמנם מזה יתבאר סוד הגלגול, כי לסבת הכרת כאומרו הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, מלבישים הנפש בחיה ובהמה, פעמים טמאה ופעמים טהורה ובעוף ובכל החי מכל בשר, הכל לפי העון. ותתלבש שם עד ירצה עונה. ולפעמים לא יספיק זה אלא יגזר עליה מיתת עצמה, אם ישרה בעיני בוראה כבהמה לקרבן, ואם לא לאכילה ואם לאו נבלה לכלבים, ואם לאו בגמל ובחמור, ואם לאו במיתה קשה אפילו בחמור או בכלב הכל לפי הענין. וזה היה כח חמורו של ר' פנחס, וזכה שם להטהר קצת, ומענישים הנפש היא כראוי לה, והנפש המתלבשת בבהמה ישיג ויראה כשד מן השדים, מפני שאין קשרה בחומר בהמה כקשר הנפש בגוף האדם, והוא ענין גלגול ועיבור באדם תתגלגל ובהמה תתעבר, ויש לה פירוד מהחומר קצת ושם מצטערת צער גדול לא ישוער לאדם (אור יקר).

⁷ חושש לכבודם, שתובע עלבונם אפילו מבעל חיים, ותירץ דלענין קדושים שאני כדמפרש ואזיל (אור יקר). פי' מדקדק בהם לשומרם (מ"מ).

⁸ משלחת מלאכים רעים (אור יקר).

⁹ בד' יסודות במבול במים, בסדום באש, בבני איוב ברוח וכיוצא באבנים, וכל כיוצא שהם דומם ויתלבש הכח בהם בקלות, ולא זה אלא אפילו "בחיות ברא" שהם חיים ויש להם קצת מהבחירה אפילו בהם, ולא זה אלא אפילו בבני אדם הבחיריים, וזהו שאמר אפילו ביד גוי אינו פועל הרעה אלא בלחש מלמעלה (אור יקר).

<p>שליחותא אמר ליה אין כגון רשע בידא דצדיק! אבל רשע בידא דישראל רשע אהרא² לא עביד ביה שליחותא אלא בזמנא דאיהו לא מכון ביה הדא הוא דכתיב (שמות כא יג) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ואשר לא צדה דייקא דלא לקטלא ליה דא והאלהים אנה לידו בגין לאענשא לתרווייהו³</p>	<p>אבל רשע ביד ישראל, רשע אחר לא עושה בו שליחות, אלא בזמן שאינו מכוון בו, זהו שכתוב (שמות כא) ואשר לא צדה והאלהים אינה לידו, ואשר לא צדה דווקא, שלא להרוג אותו, זה והאלהים אינה לידו, כדי להעניש את שניהם.</p>
<p>אמר רבי אלעזר היכי עביד⁴ קודשא בריך הוא שליחותא בידא דהני ובידא דגוי אמר ליה ואביך לא קאמר לך אמר ליה עד לא שאילנא פתח ואמר (איוב לד כט) והוא ישקיט ומי ירשיע וגוי והוא ישקיט דקודשא בריך הוא יהיב שקיטו ושלוה לבר נש מאן הוא רשאי לאבאשא ליה ולמעבד ליה קמיגורייא ויסתר פנים ומי ישורנו ובזמנא דאיהו אסתר עיניה מלאשנחא עליה מאן הוא דישגח עליה לנטרא ליה ולמעבד ליה נטירו וארחוי דקודשא בריך הוא ברא על גוי ועל אדם יחד בין לעלמא כלא⁵ בין לעמא חד⁶ בין לחד בלחדוי⁷</p>	<p>אמר רבי אלעזר איך עושה הקדוש ברוך הוא שליחות בידי אלה וביד גוי. אמר לו ואביך לא אמר לך, אמר לו טרם שאלתי, פתח ואמר (איוב לד) והוא ישקיט ומי ירשע וגוי, והוא ישקיט, בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שקט ושלוה לאדם מי הוא, שרשאי להרע לו ולעשות לו קטרוג. ויסתר פנים ומי ישורנו, ובזמן שהוא מסתיר את עינו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמור אותו, ולעשות לו שמירה ודרכי הקדוש ברוך הוא בזה, על גוי ועל אדם יחד, בין לכל העולם בין לעם אחד, בין לאחד לבדו.</p>
<p>תא חזי בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדין לתתא ואתער לגבייהו לעילא ימינא דקודשא בריך הוא כדין מתערין כמה רחמימן כמה נטורי עלמא כמה נטורי דבר נש מימינא ומשמאלא וכדין אתכפיא שמאלא ולא יכלא לשלמא</p>	<p>בא וראה, בזמן שבני אדם כשרים מעשיהם למטה, מתעורר עליהם למעלה ימינו של הקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים כמה אוהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם מימין ומשמאל, ואז נכנע השמאל, ולא יכול לשלוט.</p>
<p>ובזמנא דבני אנשא לא מתכשרן עובדין לתתא שמאלא אתער⁸ וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא בלהו אתערו ובלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגבייהו דבני נשא דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא⁹ בלהו רשימין באנפייהו ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא ובגין כך חיוותא וגוי וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא בלהו אקרין (ג"א אינון) שלוחין לגבי אינון רשימין</p>	<p>ובזמן שבני אדם אין כשרים מעשיהם למטה מתעורר השמאל, וכל אלו שבאו מצד השמאל, כולם מתעוררים וכולם נעשים שלוחים להרע לבני האדם, שהרי אותם שעברו על דברי התורה, כולם רשומים בפניהם, ונודעים לאותם שמעוררים מצד השמאל, ולכן החיות וגוי וכל אותם שבאים מצד השמאל, כולם נקראים (הם) שלוחים לאותם הרשומים שמתעוררים אותם.</p>

¹ בית דין מכין ועונשים (אור יקר).

² כגון פלגש בגבעה כדמסיק "לא" עד שיתבערו הרשעים מהם (אור יקר).

³ זה במיתה וזה בגלות כדפי' רז"ל (אור יקר).

⁴ ירצה איזה דרך יתלבש בהם ההשגחה להעניש (אור יקר).

⁵ פי' היינו יחד דקרא, דהיינו כל העולם כולו (מ"מ).

⁶ פי' היינו על גוי דקרא (מ"מ).

⁷ היינו על אדם דקרא (מ"מ).

⁸ הגבורה וכל באים מחמתה עד החצונים וכל הנמשכים מהם עד הגשמיים, והשתא קשה וכי יתלבש הקדושה בחוץ להודיע שיעור העונש (אור יקר).

⁹ והרושם הוא כמכריז שיעור עונשו כן, והפוגע מהם מענישו שיעור עונש הכתוב בפניו (אור יקר).

<p>דמתערי להו</p> <p>וישראל אף על גב דלא מכשרן עובדין¹ כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין ובגין דאתכפייא ימינא בעובדיהו שלמא עליהו שמאלא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא ועל דא שליחותא בידא דחיותא וגוי וכל דדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל דאף על גב דחייבא איהו מסטרא דימינא קא אתו</p>	<p>וישראל אף על גב שאין מעשיהם כשרים, כולם באים מצד הימין, ומשום שהימין נכנע במעשיהם, שולט עליהם השמאל, וכל אותם שבאים מצד השמאל, ולכן השליחות בידי החיות והגוי וכל שדומה להם שהם מצד השמאל, ולא ביד של ישראל, שאף על גב שהוא רשע, הוא בא מצד הימין.</p>
<p>וישראל חייבא דנפל בידא דישראל חייבא אחרא בזמנא דלא אתכוון ביה² בגין דיתענשו תרווייהו ויקבלון עונשא לדכאה לון אמר רבי אלעזר מגלן אמר ליה אינון בימינא³ ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין ועל דא לזמנא אחרא אתעברו⁴ אמר רבי אלעזר מנא לן אמר ליה תא חזי מן פלגש בגבעה (שופטים כ) דאף על גב דחייבי נינהו לא בעי קודשא בריך הוא דיתערון גבייהו חייבי ישראל אחרנין ועל דא מיתו (מישראל) כל אינון זמנין דמיתו עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו מיתו ואתאכידו ואשתארו אינון</p>	<p>וישראל רשע שנפל ביד ישראל רשע אחר, בזמן שלא התכוון בו, כדי ששניהם יענשו ויקבלו עונש לטהר אותם. אמר רבי אלעזר מנין לנו, אמר לו הם בימין ולא נדבקו בשמאל ולא התערבו עמו לעולמים, ולכן לזמן אחר הם יעברו. אמר רבי אלעזר מנין לנו, אמר לו בא וראה מפילגש בגבעה, שאף על גב שהיו רשעים לא רצה הקדוש ברוך הוא שיתעוררו אליהם רשעי ישראל אחרים, ולכן מתו (מישראל) כל אותם, פעמים שמתו, עד שכל הרשעים שהתעוררו עליהם מתו ונאבדו ונשארו אותם</p>
<p>לז/א</p>	
<p>לז/א</p>	
<p>זכאין יתיר דיעבדון מלה בארח קשומ</p>	<p>צדיקים יותר, שיעשו את הדבר בדרך אמת.</p>
<p>ואף על גב דזכאין אינון לא אתיהיב מלה אלא לאינון דאתיהיב כד שקילן עלמין כהדא עלמא תתאה כגונא דעלמא עלאה וההוא זמנא לא אשתכחו עלמין שקילן כהדא ועל דא חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין לאו אינון שלוחי מלכא דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא</p>	<p>ואף על גב שהם צדיקים, לא ניתן הדבר אלא לאותם שנתן כששקולים העולמות כאחד, העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, ובאותו הזמן לא נמצאו העולמות שקולים כאחד, ועל כן רשעים של ישראל לגבי רשעים אחרים אינם שלוחי המלך, שהרי אינם באים מצד השמאל.</p>
<p>מתל לבני נשא דחבו למלכא אתער סנטירא לגבייהו לתפשא לון ולאענשא לון</p>	<p>משל לבני אדם שחטאו למלך, התעורר השוטר אליהם לתפוש אותם</p>

¹ טעם למה אין השליחות נעשה על ידי ישראל רשע (אור יקר).

² שאין החטא בבחירתו אלא שמגלגלין חוב על ידי חייב, אמנם בכוונה זהו רשע גמור, ועונשו גדול כאומרו, קול דמי אחיק, וכאומרו וקבע את קובעיהם נפש, והיינו כל ההלכות חובל ומזיק, אם בכוונה עונשו גדול, אם בשוגג מאת השם להעניש שניהם, זה בצערו וזה בעונותיו, ודרך זה לכל העניינים. ועכ"ז צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע, אפילו בבחירתו, וזהו שאמר פחת נבילה לניזק (אור יקר).

³ פי' בתחלה השיבו ר' פנחס מסברא, לפי שישראל אפילו יהיו רשעים הם בימינא, ואין הימין שולט בימין, וא"ל ר"א הביא לי ראייה והביא לו מפילגש בגבעה (מ"מ).

⁴ פי' קאי על השמאלא דהיינו בזמן המשיח אתעברו כולם שאז הימין שולט ולא השמאל א"נ י"ל מ"ש לזמנא אחרא אתעברו ר"ל לזמן אחר דהיינו בימי פלגש בגבעה שבאו ישראל להנקם מישראל אתעברו ישראל שבאו להלחם עם בנימין ואח"כ פי' הענין היטב דפלגש בגבעה (מ"מ).

<p>לאינן דהבו למלכא קם חכים חד מנייהו ואתערב בהדי בני סנטירא זקף סנטירא עינוי והמא ליה אמר ליה מאן יהבך לגבן ולא את מאינן דהבו למלכא הא את אתענש בקדמיתא שקילו ליה וקטלוהו כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין וכד אינן גרמין בחובייהו דאתכפייא ימינא ואתער שמאלא וכל אינן דאתו מסטריה אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו אשתמודען ביה ואמרי ליה לאו את מאינן דקא אתיין מסטרא דימינא דאתכפייא מחובייהו ולא את מאינן דהבו למלכא מאן יהבך לגבן אשתכח דאיהו אתענש בקדמיתא</p>	<p>ולהעניש אותם לאותם שחטאו למלך, קם חכם אחד מהם והתערב עם בני השוטר, הרים השוטר את עינוי וראה אותו, אמר לו מי נתן אותך בינינו, והרי אינך מאותם שחטאו למלך, הרי אתה תענש בראשונה. לקחו אותו והרגו אותו, כך ישראל באים מצד הימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא התערבו עמו לעולמים. וכשהם גורמים בעוונותיהם שנכנע הימין, והשמאל מתעורר, וכל אותם שבאים מצדו, אם אחד מישראל עומד להתערב עמם, הם מכירים אותו ואומרים לו אינך מאותם שבאים מצד הימין שנכנע מהעוונות שלהם, ואינך מאותם שחטאו למלך, מי נתן אותך אצלם, נמצא שהוא נענש בראשונה.</p>
<p>ושלמה מלכא צווח לקבליהו ואמר (קהלת ה ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו לרע לו ודאי בנין דלאו שליחא דמלכא איהו ולא אתי מההוא סטרא אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא דהא תנינן דאית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ועמין ישראל לימינא ועמין לשמאלא ישראל אף על גב דחייבי נינהו ואתכפייין אינן בימינא ולא אתדבקן בשמאלא ולא אתערבון בהדה לעלמין ובגין כך כתיב (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני דכד אסתלק ימינא ישראל דאתדבקון בהדיה יסתלקון ויתעטרון בה כדן אתכפייא שמאלא וכל אינן דאתו מסטריה הדא הוא דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהוה תרעץ אויב</p>	<p>ושלמה המלך צווח כנגדם ואומר (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ודאי לרע לו, מכיון שאינו שליח המלך, ולא בא מאותו הצד. אמר רבי אלעזר ודאי כך הוא, שהרי שנינו שיש ימין ויש שמאל, רחמים ודין, ישראל ועמים, ישראל לימין ועמים לשמאל. ישראל אף על גב שהם רשעים ונכנעים הם בימין ולא נדבקים בשמאל, ולא מתערבים עמו לעולמים, ולכן כתוב (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. שכאשר מתעלה הימין ישראל שנדבקים עמו, יתעלו ויתעטרו בו, אז נכנע השמאל וכל אותם שבאים מצדו, זהו שכתוב (שמות טו) ימינך ה' תרעץ אויב.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו' ויהי ביום השמיני מאי יום השמיני? אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגו' כי שבעת ימים ימלא את ידכם כי שבעת בשבעת ימים מבעי ליה או שבעת ימים ימלא את ידכם מאי כי שבעת ימים ימלא אלא זכאין אינן כהני דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא² ומשיחין</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מה זה ביום השמיני. אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. "כי שבעת" היה צריך להיות בשבעת ימים, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מה זה "כי" שבעת ימים ימלא,</p>

¹ הוקשה לו למה לא אמר בשביעי שהוא המספר השלם, ועוד שיותר היה נכון לומר באיזה יום לחודש היה וכמ"ש בהקמת המשכן שהיה בר"ח ניסן והוא זה של כאן. ועוד אם תאמר שרומז לימים העליונים שואל לאיזו מידה רומז בכאן יום השמיני. והשיב שיובן בביאור פסוק כי שבעת ימים ימלא דאי קאי לקב"ה הול"ל בשבעה ימים ימלא, ואם רוצה לסתום יאמר ימלא (רמ"ז). [גליון - ימלא את ידכם, כי הנפעל יוכל להאמר על שלמות הפעולה בכללה ולכן לא יצטרך לפרש שהפעולה המשך זמן עשייתה (נ"א לפרט שם פועלה והמשך זמן שהיתה), ולא יקשה מה שלא אמר בשבעה (נ"א למד בשבעת), אבל באמור ימלא, צריך להזכיר בפרטות זמן מילואו, כי צריך הוא לזמן לפעול, ובפרט יזכיר מי הוא הפועל.] (רמ"ז).

² ידוע שהכהנים מצד ימין הם ומשם כל הארתם וכו', וידוע שביסוד אבא יש 'י' חסדים דהיינו ה' מדידה וה' משל אי' בסוד התכללות, שחסי אי' הן גבורות דאבא וגבורות דאבא חסדים דאי', ועיקר העטרין הוא

<p>במשח רבות קדישא¹ בנין דאתער משחא (אהרא) עלאה דמשקי לכל שבעה? ואתמשחן מההוא רבות קדישא ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו</p>	<p>אלא אשרי הכהנים שמתעטרים בעטרות המלך הקדוש ומשוחים בשמן משחת קודש, משום שמתעורר השמן (האחר) העליון שמשקה את כל השבעה, ונמשחים מאותו משחת קודש, ונדלקים ממנו כל אותם שבעה מנורות, ושמן המשחה הזה הוא הכלל של כל השבעה, וכולם נכללו בו.</p>
<p>ותנינן שיתא אינון וכלהו אתכלילין בהאי ודא הוא כללא דכלהו ובנין כך שבעת ימים ימלא דהא בהאי תליין ועל דא אקרי כנסת ישראל בת שבע מאי איהי בת שבע דאיהי כלילא משיתא אחרנין כיון דהאי שבעה אשלים להו לכהני ואעטר לון ומשח לון בכללא כד ממו לכנסת ישראל דאיהי תמינאה אתפקד אהרן לקרבא עגל בנין דאיהו בריה דפרה³ לכפרא על ההוא חובא דעגל אהרא דעבד אהרן וחב לכבי פרה דאיהי תמינאה שלימו דממוני (ס"א דאמוני) ישראל ואשתכח כהנא שלים בכללא בתמינא מיני לבושיין דיקר שלים בכלל כתרין שלים לעילא שלים לתתא ובכללא בעי לאחואה עובדא ועל דא אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא בנין דיתער הכי</p>	<p>ושינינו שהם ששה, וכולם כלולים בזה, וזהו הכלל של כולם. ולכן שבעת ימים ימלא, שהרי בזה הם תלויים, ועל כן נקראת כנסת ישראל בת שבע. מה היא בת שבע, שהיא כלולה מששה אחרים. כיון שהשבעה הזה משלים את הכהנים ומעטר אותם, ומושח אותם בכל, כשמגיעים לכנסת ישראל שהיא השמינית, הצטווה אהרן להקריב עגל, משום שהוא בנה של הפרה, לכפר על אותו חטא העגל האחר, שעשה אהרן, וחטא אל הפרה שהיא שמינית, שלמותם של ממוני (של אמוני) ישראל, ונמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד שלם, בכל הכתרים. שלם למעלה שלם למטה, ובכל צריך להראות מעשה, ולכן נעשה באהרן המעשה למטה כדי</p>

בתוך עטרת היסוד, ונמצא שיש בעטרה דיסוד אבא תרי עטרין. וז"ש "דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא", הוא יסוד אבא כנודע (רמ"ז).

¹ הוא הוא הנז"ל בפרשת ויקרא דף ז ע"ב, דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא וכו', ופירש בו הרב זלה"ה שהוא בסוד דיקנא דא"א המגיע עד טבורא דליביה, ושם הוא רישא דמלכא הוא ז"א, ואתו המשח רבות דעתיקא מאיר במוחי זעיר ומתפשט בדיקנא דידיה שה"ס בגדי כהונה, וזש"ה (תהלים קלג, ב) שירוד על פי מדותיו, כנזכר שם בויקרא. וכנגד זה אמר ומשיחין במשח רבות קדישא בנין דאתער משחא אחרא עלאה, פי' שמלבד אור יסוד אבא הנקרא שמן בסוד (משלי כז ט) שמן וקטורת ישמח לב, עוד מאיר שמן אחר יותר עליון שהוא דיקנא קדישא דנטפא על רישיה דמלכא ומשקי לכל ז' מדות דז"א דהיינו כחב"ד גג"ת, שעד שם מתפשט דיקנא דז"א עד טבורא דליבא, ומלבד מה שמתפשט בתוך הז' מהארת המוחין עוד נבלע שם גם המשחא דדיקנא בתוכן כד"א (תהלים קט, יח) וכשמן בעצמותיו, ובה נמצאו כל הז' מדות מאירות ומזהירות מבית ומחוץ. (רמ"ז)

² היינו מבפנים, ואתמשחן מההוא רבות קדישא, זה מבחוץ. ואז אתדלקו מניה כל שבעה בוצינין, שהם הכלים הנקראים בוצינין, כמו שפירש הרב זלה"ה אהא דויקרא הנ"ל. והנה עתה בא להטעים שאם הימים הם הפועלים (נ"א המופעלים) הול"ל שבעה ימים ימלאו את ידכם, ולכן אמר והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו, נראה דר"ל שמשני טעמים נקט קרא לשון יחיד, האחד שזה השמן המקודש כולל כל השבעה ומקיפם ואוגדם מבחוץ, וגם בתוכיותם כלהו ביה אתכלילו, והרי הם כגוף אחד וכמנורה בחוליותיה (נ"א בכליה) ונרותיה. והטעם השני שבר מן דין הכתר עצמו הוא הכולל כל שתחתיו וגם כל המדות מושרשות בו, שהרי לפי בחינת הפרצוף בעצמו אין אנו מתחילים למנות כי אם מחכמה ולמטה, ונמצא דשיתא אינון חב"ד גג"ת שהם עיקרו של פרצוף לעצמו, כי נה"י הם נקראים מלבר שסתמם לתיקון הפרצוף שלמטה ממנו. באופן שמשני טעמים נקרא הכל אחד, האחד מפני האור משחא דעתיקא שעל רישא דמלכא הוא הכתר, וזה המשח רבות כולל כל שבעה מבית ומחוץ כאמור, וה"ס (במדבר ו, ז) נזר אלקיו על ראשו, נז"ר גי' ע"ב שהוא הו"ה מלאה ביודין בסוד אור אבא הנכנס בתוכיות, ועוד אל"ל מלא העולה קפ"ה שה"ס אור דיקנא עילאה שסודה שם אל"ל כידוע, ועי"ב קפ"ה גי' נז"ר, וכן עולה אהר"ן בכלל. והטעם השני מצד הכתר בעצמו שגם הוא סוד הנזר, והוא כולל כל מדות פרצופו ומקיפם, דהיינו כתר לשון סבוב, וגם שרשיהם נשרשים בו, וה"ס עסמ"ב שעולים רל"ב, שה"ס ד' המוחין וסוד חב"ת"ם, ועם הו"ה פשוטה שבכתר הרי רנ"ח, נז"ר ע"ה (רמ"ז).

³ עי' פרשת פקודי רלז ע"א (לש"ו).

<p>לעילא וישתבח כלא בנונא חד וכדין אתברכאן עלמין כלהו ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי</p>	<p>שיתעורר כך למעלה, והכל ימצא בצורה אחד, ואז כל העולמות מתברכים ונמצאות ברכות על ידי הכהן, וכאן משתלם הכהן בכל כראוי.</p>
<p>עגל למה דכתיב עגל בן בקר לחטאת בנין ההוא חטאת דעבד בקדמיתא ואיל לעולה מאי טעמא איל בנין איל דיצחק דהוא עולה תמימה והאי אתחזי לקרבא לאשלמא כלא והאי אתר מסטרא דיצחק אשתאב והאי איל בנין איל דיצחק מתקרבא עולה (בנין דאיהו עולה) דהא עולה לעילא סלקא ובנין לאעטרא לה בשלימותא עגל ואיל עגל בנינה כדקאמרן איל לאשלמא</p>	<p>למה עגל, שכתוב עגל בן בקר לחטאת, משום אותה החטאת שעשה בראשונה. ואיל לעולה, למה איל, משום אילו של יצחק, שהיה עולה תמימה. ואת זה ראוי להקריב כדי להשלים את הכל, והמקום הזה נשאב מצדו של יצחק, והאיל הזה בשביל האיל של יצחק נקרב עולה (משום שהיא עולה), שהרי (קרבן) עולה עולה למעלה, וכדי לעטר אותה בשלמות. עגל ואיל, עגל בשבילה כמו שאמרנו, איל להשלים</p>
<p>לז/ב</p>	
<p>לה בשלימו דיצחק כדקא חזי וישראל דחבו עמיה דכהנא כהאי מקריבין כנוונא דא דכתיב ושור ואיל לשלמים לזכות לפני יהוה שור על מה דחבו ואיל לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק</p>	<p>אותה בשלמות של יצחק כראוי. וישראל שחטאו עם הכהן בזה מקריב כדוגמא זה, שכתוב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה'. שור על מה שחטאו, ואיל להשלים את המקום הזה בשלמותו של יצחק.</p>
<p>מאי שנא ככהנא דכתיב ביה עגל לחטאת ולא כתיב בישראל שור לחטאת אלא ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא ובנין דקבילו עונשא בכמה אתר על דא קודשא בריך הוא לא בעא לאדכרא לון חובייהו כדקדמיתא ועל דא לא כתיב הכא לחטאת אלא לשלמים בנין לאחזאה שלמא דהא קודשא בריך הוא בשלמא בהו בישראל על דא</p>	<p>מה שונה בכהן שכתוב בו עגל לחטאת ולא כתוב בישראל שור לחטאת, אלא ישראל הרי קבילו עונש בראשונה, ומשום שקבלו עונש בכמה מקומות, על כן הקדוש ברוך הוא לא רצה להזכיר להם את חטאיהם כבראשונה, ועל כן לא כתוב כאן לחטאת, אלא לשלמים כדי להראות שלום, שהרי הקדוש ברוך הוא בשלום עם ישראל על זה.</p>
<p>אבל אהרן דהא לא קביל עונשא מצלותא דמשה דכתיב (דברים ט כ) ובאהרן התאנף יהוה וגו' וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא ועד כען חובא הוי תלי כתיב ועגל בן בקר לחטאת לחטאת ודאי (ואיל לעולה) בנין דיכפר חוביה ויתדכי וישתלים בכלא ובההוא יומא אשתלימו עלאין ותתאין ואשתכח שלמא בכלא כדדוותא דלעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בההוא יומא מן יומא דאסתלקו ישראל מן ימא לא אשתכח הדוותא דעלאי ותתאי כההוא יומא</p>	<p>אבל אהרן שהרי לא קבל עונש מתפילתו של משה, שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' וגו', וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד עכשיו החטא היה תלוי, כתוב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, (ואיל לעולה) כדי שיכפר את חטאו ויטהר וישתלם בכל. ובאותו היום נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלום בכל בשמחה שלמעלה ולמטה, ואלמלא שנמצאת הערבוביה של בני אהרן באותו היום, מיום שעלו ישראל מן הים לא נמצאה שמחה בעליונים ובתחתונים כבאותו היום.</p>
<p>כהאי יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא ואשתכחו כהני וישראל מתדכאן מניה (כל) ההוא יומא אתעברו כל אינן מקטרגין דלעילא</p>	<p>באותו היום הועבר אותו החטא מן העולם, ונמצאו כהן וישראל מטהרים { } ממנו. (כל) אותו היום העברו כל אותם</p>

<p>והוּו אֲזֵלִין וּשְׂאֵמָן בְּסַרְהֵינְיָהּ דִּישְׂרָאֵל וְלֹא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּהֵוּא עֵידְנָא עַד דְּגָרִים שְׁעֵתָא וְקָמוּ נָדָב וְאַבְיָהוּא וְעַכְבּוּ (ס"א וְעַרְבּוּ) הַדְּוּוּתָא דְכֻלָּא וְאִשְׁתַּכְּחַ רֹגְזָא בְּעֵלְמָא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וִירָא כְבוֹד יְהוָה אֵל כָּל הָעַם מִיַּד וִיקָחוּ שְׁנֵי בְנֵי אֹהֶרֶן נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֵתְתּוֹ וְגו'.</p>	<p>הַמְקַטְרִגִּים שְׁלַמְעֵלָה וְהִיוּ הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים סְבִיבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁגֵּרְמָה הַשְּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב וְאַבְיָהוּא וְעַכְבּוּ (וְעַרְבּוּ) אֶת שְׂמֵחַת הַכֹּל, וְנִמְצָא רֹגֵז בְּעוֹלָם, זֶהוּ שְׂכֵתוֹב וִירָא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעַם, מִיַּד וִיקָחוּ שְׁנֵי בְנֵי אֹהֶרֶן נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֵתְתּוֹ וְגו'.</p>
<p>תִּנְן בְּהֵוּא יוֹמָא הַדְּוּוּתָא דְכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל הוּוּת לְאַתְקַטְרָא בְּקִישׁוּרָא דְמַהִימְנוּתָא בְּכֻלְהוּ קְשָׁרִין קְדִישִׁין¹ דְהָא קְטַרְת קְשִׁיר כְּלָא כְּהָדָא וּבְגִין כֵּךְ אֶקְרִי קְטַרְת וְאִינוּן אֹתוֹ וְקְשִׁירוּ כָּל אִינוּן אַחֲרֵינִין כְּהָדָא² וְשֵׁרוּ לָהּ לְבַר דְלֹא קְשָׁרוּ לָהּ בְּהַדְּיֵיהּ וְקְשִׁירוּ מְלָה אַחֲרָא</p>	<p>שְׁנֵינוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיתָה שְׂמֵחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִיקְשֵׁר בְּקֶשֶׁר הָאִמּוּנָה בְּכָל הַקְּשָׁרִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהָיָה קְטוּרַת קוֹשֶׁרֶת הַכֹּל כְּאַחַד, וְלֹכֵן נִקְרְאת קְטוּרַת. וְהֵם בָּאוּ וְקְשָׁרוּ אֶת כָּל אוֹתֵם הָאֲחֵרִים כְּאַחַד, וְהִנִּיחוּ אוֹתָהּ בְּחוּץ, שֶׁלֹּא קְשָׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם, וְקְשָׁרוּ דְבַר אַחֵר.</p>
<p>וּבְגִין כֵּךְ אֹהֶרֶן לֹוֹן לְכַהֲנֵי לְבַתֵּר דְכְּתִיב (וִיקְרָא מִזֶּה ג.) בּוֹזֵאת יָבֵא אֹהֶרֶן אֵל הַקֹּדֶשׁ וּבְכַמָּה גּוֹנִין עַרְבְּבוּ הַדְּוּוּתָא דְכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל חַד דְלֹא אֶתְנַסְיָבוּ וְלֹא אֶתְחַזִּיין לְקֶרְבָּא וְלֹאֲתַבְרַכָּא עֲלֵמִין עַל יַדֵּיהּ וְחַד דְלֹא הוּוּ שְׁעֵתָא³ כְּדָקָא יָאוּת וְחַד דְחָקוּ שְׁעֵתָא וְחַד דְהָא מְקַדְמַת דְנָא נִפְקַ מְנוּסָא דִּילְהוּן⁴ וִיקְרִיבוּ לְפָנֵי יְהוָה אֵשׁ זֶרֶה וְגו' וְדָאֵי מְלָה אַחֲרָא⁵ אֶתְקְשָׁרוּ בְּקֶשֶׁרָא דָּא וְשֵׁרוּ לְכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל לְבַר⁶</p>	<p>וְלֹכֵן הִזְהִיר אַחֵר כֵּךְ אֶת הַכַּהֲנִים, שְׂכֵתוֹב (וִיקְרָא טז) בּוֹזֵאת יָבֵא אֹהֶרֶן אֵל הַקֹּדֶשׁ, וּבְכַמָּה אוֹפְנִים עַרְבְּבוּ אֶת שְׂמֵחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַחַד, שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ וְלֹא הִיוּ רְאוּיִים לְהִקְרִיב וּשְׁיַתְּבַרְכוּ הָעוֹלְמוֹת עַל יָדָם, וְאַחַד, שֶׁלֹּא הִיתָה הַשְּׁעָה כְּרָאוּי, וְאַחַד, שֶׁדָּחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה, וְאַחַד, שֶׁהָיָה מְקוּדָם לֹכֵן יֵצֵא גִזְרֵי דִינָם. וִיקְרִיבוּ לְפָנֵי ה' אֵשׁ זֶרֶה וְגו', וְדָאֵי שְׂדֵבֵר אַחֵר קְשָׁרוּ בְּקֶשֶׁר הַזֶּה, וְהִשְׁאִירוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ.</p>
<p>אִמְר לֹו רַבִּי פְּנַחֶס, אֵל תֹּאמַר שֶׁהֵם הַשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בְּחוּץ, אֲלֵא שְׂכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יַדֵּיהֶם, שֶׁהָיָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁאִין נִמְצָא זְכַר וְנִקְבָּה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוּרָה בִּינֵיהֶם כָּלֵל, לֹכֵן הִזְהִיר אֶת הַכַּהֲנִים, שְׂכֵתוֹב בּוֹזֵאת יָבֵא אֹהֶרֶן אֵל הַקֹּדֶשׁ, שִׁמְצָא זְכַר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנַס הַכֹּהֵן לְקוֹדֶשׁ עַד שִׁינְשָׂא, כְּדִי שִׁשְׁתַּתֵּף עִם הַקְּשֵׁר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂמֵי שֶׁלֹּא נִשָּׂא מִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּתַּפֵּת עִמּוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֲצֵלֶם בְּאוֹתוֹ יוֹם עַרְבּוּבִיָּהּ.</p>	<p>אִמְר לֹו רַבִּי פְּנַחֶס, אֵל תֹּאמַר שֶׁהֵם הַשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בְּחוּץ, אֲלֵא שְׂכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יַדֵּיהֶם, שֶׁהָיָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁאִין נִמְצָא זְכַר וְנִקְבָּה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוּרָה בִּינֵיהֶם כָּלֵל, לֹכֵן הִזְהִיר אֶת הַכַּהֲנִים, שְׂכֵתוֹב בּוֹזֵאת יָבֵא אֹהֶרֶן אֵל הַקֹּדֶשׁ, שִׁמְצָא זְכַר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנַס הַכֹּהֵן לְקוֹדֶשׁ עַד שִׁינְשָׂא, כְּדִי שִׁשְׁתַּתֵּף עִם הַקְּשֵׁר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂמֵי שֶׁלֹּא נִשָּׂא מִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּתַּפֵּת עִמּוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֲצֵלֶם בְּאוֹתוֹ יוֹם עַרְבּוּבִיָּהּ.</p>
<p>וְהִי בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי רַבִּי יוֹסִי פִּתַח (שִׁיר</p>	<p>וְהִי בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי, רַבִּי יוֹסִי פִּתַח</p>

¹ פי' לקשר המלכות עם הספירות כולם ע"י הקטרת (מ"מ).

² פי' שקישרו כל הספירות והניחו המלכות שלא קישורה עמהם (מ"מ). שכל הט' עליונות יחדו כהוגן (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

³ פי' דבבוקר כתיב (מ"מ).

⁴ פי' ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו (מ"מ).

⁵ הקליפה (מ"מ). מלכות הרשעה (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

⁶ כל הט' עליונות יחדו כהוגן לבד המלכות, כי המלכות היא מתפשט בב"ע, ובה הוא סוד היין הצריכיני שמירה חותם בתוך חותם (ע"ז לא ע"א) כמ"ש הרב בתיקון הירח (פרק ג) (דע"ה ח"ב פד ע"ד). וע' עוד בתר"כ (פ' שמיני שם) ובגמרא עירובין (סג ע"א) ובמדרש (ויק"ר פ' כ) ובזוה"ק (פ' צו לג סע"ב) (דע"ה שם).

⁷ ר"ל שלא תאמר שהם כוונו לכך ח"ו (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

<p>ב ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות כשושנה בין החוחים דא כנסת ישראל והא אוקמוה דקודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל¹ וחביבותא דקודשא בריך הוא לקבלהא² לאתדבקא בה ועל דא מאן דאנסיב בעי לשבחה ליה לקודשא בריך הוא³ ולשבחה לה לכנסת ישראל דהא תנינן בבבא בעי לאחזאה עובדא כמה דאיהו בר נש⁴ מתדבק בבת זוגיה וחביבותא דיליה לקבלה כך כד אתי⁵ למפלה קמי מלכא קדישא הוא אתער⁶ וזוגא אהרא דהא קודשא בריך הוא חביבותא דיליה לאתדבקא בכנסת ישראל</p>	<p>ואמר (שיר ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה בין החוחים, זו כנסת ישראל, והרי פרשוה שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, וחביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדה להדבק בה, ועל כן מי שנושא צריך לשבח את הקדוש ברוך הוא ולשבח את כנסת ישראל, שהרי שנינו בכל צריך להראות מעשה, כמו שאדם נדבק עם בת זוגו וחביבותו כנגדה, כך כשבא לעבוד לפני המלך הקדוש, הוא מעורר זוג אחר, שהרי הקדוש ברוך הוא חביבותו להדבק בכנסת ישראל.</p>
<p>ומאן דאתער מלה קודשא בריך הוא מברך ליה וכנסת ישראל מברכא ליה והא אתמר ועל דא שבהא⁷ דקודשא בריך הוא דמשבח לה לכנסת ישראל כשושנה דאיהי בין החוחים דאיהי מעליא וסלקא על כלא כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין בנין דהיא סלקא</p>	<p>ומי שמעורר הדבר, הקדוש ברוך הוא מברך אותו וכנסת ישראל מברכת אותו, והרי נתבאר. ועל כן השבח שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, כשושנה שהיא בין החוחים, שהיא מעולה ועולה על הכל, כך כנסת ישראל בין שאר האוכלוסים, משום שהיא עולה</p>
<p>לח/א</p>	

¹ ירצה יש בשושנה ענינים שיתייחדו לכנסת ישראל כגון חמשה עלין ירוקין ו"ג עלין ותפוח ועצו, כל זה פירוש בתיק"ז וברי"ש פרשת שיה"ש, ואם כן באומרו "כשושנה" ירצה לשבחה במלת שושנה עצמה שיש בה כל ענינים רוחניים אלו שיש בשושנה (אור יקר). ענין דרשה זו מוסב למה שאמר למעלה, שאין כהן גדול יכול לבוא אל הקדש אם לא יהיה נשוי, שזהו היה פגמם של נבד ואביהוא דלא אתנסיבו, כי תכלית העבודה לשמים הוא תיקון המלכות שהיא סוד יום השמיני, וכמ"ש רבי יהודה לקמן לבתר דאשתלים אהרן וכו', שנשתלם בהתכללו בכל הז' החסדים עד עטרת זעיר, ואז נזדרז לתיקון המלכות ששרשה הראשון באותה העטרה, [ואז היה] בראש חדש ניסן שסודו גולגלתא דרחל כנזכר אצלנו, ובו ביום הוקם המשכן שנתקנו על ידי משה ואהרן ששניהם מיסוד אבא דאיהו יסד ברתא, כי כל מגמת העליונים היא לתקן את המלכות שתהיה מוכנת לקבל אור השפע ע"י זעיר בעלה, והוא גם הוא כל ישעו וכל חפצו בה ומשבח אותה בפסוק זה שהיא המעולה והמהוללה, ולא כמו שתרגם המתרגם, ובעידן די אנא סטיא מן אורחא דתקנן קדמוהי ואיהו מסלק שכינת קודשיה מני אנא מתילא לורדא דמלבלבא ביני סלוייא דנעיצת עפייהא ובזיעת וכו', אלא כן דרך מאמרנו אלא מפרשו לשבח וכדסמוך. ואין ספק ששבח זה מוסיף אומץ (נ"א אומר) בה להתעלות עד למעלה (רמ"ז).

² פי' תמיד בכל שעה הוא משתוקק לה להתייחד עמה בדביקה שלא תתפרד, כי רצון החסדים להשפיע תמיד בלי הפסק ועיכוב כלל (רמ"ז).

³ ירצה הקב"ה רוצה וחפץ שיהיה נשוי המתפלל לפניו, ובפרט הדומה לכהן שהוא שליח צבור (רמ"ז).

⁴ ר"ל שכל עוד שהוא מתייחד ומיוחד בבת זוגו באהבה ובצניעות, שמחשבותיו ודאי פנויות וקדושות ואין דעתו רק להמשיך נשמות טהורות מלמעלה (רמ"ז).

⁵ בבואו לעבוד לפני יוצרו ולהתפלל אין ספק שיעתר לו לנוכח אשתו, וישראל (נ"א וישאל) בנים קדושים לעבודתו (רמ"ז).

⁶ צדיק האחוז במדת היסוד יכול לגרום זוג למעלה אפילו בימות החול, ואין לך פרטי שיותר יאחז במדת היסוד כאיש הנשוי בזמנו ואוהב בת זוגו כגופו וכל דרכיו בצניעות ואהבה, ולכן אמר הוא אתער זוגא אחרא, דהא קב"ה חביבותא וכו', ולכן ככל שיהיה אדם מוכן מצד עצמו לגרום הזוג העליון יעשה ויצליח, כי זה הוא מרצונו ב"ה להשפיע אורות ונשמות לעולם. ומאן דאתער, כלומר שכל מי שיפה כחו לעורר אהבה אעפ"י שלא תמלא משאלתו להיות לו בנים, מכל מקום הוא מבורך מקב"ה ושכינתיה (רמ"ז).

⁷ סיום זה נמשך ממה שאמר שיש כח ביד איש צדיק לגרום זוג ז"ן בכל עת, שמזה נראה כי נכון הדבר לפניו יתברך למהר לעשותו, לכן מסיים ואמר שגדול כח השכינה בזכות הצדיק לעלות ברגע ולקבל השפע אעפ"י שהוא אחר זמן התפילה שהעולמות יורדים למטה, מכל מקום יפה כוחה (נ"א כוחם), ודימה אותם לשושנה בין החוחים, שהוא מעולה ועומדת תמיד להלקט (רמ"ז).

ומתעטרת על הכל, וזו שושנה בין החוחים, ואתרוג בין החוחים להראות את שבחה של כנסת ישראל על הכל.	ומתעטרא על כלא' ודא שושנה בין החוחים ² ואתרוג בין החוחים ³ לאחזאה שבחא דכנסת ישראל על כלא
בא וראה, כנסת ישראל מתברכת על ידי הכהן, וישראל מתברכים על ידי הכהן, והכהן מתברך על ידי הכהן העליון, זהו שכתוב (במדבר ו) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. כתוב (תהלים כה) זכור רחמך ה' וחסדיך כי מעולם המה. זכור רחמך, זה יעקב. וחסדיך, זה אברהם.	תא הזי כנסת ישראל אתברכא ⁴ על ידא דכהנא ⁵ וישראל מתברכאן על ידא דכהנא וכהנא מתברכא על ידא דכהנא עלאה הדא הוא דכתיב (במדבר ו כז) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם כתיב (תהלים כה ו) זכור רחמך יהוה וחסדיך כי מעולם המה זכר רחמך דא יעקב וחסדיך דא אברהם
כי מעולם המה, ומעולם נטל אותם הקדוש ברוך הוא, והעלה אותם למעלה, ועשה מהם מרכבה קדושה להגן על העולם. ומשום שהיו מעולם, הוא זוכר אותם להגן ולרחם על העולם. כדוגמא זה הקדוש ברוך הוא נוטל את הצדיקים מן העולם ומעלה אותם למעלה כדי להגן על העולם.	כי מעולם המה ומעולם נטל קודשא בריך הוא וסליק לון לעילא ועבד מנייהו רתיכא קדישא לאנגא על עלמא ⁷ ובגין דהוו מעולם ⁸ הוא דכיר להון לאנגא ולרחמא על עלמא כגוונא דא נטיל קודשא בריך הוא לצדיקייא מן עלמא וסליק לון לעילא לאנגא על עלמא ⁹
ואם תאמר למה לא נזכר כאן יצחק, אלא נשאר להיפרע מאותם שמציקים	ואי תימא יצחק אמאי לא אדכר ¹⁰ הכא אלא אשתאר ¹¹ לאתפרעא מאינן דעאקין

¹ עולה למעלה ומקבלת השפע שסודו מתרין עטרין (רמ"ז).

² ירצה שכנסת ישראל הנזכרת היא ממש שושנה בין החוחים, שיורדת למטה עד העשיה ששם הוא מקום הקליפות (רמ"ז).

³ סודו בעטרת זעיר כמבואר בכוונת הלולב, ושם יש השורש הראשון לאחיזת המלכות בזעיר. וגם עליה יכון לומר שהוא בין החוחים מכמה בחינות: א', בבחינת הערלה החופפת עליה. ב', שבירידת ר"ק דזעיר לקנן ביצירה היא במלכות היצירה, ששם הוא עץ הדעת טוב ורע. ג', שמלכות היצירה נקשרת בראש העשיה כמבואר אצלנו. ומכל בחינות אלו האתרוג בין החוחים. וידוע שעיקר העטרה הוא להשריש שם הנקבה הקדושה ולכן האתרוג ניטל בשמאל, כי הנוק' משמאל אתייה וכו' (רמ"ז).

⁴ זה גם כן אחד מגדולי שבחיה שאעפ"י שברכת כהנים סודה להמשיך השפע בדיקנא ותרי רישין בפסוק הראשון ולז"א בפסוק השני ולנוק' בפסוק השלישי, מכל מקום עיקר המצוה היא (במדבר ו, כג) כה תברכו, וכן בפסוק השלישי יש כ"ה אותיות להורות שתכלית הברכה הוא לנוק' (רמ"ז).

⁵ כל מיני שפע משתנים ברדתם למטה מה שאין כן בבחינת החסד שאינו מתעבה ואורו למטה גדול כמו למעלה, ואם כן זהו שבח כנסת ישראל שמתברכת ע"י הכהן, וגם כן ישראל כן והכהן ע"י החסד שבחכמה, וז"ש ושמו את שמי וגו', פי' שמי ממש ואסור להסתכל שם (רמ"ז).

⁶ ידוע שקודם שבאו האבות לעולם היה הזעיר במדרגת יניקה ואחר כך שבאו לעולם נקרא אלקי אברהם וכו', שסודו שחג"ת נתעלו לחב"ד, וזהו "וסליק לון לעילא", ואין ספק שלא נתקיים גדלות זה אלא עד שנפטר האבות מהעוה"ז, וכמו שאמרו רז"ל שאין הקב"ה מייחד שמו על החיים, וזהו זכור, שעלו למקום הזכירה הוא במוחין דתמן ע"ב קס"א גי' זכר"ר. והיינו "רתיכא קדישא", דייקא חר"ב וחר"ג, לאפוקי רתיכא תניינא חגת"ם.

⁷ ואז [בגדלות] יש בהם כח לאנגא על עלמא, בסגולת כח הגדלות, שבמוחין יש ג' שמות א"ל, [א"ל שד"י א"ל הו"ה א"ל אדנ"י, וג' פעמים א"ל גי' מג"ן. גם] ידוע שג' א"ל הללו מתפשטים בג' עולמות ב"ע, וזהו לאנגא על עלמא (רמ"ז).

⁸ פי' שכיון שהיו בעוה"ז והעלו ניצוצותיהם בחייהם לכן יש להם כח לעורר הזווג העליון וכו', שהצדיקים אחר פטירתם מייחדים כאשר כבר עשוהו בהיותם בחיים וכמ"ש בזהר פרשת שמות (טז ע"ב), שאלמלא תפלת המתים לא נתקיימו החיים, אבל להיות האבות שרשי ישראל לכן יש בהם כח "לאנגא ולרחמא על עלמא", שלא די שמגינין מפני הצרות אלא עוד עדיף חיליהו להמשיך שפע ורחמים לעולם (רמ"ז).

⁹ פי' בבחינה הזאת השנית נעשו בכל הצדיקים שמתעלים למעלה ומועילים להגין, וכמ"ש (ישעיה נז א) כי מפני הרעה נאסף הצדיק, אבל אין להם שייכות עם הבחינה הראשונה להיות מרכבה העליונה ותדירה (רמ"ז).

¹⁰ שהוא בינה וגבורה (רמ"ז).

¹¹ שלא העלה מ"ן, ונכנס בנוק' לגדל כוחה ולעמוד נגד המקטרגים על בניה (רמ"ז).

<p>לבנוי הדא הוא דכתיב (שם פ ג) עוררה את גבורתך, וכתוב (ישעיה מב) ה' כגיבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו' ודא הוא יצחק דאסתלק מהכא</p>	<p>לבנוי, זהו שכתוב (שם פ) עוררה את גבורתך, וכתוב (ישעיה מב) ה' כגיבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו', וזהו יצחק שהסתלק מכאן.</p>
<p>רבי חייא אמר! זכר רחמיך יהוה ותסדיך אלין אינון יעקב ואברהם דבעינן להון לאנגא עלך? אבל יצחק למעבד קרבין קיימא ובגיני כך לא בעינן ליה לגביהו דבר אחר כי מעולם המה דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא נטל יצחק? וברא ביה עלמא</p>	<p>רבי חייא אומר זכור רחמיך ה' וחסדיך, אלו הם יעקב ואברהם, שצריכים אותם להגן עלינו, אבל יצחק עומד כדי לעשות קרבות, ולכן לא צריכים אותו עמם. דבר אחר, כי מעולם המה, שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נטל את יצחק וברא בו את העולם.</p>
<p>חמא דלא יכיל למיקם בלחודוי נטל אברהם⁴ וקיים ביה עלמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם חמא דבעינן קיומא יתיר נטל ליעקב ושתף ליה ביצחק וקיים עלמא הדא הוא דכתיב ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים ועל דא באברהם ויעקב אתקיים עלמא ובגין כך כי מעולם המה</p>	<p>ראה שלא יכול לעמוד לבדו, נטל את אברהם והעמיד בו את העולם, זהו שכתוב (בראשית מב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם. ראה שצריכים יותר קיום, לקח את יעקב ושתף אותו עם יצחק וקיים את העולם, זהו שכתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ועל זה באברהם ויעקב התקיים העולם, ולכן כי מעולם המה.</p>
<p>רבי יהודה פתח ויהי ביום השמיני לבתר דאשתלים אהרן באינון שבעה יומין⁵ ואתער בהו (ס"א בההוא משח רבות קדישא עלאה) יומא תמינאה⁶ בעיית לאשתלמא מן שבעה דאשלמותא על ידא דכהנא ועל דא פולחנא בתמינאה לאתערטרא מן שבעה ולאשתקנא כהנא על ההוא (חובא) דחב (ס"א דקביל) בקדמיתא הדא הוא דכתיב ויאמר אל אהרן קח לך עגל</p>	<p>רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, אחר שהשתלם אהרן באותם שבעה ימים והתערט בהם (באותו שמן משחת קדש עליון), היום השמיני צריך להשתלם מן שבעה, שההשלמה על ידי הכהן. ועל זה העבודה בשמיני להתערט מן שבעה, ושהכהן יתקן על אותו (חטא) שחטא (שקביל) בראשונה, זהו שכתוב ויאמר אל אהרן קח לך עגל.</p>
<p>הא אוקמוה עגל ודאי לכפרא על ההוא עגל</p>	<p>הרי פרשוה עגל ודאי, לכפר על אותו עגל, שכתוב (שמות לב) ויעשהו עגל</p>

¹ נראה שהוא מפרש כי מעולם, שהם מבוקשים ונשאלים מבני עולם שבוחרים בהם מפני שמדותם רק להיטיב (רמ"ז).

² שמובטחים אנו כי חסדו לא ימוש (רמ"ז).

³ בעולם התווהו (רמ"ז).

⁴ הדר, סוד יסוד דאורכיה רמ"ח עלמין, וגם הוא אברהם בהבראם, בלשון בריאות ותיקון, והוא הנעשה בסגולת אברהם, וזהו הלשון אל תקרי, פי' לא תפרש בהבראם לשון בריאה שהיא נעשית ע"י יצחק אלא לשון בריאות הנעשה בסגולתו של אברהם. ולפי שהחסדים גרועים מהגבורות בסוד הכסף והזהב וכמבואר אצלנו, נטל ליעקב, ה"ס בחינת ת"ת שבין החו"ג לעשות ייחוד בין החו"ג וכנז"ל בדרוש השופר, ובזה נמתק יותר יצחק החסדים לגבורות, וזהו ה' אלקים. ולפי שעיקר תיקון הגבורות הוא לצורך הנוק' לכן נאמר ארץ ושמים, ארץ תחילה. ולפי שבכח קדימה זו שגרמה המתקה גדולה נשתנו לשבח ז"ן, לפיכך לא נאמר השמים והארץ אלא ארץ ושמים, כלומר לא הנז"ל אלא אחרים משתנים לטוב, וארץ ושמים ג' רל"ב תנ"ה, דהיינו סוד החו"ג (רמ"ז).

⁵ ה"ס כחב"ד ג"ת דזעיר, כנ"ל בדף שקודם לזה (ע"א), שהוא הוא עצמו דזעיר, כי משם ולמטה הוא לצורך רחל כנודע (רמ"ז).

⁶ ה"ס כתר רחל היוצא מת"ת ז"א, והוא חודש ניסן שסודו בכתר רחל כידוע מענין חדשי השנה כנזכר בראש כוונות ראש השנה (רמ"ז).

<p>דכתיב (שמות לב ד) ויעשהו עגל מסכה בן בקר מאי טעמא בן בקר ולא בן פרה אלא איהו בעי לאתתקנא לגבי פרה ולא אתחזי לקרבא מינה לגבה מאן דשרר דורון למלכא חמיתון דנסיב מבי מלכא ויהיב למלכא אלא דורונא לשדרא למלכא מבי אחרא אצטריך ולא מבי מלכא רבי יוסי אמר מדידה לדידה לא אתחזי אמר רבי יהודה בגין כך בן בקר ודאי ולא בן פרה לחטאת לדכאה על ההוא חובה דחב ביה ואיל לעולה תמימים תמימים תמיס מבעי ליה</p>	<p>מסכה. בן בקר, למה בן בקר ולא בן פרה, אלא שהוא צריך לתקן אצל הפרה, לא ראוי להקריב ממנה אליה. (משל ל)מי ששלח דורון למלך, ראיתם שיקח מבית המלך ויתן למלך, אלא דורון לשלוח למלך צריך מבית אחר ולא מבית המלך. רבי יוסי אמר משלו לשלו לא ראוי. אמר רבי יהודה לכן בן בקר ודאי ולא בן פרה, לחטאת לטהר על אותו החטא שחטא בו. ואיל לעולה תמימים, "תמימים" היה צריך להיות תמים.</p>
<p>אי תימא דעל איל ועגל קאמר לאו הכי דהא תרווייהו לא סלקין לעולה דהא כתיב לעולה תמימים ועגל לחטאת סלקא מהו תמימים וכתיב איל אלא אילו דיצחק לקרבא לגבי פרה דאדכר תרי זימני בקרא חד דכתיב (בראשית כב יג) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגו' הא חד וחד וילך אברהם ויקח את האיל הא תרי ויעלהו לעולה ועל דא איל לעולה תמימים תרי איל דאיהו תרי ועל דא גבורות תנינן ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין</p>	<p>אם תאמר שאמר על עיל ועגל לא כך, שהרי שניהם לא עולים לעולה, שהרי כתוב לעולה תמימים, ועגל עולה לחטאת. מה זה תמימים, וכתוב איל. אלא אילו של יצחק, להקריב אל פרה שנזכר פעמיים בכתוב, אחד שכתוב (בראשית כב) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וכו' הרי אחד, ואחד וילך אברהם ויקח את האיל, הרי שנים. ויעלהו לעולה, ועל כן איל לעולה תמימים, שני אלים, שהוא שנים, ועל כן שנינו גבורות ומהם נפרדים לכמה אחרים.</p>
<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת עגל לחטאת מבעי ליה כגוונא דכהנא אלא ישראל הא קבילו עונשא ועל דא לא כתיב בהו עגל לחטאת אלא עגל לעולה מאי טעמא דכל אינון דחבו ביה קבילו עונשא בין במלולא בין בעובדא בין בפולחנא ואפילו אינון דלא עבדו מידי אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלה ליה אתענשו כמה דכתיב (שמות לב כ) וישק את בני ישראל</p>	<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת. היה צריך להיות עגל לחטאת כדוגמת הכהן, אלא ישראל הרי קבלו עונש, ועל כן לא כתוב בהם עגל לחטאת. אלא עגל לעולה למה, משום שכל אלו שחטאו בו קבלו עונש, בין בדיבור בין במעשה בין בעבודה, ואפילו אלו שלא עשו דבר אלא שהעלוהו ברצון לבם לעבוד אותו נענשו, כמו שכתוב (שמות לב) וישק את בני ישראל.</p>
<p>אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא דלא למפלה ליה אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה הכא אתדכין ומקרבין ליה</p>	<p>אבל כל אלו שהעלו אותו ברצון שלא לעבוד אותו, אלא שהעלו אופן של רצון ממנו, כאן נטהרים ומקריבים אותו</p>
<p>לח/ב</p>	
<p>לעולה ולא לחטאת אבל קחו שעיר עזים לחטאת אמאי אלא בגין דהו מקרבין בקדמיתא לשעירים דשלמין על טורי רמאי ודא הוא לחטאת ובעיין לאתדכאה מהווא חובא ולא עוד אלא לאתדכאה דסיהרא אצטריך!</p>	<p>לעולה ולא לחטאת. אבל קחו שעיר עזים לחטאת למה, אלא משום שהיו מקריבים ראשונה לשעירים ששולטים על ההרים הרמים, וזהו לחטאת. וצריכים לטהר מאותו החטא. ולא עוד אלא שצריך לחידוש הלבנה.</p>

¹ וזה היה שעיר בפני עצמו כי ג' שעירים נקרב בו ביום כנודע (לש"ו).

<p>ושור ואיל לשלמים שור ולא פר בגין דשור שלים איהו לאהזאה שלמא הדא הוא דכתיב לשלמים רבי יוסי אמר שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין שור מסטרא דשמאלא דכתיב (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל איל בגין אילו דיצחק וסלקין לשלמים לאשלמא לון לכנסת ישראל ועל דא שור ואיל לשלמים</p>	<p>ושור ואיל לשלמים, שור ולא פר, משום ששור הוא שלם, להראות שלום, זהו שכתוב לשלמים. רבי יוסי אמר שור ואיל מצד השמאל הם באים, שור מצד השמאל שכתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. איל משום אילו של יצחק, ועולים לשלמים להשלים אותם לכנסת ישראל, ועל כן שור ואיל לשלמים.</p>
<p>אמר רבי יהודה כלא בגין דכנסת ישראל מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא באשלמותא והאי יומא הדוותא דכלא הוה הדוותא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא הדוותא דעלאין ותתאין וכמה דאשתלים כהנא לתתא כביכול אשתלים כהנא לעילא בר נדב ואביהוא דאתערו ערבוביא! בין מטרוניתא ומלכא ובגין כך (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני יהויה ותאכל אותם וגו' (חסר)</p>	<p>אמר רבי יהודה הכל משום שכנסת ישראל מתעטרת ומתברכת על ידי הכהן בשלמות, והיום הזה היה שמחתם של כולם, שמחתה של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, שמחת העליונים והתחתונים. וכמו שגשם הכהן למטה, כביכול גשם הכהן למעלה. רק שנדב ואביהו שעוררו ערבוביה בין המלכה והמלך, ולכן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו'.</p>
<p>ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו' כי שמן משחת יהויה עליכם² רבי אבא אמר הא תנינן בעובדין דלתתא אתערון עובדין לעילא³ ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא</p>	<p>ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו' כי שמן משחת ה' עליכם. רבי אבא אמר, הרי שנינו, שבמעשים שלמטה מתעוררים מעשים למעלה. והמעשה שלמטה צריך להראות</p>

¹ עי' ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, ח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב, לקמן נז ע"ב, לעיל לג סע"ב ולד רע"א, לקמן ס ע"א, לקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג).

² אדה"ר וכו' נכשל בב' עיניו: אחד, בסדר הכוונה אשר היה מכוון ומייחד להשלים בתיקון האצילות, ולא כוון בסדר הראוי, ונעשה ע"ז פגמים רבים בכל בנין האצילות כולו, וכן ניתן כח ע"ז להחיצונים להתקרב ולניק מן הקדושה, ונעשה ע"ז פגם גדול בהעולמות ב"ע במציאות עץ הדעת. וכאשר ראה אדה"ר מה שפגם בכ"ז, הנה עלה בדעתו ללחום מלחמת מצוה עם הס"מ וחיילותיו, לדחותו ולהורידו בכל האפשרי, ונכשל בזה שנית עוד יותר מהראשון וכו'. והנה באלו ב' הדברים נכנסו אח"כ ג"כ נדב ואביהוא לתקן את הפגם דאדה"ר, וכן נכנסו בזה ג"כ כל הד' שנכנסו לפרסד וכו', הכניסו את עצמן בהנסיון הזה, וכדי לתקן את החטא דאדה"ר, וכמו שבארנו שם, והוא פגם אחד. והשני, הוא כי דחקו את עצמן לתקן את המלכות ולייחדה עם ז"א בהיחוד דפ"פ, והוא ענין הקרבת הקטורת שהקריבו נדב ואביהוא, כי הקטורת הם המוחין דז"ן דמצד אימא (עי' שעה"כ דרושי תפילין דרוש ד'), וכן נדב ואביהוא שרשם היה ג"כ מהנצח הוד דאימא המתלבש בז"ן, ולכן עלה בדעתם כי להם יאתה להקטיר קטורת ולהמשיך את המוחין דמצד אימא בהז"ן וכדי לייחדם בהזווג דפ"פ. אבל באמת הרי שגו בזה הרבה, כי היחוד דפ"פ העיקרי הוא ע"י המוחין דמצד אבא דוקא וכנ"ל ענף כ"ג, והמוחין דמצד אבא הם בסוד שמן (שעה"פ משלי), והוא סוד הכתוב (משלי כז ט) שמן וקטורת ישמח לב, וצריך לאשתכחא שמן וקטורת כחדא וכמ"ש ברע"מ (פ' צו לג ע"ב). והיה ראוי הקרבת הקטורת רק לאהרן וכו', ואז היו שמן וקטורת כחדא, וזהו שכתוב (ויקרא י א) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה אבל לאהרן צוה וכמ"ש בזוה"ק (פרשת אחרי ס ע"א). וכן אלעזר ואיתמר היו ג"כ שרשם מאבא, ר"ל מהנצח הוד המלובשים בז"א, אלא אורם היו סתומים מאד, כי נ"ה דאבא הם מלובש בנ"ה דאימא, ושניהם בתוך קוי ז"א. אך היו ג"כ מצד אבא עכ"פ, ולכן נאמר עליהם (ויקרא י ז) כי שמן משחת ה' עליכם, וכמ"ש בזוה"ק פ' שמיני (לח ע"ב) ע"ש. אבל הקרבת הקטורת היה ראוי רק לאהרן, כי הוא היה מהדעת דז"א שמצד אבא, שהוא השמן, והיה מתקיים בו שמן וקטורת ישמח לב, והיה גורם ע"ז המשכת המוחין דמצד אבא, שהוא המוחין דגדלות שני בז"ן, והיו מתייחדים ע"ז בהיחוד דפ"פ העיקרי. אבל נדב ואביהוא לא היו ראויים לזה כלל, וכמ"ש הרב כ"ז בלק"ת (פ' ויקרא) ובשער הפסוקים (פ' שמיני) (דע"ה ח"ב קא ע"ב).

³ מלה זו של הערה נהוגה מאד בכל הזוהר לרמוז וללמד יסוד גדול בהמשכת השפע מלמעלה למטה, וזה כי בהורדת האור וטוב העולם נמשך מהמדות העליונות, אבל רק האדם השלם יש לו כח להמשיכו מהם ולהעירם בהמשיכו עליהם המוחין המחיים אותם ומעוררים חפצם להמטיר על העולם הכל לפי המעשה. אך בתנאי שלם שהפועל בעי לאתחזאה וכו', שיהיה מכוין ומקבל לעובדא דלעילא, דומה בדומה, וכמו שהזכיר ממשחת כהן גדול שהוא דוגמא דזעיר (רמ"ז).

דלעילא	כדוגמא המעשה שלמעלה.
<p>תא הזוי כל חדוותא¹ דלעילא תליא בההוא שמנא קדישא דמתמן נפיק חדוה וברכא² לבלהו בוצינין³ וכהנא עלאה⁴ (מיניה) אתעטר בגנידו דמשחא⁵ ובגין כך כהנא דרבו משחא אתגניד עליה כנוונא דלעילא בעי לאחזאה חידו ונהירו דאנפין (יתיר מכלא) ולא יתחזי גרעונא ברישיה ולא בלבושיה אלא למהוי כלא שלים כנוונא דלעילא ולא יתחזי ביה פנימו כלל בגין דלא יעביד פנימו באתר אחרא</p>	<p>בא וראה, כל השמחה שלמעלה תלויה באותו שמן קדוש, שמשם יוצאות שמחה וברכות לכל המאורות. והכהן העליון (ממנו) מתעטר בהמשכה של שמן, ולכן הכהן ששמן משחה נמשך עליו כדוגמא שלמעלה, צריך להראות שמחה והארת פנים (יותר מהכל), ושלא יראה חסרון בראשו ולא בלבושו, אלא להיות הכל שלם כדוגמא שלמעלה, ואל יראה בו פגם כלל, כדי שלא יעשה פגם במקום אחר.</p>
<p>תא הזוי אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פנימו בההיא שעתא בלבושיהו או בראשיהו לא אשתזיבו בההיא שעתא דהא שעתא קיימא למעבר דינא ועל דא תנינן בשעתא דמותנא אערע בעלמא לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא בגין דלא יתערון עליה בר אי אתער גרמיה לטב ויכיל לדחייא (לדחוקא) שעתא דהא בזמנא ושעתא דינא קיימא בעלמא מאן דיערע ביה לקמי ליה ויסתלק מעלמא ובגין כך ולא תמותו כתיב ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השריפה בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני ולא מתוקי</p>	<p>בא וראה אלמלא אלעזר ואיתמר הראו פגם באותה שעה בלבושם או בראשיהם, לא נצולו באותה שעה, שהרי השעה עמדה לעשות דין. ועל כן שנינו בשעה שהמגפה קוראת בעולם, לא יעורר אדם את עצמו לדבר בעולם, כדי שלא יתעוררו עליו. פרט אם עורר את עצמו לטוב, ויכול לדחות (לדחוק) את השעה, שהרי בזמן ובשעה שהדין עומד בעולם, מי שפוגע בו לוקטים אותו ומסתלק מן העולם. ולכן כתוב ולא תמותו, ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, משום שהם לא באים מצד הכהנים, ולא ינזקו.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (שמות ו כג) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ויקח אהרן כלא כמה דאצטריך כלא כנוונא דלעילא תא הזוי ראוייה היתה בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא ראוייה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא מה בין האי להאי אלא כלא חד אבל התם לדינא הכא לרחמי כד אתחברא בדוד לדינא לאגהא קרבין לאושדא דמין הכא באהרן לשלמא להדוה לנהירו דאנפין לאתברכא ועל דא אתקרי (הכי) התם בת שבע הכא אלישבע אלישבע דאתחברא בחסד (תא הזוי) בת שבע</p>	<p>רבי אלעזר פתח (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה, ויקח אהרן, הכל כמו שצריך, הכל כדוגמא שלמעלה. בא וראה ראוייה היתה בת שבע לדוד מיום שנברא העולם, ראוייה היתה אלישבע לאהרן מיום שנברא העולם. מה בין זה לזה, אלא הכל אחד, אבל שם לדין וכאן לרחמים. כשהתחברה עם דוד, זה לדין, ללחום קרבות ולשפוך דמים. כאן באהרן לשלום לשמחה להארת פנים להתברך, ועל כן נקראת (כך) שם בת שבע, וכאן אלישבע. אלישבע שהתחברה עם חסד, (בא וראה) בת שבע לדין לרשת מלכות ולהתגבר.</p>

¹ וז"ה (משלי כז, ט) שמן וקטורת ישמח לב, ולא אמר ישמחו לב, מפני שהעיקר הוא, ההוא שמנא, שה"ס מוח אבא שהוא מבחר (נ"א מכתר) וראשית המוחין, וכן ישמ"ח ל"ב בגי' שמ"ן, ולכן אמר כל חדוותא, שהוא כולל הכל, וכמש"ה (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ובו שורש כל קדושה, והמשכן וכל כליו נתקדשו בו (רמ"ז).

² הוא אור מקיף ואור פנימי (רמ"ז).

³ הם הכלים דאצילות, ועיין לעיל (ז ע"ב) (רמ"ז).

⁴ ה"ס זעיר שעיקרו החסדים והוא מושרש בחכמה כ"ח מ"ה (רמ"ז).

⁵ שרש שמן הוא ממוחא סתימאה שנמשך ע"י דיקנא דאריך ב"ג תיקוניו, בסוד יא"א דשם מ"ה, שהוא במוחא סתימאה (רמ"ז).

לדינא לירתא מלכותא ולא תקפא	
<p>אמר רבי שמעון, זה ששינו שכתוב קול השופר יפה הוא, וזהו יעקב שעלה במחשבה של האבות, ויצאו כאחד מתוך שופר. שהרי שופר מוציא מים ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם קול. כך האם העליונה מוציאה את האבות בקול אחד, ומתוך מחשבה התעלו כאחד בקול אחד, ואותו קול נקרא קול השופר. וזה יעקב שכולל את האבות כאחד, ונקרא קול. ושני קולות הם, שהרי מתוך קול יוצא קול, אבל קול אחד שנקרא קול השופר, ומכאן יצאו שאר הקולות, מתוך אותו השופר בזווג</p>	
למ/א	
<p>דמחשבה ושבעה קולות נינהו דנפקין בזווגא דמחשבה בשופר ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמייתא ולבתר לבנין והא אוקמוה מלה</p>	<p>של המחשבה. ושבעה קולות הם שיוצאים בזווג של המחשבה עם השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בתחילה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.</p>
<p>תא הזי ויקח אהרן את אלישבע⁵ (שמות ו כג) לבסמא לה⁶ למחדי לה⁷ לחברא לה⁸ במלכא בזווגא שלים לאשתכחא ברכאן לעלמין כולוהו על ידא דאהרן בנין כך בעי כהנא⁹ לאשתכחא בנהירו דאנפין¹⁰ בחידו כלא¹¹ כנוונא דלעילא דהא על ידוי ברכאן¹² וחדון¹³ משתכחי ועל דא אתרחקא מניה דינא¹⁴ ורוגז¹⁵ ועציבו¹ בנין דלא יתפנים²</p>	<p>בא וראה, ויקח אהרן את אלישבע לבסם אותה לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן, לכן צריך הכהן להמצא בהארט פנים בשמחת הכל, כדוגמא שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות, ולכן מרחיקים ממנו דין ורוגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו, ועל זה ואחיקם כל</p>

¹ פי' קול דנפיק משופר (רח"ו).

² מחשבה אבא (רח"ו).

³ ת"ת ויסוד (רח"ו).

⁴ הענין שקול כלול חג"ת אמ"ש, וזהו כ"ז שבתוך הפה, וממנו יוצא לחוץ ונתגלה, וזהו נה"י שמתגלה ואבהן סתימין הן והולך הקול עד מקום התפשטותו ואח"כ חוזר בכח כמו שזרק אבן בכותל וחזרה הוא בת קול, ונקרא אור חוזר, וכולא כליל בג"ר ברעותא ומחשבה וקול דאזיל בלחישו בגרון תמיד ונהר יוצא וכו', וז"ש (לט ע"א) ושבעה קולות וכו' (יהל אור).

⁵ היא נקראת אלישבע מצד היות בה שפע הדין מתוק בכללות שבע מדות בה וכו', א"ל היינו א"ם, שכן עולה. והיינו שפע הבינה וכו' בת עמינדב, היינו ברתיא דאברהם (אור יקר).

⁶ פי' שאהרן הוא חסד מבסם גבורות שבה (מ"מ).

⁷ היינו ע"י ה' חסדים שנותן לה בסוד תחדהו בשמחה וכו' (מ"מ).

⁸ בסוד החבוק כדאמרן אחות נחשון, והאי אחתיה דהוא נחש בריח המבריה בתוך הקרשים מן הקצה אל הקצה והיינו נחש ר"ן על ידי היותו אוחז משך ר"ק עד הבינה, וששם נעלמים ששה והיינו ו' י' על ו' לו לחנשון לאשה לזווגא לו כדפי' (אור יקר). פי' כי חסד הוא שושבין המזווג ז"ן יחד (מ"מ).

⁹ חסד שהכהן מרכבה אליו (אור יקר).

¹⁰ מצד החכמה (אור יקר).

¹¹ מצד הבינה מפני שהוא קושר ז' ספירות בשרשם העליון (אור יקר).

¹² מצד הימין (אור יקר).

¹³ מצד השמאל (אור יקר).

¹⁴ שלא יהיה אכזרי (אור יקר).

¹⁵ שלא יהיה כועס (אור יקר).

<p>מההוא אתר דאתקטר ביה ועל דא ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה ולא כהנא עלייהו כתיב (דברים לג יא) ברך יהו"ה חילו³ ופעל ידיו תרצה וגו'⁵</p>	<p>בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הכהן. עליהם כתוב (דברים לג) ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.</p>
<p>יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו' אמר רבי יהודה מנו פרשתא דא⁶ שמעינן דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו מדאזהר לן לכהני בהא רבי חייא פתח (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש וגו' אי בעי כהנא למחדי⁷ ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא⁸ אמאי אסיר ליה חמרא דהא חידו ביה אשתכח נהירו דאנפין ביה אשתכח אלא שירותא דחמרי הדוותא סופיה עציבו ועוד דיין מסטרא דליואי אתי מאתר דחמרא שרי דהא אורייתא וחמרא דאורייתא מסטרא דגבורה הוא (ס"א סופיה עציבו וכהנא שירותא וסיומא בעי הדוותא ונהירו דאנפין יין אתי מסטרא דליואי) וסמרא דכהנא מיין צלילין נהירין רבי יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה וכליל כלא דא בדא ובנין כך חמרא שרי הדוותא בנין דכליל מנו מייא ולבתר אהדר לאתריה ועציב ורגיז ודאין דינא (וכהנא שירותא וסיומא בעי הדוותא ונהירו דאנפין)</p>	<p>יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו', אמר רבי יהודה מתוך הפרשה הזו שומעים שנדב ואביהוא היו שתויי יין, משהזכיר בזה את הכהנים. רבי חייא פתח (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו', אם צריך הכהן לשמוח ולהימצא בהארט פנים יותר מהכל, למה אסור לו יין, שהרי שמחה נמצאת בו, והארט פנים נמצאת בו. אלא ראשיתו של יין שמחה וסופו עצבות, ועוד שייך בא מצד הלויים, מהמקום שייך שורה, שהרי תורה ויינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארט פנים, יין בא מצד הלויים). וצד הכהן מים צלולים מאירים. רבי יוסי אמר כל אחד מלוה לחברו, והכל כלול זה בזה, ולכן יין משרה שמחה, משום שכלול מתוך מים, ואחר כך חוזר למקומו. ועצוב ורוגז ודן דין (והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארט פנים).</p>
<p>רבי אבא אמר מאתר חד נפקו יין ושמן⁹ ומים (דבש¹⁰ וחלב) מים ושמן לימינא נטלי כהני ויירתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו הדוותא שירותא וסיומא דכתיב (שם קלג ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן</p>	<p>רבי אבא אמר ממקום אחד יצאו יין ושמן ומים (דבש וחלב), מים ושמן לימין, הכהנים נוטלים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה בתחילה וסוף, שכתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן. ויין</p>

¹ כמשמעו שיהיה עולם לפניו כאפס ולא יעצב עלי עניינו ומקרו, והטעם שבאכזריות פוגם המדות ומשפיעם דין, ברוגז הוא הדין קודם פעולתו והאכזריות פועלת הדין, העצבות מורה סילוק השפע. ושלשתם הפך החסד השלום (אור יקר).

² ירצה שהכהן יפגם וירד מהמדות למטה וזה לתלות הפגם בו, או ירצה שהכהן איש החסד קשור בבניה ואם יהיה עציבו או רוגזא או דינא מורה שנספיע לו דין מהמקור שהוא נקשר בו (אור יקר).

³ להשפיעם השפע והכח למטה, א"נ "ברך ה'" חכמה, "חילו", חיל ו', בינה המשפעת כח וחיל לאות ו' תפארת (אור יקר).

⁴ קשרם ויחודם המדות העליונות, א"נ דהיינו המלכות המתחבבת בין ב' זרועות (אור יקר).

⁵ מחץ מתנים קמיו – ביטול המנגדים הגורמין העצבות והרוגז, א"נ "תרצה" והגורמין הפירוד "מחץ וכו'" והיינו ככל הנדרש לעיל (אור יקר).

⁶ מסמיכיות הענין ועוד אומרו ואל תמותו ור' יהודה פליג (אור יקר).

⁷ כדמוכח מאומרו ראשיכם אל תפרעו וכו' (אור יקר).

⁸ כאומרו וכל בית ישראל יבכו (אור יקר).

⁹ פ' מא"א יצאו אלו המינים (מ"מ). וסדרן שמן יין חלב ומים ודבש, וחלב הוא מקרא ושאר הוא פרד"ס, וד"ש על בן זומא דבש מצאת כו' ובכ"א שמאל נכלל בימין, ולכן אלו שהציצו בשמאל לבד נפגעו ור"ע משכני כו' כמ"ש לריח כו' משכני כו' ועי' ח"א כו' ע"ב (יהל אור).

¹⁰ הדבש הוא הדינן דגדלות שהם ש"ך דינים עם ה"ד כמבואר אצלינו בדרוש השופר דר"ה שהוא ש"ו כנגד דבש ועם ה"ד פרקי אצבעות היד האוחזים בשופר הם ש"ך הרי ש"ו מן שופר ופ"ר הם דינים אחרים כנודע (שער המצות ויקרא).

<p>ויין לשמאל יורשים הלויים, להרים קול ולזמר ולא לשתוק, שהרי יין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי. מה בין זה לזה, אלא שמן שהוא בחשאי בלחש תמיד בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין, ויין שהוא להרים קול ולא שותק לעולמים בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול ועומדים בדין. ולכן כתוב (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.</p>	<p>ויין לשמאל יורשים הלויים, להרים קול ולזמר ולא לשתוק, שהרי יין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי. מה בין זה לזה, אלא שמן שהוא בחשאי בלחש תמיד בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין, ויין שהוא להרים קול ולא שותק לעולמים בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול ועומדים בדין. ולכן כתוב (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.</p>
<p>בגין כך כהנא כד ייעול למקדשא למפלה פולחנא אסיר ליה למשתי חמרא דהא עובדוי בחשאי אינון² ובחשאי (ס"א אתחזי) אתאן ואתכוון (ס"א ובחשאי אתכוון במה דאתכוון) וזווג למאן דזווג ונגיד ברכאן לעלמין כלהו וכלא בחשאי (ועוד)³ דעובדוי כלהו ברוא וחמרא מגלי רזין הוא⁴ דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים</p>	<p>לכן כשכהן יכנס למקדש כדי לעבוד את העבודה, אסור לו לשתות יין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתכוון (ובחשאי מתכוון במה שמתכוון) ומזווג את מי שמזווג, ונמשך ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי. (ועוד) שכל מעשיו בסוד, ויין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו קיימים כדי להרים קול.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יצחק הווי אולי בארמא מבי מרוניא לצפורי והווי רבייא חד שכיח לגבייהו בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה נימא מלה דאורייתא ונייל פתח רבי יצחק ואמר (שיר ז י) וחכך כין הטוב הולך לדודי למישרים וגו' וחכך כין הטוב דא יינא דאורייתא דאיהו טב דהא יינא אהרא לאו איהו טב ויינא דאורייתא טב לכלא טב לעלמא דא וטב לעלמא דאתי ודא הוא יינא דניחא ליה לקודשא בריך הוא יתיר מכלא ובזכו דא מאן דמרוי מיינא דאורייתא יתער לעלמא דאתי⁵ ויזכי לאהייא⁶ כד יוקים קודשא בריך הוא לצדיקיא</p>	<p>רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לציפורי, והיה ילד אחד מצוי אצלם עם חמור הנושא כד דבש. אמר רבי יהודה נאמר דבר תורה ונלך. פתח רבי יצחק ואמר (שיר ז) וחכך כין הטוב הולך לדודי למישרים וגו', וחכך כין הטוב זה יינה של תורה, שהוא טוב שהרי יין אחר אינו טוב, ויינה של תורה טוב לכל, טוב לעולם הזה וטוב לעולם הבא, וזהו היין שנוח לו לקדוש ברוך הוא יותר מהכל. ובזכות זה מי שנורה מיינה של התורה, יתעורר לעולם הבא ויזכה להחיות כשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים.</p>
<p>אמר רבי יהודה⁷ דובב שפתי ישנים הא תנינן דאפילו בההוא עלמא¹ יזכי למלעי</p>	<p>אמר רבי יהודה דובב שפתי ישנים, הרי שנינו שאפילו באותו עולם יזכה</p>

¹ הוראת דאורייתא חשמ"ל, ע"ש האורות דח"ג, כי אותיות ח"ש הוא ע"ש החסדים, שמן, בחשאי, דאיהו מסטרא דימינא, והוא בחשאי תדיר. ומ"ל הוא ע"ש הגבורות דאיהו יין, לארמא קלא ולא שתיק לעלמין, וכמ"ש בזוהר (פרשת שמני טל ע"א) (דע"ה ח"א סא ע"ד).

² פי' זה טעם שלישי למה נאסר היין לכהנים דלעיל אמר ב' טעמים א' שסיפיה עציבו וסוד דיין מסטרא דליואי אתי וכאן מפרש טעם ג' (מ"מ).

³ מ"מ גורס את המוסגר.

⁴ הוא טעם רביעי (מ"מ).

⁵ פי' זהו מש"ה הולך לדודי למישרים (מ"מ).

⁶ זהו מש"ה דובב שפתי ישנים, דהיינו הישן שהוא המת יחיה ויהיו שפתותיו דובבות (מ"מ).

⁷ ר' יהודה מפרש דאפילו בעולם הזה דובבות שפתותיו בקבר כמז"ל (מ"מ).

<p>באורייתא דהא הוא דכתיב דובב שפתי ישנים אמר ההוא רבייא אי כתיב וחכך מין הטוב? הוינא אמרי הכי אבל כין הטוב ולא מין אישנחו ביה אמר רבי יהודה ברי אימא מילך דשפיר קא אמרת אמר אנא שמענא דמאן דאשתדל באורייתא ודביק בה וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה ולא לחיש לה</p>	<p>לעסוק בתורה, זהו שכתוב דובב שפתי ישנים, אמר אותו ילד, אם כתוב וחכך מין הטוב היינו אומרים כך, אבל כתוב כין הטוב ולא מין. השגיחו בו, אמר רבי יהודה, בני אמור דרך שיפה אמרת. אמר אני שמעתי שמי שעוסק בתורה ודבק בה, ואותו דבר התורה נשמע בפיו ולא</p>
<p>למ"ב</p>	
<p>בלחישו אלא ארים קליה בה דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא דכתיב (משלי א כא) בראש הומיות תקרא לארמא רנה דאורייתא ולא בלחישו כין הטוב כחמר טב דלא שתק והוא עתיד לארמא קלא כד יפוק מהאי עלמא</p>	<p>לוחש אותו בלחש, אלא מרים בו את קולו, שכך צריכה תורה להרמת קול, שכתוב (משלי א) בראש הומיות תקרא להרים את רינת התורה ולא בלחש, כין הטוב, כמו יין טוב שלא שותק, והוא עתיד להרים קול כשיצא מן העולם הזה.</p>
<p>הולך לדודי למישרים דלא יסמי לימינא ולשמאלא ולא ישתכח דימחי בידוי דובב שפתי ישנים אפילו בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא תו שמענא וחכך כין הטוב האי קרא לכנסת ישראל אתמר ובתושבחהא אתמר</p>	<p>הולך לדודי למישרים, שלא יסטה לימין ולשמאל, לא ימצא שימחה בידיו. דובב שפתי ישנים, ואפילו באותו עולם שפתותיו מרחשות בתורה. עוד שמעתי, וחכך כין הטוב, הפסוק הזה נאמר לכנסת ישראל, ונאמר בתישבחות.</p>
<p>אי הכי מאן הוא דמשבח לה בהאי אי קודשא בריך הוא מהו הולך לדודי הולך אלי מבעי ליה אלא ודאי קודשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל כמה דהיא קא משבחה ליה דכתיב חכו ממתקים כך קודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל (דכתיב &)) וחכך כין הטוב יין הטוב דהוא חמרא דמנטרא</p>	<p>אם כך, מי הוא שמשבח אותה בזה. אם הקדוש ברוך הוא, מה זה הולך לדודי, היה צריך להיות הולך אלי, אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, כמו שהיא משבחת אותו. שכתוב חכו ממתקים, כך הקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל, (שכתוב) וחכך כין הטוב, יין הטוב שהוא יין המשומר.</p>
<p>הולך לדודי דא יצחק דאקרי ידיד מבטן למישרים כמה דאת אמר (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים לאתכללא שמאלא בימינא³ ודא הוא מישרים דבנין דהווא דההוא חמר טב אתכליל שמאלא בימינא וחדאן כלא (דובב שפתי ישנים) דהא כלא מתערי בהדוואן וברכאן ועלמין כלהו משתכחי בהידו ומתערי לארקא ברכאן לתתא</p>	<p>הולך לדודי, זה יצחק שנקרא ידיד מבטן, למישרים, כמו שנאמר (תהלים צט) אתה כוננת מישרים, שבגלל השמחה של אותו היין הטוב, נכלל השמאל בימין, וכולם שמחים, (דובב שפתי ישנים) שהרי הכל מתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה ומתעוררים להריק ברכות למטה.</p>
<p>אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ליה רישיה וחדו עמיה אמרו ליה מה שמך אמר לון ייסא אמרו רבי ייסא תהא יתיר תהא שכיח</p>	<p>באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו לו את ראשו ושמחו עמו, אמרו לו מה שמך, אמר לו ייסא. אמרו (אתה) תהיה</p>

¹ לפי שר' יצחק קאי אזמן התחיה לכך אמ"ל אפילו בההוא עלמא שהוא עולם שנק' כך לגבי עולם התחיה שבה עסיק ר' יצחק (מ"מ).

² פ' כיון שאמרת מאן דמרוי מיינא דאורייתא א"כ מין הטוב מבעי ליה שר"ל וחכך כשהיא מרוי מין הטוב שהיא התורה אז הולך לדודי (מ"מ).

³ ישנו התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ע"פ הזכות והמעשים כנו', ועיי' פ' שמיני (טל ע"ב) ופ' וארא (כו ע"ב) (כללים ח"א עז ע"ד).

<p>בעלמא מרבי ייסא חברנא דאסתלק מביננא אמרו ליה ומאן אבוך אמר לון אפטר מעלמא והוה אוליף לי כל יומא תלת מלין דאורייתא ובליילא תלת מלין דחכמתא דאגדתא</p>	<p>רבי ייסא, ותהיה מצוי בעולם יותר מרבי ייסא חברנו שהסתלק מבינינו. אמרו לו, ומי אביך. אמר לו, נפטר מן העולם, והיה מלמד אותי כל יום שלשה דברי תורה, ובליילה שלשה דברי חכמה של אגדה.</p>
<p>והני מלי אוליפנא מאבא והשתא דיורי בחד בר נש וסליק לי מאורייתא ואנא אזיל כל יומא לעבדיתה ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא אמרו ליה הוה בר נש ידע באורייתא אמר לון לאו סבא הוא ולא ידע לברכא ליה לקודשא בריך הוא ואית ליה בנין ולא שוי לון בבי רב</p>	<p>והדברים הללו למדתי מאבי, וכעת אני גר עם אדם אחד שמונע אותי מן התורה, ואני הולך כל יום לעבודה, ובכל יום אני חוזר על אותם הדברים שלמדתי מאבי. אמרו לו, אותו אדם יודע בתורה, אמר להם לא, הוא זקן ולא יודע לברך את הקדוש ברוך הוא, ויש לו בניס, ולא שם אותם בבית הרב.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי לא הוה הכי הוה אעילנא לגבי האי כפר למלא עלך השתא אסיר לן למהמי אנפוי שדי חמרא מנך ואת זיל לגבן אמרו ליה מאן הוא אבוך אמר רבי זעירא דכפר ראמיין שמע רבי יהודה ובכה אמר אנא הוינא בביתיה ואוליפנא מניה תלת מלין בכסא ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי אמר רבי יצחק ומה מהאי רביא בריה אוליפנא מניה לא כל שכן אולו ואחידו בידיה חמו חד חקל ויתבו תמן אמרו ליה אימא חד מלה מאינון דאוליף לך אבוך במעשה בראשית</p>	<p>אמר רבי יהודה אם לא היה כך, הייתי נכנס לכפר הזה לדבר עליך, עכשיו אסור לנו לראות את פניו, זרוק ממך את החמור, ואתה לך אלינו. אמרו לו מי אביך, אמר רבי זעירא מכפר ראמיין. שמע רבי יהודה ובכה, אמר אני הייתי בביתו ולמדתי ממנו שלשה דברים בכוס, ולמדתי ממנו שנים במעשה בראשית. אמר רבי יצחק ומה מהילד הזה בְּנו למדתי, ממנו לא כל שכן. הלכו ואחזו בידו, ראו שדה אחד וישבו שם, אמרו לו אמור דבר אחד מאותם שלימד אותך אביך במעשה בראשית.</p>
<p>פתח ואמר (בראשית א כא) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו' ויברא אלהים כל אתר דדינא אלהים אקרי והוה אתר עלאה אתר דנפקו מניה הכי קרי ליה הכא ואף על גב דרחמי הוא מניה נפקו דינין וביה תליין את התנינים הגדולים אלין אבהן דאינון מתשקיין בקדמיתא² ומשתרשיין על כלא¹</p>	<p>פתח ואמר (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו', ויברא אלהים, כל מקום של דין נקרא אלהים, ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהוא רחמים, יוצאים ממנו דינים, ובו הם תלויים. את התנינים הגדולים, אלו האבות שהם</p>

¹ יש לדקדק חדא דאמאי קרי לאבהן בשם תנינים, ותו דאטו עד השתא שהוא יום ה' לא אתבריא אבהן. אם כן מאן נינהו יום א' ב' ג' ו' וכל מאי דנברא בהו. ויש לומר דבקרא קשה דאמאי לא מקצר ואמר ישרצו המים וגו' ויהי כן, שהרי בשרץ נפש חיה אתכלילו גם התנינים, ועוד דמתחיל בנפש שרץ חיה ומסיים בנפש חיה, לכך קאמר דכל הנזכר בפסוק זה הוא דבר מחדש שלא נזכר בפסוק ישרצו המים. והענין מובן בהקדים דרוש המתקת הגבורות הנזכר בדברי הרב ז"ל בכמה מקומות ובפרט בספר אדם ישר ואציענו לפניך בדרך קצרה. דע שאחרי שירדו והתפשטו החסדים המגולים בתנ"ה דז"א מיד ירדו שלשתם, דהיינו ב' חסדים ושליש לתוך היסוד ומיד יצאו הגבורות מיסוד א"י וירדו ג' העליונות שהן חג"ת ליסוד, וגם שירדו שלשתם זו ע"ג זו, הנה ביסוד נעשו בבחינת קוים בסדר חג"ת, ואז נמתקו ב' חסדים שהיו שם, ואמנם ב' גבורות הנשארות שהן דנ"ה נמתקו אחר כך בעליית החסדים כנזכר שם, ע"ע. ואנן קיימינן השתא ביום ה' שה"ס התפשטות החסדים עד הוד ומיד היה מיתוק הג' (נ"א בה') גבורות, והן הן אבהן הנזכרים שה"ס חג"ת שהם העיקר בהמתקה, ולהיותם בסוד גבורות לכן קראם תנינים, ועולים תק"ס שה"ס ב' פעמים מנצפ"ך, דהיינו ח"ג רמז למיתוק אותיות הסתומות בפתוחות. וגם תנינים גדולים ג' אברהם ויצחק ויעקב עם ג' כוללים. ואומרו ויברא, הוא על שם יציאתם מיסוד א"י וגם על מיתוקם, דהיינו הבראתם (נ"א הבראם) ובריאותם (רמ"ז).

² פי' שהם הממתקים תחילה במי (נ"א בחי') החסדים (רמ"ז).

<p>ואת כל נפש החיה הרומשת ואת כל נפש החיה דא נפש דהחיה ארץ עלאה? אפיקת מהחיה חיה עלאה על כלא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה ודא איהי נפש דארם קדמאה דמשיך בנויה³ הרומשת דא איהי חיה דרחשא בכל טורין (ס"א סטרין) לעילא⁴ ותתא⁵ אשר שרצו המים דההוא נהר עלאה נגיד ונפיק מעדן ואשקי להאי אילנא לאשתרשא בשרשוי על כלא ולאשתכחא ביה מזונא לכלא</p>	<p>משקים בראשונה, ומשתרשים על הכל. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, זו הנפש שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה, וזוהי הנפש של אדם הראשון, שמשך בתוכו. הרומשת, זוהי החיה הרוחשת בכל ההרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן ומשקה את העץ הזה, להשתרש בשרשוי על הכל, ושימצא בו מזון לכל.</p>
<p>דבר אחר החיה הרומשת דא הוא דוד מלכא דכתיב ביה (תהלים קיח יז) לא אמות כי אחיה וגו' ואת כל עוף כנף למינהו אלין כל אינון מלאכין קדישין דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא דכתיב בהו (ישעיה ו ב) שש כנפים שש כנפים לאחד ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון כל חד וחד כדקא חזי אמר רבי יהודה ודאי כל כך להאי רביא לא אתחזי אבל אנא חמי ביה דלאתר עלאה יסתלק</p>	<p>דבר אחר החיה הרומשת, זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד, ומהם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד כראוי לו. אמר רבי יהודה ודאי לילד הזה לא ראוי כל כך, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון.</p>
<p>אמר רבי יצחק מ/א</p>	<p>אמר רבי יצחק</p>
<p>ודאי החיה (הרומשת) דא היא חיה עלאה על כלא? דהא אחרא ארץ קרייה קרא הכא</p>	<p>ודאי החיה (הרומשת) זוהי החיה העליונה על הכל, שהרי האחרת הכתוב קרא לה ארץ כאן, שכתוב והעוף ירב</p>

¹ ר"ל שיצדק לקראם גדולים בסוד הגדולה שהוא שם החסד שבו נעשו בריאים, וגם על שם שהן משתרשים בין ב"א ובין בנוק, שהרי דעת דזעיר כלול מחו"ג ודעת דנוק' כל עצמו גבורות, וגם בהתחיל פרוץ הנוק' להבנות הם משתרשים תחילה כנודע מסוד מלת ברוך שבעמידה, דהיינו ל"ו ק"ל ע"ב כנזכר במקומו. ואולם אחרי שנמתקו הגבורות אז האירה נפש אדה"ר בסוד נפש חיה, שהוא בבחי' גילוי עטרה דיסוד אבא מחוץ ליסוד אי' מחזה זעיר ולמטה, וידוע שחיה סודה באבא בסוד נר"ן ח"י, ונפש חיה הוא ממש בחי' מלכות אבא דהיינו העטרה שלו, והיא היוצאת והמוצאת חוץ לעטרת יסוד אי' שהוא ההיא ארץ עילאה בסוד מלכות התבונה, דאפיקת מההיא חיה עלאה, הוא יסוד אבא, וגם שאבא מוריש לברתא שם כ"ג (נ"א ג"כ) הרמוז בר"ת הו"ה, (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ, דהיינו מילוי דמילוי שם ב"ן כמ"ש הרח"ו על פסוק הנזכר והוא אצלי בליקוטים משלי, וזהו נפש חיה"ג ל"ג, ועל זה נאמר החיה הרומשת וכו' לעילא ותתא, אבא וברתא (רמ"ז).

² ר"ל נפש של אדה"ר שמלכות אפיקת מת"ת וזהו חיה עילאה והוא מ"ש דא ח' דרחשא וכו" (יהל אור).
³ אפשר שרומז לאותו חלק שנשא באדה"ר אחר חטאו בסוד חלתו של עולם, שהיא בחי' נפש לבד הנמשכת מהאצילות עד סוף העשיה בתוכיות כל ב"ע כנזכר בספר הגלגולים ח"א פ"ד ופ"כ ופכ"א, והיינו דמשיך בגויה, שהמשיכה מן האצילות בתוכו. עוד נלע"ד במה שידוע שאין כל פרוץ ופרוץ אלא ג' כלים חיצון תיכון ופנימי שבהם מתלבשים סוד נר"ן, אבל בחי' חיה אינה מתלבשת בכלי אלא מקיפה מבחוץ. ואם תאמר והרי יסוד אבא מבריה בכל קו האמצעי [דזעיר] בתוך יסוד אי', וי"ל שאין זה אלא בסוד אחרונים שלו שעל פנימיותו נאמר (שמות לג, כג) ופני לא יראו, וכל אחרונים בחינת נפש הם, וז"ש "נפש דאדם דמשיך בגויה", שבחינה זו מתלבשת בתוך הפנימיות ומתגלה בתוך ה"א, וכל שכן בצאת עטרת אבא חוץ ליסוד אי' שהוא אז ממש נפש חיה שהוא בחינת מלכות דיסוד אבא (רמ"ז).

⁴ חג"ת טורין עלאין (יהל אור).

⁵ נ"ה כמ"ש בתנ"ח עד ע"ד (יהל אור).

⁶ וז"ש גדולים צדיקים ממלאכי השרת, צדיקים מת"ת שקיבל מהנהר, ומ"ה מארץ (יהל אור).

⁷ ר' יצחק ס"ל כפי' קמא דלעיל שפי' ההוא רבייא ע"ה (מ"מ).

<p>דכתיב והעוף ירב בארץ בארץ ודאי ולא במים דהא ההוא נהר נגיד ונפיק ואשקי בלא פירודא עד ההוא אתר דאקרי ארץ ומתמן כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד וגו' והעוף וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקין ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ קמו ואזלו אמר רבי יהודה נשתתף להאי רבייא עמנא וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא</p>	<p>בארץ, בארץ ודאי ולא במים, שהרי אותו נהר נמשך ויוצא ומשקה בלי פרוד, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם כתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף בארץ הזו תלויים, ומשקים. וזהו שכתוב, והעוף ירב בארץ. קמו והלכו, אמר רבי יהודה נשתתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (שיר ב ד) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כנסת ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מאי¹ סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה דהא הוא דכתיב (תהלים קמה טו) סומך יהויה לכל הנופלים וגו' ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים וגו', הפסוק הזה הרי נתבאר ויפה, אבל כנסת ישראל אמרה את זה בגלות. סמכוני, מה זה סמכוני, אלא מי שנופל צריך לסמוך אותו, זהו שכתוב (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנופלים וגו', ולכן כנסת ישראל שנפלה שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, צריכה לסמיכה, והיא אומרת סמכוני.</p>
<p>למאן אמרה לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה ובמה באשישות² אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא³ וכד אינון אתמליין הא ברכאן משתכחי לגבה על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק ומאן דידע ליחדא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכחי בעלמא איהו סמך וסעיד לה לכנסת ישראל בגלותא רפדוני בתפוחים כלא חד⁴</p>	<p>למי היא אומרת, לישראל בניה, שהם עמה בגלות. ובמה, באשישות, אלו הם האבות שמתמלאים בראשונה מאותו יין טוב המשומר, וכשהם מתמלאים הרי הברכות מצויות אליה על ידי דרגה אחת, שהיא צדיק. ומי שידוע לייחד את השם הקדוש, אף על גב שברכות לא מצויות בעולם, הוא סומך וסועד את כנסת ישראל בגלות. רפדוני בתפוחים, הכל</p>

¹ דע כי היודע לייחד יחודים משפיע שפע רב אל המלכות, שהיא כמעט נופלת בגלות, וע"י יחודים סומך אותה ומעמידה לפי שמושך לה שפע מהבינה, בסוד סומך ה' לכל הנופלים, וסומך היא הבינה (מ"מ).

² דבר הלמד מעניינו הוא, דקאי אדרשא דההוא רביא בפירוש התנינים דה"ס חג"ת דגבורה. וז"ש "אינון אבהן", פ' אותם שזכר זה התינוק, אבל לא אותם (נ"א אמר) דאשתקין כמ"ש הרביא, משום דפסוק סמכוני מפרשו על זמן הגלות, ואז יורדות הגבורות קודם לחסדים כנזכר בדרוש חטא אדה"ר, ולכן אמר ד"אינון אתמליין" וכו', שהיין (נ"א להיותם) סוד הגבורות, אבל מכל מקום יש כח בחסדים המתייחדים להמשיך מיתוק החסדים שהם התפוחין סוד חג"ת כנודע מסוד חק"ל תפוחין (רמ"ז). ב' אשות, אש לבנה ואש שחורה, חסד וגבורה, כמ"ש בפ' שמיני אשישות אינון אבהן אבל רזא דא אשישה עייל חמרא וכו'. ואשישה א' פ' רד"ק ורז"ל אמרו גרבא דחמרא א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמרא הוא גרבא, אבל רש"י ז"ל פ' סמכוני באשישות סולת נקייה, א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמרא, ר"ל כשיאכל אדם אשישה מסולת נקייה, אז עייל חמרא. משא"כ אם לא יאכל, לא יוכל לשתות יין הרבה (מ"מ). בינה עילאה נקראת סמ"ך, והיא סומכת לתבונה עם ז' ו"ן ע"י שם אכדט"ם, חלוף שם אלה"ם, והוא גימ' ע"ד. וזה פ' הפסוק, בטחו בה' עדי עד, כי המלכות בוטחת על ז"א בעלה כביכול, שהוא יסמוך אותה על ידי בינה שנק' ע"ד, שבחג"ת דיבנה הוא זה השם (מ"מ).

³ פ' ה' חג"ת שמתפשטים בהם הגבורות דאימא הנק' חמר טב, כמ"ש הרב ז"ל שגבורה דחסד וגבורה דגבורה וגבורה דת"ת הם בחג"ת, ואנו יראים שמא יינקו מהם החיצונים, לפי שתאוותם לינק מהגבורות, לכך ממתיקים אותו היין שהם הגבורות ע"י ג' חסידים המתפשטים בחג"ת. גם נמצא שאשישות ותפוחים כולם בחג"ת, וז"ש כאן "רפדוני בתפוחים כולא חד" כדקאמרן. אבל אשישה רומז על הגבורות המתפשטים בחג"ת, כמ"ש אשישה עייל חמרא. ותפוחים רומזים על החסידים המתפשטים בחג"ת, שממתיקים היין, שהם הגבורות, שלא יזיק. כמו התפוח שכשהאדם מריח בו אפיק חמרא ומכוין רעותא, וענין זה נעשה כשמיחד האדם המלכות עם בעלה, וז"ש "ומאן דמיחד שמא קדישא", שהוא סוד הזווג, "בעי ליחדא דינא ברחמי", שסוד הזווג הוא למתק הגבורות שהם דינים, ע"י החסידים שהם רחמים (מ"מ).

⁴ ר"ל שבין אשישות ובין תפוחין הם במקום אחד דהיינו סוד גג"ת, אלא שהאשישות הוא כלי לקבל היין והתפוח מפיג כחו ומבסמו (רמ"ז). דתפוח ג"כ רמיז לאבהן, ג' גוונין, כמ"ש באד"ר, אלא שהן מסט' דימינא

<p>כמה דאמרן אבל רזא דא אשישא עייל חמרא תפוח אפיק חמרא ומכוון רעותא</p>	<p>אחד כמו שאמרנו. אבל הסוד הזה אשישה מכניסה יין תפוח מוציא יין ומכוון רצון.</p>
<p>ועל דא אשישות ותפוחים אשישות לרוואה מחמרא תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא! וכל דא למה כי חולת אהבה אני בגלותא ומאן דמיהד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי לאכללא לון בדקא חזי לאתבסמא ולאנתקנא כלא בדקא יאות ודא סמוך לה לכנסת ישראל בגלותא</p>	<p>ועל כן אשישות ותפוחים, אשישות לרוות מיין, תפוחים לכוון את הרצון, שהיין לא יזיק. וכל זה למה, כי חולת אהבה אני בגלות, ומי שמייחד את השם הקדוש, צריך לייחד דין עם רחמים ולהכלילם כראוי, שיתבשם ויתתקן הכל כראוי, וזה הסומך את כנסת ישראל בגלות.</p>
<p>רבי יצחק פתח (דברים לב לח) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם זכאין אינון ישראל דאינון קדישין וקדשא בריך הוא בעי לקדשא לון תא חזי ישראל קדישין כל חיי עלמא דירתין כלא תליין בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו היין דכלא לעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא שארי (ואקרי יין) ומתמן נפקין היין וקדושא לכלא ויין דישאל בגין יין דישאל אחרא ודא בדא תליא דהא ישראל לעילא ביה נטל היין ובגין כך אקרי עץ חיים</p>	<p>רבי יצחק פתח (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, אשריהם ישראל שהם קדושים, והקדוש ברוך הוא רוצה לקדש אותם. בא וראה ישראל קדושים, כל חיי עולם שיוורשים, הכל תלויים באותו העולם הבא, משום שהוא חיים של הכל, למעלה ולמטה, והוא המקום שהיין המשומר מתחיל, (ונקרא יין) ומשם יוצאים חיים וקדושה לכל, ויין של ישראל, בשביל יין של ישראל אחר, וזה תלוי בזה, שהרי ישראל למעלה בו נוטל חיים, ולכן נקרא עץ חיים.</p>
<p>עין מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי מתמן היין ועל דא מברכין ליה לקדשא בריך הוא ביין ויין דישאל לתתא כהאי גוונא גוי עובד עבודה זרה דאיהו מסאב ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין דישאל הא אסתאב ואסיר כל שכן ההוא יין דאיהו עביד ועל דא לא תימא דדא הוא בלחודוי אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא כלא הוא עלאה דוגמא דלעילא כל שכן יין דקאי באתר עלאה דוגמא דמנטרא בגין כך ישראל שתיין יין דישאל דאתעביד בדקא חזי בקדושה כגוונא דישאל לעילא דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא ומסטרדא דמסאבותא דהא ביה שרייא רוחא דמסאבותא (ולאו הוא מסטרדא</p>	<p>עץ מאותו מקום שנקרא חיים, ויוצאים משם חיים. ועל כן מברכים את הקדוש ברוך הוא ביין. ויין של ישראל למטה כדוגמא זה, גוי עובד ע"ז שהוא טמא, ומי שקרוב עמו יטמא, כשיקרב ליין של ישראל הרי נטמא ואסור, כל שכן אותו היין שהוא עושה. ולכן אל תאמר שזה הוא בלבדו, אלא כל מה שעושים ישראל למטה הכל הוא כעין דוגמא שלמעלה, כל שכן יין שעומד במקום עליון דוגמת היין המשומר, לכן ישראל שותים יין של ישראל שנעשה כראוי בקדושה, כדוגמת ישראל למעלה, ששותה ונשרש ומתברך באותו יין עליון קדוש, ולא שותים יין שנעשה בטומאה ומצד הטומאה, שהרי בו שורה רוח הטומאה (ואיננו מצד ישראל).</p>

באור פני מלך חיים, וזהו מ"ש ביצחק ויבא לו יין, ואח"כ כריח שדה כו', ומתרגמינן חקל תפוחים, ואמר בז"ח שיה"ש [סה ע"א] ג' ריח שם, ריח בגדיו כו' ע"ש [תלת ריחין אסתלקו הכא חד ריח בגדיו ב' ריח בני ג' ריח שדה אשר ברכו ה' וכולהו תלת סליקו לגבי דיצחק בשעתא דעאל יעקב לגביה] (יהל אור).

¹ פ"י כי בעל היחודים ממשיך שפע גדול מהבינה אל המלכות, אבל צריך לזכור שלא יקלקל ח"ו, כי אם לא תהיה הכוונה טובה, מלבד שאינו מביא השפעה אלא אדרבא מגביר הדינים ומזיק למלכות ח"ו, ולכן צריך המייחד להמשיך ב' מיני שפע: א', להמשיך שפע גדול למלכות. וכדי שלא ינקו הקלי' מהשפע, צריך לכוין ייחוד אחר כדי להכרית יניקת הקלי' וכו'. ונלע"ד שזהו אשישה, עייל חמרא, שהוא השפע הבא ע"י היחוד, וכדי שלא ינקו הקלי', צריך לעשות יחוד אחר להכריתם, וזהו השפע השני שמכרית הקלי', וזה נקרא תפוח, דמכוין דעתא שלא יזיק חמרא, עכ"ל מוריננו, ונלע"ד פ"י אחר וכו' (מ"מ).

דישראל	
<p>ומאן דשתי ליה (בהדיהו) אסתאב רוחיה ואסתאב איהו ולאן הוא מספרא דישראל ולית ליה הולקא בעלמא דאתי דהא ההוא עלמא דאתי יין דמנפרא איהו ועל דא ישראל קדישין בעיין לנפרא דא על כלא בגין דיתקשר באתר דעלמא דאתי ובגין כך ביין אתבריך קודשא בריך הוא יתיר מכלא בגין דאיהו הדי לספרא שמאלא ובגו הדוותא דיליה אתכליל בימינא וכד אתעביד כלא ימינא כדין שמא קדישא כהידו וברכאן משתכחי בכלהו עלמין ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא ועל דא מזמני יין לקביל יין ובגין דאיהו מנפרא לעילא בעי לנפרא ליה לתתא</p>	<p>ומי ששונה אותו (איתם) נטמאת רוחו, והוא נטמא ואינו מצד של ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, שהרי אותו עולם הבא הוא יין המשומר. ועל כן ישראל קדושים צריכים לשמור את זה על הכל, משום שנקשר במקום העולם הבא, ולכן הקדוש ברוך הוא מתברך ביין יותר מכל, משום שהוא משמח את צד השמאל, ובתוך שמחתו נכלל בימין. וכשהכל נעשה ימין, אז השם הקדוש בשמחה וברכות נמצאות בכל העולמות, ובמעשה שלמטה יתעורר מעשה שלמעלה, ועל כן מזמינים יין כנגד יין, ומשום שהוא שמור למעלה צריך לשמור אותו למטה.</p>
<p>ובל נטירו דיליה קדושה הוא לישראל ומאן דפגים ליה לתתא בספרא דמסאבותא יסתאב איהו בהאי עלמא ולית ליה הולקא בעלמא דאתי אתר דההוא יין דמנפרא שריא הוא לא נטיר ליה לא יתנפר הוא לעלמא דאתי</p>	<p>וכל שמירתו היא קדושה לישראל, ומי שפוגם אותו למטה בצד הטומאה, הוא יטמא בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא. המקום ששורה אותו היין המשומר, הוא לא שומר אותו, הוא לא ישתמר לעולם הבא.</p>
מ/ב	
<p>הוא טימא אותו, יטמאו אותו באותו העולם, ולא יהיה לו חלק באותו יין של העולם הבא. אשריהם ישראל שמקדשים את נפשם בקדושה עליונה, ושומרים מה שצריך לשמור, ומקדשים את המלך בשמירה העליונה הזו, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>	<p>הוא טימא אותו, יטמאו אותו באותו העולם, ולא יהיה לו חלק באותו יין של העולם הבא. אשריהם ישראל שמקדשים את נפשם בקדושה עליונה, ושומרים מה שצריך לשמור, ומקדשים את המלך בשמירה העליונה הזו, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>פתח ההוא רביא ואמר (משלי כט ד) מלך כמשפט יעמיד ארץ וגו' מאן מלך דא קודשא בריך הוא¹ במשפט דא יעקב² דאיהו כללא דאבהן ואיש תרומות, תרומת כתיב³ כמה דאת אמר (שמות כה ג) וזאת התרומה ואיש תרומות דא עשו⁴ דבעי על תרומות ועל מעשרות כל יומא ולא עביד מדי ואיש תרומות דלאו איהו משפט⁵ דהא תרומה אסתלקותא דרחמי</p>	<p>פתח אותו הילד ואמר, "מלך במשפט יעמיד ארץ" וגו'. מי המלך? זה הקדוש ברוך הוא. "במשפט", זה יעקב, שהוא הכלל של האבות. "ואיש תרומות", כתוב תרומת, כמו שנאמר "וזאת התרומה", ואיש תרומות זה עשו ששואל על תרומות ומעשרות כל יום, ולא עושה דבר ע' כלום. ואיש תרומות שאינו משפט, שהרי תרומה היא הסתלקות הרחמים.</p>
<p>בגין דא לא אתיא כמשפט כמה דאת אמר (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט ועל דא יהרסנה". ואם תאמר, הרי דוד המלך היה</p>	<p>לכן לא באה במשפט, כמו שנאמר ויש נספה בלא משפט, ועל כן "ואיש תרומות יהרסנה". ואם תאמר, הרי דוד המלך היה</p>

¹ פי' בינה (מ"מ).

² פי' ד"א, ולפי זה יעמיד ארץ היא מלכות (מ"מ).

³ ר"ל, ואיש שהוא ס"מ היונק מתרומה, שהיא המלכות (מ"מ).

⁴ זה פי' אחר (מ"מ).

⁵ הוא פי' ג', דהיינו שמרומם משפט שהוא ז"א, ואינו משפיע למלכות שהיא דינים, ולכן יהרסנה (מ"מ).

<p>ואיש תרומת יהרסנה ואי תימא הא דוד מלכא איש תרומה! הוה אלא ברחמי ולא עוד אלא (ס"א דוד מלכא איש תרומה הוה וארעא אתקיימא בגיניה הכי הוא ודאי אבל כלא ברחמי הוה) דהא כתיב (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים כמה דאתרבק בהאי אתרבק בהאי²</p>	<p>איש תרומה, אלא ברחמים. ולא עוד אלא (דוד המלך איש תרומה היה, והארץ התקיימה בשבילו, כך הוא ודאי, אבל הכל ברחמים היה), שהרי כתוב חסדי דוד הנאמנים, כמו שנדבק בזה נדבק בזה.</p>
<p>תא חזי כל יומי דדוד מלכא הוה משתדל (בגין) דהאי תרומה יתקשר במשפט ויודונון כחדא (בגין דיתקיים בארעא) אתא שלמה וזווג לון כחדא וקיימא סיהרא באשלמותא וקיימא ארעא בקיומא אתא צדקיהו ואפריש לון ואשתארת ארעא בלא משפט ואתפנימת סיהרא ואתחריבת ארעא כדין ואיש תרומת יהרסנה ותא חזי שמן לכהני ויין לליואי לא בגין דבעיין יין אלא מיין דמנטרא אתי³ לסטרא דלהון לחברא כלא כחדא ולמחדי עלמין כלהו לאשתכחא בהו כלא ימינא ושמאלא כליל דא בדא לאשתכחא בהו חביבותא דכלא ורחימותא דבני מהימנותא מאן דאתרבק רעותיה בהאי הוא שלים בהאי עלמא ובעלמא דאתי וישתכח כל יומי דאתרבק בתשובה⁴ אתר דיין ושמן משתכחי⁵ כדין לא יתרבק בתר עלמא דא לא לעותרא ולא לכסופא דיליה</p>	<p>בא וראה כל ימי דוד המלך היה עוסק (בשביל) שהתרומה הזו תתקשר למשפט, ויזדווגו כאחד (כדי שיתקיים בארץ). בא שלמה וזווג אותם כאחד, ועמדה הלבנה בשלמות, ועמדה הארץ בקיום. בא צדקיהו והפריד אותם ונשארה הארץ בלא משפט, ונפגמה הלבנה, ונחרבה הארץ, אז ואיש תרומת יהרסנה. ובא וראה שמן לכהנים, יין ללויים, לא משום שצריכים יין, אלא מיין המשומר בא לצד שלהם, כדי לחבר הכל כאחד, ולשמוח את כל העולמות, שהכל ימצא בהם, ימין ושמאל כלולים זה עם זה, שימצא בהם חביבות לכל, ואהבה של בני האמונה. מי שרצונו נדבק בזה, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שדבוק בתשובה, המקום שייך ושמן מצויים, אז לא ידבק אחרי העולם הזה, לא לעושר ולא לתשוקה שלו.</p>
<p>ושלמה מלכא צוה על דא ואמר (משלי כא יז) אוהב יין ושמן לא יעשיר דהא עותרא אחרא יודמן ליה למהוי ליה חולקא ביה ולמהוי ביה חולקא בעלמא דאתי אתר דיין ושמן שריין בעלמא דא ובעלמא דאתי ומאן דרחים ליה להאי אתר לא בעי עותרא ולא רדיף אבתריה זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא דכתיב (איוב כה יז) לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז האי בהאי עלמא לבתר (משלי ח כא) להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא</p>	<p>ושלמה המלך צווח על כך ואמר, אוהב יין ושמן לא יעשיר, שהרי עושר אחר יזדמן לו, שיהיה לו חלק בו, ולהיות לו חלק בעולם הבא, המקום שייך ושמן שורים בעולם הזה ובעולם הבא. ומי שאוהב את המקום הזה, לא צריך עושר ולא רודף אחריו. אשרי הצדיקים שעוסקים בעושר העליון כל יום, שכתוב לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז, זה בעולם הזה, אחר כך להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא.</p>
<p>תו פתח ואמר (שמות כד יב) ויאמר יהו"ה</p>	<p>עוד פתח ואמר, ויאמר ה' אל משה</p>

¹ פי' שדוד המלך ע"ה מדתו היא צדק, ולכאורה יאמר האומר, למה אחז בצדק שהוא דינים ולא אחז בז"א, לכן אמר שדוד אחז גם בז"א, והיה ממשיך ב' חסדים המגולים שבנו"ה דז"א למלכות, ולכן נקרא ע"ש חסדי דוד (מ"מ). מלכות (דע"ה ח"ב נג ע"ד).

² דהיינו כמו שאחז במלכות אחז בז"א, אלא שעיקרו ממלכות (מ"מ).

³ פי' מ"ש יין ללואי וכו' לא יין המשכר שהיא גבורה, דא"כ הלויים הם גבורה, והיין הוא גבורה, ואדרבה יהיה דין קשה. אלא יין שאמרנו, הוא יין דמנטרא, שהיא הבינה, שהוא יין המשמח (מ"מ).

⁴ פי' בינה (מ"מ).

⁵ פי' שהיין הוא בבינה וכן השמן ג"כ מקבלת אותו מאבא (מ"מ).

<p>אל משה עלה אלי ההרה וגו' והתורה דא תורה שבכתב¹ והמצוה דא תורה שבעל פה² להרתם כתיב חסר כמה דאת אמר (שיר ג ד) ואל הדר הורתי הכא אית לאסתכלא להורתם דמי אי תימא הורתם דישראל לאו הכי דהא ישראל לא אדכרו בהאי קרא אלא הורתם דתורה ומצוה³</p>	<p>עלה אלי ההרה וגו', והתורה זו תורה שבכתב, והמצוה זו תורה שבעל פה. להרתם כתיב חסר, כמו שנאמר ואל הדר הורתי. כאן יש להתבונן, להורתם של מי, אם תאמר הורתם של ישראל, לא כך שהרי ישראל לא נזכרו בפסוק הזה, אלא הורתם של תורה ומצוות.</p>
<p>ומאי היא דא (אתר)⁴ יין דמנטרא⁵ בנין דכל כתיבה דספר עלאה⁶ תמן שריא⁷ ומתמן נפקא תורה⁸ ועל דא קרינן תורה שבכתב ודא הוא אשר כתבתי להרתם ודאי (כמה דאת אמר ואל הדר הורתי) תורה שבעל פה תורה⁹ אחרא¹⁰ דקיימא על פה מאן איהו פה¹¹ דא הוא דעת¹² דאיהו פה דספר וכתיבה ותורה דא היא תורה אחרא דאקרי תורה שבעל פה¹³ דאיהו קיימא על ההוא פה דאיהו תורה שבכתב¹⁴ בנין כך אסתליק משה בכלא על כל שאר נביאי מהימני דכתיב ואתנה לך לך דייקא</p>	<p>ומה היא, זהו (מקום) יין המשומר, משום שכל כתיבה של הספר העליון, שרויה שם, ומשם יצאה תורה, ועל זה קוראים תורה שבכתב. וזהו אשר כתבתי להורתם, להורתם ודאי, (כמו שנאמר ואל הדר הורתי). תורה שבעל פה תורה אחרת שעומדת על פה, מהו פה, זהו דעת שהיא פה של ספר, וכתיבה. ותורה זו היא תורה אחרת שנקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת על אותו הפה שהוא תורה שבכתב, לכן התעלה משה בכל על כל הנביאים הנאמנים, שכתוב ואתנה לך, דווקא לך.</p>
<p>כתיב (משלי כה ד-ה) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד¹⁵ כסאו</p>	<p>כתוב הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד כסאו.</p>
<p>תא הזו בשעתא דאסניאו חייבין בעלמא כרסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא ואסתאבת (ס"א ואשתאבת) (ס"א וקיימא) בדינא ושלחובי אוקדין עלמא ובשעתא</p>	<p>בא וראה בשעה שמתרבים הרשעים בעולם, כסאו של המלך הקדוש נתקן בדין ונטמא (ונשאב) (ועומד) בדין, ושלחבותיו שורפות את העולם. ובשעה שהרשעים עוברים מן העולם, אז ויכון</p>

¹ ד"א (מ"מ).

² מלכות (מ"מ).

³ בינה (רח"ו).

⁴ רמז, גורס את המוסגל.

⁵ פי' יסוד תבונה שבו סוד ההריון ושם הגבורות (רמ"ז).

⁶ הוא יסוד דאבא (רח"ו).

⁷ פי' שיסוד דאבא הוא בתוך אימא (מ"מ).

⁸ פי' מבינה יצא ז"א הנק' תורה (מ"מ).

⁹ הוא ת"ת דאבא (רח"ו).

¹⁰ דעת שלהם (רח"ו).

¹¹ שזה ג' ספרים דריש ספר יצירה, ספר דחכמה הוא מה שנצטייר בסופר הכותב במחשבתו, ואיהו הכתב (נדצ"ל וספר דבינה איהו הכתב - המסדר), ודעת הוא הסיפור ועיי' ח"ב ר ע"א (יהל אור). ועניני ב' ספרים וסיפור הוא כי בדיבור בפעם א' נתגלה מחשבתו, אבל בספר בב' פעמים, אחד כשכותב ונתגלה מחשבתו בעולם, אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין הספר, אז נתגלה, אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א' (בהג"א על ספד"צ א ע"א).

¹² יסוד ז"א שהוא דעת דיעקב ודעת רחל, כמו (ג"א בסוד) (תהלים עח ה) ויקם עדות ביעקב (רמ"ז).

¹³ נקרא' בינה פה (רח"ו).

¹⁴ כי הנתיב נעלם בו (רח"ו).

¹⁵ לשון הפסוק צדק, ועיי' לקמן.

<p>בחסד כסאו, בחסד ולא בדין. איך זה משמע, משמע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון, ויכוון בחסד</p>	<p>דאתעברן חייביא מעלמא כדין ויכון בחסד כסאו¹ בחסד ולא בדינא² מאי משמע³ משמע דעלמא תתאה⁴ תליא בעלמא עלאה ועלמא עלאה לפום ארחי דעלמא תתאה ויכון בחסד</p>
<p>מ/א א כסאו מאן דבעי לברכא ליה ולא תקנא כורסייה בחסד ולא בדינא</p>	<p>כסאו. מי שרוצה לברך אותו, לתקן את כסאו בחסד ולא בדין.</p>
<p>מאי משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא דייעול בחסד דאיהו מייא⁵ ולא ייעול בין דשתי דאיהו גבורה ייעול בהאי מלה במייא ולא ייעול בחמרא אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו רישיה ומההוא יומא לא אתפרש מבי רבי יהודה וכד הוה עייל לבי מדרשא הוה קם רבי יהודה קמיה אמר מלה אוליפנא מניה ויאות לאנהגא ביה יקר לבתר אסתלק בין חברייא והוה קארן ליה רבי ייסא רישא דפטישא דמתבר מנרין ואפיק שלהובין לכל סטר והוי קרי עליה רבי אלעזר (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתוך</p>	<p>איך זה משמע, שכאשר נכנס כהן לבית המקדש, שיכנס בחסד שהוא מים, ולא יכנס ביין ששותה שהוא גבורה, יכנס בדבר זה, במים, ואל יכנס ביין. באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ראשו, ומאותו היום לא נפרד מבית רבי יהודה, וכשהיה נכנס לבית המדרש היה עומד רבי יהודה לפניו, אמר למדתי ממנו דבר וראוי לנהוג בו כבוד. אחר כך התעלה בין החברים, והיו קוראים לו רבי ייסא ראש הפטיש השובר סלעים ומוציא שלהבות לכל צד. והיה רבי אלעזר קורא עליו בטרם אצרך בבטן ידעתוך.</p>
<p>וידבר יהויה אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו' מאי שנא הכא אהרן אלא בנין דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא דכתיב להבדיל בין הטמא ובין הטהור רבי אבא פתח ואמר (תהלים לד יג) מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע וגו' וכתוב (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו וגו'</p>	<p>וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו', מה שונה כאן אהרן, אלא משום שהוא עומד תמיד להפריד בין הטמא ובין הטהור, שכתוב להבדיל בין הטמא ובין הטהור. רבי אבא פתח ואמר מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע וגו' וכתוב שומר פיו ולשונו וגו'.</p>
<p>מי האיש החפץ חיים מאן חיים אלא אלין חיים דאקרון עלמא דאתי וחיים תמן שריין ועל דא תנינן עץ חיים היא אילנא מאינון חיים</p>	<p>מי האיש החפץ חיים, איזה חיים, אלא אלו חיים שנקראים העולם הבא, והחיים שורים שם, ועל כן שנינו עץ</p>

¹ צ"ע שהרי אין פסוק זה במקרא אלא (משלי כה, ה) ויכון בצדק כסאו, ונלע"ד שהוא על דרך מה שכתבתיו לעיל דף ו ע"א גבי בתולת ישראל, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות, והכוונה היא בכאן לפי דהוקשה לו דלפי מאי דקיימא לן בכמה מקומות שצדק הוא דין, ואם כן איך אפשר שיאמר שאחר שהוסרו הרשעים ותמו חטאים שאז יכון בדין כסאו, אלא ודאי דצדק דהאי קרא הוא דין מתוק בחסד וכמו (נ"א וכיון) שהוא צדקה, ומצינו שרז"ל אומרים כך בפסוק (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך. ועל כרחך לומר כעין זה, דאי סבר דבחסד כתיב אם כן למה אמר בחסד ולא בדינא, וגם מאי בעי מאי משמע, אם מקרא מלא הוא, אלא ודאי דידע דבצדק כתיב ומפרש אותו בצדקה, ואמנם ידוע שאחורי אבא ה"ס פק"ד שעם י' תיבותיו הוא צד"ק וכנזכר באוצרות חיים גבי עש"ו שסודו גי' צד"ק יעק"ב. והנה אותיות עיקר השם עולים ע"ב ושל המילוי יב"ק, וידוע שתמיד המילוי דין ושל העיקר יותר רחמים, באופן שבסוד צדק יש שתי בחינות, חסד ודין, ובשעת רצון גוברות להאיר אותיות העיקר (רמ"ז).

² פי' יכון הכסא בהארת אותיות העיקר שעולה חס"ד, ולא כשל המילוי שהן סוד דין (רמ"ז).

³ פי' לפי האמת למה לא נאמר ויכון בחסד ולמה נכתב בצדק (רמ"ז).

⁴ ר"ל שמלכות שהוא עולם התחתון תלויה בעולם העליון [הוא אבא], והיינו שרחל יוצאה במקום גילוי מלכות אבא היא עטרת יסודו, והיינו בהארת האחוריים שסודם פק"ד דהיינו צד"ק, וגם להיותה סוד עטרה שייך שפיר בה שם צדק. ועוד עלמא עלאה לפום אורחי דעלמא תתאה, ירצה שאור אבא המאיר ברחל נקרא על שמה (רמ"ז).

⁵ ר"ל בקידוש ידים ורגליים, ובשניהם נאמר ולא ימותו (יהל אור).

<p>אילנא דאתנטע באינזן היין ועל דא מי האיש החפץ חיים כתיב אוהב ימים לראות טוב מאן ימים אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא דאחידא באינזן יומין עלאין דאקרין ימי השמים על הארץ ימי השמים ודאי על הארץ ודאי מאן דבעי חיים דלעילא למהוי ליה חולקא בהו ומאן דבעי יומין עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו ינטר פומא מכלא</p>	<p>חיים הוא, עץ מאותם החיים, העץ שנטוע באותם חיים, ועל כן כתוב מי האיש החפץ חיים. אוהב ימים לראות טוב, מי הימים, אלא זהו שמו של המלך הקדוש, שאוחז באותם ימים עליונים, שנקראו ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מי שרוצה חיים שלמעלה, שיהיה לו חלק בהם, ומי שרוצה ימים עליונים להדבק בהם ולאהוב אותם, שישמור את פיו מהכל.</p>
<p>ינטר פומיה ולישניה! ינטר פומיה ממיכלא וממשתיא דמסאב לנפשא ומרחקא לבר נש מאינזן היין ומאינזן יומין וינטר (ס"א פומיה ולישניה) לישניה ממלין בישין דלא יסתאב בהו ויתרחק מנייהו ולא יהא ליה חולקא בהו תא חזי פומא ולישן אתר (אחרא) עלאה הכי אקרי ובנין כך לא יפגים איניש פומיה ולישניה וכל שכן לאסתאבא נפשיה וגרמיה בנין דאסתאב הוא בעלמא אחרא והא אוקימנא</p>	<p>ישמור פיו ולשונו, וישמור פיו ממאכל ומשתה שמטמאים את הנפש ומרחיקים את האדם מאותם חיים ומאותם ימים, וישמור (פיו ולשונו) לשונו מדברים רעים שלא יטמא בהם ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. בא וראה, פה ולשון כך נקרא מקום (אחר) עליון, ולכן לא יפגם אדם את פיו ולשונו, וכל שכן לטמא את נפשו ועצמו, משום שנטמא הוא בעולם האחר והרי בארנו.</p>
<p>זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו' האי קרא לאו רישיה סיפיה? ולאו סיפיה רישיה? זאת החיה בקדמיתא ולבתר מכל הבהמה אלא אמר קודשא בריך הוא בכל זמנא⁴ דישראל מנטרי נפשייהו וגרמיהו דלא לסאבא לון ודאי זאת החיה⁵ אשר תאכלו יהון שכיחין בקדושה עלאה⁶ לאתדבקא בשמי⁷ בברירו דההיא בהמה⁸ דברירנא לכו למיכל לא תסתאבו בהו⁹ ותהוון דבקין בשמי וכל זמנא דלאו אינזן נטרין נפשייהו וגרמיהו¹⁰</p>	<p>זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו', פסוק זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. בהתחלה (כתוב) זאת החיה, ואחר כך (כתוב) מכל הבהמה, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, בכל זמן שישראל שומרים על נפשם ואת עצמם שלא לטמא אותם, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהיו מצויים בקדושה עליונה להדבק בשמי, בבחירה של אותה בהמה שבחרתי לכם לאכול, אל תטמאו בהם ותהיו דבקים בשמי. וכל זמן שאינם</p>

¹ ר"ל אכילה ודיבור, שהן דו"ג, קנה וושט, לבן ואדום, עולם הזה ועולם הבא, וביה"כ ה' קולות דה' תפילות ה' ענויין שראשן אכילה (יהל אור).
² שמתחיל בחיה ונמשך בבהמה (רמ"ז).
³ כי בסופו כולל מכל הבהמה ובראשו מפרש זאת החיה, היה לו לפרש שיאמר זאת החיה או זאת הבהמה אשר תאכלו, וכמו שנאמר בפרשת ראה (יד, ד) זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וגו'. [וכמו כן יאמר זאת החיה אשר תאכלו כל מפרסת פרסה וגו']. ואם תאמר זה היה אומרו בזה זאת החיה, הוה קשה על פרשת ראה שנאמר שם זאת הבהמה. יש לומר דלזה יש התירוץ הנזכר לקמן בין על דרך הפשט ובין על דרך האמת, ע"ע. אבל בכאן לא הוקשה לו אלא האי קרא בלבד שקורא חיה ובהמה בפסוק אחד (רמ"ז).
⁴ פי' אפילו בזמן הזה שגדל כח הקליפה ויש עירוב טוב ורע, אם ישראל שומרים נפשם מהרהורים וגופם מאיסורים, אי נמי שאוכלים האיסורים, אוסרין ומטמאים גוף ונפש וכמ"ש (יא, מג) אל תשקצו את נפשותיכם וגו' [ונטמתם בם, ודוק אומרו נפשותיכם, שמובן כנזכר לקמן הקדמה רביעית], וזהו נפשותיכם הבהמית והאנושית, הבהמית הוא את הגוף והאנושית הוא השכלית, וזהו נפשייהו וגרמיהו (רמ"ז).
⁵ לשון חיות כפי' רש"י בפסוק זה וז"ל, לפי שישראל דבוקים במקום וראויים להיות חיים וכו', ע"כ. ואומות העולם אוכלים זבחי מתים ג' קליפות הרעות כדלקמן (רמ"ז).
⁶ מצויים תמיד כי ה' שומרים, קל וחומר מחמורו של רבי פנחס בן יאיר (רמ"ז).
⁷ ה"ס מילוי דמילוי שם ב"ן, וכמו שיבואר (רמ"ז).
⁸ פי' שהש"ת בירר והבדיל פסולת מתוך האוכל, וכמ"ש (יא, מז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור, והם הג' קליפות הרעות, וז"ש בברירו שהוא הפסולת שלה (רמ"ז).
⁹ הן הג' הרעות, ולכן אמר בהו בלשון רבים ותהוון דבקין בשמי (רמ"ז).
¹⁰ פי' אפילו בזמן שאין כח הקלי' עצום (רמ"ז).

<p>ממיכלא ומשתייא¹ יתדבקון באתר אחרא² מסאבא לאסתאבא בהו ובנין כך כתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל³ מכל ודאי⁴ דאיהו רוא דשמא קדישא לאתדבקא ביה מכל הבהמה אשר על הארץ בנין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכייא ולא יסאב לכו יהא לכו הולקא בשמי לאתדבקא בי</p>	<p>שומרים את נפשם ואת עצמם ממאכל ומשתה, הם ידבקו במקום אחר טמא להטמא בהם, ולכן כתוב זאת החיה אשר תאכלו, מכל, מכל ודאי, שהוא סוד השם הקדוש, להדבק בו מכל הבהמה אשר על הארץ, משום שהאוכל של הבהמה הזו טהור ולא יטמא אתכם, ויהיה לכם חלק בשמי להדבק בו.</p>
<p>תו זאת החיה אשר תאכלו בפרעה כתיב (שמות ו יט) בזאת תדע כי אני יהוה הא זאת לקבלך לאתפרעא מנך אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה הא זאת לקבליכון לאתפרעא מנייכו אי תסאבון נפשכון מאי מעמא בנין דנפשאת מנה הוו ואי אתון תסאבון לההוא דילה הא זאת לקבלייכו אי לטב היא קיימא לגבייכו אי לביש היא קיימא לגבייכו אמר רבי אלעזר זאת החיה⁵ אשר תאכלו מכל הבהמה מכל אינון דאחידין מן סטר דא⁶ שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין</p>	<p>ועוד זאת החיה אשר תאכלו, בפרעה כתוב (שמות ז) בזאת תדע כי אני ה', הרי "זאת" כנגדך להיפרע ממך. כמו כן כאן, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, הרי "זאת" כנגדכם להפרע מכם. למה (נאמר) אם תטמאו את נפשכם, כי הנפשות הן ממנה. ואם אתם תטמאו את אותה (בחינה) שלה, הרי זאת כנגדכם, אם לטוב היא עומדת אצלכם {כנגדכם}, ואם רע היא עומדת אצלכם {כנגדכם}. אמר רבי אלעזר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, מכל אותם האחוזים מהצד הזה מותר לכם לאכול, וכל אותם שלא באות</p>
<p>מא/ב</p>	

¹ הוסיף בכאן השתיה, חדא משום דשתיה בכלל אכילה, ככתוב בפרשת מעשר (דברים יד, כו) ואכלת שם, דקאי גם לייך, וכוונתו להחמייר בשתיית האיסור כבאכילתו. ועוד שגם היין סודו בשם ב"ן כידוע מסוד ע' רבתי דשמע ישראל (רמ"ז).

² הענין שמשונה טומאת אכילת האיסור מכל טומאות שבתורה, שבכולן יש להן תקנה כטומאת מת באפר הפרה והמצורע והזבים, אבל של האכילה היא דבוקה ואדוקה בנפש ובגוף. ודוק שלא אמר באתר אחרא שאז ירצה לומר בצד אחד, אבל אמר באתר אחרא, שהוא כולל הרבה והיינו ג' הקליפות הגסות. ולכן אמר לאסתאבא בהו בלשון רבים לכלול את כולם (רמ"ז).

³ כי מלת מכל אינה מדוייקת לפי הפשט, שהיל"ל מן הבהמה, אלא שרומז לשני מיני אכילה דהיינו אכילה ושתיה שהם שני דברים הכוללים חיות ומזון האדם, וזהו מכל, פי' מכל הנקרא אכילה, זהו לפי הפשט. ולפי הסוד אמר מכל ודאי דאיהו וכו', ידוע שמלת כל רומזת ליסוד הנקרא רוא דשמא קדישא, ועליו נאמר (תהלים קמה, טז) ומשביע לכל חי רצון. ויתכן לומר שיסוד רחל נקרא חיה בלשון נקבה כמו שיסוד זעיר נקרא חי זכר. ועוד כי שם ב"ן שה"ס שם בהמ"ה שעיקרו ביסוד המלכות (רמ"ז).

⁴ מכל ע"ה גימ' אמן (רח"ו).

⁵ כוונת רבי אלעזר ליישב הקושיה הנ"ל דפתח בחיה ולבתר מכל הבהמה (רמ"ז).

⁶ ולתירוצא אמר מכל אינון דאחידין, ולהבין הדברים צריכים אנו להקדים כמה הקדמות. האחת שידוע שארבע קליפות הן, רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה, והששל נקראות רעות וטמאות והן שלש קליפות האגוז שאינן ראויות להאכל, אבל הרביעית הנקראת נוגה היא הקרובה לקדושה שצד פנימיותה סובב את המוח שהוא האוכל ולכן היא נוחה להתקן. וההקדמה השניה הוא מ"ש בספר אדם ישר, שהבהמות הטהורות באות מנוגה והטמאות משלש קליפות האחרות הרעות. וההקדמה השלישית שנוגה בפנימיותה שקרובה לקדושה מקבלת משם ב"ן דהוי"ה ושלש האחרות מב"ן דאלקים, ולפי שיש ג' מילואי אלקים יודיין דאלפין ודההיין, והם ג' מיני בנים, הם כח הג' קליפות. וההקדמה הרביעית שנפש הבהמית של ישראל שהיא הניזונית מן האכילה, היא מושפעת מתוכיות הטוב של נוגה והיא לבוש לנפש האנושית של ישראל, אבל הבהמית שלהם היא תבונה לנפש של הבהמות הטהורות, אבל נפש הבהמית של אומות העולם היא מתוכיות ג' הקליפות הרעות, והבהמות הטמאות הן החיצוניות אלו ג' קליפות המושפעות מג' בני אלקים הנזכר, אבל של ישראל מב"ן דהוי"ה, ולכן בפרשת ראה קודם מצות המאכלים כתוב (יד, א) בנים אתם לה' אלקיכם, ואחר כך נאמר כי עם קדוש אתה, פי' מהמושפעים מבני אלקים, וגם מושפע בו בעולם הקדושה ששפע עצמי ומוח פנימי מה שאין כן בס"א, וע"ס קד"ש גי' י' פעמים שם ב"ן (רמ"ז).

<p>מסטרא דא אסיר לכו למיכל בנין דאית בעירן! דאתיין מסטרא דא ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא וסימנא דלהון דכתיב כל מפרסת פרסה וגמרינן כלהו רשימין וכלהו ארשים להו קרא ובנין כך כל מאן דאכיל מאינון דאתיין מסטרא דא מסאבא אסתאב בהו וסאיב לנפשיה דאתיין מסטרא דכייא</p>	<p>מצד הזה אסור לכם לאכול, משום שיש בהמות שבאות מצד זה ויש שבאות מצד אחר הטמא. והסימן שלהם, שכתוב כל מפרסת פרסה, ולמדנו שכולם רשומים, ואת כולם רשם הכתוב, ולכן כל מי שאוכל מאותם שבאים מהצד הטמא הזה, הוא נטמא בהם, ומטמא את נפשו שבאה מצד טהור.</p>
<p>רבי שמעון אמר כלל בלא² כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דהרשי מסאבא לתתא וכל מה די בארעא מנייהו אחידן בסטרא דא ומנייהו אחידן בסטרא אחרא ואי תימא האי עז³ דשריא עליה⁴ רוח מסאבא לגו לאו הכי⁵ דאי רוח מסאבא שריא ביה אסיר לן למיכל אלא אעברן בגווייהו⁶ ויתחזון לקבליהון ולא שריא לדירא בה⁷ דכד אינון שריין רוח אחרא אעבר עלייהו ופרישן מגרמיהו ובנין כך אתחזון לקבליהו ומקטרגי בגווייהו ולא שלטי בהו בגרמיהו ועל דא שרי לן למיכל</p>	<p>רבי שמעון אמר כלל של הכל, כמו שיש עשרה כתרים של אמונה למעלה, כך יש עשרה כתרים של כשפים טמאים למטה, וכל מה שבארץ, יש מהם אחוזים בצד הזה, ויש מהם אחוזים בצד ההוא. ואם תאמר והעז הזה ששורה עליה רוח טומאה בפנים לא כך, שאם רוח טומאה שורה בה אז אסור לנו לאכול, אלא שעוברים בתוכן ונראים כנגדן ולא שורים לדור בהן, שכאשר הם שורים רוח אחרת עוברת עליהן ונפרדים מעצמן, ולכן נראות כנגדן ומקטרגות בתוכן, ולא שולטות בעצמן, ולכן מותר לנו לאכול אותן.</p>
<p>תא הוי כיון דאתיין לשלטאה בהו אעבר רוחא חדא⁸ זקפן עיינין והמאן רשימין דלהון⁹ ואתפרשן מנייהו אבל אתחזו לקבליהון ולא אסירי לן למיכל¹⁰ בין בבעירי בין בחיוותא¹¹</p>	<p>בא וראה, כיון שהן באות לשלוט בהן, עוברת רוח אחת זוקפות עיניים ורואות את רשומיהן ונפרדים מהן, אבל נראים כנגדן ולא אסורים לנו למאכל, בין</p>

¹ לא כמו שפי' ר' אבא, שאפילו הטמאות ממנה, דלדידה קשה היאך מטמא עצמו, אם הנפש ממנה ובהמה טמאה ממנה (אור יקר).

² כלומר בדברי יוכלו דברי ר' אבא ודברי ר' אלעזר, שהן אמת הקב"ה ברא טמאים וטהורים, אלו מצד זה ואלו מצד זה, והכל תחת ממשלתו, כאומרם "גם את זה לעומת זה עשה האלהים", ועל ידי כתרים אלו ברא בעולם הגשמיים, לא שהחצונים בראו דבר ח"ו, אלא הקב"ה ברא אלו אחוזים באלו ואלו אחוזים באלו. ואי תימא, לפי דברך שהכל נברא בקדושה, אלא שיתאחזו אלו באלו ברצון בורא הכל, א"כ העז עם היותו נברא בטוהר נאחזו בטמא, למה מותר, שזה דרך כל הטמאים (אור יקר).

³ עזים הם ז'ין דנוגה דב"ע, וז"ש בפ' שמיני דף מא ע"ב (מ"מ).

⁴ ר"ל שמתלבשת בתוכם רוח מג' קלי' האחרות, שמהם בהמות טמאות, כמ"ש הארז"ל, ולכן הקשה שלא נאכל אותם מפני זה (מ"מ).

⁵ כדקא סלקא דעתך שרוח מסאבא שריא עליה, שאם כן לא היה בהם סימן טהרה, אלא היה בהם סימן טומאה כשאר המינים הטמאים שנבראו בקדש, ושריא עלייהו הטומאה, אלא "אעבדן בגווייהו" וכו' (אור יקר).

⁶ הענין שהעזים למעלה כחות הדין, ובחיות הקל' רוצות להדבק בכחות הדין הכשרים, אינם נאחזים ונקשרים אלא דרך העברה יונקים משם, ורוח טהור מימין ממתיק בעלי הדין, ומעביר מהם החצונים, והיינו העזים למטה, ולכן ימצאו למטה השידים מן העזים, וזהו שאמר ובגיני כך וכו' (אור יקר).

⁷ ולכן הותרו כמו בהמות טהורות, שהם מנוגה, ועי' בפרשת ויקרא דף כה ע"ב (מ"מ).

⁸ פי' רוח מצד הקדושה (מ"מ).

⁹ סימני טהרה שבהם, שהם סוד קדושת השם, הקושרם בימין. אבל הם החצונים "אתחזון לקבליהו", מפני שהם מצד הגבורה נגדיים לקדושים בעלי הדין, ולא יספיק זה לאוסרם, וזהו שאמר "ולא אסיר" וכו' (אור יקר). פי' רואים שהם מפרסת פרסה, שהוא סימן טהרה, והוא מורה שהם מקל' נוגה שיש בה טו"ר, ולכן רוח מסאבא שבתוכם, שהיא מו' קלי', שרובם רע מיד אתפרשן מנייהו (מ"מ).

¹⁰ פי' ולכן לא נאסרו באכילה, אע"פ שרוח מסאבא עוברת בתוכם (מ"מ).

¹¹ הוא דבוק אמאי דסמיק ליה, וה"ק בין בבעירי וכו' (מ"מ).

<p>בין בעופי בין בנוני ימא בכלהו אתהוון! ימינא ושמאלא (רחמי ודינא) וכל מאן דאתי מסטרא דימינא (מסטרא דרחמי) שארי לן למיכל וכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא (מסטרא דדינא) כלהו אסיר לן למיכל בנין דדרנא (ס'א דגרמא) דכלהו מסאבא וכלהו מסאבין ורוח מסאבא שריא בנווייה² ודרי בהו ועל דא רוחא קדישא דישאל לא יתערב בהו³ ולא יסתאב בהו בנין דישתכחון קדישין וישתמודעון לעילא⁴ ותתא⁵ זכאה חולקחון דישאל דמלכא קדישא אתרעי בהו⁶ ובעי לדכאה להו⁷ ולקדשא להו על כלא בנין דאחידן ביה⁸</p>	<p>בבהמות בין בחיות בין בעופות בין דגי הים, בכולם נראים ימין ושמאל (רחמים ודין), וכל מי שבא מצד הימין (מצד הרחמים) מותר לנו למאכל, וכל אותם שבאים מצד השמאל (מצד הדין) אסורים כולם לנו למאכל, משום שהדרגה (שעצם) של כולם טמאה, וכולם טמאים, ורוח טומאה שרויה בתוכם וגרה בהם, ולכן רוח הקדושה של ישראל לא תתערב בהם ולא תטמא בהם, כדי שימצאו קדושים ויודעו למעלה ולמטה, אשרי חלקם של ישראל שהמלך הקדוש רוצה בהם ורוצה לטהר אותם ולקדש אותם על הכל, משום שהם אחוזים בו.</p>
<p>תא הזי כתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר⁹ אי קודשא בריך הוא מתפאר בהו בישאל היך אתיין לאסתאבא ולאדתבקא בסטרא מסאבא ועל דא כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו מאן (דיתיב) דאיהו בדיוקנא דמלכא לא לבעי ליה לאתפרשא מאורחוי דמלכא¹⁰ ובנין כך רשים¹¹ להו קודשא בריך הוא לישאל כל אינון דאתיין מסטרא דא וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא זכאה חולקחון דישאל דכתיב בהו (שם סא ט) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהויה ברך יהויה ממשי¹² ברך יהויה בכלא¹³</p>	<p>בא וראה כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, אם הקדוש ברוך הוא מתפאר בישאל איך באים להטמא ולהדבק בצד הטומאה, ועל זה כתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני. ולא תשקצו את נפשותיכם וגו' מי (שיושב) שהוא בדמות המלך לא צריך להיפרד מדרכי המלך, ולכן רשם הקדוש ברוך הוא את ישראל, כל אותם שבאים מצד זה, וכל אותם שבאים מצד אחר, אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם (שם סא) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה', ברך ה' ממש, ברך ה' בכל.</p>
<p>ותא הזי כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי אתרבק בסטרא אחרא¹⁴ וגעיל נפשיה</p>	<p>ובא וראה כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים נדבק בצד האחר</p>

¹ סימני טהרה או סימני טומאה, שהם רומזים בקדש, ובפי' הפרשה אשר לנו אאריך בע"ה (אור יקר).
² והאוכל מהם נעשה בשרם חלק אבר וחיותם חלק נפש, ומרבה הטומאה בגופו ונפשו (אור יקר).
³ נפש הבהמית שבישראל ובהמות טהורות הם מקלי' נוגה, ובהמות טמאות ונפש של אר"ה הם מי' קלי' אחרות (מ"מ).
⁴ בנפשם (אור יקר).
⁵ בגופם הטהורה והקדושה (אור יקר).
⁶ קודם טהרתם רצה בהם (אור יקר).
⁷ טהרתם, ואח"כ לקדשם במצוות שצוום (אור יקר).
⁸ כשרצה בהם (אור יקר).
⁹ ירצה אני מקשט ומפאר עצמי בנשמתכם, שאני כולל אתכם במדותי, שהם כלולים מכם, ועוד "אתפאר" לשון פארות פארי המגבעות, וירצה אסתעף בכם, ענפי ספירותי הם בחינתכם המצוירת שם (אור יקר).
¹⁰ מה הוא נקשר בקדושים ונבדל מהטמאים, אף ישראל כן, והוא הדין לכל המצות (אור יקר).
¹¹ בעת הבריאה נתן סימנים בהם, כדי שיכירו מקום אחיזת הטמאים ויבדלו מהם, או ירצה "רשים להו" למד להם סימניהם (אור יקר).
¹² הם בעצם ברך ה', והשפיעם דרך היסוד במלכות, בענין שהם זרעו שזרע בנקבה, בסוד ברוך יסוד, וכן הם מבורכים בשאר מעשיהם, שאינם אוכלים אלא מהנשפע דרך המקום הזה (אור יקר). פי' ה' שהוא ז"א, ישראל הם בניו, לפי שרוח ונפש דישאל הם מזו"ן, ולכן כיון שהם זרע שלו, לכן בירך אותם (מ"מ).
¹³ ר"ל שמברכם מהמוחין דאר"א שבו (מ"מ).
¹⁴ ולא בשאר העבירות שהאדם נדבק, אמנם זאת מפני שהיא מה שמכניס דרך פיו, להעשות חלק אבר (אור יקר).

<p>וגרמיה¹ ורוח מסאב שרייא עליה? ואחזי גרמיה² דלית ליה הולקא באלהא עלאה ולא אתי מסטריה³ ולא אתדבק ביה ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחידן ביה כל אינון דאחידן בסטר (ס"א דאתיין מסטר) דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי ועל דא כתיב ונטמתם במ⁴ בלא א' דלא אשתכח אסותא לנעליה ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין ווי לון ווי לנפשיהו דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו</p>	<p>ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טומאה שורה עליו ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו, ואם יצא כך מהעולם הזה אחזים בו כל אותם האחוזים בצד (שבאות מצד) הטומאה ומטמאים אותו, ודנים אותו כאדם שהוא נתעב של רבונו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא, ועל זה כתוב ונטמתם במ בלי א', שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטומאתו לעולמים. אוי להם אוי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו.</p>
<p>ווי לגרמייהו עלייהו כתיב (שם סו כד) כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר מאי דראון סרחונא מאן גרים ליה ההוא סטר דאתדבק ביה ישראל אתיין מסטרא דימינא אי אתדבקון בסטרא שמאלא הא פנמין לסטר דא ופנמין לגרמייהו ופנמין לנפשיהו פנימין בעלמא דין ופנמין בעלמא דאתי כל שכן מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכתיב (דברים יד כא) כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך וגו'</p>	<p>אוי לעצמם, עליהם כתוב (ישעיה סו) כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר. מה זה דראון, סרחון. מי גרם לו, אותו הצד שנדבק בו. ישראל באים מצד הימין, אם נדבקים בצד השמאל, הרי פוגמים את הצד הזה, ופוגמים את עצמם, ופוגמים את נפשם. פגומים בעולם הזה ופגומים בעולם הבא, כל שכן מי שנדבק בצד הטומאה, שהכל אחוז זה בזה, וכתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו'.</p>
<p>רבי יוסי פתח ואמר (קהלת ו ז) כל עמל האדם לפיהו וגו' אסתכלנא במלי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמה עלאה כל עמל האדם לפיהו האי קרא בשעתא דדיינין ליה</p>	<p>רבי יוסי פתח ואמר (קהלת ו) כל עמל אדם לפיהו וגו', הסתכלתי ע"התבוננתי בדברי שלמה המלך, וכולם אחוזים בחכמה עליונה. כל עמל אדם לפיהו, הפסוק הזה {(מדבר בזה ש)}, בשעה שדנים את</p>
<p>מב/א</p>	
<p>לבר נש בההוא עלמא כתיב כל ההוא דינא וכל מאי דסביל בההוא עלמא ונקמין מיניה נקמתא דעלמא לפיהו בגין פיהו דלא נשיר ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא דימינא וגם הנפש לא תמלא לא תשתלים דינהא לעלם ולעלמי עלמין דבר אחר לא תמלא לא תשתלם לסלקא לאתרהא לעלמין בגין דהא אסתאבת ואתדבקת בסטרא אחרא</p>	<p>האדם באותו העולם, כתוב כל אותו הדין וכל מה שסובל באותו העולם ונוקמים ממנו נקמת העולם. לפיהו, בשביל פיהו, שלא שמר אותו וטימא אותו. את נפשו ולא נדבק לצד החיים לצד הימין, וגם הנפש לא תמלא, לא תשתלם דינה לעולם ולעולמי עולמים. דבר אחר לא תמלא, לא תשתלם לעלות למקומה לעולמים, משום שהרי היא נטמאה ונדבקה לצד האחר.</p>

¹ גוף ונפש, כדפי' מצד הנפש (אור יקר).

² מצד הגוף (אור יקר).

³ ולא יראה תערובת שיהיה קדש ונטמא, אלא מרבה הטומאה כל כך, עד שמכחיש צד הקדש שבו (אור יקר).

⁴ ולא זו בלבד, אלא אפילו אינו מורה שהיה מקודם דבק ונפרד, אלא כאלו מעולם לא אתדבק ביה (אור יקר).

⁵ פי' שמשמטמים האדם האוכלם ובורחת הקדושה ממנו ונעשה געלא דמאריה (מ"מ).

<p>רבי יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאלו פלח לעבודה זרה דאיהו (דברים ז כה) תועבת יהויה וכתוב (שם יד ג) לא תאכל כל תועבה מאן דפלח לעבודה זרה נפיק מסטרא דחיי נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אהרא אוף מאן דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דחיי ונפיק מרשו קדישא ועייל ברשותא אהרא ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ובעלמא דאתי ועל דא ונטמתם בהם כתיב בלא א' וכתוב (ויקרא כ כה) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הברדלתי לכם למטא מאי למטא למטא לעמין דהא אינון מסאבין ומסטרא דמסאבא קא אתיין וכל חד אתדבק באתריה במקומו.</p>	<p>רבי יצחק אמר כל מי שנטמא בהם כאלו עבד לעבודה זרה שהיא תועבת ה', וכתוב לא תאכל כל תועבה. מי שעובד לעבודה זרה יוצא מצד החיים, יוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות אחרת. אף מי שנטמא במאכלות הללו יוצא מצד החיים ויוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות אחרת, ולא עוד אלא שנטמא בעולם הזה ובעולם הבא, ולכן כתוב ונטמתם במ בלי א', וכתוב (ויקרא כ) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הברדלתי לכם לטמא, מה זה לטמא, לטמא את העמים, שהרי הם טמאים והם באים מצד הטומאה וכל אחד נדבק במקומו.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי אמר ליה הא דתנינן זמין קודשא בריך הוא לדכאה להו לישראל במה אמר ליה במה דכתיב (יהוקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' כיון דאתדכאן מתקדשן וישראל דאתדבקן ביה בקודשא בריך הוא קדש אקרון דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהויה ראשית תבואתה וכתוב (שמות כב ל) ואנשי קדש תהיון לי זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא קאמר עליהו והייתם קדושים כי קדוש אני יהויה בגין דכתיב (דברים י כ) ובו תדבק וכתוב (תהלים קמז כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון, אביו אמר לו זה ששינינו עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל, במה, אמר לו במה שכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. כיון שנטהרים מתקדשים וישראל שנדבקים בקדוש ברוך הוא, נקראו קדוש שכתוב קדוש ישראל לה' ראשית תבואתה, וכתוב ואנשי קדש תהיון לי. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא אומר עליהם והייתם קדושים כי קדוש אני ה', משום שכתוב ובו תדבק, וכתוב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללויה.</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם הכי מארי מתיבתא אין צריכין שחיטה אלא דאתמר בהון (בראשית מט לג) ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן כמייא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותיהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים (נ"א תנאין) תנינא דמתניתין! דבה אתרבי כנוני ימא</p>	<p>דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם, כך בעלי הישיבה אין צריכים שחיטה, אלא שנאמר בהם ויגוע ויאסף אל עמיו. מה דגי הים חיותם בים אף תלמידי חכמים בעלי המשנה חיותם בתורה, ואם נפרדים ממנה מיד מתים, (תנאי) תניני המשנה שהתרבו בה כדגי הים.</p>
<p>ואי אינון דביבשתא² יעלון למיא ולא ידעין לשטמא אינון מייתין אבל אדם³ (דאינון מארי</p>	<p>ואם אלו שביבשה יעלו למים ולא יודעים לשוט הם מתים, אבל אדם (שהם בעלי קבלה הללו שלמעלה) שהוא</p>

¹ ר"ל זהו שאומרים בגמ' על המתני' תנינא שהוא תנין שבים (יהל אור).

² ר"ל דאינון שבים הן התלמידים שהגיעו להוראה ר"ל שיכולים לשוטט ים התלמוד ואון שביבשה הן אותן שלא הגיעו להוראה (יהל אור).

³ ר"ל הוא הרב (יהל אור).

<p>קבלה אינון לעילא) דאיהו לעילא מכלהו אתמר ביה (שם א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים דאינון מארי מתניתין תנינא התנין הגדול (ישעיה כו א) נחש בריח לקבל (שמות כו כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת ומקשין דא לדא חד בלע לחבריה! והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה ואי אינון שוין דא לדא ואית בהון מחלוקת וקושיא אתמר בהון (ס"א לבסוף) (במדבר כא יד) את והב בסופה ואוקמוה אהבה בסופה (ע"כ הרעיא מהימנא)</p>	<p>למעלה מכלם נאמר בו וירדו בדגת הים ובעוף השמים, שאותם מורי המשנה התנינים, התנין הגדול, נחש בריח, כנגד והבריה התיכון בתוך הקרשים, בזמן שהתנינים בעלי המשנה יש בהם מחלוקת ומקשים זה על זה, אחד בולע את חברו, וזהו תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה. ואם הם שוים זה לזה, ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם (לבסוף) את והב בסופה, ופרשוה (קידושין ל ע"ב) אהבה בסופה.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן.</p>
<p>פרשת תזריע</p>	<p>פרשת תזריע</p>
<p>וידבר יהוה אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' רבי אלעזר פתח² (שיר ג א) על משכבי בלילות בקשתי וגו' על משכבי במשכבי מבעי ליה מהו על משכבי³ אלא כנסת ישראל אמרה קמי קודשא בריך הוא ובעאת מניה על גלותא⁴ בגין דהיא יתבה בין שאר עמין⁵ עם בנהא ושכיבת לעפרא⁶ ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא⁷ מסאבא⁸ אמרה על משכבי בעינא דכאיבנא (ניא דשכבינא) בגלותא⁹ ועל דא בקשתי את שאהבה נפשי¹</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', רבי אלעזר פתח על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי, היה צריך להיות במשכבי, מה זה על משכבי, אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקדוש ברוך הוא ומבקשת ממנו על הגלות משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה ושוכבת לעפר, ועל שהיא שוכבת בארץ טמאה אחרת, אומרת על משכבי אני מבקשת, שאני כואבת (שוכבת) בגלות, ועל זה בקשתי</p>

¹ ר"ל אותו שהגיע להוראה לאותו שלא הגיע כמש"ו וז"ש (ע"ז ד ע"א) מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע, כו' אבל אם אינו גדול ז"ש ואי כו' (יהל אור).

² טעם פתיחה זו לפי שרוצה לפרש אשה כי תזריע קאי על השכינה, דהיינו כשמעשה התחתונים הגונים, אזי המלכות מתקשטת בקישוטים נאים, ואז הזכר מתעורר ע"י אותם הקישוטים הטובים, ותאוותו מרובה והמ"ד גוברים, ולכן וילד זכר, כמ"ש לקמן מה ע"ב. ולכן הביא פסוקים אלו שמדברים על השכינה פסוק זה, דעל משכבי, וכן אשת חיל דלקמן שכולם מדברים על השכינה (מ"מ).

³ שפירושו על ענין משכבי (רח"ו). עם היות שפסוק זה ידבר על הגלות, אין ספק שכל שיר השירים נאמר בהיותה שוכבת בחיק המלך, אלא בהיותה מתנפלת על גלותה, גלוי לה שעתיד להיות (אור יקר).

⁴ ידוע ששיר השירים קדש קדשים והוא בסוד חכמה, וכו' כנגד אצילות וכו'. ואמנם בימי שלמה הוה קיימא סיהרא באשלמותא, ורחל היתה תמיד פב"פ עם בעלה, אכן מאז בהיותה קמי קב"ה ממש לפניו, ובעאת מיניה על גלותא, פי' על הגלות המעותה לבא, שמאז הקדימה תפילה לצרה. והיתה הכוונה על הגלות הארוך הלזה (רמ"ז).

⁵ ירדה בעוה"ר עד המלכות דקלי' ונפלו כל המ"ן שלה, והיינו עם בנהא (רמ"ז).

⁶ היינו חורבן בית המקדש שאין לה כסא וכו' יש עפר יפה קדוש ויש עפר תחת קרקע המשכן שהוא עפר שאינו עושה פירות ויש בו קללה שנאמר בו ויתן אל המים (אור יקר). ושכיבת לעפרא, הרי עיקר הצרה שהיא שפלה בתחתית השפלות, והוא לשון משכבי [לפי זה מש"כ בפסוק "בלילות" פי' ב' הנקבות של הטומאה נקראות נוקבי דתהומא, והן הן לילית רבתא כנגד בינה וליילית זעירתא לעומת רחל, והיינו בלילות, פי' בשני הלילות (רמ"ז). שירדה לבריאה הנקרא עפר בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, ולפי זה על משכבי, ר"ל המלכות אומר על שכיבתי בעפר בגלות שנק' לילות בקשת וכו' אבל ר' יצחק דלקמן מפרש על משכבי הוא על ענין הזווג שנפסק בגלות ולכן בקשתי וכו' (מ"מ).

⁷ היינו רשות השרים (אור יקר).

⁸ שאינם טהורים אלא החצונים שליטת הקלי' (אור יקר).

⁹ ירצה שאין פירוש בקשתי את שאהבה נפשי שבקש לת"ת, שהרי היא עמו קמיה כדפירשנו, אלא בקשתי בקשה זו מהת"ת שנקרא שאהבה נפשי, והבקשה היא דכאיבנא בגלות והיינו כאב שאוחז את הגוף המלומד לשכב על גבי מצע ועתה לעפר וזהו שאמר על משכבי העכור הגורם לי כאב דהיינו משכבי הגלית

את שאהבה נפשי, ולהוציא אותי ממנו, בקשתיו ולא מצאתיו, שאין דרכו להזדווג	לאפקא ² לי מניה בקשתיו ולא מצאתיו ³ דלא אורחיה לאזדווגא
מב/ב	
עמי אלא בהיכלו. קראתיו ולא ענני, שהנה בין עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שכתוב השמע עם קול אלהים וגו'.	בי אלא בהיכליה ⁴ קראתיו ולא ענני דהא ביני עמינן אחרנין יתיבנא ⁵ וקליה לא שמעין אלא בנוי ⁶ דכתיב (דברים ד לג) השמע עם קול אלהים וגו'
רבי יצחק אמר על משכבי בלילות אמרה כנסת ישראל, על משכבי אמרה	רבי יצחק אמר ⁷ על משכבי בלילות אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעמנא קמיה ⁸

דהיינו בלילות בקשתי על תיקון ענין זה מת"ת שהוא את שאהבה נפשי (אור יקר). הכונה שהיא חולה וכמוטלת על ערש דוי, שכן מצינו לשון משכב אצל חולה וכו', וכמו כן טומאת ארץ הטמאה גורם לה חולי וכאב, כי זו היא מדת טומאת הנדות שמסבבת צירים וחבלים לנקבה, וכו', והוא מחמת התעוררות הגבורות הקשות וכו'. אך זהו סימן טהרתה, רצוני לומר שהחיצונים סוברים שכיון שהושפלה עד תכלית השפלות שאין עוד תקוה לגאולתה שהרי היא מגואלה ביניהם, ואינו כן שח"ו אין להם שליטה אלא בחיצוניות אבל תוכיות הקדושה בל ישלוט זר במעין חתום, כי על כן נקראת בתולה. והעד על זה מה שהיא נכאבה תמיד (רמ"ז).

¹ ירצה מחמת שאני מרגשת שפלותי ושאני מוטלת על משכבי לכן בקשתי את שאהבה נפשי, ה"ס הוא רוחא [דשביק] דבגוה [ע"י ע"ח שער המוחין פרק ה וזהר ח"ב קא ע"א] הנקרא נפשה ממש ושה נעשית כלי לבעלה, כי אם ח"ו היתה נטמעת בין האומות כסברתם הלא הם אינם חפצים בחיבור החסדים כי אין בהם יכולת להתבסס, והם במדרגת הנפש הנכרתת שאין לה עוד שייכות עם הרוח כידוע מסוד הכרת, אבל אני נפשי אוהבת וחושקת לצאת מן הגלות לשוב להתחבר עם בעלי (רמ"ז).

² על ידי שיתייחד עמי בגלות וע"י יחודו אתרפא, שבהיות ייחוד המלכות עם הת"ת אין גליות, וזהו שדקדק ואמר לאפקא לי מיניה בקשתי את שאהבה נפשי, שפי' שאהבה נפשי ירצה אהבת המלכות הנקראת נפש והוא סוד החבוק שע"י אותה האהבה המתעוררת מימין ומשמאל נגמר הייחוד ויהיה הענין שבשלותה היא מתנפלת על היחוד באותו הזמן כאלו הוא זמן הגלות וצערו והיא מתפללת על תיקונה ולא נמצא וזהו שאמר בקשתי (אור יקר).

³ היינו על ענין התעוררותה בגלות אל הייחוד, ומפני חסרון תיקונה א"א, וזהו שאמר דלא אורחיה לאזדווגא בי אלא בהיכליה (אור יקר). עודנה בתוך הגלות, שישאל נותנים לה עוז ותעצומות בתורתם ותפילתם ועשייתם המצות וכוונתם לייחוד ייחודים ולעשות זוג ז"ן, ואין לאל ידם לעשותו בשלימות כי אין כח בימי הגלות רק לחדש נשמות ישנות ומגולגלות וכו', אבל זוג עצמי לא יעשה עד ביאת משיחנו במהרה בימינו ועוד י"ל דמ"ש ולא אורחיה וכו', אף בזמן הגלות קאמר, דאע"ג דיש זוג לז"ן כשל שבתות וימים טובים, הלא אין אותו הזוג במקומם דז"ן אלא שמתעלים להיכלא דא"א, כי אין אופן להעשותו במקומם מפני שליטת החיצונים, והיינו דקאמר דלא אורחיה, ר"ל בגלות, אלא בהיכליה, הוא בהתעלותו להיכל א"א וזה לא נחשב הזוג שלו, ולעומת כן אמרה בקשתיו, פי' במקומו, ולא מצאתיו, פה כי עלה למעלה (רמ"ז).

⁴ בהיות בה קישוטיה והיא בהיכלא בתיקוני קשוטיה מקדש היכל וקרנן והיא בת מלך פנימה שאז אין חלק לחצונים בייחוד ההוא אמנם בגלות חוץ מהיכלו אין דרכו מפני שימצאו שם הזרים והנה אמר בקשתיהו ולא מצאתיהו לא מבעיא להדבק עמו ממש ייחוד הגמור אלא אפילו מאחורי המסכים הרבים אקרא בקול ויענני בקולו ויתייחדו קולי בקולו צד הזכר שבי בצד הנקבה שבו אף אין זאת (אור יקר).

⁵ ואין ראוי שיפגם ויטנף קולו בהם שאין קולו נשמע אלא לטהורים וזהו שאמר וקליה לא שמעין אלא בנוי (אור יקר).

⁶ שעם היות שהיתה נבואה לנביאי האומות לא בקול ח"ו אלא בקרי ולא בקריאה ולזה קליה לא שמעין אלא בנוי ואלו שהם מצרנים אלי פסולים לשמוע קולו לכך אין קולו מתפשטת למטה אלי ביניהם בגלות (אור יקר).

⁷ הנה הוא מפרש משכבי מלשון זוג, ואין ספק שגם הוא מורה מה שניז"ל מחוסר הזוג בזמן הגלות, אבל מפרשו על זוג שנעשה בגלות בחסד ה' וכמעט שאינו ע"י בני אדם, והוא של יעקב ולא שנגדול כחו (רמ"ז).

⁸ שאינו מקיים עמי מצות עונה שדרכו היה דהוה מזדווג עמי למחדי לי מצד הבינה צד השמאל ולברכא לי מצד הימין והחסד והיינו אומר את שאהבה נפשי מימין ומשמאל בחידו שלים מהאמצע ששם שלום משתי צדדים יחד, והיינו קראתיו ולא ענני (אור יקר). בלילה הזווג עם לאה, ורחל היא תחת המטה ומשכבה היא בבריאיה וכו' לכן השכינה אמנו רחל מרעמת מה שהוא על משכבי בלילות שהוא אחר חצות ואז אני צריכה לירד לבריאיה והזיווג הוא על משכבי באצילות וכו'אם היה עמי הזיווג היה יוצא ממנו נשמות לכמה צדיקים משא"כ כשהזווג עם לאה אין יוצאים נשמות וכו' (מ"מ).

<p>דיהא מזדווג עמי למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים דהכי תנינן דמזווגא דמלכא בכנסת ישראל כמה צדיקים ירתו ירותת אחסנתא קדישא וכמה ברכאן משתכחי בעלמא</p>	<p>התרעמתי לפניו, שהיה מזדווג עמי לשמח אותי ולברך אותי בשמחה שלימה, שכך שנינו, שמזווג של המלך עם כנסת ישראל כמה צדיקים ירשו ירושת נחלה הקדושה, וכמה ברכות נמצאות בעולם.</p>
<p>רבי אבא הוה אויל לכפר קניא (ס"א בפרקמטיא) למערתא דלוד והוה עמיה רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי כתוב אשת חיל עטרת בעלה וגו', אשת חיל דא כנסת ישראל, וכרקב בעצמותיו מבישה אלו, [זו האמונה של שאר] העמים שאין הקדוש ברוך הוא יכול לסבול אותם בעולם, כמו שנאמר ואקוץ בם, כאותם קוצים ודרדרים שדוחקים את האדם ולא יכול לסבול אותם.</p>	<p>רבי אבא היה הולך לכפר קניא [בסחורה] למערת לוד, והיו עמו רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי כתוב אשת חיל עטרת בעלה וגו', אשת חיל זו כנסת ישראל, וכרקב בעצמותיו מבישה אלו, [זו האמונה של שאר] העמים שאין הקדוש ברוך הוא יכול לסבול אותם בעולם, כמו שנאמר ואקוץ בם, כאותם קוצים ודרדרים שדוחקים את האדם ולא יכול לסבול אותם.</p>
<p>אמר רבי אבא הכי הוא ודאי אשת חיל דא כנסת ישראל דהיא גבירתה? מכמה חיילין וכמה משריין דמשתכחי בעלמא עמרת בעלה כמה דאת אמר (ישעיה סב ג) עטרת תפארת וכלא חד (ל"ג אשת חיל דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בנים לקודשא בריך הוא ולכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהוה אלהיכם)</p>	<p>אמר רבי אבא כך זה ודאי, אשת חיל זו כנסת ישראל שהיא המושלת על כמה חיילות וכמה מחנות שנמצאים בעולם, עטרת בעלה כמו שנאמר עטרת תפארת והכל אחד [ל"ג אשת חיל זו כנסת ישראל, שהרי בזווג המלך הוציאה כמה חיילות כמה מחנות כמה צדיקים בעולם, וכולם נקראים בנים להקדוש ברוך הוא ולכנסת ישראל כמו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם].</p>
<p>עד דהוו אזלי אמר רבי אבא כל חד לימא מלה בכנסת ישראל רבי אבא פתח ואמר (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא דא כנסת ישראל דאיהי אשת חיל כמה דאמרן מי ימצא כמה דאת אמר אשר ימצא אתכם באחרית הימים³ (ל"ג מי ימצא לאנחא ביה קרבא) מי ימצא מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא עמה תדיר כמה דאת אמר (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהוה וגו'⁴</p>	<p>בעוד שהיו הולכים אמר רבי אבא כל אחד יאמר דבר בכנסת ישראל, רבי אבא פתח ואמר אשת חיל מי ימצא זו כנסת ישראל שהיא אשת חיל כמו שאמרנו. מי ימצא, כמו שנאמר אשר ימצא אתכם באחרית הימים, (ל"ג מי ימצא ללחום בו קרב). מי ימצא, מי יזכה להיות עמה בשלמות ולהמצא עמה תמיד, כמו שנאמר מי יעלה בהר ה' וכו'.</p>

¹ אליו שאר עמין בני לילית אשת זנונים והיא מבישה וירצה רקב בעצמותיו שהעצמות העליונות הם תיקוני האברים העליונים שהם ספירות עליונות ובהם בחינות בסוד רמ"ח אברים ולילית ובניה הם מעיקין ופוגמין למעלה בהיותם זנונים משם והיינו קוצים שהם עוקצים לעמלה בצעקתם הב הב (אור יקר).

² דרש חיל לשון חיילות (רח"ו). הוא על בחינתה בעטרת זעיר שהוא שרשה התחתון שלה בזעיר, ואז היא יורדת לב"ע ששוררת על הכל (רמ"ז).

³ מביא ראייה מה אשר ימצא אתכם דהתם קאי על המלכות דכתיב באחרית הימים והיא המלכות שהיא סוף האצילות גם מי ימצא דהכי קאי על המלכות והיא הנק' אשת חיל (מ"מ).

⁴ כל עטרה דנוק' נקרא הר, ובסוד (תהלים כד ג) מי יעלה בהר ה', כמ"ש בפ' תזריע (מב ע"ב) ופ' אחרי מות (סח ע"ב). (דע"ה ח"ב קכה ע"ב).

<p>ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מכרה מקחה מבעי ליה! אלא לכל אינון דלא אתרבקן בה בשלימו ולא שלמין בהדה היא מכרה לון ואסגרא לון? בידא דעממין אחרנין כמה דאת אמר (עי' ש"א יב ט³) ויעזבו בני ישראל את יהויה וימכור אותם ביד סיסרא וכדין כלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין דלא יהא לון חולקא בהו הדא הוא דכתיב ורחוק מפנינים מכרה רבי חייה פתח קרא אבתריה ואמר בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר בטח בה לב בעלה דא קודשא בריך הוא דבניני כך מני לה על עלמא לאתדברא עלה כל זיונין דיליה אפקיד בידהא וכל אינון מגיחי קרבא ועל דא ושלל לא יחסר⁴</p>	<p>ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מכרה, מכרה, מכרה, מכרה, אלא לכל אותם שלא נדבקו עמה בשלמות ולא שלמים עמה, היא מכרה אותם והסגירה אותם בידי עמים אחרים, כמו שנאמר ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אתם ביד סיסרא, ואז התרחקו כולם מאותן פנינים עליונות קדושות שלא יהא להם חלק בהן, זהו שכתוב ורחוק מפנינים מכרה. רבי חייה פתח בפסוק אחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, זה הקדוש ברוך הוא, שלכן מנה אותה על העולם להנהיג אותו, וכל כלי הזיין שלו הפקיד בידיה, וכל אותם לוחמי הקרב, ועל כן ושלל לא יחסר.</p>
<p>רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה גמלתהו טוב זמינת טב לעלמא⁵ זמינת טב להיכלא דמלכא⁶ ולבני היכליה⁷ ולא רע בגין דכתיב (בראשית ב ט) ועין הדעת טוב ורע⁸ טוב אימתי בזמנא דאינון ימי השמים⁹ נהרין עלה ומזדווגן עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה בגין דעין החיים שדר לה חיים ונהיר לה ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע¹⁰ אמר רבי אבא שפיר הוא וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו</p>	<p>רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב היא הכינה טוב לעולם הכינה טוב להיכל המלך ולבני היכלו. ולא רע, משום שכתוב ועין הדעת טוב ורע. מתי טוב, בזמן שאותם ימי השמים מאירים עליה ומזדווגים עמה כראוי, שהם ימי חייה משום שעץ החיים שולח לה חיים ומאיר לה. ובאותו זמן גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא יפה הוא, וכל הפסוקים נאמרו על כנסת ישראל.</p>
<p>אשה כי תזריע, שנינו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר רבי אחא אמר הא תנינן דקודשא בריך הוא נזר¹¹ על ההיא טפה אי איהו דכר אי איהו נוקבא ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר אמר רבי יוסי ודאי קודשא בריך</p>	<p>אשה כי תזריע, שנינו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. רבי אחא אמר הרי שנינו שהקדוש ברוך הוא גזר על הטפה ההיא אם היא זכר אם היא נקבה, ואתה אומר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. אמר רבי יוסי ודאי שהקדוש ברוך הוא</p>

¹ פי' שר"ל יותר מפנינים שקשה לאדם לקנותם מקחה של המלכות גדול מהם, לפי שמי יוכל לזכות בה (מ"מ).

² ומכרה כמו מכירתה (רח"ו). שיעור הכתוב מי שהוא רחוק מפנינים שהיא התורה ומצותיה מוכרת אותו לא"ה וע"ד ושלל לא יחסר (מ"מ).

³ ז"ל: וישפחו את ה' אלהיהם וימכרו אתם ביד סיסרא שר צבא חצור וביד פלשתים וביד מלך מואב וילקמו בם. ועי' רמ"ז לעיל מ ע"ב: צ"ע שהרי אין פסוק זה במקרא אלא (משלי כה, ה) ויכון בצדק כסאו, ונלע"ד שהוא על דרך מה שכתבתי לעיל דף ו ע"א גבי בתולת ישראל, שפעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

⁴ שמוציאים ניצוצות הקדושה מן הקלי' שהיה תחלה שלול בידה כמ"ש ושביט שביו שבי ששבה הוא (רח"ו).

⁵ לעולם הזה (מ"מ).

⁶ בי"ע (מ"מ).

⁷ פי' לשרפים וחיות ואופנים שבבי"ע (מ"מ).

⁸ פי' היא המלכות שרגליה יורדת מות הנק' רע (מ"מ).

⁹ ר"ק דז"א (רח"ו).

¹⁰ אע"פ שהיא עין הדעת טו"ר, עכ"ז כשנמשכים ו"ק, אליה אז היא טוב ולא רע, ונותנת לתחתונים שפע טוב וכאלו נותנת לד"א ולכל א' (מ"מ).

¹¹ פי' כמש"ל מ' יום קודם יצירת הוולד המלאך מביא הטיפה לפני הקב"ה וגוזר מה תהא עליה, אלמא שהקב"ה גוזר אם יהיה זכר (מ"מ).

<p>הוא אבחיין בין טפה דכורא ובין טפה דנוקבא ובגין דאבחיין ליה גזר עליה אי להוי דכר אי נוקבא! אמר רבי אחא וילדה זכר וכי כיון דמזרעת יולדת דכתיב וילדה (אלא) האי קרא הכי מבעי ליה אשה כי תהר וילדה זכר (סי'א תזריע ויהיה זכר) מהו כי תזריע וילדה אמר רבי יוסי אתתא מן יומא דאתעברת עד יומא דיולדת לית לה בפומא אלא ילדו דילה אי להוי דכר ועל דא אשה כי תזריע וילדה זכר</p>	<p>מבחיין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שמבחיין בה גזר עליה אם תהיה זכר או נקבה. אמר רבי אחא וילדה זכר, וכי כיון שמזרעת יולדת, שכתוב וילדה. [אלא] הפסוק הזה כך היה צריך להיות, אשה כי תהר וילדה זכר [תזריע ויהיה זכר], מהו כי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אשה מיום שמתעברת עד היום שמולידה אין לה בפייה אלא הילוד שלה, אם יהיה זכר, ועל כן אשה כי תזריע וילדה זכר.</p>
<p>אשה כי תזריע רבי חזקיה פתח (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהוה כמה סגיאין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא משל לבר נש דנטייל בידוהי כמה</p>	<p>אשה כי תזריע, רבי חזקיה פתח מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש בעולם. משל לאדם שלקח בידו כמה</p>
<p>מ/ג/א</p>	
<p>מקטורין² כהדא זורע לון בזמנא חדא ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוהי כך קודשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה³ ובחכמה נטיל בלא כהדא⁴ זורע לון⁵ ולבתר נפקי כל חד וחד בזמניה הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית</p>	<p>קשרים [של זרעים] יחד זרע אותם בפעם אחת, ואחר כך יוצא כל אחד ואחד לבדו. כך הקדוש ברוך הוא עשה מעשיו בחכמה, ובחכמה נטל הכל יחד זרע אותם, ואחר כך יצאו כל אחד ואחד בזמנו, זהו שכתוב כולם בחכמה עשית.</p>
<p>אמר רבי אבא⁷ מה רבו מעשיך יהוה כמה סגיאין אינון עובדוהי דמלכא קדישא וכלהו</p>	<p>אמר רבי אבא מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש, וכולם</p>

¹ המלאך אינו יודע מי הזריע תחלה ולכן שואל טפה זו וכי' (רח"ו).

² הם צרורי זרעים כל אחד ואחד ממין אחר, וכשהוא עת הזרע זורעם יחד ביום אחד, אבל יציאתם וצמיחתם הוא בזמנים שונים כאשר נראה במוחש (רמ"ז).

³ יש שני זווגים, זוג האחד הוא לעשות כלי ביסוד הנוק' להשפיע בו ההוא רוחא וזהו מסוד ג' ע"ב דסמ"ב ועולים גבורה, והשני הוא ע"ב דע"ב שהוא חס"ד ובו כח ההולדה להוליד נשמות מכל הד' בחי' דד' ע"ב שמהם נעשים המוחים, וכמ"ש באדם ישר. ותו איתא בכללי הרח"ו סי' נ"ד שהזוג הראשון הוא בסוד ר"ו אתוון של ויסע ויבא ויט והשני הוא בסוד ע"ב השמות, וז"ס עיבור ע"ב ר"ו, ונמצא ששם ע"ב זה כולל כל הד' בחי' של רפ"ח. וז"ש שהקב"ה עושה מעשיו בחכמה, שהרי אין הולדה אלא בה כאמור (רמ"ז).

⁴ היינו בהארת חכמה דא"ק שנתלבשה במלכות א"ק ונאצלו כל העולמות כמ"ש בע"ח שער סדר האצילות כי שם נדרש פסוק זה על כך (רח"ו). ה"ס התכללות הר"ו אתוון בשם ע"ב (רמ"ז).

⁵ בכאן לא אמר בזמנא חדא, מפני שלפי האמת הם שני זמנים, אבל הוא דוגמא למשל שאמר בזמנא חדא, מפני שבזוג השני שהוא העיקר כולל בעצמו כל הזוג הראשון ונותן בו כח וחיות חדש להיות גם הוא זרע (נ"א נכלל), שהרי כל נשמה נכללת מכל הרפ"ח כנודע (רמ"ז).

⁶ זה כמ"ש בספר הכוונות בכוונת עצרת שהשפע נקלט ונעצר ברחם הנוק' שלכן היא נקראת עצרת, אבל הלידה אינו בזמן אחד שיש לבו ביום ויש לכמה ימים ויש לו' חדשים כמסוככות לפסח, עיי"ש. וז"ש ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה הה"ד כלם בחכמה עשית, כי מלת כולם לפי הפשט אינה מחדשת כלום, שהיל"ל מה רבו מעשיך ה' ובחכמה עשית, אלא הכוונה כי כל עשיה ומעשה הוא במלכות שבה נגמר כל פועל ובה הוא הריבוי כנז"ל, וזהו "מה רבו מעשיך", אבל כדי שלא תבין שזה הריבוי נמשך ממנו לכן אמר כלם בחכמה עשית, והוא מ"ש ובחכמה נטיל כלא כהדא (רמ"ז).

⁷ ר"ל דלא צריך לייחס הריבוי למדת המלכות כמ"ש רבי חזקיה, אלא גם בחכמה יצדק, וז"ש "כמה סגיאין אינון", כלומר הם בעצמם, ולכן לא אמר בעלמא כמ"ש רבי חזקיה. והענין שידוע שיש בחכמה שורש דין מבחינת חכמה סתימאה, ולזה כל ההיות במחשבה אתברירו, וניחא לרבי אבא שמתייחס הריבוי למעשי ה' מפאת עצמם ולא מצד מקום השפעתם, אבל יקשה איך ייחס מעשים לאבא שהם מבחינת עשיה, ועוד שידוע שהחכמה היא נעלמת מאד, לכן אמר "וכלהו סתימין בחכמה", ירצה לא תחשוב שהריבוי בעצם הוא בחכמה, אלא בבחי' כוללות להיותה מקור כל ההיות אבל הוא בהעלם גדול. והענין הוא שבה שרשי כל

<p>סתימין בחכמה הדא הוא דכתיב כלם בחכמה עשית כלהו בחכמה כלילין ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיעין! לגבי בינה ומתמן אתעבידו כלא ואתתקנו הדא הוא דכתיב (משלי כד ג) ובתבונה יתכונן ועל דא כלם בחכמה עשית? כבינה מלאה הארץ הארץ דא כנסת ישראל דמתמן אתמליא מכללא כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו' קנינך דהיא אפיקת לון לבתר הדא הוא דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם בניני כך מלאה הארץ קנינך</p>	<p>סתומים בחכמה. זהו שכתוב כולם בחכמה עשית, כולם כלולים בחכמה ולא יוצאים החוצה אלא בשבילים ידועים כלפי הבינה, ומשם נעשים הכל ונתתקנים, זהו שכתוב ובתבונה יתכונן, ועל זה כולם בחכמה עשית. בבינה מלאה הארץ, הארץ זו כנסת ישראל, שמשם מתמלא מהכל, כמו שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. קנינך, שהיא מוציאה אותם אחר כך, זהו שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, לכן מלאה הארץ קנינך.</p>
<p>תא חזי בשעתא דבר נש אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה (בכוונה) ברעותא קדישא דיליה אתער עליה רוחא (אחרת) קדישא כליל דבר ונוקבא ורמיז קודשא בריך הוא אחד שלוחא ממנא על עדויהון דבני נשא ומני בידיה ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר יפקוד ליה הדא הוא דכתיב (איוב ג ג) והלילה אמר הורה גבר הלילה אמר לההוא ממנא הורה גבר מפלניא וקודשא בריך הוא אפקיד ליה לההוא רוחא כל מה דאפקיד והא אוקמוה</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם בא להתקדש להזדווג בנקבתו (בכוונה) ברצון קדוש שלו, מתעוררת עליו רוח (אחרת) קדושה כלולה מזכר ונקבה, ורומז הקדוש ברוך הוא לשליח אחד הממונה על הריונות של בני האדם, ומפקיד בידו אותה הרוח, ומודיע לו לאיזה מקום יפקוד אותו. זהו שכתוב והלילה אמר הורה גבר, הלילה אמר לאותו ממונה הורה גבר מפלוני, והקדוש ברוך הוא מפקיד לו את אותה הרוח כל מה שמפקיד, והנה פרשוה.</p>
<p>כדין רוחא נחתא וחד צולמא עמיה ההוא דקאים בדיוקניה לעילא בההוא צולמא אתברי (ס"א אתרבי) בההוא צולמא אויל בהאי עלמא הדא הוא דכתיב (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה דבר נש בצולמא דיליה קאים בהאי עלמא דמתחברין כחדא (ס"א אשתכח עמיה בר נש קאים בהאי עלמא ותריין אינון דמתחברין כחדא) ושלמה מלכא אזהר לבני נשא ואמר (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים תרי</p>	<p>אז יורדת רוח וצלם אחד עמה, אותו שעומד בדיוקנו למעלה, באותו צלם נברא (התגדל) באותו צלם הולך בעולם הזה, זהו שכתוב (תהלים לט) אך בצלם יתהלך איש, בעוד שהצלם הזה נמצא עם האדם, בצלם שלו עומד בעולם הזה שמתחברים כאחד. (נמצא עמו אדם עומד בעולם הזה, ושנים הם שמתחברים כאחד.) ושלמה המלך מזהיר את בני האדם ואומר עד שיפוח היום ונסו הצללים, שנים.</p>

הנמצאים אך הוא בדרך כוללות, על דרך מ"ש בהיולי שבו הכל, רק שהוא בהתכוללות ובהעלם, וכמו שהחושים מושרשים בהעלם בחוש המשותף. הה"ד כלם בחכמה עשית (רמ"ז).

¹ יסוד אבא (רח"ו).

² הנה החכמה הוא האומר ובינה הוא העושה כנודע והענין הוא כי כבר ידעת כי יסוד דאבא נעלם ומתלבש תוך היסוד של בינה. כמבואר אצלנו בדרוש המוחין של ז"א ונמצא כי יסוד בינה הוא המתגלה והוא העושה כל הדברים ואם כן מ"ש כולם בחכמה עשית אין פירושו שהחכמה הוא העושה אלא שהחכמה בהיותה מתלבשת בבינה עושה הבינה כל המעשים וזמ"ש כולם בחכמה עשית בבינה כלומר בהיותה מלובשת בתוך הבינה. א"ש אפשר לומר שזהו מה שתיקנו לומר בברוך שברוך שאמר ברוך אומר ועושה בברוך אחד ולא אמרו ברוך אומר וברוך עושה לרמוז ברוך אחד שהוא היסוד נשניהם יחד שהוא אומר ועושה יסוד של חכמה ויסוד של בינה, והם שביל ונתיב כנלע"ד (שער מאמרי רשב"י). הוקשה גם זה להם מי נתן העשייה בחכמה לכן אמר כולם הם בחכמה ואח"כ עשייה היתה בבינה כי הנה כל הקודם לא"א הוא אצילות אדם קדמון לכל הקדומים א"א בריאה אבא יצירה אימא עשייה וזהו שאמר כולם בחכמה עשית בבינה (זהר הרקיע).

<p>ובספרא דהרשין דאשמדאי אשכחנא דאינון דידעי (ס"א דבעו) להרשא הרשין מספר שמאלא ולא תדבק בהו יקום לנהורא דשרגא או באתר דיתחזון אינון צולמין דיליה ויימא אינון מלין דמתתקני לאינון הרשין ויקרי לון לאינון סטרין מסאבין בשמהן מסאבין דלהון ויזמין (ויזמי) צולמין דיליה לאינון דקארי ויימא דהוא אתתקן ברעותיה להו לפקודיהו וההוא בר נש נפק מרשו דמאריה ופקדונא דיליה יהב לסטר מסאבא</p>	<p>ובספר הכשפים של אשמדאי מצאנו שאותם שיודעים (שרוצים) לכשף כשפים מצד השמאל ולהדבק בהם, יקום לאור הנר או במקום שיראו אותם הצלמים שלו, ויאמר אותם דברים שמתוקנים לאותם הכשפים, ויקרא להם לאותם צדדים טמאים בשמות הטמאים שלהם, ויזמין (וישביע) הצלמים שלו לאותם שקורא, ויאמר שהוא מתקן ברצונו להם למצותם, ואותו האיש יוצא מרשות רבונו ופקדונו נותן לצד האחר.</p>
<p>ובאינון מלין דהרשין דאיהו יימא ויזמין (נ"א ויזמי) לון לצולמי אתחזון תרין רוחין ומתתקנין באינון צולמין דיליה בחיזו דבני אנשא ומודעין ליה מלין לאבאשא ומלין לאוטבא לזמנין ידיעין ואלין תרי רוחין דלא אתכלילו בכללא דגופא השתא אתכלילין באלין צולמין ומתתקנין בהו ומודעין ליה לבר נש מלין לאבאשא ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהב לסטר מסאבא</p>	<p>ובאותם דיבורים של כשפים שהוא יאמר ויזמין (וישביע) אותם לצלמים, נראים שתי רוחות ומתתקנים באותם צלמים שלו במראה של בני אדם, ומודיעים לו דברים להרע, ודברים להטיב, לזמנים ידועים. ואלו שתי הרוחות שלא נכללו בכלל של גוף, עכשיו נכללים בצלמים הללו, ונתקנים בהם, ומודיעים לו לאדם דברים להרע, וזהו שיוצא מרשות רבונו ופקדונו נותן לצד הטמא.</p>
<p>תא חזי אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתיה ולאפקדא ליה לסטרא אחרא דלא אצטריך או מלה אחרא דכוותיה (ס"א דביתיה לקבלא ליה) דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה ומההוא זמנא לא שארי עליה ברכאן דהא מסטרא אחרא הוא כל שכנ מאן דאזמין ברעותיה על ההוא טיבו עלאה! דיליה לאחרא ולסטרא אחרא דהא מההוא דאזמין ליה הוי וכד קריבו יומין דבר נש לנפקא מהאי עלמא ההוא צולמא עלאה דיהבו ליה? אתיא ההוא רוחא בישא דהוה מתדבק ביה בכל יומא ונטיל ליה לההוא צולמא ואתתקן ביה ואזיל ליה ולא אתחזר ביה בבר נש לעלמין כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מכלא</p>	<p>בא וראה אסור לאדם לזרוק כלי הבית ולהפקידו לצד האחר שלא צריך או דבר אחר שכמותו (של ביתו לקבל אותו), שהרי כמה שומרי הכללים מזומנים לדבר ההוא לקבל אותו, ומאותו זמן לא שורים עליו ברכות, שהרי הוא מצד אחר. כל שכנ מי שמזמין ברצונו על אותו הטוב העליון שלו לאחר ולצד האחר, שהרי הוא מאותו שהזמין אותו, וכשמתקרבים ימי האדם לצאת מן העולם הזה, אותו הצלם העליון שנותנים לו, באה אותה רוח רעה שהיה נדבק בה בכל יום ונוטלת אותו הצלם ומתקן בו והולך לו, ולא חוזר לאדם לעולמים, אז ידע שהרי הוא נדחה מן הכל.</p>
<p>תא חזי בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה בהאי עלמא נחתא בננתא דעדן דארעא וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקיא קיימין שורין שורין לבתר אזלא לניהנם וחמאת להו לרשיעיא דצווחין ווי ווי ולא מרחמי עליהו</p>	<p>בא וראה, בשעה שהנשמה יורדת להיכנס לו בעולם הזה, יורדת לגן העדן של הארץ ורואה את כבודם של רוחות הצדיקים עומדים שורות שורות, אחר כך הולכת לגיהנם ורואה את הרשעים שצווחים אוי אוי ולא מרחמים עליהם,</p>

¹ נפשו (רח"ו).

² ח"א ריז ע"ב רכז ע"א (לש"ו).

<p>ובכל מעידים בה עדות, ואותו הצלם הקדוש עומד עליה עד שיוצאת לעולם.</p>	<p>ובכלא אסהידו בה סהדותא וההוא צולמא קדישא קיימא עליה עד דנפיק לעלמא</p>
<p>מג/ב</p>	
<p>כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה ואשתתף בהדיה ואתרבי עמיה כמה דאתמר (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש! ובההוא צלם אשתתפו (אשתכחו) יומיו דבר נש² ותליין ביה הדא הוא דכתיב (איוב ח ט) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ כי צל ימינו ודאי ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת לא ידעין בני נשא עובדוי דקודשא בריך הוא כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהויה וגו'</p>	<p>כשיוצאת לעולם, מזדמן לה אותו הצלם ומשתתף עמה ומתגדל עמה, כמו שנאמר אך בצלם יתהלך איש. ובאותו הצלם משתתפים (נמצאים) ימי האדם ותלויים בו, זהו שכתוב כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ, כי צל ימינו ודאי. ומיום שמתעברת האשה עד היום שמולידה, לא יודעים בני אדם את מעשי הקדוש ברוך הוא כמה הם גדולים, וכמה הם עליונים, זהו שכתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' וגו'.</p>
<p>תא הוי כל רוחין דעלמא כלילין דכר ונוקבא וכד נפקין דכר ונוקבא נפקין ולבתר מתפרשין בארחייהו אי זכי בר נש לבתר מזדווגי כהדא והיינו בת זוגו ומתחברין בזוגא (ס"א בגוונא) חד בכלא רוחא ונופא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה מאי למינה ההוא רוחא דבר נש דנפיק זוגיה דדמי ליה ומאי הארץ כמה דאת אמר (תהלים קל"ט טו) רקמתי בתחתיות ארץ והא אוקמיה תוצא הארץ ודאי דהא מנה³ נפקין נפש חיה כמה דאוקימנא דא רוחיה דאדם קדמאה היינו דכתיב (בראשית ג ג) ומפרי העץ אשר בתוך הגן⁴ ומפרי העץ דא קודשא בריך הוא אשר בתוך הגן אשר בתוך האשה</p>	<p>בא וראה כל רוחות העולם כלולות זכר ונקבה, וכשיוצאות, יוצאות זכר ונקבה, ואחר כך נפרדים בדרכיהם. אם זוכה האדם אחר כך, מזדווגים יחד, והיינו בת זוגו, ומתחברים בזוג (בצורה) אחד, בכל, רוח וגוף, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה, מה זה למינה, אותה רוח האדם שיוצאת זוגו שדומה לו. ומה זה הארץ, כמו שנאמר רקמתי בתחתיות ארץ, והנה פרשוה. תוצא הארץ ודאי, שהרי ממנה יוצאים נפש חיה כמו שבארנו, זו רוחו של אדם הראשון, זהו שכתוב ומפרי העץ אשר בתוך הגן, ומפרי העץ זה הקדוש ברוך הוא אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה.</p>
<p>תנינן היינו אשה כי תזריע וילדה זכר כתיב ולא כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמו ליה דלא מתחבראן כמה דנפקן מלעילא זוגות בנין דאדם קדמאה וזוג דיליה חבו לקודשא בריך הוא ועל דא מתפרשין כד נפקין מלעילא עד דיהוי רעוא קמי קודשא</p>	<p>שנינו, היינו אשה כי תזריע וילדה זכר כתוב, ולא כולל זכר ונקבה, כפי דרך העולם שהם גרמו לו, שלא מתחברים כמו שיוצאים מלמעלה זוגות, משום שאדם הראשון וזוגו חטאו לקדוש ברוך הוא, ועל כן נפרדים כשיוצאים מלמעלה,</p>

¹ תלוי תיקון הצלמים רק במציאות הזמן, ואינו מתתקן הצלם דכל נשמה רק בהגיע עתו וזמנו לצאת בהעוה"ז (דע"ה ח"א עו ע"ד), ישנו בחי' צל"ם מכל עולם מהעליון לתחתון, וכן מכל פרצוף לפרצוף מכל עליון לתחתון, עי' דרושי הצלם (סוף דרוש ח) ובשעה"ק (דף סד ע"ג סוף דרוש יז) ע"ש, והוא פשוט ונודע. וכן ישנו בחי' צלם גם באדם התחתון ג"כ, ובסוד (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, כמ"ש בזוה"ק (פרשת תזריע מג רע"ב) ובכ"מ, וכנודע בדברי הרב בשער הצלם (פרקים א ב) (כללים ח"א כט ע"א), הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ"ש בפ' נח (סו ע"א), וע' פ' תרומה (קמא ע"ב וקמב ע"ב וק"ג ע"א ועוד בכ"מ), וע' עוד בפ' תזריע (מג רע"ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים דהנר"נ (כללים ח"א קו ע"ד).

² עי' זהר הרקיע מב ע"א (לש"ו). הובא דבריו בסוף הספר.

³ מלכות (רח"ו).

⁴ שם ב"ן ע"ה גימ' ג"ן (רח"ו).

<p>ברוך הוא אי זכה בר נש יהבין ליה זוגתו ואי לא מפרישין לה מניה ויהבין לה לאהרא ומולדין בנין דלא כדקא יאות ועל דא כתיב (שם ו ג) לא ידון רוחי באדם מאי רוחי רוחו מבעי ליה אינון תרין רוחי דנפקי זוגות לא ידונון כהדא ועל דא כתיב וילדה זכר ולא כלל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמו</p>	<p>עד שיהיה רצון מלפני הקדוש ברוך הוא, אם זוכה אדם נותנים לו זוגתו, ואם לא מפרידים אותה ממנו ונותנים אותה לאחר ומולידים בנים שלא כראוי, ועל זה כתוב לא ידון רוחי באדם. מה זה רוחי, היה צריך להיות רוחו, אותן שתי רוחות שיוצאות זוגות, לא ידונו יחד, ועל זה כתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם שהם גרמו.</p>
<p>רבי אלעזר אמר לאו הכי דהא כלא דכר ונוקבא כלילין כהדא ומתפרשן לבתר אבל וילדה זכר כלילין כהדא מסטרא דימינא ואם נקבה תלד כלילין בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר ודכורא אתכפיא¹ בימינא דלא שלטא וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי כנוקבא² (ולא אקרי דכר) אבל דכר דנפיק מגו ימינא³ הוא שלטא ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא דהא סטר שמאלא לא שלטא ועל דא וילדה זכר כתיב</p>	<p>רבי אלעזר אמר לא כן שהרי הכל זכר ונקבה כלולים יחד, ואחר כך נפרדים. אבל וילדה זכר כלולים יחד מצד הימין, ואם תלד נקבה כלולים באחד, נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל כל דרכיו כמו נקבה, (ולא נקרא זכר), אבל הזכר שיוצא מתוך הימין הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן כתוב וילדה זכר.</p>
<p>וכמה אלף ורבעין נפקי בזמנא דהא לעלמא ומן יומא דאפקת לון לא אקרון נפשן עד דאתיישבן בגופא וכמה הוא ליג ימים⁴ היינו דכתיב ושלשים יום ושלשת ימים וגו' וטמאה שבעת ימים דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה וכל אלין שבעת ימים רוחא אזלא בגופא לאשכחא אתריה וכדין כתיב (ויקרא כב כו) והיה שבעת ימים תחת אמו וכיומא תמינא אתהדר רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא ולא תקשרא בה ובדכורא בגופא וברוחא ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה לאתישבא רוחא בגופא</p>	<p>וכמה אלפים ורבעות יוצאים בפעם אחת בעולם, ומהיום שמוציאה אותם לא נקראים נפשות עד שהן מתיישבות בגוף, וכמה הוא, שלשים ושלשת ימים. היינו שכתוב ושלשים יום ושלשת ימים וגו', וטמאה שבעת ימים, שהרי כל שבעת ימים לא נכנסים אליה רוחות להתקשר בה, וכל שבעת הימים הללו הרוח הולכת בגוף למצא את מקומה, ואז כתוב והיה שבעת ימים תחת אמו, וביום השמיני חוזרים הרוח והגוף להראות לפני המלכה ולהקשר עמה, ובזכר בגוף וברוח ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, שתתישב הרוח בגוף.</p>
<p>ותלת ימים מאי עבידתייהו אלא תלת ימים</p>	<p>ושלשה ימים מה עושים, אלו שלשת</p>

¹ הא למה הדבר דומה לאיטר יד ימינו, מפני שעיקר הרוח החיוני קבוע בשמאלא ולכן היא גוברת. וז"ש ההוא דכר דנפיק וכו', שקרא לצד הימין סטר שמאלא, משום דלגבי איטר יד ימינו היא יד כהה, וכמ"ש בתפילין שהאטר מניחן בשמאלו שהוא ימין של כל אדם (רמ"ז).

² פי' מדותיו כשל הנקבה דדעתו קלה וכחו תשוש ונוטה לכילות ולעצלות וכיוצא, ולזה רמזו רז"ל באומרם אוי לו למי שבניו נקבות, פי' שהזכרים שלו הם מצד הנוק' (רמ"ז).

³ הוא מטפת זעיר שכללותו חסדים, וגם הוא לימין האצילות, על דרך איהו בנצח ואיהו בהוד (רמ"ז).

⁴ וסודן כי ז' ימים ז"ת דנוק' ז' ימים תחת אמו, וה' תתאה ז' הוא, ואח"כ נכנס בהיכל ק"ק ארון הברית דשם הברית, משא"כ בז' ימים תחת אמו, כי הראשונה כלולה משנים לבנה ושמש (ב"ב נדצ"ל וספיר, ור"ל היכל ראשון לבנת הספיר), ואח"כ בג' ימים עדיין הוא בג"ר שלה, אף שכלול ברית שם וכן היא נק' ברית ואח"כ בנה"י דדכורא שהן שלה עד מ' יום (יהל אור).

<p>דמילה דרביא כאיב ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין ועל דא ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בדמי טהרה בקדמיתא ולבתר ימי טהרה בדמי טהרה אלין דמי מילה דמא בתר דמא דאתי מרביא וקודשא בריך הוא נפיר לאינן דמי כל אלין יומין הדא הוא דכתיב תשב בדמי טהרה טהרה סתם ולא אדכיר ה"א בתראה! דלא תימא טהרה דמפרוניתא אלא טהרה סתם דמי טהרה אקרין אלין דמי דביא</p>	<p>ימי המילה שלתינוק כואב והרוח לא שמה את מדורה בגוף כבשאר הימים, ועל כן ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה. בתחילה בדמי טהרה, ואחר כך ימי טהרה. בדמי טהרה אלו דמי מילה, דם אחר דם שבא מהתינוק, והקדוש ברוך הוא שומר אותם דמים כל הימים הללו, זהו שכתוב תשב בדמי טהרה, טהרה סתם ולא הזכיר ה"א האחרונה, שלא תאמר הטהרה של המלכה, אלא טהרה סתם. דמי טהרה נקראים דמי הטהור הללו.</p>
<p>בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' תא חזי בכל יומא ויומא כנסת ישראל נטלא מבי מלכא² מזונא לרוחיהון דבני נשא וזנת</p>	<p>בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו', בא וראה בכל יום ויום כנסת ישראל נוטלת מבית המלך מזון לרוחות בני האדם וזנה</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>וביום השמיני ימול בשר ערלתו דא למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא³ קדישא רוא עלאה⁴ דכתיב (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם למאן לאינן יראיו אינן דחלי חטאה דהא רוא דקיימא קדישא לא אתחזי⁵ לגלאה בר להו ורוא דקיימא קדישא הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתינן ורוא דא לתמניא יומין איהו חיובא על עלמא לכל עמא קדישא⁶ דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו יום השמיני דא הוא את קיימא קדישא ואיהו תמינאה⁷ לכל דרגין וגזירו דהוא קיימא לאעברא ההוא ערלה</p>	<p>וביום השמיני ימול בשר ערלתו, מצוה זו למול לשמנה ימים, מילת ברית הקדש סוד עליון, שכתוב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי, לאותם יראיו, אותם יראי חטא, שהרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות רק להם, ואת סוד הברית הקדוש הרי פרשוהו ונתבאר בכמה מקומות. וסוד זה לשמנה ימים, הוא חיוב על העולם לכל העם הקדוש, שכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, זהו אות ברית הקדש, והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית, להעביר אותה ערלה</p>
<p>מר/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>להו בקדושה בר להני עד דאתיישבן בגופא אינן רוחין בתר תלתין ותלת יומין⁸ אשגחת</p>	<p>אותם בקדושה, פרט לאלה שעד שמתייטבות בגוף אותן רוחות אחר</p>

¹ דריש אם למסורת דמי טהרה והיינו כאלו נקוד שב"א בה"א והיינו דם טהור של ה"ח דמילה דאתגליין בפום אמה וכאלו אין כאן מפי' וז"ש לא אדכיר ה' בתראה (רח"ו).

² המלכות דאצילות שכנית עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב), ונקרא אימא עלאה כי עיקרה הוא לעולם באצילות (דע"ה ח"ב קטז ע"א).

³ ברית (יהל אור).

⁴ ר"ל שהוא נקרא סוד, ולכך נק' יסוד י' זעירא, וסוד, וז"ש סוד כו' כמש"ו והטעם שנק' סוד לפי שהוא בהעלם משא"כ בכל האברים (יהל אור).

⁵ משא"כ בשאר דחציפין ביה, וז"ש דחלי חטאה שמתיראין לביא לידי עבירה וכמ"ש אל תתן את פיך כו' (יהל אור).

⁶ שהוא פתחא דמהימנותא ומניה נפקין וביה עאלין לקדושה (יהל אור).

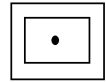
⁷ שחכמה היא ראשית (יהל אור).

⁸ כי אחר ל' יום יוצא מחזקת נפל (רח"ו). ולפי זה מ' יום אלו שמנה הכתוב הם כך, וטמאה ז' ימים, היינו ז' ימים מאלו השלשים יום שעדיין לא יצא מכלל נפל. הנשמה אינה מקבלת ג"כ מהמלכות. וכן ג' ימים שאחר המילה דכאיב רבייא, אינה מקבלת ג"כ מהמלכות רק הארה קצת, הרי עשרה ימים, ול' שיצא מכלל

<p>עלייהו כל יומא דהא רוחין מתקשראן בגופא כשאר בני עלמא כמה דהיא לא שרייא! אלא באתר שלים כך כל עובדי? כהאי גוונא עד דאשתלימו בכל קדש לא תגע לאשגחא עלייהו</p>	<p>שלשים ושלשה ימים, היא משגיחה עליהם כל יום, שהרי הרוחות נקשרות בגוף כשאר בני העולם, כמו שהיא לא שורה אלא במקום שלם, כך כל מעשיו, כדוגמא זה עד שנשלמים בכל קדש לא תגע להשגיח עליהם.</p>
<p>ואם נקבה תלד כמה דאוקימנא דשלמא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא ועל דא כלא על חד תריז³ רחיקא נוקבא מדבורא לאתקשרא רוחא בגופא דהא שמאלא לא אתישבא הכי כימינא ואשתכחת בתוקפא יתיר</p>	<p>ואם נקבה תלד, כמו שבארנו, שצד השמאל שולט יותר והימין נכנע, ועל כן הכל על כל אחד שנים, רחוקה הנקבה מן הזכר לקשר הרוח בגוף, שהרי השמאל אינו מתיישב כך כמו הימין, ונמצא בתוקף יותר.</p>
<p>אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' רבי יהודה פתח (ש"א ב ב) אין קדוש כיהו"ה כי אין בלתך ואין צור כאלהינו⁴ האי קרא קשיא אין קדוש כיהו"ה משמע דאיכא קדוש אחרא בגין דכתיב כיהו"ה ואין צור כאלהינו משמע דאיכא צור אחרא⁴ אלא ודאי אין קדוש כיהו"ה דכמה קדישין נינהו קדישין לעילא דכתיב (דניאל ד יד) ובמאמר קדישין שאלתא ישראל קדישין נינהו דכתיב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו וכלהו קדישין ולא קדישין כיהו"ה ומאי טעמא בגין דכתיב כי אין בלתך</p>	<p>אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', רבי יהודה פתח אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, הפסוק הזה קשה, אין קדוש כה', משמע שיש קדוש אחר, משום שכתוב כה'. ואין צור כאלהינו, משמע שיש צור אחר, אלא ודאי אין קדוש כה', שכמה קדושים הם, קדושים למעלה שכתוב ומאמר קדישין שאלתא, ישראל הם קדושים שכתוב קדושים תהיו, וכולם קדושים ולא קדושים כה', ולמה, משום שכתוב כי אין בלתך.</p>
<p>מאי כי אין בלתך אלא קדושה דקודשא בריך הוא⁵ בלתי קדושה דלהון דהוא לא</p>	<p>מה זה כי אין בלתך, אלא קדושת הקדוש ברוך הוא בלתי הקדושה שלהם,</p>

נפל, הרי מ'. נמצא כפי הסוד אין כאן אלא שלשים יום, אבל קחשיב ברישא ז' ימים ואח"כ ג' ימים הנז', ול' הוא כללות הכל כדי שיצא מכלל נפל (מ"מ).
¹ טעם לענין, וכמו שהיא סוד מ' לשכינה, בסוד כסא הכבוד, ואליה תשע שורין לכל סטר כדפי' בזהר ויצא (אור יקר).

² ולכך כדי ליגע בקדש, לנפשות אלו צריכים להשלים מ' יום כדפי' (אור יקר).
³ ואם תאמר, דמי מילה אין לנקבה, הענין שד' מדרגות אלו הנזכרות הם לנקבה סוד מ"ם במלואה, דהיינו כל א' מד' אותיות יהו"ה, עשר ממטה למעלה, ועשר ממעלה למטה, והיינו מ"ם שהוא ארבעים נגד ארבעים ממעלה למטה מ' פתוחה, ממטה למעלה ס' סתומה, דין, אור מהופך כדפי' בספר הפרדס בשער ממטה למעלה. ועם היות שאין לנקבה דמי מילה צריכה היא להשלים המרכבה כדי לעלות אל מקום הקדוש. ומה גם שבזכר הוצרכנו לשבע לבד, מפני שנתגלה בה סוד הברית. אמנם בנקבה י"ד שהם עשר ממעלה למטה ואחרי' ד' שהיא מלכות יסוד נצח הוד שהם ד' על עשר, ומיד שם הת"ת מלכות עם בעלה ששם בעלה במדרגותיה, ועדיין צריכה היא לעלות שמונים יום עד מלאת שני פעמים ארבעים, דהיינו סוד יהו"ה הוה"י, שהיא סוד היות הנקבה כנודע, ולכך הימין גרם שהיא סוד הנקבות שם מהופך שיכפל המספר מ"ם

(אור יקר). ואם תאמר איך יתבאר בה ענין דמי טהרה שאמר למעלה, שה"ס דמים של המילה וכאן אין שייכות להם. ונלע"ד במה שנז"ל, כי הזכר והנקבה הם פרצוף אחד, או חו"ג דזעיר או דנוק', ולפי זה אפשר שזכות הזכר יועיל לזוגתו (רמ"ז).
⁴ עי' ח"ב סד ע"א, כי בינה נקרא צור ע"ש אלהים דהה"ן וכנ"ל, וכן הז"א נקרא צור ע"ש הויה בהכאה וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד), וכן המלכות נקרא ג"כ צור (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).
⁵ מפני שהם עומדים מכחו מתפרנסים בהשפעתו ומתקדשים מקדושתו. אבל הקב"ה אינו צריך להם כלל. ואם תאמר מלתא דפשיטא היא, מהיכא תסק אדעתין לדמות בורא לנבראיו. והנה כשנדקדק שלא אמר אין

<p>אצטריך לקדושה דלהון אבל אינון לאו אינון קדישין בלתך ודא הוא כי אין בלתך אין קדושה דלהון בלתך! ואין צור כאלהינו כמה דאוקמוה דקודשא בריך הוא צר צורה בגו צורה ותקין לה ונפח רוחא דהוי ואפיק ליה לאוירא דעלמא דבר אחר ואין צור כאלהינו אית צור דאקרי צור (ישעיה נא א) הביטו אל צור חוצבתם² (שמות יז ו) והכית בצור³ הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב⁴ וכלהו אקרין צור ואין צור בכלהו כאלהינו⁵ דליה שולטנו ומלכותא על כלא</p>	<p>שהוא לא צריך את הקדושה שלהם, אבל הם אינם קדושים בלתך, וזהו כי אין בלתך, אין הקדושה שלהם בלתך. ואין צור כאלהינו, כמו שבארוה, שהקדוש ברוך הוא צר צורה בתוך צורה, ומתקין אותה ונופח רוח חיים ומוציא אותה לאויר העולם. דבר אחר, ואין צור כאלהינו, יש צור שנקרא צור, הביטו אל צור חוצבתם, והכית בצור, הנני עמד לפניך שם על הצור בחורב, וכולם נקראים צור, ואין צור בכלם כאלהינו, שלו השלטון והמלכות על הכל.</p>
<p>רבי חייא ורבי אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא עד דנפקו לבר המו חד ככבא דהוה בטש תלת זמני ככבבי אחרא וסתים נהוריה אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי קלא חד לסטר צפון לעילא וקלא</p>	<p>רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא, קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו כוכב אחד שהיה מכה שלש פעמים בכוכב אחר וסותם אורו, בינתיים שמעו שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול</p>
<p>רעיא מהימנא</p>	
<p>מקמי ברית דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית קודשא בריך הוא כניש כל פמליא דיליה ואתגלי ודאי לאעברא לההוא ערלה לעילא מקמי ברית קיימא קדישא דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא מתערי עובדא לעילא ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה מכל עמא קדישא לעילא ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא לאשראה ההוא ערלה בגויה ברזא דכתיב (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו (בראשית ג יד) ועפר תאכל כל ימי חיך מכאן</p>	<p>מלפני הברית, שהרי באותו הזמן שמתכנסים העם הקדוש להעביר אותה הערלה מלפני הברית, הקדוש ברוך הוא מכניס את כל הפמליא שלו ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה מלפני ברית הקדוש, שהרי כל המעשים שישאלו עושים למטה מעוררים מעשה למעלה. ובאותו זמן נדחית אותה הערלה מכל העם הקדוש למעלה. ומתקינים לאותה הערלה כלי אחד עם עפר להשרות אותה הערלה בתוכו, בסוד הכתוב ונחש עפר לחמו, ועפר תאכל כל</p>

קדוש כאלה"ם, נראה שבשם ה' יצדק ענין זה, כי שם אלהינו הוא קדוש מצד מעשה התחוננים, מפני שקדושתם של תחוננים עולה עד הבינה שהיא תשובה, שעד התשובה תלוי במעשה התחוננים, ומשם הם מקדשים ומתקדשים עליונים ותחוננים. אמנם כיה"ה סודו כ' כתר ' חכמה ה' בינה ו' ר"ק ה' מלכות, וספירות אלו כסא לאין סוף, ולכך אמר כה', בכף, כדפי' בתיקו", וקדושת הספירות בבחינה זו, אין קדוש כה', שאין קדושתם תלויה בתחוננים. אמנם הספירות בבחינת אלהינו, שהם פועלות בעולם התחונן, בחינתם למטה קדושתם תלויה בנו, היינו מה שבין שבת ליום טוב, שבת קדש ולא אמרינן מקדש ישראל שאדרבה שבת מקדש ישראל, אמנם י"ט (ל)ישראל קדישנו ליו"ט שהוא מועדי ה' בינה עד המלכות, ושם אמרינן מקדש ישראל והזמנים דהיינו ישראל קדישנו לזמנים אשר תקראו אותם (אור יקר).

¹ ושיעור הכתוב, אין קדוש כה'. ושמה תאמר, והרי מלאכי השרת קדושים גם הם, לכן אמר כי אין בלתך, שמלאכי השרת אין קדושתם בלתך, אלא הכל ממך. אבל הקב"ה אינו צריך לאחריים ח"ו (מ"מ).

² בינה (רח"ו).

³ ת"ת (רח"ו). ר"ל שיהיה ההכאה מהת"ת אל המלכות וכמ"ש בליקוטי תורה פרשת בשלח שם, ועי' ח"ב

סד ע"א (לש"ו).

⁴ מלכות (רח"ו), וטעם שבינה ומלכות נק' צור, לפי שכתב הרב ז"ל בק"י שאלהים במילוי ההי"ן וי', צור' ע"ה. ונודע שבינה ומלכות נק' אלהים. דטעם שהת"ת נק' צור, כתב הרב שהו"ה בהכאה כזה: ' פעמים י', ו' פעמים ה', ה' פעמים ה', ה' פעמים ו', ו' פעמים ו', ו' פעמים ה', ה' פעמים ה', הכל גימ' צור', ועי' בפרשת בשלח סד ע"א (מ"מ).

⁵ פי' כבינה הנק' אלהינו (מ"מ).

<p>דלא אצטריך לאנהגא קלנא בההוא אתר במקום ההוא.</p>	<p>ימי חייך, מכאן שלא צריך לנהוג בזיון במקום ההוא.</p>
<p>אף על גב דמעברי ליה מקמי האי ברית ודוכתיה כד מתעברא מהאי ברית עפרא איהו דהרי בטר דההוא נחש אתעבר מקמי אדם קודשא בריך הוא שוי ליה מדוריה בעפר דכתיב ועפר תאכל כל ימי חייך וכיון דקודשא בריך הוא כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה כך בההוא גוונא ממש אנן צריכין כד מעברין לערלה לאתקנא ליה עפרא למהוי ביה מדוריה</p>	<p>אף על גב שמעבירים אותו מלפני הברית הזו, ומקומו כאשר נפרד מהברית הזו, הוא עפר, שהרי אחר שהנחש ההוא העובר מלפני האדם, הקדוש ברוך הוא שם לו את מזורו בעפר, שכתוב ועפר תאכל כל ימי חייך. וכיון שהקדוש ברוך הוא, כשהעביר אותו מלפני אדם, שם מדורו בעפר והתקין אותו, כך באותו צורה ממש, אנו צריכים כשמעבירים את הערלה להתקין לה עפר שיהיה בו המדור שלו.</p>
<p>כל בר נש אצטריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקודשא בריך הוא בחדוה ברעו דלבא למיעל ליה תחות גרפוי דשכינתא ואתחשב קמי קודשא בריך הוא דאיהו קרבנא שלים לאתקבלא ברעוא וקרבנא דא² כגוונא דקרבנא דבעירא דא לשמונה יומין ודא לשמונה יומין דכתיב (ויקרא כב כז) ומיום השמיני והלאה ירצה במעבר עליה חד שבתא כיון דאעבר עליה חד שבתא כדין ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא אמאי בגין דאתדבק³ ואודמן לגבי ההוא שבת רוא דברית קדישא⁴ ועל דא כלא ברוא עלאה איהו ע"כ</p>	<p>כל אדם צריך להקריב אותו הבן קרבן לקדוש ברוך הוא בשמחה ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא שהוא קרבן שלם שיתקבל ברצון. והקרבן הזה כמו קרבן הבהמה, זה לשמנה ימים וזה לשמנה ימים, שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה, בזה שעוברת עליו שבת אחת, כיון שעוברת עליו שבת אחת, אז זה ירצה לקרבן. ולמה זה לקרבן, משום שנדבק ונזדמן אל אותה השבת סוד ברית הקודש, ועל כן הכל הוא בסוד עליון. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>
<p>מד/ב</p>	
<p>חד לתתא⁵ וההוא קלא אכריו ואמר עולו ואתכנישו לאתריכו השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא⁶ קודשא בריך הוא עאל למיילא בגנתא⁷ לאשתעשעא בצדיקייא די בגנתא¹ אעבר ההוא קלא ושכיך</p>	<p>אחד למטה. והקול ההוא מכריז ואומר, הכנסו והתכנסו למקומכם, עכשיו שמירת הנקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לטייל בגן השתעשע עם הצדיקים שבגן, עבר אותו הקול ושכך.</p>

¹ כמ"ש ומהעפר אשר יהיה בקרקע המשכן (יהל אור).

² שהוא אדם ובהמה רבה דרביעא על אלף טורין ובריח כוללן (יהל אור).

³ דברית נקרא שבת, כמ"ש אות היא ברית עולם (יהל אור).

⁴ עי' ח"ב צב ע"א בגליון שם (לש"ו), ז"ל: וכן הוא ברע"מ ח"ג מד סע"א, ועי' פרשת פנחס רמג ע"ב, ועי' תיק"ז תיקון מ"ח, ועי' עוד תיק"ז תיקון ט' וברע"מ פנחס רנז ע"א (לש"ו).

⁵ פי' שכולם לסטר צפון אלא שקול א' היה למעלה בצד צפון והשני נשמה בצד צפון, וז"ש לעיל שמעו תרי קלי בתרי סטרי (מ"מ).

⁶ פי' בתחלת הלילה שער היכל לבנת הספיר ננעל מפני שהצוונים, שהם למטה פנימה, דנוק' דתהומא רבא יוצאין מנקביהן ומתפשטין בעולם, לכך השער הזה פתח לכל הקדושה ננעל ונסגר ובחצות לילה, שכל

הצוונים נכנסים בנקביהן שער היכל לבנת הספיר נפתח, והיינו "אסתמרותא דנוקבא פתיחא" (אור יקר).

פי' משתמרת, שער הנוק' דתהומא רבא, שהיה פתוח עד עתה בר מינן. ולעד"ן שר"ל משמרת הנקבה שהיא

יסודה פתוח, והיינו דקב"ה עאל לגן עדן (רמ"ז), פי' שבחצות הראשון, נוק' דתהומא רבא פתוח, לפי שהקלי

יש להם שליטה, ובחצות השני יש שמירה על נקבה הפתוח, שאין יוצא ואין בא (מ"מ).

⁷ והיינו סוד יחודו עם השכינה, למטה בגן עדן בנשמות הצדיקים, ושם הם מולידים נפשות לגרים, כדפי'

בארוכה בפרשת בלק (אור יקר), פי' יעקב נכנס אצל לאה (מ"מ).

<p>אהדרו רבי אחא ורבי חייה אמרו הא ודאי עידן רעותא דאתערותא² דכנסת ישראל (עידן) הוא לאתחברא במלכא קדישא³ אמר רבי אחא ודאי לא (אתחברת) אנגידת⁴ לה כנסת ישראל בקודשא בריך הוא אלא מנו שירתא⁵ מנו שבחא דילה לגביה עד דאתי צפרא⁶ ואושיט לה מלכא חוטא דחסד ורוא דמלה כמה דאמרינן (אסתר ה ב) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב⁷ אשר בידו וגו' ולא תימא דלה בלחודהא אושיט לה מלכא דא אלא לה ולכל אינון דמתחברין בה⁸ תא ונתחבר כחדא יתבו</p>	<p>חזרו רבי אחא ורבי חייה אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של כנסת ישראל (זמן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) מושפעת לה כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוך שירה ומתוך השבח שלה אליו, עד שבא הבוקר ומושיט לה המלך חוט של חסד. וסוד הדבר כמו שאמרנו, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו', ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה ולכל אותם שמתחברים עמה, בא ונתחבר וישבו יחד.</p>
<p>פתח רבי אחא ואמר (בראשית ב יח) ויאמר ה' אלהיים לא טוב היות האדם לבדו וגו' אמאי פתח קרא הכי⁹ אלא הא אתמר דעל דא לא כתיב כי טוב בשני בנין דזמין אדם לאתפרשא¹⁰ וכתיב לא טוב היות האדם לבדו¹¹ וכי לבדו הוה והא כתיב (שם ה ב) זכר ונקבה בראם ותנינן אדם דו פרצופין אתברי ואת אמרת לא טוב היות האדם לבדו אלא דלא אשתדל בנוקביה ולא הוה ליה סמך לקבליה בנין דהוה בסטרוי והוה כחדא מאחורא וכדין הוה האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו</p>	<p>פתח רבי אחא ואמר ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו', למה פתח הפסוק כך, אלא הנה נתבאר שעל זה לא כתוב כי טוב ב(יום) שני, משום שעתידי אדם להיפרד, וכתוב לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו היה, והרי כתוב זכר ונקבה בראם, ושנינו אדם דו פרצופים נברא, ואתה אומר לא טוב היות האדם לבדו. אלא שלא עסק עם נקבתו ולא היתה לו עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו יחד מאחור, ואז היה האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו.</p>

¹ פי' שמשמעשע בשמות הצדיקים שעולים ללאה בסוד מ"ן, והכא א"א לפרש פי' הב' שאמרנו בשם הרב ז"ל בכמה דוכתי, שרחל יורדת לבריאה הנק' גנתא, כדי להשתעשע בתורת הצדיקים שבעולם הזה, דא"כ הול' לאשתעשעא בצדיקא סתם, ומדקאמר די בגנתא משמע ודאי שעל יעקב ולאה מדבר (מ"מ).

² פי' רצון השכינה להתעורר, ולא שתחבר בלילה כלל כדמסיק לקמיה (אור יקר).
³ פי' יעקב (מ"מ).

⁴ נמחק כמ"מ, וגורס לת המוסגר.

⁵ פי' אין לאה מזדווגת עם יעקב אלא ע"י השירה שמשבחתו, והגם שכתב הרב שרחה היא המשוררת בחצות הב', עכ"ז לאה ג"כ משבחתו בשעת הזווג, כדי לעוררו אל הזווג. אבל רחל אין לה זווג, אלא החצות כולו משבחת לד"א (מ"מ).

⁶ הרי שהתעוררות הוא כל חצות לילה, ואין זווג ממש אפילו באור הבוקר, אלא חוט של חסד. אמנם הזווג האמיתי הוא ביום דווקא בברכת שים שלום, ואין בחצות לילה אלא שהיא מתעוררת להתחבר, דהיינו השיר, ועכ"ז יש יחוד הת"ת למטה במלכות, דהיינו אומרו קב"ה עאל לגנתיה (אור יקר). פי' שאז הוא עיקר הזווג בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה (מ"מ).

⁷ בינה נקראת זהב, שרביט היסוד חוט המתפשט מהזהב, דהיינו סוד צדיק בחסד אל מתפשט מעולם הבא דהיינו "אשר בידו" חסד (אור יקר).

⁸ בלילה, לעורר זווגה על ידי נשמתם, נגמר היחוד שהם מקשטים אותה, ונותן להם חלק מהזווג (אור יקר).

⁹ ב"לא טוב" (אור יקר).

¹⁰ היינו מיעוט הלבנה, כי זכר ונקבה בראם, ושניהם יחד אדם, וע"י הגינם ומחלוקת שנברא ביום שני "זמין אדם לאתפרשא" ולהיות מאור קטן ומאור גדול והטוב בטל, וקרוב לענין זה הוא היות דו פרצופין, שלא היתה לנגדו כיד להזדווג (אור יקר). להנסר (רח"ו במ"מ).

¹¹ פי' שיום א' הוא חסד שהוא דכר, ויום ב' גבורה שהיא נוקבא, ולכך ביום ב' לא נאמר כי טוב, לפי שעדיין לא ננסרה הנוק', כדי להזדווג עמו, ולכך כתיב "לא טוב", לומר שעיקר הטובה הוא אחר הנסירה, שאז ראויה להזדווג (מ"מ).

<p>מהו כנגדו לקבל אנפוי לאתדבקא דא ברא אנפין באנפין מה עבר קודשא בריך הוא נסר ליה ונפיל נוקבא מניה הדא הוא דכתיב (שם ב כא) ויקח אחת מצלעותיו מהו אחת דא נוקבא דיליה כמה דאת אמר (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי ויביאה אל האדם אתקין לה! ככלה ואייתי לה למהוי לקביל אנפוי נהירין אנפין באנפין ובעוד דהוה מתדבקא נוקבא בסטרוי הוה האדם לבדו לבתר סליקו תרין וקמו שבע² כחדא³</p>	<p>מה זה כנגדו, כנגד פניו להדבק זה עם זה פנים בפנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נסר אותו ונטל הנקבה ממנו, זהו שכתוב ויקח אחת מצלעותיו. מה זה אחת, זו הנקבה שלו, כמו שנאמר, אחת היא יונתי תמתי, ויביאה אל האדם, התקינה ככלה והביא אותה להיות כנגד פניו המאירות, פנים בפנים. ובעוד שהיתה דבוקה הנקבה בצדו, היה האדם לבדו. אחר כך עלו שנים וקמו שבע יחד.</p>
<p>תא הוי בשעתא דאתכנשא⁴ (ס"א דאתתקנת) לגבי אדם קודשא בריך הוא בריך לון הדא הוא דכתיב (בראשית א כח) ויברך אותם אלהים כחון דמברך לכלה בשבע ברכות מכאן אוליפנא התן וכלה כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא כדונמא דלעילא ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאחרא הא פנים זונגא (כביכול עביד שתי רשויות לעילא) דהא זונגא דכנסת ישראל ביה בקודשא בריך הוא בלחודוי בזמנא דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא</p>	<p>בא וראה בשעה שנכנסה (שנתקנה) אצל אדם, הקדוש ברוך הוא בירך אותם, זהו שכתוב ויברך אותם אלהים, כחון שמברך את הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו חתן וכלה, כיון שמתברכים בשבע ברכות, נדבקים יחד, כדוגמא שלמעלה. ועל כן מי שבא להתחבר עם אשתו של אחר, הנה פוגם את הזווג, (כביכול עושה שתי רשויות למעלה), שהרי הזווג של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא לבדו, בזמן שהוא ברחמים ובזמן שהוא בדין.</p>
<p>תא הוי מאן דמתחבר באנתו דאחרא כאלו משקר ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל ועל דא קודשא בריך הוא לא מכפר ליה בתשובה ותשובה תלייא עד דיסתלק מעלמא דהא הוא דכתיב (ישעיה כב י) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון ואימתי בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא ואית ליה לקבלא עונשא⁵ רבי אלעזר אמר מאן דמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה עד דיתדן בדינא דניהנם כל שכן מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקודשא בריך הוא וכל שכן אי אטרח ליה לקודשא בריך הוא למעבד דיוקנא דממזר באנתו דאחרא ואכחיש פומבי דמלכא</p>	<p>בא וראה מי שמתחבר באשתו של אחר, כאילו משקר בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, ועל זה הקדוש ברוך הוא לא מכפר לו בתשובה, והתשובה תלויה עד שיסתלק מן העולם, זהו שכתוב אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ומתי, בשעה שנכנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל עונש. רבי אלעזר אמר מי שמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה, עד שידון בדין של גיהנם, כל שכן מי שמשקר בכנסת ישראל ובקדוש ברוך הוא. וכל שכן אם מטריח את הקדוש ברוך הוא לעשות דמות של ממזר באשתו של האחר ומכחיש את גילוי המלך.</p>
<p>רבי חייא פתח ואמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו וגו' אביו דא קודשא בריך הוא אמו דא כנסת ישראל מאי גוזל כמה דאת אמר</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר גוזל אביו ואמו וגו', אביו זה הקדוש ברוך הוא. אמו זו כנסת ישראל. מה גוזל, כמו שנאמר גזלת העני בבתיכם, ומי היא, מי שחומד אשה</p>

¹ בנא"י, דסליק לכ"ד לקבל כ"ד מיני דתכשיטי דכלה, מתקשטת בהו דייקא לה (רמ"ז).@לבדוק הגרסא
² ש"ת (אור יקר), י"ג תלת (מ"מ).
³ דהיינו אדם וחיה, קין ותאומתו, הבל וב' תאומות וכן ארז"ל (מ"מ).
⁴ נמחק במ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר.
⁵ פי' אע"פ שעשה תשובה, מוכרח ליענש בגיהנם, וכן הוא דעת רבי אלעזר ג"כ (מ"מ).

<p>(ישעיה ג יז) גזלת העני בבתיכם ומאן איהו מאן דחמיד אתתא אהרא דלאו איהו בת זוגיה תמן תנינן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזול לקודשא בריך הוא וכנסת ישראל דכתיב גזול אביו ואמו וגו' כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא איהו אינתו מאן דאתדבק באנתו למהני מנה ואף על גב דאיהי פנויה ואהני מנה בלא ברכה כאילו גזול קודשא בריך הוא וכנסת ישראל</p>	<p>אחרת שאינה בת זוגו. שם שנינו, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזול את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל, שכתוב גזול אביו ואמו וגו', כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה, מי שנדבק באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה ונהנה ממנה בלא ברכה, כאלו גזול את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל.</p>
<p>מאי טעמא בגין דזווגא דלהון בשבע ברכות הוא ומה על פנויה כך מאן דיתדבק באנתו אהרא דקאים כזווגא דלעילא בזווגא דשבע ברכות על אחת כמה וכמה הבר הוא לאיש משחית (משלי כח כד) דא ירבעם כמה דאוקמוה ואומר אין פשע דאמר הא פנויה היא אמאי אסור בגין דא גזול אביו ואמו הוי ולא עוד אלא דהבר הוא לאיש משחית מאן הוא איש משחית דפנים דיוקנא ותקונא דלעילא כל שכן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקא בה (ס"א ואתדבק בה)</p>	<p>למה, משום שהזוג שלהם הוא בשבע ברכות, ומה על פנויה כך, מי שנדבק באשתו של אחר שעומד כדוגמא שלמעלה, בזוג של שבע ברכות, על אחת כמה וכמה, חבר הוא לאיש משחית, זה ירבעם. כמו שבארוה, ואמר אין פשע, שאומר הנה היא פנויה למה אסור, משום זה הוא גזול אביו ואמו, ולא עוד אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית, שפוגם הדמות והתקון של מעלה, כל שכן מי שחומד את אשתו של חברו להדבק (ונדבק) בה,</p>
<p>מה/א</p>	
<p>דפנים יתיר ועל דא אתפנים הוא לעלמין¹ איש משחית דפנים לעילא² ופנים לתתא³ ופנים לנפשיה⁴ דכתיב משחית וכתיב (משלי ו לב) משחית נפשו הוא יעשנה</p>	<p>שפוגם יותר, ועל זה הוא נפגם לעולמים, איש משחית שפוגם למעלה ופוגם למטה ופוגם את נפשו, שכתוב משחית וכתוב משחית נפשו הוא יעשנה.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (בראשית לב כו) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו' ויאמר שלחני וכי עקוד הוה בירדיה דיעקב אלא זכאין אינון צדיקייא דקודשא בריך הוא חס על יקרא דלהון ולא שביק לון לעלמין⁵ הדא הוא דכתיב (תהלים נה כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק⁶ והא כתיב (בראשית לב כו) ותקע⁷ כף ירך יעקב</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר, ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי קשור היה בידו של יעקב, אלא אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא חס על כבודם ולא עוזב אותם לעולמים, זהו שכתוב לא יתן לעולם מוט לצדיק. והנה כתוב, ותקע כף ירך יעקב, אלא את שלו</p>

¹ אפשר דא"אשת איש" קאי שנאמר בו מעוות, שמעוות את עצמו ופגם נפשו, ופגם צורתו העליונה לא יוכל לתקון. ומה גם אם הוליד בן פרץ בה כדפי', דאהדר למי שבא על פנויה, שגם תשובתו קשה, שגורם ממנה זווג פגומה הברית במקצת, ואם הוליד יבא אחר כך לשפיכות דמים, והבן בעצמו פגום במקצת, ועוד שאפשר להנשא לאחיו מאביו או לאחותו מאביו (אור יקר).
² בספירות בדיוקנא אם הוליד שמחתים מה שאינו, צורת צלם אלהים במי שאינו, ואם לא הוליד פנים תיקונא כדפי', דהיינו סוד ז' ברכות, תיקון הת"ת והמלכות (אור יקר).
³ גופו בו רשום העבירה, ומצחו מצח אשה זונה, ברשימין דעבירה (אור יקר).
⁴ מב' צדדים מצד מעלה המספירות ומצד מטה מגופו, וזה הכלל אין צד התר להכנס אות ברית ולהוציא זרע, אם לא באשתו בחופה וקידושין וז' ברכות ואל היותר פגם (אור יקר).
⁵ וראיה מיעקב, שאפילו בשעה הראויה שיניחנו הקב"ה לכוון וחילו, לא הניחו אלא עזרו, וכדמסיק לקמיה "דאתגבר חיליה דיעקב" מפני אחיזתו בקב"ה (אור יקר).
⁶ מאי לעולם, אלא לרבות אפילו בשעה הראוי להתמוטט לא יתן (אור יקר).
⁷ כלומר, ואם תאמר אי לא שביק היאך ותקע כף ירך יעקב (מ"מ).

<p>אלא לדידיה גבה¹ והא אתמר כתיב (בראשית לב כב) והוא לן בלילה ההוא במחנה וכתוב ויקחם ויעבירם את הנחל.</p>	<p>מה היתה דעתו של יעקב להעבירם בנחל בלילה, אלא ראה את המקטרג הולך בין המחנה שלו, אמר יעקב אעבר לצד האחר של הנהר, אולי לא ימצא ערבוביה. מה ראה, ראה שלהבת של אש לוחטת הולכת וטסה בין מחנותיו. אמר יעקב, מוטב לנסוע מכאן והנהר מפסיק בינינו ולא תמצא ערבוביה, מיד ויקחם ויעברם את הנחל. ויותר יעקב לבדו, מכאן למדנו מי שנמצא לבדו בבית בלילה או ביום בבית מיוחד כל שכן בלילה, מה זה מיוחד, מיוחד משאר הבתים, או מי שהולך לבדו בלילה, יכול להנזק.</p>
<p>מאי הוה דעתיה דיעקב למעברא להון בנחלא בליליא אלא חמא מקטרגא אויל בין משרייא דיליה אמר יעקב אעבר לגיסא אהרא דנהרא דלמא לא ישתכח² ערבוביא מאי קא חמא חמא שלהובא דאשא³ מלהטא אולא וטאס בין משרייתיה אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא ונהרא פסיק בגוון⁴ ולא ישתכח⁵ ערבוביא מיד ויקחם ויעבירם את הנחל ויותר יעקב לבדו מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא או ניממא בביתא מיחדא⁶ כל שכן בליליא מאי מיחדא מיחדא משאר ביתין או מאן דאויל בלחודוי בליליא⁷ יכיל לאתקא</p>	<p>בא וראה, ויותר יעקב לבדו, אז ויאבק איש עמו וגו'. שנינו הוא בא מצד הדין ושלטונו בצד של הלילה, מה זה בצד הלילה, להיכנס גלות (לגלות). כיון שעלה האור, תשש כחו ומתגבר עליו הכח של יעקב (הוא), שהרי מצד הלילה הוא בא. ובזמן שהיה לילה, לא היה יכול לו יעקב, כשעלה האור התחזק הכח של יעקב ואוחז בו והתגבר עליו.</p>
<p>תא חזי ויותר יעקב לבדו כדון ויאבק איש עמו וגו' תנינן מסטרא דדינא קא אתי⁸ ושולמניה בסטר ליליא⁹ מאי בסטר ליליא לאעלא גלותא (נ"א בגלותא) כיון דסליק נהורא תשש חיליה ואתגבר עליה חיליה דיעקב (נ"א הוא) דהא מסטרא דליליא קא אתי ובזמנא דהוה ליליא לא הוה יכיל ביה יעקב¹⁰ כד סליק נהורא¹¹ אתתקף חילא דיעקב ואחיד ביה ואתגבר עליה</p>	<p>ראה אותו יעקב שהנה הוא שליח, אמר לו תעזוב אותי שאיני יכול לך, למה</p>
<p>חמא ליה יעקב דהא שליחא הוא אמר ליה שבוק לי דלא יכלנא לך¹² מאי טעמא לא יכיל</p>	<p></p>

¹ כלומר, אל שלו נטל, והיינו עוון ב' אחיות, ובא בעל חוב וגבה את חובו (אור יקר). פי' שיעקב נשא ב' אחיות והיה קצת פגם, ח"ו בירך שלו, ולכך ס"מ לא היה לו קצת כח אלא בירך יעקב (מ"מ).
² שמא המקום גורם ויפסיק הנחל התחום (אור יקר).
³ באותה הלילה היה רואה יעקב אבינו ע"ה, כעין שלהבת אש לוחט שהיה משוטט בתוך המחנות שלו, והרי ראה והבין מה שעומד לפניו מחמת עכשוב אחיו עשו איש חמסים, ולכן עשה כל מה שעשה בהמנחה וההכנעה לפניו כדי להיות סימן לבנים איך להתנהג בכל משך ימי הגלות (דע"ה ח"ב קלו ע"ג).
⁴ כי השדים אינם עוברים הנהרות (רח"ו).
⁵ ירצה ממה שאתגורר ואתקוטט עמו וימצא אי זו ערבוביא יותר טוב, להסתלק מן הקטטה (אור יקר).
⁶ חוץ מן הישוב, אבל באורחא לא, דלא שכיחי מזיקין (אור יקר).
⁷ אפילו בישוב (אור יקר). משום דשכיחי מזיקין בליליא אפילו בשדה או בדרכים, ומביא ראייה לא' מהם מיעקב וכל שכן האחרות (אור יקר).
⁸ מאותם הכחות שהם תחת ממשלת גבריאל שר הגבורה, והם ע' שרים, ועל ע' אומות, והם חזקים מצד הגבורה (אור יקר).
⁹ דהיינו בחושך או חשך ממש או חשך הגלות שהכל נקרא לילה, וכל עוד שישאר בגלות מתחזק שרו של עשו ובאור הבוקר שהוא חסד הוא בגאולה שהכל ענין א' שולט הימין מיכאל שר החסד וכל קדושו (אור יקר).
¹⁰ השר בעצמו עם יעקב וגם יעקב לא נתחזק מהשר אלא היו שניהם שוים עם היות שליטת כח השר (אור יקר).
¹¹ אז נתחזק יותר ממנו נמצא יעקב חזק מהשר שהשר בזמן שליטתו לא יכול עם יעקב ויעקב נתגבר עליו בזמן בא השחר שליטת יעקב (אור יקר).
¹² שתגבר ממני (אור יקר).

<p>ליה! בנין דהוה סליק נהורא ואתבר חילא דידיה דכתיב (איוב לה ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים מאי ויריעו דאתברו כל אינון דאתיין מסטרא דדינא כדין אתתקף יעקב ואחיד ביה אמר ליה שלחני כי עלה השחר מטא זמנא לשבחה שבחא דקודשא בריך הוא ולא תכנשא ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני אם תברכני מבעי ליה מאי אם ברכתני</p>	<p>לא יכל לו, משום שהיה עולה האור ונשבר הכח שלו, שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו, שנשברו כל אותם שבאים מצד הדין, אז התחזק יעקב ואחז בו. אמר לו שלחני כי עלה השחר, הגיע הזמן לשבח את שבחו של הקדוש ברוך הוא ולהתכנס. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, היה צריך להיות אם תברכני, מה זה אם ברכתני.</p>
<p>אלא אמר ליה יעקב ודאי אבא בריך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו ומספניא מינד על אינון ברכאן אי אודית עליהו (או) אי לאו או תשתכח עלי מקטרנא בניניהו מיד אמר ליה (&) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך מאי קאמר ליה אלא הכי קאמר ליה לאו בחכימו ולאו בעוקבא (דילך) רווחת לאינון ברכאן לא יאמר עוד שמך יעקב דהא לאו בעוקבא הוה כי אם ישראל ישראל ודאי אודי עלך ומניה נפקו ברכאן בנין דאנת אחיד ביה ועל דא אנא וכל שאר אכלוסין אודינא עליהו</p>	<p>אלא אמר לו יעקב, ודאי שאבא בריך אותי אותן הברכות שרצה לברך את עשו, ואני פוחד ממך על אותן הברכות, אם תודה לי עליהן (או) אם לאו, או שימצא עלי מקטרג בגללם. מיד אמר לו, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך, מה אמר לו, אלא כך אמר לו, לא בהתחכמות ולא במרמה (שלך) הרווחת את אותן הברכות. לא יאמר עוד שמך יעקב, שהרי לא בעקבות זה היה, כי אם ישראל, ודאי ישראל הודה עליך, וממנו יצאו הברכות, משום שאתה אחוז בו, ועל זה אני וכל שאר האוכלוסין הודינו עליהן.</p>
<p>כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דינא קשיא ועם אנשים דא עשו ואכלוסין דיליה ותוכל יכילת להון ואינון לא יכלין לך ולא שביק ליה יעקב עד דאודי ליה על אינון ברכאן הדא הוא דכתיב ויברך אותו שם תא חזי בשעתא דסליק נהורא אתכפיין כל אינון מארי דינין ולא משתכחי וכנסת ישראל משתעי ביה בקודשא בריך הוא² והיא שעתא עידן דרעוא הוא לכלא ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה שרביטא דחוטא דחסד לאשתכחא בשלימו במלכא קדישא והא אתמר</p>	<p>כי שרית עם אלהים ואם אנשים ותוכל, עם אלהים כל אותם שבאים מצד הדין הקשה, ועם אנשים זה עשו והאוכלוסים שלו. ותוכל, יכולת להם, והם לא יכלו לך. ולא עזב אותו יעקב עד שהודה לו על אותן הברכות, זהו שכתוב ויברך אתו שם. בא וראה, בשעה שעלה האור נכנעים כל אותם בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכנסת ישראל מספרת עם הקדוש ברוך הוא, ואותה השעה היא עת רצון לכל, ומושיט לה המלך ולכל אותם שנמצאים עמה שרביט של חוט של חסד להמצא בשלמות עם המלך הקדוש, והנה נתבאר.</p>
<p>תא חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה כנסת ישראל באינון זמנין</p>	<p>בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רצון אליו</p>

¹ הוקשה לו למה בזמן כחו, דהיינו בלילה לא יכול לעם יעקב, והיה יכול יעקב לעמוד כנגדו, וכעלות השחר לא עמד המלאך ורפו ידיו, היה ראוי שכמו שיעקב לא רפו ידיו בזמן שליטת המלאך, ועמד חילו בו ולא נצח ולא נתנצח, כן המלאך לא יתנצח לפני יעקב, לזה אמר שהכל תלוי בשורש, ושורש יעקב מדת רחמים ושורש המלאך מדת הדין, לזה יעקב אינו שולט וגם אינו נכנע אלא שוין, אמנם בעלות השחר מדת רחמים גוברת ומבטלת הדין (אור יקר).

² הוא זווג יעקב ולא כמ"ש לעיל (מ"מ).

<p>בראשונה, ומושכת אותו אליה ברוב חיבה ותשוקה, אז מתמלאת מצד הימין. וכמה אוכלוסים נמצאים בצד הימין בכל העולמות, וכשהקדוש ברוך הוא מעיר חביבות ורצון בראשונה, והיא</p>	<p>דאשתכח עמה והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא¹ ומשכת ליה לגבה בסניאות חיבתא ותיאובתא² כדין אתמליא מסטרא דימינא³ וכמה אכלוסין משתכחי בסטרא דימינא בכלהו עלמין וכד קודשא בריך הוא אתער חביבותא⁴ ורעותא בקדמיתא והיא</p>
<p>מה/ב</p>	
<p>אתערת לכתר⁵ ולא בזמנא דאיהו אתער⁶ כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח⁷ ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין</p>	<p>מעירה אחר כך, ולא בזמן שהוא מעיר, אז הכל נמצא בצד הנקבה, והשמאל מתעורר וכמה אוכלוסים עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות.</p>
<p>כהאי גוונא כתיב (נ"א הוה הוא דכתיב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' מאי טעמא תנינן עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה אשתכח ודא כדוגמא דדא⁸ ועל דא קודשא בריך הוא גזר דכר או נוקבא לאשתכחא רעותא בעלמא ובכלא בעי בר נש לאתדבקא רעותא לעילא לגבי קודשא בריך הוא לאשתכחא רעוון בעלמא זכאה חולקוון דצדיקיא דאינון ידעין לאדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא עליהו כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהויה אלהיכם חיים כלכם היום.</p>	<p>כדוגמא זה כתוב (זהו שכתוב) אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', למה, שנינו העולם התחתון נמצא כדוגמת העולם העליון, וזה כדוגמא של זה, ועל זה הקדוש ברוך הוא גוזר זכר או נקבה שימצא רצון בעולם, ובכל צריך אדם להדביק רצון למעלה אל הקדוש ברוך הוא, שימצאו רצונות בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים שהם יודעים להדביק את רצונם אל המלך הקדוש, עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו' רבי יהודה פתח ואמר (שיר א ג) אל תראוני שאני שחרחרת ששופתני השמש האי קרא אתמר אבל בשעתא דסיהרא אתכסאי בגלותא היא אמרה אל תראוני לאו דאיהו</p>	<p>אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו', רבי יהודה פתח ואמר אל תראוני שאני שחחרורת, ששזפתני השמש. הפסוק הזה נתבאר, אבל בשעה שהלבנה מתכסית בגלות, היא אומרת אל תראוני, לא שהיא מצווה</p>

¹ פי' כמ"ש בריש הפרשה שכשמעשה התחתונים הגונים המלכות מתקשטת בקישוטים נאים והזכר מתעורר מאליו אל הזווג והמ"ד גוברים ולכן וילדה זכה (מ"מ). עי' פרשת ויחי רמב"ע ושמ"ע"ב וכן שם רלה ע"א (לש"ו).

² והוא ע"י העלאת מ"ן דמעשים טובים של צדיקים או ע"י נשמות הצדיקים עצמן כשעולים למעלה בעת פטירתם וכמ"ש בזוה"ק ויחי (רלה ע"א) (כללים ח"ב כב ע"ד).

³ הוא סוד אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, כי נשמות הצדיקים הם מסטרא דדכורא (כללים ח"ב כב ע"ד)

⁴ פי' בסוד קרב צדק מאלו כשאין מעשה התחתונים הגונים אלא הו"א מתעורר לזווג בלי העלאת מ"ן תחלה אזי הדינים מתגברים ולכן ואם נקבה תלד (מ"מ).

⁵ והוא כשאין מעשים טובים לתתא להעלות מ"ן (כללים ח"ב כב ע"ד).

⁶ זה סוד גדול ולזה רמזו ר"ל אשה מזרעת וכו' (רח"ו). והכוונה כמ"ש, דהיינו כשאין מעשה התחתונים הגונים, ומ"ש "ולאו בזמנא דאיהו אתער", ר"ל כמ"ש בפ' ויחי, דדכורא רדיף בתר נוק', ולכן כשמתעורר לרדוף אחריה, והיא יש בה קשויטים נאים בסוד מ"ן, אזי וילדה זכר. וכשמתעורר לדרוף אחריה, והיא אין בה מ"ן, עד שצריך הו"א לקרב צדק מאליו לזווג, אזי ואם נקבה תלד (מ"מ).

⁷ כאשר שהיא צריכה לילד, הוא סאון ורעש גדול מחמת הקטרוג והדינין, ע"י שהוא שלא ע"י זכות ומעשים טובים כלל, וע"ד שהיה בסוד קריעת ים סוף, ולכן נעשה אז הלידה בדינים רבים (דע"ה ח"ב קד ע"א).

⁸ ור"ל כמו שהוא הענין למעלה שהוא ע"פ סוד הנז', כן הוא הענין ג"כ למטה בעוה"ז, כי כל הנהגת דעוה"ז הוא נתייסד הן בכלל והן בפרט, וכמו שהוא בכלל כן הוא ג"כ בפרט. וכל הנעשה בכל א' בפרט הוא ג"כ ע"פ שנעשה כ"ז בשרש נשמתו אשר למעלה למעלה, והוא ע"פ כבשי דרחמנא אשר נעלם ההנהגה הזה מכל בריה (כללים ח"ב כב ע"ד).

<p>פקידת דלא למחמי לה אלא בנין דאיהי חמאת תיאובתא דישאל לגבה למחמי נהוראה היא אמרת אל תראוני לא תיכלון למחמי לי אל תראוני ודאי מאי טעמא בנין שאני שחרחורת בנין דאנא בקדרותא</p>	<p>שלא לראות אותה, אלא משום שהיא רואה את תשוקתם של ישראל אליה לראות את אורה, היא אומרת אל תראוני, לא תוכלו לראות אותי, אל תראוני ודאי. למה, משום שאני שחרחורת, משום שאני בחושך.</p>
<p>מאי שחרחורת שחורה מבעי ליה אלא תרין קדרותי חד ששופתני השמש דאסתלק מני שמשא¹ לאנהרא לי ולאסתכלא בי וחד דבני אמי נחרו בי² ששופתני שופתני מבעי ליה אלא רמוז הוא דקא רמזו בשש דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר וכד אסתלק כל אינון שית נהורין אסתלקו בני אמי אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא נחרו בי כמה דאת אמר (תהלים סט ד) נחר גרוני³</p>	<p>מה זה שחרחורת, היה צריך להיות שחורה, אלא שתי חשכים, אחת ששופתני השמש, שהסתלק ממני השמש להאיר לי ולהסתכל בי, ואחת שבני אמי נחרו בי. ששופתני, היה צריך להיות ששופתני, אלא רמז הוא רומז בשש, שכאשר מאיר השמש בששה אורות הוא מאיר, וכשמסתלק כל אותם ששת האורות מסתלקים. בני אמי, אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו בי, כמו שנאמר נחר גרוני.</p>
<p>הרא הוא דכתיב (איכה ה) על צוארנו⁴ נרדפנו דכד הו עיילין ישראל בגלותא הו אזלי ידיהו מהדקן לאחורא וריחיין על צואריהון⁵ ולא יכילו לאפתהא פומא שמוני נוטרה את הכרמים למהך בגלותא לנטרא לשאר עמין בניניהון דישאל כרמי שלי לא נטרתי דהא לא יכילנא לנטרא להון כד בקדמיתא בקדמיתא נטירנא כרמי שלי⁶ ומניה אתנטרו שאר כרמין השתא נטירנא שאר כרמין בנין כרמי שלי דלהו נטיר בניניהו</p>	<p>זהו שכתוב על צוארנו נרדפנו, שכאשר היו ישראל נכנסים לגלות, היו הולכים ידם מהדקות לאחור ורחיים על צוארם, ולא יכלו לפתוח את הפה. שמוני נוטרה את הכרמים ללכת לגלות, לשמור את שאר העמים בשביל ישראל, כרמי שלי לא נטרתי, שהרי לא יכולתי לשמור אותם כבראשונה, בראשונה שמרתי את כרמי שלי, וממנו נשמרו שאר הכרמים. עכשיו אני שומרת את שאר הכרמים בשביל כרמי שלי, שיהיה שמור ביניהם.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הו אזלי בארחה כד מטו חד בי חקל חמו חד דפטירא דקיטפא⁷ בין</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, כשהגיעו לשדה אחת ראו עץ אפרסמון אחד בצד ימין הדרך. אמר רבי יוסי,</p>

¹ פי' שהז"א, הנק' שמש, אינו מאיר למלכות (מ"מ).

² פי', הם מוחין דקטנות שהם ג' אלה"ם, וכל אלה"ם פשוט ומלא ומילוי המילוי הם ב"ן כמ"ש הרב בליקוטים על פסוק בני האלהים, וכשיש מוחין דקטנות, אזי המלכות מלאה דינים (מ"מ).

³ נחר גימ' ג' אלהים (רח"ו).

⁴ פי' בשביל המוחין דקטנות שהם בצואר, ועל ידם נתגברו הדינים לכך נרדפנו (מ"מ).

⁵ אחר שפי' זהר סוד הפסוק חזר לפשט (מ"מ).

⁶ בזמן שבית המקדש היה קיים הנה היה יניקת הקליפה שבכל עולם מהקדושה שכנגדה רק ע"י המלאך גבריאל, אבל מאחר החורבן ולהלאה, הנה מתלבש קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, והוא הזו"ן שבכל עולם, הנה מתלבשים הם בהי' ספי' דקליפה שבכל עולם, ע"ד שישאל הם בגלות בין א"ה, וכמ"ש (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, והוא בנין לנטרא לישראל שלא ישלוט הקליפה על ישראל כ"כ הרבה, ועומד הקליפה שבכל עולם תחת רשות קב"ה ושכינתיה השורה בכל עולם, כדי לקיים (תהלים מז ח) כי מלך כל הארץ אלהים ומלכותו בכל משלה. והנה מקבל אז הקליפה דכל עולם את יניקתו לא ע"י מלאך אלא ע"י קב"ה ושכינתיה השורה באותו העולם ומתלבשים בו כנז'. ועל זה מקונן השכינה הקדושה ואומרת (שיה"ש א ו) שמוני נוטרה את הכרמים [ועי' עוד לקמן רט ע"ב] [דע"ה ח"א עח ע"ב]

⁷ אילן של קטף יפה משמח הלב (רח"ו).

<p>ארהא לסטר ימינא אמר רבי יוסי עטיפא דקוטרא בעינין שכיח! לית לן רשו למחמי בהרוותא מיומא דאתהריב בי מקדשא פתח ואמר (תהלים כד א) ליהו"ה הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כיון דאמר ליהו"ה הארץ ומלואה אמאי תבל ויושבי בה וכי תבל לאו מן ארעא הוא</p>	<p>עטיפה של עשן מצויה בעיניים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחרב בית המקדש. פתח ואמר לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, כיון שאמר לה' הארץ ומלואה למה תבל ויושבי בה, וכי תבל איננה מן הארץ.</p>
<p>אלא הכי קאמר ליהו"ה הארץ ומלואה דא ארעא קדישא² דאקרי ארץ החיים תבל ויושבי בה דא שאר ארעא³ כמה דאת אמר (שם ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק דתבל בצדק תלייא⁴ וכלא חד מלה רבי חייא אמר ליהו"ה הארץ ומלואה הארץ תינה ומלואה מאי היא⁵ אלא אלין נשמתין דצדיקיא תבל ויושבי בה תבל דא ארעא דלתתא ויושבי בה אלין אינון בני נשא אמר רבי יוסי אי הכי⁶ במאי אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה</p>	<p>אלא כך אמר, לה' הארץ ומלואה, זו הארץ הקדושה שנקראת ארץ החיים, תבל ויושבי בה אלו שאר הארצות, כמו שנאמר והוא ישפוט תבל בצדק, שתבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד. רבי חייא אמר לה' הארץ ומלואה, הארץ מובן, מה זה ומלואה. אלא אלו נשמות הצדיקים, תבל ויושבי בה, תבל זו הארץ שלמטה, ויושבי בה אלו הם בני האדם. אמר רבי יוסי, אם כך במה בארנו, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה.</p>
<p>אמר ליה ודאי הכי הוא דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה⁷ דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה⁸ דנגיד ונפיק מעדן ובהו אתתקנא⁹ לאתעמרא במלכא קדישא¹⁰ ולמיון עלמין (ובגין כך) מי יעלה בהר יהו"ה וגו' נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לישוא נפשי וגו' נפשו כתיב מהו נפשי ונפשו אלא כלא חד מלה כמה דאת אמר (עמוס ו ט) נשבע יהו"ה בנפשו (ש"א ב לה) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב ובההוא ובאותה נפש, ועל כן לא נשא לשוא</p>	<p>אמר לו ודאי כך זה, שאותה ארץ החיים על ימים יסדה, ועל נהרות יכוננה, שכולם יוצאים מאותו הנהר העליון שנמשך ויוצא מעדן, ובהם מתתקנת להתעטר עם המלך הקדוש, ולזון את העולמות. (ולכן) מי יעלה בהר יהו"ה וגו', נקי כפים ובר לבב, אשר לא נשא נפשי וגו', כתוב נפשו, מה זה נפשי ונפשו, אלא הכל דבר אחד כמו שנאמר נשבע יהו"ה בנפשו, כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. ודוד המלך נאחז באותו לב ובאותה נפש, ועל כן לא נשא לשוא</p>

¹ פי' כסוי וקשר וענן (נ"א ועשן) לעינים, והכונה לעינים העליונים (רמ"ז).

² ארץ ישראל שבעולם הזה (מ"מ).

³ חו"ל כפשטה (מ"מ).

⁴ פי' שח"ל יש בה דיני המלכות שנק' צדק, אבל בארץ ישראל יש בה הארת המוחין הנק' חיים, ועל כן נקרא ארץ החיים (מ"מ).

⁵ פי' ר' חייא קפריץ לר' יוסי, לדברין שהארץ היא א"י, א"כ מאי "ומלואה", "ויושב בה" מבעי ליה כסיפא דקרא. אלא ודאי הארץ דקרא הוא מלכות, ומלואה הם נשמות הצדיקים הממלאים אותה בסוד מ"ן, ותבל הם ב"ע עם הארץ הלזו וכדמפרש (מ"מ).

⁶ פי' אי אמרת בשלמא "הארץ" הוא ארץ ישראל, אתי שפיר קרא ד"כי הוא על ימים יסדה", אבל לדברין שהיא המלכות האי על ימים, תירץ לו ר"ח דגם המלכות על ימים יסדה (מ"מ).

⁷ ימים ז' היכלות דדכורא, נהרות ז' היכלות נוק' (רח"ו). ור"ל ז' היכלות דכורא דבריאה, וז' היכלות נוק' דבריאה (מ"מ).

⁸ יסוד דד"א (מ"מ).

⁹ פי' שעל ידם מתתקנת המלכות כדי להזדווג עם בעלה (מ"מ).

¹⁰ אבל אין לפרש שר' יוסי דאמר ארעא קדישא היא מלכות, ותבל הם ב"ע, ור' חייא לא בא לחלוק אלא לפרש מלת ומלואה, דא"כ מאי "אי הכי" דקא"ל, הרי כולהו בשיטה חדא קיימא. אלא ודאי כמ"ש, עכ"ל מורינו זצוק"ל. ונלע"ד ד"ל כפי' שני, והאי "אי הכי" אין בה אי אמרת בשלמא, ור"ל, כיון דפי' הפ' כך הוא, צריך לדעת מהו "על ימים", אלא כולה חד מלה. פירוש כפי' המסורת, נפשות כתיב, היינו המלכות הנק' נפש ו', וכפי' המקרא דקרינן נפשי דוד, אמר אל המלכות דקרי לה נפשי (מ"מ).

נפש ועל דא לא נשא לשוא נפשו	נפשו.
<p>עד דהוו אזלי אערעו בחד בר נש ואנפוי מליין מכתשין והוה קם מתחות אילנא חד אסתכלו ביה וחמו</p>	<p>בעודם הולכים פגשו באיש אחד, ופניו מלאות במכות, והיה קם מתחת אילן אחד, הסתכלו בו וראו</p>
<p>מו/א</p>	
<p>אנפוי סומקין באינן מכתשין אמר רבי חייא מאן אנת אמר ליה יודאי אנא אמר רבי יוסי חמאה הוא דאי לאו הכי לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין ואלין לא אקרין יסורין דאהבה אמר רבי חייא הכי הוא ודאי דיסורין דאהבה מתחפיין אינן מבני נשא</p>	<p>פניו אדומות באותן המכות. אמר רבי חייא מי אתה, אמר לו אני יהודי. אמר רבי יוסי חוטא הוא, שאם לא כך לא נרשמו פניו באלו החלאים הרעים, ואלו לא נקראים יסורים של אהבה. אמר רבי חייא, כך הוא ודאי, שיסורים של אהבה מכוסים הם מבני אדם.</p>
<p>תא חזי דכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת הא תלת זינין הכא ובלהו אקרין נגע צרעת דהא הוא דכתיב והיה בעור בשרו לנגע צרעת מאי נגע צרעת סנירו סנירו בכלא וכתיב והובא אל אהרן הכהן וגו' אבל אינן דיתחזון לבר כתיב וראהו הכהן וטמא אותו דהא ודאי אינן דיתחזון לבר בבני נשא מסטרא דמסאבא קא אתיין ולא יסורין דאהבה נינהו</p>	<p>בא וראה, שכתוב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, הנה שלשה מינים כאן, וכולם נקראים נגע צרעת. זהו שכתוב והיה בעור בשרו לנגע צרעת, מה זה נגע צרעת, הסגרה, הסגרה בכלל. וכתוב והובא אל אהרן הכהן וגו', אבל אותם שיראו לחוץ, כתוב וראהו הכהן וטמא אותו, שהרי ודאי אותם שיראו בחוץ בבני אדם הם באים מצד הטומאה, ואינם יסורים של אהבה.</p>
<p>אמר רבי יוסי מנא לן אמר רבי חייא דכתיב (משלי כו ה) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת אי היא תוכחת מאהבה (נ"א אינהו תוכחת מאהבה כד איהי) מסותרת מבני נשא כנוונא דא מאן דאוכח לחבריה ברחימותא בעי לאסתרא מלוי מבני נשא דלא יכסוף מנייהו חבריה ואי מלוי אינן באתגלייא קמי בני נשא לאו אינן ברחימותא כך קודשא בריך הוא כד אוכח לבר נש בכלא אוכח ברחימותא בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלנו אי הדר ביה מוטב ואי לאו מחי ליה תחות תותביה ואלין (בעורו) אקרין יסורין דאהבה אי הדר ביה מוטב ואי לאו מחי ליה באתגלייא באנפוי קמי כלא בנין דיסתכלון ביה וינדעון דהא חמאה איהו ולא רחימא דמאריה הוא</p>	<p>אמר רבי יוסי מנין לנו, אמר רבי חייא שכתוב טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, איזוהי תוכחת מאהבה (זוהי תוכחת מאהבה כאשר היא) מסותרת מבני אדם. כדוגמא זה, מי שמוכיח את חבריו באהבה צריך להסתיר דבריו מבני אדם, שלא יתבייש מהם חבריו. ואם דבריו הם בגלוי לפני בני אדם אינם באהבה. כך הקדוש ברוך הוא, כשמוכיח את האדם בכל הוא מוכיח באהבה, בראשונה מכה אותו בגופו בפנים, אם חוזר בו מוטב, ואם לא מכה אותו תחת לבושו, ואלו (בעורו) נקראים יסורים של אהבה. אם חזר בו מוטב, ואם לא מכה אותו בגלוי בפניו לפני כולם, כדי שיסתכלו בו וידעו שהנה הוא חוטא והוא לא אהוב של רבונו.</p>
<p>אמר לון ההוא בר נש בקיטרא דעיטא חד אתיתון נבאי ודאי לאו אתון אלא מאינן דדיריהון בני רבי שמעון בר יוחאי דלא דחלין מכלא אי בני דאתיין אבתראי יקטרגו ככו איך מלייכו באתגלייא אמרו ליה אורייתא הכי הוא דכתיב (שם א כא) בראש הומיות תקרא כפתחי שערים בעיר אמריה ותאמר. ומה אם בדברי תורה אנו פוחדים</p>	<p>אמר להם אותו האיש בקשר של עצה אחת באתם אלי, ודאי אינכם אלא מאותם שדירום בבית רשב"י, שלא פוחדים מהכל. אם בני שבאים אחרי יתגרו בכם, איך דבריכם בגלוי. אמר לו התורה כך היא, שכתוב בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה ותאמר. ומה אם בדברי תורה אנו פוחדים</p>

<p>אי במלי דאורייתא אנן דחלי מקמך הא נשתכת בכסופא קמי קודשא בריך הוא ולא עוד אלא דאורייתא בעי צחותא</p>	<p>מפניך, הרי נמצא בבושה לפני הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שהתורה צריכה צחות.</p>
<p>פתח ההוא גברא ואמר (מיכה ז יח) מי אל כמוך נושא עון וגו' ארים ידיו ובכי אדחכי מטון בנוי אמר בריה זעירא סייעתא דשמיא הכא פתח ואמר (קהלת ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו האי קרא אולפנא בי רבי דוסתאי סבא דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה מלכא דהוה חכים על כלא איך אמר דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו¹ אויל בחשוכי עלמא דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מיד² ולא ידע מיד³</p>	<p>פתח אותו האיש ואמר, מי אל כמוך נושא עוון וגו', הרים ידיו ובכה בינתיים הגיעו בניו. אמר בנו הקטן, יש כאן סיוע שמימי, פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבלי, יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. הפסוק הזה למדנו בבית רבי דוסתאי סבא, שהיה אומר משמו של רבי ייסא סבא, את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה המלך שהיה חכם על הכל, איך אמר שהוא ראה הכל בזמן שהוא הולך בחשכים של העולם, שהרי כל מי שעוסק בחשכים של העולם לא רואה דבר ולא יודע דבר.</p>
<p>אלא הכי אתמר⁴ ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא ואתחכם⁵ שלמה על כל בני עלמא וכדין חמא כלא וידע כלא ומאי חמא⁶ חמא כ"ל דלא אעדי מן סיהרא והוה נהיר לה שמשא⁷ (ס"א ליה כשמשא) הדא הוא דכתיב את הכל ראיתי בימי הבלי⁸ מאן הבלי⁹ דא סיהרא¹⁰ דאתכלילת מן כלא</p>	<p>אלא כך נתבאר בימי שלמה המלך, עמדה/התקיימה הלבנה בשלמותה, ושלמה התחכם על כל בני העולם, ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה, ראה כ"ל, שלא זו מן הלבנה, והיה מאיר לה השמש (לה כשמש), זהו שכתוב את הכל ראיתי בימי הבלי, מה זה הבלי, זו הלבנה</p>

¹ היינו בזמן שהיה הדיוט, שזהו פשט ימי הבלי, ואז בודאי חשך אור שכלו, ואיך אמר שראה את הכל, בין יהיה פי' ראיתי בעין או לשון התבוננות (רמ"ז).

² כי אין לו נחת רוח להסתכל בשום דבר (רמ"ז).

³ אם יובן ראיתי מלשון התבוננות (רמ"ז).

⁴ פי' ימי הבלי הוא סוד גדול ויובן בהקדים מאי דקאמר ביומי וכו' קיימא סיהרא וכו', ה"ס התעלות רחל בכל קומת זעיר שאז היא מלבשת יש"ס ותבונה והזעיר מלביש או"א עילאין (רמ"ז)

⁵ שידוע שלא היה כן מימי עולם. ונלע"ד שכל מלכי בית דוד היו מושרשים באורות מלכות שהם בתוך הז"א, ואיתא בכמה מקומות ששלשה מקומות הם מקורות המלכות בתוך זעיר דהיינו דת"י שלו. ועוד צריך שתדע מ"ש בספר אדם ישר שא"א עלאין שהם בסוד יו"ד הם נקראים חכמה, ולכן שלמה נתחכם על כל באי עולם, וחכמת שלמה היינו אור או"א המאיר ברחל בגדלותה, ושוש שלמה היה בדעת זעיר ששם יסוד אבא גנוז ביסוד אי', והיינו דשלמא מלכא, כלא דיליה (רמ"ז).

⁶ ירצה ומהו זה שאמר בכאן שראה, אם תאמר שהוא כפשוטו שראה הכל, הול"ל הכל ראיתי שאז היה מובן על כוללות הכל, אבל את מורה על פרטיות הדבר שהוא נקרא הכל. ואמר שכן הוא שראה [דבר] פרטי אחד ששמו כל, והוא יסוד זעיר האמיתי המזדווג עם רחל במקומה למטה במקום הגילוי, לאפוקי כשמתעלמים לעולם הנעלם שהוא באו"א, כמו שהוא במוסף שבת שאז אומרים זכר למעשה בראשית, אבל הם בהסתר שמה עד שאומרים המלאכים איה מקום כבודו. אך זה שראה שלמה היה במקום הנגלה שעליו יכון לומר הכל בה"א הידיעה, וגם [הכל] ראיתי (רמ"ז).

⁷ לפי דעתי הוא אור [יסוד] אבא המאיר בזעיר. ולס"א ליה כשמשא, ר"ל שזה הכל היה לו כשמש, הוא עטרת אבא המתעלם ביסוד זעיר, ולפי שאינה בחינת היסוד אלא העטרה, לכן לא אמר נהיר ליה שמשא אלא כשמשא, והוא פשוט (רמ"ז).

⁸ שבאור הבהיר יוכל לראות היטב (רמ"ז).

⁹ נראה שהוא דבר הבל וריק (רמ"ז).

¹⁰ יש לפרשו בשני אופנים, האחד שגלגלתא דרחל נעשית מהבל פי זעיר כנודע מספר הכוונות בסוד חדש ניסן, והשני בסוד הנשיקין שכלולים מחב"ד שעליהם נאמר (שיה"ש א, ב) ישקני מנשיקות פהו, פ"י ה"י ו"ו [המילוי] גי' ה"ב"ל, וה"ה ב"ת למ"ד גי' מלכות (רמ"ז).

<p>מן מייא ואשא ורוחא¹ כחדא כהבל דנפיק מן פומא דכליל מכלא והוא חמא כ"ל² בההוא הבל דיליה דאחיד ביה³ יש צדיק אובד בצדק⁴</p>	<p>שנכללת מן הכל, ממים ואש ורוח יחד, כהבל שיוצא מן הפה, שכלול מן הכל. והוא ראה כל באותו ההבל שלו, שראה בו יש צדיק אובד בצדקו.</p>
<p>תא חזי בזמנא דאסניאו זכאין בעלמא האי כ"ל לא אעדי מן סיהרא לעלמין⁵ והאי כ"ל נטל כל משה ורבו וחידו דלעילא ואתמלי (ס"א ידוי ורוי) וחדי ורבי בגין לאודוונא בסיהרא והוא רווח בגינה</p>	<p>בא וראה בזמן שמתרבים הצדיקים בעולם, הכל הזה לא זז מהלבנה לעולמים, והכל הזה נוטל כל שמן ומשחה ושמחה שלמעלה ומתמלא (ידוי ורוח), ושמה וגדל כדי להזדווג עם הלבנה, והוא מרויח בשבילה.</p>
<p>ובזמנא דאסניאו חייבין בעלמא וסיהרא אתחשכת כדין צדיק אובד בצדקו צדיק נאבד לא כתיב אלא צדיק אובד דהא לא אתחזי (נ"א אתחבר) בסיהרא ולא נטיל משה ורבו וחידו למלייא לה ולאודוונא עמה ועל דא צדיק אובד בצדקו דא סיהרא דבגין סיהרא דלא אשתכחת לאודוונא עמיה הוא אביד דלא שאיב מחידו כמה דהוה עביד וכדין כל סטר שמאלא אתער וחייבין מאריכין בשלוה</p>	<p>ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, והלבנה נחשכת, אז הצדיק אובד בצדקו. לא כתוב צדיק נאבד, אלא צדיק אובד, שהרי לא נראה (מתחבר) בלבנה, ולא נוטל שמן ומשחה ושמחה למלא אותה ולהזדווג עמה. ועל זה צדיק אובד בצדקו, זו הלבנה שבגלל הלבנה שלא נמצאת להזדווג עמו הוא אובד, שלא שואב מהשמחה כמו שהיה עושה, ואז מתעורר כל צד השמאל והרשעים מאריכים בשלוה</p>
<p>מ/ב</p>	
<p>בעלמא דדא הוא דכתיב ויש רשע⁶ מאריך ברעתו, מאי ברעתו⁷ בההוא סטר⁸ (נ"א בההוא רעה) דאתרבך ביה</p>	<p>בעולם, זהו שכתוב ויש רשע מאריך ברעתו, מה זה ברעתו, באותו הצד (באותה רעה) שנדבק בו.</p>
<p>תו יש צדיק¹ אובד בצדקו דכד חייבין</p>	<p>עוד יש צדיק אובד בצדקו, שכאשר</p>

¹ הם סוד חב"ד שמהם מתהווה הדיבור והם ר"ת אמ"ר, והם סוד חג"ת שבדעת כדאיתא בכוונת השופר. ושם הוא מקום שלמה, ולכן חיבר שלשה ספרים שהם ממש סוד תלת מוחין. ולכן קרא זמנו ימי הבל, כי כל סגולתו היתה הדיבור (רמ"ז).

² פי' שזכה לזווג הפנימי שאז לא יש כי אם הבל אחד הכלול מכל הז' (רמ"ז).

³ ירצה עודנו נאחז ומושרש בתוכו והזווג ברחל הפנימית, ועיין בראש ספר זוהר הרקיע (רמ"ז).

⁴ כללות כוונת הפסוק הזה לומר שני עניינים משונים מן הקצה אל הקצה אשר ימצאו והיו בעולם העליון, האחד כשהוא בתכלית השלימות, והשני להפך בהיותו חסר ובלתי השלימות, הלא האחד הוא כשיש ייחוד בכל המדות והפרצופים ושהזווג הוא ע"י היסוד האמיתי ובפנימיות הפנימיות דהיינו ייחוד רוחא ברוחא, וכמו שהיה בימי שלמה שזכה לשיר השירים קדש הקדשים. והתחיל בפסוק ישקני מנשיקות פיהו, שה"ס ז' ההבלים שהתחיל גם בהם ספר קהלת וכנגדם ז' תיבות בפסוק ישקני, ולפי שזו המעלה המעולה לא זכה העולם לה אלא בימי שלמה, לכן ייחס הענין לעצמו ואמר את הכל ראיתי בימי הבל וכן"ל. ואחר כך דיבר במדרגה ההפכית שהיא הגרועה ובעוה"ר נמצאת הרבה בכמה זמנים, והיא מה שנפרש ביש צדיק אובד. ולהורות שכוונת הפסוק היא על שני העניינים המעולה והגרוע לכן חזר [והכליל] מ"ש בפרוש את הכל ראיתי, ואחר כך נמשך בשל הזמן החסר (רמ"ז).

⁵ ואמנם אמר שכשיש זכויות רבות האי כ"ל לא אעדי וכו', ירצה שיש ייחוד בכל הה' פרצופים שמשפיעים ביסוד שאז הוא נקרא כל בעצם, לפי שמקבל מאריך ואו"א זועיר ומשפיע תמיד במלכות בריאה שכולל הכל (רמ"ז).

⁶ דייק יתור מלת ויש, שהיה די שיאמר ורשע מאריך, אלא שאם אומר כך הייתי אומר ששניהם נמצאים יחד, וכלומר שזה נמשך מזה, שכשצדיק אובד הרשע מאריך מחמת אבידת הצדיקים. ואם כן לא יהיה אלא שמהעדר התשובה נמשכת אריכות הרעה, לכן אמר שאינו כן אלא יש ויש שתי מציאויות משונות ונמצאות בעצם, דהיינו חולשת צד הקדושה ותגבורת צד הטומאה בעצם, והיינו מאריך ברעתו (רמ"ז).

⁷ דאי ר"ל בחטאיו היל"ל ברשתו כמ"ש ויש רשע (רמ"ז).

⁸ וירצה שאיזה זכות שיש לרשע מגדיל ומשפיע כח במדרגת אותה קלי' שנדבק בה בעוונותיו, באופן שמתהוות שתי רעות משונות, שאין צדקת הצדיק מועילתו וזכות הרשע מהנה אותו להוסיף פשע ולהגדיל קלי' בר מינון, שמתגדלת ומתפשטת כרצונו בההוא סטר שהוא נוק' דקלי' המנגדת לקדושת מלכות (רמ"ז).

<p>סניאו בעלמא² ודינא תלייא³ (בחובייהו) צדיק אובד בצדק⁴ איהו אתפס בחובייהו⁵ כגון אבא דאתפס בחובייהו דבני מאתיה דהווי כלהו הצפיין (לגביה) והוא לא אסחיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין ומחי בידן דלא נתגרי בהו ברשיעייא (נ"א ולא מהי בדיהון דלא מתגרו בהו) והוה אמר לן (תהלים לו א) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עוולה אמר אבוי ודאי קודשא בריך הוא אעניש לי בדא דהא הוה רשו בידי למחאה בידיהו ולא עבדית ולא אכסיפנא (נ"א אוכיתנא) להו לא בטמירו ולא באתגלייא</p>	<p>הרשעים רבים בעולם והדין תלוי (בחטאייהם), הצדיק אובד בצדקו, הוא נתפס בחטאם כמו אבא שנתפס בחטאי בני עירו, שכולם היו חצופים (אליו), והוא לא התרה בהם ולא בייש אותם לעולמים, ומחה בידינו שלא נתגרה ברשעים (ולא מחה בידם שלא להתגרות בהם). והיה אומר לנו, לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עוולה. אמר אבי, ודאי הקדוש ברוך הוא העניש אותי בזה, שהרי היתה רשות בידי למחות בידיהם ולא עשיתי ולא ביישתי (הוכחתי) אותם, לא בסתר ולא בגלוי.</p>
<p>תו פתח בריה אהרא ואמר (בראשית ב ז) וייצר יהויה אלהיים את האדם עפר מן האדמה וגו' וייצר יהויה אלהיים בתרי יודיין בתריין יצריין⁶ יצר טוב ויצר רע חד לקביל מייא וחד לקביל אשא יהויה אלהיים שם מלא⁷ את האדם⁸ כליל דכר ונוקבא עפר מן האדמה דא עפרא דארעא קדישא⁹ דמתמן אתברי¹⁰ והוא אתר דבי מקדשא¹¹ ויפח באפיו נשמת חיים דא נשמתא קדישא דאתמשכא מאינון חיים דלעילא¹² ויהי האדם לנפש חיה אדם אתכליל</p>	<p>עוד פתח בנו אחר ואמר, וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר ה' אלהים בשני יוד"ם, בשני יצרים, יצר טוב ויצר רע. אחד כנגד מים ואחד כנגד אש. ה' אלהים שם מלא את האדם כולל זכר ונקבה. עפר מן האדמה, זה עפר הארץ הקדושה, שמשם נברא, והוא מקום בית המקדש. ויפח באפיו נשמת חיים, זו הנשמה הקדושה שנמשכת מאותם החיים שלמעלה. והי האדם לנפש חיה, אדם נכלל בנפש</p>

¹ כללות הענין הוא שידוע שצרת באה על עוון לשון הרע, ועכשיו אומר שלא לבד תבוא על הדיבור אלא גם על העדר הדיבור הטוב הוא התוכחה, כי גדול כוחה למתק הדינים בהחזרת הרשעים בתשובה. ולכן עוון זה פוגם בדעת ששם מיוחדים הח"ג, וממילא הפגם במדת הצדיק כיון שנפגם מקורו הוא הדעת, ואז המלכות בלתי מיתוק ולא תקרא צדקה כי אם צדק, וזהו צדיק אובד בצדקו (רמ"ז).

² דאז מוכרחת התוכחה (רמ"ז).

³ הוא כח הצדק כח דין לדון העולם (רמ"ז).

⁴ לפי שהוא היה צדיק וגזג צדקו לו לבדו, ולא קיים תואר צדיק שהוא מההפעיל וכלומר שמצדיק לאחרים. והנה ידוע שכל מעשה האדם מושרשים ונרשמים במלכות בין הטובים ובין העוונות, ואמנם הפגמים בה וגם מעשה הצדיק נרשם שם, ולזה מתקוממים הדינים ותגבורת שבמלכות נגד אותו הצדיק שהיה כעין גרמא להם (רמ"ז).

⁵ שהעוונות תופסים אותו ממש להפרע ממנו שהוא היה סיבה להם, וכל סיבה קודמת למסובב, וגם כדי שישארו הרשעים בלי מגן ויתחזק הדין בהם, ואז הצדיק אובד בצדקו, פי' שלו לבדו היה צדקו שלא היה מהנה אחרים ממנו (רמ"ז).

⁶ שהם נמשכים מח"ג ושהם מים ואש, אבל אחד מן היודין נקוד ונדגש (נ"א ונרגש) והשני נסתר, רמז שחפץ ה' שיצה"ר יהיה נכלל ביצר הטוב ונכנע לו (רמ"ז).

⁷ הפשט הוא הויה ואלק"ם חו"ג (רמ"ז).

⁸ "את", סוד הנוק, והאדם סוד הזכר (רמ"ז).

⁹ הוא מ"ש בספר הגלגולים פי"ח דף כה ע"א, כי בעת שנברא אדה"ר לא היה מעפר מזה בית המקדש התחתון דהאי עלמא אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא שה"ס ג' עולמות ב"ע בבחינת עילוי שלהם באותה שעה, וכל מה שתחת האצילות נקרא עפר המקדש שה"ס מלכות האצילות (רמ"ז).

¹⁰ כלומר אעפ"י שהיה מקום גבוה ומעולה מכל מקום משם נברא ולא מעפר העוה"ז שלמטה, וז"ש לקמן דף פג ע"א אדם קדמא לא הוה ליה מהאי עלמא כלום (רמ"ז).

¹¹ נראה שר"ל שגם בזמן הזה הוא מקום בית המקדש, מפני שארץ ישראל מושפעת מעולם היצירה ומקום בית המקדש מושפע מעולם הבריאה (רמ"ז).

¹² הם אר"א כמ"ש בפרשת משפטים צד ע"ב, נשמת חיים אינון י"ה, דעלייהו אתמר (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל יה, י' פעמים ה' עולה כ"ל. והענין שאעפ"י דקיימא לן שנשמה היא מבינה, אין הכוונה מבינה לבד כי בר מינון זו היא בחינת הצרעת שחסר אור החכמה ועיין לקמן מט ע"ב, אלא שנשמה היא מאי,

<p>בנפשא קדישא מחיה העליונה שהוציאה הארץ, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה, הנפש של החיה העליונה ההיא. דההיא חיה עלאה</p>	<p>בא וראה בכל זמן שהנשמה הקדושה הזו נדבקת באדם, אהוב הוא לרבנו, כמה שומרים שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו. ובזמן שהוא מסטה את דרכו, השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה לא נדבקת בו, ומצד הנחש הרע התקיף מתעוררת רוח אחת שמשוטטת והולכת בעולם, שלא שורה אלא במקום שהקדושה העליונה הסתלקה משם, ואז האיש נטמא ונפגם בבשרו במראה פניו בכל. ובא וראה, משום שנפש חיה הזו היא קדושה עליונה, כשמושכת אותה הארץ הקדושה ונכללת בתוכה, אז קוראים לה נשמה, וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים ואין מוחה בידה.</p>
<p>תא הזי בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא אתדבקת ביה בבר נש רחימא היא דמאריה כמה נטורין נטורין ליה מכל ספרין רשימא הוא למב לעילא ותתא ושכינתא קדישא שריא עלוי ובזמנא דאיהו אסמי ארחוי שכינתא אסתלקת מניה ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה ומסטרא דחויא בישא תקיפא אתער רוהא חד דשט ואויל בעלמא דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן וכדין אסתאב בר נש ואתפגים בכשריה בחיזו דאנפוי בכלא ותא הזי בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארעא קדישא משכא לה ואתכלילת בגווה כדין קרינן לה נשמה ודא היא דסלקא לעילא וממלא קמי מלכא קדישא ועיילא בכל תרעין ולית דימחי בידהא</p>	<p>ועל כן נקראת רוח מדברת, שהרי לכל שאר הנפשות אין להם רשות לדבר לפני המלך, פרט לזו. ועל כן התורה מכריזה ואומרת, נצור לשונך מרע וגו', וכתוב שומר פיו ולשונו וגו', משום שאם שפתותיו ולשונו מדברים דברים רעים, אותם הדיבורים עולים למעלה.</p>
<p>ועל דא אתקרי רוחא ממלא דהא כל שאר נפשתיא לית לון רשו למלא קמי מלכא בר האי ועל דא אורייתא אכריות ואמרת (תהלים לד יד) נצור לשונך מרע וגו' וכתוב (משלי כא כג) שומר פיו ולשונו וגו' בגין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין אינון מלין סלקין לעילא</p>	<p>ובשעה שעולים, הכל מכריזים ואומרים, הסתלקו מסביב הדיבור הרע של פלוני, פנו מקום לדרכו של הנחש התקיף. אז הנשמה הקדושה עוברת ממנו, ומסתלקת ולא יכולה לדבר, כמו שנאמר נאלמתי דומיה, החשיתי מטוב.</p>
<p>ובשעתא דסלקין כלא מכריזין ואמרין אסתלקו מסוחרניה דמלה בישא דפלניא פנון אתר לארחה דחויא תקיפא כדין נשמתא קדישא אתעברת מניה ואסתלקת ולא יכלא למלא כמה דאת אמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב</p>	<p>ואותה הנשמה עולה בבושה בצרה של הכל, ולא נותנים לה מקום כמקדם.</p>
<p>וההיא נשמתא סלקא בכסופא בעאקן דכלא ולא יהבין לה אתר כמלקרמין ועל דא</p>	<p>ואותה הנשמה עולה בבושה בצרה של הכל, ולא נותנים לה מקום כמקדם.</p>

ואבא נכלל עמה. ועל דרך שאנו אומרים בסוד הצלם דאבא שסודו קס"א שנקרא על שם אי' שמלבשת את אבא. וכן הוא בנשמה והיינו כל הנשמה, פי' בשלמותה והיינו י"ה. ולכן הבן שאבא סוד שם ע"ב ואם תנקדנו בפתח שה"ס נקודת חכמה יעלה קל"ב, ושל אי' ס"ג, ואם תנקדנו בצירי שהוא נקודת אי' עולה רס"ג ועם קל"ב גי' שצ"ה והיינו נשמ"ה. וז"ש בכאן נשמת חיים דלעילא, כי (קהלת ז, יב) החכמה תחיה בעליה, ובינה אלקים חיים (רמ"ז).

¹ זו מעלה המעולה שהיתה באדה"ר והיא הנקראת בשם זיהרא עלאה, ועיין מה שרשמתי סוף פרשת ואתחנן דף ע"ה ע"ב. והוא כוללות נר"ן דאצילות שסתמו נקרא חיה, כי נר"ן הם ב"ע וחיה סוד אצילות בסדר יחנר"ן. ואמנם שם נפש כולל כל הג' בחי' דנר"ן דזיהרא, וז"ש אתכליל בנפשא קדישא מחיה עילאה, ה"ס אבא הנקרא חיה עילאה כנזכר בתיקונים, ומלכות נקראת חיה תתאה, ועיין בפרדס בערך חיה. ועוד י"ל שנקרא נפש ע"ש דאפיקת ארעא, הוא מלכות שהיא נפש. אבל כתיב נפש חיה למינה לרמוז לכל נר"ן, וגם במאי דקיימא לן אבא יסד ברתיא, יכון אומרנו תוצא הארץ נפש חיה למינה (רמ"ז).

<p>כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו נפשו ודאי היא היות ממללא אתעבדת משתוקא בגין מלולא בישא וכדין חויה אודמן דכלא לאתריה אתהדר</p>	<p>ועל זה כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי, אותה שהיתה מדברת נעשתה משותקת, משום הדיבור הרע, ואז מזדמן הנחש, שהכל חוזר למקומו.</p>
<p>וכד ההוא מלה בישא סלקא באורחין ידיעין ושארין קמיה דחויא תקיפא כמה רוחין מתערין בעלמא ורוחא נחתא מההוא סטרא ואשכח דההוא בר נש אתער ליה במלה בישא והא רוחא ממללא קדישא אתעברת מניה כדין שריא עליו וסאיב ליה וכדין הוא סגיר כמה דעונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל בגין דפנים לההוא רוחא ממללא דהיא אתתקנת למללא לעילא ולמללא לתתא וכלא בקדושה</p>	<p>וכשאותו הדיבור הרע עולה בדרכים ידועות ושורה לפני הנחש התקיף, כמה רוחות מתעוררות בעולם, ורוח יורדת מהצד ההוא ומוצאת אותו האיש מעורר אותו בדבור רע, והרוח המדברת קדושה עוברת ממנו, אז שורה עליו ומטמאת אותו, ואז הוא סגור. כמו שענשו של האיש הזה, משום דבור רע, כך ענשו משום דבור טוב שבא לידו ויכל לדבר ולא דיבר, משום שפגם אותה הרוח המדברת, שהיא מתוקנת לדבר למעלה ולדבר למטה, והכל בקדושה.</p>
<p>כל שכן אי עמא אזלין בארחא עקימא והוא יכיל למללא להו ולאוכחא להו ושתיק ולא מליל כמה דאמינא דכתיב נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר נעכר במכתשין דמסאבותא ודא הוא דאמרו דוד</p>	<p>כל שכן אם העם הולכים בדרך עקומה, והוא יכול לדבר להם ולהוכיח אותם ושותק ולא מדבר, כמו שאמרנו, שכתוב נאלמתי דומיה, החשיתי מטוב וכאבי נעכר, נעכר במכות של טומאה, וזהו שאמר דוד</p>
<p>מזא</p>	
<p>מלכא אלהי בהאי ואתפני מניה דכתיב (תהלים פו מז) פנה אלי וחנוני מהו פנה אלי כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן אהרן נחתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוהו אזדונו כחדא כל ההוא ארחא קרא רבי חייא עלייהו (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום</p>	<p>המלך, מלקה בזה ומתפנה ממנו, שכתוב פנה אלי וחנוני. מה זה פנה אלי, כמו שנאמר ויפן אהרן. ירדו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוהו, התחברו יחד כל אותה הדרך, קרא עליהם רבי חייא, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.</p>
<p>נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן אמר רבי יוסי האי נגע כל גוונין² דיליה אתערו בהו חברייה וכהנא הוה ידע בהו לדביא ולמסאבא הוה ידע אינון דהו יסורין דרחימותא³ או אינון דאשתכחו במאן דמאיס⁴ ביה מאריה ורחיק ביה דהא לפום ארחוי דבר נש גרים נגע בעלמא</p>	<p>נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אמר רבי יוסי הנגע הזה בכל הצבעים {מראות} שלו התעוררו החברים בו, והכהן היה יודע בה לטהר ולטמא. היה יודע אותם שהיו יסורים של אהבה או אותם שנמצאו במי שרבונו מאס בו והרחיק אותו, שהרי לפי דרכי האיש גורם נגע בעולם.</p>
<p>כתיב (תהלים קמא ד) אל תט לבי לדבר רע</p>	<p>כתוב אל תט לבי לדבר רע להתעולל</p>

¹ כי דוד נצטרע ו' חדשים והקב"ה טהרו (רח"ו).

² שאת ותולדתה, וספחת ותולדתה, ומראות טהורים כדאיתא במסכת נגעים (אור יקר).

³ היו יסורין ונגעים בלתי מטמאים, והטמאים יסורין שאינם של אהבה (אור יקר).

⁴ הטמאים הם באים על ידי כח הטמא מכה ומטמא, הטהורים על ידי כח שמכה ואינו מטמא כשאר החוליים (אור יקר).

<p>להתעולל עלילות ברשע מכאן תנינן בארחה דבר נש בעי למיהך בה מדברין ליה! אמר רבי יצחק האי קרא קשיא וכי קודשא בריך הוא אסמי ליה לבר נש? למהך בארחה הטאה ולמעבד עובדין בישין אי הכי לית דינא בעלמא דא ולא בעלמא דאתי ואורייתא לא אתתקנת דכתיב בה אם תשמע ואם לא תשמע</p>	<p>עלילות ברשע, מכאן שנינו, בדרך שבה רוצה אדם ללכת, בה מנהיגים אותו. אמר רבי יצחק הפסוק הזה קשה, וכי הקדוש ברוך הוא מסטה את האדם ללכת בדרך של חטא ולעשות מעשים רעים, אם כך אין דין בזה העולם ולא בעולם הבא, והתורה לא מתוקנת, שכתוב בה אם תשמע ואם לא תשמע.</p>
<p>אלא דוד אזהר ללביה³ לדברא ליה בארחה קשומ כמה דאת אמר (דברים ל א) והשבות אל לבבך מאי והשבות אלא זמנא חד ותרין ותלת לאהדרא לקבליה ולדברא ולאזהרא ליה והכי קאמר ליה אל תט לבי לדבר רע ללביה קאמר דוד (כלומר) אל תט לפום ארחוי דבר נש (נ"א) והכי קאמר ליה לבי אל תט לדבר רע דהא דבר רע) גרים נגע בעלמא ודינא שריא בעלמא והיינו נגע צרעת</p>	<p>אלא דוד הזהיר את לבו להנהיגו בדרך אמת, כמו שנאמר והשבות אל לבבך, מה זה והשבות, אלא פעם אחת ופעמיים ושלוש לחזור כנגדו, ולהוליך ולהזהיר אותו, וכך אמר לו אל תט לבי לדבר רע, ללבו אמר דוד (כלומר) אל תטה לפי דרכי האדם, (וכך אמר לו לבי אל תט לדבר רע, שהרי דבר רע) גורם נגע בעולם, והדין שורה בעולם, והיינו נגע צרעת.</p>
<p>נגע צרעת הא אתערורי חברייא אבל צרעת כתרנומו אמר רבי יהודה מאי כתרנומו סגירו דסגיר ולא פתח⁴ וכד סגיר הוא ולא פתח נגע הוא דאקרי רבי יוסי אמר דלא מסתפקין אבהן⁵ כל שכן בנין</p>	<p>נגע צרעת, הנה התעוררו החברים, אבל צרעת כתרנומו. אמר רבי יהודה מה זה כתרנומו, הסגרה, שסוגר ולא פותח. וכשהוא סוגר ולא פותח הוא נקרא נגע. רבי יוסי אמר שאין האבות נהנים, כל שכן הבנים.</p>
<p>והיינו דכתיב⁶ נגע צרעת כי תהיה באדם באדם ממש⁷ ומכאן נחית למאן דנחית!</p>	<p>והיינו שכתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן יורד למי</p>

¹ פי' מדאצטריך דוד לומר להקב"ה אל תט לבי וכו' מכלל שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, ולשמא ח"ו בשום פעם ירצה לילך לדבר רע, לכך מבקש שיעשה ה' עמו לפניו משורת הדין ולא יניחהו, ע"ד רגלי חסידיו ישמור (מ"מ)

² דכוונת דוד לומר אע"פ שבדרך שאדם וכו' כמש"ל (מ"מ).

³ פי' ר' יצחק פליג אדר' יוסי ומפרש שדוד ללביה קאמר אבל ר' יוסי לא קאמר ליה קושית ר' יצחק (מ"מ).
⁴ אמר כן, משום דגם יש התעלות מ"ן שהוא ממטה למעלה, אלא אדרבא הוא לעילוי, כדקיימא לן שהזעיר כשהוא בסוד השינה, מוחיו מושכין אור וחיים, כמ"ש בכוונת ראש השנה בסוד הדורמיטא, ואז הוא סגיר ופתח, אבל בכאן הוא סגיר ולא פתח. "וכד סגיר הוא ולא פתח", חזר ואמר זה ללמד, שזה האור המסתלק אינו מאיר בפנים דרך הפתחים והצנורות, אלא מוציא כח דין לאחוריים, ולכן נרמז בפרוש לשון התרגום, וכמ"ש צרעת כתרנומו סגירו, מפני שכל תרגום ה"ס אחוריים (רמ"ז). פי' כמש"ל בשם הרב שנסגרו אורות דאבא ולא באו לז"א (מ"מ).

⁵ ג"ר דזעיר באים בבחינת תוספת כדי שיוכלו להסתלק בעת העוונות ולא יגיעם פגם שאם כן יהיה העונש של החוטא גדול. ומעתה תדע כמה חמור עוון לשון הרע שפוגם במוחין דזעיר דהיינו שמסלק מהם אור החכמה וכנזכר לקמן דף מ"ט ע"ב, ע"ע. וז"ש דלא מסתפקין אבהן, שהם המוחין שדרכם שלא להפגם. כל שכן בנין, הם ו"ק שאלו עלולים ומוכנים להיות נפגמים (רמ"ז).

⁶ הלא נזכר לקמן מ"ט ע"ב שג' הנגעים הם יוצאים מג' אלפין שבשם מ"ה שהם בדרתי וה"ס אד"ם כנודע. ורבי יוסי נקט קרא דנגע צרעת ולא הפסוק הקודם אדם כי יהיה בעור בשרו, משום דהתם כתיב בעור שהוא חיצוניות זעיר שסודו עור, יר"ד פעמים ה"א, ק"ך. ה"א פעמים ו"א, ע"ח. ו"א פעמים ה"א, ע"ח. סך הכל ע"ר, והוא מקום שנראים שם הנגעים, אבל כאן מיירי במה שנפגם הפנימיות אפילו דאבהן, ומשום הכי איירי האי קרא בשאת שהיא כנגד לאה שהיא הנשאת והגבוהה, והיא יוצאת מכנגד אבהן (רמ"ז).

⁷ כלומר אינו מדבר על היוצא בעור האדם אלא בו בפנימיותו אבל אין שם נגע ח"ו, אלא מכאן נחית למאן דנחית, הכל לפי בחינת הנגע. ואפשר ששם נגע רומז נהר גן עדן מלמטה למעלה, נהר דעת גן בינה עדן חכמה, ומורה הסתלקות אבהן חב"ד ולכן היא במלמטה למעלה, אבל ענ"ג הוא ביושר השפע, עדן

<p>אשתכה נגע לכלא מהווא סנירו אמר רבי יצחק ודאי דא הוא רזא דמלה דכתיב (איכה ב ז) נאר מקדשו² מאי טעמא משום דבני עלמא גרמו האי דכתיב (במדבר יט כ) את מקדש יהויה טמא טמא ממש אמר רבי אלעזר טמא משום דאסתלקת (שכינתא מניה) מאן דאסתלק והוייא תקיפא שרייא ואטיל וזהמא וסאיב למאן דסאיב וכלהו בנין חובי עלמא</p>	<p>שיורד. נמצא נגע לכל מאותה ההסגרה. אמר רבי יצחק ודאי זהו סוד הדבר, שכתוב "נֶאֱרַךְ מִקְדָּשׁוֹ", למה, משום שבני העולם גרמו את זה, שכתוב את מקדש ה' טמא, טמא ממש. אמר רבי אלעזר, טמא משום שהסתלקה (השכינה ממנו), מי שהסתלקה והנחש התקיף שרוי ומטיל זוהמא, ומטמא את מי שטמא, וכולם משום חטאי העולם.</p>
<p>תאני כד שארי הויא (תקיפא) לאתגלאה מסתלקין סמכין³ ובניינין ומתעברין ואתי הוייא תקיפא ואטיל וזהמא וכדין אשתכה מקדשא מסאב⁴ מאן מקדשא כמה דאתמר (ויקרא יד לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם⁵ וכתיב (בראשית ג א) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהויה אלהים ויאמר אל האשה אל האשה ממש דאתר מקדשא אתאחיד בגווה והיינו את מקדש יהויה טמא בנין חובי משום דאתגליא הוייא תקיפא</p>	<p>למדנו, כשמתחיל הנחש (החזק) להתגלות, מסתלקים העמודים והבנינים ועוברים, ובא הנחש התקיף ומטיל זוהמא, ואז נמצא המקדש טמא. מי המקדש, כמו שנאמר ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם, וכתוב והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהים, ויאמר אל האשה, אל האשה ממש, שמקום המקדש נאחז בתוכה, והיינו את מקדש ה' טמא, משום חטאו, משום שהתגלה הנחש התקיף.</p>
<p>מאן חובי דא לישנא בישא דבגין לישנא בישא הוייא אודמן בין לעילא בין לתתא דכתיב (במדבר כא ו) וישלח יהויה בעם את הנחשים השרפים השרפים או השרופים לא כתיב⁷ אלא השרפים מאן שרפים דכתיב (תהלים עד יג) ראשי תנינים (תרי חד אתאחיד לעילא וחד לתתא) (ס"א תרי חד אתחזרו לזמנין) וכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לוי⁸ ממעל לו ודאי כמה דאת אמר (איוב א ו) להתיצב על יהויה</p>	<p>מה חטאו, זה לשון הרע, שבגלל לשון הרע הנחש מזדמן בין למעלה בין למטה, שכתוב וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השרפים או השרפים לא כתוב אלא השרפים, מי השרפים, שכתוב ראשי תנינים (שנים), אחד נאחז למעלה ואחד למטה, ג"א שנים אחד חוזרים לפעמים), וכתוב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כמו שנאמר להתייצב על ה'.</p>
<p>וכדין סנירו בכלא ולית מאן דפתח ועל דא כתיב (משלי ל ב) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. מה זה מנאפת, מנאפת</p>	<p>ואז הסגירה בכל ואין מי שפותח. ועל זה כתוב, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. מה זה מנאפת, מנאפת</p>

חכמה מקור השפע, נהר המשפיע, גן הוא המקבל דהיינו בינה, אבל נג'ע הוא בהיפוך דהיינו התהפכות האור (רמ"ז). פי' ז"א הנק' אדם (מ"מ).
 1 פי' לאדם שבעולם הזה (מ"מ).
 2 פי' מקדש של מטה בשביל עוונות ישראל מטמאים אותו, וז"ש "מאי טמא" משום דאסתלקת שכינתא מניה, דהיינו אחר שנסתלקה השכינה מהמקדש אז שלטה בו הקלי' (מ"מ).
 3 הם נה"י דז"א שנכנסו בנוק' מסתלקי' כדי שלא יהיה בהם פגם ע"י הנוק' (רח"ו).
 4 מלכות הנק' מקדש (מ"מ).
 5 ירושלים ולא ציון (רח"ו).
 6 פי' כי חוה רומזת למלכות, כמ"ש הרב שהמלכות היא מילוי שם מ"ה, שהוא גימ' י"ט, כמנין חו"ה, וז"ש "דאתר מקדשא" שהיא המלכות אתחיד בגויה (מ"מ).
 7 פי' כמז"ל, שהנחשים שהיה הענין הורג החייה אותם הקב"ה ושלחם בישראל, לכן הקשה הול"ל השרפים דמשמע הנחשים שורפים אחרים או השרופים לרמוז למרז"ל (מ"מ).
 8 והכוונה על שנים אנשים מרגלים חרש המתעלי' לטמא מקדש (רח"ו). ב' אנשים מרגלים הם חו"ב דדכורא דנוגה, ולכן אמר הזהר חד אתאחד לעילא שהיא מוח החכמה וחד אתאחיד לתתא הו' אמוח בינה (מ"מ).

<p>ומחתה פיה וגו' מאי מנאפת מנאפת ממש ודאי אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און אמר רבי חייא אמר רבי יצחק ברצון של הכל לא נמצא למטה אלא משום שנמצא למעלה, ולמעלה לא נמצא אלא כשנמצא למטה בחטאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה וזה בזה.</p>	<p>ממש, ודאי אכלה ומחתה פיה, ואמרה לא פעלתי און. אמר רבי חייא אמר רבי יצחק ברצון של הכל לא נמצא למטה אלא משום שנמצא למעלה, ולמעלה לא נמצא אלא כשנמצא למטה בחטאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה וזה בזה.</p>
<p>ואיש כי ימרט ראשו וגו' רבי חייא פתח ואמר וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה מקומות התבוננתי בדברי שלמה המלך והשגחתי בחכמה</p>	<p>ואיש כי ימרט ראשו וגו', רבי חייא פתח ואמר וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה מקומות התבוננתי בדברי שלמה המלך והשגחתי בחכמה</p>
<p>מז/ב</p>	<p>מז/ב</p>
<p>סניאה דיליה ואסתים מלוי בנו לגו היכלא קדישא האי קרא אית לאסתכלא ביה אמאי אמר וראיתי אני וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא המאן דא אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומיו ולא אשנה בה ידע הא שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך והוא שבח גרמיה ואמר ראיתי אני</p>	<p>הרבה שלו, וסתם דבריו בתוכו, לתוך ההיכל הקדוש. בפסוק זה יש להתבונן, למה אמר וראיתי אני, וכי שאר בני העולם לא יודעים ולא רואים את זה. אפילו מי שלא ידע חכמה מימיו ולא השיגח בה יודע את זה, שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, והוא משבח את עצמו ואומר ראיתי אני.</p>
<p>אלא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבשבעה דרגין דחכמה² אתקרי³ כגוונא דלעילא שיתא יומין לעילא⁴ שביעאה עלאה עלייהו⁵ שיתא יומין לתתא⁶ שביעאה עלייהו⁷ שיתא דרגין לכורסייא⁸ הוא⁹ על כורסייא¹⁰ דכתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך שבעה כתרין דיומין לעילא¹¹</p>	<p>אלא כך למדנו, מי חכם כמו שלמה שבשבע דרגות של חכמה נקרא כדוגמא שלמעלה, ששה ימים למעלה, שביעי עליון עליהם. ששה ימים למטה שביעי עליהם. שש דרגות לכסא, הוא על הכסא, שכתוב וישב שלמה על כסא ה'. למלך שבעה כתרין של ימים למעלה, ואז כנגדם שבעה שמות לשלמה,</p>

¹ גריעותא (לפוס מנטובל).

² נמחק בלור יקר).

³ כנגד ז' ספירות (אור יקר).

⁴ מחסד עד יסוד (אור יקר). ו"ק דז"א (מ"מ).

⁵ בינה (אור יקר, מ"מ), ואפשר היות השביעי היא הנקודה האמצעית ת"ת בעל הקצוות (אור יקר).

⁶ ששת ימי חול (אור יקר). בדריאה (רח"ו במ"מ), והיינו ו' היכלות בדריאה (מ"מ).

⁷ ואפשר דעל ההיכלות קאמר שהם ו' היכלות ששת ימי חול דמטטרון, "שביעאה עליהו", היכל קדש הקדשים כנגד השבת, ובין אלו לאלו, דהיינו כסא הכבוד, אמצעית בין אצילות להיכלות כדפי' בשער אבי"ע (אור יקר). פי' היכל ק"ק דבריאה (מ"מ).

⁸ כי ו"ק דבריאה והכסא הוא אור מתנה"י דמלכות דאצילות שמתלבש בכחב"ד דבריאה, וה"ס הכסא והמלכות רוכבת על הכסא, וז"ש "הוא על כורסייא" כמ"ש באוצרות חיים (מ"מ).

⁹ שלמה (אור יקר).

¹⁰ מקבל מז' עליונים ומשפיע לז' תחתונים (אור יקר).

¹¹ לכאורה היה נראה שז' כתרין הם הספירות, האמנם ממה שאמר "לאתחזאה ביה" (אור יקר). משמע מדרגה למעלה מהימים, שהימים הם ז' כדפי' לעיל, כתרין אלו הם ז' ספירות, כתרין ושרשים אל הספירות, והם נסתרים בבינה, ומשם היה נקרא שלמה בז' שמות, כדי שיהיה מרכבה לחכמה, שהחכמה נראית בז' כתרין אלו, והכתרים האלו הם מראה, שבהם נראות ספירות אלו (אור יקר). פי' הם ז' מלויים דס"ג הנז', ומהם נתקן דעת ז"א, וז"ש וכל הבל קלא אתעביד מניה בז' הבלים וכו', הם ז' מלויים דס"ג הנז', ומהם נתקן דעת ז"א (מ"מ).

<p>וכדין לקבליהון שבעא שמחן לשלמה לאתחזאה ביה חכמתא קדישא¹ ובגין כך אתקרי שבע שמחן שלמה ידידיה אנור בן יקה למואל איתאל קהלת</p>	<p>להראות בו החכמה הקדושה, ולכן נקרא שבעה שמות שלמה, ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתאל, קהלת.</p>
<p>ואמר שבעה הבלים ומה דאיהו חמא לא חמא בר נש אחרא וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא אקרי קהלת ושבעה הבלין אמר לקביל שבעה כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל</p>	<p>ואמר שבעה הבלים, ומה שהוא ראה לא ראה אדם אחר. וכשכנס חכמה והתעלה לדרגות החכמה נקרא קהלת, ושבעה הבלים, אמר כנגד שבעה כתרין שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו קול, והעולם אינו מתקיים אלא בהבל.</p>
<p>ותאנא משמיה דרבי שמעון הבל אפיק קלא ברוחא ומייא דביה ולית קלא אלא בהבל ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין ותאני רבי יצחק תא חזי דעל הבל מתקיים עלמא דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא לא אתקיים בר נש אפילו שעתא חדא</p>	<p>ולמדנו משמו של רבי שמעון, ההבל מוציא קול ברוח ומים שבו, ואין קול אלא עם הבל. ולמדנו בשבעה הבלים מתקיימים העליונים והתחתונים. ולימד רבי יצחק, בא וראה שעל ההבל מתקיים העולם, שאלמלא לא היה הבל שיוצא מן הפה, לא התקיים אדם אפילו שעה אחת.</p>
<p>כנונא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימי בהו² בהאי הבל³ דמתקיים ביה עלמא והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבלים דלעילא קאתי⁴ הדא הוא דכתיב (קהלת א ב) הבל הבלים הבל מהבלים דלעילא וכל מלוי הכי הוו ובהבלים דלעילא כתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהויה יחיה האדם מאי מוצא פי יהויה דא הבלים דלעילא</p>	<p>כדוגמא זה אמר שלמה דבריו, שהעולם מתקיים בהם, בהבל הזה מתקיים העולם, וההבל הזה שמתקיים בו העולם בא מן ההבלים שלמעלה, זהו שכתוב הבל הבלים, הבל מההבלים שלמעלה. וכל דבריו היו כך, ובהבלים שלמעלה כתוב, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מה זה מוצא פי ה', זה ההבלים שלמעלה.</p>
<p>ותניא (קהלת ב יג) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה, שאלמלא לא נמצאה שטות בעולם לא נודעה החכמה ודבריה.</p>	<p>ולמדנו וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות, מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה, שאלמלא לא נמצאה שטות בעולם לא נודעה החכמה ודבריה.</p>

¹ מורה שלא דבר אלא בבינה שהיא קרובה לחכמה (אור יקר). ומפני שהם ב' חכמות: האחת, חכמת שלמה. השנית, חכמת אלהים, כאומרו ותרב חכמם שלמה, שהיא חכמה תתאה מחכמת כל בני קדם, שמשם מתרבת ומאירה, ולזה חכמה זו אשר לשלמה נקראת "חכמתא קדישא", שהוא החכמה העליונה, כאומרו כי חכמת אלהים בקרבו, וזה בחינתה הקדש, כאומרו קדש ישראל ה' ראשית תבואתה, כדפי' בזהר משפטים (אור יקר).

² העולם הזה מתקיים ע"י אותם הבלים, ומפ' כיצד הוא הענין, ואמר "בהאי הבל דמתקיים ביה עלמא", דהיינו שהמלכות מקבלת מאותם הבלים והיא מקיימת העולם, וז"ש "והאי הבל דמתקיים ביה עלמא" (מ"מ).

³ ר"ל, שהמלכות מקבלת מהבלים שבכל פרצוף ועל ידה מתקיים העולם (מ"מ)

⁴ והיינו כמ"ש שהמלכות מקבלת ז' הבלים הנז', ועל ידם מתקיים העולם, ובהבלים דלעילא כתיב, כי על כל מוצא פי ה', פי' שז' מילויים הנז' יוצאים מפי הבינה, ועל ידם יחיה ז' א, כמש"ה ימיה וכו', זהו מה שנלע"ד. אבל הרח"ו כתב על מ"ש הזהר, ותנא בז' הבלים אתקיימן עלאין ותתאין, נ"ל שהם ז' הבלים היוצאים מב' עינים וב' אזנים וב' נקבי החוטם והפה, ומכל א' מהם יוצא הבל, וזה בכל פרצוף, עכ"ל. ולפי זה מ"ש דעלמא מתקיימא בהו, ר"ל שהעולם הזה מתקיים ע"י ז' הבלים שבכל פרצוף (מ"מ). שהם ז' הבלים שבכל פרצוף, ולפי זה מ"ש "ובהבלים דלעילא כתיב כי על מוצא פי ה'", פי' ז' הבלים שבכל פרצוף נקראים מוצא פה ה', בין דאזנים בין דעינים בין דחוטם, ופי' יחיה האדם, הוא הפרצוף, כן נראה כוונת הרח"ו ז"ל (מ"מ).

<p>ותאנא חיובא הוא על בר נש! דאוליקף חכמתא למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה בנין דאתי תועלתא לחכמתא בניניה כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשובא דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתיאי (נ"א אתהו) תועלתא לעלמא מניה</p>	<p>ולמדנו חיוב הוא על אדם שלמד חכמה ללמוד מעט מן השטות ולדעת אותו, משום שבאה תועלת לחכמה בשבילו, כמו שבאה תועלת לאור מן החשכה, שאלמלא החשכה לא נודע האור, ולא באה (נראית) לעולם תועלת ממנו.</p>
<p>תאנא שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם? דאמר רבי שמעון לרבי אבא תא הווי רוא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בנין שטותא³ דאתער מאתר אהרא ואלמלא האי נהירו ורבו סגי ויתיר לא הוה (להוי) ולא אתהוויא תועלתא דחכמתא</p>	<p>שנינו שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, שאמר רבי שמעון לרבי אבא, בא וראה סוד הדבר, לא מאירה החכמה שלמעלה ולא נאורה {מלשון שהאיר אליה}, אלא בשביל השטות שמתעוררת ממקום אחר. ואלמלא זה אור ומשחה רבה ויותר לא היתה (להיות), ולא נראתה תועלתה של החכמה.</p>
<p>ובנין שטותא אתנהיר יתיר ונהירין ליה יתיר הדא הוא דכתיב שיש יתרון לחכמה לחכמה סתם מן הסכלות סתם וכך לתתא אלמלא לא הוה שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכיח בעלמא⁴ והיינו דרב המנונא סבא כד הוה ילפין מניה חברייא רוי דחכמתא הוה מסדר קמייהו פרקא דמלי דשטותא בנין דייתי תועלתא לחכמתא בניניה הדא הוא דכתיב (קהלת י א) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא ועל דא כתיב (שם ב ג) ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות</p>	<p>ומשום השטות מאיר יותר, ומאירים לו יותר, זהו שכתוב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך למטה, אלמלא לא היתה שטות מצויה בעולם לא היתה החכמה מצויה בעולם, והיינו שרב המנונא סבא, כשהיו לומדים ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפניהם פרק של דברי שטות כדי שתבא תועלת לחכמה בשבילו, זהו שכתוב יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום שהיא התקון של החכמה וכבוד החכמה, ועל זה כתוב ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.</p>
<p>רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא מאי היא סכלות מעט זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארחיין דעלמא כיתרון האור מן החשך תועלתא דנהורא לא אתיאי (נ"א אתהו) אלא מן חשוכא (ולעולם) תקונא דחורא מאי היא אוכמא אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא ובנין אוכמא אסתליק חורא ואתיקר אמר רבי</p>	<p>רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, כלומר כבוד החכמה והנוי שלה והיקר של הכבוד שלמעלה, מה הוא סכלות מעט, מעט של שטות, מראה ומגלה את כבוד החכמה, והכבוד שלמעלה יותר מכל דרכי העולם. כיתרון האור מן החשך, תועלת האור לא באה (נראית) אלא מתוך החשכה, (ולעולם) תקון הלבן מהו? השחור. אלמלא השחור לא נודע הלבן, ומשום השחור מתעלה הלבן</p>

¹ פי' צריך האדם לפרש תחלה הפי' שנשמרים ממנו רש"י ז"ל או תוספת, ואח"כ יפרש האמת, וכן בכל ענין בין בזהר בין במדרשים (מ"מ).

² פי' מלכות (מ"מ).

³ פי' שע"י הברורים שנבררים מסט"א הנק' שטותא, מתעטרת המלכות, וז"ש "ואלמלא האי", דהיינו הברורים נהירו ורבי סגי ויתיר לא ליהוי וכך לתתא, פי' כמו שהמלכות אינה מתקשרת אלא מן הברורים שבקלי' שנק' שטותא כך לתתא בעולם הזה (מ"מ).

⁴ והיינו כמ"ש משום דהיא תקונא דחכמתא וכו' ושיעור הפ' יקר מחכמה ומכבוד, ר"ל תיקון החכמה וכבו' שלה הוא ע"י סכלות מעט, ר"א יקר וכו' רבי יוסי פליג וסבירא ליה דהכי פירושא, יקר דחכמה שהיא מלכות ויקר של הכבוד שהוא ז"א הוא על ידי סכלות מעט, ומלת יקר חוזרת על חכמה ועל כבוד (מ"מ).

<p>יצחק משל למתוק במר דלא ידע אינש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא מאן עביר להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא והיינו דכתיב (שם ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכתוב</p>	<p>ומתכבד. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, שאין יודע איש טעם המתוק עד שטועם את המר, מי עושה את זה מתוק, הוה אומר זה המר, והיינו שכתוב, גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכתוב</p>
<p>מח/א</p>	
<p>(שם ז יח) טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנה ירך</p>	<p>טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ירך.</p>
<p>תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש אדם¹ גבר² אנוש³ איש⁴ גדול שבכלם אדם (משום) דכתיב (בראשית א כז) ויברא⁵ אלהים את האדם בצלמו וכתוב (שם ט ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתוב גבר אנוש איש אמר רבי יהודה אי הכי והא כתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהויה (ולא גבר אנוש איש) מאן בעי למקרב קרבנא מאן דאיהו חטאה וכתוב אדם⁷</p>	<p>שנינו בכמה דרגות נקרא בן אדם, אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכולם אדם, (משום) שכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו, וכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתוב גבר אנוש איש. אמר רבי יהודה, אם כך והרי כתוב אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ולא גבר אנוש איש), מי צריך להקריב קרבן, מי שהוא חוטא וכתוב אדם.</p>
<p>אמר רבי יצחק תא חזי קיומא דעלמא דעילאין ותתאין הוא קרבנא נייחא דקודשא בריך הוא ומאן אתחזי למקרב קמיה האי נייחא הוי אומר האי אדם דיקרא מכלא אמר ליה אי הכי הא כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'⁸ והיה בעור בשרו לנגע צרעת</p>	<p>אמר רבי יצחק בא וראה קיום העולם של עליונים ותחתונים הוא הקרבן, הנחת של הקדוש ברוך הוא, ומי ראוי להקריב לפניו את הנחת הזו, הוה אומר זה אדם שמכובד מן הכל. אמר לו אם כך, הנה כתוב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', והיה בעור בשרו לנגע צרעת.</p>
<p>אמר ליה להאי בעי קודשא בריך הוא לדכאה יתיר מכלא דמאן דאיהו בדרגא עלאה דכלהו לא ליתבי הכי ובגין כך כתיב באדם</p>	<p>אמר לו, את זה הקב"ה צריך לטהר יותר מהכל, שמי שהוא בדרגה עליונה של כולם, לא ישאר כך, ולכן כתוב באדם והובא אל הכהן, לא כתוב ובא אלא</p>

¹ הם סוד אבי"ע, "כל הנק' בשמי", אדם דנשמתיא דאצילות נקרא אדם, א"נ אדם י' חכמה, מ"ה אד"ם (אור יקר).

² "בראתיו" אדם דבריא, דאית ביה נשמה דבריא נקרא גבר סוף סוף גובר, א"נ גבר ה' דתמן יסוד הגבורה (אור יקר).

³ "אף עשיתיו", אדם דעשיה, דאית ביה נפש דעשיה, נקרא אנוש, אנוש הוא ודאי, א"נ אנוש, ה' אנושה מכותיה (אור יקר).

⁴ "יצרתי", אדם דיצירה, דאית ביה רוח דיצירה נקרא איש, כענין המלאכים והאיש גבריאל, א"נ איש, ו' דהיינו סוד ה' איש (אור יקר).

⁵ "ויברא אלהים" בינה, "את האדם בצלמו" שצלם ורוחניות הבינה היא החכמה ומכח החכמה ברא האדם, והיינו לפי מה שפירשתי אדם מ"ה חכמה, ולמה שפי' כל הנקרא בשמי וכו', "ויברא אלקים" בסוד הכסא שעולה בחשבון אלהים, את האדם בצלמו, שצלם הכסא הוא האצילות, ואדם נברא בצלם ההוא (אור יקר).

⁶ אחר שבאו מוחין לז"א נקרא אדם שלם ב"ס, ואז הצלם נקרא צלם אדם, ובהיות ז"א כן ו'ק נק' איש, והצלם של אז נק', אך בצלם יתהלך איש (מ"מ).

⁷ לפי דברך, מי שהוא במדרגה כזה, אין חטא בא על ידו. והשיב, אדרבה אין קרבן ראוי ליקרב אלא על ידי מדרגה זו, שעל ידו מתקיימין "עלאין ותתאין", והקושר הכל הוא אדם שעולה אפילו בחכמה, וכל שכן באצילות, לעשות נייחא לקב"ה, וצריך לעלות עד למעלה בקרבנו (אור יקר).

⁸ ולפי מה שפירש באדם אין ראוי לשנאמר שיהיה שולטת נגע צרעת מפני מעלתו במקום שאין השגת הקלי', וקושיית פסוקים אלו הם כסדר המקראות, תחלה פרשת ויקרא, ואח"כ בפרשת תזריע, ולפירוש זה אי הכי אהדר לרישא לקושיא ראשונה, אי אמרת בשלמא שאין המשובח שבכולן אדם וכו' (אור יקר).

<p>והובא אל הכהן ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן דהמי ליה אתחייב ביה לאקרובי קמי כהנא דריוקנא קדישא לא ליתבי הכי וכתבי איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו' איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו' ולא כתוב בהו והובא</p>	<p>והובא, שכל מי שרואה אותו מתחייב בו להקריבו לפני הכהן, שהדמות הקדושה לא תשאר כך. וכתוב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתוב בהם והובא.</p>
<p>אמר ליה והא כתבי (במדבר יב ג) והאיש משה (שמות לב א) כי זה משה האיש אמאי לא אקרי אדם אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה (יהושע א ב) משה עבדי ואוף הכי אקרי לגבי אדם דלעילא אמר ליה אי הכי והא כתבי (שמות טו ג) יהוה איש מלחמה ולא כתבי אדם</p>	<p>אמר לו והרי כתוב והאיש משה, כי זה משה האיש, למה לא נקרא אדם. אמר לו משום שנקרא עבד למלך, שכתוב לא כן עבדי משה, משה עבדי. וכמו כן כאן נקרא איש כלפי אדם שלמעלה. אמר לו אם כך, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם.</p>
<p>אמר ליה (תהלים כה יד) סוד יהוה ליראיו! אמר ליה אי הכי אנא בינייהו (ס"א יתיב) אתיבו בכלא ובאתר דא לא זכינא אמר ליה זיל לרבי אבא דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה אול לגבי דרבי אבא אשכחיה דהוה דריש ואמר אימתי אתקרי שלימותא דלעילא (נ"א דבולא) כד יתיב קודשא בריך הוא בכורסייא² ועד דלא יתיב בכורסייא לא אשתכח שלימותא דכתיב (יהוקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה משמע דכתיב אדם דהוא כללא ושלמותא דכלא אמר רבי יהודה בריך רחמנא דאשכחית לך בהאי</p>	<p>אמר לו סוד ה' ליראיו. אמר לו אם כך אני ביניהם (יושב) משיב בכל, ובמקום הזה לא זכיתי. אמר לו לך לרבי אבא, שאני למדתי ממנו על מנת שלא לגלות. הלך אצל רבי אבא, מצא אותו שהיה דורש ואומר מתי נקראת שלמות שלמעלה (של הכל), כשיושב הקדוש ברוך הוא בכסא, ועד שלא יושב בכסא לא נמצאת שלמות, שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, משמע שכתוב אדם שהוא הכלל ושלמות הכל. אמר רבי יהודה ברוך הרחמן שמצאתי אותך בזה.</p>
<p>אמר ליה אי הכי הא כתבי (שמות טו ג) יהוה איש מלחמה ולא כתבי אדם אמר ליה יאות שאלת תא חזי התם לא אשתכח שלימותא דכלא ובגיני כך אקרי איש³ אבל הכא שלימותא דכלא וכללא דכלא בגין כך אקרי אדם קארי עליה (תהלים קיש עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף</p>	<p>אמר לו אם כך הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם, אמר לו יפה שאלת. בא וראה שם לא נמצאת שלמות של הכל ולכן נקרא איש, אבל כאן שלמות הכל והכלל של הכל, לכן נקרא אדם. קרא עליו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.</p>
<p>תו אמר ליה כתבי (שם לו ז) אדם ובהמה ולא כתבי איש ובהמה. אמר לו ולא, והרי כתוב למאיש ועד בהמה, אבל מה שכתוב אדם ובהמה, כמו שכתוב מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. דרך הכתוב, הוא שלוקח העליון</p>	<p>עוד אמר לו, כתוב אדם ובהמה, ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו ולא, והרי כתוב למאיש ועד בהמה, אבל מה שכתוב אדם ובהמה, כמו שכתוב מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. דרך הכתוב, הוא שלוקח העליון</p>

¹ דלהכי נקרא ז"א לגבי א"א, ועל סוד זה אמרו רז"ל שנראה בים כבחור וכו', כי בהיות ז"א בעל ר"ק נקרא איש, אבל בהיותו בגדלותו, שאז מגיע עד א"א, נקרא אדם, ולכן במתן תורה נדמה זקן (רמ"ז).
² שמזדווג בנוק' שהיא כסא לבעלה, ואז חוה עם שם הו"ה משלמת מספר אדם (רח"ו במ"מ).
³ כי אז היה ז"א בזמן הקטנות כפפסח, ואז נק' איש, ובזמן הגדלות נק' אדם (רח"ו במ"מ).

<p>אורחיה דקרא הוא דנקיט עלאה מכלהו ונמיך מכלהו אוף הכא עלאה מכלא אדם ונמיך מכלא בהמה</p>	<p>מכולם והנמוך מכולם, כמו כן כאן העליון של הכל, אדם, והנמוך מהכל בהמה.</p>
<p>אמר ליה והא כתיב (בראשית ב ה) ואדם¹ אין לעבוד² את האדמה אמר ליה תא חזי דכל מה די בעלמא לא הוי אלא בניניה דאדם וכלהו בניניה מתקיימי ולא אתחזיאו בעלמא וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאקרי אדם הדא הוא דכתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו' טרם עד לא כתרנומו משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי הדא הוא דכתיב ואדם אין כלומר כלהו אתעכבו בניניה דהאי דיוקנא עד דאתחזי ובגין כך לא אתחזי (נ"א אתברי) האי דיוקנא אלא בדיוקנא דאתחזי ליה הדא הוא דכתיב (שם ז) וייצר ה' אלהים את האדם בשם מלא כמה דאוקימנא דאיהו שלימותא דכלא וכללא דכלא</p>	<p>אמר לו, והרי כתוב ואדם אין לעבוד את האדמה, אמר לו בא וראה, שכל מה שבעולם אינו אלא בשביל האדם, וכולם בגללו מתקיימים, ולא נראים בעולם. וכולם התעכבו עד שיבא אותו שנקרא אדם, זהו שכתוב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', טרם, כתרנומו "עד שלא", משום שלא נראתה הדמות העליונה, זהו שכתוב ואדם אין, כלומר כולם התעכבו בשביל הדמות הזאת עד שנראתה, ולכן לא נראתה (נבראה) הדמות הזו אלא בדמות שראויה לה, זהו שכתוב וייצר ה' אלהים את האדם בשם מלא כמו שבארנו, שהוא שלמות הכל והכלל של הכל.</p>
<p>תאנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא³ דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא ולפיכך נברא האדם בששי שהוא ראוי לישב על הכסא ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא וכל מה דלעילא ותתא⁴ וכלא אתכליל באדם תניא אמר רבי יוסי כתיב (יהזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא⁵ וכלא כלילין בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (יהזקאל א י) ופני אריה⁶ אל הימין לארבעתם ופני שור</p>	<p>למדנו בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא, שכתוב שש מעלות לכסא, ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישב על הכסא. ולמדנו כיון שנברא אדם, הכל נתקן, וכל מה שלמעלה ולמטה והכל נכלל באדם. שנינו אמר רבי יוסי כתוב ודמות פניהם פני אדם הכלל של הכל, והכל כלולים בדמות הזאת. אמר רבי יהודה, והרי כתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור</p>
<p>מח/ב</p>	

¹ פי' ומי דרכו לעבוד את האדמה, הוא מי שאינו חשוב, והול'ל ואיש אין לעבוד וכו', ומתרץ, דכל מה דבעלמא לא הוי אלא בניניה דאדם וכו', ור"ל שהמטר לא ירד לגדל האילנות והעשבים, לפי שאדם שהוא מתקן המלכות, הנק' אדמה (מ"מ).

² שנשלם הכסא, פי' מלכות, שהיא כסא לז"א, שהוא ראוי לישב על הכסא, פי' שאדם שהוא דוגמת ז"א, שהוא יושב על המלכות, הנק' כסא, כמ"ש"ה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם (מ"מ).

³ ח"א כ סע"א (לש"י).

⁴ בחתימת מעשה בראשית נשלם הכל על תיקונם, והוא מה שחתם התורה וירא אלה"ם את כל אשר עשה והנה טוב מאד (כללים ח"א קז ע"ד), אז הנה נתעלו העולמות כולם בכל העילוי הנורא הנ"ל והיו כולם במקומם העיקרי וכנז'. וכן כ"ז הוא ג"כ הענין מה שהיה שולט ומאיר אז אור היחוד דשמא שלים וכנ"ל, והוא ג"כ משום העילוי הגדול דהעולמות כולם שהיה אז, והוא מעת שהכניסו הקב"ה בגן עדן עד החטא (כללים ח"א קח ע"א), זוה"ק בראשית (כ סע"א) וכן בפ' תזריע (מח ע"א) כי גמר תיקון העולמות אבי"ע היה תלוי בבריאת האדם, משום דכולם כלולים בו והוא כלל כולם (כללים ח"ב פ ע"ד), תיקון הבריאה לא נעשה רק אלא בבריאת אדה"ר, לכן אנו אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך (כללים ח"א לז ע"א).

⁵ מכאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב"ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם (רח"ו במ"מ).

⁶ פי' קס"ד שפני אריה ממש וכו' ולכך הקשה על ר' יוסי שאמר שכולם הם צורת אדם (מ"מ).

<p>מהשמאל לארבעתן אמר ליה כלא אנפי אדם הווי² ובהווא דיוקנא דאדם אתהוויין כל גוויין וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא דהוא נשרא אלא דאתהווי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוויין וכל דיוקנין</p>	<p>מהשמאל לארבעתן. אמר לו הכל היו פני אדם, ובאותה דמות של אדם נראים כל הגוונים וכל הדמויות, כמו ששנינו פניו פני נשר, לא שהוא נשר אלא שנראה בדמות של אדם משום שכולל את כל הגוונים וכל הדמויות.</p>
<p>אמר רבי יצחק תא חזי כל מאן³ דאיהו תחות שלטוני דאדם אתקרי איש⁴ משום דאתתקן בגוונא דאדם מדרגא אחרא⁵ דהוה ביה בקדמיתא דתניא ברזא עלאה בספרא דצניעותא כד אתברי אדם נחת בדיוקנא קדישא עלאה ונחתו עמיה תרין רוחין מתרין סטריין מימינא ומשמאלא⁶</p>	<p>אמר רבי יצחק בא וראה כל מי שהוא תחת שלטונו של אדם נקרא איש, משום שנתקן בדוגמת אדם, מדרגה אחרת שהיתה לו בראשונה, שלמדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא, כשנברא אדם ירד בדמות קדושה עליונה, וירדו עמו שתי רוחות משני צדדים מימין ומשמאל.</p>
<p>כללא דאדם ורוחא דימינא אתקרי נשמתא קדישא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ורוחא דשמאלא אתקרי נפש היה והוה אויל ונחית⁷ מעילא לתתא ולא אתיישבא בהדי אחרא⁸ כד הוה עייל שבתא והוה חב אדם אתעבידו (נ"א אתנגידו)⁹ מההוא רוחא שמאלא ברין מתפשטין בעלמא ולא אסתיימו גופא דלהון ואתחברו בהאי גופא דאדם בדכורא ונוקבא¹⁰ ואתיילידו בעלמא ואלין אקרון ננעי בני אדם¹¹ תאנא עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא ותליין באוריאי¹² ושמעין מה דשמעין מלעילא ומנייהו ידעין אינון אחרנין לתתא</p>	<p>הכלל של אדם והרוח של הימין נקראת נשמה קדושה, שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים, והרוח של השמאל נקראת נפש חיה, והיתה הולכת ויורדת ממעלה למטה, ולא מתיישבת עם האחרת. כאשר נכנסה השבת ואדם חטא, נעשו (נמשכו) מאותה רוח השמאל בריות שמתפשטות בעולם, וגופם לא הסתיים והתחברו עם גוף האדם הזה בזכר ונקבה, ונולדו בעולם, ואלו נקראים נגעי בני אדם. למדנו, העליונים מהם שלא נדבקו למטה ותלויים באויר ושומעים מה ששומעים מלמעלה, ומהם יודעים אותם האחרים למטה.</p>
<p>תנא מן בוצינא דקרדינותא¹³ נפקין תלת מאה ועשרין וחמש ניצוצי מתגלפין ומתאחדין</p>	<p>למדנו מהניצוצין הקשה יוצאים שלש מאות ועשרים וחמשה ניצוצות חקוקים,</p>

¹ (אפי מ"מ).

² ור"ל כמ"ש שפניהם פני אדם, ומ"ש ופני אריה היינו הבטת אריה וכו' (מ"מ).

³ מה (אור יקר).

⁴ הענין שלא יקרא איש בחי' אחת ממנו, אלא כאשר תסתלק מהאדם סוד נשמה קדושה, המחייבת לו שם אדם, כל מה שלמטה ממנו בכלל יקרא איש, מפני שאדם למעלה מאיש ושליט עליו, ותיקונו של איש הוא מאדם, ומדרגת אדם למעלה ממדרגת איש. ואיש הוא תחות שולטניה דאדם, כי אדם הוא מימין כדמיסק, ואיש משמאל כאשר יתבאר, ואדם אחרי חטאו נסתלק ממנו שם אדם ונשאר איש (אור יקר).

⁵ פי' שתחלה היה נק' אנוש או גבר, ועכשיו נק' איש שהיא מדרגה מעולה מהם הסמוכה לאדם (מ"מ).

⁶ פי' רוח א' מצד החסדים הנק' ימין, ורוח א' מצד הגבורות הנק' שמאל (מ"מ).

⁷ פי' אדה"ר הוה נחית מעילא לתתא, דהיינו שירד לג'ע הארץ ששם היה (מ"מ).

⁸ פי' אותו רוח השמאלי לא נמתק ע"י הימני שמצד החסד, לפי שחטא אדה"ר באותו יום שנולד, ולכן גרם שלא נמתק השמאל בימין, ואלו לא חטא היה נתקן הכל, וז"ש כד הוה עייל וכו' (מ"מ).

⁹ נמקה כמ"מ.

¹⁰ באדם ובחיה (מ"מ).

¹¹ ולקמן עו ע"ב (לש"ו).

¹² יש קליפות השוכנים באויר ומקומם הוא רק באויר, והם אינם כ"כ קשים כהשוכנים בארץ, וכמ"ש בפ' ויקרא (כה ע"א) תזריע (מח ע"ב) אחרי (עו ע"ב) ובאד"ר (קמג ע"ב) (דע"ה ח"ב קב ע"ב).

¹³ פי' מבינה הנק' בוצד"ק בהשאלה נפקין שכל' ניצוצין, וכתב באוצרות חיים שהם ש"כ ניצוצים עם ה' אלפים דאה"ה הממתקים אותם גימ' שכל"ה (מ"מ). עי' כ"ז בגלאנטי (בספר קול בוכים על איכה) בפסוק כי

<p>כחדא מסטרא דגבורה! דאקרון גבורות? (ס"א ומתלכדן כחדא) ואתעביד חד (גופא) וכד עיילין אלין בגופא אקרי איש³ ולא איש דתנינן⁴ תם וישר⁵ איש צדיק ואיש דהכא איש מלחמה כתיב דכלא סליק דינא וכלא כחדא</p>	<p>ואחוזים יחד מצד הגבורה שנקראים גבורות, (ומתלכדים יחד) ונעשו אחד (גוף), וכשאלה נכנסים לגוף הוא נקרא איש, ולא איש ששנינו. תם וישר איש צדיק, והאיש של כאן כתוב איש מלחמה, שהכל עולה {ל} דין והכל כאחד.</p>
<p>אמר רבי יהודה אמאי⁶ לא הוה בידיה (דרבי יצחק) אתו שאילו קמיה דרבי שמעון אמר לון תו קשיא דהא תנינן כתיב (שם כג) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת ותנינן מאן איש דא חסד והכא אמריתו דהוא דינא אלא הכי תאנא כלא הוא בחד מתקלא סלקא וכלא חד ומשום דדיני תתאי מתאחדן (ג"א ומתלכדן)⁷ ומתחברן בשערוי דהאי אקרי הוא דינא קשיא⁸</p>	<p>אמר רבי יהודה למה לא היה בידו (של רבי יצחק), באו שאלו לפני רבי שמעון, אמר להם עוד קשה שהרי שנינו שכתוב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, ושנינו מי זה איש חסד, וכאן אמרתם שהוא דין. אלא כך למדנו, הכל הוא עולה במשקל אחד, והכל אחד, ומשום שהדינים התחתונים אחוזים (ומתלכדים) ומתחברים בשערותיו של זה, הוא נקרא הדין הקשה.</p>
<p>וכד אתעבר מניה שערא דרישא אתבסם ודינין דלתתא לא אודמנו ובגין כך אקרי טהור דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מסטרא דמסאבא וכד נפיק מן מסאבא אקרי טהור דכתיב (איוב יד ד) מי יתן טהור מטמא מטמא ודאי והכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא</p>	<p>וכשעובר ממנו, השער של הראש נמתק, והדינים של מטה לא מזדמנים, ולכן נקרא טהור, שלא נקרא טהור אלא כשיוצא מצד הטומאה. וכשיוצא מהטומאה נקרא טהור, שכתוב מי יתן טהור מטמא, מטמא ודאי. וכאן כתוב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.</p>
<p>ותא חזי ברישא דהאי איש⁹ בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי</p>	<p>ובא וראה בראש האיש הזה ניצוץ הקשה, ולכן גולגלת הראש של זה</p>

לא ענה מלבו דף טל ע"ב (לש"ו). ז"ל: נתן טעם להמתקת הדינים, ואחר כי לא ענה מלכו, אין הענויים והתוגות והדאגות לבבי איש באי' מסוד הלב, כלומר מעצמו של שם זה ממש, אלא היסורין באים מהחיצונים, שהוא ברא משחית לחבל את עצמו, כמ"ש ותמוגנו ביד עונינו ממש, וע"י היסורין האדם שב בתשובה, ר"ל ששב אל מקום שיצא משם, שבעונו יצא אל החיצונים וכו', ע"כ. שורש הדברים אשר אמר הרב דהש"ך ניצוצין הם נפקו מחכמה, הנה הוא בזה"ק פ' פקודי (דף רנד סע"ב) וכמו שיובא דבריו ויתבארו למטה, וכן נזכר עוד בזה"ק בכ"מ בפ' תזריע (דף מח ע"ב) ובאד"ר נשא (דף קלב ע"ב), וכן באד"ז (דף רצב ע"ב), ומדבר הרב בזה בארוכה בשער רפ"ח (פרק ה) ועוד בדרושי מ"ן (דרוש א) ובכ"מ מדבריו (ביאורים ח"א סו ע"א).

¹ פי' מהבינה הנק' סטרא דגבורה (מ"מ).

² גבורה (ע"ח רפ"ח ה').

³ היינו בזמן קטנות ד"א (רח"ו). א"נ לנוק' קרא בשם איש (מ"מ).

⁴ איש (נוסף כמ"מ).

⁵ ור"ל איש זה שאמרנו אינו כמו איש תם וישר וכו', שמורה על הרחמים, אבל איש דכא, איש מלחמה כתיב (מ"מ).

⁶ פי' מי גרם לקטנות הזה, שבשילה נק' איש (מ"מ).

⁷ נמתק כמ"מ.

⁸ דהיינו בשביל הקליפות היונקות משעורת הז"א, ולכך הוא דין קשה (מ"מ).

⁹ הענין כי איש הוא יסוד, ועי' בספד"צ בריש פרק ב' כתיב ולא עבר כו', ויסוד ומלכות, שניהם מסט' דגבורה, ולכן בשניהם אש, וה' דאשה הוא ה"ג, וי' דאיש הוא טפת החסדים, ונכלל בו ה"ג, לכך הוא י' ומתחלה מקבל ה' גבורות נק' איש מלחמה בשערוי דלתתא דהוא צמר, ואח"כ כשמקבל טיפת החסדים, שאז הוא מ"ל (ג"ל בסוד חשמ"ל) והוא נק' חסד, ועי' באד"ר רמב ע"א (יהל אור).

<p>סומקא כלא כוורדא ושערי סומקי בנו סומקי¹ ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא וכד אתעבר מניה שערא ואתנגליש מחסד עלאה?² אתבסם כלא ואתקרי מהור על שמיה אמר רבי יהודה אי אתקרי על שמיה קדוש אתקרי ולא מהור אמר ליה לאו הכי דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא³ דקדושה בשערא תלי דכתיב (במדבר ו ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו והאי אקרי מהור מסמרא דתליין לתתא מניה⁴ ובנינו כך אתעבר מניה שערא ואתדכיא</p>	<p>אדומה כולה כשושנה, והשערות אדומות בתוך אדומות, ותלויים ממנו כתרם תחתונים שלמטה שמעוררים דינים בעולם. וכשעובר ממנו השער והקריח {נעשה קרח} מהחסד העליון, הכל נמתק ונקרא טהור על שמו. אמר רבי יהודה אם נקרא על שמו, קדוש נקרא ולא טהור. אמר לו לא כך, שקדוש לא נקרא אלא כשהשער תלוי, שהקדושה תלויה בשער, שכתוב קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, וזה נקרא טהור מהצד שתלויים למטה ממנו, ולכן עובר ממנו השער ונטהר.</p>
<p>ותא הוי כל מאן דאיהו מסמרא דינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא⁵ ומדאתעבר מניה שערא אתדכי ואי תימא אדם לאו הכי דהא הוא שלימותא דכלא ורחמי אשתכחו ביה בגין כך לאו הכי דכלהו קדושאין וקדישין אתייהודו ביה אבל האי הוא דינא ודיני אתאחדן ביה לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא</p>	<p>ובא וראה כל מי שהוא מצד הדין והדינים נאחזים בו, לא נטהר עד שעובר ממנו השער, ומשעובר ממנו השער נטהר. ואם תאמר אדם לא כן, שהרי הוא שלמות הכל ונמצאים בו רחמים, לכן לא כן, שכל הקדושות והקדושים התייחדו בו, אבל זה הוא דין, והדינים אחוזים בו. לא נמתק עד שעובר ממנו השער.</p>
<p>תא הוי דהא ליואי דאתו מהאי סמרא דינא לא מתדכאן עד דאתעברון מנהון שערא דכתיב (שם ח ז) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו' ובגין דיתבסמון יתיר בעי כהנא דאתי מסמרא דחסד עלאה לארמא לון דכתיב (שם יא) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יהוה כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא</p>	<p>בא וראה שהרי הלויים שבאו מצד הדין הזה לא נטהרים עד שעובר מהם השער, שכתוב וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו', וכדי שימתקו יותר, צריך הכהן שהוא בא מצד החסד העליון להרים אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה', כמו שהוא לאיש הזה שלמעלה, שכאשר רוצה להתמתק</p>
<p>מ/ט א</p>	
<p>יתיר⁶ אתגלייא ביה חסד עלאה ואתבסם⁷ ומבסם⁸ הוא לתתא</p>	<p>יותר מתגלה בו חסד עליון ונמתק, והוא ממתיק למטה.</p>

¹ מכאן משמע דאיירי בנוק' דלת ראשך כארגמן, דאלו בז"א הם שחורות אלא דקשה שהקלי' נאחזות בז"א בשערות ולא בה כנודע (רח"ו).

² פי' מכח החסדים שנמשכים לז"א, מתבטל יניקת הקלי' מהשעורת (מ"מ).

³ פי' כמו הנזיר שרומז לא"א, קווצותיו תלתלים (מ"מ).

⁴ פי' מצד הקלי' שהיו ינוקים ממנו ונטהר מהם, לכך נקרא טהור (מ"מ).

⁵ מבואר ממאמר זה, כי שערות הראש הם מורים על הדינים, ומי שאינו מגלח ערב שבת נותן כח לזרים לשלוט עליו, ועיקר הדבר לכוון לסוד הנאמר בפ' ויחי, עד לא גליש דא רישא דמאריה ועד לא מריט למטרוניתא, אשר להיותנו בצלם אלהים, הוזהרנו לגלחן דוגמת העברת השערות השחורות, שנאמר בהם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, כנודע לבאים בסוד ה', כי ע"כ נאמר וסביביו נשערה מאד (מ"מ).

⁶ הם ג' בחינות: הא', העברת השער שהוא ביטול הכחות החזקים הנאחזים בו. הב', ביחוד יתיר, דהיינו היותו מתמתק דין שבו על ידי גילוי מצח הרצון אליו, וזהו שאמר "אתגליא חסד עלאה" (אור יקר).

⁷ בקודם (אור יקר).

⁸ שממתיקות דיניו ימתיק דינים אחרים למטה במלכות ושאר בתי דינים (אור יקר).

<p>והאיש הזה הוא בכללו של האדם. וכשנקב"ה רוצה להלחם בקרב, באיש הזה הוא נלחם בהם קרב, שכתוב ה' איש מלחמה, באיש הזה ממש. ולא נלחם בהם בקרב עד שעובר לו שער הראש, כדי שישתלשלו מהשתלשלותם וישברו כל אותם הכתרים האחוזים בשערות, זהו שכתוב ביום ההוא יגלח אדנ"י וגו', בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה.</p>	<p>והאיש הזה הוא בכלל דאדם¹ הוא וכד בעי קודשא בריך הוא לאנהא קרבא² בהאי איש³ אנה בהו קרבא⁴ דכתיב (שמות טו ג) יהוה איש מלחמה בהאי איש ממש ולא אנה בהו קרבא עד אעבר ליה שיערא דרישא בנין דישתלשלו משלשוליהון ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשערי הדא הוא דכתיב (ישעיה ז כ) ביום ההוא יגלח ה' וגו'⁵ ובעברי נהר במלך אשור את הראש⁸ ושער הרגלים⁹ וגם את הזקן¹⁰ תספה</p>
<p>למדנו וכה תעשה להם לטהרם, מה זה "וכה". כדוגמא שלמעלה, הזה עליהם מי חטאת, שיורי הטל של הבדולח. כאן מי חטאת, שהם שיורי הטל. לעתיד לבא כתוב וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם כדוגמא שלמעלה, שתקוני האיש הזה רוחצים בחסד עליון ונטהר מן הכל, ושינינו למה כתוב בתער ולא במספרים,</p>	<p>תאנא וכה תעשה להם לטהרם מאי וכה¹¹ כגוונא דלעילא הוה עליהם מי חטאת שיורי מלא דבדולח¹² הכא מי חטאת¹³ דאינון שיורי מלא לזמנא דאתי כתיב (יהזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים¹⁴ וכבסו בגדיהם כגוונא דלעילא דתקוני דהאי איש אתסחן בחסד עלאה ואתרכי מכלא ותנינן אמאי כתיב</p>

¹ ירצה שזרוע שמאל לאדם הוא איש, והענין שכל הספירות יחד הם צורת אדם, ובכל אבר מאבריו צורת אדם, שכל סוד האדרא נמצא בכל מדה מהמדות, ולכל מדה גולגולתא וגופא ודרועין ורגלין וכו', ועתה יתיישב סוד שיה"ש, שיש כלה ורעיה שהם ת"ת ומלכות, ויש דוד לרעיה ודוד לכלה, והם ת"ת וחכמה, ולכל א' מהם תיקונים ואברים והכל יחד אדם אחד, ולזה עם היות שאיש פירשנו בו אבריו וגולגולתו ושערותיו, לפי האמת הוא חלק אחד מאדם, ולזה מתמתק ונכלל באדם ואדם נתקן בו, ואם ח"ו הוא מתגולל בדיניו אין יחד שהנקבה היא יונקת דין ממנו ואדם אינו אדם אחר שאינם זכר ונקבה כדפי' (אור יקר). ר"ל, דגוף וברית חדא ניהו, ועיקר הוא גופא ושם נכלל (יהל אור).

² ירצה כשהרחמים מתעוררים לרחם על ישראל, הצדיקים וצריך דין להנקם מן האומות והרשעים היאך יהיה ענין זה, שהם ב' הפיכס דין לרשעים, והם הם האחוזים בכחות הדין ורחמים לצדיקים, לזה עושה הקב"ה ענין א' (אור יקר).

³ זה גבורה היא דין ממציאיותה וצנורותיה ושערותיה כח לרשעים, מה עושה הקב"ה מגלח ומעביר השער הזה ומבטל שורשם משם, ובדין הנשאר באיש עצמו מתנקם מהם אחר העברתם, וזהו שאמר "ולא אגח עד וכו'" (אור יקר).

⁴ כאן משמע שעל המלכות מדבר, וכן פי' חכם א' שמו מהר"ב זלה"ה (רח"ו).

⁵ בעל הרחמים לצדיקים (אור יקר).

⁶ כתער השכירה (נוסף בלור יקר).

⁷ היא מלכות, שעל ידי יחודה הוא הגילוח. בעבר נהר מצד הבינה, שמשם התעוררות הדין (אור יקר).

⁸ הכחות האחוזים בחסד וגבורה שבגבורה, האחוזים בשם "ה רישא חכמה ובינה שבה כדפי' לעיל (אור יקר).

⁹ הם האחוזים בנ"ה שבגבורה (אור יקר).

¹⁰ הם סוד שער האחוזים בבינה לבדה שבגבורה, וכולם בעלי דין, כל א' למיניהם משפחות משפחות (אור יקר).

¹¹ שמאחר שהכוונה על אותו המציאות שמפרש והעביר וכו', אם כן אמאי קאמר, וכה תעשה, לימא ועשה להם לטהרם, הזה וכו'. אלא "וכה" אהדר למקום אחר, ירצה "וכה כגוונא דלעילא" עשה להם, וכה ירצה, כאומרו המציאות העליון. או ירצה וכה תעשה, יש כ"ה וכו", יש כ"ה מימין וכ"ה משמאל, והם סוד ויפן כ"ה וכו", שהם חמשים מצד הבינה, כ"ה לצד החסד וכ"ה לצד הגבורה. ומצד ימין הוא כ"ה בלא ו', רישא דכלא, כ"ה תברכו את בני ישראל, ומצד שמאל וכ"ה תדבר. וכן בלעם היה רוצה להאחז בכה, אקרי כה, וללויים וכה תעשה להם לטהרם, כעין טהרת אותו כ"ה. והנה בהיותה אל הדין, ה"ך מהופך לרעה להכות, והיינו מתוך ההפכה דהיינו, הפך כ"ה ולתקנה כה תברכו, וחסדיך יברכוכה, וזהו שאמר "כגוונא דלעילא" (אור יקר).

¹² פי' הארות של מוחא סתימאה הנק' טלא דבדולחא (מ"מ).

¹³ מ"ד מים חיים עם הארת ה"ג הקדושות אל כלי יסוד נוק' הנק' חטאת הרי מי חטאת והם שיורי טלא (רח"ו).

¹⁴ מיסוד א"א עצמו (רח"ו).

<p>בתער ולא במספרים אלא משום דיתעבר שערא בשרשוי ויתעברון מניה דינין תתאין משלשוליהו</p>	<p>אלא משום שיעבור השער בשרשו, ויעברו ממנו הדינים התחתונים מהשתלשלותם.</p>
<p>ולזמנא דיתכשרון עוברין לתתא זמין קודשא בריך הוא שערא דא לאעברא ליה ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה דכתיב כי ימרט ראשו אמר רבי יצחק רב מכל ליואי קרה הוא דעבדיה קודשא בריך הוא לתתא כנוונא דלעילא וקרייה קרה אימתי בשעתא דגליש בניניה להאי איש דכתיב קרה הוא</p>	<p>ובזמן שיכשרו המעשים למטה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר לו את השער הזה ולגלח אותו, כדי שלא יצמח וירבה, שכתוב כי ימרט ראשו. אמר רבי יצחק, גדול מכל הלויים היה קרח, שהקב"ה עשה אותו למטה כדוגמא שלמעלה, וקרא לו קרח. מתי, בשעה שגלח בשבילו את האיש הזה, שכתוב קרח הוא.</p>
<p>וכד חמא קרה רישיה בלא שערא וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין אתולול בעיניה וקנא לאהרן אמר ליה קודשא בריך הוא אנא עבדיה לך כנוונא דלעילא לא בעית לאעלאה בעלאין חות לתתא והוי בתתאין דכתיב (במדבר טז ז) וירדו חיים שאולה מאי איהו שאול גיהנם דתמן צווחין הייבין ולית מאן דמרחמי עליהו וזמינין אינון לאחייא ולאעלא כד יתער קודשא בריך הוא לעמיה ולאחייא להו דכתיב (ש"א ב ו) יהויה ממית ומחיה מוריד שאול ויעל</p>	<p>וכשראה קרח את ראשו בלי שער, וראה את אהרן מתקשט בקשוטי מלכים, נעשה מזולול בעיניו, וקנא לאהרן. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני עשית אותך כדוגמא שלמעלה, לא רצית לעלות לעליונים, רד למטה ותהיה בתחתונים, שכתוב וירדו חיים שאולה. מהו שאול, גיהנם. ששם צווחים הרשעים ואין מי שמרחם עליהם. ועתידים הם לחיות ולעלות כשיעורר הקדוש ברוך הוא את עמו ולהחיותם, שכתוב ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.</p>
<p>ואם מפאת פניו ימרט ראשו תאנא אית פנים ואית פנים ומאן פנים הללו אלין אינון דאקרין פנים של זעם וכל אלין דתליין מאינון פנים הציפין כלהו תקיפין כלהו דלא מרחמי וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים מתעברן כלהו ואתברו דתניא כל אינון דתליין משערא דרישא אינון עלאין על אחרנין ולא הציפין כוונתייהו וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים כלהו הציפין ותקיפין ובגין כך אנפוי מתלהטן כאשא משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא ובהאי כתיב (איכה ד טז) פני יהויה חלקם (תהלים לד יז) פני יהויה בעושי רע</p>	<p>ואם מפאת פניו ימרט ראשו, למדנו יש פנים ויש פנים, ומי הפנים הללו. אלו הם שנקראים פנים של זעם, וכל אלו שתלויים מאותם פנים חצופים, כולם תקיפים, כולם לא מרחמים. וכשעובר השער מצד אותם הפנים, כולם עוברים ונשברים. שלמדנו כל אותם שתלויים מהשער של הראש, הם עליונים על האחרים ולא חצופים כמותם, וכל אותם שתלויים מצד השער של אותם הפנים, כולם חצופים ותקיפים, ולכן פניו מתלהטים כאש משום הניצוץ של הניצוץ הקשה. ובזה כתוב פני ה' חלקם, פני ה' בעושי רע.</p>
<p>אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדמדם נגע ממש הוא אי חוורא אתחזי וסומקא לא אתעבר² משמע דכתיב לבן אדמדם אמר רבי יוסי דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא³ כנוונא</p>	<p>אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדמדם, נגע ממש הוא, אם נראה לבן והאדום לא עבר משמע, שכתוב לבן אדמדם. אמר רבי יוסי, שהלבן לא נראה אלא עם</p>

¹ וז"ס בהרת עזה כשלג כו' ועי' באד"ר קלא ע"ב (יהל אור).

² זה יורה על תוקף הדינים שלא הספיק הלבן להעביר אדמומיתו (אור יקר).

³ פי' ר' יוסי פליג על ר' יצחק, דס"ל לר' יצחק כיון שתחילה היה הנגע אדום, ואח"כ ראה בו הלבן, אע"פ שאותו הלבן הוא זך בבלי חוטים אדומים, כיון שלא הספיק להעביר אדמומיתו, עדיין הוא טמא. אבל ר'

<p>חוורא וסומקא רבי יצחק אמר¹ אף על גב דחוורא אתחזי אי סומקא לא אזיל נגע הוא דכתיב (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו² וכד אתחזור כלא רחמי אשתכחו ודינין לא אשתכחו (ס"א דהא אתעקרו)</p>	<p>אדום, כדוגמת הלבן והאדום. רבי יצחק אמר אף על גב שהלבן נראה, אם האדום לא הולך נגע הוא, שכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכשמלבין כל הרחמים נמצאים, ודינים לא נמצאים [שהרי נעקרו].</p>
<p>תאני רבי אבא כתיב נגע הוא וכתיב נגע היא חד דכר³ וחד נוקבא אלא כד נוקבא אסתאבת בנין חובי תתאי כתיב היא וכד דכר לא אתדכי בנין חובי תתאי כתיב נגע הוא ואשתמודען מלין אלין לגבי כהנא דינין דאתו מהאי ודינין דאתו מהאי ואשתמודען קרבני דבעיין לקרבא דכתיב (ויקרא א ג) זכר תמים וכתיב (שם ה לב) נקבה תמימה יביאנה דהא אשתמודעאן מלי מאן אתו דינין ומאן אינון חובי דאתאהרין בהאי או בהאי ועל דא כתיב (תהלים נא יט) זבחי אלהים רוח נשברה לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה דאינון שלמא לעלמא וחדוה דעלאין ותתאין</p>	<p>רבי אבא לימד כתוב נגע הוא, וכתוב נגע היא, אחד זכר ואחד נקבה. אלא כשהנקבה נטמאת משום חטאי התחתונים כתוב נגע היא, וכשהזכר לא נטהר משום חטאי התחתונים כתוב נגע הוא. והדברים הללו נודעים לכהן, הדינים שבאים מזה, והדינים שבאים מזה, ונודעים הקרבנות שצריך להקריב, שכתוב זכר תמים, וכתוב נקבה תמימה יביאנה, שהרי הדברים נודעים מאיפה באו הדינים, ומאיפה אותם החטאים שאחוזים בזה או בזה. ועל כן כתוב, זבחי אלהים רוח נשברה, להוציא שאר הקרבנות, שלא כתוב רוח נשברה, שהם שלום לעולם ושמחת העליונים והתחתונים.</p>
<p>ואם יראנה הכהן תאנא רבי יוסי כתיב</p>	<p>ואם יראנה הכהן, שנה רבי יוסי, כתוב</p>
<p>מ/ב</p>	<p>מ/ב</p>
<p>(שם סה ג) שומע תפלה עדיך וגו' שומע תפלה דא קודשא בריך הוא רבי חזקיה אמר שומע תפלה שומע תפלות מבעי ליה מהו שומע תפלה אלא תפלה דא כנסת ישראל דאיהי תפלה דכתיב (שם קט ד) ואני תפלה (ס"א שם סט יד) ואני תפלתי ודוד בנין כנסת ישראל קאמר לה ומה דאמר ואני תפלה כלא חד ועל דא שומע תפלה ודא תפלה של יד דכתיב (שמות יג מז) על ידכה בה"א</p>	<p>שומע תפלה עדיך וגו', שומע תפלה זה הקדוש ברוך הוא. רבי חזקיה אמר שומע תפלה, היה צריך להיות שומע תפלות, מה זה שומע תפלה. אלא תפלה זו כנסת ישראל, שהיא תפלה, שכתוב ואני תפלה (ואני תפילתי), ודוד אמר אותה בשביל כנסת ישראל. ומה שאמר ואני תפלה הכל אחד. ועל זה שומע תפלה, וזו תפלה של יד, שכתוב על ידכה בה"א.</p>
<p>עדיך כל בשר יבאו בשעתא דגופא שריא בצערא במרעין במכתשין כמה דאת אמר ובשר כי יהיה בעורו את הנגע בעור הבשר הבשר החי ובנין כך לא כתיב כל רוח יבאו יבואו, אלא כל בשר יבואו. מה זה "עדיך"</p>	<p>עדיך כל בשר יבואו, בשעה שהגוף שרוי בצער במחלות ומכות, כמו שנאמר ובשר כי יהיה בעורו, את הנגע בעור הבשר, הבשר החי, ולכן לא כתוב כל רוח יבואו, אלא כל בשר יבואו. מה זה "עדיך"</p>

¹ יוסי ס"ל הלוּבן בעצמו מעורב בו האדום, לכך הוא טמא. משמע לדידה, שאם היה הלוּבן שנראה בנגע זך לגמרי, אע"פ שלא הספיק להעביר אדמימותו שבצד האחר, טהור (מ"מ).

² חזר לחזק סברתו (מ"מ).

³ כולו הפך לבן טהור הוא (רח"ו).

⁴ בתמיה, פעם קורא הנגע לשון זכר ופעם לשון נקבה, ותיריך "אלא כד נוקבא וכי", דהיינו כשנפגמת המלכות ח"ו, כתיב נגע היא. וכשז"א לא אתדכי, כתיב נגע הוא. ובז"א לא שייך בו ח"ו טומאה, לכך דווקא בנוק' אמר ואסתאבה, ובז"א לא אתדכי (מ"מ).

<p>אלא כל בשר יבאו מהו עריך אלא כמה דאתמר והובא אל הכהן דא הוא קודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב ואם יראנה הכהן תא חזי באתר חד אהרן הכהן ובאתרא אחרא הכהן סתם ודא קודשא בריך הוא אמר רבי יצחק והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן אי הכי דא קודשא בריך הוא! אמר ליה אין בגין דביה תלייא כל דכיותא וכל קדושה אמר ליה אי הכי אמאי והובא והועלה מבעי ליה אמר ליה כמה דאת אמר (שמות כו ז) והובא את בדיו בטבעות דעייל דא בנו דא אוף הכא והובא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה (כד אהדר ביה) ויעלון מלה קמיה?</p>	<p>אלא כמו שנאמר, והובא אל הכהן, זהו הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ואם יראנה הכהן. בא וראה, במקום אחד אהרן הכהן, ובמקום אחר הכהן סתם, וזה הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, והרי כתוב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אם כך זה הקדוש ברוך הוא. אמר לו, כן. משום שבו תלויה כל טהרה וכל קדושה. אמר לו אם כך למה והובא, היה צריך להיות והועלה. אמר לו כמו שנאמר, והובא את בדיו בטבעות, שמכניס זה לתוך זה, כמו כן כאן "והובא" שיכנסו לכהן לטהר אותו, (כשחזור בו) ויכניסו דבר לפניו.</p>
<p>אמר רבי יצחק הכי תנינן נגע צרעת נגע הוא דינא תקיפא שריא בעלמא צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה סגירו דמיבו עלאה דלא נחית לעלמא כי תהיה באדם באדם סתם והובא אל הכהן דא כהן</p>	<p>אמר רבי יצחק כך שנינו נגע צרעת נגע הוא, הדין הקשה שרוי בעולם, צרעת הסגירה כמו שנאמר הסגר האור העליון, הסגר של הטוב העליון שלא יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם, והובא אל הכהן, זה הכהן שלמטה, שהוא מתקן</p>

¹ איתא באוצרות חיים בסוד הנגעים דרוש ארוך על סוד הצרעת ואני אקצר ואכתוב בקיצור מה שיצטרך להבין סוד זאת המאמר שלפנינו, ששם מבואר הוא בפירוש כאשר נזכיר בעז"ה. ידוע ששם מ"ה הוא בזעיר ויש בו ג' אלפין והוא אחד בדעת שני בת"ת ושלישי ביסוד, ובשלש מקומות אלו אחיזת לאה ורחל, דהיינו ללאה אחד שהוא אור אחד היוצא אחורי הדעת לבנותה, והשנים שני אורות לרחל שמקומם בת"ת ויסוד ז"א, אבל אין כח באורות אלו לבנות שתי הנקבות כי אם בהיות כבר בז"א מוחין מצד אבא, אבל אם אינם בו אז ה"ס שלש נגעים, שאת כנגד לאה וספחת ובהרת לעומת שני אורות של רחל דבת"ת וביסוד. ואמנם כתב עוד באוצרות חיים וז"ל, הנגעים אינם הטומאה עצמה רק בחינת דינא קשיא קדוש אשר ממנו יניקת החיצונים הטמאים ואינו נתקן אלא ע"י אהרן הכהן אבא עלאה, ואחר כך אמר וז"ל, נגע הזה הוא קדושה אלא שהוא דין והוא דוחה את רוח הטומאה אשר באדם או בבית המנוגע, והגורם לנגע זה הוא הצרעת שתרגמו סגירו, כי סגירו דנהורא [עילאה] שהם מוחי זעיר מצד אבא [חכמה עילאה] שלא נגלו בזעיר הוא גרמת הצרעת שהוא אחיזת החיצונים וכו'. ותו אמר לקמיה וז"ל, והנה כאשר יש סגירו דנהורא עילאה שהם המוחין מצד אבא ואין שם מוחין אלא מצד אי' אז הוא נג'ע, והוא מ"ש בזוהר שהוא כח דדינא קשיא דקדושה עילאה המגרשת את החיצונים והקל"י כנודע, כי בחינת הבינה דוחה את החיצונים בסוד [כח] התכלת אלא שאין כח הזה בבינה רק בהיותה יחד עם החכמה, אבל עתה שהיא לבדה בלתי החכמה אינו כך, ע"כ. והרי נראים דבריו סותרים זה את זה, כי תחילה אמר שמשם יונקים החיצונים ואחר כך אמר שדוחה את רוח הטומאה. ונלע"ד שתוכן הדברים הוא שיסורים אלו דצרעת הוכנו בעצם וראשונה לעם ה' הנקרא אדם, והכוונה בהם לעורר נפש החוטא שישבו בתשובה, ואם הוא שב לה' ממחר וקורא לכהן ששרשו מאבא ואז יש כח בדין הקשה ההוא לדחות את החיצונים, שכבר יש התעוררות להאיר אור אבא ולעשות תשובה דתשובה ה' עלאה ליה"ד. והבן ענין גדול שאין טומאת הצרעת ככל שאר הטומאות, שזו אין טומאתו נודעת ולא מטמאה עד שיבוא הכהן כנודע, ואם כן אין כח לחיצונים לינק או להאחז שם עד בוא הכהן ואז כבר יש כח לדחותם. אבל אין ספק שאם בא הכהן וטמאו והוא לא שב לה' אז יתאחזו שם כל החיצונים. ואחרי הקדימנו זה נבוא לבאר המאמר לפי הנזכר באוצרות חיים ובתוספת קצת מן ההדיוט. בתחילה נדקדק מאי אולמיה דהאי קרא דוהובא אל הכהן, דהקשה ממנו רבי יצחק מפסוק ובא אל הכהן, שכבר הוזכר ונתבאר דדא הוא קב"ה וכו' (רמ"ז).

² פי' שהוא ע"ד שביארנו בענין נתינת התרומה אל הכהן שהוא חזרת האור למקומו בזעיר אנפין וכן הוא הכוונה בכאן כי על ידי הבאתו אל הכהן התחתון הוא גורם ורומז למעלה שאותן אורות אימא היוצאין לחוץ ונעשים נגעים ועל ידי הראותם לכהן גורם שיחזרו אותם האורות למקומם ולחברם אל היסוד דאימא שהם שורש כל החסדים שהוא סוד הכהן. וז"ש דיכנסין ליה לכהנא ויעלין מלה קמיה והכוונה כי האור לא יצא לחוץ ויפסוק ממקורו ח"ו רק שיהיה במטי ולא מטי יוצא וחוזר ונכנס ונדבק במקורו ועל ידי זה אין כח לחיצונים לינק בעודו דבוק שם בשרשו ע"ד שביארנו בענין התרומה כשנותנה לכהן וע"ש וז"ש (ויקרא יג ט) והובא אל הכהן דא כהן דלתתא פי' שהם החסדים שבתוך יסוד הבינה בהיותה עם ה"ח למטה בזעיר אנפין ושאר לשון הזוהר יובן בדרך זה (זהר רקיע).

<p>לפתוח אותו הסגר ולהדליק מאורות, שימצאו על ידו ברכות למעלה ולמטה, ויעבור ויסתלק אותו הנגע וישרה אור של רחמים על הכל, ולכן והובא אל הכהן.</p>	<p>דלתתא דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוציניא דישתכחו על ידוי ברכאן לעילא ולתתא ויתעבר ויסתלק ההוא נגע וישרי נהירו דרחמי על כלא ובגין כך והובא אל הכהן</p>
<p>אמר רבי אבא ראייתך איתתך בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, כתוב בישראל אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' אם הם מתרחקים, איפה הקדושה שלהם, הרי רצונם התרחק ממנו, והכתוב מכריז ואומר אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה נפרדים בני אדם מסוס ופרד, בקדושת עצמם, שימצאו שלמים ורשומים מהכל, ועל כן זוגם של בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכוון הרצון להדבק בקדוש ברוך הוא.</p>	<p>אמר רבי אבא ראייתך איתתך בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, כתוב בישראל אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' אי אינון מתרחקין אן הוא קדושה דילהון הא רעותא דילהון אתרחקת מניה וקרא אכרין ואמר (תהלים לב ט) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במה אתפרשין בני נשא מסוס ופרד בקדושה דגמרייהו לאשתכחא שלימין ורשומין מכלא ועל דא זוגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא</p>
<p>והרי התעוררו בחצות הלילה, הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, והיא עת רצון לדבק בהם. והחברים שעוסקים בתורה משתתפים עם כנסת ישראל לשבח את המלך הקדוש ועוסקים בתורה.</p>	<p>והוא אתערבו בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקיא וכנסת ישראל משבחת ליה לקודשא בריך הוא והוא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו וחברייה דמשתדלי באורייתא משתתפי בה בכנסת ישראל לשבחה למלכא קדישא ואתעסקן באורייתא</p>
<p>שאר בני האדם, אז עת רצון להתקדש בקדושת הקדוש ברוך הוא, ולכוון רצון לדבק בו. ואותם החברים שעוסקים בתורה, הזווג שלהם בשעה שנמצא זוג אחר, וזה משבת לשבת, לכוון הרצון לדבק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהיא עת רצון שהכל מתברכים, העליונים והתחתונים.</p>	<p>שאר בני נשא כדון עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקודשא בריך הוא ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה ואינון חברייה דמשתדלי באורייתא¹ זוגא דילהון בשעתא דזוגא אהרא אשתכח² והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל דהוא עידן רעותא דמתברכן כלא עלאי ותתאי</p>
<p>אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים כבהמות, איפה הקדושה שלהם, שימצאו קדושים. איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה. ושלמה המלך צווח ואומר, גם בלא דעת נפש לא טוב, גם בלא דעת, מי הוא הדעת, זה הקדוש ברוך הוא, נפש לא טוב, זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם, לא טוב, שהרי מהצד</p>	<p>אי בני נשא אתרחקו מניה ועבדן כבעירי אן הוא קדושה דלהון לאשתכחא קדישין אן אינון נפשין קדישין דמשכן מעילא ושלמה מלכא צווח ואמר (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קודשא בריך הוא נפש לא טוב דא הוא נפש דאינון משכינ בעובדייהו לא טוב דהא מסמרא</p>

¹ עיי' לקמן פא ע"א ועיי' עוד פרשה וישב קפ סע"ב וקפא ע"א ועיי' פרשת יתרו פט ע"א וע"ב ולקמן פב ע"א (לש"ו).

² עיי' לש"ו ביאורים ח"ב יא ע"ד.

<p>אחרא אתמשכאן עליהו נפשטא דלאו איהו טוב בנין דלא מכווני לבייהו לקודשא בריך הוא</p>	<p>האחר נמשכות עליהם, נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא וכוונה דלבא לקודשא בריך הוא מסטרא דיצר הרע אתמשך עליה נפשא דלאו איהו טוב הדא הוא דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא מאן דאיהו אין ודחי שענתא בלא רעותא קדישא חוטא חוטא ודאי בכלא ועל דא שריין מכתשין בישין בבני נשא ואסחידו כאנפיהו בהציפותא דילהון לאחזאה דהא קודשא בריך הוא מאיס בהו ולא דעתיה בהון עד דאינון זכאן</p>	<p>מי שמתלהט ביצר הרע בלי רצון וכוונת הלב לקדוש ברוך הוא, נמשכת עליו נפש מהצד של יצר הרע שאינה טוב, זהו שכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב. ואין ברגלים חוטא, מי שהוא אין ברגלים, ודוחה את השעה בלי רצון קדוש, חוטא, חוטא ודאי בכל. ועל זה שורות מכות רעות בבני אדם, ומעידים בפניהם על חוצפתם, להראות שהנה הקדוש ברוך הוא מואס בהם, ואין דעתו בהם עד שהם זוכים</p>
<p>נ/א</p>	
<p>ומכשרים את מעשיהם כמקדם, ומתברכים (ומטהרים). ועל זה נודעות המכות לכהן, אותן שבאות מצד הטומאה, ואותן שבאות מהצד האחר. כדוגמא זה כתוב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, וכי שכר טוב הוא שימצא באותם שזוכים להיכנס לארץ, אלא הנה פרשוה למצא מטמונים שהטמינו בביתם ולהנאות בהם את ישראל.</p>	<p>ומכשראן עובדיהו כמלקדמין ומתברכן (ס"א ומתרכאן) ועל דא אשתמודען מכתשין לגבי כהנא אינון דאיתין מסטרא דמסאבא ואינון דאיתין מסטרא אחרא כנוונא דא כתיב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם¹ וכי אגר טב הוא דישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא אלא הא אוקמור² לאשכחא מטמונין דאטמרן בכיתיהו ולאחזאה לון לישראל</p>
<p>אבל תא חזי זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקודשא בריך הוא וקודשא בריך הוא רחים להו דכתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהוה ומנו רחומותא דיליה אעיל להו לארעא קדישא לאשראה שכניתיה בנייהו ולמהווי דיוריה עמהון וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא</p>	<p>אבל בא וראה אשריהם ישראל שהם מתדבקים לקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא אוהב אותם, שכתוב אהבתי אתכם אמר ה'. ומתוך אהבתו הכניס אותם לארץ הקדושה להשרות שכינתו ביניהם, ושיהיה דירו עמהם, וישראל שימצאו קדושים על כל בני העולם.</p>
<p>תא חזי כתיב (שמות לה כו) וכל הנשים אשר נשא לבן וגו' בשעתא דהו עבדין עבדתא הו אמרי³ דא למקדשא דא למשכנא דא לפרוכתא וכן כל אינון אומנין בנין דתשרי</p>	<p>בא וראה, כתוב וכל הנשים אשר נשא לבן וגו', בשעה שהיו עושים מעשה היו אומרים זה למקדש זה למשכן וזה לפרוכת, וכן כל אותם האומנים כדי שתשרה קדושה על ידיהם ומתקדשת</p>

¹ עיי' לעיל מז ע"א והערה שלנו שם.

² והוא אמת, אלא שיש ב' מיני נגעים, קצתם היה ליסורים לבד, וקצתם הוא לאשכחא מטמונים, ולפי שלפעמים לטמון מטמונים מזכירים שם טומאה והם מושכין שם רוח הטומאה, היו צריכין ההכנה הזו לטהר, ולפעמים היה ממש רוח הטומאה בלי מטמון ולפעמים לסבת עון לבד (אור יקר).

³ כל מה שעושה בס"ת ובתפילין ובמזוזה ובציצית הכל צריך להיות לשמן שכוונה למעט החולין מן המצות, והקדשים שחולין כולם חיצונים, ודע בני שגם בשעה שמתחיל לכתוב יאמר בפה הכל לש"י וכ"ש האזכרות לקדשם בפה ולומר לשם קדושת. המחשבה היא בכח ולא די בכח אלא גם בפועל שכל הרוחניות כולם היו בכח ויצאו לפועל בגזירות הגוזר (ספר הקנה &). במצוה יש תורה, ולכן צריך לומר קודם עשיית מצוה, הריני עושה כאשר צוני ה' בתורתו (יהל אור ח"א כח ע"ד).

<p>קדושה על ידיהו ואתקדש ההוא עבדתא וכד סליק לאתריה! בקדושה סליק? כגוונא דא מאן דעביד עבדתא לעבודה זרה או לסטרא אהרא דלא קדישא כיון דאדכר ליה על ההוא עבדתא הא רוח מסאבא שריא עליו וכד סליק עבדתא במסאבא סליק</p>	<p>אותה עבודה, וכשעולה למקומו עולה בקדושה. כדוגמא זה, מי שעושה עבודה לעבודה זרה או לצד האחר שאינו קדוש, כיון שמזכיר אותו על אותו המעשה, הרי רוח טומאה שורה עליו, וכשעולה המעשה, עולה בטומאה.</p>
<p>כנעניים פלחי לעבודה זרה אינהו ומתדבקן כלהו כהרא ברוח מסאבא בעבודה זרה והוו בניין בנין לפרצופייהו (ס"א למנופייהו³) ולנעוליהו לסטר מסאבא לעבודה זרה וכד שראן למבני הוו אמרי מלה וכיון דאתדכר בפומייהו סליק עליה רוח מסאבא כד אסתליק עבדתא ברוח מסאבא אסתליק</p>	<p>הכנעניים הם עובדי עבודה זרה, ומדבקים כולם יחד ברוח טומאה בעבודה זרה, והיו בונים בנין לפרצופיהם (לטנופיהם) ולגעוליהם לצד הטמא לעבודה זרה, וכשמתחילים לבנות היו אומרים דיבור, וכיון שנזכר בפייהם עולה עליו רוח של טומאה, כשעולה המעשה הוא עולה ברוח טומאה.</p>
<p>כיון דעאלו ישראל לארעא בעא קודשא בריך הוא לדכאה לון ולקדשא לון ארעא ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא ועל דא בההוא נגע צרעת הוו סתרין בניינן דאעין ואבנין דאתעבידו במסאבא</p>	<p>כיון שנכנסו ישראל לארץ, רצה הקדוש ברוך הוא לטהר אותם ולקדש להם את הארץ, ולפנות מקום לשכינה שלא תשרה השכינה בתוך הטומאה, ועל כן באותו נגע צרעת היו סותרים בנינים של עצים ואבנים שנעשו בטומאה.</p>
<p>תא חזי אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין בלחודוי יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה אבל קרא כתיב וחלצו את האבנים וכתוב ועפר אחר יקח בנין דיתעבר רוחא מסאבא ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושה ובדיורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני בעי לאדכרא בפומיה דהא לפולחנא</p>	<p>בא וראה אם המעשה הזה היה למצא מטמונים בלבד, יחזירו האבנים אחר כך כמות שהם למקומם, והעפר למקומו, אבל הפסוק כותב וחלצו את האבנים, וכתוב ועפר אחר יקח כדי שתעבור רוח הטומאה ויתפנה ויתקדש כעת כמקדם, וימצאו ישראל בקדושה ובדיוור קדוש להשרות שכינה ביניהם, ועל כן מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנות צריך להזכיר בפיו, שהרי לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא בונה, משום שכתוב הוי בונה</p>

¹ פ' להעשות פרוכת ולהיותו משכן כסא לקדושה כבר קדמה קדושה עליו על ידיהו (אור יקר).
² סליק ודאי ואגב אורחין, למדנו שהדבור פועל כסגולה להמשיך כח הדבר. אם דבור קדוש, מושך כח קדושה. ואם דבור טמא, מושך כח הטומאה, ולפעמים הכוונה גם כן לבד היא פועלת, אלא שאינה פועלת בחזקה כדבור כדמסיק לקמיה. ועוד למדנו שאין צורך הדיבור תמידי אלא בעת היחוד לבד, ואח"כ מאלו נגמר כפי היחוד, וזהו שאמר "וכד סליק עבדתא וכר" (אור יקר).
³ מה שנותן הליצין כח בליצנותו נותן כח לק"ך אלהים שהם כמנין לץ, לפיכך נופל בגיהנם, והרמז לזה כי מלת בגיהנם גימטריא ל"ץ, וזהו אמרנו נופל בגיהנם שהם הדינין. ולכן ארז"ל, כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודה זרה (מגילה כה ע"ב) שהלואי ישלטו בה הדינין (עמק המלך ש"י פ"ד). ענין ע"ז, הנה כח ע"ז במקום שאין בו חיות כלל, כי אע"פ שנפלו רפ"ח נצוצין בעמקי הקליפה, בבחי' הע"ז אין שם כלל מן הניצוצות לחיות, וע"כ נק' זבחי מתיים, ועי"כ נקר' צואה. כי הנה מאכל אדם כל מה שהוא אוכל יש בו חיות עליון, ולפי שהאדם בגופו הוא גשם, גם המאכל הוא גשמי. ואחר שניזון הגוף מן החיות שבו, המותר שלא נשאר בו שום חיות כלל יוצא לחוץ, ולכן אוכלי המן לא היו מוציאים כלל רעיו, כי כל המן היה אוכל בלי פסולת. אבל שאר המאכלים, אחר שנברר חיות לזון את האדם, יוצא הפסולת לחוץ בלי שום חיות, וכן הענין בעצמו בע"ז, שאין שם חיות כלל, ולכן המודה בע"ז כאילו כופר בכל התורה, כי זאת הטומאה היותר חזקה וקשה בלי שום קדושה מעורב בתוכה, (טעמי מצות יתרו – עה"פ לא יהיה לך). ועי' המשך בהערה בסוף הספר.

<p>דקודשא בריך הוא הוא בני בני דכתיב (ירמיה כב יג) הוי בונה ביתו בלא צדק! וגו' וכדין סיעתא דשמיא שארי עלוי וקודשא בריך הוא זמין עליה קדושתא² וקארי עליה שלום³ הרא הוא דכתיב (איוב ה כד) וידעת⁴ כי שלום אהלך וגו'</p>	<p>ביתו בלא צדק וגו', ואז סיוע שמימי שורה עליו, והקדוש ברוך הוא מזמין עליו קדושה, וקורא עליו שלום, זהו שכתוב וידעת כי שלום אהלך וגו'.</p>
<p>מהו ופקדת⁵ נוך הא אוקמוה אבל ופקדת לאפקרא מלה בפומא כד איהו בני וכדין ולא תחמא⁶ כתיב ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא כל שכן מאן דבני ורעותיה בנוונא אחרא בנין דמייהד ביתא לסטרא אחרא לאסתאבא ביה הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא ולא נפיק ההוא בר נש⁷ מעלמא עד דאתענש בההוא ביתא ומאן דדייר ביה יכול לאתזקא דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה ואזיק מאן דאשתכח ביה</p>	<p>מה זה ופקדת נוך, הרי פרשוה, אבל ופקודת להפקיד דיבור בפה כשהוא בונה, ואז כתוב ולא תחטא. ואם לא הרי מזמין לביתו את הצד האחר. כל שכן מי שבונה ורצונו בצורה אחרת, משום שמייחד הבית לצד האחר, להטמא בו. הרי ודאי שורה בו רוח של טומאה, ולא יוצא אותו אדם מן העולם עד שנענש בבית ההוא, ומי שדר בו יכול להנזק, שהרי בדירה ההיא שורה בה רוח טומאה ומזיקה מי שנמצא בה.</p>
<p>ואי תימא כמה ידיע⁸ כגון דאתזק בההוא ביתא ההוא דבני ליה או אנשי ביתיה או בנזקי דגופא או בנזקי ממונא הוא ותרין⁹ אחרנין אבתריה הא ודאי יערוק בר נש לטורא ולא ידור ביה ידור בטילא דעפרא ולא ידור ביה ובגין כך קודשא בריך הוא חס עלייהו דישראל דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי והוא אמר אתון לא ידעין אנא ידענא וארשימנא לון בנגע נגע דייר בביתא¹⁰</p>	<p>ואם תאמר במה ידוע, כגון שנזוק בבית ההוא אותו שבנה אותו או אנשי ביתו, או בנזקי גוף או בנזקי ממון הוא. ושני אחרים אחריו. הרי ודאי יברח אדם להר ולא ידור בו, ידור במחלת בתל עפר ולא ידור בו. ולכן הקדוש ברוך הוא חס על ישראל שהם לא יודעים דבר בכל אותם הבתים, והוא אומר אתם לא יודעים, אני יודע, ורשמתי אותם בנגע, נגע דר בבית.</p>
<p>הא נגע אחרא תקיפא¹¹ דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא וכדין ונתן את הבית את אבניו ואת עציו כיון דאזיל ליה מאי טעמא ונתן את</p>	<p>הנה נגע אחר תקיף שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם, ואז ונתן את הבית את אבניו ואת עציו, כיון שהולך</p>

¹ מדת המלכות המזומנת לכל דבר שהוא עבודת ה' ולכן בהיותו בונה לעבודת ה' היינו שיש קדושה סתם נמשכת מאת השכינה שם (אור יקר).

² דהיינו קדושה ידועה ואחר שנעשה היחוד הזה שאותה הקדושה מאת צדק נמשכת שם כדי שיהיה היחוד שלם (אור יקר).

³ שהוא זכר, והיינו "פולחנא דקב"ה" עבודתו שהוא היחוד ממש נעשה היחוד בבנין הגשמי במחנהו כדפי' (אור יקר).

⁴ הם ג' דברים: הא', השותק ולא מכוון דבר, שזה אפילו אפילו לא יכוון אל הדבר המזיק (אור יקר).

⁵ השנית המזכיר לטובה והיינו "ופקדת וכו'" (אור יקר).

⁶ הג', המזכיר שם הטומאה או כל דבר טמא שאז מתחזק כח הטומאה יותר ויותר, שאז צריך לשרש אחריה ולשנות הבית אפילו באבנים אחרים ועפר אחר, מה שאין כן השותק (אור יקר).

⁷ הבונה עצמו בהכרח נענש על ידי עוונות ממש, חופר גומא בה יפול, אבל אחר שלא גרם אלא "דדאיר בה" אפשר גם שיענש מפני ששוכן שם, וז"ש "יכיל לאתנזקא" (אור יקר).

⁸ עתה בזמנינו זה שאין דיני נגעים נוהגים (אור יקר).

⁹ דבתלתא הויא חזקה (אור יקר).

¹⁰ פי' היא הקלי' שהיתה בבית (מ"מ).

¹¹ פי' היה שולח הקב"ה מקטרג עם ההוא סטרא בישא בעוד שמקטרגים זה עם זה מתגלה אותו הרשע ששם נעלם, וצריכים אנו לומר שיש מינים שונים זה חזק מזה יש בהקצוע את האבנים בורח ומסתלק יש שצריך יותר שצריך ונתן את הבית וכו', הכל לפי מה שהוא מושרש שם כדמפרש "מ"ט ונתן וכו'" (אור יקר). פי' הוא נגע הקדוש משעת הבנין (מ"מ).

נ/ב	לו למה ונתן את הבית, אלא בכל זמן שאותו בנין יהיה קיים
דיליה הוא ויכיל לאהדרא האי בארעא קדישא כל שכן בארעא אחרא דזמינא רוח מסאבא יתיר ויכיל בר נש לאתזקא אמר רבי אלעזר וכל שכן דקארי בקלפוי דחברוי ¹ אחרנין לאשתכחא תמן ואפילו טורפי דקספתא לא מעברן לה מההוא ביתא ובנין כך האי קרא אכריז ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק הוי ודאי קאמרי כל יומא בההוא ביתא	שלו הוא, ויכול לחזור זה. בארץ הקדושה כל שכן בארץ אחרת שרוח הטומאה מצויה יותר, ויכול אדם להנזק. אמר רבי אלעזר, וכל שכן שקורא בקליפות של חבריו האחרים להמצא שם, ואפילו דפיקות בכלים לא מעבירים אותו מאותו הבית, ולכן הפסוק הזה מכריז ואומר, הוי בונה ביתו בלא צדק, הוי ודאי שאומרים כל יום בבית ההוא.
רבי יוסי עאל חד יומא בחד ביתא מטא בספתא ² (ס"א אטרה בטיפסא) עאל לגו שמע חד קלא דאמר אתכנשו עולו הא חד פלונתא דילן סיפתו ונזניק ליה עד לא ינפוק אמרו לא ניכול אלא אי דירוריה הכא	רבי יוסי נכנס יום אחד לבית אחד, הגיע לסף למפתן (טרח בטפוס) ונכנס פנימה. שמע קול אחד שאומר התכנסו והכנסו, הנה אחד מהיריבים ע"בעלי מחלוקת שלנו, התחברו ונזיק אותו לפני שיצא. אמרו לא נוכל, אלא אם דירונו כאן.
נפק רבי יוסי ודחיל אמר ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא אתחייב בנפשיה אמר ליה רבי חייא והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגווייה ואשתלימו אמר ליה אינון מסטריהו קא אתיין אבל מאן דדחיל חטאה יכיל לאתזקא ואפילו אינון אי יעכבו דיריהון ביה ³ לא יפקון בשלם	יצא רבי יוסי ופחד אמר, ודאי מי שעובר על דברי החברים מתחייב בנפשו. אמר לו רבי חייא והרי הגוים ושאר בני אדם דרים בתוכו ונשלמו. אמר לו, הם באים מצדם, אבל מי שירא חטא יכול להנזק, ואפילו הם אם יעכבו את דורם בו לא יצאו בשלום.
אמר ליה והא כתוב בתיהם שלום מפחד, אמר לו כגון שהיה מאחר ונבנה מצדק. והפסוק כך הוא, בתיהם שלום מפחד, כשבתיהם שלום מפחד שבט אלוה לא שורה עליהם. ובא אשר לו הבית והגיד וגו', "והגיד" היה צריך להיות "ויאמר", או "וידבר", מה זה "והגיד".	אמר לו, והרי כתוב בתיהם שלום מפחד, אמר לו כגון שהיה מאחר ונבנה מצדק. והפסוק כך הוא, בתיהם שלום מפחד, כשבתיהם שלום מפחד שבט אלוה לא שורה עליהם. ובא אשר לו הבית והגיד וגו', "והגיד" היה צריך להיות "ויאמר", או "וידבר", מה זה "והגיד".
אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא והא אוקמוה כנגע נראה לי בבית כנגע נגע מבעי ליה נראה לי יש לי מבעי ליה דהא כתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם דיתחזי	אלא בכל מקום דבר של חכמה הוא, והנה פרשוה. כנגע נראה לי בבית, "כנגע" היה צריך להיות "נגע", "נראה לי" היה צריך להיות "יש לי", שהרי כתוב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם,

¹ ירצה עתה שנתעוררה קטטה זו בין הנגע הנתן מה' ובין השוכן שם ממש' הוא קורא "קליפוי דחברוי" ע"י בני גילו רבים שכמותו לעזרתו' ויש לו [הכרח] [הכרח] מעובדא דר' יוסי דלקמן, ובמה יראה אם הלך אם לא הלך בהיותו חוזר הנגע דהיינו דקארי הוי בונה וכו' (אור יקר).

² סיפתא – מזוזת הבית (אור יקר).

³ כדרך החצונים שמשביע הרשעים בתחלתם ומצליחם וסופם לבהלה, אבל הצדיק מיד מתגרה עמו (אור יקר).

⁴ מורה שממש שלום שוכן שם ולא שבט אלוה עליהם לא בתחלתם ולא בסופם, ויתרין דהיינו בתיהם שנבנו בצדק דשריא עליה שלום כדפי' לעיל, ואותם הרשעים כששוכנים בבתיהם שלום ירצה בבתיים שנבנו כראוי בקדושה שוכן שם שלום שאין להם פחד המקנטרים והחצונים, אפילו שהם רשעים גמורים שהיה ראוי שיענשו מצד מעשיהם המקולקלים ולא שבט אלוה עליהם, ומזה היה מתרעם כי כשבתיהם הם בלא צדק אין תרעומת שהכל וספן לרעה מצדם (אור יקר).

<p>לכלא אמאי כננע נראה לי אלא בשעתא דהאי עייל אחרא אתגלייא¹ ומקטרגא דא בדא ועל דא נראה לי² ההוא דאתכסי³ אתגלייא⁴ ודאתגלייא⁵ אתכסי⁶</p>	<p>שיראה לכל. למה "כנגע נראה לי", אלא בשעה שזה נכנס, אחר מתגלה ומקטרגים זה בזה, ועל זה נראה לי אותו שהתכסה התגלה, ושהתגלה התכסה.</p>
<p>ולבתר מתחזי ליה⁷ בדיוקנא דההוא נגע דביתא ואתכסייא אחרא ועל דא והניד לכהן דמלה דחכמתא היא⁸ וכדין אתי כהנא וירמון ביתא וינתצון ליה אבנין ואען וכלא כיון דאנתצון ואתדכן כלא מתברכאן כדין כתיב (דברים ח יב) ובתים טובים תבנה וישבת אלין אקרין טובים⁹ דהא קדמאי¹⁰ לאו אינון טובים ולא בכלא דקדושה ודכיו נינהו</p>	<p>ואחר כך נראה לו בדמות אותו הנגע של הבית, ואחר מתכסה, ועל זה "והגיד לכהן", שדבר חכמה הוא, ואז בא הכהן ופילו את הבית וינתצו לו האבנים והעצים, והכל כיון שנתצו וטהרו הכל מתברכים, אז כתוב ובתים טובים תבנה וישבת, אלו נקראים טובים, שהרי הראשונים אינם טובים ואינם בכלל של קדושה וטהרה.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי¹¹ במאי מוקמינן קרא דכתיב (שם ו יא) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת אי רוח מסאבא שריא בגויהו היך מלאים כל טוב אמר רבי אלעזר מלאים כל טוב בממונא ככספא וכדהבא וככלא כמה דאת אמר (בראשית מה כ) כי טוב כל ארץ מצרים</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך במה מפרשים את הפסוק שכתוב ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת, אם רוח טומאה שורה בתוכם איך מלאים כל טוב. אמר רבי אלעזר מלאים כל טוב בממון בכסף ובזהב ובכל, כמו שנאמר כי טוב כל ארץ מצרים.</p>
<p>ואמר רבי יהודה והא כל בתי דמצראין מליין הרשין וטעוון הוו אלא בגין עותרא דארעא אתמר אוף הכא בגין עותרא וממונא הוא תרין עותרין¹² נטלו ישראל חד כד נפקו מגלותא דמצרים וחד כד עאלו לארעא</p>	<p>ואמר רבי יהודה, והנה כל בתי המצרים היו מלאים כשפים ותועבות, אלא עבור העושר של הארץ זה נאמר, כמו כן כאן עבור העושר והממון הוא שתי עושיריות ע"עושרים נטלו ישראל, אחת כשיצאו מגלות מצרים, ואחת כשנכנסו לארץ.</p>

¹ פי' דהאי עיילא הוא נגע הקדוש שדוחה את הטמא שהיה כבר בבית וזהו "אחרא אתגלייא" (מ"מ).

² נתגלה הנסתר לי (אור יקר).

³ ונבלע בכותל הבית (אור יקר).

⁴ הוא נגע בקירות הבית (אור יקר), היינו הטמא שהיה מכוסה בכותל נתגלה עתה בשביל שנכנס הטהור לכותל ודחה אותו (מ"מ).

⁵ שבא מבחוץ (אור יקר). הוא הטהור עליו כתוב "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ וכו'" והיה מגולה אתכסי נכנס לדחות את הטמא (מ"מ).

⁶ ונבלע ונשאב בכותלי הבית להוציא האחד שיראה לחוץ, אלא שקשה כי אותו שבא מבחוץ מה נעשה בו, אם נשאר שם הרי טומאה תחת טומאה ואם יוצא במה יוצא, לזה נאמר שהבא מבחוץ מתעכל שם עם השני להראות חוצה וזה שלוח מאת ה' שיתעכל שם שיעור עד העברת הטמא הנשאב לבד ולא יותר ממנו מאומה (אור יקר).

⁷ פי' אחר שנתכסה "אתחזי ליה בדיוקנא דנגע דביתא" דהיינו אחר שנתכסה בכותל נתוצה בדיוקן נגע הטמא, והלך הטמא לגמרי, וז"ש "ואתכסייא אחרא" נמצא כלל הדברים נגע הקדוש ניתן בכותל מבחוץ תחלה ואח"כ נכנס לפניו ודחה את הטמא לחוץ ונתכסה הוא בכותל ונתגלה הטמא ואח"כ יצא הטהור לחוץ ודחה את הטמא לגמרי ומ"ש הכתוב כנגע נראה לי פי' כנגע הקדוש שאתם רואים כך נראה לי הטמא (מ"מ).

⁸ ואף כאן בחכמה ידבר האיש הזה מפני שנגע זה מורה סתרי החצונים הנעלם שם (אור יקר).

⁹ מסטרא דטוב (אור יקר).

¹⁰ הם מסטרא דרע (אור יקר).

¹¹ טעמא דנגע משום סטרא דרע דהוה סלקא דעתין דטעמא משום מטמונות וסטרא דטוב בבתי ועל דא קאמר מלאים כל טוב ממש מסטרא דטוב, ולזה תירץ דיש סטרא דטוב במטלטלים והעד מטוב מצרים כדמסיק ור' שמעון עשה פשרה בשתי הדעות (אור יקר).

¹² להכריח שלא על הבתים נאמר ממה שהשוו עותרא דמצרים לעותרא דארעא (אור יקר).

<p>רבי שמעון אמר כל דא ודאי הוה¹ לאתקדשא ארעא ולאעברא רוח מסאבא מארעא ומגו ישראל וכד ביתא הוה נתיין הוה אשתכח בה ממונא למבני ליה ולמלייא ביתיה בנין דלא יצטער על ביתא וישרון בדיורא דקדושה</p>	<p>רבי שמעון אמר כל זה ודאי היה לקדש את הארץ ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ, ומתוך ישראל, וכשהבית היה מנותץ, היה נמצא בו ממון לבנות אותו ולמלא את ביתו, כדי שלא יצטער על הבית, וישהו בדיוור של קדושה.</p>
<p>ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', רבי יוסי אמר כמו מקום גבוה שמוקף בבהרת עזה, מראה שנינו, ובמראה נדון, באותם הצבעים. אמר רבי יצחק, שלש מאות טעמים, יש מי שגורס בבהרת עזה, וכולם למדתי מאבי, פרט לשערה (לבנה) אחת טמאה, עד אחד, שנים שני עדים וטהור, מכאן והלאה אפילו מאה כשנים, ושנים כמאה.</p>	<p>ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', רבי יוסי אמר כמו מקום גבוה שמוקף בבהרת עזה, מראה שנינו, ובמראה נדון, באותם הצבעים. אמר רבי יצחק, שלש מאות טעמים, יש מי שגורס בבהרת עזה, וכולם למדתי מאבי, פרט לשערה (לבנה) אחת טמאה, עד אחד, שנים שני עדים וטהור, מכאן והלאה אפילו מאה כשנים, ושנים כמאה.</p>
<p>ודא אוליפנא לבתר דכתיב (דברים יט טו) לא יקום עד אחד באיש וגו' על פי שנים עדים וגו' רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר כתיב נגע² לבן אדמדם כדן הוא נגע דהא חוורא לא קאים בעיניה פתח רבי שמעון ואמר כתיב (ישעיה א יח) אם יהיו הטאים כשנים וגו' זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא בעי לדכאה לון בכלא בנין דלא ישתכחון בדינא קמיה ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון דהא כלא אזיל בתר זיניה סומקא לסומקא וחורא לחורא ימינא לימינא ושמאלא לשמאלא בעשו כתיב (בראשית כה כה) ויצא הראשון אדמוני ועל דא שריא ביה זיניה</p>	<p>וזה למדנו לאחר שכתוב לא יקום עד אחד באיש וגו', על פי שנים עדים וגו'. רבי חזקיה היה יושב לפני רבי שמעון, אמר כתוב נגע לבן אדמדם, אז הוא נגע, שהרי הלבן לא עומד בעינו. פתח רבי שמעון ואמר, כתוב אם יהיו חטאיכם כשנים וגו', אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם בכל, כדי שלא ימצאו בדין לפניו, ובעלי הדין לא ישלטו בהם, שהרי הכל הולך אחר מינו, אדום לאדום ולבן ללבן, ימין לימין ושמאל לשמאל. בעשו כתוב ויצא הראשון אדמוני, ועל כן שורה בו מינו.</p>
<p>נא/א</p>	
<p>ואי תימא אדמוני כתיב בעשו וכתוב ביה בדוד (ש"א טז יב) ויביאהו והוא אדמוני⁶ אלא</p>	<p>ואם תאמר אדמוני כתוב בעשו, וכתוב בו בדוד ויביאהו והוא אדמוני.</p>

¹ פי' הגגע על זה היה עיקרו ולא על ממון ומה שאמרו הקדמונים מענין ממון הכוונה "וכד ביתא הוה נתיין וכו'" (אור יקר).

² "סלתא", פי' גובה. "מוקפי" פי' נפוח. ור"ל שהנגע לבן ונראה כמו עמוק וסביבו גובה כמו נפוח ובאמת אינו כן רק שנראה כך וזה שאמר חיזו תניינא ובחזיו אתדן ואמר ר' יצחק ש' הלכות למד מאביו ודבר זה למד מעצמו וזהו הדבר למה שיער א' אינו סימן טומאה אלא ב' וכן שיער שחור דווקא ב' ואח"כ למדתי שדינו כמו עד א' וכו' (זהר הרקיע).

³ נמחק כמ"מ וגור סאת המוסכג.

⁴ צ"ע שאם נפרש חזיר חד הוא שער א' ותריץ הם ב' שערות א"כ היכי קאמר תריץ תרי סהדי ודכייא הא אם היו שני שערות לבנות בנגע טמא מוחלט ואפשר שהוא בתמיה וכי תרי ודכייא (מ"מ).

⁵ בדף נ' ע"ב משמע דצרעת הוא רוח הטומאה והנגע אינו טומאה אלא ניצוץ אחד של דינא קשיא טהור שנגלה שם לדחות רוח הטומאה ולהעבירו משם וזה ענין נגע צרעת הנזכר בפסוק ופעם אחת אומר נגע לבדו ופעם מזכיר צרעת לבדו (שעה"מ תזריע).

⁶ עד אשר שלט האדם באדם לרע לו, כי האדם הוא אדם בליעל, והם החיצונים, ושולטים באדם הקדוש, בנשמות הקדושות, מחמת עון אדם וקין והבל בניו, שעירבו טוב ברע. וכפי גדלות הנשמה הקדושה, כן גדלות הרע שלה, כי כפי האבר שנאחזת בקדושה, כן תתערב באבר שכנגדו בטומאה. ור"ס כל הגדול

<p>דא מוזהמא דדהבא¹ אתעביד ודא בזהרא דדהבא² אתדבך בעשו כתיב ביה אדמוני כלו כאדרת שער, יצא בזהמת הסיגים. בדוד כתוב, עם יפה עיניים וטוב רואי.⁴</p>	<p>אלא זה נעשה מזהמת הזהב, וזה נדבק בזהר הזהב. כתוב בעשו אדמוני כלו כאדרת שער, יצא בזהמת הסיגים. בדוד כתוב, עם יפה עיניים וטוב רואי.</p>
<p>תא הזי מאי טעמא גוונא חוורא אשתמודע וגוונא סומקא אשתמודע סומקא בקדמיתא⁵ והא אתהזי ביה חוורא הא דכיותא אתיליד ביה ושאריו לאתדכאה חוורא בקדמיתא⁶ ואתהזי ביה סומקא הא שאריו לאסתאבא וכתוב וטמאו הכהן⁷ דהא אתיליד ביה סומקא לאסתאבא וכהנא הוה ידע⁸ בכל אינון גוונין ולזמנין דאתהזי ביה גוונא דכיותא ויסגר ליה למחמי אי אתיליד ביה גוונא אחרא ואי לא מדכי ליה דהא הוא דכתיב וטהרו הכהן⁹</p>	<p>בא וראה למה הצבע הלבן נודע והצבע האדום נודע. (אם הנגע) אדום בראשונה והנה נראה בו לבן, הרי טהרה נולדה בו ומתחיל להטהר. (ואם הנגע) לבן בראשונה ונראה בו אדום, הנה מתחיל להטמא, וכתוב וטמאו הכהן, שהנה נולד בו אדום להטמא. והכהן היה יודע בכל אותם הצבעים, ולפעמים שנראה בו צבע של טהרה ויסגירו לראות אם יולד בו צבע אחר, ואם לא מטהר אותו, זהו שכתוב וטהרו הכהן וגו'.</p>
<p>רבי יצחק ורבי יהודה הוו אולי בארהא אמר רבי יהודה כתיב (מ"ב ה כז) וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו' אי הוא חטא בנוי אמאי ילקון אמר ליה אלישע יתיר משאר</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך, אמר רבי יהודה כתוב וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו'. אם הוא חטא למה ילקו בניו. אמר לו, אלישע ראה יותר משאר הנביאים, ראה שלא</p>

מחבירו, יצרו גדול ממנו. וזה ג"כ היה ענין דוד הע"ה, שהיתה נשמה גדולה, ובפגם אדם נתערבה ברע גדול מאד בעמקי הקליפות, ולכן יצא אדמוני (שער הגלגולים - הקדמה לח). מן המצר עד התחלת הפסוק כל גוים הן ט' תקונין דדיקנא דז"א, ולאלין אצטריך דוד להכניע כל הגוים בכל המלחמות, שלכן היה אדמוני (בהגר"א בספד"צ כד ע"ג).

¹ מסיגי הגבורות בזהרא דדהבא שהמלכות בניינה מהגבורות ודוד הוא ממלכות (מ"מ).

² אורו היפה ויש תחתיו שמרים (אור יקר).

³ ששם אדמימות עשו, וזה תלוי, דוד בייחוד, דהיינו "יפה עינים וטוב רואי" טוב הגוונים וטוב רואי, נצוץ אורו, והוא יפה עינים מצד נו"ה, וטוב רואי מצד היסוד (אור יקר).

⁴ עי' לקמן רסב ע"ב. דוד המע"ה היה מצד הנוקבא ולכן היה אדמוני מצד ה' גבורות דנוקבא וע"כ היה שופך דם וע"ז אמר הכתוב עם יפה עינים וטוב ראי שהי' אוחז גם ביסוד הנקרא יפה תואר וזש"ה אשר מנעני מבוא בדמים כי הוא יהי' בא מן הב' דמים אשר בנוקבא שהוא דם טהור ודם טמא (ליקוטי הש"ס סנהדרין). מלך ביופיו תחזינה עינך שעיקר היופי הוא חיוור וסומק דין ורחמים כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכן דוד המע"ה כתיב ב' אדמוני עם יפה עיני' וטוב רואי ר"ל שהיו בו ב' הגווני' ולכן בצד הדין שבו הי' מנצח האומות ובצד החסד עושה משפט וצדקה לעמו (ב"ע ריז ע"א).

⁵ היינו אודם הגבורה מתלבנת (אור יקר).

⁶ הוא לובן החסד המתאדמת (אור יקר).

⁷ יסורים אלו דצרעת הוכנו בעצם וראשונה לעם ה' הנקרא אדם, והכוונה בהם לעורר נפש החוטא שישוב בתשובה, ואם הוא שב לה' ממהר וקורא לכהן ששרשו מאבא ואז יש כח בדין הקשה שהוא לדחות את החיצונים, שכבר יש התעוררות להאיר אור אבא ולעשות תשובה דתשוב ה' עלאה ליל"ד. והבן ענין גדול שאין טומאת הצרעת ככל שאר הטומאות, שזו אין טומאתו נודעת ולא מטמאה עד שיבוא הכהן כנודע, ואם כן אין כח לחיצונים לינק או להאחז שם עד בוא הכהן ואז כבר יש כח לדחותם. אבל אין ספק שאם בא הכהן וטמאו והוא לא שב לה' אז יתאחזו שם כל החיצונים (רמ"ז לעיל מט ע"ב).

⁸ שהוא איש החסד ראש לגוונין שכל הספירות והגוונים נאצלים דרך בו ויודע אי זה מן הטהור ואי זה מן הטמא (אור יקר).

⁹ עי' תיקו"ז יג ע"ב: ענ"ג שבת בהפוכא נג"ע מאן דאית ליה ולא מקיים ליה אתהפך ליה לנג"ע צרעת שפחה דחריבת ביתיה ונתץ את הבית את אבניו ואת עצייו (ויקרא יד מה) ודא הוא עניותא דאיהו באתר דנגע צרעת. חזר בתיבתא וטהרו הכהן דא מיכאל"ל כהן גדול ממנא תחות יד חסד ענ"ג איהו נ"הר יוצא מע"דן להשקות את הג"ן (בראשית ב י) דאיהו עדון נשמתין ו' נהר דנפיק מעדן מבין י"ה. בהגר"א: דחריבת ביתיה - ר"ל גופיה, והוא מיתה, וז"ש ונתץ כו' כי השפחה היא חרבא דמלאך המות או עניות שעניי חשוב כמת (נדרים סד ע"ב).

<p>נביאי המא המא דלא נפיק מנחזי ברא דמעליא ועל דא לייט לכלהו!</p>	<p>יצא מגיחזי בן מעולה, ועל כן קלל את כולם.</p>
<p>ולא עוד אלא אמר לו אני עבדתי בשמוש עליון אצל אליהו, וזכיתי בשני חלקים, שהרי עבדתי אותו באמת. ואתה רשע פגמת אותי, נשבעת לשקר וחמדת, הרי עברת על כל התורה כולה, ומי שעובר על זה מת הוא לעולם הבא. אבל משום שעבדת אותי, השמוש שלך לא יהיה לחנם, תהיה מיתתך בעולם הזה ולא בעולם הבא, ולכן וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך.</p>	<p>ולא עוד אלא אמר לו אני עבדתי בשמוש עליון אצל אליהו, וזכיתי בשני חלקים, שהרי עבדתי אותו באמת. ואתה רשע פגמת אותי, נשבעת לשקר וחמדת, הרי עברת על כל התורה כולה, ומי שעובר על זה מת הוא לעולם הבא. אבל משום שעבדת אותי, השמוש שלך לא יהיה לחנם, תהיה מיתתך בעולם הזה ולא בעולם הבא, ולכן וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך.</p>
<p>(נוונא דהוורא אשתמודע וגוונא דסומקא אשתמודע) אמר רבי יוסי בגד הצמר או הפשתים אמאי אמר רבי יצחק בכל שריא² ובכלא שלטא³ ואית כגוונא דא דכתיב (משלי לא יג) דרשה צמר ופשתים ובגיני כך שולטניה דההוא נגע דנפיק מאתר עלאה⁴ דא שלטא בכלא בתרי גוונא⁵ בצמר ובפשתים ובגיני כך זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים.</p>	<p>(צבע הלבן נודע וצבע האדום נודע). אמר רבי יוסי, בגד הצמר או הפשתים למה. אמר רבי יצחק בכל שוֹרָה ובכל שולט, ויש כדוגמא זה שכתוב דרשה צמר ופשתים, ולכן שלטונו של אותו נגע שיוצא ממקום עליון זה, שולט בכל, בשני אופנים, בצמר ובפשתים, ולכן זאת תורת נגע הצרעת, בגד הצמר או הפשתים.</p>
<p>רבי יצחק הוה אזיל לקטפורה דאבוי חמא חד בר נש דסאמי בקוטרא דמטולא אכתפוי אמר ליה שורטא דקישטא בכתפך אמאי לא אמר ליה מידי אזל אבתריה חמא דעיל במערתא חדא עאל אבתריה חמא קטורא דתננא דהוה סליק מתחות ארעא ועאל ההוא בר נש בנוקבא חד ואתכסיא מניה דחיל רבי יצחק ונפק לפום מערתא עד דהוה יתיב אעברו רבי יהודה ורבי חזקיה חמא לון וקרבי גביהון סח לון עובדא</p>	<p>רבי יצחק היה הולך לגינת ביתן אביו. ראה איש אחד שסטה עם קשר של משא על כתפו, אמר לו למה יש קנים של עצים על כתפך. לא אמר לו דבר. הלך אחריו ראה שנכנס למערה אחת, נכנס אחריו. ראה קיטור של עשן שהיה עולה מתחת לארץ, ונכנס האיש ההוא לנקב אחד והתכסה ממנו. פחד רבי יצחק ויצא לפי המערה. בעודו יושב, עברו רבי יהודה ורבי חזקיה, ראה אותם וקרבו אליהם, סיפר להם את המעשה.</p>
<p>אמר רבי יהודה ברוך רחמנא דשובך האי מערתא דסניר דסרוניא היא וכל יתבי ההיא</p>	<p>אמר רבי יהודה ברוך הרחמן שהצילך, זוהי מערת המצורעים של סרוניא, וכל</p>

¹ עיי' ח"א עט ע"א.

² אם יפגמו בני אדם בדבורם וישליטו כדפי' לעיל (אור יקר).

³ פ' שהצמר הוא בחי' החסדים והפשתים הוא בחי' הגבורות והנגע שולט בכלם לפי שכשאינם באים מוחין דאבא לז"א ואין בו אלא מוחין דאימא אזי נעשים מהם הנגעים כמ"ש הרב וזה בין בחסדים בין בגבורות שהם בחינת צמר ופשתים (מ"מ).

⁴ אחר שיתנו לה חניה אם ימסרהו לה בדבורו, אמנם העיקר שמראה בה הנגע הוא מה שהוא מסויים לקדושה, דהיינו צמר ופשתים מסויים לעבודה עליונה, דהיינו מדת המלכות בבגדי כהונה, והיא יצאה משם, לכך עיקר חנייתה צמר ופשתים, וז"ש "ואית כגוונא וכו'" וכמו שהמדה העליונה שולטת בכל שהכל נברא ממה וכל פעל ה' למענהו כן החצונית נגע (אור יקר).

⁵ דומה לה וכמו שדרשה אשת חיל צמר ופשתים לעבודתה כן היא (אור יקר).

⁶ ע"ל פו ע"ב והענין כי צמר ידוע שהוא דרגא דשאת דינא דקדושא השור ופשתן הוא לבושיה כתלב חיזור וידוע שסוד לבושיה לבוש בד והוא שרשא דחמור ה' דסט"א וז"ס שני השעירים וכן קין והבל והבל בסוד שעיר הנשחט וקין שעיר החי (יהל אור).

<p>קרתא הרשין אינון ואתיין למדברא לחוייא אוכמין דאינון בני עשר שנין או יתיר למעבד הרשין ולא מנמרא מנייהו ואתעבידו סגירין וכל זייני הרשין דלהון בהאי מערתא אינון</p>	<p>יושבי העיר ההיא הם מכשפים, ובאים למדבר לנחשים השחורים שהם בני עשר שנים או יותר לעשות כשפים, ולא נשמרים מהם ונעשים מצורעים. וכל מיני כשפים שלהם הם במערה הזו.</p>
<p>אזלו עד דהוו אזלי אערעו בחד בר נש דהוה אתי ובריה דהוה מרע קטיר על חמרא אמרו ליה מאן את אמר להו יודאי ודא הוא ברי דאיהו קטיר על חמרא אמרו ליה אמאי הוא קטיר אמר לון דיורי הוא בחד כפר דאיהו מבני רומאי והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא והוה אהדר לביתא ולעי לון לאינון מלין</p>	<p>הלכו, בעודם הולכים פגשו באיש אחד שהיה בא ובנו שהיה חולה קשור על החמור, אמרו לו מי אתה. אמר להם יהודי, וזה הוא בני שקשור על החמור. אמרו לו למה הוא קשור. אמר להם מגורי הוא בכפר אחד שהוא מבני הרומאים, ובני הזה היה לומד תורה בכל יום, והיה חוזר הביתה ולומד את אותם הדברים.</p>
<p>ותלת שנין הוה דיורי בהווא ביתא ולא חמינא מידי והשתא יומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין אעבר חד רוחא קמיה ונזיק ליה אעקם פומיה ועינוי וידוי אתעקמו ולא יכיל למללא ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרוניא דילמא ילפון לי מלה דאסוותא אמר ליה רבי יהודה ובהווא</p>	<p>ושלש שנים היו מגורי בבית ההוא, ולא ראיתי דבר. וכעת יום אחד נכנס בני לבית לחזור על הדברים עברה רוח אחת לפניו והזיקה לו, התעקמו פיו ועינוי וידיו התעקמו, ולא יכל לדבר, ובאתי למערת המצורעים של סרוניא אולי ילמדו אותי דבר של רפואה. אמר לו רבי יהודה ובאותו</p>
<p>נא/ב</p>	
<p>ביתא ידעת מן קדמת דנא דאתנזק ביה בר נש אחרא אמר ליה ידענא דהא מכמה יומין אתנזק ביה חד בר נש והווא אמרי דמרעא הוה ומנייהו אמרי דרוחא דביתא ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא ולא אתנזיקו אמרו היינו דאמרי חברייא! ווי לאינון דעברין על מלייהו</p>	<p>הבית האם ידעת מקודם אם נזוק בו איש אחר. אמר לו ידעתי, שהרי מכמה ימים נזוק בו איש אחד, והיו אומרים שהיה חולה, ומהם אומרים שרוח של הבית. ואחר כך נכנסו בו כמה אנשים ולא נזוקו. אמרו זהו שאומרים החברים, אוי לאותם שעוברים על דבריהם.</p>
<p>פתח רבי יהודה ואמר (ירמיה כב יג) הוי בונה ביתו בלא צדק כהא אתר דאשתכח ביה צדק כל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקין מניה ולא משתכחי קמיה ועם כל דא מאן דאקדיב² ונמיל אתר אחיד ביה אמר ליה רבי</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק, שהרי בכל מקום שנמצא בו צדק כל הרוחות וכל מזיקי העולם בורחים ממנו ולא נמצאים לפניו. ועם כל זה, מי שמקדים ונוטל המקום אוחז</p>

¹ שכיון שניזוק אדם בבית א' הזק רוח רעה, אפילו שידורו שם כמה בני אדם ולא נזוקו, אי אפשר מפני זה לומר שלא ינזק, שאפשר שאותם שלא נזוקו יהיו צדיקים הרבה וזכותם עמדה להם. או אפשר שהם רשעים ומין במינו אינו חושש. או אפשר שהרוח הטמא אשר שם יתעורר מזמן לזמן לסבות ידועות, ויקרה מקרהו שלא נתעורר מזמן לזמן לסבות ידועות, ויקרה מקרה שלא נתעורר כל אותו זמן ועתה יתעורר ויזיק, או אפשר שלא מצא עת פנאי להזיק לאותם שהיו דרים עד עתה, מפני שלא נשאר עולם שם אדם יחיד, ואם נשאר יחיד לא היה בעת כחו, שיש עת שכחם נוספת, ויש עת שאין כחם כל כך, כמו חצות היום חצות לילה, או במילוי הלבנה או חסרונה, או עת בשנה ידועה או זמן גרוע שכחות הדין מתעוררים, ולזה שומר נפשו ירחק משם (אור יקר).

² ואפילו ירצה לעושת שם משכן צדק לא יוכל, כיון שנתאחז שם הטמא ולזה יקשה "אי הכי וכו'" (אור יקר).

<p>הזקיה אי הכי¹ שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא אמר ליה לאו הכי אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא ובגין כך אי שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה כל שכן לקרבא בהדיה</p>	<p>בו. אמר לו רבי חזקיה, אם כך שקול השם הקדוש כרוח הטומאה, אמר לו לא כך, אלא השם הקדוש לא שורה במקום טמא, ולכן אם השם הקדוש נוטל המקום מקודם, לכן כל הרוחות וכל מזיקי העולם לא יכולים להראות בו, כל שכן לקרב עמו.</p>
<p>אי רוח מסאבא קדים נטיל אתר שמא קדישא לא שריא ביה דהא לאו אתריה וכד הוה נחית נגע צרעת הוה מדכי אתרא ואפיק לרוח מסאבא מאתריה ולבתר מנתצי ביתא אבנין ואעין וכלא ובני לה כמלקדמין בסטר קדישא בצדק דדכיר ליה לשמא קדישא ולשרי עליה קדושה ועם כל דא בעפרא אחרא וירחיק ביתא מאתריה מיסודא קדמאה תרי טפחים²</p>	<p>אם רוח טומאה קודם ונוטל את המקום, השם הקדוש לא שורה בו, שהרי אינו מקומו. וכשהיה יורד נגע צרעת היה מטהר את המקום, ומוציא את רוח הטומאה ממקומו. ואחר כך מנתצים את הבית האבנים והעצים והכל ובונה אותו כמקדם בצד הקדוש בצדק, שמזכיר את השם הקדוש ומשרה עליו קדושה. ועם כל זה בעפר אחר, וירחיק את הבית ממקומו מהיסוד הראשון שני טפחים.</p>
<p>השתא דלא אתחזי ולא נחית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא לאפקא ליה מאתריה מאי תקנתיה אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין באבנין אחרנין ואעין וכלא ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה ויבני ליה על שמא קדישא ועם כל דא לא נפיק³ ההוא רוחא מן אתר קדמאה בגין דקדושה⁴ לא שריא על אתר מסאבא</p>	<p>עכשיו שלא נראה ולא יורד מי שמטקרג באותה רוח טומאה להוציאה ממקומו, מה תקנתו. אם יכול לצאת מן הבית הזה יפה, ואם לא יבנה אותו כמקדם באבנים אחרות ועצים והכל, ויוציא וירחיק אותו מהמקום הראשון ויבנה אותו על השם הקדוש. ועם כל זה לא יוצאת אותה הרוח מן המקום הראשון, משום שקדושה לא שורה על מקום טמא.</p>
<p>אמר רבי יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי בזמנא דא כתיב (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון וגו' מיומא דאתחרב בית המקדש לא אשתכח אסוותא בעלמא⁵ בניני כך בעי בר נש</p>	<p>אמר רבי יצחק למה לו לטרוח כל זה, בזמן הזה כתוב מעוות לא יוכל לתקון וגו', מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם, לכן צריך אדם</p>

¹ ותיריך שאינו מפני שיש כח לחצוני לעמוד בפני מדת צדק, אלא שאין מדת צדק עושה שם משכן אחר שנטמא המקום, וזה כחו שימאסם, אמנם אם תחלה שכן צדק, הם בורחים מהקדושה, שאינם יכולים להראות במקום הקדש (אור יקר).

² דין זה לא נזכר כלל בגמ' (רח"ו).

³ מפני שאין עתה טהרת צרעת הבתים, ועכ"ז יתקן מעט שיחליש כחו שלא יוכל להזיק, או שמשנים דירתו וימאס המקום כדי שלא לקטרג בקדושים, ופעמים מסתלק, ואחר סילוקו יבא שם צדק (שם), אמנם כל זמן שעומד שם החצוני, לא יבא שם הקדושה "בגין דקדושה וכו'" (אור יקר).

⁴ אמר ר' יצחק לפי דבריך שהוא כולי האי ואולי, למה ליה לאטרחא מה שאפשר שלא יועילה ויתחזק החצוני כיון שהוא מוציא הוצאות מחדש, אם כן יקח לו בית במקום אחר שיהיה שמור שמירת קונו (אור יקר).

⁵ בפרק הקורא את המגלה ומה ראו לומר רפואה בשמינית, אמר ר' אחא מתוך שנתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה לפיכך קבעוה בשמינית, הרי שהמילה צריכה רפואה וכו', והסוד הנעלם בברכת הרפואה שהיה הלבנה פגומה כי הטיל הנחש זוהמתו בחוה וטמא המקדש, ועתידי הקב"ה לרפאת המכה ההיא ולמלא פגימתה וחסרונה, והגורם הפגם והחסרון יעביירונו מן העולם, ואז יהיה אור הלבנה כאור החמה בסוד והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. והסוד כי יתיחד השם בכבודו, והנפנים מבחוץ כעבדים משמשים את מלכם, ואור שבעת הימים העליונים יתאצל על החמה, ואז יתמלא פגם הלבנה והאם העליונה תגלה בשעריה עליהם ואז יהיה יי אחד ושמו אחד. ובאר סבת זה ואמר ביום חשב יי את שבר עמו ומחץ מכתו, היא מכת הנחש הגורם פגימת הלבנה וטומאת המקדש, וזה סבת החרבן והגלות (עבה"ק ח"ב פ"י).

<p>לאזהרה כי היכי דלהוי נטיר אמרי נזיל¹ בהדי האי בר נש ונחמי</p>	<p>להזהר, כך שיהיה שמור. אמרו נלך עם האישי הזה ונראה.</p>
<p>אמר רבי יצחק אסיר לן אי הוה אויל לגבי גברא רבא דחיל חטאה כגון נעמן לגבי אלישע נזיל אבתריה השתא דאיהו אויל לגבי רחיקי עלמא רחיקי אורייתא געלי מכלא אסיר לן לאתחזאה קמייהו בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו והאי בר נש אסיר ליה²</p>	<p>אמר רבי יצחק אסור לנו, אם היה הולך לאיש גדול ירא חטא כמו נעמן לאלישע, נלך אחריו. עכשיו שהוא הולך לרחוקי העולם, רחוקי התורה, מגועלים מן הכל, אסור לנו להראות לפניהם, ברוך הרחמן שהציל אותנו מהם. והאישי הזה אסור לו.</p>
<p>אמר רבי יהודה והא תנינן בכל מתרפאין³ חוץ מעצי אשרה וכו' אמר ליה ודא עבודה זרה איהו ולא עוד אלא דהא כתיב (דברים יח י) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' אוילו לאורחיהו אויל ההוא בר נש לההיא מערתא הוא ובריה שרי ליה במערתא עד דנפק לקטרא לחמריה נפק קיטורא דאשא⁴ ומחא ליה ברישא וקמליה אדהכי עאל אבוי ואשכחיה מית נטל ליה ולחמריה ואול ליה ואשכח להו לבתר יומא חד לרבי יצחק ולרבי יהודה ורבי חזקיה דהוו אולי בכה קמייהו וסח לון עוברא</p>	<p>אמר רבי יהודה והרי שנינו בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו', אמר לו וזה עבודה זרה. ולא עוד אלא שהרי כתוב, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרכם, הלך אותו האישי למערה ההיא, הוא ובנו, שם אותו במערה, עד שיצא אביו לקשר את חמורו יצא קיטור של אש והכה אותו בראשו והרג אותו, בינתיים נכנס אביו ומצא אותו מת, לקח אותו ואת חמורו והלך לו, ומצא אחרי יום אחד את רבי יצחק ואת רבי יהודה ואת רבי חזקיה שהיו הולכים, בכה לפניהם וסיפר להם את המעשה.</p>
<p>אמר רבי יצחק ולא זמנין סניאין אמינא לך דאסיר למיהך תמן בריך רחמנא (דניאל ד לד) די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין⁵ זכאין אינון צדיקייא דאזלין בארע קשוט בעלמא דין ובעלמא דאתי ועליהו כתיב (משלי ד יח) וארע צדיקים כאור נגה וגו'</p>	<p>אמר רבי יצחק והאם לא אמרתי לך פעמים רבות שאסור ללכת לשם, ברוך הרחמן די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין [שכל מעשיו אמת ודרכיו אמת] אשריהם הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא, ועליהם כתוב וארע צדיקים כאור נגה וגו'.</p>
<p>אמר רבי אלעזר⁶ בכל עובדוי דבר נש ליבעי ליה דליהוון כלהו לשמא קדישא מאי</p>	<p>אמר רבי אלעזר בכל מעשי האדם צריך שכולם יהיו לשם הקדוש. מה זה</p>

¹ קא סלקא דעתייהו שמותר לראות, כאומרו לא תלמד לעשות, אבל אתה למד להבין ולהורות, ורבי יצחק פירש שהיה אסור אפילו להסתכל בהם מפני שאסור להסתכל בפני אדם רשע, ואותם שהיו לומדים היו לומדים חכמים קדושים ולא היו פועלים בהם, ואם היה הפעולה על ידי הקדושה כמו נעמן על ידי אלישע, היה טוב ולהסתכל בהם לראות אסור לנו, וזהו שאמר "אסיר לן לאתחזאה" (אור יקר).

² אין צריך לומר אנו, שאין לנו עסק שם, אלא אפילו זה הצריך אסור לו זה (אור יקר).

³ ודא ע"ז שעושים הקטורת בנחשיהם, ולא עוד אלא כל מיני קסם אסור. ומה שאמר בכל מתרפאין, היינו לעשות מיני משיחה או כיוצא בעצי איסור, חוץ מעצי אשרה כדפי' (אור יקר).

⁴ עמוד אש בצורת ראש א' שהיה רוח טמא שם, ואביו ראהו מת וראה אחר כך הצורה ההיא עומדת שם אצלו, והבין שהוא הרגו (אור יקר).

⁵ הם ב' ענינים: הא', מעשה אמת, אפילו זה שמת על ידי החצוני לא נאמר שלא נתחייב מיתה אלא חייב היה, ולפיכך נתן רשות לזה שפגע בו להמיתו. וגם דרכיו שגרם שניזוק כדי שיצטרך לבא עד הנה "ארחתיה דין" ואם היה יודע ללכת בדרך אמת, שהוא להתרחק מהבית ההוא, לא היה בא לידי אחד מאלו, והקב"ה היה מאריך לו אפו, עד ישוב מאותו העון שגרם לו זה, וזהו שאמר "זכאין אינון" (אור יקר).

⁶ הוקשה לו, שלפי מה שנאמר לעיל בנגעי בתים, נמצא שאין ראוי ענין זה להמצא, אלא דווקא במעשה הגויים, אבל במעשה ישראל ובנין ישראל לא. ואם כן שתי וערב שטוה אותו ישראל מאי איכא למימר, לכך

<p>לשמה קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחניה ולא ישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא ויכיל לאשראה על ההוא עבדתא ועל דא השתי או הערב הוה אסתאב ושרייא</p>	<p>לשם הקדוש, להזכיר בפיו את השם הקדוש, על כל מה שהוא עושה, שהכל הוא לעבודתו, ולא ישרה עליו הצד האחר, משום שהוא תמיד מזומן לבני האדם, ויכול לשרות על אותו המעשה. ועל כן השתי או הערב היה נטמא ושורה</p>
<p>נב/א</p>	
<p>עליה רוח מסאבא ומה בהאי כך מאן דפקיד מלוי לסטרא אחרא² דלא אצטריך על אחת כמה וכמה, ולכן כתוב ונשמרת מכל דבר רע.</p>	<p>עליו רוח טומאה, ומה בזה כך, מי שמפקיד דבריו לצד האחר שלא צריך על אחת כמה וכמה, ולכן כתוב ונשמרת מכל דבר רע.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אויל למחמי לאבוי (ס"א לחמוי) והוה עמיה רבי אבא אמר רבי אבא נימא מלין דאורייתא וניזיל פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את האי קרא קשיא וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימו דקודשא בריך הוא הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטבין ליה</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך לראות את אביו (חמיו), והיה עמו רבי אבא. אמר רבי אבא, נאמר דברי תורה ונלך. פתח רבי אלעזר ואמר אמרי נא אחותי את, הפסוק הזה קשה, וכי אברהם שהוא ירא חטא, אהובו של הקדוש ברוך הוא, היה אומר כך על אשתו, כדי שייטיבו לו.</p>
<p>אלא אברהם אף על גב דהוה דחיל חטאה לא סמיך על זכותא דיליה ולא בעא מן קודשא בריך הוא לאפקא זכותיה אלא על זכותא דאתתיה דירווח³ בנינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתיה זכי ליה בר נש דהא הוא דכתיב (משלי יב יד) בית והון נחלת אבות ומיהויה אשה משכלת</p>	<p>אלא אברהם אף על גב שהיה ירא חטא, לא סמך על זכותו, ולא רצה מהקדוש ברוך הוא להוציא מזכותו, אלא על זכות אשתו, שירוויח בשבילה ממון של שאר העמים, שהרי הממון זוכה לו האדם באשתו, זהו שכתוב בית והון נחלת אבות, ומה' אשה משכלת.</p>
<p>מאן דזכי באשה משכלת זוכה בכלא וכתיב (שם לא יא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר⁵ ואברהם הוה אויל בנינה למיכל שללא משאר עמין וסמיך על זכותא דילה דלא יכלון לאענשא ליה ולהייבא בה ובגיני כך לא יהיב מידי למימר אחותי היא ולא עוד⁶ אלא דחמא</p>	<p>מי שזוכה באשה משכלת זוכה בכל, וכתוב בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. ואברהם היה הולך בשבילה לאכול השלל משאר העמים, וסמך על זכותה שלא יוכלו להענישו ולצחק בה. ולכן לא נתן דבר לומר אחותי היא, ולא עוד אלא שראה מלאך אחד הולך לפניו, ואמר</p>

פירש שאפילו בסתמא שורה שם הטמא, שאין רוח קדושה שורה אלא אם יזמינוהו שם, וזה שלא הזמין הקדושה והזכיר שם שמים על מעשהו, לא בא שם הקדושה והיה מקום ריקן, ונזדמן לו החצוני (אור יקר).

¹ וכל מקום שמוצא ריקן, שורה שם כדפי' (אור יקר).

² שמוסר אותו לשטן, והיינו ונשמרת שבכעס לא תאמר דבר דבור רע שמזדמן שם, ובענין אברה קשה שתיים: האחת, שאפילו וחיתה נפשי, וכי ימסרנה כדי להציל עצמו, וגדולה מזו אומר, יטב לי בעבורך, שמורה שגם על הממון היה חושש, והנה הקשה זו הגדולה וכל שכן הקטנה, ותיירץ שניהם, ואמר שלא היה מוסרה מפני שמירתה, ואדרבה היה אוכל שלל בעבורך שכן הדין (אור יקר).

³ לפי דרך זה מ"ש (בראשית יב יג) למען ייטב לי, לא ר"ל שהוא היה פונה להנאות, אלא פירוש כיון שכן היא המדה שמה' אשה משכלת והון וכל טוב בא בזכותה, אם כן אמר אברהם אל תעצבי על אומרי לך שתאמרי אחותי, כי אני יודע שבזה תצילני ויתנו לי מתנות (רמ"ז).

⁴ שלא תמסר מפני זכותה (אור יקר).

⁵ עם היות שלא תמסר, ועם כל זה ברשות עשה כדמסיק (אור יקר).

⁶ וזה כפי פשט הכתוב, ועוד שלא תלה הטובה בגוים, שהיה לו לומר יטבו לי, אלא השמירה שעמה מאת הבורא, וייטב אהדר לקב"ה, והיינו תירוץ ב', והיינו, ועוד דקאמר לעיל, שהוא טענה שנית לתקן הכל (אור יקר).

<p>חד מלאכא אויל קמה ואמר ליה לאברהם לא תרחל מנה קודשא בריך הוא שדר לי לאפקא לך ממנוא דשאר עמין ולנטרא לה מכלא וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה אלא מניה דלא חמא עמיה מלאכא אלא עמה אמר הא היא מתנטרא ואנא לא נטרנא ובניני כך אמר אמרי נא אחותי את וגו'!</p>	<p>לאברהם אל תפחד עליה הקדוש ברוך הוא שלח אותי להוציא לו את ממון שאר העמים ולשמור אותה מהכל, ואז לא פחד על אשתו, אלא עליו, שלא ראה עמו מלאך אלא עמה, אמר הרי היא שמורה ואני לא שמור, ולכן אמר אמרי נא אחותי את וגו'.</p>
<p>ייטב לי ייטיבו לי מבעי ליה דכתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת ועל דא ייטיבו לי מבעי ליה אלא ייטב לי דא דאזיל קמך ייטב לי בהאי עלמא קודשא בריך הוא בממונא וחיתה נפשי בההוא עלמא² בגללך דלא תסטי³ מן אורחא דקשוט דאי אזכי בנינך בממונא בהאי עלמא ותסטי אנת מאורחא הא מיתא זמינא בההוא עלמא אלא תסתמר דתחי נפשי בההוא עלמא בגללך</p>	<p>ייטב לי, היה צריך להיות ייטיבו לי, שכתוב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל כן צריך להיות ייטיבו לי. אלא ייטב לי, זה שהולך לפניך, ייטב לי הקדוש ברוך הוא בעולם הזה בממון, וחיתה נפשי באותו העולם בגללך, שלא תסטי מדרך האמת, שאם אזכה בגללך בממון בעולם הזה, ואת תסטי בדרך, הרי מיתה זמינה בעולם ההוא, אלא תשמרי שתחי נפשי בעולם ההוא בגללך.</p>
<p>ובנין דההוא מלאכא אויל קמה לנטרא לה מה כתיב וינגע יהוה את פרעה וגו' על דבר⁴ שרי ודאי דהות אמרת למלאכא מחי והוא מחי ועל דא לא דחיל אברהם מנה כלום דהא היא מתנטרא ומה דחיל מגרמיה דחיל דלא חמא⁵</p>	<p>ומשום שהמלאך ההוא הלך לפניו לשמור אותה, מה כתוב וינגע ה' את פרעה וגו' על דבר שרי, ודאי שהיתה אומרת למלאך הכה והוא מכה, ועל כן לא פחד אברהם עליה כלום, שהרי היא</p>

¹ ויקח את שרה דע, כי מה שנלקחה שרה בארץ פלשתים שלקחה אבימלך ולא קרב אליה, ועצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך, וארז"ל אפילו לנקביהם לא היו יכולים לצאת, עד שנתפלל עליהם אברהם, ונתן לאברהם צאן ובקר ועבדים ושפחות, והשיב לו את שרה אשתו, כי לא די לצדיקים שמחזירים להם את שלהם, אלא שמוסיפין על שלהם. וכן לעתיד (ישע' ס"ו ב') תחת הנחשת אביא זהב, וכתיב והביאו (שם ס' ז') את כל אחיכם מנחה לה', וכן ביציאת מצרים (שמות י"ב ל') וינצלו את מצרים וכו'. ודע, כי כמו שנלקחה שרה, והחזירוה פלשתים בכסף וזהב כדי שיתפלל אברהם בעדם, ויפתח את רחמם ה', כן ג"כ היה בזמן ישראל, כשלקחו הארון פלשתים דוגמת שרה, והיה בשדה פלשתים ט' חדשים, וגם בהם עשה ה' שפטים ובאלהיהם. כי (שמואל א' ה' ד') רק דגון נשאר עליו, והם הוכו בעפולים ולא היו יכולים לצאת לנקביהם כי עצור נעצרו, והעכברים מסרסים אותם, ואינם מולידים עד שהחזירוהו, דוגמת אבימלך זקנם, שהשיב את שרה במנחה ורכוש, כדי שיתפלל אברהם בעדם. ולכן לקחו גם הם זאת העצה ביניהם, והשיבוהו ברכוש טחורי זהב ועכברי זהב ובקר העגלות לעולם, וזוה נטרפאו. והבן (ספר הליקוטין וירא כ).

² הוא בסוד ההוא רוחא דשביק בה, דאקרי נפש כדכתיב ברחל, והיינו נפשי, פי' נפש שלי שנתתי בך (רמ"ז).

³ שלא יפתנה יצרה ויסתלק השמירה, ויהיה למפרע הכל עון ופגם (אור יקר).

⁴ במאמר פיה שהיה מצוה למלאך שמירתה הכה תכה (אור יקר).

⁵ הטעם הוא מפני שירד למצרים בלי רשות כמ"ש בפרשת לך לך פא ע"ב (רמ"ז). הנה הגם כי שם כתוב כן, אבל הוא רק דעת ר' יהודה אבל שם דף פג ע"א ע"ב בדברי הרשב"י (וכן בדברי ר' יצחק שם פב ע"א), מבואר שדעתם הוא אינו כן ע"ש היטיב, והטעם דלא חמא עמיה נטורא כי רצון הקב"ה הנה היה שיעמוד בעצמו בנסיון הנורא הזה וכן היה כי יצא לשלום כמבואר שם, וכל דברי ר' יהודה שם פא ע"ב הוא קודם ששמע את דברי הרשב"י, אבל אח"כ הרי הסכים עמו כמבואר שם פג סע"ב ע"ה ותמצא (לש"ו). הנה בזוה"ק (פ' לך לך דף פא ע"ב) הנה מבואר שם כי ירדת אברהם אבינו למצרים היה ג"כ שלא ברשות ע"ש. אמנם הוא כי שם הוא דברי ר' יהודה, ואמר ל"ז קודם ששמע את דברי רשב"י אשר שם (פג עמוד א ב), אבל אח"כ הרי הסכים עמו והוטב לפניו את כל דברי רשב"י בזה מאד מאד וכמבואר שם (פג סע"ב), עשה ותראה שכן הוא. וכן דברי ר' יצחק שם (פב ע"א) דבגין כך כו', וכן כל דברי זוהר בפ' תזריע (נב ע"א) ע"ש, הנה כ"ז הוא לא כדברי ר' יהודה בזה ע"ש בכ"ז היטיב ותמצא שכן הוא (דע"ה ח"ב פג ע"ד).

<p>עמיה נטורא הכי תא הוי עשר! זמנין פקידת שרה למלאכא למהאה לפרעה ובעשר מכתשין אלהי סימנא עבדת שרה לבנהא בתרהא דמצרים</p>	<p>שמורה. ומה שפחד על עצמו פחד, ולא ראה עמו שמירה כזו. בא וראה עשר פעמים צוותה שרה למלאך להכות את פרעה, ובעשר מכות לקה, סימן עשתה שרה לבניה אחריה במצרים.</p>
<p>רבי אבא פתח (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, עתיד הקדוש ברוך הוא להראות גאולה לבניו כאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והראה את אותן המכות למצרים והלקה אותם בגלל ישראל.</p>	<p>רבי אבא פתח כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, עתיד הקדוש ברוך הוא להראות גאולה לבניו כאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והראה את אותן המכות למצרים והלקה אותם בגלל ישראל.</p>
<p>תא הוי מה בין פורקנא דא לפורקנא דמצרים פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא ובמלכו הדא הכא בכל מלכין דעלמא וכדין יתייקר קודשא בריך הוא בכל עלמא וינדעון כלא שלטנו דקודשא בריך הוא וכלהו ילקון במכתשין עלאין על חד תרין בנין דיסרבון כלהו בישראל וכדין יתגלי שולטניה דקודשא בריך הוא דכתיב (זכריה יד ט) והיה יהויה למלך על כל הארץ וכדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם וגו' כדין קיימין אבהן בחרוה למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין הדא הוא דכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אמן בן יהי רצון</p>	<p>בא וראה, מה בין הגאולה הזו לגאולת מצרים. גאולת מצרים היתה במלך אחד, ובמלכות אחת. כאן בכל המלכים של העולם. ואז יתכבד הקדוש ברוך הוא בכל העולם, וידעו הכל שלטונו של הקדוש ברוך הוא, וכולם ילקו במכות עליונות על אחת שתיים, מפני שיסרבו כולם את ישראל, ואז יתגלה שלטונו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ, ואז כולם יתנדבו את ישראל לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב והביאו את כל אחיכם וגו', אז יעמדו האבות בשמחה לראות את גאולת בניהם כמקדם, זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אמן בן יהי רצון.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלך ה' לעולם אמן ואמן</p>
<p>נב/ב</p>	
<p>פרשת מצורע</p>	
<p>וידבר יהויה אל משה לאמר זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו' רבי אבא פתח (איוב יט כט) גורו לכם מפני חרב כי חמה עוונות חרב למען תדעון שדון. שדון, שדון</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. רבי אבא פתח גורו לכם מפני חרב כי חמה עוונות חרב למען תדעון שדון. שדון, שדון, שדון</p>

¹ לתרץ טעם יפה שכל ענין ירידת אברהם למצרים סימן לגלות בניו, ולקחת שרה סימן תחלת הגלות, ושליטת פרעה להביאה אל ביתו, ואח"כ לא ישלוט בה אלא יכה אותו עשר מכות, סימן שלא ישלוט בישראל ויוכה בעבורם עשר מכות, ושלא שלקח סימן ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, והכל סימן יפה לבניהם אחריהם, ואין לתמוה כלל על עניינם, וכן פירש ר' אבא שענין מצרים סימן לגאולה העתידה (אור יקר).

² נראה שכוונתו להוכיח מ"ש אחר כך שצריך האדם ליראה מהגבורות של הקדושה ולא מכח השתלשלותם עד מקום החיצונים וכמ"ש בפרשת ויקהל רטז ע"א גבי (יש יד) ויראת מאלקיך, וכמ"ש [שם] בזוהר הרקיע. והענין שהגבורות הקדושות בהם יתכן לומר הוא הדין והוא הדיין, וכמו שאנו אומרים המלך המשפט, וכמ"ש מעין זה הב"י ריש הלכות ראש השנה בשם הר"ר מנוח. והנה מלת דין פירושו המפרשים תואר. על משקל (משלי יד, יד) סוג לב, (במדבר לה, לב) לנוס אל עיר מקלטו, ור"ל דיין. ואם כן אם תפרשהו על הגבורות הקדושות אתי שפיר הכתיב והקרי (רמ"ז).

<p>כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו¹ ולדהלא מקמי קודשא בריך הוא² דלא יסמי מארהא דכשרא³ ולא יעבור על פתגמי אורייתא⁴ ולא יתנשי מנה⁵ דכל מאן דלא לעי באורייתא⁶ ולא ישתדל בה⁷ נזיפא הוא מקודשא בריך הוא⁸ רחיקא הוא מניה⁹ לא שרייא שכינתא עמיה¹⁰</p>	<p>כתוב שדין, כמה יש לבני אדם לשמור את דרכיהם ולפחד מלפני הקדוש ברוך הוא, שלא יסטו מדרך כשרה ולא לעבור על דברי תורה, ולא תשכח ממנו, שכל מי שלא לומד תורה ולא עוסק בה, הוא נזוף מהקדוש ברוך הוא, רחוק הוא ממנו, ולא שורה עמו שכינה.</p>
<p>ואינן נטורין¹¹ דאזלין עמיה אסתלקו מניה ולא עוד אלא דמכרוי קמיה¹² ואמרי אסתלקו סוחרניה דפליגא¹³ דלא הש על יקרא דמאריה ווי ליה דהא שבקוהו עלאי¹⁴ ותתאי¹⁵ לית ליה חולקא בארהא דחי¹⁶ וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין¹⁷ זמינין לקבליה לנטרא ליה ושכינתא שריא עליה וכלא מכרוי קמיה¹⁸ ואמרי הבו יקרא לדיוקנא דמלכא¹⁹ הבו יקרא לבריה</p>	<p>ואותם השומרים שהולכים עמו, מסתלקים ממנו, ולא עוד אלא שמכריזים לפניו ואומרים, הסתלקו מסביב לפלוגי שלא חושש על כבוד רבונו, אי לו שהרי עזבו אותו עליונים ותחתונים, אין לו חלק בדרך החיים. וכשהוא עוסק בעבודת רבונו ולומד תורה, כמה שומרים מזומנים כנגדו לשמור אותו, ושכינה שורה עליו, וכולם מכריזים לפניו ואומרים, תנו כבוד</p>

¹ ירצה כי כל אדם המקיים מצות יוצרו בתדירות שם לו דרך למטה בין החיצונים להעלות משם בירוריו דבר יום ביומו, וכן מכין אורח למעלה להעלותם להתקן, ועל כן צריך לשמור אורחותיו שיהיו מסוקלים ממכשולים אבן גנף (רמ"ז).

² הוא הדבר אשר הקדמתי כי אעפ"י שהוא נכנס בעמקי הקל" להעלות ניצוצים, לא יירא את אלהי העמים וכנזכר בפרשת ויקהל הנז"ל, אלא יירא ממלכות היצירה ולמעלה שהיא לפני הקב"ה, מה שאין כן בכח המובלע במצולות (רמ"ז).

³ נראה שהוא מה שאמרו רז"ל בטוב וישר, טוב בעיני שמים וישר בעיני הבריות. ולפי דעתי בכעין אלו העניינים שהם לפני משורת הדין וכדאמרינן בבבא מציעא (פג ע"א) גבי (משלי ב כ) למען תלך בדרך טובים וגו', יש בזה תיקון לחיצוניות העולמות שהוא הנראה והנודע לעיני הבריות, ואם כן (נ"א ואי נמי) יכון לכל הגזרות והסייגים שגזרו רז"ל, שהם ממש גדרות להישיר את ישראל באורח מישור שלא יסטו ימין ושמאל, ובזה מוסיפים כח בשכינה בהיותה בגלות (רמ"ז).

⁴ הוא מצות התורה המעשיות שבהם נתקנה בחינת הנפש שהיא חיצונית הפנימיות (רמ"ז).

⁵ הוא הלימוד בה והעיון בדבריה, שבקריאה מתוקן הרוח ובכוונות והעיון תתוקן הנשמה (רמ"ז).

⁶ הוא ההגייה בה והעיון (רמ"ז).

⁷ הוא קיום המצוות והעסק בהם (רמ"ז).

⁸ מנודה מבית דין של מעלה שהוא באי, וזה כנגד העיון (רמ"ז).

⁹ ה' רחוק ממנו, והיינו כנגד הקריאה (רמ"ז).

¹⁰ זה כנגד העסק במצות (רמ"ז).

¹¹ הם שני המלאכים המלוים את האדם, שעליהם נאמר (תהלים צא, יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, כי בהיות האדם צדיק גם יצה"ר נעשה שומר שלו, כי גדול כחו להמתיק הגבורות, ובזה היצה"ר שנמשך מהן נכנע ומתייחד עם היצר הטוב הנמשך מהחסדים (רמ"ז).

¹² יש על האדם שני מקיפים בסוד ל' ומ', וסודם מז' יודין דע"ב קס"א כנזכר באדם ישר, ולכן יוצא כרז"ז שעולה ע"ב קס"א (רמ"ז). ועי' ספר עמק המלך (שי"ד פ"א): יצא כרוז מאת שר התשובה, שהיא בינה של עולם התוהו הנקרא כרוזיא"ל, כי הכרוז יוצא מאבא ואמא ליסר הבנים או לגזור גזירה, הן לקיום עולם הן לשממון ולדראון עולם. וכרוז הוא אותיות זכור שהוא ע"ב קס"א דהיינו הויה דיודין במילואו עולה ע"ב הוא באבא, ואה"ה במילואו ביודין עולה קס"א הוא באמא, ומבין שניהם יוצא הכרוז.

¹³ הוא העלאת והסתלקות השני אורות המקיפים וסובבים את האדם (רמ"ז).

¹⁴ כל המדות הקדושות (רמ"ז).

¹⁵ מלאכיו שומריו (רמ"ז).

¹⁶ הוא הקו האמצעי שהוא אורח החיים סוד היסודות (רמ"ז).

¹⁷ היינו שבהתעסקו בתורה ומעשים טובים מידי פעם בפעם זוכה לעיבור נשמות הצדיקים המתעברים בו, וכל נשמה מתלויה במלאכה השומרים אותה וכולם שומרים אותו (רמ"ז).

¹⁸ בין מלאכי החסד ובין מלאכי הדין, ולא כאל הרשע דלא הכל מכריזים (רמ"ז).

¹⁹ הוא בסוד הצלם והדמות (רמ"ז).

<p>דממות המלך, תנו כבוד לבן המלך, שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקו.</p>	<p>דמלכא¹ אתנמיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה</p>
<p>בא וראה בלשון הרע שאמר הנחש לאשה, גרם לאשה ולאדם לגזור עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב ולשונם חרב חדה, לכן גורו לכם מפני חרב, מפני לשון הרע. כי חמה עוונות חרב, מהו כי חמה עוונות חרב, זו חרב לה', ששנינו יש לקדוש ברוך הוא חרב, שבה הוא דן את הרשעים, זהו שכתוב חרב לה' מלאה דם, וחרבי תאכל בשר, ולכן גורו לכם מפני חרב, כי חמה עוונות חרב, למען תדעו.</p>	<p>תא חזי בלישנא בישא² דאמר נחש לאתתא גרים לאתתא ולאדם מגזר עליהו מיתה ועל כל עלמא בלישנא בישא כתיב (תהלים נז ה) ולשונם חרב חדה בגין כך גורו לכם מפני חרב מפני לישנא בישא כי חמה עונות חרב מאי כי חמה עונות חרב דא חרב ליהויה דתנן חרב אית ליה לקודשא בריך³ הוא דביה דאין לחייביא הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם (דבריים לב מב) וחרבי תאכל בשר⁴ ובגין כך גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעו</p>
<p>שדון, כתוב שדין, כדי שתדעו שכך נדון מי שיש לו חרב בלשונו, מזדמנת לו חרב (נידון באותה חרב) שמשמידה הכל, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>	<p>שדון שדין כתיב בגין דתדעון דהכי אתדן מאן דאית ליה חרב בלישניה אודמן ליה חרב (ס"א אתדן כההוא חרב) דשצי כלא הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>
<p>רבי אלעזר פתח, וכציפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם, הפסוק הזה הרי נתבאר, אבל בא וראה, בני אדם לא יודעים ולא שומעים ולא מסתכלים ברצון אדונם, והכרוז קורא כל יום לפניהם ואין מי שמקשיב לו, ואין מי שמעיר את רוחו לעבודת אדונו, בשעה שיורד הלילה והשערים נסתמים, מתעורר נקב של תהום רבה, וכמה קבוצות של מחבלים נמצאים בעולם, אז מפיל הקדוש ברוך הוא שינה על כל בני העולם, ואפילו על כל שבהם התעוררות של חיים, והם משוטטים בעולם</p>	<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ט יב) וכצפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם האי קרא הא אתמר אבל תא חזי בני נשא לא ידעין ולא שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא קארי קמיהו ולית מאן דציית ליה ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימי⁵ אתער נוקבא דתהומא רבא וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא כדין אפיל קודשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי ואינן שאמן בעלמא ומודיעין להו לבני נשא מלין מנהון כדיבין ומנהון קשומ</p>

¹ כי התורה סוד הת"ת ולכן העוסק בה נקרא בן להקב"ה וזוכה לכנוי זה של בן (רח"ו). כנגד פנימיות הנשמה, אי נמי הוא בסוד (תהלים קכב, ח) אחי ורעי, שישאל אחים לזעיר וגם נקרא בניו (רמ"ז).

² ידוע שכל מגמת הנחש היתה לפגום בדעת הקדוש ולהמשיך אור גבורותיו עד עץ הדעת טוב ורע לערב הקדושה בטומאה, פי' להמשיך הגבורות עד סוף ההשתלשלות, וז"ש (בראשית ג ה) והייתם כאלהים, כלומר ולא תצטרכו אל ייחוד ה' אלקים, כי כן יפה לכם להיות כלולים מטוב ורע, וכמו שהש"ת בורא רע. וזה שאמרו רז"ל שאמר לה מאילן זה אכל וברא את העולם, דאלמלא (נ"א דאם) עיקר השליטה היא מעץ החיים ולמעלה איך היה מציאות לרע, ואם כן חטא בלשה"ר ופגם בברית המעור, ודוקא שדבק לאיתתא, שבה היתה כוונתו להמשיך כחו (נ"א כחה) לחיצונים. והנה הלשון נקרא חרב, ולכן עמד כנגד חרב ה' שהיא הנקבה הקדושה, שהרי דעת הרשב"י היא שהסייף היא המיתה הרביעית כנגד ה' אחרונה וכנזכר בסנהדרין (פ"ז מ"א). ולשיטתיה אזיל רעיא מהימנא בריש פרשת שופטים (רעד ע"ב). וה"ס (תהלים קמט ו) חרב פיפיות וכמ"ש שם. ולכן כתוב כי חמה עוונות חרב, שהרי בד' קליפות הנזכרים בפסוק (שם עח, לח) והוא רחום (רמ"ז).

³ חרב נקרא שם ב"ן דנוק' (רח"ו).

⁴ לשון נקבה (רח"ו).

⁵ דגן עדן (רח"ו).

<p>ובני נשא אתקטרו בשינתא</p>	<p>ומודיעים לבני אדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמת, ובני אדם קשורים בשינה.</p>
<p>כד אתער רוחא דצפון ואתפליג ליליא שלהובא נפקא ובמש תחות גרפוי דתרנגולא וקרי וקודשא בריך הוא עאל בננתא דערין לאשתעשעא עם צדיקיא וכדין כרוזא נפיק וקרי וכל בני עלמא מתערי בערסייהו אינון די בהון אתערותא דחיי קיימין לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא ובשבחא דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא</p>	<p>כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, השלהבת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול, והוא קורא, והקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז הכרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטותיהם, אותם שיש בהם התעוררות של חיים עומדים לעבודת רבונו ועוסקים בתורה ובשבחו של הקדוש ברוך הוא עד שבא הבוקר.</p>
<p>כד אתי צפרא (ס"א כרוזא קרי וכל) כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר וגו' כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטריין ותרעא דאברהם אתפתח בה בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הדא הוא דכתיב (בראשית כא לג) ויטע אשל בבאר שבע</p>	<p>כשבא הבוקר (כרוז קורא וכל) כל החיילות והמחנות שלמעלה משבחים את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב בן יחד כוכבי בוקר וגו', אז כמה שערים נפתחים לכל הצדדים, והשער של אברהם נפתח לכנסת ישראל לזמן את כל בני העולם, זהו שכתוב ויטע אשל בבאר שבע.</p>
<p>ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמאריה בהיך</p>	<p>ומי שלא מעיר את רוחו לעבודת רבונו, באיזה</p>
<p>נג/א</p>	<p>פנים יעמוד לפני המלך כשיתעוררו עליו בדיון, ויתפסו אותו בקולר ולא תמצא עליו זכות להנצל, ואז כתוב וכציפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם.</p>
<p>ועד לא ינפוק בר נש מהאי עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן דא ולית מאן דישגח (אפילו) בההוא זמנא דממא שעתא לאתפרשא לא נפקא נפשא מן גופא עד דאתגלי עליה שכינתא ונפשא מגו חרותא וחביבותא דשכינתא נפקא מגופא לקבלהא</p>	<p>וטרם שיצא אדם מן העולם הזה בכמה דינים הוא נדון, הנפש עם הגוף טרם שיפרדו זה מזה ואין מי שישגיח (אפילו) באותו זמן שמגיעה שעת ההפרדה, לא יוצאת הנפש מן הגוף עד שמתגלה עליו שכינה, והנפש מתוך שמחה וחביבות של השכינה יוצאת מן הגוף כנגדה.</p>
<p>אי זכאה הוא מתקשר בה ואתדבק בה ואי לאו שכינתא אזלא והיא אשתארת ואזלת ומתאבלת על פרישותא דגופא מתלא אמרי שונרא מאשא לא מתפרשא חרדי לסכינא אזלא אבתריה</p>	<p>אם הוא צדיק הוא נקשר ונדבק בה, ואם לא, השכינה הולכת והיא נשארת והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף. משל אומרים, חתול לא נפרד מאש, חדד את הסכין והוא ילך אחריו.</p>
<p>לבתר אתדנו תרווייהו על ידי דדומה גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין עד ההוא זמנא דאתגור</p>	<p>אחר כך נדונים שניהם על ידי דומה, הגוף נדון בקבר עד ששב לעפר, והנפש באש הגיהנם בכמה דינים עד אותו זמן</p>

¹ פתח היסוד פתח האהל ואברהם יושב שם בסוד טפת לובן דאתגלייא בפום אמה (רח"ו).

<p>עלה לקבלא עונשא בתר דקבילת עונשא ומטי זמנא לאתדכאה כדין אסתלקא מניהנמ ואתלבנת מחובתא</p>	<p>שנגזר עליה לקבל עונש, אחר שקבלה עונשה ומגיע הזמן להטהר, אז עולה היא מהגיהנם ומתלבנת מחטאיה.</p>
<p>כפרזולא דאתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לנגתא דעדן דלתתא ואסתחייא תמן באינון מיא ואסתחייא בבוסמין דתמן כמה דאת אמר (שיר ג' ו) מקטרת מר ולבונה וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקייא</p>	<p>כמו ברזל שמתלבן באש, ועולים עמה עד שנכנסת לגן עדן שלמטה, ורוחצת שם באותם מים ורוחצת בבשמים ששם, כמו שנאמר מקטורת מר ולבונה, ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק מהמקום שיושבים בו הצדיקים.</p>
<p>וכד מטא זמנא לסלקא כדין סלקין עמה דרגא בתר דרגא עד דאתקריבת כקורבנא! על מדבחה² דהא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן כהנא עלאה³ דלעילא האי נפשא דלא אסתאב כל כך בהאי עלמא האי אית ליה תקנתא כנוונא דא ואי לאו (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון וגו'</p>	<p>וכשמגיע הזמן לעלות, אז עולים עמה דרגה אחר דרגה עד שנקרבת כקרבן על המזבח, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, הכהן העליון שלמעלה. הנפש הזו שלא נטמאה כל כך בעולם הזה, לזו יש תקנה כדוגמא זה, ואם לא אז מעות לא יוכל לתקון וגו'.</p>
<p>זאת תהיה תורת המצורע, רבי יצחק פתח, וזרח השמש ובא השמש וגו', פסוק זה נתבאר ובארנו אותו על נשמת האדם, בשעה שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז זרח השמש ובא השמש.</p>	<p>זאת תהיה תורת המצורע, רבי יצחק פתח, וזרח השמש ובא השמש וגו', פסוק זה נתבאר ובארנו אותו על נשמת האדם, בשעה שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז זרח השמש ובא השמש.</p>

¹ מ"ן (רח"ו).

² יסוד דנוק' (רח"ו).

³ מיכאל המקריב אותה (רח"ו).

⁴ הם שני דברים, ד'אתמר' הוא מה שאמרו רז"ל עד שלא שקעה שמשו של פלוני וכו', והכרחם חדא מהכפל ב' פעמים השמש משמע שהם שנים משונים, ועוד דהו"ל להתחיל בסדר עולם ויהי ערב והול"ל ובא תחילה, ועוד כמ"ש קודם דור הולך ודור בא. ונקראו החכמים שמש באור תורתם וזהו הדבר האחד. אמנם השני הוא מ"ש "ואוקימנא ליה בנשמתא" וכו', וירצה שאפילו באיש אחד יש לפרש הפסוק בענין הנשמה שהיא מאירה לעולם והיא מתחדשת בכל יום בסוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים, ובלילה היא עולה למעלה בכח מעשים ותורה שחידש אותו היום, ואז היא משונה לטובה ממה שהיתה בשחרית. ובזה יכון מ"ש השמש שתי פעמים, וגם יצדק לקראה שמש בעוה"ז לגבי מעלתה אחר מותה שמתדבקת לאור הגנוז, וכמש"ה (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (רמ"ז).

⁵ אבל בעלותה למקומה אז זורח הוא שם במקום הגנוז. ודוק אומר בשעתא דהיא קיימה, דהיינו מי שמקיים את (נ"א אז) נשמתו עמו שהולך ומוסיף תורה ומעשים טובים ואז נכון לקוראו בשם שמש ב' פעמים, משום דאשתנית למעליותא. ועוד יש לומר במ"ש בספר הכוונות בסוד השכיבנו, שבליה קודם חצות אין ת"ת מזדווג עם מלכות אלא רק היסוד לבדו אבל ביום הוא זווג ת"ת, וידוע שבין ת"ת ובין היסוד נקראים שמש, וזה סוד בין השמשות, וגם השמש ב' פעמים. יתר על כן איתא בכמה מקומות בספרי הרב זלה"ה ובפרט באדם ישר, שכל המצוות אינם אלא לצרף ולברר את הצלם והחומר אך הצורה אינה צריכה תיקון כלל ולא הוצרכה להתלבש בצלם וחומר רק להמשיך בהם אור לתקנם, וזה סוד ירידת הנשמה לעולם. ונמצא לפי זה שהנשמה בעצמותה היא אור הגנוז אבל מפני אורה שמאירה בצלם וחומר נקראת שמש, וז"ש בשעתא דהיא קיימא וכו', שאז נקרא שמש שהיא משמשת להאיר אור בצלם שודאי ערכו של אור זה המאיר בצלם הוא בערך אור השמש אל אור הגנוז (רמ"ז).

⁶ באור תורה ומעשים טובים שעסק ביום (רמ"ז).

⁷ ששוקע מהעוה"ז ובא למעלה ומאיר שם בין הצדיקים ומקבל אור חדש וחוזר וזורח למטה ממה שקבל למעלה, וזהו שם שמש, ישר והפוך ממעלה למטה וממטה למעלה (רמ"ז).

<p>בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא ואשתכה בתשובה¹ כדין אל מקומו שואף² זורה הוא שם³ אי זכאה איהו⁴ כמה דאת אמר (ויקרא כב ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים</p>	<p>בזמן שיוצא אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף, זורה הוא שם. אם הוא צדיק כמו שנאמר ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.</p>
<p>תא הוי כל חובי עלמא קודשא בריך הוא מכפר עליהו בתשובה⁵ בר מההוא לישנא בישא דאפיק שום ביש על הכריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זאת היא תורתו של מוציא שם רע</p>	<p>בא וראה על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חברו. והרי פרשה שכתוב זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע.</p>
<p>רבי חייא אמר כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבן ליה כל שייפוי ויתחוי לסגרא בנין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאבא אתי לאסתאבא מסאבין ליה במלה דלתתא אתער מלה אחרא</p>	<p>רבי חייא אמר כל מי שמוציא לשון הרע מטמאים לו את כל איבריו, וראוי לסגור משום שאותו דיבור רע עולה ומעורר רוח טומאה עליו והוא נטמא. הבא להטמא מטמאים אותו, בדיבור שלמטה מתעורר דיבור אחר.</p>
<p>פתח ואמר (ישעיה א כא) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו' מאן דהות מהימנא לבעלה אהדרת לזונה מלאתי משפט משפט ודאי דא קודשא בריך הוא צדק דא כנסת ישראל ובגין דאתערת מלה אחרא אסתלק מנה קודשא בריך הוא ושריא בה רוחא דקטול⁶ הדא הוא דכתיב ועתה מרצחים ומה ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא על אחת כמה וכמה הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>	<p>פתח ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו', מי שהיתה נאמנה לבעלה הפכה לזונה. מלאתי משפט, משפט זה ודאי הקדוש ברוך הוא, צדק זו כנסת ישראל, ומשום שהעירה דבר אחר הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של רוצחים, זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים עיר הקדוש כך, שאר בני אדם על אחת כמה וכמה, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>
<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה⁷ ודאי לקבליה לאתפרעא⁸ מניה דההוא מוציא שם רע ביום טהרתו והובא אל הכהן מאי קא משמע לן משמע מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא דהא אתער עליה רוחא מסאבא כיון דאהדר בתשובה</p>	<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה, ודאי כנגדו להפרע ממנו של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו, משמיע מי שיש לו לשון הרע תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טומאה, כיון שחזר בתשובה וקיבל עליו תשובה מה</p>

¹ פי' כשעשה תשובה ממש דהיינו שהשיב את הניצוצות למקומם שהוא לאי' גן עדן העליון שמשם ירדו רפ"ח ניצוצין ואי' נקראת תשובה (רמ"ז).

² ופי' שואף יש בו ענין תקוה (איוב ז, ב) כעבד ישאף צל, וענין המשכת הנשימה (ירמיה ב, כד) שאפה רוח. ותרואויהו איתניהו בפסוקנו, ור"ל מייחל ומקוה לשוב אל מקומו ושאליו שואף וממשיך אותם הניצוצין (רמ"ז).

³ ירצה שבהתעלות הנפש והצלמים למעלה אז מתלבשים בלבושי גן עדן עליון ותחתון ואז נתוסף האור למעלה והוא אור מתמיד, ולא כשל העוה"ז שהיה בו חסרון זורח ובא, אבל שם כל הניצוצות מתחברות יחדיו והאור רב ומופלא מאד (רמ"ז).

⁴ ירצה שזה נאמר במי שכבר השלים תיקונו בגמר זמנו הניתן לו להשתלם כנודע אצלנו, שמספר ימי האדם קצוב לו לפי מספר ניצוציו השקועים בנוגה ותשלום שנותיו הוא כמספר הימים הצריכים לתשלום תיקונו ואז הוא זך בלי שמרים (רמ"ז).

⁵ ר' יהודה לקמן פליג אהאי וס"ל דיש לו תשובה (רח"ו).

⁶ זה רוח עויעים במקום רוח"ק ולעתיד כתיב ושפכתי את רוחי על בית דוד בסוד ההוא רוחא דשביק בגוו' וזהו ורוח נכון חדש בקרבי (רח"ו).

⁷ נוק' (רח"ו).

⁸ כי לשון הרע פוגם בתבונה כנודע ד' כמות אינם מקבלים פני שכונה, וז"ש לקבלי' (רח"ו).

<p>כתוב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.</p>	<p>וקביל עליה תשובה מה כתיב ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.</p>
<p>וצוה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות, רבי יצחק ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. יום אחד אמר לו, עץ ארז הרי ידוע כמו שנאמר מן הארז אשר בלבנון, שהרי אותו עץ ארז לא נשרשים נטיעותיו אלא בלבנון, והרי נתבאר.</p>	<p>וצוה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות, רבי יצחק ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. יום אחד אמר לו, עץ ארז הרי ידוע כמו שנאמר מן הארז אשר בלבנון, שהרי אותו עץ ארז לא נשרשים נטיעותיו אלא בלבנון, והרי נתבאר.</p>
<p>אזוב למה ומהו, פתח ואמר ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת</p>	<p>אזוב למה ומאי הוא פתח ואמר ולקח³ למטהר שתי ציפורים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת</p>
<p>נ/ב</p>	<p>נ/ב</p>
<p>ואזוב, בא וראה אדם שעוסק בעבודת רבונו ועוסק בתורה הקדוש ברוך הוא שורה עליו והשכינה משתתפת עמו. כיון שאדם בא להטמא השכינה מסתלקת ממנו, הקדוש ברוך הוא מתרחק ממנו, וכל צד הקדושה של רבונו מתרחקים ממנו, ושורה עליו רוח טומאה וכל צד הטומאה. אם בא להטהר, מסייעים אותו. אחר שנטהר וחזר בתשובה, אותו שהסתלק ממנו חוזר ושורה עליו.</p>	<p>ואזוב תא הזי בר נש דמשתדל בפולחנא⁴ דמאריה ואשתדל באורייתא קודשא בריך הוא שארי עליו ושכינתא אשתתפא בהדיה⁵ כיון דבר נש אתי לאסתאבא⁶ שכינתא אסתלקת מניה⁷ קודשא בריך הוא אתרחיק מניה⁸ וכל סטרא דקדושה⁹ דמאריה מתרחקין מניה ושארי עליה רוח מסאבא¹⁰ וכל סטרא דמסאבא אתי לאתדכאה¹¹ מסייעין ליה בתר דאתדכי¹² ואהדר בתשובה¹³ הוא דאסתלק מניה אהדר ושארי עליו</p>
<p>בא וראה כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות, כיון שאמר שתי</p>	<p>תא הזי כתיב ולקח¹⁴ למטהר שתי ציפורים חיות טהורות כיון דאמר שתי ציפורים לא</p>

¹ עץ ארז נקרא הז"א כי ה"ק הם כנטיעות שהיו בלבנון והז"א כוללם (רח"ו).

² עץ ארז הוא בדעת המושרש ביסודי או"א, ל"ב נר"ן, ואר"ז גי' ח' פעמים הוי"ה, דהיינו יחיד הרוכב על ז' (רמ"ז).

³ והן ב' ציפורים ומים חיים ותולעת וארז ואזוב וכולן נטבלין במים החיים וכלי חרס מקבלן (יהל אור).

⁴ הוא בעל תורה ומעשים טובים (רמ"ז).

⁵ השכינה בזכות המעשה וזעיר בזכות התורה. ומלת משתתפים מורה שז"ן והצדיק הם שותפים כביכול זה נהנה מזה, והצדיק זוכה וז"ן משפיעים אור וקדושה וגם עוז ותעצומות להמשיך תורה ומעשים טובים בלי מונע, אבל אין ספק שעיקר השותפות הוא לשכינה כי היא מקננת בעשיה. "אשתתפא בהדיה", עושה עמו שותפות כשני שותפים שכל אחד מתעסק להרויח, שבעילוי (נ"א שבמילוי) הניצוצות בכח מעשים טובים השכינה נותנת בהם כח להתעלות (רמ"ז).

⁶ לא במחשבה לבד אלא בהתנועעו ללכת ולחטוא בפועל (רמ"ז).

⁷ כבורחת שלא יתאחזו בה החיצונים כי היא קרובה להם (רמ"ז).

⁸ הוא אור היצירה, מתרחק ממנו, וכמו שהיצירה מתרחקת מן הרע הסובבה (רמ"ז).

⁹ הם מלאכיו ואיזה ניצוץ דקדושה שהיה בו (רמ"ז).

¹⁰ היא נוגה ושאר הקל"י, ובכל זאת הוא כפוף ואסור ביד החיצונים (רמ"ז).

¹¹ סיוע זה הוא הנרמז בסוד (קהלת ח, ט) שלט האדם באדם לרע לו, והיינו שמעלה עמו ניצוצי קדושה מתוך הקל"י, וגם השפע המושפע על אותם הניצוצות בהיותם בתוך הטומאה אז מתרבה כדי לעזור בעלייתם, והכל הוא סיוע גדול לאותו שרוצה לשוב ליוצרו (רמ"ז).

¹² שיצא מתוך הטומאה לגמרי (רמ"ז).

¹³ היינו שמתקן פגמו ומתעלה במ"ן עד מקום שפגם שלכן נסתלק מעליו, אבל בהבדלו מן הטומאה והדבקו במקור שפגם אז דווקא "הוא אסתלק וכו'", ר"ל כי לא די לו בהטהרו אלא שצריך לו תשובה גמורה ואז גדול כחו להחזיר עטרה ליושנה (רמ"ז).

¹⁴ מכללות הענין נדע אמיתות ההקדמה, כי תחילה צריך לו שיטהר ויבדל מהעוון וכמ"ש (יד ג) ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע, כלומר לא על דרך מקרה או שנאמר שכבר נתמרק ביסוריו, אלא צריך שמן הצרוע עצמו

<p>ידענא דאינון חיות אלא הא אוקמוה אבל חיות חיות ממש! כמה דאת אמר (יהזקאל א טו) וארא החיות לקבל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני ועין ארו הא אתמר</p>	<p>ציפורים לא ידענו שהן חיות. אלא הרי פרשוה, אבל חיות חיות ממש, כמו שנאמר וארא החיות, כנגד המקום שיונקים מהם הנביאים הנאמנים } נביאי אמת}. ועץ ארז הרי נתבאר.</p>
<p>ושני תולעת סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקרמיתא ואזוב דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת ישראל ובנין כך עין ארז? ואזוב אזולן כחדא ועל דא ו' ו' כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא וקריין לון ו' עלאה ו' תתאה וכלהו אהדרו לשרייתא עליו בנין דהא אתרכי לקבל אלין לתתא (מנייהו) עין ארו ואזוב ושני תולעת אשתכחו (בשמא) ברביותא דא ותליין מאלין עלאין</p>	<p>ושני תולעת הצד האדום של גבורה שהשתתף עמו בראשונה. ואזוב, זו ו' קטנה שמיניקה את כנסת ישראל, ולכן עץ ארז ואזוב הולכים יחד, ועל כן ו' ו' נמצאו כאחד, אחד עליון ואחד קטן, וקוראים להם ו' עליונה ו' תחתונה, וכולם חוזרים לשרות עליו, משום שהרי נטהר כנגד אלה למטה. (מהם) עץ ארז ואזוב ושני תולעת, נמצאו (בשם) בגידול הזו, ותלויים מהעליונות הללו.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחה יתבו בההוא בי חקלא וצלו בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו פתח רבי יהודה במלי דאורייתא ואמר (משלי ג יח) עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר עין חיים דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רבא ותקיף</p>	<p>רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך, ישבו באותו שדה והתפללו. אחר שסיימו את התפלה, קמו והלכו. פתח רבי יהודה בדברי תורה ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים זו התורה שהיא עץ עליון גדול וחק.</p>
<p>תורה אמאי אקרי תורה בנין דאורי וגלי במאי דהוה סתיים³ דלא אתידע חיים דכל חיים דלעילא⁴ בה אתכלילו ומנה נפקין</p>	<p>תורה, למה נקראת תורה, משום שמורה ומגלה את מה שהיה סתום ולא ידוע. חיים, שכל החיים שלמעלה נכללו בה, וממנה יוצאים.</p>
<p>למחזיקים בה לאינון דאחדין בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא אחיד לעילא ותתא</p>	<p>למחזיקים בה, את אותם שאוחזים בה, שמי שאוחז בתורה אוחז בכל, אחוז למעלה ולמטה.</p>
<p>ותומכיה מאושר מאן תומכיה אלין אינון דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים כמה דאוקמוה ותומכיה זכי לנביאי⁵ מהימני דיפקון מניה מאושר אל תקרי מאושר אלא מראשו</p>	<p>ותומכיה מאושר, מי זה תומכיה, אלו אותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים כמו שבארוה. ותומכיה זוכה שיצאו ממנו נביאים נאמנים.</p>

תהיה רפואתו שימלט מהטומאה, וזהו מטהר, שהוא מהתפעל כנודע, ואחר כך ישך התיקון למעלה. והתחיל לפרש הדבר בהעיר כיון דאמר שתי צפרים וכו', כלומר ממה שנאמר בהן ושחט ושלח ידענו שתהיינה חיות, אלא הא אוקמוה, דאמרו רז"ל חיות ולא טריפות (רמ"ז).

¹ כי השני צפרים יונקים מסוד דדי בהמה שהם נ"ה ונקרא חיות נ"ה בל"מ בזהר (רח"ו). פ"י שאם הכוונה שלא תהיינה טריפות שמסוכנות למיתה אלא שתהיינה בריאות, היל"ל חיות בח' קמוץ כמו (שמות א, יט) כי חיות הנה, אבל מדכתב בפתח מוכח שהוא רומז לחיות הקדש שיש להן כנפים דוגמת הצפורים, ולהיותן רק שתיים, סודו לקביל אתר דינקי וכו', שמשם הדיבור הקדוש לנביאים, והן בסוד נ"ה דאי' המאירים בחו"ב דזו"ן (רמ"ז).

² גוף וברית (רח"ו).
³ כי הארת יסוד דרדל"א שבחורתי דא"א משם מאירים תר"ג אורחין שבז"א תר"ג מצות ואתגליין בז"א וז"ש דלא אתיידע (רח"ו).

⁴ ע' זוה"ק תרומה (קעד ע"א), וכן הוא בברכות (יח סע"א) צדיקים במיתתן נקראו חיים, ועם צדיקים אחרים הם מדברים ג"כ, וכמ"ש בשבת (קנב ע"ב) וכן הוא בברכות (יח ע"ב) כי מתייחדת הנשמה בהם לעולם ע"י יחודם בהתורה כהראוי בהיותם בהעוה"ז, והתורה היא מקור החיים כמ"ש בזוה"ק (ח"ג דף נג ע"ב) דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומנה נפקין (הקדו"ש סא ע"ב).

⁵ כי תומכי גופא נ"ה (רח"ו).

<p>אינון תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו מראשו דא רישא דכלא דאקרי ראש דכתיב (שם ח כב) מעולם נסכתי מראש וראש דא חכמה דאיהו רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטרין</p>	<p>מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אותם התומכים של התורה מראשו ועד סופו, מראשו זה הראש של הכל שנקרא ראש, שכתוב מעולם נסכתי מראש, וראש זו חכמה, שהיא הראש לכל הגוף, והגוף מתפשט בה עד הסיום של ששת הצדדים.</p>
<p>ותומכיה כמה דאת אמר (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש דאינון דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תלייא ואתמך וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני</p>	<p>ותומכיה כמו שנאמר, שוקיו עמודי שש, שאותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים, הם תומכים את התורה מהראש עד סיום הגוף וכל האמונה תלויה בו, ונתמך וזוכה לבנים, שראויים (להיות) נביאים נאמנים.</p>
<p>רבי יצחק פתח (ויקרא א א) ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר ויקרא אלף זעירא אמאי אלא בגין לאחזאה מאן ההוא דקרא ההוא דשרי במקדשא וכדין זמין למשה כמאן דומין אושפיזא הכא א' זעירא¹ התם א' רבתא² (דה"א א א) אדם שת אנוש (ס"א אדם) דא שלימו דכלא</p>	<p>רבי יצחק פתח, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. למה יש ל"ויקרא" אלף קטנה, אלא כדי להראות מיהו אותו שקרא אותו ששרוי במקדש, ואז זימן את משה, כמו שמזמין אורח. כאן א' קטנה, שם א' גדולה, אדם שת אנוש (אדם) זו שלמות הכל.</p>
<p>תא חזי מה בין משה לאהרן הי מנייהו עלאה אלא משה עלאה משה שושבינא דמלכא³ אהרן שושבינא דמטרוניתא מתל למלכא דהוה ליה מטרוניתא עלאה מה עבד יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא ועל דא כד עייל שושבינא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן וגו'</p>	<p>בא וראה מה בין משה לאהרן, מי מהם (יותר) עליון, אלא משה הוא העליון, משה הוא שושבין המלך, ואהרן שושבין המלכה. משל למלך שהיתה לו מלכה עליונה, מה עשה נתן לו שושבין לתקן אותה ולהסתכל בדברי הבית, ועל כן כשנכנס השושבין הזה למלך לא נכנס אלא רק עם המלכה, זהו שכתוב בזאת יבא אהרן וגו'.</p>
<p>משה שושבינא למלכא בגין כך אודמן כאושפיזא ולבתר וידבר יהוה אליו אהרן הוא שושבינא למטרוניתא וכל מלוי הוו לפייסא למלכא במטרוניתא ויתפייס מלכא בהדה ועל דא בגין דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעיינא תדיר במלי דביתא ועל דא אתתקן כגוונא דלעילא ואקרי כהן גדול</p>	<p>משה הוא שושבין המלך, לכן הזדמן כאורח, ואחר כך וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של המלכה, וכל דבריו היו לפייס את המלך עם המלכה, ויתפייס המלך עמה, ועל כן משום שהוא שושבין שלה, הוא שם מדורו עמה לתקן את הבית ולעייין תמיד בדברי הבית. ועל כן נתקן כדוגמא שלמעלה, ונקרא כהן גדול.</p>

¹ בסוד חכמה זעירא וחכמה רבתי (יהל אור).

² משרבע"ה הנה נסתלק ממנו ג"כ תתקצ"ט חלקים ממעלתו הגדולה שבתחילה, ולא נשאר אלא בחלק אחד מאלף מהאור הגדול שהיה לו בתחילה, והוא אלף זעירא דויקרא שזה אשר נתגלה לו (אבל א' רבתא הוא מדרגת אדם קודם החטא, והיה עומד להתקן ע"י משרבע"ה אלולא חטא העגל, והוא א' רבתי דאדם בדברי הימים א' א א) וכמ"ש בזוה"ק פ' מצורע (נג ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א), ועי' מאמרי רשב"י באד"ר קל"ב בסופו (דף מד ע"ב) ובספר הליקוטים פ' תשא (דף פג ע"א ע"ב) (כללים ח"ב ח ע"ג).

³ השושבינן הן נ"ה אספקלריא המאירה ושאניה מאירה נביא וחווה ועל צד ע"א (יהל אור).

<p>מנא לן דכתיב (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק! ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלכא נמייל ולית מאן דימחי בידיה ועל דא הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא בגין דלא</p>	<p>מנין לנו, שכתוב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, ולכן כל מה שצריך מבית המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה בידו. ולכן הוא עומד לטהר את כל אותם שנכנסים לבית המלכה כדי שלא</p>
<p>נד/א</p>	
<p>ישתכח מסאבא באינון בני היכלא ובגין כך כתיב ולקח למטהר שתי ציפורים וגו'</p>	<p>תמצא טומאה באותם בני ההיכל, ולכן כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים וגו'.</p>
<p>רבי יהודה פתח ואמר (שם ב ד) יושב בשמים ישחק יהוה ילעג למו יושב בשמים ישחק דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא³ נהיר בקדמיתא וחייד ולבתר זעים ותריך הדא הוא דכתיב יושב בשמים ולא כתיב יושב שמים⁴ ישחק נהיר וחייד ועל דא דינא נהיר וחייד להו לרשיעייא</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, זה יצחק שבא מצד היין, מאיר בראשונה וצוחק, ואחר כך זועם ומגרש, זהו שכתוב יושב בשמים ישחק, ולא כתוב יושב שמים ישחק. מאיר וצוחק, ועל כן הדין מאיר וצוחק להם לרשעים.</p>
<p>ולבתר מה כתיב אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו וכך ארחי דחייביא קודשא בריך הוא נהיר להו בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל וקודשא בריך הוא משיך לון⁵ לחייביא אי יהדרון לקבליה יאות ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתצון מכלא</p>	<p>ואחר כך מה כתוב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו, וכך דרכי הרשעים, הקדוש ברוך הוא מאיר להם בעולם הזה, ומאיר להם פנים כמו יין שמאיר בראשונה, ואחר כך זועם והורג, והקדוש ברוך הוא מושך את הרשעים, אם יחזרו כנגדו יפה, ואם לא הוא מכלה אותם מאותו העולם הבא, ואין להם בו חלק, וישמידו מהכל.</p>
<p>אתון לאתדכאה מסייעין לון וקודשא בריך הוא מדכי לון וקריב לון לגביה וקארי עליהו שלום הדא הוא דכתיב (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'</p>	<p>הבאים להטהר מסייעים להם והקדוש ברוך הוא מטהר אותם ומקרב אותם אליו, וקורא עליהם שלום, זהו שכתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.</p>
<p>ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו' רבי חייא פתח ואמר (זכריה יד א) הנה יום בא ליהוה! וחלק שללך בקרבך האי</p>	<p>ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו', רבי חייא פתח ואמר הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך,</p>

¹ פי' לצורך דברת הנוק' הנק' צדק ותהי' י' של דברתי נוספת וכן י' של מלכי שפי' על דברת מלך צדק או כמו נסכתי מלכי על ציון וסרה קנאת אפרים והיתה לראש פינה (רח"ו).

² שהתשוע' שלע"ל תהיה ע"י בינה עלאה באמצעות גבורה. ובינה נקרא ש שורקת, והיא תתלבש ביצחק שהוא גבורה לעשות נקמה, ולכן יושב בשמים ישחק כתיב בש' ולא בצ' לרמוז על זה (רח"ו). ועי' בפ' בשלח דף צה ע"ב וז"ש הזה כאן דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא, שהוא גבורה שרשה מהבינה והבינה מתלבשת בה, והיא עושה נקמה בגוים (מ"מ).

³ ירצה הגבורה שהוא אתי מחמרא דהיינו הבינה והכוונה שאם אמר יושב שמים הוה משמע על הת"ת עצמו אבל עתה שאמר יושב בשמים היינו הגבורה הרוכבת על הת"ת שהוא נקרא שמים, או ירצה ד"א דאתי וכו' ת"ת מצד הגבורה, ואם אמר יושב שמים ירצה הת"ת כולו שהוא יושב אש ומים אבל עתה שאמר בשמים ירצה חלק א' מאש ומים דהיינו צד הגבורה (אור יקר).

⁴ אלא יושב בשמים א' מבחי' ו'ק הנקרא שמים כד"א יושב העיר שפי' א' מיושבי העיר (רח"ו). ור"ל אלו כתיב יושב שמים הוה אמינא שעל הבינה מדבר כמו רוכב שמים אבל כיון דכתיב יושב בשמים על הגבורה מדבר (מ"מ).

⁵ הוקשה לו כי למה ירמה אותם הקב"ה בשחוק זה, לזה תירץ דהיינו מאריך אפיה ומשיך לון לראות אם יחזור בתשובה והיינו ישחק כדי שיחזרו ולא יאבדו בדינו (אור יקר).

⁶ מלכות (אור יקר).

<p>קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא מאי הנה יום בא אלא שכבר בא? עד לא אברי עלמא והוא יום דביה יעביד דינא להיביא והוא יום דביה יתפרע קודשא בריך הוא מאינון דעקון לון לישראל האי יום בא וקאים קמי קודשא בריך הוא ותבע מניה למעבר דינא ולשיצאה עמין ואתיהיב ליה רשו כמה דאת אמר (שם ב) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'</p>	<p>הפסוק הזה כך היה צריך להיות, הנה יום יבא, מה זה הנה יום בא. אלא שכבר בא טרם שנברא העולם, והוא היום שבו יעשה דין לרשעים, והוא היום שבו יפרע הקדוש ברוך הוא מאותם שהציקו להם לישראל היום הזה, בא ועומד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש ממנו לעשות דין ולכלות עמים, ונתנת לו רשות, כמו שנאמר ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגו'.</p>
<p>רבי יצחק אמר תרין יומין³ אינון לקודשא בריך הוא⁴ חד שארי עמיה⁵ וחד אתי לקמיה⁶ ובאלין עביד קודשא בריך הוא קרבין בכלא וכד האי יומא⁷ אתי לאנחא קרבא אזדווג בההוא יומא אחרא⁸ ונמיל זיינין על זייניה ואנח קרבא בכלא באינון ראמין ונמוכין⁹ הדא הוא דכתיב (ישעיה ב יב) כי יום ליהויה צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל</p>	<p>רבי יצחק אמר שני ימים הם לקדוש ברוך הוא, אחד שרוי עמו ואחד בא לפניו, ובאלו עושה הקדוש ברוך הוא קרבות עם הכל, וכשבא היום הזה ללחום קרב הוא מזדווג עם אותו יום אחר ונוטל כלי זיין על כלי זיינו, ולוחם קרב בכלם באותם רמים ונמוכים, זהו שכתוב כי יום לה' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.</p>
<p>רבי שמעון אמר ואשה כי יזוב וגו' היינו דכתיב (שם לד ו) חרב ליהויה מלאה דם¹⁰ מלאה דם ודאי דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה היינו דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד יהויה על הרעה ויביאה עלינו דתנינן קודשא בריך הוא אקדים פורענותא לעלמא הייביא מקדמין פורענותא בחוביהון למיתי לעלמא</p>	<p>רבי שמעון אמר, ואשה כי יזוב דמה וגו', היינו שכתוב חרב לה' מלאה דם, מלאה דם ודאי, שכתוב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה, היינו שכתוב וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו, ששינו הקדוש ברוך הוא מקדים פורענות לעולם, הרשעים מקדימים את הפרענות בחטאייהם לבא לעולם.</p>
<p>או כי תזוב על נדתה היינו (ויקרא כו יח)</p>	<p>או כי תזוב על נדתה, היינו ויספתי ליסרה אתכם. מה זה ויספתי ליסרה,</p>

¹ דהיינו הת"ת וע"י היא נקמתו מן הרשעים והיא התובעת הדין והיינו אומרו אל ירושלים למלחמה. והכוונה בזה לבאר פסוק "ואשה כי יזוב זוב דמה" שהיא שופעת הדין ועת נדתה הוא היום הידוע, ובלא עת נדתה הוא שאר הזמנים שהיא פועלת ושופעת דין (אור יקר).

² פי' מלכות (מ"מ).

³ הם גבורה עילאה וגבורה תתאה, גבורה עילאה "שארי עמיה" ממש שהיא דרוע שמאל של הקב"ה כנודע (אור יקר). הם בינה ומלכות (מ"מ).

⁴ אימא (רח"ו). פי' לז"א שהבינה משפעת בו והמלכות מקבלת ממנו בסוד עד תחת גבעות עולם, כמ"ש בריש פ' וארא וז"ש חד שארי עמיה שהוא בינה שנה"י דידה בתוכו, וחד אתי לקמיה היא מלכות שהיא לפני ז"א כמ"ש הזהר בכ"מ לפני ה' היא מלכות, וא"ש מ"ש "וכד האי יומא" שהיא מלכות אזדווג ביומא אחרא שהיא בינה, שלדברי הרח"ו קשיא רישא אסיפא, דברישא כתב תרין יומין הם ז'ין ובסיפא משמע תרין יומין הם מלכות ובינה שאמר אזדווג בההוא יומא אחרא שהיא בינה, וטעם פתיחה זו הנה יום בא לפי שמפרשו על המלכות וכן ואשה כי יזוב זוב דמה הי' אהמלכות ג"כ כמ"ש הזהר לקמן (מ"מ).

⁵ ת"ת (רח"ו).

⁶ הוא גבורה תתאה שהיא יום בא לה' הנדרש לעיל (אור יקר). מלכות (רח"ו).

⁷ מלכות (רח"ו).

⁸ היינו גבורה תתאה דינקא מגבורה עילאה (אור יקר). בינה (רח"ו).

⁹ פי' השרים העליונים שהם על התחתונים אשר בעולם השפל שאין הקב"ה נפרע מאומה אלא אם כן נפרע מאליה תחלה כדכתיב ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (אור יקר).

¹⁰ אה"ה בריבוע הם י' דמים דגבורות בכללות הגבורה בגווה (רח"ו). ור"ל אע"פ שי' דמים הם לבושי ה' חסדים וה' גבורות, מ"מ כיון שהם אה"ה בריבוע דרך כלל הם גבורות, ולכן אמר י' דמים גבורות ר"ל שכולם גבורות כיון שהם באחוריים ודוק (מ"מ).

<p>ויספתי ליסרה אתכם מהו ויספתי ליסרה אוסיף דינא על דינא' ואתן דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב ליהויה מלאה דם</p>	<p>אוסוף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר על מה שיש באותה החרב לה' מלאה דם.</p>
<p>כתיב (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם מהו לא אוסיף אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל והא כתיב ויספתי אלא ליסרה כתיב ולא לשיצאה הדא הוא דכתיב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טומאתה</p>	<p>כתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מה זה לא אוסיף, אלא לא אתן עוד תוספת לאותה חרב אלא כדוגמא שיכול העולם לסבול. והרי כתוב ויספתי, אלא כתוב ליסרה ולא לכלות, זהו שכתוב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טומאתה.</p>
<p>מהו כל ימי זוב טומאתה אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון ומסאבין לאתר אחרא כמה דאת אמר (בדמבר יט כ) כי את מקדש יהויה טמא ואתער רוח מסאבא עליהו ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לדכאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא דכתיב (ישעיה נב א) לא יוסיף יבא בכך עוד ערל וטמא וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ מן הארץ ודאי (מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי)</p>	<p>מה זה כל ימי זוב טומאתה, אלא שהרשעים מטמאים את עצמם בחטאיהם ומטמאים מקום אחר, כמו שנאמר כי את מקדש ה' טימא ומעוררים רוח טומאה עליהם ולעתיד לבא, עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל ולהעביר את אותה רוח טומאה מן העולם, שכתוב לא יוסיף יבא בכך עוד ערל וטמא, וכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, מן הארץ ודאי. (מי שבא להטמא מטמאים אותו ודאי).</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר² ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר, לילה אחד קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה, פתח רבי אלעזר ואמר, ביום טובה היה בטוב וגו', גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'.</p>
<p>ביום טובה היה בטוב בזמנא דאסני קודשא בריך הוא חסד בעלמא בעי בר נש למיהך בשוקי ולא תחזאה קמי כלא דהא כד שארי מיבנותא דקודשא בריך הוא בעלמא ככלא שארי ובכלא עביד מיבו ואסני ליה בעלמא ובגין כך יתחזי בר נש באתגלייא בשוקי ויעביד מיבו דלשרי עליה מיבו אחרא הדא הוא דכתיב ביום טובה היה בטוב ודאי</p>	<p>ביום טובה היה בטוב, בזמן שהקדוש ברוך הוא מרבה חסד בעולם, צריך אדם ללכת בשוקים ולהראות לפני הכל, שהרי כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך הוא בעולם, הוא שורה בכל, ובכל הוא עושה טוב, ומרבה אותו בעולם, ולכן יראה אדם בגלוי בשוקים ויעשה טוב שישרה עליו טוב אחר, זהו שכתוב ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.</p>
<p>וביום רעה ראה לא כתיב וביום רעה היה ברע, אלא ביום רעה ראה דהא בשעתא דדינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוקא</p>	<p>וביום רעה ראה לא כתוב וביום רעה היה ברע, אלא ביום רעה, ראה, שהרי בשעה שהדין תלוי בעולם אדם צריך לא להראות בשוק</p>
<p>נד/ב</p>	
<p>ולמיהך יחידאה בעלמא דהא כד דינא שריא בעלמא על כלא שארי ומאן דפגע ביה ואערע קמיה יתדן בההוא דינא וכדין כתיב</p>	<p>וללכת יחידי בעולם, שהרי כשדין שרוי בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגע בו ונפגש לפניו, ידון באותו הדין,</p>

¹ כי כל היום אלף שנים נגזר שתהיה דוה בנדתה ופשעינו האריכו קצנו (רח"ו).
² שייכות ענין זה לפ' זו משום מתי דמטיק ת"ח הכי ילפינן מנגע דביתא (מ"מ).

<p>(משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט דהא משפט אסתלק מצדק ולא שריין דא בדא על עלמא</p>	<p>ואז כתוב ויש נספה בלא משפט, שהרי משפט הסתלק מצדק ולא שורים זה עם זה על העולם.</p>
<p>ועל דא ראה ראה והוי נטיר אשגה ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שריא דינא ולא תפוק לבר ולא תתחוי בשוקא בנין דלא ישרי עלך</p>	<p>ועל כן ראה, ראה והיה שמור, השגח ועיין לכל צד, והיה יודע שבכלם שרוי הדין, ואל תצא החוצה, ואל תראה בשוק, כדי שלא ישרה עליך.</p>
<p>מאי טעמא בנין דגם את זה לעומת זה עשה האלהיים כמה דכד שארי טיבו בעלמא שרי על כלא כך כד שריא דינא בעלמא שרי על כלא ומאן דאערע ביה אתפס</p>	<p>למה, משום שגם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמו שכאשר שורה הטוב בעולם, הוא שורה על הכל, כך כששורה הדין בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגש בו נתפס.</p>
<p>תא הוי כד דינא שריא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה וזקפין רישא וחמאן דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא בכל סטרין כדין גורין נימוסין וכמה סייפא אתערין (ס"א כדין פסירן סייפין וכמה נימוסין אתערין) כמה דאת אמר (שיר ג ח) איש חרבו על ירכו וכתיב (יהושע ה יג) וחרבו שלופה בידו וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דיערע בהו אתזק</p>	<p>בא וראה, כשדין שרוי בעולם כמה חרבות תלויות, שיוצאות מאותה חרב עליונה, וזוקפים ראש ורואים, שהרי אותה חרב עליונה היא אדומה מלאה דם בכל הצדדים, ואז גוזרים גזרות, וכמה חרבות מתעוררים (אז פועלים חרבות וכמה גזירות מתעוררים), כמו שנאמר איש חרבו על ירכו, וכתוב וחרבו שלופה בידו, וכולם מצויים לעשות דין, ומי שפוגש בהם נזק.</p>
<p>כתיב (בראשית יט יט) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו', למה, משום שבכל מקום שהדין שרוי, בכל הוא שורה, בין בעיר בין במדבר וסביב העיר.</p>	<p>כתוב הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו', למה, משום שבכל מקום שהדין שרוי, בכל הוא שורה, בין בעיר בין במדבר וסביב העיר.</p>
<p>תו פתח ואמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך וגו' שימני כחותם כנסת ישראל אמרה דא לקודשא בריך הוא שימני כחותם מאן הוא חותם דא חותם דגושפנקא דקשוט</p>	<p>עוד פתח ואמר שימני כחותם על לבך וגו', שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה את זה לקדוש ברוך הוא, שימני כחותם, מי הוא החותם, זהו חותם הטבעת של האמת.</p>
<p>כחותם על לבך דא חותם של תפילין⁴ דאנה בר נש על לביה כחותם על זרועך דא יד כהה⁵ דמנה בההוא זרוע ומנו יצחק וכנסת ישראל קאמר שימני כחותם חותם מבעי ליה מאי כחותם כאינון תפילין דרישא⁶ דאתי שבהא</p>	<p>כחותם על לבך, זהו חותם של תפילין, שמניח אדם על לבו, כחותם על זרועך, זו יד כהה, שמניח באותה זרוע, ומיהו יצחק. וכנסת ישראל אומרת, שימני כחותם, היה צריך להיות חותם, מה זה כחותם, כאותן תפילין של ראש שמביא</p>

¹ על הגורמים זה המעשה (רח"ו).

² פי' מ"ט אמר לו "ותגדיל חסדיך וכו'", הא כיון שיצא מסדום כבר ניצול, וא"כ מהו הגדלת החסד (מ"מ).

³ ור"ל כיון שניתן רשות למחבל חפי' בסחרני דמתא, ניתן לו רשות ומן הראוי היה נענש, לזה אמר ותגדל

חסדיך (מ"מ).

⁴ פי' כתב הרב שביום באים מוחין לז"א, ואחר התפלה מסתלקים המוחין על ראשו, והרשימו של המוחין לבד הוא שנשאר, ובלילה עושה רשימו דז"א למעלה על ראשו, ורשימו דמלכות בתוך החזה דז"א כנגד הלב ובבוקר עולה כתר דנוק' עד שמאל דז"א ונקשר שם ונכנס בו רשימו דמלכות שהוא כנגד הלב, ואז ז"א מתקנא גם הוא ושואב רשימו דיליה וז"ס התפילין שהם רשימו דמוחין דאתמול. ועי' בפ' ויחי דף רמה ע"א מ"ש שם וז"ש דא חותם של תפילין שהוא רשימו דמוחין של מלכות שהם תפילין של יד (מ"מ).

⁵ פי' כתר דנוק' שהוא קשור בזרוע שמאל דז"א ובו נכנסים רשימו דמוחין (מ"מ).

⁶ פי' שהרשימו של המוחין דנוק' הם ברשימו דמוחין דז"א שהם תפילין של ראש (מ"מ).

שבח לכל הגוף, ועל כך תפלין בזרוע על הלב, ובזה נמצא אדם שלם כדוגמא שלמעלה.	לכל גופא ועל דא תפילין בזרוע על הלב וברא אשתכח בר נש שלים כנוונא דלעילא
כי עזה כמות אהבה, מה זה כי עזה כמות. אלא לא נמצאת קשיות בעולם כמו פרידת הנפש מהגוף כשרוצים להיפרד, (ועל זה) כך אהבת כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, שלא נפרדים לעולמים, ולכן תפלה של יד נקשרת בזרוע, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי.	כי עזה כמות אהבה מאי כי עזה כמות אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מגופא כד בעיין לאתפרשא (ועל דא) כך אהבת כנסת ישראל לקודשא בריך הוא דלא אתפרשן לעלמין ובגין כך תפלה של יד אתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי
קשה כשאל קנאה, בכל דרגות הגיהנם, אין קשה כמו השאול, שיורד למטה מכולם, פרט לאותה מדרגה שנקראת אבדון, וזה וזה השתתפו כאחד, וזה קשה לרשעים מהכל.	קשה כשאל קנאה בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא כשאל ¹ דנחית לתתא מנייהו בר ההוא דרגא דאקרי אבדון ² ודא ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא
כך קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא באהבה, ומתוך אהבה באה קנאה, ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו להיפרד ממנו מאותה דרגה שנקראת שאול, שהיא קשה מכל דרגות הגיהנם.	כך קשה כשאל קנאה דלית קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים ³ יתיר קשיא ליה לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאול דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם
רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומי היא שלהבת יה, זו אש שיוצאת מתוך שופר כלולה מרוח ומים, ומתוך אותה השלהבת כשמתלהטת בכנסת ישראל, שורפת העולם בשלהבת, בקנאה של הקדוש ברוך הוא. ובשעה שהיא מקנאה לו, אוי לפוגש בשלהבת שהוא ישרף בהם.	רשפיה רשפי אש שלהבת יה ומאן איהו שלהבת יה ⁴ דא אשא דנפיק מגו שופר ⁵ כליל מרוחא ומיא ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקודשא בריך הוא ובשעתא דהיא מקנאה ליה ווי דאערע בשלהובתא דאיהו יתוקד בהו
עוד פתח ואמר, מים רבים לא יוכלו לכבות וגו', מים רבים זו זרוע ימין, שצריך לקשר בה קשר של תפלה על זרוע שמאל לקיים וימינו תחבקני.	תו פתח ואמר (שם ח ז) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים דא דרועא ימינא ⁶ דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא לקיימא וימינו תחבקני

¹ יסוד דסט"א (רח"ו).

² מלכות דסט"א (רח"ו). ור"ל ששאול הוא קשה מן הראשונים ואבדון קשה משאול (מ"מ).

³ פי' המקנא לאשתו הוא מפני אהבתה אינו רוצה שתהא יצאנית ופרוצה אבל היא קשה הדבר בעיניה, וזהו קשה כשאל קנאה כמה דשאול קשה לחייביא כך מאן דקני לההוא דרחים, קשה בעיניו זאת הקנאה יותר משאול שקשה לרשעים (מ"מ).

⁴ ח"א רמה ע"א ח"ב קיד ע"א (לש"ו).

⁵ פי' הגבורות שיוצאים מבינה ונק' שלהבת שהם דינים ונק' א"ש לפי שהם שלשים גבורות כל א' כלולה מעשר הם ש', ועם הכולל הם א"ש, ועי' בפרשת בשלח דף קנו ע"א ומ"ש שם (מ"מ).

⁶ פי' חסד דז"א ושיעור הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, היינו הגבורות שבה שמחממים אותה לזיווג, ולכאורה כשמאיר בה חסד דז"א אנו אומרים שכלים הגבורות הראשונים שגורמים האהבה כמ"ש הרב ז"ל משל למעיין הנוטף טיפין וטפין וטפין וטפין נפתחו עליו שאינם נראים אותם הטיפים, ולפי דבר אחר מים רבים הוא בינה יתפרש ג"כ על ענין זה וכמ"ש בפ' ויצא שאפילו הווי ליה כסותי מרקמן וכו' שפי' שם שהאורות של המלכות נקראים תבן ולבנים לגבי הארות הבינה ולכך אמר לא יוכלו לכבות וכו' (מ"מ).

<p>דבר אחר מים רבים דא הוא נהר עלאה! דמניה נפקין נהרין לכל עבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה? כמה דאת אמר (תהלים צג ד) מקולות מים רבים מאינון קולות דמים רבים דנפקין ואתמשכן מניה ונהרות כמה דאת אמר נשאו נהרות וגו'</p>	<p>דבר אחר, מים רבים, זהו הנהר העליון שממנו יוצאים נהרות לכל העברים, וכולם שופעים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר מקולות מים רבים, מאותם קולות של מים רבים שיוצאים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר נשאו נהרות וגו'.</p>
<p>אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה דרחים כנסת ישראל לקודשא בריך הוא יבוזו לו בוז יבוזו לו יבוזו מבעי ליה מאי יבוזו לו אלא אם יתן איש דא קודשא בריך הוא את כל הון ביתו כמה דאת אמר (משלי כד ד) כל הון יקר ונעים באהבה דכנסת ישראל לנביה ולא לאתקשרא בהדה</p>	<p>אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאוהבת כנסת ישראל את הקדוש ברוך הוא, יבוזו לו. בוז יבוזו לו, היה צריך להיות יבוז, מהו יבוזו לו. אלא אם יתן איש, זה הקדוש ברוך הוא, את כל הון ביתו, כמו שנאמר כל הון יקר ונעים, באהבה של כנסת ישראל אליו, ולא להתקשר עמה.</p>
<p>בוז יבוזו לו כל אינון</p>	<p>בוז יבוזו לו, כל אותם</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>בוז יבוזו לו מאי בוז יומא תניינא ויומא שתיתא ויומא שביעאה דסוכות דבהון הוו מנסכי מים ויין דשבעה יומין דסוכות בהון הוו מקריבין ישראל שבעים פרים לכפרא על שבעין ממנן בגין דלא</p>	<p>בוז יבוזו לו, מה זה בוז, יום שני ויום ששי ויום שביעי של סוכות, שבהם היו מנסכים מים ויין של שבעת ימי הסוכות, בהם היו מקריבים ישראל שבעים פרים לכפר על שבעים ממונים כדי שלא</p>
<p>נה/א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא לההוא הון יקר³ דהא לית רעותא⁴ לכולהו⁵ אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקודשא בריך הוא⁶ ומתעטרת בהדיה¹ כדין</p>	<p>אוכלוסים וכל אותם מחנות שלמעלה לאותו הון יקר, שהרי אין רצון לכלם אלא בשעה שמתקשרת כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתעטרת עמו, ואז כל</p>

¹ בינה (רח"ו).

² ה"ג מתעוררים מסטרהא שהם הנה"י שלה שנקראים סטרהא וידוע שהחכמה שהוא סוד החסד שנעשו ממנו חכמה הוא מקבל תחלה כל השפע וממנו יוצא הדעת מזיווגו עם הבינה שנמצא שהחסד שה"ס החכמה שם המים רבים שהם גבורות בינה, וחסד נקרא אהבה וזהו מים רבים גבורות דבינה והטעם שנקראים מים רבים, מפני שעל ידי ההשתלשלות למטה נאחזים בגבורות ההם החיצונים שהם נקראים רבים וזהו מים רבים. גם חסד הוא שורש לחג"ת וכולם מקבלים על ידו, וכמה רבים תלתא, וז"ש מים רבים דגבורות הבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דחסד ואינו בכל מציאות האהבה שיש בו או יש לפרש כמ"ש שעיקר האהבה והשלהובין דרחימו באים מהתעוררות הגבורות בסוד שמאלו תחת לראשי, וממנו באים השלהובים דרחימו ואהבת דודים, והוה אמינא כיון שבאים הה"ג דבינה, אז בכל מציאות השלהובין דרחימו הבאים מגבורה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, ואז בטל מציאות אישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחמימות הגבורות דאישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחמימות הגבורות דמכבות. ואדרבה כשבאים הה"ג דבינה במלכות מוסיפים הבל חמימות אהבה שלהובין דרחימו בסוד אהבה רבה (מ"מ).

³ נשמר דלמאי השתא מפרשינן "איש דא קב"ה" לא מתיישבא "יבוזו לו" לאיש ח"ו, לזה אמר כי יבוזו אהדר אל ההון שלא יתרוצו בו, וז"ש "לההוא הון יקר" ואם תאמר למה, וכי הם נהנים אלא מהשפע והרי השפע למה יבוזו (אור יקר).

⁴ וירצה שהשפע, דהיינו הון, הוא נשפע מהבינה על ידי הת"ת להמלכות בחייליה. אמנם שפע רצון הכתר אינם משיגים אלא בהיות היחוד "דהא לית רעותא" דהיינו שפע הרצון (אור יקר).

⁵ יושפע לכל העולמות כולם יחד, ויתרוצו ממנו (אור יקר).

⁶ לא קב"ה בכנס"י שזהו אהבתו אליה, שעליה נאמר לא יוכלו לכבות את האהבה, אלא "כנס"י מתקשרא ביה בקב"ה" דהיינו אהבתו וחיבוקה אליו, שעל זה נאמר "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" תמורת

<p>כל אינון אכלוסין² וכל אינון משריין³ וכלהו עלמיין⁴ כלהו בחדוי⁵ בנהירו⁶ בברכאן⁷ (ועל דא אמר⁸) כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני⁹</p>	<p>אותם האוכלוסים וכל אותם המחנות וכל העולמות, כולם בשמחה באור ובברכות, (ועל זה אמר) כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.</p>
<p>מאן דאנח תפילין כד מנת תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בנין לחבקא לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לאתחזאה בר נש כנונא דלעילא¹⁰ ולא תעטרא בכלא¹¹ וכדין בר נש שלים בכלא בקדושה עלאה וקודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>מי שמניח תפילין, כאשר מניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל לקבל את כנסת ישראל ולקשר קשר עם הימין, כדי לחבק אותה, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שיראה האדם כדוגמא שלמעלה, ולהתעטר בכל. ואז האדם שלם בכל, בקדושה עליונה, והקדוש ברוך הוא קורא עליו ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז א) שמעה יהוה צדק וגו' כמה חביבה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא דבכל זמנא¹³ דכנסת ישראל אתת לקמיה דקודשא בריך הוא¹⁴ קודשא בריך הוא אזדמן¹⁵ לקבלה דהא הוא דכתיב שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי</p>	<p>רבי חזקיה פתח ואמר, שמעה ה' צדק וגו', כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל זמן שכנסת ישראל באה לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מזדמן כנגדה, זהו שכתוב שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.</p>
<p>אמר דוד אנא אתקטרגא בכנסת ישראל כמה דדיא אשתכחת לקמך אנא נמי כך נמצא, ולכן שמעה ה' צדק בראשונה,</p>	<p>אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת ישראל, כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני כך נמצא, ולכן שמעה ה' צדק בראשונה,</p>

אהבה זו "בוז יבוז", והטעם כי אחרי השנות האהבה מכופלת ממנו אליה, ואח"כ ממנה אליו כדפי' (אור יקר).

¹ שמקבלת כל מה שבתוכו בה, דהיינו סוד עיטורין כדפי' בפרשת נח, וכל מה שמצוייר בזכר מצטייר בנקבה, ומחתים בה כל צורתו, ואז הרצון מתפשט בכל העולמות כולם, דרך כלל ופרט (אור יקר).

² דלית אכלוסא פחותה מס' רבוא (אור יקר).
³ רבוא רבוון מתחלקת האוכלוסין למחנות, והעד, דגלי ישראל, וכן לא זו בלבד, אלא אפילו מציאות העולם ששכונים בו האוכלוסין והמשריין (אור יקר).

⁴ שכל מציאות המקום והעולם ששכונים בו גם כן חי בעצמו, ונהנה מהרצון הנשפע כדפי' (אור יקר).
⁵ מצד הבינה השמאלית (אור יקר).
⁶ מצד הדעת האמצעי (אור יקר).

⁷ מצד החכמה הימינית שהם ג' מקורו מהכתר חכמה ותבונ הודעת שורש לחסד גבורה ת"ת (אור יקר).

⁸ הוקשה לו, כי לפי הנראה אין ענין זה מהאבה ממש אלא מה שנעשה אחר האהבה שהוא היחוד והשפעת הרצון, אם כן אמאי תלי בדלא תניא, לימא אם יתן איש את כל הון ביתו ברצון לא באהבה כיון שאינו העיקר, לזה אמר כדבריו לעיל "אלא בשעתא וכו'" שאותה השעה יגרום כל הטובה הנזכרת, ולזה ידוע להם שבאהבה תלוי הכל, שמיד בהיות האהבה מיד תהיה הרצון, ומטעם זה גם כן היא בעצמה לא תשאל מאת הת"ת הרצון או היחוד אלא האהבה לבד, שיודעת היא שאחר היותה בין תרין דרועין דמלכא תו לא צריכא דממילא תבא אליה (אור יקר).

⁹ וכן פי' בענין שתפלת ערבית רשות והביא ראייה ממעשה המצוה "מאן דאנח וכו'" שעושה בהניח היד החבוק הזה ומיד הראש בא יבא אליה ברנה אחר חבוק היד בין ב' זרועות (אור יקר).
¹⁰ בסוד חיבוק (אור יקר).

¹¹ בהנחת הראש ואז נמשך אליו כל הקדושה העליונה שהכל תלוי בזה כדפי' (אור יקר).
¹² שאין עכוב הזווג מצדו אלא מצדה שאין לה הכנה (אור יקר).

¹³ ואם תאמר ולמה ידחה אותה דקאמר "דכל זמנא" ויש לומר דהיינו שיש בעולם בלתי הגונים ועכ"ז כיון שיש לה מציאות מועט להתעורר לבא אל היכל המלך "אזדמן לקבלה" ואינו מסתלק ממנה ומתעלם ממנה אלא כאשר אין לה עזר כלל (אור יקר).

¹⁴ בהתעוררות הזווג אינו מחזיר פניה ריקם בלך ושוב אלא קב"ה אזדמן להזווג עמה בסוד השפע והעיקר כי התעוררות הזווג תלוי במעשים הטובים ובהם מאירה פניה נגד בעלה בסוד אור חוזר (אור יקר).
¹⁵ בסוד אור ישר (אור יקר).

<p>ואחר כך הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה.</p>	<p>אשתכחנא ובנין כך שמעה יהו"ה צדק בקדמיתא ולבתר הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה</p>
<p>מהו בלא שפתי מרמה, אלא כך שנינו, כל דיבור ודיבור של תפלה שמוציא אדם מפיו עולה למעלה ובוקע רקיעים ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדיבור, אם זה דיבור כשר אם לא, אם זה דיבור כשר מכניסים אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו, ואם לא מסטים אותו החוצה ומתעוררת באותו דיבור רוח אחרת.</p>	<p>מאי בלא שפתי מרמה אלא הכי תנינן כל מלה ומלה¹ דצלותא² דאפיך בר נש מפומיה סלקא לעילא³ ובקעת רקיעין⁴ ועאלת לאתר דעאלת ותמן אתבחנת ההיא מלה אי היא מלה דכשרא אי לא אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה ואי לאו סאטין לה לבר ואתער בההיא מלה רוהא אהרא</p>
<p>ובא וראה, ביוסף כתוב ענו בכבל רגלו וגו', עד מתי ענו בכבל רגלו, עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו, עד עת בא דברו של מ', אלא עד עת בא דברו (של יוסף ונבחן), אותו דיבור, זהו שכתוב אמרת ה' צרפתהו, ואז שלח מלך ויתירהו, מושל עמים ויפתחהו.</p>	<p>ותא חזי כתיב ביה ביוסף (שם קה יח) ענו בכבל רגלו וגו' עד אימתי ענו בכבל רגלו עד עת בא דברו אמרת יהו"ה צרפתהו⁵ עד עת בא דברו דמאן אלא עד עת בא דברו (דיוסף ואתבחין) ההיא מלה הדא הוא דכתיב אמרת יהו"ה צרפתהו כדין שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו</p>
<p>בינתיים היה בא הבוקר, אמר רבי אלעזר כתוב והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים, נפש אדני סתם, כמו שנאמר אשר לא נשא לשוא נפשי, הרי הזמן בבוקר לקשר את כנסת ישראל ולחברה לבעלה, אשרי הצדיקים שעוסקים בתורה בלילה, ובאים להתקשר עם הקדוש ברוך הוא ועם כנסת ישראל, עליהם כתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.</p>	<p>אדהכי הוה אתא צפרא אמר רבי אלעזר כתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים נפש אדני סתם⁶ כמה דאת אמר (תהלים כד ד) אשר לא נשא לשוא נפשי הא עידנא בצפרא לאתקשרא כנסת ישראל ולאחברא בבעלה זכאין אינון צדיקיא דמשתדלין באורייתא בליליא ואתאן לאתקשרא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל עלייהו כתיב (משלי כג כה) ישמה אביך ואמך ותגל יולדתך</p>
<p>אמר רבי אלעזר כתוב והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם משכני אשר בתוכם. והזרתם, כמו הזר הזה שהוא זר מכולם ולא מתחבר במה שאינו שלו.</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתיב (ויקרא טו לא) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם והזרתם כהאי זר דאיהו זר מכלהו ולא אתחבר במה דליתיה דיליה</p>
<p>ובא וראה בשעה שאנשים מטמאים למטה, מטמאים אותם בכל, והרי זה נאמר, אבל בשעה שרוח הטומאה</p>	<p>ותא חזי בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא מסאבין לון כלא והא אתמר אבל</p>

¹ אור תורה או תפלה וכיוצא (אור יקר).

² נמחק בלור יקר.

³ כל עובי האויר עד הרקיע (אור יקר).

⁴ עד עלותה להיכלות ושם היא נבדקת כפי ענינה ומהותה, אם דבור בטל או מצוה, אם רע אם תפלה בכוונה וכיוצא, ואם טהורה היא, מעלים אותה עוד אל לפני המלך דהיינו למעלה מההיכלות (אור יקר).

⁵ פ' שהמלכות בחנה בדברי יוסף ובתפלתו ומצאתו צדיק, ואזי שלח מלך ויתירה הפרשה א"נ כמ"ש בפ' מקץ שלח למלך הוא ז"א מושל עמים היא מלכות, שז"א שלח למלכות להתיר יוסף ממאסר (מ"מ).

⁶ פ' מלכות שהיא צרורה בצרור החיים שהיא היסוד שיש בו מוחין דא"א, הנקראים חיים (מ"מ).

<p>בשעתא דרוח מסאבא אתער (ס"א לתתא אתער רוחא כו') השבתון זר אלא רוח! מסאבא דלתתא אתער רוח מסאבא אהרא ואתייב ליה רשותא לנחתא לעלמא</p>	<p>מתעוררת (למטה מתעוררת רוח וכו') נחשבתם כזר, אלא רוח טומאה שלמטה מעוררת רוח טומאה אחרת ונותנת לה רשות לרדת לעולם.</p>
<p>מאי רשותא רשותא דקדושה דהוה נחית ומחי ביה לא אשתכח ואסתלק וכדין אתנגלייא דינא לקבליהון דחייבין ואוסוף דינא על דיניה וכדין תרין רוחין משתכחין בעלמא חד רוחא דדינא וחד רוחא דמסאבא</p>	<p>איזו רשות, רשות של קדושה, שהיה יורד ומכה בו, לא נמצא ומסתלק, ואז מתגלה הדין כנגד הרשעים, ומוסיף דין על דינו, ואז שתי רוחות נמצאות בעולם, אחת רוח הדין ואחת רוח הטומאה.</p>
<p>אמר רבי אלעזר אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא תא חזי הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקודשא בריך הוא בעי לדכאה ליה שדר נגע צרעת בביתא² לקטרנא דא בדא וההוא נגע לא אעדי מביתא ואף על גב דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא עד דינתצון ביתא אנכין ואעין וכלא כדין אתדכי אתרא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הצטרכתי כאן לומר דבר שלמדתי מאבי, בא וראה, כאן למדנו מנגע הבית, שכאשר רוח טומאה שורה בבית, והקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותו, שולח נגע צרעת בבית, לקטרג זה עם זה, ואותו הנגע לא סר מהבית, ואף על גב שרוח טומאה הסתלקה מאותו בית, עד שינתצו את הבית האבנים והעצים והכל, אז נטהר המקום.</p>
<p>כהאי גוונא מאן דאסתאב ואתער רוח מסאבא ושאריו עלוי כד בעי קודשא בריך הוא לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא ומקטרני דא בדא עד</p>	<p>כדוגמא זה, מי שנטמא ומעורר רוח טומאה ושורה עליו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא לטהר את העולם, מתעוררת רוח דין קשה, ונמצאת בעולם ושורה על אותה רוח טומאה ומקטרגים זו עם זו, עד</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>ישתאר עלמא חרוב מנייהו הדא הוא דכתיב (במדבר כ"ב) ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עולה אשה וגו' (ע"כ התוספתא)</p>	<p>ישאר העולם חרוב מהם, זהו שכתוב ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עלה אשה וגו'.</p>
<p>נה/ב</p>	
<p>דיתעבר מעלמא³ וההוא רוח דינא תקיפא לא אסתליק מאתריה עד דינתין אתר שייפין וגרמין וכלא כדין אתדכי עלמא ואתעברו מיניה רוחין מסאבין ועלמא אשתכח בדכוי</p>	<p>עד שתעבור מן העולם, ואותה רוח הדין הקשה לא מסתלקת ממקומה, עד שינתץ את המקום איברים ועצמות והכל, ואז נטהר העולם ועוברות ממנו רוחות של טומאה, והעולם נמצא בטוהר.</p>
<p>ועל דא תנינן אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי⁴ ווי ליה לבר נש כד שארי עליה רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא ודאי לינדע</p>	<p>ועל זה שנינו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי, אוי לאדם כששורה עליו רוח טומאה, ונמצא בה בעולם, שודאי ידע שהקדוש ברוך הוא רוצה לבערו מן</p>

¹ השבתון זר אלא רוח" נמחק כמ"מ, ובמקומו גורס את המוסכר.

² פי' נגע הקדוש כמ"ש בפ' תזריע (מ"מ).

³ היינו היסורים הנשפעים על האדם לטהרת עונותיו (רח"ו).

⁴ בטומאה אחת כדי לטהרו מסאבין ליה בטומאה אחרת קשה ודין חזק, ואז שם יעמוד עד יבער אותו מן העולם, ולפעמים לא ינתץ הבית צא ולמד סתום מן המפורש מבתי המנוגע אלא דנקט בדרכה מיניה (אור יקר).

העולם, אשרי הצדיקים שכולם קדושים ונמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח הקדוש בעולם הזה ובעולם הבא, כיון שבא הבוקר קמו והלכו.	דקודשא בריך הוא בעי לבערא ליה מן עלמא זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין! ואשתכחו בקדושה קמי מלא קדישא ושריא עלייהו רוח קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי כיון דאתא צפרא קמו אזלו
בעוד שהיו הולכים, פתח רבי אלעזר ואמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויעקב הלך לדרכו, שהיה הולך כנגד אביו.	עד דהוו אזלי פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויעקב הלך לדרכו דהוה אזיל לקבל אבוה ²
בא וראה כל זמן שיעקב נמצא אצל לבן לא דיבר עמו הקדוש ברוך הוא (ולא נמצא אצלו).	תא הזוי כל זמנא דיעקב ³ אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה קודשא בריך הוא (ולא אשתכח לגביה ⁴)
ואם תאמר, הרי כתוב ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו', זה היה בסוף, בזמן שרצה להיפרד מלבן, וכשנפרד ממנו באו לקראתו אותם מלאכים ולוותו [את כחם, עי' אור יקר?] בדרכו.	ואי תימא והא כתיב (שם לא ג) ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו' האי כסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפוחו בארשא
בא וראה, כתוב ויפגעו בו, היה צריך להיות ויפגע במלאכי אלהים, מה זה "בו", אלא הם באו להכליל בו (וליווהו בדרך), מה זה להיכלל בו, אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלהים. וראה מצד אחר מלאכי רחמים, ונכללו בו רחמים ודין.	תא הזוי כתיב ויפגעו בו ויפגע במלאכי אלהים מבעי ליה מאי בוי ⁵ אלא אינהו אתו לאתכללא ביה ⁶ (ואוזפוחו בארשא ⁷) מאי לאתכללא ביה אלא אינון מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהים והמא מסטרא אחרא מלאכי רחמי ואתכללו ביה רחמי ודינא
בא וראה, בראשונה מחנה אלהים זה אחד, אחר כך ויקרא שם המקום ההוא	תא הזוי בקדמיתא ⁸ מחנה אלהים זה חד לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים תרי חד

¹ במעט קדושה שהם עוסקים בה, ואחר כך מקדשים אותה יותר, וז"ש "ואשתכחו וכו'", ונוסף על הכל "בהאי עלמא" כשיעורו, "ובעלמא דאתי" כשעורו כדפי' (אור יקר).

² ירצה שדקדק הכתוב בזה, שמפני שהלך לדרכו, דהיינו היותו פורש מלבן ומתקרב אל הקדושה יצחק, לכך ויפגעו בו מלאכי אלהים, והיינו "קדושה על קדושתיה" דאמרן לעיל (אור יקר).

³ תימא דהא כתיב אנכי אהיה עמך ושמרתך וכו', ויש לומר דשמירתו והשגחתו ודאי היה עמו, אלא הכוונה לדבר עמו לרוח הקדש ואו להיותו עליו כענין ויעל מעליו אלהים זה לא היה לו בבית לבן, וזהו "ולא ישתכח לגביה" דקאמר (אור יקר).

⁴ אור יקר גורס את המוסגר.

⁵ מורה על עצמות גופו (אור יקר).

⁶ הענין שכל זמן שהיה בבית לבן לא היה מרכבתו אל הת"ת שלימה, ועתה היה נשלם במרכבה אל הת"ת, ולכן באו המלאכים מלאכי חסד מימין ומלאכי גבורה משמאל להקשר בו, והיינו "ויפגעו בו". ואם תאמר ולמה לאברהם, שהיה מרכבה לחסד, או ליצחק לא היה כך, שלא פגעו בו מלאכים. לזה אמר, שגם באברהם היה כמדתו וליצחק כמדתו, אלא שיעקב היה בטורח צריך שמירה, לכך נתגלו אליו "ואוזפוח באורחא" ועוד כי בו היו נכללים ב' כחות רחמי ודינא כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁷ אור יקר גורס את המוסגר.

⁸ שהם המושגים ראשונה תחלת המדרגות הם מחנה דין מפני שהם מצד אלהים מלכות, כי מלכות וגבורה ענין א', וחסד ות"ת גם כן ענין א', ולכך אמר "מחנה אלהים זה", כי תחלת הראותם נראה ראש המדרגות, וז"ש "כאשר ראם" מיד. אמנם אחר הסתכלות ועיון, ראה שהיו נכללים של רחמים בשל דין על ידו, לכך קראם מחנים, שגם מחנה ה' היה שם עמהם, ולכך כשתדקק אומרו "ויפגעו בו מחנה אלהים" הוא עצמו רחמים, מרכבה לת"ת, ובו מחנה אלהים שהם מלאכין דשכינתא, לכך בו נעשו מחנים, וטעם אומרו מחנים שנראה שהם ב' מחנות א"כ אינם נכללים בו (אור יקר).

<p>מסטרא דדינא וזהר מסטרא דרחמי מלאכין מהאי גיסא ומלאכין מהאי גיסא ועל דא כתיב ויפגעו בו בו דייקא</p>	<p>מחנים, שנים, אחד מצד הדין ואחד מצד הרחמים. מלאכים מן הצד הזה, ומלאכים מן הצד הזה. ועל זה כתוב ויפגעו בו, בו, דווקא.</p>
<p>ויאמר יעקב כאשר ראם ראה אותם מבעי ליה מאי ראם אלא חמא לון כלילין כחדא מתדבקן דא כדא מתחברן דא כדא ועל דא כתיב ראם¹ וכלהו אתנו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו</p>	<p>ויאמר יעקב כאשר ראם, היה צריך להיות ראה אותם, מה זה ראם, אלא ראה אותם כלולים כאחד, נדבקים זה בזה, מחוברים זה בזה, ולכן כתוב ראם, וכולם באו ללוות אותו ולהצילו מיד עשו.</p>
<p>כתיב בעשו ויצא הראשון אדמוני, ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב היה מטיפה ראשונה, לא כך שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני אדום, שאם יעקב היה בכור, אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדומה, אבל טפה שניה היה, ולכן לא יצא כך, שהרי אותה טיפה היתה מצד הרחמים, מצד זה ומצד זה, והטפה של עשו לא היתה כמו הטפה של יעקב, שזה שלם וזה לא שלם, ובאותה שעה היה יצחק</p>	<p>כתוב בעשו ויצא הראשון אדמוני, ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב היה מטיפה ראשונה, לא כך שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני אדום, שאם יעקב היה בכור, אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדומה, אבל טפה שניה היה, ולכן לא יצא כך, שהרי אותה טיפה היתה מצד הרחמים, מצד זה ומצד זה, והטפה של עשו לא היתה כמו הטפה של יעקב, שזה שלם וזה לא שלם, ובאותה שעה היה יצחק</p>
<p>תוספתא</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי חמיו היו הולכים מאושא ללוד, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר ששמעת מאביך מה שכתוב ויעקב הלך לדרכו וגו' אמר ליה לא ידענא עד דהו אולי מטו למערתא דלוד שמעו ההוא קלא דאמר תרי עוולין דאיילתא עברו קמאי רעותא דניחא לי ואינן</p>

¹ ר"ת רפאל אוריאל מיכאל הרי ג' קוים דהיינו רפאל בבחי' קו הגבורה ממותקות כך שמעתי (ר"ח'ו).
² פי' כמז"ל שיעקב הוא מטיפה א' ועשו מטיפה ב' משל לשפופרת וכו' א"כ יוצא ראשון מב'ל מאי הראשון בה' הידיעה דמשמע דעשו מלבדשהוא פטר רחם ג'כ הוא ראשון ליצירה (מ"מ).
³ ר"ל עוד הכרח אחר, אם יעקב הוא ראשון לטיפה כדרז"ל, א"כ היכי נפקא הכי סומקא דהיינו טיפה של עשו למה היא סומקא, כיון שיצחק אבינו הוא גבו', מסתמא כל הרתחויות והגבורות שבו יהיו בטיפה ראשונה, א"כ טיפה ראשונה ראוי שתהיה סומקא ולא שניה שהיא עשו. אלא האמת הוא שעשו ראשון ג'כ לטיפה, ולכן ויצא הראשון אדמוני, בה' הידיעה וסומקא, הפך מדברי רז"ל. ואם תמאר לפי סברת הזהר ראוי היה יעקב שיהיה פטר רחם כמשל השפופרת, וי"ל שזה יתורץ במה שתירצו המפרשים קושיא אחרת בענין ראובן ותאומתו. שהקשו רז"ל מי היה טיפה ראשונה אם נאמר ראובן, א"כ תאומתו תהיה פטר רחם כמשל השפופרת, וקרא כתיב ראובן בכורי אתה. ואם נאמר התאומה היתה טיפה ראשונה, היכי קאמר קרא ראשית אוני, כי התאומה היא ראשית אונו. ותרצו דהני מילי בשלייא אחת לשניהם, אזי יהיה כמו שפופרת, אבל בב' שליות, יכול להיות ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. ובזה יתורץ ג'כ קושייתנו דיעקב ועשו בב' שליות, ועשו ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. אני מצאתי כתוב להפך דה"מ בב' שליות, אז הרחם הוא כשפופרת והשליה הראשונה יוצאת אחרונה, כי הרחם צר ואין מקום שיתהפכו השליות עליונה למטה ותחתונה למעלה, אבל בשליה א' יכולה הטיפה להתהפך ותהיה טיפה ראשונה פטר רחם כי בשליה א' אז העובר יכול להתהפך כשפופרת לציאת. ודייק קראי אחי רבקה אם יעקב ועשו, מה בא ללמדנו, אלא להודיע שהיה דרך פלא כי התאומים כל א' בשליותו ויעקב ועשו שניהם שליה א' ודריש אם יעקב ועשו כמו ניטלה האם שלה שפי' מקום שנקלט בו הזרע וכן היה ג'כ בראשון ועם תאומתו ובה הכל עולה כהוגן ודוק (מ"מ).
⁴ פי' יעקב (מ"מ).

הו משרייתא קדישא דערע יעקב קמיה	האיילת, עשו לפני רצון של נחת לי, והם היו המחנה הקדוש שפגש יעקב לפניו.
אתרניש רבי אלעזר ואסתער בנפשו ואמר מאריה דעלמא כך אורחוי טב לן דלא נשמע שמענא ולא ידענא אתרחיש ליה ניסא ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הו נפל על אנפוי וחמא דיוקנא דאבוי	התרגש רבי אלעזר והסתער בנפשו, ואמר רבונו של עולם, כך דרכו טוב לנו שלא נשמע, שמעתי ולא ידעתי. התרחש לו נס ושמע אותו קול שאומר, אברהם ויצחק היו, נפל על פניו, וראה את דמות אביו.
אמר ליה אבא שאילנא ואתיבונא דאברהם ויצחק הו דערעו ליעקב כד אשתויב מלבן אמר ליה ברי פוק פתקך וסב סבתך פום ממלל רברבן הוה ולא דא היא בלחודוי אלא לכל צדיקייא נשמתהון דצדיקייא מערעין קדמוהי לשיזבותיה ואינון מלאכי קדישי עלאי	אמר לו אבא, שאלתי והשיבוני, שאברהם ויצחק הם שפגשו את יעקב כשנצל מלבן, אמר לו בני הוצא את [פסקך] פתקך וקח את דברי אביך הזקן, פה מדבר גדולות היה, ולא רק זה בלבד, אלא את כל הצדיקים פוגשות נשמות של צדיקים לפניהם להצלתם, והם מלאכים קדושים עליונים.
ותא חזי יצחק קיים הוה בההיא שעתא אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסייא יקרא דמאריה כד אתעקד על גבי מדבחה ומכדין אסתמו עינוי מחיזו היינו דכתיב לולא וגו' ופחד יצחק היה לי (ע"כ התוספתא)	ובא וראה, יצחק היה קיים באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הכבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ואז נסתמו עיניו מראות. היינו שכתוב לולא וגו', ופחד יצחק היה לי.
נ/א	
מכוון בסיומא דדינא קשיא דאפיק בסמרוי בגליפוי טהירין בשייפוי ובגין כך עשו זוהמא דאתהתיך מדהבא ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא בההיא שעתא כרעותא דמאריה בגין דיפוק בנין קדישין לעלמא ואי תימא יצחק לא אתכוון לאו הכי אלא אתכוון בקדושה! ואתכוון בסיומא דההוא אתר ואשתכח כד נפק ההיא טפה קדמאה בההוא אתר ממש ועל דא כתיב כלו באדרת שער	מכוון בסיום הדין הקשה שהוציא בצדו באורות הקוקים באיבריו, ולכן עשו זוהמא שנתהתיך מהזהב. ועל כך שנינו, שצריך אדם לכוון באותה שעה ברצון של רבונו, כדי שיוציא בנים קדושים לעולם. ואם תאמר, שיצחק לא התכוון, לא כך, אלא התכוון בקדושה והתכוון בסיום של אותו מקום, ונמצא בשיצאה אותה טפה ראשונה באותו מקום ממש, ולכן כתוב כולו באדרת שער.
תא חזי דוד בשפירו דסומקא נפק ואתאחד בקדושה דמאריה ועל דא כתיב (ש"א טז יב) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי ² אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו לאו מטפה אלא דכוונא דרעותא ³ באילנא עלאה רברבא	בא וראה, דוד יצא ביופי של אדום, ונאחז בקדושת רבונו, ועל זה כתוב, והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי. אבל יעקב היה בכור מעשן, לא מטפה אלא שכוון את הרצון לעין העליון הגדול והתקיף, ועשן

¹ פי' שיצחק בשעת תשמיש היה מהרהר באילן הקדוש וכשסיים והיה מהרהר בקל' שהוא סיום הקדושה, אזי יצאה טיפת עשו, ואח"כ חזר להרהר בקדושה ואז יצא הטיפת יעקב שהיא שניי, ומכאן ראייה למ"ש הרב ע"ש א"ח שמותר להרהר בדברי תורה בשעת תשמיש ודקדק כן ממ"ש בגמ' בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית הכסא ובית המרחץ וק' בכל לאתווי מאי אלא לרבות אפילו בשעת תשמיש אבל יזהר שלא יגע בבשרו (מ"מ).

² היינו בסוד התיקון סוד מהיטבאל אבל עשו סוד מלכין דמיתו בלי תיקון בסוד עשו הוא אדום (רח"ו). עיקר היופי הוא חיוור וסומק דין ורחמים כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכן דוד המע"ה כתיב ב' אדמוני עם יפה עני' וטוב ראי ר"ל שהיו בו ב' הגוונים' ולכן בצד הדין שבו הי' מנצח האומות ובצד החסד עושה משפט וצדקה לעמו וכן תקונים דדיקנא ד"א בהם ב' בחי' דין ורחמים רחמים לישראל ודין לאו"ה (ב"ע ריז ע"א).

³ פי' כיון שיצחק היה מכיון באילן הקדוש שהוא בחי' יעקב נמצא שיעקב הוא בוכרא במחשבה (מ"מ).

<p>ותקוף ועשו בהוא אתר דסוימא דכלא ובנין כך כתיב (עובדיה א ב) הנה קמן נתתיך בנוים בזוי אתה מאד!</p>	<p>באותו מקום של סיום הכל, ולכן כתוב הנה קמן נתתיך בנוים בזוי אתה מאד.</p>
<p>רבי יהודה הוה מתני הכי עשו נקרא ראשון דכתיב (בראשית כה כה) ויצא הראשון אדמוני כלו וקודשא בריך הוא אקרי ראשון דכתיב (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון ואת אחרונים אני הוא זומין לאתפרעא ראשון מראשון ולמבני ראשון דכתיב (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא כז) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן</p>	<p>רבי יהודה היה שונה כך, עשו נקרא ראשון, שכתוב ויצא הראשון אדמוני כולו, והקדוש ברוך הוא נקרא ראשון, שכתוב אני ראשון ואני אחרון, ואת אחרנים אני הוא, ועתידי להיפרע ראשון מראשון ולבנות ראשון, שכתוב כסא כבוד מרום מראשון, ולעתידי לבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.</p>
<p>תאנא זמינא ירושלם? למהוי שורהא לעילא ולאתקרבא עד כורסי יקרא³ דמלכא דהא הוא דכתיב (ירמיה ג יז) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יהויה כדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה⁴ כאור החמה⁵ ואור החמה יהיה שבעתים⁶ כדין (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהויה אחד ושמו אחד</p>	<p>שנינו, עתידה ירושלים להיות חומתה למעלה, ולהתקרב עד כסא כבוד המלך, זהו שכתוב בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', או כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך יהויה לעולם אמן ואמן</p>	
<p>פרשת אחרי מות</p>	
<p>וידבר יהויה אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' ויאמר יהויה אל משה רבי יהודה אמר כיון דכתיב וידבר יהויה אל משה אמאי זמנא אחרא ויאמר יהויה אל משה דבר אל אהרן אחיך, דהא במלולא קדמא סני</p>	<p>וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', ויאמר ה' אל משה. רבי יהודה אמר כיון שכתוב וידבר ה' אל משה, למה פעם אחרת ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך, שהרי בדיבור הראשון מספיק.</p>
<p>אלא הכי תנינן? כתיב (ויקרא א א) ויקרא אל משה וידבר יהויה אליו² וכתיב (שמות כד</p>	<p>אלא כך שנינו, כתוב ויקרא אל משה, וידבר ה' אליו, וכתוב ואל משה אמר עלה</p>

¹ קטן נתתיך בגוים שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאד בזוי בלא לשון וידין שכלל כל הבריאה הוא בדבור ומעשה (בהגר"א על תיק"ז קיא ע"א).

² מלכות (מ"מ).

³ בינה (רח"ו).

⁴ מלכות (רח"ו).

⁵ בינה (רח"ו). וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפע"ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד (ביאורים ח"א כט ע"א).

⁶ דהיינו ד"ת דעתיק, ועי' דברינו בפרשת תזריע מג ע"א (מ"מ). ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפע"ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתים (ביאורים ח"א כט ע"א).

⁷ בכח ה' גבורות של יסוד אי' נבקעו ה' מוצאות הפה, ובכמה מקומות אמר שחיק גרון הם יסוד ומלכות דחכמה, והם סוד אהע"ה וגיכ"ק העולים או"ר או"ר י', ונקראים אותיות רוחניות כמ"ש באיכה בזוהר חדש נ"ג א' בסוד מלת איכה, משום דלא אית בהון שותפו כלל לאו לישן ושיניים ולאו שפון כלל. ולפי זה פי' שתי בחינות אלו הן מיסוד (נ"א מסוד) אבא, וה"ס הקול שיורד מפנימיות המוחין חב"ד והוא פנימיות זעיר הנקרא קול, אך פנימיות הנוק' נקרא דיבור וכו', לשון אמירה תצדק על עצמות הענין ולשון דיבור על פועל הדיבור, וכו' והשתא דאתית להכי תדקדק היטב וידבר ה' אל משה לאמר, וירצה שה' דיבר לו כל הפרשה

<p>א) ואל משה אמר³ עלה אל יהוה⁴ והא אוקמוה מלה דהכא דרגא חד⁵ ולבתר דרגא אחרא⁶ אוף הכא וידבר יהוה אל משה דרגא חד ולבתר ויאמר יהוה אל משה דבר אל אהרן אחיך דרגא אחרא וכלא בחד מתקלא⁷ סלקא⁸ ומן שרשא חדא⁹ כולא אתחבר¹⁰</p>	<p>אל ה', והרי בארו את הדבר, כאן דרגה אחת, ואחר כך דרגה אחרת. כמו כן כאן, וידבר ה' אל משה דרגה אחת, ואחר כך ויאמר ה' אל משה, דבר אל אהרן אחיך, דרגה אחרת, והכל עולה במשקל אחד ומשורש אחד, הכל התחבר.</p>
<p>אחרי מות שני בני אהרן רבי יצחק פתח (תהלים ב יא) עבדו את יהוה ביראה וגילו ברעדה וכתוב (שם ק ב) עבדו את יהוה בשמחה באו לפניו ברננה את יהוה אהרדי¹¹ אלא הכי תאנא עבדו את יהוה ביראה דכל פולחנא דבעי בר נש למפלא קמי מאריה בקדמיתא בעי יראה לדחלא מניה¹² ובגין דחלא דמאריה ישתכח לבתר דיעביד כהדוותא פקודי אורייתא¹³ ועל דא כתיב¹⁴ (דברים יב) מה יהוה אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגילו ברעדה¹⁵ דאסיר ליה לבר נש</p>	<p>אחרי מות שני בני אהרן, רבי יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה, וכתוב עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. הפסוקים הללו קשים זה על זה, אלא כך שנינו, עבדו את ה' ביראה, שכל עבודה שרועה אדם לעבוד לפני רבונו, בראשונה צריך יראה לפחד ממנו, ומשום הפחד של אדונו, ימצא אחר כך שיעשה בשמחה את מצוות התורה, ועל כן כתוב מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגילו ברעדה, שאסור לאדם לשמוח יותר</p>

מלה ומלה והיה משפיע בו כח שכל מופלא להבין ולדעת כל מה שנצטרך לידע מפירושו המצוה וכל מה שתדרש בפרטותיה, וכמו כן כל הטעמים והסודות הכמוסים בה. אבל נצטווה לאמר לישראל ולא יספיק לו הדיבור לבד, אלא צריך להבינם עצמיות הענין בכל פרטיו וכו'. ומעתה נבין טעם מאמרות דבראשית, שאין הכוונה בעצם וראשונה על הדיבור כי היה הוא לבדו יתברך, אבל יכוין לבאר לנו עצם הנמצאים שנבראו בכל יום, אבל בתורה כתוב (שמות כ א) וידבר אלקים את כל הדברים, שכוונתו יתברך היתה שישראל ישמעו מלה במלה וכו' ונלע"ד להעמיק יותר בענין זה וכו' האמירה היא באו"א עלאין והדיבור ביש"ס ותבונה [ועד חטא העגל וידבר היתה בחכמה, ויאמר בבינה, ואחר העגל וידבר ביש"ס וידבר בתבונה] (רמ"ז).

¹ מלכות (מ"מ). עי' ח"א קב ע"ב: בכל אתר דכתיב ויאמר סתם או ויקרא סתם הוא מלאכא דברית. כאשר יאמר "ויאמר ה'" ירצה ת"ת עם המלכות, אבל כאשר יאמר ויאמר סתם ישלול שהיתה המלכות בלי חברת הת"ת ועטם היות ויאמר סתם בה מפני שהיא נקבה אינה נזכרת בשם אלא סתם אמר האומר קרא הקורא (אור יקר שם).

² ד"א (מ"מ).

³ מלכות (מ"מ).

⁴ ת"ת (אור יקר מ"מ).

⁵ שכינה (אור יקר). פי' מלכות, שהדיבור במלכות ואמירה בז"א (מ"מ).

⁶ ת"ת (אור יקר).

⁷ בחד מלה (אור יקר).

⁸ שהכל ענין א' להראות אזהרתם בכבוד השכינה ומשכנה (אור יקר).

⁹ בעל השכינה ומשכנה א"נ בעל המדות שהוא המאציל מיוחד ת"ת ומלכות, ששתיהם במדה אחת ורצונו לפעול אותה פעולה עצמה על ידי מדה זו או זו, והכל פעולה אחת (אור יקר). חיך וגרון וכו' שהוא יסוד ועטרה דחכמה (רמ"ז).

¹⁰ קול ודיבור חו"ג (רמ"ז).

¹¹ עד י"ג שנה האדם בסוד נפש ונכנסות בו הגבורות, וכו' אחר השלמת ה"ג אז נשלם במדת המלכות שהוא בחינת הנפש (רמ"ז).

¹² יראה היא פתח לעבודות והטעם שהיא בעת שער לכל העבודה וכו' לא שיעשה מצותיו ביראה אלא מצות היראה עצמה (אור יקר).

¹³ כל המצות ימשכו אחריה (אור יקר).

¹⁴ בהיות בידך יראה ממילא תשיג כל השאר (אור יקר). והוא מה שאמרו רז"ל הכל בידי שמים, הוא זעיר, חוץ מיראת שמים, שזה במדת המלכות שממנה כח ההתעוררות והעלאת מ"ן העולים להתקשר ולהתקן בשרשם (רמ"ז).

¹⁵ היינו במילי דעלמא במקום גילה דחול שם תהא רעדה כדי שלא לתת מקום ליצר הרע (אור יקר).

למחדי יתיר בעלמא דיין ¹ האי במלי דעלמא אבל במלי דאורייתא ובפקודי דאורייתא בעי למחדי ² לבתר ישתכח בר נש דיעבד בהדותא פקודי אורייתא דכתיב עבדו את יהוה בשמחה ³	בעולם הזה, וזה בדברי העולם, אבל בדברי תורה ובמצוות, התורה צריך לשמוח, אחר כך ימצא אדם שיעשה בשמחה את מצוות התורה שכתוב עבדו את ה' בשמחה.
רבי אבא אמר עבדו את יהוה ביראה ⁵	רבי אבא אמר עבדו את ה' ביראה,
נ/ב	
רזא דמלה הוא ⁶ עבדו את יהוה ביראה (תהלים ב יא) מה יראו הכא אלא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי א ז) יראת יהוה ראשית דעת ⁷ וכתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהוה יראת יהוה קודשא בריך הוא ⁸ הכי אקרי ⁹	סוד הדבר הוא עבדו את ה' ביראה, איזו יראה כאן, אלא כמו שבארנו, שכתוב יראת ה' ראשית דעת, וכתוב ראשית חכמה יראת ה', יראת ה' כך נקרא הקדוש ברוך הוא.
רבי אלעזר אמר עבדו את יהוה ביראה מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה ¹⁰ מאן אתר שארי ¹¹ ובאן אתר יכוון ¹² פולחנא ליהרא שמא דמאריה הדר ואמר ביראה ביראה הוא שירותא מתתא לעילא ¹³	רבי אלעזר אמר עבדו את ה' ביראה, מי שרוצה לעשות עבודת אדונו, מאיזה מקום מתחיל ובאיזה מקום יכוון את העבודה לייחד את שם רבונו, חזר ואמר ביראה, ביראה היא הראשית ממטה למעלה.
(תא חזי בני אהרן ¹⁴ הא אוקימנא והא אתמר מלה) ¹ תא חזי מה כתיב הכא אחרי	(בא וראה בני אהרן הרי בארנו והרי נתבאר הדבר). בא וראה, מה כתוב כאן

¹ שרבו בו הסיגים והמותרות, שלכן צריך לו לגיל ברעדה, כי בזה יתקן בחינת החיצוניות בהעלות כל הניצוצים שבו באכילה ושתייה וכיוצא (רמ"ז).

² בלימוד התורה ופיקודיה שהם בסוד הפנימיות, שם אפילו [בלימוד] במצוות לא תעשה שהן סוד גבורות, הן בחי' יין המשמח שהן גבורות קדושות להוצאת להיטיב ולהשתלשל למטה, וכל שכן החסדים, שזוהי פעולת השמחה להוציא ולשלשל רוחות החיות (נ"א כוחות רוחניות) ברוחב התפשטות וגילוי, הפך העצבון שהוא מקטמם (נ"א מקטמם) ומונעם (רמ"ז).

³ אחר שנכנס בפתח מצות היראה ובא ליכנס בתור הובמצוה יעשה אותם בשמחה לא בעצלות ועצבות ח"ו וכו' עבדו את ה' בשמחה שהיא הבינה (אור יקר).

⁴ ר' אבא פליג אדלעילא וקאמר שב' פסוקים אלו הם במדות לא על דרך הפשט כדפיר' ר' יצחק (אור יקר).

⁵ יחוד המלכות בת"ת (אור יקר).

⁶ יראת ה' נקראת המלכות שהיא יראת ה' מצד הדין, וכן הבינה נקראת יראת ה' שהיא הדין אלא שכשאנו אומרים יראת ה' על המלכות יהיה הו"ה ת"ת וכשאנו אומרים יראת ה' בינה יהיה הו"ה חכמה, והנה עבוד יראת סוד היחו דהיא העבודה יש ב' מיני יחוד, הא' יחוד ח"ב ועליה נאמר עבדו את ה' בשמחה וכו' השנית יחוד ת"מ ועליה נאמר עבוד את ה' ביראה (אור יקר).

⁷ ראשית יפתח ליכנס אל הת"ת הנקראת דעת, ומש"כ ראשית חכמה יראת ה' דהיינו הבינה פתח אל החכמה היינו בהשאלה (אור יקר).

⁸ מלכות (רח"ו). ולפי זה לא קשו קראי אהדי דיראת ה' היא מלכות וכן שמחה היא מלכות בסוד כי בשמחה תצאו (מ"מ). אבא (מ"מ).

⁹ ועיקר שמה שמחה כדפירשנו (אור יקר).

¹⁰ לייחד שם הו"ה (אור יקר). מלת עבדו היא בעבודה ומעשה ולכן צריך לפרשו על המדה הנקראת עשיה, והיא הצריכה מעשה וכו', דתיקון הנפש הוא במעשה המצוות ותיקון הרוח בלימוד התורה ותיקון הנשמה בכוונת התורה והמצוות [עי' ע"ח שער קלי' נגה פרק ה] (רמ"ז).

¹¹ ממעלה למטה או ממטה למעלה (אור יקר).

¹² היכל יקבץ הייחוד (אור יקר).

¹³ ואח"כ יחזור ממעלה מטה ויקבץ שם הכל, א"כ פסוק שאמר עבוד את ה' בשמחה היינו ממעלה למטה אחר שעבד ביראה מתתא לעילא והכל סוד עבודת היחוד (אור יקר). כלומר שאין השכינה נקראת יראה אלא בתיקון הנעשה בה, והעולה ממטה למעלה בכח מעשה וכוונת התחוננים שהם המגבירים עוז ותעצומות בשכינה בתקנם אותה כראוי, שאז היא נוראה על כל סביבותיה והחיצונים מתכנעים (רמ"ז).

¹⁴ אם לא תתקן [השכינה] כהוגן אז ח"ו גוברת יראת העונש הנקראת יראה רעה ולז"א תא חזי בני אהרן וכו' (רמ"ז).

<p>מות ולבתר דבר אל אהרן אחיך וגו' בזאת יבא אהרן? אלא מכאן שירותא לאזהרא³ לכהני כל מאן דבעיין לאודהרא בהאי זאת ודא היא יראת יהוה</p>	<p>אחרי מות, ואחר כך דבר אל אהרן אחיך וגו', בזאת יבא אהרן, אלא מכאן הראשית להזהיר את הכהנים, כל מי שצריכים להזהר ב"זאת" הזו, וזוהי יראת ה'.</p>
<p>דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן רבי יוסי אמר אחרי מות נדב ואביהוא⁴ מבני ליה מאי מעמא שני בני אהרן והא ידיע דבניו הוו אלא הכי תאנא דעד כאן לאו ברשותיהו קיימי אלא ברשותא דאבוהון ובנין כך בקרבתם לפני יהוה וימותו דאינון דחקו שעתא בחיי דאבוהון וכלא הוה בנין ההוא חובא דעברו דכתיב (במדבר ג ד) בהקריבם אש זרה דתניא באתר חד כתיב בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב בקרבתם לפני יהוה והאי הוה ובנין כך כתיב הכא בני אהרן וכתיב בקרבתם וכתוב בקרבתם.</p>	<p>דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן, רבי יוסי אמר היה צריך להיות אחרי מות נדב ואביהוא, למה שני בני אהרן, והרי ידוע שהיו בניו, אלא כך שנה, שעד כאן לא עמדו ברשותם אלא ברשות אביהם, ולכן בקרבתם לפני ה' וימותו, שהם דחקו את השעה בחיי אביהם, והכל היה בשביל אותו חטא שעשו, שכתוב בהקריבם אש זרה, ששנינו במקום אחד כתוב בהקריבם אש זרה, ובמקום אחד כתוב בקרבתם לפני ה', וזה וגם זה היה, ולכן כתוב בני אהרן וכתוב בקרבתם.</p>
<p>(תאנא) אמר רבי חייא יומא חד הוינא אזיל בארהא למיהך גביה דרבי שמעון למילף מניה פרשתא דפסחא ערעית בחד טורא וחמינא בקיעין גומין בחד טינרא ותרין גוברין בה עד דהוינא אזול שמענא קלא דאינון גוברין והוו אמרין (תהלים מח א) שיר מזמור לבני קרח גדול יהוה ומהלל מאד וגו'</p>	<p>(שנינו) אמר רבי חייא, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת אל רבי שמעון ללמוד ממנו פרשת הפסח, פגשתי בהר אחד וראיתי בקיעים וחורים בסלע אחד ושני אנשים בו, בעוד שהייתי הולך, שמעתי קול האנשים הללו שהיו אומרים, שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהולל מאד וגו'.</p>
<p>מאי שיר מזמור אלא הכי תאנא משמיה דרבי שמעון שיר דאיהו כפול⁵ שיר דאיהו משובח משאר שירין ועל דאיהו משובח משאר שירין תרין זמנין אתמר ביה שירתא וכן (שם צב א) מזמור שיר ליום השבת⁶</p>	<p>מהו שיר מזמור, אלא כך שנו משמו של רבי שמעון, שיר שהוא כפול, שיר שהוא משובח משאר השירים, ועל שהוא משובח משאר השירים פעמיים נאמר בו שירה. וכן מזמור שיר ליום השבת.</p>
<p>כהאי גוונא שיר השירים⁷ אשר לשלמה⁸ שירתא לעילא מן שירתא שיר מזמור שירתא דקודשא בריך הוא דקא מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי על פתחא דגיהנם ומאן אינון</p>	<p>כדוגמא זה שיר השירים אשר לשלמה, שירה למעלה משירה, שיר מזמור, שירה של הקדוש ברוך הוא שמזמרים בני קרח (על) אותם שיושבים על פתח הגיהנם. ומי הם אחיהם, שהם שיושבים בשערי</p>

¹ פי' שפגמו במלכות במה שהקריבו אש זרה שהיא הסט"א כדלקמן נז ע"ב וזהו סיבת מיתתם ולכ"א לאהרן בזאת יבוא אהרן שהיא השכינה הנקרא זאת שהיא שירותא לאעלא בר נש מתתא לעילא ולא יעשה כבניו (מ"מ).

² ומפני שנכנס בשער היראה אמר לבתר אחר שנכנס בשער זה ישמח (אור יקר).

³ שלא ימות כשם שמתו בניו (מ"מ).

⁴ עי' לעיל ח"א דף עג רע"ב, וח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב ושם לח ע"ב, לג סע"ב ולד רע"א, ולקמן ס ע"א, ולקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד). התעוררו אז נדב ואביהוא ג"כ לתקן את החטא דאדה"ר (דע"ה ח"ב קא ע"א).

⁵ שבו רמז לז"ג, שאר שירים הם בנקבה לבד (אור יקר). זווג דז"ן (רח"ו).

⁶ ביום שבת היחוד מדת יום ומדת לילה להגיד בבקר וכו' ואמונתך בלילות (אור יקר).

⁷ מלכות (אור יקר).

⁸ ת"ת (אור יקר).

<p>אחיהו דאין דיתבי בתרעי דניהם ועל דא שירתא דא ביום שני אתמר¹</p>	<p>הגיהנם, ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני.</p>
<p>קריבנא גבייהו אמינא להו מאי אסקייכו באתר דא אמרו מזבני אנן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישובא ונעסק באורייתא בגין דלא שבקיין לן בני נשא כל יומא ויומא אמינא זכאה חולקכון</p>	<p>קרבתי אליהם ואמרתי להם מה עסקיכם במקום הזה, אמרו סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדילים מהישוב ועוסקים בתורה, כי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום, אמרתי אשרי חלקכם.</p>
<p>תו פתחו ואמרו בכל זמנא דצדיקיא מסתלקי מעלמא דינא אסתלק מעלמא² ומיתתהון דצדיקיא מכפרת על חובי דרא ועל דא פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורי קרינן לה למהוי כפרה לחוביהון דישראל</p>	<p>עוד פתחו ואמרו בכל זמן שצדיקים מסתלקים מן העולם הדין מסתלק מן העולם, ומיתת הצדיקים מכפרת על חטאי הדור, ולכן פרשת בני אהרן קוראים אותה ביום הכפורים, שתהיה כפרה על חטאי ישראל.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא אתעסקו במיתתהון דצדיקיא³ אלן ויתחשב לכו כאלו אתון מקרבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו דתנינן כל זמנא דישראל יהון בגלותא ולא יקרבו קרבנין בהאי יומא ואינון תריין שעירין לא יכלין לקרבא יהא להו דכרנא דתרי בני אהרן ויתכפר עלייהו דהכי אוליפנא דכתיב (במדבר ג ב) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו' וכתוב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר ואלעזר ואיתמר מבעי ליה מהו אלעזר ואיתמר אלא שקול הוה אביהוא כתרי אחוי⁴ ונדב ככלהו</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא, התעסקו במיתת הצדיקים הללו ויחשב לכם כאלו אתם מקרבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם, ששינינו כל זמן שישראל יהיו בגלות ולא יקריבו קרבנות ביום הזה, ואת אותם שני שעירים לא יכולים להקריב, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן ויתכפר עליהם, שכך למדתי שכתוב, ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו', וכתוב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. היה צריך להיות "ואלעזר ואיתמר" מה זה אלעזר ואיתמר, אלא שקול היה אביהוא כשני אחיו, ונדב כמו כלם.</p>
<p>ואית דמתני (לה אפכא⁵) הבכור נדב⁶ דא בלחודוי ואביהוא בלחודוי⁷ וכל חד אתחשיב בעיניה כתריוהו כאלעזר ואיתמר אבל נדב</p>	<p>ויש ששונים (את זה הפוך) הבכור נדב זה לבדו, ואביהוא לבדו, וכל אחד נחשב בעיניו כשניהם כמו אלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא לבדם שקולים היו כנגד</p>

¹ פי' שנבראת בו גהנם (מ"מ).

² ואח"כ הקב"ה רואה בדור אם מתאבלים אבליו ומורידים דמעות והם שבים בתשובה הקב"ה מקבל תשובתם, וזהו שאמר ומתתהון דצדיקיא מכפר (אור יקר)

³ העסק הוא לעורר ההספד (אור יקר).

⁴ נדה ואביהו הם נ"ה דאימא והם מגולים, ואלעזר ואיתמר הם נ"ה דאבא והם סתומים, ר"ל שנדב שהוא נצח דאימא שהוא מגולה שקול כשלשתם ואביהו הוה דאימא המגולה גרוע קצת מנדב ואינו שקול אלא כתרי אחוי (מ"מ).

⁵ שלא לשבח אלא לגנאי (אור יקר).

⁶ במספר הקדמון כמנין נדב (רח"ו). ור"ל כשתחשבו האותיות מאל"ף ועד י"ד גימ' נ"ה ועם הכולל נ"ו גימ' נד"ב (מ"מ).

⁷ ג' מילויים ה"ה ה"ה (רח"ו). ור"ל ואביהו גימ' א"ל כמנין ג' מלויים של אות ה' והכוונה שנדב שורשו מיל"ד דהו"ה ואביהו מה' דהו"ה, וצ"ע ליישבו עם מ"ש בשם הרב שנדב הוא מנצח דאימא. ואפשר כיון שבינה דאבא נתלבשה בנצח דאימא אחר עירוב המוחין כמ"ש הרב ז"ל, נמצא שנדב שהוא נצח דאימא יש בו בינה דאבא שהוא ' דהו"ה. א"נ נדב ואביהו הם בשם "ה של הו"ה דאימא כנוודע שכל פרצוף יש בו שם הו"ה שלו (מ"מ).

<p>ואביהוא בלהודייהו שקולין הוי לקבל שבעין סנהדרין דהוו משמשין קמי משה ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל</p>	<p>שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה, ולכן מיתתם מכפרת על ישראל.</p>
<p>ועל דא כתיב (ויקרא י ו) ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה ואמר רבי שמעון הבכור נדב, כלומר אותו שכל השבח והכבוד שלו (מה שמו) נדב, ואביהוא על אחת כמה וכמה, ששני אלה לא נמצאו כמותם בישראל.</p>	<p>ועל זה כתוב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב, כלומר אותו שכל השבח והכבוד שלו (מה שמו) נדב, ואביהוא על אחת כמה וכמה, ששני אלה לא נמצאו כמותם בישראל.</p>
<p>וידבר יהוה אל משה אחרי מות שני בני אהרן רבי</p>	<p>וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, רבי</p>
<p>נז/א</p>	
<p>חזקיה פתח ואמר (ישעיה כט כב) לכן כה אמר יהוה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו' האי קרא קשיא לכן כה אמר יהוה אשר פדה את אברהם מבעי ליה מאי כה אמר יהוה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם אלא הא אוקמוה והא אתמר דיעקב פדה את אברהם ודאי דבההיא שעתא דנפל בנו נורא דכשדאי דנו דיניה (ס"א ואמרו קמי קודשא בריך הוא בגין מאי ישתויב האי זכות אבהן לית ליה אמר לון ישתויב בגין בנוי דהכי תניא ברא מזכי אבא) אמרו הא ישמעאל דנפיק מניה</p>	<p>חזקיה פתח ואמר לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו', פסוק זה הוא קשה, היה צריך להיות לכן כה אמר ה' אשר פדה את אברהם, מה זה כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, אלא הרי פרשוה, והרי נתבאר שיעקב פדה את אברהם ודאי, שבאותה השעה שנפל בתוך אש הכשדים דנו דינו, (ס"י ואמרו לפני הקדוש ברוך הוא, למה שזה ינצל, זכות אבות אין לו. אמר להם שינצל בשביל בניו, שכך שנינו הבן מזכה את האב.) אמרו הרי ישמעאל שיצא ממנו.</p>
<p>אמר קודשא בריך הוא הא יצחק דיושיט קדליה על גבי מדבחה אמרו הא עשו דנפיק מניה אמר הא יעקב דאיהו כרסייא שלימתא וכל בנויה שלימין קמאי אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתויב אברהם הדא הוא דכתיב אשר פדה את אברהם</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא, הרי יצחק שיושיט צוארו על גבי המזבח. אמרו הרי עשו שיצא ממנו, אמר הרי יעקב שהוא כסא שלם וכל בניו שלמים לפני. אמרו הרי ודאי בזכותו של זה ינצל אברהם, זהו שכתוב אשר פדה את אברהם.</p>
<p>לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבנו יקדישו שמי מאן אינון ילדיו מעשה וגו' אלין אינון חנניה מישאל ועזריה דאפילו גרמיהו לנו נורא יקידתא לקדשא שמי לא עתה יבוש יעקב מאי בעי הכא יעקב והא כתיב (דניאל א ו) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה בני יהודה אקרון ובגין כך לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה מאי לא עתה יבוש יעקב</p>	<p>לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבנו יקדישו שמי. מי הם "ילדיו מעשה וגו'", אלה הם חנניה מישאל ועזריה שהפילו עצמם לתוך האש שורפת לקדש את שמו. לא עתה יבוש יעקב, מה עושה כאן יעקב, והרי כתוב ויהי בהם מבני יהודה, דניאל חנניה מישאל ועזריה נקראו בני יהודה, ולכן היה צריך להיות, לא עתה יבוש יהודה, מה זה לא עתה יבוש יעקב.</p>
<p>אלא הכי תנינן בההיא שעתא דאתכפיתו למנפל בנורא כל חד ארים קליה ואמר גבי כל</p>	<p>אלא כך שנינו, בשעה הזו שנכפתו ליפול באש, כל אחד הרים קולו ואמר</p>

¹ ר"ה ו"ק ומלכות (רח"ו).

<p>אינון עמין ומלכין ואפרכיא חנניה אמר (תהלים קיח ו) יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם יהוה לי בעוזרי ואני אראה בשונאי טוב לחסות ביהוה וגו'</p>	<p>אל כל אותם עמים ומלכים ומדינות, חנניה אמר ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, טוב לחסות בה' וגו'.</p>
<p>מישאל פתח ואמר (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהוה כי אתך אני נאם יהוה להושיעך כי אעשה וגו' בההיא שעתא דשמעו כלהו שמא דיעקב תוהו וחייכו בלצנותא</p>	<p>מישאל פתח ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' וגו' כי אתך אני נאם ה' להושיעך כי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו כולם את שם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות.</p>
<p>עזריה פתח ואמר (דברים ו ד) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד הדא הוא דכתיב (ישעיה מד ה) זה יאמר ליהוה אני וגו' זה יאמר ליהוה אני דא חנניה וזה יקרא בשם יעקב דא מישאל וזה יכתוב ידו ליהוה ובשם ישראל יבנה דא עזריה</p>	<p>עזריה פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, זהו שכתוב, זה יאמר לה' אני וגו', זה יאמר לה' אני, זה חנניה. וזה יקרא בשם יעקב, זה מישאל. וזה יכתב ידו לה', ובשם ישראל יבנה, זה עזריה.</p>
<p>ביה שעתא כנש קודשא בריך הוא פמליא דיליה אמר לון במאן מלה מאינון מלין דאמרו אלין תלתא אשויב לון</p>	<p>באותה שעה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו, ואמר להם באיזה דיבור מאותם הדיבורים שאמרו אלה השלשה אציל אותם.</p>
<p>פתחו ואמרו (תהלים פג יט) וידעו כי אתה שמך יהוה לברך עליון על כל הארץ בה שעתא אמר קודשא בריך הוא לכורסייא כורסייא דילי במאן מלה מאינון מלין אשויב לאינון צדיקיא</p>	<p>פתחו ואמרו, וידעו כי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לכסא, כסא שלי באיזה דיבור מאותם הדיבורים אציל את אותם הצדיקים.</p>
<p>אמר ליה בההוא מלה דכולהו חייכין בה אשויב לון לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כמה דקאים יעקב לגבי הדא בנורא יקום השתא לגבי אלין הדא הוא דכתיב כה אמר יהוה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו' מההיא כסופא דלצנותא</p>	<p>אמר לו באותו הדיבור שכולם צחקו עליו אציל אותם, לא עתה יבוש יעקב, ולא עתה פניו יחורו, כמו שעמד יעקב אצל אברהם באש יקום עכשיו אצל אלה, זהו שכתוב כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו' מהבושה של הליצנות.</p>
<p>תנא כלהו דהוו חייכין ממלה דא אתוקדו בההוא נורא וקמל לון שביבא דנורא מאן שויב לאלין על דהוו מצלן קמי קודשא בריך הוא ומיחדן שמיה כדקא יאות ועל דמיחדן שמיה כדקא יאות אשתויבו מההוא נורא יקידתא</p>	<p>שנינו כל אותם שצחקו מהדיבור הזה נשרפו באותה אש, והרג אותם שביב של אש. מה הציל את אלה, על שהיו מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא ומייחדים שמו כראוי, ועל שמייחדים שמו כראוי נצלו מאותה אש יוקדת.</p>
<p>תרי בני אהרן קריבו אשא נוכראה דלא אתיחדו שמיה כדקא יאות ואתוקדו בנורא רבי יצחק אמר כתיב אחרי מות² וכתוב וימותו</p>	<p>שני בני אהרן הקריבו אש זרה שלא יחדו את שמו כראוי ונשרפו באש. רבי יצחק אמר כתוב אחרי מות וכתוב</p>

¹ עיי' לעיל פרשת תולדות קמב ע"א ועיי' פסחים קיח ע"א (לש"ו).

² נראה שמרגיש שתי קושיות, האחת כפל שתי המיתות וז"ש כתיב אחרי מות וכתוב וימותו, והשניה שכיון שה' דבר אל משה אחרי מות שני בני אהרן פשיטא שכבר מתו ואיך יתכן לומר וימותו אחרי מות. תרי מיתות הוו חד לפני ה' וחד וכו', דע שעיקר חטא נדב ואביהוא לפי דברי הרב זל"ה זה עניינו בקיצור,

<p>כיון דאמר אחרי מות שני בני אהרן לא ידענא דהא וימותו אלא הכי תנינן תרי מיתות הוה חד לפני יהוה וחד דלא הוה להו בנין דכל מאן דלא זכי לבנין מית הוא בנין כך אחרי מות וימותו¹</p>	<p>וימותו, כיון שאמר אחרי מות שני בני אהרן, לא ידענו שהרי וימותו, אלא כך שנינו, שתי מיתות היו, אחת לפני ה', ואחת שלא היו להם בנים, שכל מי שלא זוכה לבנים הוא מת, לכן אחרי מות וימותו.</p>
<p>רבי אבא אמר מאי דכתיב (במדבר ג ד) וימת² נדב ואביהוא לפני יהוה בהקריבם אשר זרה לפני יהוה במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר מאי דא לגבי דא³ דכתיב ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר אלא רזא דמלתא⁴ האי דאמינא וימותו דלא הוה להו בנין והכי הוא ודאי אבל לא כשאר בני עלמא אף על גב דלא אנסיבו דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון אבל מיתת נפשהון לא מיתו</p>	<p>רבי אבא אמר מה שכתוב, וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני, ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר. מה זה לגבי זה, שכתוב ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר, אלא סוד הדבר זה שאמרת וימותו, שלא היו להם בנים, וכך זה ודאי. אבל לא כשאר בני העולם, אף על גב שלא נשאו, שהרי אלו לא מתו אלא מיתת עצמם, אבל מיתת נפשם לא מתו.</p>
<p>מנא לן דכתיב (שמות ו כה) ואלעזר בן אהרן נז/ב</p>	<p>מנין לנו, שכתוב ואלעזר בן אהרן</p>

כי נדב ואביהוא שרשם בנ"ה דאי', וגם זכו לנפש דזיהרא דאדה"ר שהיא ממלכות דאצילות וכמ"ש (במדבר ט, ז) אנחנו טמאים לנפש אדם, וזה שאמר אלישע לאליהו, שנדב ואביהוא נתעברו בו וכמ"ש בסמוך, (מלכים ב, ב, ט) ויהי נא פי שנים, נא ר"ת נדב אביהוא, ור"ת נפש אדם, כנזכר בדברי הרב. ולהיות שעיקר בנין המלכות הוא מהגבורות שהם מאי' לכן חשבו שהם לבדם יוכלו לתקנה ולהביאה פנים בפנים עם זעיר, וזהו במעשה הקטורת שסודו מאי', אבל העיקר חסר להם שהוא אור אבא, שהיה להם להשתתף עם משה ואהרן ושני אחיהם שכולם מושפעים מאבא. וידוע שאם חסר אור אבא בר מינן שהוא י' של שם, אז הוא (יחזקאל ז, כו) הוה על הוה, ומזה נמשך שנאחזה שם אש זרה, כי איש ואשה י"ה ביניהם, ובהסתלקו נשאר א"ש, והוא (שיה"ש ח, ו) שלהבת י"ה הנזכר בכמה מקומות בדברי הרב זלה"ה, וזהו ס"ת ותצא' אש' מלפני ה', א"ש י"ה, והוא ממש לפני ה' ממעל ממנו שה"ס א"א, ואש זרה הקדוש יצא לדחות משם האש זרה, ולכן פגעה בנדב ואביהוא שהיו גרמא לזה, ולא שכוונו לזה חלילה אלא שהיתה נסבה מטעותם אבל כוונתם היתה לשם שמים. ובה מובן אצלי הפסוק, שתחילה אמר ויתנו בהם אש סתם ואחר כך ויקריבו לפני ה' אש זרה, והוא מבואר במה שאמרת שהם נתנו אש קדוש שהמשיכו גבורות אמא ובסוד שם י"א, יפ"י יפ"י אפ"א יפ"י, שהוא א"ש טהור ומקודש המושפע מאל עליון. אבל בעוה"ר שגגתם עלתה זדון שנתעוררה בת זוגו של א"ל נכ"ר גי' א"ש להתאחז בגבירתה, והיא אש זרה, זרה אפילו לבעלה אשת מדנים, ושניהם נקראו (שיה"ש ב, יז) הרי בר"ה, שאין ייחוד ביניהם, ובגי' ב' פעמים א"ש, וז' פעמים שם אלה"ם, שהם ממש זרין דקליפה. ונמצא שמפני קריבתם לפני ה' שכוונו להביא את המלכה אל פני המלך הם לבדם, מזה נמשך שנתקרבה מעצמה אש הזרה, ואם כן קרבתם לפני ה' הוא מה שכוונו אליו (נ"א הם), והקרבת אש זרה הוא מה שנמשך מאליו. אך מפני שכוונתם היתה מיוחדת לשם שמים לכן מתו לפני ה', כי נשארה נשמתם אדוקה במקום כוונתם דהיינו בצד הפנים. וז' ש חד לפני ה'. וחד דלא הוה להו בנין וכו', שהבנים באים מיסוד חי העולמים, ומי שלא זוכה לבנים מית הוא. ועוד נאמר לקמן ענין אחר בזה למה נקרא מת (רמ"ז).

¹ ירצה בזה תבין בין כפל השתי מיתות ובין אומרו וימותו אחר אחרי מות, מפני שזו המיתה השניה שהיא לחוסר בנים לא יכון לייחסה למי שעודנו חי וראוי לבנים שאם לא יוליד היום יוליד למחר. וכן נדב ואביהוא אעפ"י שלא נשאו אשה עדיין ראויים היו לנשאה כל עוד בחיים חיותם, אבל אחרי מותם אז יצדק לקראתם מתים (רמ"ז).

² מדמייתי קרא מרישיה משמע דמרגיש עוד קושי אחר והוא ייתור לפני ה' הראשון ועליו אומר מאי דכתיב (רמ"ז).

³ פי' שאין שום ענין לומר שם ויכהן אלעזר ואיתמר לא לענין מיתת נדב ואביהוא ולא לענין אותו הענין שהוא מנין הכהנים (רמ"ז).

⁴ דע לך שגם שנמצא בדברי רז"ל כמה סברות בחטא נדב ואביהוא, הלא הרב זלה"ה מזכי שטרא לכולהו, והיינו שתכלית כוונת כל דברי רז"ל הוא לענין אחד, שלא ייחדו א"א לתיקון המלכות אלא שזה אומר בכה וזה אומר בכה אכן הסוד אחד הוא, עי' המשך לשונו בסוף הספר (רמ"ז).

לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו ותלד לו ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם	לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס, אלה ראשי אבות הלויים למשפחתם.
אלה הוא פנחס ¹ בלחודוי הוה ² וכתוב ראשי אבות הלויים בנין כך מיתת גרמיהון מיתו מיתת נפשהון לא מיתו אמר רבי אלעזר ודאי משמע אלה ³ ומשמע ראשי ובנין כך כתיב (במדבר כה יא) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ⁴ וכתוב פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם	"אלה" והרי פנחס לבדו היה, וכתוב ראשי אבות הלויים, לכן מתו מיתת עצמם ומיתת נפשם לא מתו. אמר רבי אלעזר ודאי משמע "אלה" ומשמע "ראשי", ולכן כתוב פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכתוב ופינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם.
פנחס בן אלעזר הכהן מבני ליה אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הכהן כתיב ואלעזר לא כתיב ⁵ אלא אלעזר הכהן דכתיב (שם כז כא) ולפני אלעזר הכהן (שם לא כא) ויאמר אלעזר הכהן וגו' ועל דא מיתת גרמיהון ⁶ מיתו מיתת נפשהון לא מיתו	היה צריך להיות פנחס בן אלעזר הכהן, אלא בכל מקום שבא פנחס בן אהרן הכהן כתוב, ואלעזר לא כתוב, אלא אלעזר הכהן שכתוב ולפני אלעזר הכהן, ויאמר אלעזר הכהן וגו', ועל כן מיתת עצמם מתו, ומיתת נפשם לא מתו.
ותנינן ברזא דמתניתין תרי זוג פן חס ⁸ והא אתמר ⁹ יו"ד ועירא ¹⁰ ביני אתון דפינחס דהאי יו"ד כליל תרי כחדא ודא הוא רזא דמלה והא אתמר	ושינינו בסוד המשנה, שנים זוג פן חס, והרי נתבאר יו"ד קטנה בין אותיות פינחס, שהרי יו"ד כוללת שנים כאחד, וזהו סוד הדבר ⁷ , וזה נתבאר.
רבי אלעזר שאיל לאביו אמר ליה והא תרי	רבי אלעזר שאל את אביו, ואמר לו והרי שנים הם ושנים היו, למה לא

¹ נדב ואביהוא וכו' [חטאון] ולכן וימותו לפני ה', והוא ע"ד הנאמר באדה"ר (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות. אמנם הנה נתקנו הם אח"כ בפינחס, וכמ"ש בזוה"ק אחרי מות (נו ע"ב) ע"ש כל הענין, וע' ספר הגלגולים (פ' לז ופ' נא נב בארוכה). והוא ע"ד שנתקן גם אדה"ר בהאבות, וכמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט (קכז ע"ב) (דע"ה ח"ב קא ע"ג).

² והול"ל זה ראשי וכו' ועוד קושיא אחרת דלא כתיב ראש הלויים, א"ו רומז על פנחס שנתעברו בו נשמות נדב ואביו, לכך כתיב אלה לשון רבים, אמור מעתה אע"פ שנדב ואביו מתו בלא בנין לא מתו מיתת נפשיהון, כיון שנתקנו בפנחס, ולפי זה מיתרצא סמיכות ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר וכו', שר"ל אע"פ שלא היו להם בנים, הרי נתקנו ע"י אלעזר שהוליד לפנחס, שבו נתעברה נשמות נדב ואביו (מ"מ).

³ ירצה כי מלת אלה מיוחדת לנ"ה שהם מגולים, והם (שיה"ש ה, טו) עמודי שש, ופ"ו גי' אלה. וגם תיבת ראשי נכונה בהם, כי נ"ה דאי' הם תרין רישין דז"א (נ"א דז"ו) (רמ"ז).

⁴ דקאי לפנחס רמז לנדב ואביהוא שהיו בניו, ולהיותם תרי פלגי גופא נקרא בן בלשון יחיד וכנ"ל (רמ"ז).

⁵ זה הכרח נכון למ"ש שבן אהרן הכהן אינו ייחוס לאלעזר, שהרי במקומות שמדבר באלעזר לבדו אינו מייחסו לאביו אלא אמר אלעזר הכהן (רמ"ז).

⁶ זהו סיום הענין, ור"ל שמדכתיב בן אהרן מוכח בהדיא שלא ירדו מגדולתם ונפשותם חיות וקיימות (רמ"ז).

⁷ אולי המילה*##

⁸ פני היינו יעקב, פניאל. ח"ס אברהם, פינחס גימ' יצחק (רח"ו). ופ"ו תרי זוג, שני זוגות היו לו לפנחס, דהיינו יעקב שהוא פ"ן, ואברהם שהוא ח"ס, הרי זוג א'. וזוג הב', שהם נדב ואביו, רמוזים גם הם במלת פנחס, שר"ל פני חס, דהיינו ע"י פנים אלו, שהם נדב ואביו שהיו גדולי ישראל, חס על ישראל, והצילם מן המיתה, ועי' ברע"מ פרשת פנחס דף רלח ע"א, אבל יצחק לא חשיב ליה בב' זוגות שכיון שקנא קנאת ה' צבאות נשתתף ביצחק, לפי שיצחק גם הוא מסר עצמו למיתה, נמצא שפנחס הוא עצמו יצחק שגימ' ר"ח (מ"מ).

⁹ הנה ח"ס גימ' חיים והוא משיח בן דוד כמ"ש (תהילים כא ה) חיים שאל ממך חיים אותיות משיח מלבד אות ש' שהיה שביחיים היא כפול' (וכן חיים שאל ממך ר"ת משיח עם היוד הכפול' אגם) ופ"ן הוא משיח בן יוסף פ"ן דמנצפ"ך גבורה דהיינו ביאור מש"ה וב' משיחין היינו (משלי טז טו) באור פני מלך חיים פני משיח בן יוסף, מלך משה כמד"א (דברים לג ה) ויהי בישראל מלך, חיים משיח בן דוד (זהר הרקיע).

¹⁰ פ"י מלכות (מ"מ).

<p>אינון תרי הוו אמאי לא אשתכחו תרי אמר ליה תרי פלגי גופא הווי דהא לא אנסיכו ובנין כך בחד אתכלילו דכתיב ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו' ויו"ד דפנחס לא אתיהיב ביה לחברא אתוון אלא בשעתא דקני לקודשא בריך הוא ואתא לישראל עקימא דחמא</p>	<p>נמצאו שנים. אמר לו שני חצאי גוף היו, שהרי לא נשאו, ולכן הם נכללו באחד, שכתוב ותלד לו את פנחס, אלה ראשי וגו', ויו"ד של פנחס לא ניתן בה לחבר האותיות אלא בשעה שקינא לקדוש ברוך הוא, ובא ליישר את העקום שראה.</p>
<p>דהאי את ברית קדישא עייל זמרי ברשותא אחרא ובמה דאתעקם בקדמיתא אתתקן הכא בנוכראה אתעקם בקדמיתא² דכתיב בהקריבם אש זרה הכא בנוכראה אתתקן כמה דכתיב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר ומה להלן אשר זרה אף כאן נמי אשה זרה</p>	<p>שהרי אות הברית קדוש זו הכניס זמרי לרשות אחרת, ובמה שהתעקם בראשונה נתקן כאן. בנכריה התעקמו בהתחלה, שכתוב בהקריבם אש זרה, וכאן בנכריה נתקנו, כמו שכתוב ובעל בת אל נכר. מה להלאה {} אש זרה, כמו כן כאן גם אשה זרה.</p>
<p>מאי אתחזי הכא אלא בקדמיתא רחיקא קריבו דכתיב בהקריבם אש זרה אוף הכא זמרי הוה קריב רחיקא שמא דמלכא הוה קריב גבי רחיקא מיד (במדבר כה ז) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה הכא אתקין עקימא דקדמיתא כדין אתיהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא ואתבשר בשלום דכתיב (שם יב) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום בריתי ממש</p>	<p>מה נראה כאן, אלא בהתחלה הקריבו את הרחוקה, שכתוב בהקריבם אש זרה, כמו כן כאן זמרי היה מקריב את הרחוקה, את שם המלך היה מקריב לרחוקה, מיד וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה, כאן תקן את העקום שבראשונה, ואז נתנה יו"ד לשמו לחבר את האותיות כאחד, והתבשר בשלום, שכתוב לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, בריתי ממש.</p>
<p>מאי שלום הכא אלא בהווא כתרא האבו בקדמיתא בהווא כתרא אתערו קטמותא בקדמיתא והשתא דאתתקן כתיב הנני נותן לו את בריתי שלום בריתי ממש תהא עמיה בשלום ובנין כך אתיהיב יו"ד זעירא בשמיה דהא מאתוון זעירן היא לאתחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא והא אשלימת עמיה אתא רבי אלעזר ונשיק ידיו אמר בריך רחמנא דשאינא האי מלה ולא אתאביד מנאי</p>	<p>מה השלום כאן, אלא באותו הכתר חטאו בתחלה, באותו הכתר העירו קטטה בתחלה, ועכשיו שנתקן, כתוב הנני נתן לו את בריתי שלום, בריתי ממש, תהיה עמו בשלום, ולכן נתנה יו"ד קטנה בשמו, שהרי היא מהאותיות הקטנות להראות שהרי תקן מה שהתעקם בתחלה, והרי השלימה עמו. בא רבי אלעזר ונשיק ידו ואמר, ברוך הרחמן ששאלתי דבר זה ולא נאבד ממני.</p>
<p>האנא אמר רבי יוסי בהאי יומא דכפורי</p>	<p>שנינו, אמר רבי יוסי ביום הכפורים</p>

¹ ירצה כי סוד עוונם היה אחד, וכשתייחסו הנשמות בצורך נקיותם יתגלגלו ויתעברו כא' בגוף א', וזהו שאמר "תרי פלגי אינון" וירצה כי האדם אינו שלם אלא אם כן נשא אשה, דכתיב זכר ונקבה בראם, ויקרא את שמם אדם, ואלו שלא נשאו הוו "תרי פלגי דגופא", ולכן בהיותם שניים נכללים, נעשה א' שלם, וכן היה ענין נשמתם, חציו הא' מצד הזכר וחציו הא' מצד הנקבה, דהיינו נדב ואביהו, פ"ן ח"ס כדפי', ועתה ראוי לדקדק, כי כפי הנראה מדבריו, דעתו שמשמע נכללו שנים ונעשה א', ולכן הוו תרי פלגי, ולפי הכוונה הזו יקשה, כי שנים אלו זכרים הוו בין שיהיה הא' זכר מצד הת' והא' מצד הנקבה, סוף סוף שניהם זכרים, ואין חצי הא' משלים חצי חבירו. עוד פנחס חצי מצד עצמו, ושני חצאין מנדב ואביהו הם ג' חצאין, אם לא שנפרש שנסתלקה נפשו ומת ממש, ונכנסו אלו הנפשות במקומם, ויהיה עבור זה גלגול ממש, וזה דוחק גדול, כי נפש הצדיק [נעשתה] [שעשתה] המצוה תמות ותסתלק ויתגלגלו בו ב' נפשות אחרות. ונודע שיש קשר לנפש בגוף אפילו בקבר, ועתה נפרדים לפי דעת זו, עוד פנחס בנקבתו אחד שלם, וב' חצאין אלו א' הם שנים, ואם לא יקשה זה, אם כן גם לא יקשה היותם נדב ואביהו שנים מצד עצמם, כי אם יסבול הגוף שנים יסבול גם ארבעה, כי היותר מא' א', הכל ענין א', עוד נקבותן של נדב ואביהו מעולם לא נשלמו נדב עם בת זוגו, והיאך יעשו א' שלם וכ' (אור יקר).

² עיי' לעיל ח"א דף עג רע"ב, וח"ב קצג ע"א, לעיל לז ע"ב ושם לח ע"ב, לג סע"ב ולד רע"א. ולקמן ס ע"א. ולקמן נו סע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד).

<p>אתתקן למקרי פרשתא דא לכפרא לישראל בגלותא בנין דא סדרא דיומא דא הכא אסתדר ובגין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא על ישראל מכאן אוליפנא כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה כפרה דחובוי אינון וכל מאן דמצטער¹ על יסוריהון דצדיקיא מעבירין חובייה דלהון מעלמא ועל דא ביומא דא קורין אחרי מות שני בני אהרן דישמעון עמא ויצטערו על אבודהון דצדיקיא ויתכפר להון חובייהו</p>	<p>הזה תקנו לקרא פרשה זו לכפר על ישראל בגלות, בשביל זה סדר היום הזה כאן הסתדר, ומשום שמיתת בני אהרן מכפרת על ישראל, מכאן למדנו כל אותו אדם שיסורי רבונו באים עליו, כפרת חטאיו הם, וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירים חטאיהם מן העולם, ועל כן ביום הזה קוראים אחרי מות שני בני אהרן, שישמעו העם ויצטערו על אבדן הצדיקים, ויתכפרו להם חטאיהם.</p>
<p>וכל דמצטער על אבודהון דצדיקיא או אחית דמעין עלייהו קודשא בריך הוא מכריז עליה ואומר (ישעיה ו ז) וסר עונך והטאתך תכופר ולא עוד אלא דלא ימותון בנוי בימוי ועליה כתיב (שם נג י) יראה זרע יאריך ימים וגו'</p>	<p>וכל מי שמצטער על אבדן של הצדיקים, או מוריד עליהם דמעו, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו ואומר, וסר עונך וחטאתך תכופר, ולא עוד אלא שלא ימותו בניו בימיו, ועליו כתוב יראה זרע יאריך ימים וגו'.</p>
<p>ויאמר יהוה אל משה דבר ואל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' רבי שמעון פתח ואמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'</p>	<p>ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בעת עת אל הקדש וגו', רבי שמעון פתח ואמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'.</p>
<p>אמר רבי שמעון תוהנא על בני עלמא דהא לית להו עיינין למחזי ולבא לאשנהא ולא ידעין ולא שוויין לבייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון היך ניימין ולא מתערי משנתיהו עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא וקבלא ויתבע ההוא</p>	<p>אמר רבי שמעון תמהני על בני העולם, שהרי אין להם עיניים לראות ולב להשגיח ולא יודעים ולא שמים לבם להתבונן על רצון רבונום איך ישנים, ולא מתעוררים משנתם טרם יבא אותו היום שחשך ואפלה יכסו עליהם, ויתבע אותו</p>
<p>נח/א</p>	
<p>מאריה דפקודנא² חושבנא מנייהו וכוזוא כל יומא קארי³ עלייהו ונשמתהון⁴ אסהידת בהון⁵ כל יומא ולייליא אורייתא ראמת⁶ קלין⁷ לכל עבר מכרזת ואומרת (משלי א כב) עד מתי פתאים תאהבו פתי (שם ט ד) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי ולית מאן דיתער לביה</p>	<p>בעל הפקדון מהם חשבון, והכרוז בכל יום קורא עליהם ונשמתם מעידה בהם, בכל יום ולילה התורה מרימה קולות לכל צד מכרזיה ואומרת, עד מתי פתאים תאהבו פתי, מי פתי יסור הנה חסר לב, אמרה לו לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי, ואין מי שירכין אזנו, ואין מי שיעיר את לבו.</p>
<p>תא הזי זמינין דרי בתראי דייתון דיתנשי</p>	<p>בא וראה עתידים הדורות האחרונים שיבואו שתשכח תורה מביניהם, וחכמי</p>

¹ פי' כיון שיש לו צער בלבו על מיתת הצדיקים אע"פ שלא הוריד דמעו ו"כ אז אחית דמעין (מ"מ).

² בעל הנפש שהוא כפקדון אתו מאת הקב"ה (אור יקר).

³ כדפי' בפרשת מצורע סי' ב' (אור יקר).

⁴ שהיא שוכבת בחיקו של אדם והיא המייעצת אותו (אור יקר).

⁵ לייסר האדם במועצותיה תמיד (אור יקר).

⁶ ארימת(אור יקר).

⁷ דבריה כתובין וניתנין בקול, הם חמשה: האחת, מקרה הזמן. השני, יום המיתה. השלישי, כרוז דאף על גב דאיהו לא שמע מזליה שמע. הרביעי, נשמתו. החמישי, תורה (אור יקר).

<p>אורייתא מבינייהו והכימי לבא יתכנשון לאתרייהו (ס"א לאדרא קרישא) ולא ישתכה מאן דסגיר ופתח ווי לההוא דרא ומכאן ולהלאה לא יהא דרא כדרא דא עד דרא דייתי מלכא משיחא ומנדעא יתער בעלמא דכתיב (ירמיה לא לג) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם</p>	<p>הלב יתכנסו למקומם (לחדר קדוש), ולא ימצא מי שסוגר ופותח, או לאותו הדור, ומכאן והלאה לא יהיה דור כמו הדור הזה, עד הדור שיבא מלך המשיח והדעה תתעורר בעולם, שכתוב כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.</p>
<p>תא הזי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ותנינן מה שמיה דההוא נהר¹ הא אוקימנא יובל שמיה דכתיב (ירמיה יז ח) ועל יובל ישלח שרשיו² ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמיה שמשם יוצאים חיים לעולם, והם נקראים חיי המלך. והרי בארנו אותו עץ גדול וחזק שבו יש מזון לכל נקרא עץ החיים, האילן שנטע שרשיו באותם החיים, והכל הוא נאה.</p>	<p>בא וראה כתוב ונהר יוצא מעדן, ושנינו מה שמו של אותו נהר, בארנו ששמו יובל, שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרו של רב המנונא סבא חיים שמו, שמשם יוצאים חיים לעולם, והם נקראים חיי המלך. והרי בארנו אותו עץ גדול וחזק שבו יש מזון לכל נקרא עץ החיים, האילן שנטע שרשיו באותם החיים, והכל הוא נאה.</p>
<p>ותאנא ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות⁵ לאשקאה גנתא⁶ ולרוואה⁷ אילנין ונטיעין דכתיב (תהלים קד טז) ישבעו עצי יהוה⁸ ארזי לבנון אשר נטע ואינון נחלין נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין קיימין (נ"א סמכין)⁹ ואינון בריית¹⁰ (תר"י) קרינן להו (מ"א ז כא) יכ"ן¹¹ ובווע"ז¹² ושפיר ומתמן נפקין כל אינון נחלין ושרייז לון בחד דרנא דאקרי צדיק דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם וכלהו</p>	<p>ושנינו אותו הנהר הוציא נחלים עמוקים בשמן המשחה להשקות את הגן, ולהרוות עצים ונטיעות, שכתוב ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע, ואותם הנחלים שופעים ונמשכים ומתכנסים לשני עמודים (אדנים), ואותן בריאות (שתים) קוראים להן יכ"ן ובווע"ז ויפה, ומשם יוצאים כל אותם נחלים, ומשרים אותם בדרגה אחת שנקראת צדיק, שכתוב וצדיק יסוד עולם, וכולם הולכים</p>

¹ פי' יסוד אימא (מ"מ).

² פי' ועל יובל שהוא יסוד אימא ישלח ז"א שרשיו (מ"מ).

³ פי' שיסוד דאימא מסתיים בחזה דז"א ומתגלים החו"ג שבו ומאירים לז"א וגם המוחין שבשני קוים דז"א ימין ושמאל מתגלים ע"י הארת חו"ג דיסוד אימא ומוציאים הארתם לחוץ נמצא שעיקר המוחין תלויין ביסוד דאימא, ולכן אמר הזהר דמתמן נפקין חייך וכו' (מ"מ).

⁴ אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. וכ"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים. ולכן הדעת כאשר הוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו' דהשם, אילנא דחיי, כמ"ש בפ' במדבר (קכא ע"א ושם קיט ע"א) וכן בפ' אחרי (נח ע"א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהחו"ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

⁵ פי' שכתב הרב זל"ה שיסוד דאבא בתוך יסוד דאימא וז"ש הזהר אפיק נחלין עמיקין הם האורת אימא. במשח רבות הם האורת אבא, א"נ יובן במ"ש הרב שאחר עירוב המוחין יש ביסוד אימא גבורות דידיה וגבורות דאבא שנעשו חסדים דאימא וז"ש אפיק נחלין עמיקין הם גבורות דידיה, במשח רבות הם גבורות דאבא שנעשו חסדים דאימא (מ"מ).

⁶ פי' קו אמצעי דז"א א"נ לאשקאה גנתא הוא ז"א והיינו בסוד עיבור ויניקה (מ"מ).

⁷ פי' שה"ק היו נטיעות אבא כקרני חגבים ובאימא נעשו אילנין, והיינו בסוד הגדלות, ולכן נקט ולרוואה שהוא לשון שביעה (מ"מ).

⁸ הם ו"ק דז"א א"נ אילנו הם הנשמות שהם גדולים מהמלאכים הנק' נטיעין ולפי זה מ"ש הזהר דכתיב וכו' קאי על מ"ש לאשקאה גנתא שהוא ז"א (מ"מ).

⁹ מנטובל גורם גס לת המוסגר.

¹⁰ ל"א מופיע בלפוס מנטובל.

¹¹ הנה יכין ושם מ"ה גימ' נצח (רח"ו). וצ"ע כי נצח יש בה גימ' יתרים ו"ל דקא חשיב עשרה אותיות דשם מ"ה וד' אותיות יכין וא' יתיר אין לדקדק (מ"מ).

¹² ע"ה גימ' אלה"ם (רח"ו).

<p>ומתכנסים לאותו מקום שנקרא ים, והוא ים החכמה. זהו שכתוב כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.</p>	<p>אזלין ומתכנשין להווא אתר דאקרי ים והוא ימא דהכמתא הדא הוא דכתיב (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'</p>
<p>ואם תאמר שהרי מגיעים למקום הזה ולא שבים, כתוב אחר כך אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, ללכת משום שאותו נהר לא פוסק לעולמים, הם שבים. לאיזה מקום הם שבים, לאותם שני עמודים, נצח והוד, ללכת בצדיק הזה, למצוא ברכות ושמחה, וזהו הסוד ששינונו, לוייתן זה יצרת לשחק בו, זה צדיק.</p>	<p>ואי תימא דהא מטי לאתר דא ופסקין ולא תייבין לבתר כתיב אל מקום שהנחלים הולכים! שם הם שבים ללכת בנין דההוא נהרא לא פסיק לעלמין הם שבים לאן אתר שבים לאינן תרין קיימין? נצח והוד ללכת בהאי צדיק לאשכחא ברכאן וחידו והיינו רוא דתנינן (תהלים קד כו) לוייתן זה יצרת לשחק בו דא צדיק³</p>
<p>כולם אליך ישברון לתת אכלם בעתו, מי זו "עתו" (זו עתו של צדיק), זו המלכה שנקראת עתו של צדיק, ולכן כולם מחכים לעתו הזו, כולם שנונים למטה ממקום זה נזונים, וסוד זה בארנו, עיני כל אליך ישברו וגו' כמו שבארנו.</p>	<p>כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו מאן עתו (דא עתו דצדיק) דא מטרוניתא דאקרי עתו דצדיק ובגין כך כלהו מחכאן להאי עתו כלהו דאתונן לתתא מאתר דא אתונן ורוא דא אוקימנא (שם קמה טו) עיני כל אליך ישברו וגו' כמה דאוקימנא</p>
<p>בא וראה בשעה ש"כל" הזה מבשם את עתו, ומתחבר עמו, אז כל העולמות בשמחה, וכל העולמות בברכות, אז נמצא שלום בעליונים ובתחתונים. וכשגורמים רשעי העולם ששם לא נמצאות ברכות של אותם הנחלים, והעת הזו יונקת מצד האחר, אזי מתעוררים דינים בעולם, ולא נמצא שלום. וכשרוצים בני העולם להתברך לא יכולים, אלא רק על ידי הכהן, כדי שיעורר את הכתר שלו, ותתברך המלכה, וימצאו ברכות בכל העולמות.</p>	<p>תא חזי בשעתא דהאי כל מבסם לעתו ומתחברא עמיה כלהו עלמין בהדו כלהו עלמין בברכאן כדון שלמא אשתכח בעלאי ותתאי וכד גרמין חיביי עלמא דתמן לא אשתכחו ברכאן דאינון נחלי וינקא האי עת מסמרא אחרא כדון דינון מתערין בעלמא ושלמא לא אשתכח וכד בעאן בני עלמא לאתברכא לא יכלין אלא על ידא דכהנא בגין דיתער כתרא דיליה ויתברך מטרוניתא וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין</p>
<p>שינונו באותה שעה בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא דבר זה, אמר לו [משה] אם בני העולם ישובו לפניך על ידי מי מתברכים, אמר לו הקדוש ברוך הוא ולי</p>	<p>תאנא בההיא שעתא בעא משה קמי קודשא בריך הוא מלה דא אמר ליה אי בני עלמא יתובון קמך על ידי דמאן מתברכאן</p>

¹ פי' למלכות ששם הנחלים הולכים תמיד הם שבים אליה (מ"מ).

² תרין ביעין (רח"ו).

³ והנה ע"ד שאמרנו בהדעת אשר מהחכמה לבניה, שהוא הלויתן נחש בריח ונחש עקלתון, שהוא שורש הכל והוא כולל ומקיף את כל ה"ק שהם עומדים רק עליו, כן הוא ע"ז בהצדיק אשר מז"א לרחל. כי הצדיק הוא ג"כ בדרגא דלויתן, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות נח ע"א) לוייתן זה יצרת לשחק בו דא צדיק כו' ע"ש, וכן בתיקונים (תיקון כא דף מד ע"ב) לוייתן לעילא דא צדיק (דע"ה ח"ב מה ע"ב), היסוד דקטנות דז"א הוא הנחש. כי בגדלות נקרא בשם לויתן, כמ"ש בתיקונים (תיקון כא דף מד רע"ב) לוייתן לעילא דא צדיק, וכן בזוהר פ' אחרי מות (נח ע"א) ובכ"מ, והוא על שם כי אז הוא נכנס בתוך כל הים כולו ומבריא מן הקצה אל הקצה. אבל בקטנות נקרא בשם נחש, כי אינו נכנס אלא הוא רק בסוד נשיכה. וכן לוייתן הוא על שם היחוד והחיבור, הפעם ילוה אישי אלי (בראשית כט לד), וכן כמעט איש וליות (מלכים א' ז לו), והוא על שם החסדים אשר דרכן הוא להדביק ולייחד, והוא ע"י המוחין דגדלות (דע"ה ח"ב קכד ע"א). ועיי' דע"ה ח"א סא ע"א.

<p>אתה אומר דבר אל אהרן אחיך, שהרי בידו מסורות הברכות למעלה ולמטה. לעילא ותתא</p>	<p>אמר ליה קודשא בריך הוא ולי את אומר דבר אל אהרן אחיך דהא בידיה מסיראן ברכאן לעילא ותתא</p>
<p>ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו', אמר רבי אבא יש זמנים לפני הקדוש ברוך הוא שנמצאים רצונות ונמצאות ברכות ולבקש בקשות, ולפעמים שאין נמצאים רצונות ואין מזדמנות ברכות ודינים הקשים מתעוררים בעולם, ולפעמים שהדין תלוי.</p>	<p>ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו', אמר רבי אבא יש זמנים לפני הקדוש ברוך הוא שנמצאים רצונות ונמצאות ברכות ולבקש בקשות, ולפעמים שאין נמצאים רצונות ואין מזדמנות ברכות ודינים הקשים מתעוררים בעולם, ולפעמים שהדין תלוי.</p>
<p>תא הוי זמנין אית בשתא¹ דרעווא אשתכח² וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח³ וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא⁴ זמנין אית בירחי דרעווא⁵</p>	<p>בא וראה יש בשנה זמנים שנמצא רצון, ויש זמנים בשנה שהדין נמצא, ויש זמנים בשנה שהדין נמצא ותלוי, ויש זמנים בחדשים שהרצון</p>
<p>נח/ב</p>	<p>נמצא בהם, ויש זמנים בחדשים</p>
<p>אשתכח בהו זמנין אית בירחי דדינין אשתכח⁶ ותליין על כלא זמנין אית בשבועי דרעוון משתכח⁷ וזמנין אית בשבועי דדינין משתכח בעלמא⁸ וזמנין אית ביומי דרעווא אשתכח בעלמא ועלמא אתבסמא⁹ וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכח¹⁰ ואפילו בשעתי ועל דא כתיב (קהלת ג א) ועת לכל חפץ וגו' וכתיב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך וגו' וכתיב (ישעיה נה ו) דרשו יהויה בהמצאו וכתיב (תהלים י א) למה יהויה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה וכתיב (ירמיה לא ב) מרחוק יהויה נראה לי¹¹ וזמנין דאיהו קרוב דכתיב (תהלים קמה יח) קרוב יהויה לכל קוראיו בגין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש¹² וגו' (&)</p>	<p>שנמצאים דינים ותלויים על הכל. יש זמנים בשבועות שרצונות נמצאים, ויש זמנים בשבועות שדינים נמצאים בעולם, ויש זמנים בימים שנמצא רצון בעולם והעולם מתבשם. ויש זמנים בימים שהדינים תלויים ונמצאים, ואפילו בשעות, ועל זה כתוב ועת לכל חפץ וגו', וכתוב ואני תפלתי לך וגו', וכתוב דרשו ה' בהמצאו, וכתוב למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, וכתוב מרחוק ה' נראה לי, ולפעמים שהוא קרוב, שכתוב קרוב ה' לכל קוראיו, לכן ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'.</p>

¹ גילויי כל האורות דהאצילות כולו הם מתחלפים בגילויים תמיד לפי הזמנים, וכמ"ש בזוהר (אחרי מות דף נח סע"א) וכו' והרי מתחלף גילויי כל האורות דאצילות לפי החדשים ולפי הימים שבכל חודש, אשר כ"ז הוא ע"פ חשבון הלבנה. והרי הם כולם ע"פ שליטתה דוקא (דע"ה ח"ב קנה ע"ג). ועי' כללים ח"א טז ע"ג וע"ד.

² אדר ניסן אייר סיון (רח"ו).

³ תמוז אב טבת ושבט (רח"ו).

⁴ אלול תשרי חשוון וכסלו (רח"ו).

⁵ במלוי החדש (רח"ו).

⁶ י"ד ימים אחרונים (רח"ו).

⁷ אגד"ו (רח"ו).

⁸ ב"ה (רח"ו).

⁹ עד חצות היום (רח"ו במ"מ).

¹⁰ מחצות היום ואילך (רח"ו).

¹¹ ר"ל אע"פ שהקב"ה מתרחק ממני עכ"ז נראה לי (מ"מ).

¹² פי' אלא בעת רצון וזה כפי הפשט ולכך ר"ש חלק עליו ואמר שהכתוב מדבר ע"ד הסוד וכדמפרש (מ"מ).

<p>רבי שמעון אמר הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכא אתא קודשא בריך הוא לאזהרא לאהרן דלא יטעי בהוא חובא דטעו בניו דהא האי עת ידיעא בנין כך לא יטעי לחברא¹ עת אהרא לגבי מלכא דהא הוא דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש כלומר אף על גב דיהמי עידן דאתמסר בידא אהרא לאתנהגא עלמא ויתמסר בידוי לייחד ביה לקרבא ליה לקודשא² דהא אנא ושמי חד הוא ובניני כך (ס"א לקרבא ליה לקודשא בריך הוא דהא האי עת ידיע בנין כך) ואל יבא בכל עת אל הקדש</p>	<p>רבי שמעון אמר הרי בארנו הדבר בעתו, וכך הוא ודאי. וכאן הקדוש ברוך הוא בא להזהיר את אהרן שלא יטעה באותו חטא שטעו בניו, שהרי העת הזו ידועה, לכן לא יטעה לחבר עת אחרת למלך, זהו שכתוב ואל יבא בכל עת אל הקודש, כלומר אף על גב שיראה זמן שנמסר ליד אחר להנהיג את העולם, וימסר בידו ליחד בו לקרבו לקודש, שהרי אני ושמי אחד הוא, ולכן (לקרב אותו להקדוש ברוך הוא, שהרי העת הזו ידועה לכן) ואל יבא בכל עת אל הקודש.</p>
<p>ואי בעי למנדע כמה ייעול בזאת בזאת יבא אהרן אל הקדש דהאי זאת היא עת דאחידת בשמי בהאי י' דרשימא בשמי ייעול אל הקדש (אבל) ואל יבא בכל עת האנא אמר רבי יוסי כתיב (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו³ האי מלה אוקמה בוצינא (ס"א בשמא) קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי את הכל ודאי עשה יפה בעתו דא בדא ולא יתערבון אחרנין בינייהו בעתו ממש ולא באהרא בניני כך אזהרותא לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש אבל כמה ייעול בזאת כמה דאוקימנא דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש</p>	<p>ואם רוצה לדעת במה יכנס, "בזאת" בזאת יבא אהרן אל הקדש, ש"הזאת" הזו היא עת שאחזה בשמי, ב' הזו שרשומה בשמי, יכנס אל הקדש, (אבל) ואל יבא בכל עת. שנינו אמר רבי יוסי כתוב, את הכל עשה יפה בעתו, דבר זה בארו המנורה (בשם) הקדושה, וכך הוא ששנינו, את הכל עשה יפה בעתו, וכך הוא ודאי, את הכל ודאי, עשה יפה בעתו, זה עם זה, שלא יתערבו אחרים ביניהם בעתו ממש, ולא באחר. לכן אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקודש, אבל במה יכנס בזאת, כמו שבארנו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוה אמר ליה כתיב בכנישתא דקרח (במדבר טז לג) ויאבדו מתוך הקהל מאי ויאבדו אלא כמה דכתיב (ויקרא כג ל) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה⁴ (ס"א כתיב בבני אהרן ותצא אש מלפני</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב לפני אביו, אמר לו כתוב בעדת קרח, ויאבדו מתוך הקהל, מה זה ויאבדו, אלא כמו שכתוב והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (כתוב בבני אהרן ותצא אש מלפני ה', ותאכל אותם וימתו, וכתוב בעדת קרח</p>

¹ עת גימ' לילת (רח"ו). כאשר שהקריבו הם, שהיה שרשם רק מאימא, וגרמו זווג בהז"ן בלתי המוחין דאבא, אז נתקברו החיצונים שהם האש זרה, אשה זרה וכנ"ל ענף כ"א סי' א', וע' זוה"ק (אחרי נח ע"ב ובהגהת מהר"ח"ו שם אות ז ח ושם אות ו). והרי נתבאר כי החטא דנדב ואביהוא הנה היה ג"כ ע"ד החטא דאדה"ר במה שחטא (דע"ה ח"ב קא ע"ג), והנה עומדים אז הז"ן אחר באחור שלא ינקו החיצונים מהם, ואין לגרום להם אז שום זוג, שהוא זווג דקטנות, כי כשיזווגו אז בעת שהם בתגבורות הדינין, אז יהיה כל השפע שהוא כל תולדות הזווג הזה ג"כ רק שפעת גבורות ודינין קשים, אשר מהם הוא יניקת החיצונים, ויתגברו הם ע"ז הרבה מאד רח"ל, ולכן אין לגרום להם אז שום זוג כלל, וכמ"ש (ויקרא טז ב) ואל יבוא בכל עת אל הקודש, כי אין ראוי לזה אלא רק בעת דרעווא אשתכח, וכמ"ש בפ' אחרי מות (נח ע"ב) וכדי שלא יאחזו החיצונים באותה השפע ח"ו (דע"ה ח"ב קא ע"ב)

² ר"ל אע"פ שיראה הכהן שפעמים מצד מעשה התחוננים נמסר העולם ביד עת דסט"א אל"פ כן לא יחיד ביה לקרבא לקודשא (מ"מ).

³ פ"י כל שהוא יסוד ממחובר עם עתו שהיא מלכות (מ"מ).

⁴ ופ"י וכיון שבעדת קרח ר"ן איש שהקריבו הקטרת כתיב בהו ויאבדו ח"ו נימא בנדב ואביהו שהקריבו הקטרת ויאבדו ח"ו (מ"מ).

<p>יהו"ה ותאכל אותם וימותו (ויקרא י ב) וכתוב בכנישתא דקרה ואש יצאה מאת יהו"ה ותאכל את החמשים ומאתים איש סלקא דעתך דשקילין דא כדא) אמר רבי שמעון שאני אינון בני אהרן דלא כתיב בהו אבידה כאינון דכנישתא דקרה! דכתיב בהו (במדבר מז לג) ויאבדו מתוך הקהל וכתוב (שם יז כו) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו לאכללא אינון דאקריבו קפרת בוסמין מאתן וחמשיין דאתאבדו ודאי ואלין לא אתאבדו</p>	<p>ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש, היעלה בדעתך ששקולים אלה כאלה. אמר רבי שמעון, שונים בני אהרן שלא כתוב בהם אבידה כאותם של עדת קרח, שכתוב בהם ויאבדו מתוך הקהל, וכתוב הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו, להכליל את אותם שהקריבו קטורת בשמים מאתים וחמשים שאבדו ודאי, ואלה לא נאבדו.</p>
<p>אמר ליה כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש² וכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש כיון דאמר ואל יבא בכל עת אמאי לא כתיב בהי זמנא ייעול אמר ליה (ר') אלעזר הא אתמר ומלה חד הוא זמנא חד הוא הווי ידעי כהני אבל על מה דהאבו בנוי בעא לאהורא הכא והא אתמר אמר ליה ואנא הכי סבירנא³ ובגין לאתיישבא מלה בעינא</p>	<p>אמר לו כתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש, וכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, כיון שאמר ואל יבא בכל עת. למה לא כתוב באיזה זמן יכנס, אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר. ודבר אחד הוא, וזמן אחד הוא, שידעו הכהנים, אבל על מה שחטאו בניו רצה להזהיר כאן, והרי זה נתבאר. אמר לו ואני כך סברתי, וכדי ליישב את הדבר רציתי.</p>
<p>אמר ליה אלעזר ברי תא חזי כל קרבנין וכל עלוין נייחא הוא דקודשא בריך הוא אבל לא הוה נייחא כמה דהאי קטרת דקטרת מעליא מכלא ובגין כך הווי מעלין ליה לגו בגו בלחישו והא אתמר ובגין כך לא אתענשו כל בני נשא בשאר קרבנין ועלוין כמו בקטרת דכל פולחנא דקודשא בריך הוא הכי אתקטר ואתקשר יתיר מכלא וע"ד אקרי קטרת והא אתמר (משלי כו ז) שמן וקטרת ישמח לב</p>	<p>אמר לו אלעזר בני, בא וראה כל הקרבנות וכל העולות נחת הם לקדוש ברוך הוא, אבל לא היתה נחת כמו הקטורת הזו, שהקטורת היא מעולה מהכל, ולכן היו מכניסים אותה לפני ולפנים בלחש, והרי זה נתבאר, ולכן לא נענשו כל בני האדם בשאר הקרבנות והעולות, כמו בקטורת, שכל העבודה של הקדוש ברוך הוא כאן נקטרת ונקשרת יותר מהכל, ולכן נקראת קטורת, והרי נאמר שמן וקטרת ישמח לב.</p>
<p>פתח רבי שמעון ודרש (שיר א ג) לריח שמניך טובים וגו' האי קרא אסתכלנא ביה והכי הוא לריח מאי ריח ריח דקטרת דאיהו דקיקא ומעליא ופנימא מכלא וכד סליק ההוא ריח⁴ לאתקשרא בההיא משה רבות!</p>	<p>פתח רבי שמעון ודרש, לריח שמניך טובים וגו', בפסוק הזה התבוננתי, וכך הוא לריח. מה זה לריח, ריח הקטורת, שהוא דק ומעולה ופנימי מהכל, וכשעולה אותו הריח להתקשר באותו</p>

¹ הכי דגלי קרא דווקא אבל נדב ואביהו לא כתיב בהו אבידה והיה להם תיקון בפנחס כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

² כתב מורינז ז"ל שר"א הוא שאמר לר"ש "כתיב ואל יבא בכל עת וכו'" שהוא דבר ראשונה והשיבו רשב"י וחזר עוד לקושיא אחרת אמאי לא כתיב במה זמנא יעול, ולפי זה ה"ג א"ל אלעזר הא אתמר וכו' דהיינו שרשב"י השיבו שכוונת הפסוק כמש"ל ואל יבא בכל עת דהיינו עת אחרא כי אם בזאת שהיא המלכות ולא בא הכתוב לומר ולא יבוא בכל עת כי אם ביוה"כ שזה כבר היו יודעים אותו הכהנים וז"ש הווי ידעי כהני אלא כוונת הפסוק ע"ד הסוד כמ"ש (מ"מ).

³ שר"א השיב שכן ס"ל אלא בגין לאתיישבא מלה בעינא רציתי לשמוע מאדם גדול לראות אם כוונתי לדעתו אבל אם רשב"י הוא המדבר איך יאמר לאתיישבא מלה בעינא וכי הרב אומר לתלמיד כך הול"ל ולחידודך בעינא אלא ודאי ר"א הוא המדבר (מ"מ).

⁴ מ"ן (רח"ו).

<p>דנהלי מבועא אתערו דא בדא ואתקטרו כחדא וכדין אינון משחין טבאן לאנהרא² כמה דאת אמר לריח שמניך טובים³ וכדין אתרק משהא מדרגא לדרגא באינון דרגין דאקרון שמא קדישא הדא הוא דכתיב שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך מאי עלמות כמה דאוקימנא עלמות עלמות ממש דבר אחר על כן עלמות אהבוך⁴ כמה דאת אמר (תהלים מו א) על עלמות שיר וכלא חד</p>	<p>שמן משחה של הנחלים הנובעים מתעוררים זה עם זה, ונקשרים כאחד, ואז הם שמנים טובים להאיר כמו שנאמר, לריח שמניך טובים, ואז מורק שמן מדרגה לדרגה, באותן הדרגות שנקראות השם הקדוש, זהו שכתוב שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. מה זה עלמות, כמו שבארנו עלמות, עולמות ממש. דבר אחר, על כן עלמות אהבוך, כמו שנאמר על עלמות שיר, והכל אחד.</p>
<p>ובספרא דרב המנונא סבא כתיב מאי עולמות כמה דאת אמר (משלי לא טו) ותתן מרף לביתה וחוק</p>	<p>ובספרו של רב המנונא סבא כתוב, מה זה עלמות כמו שנאמר, ותתן מרף לביתה וחוק</p>
<p>נמ/א</p>	
<p>לנערותיה נערותיה הני עלמות אהבוך לברכא שמך ולזמרא קמך ומתמן אשתבחן ברכאן בכלהו תתאי ומתברכאן עלאין ותתאין</p>	<p>לנערותיה, נערותיה אלו העלמות אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם נמצאים ברכות בכל התחתונים, ומתברכים עליונים ותחתונים.</p>
<p>דבר אחר על כן עלמות אהבוך שפיר הוא מאן דאמר על מות אהבוך⁵ דהא במלה דא מאריהון דדינין אתבסמון ובגין דהאי קמרת אתקמר במשהא דלעילא יתיר אתחשב קמיה דקודשא בריך הוא מכל קרבנין ועלוון</p>	<p>דבר אחר על כן עלמות אהבוך, יפה הוא מי שאמר על מות אהבוך, שהרי בדבר הזה בעלי הדינים מתבשמים, ובשביל שהקטורת הזו נקשרת בשמן שלמעלה, (היא) נחשבת יותר לפני הקדוש ברוך הוא מכל הקרבנות והעולות.</p>
<p>אמרה כנסת ישראל אנא כקמרת ואנת כמשחא משכני אחרין נרוצה וגו' נרוצה כמה דאת אמר על כן עלמות אהבוך אנא וכל אכלוסין דהא כלהו בי אחידן ועל דא משכני דהא בי תליין</p>	<p>אמרה כנסת ישראל, אני כקטורת, ואתה כשמן, משכני אחרין נרוצה וגו', נרוצה כמו שנאמר, על כן עלמות אהבוך. אני וכל האוכלוסים, שהרי כולם אחוזים בי, ולכן משכני, שהרי בי הם תלויים.</p>
<p>הביאני המלך חדריו אם ייעול לי מלכא באדריו נגילה ונשמחה כך אנא וכלהו אכלוסין</p>	<p>הביאני המלך חדריו, אם המלך יכניס אותי לחדריו נגילה ונשמחה בך, אני וכל האוכלוסים.</p>
<p>תאנא כלהו אכלוסין בשעתא דכנסת ישראל חראת ומתברכא כלהו הדאין ודינא לא שריא כדין בעלמא ועל דא כתיב (תהלים צו יא) ישמחו השמים ותגל הארץ</p>	<p>שנינו כל האוכלוסים, בשעה שכנסת ישראל שמחה ומתברכת, כולם שמחים, ואז הדין לא שרוי בעולם, ועל זה כתוב ישמחו השמים ותגל הארץ.</p>
<p>כי בענן אראה על הכפרת אמר רבי יהודה זכאין אינון צדיקייא דקודשא בריך הוא בעי</p>	<p>כי בענן אראה על הכפרות, אמר רבי יהודה אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך</p>

¹ מ"ד (רח"ו). והכוונה שהבינה הנקרא קטרת מעלה מ"ן ואבא הנק' שמן מוריד מ"ד (מ"מ).

² פי' כשנתחברו א"א יחד מאירים לפרצופים שתחתיהם (מ"מ).

³ פי' לריח שהוא מ"ן של הבינה כשמתחבר עם שמניך שהוא מ"ד דאבא אזי הם טובים לאנהרא לספירות שתחתיהם באינון דרגין דאיקרון שמא קדישא פי' יורדת הארת אבא הנק' שמן להאיר בספירות הז"א הנק' הו"ה (מ"מ).

⁴ היכלות ז' נערות אסתר (רח"ו).

⁵ אפילו אותם הממונים על מות אהבוך (רח"ו).

<p>ביקריהון ותנינא מלך בשר ודם אי בר נש רכיב על סוסיא דיליה בר קמלא הוא קודשא בריך הוא ארכיב אליהו על דיליה! דכתיב (מ"ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים וגו'</p>	<p>הוא רוצה בכבודם, ושנינו מלך בשר ודם, אם אדם רוכב על סוסו הוא בן מות, והקדוש ברוך הוא הרכיב את אליהו על שלו, שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים וגו'.</p>
<p>הכא מאי כתיב² ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת וקודשא בריך הוא עייליה למשה ביה הדא הוא דכתיב (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן, בתוך הענן ממש⁴ כי בענן אראה על הכפרת הדא הוא דכתיב (ישעיה ד ה) וברא יהויה על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן⁵ וכתיב (שמות מ לח) כי ענן יהויה על המשכן יומם</p>	<p>כאן מה כתוב, ולא ימות כי בענן אראה על הכפורת, והקדוש ברוך הוא הכניסו למשה בו, זהו שכתוב ויבא משה בתוך הענן, בתוך הענן ממש. כי בענן אראה על הכפורת, זהו שכתוב וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן, וכתוב כי ענן ה' על המשכן יומם.</p>
<p>ותאנא האי דכתיב (שם לד ה) וירד יהויה בענן בענן אראה על הכפרת תאנא אתר דהויה⁶ שראן אינון כרובי כמה דאוקימנא כרובי על את הוו יתבין ותאנא תלת זמני⁷ ביומא פעמים ביום התרחש נס בכנפיהם,</p>	<p>ולמדנו מה שכתוב וירד ה' בענן, בענן אראה על הכפורת, למדנו מקום שהיו שורים הכרובים הללו כמו שבארנו, שהכרובים היו יושבים בנס, ולמדנו שלש פעמים ביום התרחש נס בכנפיהם,</p>

¹ שנאמר (נחום א, ג) בסופה ובשערה דרכו, (איוב לח, א) ויען ה' את איוב מן הסערה. ולעדן ש"ה"ש אור מקיף מן הגבורות שהן הן המעלות ממטה למעלה, וידוע ששם הגבורות י"ד ה"י ו"ו ה"ה חצי ס"ג וחצי ב"ן עולה ז"ן וכו'. ויש להבין דשאני הכא [הנמשל] מן המשל שהוא שהאדם הרוכב על סוס המלך חייב מיתה, היינו כשהוא רוכב מדעת עצמו, אבל אליהו הקב"ה הרכיבו והווי מעין כבוד אחשוורוש שצוה לעשות למרדכי. ויש לומר שמדייק בפסוק שאמר ויעל אליהו, ולא נאמר ויעל ה' את אליהו, וכמו שקדם תחילה לומר ויהי בהעלות ה' את אליהו בסערה, ומזה מדקדק שהוא התחטא לפני המקום כבן המתחטא על אביו. ועוד ר"ל שהכתוב אומר והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם, ואם כן הול"ל ויעלו את אליהו שאז היה ר"ל שהם העלוהו, אבל מדכתיב ויעל שמע מינה שמדעתו עלה, ואפשר שנתאמן ביחודים וכוונות לעלות למעלה (רמ"ז).

² קושיא כפולה היא זו, האחת [שכפי הפשט] שה' הזהיר את אהרן מלבוא אל הקדש מפני שהוא דר תמיד בענן על הכפורת וכמש"ה (מל"א ח, יב. דה"ב ו, א) ה' אמר לשכון בערפל, וכ"כ רש"י והראב"ע [לפי הפשט], ואם כן יקשה למה ימנע מאהרן הכניסה שם מפני טעם זה, והלא כך היא דרכו יתברך להתיר לאהובו להשתמש בכבודו, וכל שכן שה' הכניס את משה בתוך הענן ר"ל שהתיר לו להכנס (רמ"ז).

³ כלומר מדעת עצמו שזהו ויבא (רמ"ז).

⁴ שבפנימיותו מושב השכינה, וכאן אסר את אהרן ליכנס לפני ולפנים פן יראה הענן מחיצוניותו (רמ"ז).
⁵ כלומר שענן האמור בפסוק אינו הענן שבו בא משה אלא ענן יותר חשוב, מעין מ"ש בפסוק וברא ה' על כל מכוון וגו', והוא הוא מ"ש ריש פרשת ויקרא ב ע"ב תרי ענני הווי, ושם פירשנו שאותו שבא משה בתוכו הוא מסוד שם ב"ן והנזכר על המשכן הוא משם ס"ג, עי"ש. וז"ש וברא ה', והוא הנקרא ענן ה' שר"ל אור מקיף של זעיר דהיינו מאי'. והיינו דסמיק כאן וכתיב כי ענן ה' על המשכן יומם, ועליו נאמר (מ, לד) וכבוד ה' מלא את המשכן, ובו לא נכנס משה וכל שכן שימנע מאהרן ושאר כהנים גדולים. וגם עליו כתוב וירד ה' שהוא זעיר, בענן הוא הנקרא ענן ה'. ואם תשכיל היטב במה שכתבתי שם בפרשת ויקרא שענן שנכנס בתוכו משה הוא תוכיות עשיה כתר שלה, וגם סערה של אליהו היתה מבחינת 'גבורות הנוק' וכנ"ל. בענן אראה וגו', מה שחזר להביא פסוק זה יכוין למה שיאמר רבי אבא לקמן, ולכן מקדים ענין הכרובים. וגם אפשר לומר שהכוונה דהיינו ענן שירד ה' בו והיינו ענן שהיה נראה בו על הכפורת (רמ"ז).

⁶ ר"ל שאעפ"י שהפסוק אומר על הכפורת לא היה על כל שטח הכפורת אלא דווקא במקום עמידת הכרובים, וכן כתוב (ישעיה לז, טז) ה' צבאות אלקי ישראל יושב הכרובים. ויכוין תואר זה לפי מ"ש בליקוטי תורה פרשת תרומה, שיש אומרים שהכרובים ה"ס ז"ן ויש אומרים שהם נ"ה ויש אומרים שהם אר"א והכל אמת. ולזה היו בדמות זכר ונקבה דלא מתפרשין לעלמין והם בחי' נ"ה דאר"א הנכנסים בז"א, ע"כ. וזהו ה' צבאות. ולכן אמר שהכרובים בנס היו עומדים, כי לא היו תופסים מקום. ומפני זה היו כסא לענן ונעשו רוחניים ובעלי חיים משכילים (רמ"ז).

⁷ הג' תפילות הם שיש זוג למעלה ומאיר עליהם (רמ"ז).

<p>אתרחיש נסא בגדפייהו בשעתא דאתגלי עלייהו קדושה דמלכא¹ אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו ופרסין לון וחפיין על כפורתא²</p>	<p>בשעה שהתגלתה עליהם קדושת המלך, הם מעצמם מעלים כנפיהם ופורשים אותם ומכסים על הכפורת.</p>
<p>לבתר קמיטין³ גדפייהו ונאחזין בגדפייהו (ס"א ונאחזין בגופיהו) כמה דאת אמר (שם כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה ולא פרושי סוככים ולא סכוכים דהא באת (ס"א בזאת) הו קיימי וחדאן בשכינתא</p>	<p>אחר כך סוגרים כנפיהם ונאחזים בכנפיהם (ונאחזים בגופם), כמו שנאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, ולא פורשי סוככים ולא סכוכים, זה בנס (בזאת) היו עומדים ושמיים עם השכינה.</p>
<p>אמר רבי אבא מה בעא הכא כי בענן אראה על הכפרת וכתוב בזאת יבא אהרן והא כהנא לא חמי לשכינתא בשעתא כד הוה עאל אלא עננא הוה נחית וכד הוה נחית מטא על האי כפרת ומתערין גדפייהו דכרובין ואקשי להו ואמרו שירתא ומה שירתא אמרי (תהלים צו ד) כי גדול יהויה ומהלל מאד וגורא הוא על כל אלהים האי כד סלקי גדפייהו בשעתא דפרסין להו אמרי (שם ה) כי כל אלהי העמים אלילים ויהויה שמים עשה</p>	<p>אמר רבי אבא, מה רצה כאן, כי בענן אראה על הכפורת, וכתוב בזאת יבא אהרן, והרי הכהן אינו רואה את השכינה בשעה כשנכנס, אלא ענן היה יורד, וכשהיה יורד מגיע על הכפורת הזו ומתעוררים כנפי הכרובים ומקשיים בהם, ואומרים שירה, ואיזו שירה אומרים, כי גדול ה' ומהולל מאד נורא הוא על כל אלהים, זה כשמעלים את כנפיהם, ובשעה שפורשים אותן אומרים, כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה.</p>
<p>כד חפיין על כפורתא אמרי (שם צח ט) לפני יהויה כי בא לשפוט (את) הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים וקלהון הוה שמע כהנא במקדשא כדין שוי קטרת באתריה ואתכוון במה דאתכוון בגין דיתברך כלא (וקלהון) וגדפי כרובייא סלקין ונחתין וזמרי שירתא ומחפיין לכפורתא וסלקי להו הדא הוא דכתיב סוככים סוככים דייקא ומנא לן דקלהון אשתמע כמה דאת אמר (יחזקאל א כח) ואשמע את קול וגו'</p>	<p>כשמכסים על הכפורת אומרים לפני ה', כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים, וקולותיהם היה שומע הכהן במקדש, אז שם קטורת במקומה ומתכוון במה שמתכוון כדי שיתברך הכל, (וקולותיהם) וכנפי הכרובים עולים ויורדים ושרים שירים, ומכסים לכפורת, ומעלים להם, זהו שכתוב סוככים, סוככים דווקא. ומנין לנו שקולותיהם נשמעים, כמו שנאמר ואשמע את קול וגו'.</p>
<p>אמר רבי יוסי ועמים במישרים מהו במישרים, כמו שנאמר מישרים אהבוך, להכליל שני כרובים זכר ונקבה, מישרים ודאי. ועל זה ועמים במישרים, וכתוב וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים.</p>	<p>אמר רבי יוסי ועמים במישרים, מהו במישרים, כמו שנאמר מישרים אהבוך, להכליל שני כרובים זכר ונקבה, מישרים ודאי. ועל זה ועמים במישרים, וכתוב וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים.</p>
<p>וידבר אליו רבי יצחק אמר מכאן אוליפנא דבכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא לאו כדאי למחמי אפי שכינתא הדא הוא דכתיב</p>	<p>וידבר אליו, רבי יצחק אמר מכאן למדנו שבכל מקום שלא נמצא זכר ונקבה אינו כדאי לראות פני שכינה, זהו שכתוב ישבו ישרים את פניך, ושנינו</p>

¹ הוא אור המוחין שממנו החיות וכח התנועה, שכן המוחין חיי המלך הם (רמ"ז).

² איתא בכתבי הרב זלה"ה שהכנפיים מתהוים מן האורות הסתומים למעלה מן החזה ולפי שהם במקום צר בולטים לחוץ ומהם נעשים הכנפים, וז"ש "אינון מגרמייהו", ר"ל שהמאור שבעצמותם מעלים כנפיהם ופורשים אותם בהרחבה כל כך עד שמחפים על כל הכפורת (רמ"ז).

³ אחרי שגמרו ישראל תפילתם כשהמוחין מסתלקים חוזרים לקטנותם, על דרך שנאמר (יחזקאל א, כד) בעמדם תרפינה כנפיהם, שמצמצמים אותם מפרישתם על הכפורת במה שמשפילים אותן למטה (רמ"ז).

<p>כתוב צדיק וישר הוא, זכר ונקבה. כמו כן כאן, כרובים זכר ונקבה, ועליהם כתוב אתה כוננת מישרים ועמים במישרים, ולכן ופניהם איש אל אחיו והרי בארנו.</p>	<p>(תהלים קמ יד) ישבו ישרים את פניך ותנינן כתיב (דברים לב ד) צדיק וישר הוא דבר ונוקבא אופ הכא כרובים דבר ונוקבא ועלייהו כתיב (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים ועמים במישרים ובגיני כך (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו והא אוקימנא</p>
<p>נמ/ב</p>	
<p>תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא הוה צריכא עלמא למטרא אתו לקמיה (ס"א אולו לגביה) דרבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר חברייא אשכוהו דהוה אזיל למחמי לרבי פנחס בן יאיר הוא ורבי אלעזר בריה</p>	<p>שנינו, שאמר רבי יוסי, פעם אחת היה צריך העולם למטר, באו לפני (הלכו אצל) רבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר החברים, מצאוהו שהיה הולך לראות את רבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בנו.</p>
<p>כיון דחמא לון¹ פתח ואמר (תהלים קלג א) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מאי שבת אחים גם יחד כמה דאת אמר ופניהם איש אל אחיו</p>	<p>כיון שראה אותם, פתח ואמר שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, מה זה שבת אחים גם יחד, כמו שנאמר ופניהם איש אל אחיו.</p>
<p>בשעתא דהוה חד בהר² משניחין אנפין באנפין כתיב מה טוב³ ומה נעים⁴ וכד מהדר⁵ דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא כרין כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט בלא משפט ודאי</p>	<p>בשעה שהיו אחד עם אחד משגיחים פנים בפנים, כתוב מה טוב ומה נעים. וכשהזכר מחזיר פניו מן הנקבה או לעולם, אז כתוב ויש נספה בלא משפט, בלא משפט ודאי.</p>

¹ אלו השני חכמים היו מושרשים בנ"ה כמו שתראה מסויים בראש האדרא רבה, ולכן כשראה אותם הרשב"י אמר פסוק שבת אחים גם יחד, שסודו על ז"ן, שהם בנ"ה דא"א ודא"א כנודע, דאיהו בנצח ואיהי בהוד, והוא הוא סוד הכרובים כנזכר בליקוטי תורה פרשת תרומה, ועל כן מייחתי קרא דופניהם איש אל אחיו, הנזכר בכרובים, ורומז לז"ן כנ"ל. והנה נקראים אחים כאשר הם שוים בקומתם, שמלכות נבנית ע"י אר"א ולא ע"י זעיר, ואז נה"י דא"א משפיעים בו ונה"י די"ש ותבונה משפיעים בה (רמ"ז).

² פ"י שכל אחד מהם הוא מיוחד בשלו והם משגיחין אנפין באנפין, אז הוא תכלית ההצלחה שעליה נאמר מה טוב ומה נעים. ומובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת קונה הכל שלזוג יעקב ורחל מושפעים נ"ה אורות משם ע"ב כמנין ה"ל, וי"ז הנשארים הם המבוררים הנקרא ט"ב הגנוז לצדיק וצדק, ואז כל השפע הוא מבחינה זו שהיא גדולה מאד. וז"ש רז"ל עולם שכולו טוב, ודוק. ואז הוא י' פעמים ט"ב בכל העשר ספירות ובגי' ק"ע דהיינו נע"ם. והנה כשז"ן הם בשווי האמור ומזדווגים אז נאמר שבת אחים גם יחד. אחים, מפני (נ"א מבונים) שוים, יחד, בחבורם זה עם זה, ויח"ד גי' ל"ב שה"ס י' אותיות דשם מ"ה וי"ב של אדנ"י מלא, וגם מלת זול"ג עולה יח"ד. והרי זול"ן בנ"ה וחיבורם ע"י היסוד והוא נה"י. וכן עולה ג"ם יח"ד. ואף ר"ת ש'בת א'חים ג'ם י'חד גי' שד"י. ואמנם גם ענין זה מתבאר היטב בסוד אה"ה שהוא שורש הח"ג שהם עצם הז"ן, ה' חסדים (נ"א החסדים) לו וה' גבורות (נ"א והגבורות) לה. וט"ב, הוא השורש הכולל, ונעים, ה' חסדים וה' גבורות המסתעפים לגדלות זול"ן. ואז הם אחים, שמקורם אחד הוא הדעת. והוסיף גם יחד, לרמוז לשם אה"י שסודו אה"ה וכללות ה' חסדים כנזכר בספר הכוונות בפסוק (דברים יא, יז) א'ת השמים ולא י'היה מטר. ולפי זה יאמר בפסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים. וז"ש חד בחד, פ"י שכל אחד מגודל בשלו שהם מבונים כל צרכם. אבל צריך עוד דבר אחר והוא משגיחין אנפין באנפין, שה"ס הזדווגם והתכללותם זה בזה, וה"ס שם אה"י שרומז התייחדם ביחוד גדול זהו יח"ד. ובזה מיושב היטב אומרו שבת אחים, שהוא כשהם גדולים באורותם המושפעים להם ממקורם. אבל צריך עוד להוסיף שגם יהיו יחד, שה"ס זווגם, וזהו תכלית הטוב (רמ"ז).

³ חסדים (רמ"ז).

⁴ גבורות (רמ"ז).

⁵ שהוא אב"א. וכו' פ"י אז הוא מעין מ"ש ויש נספה בלא משפט, ולא לגמרי, לאפוקי מה שיאמר בסמוך בלא משפט ודאי, ר"ל מפני שלא נמצא המשפט הוא זעיר בסוד חסדים דא"י כנזכר בליקוטי תורה פרשת יתרו וכו', וידוע שחסי א"י הם גבורות. ואעפ"י שנפרש משפט כמשמעו, יראה לומר גבורות זעיר שהן מתוקות, אבל צדק הם גבורות א"י שנותנן לרחל שלא ע"י זעיר, והן חזקות כנודע מסוד ראש השנה, ואלו נקראות צדק שבאות לה מצדק עילאה. ולכן לתיקון פרצוף רחל צריכות לה צדק תחילה ואחר כך משפט, ואז הכסא נכון במה שאין זה בלא זה (רמ"ז).

<p>וכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך דלא אזיל דא בלא דא וכד משפט מתרחק מצדק! ווי לעלאמא (כדין כתיב ויש נספה בלא משפט?) והשתא חמינא דאתון אתיתון על דרכורא לא שריא בנוקבא אמר אי לרא אתיתון גבאי תיבו דהאי יומא אסתכלנא דיתהדר בלא למישרי אנפין באנפין</p>	<p>וכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, שלא הולכים זה בלי זה. וכשמשפט מתרחק מצדק, אוי לעולם (אז כתוב ויש נספה בלא משפט), ועכשיו ראיתי שאתם באתם על שהזכר לא שורה עם הנקבה, אמר אם לשם זה באתם אלי שבו, שהרי היום הסתכלתי שיחזור הכל לשרות פנים בפנים.</p>
<p>ואי לאורייתא אתיתון שרו גבאי אמרו ליה לכלא קא אתינא לגבי דמר ישתמיט חד מינן לבשרא לאהנא שאר חברייא ואנן נתיב לקמיה דמר</p>	<p>ואם לתורה באתם, שבו לפני, אמרו לו לכל באנו לפני מורנו, ישתמט אחד מאתנו לבשר לאחינו, שאר החברים ואנו נשב לפני מורנו.</p>
<p>עד דהוו אזלי פתח ואמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו' אמרה כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא שחורה אני בגלותא ונאווה אני בפקודי אורייתא דאף על גב דישראל בגלותא לא שבקי לון</p>	<p>בעוד שהיו הולכים פתח ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו', אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שחורה אני בגלות, ונאווה אני במצוות התורה, שאף על פי שישראל בגלות, אין עוזבים אותם.</p>
<p>כאהלי קדר דאינון בני קטורה (ס"א טוריא) דאתקדרו אנפיהו תדירא ועם כל דא כיריעות שלמה כהוא חיוו שמאי למדכי דכתיב (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה</p>	<p>כאהלי קדר, שאותם בני קטורה (הרים) שמשחירים פניהם תמיד, ועם כל זה כיריעות שלמה, כאותו מראה השמים לטהר, שכתוב נוטה שמים כיריעה.</p>
<p>אל תראוני שאני שחרחרת מאי מעמא (ס"א אני שחרחרת בנין ששזפתני) אל תראוני בנין שאני שחרחרת ששזפתני השמש, שהשמש לא יסתכל בי להאיר לי כראוי, ומה ישראל אומרים, בני אמי נחרו בי. מי הם אותם בני אמי, אלו הממונים הגדולים המגנים על שאר העמים.</p>	<p>אל תראוני שאני שחרחרת, למה (אני שחרחרת, משום ששזפתני), אל תראוני משום שאני שחרחרת, ששזפתני השמש, שהשמש לא יסתכל בי להאיר לי כראוי, ומה ישראל אומרים, בני אמי נחרו בי. מי הם אותם בני אמי, אלו הממונים הגדולים המגנים על שאר העמים.</p>
<p>דבר אחר בני אמי ממש כמה דאת אמר (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו' וכד השליך משמים ארץ, שמוני נוטרה את הכרמים מאי מעמא בנין דכרמי שלי לא נטרתי ותנינן בני אמי ודאי אסתכמו עלי כלומר כד אתעדי ארץ משמים כמה דאוקימנא דכתיב (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק והכא אתמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ובהו אוקימנא (נ"א והכא אוקימנא) גם יחד כמה</p>	<p>דבר אחר בני אמי ממש, כמו שנאמר השליך משמים ארץ וגו', וכשהשליך משמים ארץ, שמוני נוטרה את הכרמים. למה, שכרמי לא נטרתי, ושנינו בני אמי ודאי הסכימו עלי, כלומר כשסרה ארץ משמים כמו שבארנו, שכתוב ותתצב אחותו מרחוק, וכאן נאמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ובהם בארנו (וכאן בארנו) גם יחד, כמו שנאמר ואף גם זאת בהיותם, שבת אחים בכלל.</p>

¹ שהוא כאשר יורדת למטה (רמ"ז).

² הענין כי מלת יש, תוכל להתבאר על מקרה לפעמים, כמו (במדבר ט, כ) ויש אשר יהיה הענין, או גם תפורש על דבר עצמי, כמו (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש. ולפי שני הפירושים מפרש פסוק ויש נספה, האחד הוא הנז"ל כשהם אחור באחור שעדיין היא יונקת ממנו ולכן אמר כגוונא דא כזכור, והשני הוא כד מתרחק כדין כתיב, פ' אז הוא ודאי שיש בעצם נספה שאז אין לה הארה מאורו ולא יש לה אלא דיניה שלה שה"ס צד"ק ג' פעמים אדני' חסר א' שה"ס א' דאה"ה הממתקה, ונספ"ה בגי' [ג'פ] אדני', שאפילו הא' מסכים לדין (רמ"ז).

<p>דאת אמר (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם שבת אחים בכלל כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא דכל שולטנותא בהווא אתר אשתכח</p>	<p>כיון שכתוב "גם" להכליל כל אותם שלמעלה, שכל השלטון נמצא באותו מקום.</p>
<p>דבר אחר הנה מה טוב ומה נעים וגו' אליו אינון חברייא בשעתא דאינון יתבין כחדא ולא מתפרשן דא מן דא בקדמיתא אתחזון גוברי מניחי קרבא דבעו לקטלא דא לדא לברת אתהדרו ברחימותא דאחיה קודשא בריך הוא מהו אומר הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד גם לאכללא עמהון שכינתא ולא עוד אלא קודשא בריך הוא אצית למלווייהו וניהא ליה וחדו בהו הדא הוא דכתיב (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי יהוה איש אל רעהו ויקשב יהוה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'</p>	<p>דבר אחר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', אלו אותם החברים, בשעה שהם יושבים כאחד, ולא נפרדים זה מזה, בהתחלה הם נראים אנשים לוחמי קרב שרוצים להרוג זה את זה, אחר כך חוזרים באהבה ואחיה. מה אומר הקדוש ברוך הוא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, גם להכליל עמהם שכינה. ולא עוד אלא שהקדוש ברוך הוא מקשיב לדבריהם, ויש לו נחת ושמח בהם, זהו שכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'.</p>
<p>ואתון חברייא דהכא כמה דהויתון בחביבותא ברחימותא מקדמת דנא הכי נמי מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא עד דקודשא בריך הוא הדי עמכון ויקרי עלייכו שלם וישתכח בנינכון שלמא בעלמא הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך</p>	<p>ואתם החברים של כאן, כמו שהייתם בחביבות ואהבה מקודם לכן, כך גם מכאן והלאה לא תפרדו זה מזה, עד שהקדוש ברוך הוא ישמח עמכם, יקרא עליכם שלום, וימצא בגללכם שלום בעולם, זהו שכתוב למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.</p>
<p>אזלו עד דהוו אזלי מטו לבי רבי פנחס בן יאיר נפק רבי פנחס ונשקיה אמר זכינא לנשקא שכינתא זכאה חולקי אתקין להו מיקלי דערסי קפטורי דקילמא</p>	<p>הלכו בעוד שהיו הולכים, הגיעו לבית רבי פנחס בן יאיר, יצא רבי פנחס ונשקו, אמר זכיתי לנשק את השכינה, אשרי חלקי. תיקן להם כרעי מטות בקשרי קליעה.</p>
<p>אמר רבי שמעון אורייתא לא בעא הכי אעבר להון ויתבו אמר רבי פנחס עד לא ניכול נשמע ממאריה דאורייתא מלה דהא רבי שמעון כל מלוי באתגלייא אינון איהו גברא דלא דחיל מעילא ותתא למימר לון לא דחיל מעילא דהא קודשא בריך הוא אסתכס</p>	<p>אמר רבי שמעון התורה לא צריכה כך, העביר אותם וישבו. אמר רבי פנחס טרם שנאכל נשמע מבעל התורה דבר, שהרי רבי שמעון כל דבריו הם בנגלה, הוא איש שלא פוחד ממעלה וממטה לומר אותם, לא פוחד ממעלה שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים</p>
<p>ס/א</p>	
<p>ביה לא דחיל מתתא כאריה דלא דחיל מבני ענא</p>	<p>על ידו, ולא פוחד ממטה כמו אריה שלא פוחד מבני הצאן.</p>
<p>א"ר שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר קום בקיומך ואימא מלה חדתא לנביה דר' פנחס ושאר חברייא קם ר' אלעזר פתח ואמר וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' האי</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו עמד בקיומך ואמר דבר חדש אל רבי פנחס ושאר החברים. קם רבי אלעזר פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', בפסוק הזה יש להתבונן,</p>

<p>קרא אית לאסתכלא ביה דאתחזי דיתירא איהו! דהא כתיב בתריה ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך מכאן שירותא דפרשתא האי קרא דלעילא מאי הוא דכתיב וידבר יי' אל משה מאי הוא דאמר ליה ולבתר ויאמר יי' אל משה</p>	<p>שנראה שהוא מיותר, שהרי כתוב אחריו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך, מכאן ראשית הפרשה הפסוק הזה שלמעלה מה הוא, שכתוב וידבר ה' אל משה, מה הוא שאמר לו, ואחר כך ויאמר ה' אל משה.</p>
<p>אלא בשעתא דקב"ה יהב קמרת בוסמין לאהרן בעא דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא מ"ט בנין דאהרן אסגי שלמא בעלמא א"ל קב"ה את בעא לאסנאה שלמא בעלמא על ידך יסגי שלמא לעילא הא קמורת בוסמין יהא מסור בידך מכאן ולהלאה ובחיידך לא ישתמש ביה בר נש אחרא נדב ואביהו אקדימו בחיי דאבוהון לאקרבא מה דלא אתמסר להו ומלה דא גרים להון דטעו ביה³</p>	<p>אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן קטורת בשמים לאהרן, רצה שלא ישתמש בו בחייו אדם אחר, למה, משום שאהרן מרבה שלום בעולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה רוצה להרבות שלום בעולם, על ידך ירבה שלום למעלה, הרי קטורת הבשמים תהיה מסורה בידך מכאן ולהלאה, ובחיידך לא ישתמש בה אדם אחר. נדב ואביהו הקדימו בחיי אביהם להקריב מה שלא נמסר להם, ודבר זה גרם להם שטעו בו.</p>
<p>ותאנא משה הוה מהרהר מאן גרם לן טעותא דא והוה עציב מה כתיב וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן ומה אמר ליה בקרבנתם לפני יי' וימותו בהקריבם לא כתיב בקרבנתם א"ל קב"ה למשה דא גרמא להו דדחקו שעתא בחיי אבוהון וטעו בה והיינו דכתיב אשר לא צוה אותם לא צוה אבל לאהרן צוה⁴</p>	<p>ושנינו, משה היה מהרהר מה גרם להם את הטעות הזו, והיה עצוב. מה כתוב וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, ומה אמר לו בקרבנתם לפני ה' וימתו, בהקריבם לא כתוב אלא בקרבנתם. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, זה גרם להם שדחקו את השעה בחיי אביהם וטעו בה, והיינו מה שכתוב אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה אבל לאהרן צוה.</p>
<p>ומה תרין בני אהרן על דדחקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמיהו כל כך אנא לגבי אבא ור' פנחס ושאר חברייא על אחת כמה וכמה אתא ר' פנחס נשקיה וברכיה</p>	<p>ומה שני בני אהרן על שדחקו את השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך, אני כלפי אבא ורבי פנחס ושאר החברים על אחת כמה וכמה, בא רבי פנחס נשקו וברכו.</p>
<p>רבי שמעון פתח ואמר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו' הנה מטתו שלשלמה מאי מטתו דא כורסי (נ"א ערסא)⁵ יקרא⁶ דמלכא דכתיב ביה בטח בה לב בעלה⁷</p>	<p>רבי שמעון פתח ואמר, הנה מטתו שלשלמה ששים גיבורים סביב לה וגו', הנה מטתו שלשלמה, מי זו מטתו, זהו כסא (מטת) הכבוד של המלך, שכתוב בו</p>

¹ פי' בריש פ' זו תירץ דהכא דרגא חד ויאמר ה' אל משה דרגא אחרא, והכא ר"א בא לתרץ תירוץ אחר כדי להורות שצריך האדם לחלוק כבוד לאביו ולרבו ולא ידבר בפניהם, ואגב אורחיה תירץ הכתוב (מ"מ).

² עי' זהר ח"א דף עג רע"ב, קצב ע"א, וח"ב קצב ע"א, וח"ג לג ע"ב לו ע"ב, לח ע"ב, נו ע"ב, נז ע"א נז ע"ב (דע"ה ח"ב פד ע"ג, ועיי"ש ע"ד).

³ ר"ל על דבר דאקדימו בחיי דאבוהון גרם להם שטעו ועשו עון גדול מזה שהקריבו אש זרה, וז"ש בסמוך מאן גרים להין טעותא, דהיינו שמרע"ה היה תמיה מי גרם להם טעות זה שהקריבו בו אש זרה, ואמר לו הקב"ה בקרבנתם וכו', שדחקו שעתא בחיי אבוהון, הוא גרם להם טעות זה שהקריבו אש זרה (מ"מ).

⁴ עי' לעיל לח ע"ב והערה שלנו שם בשם הדע"ה ח"ב קא ע"ב.
⁵ נמחק ברח"ו במ"מ.

⁶ מלכות היורדת בבריאה ונעשית כסא לאצילות (רח"ו).

⁷ שלא יאחזו בה החיצונים כי היא מאצילות (רח"ו).

<p>ששלשמה מלכא די שלמא כלא דיליה! הוא ששים גבורים² סביב לה דאתאחדן בסטרהא מדינא קשייא ואקרין שתין פולסי דנורא³ (ס"א שתין מזינין זיוני קשיין דהווא נער⁴ אתלבש בהו)</p>	<p>בטח בה לב בעלה, שלשלמה המלך שכל השלום שלו, הוא ששים גיבורים סביב לה, שנאחזים בצדיה מן הדין הקשה, ונקראים ששים מכות של אש. (ששים מזוינים בכלי זין קשים, שאותו נער מתלבש בהם).</p>
<p>מימיני⁵ שנא⁵ דהרבא תקיפא משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחדא בגליפוי (ס"א בקליפוי) בשבעין אלף⁶ להטי נורא דאבלא ואינון שתין מזינין זיוני קשיין ומאינון גבורן תקיפן⁷ דההיא גבורה עלאה דקב"ה⁸ הה"ד מגבורי ישראל</p>	<p>מימינו שנינות החרב הקשה, משמאלו גחלי אש חזקה שאחוזו בחקיקותיו (במקלותיו) בשבעים אלף להטי אש אוכלת, והם ששים מזוינים בכלי זין קשים מאותן גבורות תקיפות של אותה גבורה עליונה של הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב מגיבורי ישראל.</p>
<p>ותאנא בהאי ערסא מה כתיב בה ותקם בעוד לילה כד ינקא מסטרא דימינא⁹ (ס"א מסטרא דינא) ותתן טרף לביתה מאי טרף¹⁰ כד"א וטרף ואין מציל (הה"ד) כלם אחזי חרב מלומדי מלחמה זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרין מארי דיבבא ויללא¹¹</p>	<p>ולמדנו במטה הזו, מה כתוב בה, ותקם בעוד לילה, כאשר יונקת מצד הימין (מצד הדין), ותתן טרף לביתה, מה הטרף כמו שנאמר וטרף ואין מציל, (זהו שכתוב) כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה, זמינים בכל מקום לעשות דין, ונקראים בעלי יבבה ויללה.</p>
<p>איש חרבו על ירכו כד"א הנור חרבך על ירך גבור¹² מפחד בלילות הא אוקמוה מפחדה דגיהנם¹³ וגו' אבל מפחד בלילות כלומר כל דא מאן אתר נטלין מפחד מההוא אתר דאקרי פחד¹⁴ כד"א ופחד יצחק היה לי וישבע יעקב בפחד אביו יצחק</p>	<p>איש חרבו על ירכו, כמו שנאמר חגור חרבך על ירך, גבור מפחד בלילות, הרי פרשוה מפחדה של גיהנם וכו'. אבל מפחד בלילות, כלומר את כל זה, מאיזה מקום לוקחים, מפחד. מאותו מקום שנקרא פחד, כמו שנאמר ופחד יצחק היה לי, וישבע יעקב בפחד אביו יצחק.</p>

¹ פי' ד"א (מ"מ).

² ה"ג המתפשטין בו"ק ונעשים בה ס' והם ה' עלין תקיפין (רח"ו). ור"ל שה' גבורות מתפשטים עד הוד והכללותם ביסוד הם ס' ומשם נתנו אליה (מ"מ).

³ עי' שמות יד ע"ב (לש"ו).

⁴ מט"ט ז"א בסוד ר"ק (רח"ו).

⁵ כמ"ש יעלזו חסידים וכו' וחרב וכו' וכמ"ש בהיכלות (יהל אור).

⁶ פי' עי' סנהדרין ז' נקודות אלהים (רח"ו).

⁷ גבורות האצילות (רח"ו).

⁸ פי' שאימא נותנת הגבורה לד"א, ועי' באה למלכות, ולכ"א מגבורי ישראל. א"נ י"ל גבורה עילאה דקב"ה גבורה דז"א (מ"מ).

⁹ פי' כשמקבלת המלכות מצד החסידים דז"א אז מחלקת המזון לתחתונים ואי גרסי מסטרא דדינא אתי שפיר ג"כ (מ"מ).

¹⁰ ר"ל שנותנת להם כח הגבורות (רח"ו). ור"ל טרף הם רפ"ח ניצוצות עם הכולל, טרף, שהם גבורות, ומ"ש וטרף ואין מציל, פי' שהמלכות מבררת רפ"ח הנז' ואין מציל מידה (מ"מ).

¹¹ כי מהם מקבלים יצירה ועשיה הנקרא יבבא ויללה (רח"ו).

¹² חגור חרבך שלא ינקו הקלי' מהיסוד הנק' ירך ובפרט מיסוד דנוק', כמ"ש הרב שתאותם לינק משם, ואז תהיה גבור. וז"ש נמי איש חרבו על ירכו, דהיינו כל א' בידו חרב שהוא כח א' מהשכינה הנק' חרב, כדי לשמור הירך, ומ"ש על ירכו, לפי שכולם יונקים מהיסוד הנק' ירך, נמצא שהוא שלהם, לכן אמר איש חרבו על ירכו (מ"מ).

¹³ כדי שלא יתאחזו החיצונים בחרב עליון בסוד גבוה דאצילות (רח"ו).

¹⁴ פי' גבורה דז"א (מ"מ).

<p>בלילות בזמנים שהם מנו לעשות דין, ולמדנו כתוב, זממה שדה ותקחהו, זהו שכתוב, וכל חית השדה ישחקו שם, ועל זה כתוב, זה הים גדול ורחב ידיים וגו', שם אניות יהלכון וגו', כמו שנאמר היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי, מראש המח וממעלה של הראש, תביא לחמה על ידי הצדיק, כשמזדווגים כאחד, אזי שמחה בכל, זהו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו.</p>	<p>בלילות בזמנין! דאינון מתפקדין למעבד דינא ותאנא כתיב זממה שדה ותקחהו² הה"ד וכל חית השדה ישחקו³ שם ועל דא כתיב זה הים גדול ורחב ידיים וגו' שם אניות⁴ יהלכון וגו' כד"א היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק⁵ ודאי מרישא דמוחא⁶ ומעילא דרישא⁷ תביא לחמה⁸ על ידא דצדיק כד מזדווגן כחד כדון הדו בכללא הה"ד לויתן זה יצרת לשחק בו</p>
<p>תאנא אלף וחמש מאה⁹ מארי תריסין¹⁰ מארי דשולמנותא¹¹ אתאהדן¹² מהאי סטרא דאינון גיברין בידוי דההוא דאקרי נער ארבע מפתחין¹³ רברבן תניינא אולין תחות ספינה¹⁴ דהאי</p>	<p>למדנו אלף וחמש מאות בעלי מגנים בעלי השלטון נאחזים מהצד הזה, שהם גבורים בידי אותו שנקרא נער, ארבעה מפתחות גדולים תנינים שהולכים תחת הספינה של</p>
<p>ס/ב</p>	
<p>ימא רבא לארבע זווין דא אזיל לסטרא דא¹⁵ ודא אזיל לסטרא דא וכן כלהו ארבע חיוו דאנפין אתהזוין בהו¹⁶ וכד אתכלילין בחד כתיב ודמות¹⁷ פניהם פני אדם פניהם דכלא אפי רברבי¹⁸ ואפי זוטרי¹⁹ כלילין כחד לעילא</p>	<p>הים הגדול הזה לארבע זויות, זה הולך לצד זה וזה הולך לצד זה, וכך כולם ארבעה מראות של פנים נראים בהם, וכשנכללים באחד כתוב ודמות פניהם פני אדם, פניהם של כלם פנים גדולים ופנים קטנים כלולים כאחד למעלה,</p>

¹ ושיעור הכתוב איש חרבו על ירכו ומהיכן קבלו גבורות אלו אמר מפחד שהיא גבורה דז"א, ומ"ש בלילות ר"ל אימתי שומרים שמירה זו בלילות שהיא זמן הדין (מ"מ).
² פי' זממה להיות בחי' שדה זרועה פנים בפנים, ותקחהו לה, כי כן היה (מ"מ).
³ היא עולם הבריאה, ישחקו שם להיות מ"ן למלכות דאצילות (רח"ו).
⁴ הנשמות (רח"ו).
⁵ מהמוח (רח"ו).
⁶ פי' חכמה דז"א שהיא ראש המוחין דז"א (מ"מ). ע"י המעשים טובים דישראל ומתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוונת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל, ובסוד (משלי לא יד) ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף ס' סוף ע"א) (דע"ה ח"א פ ע"ג), הוא ממ"ס רישא תליתאה (דע"ה ח"ב קכא ע"ד), זוה"ק פינחס (רמט ע"א) בשעתא דדחיקת לה שעתה ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון, איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא (ביאורים ח"ב מה ע"א).
⁷ כי הוא יונק מהמוחא דע"ג קרומא (רח"ו). ור"ל מאוירא דע"ג קרומא שנק' גם הוא מוחא עילאה וכמ"ש באוצרות חיים (מ"מ).
⁸ לחמה ג' הויות (רח"ו). ור"ל לחם גימ' ג' הויות (מ"מ).
⁹ הוא בסוד ה' פעמים אלק"ם דיודין (רמ"ז).
כפלות השם אות באות (אמר המסדר – עי' מ"ש הגר"א לעיל בפרשת בראשית נה ע"ב, ובהיכל ה' שם מד ע"א ד"ה בגין דהאי להט – ש"ל) (יהל אור).
¹⁰ בסוד אל שדי אלף ושדי (רח"ו). ור"ל אל שדי במילואו גימ' אלף ומילי שדי לבד הוא ת"ק הכל אלף ות"ק ונלע"ד שהם ט"ו גבורות דהגבורת שרשם בדעת ומתפטשים בגוף וכללותם ביסוד הם ט"ו גבורות כל א' כלולה מעשרה ועשר ממאה הם אלף ת"ק (מ"מ).
¹¹ מגן בריאה (רח"ו).
¹² אין פועלים דין רק שומרים (רח"ו).
¹³ ח"ג נ"ה דיצירה (רח"ו). בנא"י פירש שהם ארגמ"ן (רמ"ז).
¹⁴ ימא רבא תחת מלכות דבריאה (רח"ו).
¹⁵ זה פונה צפונה וזה פונה נגבה (רח"ו).
¹⁶ פי' שכל א' כלול מארבעתם משור נשר אריה אדם (מ"מ).
¹⁷ פי' שכולם הם פני האדם שהוא העיקרי (מ"מ).
¹⁸ ח"ג (רח"ו).
¹⁹ נ"ה (רח"ו). זוטרי – שהן בלא זקן, נערים (יהל אור).

<p>תרי סלקין ושאטין ותריין מנרופין בידיהו אלף טורין! סלקין ועאלין (ס"א אלין טמירין עאלין וסלקין) בכל יומא משקו? דההוא ימא³ לבתר אתעקרי מנה וסלקין לימא אחרא⁴</p>	<p>שנים עולים ומשוטטים, ושתי מגרפות בידיהם. אלף הרים עולים ונכנסים (אלו מכוסים נכנסים ועולים) בכל יום מהשקאת אותו הים, אחר כך נעקרים ממנה ועולים לים אחר.</p>
<p>לית חושבנא לאינון דאתאחדן בשערהא⁵ תריין בניין⁶ ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא⁷ ודא הוא רזא דספרא דצניעותא דכתיב וישלח יהושע בן נון⁸ מן השמים שנים אנשים מרגלים⁹ חרש לאמר ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא¹⁰ תריין בנות¹¹ בתחות רגלהא (ס"א ואלין ינקן מסטרא דאברהא תריין בנת בתחותהא) ועל דא כתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם ואלין מתאחדן בטרפי (ס"א בטופרי) דההיא ערסא ודא הוא דתנינן דכתיב אז תבאנה שנים נשים זונות¹² אל המלך אז תבאנה ולא מקדמת דנא ובזמנא דישאל לתתא אהדרון קדל מבתר קב"ה מאי כתיב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי</p>	<p>אין חשבון לאותם הנאחזים בשערותיה, שני בנים יונקים כל יום שנקראים מרגלי הארץ, וזהו סוד של ספרא דצניעותא, שכתוב וישלח יהושע בן נון מן השמים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ואלו יונקים מתחת צדדי איבריה שתי בנות תחת רגליה, (ואלו יונקים מצד אברהם שתי בנות בתחתיה), ועל זה כתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם, ואלו נאחזים בעלי (בצפרני) אותה מטה, וזהו ששנינו שכתוב אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך, אז תבאנה ולא מקודם, לכן ובזמן שישאל למטה מחזירים עורף מאחר הקדוש ברוך הוא, מה כתוב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי.</p>
<p>בידא שמאלא¹³ שבעין ענפיין¹⁴ דמנדלין בין גוני ימא¹ כלהו סומקי² כוורדא ועילא מנהון</p>	<p>ביד שמאל, שבעים ענפים שמגדלים בין דגי הים כולם אדומים כשושנה,</p>

¹ נגה דבריא נק' אלף טורין כי אל שד"י בבריא (רח"ו). כמ"ש מצמיח חציר לבהמה והן ביום השני (יהל אור).

² רחל (רח"ו).

³ מלכות רחל (דע"ה ח"ב סג ע"א).

⁴ יונקים מלאה (רח"ו). ור"ל שע"י יניקה שיונקים מרחל ולא הן מתבררים ועולים (מ"מ). שעולים ויונקים מסוד לאה (דע"ה ח"ב סג ע"א).

⁵ הם הדינים שנאמר מי ימלא גבורות ה' דסגיין אינון (רח"ו). כי השערות הם ממותרי מוחין שהם דינין ונאחזים ויונקים משם כמה שלוחי הדין לאין מספר (דע"ה ח"ב סג ע"א).

⁶ שני מוחין דדכורא דנוגה דאצילות (רח"ו). קין והבל (יהל אור). התריין בנין הם הדכורין דנוגה, ולהם נמשך היניקה יותר מלמעלה, והתריין בנות הם הנוקבין דנוגה, ולהם נמשך היניקה מלמטה, ויניקתם הוא ע"י הניצוצין שבהם העולין, והם יונקים מהתפשטות הארת הקדושה ממש לצורך הקליפות נוגה, ואח"כ מקליפות נוגה מקבלים שאר הקליפות כולם, שהם הג' קליפות קשים, והכל הוא ע"י הניצוצין שבהם (דע"ה ח"ב סט ע"ב).

⁷ כי הם בבחי' מרגלים [עי' אריכות בבהג"א על ספד"צ לא ע"א] על כל אינון דעברין על פתגמי אורייתא כמ"ש שם [לקמן] סב סע"ב (דע"ה ח"ב סג ע"א).

⁸ היא מלכות דאצילות (מ"מ).

⁹ הם חר"ב דז"א דנוגה דאצילות שנתנה להם רשות לינק מהקדושה ביום, ולפי שהיום הוא רחמים ואין בו דין כמו הלילה לכ"א חרש, דהיינו בחשאי, אבל תריין צפרין שהם חר"ב דנוק' דנוגה דאצילות הם יונקים בלילה בגלוי כמ"ש בפרשת ויחי (מ"מ).

¹⁰ צפרני ידים (יהל אור).

¹¹ תריין מוחין דנוק' דנוגה (רח"ו). והיינו תריין צפרין הנז' בפ' ויחי ע"ש (מ"מ), נפש חי' דאדם (יהל אור).

¹² הב' נשים הם ב' מוחין דנוגה דבי"ע בין דכורא בין דנוק', ולפי זה מ"ש זהר והיינו דתנינן דכתיב אז וכו' אינו ר"ל דתריין בנות הנז' הם ב' נשים זונות שהרי תריין בנות הם חר"ב דנוק' דנוגה דאצילות, ושתיים נשים זונות הם חר"ב דנוגה דבי"ע, אלא כוונת הזהר שמביא ראייה כמו שאלו השתיים נשים זונות שבאו לשלמה הם קלי' דנוגה גם בנות האדם דקרא הם קלי' דנוגה (מ"מ).

¹³ ע' שרים (רח"ו).

¹⁴ שבעין אנפין – השרים (יהל אור)

<p>ענפא חד סומקא יתיר דא סליק³ ונחית וכלהו אתחפיין בשערהא מארי דלישנא בישא כד נחית הוייא אתעביד מקפין על טורין⁴ מדלנא על טנרי⁵ עד דישכח⁶ טרפא דאחיד בטופרי⁷ וייכול כדין שכיך ואתחזר לישניה לטב</p>	<p>ומעליהם ענף אחד יותר אדום, זה עולה ויורד וכולם מתכסים בשערותיה. בעל הלשון הרע, כשיורד הנחש נעשה מקפץ על ההרים מדלג על הסלעים, עד שימצא טרף שאחזו בצפרנים ויאכל, אז שוכך וחוזרת לשונו לטוב.</p>
<p>זכאין אינון ישראל דמזמנין ליה טרפיה אהדר לאתריה (ס"א לבתריה) עייל בנוקבא דתהומא רבא כד (ס"א סליק סלקין) סלקין מארי דרמחיין⁸ וסייפין דלית לון חושבנא סוחרנייהו דאינון שתין עלאין דסוחרניה דהאי ערסא אלף אלפין ורבוא רבוון קיימין בכל סטרא דהאי ערסא לעילא ומניה אתזנון כלהו מקמיה (ס"א ומניה אתזנון ליה פלחין כלהו קמיה)</p>	<p>אשריהם ישראל שמזמנים לו טרפו חוזר למקומו (לאחריו), ונכנס לנקב תהום רבה, כשעולים (עולה עולים) בעלי הרומחים והחרבות שאין להם חשבון סביב אותם ששים עליונים, שסביב המטה הזו אלף אלפים ורבוא רבבות, עומדים בכל צד של המטה הזו למעלה, וממנה נזונים כולם מלפניה (וממנה נזונים כולם עובדים לה לפניה).</p>
<p>יקומון מתחות כלהו נפקין כמה אלף ורבבן דלית לון חושבנא ונחתין ושאיין בעלמא עד דתקעי מארי שופרא ומתכנשי והני בזוהמא דטופרי אחידן דא ערסא כליל לון דא ערסא רגלוהי אחידן בארבע סטרי עלמא כלא עאלין בכללא דאשתכח לעילא ואשתכח לתתא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת</p>	<p>יעמדו מתחת לכלם, יוצאים כמה אלף ורבבות שאין להם חשבון, ויורדים ומשוטטים בעולם, עד שתוקעים בעלי השופר ומתכנסים, ואלה אחוזים בזוהמת הצפרנים המטה הזו, כוללת אותם רגלי המטה הזו, אחוזים בארבעת צדי העולם, כולם נכנסים בכלל, שנמצא למעלה, ונמצא למטה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת.</p>
<p>ועל דא כתיב הנה מאי הנה בנין דזמינא לכלא לעילא ותתא ורשומא האי ערסא מכלא אדני⁹ אתקרי רבונא דכלא⁹ רשימא בין הרבון של הכל, רשומה בין חיילותיה,</p>	<p>ועל זה כתוב, הנה מה זה הנה משום שמזומנת לכולם למעלה ולמטה, ורשומה המטה הזו מהכל, ונקראת אדני⁹ הרבון של הכל, רשומה בין חיילותיה,</p>

¹ חיילים שביצירה (רח"ו). שלוחין (יהל אור).

² היכלות זכרים (רח"ו).

³ כמ"ש עולה כו' (יהל אור).

⁴ היכלות זכרים (רח"ו). דז"נ שלהן, ועי' תז"ח עה ע"ב ואת נפש אויביך כו' (פי' דכתב שם כי נחש אשת זנונים מקנא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין ועי"ש בביאור הגר"א – המסדר) (יהל אור).

⁵ היכלות נוקבי' (רח"ו).

⁶ בסוד לא תבשל, ואינון הנפילים ששניהם עז אלא שהשני קשה עזא"ל, אל קשה, והוא נופל לכן מפילים אותו ושניהם ר"ת נג"ע (פי' נופל גלוי עינים כנ"ל המסדר) ואינון בני אלהים כמש"ל קמ"ד אפילו בני אלהים באוירא ואינון בארץ (יהל אור).

⁷ אף שנאחזין בדכורא כולם נאחזים בסט' דנוקבא אלא נגד שוקין דדכורא והוא בידין דנוקבא, שהן נגד שוקין דדכורא כידוע, שממית בידים תתפש (שם ל כח), דכורין בידהא ונוקבין ברגלהא, וכמ"ש בפרשת אחרי מות (בהגר"א על ספד"צ כז ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה), מה שאנו אומרים דיציאת האורות מצפרני רגלים היה גם בהמלכים דהעגולים, כוונתינו הוא רק על הארת דעצמותם גופה, וכמ"ש הרב בשער פרצופי ז"ן (פרק ב) בענין בקיעת הבשר שתחת הצפרנים, כי משם יונקים החיצונים בהארה היוצאת משם, וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק ג בד"ה וענין כלל ופרט כז ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה) וכולן נאחזין בטופרי ידין ורגלין כו', ע"ש ובזהר אחרי מות (ס' ע"ב וע"ט ע"א) (ביאורים ח"ב קב ע"ג).

⁸ כחות הטומאה (רח"ו).

⁹ בנה"י נכללו כל הכתרין תתאין שהוא כל הע"ס דילהון, וכמ"ש באד"ר (קמג ע"א) ובאחרי מות (דף ס ע"ב), ועי' בהגר"א סד"צ (פרק א בד"ה מלך החמישי ט ע"ד וכן בדבריו שם פרק ג בד"ה כתיב ויאמר כו ע"ב ד"ה וע"כ נסתתים) (כללים ח"א עב ע"ב).

<p>חיילהא בניני כך כהנא בעא לכוונא מלי דלעילא ליחדא שמא קדישא מאתר דבעא ליחדא ועל דא תנינן כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש בהאי בעא לקרבא קדושה לאתריה מהאי אתר בעי בר נש לדחלא מקמי קב"ה וע"ד כתיב לו הכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחרייתם כלומר אי יסתכלון בני נשא בענשא היך אחירא זאת בין חיילהא והיך אתמנו קמה כל אינון בני חיילין ואחידין בפולחנא לאתפרעא מן הייביא מיד יבינו לאחרייתם ויסתמרון עובדיהון ולא יחובון קמי מלכא קדישא</p>	<p>לכן הכהן צריך לכוון דברים שלמעלה לייחד את השם הקדוש מהמקום שצריך ליחדו, ועל זה שנינו, כתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדוש, בזה צריך לקרב קדושה למקומה, מהמקום הזה צריך אדם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא, ועל זה כתוב לו חכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחרייתם, כלומר אם יסתכלו בני אדם בעונש איך זאת אחוזה בין חילותיה, ואיך התמנו לפניה כל אותם בני החיילות ואוחזים בעבודה להפרע מן הרשעים, מיד יבינו לאחרייתם, וישמרו את מעשיהם ולא יחטאו לפני המלך הקדוש.</p>
<p>תו אר"ש כל בר נש דוכי למילף אורייתא ונמיר לה להאי זאת האי זאת נמירת ליה ונור עמיה קיימא על קיימא דיליה דלא יתעדי מניה ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין הה"ד ואני זאת בריתי אותם וגו' יתבו למיכל עד דאכלו אר"ש לחברייתא כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא על פתורא לקמיה דרבי פנחס</p>	<p>עוד אמר רבי שמעון כל אדם שזוכה ללמוד תורה ושומר את הזאת הזו, הזאת הזו שומרת אותו וכורתת עמו ברית על בריתו, שלא תסור ממנו, ומבניו ומבני בניו לעולמים, זהו שכתוב ואני זאת בריתי אותם וגו', ישבו לאכול עד שאכלו. אמר רבי שמעון לחברים כל אחד ואחד יאמר דבר חדש בתורה על השלחן לפני רבי פנחס.</p>
<p>פתח רבי חזקיה ואמר יי אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו' זכאין אינון ישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהו מכל שאר עמין וקראן קדש דכתיב קדש ישראל ליי ויהיב</p>	<p>פתח רבי חזקיה ואמר, אדני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו', אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל שאר העמים, וקראם קדוש, שכתוב קדוש ישראל לה' ונתן</p>
<p>ס/א/א</p>	
<p>להו חולק לאתאחדא בשמא קדישא ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא בנין דוכו באורייתא דכל מאן דוכי באורייתא זכי ביה בקב"ה (נ"א בקדש)</p>	<p>להם חלק להאחז בשם הקדוש, ולמה אחזו ישראל בשם הקדוש, משום שזכו בתורה, שכל מי שזוכה בתורה זוכה בקדוש ברוך הוא (בקדש).</p>
<p>ותנינן קמיה דמר מאי קדש שלימותא דאקרי חכמה עלאה ומהאי אתר (נגיד משה רבות קדישא בשבילין ידיען לאתר דאקרי בינה עלאה) ומתמן נפקין מבוועין ונחלין לכל עבר עד דמטו להאי זאת (ומאתר דא אתער רוחא קדישא) והאי זאת כד מתברכא אקרי קדש ואקרי חכמה</p>	<p>ושנינו לפני מורנו, מה זה קדש, שלמות הכל, שנקראת החכמה העליונה. ומהמקום הזה (נמשך שמן משחת קודש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה), ומשם יוצאים מעיינות ונחלים לכל צד, עד שמגיעים לזאת הזו, [וממקום זה מתעוררת רוח קדושה], וכשמתברכת הזאת הזו, נקראת קודש, ונקראת חכמה.</p>
<p>וקראן ליה (נ"א והאי זאת כד אתברכא</p>	<p>וקוראים לה (והזאת הזו כשמתברכת ממקום עליון זה שנקרא קודש ונקרא</p>

<p>מאתר עלאה דא דאקרי קדש ואקרי חכמה קראן לה) רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש! דלעילא וכד נפקין ומתערין מנה ריו אורייתא כדון אתקרי לשון הקדש ובשעתא דנגיד ההוא רבות קדישא לאינן תרין קיימי? דאקרון למודי יי' ואקרון צבקות אתכנש תמן וכד נפיק מתמן בההוא דרגא דאקרי יסוד לההוא חכמה זעירא³ כדון אתקרי לשון למודים ונפיק לאתערא לאינן קדישי עליונים כדון כתיב יי' אלהים נתן לי לשון למודים ולמה לדעת לעות את יעף דבר</p>	<p>חכמה, קוראים לו) רוח הקודש, כלומר רוח מאותו קודש שלמעלה, וכשיוצאים ומתעוררים ממנה סודות התורה, אז נקראת לשון הקודש, ובשעה שנמשך אותו משחת קדש לאותם שני עמודים שנקראים למודי ה' ונקראים צבאות, מתכנס לשם, וכשיוצא משם באותה דרגה שנקראת יסוד לאותה חכמה קטנה, אז נקראת לשון למודים ויוצאת להעיר אותם קדושים עליונים, אז כתוב ה' אלהים נתן לי לשון למודים. ולמה, לדעת לעוות את יעף דבר.</p>
<p>וקב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא ר"ש ועוד דסליק ליה לעילא בנין כך כל מלוי באתגלייא אתמרו ולא אתכסיין⁴ עליה כתיב פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות⁵</p>	<p>והקדוש ברוך הוא נתן את זה לנר הקדוש, רבי שמעון, ועוד שהעלו אותו למעלה, ולכן כל דבריו בנגלה נאמרים, ולא מכסים עליו, כתוב פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות.</p>

¹ והנה נאמר בשלמה (מלכים א' ג כח) כי חכמת אלהים בקרבו, והוא חכמה היורדת בבריאה, שזהו מה שירת שלמה, ולכן נאמר כי חכמת אלהים, שהוא הבריאה שנברא בשם אלהים, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), והוא חכמה זעירא, וכמ"ש בפ' פינחס (רכג ע"א) וה' נתן חכמה לשלמה חכמה זעירא, ואמר הגר"א בספד"צ (פ"ד ל ע"ג ד"ה ואמר וביד) שהוא אור היסוד (שהוא י' זעירא והוא חכמה זעירא) דהמלכות דאצילות, והוא יורד בבריאה, ואליו זכה שלמה. אבל לא שנתחכם בהמלכות שבאצילות רק בה' זעירא שלה היורדת בבריאה, וכמ"ש בספד"צ (פ"ה לג ע"ב) דמינה אתחכם לתתא, וע' בהגר"א שם (לה ע"א ד"ה ויחכם). ואותו ה' זעירא הוא רוח הקודש, שהוא רוח מההוא קודש דלעילא, שהוא י' עלאה, חכמה עלאה אבא, כמ"ש בפ' אחרי מות (סא ע"א) ומשום שזכה לההוא י' זעירא (דע"ה ח"ב פה ע"א).

² אל תתמה ייחס תרין ביעין בלישנא דתרין קיימין כי כן הדרך בזהר (רח"ו).

³ מלכות (רח"ו). הנקודה הוא ג"כ שורש המלכות אדני, כי ה' דאדני הוא מה' דהו"ה, והיא נקרא ג"כ חכמה, חכמה זעירא, כמ"ש בפ' אחרי (דף סא ע"א) וכן היא נקרא ג"כ ראשית, ראשית דרכו, ראשית לנבראים, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (שם יב סע"ב) (ביאורים ח"א סב ע"ב), ה' זעירא שהוא העטרה והוא חכמה זעירא כמ"ש בפ' אחרי (סא ע"א) ובאד"ז (רצו ע"א) (ביאורים ח"ב עח ע"ד).

⁴ לקמן עט ע"א ע"ש ועי' לקמן קלב ע"ב (לש"ו). כל הגילויים שבאדרא שהם עצמן עיקר דברי האריז"ל אין בהם שום מראה ודמיון כלל. וכן אמרו בזוה"ק (אחרי מות סא ע"א) דכל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא אתכסיין, עליה כתיב (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות (דע"ה ח"א נז ע"א).

⁵ כי קודם שנתגלו הספרא דצניעותא והאדרות, הנה הוה כמעט כל אורות הא"א והא"א הכלליים נעלמים בבחי' א"ס, ולא היו נתגלו עדיין גם באצילות כלל, כי היו סתומים ונעלמים בשרשן, והנה היה אסור אז לדרוש ולחקור בהם כלל ע"ד האיסור השאלה והחקירה בא"ס, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ז ע"ב) דגם הדיוקן דאצילות הנה אין לומר בא"ס כלל, ומאן דצייר ביה דיוקנא עליו נאמר ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם, ע' ביאור הגר"א שם. וזהו מה שאסרו בכ"מ בזוה"ק החקירה בהג"ר, והיה כ"ז קודם שנתגלו האדרות, והיה אז האורות דהג"ר סתומים ונעלמים, כי היו כלולים בא"ס. אבל אח"כ כאשר נתגלו האדרות, והיה גילויים למטה ע"י שנתגלה בהם אז א"ס ית"ש באצילות, והאיר א"ס ית"ש בהם באצילות בגילוי גמור. הנה ע"ז נתגלה ידיעתם ע"י הרשב"י למטה ג"כ, והותר מאז לעסוק ולדבר בהם. וכן עד"ז שאר כל הסודות אשר באצילות כולו, הנה היו כולם גלויים בימי רשב"י, משום שנתגלה אורם באצילות ע"י גילוי דא"ס ית"ש שנתגלה והאיר בהם באצילות להדיא. וכמו כן נתגלה ידיעתם ע"י רשב"י וסיעתו למטה ג"כ, ולכן הקפיד הרשב"י מאד על הסתר אותן הסודות אז לדבר בהם בדרך חידה, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף עט ע"א), וע"ש (דף סא ע"א) ובכ"מ, כי גורם ח"ו ע"ז העלאתן למעלה, כי כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם למטה כן הם מאירים למעלה, וכמ"ש באד"ר (דף קלב ע"ב) אמר ר"ש כו' וכד אתפריש כל חד מנייהו מפומייכון אסתליק ואתתקן ואתעטר ואתטמר כו' ובעוד דכל חד מתפרש בפומייכו נהיר ואתעטר ויתב כו' וכד אסתיים לאתפרשא סליק ואתעטר כו' עש"ה. והיו לנו כי גילויים למעלה הוא כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם החכמים למטה, והם תלויים זב"ז, כי נמשך ידיעתם למטה ע"י שמתגלים מא"ס להאיר למעלה (ביאורים ח"א כא ע"ג).

<p>פתח רבי ייסא ואמר ויין נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו' ויין נתן חכמה לשלמה דא הוא דתנינן ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא כאשר דבר לו כמה דאתמר ליה החכמה והמדע נתון לך ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וכי מה (בין) האי להאי אלא הכי תנינן ויין נתן חכמה לשלמה והאי חכמה במאי אוקים לה</p>	<p>פתח רבי ייסא ואמר וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו, ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וה' נתן חכמה לשלמה, זהו ששנינו, בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלמותה, כאשר דבר לו כמו שנאמר לו, החכמה והמדע נתון לך, ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. וכי מה (בין) זה לזה, אלא כך שנינו, וה' נתן חכמה לשלמה, ואת החכמה הזו במה העמיד, והסביר אותה.</p>
<p>א"ר יוסי אוקים לה בהאי בקדמיתא דשלמה עבד דנחית לחירם מההוא דרגא דהוה אמר מושב אלהים ישבתי וגו' דתניא חירם מלך צור עבד גרמיה אלוה בתר דשלמה אתא עבר ליה בחכמתיה דנחית מההוא עיטא ואודי ליה לשלמה ובגין כך ויהי שלום בין חירם ובין שלמה</p>	<p>אמר רבי יוסי, העמיד אותה בזה בראשונה, ששלמה עשה שהוריד את חירם מאותה דרגה שהיה אומר, מושב אלהים ישבתי וגו'. שלמדנו, שחירם מלך צור עשה עצמו אלוה אחר, ששלמה בא עשה לו בחכמתו שירד מאותה עצה, והודה לשלמה. ולכן כתוב ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.</p>
<p>ותנינן א"ר יצחק א"ר יהודה דשרר ליה חד שירא ונחית ליה שבעה מדורין דגיהנם וסלקיה ושרר ליה פתקין בכל יומא ויומא בידיה עד דאהדר ואודי ליה לשלמה ותנינן שלמה ירית לה לסיהרא בכל סטרוי בג"כ בכלא שליט בחכמתיה</p>	<p>ושנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, ששלח לו שד אחד והוריד אותו לשבעה מדורי גיהנם, והעלה אותו, ושלח לו פתקים בכל יום ויום בידו, עד שחזר והודה לשלמה, ושנינו שלמה ירש את הלבנה בכל הצדדים, ולכן שלט בכל בחכמתו.</p>
<p>ור"ש בן יוחאי שליט בחכמתיה על כל בני עלמא כל אינון דסלקין בדרגוי לא סלקין אלא לאשלמא עמיה (כ"א אי לא שלמין עמיה)</p>	<p>ורבי שמעון בר יוחאי שולט בחכמתו על כל בני העולם, כל אותם שעולים בדרגותיו לא עולים אלא להשלים עמו (אם לא שלמים עמו).</p>
<p>פתח רבי יוסי ואמר יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו' יונתי דא כ"י מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין כך כ"י לא שבקת לקב"ה לעלמין בחגוי הסלע אלין ת"ח דלא משתכחי בנייחא בעלמא דין</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי, זו כנסת ישראל, מה יונה לא עוזבת את בן זוגה לעולמים, כך כנסת ישראל לא עוזבת את הקדוש ברוך הוא לעולמים. בחגוי הסלע, אלו תלמידי חכמים שלא נמצאים במנוחה בעולם הזה.</p>
<p>בסתר המדרגה אלין ת"ח הצנועין דבהון חסידין דחלי קב"ה דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין כדון קב"ה מתבע בנייניהו לכ"י ואמר הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב דלית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקי באורייתא</p>	<p>בסתר המדרגה, אלו תלמידי חכמים הצנועים, שבהם חסידים יראי הקדוש ברוך הוא, ששכינה לא זה מהם לעולמים, אז הקדוש ברוך הוא תובע את כנסת ישראל בשבילם, ואומר הראיני את מראיך השמיעני את קולך, כי קולך ערב שאין קול, שנשמע למעלה, אלא קולם של אלו העוסקים בתורה.</p>

<p>ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא בליליא דיוקניהון אתחקק לעילא קמי קב"ה וקב"ה משתעשע בהו כוליה יומא ומסתכל בהו וההוא קלא (דהכא) סליק ובקע כל אינון רקיעין עד דסליק קמי קב"ה כדין כתיב כי קולך ערב ומראיך נאוה</p>	<p>ולמדנו כל אותם העוסקים בתורה בלילה שדמותם נחקק למעלה לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא משתעשע בהם כל היום, ומסתכל בהם, ואותו קול (של כאן) עולה ובוקע את כל אותם רקיעים, עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא, אז כתוב כי קולך ערב ומראיך נאוה.</p>
<p>והשתא קב"ה חקק דיוקנא דר"ש לעילא וקליה לעילא לעילא סלקא ומתעטרא בכתרא קדישא עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין ומשתבחה ביה עליה כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר</p>	<p>ועכשיו הקדוש ברוך הוא חוקק את דיוקנו של רבי שמעון למעלה, וקולו למעלה למעלה עולה, ומתעטר בכתר הקדוש, עד שהקדוש ברוך הוא מתעטר בו בכל העולמות ומשתבח בו, עליו כתוב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר.</p>
<p>פתח ר' חייא ואמר מה שהיה כבר הוא (נקרא שמו ל"ג) ואשר להיות וגו' מה שהיה כבר היינו דתנינן עד לא ברא קב"ה האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד</p>	<p>פתח רבי חייא ואמר מה שהיה כבר הוא (נקרא שמו) ואשר להיות וגו', מה שהיה כבר, היינו מה ששינונו, שטרם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם הזה, היה בורא עולמות ומחריבם, עד</p>
<p>סא/ב</p>	
<p>דקב"ה סליק ברעותיה² למברי האי עלמא ואמליך באורייתא כדין אתתקן הוא בתקונוי ואתעטר בעטרוי וברא האי עלמא וכל מאי דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה (והא סליק מקמיה) ואתתקן קמיה</p>	<p>שעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברא את העולם הזה, ונמלך בתורה, אז הוא נתקן בתקונוי והתעטר בעטרותיו, וברא את העולם הזה. וכל מה שנמצא בעולם הזה, הרי היה לפניו (שהרי עלה מלפניו) והתתקן לפניו.</p>
<p>ותאנא כל אינון דברי עלמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד לא ייתון³ לעלמא הא הו קיימי קמיה בדיוקניהון (והכי תאנא) אפילו כל אינון נשמתינ דבני נשא עד לא ייהתון לעלמא</p>	<p>ושינונו כל אותם מנהיגי העולם שנמצאים בכל דור ודור, טרם שיבאו לעולם הרי היו עומדים לפניו בדמותם, (וכך שינונו) אפילו כל אותן נשמות בני האדם טרם שירדו לעולם כולן חקוקות</p>

¹ הכל גזור מלפניו ית"ש, כי כולם הם מסוד עולם הנקודות וכנ"ל ענף י"ח, ועל זה נאמר (קהלת ג טו) ואשר להיות (כל מה שעתיד להיות) כבר היה וכמ"ש בזוה"ק פ' אחרי מות (דף סא סע"א) וכן הוא בתיקונים (תיקון סט דף קיח ע"א) ואשר להיות כבר היה, ואשר איהו למהוי בהאי עלמא כבר, הוא מחויב למיהוי קדם דייתי לעלמא, כי הכל הוא מסוד עולם הנקודות, שהוא קודם זה העולם, ועליו אמר (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני (דע"ה ח"ב קיב ע"ב).

² (בח"א כט ע"א, עד ע"א, פו סע"ב, קעב ע"א, רנא ע"א, ובח"ב צו ע"ב, ובח"ג סא רע"ב) בענין סדר סיבת התחלת בריאת העולם, הנה אמרו כד סליק ברעותא למברי עלמא, ואמר הרב בסוף דרושי נקודת (סוף פרק ו) שהכוונה בלשון סליק, שהוא ענין עלייה. הענין הוא כי הנה התחדשות כל מציאות הנה הוא לעולם ע"י עליית מ"ן מהתחתונים. [כי הוא מ"ש בזוה"ק בכ"מ, כי הכל תלוי באתערותא דלתתא, ואמר בפ' ויחי (רלה ע"א) דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא, ובאתערותא דלתתא אתער לעילא, כי כל אתערותא דלתתא הוא עצמו סוד עליית מ"ן.] (כללים ח"א יב ע"א). ועי' בהגר"א על ספד"צ ד' ע"ב בהגה"ה שזו "עליה אל המר"ס", ועי' דברינו שם שהוכחנו שכוונתו לזיווג של הקד"א ומר"ס, וכאן הוא שמצינו את הזיווג הראשון, הנעלם ביותר שאפשר לדבר עליו.

³ אף שבאדום לא היו רק ח', קודם מרע"ה, ועד דלא ייתו ב"י, גם לאדום לא היה כלל, מ"מ כמה מלכים אחדים לאומות היו, ולא נכתבו כלל (יהל אור).

לפניו ברקיע, באותו דמות ממש שהם בעולם הזה. וכל מה שלומדים בעולם הזה הכל ידעו טרם בואם לעולם.	כלהו גליפין קמיה ברקיעא בההוא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא ¹ וכל מה דאולפין בהאי עלמא בלא ידעו עד לא ייתון לעלמא ²
ושנינו זה באותם צדיקי אמת, וכל אותם שאין נמצאים צדיקים בעולם הזה, אפילו שם מרחוקים מלפני הקדוש ברוך הוא, ונכנסים לנקב תהום רבה, ודוחקים את השעה, ויורדים לעולם.	ותנינא האי באינון זכאי קשוט וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא אפילו תמן מתרחקין מקמי קב"ה ³ ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ודחקין שעתא ונחתין לעלמא
ואותה הנשמה שלהם, הרי למדנו כמו שהם קשי עורף בעולם הזה, כך היו טרם בואם לעולם, ואת אותו חלק קדוש שנתן להם, זרקו אותו והולכים ומשוטטים ונטמאים באותו נקב תהום רבה, ונוטלים חלקם ממש, ודוחקים את השעה ויורדים לעולם.	וההיא נשמתא דלהון הא אוליפנא כמה דאינון קשי קדל בהאי עלמא כך הווי ⁴ עד לא ייתון לעלמא וההוא חולקא קדישא דיהב לון רמאן ליה ואולין ושאמין ואסתאבון בההוא נוקבא דתהומא רבא ונטלי חולקהון מתמן ודחקין שעתא ונחתין לעלמא
אם זוכה אחר כך ושב בתשובה לפני רבונו, הוא נוטל את אותו חלק שלו ממש, זהו שכתוב מה שהיה כבר (נקרא שמו) ואשר להיות וגו'.	אי זכי לבתר ותב בתשובתא קמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש הה"ד מה שהיה כבר (נקרא שמו) ואשר להיות וגו' (&)
בא וראה לא נמצאו כמו בני אהרן בישראל פרט למשה ואהרן, והם נקראו אצילי בני ישראל, ועל שטעו לפני המלך הקדוש מתו.	תא חזי בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו בר משה ואהרן ואינון אקרון אצילי בני ישראל ועל דטעו קמי מלכא קדישא מתו
וכי הקדוש ברוך הוא רצה לאבדם, והרי שנינו בסוד המשנה שהקדוש ברוך הוא עושה חסד עם הכל, ואפילו ברשעי העולם אינו רוצה לאבדם.	וכי קב"ה בעא לאוברא לון והא תנינן בריא דמתניתין דקב"ה עבר חסד בכלא ואפילו ברשיעי עלמא לא בעי לאוברא לון
וצדיקי האמת הללו, היעלה על דעתך שנאבדו מן העולם, איפה הזכות שלהם, איפה הזכות של אביהם, וזכותו של משה גם כן, ואיך הם נאבדו.	והני זכאי קשוט ס"ד דאינון אתאבידו מעלמא זכותא דלהון אן הוא זכותא דאבוהון אן הוא זכותא דמשה הכי נמי ואינון היך אתאבידו
אלא כך למדנו מהנר הקדוש, שהקדוש ברוך הוא חס על כבודם ונשרף גופם בפנים ונשמתם לא נאבדה, והרי בארנו.	אלא הכי אוליפנא מכוצינא קדישא דקב"ה חס על יקרא דלהון ואתוקד גרמיהון לגו ונשמתהון לא אתאבידו והא אוקימנא

¹ עיי' פרשת תרומה קנ ע"א (לש"ו).

² ולכן כל מה שנתחדש ע"י ר' עקיבא וחביריו בהיותן בהעוה"ז היה גלוי לפניהם מקודם כל זמן שהיה נשמתם למעלה, והיו דורשים שם אותן התילין תילין של הלכות על כל קוש וקוש שהם כתרי אותיות ע"פ סודם דפנימיות התורה, שהם אורות הכתרים הנז' (דע"ה ח"ב פו ע"ד).

³ עיי' ז"ח שה"ש נד ע"ג (לש"ו).

⁴ כשמעשה בני אדם הם רעים, הנה מתעלם אור קדושתו יתברך מהמציאות, ויוצא ע"ז מהדינין קשים קליפות וחיצונים להרע ולהשחית רח"ל. וכן היה בענין התתקע"ד דורות, כי היה להם כח הבחירה להרע ולהטיב, אך באשר שהיו מתוקף הגבורות ובהעלם דאור א"ס כנ"ל הרשיעו הרבה. והוא ע"ד שאמרו בזוה"ק (פ' אחרי מות סא ע"ב) דכל אותן שהם מורדים ופושעים בעוה"ז, כן הוא ג"כ נשמתם למעלה, גם קודם שבאו לעולם ע"ש, ובז"ח (שיר השירים נד ע"ג סט ע"א). והוא ג"כ באותן הנשמות שהם מסטרא דגבורות ביותר, והם קרובים להחיצונים לעולם, ולכן הם נוטים להרע גם קודם שבאו לעולם. וכן עושים אח"כ בעוה"ז, הגם שיש להם כח הבחירה, ואין להם תקנה אלא לאחר מיתה ע"י גיהנם, כמ"ש בז"ח שה"ש שם ע"ש (דע"ה ח"ב ע ע"ד).

<p>ות"ח עד לא מיתו בני אהרן כתיב ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו' אקרי שמיה פנחס דהוה זמין לאתתקנא עקימא הה"ד ואשר להיות כבר היה ותאנא כלהו זכאי קשוט עד לא ייתון לעלמא כלהו אתתקנו לעילא ואקרון בשמהן ור' שמעון בן יוחאי מן יומא דברא קב"ה עלמא הוה אודמן קמי קב"ה ואשתכח עמיה וקב"ה קרי ליה בשמיה זכאה חולקיה לעילא ותתא עליה כתיב ישמח אביך ואמך אביך דא קב"ה ואמך דא כ"י</p>	<p>ובא וראה טרם שמתו בני אהרן כתוב ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו', נקרא שמו פנחס, שהיה עתיד לתקן את העקום, זהו שכתוב ואשר להיות כבר היה, ולמדנו כל צדיקי האמת טרם שיבאו לעולם כולם מתוקנים למעלה ונקראים בשמות, ורשב"י מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה מזומן לפני הקדוש ברוך הוא ונמצא עמו, והקדוש ברוך הוא קרא אותו בשמו, אשרי חלקו למעלה ולמטה. עליו כתוב ישמח אביך ואמך, אביך זה הקדוש ברוך הוא, ואמך זו כנסת ישראל.</p>
<p>פתח ר' אבא ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו האי קרא אוקמוה חברייא בשעתא דקב"ה אשתכח זמין בטורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו ישראל יהבו וסליקו ריחא טב דקאים ואנין עלייהו לדרי דרין ואמרו כל אשר דבר יי' נעשה ונשמע</p>	<p>פתח רבי אבא ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, את הפסוק הזה פרשוהו החברים, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה נמצא ומזומן בהר סיני לתת תורה לישראל, נרדי נתן ריחו, ישראל נתנו והעלו ריח טוב שעמד והגן עליהם לדורי דורות, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.</p>
<p>דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה ואתחקק בתרי לוחי אבנין ישראל שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו ואמרו לעגל אלה אלהיך ישראל</p>	<p>דבר אחר עד שהמלך במסבו, בעוד שעלה משה לקבל תורה מהקדוש ברוך הוא ונחקה בשני לוחות אבנים, עזבו ישראל את אותו ריח טוב שהיה מתעטר עליהם, ואמרו לעגל אלה אלהיך ישראל.</p>
<p>השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא ת"ח כתיב ונהר יוצר מעדן² להשקות את הגן האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים כד³ האי עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא⁴ כד"א נתיב לא ידעו עיט⁵ ואשתכחו ברעותא דלא</p>	<p>עכשיו פסוק זה הוא בסוד החכמה, בא וראה כתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, הנהר הזה התפשט לצדדיו, בשעה שמזדווג עמו בזווג שלם, כאשר העדן הזה (זווג) באותו נתיב שלא נודע למעלה ולמטה, כמו שנאמר נתיב לא</p>

¹ עי' לעיל נז ע"ב (לש"ו).

² הנה שם הכוונה על הזווג שלהם אשר לצורך הנשמות שהוא אינו תדיר, כי אע"ג דלא מתפרשין דא מן דא לעלמין, הנה הוא רק לצורך השפע אשר לחיות וקיום לבד. אבל השפע אשר לצורך הנשמות, הוא אינו תדיר וכנ"ל, וזה נקרא זווגא שלים. וזהו שאמר בשעתא דמזדווג עמה בזווגא שלים כו' כדן כו' ובההיא שעתא כו', כי הזווג אשר לצורך השפע הזה הוא מהג"ר דא"א עלאין והוא אינו תדיר. אבל הזווג אשר לצורך החיות והקיום הוא מהר"ק דא"א עלאין, ועל זה אמרו דלא מתפרשין לעלמין ונמשך מהם השפע הזה תמיד (ביאורים ח"ב ע ע"ג).

³ נמחק כלפ"מ וכלש"ו.

⁴ עי' לקמן קצג ע"ב (לש"ו).

⁵ כל א"א הנה אבא הוא נעלם ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) (כללים ח"ב יח ע"א), אור הדעת עלאה העיקרי אשר הוא בהגילוי דאור א"ס עצמו, הנה הוא האוירא עלאה אוירא דלא אתפיס (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו), כי הוא מת"ת דרדל"א והוא הרישא תנינא, ויחודו עם המ"ס שהיא רישא תליתאה הנה הוא יחוד חו"ב, כי האוירא הוא סיום הגלגלתא יסוד דיליה, והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז), פלא מאינן פלאות חכמה כמ"ש בפ' בלק (קנג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), והוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד דגולגלתא עם המ"ס (כללים ח"ב מב ע"ג), כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשין דא מן דא וע' פ' בלק קצג ע"ב ובהגהות

<p>מתפרשן תדירא! חד מהד² כדן נפקין מבוועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין כדן כתיב בעטרה שעטרה לו אמו ובהוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה כדן הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא</p>	<p>ידעו עיט, ונמצאו ברצון שלא נפרדים תמיד אחד מאחד, אז יוצאים מעיינות ונחלים ומעטרים את הבן הקדוש בכל אותם הכתרים, ואז כתוב בעטרה שעטרה לו אמו, ובאותה שעה ירש אותו בן ירושת אביו ואמו, ואז הוא השתעשע באותו ענוג ותפנוק.</p>
<p>ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדן כתיב עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא</p>	<p>ולמדנו בשעה שהמלך העליון בתפנוקי מלכים יושב בעטרוותיו, אזי כתוב עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו, זה היסוד שמוציא ברכות לזווג את המלך הקדוש</p>
<p>סב/א</p>	
<p>במטרוניתא (בהא דרגא) וכדן אתייהבון ברכאן בכלהו עלמין (ונפקין) ומתברכין עלאין ותתאין והשתא הא בוצינא קדישא מתעטר בעטרוי דהאי דרגא והוא וחברייא סליקו תשבחן מתתא לעילא והיא מתעטרא באינון תשבחן השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חברייא מעילא לתתא בהאי דרגא קדישא³ ור' (ס"א דר') אלעזר בריה לימא מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי</p>	<p>עם המלכה (בדרגה הזו), ואז נתנות ברכות בכל העולמות, (ויוצאים) ומתברכים עליונים ותחתונים. ועכשיו הרי הנר הקדוש מתעטר בעטרות הדרגה הזו, והוא והחברים מעלים תשבחות ממטה למעלה, והיא מתעטרת באותן התשבחות. עכשיו יש להוציא ברכות לכל החברים ממעלה למטה בדרגה הקדושה הזו. ורבי אלעזר (שרבי אלעזר) בנו יאמר מאותם הדברים המעולים שלמד מאביו.</p>
<p>פתח ר' אלעזר ואמר וירא והנה באר בשדה וגו' ונאספו שמה כל העדרים וגו' הני קראי אית לאסתכלא בהו וברוא דהכמתא אינון דאוליפנא מאבא והכי אוליפנא וירא והנה באר בשדה מאן באר דא⁴ היא דכתיב באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלן אינון נצח הוד יסוד⁵ דאלין אינון רביעין עלה וקיימין עלה!</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר וירא והנה באר בשדה וגו', ונאספו שמה כל העדרים וגו'. יש להתבונן בפסוקים הללו, והם בסוד החכמה שלמדתי מאבא, וכך למדתי, וירא והנה באר בשדה, איזו באר, זהו שכתוב באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם, והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אלו הם נצח הוד יסוד, שאלו הם הרובצים עליה ועומדים עליה, ומאלה</p>

מהרח"ו שם אות ח' [פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות - יסוד דאבא] וכן בפ' בראשית כ"ט ב' ובדברי הרב בשעה"כ דף ג' ע"א ובדברי הגר"א בספד"צ ב' ע"א (כללים ח"ב קיז ע"א).

¹ עי' עוד אד"ז רצ ע"ב, וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב (כללים ח"ב קכב ע"א).

² לעיל ד ע"א (לש"ו).

³ הוא ר' אלעזר שהוא דוגמת היסוד שמקבל מלמעלה והוא משפיע למלכות ולב"ע כך ר' אלעזר כל מה שלמד מאביו עכשיו יאמר אותו כדי לזרז את החברים, וז"ש ורבי אלעזר בריה לימא וכו' (מ"מ).

⁴ קשיא ליה שדה נקראת המלכות באר מלכות אם כן מאן באר, ופירש כי היא בחינתה המקושטת על ידי הספירות העליונות שהם שרים ונדיבי העם החופרים הבאר הזה בשדה כדפירשנו, ופירוש באר חפרוה שרים פירשו בזהוה פירושים שונים בפרשת חוקת ובשיר השירים פסוק א' עיין שם שכל הדרכים יתיישבו לענין אחד שדרך כלל ירצה לבאר בחינתה שקשטוה המדות העליונות (אור יקר).

⁵ יקשה לו דאיהי בעי לאפרשא ישקו העדרים שהם המשתלשלים למטה ממלכות יונקים ממנה והשתא קאמר שלשה עדרי צאן שהם נצח הוד יסוד, לזה אמר "אילין איקרוין" פירוש אלה העדרים נקראים בשם לא אמר עדריים סתם אלא קראם בשם "עדרי צאן" מפני שהם רשומין יותר מהקודמין שהם למעלה ממנה (אור יקר).

פי' נה"י דז"א שמהם נבנית המלכות הנק' באר כמ"ש הרב ז"ל שנצח דז"א ממנו נעשה קו ימיני דנוק' שהוא בג"ה ומיסוד דז"א נעשה קו אמצעי דנוק' שהוא דת"י (מ"מ).

<p>ומאלין אמלייא ברכאן ההיא באר כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים דהא מן האי באר² אתזנו עלאינ³ ותתאינ⁴ (נ"א עלמין תתאינ) ומתברכאן כלהו כחדא⁵</p>	<p>מתמלאת הבאר הזו בברכות, כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, שהרי מהבאר הזו נזונים עליונים ותחתונים (עולמות תחתונים), וכולם מתברכים כאחד.</p>
<p>והאבן גדולה על פי הבאר דא הוא דינא קשייא⁶ דקיימא עלה מסטרא אחרא⁷ לינקא לה (נ"א מנה), ונאספו שמה כל העדרים אלין אינון שית⁸ כתרי מלכא דמתכנשי כלהו ונגדי ברכאן מרישא דמלכא ומריקין בה וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה כתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר מנדרין (ס"א מננדרין) לההוא דינא קשייא ומעברין ליה מינה והשקו את הצאן מריקין ברכאן מההוא באר לעלאין ותתאינ</p>	<p>והאבן גדולה על פי הבאר, זהו הדין הקשה שעומד עליה מהצד האחר להניק לה (ממנה), ונאספו שמה כל העדרים, אלו הם ששת כתרי המלך, שכולם מתכנסים ומשפיעים ברכות מראש המלך ומריקים לתוכה, וכשכולם מתחברים כאחד להריק בה, אז כתוב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מנדרין (גוללים) את אותו הדין הקשה ומעבירים אותו ממנה. והשקו את הצאן, מריקים ברכות מאותה באר לעליונים ולתחתונים.</p>
<p>לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה תב ההוא דינא לאתריה בנין דאצטריך ליה לבשמא עלמא ולתקנא עלמא והשתא הא קב"ה אריק עלייכו ברכאן ממבועא דנחלא⁹ ומנייכו כל בני דרא מתברכין וכאה חולקיכון בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייכו כתיב וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך</p>	<p>אחר כך, והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, ושב אותו הדין למקומו, משום שצריך לו לבשם את העולם ולתקן העולם, ועכשיו הרי הקדוש ברוך הוא מוריק עליכם ברכות ממעיין הנחל, ומכם מתברכים כל בני הדור, אשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא, עליכם כתוב וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.</p>

¹ ואומרו רובצים עליה יכריח הפירוש הזה בעצמו שהם יקראו עדרי צאן מפני שהצאן התחתון תלויים בהם ומהם נמצאו ומהם היו, שכל הנמצאים על ידי נצח והודו שהם נקראים צבאות הם נמצאים למטה על ידי היסוד, ודקדק שאמר הכתוב רובצים עליה והיה לו לומר שלשה עדרי צאן עליה או שלשה עדרי צאן רובצים מאי רובצים עליה, הם שתי בחינות דהיינו האחד "רביעאן עליה" בסוד הזווג שהם רובצין בה ומזדווגים בה, השנית בסלוקן דהיינו "עליה" משפיעים לה ולא בזווג ממש ולשתי בחינות אלו אמר "רובצים עליה" וזהו שאמר רביעין עליה וקיימן עליה ומאלין אתמליא שני מיני ברכות כדפירשנו או ברכות שפע או וולדות, ואפשר שנקראים עדרי צאן פירוש עדרי המלכות שהיא נקראת צאן ואלו עדריה לפעול בה כדפירשנו, וזה רצה הכתוב באומרו רובצים עליה ומטעם זה נקראים עדרי צאן (אור יקר).

² יקשה לו כי לפי פירושו שעדרי צאן הן נצח והודו האיק יתיישב פירוש דבריו כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים אדרבה העדרים משקין אותה (לזה אמר) ואם היה מפרש שלשה עדרי צאן ממש הנפרדים שעומדים (על ה') [עליה] לקבל שפע הוה ניחא (אור יקר).

³ ב"ע (רח"ו).

⁴ הכוונה לפרש העדרים סתם בכל מקום שיצדק בין עדרים עליונים דהיינו ג' מדות הנזכרות בין עדרים תתאינ שהם המשתלשלין למטה, והטעם שעל ידי שמשקים התחתונים נשפעים העליונות מלמעלה כנודע, והיינו טעם אל ו' עדרי צאן וכו' כי תועלת נמשך להם כי מן הבאר ההוא והתעוררותו ישקו העדרים, ישקו העדרים העליונים מפני יניקת התחתונים כענין אומרו שכינה בתחתונים צורך גבוה (אור יקר). עולם התמורות (רח"ו).

⁵ אלו מלמעלה לשפיע לתחתונים ואלו מלמטה לקבל ולכן אלו רובצים להשפיע ולהיותם נשפעים כדפי' (אור יקר).

⁶ הגבורה המושכת עליה דין שמשם טבע יניקתה להשפיע לכמה כחות קשים שתחתיה מהם קדושים גבורים מהם רעים, והיא מדת הדין יונקת מהגבורה (אור יקר).

⁷ פי' מצד אחר שהיא צד הדין (מ"מ).

⁸ פי' עדרים דהאי קרא אינו כמו עדרים דקרא דלעיל מניה דכתיב כי מין הבאר ההיא ישקו העדרים וכל א' לפני ענינו (מ"מ).

⁹ פי' בינה (מ"מ).

<p>פתח ר"ש ואמר יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו' תאנא ב"ג מכילין אתקשר! קשרא דמהימנותא לאשתכחא ברכאן לכלא וכל מהימנותא דקב"ה בתלתא אסתמו² ועל האי ב"ג מכילין דאורייתא מתעטרא כמה דאוקימנא מק"ו ומנ"ש וכו' וכמה זמנין אוקימנא האי ושמא קדישא³ בהאי מתעטרא מתעטר בזה.</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו', למדנו ב"ג מדות נקשר קשר האמונה שימצאו ברכות לכל, וכל אמונתו של הקדוש ברוך הוא נסתמו בשלש, ועל זה בשלש עשרה מדות מתעטרת התורה, כמו שבארנו מקל וחמר ומגזרה שוה וכו', וכמה פעמים בארנו את זה, והשם הקדוש מתעטר בזה.</p>
<p>ת"ח בההיא שעתא דבעא יעקב דיתברכון בנוי בשמא (ס"א בקשרא) דמהימנותא מה כתיב כל אלה שבטי ישראל עשר וזאת הא תליסר דאשתתף עמהון שכניתא ואתקיימו ברכאן והיינו דכתיב איש אשר כברכתו ברוך אותם מאי כברכתו בההוא דונמא דלעילא כברכתו דכל מכילא ומכילא⁴</p>	<p>בא וראה באותה שעה שרצה יעקב שיתברכו בניו בשם (בקשר) האמונה, מה כתוב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, וזאת הרי שלשה עשר שהשתתפה עמהם שכניה, והתקיימו הברכות, והיינו שכתוב איש אשר כברכתו ברוך אתם, מה זה כברכתו, באותה דוגמא של מעלה, כברכתה של כל מדה ומדה.</p>
<p>ותאנא כל אינון מכילין סלקין ומתעטרין ונייהין ברישא דרא⁵ ותמן מתעטרא רישא דמלכא⁶ ההוא דאקרי בדרנא עלאה דחסידות וחסידים ירתין כל ההוא כבוד דלעילא⁷ דכתיב יעלו חסידים בכבוד בהאי עלמא ירננו על משכבותם בעלמא דאתי רוממות אל בגרונם דידעין לקשרא קשרא דמהימנותא כדקא יאות וכדין חרב פיפיות בידם</p>	<p>ולמדנו כל אותן מדות עולות ומתעטרות ונחות בראש אחד, ושם מתעטר ראש המלך, אותו שנקרא בדרגה עליונה של חסידות, והחסידים יורשים כל אותו הכבוד שלמעלה, שכתוב יעלו חסידים בכבוד בעולם הזה, ירננו על משכבותם בעולם הבא, רוממות אל בגרונם שיודעים לקשר את קשר האמונה כראוי, ואז חרב פיפיות בידם.</p>
<p>מאן חרב פיפיות דא הוא חרב ליי' חרבא דקב"ה פיפיות להיטא בתרין דינין ולמה לעשות נקמה בגוים וגו'</p>	<p>איזו חרב פיפיות, זוהי חרב לה', חרבו של הקדוש ברוך הוא, פיפיות לוחטת בשני דינים, ולמה לעשות נקמה בגוים וגו'.</p>
<p>והא ר' פנחס בן יאיר כתרא דחסד רישא עלאה בנ"כ כבוד דלעילא ירית והוא קשיר קשרא עלאה⁸ קשרא קדישא קשרא דמהימנותא זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי על האי פתורא אתמר זה השלחן אשר לפני יי'</p>	<p>והרי רבי פנחס בן יאיר כתר החסד הראש העליון, לכן ירש את הכבוד שלמעלה, והוא קשר קשר עליון, קשר קדוש, קשר האמונה, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, על השלחן הזה נאמר זה השלחן אשר לפני ה'.</p>

¹ פי"ג תיקוני דיקנא דאריך הם משפיעים הארה לכל פרצופי האצילות (מ"מ).
² פי' הם אריך וא"א שאו"א הדיקנא דאריך חופפת עליהם והם בכלל אריך והם משפיעים שפע בכל העולמות (מ"מ).
³ פי' זעיר (מ"מ).
⁴ פי' כל אחד מהשבטים מקבל שפע מ"ג תיקוני דיקנא (מ"מ).
⁵ היא רישא דז"א שהאורות של י"ג מכילין נייחין על ראשו בסוד אור מקיף (מ"מ).
⁶ פי' אח"כ נכנסים בתוך פנימיות זעיר וחכמה דזעיר שנעשית מחסד דזעיר בסוד ב' שלישי חסד שעלו ונעשו חכמה דז"א כנודע היא מקבלת הארה תחלה (מ"מ).
⁷ פי' החסידים מקבלים הארת הזעיר הלק' כב"ד לפי שמקבל מ"ב נתיבות חכמה (מ"מ).
⁸ פי' כבוד הנז' שהוא זעיר הוא הנק' קשרא עילאה ונקט ג' לשונות אלו נגד עיבור ויניקה ומוחין דזעיר א"נ נגד ג' כלים שבו א"נ נגד חב"ד שבו א"נ קשרא עילאה נגד אבא שמקבל זעיר ממנו קשרא קדישא נגד בינה בסוד יובל היא קדש תהיה לכם קשרא דמהימנותא נגד מ' הנק' אמונה שהזעיר מכריע בין בינה ומלכות בסוד עד תאות גבעות עולם (מ"מ).

קם ר' פנחס ונשיק ליה וברוך ליה ונשיק לר"א ולכלהו חברייא וברוך לון נטל כסא וברוך פתח ואמר תערוך לפני שלחן נגד צוררי וגו'	קם רבי פנחס ונשיק לו וברך אותו, ונשיק לרבי אלעזר ולכל החברים וברך אותם נטל כוס וברך, פתח ואמר תערוך לפני שלחן נגד צוררי וגו'.
יתבו (ס"א הדו) תמן כל ההוא יומא והווי חברייא כלהו הדאן	ישבו (שמחו) שם כל אותו היום, והיו כל החברים שמחים
סב/ב	
במלי דאורייתא וחדוותא דר"ש הוה סני	בדברי תורה, ושמחתו של רבי שמעון היתה רבה.
נטל ר' פנחס לר"א ולא שבקיה כל ההוא יומא וכל ליליא והוה הדי עמיה קרא עליה אז תתענג על יי' כל חדוותא וענוגא יתירא דא דחולקי הוא (ע"ד דעמי הוא ע"ד כתיב אשרי העם שככה לו וגו') זמינן בההוא עלמא לאכרזא עלי זכאה חולקך רבי פנחס דאנת זכית לכל האי שלום לך ושלום לעווריק כי עורך אלהיך	לקח רבי פנחס את רבי אלעזר ולא עזב אותו כל אותו היום וכל הלילה, והיה שמח עמו, קרא עליו אז תתענג על ה'. כל השמחה והעונג היתר הזה, של חלקי הוא (על זה שעמי הוא, על זה כתוב אשרי העם שככה לו וגו') עתידים באותו עולם להכריז עלי, אשרי חלקך רבי פנחס שאתה זכית לכל זה, שלום לך ושלום לעוורך, כי עורך אלהיך.
אשכימו למיזל קם ר' פנחס ואחיד ביה בר"א ולא שבקיה למיהק אויזף ר' פנחס לר"ש וברכיה ולכלהו חברייא עד דהווי אולי אמר להו ר"ש לחברייא עת לעשות ליי'	השכימו ללכת, קם רבי פנחס ואחז ברבי אלעזר ולא השאיר אותו ללכת, ליוה רבי פנחס את רבי שמעון וברכו ואת כל החברים, בעוד שהיו הולכים אמר להם רבי שמעון לחברים, עת לעשות לה'.
אתא רבי אבא ושאל, כתוב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו' הני עדבין למה ואהרן למה ליה למיהב עדבין ופרשתא דא למה? והא אוליפנא קמיה דמר סדרא דיומא והאי בעינא למנדע	בא רבי אבא ושאל, כתוב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו', הגורלות הללו למה, ואהרן למה לו לתת גורלות, והפרשה הזו למה, והרי למדנו לפני מורנו את סדר היום והרי רוצים לדעת.
פתח ר"ש ואמר ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם וכי מה המא יוסף למיסב לשמעון עמיה יתיר מאחוי	פתח רבי שמעון ואמר, ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם, וכי מה ראה יוסף לקחת את שמעון עמו יותר מאחיו.
אלא אמר יוסף בכל אתר שמעון (ולוי) פתיחותא דדינא איהו (אינון) וההוא שעתא דאזילנא מאבא לנבייהו דאחי שמעון פתח בקדמיתא בדינא הה"ד ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא ועתה לכו וגו'	אלא אמר יוסף, בכל מקום שמעון (ולוי) הוא (הם) פתיחת הדין, ואותה השעה שהלכתי מאבי אל אחי, שמעון פתח בראשונה בדין, זהו שכתוב ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, ועתה לכו וגו', אחר כך בשכם ויקחו

¹ היינו למטה שבסבה זו "ה' אלוהיו" למעלה ודמיון אליו "שככה לו" ר' אלעזר ובסבתו "ה' אלוהיו" כדמסיק, "כי עורך אלהיך" נגד ר' אלעזר (אור יקר).

² פי' ענין הגורל שכתוב בפ' וענין והשעיר יעמד חי וכו' וענין ביד איש עתי וכו' מה עניינם ולמה נכתבו בתורה שכל אלה תירצם לקמן ר"ש במתק לשונו דאינון מאכלי ארעא בכל יומא ויומא ז'ל הרב בס' ק"י שנים אנשים מרגלים הם חו"ב דדכורא דנוגה דאצילות ואותו של חכמה נמתק יותר ונשאר גורל אחד לה' אך השני מוח בינה דדכורא דנוגה ניתן ביוה"ך שהוא ג"כ בחי' בינה לעזאזל שהם ז"ק דנוגה שנק' עזים בפ' תרומה וכללות שניהם נק' עזאזל כמו צלמות ואצילות צל דכורא מות נוקבא, וכשניתן השעיר לעזאזל שמחים בו ואז נאמר ותשליך במצולות ים כל חטאתם כנז' בפ' אחרי מות בד' ס"ג ע"ב יען הם מצולוי' דנוקבא דקדושה עכ"ל הרב ז"ל (מ"מ).

<p>לבתר בשכם ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי כלהו בדינא הוו טב למיסב דא ולא יתער קמטותא בכלהו שבטין</p>	<p>שני בני יעקב שמעון ולוי, כולם בדין היו, טוב לקחת את זה ולא יעיר קטטה עם כל השבטים.</p>
<p>ותנינן מאי קא חמא שמעון לאזדווגא בלוי יתיר מכלא והא ראובן! הוה אחוה וסמך ליה אלא שמעון² חמא וידע דלוי מסטרא דדינא קא אתי ושמעון מסטרא דדינא קשיא יתיר אתאהר אמר נתערב חד בחד ואנן נחריב עלמא³</p>	<p>ושנינו מה ראה שמעון להזדווג עם לוי יותר מהכל, והרי ראובן היה אחיו וסמוך לו. אלא שמעון ראה וידע שלוי בא מצד הדין, ושמעון נאחז יותר בצד הדין הקשה. אמר נתערב אחד עם אחד, ואנו נחריב את העולם.</p>
<p>מאי עביד קב"ה נטיל ליה לחולקיה ללוי אמר מכאן ולהלאה ליתיב⁴ בקופטרא בהדיה⁵ בלחודוי תאנא בסטרא דאימא⁶ תרין גרדיני⁷ מהירין⁸ (ס"א תריסין) אתאהרין בידוי שמאלא⁹ והא אוקימנא דאינון מאללי ארעא¹⁰ בכל יומא ויומא והיינו רוא דכתיב שנים אנשים מרגלים ותאנא זכאה חולקיהון דישראל יתיר מכל עמין עכו"ם¹¹ דקב"ה בעי</p>	<p>מה עשה הקדוש ברוך הוא, נטל לחלקו את לוי, ואמר מכאן ולהלאה שישב שמעון עם שלשלת הגבורה עמו לבדו. למדנו בצד האם שני שלוחי דין ומאורות [דסט"א] (מגנים) אחוזים ביד שמאל, והרי בארנו שהם מרגלים את הארץ בכל יום ויום, והיינו סוד הכתוב שנים אנשים מרגלים, ושנינו אשרי חלקם של ישראל יותר מכל העמים עכו"ם, שהקדוש ברוך</p>

¹ כלומר אם תאמר משום שהיה אחיו ישוה אליו בשנים "והא ראובן" וכו' והיה לו להזדווג עמו (אור יקר).
² היה מצד מדתם שהם נמשכים נשמתם משם ואותו המבט הרוחני שהם תלויים בו מנהלם לענין זה, ונודע שכחות הדין הקדושים העליונים כל ישעם וחפצם בדין הנפעל, וכמו ששני כחות עליונים מתקרבים להתחזק בדין כן שניהם מתחזקים למטה לפתיחת הדין בכל מקום (אור יקר).
³ והענין לוי מסטרא דדינא בגבורה העליונה ועם כל זה שמעון בעצם הגבורה, אמנם לוי בתפארת שבגבורה כנודע לוי שם לוי מייחד הימין והשמאל, ועוד לוי ממתק הדין על ידי השיר ולא שמעון שפירשנו שם עון (אור יקר).
⁴ שמעון ליתוץ - שעד עתה היו מתערבים חד בחד והיה לוית שמעון בלוי דהיינו האמצע והשמאל דין ובזה ההכרעה לצד הדין ובזה העולם חרב, הפריד לוי שהוא האמצע לצד הקב"ה נמצאת הגבורה השמאל לבדה ליתוץ ותתיחד (אור יקר).
⁵ פירוש במה שמשתלשלו מצד עצמה, ירצה שתקשר הגבורה לבדה בכחותיה ולשון ליתוץ לשון לוייה קופטרא לשון שלשלת (אור יקר).
⁶ שהיא עצמה דין (אור יקר).
⁷ שוטרים מכים וחובטים (אור יקר).
⁸ לשון שרגא ביטרהא זהו כנוי אל המלאכים וכיוצא שהם פשוטין וירצה שהם כצהרים דקים, ופעמים משמשים אל הקדושים ופעמים אל החצונים והם שתיים (אור יקר).
⁹ דהיינו מצד הדין החזק (אור יקר).
¹⁰ לפי מה שפירשנו בסימן ה' מורה שהם חצונים בנוי דקין דהיינו קינא דמסאבותא וכן נראה בספרא דצניעותא, ואם כן איך יתייחס ענין זה אל שני השבטים הצדיקים כי אין ראוי שיהיו אחוזים אלא בקדש, ולפי מסקנא דסוגיין נראה כי הם שני השעירים והאחד הוא לה' והשני הוא לעזאזל ונמצא שאנו מייחסים שמעון לשעיר עזאזל וזה תימא, לזה נראה לפרש שאלו השנים אנשים מרגלים יש להם פנימיות בסוד עיני ה' המשוטטים בכל הארץ, ועם היות שהם שבעה בשבעה זכרים משוטטים ושבעה נקבות משוטטות, מפני שהם שבעה גלדי עינא והם תרין גילדי עינין, ולזה אחד נקבה ואחד זכר, העליון המתמתק זכר היורד המתפשט נקבה, והיינו גורל אחד לה' זכר וגורל אחד לעזאזל נקבה, ומהם ירד אחד מהן להתפשט ממנו ענף טמא, והוא בקדש וענפיהם החצונים הם בטמאים ושורשם בטהורים, והעד שכל ימי היותם בתוך הקדש אין השעיר המשתלח מטמא בגדים לכולי עלמא והם בסוד שער של תפילין שהם קדושים פנימה ויוצאין ומטמאין, ושני השבטים האלו הם רמז בסוד בחינתם פנימה שהם קדושים ומידי צאתם לחוץ יש להם דין החזק יוצא אפילו אל הטמאים, ולזה הקב"ה אוסר אחד מהם שלא יתפשט אל בחינת החצונים והוא לוי גורל אחד לה' כדמסיק, ופטר אחד שיתפשט לחוץ והוא יוצא אל מקום שתי הענפים שהם שנים אנשים מרגלים ואחד מהם שעיר עזאזל, והשבטים בשורשם הפנימי הקדוש, ובפעולתם לא טובה יוצאים לחוץ ומתחזק דינם כדפירשנו, יבדלו ולא יגבר כחם, ולעולם הם קדושים ומתפשטין מהם הטמאים ופועלים על ידם כדפירשנו, ובספרא דצניעותא אאריך בע"ה (אור יקר).
¹¹ ירצה בלא חלקם בתורה אלא מה שקדם אליהם היותם מוכנים לכל אהבת ה' עליהם ודאי מורה זכאה חולקיהון (אור יקר).

<p>לדכאה להו¹ ולרתמא עליהו דאינון חולקיה ועדביה הה"ד כי חלק יי' עמו² וגו' וכתוב ירכיבהו על במתי ארץ³ על במתי ארץ דייקא⁴ דהא אינון אתאחדן לעילא לעילא⁵</p>	<p>הוא רוצה לטהר אותם ולרחם עליהם, שהם חלקו וגורלו. זהו שכתוב כי חלק ה' עמו וגו', וכתוב ירכיבהו על במתי ארץ, על במתי ארץ דווקא, שהרי הם אחוזים למעלה למעלה.</p>
<p>וע"ד קב"ה רחימותא⁶ דיליה אתדבק בהו הה"ד אהבתי אתכם אמר יי' וכתוב כי מאהבת יי' אתכם וגו' ומנו רחימותא יתירא דרחים להו ייב לון יומא חד בשתא⁷ לדכאה להו ולזכאה להו מכל חוביהון דכתיב כי ביום הזה וגו' בנין דיהון זכאין בעלמא דין⁸ ובעלמא דאתי ולא ישתכח בהו חובא וע"ד ביומא דא מתעפרין ישראל ושלטין על כלהו גרדינין ועל כלהו מהירין</p>	<p>ועל כן אהבתו של הקדוש ברוך הוא נדבקת בהם, זהו שכתוב אהבתי אתכם אמר ה', וכתוב כי מאהבת ה' אתכם וגו', ומתוך האהבה היתרה שאוהב אותם, נתן להם יום אחד בשנה לטהר אותם, ולזכות אותם מכל חטאיהם, שכתוב כי ביום הזה וגו', כדי שיהיו צדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, ולא ימצא בהם חטא. ועל כן ביום הזה מתעטרים ישראל ושולטים על כל שלוחי דין ועל כל האורות [דסט"א].</p>
<p>תאנא ונתן אהרן על שני השעירים גורלות ונתן אהרן בנין דאתי מסטרא דחסד על שני השעירים על דייקא בנין דתתבסס מפרוניתא¹⁰</p>	<p>למדנו ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, ונתן אהרן משום שבא מצד החסד. על שני השעירים, בדיוק "על", כדי שתתבשם המלכה.</p>
<p>גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל והא תרין שעירין אינון אמאי חד ליי'¹¹ אלא אמר קב"ה יתיב האי נבאי¹² וחד זייל וישוט בעלמא דאלמלי תרווייהו מזדווגן לא יכיל עלמא למסבל</p>	<p>גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, והרי שני שעירים הם, אז למה אחד לה', אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ישב זה אצלי ואחד ילך וישוטט בעולם, שאלמלא שניהם מזדווגים, לא יכול העולם לסבול.</p>
<p>נפק האי אזיל ושאט בעלמא ואשכח להו לישראל בכמה פולחנין בכמה דרגין בכמה נמוסין טבין לא יכיל להו כלהו שלמא בינייהו לא יכיל למיעל בהו בדלטורא (אזיל ושאט בעלמא אשכח לישראל כהאי גוונא) (נ"א)</p>	<p>יצא זה, הולך ומשוטט בעולם ומוצא את ישראל בכמה עבודות בכמה דרגות בכמה הנהגות, ולא יכול להם, בין כולם שלום, ולא יכול להיכנס עמהם במלשינות. (הולך ומשוטט בעולם,</p>

¹ אפילו שהם חוטאים אינם כשאר העמים אלא הקב"ה מטהרם ומקרבם (אור יקר).

² פי' שהזעיר לקחם לחלקו (מ"מ).

³ ירצה במתי נצח והוד במות "על ארץ" שהיא מלכות, והם על במותי דהיינו בתפארת ששם אחיזתם (אור יקר).

⁴ פי' במתי ארץ הם ציון וירושלים שהם יסוד ומ' דנוקבא, "ועל במתי" הוא זעיר שהוא למעלה מהם כמ"ש בפ' יתרו דף פ"ג לחד פירושא נמצא שהם דבוקים בזעיר (מ"מ).

⁵ פי' "לעילא" במ' "לעילא" בזעיר (אור יקר ומ"מ). נשמת ישראל הוא חלק אלוה ממעל, וכמ"ש (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו, ובפ' בראשית (דף כה ע"א) אלין ישראל דנשמתייהו תליין מההוא אתר דאתמר ביה ברוך כבוד ה' ממקומו (הקד"ש יב ע"ד), שנמשך נשמתם מאורו עצמו ית"ש וכו', אבל המלאכים הם רק מחיצוניות העולמות (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

⁶ דהיינו אהבת חסד הנקשרת בתפארת (אור יקר).

⁷ יום הכפורים מפני שהם נאחזים עד הבינה ומשם מתכפרים (אור יקר).

⁸ מלכות (אור יקר).

⁹ בינה (אור יקר).

¹⁰ פי' כדי לבסס המ' שהיא למעלה משני שעירים שהם ח"ב דדכורא דנוגה דאצילות (מ"מ).

¹¹ פי' שכיון ששני שעירים הם ח"ב דדכורא דנוגה אמאי חד לה' היה לנו לשלחם שניהם לעזאזל שהם ז"ן דנוגה דבי"ע ואמאי אמר לה' ותרץ חד שהוא חכמה הוא המתוק יותר נשאר לה' ובינה שהוא דין שולחים אותו לעזאזל (מ"מ).

¹² פי' חכמה שהוא מתוק יותר נשאר גורל א' לה' והשני שהוא מוח בינה דזעיר דנוגה דאצילות (מ"מ).

<p>ומוצא את ישראל בצורה (הזו) (אף) ישראל למטה כך בצורה (הזו). את השעיר האחר שולחים אותו עם משא של כל חטאי ישראל.</p>	<p>ישראל לתת אוף הכי כהאי גוונא) האי שעירא אחרא! שלחין ליה במטולא דכל חובייהו דישראל</p>
<p>למדנו כמה קבוצות מחבלים מזדווגים (מזדמנים) שהם תחת ידו, וממונים לרגל את הארץ, על כל אותם</p>	<p>תאנא כמה חבילי טריקין מזדווגן (נ"א מזדמנן) דאינון תחות ידיה וממנן לאללא ארעא על כל אינון</p>
<p>שעוברים על דברי התורה, ואותו יום לא מצוי המלשין (פתחון) לדבר על ישראל.</p>	<p>סג/א</p>
<p>כשמגיע השעיר הזה אל ההר, כמה שמחה על שמחה, מתבשמים כולם בו, ואותו שומר שיוצא חוזר ואומר את תישבחותם של ישראל, הקטגור נעשה סגור.</p>	<p>דעברין על פתגמי אורייתא וההוא יומא לא שכיה דילטורא (ס"א פטרא) למלא בהו בישראל</p>
<p>ובא וראה לא זה לבדו הוא, אלא בכל מקום שרוצים ישראל להטהר מחטאיהם הקדוש ברוך הוא נותן להם עצה לקשר את בעלי הדין ולבשם אותם, באותם קרבנות ועולות שקרבים לפני הקדוש ברוך הוא, ואז לא יכולים להרע.</p>	<p>כד מטא האי שעירא³ לגבי טורא כמה חידו על חידו מתבסמין כלהו ביה וההוא נרדינא דנפיק⁴ אהדר ואמר תושבחתא דישראל קטיגורא אתעביד סניגורא</p>
<p>ואותו יום יותר על הכל, כמו שישראל מבשמים למטה את הכל, כך מבשמים את כל אלו שלהם. יש הלשנה (פתחון) והכל הוא קרבן ועבודה של הקדוש ברוך הוא.</p>	<p>ות"ח לאו דא בלחודוי⁵ הוא אלא בכל אתר דבעיין ישראל לאתדכאה מחובייהו קב"ה יהיב לון עיטא לקשרא מארי דינא ולבסמא להו באינון קרבנין ועלוון דקרבין קמי קב"ה וכדין לא יכלין לאבאשא</p>
<p>וההוא יומא יתיר על כלא כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דילטורא (ס"א פטרא) וכלא קרבנא הוא⁶ ופולחנא דקב"ה</p>	<p>וההוא יומא יתיר על כלא כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דילטורא (ס"א פטרא) וכלא קרבנא הוא⁶ ופולחנא דקב"ה</p>

¹ פי' שעיר שמשלחים ישראל לעזאזל שהוא דוגמת מוח בינה הנז' (מ"מ).

² פתחון פה (אור יקר).

³ אין ספק שהם נהנים במה שיושפע, שפעולת אותו השעיר להמשיך באלו הפגם מלמעלה ולרחוץ את צואת בנות ציון שהם מגואלות בכלוכי העבירות, ואותם המים מי הרחיצה יורד עם השעיר הזה אליהם אל המדבר ארץ גזירה דהיינו לתוך נוקבא דתהומא רבא ולכך הם שמחים בו (אור יקר).

⁴ פי' מוח בינה הנז' (מ"מ).

⁵ ירצה ענין השעיר הוא בעצם לשלוח בהם ממש אמנם בשאר קרבנות גם כן יש להם בחינה שהם נהנים ונקשרים לבלתי יסטינו (אור יקר).

⁶ וקב"ה מחלק מהקרבן חלק לקדושים כאומרו לאישי וכיוצא היה נותן חלק לחצונים מהקרבן כגון אברים ופדרים המתאכלים כל הלילה דתננא אזיל לצד צפון, וכן קרנים וטלפים היו נקרים עם הקרבן הכל להתחלק לצד הדין ומדרגה אחר מדרגה עד החצונים, ועיקר ענין זה כי רצונו של הקב"ה כי על ידי הקרבן יהיה קשר המלכות וממנה ולמעלה קשר המדות, ואין המדות נקשרות בעוד שהכלבים צועקים הב, אם כן צריך שבקרבן יעשה ענין זה יבדלו החצונים אל נקב התהום וינתן להם קרנים או טלפים להאכילם שלא יצעקו, ולא שיכוון הכהן ליתן חס ושלוש שזה חוטא להקב"ה ומקריב לשעירים אלא הקב"ה נותן להם חלקם מהקרבן, ולא יתרחק היות ענין זה כנגד תרומת הדשן כאומרו ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כאומרו הכפירים שואגים לטרף, ואחר כך הם נכנסים אל נקבי התהום והקדושה נטהרת מהם, וזה תאכיל לכלב עצם אחד או קרן או צפורן אחד ומיד לוקחו והולך לקרן זזית לאוכלו, כך הקב"ה משפיעם שפע תמצית הראוי להם ומיד הם שותקים ונכנסים בנקב התהום והם מחלקים ביניהם כקטן כגדול והוא מתעסק בזה ופורש מן הקדושה, ואחר כך מנקודה אחרונה מעשיה עד הבריאה בסוד ב"ש כ"מ ל"ו נקשר הכל, ומשם בסוד חייהוד מתקשר ומתייחד בסוד אשה ריח ניחוח לה' כדפי' בשיר השירים בפסוק לריח שמניך טובים, וכל זה הוא סוד הקרבן וזהו שאמר "וכלא קרבנא" וכו', האמנם נשתנה יום הכיפורים שגזר הקב"ה שמשם ישלחו חלקן אל ארץ גזירה מפני היות רצונו יתברך להשפיעם ממש וזהמת העונות כאומרו ונשא השעיר עליו את כל עונותם וכו' (אור יקר).

<p>תאנא בההיא שעתא דכתיב ולקח אהרן את שני השעירים וגו' מתערין אינון בההוא יומא לעילא ובעיין לשלמא (נ"א לשמא) ולמיפק בעלמא כיון דכהנא מקרב אלין לתתא מתקרבין אינון לעילא כדין עדיבין סלקין בכל סטריין</p>	<p>למדנו, באותה שעה שכתוב ולקח אהרן את שני השעירים וגו', הם מתעוררים באותו יום למעלה, ורוצים לשלוט (לשוט) ולצאת לעולם, כיון שהכהן מקריב את אלו למטה, אז נקרבים אותם שלמעלה, ואז עולים הגורלות בכל הצדדים.</p>
<p>כהנא יהב עדיבין לתתא¹ כהנא יהיב עדיבין לעילא כמה דחד אשתאר ביה בקב"ה לתתא וחד אפקין ליה לההוא מדברא הכי נמי לעילא חד אשתאר ביה בקב"ה וחד נפיק ושט בעלמא לההוא מדברא עלאה וחד בחד מתקשר²</p>	<p>הכהן נותן גורלות למטה, הכהן נותן גורלות למעלה. כמו שאחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא למטה, ואת האחד מוציאים לאותו המדבר. כך גם למעלה, אחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא, ואחד יוצא לשוט בעולם, לאותו המדבר העליון, ואחד נקשר באחד.</p>
<p>כתיב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו' בסמך אהרן את שתי ידיו דקב"ה יסתכם על ידו³ על ראש השעיר החי דייקא לאכללא ההוא דלעילא⁴</p>	<p>כתוב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו', לכן וסמך אהרן את שתי ידיו, שהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו, על ראש השעיר החי, החי דווקא, להכליל אותו שלמעלה.</p>
<p>והתודה עליו את כל עונות כמה דכתיב והתודה אשר חטא עליה ואוקימנא עליה דאתדכי ב"נ ואשתאר עליה כל ההוא חובא⁵ אופי הכי והתודה עליו בתר דאודי כהנא בנינייהו דישראל עליו כלומר ישתארו כלוהו עליו</p>	<p>והתודה עליו את כל עוונות, כמו שכתוב, והתודה אשר חטא עליה, ובארנו עליה, שנטהר האדם ונשאר עליה כל אותו החטא, כמו כן כאן והתודה עליו, אחר שהתודה הכהן בעבורם של ישראל, עליו, כלומר כולם ישארו עליו.</p>
<p>א"ל ר' אבא אי הכי והא כתיב ולא יזבחו⁶ ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אמר ליה שאני הכא</p>	<p>אמר לו רבי אבא, אם כך והרי כתוב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים. אמר לו כאן שונה, ששם לשעירים היו</p>

¹ הכהן הגשמי נותן שתי גורלות מפני שנותן לחצוני, אמנם "כהנא יהיב עדיבא לעילא" גורל אחד שהוא צד חסד לתקנם של עליונים כדפירשנו, והכהן העליון מיכאל בנפרדים מדת חסד בנאצלים, והענין בזה כי יש שני השעירים הם שני בניו של קין בחוץ ולהם שרשים בפנים והם האחד ימיני והשני שמאלי, והאחד על ידי תקון המלכות מעכבין עליו שלא יתפשט בעולם והיינו קורבתו לה' שמכתתין כחו והכהן עוקד אותו למעלה ומקרבו לפני ה' שלא ישוטט בעולם, והיינו חטאת לה' קשורו בשורש, והאחד מניחין אותו שיתפשט ואין לו כח לקטרג אבל אם היו שניהם חס ושלוש היו מאבדים העולם. והם עצמם שני השעירים עם היות שזה מתפשט וזה נאסר, זה נקרב וזה נשלח, עם כל זה שניהם מתקשרים (אור יקר), פי' חסד מטיל הגורלות על חו"ב דזעיר דנוגה שהם שני שעירים שלמעלה א"נ כהנא הוא מיכאל (מ"מ).

² וירצה שהם שתי בחינות כחות מיוחדים אמנם אנו מקריבים האחד אל הקדש וממיתקין אותו והיינו חלק גבורה בסוד קו האמצעי שבה שממנו מתפשט הכח ההוא המרגל האחד, והאחד שהוא בסוד הגבורה השמאלית היא מתפשטת בכחותיה עד החצונים וממנה מתפשט המרגל השני, ושניהם קשורים יחד מצד השורש העליון כנודע (אור יקר).

³ דקב"ה ע"ס על ידיו עשרה אצבעות והכוונה שעשר ספירות הסכימו שהעוונות של ישראל יהיו על ראש השעיר החי דייקא (רח"ו).

⁴ פ' מוח בינה הנז' שהוא נגד השעיר שמשלחים לעזאזל (מ"מ).

⁵ פי' על אותה הבהמה שהיא קרבן תודה נשארו עוונות אותו אדם שהקריב התורה ושיעור הכתוב והתודה אשר חטא, והיכן ישארו אותם העוונות עליה (מ"מ).

⁶ פי' ושלמות זה שמשלחים השעיר לעזאזל נראה כמקריב קרבן לחיצונים ח"ו ותירץ דהתם היו מקריבים לשעירים והכא לקב"ה אתעביר והקב"ה אמר לנו שנשלח אותו שוחד לעזאזל (מ"מ).

<p>דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא ובג"כ לא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחייהם שעירים אלא לשעירים דהתם לשעירים הוו עבדי פולחנא ושולטנותא והכא ונשא השעיר עליו את כל עונותם וקרבנא לא אתעביד אלא לקב"ה</p>	<p>מקריבים קרבן, ולכן לא כתוב ולא יזבחו עוד את זבחייהם שעירים, אלא לשעירים, ששם לשעירים היו עושים עבודה ושלטון, וכאן ונשא השעיר עליו את כל עונותם, והקרבן אינו נעשה אלא לקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ת"ח דבגיני קרבנא מתבסמן עלאין ותתאין ודינא לא שריא ושלמא עלייהו דישראל תאנא ושלח ביד איש עתי המדברה מהו איש עתי אלא רוא דמלה הכי הוא</p>	<p>בא וראה, שבגלל הקרבן מתבשמים עליונים ותחתונים, והדין לא שורה ושולט על ישראל. למדנו ושלח ביד איש עתי המדברה, מהו איש עתי, אלא סוד הדבר כך הוא</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>פקודא (מ"ד) דא למפלה כהנא רבא פולחנא דההוא יומא כמה דאצטריך ולמשלה שעיר לעזאזל</p>	<p>מצוה זו שיעבוד הכהן הגדול את עבודת אותו היום כמו שצריך, ולשלוח שעיר לעזאזל.</p>
<p>רוא דא כד"א בגין לאתפרשא מעמא קדישא ולא יתבע חוביהון קמי מלכא ולא יקטרג עלייהו דהא לית ליה תקיפא ושלטנו (בה) בר כד אתקף רוגזא מלעילא ובההוא דירונא אתהפך לבתר אפוטרופסא עלייהו ועל דא אתדחייא מקמי מלכא והא אוקימנא בגין דאיהו קין כל בשר ועמא קדישא יחבין ליה כמה³ דאצטריך ליה שעיר</p>	<p>הסוד הזה כמו שנאמר, כדי שיפרד מהעם הקדוש, ולא יתבע את חטאייהם לפני המלך, ולא יקטרג עליהם, שהרי אין לו תוקף ושלטון (בה) אלא רק כשמתחזק הרוגז מלמעלה, ובאותו דורון מתהפך אחר כך לאפוטרופוס עליהם, ועל כן נדחה מלפני המלך, והרי בארנו משום שהוא קץ כל בשר, והעם הקדוש נותנים לו כמו שהוא צריך, שעיר.</p>
<p>ורוא דא הן עשו אחי איש שעיר כמה דאיהו בסטר דקדושה דכר ונוקבא אוף הכי בסטר מסאבו דכר ונוקבא מתלא אמרי לכלבא ארמי ליה גרמא ילחך עפרא דרגלך⁴</p>	<p>וסוד זה הן עשו אחי איש שעיר, כמו שהוא בצד הקדושה זכר ונקבה, כמו כן כאן בצד הטומאה זכר ונקבה, משל אומרים, זרק עצם לכלב והוא ילחך את עפר רגלך.</p>
<p>שאלו לבן זומא מהו לסרוסי כלבא אמר להם ובארצכם לא תעשו כל שבארצכם לא תעשו כמה דאצטריך עלמא להאי הכי אצטריך עלמא להאי וע"ד אתמר והנה טוב מאד דא מלאך המות לית לבטלא ליה מן עלמא עלמא אצטריך ליה</p>	<p>שאלו את בן זומא, האם מותר לסרס כלב, אמר להם ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו, כמו שהעולם צריך את זה, כך צריך העולם את זה. ועל זה נאמר והנה טוב מאד, זה מלאך המות, אין לבטלו מן העולם, שהעולם צריך אותו.</p>
<p>אע"ג דכתיב ביה והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו' לא יתבטלון מן עלמא כלא אצטריך טוב ורע ובגיני כך אית לן ביומא דא למרמי</p>	<p>אף על גב שכתוב בו והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו', לא יתבטלו מן העולם, הכל צריך טוב ורע. ולכן יש לנו</p>

¹ פי' דאלו כתיב זבחייהם שעירים הוו משמע אפי' שעיר עזאזל בכלל לא יזבחו, אבל כיון דכתיב לשעירים משמע דוקא כהאי גוונא שהיו מקריבים קרבן לשעירים הוא דאסור אבל הכא שמקריבין אותו להקב"ה ואח"כ משלחים אותו לעזאזל אינו בכלל זה (מ"מ).

² ר"ל לסט"א (יהל אור).

³ ר"ל אע"ג דחטאת נקבה וכאן שעיר (יהל אור).

⁴ השעירים נאחזין ברגלין כמ"ש בפ' א"מ דף ס' ע"ב תרין בנות בתחות רגלהא כו' ואלין מתאחדין בטופרי כו' והני בזוהמ' דטופרי אחידין כו'. ואלו הבנות הן עצם מעצמו, כידוע בסוד חוה הראשונה. וז"ש ארמי גרמא לכלבא שעיר הנ"ל, ילחך טופרא דרגליך שאז ונחש עפר לחמו, אבק שתחת הרגל, לא ירעו ולא ישחיתו כו', ואז כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (יהל אור).

לוי גרמא לכלבא עד דאיהו גריר ייעול מאן דייעול לגבי היכלא דמלכא ולית מאן דימחי בידוי	ביום הזה לזרק עצם לכלב, עד שהוא גורר יכנס מי שיכנס להיכל המלך ואין מי שימחה בידו.
לבתר	אחר כך
סגב	
בכל מה דאתעביד ¹ בעי בר נש זמין לההיא מלה	בכל מה שנעשה צריך אדם להיות מזומן לאותו דבר.
אית ב"נ דברכתא אתקיים על ידיה יתיר מאחרא ת"ח מה כתיב ביה בכהנא ² (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך ³ בנין דהוא הוה זמין דיתקיים ברכתא על ידיה בהאי (ס"א ושאר ברכתא באשגחותא דיליה)	יש אדם שהברכה מתקיימת על ידו יותר מאחר. בא וראה מה כתוב בכהן, טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך, כי הוא מזומן שתתקיים ברכה על ידו בזה (ושורה הברכה בהשגחתו).
ואית ב"נ דהוה זמין לאתקיימא לוטין על ידיה ובכל מה דישגח לייתי לוטייא ומארה ובעתיא כגון בלעם דאקרי רע עין ⁴ דהוה זמין בכל ביש ולא הוה זמין לטב	ויש אדם שמזומן שיתקיימו על ידו קללות, ובכל מה שישתכל יבאו קללות ומארה ובעתה, כמו בלעם שנקרא רע עין, שהיה מזומן לכל רע, ולא היה מזומן לטוב.
ואע"ג דברך ברכתיה לא ברכתא ולא אתקיים וכד הוה לייט כל מאן דלייט אתקיים ואפילו ברנעא דרא ועל דא כתיב (במדבר כד ג) שתם העין ⁵ בכל אתר דעיניה שלטא אתלטייא ⁶	ואף על גב שבירך, ברכתו אינה ברכה ולא התקיימה, וכשהיה מקלל כל מה שקלל התקיים, ואפילו ברגע אחד. ועל זה כתוב שתום העין, בכל מקום שעינו שלטה התקלל.

¹ היינו כענין שפירשו בתלמוד אתמחי גברא ואתמחי קמיעא, והענין כי בזולת המעשה או הקבמיע בעצמו היותו סגולה לאותה הפעולה יש לפעולה מבוא בפועל, וצריך שגם הפועל יהיה מוכן לאותו דבר לפי הכנתו, ולזה לברכה יש אדם מוכן ומזומן אל הברכה, וכן לקללה יש אדם מוכן ומזומן אליה ותקיים על ידו יותר מעל ידי אחר, ולזה צריך שיהיה הפועל מעין הפעולה כדי שיהיה ממחר לעשות (ו)פעולתו כדפי' (אור יקר).

² צ"ע, דמה"ת פסוק זו מדבר בכהן.

³ עי' אד"ר קל ע"א: עינא דהוא קיומא דכלא ועל האי כתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך, דהאי אתקרי טוב עין, ומניה מברך לכלא, ע"כ. "עינא דהוא קיומא דכלא" כנגד בחי' שפע קיום העולם שאינו נפסק (ב"ע סה ע"א). "ועל האי כתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך" עיני ע"ק מכונים "טוב עין" על שם החסד עילאה (שכן החסד הגנוז מכונה טוב - עי' זהר תרומה קס"ח ע"ב: טוב כליל כלא בגויה, ולא אתפשט לתתא, חסד נחית ואתפשט לתתא), ה"ה הארת האוירא שמאירה לעין שלו. (ב"ע סה ע"א). אל תקרי יבורך אלא יברך - הנה ידוע, שלעולם אין פרצוף מאיר לתתא מעצמו, אלא צריך הוא לעלות עוד יותר למעלה לקבל משם הארה, ואז הוא מקבל מלבד הארה לצורך עצמו גם תוספת ברכה וע"כ מאיר לתחתונים (ב"ע סה ע"א), דהאי אתקרי טוב עין, ומניה מברך לכלא. ועי' בהגד"א על ספד"צ ב ע"ג, שב"טוב עין" תלוי הזיווג. ועי' זהר ח"ב ריח ע"א.

⁴ עי' ח"א י ע"ב: כל מאן דחדו באינון מועדיא ולא יחב חולקיה לקב"ה הוה רע עין שטן שונא אותו וקא מקטרג ליה וסליק. ועי"ש באור יקר, שה"רע עין" היא האדם הקמצן, א"נ ה"רע עין" הוא השטן. ועי' הגרמ"מ על זהר ח"ג עג ע"ב: ונמצא כל המדות רעות התחלתן מן העין, כי המדות נכללן בג' הקנאה והתאוה וכבוד וכו', לכן המקנא נקרא רע עין, וכן הבעל גאווה גבה עינים, והתאוה ידוע שתלוי בראית העין שעין רואה והלב חומד.

⁵ לא אמר שתום פה שמשמע דברכות פה או קללת פה תלוי אלא שתום העין דמשמע "דבעיניה תליא" (אור יקר). פי' מלשון משנה כדי שישתום דהיינו לשון תפיחה וכמ"ש רש"י ז"ל והיינו שתפוח עין אחר שהיתה לו להזיק לאדם (מ"מ).

⁶ ונכחלא עינא פי' עיניו נראית כמו שמכחל אותם בכחול (מ"מ).

<p>ת"ח מה כתיב (שם א) וישת אל המדבר פניו¹ בנין דיתער מההוא סטרא ההוא דשלמא תמן וייתי בדילטוריא עליהו דישאל מה כתיב בהו בכהני טוב עין הוא יבורך דהוא הוה זמין בהאי ושאר ברכתא באשגחותא דליה ועל דא תנינן יסטי ב"נ אפילו ממאה ארחין ולא יערע בב"נ דאית ליה עינא בישא אוף הכא ושלח ביד איש עתי דהוא זמין להאי ורשים להאי</p>	<p>בא וראה מה כתוב וישת אל המדבר פניו, כדי שיתעורר מאותו צד שהוא שולט שם, ויבא בהלשנה על ישראל. מה כתוב בכהנים טוב עין הוא יבורך, שהוא היה מזומן לזה, ושורה ברכה בהשגחה שלו. ועל זה שנינו, יסטה אדם אפילו ממאה דרכים ולא יפגש אדם שיש לו עין רעה, כמו כן כאן ושלח ביד איש עתי, שהוא מזומן לזה, ורשום לזה.</p>
<p>וכהנא הוה אשתמודע ביה חד עינא יתיר מאחר² פורתא סורטא דעל עינא³ אתהפיא בשערין סגינאין מכחלא עינא⁴ ולא מסתכל במישר⁵ האי הוא ב"נ זמין להאי וכדקא חזי ליה וע"ד כתיב ביד איש עתי</p>	<p>והכהן היה מכיר בו עין אחת יותר מאחרת מעט, גבות שעל העין מכסה בשערות רבות, העין מכחלת ולא מסתכל ישר, זהו האדם המזומן לכך והראוי לו, ועל זה כתוב ביד איש עתי.</p>
<p>בגוש חלב הוה בר נש דבכל אתר דמחי בידוי הוה מית ולא הוה בני נשא מקרבין בהדיה</p>	<p>בגוש חלב היה אדם שבכל מקום שמכה בידו היה מת, ולא היו אנשים מתקרבים אליו.</p>
<p>בסוריא הוה ב"נ דבכל אתר דאסתכל אפי' למב כלא אתהפך לביש יומא חד הוה חד ב"נ אזיל בשוקא והוה אנפוי נהירין אתא ההוא ב"נ ואסתכל ביה ואתבקע עיניה בגי"ב ככלא הוה ב"נ זמין להאי ולהאי ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך אל תקרא אלא יבורך</p>	<p>בסוריה היה אדם שבכל מקום שבו הסתכל אפילו לטוב הכל התהפך לרע, יום אחד היה איש אחד הולך בשוק והיו פניו מאירות, בא אותו איש והסתכל בו ונבקעה עינו, לכן לכל היה אדם מוכן, לזה ולזה, ועל זה כתוב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יבורך.</p>
<p>ותאנא האי ב"נ דהוה אזיל למדברא כד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא ודחי ליה בתרין ידיו ולא הוה נחית לפלגות טורא עד דאתעביד שייפין שייפין</p>	<p>ולמדנו, האיש הזה שהיה הולך למדבר, כשהגיע שם אותו שעיר היה עולה להר ודוחה אותו בשתי ידיו, ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה איברים איברים.</p>
<p>וההוא ב"נ הוה אמר כך ימחו עונות עמך וכי' ובנין דסליק ההוא⁶ קטיגוריא ואתעביד סניגורא דישאל כדן קב"ה כל חובייהו דישאל וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא</p>	<p>ואותו איש היה אומר, כך ימחו עוונות עמך וגו', ומשום שעולה אותו קטגור ונעשה סנגור של ישראל, אז הקדוש ברוך הוא את כל חטאי ישראל</p>

¹ פירוש אם היה הענין תלוי בדבורא אף אם לא יהפוך פניו אל המדבר היה מתעורר בדבורו, אלא מדהפך פניו משמע דהבטת עין תליא מלתא והיה מביט אל המדבר לעורר כח העין, וכן ראיא מאומרו "טוב עין" וכי' (אור יקר). מקומו של בלעם נגד פעור הנ"ל, ולכן הוא נתן עצה לבלק להפקיר בנות מואב בכדי להכשיל את ישראל בעון פעור, והוא נקודה דחורבה, וז"ס הכתוב (שם א') וירא בלעם כי טוב וגו', וישת אל המדבר פניו נגד נקודה הנ"ל והוא יסוד דנוקבא דסט"א והוא נגד רחל דקדושה (פת"ש גדלות דז"א עה). הוא היה רוצה לקלל את ישראל ולהחזיר העולם לתוהו ובוהו וכתיב ביה וישת אל המדבר פניו לחטא העגל שנשתברו הלוחות בסוד שבירת הכלים (בית עולמים יד ע"א).

² אחד מעיניו גדול משני (אור יקר).

³ היינו שיהיו על חוטמו מה שבין שתי עיניו מלא שער ששתי עפעפיו דבוקות זו לזו (אור יקר).

⁴ פירוש שחוטמו שוקע בין שתי עיניו עד ששתי עיניו יכולים להכחל בבת אחת, או ירצה שגבות עיניו שחורות ככחולות כאלו כחל עיניו (אור יקר).

⁵ פירוש שהוא מהפך עיניו להסתכל בעקמימות (אור יקר). הוא סימן אחר שהסתכלותו אינה ביושר (מ"מ).

⁶ כמו שאותו איש עתי נעשה סניגור עם היותו מסטרא דידיה כך הוא עם היותו קטיגור מסטרא בישא נעשה סניגור (אור יקר).

<p>לאדכרא חוביהו דבני נשא נטיל לון ורמי לון כה"ג לאתר דאתקרי מצלות ים' הה"ד ותשלך במצלות ים כל חטאתם</p>	<p>וכל מה שכתוב באותם פתקים שלמעלה להזכיר את חטאי בני האדם, הוא נוטל אותם וזורק אותם, כמו זה למקום שנקרא מצולות ים, זהו שכתוב ותשלך במצלות ים כל חטאתם.</p>
<p>תאנא ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ומאת עדת בני דיהא מכלהו ויתכפר לכלם, שהרי כל ישראל הכא תליין וכלהו מתכפרי בדא מתכפרים בזה.</p>	<p>למדנו ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת, ומאת עדת, כדי שיהיה מכולם ויתכפר לכלם, שהרי כל חטאי בני ישראל כאן תלויים, וכולם מתכפרים בזה.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>יכשכש ליה בזנבו מה כתיב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם</p>	<p>יכשכש בזנבו. מה כתוב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, וכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם.</p>
<p>כיון דאיהו חמי האי שעיר תיאובתיה לגביה ולאשתכללא בהדיה ולא ידע מאינון חובין דקא נטיל שעיר תב לגביהו דישאל חמי לון בלא חובין בלא פשעין דהא כלהו שראן ברישא דשעיר סליק לעילא ושבח לון קמי קב"ה וקב"ה חמי סהדותא דהוא מקטרגא והואיל ותיאובתיה לרחמא על עמיה אע"ג דאיהו ידע כל עובדא חס עליהון דישאל וכלא שריא בדא בגין דלא יתער רוא דרינא מלעילא ויתקף האי וישתצון בני עלמא דהא דא מסטרא דרינא קשיא קא אתי</p>	<p>כיון שהוא רואה את השעיר הזה תשוקתו אליו ולתקן עמו, ולא יודע מאותם החטאים שנוטל השעיר, הוא שב אל ישראל רואה אותם בלי חטאים בלי פשעים, שהרי כולם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשבח אותם לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל, והכל שורה על זה כדי שלא יעורר את סוד הדין מלמעלה, וזה יתחזק וישמדו בני העולם, שהרי זה בא מצד הדין הקשה.</p>
<p>ואי יתער האי בחובי בני אנשא אתער דהא לית ליה אתערו לסלקא לעילא לאתערא דינא קשיא בר בדיל חובי בני נשא דהא בשעתא דב"ג עביד חובא אתכנס האי וכמה אלף סייען דיליה ומתכנפי תמן ונטלי ליה וסלקי לעילא רחמנא לישזבן ועל כלא יהב קב"ה עיטא לישראל לאשתזבא מכל סטרין וע"ד כתיב אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו ע"כ</p>	<p>ואם זה יתעורר, הוא מתעורר בחטאי בני האדם, שהרי אין לו התעוררות לעלות למעלה לעורר דין קשה, רק משום חטאי בני אדם, שהרי בשעה שאדם עושה חטא, זה מתאסף, וכמה אלפים מסייעים שלו ומתכנסים שם ונוטלים אותו ועולים למעלה הרחמן יצילנו. ועל הכל נתן הקדוש ברוך הוא עצה לישראל להנצל מכל הצדדים, ועל זה כתוב אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו.</p>
<p>סד/א²</p>	

¹ הם הכחות החצונים שהם למטה ממלכות הנקראת ים, אלו הם רפש וטיט שתחת הים, "וענין ותשלך במצולות ים" היינו כל זינא אזיל בתר זיניה, אותו המקטרג הנברא מהעבירה והטינוף שהיה הקדש פגום ומטונף בו, על ידי הרחמים מגרשו אל מקומו אל מצולות ים ושם הוא מין במינו מתעכל ומתבטל. "ותשלך במצולות ים" אחת משלש עשרה מדות של רחמים שבאריך אנפין שהם רמוזים בפסוק מי אל כמוך כדפירשנו באדרא (אור יקר). פי' הם ז' דנוגה דב"ע שהם נק' צלמות צל דכורא מות נוקבא כמש"ל בשם הרב (מ"מ).

<p>ולא סני מבר נש חר ומאן אתר אתנסבו מאינון קופין דבעזרה נטלין אנרא ואייתי להו מאינון דמי דהוו מכלהו וההוא שעירא אחרא דהוא אשתאר לקב"ה עבדין ליה חטאת בקדמיתא</p>	<p>ולא מספיק מאיש אחד, ומאיזה מקום נלקחים, מאותן קופות שבעזרה נוטלים שכו, ומביאים אותם מאותם דמים שהיו מכולם, ואתו השעיר האחר שהיה נשאר לקדוש ברוך הוא, עושים אותו חטאת בראשונה.</p>
<p>והא אוקימנא באן אתר הוה מתקשרא¹ ולבתר דא מתקרבין הני² ומתבסמין בלא³ ואשתארו ישראל זכאין קמי קב"ה מכל חובין דעבדו וחבו קמיה⁴ הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'</p>	<p>והרי בארנו, באיזה מקום היה נקשר, ואחר כך מקריבים את אלה, והכל מתבשמים, וישראל נשארים צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מכל החטאים שעשו וחטאו לפניו, זהו שכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.</p>
<p>תו אמר רבי שמעון ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק מאי קא רמיזא אלא ודאי עשו איש שעיר הוא מההוא דאקרי שעיר דהא מההוא סמרא אתי</p>	<p>עוד אמר רבי שמעון ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק, מה הוא רומז, אלא ודאי שעשו איש שעיר, והוא מאותו שנקרא שעיר, שהרי מאותו צד הוא בא.</p>
<p>ואנכי איש חלק גבר מההוא דפליג לכל שאר עמין רברבין ממנן דכתיב אשר חלק יי' אלהיך אותם וכתיב כי חלק יי' עמו וגו'</p>	<p>ואנכי איש חלק, איש מאותו שמחלק לכל שאר העמים ממונים גדולים, שכתוב אשר חלק ה' אלהיך אותם, וכתוב כי חלק ה' עמו וגו'.</p>
<p>תו איש חלק מתרי שעירים ואשתאר חדא דכהנא פליג לה חר לחולקיה וחד לקב"ה אמאי בגין דיטעון על כתפוי כל חובוי דיעקב דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונות עונות תם</p>	<p>עוד איש חלק, משני שעירים, ונשאר אחד שהכהן חלק אותם, אחד לחלקו ואחד לקדוש ברוך הוא, למה, כדי שיטעון על כתיפו את כל חטאי יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, עוונות תם.</p>
<p>תאנא בההוא יומא כמה פתחין פתיחין לקבליהון דישאל לקבלא צלותהון זכאה</p>	<p>למדנו באותו יום כמה פתחים פתוחים כנגד ישראל לקבל תפלותיהם,</p>

¹ שאין שני שעירי חטאת אלו כשעיר החטאת, כי האחד שהיה גורל לה "הא אוקימנא באן אתר מתקשרא" ולכן עבדין ליה חטאת בקדמיתא ואינו בכלל אלו, אלא מפני שהוא מתקשר למטה בחוץ ואלו למעלה יותר (אור יקר). פי' שהוא כנגד מוח חכמה הנז' והקדושה של חכמה שבנוגה מתברר ועולה למלכות (מ"מ).

² למעלה (אור יקר). פי' אחר שעושים השני שעירים של מטה אזי מתקרבין שני שעירים העליוני ומתבסמים (מ"מ).

³ אפילו קדישי עליונין (אור יקר).

⁴ שהם מתטהרין בכל המדרגות שבמציאות בין בחצונים התחתונים דהיינו שעיר עזאזל בין בחצונים שהם מתטהרין ומתערין ומתעלמין דהיינו שעיר חטאת לה', בין בפנימיים דהיינו שני שעירי חטאת ושאר הקרבנות, ואם תאמר מאי האי, חטאת לה' שהוא חבירו של עזאזל היה דמו קרב פנימה בשבע למטה ואחד למעלה ואמרת שהוא למטה באחד מן המרגלים, ושעיר חטאת שאין דמן נכנס אלא בארבע מתנות על ארבע קרנות של מזבח העולה אמרת שהוא פנימה יציב בארעא וכו', ויש לומר שאין מזה ראייה כלל דהא קיימא לן עולה לה' חטאת לה' דא סלקא ודא נחתא חטאת יורדת והעולה עולה, ועם כל זה העולה שתי מתנות והחטאת ארבע מתנות, ופרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמן נכנס ואין בשון נקרב וכיוצא, והכל תלוי בסוד רמיזתם שאין פעולות אלו יורו או יכריחו על מעלתם, ודרך כלל כי שעיר החטאת גורל אחד לה' אנו עולים עמו בכל האפשר כדי לתקן שורשו פנימה ובדמו אנו קושרים כל עשר ספירות מפני שעל ידי המעשים המגוונים התחתונים שרומזים בו נפרעו ונפגמו וצריך לתקן על ידו כל המעוות ולכן הובא את דמו אפילו בקדש הקדשים, והוא יורד מהמדרגה שנשתווה עם שעיר עזאזל עד למעלה שמזכירים עליו את ה' לה' חטאת. כמה פתחין וכו', ירצה תקובל כל מיני תפלה זעקה רנה שועה בכיה כל מה שירצה האדם שאין שום שער ננעל (אור יקר).

<p>חולקהוין דישראל דהא קב"ה בעא לזכאה לון ולדכאה לון הה"ד כי ביום הזה יכפר וגו' בהאי יומא אתעטר כהנא בכמה עטרין בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מכל פולחנין לכלא ירב חולקא באינון קרבנין דקב"ה בהאי יומא אתעטר (ס"א אתער) חסד בעלמא על ידא דכהנא מקרב קרבנין על חוביהוין דעמא על חוביה בקרמיתא ולבתר על חוביהוין דעמא</p>	<p>אשרי חלקם של ישראל, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם ולזכות אותם, זהו שכתוב כי ביום הזה וגו', ביום הזה מתעטר הכהן בכמה עטרות, ביום הזה עבודת הכהן נכבדה וגדולה מכל העבודות, לכולם נותן חלק באותם הקרבנות של הקדוש ברוך הוא, ביום הזה מתעטר (מתעורר) החסד בעולם על ידי הכהן מקריב את הקרבנות על חטאי העם, על חטאו בראשונה ואחר כך על חטאי העם.</p>
<p>מקרב עלמין עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי עד דהוו אזלי יתבו בחד חקל וצלו נחת חד עננא דאשא ואסחר לון אמר רבי שמעון הא חמינא דקב"ה רעותא דיליה הכא נתיב יתבו והוו אמרי מלי דאורייתא</p>	<p>הוא מקריב עולמות עליו ועל העם, והרי בארנו את הדברים. בעוד שהיו הולכים ישבו בשדה אחת והתפללו, ירד ענן אחד של אש והקיף אותם. אמר רבי שמעון הריני רואה שרצונו של הקדוש ברוך הוא כאן, נשב, ישבו והיו אומרים דברי תורה.</p>
<p>פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק הא אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו (ס"א בחכמתא) בחכמה אמרין</p>	<p>פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הרי הסתכלתי בדברי שלמה המלך ואת כולם אמר (בחכמתו) בחכמה.</p>
<p>ת"ח ג' ספרים דחכמתא¹ אפיך לעלמא וכלהו בחכמתא עלאה² שיר השירים חכמה³ קהלת תבונה ומשלי דעת לקבל ג' אלין עבד ג' ספרים שיר השירים כנגד חכמה⁴ הכי הוא קהלת לקבל תבונה⁵ הכי הוא משלי לקבל דעת⁶ במאי אתחזי⁷</p>	<p>בא וראה שלשה ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכולם בחכמה עליונה שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, ומשלי דעת. כנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים שיר השירים כנגד חכמה, כך הוא קהלת כנגד תבונה, כך הוא משלי כנגד דעת, במה זה נראה.</p>

¹ ירצה שעם היות שנאמר שהם חכמה ותבונה ודעת עם כל זה כולם מצד החכמה דהיינו מדתו כאומרו ותרב חכמת שלמה, וכן הוא כי שאר נביאים חברו ספריהם לאיזה סבה לנבואתם לייסר וכיוצא, ושלשה ספרים אינם אלא לגלות חכמה את העם (אור יקר).

² שנשפעו ממדתו וכדפי', ועם כל זה היו שלשה חלקים "שיר השירים חכמה" כאומרו כל השירים קדש דהיינו מצד החכמה ושיר השירים קדש קדשים דהיינו מפנימיות החכמה, ואינם משלים מלבושים אלא פנימיות החכמה מתגלת בסתרי האצילות כולו מחובר, "קהלת תבונה" בהבלי העולם שכן מלת קהלת להבין הנמשל מהמשל לדלות תבונה בהבלי העולם ומשם לסתרי מעשיהו כי יהביל הגשמי ובו דבק הרוחני, כמה דרושים הנסתרים שהבין שלמה מהגשמי הרוחני (אור יקר).

³ זה הפך ממ"ש בפי' בא בדף ט"ל ע"א שיר השירים לקבל חסד וכו' ונלע"ד שהכל אמת שחג"ת הם ענפי חב"ד – שיר השירים לקבל חכמה שבו רזי תורה ואהבה כנגד חכמה שהיא רחמים, קהלת יש בו דברי כבושין כנגד בינה שהיא דין, אלא משלי במה הוא רומז לדעת (מ"מ).

⁴ הכי הוא שכל דבריו דברי אהבה וחיבה מצד הימין (אור יקר).
⁵ הכי הוא שכל דבריו דברי מוסר ותוכחות מצד השמאל. שכפי מה שהוא מקור הנבואה כן היא ענין הנבואה (אור יקר).

⁶ שהוא לרחם על האסד להיישירו בהנהגתו, וזהו מציאות הדרושים ועל ג' יסודות אלו חבר ג' ספרים שעניינם מורה על מקורם כדפי' (אור יקר).

⁷ בהיותו מהמדה הזאת (אור יקר).

<p>אלא כל אינון! קראי בתרי גוויני² אינון רישא וסיפא תרי גוויני אתחזייא וכד מסתכלי קראי דא כליל בדא ודא כליל בדא בג"כ שקיל לקבליה דדעת האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה</p>	<p>אלא כל אותם הכתובים הם בשני אופנים ראש וסוף, שני אופנים נראים, וכשמסתכלים בכתובים זה כלול בזה, וזה כלול בזה, לכן שקול כנגד הדעת הפסוק הזה. אין ראשו סופו ואין סופו ראשו.</p>
<p>וכד אסתכלנא ביה כלא כליל חד בחד בין מסיפיה לרישיה בין מרישיה לסיפיה שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק ודא ודא נייחא דרוחא כמה דהאי נייחא דרוחא כך האי נייחא דרוחא</p>	<p>וכשהסתכלתי בו, הכל כלול, אחד עם אחד, בין מסופו לראשו בין מראשו לסופו. שמועה טובה מארץ מרחק, מים קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, וזה נחת רוח, כמו שזה נחת רוח כך זה נחת רוח.</p>
<p>עד דהוו יתבי אתא חד ב"נ אמר אנתו דר' שמעון אתסיאת ממרעהא וחבריאי שמעו קלא דקב"ה שבק לאינון חובי דדרא</p>	<p>בעוד שהיו יושבים, בא איש אחד ואמר אשתו של רבי שמעון נרפאה מחליה, והחברים שמעו קול שהקדוש ברוך הוא סלח לאותם חטאי הדור.</p>
<p>אמר ר' שמעון הא אתקיים הכא קרא ושמועה טובה מארץ מרחק הכי הוא נייחא דרוחא כמה מים קרים³ על נפש עיפה אמר להו נקום ונזיל דקב"ה ארחיש לן בנסין</p>	<p>אמר רבי שמעון הרי התקיים כאן הפסוק ושמועה טובה מארץ מרחק, כך זה נחת רוח, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להם, נקום ונלך, שהקדוש ברוך הוא מרחיש לנו נסים.</p>
<p>פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה דא אורייתא דכל מאן דוכי למלעי באורייתא ומרוי נפשא מנה מה כתיב ושמועה טוב מארץ מרחק</p>	<p>פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה זו התורה, שכל מי שזוכה לעסוק בתורה ומרוה ממנה את הנפש, מה כתוב ושמועה טובה מארץ מרחק.</p>
<p>קב"ה אכריו עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי הה"ד ושמועה טובה מאן אתר מארץ מרחק</p>	<p>הקדוש ברוך הוא מכריז עליו כמה טובות להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא, זהו שכתוב ושמועה טובה, מאיזה מקום, מארץ מרחק.</p>
<p>מאתר דקב"ה הוה רחיק מניה בקדמיתא מאתר דהוה ב"נ בדבכו עמיה בקדמיתא דכתיב וארץ מתקוממה לו מההוא אתר</p>	<p>ממקום שהקדוש ברוך הוא היה רחוק ממנו בתחלה, ממקום שהיה אדם בשנאה עמו בתחלה, שכתוב וארץ מתקוממה לו, מאותו מקום</p>
<p>סד/ב</p>	

¹ שבמשלי הם נחלקים עסקיו לב' חלקים חציו ימיני מדבר בצדיק וחציו שמאלי מדבר ברשע וחוטא, ועל דרך זה כל עסקיו חציו בגנות וחציו בשבח, אלא שפעמים חציו הראשון שבח וחציו השנית גנות, דהיינו תחלת הימין ואח"כ השמאל או להפך חציו הראשון גנות והחציו השנית שבח דהיינו תחלת השמאל. ואח"כ הימין, אמנם קשה כי למה לא ייחס אותם לחסד גבורה תפארת אלא בעליונות חכמה ותבונה ודעת, ולזה יש לומר משום דלאו חסד ודינא ממש בקראי דאם כן היה ראוי שידבר בקהלת בעונש החוטא ובשיר השירים בשכר העובד וגם בחסד השם על ברואיו אלא ודאי שהן למעלה בשרשים אל החכמה והתבונה והדעת שהם מעין חסד דין ורחמים ואל כל כך אלא בשורשי החסד לגלות סתרי המרכבות לכל הבא למלא את יד שכלו והיינו שיה"ש וקהלת בשורשי הגבורה דהיינו בבינה להציל החוטא שלא יפול ברשת הנמשכים מהגבורה ופתויים, וכן הדעת מצורף מזה ומזו המגלה הנתיבות הקדושים ואורחות עקלקלות להציל האדם מרעתם כדפי' (אור יקר).

² פי' חצי הפסוק הוא לטובה כמו החסד' וחציו, לרעה רומז לגבורות (מ"מ).

³ פי' כמו הגשמים שהם הנאה ושמחה לעולם כך שמועה טובה שהיא אשת רשב"י שנתרפאת היא שמחה ורשב"י ע"א חלה הקטנה בגדולה שהגדולה היא הגשמים שהם מים קרים, והקטנה היא שמועה קטנה (מ"מ).

מקדימים לו שלום, זהו שכתוב מארץ מרחק, וכתוב מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.	מקדימין ליה שלם! הה"ד מארץ מרחק וכתוב מרחוק יי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד
ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו, רבי יהודה פתח ואמר, מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבוא.	(כאן חסר) ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו ר' יהודה פתח ואמר מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ² ויקרא ארץ ³ ממזרח שמש עד מבוא
למדנו, אלף וחמש מאות וחמשים רבוא בעלי שירה מזמרים לקדוש ברוך הוא כשמאיר היום, ואלף וחמש מאות וארבעים ושמונה בצהרים, ואלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא באותה שעה שנקראת בין הערבים.	תאנא אלף ⁴ וחמש מאה וחמשים רבוא ⁵ מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא ⁶ ואלף וחמש מאה וארבעין ותמניא בטיהרא ⁷ ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההיא שעתא דאקרי בין הערבים
רבי יוסי אמר כשמאיר היום, כל אותם בעלי יבבה משבחים בדברי תשבחות כנגד הבוקר הזה (כשמתעורר), שכשמתעורר הבוקר הזה כולם מתבשמים והדין שוכך, ואומרים תשבחות, זהו שכתוב ברן יחד כוכבי	רבי יוסי אמר כד נהיר יממא כל אינון מארי דיבבא ⁸ משבתן במלי תושבתן ⁹ לקבליה דהאי בקר (ס"א כד אתער דכד) דכד אתער האי בקר כלהו מתבסמין ודינא אשתכין ¹⁰ ואמרין תושבתן הה"ד ברן יחד ככבי בקר

¹ ושיעור הכתוב אם עוסק בתורה אזי שמועה טובה באה לו מהמלכות הנק' ארץ שהיתה רחוקה ממנו תחלה, וכתוב מרחוק ה' נראה לי, פירוש כיון שעוסק בתורה בלילה ה' נראה לי בסיהרא פי' בלילה כדמוכח לקוק, בין הערבים בעת מנחה (מ"מ).

² ירצה שלשה משמרות שהם "אל" בבוקר מצד החסד, "אלהים" מצד הגבורה בערב, "ה" בצהרים מצד התפארת (אור יקר).

³ משפיע למלכות העתות אלו שהם עתות שנוי המשוררים כפי המדה שהיא שולטת כדפירשנו (אור יקר).
⁴ המספרים האלו לא מצאתי להם יחס אלא שכך היתה קבלה, אמנם דרך כלל של בין הערבים רבו כמו רבו לפי שיעקר שירה לצורך הגבורה ועבד הלוי הוא יוכיח, ולזה בין הערבים שהוא משמרת הגבורה תתרבה שירה והמשוררים, וגם עיקר בריאת המלאכים מהגבורה שכן פירש בספר הבהיר באצילות המדות וכן פירשו רז"ל שבשני נבראו המלאכים, לכך מלאכי הגבורה רבים, וסדר המלאכים ערב ובוקר וצהרים ולכן הם מתמעטים ממשמרה אל משמרה. ור' יוסי פליג אדר' יהודה דר' יהודה קאמר דשלשה משמרות הם בוקר צהרים ערב ור' יוסי פליג עליה ואמר דלאו הכי והכריח הענין ואמר אלא בבוקר "מארי דיבבא", ומשום דקשיא ליה מארי דיבבא הוא בסטרא דדינא תיקן (אור יקר).

⁵
⁶

⁷ צ"ל בליליא. והן ג' זמנים של התפלות, ערב ובקר וצהרים, נגד אבהן כמ"ש למטה. ודליליא נגד יעקב. ולאחר חצות שהוא נגד דוד כידוע, שלכן היה נזהר בזה, ובשביל זה נק' חי וקים, והוא כולל כל ג' אבהן, ולכן כל ג' מחנות אלו נכללין ביחד. ובצפרא הן מארי דיבבא כמ"ש למטה ר"א כד נהיר יממא כו'. והן דיצירה שנק' יום. [מ"כ עה"ג. כמ"ש הבקר אור. ונא' יוצר אור] ובערב הן דיללה, של עשיי' שנק' (לילה) [ס"א לילה]. דמקננין כאן יום ולילה (פי' ביצירה מקנן ז"א שהוא יום. ובאופן עשיי' מקנן שם מלכות, לילה. המסדר). ודצפרא הן בעלי שירה, ודערב הן בעלי זמרה. ואחר חצות נקראו בעלי תהלה כמ"ש [תהלה לדוד. כן נ"ל דוד] (יהל אור).

⁸ הם ביצירה בסוד יוצר אור (רח"ו)

⁹ פי' אותם המלאכים שהם אלף ות"ק וחמשים רבוא הם משבחים להקב"ה בבקר והם תארי דיבבא שהם מיצירה, ור' יוסי בא לפרש דברי ר' יהודה ולסייעו (מ"מ).

¹⁰ ולכן עם היות הבוקר חסד המזמרין בעלי הדין "מארי דיבבא" אלא שמתקנים על ידי החסד, והכריח ענין זה מאומרו "ברן יחד ככבי בוקר ויריעו כל בני אלהים" דהיינו בבוקר מארי דדינא (אור יקר).

<p>ויריעו כל בני אלהים והוא זמנא (הימנותא) הדוותא וברכאן! משתכחין בעלמא וקב"ה² אתער לאברהם³ לאחייא ליה⁴ ואשתעשע ביה ואשלמיה בעלמא</p>	<p>בוקר ויריעו כל בני אלהים, ואותו זמן (אמונה) שמחה וברכות נמצאים בעולם, והקדוש ברוך הוא מעיר את אברהם להחיותו ומשתעשע עמו ומשליטו בעולם.</p>
<p>ומנא לן דהאי בקר דאברהם הוא דכתיב וישכם אברהם בבקר בהוא זמנא דבין הערבים כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללה⁵ אקרין ומזמרין בההיא שעתא וקטטותא שריא בעלמא וההיא שעתא אתערותא דאתער קב"ה ליצחק⁶ וקם ודאין לחייביא דערבין⁷ על פתגמי אורייתא ושבעה נהרי אשא נגדין ונפקין וחלין על רישיהון דרשיעיא ושלחובי גומרין דנורא מתערין מעילא לתתא וכדין תב אברהם לאתריה כד"א ואברהם שב למקומו ויומא אתפני⁸ וחייבי גיהנם צוחין ואמרין אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב וההיא שעתא בעי ב"נ לאזדהרא בצלותא דמנחה⁹</p>	<p>ומנין לנו שהבוקר הזה הוא של אברהם, שכתוב וישכם אברהם בבוקר. באותו זמן של בין הערבים כל אותם אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי ילה נקראים ומזמרים באותה שעה, והקטטה שורה בעולם, ואותה שעה ההתעוררות שמעיר הקדוש ברוך הוא את יצחק ועומד ודן את הרשעים שעוברים על דברי התורה, ושבעה נהרות אש זורמים ויוצאים ושורים ע"וחלים על ראשי הרשעים, ושלחבות גחלים של אש מתעוררות ממעלה למטה, ואז שב אברהם למקומו, כמו שנאמר ואברהם שב למקומו. והיום פונה ורשעי הגיהנם צועקים ואומרים, אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. ואותה שעה צריך אדם להזהר בתפלת המנחה.</p>
<p>בזמנא דמטי ליליא¹⁰ אינון אלף וחמש מאה וארבעין ותמניא אקרין מברא לפרוכתא ואמרין שירתא כדין דינין דלתתא מתערין ואוליין ושאטין בעלמא</p>	<p>בזמן שמגיע הלילה, אותם אלף וחמש מאות וארבעים ושמונה נקראים מחוץ לפרוכת ואומרים שירה, אז מתעוררים הדינים שלמטה והולכים ומשוטטים בעולם.</p>
<p>ואלין אמרין שירתא עד דיתפלג ליליא משמרה ופלגא בתר דיתפלג ליליא מזדמני כלהו אחריני כחדא ואמרי תהלות כד"א תהלות¹¹ יי' יבשרו</p>	<p>ואלה אומרים שירה, עד שנחלק הלילה משמרת ע"משמרה וחצי אחר שנחלק הלילה, מזדמנים כל האחרים כאחד, ואומרים תהלות, כמו שנאמר ותהלות ה' יבשרו.</p>

¹ לתקן וכי לא נאמר פירוש ויריעו לשון הכנעה, וירצה שכחות החסד מתגברין וכחות הדין נכנעים לפניהם (אור יקר). ולא שייכא הכנעה אלא אדרבה שהם מתמתקין ומקבלים ברכות שאם לא כן שוב אינם מקבלים ברכה כל ימיהם (אור יקר).

² בינה (אור יקר).

³ דהיינו מדת חסד, ואברהם בסוד נשמתו מתגבר בחסדו (אור יקר). פי' החסדים שהם בחי' אברהם שמתעוררים בבקר (מ"מ).

⁴ מצד החיים שמהחכמה שמצדה התעוררות הזווג כדפי' (אור יקר).

⁵ דעשיה (רח"ו).

⁶ פי' שבין הערבים הוא שעת המנחה שהיא בחינת גבורה שהוא יצחק (מ"מ).

⁷ נידון משפט הרשעים בלילה (רח"ו), ור"ל שמעת מנחה מתאיכי' הדינים נדון הרשעים בלילה (מ"מ).

⁸ פי' שחצות היום הראשון הוא בחי' חסד וחצות ואילך בזמן המנחה הדינים מתגברים (מ"מ).

⁹ מכאן ראייה למ"ש בסמוך שאלף ות"ק ותשעים אלף רבוא שהם משבחים בין הערביים הוא זמן מנחה (מ"מ).

¹⁰ מכאן ג"כ ראייה שאלף ות"ק וארבעין ותמניא דלעיל שמשבחים בסיהרא הוא בלילה משמרה ופלג אדעם הזוהר כדעת ר' נתן דס"ל בש"ס דברכות שלש משמרות הוי הלילה ולא כרבי דס"ל ד' משמרות הוי הלילה (מ"מ).

¹¹ אומרים שירות דס' תהלים (רח"ו).

<p>ר' יהודה אמר כד רעוא אשתכח בצפרא¹ תהלות יי' מבשרין² ר' יוסי³ אמר בתר דרוחא דצפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה תהלות מבשרי עד דייתי צפרא ואתער האי בקר כדון חרוותא וברכאן אשתכח בעלמא</p>	<p>רבי יהודה אמר כשנמצא רצון בבוקר תהלות ה' מבשרים. רבי יוסי אמר אחר שרוח הצפון התעוררה בחצות הלילה והלכה לה, מבשרים תהלות עד שיבא הבוקר ומתעורר הבוקר הזה, ואז שמחה וברכות נמצאים בעולם.</p>
<p>תאנא אמר רבי אבא⁴ כלהו הכי ועילא מנהון סרכין תלתא בההיא שעתא דאתער האי בקר ומתערין תושבחן כל אינון אלף וחמש מאה וחמשין רבוא אתמנא עליהו חד ממנא והימן שמיח⁵ לקבליה דלתתא</p>	<p>למדנו אמר רבי אבא כולם כך, ומעל כולם שלשה שרים. באותה שעה שמתעורר הבוקר הזה ומעוררים תשבחות, כל אותם אלף וחמש מאות וחמשים רבוא מתמנה עליהם ממונה אחד ושמו הימן, כנגד שלמטה.</p>
<p>ותחות ידיה סרכין ממנן עליהו לאתקנא שירתא בההיא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים וזמרון כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף ריבוא מארי דיללה אתמנא עליהו חד ממנא וידותון שמיח⁶ לקבליה דלתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עליהו לאתקנא ההוא זמרא כד"א זמיר עריצים</p>	<p>ותחת ידו שרים ממונים עליהם לתקן שיר, באותה שעה שמתעורר זמן של בין הערבים ומזמרים כל אותם אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי הלילה, מתמנה עליהם ממונה אחד ושמו ידותון כנגד שלמטה, ותחת ידו ממונים עליהם שרים לתקן אותו הזמר כמו שנאמר, זמיר עריצים.</p>
<p>בההיא שעתא דמטי ליליא מתערין כל אינון דמברא לפרוכתא כדון שכיך כלא ופטרא לא אשתכח ודינין דלתתא מתערין כלהו אתמנן כחדא אלין על אלין עד דאתפליג ליליא</p>	<p>באותה שעה שמגיע הלילה מתעוררים כל אותם שמחוץ לפרוכת, ואז הכל שוכך, ופתח לא נמצא, והדינים שלמטה מתעוררים כולם מתמנים כאחד, אלה על אלה, עד שנחלק הלילה.</p>
<p>בתר דאתפליג ליליא ומתכנשי כלהו אתמנא עליהו חד ממנא וכניש לכל משריין כד"א מאסף⁷ לכל המהנות וגו' ואסף שמיח לקבליה דלתתא ותחות ידיה כל אינון סרכין ממנן ומבשרי תהלות עד דאתי צפרא</p>	<p>אחר שנחלק הלילה וכולם מתכנסים מתמנה עליהם ממונה אחד ומכניס את כל המחנות, כמו שנאמר מאסף לכל המחנות וגו', ושמו אסף כנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממונים ומבשרים תהלות עד שבא הבוקר.</p>
<p>כיון דאתי צפרא קם ההוא נע"ד יונק משדי אמיה לדכאה להו ועאל לשמשא⁸ כד אתער</p>	<p>כיון שבא הבוקר, קם אותו נע"ד ויונק משדי אמו לטהר אותם, ונכנס לשמש. כשמתעורר הבוקר, אז היא עת</p>

¹ פי' ר' יהודה פליג על ר' יוסי שאמר מחצות לינה ואילך אומרים תהלות, ור' יהודה ס"ל שאין אומרים תהלות רק בבקר (מ"מ).

² אומרים שירות דמלכות תהלים (רח"ו במ"מ).

³ פי' חזר לסברתו שמחצות אומרים תהלות (מ"מ).

⁴ פי' בא לסייע לר' יוסי ולפרש ענייני הנ' כתות המ' היטב והממונא אשר עליהם חוץ ממ"ש ר' יוסי לעיל בשעתא דמטי ליליא אינון אלף וכו' ואמרין שירתא וכו', ואלין אמרין שירתא עד שאתפניג ליליא וכו' דר' אבא פליג וס"ל דבחצות הראשון שכיך כולא וסערא לא אשתכח עד דאתפליג ליליא משמע שלדעתו אין אומרים שירה רק מחצות ואילך ובחצות הראשון דוממים ומבשרי תהלות מחצות ואילך אומרים תהלות כסברת ר' יוסי דלעיל (מ"מ).

⁵ שכתוב בו והאמין בה' כו' ומצאת את לבבו נאמן לפניך כו', כי האמונה והבטחון תלויים בחדש. וכד"א ואברהם כו' וכתוב ויבואו המלאכים כו' דבהאי שעתא אתפרש אברהם. (ומ"כ עה"ג. וז"ש (לעיל) וכד אתער האי בקר כו' הימנותא דברכאן, וכמ"ש איש אמונות רב ברכות, ונא' חדשים לבקרים רבה אמונתך) (יהל אור).

⁶ כמ"ש (במדרש) על ידותון על הדתות והדינין (יהל אור).

⁷ שהוא דגל הרביעי וכו' כאן (יהל אור).

⁸ כי בחול הזווג על ידי מט"ט (רח"ו).

<p>בקר כרין היא שעתא דרעוא דאשתעי מטרוניתא במלכא¹ ומלכא משיך מניה² חד³</p>	<p>רצון שמדברת המלכה עם המלך, והמלך מושך ממנו חוט אחד</p>
<p>ס/ה א</p>	
<p>הוטא⁴ דברכאן ופרים על מטרוניתא ועל אינון דמזדווגי לה מאן אינון דמזדווגי עמה אינון דמשתדלי באורייתא כליליא כד אתפלג</p>	<p>של ברכות, ופורס על המלכה ועל אותם שמזדווגים עמה, מי הם שמזדווגים עמה, אותם שעוסקים בתורה בלילה כשנחלק [בחצות].</p>
<p>רבי שמעון אמר זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא בשעתא דאתת לקבלא אנפי מלכא לאשתעי ביה ואשתכח עמה בשעתא דאושית מלכא ימינא לקבלא למטרוניתא הה"ד אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים מאי אחרית ים ההיא שעתא אחרית דההוא ים הוא דכד אתפלג שירותא הוה ודינא הוה והשתא אחרית הוא דילה דמסתלקין דינא ועאלת בגדפוי דמלכא היא וכל אינון דמזדווגין לה הה"ד אשכנה באחרית ים</p>	<p>רבי שמעון אמר אשרי חלקו של מי שבא עם המלכה בשעה שבאה לקבל את פני המלך לדבר עמה, ונמצא עמה בשעה שהמלך מושיט את ימינו לקבל את המלכה, זהו שכתוב אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים, מיהו אחרית הים, אותה שעה אחרית של אותו ים, היא שכשנחלק היתה ראשית והיה דין, ועכשיו האחרית הוא שלה, שמסתלקים דיניה ונכנסת לכנפי המלך, היא וכל אותם שמזדווגים עמה, זהו שכתוב אשכנה באחרית ים.</p>
<p>ותאנא כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפלג ליליא אשתתף בשכינתא וכד אתי צפרא ומטרוניתא אתחברת עם מלכא הוא אשתכח עמה עם מלכא ומלכא פרים על בלהו גדפוי הה"ד (תהלים מב ט) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'</p>	<p>ולמדנו כל אותם שעוסקים בתורה בשעה שנחלק הלילה משתתפים עם השכינה, וכשבא הבוקר והמלכה מתחברת עם המלך, הוא נמצא עמה עם המלך, והמלך פורס על כולם את כנפיו, זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.</p>
<p>תאנא בההיא שעתא אבהן מזדמנין במטרוניתא וקדמין לאשתעי בהדה ולאחברא עמה וקב"ה מליל עמה בהו והוא קארי לה לפרסא לה גדפוי הה"ד מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ וגו' אל דא נהירו דחכמתא ואקרי חסד אלהים דא גבורה יהו"ה דא שלימו דכלא רחמי ועל דא דבר ויקרא ארץ וגו'</p>	<p>למדנו באותה שעה האבות מזדמנים עם המלכה, ומקדימים לדבר עמה ולהתחבר עמה, והקדוש ברוך הוא מדבר עמה עליהם, והוא קורא לה לפרוס עליה את כנפיו, זהו שכתוב מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ וגו', אל זה אור החכמה ונקרא חסד, אלהים זו גבורה, יהו"ה זו שלמות הכל רחמים, ועל זה דבר ויקרא ארץ וגו'.</p>
<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר"ש אבוי אמר ליה הא תנינן אלהים בכל אתר דינא הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א אית אתר דאקרי אלהים</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו, אמר לו הרי שנינו אלהים בכל מקום הוא דין. יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יש מקום שנקרא אלהים כמו אדני יהו"ה,</p>

¹ פי' הוא זווג יעקב ולאח בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה, א"כ זווג זה הוא זיווג יעקב ורחל הנעשים בשחרית דחול כמ"ש הרב זל"ה (מ"מ).

² וז"ס אור זרוע לצדיק דאיגניז בצדיק ויוצא ממנו חוט א' בכל יום בבקר, כמ"ש יומם יצוה כו', ואח"כ אסתר ירקרקת היתה וחוט של חסד כו' (מגילה יג ע"א), כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט כו' [חגיגה יב ע"ב וש"מ], וכמ"ש למטה (ס"ה ע"א) ופרים כו' ועל אינון כו', שהוא מדתה, לכן באחרית ים בודדות [ובהעתק הרד"ל. בו דר"ת. כ"מ כהעתק ולפי הנראה חסר ומוטעה. דברי דוד] (יהל אור).

³

⁴ כי הוא יורד תוך החוט (רח"ו).

למה נקרא אלהים, והרי אותיות הרחמים הן בכל מקום.	כגון אדני יהוה אמאי אקרי אלהים והא אתוון רחמי אינון בכל אתר
אמר לו כן זה כתוב במקרא, שכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים, וכתוב ה' הוא האלהים. אמר לו דבר זה ידעתי, שבמקום שיש דין יש רחמים, ולפעמים במקום שיש רחמים יש דין.	אמר ליה הכי הוא כתיב בקרא דכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים וכתוב יי' הוא האלהים אמר ליה מלה דא ידענא דבאתר דאית דינא אית רחמי ² ולזמנא באתר דאית רחמי אית דינא
אמר לו, בא וראה שככה זה, יהוה בכל מקום רחמים, ובשעה שמהפכים הרשעים רחמים לדין, אז כתוב יהוה וקוראים אותו אלהים.	א"ל ת"ח דהכי הוא יהוה בכל אתר רחמי ובשעתא דמהפכי חייביא רחמי לדינא ³ כדין כתיב יהוה וקרינן ליה אלהים
אבל בא וראה סוד הדבר, שלש דרגות הן, וכל דרגה ודרגה לבדה, ואף על גב שהכל אחד ומתקשרים יחד ולא נפרדים זה מזה.	אבל ת"ח רוא דמלה ג' דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלהודוי ואע"ג דכלא חד ומתקשרי ⁴ בחד ולא מתפרשי דא מן דא
בא וראה, כל הנטיעות וכל המאורות הללו (שמתלהטים) כולם מאירים ומתלהטים ונשקים ומתברכים מאותו נהר ששופע ויוצא שהכל כלול בו, ובו כלל הכל, והנהר הזה נקרא א"ס.	ת"ח כלהו נטיעין וכל אינון בוצינין (דמתלהטין) כלהו נהירין ⁵ ומתלהטין ⁶ ומשתקייין ⁷ ומתברכאין ⁸ מההוא נהרא ⁹ דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה ¹⁰ (תרי נוסחי) וכללא דכלא ביה והאי נהרא אתקרי א"ס ¹²¹¹
לגן, ומעל לגן, משום שעדן משתתף עמה ולא נפרד ממנה, ולכן כל המעיינות	לגנתא ועילא מגנתא בגין דעדן משתתף בהדה ולא פרישי ¹³ מנה ובגין כך כל מבויעין ¹⁴

¹ לרחמי (אור יקר)

² תרומה קנט ע"ב (לש"ו).

³ לעיל ל ע"ב ובר פל"ג סי' ג (לש"ו). ישנו בחי' התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא לרעה (כללים ח"א עז ע"ד).

⁴ בא"ס המיוחדם (רח"ו).

⁵ בחסד (רח"ו), אמר לי מורי זלה"ה שמלת נטיעין נאמר על ז' ונ' שהם נטועין במעי הבינה וכן מורה הלשון בסופו שאמר דכולא כליל ביה וכללא דכולא ביה ר"ל כי הז"א כליל בתוך אימא מקודם ואפי' כשיצא ממנו מניח שרשו בתוכה וז"ש וכללא דכולא ביה ר"ל על הבינה שהכל מונח בה הן מקוד' שיצ' הן לאחר שיצא זעיר אנפין לחוץ ונקראין זעיר אנפין ונוקבא נטיעין כמ"ש (בראשית ב ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן. (זהר הרקיע).

⁶ בדין (רח"ו).

⁷ לצורך חיות (רח"ו).

⁸ לצורך זיווג (רח"ו).

⁹ הבינה גופה הנה היא הבריכה העליונה אשר כל ברכאן נפיקין מתמן (כמ"ש בפ' נח סד ע"ב ופ' תרומה קס"ב ע"א ופ' אחרי ס"ה ע"א ופ' ואתחנן רס"ד ע"ב וע' פע"ח שער הברכות רפ"א) (הקדו"ש כז ע"ד).

¹⁰ יסוד דאבא (רח"ו). הו"ה בניקוד אלה"ם שהוא בינה כמ"ש בזוהר (ויקרא י' סע"ב) והיא אימא עלאה הכלולה מחכמה אבא (הקדו"ש כה ע"ד).

¹¹ ק"ס (לש"ו).

¹² ז"א (רח"ו).

¹³ סא ע"ב (הערת הזהר).

¹⁴ פירוש כי כבר ידעת מה שפירש רשב"י בפ' תרומה בסוד ס"מ של אפרסמון בד' קכ"ז ע"א דבשעתא דהדרא ויתבא רביעה על בנין דלתתא לינקא לון היא עומדת בצורת ס' סתומה ומצד זה נקראת אם לגנתא כאם המניקה בניה ובשעתה דסתים ואתגניז בגויה גו נקודה עלאה לעילא כדין חיהי קיימא בדיוקנא דאת סמך סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא לעילא ומצד זה היא לעילא מן גנתא וזמ"ש בגין דעדן אשתתף בהדא והא פריש מינה וזה נכון ולא כפירוש מורי הרמ"ק ז"ל. ע"נ שלבינה יש שתי בחינות מתחילה היתה כלולה בחכמה ואח"כ נתפשטה והולידה וכמו שנבאר ובערך ההתפשטות היא אם לגנתא ובערך קודם

<p>נפקין ונגדין ואשתקין לכל עיבר ופתחין בה פתיחין ועל דא רחמי מנה משתכחין ורחמי פתיחין בה ובגין דקרינן לה אם נוקבא גבורה ודינא מנה נפיק אקרי רחמי בלחודהא הא מסטרהא דינין מתערינן² ובג"כ כתיב ברחמי ונקוד בדינא אתון ברחמי ואתנגיד דינא מסטרהא כגוונא דא יהודה האי דרגא חד</p>	<p>יוצאים ונמשכים ונשקים לכל צד, ופותחים בה פתחים, ועל כן רחמים נמצאים ממנה, ורחמים פתוחים בה, ומשום שקוראים לה אם נקבה, גבורה ודין יוצא ממנה, נקראת רחמים לבדה, הרי מצדיה מתעוררים דינים, ולכן כתוב ברחמים ונקוד בדין, האותיות ברחמים, ונשפע דין מצדה, כמו כן יהו"ה הנה דרגה אחת.</p>
<p>דרגא תניינא³ מסטרא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אהרא אקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתון ממש⁴ ושירותא⁵ (חד) מועיר אפין הוא וביה אתאחיד⁶ ובגין דאתאחיד (האי) בהאי כתיב יי' הוא האלהים כי יי' הוא האלהים⁷ באלין אתון והוא חד ודא הוא דגא תניינא</p>	<p>דרגה שניה מצד הראשונה הזו, יוצאת ומתעוררת דרגה אחרת שנקראת גבורה, וזה נקרא אלהים באותיות הללו ממש, והראשית (אחת) היא מזעיר אנפין, ובו נאחזה, ומשום שנאחזה (זה) בזה, כתוב ה' הוא האלהים, כי ה' הוא האלהים, באלו האותיות, והוא אחד, וזוהי דרגה שניה.</p>
<p>דרגא תליתאה צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא ותאנא אדני הכי כתיב והכי אקרי וכי⁸ בהאי שמא אתקרי והאי שמא באתר דא אשתלים⁸ ואלין אינון ג' דרגין</p>	<p>דרגה שלישית, צדק כתר אחרון, הרי בית דין של המלך. ולמדנו אדני, כך כתוב, וכך נקרא. וכנסת ישראל נקראת בשם הזה, והשם הזה במקום הזה נשלם,</p>

התפשטות שהיתה כלולה בתוכו נקראת עלאה מן גתא ושני מציאות אלו עדין הם בה זמ"ש בגין דעדן אשתתף בהא כו' (שער מאמרי רשב"י).

¹ נ' שערי בינה (רח"ו).

² לעיל י' סע"ב (לש"ו). בינה כלולה מחו"ג (דע"ה ח"ב דף קמא ע"א), שורש הדינין הוא בבינה אימא עלאה [כמ"ש בפ' בשלח (סד סע"א), ופ' ויקרא (י סע"ב), ופ' אחרי (סה ע"א)] (כללים ח"א טל ע"ב), סוד סירס את הזכר ואינו מתפשט אורו למטה, ונודע הוא כי תחת החזה שם הוא התחלת האימא ונמשך עד הטבור, והרי נפסק אור המזל עליו, וכן אור דהאבא העיקרי הוא נפסק מהאימא, וכן התלבשות אימא על אבא הוא מהפרסא ולמטה שבו, ועי"ז נעשה לשורש הגבורות ומסטרהא דינין מתערינן (כמ"ש בפ' בשלח ס"ד סע"א ופ' ויקרא י' סע"ב ופ' אחרי סה ע"א). והוא כמו שאמר הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה חד לאלף יומין יב ע"ב) כי ענין סירס את הזכר הוא שגזוז ביסוד ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד (כללים ח"א פא ע"ג).

³ ר"ל כי עיקרו דז"א הוא באמת ג"כ השם הו"ה ב"ה, כי עיקר הגילוי דהשם הו"ה ב"ה הנה הוא בז"א, ע' ספד"צ רפ"ד ובהגר"א שם (כח ע"ב), ובדברינו בספר הקדו"ש שער ז פרק ד. אך עכ"ז הנה מתחיל בז"א הגילוי דשם אלה"ם ג"כ, והוא בהחיצוניות שבו, וזהו שאמר הזוה"ק הנז' וביה אתאחיד, ור"ל הגם שעיקרו הוא בשם הו"ה ב"ה, עכ"ז הנה אחוז בו השם אלה"ם ג"כ (כללים ח"א לט ע"ב). הנה אנו רואין מפורש בדברי הזוה"ק הללו כי הגילוי בשם אלה"ם התחלתו הוא מז"א דאצילות, כי הרי אמר ושירותיה מזעיר אפין הוא, וכן נמצא ג"כ בדברי הרב בשער הקדמות (דף לו ע"ב סמוך לסופו) בענין הק"כ צרופי אלה"ם, וכו' אמנם במבר"ש שער הקליפות (פרק ב דף נז ע"ב) הנה אמר שם בפירוש כי הם מתחילים רק מן ז"א דבריא ולמטה ולא למעלה ממנו וכו' (כללים ח"ב לט ע"ב).

⁴ ג"ל משום דרישא דמלכא בחו"ג אתתקן ונמצא שהגבור השירותא חד מז"א בסוד כלי הבינה (רח"ו).

⁵ ע"ח נסירה ל' גורס המוסגר.

⁶ ע"י החטא דעץ הדעת הנה לא נמשך בז"א המוחין דהאבא הכללי המוחין דחיה שהם המוחין דגדלות שני, ולא נתייסדו הם בו בקביעות אלא רק לפעמים ולעתים, שהוא רק בעת הצורך לזווגי דפב"פ אשר דישראל עם רחל כנודע, ולא נתייסדו בו בקביעות אלא המוחין דהאימא בלבד ע' מוחין דצלם (פרק ו) ומבר"ש (ש"ה ח"א פ' ט"ו), לכן הנה ישנם עתה שהוא בכל משך זמן דהעוה"ז הגילוי דשם אלה"ם בז"א ג"כ, וכמ"ש בזוה"ק פ' אחרי (סה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ד).

⁷ בכל משך זמן דהעוה"ז הנה הוא גילוי והנהגתו ית"ש בהשמות דהמ"ה ובין וכן הוא גילויים ג"כ בהב' שמות הו"ה אלה"ם וכן בהו"ה אדני זה שמי זה זכרי (ע' זוה"ק בראשית כ' ע"א ופ' אחרי סה ע"א) (כללים ח"ב דף קכז ע"ב).

⁸ ר"ל כי השם אדני שהוראתו הוא אדון הכל, והוא השופט כל הארץ העושה ועשה כל המעשים, הנה נשלם פעולתו והוראתו בהמלכות, כי שם הוא גילוי ית"ש שהוא אלה"י כל הארץ ואין אלהים זולתו כלל

ואלו הן שלש דרגות שנקראות בשמות הדין, והכל נקשר אחד עם אחד בלי פירוד כמו שבארנו.	דאקרון בשמהון דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא כמה דאוקימנא
אמר לו, אם נוח לפני אבא הרי שמעתי על זה שכתוב אהיה אשר אהיה, ולא עמדתי בו. אמר לו אלעזר בני, הרי פרשוה החברים, ועכשיו בדבר אחד הכל נקשר,	א"ל אי ניהא קמיה דאבא הא שמענא בהאי דכתיב אהיה אשר אהיה ולא קיימא ביה א"ל אלעזר ברי הא אוקמוה חברייא והשתא בחד מלה אתקשר כלא!
וסוד הדבר כך הוא.	סה/ב ורזא דמלה הכי הוא
אהיה זה כלל של הכל, שכאשר שבילים סתומים ולא מתפרשים וכלולים במקום אחד, אז נקרא אהיה, הכלל של הכל, סתום ולא נגלה. אחר שיצאה ממנו ראשית, ואותו נהר עבר למשוך את הכל, אזי נקרא אהיה אשר אהיה, כלומר על כן אהיה, אהיה מזומן להמשיך ולהוליד הכל.	אהיה ² דא כללא דכלא ³ דכד שבילין סתימין ולא מתפרשין וכלילין בחד אתר כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק מניה שירותא ⁴ וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אהיה אשר אהיה כל' ע"כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא ⁵
אהיה, כלומר עכשיו אני הוא הכלל של הכל, הכלל של כל פרט. אשר אהיה, שהתעברה האם ועתידה להוציא את כל הפרטים ולגלות את השם העליון. אחר כך רצה משה לדעת מהו פרט הדבר עד שפרש ואמר, אהיה (יהו"ה) זהו פרט, וכאן לא כתוב אשר אהיה. ומצאתי	אהיה כלומר השתא אנא הוא ⁶ כלל כלא כללא דכל פרטא אשר אהיה דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולא אתגלייא שמא עלאה ⁷ לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהו"ה) דא הוא פרטא ⁸ והכא לא כתיב אשר אהיה

וכלל, ומסיים הזוה"ק עוד ואמר, ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהון דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא ע"ל ע"ש. ונתייחד שורש הדינין בהבינה שהוא בהג"ר, ובכלל האצילות הנה הוא בהמ"ס דא"א שהיא בוצד"ק, וכן בכלל העולמות הנה נעשה היסוד להסדר דהנקודות גם בהתפשטות הא' דלהעקודים אשר הוא מהעולמות דא"ס. וכן הצמצום הראשון הנה הוא נעשה בא"ס עצמו, וכ"ז הוא הכל בסוד יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון, כי מזה הנה נמשך המתקת כל הדינין שנמתקין ומתבסמין תמיד (כללים ח"ב לט ע"ב).

¹ שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהיה יהו"ה אדני' שהם שמות דא"א ז'ו"ן, ע' ז'ה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל אר"א אין להם שמות בפנ"ע (כללים ח"א כז ע"ד).

² שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהיה יהו"ה אדני' שהם שמות דא"א ז'ו"ן, ע' ז'ה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל אר"א אין להם שמות בפנ"ע (כללים ח"א כז ע"ד).

³ פי' אריך ועיין פי' ויקרא בדף י"א ע"א (מ"מ).

⁴ פי' אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא וההוא נהר שהיא בינה נתעברה בז'ו"ן כדין איקרי אשר אהיה שהם אר"א אשר אב"א שהוא ראש, ואהיה בינה (מ"מ).

⁵ פי' כמ"ש הרב שאהיה מורה על העיבור (מ"מ).

⁶ פי' חזר לפרש הענין היטב שאהיה הא' הוא אריך אשר אהיה הם אר"א (מ"מ).

⁷ פי' זעיר הנקרא הו"ה (מ"מ). הא"א הנה הוא רק השורש דכל עולם, שהרי הוא רק בהקצו של י' דהשם הכללי שבכל עולם, וגילויו הוא באר"א ז'ו"ן וכנ"ל, לכן נקרא א"א בשם אהיה, שהוראתו הוא על לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) ופ' אחרי (סה ע"ב), והוא במה שמתגלה אח"כ בהד' פרצופים אר"א ז'ו"ן, שהם הד' אותיות דהשם הו"ה ב"ה, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' אהיה, כי אין לו גילוי בשם הו"ה ב"ה, אלא רק בקוצו של י' (הקדו"ש לד ע"ג), נקראו אורות המקיפים רק בשמות של אהיה וכמ"ש בשער השמות (פרקים ג ד ו), כי הוראת אהיה הוא רק לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בזוה"ק (אחרי מות דף סה ע"ב), כי כל המקיפים הוה עיקר גילויים רק לעתיד (ביאורים ח"א כג ע"ב).

⁸ פי' בינה ואהיה הג' שזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ובכך קרא פרשא, ואי גרסי' הו"ה זה היה פרטא א"ש שהוא זעיר הנק' הו"ה (מ"מ).

<p>ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא¹ קסטירא² בהברותא עלאה אשתכח³ כד"א באשרי כי אשרוני בנות אהיה זמינא לאולדא⁴</p>	<p>בספרו של שלמה המלך, אשר בקשר של עדון הממשלה נמצאת בחברותא עליונה, כמו שנאמר באשרי כי אשרוני בנות, אהיה עתידה להוליד.</p>
<p>ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא לאודע' ריזא דשמא קדישא (לאחזאה קב"ה) למשה בקדמיתא אהיה כללא דכלא סתים דלא אתגלייא כלל כמה דאמינא וסימן ואהיה אצלו אמון וגו' וכתוב לא ידע אנוש ערכה וגו' לבתר אפיק (ריזא דשירותא עלאה ראשיתא דכלא ו)ההוא נהרא אימא עלאה⁵ אתעברת וזמינא לאולדא ואמר אשר אהיה זמינא לאולדא ולתקנא כלא</p>	<p>בא וראה איך יורד מדרגה לדרגה להודיע את סוד השם הקדוש (להראות את הקדוש ברוך הוא) למשה בראשונה, אהיה הכלל של הכל, הנסתם שלא התגלה כלל כמו שאמרנו. וסימן ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב לא ידע אנוש ערכה וגו', אחר כך הוציא (סוד של הראשית העליונה תחלת הכל ו)אותו הנהר האם העליונה שהתעברה ועתידה להוליד ואמר אשר אהיה עתידה להוליד ולתקן הכל.</p>
<p>לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אהיה כלומר השתא יפיק ויתתקן כלא בתר דנפיק כלא ואתתקן כל חד וחד באתריה שבק כלא ואמר יהו"ה דא פרטא⁷ ודא קיומא ובההיא שעתא ידע משה רזא דשמא קדישא סתים וגליא ואתדבק מה דלא אתדבקו שאר בני בני עלמא זכאה חולקיה אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי</p>	<p>אחר כך התחילה להוליד, ולא כתוב אשר, אלא רק אהיה, כלומר עכשיו יוציא ויתתקן הכל אחר שהכל יצא. וכל אחד ואחד נתקן במקומו, עזב את הכל, ואמר יהו"ה זה פרט, וזה הקיום. ובאותה שעה ידע משה את סוד השם הקדוש הנסתם והנגלה, ונדבק במה שלא נדבקו שאר בני העולם, אשרי חלקו, בא רבי אלעזר ונשיק ידו.</p>
<p>א"ל אלעזר ברי מכאן ולהלאה אודהר דלא למכתב שמא קדישא⁸ אלא כדקא יאות דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא קשרא דמהימנותא קשרא דחד בחד בנין ליחדא שמא קדישא עליה כתיב כי דבר יי' בזה ואת מצותו הפר הכרת וגו' אפי' דגרע חד דרגא או חד קשרא מאת חד מנייהו</p>	<p>אמר לו, אלעזר בני מכאן והלאה הזהר שלא לכתוב את השם הקדוש אלא כראוי, שכל מי שלא יודע לכתוב את השם הקדוש כראוי, ולקשר את קשר האמונה קשר של אחד עם אחד כדי לייחד את השם הקדוש, כתוב עליו כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת וגו'. אפילו שהחסיר דרגה אחת או קשר אחד מאות אחת מהן.</p>
<p>ת"ח י בקדמיתא כללא דכלא סתים מכל סטרין שבילין לא מתפתחין כללא דדבר ונוקבא⁹ קוצא דיו"ד¹⁰ דלעילא רמזיא לאין</p>	<p>בא וראה י' בראשונה הכלל של הכל, נסתר מכל הצדדים, השבילים לא נפתחים, הכלל של זכר ונקבה. קוצו של</p>

¹ פי' בקשר העדון שהוא אבא הנק' עדן קסטירא עילאה שהיא אימא (מ"מ).

² אוהל כי אהל היא בינה, כמד"א באשרי פי' שבינה נק' אשר על שם שמתחברת עם חבא הנק' אשר שהוא ראש (מ"מ).

³ דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברה מזעיר ולכן נכתב על"ג בקיטורא קשר וע"ש (מ"מ).

⁴ פי' אה"ה הג' מורה על זמן הלידה וכדבסמוך (מ"מ).

⁵ נמוחק כמ"מ.

⁶ ור"ל שאריך הוציא אימא המזדווגת עם אבא ומתעברת בזעיר (מ"מ).

⁷ פי' זעיר הנק' הו"ה (מ"מ).

⁸ פי' ר"א היה כלול בכל והיה סופר מובהק לכך אמר לו אביו "איזדהר" וכו' (מ"מ).

⁹ פי' ר"ד דיר"ד הם ז'ין נמצא שהיר"ד שהוא בח' אבא הוא כולל זכר ונקבה (מ"מ).

¹⁰ הוא אריך (מ"מ).

<p>לבתר י' דאפיק ההוא נהרא¹ דנגיד ונפיק מניה ולא תעברא מניה ה' בהאי כתיב ונהר יוצא מעדן יוצא ולא יצא² בגי' לא בעיא לאתפרשא מניה ובג' כתיב רעיתי</p>	<p>י"ד שלמעלה רומז לאין, אחר כך י' שמוציאה את אותו הנהר שנמשך ויוצא ממנו ולהתעבר ממנו ה', בזה כתוב ונהר יוצא מעדן, יוצא ולא יצא, לכן צריך שלא להפרד ממנו, ולכן כתוב רעיתי.</p>
<p>ואי תימא נהר כתיב משמע חד והא הכא ג' הכי הוא ודאי³ י' אפיק תלתא ובתלתא אתכלל כלא י' אפיק לקמיה ההוא נהר ותרין בנין דינקא להו אמא⁴ ואתעברת מנייהו⁵ ואפיק לון</p>	<p>ואם תאמר כתוב נהר, משמע אחד, והרי כאן שלשה. זה כך ודאי, י' מוציאה שלשה, ובשלשה הכל נכלל. י' מוציאה לפנייה אותו נהר, ושני בנינים שמניקה האם והתעברה מהם, ומוציאה אותם.</p>
<p>לבתר⁶ ה' כנוונא דא ה' ואינון בנין תחות אבא ואמא בתר דאולידת אפיקת בן דכר ושוייה לקמה</p>	<p>אחר כך ה', כדוגמא זה ה', והם בנינים תחת האב, והאם אחר שהולידה הוציאה בן זכר, ושמה אותו לפנייה.</p>
<p>ובעי למכתב ו' והאי ירית אחסנתא דאבא ואימא וירית תרין חולקין ומניה אתון ברתא ועל דא בעי למכתב לבתר ו'ה⁸ כחדא כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאתפרשא לון אוף הכא ו'ה כחדא ולא בעי לאתפרשא לון והא אוקימנא מלי ולא תר אחרא סלקין הני מלי זכאה חולקון דצדיקייא דידעין ריזין עלאין דמלכא קדישא ויתחזון לאודאה ליה הה"ד אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך</p>	<p>וצריך לכתוב ו', וזה יורש את נחלת האב והאם, ויורש שני חלקים, וממנו נזוגית הבת, ועל כן צריך לכתוב אחר כך ו'ה כאחד, כמו שה"א ראשונה ו'ה כאחד, ולא צריך להפרידם, כמו כן כאן ו'ה כאחד ולא צריך להפרידם, והרי בארנו את הדברים, והדברים הללו עולים למקום אחר, אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את הסודות העליונים של המלך הקדוש וראויים להודות לו, זהו שכתוב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.</p>

¹ פי' אחר שאריך רמוז בקוץ היר"ד, עוד יר"ד אפיק ההוא נהר ור"ל ר"ד דיר"ד הם ג"כ צורת ה' שהיא בינה שכלולה באבא בסוד הבן בחכמה וממנו יצאה ואעפ"י שאריך הוציא אר"א מ"מ גם אבא נותן הארה לאימא כמ"ש הרב בדרוש המקיפים באוצ"ח (מ"מ).

² פי' שזווג אר"א תדיר ולא פסיק והא הכא ג' פי' אימא וז'ן כולם יצאו מאבא, ואיך אמר ונהר יוצא, דמשמע אימא לבד היה שיצאה מאבא (מ"מ).

³ ר"ל באמצעות אימא יצאו ז'ן מאבא ולפי שהעיקר שיצא מאבא היא בינה לכך כתוב ונהר יוצא וכו' (מ"מ).

⁴ עי' שער מאמרי רשב"י נג ע"ב ונט רע"א (לש"ו). ז"ל נג ע"ב: הלשון הזה קשה מאד להולמו דה"ל דאתעברת מנייהו בקדמיתא ולבתר דינקא להו כי העיבור קדם אל היניקה ועוד דמשמע דלבתר דהונו בנינים ממש בפועל חזרה להתעבר מהם וצריך להבין כל זה. אבל הענין יובן עם הנ"ל כי כבר נולדו בראשונ' וינקא לון ולבתר הכי אחר תשעה שנים חזרה ואתעברת מנייהו בסוד עיבור שני לצורך המוחין הדולדה כנז' ואח"כ אפיקת לון כו'. וז"ל נט ע"א: סוד הענין הוא כי בהיות אימא בקוץ התחתון של היר"ד כנז' אז הוה ינקא אימא להו לברא וברתא הרמוזים בשתי אותיות ו"ד של המילוי כנז' ולבתר רוצה לומר כשנאצלה אימא ונתישבה במקומה הראוי לה שהוא באות ה' ראשונה של הו"ה כנז' אז אתעברת מנייהו כי מאותם שתי אותיות ו"ד דמילוי היר"ד שהם ברא וברתא אתעברת מנייהו ממש ונעשית צורה ה' כנז'.

⁵ פי' הנהר הנמשך מן ה' שהוא גג ה' כנז' בפ' ויקרא דף י"א וב' בנין שהם ז'ון הנמשכין מן הנהר כנז' שרגל ימין של ה' הוא ז'ון נעלמת בד' ואח"כ נכללין ובאים לפתח הלידה שהוא ו' קטנה שבתוך ה'. ואמר דינקא להו ואתעברת מינהו. נתב' אצלינו בכמה מקומות שזהו עיבור ב' של גדלות דמוחין אחר היניקה שחוזרת להתעבר שנית מהם כדפי' בהקדמת אד"ז ע"ש. (זהר הרקיע).

⁶ ר"ל שמוציאה אותן אחר כל זה ואז יהיה צורת ה' כגוונ' דא ה' ולפי שלא תחשוב שהיציאה הזאת היא יציאה ממש לחוץ לזה אמר ואינון בנין תחות א"ו וא ר"ל שעדיין הם בכללות ה' והם תחות וכו' והנהר בתר דאולידת נקרא יציאה ממש לחוץ וז"ש ושוייה לקמיה. (זהר הרקיע).

⁷ בציור זה לרמז על יסודות (מ"מ).

⁸ הציור הוא כך ה' (רד"ו) (מ"מ).

<p>תאנא א"ר יהודה אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ שלימו דכלא שלימו דאבהן קדישי דבר ויקרא ארץ לאשתכחא בכ"י בשלימו בהרוותא ומאן אתר הוא אשתכח עמה הדר ואמר מציון! מכלל יופי אלהים הופיע</p>	<p>למדנו, אמר רבי יהודה אל אלהים דבר ויקרא ארץ, שלמות הכל, שלמותם של האבות הקדושים, דבר ויקרא ארץ, להמצא עם כנסת ישראל בשלמות ובשמחה, ומאיזה מקום הוא נמצא עמה, חזר ואמר, מציון מכלל יופי אלהים הופיע.</p>
<p>תאנא כד בעא קב"ה למברי עלמא דלתתא כלא כנוונא דלעילא עבד ליה עבד ירושלם אמצעיתא דכל ארעא ואתר חד דאקרי ציון עלה ומהאי אתר מתברכא ובהאי אתר דציון שארי עלמא לאתבנאה ומניה אתבני הה"ד אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו ומאן אתר מציון מכלל יופי</p>	<p>למדנו כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם שלמטה, עשה הכל כדוגמא שלמעלה, עשה ירושלים מרכז כל הארץ, ומקום אחד שנקרא ציון עליה, ומהמקום הזה מתברכת, ובמקום הזה של ציון מתחיל העולם להבנות, וממנו נבנה, זהו שכתוב אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ, ממזרח שמש עד מבואו, ומאיזה מקום, מציון מכלל יופי</p>
<p>ס/א</p>	
<p>אלהים הופיע כלומר מציון שהוא שלימו דיופי דעלמא אלהים הופיע ת"ח לא אתברכא ירושלם² אלא מציון³ וציון מעילא⁴ וכלא חד בחד אתקשר</p>	<p>אלהים הופיע, כלומר מציון שהיא שלמות של היופי של העולם אלהים הופיע. בא וראה לא התברכה ירושלים אלא רק מציון, וציון מלמעלה, והכל נקשר אחד עם אחד.</p>
<p>תאנא א"ר יהודה ויצא אל המזבח⁵ אשר לפני יי' וכפר עליו אל המזבח סתם⁶ (כביכול⁷) כמה דאתעביד לתתא אתעביד לעילא וכלא אתקשר חד בחד ותאנא כמה דבהאי יומא מכפר כהנא לתתא הכי נמי לעילא</p>	<p>למדנו אמר רבי יהודה ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו, אל המזבח סתם (כביכול) כמו שנעשה למטה נעשה למעלה, והכל נקשר אחד באחד. ולמדנו, כמו שביום הזה מכפר הכהן למטה, כך גם למעלה.</p>
<p>וכד כהנא דלתתא מסדר פולחניה כהנא דלעילא⁸ הכי נמי (כביכול) לא אשתכח לעילא עד דאשתכח לתתא ומתתא שארי⁹ לסלקא קדושה דמלכא עלאה ומשתכחין בלהו עלמין¹⁰ חד קמיה דקב"ה</p>	<p>וכאשר הכהן שלמטה מסדר את עבודתו, כך גם הכהן שלמעלה (כביכול) לא נמצא למעלה עד שנמצא למטה, וממטה מתחילה לעלות קדושת המלך העליון, וכל העולמים נמצאים (במצאו) אחד לפני הקדוש ברוך הוא.</p>

¹ יסוד דדכורא (רח"ו).

² מלכות (רח"ו).

³ יסוד (רח"ו).

⁴ יסוד מת"ת (רח"ו).

⁵ מכיוון שלא פירש הכתוב ואמר אל מזבח הזהב וכיוצא מורה דסתם מזבח קאמר לרמוז אל המזבח העליון דהיינו המלכות והיינו אשר לפני ה' כדמסיק (אור יקר).

⁶ יסוד דנוק' (רח"ו). ואמר הזוהר סתם לפי שבינה ג"כ נק' מזבח הפנימי, אבל סתם מזבח הוא במלכות (מ"מ).

⁷ משום דהתם נמי שייך כפרה לגבי פגם העוונות ולהכי אמר כביכול (אור יקר).

⁸ חסד ויש שפירשו כהן גדול בחכמה ולי [נראה] ביסוד וכבר הרחבתי בפרשת צו ענין זה בסדר העבודה אשר לי, וענין מכפר ירצה משפיע סוד שפע ואור הרחמים להאיר המדות החשוכות כדפירשנו שם ואבאר בפרשה עצמה בע"ה (אור יקר). הפנימי הוא גם משפיע על המדות ומייחדם בפירוש סדר העבודה במדות העליונות ובאותם הייחודים הרמוזים בה (אור יקר).

⁹ בסוד התעוררות כדפי' בספ"ר בשער מהות והנהגה (אור יקר).

¹⁰ בסוד שלשת עשיה יצירה בריאה אצילות (אור יקר).

<p>א"ר יהודה אלמלא הוו ידעו ישראל אמאי קב"ה פקיד עלייהו דישאל לאוכחא להו יתיר מכל שאר עמין ינדעון דהא קב"ה שביק דידיה ולא גבי מנהון חד ממאה</p>	<p>אמר רבי יהודה אלמלא היו יודעים ישראל למה צוה הקדוש ברוך הוא על ישראל להוכיח אותם יותר מכל שאר העמים, ידעו שהרי הקדוש ברוך הוא השאיר את שלו ולא גבה מהם אחד ממאה.</p>
<p>תאנא קב"ה כמה רתיבין כמה חיילין אית ליה כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחניה כד זמין להו לישאל בהאי עלמא אכתר לון בכרתין קדישין כגוונא דלעילא אשרי לון בארעא קדישא בנין דישתכחו בפולחניה קשיר לכולהו עלאי בהו בישאל וחרוון לא עאלין קמיה ופולחנא לא אתעביד קמיה לעילא עד דישאל עבדין לתתא</p>	<p>למדנו שלקדוש ברוך הוא יש כמה מרכבות וכמה חיילות וכמה שליטים ממונים שנמצאים בעבודתו, כשיזמן את ישראל בעולם הזה, הכתרים בכתרים קדושים כדוגמא שלמעלה, השרה אותם בארץ הקדושה כדי שימצאו בעבודתו, וקשר את כל העליונים עם ישראל, ושמחות לא נכנסות לפניו, ועבודה לא נעשית לפניו למעלה, עד שישאל עושים למטה.</p>
<p>כל זמנא דישאל משתכחין בפולחניה דמאריהון לתתא הכי נמי לעילא (כביכול) בזמנא דישאל בטלי פולחנא לתתא² בטלי לעילא ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא לתתא ועל דישאל בטלו פולחנא דקב"ה כד שראן בארעא הכי נמי לעילא כ"ש לבתרא³ אמר קב"ה ישראל אי אתון ידעין כמה אולכסין כמה חיילין מתעכבין בניניכו תנדעון דלית אתון כדאי למיקם בעלמא אפילו שעתא דהא ועב"ד מה כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וגו' (בג"כ) ויצא אל המזבח אל המזבח סתם⁴ אשר לפני יי' סתם⁵ וכפר עליו לבתרא⁶ ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם וגו' וכפר עליו מאי קא מיירי⁷ א"ר יוסי לאתערא חסד בעלמא בקדמיתא⁸</p>	<p>כל זמן שישאל נמצאים בעבודת רבונם למטה, כך גם למעלה. (כביכול) בזמן שישאל מבטלים את העבודה למטה, הם מבטלים למעלה, והעבודה לא נמצאת לא למעלה ולא למטה, ועל שישאל בטלו את עבודתו של הקדוש ברוך הוא כשהיו שרויים בארץ, כך גם למעלה כל שכן, אחר כך אמר הקדוש ברוך הוא ישראל אם אתם יודעים כמה אוכלוסים וכמה חיילות מתעכבים בשבילכם, תדעו שאינכם כדאים לעמוד בעולם אפילו שעה אחת, ועל כל זה מה כתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים וגו', (לכן) ויצא אל המזבח, אל המזבח סתם. אשר לפני ה' סתם, וכפר עליו, אחר כך ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם וגו' וכפר עליו, במה מדובר, אמר רבי יוסי להעיר חסד בעולם בתחלה.</p>
<p>תאנא כתיב וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל מאי וכפר על הקדש⁹ אלא א"ר אלעזר</p>	<p>למדנו, כתוב וכפר על הקודש מטמאת בני ישראל, מה זה "וכפר על</p>

¹ כדמסיק לקמיה שישאל הם בקדושה וכל העולמות הקדושי' העליונים תלויים בהם וכשהם פוגמים אלו העולמות הרוחניים נפגמין מה שאין כן באומות העולם, לכן עון ישראל קשה הרבה ולא כן עון אומות עולם כי מי הכניסם כדי שיפגמו (אור יקר).

² מרצונם (אור יקר).

³ שנחרב הבית שגם כן נתבטלה עבודה עליונה (אור יקר). אחר הגלות (רח"ו).

⁴ הוא ת"ת (רח"ו).

⁵ וסתם הו"ה הוא בת"ת לכך אמר לפני ה' סתם (מ"מ).

⁶ דריש ליה לשון קנוח כמו לכפורי ידיה בההוא גברא והוא הזווג וכדבסמוך (מ"מ).

⁷ קשיא ליה דמאי כפרה שייך לעילא (אור יקר).

⁸ והתעוררות החסד יכונה בשם כפרה, ורבי אלעזר פליג עליה ופירש דמש כפרה שייך (אור יקר).

⁹ התופסתא דמייתי דייק קדש ממש לעילא שבקדושה העליונה היתה הכפרה והתקון (אור יקר).

<p>הא תנינן חייביא עבדין פנימותא¹ לעילא ומתערין דינין וגרמין לאסתאבא מקדשא² והויא תקיפא שארי לאתגלאה³ וכדין דינין מתערין בעלמא ובהאי יומא בעי כהנא לרכאה כלא⁴ ולאשתרא (ס"א ולאשתרא) כתרא קדישא דיליה⁵ דהיא רישא דמלכא⁶ בנין דייתי מלכא לאשראה במטרוניתא</p>	<p>הקודש" אלא אמר רבי אלעזר, הרי שנינו שהרשעים עושים פגם למעלה ומעוררים דינים וגורמים לטמא את המקדש, והנחש הקשה מתחיל להגלות, ואז מתעוררים דינים בעולם, וביום הזה צריך הכהן לטהר את הכל ולהתעטר (ולעורר) הכתר הקדוש שלו, שהוא ראש המלך, כדי שיבא המלך לשרות עם המלכה.</p>
<p>וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל וייתי לאזדונגא במטרוניתא ולאשתרא חידו⁷ וברכאן⁸ בעלמא (ס"א בנין דייתי מלכא לאזדונגא במטרוניתא ולאשתרא חידו וברכאן בעלמא וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל) אשתכח דכל שלמא⁹ (נ"א שלימו) דעילא ותתא ככהנא תליא דאי אתער כתרא דיליה כלא אתער וכלא בשלימו אשתכח וע"ד כתיב וכפר על הקדש בקדמיתא וכפר על הקדש לאסנאה שלמא בעלמא ולאסנאה חידו בעלמא</p>	<p>וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע, ויבא להזדווג עם המלכה, ולעורר שמחה וברכות בעולם. (כדי שיבא המלך להזדווג עם המלכה ולעורר שמחה וברכות בעולם, וכשראש המלך נוסע הכל נוסע), נמצא שכל השלום (השלמות) שלמעלה ולמטה תלויה בכהן, שאם הוא מעורר את הכתר שלו, הכל מתעורר, והכל נמצא בשלמות, ועל זה כתוב וכפר על הקדש בראשונה, וכפר על הקודש להרבות שלום בעולם, ולהרבות שמחה בעולם.</p>
<p>וכד חידו דזווגא אשתכח במלכא ובמטרוניתא כל שמשין וכל בני היכלא¹⁰ כלהו אשתכחו בחידו (וכל חידו דעלמא) וכל חובין דחבו קמי מלכא¹¹ אתכפר להו הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי¹² תטהרו ובג"כ כתיב¹³ וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו, בשעה שנכנס</p>	<p>וכששמחת הזווג נמצאת עם המלך והמלכה, כל השמשים וכל בני ההיכל כולם נמצאים בשמחה, (וכל שמחת העולם) וכל החטאים שחטאו לפני המלך מתכפרים להם, זהו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, ולכן כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקודש עד צאתו, בשעה שנכנס</p>

¹ הענין הוא בהדרגה ראשונה על ידי העון שפוגמין בעצמן ונשמתם ורוחם ונפשם הם גם כן פוגמין מקום אחיזתם ולזה מיד הפגם מעורר הגבורה מפני שבסבת הפגם מסתלק האור העליון והרחמים דבאתר פגים לא שריא, ולכן מתעורר הדין (אור יקר).

² שהכוונה היא היות המלכות יונקת מצד הצנור הפגום שבברית העליון כדפירשנו בספ"ר בשער הצנורות, ואחר כך מתעורר הנחש מפני שנמשך לו כח מהמלכות (אור יקר). פי' מלכות (מ"מ).

³ ומיד הנחש בא ומלמד חובה על הפגום ועל כל העולם שהכריח עצמו וכל העולם כולו לחובה ומיד דינים מתערים (אור יקר).

⁴ להעביר הפגם מכל המדות מכל העולמות קודם לכל (אור יקר).

⁵ להאירם בחסד שהיא מדתו (אור יקר). פי' חסד ומכאן משמע שכהנא דלעילא דלעיל הוא חסד ולא מיכא"ל (מ"מ).

⁶ כבר פירשנו באידרא שרישא דמלכא היינו הבחינה שהיא מתבחנת בין שבע מדות ושלשה ראשונות מכללות כל המדות וזהו "רישא דמלכא" והיינו רישא דזעיר אנפין וזה נאחז בחסד כדכתיב כשמן הטוב על הראש שיורד על הראש זמן אהרן (אור יקר). כי הטיפה של חסד היא (רח"ו). ונלע"ד פי' אחר שמ"ש דהיא רישא דמלכא ר"ל כי חסד הוא חכמה שהוא רישא דמלכא כנודע ששני שלישי חסד נעשו חכמה (מ"מ).

⁷ מצד הבינה (אור יקר).

⁸ מדצ החכמה (אור יקר).

⁹ מצד קו האמצעי שלום ודאי (אור יקר).

¹⁰ כנזכר בפרקי היכלות שאמרו המלאכים כשאורות השכינה מאירים אנו שמחים והיא שעתא (רח"ו).

¹¹ היינו הפגם שפגמו למעלה (אור יקר).

¹² פירוש אותם החטאים שהם לפני ה' כדפירשנו (אור יקר).

¹³ ירצה שמש בא לכפר על הקדש העליון ולזווג המדות כדי לכפר המדות על ידי הייחוד ובזה מטהר הפגם (אור יקר).

להו ובשעתא דמזדווגין מלכא ומטרוניתא ההיא שעתא וכפר בעדו ובעד ביתו ²	לזווג אותם, ובשעה שמזדווגים המלך עם המלכה, אותה שעה, וכפר בעדו ובעד ביתו.
תאנא וכל אדם לא יהיה באהל מועד רבי יצחק פתח וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגו' האי קרא אוקמוה	למדנו וכל אדם לא יהיה באהל מועד, רבי יצחק פתח וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק וגו', והפסוק הזה פרשוהו.
ת"ח בשעתא דישראל בגלותא כביכול קב"ה ³ עמהון ⁴ בגלותא דהא שכינתא לא אתעדי מנייהו לעלמין ת"ח בזמנא דישראל אשתכחו בגלותא דבבל שכינתא בינייהו שרייתא ותאבת עמהון מן גלותא ⁵ ובזכות אינון צדיקייא	בא וראה, בשעה שישראל בגלות, כביכול הקדוש ברוך הוא עמהם בגלות, שהרי השכינה לא זזה מהם לעולמים. בא וראה בזמן שישראל נמצאו בגלות בבל, השכינה שרתה ביניהם, ושבה עמהם מן הגלות. ובזכות אותם הצדיקים
סו/ב	
דאשתארו בארעא שארת בארעא ולא אעדי מנייהו לעלמין	שנשארו בארץ, שרתה בארץ, ולא זזה מהם לעולמים.
א"ר יהודה דאתהדרת מטרוניתא במלכא ואתהדר כלא בהלולא דמלכא בנ"ב אקרין אנשי כנסת הגדולה כנסת הגדולה ודא ⁶	אמר רבי יהודה שחזרה המלכה עם המלך, וחזר הכל בסעודת השמחה של המלך, לכן נקראו אנשי כנסת הגדולה, כנסת הגדולה ודא.
תאנא בכל זמנא דישראל בגלותא אי אינון זכאין קב"ה אקדים לרחמא עליהו ולאפקא לון מגלותא ואי אינון לא זכאין מעכב לון בגלותא עד ההוא זמנא דאתנור וכד מטא זמנא ואינון לא אתהזיין קב"ה אשגח ליקרא דשמיה ולא אנשי להו בגלותא הה"ד וזכרתי את בריתי יעקוב וגו' אלין אבהן דכלא רוא דשמא קדישא	למדנו בכל זמן שישראל בגלות, אם הם צדיקים הקדוש ברוך הוא מקדים לרחם עליהם ולהוציאם מהגלות. ואם הם אינם צדיקים, הוא מעכב אותם בגלות עד אותו זמן שנגזר, וכשמגיע הזמן והם אינם ראויים, הקדוש ברוך הוא משגיח על כבוד שמו ואינו שוכח אותם בגלות, זהו שכתוב וזכרתי את בריתי יעקוב וגו', אלו האבות של הכל, סוד השם הקדוש.
רבי חייא אמר מאי טעמא יעקב קדמא הכא אלא בנין דיעקב כללא דאבהן והוא אילנא קדישא ⁷ בנ"ב ו' דשמא קדישא ביה אחידא והכי קרינן יעקוב בו'	רבי חייא אמר, למה יעקב ראשון כאן, אלא משום שיעקב הוא כלל האבות, והוא העץ הקדוש, לכן ו' של השם הקדוש אחוזה בו, וכך קוראים יעקוב בו'.

¹ ת"ת (אור יקר).

² מלכות (אור יקר). וכך אמרו במ"א כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו כל חובין (רח"ו).

³ ת"ת (אור יקר).

⁴ והטעם שהוא בא על שכינתו לשומרה וזהו שאמר "דהא שכינתא לא אעדי" וכו' (אור יקר).

⁵ ועם היות שפגמו ישראל אות ברית והושיבו נשים נכריות עם כל זה לא נסתלקה מהם "בזכות אינון דצדיקייא דשאר" וכו' (אור יקר). פי' בבית שני (מ"מ).

⁶ כי הקטנה חזרה להיות גדולה (רח"ו).

⁷ יעקב הוא סוד ת"ת הכולל ו"ק דז"א, כי יעקב אבינו ע"ה היה מרכבה לה"ק, וכמ"ש האריז"ל (בפירוש לספד"צ בספר זוהר הרקיע קכ"א ע"ב), [וע' תיקון נוק' (פ"ב כלל י"ט), ובזוה"ק (אחרי מות סו ע"ב) ופ' ויצא (בספרי תורה קמ"ז ע"ב) וכן שם (קנ"ז ב' בס"ת) (הקדו"ש מד ע"ד).

<p>רבי יצחק אמר וא"ו באתווי י"ג מכילין דירית! ירותא די"ג מבויעין דמבועא סתימא קדישא</p>	<p>רבי יצחק אמר וא"ו באותיותיו שלש עשרה מדות, שירש ירושה של שלשה עשר מעיינות של המעיין הסתום הקדוש.</p>
<p>רבי אבא אמר וא"ו אמאי כליל ו' א' ו' אלא ו' דיתיב² על כורסייא כד"א ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה א' סתים בגויה³ ולא אתגלייא ודא הוא דכתיב בי נשבעתי⁴ נאם יי' בג"כ כתיב ולא אקרי⁵ בתראה כללא דקדמאה בתראה הא אוקימנא (נ"א ו' בתראה כללא דו' קדמאה ו' בתראה)</p>	<p>רבי אבא אמר וא"ו, למה כוללת ו' א' ו', אלא ו' שיושב על הכסא כמו שנאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, א' סתומה בתוכו ולא מגלה, וזה שכתוב בי נשבעתי נאם ה', לכן כתוב ולא נקרא, אחרון כלל של הראשון האחרון הרי בארנו. (ו' אחרונה כלל של ו' ראשונה ו' אחרונה).</p>
<p>דא יה"ו יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה וע"ד כלילין אתוון דא בדא וא"ו רישא וסיומא כמה דאוקימנא ותאנא תריין אתוון אינון כהאי גוונא וא"ו דאמינא גו"ן אוף הכי ואע"ג דאוקמוה מלה גו"ן הכי מתפרשא ג' כפופה דא מטרוניתא וסמיכא לה ו' דאיהו יסוד בגין לאתברכא מניה ו' פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל דא כלילין אתוון ומתאחדן דא בדא ואי תימא אמאי אהדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה ואהדר אנפיה לגבי ו' פשוטה אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לקבליה דמלכא</p>	<p>זה יה"ו יסוד, שהוא סיום הגוף והכלל שלו, ועל כן כלולות האותיות זו עם זו, וא"ו, ראש וסיום כמו שבארנו. ולמדנו שתי אותיות הן כדוגמא זה וא"ו שאמרנו, נו"ן ג"כ כך. ואף על גב שבארו את הדבר, נו"ן כך מתפרשת, נ' כפופה זו המלכה, וסמוכה לה ו' שהוא יסוד כדי שתתברך ממנו, ו' פשוטה זו התפשטות התפארת ולכן כלולות האותיות ונאחזות זו בזו. ואם תאמר למה מחזיר ו' פניו מנו"ן כפופה ומחזיר פניו אל הן' הפשוטה, אלא בשביל כבוד המלך הוא מחזיר פניו כנגד המלך.</p>
<p>ותאנא מ"ם לא כליל בגויה את אחרא (בגין) אלא מ' פתוחה ס' סתומה⁶ מ' פתוחה דהוא כד דכר אתהבר עמה ס' סתומה יובלא דהא סתימין ארחא⁷ ואע"ג דמתפשטין לזמנין ואית דמתני⁸ בהאי⁹ כד"א גן נעול אחותי כלה גן נעול מעין חתום¹⁰</p>	<p>ולמדנו מ"ם לא כוללת בתוכה אות אחרת, (משום) אלא מ' פתוחה ס' סתומה. מ' פתוחה שהוא כשהזכר מתחבר עמה, ס' סתומה יובל שהרי סתומים דרכיה, ואף על גב שלפעמים מתפשטים. ויש ששונים בזה כמו שנאמר, גן נעול אחותי כלה, גל נעול מעין חתום.</p>
<p>א"ר יצחק בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו לישראל בגין שמיה¹¹ ואהדרת מטרוניתא</p>	<p>אמר רבי יצחק בשעה שהמלך הקדוש זוכר את ישראל בעבור שמו וחוזרת</p>

¹ הוא"ו שמספרו י"ג הנה הוא מורה על הי"ג תיקונים שנמשך בז"א מהאימא (ביאורים ח"א מא ע"א).
² בהתכללותו לנוקבא. ועיי' ז"ח ח' ע"ב. ואז נכלל ע"ק כו' כמ"ש בא"ר, ומתער ברית, אתפשטותא דג' (יהל אור).
³ היינו נה"י דא"א בגויה ולא אתגלי (רח"ו).
⁴ קל א (הערת הזהר). נזכר באדרא שזו שבועה בא"א דבגו ז"א (רח"ו).
⁵ שאינו נרגש במבטא האלף רק ב' וו"ן (רח"ו).
⁶ נוק' (רח"ו).
⁷ כי הבינה עניינה סתום בז"א (רח"ו).
⁸ ר"ל הכל בנוקבא. ופתוחה כד אתפתח לדכורא לקבלא, וסתומה כד אשתלם כמ"ש בז"ח שם ע"ש (יהל אור). (ובמ"א כתב וז"ל. ואית דמתני כו'. ר"ל הכל במלכות. מם סתומה כד איהי סתימא. פתוחה כד פתוחה. בסוד חבצלת ושושנה) (יהל אור).
⁹ שהכל בנוק' לחוד (רח"ו).
¹⁰ ואז נקרא ס' סתומה (רח"ו).
¹¹ שהם אינם ראויים לכך (רח"ו).

<p>לאַתְּרֵאָה (כִּדְרִין) כְּתִיב וְכֹל אֲדָם! לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ כִּךְ כִּהְנֵא בְּשַׁעֲתָא דְעָאֵל לִיחֲדָא שְׁמַא קְדִישָׁא וּלְכַפְרָא בַּקֹּדֶשׁ לְזוּגָא לְמַלְכָא מְטְרוֹנִיתָא כְּתִיב וְכֹל אֲדָם² לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד וְגו'.</p>	<p>הַמַּלְכָּה לְמִקוּמָהּ, (אז) כְּתוּב וְכֹל אֲדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ. כִּךְ הִכְהֵן בְּשַׁעֲתָא שְׁנַכְנַס לִיחָד אֶת הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ וּלְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ, לְזוּג אֶת הַמֶּלֶךְ עִם הַמַּלְכָּה, כְּתוּב וְכֹל אֲדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד וְגו'.</p>
<p>תֵּאֲנָא ר' יְהוּדָה אָמַר כִּהְנֵא אֲתַעֵר שְׁלֵמָא בְּעֵלְמָא לְעִילָא וְתַתָּא וְתַנְיָא עָאֵל בְּדַרְגָּא חֲדָא³ אֲסַחֵי גּוֹפִיָּה נְפִיק מְהַאי דְרַגָּא לְדַרְגָּא אַחְרָא אֲסַחֵי גּוֹפִיָּה אַחִיד שְׁלֵמָא בְּהַאי וּבְהַאי קִדְשׁ יְדוּי וּמִתְבַּרְכָּאֵן כִּהְדָּא וּבְכֹלָא בְּעִי לְאַחְזָאָה עוֹבְדָא וּבְעִי לְאַחְזָאָה⁴ לְבוּשׁוּי דִּיתְלַבֵּשׁ כְּנוּנָא דְעוֹבְדָא דִּיתְכוּוֹן עַד דִּיסְדַר כְּלָא כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ וְיִתְבַּרְכוּ עֲלָיָא וְתַתָּאֵי.</p>	<p>לְמַדְנּוּ רַבֵּי יְהוּדָה אָמַר, הִכְהֵן מְעוֹרֵר שְׁלוֹם בְּעוֹלָם לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וּלְמַדְנּוּ נַכְנַס בְּדַרְגָּה אַחַת, רוּחָץ גּוֹפּוֹ, יוֹצֵא מְדַרְגָּה זוֹ לְדַרְגָּה אַחֶרֶת, רוּחָץ גּוֹפּוֹ אוֹחֵז שְׁלוֹם בְּזֶה וּבְזֶה, קִדְשׁ יְדוּי וּמִתְבַּרְכִּים כְּאַחַד, וּבְכֹל צְרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה, וְצְרִיךְ לְהִרְאוֹת לְבוּשׁוֹ, שִׁיתְלַבֵּשׁ כְּדוֹגְמָא שֶׁהַמַּעֲשֵׂה שִׁיתְכוּוֹן, עַד שִׁיִּסְדֵּר הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁצְרִיךְ וְיִתְבַּרְכוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.</p>
<p>תֵּאֲנָא ר"ש פִּתְחָא (ד') יו"ד⁵ בְּגַלְפִּיּוֹ⁶ אֲתוּוֹן⁷ בְּסַמְרִין אֲתַקְשְׁרֵן⁸ בְּיו"ד⁹ יו"ד¹⁰ אֲזִיל לְיו"ד (ס"א לְיו"ד) יו"ד¹¹ יו"ד¹² סְלִיק בְּיו"ד¹³ יו"ד אֲזִיל לְיו"ד¹⁴ מִתְכַּנְשֵׁי בְּהו"ו¹⁵ וּמְכוּוֹן דְעַתָּא¹⁶ אֲתַחְבֵּר ה' בּוֹא¹⁷ ה' עֲלָאָה אַחִיד תְּרַעוּי¹⁸ (ס"א בְּתַרְעוּי¹⁹) בְּגַלְפִּי תַכְסִּיסִין²⁰ אַחְדָּא בְּנִהְרוּ אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאָה וּשְׁבַעֲיִין²¹ אַכְסְדְרִין²² סְתִימִין</p>	<p>לְמַדְנּוּ רַבֵּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח (ד') יו"ד בְּחִקְיֻקְתּוּי אוֹתִיּוֹת בְּצַדְדִים הַתְּקַשְׁרוּ בְּיו"ד, יו"ד הוֹלֵךְ לְיו"ד [לו"ו], יו"ד עוֹלָה בְּיו"ד, יו"ד הוֹלֵךְ לְיו"ו, מִתְכַּנְסִים בְּהו, וּמְכוּוֹן אֶת הַדְּעֵת וּמִתְחַבְרִים ה' עִם וּא"ו, ה' עֲלִיוֹנָה אוֹחֵזת שְׁעָרֶיהָ (בְּשַׁעֲרֶיהָ) בְּחֻקֵי תַכְסִּיסִים, אוֹחֵזת בְּהֵאֲרַת אֶלְף וְחֲמֵשׁ מָאוֹת וּשְׁבַעֲיִים אַכְסְדְרוֹת סְתוּמוֹת,</p>

1 כי אין מעורר מ"ן (רח"ו).
 2 כי הרי כל הדוגמא מסירה לתחתונים (רח"ו).
 3 ידוע בגדי לבן וב"ז, שהן נגד קריאתו וכתבתו (יהל אור).
 4 עבודת פנים בבגדי לבן דכורא ועבודת חוץ בבגדי זהב נוק' ממשבצות זהב לבושה (רח"ו).
 5 (ד') יו"ד נמקה בלור יק
 6 כי האותיות כולם נקשרו בראשונה (רח"ו).
 7
 8 שהכ"הג כשהיה מזכיר את השם היה אומר ה"ד במילוי וז"ש בסטורי הוא ו"ד שכולל שם ה"ק וד' מלכות (זהר הרקיע). ר"ל במילואו שכולל הכל כמ"ש בפ' ויקרא י' ע"ב (יהל אור).
 9 ר"ל שרומז לכל האצילות עד המלכות לכן נק' חכמה זעירא וז"ש יו"ד אזיל ליו"ד ו"ד דחכמה אזי' לי דמלכות וגם ה"ד שהיא המלכות סליק ליו"ד שהוא החכמה יו"ד. (זהר הרקיע), ר"ל שהכל נכלל במילואו, ו"ד, שכולל כל האצילות. וזהו בסטרי הנכללין בו (יהל אור).
 10 י' ראשונה חכמה י' שניה א"ס (רח"ו).
 11 חכמה (רח"ו).
 12 מוחא סתימאה (רח"ו).
 13 לוא"ו לת"ת (רח"ו). ע"י הערה א' בסוף הספר.
 14 אזיל לוי"ו נמחק בלור יק. כ"ל ד' אזיל לוא"ו וא"ו סליק ביו"ד יו"ד (יהל אור).
 15 ר"ל כולם מתכנשין תוך החכמ' (זהר הרקיע). ר"ל ו"ד ז'נ' שבו. ולכן בד' אמר אזיל, ומחוברת בדכורא. ובוא"ו אמר סליק ליו"ד, כי ה"ד הוא דרגא דג"ר שבו, שבהן סליק למעלה ממקומו, משא"כ בז"נ שמקומם כא'. ואמר ומתכנשי בהו. שו"ד נכללין ביו"ד כמ"ש למעלה יו"ד כ', שו"ד הן עשרה, ונכללין ביו"ד, והן מילואו שנכללין בפשוטו (יהל אור).
 16 ר"ל כ"ג ובזה אתחבר ה' בו' ה'. (זהר הרקיע)
 17 ה' בינה ו' ת"ת (רח"ו).
 18 נ' שערי בינה (רח"ו).
 19 עילאה אחיד בתרעוי. פי' כשתמלא ה"י הפ"י גימ' נ' שהה"ג מתפשטין לנ' שערים (זהר הרקיע).
 20 ר"ל שמתגלין בה כל כחותיה (זהר הרקיע).
 21 ע"י הערה בסוף הספר ב'.
 22 הוא אלף אדרין דדעת. והן (ה' ה"ה) [צ"ל נ"ה] של הדעת, ב"פ ת"ק, ב' צבאות. ותק"ע הן תפילין, [חסר י' גי' תק"ע. המסדר]. ב"פ פ"ר מנצפ"ד, ה"ח וה"ג, שכל"א הוא פ"ר, בסוד ור"ב ח"ס"ד (יהל אור).

<p>סליק ה' ואתעטר המשיין זמנין לין תרעין קיימיין דקיימיין כד אתגלף בעטרוי¹ נהרין אנפין דמלכא וא"ו אתפשט לע"ב² גליפין מעטר ה' לוי³ (נ"א מתעטר ביו"ד ה' לוי) בע' אלף⁴ וה' מאה כתרין דמתעטרין בחד כתר⁵ הה"ד בעטרה שעטרה לו אמו ו' בתרין רישין רישא דגולגלתא גליפא רישא קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא</p>	<p>עולה ה' ומתעטרת חמשים פעמים לחמשים שערים הקיימים שבקיימים, כשנחקק בעטרותיו מאירים פני המלך, וא"ו מתפשטת לשבעים ושתיים חקיקות, מעטרת ה' את ו' (נ"א מתעטר ביו"ד ה' לוי) בשבעים אלף וחמש מאות כתרים שמתעטרים בכתר אחד, זהו שכתוב בעטרה שעטרה לו אמו, ו' בשני ראשים, ראש הגולגלת חקוק הראש קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד למטה.</p>
<p>וי' נחית לוי⁶ (ס"א וא"ו נחית לוא"ו) גליפא דגלופין בנווייהו שבעין אנפין⁷ דעטרין מעילא לתתא ביה טאסין גביעין ופרחין דא סליק ודא נחית מתגלפין חד בחד אתקשר י' בה' ה' בו' ו' בה'⁸ (ס"א ו' בה' ה' בו' ו' בו' ו' בה') דא אחיד בדא כד"א (&)⁹ ותשב באיתן¹⁰ קשתו¹¹ ויפזו זרועי ידיו¹² מידי אביר יעקב וכתוב איתן¹³ מושבך¹⁴ ושים בסלע קנך כדן אתקשר</p>	<p>וי' יורדת לו' (ו' יורד לו') חקיקת החקיקות בתוכם שבעים פנים של עטרות ממעלה למטה, בו טסים גביעים ופרחים זה עולה וזה יורד, ונחקקים אחד עם אחד, נקשרת י' עם ה', ה' עם ו', ו' עם ה' (ו' בה' ה' בו' ו' בו' ו' בה'), זה אחוז בזה כמו שנאמר, ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב, וכתוב איתן מושבך ושים בסלע קנך, אז הכל מתקשר</p>
<p>ס/א</p>	
<p>כלא חד בחד¹⁵ דא בדא נהרין מפתח¹⁶ ונהרין אנפין בלהו כדן בלהו נפלין על אנפיהו ומזדעזען ואמרי בריך שמא יקרא מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין קלא מתקשר</p>	<p>אחד עם אחד זה עם זה, מאירים המפתחות ומאירים כל הפנים, אז כולם נופלים על פניהם ומזדעזעים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועלומי</p>

¹ ואמר עוד כד אתגלף בעטרוי. פי' הבינה שעיטרוי הם המאורות המתפשטין תוך ז"א אז נהרין אנפין דמלכא שהוא ז"א וא"ו אתפשט לע"ב גליפין כי הו' מתפשט לו' אחרים והם "ב"ב פ"ו הם ע"ב. (זהר הרקיע).

² כמ"ש בתז"ח ע"ה ב' אב ל"ג מכלין דכלילין כו'. וענינם שני הוו"ן כ"א נכלל בוא"ו, ע"י האלף שבתוכן (יהל אור).

³ מעטר ה' לו' באלף תק"ע. כל"ל (יהל אור).

⁴ ואמר עוד בע' אלף. הם כנגד ז' קצוות הבינה ות"ק כתרין היא הבינה המתפשטת תוך ז"א שמהלכו ת"ק שנה. (זהר הרקיע)?

⁵ הוא כתר דז"א הנעשה מן הבינה (זהר הרקיע)..

⁶ ואמר וי' נחית לו'. אמר שמוח החכמה יורד ג"כ. (זהר הרקיע).

⁷ גליפו דגליפין בגווייהו ע' אנפין. והענין שהם ז' בחי' כשיורד אור החכמה נעשה גם ו' במילוי כזה וי"ו תכה ו' ב' הרי ס' וי' הרי ע'. (זהר הרקיע).

⁸ י"ד בה"א ע"י י"ד שבה"א. ה"א בוא"ו ע"י ו' שבה"א. ו' בה' ע"י ו' שבה'. אלא שבה"א ראשון הוא שמאלי, וכאן הוא ימיני. וכולם קשורין כא'. והן ה' עולמות התחתוני' ע"י הכרוב, ו' שני. ותרין חיבורין לוא"ו, בה' עילאה וה' תתאה. והן סוד שתי נשים שלו (יהל אור).

⁹ קישוי לדעת סרחהו.

¹⁰ הן התנאי' (יהל אור).

¹¹ בזה אור החכמה מתפשט עד היסוד הנקרא קשת להשפיע במלכות וזהו (במדבר כד כא) ושים בסלע קנך ובזה נהרין אנפין של כל העולמות. (זהר הרקיע).

¹² הן תרין עטרין חו"ג. וז"ש זרועי כו' (יהל אור).

¹³ **איתן וסלע** - ז"נ (יהל אור).

¹⁴ בסלע מלכות (רח"ו).

¹⁵ נהרין מתפתחן פי' נש"ב א"נ י"ל צריך איתקשר מלא חד בחד וכו', פי' אחר שאמרנו שאיתן הוא יסוד מזדווג עם תח' הנק' סלע א"כ בודאי גם א"א מתקשרים גם הם ומזדווגים גם הם כי אין זווג תחתון נעשה עד שנעשה העליון ואז נהרין מתפתחן שהם נש"ב שבאים מאימא לזעיר (מ"מ).

¹⁶ פי' נ' שערי בינה (מ"מ).

<p>עמיה דכהנא והוא אטיב לגבייהו ואמר תטהרו תטהרו לא אמרין שאר כהני ועמא בר כהנא רבא כד אתקשר ביה ההוא קלא</p>	<p>עולמים, הקול נקשר עם הכהן והוא משיב אליהם ואומר, תטהרו. תטהרו אין אומרים שאר הכהנים והעם, פרט לכהן הגדול כשנקשר בו אותו הקול.</p>
<p>תאנא מכל חטאתיכם לפני יי' כיון דכתיב מכל חטאתיכם אמאי לפני יי' אלא א"ר יצחק לפני יי' ממש¹ דתניא מרישא דירחא ספרין פתיחין ודייני דיינין בכל יומא ויומא בתי דינין אתמסרן לאתפתחא בדינא עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא בההוא יומא סלקין דינין כלהו למארי דדינא² ומתקני כרסייא אלאה דרחמי למלכא קדישא³ בההוא יומא בעאן ישראל לתתא למחדי בחדוותא לקדמות מאריהון דזמין ליומא אחרא למיתב עליהו בכורסייא קדישא דרחמי בכורסייא דוותרנותא</p>	<p>למדנו מכל חטאתיכם לפני ה', כיון שכתוב מכל חטאתיכם למה לפני ה'. אלא אמר רבי יצחק, לפני ה' ממש, ששינו מראש חודש הספרים פתוחים והדיינים דנים, בכל יום ויום בתי הדין נמסרים להיפתח לדין עד אותו יום שנקרא תשעה לחודש, באותו יום כל הדינים עולים לבעל הדין ומתקנים כסא עליון של רחמים למלך הקדוש, באותו יום צריכים ישראל למטה לשמוח בשמחה לפני אדונם, שעתידי ליום אחר לשבת עליהם בכסא הקדוש של רחמים, בכסא של ותרנות.</p>
<p>וכל אינון ספרין דפתיחין קמיה וכתביין קמיה כל אינון חובין הוא מוכי לון ומדכי לון מכלהו הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו לפני יי' ממש⁴</p>	<p>וכל אותם הספרים הפתוחים לפניו, וכתובים לפניו את כל אותם החטאים, והוא מזכה אותם ומטהר אותם מכולם, זהו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, לפני ה' ממש.</p>
<p>אינון דאמרין קרא עד הכא אמרין ולא יתיר ולית רשו לאחרא דלימא תטהרו אלא כהנא רבא דפלה פלחנא וקשר שמא קדישא בפומיה וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה ההוא קלא נחית ובמש ביה ואתנהר מלה בפומיה דכהנא ואומר תטהרו</p>	<p>אותם שאומרים את הפסוק אומרים עד כאן ולא יותר, ואין רשות לאחר לומר תטהרו אלא הכהן הגדול, שעובד את העבודה וקושר את השם הקדוש בפיו. וכשהיה נקשר ומתברך בפיו, אותו קול יורד ומכה בו ומאירה המילה בפי הכהן, ואומר תטהרו.</p>
<p>פלה פולחנא ומתברכין כל אינון עלאין דאשתארו ולבתר אסחי גופיה וקדש ידוי לאעלא בפולחנא אחרא קדישא עד דיתכוון למיעל לאתר אחרא עלאה קדישא מכלא ג' שורין סתרין ליה כהני אחוי וליואי ומכל שאר עמא⁵ כלהו (ברכאן קמיה⁶) וזקפין ידיו עליה בצלותא וקטרא⁷ דדהבא זקפא ברנליה</p>	<p>עבד עבודה ומתברכים כל אותם העליונים שנשאר, אחר כך רוחץ גופו ומקדש ידיו להיכנס לעבודה קדושה אחרת, עד שיתכוון להיכנס למקום אחר עליון קדוש מהכל, שלש שורות מקיפות אותו, של אחיו הכהנים ולוים ומכל שאר העם, כולם (ברכות לפניו) זוקפים ידים עליו בתפלה, וקשר של זהב תלוי ברגלו.</p>

¹ פי' בינה (מ"מ).

² פי' בינה (מ"מ).

³ פי' הענין שעולין כל הדינים תוך הבינה להתמתק שם וזהו שהמלכות עולה באימא ביום זה (זהר הרקיע). פי' בינה (מ"מ).

⁴ בינה (רח"ו). בס' ח"י דף ק"מ ז"ל מצאתי בזהר בפ' אחרי מות שבר"ח אין הב"ה דן בו בעצמו אלא ב"ד של מעלה יושבין ודינין בו, אבל ביוה"כ הקב"ה בעצמו דן את ישראל שהם חלקו ונחלתו וז"ל הזהר אר"י לפני ה' ממש וכו' וז"מ רז"ל כי עמך הסליחה הסליחה מפקרא אצלך וכו' (מ"מ).

⁵ פי' אלו הם שלשה סודות אחד של כהנים ואחד של אחיו ואחד מכל שאר עמא (מ"מ).

⁶ פי' מברכין אותו (מ"מ).

⁷ שלשלת (רח"ו).

<p>נטיל ג' פסיען! וכלהו קיימין בקיומיהו ולא נטלין בתריה (הוה אקטיר בקטורת) נטיל ג' פסיען אחרן (רשימא בלבא) אסחר לדוכתיה נטיל ג' פסיען אסתים עיינין ואתקשר לעילא עאל לאתר דעאל שמע קול גרפי דכרוביאי מזמרין ואקישן גרפין פרישאן לעילא? הוה אקטיר קטורת משתכבא קול גרפיהו ובלחישו אתרבקן אי כהנא זכי דהא לעילא בחידו אשתכח אוף הכא בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכייא³ דלעילא ואזלא בכל ההוא אתר</p>	<p>נוטל שלש פסיעות וכולם עומדים במקומם ולא הולכים אחריו, (היה מקטיר קטורת) הולך שלש פסיעות אחרות (רשומה בלב), מקיף את מקומו הולך שלש פסיעות וסותם את עיניו ונקשר למעלה, נכנס למקום שנכנס, שומע קול כנפי הכרובים שמזמרים ומקישים בכנפיים הפרושות למעלה, היה מקטיר את הקטורת ושוכך קול כנפיהם ונדבקים בלחש, אם הכהן זוכה שהרי למעלה נמצא בשמחה, כמו כן כאן באותה שעה יוצא רצון האור המתבשם מריחות של הרי אפרסמון טהור שלמעלה, והולך בכל אותו המקום.</p>
<p>אעיל ריחא בתרי נוקבי דהוטמיה⁴ ואתיישבא לבא כרין כלא הוא בלחישו ופמרא לא אשתכח תמן⁵ פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחרוותא וצלי צלותיה בתר דסיים זקפין כרוביאי כמלקדמין גרפיהו ומזמרין⁶ כרין ידע כהנא דרעותא הוה ועידן דרעותא לכלא ועמא ידעין דאתקבל צלותיה כמה דכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו</p>	<p>נכנס הריח לשני נקבי חוטמו ולבו מתיישב אז הכל הוא בלחש, ופתיחת פה (לקטרג) לא נמצא שם, הכהן פותח את פיו בתפלה ברצון בשמחה ומתפלל את תפלתו, אחר שסיים זקפים הכרובים כמו מקדם את כנפיהם ומזמרים, אז יודע הכהן שהיה רצון ועת שמחה לכל, והעם יודעים שתפלתו התקבלה, כמו שכתוב אם יהיה חטאיכם כשנים כשלג</p>

¹ לא נודע מהו סוד ג' פעמים שהזכיר הזוהר ג' פסיען (מ"מ).

² פי' שעל ידו הכרובים פורסים כנפיהם כמ"ש הזוהר לעיל ונמצא כאלו הוא פריש לון (מ"מ).

³ פי' שנפק רעוא מתוך הרצון מהמצח בתוך הבינה ומתבסמין כל הדינין מ"ג מדות של הרחמים שהם בתוך הבינה וה"ג שרש' דין כנודע ואפרסמון הוא הבינה (זהר הרקיע). פי' מריח טוב דה"י דאימא הנקראת אפרסמונא דכייא (מ"מ).

⁴ פי' ריח הקטורת שמקריב כ"הג בב' נוק' חוטמא ד"א ששם שורש הדינין כנז' באוד'ר ואתיישבא (זהר הרקיע).

⁵ ר"ל פתחון פה למקטרג לא נמצא שם (זהר הרקיע).

⁶ ענין הכרובים והכפורת והארון ו"א שהכרובי' הם ז'ון ו"א שהם נ"ה ו"א שהם א"וה ובהיות הכל אמת דע כי הכרובים הם א"וה ולזה היו כדמות זכר ונקבה דלא מתפרשין לעלמין והם בחי' נ"ה המתפשטים בז"א ולזה היו אנפי רביא להורות שנכנסין בז"ת שאם היו א"וה במקומם למעלה היה ראוי שיהיו אנפוי ספא ולא רביא. אלא הם נ"ה הנכנסין בז"א שעליו נאמר ופרוס עלינו סוכת שלומך ר"ל סוכה שלימה וכשנשלם יסוד הבינה אז מתגלה יסוד אבא שהיא התורה והיכן הוא מתגלה בארון מלכות דאימ' וכשמוציאין התורה שהיא חכמה מהיכל שהיא המלכו' דבינה מוליכין אותה אל התיבה שהיא המלכות וכן מצינו שרפים שהם הכרובים בבריאה שהוא כנגד הבינה חיות ביצירה אופנים בעשיה ושרפים הם שנים אע"פ שמתפשטין מהם רבוא רבות מחנות לאין מספר עצמות' אינם אלא ב' והם כנגד ל"ה חכמה בתוך בינה הנכנסין בבריאה. וזה השם של ל"ה הוא בעולם הבריאה כמ"ש ר"י בן אלישע ראיני אכתריאל ל"ה וכו' ואלו הם מיכאל וגבריאל ואלו הם נק' שרפים לפי שהם תוקף הגבורות וכן שרף עול' תק"ף והם כמנין ב"פ מנצפ"ך וכל א' כולל עצמו וחבירו עמו חיות ביצירה והחיות הם ד' והם בזה הסדר נצח כלול בחסד והוד כלול בגבורה ויסוד כלול בת"ת הרי ג' נכללין בג' והד' היא מלכות היוצא מאחורי הת"ת כי שם ביתה ועליו נאמר (ישעיה לג כ) חזה ציון קרית מועדינו שהיא המלכות היוצאות מאחורי הת"ת והיא חיה רביעית וה"ג הם נה"י וכולם הם מט"ט כי שם החיה העיקרית. ואלו הם בחי' המתפשטות ממנו' והם ו"ק שהם ו' וו"ן עולין ל"ו והשרפים הם למעלה מהם שנאמר (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל ל"ו והאופנים הם למטה בעשיה ואינם כי אם (יחזקאל א טו) אופן א' בארץ וממנה מתפשטין מחנו' לאין קץ ותכלית והוא כי באצ"י אי אפשר לומר שנים לשום צד אבל למטה מאצילות. ואפשר לומר ב' או ד' כאשר הענין וכשמגיע לעולם העשיה ששם הקליפות נמצאים ביותר ונק' עלמא דמותא לזה האופנים שבעשיה אין להם חיות בעצמן לפי שהם מעלמא דמותא אלא חיותם מעולם היציר' וז"ש (יחזקאל א כ) כי רוח החיה באופנים והחיה הוא ביצירה א"כ רוחניות וחיות היצירה היא באופנים שהיא עשיה ואין באופן חיות כ"א מיצירה וזהו (יחזקאל א יט) ובלכת החיות ילכו האופנים ובלכתם ילכו ובעמדם יעמודו כי רוח החיה באופנים ומהם בא להם החיות (זהר הרקיע).

<p>והוא תב לאחוריה וצלי צלותיה זכאה חולקיה דכהנא דהא על ידוי חרו על חרו אשתכה ההוא יומא לעילא ותתא על ההיא שעתא כתיב אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו</p>	<p>ילבינו, והוא שב לאחוריו ומתפלל תפלתו, אשרי חלקו של הכהן, שהרי על ידו שמחה על שמחה נמצאת באותו יום למעלה ולמטה, על אותה שעה כתוב אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו.</p>
<p>והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו' ר' חייא פתח נפשי אויתך בלילה! אף רוחי בקרבי אשחרך וגו' נפשי אויתך בלילה נפשי אותך בלילה מבעי ליה? מאי נפשי אויתך אף רוחי בקרבי אשחרך ישחרך מבעי ליה אלא הכי תאנא קב"ה רוחא ונפשא³ דכלא וישאל אמרי נפשי ורוחי אנת בגין כך אויתך לאדבקא בך ואשחרך לאשכחא רעותך</p>	<p>והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו', רבי חייא פתח, נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתך בלילה, היה צריך להיות "נפשי אותך בלילה" מהו נפשי אויתך, אף רוחי בקרבי. אשחרך היה צריך להיות ישחרך, אלא כך למדנו, הקדוש ברוך הוא, הוא רוח והנפש של הכל, וישאל אומרים נפשי ורוחי אתה, לכן אויתך לדבק בך, ואשחרך למצא את רצונך.</p>
<p>ר' יוסי אמר בשעתא דב"נ נאים בערסיה נפקא נפשיה סלקת ואסהידת ביה בב"נ על כל מה דעבר בכל יומא גופא אמר לנפשא⁴ נפשי אויתך בלילה</p>	<p>רבי יוסי אמר בשעה שאדם יושן במטתו, יוצאת נפשו ועולה ומעידה באדם על כל מה שעשה בכל היום, הגוף אומר לנפש, נפשי אויתך בלילה</p>
<p>ס/ב</p>	
<p>אף רוחי בקרבי אשחרך</p>	<p>אף רוחי בקרבי אשחרך.</p>
<p>ד"א נפשי אויתך אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה נפשי אויתך בלילה בעוד דאנא בגלותא⁵ בני עממיא ומניעא נפשי מכל בישתא (נ"א ורוינא נפשי מכל פיסתא) דקוטרא בני עממיא נפשי אויתך בגין לאתבא לאתרי</p>	<p>דבר אחר נפשי אויתך, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, נפשי אויתך בלילה, בעוד שאני בגלות בין העמים, ומנועה נפשי מכל רע, (ושבעה נפשי מכל חלק [שבצרות]) שקשורה בין העמים, נפשי אויתך כדי לשוב למקומי.</p>
<p>אף רוחי בקרבי אשחרך כלומר אע"ג דאינון משעבדין לבני בכל שעבודא רוחא קדישא לא אתעדי מנאי בגין למשחר לך ולמעבד פקודיך</p>	<p>אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר אף על גב שהם משעבדים את בני בכל שעבוד, רוח הקודש לא זזה ממני, כדי לשחר אותך ולעשות מצוותיך.</p>

¹ טעם פתיחה זו משום דכתיב תענו את נפשותיכם בפסוק זה לכן הביא פ' נפשי אויתך ופירשו והביא ג"כ אח"כ עובדא דר' אבא ור"ש שגם הם פירשו פסוק נפשי אויתך, ואח"כ חזר לפסוק תענו את נפשותיכם (מ"מ).

² פ' אותך הוא לנסתר כמדבר על הזולת ואומר נפשי מבע"ל פי' אֶתְךָ הוא לנסתר כמדבר על הזולת ואומר נפשי היא שְׂאֶתְךָ אבל אויתך הוא לנוכח כמדבר בעדו (מ"מ).

³ דהיינו שישראל אומרים להקב"ה אתה נפשי ורוחי ולכן אויתך (מ"מ).

⁴ לדעת ר' יוסי מפרש שאחר השינה שיצאה הנפש והרוח מהגוף אזי אומר הגוף לנפש ורוח שלו, נפשי ורוחי אויתך ואשחרת כדי לחזור אלי (מ"מ).

⁵ ושיעור הכתוב לפי דבר אחר ר"ל בעוד שאני בגלות ונפשי מנועה מן העבירות והיא ברשותי, אויתך להחזירני למקומי ודיש בלילה לשון גלו' שהוא דומה לליל' אפרוחי בקרבי אשחרך ר"ל אע"פ שאני בגלות עכ"ז רוחי בקרבי רוח הקדש לא אתערי מנאי ולכן אשחרך (מ"מ).

<p>רבי יצחק אמר¹ אמרו ישראל קמי קב"ה בעוד דנפשי בי אויתיך בלילה מאי טעמא בלילה אלא בנין דהאי נפש בהאי שעתא אצטריך לחמדא לך</p>	<p>רבי יצחק אמר, אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, בעוד שנפשי בי, אויתיך בלילה. למה בלילה, אלא משום שהנפש הזו, בשעה הזו, צריכה לחמוד אותך.</p>
<p>אף רוחי² בקרבי אשחרך כד אתער בי רוחא קדישא אשחרך באתערותא למעבד רעותך כי כאשר משפטיך לארץ בזמנא דמשפט³ נחית בארעא לבשמא עלמא כדון צדק למדו יושבי תבל כלומר יכלין למסבל דינא דצדק ולא ישתעי עלמא מניה אימתי צדק למדו יושבי תבל כאשר משפטיך לארץ ר' חזקיה אמר נפשי אויתיך בלילה דא כנסת ישראל⁴ אף רוחי בקרבי אשרך דא קב"ה</p>	<p>אף רוחי בקרבי אשחרך, כאשר מתעוררת בי רוח הקודש, אשחרך בהתעוררות לעשות רצונך. כי כאשר משפטיך לארץ, בזמן שהמשפט יורד לארץ לבשם את העולם, אז צדק למדו יושבי תבל, כלומר יכולים לסבול את הדין של צדק, ולא ישמד העולם ממנו. מתי צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ. רבי חזקיה אמר נפשי אויתיך בלילה, זו כנסת ישראל. אף רוחי בקרבי אשחרך, זה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון קם ר' שמעון בפלגו ליליא למלעי באורייתא קמו רבי אלעזר ורבי אבא עמיה פתח רבי שמעון ואמר כאיל תערוג על אפיקי מים⁵ כן נפשי תערוג אליך אלהים האי קרא אוקמוה חברייא זכאן אינון ישראל מכל עמין דקב"ה יהב לון אורייתא קדישא ואורית לון נשמתין קדישין מאתר קדישא⁶ בנין למעבד פקודי ולאשתע' באורייתא⁷ דכל מאן דאשתעשע באורייתא</p>	<p>רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון, קם רבי שמעון בחצות הלילה לעסוק בתורה, קמו רבי אלעזר ורבי אבא עמו. פתח רבי שמעון ואמר, כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים, הפסוק הזה פרשוהו החברים, אשריהם ישראל מכל העמים שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה, והוריש להם נשמות קדושות ממקום קדוש כדי לעשות מצוותיו ולהשתעשע בתורה,</p>

¹ ר"י מפרש שישראל אומרים בעוד שנפשי בי דהיינו קודם שאישן אויתיך בלילה, לפי שהשעה צריכה לך שאזי עולה הנפש למעלה (מ"מ).

² פי' בבוקר שבאה לי הרוח אשחרך ונקט רוח ביום ונפש בלילה שכן הוא ע"ד הסוד (מ"מ).

³ ושיעור הכתוב כי כאשר נמשך הארת זעיר הנק' משפטיך לארץ שהיא המ', אזי צדק למדו יושבי תבל דהיינו שבני אדם יכולים לסבול דינים דצדק שהיא המ' כיון שנמתקו דיניה ע"י זעיר (מ"מ).

⁴ פי' נפשי היא המ' ואומרים ישראל אתה המ' הנק' נפשי אויתיך בלילה ואומרים לזעיר הנק' רוח אף רוחי בקרבי אתה הנק' רוח, ואתה בקרבי אשחרך (מ"מ).

⁵ סוד כל הענין הנורא דקריעת ים סוף, אשר הפליג והזהיר עליה האר"י זלה"ה הרבה מלדבר בזה, וכמ"ש בכוונת יום ז' של פסח (שעה"כ פסח דרוש יב), וכן בזוה"ק העלימו והסתירו סוד הזה הרבה מאד, עד שאמר ר' שמעון בשלח (דף נב ע"ב) בהאי מלה לא תשאל כו'. הגם שדיברו בזה בכמה מקומות, אך רק ברמז ובהעלם גדול, ע' פ' בשלח שם, ומשפטים (ק"ט ע"ב), ויקהל (ר"ט ע"ב), אחרי מות (סז ע"ב), פינחס (דף רמט בארוכה), וע' בהגר"א בספר יהל אור (פ' פקודי דף ל"ד) (דע"ה ח"ב קכ ע"ד).

⁶ אית נשמתין קדישין דלאו מאתר קדישא דהיינו שנטו למעלה מהקו הישר כדפירשנו לעיל או אותם העשוקות ביד הקליפה שמהם נשמות [הגויים] כדפי' דההוא עובדא דסבא, ואית נשמתין (ומי) [ד]לא קדישין והם מאתר קדישא וישמעאל ועשיו יוכיחו הכל לפי הכת והענין ותערובת המדרגות בעונות, לזה אמר "נשמתין קדישין מאתר קדישא" לשלול שתי חלוקות אלו (אור יקר).

⁷ הנשמה הקדושה מתייחסת אל המצות ואל התורה מפני שהנשמה מבינה ולבוש הבינה הם תפארת תורה ומלכות מצוה, כל התורה והמצוה עושה לבוש אל הנשמה וכדפירש הרשב"י ע"ה בתיקונים אורייתא טפילה היא לגבי נשמתא, ועם היות שלפעמים יתן הקב"ה נשמה קדושה קצת לחסידי אומות העולם או הגרים וכיוצא הבאים דמינן הוון כגון רות המואביה ונעמה העמונית וכיוצא אין להם סיוע מהנשמה כל כך כמו שיסתייע הישראל, מפני שטבע הנשמה להמשך אחר התורה והמצוה מן הטעם שפירשנו, ומפני שחשק התפארת והמלכות אחר הבינה לכן נמסרים לנשמת האדם כדי שעל ידה יתדבקו בבינה שהיא מקורם. קב"ה אתי וכו' היינו התעוררות מיין נוקבין דסליק מנוקבא לגבי דכורא מאורייתא ופקודין דצדיקיא, ועל ידי נשמתם עולה ההתעוררות הזה כדפירשנו בספ"ר בשער נשמה ושער הכוונה ואז על ידי ההתעוררות הזה נשפע השפע העליון ונפתח הנהר דרך הצנורות בסוד נשמתם כדפירשנו שם, והיחוד הזה שהקב"ה מתייחד עם המלכות ומשפיעה ונשפע עליו מלמעלה ובוזו נשפעים הצדיקים נקרא ששוע (אור יקר).

<p>לא דהיל מכלא דכתיב לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי</p>	<p>שכל מי שמשמעשע בתורה לא פוחד מכל, שכתוב לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי.</p>
<p>מאן אינון שעשועי אורייתא דאורייתא שעשועים אקרי דכתיב ואהיה שעשועים יום ויום ורא הוא דתנינן קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בננתא דערן מאי לאשתעשעא בגין למחדי בהו דתנינן זכאין אינון צדיקייא דכתיב בהו אז תתענג על יי בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחלא כד"א והשביע בצחצחות נפשך כביכול קב"ה משתעשע בהו מההוא שקיו דנחלא דמתענגי בהו צדיקיא ועל דא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא</p>	<p>מי הם שעשועי תורה, שהתורה נקראת שעשועים, שכתוב ואהיה שעשועים יום יום, וזהו ששינוי שהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. מה זה להשתעשע, כדי לשמח עמהם, ששינוי אשרי הצדיקים שכתוב בהם, אז תתענג על ה', כדי להתענג מאותה השקאה של הנחל, כמו שנאמר והשביע בצחצחות נפשך, כביכול משתעשע הקדוש ברוך הוא בהם, מאותה השקאה הנחל שבה מתענגים הצדיקים, ועל כן בא להשתעשע עם הצדיקים.</p>
<p>וכל מאן דאשתדל באורייתא זכי לאשתעשעא עם</p>	<p>וכל מי שעוסק בתורה זוכה להשתעשע</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלן מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקת לון² והאי איהו דאמר כאיל תערנ³ על אפיקי מים דאינון אפיקי מים⁴ דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעייתא דיהון אלן אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואלן אינון⁵ חבלים צירין דיולדה דאיהו שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון⁶ ובאינון חבלים דצווחת בהון אתער⁷ שבעין⁷ סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד יהויה ומיד קול יי יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחריה רעותיה⁸</p>	<p>אמר הרועה הנאמן, באותו זמן בעלי המשנה הללו בעלי החכמה העליונה בעלי קבלה בעלי סודות התורה, השעה דחוקה להם, וזהו שאמר כאיל תערוג על אפיקי מים, שאותם אפיקי מים של התורה אל השכינה, ואין תורה אלא עמוד האמצעי, שיהיו אפיקי המים הללו בצער ביגון ובעוני, ואלו הם חבלים צירים של יולדה שהיא השכינה, שבה נאמר ותגל יולדתך, ובאותם החבלים תהיה בצער שלהם, ובאותם חבלים שצועקת בהם מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד קול ה' יחולל אילות,</p>

¹ יש זו שני פירושים כמ"ש הרב בכ"מ דהיינו או הקב"ה הוא יעקב המזדווג עם לאה הנק' גן עדן, ונשמות הצדיקים עולים בה בסוד מ"ן או הקב"ה היא רחל היורדת לבריאה הנק' ג"ע ומשתעשע' בתורת הצדיקים מההוא שקיו דנמצא פי' שהקב"ה והצדיקים מקבלים הארה מיסוד דאימא וכל מאן דאשתדל באורייתא בע"ה אזי לאשתעשעא וכו' פי' מקבל הארה מיסוד דאימא עם הצדיקים שבג"ע (מ"מ).

² ר"ל עניות וצרות כמ"ש (יהל אור).

³ ר"ל שהשכינה צועקת בשבעין שנין בתראין על לומדי תורה על דוחק גדול שיהא להם כמ"ש [חגיגה טו:]: בזמן שהאדם מצטער שכינה מה אומרת כו', כ"ש לצדיק. ושכינה נקרא אילה כידוע (יהל אור).

⁴ ר"ל שהן מוצאי מים, התורה דע"א אל השכינה (יהל אור).

⁵ ר"ל זהו חבלי משיח (יהל אור).

⁶ וכל ירידתה [המלכות] בבי"ע בסוד (בראשית א טז) המאור הקטן, שהוא מיעוט הירח העיקרי, הנה הוא באשר שהכל הוא ממנה, ולכן אינה עוזבת אותן ואינה מנחת אותם אף רגע אחת, אלא שירודת בכל ירידתה וסובלת כל תלאותיהם ופגמם וצערם רח"ל, ולזה אתקריאת אילת השחר⁶ על שם קדרותא דצפרא, דחבלים לא כילודה, כמו הרה תקריב ללדת, תחיל תזעק בחבליה, והיא תמיד כאיל תערוג להעלות אותה ואת בניה אשר בשבילים ירדה וכמ"ש בזוה"ק (פנחס רמט ע"א, וברע"מ פ' אחרי סז ע"ב וכן בכ"מ) (דע"ה ח"ב קנח ע"ב).

⁷ שהן בעד"א כמ"ש בפקודין הקודמין. ואתערא דלהון בע' קלין דצווחת בע' שנין כמ"ש (יהל אור).

⁸ ר"ל כמו שהיא נקרא אילה, כן נק' ג"כ אילות. והן ת"ח (יהל אור).

<p>כלהון יהון לון חיל כילודה ממש ברחקין דרחקא לון שעתא בכמה¹ נשיכין דיצר הרע דהויא דנשיך לון בכמה דחקין בהווא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא בגין חבלים ודוחקין דצדיקין² ומארי מדות ומארי רזין דאורייתא מארי בושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע דרחקא לון שעתא</p>	<p>שהם בעלי המשנה, בתולות אחריה רעותיה, כולם יהיו חיל כילודה ממש, בדוחקים שהשעה דוחקת אותם, בכמה נשיכות של יצר הרע של נחש, שנושך אותם בכמה דחקים, באותו זמן נפתחת להוליד את המשיח, משום החבלים והדחקים של הצדיקים ובעלי מדות ובעלי רזים של התורה, בעלי בושת וענוה, בעלי יראה ואהבה, בעלי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע, שדחקה אותם השעה.</p>
<p>והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חמא ימאסו וחכמת סופרים תסרה ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין</p>	<p>וזהו שבארוה בעלי המשנה, דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חמא ימאסו, וחכמת סופרים תסרה, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביוקר. ומאותם קולות שהיא נותנת, שהם שבעים כנגד שבעים תבות</p>
<p>סח/א</p>	
<p>צדיקא מהווא שקיו דנחלא</p>	<p>עם הצדיקים מאותה השקיית הנחל.</p>
<p>תאנא כאיל תערוג על אפיקי מים דא כנסת ישראל³ כד"א אילותי לעזרתי חושה תערוג על אפיקי מים ודאי לאשתקיא משקיו דמבוועי דנחלא⁴ על ידי דצדיק⁵ תערוג כד"א לערוגת הכושם כן נפשי תערוג אליך אלהים לאשתקיא מנך בעלמא דין ובעלמא דאתי מבוועי נחלא</p>	<p>למדנו כאיל תערוג על אפיקי מים, זו כנסת ישראל, כמו שנאמר אילותי לעזרתי חושה תערוג על אפיקי מים ודאי, כדי להשקות מהשקיה של מעיינות הנחל, על ידי הצדיק תערוג, כמו שנאמר, לערוגת הכושם כן נפשי תערוג אליך אלהים, לקבל ממך השקאה בעולם הזה ובעולם הבא, מעיינות הנחל.</p>
<p>מאן אינון מבוועא חד לעילא⁶ דכתיב ונהר⁷ יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' ומתמן נגיד</p>	<p>מי הם, מעיין אחד למעלה, שכתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו',</p>

¹ רימז אל מ"ש דאילה בשעה שכורעת לילד מנסת ראשה בין ברכיה וצועקת עד שבא נחש ונושך לה ברחמה ואתפתחת ומולדת. והאילה היא השכינה וצועקת בעת לידתה, הן ע' שנין הנ"ל כמש"ל. וע"י נשיכת החיווי לת"ח בעניות היא יולדת משיח. שדוחקא דת"ח ממחר הגאולה כמ"ש (ברכות ו' ע"ב) אגרא דכלה דוחקא, כמש"ל ק"כ נקוה לך כו'. וז"ש בגין חבלים כו' (יהל אור).

² נשמות הצדיקים ותלמידי חכמים שבדור כאשר שהם מחוסרים שפע ונפשם צמאה ויבשה, כי אזלי מים מני ים ונהר יחרב ויבש, והם בדוחקא וצערא ויגונא כמ"ש ברע"מ (אחרי מות סז ע"ב, ופנחס רמט ע"ב) (דע"ה ח"ב קכא ע"ב), ע"י נגיעתם [של הסט"א] הוא כל החבלין וצירין דתלמידי חכמים וצדיקים (דע"ה ח"ב קכה ע"ג, ועי"ש עמוד ד').

³ לעיל כא ע"ב (לש"ו).

⁴ פי' שהמלכות נק' א"ל נעשית ערוגת הכושם ע"י הארת יסוד דאימא שיורדת לנו"ה דזעיר הנק' אפיקי מים ומשם ליסוד ומשם אליה וכדמפרש (מ"מ).

⁵ אמנם כאשר נמשך עת התגברות הדינין זמן רב, ונצרך העולם לרחמים, אז נאמר כאיל תערוג על אפיקי מים דא כנסת ישראל כו' כמ"ש בזה"ק אחרי מות (סח רע"א), כי השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת תגברות הדינין, והוא כל זמן הגלות בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר, כמ"ש בפ' ויקרא (כא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

⁶ פי' יסוד דאימא (מ"מ). למטה הנחל דמשקה לנוקבא, והמבוועא אלן תרין שוקין אפיקי מים. ולמעלה הנחל דאשקי לדכורא, והמבוועא הוא העדן. שני הנחלים נק' נהר דנגידי ונפיק, והמקורות כתר ות"ת (יהל אור).

⁷ פי' יסוד אימא יצא מאבא הנק' עדן להשקות את הגן שהוא זעיר (מ"מ).

<p>ונפיק ומשקי גנתא¹ וכל אינון נחלין² נגדין ונפקין ומתכנשין בתרי מבועין דאקרון נצה והוד ואלין אקרון אפיקי מיס³ בההוא⁴ דגא דצדיק דמיניה נגיד ונפיק⁵ ומשתקייא גנתא בנין כך איל וצבי⁷ כהרא משתכחי (נ"א איל וצבי אקרון עטרת ויסוד) צדק וצדיק וצדיק.</p>	<p>ומשם נמשך ויוצא ומשקה את הגן, וכל אותם הנחלים נמשכים ויוצאים ומתכנסים לשני מעיינות שנקראים נצה והוד, ואלו נקראים אפיקי מיס. באותה דרגה של צדיק, שממנו נמשך ויוצא ונשקה הגן, לכן איל וצבי נמצאים כאחד (איל וצבי נקראים עטרת ויסוד) צדק וצדיק.</p>
<p>תאנא כתיב קול יי' יחולל אילות אילות אילת כתיב הסר⁸ דא אילות השדה⁹ (נ"א דא אילת השחר) (ד"א אילות השדה) דתניא בפלגות ליליא בשעתא דקב"ה עאל לגנתא דערן לאשתעשעא עם צדיקיא האי קול נפיק וכאיב כל אינון אילתא¹⁰ דסחרני כורסייא יקירא קדישא הה"ד ששים גבורים סביב לה</p>	<p>למדנו כתוב קול ה' יחולל אילות. אילות, כתוב אילת חסר, זו אילות השדה (נ"א זו אילת השחר) (ד"א אילות השדה). אילות השדה ששינו, בחצות הלילה בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הזה יוצא ומכאיב לכל אותן האיילות שסביב הכסא הנכבד הקדוש, זהו שכתוב ששים גיבורים סביב לה.</p>
<p>ד"א יחולל אילות כד"א חוללה ידו נחש בריח¹¹ ויחשוף יערות כד"א ביערת הדבש וכתוב (שיה"ש ה א) אכלתי יערי עם דבשי וינקא להו כאמא¹² דינקא לבנין</p>	<p>דבר אחר יחולל איילות, כמו שנאמר, חוללה ידו נחש בריח ויחשוף יערות, כמו שנאמר ביערת הדבש, וכתוב אכלתי יערי עם דבשי, ומיניקה אותם כמו אם שמניקה את הבנים.</p>
<p>אמר ליה ר' אבא נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשהרך אויתך אותך מבעי ליה אשהרך ישחרך מבעי ליה איל הא אוקמוה</p>	<p>אמר לו רבי אבא נפשי אויתך בלילה, אף רוחי בקרבי אשהרך. אויתך, היה צריך להיות אותך. אשהרך היה צריך</p>

¹ פי' מזעיר בא שפע למ' הנק' גנתא (מ"מ).

² השתא מפרש ירדת השפע מיסוד דאימא (מ"מ).

³ ור"ל על תרין ביעין (רמ"פ במ"א) (לש"ו ועי' דע"ה ח"ב קכא ע"ג).

⁴ דההוא (מ"מ).

⁵ דמיניה נגיד ונפיק" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא דנגיד ונפיק מיניה

⁶ והיינו שיסוד נגיד מזעיר ומשפיע למ' ור"ש ומשתקי גנתא וא"ש גנתא דסיפא דומיא דרישא שכולם על המ' (מ"מ).

⁷ עטרת ויסוד נקרא איל וצבי (רח"ו). ר"ל איל היא המ' וצבי הוא היסוד בסוד צבי לצדיק (מ"מ).

⁸ מלכות (רח"ו).

⁹ פי' מ' וע' שרים הסובבים עליה נק' כולם אילות כדמפ' (מ"מ).

¹⁰ הם ע' שרים (רח"ו). ואע"פ שלא אמר הכתוב רק ס' גבורים, עשרה פנימיים לא הזכירם וכמ"ש בסוף פ' וישלח (מ"מ). ור"ש בצבאות או באילות כו'. וצבאות הן י"ב כמ"ש בז"ח ש"ה וש"מ. והן ע"ב. וי"ב הם פנימיים (יהל אור). עי' ח"ב לב סע"ב אות ד' ולג ע"א אות א' ולקמן רנו ע"א רנט ע"א (לש"ו) ???

¹¹ הם החיצונים (רח"ו). שהקב"ה גוער בהחיצונים ומרעיפם, ויחשוף יערות לאעברא ההוא נחש ולאגלייא ההיא חיה שהיא השכינה הקדושה ביניהו, למיהך, שהיא הולכת תמיד בישראל להגן עליהם עכ"פ, וכמ"ש ג"כ בחגיגה (ה ע"ב) שהגם דכתיב ואנכי הסתר אסתיר עכ"ז ידו נטויה עלינו שנאמר ובצל ידי כסיתיך (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

¹² ולפ"ז פי' הכתוב קול ה' יחולל חילות דהיינו החיצוני' הנק' אילות נותן להם שפע ומתקן אותם, ומפרש מהיכן היא יניקתם ואמר ויחשוף יערות דהיינו הדינים הנק' דבש כמ"ש הרב, דב"ש גימ' ש"ו דהיינו ש"ו משופר והק"בה מגלה אותם הדינים הנק' יערות שהם יערות הדבש שמשם יניקתם ור"ש "וינקא לון כאימא דינקא לבנין" ויחשוף יערות כד"א ביערת הדבש וכתוב אכלתי יערי וכו' בסע"ה דן י' פירש כי פ"ר דינים דמלכות יש בהם אחיזה אל החיצונים בסוד רגליה ירדות מות, ולכן צריך להמתיקם בשרשם ע"י פ"ר דינים דאימא עילאה, ואז נעשה עץ היער שהוא במלכות בחינת עשיה ונעשה עצו ופריו שוים בסוד האתרוג שהוא ירוק מראה הבינה קו ירוק דאסחר עלמא, ולכן יער"י שהוא אילות גי' פ"רי להורות שבחי העץ עם הפרי שוים במספר כיון שנמתק היער בשרש' שבבינה ולפי שהדינים שבבינה שהם פ"ר דינים נמתקים ע"י י' דשם הוי"ה שהיא באבא וכו' (מ"מ).

<p>כר"א אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש</p>	<p>להיות ישחרך. אמר לו הרי פרשוה, כמו שנאמר אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש.</p>
<p>ת"ח נפשא ורוחא אשתמודע (ס"א אשתעי ס"א אשתתפי) כהדא לעלמין תנא פולחנא שלימתא דבעי ב"נ למפלא לקב"ה כמה דתנינן ואהבת את יי' אלהיך וגו' דירחים ליה לקב"ה רחימותא דנפש ממש ודא הוא רחימותא שלימתא רחימותא דנפשיה ורוחיה</p>	<p>בא וראה הנפש והרוח נודעות (נפגשות ס"א משתתפות) כאחד לעולמים, למדנו עבודה שלימה שצריך אדם לעבוד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך וכו', שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלימה, אהבת נפשו ורוחו.</p>
<p>כמה דאתדבקו אלין בנופא וגופא רחים לון (ס"א כדין) כד יתדבק ב"נ לרחמא ליה לקב"ה רחימותא דנפשיה ורוחיה לאדבקא ביה הה"ד נפשי אויתיך בלילה (כלומר) נפשי ממש אף רוחי בקרבי אשחרך אתדבקא בך ברחימותא סגיאה בלילה דבעי ב"נ מרחימותא דקב"ה למיקם בכל ליליא לאשתדלא בפולחניה עד דיתער צפרא! ויתמשך עליה הוטא דחסד</p>	<p>כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף אוהב אותם, (אז) כך ידבק אדם לאהב את הקדוש ברוך הוא, אהבת נפשו ורוחו לדבק בו, זהו שכתוב נפשי אויתיך בלילה, (כלומר) נפשי ממש אף רוחי בקרבי אשחרך אתדבק בך באהבה רבה בלילה, שצריך אדם מאהבתו של הקדוש ברוך הוא לעמוד בכל לילה לעסוק בעבודתו, עד שיתעורר הבוקר וימשך עליו חוט של חסד.</p>
<p>דתניא זכאה חולקיה דההוא ב"נ דרחימותא דא רחים ליה לקב"ה והני (אינון) זכאי קשוט דמרחמין ליה לקב"ה הכי עלמא מתקיימא בניניהון ושלטין על כל גזירין קשין דלעילא ותתא (נ"א היא) (בגין דיתקיים עלמא בניניהון)</p>	<p>ששנינו אשרי חלקו של אותו אדם אהוב, שאוהב את הקדוש ברוך הוא ואלה (אותם) צדיקי האמת שאוהבים את הקדוש ברוך הוא, כך העולם מתקיים בעבורם ושולטים על כל הגזרות הקשות שלמעלה ולמטה (היא) (כדי שיתקיים העולם בעבורם).</p>
<p>תאנא ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא במלכא קדישא ברחימותא כדקא יאות שליט בארעא דלתתא וכל מה דגזר על עלמא אתקיים מג"ל מאליהו דכתיב חי יי' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה מל ומטר כי אם לפי דברי</p>	<p>למדנו אותו צדיק שנדבק ברוחו ונפשו למעלה במלך הקדוש באהבה כראוי שולט בארץ שלמטה, וכל מה שגזר על העולם מתקיים. מנין לנו, מאליהו שכתוב חי ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.</p>
<p>ת"ח בשעתא דאתיין נשמתין קדישין מעילא לתתא ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא ומטרוניתא זעירין אינון דבההוא שעתא דנחית קיימא קמי מלכא ורעותא דמלכא לאסתכלא בה כמה דאוקימנא בשעתא דנשב קודשא בריך הוא רוחא בכל חילא וחילא דשמיא כלהו חיילין אתעבידו וקיימי בקיומיהו דא הוא דכתיב וברוח פיו כל צבאם²</p>	<p>בא וראה בשעה שבאות הנשמות הקדושות ממעלה למטה, ואותם צדיקי העולם שולפים אותם מהמלך ומהמלכה, מעטים הם שבאותה שעה שיורדת, עומדת לפני המלך ורצונו של המלך להתבונן בה כמו שבארנו, בשעה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח בכל חיל וחיל של השמים, כל החיילות נעשים ועומדים בקיומם, זהו שכתוב וברוח פיו כל צבאם.</p>

1

2 ישנם כת מלאכים הנבראים בכל יום מרוח פיו של הקב"ה לבד, וישנם כת מלאכים המתחדשים בכל יום מנהר דינור, והם ג"כ ע"י רוח פיו של הקב"ה כי רק ברוח פיו ית"ש נעשה הכל ומתחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו שמבואר בזוה"ק (אחרי מות סח סע"א וכן בפ' צו לב ע"ב ע' שם ושם) וכו' נמשך

ומנייהו אתעכבו עד דקודשא בריך הוא	ומהן מתעכבות עד שהקדוש ברוך הוא
רע"ב	
דיענך י"י ביום צרה ¹ אתפתחת רחמה דאיהי ב' ² כלילא מתרין ביתין ³ לאולדא ב' משיחין ואעילת רישה בין ברכהא דאיהי רישא ⁴ דילה עמודא דאמצעייתא תרין שוקהא ⁵ נצח והוד תרין נביאים ⁶ מתמן אולדת תרין משיחין בההוא זמנא ויחשוף יערות יתעבר ⁷ נחש מעלמא	של יענך ה' ביום צרה, נפתחת רחמה שהיא שתיים כלולה משתי בית"ם, להוליד שני משיחים. ומכניסה את ראשה בין ברכיה, שהוא הראש שלה, העמוד האמצעי, שתי שוקיה נצח והוד, שני נביאים, משם מולידה שני משיחים. באותו זמן ויחשוף יערות יעבר הנחש מהעולם.
סח"ב	
אחית להו לתתא	מוריד אותן למטה.
ותאנא מיומא דאתברי עלמא קיימי קמיה דקב"ה ואתעכבו עד דמטא זמנא לאחתא לון בארעא ⁸ ואלין שליטו לעילא ותתא הה"ד הי יי אשר עמדתי לפניו אשר אני עומד לא כתיב אלא אשר עמדתי לבתר אהדר לאתריה ⁹ וסליק לאדריה ואינון אהרנין לא סלקין עד דימותון בגין דלא קיימו קודם לכן כאינון אהרנין ובגין כך אליהו אתעביד שליחא מלאכא לעילא ואלין דמתדבקין יתיר למלאכא	ולמדנו מיום שנברא העולם, הן עומדות לפני הקדוש ברוך הוא ומתעכבות עד שמגיע הזמן להוריד אותן לארץ, ואלו שולטות למעלה ולמטה, זהו שכתוב חי ה' אשר עמדתי לפניו. לא כתוב אשר אני עומד, אלא אשר עמדתי, אחר כך חוזרת למקומה ונכנסת לחדרה, ואותן אחרות לא עולות עד שימותו, כי לא עמדו קודם לכן, כאותן האחרות. ולכן אליהו נעשה שליח מלאך למעלה, ואלו שמתדבקים יותר למלך.
אשכחנא בספרא דאדם קדמאה דכל רוחין קדישין דלעילא עבדין שליחותא וכלהו אתיין מאתר חד דנשתמהון דצדיקייא מתרי דרגין דכלילין בחד ובג"כ סלקין יתיר ודרגיהון יתיר והכי הוא וכל אינון דהוו טמירין תמן נחתו	מצאנו בספרו של אדם הראשון, שכל הרוחות הקדושות שלמעלה עושות שליחות, וכולן באות ממקום אחד שנשמותיהם של הצדיקים הן משתי דרגות שכלולות באחת, ולכן עולות יותר ודרגתן יתרה, וכך זה. וכל אותן שהיו

אותו האור דהמ"ה אשר לצורך המלאכים הללו מהפה דא"א ואח"כ מהפה דהז"ן, וזהו שנאמר (תהלים לג ו) וברוח פיו כל צבאם (וכמ"ש באד"ר קמא ע"א, ופ' אחרי מות סח סע"א, ופ' צו דף לב ע"ב ע"ש), ומשום שהאור הנמשך להם להתתקן הוא רק מהפה, לכך ממונים הם רק על שירה (דע"ה ח"ב סא ע"ב), נוהג כל הענין הנ"ל עתה תמיד, ובזה מדבר הזוהר הנז' דפ' פנחס (רמט ע"א ע"ב) וכן בפ' אחרי מות (סח ע"א) ופ' ויקהל (ריט ע"ב) ומשפטים (ק"ט ע"ב) הנה הם כולם מדברים על ענין לידת הקטנות אשר הוא נוהג עתה תמיד (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

¹ הן ע' שנין הנ"ל (יהל אור).

² שעד שהיא סתומה נקר' מ' סתומה, וכשנפתחה נקר' ב', דומה לעולם, פתוחה לצד צפון, שמשם נפתחה כנ"ל (יהל אור).

³ צ"ל מתרין דתיין, א' למעלה וא' למטה. והן שני דלתות שברחם האשה כידוע. והענין של הב' הן הב' שנין שלאחר הע' שנין שבהן אולידת כמ"ש ברע"מ פ' פנחס (רמט). וע"ב שנין הן נגד שם ע"ב, אפיקי מים, בחסד שיתגלה בבקר דאברהם, כמ"ש בפ' משפטים (ק"ט): דלאחר השחר דשנין הנ"ל יתגלה בקר דאברהם, שכבי עד הבקר (יהל אור).

⁴ ר"ל שאולידת ע"י עד"א, מתוך נ"ה. והן ע"ב הנ"ל, ע' דעד"א כנ"ל, וב' דנ"ה (יהל אור).

⁵ ר"ל שמשם בנינה (יהל אור).

⁶ ר"ל נביאים ראשונים ואחרונים (יהל אור).

⁷ וזהו יערות, אילני סרק, מסטרא דיע"ר, פ"ר כידוע. ואז יתעבר, שאין משלו אלא בעפר, ונחש עפר לחמו, וכיון שיתגלו אפיקי מים, כמים לים מכסים, אפתח טל שפיים, נהרות כו', יתעבר כו'. ולכן אמר דוד ז' קולות, מסטרא דבת שבע כלילא מע' קלין כידוע, על המים. ואז ובהיכלו כלו אומר כבוד (יהל אור).

⁸ ע"י ויקהל קצז ע, א (לש"ו). לבדוק אם יש לש"ו בספרים

⁹ אויעל אליהו בסערה השמים (רח"ו).

<p>וסליקו בחייהון כגון הנוך דלא אשתכח ביה מיתה</p>	<p>טמונות שם ירדו ועלו בחייהון, כמו חנוך שלא נמצאה בו מיתה.</p>
<p>והא אוקימנא מלה דא בחנוך ואליהו ותאנא' מאה ועשרין וחמש אלף דרגין (ס"א לצדיקייא) לנשמתהון דצדיקייא סליקו ברעותא עד לא אתברי עלמא דקב"ה מזמנא להו בעלמא דין בכל דרא ודרא וסלקין וטאסין עלמא ומתקשרי בצרורא דחיי וזמין קב"ה להדתא עלמא בהו עלייהו כתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'</p>	<p>והרי בארנו הדבר הזה בחנוך ואליהו, ולמדנו מאה ועשרים וחמשה אלף דרגות [לצדיקים] הן לנשמות הצדיקים שעלו ברצון בטרם שנברא העולם, שהקדוש ברוך הוא מזמן אותן לעולם הזה בכל דור ודור, ועולות וטסות בעולם ונקשרות לצרור החיים. ועתיד הקדוש ברוך הוא לחדש בהן את העולם, עליהם כתוב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'.</p>
<p>תענו את נפשותיכם נפשותיכם קאמר² בנין דישראל משתכחין³ קמי מלכא קדישא וזאין ויהא רעותא דלהון לגבי קב"ה ולא תדבקא ביה בנין דיתכפר להו חוביהו ועל דא מאן⁴ דאכל ושתני בתשיעאה ומענגא נפשיה⁵ במיכלא ומשתיא אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא בתרין חולקין ואשתכח כאילו אתענית תשיעאה ועשיראה</p>	<p>תענו את נפשותיכם, נאמר נפשותיכם, כי ישראל נמצאים צדיקים לפני המלך הקדוש, ויהיה הרצון שלהם אל הקדוש ברוך הוא ולהדבק בו, כדי שיתכפר להם חטאם. ולכן מי שאוכל ושותה בתשיעי ומענג את נפשו במאכל ובמשתה, נמצא בעשירי ענוי נפש בשני חלקים, ונמצא כאלו התענה תשיעי ועשירי.</p>
<p>את נפשותיכם לאכללא כלא גופא ונפשא⁶ ולא תכנעא בהאי יומא לאתכפרא על חוביהון תאנא כי ביום הזה יכפר עליכם ביום הזה היום</p>	<p>את נפשותיכם, להכליל את הכל, גוף ונפש, ולהכנע ביום הזה, כדי לכפר על חטאם. למדנו כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה, היה צריך להיות היום הזה,</p>

¹ כי בצלם אלהים עשה את האדם הם ק"כ צרופים וה' אותיות השרש (רמ"ו).

² שהי"ל נפשכם כמו (ישעיה נה, ג) שמעו ותחי נפשכם וחולתם. כי דוקא באומות העולם כתיב (בראשית לו, ו) נפשות ביתו, ובישראל (שמות א, ה) כל הנפש, וכמ"ש רז"ל, ולקמן יבואר טעם הריבוי. אבל הקדים תחילה סוד העינוי ואמר בגין דישראל (רמ"ז).

³ והענין שידוע שישראל מושרשים ברחל הנקראת כנסת ישראל, ובסגולת הימים שמן ראש השנה עד יום הכפורים ובזכות התשובה והשופר, נעשית הנסירה שכל דיני הזכר ניתנו בה בהמתקה, ואז מתערבב השטן כי אין לו עוד אחיזה באחורי רחל, וביום הכפור היא מתעלה לתוך הבינה ומקבלת ה' גבורות פנימיות בסוד חמשה ענויים וחמש תפילות, והיינו תשובה תשוב ה', ואז ישראל משתכחין כל אותו היום קמי מלכא קדישא, לפניו על זעיר (נ"א לפני ה'). זכאין, כי אין כח לשטן עליהם ובודאי שיהא רצונם ליוצרים, ולא תדבקא ביה, ממש בסוד הפנים כדי שיתכפר להם בהמתקת כל הדינים (רמ"ז).

⁴ פ"י לפי שיפה כחם להתקן ולתקן השכינה, לכן מי שאוכל ושותה בתשיעי כאילו וכו' (רמ"ז).

⁵ זה מובן יפה כמ"ש בספר הכוונות, שבכל השנה אנו ממשיכים שפע לרחל מאי' באכילתנו והנאתנו בברכותיהם, והאכילה היא בסוד חיצוניות הבינה, אך ביום הכפורים הכל סוד רוחניות ונמשך השפע מפנימיות הבינה וכו' כנזכר שם. אך תחילה צריך שיושפעו לרחל בחי' החיצוניות שהן האכילה הגופנית כדי שתוכל לקבל הפנימיות. ועוד צריך להקדים מ"ש שם בספר הכוונות, שבימי התשובה נעשית הנסירה ספירה אחת בכל יום עד שנמצא שביום התשיעי הוא בהוד, והנה בו כלולים יסוד ומלכות שהם מחוברים תמיד ואין להפרידם ונקרא מדרגה אחת, ונמצא שבריבוי האכילות של יום התשיעי שהוא הוד, נתקנה מדרגת יסוד ומלכות הכלולים בו, ונתקנו בבחי' החיצוניות ונסרו יסוד ומלכות, ולכן יום העשירי שהוא כנגדם עולה רחל לבינה בפנימיות שה"ס ה' העינויים כנזכר, ונמצא שאכילות יום התשיעי גורם לעינוי יום העשירי שסודו יסוד ומלכות גי' עש"ר. וזהו בתרין חולקין, כי סתם נפש הוא רחל ושני חולקין שלה הם יסוד ומלכות, והיינו דכתיב נפשותיכם, מיעוט רבים שנים. אי נמי אפשר שיום תשיעי ועשירי ה"ס אלו התרין חולקין, דאמרינן כאילו התענה תשיעי ועשירי, וגם לכן נקרא יום הכפורים, שנים (רמ"ז).

⁶ הענין הוא כי הרגיש מילת את דהוי יתירא ואמר דאתא לאכללא כולא כו' (שער מאמרי רשב"י).

<p>הזהר מבעי ליה אלא ביום הזה דייקא רביה אתגלי עתיקא קדישא! לכפרה על חוביהון דכלא</p>	<p>אלא ביום הזה דווקא, שבו מתגלה העתיק הקדוש לכפר על חטאי כלם.</p>
<p>ד"א תענו את נפשותיכם ר' אבא פתח ואמר עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו' עיר קטנה הא אוקמוה? אבל עיר קטנה³ כד"א עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל וגו' וכתוב ולא אבא בעיר⁴</p>	<p>דבר אחר תענו את נפשותיכם, רבי אבא פתח ואמר עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו', עיר קטנה הרי פרשוה, אבל עיר קטנה, כמו שנאמר עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל וגו', וכתוב ולא אבוא בעיר.</p>
<p>עיר קטנה זעירא היא⁵ דהיא בתראה מכלא⁶ תתאה מכלא⁷ שורוי רברבין⁸ תקיפין קדישין עיר הקדש אקרי ואנשים בה מעט⁹ זעירין אינון דוכאין לסלקא לגווה ולמשרי בה כד"א מי יעלה בהר יי¹⁰ ומי יקום במקום קדשו¹¹ וגו' ועל דא אנשים בה מעט</p>	<p>עיר קטנה, קטנה היא שהיא אחרונה מהכל ותחתונה מהכל. חומותיה גדולות חזקות קדושות, נקראת עיר הקדש. ואנשים בה מעט, מעטים אותם שזוכים להיכנס לתוכה ולשרות בה, כמו שנאמר מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו', ועל זה אנשים בה מעט.</p>
<p>ובא אליה מלך גדול דא קב"ה לאזדווגא בה ולמשרי בה וסבב אותה כד"א ואני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב וגו' ובנה עליה מצודים גדולים דבנה שורוי רברבין תקיפין יאיאן ושפירין (ס"א מכל אבנין יקירין) קדישין עיר הקדש אקרי¹²</p>	<p>ובא אליה מלך גדול, זה הקדוש ברוך הוא להזדווג עמה ולשרות בה, וסבב אותה כמו שנאמר ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו', ובנה עליה מצודים גדולים, שבנה חומותיה גדולים וחזקים נאים ויפים (מכל אבנים יקרות) וקדושים, ונקראת עיר הקדש.</p>
<p>וכל יקרא דמלכא עייל בנווה ובג"כ היא בלחודהא כלילא מכל עטרי דמלכא וכל עטרי מלכא בה מתעטרין בג"כ ואנשים בה מעט כתיב ומצא בה איש מסכן וחכם הה"ד יקרא</p>	<p>ואת כל כבוד המלך הכניס לתוכה, ולכן היא לבדה כלולה מכל עטרות המלך, וכל עטרות המלך מתעטרים בה. לכן כתוב ואנשים בה מעט, ומצא בה</p>

¹ נראה שהוא בסוד עליית ז' לדיקנא כמו שאנו מכוונים (מלכים א יח, לט) בה' הוא האלקים, ולכן אילו אמר היום הזה הוה משמע שעיצומו של יום, שה"ס הבינה, יכפר, אבל אומר ביום הזה יכפר, ר"ל ביום הזה יכפר עליכם אותו הנסתר, וידוע שכל הדיקנא סודה שם א"ל, ומלת יכפר גי' פ' פעמים א"ל. וזהו גם כן לפני ה' תטהרו גי' כתר (רמ"ז).

² שפירשו ר"ל על האדם וכו' (רמ"ז).

³ ירצה שיותר יכון לפרש עיר קטנה על המלכות, שכן נקראת, בין מפאת (נ"א מפי) ישראל עיר עוז לנו, דהיינו ירושלים, ובין מפאת (נ"א מפי) הקב"ה ולא אבוא בעיר, ועי"ר גי' פ"ר ה' גבורות מנצפ"ך שהן הן כל עצמה וכוחה והווייתה (רמ"ז).

⁴ מלכות (רח"ו).

⁵ היינו בתחילת מציאותה (רמ"ז).

⁶ זה בתחילת הכל בהיותה בחינת פסיעה לבר (רמ"ז).

⁷ בבחי' עטרת זעיר ששם הוא שורשה הראשון כנודע. אי נמי אחרי מיעוטה שהיא ממש נקודה התחתונה מכל האצילות שהרי היא בראש הבריאה (רמ"ז).

⁸ נראה שהוא פירוש לפסוק הנזכר עיר עוז לנו וגו', ויאמר שאעפ"י שנתמעטה והושפלה, ביום הגאולה יושר שיר בארץ יהודה עיר עוז לנו, שה' ישית לנו ישועה בהקיץ אותה, חומות וחיל, שהן ג', והיינו ג' כלי המלכות חיצון תיכון ופנימי כנזכר בדרוש תיקון הנוק', דהיינו משלה ומשל זעיר ומשל אי', שלה שהם החיצונים, שהם רברבין, שהאחרים בתוכו, תקיפין משל זעיר, וקדישין משל אי', ובתוכם אור אבא, שלכן עיר הקדש איקרי, בין מטעם דאבא יסד ברתא, ובין שסתם כל אי' יש בתוכה אור אבא (רמ"ז).

⁹ לא אמר ואנשיה מעט, שאינו כן שהרי כל ישראל הם מושרשים בה וממנה יצאו, אלא הכוונה שמעט הם הזוכים להיות בה אנשים אנשי שם וזכרים להשפיע בה (רמ,ז).

¹⁰ ה"ס מלכות דמלכות בשר התפוח כהר (רמ"ז).

¹¹ הוא פנימיות היסוד ששם הקדש האמיתי, שבהזדווג הזעיר עמה היא מתקדשת באור יסוד אבא שבתוך יסוד זעיר (רמ,ז).

¹² יקר היא הטיפה (רח"ו).

כפים ובר לבב מסכן כד"א ויבן ערי מסכנות לפרעה מתעטר בעטרין תקיפין בעטרי אורייתא בעטרי פקודי	איש מסכן וחכם, זהו שכתוב נקי כפים ובר לבב. מסכן, כמו שנאמר ויבן ערי מסכנות לפרעה, מתעטר בעטרות חזקות, בעטרות התורה, בעטרות של מצוות.
אורייתא דמלכא וחכם דזכי בה! בהאי חכמה וחכם דהוא חכים יתיר מכלא לעיינא בפולחנא דמאריה בנין למזכי בה ולאעלא בה הה"ד ומלט הוא את העיר בחכמתו ומלט כמו אמלטה נא ואראה את אחי אמלטה נא שמה אוף הכא	תורת המלך וחכם שזוכה בה בחכמה הזאת, וחכם שהוא יותר חכם מכלם, לעיין בעבודת רבונו כדי לזכות בה ולהכנס אליה, זהו שכתוב ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט כמו אמלטה נא ואראה את אחי, אמלטה נא שמה, כמו כן כאן.
ומלט הוא את העיר בחכמתו, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, ואדם לא זכר לעשות מצוות התורה לעסוק בתורה, כאותו איש עני שהתחבר בכל	ומלט הוא את העיר בחכמתו, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, ואדם לא זכר לעשות מצוות התורה לעסוק בתורה, כאותו איש עני שהתחבר בכל
סמ"א	
בגין למזכי בה	כדי לזכות בה.
ואמרתני אני טובה חכמה מגבורה, דהא בההוא עלמא לא יתבין רשו למיעל בר הני זכאי קשוט הני דמשתדלי בה באורייתא יומא ולילי ומתעטרי בפקודי אורייתא בהאי עלמא למיעל בהו לעלמא דאתי	ואמרתני אני, טובה חכמה מגבורה, שהרי באותו עולם לא נותנים רשות להיכנס פרט לאותם צדיקי אמת, אלו שעוסקים בתורה ימים ולילות, ומתעטרים במצוות התורה בעולם הזה להיכנס בהם לעולם הבא.
וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים דהא בני נשא לא מסתכלין ביה ולא בעאן לאתחברא ביה ולאצית למלוי דתאנא כל מאן דאצית למלוי דאורייתא זכאה הוא בהאי עלמא וכאילו קביל תורה מסיני ואפילו מכל בר נש ² נמי בעי למשמע מלוי דאורייתא ומאן דארכין אודניה לקבליה יהיב יקרא למלכא קדישא ויהיב יקרא לאורייתא ³ עליה כתיב היום הזה נהיית לעם לי' אלהיך	וחכמת המסכן בזויה, ודבריו אינם נשמעים, שהרי בני אדם אינם מסתכלים עליו, ולא רוצים להתחבר עמו ולהקשיב לדבריו. שלמדנו כל מי שמקשיב לדברי התורה, אשריו בעולם הזה, וכאילו קבל תורה מסיני, ואפילו מכל אדם גם כן צריך לשמוע דברי תורה, ומי שמרכין אזניו כנגדו נותן כבוד למלך הקדוש, ונותן כבוד לתורה, עליו כתוב היום הזה נהיית לעם לה' אלהיך.
תאנא יומא ⁴ חד הוו אזלי חברייא עמיה דר"ש אר"ש חמינא אלין עמין כלהו עלאי	למדנו, יום אחד היו הולכים החברים עם רבי שמעון, אמר רבי שמעון ראיתי

¹ מלכות רה"ק (רח"ו).

² הגם שיהיה קטן ממנו נא תהיה לו בושא לשמוע דבריו כמט"ה מכל מלמדי השכלתי והטעם כי עדותיך שהיא התורה שיחה לי והיא המדברת לי ולא המלמד, כי ממנה אני עושה עיקר לימודי (מ"מ).

³ הכוונה כי בהיותם האדם רודף ושומע התורה אף אם לא יהיו בה דברי חידוש כל כך נותן כבוד למלך שמפני שהוא צוה על התורה הוא שומעה אף אם אינם חדוש לו, וגם כן יתב יקרא לאורייתא שיורה על מעלת התורה שאף על פי שאינו חידוש לו שומע אותו ואוהב אותו לרוממות מעלתו, וכן היה דרך הרשב"י ע"ה וחביריו היו מטים אזניהם לשמוע. אפילו דברי התינוקות ואפילו דברי החמרים לתת כבוד להקב"ה ולתורתו, והענין כי כל תורה שעוסקים בה בעולם הזה לשמה הוא מיוחד למעלה, ולזה נאמר מסיר אזניו משמוע תורה שגם התפלה אינה חידוש ועם כל זה היא מיוחדת למעלה וזהו כבוד להקב"ה וכבוד לתורה שעל ידי התורה מתייחד קב"ה בשכינתיה (אור יקר).

⁴ קודם שנפרש דברי הרשב"י ע"ה ראוי שנקדים אל הדרוש הזה הקדמה אחת ואף אם הארכנו בביאור הענין בספ"ר עם כל זה נקדים הענין בקצרה, והוא להציל המעיין שלא יחשוב בראותו הדברים האלו וכיוצא בהן היות הדברים כפשוטם חס ושלום, כי הקב"ה קדוש וכי יעלה על הדעת ואפילו בהיכל קדשי

<p>וישראל תתאי מכלהו מ"ט בנין דמלכא אשרר מטרוניתא מניה ואעיל אמהו באתרהא כד"א תחת שלש רגזא ארין וגו' תחת עבד כי ימלוך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה!</p>	<p>שהעמים הללו כולם עליונים וישראל תחתונים מכלם, למה. משום שהמלך שלח ממנו את המלכה, והכניס שפחה במקומה, כמו שנאמר תחת שלוש רגזא ארין וגו', תחת עבד כי ימלוך וגו', ושפחה כי תירש גבירתה.</p>
<p>מאן שפחה היא כתרא נוכראה? דקמל קב"ה בוכרא דלהון במצרים דכתיב עד בכור השפחה אשר אחר הריחים אחר הריחים הות יתבת³ בקדמיתא והשתא האי שפחה תירש גבירתה</p>	<p>מי השפחה, זוהי כתר הנכרי, שהקדוש ברוך הוא הרג את הבכור שלהם במצרים, שכתוב עד בכור השפחה אשר אחר הרחים, בתחילה היא היתה יושבת אחר הרחיים, ועכשיו השפחה הזו תירש גבירתה.</p>
<p>בכה ר"ש ואמר מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא מלכא דאתרבק בשפחה באמהו (דיליה) דמטרוניתא אן הוא יקרא דיליה וזמינא קלא לבשרא למטרוניתא ולימא גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא כלומר צדיק⁴ הוא נושע בנין דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה באתר נוכראה ויניק ליה</p>	<p>בכה רבי שמעון ואמר, מלך בלי מלכה לא נקרא מלך, מלך שנדבק בשפחה, באמה (שלה) של המלכה, איפה כבודו. ועתיד קול לבשר למלכה ולומר, גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא, כלומר צדיק הוא נושע, כי היה רוכב עד עכשיו במקום שאינו שלו, במקום נכרי, ומיניק אותו.</p>

הקדשים אין מלאך ולא שרף ולא שום בריה יכולה ליכנס ואין יעלה על הדעת שתכנס שפחה במקום גבירתה, אך הכוונה כי העולם מתנהג על פי המדות העליונות, והמדות העליונות כולם משפיעות וממשיכות שפע אל המלכות, והיינו היות התפארת בשש קצוות שהם סדר זמני הנהגה מתייחדת עם המלכות והמלכות מחלק מזון מהשפע הנזר מ(ה)נהגת ומנהלת העליונים והתחתונים חצונים ופנימיים, וגם בהיות ישראל על אדמתם היתה בחינה אחת אל המלכות הנקראת בבחינה זו אופן אחד בארץ ופירשנו בשיר השירים או פן חד, ופירוש בארץ פירוש בבחינה זו של המלכות היא בארץ לנהל התחתונים, ומשם רועה אבהו ובנין דישאל, וממה שרמסו ישראל ברגליהם היה נמשך אל החיצונית הארורה אויבתי לי לזון את בניה וזהו סוד פרי החג, וכאשר גרמו עוננו ונחרב בית תפארתנו הפן הזה אשר בארץ היא עמנו בגלות שוממה, פירוש שאין הנהגה על ידה אלינו אלא היא נתלבשה בלבושי גלות לבושי חול והיא מנהגת על ידי השפע ההוא התחתונים, ואותם לבושי חול שהם מצד מטטרון¹ סביב למשכנו יחנו החיצונים הגויים ואמן המקוללת תובעת חלקה וחלק אנשיה, ואנחנו בגלותינו יונקים משריה המקוללות מפני שאנו נזונים על ידה, וזה לעומדים חוצה לארץ שהם עובדים ע"ז בטהרה שהם אומרים בך עלינו וכו' את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה ואין ספק ששפע הזה נתן למקוללת לזון בניה שהם עיקר ואנחנו טפלים להם ומתמציטן אנחנו נזונים, כי אין שפע מתחלק חוצה לארץ אלא ינתן לשר של אומה ההיא והמדינה ההיא כאומרו ועל המדינות בו יאמר אי זו וכו', והנה אמנו אין בידה להשפיענו מפני שנטלה ההנהגה ממנה בערך שאין ההנהגה ממנו אלינו בלתי אמצעי, ולכן ענין זה יוחס בלשון "שפחה תירש גבירתה" שהיא נוטלת חלק השפעה ומחלקת לבניה כרצונה, משל לבן מלך שבהיותו בהיכל אביו היתה פרנסתו ומנת מזונותיו נתונות לאמו ואמו זנה אותו בהנהגה, וכאשר הרבה לפשוע גרשו אביו מאת פניו והוא ואמו בגולה הלכו בין הגויים, בהיותו שם המלך אביו נותן מזונותיו בצמצום על ידי השפחה ההיא שהבן בביתה והשפחה ההיא נותנת לבניה, ומותרם נותנת לבן המלך, ואין לה דעת ותבונה להשיג שכל המזון לא נתן לה אלא על ידי בן המלך שברשותה, והנה בערך נתינת המזון הרי שפחה יורשת גבירתה כי הנהגת בן המלך על ידה והיא נושאת משאת בן המלך מאת פני המלך, לא שהיא תכנס לפני המלך חס ושלוש אלא שהמלך נותן את המשאת ביד השר, והשר אל העבד, ועבדו אל השפחה, ומטעם שמתוך היכל המלך יוצא החלק אל השפחה אין לך פגם גדול מזה אל המלך ואל המלכה, הנה בזה נתבאר ענין איך שפחה תירש גבירתה, אמנם גלות שכינה התחלנו הנה בביאורו ולא נשלם מפני שהארכנו בספ"ר בשער אבי"ע והנה הקיצור יפה (אור יקר).

¹ עיין בסה"כ דרוש ראש השנה ויוה"ך ותבין המכוון כי הוא ענין נסתר (מ"מ).

² מלכות הרשעה (רח"ו). מה שכתוב מכל חכמת מצרים, ואמרו בפ' ויחי (רכג ע"ב) דא חכמה תתאה דאקרי שפחה דבתר ריחיא, והוא מלכות הרשעה כתרא נוכראה, כמ"ש בפ' אחרי (סט ע"א) וע' בפ' בא (לז ע"ב), והנה הוא כל ידיעת הקליפות והחיצונים (דע"ה ח"ב פה ע"ב).

³ פ' אחר מחנות שכינה ועין בפ' בא מ"ש על פ' זה (מ"מ).

⁴ יסוד (רח"ו).

<p>ועל דא כתיב עני ורכב על חמור עני (דלא) הוה בקדמיתא! ורוכב על חמור כמה דאוקימנא אינון כתרין תתאין דעמין עבוי"ם דקטיל קב"ה בוכרא דלהון במצרים הה"ד וכל בכור בהמה והא אוקימנא מלי</p>	<p>ועל זה כתוב עני ורכב על חמור. עני (שלא) היה בראשונה, ורוכב על חמור כמו שבארנו, אותם כתרים תחתונים של עמים עובדי כוכבים ומזלות, שהקדוש ברוך הוא הרג את הבכור שלהם במצרים, זהו שכתוב וכל בכור בהמה, והרי בארנו הדברים.</p>
<p>כביכול צדיק ונושע הוא הוא ודאי יתיר מכלא בנין דעד השתא שארי צדיק בלא צדק והשתא דיזדווגון כחדא צדיק ונושע הוא דהא לא יתיב בסטרא אחרא תאנא הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגוי האי קרא קשיא הצדיק אבד נאבד מבעי ליה מהו אבד אלא אבד ממש ומאי אבד למטרוניתא ואתדבק באתר אחרא דאקרי שפחה</p>	<p>כביכול צדיק ונושע הוא, הוא ודאי יותר מהכל, כי עד עכשיו שרוי צדיק בלי צדק, ועכשיו שיזדווגו כאחד, צדיק ונושע הוא, שהרי אינו יושב בצד האחר. למדנו הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגו', פסוק זה קשה, הצדיק אבד, היה צריך להיות נאבד, מה זה אבד. אלא אבד ממש, ומה אבד, אבד למלכה, ונדבק במקום אחר שנקרא שפחה.</p>
<p>אמר רבי יצחק לר"ש אי ניהא קמיה דמר הא דתנינן דכתיב וצדיק יסוד עולם מאן דאמר דעל שבעה קיימי קיימא עלמא ומאן דאמר על חד קיימא עלמא היך מתישרן מלי</p>	<p>אמר רבי יצחק לרבי שמעון, אם נוח לפני מורי, זה ששינוי שכתוב וצדיק יסוד עולם, יש מי שאומר שעל שבעה עמודים עומד העולם, ויש מי שאומר על עמוד אחד עומד העולם, איך הדברים מתיישרים.</p>
<p>א"ל בלא מלה חד הוא דהא ז' אינון ובהו אית חד קיימא דאקרי צדיק וקיימי עליה² ועלמא בהאי אתקיימא³ וכד אתקיימא עלמא עליה כאילו אתקיים על כולהו שבעה⁴ ועל דא כתיב וצדיק יסוד עולם⁵ והא אוקימנא מלי בכמה אתר</p>	<p>אמר לו הכל הוא דבר אחד, שהרי שבעה הם, ובהם יש עמוד אחד שנקרא צדיק, ועומדים עליו, והעולם מתקיים על זה. וכשהעולם מתקיים עליו כאלו שהתקיים על כל השבעה, ועל כן כתוב וצדיק יסוד עולם, והרי בארנו את הדברים בכמה מקומות.</p>
<p>ותאנא האי שפחה זמינא לשלמא בארעא קדישא דלתתא כמה דהות מטרוניתא שלמא בקדמיתא דכתיב צדק ילין בה והשתא שפחה כי תירש גבירתה בכלא</p>	<p>ולמדנו השפחה הזו עתידה לשלוט בארץ הקדושה שלמטה, כמו שהיתה המלכה שולטת בראשונה, שכתוב צדק ילין בה, ועכשיו שפחה כי תירש גבירתה בכל.</p>
<p>וזמין קב"ה לאתבא למטרוניתא לאתרהא כקדמיתא וכדין ממאן הוא חדוותא הוי אימא חדוותא דמלכא וחדוותא דמטרוניתא חדוותא דמלכא בנין דיתוב לה ויתפרש משפחה כדקא אמינא וחדוותא דמטרוניתא בנין דתיתוב לאזדווגא במלכא הה"ד גילי מאד בת ציון וגו'</p>	<p>ועתיד הקדוש ברוך הוא להשיב את המלכה למקומה כבראשונה, ואז של מי היא השמחה, הוי אומר שמחת המלך, ושמחת המלכה. שמחת המלך משום ששיב אותה ויפרד מן השפחה כפי שאמרנו, ושמחת המלכה כי תשוב להזדווג עם המלך, זהו שכתוב גילי מאד בת ציון וגו'.</p>
<p>ת"ח כתיב והיתה זאת לכם לחקת עולם</p>	<p>בא וראה כתוב והיתה זאת לכם</p>

¹ פי' שבזמן הבית היה היסוד עשיר בכמה מיני הארות, ובגלות הוא בעינות עני ח"ו (מ"מ).
² פי' ר"ק משפיעים ביסוד הנק' צדיק (מ"מ).
³ בהאי אתקיימא פי' מ' מתקיימת עלי היסוד (מ"מ).
⁴ ע"י לקמן קמג ע"א ובח"א קפו ע"א (לש"ו).
⁵ פי' יסוד הנק' צדיק הוא יסוד המ' הנק' עולם (מ,מ).
⁶ מלכות (רח"ו).

<p>והיתה לכם מבעי ליה מאי זאת הא דאמרן לחקת עולם בכל אתר ואתר חקת עולם אתקרי גזרה דמלכא דעייל כל נימוסוי באתר דא ואסתים לון כמאן דסתים כלא באסקופא חדא חקת עולם ודאי בהאי זאת</p>	<p>לחקת עולם, היה צריך להיות והיתה לכם, מה זה "זאת", זה שאמרנו לחקת עולם בכל מקום ומקום חקת עולם נקראת גזרת המלך, שמכניס את כל הנהגותיו במקום הזה, וסותם אותם כמו שסתום הכל באוצר אחד. חקת עולם ודאי, בזאת הזו</p>
<p>סמ"ב</p>	
<p>רשים וחקק כל גניזין דיליה וכל טמירין דיליה</p>	<p>רשים וחקק את כל הגנזים שלו, ואת כל המטמונים שלו.</p>
<p>בחדש השביעי בעשור לחדש בעשור דייקא² כמה דאוקימנא תענו את נפשותיכם ודאי הכי הוא והא אתמר נפשותיכם ודאי דהר בנפשא תלייא מלתא ובגין כך אכילה ושתיה מתשיעאה יתיר מיזמא אחרא</p>	<p>בחדש השביעי בעשור לחדש, בעשור בדיוק, כמו שבארנו, תענו את נפשותיכם ודאי, כך זה, והרי נאמר נפשותיכם ודאי, שהרי בנפש תלוי הדבר, ולכן אכילה ושתיה מהתשיעי יותר מיום אחר.</p>
<p>ואע"ג דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא וכלא שפיר והאי והאי מלה חדא³ וכל חד באתריה והכי הוא ותאנא בהאי יומא כל חידו וכל נהירו וכל וותרנותא דעלמין בלהו תליין באימא עלאה דכל מבוועין נגדין ונפקין מנה וכדין נהירין כל אינון בוועינין ונהירין בנהירו בחדוותא עד דמתבסס כלא וכדין כל אינון דינין אשתכחו בנהירו ודינא לא אתעביד ועל דא תענו את נפשותיכם</p>	<p>ואף על גב שהדבר הזה נאמר בצורה אחר, והכל יפה, וזה וזה דבר אחד, וכל אחד במקומו, וכך זה, ולמדנו ביום הזה כל השמחה וכל האור וכל הסליחה של העולמות כולם תלויים באם העליונה, שכל המעיינות נמשכים ויוצאים ממנה, ואז מאירים כל אותם מאורות ומאירים באור ובשמחה עד שהכל מתבסס, ואז כל אותם הדינים נמצאים באור, והדין לא נעשה, ועל כן תענו את נפשותיכם.</p>
<p>אמר רבי אבא, הרי מורנו באר אותה מגוף המשנה, לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקדוש ברוך הוא, שכתוב אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בן ישי, והרי נאמר פסוק אחר, מצאנו על זה שכתוב ראה ביתך דוד, אמר לו כך זה ודאי, בית דוד נקרא כמו שכתוב בית יעקב לכו ונלכה באור ה'.</p>	<p>אמר רבי אבא, הרי מורנו באר אותה מגוף המשנה, לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקדוש ברוך הוא, שכתוב אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בן ישי, והרי נאמר פסוק אחר, מצאנו על זה שכתוב ראה ביתך דוד, אמר לו כך זה ודאי, בית דוד נקרא כמו שכתוב בית יעקב לכו ונלכה באור ה'.</p>
<p>בית יעקב⁵ כד"א ובית תפארתא אפאר לכו ולנכה באור יי⁶ דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ונטע האי גן לאשתעשעא</p>	<p>בית יעקב כמו שנאמר, ובית תפארתא אפאר לכו ונלכה באור ה', שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונטע את</p>

¹ מלכות (רח"ו).

² מלכות (רח"ו). ולפ"ז מ' קראה בג' שמות לחקת עולם היא מ' בחדש הז' היא מ' הנק' חדש בעשור לחדש היא ג"כ מ' שהיא ספי' עשירית כי כמה בחי' יש במ' ונלע"ד דיש לפ' בחדש הז' היא מ' והיא מקבלת מהבינה הנק' בעשור לחדש שהוא יוה"ך שרווח לביני' וז"ש בעשור דייקא ועיין בפ' בא בדף מ' ע"ב שאמר כן בהד' שעשור היא שכינה וממשיכים אותה לחדש שהיא המ' (מ"מ).

³ פי' שודאי ביה"ך יש לו עינוי בתרין חולקין בשביל שהורגל באכילה מרובה בתשיעי אבל עכ"ז ע"י האכילה היא ימצא כח לסבול העינוי (מ"מ).

⁴ פי' וצריך להבין מאי קאמר ומשני בית דוד איקרי בהמ' היא בית דוד המלך (מ"מ).

⁵ אשת ז"א (רח"ו).

⁶ פי' הם המוחין דא"א הבאים לזעיר הנק' הו"ה וכדמפרש אך עשיר מבע"ל פי' כיון דמעט התשיעי א"כ אך עשור מבע"ל ומשני דבעשור תלייא מלתא ר"ל שעיקר התיקון של ישראל הוא ע"י הבינה שהיא יוה"ך וזהו בעשור לחדש, א"נ בעשור היא המ' כדלעיל (מ"מ).

<p>כלא¹ ודא עליכם² כלומר בניניכון לרכאה לכוון בהאי יומא דכתיב לפני יי³ תטהרו⁴ ולא ישלוט עלייכו דינא</p>	<p>הזה לכל צד, לרוות את הכל ולהשקות את הכל, וזה עליכם. כלומר עבורכם, לטהרם ביום הזה, שכתוב לפני ה' תטהרו, ולא ישלט עליכם הדין.</p>
<p>ר' יהודה אמר זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לרכאה להו דלא ישתכח בהו חובא⁵ בנין דיהון בני היכליה⁶ וידורון בהיכליה⁷ ולזמנא דאתי כתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'</p>	<p>רבי יהודה אמר אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם ורוצה לטהר אותם, שלא ימצא בהם חטא, כדי שיהיו בני היכלו, וידורו בהיכלו, ולעתיד לבא כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'.</p>
<p>רבי יהודה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי⁸ תנינן בשעתא דברא קב"ה עלמא למברי ב"נ אמליך באורייתא⁹ אמרה קמיה תבעי למברי האי ב"נ זמין הוא למחטי קמך זמין הוא לארנזא קמך אי תעביד ליה כעובדוי הא עלמא לא יכיל למיקם קמך כ"ש ההוא ב"נ</p>	<p>רבי יהודה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שנינו בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, רצה לברא אדם, נמלך בתורה אמרה לפניו תרצה לברא האדם הזה, עתיד הוא לחטוא לפניך, ועתיד הוא להרגיז לפניך, אם תעשה לו כמעשיו הרי העולם לא יוכל לעמוד לפניך, כל שכן אותו האיש.</p>
<p>א"ל וכי למננא אתקרינא אל רחום וחנון ארך אפים ועד לא ברא קב"ה עלמא ברא תשובה אמר לה לתשובה אנא בעינא למברי ב"נ בעלמא על מנת דכד יתובון לך מחוביהון דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא</p>	<p>אמר לה, וכי לחינם נקראתי אל רחום וחנון ארך אפים, וטרם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא תשובה. אמר לה לתשובה, אני רוצה לברא אדם בעולם על מנת שכאשר ישוּבו לך מחטאיהם, שתהיי עתידה לעזוב את חטאיהם ולכפר עליהם, ובכל שעה ושעה התשובה זמינה לאנשים.</p>
<p>וכד בני נשא תייבין מחוביהו האי תשובה תבת לגבי קב"ה וכפר על כלא ודינין אתכפיין ומתבסמאן כלהו וב"נ אתדכי מחוביה אימתי אתדכי ב"נ מחוביה בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי</p>	<p>וכשאנשים שבים מחטאיהם, התשובה הזו שבה לקדוש ברוך הוא, והוא מכפר על הכל, והדינים נכנעים, וכולם מתבשמים, ואדם נטהר מחטאו. מתי נטהר אדם מחטאו, בשעה שנכנס לתשובה הזו כראוי.</p>
<p>ר' יצחק אמר דתב קמי מלכא עלאה וצלי</p>	<p>רבי יצחק אמר ששב לפני המלך</p>

¹ בערך אותם הצמאים למימי הרחמים דהיינו צד הדין והגבורה ולרואה אותם שהם מצד החסד שהם שותים תמיד מימי הרחמים ועתה הם יונקים בשופע ובשובע, ולשקאה כולא הם התחתונים שאין השפע מתפשט בתמידות אליהם לכך עתה מתשקים ממש (אור יקר).

² קשיא ליה דעליכם כתיב דהיינו יכפר על ישראל ואם כן איך אפשר לפרש על השפעה הנשפע על המדות, ותירץ כי הכוונה בעבורכם כדי שיושפע אל ישראל הכפרה למטה שאמר לדכאה לכוון ירצה בעבורכם (אור יקר).

³ הכוונה שם לפני ה' מהבינה הקודמת אל התפארת (אור יקר).

⁴ והא כיצד שיגלגל רחמיו במדותיו בענין שלא יושפע הדין עליכם בעבורכם כדפי' (אור יקר).

⁵ ר' יהודה פליג עליה דר' אלעזר דלא אצטריך לפירושי עליכם בעבורכם אלא עליכם ממש דהיינו שעל ישראל נשפע בסוד נשמתם למעלה הטהרה והכפרה, וזהו שאמר "דלא ישתכח לון חובין" דלדברי ר' אלעזר אין העונות בעצמם מתבטלין אלא שהדין נהפך לרחמים והעוונות אינם נזכרים, ור' יהודה אמר דממש מדכי להו והענין דהא תליא בסוד הנשמה למעלה (אור יקר).

⁶ ראויים ליכנס בהיכל ולא ליכנס בעת הצורך אלא קבועים וידורון וכו' (אור יקר).

⁷ בקבע בהיכליה דהיינו הנשמות בדיוקן שבמלכות, והכרח גמור לדעתו וזרקתי עליכם מים טהורים דהיינו עליכם ממש ואין לעקם המקרא ולפרש בעבורכם (אור יקר).

⁸ היא מ' הנק' תורה שבע"פ והזעיר נמלך עונה וז"ש בסמוך אמר לה לתשובה אנא בעינא למברי ב"נ וכו' ונודע שהתשובה היא הבינה אמור מעתה מ"ש אמליך באורייתא לא קאי על הבינה אלא על המ' כמ"ש (מ"מ).

העליון ומתפלל	ע/א
תפלה מעומק הלב, זהו שכתוב ממעמקים קראתיך ה'. רבי אבא אמר ממעמקים קראתיך ה', מקום גנוז הוא למעלה, והוא עומק הבאר, ומזה יוצאים נחלים ומעיינות לכל צד. ואותו עומק העמוקים נקרא תשובה, ומי שרוצה לשוב ולהטהר מחטאיו, בעומק הזה הוא צריך לקרא לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ממעמקים קראתיך ה'.	צלוחת מעומקא דלבא הה"ד ממעמקים קראתיך יי' ר' אבא אמר ממעמקים קראתיך יי' אתר נניז הוא לעילא והוא עמיקא דבירא ² ומהאי נפקין ³ נחלין ומבויעין ⁴ לכל עיבר ⁵ וההיא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה ⁶ ומאן דבעי לאתבא ולארתכאה מחובוי בהאי עומקא אצטריך למקרי ⁷ לקב"ה הה"ד ממעמקים קראתיך יי'
למדנו בשעה שהיה אדם חוטא לפני רבונו ומקריב קרבנו על המזבח, והכהן מכפר עליו ומבש בקשתו עליו, מתעוררים רחמים והדינים מתבשמים, והתשובה מריקה ברכות במעיינות שנמשכים ויוצאים, וכל המאורות מתברכים כאחד, והאדם נטהר מחטאו.	תאנא בשעתא ⁸ דהוה ב"נ חב קמי מאריה וקריב קרבניה על מדבחה וכהנא מכפר עליה ובעי בעותיה עליה מתערין רחמי ⁹ ודינין מתבסמין ¹⁰ ותשובה אריק ברכאן במבויעין דנגדין נפקין ומתברכין כלהו בוצינין ¹¹ כהדא וב"נ אתרכי מחוביה
בא וראה הקדוש ברוך הוא הוציא עשרה כתרים עטרות קדושות למעלה	ת"ח קב"ה ¹² אפיק עשר כתרין ¹³ עטרין קדישין לעילא ¹⁴ דאתער בהו ומתלבש בהו ²

¹ יקשה שיאמר מעומק קראתיך מאי עמקים מרובים (אור יקר).
² פי' יסוד דאימא הנק' עמיקא דבירא כמ"ש בפ' בשלח בדף ס"ד ע"ב וכתב הרב שהבינה נק' עמיקא דבירא לפי שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון נחלין ומבויעין הם חסדים וגבורות דיסוד דאימא (מ"מ).
³ ירצה כי לפי ריבוי המקורות יתייחס בהמקור בשם עמקים רבים (אור יקר).
⁴ היינו סוד הקצוות הפנימיים בבינה שבבינה והם ממלאים בחינותיה החיצונות ומשם אל הספירות במקומם (אור יקר). כי לפי האמת מבינה הם נהרין דהיינו המשכתם בעצמותה ובהם [במדבר?] מתחלקים כל נהר ונהר לעבר חד כגון חסד שבבינה לחסד עצמו והיינו נהרין לכל עיבר ולא זו אלא אף מבויעין בסוד העומק שהוא מבויע מימי הבאר משם הם שש מבויעין לשש נהרין לשש עיבר והיינו "מבויעין" וכו' (אור יקר).
⁵ דהיינו אל הדרום חסד ואל הצפון גבורה וכו', והענין כי מעצם פנימותיה נמשכים בעצמותה שש קצוות נעלמים, והם יוצאים ומתפשטים החוצה אל הקצוות המתגלים כדפירשנו (אור יקר).
⁶ דהיינו בינה שבבינה הכוללת המבויעין שש כדפירשנו דהיינו המעמקים נקראת "תשובה" שהיא השבה לאיתנה להניק ולהמשיך השפע בחזרתם בתשובה (אור יקר). פי' לפי שאבא נק' עמיקא גם הוא ואימא נק' עמיקא דעמיקתא שהוא עומק דאבא הנק' עמיקתא (מ"מ).
⁷ ירצה לא ינוח דעתו במה שיקרא אל התפארת שם יהו"ה בשש קצוות, וגם לא בשש קצוות שבבינה באר שבע, אלא במציאות העלמם בפנימיות הבינה בנקודת מקור הבאר הכוללת ששה עמקים שש מבויעין לנהרין והיינו "ממעמקים קראתיך ה'" ונמצא יהו"ה בתפארת עמקים בבינה כדפירשנו (אור יקר).
⁸ לראיה איך שפע וברכה ותיקון העון הוא מעומק הבינה (אור יקר).
⁹ פירוש גובר במדות צד החסד והרחמים על מדת הדין, והדין בזה מתבטל ומתמזג ומתמתק, ואחר שנתקנו המדות במקומם תכף התשובה שהיא מקור הברכות הדרא לאתרא (אור יקר).
¹⁰ פירוש במדות עצמן, לסבת עון זה היו הגבורות והדינים גוברים על החסדים ופעלים על האיש הזה, והתשובה שהיא מקור הברכה לסבה זו מסתלקת וסותמת מקוה החסד והרחמים שבה, ועתה בסבת הכהן איש החסד ותפלתו והקרבת קרבנו (אור יקר).
¹¹ הכוונה במקורות היוצאין בעצמות הבינה דהיינו שש קצוות הנעלמות בה "ומתברכין כולהו בוצינין" דהיינו המדות בעצמם במקומן, ואומרו "כחדא" ירצה שאפילו מדות הדין יונקות משפע וברכה כי הגבורה בהיותה לבדה היא דין ובהיותה משותפת בכלל המדות היא פעולת הרחמים בסוד האהבה שהיא מכת הדין והיין המשמח וכיוצא ולזה אמר כולהו בוצינין שהיו דין דולק (אור יקר).
¹² הוא הא"ס ב"ה (רח"ו).
¹³ ע"ס דאצילות (רח"ו).
¹⁴ מפני שאל המדות שתי בחינות האחת בחינתם במקורם דהיינו הכתר והשנית בחינת מציאותם אחר התפשטם לרמז זה בזה להם שתי שמות האחד "כתרין" דהיינו עשר ספירות ממש [השנית] "עטרין"

<p>והוא אינון ואינון הוא³ כשלהובא דאחידא בנומרא⁴ ולית תמן פרודא לקביל דנא אית עשר כתרין דלא קדישין⁵ לתתא ואינון אחידן בזהמא דטופרא דחד עטרא קדישא⁶ דאקרי חכמה ועל דא אקרין חכמות.</p>	<p>שהתעטר בהם ומתלבש בהם, והוא הם והם הוא, הוא כשלהבת האחוזה בגחלת ואין שם פרוד, כנגד זה יש עשרה כתרים שאינם קדושים למטה, והם אחוזים בזוהמת הציפורן של עטרה אחת קדושה שנקראת חכמה, ועל כן נקראו חכמות.</p>
<p>ותאנא עשרה זייני חכמות אלין נחתו לעלמא וכלהו אסתאבו (ס"א אשתאבו) במצרים בר מחד דאתפשט בעלמא וכלהו זייני חרשי אינון ומנייהו ידעי מצרים חרשין על כל בני עלמא</p>	<p>ולמדנו עשרת מיני החכמות הללו ירדו לעולם, וכולם נטמאו (נשאבו) במצרים, פרט לאחד שהתפשט בעולם, וכולם הם מיני כשפים, ומהם ידעו המצרים כשפים על כל בני העולם.</p>
<p>וכד מצראי בעאן למעבר כנופייא⁷ בחרשייהו לעובדיהון הוו נפקי לחקלא לטורי רמאי ודבחין דבחין ועבדין גומין בארעא וסחרין ההוא דמא סוחרניה דהני גומין ושאר דמא מתכנפי בהנהו גומין ובשרא שוין עלייהו וקרבין קרבניהון לאינון זיינין בישין ואינון זיינין בישין מתכנשין ומתקרבין כחדא ומתפייסין בהדיהו בההוא טורא</p>	<p>וכשהמצרים רצו לעשות כינוס במכשפיהם למעשיהם, היו יוצאים לשדה להרים הגבוהים וזובחים זבחים ועושים גומות בארץ ומסובבים אותו הדם סביב הגומות הללו, ושאר הדם מכניסים בגומות הללו ושמים עליהם בשר, ומקריבים את קרבנותיהם לאותם המינים הרעים, ואותם המינים הרעים מתכנסים ומתקרבים כאחד, ומתפייסים עמם באותו ההר.</p>
<p>ישראל דהוו בשעבודיהון הוו מתקרבין להון ואולפו מנייהו והוו טעאן בתרייהו והיינו דכתיב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו' וכתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו'</p>	<p>ישראל, שהיו משעבוד שלהם היו מתקרבים להם, ולמדו מהם והיו טועים אחריהם, והיינו מה שכתוב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען וגו', וכתוב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו'.</p>
<p>תאנא בשעתא דהוו מקרבין להון על גבי חקלא והוו מזמני ההוא דמא ומקרבי קרבניהון הוו מתכנפי כל אינון זיינין בישין וחמאן להון כנוונא דשעירים כלהו מליין שערא ומודעי להו</p>	<p>למדנו בשעה שהיו מקריבים להם על גבי השדה, והיו מזמינים אותו הדם ומקריבים קרבנותיהם, היו מתכנסים כל אותם מינים רעים ורואים אותם כדוגמת השעירים, כולם מלאים בשער, ומודיעים</p>

בחינתם למעלה בכתר זהו שאמר "מתעטרא בהו ומתלבשא בהו" שהם שתי בחינות, בבחינה עליונה שהם בכתר אמר "מתעטרא בהו" ואל בחינת התפשטם אמר "דמתלבשא בהו" (אור יקר).

¹ באור מקיף (רח"ו).

² באור פנימי (רח"ו).

³ בתיקונים עשר ספירות דאצילות מלאך וחיוי חד בהון וכו' כדפי' בספ"ר בשער אב"ע והכוונה שהוא והם הכל דבר אחד, ולפי שלזה קשה לו אתה אמרת שהוא והם הכל דבר אחד אם כן איך יחס אל המדות מספר העשר שמורה ריבוי וימשך מזה ריבוי אל המאציל המתאחד בהם (אור יקר).

⁴ והכוונה נגחלת קשורה בשלהבת, כי הגחלת מקור אל השלהבת ולא יוצדק אומרנו שמפני המצא השלהבת מעצם הגחלת הוא ענין נבדל לעצמו חס ושלום אלא הכל ענין אחד, וכל מדה ומדה גחלת לחברתה הנאצלת ממנה וכל אחת מייחדת בחברתה וכולם יחדיו באין סוף (אור יקר). ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז ובתיקונים (דע"ה ח"א נה ע"ד).

⁵ הם הקליפות הנאחזות כל ידי השתלשלות המדרגות מן המלכות כענין השתלשלות הגוף באדם עד הגיע הדבר אל זוהמת הצפורנים כן למעלה יש שרים בנוניים שהם צפורנים ומה שמשתלשל מהם הם חצונים והם זוהמת הצפורנים (אור יקר).

⁶ מלכות (רח"ו).

⁷ פירוש להכין החצונים לפעולתם וכו' ומכאן ראייה שהקרבת מועיל להכין ולייחד החצונים הנפרדים כל שכן המיוחדים יחוד גמור קדושים (אור יקר).

מה דאינון בעיין	להם מה שהם רוצים.
ת"ח יצחק מה כתיב ביה ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושהו אמר דא לא אתעדו (ס"א הכא לא אתער) אלא מטלא דשמיא ¹ דנגיד על ארעא	בא וראה מה כתוב ביצחק, ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושהו, אמר זה לא חסר (כאן לא מתעורר) אלא מטל השמים שנוזל על הארץ.
אמר רבי יוסי ומשמני הארץ בכלא ברכיה ² מ"ט בנין דחמא ליה בשערא אמר למעבר ⁴³ דא ומשמני הארץ אצטריך ולא זוהמא דארעא דהאי זוהמא הוא דארעא וכד טלא דשמיא ומגדא דארעא מתחבראן אתעבר האי זוהמא	אמר רבי יוסי ומשמני הארץ, בכל הוא בוך אותו, למה, כי ראה אותו עם שער, אמר להעביר את זה צריך ומשמני הארץ ולא זוהמת הארץ, שהרי זוהמא היא של הארץ, וכטל השמים ומגד הארץ מתחברים, עוברת הזוהמא הזו.
אמר ר' חייא בתרייתא דאינון כתרין תתאינן ⁵ דלא קרישין האי הוא הה"ד ודורש אל המתים ודא הוא עשיראה דכלא דתניא א"ר יצחק אמר ר' יהודה נפשתא דרשיעייא אלין אינון מזיקין דעלמא	אמר רבי חייא האחרון של אותם הכתרים התחתונים שאינם קדושים, זהו מה שכתוב ודורש אל המתים, וזהו העשירי של הכל, שלמדנו אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, נפשות הרשעים אלו הם מזיקי העולם.
א"ר יוסי אי הכי טב להו לחייביא דאתעברין מזיקין בעלמא אן היא עונשא דגיהנם אן הוא בישא דומינא להו בהווא עלמא	אמר רבי יוסי, אם כך טוב לרשעים שנעשים מזיקים בעולם, איפה הוא עונש הגיהנם, איפה הרע שעתידי להם בעולם ההוא.
אמר ר' חייא הכי תנינן והא אוקימנא מלי נפשתא דרשיעייא בשעתא דנפקין מעלמא כמה גרדיני נימוסין מזדמנין לקבלא להו ולאעלאה להו לגיהנם ועאלין להו בתלת דינין בכל יומא בגיהנם לבתר מזדווגי בהו ואזלין ושאיין בעלמא ומטען להו לרשיעייא לאינון דקא אסתים תשובה מקמייהו לבתר תייבין להו לגיהנם ואסתאבין (נ"א ואתרנון) תמן וכך בכל יומא לבתר דאזלין בהו ושאיין בהו בעלמא מהדרין לקברייהו וחמן תולעתא דגופא מנקרי בשרא ומתאבלן עלייהו ואינון הרשין הוו אזלי לבי קברי וחרשי בחרשייהו ועבדין חד צלמא דבר נש ⁶ ודבחין קמיה חד צפירא לבתר עאלין להווא	אמר רבי חייא כך שנינו, והרי בארנו את הדברים, נפשות הרשעים בשעה שיוצאים מן העולם, כמה שומרי החוקים מזדמנים כנגדם להכניסם בגיהנם, ומכניסים אותם בשלשה דינים בכל יום בגיהנם, אחר כך מזדווגים עמם והולכים ומשוטטים בעולם, ומטעים את הרשעים, לאותם שנסתמה מלפניהם התשובה, אחר כך משיבים אותם לגיהנם ונטמאים (ונדונים) שם, וכך בכל יום, אחר שהולכים עמם ומשוטטים עמם בעולם, חוזרים לקברייהם ורואים את התולעת של הגוף מנקרת את הבשר ומתאבלים עליהם, ואותם מכשפים היו הולכים לבית הקברות ומכשפים בכשפיהם, ועושים צלם אחד של האדם וזובחים לפניו שעיר אחד, אחר כך מכניסים אותו
ע"ב	השעיר לאותו קבר, ואת אותו צלם

¹ פי' השער הזה אין הדינים נפרדים ממנו ואינו מתעמק אלא מכח טל שבא מזעיר למ' (מ"מ).
² פי' לא בירך אותו משפע הזעיר הבא אל המ' לבדו, אלא בירך אותו מהזעיר וגם מהמ' (מ"מ).
³ למעבר (מ"מ).
⁴ ר"ל למתק השערות שהם דינים ולהעבירם הוא בכח הארות המ' הנק' משמני הארץ (מ"מ).
⁵ מלכות הרשעה (רח"ו).
⁶ נראה שעושים אותו בצלם אותו אדם שרוצים להכניס אותו צפירא בקברו (מ"מ).

<p>(ס"א מדברין) ליה לארבע סטרין ומעלין ליה לארבע זיוויין דקברא כדון מחרשי בהרשיהו ומתכנפי אינון כנופי ואינון זינין בישין ומייתין היא נפשתא ועאל בקברא ומשתעי בהדיהו</p>	<p>משברים (מנהיגים) אותו לארבעה צדדים, ומכניסים אותו לארבע זויות הקבר, ואז מכשפים בכשפיהם ומכניסים אותם כנוסים ואותם מינים רעים, ומביאים אותה הנפש ומכניסים לקבר ומדברים עמו.</p>
<p>אמר ר' יצחק זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין גופא דילהון קדישא נפשא דילהון קדישא רוחא דילהון קדישא נשמתא דילהון קדש קדשים תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא¹ דתניא א"ר יהודה כתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה דא היא נשמתא (עלאה) דאדם קדמאה (עלאה?)</p>	<p>אמר רבי יצחק אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי כולם קדושים, גופם קדוש, נפשם קדושה, רוחם קדושה, נשמתם קדש קדשים, שלש דרגות הן, כדוגמא שלמעלה. ששינוי אמר רבי יהודה כתוב תוצא הארץ נפש חיה, זוהי נשמה (עליונה) של אדם הראשון (עליון).</p>
<p>ת"ח ג' דרגין אינון ואתדבקו כחד נפש רוח נשמה ועלאה מנייהו נשמה דא"ר יוסי בכלהו ב"נ אית נפש ואית נפש עלאה מנפש² זכה בר נש בהאי נפש מריקין עליה עטרא חד דאקרי רוח⁴ הה"ד עד יערה עלינו רוח ממרום כדון אתער בר נש באתערותא אחרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא זכה בר נש ביה בההוא רוחא מעטרין ליה בכתרא קדישא⁵ עלאה דכליל כלא דאקרי נשמה דאתקרי נשמת אלוה</p>	<p>בא וראה שלש דרגות הן ונדבקו כאחת, נפש רוח נשמה והעליונה מהן נשמה, שאמר רבי יוסי בכל האנשים יש נפש, ויש נפש עליונה מהנפש, זכה אדם בנפש הזו מריקים עליו עטרה אחת שנקראת רוח, זהו שכתוב עד יערה עלינו רוח ממרום, אז מתעורר אדם בהתעוררות אחרת עליונה להסתכל בנימוסי המלך הקדוש. זכה אדם באותה הרוח, מעטרים אותו בכתר קדוש עליון שכולל הכל שנקרא נשמה שנקראת נשמת אלוה.</p>
<p>ותאנא ברוא דרוין בנו רזא דספרא דשלמה מלכא האי קרא דכתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו כיון דכתיב ושבח אני את המתים אמאי שכבר מתו אלא שכבר מתו⁶ בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון ותמן כתיב ג' מדורין עבד קב"ה⁷ לצדיקיא חד (ס"א דזכו אינון צדיקיא⁸ דלא אשתציאו מהאי עלמא⁹</p>	<p>ולמדנו בסוד הסודות, בתוך הסודות של ספרו של שלמה המלך, הפסוק הזה שכתוב ושבח אני את המתים שכבר מתו, כיון שכתוב ושבח אני את המתים למה שכבר מתו, אלא שכבר מתו בעולם הזה בעבודת רבונם, ושם כתוב שלשה מדורים עשה הקדוש ברוך הוא לצדיקים,</p>

¹ פי' נ"ן הם נגד מ' וזעיר ובינה (מ"מ).

² פי' נשמה לנשמה שנק' חיה הבאה מאבא וז"ש הוציא הארץ שהיא המ' נפש שקיבלה מאבא הנק' חיה וז"ש דאדם קדמאה עילאה (מ"מ).

³ פי' שיש נפש דעשיה ונפש דיצירה ונפש דבריאה (מ"מ).

⁴ פי' רוח מזעיר דאצילות וז"ש לאסתכלא בנימוסי דמלכא קדישא שהוא הזעיר (מ"מ).

⁵ פי' נשמה מבינה (מ"מ).

⁶ פי' אלו נאמר ושבח אני את המתים לחוד היה אמינא אפי' רשעים לכך כתיב שכבר מתו דהיינו שממיתים עצמם על עבודת קונם (מ"מ).

⁷ פי' הנפש בחצר מות והרוח בג'ע שלמניה שהיא עשיה והנשמה בג'ע שלמעלה שהיא בריאה (מ"מ).

⁸ אפרש ג' שהזכיר ואמר חד דזכו וכו' והיא הנפש שבחצר מות ואינה כמו של רשעים דכתיב בהו ונכרתה הנפש וכו' (מ,מ).

⁹ כי סוד ונכרתה הכוונה כריתת הנפש הזאת שהיא בעולם דעשיה דכתי' ונכרתה הנפש וכו', וכאשר נעלה בדעתינו שלשה הקדמות הנזכרות הנה האחד שנפשותם של רשעים הם הם המזיקין ואין ספק שהם נפשות נכרתות עד עולמי עד, שנית כי האדם ראשונה יזכה אל הנפש ולא כל הנפש אלא דאית נפש עילאה מנפש, שלישית כי בחינת הנפש שהיא עומדת בעולם הזה אפילו אחר המיתה היא הנכרתת כדפירשנו הנה ידענו באמתות סוד הכרת בשלימות, כי הנפש אשר לא תזכה אל הנפש השנית דהיינו אפילו בעולם העשיה

<p>וכד אצטריך) לנפשאן דאינון צדיקיא דלא אסתלקו מהאי עלמא ושכיחין בהאי עלמא וכד אצטריך עלמא רחמין ואינון היין יתבין בצערא אינון מצלו צלותא עליהו ואוליין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון ומתערין ועאלין לבן עדן דארעא דתמן רוחיהון דצדיקיא מתלבשן בעשרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזרה¹ וקב"ה עביר רעותא דלהון והם על עלמא</p>	<p>אחד (שזכו אותם צדיקים שלא נאבדו מהעולם הזה, וכך צריך) לנפשות אותם הצדיקים שלא הסתלקו מהעולם הזה ומצויים בעולם הזה, וכשהעולם צריך רחמים ואותם החיים יושבים בצער, הם מתפללים עליהם תפלה והולכים ומודיעים את הדבר לאותם ישיני חברון, ומתעוררים ונכנסים לגן העדן של הארץ, ששם רוחות הצדיקים מלובשות בעטרות אור, ומתייעצים עמם וגוזרים גזרה, והקדוש ברוך הוא עושה את רצונם, וחס על העולם.</p>
<p>ואינון נפשן דצדיקיא משתכחין בהאי עלמא לאנגא על חייה והאי אקרי נפש ודא לא אסתלקא (ס"א אשתצו) מהאי עלמא ושכיחא בהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאנגא על דרא והאי הוא דאמרו חברייה דמתי ידעי בצערא דעלמא ועונשא דחייבין די בארעא בהאי הוא דכתיב ונכרתה הנפש ההיא² מעמיה</p>	<p>ואותן נפשות הצדיקים נמצאות בעולם הזה להגן על החיים, וזו נקראת נפש, וזו לא מסתלקת (נאבדת) מן העולם הזה ומצויה בעולם הזה כדי להסתכל ולדעת ולהגן על הדור, וזהו שאמרו החברים שהמתים יודעים בצערו של העולם, ועונש הרשעים שבארץ הוא בזה שכתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.</p>
<p>ומדורא תניינא הוא ג"ע די בארעא ביה עבד קב"ה מדורין עלאין יקירין כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דעלמא עלאה והיכלין בתרין גוונין דלית להון חושבנא ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא</p>	<p>והמדור השני הוא גן העדן שבארץ, בו עשה הקדוש ברוך הוא מדורים עליונים נכבדים כדוגמת העולם הזה, וכדוגמת העולם העליון, והיכלות בשני אופנים שאין להם חשבון, ואילנות ועשבים וריחות שעולים בכל יום.</p>
<p>ובהאי אתר שארי דהוא דאקרי רוח דאינון צדיקיא ומדורא דהוא רוחא ביה שארי וכל רוח רוח מתלבש בלבוש יקרא כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דהוא עלמא עלאה</p>	<p>ובמקום הזה שורה אותו שנקראת הרוח של אותם הצדיקים, והמדור של אותה רוח שבו שורה, וכל רוח ורוח מתלבשת בלבוש נכבד, כדוגמת העולם הזה, וכדוגמת אותו עולם עליון.</p>

השזככה יותר זאת יוצדק עליה הכרת מפני שהעשיה שהוא עולם שפל הזה המתלבש בתוך הקליפות הטמאות בו שתי בחינות, האחד חלק האלהות המתלבש בו בסוד אופן כדפירשנו בספ"ר בשער אבי"ע ומתמן נפשין, השנית חלק מסטרא דלבר שהוא האופן בעצמו, ונודע שתחת האופנים יש חלק גדול מאותם הרוחניים נכללים בכלל החצונים, ולכן נפש חלק האופן הזאת הידועה מצד האופן לא מצד אור הספירות המתלבשות באופן היא חלק הנפש הראשונה הבאה לאדם, אם יזכה הרי ימשך לה חלק הפנימי שהוא נפש בתוך נפש שעליה אמר אית נפש ואית נפש, ואם לא תזכה אל הנפש הפנימית הענין כי כמו שבעון התחתונים תסתם אור העשיה ותסתלק, כן אלא הנפש אחרי הסתלק הראשון הזה החלק לא זכה תסתם האור האלהי המתפשט מהספירות המתלבשות מעליה ונשאר בחלק אחד, ואותו החלק הנפשי הוא מאופן ולא זכה אל קדושתו הפנימי נמשך אחר הקליפה שכנתו ונשארה כמותה והיינו הכרתו מן האור הנזכר ונשאר מזיק כאמרו נפשותם של רשעים הן הן המזיקין כדפירשנו לעיל וזהו סוד הכרת, ולרדת אל סוף דעתנו צריך המעיין לזכור מה שבארנו בספ"ר בשער אבי"ע ובשער נשמה ואז ירד אל עומק הדרוש הזה (אור יקר).

¹ הלשון אינו מדוקדק דמשמע שנפשות הצדיקים כשיש צער ב"מ בעולם נכנסות למערת המכפלה אצל האבות ומעוררים אותם וכולם נכנסים לג"ע הארץ ששם ריחית?? הצדיקים ואתייעשו בהו ומבטלים הגזרה ולקמן לא אמר כך אלא שהנפשות אחרי שעוררו לאבות והודיעו אותם נכנסים כונס לג"ע נפשות הצדיקים ונפשות האבות והנפשות שלהם מודיעים לרוח שלהם, והרוח לנשמה ונשמה להקב"ה ומבטלים הגזרה, וצריך לומר שבכאן קיצר הזוהר (מ"מ).

² שחטא הנפש בכל ט' תיקונים שלה מסתלקין מהאדם בתוך הקליפה, ולכן נפש לא נתקן בגלגול, משא"כ ברוח שאינו רק נפגם. וג' מוחין מסתלק ממנו ולכן נכנס בגלגול ובסוד (נמחק ת' א') (יהל אור).

<p>מדורא תליתאה¹ הוא מדורא עלאה קדישא דאתקרי צרורא דחיי² דתמן מתעדנא הוא דרגא עלאה קדישא דאקרי נשמה והאי אתדבק לאתענגא בערונא עלאה³ עליה כתיב אז תתענג על יי⁴ והרכתביך וגו'</p>	<p>המדור השלישי, אותו מדור קדוש עליון שנקרא צרור החיים, ששם מתעדנת אותה דרגה עליונה קדושה שנקראת נשמה, וזו דבקה להתענג בעונג העליון, עליה כתוב אז תתענג על ה' והרכתביך וגו'.</p>
<p>ותאנא בשעתא דאצטריך עלמא רחמי ואינון צדיקייא זכאין ההוא נפש דאשתכחנא בעלמא לאננא על עלמא נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח ורוח סליק ואתעמר ומודע לנשמה ונשמה לקב"ה וכדין חס קב"ה על עלמא</p>	<p>ולמדנו בשעה שצריך העולם לרחמים, ואותם צדיקים זכאים אותה הנפש שנמצאת בעולם להגן על העולם, הנפש עולה והולכת ומשוטטת בעולם ומודיעה לרוח, והרוח עולה ומתעטרת ומודיעה לנשמה, והנשמה לקדוש ברוך הוא, ואז חס הקדוש ברוך הוא על העולם.</p>
<p>כדין נחתא מעילא לתתא נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא ובכל שבתא ושבתא וריש ירחא כלהו מתחברין ומתעטרין כחד עד דאזדונו למיתי לסנדא למלכא עלאה ולבתר תייבין לאתרייהו הה"ד והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'</p>	<p>אז יורדת ממעלה למטה, והנשמה מודיעה לרוח והרוח מודיעה לנפש, ובכל שבת ושבת וראש חדש כולם מתחברות ומתעטרות כאחד, עד שמזדווגות לבא להשתחוות למלך העליון, ואחר כך חוזרות למקומן, זהו שכתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'.</p>
<p>ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי וחייא אזלי ומודעי להו לנפשיהו דצדיקייא ובכאן על קברייהו אינון דאתחזו לאודעא להו⁵ מאי מעמא דשוין רעותא דילהון לאתדבקא נפשא בנפשא</p>	<p>ובשעה שהעולם צריך לרחמים, והחיים הולכים ומודיעים לנפשות הצדיקים ובוכים על קבריהם, אותם שראויים להודיע להם, למה, כי שמים רצונם להדבק נפש בנפש,</p>
<p>ע"א</p>	
<p>כדין אתערין נפשיהו דצדיקייא ומתכנפי ואזלין ושאיין לדמיכי חברון ומודיעי להו צערא דעלמא וכלהו עאלין בההוא פתחא</p>	<p>אז מעוררים את נפשות הצדיקים ומתכנסים והולכים ומשוטטים לישני חברון, ומודיעים להם את צער העולם,</p>

¹ פי' הוא בריאה שהוא ג"ע העליון ששם מדור הנשמה (מ"מ).

² פי' מ' הנק' צרור החיים היא בבריאה, ולכן מדור זה שהוא בריאה איקרי צרורא דחיי (מ"מ).

³ פי' הנשמה מתענגת מהבינה (מ"מ).

⁴ פי' הבינה היא על ה' שהוא זעיר

⁵ להבין לשון זה נקדים מה דאיתא בס' ק"י וז"ל ענין השתטח' על קברי הצדיק' והתדבקות רוחא ברוחא בהם הנז' בזוהר בפ' אחרי מות דף ע' ע"א כמ"ש ר' חייא תוהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למחייא בר אנן דע כשהצדיק נפטר מן העולם הנפש דגדלות דעדייה נשאת הופכת על הגוף מרחוק בסור ונפשו עליו האבל עליו דייקא ולא אמר בו וכל זה זמן שבשרו קיים ולאחר עיכול הבשר אז הנפש דמוחין דגדלות דעשייה עולה למעלה ולא נשאר בקבר כי אם הבלא דגרמי שהוא נפש דקטנות דעשייה שנשאת שם תמיד עד התחיה והרוח דיצירה עולה בגן עדן הארץ שהיא העשייה: ונשמה דבריאה עולה בג"ע העליון שהוא הבריאה דבריאה גן עליון, ועשייה גן תחתון בסוד בינה ומ' ונר"ח דאצילות עולים אל שרשם באצילו' אל אר"א וז"ן דאצילות, ומייחדים ועושים זווגים עליונים, כי חיה ונשמה מזדווגים אר"א בסוד מ"ד ומ"ן, ורוח ונפש מזדווגים זר"ן בסוד מ"ד ומ"ן וכאשר משתטח על קבר הצדיק בפשוט ידים ורגלים גורם כי נפש דעשייה תשתנות גם היא ותתפשט תוך גוף הצדיק ממש ואז יוכל לדבר עמו כל אשר יחפוץ ובהיותו משתטח עליו יעשה יחוד שירצה ואז יתפשט נפשו בעצמותיו ויגיד לו תעלומות חכמה, ודע כי אין כל אדם זוכה לזה אלא אם יהי' צדיק וחסיד הרבה כדי שלא יתדבקו בו הקליפות ח"ו וצריך האדם שיחבר נשמת הצדיק בנשמתו בעת היחוד הנז', כי אם יודע שיש לו נר"ן יכוין להדביקם עם הצדיק ההוא, ואם אין לו נשמה אז יענה נשמת הצדיק בסוד מ"ן לבדה ואח"כ כאשר תכוין להעלות רוח ונפש של הצדיק אז תדבק ונפש שלך בהם, ואם אין לו אלא נפש אז יעלה רוח ונשמה של הצדיק לבד, וכשתכוין להעלות נפש של הצדיק אז תדבק נפשך עמו בסוד מ"ן עכ"ל הרב וזה מובן לשון זה (מ"מ). ועי' שער היחודים פרק ד.

<p>דג"ע ומודיעי לרוח ואינון רוחין דמתעטרין בג"ע מלאכי עלאין אזלי בנייהו וכלהו מודיעין לנשמה ונשמה אודעת לקב"ה וכולהו בעאן רחמי על היין וחם קב"ה על עלמא בניניהון ועל דא אמר שלמה ושבה אני את המתים שכבר מתו וגו'</p>	<p>וכולם נכנסים לאותו פתח גן העדן, ומודיעים לרוח. ואותן רוחות שמתעטרות בגן עדן, הולכים ביניהן מלאכים עליונים, וכולם מודיעים לנשמה. והנשמה מודיעה לקב"ה, וכולם מבקשים רחמים על החיים, והקדוש ברוך הוא חס על העולם בעבורם, ועל זה אמר שלמה, ושבה אני את המתים שכבר מתו וגו'.</p>
<p>אמר ר' חייא תוהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למתיא בר אנן א"ר אבא צערא מודעא להו אורייתא מודעא להו דהא בשעתא דלית מאן דידע בהאי אפקי אורייתא סמוך לקבריה ואינון מתערי על אורייתא על מה אתגלייא לההוא אתר כדין דומה² אודע להון³</p>	<p>אמר רבי חייא תמהני אם יש מי שיודע להודיע למתים חוץ מאתנו, אמר רבי אבא הצער מודיע להם, התורה מודיעה להם, שהרי בשעה שאין מי שמכיר את זה, מוציאים את התורה סמוך לקברים, והם מתעוררים על התורה, על מה גלתה לאותו מקום, ואז דומה מודיע להם.</p>
<p>א"ר יוסי ואינון ידעי דהא עלמא בצערא וחייא לא אתחזון ולא ידעי לאודעא להו ביה שעתא כלהו צוחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר אי בני נשא תייבין ובכאן בלבא שלים ותייבין קמי קב"ה כלהו מתכנשי ובעאן רחמי ומודיעין לאינון דמיכי חברון ועאלין ומודיעין לרוח דבג"ע כמה דאמרן</p>	<p>אמר רבי יוסי והם יודעים, שהרי העולם בצער, והחיים לא ראוים ולא יודעים להודיע להם. באותה שעה כולם צווחים על שהתורה נקלתה וגלתה לאותו מקום, אם בני אדם שבים ובוכים בלב שלם ושבים לפני הקדוש ברוך הוא, אז כולם מתכנסים ומבקשים רחמים ומודיעים לאותם ישיני חברון, ונכנסים ומודיעים לרוח שבגן עדן כמו שאמרנו.</p>
<p>ואי אינון לא תייבין בלבא שלים למבעי ולמכבי על צערא דעלמא ווי להון דכלהו מתכנפי לריקא אמרי מאן גרם לאורייתא קדישא דאתגלייא על ידיהו בלא תשובה וכלהו אתאן לאתאחדתא (ס"א לאדכרא) חובייהו בניני כך לא יהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו</p>	<p>ואם הם לא שבים בלב שלם לבקש ולבכות על צער העולם, אוי להם, שכולם מתכנסים לריק ואומרים מי גרם לתורה הקדושה לגלות על ידיהם בלי תשובה, וכולם באים לחדש (להזכיר) חטאייהם, לכן אל ילכו לשם בלי תשובה ובלו תענית לבקש בקשה לפנייהם.</p>

¹ משמע שמוציאים ספר תורה סמוך לקברות ולא יכניסוהו לתוך הקברות וכן דקדק מורינו ז"ל ופעם א' היה עצירת גשמים והוציאו ספר תורה, והיו מוליכים אותו מקבר צדיק זה לקבר צדיק אחר, ולא נענו ואמר להם מורינו לא נכון לעשות כן והיינו טעמא שלא נענו, וכמה פעמים אחרות היתה עצירת גשמים והוציאו ס"ת ואמר מורינו שלא יכניסו לבין הקברות רק סמוך לקברות כפשוט לשון הזוהר ושבח לאל מיד נענו והיה קדוש שמו ית' בעולם (מ,מ,9).

² עיי' ח"ב יח ע"א שדומה הוא שר של גהנם.

³ שלא ידמה כי הצדיקים בפטירתם ובהיותם שוכני עפר בטלים מן העבודה והיחוד ח"ו, כי הם מייחדים תמיד בסוד נשמתם ורוחם ונפשם העולים למעלה, המיחדים חכמה עם בינה בסוד נשמתם, ות"ת עם המלכות, [מ"ד דיליה] בסוד רוחם, ומ"ג דילה בסוד נפשם, ומה גם בחצות לילה, שהקב"ה משתעשע עם רוחות הצדיקים שבגן עדן, כמבואר אצלינו בזוהר פ' לך לך (צב ע"א), ולא עוד אלא שגם הם מזדווגים בג"ע, ומולידים נשמות לגרים, כנזכר פ' שלח לך (קסח ע"א), אלא שסוד עבודתם ויחודם בהיותם בחיים הולכים ומתחדשים ומייחדים ומוסיפים כח למעלה מדי יום ביומו, ומאירים באצילות אור [גדול] לאין ערך, בכל יום נוסף על חבריו, אמנם אחרי פטירתם מייחדים כאשר כבר עשהו בחיים חיותם, וגם הם מתפללים על החיים, כמו שמצינו באבות העולם שהם מתפללים כמו שאמרנו במס' בבא מציעא (פה ע"ב) ובזוהר פ' שמות (טז ע"ב, ועיין פ' אחרי עא ע"א) שאלמלא תפלת המתים לא הוי נתקיימו החיים (שער היחודים פרק ח).

<p>רבי אבא אמר (ס"א כלא אתלת) בלא תלת תעניתא! ר' יוסי אמר אפילו חד ובהוא יומא ובלבד דעלמא יתיב בצערא מפי כדן כלהו מזדוני למבעי רחמין על עלמא</p>	<p>רבי אבא אמר (הכל על שלש) בלי שלש תעניות, רבי יוסי אמר אפילו אחת ובאותו יום, ובלבד שהעולם ישב בצער יותר, אז כולם מזדווגים לבקש רחמים על העולם.</p>
<p>תאנא א"ר יהודה יומא חד הוה אזלי ר' חזקיה ור' ייסא באורחא ערעו בנוש חלב והוה חריב יתבו סמוך לבי קברי ור' ייסא הוה בידיה חד הוטרטא (ס"א קיטרא) דס"ת דאתקרע עד דיתבו אתרניש חד קברא קמיהו וצוה ווי ווי דהא עלמא בצערא שכיח הא אורייתא הכא דאתגלייא או חייא אתו לחייכא עלן ולכספא בכסופא עלן באורייתיהו</p>	<p>למדנו אמר רבי יהודה יום אחד היו הולכים רבי חזקיה ורבי ייסא בדרך, פגעו בגוש חלב, והיה חרב, ישבו סמוך לבית הקברות, ובידי רבי ייסא היה מקל (קשר) של ספר תורה שנקרע, בעוד שישבו רעש קבר אחד לפניהם וצוה, אוי אוי, שהרי העולם מצוי בצער, הרי התורה גלתה לכאן, או שהחיים באו לצחק עלינו ולבייש אותנו בבושה בתורתם.</p>
<p>אודעו רבי חזקיה ורבי ייסא אמר ר' חזקיה מאן את א"ל מיתא אנא והא אתערנא לגבי ס"ת דומנא דהא הוה יתיב עלמא בצערא ואתו חייא הכא לאתערא לן בספר תורה ואנא וחבראי אקדימנא² לגבי דמיכי חברון וכד אתחברו בג"ע ברוחיהון דצדיקייא אשתכח קמיהו דהוה ס"ת דאייתו לקמן אינון חייא הוה פסול ומשקר³ בשמא דמלכא על דאשתכח וא"ו יתיר בהוה קרא דושסעת שסע שתי פרסות⁴</p>	<p>הזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא, אמר רבי חזקיה מי אתה, אמר לו אני מת, והרי התעוררתי לספר התורה שפעם אחת היה העולם יושב בצער, ובאו לכאן החיים לעורר אותנו עם ספר תורה, ואני וחברי הקדמנו אל ישיני חברון, וכשהתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים נמצא לפניהם, שאותו ספר תורה שהביאו לפנינו, אותם החיים היה פסול ומשקר בשם המלך על שנמצאה וא"ו יתרה באותו פסוק של ושסעת שסע, שתי פרסות.</p>
<p>ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלכא דלא יתובון לגביהון ודחו לי ולחבראי בההיא שעתא מבי מתיבתא עד דחד סבא דהוה</p>	<p>ואמרו, שהואיל ושקרו בשם המלך שלא ישובו אליהם, ודחו אותי ואת החברים. באותו שעה הישיבה, בעוד שזקן אחד שהיה ביניהם הלך והביא את</p>

¹ פי' הכל תלוי עד שיתענו ג' תעניות (מ"מ). א"ל כי בהיותי קטן, קללתי פעם א' את אמי ע"ה, וצוה אותי להתענות ג' ימים רצופים לילה ויום, ולכוין שהם ע"ב שעות, והוא כנגד תרין עיטרין דחל"ג דא"ר, הגנוזים בג' אבות חג"ת, והם ע"ב כנודע, כי שם ע"ב הוא בחג"ת. ולפי שגרמתי לסלק אלו התרין עיטרין מן הבן העליון לכן אכוין להחזירם אליו ע"י אלו הע"ב שעות, שיש בג' תעניות אלו. וא"ל שאתענה אלו השלשה ימים הנז' שלשה ימים, קודם יום שבועות, ואכוין ג"כ בסוד פסוק היו נכונים. לשלשת ימים, כי אז פסקה זוהמתו של ישראל, ועל ידי התענית הזה יפסק ג"כ ממני זוהמת החומר אשר בי, כדי לקבל כח ידיעת סודות התורה בליל שבועות עמו. ובליל שבועות למדתי עמו כל אותה הלילה בסודות התורה. ולא ישנתי כלל כל אותה הלילה (שער הגלגולים - הקדמה לח).

² הקדמה קודם זמן שלא כראוי ולכן גרשום מהישיבה כעמי הארץ שלא בדקו ספר תורה קודם בואם (אור יקר).

³ ושמה המתים הללו לא היו בקיאים בתורה, ור' אלעזר שהיה בקי לא נתעורר עד שהביאו ספר תורה כשר והגון, ואלו שטעו נענשו שלא היו בקיאים בתורה ולא המתו לגדולים שבהם כגון ר' אלעזר מה יעשה (אור יקר).

⁴ הנה בפ' שמיני כתיב ושסעת שבע פרסת חסרים, אבל בפ' ראה כתיב ושסעת שבע שתי פרסות והיינו האי קרא דמייתי הזוהר חכא ובס"ת כתיב ושסעת חסר, פרסות מלא ש"מ ו' יתיר היתה במלת ושסעת שצריכה להיות חסרה ונכתבה מלאה ר"א בר"ש דהוה קביר עמנא כאן ס"ל כאגדה ירושלמים שאמר במדרש קהלת שר"א בר"ש היה קבור אחר מותו במערה א' ובא להם הרשב"י בחלום וכו' אח"כ העלוהו למערה שהי' קבור בה רשב"י וז"ש בסמוך ומן יומ' דסליקו ליה לר"א מבי קברא דא ואתיהיב לגבי אבוה וכו' אבל בגמ' נבליה בבבא מציעט בהשוכר את הפועלים איתא שאמר מותו היה ישן בעלייתו, עד שבא להם רשב"י בחלום ואז העלוהו אצל אביו (מ"מ).

<p>ביניהם אול ואיתי ספרא דרב המנונא סבא וכדין אתער¹ רבי אלעזר בר"ש דהוה קביר עמנא ואול ובעא בני"ע עליהו ואתסי עלמא כדין שארו לן</p>	<p>ספרו של רב המנונא סבא, ואז התעורר רבי אלעזר בן רבי שמעון שהיה קבור עמנו, והלך ובקש בגן עדן עליהם ונרפא העולם, ואז התירו לנו.</p>
<p>ומן ההוא יומא דסליקו ליה לר"א מבי קברא דא ואתיהיב לגבי אבוה לית מאן דאתער למיקם קמיהו דדמיכי חברון דמסתפינא מן ההוא יומא דדחו לי ולחברי והשתא אתיתון לגבן וסי"ת גביכון אמיןא דהא עלמא בצערא אשתכח וע"ד אזדעזענא דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זכאי קשוט דמיכי חברון אשתמיט רבי ייסא בההוא קיטרא דספר תורה א"ר חזקיה חס ושלום² לית עלמא בצערא ואנן לא אתינן להאי</p>	<p>ומאותו יום שהעלו את רבי אלעזר מבית הקברות הזה ונתן לאביו, אין מי שיתעורר לעמוד לפני ישיני חברון, שאנו פוחדים מאותו היום שדחו אותי ואת חברי, ועכשיו באתם אלינו עם ספר תורה עמכם, אמרנו שהרי העולם מצוי בצער, ועל כן הזדעזענו, שאמרנו מי יקדים להודיע לאותם צדיקי אמת ישיני חברון. נשמט רבי ייסא עם אותו קשר של ספר תורה, אמר רבי חזקיה חס ושלום אין העולם בצער ואנו לא באנו לכך.</p>
<p>קמו רבי חזקיה ורבי ייסא ואולו אמרי ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו³ בעלמא עלמא לא מתקיימא אלא בגנייהון דמתייא אמר רבי ייסא בשעתא דאצטרין עלמא למטרא אמאי אזלינן לגנייהון דמתייא והא כתיב</p>	<p>קמו רבי חזקיה ורבי ייסא והלכו, אמרו ודאי בשעה שצדיקים לא נמצאים בעולם העולם אינו מתקיים אלא בשביל המתים. אמר רבי ייסא בשעה שהעולם צריך את המטר, למה הולכים אצל המתים, והרי כתוב</p>
<p>ע"א/ב</p>	
<p>ודורש אל המתים ואסיר</p>	<p>ודרש אל המתים ואסור.</p>
<p>אמר ליה עד כען לא חמיתא גדפא דצפרא⁴ דעדן ודורש אל המתים אל המתים דייקא דאינון הייבי עלמא דאינון מעמין עכו"ם דאשתכחו תדיר מתים אבל ישראל דאינון זכאי קשוט שלמה קרא עליהו ושבח אני את המתים שכבר מתו בזמנא אחר⁵ ולא השתא שכבר מתו והשתא אינון חיין</p>	<p>אמר לו עד כאן לא ראית כנף צפור העדן, ודורש אל המתים דווקא אל המתים שהם רשעי העולם, שהם מעמים עובדי כו"ם שנמצאים תמיד מתים, אבל ישראל שהם צדיקי אמת, עליהם קרא שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו, בזמן אחר ולא עכשיו, שכבר מתו ועכשיו הם חיים.</p>

¹ וקודם לא נתעורר מפני שהיה חכם בקי בתורה וידע בחכמתו להבחין בין קדושת ספר תורה כשר לקדושת ספר תורה פסול, וידע כי שם לא יעשו נס אם ספר תורה פסול מפני שהם פגם בתורה וחטא קטן כזה הוא מקטרג בשעת הסכנה, דהוה קביר [ביננא] [עמנא] זה בלתי אפשר שלא נקבר ממש אלא דווקא במערה אצל אביו, ושמא אותו זמן שהיה בעליה בלי קבורה שלא שלטה בו רמה והיה בגוש חלב היה חשוב לו כקבורה והיה נחשב בכלל מיתו גוש חלב, עד שנקבר אצל אביו ואז נחשב בכלל מיתו מירון (אור יקר).

² בפ"י האידרא שכתב ר' צמח ז"ל כתב וז"ל כתוב בגיליון מהרב ז"ל צריך עיון וז"ש בפ' אחרי מות בדף ע"א ע"א עם מ"ש באידרא ג' חברים מתו בחיי הרשב"י ור"א בנו והם ר' חזקיה ור' ישא ור' יוסי בר יעקב עכ"ל (מ"מ).

³ כי הצדיקים בתפלתם להקב"ה יספיקו ולא יצטרכו לצער את המתים וכדמפרש ר' שמעון לקמיה "זכאין צדיקים", למטה יצטערו המתים ויתקיימו החיים בתפלת המתים (אור יקר).

⁴ כי ר' ייסא לא הורגל בין חבירי ר' שמעון ולא היה בקי בסתרי תורה, ולכן לא ידע דורש אל המתים הנדרש לעיל וסוד מיתו ישראל, ולזה אמר לו "עד כען לא חמיתא גדפי צפרא" פירוש כנפי השכינה שהיא נקראת צפור וכנפיה הם כגופיא ומנותיה והמשתלשל להבחין בין ימין לשמאל (אור יקר). ר"ש כנף מן הבינה שהוא צפור דעדן (רח"ו).

⁵ כדמפרש לקמיה שבהיותם בחיי העולם הזה שאינם נהנים מחיי העולמות החיים הנצחיים הם מתים, ובהסתלקם מן העולם שהם נהנים מכל העולמות בסוד קשר נפש רוח נשמה וחליצת עצמות הם חיים באמת שהם חיים חיי כל העולמות כולם אם כן אינם מתים (אור יקר).

<p>ועוד דשאר עמין כד אתאן למתיהון אתיין בהרשין לאתערא עליהו זינין בישין וכד ישראל אתאן למתיהון אתיין בכמה תשובה לקמי קב"ה בתבירו דלכא בתעניתא לקבליה וכלא בגין דנשמתיין קדישין יבעון רחמי לקמי קב"ה עליהו</p>	<p>ועוד ששאר העמים כשהם באים למתיהם, הם באים עם כשפים לעורר עליהם מינים רעים, וכשישראל באים למתיהם, באים בכמה תשובה לפני הקדוש ברוך הוא, בשברון לב ובתענית כנגדו, והכל כדי שנשמות הקדושים יבקשו רחמים לפני הקדוש ברוך הוא עליהם.</p>
<p>וקב"ה היים על עלמא בניניהון וע"ד תניין צדיקא אע"ג דאתפטר מהאי עלמא לא אסתלק ולא אתאביד מכלהו עלמין דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מהייו דבחייו אשתכח בהאי עלמא בלחודוי ולבתר אשתכח בתלת עלמין! וזמין לנבייהו דכתיב עלמות אהבוך אל תקרי עלמות אלא עולמות זכאה חולקון</p>	<p>והקדוש ברוך הוא חס על העולם בעבורם, ועל זה שנינו צדיק אף על גב שנפטר מהעולם הזה לא מסתלק ולא נאבד מכל העולמות, שהרי בכל העולמות נמצא יותר מבחייו, שבחייו נמצא בעולם הזה בלבדו, ואחר כך נמצא בשלשה עולמות ומזומן אליהם, שכתוב עלמות אהבוך, אל תקרי עלמות אלא עולמות, אשרי חלקם.</p>
<p>תאנא כתיב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים והיתה נפש אדוני נשמת אדוני מבעי ליה? אלא כמה דאמרן דזכאה חולקון דצדיקיא דכלא אתקשר דא כדא נפש ברוח ורוח בנשמה ונשמה בקב"ה אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים</p>	<p>למדנו כתוב והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והיתה נפש אדוני, היה צריך להיות נשמת אדוני. אלא כמו שאמרנו, שאשרי חלקם של הצדיקים, שהכל נקשר זה עם זה, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקדוש ברוך הוא, נמצא שהנפש צרורה בצרור החיים.</p>
<p>אמר רבי אלעזר האי דאמרו חברייא גלותא דס"ת אפילו מבי כנשתא³ לבי כנשתא אחרא אסיר וכ"ש לבי רחוב אמאי לבי רחוב⁴</p>	<p>אמר רבי אלעזר, זה שאמרו החברים גלותו של ספר תורה אפילו מבית כנסת לבית כנסת אחר אסור, וכל שכן לרחוב. למה לרחוב.</p>
<p>אמר רבי יהודה כמה דאמרן בגין דיתערין⁵ עליה ויתבעון רחמי על עלמא</p>	<p>אמר רבי יהודה כמו שאמרנו, כדי שיתעוררו עלינו ויבקשו רחמים על העולם.</p>
<p>אמר ר' אבא שכנינתא כד אתגלייא הכי נמי מאתר לאתר עד דאמרה מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו' אוף הכא בקדמיתא מבי כנשתא לגבי כנשתא לבתר לבי רחוב לבתר במדבר מלון אורחים</p>	<p>אמר רבי אבא כשכינה גלתה כך גם ממקום למקום, עד שאמרה מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו', כמו כן כאן, בראשונה מבית כנסת לבית כנסת, אחר כך לרחוב, אחר כך במדבר מלון אורחים.</p>

¹ פי' כמ"ש לעיל שהנפש בחצר מות והרוח בג'ע של מטה ונשמה בג'ע של מעלה (מ"מ"פ). ע"י הערה בסוף הספר

² פי' שהנשמה היא שעולה בסוד מ"ן למ' הנק' צרור החיים ותיריך שנקשרים זה בזה ונמצא שגם הנפש עולה עד המ' (מ"מ).

³ על דרך שפירשו במסכת תעניות שהיו מתפללים קודם בבתי כנסיות והיו גולים מבית הכנסת לבית הכנסת לפי דעת ר' אלעזר, אחר כך ברחובה של עיר, אחר כך במלון אורחים שהוא בית הקברות ששם לנים אותם שהלכו דרך העולם הזה לעולם הבא (אור יקר).

⁴ כלומר גלות מבי כנישתא לבי כנישתא לעורר לבות האדם לתשובה בגלות, אמנם לבי רחוב אחרא תפוק ליה שברחוב בעצמה גלות היא למה נצטרך לרחוב אחרת (אור יקר).

⁵ שעל ידי גלות תורה מתעוררים המתים וכל תוספת גלות היא תוספת התעוררות, ור' אבא מוסיף אפילו שינוי מקום בבית הכנסת עצמו כענין השכינה שנסעה עשר מסעות במקדש מכרוב לכרוב וכי' עד האחרונה מדבר מלון אורחים, וכן אגן אחרונה תהיה מדבר בית הקברות כדפירשנו ובא לומר שלא נעשה מיד לבי קברי (אור יקר).

<p>א"ר יהודה בני בבל מסתפוי¹ ולא קא עבדי אפילו מבי כנשתא לבי כנשתא כ"ש האי תניא אמר להו ר"ש לחברייה ביומאי לא יצטרכון בני עלמא להאי² א"ל רבי יוסי צדיקייא מנינין על עלמא בחייהון ובמיתתהון יותר מחייהון הה"ד וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדיואילו בחייהי לא כתיב</p>	<p>אמר רבי יהודה בני בבל פוחדים ולא מעבירים אפילו מבית כנסת לבית כנסת, כל שכן זה. למדנו אמר רבי שמעון לחברים, בימי לא יצטרכו בני העולם את זה, אמר לו רבי יוסי הצדיקים מגנים על העולם בחייהם ובמיתתם יותר מבחייהם, זהו שכתוב וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, ואילו לא כתוב בחייו.</p>
<p>א"ר יהודה מאי שנא הכא דכתיב למעני ולמען דוד עבדי דשקיל האי לגבי הא³ אלא בגין דדוד⁴ זכה לאתקשרא ברתכא קדישא⁵ דאברהם ובג"כ כלא חד בריך הוא לעלם ולעלמי עלמייא</p>	<p>אמר רבי יהודה, מה שונה כאן שכתוב למעני ולמען דוד עבדי, ששקול זה לזה, אלא משום שדוד זכה להקשר למרכבה הקדושה של האבות, ולכן הכל אחד ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.</p>
<p>כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו רבי יצחק פתח לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם תמן תנינן שמא קדישא סתים וגליא⁶ ואורייתא⁷ דהיא שמא קדישא עלאה סתים וגליא וכל קרא דבאורייתא וכל פרשתא דאורייתא⁸ סתים וגליא דתניא⁹ אמר רבי יהודה מחציפותא¹⁰ דצדקת דא נפקן כמה טבאן לעלמא ומאן היא תמר דכתיב ותשב בפתח עינים</p>	<p>כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, רבי יצחק פתח לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלים. שם שנינו, השם הקדוש נסתר ונגלה, והתורה שהיא השם הקדוש העליון נסתרת ונגלית, וכל פסוק שבתורה וכל פרשה של התורה נסתר ונגלה, שלמדנו אמר רבי יהודה, מחוצפתה של צדיקה אחת יצאו כמה טובות לעולם, ומי היא תמר, שכתוב ותשב בפתח עינים.</p>
<p>אמר רבי אבא פרשתא דא מוכח דאורייתא סתים וגליא והא אסתכלנא</p>	<p>אמר רבי אבא פרשה זו מוכיחה שהתורה נסתרת ונגלית, והרי הסתכלתי בכל התורה ולא מצאתי מקום שנקרא</p>

¹ איבעית אימא מפני צער גלות התורה בעצמה, איבעית אימא מפני שלא היו בקיאים בתורה במלאים וחסרים כההיא דלעיל ומכל צד ימשך עונש (אור יקר).

² כמו שאמר בעת פטירתו כל יומאי אצטערנא דלא איערע עלמא דינוי דצדק, והטעם שהדין הוא מטעם שאין משפט בצדק ור' שמעון היה מיצר על זה והיה רודף אחר ייחודם יחד ולא יהיה צדק בלא משפט (אור יקר).

³ בתמיהה (אור יקר).

⁴ דהיינו מלכות מדתו וחיברה בשלשה אבות, והיינו שמלך בחברון שבעה שנים שנתייחד שם עם האבות כדי לזכות אל המלכות וכדפירש בזוהר, ולכך אמר למעני דהיינו מלכות "ולמען דוד עבדי" פירוש ייחוד שייחד אותה דוד בשלשה אבות (אור יקר). מלכות (רח"ו).

⁵ חג"ת סרח"ו. ולפ"ז מ"ש למעני ולמען דוד עבדי למעני הם חג"ת ולמען דוד עבדי היא המ' (מ"מ).

⁶ פי' הו"ה הוא סתום ואז"ני הוא גליא (אור יקר ומ"מ), דהיינו עצם התפארת נעלם בהיכלו כדכתיב וה' בהיכל קדשו בהיכל כחשבון אדניי (אור יקר). נגד העוה"ז והעוה"ב, ז"ל, תורה שבכתב ושבעל פה. וז"ש בפ' שמות דף ב' אינון דטעמין מיניה קיימין לעלם ולעלמי עלמין (יהל אור). ובג"כ כולא סתים וגליא - כל הדברים הנמצאים בעולם מפני שנמצאו מכח שתי שמות אלו יש בהם נגלה ונסתר (אור יקר).

⁷ דהיינו התפארת הנקרא תורה שבכתב כנודע ואמרו ז"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ולזה היא ממש כשמותיו שיש בהם סתים וגליא סוד ופשוט (אור יקר).

⁸ כי לא יהיה ענין זה בסתם לכל התורה אלא גם בפרטים אפילו פסוק או פרשה ימצא בה סתום ונגלה ואף אם יתעלם סודו מעיני שכלינו (אור יקר).

⁹ ר' יצחק מיתני כל האי דר' יהודה ודר' אבא וכולא עד סופא לפרושי קרא דלספר בציון דפתח ביה (אור יקר).

¹⁰ דהיינו כפשוטן של דברים שישבה בפתח עינים גרמה כל טוב בית דוד, ור' אבא אמר כי בסוד [היובל] [הגלגול] דבריה והכריח לזה אומרו בפתח עינים וכדמסיק, ולזה לא היה חיצופתא כלל אחר שכל כוונתה לרמס נסתר, ואפשר דר' יהודה לא פליג אדר' אבא אלא יאמר ששמה פניה כנמר לעשות בגשמי הרמז הרוחני הנסתר (אור יקר).

<p>באורייתא כלא ולא אשכחנא אתר דאקרי פתח עינים אלא כלא סתים ורזא דרזין הוא ותניא מאי חמאת צדקת זו לעובדא דא' אלא ידעת בביתא דהמוהי² ארחוי דקב"ה היך מדבר האי עלמא עם בני נשא³ ובנין דהיא ידעת קב"ה אוקים מלה על ידהא</p>	<p>פתח עינים, אלא הכל נסתר, וסוד הסודות הוא. ולמדנו, מה ראתה הצדקת הזו למעשה הזה, אלא הכירה בבית חמיה את דרכי הקדוש ברוך הוא איך מנהיג את העולם עם בני האדם, ומשום שהיא הכירה הקדוש ברוך הוא, הקים את הדבר על ידה.</p>
<p>ואולא הא כמה דתנינן אודמנת⁴ הות בת שבע מו' ימי בראשית למהוי אמיה דשלמה מלכא אוף הכא אודמנת הות תמר לדא מיומא דאתברי עלמא ותשב בפתח עינים מאן פתח עינים כד"א והוא יושב פתח האהל וכתוב ופסח יי' על הפתח וכתוב פתחו לי שערי צדק וגו' עינים דכל עיינין דעלמא</p>	<p>וזה הולך כמו ששינינו, מזומנת היתה בת שבע מששת ימי בראשית להיות אמו של שלמה המלך, כמו כן כאן מזומנת היתה תמר לכך מיום שנברא העולם. ותשב בפתח עינים, מי זה פתח עינים, כמו שנאמר והוא יושב פתח האהל, וכתוב ופסח ה' על הפתח, וכתוב פתחו לי שערי צדק וגו', עיניים שכל עיני העולם</p>
<p>עב/א</p>	
<p>להאי פתחא מצפאן אשר על דרך תמנתה⁵ מאי תמנתה⁶ כד"א תמונת יי' יביט והכי אוקימנא תמר אוקימת מלה לתנא⁷ ופרחת פרחין⁸ ואניצת ענפיין ברזא דמהימנותא</p>	<p>מצפים לפתח הזה, אשר על דרך תמנתה. מה זה תמנתה, כמו שנאמר ותמונת ה' יביט, וכך בארנו, תמר הקימה הדבר למטה והפריחה פרחים ונצנצה ענפים בסוד האמונה.</p>
<p>ויהודה עוד רד עם אל⁹ ועם קדושים נאמן ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו' כד"א בן דרך אשה מנאפת¹⁰ כי כסתה פניה ואוקימנא כי כסתה פניה כד"א אכלה ומחתה פיה אוקידת עלמא בשלהובוי ואמרה לא פעלתי און</p>	<p>ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו', כמו שנאמר בן דרך אשה מנאפת, כי כסתה פניה, ובארנו כי כסתה פניה, כמו שנאמר אכלה ומחתה פיה, שרפה את</p>

¹ דלענין זנות חס ושלום דצדקת היתה, ואם מפני שהיתה זקוקה ליבם אין הדרך לרמות לבעלה לשכב עמה היה ראוי שיתבענו בדין או חלוץ או יבם אם כן מאי חמאת (אור יקר).

² פירוש בהיותה בבית חמיה נתחכמה לדעת הנהגת הקב"ה בעולם השפל עם בני אדם בסוד הגלגול, וידעה עניני ער ואונן ונפילתן וקימתן על ידי יהודה עצמו כדפי' בסבא (אור יקר).

³ פי' הקב"ה מתנהג עם בריותיו כדי להצדיקם ומי שמת בלא בנין הקב"ה מתקן לו סוד הבוס, ולכך תמר שידעה זה נשתדלה לתקן עד ואונן והקב"ה סייע בזה וז"ש ובגין דאיהי ידעת קב"ה אוקים מלה על ידהא וכן כתב בסמך בדף ע"ב ע"א (מ"מ).

⁴ פי' כמו בת שבע שמוכרח שלא יצא שלמה אלא ממנה כי בת שבע היא מלכות, ושלמה מלך ישראל כך תער אי אפשר שיצאו פרת וזרח שהם תיקון ער ואונן אלא ממנה (מ"מ).

⁵ פי' המלכות בבחינה פנימית ששם היא נכנסת הת"ת אל המלכות כאומרו ותמונת ה' יביט כי המלכות שם נקרא תמונת ה' שהיא שם בן ד' בת"ת מפני היותה כסא אליו כענין פרשיות דיד כסא אל ד' של ראש, ואומרו על דרך תמנתה פי' כי הבא ליכנס לבחינת תמונת ה' יכנס תחלה אל פתח זו (אור יקר).

⁶ פי' ותמונת ה' יביא הוא פרוץ זעיר שהיה מסתכל מר"עה בו כמ"ש בפ' ואתחנן בדף רס"א ע"ב נמצא שהמ' שהיא על פתח עינים על דרך תמנתה שהוא זעיר לשמור הפתח (מ"מ).

⁷ שהיתה מכוונת למטה ופועלת למעלה במדות העליונים (אור יקר). פי' כמ"ש לעיל שהיא תקנה ער ואונן וממנה נשתלשל מ' בית דוד (מ"מ).

⁸ שהולידה כפי הרמז פרץ וזרח דהיינו פרץ לבנה פרוצה זרח וזרח השמש ואם תמאר נהי דלא חטאה אבל החטיאה את יהודה לזה אמר הכתוב ויהודה עוד רד עם אל"ש שלא קלקלה אותו במעשה הוא שהבימה נקנת אפילו שלא במתכוין, והיה אפשר לפרש פתח בבחי' הת"ת ממש (אור יקר).

⁹ פי' יהודה הוא בחינת זעיר ומחובר עם המ' הנק' אל (מ"מ).

¹⁰ פי' מלטה דינים, וז"ל הרב באוצ"ח כן דרך אשה וכו' פי' פסוק זה יובן כי שמות אל"הים של הקדושה משתלשלים עד הקליפות הנק' אלהים ואחרים וכאשר העון גורם נכללים זה בזה עד שאותם הבחינות של אל"הים דקדושה נכנסו ביסוד דידה בסוד הגבורות שביסוד דידה, זהו כללות קיצור לשמו והענין באריכות משם תדרשנו וח"ו הקליפות יונקים מאותם שמות אלהים שביסוד דידה וזהו כן דרך אשה וכו' (מ"מ).

	העולם בשלהבותיה, ואמרה לא פעלתי און.
מ"ט בגין ¹ כי כסתה פניה ולית מאן דידע אורחהא לאשתזבא מנה ויט אליה אל הדרך אל הדרך ממש לאתחברא חיוורא בסומקא ² ויאמר הבה נא אבא אליך וגו' הא אוקימנא הבה בכל אתר ³ כי לא ידע כי כלתו היא כי כלתו היא דעלמא ⁴ מתרגמינן ארי שצייתא דעלמא היא מאי טעמא לא ידע בגין דהא מנהרן אנפחא ⁵ לקבלא מניה ואזדמנא לאתבסמא ולרחמא עלמא כי כלתו היא דא כלה ממש ⁶ דכתיב אתי מלבנון כלה	למה, משום כי כסתה פניה, ואין מי שידע דרכיה להנצל ממנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לחבר לבן באדום. ויאמר הבה נא אבוא אליך וגו', הרי בארנו הבה בכל מקום כי לא ידע כי כלתו היא, כי כלתו היא של העולם. מתרגמים אשר השמדת העולם היא, למה לא ידע משום שהאירו פניה לקבל ממנו, והזדמנה לבשם ולרחם על העולם. כי כלתו היא זו, כלה ממש, שכתוב אתי מלבנון כלה.
ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי השתא כלה בעיא תכשיטהא ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן למלכא דהוה ליה ברא מאמהו דא ואזיל בהיכלא בעי מלכא לאתנסבא במטרוניתא עלאה ולאעלאה בהיכליה אמרה מאן יהיב לי בהיכליה דמלכא אמר (נ"א מאן יהיב ליה לדין בהיכליה דמלכא אמר מלכא) מכאן ולהלאה אשר ואתריך לברא דאמהו מהיכלא דילי	ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי, עכשיו הכלה צריכה תכשיטיה, ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, (משל) למלך שהיה לו בן משפחה אחת, שהלך בהיכל רצה המלך לשאת מלכה עליונה ולהכניסה להיכלו, אמרה מי נתן את זה בתוך היכל המלך, (מי נתן את זה בהיכל המלך, אמר המלך) אמר מכאן והלאה אשלח ואגרש את בן השפחה מהיכלי.
כך נמי הכא אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן והא אוקימנא בלא תבשל גדי וכל אינון בסטרא דבכור בהמה קא אתו ועל דא לא כתיב אנכי אתן אלא אנכי אשלח אתריך ואשר ליה דלא ישתכח בהיכלי	כך גם כאן, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, והרי בארנו בלא תבשל גדי. וכל אותם שמצד בכור הבהמה הם באו, ועל כן לא כתוב אנכי אתן אלא אנכי אשלח, אגרש ואשלח אותו, שלא ימצא בהיכלי.
ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך ⁷ סימניך דמטרוניתא דאתברכא מן מלכא בזווגהא ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חותמך ⁷ ופתילך ומטך ⁸ אלין אינון	"ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך" אלו הם סימני המלכה, שהתברכה מהמלך בזווגה. "ויאמר מה הערבון אשר אתן לך, ותאמר חותמך ופתילך ומטך"

¹ פי' מ"ט אוקידת עלמא ובני אדם לא הכירו זה ואינם נשמרים ממנה ואמר בגין כי כסתה פניה ולית מאן דידע אורחהא כאשתזבא מניה, ושיעור הכתוב ויחשבה לזונה דהיינו כן דרך וכו' ואוקידם עלמא ולמה בני אדם לא ידעו זה ואינם נשמרים ממנה הטעם כי כסתה פניה (מ"מ).

² פי' זעיר יש בו חסדים והנוקבא יש בה גבורות ובשעת הזווג מתמתקים הגבורות על ידי החסדים (מ"מ).

³ פי' לשון הזמנה (מ"מ).

⁴ פי' שמכלה העולם מתרגמינן וכו' ו"ל כן צריכים אנו לתרגם ארי שצייתה דעלמא היא א"כ "ל מ"ש כלתו היא דעלמא וכו' ר"ל הכלה שבכל מקום בתורה תרגומה שצייתה וגם כאן נפרש אותה שצייתה לשון כליה (מ"מ).

⁵ פי' ולכך אע"פי שהיא דינים אינם נראים מפני שאנפתא נהירין (מ"מ).

⁶ ושיעור הכתוב לפי פי' זה, כי לר' ידע בענין הנז' דהיינו ויחשבה לזונה שיש בה דינים וכו' ומ"ש לא ידע זה בשביל כי כלתו היא שתמיד היא כלה, ומלא לא ידע לא ירדנו לעומקה כי איך אפשר שהזעיר לא ידע זה ואפשר דפי' כי לא ידע לא חשש לזה אע"פי שהיא מלאה דינים ברא דאמהול ס"מ (מ"מ).

⁷ יסוד (רח"ו)

⁸ נצח (רח"ו)

⁹ הוד (רח"ו). נה"י דזעיר שמהם נבנה פרצופה כנודע, ובס' אור ישראל כתב וז"ל בספר נוף עץ חיים איתא מה תתן לי אמרה לו המ' כי אני שם אד"ני ולכך שם מ"ה תתן לי, והשיב לה אנכי אשלח גדי עזים אתריך לכ"ע מן העולם אמרה לו מה הערבון אשר תתן לי עד שלחך שם מ"ה כי תחלה מקבלת לבושי המוחין

<p>קטרי (נ"א סטרי) עלאי תכשיטהא דכלה אתברכא מתלתא אלין נצה הוד יסוד וכלא אשתכה בתלתא אלין וכלה (ס"א מנה"י) מהכא מתברכא</p>	<p>אלו הם (צדדי) הקשרים העליונים, תכשיטיה של הכלה מתברכים משלשת אלה, נצח הוד יסוד, והכל נמצא בשלשת אלה, והכלה (מנצח הוד יסוד) מתברכת מכאן.</p>
<p>מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו ויהי כמשלש חדשים מאן משלש חדשים בתר דיתלתן ירחיא והא ג' ירחין</p>	<p>"מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו ויהי כמשלש חדשים" מה זה משלש חדשים, אחר שישלשו החדשים, והרי שלשה חדשים.</p>
<p>אוקימנא והכא כמשלש חדשים דשארי ירחא רביעאה! לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא והיא ינקא מסטרא אחרא² ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר בלתך הא כלה בסטרא אחרא אשתכחת מה כתיב הוציאוה כמה דכתיב השליך משמים ארץ תפארת ישראל תושרף בשלהובי טיהרא בגלותא</p>	<p>בארנו, וכאן כמשלש חדשים, שהתחיל החדש הרביעי לעורר דינים בעולם מחטאי בני אדם, והיא יונקת מצד האחר, אז "ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר בלתך" הרי כלה בצד האחר נמצאת, מה כתוב "הוציאוה", כמו שכתוב השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ותשרף בשלהבת הצהרים בגלות.</p>
<p>מה כתיב היא מוצאת לאתמשכא בגלותא והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו לאיש אשר אלה ממנו לא כתיב³ אלא לאיש אשר אלה לו דיליה סימנין אלין משתכחין אנכי הרה מיד ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני צדקה ודאי</p>	<p>מה כתוב "היא מוצאת" להמשך לגלות, והיא שלוחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו, לא כתוב לאיש אשר אלה ממנו, אלא לאיש אשר אלה לו, שלו הסימנים הללו המצויים, אנכי הרה מיד ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, צדקה ודאי.</p>
<p>ושמא גרים מאן גרים לה שמא דא הדר ואמר ממני דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו צדקה צדק ה' ממני נטלת שמא דא ממני ירתא ממני אשתכחת</p>	<p>והשם גורם, מה גרם לה השם הזה, חזר ואמר ממני, שכתוב כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, צדקה צדק ה', שממני נטלה את השם הזה, ממני ירושה, ממני נמצאת.</p>
<p>א"ר יוסי מ"ט חמיה כתיב באתר חד יהודה באתר אחרא א"ל כלא אתקטר דא בדא חמיה באתר עלאה תלי⁴</p>	<p>אמר רבי יוסי למה כתוב חמיה במקום אחד ויהודה במקום אחר. אמר לו הכל נקשר זה עם זה, חמיה תלוי במקום עליון.</p>
<p>א"ר אלעזר פרשתא דא אוקימנא ברזא עלאה בכמה גוונין כד יסתכלון מלי מנה ישתמע רזין דאורחוי דקב"ה ודינוי בכל אתר</p>	<p>אמר רבי אלעזר הפרשה הזו בארנו בסוד עליון, בכמה אופנים כשיתבוננו בדברים ממנה ישמעו הסודות של דרכי</p>

שהם ג' תנ"ה, ואח"כ המוחין עצמם, והנה סוד הלבושים ג' חו"תם והוא ג' תנה ולזה אמרה חותמך כי הם לבושי המוחין שהם חותם, פתילך גימט' חו"תם ואד"ני והו"ה לומר שאה"ה אני כלולה בהם עכ"ל ס' אור ישראל, ונלע"ד שדברי הזוהר יפורשו ע"פי הקדמה זו מ"ש אלין אינון סימנין דמטרוניתא הם לבושי המוחין שהם ג' אה"ה דיו"דין בנצח דהה"ן בחוד דאל"פין ביסוד (מ"מ).

¹ פי' תמה שאז הובקעה העיר (מ"מ) 9.

² פי' מדינים קשים שהם שמות אלהים הנז' שמהם יניקת הקליפות (מ"מ).

³ פי' דאי כתיב הכי הוה משמע שבאים על ידו נמ' ואינם שלו ממש לכך כתיב אנה לו לומר דיליה אינון הסימנין הנז' ומה שאמרה אנכי הרה, פי' שדינים אלו שיש בי שלו הם ונתנם לי, והורה לה ואמר צדקה ממני, וז"ש ושמא גרים שר"ל ששמה שהוא צדק מורה על הדינים, ומאן גרים לה שמא דא ממני שאני נק' צדיק והיא נקראת צדק, וזה שכתוב ממני ירתא שהעיר נוטל פי' שנים שהם חו"ג ומניה ירתא ברתא (מ"מ).

⁴ פרוש אבא שהמלכות היא כלתו והיא קוראה לו חמיה (מ"מ).

<p>והיא ידעת ואקדימת גרמאה למלה דא לאשלמא אורחוי דקב"ה בנין דינפקו מנה מלכין שליטין וזמינין לשלמאה על עלמא ורות כהאי גוונא עברת.</p>	<p>הקדוש ברוך הוא ודיניו בכל מקום, והיא ידעה והקדימה עצמה לדבר הזה, להשלים את דרכי הקדוש ברוך הוא, כדי שיצאו ממנה מלכים שליטים שעתידים לשלוט על העולם. ורות עשתה כדוגמא זה.</p>
<p>א"ר אבא פרשתא דא ברזא דחכמתא דאורייתא אתקשרא וכלא סתים וגליא ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכחת ולית לך מלה באורייתא דלא רשים בה שמא קדישא עלאה דסתים וגליא</p>	<p>אמר רבי אבא פרשה זו נקשרה בסוד חכמת התורה, והכל נסתר ונגלה, וכל התורה מצויה כדוגמא זה, ואין לך דבר בתורה שלא רשום בו השם הקדוש העליון שנסתר ונגלה,</p>
<p>עב/ב</p>	
<p>בניני כך סתימי דאורייתא! קדישי עליונין² ירתין לה ואתגלייא³ בשאר בני עלמא⁴ כגוונא דא כתיב לספר בציון שם יי ותהלתו בירושלם דהא בציון במקדשא שרי לאדכרא שמא קדישא כדקא חזי ולבר בכנויו ועל דא כלא סתים וגליא</p>	<p>לכן הנסתרות שבתורה קדושי עליונים יורשים אותם ונגלית לשאר בני העולם, כדוגמא זה כתוב לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלים, שהרי בציון במקדש מותר להזכיר את השם הקדוש כראוי, ובחוץ בכינויו, ולכן הכל נסתר ונגלה.</p>
<p>תאנא כל מאן דגרע את חד מאורייתא או יוסיף את חד באורייתא כמאן דמשקר⁵ בשמא קדישא עלאה דמלכא</p>	<p>למדנו כל מי שגורע אות אחת מהתורה או מוסיף אות אחת לתורה כמי שמשקר בשם הקדוש העליון של המלך.</p>
<p>א"ר יצחק עובדא דמצרים פלחין לשפחה כמה דאוקימנא עובדא דכנען פלחין לההוא דאקרי שבי אשר בבית הבור וע"ד כתיב ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו בג"כ בלהו מכתביין (ס"א מברכין) (ס"א מכדביין)⁶ במלין קדישין⁷ ועבדין עובדין (ס"א עריין) בכלא בניני כך כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'</p>	<p>אמר רבי יצחק מעשה של מצרים שעובדים לשפחה כמו שבארנו, מעשה של כנען שעובדים לאותו שנקרא שבי אשר בבית הבור, ועל זה כתוב ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, לכן כולם מכתבים (מברכים) (מכזבים) בדברים קדושים, ועושים מעשים (ערייות) בכל. לכן כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'.</p>
<p>רבי יהודה אמר דעבדין דינין⁸ (ס"א זינין) בישינ לשלמא⁹ על (ג"א לסאבא) ארעא¹⁰ כד"א ולא תטמא את אדמתך וכתוב ותטמא</p>	<p>רבי יהודה אמר שעושים דינים (מינים) רעים לשלוט על (לטמא) הארץ, כמו שנאמר ולא תטמא את אדמתך,</p>

¹ דהיינו סוד על דרך נסתר (אור יקר).

² פי' שהחכמים המקובלים הם שיודעים רזי התורה (מ"מ).

³ דהיינו הפשט בשאר בני עלמא שהם אינם מבינים אלא פשטי התורה, והיינו לספר בציון דהיינו בבית המקדש שם ה' דהיינו תפארת שם הנעלם היה נזכר במקדש ככתב, ותהלתו דהיינו כנויו ופשוטו בירושלים דהיינו גבולין (אור יקר).

⁴ פי' פשט התורה שהוא נגלה הוא שהשיגו שאר בני העולם (מ"מ).

⁵ מפני שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ופוגם השם בתוספת אות או חסרון אות שאותיות התורה הם ממש ענפי השם (אור יקר).

⁶ אור יקר גורס מכלבין.

⁷ שצריכים למעשיהם לערבב הכוחות כענין בלעם שהיה בא על אתונו והיה מערבב אדם בחמור, וכצבעון שמצא את הימים במדבר וכיוצא ומשם כל העריות (אור יקר).

⁸ נמקה בלור יקר וגורס אתה מוסכג.

⁹ פירוש עושים מיני כשפים ורוחות רעות ומשליטים אותם למטה בארץ (אור יקר).

¹⁰ ר' יהודה אמר דא עבדי זינין לשלמא על ארעא (אור יקר).

הארץ	וכתוב ותטמא הארץ.
כמעשה ארץ מצרים וגו' ר' חייא פתח לאחוז בכנפות הארץ וגו' תאנא זמין קב"ה ¹ לדכאה לארעיה מכל מסאבותא דעמין עכו"ם דסאיבו לה כהאי מאן דאחיד בטליתיה ואנער מנופא מניה	כמעשה ארץ מצרים וגו', רבי חייא פתח לאחוז בכנפות הארץ וגו', למדנו עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ארצו מכל טומאת העמים עובדי כו"ם שטמאו אותה, כמי שאוחז בטליתו ומנער את הטנופת ממנה.
וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא למשרי לון לבר ולדכאה ארעא קדישא מסטרא אחרא (ס"א קדישא אחרא ²) כביכול דהוה מתזנא ³ לשאר רברבי עמין ולקבלא מסאבותא דילהון ולדברא לון וזמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר	וכל אותם שנקברו בארץ הקדושה, לזרוק אותם החוצה, ולטהר את הארץ מהצד האחר (קדוש אחר), כביכול שהיתה מזינה את שאר גדולי העמים ולקבל את טומאתם ולהנהיגם, ועתיד לטהר אותה ולהעבירם החוצה.
ר"ש הוה מדכי טורי (ס"א שוקי) דטבריאא וכל דהוה תמן מית הוה סליק ליה ומדכי ארעא תאנא כתיב ותבאו ותטמאו את ארצי וגו'	רבי שמעון היה מטהר את הרי (שוקי) טבריה, וכל שהיה שם מת היה מעלה אותו ומטהר את הארץ. למדנו כתוב, ותבאו ותטמאו את ארצי וגו'.
א"ר יהודה זכאה חולקיה מאן דזכי בחייו למשרי מדורא בארעא קדישא דכל מאן דזכי לה זכי לאנגדא ⁴ מטלא דמשייא דלעילא דנחית על ארעא וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייו בהאי ארעא קדישא זכי לאתקשרא לבתר בארעא קדישא עלאה	אמר רבי יהודה אשרי חלקו של מי שזוכה בחייו להשרות מדורו בארץ הקדושה, שכל מי שזוכה לה זוכה להמשיך מטל השמים שלמעלה שיורד על הארץ, וכל מי שזוכה להקשר בחייו בארץ הקדושה הזו, זוכה להקשר אחר כך לארץ הקדושה העליונה.
וכל מאן דלא זכי בחייו ומייתין ליה לאתקברא תמן עליה כתיב ונחלתי שמתם לתועבה רוחיה נפיק ברשותא נוכראה אחרא וגופיה אתי תחות רשותא דארעא קדישא כביכול עביד קדש חול ⁵ וחול קדש	וכל מי שלא זוכה בחייו ומביאים אותו להקבר שם, עליו כתוב ונחלתי שמתם לתועבה, רוחו יוצאה ברשות נכריה אחרת, וגופו בא תחת רשות הארץ הקדושה, כביכול עשה קודש חול וחול קודש.
וכל מאן דזכי ⁶ למיפק נשמתיה בארעא קדישא אתקפרו חובוי זכי לאתקשרא תחות גדפוי דשכינתא דכתיב וכפר אדמתו עמו ⁷ ולא עוד אלא אי זכי בחייו ⁸ זכי לאתמשכא עליה	וכל מי שזוכה להוציא נשמתו בארץ הקדושה, מתכפרים חטאיו, וזוכה להתקשר תחת כנפי השכינה, שכתוב וכפר אדמתו עמו, ולא עוד אלא אם

¹ מע"ז שבה ידועה ושאינה ידועה, וכן כל רוחות רעות וטומאות שהשליטו על ידי מעשים מקולקלים (אור יקר).

² ירושלים של מעלה סאור יקר).

³ פירשנו בספ"ר בשער הצנורות ובשער התמורות (אור יקר).

⁴ מושך שפע התפארת הכולל י"ה דהיינו י"ד ה"א וא"ו העולה ט"ל היורד על המלכות שממנה יונקת ארץ ישראל והיושבים בה סאור יקר).

⁵ נשמה שהיא רוחנית וקדושה עושה אותה חול שהוא מוסרה בחוצה לארץ ברשות הקליפות, וחול שהוא עפר הנחש שעליו נאמר ונחש עפר לחמו כי עפר אתה ואל עפר תשוב מכניסו לארץ ישראל, ואם תאמר אם כן המתים בארץ ישראל נהי דעבדי קדש קדש דהיינו שמוסרים נשמתם ברשות הקדושה סוף סוף עבדי חול קדש דהיינו הגוף הנקבר בארץ ישראל (אור יקר). פי' נשמתו שהיא קודש יצאה מהגוף בח"ל וזהו קודש חול, וחול בקודש היינו הגוף שהוא חול הענוהו ניקבר בא"י שהוא קודש (מ"מ).

⁶ דהיינו שהחול אינו חול אלא אדברה עפר ארץ ישראל מכפר עון הנחש ומטהרו ומתקנו (אור יקר).

⁷ דהיינו דוקא הנפטר בה מה שאין ענין זה אל הנפטר חוצה ולכן לא יוצדק בענין קבורתו שעושה חול קדש, ועוד טעם שני כח גופו ממש קדוש והוא קדש בקדש סאור יקר).

⁸ ולכן גופו של זה קדוש וגופו של זה חול (אור יקר).

<p>רוח קדישא תדיר וכל מאן דיתיב ברשותא אהרא אתמשך עליה רוח אהרא נוכראה</p>	<p>זוכה בחייו זוכה למשוך עליו רוח קדושה תמיד, וכל מי שיושב ברשות אחרת נמשכת עליו רוח אחרת נכריה.</p>
<p>תאנא כד סליק רב המנונא סבא להתם הוו עמיה תריסר בני מתבתא דיליה אמר לון אי אנא אזיל לארהא דא לאו על דידי קא עבידנא אלא לאתבא פקדונא למאריה¹ תנינן כל אינון דלא זכו להאי בחייו אתיבין פקדונא² דמאריהון לאהרא</p>	<p>למדנו כשעלה רב המנונא סבא לשם, היו עמו שנים עשר בני הישיבה שלו. אמר להם אם אני הולך לדרך הזו לא על שלי אני עושה, אלא כדי להשיב הפקדון לבעליו. שנינו כל אותם שלא זכו לזה בחייהם, הם משיבים את פקדון רבונם לאחר.</p>
<p>אמר ר' יצחק בניני ככ³ כל מאן דאעבר מאינון זינין בישין או רשותא אהרא בארעא ארעא אסתאבת⁴ ווי ליה לההוא גבר ווי לנפשיה⁵ דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתר עליה כתיב יתמו הטאים מן הארץ בעוה"ז ובעוה"ב ורשעים עוד אינם בתחיית המתים כדן ברכי נפשי את יי' הללויה</p>	<p>אמר רבי יצחק לכן כל מי שמעביר מאותם מינים רעים או רשות אחרת בארץ, הארץ נטמאת, אוי לאותו האיש אוי לנפשו, שהרי הארץ הקדושה לא תקבל אותו. אחר כך עליו כתוב יתמו חטאים מן הארץ, בעולם הזה ובעולם הבא, ורשעים עוד אינם בתחיית המתים, אז ברכי נפשי את ה' הללויה.</p>
<p>את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו' רבי אבא אמר זכאה הולקא דישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין עכו"ם ובגין רחומותא דיליה עליהו יהיב לון נימוסין דקשוט⁶ נטע בהו אילנא דהיי אשרי שכינתא בינייהו</p>	<p>את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם וגו', רבי אבא אמר אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, ובשביל אהבתו עליהם נתן להם הנהגות אמת, נטע בהם את עץ החיים, והשרה שכינתו ביניהם.</p>
<p>מאי טעמא בנין דישראל רשימין ברשימא</p>	<p>למה, משום שישראל רשומים</p>

¹ כלומר תלמוד תורה עדיף מארץ ישראל (רח"ו), ור"ל כיון שמצא הכנה לעסוק בתורה בח"ל יותר מא"י תורה עדיפא, לכך לא הנך אלא סמוך למיתתו לאתבא פקדונא למאריה ולא קודם לכן (מ"מ).

² ירצה שהם מוסרים נפשם ביד החצון, והטעם שהשרים שולטים באותו רשות ואין אפשר לנשמתם לצאת אם לא ימסר ביד השר ההוא ומשום על ידו תכנס אל היכל המלך ונמצאת מוסרה ביד החיצוני וצריך סניגורין להצילה מידו אם אינה כל כך ראויה (אור יקר).

³ פ' מפני שאין בארץ ישראל שדים וקליפות וחצונים כלל (אור יקר).

⁴ שהוא מכניס הצלם והקליפה בארץ ישראל על ידי שנותן להם כח במעשיו המכוערים המגבירים אותם וראויים אליהם, ולכן נמצאו הקליפות וכל החצונים שולטים בגופו ובנפשו (אור יקר).

⁵ אחר מיתתו "וי ליה וי לנפשיה נפשו" ביניהם וגופו מתנער ומתגרש סאור יקר.

⁶ ואם תאמר והרי בני נח שהם מצווין על שבע מצוות והם תורת אמת נמוסין דקשוט, לשלול מה בא באומרו יהב להו נמוסין דקשוט, ויש לומר שאין פירוש נמוסין דקשוט לשלול שאר נמוסין שנתן לבני נח הם שקר חס ושלום, שהרי שבע מצוות נצטוו בני נח מפי הקב"ה והוא אמת ומצוות אמת, אמנם ראוי להקשות אחרת ובה יתורץ הכל והיא זו למה בן נח נהרג על הגזל וכיוצא בשאר מצוותיו שעונשו גדול ומצותיו מועטות, ולזה נאמר כי גר תושב שהוא השומר ז' מצוות אין ספק שלא יכנס לאור באור ישראל ח"ו אבל יתענג מבחוץ במקום הקל' הדקות הקרובות אל הקדושה וסביב למשכן יחנו וכמו שמשם נתן חלק אל הקל' מהיכל המלך כן ינתן להם חלק אור מועט יאירו ויתענגו וזהו סוד גר תושב בארץ ישראל וזה חלק גן עדן לחסידי אומות העולם שהם עומדים בחומה האחת מג' חומות אשר לגן ולהיות כי חומות הגן הם סוד ששים גבורים סביב לה למטה שלמה הם מסדו הגבורה, לכך אורם מעט דהיינו מצוות מעט ודינם חזק על האיש העושה רע ועובר עליהם להמיתו, אמנם לא יקראו ז' מצוות אלו תורת אמת מפני שאינם מהת"ת הנק' אמת אלא מסוד ז' מקורו המושכות שפע על שבעים שרים ואינם אמת ר"ל מהת"ת אמנם ישראל נצטוו רמ"ח מצוות עשה מהת"ת מצד החסד ושס"ה הלא תעשה מהת"ת מצד הגבורה ויינו זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור ופ' בתיקו"ז שמי עם "ה שס"ה זכרי עם ר"ה רמ"ח ומפני היותם מצד הפנימי אין חטום במקצת הדברים בתוקף הדין ותשובתם קרובה, ואינם מתחייבים מיתה שלא בעדים והתראה מפני שאינם נמסרים למיתה אלא על ידי התראה שאז ממ שמסר עצמו אליה, והוציא עצמו מכלל החיים והקפיר עצמו למיתה ונמסר לקל' ובזולת זה הוא רחוק מהם, וכן בשאר הפרטים החמורים לבני נח יותר מישראל ויתרחב ענין זה במקום אחר בע"ה (אור יקר).

<p>קדישא בבשריהון ואשתמודען דאינהו דיליה (ואשתמודען) מבני היכליה ובניני כך כל אינון דלא רשימין ברשימו קדישא</p>	<p>ברושם קדוש בבשרם, ונודעים שהם שלו [ונודעים] מבני היכלו, ולכן כל אותם שלא רשומים ברושם הקדוש</p>
<p>ענא</p>	
<p>בבשריהון לאו אינון דיליה ואשתמודען דכלהו מסטרא דמסבותא אתיין ואסיר לאתחברא בהו ולאשתעי בהדיהו במלוי דקב"ה ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא בנין דאורייתא כלא שמא דקב"ה וכל את דאורייתא מתקשרא בשמא קדישא וכל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בבשריהו אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא וכ"ש לאשתדלא (נ"א לאסתכלא) ביה</p>	<p>בבשרם הם אינם שלו, ונודעים שכולם מצד הטומאה הם באים, ואסור להתחבר עמם ולדבר עמם בדברי הקדוש ברוך הוא, ואסור להודיעם דברי תורה, כי התורה כולה שמו של הקדוש ברוך הוא, וכל אות של התורה נקשרת בשם הקדוש, וכל מי שלא רשום ברושם הקדוש בבשרו אסור להודיעו דבר תורה, וכל שכן לעסוק (להתבונן) עמו.</p>
<p>ר"ש פתח זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו וכתוב וכל עבד איש וגו' וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו ומאי פסחא דאיהו בשרא למיכלא על דאתרמיז במלה קדישא אסיר לכל הני למיכל ביה ולמיהב להו למיכל עד דאתגורו אורייתא דהיא קדש קדשים (דקדישא) שמא עלאה דקב"ה עאכ"ו</p>	<p>רבי שמעון פתח זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו' וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו, ומה פסח שהוא בשר למאכל על שנרמז בדבר קדוש אסור לכל אלה לאכול בו, ולתת להם לאכול עד שימולו, התורה שהיא קדש קדשים (של קדשים), השם העליון של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>ר"א שאיל לר"ש אבוהי א"ל הא תנינן אסור ללמד תורה לעכו"ם ושפיר אתערו חברייא דבבל דכתיב לא עשה כן לכל גוי אבל כיון דאמר מגיד דבריו ליעקב אמאי חקיו ומשפטיו לישראל</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו הרי שנינו שאסור ללמד תורה לעובדי כוכבים ומזלות, ויפה העירו החברים מבבל, שכתוב לא עשה כן לכל גוי. אבל כיון שאמר מגיד דבריו ליעקב, למה חוקיו ומשפטיו לישראל.</p>
<p>א"ל אלעזר ת"ח זכאין אינון ישראל דחולקא עלאה קדישא דא נטע בהו קב"ה דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם ולא לעמין עכו"ם ובנין דאיהו גניזא עלאה יקירא שמיה ממש¹ אורייתא כלא סתים וגליא ברוא דשמיה² וע"ד ישראל בתרין דרגין אינון סתים</p>	<p>אמר לו, אלעזר, בא וראה אשריהם ישראל שהחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקדוש ברוך הוא, שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם, לכם ולא לעמים עובדי כ"מ. ומשום שהיא גנוזה עליונה נכבדה שמו ממש, התורה כולה נסתר ונגלה,</p>

¹ ישראל אחידן בהשם הויה ב"ה עצמו השורה בו בפנימיותו, ע' פ' בראשית (יג סע"א) ופ' ויקרא (ד ע"ב ז ע"א ע"ב) ופ' אחרי (עג ע"א) (דע"ה ח"ב צא ע"ג).

² יהוה שהוא סתים וגליא מצד שם אדני (אור יקר). השם אלהים שהוראתו הוא על גילוי ית"ש אשר בבחי' כחות גבולים ופרטיים והתפשטות גילוי ית"ש מבלתי גבול לגבול הוא השם הנכבד והנורא יהוה ית"ש כי בו הנה הוא התפשטותו ית"ש מהעלם לגילוי מהעלמותו שבבחי' א"ס לגילוי בשם אלהים ולכן אמרו על השם הויה ב"ה שהוא סתים וגליא וכמ"ש בספד"צ רפ"ד ובפ' נשא קמ"ו ב' ובאד"ז רפ"ט א' ופ' אחרי עג ע"א) ופ' שלח קנ"ט א' כי הוא סתים מצד המשכחו והתפשטותו מבחי' א"ס והוא גליא מצד התפשטותו בהגילוי דשם אלהים (כללים ח"ב קכו ע"ד). באשר שכל האצילות כולו הוא מיוחד באור א"ס, הנה הוא סתים וגליא (וכמ"ש בזוה"ק אחרי מות דף עג ע"א, ופ' נשא דף קמו ע"ב, ובאד"ז דף רפט ע"א), והנה התחלתו אשר בהעלם הוא מעתיקא קדישא הכולל רדל"א ויא' והוא הכתר, אבל התחלתו אשר בהגילוי הוא רק מאבא שהוא החכמה, כי הכתר נקרא ג"כ בשם א"ס משום דלית סוף לנביעו דנהוריה (וכמ"ש בפ' בא דף מב ע"ב, ופ' פקודי דף רכו ע"א, ופ' פנחס דף רנח סע"א, וכן בתיקונים סוף תיקון כב, ותיקון ע דף קמא ע"ב) (ביאורים ח"א מז ע"ג).

<p>וגליא דתנינן ג' דרגין אינון! מתקשרן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא</p>	<p>בסוד של שמו, ועל כן ישראל הם בשתי דרגות, נסתר ונגלה, ששנינו שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו, הקדוש ברוך הוא תורה וישראל, וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה.</p>
<p>קב"ה² דרגא על דרגא³ סתים וגליא⁴ אורייתא⁵ הכי נמי סתים וגליא ישראל⁶ הכי נמי דרגא על דרגא הה"ד מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל תרין דרגין אינון יעקב וישראל⁷ חד גליא וחד סתים</p>	<p>הקדוש ברוך הוא דרגה על דרגה, נסתר ונגלה, התורה גם כן נסתר ונגלה, ישראל גם כן דרגה על דרגה, זהו שכתוב מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, שתי דרגות הן יעקב וישראל, אחד גלוי ואחד נסתר.</p>
<p>מאי קא מיירי⁸ אלא כל מאן דאתגזר ואתרשים בשמא (נ"א ברשימא) קדישא יהבין ליה באנון מלין דאתגליין באורייתא כלומר מודיעין ליה ברישי אתון ברישי פרקין יהבין עליה חומרא דפקודי אורייתא ולא יתיר עד דיסתלק בדרגא אחרא הה"ד מגיד דבריו ליעקב (ליעקב שפיר) אבל חקיו ומשפטיו לישראל דאיהו בדרגא עלאה יתיר וכתוב לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'</p>	<p>במה מדובר, אלא כל מי שנמול ונרשם בשם (ברושם) הקדוש, נותנים לו באותם דברים שהתגלו בתורה, כלומר מודיעים לו בראשי אותיות ובראשי פרקים, נותנים עליו חומרא של מצוות התורה, ולא יותר עד שיתעלה לדרגה אחרת, זהו שכתוב מגיד דבריו ליעקב (ליעקב יפה), אבל חוקיו ומשפטיו לישראל שהוא בדרגה יותר עליונה, וכתוב לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'.</p>
<p>חקיו ומשפטיו לישראל אלין רזי אורייתא ונמוסי אורייתא וסתרי אורייתא דלא יצטרכון לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר</p>	<p>חוקיו ומשפטיו לישראל, אלו סודות התורה והנהגות התורה וסתרי תורה, שלא יצטרכו לגלות אלא למי שהוא בדרגה יותר עליונה כראוי. ומה לישראל</p>

¹ נשמת ישראל הם מעצם אור פנימיות התורה, ע"ד שהתורה היא מהתפשטות עצם אורו ית"ש, כי היא גילויי אשר נתפשט ונתגלה כנז'. והוא מה שאמרו בזוה"ק (פ' אחרי מות עג ע"א) ג' דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קב"ה אורייתא וישראל כו' ע"ש. ולכך מעוררים ישראל בגילויי ית"ש, שהם אור פנימיות התורה, כי הם מיוחדים בה (הקד"ש קד ע"ד). מחויב כל א' לבטל שכלו ודעתו תמיד נגד כל מה שנטועה באמונת לב כל ישראל מכל הדורות שלפנינו בכל הנודע ומפורסם בתוך כלל ישראל, וכל המהרהר אחריהם גם באיזה פרט קטן וקל שבהם כאלו מהרהר אחר שכינה (דע"ה ח"ב פא ע"ב). הנביעו דאור א"ס המשקה ומרוה להאצילות תמיד הוא אור הדעת עלאה, שהוא אור פנימיות התורה המיוסד ברמ"ח ושס"ה, סוד שורש דתכונת אדם. ובאותו האור ג"כ הוא סוד נשמת האבות והשבטים, ובפרט נשמת משה רבינו ע"ה, אשר הם שורש נשמת כלל ישראל. וזהו שאמרו בזוה"ק (אחרי מות עג ע"א) קב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא (ביאורים ח"ב יג ע"ד).

² ואורייתא היא היא האמצעית בין קב"ה לישראל והיינו קשר שלשה אלו (אור יקר).

³ ת"ת ומלכות וה' בהיכל קדשו (אור יקר).

⁴ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

⁵ פשט וסוד (אור יקר).

⁶ יעקב וישראל (אור יקר). פי' יעקב הם בעלי הפשט וישראל הם בעלי הסוד ובעלי הפשט אחוזים בפרצוף יעקב שהוא נלגה ובעלי הסוד אחוזים בדרגא עילאה שהוא ז"א (מ"מ).

⁷ ע' ח"ב קכ"ז ששם הוא להיפך. אבל כאן יעקב הוא ישראל זוטא, נער ישראל, וז"ש כל מאן דאתגזר ואתרשים כו' (יהל אור). יעקב ונשיו, שהיו משכינתא עלאה ותתאה, והגם שהיו בגופות מחולקות, משום שהיה חסר עדיין היחוד הראוי גם למעלה, אבל עכ"פ הרי נתגלה השכינתא עלאה למטה ג"כ, ונתייחדו כולן ביעקב ובה"ב שבטים שיצאו ממנו, ועי"ז נעשה יסוד למטה להיחוד והגילוי דשכינתא עלאה ג"כ, וכן זכה יעקב עי"ז לשם ישראל ג"כ אחר שנתעברה רחל מבנימין, והיה המציאות דכל הי"ב שבטים למטה, הנה נתעלה אז להיות כלול מכל האור דהמלכות הכללי כולו, שהוא בה"ב אותיות דשם של י"ב, ואה"ה הוי"ה אדני, ודמילוי אדני, וכן בכל הי"ב צירופי הוי"ה שבה, ועי"ז עלה ונתגדל עד למעלה, והוא מה שזכה להשם ישראל, כמ"ש בפ' וישלח (קע"ג ע"ב) ופ' אחרי מות (עג ע"א), כי עלה ונשתלם בהאור דשכינתא עלאה ג"כ (הקד"ש מז ע"ד).

⁸ ירצה כיון שהכוונה הנה היא להורות שאין ראוי גלות את התורה אלא לישראל מה לו לומר חלקי התורה חקיו דבריו וכן חלקי ישראל ויעקב (אור יקר).

<p>כרָקָא הוּוּ וּמָה לְיִשְׂרָאֵל הָאֵי לַעֲמִין עֲבוּרִים עֲאָבְרִי וְכָל מָאָן דְּלֵא אֲתַנְגֵּר וְיַהֲבִין לִיה אֲפִילוּ אֵת זְעִירָא דְאֹרִייתָא כְּאִילוּ חֲרִיב עֲלֵמָא וּמִשְׁקֵר בְּשֵׁמַי דְּקַבְ"ה דְּכֵלָא בְּהָאֵי תְּלִיא וְדָא בְּרָא אֲתַקְשֵׁר דְּכֵתִיב אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוּת שְׁמַיִם וְאֲרָץ לֹא שְׁמַתִּי</p>	<p>כזה, לעמים עובדי כו"מ על אחת כמה וכמה, וכל מי שלא נמול ונותנים לו אפילו אות קטנה של התורה, כאילו החריב עולם ומשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שהכל תלוי בזה, וזה בזה נקשר, שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת.</p>
<p>ת"ח כתיב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל לפני בני ישראל שם אבל לשאר עמין לא שם בנ"כ דבר אל בני ישראל ואל בני ישראל תאמר וכן כלהו ינוחון אבהן דעלמא אינון הלל ושמאי דהכי אמרו לאונקלוס ולא אודעו ליה מלה דאורייתא עד דאתגזר</p>	<p>בא וראה כתוב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, לפני בני ישראל שם, אבל לשאר העמים לא שם, לכן דבר אל בני ישראל, ואל בני ישראל תאמר וכן כולם ינוחו אבות העולם, הם הלל ושמאי, שכן אמרו לאונקלוס ולא הודיעו לו דבר תורה עד שנמול.</p>
<p>ות"ח מלה קדמא דאורייתא דיהבין לינוקי אל"ף בית דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסולכתנו ולסלקא ליה ברעותא וכ"ש למלא בפומיהון ואפי' מלאכי עלאי¹ ועלאי דעלאי² לא יכלין לאדבקא בגין דאינון סתימין דשמא קדישא ואלף וארבע מאה וחמש³ רבבין דעלמין כלהו תליין בקוצא דאלף ושבעין⁴ ותרין⁵ שמה⁶ קדישין⁷ גליפין באתווי רשימין דקיימו בהו עלאי ותתאי שמאי וארעא וכורסייא יקרא דמלכא תליין מסטרא הדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף קיומא דעלמין כלהו וסמכין דעלאין ותתאין⁸ ברזא דחכמתא ושביילין סתימין⁹ ונהרין עמיקין¹⁰</p>	<p>ובא וראה הדבר הראשון של התורה שנותנים לתינוקות אל"ף ב"ת, זה דבר שאינו בני העולם יכולים לדבק בתבונתם ולהעלותו ברצון, וכל שכן לדבר בפיהם. ואפילו מלאכים עליונים ועליוני העליונים אין יכולים לדבק, כי הם נסתרות השם הקדוש, ואלף וארבע מאות וחמש רבבות של עולמות כולם תלויים בקוצו של אל"ף, ושבעים ושנים שמות קדושים חקוקים באותיותיו רשומים שעמדו בהם עליונים ותחתונים שמים וארץ, וכסא הכבוד של המלך תלויים מצד אחד לצד אחד, שפשיטות האלף קיומם של כל העולמות ותומכים של עליונים ותחתונים בסוד החכמה, ושביילים סתומים ונהרות עמוקים.</p>
<p>ועשר אמירן כלהו נפקין¹¹ מההוא קוצא תתאה דתחות אלף¹² מכאן ולהלאה שארי מתחיל להתפשט אלף בב"ת, ואין</p>	<p>ועשר אמירות כולם יוצאים מאותו קוץ תחתון שתחת האלף, מכאן והלאה מתחיל להתפשט אלף בב"ת, ואין</p>

¹ דיצירה (רח"ו).

² דבריא (רח"ו).

³ פי' כי הא ציורה י"ד וקוץ רומז לרישא שעל א"א דל"א והא' עצמה גולגלתא דא"א והם אלף ות' הם ת' נהרין המתפשטין מחוורתא משורש ד' אותיות הויה שבמוח בפנים וה' כנגד ה' בחי' שיש למוח וגולגלת הנקרא קרומא מצחא אודנין עיינין חוטמא (זהר הרקיע). דאינון את"ה (רח"ו). א'ת'ה' והוא בגולגלתא דנפיק מגו בוצינא (יהל אור).

⁴ היינו כי הרבבות בא"א (זהר הרקיע).

⁵ הוא בוא"ו כנל סו ע"ב והוא באורא (יהל אור).

⁶ בואו האלף (יהל אור). הוא בוא"ו כנ"ל ס"ו ב', והוא באורא (יהל אור).

⁷ פי' אור המתפשט מא"א עד אבא (זהר הרקיע).

⁸ הן הסמכין דאות י' שכולם סלקי ברעו דמחשבה עילאה שהוא מ"ס כמ"ש בס"א דף ה' והוא קוץ הזה (יהל אור).

⁹ ל"ב נתיבות חכמה (רח"ו). ומ"ש ושביילין סתימין. היינו קוץ התחתון דא' (זהר הרקיע).

ומ"ש ושביילין סתימין. אח"כ הם ל"ב נתיבות שהם סתומים בחכמא. (זהר הרקיע).

¹⁰ נ' שערי בינה (רח"ו). ומ"ש ונהרין עמיקין. היא בינה ועשר אמירין הם בז"א. (זהר הרקיע).

¹¹ והוא חכמתא עילאה סתימא שממנה הכל כמ"ש באד"ז וכלהו בא"א ששם האלף (יהל אור).

¹² עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

<p>לאתפשטא אלף בבית ולית חושבן להכמתא דהכא אתגליף בניני</p>	<p>חשבון לחכמה שנחקה כאן, לכן</p>
<p>ענ/ב</p>	
<p>כך אורייתא קיומא דכלא ומהימנותא דכלא לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא כדקא חזי ומאן דאתגזר אתקשר בההוא קשרא דמהימנותא ומאן דלא אתגזר ולא אתקשר ביה כתיב ביה וכל זר לא יאכל קדש וכל ערל לא יאכל בו דהא אתער רוח מסאבא דמסטריה ואתי לאתערבא בקדושה בריך רחמנא דפריש לישראל בניי רשימין ברשימא קדישא מנייהו ומזוהמא דלהון עלייהו כתיב ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת ובניני כך תתן אמת ליעקב ולא לאחרא תורת אמת לזרע אמת אתא ר' אלעזר ונשקיה על ידוי</p>	<p>התורה היא הקיום של הכל, ואמונת הכל, לקשר קשר של האמונה זה עם זה כראוי. ומי שנמול נקשר באותו קשר האמונה, ומי שלא נמול ולא נקשר בו, כתוב בו "וכל זר לא יאכל קדש", "וכל ערל לא יאכל בו", שהרי התעוררה רוח הטומאה שמצדו ובא להתערב בקדושה, ברוך הרחמן שהפריד את ישראל, בניו רשומים ברושם קדוש, מהם ומזוהמתם, עליהם כתוב "ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת", ולכן "תתן אמת ליעקב", ולא לאחר, תורת אמת לזרע אמת. בא רבי אלעזר ונשקו על ידו.</p>
<p>ר' חזקיה אמר כתיב כי לא יטוש יי' את עמו בעבור שמו וגו' כי לא יטוש יי' את עמו מ"ט בעבור שמו הגדול בגין דכלא אתקשר דא בדא ובמה אתקשרו ישראל בקב"ה בההוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון ובניני כך לא יטוש יי' את עמו ולמה בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו</p>	<p>רבי חזקיה אמר כתוב כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו וגו', כי לא יטוש ה' את עמו, למה, בעבור שמו הגדול, כי הכל נקשר זה עם זה. ובמה נקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא, באותו רושם קדוש שנרשם בשרם, ולכן לא יטוש ה' את עמו, ולמה, בעבור שמו הגדול שנרשם בהם.</p>
<p>תאנא אורייתא אקרי ברית וקב"ה אקרי ברית והאי רשימא קדישא אקרי ברית וע"ד כלא אתקשר דא בדא ולא אתפרש דא מן דא</p>	<p>למדנו, התורה נקראת ברית, והקדוש ברוך הוא נקרא ברית, והרושם הקדוש הזה נקרא ברית, ולכן הכל נקשר זה עם זה, ולא נפרד זה מזה.</p>
<p>א"ל ר' ייסא אורייתא וישראל שפיר אבל קב"ה מנלן דאקרי ברית א"ל דכתיב ויזכור להם בריתו והא אתיידע והא אתמר ואת חקותי תשמרו חקותי אלין אינון נמוסי מלכא משפטי אלין אינון גזרי אורייתא</p>	<p>אמר לו רבי ייסא, תורה וישראל יפה, אבל הקדוש ברוך הוא מנין לנו שנקרא ברית, אמר לו שכתוב ויזכר להם בריתו, והרי נודע, והרי נתבאר. ואת חוקותי תשמרו, חוקותי, אלו הן הנהגות המלך. משפטי, אלו הן גזרות התורה.</p>
<p>ר' יהודה אמר כל אינון נמוסין מאתרי דאקרי צדק אקרון חקותי ואינון גזרת מלכא ובכל אתרי דאקרי משפט אקרון דינא דמלכא דאיהו מלכא קדישא קב"ה מלכא דשלמא כלא דיליה הוא דהוא מלכא קדישא</p>	<p>רבי יהודה אמר כל אותן הנהגות ממקום שנקראות צדק נקראו חוקותי, והן גזרת המלך. ובכל מקום שנקרא משפט, הן נקראות דינו של המלך, שהוא המלך הקדוש, הקדוש ברוך הוא המלך שכל השלום שלו, שהוא המלך הקדוש.</p>
<p>באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא וע"ד כתיב צדק ומשפט מכון כסאך ואינון דינא ורחמי ובגיני כך חק ומשפט וע"ד כתיב חקוי ומשפטיו לישראל וישראל לא לשאר עמין</p>	<p>במקום ששני חלקים אחוזים זה עם זה, ועל זה כתוב צדק ומשפט מכון כסאך, והם דין ורחמים, ולכן חק ומשפט. ועל זה כתוב חוקיו ומשפטיו לישראל, לישראל ולא לשאר העמים.</p>
<p>בתריה מה כתיב לא עשה כן לכל גוי ותנינן אע"ג דאתגזר ולא עביד פקודי אורייתא הרי הוא כעכו"ם ככלא ואסיר למילף ליה פתגמי</p>	<p>מה כתוב אחריו, לא עשה כן לכל גוי, ושנינו אף על גב שנמול, ולא עשה את מצוות התורה, הרי הוא כמו גוי בכל,</p>

אורייתא	ואסור ללמדו דברי תורה.
וע"ד תנינן מוזבא אבנים דא מוזבא אבנים ממש והא קשיו דלביה באתריה קיימא וזוהמא לא אתפסק מניה בניני כך לא סליק בידיה ההוא גזירו ולא מהניא ליה וע"ד כתיב כי הרבך הנפת עליה ותחללה בניני כך לא עשה כל לכל גוי סתם ומשפטים בל ידעום לעולם ולעלמי עלמיין מלה אחרא (נ"א זעירא) לא יהבינן להו כ"ש רוי אורייתא ונמוסין דאורייתא וכתיב כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו	ועל זה שנינו, מזבח אבנים זה מזבח אבנים ממש, והרי קשי הלב עומד במקומו, והזוהמא לא פסקה ממנו, לכן לא עולה בידו אותה מילה, ולא מועילה לו, ועל זה כתוב "כי חרבך הנפת עליה ותחללה", לכן "לא עשה כן לכל גוי סתם ומשפטים בל ידעום לעולם ולעולמי עולמים", דבר אחר, (קטן) לא נותנים להם כל שכן סודות תורה והנהגות התורה, וכתוב "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו".
מתניתין בנמוסי טהירין ¹ ד' מפתחין ² שוין לארבע סטרי עלמא ³ בזויתיהון אשתכחו ⁴ חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד ⁵ אתגלפן (ס"א אתפלגין) ⁶ בחד גוונא ⁷ בהווא גוונא תכלא וארגוונא וצבע זהורי והוורא וסומקא ⁸	משנה בדרכי האורות, ארבעה מפתחות נעשו לארבעת צדדי העולם בזויתיהם נמצאים, אחד לצד ארבעה, וארבעה לצד אחד נחקקים (נחלקו) בצבע אחד, באותו צבע תכלת וארגמן, וצבע זוהר ולבן ואדום.
דע עייל בגוונא דחבריה ודידיה ⁹ ביה רשיים ד' רישין ¹⁰ כחדא אסתליקו ובהד דיוקנא	זה נכנס לצבע של חבירו, ושלו רשום בו, ארבעה ראשים עלו כאחד, ובדמות

¹ בהנהגת ההשגחה (הגרמ"מ).

² הם ד' טבעות חס ולח וקר ויבש, ונקראין מפתחות לפי שהן לעומת המסגרת, בסוד לעומת המסגרת תהיינה הטבעות [שמות כה], ועל ידם מתפתחין המסגרת ממטה למעלה, כמ"ש בזהר פ' בראשית דף ל"א ע"א, אבל עיקר המפתח הוא סוד שם הוי"ה ב"ה, ד' אותיות, שורש הד' טבעות, שע"י ית' שמו מתפתחין עלמא עילאה בסוד המסגרת (הגרמ"מ).

³ הם מזרח מערב דרום צפון (הגרמ"מ 99).

⁴ כלומר בהקצוות שלהם של הד' סטרי עלמא הם (נשכחים) [משכתחין] הד' טבעות הנ"ל, מזרח לח, סוד רוח, דרום חס, צפון קר, מערב יבש, והם סוד הד' רוחות העולם, ואמר בהקצוות, לפי ששם התגברותו, בקצה הדרום חס מאוד כמעט בלי מזג קר, וכן בכל הקצוות, לכן אמר בזויתיהון אשתכחו (הגרמ"מ).

⁵ נקודה עילאה הוא יריעה חדא. והיכלא הוא ארבע סטריין כמ"ש בז"ח ש"ה (סה ע"ב). ואחתא ומודעתא כלילין דא בדא {פ"ק דסד"צ יד.}, הבן בחכמה וחכם בבינה {ס"י פ"א מ"ד} {יהל אור}. למעלה הם באים ממקום אחד ומתפשטין לארבע סטריין, ארבע רוחות העולם, וזהו חד לסטר ארבע, ואח"כ אלו הארבע מתחברין ובאים למקום אחד, וזהו ארבע לסטר חד, כמ"ש בזהר פ' בראשית דף כ"ט ע"א, נטיף לסטרא דא לעילא כו', וכן לארבע זוויין כו', למהווי חד נהרא עילאה נחית לתתא ועביד לה ימא רבה ע"ש (הגרמ"מ).

⁶ נמחק בגרמ"מ.

⁷ הוא אוכמתא דעינא, הוא בסוד שם הוי"ה, אור ה' שמשם ההשגחה, והמקום עצמו אינו מושג, שההשגחה הוא מא"ס ית"ש, אף שזה אין א"ס ממש, רק בערכינו נקרא א"ס, מחמת שאינו מושג אצלינו, והוא סוד מלכות דאצילות (הגרמ"מ).

⁸ בהווא גוונא תכלא וארגוונא וחורא וסומקא, כצ"ל. כלומר שהחושך אינו מראה בעצם כלל, רק מקבל כל ד' גוונים, והן הד' גוונים שבעין, והן ד' מיני השגחות, ד' טבעות הנ"ל (הגרמ"מ).

⁹ כל א' יש לו גוון שלו, וגם הוא מזוג מטבע חבירו, כמ"ש שם דף ל"א הנ"ל, מיא מרוחא ורוחא מאשא ואשא ממיא, שלכן נקרא טבעות, וכן רוחות העולם כל אחד נכנס בגבול חבירו, שלכן הד' רוחות עגול כטבעת, וכן אש יש לו ב' טבעות חס ויבש, ורוח חס ולח, ומים לח וקר, ועפר קר ויבש, נמצא בכל אחד יש לו טבע שלו וטבע חבירו, וכן בגווי דעינא, שבכל גוון יש לו גוון שלו, ומה שהוא סמוך לגוון השני יש בו מזג גם מגוון חבירו, וע"ז הסוד הם ד' (גלות) [חיות], ארבע פנים לאחת ודמות פניהם פני אדם [ע"י יחזקאל א], שאדם כלול לון, וזהו חד לסטר ד' וד' לסטר חד, כמ"ש בזהר א"מ [עג. ע"ב] ע"ש, ובזה תבין מה שסומא חשוב כמת [גדרים סד ע"ב] (הגרמ"מ).

¹⁰ כלומר הם הד' שרשים, שורש ההשגחה לעולם, ושורש הנשמות לאדם, ולכל א' הוא בד' שרשים, והם סוד ב' עינים כמו שאבאר (הגרמ"מ).

<p>מתדבקין! חד רישא אסתליק מגו סחוי דאסתחי² תרי איילתא קציבין בשיעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה בשערא דלהון חיזו דאבן טבא³ דארבע גוונין ארבע גדפין דכסיין על גופא וידין זעירין תחות גדפייהו וחמש בחמש גליפן טאסין (ס"א שאפין) לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי חד עולים רביא נפיק שגן הרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבין נטליין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא לזמנין נטליין (ס"א עולין) לה בכל עלמא וכל משיחין בה משיחין דכתיב איפת צדק וגו'.</p>	<p>אחד נדבקים, ראש אחד עולה מתוך הרחצה שרוחץ שתי איילות, קצובות בשעור אחד, עולות מאותה רחצה שכתוב "כעדר הקצובות", שעלו מן הרחצה בשער שלהם, מראה של אבן טובה של ארבעה צבעים, ארבע כנפים שמכסות על הגוף וידים קטנות תחת כנפיהם, וחמש בחמש חקוקים טסים (שואפים) למעלה למעלה מן ההיכל שהוא יפה תאר, ונאה למראה נער צעיר אחד, יוצא שינון חרב שמתהפכת לגברים ולנקבות, לוקחים מידת האיפה בין שמים ובין ארץ, לפעמים לוקחים (עולים) לה בכל העולם, וכל המדידות מודדים בה, שכתוב "איפת צדק וגו'".</p>
<p>יחד חיזו דבדולחא קיימא על הרבא חד ברישא דההוא רביא (נ"א הרבא) מלהטא סומקא מגו בדולחא</p>	<p>מראה אחד של בדולח עומד על חרב אחת בראש, אותו ילד (חרב) מלהט אדום מתוך הבדולח</p>
<p>עד/א</p>	

¹ כאשר הם חוזרין לשרשן הם כחדא איסתליקו והם נכללין בא'... אדם (הגרמ"מ). כלומר וכן כד נחתין לתתא ודמות פניהם פני אדם, וזהו שבחד דיוקנא מתדבקין (הגרמ"מ).

² כלומר שורש א' עולה מן הרחיצה שרוחץ, כלומר מי שהוא שורש מאחד מהד' שרשים, או מפני אר' או מפני השור או מפני נשר או מפני אדם, הוא עולה מהעה"ז, וכאשר עולה הוא נקרא שרוחץ מגלולי העה"ז, וסוד הענין שהעה"ז טו"ר, וכן טבע האדם הוא טוב ורע, וכאשר עולה לשרשו ולא נדבק בו רע מעה"ז, והסיר הרע ממדותיו, והעלה כל מדותיו לשרשו, הוא דוגמת הרוחץ שרוחץ מטנפיו, ועלה מן הרחצה זך ונקי תרין איילתא קציבין בשעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב [שה"ש ד] כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. הן העינים שהם שניהם שוין ממש, ונקראין איילת שהם סוד איל דיצחק, כלומר תוקפנו וכחו, כמ"ש ואת אילי הארץ לקח [יחזקאל יז], והתחלת הגבורות הם מן העינים, כמ"ש בפע"ח בסוד יה"כ, וז"ס הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני [שה"ש ו], דמוקדין לי בשלהובי [זח"ג פד], ששורש הגבורות הם לזיווג כמ"ש בע"ח, ולכן שמו יצחק, וכן שורש היצה"ר הוא לזה אך מזה עדיין תליין, שהן תרין קציבין בשעורא חד, שהב' עינים א' ליראה, לירא מהעבירות, לפי שמשם אחיזת הדינין והוא סוד עין שמאלא סומקתא דעינא, והב' להשגה לתורה, והוא אהבה, ונצרכין שיהי' שניהם שוין, כמ"ש במדרש לא אתה גדולה ממני ולא אני גדולה ממך [ע"י ילק"ש תהלים תתלד], וכמ"ש בכתבי אדמו"ר ע"ז כמה פעמי', וכן במשלי, וכן עניני עה"ז ועה"ב, תורה ויראה, וכאשר הם קציבין בשעורא חד אז הם סלקין מההוא סחיותא, כמ"ש עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב [שה"ש ה], ועיקר איסתחיותן הוא בפה, כמ"ש באד"ר [קלז ע"ב] שמהני תרין עינין נפקין תרין דמעין, ואיתבסמון בימא רבה ימא דחכמתא, והוא הפה, והוא סוד מ"ש בע"ח סוד ה"ג שמנצפך נתחלין בעינין, ונטחנין בפה בשניים ל"ב שניים וז"ס עיניו כאשר הם כיונים שניהם שוין כנ"ל, אז על אפיקי מים סוד השפתים, שם הם רוחצות בחלב, בסוד חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב [בראשית מט], והוא דמעתא דעינא, שהי' יכול [שמואל] [שמאל] להוציא דרך הפה, וסוד הדמעין עצמן הם ז' ראיות שבמעשה שראה הטוב, וז' פעמים טוב הוא סוד דמעה, ע' פנים ומ"ט פנים, בסוד אני אעביר כל טובי על פניך [שמות לג], ושני פעמים דמעה"ה כאשר יוצאין מב' עינים ונתבסמו בימא רבה ימא דחכמתא, תורה שבכתב שתלוי בעין, ותורה שבע"פ שע"י טוחן התורה שבכתב, אם אין קמח אין תורה [אבות פ"ג], אז הם כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה [שה"ש ד] סוד רח"ל, ב' פעמים דמעה, נמצא מיתוק העינים תלוי בשניים כנ"ל, ולכן אמר סלקן מההוא סחיותא דכתיב כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה [שם], והוא כתיבי בשניים, ותרין איילתא קאי על עינים, אך כמ"ש שתלית [אסחיות] [אסחיות] העינים בשניים, בסוד החיך שנתמצה בתוך הפה כמ"ש בע"ח [שי"ג פ"ב] (הגרמ"מ).

³ הענין שהשערות והעינים הם ממקום א' מן המוח, אך השערה הם ממותרי מוחא, והם סוד הארבע כנפים, ומשם הם עיני ה' משוטטות בכל הארץ [דה"ב לז], והם סוד הציצית, איסתכלותא דהאי עלמא תתאה כמ"ש בר"מ פ' שלח לך דף קע"ה, והן סוד הד' סהדין ד' ציצית, והם כלל כל המצות כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם [במדבר טו], וז"ש בר"מ איסתכלותא לאדכרא, והם סוד ציצית ראש, שהן השערות, ועי' בפע"ח בכוונת הציצית (הגרמ"מ). תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד [סוטה יז.], וכתוב כמראה אבן ספיר דמות כסא [יחזקאל א], וספיר הוא גוון התכלת, וזהו אבן טבא (הגרמ"מ).

<p>תרין ספרין מהאי ניסא ומהאי ניסא אתחזי ההוא הרבא ברשימין עמיקין</p>	<p>שני צדדים, מצד זה ומצד זה, נראית אותה החרב ברישומים עמוקים.</p>
<p>חד גבר תקיף סולמא דקיימא בי"ג עלמין הניר ההוא הרבא למעבד נוקמין עמיה חנירין שתין אחרנין כלהו משתלחפי (נ"א מתיילפי) (ס"א משלפי) נצחין קרבא הה"ד חגור הרבך על ירך גבור הודך והדרך וכתוב כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וגו' בכמה גוונין מתהפכין אנפיהו לית דידע לון בר חד תולעתא דשאט (ס"א דשארי) בין גוני ימא כל אבנין דאעבר עליהו מתבקעין</p>	<p>גבר אחד תקיף, סולם שעומד בשלשה עשר עולמות, חגור אותה החרב לעשות נקמות, ועמו חגורים ששים אחרים, כולם מחולפים (מלמדי) (שולפי) מנצחי קרב, זהו שכתוב "חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך", וכתוב "כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וגו'", בכמה צבעים מתהפכים פניהם, שאין מכיר אותם פרט לתולעת אחת ששטה (ששורה) בין דגי הים, כל האבנים שעוברות עליהם נבקעות.</p>
<p>בההוא זמנא קלא דנפיק מאינון דחגורי חרבא מבקע תמניסר טורין רברבין ולית מאן דירכין אודניה כלהו עלמא סתימין עיינין אטימין לבא לית מאן דישנה דהא בניינא לסתור כד עבדין עובדן דלא מתכשרן סאמין מארהא דתקנא ימינא אעדי ושמאלא שלמא כדין עריין אשתכחו ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא דהא לא מתברכין לעילא עד דישתצון אינון לתתא הה"ד ורשעים עוד אינם ברכי נפשי אתי יי הללויה (ע"ב)</p>	<p>באותו זמן הקול שיוצא מאותם חגורי החרב, מבקע שמונה עשר הרים גדולים ואין מי שירכין אזניו. כל העולם סתומי עיניים אטומי לב, אין מי שישגיח שהרי הבנין סתור כשעושים מעשים שאינם כשרים, סוטים מדרך תקינה הימין סרה והשמאל שולטת, ואז מצויות עריות, אוי לרשעים שגורמים את זה בעולם, שהרי אין מתברכים למעלה עד שיכלו אותם למטה, זהו שכתוב "ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה" (עד כאן).</p>
<p>ערות אביך וערות אמך לא תגלה ר' חייא פתח כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו' האי קרא אוקמוה חברייא אבל כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דהיא משבחת ליה בהאי</p>	<p>ערות אביך וערות אמך לא תגלה, רבי חייא פתח כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו', את הפסוק הזה בארו החברים, אבל כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהיא משבחת אותו בזה.</p>
<p>הכא אית לאסתכלא אמאי משבחת ליה כתפוח ולא במלה אחרא או בנונין או בריהא? או בטעמא? אבל הואיל וכתוב תפוח בכלא היא משבחת ליה בנונין בריהא ובטעמא מה תפוח הוא אסוותא לכלא אוף קב"ה אסוותא לכלא</p>	<p>כאן יש להתבונן למה היא משבחת אותו בתפוח ולא בדבר אחר או בצבעים או בריח או בטעם, אבל הואיל וכתוב תפוח בכל היא משבחת אותו, בצבעים בריח ובטעם, מה תפוח הוא רפואה לכל, אף הקדוש ברוך הוא רפואה לכל.</p>

¹ הוא חכמה, מקום השמן, לריח כ"ל. ואמר בז"ח שיה"ש (נב ע"א) [סה ע"ב] דזמין לאתגלייא מגו ריחא דעלה כו' דהא ההוא ריחא עילאה סלקא כו' ע"ש. והוא חכמה (יהל אור).

² בינה בתוך הפה, וריחא סלקא מגו מ"ס, סוד החכמה. והן ג' מוחין דיליה, סוד יה"ו, ז"א, וה' אחרונה שכינה (ס"א שושנה) כידוע. והוא ג' אותיות, והיא אחת. וזהו בגונוני כו'. ולכן נק' מלכות חקל תפוחין קדישין, בסוד נה"י דעלה כידוע, דג' דרגין אלו מתגליין בה, שבהן סוד המוחין, שהן ג' דברים של התפשטות (ס"א). התפוחים. ול"ג שהן ג' תיבות חקל תפוחין קדישין כידוע. המסדר, וזש"א קדישין שהמוחין נק' קודש כידוע. ונאמר כריח שדה אשר ברכו ה', ואמרו שדה של תפוחים, אשר ברכו ה' דאתברכת מאלין תלתא, כמ"ש למעלה ע"ב א'. וריחא בסוד מוחא סתימאה, וטעמא בסוד גרון, וגונוני בסוד דעת. והן בסוד תרין תפוחין, ששם אסהיד גונוני דא"א. דעות עדות. והן אמ"ש שבא"א, שמשם אסוותא, כמ"ש בא"ז. ועיקר אסוותא בתפוח בריחא, כמ"ש רפדוני בתפוחים. ועיין בא"ז רפ"ט ע"א (יהל אור).

<p>מה תפוח אשתכח בגוונני' כמה דאוקימנא אוף קב"ה אשתכח בגווננין עלאין מה תפוח אית ביה ריהא דקיק מכל שאר אילני אוף קב"ה כתיב ביה וריח לו כלבנון מה תפוח טעמיה מתיקא אוף קב"ה כתיב ביה חכו ממתקים וקב"ה משבח לה לכנסת ישראל כשושנה</p>	<p>מה תפוח נמצא בצבעים כמו שבארנו אף הקדוש ברוך הוא נמצא בצבעים עליונים. מה תפוח יש בו ריח דק מכל שאר העצים, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמו מתוק, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו חכו ממתקיים. והקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שושנה.</p>
<p>והא אוקימנא מלי אמאי כשושנה והא אתמר ר' יהודה אמר בשעתא דאסניאו זכאי בעלמא² כנסת ישראל סלקא ריחין טביין³ ומתברכא ממלכא קדישא ואנפאה נהירין⁴ ובזמנא דאסניאו הייבין בעלמא כביכול כ"י לא סלקא ריחין טביין ואטעמת מסטרא אחרא מרירא⁵ כדין כתיב השליך משמים ארץ וגו' ואנפאה חשוכין⁶</p>	<p>והרי בארנו את הדברים, למה כמו שושנה, והרי נתבאר. רבי יהודה אמר בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כנסת ישראל מעלה ריחות טובים ומתברכת מן המלך הקדוש ופניה מאירים, ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם כביכול אין כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, וטועמת מהצד האחר המר, אז כתוב השליך משמים ארץ וגו', ופניה חשוכים.</p>
<p>ר' יוסי אמר בשעתא דאסניאו זכאין בעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ובזמנא דאסניאו הייבין בעלמא כתיב השיב אחור ימינו⁷ ר' חזקיה אמר מהכא ונרגן מפריד אלוף⁸ כלומר פריש מלכא מן מטרוניתא הה"ד ערות אביך וערות אמך לא</p>	<p>רבי יוסי אמר בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמן שמתרבים רשעים בעולם, כתוב השיב אחור ימינו. רבי חזקיה אמר מכאן, ונרגן מפריד אלוף, כלומר מפריד את המלך מהמלכה, זהו שכתוב ערות אביך וערות אמך לא</p>

¹ עבא"ר קל"ג ב', וגווננין הן סוד הדעת, כד מדיד משיחין עביד גווננין לאנהרא {זוהר בראשית טו.} {יהל אור}.

² הז"ן הנה שניהם לקחו עטרין דחו"ג, ונשארה היא בעטרה דגבורה לבד לצורך הנהגת התחתונים שהוא על ידה (כמ"ש בפ' בשלח נא ע"א, יתרו סח ע"ב, אחרי מות עד סע"א, אד"ז רצו ע"א) (דע"ה ח"ב קנה ע"א), כל עניניה [של השכינה] בגילויה למטה, הנה הוא לעולם לפי ערך יחודה למעלה, וזה תלוי לפי מעשה התחתונים, וכמ"ש פ' בראשית (נג ע"א) ופ' נח (ע"א) ופ' אחרי (עד ע"א) (דע"ה ח"ב קנה ע"א).

³ פי' מעלה מן מלך המעשה התחתונים (מ"מ).

⁴ פי' ע"י המוחין שקבלה מבעלה (מ"מ).

⁵ ח"א נג ע"א סד ע"א ח"ב קצה ע"ב ועי' לקמן עט ע"א קצו ע"א לעיל מז ע"א ועי' שער מאמרי רשב"י בפ' האד"ר לא ע"ב ובדפוח"ח הוא דף מ ע"א וע"ב (לש"ן). ז"ל השער מאמרי רשב"י: חלילה מלהאמין שהזכר של הקליפה הנקרא נח"ש שבא על חוה שח"ו נכנס תוך פנימיות נקודת ציון שבה וכן להפך כאשר שפחה תירש גבירתה שהיא הבחינה הראשונה. אמנם הענין הוא כי כיון שהאלהים דקדושה הם שם ביסוד שלו וביסוד שלה בתוך חמשה גבורות מנצפ"ך דבגו נקודת ציון שבה. לכן כאשר אלו האלהים אחרים עולים ונכללים עמהם כנז'. אז אעפ"י שאינן נכנסין ח"ו בתוך נקודת ציון ממש עכ"ז היותה נכללת באלהים דקדושה אשר שם על דרך כללות פנימיות העולמות זה בזה בעת התפילה כנ"ל זה יקרא כאילו ח"ו ממש בא נחש על חוה, ע"כ. כאשר הגווננין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגווננין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ"ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל, ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה' טימא, ע' זוה"ק (בראשית נג ע"א) ופ' ויקהל (קצה רע"ב ורג ע"ב) ופ' אחרי (עד ע"א עט ע"א) ופ' בלק (קצו ע"א) (דע"ה ח"ב פח ע"ג), בעת שאין זכות ומעשים טובים בתחתונים, אסור אז לדחוק את עצמו לגרום היחוד דהז"ן למעלה, כי הוא אז סכנה גדולה עצומה למאד, ובסוד (משלי ל כב) עבד כי ימלוך, שהוא סוד ביאת נחש על חוה (שבת קמו ע"א), ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) רח"ל (ע' זוה"ק בראשית נג ע"א, אחרי עד ע"א עט ע"א, בלק קצו ע"א, תשא קצד ע"ב, ויקהל קצה ע"ב, וע' מאמרי רשב"י בדפוח"ח דף מ ע"ש בארוכה) (דע"ה ח"ב קה ע"ד), הוא סוד נחש שבא על חוה וכמו שהאריך הרב בזה במאמרי רשב"י (דף מ) וכן בשער הקדמות (דף לו), ועי' עוד כ"ז בשער החשמל (סוף פרק א) ובמב"ש שער הקליפות (פרק ב דף נז סע"א) (דע"ה ח"ב קכד ע"ב).

⁶ שק תלוי על הפתח (רח"ו).

⁷ שבחטא אדם הראשון ובחרבן קדמו הגבורות תחלה קודם החסדים (מ"מ).

⁸ עי' הקדו"ש נב ע"ד.

תגלה.	תגלה
<p>רבי אלעזר היה יושב לפני אביו, אמר לו אם פרקליט יש בעולם, הוא נמצא עם המלכה. ואם יש בעולם קטגור הוא נמצא עם המלכה. למה, אמר לו (משל) למלך שהיה לו בן מן המלכה, כל זמן שאותו הבן עושה את רצון המלך, המלך שם מדורו עם המלכה, וכל זמן שאותו בן לא עושה את רצון המלך, המלך מפריד את מדורו מן המלכה.</p>	<p>רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי א"ל אי פרקליטא בעלמא במטרוניתא אשתכח ואי קטיגוריא בעלמא במטרוניתא אשתכח אמאי אמר ליה למלכא דהוה ליה בר ממטרוניתא כל זמנא דהוה ברא עביד רעותא דמלכא מלכא עביד מדוריה במטרוניתא וכל זמנא דלא הוה ההוא בר עביד רעותא דמלכא מלכא פריש מדוריה ממטרוניתא</p>
<p>כך הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל, כל זמן שישראל עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא שם מדורו עם כנסת ישראל. וכל זמן שאין ישראל עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, אין הקדוש ברוך הוא שם מדורו עם כנסת ישראל. למה, כי ישראל הוא בנו הבכור של הקדוש ברוך הוא, שכתוב בני בכורי ישראל. האם זו כנסת ישראל, שכתוב ואל תטוש תורת אמך.</p>	<p>כך קב"ה וכ"י כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקב"ה קב"ה שוי מדוריה בכניי וכל זמנא דישראל לא עבדין רעותא דקב"ה קב"ה לא שוי מדוריה בכנסת ישראל מ"ט בגין דישראל הוא ברא בוכרא דקב"ה דכתיב בני בכורי ישראל אימא דא היא כנסת ישראל דכתיב ואל תטוש תורת אמך</p>
<p>בא וראה כל זמן שישראל רחוקים מהיכל המלך, כביכול המלכה התרחקה עמהם. למה, כי המלכה לא הקדימה שבטה (יסורים) לבן הזה, להלקותו כדי ללכת בדרך ישרה. כי המלך לא מלקה את בנו לעולמים, אלא משאיר הכל ביד המלכה להנהיג את ההיכל ולהלקות את בנה, ולהנהיגו בדרך האמת כנגד המלך.</p>	<p>ת"ח כל זמנא דישראל רחוקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקת עמהון מ"ט בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסמא להאי בר לאלקאה ליה למהיך בארח מישר בגין דמלכא לא אלקי לבריה לעלמין אלא שבק בלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא ולאקאה ברה ולדברא ליה בארח קשוט לקבליה דמלכא</p>
<p>ע"ב</p>	<p>ע"ב</p>
<p>וסוד הדבר שכתוב דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו (אמו ודאי) זו בת שבע. והרי נאמר הכתוב משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי. ראה מה כתוב, בן חכם ישמח אב, בעוד שהבן הזה הולך בדרך ישרה והוא חכם ישמח אב (כלל), זה</p>	<p>ורוא דמלה דכתיב דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו (אמו ודאי) דא בת שבע והא אתמר כתיב משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו תוגת אמו ודאי חמי מה כתיב בן חכם ישמח אב בעוד דהאי בר אזיל בארח מישר² והוא הכימא³ ישמח אב (כלל) דא מלכא קדישא לעילא⁴ ישמח אב סתם</p>

¹ לקמן רצו ע"א (לש"ו). ע"י ח"א דף קנד סע"א, וח"ב דף נא ע"א (הקדו"ש מד ע"ד), הנהגת העולמות ב"ע הוא לעולם רק ע"י המלכות וכפי קבלתה מז"א, ע"י שהיא תמיד מיוחד עמו (ע' פ' בשלח נא ע"א, ופ' אחרי מות עד סע"א, ובפרט באד"ז רצו ע"א) (דע"ה ח"ב נד ע"ד), ע"י זהר בפ' תצוה (קפו ע"א ע"ב) ופ' תרומה (קעא ע"ב) וע' פ' בשלח (נא ע"א) (דע"ה ח"ב קטו ע"א). וע"י בפ' בראשית כב ע"א כט ע"ב (כללים ח"א נו ע"א), מתנהגים העולמות ב"ע על ידה ע"פ קבלתם מז"א (כללים ח"ב קל ע"א).

² לגבי תפארת ומלכות (אור יקר).

³ לגבי חכמה כי ממש הוא חכם (אוריקר).

⁴ כי הקדש הוא בחכמה והוא למעלה מהכל ואפשר היות הכוונה במציאות תפארת שבחכמה והכרח לזה הוא מאומרו אב סתם [ולא] כאומרו אמו ולא אב סתם, תוגת אמו ולא אביו, עם היות דלענין סילוק הברכה גם מהתפארת מסתלק כיון שאינו משמחו אבל עם כל זה לענין התוהה דהיינו הגלות אינו אלא במלכות לבד אמו ולא אביו (אוריקר).

<p>אשתכח האי בר בארחא תקלא מה כתיב ובן כסיל תוגת אמו תוגת אמו ודאי דא כנסת ישראל ורזא דמלה! כתיב ובפשעכם שלחה אמכם</p>	<p>המלך הקדוש, למעלה ישמח אב סתם, נמצא הבן הזה בדרך כושלת. מה כתוב, ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי, זו כנסת ישראל. וסוד הדבר כתוב ובפשעכם שלחה אמכם.</p>
<p>ת"ח לא אשתכח חדוהא קמי קב"ה כיומא דסליק שלמה² להכמתא ואמר שיר השירים³ כדין נהירו אנפוי דמטרוניא ואתי מלכא⁴ למשרי מדוריה עמה הה"ד ותרב חכמת שלמה וגו'⁵</p>	<p>בא וראה לא נמצאת שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כמו היום שעלה שלמה לחכמה ואמר שיר השירים, אז האירו פני המלכה, ובא המלך להשרות את מדורו עמה, זהו שכתוב ותרב חכמת שלמה וגו'.</p>
<p>מאי ותרב דסלקא שפירו⁶ דמטרוניא ואתרביא דדרגהא⁷ על כל שאר דרגין בגין דמלכא⁸ שוי מדוריה בה וכל כך למה בגין דאפיקת ברא חכימא דא לעלמא (נ"א למלכא) וכד אפיקת ליה לשלמה⁹ לכל ישראל אפיקת¹⁰ וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין כשלמה (ס"א בשלמא) דקב"ה חדי בהו ואינון ביה</p>	<p>מה זה ותרב, שעלה היופי של המלכה והתגדלה בדרגותיה על כל שאר הדרגות, כי המלך שם את מדורו עמה. וכל כך למה, כי הוציאה את הבן החכם הזה לעולם (למלך). וכשהוציאה את שלמה, היא הוציאה לכל ישראל, וכולם היו בדרגות עליונות צדיקים כשלמה (בשלום), שהקדוש ברוך הוא שמח בהם, והם בו.</p>
<p>וביומא דשכלל שלמה ביתא לתתא אתקינת מטרוניא ביתא למלכא ושוו מדוריהון כחדא ונהירו אנפיה בהדוה שלימו כדין אשתכח חדוהא לכלא לעילא ותתא וכל כך למה בגין דכתיב משא אשר יסרתו אמו דדברת ליה לרעותא דמלכא</p>	<p>וביום שתקן שלמה את הבית למטה, תקנה המלכה בית למלך ושמו מדורם יחד והאירו פניה בשמחה ושלמות. אז נמצאה שמחה לכל למעלה ולמטה. וכל כך למה, כי כתוב משא אשר יסרתו אמו, שהנהיגה אותו לרצון המלך.</p>
<p>וכד האי בר כמה דאמינא (ס"א דאצטריך)</p>	<p>וכשהבן הזה כמו שאמרנו (שצריך) אינו מתנהג לרצון המלך, אז זו ערות</p>

¹ כי שולחה דהיינו הגלות אמכם לבד דהיינו מלכות המשתלחת, ואמר אמכם ולא אם סתם וזהו שאמר "דא כנסת ישראל", ואם תאמר בתיקונים פירשו שלח תשלח תרין תירוכין הא לא קשיא שכבר פירשנו הענין במקומו ובספ"ר שער מהות והנהגה (אור יקר).

² אפשר היות פירוש הדברים כמשמען, ואפשר גם כן לפרש שנתעלה אל המלכות הנקרא חכמה כדמסיק (אור יקר).

³ לעורר הייחוד העליון ונתעלה שם בסוד אליך ה' נפשי אשא "כדין נהירין" וכו' בסוד מיין נוקבין כנודע (אור יקר).

⁴ הורה שמה שגרים שלמה לא היתה עלית השכינה אל התפארת אלא גרם שתדך התפארת למטה, וזה יורה יופי השכינה ותיקונה שירד הוא אליה וירדוף הוא אחריה אל הזווג (אור יקר)..

⁵ אם הכוונה על הגידול לבד היה לו לומר ותגדל השתא דנקט לישנא דותרב ירצה להורות שני עניינים האחד הגידול בעצמו, והשני על הריבוי לשון הרבה ששניהם [במשמען] (אור יקר).

⁶ היינו גידול (אור יקר).

⁷ היינו גידולה בריבוי המדרגות עשר למאה ומאה לאלף עד אין תכלית, וכן שש לששים וששים לשש מאות ולששים אלף וכו', וכן בסוד כל הכללויות מה שלא נמצא כריבוייה בכל המדות וזהו שאמר "על כל שאר דרגין" והכרח לזה מאומרו מחכמת כל בני אדם דהיינו כל שאר דרגין כמשמעו על חכמת שאר בני האדם (אור יקר).

⁸ שאם היתה היא עולה אליו היתה היא המתבטלת ונחשבת כאחד מבחינות התפארת, אמנם עתה שהתפארת בא אליה היא חשובה יותר ויותר מעלייתה שם (אור יקר).

⁹ הוקשה לו כי אף על פי ששלמה יהיה כל כך אם ישראל אינן ראויים הם יקלקלו כל מה שיתקן שלמה ואת אמרת שהכל תלוי בשלמה, לזה אמר עם היות ששלמה עיקר ישראל גם כן היו שלימים (אור יקר).

¹⁰ שהיו בני דורו ראויים למנהיג ולפרנס כמוהו דלאו בדידיה לחודיה תליא מילתא (אור יקר).

<p>לא אתדבר לרעותיה דמלכא כדין היא ערייתא דכלא¹ ערייתא דכל סטרי² דהא מלכא פריש ממטרוניתא ומטרוניתא אתרחקת מהיכליה³ ובג"כ ערייתא היא דכלא⁴ וכי לא ערייתא היא מלכא⁵ בלא מטרוניתא⁶ ומטרוניתא בלא מלכא⁷ וע"ד כתיב ערות אביך וערות אמך⁸ לא תגלה היא אמך היא אמך היא⁹ ודאי ושריא עמך בניני כך לא תגלה ערותה</p>	<p>הכל, ערות כל הצדדים, שהרי המלך פורש מהמלכה והמלכה התרחקה מהיכלו, ולכן זוהי ערות הכל. וכי אין זו ערוה, מלך בלי מלכה ומלכה בלי מלך, ועל זה כתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה היא, אמך היא ודאי, ושורה עמך, לכן לא תגלה ערותה.</p>
<p>ר"ש אקיש ידוי ובכה ואמר ווי אי אימא וגלינא רוא ווי אי לא אימא דייבדון חברייא מלה אהה יי אלהים כלה אתה עושה את שארית ישראל מאי אהה ומאי כלה אתה עושה</p>	<p>רבי שמעון הקיש ידיו ובכה ואמר, אוי אם אמור ואגלה סוד אוי אם לא אמור, שהחברים יאבדו את הדבר. אהה ה' אלהים כלה אתה עשה את שארית ישראל. מה זה "אהה", ומה זה "כלה אתה עשה".</p>
<p>אלא רוא דמלה¹⁰ בזמנא דה' תתאה¹¹ אתתרכת מהיכלא דמלכא ה' אחרא עלאה¹² בנינה מנעת ברכתא וכדין כתיב אהה כלה אתה עושה¹³ בנין דכד איהי (נ"א האי ה') אתמנעת¹⁴ מברכאן ה' אחרא מנעת לון מכלא¹⁵ מאי טעמא בנין דברכאן לא משתכחי אלא באתר דשריין דכר ונוקבא¹⁶ ועל דא כתיב יי ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו על נוהו ממש דא מטרוניתא ודא הוא ודאי</p>	<p>אלא סוד הדבר, בזמן שה' תחתונה התגרשה מהיכל המלך, ה' אחרת עליונה מונעת ברכתה בגללה, ואז כתוב אהה כלה אתה עשה, משום שכשהיא (הה' הזאת) נמנעת מברכות, ה' אחרת מונעת אותם מהכל. למה, כי ברכות אינן מצויות אלא במקום ששורים זכר ונקבה, ועל זה כתוב ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו, על נוהו ממש, זו המלכה, וזהו ודאי.</p>
<p>ומאי אומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו'</p>	<p>ומהו אומר, אוי שהחרבתי את ביתי</p>

¹ מתפארת וממלכות (אור יקר).

² לא שתהיה ערוה אחת אלא שתי עריות וזהו שאמר "דכל סטרי" בין מצד התפארת לעצמו ומצד המלכות לעצמה, והטעם כדמסיק שהפירוד כפול "מלכא" תפארת "פריש ממטרוניתא" הרי ערוה אחת שהוא צד פירוד אחד (אור יקר).

³ הרי צד שני אל הפירוד הם שתי עריות (אור יקר).

⁴ בכל שאר הספירות, ופירש ואמר כי ירצה להכריח כפל העריות (אור יקר).

⁵ ת"ת (אור יקר).

⁶ הרי שם מתעורר הדין והערוה להשפיע לטמאים מצדו (אור יקר).

⁷ אלא היא משפעת לחצונים וצריך שתינק מהצנור הפגום (אור יקר).

⁸ שתי עריות (אור יקר).

⁹ כי היינו שגרם לה "דשריא עמך" וממך נמשך לה לכך הזהר שלא תגלה והיינו כמו טעמא דערות אביך דהא בהא תליא (אור יקר).

¹⁰ מ"ש הרב בסוד הצדיק אבד, הוא בזוה"ק בראשית (נה ע"ב) נח (סז ע"א) ופ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) פ' בשלח (נז סע"א) פ' בהעלותך (קנ ע"ב), וע' פ' ויקרא (יז ע"א) ופ' אחרי (עד ע"ב) (ביאורים ח"ב סח ע"ג)

¹¹ היינו מלכות היא המתגרשת ונפרדת מהת"ת (אור יקר).

¹² היא בינה ה' ראשונה של שם מונעת הברכות מהת"ת (אור יקר).

¹³ שבהסתלק הברכות מת"ת ומלכות כל העולם כלה אבד (אור יקר).

¹⁴ פ' מן הראוי היה שיאמר אה לבד להורות שנסתלק השפע מת"ת אל הבינה, כי א' כתר עליון ובה נכללה החכמה וה' בינה ושם נתעכב השפע אלא דטעמא קאמר למה נסתלק השפע אל סוד אה דהיינו כתר חכמה ובינה מפני ה' תתאה (אור יקר).

¹⁵ פ' שבינה עולה לאריך הנק' א' כמ"ש לקמן בסוד א"י ונפרדת מה' אחרונה וזהו מלת אה"ה וז"ש בסמוך אחר אחסנת וכו', שהיא בינה שמשקה לזעיר דבגלות נפסק ולבשו שמים שהוא זעיר קדרות (מ"מ).

¹⁶ ונמצאו הברכות מסתלקות ומת"ת (אור יקר).

<p>ביתי זוונא דמטרוניתא ודא הוא ודאי ערות אביך וערות אמך לא תגלה דהא מכל ספרין ערייתא הוא וכדין לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם דהא אתר אחסנת ברכאן דמבוועין דנחלין דהוו נגידין ושקיין כדקא חזו אתמנעו</p>	<p>וכו', ביתי זהו זווג המלכה, וזהו ודאי ערות אביך וערות אמך לא תגלה, שהרי מכל הצדדים זו ערוה, ואז לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם, שהרי מקום ירושת הברכות של מעיינות הנחלים שהיו שופעים ומשקים כראוי נמנעו.</p>
<p>תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי וי' מ"ט וי' דתניא רישא דיסוד י' דהא יסוד וי' זעירא הוא וקב"ה וי' רברבא עלאה¹ וע"ד כתיב וי' תרין ויין כחדא ורישא דהאי יסוד י' הוא²</p>	<p>שנינו כשנפרד המלך מן המלכה ואין ברכות מצויות, אז נקרא וי', למה וי', שלמדנו ראש היסוד י', שהרי יסוד הוא וי' קטנה, והקדוש ברוך הוא (ת"ת) וי' גדולה עליונה, ולכן כתוב וי' שתי ווי"ם כאחד, והראש של היסוד הזה הוא י'.</p>
<p>וכד אתרחקא ממטרוניתא ממלכא וברכאן אתמנעו ממלכא זוונא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל וי' עלאה להאי רישא דיסוד³ דהוא י' ונגיד ליה לגביה כדין הוא וי' וי' לכלא לעלאין ותתאין וע"ד תנינן מיומא דאתחרבי ירושלם ברכאן לא אשתכחו בעלמא ולית לך יום דלא אשתכח ביה לוטין דהא ברכאן אתמנעו בכל יום</p>	<p>וכשמרחקת המלכה מן המלך, והברכות נמנעות מן המלך, והזווג לא נמצא בראש, היסוד נוטל וי' העליון את הראש הזה של היסוד שהוא י' ומשפיעו אליו, ואז הוא וי', וי' לכל לעליונים ולתחתונים, ועל זה שנינו מיום שחרבה ירושלים לא נמצאו ברכות בעולם, ואין לך יום שלא מצויים בו קללות, שהרי הברכות מנועות בכל יום.</p>
<p>אמר ליה או הכי אוי' או הוי' (נ"א או וה') מהו אמר ליה כד מלה תליא בתשובה ולא תייבין כדין ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לוא"ו וי' לגבה</p>	<p>אמר לו או כך אוי' או הוי' (או וה') מה הוא, אמר לו כשהדבר תלוי בתשובה ולא שבים, אז ה' העליונה נוטלת אותם ומשפיעה לוא"ו וי' אליה,</p>
<p>ע/ה/א</p>	
<p>בנין דלא תייבין כדין אקרי הוי' הוי' כד אסתליק מלכא לעילא לעילא וצווחין בני נשא ולא אשנה בהו</p>	<p>כי לא שבים ואז נקרא "הוי". "אוי" (הוא) כשהסתלק המלך למעלה למעלה וצווחים בני אדם ואין משגיח בהם.</p>
<p>וההוא עלאה אהיה טמירא⁵ סליק לוי' וי' לגביה בנין דלא אתקביל צלותיה כדין אקרי אוי' דהא א סליק לגביה דוי' וי' (ס"א דהוא אלף סליק גביה לה' לוי' לוי') וכדין תשובה לא אשתכח וע"ד אסתלק מאלין אתוון ה' דהא בתשובה לא תלייא</p>	<p>ואותו העליון "אהיה" הוא הטמיר עולה לו, וי' אליו, כי לא התקבלה תפלתו, אז נקרא אוי, שהרי א' עולה לו' וי' (שהיא א' עולה לה' לוי' לוי'), ואז אין מצויה תשובה, ולכן הסתלקה מהאותיות הללו ה', שהרי לא תלוי בתשובה.</p>
<p>ודאי כד אסניאו חובי עלמא⁶ טפי ותשובה הוה תלייא בקדמיתא ולא בעו כדין אסתלק ה'</p>	<p>ודאי כשהתרבו יותר חטאי העולם, ותשובה היתה תלויה בראשונה ולא רצו,</p>

1

2 היינו הטיפה שבראש היסוד הוי"ה דיוד"ן (רח"ו).

3 פי' שהת"ת מושך הטיפה שהיא הוי"ה דע"ב שבראש היסוד אצלו, ואינו מורידה ליסוד כדי ליתנה למ' (מ"מ).

4 וי' לעילא - פי' וי' זה הוא לעילא, ומ"ש דכולא דעילאין ותתאין, פי' וי' זה הוא לכל העליונים ותחתונים אי הכי אוי' או הוי' או וי' מהו גרסינן (מ"מ).

5 פי' אריך שהוא נק' א' (מ"מ).

6 קשיא ליה דהא קיימא לן אין לך דבר שעומד בפני התשובה לזה תירץ "והתשובה הוה תליא" וכו' (אור יקר).

<p>וא' סליק לו' יו"ד לנביה¹ ואקרי אוי וכד הריב בי מקדשא ותשובה אסתלקת (ולאו מעלייא) כרין צווחו ואמרו אוי לנו כי פנה היום</p>	<p>אזי הסתלקה ה', וא' עלתה לו', ויו"ד אליו, ונקרא אוי. וכשחרב בית המקדש והתשובה הסתלקה (ולא מעלה), אזי צווחו ואמרו, אוי לנו כי פנה היום.</p>
<p>מאי כי פנה היום דא הוא יומא עלאה דאקרי תשובה דאסתלק ואתעבר ולא שכיח ההוא יומא דאשתמודע לפשטא² ימינא לקבלא חייבין והא אתפני מכלא ולא אשתכח ועל דא אמרו אוי ולא הוי כי ינטו צללי ערב דהא אתיהיבו רשו לרברבי ממנן³ דשאר עמין למשלט עלייהו</p>	<p>מה זה "כי פנה היום" זהו היום העליון שנקרא תשובה, שהסתלק ועבר ולא מצוי אותו היום שנודע, לפשוט הימין לקבל הרשעים, והרי התפנה מהכל ולא נמצא, ולכן אמרו אוי ולא הוי. כי ינטו צללי ערב, שהרי נתנה רשות לגדולי הממונים של שאר העמים לשלוט עליהם.</p>
<p>תאנא סליק ו' לעילא⁴ לעילא⁵ והיכלא אתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וביתא אתחרבת לבתר כד נחית ו' לאתריה אשגח בכייתיה והא אתחרב⁷ בעי למטרוניתא⁸ והא אתרחקת ואזלת חמא להיכליה⁹ והא</p>	<p>למדנו, עלתה ו' למעלה למעלה, וההיכל נשרף והעם גלה, והמלכה גרשה, והבית נחרב. אחר כך ירד ו' למקומו, השגיח על ביתו, והנה חרב, בקש את המלכה והנה התרחקה, והלכה ראה את</p>

¹ הוקשה לו כיון שכן היה ראוי שבהיות הדבר תלוי בתשובה יהיה הוי דהיינו ה' בינה תשובה כלומר שעדיין יש תקוה בתשובה, וכאשר תסתלק התשובה היה ראוי שיהיה ו' שפירשנו שנסתלקה מוי ה' ונשאר וי לבדו דלא תלוי בתשובה, ולזה תיקן ואמר סליק דביה וכו' והיינו הסתלקות התשובה כי בהסתלק וי יותר היינו שמורה שנסתמו דרכי התפלה ואין גזר דין נקרע בתשובה, ומפני שהדבק קשה למאד הכריח הענין הזה בפרטות מפסוק "אוי לנו כי פנה היום" ופירש עד עתה היה הדבר תלוי בתשובה והיה הוי והיה תשובה עם וי ונעשה הוי, ועתה כיון שפנה תשובה נעשה אוי לפי שפנה ה', והנה הרכי"ח גמור שאף על פי שפנה ה' לא נשאר וי שהם לא אמרו וי לנו כי פנה היום אלא אוי כנראה ששפונה הבינה למעלה מתעלה אל הכתר ונעשה אוי (אור יקר).

² קשיא ליה כי יום אינו בבינה שהבינה אינה במספר הימים שהימים הם מחסד ולמטה, ורצה להסתייע לזה משני ענינים האחד כי היום בה' הידיעה וכל ה' הידיעה או רובן הם בבינה כדפירשנו בספ"ר בשער ערכי הכנויים והיינו שרמז באומרו דאשתמודע, והשנית הוא כי עיקר התשובה היא פועלת על ידי החסד הימין הפשוטה לקבל שבים וכיון שהדבר תלוי גם כן בחסד כבר שייך ביה יום שהוא על ענין הימין הפשוטה ופנה הימין והפשוט הימין וזהו שאמר "לא פשטא ימינא, ינטו צללי ערב דהא ארכינא" וכו' נתינת טעם אל סילוק התשובה, כי בעוד שהיתה הגזרה לבד היה הוי והיה כח בתשובה לקרוע גזר הדין אבל עתה ודאי הוא אוי ופנה היום ואין הדבר תלוי בתשובה מפני שגזר דין נתן ביד המלאך המשחית, וכבר התחילו צללי ערב שהם כחות הקליפות ושרי האומות היונקים מן הדין והוא ערב בסוד ערב רב, וכיון שהתחילו להטות ידם על ירושלים ונתן רשות למשחית לחבל אין הדבר תלוי בתשובה אפילו בגזר דין הקל עד שינתן לו תמורתו כנודע כל שכן גזרת בית המקדש וחורבנו שאין לו תמורתו וחליפין כענין ואתן אדם תחתך (אור יקר).

³ פי' ע' שרים שיונקים הק"ך צירופי אלה"ם שהם גי' צ"ל וזהו צללי ערב (מ"מ).
⁴ פנימיות ז"א (רח"ו).

⁵ בא לתרץ קושיא דכיון דאמר דבחורבן בית המקדש היה אוי כמו שהוכיח מפסוק אוי לנו כי פנה היום אם כן האיך בריש סוגיין קאמר דבחורבן בית המקדש היה וי לבד וקשיא דידיה אדידיה, עוד שכיון שאמר שכאשר הדבר תלוי בתשובה הוא (אוי) [הוי] ואמר כי מה שמסתלק וי אל הה' או אל האלף אין הכוונה שהוא לינק משם הברכות אמנם מסתלק כדי שלא תקובל התפלה או כמו שאמר אם כן קשה על איזו בחינה יהיה וי, שהרי וי לבדו לא ימצא בשום אופן אלא הוי אם תלוי בתשובה, לזה השיב כי כאשר חרב בית המקדש קודם החרבן כשנגזרה אז סליק וא"ו לעילא וכו' כדי שלא תקובל התפלה כאומרו גם כי אזעק ואשוע סתם אמנם אחר החרבן כד נחית לאתריה פירוש למקומו הראוי לו וכו' (אור יקר). לאימא (רח"ו).

⁶ לאריך (רח"ו).
⁷ פירוש ביתו העליון שאם לא כן היינו היכל הנזכר למטה אלא הכוונה ביתו השכינה, ואין הכוונה על השכינה ממש דהיינו בעא על מטרוניתא דקאמר אלא על המרכבות והכסאות כי כולם נהפכו והושלכו ממכון שבתם בעונותינו (אור יקר).

⁸ בעא על מטרוניתא - היינו עצם השכינה בעצמה (אור יקר).

⁹ היינו היכל תחתון, ואפשר לפרש כדי שיהיו סדר החלוקות האלו כסדרן ביתיה היינו כסאו ובחינותיו וכליותיו ומאורותיו שהוא מתעטר בהם, שאין כל עצם התפארת עולה אלא דוקא בחינה אמצעית פנימית כדרך עליית הספירות או ירידתם ומציאותם אינו מתבטל, ועל מציאות הנשאר שם במקום התפארת הוא

<p>אתוקד בעא לעמא והא אתגלי המא לברכאן דנהלין עמיקין דהוו נגדין והא אתמנעו כדין כתיב ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק וכדין לבשו שמים קדרות כדין ו' ה' (ס"א ו' י') אתנגיד חד לקביל חד! וה' עלאה נגיד מבועי לספרא אחרא? וברכאן לא משתכחין דהא דכר ונוקבא לא אשתכחו ולא שריין כהדא כדין שאג ישאג על נוהו</p>	<p>היכלו והנה נשרף, בקש את העם והנה גלה, ראה את ברכות הנחלים העמוקים שהיו שופעים והנה נמנעו, ואז כתוב ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק, ואז לבשו שמים קדרות, אזי ו' ה' (ו' י') נמשכו אחד כנגד האחד, וה' העליונה השפיעה את המעיינות לצד האחר, והברכות לא נמצאו, שהרי לא נמצאו הזכר והנקבה ולא שרויים כאחד, אזי שאג ישאג על נוהו.</p>
<p>בכה ר"ש ובכה רבי אלעזר אמר רבי אלעזר בכייה תקיעא בלבאי מספרא הדא וחדוותא בליבאי מספרא אחרא דהא שמענא מלין דלא שמענא עד השתא זכאה חולקי</p>	<p>בכה רבי שמעון ובכה רבי אלעזר. אמר רבי אלעזר בכיה תקועה בלבי מצד אחד ושמחה בלבי מצד אחר, שהרי שמעתי דברים שלא שמעתי עד עתה, אשרי חלקי.</p>
<p>ערות אשת אביך לא תגלה מאן אשת אביך אמר רבי שמעון הא תנינן כל מילוי דאורייתא סתים וגליא כמה דשמא קדישא סתים וגליא אורייתא דהיא שמא קדישא הכי נמי סתים וגליא</p>	<p>ערות אשת אביך לא תגלה, מי זו אשת אביך, אמר רבי שמעון הרי שנינו כל דברי התורה נסתרו ונגלה, כמו שהשם הקדוש נסתרו ונגלה, התורה שהיא שם קדוש כך גם נסתרו ונגלה.</p>
<p>הכא כלא באתגליא ידיעא³ סתים כמה דאוקימנא והא קרא הכי הוא אשת אביך תאנא כל זמנא דמטרוניתא אשתכחת במלכא וינקא לך אקרי אמך השתא דאתגליא עמך ואתרחקת מן מלכא אשת אביך אתקרי</p>	<p>כאן הכל בנגלה, ידיעה נסתרת כמו שבארנו, והפסוק הזה הוא כך, אשת אביך למדנו כל זמן שהמלכה נמצאת עם המלך והיא מיניקה אותך נקראת אמך. בעת שגלתה עמך והתרחקה מן המלך, היא נקראת אשת אביך.</p>
<p>אנתו היא דמלכא קדישא לא אתפטרת בתרוכין מניה אנתתיה היא ודאי כמה דכתיב כה אמר יי' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה אלא ודאי אנתו היא דמלכא אף על</p>	<p>אשת המלך הקדוש לא נפטרת בגרושין ממנו, היא ודאי אשתו, כמו שכתוב כה אמר ה' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, אלא ודאי שהיא אשת המלך, אף על גב שגלתה, ולכן צוה</p>

נקרא מקומו וביתו, ומטרוניתא היינו השכינה עצמה שהיא שנית לבחינת ביתיה ושלישית היא היכל וד' עם ישראל (אור יקר).

¹ פי' ז"ן הנקראים ו'ה נפשו מנגדים זה לזה דהיינו בחורו חמור באחור מפני חסרון המוחין דאימא (מ"מ).

² אמר הרב בשער קליפת נוגה (סוף פרק ב) בסוד הכתוב שאג ישאג על נוהו ע"ש [אמנם נודע כי כל עבירה הנעשית למטה גורמת כנגדו למעלה וצריך להבין מה גורם למעלה. והענין בקיצור, כי כאשר ז"א מתאוה לנוקבא כמ"ש (ירמיה כה ל) שאג ישאג על נוהו, ולא מצאה למעלה בעולם אצילות כי הלכה בגלות למטה בבריאה, אז אותו נשמה יוצאת מתאות הזכר בלי ציור נקבה, ותיכף אז מזדמנת שפחה בישא, בסוד (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גברתה, לוקחת אותה הנשמה, והבן היטב ותראה חומר העבירה מה גורם למעלה], והרי קשה כי מאחר שנעשה אז בסוד הצדיק אבד א"כ מאן ומאין נעשה הענין אשר אמר שם. אך הוא נעשה אז ע"י פגם התחתונים, כי כאשר התחתונים מגרים יצה"ר אנפשייהו ונכשלים בזה, אז גורמים שימושך שפע לזה למעלה ג"כ כדי להמשיך לקליפה רחמ"ל, וכמ"ש בספד"צ בסופו (לו ע"ב) בסוד הכתוב (בראשית ו א) ויהי כי החל האדם לרב, ע"ש בהגר"א, וכן בשער הכוונות (דף נ"ו ע"ב). ומבואר שם כי החטא הזה הוא גורם להמשיך הטיפה מן הדעת ע"ש. וע' בזוה"ק אחרי מות (עד ע"ב עה ע"א) ואמר שם, וה' עלאה נגיד מבועי לס"א ע"ש, והרי נעשה אז למעלה המשכת השפע לצורך הס"א, והוא ע"י פגם התחתונים רחמ"ל (ביאורים ח"ב סח ע"א).

³ פי' פטש התורה ידוע מ"ש ערות אשת אביך לא תגלה ומ"ש סתים במה דאוקימנא היינו כפי הסוד פירוש אשת אביך כמה דאוקימנא דהיינו כדמפרש שהמלכות בגלות נקרא אשת אביך (מ"מ).

<p>גב דאתגלייא ועל דא פקיד עלה תרי זמני חד כד יתבא במלכא בזווגא חד ואתקרי אמך דכתיב ערות אמך לא תגלה לא תעביד דיתרחקון דא מן דא ותשתלה על חובך כמה דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם</p>	<p>עליה פעמיים, אחד, כשישבה עם המלך בזווג אחד ונקראת אמך, שכתוב ערות אמך לא תגלה, אל תעשה שיתרחקו זה מזו, ותשלח על חטאך, כמו שכתוב ובפשעכם שלחה אמכם.</p>
<p>וחד כד היא בגלותא עמך ואתגלייא מהיכלא דמלכא ואתקרי אנתו דמלכא אע"ג דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינך וישלפון בך שנאך ולא תסתמר עלך בגלותא הה"ד ערות אשת אביך לא תגלה מאי מעמא בגין כי ערות אביך הוא אע"ג דאתרחקת מן מלכא אשגותא דמלכא בה תדירא ובעיא לאסתמרא לקבלה יתיר ולא תיחוב לגבה</p>	<p>ואחד, כשהיא בגלות עמך וגלתה מהיכל המלך ונקראת אשת המלך, אף על גב שהתרחקה ממנו אל תעשה כדי שתזוז מבינך וישלטו בך שונאיך, ולא תשמר עליך בגלות, זהו שכתוב ערות אשת אביך לא תגלה, למה, משום כי ערות אביך הוא, אף על גב שהתרחקה מן המלך, בה השגחת המלך תמיד, וצריך להשמר כנגדה יותר ולא תחטא אליה.</p>
<p>רבי שמעון פתח כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו' כי יי' אלהיך דא שכניתא דאשתכח בהו בישראל וכל שכן בגלותא לאנגא עליהו תדירא מכל סטרין ומכל שאר עמין דלא ישיצון להו לישראל דתניא לא יכלין</p>	<p>רבי שמעון פתח כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו', כי ה' אלהיך זו השכינה שנמצאת עם ישראל, וכל שכן בגלות להגן עליהם תמיד מכל הצדדים, ומכל שאר העמים כדי שלא ישמידו את ישראל. שלמדנו, לא יכולים</p>
<p>ע/ה/ב</p>	
<p>שנאיהון דישאל לאבאשא להו עד דישאל מחלישין¹ חילא דשכינתא מקמי רברבי ממנן דשאר עמין כדין יכלין להון שנאיהון דישאל ושלטין עליהו וגזירין עליהו כמה גזירין בישין</p>	<p>שונאיהם של ישראל להזיק להם עד שישראל מחלישים כח השכינה מלפני גדולי הממונים של שאר העמים, ואז יכולים להם שונאי ישראל ושולטים עליהם, וגוזרים עליהם כמה גזרות רעות.</p>
<p>וכד אינון תייבין לקבלה היא מתברת חילא ותוקפא דכל אינון ממנן רברבין ותברת חילא ותוקפא דשנאיהון דישאל ואתפרעא להו מכלא²</p>	<p>וכשהם שבים אליה, היא משברת הכח והתוקף שלכל אלה ממונים גדולים, ושוברת כח ותוקף של שונאי ישראל, ונפרעת להם מן הכל.</p>
<p>וע"ד והיה מחניך קדוש דבעי בר נש דלא יסתאב בחובוי ויעבר על פתגמי אורייתא דאי עביד הכי³ מסאבין ליה כמה דכתיב ונטמתם בם בלא א'</p>	<p>ועל כן והיה מחניך קדוש, שצריך אדם שלא יטמא בחטאיו ויעבור על דברי תורה, שאם הוא עושה כך, מטמאים אותו, כמו שכתוב ונטמתם בם, בלי א'.</p>
<p>ותאנא מאתן ותמניא וארבעין שיפין בנופא וכלהו אסתאבין כד איהו⁴ אסתאב</p>	<p>ולמדנו מאתים ארבעים ושמונה איברים בגוף, וכולם נטמאים כשהוא</p>

¹ הענין שהם חוטאים ונותנים פתחון פה לשטן נגדם ואי אפשר להליץ בעדם, והשרים שואלים שררה עלינו ונתנה להם בסבת עונותינו והיינו צור ילדך תשי (אור יקר).

² פירוש אפילו ממה שעשו לנו בהיותינו חייבים אף על פי שהיה בדין כענין אוי אשור שבט אפי, וכענין נקמת דם עבדיך השפוך והטעם שהם עשו שלא לשם שמים ושמוחו לאיד (אור יקר).

³ פירוש שאם בא לטמא מעט טומאה קופצת עליו כעל כרחו הרבה וראיה מן הכתוב "ונטמתם בם" שאם פי' באלף מענין טומאה משמע שהם מטמאים בעצמם אבל עתה שנכתב בלא אלף עניינו ונטמתם מלשון טומטום, שהכוונה שיטמטמו אותם הקליפות, שהטומטום גורם עוד הכשלון בענין אחר שמכיון שנטמטום סופו מכאן ואילך לפגוע בכמה איסורים חוץ מדעתו (אר יקר).

⁴ ודאי וכי אבריו ענין אחד והוא ענין אחר, אלא הכי פירושה כיון שהוא רוצה להטמא אף אם אינו רוצה להטמא אלא על ידי אבר אחד טומאה קופצת על כל אבריו וכולם נטמאים, והרי מי שהוא משומד לעברה

<p>כלומר כד בעי' לאסתאבא וע"ד והיה מחניך קרוש מאי מחניך אלין אינון שייפי גופא</p>	<p>נטמא, כלומר כשהוא רוצה להטמא, ועל כן והיה מחניך קדוש. מה זה מחניך, אלו הם אברי הגוף.</p>
<p>ולא יראה בך ערות דבר מאי ערות דבר ערייתא נוכראה להאי (ס"א דהוי) דבר² רמו כמה דאוקימנא דאי הכי ושב מאחריך ודאי³ וע"ד ערות אשת אביך לא תגלה⁴ מ"ט בגין דכתיב ערות אביך הוא כמה דאוקימנא</p>	<p>ולא יראה בך ערות דבר, מה זה ערות דבר, ערוה נכריה, שזה (שהוא) רמז לדבר כמו שבארנו, שאם כך ושב מאחריך ודאי. ועל כן ערות אשת אביך לא תגלה, למה, משום שכתוב ערות אביך הוא, כמו שבארנו.</p>
<p>תאנא⁵ על ג' מלין מתעכבין ישראל בגלותא על דעבדין קלנא⁶ בשכינתא בגלותא ומהדרי אנפיהו⁷ מן שכינתא ועל דמסאבו⁸ גרמייהו קמי שכינתא וכלהו אוקימנא במתניתא דילין</p>	<p>למדנו על שלשה דברים מתעכבים ישראל בגלות, על שעושים קלון בשכינה בגלות, (ועל ש)מחזירים פניהם מהשכינה, ועל שמטמאים את עצמם לפני השכינה, ואת כולם בארנו במשנתנו.</p>
<p>רבי אבא הוה אויל לקפוטקיא והוה עמיה ר' יוסי עד דהוו אולי המו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי אמר ר' אבא נסמי מהאי אורחא דהא אנפוי דדין אסהידו עליה דעבר בערייתא דאורייתא בניני כך אתרשים באנפוי</p>	<p>רבי אבא היה הולך לקפוטקיא והיה עמו רבי יוסי, בעוד שהיו הולכים ראו איש אחד שהיה בא עם רושם אחד בפניו, אמר רבי אבא נסטה מהדרך הזו שהרי פניו של זה מעידים עליו שעבר על ערוה של התורה, לכן רשום בפניו.</p>
<p>א"ל ר' יוסי אי האי רשימא הוה ליה כד הוה ינוקא מאי ערייתא אשתכח ביה א"ל אנא חמינא באנפוי⁹ דאסהידו בערייתא דאורייתא קרא ליה ר' אבא א"ל אימא מלה האי רשימא</p>	<p>אמר לו רבי יוסי, אם הרושם הזה היה לו כשהיה תינוק, איזו ערוה תמצא בו. אמר לו אני רואה בפניו שמעידים על ערוה של התורה. קרא לו רבי אבא אמר</p>

אחת דהיינו שמטמא אבר אחד או גיד אחד משס"ה גידים יצרו יפתנו ויטמא בכל שס"ה וכל רמ"ח (אור יקר)..

¹ הוכחה לפרש כן גאם כפשוטה מאי אומר (אור יקר).

² פירוש הערוה היא אל דבר שהיא השכינה הנקראת דבר ות' של ערות סמוך כפשוטו, ועוד אפשר לומר שהערוה בעצמה תקרא דבר כדפירשו בגמרא אין דבר שבערוה וכו' והיינו כאומרנו משום דבר אחר, יש דבר בקדושה והיא נקראת דבר אחד ויש דבר אחר מאלהים אחרים (אור יקר). פ' מ' נק' דבר ופ' ערות דבר ערוה שפוגמת בשכינה הנק' דבר (מ"מ).

³ היה לפניך אתה מביא ביראתך והיא שומרך, ואתה הפכת פניך ממנה בענין ששב מלפניך לאחריך כענין ואותי השלכת אחר גיווך והחלשתה כוחה ותמסר ביד השרים כדפירשונו (אור יקר). פ' שבפ' שלא לך דף קס"ו ע"א אמר מה יהיה האדם צדיק השכינה נקמיה ואיהו אבתרה כשר איהו ועל דא כתיב וה' הולך לפניו יומם ובתר דחטאו ישראל מה כתיב וילך מאחריהם, ובזה יובן מ"ש דאי הכי וכו' שר"ל אם יראה בן ערוה ח"ו אוי/אזי ושב מאחריך דהיינו השכינה שהיתה לפניו חשוב ותהיה האחריך. תנח על ג' מלין מתעכבי ישראל בגלותא, על דעבדין קלנא בשכינתא וכו' בח"י דף ר"ג הביא פ' החסיד בר"א, דעבדין דלנא בשכינתא הם המדברים שיחת חולין בבה"כ וראיה מ"ש בזוהר ב' תרומה מאק דמשמע בני כנישתא אנהיג דלנא בתיקונא עילאה וכו', ומ"ש דאדהרו אנפיהו משכינתא הוא הפוסק ד"א על דברים בטלים כי בעוסקו בתורה או פניו נגד השכינה כמ"ש שפכי כמים לבך נוכח פני ה' וכיוצא בזה הפוסק באמצע תפלתו או בזמירות ומחזיר פניו להסתכל בצורכי עצמו כי נוגע בכבוד השכינה ועל דמסאבי וכו' ע"ש (מ"מ).

⁴ ירצה שגם הפגם יעלה אל אביך אפילו בגלות כדפירשונו לעיל כי התפארת עם המלכות לשומרה בהשפעה מועטת והיינו אשגחותא דקאמר, והרשע בחטאו משליט שנאין דילה והיא מתחלשת, והיינו פגם גם אל התפארת שהוא שומרה ומחזיקה והם מחלישים בזה נגדו (אור יקר).

⁵ לראיה שגם בגלות החטא פוגם (אור יקר).

⁶ פירוש הם חוטאים ומקלים בכבודה, שהיא עמהם בגלות והיותם נמסרים לאומות ובזיונם הוא חלול בכבודה כדפירשונו (אור יקר).

⁷ כי פנו אלי עורף ולא פנים דהיינו היותם בועטים בעבודה (אור יקר).

⁸ שיש להם עזות לחטא בהיותה עמהם בגלות, ולא די להם שנתגרשה בסבתם אלא שגם בגלותם מוסיפין על חטאתם פשע, ואלולי היו נזהרים משלשתם מיד היו נגאלים (אור יקר).

⁹ בחכמת השרטוט בזולת רושם המכה (אור יקר).

<p>דאנפך מה הוא אמר לון במטותא מנייכו לא תענשו יתיר להווא בר נש דהא חובוי קא גרמו ליה</p>	<p>לו אמור דבר הרושם הזה שבפניך מה זה, אמר להם בבקשה מכס אל תענישו יותר את אותו אדם, שהרי חטאיו גרמו לו.</p>
<p>א"ר אבא מהו א"ל יומא חד הוינא אזיל בארעה אני ואחתי שרינא בחד אושפיזא ורוינא חמרא וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי בצפרא קמנא ואושפיזאי קטט בחד גברא עיילנא בינייהו וקמרו לי דא מהאי גיסא ודא מהאי גיסא ורשימא דא הוה עייל לבי מוהא ואשתזבנא ע"י דהד אסייא דאית בגוון</p>	<p>אמר רבי אבא מהו, אמר לו יום אחד הייתי הולך בדרך אני ואחותי, ושהיינו במלון אחד ושתיתי יין, וכל אותו הלילה אחזתי באחותי, בבוקר קמנו ובעל בית המלון התקוטט עם איש אחד ונכנסתי ביניהם, וקשרו אותי זה מצד זה וזה מצד זה, והרושם הזה היה נכנס למח ונצלת על ידי רופא אחד שיש בתוכנו.</p>
<p>אמר ליה מאן הוא אסייא אמר ליה ר' שמלאי הוא א"ל מאי אסותא יהב לך א"ל אסותא דנפשא ומהווא יומא אהדרנא בתשובה ובכל יומא חוינא איפאי בחד חיוז ובכינא קמי קב"ה דהוא רבון עלמין על ההוא חובה ומאינון דמעין אסחינא אנפאי!</p>	<p>אמר לו מי הרופא, אמר לו זה רבי שמלאי. אמר לו איזו רפואה נתן לך, אמר לו רפואת הנפש, ומאותו יום חזרתי בתשובה, ובכל יום אני רואה את פני במראה אחת, ואני בוכה לפני הקדוש ברוך הוא, שהוא רבון העולמים על אותו החטא, ומאותן דמעות רחצתי פני.</p>
<p>אמר רבי אבא אי לאו דאתמנע מנך תשובה² אעברנא³ מאנפך ההוא רשימא אבל קרינא עליך וסר עונך וחטאתך תכופר אמר ליה ג' זמנין אימא א"ל ג' זמנין ואתעבר רשימא</p>	<p>אמר רבי אבא אם לא שנמנעה ממך תשובה הייתי מעביר מפניך את אותו הרושם, אבל אני קורא עליך וסר עוונך וחטאתך תכופר. אמר לו אמור שלש פעמים. אמר לו שלש פעמים, והרושם עבר.</p>
<p>אמר ר' אבא ודאי מארך הא בעא⁴ לאעברא מנך דודאי בתשובה אשתכחא אמר ליה נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא וליליא אמר ליה מה שמך א"ל אלעזר אמר ליה אל עזר ודאי שמא גרים דאלקך סייעך והוה בסערך שדריה ר' אבא וברכיה</p>	<p>אמר רבי אבא ודאי אדונך רצה להעבירו ממך, שודאי נמצאת בתשובה. אמר לו נדרתי מהיום הזה לעסוק בתורה יומם ולילה, אמר לו מה שמך, אמר לו אלעזר. אמר לו אל עזר ודאי, שהשם גורם שאלקין סייע לך והיה בעזרך, שלח אותו רבי אבא וברך אותו.</p>
<p>לזמנא אחרא הוה ר' אבא אזיל לגבי ר"ש עאל במאתיה אשכחיה דהוה יתיב ודריש איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת איש בער לא ידע וגו' כמה טפשין אינון בני עלמא דלא משגיחיין⁵ ולא ידעיין⁶ ולא מסתכלין⁷ למנדע אורחוי דקב"ה על מה קיימיין⁸ בעלמא מאן</p>	<p>בפעם אחרת היה רבי אבא הולך אל רבי שמעון, נכנס לעירו, מצא אותו שהיה יושב ודורש, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', כמה טפשים אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים ולא</p>

1

2 שבהעביר הרושם לא תבכה עוד (אור יקר).

3 על ידי מאמר ותגזור אומר ויקם לך (אור יקר).

4 נתרצה הקב"ה בתשובתך, שלא כיון ר' אבא להעביר והקב"ה בסבה קלה העבירו נראה שנתרצה לפני הקב"ה על עוננו, ולזה הקרוב אל הדבר קלה שבסבות יספיק (אור יקר).

5 לראות מאורעי עולם ויתחכמו (אור יקר).

6 ממה שסופר מדורות אבות לבנים (אור יקר).

7 בדברי תורה שהיא גם כן מגדת (אור יקר).

8 שאינם יודעים שהדין מחזר עליהם תמיד והם עומדין בדין שאלו ידעו היו מחפשין דרכיהם (אור יקר).

<p>מעכב להו למנדע! טפשותא דלהון בנין דלא משתדלי באורייתא² דאילו הוו משתדלי באורייתא ינדעון אורהו דקב"ה</p>	<p>מסתכלים לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא על מה הם עומדים, בעולם מי מעכב אותם לדעת, טפשותם, כי לא עוסקים בתורה, שאלו עוסקים בתורה היו יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>וכסיל לא יבין את דלא מסתכל ולא ידע</p>	<p>וכסיל לא יבין את זאת, שלא מתבונן ולא יודע</p>
<p>עו/א</p>	
<p>נימוסי דזאת³ בעלמא (דאף על גב) דדאי⁴ עלמא בדינוי והמאן לדינוי דהאי זאת דמטאן על בני נשא דאינון זכאין ולא מטאן על רשיעייה חייביא דעברין על פתגמי אורייתא דכתיב בפרוה רשעים כמו עשב⁵ וגו' דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי ודינין לא מטון עלוי בהאי עלמא ואלמלא דרוד מלכא אודעיה בסופיה דקרא לא ידעין דכתיב להשמדם עדי עד לשיצאה להון מההוא עלמא ולמהו עפרא תחות רגליהון דצדיקייא דכתיב (מלכים ג כא) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם</p>	<p>ההנהגות של זאת בעולם (שאף על גב) שדן את העולם בדינוי ורואים את דיניה של "זאת" הזו שמגיעים לבני אדם שהם צדיקים, ולא מגיעים על הרשעים החייבים שעוברים על דברי התורה, שכתוב "בפרוה רשעים כמו עשב" וגו', שאת העולם הזה הם יורשים אותו בכל צדדיו, והדינים לא מגיעים אליהם בעולם הזה, ואלמלא שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב לא היינו יודעים, שכתוב "להשמדם עדי עד", להשמידם מאותו העולם, ושיהיו עפר תחת רגלי הצדיקים, שכתוב "ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם".</p>
<p>תו פתח ואמר (איוב מז ה) ויקם בי כחשי בפני יענה במאי קא מיירי אלא זכאה חולקיה דבר נש דאשתדל באורייתא למנדע אורהו דקב"ה⁶ דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל בשמיה ממש מה שמיה דקב"ה עביד נימוסין⁷ אוף אורייתא הכי נמי⁸</p>	<p>עוד פתח ואמר ויקם בי כחשי בפני יענה, במה מדובר. אלא אשרי חלקו של אדם שעוסק בתורה לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא, שכל מי שעוסק בתורה כאילו עסק בשמו ממש, מה שמו של הקדוש ברוך הוא עושה הנהגות, אף התורה גם כן.</p>
<p>תא חזי האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא אורייתא סלקא⁹ ונחתא¹⁰ ועבדא ביה בב"נ</p>	<p>בא וראה מי שעובר על דברי תורה, התורה עולה ויורדת ועושה באדם</p>

¹ היינו פירושא דקרא "איש בער" מפני שהוא בער ויש בו טפשות לא ידע, ופירושו שאין טפשות זה הלב סתם אלא אפילו יהיה חריף אם יהיה טפש לבו בתורה יקרא בער (אור יקר).

² וכן כסיל הוא החריף המאבד חריפותו בהבלי העולם כיון שלא ישיג בתורה יקרא כסיל וזהו שאמר "וכסיל דלא יסתכל" וכו' (אור יקר).

³ היינו מלכות המנהגת העולם בדיניה, ואלו יסתכל האדם בתורה ומשם יסתכל בהנהגה הבאה בדורו ממש יראה דינה צדק (אור יקר).

⁴ היינו ייסורי הצדיקים במלת זאת שהיא מדת הדין ודיניה בצדיקים, ורשעים לא כן (אור יקר).

⁵ עם כל זה להשמדם לרשעים, והענין הוא להיות אפר, מהשמדתם ידעין שכרם של צדיקים ולהכי נקט שכר זה מפני הפכו לצדיקים ועוד קרא דייק "להשמדם עדי עד" וסוף עונש שהוא עדי עד שאין עונש שני אחריו הוא אפר תחת כפות וכו' (אור יקר).

⁶ לאפוקי שלא לשמה (אור יקר).

⁷ הנהגת העולם (אור יקר). ועי' ח"ב סג ע"א: לא שני קודשא בריך הוא נימוסין, בר דאינון חייבי עלמא שניין לון, ומהפכי רחמי לדינא. ועי' בהגר"א על תז"ח כא ע"ד: **נימוסי שמיא** - ר"ל הנהגת שמים להאיר תמיד על הארץ כן מצדיקי הרבים מאורים לאחרים.

⁸ לפי העסק בה ולפי מה שמוסרים עצמם עליה כן היא פועלת בלומדיה ולזולתם בזכותם (אור יקר).

⁹ להעיד עליו למעלה (אור יקר).

¹⁰ ומזמנת ורושמת אותו (אור יקר).

<p>רשימין באנפוי בגין דיסתכלון ביה עלאי¹ ותתא² וכלהו אושרן לווטין על רישיה</p>	<p>רשומים בפניו כדי שיסתכלו בו עליונים ותחתונים, וכולם שופכים קללות על ראשו.</p>
<p>ותאנא כל אינון עיני יי³ דאזלין ושאטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא כלהון זקפין עיינין ומסתכלין באנפוי דההוא בר נש וחמאן להו וכלהו פתחין עליה ווי⁴ ווי ליה בהאי עלמא ווי ליה בעלמא דאתי</p>	<p>ולמדנו כל אותם עיני ה' שהולכים ומשוטטים בעולם לדעת את דרכי בני אדם, כולם זוקפים עיניים ומסתכלים בפני אותו האיש ורואים אותם, וכולם פותחים עליו אוי אוי, אוי לו בעולם הזה, ואוי לו בעולם הבא.</p>
<p>אסתלקו מסוהרניה דפלגיא דהא סהדותא באנפוי ורוחא דמסאבא שריא עלוי וכל אינון יומין⁵ דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא אי אוליד בר אשליף ליה⁶ רוחא מסמרא דמסאבא ואלין אינון חיביי דרא תקיפי אנפין דמאריהון שביק להון בהאי עלמא לשיצאה להו בעלמא דאתי</p>	<p>הסתלקו מסביב לפלוגי, שהרי עדות בפניו, ורוח טומאה שורה עליו. וכל אותם ימים שנמצא רושם בפניו לעדות, אם מוליד בן הוא שולף לו רוח מצד הטומאה, ואלו הם הרשעים של הדור, עזי הפנים, שרבונם עוזב אותם בעולם הזה להשמידם לעולם הבא.</p>
<p>תנינן האי צדיקא דאשתדל באורייתא יממא וליליא קב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד ואתרשים ליה באנפוי ומההוא רשימא דהלי עלאי ותתאי</p>	<p>שנינו הצדיק הזכאי הזה שעוסק בתורה יומם ולילה, הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט אחד של חסד ונרשם לו בפניו, ומאותו רושם פוחדים עליונים ותחתונים.</p>
<p>הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא משכאן עליה רוחא דמסאבא ואתרשים ליה באנפוי ומניה ערקין עלאי ותתאי וכלא מכרוזי עליה אסתלקו מסוהרניה דפלגיא דעבר על</p>	<p>כך גם מי שעובר על דברי תורה, מושכים עליו רוח טומאה ונרשם לו בפניו, וממנו בורחים עליונים ותחתונים, וכולם מכריזים עליו הסתלקו מסביב לפלוגי שעבר על דברי תורה ועל מצוות</p>

¹ המלאכים (אור יקר).

² החצונים ובני אדם היודעים בחכמת השרטוט (אור יקר).

³ שבעה [כתות] [כחות] ותחתיהם כמה אלף רבבות מלאכים (אור יקר). עי' אד"ר קצט ע"ב שזה עיני ז"א לאפוקי עיני א"א. כאשר זוכים ישראל במעשיהם ועינא דלעילא מאיר עליהם, אזי נקראת כל ההנהגה על שמה, משא"כ אם ח"ו לא זכו ישראל, ואז אין על"ק מאיר בז"א, ואז "עיני ה' המה משוטטים וכו'". דהיינו השגחת ז"א בלבד בלי הארת עיני ע"ק. ממילא יתפרש הפסוק "עין ה' אל יראוי למיחלים לחסדו" שכוונתו לחסד דע"ק, דהיינו נהירו עילאה ותתאה. וכשהם לא זכו, אזי תחת זאת נוהגת הנהגה בבחינת "עיני ה' המה משוטטות" בלשון נקבה, כי דינים באים מסט' דאימא והמה בגוויני סומק ואוכס - "בכל הארץ" דהיינו יסוד ומלכות שיסוד מכונה "כל" ומלכות מכונה "ארץ", והם חותם (פי' כללות) כל הגבורות (ב"ע סז ע"א). כל זמן שאין הארה מא"א, אזי הארת ז"א הוא בבחי' אור חוזר, כלומר שרק החלקים המתוקנים ביותר עולים למעלה לקבל את ההארה המגיעה להם על פי דין ולא בבחי' (ברכות ז' ע"א) "את אשר אחון אחון" (לשם ביאורים ח"א פא ע"א).

⁴ עי' יחזקאל (טז ג): ויהי אחרי כל רעתך אוי אוי לך נאם אדני' ה' הנה. תי': וי ליק על דחבת וי ליק על דלא תבת.

⁵ שלא שב בתשובה אפילו כל ימיו יהיה רשים (אור יקר).

⁶ מעין פגמתי ומוריש לבנו פגם והיינו על ידי נפש פגומה כי אין נפש טהורה נמשכת אלא במקום טהור, ואחר שאיש זה טמא הנגע עונו הוא מטמא בנו הנולד לו, והקב"ה מושך שם נפש לפי עניינו לכך אינה נמשכת שם אלא נפש פגומה או איזה נפש שתהיה יד הקליפות פגומה מעין זה, ולזה תיקון גדול הוא להתוודות האדם ולהטהר מעונו קודם זיווגו עם אשתו כי יעביד ממנו כל רושם וכל פגם ויטהר ואחר כך יוליד בטהרה, ואם יוסיף שיהיה עוסק היום ההוא במצוה ובתורה ימשיך על עצמו משך החסד ויוריש לבנו רוח חסד וימשיך שם נפש טהורה נפש חסידה כענין מה שאמר "האי צדיקא זכאה" וכו', ועל זה לא תתמה על מי השוליד בן פריץ כי הכל לפי מה שהיתה הכוונה בעת ההיא או קודם אליה בקרוב, ולזה רשע מוליד בן כשר ולהפך כענין שפירשו במסכת קידושין על מנת שאני צדיק גמור מקודשת וכן להפך, שבשעה קלה ישתנה אדם לכל אחד מהצדדים, ולזה בשעה קלה יוליד רשע צדיק ויוליד צדיק רשע ולא נתמה על רשע בן צדיק ולא על צדיק בן רשע (אור יקר).

<p>פתגמי אורייתא ועל פקודי דמאריה</p> <p>ווי ליה ווי לנפשיה האי אשליף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה והאי הוא דקב"ה לית ליה ביה חולקא ושביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי</p>	<p>רבנו.</p> <p>אוי לו ואוי לנפשו, הרי שלף רוח הטומאה שנמצאת עמו והורשה לבנו, וזהו שהקדוש ברוך הוא אין לו בו חלק, ועוזב אותו להשמידו לעולם הבא.</p>
<p>אמר ליה רבי אבא שפיר קאמרת מנא לך האי אמר ליה הכי אוליפנא ואוליפנא דהאי ירותא בישא אחסינון כללו בניו אי לא יתובון¹ דהא לית מלה קיימא קמי תשובה ואנא הכי אוליפנא דאסוותא דא יהבו לי זמנא דהא דהוינא רשים באנפאי ויומא חד הוינא אזיל באורחא ואערענא בחד זכאה ועל ידי אתעבר מנאי ההוא רשימא</p>	<p>אמר לו רבי אבא יפה אמרת, אבל מנין לך את זה, אמר לו כך למדתי, ולמדתי שהירושה הרעה הזו יורשים כל בניו אם לא שישבו, שהרי אין דבר שעומד לפני תשובה. ואני כך למדתי, שרפואה זו נתנו לי פעם אחת שהייתי רשום בפני, ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי צדיק אחד, ועל ידו עבר ממנו אותו הרושם.</p>
<p>אמר לי מה שמך אמר ליה אלעזר וקרי עלי אלעזר אחרא² אמר ליה בריך רחמנא דחמינא לך וזכינא למחמי לך³ בהאי זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי (א"ל) אנא הוא דאערענא לך אשתמח קמיה איתיה לביתיה אתקין קמיה קורטיסא (ס"א טרכוסא)⁴ דנהמא⁵ ובשרא דעגלא תליתאה⁶ בתר דאכלו אמר ליה ההוא גברא רבי אימא ליחד מלה דהא</p>	<p>אמר לי מה שמך, אמרתי לו אלעזר, וקרא עלי אל עזר אחר. אמר לו ברוך הרחמן שראיתי אותך וזכיתי לראותך בזה, אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא. (אמר לו) אני הוא שפגשתי בך, השתטח לפניו והביאו לביתו, התקין לפניו סולת (מין אוכל העשוי מלחם) לחם ובשר של עגלה משולשת, אחר שאכלו אמר לו אותו האיש, רבי אמור לי דבר אחד.</p>
<p>תורתא סומקא אית לי אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא ויומא חד עד לא אתעברת ואולידיא אזלינא בתרהא למרעא למדברא עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גברא⁷ אמר לי מה שמה דתורתא דא אמינא מן יומא דאתילדת לא קרינא לה בשמא</p>	<p>פרה אדומה יש לי, אמו של העגל שאת בשרו זה אכלנו, ויום אחד טרם שהתעברה והולידה הלכתי אחריה למרעה במדבר, בעוד שאני מנהיג אותה, עבר לפני איש אחד אמר לי מה שמה של הפרה הזו, אמרתי מיום שנולדה לא קראתיה בשם.</p>
<p>אמר לי בת שבע⁸ אם שלמה אתקרי⁹ אי תזכה לכפרה ואנא בעוד דאהרנא רישאי לא חמינא ליה וחייכנא מההוא מלא</p>	<p>אמר לי היא נקראת בת שבע אם שלמה, אם תזכה לכפרה. ואני בעוד שהחזרתי את ראשי לא ראיתי אותו, וצחקתי מאותו הדבר,</p>

¹ פי' שאביהם לא שב (מ"מ).

² פי' תחלה היה שמו אלעזר ואח"כ קראתיו אלעזר אחרא, לפי שנעשה אחר ע"י תשובה שעשה וע"י התורה שלמד ונגי' עלי הוא קרא עצמו אלעזר אקרא (מ"מ).

³ שעל ידו היה הענין שנדר לעסוק בתורה והיה זכות לר' אבא שמעשיו גרמו לו (אור יקר)..

⁴ טרכיסא (לור יקר)?

⁵ חלות לחם (אור יקר).

⁶ שלישי לבטן שבשרו מוטעם (אור יקר).

⁷ אליהו ובא לעורר לתשובה שעל ידי בנו נשלמה כפרתו שבא ר' אבא לאכול עמו ולסימא נקטיה (אור יקר).

⁸ במדת המלכות שהיא מצד השמאל כאומרו ופני שוק מהשמאל, והיא אדומה מדת הדין גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה, והיא בת שבע כלולה משבע מדות כנודע (אור יקר).

⁹ פי' שפרה אדומה היה במ', ולעיל קאמר חדא תורתא סומקא אית לי ולכך א"ל אליהו בת שבע איתקרי שהיא המ' והיא תהיה עמך אם תזכה בתשובה כמו שכתב אם תזכה לכפרה וזה החכם לא ידע שהיה אליהו ולא הבין מ"ש לו (מ"מ).

עו/ב	
<p>והשתא דזכינא באורייתא אתערנא על ההיא מלה ומן יומא דאתפטר ר' שמלאי מהכא לא הוה בר נש דינהיר לן באורייתא כוותיה ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אולפנא ומלה דא דאסתכלנא דמלה דהכמתא היא ולא ידענא א"ל ודאי מלה דהכמתא היא ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא</p>	<p>ועכשיו שזכיתי בתורה התעוררתי על הדבר ההוא, ומיום שנפטר מכאן רבי שמלאי לא היה איש שיאיר לנו בתורה כמותו, ואני פחדתי לומר דבר תורה שלא למדתי, והדבר הזה שהסתכלתי שדבר חכמה הוא, ולא ידעתי. אמר לו ודאי, שזהו דבר חכמה ורמז עליון הוא למעלה ולמטה.</p>
<p>אבל ת"ח בת שבע אתקרי ממש ברוא דהכמתא בנ"כ כתיב בה כלא בשבע¹ שבע פרות² ז' שרפות³ ז' הזאות⁴ ז' כבוסים⁵ ז'</p>	<p>אבל בא וראה, בת שבע נקראת ממש בסוד החכמה, לכן כתוב בה הכל בשבע, שבע פרות, שבע שרפות, שבע הזאות,</p>

¹ דהיינו שבעה פעמים שבעה, שבע פרות מצד עצמה והיינו שנזכרה בפרשת זאת חוקת התורה שבעה פעמים פרה, וכן הן שבע שריפות דהיינו מצד היסוד נהר דינור [מצד השמאלי, ז' הזאות] מצד ההוד, שבע כבוסים מצד הנצח שבו מים מצד הימין ובהוד הזאת הדם, שבע טמאים מצד התפארת שהיא מטמא לכל העוסקים בדיניה, שבע טהורים מצד הגבורה שהיא מטהרת אותם, שבע כהנים מצד החסד ודאי שבו כהן, והכוונה שנזכרה בפרשה שבעה פעמים כהן וכן שבעה פעמים טהור ושבעה פעמים טמא (אור יקר). והן ז"פ ז' כמ"ש'ו (יהל אור).

² כמ"ש'ל במשנה [פרה פ"ג מ"ה] ז' פרות עשו לא מצאו משבע כו' (יהל אור). וכדתנן הראשונה עשה משה כו' (יהל אור). כמ"ש במתני' דפרה הראשונה עשה משה כו' (יהל אור).

³ כמ"ש'ה ושרף את הפרה כו' את עורה. בשרה. דמה. פרשה. עץ ארז. ואזוב. ושני תולעת והשליך אצל תוך שריפת הפרה (יהל אור). עורה. בשרה. דמה. פרשה. ארז. אזוב. תולעת. והן ג' דדכורא וד' דנוקבא כידוע בסוד נה"ם שהן דנוק', והן בסוד המרכבה, ג' בדכורא וד' בנוק' כמ"ש בז"ח ש"ה (נ' ע"ב) {ליוורנו עז. מרגליות סג.} בסוד אופן הז' ע"ש (יהל אור).

⁴ כמ"ש והזה שבע פעמים (יהל אור). והוא כמ"ש והזה שבע פעמים וכמ"ש (מנחות כז) שבע הזאות שבפרה כו'. וכל אלו השביעיות הם כתובים בקרא לבד משבע פרות, שהיא שביעית האחרונה שהיא תורה שבעל פה. וענין מ"ט שבפרה, כי הנו"ן תרעין הן ה'ג' כידוע, והן פ"ר דפרה, ה' מנצפ"ך, ומ"מ אינן אלא מ"ט, אלא ה' דפרה הוא שער הנ'. וש"ך הן ל"ב נתיבות, ומ"מ ה' דשכ"ה הוא הנתיב לא ידעו עיט. והכל בנוק', אלא מסט' דאבא היא נער"ה יפה בנשים, ומסט' דאימא היא פרה אדומה, מארץ אדום, והוא בחר"ג שלה. ולכן פרה נמסרה למשה, בסוד מ"ט שערי בינה שנמסרו למשה [ספ"ק דר"ה], ומטהרת לטמאים שהדינים נכפין בשרשן, ובה עתיד הכל ליטרה. אבל בסטרא דנערה לא יכול לעמוד בה, ולכן הוציא ש"ר על נערה בסלע, כי דיבור מאבא, וידבר על לב הנערה, והכאה מאימא בצור, כי כל דיבור באבא ומעשה באמא, וכמ"ש בס' בראשית אומר ועושה, ויאמר אלקים ויעש אלקים באר"א וזהו נחש וצור שבמטה כמ"ש במ"ה {בז"ח} פ' בשלח שנגדן נחש וקסם. וזהו שתמה שלמה בקלא דהדרא, ואמר דרך נחש עלי צור דהא איהו בדיבור ומה ענינו להקרא בהכאה שהוא בצור וזהו סמיכות פ' פרה לפ' מריבה ולכן נלקח ממנו המטה שהן שערי בינה דאשתמש במטה מ"ט ה' והוא שער החמישים שנתלבש במ"ט שהוא ה' עילאה. ושכ"ה היא נערה עולימתא שפירתא ועוד יש דרגא נ"א מסט' דאבא נקודה עלאה יר"ד דל"ל חיוורא שעליה נאמר שחורה אני כו' וזהו אשה כושית שעלי' ותדבר מרים כו' והוא כו"ש ש"כ'ו וז"ש באד"ר קל"ב ב' מסתכל היונא כו' וחד חשוך. ר"ל מלבד השכ"ה שהן נהירין וז"ש הר"ק א"ך שהוא גי' שכ"ו. והאחת היתירה הוא שזכה משה אליה ועליה השיב השם לא כן עבדי משה כו' ובה זכה לקירון עור פניו כמ"ש שם דמסתחי בנהרא עמיקא כו' והוא שם הו"ה ית' שלכן נושא עון וז"ש אם יהי' כו' במראה הוא אדני שהיא מראה והיא נערה (פי' שה"פ אדנ"י הוא גי' נערה. המסדר) משא"כ משה דרגא דהוי' ולכן פירש מאשה שדרגיה למעלה מנערה ואותן שכ"ו הן א' מסט' דאבא בז"א ולכן הוא שכ"ו ש"ך עם ו' שבז"א ופ"ר הוא בנוקבא בסט' דאמא לכן הוא פר עם ה' וז"ס תורה (פי' דתורה גי' שכ"ו ופר"ה. המסדר) כי תורה בגכורה ניתנה כידוע והוא נותן שניהם לנוקבא אלא דפרה הן קודם הזיוג אבל נערה בסוד זיוג מאבא כי מסט' דאימא אין זיווג כמו ביוה"כ וכמ"ש בת אבי כו' ותהי לי לאשה ובמדבר היתה הבאר להם ע"י הכאה בצור דבמדבר היתה בסט' דשור מדברא תקיפא אבל לילך עתה לא"י בסוד הנערה ששם הזיווגים היה צריך דיבור לפיכך כי א"י בסוד אריאל וז"ס מ"ש בפ' בראשית {ו:} בפ' ובניהו כו' הכה את הארי כו'. ע"כ (יהל אור). כמ"ש (יהל אור).

⁵ היינו השוחט הפרה. המקבל הוא המזה. והשורף. והאוסף את עפרה. והמשליך עץ ארז כו' לתוך שריפת הפרה. והמזה על הטמא. והמוזה (יהל אור). שוחט זורק ושורף ומשליך ואוסף והמזה ומוזה (יהל אור).

<p>טמאים¹ ז' טהורים² ז' כהנים³ ומשה ואהרן בהושבנא דהא כתיב וידבר יי' אל משה ואהרן וגו'</p>	<p>שבעה כבוסים, שבעה טמאים, שבעה טהורים, שבעה כהנים, ומשה ואהרן בחשבון, שכתוב וידבר ה' אל משה ואהרן וגו'.</p>
<p>ושפיר קאמר ההוא גברא דאמר בת שבע וכלא רזא דחכמתא היא א"ל בריך רחמנא דשמענא מלה דא בריך הוא דהא אקדים לי שלם בקדמיתא למזכי להאי דכתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי' אנא כד הוינא רחוק קב"ה אקדים לי שלום למהוי קרוב קרא עליה ר' אבא אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום</p>	<p>ויפה אמר אותו האיש, שאמר בת שבע, והכל הוא סוד של חכמה. אמר לו ברוך הרחמן ששמעתי דבר זה ברוך הוא, שהרי הקדים לי שלום בראשונה לזכות לזה, שכתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה', כשאני הייתי רחוק הקדים לי הקדוש ברוך הוא שלום להיות קרוב, קרא עליו רבי אבא אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.</p>
<p>ערות אחות אביך לא תגלה רבי חייא פתח ואיש אשר יקה את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו' תמן תנינן מאה ותלתין שנין אתפרש אדם מאתתיה ולא הוה אוליד מדקטל קין להבל לא בעא אדם לאזדונגא באתתיה</p>	<p>ערות אחות אביך לא תגלה, רבי חייא פתח ואיש אשר יקה את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו', שם שנינו מאה ושלושים שנה פרש אדם מאשתו ולא היה מוליד, משהרג קין את הבל לא רצה אדם להזדווג עם אשתו.</p>
<p>ר' יוסי אמר משעתא דאתגור עליה ועל כל עלמא מיתה אמר אמאי אנא אוליד לבעותא מיד אתפרש מאתתיה ותרין רוחין נוקבין הוו אתיין ואזדונגן עמיה ואולידו ואינן דאולידו הוו מזיקין דעלמא ואקרונן נגעי בני אדם ואלין סאטן לבני אדם ושריין בפתחא דביתא ובביראי ובכתי כסאי וע"ד בר נש דאשתכח בפתחא דביתיה שמא קדישא שדי בכרתין עלאין כלהו ערקאן ואתרחקן מניה החיד ונגע לא יקרב באהליך מאי ונגע לא יקרב אליו נגעי בני אדם⁴</p>	<p>רבי יוסי אמר משעה שנגזרה עליו ועל כל העולם מיתה, אמר למה אני אוליד לבהלה, מיד פרש מאשתו, ושתי רוחות נקבות היו באות ומזדווגות עמו והולידו, ואותם שהולידו היו המזיקים של העולם ונקראים נגעי בני אדם, ואלה מסיתים בני אדם ושורים בפתח הבית ובבורות ובבתי הכסא, ועל כן בן אדם שנמצא בפתח ביתו השם הקדוש שד"י בכתרים עליונים, כולם בורחים ומתרחקים ממנו, זהו שכתוב ונגע לא יקרב באהלך, מה זה ונגע לא יקרב, אלו נגעי בני אדם.</p>
<p>ותאנא בשעתא דנחת אדם בדיוקנא עלאה בדיוקנא קדישא וחמו ליה עלאי ותתאי כלהו קריבי גביה ומלכוהו על האי עלמא בתר דאתא חוויא על חוה⁵ ואטיל בה זוהמא לבתר</p>	<p>ולמדנו בשעה שירד אדם בדמות עליון בדמות קדוש, וראו אותו עליונים ותחתונים, כולם קרבו אליו והמליכוהו על העולם הזה. לאחר שבא הנחש על</p>

¹ כמ"ש כל הבא אל האהל. וכל אשר באהל. וכל כלי פתוח. וכל אשר יגע בחלל חרב. או במת. או בעצם אדם. או בקבר (יהל אור). זאת התורה כו' כל הבא. וכל אשר. וכל כלי. בחלל. או. או. כו' (יהל אור).

² כמש"ה ולקח אזור כו' והזה על האהל. ועל כל הכלים. ועל הנפשות. ועל הנוגע בעצם. או בחלל. או במת. או בקבר וחסאו ביום השביעי. הרי ז' טהורים (יהל אור). והזה על האוהל. ועל. ועל. ועל. או. או. או (יהל אור).

³ כי חמשה כהנים כתובים בפרשה, ומשה ואהרן הרי ז'. הרי שבפרשה ז' פעמים ז', הרי מ"ט, מזוקק שבעתים. (נראה מהרמ"ש. ומ"ש בענין ז' כיבוסים המזה על הטמא לשון הפסוק נקט. אבל באמת המזה טהור כמשרד"ל ומאי מזה נושא. וכן מ"ש והמוזה, כמ"ש בתוספתא דשני שבילין הלך בראשון ונכנס זה ושנה וטבל הרי שצריך טבילה אחר שהוזה עליו) (יהל אור). שם בפרשה (יהל אור). ונתתם. ולקח. וכבס. וטמא כו' (פי' שבכל אלו הפסוקים כתיב כהן כמבואר לעיל וע' באדרת אליהו) (יהל אור).

⁴ והן בסוד השעירים שר"ת שלהם נ'גע'. ושבט אנשים הן בני אלקים. וז"ש והוכחתיו כו'. ונא' ופקדתי כו' (יהל אור).

⁵ ח"א נד ע"א (לש"ו). עי' ח"א נה ע"א לז ע"א ח"ב קסז ע"ב (דע"ה ח"ב קמו ע"ד).

<p>אולידת קין מתמן (ס"א נתייחסו) נתחייבו כל דרין הייבין דעלמא ומדורא דשרין ורוחין מתמן אשתכחו ומסטריו</p>	<p>חווה והטיל בה זוהמא, אחר כך הולידה את קין, ומשם (נתייחסו) נתחייבו כל דורות הרשעים בעולם, ומדור השדים והרוחות משם נמצאו, ומצדו.</p>
<p>ובני כך כל רוחין ושרין פלגותא אית בהו מבני נשא דלתתא ופלגותא ממלאכי עלאי דעילא וכן כד אתילידו מאדם אינון אחרנין כלהו אשתכחו כהאי גוונא פלגו מתתאי ופלגו מעלאי</p>	<p>ולכן כל השדים והרוחות חצי יש בהם מבני אדם שלמטה, וחצי ממלאכים עליונים שלמעלה. וכן כשנולדו מאדם, אותם אחרים כולם נמצאו כדוגמא זה, חצי מהתחתונים וחצי מהעליונים.</p>
<p>בתר דאתילידו מאדם (ס"א אהדרו ליה קצת מאינון רוחין דנפקו מתיאובתיה בחלמא) אוליד מאינון רוחין בנתן דדמיין לשפירו דעלאי ולשפירו דתתאי וע"ד כתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובת הנה וגו' וטעאן כלא בתרייהו וחד דכורא אשתכח דאתא לעלמא מרוחיה דסטר דקין וקרין ליה תובל קין</p>	<p>אחר שנולדו מאדם (חזרו לו קצת מאותן רוחות שיצאו מתשוקתו בחלום) הוליד מאותן רוחות בנות שדומות ליופי העליונים וליופי התחתונים, ועל זה כתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה וגו', וטעו כולם אחריהן, וזכר אחד נמצא שבא לעולם מרוחו של צד קין, וקראו לו תובל קין.</p>
<p>וחדא נוקבא נפקת עמיה והווי בריין וטעאן בתראה ואתקרי נעמ"ה מינה נפקו רוחין ושרין אחרנין ואינון תליין באוירא' ואודעין מלין לאינון אחרנין דשכיחין לתתא</p>	<p>ונקבה אחת יצאה עמו, והיו הבריות טועים אחריה, ונקראת נעמ"ה, ממנה יצאו רוחות ושדים אחרים, והם תלויים באויר ומודיעים דברים לאותם אחרים שמצויים למטה.</p>
<p>ודא תובל קין אפיק זייני קטולא לעלמא ודא נעמה אתרגישת בריגשהא ואתדבקת בסטרהא ועד כען היא קיימא ומדורהא בין ריגשי ימא רבא ונפקת וחייתת בבני נשא ואתחממת מנייהו בחלמא כהווא תיאובתא דבר נש ואתדבקת ביה תיאובתא נטלת ולא יתיר ומהווא תיאובתא אתעברת ואפיקת זיינין אחרנין לעלמא ואלין בנין דאולידת מבני נשא משתכחין לקבלי נוקבי בני נשא ומתעברין מנייהו ואולידן רוחין וכלהו אזלין ללילית קדמיתא והיא מגדלת לון והיא נפקת לעלמא ובעיא</p>	<p>ותובל קין הזה הוציא כלי זין להרוג לעולם, ונעמה הזו התרגשה ברגשה ונדבקה בצדה, ועד עכשיו היא קיימת ומדורה בין גלי הים הגדול, ויוצאת וצוחקת עם בני אדם, ומתחממת מהם בחלום, באותה התשוקה של אדם, ונדבקת בו תשוקה היא נוטלת ולא יותר, ומאותה תשוקה היא מתעברת ומוציאה מינים אחרים לעולם, והבנים הללו שמולידה מבני אדם נמצאים כנגד נקבות בני האדם ומתעברות מהם ומולידות רוחות, וכולם הולכים אל לילית הראשונה, והיא מגדלת אותם, והיא יוצאת לעולם, ורוצה</p>
<p>עז/א</p>	
<p>רבייהא וחמת רביי בני נשא ואתדבקת בהו לקטלא להו ולאשתאבא ברוחיהו דרביי בני</p>	<p>תינוקותיה, ורואה תינוקות של בני אדם ונדבקת להם להרוג אותם, ולהשאב לרוחות תינוקות בני האדם, והיא הולכת</p>

¹ לעיל כה ע"א מח ע"ב ועי' שעה"פ קמג סע"ג (לש"ו). היה כוונתם בעיר ומגדל לחבר את הב' קליפות אשר באוירא וארעא המבואר באד"ר (קמג ע"ב) ופ' אחרי מות (עו ע"ב) והם דרין דקליפה, ורצו לבנות מגדל גבוה עד ההוא אוירא מקום הקליפות שבאויר כדי לחברם יחד (הקדו"ש נג ע"ד), יש קליפות השוכנים באויר ומקומם הוא רק באויר, והם אינם ל"כ קשים כהשוכנים בארץ, וכמ"ש בפ' ויקרא (כה ע"א) תזריע (מח ע"ב) אחרי (עו ע"ב) ובאד"ר (קמג ע"ב) (דע"ה ח"ב קב ע"ב).

<p>נשא והיא אזלת בההוא רוחא (נ"א רביא) ואודמנן תמן ג' רוחין קדישין ומאסין קמה ונטלין ההוא רוחא (נ"א רביא) מנה ומניחין ליה קמי קב"ה ותמן מתגלפי (ס"א מתאלפי²) קמיה בניני כך אורייתא אזהרת להו לבני נשא והתקדשתם והייתם קדושים ודאי</p>	<p>עם אותה הרוח (תינוק) ומזדמנים שם שלש רוחות קדושות וטסים לפניו, ונוטלים ממנה אותה הרוח (תינוק) ומניחים אותה לפני הקדוש ברוך הוא, ושם נחלקים (לומדים) לפניו, לכן התורה מזהירה את בני האדם, והתקדשתם והייתם קדושים ודאי.</p>
<p>אי אשתכח ב"נ³ קדישא לא מסתפי מנה דכרין זמין קב"ה לאלין ג' מלאכין קדישין דאמרן ונטרין ליה לההוא רבייא והיא לא יכלא לאבאשא ליה הה"ד לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך.</p>	<p>אם נמצא אדם קדוש לא פוחד ממנה, שאז מזמין הקדוש ברוך הוא את אותם שלשת המלאכים הקדושים שאמרנו, ושומרים את אותו התינוק, והיא לא יכולה להרע לו, זהו שכתוב לא תאנה אליך רעה, ונגע לא יקרב באהלך.</p>
<p>מ"ט לא תאונה אליך רעה בנין כי מלאכין יצוה לך וכתוב כי בי חשק ואפלטוהו דאי ב"נ לא אשתכח קדישא ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא כרין היא אתייא וחיית ביה בההוא רבייא ואי קטילת ליה אשתאבת בההוא רוחא ולא תעדי מניה לעלמין</p>	<p>למה לא תאנה אליך רעה, משום כי מלאכיו יצוה לך, וכתוב כי בי חשק ואפלטוהו, שאם אדם לא נמצא קדוש ושולף רוח מצד הטומאה, אזי היא באה וצוחקת עם אותו תינוק, ואם היא הורגת אותו, היא נשאבת לאותה הרוח ולא זזה ממנה לעולמים.</p>
<p>ואי תימא אינון אחרנין דקטילת לון ואודמנו קמה אינון תלתא קדישין ונטלין מנה ההוא רוחא הא לא בסטרא דמסאבו אשתכחו אמאי שלטא לקבלא להו⁴ אלא האי כד בר נש לא אתקדש אבל לא אתכוון לאסתאבא ולא אסתאב בנין כך יכלא לשלטאה בנופא ולא ברוחא</p>	<p>ואם תאמר אותם האחרים שהרגה אותם, והזדמנו לפניו, הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה הרוח. הרי לא נמצאו בצד הטומאה, למה היא שולטת להרוג אותם, אלא זה כשהאיש הזה אינו מתקדש, אבל לא מתכוון להטמא ולא נטמא, כי כך היא יכולה לשלוט בגוף ולא ברוח.</p>
<p>וזמנין אשתכח דנפקת נעמה לעלמא לאתחממא מבני נשא ואשתכח בר נש בקשרא (נ"א בקשוויא) דתיאובתא עמה</p>	<p>ולפעמים נמצא שיוצאת נעמה לעולם להתחמם מבני אדם, ונמצא אדם בקשר (בקשווי) של תשוקה עמה, ומתעורר משנתו ואוחז באשתו ושוכב עמה,</p>

¹ הם סט"י סנסט"י ומנגל"ם וכן מוכח בכמה דוכתי ובספר בן סירא(אור יקר). הם סוני סנסוני סענגלופ (רח"ו).

² לומדים ממנו (רח"ו).

³ שלשה בחינות הם האחד היות האדם מכוון אל הטומאה כדמפרש ואזיל שאז הוא מביא רוח רעה בזרעו רוח טמא מאינון רוחין מסאבין ואינון בניו דלילית, ובאלו שלטא בגופא ורוחא, השנית שאינו מכוון אל הטומאה ולא אל הקדושה אלא סתם באלו אפשר לשלוט בגופם אבל לא ברוחם, והענין כי אחר שאינו מכוון אל קדושת קונו ויש שם קצת שליטה אל הרשעה הקב"ה מגלגל שם אותם החייבים מיתה בקטנותם והם אותם המתים על ידי לילית ואינה שולטת בנפשם חס ושלום כדפירשנו בסבא, השלישית הם אותם שאביהן מכוון אל קדושת קונם שאז מביאים נפש טהורה בני קיימא בני חיים בני קדושה ואין לה לאותה רשעה בהם שליטה כלל לא בנפש ולא בגוף מכף רגל ועד ראש (אור יקר).

⁴ פי' אלו הי' מסטרא דמסאבא לא היו המלאכים נטלין ההוא רוחא מניה אלא ודאי שקידשו עצמם א"כ אמאי שלטא לקבלא להו ה"ל למלאכי השרת לשמור הילד שלא ימות כמ"ש לעיל וז"ש הזוהר "הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו אמאי שלטא" וכו' ותיירץ "הכא האי" וכו' וכפי זה ג' חילוקים יש מי שמקדש עצמו בשעת תשמיש אין הוולד מתיירא משום דבר רע ומי שמחשב בדבר של טומאה גם הרוח של הוולד תופסת אותו הס"א, ומי שלא חשיב לא קדושה ולא טומאה ס"א שולטת להורגו אבל מזדווגים התלת רוחין הנז' ומטלין ההוא רוחא מינא (מ"מ).

<p>ואתער משנתיה ואחיר באנתתיה ושכיב עמה ורעותא דיליה בההוא תיאובתא¹ דהוה ליה בחלמיה כדן ההוא בר דאוליד מסמרא דנעמה קא אתיית דהא בתיאובתא דילה אשתכח האי</p>	<p>והרצון שלו באותה תשוקה שהיתה לו בחלמו, אז אותו הבן שמוליד בא מצדה של נעמה, שהרי בתשוקה שלה זה נמצא.</p>
<p>כד נפקת ליליית וחמאת ליה ידעת מלה והיא אתקמרת ביה ומגדלת ליה כאינון אחרנין בנוי דנעמ"ה ואשתכחת עמיה זמנין סגיאין ולא קטלא ליה האי הוא ב"נ דבכל סיהרא וסיהרא אתפנים ולא אתיאשא מניה לעלמין דהא בכל סיהרא וסיהרא כד אתחדשא בעלמא ליליית נפקא ופקדא על כלהו דהיא מגדלת וחיכא בהו וכדן ההוא בר נש פנים בההוא זמנא</p>	<p>כשיוצאת לילית ורואה אותו, היא יודעת הדבר ונקשרת בו, ומגדלת אותו כמו האחרים, בני נעמה, ונמצאת עמו הרבה פעמים ולא הורגת אותו, זהו איש שבכל לבנה ולבנה נחסר ולא מתייאשת ממנו לעולמים, שהרי בכל לבנה ולבנה כשהיא מתחדשת בעולם, לילית יוצאת ופוקדת על כל אלה שהיא מגדלת וצוחקת בהם, ואז אותו האיש פגום באותו זמן.</p>
<p>זכאין אינון צדיקיא דמתקדשי בקדושא דמלכא עלייהו כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו' מלין אלין גלי שלמה מלכא בספרא דאשמדאי מלכא ואשכחנא ביה אלף וארבע מאה וחמש² זיני מסאבותא³ דמסתאבי בהו בני נשא</p>	<p>אשריהם הצדיקים שמתקדשים בקדושת המלך, עליהם כתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו', את הדברים הללו גילה שלמה המלך בספרו של אשמדאי המלך. ומצאנו בו אלף וארבע מאות וחמשה מיני טומאה שנטמאים בהם בני אדם.</p>
<p>דגלי דא אשמדאי לשלמה מלכא ווי להו לבני נשא דכלהו אטימין וסטימין עינין ולא ידעין ולא שמעין ולא משגיחין היך קיימין בעלמא</p>	<p>אשמדאי גילה את זה למלך שלמה, אוי להם לבני אדם שכולם אטומים וסתומי עיניים ולא יודעים ולא שומעים ולא משגיחים איך הם עומדים בעולם.</p>
<p>והא עיטא ואסותא קמיהו ולא מסתכלין דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא אלא בעיטא דאורייתא דכתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה אשר לא יהיה טהור דייקא מקרה לילה דייקא והא אוקימנא מלי בעיטא דאורייתא קדישא דכתיב באורייתא קדישא והתקדשתם והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם</p>	<p>והנה עצה ורפואה לפניהם ואינם מסתכלים, שהרי אין אנשים יכולים להנצל אלא בעצה של התורה, שכתוב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, אשר לא יהיה טהור דווקא, מקרה לילה דווקא. והרי בארנו את הדברים בעצת התורה הקדושה, שכך כתוב בתורה הקדושה, והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם.</p>
<p>תאנא בתר דאסתלקו קין והבל אתהדר אדם לאנתתיה ואתלבש ברוחא אחרא ואוליד לשת מכאן אתייהסו דרי דצדיקיא בעלמא</p>	<p>למדנו אחר שהסתלקו קין והבל, חזר אדם לאשתו והתלבש ברוח אחרת, והוליד את שת, מכאן התייחסו דורות הצדיקים בעולם. והגדיל הקדוש ברוך</p>

¹ הנה שתלה אל ענין זה היותו חושב אל הצורה החצונית שעלה אל דמיונו בחלמו שאז ממש מכוון לבא על החצונית, ולא גרע [מ]מחשב לבא על אשה אחרת ובא על אשתו שאלו הם נקראים בני תמורה כדפירשו רז"ל, אבל אם נתעורר וכיון למלאות תאוותו במותר לו והעביר המחשבה הרעה קודם מלבו מכל וכל לא נראה שיהיה בו הענין הזה, ועם כל זה אם יתעב מעט עד שיהיה פונה מלבו כל מחשב מכל וכל ויהיה המעורר התאוה המותרת לו ולא החצונית יפה ויפה, כי אחד שפועל ההולדה ביצר הרע מוטב שלא תהיה גם כן ההתעוררות על ידי מחשבה רעה אלא אשתו (אור יקר).

² ה' פעמים מנצפ"ך עם ה' כוללים (רח"ו), ועיין בדף ע"ג ע"א (מ"מ).

³ הוא סוד הגבורות שהן כמנין זה כמ"ש בא"ר (קלו ע"ב) דנפקין מגו בוצינא, קוץ העליון של אלף בסוד את"ה, ה"פ אפ"ר (יהל אור).

<p>בת זוגו נפקת עמיה אתיאי חסד אתער גביה ופריש לון ונפקו גזעין מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסניאו ואתעבירת ה"א תתאד? ואתרביאת בענפיה לעילא לעילא עד דאזדווגת באילנא עלאה ואתחברו וא"ו עם ה"א</p>	<p>עמו, בא החסד והתעורר אליו והפריד אותם ויצאו גזעים מתחת למעלה, והתפשטו ענפים והתרבו ונעשתה ה"א תחתונה, והתרבתה בענפיה למעלה למעלה, עד שהזדווגה באילן העליון, והתחברו וא"ו עם ה"א.</p>
<p>מאן גרים לון חסד הוא חסד הוא ודאי דחבר לון כהדא יו"ד עם ה"א עלאה לא תלייא חבורא דלהון³ בחסד אלא במזלא תלייא חבורא דלהון וחביבותא דלהון דלא מתפרשן לעלמין יו"ד אתקשר בה"א וה"א אתקשר בוא"ו וא"ו אתקשר בה"א וה"א אתקשר בכלא וכלא חד קישורא הוא וחד מלה לא אתפרשו דא מן דא לעלמין כביכול מאן דגרים פרודא כאילו הרב עלמא ואקרי ערייתא דכלא</p>	<p>מי גרם להם, חסד הוא. חסד הוא ודאי, שחברם כאחד, יו"ד עם ה"א עליונה, אין תלוי חבורן בחסד, אלא חבורן תלוי במזל, וחביבותן שלא נפרדות לעולמים, יו"ד נקשרת לה"א, וה"א נקשרת לוא"ו, וא"ו נקשרת בה"א, וה"א נקשרת בכל, והכל הוא קשר אחד, ודבר אחד, לא נפרדות זו מזו לעולמים. כביכול מי שגורם את הפרוד, כאלו החריב עולם ונקרא ערות הכל.</p>
<p>ולומנא דאתי זמין קביה לאתבא שכינתא לאתרהא ולאשתכחא כלא בזווגא חד דכתיב ביום ההוא יהיה יי' אחד ונוי⁴ ואי תימא השתא לאו הוא אחד⁵ לא דהא השתא חיבי עלמא גרמו דלא אשתכח⁶ חד דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ולא משתכחי בזווגא⁷</p>	<p>ולעתיד לבא, עתיד הקדוש ברוך הוא להשיב שכינה למקומה, ושימצא הכל בזווג אחד, שכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד וגו'. ואם תאמר עכשיו אינו אחד. לא, שהרי עכשיו הרשעים של העולם גרמו שלא ימצא אחד, שהרי המלכה התרחקה מן המלך ולא נמצאים</p>

¹ עי' ע"ח שער הנסירה פרק א'.

² ע"ש הה"ג המגדלים אותה וזוה תבין למה המלכות היא דין שהיא בסוד אור חוזר שאינו יכול להתפשט ותחלה נעשה שם פרצוף קטן ואח"כ אתרביאת לעילא עד ג"ר דז"א ואז היתה שוה אליו עד דאזדווגת באילנא עילאה שהוא ז"א והנה החסד שהם הה"ח הם דוחין את הה"ג לחוץ ומפרידם בסוד נסירה ועל ידי כך חוזרת פ"ב פ"ב וזה שכתוב (ויקרא כ יז) כי חסד הוא (זהר הרקיע).

³ פי' שא"ו והזוודים ע"י מזלא דאריך שאבא מקבל ממזל הח' ואימא ממזל ה"ג כנועד (מ"מ).

⁴ פי' שיתייחדו ז' ו' והזווגו ה' הוא זעיר ושמו הוא מ' (מ"מ), ומ"ש (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ומשמע מזה שהוא רק לעתיד ולא עתה ח"ו, וכמ"ש בפסחים (דף נ ע"א) אטו האידינא לאו אחד הוא כו' ע"ש. אך בזוה"ק תרומה (דף קלד ע"א) מבואר שם כי הכוונה הוא כי עתה כל זמן שמתקיים הסטרא אחרא בעולם, הנה נמשך ונעשה כל יחודו ית"ש רק בהסתר ובהעלם גדול, אבל לעתיד יתגלה, ויתגלה אז גם על כל הזמן של עתה איך שהוא הכל רק ממנו לבדו ומרצונו ית"ש, ואיך שהוא הכל רק בכוונה עמוקה ממנו על התיקון האחרון. ונמצא כי כל הב' יחודים הללו הנה הם מתקיימים באמת בהסתר ובהעלם גם עתה, אלא שלעתיד יתגלה, וכמו שמבואר ב"ז בזוה"ק תרומה קלד ע"א הנז' ע"ש. וכן הוא עומק הכוונה בגמרא פסחים שם והבן. וע' עוד בזוה"ק (אחרי מות דף עז ע"ב) וכן אמרו כ"ז ג"כ בזוה"ק ואתחנן (דף רסד ע"א) שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד דא איהו יחודא חד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דא יחודא אחרא, למהוי שמייה רזא חד, ורזא דא יהו"ה הוא האלה"ם, דא כתיב כד אינן ביחודא חד (ו"ל כשהב' יחודים הנזכרים נעשים אחד) (ביאורים ח"א מב ע"ד).

⁵ כלומר האיך אפשר שבשם יהו"ה שהוא מורה ל' חכמה ה' בינה ו' שית ספירן ה' מלכות יתייחס בו הפירוד, בשלמא בשמו אחד דהיינו במלכות יצדק אמנם בשם הנעלם עצמו קשה, לזה תירץ ואמר שהשם בערכו אין פירוד בו חס ושלוש כאומרו אני יהו"ה הוא דמי וכבודי לאחר לא אתן (אור יקר).

⁶ כלומר הוא בעצמו אין בו פירוד אמנם אינו נמצא אלינו בייחוד אלא בפירוד, ובערך מה שנתגלה אלינו הוא הפירוד הזה הנזכר, ופירש דרך הפירוד האיך היה ממטה למעלה מתפעל והולך, ראשונה "דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא" דהיינו אומרו ושמו אחד אור חוזר מהמלכות ולמעלה עד כל המדרגות אינו, וכיון שזה אינו גם ו' בה' אינו, שאין ו' בה' שבשם יהו"ה אור ישר אלא על ידי אור חוזר מה' אחרונה למעלה וזהו שאמר מטרוניתא אתרחקת מן מלכא בערך המלכות המשלחת סעיפיה פוריה וענפיה בסוד אור חוזר (אור יקר).

⁷ בסוד ו' בה' באור ישר וכן קשר ה' בו' אינו, וזהו שאמר "אימא עילאה" דהיינו ה' ראשונה (אור יקר).

<p>אימא עלאה אתרחקת מן מלכא¹ ולא ינקא² ליה בגין דמלכא בלא מטרוניתא לא מתעטר בעטרוי עמה (ס"א דאימא) כמה בקדמיתא כד אתחבר³ במטרוניתא דעטרת ליה בכמה עטרוין⁴ בכמה זהירין⁵ בעטראין⁶ קדישין⁷ עלאין⁸ דכתיב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה⁹ וגו' דאזדווג במטרוניתא כדין עטרא ליה אימא עלאה כדקא יאות</p>	<p>בזווג. האם העליונה התרחקה מהמלך ולא מיניקה אותו, כי מלך בלי מלכה לא מתעטר בעטרותיו עמה (של האם) כמו בראשונה, כשהתחבר עם המלכה שעטרה אותו בכמה עטרות, בכמה זהרים, בעטרות קדושות עליונות, שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', שהזדווג עם המלכה, אז עטרה אותו האם העליונה כראוי.</p>
<p>והשתא דלא אשתכח מלכא במטרוניתא כדין אימא עלאה נטלת כתרעה (נ"א עטראה) ומנעת מניה מבועי דנחלין ולא אשתכח בקישורא חד כביכול לא אשתכח החד ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא ומלכא יזדווג עמה בזווגא חד כדין יתחבר כלא כחדא בלא פרודא ועל דא כתיב ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד¹⁰</p>	<p>וכעת שאין נמצא המלך עם המלכה, אזי האם העליונה נוטלת את כתרעה (עטרתה) ומונעת ממנו את מעיינות הנחלים, ולא נמצא בקשר אחד, כביכול אינו נמצא יחד, ובזמן שתשוב המלכה למקום היכלה, והמלך יזדווג עמה בזווג אחד, אז יתחבר הכל כאחד בלי פרוד, ועל זה כתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>ביום ההוא בזמנא דיתוב מטרוניתא להיכלא כדין כלא אשתכח חד בלא פרודא וכדין ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט וגו' דתניא אר"ש לא תיעול מטרוניתא בהדוותא בהיכליה עד דיתדן מלכותא דעשו ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי לבתר תזדווג במלכא ויהא חדו שלים הה"ד ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בקדמיתא ולבתר והיתה ליי' המלוכה מאן מלוכה דא מטרוניתא הה"ד והיתה ליי' המלוכה ולבתר והיתה לה' המלוכה. ואחר שיזדווגו</p>	<p>ביום ההוא, בזמן שתשוב המלכה להיכל, אז הכל ימצא אחד בלי פרוד, ואז ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט וגו', שלמדנו אמר רבי שמעון, לא תכנס המלכה בשמחה להיכלו עד שתדון מלכות עשו ותקח ממנו נקמות שגרמה כל זה, אחר כך תזדווג עם המלך, ותהיה שמחה שלימה, זהו שכתוב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בראשונה, ואחר כך והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה, זו המלכה, זהו שכתוב והיתה לה' המלוכה. ואחר שיזדווגו</p>

¹ דהיינו ו' והרי פירוד שני בין ה' לו' שבשם יהו"ה, ואיך צריך לומר קשר ועיטור אל הזווג אלא אפילו יניקת אם לבן אין לו (אור יקר).

² שני עניינים, וכאן פירש כי פגם זה אינו אל הבינה אלא אל התפארת וזהו שאמר שיהיה הענין הזה החלטי כפירוד ה' אחרונה מן ו' אלא קצת (אור יקר).

³ והפירוד בהדרגת אור חוזר נפרד מכל וכל, אור ישר ה' אחרונה נפרדה מן ה' עילאה קצת (אור יקר).

⁴ נל"ע דהם המקיפים דקטנות ובכללם הפנימיים (מ"מ).

⁵ הם הם מציאות אורות נעלמים הזהרים ומזהירים, ואמר בכמה מפני שסוד הדעת בעל שש קצוות וגונוני גוונים ואורות משתנים מתבחנים משש אל שש עד כמה, והם שלשה בחינות (אור יקר). הם מוחין דגדלות (מ"מ).

⁶ מצד הבינה (אור יקר).

⁷ מצד החכמה (אור יקר).

⁸ מצד הכתר וכן בדין כי בבינה עטרת תפארת, ובחכמה הקדש, ובכתר עליון על כל (אור יקר). הענין כי התפארת הוא סוד וא"ו בסוד הדעת מתעלה עד הכתר, ואין ספק שאצילותו דרך החכמה והבינה ולכך לו מציאות בכתר ובחכמה ובבינה, ובהיותו מתעטר הוא מתעטר מציאות אלו, והנה הוא מתעטר בחכמה במציאות החסד שבה ובתוכו סוד הדעת, ומבינה במציאות הגבורה שבה ובתוכה סוד הדעת, ועצם הכתר מהעלמו מתפשט אליו הדעת הנעלם ואוחז בשתי בחינות משתי צדדיו הימין והשמאל והתפארת מתעטר באלו וזהו שאמר "זהרין דעטרוין קדישון עילאין" (אור יקר). הם מקיפים דגדלות (מ"מ).

⁹ תפארת, "שהשלוש" יסוד "שלו" (אור יקר).

¹⁰ ס"ת דוד (רח"ו במ"מ).

<p>כאחד, מה כתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>	<p>דיודוונן כחדא מה כתיב והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד</p>
<p>ערות אחי אביך לא תגלה, שנה רבי יהודה, זהו ישראל למטה. ואחות אמך, זו ירושלים שלמטה. בחטאים הללו יגלו ישראל לבין העמים ותחרב ירושלים למטה, ועל זה שנינו, אהבת הקדוש ברוך הוא שקרא לישראל אחים, שנאמר למען אחי ורעי אדברה נא וגו' [ובארנו הדברים, ושם [דברים שם {זה לא ציון של פסוק}] בת בנה ובת בתה, ואף על גב שהם בנגלה ובנסתר, וכן אחריו, שהרי העולם צריך להם והם ישוב העולם, כמו שכתוב רעך ורע אביך] וזה סוד הדבר שאמר רבי שמעון אמר רבי יהודה, אם אחי למה רעי, ואם רעי למה אחי.</p>	<p>ערות אחי אביך לא תגלה, שנה רבי יהודה, זהו ישראל למטה. ואחות אמך, זו ירושלים שלמטה. בחטאים הללו יגלו ישראל לבין העמים ותחרב ירושלים למטה, ועל זה שנינו, אהבת הקדוש ברוך הוא שקרא לישראל אחים, שנאמר למען אחי ורעי אדברה נא וגו' [ובארנו הדברים, ושם [דברים שם {זה לא ציון של פסוק}] בת בנה ובת בתה, ואף על גב שהם בנגלה ובנסתר, וכן אחריו, שהרי העולם צריך להם והם ישוב העולם, כמו שכתוב רעך ורע אביך] וזה סוד הדבר שאמר רבי שמעון אמר רבי יהודה, אם אחי למה רעי, ואם רעי למה אחי.</p>
<p>אלא תאנא ההיא מלה דלא אתעדי לעלמין אקרי רע כד"א רעך ורע אביך אל תעזוב והאי רוא דמלה דאר"ש אימא עלאה רעיא אקרי בגין דלא אתעדי רחמותא דאבא מנה</p>	<p>אלא למדנו, אותו דבר שלא סר לעולמים נקרא רע, כמו שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב, וזהו סוד הדבר שאמר רבי שמעון, האם העליונה נקראת רעה {מלשון חבר}, כי לא זזה אהבת האב ממנה</p>
<p>עח/א</p>	
<p>לעלמין ואימא תתאה כלה אקרי ואקרי אהות כמה דאוקימנא אהות לנו קטנה</p>	<p>לעולמים. והאם התחתונה נקראת כלה ונקראת אחות, כמו שבארנו אחות לנו קטנה.</p>
<p>והיינו סתם מתנינא דילן דכתיב הכא ערות אחותך בת אביך או בת אמך כיון דאמר בת אביך מאי או בת אמך אלא אי מסטרא דאבא אשתכחת חכמה אתקרי ואי מסטרא דאימא בינה אתקרי</p>	<p>והיינו סתם משנה שלנו, שכתוב כאן ערות אחותך בת אביך או בת אמך, כיון שאמר בת אביך מה זה או בת אמך, אלא אם היא נמצאת מצד האב נקראת חכמה, ואם מצד האם נקראת בינה.</p>
<p>ועכ"פ בין האי ובין האי מאימא ואבא אשתכחת דהא יו"ד לא אתעדי מן ה' לעלמין ודא הוא רוא דמלה מולדת בית מסטרא דאבא או מולדת חוץ מסטרא דאימא</p>	<p>ועל כל פנים בין כך ובין כך היא נמצאת מהאב והאם, שהרי יו"ד אינה זזה {עוזבת} מה' לעולמים, וזהו סוד הדבר, מולדת בית מצד האב, או מולדת חוץ מצד האם.</p>
<p>ר' אבא אמר בחכמה יבנה בית מאן הוא בית דאתבני בחכמה הוי אימא דא נהר⁵</p>	<p>רבי אבא אמר בחכמה יבנה בית, מי הבית שנבנה בחכמה, הוי אומר זה הנהר שיוצא מעדן, לכן מולדת בית או מולדת</p>

¹ ס"ת דוד (רח"ו).

² פי' שהם אח לזעיר הנק' אביך ומצוה לכל אחד מישראל שלא יגרום על ידי עונו גלות ישראל (מ"מ).

³ פירוש ירושלים היא אחות המלכות הנקרא אמך (מ"מ).

⁴ מקומו בדף ע"ב ונמחק מכאן (רח"ו).

⁵ פי' בינה הנק' בית נבנית ע"י אבא הנקרא חכמה (מ"מ).

<p>דנפיק מעדן בניני כך מולדת בית או מולדת חוץ כד נפקת מן ו¹ כמה דכתיב עצם מעצמי ובשר מבשרי וכתיב ויקח אחת מצלעותיו ודא הוא מולדת חוץ מאתר דזעיר אפין</p>	<p>חוץ כשיצאה מו', כמו שכתוב עצם מעצמי ובשר מבשרי, וכתוב ויקח אחת מצלעותיו, וזהו מולדת חוץ, ממקום של זעיר אנפין.</p>
<p>אשתכח כמה דאתמר וע"ד א"ר יהודה ישראל אחין אקרין לקב"ה דלא אעדי רחימותא דילהון לעלמין ירושלם דלתתא אחות אמך אתקרי כמה דכתיב ירושלם הבנויה עיר שחוברה לה יהודו וגו' מאי שחוברה לה יהודו בגין דאזדווג בה מלכא משית סטרין בכל סטרי מלכא בדרגא דצדיק וכל כתרי מלכא כלילין ביה והיינו שחוברה לה יהודו</p>	<p>נמצא כמו שנתבאר, ועל זה אמר רבי יהודה, ישראל נקראים אחים לקדוש ברוך הוא, שלא סרה אהבתם לעולמים, ירושלים שלמטה נקראת אחות אמך, כמו שכתוב ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו וגו', מה זה שחוברה לה יחדיו, כדי שיזדווג עמה המלך משה צדדים בכל צדדי המלך בדרגת הצדיק, וכל כתרי המלך כלולים בו, והיינו שחוברה לה יחדיו.</p>
<p>ר' יצחק אמר ששם עלו שבטים יה מאן שבטים אלין תריסר תחומין² דמתפרשן מההוא אילנא רבא³ ותקיף דאחסין לון מסטרא דאבא ואימא הה"ד שבטי יה משפר סהדותא⁴ דאסהיד ברא קדישא (נ"א) דאסהיד או"א בברא קדישא) דכתיב שבטי יה עדות לישראל</p>	<p>רבי יצחק אמר, ששם עלו שבטים שבטי יה. מי השבטים, אלו שנים עשר תחומים שנפרדים מאותו אילן גדול וחזק שירש אותם מצד האב והאם, זהו שכתוב שבטי יה, מיופי העדות שמעיד הבן הקדוש (שמעיד אבא ואמא בבן הקדוש), שכתוב שבטי יה עדות לישראל.</p>
<p>ואינון נהרין עמיקין דנגדין ואתמשכן מן יה וכלא (ס"א וכ"כ למה) להודות לשם יי"6 (ס"א ובג"כ) כי שמה ישבו⁷ כסאות למשפט כסאות לבית דוד לאחסנא מלכותא קדישא הוא ובנוי לדרי דרין ודא היא שירתא דאמר דוד על מלכו עלאה קדישא</p>	<p>הם נהרות עמוקים, ששופעים ונמשכים מן י"ה, והכל (וכל כך למה) להודות לשם ה'. (ולכן) כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד, לרשת את המלכות הקדושה, הוא ובנוי לדורי דורות, וזוהי השירה שאמר דוד על המלכות העליונה הקדושה.</p>

¹ ר"ל שהזעיר נק' חוץ ממ"ש הזוהר מכמות בחוץ תרומה ושיעור הכתוב ערות אחותך שהיא מ' בת אביך שהוא אבא לפי שאבא יסד ברתת, או בת אמך היא בת הבינה שבבינה הוא ע"י אימא כנודע מולדת בית היינו שהכתוב מפרש בת אמך שאמרנו היינו מולדת בית, שאימא הנק' בית עדתה או מולדת חוץ שפעמים נתקנת ע"י זעיר הנק' חוץ וזה כפי' ר' חבא, אבל לת"ק משה' מולדת בית או מולדת חוץ מזה הכתוב נפרש מ"ש ברישא בת אביך או בת אמך ואמר דהיינו מולדת בית שלמה מאבא הנק' בית, או מאימא הנק' חוץ לפי שהיא נגלית יותר מאבא בגין דאזדווג בה מלכא משה סטרין וכו' ושיעור הכתוב ירושלים הבנויה שהיא ירושלים של מניה שיעיר שהיא מ' שנתחברו בה ו"ק דזעיר יחדיו ע"י היסוד שכולם משפיעים ביסוד והיסוד משפיע בה (מ"מ).

² פי' י"ב צירופי הוי"ה או י"ב גבולי אלכסון שבזעיר ששרשם מא"וא (מ"מ).

³ הנה כבר ידעת התלבשות אבא תוך אימא ואימ' תוך ז"א ואין התלשו' זה אלא בסוד ו"ק ו' סטרין דלהון כי ג"ר דא"וא אינם מתלבשין והנה ו' סטרין דילהון הם י"ב שבטים וז"ש (שמות כח ז') ששה משמותם על אבן א' וגו' ולהיותם מסוד ו"ק הנק' ו' לכן נק' שבטים כי אות ו' דומה לשבט ומטה והכל א' הוא וז"ס י"ב תחומין וי"ב גבולי אלכסון דההוא אילנא (זהר הרקיע).

⁴ פי' מעדות היתה שהעיר זעיר דהיינו כמ"ש אידרא ואסהיד בא"וא גווני דאנפי ור"ל כל הרואה פני זעיר מאירים ידע שיש לזעיר מוחין מא"וא, ושיעור הכתוב ששם עלו שבטים שהם י"ב הנזכרים והם שבטי יה וי"ה הנז' הם עדות לישראל שהזעיר מעיד מדות יפה שיש לו מוחין מא"וא הנק' י"ה (מ"מ). כי העדות באנפין, שהוא דאבוה ואמיה, ח"ג ותרין דאר"א (ה"ה) הן י"ב. וזהו שבטי י"ה. ואמר משפר. דאינו נאה כ"א בשתייהן, כמ"ש דודי צח ואדום, וכמ"ש צחו מחלב אדמו כו'. וכמ"ש במרכבה (ז"ח יתרו לג ע"ב [לט ע"ב]) ע"כ ל"ל חיזו בשפירו כו' (יהל אור).

⁵ רצה (הערת הזהר)

⁶ פי' שנמשכים מא"וא לזעיר ומזעיר למ' הנק' שם ה' (מ"מ).

⁷ פי' כי שמה במ' ישע כסתות וכו' שדוד וזרעו ירשו המ' מלא שנדבקו במדת המ' (מ"מ).

<p>ר' חזקיה אמר כלא ברוא עלאה הוא לאחזאה דמאן דפנים לתתא פנים לעילא ערות כלתך לא תגלה דתנינן עונתן של ת"ח משבת לשבת בנין דידעין רוא דמלא ויכוונן לבא וישתכח רעותהון שלים ובנין דאולידו אקרין בנין דמלכא</p>	<p>רבי חזקיה אמר הכל בסוד עליון, הוא להראות שמי שפוגם למטה פוגם למעלה. ערות כלתך לא תגלה, ששינונו עונתן של תלמידי חכמים משבת לשבת, מכיון שיודעים את סוד הדבר ויכוונו את הלב וימצא רצונם שלם, והבנים שמולידים נקראים הבנים של המלך.</p>
<p>ואי אילין פנימו מלה לתתא כביכול פנמין אינון בכלה דלעילא כדין כתיב ערות כלתך לא תגלה דא בנין אינון דידעין אורחין דאורייתא! שאר עמא ההוא דאתגליא כלתך ממש ובחובא דא שכיתא אסתלקת מבינייהו</p>	<p>ואם אלה פוגמים דבר למטה, כביכול הם פוגמים בכלה שלמעלה, ואז כתוב ערות כלתך לא תגלה, זה בשביל אלו שיודעים את דרכי התורה, שאר העם אותו שבנגלה כלתך ממש, ובחטא הזה השכינה מסתלקת מביניהם.</p>
<p>תאנא אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיען באתוון רשימין דעשרין ותריין י' בא' א' בי' י' כב' ב' בי' י' בא' ה' בג' יו"ד בה"א יו"ד בנימ"ל ה"א ביו"ד גימ"ל בה"א ה"א בדל"ת</p>	<p>למדנו נחקק השם הקדוש בצדדים ידועים, באותיות רשומות של עשרים ושתיים (י' בא', א' בי', י' בב', ב' בי', י' בא', ב' בה', ו' בג', י' בה', י' בג', ה' בי', ג' בה', ה' בד') י' בא', א' בי', י' בב', ב' בי', י' בא', ה' בג', יו"ד בה"א, יו"ד בגימ"ל, ה"א ביו"ד, גימ"ל בה"א, ה"א בדל"ת.</p>
<p>כלהו מתגלפי ביו"ד² יו"ד סליק לון ה"א כליל ביו"ד³ מניה נפקת כדין מעטרין לאבהן⁴ אתפתחת ה"א בנחלוי⁵ ואעטר לרישא דו"ה דתמן שריין אבהן⁷</p>	<p>כולן נחקקות ביו"ד, יו"ד מעלה אותן, ה"א כלולה ביו"ד, ממנו יוצאת, אז מעטרים את האבות, נפתחת ה"א בנחלים שלה, ומעטרת את ראש הו", ששם שרויים האבות.</p>
<p>ו' כליל שית אתוון⁸ וכלהו כליל יו"ד י' אתגליף בגלופוי וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון⁹ אחרנין מניה נפקו¹⁰ עשר אמירן בגלופוי וכלהו שבילין דאורחא עלאה¹¹ (ס"א</p>	<p>ו' כוללת שש אותיות, ואת כולם כוללת יו"ד, י' נחקקת בחיקוקתיה, ועולה להתעטר בשתיים עשרה אותיות אחרות, ממנו יוצאות עשר אמירות בחקיקות שלו, וכולם שבילים של הדרך</p>

¹ פי' בעני חסד מפרשים ערות כלתך היה המ' הנק' כנה אבל המון המם ההוה דהתעניית כלך ממש, תנא איתגניף שמא קדישא וכו' לא ידענו נפיק צירוף אלו האותיות על נכון (מ"מ)פ.
² פי' כולם נחקקים בי'?? אבא הנק' יו"ד (מ"מ).
³ בינה כלולה בחכמה (רח"ו).
⁴ חב"ד ד"א (רח"ו).
⁵ ג' שערי בינה (רח"ו).
⁶ פי' הם כלי המוחין דזעיר שהם חג"ת שנעשו חב"ד (מ"מ).
⁷ שם אתפתחתי הא' בנחלוי ואתעטר לרישא דו' דתמן שריין אבהן וכו'. הבן עתה ענין ג' אבות מהו הנה כבר ידעת סוד ב' עטרין דאחסינו ליה א"וא שהם ה"ח וה"ג והם ב' כתפין דא"א הכולל כל קומת האצילות וב' כתפין דיליה נק' אברהם ויצחק ח"ג ואלו נגנזין בנה"י דאימא ביסוד דילה הנק' (משלי יח ל) נחל נובע מקור חכמה כי בתוכו נגנז יסוד דאבא הנק' נהר דכורא ונתפתחת ה' בנחלוי שהם ה"ח וה"ג שהם י' נחלין ומתפשטין בז"א כנודע ותחלת התפשטותם הואספר זוהר הרקיע פרשת אחרי מות (זהר הרקיע). ברישא דז"א שהוא דעת יעקב וז"ש דתמן שריין אבהן אברהם ויצחק שהם ח"ג והבן כי אברהם יצחק ויעקב כולם הם בז"א אך עיקר ז"א הוא יעקב. (זהר הרקיע). פי' שהמוחין שרויים שם והם נק' אבהן כנודע (מ"מ)פ.
⁸ פי' זעיר כולל ו"ק (מ"מ).
⁹ היינו ל"ב אתוון הפשוטות שבת"ת (רח"ו).
¹⁰ היינו אמ"ש בג"ד כפר"ת י"ס דז"א (רח"ו).
¹¹ פי' ל"ב נתיבות שבאבא ומלת ארחה הוה יסוד דאבא ששם הם ל"ב נתיבות, ואי גרסי' דאורייתא עילאה א"ש (מ"מ)פ.

<p>דאורחין דאורייתא) יקרא דכלא כרין ה"א אהרא¹ אתכלילת מן כלהו גליפא מסטרא מתיחא² (ס"א מתיחדא) טמירא לאולדא לתתא אתגליפו (ס"א אתפליגו) כלהו בארבעין ותריין אתון³ וכלהו פרישנא במתניתא דידן וכלהו סלקן⁴ ברישא דמלכא</p>	<p>העליונה (של דרכי התורה) הנכבדה מהכל, אזי ה"א אחרת נכללת מכלם, חקוקה מצד מתוח (מתיחדת) טמיר להוליד למטה, נחקקו (נחלקו) כולם בארבעים ושתיים אותיות, ואת כולם פרשנו במשנתנו, וכולם עולים לראש המלך.</p>
<p>שבע שבתין שלימין⁵ מתפרשן בשבעין אתון⁶ שבעין ותריין⁷ אסתלקו ואסתלקו באות ו⁸ (ס"א יו"ד) רשימן בפרשת ויהי בשלח פרעה⁹ בקרא ויסע ויבא ויט כד נטלת שכינתא ושבעה רשימן אתרשימו ביה שבעה אסתלקו</p>	<p>שבע שבתות שלמות מתפרשות בשבעים אותיות, שבעים ושתיים עלו, והן עלו באות ו' (יו"ד), רשומות בפרשת ויהי בשלח פרעה בפסוק ויסע ויבא ויט, כשהשכינה נוטלת ושבעה רשומים נרשמו בה, מתעלות שבע</p>
<p>ע/ח/ב</p>	
<p>מניה¹⁰ בעובדין רשימין תאנא אסתלקו אתון ברשימין ידיעין וארחין סתימין בר לוכאי קשוט סמכי עלמא</p>	<p>ממנה במעשים רשומים. למדנו שהתעלו האותיות ברשומים ידועים ודרכים סתומות, פרט לצדיקי אמת עמודי העולם.</p>
<p>אר"ש לר' אלעזר ת"ח¹¹ הני עשרין ותריין אתון¹² דגליפין באורייתא כלהו מתפרשי בהני (ג"א מאלין) י אמירן כל אמירה ואמירה מאלין עשר¹³ דאינון כתרי מלכא¹⁴ כלהו גליפין באתון ידיעין¹⁵ (ד"א אחרנין¹) בגיני כך</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בא וראה אלו עשרים ושתיים האותיות שחקוקות בתורה, כולן מתפרשות (מאלו) בעשר האמירות הללו, כל אמירה ואמירה מאותן העשר, שהן כתרי המלך,</p>

¹ נוק' (רח"ו).

² יסוד ד"א (רח"ו).

³ כי כשתצרך עשרה שמות המנוקדות עם ט' נקודות וכ"ב אתון והכולל יהיה מ"ב (רח"ו).
⁴ כי שם מ"ב ברישא דמלכא ר"ל הו"ה פשוט בכתר ומלא בחכמה ומלא דמלא בבניה הם מ"ב אותיות בחכ"ב ד"א וגי' שמות ע"ב אותיות בחג"ת ושם ע"ב תיבות במלכות (רח"ו). כשהאלב"מ מתחיל למפרע, הנה מתחיל אז האתב"ש ג"כ למפרע, כי קבלת הע"ב הוא מהשם מ"ב, שהמ"ב הרי הוא בהג"ר והשם ע"ב הוא בהר"ק (הקד"ש סז ע"א).

⁵ נראה הם ז' חלוקות שנחלק שם ע"ב כמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"ח ע"א (מ"מ).

⁶ פירוש הם ע' אתון דפ' ויס"ע ויב"א וי"ט שיש בהם ג' ע"ב אותיות, ושנים אינם מן החשבון כי עיקר השם הם ע' (מ"מ).

⁷ כי ה"ב שבראש מאירות בגוף שהוא ו"ק ונעשה ו' פעמים י"ב הם ע"ב (רח"ו).

⁸ פ' שמאירים לזעיר שהוא ו' דהו"ה (מ"מ).

⁹ היינו ויסע ויבא ויט (רח"ו במ"מ).

¹⁰ כי הם ז' חלוקות שנחלק שם ע"ב כנזכר בפרש' בהעלותך דף קנ"ח ע"א (רח"ו).

¹¹ ע"י ע"ח טנת"א ו: ושם נאמר כי הא אוליפנא לן כל אינון אתון דרשימין וידעין בכל כתרא וכתרא. ואנו לא זכינן בהן, אמנם ממוצא דבר נוכל להבינם מס"י ומזוהר שיר השירים כמ"ש בע"ה, ע"כ. וע"י ביאורים ח"א עג ע"ד, כוונתו שאיננו יודעים איזה צרופי אותיות שייכים לכל מאמר ומאמר אשר בהם נבראו, אמנם חילוקי כ"ב האותיות שבי"ס ד"א ומלכות עצמן, מבואר לקמן בשער פרקי הצלם פ"ו.

¹² הם אותיות האלפא ביתא א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י כ"ל מ"נ ס"ע פ"צ ק"ר ש"ת דגליפאן באורייתא שנחקקו אותיות אלו בתורה שהם לפי האמת עולמות רוחניים ובאו חקוקים בתורה, ובסוד צרופם תתוה התורה, בהצטרף ששה אותיות מהם יעשה בראשית וכן שאר אותיות התורה "כולהו מתפרשן" כלומר עם היות שאינם לפי חשבון שהם כ"ב י"א זוגות, וזוג לכל מאמר יותירו שנים, ושלשה לכל מאמר יפחיתו שמונה כדי שיהיו שלשים, אין חשש כולוה "מתפרשאן" או "מתפשטן בהני עשר אמירן" שהם עשר ספירות והאותיות נחלקות להם (אור יקר).

¹³ פ' כ"ב אותיות התורה הם המתחלקים בי"ס כל ספ' יש בה אותיות ידועות לה (מ"מ).

¹⁴ ירצה שכל עשר מאמרות הם עשר ספירות ממש, וכל ספירה וספירה מאלו הספירות (אור יקר).

¹⁵ שיש אותיות מאלו ה"ב שהספירה תתלבש ותתבנה באותם האותיות, ונודע שהספירות הם השם הקדוש, והשם הוא כאלו הוא עצמותו ממש פנימיותם, והאותיות ההם כאלו הם לבוש אל השם, בענין

<p>שמה קדישא אתכסייא באתון אחרנין² וכל אמירה אוזיף³ לאמירה עלאה מנה⁴ אתווי בנין דאתכליל האי בהאי וע"ד שמה קדישא⁵ גליפנא ליה באתון אחרנין⁶ בנין דאתכסיין דא ברא ודא ברא עד דמתקשרין כלהו כהרא⁷ ומאן דבעי למנדע צרופי שמהן קדישין⁸ לנדע אינון אתון דרשימין בכל כתר וכתרא וכדין לנדע ויתקיים בכלא</p>	<p>כולן חקוקות באותיות ידועות (אחרות), לכן השם הקדוש מתכסה באותיות אחרות, וכל אמירה מלוה לאמירה יותר עליונה את אותיותיה, משום שנכללות זו עם זו, ולכן את השם הקדוש חקקנו אותו באותיות אחרות, משום שהתכסו זו בזו וזו בזו, עד שכולן נקשרות כאחת, ומי שרוצה לדעת את צרופי השמות הקדושים, שידע את אותן האותיות הרשומות בכל כתר וכתר, ואז ידע ויתקיים בכל.</p>
<p>והא גליפנא לון בכל אינון אתון דרשימין וידיעין בכל כתר וכתרא מספרא עלאה דשלמה והכי סליק בידן וחברייא גליפין לון (ס"א ולחברייא גלינא לון) ושפיר הוא דהא כל כתר וכתרא אוזיף לחבריה אתווי כמה דאוקימנא ולומנין דלא אצטריך אלא באתווי אינון דרשימין ביה וכלהו ידיעין לגבי חברייא והא אוקימנא לון</p>	<p>והרי חקקנו אותם בכל אותן האותיות שרשומות וידועות בכל כתר וכתר, מהספר העליון של שלמה, וכך עלה בידינו. והחברים חקקו אותם (ולחברים גלינו אותם) ויפה הוא, שהרי כל כתר וכתר מלוה לחברו את אותיותיו כמו שבארנו, ולפעמים שלא צריך אלא באותם אותיות שרשומים בו, וכולם ידועים לחברים, והרי בארנו אותם.</p>
<p>זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון ומגלי להון ריזין עלאין דשמה קדישא דלא גלי לעלאין קדישין וע"ד יביל משה לאתעטרא ביני קדישין וכלהו לא יכלי למקרב בהדיה כנורא יקידתא ונומרי דאשא דאי לאו הכי מאן הוה ליה למשה למיקם בינייהו אלא זכאה חולקא דמשה דהא כד שארי למללא עמיה קב"ה בעא למנדע שמה קדישא (ס"א שמוי קדישין) סתים וגלייא</p>	<p>אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ומגלה להם סודות עליונים של שמו הקדוש, שלא גילה לעליונים קדושים, ועל זה יכל משה להתעטר בין קדושים, וכולם לא יכלו להתקרב אליו כאש יוקדת וגחלי אש, שאם לא כך, מי היה לו למשה לעמוד ביניהם, אלא אשרי חלקו של משה, שהרי כשהתחיל לדבר עמו, הקדוש ברוך הוא רצה לדעת את שמו</p>

שהספירות יקראו יה"ה י' חכמה ה' בינה ו' שית ספירן ה' מלכות, ולזה שם זה יתלבש בכ"ב אותיות מן הטעם עצמו כי השם הוא סהפירות והספירות יתלבשו באותיות והשם תתלבש באותיות (אור יקר).
¹ פ' הוי"ה מלובש באד"ני (מ"מ).

² דהיינו אותיות הכנויים ושמות שאינם נמחקים וכיוצא שהם אותיות שאינם מקודשות כאותיות השם ממש מפני היות האותיות לבוש לשם עצמו (אור יקר).

³ הענין שהאותיות יתחלקו לעשר מאמרות הם עשר ספירות כזה י' קוצו לכתר וגוה החכמה והן א"ב, נמצאו בחכמה יא"ב, ובבינה גד"ה, ובתפארת ו' ובשלשה אבות זח"ט, והם גם כן בשלשה מדות התחתונות נצח הוד יסוד, ונשארו י"ב אותיות שיתחלקו כ"ל בחסד, מ"נ בגבורה, ס"ע בתפארת, פ"צ בנצח, ק"ד בהוד, ש' ביסוד, ת' במלכות ובה נשלמו סוד כ"ב אותיות בספירות, וכדי להשלים שם כל אחד ואחד מהם כל אמירה (אור יקר).

⁴ כיצד ש' ביסוד וכדי שתקרא ש"ת דהיינו יסוד מלשון כי השתות אוזיף מלכות ת' שבה אל היסוד, והטעם שהמלכות נכללת ביסוד שאליו היא עולה כנודע, ועל ידי יוד שבו וש"ת יעשה ש"ת כענין שפרשו בשיר השירים, וכן ההוד נקראת ק"ר כדי לעשות שרק שבו יקח ש' ביסוד ויעשה שרק שבו כנודע (אור יקר).

⁵ שהוא שם יה"ה י' חכמה ה' בינה ו' שית ספירן ה' מלכות (אור יקר).

⁶ כדפירשנו שהוא מתחלק בכ"ב אותיות אחרות על דרך הנזכר מפני שהוא מתלבש זה בזה, כיצד י' מתלבש בא"ב וה' מתלבש בג"ד כדפירשנו וכן ו' בוח"ט וכן שאר האותיות ז"ב, וה' מתלבשת בת' כמבאר (אור יקר).

⁷ כמו שצרפנו אותיות השם שהם יה"ה בכ"ב אותיות כדפירש', וכמו שצייננו ציור אמיתי בשיר השירים (אור יקר).

⁸ כל שם ושם בכמה ספירות הוא נאחז והאיך יוכלו בו (אור יקר).

<p>בכל חר וחר כדקא חזי וכדין אדבק וידע יתיר מכל בני עלמא</p>	<p>הקדוש (שמותיו הקדושים) נסתר ונגלה בכל אחד ואחד כראוי, ואז נדבק וידע יותר מכל בני העולם.</p>
<p>ת"ח בשעתא דסליק משה גו עננא יקירא עאל ביני קדישין פגע ביה חר מלאכא בשלהובי נורא בעיינין מלהמן וגדפוי מוקדן בעא לשאפא ליה בגווייה וההוא מלאכא גבריאל (ס"א גזריאל) (ס"א גזריאל) שמיה כדין אדכר משה חר שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתון! ואודעזע ואתרגש עד דסליק משה בינייהו וכן לכל חר וחר זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי</p>	<p>בא וראה, בשעה שעלה משה לתוך הענן הנכבד, נכנס לבין קדושים, פגע בו מלאך אחד בשלהבות אש בעיניים לוחטות, וכנפיו שורפות, רצה לשאף אותו לתוכו, ושם אותו מלאך גבריאל (גזריאל"ל) (גזריאל"ל), אז הזכיר משה שם קדוש אחד שהיה חקוק בשתים עשרה אותיות והזדעזע והתרגש, עד שעלה משה ביניהם, וכן לכל אחד ואחד אשרי חלקו, והרי בארנו את הדברים.</p>
<p>ערות אשה ובתה לא תגלה תאנא בתקוני מטרוניתא אוקימנא אלין עריין אע"ג דאינון (נ"א עריין אינון) באתגלייא ובסתמא ותמן בת בנה בת בתה? דהא עלמא אצטריך לון ואינון ישובא דעלמא כמה דאוקימנא</p>	<p>ערות אשה ובתה לא תגלה, למדנו בתקוני המלכה, בארנו את העריות הללו, אף על גב שהם (עריות הם) בנגלה ובנסתר, ושם בת בנה ובת בתה, שהרי העולם צריך אותם, והם ישובו של עולם כמו שבארנו.</p>
<p>ומאן דגלי חר ערייתא ווי ליה ווי לנפשיה דהא גלי בגין דא עריין אחרנין ותניא מלה בתראה דעשר אמין דאורייתא לא תחמוד אשת רעך בגין דהאי כללא דכלהו ומאן דחמיד אתתא אחרא כאלו אעבר על אורייתא כלא ברם לא אית מלה דקיימא קמי תשובה וכ"ש אי קביל עונשיה כדוד מלכא</p>	<p>ומי שמגלה ערוה אחת מהן, אוי לו ואוי לנפשו, שהרי גילה בשביל זה עריות אחרות, ולמדנו הדבור האחרון של עשר האמירות של התורה, לא תחמד אשת רעך, כי זהו הכלל של כולם, ומי שחומד אשה אחרת כאלו עבר על כל התורה. ברם אין דבר שעומד לפני תשובה, וכל שכן אם קיבל ענשו כמו דוד המלך.</p>
<p>א"ר יוסי תנינן כל מאן דחב ואתפרש מההוא חובא תשובה קא מעלייא ליה שפי ואי לאו לא סליק בידיה תשובה ולא מעלייא ליה אי הכי דוד היאך לא אתפרש מבת שבע לבתר</p>	<p>אמר רבי יוסי, שנינו כל מי שחטא ופרש מאותו חטא, התשובה מועילה לו יותר, ואם לא לא עולה בידו תשובה, ולא מועילה לו. אם כך, אז איך דוד לא פרש מבת שבע לאחר מכן.</p>
<p>א"ל בת שבע דידיה הות³ ודידיה נמיל⁴ דהא מית בעלה⁵ דתניא אודמנת הות בת שבע</p>	<p>אמר לו, בת שבע היתה שלו, ואת שלו הוא לקח, שהרי מת בעלה, שלמדנו מזומנת היתה בת שבע לדוד מיום</p>

¹ פי' שם בן "ב ועיין בפ' בשלח דף נ"ח ע"א (מ"מ).

² פי' בת בנה היא מ' דזעיר בת בתה היא מ' דמקצת כמ"ש בפ' בראשית (מ"מ).

³ פי' ראויה היתה בת שבע לדוד כמ"זל (מ"מ).

⁴ פי' שכל היוצא למלחמת בית דוד היה כותב גט כריתות לאשתו כמ"ש בסבא דמשפטי' ובזוהר בפ' בראשית דף א' ומ"ש דאוריה יהיב גט זמן לאתתיה שם פירשנו דעובדא דבת שבע הוה אחר שעבר הזמן שקבע שאם לא בא בזמן הנז' הוי גט, שאז כשהגיע הזמן ולא בא הוה ליה גט כריתות, ובזה לא קשו מאמרי זוהר אהדדי דקרי ליה גט זמן וקרי ליה גט כריתות דאמר אפשר בגט לאנתתיה גם קושיות התוספות על רש"י ז"ל יתורצו שכיון שעבר הזמן הוא גט כריתות ממש ובהיתרה הוה כלא, גם במ"ש לאוריה רד לביתך וכו' לא חטא, להיות כשמצאה בתולה והגידה לו שאוריה מעולם לא בא בה כי מן השמים לא נתנוהו לנגוע אליה וידע ודאי הגם שירד לביתו לא יגע בה בחושבו שהוא סריס או לאיזו סיבה אלא סבר לחפות על עצמו משום חלול ה', כי העולם יאמרו שמבעלה אוריה נתערב ודייק קרא רק בדבר אוריה שהרגו בחרב בני עמון, אבל בדבר בת שבע אין לו עון אשר תשא כי שלו היתה ולא של אורים (מ"מ).

⁵ פ' דאלו לא מת אוריה אע"פ שיעבר הזמן והוה ליה גא כריתות, מסתמא כשחוזרים מהמלחמה חוזרים ומקדשים נשותיהם והשתא דמת לא נשאר חשש (מ"מ).

<p>לדוד מיומא דאתברי עלמא ומה עכבא ליה דנטל ברתיה דשאול מלכא וההוא יומא נטל לה אוריה ברחמי אע"ג דלא הות דיליה</p>	<p>שנברא העולם. ומה עיכב אותו, שנשא את בתו של שאול המלך, ואותו יום נשא אותה אוריה ברחמים, אף על גב שלא היתה שלו.</p>
<p>לבתר אתא דוד ונטיל דיליה ועל דדוד דחיק שעתא קמי קב"ה לקטלא לאוריה ולמעבד הכי אבאיש קמיה ואענש ליה לדוד דהא קב"ה בעא לאתבא ליה לדוד לקיימא ליה מלכותא קדישא עלאה וכד תאב לדידיה תאב</p>	<p>אחר כך בא דוד ונטל את שלו, ועל שדוד דחק את השעה לפני הקדוש ברוך הוא, להרוג את אוריה ולעשות כך הרע לפניו והעניש את דוד, שהרי הקדוש ברוך הוא רצה להשיבה לדוד לקיים לו את המלכות הקדושה העליונה, וכשהשתוקק, לשלו השתוקק.</p>
<p>תאנא א"ר יוסי מאי דכתיב אני יי אני יי עתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא אני יי עתיד להפרע מן הרשעים לעתיד לבא אינון דכתיב בהו הפושעים בי כתיב אני יי וכתוב אני אמית ואחיה אע"פ</p>	<p>למדנו אמר רבי יוסי, מהו שכתוב אני ה', אני ה' עתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא, אני ה' עתיד להיפרע מן הרשעים לעתיד לבא, אותם שכתוב בהם הפושעים בי, כתוב אני ה', וכתוב אני אמית ואחיה, אף על פי</p>
<p>ע"מ/א</p>	
<p>שאני במדת הרחמים הרשעים הופכים אותי למדת הדין דתניא שם מלא יי אלהים זכו יי ואי לאו אלהים אר"ש חייבין עבדי פנימותא לעילא מאי פנימותא כמה דאוקימנא פנימותא ממש והא אתמר</p>	<p>שאני במדת הרחמים, הרשעים הופכים אותי למדת הדין. שלמדנו שם מלא ה' אלהים, זכו ה' ואם לא אלהים. אמר רבי שמעון, הרשעים עושים פגם למעלה, איזה פגם, כמו שבארנו פגם ממש והרי נתבאר.</p>
<p>תאנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה תני רבי יהודה דרא דרשב"י שארי בנזיה כלהו זכאין חסידין כלהו דחלי חטאה נינהו שכינתא שרייא ביניהו מה דלית כן בדרין אחרנין בניני כך מלין אינון מתפרשאן ולא אתמטראן</p>	<p>למדנו כתוב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה, שנה רבי יהודה, דור שרבי שמעון בר יוחאי שרוי בתוכו כולם צדיקים חסידים, כולם הם יראי חטא, ושכינה שורה ביניהם, מה שאין כן בדורות אחרים, לכן הדברים הללו מתפרשים ולא נסתרים.</p>
<p>בדרין אחרנין לאו הכי ומלין דרוי עלאה לא יכלין לגלאה? ואינון דידיעי מסתפו דרבי שמעון כד הוה אמר רזא דהאי קרא חבריאי כלהו עינוי נבעין דמעין וכלהו מלין דאמר הו בעינייהו גליין כמה דכתיב פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות³</p>	<p>בדורות אחרים לא כן, ודברים של סודות עליונים לא יכולים לגלות, ואותם שיודעים פוחדים, שכאשר היה רבי שמעון אומר סוד הפסוק הזה, עיני כל החברים נבעו דמענות, וכל הדברים שאמר היו בעיניהם גלויים, כמו שכתוב פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.</p>

¹ עי' הערה בסוף הספר אות א'.

² עי' לעיל הערה דף סא ע"א בשם הביאורים.

³ כל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא בחידות, וכמו שנאמר במרע"ה (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו, וכמ"ש בזוהר (אחרי מות דף עט ע"א ופ' שלח קנט ע"א ובאד"ר קלב ע"ב) (ביאורים ח"א ג ע"ג), קודם שנתגלו הספרא דצניעותא והאדרות, הנה הוה כמעט כל אורות הא"א והא"א הכלליים נעלמים בבחי' א"ס, ולא היו נתגלו עדיין גם באצילות כלל, כי היו סתומים ונעלמים בשרשן, והנה היה אסור אז לדרוש ולחקור בהם כלל ע"ד האיסור השאלה והחקירה בא"ס וכו', נתגלה ידיעתם ע"י רשב"י וסיעתו למטה ג"כ, ולכן הקפיד הרשב"י מאד על הסתר אותן הסודות אז לדבר בהם בדרך חידה, וכמ"ש בפ' אחרי מות (דף עט ע"א), וע"ש (דף סא ע"א) ובכ"מ, כי גורם ח"ו ע"ז העלאתן למעלה, כי כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם למטה כן הם מאירים למעלה (ביאורים ח"א כא ע"ג).

<p>דיומא חד שאיל ר' ייסא אמר! ביעא דקושטא² (ס"א דקוסטא) דנפקא מעופא³ דשריא (ס"א ושדי) בנורא ואתבקע לארבע ספריין⁴ תרין סלקין⁵ מנייהו וחד מאיך⁶ וחד רביע⁷ ברביעא (ס"א נביע נביעא) דימא רבא⁸</p>	<p>שיום אחד שאל רבי ייסא אמר ביצה של אמת (מדה), שיצאה מעוף ששורי (ונזרק) באור והתבקעה לארבעה צדדים, שנים עולים מהם ואחד מתנמך ואחד רובץ במרבץ (מבועי המעין) של הים הגדול.</p>
<p>א"ר אבא⁹ עבדת קמיה דר"ש קדש חול¹⁰ דהא כתיב פה אל פה אדבר בו א"ל ר"ש עד¹¹ לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא¹² וכך הוה באדרא דר"ש</p>	<p>אמר רבי אבא, עשית לפני רבי שמעון קודש חול, שהרי כתוב פה אל פה אדבר בו. אמר לו רבי שמעון, טרם שתתבקע הביצה תסתלק מן העולם, וכך היה באדרא של רבי שמעון.</p>
<p>תאנא ביומוי דר"ש הוה אמר בר נש לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך כתר דשכיב ר"ש הוה אמרי אל תתן את פיך לחטיא את בשרך תניא אר"ש אי בני עלמא מסתכלן במה דכתיב באורייתא לא ייתון לארנזא קמי מאריהון תאנא כד מתערין דינין קשין לאחתא בעלמא ואל אשה בנרת טומאתה וגו'</p>	<p>למדנו בימי רבי שמעון היה אומר אדם לחבירו פתח פיך ויאירו דבריך, אחר שנפטר רבי שמעון היו אומרים, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. למדנו, אמר רבי שמעון אם בני העולם מסתכלים במה שכתוב בתורה לא יבואו להרגיז לפני רבונם, למדנו כשמתעוררים הדינים הקשים לרדת לעולם, ואל אשה בנדת טמאתה וגו'.</p>
<p>הכא כתיב סוד יי' ליראיו ובאדרא (ס"א ובהאי דרא) קדישא אתמר הכא אצטריכנא לגלאה דהא לאתר דא אסתלק¹³ דתנינן</p>	<p>כאן כתוב, סוד ה' ליראיו, ובאדרא (ובדור הזה) הקדושה נאמר כאן הצטרכנו לגלות, שהרי למקום הזה</p>

¹ ביעא דקושטא היא ה' שהיא כביצה שאין לה פה אלא סתומה מכל צדדיה כך עולם האצילות שהיא ה' והיה סתום באויר הסתום הקדמון הנק' כתר עליון כמ"ש הזהר בטש ביה מאן דלא בטש ונתפשטה הנקודה ונשאר אור ומכח הגבורה נתבקעה הנקודה לד' אותיות (רח"ו).

² הוא סוד הדעת שהוליד' אימא ויוצא מיסוד שלה. וז"ש "מעופא דשריא בנורא" (א"ה עוף גי' יוסף יסוד דאימא נורא) סוד דחילו ואימתני כו' (יהל אור).

³ שהוא סוד היסוד דאימ' הנק' יוסף גימ' עוף דשריא בנורא ששם ה"ג מתערין כנודע ואתבקע לד' ספריין הם ח"וב ח"וג תרין סלקין מינייהו הם סוד ח"וב שהם גבוהים ומעלים ומסתלקים בריש' דז"א וחד מאיך הם ה"ח שיוצאים ומתפשטים מחסד עד הוד שבו והיינו ירידה שיוורדין מן הדעת וחד רביע בימא רבא שהם ה' גבו' שיוורדין לצורך בנין הנוק' ומתפשטין בגופא דילה כמבואר אצלינו (זהר הרקיע).

⁴ הם ז"ה וחד מאיך היא ה' אחרונה וחד נביע הוא ו' המשפיע תמיד דרך היסוד (רח"ו).

⁵ כידוע ד' פרשיות (יהל אור).

⁶ דחו"ב (יהל אור).

⁷ שהוא חסד שמתפשט בו (יהל אור).

⁸ שיוורד השני לנוקבא. ואמר דשריין בנורא, ששם בוצינא, ביסודה, ושם תמתקין, ושם הנ' תרעין (יהל אור).

⁹ הנה ר"י דיבר בעניני מוחין דז"א ואמר ביעא שהוא סוד מוח הדעת שהוא ביסוד דאימא דקושטא הנוגע לד"א הנק' אמת א"כ שביסוד אמא יש שם אה"ה ואה"ה פעמים אה"ה גימ' אמת. (זהר הרקיע).

¹⁰ ר"ל שדימה עולם המחשבה לעולם לפי שרשב"י היה דבוק עם השכינה פה אל פה אדבר בו (רח"ו).

¹¹ כי לפניו כתיב (במדבר יב ח) ומרא' ולא בחידות ואתה נותן מקום למכשול ומי שאינו מבין יהיה בעיניו דברי' ריקנים ובדרא דר"ש אתהדרו באתגליא. א"ל ר"ש עד לא אתבקע ביעא. פי' קודם שאפרש בא"ר ענייני מוחין דז"א ששם נבקע היסוד דאימא ונעשה מג' מוחין ד' תסתלק לעיל' מעלמא וכן היה שג' חברים נסתלקו באד"ר והיה ר' ייסא אחד מהם (זהר הרקיע).

¹² ר"ל קודם שיתגלה הסוד שבאדרא יסתלק (רח"ו).

¹³ עונש הזה שנענש ר' ייסא ה' על שהיה מסתיר הדברים והשומעים אפשר שיטעו בדבריו ויחשבו דברים אשר לא כן ח"ו ויותר טוב הוא או לשתוק לגמרי או לדבר בביאור ולא יטעו. א"ש עוד ביארתי זה המאמר כי ה' הטובה עלי ונאבד ממני וכעת בחדש מנחם הת"ד מצאתיו והעתקתי אותו בסוף הספר הזה בדף ס"ג וע"ש (שער מאמרי רשב"י).

¹⁴ עי' פרשת תשא קצד ע"ב וכן כאן לעיל עד ע"א ויקהל קצה ע"ב רג ע"ב בשלח ס סע"ב נח סד ע"א בלק קצז ע"א (לש"ו).

<p>בשעתא דהויא תקיפא¹ דלעילא אתער בנין חובי עלמא² שארי ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא אתפרש דכורא מנה בנין דהא אסתאבת ואתקריאת מסאבא ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה דווי אי אסתאב הוא בהדה בזמנא דאיהי אסתאבת</p>	<p>הסתלק, ששינו בשעה שהנחש התקיף של מעלה התעורר בשביל חטאי עולם, התחיל להתחבר עם נקבה והטיל בה זוהמא, נפרד ממנה הזכר משום שהרי נטמאה ונקראת טמאה, ואין ראוי לזכר לקרב אליה, שאוי אם הוא נטמא עמה בזמן שהיא טמאה.</p>
<p>ותאנא מאה ועשרין וחמש זיני³ מסאבותא נחתו לעלמא דמתאחדן מסטרא דהויא תקיפא וישבע ועשרין רברבין מנייהו מתאחדן בנוקבי ואתדבקן בהו ווי למאן דיקרב בהדה בההוא זמנא דמאן דיקרב בהדה⁴ אחזי פנימותא לעילא דהא בחובא דא אתער הויא תקיפא לעילא ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריך ואתחבר בנוקבא ואתרבי שעריה לדכורא ונוקבא אסתאבת ושערהא רבא וטופרהא סניאו וכדין דינין שריין לאתערא בעלמא ויסתאבון כלא הה"ד כי את מקדש יי' טמא מקדש יי' אסתאב בחובייהו דבני נשא</p>	<p>ולמדנו מאה עשרים וחמשה מיני טומאה ירדו לעולם, שאחוזים מצדו של הנחש החזק, ושבעה ועשרים גדולים מהם, נאחזים בנקבות ונדבקים בהם, אוי למי שיקרב אליה באותו זמן, שמי שיקרב עמה מראה פגם למעלה, שהרי בחטא הזה מתעורר הנחש הקשה למעלה, ומטיל זוהמא במקום שלא צריך, ומתחבר עם הנקבה וגדילות שערותיו של הזכר, והנקבה נטמאת ושערה גדול וצפרניה גדולות, ואז הדינים שורים להתעורר בעולם, ונטמאים הכל, זהו שכתוב כי את מקדש ה' טמא, מקדש ה' נטמא בחטאי בני האדם.</p>
<p>תאנא מאי דכתיב ואיבה אשית בינך ובין האשה ארבעה ועשרין זיני מסאבותא אטיל הוייא בנוקבא כד אתחבר עמה כחושבן ואיבה ועשרין וארבע זינין (ס"א דינין) מתערין לעילא ועשרין וארבע לתתא ושערא רבא וטופרין סניאו וכדין דינין מתערין בכלא ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה בעיין לספרא ההוא שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא ולספרא טופרהא וכל ההוא זוהמא די בהון</p>	<p>למדנו מה שכתוב ואיבה אשית בינך ובין האשה, ארבעה ועשרים מיני טומאה הטיל הנחש בנקבה, כשהתחבר עמה כחשבון ואיבה ועשרים וארבעה מינים (דינים), מתעוררים למעלה, ועשרים וארבעה למטה, ושער גדול וצפרנים גדולות, ואז מתעוררים הדינים בכל, ולמדנו כשרוצה אשה להטהר, צריכה לספר אותו שער שגדל ביום שהיא טמאה, ולספר את צפרניה, וכל אותה זוהמא שבהן.</p>
<p>דתאנא ברזי דמסאבותא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא ובגיני כך בעיין נגיזא ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אתער חסד בעלמא דתניא לא לבעי ליה לאיניש למיהב דוכרנא לזינין בישין דתנינן אלף וארבע מאה וחמש זינין⁵ בישין מתאחדן בההוא זוהמא דאטיל</p>	<p>שלמדנו בסודות הטומאה, שזוהמת הצפרנים מעוררת זוהמא אחרת, ולכן צריכים גניזה, ומי שמעבירם לגמרי כאלו העיר חסד בעולם, שלמדנו אין צריך אדם לתת זכר למינים רעים, ששינו אלף וארבע מאות וחמשה מינים רעים</p>

¹ עי' זהר פ' בראשית (נד ע"א) ובפ' ויקהל (דף קצה ע"ב, ודף רג ע"ב) ולקמן קמג ע"א וכו', כל שורש הקליפות והחיצונים הוא באורות הגבורות, ושם הם נאחזים ויונקים. אמנם כשהגבורות הם נמתקים ומתבסמים בחסדים, אז אדרבה הוא שהם שורפים ומכלים את הקליפות כולם (דע"ה ח"ב קמו ע"ד).

² דרוש זה בענין הנחש העליון אתער אין להבינו כפשוטו ח"ו שמתחבר עם הנוקבא הקדושה חלילה אבל ביאורו תביניהו ממה שביארתי באדרת נשא דף קכח ע"ב במ"ש שם יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כו' (שער מאמרי רשב"י).

³ עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

⁴ עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

⁵ דע כי אלו הם בחינת הקליפות הנמשכות מן החמש גבורות של מנצפ"ך הנודעות אצלנו ואלו הקלי יצאו מן הסיגים של אלו הגבורות ולכן מספרם שג אנו הקליפות הם אצף וארבע מאות וחמשה כי הנה מנצפ"ך הוא בגמטריא פ"ר וכג גבורה מהם כלולה מכולם הרי הם חמשה פעמים פ"ר שהם בגמטריא אלף

<p>נאחזים באותה הזוהמא שהטיל הנחש החזק, וכולם מתעוררים באותה זוהמת הצפרנים, ואפילו מי שרוצה יעשה בהם כשפים לבני אדם, משום אותם שתלויים בהם, ומי שמעבירם</p>	<p>הוויא תקיפא וכלהו מתערין בהווא זוהמא דמופרין! ואפילו מאן דבעי יעביד בהו חרשין לבני נשא משום אינון דתליין בהו ומאן דאעבר</p>
<p>עמ/ב</p>	
<p>לון כאילו אסני חסד בעלמא ודינין בישין לא משתכחיין</p>	<p>כאלו הרבה חסד בעולם, ודינים רעים לא נמצאים.</p>
<p>ויעבר אותה זוהמא וצפרניה שרשומות בה, שלמדנו מי שדורך ברגלו או בנעלו עליהן יכול להנזק, ומה בשירי השיריים של הזוהמא, שלמעלה כן אשה שמקבלת ומתחברת עם הנחש, והטיל בה זוהמא על אחת כמה וכמה. אוי לעולם שמקבל ממנה אותה זוהמא, לכן ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב.</p>	<p>ויעבר אותה זוהמא וצפרניה שרשומות בה, שלמדנו מי שדורך ברגלו או בנעלו עליהן יכול להנזק, ומה בשירי השיריים של הזוהמא, שלמעלה כן אשה שמקבלת ומתחברת עם הנחש, והטיל בה זוהמא על אחת כמה וכמה. אוי לעולם שמקבל ממנה אותה זוהמא, לכן ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב.</p>
<p>אמר ר' שמעון אמר קביה הביאו עלי כפרה² ברי"ח³ עלי ודאי⁴ בגין דיתעבר ההוא הוויא ויתבסם מאן דבעיא⁵ עלי כמה דכתיב שרפים עומדים ממעל לו⁶ וע"ד כתיב בקרח הנועדים על יי דבגניהון⁷ אתער מאן דאתער⁸ דאתי מסטרייהו אוף הכא⁹ הביאו עלי כפרה עלי ממש בגין דיתבסם¹⁰ ויתעבר ולא אשתכח הוויא באתר דשארין וכ"כ למה על שמעמתי את</p>	<p>אמר רבי שמעון, אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו עלי כפרה בראש חדש, עלי ודאי, כדי שיעבור אותו הנחש, ויתבשם מי שצריך. עלי, כמו שכתוב שרפים עומדים ממעל לו, ועל זה כתוב בקרח, הנועדים על ה', שבגללם מתעורר מי שמתעורר שבא מצדם, כמו כן כאן הביאו עלי כפרה, עלי ממש, כדי שיתבשם ויעבור ולא ימצא הנחש</p>

וארבע מאות ועם השורש עצמו שהם חמשה הרי אלף ות"ה וכמבואר אצלי באדרת נשא דקל"ח ע"ב. בסוד אלף ות' גבוראן כו' וע"ש (שער מאמרי רשב"י). בסוד ה"ג בה' אצבעות וז"ש וכלהו מתערין כו' (יהל אור).

¹ הרב בשער פרצופי ז"ן (פרק ב) בענין בקיעת הבשר שתחת הצפרנים, כי משם יונקים החיצונים בהארה היוצאת משם, וכמ"ש הגר"א בס"ד (פרק ג בד"ה וענין כלל ופרט כו' ע"ד ד"ה ואמר אתקין ביה) וכולן נאחזין בטופרי דידין ורגלין כו', ע"ש ובזהר אחרי מות (ס' ע"ב וע"ט ע"א) (ביאורים ח"ב קב ע"ג).

² ענין כפרה עניינו הוא העברה וניקוי, והוא להעביר את הסטרא אחרא מאור קדושת השכינה שלא תפגם ח"ו ע"י ירדתה בהם, ותשאר נקיה לעולם בכל אור קדושתה בכל מקום (דע"ה V ח"ב קנו ע"א).

³ כל שליטת הס"מ והחיצונים וכל הקלקולים כולם הוא הכל בסיבת מיעוט הירח, אשר נתייחד בה המיעוט ביום ד' דמעשה בראשית. והרי היה כ"ז ע"י הקב"ה בעצמו, וזהו שאמרו בפ' אחרי מות (עט ע"ב) ובפ' פנחס (רמח ע"ב) אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה עלי בגיני כו', כי הקב"ה בעצמו היה המסבב את כל זה, כי הוא ית"ש יסד את מיעוט הירח אשר ע"ז ניתן מקום לשליטת היצר הרע בהאדם, ולהעשות ע"י חטא האדם כל הפגם והקלקולים כולם אשר למעלה ולמטה רח"ל (דע"ה ח"ב קנו ע"ב, עיי"ש עוד).

⁴ פ' הביאו כפרה לדחות הקליפה שעלי שלא תינק מהמ' ודריש עלי סמוך לי והביא רביה מפ' שרפים עומדים ממעל לו ומפסוק הנועדים על ה' (מ"מ). הן אחידן ומתקשרין בה, כמ"ש פ' בשלח דף ס סוף ע"א, וע"פ נח דף סד ע"א, ופ' תשא קצד ע"ב, ופ' אחרי שם עט ע"א, ולכן הוא השעיר כדי להעבירם מעליה (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

⁵ שיתבסם מאן דצריך להתבסם, והוא השכינה הקדושה, ולא יטעמו הם מהביסום מאומה (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

⁶ והרי הוה שם הכוונה רק על הדביקות וההתקרבות ועיניהם צופיות עליו. כן הוא הכוונה כאן במה שאמר "על", אלא ששם הוא עמידתם כדי להפק רצונו במה שיצוה עליהם. וכאן הוא כדי להאחז ולהניק ח"ו, ואמרו הביאו כפרה עלי, ר"ל להסיר ולהדחיק את הס"א העומד עליו להאחז ח"ו (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

⁷ ר"ל בשביל הרשעים (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

⁸ והוא הס"א דאתעיר להאחז ח"ו (דעה, ח"ב קנו ע"א).

⁹ ר"ל ועוד (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

¹⁰ ר"ל כי מקודם אמר הכוונה במלת "עלי" שהוא בשביל העומדים עליו וכנ"ל, אבל עתה אמר עלי ממש בגין דיתבסם (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

<p>הירח ושלטא בה מאן דלא אצטריך ובגניי כך כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב</p>	<p>במקום ששורה, וכל כך למה, על שמעטתי את הירח, ושולט בה מי שלא צריך, ולכן כתוב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב.</p>
<p>זכאה דרא דר"ש בן יוחאי שארי בגויה זכאה עדביה בין עלאין ותתאין עליה כתיב אשריך ארץ שמלכך בן חורין מהו בן חורין דוקיף רישא לגלאה ולפרשא מלין ולא דחיל כהאי דאיהו בן חורין</p>	<p>אשרי הדור שרבי שמעון בן יוחאי שרוי בתוכו, אשרי גורלו בין עליונים ותחתונים, עליו כתוב, אשריך ארץ שמלכך בן חורים, מהו בן חורים, שזוקף ראש לגלות ולפרש דברים, ואינו פוחד כזה, שהוא בן חורין.</p>
<p>ויימא מאי דבעיא ולא דחיל מהו מלכך דא הוא רשב"י מאריה דאורייתא מאריה דהכמתא דכד הוה רבי אבא וחברייא המאן לרבי שמעון הוה רהטי אבתריה ואמרי אחרי יי' ילכו כאריה ישאג.</p>	<p>ויאמר מה שהוא רוצה ולא פוחד, מי זה מלכך, זה הוא רבי שמעון בן יוחאי בעל התורה בעל החכמה, שכשהיה רבי אבא והחברים רואים את רבי שמעון, היו רצים אחריו ואומרים, אחרי ה' ילכו כאריה ישאג.</p>
<p>אמר רבי שמעון כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו אמאי שקיל דא בדא אלא כלא בחד דרגא סליקנא דא אזדווג בדא וחדוותא דדא בדא לא אשתכח אלא כד אתגלי עתיקא קדישא וכדין חדוותא דכלא</p>	<p>אמר רבי שמעון, כתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, למה, שקול זה בזה, אלא הכל בדרגה אחת, עולה זה מזדווג עם זה, ושמחה של זה עם זה לא נמצאת אלא כשמתגלה העתיק הקדוש, אז זוהי שמחת הכל.</p>
<p>ותנינן כתיב מזמור שיר ליום השבת ליום השבת ממש שבחא דקא משבח קבי"ה² כדין הדוותא אשתכח ונשמח אתוספת דהא עתיקא אתגלי וזווגא יודמן³ אופ הכי בחדותותי סיהרא דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא⁴ בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא בגין דיתבסס כלא וישתכח הדוותא בעלמא וע"ד הביאו עלי כפרה דייקא מלה</p>	<p>ושנינו כתוב מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, השבח שמשבח הקדוש ברוך הוא, אזי נמצאת שמחה, ונשמה מתוספת שהרי העתיק התגלה, והזווג יזדמן כמו כן כאן, בחדוש הלבנה, שהרי מאיר השמש בשמחת האור של העתיק למעלה, לכן הקרבן הזה הוא למעלה, כדי שהכל יתבשם ותמצא שמחה בעולם, ועל כן הביאו עלי כפרה, דבר מדויק.</p>
<p>תאנא כתיב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד דבעי לכוונא לבא לעילא לעילא יתיר משאר יומין וע"ד על עולת התמיד דייקא⁵ תניא כתיב בהנה ותתפלל על יי' על דייקא בגין דבנין במזלא קדישא⁶ תליין כמה דאוקימנא ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא דלא רמיזא בהכמתא עלאה</p>	<p>למדנו כתוב עולת שבת בשבתו, על עולת התמיד, שצריך לכוון את הלב למעלה למעלה, יותר מבשאר הימים. ועל זה על עולת התמיד דווקא, למדנו כתוב בהנה, ותתפלל חנה על ה' על דווקא, משום שהבנים תלויים במזל הקדוש כמו שבארנו, ואין לך דבר בתורה או אות קטנה בתורה שלא רמוזה</p>

¹ פי' מדי חדש היא המ' ומדי שבת הוא זעיר (מ"מ).

² פי' זעיר שהוא יום השבת, משבת לפרצופים העליונים (מ"מ).

³ מכאן תבין היתר הזיווג בר"ח כמו שהוא בשבת אף שהוא ימי החול וכן יש בו תוספת נשמה מדקאמר ונשמה איתוספת ולכן יש לומר כתר דקאמר עתיקא אתגלי ממש לכן אומרים בו א"ה מקום כבודו (זהר הרקיע).

⁴ פי' כי האור ע"ק נמשך למטה אך היא אינה יכולה לעלות שם כמו בשב' וגם כי אין נהירו דע"ק אלא לה אך שמש' בעצמו אין לו חידוש כי כתר דר"ח הוא דז"א ובשב' הוא דא"א. (זהר הרקיע).

⁵ פי' עולת תמיד במ' ועולת שבת בזעיר שהוא ע"ג המ' (מ"מ).

⁶ פי' במזלא דאריך וזהו על ה' כי ה' הוא זעיר ואריך הוא עליו וכן השלך על ה' יהבך הוא אריך ג"כ שהוא ע"ג זעיר (מ"מ).

<p>ותליין מניה תלי תלין רזין דהכמתא עלאה הה"ד קווצותיו תלתלים והא אתמר</p>	<p>בחכמה העליונה, ותלויים ממנה תלי תלים של סודות החכמה העליונה, זהו שכתוב קווצותיו תלתלים והרי נתבאר.</p>
<p>רבי יוסי אשכחיה לרבי אבא דהוה יתיב וקארי האי קרא דכתיב השלך על יי' יהבך על דייקא דהא מזוני במזלא תליין</p>	<p>רבי יוסי מצא את רבי אבא שהיה יושב וקורא את הפסוק, שכתוב השלך על ה' יהבך, על דווקא, שהרי מזונות תלויים במזל.</p>
<p>ר' יהודה הוה קארי על זאת יתפלל כל חסידו אליך לעת מצא על זאת ודאי² לעת מצא הא אוקימנא אבל לעת מצא כמה דכתיב דרשו יי' בהמצאו וקראוהו בהיותו קרוב</p>	<p>רבי יהודה היה קורא, על זאת יתפלל כל חסידו אליך לעת מצא, על זאת ודאי, לעת מצא, הרי בארנו. אבל לעת מצא, כמו שכתוב דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב.</p>
<p>ד"א לעת מצא בשעתא דנהרין³ נגדין ואתמשכאן ומסתפקי אבהן ומתברכאן כלא רק לשטף מים רבים מאן שטף מים רבים דא עמיקא⁴ דמבוועין ונהרין דמאן יזכה ליה ומאן יזכה לקרבא ולסלקא תמן הה"ד ביה רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו דהא לא זכאין ולא יכלין</p>	<p>דבר אחר לעת מצא, בשעה שנהרות שופעים ונמשכים, והאבות נהנים והכל מתברכים, רק לשטף מים רבים. מה זה השטף מים רבים, זהו עומק המעיינות והנהרות, שמי יזכה לו, ומי יזכה להתקרב ולעלות לשם, זהו שכתוב בו רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, שהרי לא זוכים ולא יכולים.</p>
<p>רבי יצחק אמר כתיב אחת שאלתי מאת יי' אותה אבקש וגו' זכאין אינון צדיקיא דכמה גניזין עלאין סמירין להו בההוא עלמא דקב"ה משתעשע בהו באינון עלמין כמה דאוקימנא בנעם יי'⁵ והא אתמר</p>	<p>רבי יצחק אמר כתוב, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וגו', אשריהם הצדיקים שכמה גניזים עליונים שמורים להם באותו העולם, שהקדוש ברוך הוא משתעשע עמם באותם העולמות, כמו שבארנו בנעם ה', והרי נתבאר.</p>
<p>רבי חזקיה אמר מהכא עין לא ראתה אלהים זולתך, יעשה למחכה לו יעשה תעשה מבעי ליה אלא יעשה ודאי⁶ היינו יוסיף⁷ על ימך חמש עשרה שנה והיינו השלך על יי' יהבך וכתיב ותתפלל על יי' וכלא חד זכאה חולקהין דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא</p>	<p>רבי חזקיה אמר מכאן, עין לא ראתה אלהים זולתך, יעשה למחכה לו. יעשה, היה צריך להיות תעשה, אלא יעשה ודאי, היינו יוסיף על ימך חמש עשרה שנה, והיינו השלך על ה' יהבך, וכתוב ותתפלל על ה' והכל אחד, אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם</p>
<p>פ/א</p>	

¹ והביא פ' זה אגב פ' על ה' אע"ג דהתם באריך והכא בזעיר, אבל לעת מצא כמה דכתיב דרשו ה' וכו' דהיינו בעשרת ימי תשובה שהתשובה היא באימא ונה"י דאימא בזעיר ולכן אמר הכתוב על זאת שהוא זעיר יתפלל כל חסיד לעת מצא דהיינו בעשרת ימי תשובה שאזי מתגלית אימא ונה"י דאימא בזעיר (מ"מ).

² פי' זאת היא מ' וזעיר הוא על המ' (מ"מ).
³ פי' הארות אימא היוצאים מיסוד דידה בתוך זעיר ומאירים לחג"ת וז"ש ומספקי אבהן שהם חג"ת (מ"מ).

⁴ פי' לבינה עצמה אין מי ששייגנה והיא נק' שטף מים רבים ולכן אליו לא יגיעו רק לזעיר שבתוכו הארות אימא ולכן אמר הכתוב ברישא על זאת דהיינו לזעיר שהוא ע"ג המ' ונה"י דאימא בתוכו (מ"מ).

⁵ פי' הארה שבאה מאריך לאימא הנק' נועם ואימא נותנת לזעיר הנק' ה' וזהו נועם ה' (מ"מ).

⁶ פי' בני חיי ומזוני הם במזלא דאריך, ויעשה שהוא נסתר הוא באריך ולכן הביא ג' פסוקים יוסף על ימין וכו' היינו חיי, השלך על ה' וכו' היינו מזוני ותתפלל על ה' היינו בני וכולם במזלא דאריך תלין וכן כתב בזוהר בפ' ואתחנן דף רס"ז וז"ל יעשה למחכה לו תעשה מבע"ל וכו' נועם ה' ההוא דאתיא מעתיקא קדישא דההוא נועם מעתיקא עילאה נפקא, וכתב הרח"ו שם הבינה נק' נועם בקבלתה מן הכתר והנועם העליון וס"ס שם הזוהר יעשה מאן הוא עתיקא סתימאה דכולא דהא ביה תליא עכ"ל הרי בהדיא שיעשה למחכה לו הוא אריך לכן לא אמר תעשה דמשמע לבינה אומרים הנק' אלהים אלא יעשה הוא אריך (מ"מ).

<p>דאתי עליהו כתיב וישמח כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך וכתיב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך וכתיב ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך יי'</p>	<p>הבא, עליהם כתוב וישמחו כל חוסי בך, לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך, וכתוב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכתוב ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך ה'.</p>
<p>ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן</p>	
<p>פרשת קדושים</p>	
<p>וידבר יי' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם רבי אלעזר פתח אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'¹ בכמה זמנים אורייתא אסחידת בהו בבני נשא כמה זמנים ארימת קלין² לכל סטרין לאתערא להו וכלהו דמיכין בשינתא בחוביהון (ס"א בחוריהון)³ לא</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם, רבי אלעזר פתח אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו', בכמה פעמים התורה מעידה בבני אדם, כמה פעמים היא מרימה קולות לכל הצדדים להעיר אותם, וכולם</p>

¹ להיות כי בפ' זו מתחיל להזהיר אדם בקדושה לכן פתח ר"א כאן בפ' זו כדי להזהיר את האדם שלא יהיה בזיווגם כבהמה אלא יהיו צנועים ושיקדשו עצמן בשעת תשמיש באופן שכל מעשיו יהיו בקדושה פי' שישרה עליהם קדושה של הש"י והנה פ' זה שמביא ממנו ראייה הוא רומז על מ"ש כמ"ש רז"ל שיש בסוס ג' דברים לגנאי והא' שהוא זנאי וזה רמז בפ' במתג ורסן עדיו לבלום הוא ר"ת בועל לכן צריך האדם ללמוד מן הש"י שהוא קדוש להיות ג' כ קדוש וצנוע בכל דרכיו וזהו (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כי קדוש אני (שער מאמרי רשב"י וזהר הרקיע).

² צריך להקדים להבין המשכת כל מאמר זה מה שידוע שעיקר החיות הפנימי של האדם הוא מצד אבא שהוא בחי' חיה, ואומר (קהלת ז, יב) והחכמה תחיה בעליה, שהיא התורה, ולכן איש חכם נקרא איש חי, להיות שהתורה הוא חיות התיכון של החיות הפנימי. והנה כל עוד שהאדם נייעור וגם עוסק בתורה אז הוא חי בעצם כי יש בו בחינת החיה, והיא חיה בפנימיות בסגולת התורה, ולכן חיים בלשון רבים כי מי שיש בו החיה בלתי חיות התורה אין לו חיים. אבל מי שעוסק בתורה גורם קיום יסוד אבא שהוא חי בתוך זעיר, ושהוא מתארך עד יסוד זעיר, ונמצא שני חיים כלולים. ואמנם בשינה מסתלקים כל המוחין ואפילו סוד הנפש מתכנסת לתוך הלב ואינה מתפשטת בסו"ה גידים בסוד (שיה"ש ה, ב) אני יש"ה שעולה סו"ה וכנזכר באדם ישר, ועיין מה שכתבתי לקמן צה ע"א. והנה ידוע שלכל יום (נ"א ישראל) יש שורש במלכות שהוא כנסת ישראל, ובכל לילה אנו מעלים כל בחי' פנימיות הרוחניות שיש בנו לפקדון ביסוד רחל, בסוד (תהלים לא, ו) ב'דך אפקיד רוחי ר"ת בא"ר כמבואר אצלנו. וגם נודע בכמה מקומות מן הזוהר ומבואר בדברי הרב זל"ה שבחצות לילה מתפשטים המוחין בזעיר, ולעומת כן אמר בכמה זמנים אורייתא אסחידת, שה"ס המחודש בכל יום מעשה בראשית, דכתיב ביה (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ואז מתחדש בכל נשמה כח חדש לחזור להחיות גופה, ולכן כל ישראל מתעוררים בחצות כנזכר בזוהר, אלא שחוזרים וישנים וכדנאמר בסמוך, וסוד התעוררות זה הוא בחינת זווג הנעשה למעלה להשפיע התחדשות לנשמות. ואם תדקדק בדרוש הקשר הרב עם החברים תמצא שיש שלשה מיני זווגים מחצות ואילך, האחד מבחי' הזווג דקודם חצות שהיה עד החזה דזעיר, והשני מבחי' יעקב ולא בכל אורך זעיר, והשלישי של קדרותא דצפרא. ולהיות ששלשתם הם מסוד יעקב לכן קראם בסוד תורה, כי יעקב מיסוד אבא הוא. ועל אלו התלת זמנים אמר בכמה זמנים, שהרי הם שלשה זמנים חלוקים, דקודם חצות ודאחר חצות ודצפרא. אמר עוד כמה זמנים ארימת קלין וכו', ונלע"ד שהוא מ"ש בפרשת שלח לך קעא ע"ב, בשעתא קדמאה קרי ואמר (תהלים כט ד) קול ה' בכח קול ה' בהדר ובשעתא תניינא וכו', ועיין מה שכתבתי שם ותמצא שהם ממש קלין לכל סטרין, פי' לכל ה"ק. ואמר שכל כוונת ההתעוררות האמור והתפשטות אותן הקולות היא לאתערא להו לבני נשא, כי מי שאינו מתעורר בכח התעוררות הזווגים ושאינו ניתן לו כח ההתחדשות, יתעורר בכח הקולות שהם הומים במרומים, ושנקל לנשמות לשומעם שהרי הן עולות למעלה. אבל וכלהו דמיכין, שחוזרים להפך לצד אחר ולהשתקע בשינה (רמ"ז).

³ שתי הגרסאות נכונות אלא שאחת תרמוז לסיבת השינה והשניה לעצמיות השינה. הלא תראה מ"ש ברע"מ פרשת פנחס רכ"ב א' שאחרי אומרו שבליילה סגורים שערי גן עדן דאיהו עיינין דלבא, שפירש הרב באדם ישר שה"ס התכנסות והסגר הנפש וכוחותיה בתוך הלב, כנח בתוך התיבה מפני מי המבול שהם המציקים, ואמר אחר כך וז"ל, בגין דחב ב"ה ואסתלק ל"ה מן גופא ואשתאר אל"ם בלא ראייה ושמיעה וריחא ודיבור ורזא דמלה (תהלים לט, ג) נאלמתי דומיה וכו'. הרי שהעיון גורם הסתלקות א"א דאינון ל"ה, ובאה השינה ונשאר כדומם, שחסרים ממנו כל הדי' אותיות הו"ה, פי' ד' המוחין דעסמ"ב בסוד ד' חושים

<p>מסתכלין ולא משניהין! בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא דצווחת לקבלהון ולא אהדרו אפין לקבלה דכלהו פנימין בכלא דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה</p>	<p>רדומים בשינה, בחטאיהם (בחוריהם) אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יעמדו ליום הדין העליון, כשיתבע אותם המלך העליון על עלבון התורה שצועקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם מולה, שכולם פגומים בכל, שאינם יודעים את אמונת המלך העליון.</p>
<p>ווי לון ווי לנפשהון דהא אורייתא ביה אסהידת? ואמרת (משלי ט טז) מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו מהו חסר לב דלית ליה מהימנותא דמאן דלא אשתדל באורייתא לאו ביה מהימנותא ופנים הוא מכלא</p>	<p>אוי להם ואוי לנפשם, שהרי התורה מעידה בו ואמרת, "מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו", מה זה חסר לב, שאין בו אמונה, שמי שאינו עוסק בתורה אין בו אמונה ופגום הוא מהכל.</p>
<p>ואמרה לו אומרה לו מבעי ליה כד"א אומרה לאל סלעי מהו אמרה אלא לאכללא ולאוספא³ אורייתא דלעילא דהיא קרייה ליה חסר לב פנים מהימנותא</p>	<p>ואמרה לו, היה צריך להיות "אומרה לו" כמו שנאמר אומרה לאל סלעי. מה זה אמרה, אלא להכליל ולהוסיף את התורה שלמעלה שהיא קוראת לו, חסר לב, פגום מהאמונה.</p>
<p>דהכי תנינן כל מאן דלא אשתדל באורייתא אסיר למקרב לגביה לאשתתפא בהדיה ולמעבד ביה סחורתא וכ"ש למהך עמיה באורחא דהא לית ביה מהימנותא (וע"ד) תנינן כל בר נש דאזיל בארחה ולית עמיה מלי דאורייתא אתחייב בנפשיה כ"ש מאן דאזדווג בארחה עם מאן דלית ביה מהימנותא דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה</p>	<p>שכך שנינו, שכל מי שלא עוסק בתורה אסור להתקרב אליו ולהשתתף עמו ולעשות עמו סחורה, וכל שכן ללכת עמו בדרך, שהרי אין בו אמונה, (ועל זה) שנינו, כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה מתחייב בנפשו, כל שכן מי מתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה שלא מחשיב את כבוד אדונו ואת שלו, שלא חס על נפשו.</p>
<p>ר' יהודה אומר מאן דלא חס על נפשיה היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה אמר ר' אלעזר תוהנא על דרא והא אתמר מלה וכו' וע"ד כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין⁴ זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא וידעין</p>	<p>רבי יהודה אומר, מי שלא חס על נפשו איך ישלף נפש כשרה לבנו. אמר רבי אלעזר תמהני על הדור, והרי הדבר נאמר וכו', ועל זה כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, אשריהם הצדיקים שעוסקים בתורה ויודעים את דרכי</p>

הנזכר כנודע אצלנו י, והוא הוא עצמות השינה של הרשעים, שהוא שיש להם הסתלקות בפנימיות בשרשי החושים שהם ראשי הגידים המתפשטים מן המוחין ששם הגידים והם חלולים בדקותם, שדרך אותו החלל מתפשטת סגולת כח החושים הד' שהם בסוד חנר"ן. ולעומת כן אלקי נשמה שנתת בי טהורה וכו', והענין כי כשחוזר שם "ה בתוך אל"ם נעשה אלק"ם, ולכן נאמר אלקי לרמוז לאלק"ם שלם (נ"א שלי), ואז חוזרים כל הד' חושים שסודם מסוד אלקים של יודין העולה ש' ועם "ג האותיות והכולל הרי ג' חו"ש. ואמנם פנימיות רוחניותם הוא מסוד החכמה שממנה החיות כנוצר, ולכן הם ד' ע"ב ועם שם הוי"ה השרשית הרי חו"ש, והרי שהעיון גורם עצמיות השינה שהוא הסתלקות רוחניות החכמה המחיה את החושים (רמ"ז).

¹ לא בעין השכל ולא בעין המוחש כשהם רואים התגברות השינה עליהם שהיא אחד מששים למיתה, אינם מתעוררים לפקוח עיניהם כשפוקחים עיניהם בשעה שקמים ממטתם, להבין בהיך אנפין יקומון וכו' (רמ"ז).

² קורא התראה בלשון עדות וכמו העד העיד בנו האיש (רח"ו).

³ ולכן כתב ה' שגם ה' תשב"כ דכורא אומר כן (רח"ו). ר"ל שאלו כתיב חסר לב אמרה לו, הוה אימינא המלכות לבדה היא שאמרה לו חסר לב לכך הוסיף ו' (מ"מ).

⁴ ושיעור הכתוב אל תהיו כסוס כפרד, דאם תהיו כמותם מתגרים בכס מלאכי חבלה, שהם כלבים עזי נפש, והם אין הבין. מאי טעמא, משום דלא ידעו הבין, שאינם מקדשים עצמם בשעת תשמיש וכדבסמוך (מ"מ).

<p>ארחוי דקב"ה ומקדשי גרמייהו בקדושה דמלכא ואשתכחו קדישין בכלא ובגין כך משלפי רוחא דקדושה מלעילא ובנייהו בלהו זכאי קשוט ואקרונ בני מלכא בגין קדישין</p>	<p>הקדוש ברוך הוא ומקדשים את עצמם בקדושת המלך, ונמצאים קדושים בכל. ולכן שולפים רוח של קדושה מלמעלה, וכל בניהם הם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בני קדושים.</p>
<p>ווי להון לרשיעייא דכלהו הציפין ועובדיהו הציפין בגיני כך ירתין בנייהו נפשא הציפא מסמרא דמסאבא כמה דכתיב ונטמתם במ אתא לאסתאבא מסאבין ליה אל תהיו כסוס כפרד דאינון מארי זנותא' (ס"א דמסאבותא) על כלא</p>	<p>אוי להם לרשעים שכולם חצופים ומעשיהם חצופים, ולכן יורשים בניהם נפש חצופה מצד הטומאה, כמו שכתוב ונטמתם במ. הבא להטמא מטמאים אותו, אל תהיו כסוס כפרד שהם בעלי זנות (של טומאה) על הכל.</p>
<p>אין הבין דלא ישתדלו בני נשא בארחא דא דאי הכי כתיב הכא אין הבין וכתיב התם והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין כלומר יהון מזדמנין אינון דאקרונ עזי נפש מאי טעמא משום דלא ידעו הבין</p>	<p>אין הבין, שלא יעסקו אנשים בדרך הזו, שאם כך, כתוב כאן "אין הבין" וכתוב שם "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין" כלומר יהיו מזדמנים אותם שנקראים עזי נפש, למה משום שלא ידעו הבין.</p>
<p>והמה רועים מאי</p>	<p>והמה רועים, מה זה</p>
<p>פ/ב</p>	
<p>רועים אלין אינון מדברי ומנהגי לבר נש בגיהנם</p>	<p>רועים אלו אותם מוליכים והמובילים והמנהיגים את האדם לגיהנם.</p>
<p>לא ידעו שבעה כד"א לעלוקה שתי בנות הב הב בגין כך דאינון הב הב לא ידעו שבעה כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצוהו דהא תיירי דגיהנם אינון וכל דא מאן גרים להו? בגין דלא אתקדשו בההוא זווגא כמה דאצטריך</p>	<p>לא ידעו שבעה, כמו שנאמר "לעלוקה שתי בנות הב הב" לכן שהם הב הב, לא ידעו שבעה, כולם לדרכם פנו, איש לבצעו מקצוהו, שהרי הם תיירי הגיהנם. וכל זה, מי גרם להם, משום שלא התקדשו באותו זוג כמו שצריך.</p>
<p>וע"ד כתיב קדושים תהיו¹ כי קדוש אני יי' אמר קב"ה מכל שאר עמין לא רעיתי לארבקא כי אלא ישראל דכתיב ואתם הדבקים ביי' אתון ולא שאר עמין (וע"ד כתיב הכא קדושים) בג"כ (קדושים תהיו דייקא)</p>	<p>ועל זה כתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה', אמר הקדוש ברוך הוא מכל שאר העמים לא בחרתי ורציתי להדביק בי אלא רק ישראל, שכתוב ואתם הדבקים בה', אתם ולא שאר העמים, (ועל כן כתוב כאן קדוש) לכן (קדשים תהיו דווקא)</p>
<p>קדושים תהיו כי קדוש אני יי' רבי יצחק פתח הוי ארץ צלצל כנפים וגו' וכי בנין⁴ דהיא ארץ צלצל כנפים קנטורא ביה אשתכח דכתיב הוי ארץ</p>	<p>קדשים תהיו כי קדוש אני ה', רבי יצחק פתח הוי ארץ צלצל כנפים וגו', וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים נמצא בה קנטור {מידת הדין}, שכתוב הוי ארץ.</p>

¹ נודע מ"ש חז"ל כי ששה דברים נאמרו בסוס והא' מהם הוא שאוהב את הזנות גם ר"ת במתג ורסן עדיו לבלום הוא בעול להורות כי כוונת הפסוק הזה להזהיר את האדם שיקדש עצמו בשעת תשמיש ולא יהיה כסוס הבוועל דרך זנות יותר משאר הבהמות (רח"ו).

² והיינו דכתיב לא ידעו הבין בשעת תשמיש (אור יקר).

³ בשעת תשמיש להוליד רוח קדוש מפני שאתם דבקים בי ואני קדוש כדמסיק (אור יקר).

⁴ דאדרבה מפני שהיא צלצל כנפים דהיינו שהכנפים העליונים מצלצלים בה היה ראוי שלא יאמר עליה "הוי" פירוש "קנטורא" דהיינו קטיגוריא ודינא, דאדרבה כשהיא צלצל כנפים אין בה דין כלל, ומשום דהוה אפשר לפרש הוי ארץ צלצל כנפים אין הכוונה מפני שהיא צלצל כנפים אלא הוי לאותה הארץ שהיא צלצל כנפים והיא מעבר לנהיר והיינו סימן אל הארץ לבד (אור יקר).

<p>אלא אמר ר' יצחק בשעתא דקב"ה ברא עלמא ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסרתתא¹ ונהורא מגו השוכא? הוה כלילין דא בדא ובנין כך מגו השוכא נפק נהורא ומגו מסרתתא נפק ואתגליא עמיקא ודא נפקא מן דא דמגו טב נפיק ביש ומגו רחמי נפיק דינא וכלא אתכליל דא בדא יצר טוב ויצר רע ימינא ושמאלא ישראל ושאר עמין חוור ואוכס וכלא חד בחד תלייא</p>	<p>אלא אמר רבי יצחק, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ורצה לגלות עמוקות מתוך ההסתר ואור מתוך החשכה, היו כלולים זה עם זה, ולכן מתוך החשכה יצא אור, ומתוך ההסתר יצא והתגלה העומק, וזה יצא מזה. שמתוך הטוב יוצא הרע, ומתוך הרחמים יוצא דין, והכל נכלל זה בזה. יצר טוב ויצר הרע, ימין ושמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור, והכל תלוי האחד באחד.</p>
<p>תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה כל עלמא כלהו לא אתחוי אלא בחד עטירא דקוטפא (ס"א דקזיטופא) בקיטרוי כד אתרן עלמא בדינא כליל ברחמי אתרן</p>	<p>למדנו אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, כל העולם כולו לא נראה אלא בעטרה אחת המדבקת (המדבקת – כנראה שזה טעות בנוסח הזהר) בקשריו, כשנדון העולם, בדין הוא נדון כלול ברחמים.</p>
<p>ואי לאו לא יכיל עלמא לקיימא אפילו רגעא חדא והא אוקימנא מלי כמה דכתיב כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל</p>	<p>ואם לא אין העולם יכול לעמוד אפילו רגע אחד, והרי בארנו את הדברים כמו שכתוב כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.</p>
<p>ותאנא בההוא זמנא דדינא תלייא בעלמא וצדק אתעטרא בדינא כמה מארי דגדפינ מתערי לקבלי מארי דדינא קשיא לשלמא בעלמא פרסין גדפינ מהאי סטרא ומהאי סטרא לאשתתחא (ס"א לאשנחא) בעלמא כדין מתערין גדפינ למפרס לון ולאשתאבא (ג"א ולאשתתפא) בדינא קשיא ושאימין בעלמא לאבאשא כדין כתיב הוי ארץ צלצל כנפים³</p>	<p>ולמדנו באותו זמן שהדין תלוי בעולם, וצדק מתעטר בדין, כמה בעלי כנפים מתעוררים כנגד בעלי הדין הקשה לשלוט בעולם, פורשים כנפים מהצד הזה ומהצד הזה להשתטח (להשגיח) בעולם, אז מתעוררות הכנפים לפרוש אותן ולהשאב (ולהשתתף) בדין הקשה, ומשוטטות בעולם להרע. אז כתוב, הוי ארץ צלצל כנפים.</p>
<p>אמר ר' יהודה המינא בני עלמא בהציפותא בר אינון זכאי קשום ובגין כך כביכול כלא הכי אשתכח אתא לאתדכאה מסייעין ליה אתי לאסתאבא כמה דאוקימנא ונטמתם במ</p>	<p>אמר רבי יהודה, ראיתי בני העולם בחוצפה, פרט לאותם צדיקי האמת, ולכן כביכול הכל כך נמצא, הבא להטהר מסייעין אותו, הבא להטמא כמו שבארנו ונטמתם במ.</p>
<p>רבי יוסי הוה אוזיל בארחא פגע ביה ר' חייא אמר ליה האי דאוקמוה חברייא דכתיב בעלי ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה עד עולם בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה</p>	<p>רבי יוסי היה הולך בדרך פגש בו רבי חייא, אמר לו זה שבארו החברים שכתוב בעלי, "ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עוון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם" בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה.</p>
<p>אמאי בנין דדברי תורה סלקין על כל קרבנין דעלמא⁴ כמה דאוקמוה דכתיב זאת</p>	<p>למה, משום שדברי תורה עולים על כל הקרבנות שבעולם כמו שבארוה,</p>

¹ אור הקו מתוך הצמצום (דע"ה ח"ב סה ע"א).

² עולם התיקון מעולם התווה והוא ביום א' דמע"ב (דע"ה ח"ב סה ע"א).

³ הוי בזמן שהארץ העליונה מצולצלת מהכנפיים מאותם מארי גדפינ דתבין דינא לכן אמר צלצל בסוד ק"ך צרופי אלהים שמתגברים שעולים צלצל (רח"ו).

⁴ משום שסגולת כל הקרבנות להקריב העולמות להעלותם ממטה למעלה, אבל התורה מייחדת אותם ממעלה למטה בשפע שמשפעת בהם, וכנגדם יש בה ארבע סגולות ודרכים של פרד"ס (רמ"ז).

שכתוב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקולה התורה כנגד כל הקרבנות של העולם.	התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא
אמר לו כך זה ודאי, שכל מי שעוסק בתורה אף על גב שנגזר עליו עונש מלמעלה, נוח לו מכל הקרבנות והעולות, ואותו העונש נקרע. (ומשום שעוסק בה לשמה, הקדוש ברוך הוא מתפייס עמו).	א"ל הכי הוא ודאי דכל מאן דאשתדל באורייתא אע"ג דאתגזר עליה! עונשא מלעילא ניהא ליה מכל קרבנין ועלוון וההוא עונשא אתקרע ² (ובגין דילעי בה לשמה קב"ה אתפייס בהדיה)
ובא וראה האדם לא נטהר לעולמים אלא בדברי תורה, לכן דברי תורה לא מקבלים טומאה, משום שהיא עומדת לטהר את אלו הטמאים, והרפואה נמצאת בתורה, שכתוב רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך.	ות"ח לא אתדכי ³ בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא בניני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה ⁴ בגין דאיהי קיימא לרכאה לאלין מסאבי ⁵ ואסוותא באורייתא אשתכח ⁶ דכתיב רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך ⁷
והטהרה נמצאת בתורה, שכתוב יראת ה' טהורה עומדת לעד. מה זה "עומדת לעד", שעומדת תמיד באותה טהרה ולא זזה ממנה לעולמים.	ודכוותא אשתכח באורייתא דכתיב יראת יי' טהורה עומדת לעד מאי עומדת לעד דקיימא תדירא בההוא דכיותא ולא אתעדי מניה לעלמין
אמר לו יראת ה' כתוב ולא תורה, אמר לו כך הוא ודאי, שהרי התורה באה מצד הגבורה. אמר לו ומשם יצאה? מכאן יצאה, שכתוב ראשית חכמה יראת ה', וכתוב יראת ה' טהורה. ותורה	א"ל יראת יי' כתיב ולא תורה א"ל הכי הוא ודאי דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתייתא ⁸ א"ל ומהתם נפקא מהכא נפקא דכתיב ראשית חכמה יראת יי' וכתוב יראת יי' טהורה ⁹ ואורייתא קדושה אתקרע ¹⁰ דכתיב כי

¹ וכמו שהיה לבני עלי כגזר דין שהיה בו שבועה וכמו שאמרו רז"ל (רמ"ז).

² לקמן יתבאר טעם הדבר. ולא מבעיא שנקרע גזר דינו אלא שהש"ת מוסיף לאוהבו ומתפייס עמו שבזה עוזרו שיהיה לו כח לעסוק בתורה לשמה (רמ"ז).

³ ידוע שהטהרה היא להעלות ניצוצי נשמתו מתוך הקלי', אבל מועטים הם המעלים כל שרשי ניצוציו לגמרי וכמ"ש בדרוש השובבים, שלזה צריך טורח ושהות, אבל סגולת התורה היא לטהרו טהרה עולמית שלא ישאר שורש הניצוצות בקלי', וזהו ענין מ"ש אתדכי בר נש לעלמין (רמ"ז).

⁴ כל עיקר שדוחין את הטומאה (רמ"ז).

⁵ שהיא ממש כמקוה מים, דכתיב בו (יא, לו) אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, ואמרו רז"ל שהמים המחוברים לקרקע אין מקבלין טומאה, ועוד שהטובל בהם הוא מטהר וכדפי' רש"י בפרשת שמיני (רמ"ז).

⁶ ירצה שהתורה מתקנת הפנימיות שהיא טהרת הנפש מחלאת החיצונים וכן מתקנת החיצוניות שהיא תחלואי הגוף (רמ"ז).

⁷ שפירש בו ששני מקומות אלו צריכים רפואה, אחד חמה ואחד קרה, ואעפ"י שהם הפכיים, באופן שיש רפואות לכל מחלה, וז"ש אסוותא באורייתא אשתכח, ר"ל תמיד נמצאת בה הרפואה, ואחר כך חוזר להזכיר הטהרה לומר שגם היא תדירה, וראיתו מפסוק טהורה עומדת לעד, ומקשי מאי עומדת לעד, ומשני שגם בה יש בחינת תדירות והיא ולא אתעדי מניה לעלמין, וכדקיימא לן אין עבירה מכבה תורה (רמ"ז).

⁸ השרש העליון הוא גבורה דעתיק והגילוי האחרון הוא באי' שה"ס גבורה דאריך. אבל מאמרנו מבחין הגילוי הראשון שהוא אבא, ולכן אמר אורייתא אתייהבת מימינא, שהוא חסד דאריך שבו גילוי (נ"א תלוי) אבא כידוע (רמ"ז לקמן רעג ע"א).

⁹ והחכמה היא ראש לקו הימין שהוא חסד ואיך תאמר דאתי מגבורה, וכתוב יראת ה' טהורה, וכמו שיראת ה' דראשית היא בחכמה כך יראת ה' דטהורה היא בחכמה ולא בגבורה (רמ"ז).

¹⁰ כלומר דע שאין דעתי בגבורה סתם דאצילות פי' דזעיר, אלא בגבורה ראשונה שמאירה באצילות שהיא גבורה דעתיק שבה מתקנת (נ"א שהיא מתקנת) חכמה סתימאה דאריך, ובה שורש התורה, והיא מוחא סתימאה דאריך, וכל מוחא נקרא קדושה, וה"ס יראת הרוממות ובה שורש קדושה (נ"א התורה). ולפי שנתקנה מגבורה דעתיק לכן סגולתה לקרוע כל גזר דין וכמו שז"ל, ועליה אמר למעלה דענשא אתקרע, וזה בסגולת שם קר"ע שט"ן, שהוא בגבורה דעתיק המתקנת חכמה סתימאה דאריך שהוא המוח הראשון שבאצילות, וסתם מוח הוא בחכמה, ועליה נאמר ראשית חכמה יראת ה', שלפי שעיקרה בגבורה דעתיק יומין ששם סוד יראת הרוממות לכן נקרא יראת ה', וירא"ה גי' גבור"ה, דהיינו גבורה דעתיק שהיא מעולם

נקראת קדושה, שכתוב כי קדוש אני ה', וזו התורה שהיא השם הקדוש העליון, ועל כן	קדוש אני יי' ודא אורייתא שמא קדישא עלאה וע"ד
מי שעוסק בה נטהר, ואחר כך מתקדש, שכתוב קדשים תהיו. לא כתוב קדשים היו, אלא תהיו, תהיו ודאי. אמר לו כך הוא, ומקרא כתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכתוב אלה הדברים וגו'.	פא/א מאן דאשתדל בה אתדכי ¹ ולבתר אתקדש דכתיב קדושים תהיו קדושים היו לא כתיב אלא תהיו תהיו ודאי ² א"ל ³ הכי הוא ⁴ ומקרא כתיב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים ⁵ וגוי קדוש ⁶ וכתיב אלה הדברים וגו' ⁷
למדנו קדושת התורה קדושה שעולה על כל הקדושות, והקדושה של החכמה העליונה הנסתר עולה על הכל.	תאנא ⁸ קדושה דאורייתא ⁹ קדושה דסליקת על כל קדושי ¹⁰ וקדושה ¹¹ דחכמתא עלאה ¹² סתימאה סלקא על כלא ¹³
אמר לו אין תורה בלי חכמה ואין חכמה בלי תורה, והכל הוא בדרגה אחת, והכל אחד. אלא תורה נמצאת עם	אמר ליה ¹⁴ לאו אורייתא בלא חכמתא ¹⁵ ולא חכמתא בלא אורייתא ¹⁶ וכלא בחד דרגא הוא ¹⁷ וכלא חד אלא אורייתא בחכמה עלאה

הא"ס, והיא המתקנת החכמה הראשונה של האצילות, ולכן נקראת קדושה. ומכאן יסוד מ"ש הראב"ד שענין קדושה היא פרישות והשפעה, דהיינו פרישות מבחינת גבורה דעתיק והשפעה מבחינת חכמה סתימאה ועליה נאמר (יט, ב) כי קדוש אני ה', שהוא ההויה הראשונה שבאצילות, והיינו שמא קדישא עלאה. ועל דא (דף פ"א ע"א) מאן דאשתדל וכו', כי מבחי' גבורה דעתיק מתדכי ומבחי' מוחא סתימאה מתקדש (רמ"ז).

¹ מצד המלכות שהיא טהורה והבא ליכנס בת"ת צריך טהרה קודם שהטהרה עצמו שהוא מפתחות פנימיים (אור יקר).

² משמע לעתיד היינו אחר קדימת הטהרה הצריכה מצד מפתחות החצונים (אור יקר).

³ ר' יוסי לר' חייא (אור יקר).

⁴ פי' כדאמרת שהעוסק בתורה מתטהר מצד המלכות ואח"כ מתקדש מצד הת"ת (אור יקר).

⁵ מצד החסד (אור יקר).

⁶ מצד מפתחות פנימיים ואמר "תהיו", אחר שתטהרו עצמיכם מצד המפתחות חצונים, שהקדושה מצד הת"ת ומצד ימין, כי החכמה ראש לקדושה דכתיב קדש ישראל לה', ולהכי קאמר ממלכת כהנים מן החסד, וגוי קדוש מן הת"ת והבינה, ראש לטהרה עד למטה, ולכן מלכות יראת ה' מצד הטהרה והת"ת שנטיתו אל הימין מצד הקדושה (אור יקר).

⁷ דהיינו מצד המלכות הנקראת דבר ולכן הוא אומר להם תהיו ולא אמר ואתם לי וכו' (אור יקר). פי' שמי שעוסק בתורה מתקדש (מ"מ).

⁸ לסייע שהקדושה מצד הת"ת והחכמה כדפי' (אור יקר).

⁹ פי' שבכתב ושבעל פה שהם זר"ן (מ"מ).

¹⁰ פי' אפילו שיתקדש אדם עצמו בכל מיני קדושה, קדושת התורה עולה על כל ו"ק ודאי (אור יקר).

¹¹ כי עיקר ומקור הקדושה היא החכמה, והיתה הכוונה בתוספתא זו ללמדנו שלשה למודים: האחד, כי עיקר קדושה אינה מצד המצות דהיינו במלכות ואף אם יתקדש בם האדם אלא הקדושה היא בת"ת. למוד שני, כי הבינה ראש לטהרה לא לקדושה ממה דנקט חכמה דסליקת על הת"ת ולא אמר מדרגה שנית בין ת"ת לחכמה. למוד שלישי, כי אע"פ שקדושה בת"ת היינו בנגלה אבל נסתר עיקרו מחכמה (אור יקר).

¹² פי' אבא (מ"מ).

¹³ שהוא מקור לכל הקדושה (אור יקר).

¹⁴ ר' חייא לר' יוסי (אור יקר).

¹⁵ הוצרך לומר זה, משום דפשיטא דברייתא משמע דתרין קדושות נינהו חד קדושת חכמה, וחד קדושת תורה, לזה אמר בלאו הכי, כי התורה והחכמה איש באחיהו ידובקו. וזהו שאמר "לאו אורייתא בלא חכמה", פי' שאין ת"ת נמצא לבדו בלי שייחד עמו החכמה, ולא החכמה נמצאת בלי שתתיחד עמה הת"ת. ונקט לישנא דחכמה ואורייתא כדי להוכיח הענין ממצאות הדבר בעצמו, שלא יקרא חכם בלי תורה ולא יקרא בעל תורה בלי חכם, דהאי בהאי אחידאן (אור יקר). פי' זר"ן אי אפשר להם להתקיים אלא מכה אבא הנקרא חכמה (מ"מ).

¹⁶ פי' שאבא גם הוא אי אפשר לגלות אורותיו אלא ע"י זר"ן, נמצא שזה צריך לזה וזה לזה (מ"מ).

¹⁷ פי' הכל נמצא במקום א' ת"ת נמצא בחכמה, וחכמה בת"ת, ירצה תורה וחכמה יחד, שניהם כא' במדרגה אחת על ידי יחוד ב' מדות, ומשום דאפשר לומר, דהיינו שמציאות הת"ת בחכמה ומציאות החכמה בת"ת, ואין זה הכרח, אלא שיהיה שניהם יחד מיוחדות, לזה חזר ואמר "וכולא חד", פי' החכמה

החכמה העליונה, ובה היא עומדת, ובה נטעו שרשיה מכל הצדדים.	אשתכחת ובה קיימא ובה אתנטעו שרשה מכל ספרין
בעוד שהיו הולכים מצאו איש אחד בלקיטת עצים (בלקיטת ספיחים) רוכב על סוסו, השמיט ידו לענף אחד של האילן.	עד דהו אזלי אשכחו חד בר נש בלקיטנא דקוסטא ¹ (ס"א בלקיטנא דקיסחא) רכיב על סוסיא ² אשתמיט ידו לחד ענפא דאילנא ³
אמר רבי יוסי זהו שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מלמטה מלמטה מקדשים אותו מלמעלה הה"ד קדושים תהיו כי קדוש אני ה'.	א"ר יוסי האי הוא דכתיב והתקדשתם ⁴ והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה הה"ד קדושים תהיו כי קדוש אני יי'
שנה רבי אבא הפרשה הזו היא כלל של תורה, וחותרם האמת של החותמת היא. בפרשה זו התחדשו סודות עליונים של התורה, בעשר אמירות וגזרות ועונשים ומצוות עליונות, שכשמגיעים לפרשה הזו היו שמחים.	תאני רבי אבא פרשתא דא כללא דאורייתא היא ⁵ והותמא דקושטא דגושפנא היא בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא בעשר אמירין וגורזין וענשין ופקודין עלאין דכר מטאן חברייא לפרשתא דא הוה חדאן
אמר רבי אבא למה פרשת עריות ופרשת קדושים תהיו סמוכות זו לזו, אלא כך למדנו, כל מי שנשמר מן העריות הללו ודאי שנעשה בקדושה, וכל שכן אם מתקדש בקדושת רבונו.	אמר ר' אבא מ"ט פרשתא דעריות ופרשתא דקדושים תהיו סמוכות דא לדא אלא הכי תאנא כל מאן דאסתמר מאלין עריין בקדושה אתעביד ודאי וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה
והרי העירו החברים מתי היא עונתם של כולם שיתקדש אדם, בא וראה מי שרוצה להתקדש ברצון רבונו, אל ישמש אלא מחצות הלילה ואילך, או בחצות הלילה.	והא אתערו חברייא אימתי עונתן דכלא לאתקדש בר נש ⁶ ת"ח מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה לא לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך או בפלגות ליליא
שהרי באותה השעה הקדוש ברוך הוא נמצא בגן עדן והקדושה העליונה מתעוררת, ואז השעה להתקדש.	דהא בההיא שעתא קב"ה אשתכח בגנתא דעדן? וקדושה עלאה אתער וכדין שעתא היא לאתקדשא
זה לשאר בני האדם, תלמידי חכמים	האי לשאר בני נשא תלמידי חכמים דידיעין

והת"ת אחד מיוחד הם בעצמם, וא"ת אם כן אמאי קאמר "וכולא בחד דרגא" לפי מה שפירשנו, כי עיקר קשר הספירות הוא על ידי כללותם זו בזו כדפי' (אור יקר).

¹ לקיטנא דקוסטא - גינה זרועה שאינה שלו והיה מקלקל הזרעים בפרסות הסוס (רמ"ז).

² פירוש כי האיש הזה היה רכוב על הסוס ביום שבת ואז אשתמיט ידו וקציעו חד ענפא דאילנא כדי להכות בה את הסוס ולהנהיגו שילך. וכבר ידעת מ"ש ז"ל שהטעם שאסרו רז"ל לרכוב על הבהמה בשבת הוא גזרה שמא יחתוך זמורה וזה האיש שעבר על דברי רז"ל ורכב על הסוס אירע לו שחתך זמורה ונתחייב סקילה ונמצא כי עבירה גוררת עבירה ומצוה גוררת מצוה וזמ"ש והתקדשתם והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מלמעלה כו' (שער מאמרי רשב"י).

³ ונשמט ענף האילן וגרמה לו עבירה גדולה שהזיק בידו היזק גדול יותר לעקור נטיעות חבירו, דהיינו עבירה גוררת עבירה, ודומה לו והתקדשתם (רמ"ז).

⁴ ר"ל אחר שחטא לדרום בגינת חבירו חטא יותר ששבר ענפי אילן שעבר על לא תשחית כי עבירה גוררת עבירה הפך והתקדשתם והייתם קדושים (רמ"ז). ולפי זה מ"ש בלקיטנא דקונטרא היא גנה זרועה והגה"ה זו רשם עליה מהרח"ו ז"ל לפי שיש בספר זה הגהות מר' צמח ורמ"ל ור' ישראל אשכנזי לכן רושם על כל אחת שם אומרה (מ"מ).

⁵ כמו שאמרו רז"ל שרוב גופי תורה נאמרו בה, דהיינו כל העשר דברות שחזרו ונאמרו מפני כמה חידושים וסודות שנחדשו בה וכנז"ל (רמ"ז).

⁶ עיי' ביאורים ח"ב יא ע"ד.

⁷ פי' בחצות דחול הוא זווג יעקב ולא (מ"מ).

<p>ארחוי דאורייתא בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא לאזדווגא בכ"י לשבחה! לשמא קדישא למלכא קדישא</p>	<p>שיודעים את דרכי התורה, בחצות הלילה שעתם לעמוד ולעסוק בתורה להזדווג עם כנסת ישראל, לשבח את השם הקדוש, את המלך הקדוש.</p>
<p>בליליא דשבתא דרעותא דכלא אשתתא זווגא דלהון בההיא שעתא לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י² כמה דאתמר דכתיב בנים אתם ליי' אלהיכם³ ואלין אקרין קדישין דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי' וכתיב והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'</p>	<p>בליל שבת שנמצא הרצון של הכל, הזווג שלהם, באותה שעה להוציא את רצונו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כמו שנאמר שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם, ואלה נקראים קדושים, שכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.</p>
<p>קדושים תהיו רבי אבא פתח ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ת"ח בכל עמין דעלמא לא אתרעו בהו קב"ה בר בישראל בלחודייהו ועבד לון עמא יחידאה בעלמא וקרא לון גוי אחד כשמיה</p>	<p>קדושים תהיו, רבי אבא פתח ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, בא וראה בכל עמי העולם לא רצה הקדוש ברוך הוא בהם פרט לישראל בלבדם, ועשה אותם עם יחיד בעולם, וקרא להם גוי אחד כשמו.</p>
<p>ואעטר לון בכמה עטרין וכמה פקודין לאתעטרא בהו ועל דא תפילין דרישא⁴ ותפילין דדרועא⁵ לאתעטרא בהו בר נש כגוונא דלעילא⁶ ולאשתכחא חד שלים בכלא⁷</p>	<p>ועוטר אותם בכמה עטרות, וכמה מצוות להתעטר בהן, ועל כן תפילין של ראש ותפילין של זרוע, שיתעטר בהן בן אדם, כדוגמא שלמעלה, ולהמצא אחד שלם בכל.</p>
<p>ובההיא שעתא דאתעטר בהו בר נש ואתקדש בהו אתעביד שלים ואקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים⁸</p>	<p>ובאותה שעה שמתעטר בהן אדם ומתקדש בהן, נעשה שלם ונקרא אחד, שלא נקרא אחד אלא כשהוא שלם.</p>
<p>ומאן דפנים לא אקרי אחד ועל דא קב"ה אקרי אחד בשלימו דכלא⁹ בשלימו דאבהו¹⁰ בשלימו דכנסת ישראל¹¹ בג"כ ישראל לתתא אקרין אחד</p>	<p>ומי שפגום לא נקרא אחד, ועל כן הקדוש ברוך הוא נקרא אחד בשלמות הכל, בשלמות האבות, בשלמות של כנסת ישראל, לכן ישראל למטה נקראים אחד.</p>
<p>דכד בר נש אנה תפילין¹² ואתחפי בכסוי דמצוה¹³ כדן אתעטר בעטרין קדישין כגוונא</p>	<p>שכאשר מניח אדם תפילין ומתכסה בכסוי של מצוה, אזי הוא מתעטר</p>

¹ פי' לשבח עם רחל שהיא משבחת בחצות דחול ואינה מזדווגת (מ"מ).

² פי' שבחצות דשבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא זווג המעולה (מ"מ).

³ פי' שאתם בנים דז"ן שהם ישראל ורחל (מ"מ).

⁴ דכר (רח"ו).

⁵ נוק' (רח"ו).

⁶ ז"ן (רח"ו).

⁷ זכר ונקבה (רח"ו).

⁸ ת"ת ומלכות ביחד (רח"ו).

⁹ פי' שיש בו מוחין דאר"א (מ"מ).

¹⁰ פי' שחג"ת נכללים בו (מ"מ).

¹¹ פי' שנכללת בו ולכן נק' אחד שא"ח הוא ז"א ודל"ת היא המלכות (מ"מ).

¹² אין ראייה מכאן דהנחת תפילין קודמת דלא דק הכא, כי לעולם ציצית קודמת כנודע מדרוש הציצית (רח"ו).

¹³ לאו דוקא שהרי טלית קודם, ועיין שלח לך קסג ע"ב (רמ"ז).

דלעילא ואקרי אחד ובניני כך ליתי אחד וישתדל באחד	בעטרות קדושות, כדוגמא שלמעלה ונקרא אחד. ולכן יבא אחד ויעסוק עם אחד.
קב"ה דאיהו אחד ישתדל באחד דהא לית מלכא משתדל אלא במאי דאתחזי ליה ובניני כך כתיב והוא באחד ומי ישיבנו לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד באחד אחד מבעי ליה אלא במאן דאתתקן בקדושה עלאה למהוי חד כדין הוא שריא באחד ולא באתר אחרא	הקדוש ברוך הוא שהוא אחד, יעסוק עם אחד, שהרי אין מלך עוסק אלא במה שראוי לו, ולכן כתוב והוא באחד ומי ישיבנו, אין הקדוש ברוך הוא שורה ולא נמצא אלא באחד, באחד אחד צריך להיות, אלא במי שמתוקן בקדושה עליונה להיות אחד, אז הוא שורה באחד ולא במקום אחר.
ואימתי אקרי ב"ג אחד בשעתא דאשתכח דכר ונוקבא ואתקדש בקדושה (ס"א בעטריין) עלאה ואתכוון לאתקדשא	ומתי נקרא אדם אחד, בשעה שנמצא זכר ונקבה ומתקדש בקדושה (בעטרות) עליונה ומתכוון להתקדש.
ות"ח בזמנא	ובא וראה בזמן
פא/ב	
דאשתכח בר נש בזווגא חד דכר ונוקבא ואתכוון לאתקדשא כדקא יאות כדין הוא שלים ואקרי אחד בלא פנימו בניני כך בעי בר נש למהדי לאתתיה בההיא שעתא לזמנא לה ברעותא חדא עמיה ויתכוון תרווייהו כחד לההיא מלה	שנמצא אדם בזוג אחד, זכר ונקבה, ומתכוון להתקדש כראוי, אז הוא שלם ונקרא אחד בלי פגם. לכן צריך אדם לשמח את אשתו באותה שעה, לזמן אותה ברצון אחד עמו, ויתכוונו שניהם כאחד לאותו הדבר.
וכד משתכחי תרווייהו כחד כדין כלא חד בנפשא ובנופא בנפשא לאדבקא דא בדא ברעותא חדא ובנופא כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב הוא כמאן דאתפליג וכד מתחברין דכר ונוקבא כדין אתעבירו חד נופא אשתכח דאינהו חד נפשא וחד נופא ואקרי בר נש אחד	וכשנמצאים שניהם כאחד, אזי הכל אחד בנפש ובגוף, בנפש להדבק זה בזה ברצון אחד, ובגוף כמו שלמדנו, שאדם שלא נשא הוא כמי שנחלק, וכשמתחברים זכר ונקבה אז נעשים גוף אחד, נמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונקרא אדם אחד.
כדין קב"ה שארי באחד ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד ואלין אקרין בנין דקב"ה כמה דאתמר	אז הקדוש ברוך הוא שורה באחד, ומפקיד רוח של קדושה באותו אחד, ואלו נקראים בנים של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר.
ובניני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יי' זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא אלא ביה ממש דכתיב כי קדוש אני יי' לאתדבקא ביה ולא באחרא ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם	ולכן קדושים תהיו כי קדוש אני ה', אשריהם ישראל שלא ביאר הדבר הזה במקום אחד, אלא בו ממש, שכתוב כי קדוש אני ה'. כדי להדבק בו ולא באחר, ועל כן קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם.
איש אמו ואביו תיראו וגו' הא תנינן דפרשתא דא כללא דאורייתא מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי אלא אמר ר' יוסי כלא חד מאן דרחיל מהאי נטיר להאי ²	איש אמו ואביו תיראו וגו', הרי שנינו שפרשה זו היא הכלל של התורה. מקיש יראת אב ואם לשבתותי, אלא אמר רבי יוסי הכל אחד, מי שירא מזה שומר את

¹ יבוא ויתחבר עם האדם שנקרא אחד כדמפרש (מ"מ).

² שנעשה כן להקיש מורא אב ואם לשבתות. ולא ניחא ליה במ"ש בגמרא אם אמרו לו אביו או אמו לעבור על המצוות וכו', דאם כן לכתוב ואת מצוותי תשמורו. וכל שכן דכשנאמר שהוקשו זה לזה [לשבתות], ממילא נשמע דעילאה גבר וכדשנינן באביו ואמו, ששקולים הם, אלא שהאב קודם לאם, מפני

<p>זה. איש אמו הקדים אמו לאביו כמה דאוקמה! אבל אימא דלית? רשו בידהא כל כך כאביו (ס"א אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שריא יראה ואיהי יראת ה' אתקרי) אקדים דהילו הילה</p>	<p>איש אמו, למה הקדים אמו לאביו ביראה, כמו שבארוה. אבל האם שאין רשות בידה כל כך כמו אביו (אבל בא וראה אמו זו כנסת ישראל, ומשום שבה שורה היראה והיא נקראת יראת ה'), הקדים את יראתה.</p>
<p>רבי יצחק³ אמר מה כתיב לעילא קדושים תהיו אתי בר נש לאתקדשא באתתיה כחד⁴ ממאן הוא שבחא יתיר בההיא קדושה הוי אימא מנוקבא בגי' איש אמו ואביו תיראו⁵</p>	<p>רבי יצחק אמר מה כתוב למעלה, קדושים תהיו, בא אדם להתקדש עם אשתו כאחד, ממי הוא יותר שבח באותה קדושה, הוה אומר מהנקבה, לכן איש אמו ואביו תיראו.</p>
<p>ר' יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו כהאי גוונא ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים ובאתר אחרא אקדים שמים לארץ אלא לאחזאה דתרוייהו כחדא אתעבידו אוף הכא אקדים אמא לאבא ובאתר אחרא אקדים אבא לאמא לאחזאה דתרוייהו כחדא אשתדלו ביה</p>	<p>רבי יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו, כדוגמא זה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, ובמקום אחר הקדים שמים לארץ, אלא להראות ששניהם כאחד נעשו. כמו כן כאן הקדים אם לאב, ובמקום אחר הקדים אב לאם, להראות ששניהם כאחד השתדלו בו.</p>
<p>ואת שבתותי תשמרו שקיל דא לרא וכלא</p>	<p>ואת שבתותי תשמרו, זה שקול לזה, והכל כאחד נשקל במשקל אחד, שכתוב</p>

שגם אמו חייבת בכבוד אביו. וכל שכן שנאמר כאן סברא זו, ולא אצטרין קרא למיכתביה, ואם כן עיקר הדבר הוא להקיש [לשבתות]. וראוי לחקור מאי שייכי אהדדי, ולזה אמר רבי יוסי כלא חד וכו', והענין שידוע שאב ואם י"ה ביניהם שכן סודם בחו"ב, וידוע שכל עצמותו של שבת הוא להעלות ז' לן למקום א"א כמבואר אצלנו בעמידת מוסף. וגם שם י"ה בשלשת מילואיו צ"א וג' ריבויים תרי"ו הרי ר"ת א"ת שבתותי תשמורו ועם הכולל עולה שב"ת (רמ"ז).

¹ הוא מה שפי' רש"י שהבן ירא מאביו יותר מן האם, והם דברי רז"ל. ולפי הסוד ידוע שאורות אי' מתגלים בז"א בסוד פנימיותם מה שאין כן בשל אבא דכתיב ביה (שמות לג, כג) ופני לא יראו [עי' ליקוטי תורה על הפסוק], ולכן באבא ה"ס יראת הרוממות, והזעיר נקרא נורא בסוד הקו האמצעי שלו, מפני ששם מתגלה יסוד אבא. ובוזה תבין דקדוק תואר נורא, שהוא נפעל מן היראה (רמ"ז).

² יש לפרשו על פי הסוד במה שידוע דאי' עד הוד אתפשטת, ולא יותר כמ"ש הרב בליקוטי תורה בר"ת (בראשית לט, ו) ויהי יוסף יפה תואר ויפה מ'ראה, שהוא ית'ם מאמו, ולכן יעלה על הדעת להקל במוראה יען אינה מתפשטת במדת ההולדה הוא היסוד. ויתר על כן י"ל במאי דקיימא לן בדרוש הצרעת שאם חסר אור אבא יש כח בחיצונים להאחז ולהנות, ואע"ג דבמקומות אחרים קיימא לן שאי' מקפת את ז' לן להגן עליהם מן החיצונים ובסוד (דברים לב, יא) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף, התירוץ הוא כי דוקא באורות הפנימיים הוא דאמרינן הכי, עד שלטעם זה מן החזה ולמטה נקרא עץ הדעת טוב ורע, מפני שהאורות דאי' מתגלים והחיצונים יכולים לינק משם, אבל במקיפים אינו כן, כי גדול כוחם ואורם לכסות עיני החיצונים שאין להם יכולת להסתכל במקיפי אי'. ועוד י"ל דשאני הכא דאיכא חסרון דהיינו מקום שצריך אור אבא אם יחסר אז הוא פגם ויש כח לחיצונים, וזה אינו כן כי אם באורות הפנימיים אבל המקיפים כולם מבחי' אי' הם כנודע בסוד התפילין, ודוק היטב. ממוצא דבר נשמע שאין כח לאי' כמו שיש לאבא ולכן התורה הקדימה מוראה מפני שיכול להפגם (רמ"ז).

³ רבי יצחק מפרשו באופן אחר [לא מפני מיעוט ערכה לגבי האב], והוא נמשך מהמשך הפסוק הקודם קדושים תהיו, שעיקרו הוא על האב והאם בהזדווגם (רמ"ז).

⁴ פי' כאשר הם מזדווגים ונעשים שניהם אחד, ושם צוה ה' מצות הקדושה שבה תלוי שלימות הבנים הנולדים כנודע, שהרי חלק האם הוא העיקר בבנים, וכעין דקיימא לן בנג' הבא מבתך קרוי בנג', ואם כן יותר מסתבר לירא מהאם, והפסוק הוא על דרך לא מבעיא, לא מבעיא אמו אלא אפילו אביו (רמ"ז).

⁵ לא אמר כלשון רבי יוסי בגין כך אקדים דחילו דאימא או דחילו דידה, והכוונה במה שאמרו רז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת וכו', באופן שלזכר יש יותר שייכות באמו ממה שיש לנקבה. ולכן דייק קרא איש אמו וגו', פי' מפני שבענין קדימת האם שייך בו האיש יותר מן האשה, שאעפ"י שאמר תיראו לכלול גם את האשה, מכל מקום פירש דווקא האיש מפני הטעם האמור. ולפי הסוד הוא מש"ה (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. והרי שני דרכים שונים, כי לפי רבי יוסי מקדים הקטן ולפי רבי יצחק מתחיל בגדול (רמ"ז).

<p>כחדא אתקלו במתקלא חד דכתיב ושמרתם את השבת כי קדש היא¹ לכם וכתיב זכור² את יום השבת לקדשו אלא חד לאבא וחד לאימא כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו וכתיב התם ואת שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה מקדשי³</p>	<p>ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם, וכתוב זכור את יום השבת לקדשו, אלא אחד לאב ואחד לאם, כתוב כאן איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, וכתוב שם את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מהו מקדשי,</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו פקודא דא שקיל דא לדא שקיליקרא דאב ואם ליקרא דשבת⁴</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, מצוה זו שקולה זו לזו, שקול כבוד אב ואם לכבוד השבת.</p>
<p>לאבא אקדים כבוד⁵ והאי איהו דאמר קרא ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי⁷</p>	<p>לאב הקדים כבוד, וזהו שאמר הכתוב ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי.</p>
<p>כבודי סליק בחשבון עשר אמירין ול"ב⁸ אלהים דעובדא דבראשית ובכל אתר כבוד חכמים ינחלו ואוקמוה רבנן אין כבוד אלא תורה בנין דאינון ל"ב אלהים דתורה⁹ יקרא דיליה¹⁰ ואלין (אינון) חכמים דאורייתא חכמים בחכמה ירתינ האי כבוד ולא טפשי דעליהו אתמר וכסילים מרים קלון</p>	<p>כבודי עולה בחשבון עשר אמירות ול"ב אלהים של מעשה בראשית, ובכל מקום כבוד חכמים ינחלו, ופרשוה רבותינו, אין כבוד אלא תורה, משום שהם ל"ב אלהים של תורה, הכבוד שלו, ואלו (הם) החכמים של התורה, חכמים בחכמה יורשים את הכבוד הזה, ולא טפשים שעליהם נאמר וכסילים מרים קלון.</p>
<p>ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל דכתיב וכסיל לא יבין את זאת ואין זאת אלא תורה דכתיב וזאת התורה אשר שם משה רעיא מהימנא בנין דחלישתא¹¹ פתחנא לפרשתא באלין פקודין למהוי מעט עזר לך אתתקף בך דדא משריין דמתיבתאן אתאן לנגב בפקודא בתר דא דאיהו פקודא להעמיד עליך¹² מלך לעילא וקב"ה יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה בנין דרבנן דמתיבתא עליהו שכינתא¹³ עלאה ותתאה</p>	<p>ומנין לנו שמי שאינו מכיר את התורה נקרא כסיל, שכתוב וכסיל לא יבין את זאת, ואין זאת אלא תורה, שכתוב וזאת התורה אשר שם משה רועה הנאמן, משום שחלוש אתה פתחתי את הפרשה במצוות הללו להיות לך מעט לעזר, התחזק בך שהרי המחנות של הישיבות באים אליך במצוה אחר, זו שהיא מצוה להעמיד עליך מלך למעלה, והקדוש ברוך הוא יעמיד אותך מלך בעליונים ובתחתונים בדיוקנו, משום שרבותינו מהישיבה עליהם שכינה עליונה</p>

¹ לשון נוקבא (רח"ו).

² לשון דכורא (רח"ו).

³ דהיינו מקדש אדני דהיינו נוקבא (רח"ו).

⁴ כתר עליון כמו שמפרש והולך למטה (יהל אור).

⁵ ר"ל, חכמה שנק' כבוד כמש"ו, ומסטרא דחכמה בינה נקראת ג"כ כבוד, ולכן אקדים לחכמה (יהל אור).

⁶ מסטרא דאימא ולכן הקדים מורא שם (יהל אור).

⁷ בשניהם נאמר איה לכלול הכתר עמהן שהוא אל"ף כידוע וזהו אי"ה (יהל אור).

⁸ עשרה מאמרות דבראישת נגד ע"ס, ששרשן בחכמה כידוע, ול"ב אלקים עד לעשות נגד ל"ב נתיבות חכמה, שכולם בחכמה עשית (יהל אור).

⁹ שהתורה מתחלת בהון (יהל אור).

¹⁰ ר"ל התורה בה אשתמודען ליה (יהל אור).

¹¹ שהתעוררת מנשמתין דלעיל ותורתן הכל כפי ההתעוררות למטה וכשלמטה מחלישין ההתעוררות מתחלישין למעלה וז"ש אתתקף בך כו' (יהל אור).

¹² ר"ל הקב"ה (יהל אור).

¹³ מסטרא דתריין מתיבתין כמ"ש בתיקו"ז (יהל אור).

ותחתונה, והקדוש ברוך הוא מלך באמצע אוחו בעליונים ובתחתונים, כך אתה תהיה בדיוקנו הבן שלו עמוד לכבוד המלך.	וקב"ה מלך באמצעיתא אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת תהא בדיוקניה ברא דיליה קום ביקרא דמלכא
עמד הרועה הנאמן והרים ידיו למעלה ואמר יהי רצונך עילת העילות, שאתה מתעלה מעלוי לעלוי עד אין עלוי, אלא	קם רעיא מהימנא וסליק ידוי לעילא ואמר יהא רעוא דילך עלת העלות! דאנת מתעלה מעלוי לעלוי עד דלית עלוי אלא
כמשמעו.	פב/א
	זהר
כמשמעו.	כמשמעו
עוד מקדשי, אלו אותם שמקדשים עצמם באותה שעה, כדוגמא זה וממקדשי תחלו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. מה למעלה ממקודשי, כמו כן כאן ממקודשי, שהם האב והאם.	תו מקדשי אלין אינון דמקדשי גרמייהו ² בההוא שעתא כנוונא דא וממקדשי תחלו אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי מה להלן ממקודשי אף כאן ממקודשי דאינון אבא ואימא
איש אמו ואביו תיראו, רבי שמעון אמר כתוב ואתם הדבקים בה' וגו', אשריהם ישראל שנדבקים בו בהקדוש ברוך הוא, (הם ולא אומות עובדי כוכבים ומזלות), ומשום שנדבקים בו בקדוש ברוך הוא, כולם נדבקים כאחד זה עם זה.	איש אמו ואביו תיראו ר"ש אמר כתיב ואתם הדבקים ביי ³ וגו' זכאין אינון ישראל דמתדבקן ביה בקב"ה ⁴ (אינון ולא אומין עכו"ם) ובגין דאינון מתדבקן ביה בקב"ה כלא אתדבקו כחדא דא בדא ⁵
בא וראה בשעה שאדם מקדש למטה, כמו החברים שמקדשים את עצמם משבת לשבת, בשעה שהזווג העליון נמצא, שהרי באותה השעה נמצא הרצון והברכה מזדמנת, אז כולם נדבקים כאחד, הנפש של שבת והגוף שמזדמן בשבת, ועל זה כתוב איש אמו ואביו תיראו, שהם זווג אחד בגוף, באותה השעה להתקדש.	ת"ח בשעתא דב"נ מקדש לתתא כנון חברייא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת בשעתא דזווגא עלאה אשתכח דהא בההיא שעתא רעוא אשתכח ⁶ וברכתא אודמנת ⁷ כדין מתדבקן כלוהו כחד נפשא דשבת ונופא דאודמן בשבת ועל דא כתיב איש אמו ואביו תיראו דאינון זווגא חד בנופא ⁸ בההיא שעתא דאתקדשא

¹ א"ס ב"ה הגנוז בכתר דלא"ס אין שייך לא תפלה ולא שום מחשבה וא"א הן עלות לז"ת וכ"ע הוא עלת העלות וזהו העלות לשון רבים (יהל אור).

² ולפי זה מצוה לבנים שיראו מאביהם ואימם דקדשו עצמם בשעת תשמיש (מ"מ).

³ היינו דבקותם בת"ת, אלהיכם, אלוה, מלכות שלכם. הרי דבקותם במלכות, וכן המלות בעצמם אומרו ה' אלהיכם יורה ייחודם, ואתם הדבקים ממעלה למטה אלהיכם ממטה למעלה (אור יקר).

⁴ ואתם הדבקים במה בדבוק והיחוד העליון, וזהו שאמר "בה' אלהיכם" ת"ת ומלכות (אור יקר).

⁵ והיינו על ידי המעשים שהם עושים גורמים יחוד המדות ודבקותם בו כדפי' (אור יקר).

⁶ כתר מתגלה הנק' רצון (אור יקר).

⁷ לחקל תפוחין קדישין כנודע, דאינון זווגא חדא, פי' נפש יתירה וגוף קדוש, שאין הגוף של ימי החול שוה אל גוף השבת, והעד לבוש נאה. וכנגד אלו אמר, אמו ואביו תיראו, דהיינו גוף ונפש, שהם מתלבשים בהם אביו ואמו, שהם נצוצות בת"ת ומלכות, והם זווגא חדא שמזדווגים בליל שבת, גוף ונפש, וגוף ונפש אל הזכר והנקבה, ואחר שהזכיר על הענפים שהם גוף ונפש אל האב והאם הגשמיים, הזהיר על שרשם (אור יקר).

⁸ פי' שאביו ואמו קידשו גופם בליל שבת בשעת תשמש, לכך מצוה לירא מהם זר"ן שהם שבתותי, נתנו לו נפש בליל שבת, ור"ש ואת שבתותי וכו' (מ"מ).

<p>ואת שבתותי תשמרו! דא שבת עילאה ושבת תתאה דאינון מזמני² לנפשא בההוא גופא מההוא זוגא עלאה וע"ד ואת שבתותי תשמרו תרי וכלא אתדבק דא בדא זכאה חולקהון דישראל</p>	<p>ואת שבתותי תשמרו זו שבת העליונה ושבת התחתונה, שהן מזמנות את הנפש לאותו הגוף מאותו הזוג העליון, ועל כן ואת שבתותי תשמרו, שנים, והכל נדבק זה עם זה, אשרי חלקם של ישראל.</p>
<p>ד"א ואת שבתותי תשמרו³ לאזהרה לאינון דמחכאן לזווגיהו משבת לשבת והא אוקימנא כמה דכתיב לסריסים אשר ישמרו את שבתותי מאן סריסים אלין אינון חברייא דמסרסן גרמיהו כל שאר יומין בגין למלעי באורייתא ואינון מחכאן משבת לשבת הה"ד אשר ישמרו את שבתותי כד"א ואביו שמר את הדבר ובגיני כך ואת שבתותי תשמרו</p>	<p>דבר אחר, ואת שבתותי תשמרו, להזהיר את אותם שמחכים לזווגם משבת לשבת, והרי בארנו כמו שכתוב לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, מי הם הסריסים, אלו אותם החברים שמסרסים את עצמם כל שאר הימים כדי לעסוק בתורה, והם מחכים משבת לשבת, זהו שכתוב אשר ישמרו את שבתותי, כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר, ולכן ואת שבתותי תשמרו.</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו דא גופא⁴ ואת שבתותי תשמרו דא נפשא⁵ וכלא אתדבק דא בדא זכאה חולקהון דישראל</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו, זה הגוף. ואת שבתותי תשמרו, זו הנפש, והכל נדבק זה עם זה. אשרי חלקם של ישראל.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>דאנת לעילא מכל עלוי דיהב (נ"א למיהב) לי חילא למעבד רעותך בדרגין דילך דאינון אבא ואימא ואנא ברא דלהון וביחודך תרווייהו אחד ואנת שקלת⁶ דחילו דאבא ואימא לדחילו דילך בתר דאנת באמצעייתא חד ולא תרין בלא שותפו אע"ג דאינון חד בשותפו דילך אבל אנת בלא שותפו דתניינא ובגין דא אתמר בך ואין אלהים עמדי</p>	<p>שאתה למעלה מכל עלוי, שנותן (לתת) לי כח לעשות את רצונך בדרגותיך, שהן אב ואם, ואני הבן שלהם. וביחוד שלך שניהם אחד, ואתה השוית את יראת אב ואם ליראתך. אחר שאתה באמצע אחד ולא שנים בלי שותפות, אף על גב שהם בשותפות שלך, אבל אתה בלי שותפות של שני, ולכן נאמר בך ואין אלהים עמדי.</p>
<p>הבלי חילא לאתערא ביקרך בקדמיתא⁷ ולבתר ביקרא דאבי ואמי⁸ דבשמיא דאוקמוה עלייהו גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית</p>	<p>תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע, חבר הוא לאיש משחית.</p>
<p>ואוקמוה מארי מתניתין אין אביו אלא קב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל ויקרא דילך</p>	<p>ופרשה בעלי המשנה, אין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת</p>

¹ ת"ת ומלכות עצמם, שהם מזדמנים לאותה נפש יתירה, בהיותה שורה על הגוף ההוא, וזהו שאמר אינון מזדמני וכו' (אור יקר). לומר שבכל פסוק מצוה על אביו ואמו ליירא מהם (מ"מ).

² ל"ג מזדמנים (מ"מ).

³ ולפי זה הכתוב מצווה לאביו ואמו שיסרסו עצמם עד ליל שבת (מ"מ).

⁴ פי' גוף אב ואם, דהיינו ליראה מהם (אור יקר), פי' לירא מאביו ואמו התחתונים, הנק' גופא (מ"מ).

⁵ פירוש נפש אב ואם, פי' שלא יחטא ולא יפגום אותם בנפשותם, כאומרו הזנת אפרים חטאת ישראל, ופי' ישראל סבא. ואפשר דעל ת"ת ומלכות, והכי פירושו, גוף היא מלכות, ונפש אליה הוא הת"ת. ובגוף יש בחי' זכר ונקבה, ועליהם אמר איש אמו ואביו, ובנפש יש בחינת זכר ונקבה, ועליהם אמר ואת שבתותי וכו' או אפשר דגוף ונפש היינו בחינות בת"ת ומלכות מצד פנימיתם, או סתם בחינתם שהיא כגוף אל הנפש, דהיינו הבחינה הפנימית (אור יקר). פי' הם ז"ן שנק' נפשא (מ"מ).

⁶ כמ"ש (קידושין ל ע"ב) שקל הכתוב מורה אר"א למורה המקום, כ"ע, הנה מקום אתי כו' (יהל אור). ולכתר ציקרל לאורייתא (ל"ג) יהל אור

⁸ ר"ל תו"מ ויקרא דכ"ע הן אר"א כמ"ש שקל כו' (יהל אור).

450

ישראל. והכבוד שלך אבא חכמה, שכוללת עשר ספירות ממטה שלו למעלה.	אבא חכמה דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא ²¹
ושניהם הם כסא ספסל תחתך לכבודך, וכך תקנו שיהיה קטן מכבד את הגדול שלמעלה ממנו, אב הוא חכמה, הלא אב אחד לכלנו, להיות משמש תחתך.	ותרווייהו אינון כרסייא ספסל ⁴³ תחותך ליקרך והכי תקינו למהוי קטן מכבד לגדול דלעילא מניה אבא איהו חכמה ⁵ הלא אב אחד לכלנו למהוי משמש תחותך
ואתה כתר עליון על ראשו, ואין עליך כתר, ואין אלוה אחר.	ואנת כתר עליון על רישיה ולית כתר עלך ולית אלהא אחרא
והאם לשמש את האב, שהיא תחתיו להיות כסא תחתיו, "ויאמר" הוא בכל מאמר עד שלשים ושנים, "יהי כן" ויהי כן ¹¹ ואיהי כן" והיא עשתה מאמרו מיד, ומשום שעשתה מאמרו וצויוו בלי עכוב כלל בל"ב שבילים שבהם נברא כל מעשה בראשית, נקראת כבוד, ובהיכלו כולו אומר כבוד, ברוך כבוד ה' ממקומו, איה מקום כבודו להעריצו.	ואימא ⁶ לשמשא לאבא דאיהו ⁸⁷ תחותיה למהוי כסא תחותיה ויאמר איהו ⁹ בכל מאמר עד תלתין ותרין יהי כן ¹⁰ ויהי כן ¹¹ ואיהי עבדת מאמריה מיד ובנין ¹² דעבדת מאמריה וצווייה בלא עכובא כלל בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית אתקריאת כבוד ובהיכלו ¹³ כלו אומר ¹⁴ כבוד ¹⁵ ברוך ¹⁶ כבוד יי ממקומו איה מקום כבודו ¹⁷ להעריצו
ותרגום כבוד אביו, יקרא דאבוהי, וזה תורת ה' תמימה, עליה נאמר יקרה היא מפנינים.	ותרגום כבוד אביו יקרא ¹⁸ דאבוהי ודא תורת ה' תמימה עליה אתמר יקרה היא מפנינים
וישראל שנקראו בנים בכלל בן ובת מצד של תפארת ומלכות, בהם בן ובת, הכבוד של אביו ואמו, לעשות את הצווי שלו.	וישראל ¹⁹ דאתקריאו בנים בכלל בן ובת מסטרא דתפארת ומלכות באינון בן ובת יקרא דאביו ואמו למעבד צווייה
הצווי שלו, אותן מצוות עשה, והרי פרשוה בעלי המשנה, יש מצווה ועושה,	וצווי דיליה אינון פקודין דעשה והא אוקמוה מארי מתניתין יש מצווה ועושה ובגין כך איהו

1 "מתתא דיליה לעילא" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "מעילא לתתא ואימא דכלילא ע"ס מתתא לעילא".

2 לכך נק' שניהן כבודי, הן ל"ב אלקים ועשר אמירן כנ"ל (יהל אור).

3 וספסל (יהל אור).

4 ור"ל, חכמה נק' ספסל, ואימא כסא, כידוע דאימא מקננא בכורסייא (יהל אור).

5 עכשיו מפרש כבוד אור"א, ומביא ראיה שאבא חכמה שנאמר הלא אב כו' כמ"ש כולם בחכמה עשית (יהל אור).

6 ואמר אמא (יהל אור).

7 ור"ל תחות אבא, וז"ש (קידושין לא ע"א) שאתה ואמך חייבין בכבוד אביך (יהל אור).

8 לאיהי (יהל אור).

9 ר"ל חכמה דשם עשר אמירן (יהל אור).

10 בחכמה (יהל אור).

11 בבינה דשם המעשה כמש"ו ולכך כתיב אלהים בעובדא דבראשית אלקים חיים (יהל אור).

12 מפרש למה נקרא אימא ג"כ כבוד (יהל אור).

13 שהוא בינה היכלא עילאה (יהל אור).

14 הן עשר אמירן (יהל אור).

15 ל"ב שבילין גימ' כבוד כנ"ל (יהל אור).

16 ג"כ ראיה שבבינה כבוד שהיא נק' ברוך (יהל אור).

17 ר"ל בג' ראשונות אי"ה כנ"ל (יהל אור).

18 ר"ל התורה שנאמר בה יקרה כו' כמש"ו ותורה נק' כבוד כנ"ל (יהל אור).

19 ר"ל בנים לאור"א (יהל אור).

<p>נעשה ונשמע והאי איהו כבוד דאבא ואמא ואם, שיצוה את בנו שיעשה כך, והוא עושה מיד בלי עכוב כלל.</p>	<p>נעשה ונשמע והאי איהו כבוד דאבא ואמא ודיצוה לבריה דיעביד הכי ואיהו עביד מיד בלא עכובא כלל</p>
<p>ועילת על הכל, אני רוצה לעסוק בכבודך לתקן את המדות של אבא ואמא, לכבודך תהיה בעזרי לסדר הכל כראוי, ואתה תסדר אותי ואת כל ראשי הישיבות מעלה ומטה, ומחנות המלאכים העליונים והתחתונים, להיות מתוקנים ומסודרים לכבודך ולכבוד אבא ואמא, להיות ספסל תחת רגליו, לעשות צווייו בכל מצוותיו, ולירא ממנו בכל המצוות של לא תעשה, וזהו</p>	<p>ועלת על כלא אנא בעי לאשתדלא ביקרך לתקן מדות דאבא ואימא ליקרך תהא בעורי לסדרא כלא כדקא יאות ואנת תסדר לי ולכל מארי מתיבתאן עילא ותתא ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין למהוי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך וליקרא דאבא ואמא למהוי ספסל¹ תחות רגלוי למעבד² צווייה בכל פקודין דיליה ולמדחל³ מניה בכל פקודין דלא תעשה והאי איהו</p>
<p>דף פב/ב</p>	<p>דף פב/ב</p>
<p>רע"מ</p>	<p>רע"מ</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו וסמך ליה ואת שבתותי תשמרו, ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה.</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו וסמך לו ואת שבתותי תשמרו, ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה.</p>
<p>מצד של לא תעשה, הקדים אם לאב, וזה ה"י, והיינו "כבוד אלהים הסתר דבר" לאלו שאינם עוסקים בכבוד הזה, הסתר דבר מהם, ועליהם נאמר וכסילים מרים קלון, אלו הם עמי הארץ, מאחר שאינם עוסקים בכבוד הזה של התורה, ואיך אומרים אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו, הרי הוא יאמר להם, ואם אב אני איה כבודי, איה עסקכם בתורה ובמצוותי לעשות את הצוויים שלי, שמי שאינו מכיר את הצווי של אדונו איך יעשה אותו, פרט למי ששומע מחכמים ועושה, וזהו שקיבל</p>	<p>מצד של לא תעשה, הקדים אם לאב, ודא ה"י והיינו⁶ כבוד אלהים הסתר דבר לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד הסתר דבר מנייהו ועלייהו אתמר וכסילים מרים קלון⁷ אלין אינון עמי הארץ בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא ואיך אמרין אבינו שבשמים⁸ שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו הא איהו לימא לון ואם אב אני איה כבודי איה אשתדלותא דלכון באורייתא ובפקודין דילי למעבד צוויי דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה איך יעביד ליה בר ממאן דשמע מחכמים ועבד והאי איהו דקביל נעשה ונשמע</p>

¹ לפי הנז' באדם ישר כג ע"א [שער א"א פ"ז ופ"י - לש"ו] כאן נרמז ד' רגלי הכסא שה"ס מלכות דא"א ששם רג'ל תשכ"ח שהם גימ' ד"פ רג'ל ור"ח הנותרים הם סוד הפנים והוא סוד הכסא והנה רג'ל תשכח בגימ' תתקס"א וכן עולה כבוד כא"ף בית וא"ו דל"ת ע"ה הוא תתקס"א והיינו כסא הכבוד (נ"א). מסטרא דכתר עליון (יהל אור).

² מסטרא דחכמה (יהל אור).

³ מסטרא דאימא (יהל אור).

⁴ מסטרא דל"ת שמירה כמ"ש (עירובין צו ע"א וש"מ) כ"מ שנאמר המשר פן כו' (יהל אור).

⁵ תשמרו (דפ"ק).

⁶ ר"ל כבוד אלקים בינה, שנקרא אלקים, דשם ה' קודם לי', ור"ל דכבוד דאבא אבא (איכא כצ"ל) לעשות מצותיו, אבל באימא מסטרא דשב ואל תעשה האיך שייך כבוד, ואמר כבוד הסתר דבר (יהל אור).

⁷ ע"י לקמן רסח ע"ב. ההמון בחרו להם שאר התשוקות והחכמים בחרו להם הכבוד והמעלה. וזהו כבוד חכמים ינחלו כי החכמים יבחרו להם לנחלה הכבוד ושלמות החכמה וכסילים בחרו להם מה שהוא מרים קלון. ומלת ינחלו עומדת במקום שנים. כאלו אמר כבוד חכמים ינחלו וכסילים ינחלו מרים קלון (אדרת אליהו על מלאכי ג' 1). כבוד חכמים ינחלו לא די לחכמים שיהיה להם כבוד אלא שמנחילין גם לבניהם הכבוד וזהו הכבוד של החכמים ינחלו לבניהם. וכסילים מרים קלון כלומר שהכבוד שנותן להם הקב"ה הוא כדי להרים קלונם אח"כ דוגמת המן שאם לא היה לו הכבוד תחילה לא היה הקלון גדול (בהגר"א במשלי).

⁸ ר"ל מסטרא דכבוד כמ"ש (יהל אור).

<p>ועם כל דא מאן דלא קביל ממאריה אלא משלוהיה איבא אפרשותא ומאי אפרשותא אית בין דא לדא דהא כתיב משה קבל תורה מסיני ולביתר ומסרה ליהושע, אנא קבילנא ולביתר מוסרנא לכלהו</p>	<p>נעשה ונשמע. ועם כל זה מי שלא קיבל מאדונו אלא משלוחו, יש הבדל, ואיזה הבדל יש בין זה לזה, שהרי כתוב משה קבל תורה מסיני ואחר כך מסרה ליהושע, אני קבלתי ואחר כך מסרתי לכלם.</p>
<p>והכי מאן דמקבל מאחרא כקבלת סיהרא וככביא משמשא ובהאי קבול אתמלי ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו כמה דחוינא בשמשא וסיהרא דאסתלקת נהורא דלהון בליליא דלא נהיר שמשא אלא ביממא וסיהרא בליליא</p>	<p>וכך מי שמקבל מאחר כקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, ובקבול הזה הוא מתמלא, ומי שמקבל יכולה להסתלק ממנו הנביעה, כמו שראיתי בשמש ובלבנה, שמסתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר אלא ביום והלבנה בלילה.</p>
<p>ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו דאף על גב דאתכניש נהיר בסיהרא וככביא הא חוינא מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהוריהו ואשתארו כנופא בלא נשמתא דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם אבל עקרא דנהורא ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה</p>	<p>ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהוא נכנס, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש, שמסתלק אורם ונשארים כמו גוף בלי נשמה, שיש עליהם אדון שמחשיך את מאוריהם, אבל עיקר האור אותו מקום שנובע שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.</p>
<p>ועלת העלות בתר דאנת תמן לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי ולא מבנוי והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא דהיא יקרה אתקיימת ביה ולא מפסקת מניה מה דלאו הכי מאן דלא ישתדל בה אלא אף על גב דעבד צווי חכמים איהו שמש דלהון עבד ולא בן</p>	<p>ועילת העילות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה, יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה שהיא יקרה, מתקיימת בו, ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין כן מי שאינו עוסק בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא משמש שלהם, עבד ולא בן.</p>
<p>אבל אי איהו מהימנא מאריה אשלים ליה בכל דיליה אבל מאן דלא אשתדל באורייתא ולא משמש חכמים למשמע מנייהו פקודין לקיים נעשה ונשמע אלא דסרה ועבר על לא תעשה איהו שקיל לאומין דעלמא עכו"ם בנוי דסמאל ונחש דאתמר בהו וכסילים מרים קלון דלא בעו לקבלא אורייתא דכל דלית ביה תורה לית ביה כבוד דאתמר בהם כבוד חכמים ינחלו ועם כל דא מארי מתיבתא לא כל כבוד שוה דהא בן יכבד אב ועבד אדוניו</p>	<p>אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו. אבל מי שלא עוסק בתורה ולא משמש חכמים לשמוע מהם מצוות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שסרה ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאומות העולם עובדי עכו"ם, בני סמאל ונחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל את התורה, שכל שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר בהם כבוד חכמים ינחלו, ועם כל זה ראשי הישיבה לא כל כבוד שוה, שהרי בן יכבד אב ועבד אדוניו.</p>
<p>בן יכבד על מנת דלא לקבל אנרא אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא ואי לא בעי</p>	<p>בן יכבד על מנת שלא לקבל שכר, אבל הוא מצווה בכבוד אב ואם, ואם לא</p>

¹ עי' לעיל ז ע"ב כט ע"א. ועי' תיקוף ו ע"א: אין כבוד אלא תורה ואית כבוד נברא ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא דבריא אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה) ומסטרא דאצילות בנים אתם לה' וגו' (דברים יד א). בהגרא, ובגין דא כבוד כו' - ר"ל, דאמרנו דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד א"ל (זהר ח"א ח ע"א), ואורייתא דבריא דנקראת כסא הכבוד. ועי' ת"ח כה ע"ב, ובג"ד אם

<p>למעבד צווייה יכתש ליה אבא ואמא עד דיעבד על כרהיה ואי הוי ברא רברבא ב"ד כופין ליה דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה בננו זה סורר ומורה! איננו שומע בקולנו ודנין ליה בסקילה</p>	<p>רוצה לעשות צוויו יכו אותו האב והאם עד שיעשה בעל כרחו, ואם היה בן גדול בית דין כופים אותו, שאם אינו רוצה לעשות, מה כתוב בו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, ודנים אותו בסקילה.</p>
<p>אכל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס אי לא עביד צווייה דרביה מאריה אעבר ליה מנז² ביתיה ויטול אחרא מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה אלא או יעביד צווייה או יקטול ליה</p>	<p>אבל עבד שמשמש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויקח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כך לבנו. אלא או שיעשה את הצווי שלו או שיהרג אותו.</p>
<p>אמר ליה בוצינא קדישא מאן גרים דלא יעביד צווייה הואיל ובריה הוא אמר רעיא מהימנא ודאי תערובת דרע ורזא דא גרם לישראל למחטי גבי אבוהון דבשמיא ורזא דא ויתערבו בגוים ודא גרם קטולא לישראל וחריב בי מקדשא ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח³ אלא י"י בדד ינחנו ואין עמו אל נכר דישאל אינון מאילנא דחיי⁴ עבד טוב ועבד רע מסטרא דמטרוין⁵ עבד טוב עבד נאמן⁶ לרביה עבד רע סמאל</p>	<p>אמר לו הנר הקדוש, מי גרם שלא יעשה את צויו, הואיל ובנו הוא. אמר הרועה הנאמן, ודאי תערובת של רע, וסוד זה גרם לישראל לחטוא לאביהם שבשמים, וסוד זה ויתערבו בגוים, וזה גרם הרג לישראל, והחריב את בית המקדש, ולכן אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, שישאל הם מעץ החיים עבד טוב, ועבד רע מצד של מטרוין⁵. עבד טוב עבד נאמן לרבו, עבד רע סמאל⁶.</p>
<p>מאן דאיהו⁶ מאילנא דחיי איהו בן עולם הבא בן מסטרא דבין י"ה בינה וירית מלכותא דאיהו ה' ואיך ירית לה אי עביד צווייה דאבא ואמא בגין דאיהו מלכותא מצות המלך ועליה אתמר מדוע אתה עובר את מצות המלך איהו מצוה וצווייא דמלכא על עשה ועל לא תעשה</p>	<p>מי שהוא מעץ החיים, הוא בן העולם הבא, בן מצד של ב"ן י"ה בינה, ויורש את המלכות שהיא ה', ואיך יורש אותה, אם עושה את הצווי של אבא ואמא, משום שהיא מלכות, מצות המלך, ועליו נאמר מדוע אתה עובר את מצות המלך, היא מצוה וצוויו של המלך, על עשה ולא תעשה.</p>
<p>מצוה מדאורייתא דאיהו ת"ת והכא לית</p>	<p>מצוה מן התורה שהיא תפארת, וכאן</p>

כבנים, בהגר"א: ז"ש אבינו מלכנו. ועי' רמ"ז רטו ע"א: עבדים וכו', אור ז"א דאצילות ירד ובקע המסך שבין האצילות לבריאה, אבל כשירד ליצירה נחלש כחו ולא בקע רק הכה ונתנוצץ אורו ביצירה, וממנו מפנימיותו היה סוד רישא דא"א דיצירה רישא מגולה, ע"כ. ובזה נבין מה שנקראו עבדים המושפעים מן היצירה, לפי שאין ליצירה קורבה ממש עם האצילות ולכן הם עבדים, אבל המושפעים מן המטרוניא שבתוכו הם בנים קרובים לאב העליון, שה"ס חכמה דמקנן באצילות. ולכן אומרים אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, אם כעבדים עינינו לך תלויות, ולא למטה כי סוף סוף אתה אדון הכל.

¹ הנגה הוא סוד הסוטה הנזכר בפרשת נשא בר"מ (דף קכד ע"א). והענין כי לנו"ן שבבי"ע הנקרא ערלה ונקרא עור כמ"ש פרשת תצא (דף רעו), יכיל קליפת נגה לאתדבקא, אבל באצילות לא יכול לאתדבקא. וז"ס (בראשית לט י) לשכב עמה, פי' כי קליפת אש נתדבקה בנגה, ונגה נעשה בסוד ערלה על המילה, ודם נדה ביסוד דילה, ואז נתחללה, ואז (דברים כב יט) ולו תהיה לאשה, כי על ידה מתהפך משד למלאך (זהר ח"ג רעז ע"א). וע"ש פרשת תצא (דף רעז ע"א) ענין ס"מ ולילית, שהם ב' קליפות נגה שבהם היו משתמשין בדור הפלגה והמבול, וכו', ואז נטרד סמאל² ל ובת זוגו, שבתחילה היה רובו טוב ומיעוטו רע ועתה נטמא, כי היה רובו רע וטמא כנזכר בתקונים (דף נד ע"א) וכו', ומשם הוא בן סורר ומורה הנמשך מנוגה הנקרא פרה סוררה כנזכר בפרשת בלק (קצ"ז ע"ב) (ע"ח שער מט פרק ז).

² שנכרת משא"כ בבן שקטין ואייתי ליה בגלגולא (יהל אור).

³ עי' ח"ב קכ ע"ב, ותיקו"ז לא ע"א, וקלב ע"א.

⁴ בן (נוסף ביהל אור).

⁵ מט"ט (יהל אור).

⁶ ר"ל מעולם הבריאה ומהכא יכול לחטוא כמ"ו (יהל אור).

תמן פרודא קב"ה אמת תורתו תורת אמת איהו תורתו ומצותו כגוונא דבינה תורתו ומצותו דחכמה דאית תורה דבריאה וחכמה דבריאה ובינה דבריאה! והכי בכל מדות בהאי יכיל בן בהאי אורייתא למהוי בלא מצוה ומצוה בלא תורה כפרודא ומהכא	אין שם פרוד, הקדוש ברוך הוא אמת תורתו תורת אמת. הוא תורתו ומצותו, כדוגמא שבינה תורתו ומצותו של חכמה, שיש תורה של בריאה וחכמה של בריאה, ובינה של בריאה, וכך בכל המדות, בזה יכול בן בתורה הזו להיות בלי מצוה, ומצוה בלי תורה בפרוד, ומכאן
דף פג/א	
רע"מ	
בן סורר ומורה	בן סורר ומורה.
אבל מסטרא דאצילות לית אפרשותא תמן וכן מתמן אין חטא בא על ידו ולית בה עונש ולא שכר ולא מיתה ובנין דא אורייתא דא אילנא דחיי שכר העולם הבא	אבל מצד של אצילות, אין הבדל {פירוד} שם, וכן משם אין חטא בא על ידו, ואין בו עונש ולא שכר ולא מיתה, ולכן התורה זה עץ החיים, שכר העולם הבא.
ואילנא דא אילנא דחיי אתקרי ואתקרי העולם הבא ולא אתקרי ביה שכר בנין דאיהו מתמן לא אשתדל באורייתא לקבלא אנרא לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה	והאילן הזה נקרא עץ החיים, ונקרא העולם הבא, ולא נקרא בו שכר משום שהוא משם, לא עוסק בתורה לקבל שכר לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה.
אתא בוצינא קדישא לנשקא ליה ידיה אמר ודאי אנת הוא בן מתמן בדיוקנא דברא בוכרא דיליה תפארת ברא דאבא ואמא עלאה אצילות דיליה בלא הפסקה לא קדמך ברא אחרא לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה	בא הנר הקדוש לנשק את ידו, אמר ודאי אתה הוא בן משם, בדמות של בנו בכורו תפארת, בן של אבא ואמא העליונים, האצילות שלו בלי הפסקה, לא קדם אותך בן אחר לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה.
אמר רעיא מהימנא ואנת והבריא וראשי מארי מתיבתאן דמומנין הכא אחי בלא הפסקה כלל ובלא תערובת נשקו כלהו דא לדא ואשתמודעו באחוה ובכו	אמר הרועה הנאמן, ואתה והחברים וראשי בעלי הישיבות שמזומנים לכאן אחים שלי בלי הפסקה כלל ובלי תערובת, נשקו כולם זה לזה והכירו באחוה ובכו.
פתח ר"ש ואמר עם כל דא ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה דהא כתיב כבד את אביך ואוקמוה רבנן את לרבנות אחיך הגדול	פתח רבי שמעון ואמר עם כל זה בן בכור חייבים כל אחיו בכבודו, שהרי כתוב כבד את אביך, ופרשוה רבותינו "את" לרבנות אחיך הגדול.
ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא בשגם ² זה הבל ולא הוה לאדם קדמאה ברא קדמאה מניה ואוקמוה רבנן בשגם זה משה דברא דמלכא בכל אתר אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע אנת הוא טוב (בוכרא) הה"ד וירא אלהים את האור כי טוב ותרא אותו כי טוב הוא, ומשם קרא אותך	ואפילו מכל צד הוא מפרש עליך בתורה, בשג"ם זה הבל, ולא היה לאדם הראשון בן קדמון ממנו, ופרשוה רבותינו בשג"ם זה משה, שבן המלך בכל מקום אתה הבכור מצד של עץ החיים, של טוב ורע אתה הוא טוב (בכור), זהו שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב, ותרא אתו כי טוב הוא, ומשם קרא אותך

¹ ראש מט"ט ז"א דבריאה, ובינה דבריאה תפלין בראש דהאי ז"א. וכן נוקבא דבריאה תפלה של יד דהאי ז"א (ע"ח שער מב פרק ב). אמא של בריאה היא פרצוף שלם מ"ס, וז"ס (תיקו"ז כד ע"ב) אמא מקננא בכורסייא, כי פרצוף בינה דבריאה הנקרא כורסייא הוא נגלה בפרצוף שלם, משא"כ באותם שלמעלה ממנה שהם א"א ואבא, ולכן מכנים הבריאה אל בינה (שם פרק יד).

² גימ' משה ועליו נאמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה (יהל אור).

יתך קב"ה עבד נאמן	הקדוש ברוך הוא עבד נאמן.
<p>לבתר סליקת למהוי מלכא הה"ד ויהי בישורון מלך לבתר בן בית לעילא מלך מסטרא דמלכות דבריאה בן בית מסטרא דבינה דבריאה</p>	<p>אחר כך עלית להיות מלך, זהו שכתוב ויהי בישורון מלך, אחר כך בן בית למעלה, מלך מצד של מלכות של בריאה, בן בית מצד של בינה של בריאה.</p>
<p>כען אנת מלך מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות בן בית מסטרא דב"ן י"ה תפארת דאצילות זכאה חולקך ומאן גרים לך דא בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה ליהדא קב"ה ושכינתיה לאעלא מלכא על אתריה ועל משרייתיה לעילא ועל ישראל לתתא ובג"כ (ס"א ובג"כ) ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה ואתקריאו בגין דיליה משם יהו"ה דאצילות דלית תמן פרוד וקצוץ דבקדמיתא אתמר בהו בגין לקב"ה ושכינתיה מצד יהו"ה דבריאה דאתמר ביה בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כגון בנים ליהו"ה דאצילות</p>	<p>כעת אתה מלך מצד של עץ המלכות של אצילות. בן בית מצד של ב"ן י"ה, תפארת של אצילות, אשרי חלקך. ומי גרם לך את זה, משום עסקך בתורה ובמצוה, לייחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה, ולכן (ובגללך) כולם יורשים נשמות של אצילות ממנו ונקראים בנים שלו, משם יהו"ה של אצילות, שאין שם פרוד וקצוץ, שבראשונה נאמר בהם בנים לקדוש ברוך הוא ושכינתו מצד יהו"ה של בריאה, שנאמר בו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כגון בנים ליהו"ה של אצילות.</p>
<p>ובך אתקיים פקודא דאיהי מצוה על ישראל להעמיד עליהם מלך הה"ד שום תשים עליך מלך ואתקיים בך ויהי בישורון מלך כד בקדמיתא וכלהו מתנהגין אתבריך כאברין דמתנהגין כלהו בתנועה דנשמתא דאתפשטא על כל אבר בגין דכתר עליון אנת תהא מעוטר ביה דביה עלת העלות איהו כתר על כלא טמיר וגניו מלגיו מניה ומניה אתפשט על כל ספירן ומסדר לון למהוי דא רב ודא זעיר ודא בינוני ואנהיג לון לרעותיה ונהיר בהו ומקשר לון ומיחד לון הכי אנת תהא מנהיג לישראל בכל מדות טבין דיליה ותסדר כל חד כדחזי ליה</p>	<p>ובך התקיימה המצוה שהיא מצוה על ישראל להעמיד להם מלך, זהו שכתוב שום תשים עליך מלך, והתקיים בך ויהי בישורון מלך כבראשונה, וכולם מתנהגים אחריו כמו איברים, שכולם מתנהגים בתנועת הנשמה שמתפשטת על כל איבר, משום שכתר עליון אתה תהיה מעוטר בו, שבו עילת העילות, הוא כתר על הכל, טמיר וגנוז מבפנים ממנו, וממנו מתפשט על כל הספירות ומסדר אותם, להיות זה גדול וזה קטן וזה בינוני, ומנהיג אותם לרצונו ומאיר בהם ומקשר אותם ומייחד אותם, ככה אתה תהיה מנהיג לישראל בכל המדות הטובות שלו, ותסדר כל אחד כראוי לו.</p>
<p>הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו ובינוני כפום דרגיה ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא למהוי כלהו בשפה ברורה לברכא לקב"ה ולקדשיה ולייחדיה בדרגא דילך במחשבה דילך באצילות דילך דאתקיים בך ואצלת מן הרוח אשר עליך ושמתני עליהם קום אתער בפקודא להכרית זרעו של עמלך²</p>	<p>הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו והבינוני כפי דרגתו, ותקשר אותם קשר אחד לאביהם שבשמים, להיות כולם בשפה ברורה לברך את הקדוש ברוך הוא ולקדשו ולייחדו בדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך, שהתקיים בך ואצלת מן הרוח אשר עליך, ושמתני עליהם, קום התעורר במצוה להכרית זרעו של עמלק.</p>
<p>איש אמו ואביו תיראו וגו' פקודא דא לכבד</p>	<p>איש אמו ואביו תיראו וגו', מצוה זו</p>

¹ כען (יהל אור).

² פ' תצא רפא ע"ב שייך לנשא קמה ע"א (הערת הזהר).

<p>אב ואם דאצטריך בר נש למדחל מאביו ומאמיה ולאוקיר לון כמה דאצטריך בר נש לאוקיר ליה לקודשא בריך הוא מסטרא דרוחא דיהב בנויה ולמדחל מניה הכי אצטריך ליה לאוקיר לאביו ולאמיה מסטרא דגופא דיליה ולמדחל מנהון דהא אינון משתתפין בקודשא בריך הוא ועבדי ליה גופא והואיל ואינון שותפין בעוברא ליהו שותפין בדהילו ויקרא</p>	<p>לכבד אב ואם, שצריך בן אדם לירא מאביו ומאמו ולכבד אותם, כמו שצריך בן אדם לכבד את הקדוש ברוך הוא מצד הרוח שנתן בתוכו ולירא ממנו, כך צריך לכבד את אביו ואת אמו מצד של הגוף שלו ולירא מהם, שהרי הם משתתפים עם הקדוש ברוך הוא ועושים לו גוף, והואיל והם שותפים במעשה יהיו שותפים ביראה וכבוד.</p>
<p>כגוונא דא תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם אדם קדמאה אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לא מעפרא דהכא הוה¹ אלא מעפרא דבי² מקדשא לעילא אבא ואמא אשתכחו ומלכא עלאה³ אשתתף בהדיהו ושדר ביה רווחא דחיי ואתברי וכגוונא דא אשתכח כלא עילא ותתא וע"ד אצטריך ליה לבר נש למדחל לקב"ה ולמדחל לאביו ולאמיה</p>	<p>כדוגמא זה שלשה שותפים נמצאו לו למעלה בסוד של אדם, אדם הראשון אף על גב שגופו היה מעפר, לא מעפר של כאן היה, אלא מעפר של בית המקדש של מעלה, האב והאם נמצאו והמלך העליון השתתף עמם, ושלח בו רוח של חיים ונברא. וכדוגמא זה נמצא הכל למעלה ולמטה, ועל כן צריך אדם לירא מהקדוש ברוך הוא ולירא מאביו ואמו.</p>
<p>בס"ת אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום⁴ חד צדיק עבד שמושא בנזקביה⁵ ואתעביר מההוא שמושא גופא דהא⁶ דנהירו דיליה יתיר⁷ מכל אינון מלאכין שליחין לעילא⁸ וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון ואשתתף בהדיהו ונפק לעלמא⁹</p>	<p>בסתרי תורה אדם הראשון לא היה לו מהעולם הזה כלום, צדיק אחד עשה שמוש עם נקבתו ונעשה מאותו השמוש גוף אחד שאורו יותר מכל אותם המלאכים השלוחים למעלה, וכשנברא אותו הגוף, המלך העליון שלח באותו הצדיק עשרים ושתיים אותיות והשתתף</p>

¹ עי' הערה בסוף הספר.

² מיסוד ומלכות (יהל אור).

³ ת"ת (יהל אור).

⁴ ר"ל ממדרגת העוה"ז כמו שהיא עתה לא היה לו לאדה"ר מאומה (דע"ה ח"ב כח ע"ד).

⁵ ר"ל על הזווג של יעקב ורחל אשר היו אז במדרגת יש"ס ותבונה, כי יעקב ורחל בערך כללות הזו"ן הם בחי' יסוד כמ"ש באנ"כ (פרק ט), והם ג"כ בבחי' ישו"ת לגבי אר"א כמ"ש שם (דע"ה ח"ב כח ע"ד).

⁶ והוא ע"ד ה"ק ד"א שהוא בחי' גוף בערך היותו בגדלות, ונעשה ה"ק שהוא הגוף מישו"ת וע' שער המוחין ובכ"מ, וכן היה גופו של אדה"ר שהיה אח"כ במדרגת הזו"ן של עתה, ונעשה הגוף שלו מיעקב ורחל של אז (דע"ה ח"ב כט ע"א).

⁷ לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא' כמו אדה"ר קודם החטא (כמ"ש בזהר) פ' בראשית לו ע"ב, פקודי רכט ע"ב, קדושים פג סע"א, וע' פ' שלח קסט סע"א ורע"ב, ופ' יתרו צד ע"א) (דע"ה ח"א פא ע"ב).

⁸ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י. מבואר בזוה"ק (בראשית לד סע"א) כי יש ב' מיני מלאכים שנבראו שניהם ביום ה', והם זולת אותן שנבראו ביום ב' המתבטלין ומתחדשים בכל יום והם נזכרים בזוה"ק (בראשית יז ע"ב, ויח ע"ב) וכנ"ל ענ"ט, כי הם קטנים מכלום. אבל אותן שנבראו ביום ה' הם גדולים מהם, והם ב' מינים: אחד, הנאמר עליהם (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ ולא נאמר בהם למינהו, והשני הוא מה שנאמר עליהם (שם כא) ואת כל עוף כנף למינהו. והשניים, הם גדולים מן הראשונים, וכמ"ש בזוה"ק שם, ועוף יעופף על הארץ אליו שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש, ולכך נאמר בהם יעופף על הארץ, והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא, וכמ"ש בפ' תולדות (קמד ע"א) ופ' וירא (קא ע"א) וע' פ' יתרו (צד ע"א). אבל אותן שנאמר בהם למינהו, הם אינם משתנים לעולם ואינם מתגלים לבני אדם אלא רק בבחי' השגה ושכל ולא בחוש (דע"ה ח"ב כט ע"א עיי"ש כט ע"ג וע"ד וכן לב ע"א). עי' פרשת בראשית לד סע"א (לש"ו)

⁹ ביום ו', כי אז נתעלו העולמות כולם למקומם ומדרגתם, וכמו שהיו בתיקון העתיד. והוא מה שאמרו בזוה"ק הנז' (בראשית כ סע"א) כי ביום שתיתאה עלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו, והיה כ"ז לצורך בראית

457

עמם ויצא לעולם. כיון שיצא ראו אותו השמש והלבנה והסתימו	כיון דנפק חמו ליה שמשא וסיהרא ואסתימו
פג/ב	פג/ב
אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם, רבי חייא פתח אל תפן אל קשי העם הזה וגו' אל תפן וכי מאן הוא דיימא למלכא אל תפן והא כתיב כי עיניו על דרכי איש וכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי' והא בכלא אשגח קב"ה וכל עובדין מסתכל ועייל בדינא על כלהו אם טב ואם ביש כד"א האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע ומשה אמר אל תפן אלא כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי בגין דלא יהי קמי מלכא קדישא	אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם, רבי חייא פתח אל תפן אל קשי העם הזה וגו', אל תפן, וכי מי הוא שיאמר למלך אל תפן, והרי כתוב כי עיניו על דרכי איש, וכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', והרי הקב"ה משגיח בכל, ומסתכל על כל המעשים, ומכניס בדין על כולם אם טוב ואם רע, כמו שנאמר האלהים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, ומשה אומר אל תפן, אלא כמה צריך אדם להשמר מחטאו כדי שלא יחטא לפני המלך הקדוש.
בא וראה בן אדם שעושה מצוה, אותה מצוה עולה ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא, ואומרת אני מפלוני שעשה אותי, והקדוש ברוך הוא מונה אותה לפניו להשגיח בה כל יום להיטיב לו בשבילה, עבר על דברי תורה, אותה עבירה עולה לפניו ואומרת אני מפלוני שעשה אותי, והקדוש ברוך הוא מונה אותה ועומדת שם להשגיח בה לכלות אותה, זהו שכתוב וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו.	ת"ח בר נש דעביד מצוה ההיא מצוה סלקא! וקיימא קמי קב"ה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי וקב"ה מני לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה עבר על פתגמי אורייתא ההיא עבירה סלקא קמיה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי וקודשא בריך הוא מני לה וקיימא תמן לאשגחא בה לשצאה ליה הה"ד וירא יי' וינאץ מכעס בניו ובנותיו
מה זה "וירא אותו", שעומד לפניו. שב בתשובה, מה כתוב גם ה' העביר חטאתך לא תמות, שהעביר אותו החטא מלפניו כדי שלא יסתכל בו להיטיב לו, ועל כן אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו.	מהו וירא ההוא דקיימא קמיה תב בתשובה? מה כתיב גם יי' העביר חטאתך ³ לא תמות דאעבר ההוא חובא מקמיה בגין דלא יסתכל ביה לאוטבא ליה ועל דא אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו
אמר רבי יוסי וכן מכאן משמע, שכתוב נכתם עוונך לפני.	אמר רבי יוסי וכן מהכא משמע דכתב נכתם עונך לפני
רבי יוסי הקטן נכנס לפני רבי שמעון יום אחד, מצא אותו שהיה יושב וקורא, כתוב ויאמר האדם האשה אשר נתתה	רבי יוסי זעירא עאל קמיה דרבי שמעון יומא חד אשגחיה דהוה יתיב וקארי כתיב

האדם וכמ"ש בזה"ק פ' קדושים (דף פג סע"א), ע' מאמרי רשב"י שם, ובדברינו לעיל דרוש ג' ענף י"ג. והיה כל עליית העולמות רק ביום ו' ולצורך בריאת האדם (דע"ה ח"ב קטז ע"א).

¹ פי' יחוד שיחד הספירות העליונות והמשיך אור נעלם ויתנהג מהיחוד והזוג, ההוא כעין מציאות נחמד בספירות חשוב ממלאך כמה אלף פעמים, והמציאות ההוא המאיר היא המצוה העומדת לפני הקב"ה וכן ההפך מן העבירה דהיינו הפגם העליון ח"ו (אור יקר).

² כי על ידי התשובה האור מאיר במקום הפגם ואינו במציאות (אור יקר).

³ דהיינו הפגם המתהווה, ואין הכוונה "העביר" שבטלו מכל וכל, אלא העבירו ותקנו בערך למעלה, והיינו העברה לבד. ואם תאמר אל תפן אל מנחתם מאי איכא למימר, ויש לומר כי העברה זו אינה מחיקת הדבר מכל וכל כדפי' לעיל אלא הכוונה יסלקהו לפי שעה או לזמן נס דעדת קרח לעת זו אל תפן אלא העברהו, ויעמד להם לעת עלייתם כאומרו מוריד שאול ויעל (אור יקר).

עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, משמע שאדם וחיה נבראו כאחד ובגוף אחד, שכתוב אשר נתתה עמדי, ולא כתוב אשר נתת לי.	ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל משמע דאדם וחיה! כהרא אתבריאו ובגופא חדא דכתיב אשר נתת עמדי ² ולא כתיב אשר נתת לי
אמר לו אם כך והרי כתוב, אני האשה הנצבת עמכה בזה, ולא כתוב הנצבת לפניך.	אמר ליה אי הכי ³ והכתיב אני האשה הנצבת עמכה בזה ולא כתיב הנצבת לפניך
אמר לו אם כתוב הנתנת עמך הייתי אומר כן, כמו שכתוב אשר נתתה עמדי, אבל הנצבת כתוב.	אמר ליה אי כתיב הנתנת עמך הוה אמינא הכי כדכתיב אשר נתת עמדי אבל הנצבת כתיב
אמר לו והרי כתוב, ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, אעשה לו עכשיו.	אמר ליה והא כתיב ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו אעשה לו השתא
אמר לו כך הוא ודאי, שאדם היה לבדו, שלא היה לו סמך מנקבתו משום שהיתה בצדו כפי שבארנו.	אמר ליה הכי הוא ודאי ⁴ דאדם לבדו הוה דלא הוה סמך בנוקביה בגין דהות בסטרוי כמה דאוקימנא
ומה שאמר אעשה לו עזר, כך הוא שלא כתוב אברא לו עזר, משום שכתוב זכר ונקבה בראם.	ומה דאמר אעשה לו עזר הכי הוא דלא כתיב אברא לו עזר בגין דכתיב זכר ונקבה בראם
אבל כתוב אעשה, ומה הוא "אעשה", אתקן משמע, שהקדוש ברוך הוא נטל אותה מצדו ותיקן אותה בתיקון והביא אותה לפניו, ואז השתמש אדם באשתו והיה לו סמך.	אבל אעשה כתיב ומהו אעשה אתקן ⁵ משמע דקב"ה נטיל לה מסטרוי ותקין לה בתקונא ואייתי לה קמיה וכדין אשתמש אדם באנתתיה והוה ליה סמך
ושנינו יפיו של אדם כסא של הקשר העליון, מהזהר המאיר. יופיה של חיה שלא היו יכולים כל הבריות להסתכל בה, ואפילו אדם הראשון לא היה מסתכל בה עד אותו הזמן שחטאו, והוסר (והקטן) היופי שלהם, אז הסתכל בה אדם והכיר בה לשמש עמה, זהו שכתוב וידע אדם את אשתו, וידע	ותנינן שפירו דאדם קדתי' דקיטרא עלאה מזיהרא דנהרא ⁶ שפירו דהוה דלא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בה ואפילו אדם ⁷ לא הוה אסתכל בה עד ההיא זמנא דהאבו ואעדיות (ס"א ואזעירת) שפירו דלהון כדין אסתכל בה אדם ואשתמודע בה לשמשא בה הה"ד וידע אדם עוד את אשתו וידע בכלא וידע בתשמיש

¹ וא"ת וכי מהכא לחוד משתמע זיל קרי בי רב הוא דכתיב ויקח אחת מצלעותיו וכדפי' בזהר ובמדרש, ויש לומר דהשתא בא להוכיח כמאן דאמר דו פרצופין נבראו ולא היתה זנב, דאי מקרא דויבן וכו' אפשר לפרש זנב היתה (אור יקר).

² משמע אשה שלימה ממש, והיינו אומרנו "משמע דאדם וחיה" (אור יקר).

³ ירצה מנא לך שהאשה אשר נתתה עמדי אמציעות דו פרצופין קאי נימא דאמציעות ויביאיה אל האדם קאי, ואי משום דכתיב אשר נתתה עמדי, דהיינו עמדי ממש לא היא, דהכא כתיב אני האשה הנצבת עמכה ולא כתיב לפניך (אור יקר).

⁴ אפשר דהוה הכרח דבריו ממלת לבדו או ממלת אעשה (אור יקר).

⁵ מאי תיקונא בעי, בשלמא אם זנב היתה בעי תיקונא ובריאה, אלא למאן דאמר אשה ממש פרצוף היתה מאי תיקונא בעי, לזה אמר שהקב"ה יפה אותה יותר מאדם, ובהיותה אחריו לא היתה יפה (כמותו) אפילו כמוהו ואחר התיקון היתה יפה ממנו כמה פעמים כדמפרש במתניתין (אור יקר).

⁶ כשחטא אדם הראשון, נסתלקה ממנו זיהרא עילאה, כנזכר בזוהר בסתרי תורה פרשת קדושים (פג ע"א), והיא בחי' נרנח"י מעולם האצילות (שעה"ג הק' ז). אותן הנר"ג דהאצילות של אז, שהוא כללות הנרנח"י דהאצילות של עתה, הנה הוא הנקרא בזוה"ק (פ' קדושים דף פג סע"ב) ובפרט בזוה"ק בראשית (לו רע"ב) ושיר השירים (נד ע"ד זר"ח סט ע"ב) בשם זיהרא עלאה (דע"ה ח"ב לא ע"א)

⁷ תימא אם לא חטא לא נסתכל בה ולא נשתמש בה, אם כן למה נבראת אלא להשתמש בה (אור יקר).

בכל, וידע בתשמיש, וידע שהכיר בה והסתכל בה.	וידע דאשתמודע בה ואסתכל בה
ושנינו אסור לו לאדם להסתכל ביפיה של אשה כדי שלא יבא להרהור רע ויעקר	ותנינן אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בשפירו דאנתתא! בנין דלא ייתי בהרהורא בישא ויתעקל
	רע"מ
את אורם, שתפוח רגלו החשיך את האור שלהם.	נהורייהו דתפוחא דרגליה אחשיך דלהון
למה, משום שממעשה השמש והלבנה יצא, כיון שחטא נחשך והקטין עצמו והצטרך לגוף אחר בעור ובבשר, שכתוב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, כמו אותו השמוש שעשה אותו צדיק עם נקבתו, לא נמצא מקודם לכן ולאחר מכן, שהרי טרם יצא לצורף אומן עד שבא חנוך ונטל אותו הקדוש ברוך הוא מן הארץ ונבררה הפסולת והזהומא מן הכסף, וכן בכל אותם הצדיקים שבארץ אחר כך, התתקן אותו המקום ונעשו רוחות ונשמות בשמושיהם, והגוף מלמטה בארץ, ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאותם השותפים ולכבד אותם כמו שנתבאר.	מאי טעמא בנין דמעובדא דשמשא וסיהרא? עלאה נפק כיון דחטא אתחשיך ואזעיר גרמיה ואצטריך לנופא אחרא במשכא ובבשרא דכתיב ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ³ כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא דהא עד לא ⁴ נפק לצורף אומנא עד דאתא חנוך ונטל ליה קב"ה מארעא ואבריר פסולת וקסטורא מכספא וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא לבתר אתתקן ההוא אתר ואתעבידו רוחין ונשמתיין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא וע"ד בשותפו דלעילא ותתא בר נש אתי לעלמא ואצטריך למדחל לאינון שותפין ולאוקיר לון כמה דאתמר ע"כ

¹ וכי באשתו חוה מה שייך הכי, ו"ל שאין שעת תשמיש אדם הראשון ביום ששי כמו שנשתמש אלא שעת שמושם היה דווקא בליל שבת, ולכך ידיעת הזווג לא היה בו, והיה האורה מלבשת אותה מראשה ועד כף רגלה עד ליל שבת יתקדש היום, ובסוד תוספת נשמה ידע סוד זווג עליון כזווג הנשמות בגן עדן ובאותו הדרך יהיה זוגם, והיא על ידי העון ירדה למטה ונתמעטה וכן אדם הראשון ונשתמשו יחד, והיינו, והאדם ידע, וכדי להרחיק ממנו ההרהור עשה הקב"ה לבוש זה לחוה כדי שלא יסתכל בה ויבא לידי קרי, ועל דא מהדר באומרו ותנינן אסיר ליה וכי' (אור יקר).

² יסוד ומלכות (יהל אור).

³ עץ הדעת ט"ר בז"ן היכן הוא ט"ר, וכל זה במלבוש שהוא העור מן הניצוצין היוצאין משם. והנה קודם שנברא אדם היו כל העולמות מבוררים ומתוקנים, ולא היו הקלי' יונקים רק שיעור מועט די חיותם בצמצום. ואם לא חטא האדם היו נגמרים להתברר לגמרי ובלע המות, והטעם לפי שהיה להם כתנות אור, פי' כי הנה הפנימיות דז"א שהוא נר"ן אינו מתלבש תוך הג' כלים עצמן דז"א, אמנם מתלבשין תוך ג' כלים דתבונה הנקרא צ' דצלם כנדוע, והוא החלק שנתנה האם בבנה בסוד (יבמות עח ע"א) עובר ירך אמו, והוא לבוש אל הנר"ן. והנה העור של התבונה אינו נכנס לפנים, אמנם הוא נשאר בחוץ מלוש ע"ג העור הנקרא לבוש דז"א כנ"ל, והוא הנקרא כתנות אור, והיה נעשה מצפורניו כנזכר פרשה ויקהל (דף רכט רח ע"ב) בקדמיתא היה מאחורי דגנתא דלעילא, היא תבונה, והוא מאחוריים השניים שהוא העור. ואחר כך היה מצפרנים מאחוריים דגינתא דלתתא, שהוא נוקבא. ויובן זה בענין סדר העולמות, כי תחלה היה המלכות במקום תבונה, ואח"כ ירדה התבונה במקום המלכות כנזכר במ"א. וזה העור דתבונה נקרא חשמ"ל ונקרא כנפי נשרים, כי נשר הוא אמא עלאה, וז"ס (דברים לב יא) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו כו' כנזכר במ"א. וכאשר היו רוצין הקלי' להתאחז בז"א, לא יכלו כי אין להם אחיזה (באור) [בעור] התבונה, [והבן כי] (וכן) כל החשמלים הם בחי' העור והם בחי' טוב שבקליפת נוגה שבכל עולם ועולם. והנה כפי כניסת הכלים דתבונה בפנים כן בחי' העור שלה הוא מלבוש מבחוץ. וכשחטא אדם הראשון נסתלקו ממנו המוחין, וחזר בסוד היניקה לבד, ואז גם החשמ"ל, עור דתבונה, נסתלק ונשארו הוא ואשתו ערומים, ואז יונקים ממנו החצונים, ונעשה העור ההוא ט"ר. והענין כי הלבוש שלהם אז הוא מבחינת (אלהים קדושים מ)קטנות דיניקה, הנקרא נחש הנושך בערייתה (ב"ב טז ע"ב), בסוד קריעת י"ס שהוא בחי' (אלקים קדושים) [קדשות] דקטנות כנזכר במ"א, לכן הלבוש הזה דקטנות כולו נקרא משכא דנחשא והבן זה. וזשרד"ל (תיק"ז קח ע"א) כתנות עור משכא דחוייא (ע"ח שער מא פרק א).

⁴ ר"ל שלא נבררו עדיין הבירורין פסולת מאוכל (יהל אור).

(פקודא למהוי דכיר את יום השבת שמות צב ע"א)	
פד/א	
למלה אהרא	לדבר אחר.
וכך הוה רבי שמעון עביר כד הוה אזל במתא והווי חברייה אזלין אבתריה וחמא לאינתו שפיראן מאיך עיניה והוה אמר לחברייה אל תפנו וכל מאן דיסתכל בשפירו דאנתתא ביממא אתי להרהורי בליליא	וכך היה רבי שמעון עושה, כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים יפות, השפיל את עיניו והיה אומר לחברים אל תפנו, וכל מי שמסתכל ביופי של אשה ביום בא להרהור בלילה.
ואי סליק! ההוא הרהורא בישא עלויה אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם?	ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם.
תו אי שמש באנתתיה ³ בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרו ויעיד כתיב אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם	ועוד אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב, אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם.
רבי אבא אמר אסיר ליה לב"נ לאסתכלא ⁴ באלילי ע"ו ובנשי דעמין ולא לאתהנייא מנייהו ולא לאתרפאה בהו דאסיר ליה לב"נ לאסתכלא באתר דלא אצטריך ⁵	רבי אבא אמר אסור לו לאדם להסתכל באלילי עבודה זרה ובנשות העמים ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן, שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.
ר' אבא פתח פנה אלי וחנני תנה עיך לעבדך פנה אלי וחנני וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא כדוד דאיהו אמר פנה אלי וחנני אלא הכי תנינן דוד אהרא אית ליה לקב"ה והוא ממנא על כמה אכלוסין עלאין ומשריין וכד בעי קב"ה לרחמא על עלמא אסתכל בהאי דוד ונהיר ליה אנפין והוא נהיר לעלמין וחיים עלמא	רבי אבא פתח פנה אלי וחנני תנה עיך לעבדך. פנה אלי וחנני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כדוד, שהוא אומר פנה אלי וחנני. אלא כך שנינו, יש לקדוש ברוך הוא דוד אחר, והוא ממונה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, הוא מסתכל בדוד הזה ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.

¹ אפשר לפרש "בשעתא דסליק" דומיא דלשון "ואי אסתלק" דקאמר דהיינו בחלמא ויהיה עניינו כמו שפירשנו בפרשת אחרי מות סימן כ', שאם נתעורר האדם בתאות הקרי, ואחז באשתו באותה תאוה, שמוליד שם ממש מבני לילית ושולטת בו, והטעם כי התאוה המעוררת לאדם בחלום היא על ידי החצונית המזדקקת לו, ואינה נכנה מן הגוף ממש אלא מתאות העבירה ולכן על ידי טיפת העבירה והלהבות העון ההוא היא מתעברת ויולדת רוחני טמא כמותה, והטעם שהזכר שלה הוא מסורס ואינו מוליד אלא שיפעלו בני אדם הרעה למטה, ולכך כדי להוליד משחיתים ומחבלים אינה יכולה אלא על ידי חטאי בני אדם, ובהיותה הטמאה דבוקה בו צריך שיצטנן ממנה ואח"כ יזדקק לאשתו, אמנם אם באותו חמום בא על אשתו אין שכינה נמצאת באותו זוג מפני טומאת הרשעה ההיא ונמצא הטומאה מזומנת ונותנת נפש רעה במה שהם מולידים והיינו "אלהי מסכה" (אור יקר).

² נקרא השד המחבל הנולד מתאות הטיפה ההיא (אור יקר).

³ היינו ששותה בכוסו ונותן מחשבתו בכוס אשר ראה (אור יקר).

⁴ היינו להסתכל בשכל איכה יעבדו הגויים כל שכן להתהנות ממנה ברפואה וכיוצא וכל שכן וכו' כדי שלא

יפנה אחריה ויהרהר בעבירה כל שכן לאסתכלא אם מצויירת כראוי (אור יקר)

⁵ שנמשך לו נזק כדפי' (אור יקר).

<p>ושפירו דהאי דוד נהיר לעלמין בלהו רישיה גולגלתא¹ דדהבא אתרקומת² בשבעה תכשיטי זינין דדהבא והא אוקמוה וחביבותא דקב"ה לקבליה ומסניאות רחימותא דליה גביה אמר ליה לקב"ה דיהדר עיניו לקבליה ויסתכל ביה בנין דאינון שפירן בכלא כד"א הסבי עיניך מנגדי וגו' הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלי ביה בקב"ה כדין מתערין בלביה קסמין דבלסמראי ברחימותא עלאה ובסניאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה³ אמר הסבי עיניך מנגדי⁴ אסחר עיניך לסמר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא⁵ וע"ד כתיב ביה בדוד והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי</p>	<p>ויופיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גולגלת זהב שנרקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פרשוה, וחביבותו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרוב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא, שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר הסבי עיניך מנגדי וגו', הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חיצוי בליסטרות באהבה עליונה, ומגודל השלהבת של האהבה העליונה אליו אמר, הסבי עיניך מנגדי, סובבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה, ועל כן כתוב בדוד, והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי.</p>
<p>ובנין ההוא דוד עלאה⁶ שפירא רחימא ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה אמר דוד פנה אלי וחנני כנוונא דא ויאמר ראה ריה בני כריה שדה אשר ברכו יי משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן דאיהו שדה דתפוהין קדישין</p>	<p>ובשביל אותו דוד עליון, הנאה אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וחנני. כדוגמא זה ויאמר ראה ריה בני כריה שדה אשר ברכו ה', משמע שנכנס עם יעקב גן עדן שהוא שדה התפוחים הקדושים.</p>
<p>וכי היך יכול גנתא דעדן לאעלא עמיה דהא</p>	<p>וכי איך יכול גן עדן להיכנס עמו,</p>

¹ כי ברישא דנוק' אין בדעת שלה רק ה"ג הפך ה"ז שדעתו שלימה בחו"ג (רח"ו). בעת הזווג הנה צריכה לקבל היא תחילה, וע' פ' קדושים (פד ע"א) ופ' תזריע (מה סע"א) (ביאורים ח"ב עב ע"ד).

² מלשון שפיר המרוקם, ורוקמתי בתחתיות, והיינו ציור אבריו פרטי הראש שערא מוחא אודנין עיינין מצחא חוטמא שפון פימא שיניים כל אלו האברים הם מתתקנים בשבע מיני סהבא שהם ז' ספירות המתפשטות בבינה עצמה (אור יקר)

³ נכלל על ידו שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' זוה"ק בראשית טז ע"ב ע"ש כל הענין). והוא ג"כ בשני פנים: אחד לטובה, ואחד לרעה. וכשהוא לטובה הנה מתבסמין הגבורות בחסדים ונמתקין ונעשים לרשפי אש שלהבת י"ה, שלהובין דרחימו, ובסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכמ"ש בזוה"ק ויחי (רמה ע"א) ופ' קדושים (פד ע"א), ואז הוה מציאות הגבורות וגילויים בטובה שאין למעלה מהם, כי אז הוה התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' רע"מ פ' עקב רעא ע"א וע"ב ופ' תרומה קנט ע"ב) בבחי' התהפכות דינא לרחמי, ע"ד שאמרו (ב"ר פ"ג ס' ג, וברע"מ פינחס רמח ע"א) כי הגבורות בעצמם נעשו לטובה שאין למעלה מהם כנז', כי מהם הוא כל טוב הצפון (כללים ח"א עז ע"ג), בעליית מ"ן (ביאורים ח"ב נז ע"ג).

⁴ נודע הוא שסוד הזווג הוא תלוי בהעינים וכמ"ש (שם ו ה) הסבי עיניך מנגדי, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא וכמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א). והוא ג"כ סוד הכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, כי ע"י הגוויין נהירין דעיינין נעשה הגוויין נהירין דהקשת, ומתקיים (שם ט ג) את קשתי נתתי בענן, שהוא סוד היחוד כנ"ל מדברי התיקונים (תי' יח לה ע"א) שאמר ומיד דיהא הקשת נהיר בגוויין נהירין (דע"ה ח"ב פח ע"ג). זהו שאמר ודברתם אל הסלע לעיניהם, כי בהסתכלותם בשכינה יגרמו יחוד עליון, ובסוד (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם בסניאות שלהוביתא דרחימו אשר נעשה ע"י הסתכלותם זב"ז, כמ"ש בזוה"ק פ' קדושים (פד ע"א) (דע"ה ח"ב קלב ע"ב).

⁵ ח"א רמה ע"א (לש"ו).

⁶ נמשח דוד בבית לחם, כי שם הוא קבורת רחל, ושם הוא עיקר שריית השכינה, כמ"ש בתיקונים (תיקון ו כב ע"א), ע"ש בהגור"א (דף כב ע"ב ד"ה בדרך וד"ה ועוד) ע"ש, והוא דוד עלאה כמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א) ושם פו ע"א), ועליה נאמר ואת דוד מלכם אשר אקים להם, וכמ"ש בפ' וירא (קיי ע"ב) וכן בפ' נח (עב ע"ב) ע"ש. ודוד המלך ע"ה היה אחיד בה, כמ"ש בסוף ח"ג (דף שב ע"א) ואמר שם, והוא יתער לההיא בת שבע דלעילא ע"ש. וע' אד"ז (רצב רע"א) ובח"א (רמח ע"ב ורנט ע"א) ולכן דוד מלך ישראל חי וקים (כללים ח"א טז ע"ב).

<p>שְׁהִי גֵן עֵדֶן כְּמָה הוּא גְדוֹל בְּרוּחָב וּבְאוֹרֶךְ, כְּמָה מִיָּנִים שֶׁל בָּתִּים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים דְּרוּגוֹת עַל דְּרוּגוֹת מְדוּרִים עַל מְדוּרִים יֵשׁ שָׁם.</p>	<p>גִּנְתָּא עֵדֶן כְּמָה רַב הוּא כְּפוֹתִיא וּבְאַרְכָּא כְּמָה זִינִין דְּבִייתִין עֲלָאִין קְדִישִׁין דְּרַגְנִין עַל דְּרַגְנִין מְדוּרִין עַל מְדוּרִין אֵית תַּמָּן</p>
<p>אֵלֹא יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גֵן אַחַר עֲלִיּוֹן קְדוּשׁ, וְאוֹתוֹ הֵגֵן הוּא אֶהְבְּתוּ וְנִדְבַק בּוֹ, וְאִינוּ שְׁמוֹר אֵלֹא לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, שֶׁהוּא נִכְנַס בּוֹ, וְזֶה הוֹרִישׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַמְצִיא תַּמִּיד עִם הַצְּדִיקִים, וְכֹל שָׁכֵן לְהַמְצִיא בּוֹ עִם יַעֲקֹב. וְזֶה מָה שְׁזִמְּנָן לּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיכַנְס עִמּוֹ לְסִייעַ לוֹ.</p>	<p>אֵלֹא גִנְתָּא אַחְרָא עֲלָאָה קְדִישָׁא אֵית לִיהּ לְקַב"ה וְהָהוּא גִנְתָּא רַחֲמִוּתָא דִּילֵיהּ וְאַתְרַבְּק בֵּיהּ וְלֹא אֶתְנַטִּיר אֵלֹא לְקַב"ה בְּלַחְדוּדֵיהּ וְהוּא עֵייל בֵּיהּ וְדָא אַחְסִין קַב"ה לְאַשְׁתַּכְחָא תְּדִיר עִמָּהוֹן דְּצִדִיקִיא וְכ"ש לְאַשְׁתַּכְחָא בֵּיהּ בִּיעֻקֵּב וְדָא זְמִין לִיהּ קַב"ה לְאַעֲלָאָה עִמָּה לְסִייעַא לִיהּ</p>
<p>כְּדוּגְמָא זֶה אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֵרָהִם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאֲרָץ וְגו', שְׁנִינוּ מִלְּמַד שְׁנַתְּקַפְּלָה לּוֹ אֲרָץ יִשְׂרָאֵל וְכִי אֲרָץ יִשְׂרָאֵל דָּאִיהִי ת' פְּרָסָה עַל אַרְבַּע מְאוֹת פְּרָסָה אִיךְ נַעֲקְרָה מִמְּקוֹמָה וְיֹשְׁבֵה תַּחְתֵּיוֹ.</p>	<p>כְּנוּנָא דָא אֲנִי י"י אֱלֹהֵי אֲבֵרָהִם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאֲרָץ וְגו' תַּנָּן מִלְּמַד שְׁנַתְּקַפְּלָה לּוֹ אֲרָץ יִשְׂרָאֵל וְכִי אֲרָץ יִשְׂרָאֵל דָּאִיהִי ת' פְּרָסָה עַל אַרְבַּע מְאוֹת פְּרָסָה הִיךְ אֶתְעַקְרַת מֵאַתְרָהּ וְיִתְבַּה תַּחְתּוּי</p>
<p>אֵלֹא אֲרָץ אַחֶרֶת עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִקְרָאת אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא תַּחַת דְּרַגַּת יַעֲקֹב שְׁעוֹמֵד עֲלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁבִיל אֶהְבְּתֵם לְדוֹר עִמָּם וְלֹהֲנֵהִיג אוֹתָם וְלֹהֲגֵן עֲלֵיהֶם מֵהַכֹּל, וְנִקְרָאת אֲרָץ חַיִּים.</p>	<p>אֵלֹא אֲרָץ אַחֶרֶת עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה יֵשׁ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִקְרָאת אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא תַּחַת דְּרַגַּת יַעֲקֹב שְׁעוֹמֵד עֲלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁבִיל אֶהְבְּתֵם לְדוֹר עִמָּם וְלֹהֲנֵהִיג אוֹתָם וְלֹהֲגֵן עֲלֵיהֶם מֵהַכֹּל, וְנִקְרָאת אֲרָץ חַיִּים.</p>
<p>בָּא וְרָאָה, אֲסוּר לּוֹ לְאִדָּם לְהִסְתַּכֵּל בְּמִקּוֹם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ, וְנַפְשׁוֹ רַחוּקָה מִמֶּנּוּ. וְמָה בְּמָה שְׂאוּהֵב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, בְּמָה שְׂרַחוּק עַל אַחַת כְּמָה וְכִמָּה.</p>	<p>ת"ח אֲסִיר לִיהּ לְב"ג לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַתְרַ דְּקַב"ה מְאִים בֵּיהּ וְרַחֲמִיקָא בֵּיהּ נַפְשִׁיהּ וְמָה בְּמָה דְּרַחֲמִים קַב"ה אֲסוּר לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּמָה דְּרַחֲמִיקָא עֲאֲב"ז</p>
<p>שְׂבָא וְרָאָה, אֲסוּר לּוֹ לְאִדָּם לְהִסְתַּכֵּל בְּקִשְׁתַּ מְשׁוּם שֶׁהִיא מְרָאָה שֶׁל דְּמוֹת עֲלִיּוֹן. אֲסוּר לּוֹ לְאִדָּם לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹת הַבְּרִית שְׁלוֹ, מְשׁוּם שֶׁהוּא רוֹמֵז לְצִדִיק שֶׁל עוֹלָם. אֲסוּר לּוֹ לְאִדָּם לְהִסְתַּכֵּל בְּאַצְבָּעוֹת הַכַּהֲנִים בְּשַׁעֲהַ שְׁפוֹרְשֵׁים יְדֵיהֶם, מְשׁוּם שֶׁשֶּׁם שְׂרׁוּי כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן.</p>	<p>דְּת"ח אֲסִיר לִיהּ לְב"ג לְאַסְתַּכְּלָא בְּקִשְׁתַּ בְּנִין דָּאִיהוּ חִיוּ דְּרִיּוּקָא עֲלָאָה אֲסִיר לִיהּ לְב"ג לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַתְרַ קִיּוּמָא דִּילֵיהּ בְּנִין דְּהוּא רְמִין לְצִדִיקָא דְּעֵלְמָא אֲסִיר לִיהּ לְבַר נֵשׁ לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַצְבָּעֵן דְּכַהֲנֵי בְּשַׁעֲתָא דְּפְרָסֵי דִּיִּיהוּ בְּנִין דְּתַמָּן שְׂרִיא יְקָא דְּמִלְכָא עֲלָאָה</p>
<p>וְמָה בְּמִקּוֹם קְדוּשׁ עֲלִיּוֹן אֲסוּר</p>	<p>וְמָה בְּאַתְרַ קְדִישָׁא עֲלָאָה אֲסוּר</p>
<p>לְהִסְתַּכֵּל, בְּמִקּוֹם טְמֵא רַחוּק לֹא כָּל שָׂכֵן, לְכֵן אֵל תַּפְּנוּ אֵל הָאֲלִילִים.</p>	<p>פד/ב לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַתְרַ מְסַאֲבָא רַחֲמִיקָא לֹא כ"ש¹ בְּנִינֵי כִךְ אֵל תַּפְּנוּ אֵל הָאֲלִילִים</p>

¹ אִם כֵּן מִפְּנֵי חוֹמֵר הַעֲנִין בְּעַצְמוֹ פֶּתַח בּוֹ, וְר' יִצְחָק פְּלִיג וְאָמַר שֶׁהֲטַעַם שֶׁפֶתַח בּוֹ שֶׁהוּא כּוֹלֵל הַדְּבָרוֹת בְּפִרְשָׁה זוֹ, וְלֹא יִהְיֶה לָךְ וְלֹא תַעֲשֶׂה הֵם כְּלוּלִים בְּאֵל תַּפְּנוּ כְּדַמְסִיק "וְמָה לְאַסְתַּכְּלָא וְכוּ" וְעַל דָּא כְּלָלָא דְּאוּרִיתָא וְכוּ" יִרְצָה כְּשֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּמוֹנִים שֶׁבְּפִרְשָׁה זוֹ הִיא נִכְלַלֶּת כֹּל הַתּוֹרָה לֹא אָמְרוּ אֵלֹא מִפְּנֵי שֶׁבָּה הֵם עֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת שֶׁהֵם כְּלָל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, שְׂאֵם לֹא כֵן הֵיאֵךְ נִכְלָלָה בְּפִרְשָׁה זוֹ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, כְּמָה מְצוּת יֵשׁ שְׂאִינֵם רוֹמְזוֹת בֵּהּ, אֵלֹא מִפְּנֵי שֶׁעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת כְּלָל הַתּוֹרָה וְהֵם שְׁנוּיִים בֵּה לִכְךָ הִיא כּוֹלֵלֶת הַתּוֹרָה כּוֹלָה, שְׂמָא שְׂלָא נֹאמַר בֵּה בְּפִירוּשׁ נִכְלָל בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת הַרְמוּזִים בֵּה (אוּר יְקָר).

<p>ר' יצחק אמר ומה לאסתכלא בהו אסיר למפלה להו או למעבד להו עאכ"ו ובגני כך אל תפנו אל האלילים הכא אתא לאזהרא להו לישראל בקדמיתא לקבילי לא יהיה לך אלהים אחרים על פני</p>	<p>רבי יצחק אמר, ומה להסתכל בהם אסור, לעבוד אותם או לעשות אותם על אחת כמה וכמה, ולכן אל תפנו אל האלילים, כאן בא להזהיר את ישראל כבראשונה, כנגד, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.</p>
<p>ואלהי מסכה לא תעשו לכם לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם לקביל אנכי יי' אלהיך איש אמו ואביו תיראו לקביל כבוד את אביך ואת אמך ואת שבתותי תשמרו זכור את יום השבת לקדשו לא תשבעו בשמי לשקר לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא לא תגנובו לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו לא תענה ברעך עד שקר מות יומת הנואף והנואפת לא תנאף לא תעמוד על דם רעך לא תרצה והא אוקמוה וע"ד כללא דאורייתא בפרשתא דא</p>	<p>ואלהי מסכה לא תעשו לכם, כנגד לא תעשה לך פסל. אני ה' אלהיכם כנגד אנכי ה' אלהיך. איש אמו ואביו תיראו, כנגד כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. לא תגנובו לא, תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו, לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצה. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו.</p>
<p>אמר ר' חייא בקדמיתא אנכי יי' אלהיך זכור את יום השבת לא תשא לא תרצה לא תנאף לא תגנובו בלישנא יחידאי והכא אני יי' אלהיכם איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אל תפנו אל האלילים בלישנא דסניאין אלא ת"ח מיומא דהוו ישראל שכיחיין בעלמא לא אשתכחו קמי קב"ה בלבא חד וברעותא דהא כמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני וע"ד כלא אתמר בלשון יחידאי לבתר בלישנא דסניאין דהא לא אשתכחו כל כך בההוא רעותא</p>	<p>אמר רבי חייא בתחילה אנכי ה' אלהיך, זכור את יום השבת, לא תשא, לא תרצה, לא תנאף, לא תגנוב, בלשון יחיד. וכאן אני ה' אלהיכם, איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו, אל תפנו אל האלילים, בלשון רבים. אלא בא וראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד וברצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד, אחר כך בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל כך באותו הרצון.</p>
<p>רבי אלעזר הוה אויל למחמי לר' יוסי בר"ש בן לקונייא חמוי והוה עמיה ר' חייא ור' יוסי כד ממו חד בי חקל יתבו תחות אילנא דהא א"ר</p>	<p>רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא חמיו, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לפרדס</p>

¹ פי' פסוק זה דאל תפנו בא להזהיר לישראל על ע"ז והוא כנגד מה שכתב להם בעשרת הדברות לא יהיה לך ולא תעשה לך פסל שהזהירם על ע"ז והכא נמי הזהירם על ע"ז (מ"מ).
² הענין שפסקה זוהמתן ונסתלקה שנאת חנם ותחרות מביניהם ולכן היו בלב אחד אלו עם אלו ונתנה להם תורה בלשון יחיד, אמנם אחר שחטאו בעגל שלט בהם יצר הרע ותחלתו בשנאת חנם ופרוד הלבבות שהיא שקולה כנגד כל העבירות שבתורה, ולכן כשחזר הקב"ה בפרשה זו ושנאם אמרם בלשון רבים להורות שהיו בישראל ריבוי הלבבות ופרודם, וכמו שהיו הם נחלקים בדעות כך בא להם הכבוד העליון בלשון רבים, והיא היא הסבה שהוצרכו לשנות הדברות שאפילו בלבבות הרבות הם מצויים במצות, והורה עוד בזה כי פגם שנאת חנם פוגם בתורה, כי התורה נטועה בלבבות של ישראל ובהיות הלבבות אחד הרי נטועה בארץ אחד וכן אחד ושורש אחד, ובהיות הלבבות רבות הרי היא נטיעה הנטועה בארצות רבות וגנות נפרדות, ועוד כי התורה כולה שמותיו של הקב"ה ועיקר האדם לייחד ולקשר שמו קצתו אל קצתו כאומרו קרבן ליהוה ה' בה' ו' בה', וכן התורה לכל ישראל לכל אחד ואחד חלק בה ואחוז כל אחד ואחד באות אחת ממנה, ובהיות ישראל מיוחדים בלבבותם ונקשרים בקשר אהבה התורה מיוחדת בהם ושמו מיוחד ונקשר אות באות והתורה מיוחדת, ואם הם נפרדים מפרידים אותיות התורה וגורמין פירוד בשמו, וזה טעם חומר עון שנאת חנם והפגם, ולזה באה התורה בעצמה בלשון רבים להורות שהם גורמין בתורה כביכול (אור יקר).

אלעזר כל חד לימא מלה דאורייתא	אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר כל אחד יאמר דבר תורה.
פתח ר' אלעזר ואמר (הושע &) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים וכי מארץ מצרים הוה להו מלכא ולא מקדמת דנא והא כתיב ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל ואת אמרת מארץ מצרים	פתח רבי אלעזר ואמר, ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים, ואלהים זולתי לא תדע. לא כתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים, וכי מארץ מצרים היה להם למלך ולא מקודם לכן, והרי כתוב ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים.
אלא מן יומא דהוון ישראל בעלמא לא אשתמודעו יקרא דקב"ה בר בארעא דמצרים דהוון בהווא פולחנא קשיא וצווחו לקבליה ולא אשתנו מנמוסא דילהון לעלמין ותמן אתבחינו אבהתנא ² כדהבא מגו שפכה (ס"א כהתוכא דדהבא מגו טיפסא) ועוד דהוון חמאן בכל יומא כמה חרשין כמה זינין בישין לאטענא לון לבני נשא ולא סטו מארחא לימינא ולשמאלא ³	אלא מיום שהיו ישראל בעולם, לא הכירו את כבוד הקדוש ברוך הוא רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצעקו כנגדו, ולא שנו מנימוסיהם לעולמים, ושם נבחנו אבותינו כזהב מתוך הפסולת (כסיגי הזהב מתוך השלהבת). ועוד שהיו רואים בכל יום כמה כשפים כמה מינים רעים להטעות את בני האדם, ולא סטו מן הדרך לימין ולשמאל.
ואע"ג דלא הוון ידעי כל כך ביקרא דקב"ה אלא הוון אזלין בתר נמוסי אבהתהון ולבתר חמו כמה נסין וכמה גבוראן ונטל לון קב"ה לפולחניה ובגין דכלהו חמו כמה נסין ואתין בעיניהון וכל אינון אתן וגבורין אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים דתמן הוה באתגלייא יקרא דיליה ואתגלי עלייהו על ימא	ואף על גב שלא היו מכירים כל כך בכבודו של הקדוש ברוך הוא, אלא היו הולכים אחר מנהגי אבותיהם, ואחר כך ראו כמה נסים וכמה גבורות, והקב"ה לקח אותם לעבודתו, ומשום שכולם ראו כמה נסים ואותות בעיניהם, וכל אותם נסים וגבורות, אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים, ששם היה כבודו בהתגלות, והתגלה עליהם על היס.
וחמו זיו יקרא עלאה דיליה אפיין באפיין דלא תימרון אלהא אחרא הוא דמליל עמנא ⁴ אלא אנא הוא דחמיתון בארעא דמצרים אנא	וראו את זיו הכבוד העליון פנים בפנים, שלא תאמרו אלוה אחר הוא שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם בארץ מצרים, אני הוא שהרגתי את

¹ משמע דלאו על יציאת מצרים קאמר כיון דלא כתיב הוצאתיך כדמסיק, וצווחו לקבליה ירצה עם היות שהיו בעבודת פרך לא החליפו אמונתם, והעד היות צועקים יחד אליו כאומרם ותעל שועתם וכו' מורה שהיו כלם מאמינים באלהות, ולא אשתנו מחמת יאוש בראותם עבודת פרך. ותמן אתבחינו ועם כל זה לא שכחו אלהי אבותם, ועם היות שהיו ביניהם עובדים ע"ז כדפירשו ר"ל משעו ידיכם, לא שהיו מאמינים באלהות אלא להתנהג בקסמים וכיוצא והיינו דקאמר "ועוד הו" וכו' ועם כל זה לא החליפו אלהותו" לא הוון ידעי ביקרא" על צד החכמה אלא על צד האמונה וזהו שאמר הוון "אזלי בנימוסי" וכו', וכדי להודיעם על צדדי החכמה חמו בעיניהון דהיינו צד המופת והיינו ונטל לון קב"ה לפולחניה והיינו מארץ מצרים על צד המופת, ואחר כך על צד הנבואה והיינו ואתגלי עלייהו על ימא והנה צד האמונה והמופת והנבואה אחד וזהו שאמר ולא תימא אלהא אחרא וכו' (אור יקר).

² פי' משני סיבות אמר הכתוב ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים חדא שאע"פ שהיו באותה עבודה קשה לא שינו דתם ח"ו וניכר שה' אלה הם ומ"ש בסמוך ובגין דכולהו ממו כמה נסין וגו' אמר ואנכי וכו' הוא סיבה אחרת ג"כ לפי שהכירו אלהותו ית' באתגליא לכך אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים (מ"מ).

³ עי' ח"ב קסא ע"א (לש"ו).
⁴ פי' שלא תאמרו אותו שדיבר עמכם בים סוף אינו ח"ו אותו שנגלה עליהם במצרים אלא הוא וכו' וזה כמו פי' ג' ושיעור הכתוב ואנכי ה' אלהיך שראיתם במצרים ולא אחר ח"ו והוון ואלהים זולתי לא תדע, דלא תתכנס בגינוי, ושיעור הכתוב לא אבא עליו השמש לא תבא בשבילו השמש דילך דהיינו שימות בלא זמנו (מ"מ)..

<p>הוא דקמלנא סנאיכון בארעא דמצרים אנא הוא דעברנא כל אינון עשר מחאן בארעא דמצרים ובניני כך ואלהים זולתי לא תדע דלא תימא דאחרא הוא אלא אנא הוא כלא</p>	<p>שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשיתי כל אותן עשר מכות בארץ מצרים, ולכן ואלהים זולתי לא תדע, שלא תאמר שאחר היה אלא אני הוא הכל.</p>
<p>תו פתח לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר לא תלין פעולת שכיר אמאי אלא מקרא אחרא אשתמע דכתיב ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו לא תבא עליו השמש אזדהר דלא תתכנש בנינוי מעלמא עד לא ימטי ומנך לאתכנשא כד"א עד אשר לא תחשך השמש וגו' מהבא אוליפנא מלה אחרא מאן דאשלים לנפשא דמסכנא אפילו</p>	<p>עוד פתח, לא תעשוק את רעך ולא תגזול ולא תלין פעולת שכיר עד בוקר. למה לא תלין פעולת שכיר, אלא מפסוק אחר נשמע, שכתוב ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבוא עליו השמש, היזהר שלא תתכנס בגללו מן העולם טרם יגיע זמנך להתכנס, כמו שנאמר עד אשר לא תחשך השמש וגו', מכאן למדנו דבר אחר, מי שמשלים לנפש העני אפילו</p>
<p>פ/ה א</p>	
<p>דמטו יומיו לאסתלקא מעלמא קב"ה אשלים לנפשיה ויהיב ליה חיין יתיר לא תלין פעולת שכיר ת"ח מאן דנטיל אנרא דמסכנא כאילו נטיל נפשיה ודאנשי ביתיה</p>	<p>שהגיעו ימיו להסתלק מן העולם, הקדוש ברוך הוא משלים לנפשו ונותן לו יותר חיים. לא תלין פעולת שכיר, בא וראה מי שנוטל את שכר העני כאילו נוטל את נפשו ואת של אנשי ביתו.</p>
<p>הוא אזער נפשיהו קב"ה אזער יומיו ואזער נפשיה מההוא עלמא דהא כל אינון הבלים¹ דנפקי מפומיה כל ההוא יומא כלהו סלקין קמיה דקב"ה וקיימין קמיה לבתר סלקא² נפשיה ונפשיהו דאנשי ביתיה וקיימין באינון הבלים דפומיה וכדין אפילו אתגזר על ההוא ב"ג כמה יומין וכמה טבאן כלהו מתעקראן מיניה ומסתלקי מניה</p>	<p>הוא הקטין את נפשו, הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו, ומקטין את נפשו מאותו העולם, שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו, כל אותו היום כולם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות אנשי ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו, ואז אפילו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כולם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו.</p>
<p>ולא עוד אלא דנפשא דיליה לא סלקא³ לעילא והיינו דאמר רבי אבא רחמנא לשזבינן מנייהו ומעלבוניהו ואוקמוה אפילו עשיר הוא ואליו הוא נושא את נפשו דייקא⁴ אפילו מכל ב"ג נמי וכ"ש מסכנא</p>	<p>ולא עוד אלא שנפשו אינה עולה למעלה, והיינו מה שאמר רבי אבא, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, ופרשוה אפילו שהוא עשיר, ואליו הוא נושא את נפשו דווקא, אפילו מכל אדם גם כן, וכל שכן עני.</p>
<p>והיינו דהוה רב המנונא עביד כד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה הוה יהיב ליה אנריה וא"ל טול נפשך דאפקידת בידאי טול פקדונך ואפילו אמר יהא בידך דאנא בעינא לסלקא אנרי לא הוה בעי אמר פקדונא דנופך לא</p>	<p>והיינו מה שהיה עושה רב המנונא, כשהיה אותו שכיר מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואומר לו טול את נפשך שהפקדת בידי טול את פקדונך, ואפילו אמר יהי בידך שאני רוצה לשלם</p>

¹ פירוש שנשימות שנושם בעבודתו ביום שהם יסוריו על עוניו כלם מתקבלים לפניו לכפרת עונשו, שאין יסורין לאדם חס ושלום בלא מדה אלא הקב"ה שוקל טורחו ועונשו כפי משקל עונו (אור יקר).
² בלילה בעת שוכבו על מטתו, ובזה הוא ובני ביתו המעונים ברעב שוים לו (אור יקר).
³ דאתחדייא מקמי קודש אבריק הוא בעון עניו נפשות (אור יקר).
⁴ פירוש אע"פ שהשכיר הוא עשיר כיון שהשכיר עצמו למלאכה זו הרי הוא בבל תלין וכו' (מ"מ).

<p>אתהו לאתפקרא בידי כל שכן פקדונא דנפשא דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת אלא לקב"ה דכתיב בידך אפקיד רוחי</p>	<p>שכרי לא היה רוצה. אמר פקדון של גופך לא ראוי להיות מופקד בידי, כל שכן פקדון הנפש, שהרי פקדון הנפש לא נתן אלא לקדוש ברוך הוא, שכתוב בידך אפקיד רוחי.</p>
<p>אמר רבי חייא ובידא דאהרא שארי אמר ליה אפילו בידיה בתר דיהיב כתיב לא תלין פעולת שכיר וכתוב ולא תבא עליו השמש אלא הא אוקמוה! אבל ת"ה לית לך יומא? ויומא דלא שלמא ביה יומא עלאה אהרא ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בההוא יומא כמאן דפגים לההוא יומא עלאה ובג"כ ביומו תתן שכרו? ולא תבא עליו השמש והא דאתמר לא תלין בגין דנפשיה לא סליק וסליק ההוא נפשא דמסכנא ולאנשי ביתיה כמה דאתמר</p>	<p>אמר רבי חייא וביד אחר מותר? אמר לו, אפילו בידו, אחר שניתן, כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתוב ולא תבוא עליו השמש, אלא הרי פרשוה. אבל בא וראה, אין לך יום ויום שלא שולט בו יום אחר עליו, ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו יום, כמי שפוגם את אותו יום עליו, ולכן ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש, וזה שנאמר לא תלין משום שנפשו לא עולה, ועולה אותה נפש העני ושל אנשי ביתו כמו שנתבאר.</p>
<p>ר' חייא פתח ואמר קרא אבתריה לא תקלל חרש ולפני עור וגו' האי קרא כמשמעו אבל פרשתא דא כלא אוליפנא מנה מלין אחרין וכלהו תליין דא ברא ת"ה מאן דלייט להבריה ואיהו קמיה ואכסוף ליה כאילו אושיר דמיה</p>	<p>רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל חרש ולפני עיור וגו', פסוק זה כמשמעו, אבל פרשה זו כולה למדנו ממנה דברים אחרים, וכולם תלויים זה בזה. בא וראה, מי שמקלל את חברו והוא לפניו ומבייש אותו, כאילו שופך את דמו.</p>
<p>והא אוקימנא והאי קרא דלאו חבריה עמיה והוא לייט ליה ההיא מלה סלקא דלית לך מלה ומלה? דנפק מפומיה דלא אית ליה קלא ההוא קלא סליק לעילא וכמה קסטרין מתחבראן עמיה דההוא קלא עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה והא אוקמוה</p>	<p>והרי בארנו, ופסוק זה כשאין חברו עמו והוא קלל אותו, אותו הדיבור עולה, שאין לך דיבור ודיבור שיוצא מפיו שאין לו קול, אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים עם אותו הקול עד שעולה ומעיר את מקום התהום הגדול כמו שבארוה, וכמה הם שמתעוררים על אדם, אוי למי שמוציא דבר רע מפיו, והרי פרשוה.</p>
<p>ולפני עור לא תתן מכשול כמשמעו ואוקמוה במאן דגרים לאהרא למחטי וכן</p>	<p>ולפני עיור לא תתן מכשול כמשמעו, ופרשוה במי שגורם לאחר לחטוא, וכן</p>

¹ פ' כמש"ל בגמ' לא תלין וכו' בשכיר יום הכתוב מדבר שנתן לבעל הבית "ב שעות אחרות כדי להוציא מעות ולכך אינו עובר עד שילין פעולת שכיר עד בקר. ופ' ולא תבא איירי בשכיר לילה ולכך אינו עובר עד שתבא עליו השמש והא דאתמר לא תלין פירוש כאלו אמר הכתוב לא תלין נפשך שאינה עולה בלילה בשביל פעולת שכיר, וכן פ' ולא תבא עליו השמש ר"ל לא תבא שמש שלך בשביל פעולת שכיר, נמצא שפסוקים אלו כולם לדרשא לכך לא קשו אהדי (מ"מ).

² שיש רוחניות לימים בבחינת המדות העליונות, וכל יום ויום הוא ברוחניותו מתמצא מציאות חדש וצריך לייחד בו ייחודו ולעשות בו מצותיו ולהשלימו דהיינו שכרו, והיינו טעם חשבון הנפש בכל לילה כחשבוננו בכל שנה ליום הדין והנפש עולה למעלה ומעשיו נכתבין לפניו יתברך והוא שכר כל יום ויום (אור יקר).

³ מעשה כל יום ויום ולא תגרום שנפשך לא תעלה למעלה על ידי פעולת שכיר בענין שאין אתה נותן ליום ההוא שכרו ומעשיו הטובים כיון שנפשך אינה עולה שהיא נדחת כדפירשנו (אור יקר).

⁴ הענין שההבל הוא חלק נפש מכמה מתהווה ממנו מציאות רוחני, אם הדבור יפה מלאך קדוש, אם הדבור רע כעין ליצנות ולשון הרע וקללות מתהווה ממנו מלאכים רעים, וכפי ענין המלאך המתהווה כן אותם המזדווגים ומתלויים אליו להעלות הדבור ההוא הנברא מלאך אל מקומו אם קדוש אם רע, והאיש העושה המלאך הרע מולכים דבורו אל מקום הרעים בנוקבא דתהומא רבא ששם משכן הרע ומקטרגים עליו על דבורו (אור יקר).

<p>דמחי לבריה רבא ולפני עור לא תתן וגו' במאן דלא מטא להוראה ואורי (קאמר כמה דתנינן) דכתיב כי רבים הללים הפילה ועצומים כל הרוגיה והאי אעבר משום ולפני עור לא תתן מכשול בנין דאכשיל ליה להבריה! לעלמא דאתי דתנינן מאן דאזיל בארה מישר באורייתא² ומאן דאשתדל³ באורייתא כרקא יאות אית ליה חולקא טבא⁴ תדיר לעלמא דאתי דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה אזלא ושאתא בעלמא⁵ וסלקא לעילא⁶ וכמה עלאין קדישין מתחבראן בההיא מלה וסלקא בארה מישר ואתעטר בעטרא קדישא⁷ ואסתחי בנהרא דעלמא דאתי⁸ דנגיד ונפק מעדן ואתקבל ביה ואשתאב בגויה⁹ ואתענג (ס"א ואתנמע) סחרניה דההוא נהרא אילנא עלאה¹⁰ וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה¹¹ ואתעטר ביה בההוא ב"נ כל יומא כמה דאתמר</p>	<p>מי שמכה את בנו הגדול. ולפני עיור לא תתן וגו', במי שלא הגיע להוראה ומורה. (אמר כמו שלמדנו) שכתוב כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה, וזה עבר משום ולפני עיור לא תתן מכשול, משום שהכשיל את חבירו לעולם הבא, ששינונו מי שהולך בדרך ישרה בתורה, ומי שעוסק בתורה כראוי, יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא, שאותו דבר התורה שהוציא מפיו הולך ומשוטט בעולם ועולה למעלה, וכמה עליונים קדושים מתחברים עם אותו הדבר, ועולה בדרך ישרה, ומתעטר בעטרה קדושה, ורוחץ בנהר של העולם הבא ששופע ויוצא מעדן ומתקבל בו ונשאב לתוכו ומתענג (ונטע), סביב אותו הנהר העץ העליון, ואז שופע ויוצא אור עליון ומתעטר עם אותו אדם כל יום, כמו שנתבאר.</p>
<p>ומאן דלעי¹² (נ"א דיליף) באורייתא ולא משתדל בה בארה קישוט</p>	<p>ומי שעוסק (שלומד) בתורה ולא עוסק בה בדרך אמת</p>

¹ שמורה לו בתורה והוא חושב שיפה הורה ועושה כהוראתו ופוגם נשמתו לעולם הבא, ועל דרך זה הוא גם כן הגורם לחבירו שיחטא שפוגם נפש חבירו, וכן המכה לבנו גדול שגורם שיחטא כנגדו כדפירושו רז"ל (אור יקר).

² שיודע לדון בה בלי טעות (אור יקר). פ"ו שמה שלמד מן רבותיו הוא אמת, ומ"ש ומאן דאשתדל באורייתא כדקאמאות היינו עיונו זך ונקי מסיק שמעתתא אליבא דהלכתא לכך יש לו חלק בבניה הנק' עלמא דאתי (מ"מ).

³ שלא יתרושל ממנה אלא יודע בה ועוסק בה תדיר (אור יקר).

⁴ עם היות שיש מדות אחרות לזכות לחיי עולם הבא אבל בזה יש לו חולקא יתיר, והטעם שאין דרך להשיג הבינה עולם הבא אלא על ידי התורה שהיא תפארת הנאחז בבניה, וזה על ידי שיהיה ביושר עולה לנגדה ולא יזוז אלא יתמיד (אור יקר).

⁵ מפני שאי אפשר ליכנס כנגד העוסק בתורה אלא דרך שער השמים, ולכך צריך לשוטט בעולם הזה כל אותו השיעור שהוא רחוק משער השמים כאומרו זה בית אלהים וזה שער השמים (אור יקר).

⁶ אחר שהגיע אל כנגד שער השמים עולה ואינה מתעקמת אל צד החצונים (אור יקר).

⁷ מצד המלכות (אור יקר).

⁸ הכוונה שהיא מתרחצת באור הבינה מחכמה, והטעם לזה כדפירש' לעיל שהבל פה חלק נפש, נמצא הבל פיו של תורה עולה אל הבינה דנפיק מחכמה וגורם להמשיך על ידי אור תורתו אור משם, ואותו האור מתהווה ממנו מציאות בשש ספירות דהיינו "אילנא" עץ החיים "סחור דההוא נהרא" והנה נעשה אליו שורש וענף, השורש הוא "אתקבל ביה" שנכנס בתוכיות הבינה שהיא נקשרת בחכמה (אור יקר). פ"ו ביסוד דאימא (מ"מ)9.

⁹ היינו שנעשה שם חלק עצם הבינה והחכמה להשתרש, ומוציא ענף לחוץ אל "סחרניה דההוא נהרא" דהיינו נטיעתו, והענין היא הבינה נקודה אמצעית אל שש קצוות ולכך היא נשמה לתורה שהיא שש סדרים, וכפי' בחי' החידוש ההוא שחד כן הוא משתרש בנקודה אמצעית בינה, ומציאותה ענף אל אחד משש קצוות דהיינו "סחרניה דההוא נהרא" כדפירשנו (אור יקר). פ"ו שעולה בסוד מ"ן ליסוד דאימא (מ"מ).

¹⁰ פ"ו שגורם ע"י תורתו שהזעיר שהוא אילנא עילאה קבל מוחין מאימא ואדם שבע"הז שגרם זה גם הוא יקח חלקו מהמוחין הנז' וז"ש ועתעטר ביה בההוא בר נש (מ"מ).

¹¹ מעצם הספירות ממשיכים לו אור שיתעטר בו בעולם זה התחתון (אור יקר).

¹² מתוך מאי דמפרש לקמיה מוכרח שזה יהיה על אחד משתי פנים או שהיה אפשר לו ללמוד עם רב מובהק ואינו רוצה, או שיש רב שמטעהו ואינו רוצה להתלמד עם בקי (אור יקר). פ"ו שלמד מרבנו דבר שאינו אמת לכך כולא דחיין לההיא מלה וז"ש מאן גרים ליה האי ההוא דסאטי ליה מאורח מישור דהיינו רבו ועיין בפרשת בראשית דף ד' מה שכתבתי לתרץ לשון זה דהכא עם לישנא דהתם (מ"מ).

פ/ה/ב	
<p>ובארה מישר ההוא מלה סלקא ופטי אורחין ולית מאן דיתחבר בה וכלא דחיין לה! לבר ואזיל ושאט בעלמא ולא ישכח אתר מאן גרים ליה האי ההוא דסאמי ליה מארה מישר הה"ד ולפני עור לא תתן מכשול ובגין כך כתיב ויראת מאלהיך אני יי'</p>	<p>ובדרך ישרה, אותו הדבר עולה וסוטה דרכים, ואין מי שיתחבר עמו וכולם דוחים אותו החוצה, והולך ומשוטט בעולם, ולא ימצא מקום. מי גרם לו את זה, אותו שהסיטה אותו מדרך הישר, זהו שכתוב ולפני עיור לא תתן מכשול, ולכן כתוב ויראת מאלהיך אני ה'.</p>
<p>ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא ולא אשכח מאן דיוליף ליה והוא ברחימותא דאורייתא לעי בה ומגמגם בה בגמגום דאע כל מלה ומלה סלקא וקב"ה חדי בההיא מלה? וקביל לה ונטע לה סחרניה? דההוא נחלא ואתעבידו מאלין מלין אילנין רברבין ואקרונ ערבי נחל⁴ הה"ד (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד⁵</p>	<p>ומי שתשוקתו לעסוק בתורה ולא מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה לומד אותה ומגמגם בה בגמגום שאינו יודע, כל דיבור ודיבור עולה והקדוש ברוך הוא שמח באותו דיבור ומקבל אותו ונוטע אותו סביב אותו הנחל, ונעשים מאותם דיבורים עצים גדולים ונקראים ערבי נחל, זהו שכתוב באהבתה תשגה תמיד.</p>
<p>ודוד מלכא אמר (תהלים פו יא) הורני יי' דרכך אהלך באמתך וכתוב ונחני באורח מישור למען שוררי, אשריהם אותם שיודעים את דרכי התורה ועוסקים בה בדרך ישרה, שהם נוטעים עצי חיים למעלה, שכולם רפואה, ולכן כתוב תורת אמת היתה בפיהו, וכי יש תורה שאינה אמת, כן כדוגמא שאמרנו, שמורה מי שלא יודע ואינו אמת, ואותו שלומד ממנו לומד דבר שאינו אמת, ולכן כתוב תורת אמת היתה בפיהו, ועם כל זה צריך אדם ללמוד דברי תורה מכל אדם, אפילו ממי</p>	<p>ודוד המלך אמר הורני ה' דרכך אהלך באמתך, וכתוב ונחני באורח מישור למען שוררי, אשריהם אותם שיודעים את דרכי התורה ועוסקים בה בדרך ישרה, שהם נוטעים עצי חיים למעלה, שכולם רפואה, ולכן כתוב תורת אמת היתה בפיהו, וכי יש תורה שאינה אמת, כן כדוגמא שאמרנו, שמורה מי שלא יודע ואינו אמת, ואותו שלומד ממנו לומד דבר שאינו אמת, ולכן כתוב תורת אמת היתה בפיהו, ועם כל זה צריך אדם ללמוד דברי תורה מכל אדם, אפילו ממי</p>

¹ מתוך הקדושה אמנם נעשה ממנו כמה שמים וארץ דשקרא כדמפרש בפרשת בראשית ושם מקומו בארוכה (אור יקר).

² שהרי כוונתו לשמים ובצד מה שכרו גדול שמרוב חשקו בה טובה בה ואין לו מי שילמדנו (אור יקר).

³ היינו לבוש את התורה במקום שמתדבק בו החצוני כענין הגן שנוטעים סביב לו לגדור אותו (אור יקר).
⁴ ואותם הערבי נחל אינם עושים פירות כענין החצונים מפני שהם קרובים אל החוץ מצד שהם בעלי מכשול וטעות כקליפות, והם טהורים מצד הכוונה הטובה, וחס ושלוש אין לחצונים שליטה בהם אלא שהם במקום ונוגה לו סביב דהיינו בחינה טהורה בין הטמא והטהור ובפרשת בראשית הארכתני (אור יקר).
 עי' תז"ח ט ע"ב: נצ"ח וה"ד אנון עבי שחקים ועליהו אתמר ערבי נחל.

⁵ עי' פרדס רמונים (ש"ז פ"ה): ואנו בעניינים אלו יריאים מן השגיאה ובטוחים במחילה כי על כזה נאמר (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד הם דברים שאין אדם עומד בהם אלא מתוך הקושי. ועי' ספר הבהיר אות לג: שאלו תלמידיו את ר' רחומאי מאי דכתיב (חבקוק ג, א) תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות, תפלה, תהלה מיבעי ליה, אלא כל המפנה לבו מעסקי עולם ומסתכל במעשה מרכבה מקובל לפני הקב"ה כאלו מתפלל כל היום שנאמר תפלה, מאי שגיונות, כדכתיב (משלי ה' יט) באהבתה תשגה תמיד ' ומאי ניהו. מעשה מרכבה דכתיב (חבקוק ג' ב) ה' שמעתי שמעך יראתי. ועי' אור נערב (ה"א פ"ד): מעשה מרכבה, שאדם חושק בה ומרוב חשקו צופה בדברים נסתרים ואי אפשר שלא יכשל, והוא נחשב לו לצדקה וכאלו מתפלל כל היום, והטעם לזה יתבאר בסיעתא דשמיא, כי אין אדם נתפס אם יטעה בענין כזה. אמנם עי' רש"י על הפסוק: תשגה, תעסוק תמיד, והוא לשון ערבי. ועי' בהג"א: באהבתה תשגה תמיד הוא [חלק התורה של] פשט, לכן תשגה בו תמיד בלי הפסק כלל.

⁶ עי' תיקו"ז ה ע"ב: שם יה"ה איהו עמודא דאמצעייתא אמת ושכינתא תורת אמת. ועי"ש קיא ע"א: בעמודא דאמצעייתא תורת אמת לעילא תורת חכם לתתא חכמת שלמה. ועי' בהג"א, שם קסב ע"א: בפיהו אלמא דעמודא דאמצעייתא ושכינתא שריין בפומא קול ודבור.

<p>תורת אמת היתה בפיהו ועם כל דא מבעי ליה לב"נ למילף מלי דאורייתא מכל בר נש! אפילו ממאן דלא ידע בגין דעל דא יתער באורייתא וייתי למילף ממאן דידע ולבתר אשתכח דאזיל בה באורייתא בארע קשוט ת"ח ישתדל ב"נ בעלמא באורייתא ופקודוי אפילו דלא עביד לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה</p>	<p>שאינו יודע, משום שעל כן יתעורר בתורה ויבא ללמוד ממי שיודע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא וראה יעסוק אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפילו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.</p>
<p>רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר לא תעשו עול במשפט וגו' לא תעשו עול במשפט כמשמעו אבל הא אתמר דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא האי קרא מסופיה קא משמע² דכתיב בצדק תשפוט עמיתך</p>	<p>רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו', לא תעשו עול במשפט כמשמעו, אבל הרי נאמר שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה, מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפוט עמיתך.</p>
<p>ת"ח תרי דרגין אינון הכא משפט וצדק מה בין האי להאי³ אלא חד רחמי וחד דינא⁴ ודא אתבסם בדא כד אתער צדק דאין דינא לכלא כחדא⁵ דלית ביה רחמי ולא וותרנותא כד אתער משפט אית ביה רחמי יכול יהא כלא כמשפט אתא קרא ואמר בצדק תשפוט עמיתך</p>	<p>בא וראה שתי דרגות הן כאן, משפט וצדק. מה בין זה לזה, אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשר עם זה, כשמתעורר צדק הוא דן את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא וותרנות. כשמתעורר משפט יש בו רחמים, יכול יהיה הכל במשפט, בא הכתוב ואומר בצדק תשפוט עמיתך.</p>
<p>מ"ט בגין דצדק לאו דאין לרא ושביק לרא אלא כלוהו כחדא בשקולא חדא כנוונא דא לא תשא פני דל⁶ ולא תהדר פני גדול אלא בשקולא חדא בצדק יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי אתא קרא ואמר תשפוט דבעי לחברא להו כחדא דלא ישתכח דא בלא דא והאי שלימו דינא</p>	<p>למה, משום שצדק לא דן את זה, ועוזב את זה, אלא כולם כאחד במשקל אחד, כדוגמא זה לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל דין בצדק בלבד, בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד, שלא ימצא זה בלי זה וזוהי שלמות הדין.</p>
<p>וכ"כ למה בגין דקב"ה שכיח תמן⁷ ובגיני כך בעי לאשלמא דינא כנוונא דאיהו עביד לתתא כנוונא דיליה ממש עביד לעילא</p>	<p>וכל כך למה, משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם, ולכן צריך להשלים את הדין כדוגמא שהוא עושה למטה, כדוגמא שלו ממש עושה למעלה.</p>

¹ עי' אבות (פ"ד מ,א): בן זומא אומר, איזהו חכם, הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים קיט), מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי.

² מסופו יובן "משפט" תפארת "צדק" מלכות (אור יקר).

³ הנראה שהכל ענין דיניות כאומרו בצדק תשפוט עמיתך וכיוצא (אור יקר).

⁴ כלומר עם כל הנראה ששניהם ענין אחד דין ומשפט, דין התפארת משפט רחמים, ודין המלכות צדק דין מפני שהם דינים כפי מדתם (אור יקר). פי' זעיר הנק' משפט הוא רחמי ומ' הנק' צדק היא דינא (מ"מ).

⁵ לא שלא כדין חס ושלום, אלא הענין כי התפארת מטה אל הרחמים ובאיוז מליץ מזכה כענין והתיות תיו על מצחות האנשים וכו' והיינו במדת משפט, ואחר כך טענה מדת הדין אם לפניך גלוי וכו' וגזרה וממקודשי וכו' והיינו דין צדק (אור יקר).

⁶ ושיעור הכתוב לא תעשו עול ע"י שאתם דנים במשפט גבדו שהוא רחמים לפי שכיון שהוא רחמים ישא פני דל ויהדר פני גדול אלא יהיה הדין בצדק שהוא דין ואז לא דאין לרא ושביק לרא, ושמא תאמר אם יהיה הדין בצדק יחרב העולם לכ"א תשפוט דהיינו לחבר צדק ומשפט שהם ז"ן ועל ידם יהיה המשפט (מ"מ).

⁷ וצריך שיעשו דין בשתי מדות אלו כדי שיהיו הם מרכב לשתי המדות (אור יקר).

<p>ות"ח קב"ה שוי כורסייא דדינא¹ בשעתא דדייני יתבין הה"ד כונן למשפט² כסאו ומתמן אתתקן כורסיה דקב"ה³ ומאן איהו כורסיה אלין אינון צדק ומשפט⁴ הה"ד צדק ומשפט מכון כסאך ומאן דדאין דינא בעי למידן (ס"א למיתב) בכורסיה דמלכא ואי פנים חד מנייהו כאלו פנים לכורסיה דמלכא וכדין קב"ה אסתלק מבינייהו דדייני ולא קאים בדינייהו ומאי אמר עתה אקום יאמר יי' וגו' ורוחא דקודשא אמר רומה על השמים אלהים</p>	<p>ובא וראה, הקדוש ברוך הוא שם כסא של דין בשעה שיושבים הדיינים, זהו שכתוב כונן למשפט כסאו, ומשם נתקן כסאו של הקדוש ברוך הוא, ומי הוא הכסא, אלו הם צדק ומשפט, זהו שכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, ומי שדן דין צריך לדון (לשבת) בכסא המלך, ואם פוגם אחד מהם כאלו פגם את כסא המלך, ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים ולא עומד בדיניהם, ומה אומר עתה אקום יאמר ה' וגו', ורוח הקודש אומרת, רומה על השמים אלהים.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו' פקודא דא לאוכחא לההוא דחמי למחזי ליה רחימו סגיא דרחים ליה בגין דלא יתענש איהו דהא בקב"ה כתיב כי את אשר יאהב יי' יוכיח וכמה דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחים ליה הכי יוליף בר נש מההוא ארחא ויוכח להבריה קב"ה</p>	<p>לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו', מצוה זו להוכיח את אותו שחטא, להראות לו אהבה רבה שאוהב אותו, כדי שהוא לא יענש, שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאוהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך ויוכיח את חברו.</p>
<p>במה אוכח לבר נש אוכח ליה ברחימו בסתרא אי יקבל ליה יאות ואי לא אוכח ליה בין רחימו אי יקבל יאות ואי לא אוכח ליה באתגליא לעיניהון דכלא אי יקבל יאות ואי לאו שרי ליה ולא אוכח ליה ושביק</p>	<p>במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם, הוא מוכיחו באהבה בסתר, אם יקבל אותו יפה, ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל יפה ואם לא מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל יפה, ואם לא מניח אותו ולא מוכיח אותו ועוזב</p>
<p>פ/א</p>	
<p>פתח ואמר ויהי קול השופר הולך וגו' ויהי קול השופר הכא אתפליגו ספרי קדמאי וכו' עד אתו רבי אבא ורבי יהודה ואודו ליה לר' אחא קמו עד דהוו אזלי א"ר אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור הא אוקימנא לון וכלהו אתערו עלייהו חבריאי אבל נימא מלה בפרשתא דא כתיב את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך</p>	<p>פתח ואמר ויהי קול השופר הולך וגו', ויהי קול השופר כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה והודו לרבי אחא. קמו בעוד שהיו הולכים אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמך, לא תשנא את אחיך, לא תקום ולא תטור, הרי בארנו אותם, וכולם התעוררו עליהם החברים, אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חוקותי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.</p>
<p>פתח ר' אלעזר ואמר אתם עדי נאם יי'</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר, אתם עדי</p>

¹ דהיינו תרגום "כונן" שוי, "למשפט" לדינא, "כסא" כורסייה, אמנם כסאו היינו שתי המדות יחד וזהו שאמר דתמן פירוש במעמד הדין והמשפט (אור יקר).

² מלת משפט אינו כנוי לתפארת אלא משפט ממש כפשוטו (אור יקר).

³ בינה (אור יקר).

⁴ והשתא לא רמו קראי אהדדי דקרא חדא כתיב צדק ומשפט מכון כסאך וקרא אחרא קאמר כונן למשפט כסאו אלא כדפירשנו נחא (אור יקר).

<p>ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו' אתם עדי אליו אינן ישראל¹ ותנינן אליו אינן שמיא וארעא דכתיב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ אבל ישראל אינן סהדין אליו על אלין² ושמיא וארעא וכלא סהדין עלייהו³ ועבדי אשר בחרתי דא יעקב⁴ דכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר וכתוב ואתה אל תירא עבדי יעקב.</p>	<p>נאום ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו', אתם עדי אלו הם ישראל, ושנינו אלו הם שמים וארץ, שכתוב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ, אבל ישראל הם עדים אלו על אלו, ושמים וארץ הכל עדים עליהם. ועבדי אשר בחרתי, זה יעקב שכתוב ויאמר לי עבדי אתה. ישראל אשר בך אתפאר, וכתוב אל תירא עבדי יעקב.</p>
<p>ואית דאמר⁵ דא דוד ודוד עבדי אקרי דכתיב למעני ולמען דוד עבדי אשר בחרתי דא דוד עלאה⁶ למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא מאי כי אני הוא דאתרעיתי בהוא דוד ובהוא יעקב אנא הוא אינן ממש⁷</p>	<p>ויש אומרים זה דוד, ונקרא דוד עבדי שכתוב, למעני ולמען דוד עבדי. אשר בחרתי, זה דוד העליון. למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא, מה זה "כי אני הוא" שהתרציתי באותו דוד ובאותו יעקב, אני הוא, הם ממש.</p>
<p>לפני לא נוצר אל דתנינן קרא קב"ה⁸ ליעקב⁹ אל¹⁰ דכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל קב"ה קרא ליעקב אל הה"ד לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה ובנין כך אני הוא כלא כמה דאתמר ואחרי לא יהיה דהא דוד¹¹ הכי אקרי ולא אית בתריה אחרא</p>	<p>לפני לא נוצר אל, ששנינו קרא הקדוש ברוך הוא ליעקב אל, שכתוב ויקרא אל אלהי ישראל, הקדוש ברוך הוא קרא ליעקב אל, זהו שכתוב לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה, ולכן אני הוא, הכל כמו שנאמר. ואחרי לא יהיה, שהרי דוד נקרא כך, ואין אחרי אחר.</p>

¹ הוא פשוט הכתוב ותנינן אליו "שמיא" לפשר ביניהם [נימא] [שמיא] [אור יקר].

² ללמוד שאינו יודע מהיודע (אור יקר).

³ להודיעם להחכמים על ידי נסים (אור יקר).

⁴ פי' שיעקב כתיב ביה אשר בך אתפאר והוא עבדי אשר בחרתי אבל לאית דאמר פסקין לקרא ועבדי הוא דה"ע אשר בחרתי דא דוד עילאה שהיא מ' (מ"מ).

⁵ ואין זה הנכון מפני "אשר בחרתי דא דוד עילאה" אם כן עבדי היינו יעקב מרכבה לתפארת (אור יקר).

⁶ דוד עלאה כמ"ש בפ' קדושים (פד ע"א ושם פו ע"א), ועליה נאמר ואת דוד מלכם אשר אקים להם, וכמ"ש בפ' וירא (קיב ע"ב) וכן בפ' נח (עב ע"ב) ע"ש. ודוד המלך ע"ה היה אחיד בה, כמ"ש בסוף ח"ג (דף שב ע"א) ואמר שם, והוא יתער לההיא בת שבע דלעילא (כללים ח"א טז ע"ב).

⁷ שהכל דבר אחד הכתר והתפארת והמלכות דרך קו האמצעי הכל אחד מיוחד (אור יקר). דברי הכתר נאצל ראשון וזהו שאמר "לפני" דהיינו קודם אצילות הכתר "לא נוצר" ולא נאצל א"ל (אור יקר). {מקום?}

⁸ הכתר (אור יקר).

⁹ ת"ת (אור יקר).

¹⁰ והיינו שהכתר נקרא אל כנועד ודרך קו האמצעי משפיע לתפארת על ידי הבינה שיקרא גם כן א"ל, והכתר ותפארת כולא חד (אור יקר). ור"ל פרצוף יעקב אומר לפני לא יש פרצוף אחר שהו אאל ודוד שהוא פרצוף רחל אומר ואחרי לא יש עוד פרצוף אחר וזהו ואחרי לא יהיה (רח"ו). ומ"ש לקמן "ואחרי לא יהיה" דהא דוד הכי איקרי ולא אית בתריה אחרא הוא מסייע לפירוש הרח"ו ז"ל שאמר דוד הוא רחל ואומרת ואחרי לא יהיה שלא יש עוד פרצוף אחר לכך אמר הזוהר ולאו אית בתירה אחרא, אבל לפי מורינו ז"ל שפי' שהזעיר הוא שאמר לפני וכו' מאי קאמר דהא גוג הכי איקרי ולא אית בתריה תתרא (מ"מ). מה שאמרו (מגילה יח ע"א) שהקב"ה קרא ליעקב אל, וכן הוא בזוה"ק (ח"א קלח ע"א) ע"ש. [ובב"ר (ס"פ עט ס' ח) שיעקב קרא לעצמו אל ע"ש, וע' סוד הדברים בזה בזוה"ק (ח"ג פו ע"א) ובהגהות מהרח"ו שם, ועל זו מרמז הרמב"ן בפ' וישלח (לג כ) וכן הוא ברקאנטי פ' וישלח, ע' שם ושם ותבין.] ועכ"פ הוא כי מה שקרא הקב"ה ליעקב אל הוא מעין תיקון העתיד (כללים ח"א פו ע"א). עי' ח"א קלח ע"א בגליון שם [עי' ח"ג פו ע"א ועי' בר"ר ס"פ ע"ט הלשון להיפך אך יש להעמיד שניהם כי לפי הנוסח אשר כאן הוא דברי יעקב ולפי הנוסח דב"ר הוא דברי דוד ועי' עוד בר"ר ר"פ ע"ז (לש"ו)].

¹¹ פירוש מלכות גם כן נקראת אל, נמצא כתר מלכות א"ל ראשון א"ל אחרון, קודם להם לא נאצל א"ל כלל ואחריהם אין אל כלל שזה ראש לאצילות וזהו סוף, וזהו סוד אל"ן א"י, אני ראשון ואני אחרון וגומ' (אור יקר).

<p>ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה! כל חד וחד בסטריו ומני עליהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא וכל מה דעברין בכל חד וחד² (תרי נוסחי) וכל מה דכל חד וחד עביד³ כלא הוא בתקיפו דההוא חילא עלאה דממנא עליה לעילא</p>	<p>בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, תיקן כל דבר ודבר כל אחד ואחד בצדו, ומנה עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין לו כח עליון למעלה, וכל מה שעושים עם כל אחד ואחד (שתי נוסחאות), וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בחוזק של אותו הכח העליון שממונה עליו מלמעלה.</p>
<p>וכלהו נימוסין גזירין מדינא על דינא⁴ נטלין ועל דינא קיימין לית מאן דנפיק</p>	<p>וכל ההנהגות גזורות מן הדין, על דין הם נוסעים, ועל הדין הם עומדים. אין מי שיוצא</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>ליה ייזיל ויעביד רעותיה בקדמיתא אודע ליה בסתרא בגין לאוכחא ליה ולא תערא ליה דלא ינדע ביה ב"נ ודא איהו ביניה לבניה אי מקבל יאות</p>	<p>אותו, שילך ויעשה את רצונו. בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעורר אותו שלא יכיר בו בן אדם, וזה הוא בינו לבינו, אם מקבל, טוב.</p>
<p>ואי לאו אודע ליה בין רחימיו בזמנא דכהנא⁵ רבא הוה בעלמא יהיב ליה מרעין בערסיה ואתו רחימיו דקב"ה? ואודען ליה אי אית ביה חובא דייתוב מניה ולעיין במליה אי מקבל יאות ואי לאו אוכח ליה באתנגליא בממוניה בבנוי דכלא מלחשן עליה וייתון לגביה</p>	<p>ואם לא, מודיע לו בין אוהביו, בזמן שהכהן הגדול היה בעולם נותן לו מחלה במטתו, ובאו אוהביו של הקדוש ברוך הוא ומודיעים לו, אם יש בו חובה שישוב ממנה ויעיין בדבריו, אם מקבל מוטב ואם לא מוכיח אותו בגלוי בממונו בבניו, שכולם מדברים עליו, ויבואו אליו.</p>
<p>אי מקבל יאות ואי לאו שארי ליה מאריה למעבר רעותיה ולא יתקיף ביה לעלמין כגונא דא אצטריך ליה לאוכחא להבריה בקדמיתא</p>	<p>אם מקבל מוטב ואם לא מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כדוגמא זה צריך לו להוכיח לחברו. בראשונה בסתר ואחר כך בין</p>

¹ פירוש כל מין למינו בלא ערבוביא (אור יקר). יש מהם [מלאכים] שאינם שלוחים כלל אלא הם שרי מעלה הממונים על כחות כל הבריאה כולה בפרטות ופרטי פרטות, וע"ד שאמרו (ב"ר פ"י סימן ו) אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל כו', וע' זוה"ק שמות (טו סע"ב) ופ' תרומה (קעא ע"ב) ופ' קדושים (פו סע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"ב), כל מה שנעשה בכל חלקי הדצח"מ שבה, הוא הכל משפעת ממערכות השמים, וכמ"ש (איוב לח לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ, ואמרו ב"ר (פ"י סי' ו) אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. ואמרו שם, כימה מעדנת את הפירות, וכסיל מושך בין קשר לקשר, ועיש הוא ממזר את הפירות, וע' זוה"ק (שמות טו סע"ב) ופ' תרומה קעא ע"ב ופ' קדושים פו סע"א) (כללים ח"א א ע"ב), כל צבאות העליונים כולם המשמשים במרום כנ"ל, ע' זוה"ק (תרומה קעא ע"ב ופ' קדושים פו ע"א) הנה כל כחם ופועולתם הוא לעולם תמיד רק בשפעו ית"ש, המשפיע עליהם תמיד, כי הוא ית"ש הוא לכולם בבחי' נשמה לנשמה ורוח לרוח (כללים ח"א ב ע"ד).

² פי' כל הפעולות שבני אדם עושים בכל עשב ועשב הוא בכח המלאך שהוא ממונה עליו מלמעלה, ומ"ש וכל מה דכל חד וחד עביד שכל מה שעושה תעשה בעצמו דהיינו הגדלתו וענפיו שמתפשטים לכאן ולכאן היא גם כן בכח המלאך הממונה עליו גזירין מדינא, פירוש מכח המ' שהיא דינא עושיה פעולתה כמ"ש בסמוך (מ"מ).

³ פירוש סגולתו ורפואתו אם להמית אם להחיות (אור יקר).

⁴ פירוש שלא להוציא הסלקא דמות חזרת ולא חזקת דמות סלקא ולא תפוחים כמין אפרסקים ולא אפסקין כמין אגסים, אלא לכל אחד ואחד שמור חק צורתו וטעמו וריחו וסגולתו ולא ישנו את תפקידם (אור יקר).

⁵ שהוא היה מכיר העונות ע"י הציץ כידוע (יהל אור).

⁶

⁷ הכהנים (יהל אור).

<p>בסתרא לבתר בין רחימיו לבתר באתגלייא מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה וע"ד כתיב הוכח תוכיח הוכח בסתרא דלא ינדע ביה ב"נ תוכיח בין חברוי ורחימיו את עמיתך באתגלייא וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח אלא הוכח תו הוכח אי איהו ב"נ דיכסוף לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא אלא יימא קמיה כמאן דמשתעי במלין אחרנין ובגו אינון מלין ידבר מאן דעבר ההוא הובא הוא כך וכך בגין דאיהו ידע בגרמיה וישתביק מההוא הובא וע"ד הוכח ואם לאו תוכיח ולבתר את עמיתך באתגלייא מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא</p>	<p>אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזוב לו ויעשה כרצונו, ועל זה כתוב הוכח תוכיח, הוכח בסתר שלא ידע בו בן אדם, תוכיח בין חבריו ואוהביו, את עמיתך בגלוי, ועל כן לא כתוב בראשונה תוכיח אלא הוכח, ועוד הוכח, אם הוא אדם שיתבייש לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפילו בסתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים, ובתוך אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כך וכך, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזוב את אותו החטא, ועל כן "הוכח", ואם לא "תוכיח", ואחר כך "את עמיתך" בגלוי, מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.</p>
<p>ד"א ולא תשא עליו חטא דהא כיון דב"ג אוכה להבריה ואודמן לאוכהא ליה באתגלייא לא יסלק קמיה ההוא הובא דעביד דאסיר ליה ודאי אלא יימא סתם ולא יסלק עליו ההוא הובא באתגלייא ולא ירשים עליו הובא דקב"ה חס על יקרא דבר נש אפילו בחייביא ע"כ (פקודא יח לברכא ליה לקב"ה וכו' ר"ע ב')</p>	<p>דבר אחר ולא תשא עליו חטא, שהרי כיון שאדם מוכיח את חבריו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם, אפילו ברשעים.</p>
<p>פ/ב</p>	
<p>מן קיומיה לבר וכלהו ממנן מן יומא דאתברי עלמא מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה וכלהו נטלין על נמוסא² אחרא עלאה דנטלין כל חד וחד כמה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה³ כיון דנטלין ההוא חק כללהו אקרין חקות וההוא חק דאתיהיב להו מן שמיא קא אתי וכדין אתקרין חקות שמים (איוב לח לג)⁴</p>	<p>ממקומו החוצה, וכל הממונים מיום שנברא העולם נתמנו שליטים על כל דבר ודבר, וכולם מתנהגים על הנהגה אחרת עליונה שנוטלים כל אחד ואחד, כמו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, כיון שנוטלים אותו חוק, כולם נקראים חוקות, ואותו החוק שנתן להם בא משמים, ואז נקראים חוקות שמים.</p>
<p>ומגלן דמן שמים קא אתיין דכתיב כי חק לישראל הוא ועל דא כתיב את חקותי תשמרו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא בההוא חק בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו (ואכחיש פמליא של מעלה) ואכחיש פומבי דמלכא</p>	<p>ומנין שבאים משמים, שכתוב כי חק לישראל הוא, ועל כן כתוב את חוקותי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממונה על דבר ידוע בעולם באותו החק, לכן אסור להחליף מינים ולהכניס מין במין אחר, משום שעוקר את כל כח וכח ממקומו, (ומכחיש פמליא של מעלה) ומכחיש את פרסום המלך.</p>
<p>כלאים מהו כלאים כמאן דיהיב אהרא בבי</p>	<p>כלאים, מהו כלאים, כמי שנותן</p>

¹ ע"י הערה בעמוד א' בשם הלש"ו.

² כי כל מלאכים הממונים על ענייני העולם הם מושפעים ממלכות, והיא מנהגת אותם ונותן להן שפעם כפי פעולתם (אור יקר).

³ ע"י ת"ח לד ע"ג: וימד שש שעורים לתתא אנון שית סדרי משנה ואנון מאכל בעירן דאנון חיות הקדש לבתר דאיהי כנישת לון זריקת לון לגבי חילהא הדא הוא דכתיב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה וכד זריקת לון לתתא אתקריאת זרקא.

⁴ ע"י ח"א לב ע"א.

<p>מטרא כד"א אל בית הכלא בנין דלא למעבר מידי כלאים מניעותא' דמנע לכל אינון חילין מעבידתא דלהון כלאים ערבוביאי² דעביד ערבוביאי בחילא דלעילא ואכחיש פומבי דמלכא כמה דאתמר (ובג"כ) ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך (&)³</p>	<p>מישהו אחר בבית האסורים, כמו שנאמר אל בית הכלא כדי לא לעשות דבר כלאים, מניעה שמונע את כל אותם הכחות מן המעשה שלהם. כלאים, ערבוביה שעושה ערבוביה, בכח שלמעלה ומכחיש את פרסום המלך, כמו שנאמר (ולכן) ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.</p>
<p>ת"ח כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו⁴ כי ביום אכלך ממנו מות תמות והא אתמר דשני פקודי דמלכא ואחלף עץ חיים דביה אשתלים כלא וביה תליא מהימנותא ואתדבק באתר אחרא והא תנינן בכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כנוונא דלעילא ולמעבר עובדא כמה דאצטריך ואי אשתני במלה אחרא הוא אנגיד עליה לשריאי ביה מלה אחרא דלא אצטריך</p>	<p>בא וראה כתוב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, והרי נתבאר ששינה מצות המלך והחליף עץ חיים שבו השתלם הכל, ובו תלויה האמונה, ונדבק במקום אחר. והרי שנינו אדם צריך להראות בכל מעשה כדוגמא שלמעלה ולעשות מעשה כמו שצריך, ואם שינה בדבר אחר הוא משפיע עליו להשרות בו דבר אחר שלא צריך.</p>
<p>ות"ח בשעתא דב"נ אחוי עובדא לתתא בארה מישר כמה דאצטריך נגיד ונפיק ושריאי עלוי רוח קדישא עלאה ובשעתא דאיהו אחוי עובדא לתתא באורחא עקימא דלית איהו ארה מישר כדון נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא דלא אצטריך דסמי ליה לבי"נ לסטר ביש מאן משיך עליה ההוא רוחא הוי אומר ההוא עובדא דאחוי בסטר אחרא</p>	<p>ובא וראה, בשעה שאדם מראה מעשה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, נמשכת ויוצאת ושורה עליו רוח קדושה עליונה, ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקומה שאינה דרך ישרה, אז נמשכת ויוצאת ושורה עליו רוח אחרת שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותה הרוח, הוה אומר אותו מעשה שהראה בצד אחר.</p>
<p>כתיב דרשה צמר ופשתים דרשה מהו דרשה דבעיא ודריש על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא⁵ ואי תימא בציצית אמאי</p>	<p>כתוב דרשה צמר ופשתים, דרשה מהו דרשה, שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים מי שמחבר אותם כאחד. ואם</p>

¹ מלשון לא תכלא רחמיק ממני (רח"ו).

² זה פי' ג' במלת כלאים (מ"מ).

³ עי' תיקר"ז יג ע"א: רצועה לאלקאה איהי שפחה בישא שעטנו כלילא משור וחמור דאמר יעקב ויהי לי שור וחמור. עי' יהל אור ח"ג דף ח ע"ג ז"ל: חשך ג' קליפות שור חמור כלב, ומהן באה ש"כ'ה' וכו' ושור וחמור הן ב' מדות הכוללות הכל, תאוני וכעסני שהן עשו וישמעאל, ס"ם ונחש, שהוא כועס בכבד, והיא מזנת בטחול ונותנת לו השירים וכו'.

⁴ עי' תיקר"ז קיג ע"א: אבל אלן דידעין אילנא דקודשא בריך הוא דאיהו עץ החיים נטוע בגן דיליה דאיהי שכינתא דיליה דאתמר בה לא יגורך רע יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתיה בלא ערבוביא כלל בכל פקודא ופקודא איהו עץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א יא) נטוע בגן בלא ערבוביא כלל ובגין דא אמר למינו אבל עץ הדעת טוב ורע לא אתמר ביה למינו אבל מעורב מין דלא במיניה ובגיניה אתמר שדך לא תזרע כלאים וכו' שעטנו לא יעלה עליך. בהגר"א: אבל אינון דידעין כו' - ר"ל, לכיון כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בורין כל שם האיך יוצא משם הו"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות דשמות הן בשכינה והו"ה בקב"ה כמש"ל סוף תיקון כ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההיות משוונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעה"ח אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בעץ הדעת טוב ורע כנ"ל.

⁵ יובן בהקדים מ"ש הרב ז"ל בליקודים וז"ל הנה הפשתן היא עץ כמ"ש ותטמנם בפשתי העץ וה"ס ההוא רואה דשביק ת"ת במו' כשעשאה כלי שהוא שם ב"ן שהוא ביסוד דידה ולכן נקרא עץ והנה קין שהקריב פשתן מה שחטא הוא כי הלא שם ב"ן זה הוא לעולם שם להעלות מ"ן כדי לקבל אור עליון מ"ד ושניהם ישארו בה וקין לא העלה מ"ן רק רצה לעקור שם ב"ן משם ולהחזירו למקומו לזעיר עצמו בסוד הפסחים שמכחיש כח הקרקע בז' שנים והוא שם ב"ן שהוא כח הקרקע שהיא מ', וכל מציאות ז"ס תתאן שבה

475

<p>שרי הא אוקמוה אבל התם הוא ההוא לבושא בתקונוי באשלמות עובדא כדקא חזי (נ"א ודא) תו דרשה צמר ופשתים למעבר נוקמא במאן דמחבר לון כחדא אבל אימתי שרייא בשעתא דאיהו באשלמותא דכתיב ותעש בחפץ כפיה</p>	<p>תאמר, למה בציצית מותר, הרי פרשוה, אבל שם הוא אותו לבוש בתקונו בהשלמת המעשה כראוי. (וזה) עוד דרשה, צמר ופשתים לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד, אבל מתי שורה, בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה.</p>
<p>וציצית הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח ולא עביד מידי אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא מאן דאתי לחברא לון כחדא אתער עליה רוחא דלא אצטריך מלה דא מאן אוכח קין! והבל אוכחן דדא אתי מסטרא חד ודא אתי מסטרא אחרא ובגין כך לא לבעי לן לחברא לון כחדא (ס"א ל"ג מלה דא מאן אוכח קין והבל אוכחן)</p>	<p>וציצית הרי בארנו, ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שבא לחברם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה. מי מוכיח דבר זה, קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר, ולכן איננו צריכים לחברם יחד (מי מוכיח דבר זה קין והבל מוכיחים).</p>
<p>וקרבנא דקין אתרחק מקמי קרבנא דהבל וע"ד ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך לא יעלה עליך סתם לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלמאה בך ואצטריך ליה לב"ג לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא רוח עלאה לאתקדשא ביה אתא לאתקדשא מקדשין ליה דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי'</p>	<p>וקרבנו של קין התרחק מלפני קרבנו של הבל, ועל כן ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך, לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלוט בך. וצריך לו לאדם להראות מעשה כשר כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה רוח עליונה להתקדש בו. הבא להתקדש מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'.</p>
<p>כתיב ומעץ הדעת טוב ורע ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך על אחת כמה וכמה שור וחמור אוכחן מסטרא דא אקרי שור ומסטרא דא נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור, ועל כן</p>	<p>כתוב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על זה גרם אדם מיתה בעולם, מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים, מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור, ועל כן</p>

מכחיש כהן והם ז' שנים הנז' בש"ס וז"ס ויבא קין מפרי האדמה, פי' פרי אחד שהוא יונק כל כח האדונה ועקרו משם והעלהו מנחה לה' שהוא זעיר והחזירו לשורשו ונשארה המ' מכרה והעלהו מנחה לה' שהוא זעיר והחזירו לשורשו ונשארה המ' מכרה משם ב"ן אמנם הבל בא לתקן חטא קין והביא צמר, והענין כי הלא דעת זה שהוריש א"ו אזע כנודע היא מחמת דעת עליון דמזלא דאריך המזוג א"ו ומשם מתוסף כח לזעיר ואז מזדווג עם המ' ויהיב בה ההוא רואה נמצא כי אתה צריך לחזור כח דעת עליון שמשפיע בזעיר וגם הוא יחזור להשים בה ההוא רואה דעקר קין ולכן הביא מבכורות צאנו וכו' והנה סוד הדעת הוא נקרא יסוד וה"ס הכבשים כי כבש הוא ש"ב והנה דע כי דיקנא תתאה דאריך ממנה נעשה דיקנא עילאה דזעיר וז"ש מן המצר וכו' שהיא דיקנא דזעיר שיצא מסוד אותו צמר כבסי' שהוא ביסוד דאריך ולכן אותיות מ"צר צ"מר, נמצא כי בהקריב הבל הקרבן הזה נתעורר דעת עליון ומתוסף כח ביסוד דזעיר והתיר שם ב"ן למ' עכ"ל ובזה נבין מ"ש ודרש על צמד ופשתים וכו' שהפשתים מורה על עקירת שם ב"ן מהמלכות ואז מתגברים הקליפות ח"ו והצמר מורה על חזרת שם ב"ן למ' והקליפות אז אין להם שום שליטה, ולכן כיון שמתנגדים זה לזה אסרה תורה כלאים אבל בציצית וכן בגדי כהונה שהכחן משמש בהם במקדש הותר הכלאים, לפי שאז גם הקליפה יש לה יניקה לפי שהיא צורך גבוה, ולכ"א הזוהר וציצית הא אוקמוה דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח ולא עביד מדי, וכן אמר בדף פ"ז ע"א וכד ע"ל למקדשא אתר דשלימותא אשתכח וכו' אע"ג דאתחברו לית לן בה כמה דאמרן בציצית וכו' וז"ש הזוהר לא יעלה עליך ס"א לשלמאה בך, ש"מ שהקליפות מתגברים כשלוש האדם כלאים מטעם שאמרנו ע"פי הקדמה הרב (מ"מ).

¹ שלא יתחברו דינא ומסאבותא. ופשתים הוא לבוש בד, מסט' דפנים, ולבושיה כתלג כו', שהן תקיפין, ונגעים מוכיחין. ונראה שז"ש בפ"ק דשבועות (ו ע"ב) גלימא דעמר ושחקי' סדינא דכיתן כו', ששל פשתן לבן יותר, כמו שרואין בחוש, דלא כרש"י. וזהו שנמשל שם לצמר ופשתים. והם שנים שהן ד', דכורין ונוקבין. ודכורין הן האבות. והנוקבין הן ספחת דקרא שהן מתדבקין, והוא נפש חייטא כו' (יהל אור).

<p>אקרי חמור וע"ד כתיב לא תחרוש בשור ובהמור יהדו לא תעביר ערבווייא כחדא¹ בנין דאתער לאתחברא סטרא אהרא² כחדא לאבאשא עלמא ומאן דפריש לון אסני שלמא בעלמא</p>	<p>כתוב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. אל תעשה ערבוביה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם, ומי שמפרידם מרבה שלום בעולם.</p>
<p>אוף הבא מאן דפריש לון בהווא גוונא כמה דאמרו דלא אשתכח שוע</p>	<p>כמו כן כאן, מי שמפריד אותם באותו אופן כמו שאמרו שלא נמצא שוע</p>
<p>פזא</p>	
<p>טווי ונוז כחדא האי ב"נ אסני שלמא עליה ועל כל עלמא</p>	<p>טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.</p>
<p>קרבנא דקין הוה פשתים³ וקרבנא דהבל הוה צמר⁴ לאו דא כדא ולא דא כדא ריזא דמלה קין כלאים הוה ערבוביא דלא אצטריך סטרא אהרא דלא זינא דחוה ואדם וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא הבל מויןא חדא דאדם וחווה ובמעשה דחוה אתחברו אלין תרין סטרין ובגין דאתחברו כחדא לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא ואתאבידו</p>	<p>קרבנו של קין היה פשתים, וקרבנו של הבל היו צמר, לא זה כזה ולא זה כזה. סוד הדבר קין היה כלאים ערבוביה שאינה נצרכת, הצד האחר שאינו מינס של חוה ואדם, וקרבנו מאותו הצד הוא בא. הבל מצד אחד של אדם וחווה, ובמעיה של חוה התחברו שני הצדדים הללו, ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו.</p>
<p>ועד יומא דין סטרא דלהון קיימא⁵ ומאן דאהוי גרמיה בעובדא דחבורא דא אתער עליה אינון סטרין כחדא ויכיל לאתוקא⁶ ושארין עלוי רוחא⁷ אהרא דלא אצטריך וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא</p>	<p>ועד היום הזה הצד שלהם קיים, ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הזה מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדושה להיות</p>

1

2 ועי' פרשת בשלח סד סע"ב (לש"ו).

3 היה כלאים שעטנ"ז כדפירשו רז"ל והוא הקריב ממינו קינא דמסאבותא מקום ערב רב, ולקמן מפרש דהוה פשתן, ודהבל צמר ונדחה קין מפני הבל כי שניהם כאחד אי אפשר מפני שהם כלאים, והטעם שנדחה קין ולא נדחה הבל אחר שכל אחד התר בפני עצמו מפני שהבל מסטרא דקדושה וקין עצמו היה כלאים כדפירשו (אור יקר). ז"ל הרב בליקוטים הלה אמרו רז"ל המוכר שדה מחבירו פחות מז' שנים לא יזרענה פשתן, לז' שנים יזרענה שנה ראשונה כי הפשתן לוקח כח הקרקע עד שבעה שנים ומכחישו ז"ס ויבא קין מפרי האדמה וכו' פרי א' שהוא יונק כל כח האדמה ומזה הוציאו רז"ל לומר שפשתן היה עכ"ל, ולכך מחק הרב תיבות אלו שאמר מכאן ידיע דהא פשתן מס'ת וכו', דאינו כן אלא כמ"ש הרב דמנחה כתיב ולא קרבן ועוד דגם בהבל כתיב מנחתו וכו' אלא כמ"ש בשם הרב, ה"ג לאו דא כדא וכו' (מ"מ).

4 עי' תיקר"ז קלו ע"א: אמר רבי שמעון רבנן כל אלין בנינין תליין במחשבה כמה דאשכחנא בקין והבל קין היה עובד אדמה ומייתי בקרבנא פשתים מההוא סטרא דערוה הוה מחשבה לקרבא קמי קודשא בריך הוא ערוה ומנין דפשתים איהו מסטרא דערוה שנאמר (שמות כ"ז) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה הבל הוה רועה צאן קריב קרבנא מבכורות צאנו הה"ד (בראשית ד') והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו (ק"ח ע"ב) מחשבתיה הוה בההוא אתר דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב לבושה כתלג חוור ושער ראשה כעמר נקא וקודשא בריך הוא מחשבתיה טבא צרפה למעשה ובגין דא קביל ליה ומחשבה רעה לא מצרפה למעשה ודא הוה קרבנא דקין ובגין דא חרה לו מיד ויאמר ה' לקין למה חרה לך וכו' הלא אם תטיב שאת אם תטיב עובדך שאת אנא מאריך לך ואטול מטולך עלי ומנלן דשאת מטולא דחובין הוה דכתיב (ישעיה א') נלאתי נשוא ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רובץ (בראשית ד ז) ודא פתח דגיהנם דתמן חובין דילך שלטין עלך ואם תטיב עובדך אתה תמשול בו.

5 פירוש כחות קין והבל הרוחניים כדפירשונו באדרא (אור יקר).

6 בגוף (אור יקר).

7 עונש לנפש (אור יקר).

<p>למהוי קדישין לאשתכחא בשלמא בעלמא דיין¹ ובעלמא דאתי²</p>	<p>קדושים, להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>כתיב ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד יחידי, משום שלא צריך לחבר את הפשתים הזה עם אחר, ועל כן לא כתוב מדו פשתים, אלא בד יחידי.</p>	<p>כתוב ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו, ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד יחידי, משום שלא צריך לחבר את הפשתים הזה עם אחר, ועל כן לא כתוב מדו פשתים, אלא בד יחידי.</p>
<p>וכהנא אמאי³ איהו בעי לאתחזאה בהאי אלא אלין מאני⁴ בד בעי לאתחזאה בהו על מזבח העולה, כשהיה מפנה את עשן (האפר) של דשן העולה, שהרי העולה באה מהצד של עכו"ם והרהור רע, ולכן צריך להראות בהם בלבדם ולא בערבוביה כפי שאמרנו, כדי שיתכפרו לאדם כל אותם חטאים שבאים מאותו הצד.</p>	<p>ולמה הכהן צריך להראות בזה, אלא לבושי הבד הללו צריך להראות בהם על מזבח העולה, כשהיה מפנה את עשן (האפר) של דשן העולה, שהרי העולה באה מהצד של עכו"ם והרהור רע, ולכן צריך להראות בהם בלבדם ולא בערבוביה כפי שאמרנו, כדי שיתכפרו לאדם כל אותם חטאים שבאים מאותו הצד.</p>
<p>וכד עייל למקדשא⁷ אתר דשלימו אשתכח וכל אינון⁸ פולחני דשלימותא אע"ג דאתחברו לית לן בה כמה דאמרן בציצית בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל אינון זיינין דלעילא וכל אינון מאני מקדשא משתכחיין ביה כמה זיינין משניין דא מן דא וכלהו אתכלילו תמן כגוונא דלעילא</p>	<p>וכשנכנס למקדש, המקום ששם נמצאת השלמות, וכל אותן עבודות השלמות, אף על גב שהתחברו אין לנו בזה ענין. כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאו והתחברו כל אותם המינים שלמעלה, וכל אותם כלי המקדש, נמצאים בו כמה מינים שונים זה מזה, וכולם נכללו שם כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>זכאין אינון ישראל דקב"ה יהיב להו אורייתא דקשוט אורייתא דמהימנותא וריחם להו מכל שאר עמין עכו"ם דכתיב אהבתי אתכם אמר יי'</p>	<p>אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורת אמת תורה של אמונה ואהב אותם מכל שאר העמים עובדי כו"מ, שכתוב אהבתי אתכם אמר ה'.</p>

¹ לגוף (אור יקר).

² לנפש (אור יקר).

³ פירוש בד לבדו ולא צמר לבדו או צמד גפן, והוקשה לו זה עכשיו ממה דאמר כי איסור צמר ופשתים אינו מצד הצמר אלא מצד הפשתים, וזה הורה במה שנקרא בד ולא נקראת כן הצמר מורה שזה הוא הקשה וצריך להיותו לבדו ולכן קשיא "וכהנא" וכו' (אור יקר).

⁴ דייק אמאי טרח קרא למיהדר למיכתב בגדי הכהן בתר דכבר כתבינהו בפרשת תצוה דתמן עיקר מצוותיהו, ומאי טעמא כתבינהו דוקא בענין הרמת הדשן. ועוד מדדייק אומרנו כאן בד, ובפרשת תצוה אמר ש. ויתר על כן הוקשה לו דהואיל והכהן הוא מצד החסד אמאי בעי לאתחזאה בהו, פי' בבגד פשתים שהוא מצד קין. ותיריך אלא וכו', נראה דסבירא ליה כמאן דאמר בפ"ק דיומא דף ו' א', אבנטו של כהן גדול זהו אבנטו של כהן הדיוט, פי' ששניהם של כלאים היו, וכן כתב הרמב"ם בפ"ח ה"ב מהלכות כלי המקדש, ולפי זה סבירא ליה לרבי אלעזר דמדכתיב כאן בלשון בד, משמע דכאן דוקא קפיד קרא שיהיו כל ארבע הבגדים של בד בשעת הרמת הדשן, והטעם הוא שאז ניתן לחיצונים חלקם, ועל כן צריך שיהיה לבוש הכל בגדי בד שה"ס הדיוט, ובלי ערבוב צמר, שלא יתהנו מאור החסדים, אבל כשהוא עוסק בעבודות אחרות אז מותר באבנט של כלאים (רמ"ז).

⁵ כדכתיב והרים את הדשן וכו', (אור יקר).

⁶ כדפירשו רז"ל שהעולה לכפר על הרהורי הלב ואין הרהור מתחשב ומצטרף למעשה אלא עבודה זרה דכתיב למען תפוס וכו' (אור יקר).

⁷ פירוש שאר עבודות היה על ידי לבוש שעטנז (אור יקר).

⁸ הכרח אל ענייני הכללות במקדש שהרי הכלים הם רמז לכל אחד נגד עולם עליון, והם בערבוביה להורות על הכללות העליון ששם הכחות מיוחדים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

<p>פתח ר' חייא אבתריה ואמר כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו' ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי' כי תבאו אל הארץ הא אוקמה חברייא אבל ת"ח דהא אילנא לא עביד פירין² אלא בארעא³ וארעא אפקי להון ואחזו⁴ ההוא איבא לעלמא וארעא לא עבדא פירין⁵ אלא מגנו חילא אחרא⁶ דעלה כמה דנוקבא⁷ לא עבדא פירין אלא מגנו חילא דכורא וההוא איבא לא אשתלים⁸ באשלמותא עד תלת שנין</p>	<p>פתח רבי חייא אחריו ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה'. כי תבאו אל הארץ, הרי פרשוה החברים, אבל בא וראה שהרי האילן אינו עושה פירות אלא בארץ, והארץ מוציאה אותם ומראה את אותו הפרי לעולם, ואין הארץ עושה פירות אלא מתוך כח אחר שמעליה, כמו שהנקבה אינה עושה פירות אלא מתוך כח הזכר, ואותו הפרי לא נשלם בשלמות עד שלש שנים.</p>
<p>וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא⁹ אתתקנת ביה¹⁰ דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא (אשתכחת) אשתלימת (ס"א אתבסמת) (נ"א אסתכמת) עמיה בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא</p>	<p>והכח לא נפקד עליו למעלה עד שנשתלם, אחר שהשתלם נפקד עליו הכח, והארץ מתתקנת בו, שהרי עד שלש שנים אין הארץ מתתקנת בו, ולא (נמצאת) משתלמת (מתבשמת) (מסכימה) עמו. אחר שהשתלמו והתתקנו כאחד, אזי זו שלמות.</p>
<p>ת"ח נוקבא עד¹¹ ג' זמנין דאתעברת איבא דמעדה לא אשתלים בתר ג' עידואן¹² נוקבא אתתקנת בההוא איבא ואסתכמו כחדא כדין ההוא איבא שלימו דכלא ושפירו דכלא</p>	<p>בא וראה, הנקבה עד שמתעברת שלש פעמים פרי מעיה לא נשלם, אחר שלשה הריגות הנקבה מתתקנת באותו הפרי, ומסכימים כאחד, אזי אותו הפרי הוא שלמות הכל, והיופי של הכל.</p>
<p>בתר דנפק עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא¹³ דהא כדין אשתלים בשולא דיליה לוי¹⁴ אתרעי מכלא¹⁵ תליתאה לאמיה</p>	<p>אחר שיצא עד שלש שנים, אין לו כח למעלה, שהרי אז נשלם הבישול שלו. לוי נרצה מהכל, שלישי לאמו, שהתקנה בו</p>

¹ כל עצמו לא קשיא ליה אלא אמאי קאמר וכי תבואו אל הארץ כי אומר אל הארץ תלה הענין בארץ והכי מסיק דבארעא תליא מילתא, ואחר כך בא לפרש טעם אל שלש שנים וכו' (אור יקר).
² אילנא אינו מרכבה אל התפארת שהרי התפארת משפיע בארץ העליונה והארץ היא מדת המלכות אם כן האילן אינו התפארת וזהו שאמר דהא אילנא לא עביד פירין וכו' וארעא היא המלכות (אור יקר).
³ פ' אילן שנוטעים בארץ אינו עושה פירות אלא בכח הקרקע שבו נטוע (מ"מ).
⁴ מפני שהיה אפשר לפרש הארץ היא נגד הבינה ארץ החיים וממנה יונק העץ שהוא התפארת, לזה אמר שאי אפשר שאם [כן] היה ראוי שתהיה עוד מדרגה שנית בין הכלות הפרי והארץ וזה אינו אלא הגלות הפרי הוא על ידי הארץ, אם כן אינה הבינה אלא המלכות שהיא מגלה הדברים הנסתרים וזהו שאמר וארעא אפיק לון ואחזי וכו' אם כן יש זכר שהוא נגדי לתפארת (אור יקר).
⁵ נוק' אינה יכולה לעשות פרי אם לא יש מ"ד ד"א (רח"ו). היינו ע"ד הסוד שארעא היא מ' (מ"מ).
⁶ היינו שפע עליון הנשפע מהמלאכים על כל מין ומין והם זכרים על הארץ הגשמית, וכאשר הנקבה אין הזכר מזדקק לה והיא מוציאה פירות הם זנות ודאי (אור יקר).
⁷ אשה שבעוה"ז (מ"מ).
⁸ ולכך אסור לאכול (אור יקר).
⁹ היינו ארץ ישראל הקדושה שהיא יונקת מן הקדושים (אור יקר).
¹⁰ עם הפרי ההוא מפני שהוא בן זנונים (אור יקר).
¹¹
¹² פ' ולכך שלישי לבטן הוא טוב כמ"ש ב"ש"ס עגלא תילתא (מ"מ).
¹³ חזר לדבריו דאילן אין בישולו נשלם רק עד ג' שנים (מ"מ).
¹⁴ וז"ש הפעם ילוה כו' כנ"ל, "ואסתכמו כחדא", ועל יהודא הפעם אודה קדש הלולים כו' (יהל אור).
¹⁵ קשה דהכא שלישי לבטן ממש ואלו התם שלש שנים ערלים ובשנה הרביעית וכו', ואפשר לומר במאי דפרשו רז"ל שלשים יום קודם חמשה עשר בשבט חשוב שנה ואז אין פרי כלל והרי שנה אחת, ושתי שנים

<p>דאתתקנת ביה ואסתכמת (ס"א ואתבסמת) בהדיה בתר ג' שנין אתפקדת עליה (נ"א אתפקד עליה) חילא עלאה לעילא ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים</p>	<p>והסכימה (והתבשמה) עמו. אחר שלש שנים התמנה עליו (התמנה עליה) כח עליון למעלה, ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הלולים.</p>
<p>מאי קדש הלולים תושבתן לשבחה ליה לקב"ה? עד הכא מכאן ואילך רזא דמלה דבשנה</p>	<p>מהו קודש הלולים, תשבחות לשבח את הקדוש ברוך, הוא עד כאן. מכאן ואילך סוד הדבר, שבשנה</p>
פז/ב	
<p>הרביעית מזדווגת כנסת ישראל לקב"ה והלולא חד אשתכח דכתיב קדש הלולים הלולא והדרווא בזמנא (ס"א בזווגא) חדא</p>	<p>הרביעית מזדווגת כנסת ישראל עם הקדוש ברוך, והלולא אחת נמצאת, שכתוב קודש הלולים, הלולא ושמחה בפעם (בזווג) אחת.</p>
<p>מאי שנה (הרביעית) דא קב"ה³ ותנינן⁴ שנה הרביעית דא כנסת ישראל⁵ דאיהי קיימא רביעאה⁶ לכורסייא וכלא חד דהא כדן קב"ה מזדווג בה בכ"י וכדן היא קדש והלולא קדישא אשתכח (וקב"ה אודווג בהדה) וכדן חיילין⁷ אתמנן על עלמא על כל מלה ומלה כדקא חזי ליה</p>	<p>מה זה השנה (הרביעית), זה הקדוש ברוך הוא. ושנינו שנה הרביעית זו כנסת ישראל, שהיא עמוד רביעי לכסא, והכל אחד, שהרי אז מזדווג הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל, ואז היא קודש ונמצאת הלולא קדושה, (והקדוש ברוך הוא מזדווג עמה), ואז החיילות מתמנים על העולם, על כל דבר ודבר כראוי לו.</p>
<p>מכאן ולהלאה מתברכאן כלהו ושאר למיכל דהא כלהו בשלימותא דכלא בשלימותא דעילא ותתא⁸ ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא אסיר למיכל מניה ומאן דאכיל מניה כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה ובכ"י דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא דלא שארי עליה עד דישתלים ובלא רשותא תתא דהא לא אסתכמת (ס"א אתבסמת) חילא דארעא ביה וההוא דאכיל מניה אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא</p>	<p>מכאן והלאה כולם מתברכים ומותרים למאכל, שהרי כולם בשלמות, הכל בשלמות של מעלה ומטה, ועד שלא נשלם בכל ממטה וממעלה, אסור לאכול ממנו. ומי שאוכל ממנו, כמי שאין לו חלק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהרי אותו הפרי עומד בלי רשות עליונה קדושה, שאינה שורה עליו עד שישתלם, ובלי רשות תחתונה, שהרי לא הסכימה (התבשמה) כח הארץ בו, ואותו שאכל ממנו מראה את עצמו, שאין לו חלק</p>

שיש בהם פרי הם שלש שנים ושני תבואות, והפרי השלישי שהוא בשנה הרביעית יהיה כל פרי וכן לוי שלישי לבטן ורביעי לשנים כשנחשוב עיבור ולידה וטהרה וכיוצא יכנס בשנה הרביעית (אור יקר).

¹ לשון הלולא דהיינו שמחת חתן וכלה פירוש ייחוד עליון כדי להשפיע למטה (אור יקר).

² פירוש קודם הלולים הוא לשון שבח, ומ"ש עד הכא פירוש זה הפשט מכאן ואילך רזא דמלא (מ"מ).

³ פירוש תפארת שהוא נקרא שנה שבו הקף י"ב חדשי הלבנה שהיא מלכות נקבה תסובב גבר, ונקרא הרביעית מפני שהוא הרביעי לשלש ראשונות חכמה ותבונה ודעת, עוד הוא רביעי לנצח הוד יסוד, עוד יקרא רביעית לשון רביעה ושכיבה שעיקר רביעה בו (או יקר). פ' שנה סתם הוא זעיר כמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"ב ע"א וז"ל חדש דא סיהרא שנה דא שינשא עכ"ל והכא דכתיב שנה הרביעית היינו המ' (מ"מ).

⁴ שנה גימ' ספירה (רח"ו), ושיעור הכתוב ובשנה הרביעית שהיא מ' ספירה הרביעית היא קודם והילולא להו"ה שהוא זעיר דהיינו שמזדווגת עם זעיר ולכן בשנה הרביעית לנסיעת האילן שהוא רומז למ' שהיא שנה הרביעית אזי ג"כ כל פרי מעלים אותו לירושלים לאוכלו שם והיינו נטע רבעי ומשם ואילך כיון שספרי נתברך מזו"ן מותר לאוכלו (מ"מ).

⁵ דהיינו המלכות ונקראת רביעית דהיינו על צד הדקדוק יותר דהיינו שהיא רגל רביעי מלרכבה גדולה גבור"ה תפארת מלכות, אם כן נמצא מלת שנה רביעית היותו צודק בתפארת ובמלכות מורה היותם מיוחדים חתן וכלתו דהיינו הלולים כדפירשנו (אור יקר).

⁶ כמ"ש ו' ושם ותעמוד מלדת דאתקם כורסייא (יהל אור).

⁷ היינו חקות שמים שפירשנו לעיל (אור יקר).

⁸ סוד הייחוד העליון המשפיע בצבא מרום הממונים בפרי זה "ותתא" הפרי בעצמו שלם (אור יקר).

ותתא	למעלה ולמטה.
<p>ואי בריך עליה¹ ברכה לבטלה הוא דהא קב"ה עד כאן לא שרייא עלוי ולית ביה חולקא רחמנא לישזבינן מאינן דלא משגיחין ליקרא דמאריהון זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ואורח צדיקים כאור נגה² בנין דבההוא זמנא יסתלק חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה כד בקדמיתא וכלא יהא שלים תאנא בזמנא דוכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק בתמר יפרח</p>	<p>ואם ברך עליו זו ברכה לבטלה, שהרי הקדוש ברוך הוא עד עכשיו לא שורה עליו, ואין בו חלק, הרחמן יצילנו מאותם שאינם משגיחים בכבוד רבונם. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב ואורח צדיקים כאור נוגה, משום שבאותו זמן יסתלק הנחש ששורה עם הנקבה בתחילה, ויבא הזכר לשרות במקומו כבראשונה, והכל יהיה שלם. למדנו בזמן שצדיק שורה בעולם וכו' עד צדיק כתמר יפרח.</p>
<p>רבי יוסי פתח קרא ואמר לא תאכלו על הדם הא בכמה אתר אוקמוה חברייא וכל הני קראי אבתריה וכל חד וחד באתגליא אבל האי קרא אית לאתערא ביה דכתיב מפני שיבה תקום וגו' מפני שיבה דאורייתא³ סתם תקום</p>	<p>רבי יוסי פתח בפסוק ואמר, לא תאכלו על הדם, הרי בכמה מקומות פרשוה החברים, וכל הפסוקים הללו אחריו, וכל אחד ואחד בגלוי. אבל יש להתעורר בפסוק הזה, שכתוב מפני שיבה תקום וגו', מפני שיבה, שיבה של התורה, סתם תקום.</p>
<p>דבעי ב"נ למיקם בקיומא (מכאן דבעי ב"נ למיקם) מקמי ס"ת⁴ והכי רב המנונא (ס"א ייסא) סבא כד הוה חמי ס"ת הוה קם מקמיה ואמר מפני שיבה תקום (כד הוי חמי חומש דאורייתא הוה קם מקמיה (ס"א עביד ליה הדורא) (והוה אמר והדרת פני זקן) כנונא דא בעי ב"נ למיקם בקיומיה לקמיה דת"ח⁵ בנין דאיהו קאים⁶ בקיומא (נ"א בדיוקנא) קדישא</p>	<p>מכאן שצריך אדם לעמוד בעמדו, (מכאן שצריך אדם לעמוד) מלפני ספר תורה, וכך רב המנונא (ייסא) סבא כשהיה רואה ספר תורה היה קם מלפניו, ואומר מפני שיבה תקום. (כשהיה רואה חומש של התורה היה עומד מלפניו) (עושה לו הידור) (והיה אומר והדרת פני זקן), כדוגמא זה צריך אדם לעמוד במקומו מלפני תלמיד חכם, משום שהוא</p>

¹ מפני שהברכות להמשיך שפע בתפארת ובמלכות ומהם אל הכחות אשר למטה הממונים על הפירות, וענין השפעה זו לא שייכא אלא בהיות הפרי ההוא נברא מאתו בכח הייחוד העליון על ידי השר הממונה ואז הברכה שורה ועושה פרי למינהו, אבל אפ פרי זה אינו מלמעלה הברכה הוא לבטלה ואינה עושה פירות ומקבלים אותה הבטלים דהיינו החצונים (אור יקר).

² עי' ח"א נט ע"א. ועי' אד"ר קכט ע"א: בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא וכו' דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי הה"ד (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום - דהיינו יסוד ועטרת היסוד מכונים "צדיקים", דהיינו צדיק (יסוד) וצדק (עטרה)², והם בסוד החיורתי המכונים "ארחא" שנגזו ביסוד ובעטרת היסוד. ומה שדימהו הכתוב לאור נוגה, ר"ל החיורתא אינה משתנה בירידתה ואינה עוברת דרך א"א אלא בתורת מעבר בלבד, וכמש"כ (שמות לד ו) "ויעבר ה' על פניו". ממילא כאן הוא מכונה א"ר נוגה ובגימ' ע"ר והיינו מעלת האור המאיר לע"ר עלמין הנ"ל. יסוד מכונה 'יום', אמנם כאשר האור הגדול הזה אכן יוצא מהיסוד אזי מאחר שהוא יוצא דרך דופן הוא משתנה ומאיר לנוק' באופן זה (ב"ע מז ע"א).

³ כתרגומו מן קדם דסבר באורייתא (אור יקר).

⁴ מכל שכן אם מקדם דסבר באורייתא חייב לקום, ספר תורה עצמו לא כל שכן, חומש תורה שאינו כקדושת ספר תורה (אור יקר).

⁵ דהיינו מחכמה וחסד, תלמיד חכם מנצח, והיינו כהן נמי מצד החסד וזקן הוא מצד החסד דכתיב על הזקן זקן אהרן (אור יקר).

⁶ פירוש האדם בהיותו נער נרמז במטטרון הנקרא נער, ובהיותו איש והוא לקח אשה עולה במדרגת התפארת ואשתו במדרגת המלכות, ובהיות לו בנים עלה במדרגת אב דהיינו חכמה ואשתו במדרגת הבינה ובנו במדרגת התפארת ובתו במדרגת המלכות, וכלתו במדרגת המלכות בבחינה שנית וחתנו בתפארת בבחינה שנית, ובהיותו בעל שיבה כולו הפך לבן טהור הוא עלה במדרגת עתיקא קדישא דאיהו בעל הלבן ודאי כדכתיב שער ראשיה כעמר נקא, ואחר שהוא דוגמא עליונה צריך לקום מפניו (אור יקר). רומז לזעיר (מ"מ).

<p>עלאה ורמו לכהנא עלאה! (ס"א והכא רמיו לעתיקא) קדישא עלאה דכתיב והדרת פני זקן דאיהו בעלמא²</p>	<p>עומד במקום (בדמות) קדוש עליון, ורמו לכהן העליון (וכאן רמו לעתיק) הקדוש העליון, שכתוב והדרת פני זקן שהוא בעולם.</p>
<p>אר"ש מכאן רמו לתורה שבכתב³ ורמו לתורה שבע"פ ותו תנינן האי קרא לדרשה הוא דאתא מפני שיבה תקום כמה דאתערין ביה חברייא מפני שיבה תקום⁴ אוהר ליה לבר נש עד לא יסתלק בסיבותא דיקים בקיומא טבא בעלמא בגין דדין הוא הדורא ליה אבל לסוף יומיו לית שבהא ליה לבני כ"כ כד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש אלא שבהא דיליה כד איהו בתוקפיה ואיהו טב</p>	<p>אמר רבי שמעון, מכאן רמו לתורה שבכתב ורמו לתורה שבעל פה. ועוד שנינו, הפסוק הזה בא לדרשה, מפני שיבה תקום, כמו שהעירו בו החברים. מפני שיבה תקום, הזהיר את האדם טרם שיעלה לשיבה, שיעמוד בקיום טוב בעולם, משום שזהו ההידור שלו. אבל לסוף ימיו אין לאדם שבח כל כך כשהוא זקן ואינו יכול לעשות רע, אלא השבח שלו כשהוא בכחו והוא טוב.</p>
<p>ושלמה מלכא צווח ואמר גם במעלליו יתנכר נער וגו' כנוונא דא כתיב וזכור את בוראיך בימי בחורותיך א"ר אלעזר ודאי (הכי הוא) ארחא דא מתקנא קמן והאי אורחא דקב"ה הוא</p>	<p>ושלמה המלך צווח ואומר, גם במעלליו יתנכר נער וגו'. כדוגמא זה כתוב, וזכור את בוראיך בימי בחורתך. אמר רבי אלעזר ודאי (כך הוא) שהדרך הזו מתוקנת לפנינו, וזוהי דרכו של הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>פתח ואמר כי יודע יי דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד מאי כי יודע יי אלא קב"ה יודע ואשגה בארחא דצדיקיא לאוטבא להו ולאנגא להו והוא אזיל קמיהו לנטרא להו ובג"כ מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא⁵ דקב"ה וישתתף ליה בהדיהו ובג"כ כתיב כי יודע יי דרך⁶ צדיקים ודרך רשעים תאבד היא מגרמה⁷ בגין דקב"ה לא</p>	<p>פתח ואמר כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, מה זה כי יודע ה', אלא הקדוש ברוך הוא יודע ומשגיח על דרכי הצדיקים להיטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפניהם לשמור אותם, ולכן מי שיוצא לדרך צריך שאותה הדרך תהיה דרכו של הקדוש ברוך הוא, וישתף אותו עמו, ולכן כתוב כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, היא מעצמה, משום שאין הקדוש ברוך הוא</p>
<p>פח/א</p>	
<p>אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון ולא אזיל בהדיהו</p>	<p>מכיר באותה דרך שלהם ואינו הולך עמם.</p>

¹ פי' חסד (מ"מ).

² פי' שת"ח שנקרא זקן צריך לעמוד מפניו שגם הוא רומז לזעיר (מ"מ).

³ והדרת פני זקן והדר סוד היסוד ועטרה והם תשב"כ ותשב"ע"פ (רח"ו). נמצא שר"ש שאמר רמו לתורה שבכתב מפיך לה ממלת והדרת, ומורינו ז"ל כתב נלע"ד שר"ש דריש לה כמ"ש בס' הליקוטים מפני שיבה תקום אריך, והדרת פני זקן זעיר, ויראת מאלהיך מ', וז"ש רשב"י מכאן רומז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ דדריש לה מוהדרת ומויראת מאלהיך שהם ז"ן (מ"מ).

⁴ והיינו תורה שבכתב כדפירשנו לעיל "והדרת פני זקן" היינו תורה שבעל פה שהיא קדושה ולא כתורה שבכתב שהיא קדומה ונעלמת יותר, עד דלא פירוש שישוב בתשובה ויקום במעשיו הטובים ופירוש מפני קודם (אור יקר). {מקום?}

⁵ פירוש על ידי עסק התורה שבכל מקום שיש תורה יש שכיה (אור יקר).

⁶ פירוש כתוב אחד אומר יודע ה' דרך צדיקים וכתוב אחד אומר ואורח צדיקים אמאי שני זמנין דרך וזמנין אורח, ותיירץ כי דרך היא העבודה המורגלת לצדיקים מזמנים קדומים כדרך הזה שהוא מדרך רגל לרבים, אורח היא העבודה המחודשת באורח הזה שעדין אינה סלולה ולכך הולך ואור מעט מעט, דבר אחר האורח ודרך אינו ענין אחד שלשון אורח הוא חברה והכוונה שאורח וחברת הצדיקים הוא כאור נוגה, שבהיות צדיקים מרובים בחברה היא יותר טוב וזהו שאמר הולך ואור שהם הולכים ומתרבים אורם כפי רבויים כאומרו אינו דומה מרובים העושים את המצוה למעטים העושים את המצוה (אור יקר).

⁷ שלא אמר יאבד אלא תאבד מעצמה (אור יקר).

<p>כתוב דרך וכתוב ארה, מה בין זה לזה, אלא דרך ששאר קרסולי בני אדם הלכו בה. ארה שהוא נפתח מזמן מועט. (זה ארה כמו שנאמר וארה לחברה עם פועלי און) ועל הארה הזה כתוב, וארה צדיקים כאור ננה הולך ואור עד נכון היום.</p>	<p>כתוב דרך וכתוב ארה, מה בין זה לזה, אלא דרך ששאר קרסולי בני אדם הלכו בה. ארה שהוא נפתח מזמן מועט. (זה ארה כמו שנאמר וארה לחברה עם פועלי און) ועל הארה הזה כתוב, וארה צדיקים כאור ננה הולך ואור עד נכון היום.</p>
<p>אמן בן יהי רצון ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן</p>	
<p>פרשת אמור</p>	
<p>ויאמר יי' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו בא"ר יוסי מ"ט¹ דא לקבל דא² דכתיב לעילא³ ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו וסמיך ליה אמור אל הכהנים</p>	<p>ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, אמר רבי יוסי למה זה כנגד זה, שכתוב למעלה ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו, וסמוך לו אמור אל הכהנים.</p>
<p>אלא (משמע) כיון דאזהר להו לישראל לקדשא להו בכלא אזהר להו לכהני⁴ לקדשא לון וכן ללוים לכהני מניין דכתיב אמור אל הכהנים ללואי מניין דכתיב ואל הלוים תדבר ואמרת⁵ אליהם בנין דישתכחון⁶ בלהו זכאין קדישין⁷ דכין</p>	<p>אלא (משמע) כיון שהזהיר את ישראל לקדש אותם, בכל הזהיר את הכהנים לקדש אותם וכן את ללוים. לכהנים מנין, שכתוב אמור אל הכהנים. ומנין ללוים, שכתוב ואל הלוים תדבר, ואמרת אליהם, כדי שימצאו כולם צדיקים קדושים טהורים.</p>
<p>אמור אל הכהנים בני אהרן⁸ מ"ט הכא בני אהרן⁹ וכי לא ידענא דבני אהרן נינהו אלא בני אהרן ולא בני לוי דאהרן דהוא שירותא דכל כהני דעלמא דביה אתרעי קב"ה מכלא בגין למעבד שלמא בעלמא¹⁰</p>	<p>אמור אל הכהנים בני אהרן, למה כאן בני אהרן, וכי לא ידענו שהם בני אהרן. אלא בני אהרן ולא בני לוי, שאהרן הוא ראשיתם של כל הכהנים של העולם, שבו רוצה הקדוש ברוך הוא מהכל, כדי לעשות שלום בעולם.</p>
<p>ובנין דאהרן ארחוי סליקו ליה להאי דכל</p>	<p>ומשום שאהרן דרכיו העלו אותו לזה, שכל ימיו של אהרן היה עוסק להרבות</p>

¹ קשיא ליה תרתי, חדא מאי טעמא כפל אמור ואמרת, שנית, טעם האזהרה על הטומאה (אור יקר).
² כמו שענין אוב הוא מצד המתים והזהירו ישראל שלא ליטמא להם, כך הזהירו הכהנים בטומאת מתים סתם, דלגבי דידהו מיתה לבד כענין אוב לישראל (אור יקר). למה הזהירו עכשיו הכהנים על טואמת מת מה שלא נצטוו עד עכשיו. ומתוך אחר שכבר הזהיר ישראל מטומאתם, חזר עוד להוסיף קדושה לכהנים שלא יטמאו עצמם במת הפוגם הנפש, דומיא דאוב שפוגם הנפש (מ"מ).
³ כמ"ש בראש הפרשה קדושים תהיו (אור יקר).
⁴ וא"כ לפי זה אמור אל הכהנים, ירצה אמור להם קדושים תהיו כי קדוש אני, וזה לכם בכלל ישראל, ובפרט ואמרת אליהם לנפש וכו' (אור יקר).
⁵ וקשה מאי "תדבר ואמרת" אלא ודאי כדפי', תדבר קדושים תהיו בכלל כל ישראל, ואח"כ ואמרת אליהם בפרטות כדמסיק קרא התם בפרשת קרח (אור יקר).
⁶ פ' כהנים לויים וישראל (אור יקר).
⁷ כל א' כפי עניינו, ישראל כפי עניינם, כהנים תוספת על ישראל (אור יקר).
⁸ דהוה קשה להו לכהניא, וכי מה שאני לן משאר ישראל, שהרבה לנו מצות וקדושה (אור יקר).
⁹ ירצה בני אהרן ולא בני לוי, פ' שאפילו שהובחר שבט לוי משאר שבטי ישורון לעמוד לפני ה' לשרתו, כנודע שאפילו במצרים היו בני לוי עוסקים בעבודת התורה ולא בעבודת מצרים, עכ"ז מביניהם הובחר אהרן ולפיכך הם מתייחסים אחר אהרן, שהוא ראש לכלם, ולהם יחס בפני עצמו כדפי' (אור יקר).
¹⁰ פ' שהוא במדרגת היסוד, ונתן טעם למה נעשה אהרן ראש לעצמו וזכה למדת שלום מצד החסד (אור יקר). ר"ל אע"פ שהוא משבט לוי, עכ"ז עלה למדרגה עליונה יותר מהלוי ומגבורה לחסד (רח"ו).

<p>יומיו דאהרן הוה משתדל לאסנאה שלמא בעלמא¹ ובגין דארהוי כך סליק ליה קב"ה להאי למיעל שלמא בפמליא דלעילא² ובגין כך אמור אל הכהנים בני אהרן</p>	<p>שלום בעולם, ומשום שדרכיו כך הקדוש ברוך הוא העלה אותו לזה, להכניס שלום בפמליא של מעלה, ולכן אמור אל הכהנים בני אהרן.</p>
<p>אמור אל הכהנים ואמרת אליהם רבי יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' מה רב טובך³ כמה עלאה⁴ ויקרא⁵ הווא נהורא עלאה דאקרי טוב דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב ודא הווא אור הגנוז⁶ דביה עביד קב"ה טב בעלמא⁷ ולא מנע ליה בכל יומא⁸ בגין דביה מתקיים עלמא⁹ וקאים עליה¹⁰</p>	<p>אמור אל הכהנים ואמרת אליהם, רבי יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו', מה רב טובך, כמה עליון ונכבד אותו האור העליון שנקרא טוב, שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב, וזהו האור הגנוז, שבו עושה הקדוש ברוך הוא טוב בעולם, ולא מונע אותו בכל יום, מכיון שבו מתקיים העולם, ועומד עליו.</p>
<p>אשר צפנת¹¹ ליראיך דתנן נהורא עלאה עבד קב"ה כד ברא עלמא¹² וגניז ליה לצדיקא¹³ לזמנא¹⁴ דאתי¹⁵ הה"ד אשר צפנת ליראיך</p>	<p>אשר צפנת ליראיך, ששינוי אור עליון עשה הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבא, זהו שכתוב אשר צפנת ליראיך.</p>

¹ וחסד בפום אמה שריא ושלום יסוד כנודע ולכן זכה לכהונה (רח"ו).

² בסוד שהוא שושבינא דמלכא מייחד משפט וצדק על ידי מדת השלום, ועי"כ כל עלמין מתברכאן ומקבלין דין מן דין ומתייחדין מלאכין דקב"ה הנק' מלאכי שלום עם מלאכין דשכינתא, והיינו שלום לכל פמליא דלעילא (אור יקר).

³ נלע"ד שענין הקדמה זו הוא להורות שמתחילה שהיה אור ה' בעולם לא היה שום דבר רע ולא מיתה, ואחרי אשר נגנז אז התעדת האדם למות וכדמסיק. אכן כוונתו הוא על יסוד אבא שהוא עיקר חיותו של זעיר ותוכיות טובו (רמ"ז).

⁴ כמה עלילאה, דייקא, כי הוא הראשון שבדעת העליון (רמ"ז).

⁵ בכל דעת יש שרש היסוד הנקרא יקר בסוד הטפה (רח"ו ח"ב קצז ע"ב). והכוונה על יסוד אבא שמבריה בכל החמישים שערים (רמ"ז).

⁶ הוא יסוד אבא המתפשט בכל קומת זעיר עד תוך יסוד שלו, ואז יסוד זה דזעיר מעולה מאד כי בתוכו סתום תוכיות האצילות (רמ"ז).

⁷ "ההוא טוב" יסוד, דאיקרי "טוב ה'", פי' יסוד הנמשך מת"ת, "דביה עביד קב"ה" שהוא ת"ת, "טב בעלמא" ביסוד שעל ידו נשפע השפע למלכות (אור יקר). שכן אנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שעליו נאמר (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית (רמ"ז).

⁸ פי' סוד היחוד והזווג הנמצאים בכל יום (אור יקר).

⁹ אע"ג דגנוז, יוצא חומש החסד בכל יום. והוא ע"י חוט השדרה. והוא אור בסוד א"מ' (יהל אור). עולם עומד על עמוד א' וצדיק שמו שני' וצדיק יסוד עולם, ועולם זה היא המלכות שאינה מתקיימת היא וכל התחתונים אלא מתוך העמוד הזה שמשפיעה מן העליונים (אור יקר).

¹⁰ ע"י הערה בסוף הספר.

¹¹ היסוד היה אורו משמש בעולם הזה השפל מצד גודל אורו הנשפע לו מהבינה וז"ש נהורא עילאה עבד קב"ה בינה (אור יקר).

¹² שמשו ל"ב נתיבות בבריאית עולם זה על ידי שמושא שהיה משמש היסוד במלכות וכו', ואח"כ לסבה שפרשו רז"ל גנוז לצדיקים העומדים במדת היסוד (אור יקר).

¹³ צדיקים אלו הם צדיק וצדק, וה"ס הזווג הנעשה בשבת, שאז מקבלת רחל בהזדווגה עם ישראל מג' יסודות, דהיינו יסודות דא"א שבתוך יסוד זעיר. ועל כן לא אמר לעלמא דאתי כמו שאמר בסמוך אלא לזמנא דאתי, שהוא זמן השבתות שמשמש ובא תמיד (רמ"ז). ה' חסדים דאימא נגנזים ביסוד דידיה ודידה וזה לצדיקייא (מ"מ).

¹⁴ לעלמא (אור יקר).

¹⁵ בינה, שם נגנז האור ומשם נהנים הנשמות ביסוד ממנו (אור יקר).

<p>פעלת לחוסים בך, פעלת בזמן שנברא העולם, אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידיים לעמוד בעולם, גנז את אותו האור, שכתוב וימנע מרשעים אורם, ועתיד להאיר לצדיקים לעולם הבא. וזהו צפנת ליראיך, וכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.</p>	<p>פעלת לחוסים בך, פעלת בזמן שנברא העולם, אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידיים לעמוד בעולם, גנז את אותו האור, שכתוב וימנע מרשעים אורם, ועתיד להאיר לצדיקים לעולם הבא. וזהו צפנת ליראיך, וכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.</p>
<p>ת"ח בשעתא⁹ דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא והוא כבי מרעיה אתיין עליה ג' שלוחין¹⁰ וחמי תמן מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא וההוא יומא יומא דרינא עלאה הוא דמלכא בעי פקדונא דיליה</p>	<p>בא וראה בשעה שכן אדם עומד ללכת לאותו העולם והוא בבית חוליו, באים עליו שלשה שלוחים, ורואה שם מה שלא יכול לראות אדם כשהוא בעולם הזה, ואותו היום הוא יום הדין העליון שמבקש המלך את פקדונו.</p>
<p>זכאה ההוא בר נש דפקדוניה אתיב¹¹ למלכא כמה דאתיהיב ליה¹² בגויה אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא מה יימא למארי פקדונא זקף עיניו וחמי למלאך המות¹³ קאים קמיה וסייפיה¹⁴ שלפא בידיה קסטר בקטריין בקוטמא¹⁵ דההוא בר נש ולית לה לנפשא קשיו בכלא כפרישו דילה מן גופא ובר נש לא מית¹⁶ עד דחמי לשכינתא ומנו סגיאות תיאובתא דשכינתא נפשא נפקת</p>	<p>אשרי האיש שמשיב למלך את פקדונו כמו שניתן לו בתוכו, אם אותו הפקדון התטנף בטנופי הגוף מה יאמר לבעל הפקדון, מרים עיניו ורואה את מלאך המות עומד לפניו וחרבו שלופה בידו, מפרק בקשר של ??? של אותו האיש, ואין לנפש קושי בכל כפרדתה מן הגוף. ואדם לא מת עד שרואה את השכינה, ומתוך גודל התשוקה לשכינה הנפש יוצאת</p>
<p>פח/ב</p>	
<p>לקבלא לשכינתא</p>	<p>לקבל את השכינה.</p>
<p>בתר דנפק מאן איהי נפשא דאתרבק בה (ס"א ותתקבל) ויקבל בגופא (ס"א בגויה) והא אוקמוה להני מילי בתר דנפקא נפשא מן גופא</p>	<p>אחר שיצאה מי הנפש שנדבקת בה (ותתקבל) ויקבל בגוף (לתוכה), והרי בארנו את הדברים האלה, אחר שיצאה הנפש מן הגוף ונשאר הגוף בלי רוח,</p>

¹ מתחילה בזמן הבריאה היה מאיר [אור הגנוז] כולו בשלימות בכל הזעיר ולא היה שום חלק צפון, וז"ש פעלת בפועל גמור את כולו, אבל הוא נגד בני אדם, שאינם כדאים ליהנות ממנו ולכן נגנז אותו החלק המובחר (רמ"ז).

² היינו שהיסוד היה קם בסוד והקימותי את בריתי עניין נגדי אל הקישוי (אור יקר).

³ היינו אור היסוד בסוד ה' (אור יקר).

⁴ פ"י מבינה עד המלכות (מ"מ).

⁵ ירצה, אותו האור הנוסף ביסוד הגורם התפשטותו אל התחתונים גנזו בבינה (אור יקר).

⁶ דייקא לעלמא דאתי, שהוא עולם הבא, שאז יאיר כולו בשלימות גדול, והוא נקרא ממש שמש צדקה (רמ"ז).

⁷ היינו וזרחה מהבינה שמש משך וא"ו צדקה במלכות דהיינו מן הקצה אל הקצה (אור יקר).

⁸ לצדיקים שהם מסתופפין בכנפי השכינה (אור יקר).

⁹ וראיה אל האור הגנוז שהרי הוא משיג בעת פטירתו מה שלא השיג כל ימי חייו (אור יקר).

¹⁰ הם ג' דיינים, הא' לזכויות, והשני לעוונות, והג' אמצעי בין שניהם (אור יקר).

¹¹ שלול ממעשים רעים (רח"ו).

¹² בערך נקיות העון, אמנם בערך המצוה ודאי צריך לקשטה (אור יקר).

¹³ היינו סוד הקל" (אור יקר).

¹⁴ היינו כחו עמו, שעל ידו עושה נפלאותיו, וכל כח אלו ואלו אינם אלא על ידי מעשה האדם, אם עונשו מרובה יש לו קושי והחרב מצער אותו, ואם הוא צדיק מת בנשיקה (אור יקר).

¹⁵ בקשר היסודות (רח"ו).

¹⁶ הם ב' הפכיות, הקל" שולט בגוף והשכינה הקדושה לנגדו מיד מניח הגוף לידבק בשכינה (אור יקר).

<p>ואשתאר גופא בלא רוחא אסור למשבק ליה בלא קבורתא דכתיב לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא בנין דמיתא דישתהי כ"ד שעות דאינון יומם ולילה בלא קבורתא יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא¹ ומעכב עבדתא דקב"ה מלמעבד</p>	<p>אסור להשאירו בלי קבורה, שכתוב לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא, משום שמת שישתהי כ"ד שעות שהם יומם ולילה בלי קבורה נותן חולשה באיברי המרכבה ומעכב את מעשה הקדוש ברוך הוא מלהעשות.</p>
<p>דאפשר דקב"ה גזר עליה בנין למיתי בגלגולא אחרא מיד בההוא יומא דאתפטר לאוטבא ליה וכל זמנא דלא אתקבר גופא נשמתא לאו עאלת קמי קב"ה ולא יכלא למהוי בגופא אחרא בגלגולא תניינא דלא יהבין לנשמתא גופא אחרא עד דיתקבר קדמא ודא דמי לכ"ג דמיתת אתתיה לא אתחזי ליה למיסב אתתא אחרא עד דקביר לקדמיתא ובנין דא אמרה אורייתא לא תלין נבלתו על העץ</p>	<p>שאפשר שהקדוש ברוך הוא גוזר עליו כדי לבא בגלגול אחר מיד באותו יום שנפטר להיטיב לו, וכל זמן שלא נקבר הגוף הנשמה לא נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, ולא יכולה להיות בגוף אחר בגלגול שני, שלא נותנים לנשמה גוף אחר עד שיקבר הראשון, וזה דומה לאדם שמתה אשתו, לא ראוי לו לשא אשה אחרת עד שקובר את הראשונה, ולכן אמרה תורה לא תלין נבלתו על העץ.</p>
<p>דבר אחר כד אתפרשא נשמתא מן גופא ובעיא למיזל לההוא עלמא לא תיעול לההוא עלמא עד דיהבין לה גופא אחרא מנהורא ולבתר יכלא למיעל ומאליהו תנדע דהו ליה תריין גופין חד דביה אתחזי לתתא לבני נשא וחד דביה אתחזי לעילא בין מלאכין עלאין קדישין</p>	<p>דבר אחר כשנפרדת הנשמה מן הגוף ורוצה ללכת לאותו העולם, לא תכנס לאותו העולם עד שנותנים לה גוף אחר מאור, ואחר כך יכולה להיכנס, ומאליהו תדע שהיו לו שני גופים, אחד שבו נראה למטה לבני אדם ואחד שבו נראה למעלה בין מלאכים עליונים קדושים.</p>
<p>וכל כמה דגופא לא אתקבר צערא הוא לנשמתא ורוח מסאבא אודמן לשריית עלוי ולסאבא לההוא גופא² ובנין דההוא רוח מסאבא³ אודמן לא מבעי ליה לאינש למיבת ההוא גופא ליליא חד בנין דרוח מסאבא⁴ אשתכח בליליא ואשתתח בכל ארעא לאשכחא גופא בלא נפשא לסאבא ליה ואסתאב יתיר⁵ וע"ד אזהר לכהני ואמר לנפש לא יטמא בעמיו בנין דאינון קדישין ולא ישרי עלייהו רוח מסאבא ולא יסתאבון</p>	<p>וכל עוד שהגוף לא נקבר זהו צער לנשמה, ורוח טומאה מזדמנת לשרות עליו ולטמא את אותו הגוף, ומשום שאותה רוח הטומאה מזדמנת, אדם לא צריך להלין את אותו הגוף לילה אחד, כי רוח טומאה נמצאת בלילה ומשתטחת בכל הארץ למצא גוף בלי נפש לטמא אותה ונטמא יותר, ועל כן הזהיר את הכהנים ואמר, לנפש לא יטמא בעמיו, משום שהם קדושים לא תשרה עליהם רוח טומאה ולא יטמאו.</p>

¹ אחר שהאדם עשוי בצלם אלהים, והוא מת, מורה פגם בצורה עליונה, ועוד טעם שני, שמעכב גאולתו בגלגולו (אור יקר). פי' שגוף האדם איבריו רומזים למרכבה העליונה וכשמעלים המת נכנסים בו הקלי' וכו', א"נ בשייפוי דרתיכא כי האדם עצמו הוא מרכבה לז"ן ומעכב עבדתא וכו' וזה טעם ב' (מ"מ).

² הענין כי כשנקבר הגוף נשארת הנפש שם, ומשם אם זוכה שבעה בצחצחות שהוא סוד רוחניות נעלם המתלבש בעוה"ז (רמ"ז).

³ לאפוקי אותו שהיה לנפש עודה בחיים שהוא הצלם שלא יוכלו לשלוט בו. ונלע"ד שאותו הרוח מסאבא הוא מסיגי הבלא דגרמי שנשאר במלכין דמיתו (רמ"ז).

⁴ טעם למה מזדמנת שם רוח טומאה, והענין כי חצוניות אין לה צורת גוף, כדכתיב ויצר ה' אלהים את האדם בצלמו צלם הקדושה ודאי והרעה רודפת להיות נכללת בצורה זו, ולכן בהיות הגוף ריקן היא אזלא בתר גופא דאיהו צלם העליון (אור יקר).

⁵ פי' יותר מביום מפני עצם הקלי' בלילה (אור יקר).

<p>אמור אל הכהנים ר' יצחק אמר¹ אמור אל הכהנים בלחישו² כמה דכל עובדיהון דכהני בלחישו כך אמירה דלהון בלחישו אמור ואמרת זמנא חד³ ותרי³ ומנין לאזהרא⁴ להו על קדושייהו⁵ בנין דלא יסתאבון⁶ דמאן דמשמש⁷ באתר קדישא⁸ בעיא דישתכה קדישא בכלא</p>	<p>אמור אל הכהנים, רבי יצחק אמר אמור אל הכהנים בלחש, כמו שכל מעשי הכהנים בלחש, כך אמירתם בלחש. אמור ואמרת, פעם אחת ופעמיים, להזהיר אותם על קדושתם, כדי שלא יטמאו, שמי שמשמש במקום קדוש צריך שימצא קדוש בכל.</p>
<p>לנפש לא יטמא כמה דאוקימנא דגופא בלא רוח מסאבא הוא⁹ ושאריו עליה רוח מסאבא דהא תיאובתא דרוחי מסאבא לגבי גופיהון דישראל איהו בנין דאתרק מנייהו¹⁰ רוחא קדישא ובמנא דקודשא אתיין לאתחברא וכהני דאינון קדישין קדושתא על קדושתא לא בעיין לאסתאבא כלל בנין דכתיב כי נזר אלהיו על ראשו¹¹ וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי' והוא כגוונא דלעילא¹² קאים לתתא דכתיב (תהלים קלג ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן שיורד על פי מדותיו</p>	<p>לנפש לא יטמא, כמו שבארנו, שגוף בלי רוח טמא הוא, ושורה עליו רוח טומאה, שהרי תשוקתם של הרוחות הטמאות היא אל גופות ישראל, מכיון שהתרוקנה מהם הרוח הקדושה, ובכלי קודש הם באים להתחבר, והכהנים שהם קדושים קדושה על קדושה לא צריכים כלל להטמא, כי כתוב כי נזר אלהיו על ראשו, וכתוב כי שמן משחת אלהיו עליו אני ה', והוא עומד למטה כדוגמא שלמעלה, שכתוב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן, שיורד על פי מדותיו.</p>
<p>האי קרא אוקמיה אבל כשמן הטוב¹³ על הראש דא¹⁴ משה רבות קדישא¹⁵ עלאה דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא¹⁶</p>	<p>הפסוק הזה בארנו, אבל כשמן הטוב על הראש, זהו שמן משחת קדש העליון שנמשך ויוצא ממקום הנהר העמוק של הכל.</p>
<p>ד"א דנגיד ונפיק¹⁷ מרישא דכל רישין¹ סתימא דכל סתימין² על הראש על הראש</p>	<p>דבר אחר, שנמשך ויוצא מראש של כל הראשים, הנסתר של כל הנסתרים,</p>

¹ ר' יצחק פליג אדרבי יוסי דלעיל דאמר אמור ואמרת ואל הלויים תדבר והשוה המדות ולא חלק בין תדבר לאמור (אור יקר).

² אמירה היא בלחישו (יהל אור).

³ ר"ל אמור ואמרת, שאין מזרזין אלא למזרזין וכהנים זרזין וכו' (יהל אור).

⁴ אמור ואמרת (רח"ו).

⁵ כי האחת היתה בערך הזהירות אל קדושתם שיהיה זהירים בה בהיות מגמת פניהם שהם קדושים (אור יקר).

⁶ שלא יטמאו עצמן (אור יקר).

⁷ קשה לו שכיון שהטומאה מחלל הקדושה א"כ למה לא נזהרו הישראלים בה (אור יקר).

⁸ "באתר קדישא" דהיינו הכהן, "דישתכח קדישא בכלא", פי' אפילו מטומאה בעלמא שאינו ח"ו כשאר טומאת שיש בהם חלול נפש כענין העריות והיוצא (אור יקר).

⁹ פי' הוא מעצמו טמא מפני שהוא חומר בלא צורה טפה סרוחה (אור יקר).

¹⁰ היה שם משכן הקדושה ונתרוקן והם רודפים אחר המקומות שבו היה משכן הקדושה ונתרוקנה לראות אם ידמו אל הקדש ושמא על ידי כך יתדבקו (אור יקר).

¹¹ היינו סוד מה שהם מוכתרים בסוד הג' ראשונות והיינו על ראשו שמן משחו אלהיו היינו שפע החכמה בבניה (אור יקר).

¹² היינו ממש בסוד החסד ודבקונו בספירות למעלה כן הוא הכהן הגשמי שואב רוחניותו למטה (אור יקר). שהכהן רומז לז"א ולכן לנפש לא יטמא (מ"מ).

¹³ הכתר המיוחד בסבתו (אור יקר).

¹⁴ היינו רישא דז"א (אור יקר).

¹⁵ שפע חכמה אבא (רח"ו).

¹⁶ פי' ממקום הבינה דלא היינו בינה ממש אלא מלמעלה מהמקורות הנעלמים כדמסיק ולא נהרא עמיקא סתם אלא "עמיקא מכולא" דהיינו דבקונו למעלה (אור יקר). הנמשך מיסוד דאמא (רח"ו). אימא עילאה (יהל אור).

¹⁷ "דנגיד" הוא מסט' דחכמה והוא באתפשטותיה לתתא לבינה. ובבינה שם הוא "נפיק" (ב"ע קצז ע"א).

<p>ודאי³ רישא דאדם קדמאה⁴ יורד על הזקן דא דיקנא יקרא⁵ כמה דאוקמוה זקן אהרן⁶ דא כהן גדול דלעילא⁷ והא אוקמוה וההוא שמן</p>	<p>"על הראש" ודאי על הראש ראשו של אדם הראשון, "יורד על הזקן" זה הזקן הנכבד כמו שבארוה. "זקן אהרן" זה הכהן הגדול שלמעלה, והרי פרשוה. ואותו שמן</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>פקודא דא לסדרא כהנא בכל יומא בוצינין כבי מקדשא והא אוקימנא ברזא דמנורה ואיהו רזא כנוונא דלעילא בנין דנהירו עלאה במשה רבו נחית על רישא דכהנא⁸ בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו' וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו וגו' וע"ד אתיהיב רשו לכהנא בלחודוי לסדרא בוצינין ולאדלקא להון בכל יומא תרין זמנין⁹ לקבל נהירו דיהודא תרין זמנין קרבנא בכל יומא¹⁰ תרין נהירין בוצינין בכלא עילא ותתא</p>	<p>מצוה זו שיסדר הכהן בכל יום נרות בבית המקדש, והרי בארנו בסוד המנורה, והוא סוד כדוגמא שלמעלה, משום שהאור העליון בשמן משחה יורד על ראש הכהן בראשונה, ואחר כך הוא מדליק ומאיר את כל הנרות, שכתוב "כשמן הטוב על הראש וגו'" וכתוב "כי שמן משחת אלהיו עליו וגו'", ועל כן נתנה רשות לכהן לבדו לסדר את הנרות ולהדליק אותם בכל יום פעמיים, כנגד אור היחוד פעמיים קרבן בכל יום, פעמיים מאירים הנרות בכל למעלה ולמטה,</p>
<p>פ"ט א</p>	
<p>יורד על פי מדותיו (תהלים קל"ג ב) דמאינון משיחין נגיד ונפיק ונחית לתתאי¹¹ וכנוונא דא נגיד ואתעטר כהנא תתאה במשה רבותא לתתא האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה רישיה כתיב אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא לא יטמאו</p>	<p>יורד על פי מדותיו, שמאותן המדות נמשך ויוצא ויורד לתחתונים, וכדוגמא זה נמשך ומתעטר הכהן התחתון בשמן משחה למטה. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, כתוב אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא, היה צריך להיות "לא יטמאו",</p>

¹ כתר עילאה מצד דבקותו בראש כל (אור יקר). משערות אדם העליון א"א (רח"ו). ע"י אד"ז רפח ע"א: רישא דכל רישא - כל רישא כולל ג' בחינות, וכאן הם גלגלתא, אוריא ומ"ס (בהגר"א על תיקר"ז קלה ע"ב ד"ה בהיכלא) גלגלתא דא"א זהו "רישא דכל רישא" ולמעלה ממנו רדל"א המכונה א"ס (בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ב ד"ה רישא דכסופא).

² היא בחינה שהיא מתדבקת במאציל שכמעט המאציל והנאצל אחד שם (אור יקר).

³ דק"ל בראש מיבעיא ליה דבע"ק בגולגלתא לכן אמר דא"ק הוא אבא וכאן רומז על חכמתא סתימאה הוא א"ק כמ"ש באד"ר ואלמלא חכמה סתימאה כו' ואלמלא האי אדם כו' והאי הוא על המ"ס, וממ"ס יורד לזקן כמ"ש באד"ר וז"ש יורד על כו' (יהל אור).

⁴ כי אדם הראשון הוא חכמה כי מ"ה הוא אדם, ויש אדם מ"ה בת"ת, כדאמר מ"ה שמו ומ"ה שם בנו, להכי פי' רישא דאדם קדמאה דהיינו החכמה והטעם שנקרא מ"ה שעולה י"ד ה"א וא"ו ה"א (אור יקר). ד"א נקרא כן [ב"ן - מ"מ] (רח"ו).

⁵ היא הבינה בבחי' המתגלת על החסד שבה סוד דיקנא דז"א. והנה ירד השמן מדרגה אחר מדרגה מכתר לחכמה ומחכמה ליבנה ומבינה לחסד דהיינו זקן אהרן (אור יקר). דיקנא דא"א (מ"מ).

⁶ והחסד דבק אל סוד הזקן הזה שהיא בחי' חכמה ובינה יחד ולזה נעשה חסד כהן גדול ודאי (אור יקר).
⁷ שהם ח' תיקונים בתראים נקרא כה"ג (רח"ו). הוא חסד דז"א. והוא הנכנס לבית ק"ק אל אמא, אבל אבא הוא למעלה מק"ק. והוא מ"ש בר"ה (כתב הרד"ל. נראה צ"ל בסבא ח"ב צ"ה). אית כה"ג ואית כהן כו', ור"ל כה"ג חסד שנקרא גדול. סגן הוא בנצח, נעימות בימינך, דשמש לכה"ג. כהן הדיוט הוא בנוק, והוא מיכאל, אע"ג דלתתא כה"ג הוא, למעלה הוא כהן הדיוט, כמ"ש בר"מ קנ"א ב'. וחסד ג"כ נק' זקן, בסוד ואברהם זקן כו', דהן (בדיקני) {בדיקנא} חתימי (יהל אור).

⁸ חכמה (יהל אור).

⁹ מסטרא דיום ולילה לאכללא מדת לילה ביום ומידת יום בלילה כמ"ש בגמ' (ברכות יא ע"ב ויב ע"א) (יהל אור).

¹⁰ וכולא קרבנא - ר"ל וכן התמיד וקטרת (יהל אור).

¹¹ למלכות ולעולמתהא (רח"ו).

מה זה "לא יטמא" אלא על אותו הכהן העליון מכלם, הוא אמר.	מבעי ליה מהו לא יטמא אלא על ההוא כהן עלאה מכלהו קאמר
אמר רבי יהודה, והרי כתוב והכהן הגדול מאחיו, אלא ודאי כך הוא כמו שנאמר. ואמר רבי יצחק, הכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה בקדושה, הוא צריך להמצא יותר מהכל כמו שנתבאר.	א"ר יהודה והא כתיב והכהן הגדול מאחיו (כאן חסר) אלא ודאי הכי הוא כמה דאתמר וא"ר יצחק כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה אצטריך לאשתכחא יתיר מכלא כמה דאתמר
ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו', מה כתוב למעלה, כי אם לשארו הקרוב אליו וגו'. רבי אבא פתח, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו', מי זה בא מאדום, עתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש בגדי נקמה על אדום שהחריבו את ביתו ושרפו את היכלו והגלו את כנסת ישראל בין העמים ולעשות להם נקמת עולמים, עד שימצאו כל ההרים מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ולקרא לכל עוף השמים עליהם וכל חיות הבר יזונו מהם שנים עשר חדשים, ועוף השמים שבע שנים, עד שלא תסבול הארץ את הנוול שלהם, זהו שכתוב כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום.	ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו' מאי כתיב לעילא ¹ כי אם לשארו הקרוב אליו וגו' ר' אבא פתח מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' מי זה בא מאדום זמין קב"ה ללבשא לבושי נוקמא על אדום ² דאחריבו ביתיה ³ ואוקידו היכליה וגלו לכנסת ישראל ביני עממיא ולמעבד להון נוקמת עלמין עד דישתכחון כל טורין מטורי עלמא מליין מקטולי עמין ולמקרי לכל עופא דשמיא עלייהו וכל חיות ברא יתזונו מנייהו תריסר ירחי ועופא דשמיא שבע שנין עד לא תסבל ארעא ניוולא דידהו הה"ד כי זבח ליי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום
עד שאותם לבושים יטמאו, זהו שכתוב וכל מלבושי אגאלתי חמוץ	עד דאינון לבושיין יסתאבו ⁴ הה"ד וכל מלבושי אגאלתי חמוץ בגדים מבצרה בנין

¹ הקדים זה להנעים מ"ש בסוף ב"ה יטמא, שנראה מיותר שהיה די שיאמר לנפש לא יטמא כי אם לשארו וגו' עד אשר לא היתה לאיש, ולמה חזר ואמר בסוף לה יטמא, וכל שכן שאם ירצה לחזור ולאומר יאמר להם יטמא. ועוד ידויק שכל שאר המתים חברו יחדיו בפסוק אחד, ואחר כך הפריד מהם אחותו בפסוק אחר. והכל נכון על פי הסוד שיאמרו, זה כי בשאר הניח הדבר תלוי ועומד אבל באחותו לבדה דיבר בלשון חיוב ואמר לה יטמא, פי' שכן יהיה ודאי (רמ"ז).

² כל כפיית הס"א הוא רק מסוד החשמל (דע"ה ח"א סב ע"ד).

מדייק קרא דכתיב בא מאדום, ולא אמר יבוא, ולזה אמר שמאז הוא מזומן ובא. והסוד הוא שאותה המדה שנותן ה' בה חלק יניקה לחיצונים לחיותם, היה בכוונה שיניקתם בה תהיה גרמא לאבדם מן העולם. ולהבין הדבר כבר ידוע שהספירות נקראות מדות הש"ת, שאחד מפירושיהם ר"ל מלבושים, כמש"ה (תהלים קלג ב) על פי מדותיו, ואמנם פרצופי הנקבות הן בעצם מלבושי הזכר וכמש"ה (שמות ג, ה) של נעלך, מפני שנה"י דידיה מתלבשים בה. והנה לאה שבה שרש משיח בן דוד, ושהיא דינים קשים, היא עתידה לעשות נקמה באדום, ועל זה נאמר (עובדיה א, כא) ועלו מושיעים וגו', הן הגבורות הנקראות ישועות כנודע, שיתגלו ל'שפוט א'ת ה'ר ר'ת לא"ה כמ"ש הרב זל"ה. וכן למ"ד אל"ף ה"ה ג' נקמ"ה, ואיתא בספר אוצרות חיים סב) שלא אעפ"י שהיא מכוסה מכל מקום אחוריה נוטים לחוץ בגילוי להניק את החיצונים די חיותם, ע"ע. ולפי זה יכון אומרם מי זה, שהוא סתום וגלוי (רמ"ז).

³ ירצה שבמקום שהיה להם לעזור את אחיהם ביום אידם וכמ"ש עובדיה אליהם, שהיה כח בהם אם יטיבו מעשיהם לההנות הרבה מן הקדושה, שהרי ז"ן דאצילות הקליפה ה"ס עשו ואשתו כמ"ש במרכבת יחזקאל, והוא שם אדר"ם שבמ' דא"ק עולה סמא"ל וליל"ת, והם ברשתם הרבו להרע לנו מכל הגוים וכווננו להרוס בנין הקדושה להמלא בחורבתה. ולא עוד אלא שגלו לכנסת ישראל ביני עממיא, שפזרו את ישראל בכל העולם וממילא שכניה גלתה עמהם, וזהו רשעות גדול שלא היה די בעיניהם שתגלה דוקא במקומותם אלא שבדעתם להשפיל את השכינה הגלו את בנייה בין כל הגוים, ולכן לקו כולם שנראה שיתקבצו שם כולם להיות ראש עולמות הקליפה, ולכן יפלו (נ"א ילקו) על ההרים שהם גבהו של עולם (רמ"ז).

⁴ כל ניצוצי חיותם ידבקו באותם לבושי נקמה כדי שלא ישאר להם שום חיות לחיצונים שהיה בא להם יניקה משם ממש כנז"ל. ולפי שאלו שירי תמצית הם ומעורבים ברע לכן יטמאו הבגדים, והוא מה שאמרו רז"ל בילקוט פסוק זה, שהקב"ה נוטל עוונות ישראל שהיו על ראש עשו, ונותנם על בגדיו, ושוב מכבסן עד שנעשים לבנים כשלג. והענין שאחר שיתקבצו כל הניצוצות של הקדושה שנפלו בעוונות ישראל וידבקו

<p>דמנה נפקו אכלוסין דעלמא לחיילא על ירושלם ואינון שרו לאוקרא היכלא ובני אדום מפגריין שורין ורמו אבני יסודא הה"ד זכור יי' לבני אדום וגו' האומרים ערו עד היסוד בה זה הדרר בלבשו באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא צועה ברוב כחו</p>	<p>בגדים מבצרה, משום שממנה יצאו אוכלוסי העולם לצבא על ירושלים, והם התחילו לשרוף את ההיכל, ובני אדום מהרסים את החומות ועקרו את אבני היסוד, זהו שכתוב זכור ה' לבני אדום וגו', האומרים ערו עד היסוד בה, זה הדור בלבשו, באותם לבושי הנקמה שעתידי ללבוש צועה, ברוב כחו.</p>
<p>מה צועה מתבר כמה דכתיב עמים תחתיך יפלו וגו' אמרו ישראל לישעיה מאן הוא דין דיעביד כל כך פתח ואמר אני מדבר בצדקה ההוא דאיהו רב להושיע ההוא דכתיב ביה אוהב צדקה ומשפט ואיהו צדקה ממש¹ ואיהו רב להושיע</p>	<p>מה זה צועה, משבר, כמו שכתוב עמים תחתיך יפלו וגו', אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך, פתח ואמר אני מדבר בצדקה, אותו שהוא רב להושיע, אותו שכתוב בו, אוהב צדקה ומשפט, והוא צדקה ממש, והוא רב להושיע.</p>
<p>וכל כך למה בנין דגרמו לכ"י למהו שכיבת לעפרא בגלותא ולמנפלי לארעא כמה דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ובנין כך קב"ה ילבש לבושי נוקמא עלייהו לסאבא לון בסניאו² דקמולייא דכתיב וכל מלבושי אנאלתי וכל כך למה דכתיב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש דלאו חולקיה דעשו ולא הוות בערביה דההוא דכתיב ביה (&)איש יודע ציד איש שדה לה יטמא באינון לבושיין דנוקמא דזמין לאסתאבא בין אינון אכלוסין דכתיב ביה לה יטמא בנינה בנין דאיהי שכיבת לעפרא והוא בעי לאקמא לה הה"ד (ישעיה ס א) קומי אורי כי בא אורך (ס"א וכתוב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנפלת) וגו'</p>	<p>וכל כך למה, משום שגרמו לכנסת ישראל להיות שוכבת לעפר בגלות ולנפול לארץ, כמו שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ולכן הקדוש ברוך הוא ילבש לבושי נקמה עליהם לטמא אותם ברב ההרוגים, שכתוב וכל מלבושי אגאלתי, וכל כך למה, שכתוב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש, שאינה חלקו של עשו ולא היתה בגורלו של אותו שכתוב בו, איש יודע ציד איש שדה, לה יטמא, באותם לבושי נקמה שעתידי להטמא בין אותם ההמונים, שכתוב בו "לה יטמא", בשבילה, משום שהיא שוכבת לעפר, והוא רוצה להקים אותה, זהו שכתוב קומי אורי כי בא אורך, (כתוב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנפלת).</p>
<p>לא יקרח קרחה בראשם ר' יוסי אמר לא יקרח בה"א מ"ט³ אלא ההוא שמן עלאה</p>	<p>לא יקרח קרחה בראשם, רבי יוסי אמר לא יקרח בה"א למה, אלא אותו</p>

באותם הבגדים, אז יעשה הברור והמיתוק בכח מזל (שמות לד, ז) נוצר חסד לאלפים, וישארו נקיים בכח ונקמה. ולפי שהם ג' אלפים כנודע לכן יעשו כשל"ג גי' ג' פעמים אל"ף. הה"ד וכל מלבושי אגאלתי, דייק שלא אמר טמאתי או טנפתי אלא אגאלתי דמשמע לשון טנוף ולשון גאולה, ולפי שהגאולה עתידה להיות אחר הטינוף, שאין כוונת הטינוף אלא לעשות הגאולה לאותו החיות (נ"א לאותם הניצוצות החיות), לכן הורכבה זאת המלה מעתידי ועבר, ולא נאמר הגאלתי כראוי. וריבוי מלת וכל ירמוז שכל הניצוצות אשר בנוגה הן מבחי' הצלמים והמלבושים כנזכר בספר אדם ישר, כולם עתידיים להגאל ואפילו ניצוצי קדושה של חיותם, ולכן הקדים לומר ויז נצחם על בגדי, הוא חזקם ותוקפם הוא דמם ופנימיותם. ונראה לי לדקדק אומרו תחילה בגדי ואחר כך אמר מלבושי, ונוכל לומר שבגדי הם הלבושים והצלמים של ישראל שנפלו בקליפות מפני שבגדו בה, ובעת גאולתם ידבקו בה גם חיות אורות הקליפות, ויעשו הכל חיצינונית ללבוש את לבוש הנקמה, ואז נאמר וכל מלבושי אגאלתי (רמ"ז).

¹ קרא כאן צדקה לת"ת (רח"ו).

² שבהן מצוייר כל בני אדם וישתאבון בדינא על א"ה וישפיעו למדת הדין חרב והרג על אומות העולם וזהו הטומאה (יהל אור).

³ הנה נודע כי הכהן סוד החסד והבינה אימא עילאה היא המעטרת כהן זה תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא והבינה נקרא הוא כנודע גם כהן האמיתי הוא הז"א והיא אוהב' בנה בסוד כונן שמים בתבונה לכן כתב בה"א לרמוז עלאימא הנק' ה' (רח"ו).

<p>דאיהו משה רבות! קודשא דאשלים לכל שבעה יומין² כמה דאתמר דכתיב כי שבעת ימים ימלא את ירכם ההוא שמן עלאה אתעדי מניה ואתקרה אי איהו אפנים רישיה בנין דרישא דכהנא עלאה ההוא שמן עלאה הוי ועל דא לא לבעי ליה לכהנא דלתתא לאחזאה ביה בנרמיה פנימו כלל והא אתמר ובג"כ כתיב בה"א</p>	<p>שמן עליון שהוא שמן משחת קודש שמשלים את כל שבעת הימים, כמו שנאמר שכתוב, כי שבעת ימים ימלא את ידכם, אותו שמן עליון הוסר ממנו ונקרח, אם הוא פגם את ראשו, משום שראשו של הכהן העליון, הינו אותו שמן עליון, ועל כן לא צריך לכהן שלמטה להראות בעצמו פגם כלל, והרי זה נאמר, ולכן כתוב בה"א.</p>
<p>פתח ואמר בשוב יי' את שיבת ציון היינו כחולמים בשוב יי' את שיבת דא בגלות בכל אתמר דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין דכתיב כי לפי מלאת לכבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכתוב היינו כחולמים מאי כחולמים אלא הא אתערו חברייא דאיכא שבעין</p>	<p>פתח ואמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, בשוב ה' את שיבת זה נאמר בגלות בכל, שלא נמצאו יותר בגלות אלא שבעים שנים, שכתוב כי לפי מלאת לכבל שבעים שנה אפקוד אתכם, וכתוב היינו כחולמים, מה זה כחולמים, אלא הרי התעוררו החברים שיש שבעים</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>למחדו חדו ולאשתכחא חדו בכל סטרין באדלקותא דבוצינין דהא תרין אלין על ידא דכהנא לאשתכחא חידו בכל סטרין ואלין אינון אדלקותא דבוצינין וקטרת והא אוקימנא שמן וקטרת ישמח לב ע"כ</p>	<p>לשמח בשמחה, ולהמצא שמחה בכל הצדדים בהדלקת הנרות, שהרי שני אלה על ידי הכהן להמציא שמחה בכל הצדדים, ואלו הם הדלקת הנרות והקטורת, והרי בארנו שמן וקטורת ישמח לב.</p>
<p>פ"מ ב</p>	
<p>שנין בחלמא³</p>	<p>שנים בחלום.</p>
<p>ותי"ח כתיב כי שבעת ימים ימלא את ידכם⁴ מאן שבעת ימים הא אתמר ההוא אתר עלאה דהיא כללא דכל שיתא⁵ אחרנין אקרי שבעת ימים ואקרי תשובה⁷</p>	<p>ובא וראה כתוב כי שבעת ימים ימלא את ידכם, מי שבעת הימים, הרי נתבאר אותו מקום עליון שהוא כלל של כל ששת האחרים נקרא שבעת ימים, ונקרא תשובה.</p>
<p>תנינן מאן דיתיב בתעניתא בשבתא קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה ושבעין שנה אינון שבע אנפי מלכא⁸ דאפילו אסתכמו עליה (כלא) לביש ההוא גזר דינא אתקריע מ"ט בנין דאחיד ביה בההוא יומא בכללא דכלהו</p>	<p>שנינו מי שיושב בתענית בשבת קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעים שנה הם שבע פני המלך, שאפילו הסכימו עליו (הכל) לרע נקרע אותו גזר הדין, למה, משום שאחז באותו</p>

¹ בינה (רח"ו).

² ז"ן (רח"ו).

³ פי' ע' שנה של גלות בבל היה ז"א בסוד הדורמיטא כמ"ש הרב' וז"ס בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים (מ"מ).

⁴ ולזה הוצרך להמשך לבינה שהיא אם על השבעה ולא החכמה (אור יקר).

⁵ שבעה (אור יקר).

⁶ הבינה שממנה יצאו (אור יקר).

⁷ ואליה ישובו, ולכן איקרי תשובה, וכן היא אימא רביעא עליהם, והיינו תשוב ה' עליהם (אור יקר).

⁸ הם ז' ספירות, [ל]פעמים פנים של רחמים, [ל]פעמים פנים של זעם, הכל לפי מה שנשפע עליהם מלמעלה מהבינה, שבה תלוי היותם רחמים או דין כדפי' בפרשת אחרי מות, ולזה כיון שהוא ביום שבת שהיא בינה שב בתשובה ויתיב בתעניתא קורע גזר דינו של ע' שנה, שהם ז' ספירות כלולות מעשר, אפילו כל הע' עליו לדין, יש בו כח להפכם על ידי שהוא מתדבק בשבת שהיא בינה כלל הז' והע', והיא משפעת עליהם רחמים ומבטל גזרתם ומהפכם לרחמים (אור יקר).

<p>היום, בכלל של כולם, שנקרא שבעה, ונקרא תשובה, ולכן בכלם (הוא) אחז וחזר בתשובה ונקרע גזר הדין בכלם, ועל כן ודאי שבעים שנה יש בחלום.</p>	<p>דאקרי שבעה ואקרי תשובה בנין כך בכלהו אחיד ואהדר בתשובה ואתקרע גזר דינא בכלהו ועל דא ודאי שבעין שנין איכא בתלמא</p>
<p>כדוגמא זה הכהן מתעטר בשבעה שנקרא שבעת ימים, אם פגם את ראשו, אותו שבעה שהוא כלל של כולם, מקריח ממנו כל אותה קדושה של כולם ששורה עליו, ועל כן הזהרו שלא יקרחה קרחה בראשם וימצאו פגומים מהכל, ולכן הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שכן אותו שהוא עליון מכלם.</p>	<p>כנוונא דא כהנא אתעטר בשבע¹ דאקרי שבעת ימים אי פגים רישיה ההוא שבעה דאיהו כללא דכלהו אקרה מניה כל ההוא קדושה² דכולהו דשריא עליה ועל דא אזהרו דלא יקרחה³ קרחה בראשם וישתכחו פנימין מכללא ובנין כך כהנא בעי⁴ לאשתכחה בשלימו יתיר מכללא כ"ש ההוא דאיהו עלאה מכלהו⁵</p>
<p>אמר רבי אבא כאן בה"א תחתונה כאן בה"א עליונה, כהן גדול שהוא עליון מכלם בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו', ומלא ידו וגו', שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם, כהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרחה קרחה בראשם, וכתוב אחריו ולא יחללו שם אלהיהם, והשם הזה הנו ידוע, ולכן כתוב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים כמו שאמרנו, ומשום שהוא קדוש כדוגמא שלמעלה כתוב, ומן המקדש לא יצא.</p>	<p>א"ר אבא כאן בה"א תתאה⁶ כאן בה"א עלאה⁷ כ"ג דאיהו עלאה מכלהו בה"א עלאה דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו' ומלא ידו וגו' דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם⁸ כהנא אהרא בה' תתאה דכתיב לא יקרחה קרחה בראשם וכתוב בתריה ולא יחללו שם אלהיהם והאי שם הא ידיעא איהו ובנין כך כתיב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים כמה דאמרן ובנין דאיהו קדישא כנוונא דלעילא כתיב ומן המקדש לא יצא⁹</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודי וליושבי ירושלם וכו' אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין עכו"ם ומגו רחמימותא דלהון יהיב להו אורייתא דקשוט למנדע ארחא דמלכא קדישא וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בקב"ה דאורייתא כלא שמיה דקב"ה הוי ובנין כך מאן דאתעסק באורייתא</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, כהיום הזה לאיש יהודי וליושבי ירושלם, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל העמים עובדי כו"מ, ומתוך אהבתם נתן להם תורת אמת לדעת את דרך המלך הקדוש, שכל מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בקדוש ברוך הוא, שהתורה כלה שמו של הקדוש ברוך הוא היא, ולכן</p>

¹ בסוד יומם יצוה ה' חסדו ויומא דאזיל עם כולהו יומי נמצא דאתעטר בשבע (רח"ו). ופשט הלשון נראה אתער בשבע היא בינה שבה עסיק בתחלה, וז"ש בסמוך "אי פגים רישיה ההוא שבע דאיהו כללא וכו" (מ"מ).

² דהיינו שלא יסתלק הבינה לבד אלא גם ז' ספירות יסתלקו ממנו (אור יקר).

³ לפי זה ירצה לא יקרחה כדי שלא יקרחה"ה"א כל ז' מעליהם (אור יקר).

⁴ פי' שר' יוסי ס"ל דאפילו כהן הדיוט אי פגים רישיה פוגם בה' ראשונה, ולכן לא יקרחה בה' שהיא ה' ראשונה, לכך בא ר' אבא לחלוק עליו ולומר כאן בה' עילאה כאן בה' תתאה (מ"מ).

⁵ כי לפי דבריו גם כהן הדיוט קרחתו בבינה מפני ז' ימי המילואים, כדפי' שכל כהן אחוז בז', וכהן גדול בבינה כנודע, ור' אבא קאמר שפסוק לא יקרחה' אינו מתיישב לפי דבריו בכהן הדיוט, דלאו בה' עילאה קאים (אור יקר).

⁶ ויש ב' פירושים בה' דיקרחה, האחת לכהן הדיוט, ה' תתאה, שהוא שושבינא דמטרוניתא (אור יקר).

⁷ שהוא כהן גדול בבינה (אור יקר).

⁸ בסוד מיכאל כהנא דמט"ט (רח"ו).

⁹ שאין הבינה מתפשט לחוץ אלא ברתא, ולפי דבריו כהן גדול מתעטר בה' עלאה, וכהן הדיוט הוא מתעטר בה' תתאה, וכל א' נקרא כפי בחינתו, וקאמר לא יקרחה' סתם, כל א' בה' שלו כדפי' (אור יקר).

<p>אתעסק ביה בשמיה ומאן דאתרחק מאורייתא רחיקא הוא מקב"ה</p>	<p>מי שעוסק בתורה עוסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ת"ח לך יי' הצדקה כד"א¹ לך יי' הגדולה² והגבורה מאן צדקה³ אתר דכל אנפין נהירין אחידין ביה⁴ והוא אחיד⁵ בכלהו וביה אשתכחו⁶ ולנו בושת הפנים⁷ אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מניה צדקה אמת⁸ קשוט ונהורא דכלא⁹ ונהורא דאנפין¹⁰ חידו כלא¹¹ בשת כסיפא רחיקו דקשוט מאן דאכסיף בגין דאמת דאיהו צדקה אתרחק מניה רחיקו דאנפין נהירין</p>	<p>בא וראה לך ה' הצדקה, כמו שנאמר לך ה' הגדולה והגבורה, מי הצדקה, המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אחוז בכלם, ובו נמצאים. ולנו בושת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו, צדקה אמת, קשוט ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בושת, בושה והריחוק של האמת, מי שמתבייש משום שהאמת שהיא צדקה התרחקה ממנו ריחוק של פנים מאירות.</p>
<p>ת"ח כהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין¹² בנהירו¹³ דאנפין בחידו¹⁴ יתיר מכלא ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורונזא אלא כלא כנוונא דלעילא¹⁵ זכאה חולקיה דעליה כתיב אני חלקך ונחלתך וכתוב יי' הוא נחלתו וע"ד בעי לאתחזאה שלים בכלא¹⁶ בגרמיה בלבושיה דלא יפנים גרמיה כלל כמה דאתמר</p>	<p>בא וראה הכהן העליון צריך להראות ביופי הפנים בהארת הפנים בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורוגז, אלא הכל כדוגמא שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו כתוב אני חלקך ונחלתך, וכתוב ה' הוא נחלתו, ועל כן צריך להראות שלם בכל, בעצמו בלבושו שלא יפגם עצמו כלל כמו שנתבאר.</p>
<p>האי איהו בתר נישואין וכו' עד לארעא דישראל זהו קצת מאמר מרעיא מהימנא מצאתי בהעתק ונדפס באורך בפי' כי תצא כי שם ביתו מאמר מתחיל וענשו אותו</p>	
<p>והוא אשה בבתוליה יקח ר"ש פתח והנה</p>	<p>והוא אשה בבתוליה יקח, רבי שמעון</p>

¹ ירצה כי כמו שפי' לך ה', בינה, הגדולה וכו', שבע מדות. כן, לך ה' הבינה, הצדקה ז' מדות הכלולות בה (אור יקר). פי' לך ה' שהיא בינה הגדולה והגבורה וכו' הכי נמי לך ה' הצדקה ר"ל לך ה' שהיא בינה חפצך הוא הצדקה דהיינו שהיא מקבל המוחין ויגדל (מ"מ).

² הת"ת, והיינו שנקרא צדקה (אור יקר). אימא עילאה (יהל אור).

³ בענין שהוא עושה צדקה עם הכל בכל מיני אור [ותפלה?], שהוא [בעל] כל האוצרות והיינו הת"ת הכולל כל הקצוות והם ב' בחינות: אנפין ונהירין. כי הוא כולל הגבורה והגדולה בעצמו, והיינו "אנפין" ומצד האחוזות הגבורה, והגדולה מעצם בו, והיינו "ונהירין", וכן לשאר הספירות, והיינו "אחידין ביה" (אור יקר).

⁴ שהקשר כפלים כדפי' בפרשת ויקרא (אור יקר).

⁵ שאינם חוץ ממנו, הוא והם דבר א', גוף ואבריו, אילן וענפיו. או אפשר שמציאותם כלולים בו, ואנפין ונהירין, היינו ב' בחינות לכל הספירות, נהירין בעצמם, אנפין הפנים המביטים בת"ת אל המציאות שבו, דהיינו ביה אשתכחו כדפי' (אור יקר).

⁶ בושת הפנים מלכות בלי זיווג והארץ חנפה תחת יושביה (רח"ו). אימא דע"ר גיהנם (יהל אור).

⁷ בהכרח היותו בת"ת, כיון שפעמים מלת צדקה משמש על קשוט ואמת, כגון צדקה ממני, צדקת וכיוצא (אור יקר).

⁸ בבינה ובסוד הדעת (אור יקר).

⁹ דהיינו שורשי הספירות שבה, שהם מאירים בספירות למטה הנקראות אנפין, כדפי' (אור יקר).

¹⁰ מצד הבינה על ידי הדעת וענפיו שהם שרשים לתחתונות למטה כדפי' (אור יקר).

¹¹ מצד הת"ת (אור יקר).

¹² מצד שרשיו בבינה (אור יקר).

¹³ מצד הבינה עצמה, והיינו מלת צדקה כולל הכל (אור יקר).

¹⁴ סוד ז"א שאין בו גלות כשמשפעת בו הבינה, שאז נק' גדול והוא ברחמים (רח"ו).

¹⁵ שפוגם בספירות כן כדפי' (אור יקר).

<p>פתח והנה הוא שם עלילות דברים וגו', וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה או בתולת בעלה היא, מה זה</p>	<p>הוא שם עלילות דברים וגו' וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו' כי הוציא שם רע על בתולת ישראל וכי בתולת ישראל היא בתולת אביה או בתולת בעלה היא מהו</p>
<p>כי אם בתולעה מעמיו יקח אשה, פתח הרועה הנאמן ואמר מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם, אלא אשה היא כוס של ברכה, טעמו פגמו</p>	<p>רע"מ</p>
<p>בתולת ישראל, כאן זהו שכתוב שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, כמו כן כאן הכהן שעומד כדוגמא שלמעלה, כתוב והוא אשה בבתוליה יקח, כך גם בבתוליה שלא תצא משער חצרה פעם החוצה והרי נתבאר</p>	<p>כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח הרועה הנאמן ואמר מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם, אלא אשה היא כוס של ברכה, טעמו פגמו</p>
<p>רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר "טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו", טרף נתן ליראיו, אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא, שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית</p>	<p>צ"א</p>
<p>רבי שמעון היה אויל בארחה והווי עמימה רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה פתח ר"ש ואמר טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו טרף נתן ליראיו אליו אינון זכאיין⁸ אינון⁹ דחלי דקב"ה דכל מאן דרחיל ליה¹⁰ אתקרי מאינשי דביתא דמלכא ועליה כתיב אשר איש ירא את ה'</p>	<p>בתולת ישראל³ הכא הה"ד שאל אביך⁴ ויגדך⁵ זקניך⁶ ויאמרו לך אוף הכא כהנא דקאים כגוונא דלעילא כתיב והוא אשה בבתוליה יקח⁷ הכי נמי בבתוליה דלא תפוק מבבא דחצרה מזמנא לבר והוא אתמר</p>

¹ בשלמא מה שאמר הכתוב גרושה וחללה זונה נחא, דודאי הם נשים פסולות, ואינם ראויים אלו שנפסלו בגט שהיא גרושה מן הקדושה או בביאה פסולה שנבעלה לפסול לה דודאי טעמה פסלה וכיוצא, אמנם מה שאמר הכתוב כי אם בתולה זה דחוק, וז"ש "ואמאי דלא יסב אלא בתולתא" מאחר שלא נבעלה בעילה פסולה דוחק למה קאסר (אור יקר).

² אין הטעם כדקא סלקא דעתין, דאין פוסלים אותה אלא דברים פסולים, אלא אפילו טעימה בעלמא פסלה, וזהו שאמר "אלא אתתא" שהיא מרכבה למלכות, מרכבתה באשת כהן, בסוד כוס של ברכה שהוא לימין דטעימה פוסלת בו, וא"ת יהיה דין זה שווה בכל הכהנים ואפילו ישראל (אור יקר).

³ המלכות שהיא נגדיית לזו התחתונה, והטעם שהיא נקראת בתולת שאינה נבעלת לזולתו, והיא בכל פעם בתולת אליו וכו' (אור יקר).

⁴ זה זעיר שהוא ישראל נער, והוא אבינו וכדכתיב (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקים, ז"ן (רמ"ז).
⁵ מעשה דינה כי נבלה עשה בישראל (רח"ו). וכתב מורינו ז"ל ונלע"ד שעל המלכות ידבר שהיא נק' בתולת ישראל שהוא ז"א הנק' ישראל וסוד זה יודעים אותו הזקנים והחכמים ולכ"א הה"ד שאל אביך וכו' עכ"ל (מ"מ).

⁶ הוא ישראל סבא, ור"ל שפגם באי' ובבתה, בתולת ישראל סבא היא אי' ובתולת ישראל היא בתה (רמ"ז).

⁷ פי' מלבד הפשט עוד דרשינן ליה בבתוליה ולא תיפוק (מ"מ).

⁸ הכוונה על אותם שיראתם היא זכות להם ממש ומעלה גדולה, והם שמגיעים למעלת יראת הרוממות שהם דחלי דקב"ה, ולא שיראים מן העונש שאלו הם כבני אדם שיראים מן השוטרים ולא מייקרים יקרת המלך וגדולתו (רמ"ז).

⁹ נמחק במ"מ.

¹⁰ פשט הדברים הוא שהירא השלם הוא ודאי בן בית המלך שיש לו ידיעה ממעלתו ומכיר שלו תאות ההכנעה מצד עוז רוממותו. ואמנם למעלה בעולם האצילות מדרגה זו היא באבא, כי הוא הפנימיות המופלא שעליו נאמר (שמות לג, כג) ופני לא יראו, והוא המתפשט בתעלומות מסתוריו בכל האצילות

	המלך. ועליו כתוב, אשרי איש ירא את ה'.
מהו טרף נתן ליראיו? אלא כמה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה מהכא אוליפנא ³ דכל בר נש דלעי באורייתא בליליא וקם בפלגות ליליא בשעתא דכנסת ישראל אתערת ⁴ לאתקנא ביתא למלכא האי אשתתף בהדה והאי אקרי מבי מלכא ויהבין ליה כל יומא מאינן תיקוני ביתא	מהו טרף נתן ליראיו, אלא כמו שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, מכאן למדנו שכל אדם שעוסק בתורה בלילה וקם בחצות הלילה, בשעה שכנסת ישראל מתעוררת להתקין בית למלך, זה משתתף עמה, וזה נקרא מבית המלך, ונותנים לו כל יום מאותם תקוני הבית.
הה"ד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה מאן ביתה כל אינן דמשתתפי בהדה בליליא אקרון ביתה בני ביתה ובג"כ טרף נתן ליראיו מהו טרף ממש דאיהו נטלא מאתר רחיקא עלאה ⁵ דכתיב ממרחק תביא לחמה ⁶	זהו שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, מי זה ביתה, כל אותם שמשתתפים עמה בלילה נקראים ביתה, בני ביתה. ולכן טרף נתן ליראיו, מה זה טרף, טרף ממש, שהיא נוטלת ממקום רחוק עליון, שכתוב ממרחק תביא לחמה.
ומאן זכי להאי טרף סופיה דקרא אוכה דכתיב יזכור לעולם בריתו מאן ⁷ דאסתכל (ס"א דאשתדל) באורייתא לאשתתפא בהדה בליליא ולא עוד אלא דצדיק חד עלאה אית ליה לקב"ה והוא אשתתף בהדיה וירתין תרווייהו לכנישתא דישראל דכתיב צדיקים לעולם יירשו ארץ	ומי זוכה לטרף הזה, סוף הכתוב מוכיח, שכתוב יזכור לעולם בריתו, מי שמתבונן (שעוסק) בתורה, להשתתף עמה בלילה. ולא עוד אלא שצדיק אחד עליון יש לו לקדוש ברוך הוא, והוא משתתף עמו, ויורשים שניהם את כנסת ישראל, שכתוב צדיקים לעולם יירשו ארץ.

ומתעלם (נ"א ומתעלה) במלכות הנקראת (משלי כב, ד) יראת ה', והיא בית המלך, שמתוך התעסקם בבית זה יודעים מקצת חדרי גנזיו ויכולים להשכיל שמץ רוממות החכמה. ולכן זעיר נקרא נורא דוקא בסוד ת"ת שבו כנודע משלש תוארים הגדול הגבור והנורא, מפני שבת"ת יש גלוי ליסוד אבא, וזעיר הוא נפעל מיראת רוממתו (רמ"ז).

¹ מצד גדולתו, ולא אמר ירא מה' על דרך (יט, יד) ויראת מאלקיו, שזה נאמר על יראת העונש המגזמת את האדם שלא יחטא. אבל אשרי, בכל מיני אושר, איש ירא את ה' (רמ"ז).

² שיראים אותו מפאת גדולתו וז"ש מהו טרף וגו', אחר שהודיענו מעלת יראי ה' הנזכר, שואל מהו טרף נתן ליראיו, שאם הוא כפירוש המפרשים שהוא מזון, מה היא מעלה זו והלא הוא יתברך נותן לחם לכל בשר, אלא ודאי דבר גדול הוא, והוא הנאמר בפסוק (משלי לא, טו) ותתן טרף לביתה (רמ"ז).

³ תחילה מפרש ענין גדול הנמצא בירא ה' והוא מ"ש מהכא אוליפנא וכו', ידוע ששתי בחינות הן בלילה בסוד התפשטות לאה, והן ליל קודם חצות ולילה אחר חצות, ועיין פרשת בא דף לח ע"ב ותבין סודם. ולעומתם צריך הצדיק ללמוד בתחילת הלילה ולקום בחצות, כי בזה יגדל כוחו מאד בתיקון מלכות שמים. אבל העיקר הגדול הוא בקימת חצות כי אז היא שעה דכנסת ישראל אתערת וכו', והענין במ"ש בספר הכוונות בכוונת קריאת שמע שעל המטה שסודה מיוסד על שני עיקרים והם להמשיך מדעת עליון דעתיק עד יסוד הנוק' אור ממזל נוצר חסד ובו ממייתים את החיצונים בעלות הנשמה למעלה וטורפים הניצוצות העשוקים בידם. והנה האור הזה הוא המתקן יסודה לעשותה כלי בשעת חצות והוא התכוונותה לזווג שיעשה בתפילת שחרית, וזהו ההתעוררות דכנסת ישראל בחצות לתקן הבית לבעלה. ולכן הצדיק שלמד בראש הלילה מתחזק בכח תורתו להמשיך אור מזלא לתיקון חצות, ובקומו ממש בחצות אז אשתתף בהדה, כי אז הוא זמן פועל התיקון בעצם (רמ"ז).

⁴ שרחל נותנת זמירות אז לקונה וע"כ היא זוכה לעלות ביום כי אז מתעלים ט' נקודות שבבריאה כנזכר בדרוש הכולל (רח"ו).

⁵ עיי' לעיל ס סע"א (לש"ו).

⁶ היא חכמה דכתיב מרחוק ה' נראה לי (רח"ו).

⁷ והכי פי' יזכור לעולם ר"ל ישפיע לעולם שהיא מלכות בריתו מי שגורם שישפיע ברית הנזכר לעולם שהיא מלכות זה זוכה לטרף הנז' (רח"ו). ומ"ש ולא עוד אלא שהוא במעשיו זוכה להיות במדרגת היסוד כי כשם שהיסוד משפיע בה כך הוא ע"י מ"ט גורם שפע להשפיע בה שהוא עושה פעולת צדיק העליון ולכן תרווייהו יירשו ארץ (מ"מ).

<p>תו פתח ואמר ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יי' מקדשו ת"ח כל מאן דאפיק זרע לבטלה לא זכי למחמי אפי שכינתא ואקרי רע דכתיב כי לא אל הפין רשע אתה! לא יגורך רע האי מאן דאפיק ליה בידיה או אנתו אחרא דלא כשרא כשרה.</p>	<p>עוד פתח ואמר, ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני ה' מקדשו. בא וראה, כל מי שמוציא זרע לבטלה לא זוכה לראות פני שכינה ונקרא רע, שכתוב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, זה מי שמוציא אותו בידו או באשה אחרת שאינה כשרה.</p>
<p>ואי תימא דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא הכי נמי לא אלא כמה דאמרן ועל דא יבעי בינ' מקב"ה דיזמין ליה מאנא דכשרא דלא יפנים² זרעיה מאן³ דאפיק זרעא במאנא דלא כשרא פנים ליה לזרעיה ווי למאן דפנים זרעיה ומה בשאר בני נשא כך בכהנא דקאים לתתא כנוונא דלעילא בקדושה עלאה עאכ"ו</p>	<p>ואם תאמר שמוציא אותו באשה שאינה מתעברת כך גם, לא, אלא כמו שאמרנו, ועל כן יבקש אדם מהקדוש ברוך הוא שיזמין לו כלי כשר שלא יפגם זרעו. מי שמוציא זרע בכלי שלא כשר פוגם את זרעו, אוי למי שפוגם את זרעו. ומה בשאר בני אדם כך בכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה בקדושה עליונה, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>בעמיו מהו בעמיו דהא כתיב לעילא אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו בהם מבעי ליה מהו בעמיו אלא מלה דא קלנא בעמיו פנימו בעמיו ועל דא כתיב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה מעמיו ודאי כלא כנוונא דלעילא</p>	<p>"בעמיו" מה זה בעמיו, שהרי כתוב למעלה אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו, היה צריך להיות "בהם", מה זה "בעמיו" אלא דבר זה קלון בעמיו, פגם בעמיו, ועל כן כתוב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, הכל כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כי אני יי' מקדשו מהו מקדשו אלא אנא הוא ההוא דאיהו מקדש ליה בכל יומא ובג"כ לא יפנים זרעיה ולא ישתכח ביה פנימו (ס"א ובגין דא) דהא⁴ אני יי' מקדשו דאנא בעינא לקדשא ליה וישתכח קדישא בכלא דקדישא ישתמש על ידא דקדישא</p>	<p>כי אני ה' מקדשו, מה זה מקדשו, אלא אני הוא אותו שמקדש אותו בכל יום, ולכן לא יפגם זרעו ולא ימצא בו פגם, (ומשום זה) שהרי אני ה' מקדשו, שאני רוצה לקדש אותו וימצא קדוש בכל, שקדוש ישתמש על ידי קדוש.</p>
<p>ת"ח קב"ה</p>	<p>בא וראה, הקדוש ברוך הוא</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>וכהנא דקריב קרבנא קדם יי' בעי דלהוי איהו שלים בלא פנימו שלים באברוי בלא פנימו דמומין פסלין בכהניא שלים בגופיה שלים בנוקביה לקיימא ביה כלך יפה רעיתי ומום אין בך דקרנא מנחה איהו וצריכין ישראל למשלח מנחתא דלהון למלכא בנבר (בגוף) שלים דאינון בהפוכא דסטרא אחרא דהא ביד איש עתי פנים הוו שלחין ליה דורונא</p>	<p>וכהן שמקריב קרבן לפני ה' צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באיבריו בלי פגם, שמומים פוסלים בכהנים. שלם בגופו שלם בנקבתו, לקיים בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך, שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, שאלהים אחרים</p>

¹ כי הנה נודע כי טפת הזרע ה"ס כ"ז אותיות התורה כמ"ש בכוננת תיקון חצות וא"כ המוציא שז"ל פוגם בכ"ז אותיות התורה וכל אות כלולה מעשר י"פ כ"ז גימ' ר"ע ולכן יגורך רע (רח"ו).

² אפגים (מ"מ"ט).

³ דמאן (מ"מ).

⁴ נמחק במ"מ וגורל סאת המוסכר.

<p>דכתיב גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל דאלהים אחרים כלוהו פנימין מסטרא דצפון! והכי רובא דכתי עכו"ם הם פנימין? בנוקבא דילהון</p>	<p>כולם פגומים מצד הצפון, וכן רב בתי עכו"ם הם פגומים בנקבה שלהם.</p>
<p>חורבא לילית פנימותא וכו' 43 (ס"א ור"מ) 5 איהו 6 וי 7 מלא י"ה ואיהו בסדורא דא הי"ו ה' בתראה כוס 8 מלא ברכת ה' מסטרא דימינא 9 ומסטרא דגבורה דאיהו דינא שכנינא אתקריאת הוי"ה הה"ד הנה י"ד יהו"ה הוי"ה במקנך אשר בשדה</p>	<p>חורבא לילית פגומה וכו', הוא ו' מלא והוא בסדור זה הי"ו, ה' אחרונה כוס מלא ברכת ה' מצד הימין, ומצד הגבורה שהוא דין השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב, הנה יד יהו"ה הוי"ה במקנך אשר בשדה.</p>
<p>קם ר"מ ואשתטח קמיה ואמר זכאה חולקי דמארי דמטרוניתא אינהו בעזרי ע"כ</p>	<p>קם רועה הנאמן והשתטח לפניו ואמר, אשרי חלקי שבעלי המלכה הם בעזרי.</p>
<p>צ/ב</p>	
<p>ישתמש ע"י דכהנא 1110 וישתכח קדישא כד אתי לשמשא ובגין דקב"ה ישתמש על ידא דכהנא דאיהו קדישא כהנא ישתמש 12 ע"י דכיא 13 דאתקדש בדכיותיה ומאי איהו ליזאי</p>	<p>ישתמש על ידי הכהן וימצא קדוש כשבא לשמש, ומשום שהקדוש ברוך הוא ישתמש על ידי הכהן שהוא קדוש, הכהן ישתמש על ידי טהור, שהתקדש בטהרתו, ומיהו זה, לוי.</p>
<p>בר נש (ס"א כהנא) אחרא ישתמש 14 ע"י דקדישא אחרא בגין דישתכחון כלא בקדושה לשמשא לקב"ה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דעלייהו כתיב ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי כמה פרישן ישראל מכלא בקדושה לשמשא לקב"ה הה"ד והתקדשתם והייתם קדושים כי אני יי' וגו'</p>	<p>אדם (כהן) אחר ישתמש על ידי קדוש אחר, כדי שכולם ימצאו בקדושה לשמש את הקדוש ברוך הוא, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם כתוב ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, כמה פרושים הם ישראל מהכל בקדושה לשמש את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם.</p>
<p>תו פתח ואמר ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה ליי' הישועה הכי תנינן זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאתגלו שכנינא אתגלייא</p>	<p>עוד פתח ואמר, לה' הישועה על עמך ברכתך סלה. לה' הישועה, כך שנינו אשריהם ישראל שלכל מקום שגלו שכינה גלתה עמהם, כשיצאו ישראל</p>

¹ דהוא אינו מקורה והן מסטרא דצפון ושם מדורא דלהון (יהל אור).

² "הם פנימין" נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא "תשכחו"

³ חורבא לילית פנימותא וכו' נמחק בלור יקר.

⁴ ###

⁵ ובסתרי תורה (יהל אור).

⁶ ואיהו (יהל אור).

⁷ דהוא בינה בן י"ה, ור"ל אלהים אותיות מלא י"ה, ובשם זה ה' קודם לי, וז"ש ואיהו בסדורא כו', ר"ש ז"ש יד ה' הוי"ה כו' כמש"ו מצד אלהים דינא (יהל אור).

⁸ גימ' אלהים (יהל אור).

⁹ שמשם ברכת כהנים (יהל אור).

¹⁰ לקליטא (אור יקר).

¹¹ שהוא הכהן המקודש אפילו בענייני אשתו כדפי' (אור יקר).

¹² בנטילת ידיים וכיוצא (אור יקר).

¹³ שהם הלויים כאומרו וקדשת את הלויים וטהרת אותם (אור יקר).

¹⁴ דהיינו ענין זה אפילו לכהן הדיוט (אור יקר). פי' שלא יתן לו מים ליטול ידיו אלא מי שהוא טהור כמ"ש והזה הטהור על הטמא (מ"מ).

<p>בהדייהו כד יפקון ישראל מגלותא פורקנא למאן לישראל או לקב"ה אלא הא אוקמוה בכמה קראי והכא ליי' הישועה ודאי אימתי על עמך ברכתך סלה</p>	<p>מהגלות, למי הגאולה לישראל או לקדוש ברוך הוא, אלא הרי פרשוה בכמה כתובים, וכאן לה' הישועה ודאי, מתי על עמך ברכתך סלה.</p>
<p>בשעתא דקב"ה ישגח בברכאן עליהו דישראל לאפקא לון מן גלותא ולאושבא להו כדין ליי' הישועה ודאי ועל דא תנינן דקב"ה ייתוב עמהון דישראל מן גלותא הה"ד ושב' יי' אלהיך את שבותך ורחמך</p>	<p>בשעה שהקדוש ברוך הוא ישיגח בברכות על ישראל, להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו, שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות, זהו שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך.</p>
<p>איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום ר' יצחק אמר בנין דאיהו פנים ומאן דאיהו פנים לא אתחזו לשמשא בקודשא והוא אוקמוה דב"ג דאשתכח פנים לית ביה מהימנותא וההוא פנימו אסחיד עליה כ"ש כהנא דבעיית לאשתכחא שלים מאריה דמהימנותא יתיר מכלא והא אוקמוה</p>	<p>איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום, רבי יצחק אמר משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקודש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן שצריך להמצא שלם בעל האמונה יותר מהכל, והרי פרשוה.</p>
<p>ר' אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמוי והוא הוה אמר זילנא דבקסטרא בעינא שכיח² אדהכי אעבר חד ב"ג פנים מעיניה חד אמר חמוי נשאל להאי³ אמר פנים הוא⁴ ולא מהימנא אמר נשאל בהדיה⁵ אתו שאילו ליה א"ל טופקא⁶ מאן הוא בעלמא אמר עתירא⁷ אבל דישליף בהדיה⁸ אנא מכלהו (ס"א עתירא אבל דישליף ווי על דא בהדיה אנא מכלהו)⁹ א"ר אלעזר במלוי אשתמע דלאו מהימנותא גביה¹⁰ ולא בר מהימנא הוא</p>	<p>רבי אלעזר היה יושב בחדר של בית חמוי, והוא היה אומר המזל (דמעות) בעיניים נמצא בחדר, בין כך עבר איש אחד פגום בעין אחת, אמר חמוי נשאל את זה, אמר הוא פגום ולא נאמן. אמר נשאל אותו באו ושאלו אותו, אמר לו מיהו טופקא (מעשה אוכלותקיף) שבעולם אמר העשיר אבל אם ישאר איתו אני יותר מכולם (העשיר אבל אם ינתק אוי על זה עמו אני מכולם). אמר רבי אלעזר, מדבריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא.</p>
<p>ת"ח קב"ה אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב דהא קדוש' דלעילא לא שריא באתר פנים</p>	<p>בא וראה הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדושה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.</p>
<p>פתח ואמר לתורה ולתעודה¹¹ אם לא יאמרו כדבר הזה</p>	<p>פתח ואמר לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה.</p>

¹ והשיב לא נאמר אלא ושב שהוא ג"כ ישוב עמנו מהגלות (ר"ח"ו).
² פ"י שהיו עיניו של ר' אלעזר זולגות דמעות מצד חולי עינים (מ"מ).
³ פ"י מה רפואתך (מ"מ).
⁴ ואין דבריו כלום (מ"מ).
⁵ פ"י אמר חמוי נשאלנו על דבר אחר ונדע אם הוא מהימנא אם לא (מ"מ).
⁶ פ"י תקיף (ר"ח"ו).
⁷ פ"י עשיר (ר"ח"ו). ור"ל שאלוהו מי הוא התקיף שבעולם אמר להם העשיר (מ"מ).
⁸ ר"ל שיודע שישאר בהדיה (ר"ח"ו).

⁹ נמחקב מ"מ
¹⁰ פ"י כיון שאמר מי שישאר בהדיה הממון אני אוהב אותו יותר מכולם ש"מ שאין לו בטחון ולא מהימנא (מ"מ).
¹¹ קודם שאבאר דברי המאמר ראיתי לבאר הפסוק כפשוטו כי קשה הבנתו, ואומר שיובן בהזכיר הנזכר קודם לו והוא, (ח, יט) וכי יאמרו אליכם דרשו וגו' בעד החיים אל המתים, ור"ל הלא זהו דרך כל עם

<p>לתורה ולתעודה מאן הוא תורה ומאן הוא תעודה אלא תורה דא תורה שבכתב תעודה דא תורה שבעל פה, שריא באתר פנים דהא מתורה שבכתב אתבני</p>	<p>לתורה ולתעודה, מי היא תורה ומי היא תעודה, אלא תורה זו תורה שבכתב, תעודה זו תורה שבעל פה, תורה שבעל פה אינה שורה במקום פגום, שהרי מתורה שבכתב נבנית.</p>
<p>כתיב צור תעודה חתום תורה בלמודי צור תעודה דא תורה שבע"פ בנין דתמן אתצר צרורא דהיי¹ ובתעודה אתקשר קשרא דהיי (נ"א קשרא דמהימנותא) דלעילא למהוי כלא חד² ומתמן לתתא אתפרשין אורחים ושבילים ומתמן מתפרשין אורחין בעלמין כלהו³ הה"ד ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים⁴</p>	<p>כתוב צור תעודה חתום תורה בלמודי, צור תעודה זו תורה שבעל פה, משום ששם נצרר צרור החיים, ובתעודה נקשר קשר החיים (קשר האמונה) שלמעלה, להיות הכל אחד, ומשם למטה נפרדות הדרכים והשבילים, ומשם נפרדות הדרכים בכל העולמות, זהו שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.</p>
<p>חתום חתמה תורה חתימה דאורייתא דאיהי תורה שבכתב באן אתר בלמודי⁵ אלין נביאי כד"א ויקם את העמוד הימני ויקרא שמו יכין ויקם את העמוד השמאלי ויקרא שמו בועז ומתמן אתפרשין אורחין לנביאי מהימני וקיימי אלין בקיומא לנופא לשית טהירין⁶ הה"ד שוקיו עמודי שש וכלא לא קיימא אלא בשלימו ולא שרייא קדוש' דכלא אלא בשלימו כד מתחבראן דא בדא כלא הוא שלים כלא</p>	<p>חתום חותמה תורה, חתימה של התורה שהיא תורה שבכתב, באיזה מקום בלמדי אלו הנביאים, כמו שנאמר ויקם את העמוד הימני ויקרא את שמו יכין, ויקם את העמוד השמאלי ויקרא את שמו בועז, ומשם נפרדות הדרכים לנביאים הנאמנים, ואלה עומדים בקיום לגוף לששת האורות, זהו שכתוב שוקיו עמודי שש, והכל לא עומד אלא בשלמות, ולא שורה קדושה של הכל אלא בשלמות כשמתחברים זה עם זה,</p>

לדרוש למתים בעד החיים, וכמו שמצינו בשמואל שהלך לחצרמות לשאול מאביו על מעות היתומים. והתירוץ לזה הוא כי יש לאדם מעין העולמות ופנימיותם, שהרי חנר"ן הם בסוד אב"ע וד' אותיות הו"ה, וזה בבחינת הגדלות, ויש בהם ייחוד גדול. ואמנם אחרי פטירת הצדיק והזדככו תעלנה בחי' חנר"ן שלו כל אחת ואחת למקומה, ויש כח לצדיק החי לעורר אותן ביחודים, וזה בכח כוונותיו שגורם זיוג העולמות בפנימיותם. והנה חצר מות כתב החסד לאברהם מעיין ד' נהר כג, שהוא מקום זך ונגוז בעולם העשיה ששם מושב הנפשות, ולשם נכנס שמואל ביחודים והתבודדות. על דרך אותם שנכנסו בפרדס, וכתב בפירוש בעל עין יעקב (מהתוס') שנכנסו על ידי שם, וזה מעלה גדולה והתייחדות רב בקדושה. אבל דע שאחרי עיכול הבשר ושחנר"ן עולים למקורם נשאר בקבר בחי' הבלא דגרמי מבחי' הקטנות שהחיצונים יכולים להאחז שם, וכנודע מסוד שמואל הנביא בענין בעלת אוב, ועיין בליקוטי נביאים. והנה אותם הפושעים לא ידעו להבחין העניינים והיו מדמים דרישת האובות אל מעלת הייחודים הנזכרים, ולא השכלו כי הייחודים הם תכלית הייחוד בכח הזווג הנעשה מזו"ן, וענין האוב הוא תכלית הפירוד הנמשך מהקטנות הגמור. וזו היא תשובת הנביא לתורה ולתעודה וגו', כלומר וזהו (נ"א וזכו) לזווג זו"ן שה"ס תורה ותעודה כנזכר כאן. וזהו אם לא יאמרו כדבר הזה, או כיוצא בו אשר אין לו שחר שהוא החשך הגדול ולא אור קדוש, אלא אחיזתו ביוצא מן הבקעים הסתומים משחיו ומבין אצילי ידיו וכנזכר בפרק ארבע מיתות, והוא פחות הרבה מהיוצא מבקיעי הידים והרגלים מביין הצפרנים. ובוזה תבין מ"ש תורה שבע"פ לא שריא וכו', פי' גם שהמלכות רגליה יורדות מות אינה שורה במקום פגום שהוא ענין האוב שהוא תכלית הפירוד (רמ"ז).

¹ נקרא צרור החיים תמיד צרור עם המלכות הנק' תעודה צדיק וצדק כחודא אזלו כי ז"א בן ט"ס והיא משלימתו לעשר (רח"ו).

² יסוד ומלכות ומתחת המלכות דאצילות שם סוד עולם הנפרדים כנודע (מ"מ).

³ פי' בבי"ע (מ"מ).

⁴ ארגמן (רח"ו).

⁵ נ"ה (רח"ו).

⁶ תלת פרקין לכל א' הרי שוקיו עמודי שש (רח"ו).

⁷ סטרין (מ"מ).

<p>הוא חד לא אתפני אתר וע"ד אקרי ב"י שלם כד"א ומלכי צדק מלך שלם! ויהי בשלם סכו? ובג"כ לא שרייא כלא אלא באתר שלים</p>	<p>הכל הוא שלם, הכל הוא אחד, לא נפגם המקום, ולכן נקראת כנסת ישראל שלם, כמו שנאמר ומלכי צדק מלך שלם, ויהי בשלם סוכו, ולכן לא שורה הכל אלא במקום שלם.</p>
<p>ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב כנוונא דא קרבנא דביה מומא לא יתקריב מאי מעמא דכתיב כי לא לרצון יהיה לכם ואי תימא הא קודשא בריך הוא לא שארי אלא באתר תבירא במאנא תבירא דכתיב ואת דכא ושפל רוח האי אתר שלים יתיר הוא מכלא³ (דכתיב ואת דכא ושפל רוח) בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא גאותא עלאה⁴ ודא הוא שלים אבל לא כתיב ואת</p>	<p>ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב, כדוגמא זה הקרבן שבו מום לא יתקרב, למה, שכתוב כי לא לרצון יהיה לכם. ואם תאמר הרי הקדוש ברוך הוא לא שורה אלא במקום שבור, בכלי שבור, שכתוב ואת דכא ושפל רוח, המקום הזה הוא שלם יותר מהכל, (שכתוב ואת דכא ושפל רוח), משום שמנמיך עצמו להשרות עליו את גאות הכל, הגאות שלמעלה, וזהו שלם, אבל לא כתוב ואת</p>
<p>צ/א</p>	
<p>עור ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח מאן דמאיך גרמיה קב"ה זקוף ליה ובגיני כך כהנא דקאים לתתא כנוונא דלעילא בעי למהוי שלים יתיר מכלא ולא יתחזי פנים ועל דא אוהר להו לכהני דכתיב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום</p>	<p>עירור ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח, מי שמנמיך עצמו הקדוש ברוך הוא זקוף אותו, ולכן הכהן שעומד למטה כדוגמא שלמעלה צריך להיות שלם יותר מהכל, ולא יראה פגום, ועל כן הזהיר את הכהנים שכתוב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום.</p>
<p>תו פתח ואמר וכי תגישון עור לזבוח אין רע וכי תגישו פסח וחולה אין רע וכי קב"ה אמר אין רע אי הכי טוב הוא</p>	<p>עוד פתח ואמר, וכי תגישון עירור לזבח אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע, וכי הקדוש ברוך הוא אומר אין רע, אם כך טוב הוא.</p>
<p>אלא ספיה דקרא אוכה דישאל באינן יומין הוו ממנן כהני מארי דמומין על גבי מדבחה ולשמשא על מקדשא ואמרי מאי אכפת ליה לקב"ה דא או אחרא ואינן הוו דאמרי אין רע וקב"ה אתיב להון ההוא מלה דהוו אמרי</p>	<p>אלא סוף הכתוב מוכיח, שישראל באותם הימים היו ממונים כהנים בעלי מומים על גבי המזבח ולשמש על המקדש, ואומרים מה אכפת לקדוש ברוך הוא זה או אחר, והם היו שאומרים אין רע, והקדוש ברוך הוא השיב להם אותו דבר שהיו אומרים.</p>
<p>אמר ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי דמומין על פולחני אין רע מאי אכפת ליה לקב"ה סופיה דקרא מה כתיב הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך בר נש מנייכו אי בעיתו לשלומי למלכא ולקרבא קמיה דורונא אתון משרדין ליה בפנימא או לאו</p>	<p>אמר ישראל אתם אומרים כשמקריבים בעלי מומים לעבודתי אין רע, מה אכפת לו לקדוש ברוך הוא, בסוף הפסוק מה כתוב הקריבהו נא לפחתך, הירצך או הישא פניך אדם מכם אם תרצו לשלם למלך ולהקריב לפני דורון, אתם שולחים לו עם פגם או לא הירצך</p>

¹ כי היא משלמת הבגין לעשרה (ר"ח"ו).

² פי' המלכות שנק' סכו שהוא גימ' אלה"ם היא משלמת לז"א (מ"מ).

³ ולא פסל ה' אלא בעל מום אבל מאיך גרמיה אדרבא משובח (מ"מ).

⁴ כפל לשון גאותא דכולא הם ז"ן ואר"א שמקבלים מת"י נימין גימ' גאו"ת כמ"ש הרב, גאותו עילאה הוא א"א ששם הוא שורש ת"י נימין (מ"מ).

<p>הירצף או הישא פניך בהוא דורנא כ"ש וב"ש¹ דאתון מקרבין קמא² בר נש פנים לקרבא דורנא הא דורנא דילכון לכלבא אתמסר³ דודאי בר נש דאיהו פנים פנים הוא מכלא פנים הוא מהימנותא ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב</p>	<p>או הישא פניך, באותו הדורון כל שכן וכל שכן כשאתם מקריבים לפני אדם פגום להקריב דורון, הרי הדורון שלכם נמסר לכלב, שודאי אדם שהוא פגום, פגום הוא מהכל, פגום הוא באמונה, ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב.</p>
<p>אמר רבי יוסי⁴ זמין קב"ה לאשלמא להו לישראל ולאשתכחא שלימין בכלא דכלא דלא יהא בהון מארי דמומין כלל בנין דיהון תקונא דעלמא⁵ כאלין מאני ולבושא דבר נש דאינון תקונא דגופא הה"ד ויתיצבו כמו לבושי⁶</p>	<p>אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להשלים עם ישראל, ושימצאו שלמים בכל, שהרי לא יהיו בהם כלל בעלי מומים, משום שיהיו תקונו של עולם כמו הכלים הללו ולבושו של אדם שהם תקון הגוף, זהו שכתוב, ויתיצבו כמו לבוש (דבר אחר).</p>
<p>ת"ח⁷ (ס"א ד"א) כד יתערון מעפרא כמה דעאלו הכי יקומון חגרין או סומין עאלו חגרין וסומין יקומון בההוא לבושא דלא ימרון דאחרא הוא דאתער ולבתה קב"ה ייסי לון וישתכחון שלימין קמיה וכדין יהא עלמא שלים בכלא כדין ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד</p>	<p>בא וראה, כשיתעוררו מהעפר כמו שנכנסו כך יקומו, חגרים או סומים נכנסו, חגרים וסומים יקומו, באותו לבוש שלא יאמרו שאחר הוא שהתעורר, ואחר כך הקדוש ברוך הוא ירפא אותם וימצאו שלמים לפניו, ואז יהיה העולם שלם בכל, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו' רבי יוסי פתח צדקתך כהררי אל משפטין תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי' האי קרא אית לאסתכלא ביה⁸ אבל תא חזי צדק כתרא קדישא עלאה⁹ כהררי אל</p>	<p>שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו', רבי יוסי פתח צדקתך כהררי אל משפטין תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה', בפסוק הזה יש להתבונן בו, אבל בא וראה צדק כתר</p>

¹ התם מסדרין והכא מקרבין (אור יקר).

² והתם בר נש והכא "קמא" תרי כל שכן איכא (אור יקר).

³ הוא כח החצוני הנק' בלאדן, פניו פני כלב, הפך הארי שהיה רבוץ על גבי המזבח, כדפי' בזהר בראשית (אור יקר).

⁴ הענין שהמום מורה פגם בנשמה כדפי'. והטעם שבהיות האדם פגום באברים העליונים, יוכרח שיפגום בגופו באבר ההוא עצמו, שכן דרך הנשמה להראות פעולותיה בגוף, כדפי' בזהר יתרו פסוק ואתה תחזה, ובהיותה פגומה ופגמה במקום עליון, בהכרח יפגם הגוף, ובהיות תחית המתים ישתלמו כל הנשמות ונצטרפו ונטהרו בכור האש, ולכך ראוי להיותם כולם טהורות בלי מום ולכך ישתלמו (אור יקר).

⁵ כדפי' וכמו שהנשמות הם מתוקנות גם הגופים שהם לבושים יהיו בלי מום (אור יקר).

⁶ שהלבוש כבוד אל הגוף שיהיה בלי מום נקרע כך הגוף מתוקן ונאות לנפש. והענין כי הנשמה השלמה בכל אבריה העליונים, לא תתלבש בגוף חסר אבר, כמו שהגוף הנאה לא יתלבש בלבוש חסר בית יד וכיוצא, וז"ש "ויתיצבו כמו לבוש" שהוא מכוון אל הגוף בלשמות (אור יקר).

⁷ נמחק באור יקר וגורם את המוסכר.

⁸ קשיא ביה טובה: אחת, אומרו "צדקתך", שצדק לתתא מן משפט, ואם כן איך ייחס לצדק הרוממות וצד המעלה, כאומרו הררי אל, ולמשפט יחס צד המטה, כאומרו תהום רבה. ועוד אומרו, כהררי אל, תהום בלא כ', או לימא כהררי, או לימא הררי אל בלא כ' כמו תהום. עוד אומרו, הררי רבים, כההוא חד, לימא הר תהום או הררי תהומות. עוד, צדקתך חד משפטין רבים, לימא צדקותך משפטין או לימא צדקתך משפטין יחיד או רבים בשניהם. עוד בצדקתך חד נקט הררי רבים, ובמשפטין רבים נקט תהום חד. עוד אומרו אדם ובהמה, מה ענין אדם ובהמה לצדקתך ומשפטין, עוד השוה אדם לבהמה, ולתרץ כל זה אמר, אבל ת"ח וכו' (אור יקר).

⁹ פי' כתר אחרון לעשר כתרים היא המלכות, וקראה "קדישא" מפני שצדק היא מדת הדין, והיא משתמשת בדיניה עם החצונים, ליסר בני אדם, והם נקראים נגעי בני אדם, כדכתיב והוכחתינו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. והנה מזה יורה היות לה יחס מה עמהם ח"ו, לכך עתה שדבר בדיניה עם התחתונים, קראה "קדישא" דלא איהי כאינון דלאו קדישין, עם היות שהיא פועלת על ידם, ומפני שיש תחתיה ג"כ היכל זכות

<p>כאינון טורין עלאין קדישין! דאקרון טורי דאפרסמונא דכיא² ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא כל דינא בשיקולא חדא לכלא דלית בההוא דינא רחמי</p>	<p>קדוש עליון כהררי אל, כמו אותם הרים עליונים קדושים שנקראים, הרי אפרסמון טהור, ומשום שהיא עולה להתקשר בהם למעלה כל דיניה, במשקל אחד לכל שאין באותו הדין רחמים.</p>
<p>משפטין תהום רבה משפט דאיהו רחמי נחית לתתא³ לההוא דרגא לתקנא עלמין וחיים על כלא ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא ובגין דאיהו רחמי אדם ובהמה תושיע יי לכלא בשיקולא חדא אדם ובהמה הא אוקמוה מאן דהוא אדם ושוי⁴ לגרמיה כבהמה אדם ובהמה דין אדם ודין בהמה חד הוא</p>	<p>משפטין תהום רבה, משפט שהוא רחמים, יורד למטה לאותה הדרגה לתקן עולמות, וחס על כולם ועושה דין ברחמים לבשם את העולם, ומשום שהוא רחמים, אדם ובהמה תושיע ה', לכל במשקל אחד. אדם ובהמה, הרי פרשוה מי שהוא אדם ושם את עצמו כבהמה, אדם ובהמה דין אדם ודין בהמה אחד הוא.</p>
<p>אדם ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר בהמה והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי בגין דיעבר עלייהו שבת חד ודא אוקמוה</p>	<p>אדם, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר, בהמה והיה שבעת ימים תחת אמו, ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, כדי שתעבור עליהם שבת אחת והרי פרשוה.</p>
<p>רבי חייא פתח יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו תיה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו ואינון מתדבקין ביה ואקרון קדישין⁵ עם קדוש⁶ וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש⁷ דכתיב קדש ישראל ליי ראשית תבואתה כמה דאוקימנא דהא ישראל מתמניא יומין מתדבקין ביה</p>	<p>רבי חייא פתח ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא וראה אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים עם קדוש, וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קודש, שכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כמו שבארנו, שהרי ישראל</p>

בקדושים בתי דינים, והם מלאכים והם דנים את האדם מתוך שנהא כדפירש הרשב"י ע"ה, שעל כך נקראים עירין, כדכתיב בגזרת עירין פתגמא לכך אמר "עילאה" פי' עליונה על שאר בתי דינין דהיא דנהא האדם מתוך אהבת האם את הבן, כאומרו אשר יסרתו אמו (אור יקר). מלכות (רח"ו).

¹ פי' הספירות שש שהם למעלה ממנה והם נקראות הרים כדכתיב שמעו הרים את ריב ה' והבינה נקראת אפרסמון כדפי' בזהר (אור יקר).

² שהאפרסמון הוא רוכב עליהם ומשפיעם, והאפרסמון דהיינו מ' ס' כדפי' בזהר תרומה, דהיינו מ' אימא מרובעת רביעא על בנין פתיחא להשפיע, ס' שהם ששה בנים כלולים מעשר יעשה ס' ששים (אור יקר). בינה (רח"ו)

³ הנה נודע מ"ש רבינו האר"י זלה"ה שכל בנין הנוק' הוא מסטרא דגבורה בסוד (בראשית א ה) ולחשך קרא לילה והנה סטרא דגבורה הוא מיסוד דאימא כנודע והנה בר"ה וי"הכ אז הוא (ש"ה ב ו) שמאלו תחת לראשי עליית המלכות לבניה ומקבלת שם ה"ג כנודע ואח"כ בימי הסוכו' ובש"ת אז (ש"ה ב ו) וימינו תחבקני ומשפיע בה הז"א סוד ה"ח ואז נחה ושקטה הארץ מהדינים. וא"כ זהו שאמר צדק כרתא קדישא עילאה שהיא מלכות בעלותה למעלה לדינים של הבינה הנק' הררי אל כי בבינה שם ייא"י דס"ג שעולה א"ל וה"ג נק' הר"ם והנה בבינה סוד אפרסמון ואז בר"ה ובי"הכ עלייתה שם דינא בלא רחמי כי אז היא אצל הבינה בסוד יום הכיפורים ב' כפורים אמא וברתא ואח"כ משפיע בה הז"א הנק' משפט את ה"ח ביסוד דנוק' הנקרא תהום רבא ואז חיים על כולא שאפי' יש בני אדם שעשו מעשה בהמה בחטאם ופשעם וה' מוחל להם בתוקף ה"ח ההם ולכן נזכר בזהר בכמה פעמי' שהדין מתעכב עד שמיני עצרת אולי יחזרו בתשוב' כי אז ניתנין בה ה"ח בסוד הגשם דמוסף דשמיני עצרת [גם זה הועתק מכ"י ר"מ פאפרוש זלה"ה וזה בוודאי ממנו זלה"ה] (זהר הרקיע).

⁴ שאינו משיב למי שעולבו (רח"ו).

⁵ מצד הבינה (אור יקר).

⁶ ה' (אור יקר).

⁷ בינה שמיני למלכות (רח"ו).

משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.	בשמייה ורשימין בשמייה ואינן דיליה כד"א ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ
והעמים לא נדבקים בו, ולא הולכים בהנהגותיו, והרושם הקדוש נעדר מהם, עד	ועממין לא מתדבקין ביה ולא אזלין בנימוסיה ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו עד
	צ"א/ב
שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש.	דאינן מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא
ובא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו, אמר להם רוצים אתם לקבל תורה.	ות"ח בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל זמין בה לבני עשו אמר לון בעאן אתון לקבלא אורייתא
באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להיכנס לנקב תהום רבה, אמרה לפניו רבונו של עולם שעשועי השמחה (של העולם) אלפיים שנים טרם שנברא העולם יזדמנו לפניו (נ"א יזדמנו, נ"א יזדמן לפני) ערלים שאינם רשומים בבריתך.	בההיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא ¹ ובעיא ² לאעלא לנקבא דתהומא רבה אמרה קמיה מארי דעלמא פסטירא דהדווה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא קלטינא קמי (נ"א קליטנא) גו נ"א אזדמן קמי ערלין דלא רשימין בקיומך
אמר לה הקדוש ברוך הוא, כסא כסא יאבדו אלף אומות כמותם וברית התורה לא תזדמן לפניהם, זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי, משום שהתורה לא נתנה (משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קודש, ומי שמלמד תורה למי שלא נמול משקר בשתי בריתות, משקר בברית התורה ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה ולא לאחר.	אמר לה קב"ה כורסייא כורסייא ³ ייבדון אלף אומין כותייהו וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו הה"ד יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי בגין דאורייתא לא אתיהיבת (בגין דאיהי קיימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא ומאן דאליף אורייתא למאן דלא אתגור משקר בתרי קיימי ⁴ משקר בקיימא דאורייתא ⁵ ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל דאורייתא להאי אתר ⁶ אתיהיבת ולא לאחרא
רבי אבא אמר משקר בשלשה מקומות עליונים, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה	רבי אבא אמר ⁷ משקר בתלת דוכתי ⁸ עלאי משקר בתורה ⁹ משקר בנביאים ¹⁰ משקר בכתובים ¹¹ משקר בתורה דכתיב וזאת התורה

¹ העליונה הרוחנית והיינו שקראה כורסייא (אור יקר). פי' מלכות (מ"מ).

² אם הערלים חצונים מקבלים תורה ת"ת היא ודאי יורדת לנוק' דתהומא החצונים (אור יקר).

³ מלכות (מ"מ).

⁴ משליט השקר שהיא הערלה בברית התורה ת"ת, ובברית בשר שהוא מילה מלכות, פריעה יסוד (אור יקר).

⁵ ת"ת (רח"ו).

⁶ היינו תורה שבכתב ת"ת, ותורה שבכל פה מלכות, ונקשרים על ידי היסוד (אור יקר).

⁷ פי' שלת"ק לא הזכיר נצח והוד רק ת"ת ויסוד ומלכות, ולכך ר' אבא אמר משקר בתלת דוכתי (מ"מ).

⁸ כדמסיק תורה שבכתב ת"ת ונביאים נ"ה וכתובים יסוד ומלכות, וראה לזה כי התורה שבכתב עצמה היא יש בה תורה נביאים כתובים, לכך נצטוו בכלם, ענין זה כתוב בהם זה רמז למדתם בת"ת עצמו (אור יקר).

⁹ ת"ת (רח"ו).

¹⁰ נ"ה (רח"ו).

¹¹ יסוד ומלכות (רח"ו).

<p>וגו' משקר בנביאים דכתיב וכל בניך למודי יי' אינן למודי יי' ולא אחרא³ וכתיב התום תורה בלמודי אינן ולא אחרא משקר בכתובים דכתיב ויקם עדות⁴ ביעקב ותורה שם בישראל וכתיב אך צדיקים⁵ יודו לשמך⁶ מאן צדיקים דא צדיק וכי' דמאן דלא אתגור ולא עאל בקיומא דלהון לא יודון לשמיה קדישא דהיא אורייתא</p>	<p>שכתוב וזאת התורה וגו', משקר בנביאים שכתוב וכל בניך למודי ה', הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב חתום תורה בלמודי, הם ולא אחר. משקר בכתובים שכתוב, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתוב אך צדיקים יודו לשמך, מי הצדיקים, זה צדיק וכנסת ישראל, שמי שלא נמול ולא נכנס לברית שלהם לא יודו לשמו הקדוש שהיא התורה.</p>
<p>א"ר הייא כיון דאתגלי קב"ה על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל שכיבת⁷ ארעא ותבת בנייהא הה"ד ארץ יראה ושקמה⁸</p>	<p>אמר רבי חייא כיון שהתגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שכיבת הארץ ושבח למנוחה, זהו שכתוב ארץ יראה ושקמה.</p>
<p>ת"ח בר נש דאתליד לא אתמנא⁹ עליה חילא דלעילא¹⁰ עד דאתגור כיון דאתגור אתער עליה (רוחא¹¹) אתערותא דרוחא דלעילא זכי לאתעסקא באורייתא אתער עליה אתערותא יתיר¹² זכי ועביד פקודי אורייתא אתער עליה אתערותא יתיר¹³ זכי ואתנסיב זכי ואוליד בנין ואוליף לון ארחוי דמלכא קדישא הא כדיון הוא אדם שלים בבלא¹⁴</p>	<p>בא וראה אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול, כיון שנמול מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה, זוכה להתעסק בתורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה, זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה, זוכה ונושא, זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.</p>
<p>אבל בהמה דאתלידת בההיא שעתא דאתלידת ההוא חילא דאית לה בסופא אית לה בההיא שעתא דאתלידת ואתמנא עליה ובגין כך כתיב שור או כבש או עז כי יולד עגל</p>	<p>אבל בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה אותו כח שיש לה בסופה יש לה, באותה שעה שנולדה והתמנה עליה, ולכן כתוב שור או כבש או עז כי יולד עגל או טלה או שעיר או גדי, לא נאמר</p>

¹ שמדתו אספקלריא המאירה (אור יקר). לפני בני ישראל (יהל אור).

² שהם נ"ה והשלילה חתום תורה וכו' (אור יקר).

³ ר"ל אותן שנאמר וכל בניך (יהל אור).

⁴ ושם לא פירש אלא סתם אבל המדות בעצמם (אור יקר). והיא נק' תעודה כמש"ל צ ע"ב (יהל אור).

⁵ כדמסיק (אור יקר).

⁶ כמש"ו לשמך היא התורה ודייקא צדיקים כמש"ו (יהל אור).

⁷ טְכִיכַת (מ"מ)?

⁸ "יראה" מתחלה כשהלך לשעיר ולפארן "ושקטה" שבא לסיני (אור יקר).

⁹ הענין שעם היות שבשעת ההולדה על ידי קדושת אביו, הקב"ה גוזר על הטיפה ההיא נשמה פלונית, עם כל זה אין אותה נשמה מתיישבת בגוף אלא עד שירויח אותה מעט מעט מדרגה אחר מדרגה, ולזה בעת מולדתו הוא כא"ן "דלא אתמנא" וכו' מפני שהוא אז בערלה והקליפה והוא חי חיות דק וקליש וקל להתעקר כנר הדק שהרוח הקלה עוקרו, נימול זוכה לנפש שנכנס לקדש ויצא מהערלה קצת, וכן הולך ועושה על ידי חנוך מצות ותורה עד י"ג שזוכה לנשמה ובהיותו בן עשרים שנשא והוליד זכה לנשמה דאצילות אם אין שם מונע על ידי עון, ועל ידי בניו שלומדים תורה ומצות עולה לסוד יהו"ה דהיינו ו' אב ה' אם ו' בן ה' בת כדפי' (אור יקר).

¹⁰ שאינו קונה אפילו נפש דעשיה עד דאתגור ואז קונה הנפש (רח"ו).

¹¹ פי' נפש דעשיה כמ"ש (מ"מ).

¹² רוח דיצירה (רח"ו).

¹³ סוד נשמה דבריא (רח"ו).

¹⁴ פי' שמשיג עד אצילות (מ"מ).

<p>או מלה או שעיר או נדי לא אתמר אלא שור או כשב או עז והוא דאית ליה לסופא¹ אית ליה בשעתא דאתיליד והיה שבעת ימים תחת אמו² בנין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה ובמה יתקיים ביה כד ישרי עליה שבת חד ואי לא לא יתקיים (ועוד דאתייבש מזוהמא דאמיה³)</p>	<p>אלא שור או כשב או עז, אותו שיש לו לסוף יש לו בשעה שנולד, והיה שבעת ימים תחת אמו, כדי לישב בו אותו כח ומתקיים בו, ובמה יתקיים בו כשתשרה עליו שבת אחת, ואם לא לא יתקיים (ועוד שיתייבש מזוהמת אמו).</p>
<p>ולכתר דיתקיים ביה ההוא חילא כתיב ירצה לקרבן אשה ליי בקיומא דשבת חד דאעבר עליה ובר נש בקיומא דשבת חד אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא וחילא דיליה בתר דאתגור אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה⁴ וכ"י אעבר עליה והמאת ליה ברשימא קדישא ואתערת עליה⁵ ושריית עליה רוחא דההוא עלמא קדישא כד"א ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו' בדמיך בתרי</p>	<p>ואחר שיתקיים בו אותו הכח, כתוב ירצה לקרבן אשה לה', בקיום של שבת אחת שעברה עליו, ואדם בקיום של שבת אחת מתקיימת בו התעוררות של העולם הזה והכח שלו, אחר שנמול מתעוררת עליו התעוררות של רוח עליונה, וכנסת ישראל עוברת עליו ורואה אותו ברושם קדוש, ומתעוררת עליו ושורה עליו הרוח של אותו עולם קדוש, כמו שנאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו', בדמיך בשנים.</p>
<p>ואי תימא התם כד נפקי ישראל ממצרים דשכיח בנייהו דם פסח ודם מילה כדין כתיב בדמיך חיי הכא מאי בדמיך אלא תרין חד דמילה וחד דפריעה חד דגזירי דכנסת ישראל וחד דפריעה בצדיק יסוד עולם ואלין תרין דמין דבר נש קאים בנייהו בקיומא דעלמא דאתי הה"ד בדמיך חיי</p>	<p>ואם תאמר, שם כשיצאו ישראל ממצרים שהיו מצוי בנייהם דם פסח ודם מילה, אזי כתוב בדמיך חיי, כאן מה זה בדמיך. אלא שנים, אחד של מילה ואחד של פריעה, אחד של מילה של כנסת ישראל ואחד של פריעה בצדיק יסוד עולם, ואלו שני דמים שאדם עומד בשבילם בקיום של העולם הבא זהו שכתוב בדמיך חיי.</p>
<p>רבי שמעון אמר סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם סוד יי ליראיו דא כנסת ישראל ובריתו להודיעם דא צדיק יסוד עולם⁶</p>	<p>רבי שמעון אמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו זו כנסת ישראל, ובריתו להודיעם זה צדיק יסוד עולם,</p>

¹ שור בן יומו קרוי שור כשב בן יומו קרוי כשב וכן עז, מה שיש לו בעת מיתה יש לו בעת לידה, אבל האדם נקרא ילד עלם נער אנוש איש אדם גבר, ויש לשמות אלו זמנים מחולפים לפי קניית האדם שלימותו (אור יקר).

² קשיא ליה כיון שבן יומו שלם אם כן מה צורך והיה שבעת ימים, ותרין אלא להתיישב הכח בו בעצם על ידי שבת וא"ת בשלמא שבת לגבי ישראל נחא אבל בהמה מאי איפכת ליה, ויש לומר שכל הכחות יש בהם תוספת קדושה ושפע ואור ביום שבת, שכל מעשה בראשית מתחדש במנוחה ולכן צריך שיהיה הכח מושל בו בעת היותו גובר, ואם תאמר אם כן כד נפיק שבתא להוי כשר ולוא הכי דקרא קאמר שבעת ימים דבר השווה לכל, ויש לומר דשבת איהו נקודה בגו שית נקודין ולכן צריך להשלים עליו יום שבת עם כל ששת ימי ההקף שהם מכלל השבת שלו, ואחר שהשלים השבת עם ששת ימים ירצה וכו' דהיינו מיום השמיני והלאה (אור יקר).

³ דהיינו שיצא מכלל נפל ואם לאו כמת חשוב מלחיות בטן אמו ולכן אסור גם להדיוט (אור יקר).

⁴ פי' נפש דעשיה כמ"ש הרח"ו ז"ל לעיל (מ"מ).

⁵ פי' שמלכות מקוננת בעשיה, ויש לו הארה ממנה ג"כ (מ"מ).

⁶ דע כי היסוד נק' כל להיותו כולל כל האצילות, והנה י' זעירא נקרא יסוד ובא לרמז כאן איך רמוז בי' כל האצו' כי הי"ד במילוי ג' אותיות היא שלימות כל האצילו' י' חכמה ו' ת"ת המבריה מן הקצה אל הקצה ד' גנתא מלכות. נמצא כי אות י' קטנה היא שלימות כל האצילות ואמר שכשהעולם נשפע אז י' זו הקטנה במילוי כמלך בחיילותיו ומרמז כל האצו' בו וכשהעולם אינו בשפע אז נעשה י' קטנה זעירא ולא נודע כי בה שלימותא דכולא ואגב שרמז בה בי"ד בא לומר ג"כ איך בכל אות ואות דהויה כלול בו כל האצילו' כולו. ה"א שלימותא דכולא כי הא' במילוי ה"א וא' צורתה יר"ד והם אותיות יר"ד עצמ' הרי בה' כלול ג"כ האצילות (זהר הרקיע).

צב/א	
בקשר אחד, יו"ד שלש אותיות השלמות של הכל, י' ראשית הכל י' עליונה של הכל, וא"ו אמצע שלמותם של כל הצדדים מעביר את כל הרוחות, בו תלויה האמונה, דל"ת הגן, צרור החיים, האות הזו קטנה שלמות של הכל, האות הזו סתומה של כל הצדדים, כשיוצאת יוצאת כמו מלך עם חיילותיו, שָׁבָה (יושבת) אחר כך י' לבדה, בה נסתר הדבר, בה יוצא סוגר ופותח (שופע ויוצא ופותח), ה"א (זו) השלמות של הכל למעלה ולמטה, והרי נתבאר ה"א, ה' הרי ידועה, א' היא יו"ד שלמות של שלש	בקשורא הדא ¹ יו"ד ² תלת אתוןן שלימותא דכלא י' ראשיתא דכלא ³ י' עלאה דכלא ⁴ וא"ו אמצעיתא שלימותא דכל סטריין ⁵ מעבר לכל רוחיין ⁶ ביה תלייא מהימנותא ⁷ דל"ת ננתא צרורא דהיי ⁸ את דא זעירא שלימא דכלא ⁹ את דא סתימא דכל סטריין ¹⁰ כד נפיק נפיק כמלכא עם חילוי תב (נ"א יתיב) לבתר י' בלחודוי ביה אסתים מלא ¹¹ ביה נפיק סגיר ופתח (נ"א נגיד ונפיק ופתח) ¹² ה"א ¹³ (נ"א דא) ¹⁴ שלימותא דכלא לעילא ותתא ¹⁵ והא אתמר הא ה' הא ידעא ¹⁶ א' הוא יו"ד שלימו דתלת אתוןן

¹ עי' הערה בסוף הספר א'.
² ר"ל סוד הוא כ"י דבה ע' לשון כחושבן סוד מן יסוד, כמ"ש ברע"מ כ ע"א וברי תהו אי' (ר"ל שזה הנקודה הוא י') דאשלים ליסוד והו אי' דאתגלי בפום אמה והוא קושר כל הע"ס שהוא יו"ד במילואו כמט"ו והוא בחכמה וממנו יורש יסוד כד סליק לשם בסוד משכיל לאיתן כמ"ש בסבא וז"ש יו"ד תלת אתוןן כו' (יהל אור).
³ פ' סוד הוא הבינה ס' בסוד שסותמת אור החכמה בתוכה שהיא ו"ד מילוי הי"ד ואח"כ נותנים אותם לז'ון שנק' יראיו לפי שיש בהם גבורות שרשי הדינין מתגלין בהם ובריתו יסוד אבא שהוא מודיע אותם בסוד הזיווג לאימא וז"ש להודיעם מלשון (בראשית ד כה) וידע אדם (זהר הרקיע).
⁴ ור"ל בו ג' דרגין שהן דא ע"ג דא, ג"ר ר"ק כ"י, והן ג' אתוןן אלו כמ"ש והולך ובי' עצמו נכלל כל ג"ר הרי ע"ס (יהל אור).
⁵ פ' ר"ק אבא שהם אמצעות שזאת הו' כוללת בתוכה ר"ק שמתפשטין בז"א שהם גנוזים בר"ק של אבא ואח"כ מתגלין ביסוד אבא ומתגלין בבינה ומשם לז"א ואז נק' שלימותא דכל סטריין לפי שכל בחי' ר"ק דבינה וז'ון ובי"ע כלולים בו' זו (זהר הרקיע).
⁶ לפי שנכללין בזאת הו' וכבר נודע שו"ק נק' רוח (זהר הרקיע).
⁷ פ' כל מציאת ז'ון תליא באות ו' של מילוי הי"ד וכל מקום שיש בו ח"ג נק' מהימנותא ולפי שהגבור' למטה שיש לחיצוניים חלק בהם ונקר' מהימנותא לאפוקי מעלמא דשקרא דלאו איהו מהימנותא להורות שאין בהם אחיזה כלל (זהר הרקיע).
⁸ פ' כל מציאת ז'ון תליא באות ו' של מילוי הי"ד וכל מקום שיש בו ח"ג נק' מהימנותא ולפי שהגבור' למטה שיש לחיצוניים חלק בהם ונקר' מהימנותא לאפוקי מעלמא דשקרא דלאו איהו מהימנותא להורות שאין בהם אחיזה כלל (זהר הרקיע). ר"ל מלכות דאבא וכו' (יהל אור, עיי"ש באריכות).
⁹ פ' אע"פ שהוא זעירא וקטנה הכל כלול בה ר"ל באות י' פשוטה לבדה כלול וסתום הכל ולפי שרשב"י ע"ה מפרש תמיד הדברים ממטה למעלה לזה אחר שפ' הי"ד במילוי בא לומר ג"כ שי' פשוט' הכל כלול בה וז"ש את דא זעירא שלימא דכלא (זהר הרקיע).
¹⁰ פ' כי הי' יש בה ג' קוצין הא' רומז ל'י' הב' רומז לו'י' הג' רומז לד' כשיוצא מן הסתימא ומתגלה הו"ד הוא גורם שכל התחתונים יש להם חיות ונשמה מאלו והוה כמו מלך וחיילותיו וכשחוזר לסתום אורו היא י' פשוטה לבד וז"ש כד נפיק נפיק כמלכא עם חילוי תב לבתר י' בלחודוי (זהר הרקיע).
¹¹ אפשר שדקדק במלת מל"ה אל המלכות שנקר' כן בפר' בראשית ע"ש וז"ש בי"ה פ' בו בעצמו נק' הסגירה והפתיחה כשסותם הכל בי' פשוטה או כשפותח הכל להתפשט יו"ד ונעשה יו"ד במילוי והכל בפרצוף אבא והסגירו בא לו מצד אור הכתר שהוא סותם כל אור וסגרו והפתיחה מצד החכמה עצמה (זהר הרקיע).
¹² נגיד ונפיק ופתח וסגיר (יהל אור).
¹³ ר"ל כד יוצא יוצא עם מלואו, והן נהורין דנפקין מיניה שנהיר באימא שית יריעות, כי יעקב בחר לו י"ה וכשסליק בע"ק נסתם בי' פשוט ונכלל בו ג"כ כל הע"ס כי י' מנין עשר וכמ"ש בפ' ויקרא ע"כ פירש הי' ועכשיו מפרש ה' (יהל אור).
¹⁴ נמחק בזהר הרקיע.
¹⁵ פ' שכוללת כל מה שלמעלה ממנה וכל מה שלמטה ממנה (זהר הרקיע). ר"ל ה"א עילאה ותתאה. ומפ' שניהן כאחד, כמו בה"א עילאה למעלה, כן בתתאה למטה (יהל אור).
¹⁶ עי' הערה בסוף הספר ב'.
¹⁷ נל"ל א'.

<p>אֹתוֹת, שֶׁהֵן בְּרֵאשׁ שִׁסְתוּמוֹת (בִּי״ד וְהָרִי פִרְשׁוּהוּ), בּוֹ וְעַל גְּבֵי אֵ, (שֶׁאֵ הָרִי) וְהָרִי פִרְשׁוּהוּ, וְהַכֵּל הוּא דָבָר אֶחָד. שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הוּא שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעֲלָה, לִכֵּן לַפְעָמַיִם הִ״א נוֹטֶלֶת אֵ בְּזִמְנָה שֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּעִטְרוֹתָיו.</p>	<p>דְּאִינוּן בְּרִישָׁא דְסִתְמִין (ס״א בִּי״ד וְהָא אֻקְמוּהוּ) בִּיהּ וִי ע״ג אֵ (ס״א דֵּאֵ הָא) וְהָא אֻקְמוּהוּ וְכֹלָא הֵד מְלָה הוּא שְׁלִימוֹ דְשִׁמְא קְדִישָׁא² הוּא שְׁלִימוֹ דְעִילָא³ בְּנִין כֵּךְ לִזְמַנִּין הִ״א נְטִילָא⁴ אֵ בְּזִמְנָא דְהִיא מִתְעַטֶּרָא בְּעִטְרוֹ</p>
<p>בָּא וְרָאָה בְּכָל אֹת וְאֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִרְאִית בּוֹ הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַשֵּׁם, יוֹד הָרִי נִתְבָּאֵר שְׁלֵמוֹת הַכֵּל.</p>	<p>ת״ח⁵ כָּל אֹת וְאֹת דְשִׁמְא קְדִישָׁא אֲתַחֲזִי בִּיהּ שְׁלִימוֹ דְכֹלָא שְׁמָא⁶ יוֹד הָא אֲתַמֵּר שְׁלִימוֹ דְכֹלָא⁷</p>
<p>הַ שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֵּל, וְאֵף עַל גֵּב שְׂאִינָה בְּאֵלֶּף הַ בְּלִבְדָּה, הָרִי נִתְבָּאֵר בְּדַמּוֹת (זוֹ הֵׁ אֵ הִיא וְכוּ׳) הִ״י (הִיא) הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֵּל.</p>	<p>הִ׳ שְׁלִימוֹ דְכֹלָא וְאֵע״ג דְלֵאוּ אִיהוּ בְּאֵלֶּף⁸ הִ״א בְּלַחֲדוּוֹי הָא אֲתַמֵּר בְּדִיוֹקְנָא (ס״א דֵּאֵ הִ״א הוּא כּוּ׳) הִ״י (ס״א אִיהוּ)¹⁰ הוּא שְׁלִימוֹתָא דְכֹלָא¹¹</p>
<p>וְ בֵּין בְּצַד זֶה בֵּין בְּצַד אַחֵר שְׁלֵמוֹת הוּא שֶׁל הַכֵּל.</p>	<p>וִ׳ בֵּין¹² בְּסִטְרָא דֵּא בֵּין בְּסִטְרָא אַחֲרָא¹³ שְׁלִימוֹ הוּא דְכֹלָא</p>
<p>רִ״ה הִיא שְׁלֵמוֹת יִתְרָה לְעֵטֵר אֹת הַכֵּל, זֶה שֶׁהַכֵּל אֶחָד, וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ</p>	<p>וְאִ״ו הִ״א הוּא שְׁלִימוֹ יִתְרָא לְעֵטֵרָא לְכֹלָא הָא דְכֹלָא הֵד² וְהָא אֲתַעֲרוּ בִּיהּ הִבְרִיָּא</p>

¹ וְאִ״ו בְּגוּיָה אֵ וְהָא אֻקְמוּהוּ כּוּ׳. כְּצִ״ל וְרִ״ל וְאִ״ו בְּתוֹכוֹ הָא, שֶׁהוּא יוֹד, וְהִי״ד אֻקְיֵמָנָא שֶׁהוּא שְׁלִימָתָא דְכֹלָא, וְהַשְּׁנִי וו״ן יִדְעִי, גּוֹף וּבְרִית. וְהָא שְׁבִתּוֹכוֹ אֲמַר לְעִיל ס״ו ע״ב שֶׁהִיא עַל ע״ק שְׁבִתּוֹכוֹ, וְרִ״ל ד׳ מוּחִין דְנִחְתִּין מִע״ק, כִּי י׳ הוּא חו״ב עִם הָעוֹקֵץ הַתַּחְתּוֹן. וְי״ד הֵן ב׳ עֵטְרִין. וּבַחֲכֵמָה הֵן בְּסוּד ג׳ טְפִין, לִכֵּן הֵן יוֹד, אֲבֵל מִשְׁבָּאוֹ לְאִימָא, הֵן מִתְחַבְּרִין יַחַד, וְלִכֵּן הֵן כְּלוּלוֹת בְּאוֹת אֵ בְּאֵלֶּף, וְהֵן זְעֵג״ז וְז״ש הוּא שְׁלִימָא דְשִׁמְא כּוּ׳. רִ״ל הָא שְׁרוּמֵז עַל ע״ק, שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לְמַעֲלָה בְּע״ק, וּמְשַׁלֵּם לְמַטָּה בְּכִסָּא, בְּסוּד אִ״ה אִ״ה. וְז״ש בְּגִ״כ לִזְמַנִּין הִ״א (ס״א כִּסָּא) נְטִילָא אֵ כּוּ׳. דֵּא מִע״ק, דֵּהֵן הָעֵטְרִין מִע״ק (יֵהֵל אֹר).
² פִּי שְׁלִימוֹת כָּל הַשֵּׁם הוּא הָא הַרּוּמֵז לְע״ק (זֶהֱר הַרְקִיעַ).
³ פִּי אִ״וּא וְז״וֹן (זֶהֱר הַרְקִיעַ).
⁴ רִ״ל כִּיּוֹן שֶׁאֲמַר שֶׁהִ׳ הוּא מְשַׁלֵּם הַכֵּל פְּעָמַיִם הָא בְּמִלּוּי אֵ בְּזִמְנָן שְׁנַתְּמֵלֶת וְנִשְׁלֵמָת מִמְּנֵו דְמִתְעַטֶּרֶת בְּעִטְרוֹ שֶׁהוּא אֹר שֶׁמְעַטֵּר אוֹתָהּ (זֶהֱר הַרְקִיעַ).
⁵ הַשְּׁתָא חוּזֵר לְרֵאשׁוֹנָה, דְכָל אֹת בֵּין בְּפִשׁוּטוֹ בֵּין בְּמִלּוּאוֹ כּוּלָּל הַכֵּל (יֵהֵל אֹר).
⁶ לְקַמֵּן קוֹ ע״א (לְשׁוֹ׳).
⁷ כְּנִ״ל בְּפִשׁוּטוֹ וּבְמִלּוּאוֹ (יֵהֵל אֹר).
⁸ עוּד אֲמַר וְאֵע״ג דְלֵאוּ אִיהוּ בְּאֵלֶּף הִיא שְׁלִימוֹת הַכֵּל כִּי הִ׳ בְּצִיּוֹר כִּזָּה הִ׳ הָרִי יֵשׁ עוֹקֵץ י׳ וְהוֹ׳ בְּתוֹכָהּ וְהִ׳ וו״ן ד׳ הָרִי פְעַם ב׳ יוֹד שֶׁהוּא סוּד כָּל הָאֲצִי׳ וְז״ש בְּדִיוֹקְנָא אִיהוּ שְׁלִימוֹתָא דְכֹלָא כְּשֶׁמְצַמְצִירִין כֵּךְ הוּא הַצִּיּוֹר יוֹד כְּמוֹ בֵּא׳ (זֶהֱר הַרְקִיעַ).

ר

⁹ כִּזָּה יוֹד״ו (רַח״ו).
¹⁰ (ס״א דֵּאֵ הִ״א הוּא כּוּ׳) הִ״י (ס״א אִיהוּ) נִמְחַק בִּיהֵל אֹר, וּבְמִקּוּמוֹ אִיתָא לֵא״ו.
¹¹ כְּמ״שׁ בְּפ׳ וִיקְרָא י׳ [ע״ב. ע״ש. הַמְסוּדֵר] שְׁבִתּוֹכוֹ הִנְהַר וְתִרִין בְּנִין. אֵ הוּא שְׁלִימוֹתָא. רִ״ל אֵ מִלּוּאוֹ הוּא שְׁלִימוֹת בְּפּוֹעֵל הָעֵטְרִין כְּנִ״ל (יֵהֵל אֹר).
¹² רִ״ל בֵּין וִ׳ הִרְאִשׁוֹן אוֹ הַשְּׁנִי, הוּא הַכּוּלָּל כָּל שְׁלִימוֹת, שֶׁהוּא רּוּמֵז בְּצוּרְתּוֹ עַל בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן, וְהוּא כִי הַתִּ״ת הוֹלֵךְ בְּצִיּוֹר הַסְּפִירוֹת וְהַצִּיּוֹרוֹת מִכְתֵּר עַד יִסוּד, וְנִאֲחֵז בְּצִדְדֵין בְּכָל הַסְּפִירוֹת, וְכֵן הוּא בִּיִסוּד, דְסִלֵּק לְמוּחָא, כִי גּוֹף וּבְרִית כְּחֵדָא כּוּ׳. וְז״ש בֵּין בְּסִטְרָא אַחֲרָא שְׁלִימָא הוּא דְכֹלָא וְאִ״ו הוּא שְׁלִימוֹ יִתְרָא כּוּ׳. וְרָצוֹנוֹ לומר שֶׁהוּיִין בְּלִבְדָּה הֵן שְׁלִימוֹת. וּבְמִלּוּאוֹ בְּאֵלֶּף הוּא שְׁלִימוֹתוֹ יִתְרָא, שֶׁהוּא הָעֵטְרִין כְּנִ״ל. וְז״ש לְעֵטֵרָא לְכֹלָא. וְאֵלוֹ הֵב׳ ווִין הֵן כּוּלְלִין כָּל הָרִ״ק, כִי ת״ת מִיִּיחַד בֵּין חו״ג וְכוּלְלֵן, וְיִסוּד בֵּין נו״ה, וְלִכֵּן ב׳ ווִין בּוֹ. וְאֵ הוּא שְׁלִימוֹת יִתְרָא, שֶׁהֵן חו״ג וְנו״ה בְּפִרְטוֹת, כִי חו״ג הֵן מְב׳ עֵטְרִין, וְנו״ה הֵן מְחַ״ב וְכִידוּעַ. וְלִכֵּן ת״ת הַכּוּלָּל חו״ג, [רִ״ל בְּחו״ב] [צ״ל. רִ״ל בְּחו״ג וְהוּא פִי׳ עַל בְּדַעַת] בְּדַעַת אֲתַתְקַן, וְיִסוּד בְּחו״ב, בְּסוּד שְׁבַעִים שָׁנָה (יֵהֵל אֹר).
¹³ רִ״ל בֵּין בְּמִלּוּי וּבֵין בְּבִלְתֵי מְלוּי הוּא כְּלוּל מִכָּל הָאֲצִי׳ כִי הוּא מְבִרִיחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה וְכִשְׁהוּא בְּמִלּוּי כִזָּה וְאִ״ו וְהִ״א בֵּא׳ הָרִי גִ״כ צִיּוֹר יוֹד וְהוּא יוֹתֵר מְשׁוּבַח לְפִי שְׁרוּמֵז בְּהֵדִיא בֵּא׳. אֹת זֶה הוֹעֵתֵק מִכְתְּבֵי רַבִּי מֵאִיר פֶּאֶרּוֹשׁ זֶלְהֵ״ה וְלֹא נוֹדַע אִם הוּא מֵהֶאֱרִי זֶלְהֵ״ה אִם הוּא שְׁלוֹ (זֶהֱר הַרְקִיעַ).

החברים.	
<p>בא וראה והיה שבעת ימים וגו', יו"ד ה"א ווא"ו ה"א ווא"ו ה"א (וא"ו ה"א יו"ד ה"א) נחקקו אותיות (והיה) ו' ה', הרי שבעת ימים נכללו כאחד, י' ה' שבעת ימים, י' אחד הכלל של הכל, ה' שלשה היא, ושני בנים ובן אחד, שני אבות כלולים בו, הרי ששה, בת נקבה אחת הרי שבעה.</p>	<p>ת"ח והיה שבעת ימים וגו' יו"ד ה"א ווא"ו ה"א (נ"א ווא"ו ה"א יו"ד ה"א) אתגלילו אתוון³ (והיה) ו' ה' הא שבעת יומין אתכלילו בחד י' ה' שבעת יומין י' חר כללא דכלא ה"א תלת היא ותריין בנין וברא חד תריין אבהן ביה כלילין הא שיתא כרתא נוקבא חד הא שבעה</p>
<p>נשמע שה' עליונה כלל של ששה, י"ה הרי שבעה, היינו שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום. והיה שבעת ימים תחת אמו, תחת אמו התעטרו שבעת ימים, שכתוב לך ה' הגדולה והגבורה וגו', ועל כן שבעת ימים למטה לכבוד האם העליונה, תחת אמו למטה, שכתוב עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה, העיקר של כל הבית ילדה שבעה, אלו שבעת הימים של חג הסוכות, ורבת בנים אומללה אלו קרבנות החג שיורדים בכל יום מן המנין.</p>	<p>אשתמע דה' עלאה כללא דשיתא י"ה הא שבעה היינו דכתיב שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום והיה שבעת ימים תחת אמו תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב לך יי' הגדולה והגבורה וגו' וע"ד שבעת ימים לתתא ליקרא דאמא עלאה תחת אמו לתתא דכתיב עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה עקרא דכל ביתא ילדה שבעה אלין שבעת יומין דחג הסכות ורבת בנים אמללה אלין קרבנין דחג דנחתין בכל יומא מן מנינא</p>
<p>ובא וראה אלו עולים למעלה למעלה ואלו יורדים למטה למטה, כמו שנאמר אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה', וישראל עולים ממטה למעלה שכתוב, והיה זרעך כעפר הארץ, וכתוב והרביתי את זרעך ככוכבי השמים, ואחר כך עולים על הכל ונדבקים במקום עליון על הכל, זהו שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.</p>	<p>ות"ה אלין סלקין לעילא לעילא ואלין נחתין לתתא לתתא כד"א אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי' וישראל סלקין מתתא לעילא דכתיב והיה זרעך כעפר הארץ וכתוב והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ולבתר סלקין על כלא ומתדבקן באתר עלאה על כלא הה"ד ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'</p>
<p>ושור או שה אותו ואת בנו, אמר רבי יוסי כתרגומו, אותה ואת בנה, שעיקר האם לדעת את בנה, והוא הולך אחריה ולא הולך אחר אביו, ואנו לא יודעים מיהו. לא תשחטו ביום אחד, אמר רבי יהודה, למה. אם תאמר משום עגמת נפש של הבהמה, אז נשחט את זה בבית אחד ואת ההוא בבית אחר, או את זה עכשיו ואת זה אחר כך.</p>	<p>ושור או שה אותו ואת בנו אמר ר' יוסי כתרגומו לה ולברה דעקרא דאמא למנדע ברה ואויל בתרה ולא אויל בתר אבוה ואנן לא ידעינן מאן הוא לא תשחטו ביום אחד א"ר יהודה מ"ט אי תימא משום עגמת נפש דבעירא ניכוס להאי בביתא חד ולהאי בביתא אחרא או להאי השתא ולהאי לבתר</p>
<p>אמר לו יש מי שמתיר. ולא כך, אלא ביום אחד ממש, בא וראה יפה תענית לחלום כאש לנעורת, ועיקר התענית היא</p>	<p>א"ל אית מאן דשרי ולא הכי אלא ביום אחד ממש ת"ח תנינן יפה תענית לחלום כאש לנעורת ועקרא דתעניתא בהוא יומא ממש</p>

¹ האותיות זה דהשם, הנה כשהם בפנ"ע אין בהם קדושת השם, אלא רק ע"י צירוף האותיות יה דוקא. ובאמת הנה מן הראוי הוא שגם הם יהיו בקדושת השם כמו האותיות יע' זו"ה"ק (אמור צב ע"א ושם קו ע"א) (דע"ה ח"ב קטז ע"ד).

² ר"ל שכל האותיות שוות הן שכולן על ענין א' (יהל אור).
³ שהן בסוד י"ד אתוון דשמא מפרש (ר"ל שם מ"ה), בפשוטו ומילואו, כמ"ש בתז"ח {טו, ג}, והן נחלקות ז' וז'. והוא סוד קו המדה, (כדאי' ז"ח {פ' ואתחנן מאמר קו המדה} מ"ה ע"ג) ה' אלקינו ה'. ואח"כ מפרש שגם בפשוטו הוא ז' וז'. ואמר ר"ה הא כו'. כי ו' הוא ששה, וה' שביעית. ואח"כ כשמקבל הנוק' מדכורא, ונכלל בה הזכר, היא לבדה בת שבע. וז"ש אתכלילו בחד. ואח"כ מפרש למעלה יק כו' (יהל אור).

<p>ולא ביומא אחרא מאי טעמא בנין דלית לך יום לתתא דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא אוליפנא דההוא יומא לא אתעדי עד דאתבטל ההוא גזרה ואי דחי ליה ליומא אחרא הא שולטנא דיומא אחרא הוא ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה כהאי גוונא לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא ובעי בר נש לאסתמרא דלא יעביד פנימו בההוא יומא ולא יתפנים קמי שאר יומין אחרנין</p>	<p>באותו יום ממש ולא ביום אחר. למה, משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון, וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא עובר עד שמתבטלת אותה גזרה, ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חבירו, כדוגמא זה אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה, וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.</p>
<p>ותנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא</p>	<p>ושנינו במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, אם אדם עושה מעשה למטה כראוי</p>
<p>צ/כ/ב</p>	
<p>יאות הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא</p>	<p>כך מתעורר כח כראוי למעלה.</p>
<p>עביד בר נש חסד בעלמא אתער חסד לעילא ושארין בההוא יומא ואתעמרי¹ ביה בניניה ואי אתדבר בר נש לרחמי² לתתא אתער רחמי על ההוא יומא ואתעמר ברחמי בניניה וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בניניה בשעתא דאצטריך ליה</p>	<p>עושה אדם חסד בעולם, מתעורר חסד למעלה ושורה באותו היום ומתעטר בו בשבילו, ואם נוהג אדם לרחם למטה מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו, ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרך אותו.</p>
<p>כגוונא דא בהפוכא דא (ועל כלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי הכי אתער בההוא יומא ופגים ליה ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא בההיא מדה דבר נש מודד בה מודדין ליה</p>	<p>כדוגמא זה בהפוך של זה (ועל הכל), אם עושה אדם מעשה אכזרי, כך מעורר באותו יום ופוגם אותו ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם, באותה מדה שאדם מודד בה מודדין לו.</p>
<p>תנן דישראל אכזריות אתמנע מניהו מכל שאר עמין ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא דהא כמה מארי דעינין³ קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא זכאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא לאתערא מלה אחרא</p>	<p>שנינו שישראל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם, שהרי כמה בעלי עיניים עומדים על האדם באותו המעשה, אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל לעורר דבר אחר.</p>
<p>רבי שמעון פתח וירא יעקב⁴ כי יש שבר במצרים האי קרא רוא דחכמתא אית ביה ואית לן לאסתכלא ביה דלאו סופיה רישיה ולא רישיה סופיה אלא ת"ה בשעתא דקב"ה בעי למידן עלמא בכפנא לא יהיב מלה דא</p>	<p>רבי שמעון פתח וירא יעקב כי יש שבר במצרים, בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו. אלא בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי</p>

¹ פי' שאותו היום נתעטר בחסד בשביל האדם (מ"מ).

² כרחמי (אור יקר).

³ אלו הע"א סנהדרין, ושאר בתי דינין נקראים מארי דעינין, שהם משגיחים ועושים חשבון מכל מעשה בני אדם (עמק המלך ש"ז פ"ב).

⁴ טעם פתיחה זו להביא ראייה למ"ש בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא, ולכך אמר יעקב לבניו למה תתראו וכו', דהיינו לאחזא שבעא דהא אתחזי פגימו לעילא. וג"כ הביא ראייה מכ' וישא אהרן את ידיו, ומפ' והעברת שופר וכו', ולכך צונו הקב"ה ולא תשחטו ביום אחד שלא לעשות מעשה אכזרי (מ"מ).

<p>לידא דכרווא דהא כל דינין אחרנין דעלמא כרווא כריו עלוהי עד לא ייתון לעלמא ודינא דא לא אתיהיב לכרווא אלא קב"ה אכריו עליה וקארי ההי"ד כי קרא יי' לרעב</p>	<p>הכרוז, שהרי כל הדינים האחרים של העולם הכרוז מכריז עליהם טרם שיבואו לעולם, והדין הזה לא ניתן לכרוז, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא, זהו שכתוב כי קרא ה' לרעב.</p>
<p>מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין בפקידו דרעב (דתרעין) ואסיר ליה לבר נש! דאית ליה שבעא לאחואה בנרמיה שבעא דהא אחזי פנימו לעילא ואכחיש מלה דמלכא</p>	<p>מאותה שעה נפקדים על העולם ממונים אחרים בפקידת הרעב (של השערים), ואסור לאדם שיש לו שובע להראות בעצמו שובע, שהרי מראה פגם למעלה, ומכחיש את דבר המלך.</p>
<p>וכביכול כאלו אעבר ממנן דמלכא מאתריהו וע"ד אמר יעקב לבנוי למה תתראו למה תעבידו פנימו לעילא ולתתא ולאכחשא מלה דמלכא וכל אינון ממנן בכריוו דיליה אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ותמן אחזיאו גרמיכו בשבעא ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא</p>	<p>וכביכול כאילו העביר את הממונים של המלך ממקומם, ועל כן אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך, וכל אותם הממונים בכריזה שלו, אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשובע, ואל תכחישו פמליא של מעלה כאן.</p>
<p>ות"ח יעקב כמה תבואה הות ליה ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין דלא ישתכה פנימו בעובדא דיליה²</p>	<p>ובא וראה, כמה תבואה היתה ליעקב ולא רצה לשבור אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.</p>
<p>תו פתח ואמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ותנינן ידו כתיב דבעי לזקפא ימינא על שמאלא ואמאי לאחואה עובדא³ לתתא בגין דיתער עובדא לעילא כתיב והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו' שופר תרועה אמאי⁴ אלא שופר דמתבר⁵ שלשלאין דמתבר</p>	<p>עוד פתח ואמר, וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, ושנינו כתוב "ידו" שרצה לזקף ימין על שמאל, ולמה, להראות מעשה למטה כדי שיתעורר מעשה למעלה. כתוב והעברת שופר תרועה בחודש השביעי וגו', למה שופר תרועה, אלא שופר שמשבר שלשלאות,</p>

¹ מפני שאחר שהקב"ה בעצמו גוזר בפיו ומכריז על זה, אין ראוי לעבור על גזרת מלך, ואפשר לומר הטעם כי בני חיי ומזוני לא בזכותא וכו', ולכן הקב"ה בעצמו הוא הנותן או המונע ח"ו, והיינו נמי ג' מפתחות שהם ביד הקב"ה, מפתח גשמים דהיינו מזוני, ומפתח תחיית המתים דהיינו חיי, ומפתח היושבת על המשבר או עקרות דהיינו בני, ולהאי טעמא נפקא לן דהוא הדין בשעת הדבר ח"ו, אלא דהתם טעמא אחרניא נמי איכא כדמפרש בכמה דוכתי בזהר, וכדפי' רז"ל משנתן רשות וכו', וכן אל הבנים במקום שאין בנים ראוי להעלימם מעיני חשוכי בנים, ועל"ז לא שייך הכא כל כך (אור יקר).

² מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן ג (הערת הזהר). תמה המד"ל דהא כתיב (בראשית מב, ב) ונחיה ולא נמות, ולא תירץ כלום. ואני אומר דגם על גמרא שלנו יש להקשות כן דפ"ק דתענית דף י' ב' אמרינן למה אתם מראים עצמכם שבעים וכו', ואם נחיה ולא נמות הוא כמו שנראה ממשוטו וכמו שהקשה המד"ל מאי אירייתא דלא יתראו תיפוק ליה משום ונחיה. ועוד קשה דאם אמת שלא היה להם אלא מעט מה הוצרך לצוותם שלא יתראו דמה להו לשקר וכל שכן זרע קדש ואמת. אבל האמת הוא שבכל הארצות התחיל מיד הרעב כמו שאמרו רז"ל על פסוק (מא, נד) ותחילנה, שנוקבה כל תבואתם, אבל בבית יעקב נתקיימה כל התבואה שהיתה להם ולכן חשש יעקב שבניו יתראו שבעים להודיע לבני האדם חסד ה' עליהם. ויעקב הזהירם שלא יעשו כן, חדא מהטעם הנזכר כאן וגם הוא רמוז בגמרא (שם) שלא יתקנאו וכו', וטעם שני דאין סומכין על הנס דשמא ה' הטיב עמם כל עוד שלא היה להם זמן לילך ולקנות, אבל אם יתרשלו ולא ירצו לירד למצרים שמא לא יעשה להם עוד נס וימותו כלם, ולכן ונחיה ולא נמות (רמ"ז).

³ היינו להגביר הימין על השמאל לתת כח למדת החסד על הגבורה אפילו בעת ששתי ידות לברכה ראוי להגבירה כדי שהברכה תהיה בחסד (אור יקר).

⁴ לימא שופר סתם דלא תרועה בלחודהא עבדין בה (אור יקר).

⁵ ומלת תרועה הוא לשון שברון כלשון תרועם בשבט ברזל (אור יקר).

<p>שולטנותא מכל עבדין ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשוט ולא כפוף¹ לאחזאה חירו לכלא דהא יומא גרים</p>	<p>שמשר את השלטון מכל העבדים, וצריך להראות שופר שהוא פשוט ולא כפוף, להראות חירות לכל, שהרי היום גורם.</p>
<p>ובכלא בעי לאחזאה עובדא ועל דא שופר ולא קרין² בנין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעין לאתדבקא³ במלכא קדישא ולא תערא⁴ חילא דלעילא ולאמשכא⁵ קדושה דמאריהון עליהו בנין כך כתיב אשריך ישראל מי כמוך וגו' ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום</p>	<p>וצריך להראות מעשה בכל, ועל כן שופר ולא קרין, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש ולעורר כח שלמעלה, ולהמשיך את קדושת רבונו עליהם, לכן כתוב אשריך ישראל מי כמוך וגו', ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו' (ויקרא כב לא) פקודין דמארי עלמא הא תנינן⁶ דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אי נטורי קא בעינן עובדא למה תו כל פקודי אורייתא אינון בתרין גוונין⁷ דאינון חד זכור ושמור זכור לדכורא ושמור לנוקבא⁸ וכלהו כללא דהא</p>	<p>ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם וגו', מצוותיו של רבונו של עולם, הרי שנינו שכתוב ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם, אי שמירה הם צריכים למה מעשה, ועוד כל מצוות התורה הם בשני צורות, שהם אחד זכור ושמור, זכור לזכר ושמור לנקבה, וכולם כלל אחד.</p>
<p>אי שמור לנוקבא אמאי כתיב⁹ ושמרתם (את כל) מצותי אלא כלא בהאי קרא ושמרתם דא שמור ועשיתם דא זכור דכלא רוא דהא¹⁰ זכירה דא אידיה עשייה דהא מאן דאדכר מלה לתתא אתקין (עבידו מתמן להווא רוא</p>	<p>אם שמור לנקבה למה כתוב ושמרתם (את כל) מצוותי, אלא הכל בפסוק הזה. ושמרתם זה שמור, ועשיתם זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה, שהרי מי שמזכיר הדבר למטה מתקין (עושים) משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי</p>

¹ כן מצותו ביובל דהיינו בינה חירות פשוט ודאי, שאין דין ועקמימות בחירות זה שאין מונע, מה שאין כן בשופר כפוף, שעם היות בבינה מורה שאין רחמיה משולחים אלא היא כפופה, וביום הכפורים דיובל שהיא החירות הגמור, הוא שופר פשוט. אמנם בראש השנה, שהוא הוראת הדין, וצריך לעורר תשובה, הוא שופר כפוף, שעל כן אנו מתפללים המלך המפשט, ולא מלך אוהב צדקה ומשפט, שסוף סוף הקולות והשופר בדין הוא, עם היות שממתק הדין, ואין בראש השנה חירות (אור יקר), שיוה"כ של יובל צריך שיהיה השופר פשוט ולא כפוף (מ"מ).

² שופר בינה קרן מלכות (אור יקר ורח"ו). עי' לקמן צח ע"ב.

³ היינו סוד דבקות הנפש במקור הלבד (אור יקר).

⁴ היינו אחר הדבקות היותם מעוררים השרשים העליונים (אור יקר).

⁵ פי' אחר התעוררות צריך להמשיכו למטה (אור יקר).

⁶ עי' ספרא אמור ט: ושמרתם דא משנה, ועשיתם דא מעשה.

⁷ מ"ע ומל"ת (יהל אור).

⁸ כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וכו' נאמר דמירי בלימוד התורה, כי גם היא נקראת מצוה, ומה גם תורה שבע"פ נקראת מצוה. וראיה לזה, שאמר תשמרון לעשות, ואר"ל על פסוק ושמרתם ועשיתם, ושמרתם זו משנה, ועשיתם זה מעשה המצות, כמשמעו. וכן כאן, תשמרון, שלא ישכח מכם מה שלמדתם, כדי שתקיימו, וז"ש לעשות (ספר הליקוטים עקב ח). וצריך לחברא כחדא שילמוד לעשותם (בהגר"א על התיקו"ז פח ע"ב). ועי' סנהדרין (צט ע"ב): אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן רבי (אליעזר) [אלעזר] אומר כאילו עשאו לדברי תורה שנאמר ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם. כאן רואים הולדה מתוך השמירה והעשייה.

⁹ דלא תליא בה, אלא מל"ת (יהל אור).

¹⁰ ר"ל זכירה. [נעה"ג. כמ"ש זכרי עם ר"ה רמ"ח מ"ע] ועשי' כמשי' (יהל אור).

שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלוש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.	דלעילא וכל מאן דעביד מלה לתתא) ואתעביד ¹ ההוא רזא דלעילא פקודי אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין דאינון כללא דדכר ונוקבא וכללא רזא חדא? ²
אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי ר' יצחק פתח ויקרא פתח ויקרא אלהים לאור יום וגו'.	צנא אלה מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי ר' יצחק פתח ויקרא אלהים לאור יום וגו'
שנינו האור שהיה בראשונה היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא ברשעים שעתידים לעמוד בעולם, גזו לצדיקים לעולם הבא, זהו שכתוב וימנע מרשעים אורם, וכתוב אור זרע לצדיק.	תנינן אור דהוה בקדמיתא ³ הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא ⁴ כד אסתכל קב"ה ⁵ לחייבין דומינין ⁶ למיקם בעלמא גניז ליה לצדיקייא ⁷ לעלמא דאתי הה"ד וימנע מרשעים אורם ⁸ וכתוב אור זרוע לצדיק
בא וראה, ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה, הרי שנינו יהי אור, ולחושך קרא לילה, הרי שנינו יהי אור, לילה הא תנינן ⁹ יהי אור אור דכבר הוה ¹⁰	ת"ח ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה הא תנינן ⁹ יהי אור אור דכבר הוה ¹⁰

¹ שנתקן (יהל אור).

² ר"ל שלכן כתיב כל מצותיו (יהל אור).

³ דהיינו אור מצד החכמה (אור יקר).

⁴ היינו עולם העליון בינה, עולם תחתון מלכות, ועליהם נאמר מן העולם ועד העולם, והענין כי אור זה הוא מחכמה הנקראת אור ראשון, שעליהם נאמר יהי אור ויהי אור, ואור זה מ' היה מתפשט מסוף העולם ועד סופו, דהיינו מבחינת הבינה הנאחזת בחכמה, שהיא סופה ממטה למעלה, ומתפשט מבין הבינה דרך ו' הת"ת עד ה' תתאה, שהיא עולם תחתון עד סופו דהיינו סופו ממעלה למטה בעולם תחתון עד שהתחתונים משתמשים בו אלו נמצאו והיו (אור יקר).

⁵ אפשר לפרשו על הכתר או על חכמה או על בינה, והנכון בכתר שהוא המאציל החכמה ומפשיטה (אור יקר).

⁶ הם הקלי' והנמשכים מהם ואחריהם (אור יקר).

⁷ הענין שהאור הוא סוד ו' המתפשט מ' דרך ה' כדפי' וכן נראה בתיקונים מקומות רבים, שהת"ת נקרא אור גנוז ועניינו סוד הדעת המתעלם בבינה הנקראת עולם הבא, וענין "לצדיקים" הכוונה שהיסוד סוד י' ודאי, והצדיקים מרכבה ליסוד ושם מקום גן עדן הנשמות כדמוכח כמה דוכתי, ולכן היסוד מקבל מהעלם הבינה דהיינו חכמה שבתוך בינה בסוד הדעת ו' הגנוז בתוכה כדפי' נמצא האור הזה גנוז לצדיקים מפני שכל שפע הת"ת נתן ליסוד כנודע והוא לעתיד בסוד בחי' היסוד בבינה בסוד יניקתו מחכמה י' מ' וכדפי' (אור יקר).

⁸ מקלא קאמר אור אלא אורם דווקא חלקם אבל חלק הצדיקים גנוז להם לעתיד כדפי' אור זרוע וכו', ובזוהר פרשת תרומה משמע שאור זה הוא סוד אור קדמאה בחסד, והוא זרוע לצדיק במלכות בסוד היחוד, והכל בא אל מקום א', כי בסוד היחוד נמשך אור הגנוז על ידי היסוד למלכות, והוא מצד החסד שהיא לצד החכמה. והכל ענין א'. והיינו כאומרו לחזות בנועם ה' שהוא אור הגנוז, והיכן, ולבקר בהיכלו למטה, שהוא נראה לצדיקים, וקרובים ענינים אלו להיותם אחד (אור יקר).

⁹ ח"א מה ע"ב (לש"ו).

¹⁰ היינו הת"ת שהיה בחכמה ונתפשט אל הבינה בסוד יהי י"ה ה"י, "אור" סוד ו' שביניהם מתפשטת כזה יהי ה"י והיינו סוד י"ה או"ר נתפשטה י' שהיא החכמה ונסתלקה ונעשה יהי אור וכדפי' בתיקונים בארוכה וכן בחלק שיעור קומה, אם כן "כבר הוה קודם" אל יהי ומתפשט והולך ומשום דסלקא דעתין שיהיה האור הזה ורחמיו משמשין בעולם בין לצדיקים בין לרשעים, לזה אמר "ויקרא אלהים לאור יום" דהיינו הרחמים לצדיקים. ולחשך, מדת המלכות, שהיו סוד אור רחמים, אלו מתפשטין מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, עד שעוברין דרך בה ויורדין אפילו לעולם הזה שהיא ממשלת המלכות. אמר הקב"ה, יגנו האור מהעולם התחתון ומהמלכות, ומכל מה שלמטה ממנה, כדי שתהיה מדה זו מדת הדין לשפוט הרשעים בה, והיינו שהחשיכה ולחשך קרא לילה, והיינו וימנע מרשעים אורם (אור יקר). עי' בפרשת בראשית דף טז ע"ב שפי' שם שתחלה היה אבא גנוז בחסד דעתיק הנק' אויר, ויצאה י' מאויר ואשתאר אור, ואחר כך מהארת חסד דעתיק נעשה חסד דז"א ופי' חסד דא נקרא אור אור דכבר הוה דהיינו חסד דעתיק הנק' אור אחר שיצאה י' ממנו (מ"מ).

<p>והבא אי תימא אור דאיהו יום¹ בלחודוי הדר ואמר ולחושך קרא לילה אי תימא כל חד בלחודוי</p>	<p>אור שכבר היה. וכאן אם תאמר אור שהוא יום בלבדו, חזר ואמר ולחושך קרא לילה. אם תאמר כל אחד לבדו</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו' פקודא דא לקדשא ליה בכל יומא לסלקא קדושתיה מתתא לעילא² כמה דאיהו³ קדישא לעילא עד דסליק קדושתיה לאבהן ובנין⁴ ורוא דא⁵ ונקדשתי בתוך בני ישראל עילא ותתא עילא בתלת דרגין לתתא בתלת דרגין קדושה הא אוקימנא בכמה דוכתי אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא⁶ הכי אית קדושה באמצעייתא קדושה לתתא וכלא ברוא דלתתא (ס"א בתלתא) קדושה דלעילא לעילא ברוא דהא קדושה באמצעייתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד קדוש איהו סטר עלאה⁷ דאשתכח ראשיתא לכל דרגין ואע"ג דאיהו⁸ סטר ממירא ואקרי קדש⁹ מתמן אתפשט¹⁰ פשיטו דנהיר בחד שבילא דיקא ממירא גו אמצעייתא¹¹</p>	<p>ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו', מצוה זו לקדש אותו בכל יום, להעלות קדושתו ממטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה עד שעולה קדושתו לאבות ובנים, וסוד זה ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות, קדושה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדושה למעלה על הכל, כך יש קדושה באמצע, קדושה למטה, והכל בסוד שלמטה. (בשלשה) קדושה שלמעלה למעלה בסוד אחד, קדושה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת, קדוש הוא צד עליון שנמצא ראשית לכל הדרגות, ואף על גב שהוא צד טמיר, ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע.</p>
<p>כיון דאתנהיר גו אמצעייתא כדן אתרשים חד ו' דנהיר גו האי קדש ואקרי קדוש מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא סופא דכל דרגין¹² כיון דאתנהיר בסופא כדן אתרשים בנהירו חד ה' ואקרי קדושה והא אוקימנא</p>	<p>כיון שמאירה תוך האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקודש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות, כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת ונקראת קדושה, והרי בארנוה.</p>
<p>ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש דהא קדש מבעי ליה רוא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא הואיל ומתמן אשתכח ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש דהא תמן ו' לא אשתכח אלא רוא הכי הוא ודאי וישראל מקדשי לתתא כנוונא דמלאכי עלאי לעילא</p>	<p>ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדוש צריך לו הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא. ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו', אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדישים למטה, כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב</p>

¹ דהיינו שתהיה המלכות רחמים כת"ת וכו' (אור יקר). פי' שמה תאמר שה"א שנבנה מהחסדים הנק' אור הוא לבדו נתקן ולא נתקנה הנוק', הדר ואמר "ולחושך קרא לילה" שגם המלכות שנבנית מהגבורות נתקנה (מ"מ).

² מסט' דבני ישראל בנה"י שנקר' בני ישראל כידוע (יהל אור).

³ ר"ל בחג"ת (יהל אור).

⁴ חג"ת ונה"י (יהל אור).

⁵ ר"ל ונקדשתי חג"ת, בתוך ב"י נה"י. וז"ש **עילא בתלת כו'** (יהל אור).

⁶ בכח"ב (יהל אור).

⁷ חכמה שנקר' קדש (יהל אור).

⁸ ר"ל הל"ל קדש בלא ו' (יהל אור).

⁹ שהוא בהעלם, ואין חל על דבר. ואח"כ קדוש בת"ת בוא"ו, ואח"כ קדושה במל', בה"א (יהל אור).

¹⁰ דעת בת"ת (יהל אור).

¹¹ בין חו"ב (יהל אור).

¹² במל'. והן ג' דרגין הנ"ל, כח"ב, גג"ת, נה"י שם המל' (יהל אור).

בהם וקרא זה אל זה ואמר קדוש.	דכתיב בהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש
<p>וכיון שישראל מקדשים מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו' שהיא סוד של השמים העליונים למעלה, כיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדוש, ואז נקרא למעלה קדוש, ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכסא שהוא שמים, ואותם שמים שבים למקומם והתיישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש.</p>	<p>וביון דישראל קא מקדשי סלקי מתתא לעילא יקרא עלאה עד דאסתלקו רוא דשמים עלאין לעילא כיון דאינון שמים אסתלקו לעילא נהיר ההוא קדש בהו וכדין אקרי לעילא קדוש ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה על כרסייא דאיהו שמים ואינון שמים תייבין לדוכתייהו ומתיישבו ביה בההוא נהירו וכדין אקרי קדוש</p>
<p>אחר כך יורד אותו האור עד שנוטל הכל. צדיק עליון אחד הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה, כיון שהוא נוטל את הכל אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.</p>	<p>לבתר נחית ההוא נהירו עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה דרגא יקרא לקדשא כלא לתתא כיון דאיהו נטיל כלא כדין אקרי קדוש ודא איהו רוא דכלא</p>
<p>ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד לייחד אותם בתוך הקדושה הזו, אם אינו יכול לשים רצונו יותר הוא עושה יפה והכל להוריד מתוך הקדושה שלמעלה למטה, שכל אחד יקדש את עצמו בקדושה הזו ולשמור אותה, לפרש את פרישת הקדושה עליו, וסוד זה ונקדשתי בתוך בני ישראל בראשונה, ואחר כך אני ה' מקדשכם.</p>	<p>ומאן דשוי רעותיה בהאי שפיר קא עביד ומאן דשוי רעותיה בתלת דרגין דאבהין¹ בכללא חדא ליחדא לון גו קדושתא דא אי לא יכיל לשואה רעותיה יתיר שפיר קא עביד וכלא לנחתא מנו קדושתא דלעילא לתתא לקדשא כל חד גרמיה האי קדושה ולנטרא ליה למפרש פרישו דקדושתא על גביה ורוא דא² ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמייתא ולבתר אני יי' מקדשכם</p>
<p>באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדושה הזו להכליל את עצמו בה, כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו, ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדושה להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה ונקדש בכבודי.</p>	<p>באן אתר יקדש ב"נ גרמיה גו קדושתא דא לאכללא גרמיה בה כד מטי ב"נ לשמא קדישא יי' צבקות ורוא דא אני יי' מקדשכם דא אשכחנא ברוא דספרי קדמאי ואנו לא עבדינון הכי אלא לבתר³ יי' צבקות בלחודוי⁴ ולבתר⁵ כד מטי ב"נ מלא כל הארץ כבודו כדין יכלול גרמיה בההוא קדושה לאתקדשא לתתא גו ההוא כבוד דלתתא ורוא דא ונקדש בכבודי</p>
<p>ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל כמו שאנו עושים לעומתם של המלאכים העליונים שאומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד</p>	<p>ולבתר יעביד⁶ ארה פרט לאתקדשא כלא כמה דאנון עבדין לעמתם דמלאכי עלאי דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו דא כבוד עלאה⁷ ולבתר⁸ ימלוך יי' לעולם וכו' דא כבוד דלתתא</p>

¹ ר"ל ג"פ קדוש חג"ת (יהל אור).

² ר"ל בתחל' כתיב ונקדשתי כו' שהן ג"פ קדוש, ואח"כ כתיב תיכף כי אני כו', ה' צבאות שנקרא צבאות מסטרא דישראל, צבאות ה' (יהל אור).

³ ר"ל לכלול נו"ה ביסוד בהאי קדושה. וכן לפי השני אחר שכולל חג"ת יכלול נו"ה בה' צבאות (יהל אור).

⁴ [מ"כ עה"ג. בלחודוי. ל"ל בחילוי. ע"כ] (יהל אור).

⁵ שהוא מל' (יהל אור).

⁶ כל מה שכלל כאן (יהל אור).

⁷ חכמה (יהל אור).

⁸ מל'. לכלול רישא וסופא דכל דרגין (יהל אור).

<p>ובספרא דרבי ייסא סבא קדוש קדוש קדוש וכו' דא איה קדושה לאתקדשא תורה שבכתב! בכללא הדא ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי' אלין נביאים² ולבתר ימלוך יי'³ לעולם רוא דא אנן צריכין בקדושתא דא לאשתכחא תמן⁴ קדושה וברכה ומלכות לאשתכחא כלא כחדא קדושה כמה דאתמר קדוש ברכה ברוך כבוד יי' ממקומו מלכות ימלוך יי' לעולם וע"ד כלא אנן צריכין לאשלמא וע"ד יכוון ב"נ וישוי רעותיה בכל יומא ע"ב</p>	<p>שלמטה. ובספרו של רב ייבא סבא, קדוש קדוש וכו', זוהי הקדושה שתתקדש תורה שבכתב בכלל אחד, ואחר כך לעומתם ברוך כבוד ה', אלו נביאים, ואחר כך ימלך ה' לעולם, סוד זה אנו צריכים בקדושה זו שתמצא שם קדושה וברכה ומלכות, שימצא הכל כאחד קדושה, כמו שנאמר קדוש ברכה, ברוך כבוד ה' ממקומו, מלכות ימלך ה' לעולם, ועל כן אנו צריכים להשלים את הכל, ועל כן יכוון אדם וישים את רצונו בכל יום.</p>
<p>צנ"ב</p>	
<p>הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דלילה לית בלא יום ולית יום בלא לילה ולא אקרי אחד אלא בזווגא הד'⁵ וקב"ה וכנסת ישראל אקרי אחד ודא בלא דא לא אקרי אחד</p>	<p>חזר ואמר ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, שאין לילה בלי יום ואין יום בלי לילה, ולא נקרא אחד אלא בזווג אחד. והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל נקרא אחד, וזה בלי זה לא נקרא אחד.</p>
<p>ת"ח בנין דכנסת ישראל השתא בגלותא כביכול לא אקרי אחד ואימתי אקרי אחד בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא לאודווגא ביה בקב"ה הה"ד ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד (בנין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד</p>	<p>בא וראה, משום שכנסת ישראל עכשיו בגלות, כביכול לא נקרא אחד. ומתי נקרא אחד, בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל תחזר למקומה להזדווג עם הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, (לכן ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.) וזה בלי זה לא נקרא אחד.</p>
<p>ת"ח מועדי יי' אשר תקראו וגו' לזמנא כלא לאתת חד ולאשתכחא כלא בשלימו ברזא דאחד ולמהוי ישראל לתתא (בזווגא דהא) גוי אחד בארץ תינח קב"ה בכנסת ישראל דאקרי אחד ישראל לתתא דאינון זמינין כגונא דלעילא⁶ במה יקרין אחד אלא בירושלם דלתת קרון ישראל אחד</p>	<p>בא וראה מועדי ה' אשר תקראו וגו', לזמן את הכל למקום אחד, ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל למטה (בזווג אחד) גוי אחד בארץ, נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד, ישראל למטה שהם מזומנים כדוגמא שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד, אלא בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד.</p>
<p>מנא לן דכתיב גוי אחד בארץ ודאי בארץ הם גוי אחד עמה ולא אינון בלחודייהו דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי</p>	<p>מנין לנו, שכתוב גוי אחד בארץ, ודאי בארץ הם גוי אחד עמה, הם נקראים אחד ואינם לבדם, שהרי ומי כעמך</p>

¹ חג'ת (יהל אור).

² נ"ה (יהל אור).

³ יסוד ומלכות (יהל אור).

⁴ דמל' כולל יחודא כמ"ש והי' ה' למלך כו' ביום ההוא כו'. ולכן בברכה, דברוך ברכה, אשר קדשנו קדושה. ה' אלהינו יחודא, צריכה מל' [מ"כ עה"ג כי מלכא בלא מטרוניתא לאו הוא אחד כמ"ש בזוהר ויקרא ז' ע"ב ע"ש] (יהל אור).

⁵ ז,א נקרא א"ח שיש בו ט' ספירו תונוק' נקראת דל"ת שאין לה רק ד' ספירות תנה"י (רח"ו). עי' ח"א רנו ע"ב (לש,ו), עי' עוד בתיקונים תיקון מז דף צד ע"א, ועי' זוה"ק ח"א רנו ע"ב, וח"ג צג ע"ב, ורלו ע"ב (כללים ח"ב לב ע"ג).

⁶ שעד עתה אינם נקראים אחד ולעתיד יקראו אחד (רח"ו).

<p>ליה אבל לא אקרון אחד אלא בארץ בזוונא דהאי ארץ! כנוונא דלעילא ובגין כך כלא קשיר דא בדא זוונא חדא זכאה חולקרון דישראל ששת ימים תעשה מלאכה אתמר והא אוקמוה</p>	<p>ישראל גוי אחד, מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזווג של הארץ הזו, כדוגמא שלמעלה, ולכן הכל קשור זה עם זה בזווג אחד. אשרי חלקם של ישראל, ששת ימים תעשה מלאכה נאמר והרי פרשוה.</p>
<p>רבי יוסי ור' חייא הוו אזלי בארחה וכו' עד הושיעה ימינך וענני כבר נדפס בפרשת וארא דף לב עמוד א וצריך להוסיף אחר מלת קדישא א"ל את חמי ואנא המינא מפומיה דר' שמעון שמענא מלה ובכינא א"ל מאי האי אחר מלת דא דאתנזר בי כדקא יאות</p>	
<p>אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם ר' יצחק פתח לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש האי קרא אוקמוה חברייא² בכמה אתר אבל האי קרא³ הכי אתמר לך אמר לבי דוד מלכא אמר⁴ דא בנין כנסת ישראל לקבל מלכא קדישא ומאי אמר לך אמר לבי⁵ בנינך⁶ אמר לבי לבי</p>	<p>אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם, רבי יצחק פתח "לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש" את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כך נאמר "לך אמר לבי" דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך</p>

¹ שישראל דלעילא ת"ת כשהוא בארץ דלעיל מלכות נקראים אחד כך הם אינם נקראים א' אלא בארץ ישראל (רח"ו).

² אין ספק שהבנת הפסוק קשה, ואמר רבי יצחק שהחברים אמרו בו פירושים שונים מיוסדים על הקדמות אמיתיות כדרך הרבה פירושים שבספר הזוהר (רמ"ז).

³ נראה דר"ל שיש לו בו פירוש מקובל מרביתו וד"ש הכי אתמר, בסגנון זה (רמ"ז).

⁴ צריך להקדים מ"ש בסוד (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ, דאבא יסד ברתא, שהוא שיסוד אבא יוצא ומתגלה מחזה זעיר ולמטה ומאיר בנוק'. וזהו אחד מהטעמים שנקראת כנסת ישראל, מפני שמקבלת אור יש"ס, ונודע שמלכא קדישא הוא יסוד אבא, ולפי שהוא מתגלה במקום קומת המלכות לכן מדבר עמו לך לנוכח, והיינו לקבל מלכא קדישא (רמ"ז).

⁵ פי' שמלת לך פשוטה כמו אליך, והוי כאילו אמר אליך אמר לבי, ואם כן מהו שאמר אליו בקשו, חדא דבקשו בלשון רבים ולא שייך למימר כך למלכא קדישא, שמתחילה התחיל בלשון לך דהיינו יחיד, וכל שכן דמה ענין בקשת פניו (רמ"ז).

⁶ כי מלת לך כמו (בראשית כ, יג) אמרי לי, שפירושו בשבילי. ולהבין סוד הענין צריך לומר מ"ש בערכי הכינויים בערך לב, שהוא במלכות ובת"ת ובבינה. ותמצית הסוד הוא שבת"ת זעיר מסתיים יסוד א' ויוצא יסוד אבא ומתנוצצים אורות או"א ומאירים אור נמרץ, וקיבוץ אותם האורות הוא סוד הלב, ולפי הנמשך שם הוא שגם שהוא גדול הוא קטן מאד לפי מעלת המוחין, ושהוא מבחי' פק"ד קס"א, שיש בהם נ"ב אותיות, אך תסיר העיקרים שהוא אותיות ע"ב ס"ג וישארו המילויים לבדם שהם ל"ב אותיות, וה"ס הל"ב, והם בחי' אחוריים ודאי שהוא מילוי ושל רבועים. ונלע"ד שכן הם בגי' אחו"ר, ומשם הארת כתר המלכות, והרי שהוא בבינה ות"ת ומלכות. ומה שלא ייחסו גם לאור אבא, נלע"ד שהוא מפני שגוף הלב הוא מצד הבינה, וכמאי דאמרינן בעלמא (קמ) הלב מבין, וטעמו מפני שיסוד אבא מתפשט משם ולמטה אבל יסוד א' מסתיים שם ועושה אותו הרושם בסיומו, אבל אין ספק שגם יש שם אור אבא וכנראה שהוא מפק"ד קס"א (נ"א קס"ו), אלא שאור אבא שהוא פנימי ורוחני מאיר בחלל הימני שבו רוח החיות המתפשט בעורקים, וה"ס דפ"ק וכנזכר לקמן בפסוק (שיה"ש ה, ב) קול דודי דופק, ע"ע. ואמנם בבית השני של הלב הוא הדם מצד א' כנודע. ובזה תבין (קהלת י, ב) לב חכם לימינו וגו', כי מצד הדם נחאז יצה"ר, דאי' דינין מתערין מינה, ולכן בשם (דברים ו, ה) לבבך אמרו רז"ל בשני יצריך, שאינו נקרא לבלב, מפני שאינו אלא אחד אלא שיש בו שני בתים, וכשאדם צדיק מהפך הדם לרוח שמגביר כח החכמה על הבינה ואז אין לו אלא לב אחד בייחוד אור או"א יחד. וייחוד זה נעשה בהמשיך אור המוחין העליונים שהם ההיות שיעיקרם מחכמה והם ממש הפנים שהמילוי הוא האחור כאמור. ובזה תבין בגינך, שהוא מלכא קדישא חכמה. אמר לבי וכו', כפל אמירה ואזהרה כנגד שני חללי הלב, כי הימני הוא בלשון רכה אמר, והשמאלי באזהרה, ולכן כלל שני פעמים לבי לבי. ונתן טעם למה שייחסו דוד לעצמו ואמר לבי, דאיהו אחיד ביה, פי' ששם אחיזת דוד בסוד כתר מלכות וכמ"ש בעל ההקפות, בזכות דוד איש ידיד חתום בכתר מלכותך, ועל כן קרא אותו לב של, ששם ממש אחיזתו ושרשו דהיינו בבינה שהוא עיקר הלב (רמ"ז).

<p>עלמא ואזהר לון לבי דאיהו אחיד ביה! דדא בנין מלכא עלאה? אמר</p>	<p>הקדוש, ומה אמר "לך אמר לבי" בשבילך, אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר.</p>
<p>בקשו פני אלין עטרי מלכא³ דאיהו אחיד בהו ואינון ביה אינון שמיה ואיהו שמיה מלה חדא הוא בנין כך אמר דוד את פניך יי' אבקש⁴ כד"א דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד</p>	<p>"בקשו פני" אלו עטרות המלך שהוא אחוז בהן, והם בו, הם שמו, והוא ושמו, דבר אחד הוא. לכן אמר דוד "את פניך ה' אבקש" כמו שנאמר "דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד".</p>
<p>ת"ח יאות הוא דוד מלכא למימר שירתא בנין כנסת ישראל יתיר מכל בני עלמא ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא בנין דאיהו אחיד בה</p>	<p>בא וראה, ראוי הוא דוד המלך לומר שירה בשביל כנסת ישראל יותר מכל בני העולם ולומר דברים של כנסת ישראל למלך, משום שהוא אחוז בה.</p>
<p>ד"א לך אמר לבי בקשו פני בנינגך אמר לבי לבני עלמא בקשו פני (ס"א את פניך יי' אבקש) אלין זמנייא וחגיגא דכלהו זמין להון לאתר⁵ דאקרי קדש בנין לעטרא לון כל חד וחד ביומיה כל חד וחד בזמניה וישאבון כלהו מההוא⁶ עמיקא דעמיקתא דנחלין ומבויעין נפקין מניה בנין כך כתיבי מקראי קדש זמינין אינון לההוא אתר דאקרי קדש לאתעטרא ביה ולאשתאבא ביה בנין דיתקדשו כלהון כהדא וישתכח בהו הדוותא</p>	<p>דבר אחר "לך אמר לבי בקשו פני" בשבילך אמר לבי לבני העולם בקשו פני, [את פניך ה' אבקש], אלו זמנים וחגים שכולם הזמין להם למקום שנקרא קדש, כדי לעטר אותם כל אחד ואחד ביומו, כל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כולם מאותו עומק העמוקים שהנחלים והמעיינות יוצאים משם, לכן כתוב מקראי קדש. מזמנים הם לאותו מקום, שנקרא קודש להתעטר בו, ולהשאב בו כדי שיתקדשו כולם כאחד ותמצא בהם שמחה.</p>
<p>ר' אבא אמר מקראי קדש⁷ זמינין דקדש וכד מהאי זמינין מן נחלא⁸ דנגיד ונפיק למלכא דזמין בני נשא לסעודתיה אעטר קמיהו מכל זיני מיכלא דעלמא אפתה להו גרבי חמרא שפיר בריחא שפיר למשתייא דהכי אתחזי מאן דזומין למכלא ולמשתייא זמין</p>	<p>רבי אבא אמר מקראי קודש, זמנים של קדש, וכשמהם הם מזומנים הם מזומנים מן הנחל ששופע ויוצא. (משל) למלך שהזמין בני אדם לסעודתו, עטר לפניהם בכל מיני מאכלים שבעולם, פתח להם חבית יין יפה בריח ויפה למשתה, שכך ראוי מי שמזמין למאכל ולמשתה, הוא מזמין.</p>
<p>כך מקראי קדש כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא זמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא (כד"א כי טובים דודיך מיין) וע"ד מקראי קדש כתיב אשר תקראו אותם</p>	<p>כך מקראי קדש, כיון שהם מזומנים לסעודת המלך, מזומנים הם ליין טוב ויפה שמשומר (כמו שנאמר כי טובים דודיך מיין), ועל כן כתוב מקראי קדש</p>

¹ כי דוד מרכבה למלכות (רח"ו).

² ספירות התחתונות (רח"ו). פי' שזה התואר והשם של לב אמרו דוד בשביל מלך העליון ה"ס עטרת יסוד בינה, כי מה שאנו אומרים קמו) אבא יסד ברתא, הוא מפני הארת יסוד המתפשט בכל קו האמצעי עד היסוד דז"א, אבל עיקר שורש המלכות הוא בלב שהוא בינה (רמ"ז).

³ לעיל יא ע"ב ובח"ב פו ע"א (לש"ו). הם הי"ס דאצילות (הקדו, ש ו ע"א).

⁴ ר"ל שיאר פניו אליו (הקדו, ש טו ע"ג). כל האצילות הוא נקרא פנים, ע' זוה"ק (פ' אמור דף צג ע"ב), כי שם היה פנייתו כביכול אשר פנה את עצמו להתגלה לצורך המציאות, ויסד את גילוייו להתפעל ממעשה התחתונים שם קד ע"ד), כ"ז הוא מורה שהם חד ממש, וע"ד הפנים של האדם ששם הוא הוראת עיקר צורת נשמתו שבו (דע"ה ח"א נח ע"ד).

⁵ בינה שנקרא קדש מזמנת את ו, ק דאצילות (רח"ו).

⁶ סוד יסוד אבא הנתון תוך יסוד אימא הנק' עמיק' דעמיקתא (רח"ו).

⁷ חכמה (רח"ו).

⁸ בינה (רח"ו).

<p>במועדים (הכי תנינן) כתיב ואנשי קדש תהיון לי ישראל לתתא אקרונ אנשי קדש כיון דומינין אינון מקדש דלעילא אתון אנשי קדש לתתא זמינא להו כדין אתקינו סעודתא ודרו דהא לבו אתהויו בנין דאתון אתקרונ אנשי קדש ויהון בלהו</p>	<p>אשר תקראו אותם במועדים, (כך למדנו) כתוב ואנשי קודש תהיון לי, ישראל למטה נקראים אנשי קודש, כיון שהם מזומנים, מקודש, שלמעלה אתם אנשי קודש, למטה הזמינו אותם אז התקינו סעודה ושמחו, שהרי לכם ראוי זה, משום שאתם נקראים אנשי קודש ויהיו כולם</p>
<p>צד/א</p>	<p>מזומנים בכל הצדדים של קדש למעלה ולמטה.</p>
<p>ד"א אלה מועדי יי' מהו מועדי יי' ר' שמעון אמר מיי² אינון דביה אתקשרו מתתא לעילא ומעילא לתתא בלהו ביה מתקשרן ומתעטרן (ס"א ומתעטרן) (נ"א ומתאחדן) בלהו לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלכא</p>	<p>דבר אחר אלה מועדי ה', מה זה מועדי ה', רבי שמעון אמר הם מה, שבו נקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה, כולם קשורים בו וכולם מתעטרים [נ"א ומזמנים נ"א ומתאחדים] לקשר קשר אחד בקשר של המלך.</p>
<p>מאי טעמא³ כמה דמלכא ירית לאבא ולאבא ואחיד בההוא קדש ואתעטר בהו (בגין) כך כל אינון דאחידן ביה במלכא בעיין</p>	<p>למה, כמו שמלך יורש את האב והאם ואחוז באותו קודש ומתעטר בהם, [בשביל] כך כל אותם שאחוזים במלך צריכים להזדמן לאותו מקום עליון</p>

¹ טעם השאלה הוא כי ענין הכנוי והסמיכות לדבר אחד המורה יחס הפעולה אל פועלה, כגון (שמות לד, י ועוד) מעשה ה', (יהושע כב, ג ועוד) מצות ה', וכיוצא, שה' הוא העושה או המצוה. ולפעמים מורה על מעשה העושה (נ"א הנעשה) לשמו, וכגון (ישעיה נו, ז) ושמחתים בבית תפלתי, שאעפ"י שרז"ל אמרו מנין שהקב"ה מתפלל וכו', מכל מקום הפשטנים ביארוהו התפלה שעושים לי, אבל אין ספק שהיותר פשוט הוא הענין הא', התייחס אל אמר מועדי לה', כמו (שמות כ, י ועוד) שבת לה', (שמות יב, מח ועוד) פסח לה'. ותיירץ מה' אינון, וכפשוטו דביה אתקשרו, כי מלת מועד שורשה יעד שר"ל ייעוד וקיבוץ, כמו (במדבר י, ג) ונועדו אליך כל העדה (נ"א שם ד) הנשיאים) והסוד על האורות שמאירים בזעיר בזמני החגים אור מקיף ואור פנימי, הפנימיים הם מתתא לעילא כי היותר קטן ותחתון הוא המתחיל לירד ואחריו שלמעלה הימנו וכו', והמקיפים הם להפך מעילא לתתא כי היותר גדול הוא הנכנס תחילה וכמ"ש בספר הכוונות בכוונות חג הסוכות קנט), ובפסח הוא באופן אחר ואין להאריך כעת. ואלו האורות כלהו ביה מתקשרן, הוא אור פנימי שנכנס בפנימיות ודבק בכלי ממש כנפש הקשורה בתוך הגוף. ומתעטרן, הוא אור מקיף הסובב ומעטר מבחוץ. אי נמי מתעטרן הוא אור הדעת החופף עליהם. ס"א ומתעטרן וכו', פ' שכל האורות מזומנים בדרתן ומכוונים (נ"א ומוכנים) להתקשר יחד ביסוד זעיר שהוא קשרא דמלכא כנודע. באופן שהם נועדים יחד בשורשם שהוא הדעת, וגם מתקבצים יחד ביסוד, וז"ס אלה, שהם ו"ק ו' פעמים ו' גי' אל"ה, הם מועדי ה' בגימ' ו' הוית' ויוס"ף וציר"ן, באופן שהם ממש מועדי ה' ייעודי האורות שנקשרים בו (רמ"ז).

² ר"ל שהעיקר הוא הת"ת הנק' הויה, וממנו הם מקוראים כי הוא גוף האילן ונמצא כי בו קשורים והוא עולה עמהם אל הקודש שהם או, א (רח"ו).

³ פ' ואם הדבר כך שהם אורות המאירים בזעיר למה ומהו הטעם שנצטוו ישראל לשומרם. ומתירץ כמה דמלכא ירית וכו', שידוע הוא שסדר המוחין דזעיר שנה"י דאור"א נכנסים בחב"ד דז"א, וחר"ב שלו כשיש בהם נה"י דאור"א נקראים אחסנתא דאור"א, מפני שאינם אלא (נ"א רק) הארה נמשכת לחר"ב מח"ב דאור"א. וז"ש ירית להו, אבל בשני יסודות שלהם יש תרין עטרין חו"ג שאורותם בעצמם יורדים לדעת זעיר. אמנם ביום טוב אין אור אבא מתלבש בכלי עצמו אלא משתתף עם אור אי' ושניהם יחד בתוך כלים דא"ל. וז"ש ואחיד בההוא קדש, היינו אור אבא שבתוך יסוד אי' יחדיו ושנשאר בדעת זעיר ולא מתפשט למטה בתוך זעיר כדרכו תמיד אלא שנשאר למעלה בדעת זעיר יחד עם אור אי' שביסודה, והיינו ההוא קדש, פ' אותה בחי' של קדש המחודשת ביום טוב. ואתעטר בהו, הם תרי עטרין המיוחדות ביסוד אי'. דאחידן ביה במלכא, הם ישראל המושרשים בזעיר קסא) זה בגדולה וזה בגבורה וזה בת"ת, כי על כן כתוב (דברים לב, ט) כי חלק ה' עמו, כל אחד בחלקו. אתר עלאה דאקרי קדש, הוא יסוד אי' שבדעת זעיר, כי גם שהוא אינו קדש בעצם, נקרא בשם קדש מפני אור אבא שבתוכו כנזכר. וגם אמר דאקרי, מפני שודאי כיון שאין אבא משתמש בכליו אינו מאיר בתקפו. בגין דיתאחדו וכו', כי צריכים ישראל לכיון בתפילותיהם אל הקדש כאמור, שבהן הוא מאיר בא"י כמ"ש בספר הכוונות, כי אי' משלה מאירה בעיצומו של יו"ם טו"ב גי' ס"ג וי' אותיותיו, ועל ידי מעשינו ותפילותינו מזמנין את הקדש שהוא אבא שיכנס בתוך אי', וזהו לאזדמנא, באופן שלכן נצטוו לשמרם כדי שימשך אור הקדוש לאי' יום טוב (רמ"ז).

<p>לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש בנין דיתאחדו כלהו כהדא (למלכא) וע"ד מועדי יי' אקרי ולבתר מקראי קדש דהא בהו אתעטר במלכא אשר תקראו אותם במועדם תרין חולקין אית לישראל! בהו אי מסטרא דמלכא חולקא עלאה אית לישראל ביה דכתיב ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו' כי חלק יי' עמו</p>	<p>שנקרא קדש, כדי שכולם יתאחדו כאחד [למלך], ועל כן נקרא מועדי ה'. ואחר כך מקראי קדש, שהרי בהם מתעטר במלך אשר תקראו אותם במועדם, שני חלקים יש לישראל בהם, אם מצד המלך יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו', כי חלק ה' עמו.</p>
<p>ואי מסטרא עלאה דקדש חולקא עלאה אית לישראל ביה דכתיב ואנשי קדש תהיון לי וכתוב קדש ישראל ליי' וע"ד לכו אתהו לזמנא להו ולתקנא קמיייהו דהוותא וסעודתא ולמחדי בהו ומאן דמומן לאחרא (ס"א לאורחא) בעי לאחזאה ליה חידו ואנפין נהירין לעטרא (נ"א לנטרא) אורחיה דההוא אושפיזא</p>	<p>ואם מצד העליון של קדש יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואנשי קדש תהיון לי. וכתוב, קדש ישראל לה', ועל כן ראוי לכם לזמן אותם ולתקן לפניכם שמחה וסעודה ולשמח בהם, ומי שמזמין לאחר [לאורח] צריך להראות לו שמחה ופנים מאירות לעטר [לשמר] את אורחו [דרכו] של אותו האורח.</p>
<p>למלכא דומין אושפיזא יקירא אמר לבני היכליה כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה דא עביד עבידתיה ודא אויל בסחורתיה ודא אויל בהקליה בר ההוא יומא דילי דכלכון מתערין (ס"א מתעתדי) בהדוותא דילי השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקירא לא בעינא דתשתדלון בעבידתא ולא בסחורתא ולא במדברי אלא כלהו אזדמנו כגוונא דההוא יומא דילי ואתקיננו גרמייכו לקבלא לההוא אושפיזא באנפין נהירין בהדוותא בתושבתתא אתקיננו ליה סעודתא יקירא בגין דיהא זמיני דילי בכל סטרין² כך אמר קב"ה לישראל בני כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא בר ההוא יומא דילי</p>	<p>(משל) למלך שהזמין אורח מכובד, אמר לבני היכלו כל שאר הימים הייתם כל אחד בביתו, זה עושה עבודתו וזה הולך עם סחורתו וזה הולך בשדהו, פרט לאותו יום שלי, שכולם מתעוררים [מזומנים] לשמחת, עכשיו הזמנתי אורח עליון ומכובד, איני רוצה שתשתדלו בעבודה ולא בסחורה ולא במדבריות, אלא כולם הזדמנו כדוגמא שאותו יום שלי, והתקיננו עצמכם לקבל את אותו אורח בפנים מאירות בשמחה ובתישבות, התקיננו לו סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן אלי בכל הצדדים, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני כל שאר הימים אתם עוסקים בעבודה ובסחורה, פרט לאותו יום שלי.</p>
<p>השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית אתון קבילו ליה באנפין נהירין זמינו ליה אתקיננו ליה סעודתי עלאי פתורי מסדרן כגוונא דההוא יומא דילי כג"כ תקראו אותם במועדם (&)</p>	<p>עכשיו אורח עליון ומכובד הזמנתי, אתם קבלו אותו בפנים מאירות, הזמינו אותו תקנו לו סעודתי עליונה שלחנות ערוכים, כדוגמא שאותו היום שלי לכן תקראו אותם במועדם.</p>
<p>ת"ח בשעתא דישאל לתתא חדאן בהני מועדיא ומשבחין שבחא לקב"ה מסדרין פתורי מתקני גרמיייהו כמאני יקר מלאכי עלאי אמרין מה טיבן דישאל בכך³</p>	<p>בא וראה בשעה שישראל למטה שמחים במועדים הללו ומשבחים שבח לקדוש ברוך הוא, עורכים שלחנות, מתקנים עצמם בכלים נכבדים, המלאכים העליונים אומרים מה טיבם של ישראל בכך.</p>

¹ שנא' קדש ישראל ליי' (רח"ו).

² כך אמר קב"ה לישראל, בני כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא בר ההוא יומא דילי, השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית, אתון קבילו ליה באנפין נהירין, זמינו ליה אתקיננו ליה סעודתי עלאי, פתורי מסדרן כגוונא דההוא יומא דילי, כג"כ תקראו אותם במועדם (רמ"ז).

³ נראה שהמדבר הוא ת"ת ואמר על השכינה שהיא בעוה"ר כל ששת ימי השבוע כאורח נטה ללון ועכשיו במועד היא אושפיזא (רח"ו).

<p>קב"ה אמר אושפיזא עלאה אית לון יומא דא אמרי ולא דילך הוא מההוא אתר! דאקרי קדש² אמר לון וכי ישראל לאו קדש נינהו ואקרן קדש לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי חד מסטרא דילי דהא³ אינון דבקים בי וחד מסטרא דקדש⁴ דכתיב קדש ישראל ליי</p>	<p>אומר הקדוש ברוך הוא, אורח עליון יש להם, יום הזה אומרים ולא שלך הוא, מאותו מקום שנקרא קודש. אומר להם, וכי ישראל אינם קודש ונקראים קודש, להם ראוי להזמין את האורח שלי, אחד מהצד שלי שהרי הם דבקים בי, ואחד מצד של קודש שכתוב קדש ישראל לה'.</p>
<p>הואיל וישראל אקרן קדש אושפיזא דלהון הוא ודאי בנין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא דכתיב מקראי קדש פתחו כלהו ואמרו אשרי העם שככה לו תלתא אינון זמינין מקדש ולא יותר חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות</p>	<p>הואיל וישראל נקראים קודש, ודאי שהוא אורח שלהם, משום שהזמנת האורח הזה היא מקודש, שכתוב מקראי קדש. פתחו כולם ואמרו, אשרי העם שככה לו. שלשה הם זמנים מקודשים ולא יותר, חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות.</p>
<p>אמר ליה רבי אבא וכי שבת לאו מקדש הוא זמין אמר ליה לאו בתרי סטרין חד דהוא ודאי קדש אקרי דכתיב ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם וחד דשבת לאו זמין הוא דהא ירותא דיליה הוא ודאי ירותא דקדש הוא ירית ולא זמיני וע"ד כלהון זמינין בקדש ומתקשרן בשבת ומתעטרן ביה בהאי יומא שביעאה אתעטר ביה וע"ד שבת לאו זמין הוא</p>	<p>אמר לו רבי אבא, וכי שבת אינה מקודש, מזומנת. אמר לו לא בשני צדדים, אחד שהוא ודאי נקרא קדש, שכתוב ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, ואחד ששבת אינה זמינה, שהרי ירושתו היא ודאי ירושה של קודש, הוא יורש ואינו מזומן, ועל כן כולם מזומנים בקודש ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו, בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזומנת.</p>
<p>לברא דעאל לביתא דאבו ואימיה ואכל ושתי בשעתא דהוא בעי למלכא דהוה ליה ברא יחידאי חביבא דנפשיה יחב ליה שושבינא לנטרא ליה ולאתחברא בהו אמר מלכא יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי ולאחזאה יקרא וחביבותא דילי בהו</p>	<p>(משל) לבן שנכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה, בשעה שהוא רוצה. (משל) למלך שהיה לו בן יחיד חביב נפשו נתן לו שושבין לשמור אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני, ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם.</p>
<p>זמין לון להני שושבינין ברא לא אתחזי לזמנא אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי בשעתא דאיהו בעי הה"ד מי כמוכה באלים יי מי כמוכה נאדר בקדש</p>	<p>הזמין את השושבינים הללו, הבן לא ראוי לזמן אלא להיכנס ולאכול ולשתות בבית אביו, בשעה שהוא רוצה, זהו שכתוב מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה נאדר בקדש.</p>
<p>צד/ב</p>	
<p>נאדר בקדש ודאי כבר דאתתקן (ס"א דאתתקף) באבוי נאדר בקדש ולא זמין מקדש מזומן מהקודש.</p>	<p>נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו. נאדר בקדש ולא מזומן מהקודש.</p>
<p>ששת ימים תעשה מלאכה ששת ימים מאי עבדתיהו אמר ר' יוסי כתיב (&) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ ולא</p>	<p>ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מה מעשיהם, אמר רבי יוסי כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה.</p>

¹ שח"ב המזינו אותם (רח"ו).

² חכמה (רח"ו).

³ בת"ת (רח"ו).

⁴ ח"ב (רח"ו).

⁵ שהם ששת יומין עילאין ו"ק דז"א שכל א' עשה פעולתו המתייחסת לו (רח"ו).

<p>כתיב בששת והוא אוקמה וכל יומא יומא עביד עבדיתה ואקרין יומי מלאכה</p>	<p>וכל יום ויום עושה מעשהו ונקראים ימי מלאכה.</p>
<p>א"ר יצחק אי הכי אמאי אקרין ששת ימי חול אמאי חול א"ר יוסי השתא אתנהיג עלמא ע"י דשלוחיהו! בנ"ב יומי חול אקרין ר' חייא אמר בגין דשרי למעבד בהון עבדתא ובגין דא לא אקרין קדש ומאן דלאו אקרין קדש חול אקרין? וע"ד אתקינן חברייא בהבדלה בין קדש לחול מאי הבדלה הכא אלא קדש מלה בגרמיה הוא ושאר מניה אתיין וע"ד אלין לעובדא ואלין לנטרא ואימתי אשתכח נטירו בהו? כד זמינין מקדש⁴</p>	<p>אמר רבי יצחק אם כך, למה נקראו ששת ימי חול, למה חול. אמר רבי יוסי עכשיו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלהם, לכן נקראים ימי חול. רבי חייא אמר, משום שמוטר לעשות בהם עבודה, ולכן לא נקראים קודש. ומי שלא נקרא קודש נקרא חול, ועל כן התקינו החברים בהבדלה בין קדש לחול, מה ההבדלה כאן, אלא קודש הוא דבר בעצמו, ומתחיל ממנו האותיות, ועל כן אלו למעשה ואלו לשמור. ומתי נמצאת בהם שמירה, כשמזמנים מקדש.</p>
<p>א"ר יהודה חדוותא ונטירותא דיומא דשבתא על כלא הוא ובגין דהאי יומא אתעטר באבא ואמא⁵ ואתוסף קדושה על קדושתיה מה דלא אשתכח הכי בשאר יומי דהא הוא קדש⁶ ואתעטר בקדש ואוסף קדושה על קדושתיה בגין כך האי יומא חדוותא דעלאי ותתאי כלא חדאן ביה מלי ברכאן? בכלהו עלמין כלהון מניה אתקנו (נ"א אתזנו)</p>	<p>אמר רבי יהודה השמחה והשמירה של יום השבת הוא על הכל, ומשום שהיום הזה מתעטר באבא ובאמא, ונוספת קדושה על קדושתו מה שלא נמצא כן בשאר הימים, שהרי הוא קודש ומתעטר בקודש, ומוסיף קדושה על קדושתו, לכן היום הזה הוא שמחת העליונים והתחתונים, כולם שמחים בו מלאים ברכות בכל העולמות, כולם נתקנו (נזנו) ממנו.</p>
<p>בהאי יומא נייחא דעלאי ותתאי בהאי יומא נייחא דחייבא דגיהנם למלאכא דעבד הלולא לבריה יחידאי אעטר ליה בעטרא עלאה מני ליה מלאכא על כלא בהאי יומא חדוותא לכלא חד סנטירא דאתפקד על דינא דבני נשא הוו בידיה גוברין דבעיין קטולא גוברין דבעיין לאלקאה בגין יקרא דהאי יומא דחדוותא דמלאכא שביק דינוי ונטר לחדוותא דמלאכא כך ההוא יומא הלולא דמלאכא במטרוניתא חדוותא דאבא ואמא</p>	<p>ביום הזה מנוחת עליונים ותחתונים, ביום הזה מנוחת הרשעים בגיהנם. (משל) למלך שעשה הלולא לבנו היחיד, עטר אותו בעטרה עליונה, מנה אותו המלך על הכל ביום הזה שמחת הכל, שוטר אחד שהיה מפקד על דינם של בני אדם, היו בידו גיבורים שצריכים הריגה, וגיבורים שהיו צריכים להלקאה, בשביל כבוד היום הזה של שמחת המלך, עוזב את דינו ושומר את שמחת המלך, כך אותו היום הלולא המלך עם המלכה, שמחת האב והאם.</p>
<p>עליה חדוותא דעלאין ותתאין בחדוותא דמלאכא כלהו חדאן ולא יצטערון ביה ע"ד</p>	<p>עליו שמחת העליונים והתחתונים בשמחת המלך, כולם שמחים, ולא יצטערו בו, על זה כתוב וקראת לשבת</p>

¹ שהוא מט"ט ו"ק דיצירה ששת ימי החול (רח"ו). ור"ל כמ"ש הרב שבששת ימי החול יום א' חסד דאצילות מתלבש בחסד דבריאה, וחסד דבריאה בחסד דיצירה ומשפיע בארץ ישראל ובא"ל מתלבש חסד דיצירה בחסד דעשייה ומשפיע לח"ל, לפי שא"י יונקת מיצירה וח"ל מעשייה, וז"ש "על ידי דשלוחיהו" ולכך נק' חול (מ,מ).

² ר"ל אפילו שיהיו ר"ק דאצילות עצמן, הואיל ונעשה בהם מלאכה חול אקרין (רח"ו).

³ ט"ט בששת ימי המעשה (רח"ו).

⁴ ואינם חול והכל נקראים קדש (רח"ו).

⁵ שלוקחים ז"ן כל שיעור קומתם (רח"ו).

⁶ שהוא במקום אבא ויש לו מוחין מאבא בהיותן במקום עליון (רח"ו).

⁷ מא"א הנקרא ברכות (רח"ו).

<p>כתיב וקראת לשבת ענג מאי ענג לא אשתכח אלא לעילא באתר דקדש עלאה שארי¹ כד"א אז תתענג על יי² דהאי ענג³ על יי⁴ הוא והאי יומא דהוא הלולא דמלכא אתעטר בההוא עטרא דענג הה"ד וקראת לשבת ענג מה דלא אשתכח הכי בשאר יומין</p>	<p>עונג, כמו שעונג לא נמצא אלא למעלה במקום ששורה הקדש העליון, כמו שנאמר אז תתענג על ה', שהרי עונג הוא על ה', והיום הזה שהוא הלולא המלך מתעטר באותה עטרה של עונג, זהו שכתוב וקראת לשבת עונג מה שאין נמצא כן בשאר הימים.</p>
<p>בהאי יומא תלת סעודתאן בעיין בני מלכא לזמנא ולסדרא פתורא בגין יקרא דמלכא כמה דאוקימנא וכד אזדמן ביה חגא או זמנא לא יסדר ב"ג תרי פתורי בכל סעודתא חד לשבת וחד לאושפיזא בגין דכתיב על שלחן המלך תמיד הוא אוכל ספוקא הוא בפתורא דמלכא לההוא אושפיזא דאתייה ליה וע"ד בעי ב"ג לסדורי פתורא שלימא למלכא והוא יהיב מניה לאושפיזא</p>	<p>ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערוך שלחנות בשביל כבוד המלך כמו שבארנו, וכשמזדמן בו חג או זמן לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, יש מספיק בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו, ועל כן צריך אדם לערוך שלחן שלם למלך, והוא נותן ממנו לאורח.</p>
<p>א"ר אלעזר סעודתא תליתאה דשבת כד אערע ביה אושפיזא שבקין ליה או לא שבקין ליה⁴ אי לא שבקין ליה אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא אי שבקין ליה אשתכח פנימו בסעודתא דמלכא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח עוזבים אותה או לא עוזבים אותה. אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך, ואם עוזבים אותה נמצא פגם בשלחן המלך.</p>
<p>א"ל ר"ש אבוי למלכא דאיערע ביה אושפיזא ונטל מיכלא מקמיה וסלקא לאושפיזיה אשתכח אע"ג דמלכא לא אכל עמיה ממיכלא דמלכא קא אכיל ומלכא יהיב ליה למיכל וכל דא בגין דהוא אושפיזיה דמלכא⁵</p>	<p>אמר לו רבי שמעון אביו (משל) למלך שנקרה לו אורח ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח, נמצא אף על גב שהמלך לא אכל עמו ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכול, וכל זה משום שהוא אורח המלך.</p>

¹ (מ"מ).

² פ' מא"ו וא שהם על גבי זעיר הנק' הו"ה וז"ש דהאי ענג על ה' הוא שהתענג הוא מא"ו (מ"מ).

³ ר"ת ענג עדן נהר גן, שהוא השפעת חכמה לנהר בינה ומשם לגן ת"ת (רח"ו).

⁴ כתב מורינו ז"ל דאיירי כשחל יום טוב בשבת ומקראו יום א' בשבת וכגון ברה"ש שאפ' בא"י עושים ב' ימים, או בשני ימים טובים של גליות ושאל ר' אלעזר סעודה ג' מבטלין אותה או לאו אי לא שבקין וכו' דהיינו שאין אנו מבטלים אותה א"כ הוא שבע מסעודה ג' של שבת ואינו אוכל בליל י"ט שני כלום, וא"כ אשתכח אושפיזא דחייא וכו' ואי שבקין ליה דהיינו שמבטלים אותה א"כ אשתחי פנימו בסעודתא דמלכא והשיב לו ר"ש שמבטלין אותה, והאי דקשיא לך אשתכח פנימי וכו' אינה קושיא וזה דומה למיכא דאערע ביה אושפיזא וכו' והמלך הוא שנתן לו זאת הסעודה (מ"מ).

⁵ פ' אימתי מבטלים הסעודה היינו בכה"ג שחל יום טוב ראשון בשבת שהוא אושפיזא, אבל אם חל יום טוב ביום ראשון ושני אין מבטלים הסעודה כיון דלא הוה אושפיזיה דהיינו שלא חל י"ט בשבת עצמו (מ"מ). שר"ל שנכנס בו כחוט הסערה ולכן מבטלין ורב המנונא ס"ל שאין מבטלין והקשה ר' א לדעת רב המנונא מ"ד שחל להיות בשבת, ומ"ש אע"ג דלאו איהו אושפיזיה ר"ל שלא חל י"ט בשבת לכך קרי ליה דלאו איהו אושפיזיה ולעיל שקרא ליה אושפיזיה בשביל שנכנס בו כחוט השערה כמ"ש ומ"ש הכי אמינא דאי איהו אושפיזיה וכו' ר"ל חס חל י"ט בשבת שהוא אושפיזיה באמיתו סובר רב המנונא שמבטלין וחב לאו דהיינו כשחל יום ראשון אין מבטלין, ודקשיא לך עליה מ"ד וכו' שאני פסח וכו' עכ"ל ופי' זה דחוק מכינה טעמים ח"א שתחלה אמר וכל דא בגין דהוה אושפיזיה ובסמוך אמר דלאו איהו אודפיזיה ומה שתיקן הרב בזה שינוייה דחיקא הוא ותו שמפרש קושית ר"א לרב הימנונא ופשיטה לא כן הוא ותו שאמר ר"ש הכי אמינא משינא שסברתו קאמר והוא פירש הכי אונינא אליבא דרב המנונא ותו מ"ש דאי איהו אושפיזיה היינו כשחל י"ט בשבת וזה דחוק גדול דמאן דכר שמייה ותו דקאמר וכל דא בגין דהוה אושפיזיה דהיינו כשחל בא' בשבת שזה נכנס וזה יוצא נחמוקי כשחל באמצע השבוע שאינו אושפיזיה שאין מבטלין

<p>ובבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח, בשעה זו ואחר כך עורכים שלחן לאורח ביום הזה, אסור דיבור, זהו שכתוב ממצא חפצך ודבר דבר, ושנינו חפצך כתוב משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה.</p>	<p>ובבית רב המנונא¹ סבא לא חיישו לאושפיזא בשעתא דא ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא בהאי יומא מלולא אסיר הה"ד ממצוא חפצך ודבר דבר ותנן חפצך כתיב בגין דהאי יומא² כל מהימנותא אתקשר ביה</p>
<p>אמר ר"א והיך עבידנא דלא לסדרא (ס"א לסלקא) סעודתא דמלכא לאושפיזא דהא ארביסר דחל להיות בשבת סלקא סעודתא דמלכא לפסחא אע"ג דלאו אושפיזיה א"ל הכי אמינא³ דאי הוא אושפיזיה (כל ההוא יומא) יבלא לסלקא ליה ואי לאו לא סלקא ליה ואי נימא די"ד דחל</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר ואיך אנו עושים שלא לערוך [להעלות] סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו. אמר לו כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו [כל אותו יום] יכול להעלות אותו, ואם לא אינו מעלה אותו. ואם נאמר ש"ד שחל</p>
<p>צה/א</p>	<p></p>
<p>להיות בשבת, נדחית סעודת המלך מלפני סעודת הפסח. שונה הפסח, שסעודת שבת נדחית מכמה טעמים אחד, בשביל מצות ומרורים, שצריך שאדם יהיה תאב, ואחד משום פסח, והרי לחם אינו נמצא משש שעות ולמעלה, שעריכת השלחן בלי לחם אינה עריכה.</p>	<p>להיות בשבת אתדחייא סעודתא דמלכא מקמי סעודתא דפסחא שאני פסח דסעודתא דשבת אתדחייא בכמה גוונין חד בגין מצות ומרורים דבעי ב"נ דישתכח תאיבא⁴ וחד בגין פסח והוא נהמא לא אשתכח מו' שעות ולמעלה דסדורא דפתורא בלא נהמא לאו הוא סדורא</p>
<p>ואי תימא בחמרא חמרא שארי בגין דתאיב (ס"א דגביר ס"א דגריר) לבא אבל מיומי אשתדלנא דלא בטילנא סעודתא דשבת⁵ אפילו אינון יומי דאשתכח ביה בהאי יומא</p>	<p>ואם תאמר בין, יין מותר משום שהלב תאב (שגורר ס"א שגובר), אבל מימי השתדלתי שלא בטלתי סעודת שבת אפילו אותם ימים שנמצא בו, ביום הזה שדה התפוחים הקדושים מתברך</p>

זוה פשיט' וא"כ מה בא למעוטי בתיבות אלו שאמר וכל דא בגין וכו' חלא (דף צה ע"א) עחוורתא כפי מורינו ז"ל (מ"מ).

¹ פי' ר"ה ס"ל דגם כד הוה אושפיזיה דהיינו שחל בשבת עלינו אין מבטלים ולא חיישינן לאושפיזיא, דהאי יומא מלולא אסיר אגב שהזכיר ר"ש ענין והבינה נק' שתיקה בסוד סייג לחכמה שתיקה ובינה נק' מהימנותא אה"ה פעמים אה"ה גי' אמ"ת, אמר ליה ר' אלעזר וכו' מקשה על סברת ר"ש אביו שאמר כשאינו אושפיזיה עושים סעודה ואין מבטלים אותה למה לא יבטל הסעודה כינוי"ד שחל בשבת שמבטלים אותה אע"ג דלאו איהו אושפיזיה וכ"ש שיקשה ג"כ על רב הצנונא שאמר גם באושפיזיה אין מבטלים מ"ד שחל בשבת דאע"ג דלאו אושפיזיה מבטלין ור"ה אמר דאפי' באושפיזיה אין מבטלין אבל לר"ש לא קשה ליה אנא בחדא דהיינו בדלא הוה אושפיזיה (מ"מ).

² והבינה נקרא שתיקה בסוד סייג לחכמה שתיקה ובינה נקרא מהימנותא אהיה פעמים אהיה גימ' אמת (רד"ו).

³ פי' ר"ש פירש דבריו היטב ואמר דאי איהו אושפיזיה כל ההוא יומא יכלא לסלקא ליה דהיינו שמבטלים אותה ואי לאו דהיינו כשאינו אושפיזיא לא סלקא ליה דהיינו שאין מבטלים אותה ודקשיא כן מ"ד שחל בשבת שאני פסח וכו'. והר"מ ע"פ דאיירי כשחל י"ט ביום ראשון דוייק מדקאמר עד אערע וכו' דמשמע שפגעו זה בזה זה נכנס וזה יוצא, ולעיל שחל י"ט בשבת אמר וכד אודמן ביה חגא או זמנא וכו', ושאל ר"א אם מבטלים וכו' והשיב לו ר"ש שמבטלים (מ"מ).

⁴ פי' אם יאכל בשר ודגים ופירות א"כ אינו תאב בלילה למצות ומרורים ומ"ש וחד בגין פסח, פי' כיון שהוא פסח שהחמץ לא שכיח א"כ אי אפשר לעשות סעודה וז"ש והא נהמא לא אשתכח וכו' (מ"מ).

⁵ פירוש כדמפרש ר' אבא בסמוך שהיה קורא מעשה מרכבה ועולה במקום סעודת שבת, אבל אי אפשר לפרש דלא בטילנא כפשטיה דא"כ הרי אומר לעיל דבא שכיחנא מבטלים הסעודה אלא ודאי כמ"ש ובמה שתיירץ ר"ש קושיא דר"א לסברתו גם רב המנונא יתרץ ג"כ עכ"ל מורינו ז"ל (מ"מ).

<p>חקל דתפוחין קדישא אתברך ומתברכן עלאין ותתאין והאי יומא קשורא הוא דאורייתא¹</p>	<p>ומתברכים עליונים ותחתונים, והיום הזה הוא הקשר של התורה.</p>
<p>א"ר אבא הכי הוה עביר ר"ש בזמנא דאסתלק סעודתא דשבתא מסדר פתוריה ואשתדל במעשה מרכבה והוה אמר הא סעודתא דמלכא דייתי למיכל גבאי בניני כך שבת אשתכח בכלא עדיף מכל זמנין וחנין ואקרי קדש ולא מקרא קדש</p>	<p>אמר רבי אבא כך היה עושה רבי שמעון, בזמן שעלתה סעודת שבת, עורך שלחנו ועוסק במעשה מרכבה, והיה אומר הרי סעודת המלך שיבא לאכול אצלי, לכן נמצאת שבת עדיפה בכל מכל הזמנים והחגים ונקראת קדש, ולא מקרא קדש.</p>
<p>א"ר יהודה כלהו מועדין מקראי קדש קרינן בהו אבל נפקי ר"ה ויומא דכפורא דלא אשתכח בהו חדוותא דהא אינון דינא הוו אבל אלין תלתא זמנין מקדש לחדווא לכלא לאשתעשעא בהו בקב"ה הה"ד ושמחתם לפני יי' אלהיכם וכתוב לפני יי' אלהיך</p>	<p>אמר רבי יהודה כל המועדים קוראים בהם מקראי קדש, אבל יוצאים (מן הכלל) ראש השנה ויום כפור, שלא נמצאת בהם שמחה, שהרי הם דין, אבל אלו השלשה מזמונים מקודש, לשמחת הכל להשתעשע בהם בקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ושמחתם לפני ה' אלהיכם, וכתוב ושמחת לפני ה' אלהיך.</p>
<p>בהאי יומא דשבתא אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא מכל עלמא בנין דאיהו יומא דהילולא דמלכא דנשמתינ אתוספן כנונא דעלמא דאתי²</p>	<p>ביום השבת נשכח כל הצער וכל הרוגז וכל הדחק מכל העולם, משום שהוא יום הלולת המלך, שנשמות מתוספות כדוגמת העולם הבא.</p>
<p>א"ר יצחק לרבי יהודה כתיב זכור את יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין אמאי על היין א"ל בנין דיין חדוותא דאורייתא ויינא דאורייתא חדוותא³ הוא דכלא והאי יין חדי למלכא והאי יין מעטרא למלכא בעיטרוי הה"ד צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ותנינן בכלא בעייתא לאהואה ב"נ עובדא דלא אשתכח קדושה אלא ביין כד"א כי טובים דודיך מיין מיין אינון טבאן נזכירה דודיך מיין וע"ד קדושה דשבת ביין והא אוקמוה והא אתמר</p>	<p>אמר רבי יצחק לרבי יהודה כתוב זכור את יום השבת לקדשו, ושנינו זכרהו על היין, למה על היין. אמר לו משום שייין הוא שמחת התורה, ויינה של תורה הוא שמחת הכל, והיין הזה משמח את המלך, והיין הזה מעטר את המלך בעטרותיו, זהו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו, ושנינו בכל צריך להראות אדם מעשה שלא נמצאת קדושה אלא ביין, כמו שנאמר כי טובים דודיך מיין, ועל כן הם טובים, נזכירה דודיך מיין, ועל כן קדושה של שבת ביין, והרי פרשוה והרי נתבאר.</p>
<p>ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו' ר' חייא פתח אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו' אמרה כנסת ישראל אני ישנה בגלותא דמצרים⁴ דהוו בני שעבודא דקשיו¹ ולבי ער לנטרא² להו דלא ישתיצון בגלותא³</p>	<p>ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו', רבי חייא פתח אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו', אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלות מצרים, שהיו בני שעבוד של קשי. ולבי ער, לשמור</p>

¹ שמתקשר תורה שבכתב ז"א עם תורה שבעל פה נוק' (רח"ו).

² שיש לכל צדיק תוספת עליו נשמה (רח"ו).

³ סוד המוחין הבאים מבינה לז"א עם הלבושים שלהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א קמ"ג קנ"א ע' אותיות כמנין יי"ן וזהו יין המשמח המשומר בענביו כמ"ש בכוונת הקידוש (רח"ו).

⁴ פירוש שינה יכונה במדות העליונות לרמוז אל הדין וצד החצון כי שינה אחת מששים במיתה כענין עורה למה תישן ה', והיינו סוד הדין הגורם להסתיר ההשגחה וסילוק עיני השמירה מישראל, והיינו פקח עיניך וראה, והיינו ויקץ כישן ה' כגבור מצד הגבורה, מתרונן מיין מכח הדין החזק וכן ישינה, ולהיות

<p>קול דודי דופק⁴ דא קב"ה⁵ דאמר ואזכור את בריתי פתחי לי פתחא כהרודא⁶ דמחטא ואנא אפתח לך תרעין עלאין פתחי לי אחותי דהא פתחא לאעלא לי כך הוא דלא ייעלון לגבאי בני אלא כך⁷ אנת הוא פתחא⁸ לאעלאה לי (בך) אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא סגיר דלא ישכחון לי בג"כ פתחי לי פתחי לי ודאי⁹</p>	<p>אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק, זה הקדוש ברוך הוא שאמר, ואזכור את בריתי, פתחי לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם שערים עליונים. פתחי לי אחותי, שהרי הפתח להכניס אותי הוא בך, שלא יכנסו אצלי בני אלא בך. את הוא הפתח להכניס אותי (בך). אם את לא תפתחי פתחך הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי, לכן פתחי לי, פתחי לי ודאי.</p>
<p>וע"ד אמר דוד כד בעי לאעלא למלכא אמר פתחו לי שערי צדק¹⁰ אבא במ אודה יה זה השער ליי" דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא זה השער ליי" לאשכחא¹¹ ליה ולאתדבקא ביה¹² וע"ד פתחי לי אחותי רעיתי</p>	<p>ועל כן אמר דוד כשרצה להיכנס למלך אמר, פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה, זה השער לה', זהו ודאי הפתח להיכנס למלך, זה השער לה' למצא אותו ולהדבק בו, ועל כן פתחי לי אחותי</p>

שמדת הדין גרמה גלות מצרים לישראל (אור יקר), בסוד דורמיטא שהוא הסתלקות המוחין כן היתה נוק' בסוד נקודה בלי מוחין וזהו אני ישינה (רח"ו).

¹ כי אפילו שהיו בני הקב"ה מצד הקדושה עם כל זה משועבדים בגלות מצד הדין המתוח עליהם, ואין ספק שבצרתם לה צר והיא בגלות עמהם כדפירשו רז"ל גלו למצרים שכינה עמהם והיינו "אני" שהיא שכינה "ושינה" משוקעת בשינה וגלות שהיא אחד מששים במיתה (אור יקר).

² הכוונה על המלכות, וכוונתה על בחינה פנימית שבה שהיא באמצע בחינותיה כלב באמצע הגוף, ועל ידי בחינה זו שלא היתה ישינה בסוד המיתה מפני שהיא בת מלך פנימה ולא שליט שם שינה לכך היא ער לנטרא שלא להניח החצונים לכלותם חס ושלון, והקדים לפרש קול דודי דופק משום שממנו הוכרח שמלת לבי בשכינה, דאי לאו הכי הוה אמינא ולבי ער תפארת, לזה אמר שהתפארת הוא קול דודי דופק אם כן ולבי ער היא השכינה העומדת (אור יקר).

³ בשתי דרכים, או שהגזרות לא יתחזקו עליהם יותר מדאי, או שגזרות האויבים יהיה בהם כח לסולבן (או ריקר).

⁴ פירוש התפארת דופק ביסוד למלכות לעורר הגאולה, וזהו שאמר "ואזכור" תפארת הנקרא זכ"ר "אח" מלכות "בריתי" יסוד, והכוונה התעוררות היסוד אל הייחוד כענין אומרו והקמותי את בריתי ומבשרי אחזה אלוה (אור יקר).

⁵ פי' זעיר (מ"מ).

⁶ דריש הכי מיתורא דלי דסגי במלת פתחי אחותי רעיתי דודאי מי שאומר פתחי לי הוא הכוונה אלא למאן, אלא הכוונה לי כל דהו ומלת לי למעט הפתיחה, והטעם כי התעוררות מעט מלמטה יעורר מלמעלה כמה וכמה, ועוד רמה באומרו לי כי פתיחתה אליו תלוי בפתיחתה למטה אל התחתונים שיכנסו בתוכה אליו, והטעם שאם היא לא תעורר ישראל התחתונים בתפלה ותתן בלבותם תשובה כענין ויאנחו בני ישראל מן העבודה כדי שיתעוררו מעט מזער מלמטה, לא תפתח היא ולא תעורר למעלה ולא יבא הוא אליה בגאולה, לכך צריך שהיא תפתח מלמטה לישראל כדי שיכנסו בתפלתם אל התפארת ויתעוררו מעט מזער היא הפתח לתפתלם, מכניסם אל התפארת ויקבל תפלתם ושועתם ויבא בזה אליה ויתייחדו ויגאול אותם (אור יקר).

⁷ שהיא היא המעוררת התחתונים (אור יקר).

⁸ כדפירש' בתיקונים ששם אדנ"י מפתחות חצונים ושם יה"ה מפתחות פנימיים ומי שאין בידו מפתחות חצונים במה יכנס (אור יקר).

⁹ ר"ל שהיא שומרת הפתח והכניסה נמצא פתחי לי ר"ל כשיבואו לך נמצאו באים לי וזהו לי בשבילי כדי שימצאוני בעת יבקשוני (רח"ו).

¹⁰ המלכות הנקרא "צדק" אבא במ אודה יה למעלה, והטעם כי "זה השער לה", צדק הוא שער לה' תפארת (או ריקר).

¹¹ לשכחא (או ריקר).

¹² דקשיא דקרא קאמר אודה יה"ה דאינון לעילא ובתר הכי קאמר זה השער לה' דאיהו לתתא מ"ה ודאי ואיפכא הוה ליה למימר, ותירץ דלגבי יה"ה להודות לבד כדקאמר אודה יה"ה דהיינו "לשבחא ליה" אמנם לגבי יה"ה תפארת קאמר זה השער לה' ממש דהיינו "לאתדבקא ביה" למצוא אותו ולהתדבק בו (אור יקר).

רעייתו שראשי וגו', כדי להזדווג עמך, ולהיות עמך בשלום לעולמים.	שראשי וגו' בנין לאזדווגא עמך ¹ ולמהו עמך בשלום דעלמין
בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש נמולו, והשתתפו עם כנסת ישראל ונאחזו בה, אז אותו הדם הראו אותו על הפתח, ושני דמים היו, אחד של הפסח ואחד הדם שנמולו, והיה רשום על הפתח רושם האמונה, אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם, והרי נאמר ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף כדי להראות אמונה.	ת"ח בשעתא דקב"ה הוה קטיל לבוכרי דמצראי כל אינון דקמל בפלגות ליליא ואחית דרגין מעילא לתתא ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל ואתאחדו בה כדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא ותרין דמי הוו חד דפסחא וחד דמא דאתגזרו והוה רשים על פתחא רשימא דמהימנותא ² חד הכא וחד הכא וחד בינייהו והא אתמר ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף בנין לאחזאה מהימנותא
ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה, ונאחזו במצה,	ובארבעה (נ"א ובחמשה) עשר הא אתמר דהא כדן מבטלין חמץ ושאר ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא ³ ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה
	צה/ב
הקשר הקדוש אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרושם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דווקא, והרי פרשוה.	קשורא קדישא ⁴ בתר דאתגזרו עאלו בה עד דאתפרעו ואתגלייא רשימא דלהון ⁵ וכדין יתב להון קשורא באתר עלאה ⁶ בקשורא דמהימנותא באתר דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ⁷ מן השמים דייקא ⁸
בא וראה בארבעה (בחמשה) עשר, ובשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם	והא אוקמוה ת"ח בארביסר (נ"א בחמיסר) ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח ⁹ בשלימו עם

¹ כי הטל שבראש דהיינו סוד רישא דזעיר מליא טיפי מוחא שהם רסיסי זרעא קדישא לאזדווגא ובמקום אחר אאריך (או ריקר). דהיינו על סוד טפת ההזרעה הנמשכה מטלא דבדולחא שהוא המוח (רח"ו).

² עיי' פרשת בהעלותך מ,ש בענין רשימו זה (רח"ו). וז"ל הר"ח"ו ז"ל שם, בהגהות הרמ"ק כתב כי ג' טיפות הם תלת יו"דין והם השני דע"ב ו"ו ו"י ו"י ו"י ולי נראה שהצירוף הוא כזה ה' שהם בסוד ה' אחרונה דהו"ה בסוד נערה עכ"ל שם בד' קמ"ט ע"א (מ"מ) 9.

³ באשר שנתגלה אז הקב"ה בכבודו ובעצמו, והיה אז ביטול גדול להסטרוא אחרא כולה, ונעקר אז היצר הרע מישראל לגמרי, וכמ"ש בזוה"ק פ' אמור (צה סע"א) ע"ש כל הענין³ ופ' בהעלותך (קמט ע"א) ופ' בא (מדף לה עד דף מא) וכו' עקר הוא בעצמו ית"ש את היצה"ר מהם וקידש אותם אליו (דע"ה ח"ב קכב ע"ג) ושם ד"ה וזהו

⁴ המלכות נקרא מצה כי אין לה רק ב' מוחין חו"ב ע"ב וס"ג גי'מ קל"ה כמנין מצ"ה גם רמז שדעתם קלה ולכן מצה גי'מ קל"ה והנה היא סוד קשורה קדישא כי כל קשר האצילות אינו אלא בה (רח"ו). עיי' עמוד א' הערה בשם ספר הדע"ה.

⁵ דהיינו י' אות ברית יו"ד של יסוד כנודע, וממנו ולמעלה בסוד וא"ו נמשך ואו שהיסוד הוא "קשרא דמהימנותא" ובו כלל הכל והאוחז בו אוחז בכל מה שלמע' עד האחזם בתפארת דהיינו "מן השמים" הכולל ימין ושמאל אש ומים (אור יקר).

⁶ פי' בזעיר (מ"מ).

⁷ שנכנסו למדרגות עלמא דדכורא הנק' שמים (רח"ו) (U).

⁸ ז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב) (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

⁹ פי' בל"ד בין הערבים שהוא זמן שחיתת פסח אזי מתחיל תיקון הכלה כדי להזדווג בלילה שעיקר הזיווג הוא בלילה וכן אמר בסמוך ובל"כ תיקונא דכלה בההוא יומא ובליליא אשתכח (מ"מ).

<p>שמשא¹ וכתרין תתאי² לא משתכחין כל כך בעלמא דהא בהדתותי דסיהרא³ זינין בישין⁴ משתכחין ומתערי לאתפשטא בעלמא ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח⁵ בניהרו דשמשא בשלימו מתכנשי כלהו לאתר חד וקדושי מלכא אתערו כדן כתיב ליל שמורים הוא ליי דהא זווגא קדישא אשתכח⁶ והוא שמורים בכלא</p>	<p>השמש, והכתרים התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחדוש הלבנה נמצאים מינים רעים ומתעוררים להתפשט בעולם, ובשעה שהזוג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כולם מתכנסים למקום אחד, והקדושות של המלך מתעוררות אז כתוב ליל שימורים הוא לה', שהרי הזוג הקדוש נמצא והוא שימורים בכל.</p>
<p>ר' אחא אמר בגין כך תקונא דכלא (נ"א דכלה) בההוא יומא ובליליא אשתכח ישובא דביתא ווי לאינון דלאו מבני ביתא נינהו כד אתאן לאודווגא אורייתא (ס"א אריוותא)⁷ כחדא⁸ ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא כל ההוא יומא ועל ידיהו עיילי מאן דעיילי ואינון חדאן וזמרון הדווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי</p> <p>א"ר יוסי למה לן לאפראה כולי האי קרא שלים הוא דהא בהאי ליליא זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח הה"ד הוא הלילה הזה ליי שמורים מאי שמורים תרי זווגא דסיהרא בשמשא לכל בני ישראל לדורתם דהא מכאן ולהלאה אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא ונפקו מרשותא אחרא בגיני כך בארבעה עשר מתקני גרמייהו ומבערי חמין</p>	<p>רבי אחא אמר לכן תקון של הכל [של הכלה] הוא באותו יום, ובלילה נמצא הישוב של הבית, אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשבאים להזדווג התורה [האריות] יחד, אוי לאותם שלא נודעים אצלם, לכן ישראל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p> <p>אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזוג העליון הקדוש מתעורר ונמצא, זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה' שימורים, מה זה שימורים, שנים, הזוג של הלבנה עם השמש לכל בני ישראל לדורותם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש, ויצאו מרשות אחרת, לכן בארבעה עשר מתקנים את עצמם ומבערים חמין מביניהם ונכנסים</p>

¹ מילוי גמור בלי חסרון בסוד כ"ח עתים ללבנה הארבעה עשר היא המליאה והטובה מכלם כדפירשנו בפרשת אחרי מות (אור יקר).

² שכן כל כח החצונים בחסרון הלבנה וכח הקדושה במלואה, והטעם כי המלכות בלא תפארת דין גמור ויונקת מצד הדין ונותנת לשועלים שהיא ראש להם, ולכך כח החצונים גוברין בעת חסרון הלבנה שאז אין ייחוד והם מתפשטין בעולם ולכך החסרון קשה לנכפין מפני שלילית וילדיה מתגברין, וכן בחדושה של לבנה יש להם תגבורת והטעם פירשנו בזוהר פרשת בראשית (אור יקר).

³ כי בשעת חדושה של לבנה אף על פי שכבר מחודשת הלבנה מלכות עם השמש תפארת, אף על פי כן אינם מתבערים הקליפות ועדין נמצאים מפני שאין הייחוד שלם בעצם שהוא תחלת הייחוד ואין כח באור לבער הקליפות שנתפשטו בעת החסרון, ומתפשטין מפני שמחת החידוש כדפירשנו בפרשת בראשית שם (או ריקר). פי' בתחלת החדש שאז מתחדשת הלבנה זינין בישין משתכחין (מ"מ). שהוא בעת המולד (דע"ה ח"ב קנז ע"א).

⁴ ולכן אמר הקב"ה להקריב אז שעיר עזים אחד לחטאת לה', כי השעיר הנה הוא מסטרא דס"מ וחולקא דיליה, ובסוד (בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר וכמ"ש בפ' תצוה (קפה ע"א) ופקודי (רסט ע"א) (דע"ה ח"ב קנז ע"א), אחר שנכשל האדם בהחטא דעץ הדעת, שהוא שורש לכל הקלקולים כולם, ואי אפשר שיתוקן החטא הזה אלא בביאת המשיח דוקא כנודע, הנה הוה כל יחודה עם ז"א רק לפרקים, והיא עולה ויורדת תמיד, והוא ענין חסרון הלבנה ומילואה (שם ע"ב).

⁵ פי' בליל פסח (מ"מ).

⁶ ליל א' של פסח, שאז היה תשלום לידת המוחין ונזדווגו הז'ין כמ"ש בפ' בא (דף לח ע"ב ודף מא ע"א) ופ' אמור (דף צה ע"ב), ונתעברה אז הנוק' בכל האורות דתקות חמדת ישראל (דע"ה ח"ב קנז ע"ב).

⁷ נמחק במ"מ.

⁸ תורה שבכתב ותורה שבעל פה (סר"ו)

<p>מביניהו ועיילי ברשותא קדישא וכדין מתעטרי חתן וכלה בעטרוי דאימא עלאה! ובעי ב"נ לאהזאה גרמיה דאיהו בר חורין</p>	<p>לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.</p>
<p>א"ר יוסי הני ארבע כסי דההוא ליליא אמאי א"ר אבא הא אוקמוה חברייא לקביל ד' גאולות אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא דקאמר הואיל וזוונא קדישא אשתכה בהאי ליליא בכל ספריין וזוונא הוא בארבע קשרין דאינון ד' דרגין? ולא מתפרשי דא מן דא</p> <p>כד זוונא דא אשתכה ואנו בהדוותא דלהון אתערנא בגין דהא זכינא בהו דמאן דאחיד בדא זכי בכלא וע"ד אשתני ליליא דא מכל שאר ליליון ובעינן למעבד שמא בכלא ולמחדי בהאי ליליא בגין דהדוותא הוא לעילא ותתא ועוד אמר דארבא אלין ארבע גאולות קרינן להו מ"ט בגין דהאי דרגא בתרא³ גואל אתקרי המלאך הגואל ולא אקרי גואל אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה⁴ דקיימא עלה ונהיר לה ודא לא אפיך לה נהורא אלא באלין תרין דרגין⁵ (ס"א באינון דרגין) דעליה אשתכה דארבע אלין ארבע גאולות נינהו</p>	<p>אמר רבי יוסי ארבע הכוסות הללו של אותו הלילה למה, אמר רבי אבא הרי פרשוה החברים כנגד ארבע גאולות, אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא שאמר הואיל והזווג הקדוש נמצא בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה.</p> <p>כשהזווג הזה נמצא ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם שמי שאוחז בזה זוכה בכל, ועל כן השתנה הלילה הזה מכל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל, ולשמח בלילה הזה משום ששמחה היא למעלה ולמטה.</p> <p>ועוד אמר שארבע אלו ארבע גאולות קוראים להם למה, משום שהדרגה האחרונה הזו נקראת גואל המלאך, הגואל ולא נקראת גואל, אלא על ידי דרגה אחרת עליונה שעומדת עליה ומאירה לה, וזו לא מוציאה לה אור אלא בשתי הדרגות הללו (באותן דרגות) שעליו, נמצא שארבע אלו הן ארבע גאולות.</p>
<p>ר' יהודה שאל לר' אבא הא כתיב (ס"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים והדוותא הוא כל שבעה אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין כמו בסכות דאשתכה ח' יומין הלילא בשלימו דהדוותא כל יומא ויומא</p> <p>א"ל שפיר קאמרת אבל ידיעא דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא כמה דאתקשרו לבתר בגין כך בהאי ליליא דזוונא אשתכה⁶ (בכל אינון דרגין עלאיין?) והדוותא</p>	<p>רבי יהודה שאל את רבי אבא, הרי כתוב (זהו שכתוב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים, ושמחה היא כל שבעה. למה לא נשלם הלל כל שבעת הימים כמו בסוכות שנמצא שמונה ימים הלל בשלמות של שמחה כל יום ויום.</p> <p>אמר לו יפה אמרת, אבל ידוע הוא שהרי כאן לא נקשרו ישראל כל כך בכל כמו שנקשרו אחר כך, לכן בלילה הזה שזווג נמצא (בכל אותן דרגות עליונות)</p>

¹ עם היות שבילי פסח נכנסים כל המוחין דא"א עכ"ז בבחי' י"ט עצמו אינו רק סוד חסד דאימא כי ה"ט עצמו באימא והשבת באבא ולכן לא אמר רק בעטרוי דאימא עילאה (רח"ו). ונל"ע שיש תירוץ אחר ממ"ש הרב בס"הכ למ"ש הזהר בערוי דחימא ולא הזכיר אבא וז"ל שם עיקר ליל פסח הם ד' כוסות שרומזים למוחין דאימא אך גדלות שני דאב' לא נכנס רק דרך רמז מועט בסוד המצה כנז' לעיל אחר שנכנסו המוחין עכ"ל ולכן לא אמר הזהר רק בעטרוי דאימא שנכנסו בזעיר בעצמות ממש ולא דרך רמז כאבא (מ"מ).

² נה"ם (רח"ו). ור"ל שהמ' מקבלת מנה"י דזעיר שמשם בניינה ואח"כ מזדווגת עם זעיר כמ"ש בסמוך (מ"מ)פ.

³ מלכות (רח"ו).

⁴ היסוד נק' גואל בסוד אם יגאלך טוב יגאל (רח"ו).

⁵ תרין בעיין דעליה שהם למעלה מיסוד בבחי' נו"ה (רח"ו).

⁶ פי' בליל פסח נכנסו כל המוחין כולם שלא כטבע כמ"ש הרב ואז יש זווג ולכן אומרים הלל גמור (מ"מ).
⁷ בשאר ימי פסח שאזי נכנס מוח חכמה דזעיר בשבוע ראשון כמ"ש הרב וכן ג"כ בשבוע ראשון נכנס בו ז' בחינות דחסד הראשון כמ"ש הרב ז"ל נמצא שדרגין עלאיין שהם אותם הארות משתכחי אבל ישראל עדין

<p>דכלא אשתכח וישראל אתקשרו בהווא חדוותא עבידנא שלימו והלילא אשתלים (אבל באינן דרגין עליין) לבתר אע"ג דכלהו משתכחי עד כען ישראל לא אתקשרו בהו ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא ולא קבילו אורייתא ולא עאלו במה דעאלו לבתר בנין כך בסכות שלימו דכלא אשתכח ביה וחדוותא דכלא יתיר</p> <p>אבל הכא עד כען לא זכו ולא אשתכח שלימו ביה כ"כ אע"ג דאשתכחו כל ז' לאו הוא באתגלייא וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא הוי וע"ד חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא בנין ההוא חולקא דאתקשרו ביה מ"ט דכיון דבהווא ליליא זווגא אשתכח כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא ולא בסטרא דישראל דכד זווגא אשתכח בה משתכחי אלין תריין?</p>	<p>ושמחת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות וההלל נשלם (אבל באותן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שכולם נמצאים עד כעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרושם הקדוש, ולא קבלו תורה ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך, לכן בסוכות שלמות הכל נמצאת בו, ושמחה של הכל יותר.</p> <p>אבל כאן עד עכשיו לא זכו ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי, ועל כן שמחת הכל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו למה, שכיון שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הכל נמצא בצד של הזווג ולא בצד של ישראל, שכאשר זווג נמצא בה נמצאות שתי</p>
<p>צ/א</p>	
<p>(ס"א תלת) דרגין דקיימין עליה וכד אלין משתכחי הא כל גופא אשתכח³ בהו וכדין שלימו דכלא וחדוותא מכלא והלילא אשתלים דהא כדין אתעשרת סיהרא בכלא אבל לא לבתר דכל יומא ויומא אשתכחי וישראל עד לא זכו בהו הא לאו הלילא שלימא כמו בזמנין אחרנין א"ל ר' יהודה שפיר הוא והכי הוא ודאי והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא ואנשינא מלי</p>	<p>(שלש) הדרגות הללו שעומדות עליה, וכשאלה נמצאות, הרי כל הגוף נמצא בהם, ואז שלמות הכל ושמחה מן הכל, וההלל נשלם, שהרי אז מתעטרת הלבנה בכל, אבל לא אחר כך, שכל יום ויום נמצאים, וישראל טרם שזכו בהם הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים. אמר לו רבי יהודה יפה הוא וכך הוא ודאי, והרי פעם אחרת שמעתי אותו בצורה הזאת ושכחתי את הדברים.</p>
<p>השתא מלה אחרא בעינא למנדע הא חזינא⁴ בפסח ז' ובסכות ז' ושלימו דחדוותא ביומא אחרא⁵ בשבועות אמאי לא אשתכחו ביה ז' ימים והא הכא אתחזון יתיר מכלא⁶ פתח ואמר ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ וכי מאי שנא הכא דאקרוין⁷ ישראל אחד יתיר</p>	<p>עכשיו דבר אחר אני רוצה לדעת, הרי ראינו בפסח ז' ובסוכות ז' ושלמות השמחה ביום אחר, בשבועות למה לא נמצאו בו ז' ימים והרי כאן ראויים יותר מהכל. פתח ואמר (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ וכי מה שונה כאן</p>

לא נתקשרו בהם ולכן אין גומרין הלל בשאר ימי הפסח וז"ש בסמוך "אע"ג דאשתכחו כל ז' לאו איהו באתגלייא" וכו' (מ"מ).

¹ פי' שישראל לא גרמו ע"י מעשיהם שיעשה הזווג בליל פסח אלא מאיליו נעשה כמ"ש הרב ולכך אסור הזווג בליל פסח, כיון שלא נעשה על ידינו וז"ש ולא בסטרא דישראל. (מ"מ).

² נ"ה (רח"ו).

³ פי' ת"ת שהוא קו האמצעי (מ"מ).

⁴ שאלתנו מורכבת מכמה שאלות האחד שבעה בפסח, בסוכות שבעה ואינם כעין פסח שהם שבעה ויום טוב קודם ואחר ובסוכות שבעה ולא יום טוב באחריתם, ואחר כך שמיני (אור יקר).

⁵ ובשבועות שהיה ראוי יותר אל הכללות שהוא במדת התפארת הכולל יותר בספירות אינם שבעה עם היות שהיה ראוי אל המעלה יותר מן הפסח שבחסד ויותר מן הסוכות שבגבורה (או יקר), פי' בשמיני עצרת (מ"מ).

⁶ וצריך טעם למה אינם דומה לאחד מהם (אור יקר). כי הוא היר"ט היותר משובח (רח"ו).

⁷ קשיא תרתי חדא דכיון דלא אשתמיט (אור יקר).

<p>מאתר אחראי¹ אלא כיון דשבתא דישראל אתייתא לפרשא קרא לון אחד דהא בכל אתר שבתא דישראל אחד הוא</p>	<p>שישראל נקראו אחד יותר ממקום אחר, אלא כיון שהשבח של ישראל בא לפרש, קרא להם אחד, שהרי בכל מקום השבח של ישראל הוא אחד.</p>
<p>מאי טעמא בגין דכל קשירו דעלאי² ותתאי³ בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח⁴ (ועוד) דאתקשר במה דלעילא⁵ ואתקשר במה דלתתא⁶ ואתקשר בכנסת ישראל⁷ וע"ד אקרי כלא אהר⁸ ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא⁹ וקשורא שלימא¹⁰ ויהודא עלאה¹¹ קדישא וע"ד יומא דא קשורא דמהימנותא הוא קשורא דכלא וכתב עין חיים היא למחזיקים בה</p>	<p>למה, משום שכל הקשר של עליונים ותחתונים נמצא במקום הזה שנקרא ישראל, (ועוד) שנקשר במה שלמעלה ונקשר במה שלמטה, ונקשר בכנסת ישראל, ועל כן הכל נקרא אחד. ובמקום הזה נודעת האמונה והקשר השלם והיחוד העליון הקדוש, ועל כן היום הזה הוא קשר האמונה הקשר של הכל, וכתוב עין חיים היא למחזיקים בה, עין הוא שנקרא אחד, ועל כן משום שהם</p>

¹ משמע דלאו אחרא הוא. ואם תאמר שזה בנה אב אם כן למה נתגלה ענין זה הנה ולא במקום אחר, ותיריך כי טעם למה ענין זה הנה מפני שהיה משבח לישראל ש[כ]ב[ח] בזה, ומאי דאמרת דלא אשתמיט וכו' לאו קושיא הוא שבכל מקום ישראל נקראים אחד על הסתם כדמפרש (אור יקר).

² פירוש שלש ראשונות (אור יקר).

³ שבע מדות תחתונות או ירצה ממש עליונים ותחתונים כלם תלויים בתפארת שהוא נקרא עין החיים וממנו חיים לכל חי (או ריקר). פירוש פרצופים העליונים שלמעלה מזעיר וכן פרצופים התחתונים שלמטה ממנו כולם מתקשרים בו (מ"מ).

⁴ הוא הטעם לייחודם שנשמותיהם חצובות מתחת כסא הכבוד שהוא בת"ת ועיר, במקום שמסתיים יסוד אמא, ושם מאיר אורה ומתגלה יסוד אבא, והוא ממש אתר דאתקרי ישראל, ת"ת שבת"ת, (איכה ב, א) ת"ת ישראל, ושם חקוקה צורתו של ישראל אבינו כי שם מדתו כנודע קסו), ושם קשירו דעילאי ותתאי, שהרי הוא לב האצילות ומרכזו, וכל האצילות מתקשר שם, כי על כן ר"ת כל הי' ספירות כח"ב גג"ת נה"ם עולה בכיוון ישראל, שהוא תל שהכל פונים אליו. ועוד דאתקשר וכו', ידוע קסז) שו' של שם ההוי"ה הוא בת"ת, וסגולת הו' לקשר כי סתמו ו' החיבור, ואפילו ו' ההיפוך לא יוצא מכלל חיבור כי תמיד הוא מחבר מלה במלה. ועוד דאתקשר, ר"ל עוד יש לו קשר בעצמו כי מתקשר עם הדעת למעלה ועם היסוד למטה, ו' גדולה וקטנה קסח), או עיקרית ומילוי. ולא די שמתקשר מיניה וביה אלא מתקשר בכנסת ישראל, כידוע שכתר מלכות הוא מושרש בת"ת זה. וע"ד אקרי כלא אחד, שהכל מיוחד בעצם. ואח"ד ג' וא"ו שה"ס ג' הקשרים, ו' דעת א' כתר רחל שסוד א' זה הוא אה"ה ובא"ת ב"ש תצמ"ץ שעולה כתר, ו' דמילוי הוא ביסוד. והנה וא"ו בריבוע עולה הוי"ה. ובאתר דא אשתמודע וכו', כי בת"ת מתגלה אור הפנימיות שבו כל אמונתינו. וקשורא שלימא, כי שם מתקשרים החו"ג, ונקרא לב השמים, פי' אש ומים נעשו לב אחד בייחוד. ויחודא עלאה קדישא, ששם סוד שם ההוי"ה בסדר ישר, ל"ה שני יסודות דא"ו ו' הוא הת"ת וה' שורש מלכות. ושם היתה נבואתו של משה רבנו ע"ה גלויה לו, שהוא שם הוי"ה הנזכר בתורה (רמ"ז).

⁵ חסד וגבורה ושלש ראשונות (אור יקר). או"א (רח"ו).

⁶ נצח הוד יסוד, ואחר שכולל שש ספירות או תשע (או ריקר), ו"ק שכולים בו ואתקשר בכ"י פי' במלכות (רח"ו).

⁷ שהיא מלכות והתפארת עם המלכות נקראים אחר שפירושו א"ח ד' אם כן ראוי שהתפארת ישראל דעלמא יקרא אחד ועל שמו נקראים ישראל אחד לתתא (אור יקר), פי' במ' וז"ש בסמוך ובאתר דאשתמודעא מהימנותא שר"ל באתר דא שהוא הת"ת (מ"מ).

⁸ פי' א"ח ד' את הוא זעיר ד' (מ"מ).

⁹ קשיא ליה דאי מהאי טעמא לה איריא דאם כן שאר הספירות נמי יקראו אחד שכן התפארת נקשר עמהם ומה גם המלכות, ותיריך להיות נמצא במדת זו שלשה עניינים שלא ימצאו שלשתם בשום ספירה מהספירות, האחד, "אשתמודעא מהימנ", פירוש הודעת האלהות ופרסומו לתחתונים ועל ידו לסבת שיעקר ההנהגה על ידו כסבת המזון לכל העולם כולו מידו והוא מחיה את כולם (אור יקר), שהיא בינה ואבא כלול עמה בסוד וחכם בבינה (מ"מ).

¹⁰ דהיינו קשר עליונים ותחתונים בו דהיינו שהוא אילן והספירות והנבראים ענפיו (אור יקר), הם ו"ק שנקשרים בו (מ"מ).

¹¹ השלישית הייחוד "עילאה קדישא" דהיינו ייחוד זכר ונקבה (אור יקר), ה"ס הזווג שמזדווג עם המ' (מ"מ).

<p>אילנא הוא דאקרי אחר וע"ד בנין דאינון מתקשרי באתר דא אקרי הכי ועין היים אחד הוא ודאי אקרי בנין דכלא ביה אתקשר</p>	<p>נקשרים במקום הזה נקרא כך, ועין חיים הוא ודאי אחד נקרא, משום שהכל נקשר בו.</p>
<p>ויומא (ס"א ושמא)² דיליה³ אחד ודאי קשורא דכלא ואמצעיאת דכלא הה"ד ועין החיים בתוך הנן בתוך ממש דבמציעות⁴ ואחיד בכל סטריין ואתקשר ביה וע"ד פסח⁵ וסכות⁶ והוא באמצעיאת⁷ בנין דאיהו אמצעיאת דכלא ודא הוא שבהא דאורייתא בהאי יומא ולא יתיר שבהא דמהימנותא וקשורא דכלא</p>	<p>והיום (והשם) שלו ודאי אחד, קשר של הכל, ואמצע של הכל. זהו שכתוב ועין החיים בתוך הגן, בתוך ממש באמצע, ואחוז בכל הצדדים, ונקשר בו. ועל כן פסח וסכות והוא באמצע, משום שהוא האמצע של הכל, וזהו השבח של התורה, ביום הזה ולא יתיר. שבח האמונה וקשר של הכל.</p>
<p>אמר ר' יהודה בריך רחמנא דשאלנא וזכינא להני מלי א"ר יצחק הדוותא ושירתא זמינין ישראל לשבהא לקב"ה כהאי שבהא דמשבחי ישראל בליליא דפסחא דכ"י אתקדשת בקדושא דמלכא הה"ד השיר יהיה לכם כליל התקדש חג כליל התקדש חג דייקא⁸ ברוך יי לעולם אמן ואמן</p>	<p>אמר רבי יהודה ברוך הרחמן ששאלתי וזכיתי לדברים הללו. אמר רבי יצחק שמחה ושירה עתידים ישראל לשבח את הקדוש ברוך הוא כמו השבח שמשבחים ישראל בליל הפסח, שכנסת ישראל מתקדשת בקדושת המלך, זהו שכתוב השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, כליל התקדש חג דווקא, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.</p>
<p>וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי' בשבועותיכם מקרא קדש יהיה לכם וגו' ר"ש פתח אז ירננו עצי היער מלפני יי' כי בא לשפוט את הארץ זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי דידעין ארחוי דקב"ה ואתאחדן בשמיה (כל יומא) ווי לאינון דלא משתדלי באורייתא דהא לית לון חולקא בשמא קדישא ולא אתאחדן ביה לא בהאי עלמא ולא בעלמא דאתי מאן דזכי בהאי עלמא זכי בעלמא אתי דהכי תנינן דוכב שפתי ישנים אע"ג דאינון בההוא עלמא שפוותיהו מרחשן תמן אורייתא</p>	<p>וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם מקרא קדש יהיה לכם וגו', רבי שמעון פתח אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ, אשרי חלקם של אותם העוסקים בתורה יומם ולילה, שיודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ונאחזים בשמו (כל יום), אוי לאותם שלא עוסקים בתורה, שהרי אין להם חלק בשם הקדוש ולא נאחזים בו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. מי שזוכה בעולם הזה זוכה בעולם הבא, שכך שנינו דוכב שפתי ישנים, אף על גב שהם באותו עולם שפתותיהם מרחשות שם תורה.</p>
<p>ת"ח עד השתא אקריבו ישראל תבואת הארץ⁹ תבואת הארץ ודאי ואתעסקו ביה ואתקשרו בההוא קשורא¹⁰ ואע"ג דדינא</p>	<p>בא וראה, עד עכשיו הקריבו ישראל תבואת הארץ, תבואת הארץ ודאי והתעסקו בה ונקשרו באותו קשר, ואף</p>

¹ פי' שגם ישראל הנקשרים בת"ת נק' אחד (מ,מ).
² נמוק צמ"מ?
³ פי' יום שבועות (מ"מ).
⁴ כי ת"ת בציור האילן הוא באמצע ומכריע בין ב' זרועות (רח"ו).
⁵ חסד (רח"ו).
⁶ גבורה (רח"ו), הוא הוד ענף הגבורה כי אז יתהפך לשלהובין דרחימו והוא זמן שמחתינו (דע"ה ח"ב נח ע"ג). ועי' עוד ברע"מ פינחס רזו רע"ב, וברע"מ ס"פ תצא רפג ע"א (כללים ח"ב לה ע"ג).
⁷ סיון ת"ת (רח"ו).
⁸ שמתקדשת המלכות הנק' חג בסוד קידושין (רח"ו).
⁹ כי השעורים סוד הגבורות בסוד ב"פ מנצפ"ך גימ' שעו"ה והמלכות נק' הארץ וזהו תבואת הארץ (רח"ו).
¹⁰ פי' במלכות (מ"מ).

<p>אשתכח דינא בשלמא אשתכח ביה (ס"א דעלמא אתנהגא ביה) ואקריבו שעורים בנין דאיהו קדמאה מכל שאר תבואה! ומן קדמאה מתקרבא ולא מההוא דמתאחר דהא אחידו קדמאה דישראל אתאחדו ביה בקב"ה הכא הוא</p>	<p>על גב שהדין נמצא, נמצא בו דין בשלום (שהעולם התנהג בו), והקריבו שעורים משום שהוא ראשון מכל שאר התבואה, ומקריבים מהראשון ולא מאותו שמתאחר, שהרי האחיזה הראשונה שישראל נאחזו בקדוש ברוך הוא היא כאן.</p>
<p>אמר קב"ה אנא יהיבית לכו מן במדברא מההוא אתר דאקרי שמים דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ואתון מקרבין קמאי שעורים ורזא דמלה זאת תורת הקנאת חסר, אזהרותא לנשי עלמא דלא ישמון תחות בעליהון ואי לאו קמח שעורים זמינא לקרבא וממלה דהא אשתמודע מלה אחרא זכאה חולקיהון דישראל דהא כ"י לא שקרת במלכא קדישא לעלמין כ"י תווח' אשר תשטה אשה תחת אישה בני"כ דינא דהאי אתתא</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא אני נתתי לכם מן במדבר מאותו מקום שנקרא שמים, שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ואתם מקריבים לפני שעורים. וסוד הדבר, זאת תורת הקנאת חסר, אזהרה לנשות העולם שלא יסטו תחת בעליהן, ואם לא אז קמח שערים עתיד להקרב. ומדבר א' נודע דבר אחר, אשרי חלקם של ישראל, שהרי כנסת ישראל לא משקרת במלך הקדוש לעולמים, כנסת ישראל תמהה, אשר תשטה אשה תחת אישה, לכן דין האשה הזו</p>
<p>צו/ב</p>	
<p>מאתרהא קא אתיאי ומאן הוא אתרהא ההוא דכתיב בה אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה אשת חיל עפרת בעלה וההוא קמח שעורים דאייתית ההיא אתתא מנחת קנאת אתקרי חסר כנסת ישראל הכי אקרי וע"ד בפניחם כתיב תחת אשר קנא לאלהיו דקנאה הכא אתאחד² דמאן דמשקר בהאי ברית קנאה אתערת עליה³ ועל דא קנאין פוגעין בו</p>	<p>ממקומה היא באה, ומי הוא מקומה, אותה שכתוב בה, אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה, אשת חיל עטרת בעלה, ואותו קמח שעורים שמביאה אותה אשה נקרא מנחת קנאת, נקראת חסר, כך נקראת כנסת ישראל, ועל כן כתוב בפניחם תחת אשר קנא לאלהיו, שקנאה כאן נאחזת, שמי שמשקר בברית הזו מתעוררת עליו קנאה, ולכן קנאים פוגעים בו.</p>
<p>ת"ח קמח שעורים האי עומר דכיון דהוה מטא לריחין דגרוסות⁴ מפיקין מניה עשרון⁵ מנופה ב"ג נפה⁶ ודא שבע שבתות תמימות⁷</p>	<p>בא וראה קמח שעורים העומר הזה, שכיון שהיה מגיע לריחיים של גרוסות מפיקים ממנו עשרון מנופה בשלש</p>

¹ פ' והגבו' שהם השעורים מקבלת המ' בפסח תחלה ואח"כ החסדים בשבועות בסוד החטה חטה גי' כ"ב שהם החסדים כי כ"ב אתון הם החסדים ומנצפ"ך הם הגבורות (מ"מ).

² פירוש יסוד הנקרא קנאה מתאחד עם המלכות (מ"מ).

³ קנאה גימ' יוסף (רח"ו).

⁴ ומשם פוחת והולך על ידי מה שמנקין אותה עד שלא נשאר אלא עומר עשירית האיפה על ידי היותה מנופה ב"ג נפה, יורה על נקיותה מהמדרגות הנפרדות תחתיה ומהחצונים הרודפים אחריה לאונסה חס ושלום, ועם כל זה היא נטהרת ונקיה לבעלה ולכן יוצאת מכל המדרגות עומר נקי מנופה בלי קליפה, וכיון שזו היא מדהתה היא נפרעת מן הארורה הזאת שלא שמרה עצמה מהנחש הזנאי הכרוך אחריה ופגמה במקום טהור (אור יקר).

⁵ פירוש עומר עשירית האיפה דהיינו שלמטה עם קליפותיה הם עשר מדרגות דהיינו שלש סאין איפה שלימה היו עושין (אור יקר).

⁶ כמ"ש הרמב"ם ז"ל שעומר שעורים דפסח ב"ג נפה וסלת חטים דשבועות ב"ב נפה מפני שהיא מנחה חדשה וסלת של שאר ימות השנה שהוא דגן ישן ב"א נפה (מ"מ) 9.

⁷ מורה שכל שבע שבתות הם בנקבה מדלא קאמר תמימים אלא תמימות, ויהיה הענין שאנו מוסיפין על ספירת העומר ירצה על קישוט וספירות העומר שהיא השכינה, והיינו שהיא מתקשטת בה בעצמה בשבע ספירות דהיינו היותה בת שבע פירוש מדה אחת כלולה משבע מדות, ואותם השבעה הם כלולות שבעה דהיינו מ"ט ימים מ"ט פנים טהור כולם בנקבה, והם יום אחד במלכות שבמלכות שבנקבה, יום שני ביסוד

<p>לבתר דסלקין שבע שבתות! אלין אתא מלכא² קדישא לאזדווגא בה בכנסת ישראל³ ואורייתא אתיהיבת וכדין אתעטר מלכא⁴ ביחודא שלים⁵ ואשתכח אהר לעילא ותתא וכד אתער מלכא קדישא ומטא זמנא דאורייתא כל אינון אילנין דמבקר⁶ אביהו סלקין שירתא ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון פתחו ואמרי יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה יי' בהשמים הסדך וכתוב וכל עצי השדה ימחאו כף</p>	<p>עשרה נפה, וזה שבע שבתות תמימות, אחר שעולות שבע השבתות הללו, בא המלך הקדוש להזדווג עם כנסת ישראל ונתנה התורה, ואז התעטר המלך ביחוד שלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה, וכשמתעורר המלך הקדוש ומגיע זמן התורה, כל אותם האילנות שמבכרים את הפירות שלהם, מעלים שירה, ומה הם אומרים, בשעה שלוקטים אותם פותחים ואומרים, ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה, ה' בהשמים חסדך, וכתוב וכל עצי השדה ימחאו כף.</p>
<p>תו פתח ואמר מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה שיר חדש אקרי בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה התם מנחת קנאות הכא מנחה חדשה דהדושה דכלא (ס"א דכלה)⁷ הכא⁸ קשורא דכלא דעילא ותתא⁹ קשורא דמהימנותא ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטורי¹⁰ ואורייתא אתיהיבת וכד מטון בכורים לגבי כהנא הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מלין על ההוא אילנא דארעא¹¹ דאשתלים כגוונא דלעילא בתריסר תחומין בשבעין ענפין¹² ובעא לאוברא ליה לבן ארמאה דאתפנים עלמא בניניה וקב"ה שויב ליה ואתעטר בדינוי (ס"א בבנוי) כמה דאוקימנא בגין ההוא אילנא וכל קשרא דמהימנותא ביה תלייא</p>	<p>עוד פתח ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה, שיר חדש הוא נקרא, לכן בהקריבכם מנחה חדשה, שם מנחת קנאות כאן מנחה חדשה, חדשה שחדוש הכל (הכלה) כאן, קשר של הכל, של מעלה ומטה, קשר האמונה, ולכן יעקב השלם התעטר בעטרותיו ונתנה התורה, וכשמגיעים הבכורים לכהן, היה צריך אדם לומר ולפרש דברים על אותו העץ שבארץ שנשלם כדוגמא שלמעלה, בשנים עשר תחומים בשבעים ענפים, וצריך לאבד את לבן הארמי, שבגללו נפגם העולם, והקדוש ברוך הוא הציל אותו והתעטר בדינוי (בבנוי) כמו שבארנו, משום אותו העץ שכל קשר האמונה תלוי בו.</p>
<p>וע"ד מנחה חדשה אתקרי מ"ט בגין</p>	<p>ועל כן נקרא מנחה חדשה, למה,</p>

שבמלכות שבה בעצמה וכן עד שבעה, יום שמונה הוא במלכות שביסוד שבה וכן מונה והולך עד שמקשה ומגלה פן אחר פן עד שהם שבע שבתות שאנו עולין במלכות בעצמה שבע מדרגות שהם מ"ט מעלות מעלה אחר מעלה (אור יקר), ע"ב ס"ג בהם ז' יוד"ן ז' שבתות (רח"ו).

¹ דהיינו שהיא מתקשטת בקישוטיה אלה דהיינו סימנין דדכורא סימנין דאורייתא הנדרשת במ"ט פנים (או ריקר).

² שהוא יום מתן תורה (או ריקר).

³ שהיא מקושטת עלינו כדפירשנו, (או ריקר)

⁴ כענין צאנה וראינה בנות ציון וכו' (אור יקר).

⁵ מפני שביום ראשון של פסח הייחוד למטה אמנם לא היה שלם מפני שישראל לא נתקנו והיא לא נתקשטה, אמנם עתה שהיא מתקשטת עליהם הייחוד מלמעלה שהיא עולה אליו ומה גם עתה שהוא מתעטר בעטרות עליונות (אור יקר).

⁶ הם סוד המלאכים שהם בחיצוניות העולמות ונק' אילנין המבכרים פירותיהם בשבועות שאז נשלם ג"כ אילנ' דחיי בכל פרצופו (רח"ו).

⁷ נמוק במ"מ.

⁸ פי' שמתחדשים ז"ן ומזדווגים (מ"מ).

⁹ פי' שבת"ת מתקשרים ח"ג הנק' עילא ונ"ה הנק' תתא ועיין ריש דף צ"ד ע"א ומ"ש קישורא דמהימנותא הם א"ו וכו"ש לעיל (מ"מ).

¹⁰ שנכנסים בו כל המוחין ונק' יעקב שלימא (רח"ו).

¹¹ פי' יעקב אע"ה שהוא דוגמת זעיר (מ"מ).

¹² סוד הת"ת הנק' אילנא דחיי שבו י, ב, צרופי הויה, וסביב לו ענפים (רח"ו), וכנגדו יעקב אע"ה יש לו י"ב שבטים וע' נפש (מ"מ).

<p>דהדוותא דעלאי ותתאי הוא והדוותא דסיהרא ובכל זמנא חדתותי דסיהרא קשרא דמהימנותא הוא והדוותא דילה (דסיהרא)</p>	<p>משום שהיא שמחת העליונים והתחתונים, ושמחת הלבנה, ובכל זמן של חידוש הלבנה הוא קשר האמונה ושמחתה (של הלבנה).</p>
<p>למלכא דהוו ליה בנין וברתא חדא אתקין סעודתא לכלהו בנין לא אשתכחת ההיא ברתא על פתורא כד אתאת אמרת למלכא מארי לכל אחי זמינת ויהבת¹ לכל חד מאנין ידיען ולי לא יהבת² חולקא בנייהו אמר לה חייך ברתי מנא דילך ישתכח על חד תרין הא כלא יתנון לך מחולקיהון אשתכח לבתר בידהא חולקין על חד תרין מכלא כך כ"י מכלא נטלא חולקין³ וע"ד אתקרי כלה כולא ככלה דכלהו מומנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין כך היא כ"י חדתותי (נ"א הדוותא) דילה בכלא וכלא יהבין לה חולקין ומאנין</p>	<p>(משל) למלך שהיו לו בנים ובת אחת, התקין סעודה לכל הבנים, לא נמצאה אותה הבת על השלחן, כשבאה אמרה למלך אדוני את כל אחי הזמנת ונתת לכל אחד כלים ידועים, ולי לא נתת חלק ביניהם. אמר לה חייך ביתי, הכלי שלך ימצא על אחד פי שנים, הרי כולם יתנו לך מחלקם, נמצא לאחר בידיה חלקים על כל אחד פי שנים מהכל. כך כנסת ישראל מהכל נטלה חלקים, ועל כן נקראת כלה, כלולה ככלה, שכולם מזמינים לה כלים וחלקים ותכשיטים, כך היא כנסת ישראל, החדוש שלה (שמחתה) בכל, וכולם נותנים לה חלקים וכלים.</p>
<p>ת"ח בשעתא דמלכא קדישא⁴ אשתכח בעשרוי⁵ הדוותא⁶ דכנסת ישראל הוא וכד אורייתא אתיהיבת אתעפרת כנסת ישראל בעשרין עלאי⁷ ובנין דכל קשרא דמהימנותא אתקשר בהאי אילנא אקרי יום אחד דכתיב והיה יום אחד הוא יודע ליי' יום אחד ודאי דכנסת ישראל יום אחד בקשורא דלעילא קשורא דלעילא רישא וגלגלתא ומוחי⁸ קשורא אהרא⁹ תרין דרועין¹⁰ וגופא דאחידין מחילא דרישא¹² ואוקמא רב המנונא (ס"א בתרין) בתלת קשירין דאבהתא¹³ (קשורא אהרא) תרין קיימין¹⁴ (נ"א כוליין דלתתא)</p>	<p>בא וראה בשעה שהמלך הקדוש נמצא בעטרותיו, זו שמחתה של כנסת ישראל הוא, וכשתורה נתנה התעטרה, כנסת ישראל בעטרות עליונות, ומשום שכל קשר האמונה נקשר בעץ הזה, נקרא יום אחד, שכתוב והיה יום אחד הוא יודע לה', יום אחד ודאי, שכנסת ישראל יום אחד בקשר שלמעלה, הקשר שלמעלה הראש והגולגולת והמוחין קשר אחר, שתי זרועות וגוף שאחוזים מהכח שבראש, ובארה רב המנונא (בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר) שני עמודים (כליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקיום), בשתי דרגות לשני</p>

¹ פי' שבמ"ט ימי העומר אנו מתקנים כל פרצוף זעיר ולכך אומרת לא"וא שהם נק' מלכא (מ"מ).

³ פי' שמקבלת חלק מכל ספי' זעיר (מ"מ).

⁴ ז"א (רח"ו).

⁵ שיש לו כל המוחין בשלימות (רח"ו).

⁶ שאז ג"כ יש בה מוחין שלימין (רח"ו).

⁷ גולגלתא כתר מוחין חב"ד (רח"ו)

⁸ ומוחיין (מ"מ).

⁹ גולגלתא כתר וע"ג מוחין חב"ד (רח"ו) וצריך לעיין מהו פי' רישא וגלגל'ד שיובן במ"ש הרב שעיקר הכתר הוא בסוד אור מקיף על רישא דזעיר והוא נעלם וחיצוניות הכתר הוא שמלביש על המוחין שהם חב"ד ע"כ קיצור דבריו, ולכך אמר הזוהר רישא וכו', רישא הם עיקריות כתר שעל רישא דזעיר, וגולגלתא ומוחיין הם חיצוניות כתר שמלבישים על חב"ד (מ"מ).

¹⁰ פי' שקשר העליון הם כחב"ד וקשר האמצעי הם חג"ת (מ"מ).

¹¹ חו"ג (רח"ו).

¹² פי' שחג"ת הארתם מחב"ד (מ"מ).

¹³ פי' בשני קשרים הנז' שהם חב"ד וחג"ת שנק' אבות קשורים עמהם נה"י (מ"מ).

¹⁴ קיימין דלתתא – נה"ה (רח"ו במ"מ). ומה שלא הזכיר הזוהר ת"ת ויסוד לפי שת"ת הוא בכלל ח"ג והיסוד בכלל נ"ה (מ"מ).

נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת בפי האמה.	דאתמשכו במשה רבות (בקיומא) בתרין דרגין ¹ לתרין נהלין לאכנשא זרעא לאפקא בדרגא אחרא ² בפום אמה
העץ הזה הוא גוף האמצע שאוחז את כל אלה, וכולם מקושרים בו והוא בהם, ועל כן הכל אחד, וכשמזדווגת עמו המלכה, אזי הוא אחד והרי בארנו את הדברים.	אילנא דא ³ הוא גופא דאמצעיתא דאחיד לכל הני וכלא מתקשרן ביה ⁴ והוא בהון ⁵ ועל דא כלל חד ועד אודווגת ביה מטרוניתא כרין הוא אחד ⁶ והא אוקימנא מלי
בא וראה כתוב ביום השמיני עצרת, מי העצרת, אלא באותו מקום שהכל נקשרים כאחד נקרא עצרת, מה זה עצרת (כנופיה התכנסות), התכנסות. ואם תאמר כאן שנקרא עצרת למה, אלא בכל אותם ימים ימי הסעודות של ענפי האילן	תא הזי כתיב ביום השמיני עצרת מאן עצרת אלא בההוא אתר דכלא מתקשרן כחדא אקרי עצרת ⁷ מאי עצרת ⁸ (ס"א כנופיא ⁹ כנישו) כנישו ואי תימא הכא דאקרי עצרת מ"ט ¹⁰ אלא בכל אינון יומין יומי סעודתי דענפי אילנא
	צ"א
היו, ועל כן שבעים פרים הם.	הו ועל דא שבעים פרים אינון
אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה, ובגללו הוא יום אחד עצרת שמחת התורה, שמחת האילן שהוא הגוף, ועל כן אין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, לכן עצרת תהיה לכם, לכם ולא לאחר.	לבתר חדוותא (דגופא) דאילנא ממש וחדוותא דאורייתא ובגיניה הוא יומא חד עצרת חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא ועל דא לית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכנסת ישראל בג"ב עצרת תהיה לכם לכם ולא לאחרא
(אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם, אף כאן ביום הזה שמחת התורה שמחת האילן, שהוא גוף והכל נמצא בו.)	(ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגיניה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכ"י וע"ד כתיב עצרת תהיה לכם אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה ¹¹)
שהרי בשעה שהמלך נמצא הכל נמצא בו, ועל כן שנינו בעצרת על פירות האילן, והרי פרשו, לכן נקרא אחד, אחד ודאי כמו שאמרנו.	דהא בשעתא דמלכא אשתכח כלא אשתכח ביה ועל דא תנינן בעצרת על פירות האילן והא אוקמוה בגין כך אחד אקרי אחד ודאי כמה דאמרן

¹ בתרין דרגין סוד תרין ביעין (רח"ו), ור"ל שני"ה נמשכו ונתקיימו ע"י תרין ביעין שבהם ונתבשל הזרע יסוד (מ"מ).
² יסוד (רח"ו).
³ ת"ת (רח"ו).
⁴ כל הקצוות כולם מתקשרים בת"ת שהוא קו אמצעי (מ"מ).
⁵ שלכך נקרא ת"ת ע" ששיוצאים ממנו פארות וענפים כנז' ע"פ אשר בך אתפאר (רח"ו). פי' שגם הוא מתקשר בהם (מ"מ).
⁶ א"ח ד' (רח"ו).
⁷ פי' שביום שבועות כל המוחין נתקשרו בזעיר ולכן נק' עצרת (מ"מ).
⁸ פי' בשמיני עצרת (מ"מ).
⁹ פי' מלכות (מ"מ).
¹⁰ פירוש מ"ט היום הזה נק' עצרת דהא ליכא למימר כי כל המדות העליונות באים אצלה שהרי נודע כי מזומנים לקדש עילאה (מ"מ).
¹¹ יום ו' שמיני עצרת, כי יום ו' הוא יסוד הכולל עטרה עמו, חסד המתגלה בפומא דאמה, והוא שמיני עצרת, חדוותא דכולא כמ"ש בפ' אמור (צז ע"א) (דע"ה ח"ב נח ע"א).

<p>ת"ח מה כתיב ממושבותיכם תביאולחם תנופה וגו' סלת תהינה חמץ תאפינה מאי שנא הכא חמץ (בכנ"י) אלא בנין דכלא אחידן ביה (וכן) באילנא דהא באילנא אחידן ענפין באילנא אחידן עלין קליפין דינין סניאין בכל סטרין כלא אשתכח ביה בנין דהאי אילנא מכפר על יצר הרע דהוא בבי מותביה דב"נ</p>	<p>בא וראה מה כתוב ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' סלת תהינה חמץ תאפינה, מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל), אלא משום שהכל אחוזים בו, (וכן) באילן, שהרי באילן אחוזים ענפים, באילן אחוזים עלים קליפות דינים רבים בכל הצדדים, הכל נמצא בו, ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.</p>
<p>א"ר אלעזר מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא והוא אשתרש' על חד נהרא עמיקא דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין עליה כתיב והיה בעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ועל דא אקרי אורייתא עץ חיים היא וגו' ומאי ותומכיה מאושר הא אוקמוה אבל ותומכיה מאושר כמה דאת דאמר באשרי כי אשרוני בנות</p>	<p>אמר רבי אלעזר מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמוק שנמשך ויוצא ואין פוסקים מימיו לעולמים, עליו כתוב והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה עץ חיים היא וגו', ומה זה ותומכיה מאושר, הרי פרשוה אבל ותומכיה מאושר כמו שנאמר באשרי כי אשרוני בנות.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>והניף את העומר וגו' פקודא דא לקרבא קרבן העומר קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא¹ מטרוניתא ובנהא כהדא אזלין² עמר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון³ וההוא קרבנא איהו מן שעורים⁴ ודא אתקריב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה אשת זנונים אתרחקת גרמה מבינייהו דלא יכילת למיקם על גבה⁵ אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא⁶ ודאי טהורה היא ונקתה ונזרעה זרע⁷ ואוסיפת חילא¹ ורחימו לגבי בעלה²</p>	<p>והניף את העומר וגו', מצוה זו להקריב קרבן העומר, הקרבן הזה הוא כולו בדבקות מעלה ומטה, המלכה ובניה הולכים כאחד, העומר הזה מקריבים ישראל בטהרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו להכניס אהבה בין אשה ובעלה, אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם שלא יכולה לעמוד על גבה, אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה. ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה.</p>

¹ ר"ל שהקרבן עומר עניינו הוא לייחד את האצילות עם העולמות ב"ע, ולהעיד ולברר על כל המציאות כולו שהוא מוכשר לבוא על טהרת הקודש (דע"ה ח"א עט ע"ד). שהוא בא להורות על שהמציאות כולו, שהוא מכחות המלכות תולדותיה וצבאיה, שהיא ראויה להדבק ולהתייחד למעלה (שם פ ע"ב).
² הוא להורות על המלכות דאצילות שהיא אם ישראל, ובנהא שהם ישראל הם מיוחדים זב"ז, והם פב"פ. ור"ל ג"כ כי ע"י העומר הוא מתברר אם שהם ראויים להתייחד זב"ז או לא ח"ו (דע"ה ח"ב פ ע"ב).
³ כי הוא להורות שהם טהורים ונקיים מכל צחנה חלאה וזוהמא והם ראויים לקבל מעתה אורות הגבורות, כי הם ממותקים ומבוסמים והם לרשפי אש שלהבת יה שלהובין דרחימו, וע"ז נכונים החיצונים מגחלתן ומתתקן ע"ז המציאות כולו ג"כ (דע"ה ח"ב פ ע"ב).
⁴ שהוא להמשיך בה העטרה דגבורה בסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי (דע"ה ח"ב פ ע"ב).
⁵ כי כאשר שנמשך בהמלכות ע"י הקרבת העומר האורות דגבורות בסוד שלהובין דרחימו, אז הם רשפי אש שלהבת יה השורף ומכלה את החיצונים, ולכן אתרחקת אז אשת זנונים מבינייהו (דע"ה ח"ב פ ע"ב).
⁶ כהנא רבא הוא אבא, כי החסדים הם נקראים כהנים, כי כל אור א"ס ית"ש המאיר ומתגלה הוא ע"י החסדים קו ימין, והרי משמשים הם לאור א"ס ית"ש ככהנים המשמשים בביהמ"ק, ומשום שהחכמה אבא הוא הראשון לקבלת אור א"ס, כמ"ש בשער השמות (ספ"ז) נקרא הוא בשם כהן גדול הנכנס לפני ולפנים, כי הרי הוא הראשון היותר קרוב לקבלת אור א"ס. והנה ע"י המעשים טובים דישאל ומתתקנת המלכות בעטרה דגבורה ע"י העומר, הנה עולה המלכות אז למ"ן עד אבא, כי שם הוא שרשה ומקומה, וכמ"ש בכוננת מנחת שבת (דף עה ריש ע"ג) ומקבלת משם השפע לישראל (דע"ה ח"ב פ ע"ב).
⁷ בכל עליית המלכות למ"ן היא מעלה בירורים למעלה, ועולים הבירורים להמוח שהוא אבא המוח הכללי דאצילות, ומקבלים משם תוספת אור וברכה מרזא דאור א"ס. כי המוח הוא מצרף ומלבן כאש מצרף, וזיקק אותם כזהב וככסף, ובסוד (זהר פקודי רנד ע"ב) במחשבה אתבירורו, כי שם היה הבירור של כל המלכים בעת התיקון, שעלו במ"ס ותבררו וכו' וכן הוא בעניינינו, כי כאשר עולה המלכות למ"ן עד אבא,

<p>אשת זנונים ערקת מן מקדשא³ דלא למקרב לגביה דאלמלא בההוא זמנא⁴ דאשת חיל אבדיקת גרמה⁵ איהי אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא ועיד לא בעיא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רוא דמהימנותא⁶ רוא דסתר⁷ דא תרתין אחתין⁸ וכד ארחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה⁹ דהא בבדיקו דאשת חיל¹⁰ סמא דמותא לאשת זנונים ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מניה ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי ע"ב</p>	<p>אשת זנונים בורחת מהמקדש שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בודקת עצמה היא מתקרבת אליה, היתה אובדת מן העולם, ועל כן לא רוצה להתקרב למקדש ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים בלי ערבוב אחר אל סוד האמונה, סוד הסתר הזה שתי אחיות, וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה, שהרי בבדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים, וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>זהר רבי אבא ורבי חייה הוו אזלי באורחא א"ר חייה כתיב (ויקרא כג טז) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה מאי קא מיירי</p>	<p>רבי אבא ורבי חייה היו הולכים בדרך, אמר רבי חייה כתוב "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה", במה מדובר.</p>
<p>א"ל הא אוקמוה חברייא אבל ת"ח ישראל כד הוו במצרים הוו ברשותא אחרא והוו אחידין במסאבותא כאתתא דא כד היא יתבא ביומי דמסאבותא¹¹ בתר דאתגורו עאלו בחולקא קדישא דאקרי ברית כיון</p>	<p>אמר לו הרי פרשוה החברים, אבל בא וראה כשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת והיו אוחזים בטומאה, כאשר הזו כשהיא יושבת בימי טמאתה. אחר שנמולו נכנסו בחלק הקדוש שנקרא</p>

הנה מקבלת משם תוספות אור וברכה ומוחין חדשים מרזא דאור א"ס, להוליד נשמות חדשות, כי באבא מתבררים המ"ן שלה בתכלית הביורור ע"י כלילותו בהמזל עליון ובהמ"ס, ויורד השפע מאבא לאימא ומאימא לזו"ן, ומזדווגים ומולידים נשמות חדשות. וזהו שאמר ודאי טהורה היא, ור"ל ע"י הביורור הנעשה באבא כנז', ונקתה וזרעה זרע, כי נתוסף בהמ"ן שעלו תוספות אור ומוחין, ונעשו בהזו"ן לאורות ונשמות (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

¹ ר"ל על התוספות מוחין שניתוסף לו ע"י עליית המ"ן (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

² ע"י העטרה דגבורה הנמשך בהמלכות ע"י העומר כנ"ל, הנה ע"ז היא מברר בירורים ומעלה אותם למ"ן עד אבא, ושם נתוסף להם אור וברכה ומוחין חדשים לזו"ן ומזדווגים להוליד נשמות (דע"ה ח"ב פ ע"ג).

³ יסוד דהנוק', כי הוא נקרא מקדשא כמ"ש בפ' בשלח (נה ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו, ונודע הוא כי כל חשקן ותאותן דהסט"א הוא לינק מן היסוד דנוק', כמ"ש במוחין דקטנות (פרק ב'), ועל זה אמר הרע"מ, כי ע"י הגבורות הקדושים דהקרבת העומר הנה מתרחקת ובורחת האשת זנונים משם, כי נכוית מגחלתן (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

⁴ בריחא דילה כמש"ו (יהל אור).

⁵ כמ"ש פ' בלק (קפט ע"א) כי ע"י העומר שעורים אבדיקת ארעא אי קיימת במהימנותא או לא ח"ו (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

⁶ והרי הוא הקרבת העומר בחי' בדיקו בהשכינה הקדושה, באיזה אופן שיתגלו בה הגבורות הנמשכים בה (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

⁷ ע"י ח"ב קסא ע"א וע"ב (לש"ו).

⁸ זלע"ז (יהל אור). הוא המעשה דשתי אחיות המובא במדרש נשא פ' ט' סי' ט' (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

⁹ כי גם הריח של הגבורות הממותקים הוא סם המות להחיזונים, ועל זה הוא המצוה דהקרבת העומר (דע"ה ח"ב פ ע"ד).

¹⁰ ע"י לקמן קפט ע"א ברח"ו שם אות ד' (לש"ו) ז"ל: ר"ל שהיה ניכר זה בעשן המערכה.

¹¹ ע"י זו"ח ריש פרשת יתרו שנכנסו עד מ"ט מדרגות הטומאה ע"ש (קב"ה לא אתני עם אברהם אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים ולא מתחות שעבודא דחלאל אחרא דודאי ישראל כד הוו במצרים

ברית, כיון	רע"מ
וספרתם לכם ממחרת השבת וגו', מצוה זו לספור ספירת העומר, הרי בארנו. וסוד זה ישראל אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטומאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי, ועל כן אין הלל גמור בימי הפסח, שעד עכשיו לא השתלמו כראוי, כמו אשה שיוצאת מטומאה, וכיון שיצאה משם והלאה וספרה לה, כמו כן כאן ישראל כשיצאו ממצרים יצאו מטומאה	וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' פקודא דא לספור ספירת העמר הא אוקימנא ורוא דא ישראל אע"ג דאתדכו למעבד פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין ודכיין כדקא חזי וע"ד לאו הלל גמור ביומי דפסח דער כען לא אשתלימו כדקא יאות כאתתא דנפקא ממסאבו וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה אוף הכא ישראל כד נפקו ממצרים נפקו
שנאחזו בו, פסקה מהם הטומאה, כאשר הזו שפוסקים ממנה דמי טומאתה.	צ"ב דאתאחדו ביה פסק מסאבותא מנייהו ² כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא
אחר שפסקו ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים, אף כאן כיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טומאה, ואמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה חשבון לטהרה.	בתר דאתפסקו מנה מה כתיב וספרה לה שבעת ימים ³ אוף הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבו מנייהו ואמר קב"ה מכאן ולהלאה חושבנא לדכיותא
וספרתם לכם, לכם דווקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים, לה לעצמה. אף כאן לכם לעצמכם, ולמה, כדי להטהר במים קדושים עליונים. ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה שם.	וספרתם לכם לכם דייקא כד"א וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה ⁴ אוף הכא לכם לעצמכם ולמה ⁵ בגין לאתדכאה ⁶ במיין עלאין קדישין ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלכא ⁷ ולקבלא אורייתיה התם
וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות, כדי לזכות להטהר במים של אותו נהר ששופע ויוצא ונקרא מים חיים.	וספרה לה ⁸ שבעת ימים הכא שבע שבתות אמאי שבע שבתות בגין למזכי לאתדכאה במיין ⁹ דההוא נהר ¹⁰ דנגיד ונפיק ואקרי מים חיים

אסתאבו ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא וקב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין ועי' לעיל פד ע"ב (לש"ו). עי' דע"ה ח"ב קב ע"ג.

¹ בימי ספירתה (יהל אור).

² היינו עזיבת החטא לבד כאומרו משכו וקחו לכם וכו' כדפי' רז"ל משכו ידיכם והיינו שפירשו מכל צד טומאה הדבקה עמו (אור יקר).

³ וא"כ שפיר קאמר מיום הביאכם וכו' דהא ערקת אשת זנונים כמ"ש ברע"מ (רח"ו).

⁴ שאינה נכנסת עדיין בגבול הזכר אלא בגבולה היא סופרת מעלותיה ועולה במציאות עצמה (אור יקר).

⁵ קשיא ליה, טומאה וטהרה הם הפכים זה לזה, וכיון שאמרת שכבר נכנסו אל הקדושה מה ענין הספירה, כבר הם טהורים וקדושים ודבקים בקדושה, ואם אמת הוא שצריכים טהרה שהם טמאים היה ראוי שימנו הספירה קודם מילתן וכנסיתם לקדושה (אור יקר).

⁶ קודם המילה אי אפשר אלא צריך שימולו ואח"כ יספרו, שאם לא היו נכנסים בקדושה כלל והיו סופרים קודם הכניסה נמצא שלעולם לא יטהרו מפני שהטהרה היא במי הקדושה והם עליונים בקדושה שאינם במדרגת הקדושה הראשונה (אור יקר).

⁷ דהיינו ת"ת בקבלת התורה (אור יקר). ביום שבועות שהיא מתעלה להיות כמוהו, והיינו למיתי, ואז מתחברת עם בעלה ומקבלת טפת החסדים ביסוד האמיתי, והיינו לקבלא אורייתיה, תורת חסד (רמ"ז).

⁸ פי' וליסיג שבעת ימים כגוונא דאתתא (אור יקר).

⁹ שהוא מטהר זו"ן בליל שבועות בסוד זורקתי עליכם מים טהורים (רח"ו).

¹⁰ ואם תאמר ולמה לא יטהרו במיין תתאין וידכון, וי"ל שטהרת טומאת ישראל היה צריך במימי הבינה מפני חוזק הטומאה להם (אור יקר).

<p>והוא נהר שבע שבתות נפקו מניה ועל דא שבע שבתות ודאי בנין למזכי ביה כמה דאתתא דכיו דילה בליליא לאשתמשא בבעלה כך כתיב וברדת הטל על המחנה לילה על המחנה כתיב ולא כתיב וברדת הטל לילה [אלא על המחנה בנין דיוורד מההוא נקודה על אינון יומין דאתקריאו מחנה¹ ומתחברת במלכא קדישא]</p>	<p>ואותו הנהר שבע שבתות יצאו ממנו, ועל כן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרתה בלילה לשמש עם בעלה, כך כתוב וברדת הטל על המחנה לילה, על המחנה כתוב ולא כתוב וברדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיורד מאותה נקודה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש.</p>
<p>ואימתי נחת האי מלא כד קריבו ישראל לטורא דסיני² כדין נחת ההוא מלא³ בשלימו ואדכי ואתפסקת זוהמתן מנייהו⁴ ואתחברו ביה במלכא וכי⁵ וקבילו אורייתא⁶</p>	<p>ומתי יורד הטל הזה, כשקרבו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות ונטהרו ופסקה זוהמתם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל, וקבלו תורה.</p>
<p>והא אוקימנא ובההוא זמנא ודאי כל הנהלים הולכים אל הים לאתדכאה ולאסתחאה וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלכא קדישא</p>	<p>והרי בארנו, ובאותו זמן ודאי כל הנהלים הולכים אל הים להטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.</p>
<p>ת"ח כל ב"נ דלא מני חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות⁷ למזכי לדכיותא דא לא אקרי טהור⁸ ולא בכללא דטהור הוא⁹ ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא¹⁰</p>	<p>בא וראה כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה.</p>
<p>ומאן דמטי טהור¹¹ להאי יומא והושבנא¹² לא אתאביד מניה כד מאטי להאי ליליא לבעי ליה למלעי באורייתא ולאסתחברה בה ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואתדכי</p>	<p>ומי שמגיע טהור ליום הזה, והחשבון לא נאבד ממנו, כשמגיע ללילה הזה, צריך לו לעסוק בתורה ולהתחבר עמה, ולשמור טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה ונטהר.</p>
<p>ואוליפנא</p>	<p>ולמדנו</p>
<p>רע"מ</p>	

¹ היה יורד במחנה טל עליון לטהרם (אור יקר).

² והיינו על המחנה ד"ויחן שם ישראל נגד ההר" (רח"ו).

³ מההוא נהלא על אינון יומין דאתקריאו מתנה (אור יקר)

⁴ פ' בהיותם שבועות שאז כל אחת נכללת בחברתה במחנה שהם עומדים בחברה (אור יקר).

⁵ לפי פשוטו משמע דעל ישראל קאמר אמנם בדקדק הדברים נראה דעל הספירות קאמר, והכוונה שהאחזית החצונים בהם נטהר (אור יקר).

⁶ פ' שנכללו כולם בת"ת (אור יקר).

⁷ היינו סוד אותיות מבינה ונקודות מחכמה, וטעמים מכתב, ומשם תורה נשפעת לכל הספירות (אור יקר).

⁸ פ' חשבון זה מאותם שבע שבתות הנק' תמימות מפני שכל אחת כלולה מכולם (אור יקר).

⁹ פ' עם היות שכבר הוא בקדושה במה שהוא נימול וחגג הפסח עכ"ז לא נקרא טהור (אור יקר).

¹⁰ פ' גם חלק הטהרה שהיה לו בליל פסח או קצת הימים שמנה ואבד ממנו, מפני שלא השלים הענין ונכנס כל הצורך ואין ענין זה נקנה בחצאין (אור יקר).

¹¹ פ' גם חלק התורה אשר לו ממה שקיבל מסיני והיא ירושה לו מאבותיו, הוא בלתי ראוי אליה מפני שלא נהג עתה הטהרה הראויה לה (אור יקר).

¹² שמנה הספירות (אור יקר).

¹³ פ' שלא הפסיק יום בלא חשבון כדי שלא יסתור יום מן הימים או ירצה שלא ישן כל ליל שבועות כדמטיק "כד מטי וכי" (אור יקר).

<p>ממסאבו ועבדו פסח¹ למיכל בפתורא דאבוהון מתמן ולהלאה² יעבדון חשבנא למקרב אתתא לבעלה לאתחברא בהדיה ואינון נ' יומין דרכיו לאעלא לרוא דעלמא דאתי ולקבלא אורייתא ולמקרב אתתא לבעלה ובגין דאלין יומין ימין דעלמא³ דדוכרא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו</p>	<p>ועשו פסח לאכול בשלחן אביהם, ומשם והלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה להתחבר עמו. ואותם חמשים ימים של טהרה להיכנס לסוד העולם הבא ולקבל תורה, ולקרב אשה לבעלה, ומשום שהימים הללו ימים של עולם הזכר, לא נמסר חשבון זה אלא לגברים לבדם.</p>
<p>וע"ד חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה בישיבה ולא בעמידה ורוא דא צלוחתא דעמידה וצלוחתא מיושב</p>	<p>ולכן חשבון זה הוא בעמידה, ודברי העולם התחתון בישיבה ולא בעמידה. וסוד זה תפלת העמידה, ותפלה של מיושב.</p>
<p>ואלין חמשיין מ"ט אינון⁴ כלל אנפי אורייתא דהא ביומא דנ' איהו רוא דאורייתא ממש⁵ ואלין אינון חמשיין יומין דביה שמטה ויובלא</p>	<p>והחמשים הללו הם ארבעים ותשע, כלל הפנים של התורה, שהרי ביום החמשים הוא סוד תורה ממש, ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל.</p>
<p>ואי תימא חמשיין מ"ט אינון חד טמירא⁶ איהו ועלמא אסתמיך עליה ובההוא יומא דחמשיין אתגליא טמירא ואתכסיא (נ"א ואשתכח) ביה כמלכא דאתי לבי שושביניה ואשתכח תמן אוף הכא יומא דחמשיין והא אוקימנא רוא דא</p>	<p>ואם תאמר חמשים הרי הם ארבעים ותשע, אחד הוא טמיר והעולם נסמך עליו, ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמצא) בו, כמו מלך שבא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.</p>
<p>פקודא לב לקרבא קרבן העומר וכו'</p>	
<p>פקודא (לג) בתר דא למעבד חג שבועות דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך שבועות על דעאלו ישראל לרוא דחמשיין יומין דדיגין שבעה שבועות</p>	<p>המצוה שאחר זו לעשות חג שבועות, שכתוב ועשית חג שבועות לה' אלהיך, שבועות על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות.</p>
<p>ובקרבנא דעמר אתבטל יצר הרע דערקת מאשת חיל וכד תמן לא אתקריב מתדבקין ישראל בקב"ה ואתבטל מעילא ומתתא ובג"כ אקרי בגוונא דא עצרת דאית ביה בטול יצר הרע וע"ד לא כתיב ביה חטאת כשאר זמנין דכתיב בהו חטאת (ליי')</p>	<p>ובקרבת העומר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל, וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתבטל ממעלה וממטה. ולכן נקרא בצורה זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל כן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים, שכתוב בהם חטאת (לה').</p>
<p>וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל ובג"כ</p>	<p>ואז כל האורות מתכנסים לאשת חיל,</p>

¹ נראה שמכיון למ"ש יונתן בן עוזיאל בפסוק (שמות יט ד) ואביא אתכם אלי, שהש"ת הפריח את ישראל בעננים לביל פסח אל הר המוריה ושם אכלו קרבנם. ולכן הקדים ואמר נפקו ממצרים, ואחר כך ועבדו פסח למיכל בפתורא דאבוהון, הוא במקום בית המקדש (רמ"ז). בפסח נכנסו בנוק' ובמ"ט ימים בדכורא שבועות (יהל אור).

² כי נסתלקו המוחין (רמ"ז).

³ בסוד ז' בחי' כחב"ד גג"ת, שכנגד שם ממש מדרגות זעיר ומשם ולמטה שייך לנוק' וכו', והכל מפה הזכר, ולכן המצוה לאנשים ולא לנשים (רמ"ז).

⁴ בערך מקומם שהוא בראשית הם שבע ובערך ימי המלכות הם מ"ט וכו' ומפני שמ"ט אלו הם נכללים בשבע על דרך שבתות פ' אמר הכתוב שבע שבתות והוכרח ענין זה כדי לעלות אל הבינה, והוא בגין למזכי וכו' (אור יקר).

⁵ חמש – ר"ל חמשה חומשי תורה שכל א' כלול מעש רחמישים כידוע (יהל אור).

⁶ יסוד דחכמה עמוד עולם (יהל אור).

<p>עצרת שבועות ולא כתיב כמה אינון אלא בכל אתר דאתמר סתם שמא גרים¹ דאינון מן שבע וכתוב ז' שבועות תספר לך אמאי כתיב שבועות בלחודוי אלא הכי אצטריך שבועות סתם לאכללא עילא ותתא² דהא בכל אתר דאלין³ מתערי אלין אוף הכי מתערי עמהון עד לא הוה שלמה לא הוה אתגליין</p>	<p>ולכן עצרת שבועות, ולא כתוב כמה הם, אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם, שהם מן שבע. וכתוב שבעה שבועות תספר לך למה כתוב שבועות לבדו, אלא כך צריך, שבועות סתם להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם, טרם שהיה שלמה לא היו מתגלים.</p>
<p>כיון דאתא שלמה עבד מנייהו פרט דכתיב שבעת ימים ושבעת ימים דא איהו פרט בזמנא אהרא בכלל שבועות סתם ולא אצטריך לבי' אהרא למעבד מנהון פרט בר שלמה בגין דאינון שבעת יומין דלתתא לא נהירו בשלימו עד דאתא שלמה וכדין קיימא סיהרא באשלמותא באינון שבעת יומין והכא חג שבועות סתם בגין דאתכללו תתאי בעלאי ולא אנהירו כיומא דשלמה</p>	<p>כיון שבא שלמה עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים, ושבעת ימים זהו פרט בזמן אחר בכלל שבועות סתם, ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות עד שבא שלמה, ואז עמדה הלבנה בשלמותה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים ולא האירו כמו היום של שלמה.</p>
<p>פקודא בתר</p>	<p>מצוה (ל"ד) אחר</p>
<p>צ/ח/א</p>	
<p>דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא אורייתא דבעי⁴ בגין דיתדכון (ס"א דיתדבק)⁵ כהרא⁶ ממבועא דנחלא עמיקא⁷ לבתר בהאי יומא ליתי תורה שבכתב ויתחבר (ס"א בהו) בה וישתכחון כהרא בזווגא חד לעילא כדין מכריזי עליה ואמרי (ישעיה נט כא) ואני זאת בריתי אותם⁸ אמר יי רוחי⁹ אשר עליך¹⁰ ודברי אשר שמתי בפיך¹¹ וגו'¹² ועל דא חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא</p>	<p>שהתורה שצריך לו לעסוק בלילה הזה תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעיין הנחל העמוק, אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב ויתחבר (בהם) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה, אז מכריזים עליו ואומרים "ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'", ועל כן חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה, ואומרים נביא את הירושה הקדושה לנו</p>

¹ ר"ל בשבועות לשון שבע (יהל אור)

² ר"ל שבע דדכורא ושבע דנוק' (יהל אור)

³ ר"ל דדכורא (יהל אור)

⁴ עיי' בפ' בראשית דף ח דקאמר תנ"ך ואולי ר"ל דג"כ תשבע"פ צריך ללמוד (רח"ו). וכן כתב הרב שבחצות א' דליל שבועות ילמוד תנ"ך שהם כ"ד ובחצות השני יעסוק בקבלה לבד שהיא תורה שבעל פה (מ"מ).

⁵ דיתכרכון (אור יקר).

⁶ כי בהיותם נאחזים בה בעסקם בתיקוניה באותו הלילה היא מקבלת שפע הבינה וטהרתה וכולם טובלים בסוד נשמתם עמה מעמיקא דנחלא והוא סיבה שביחוד הנעשה גם הם בסוד נשמתם נמצאים בו (אור יקר).

⁷ ממבועא דנחלא פ' מיסוד דאימא בגין דאשתכח למר בתכשיטהא עיי' בפ' בראשית דף ח שכתבנו שם שהם כ"ד קישוטי כלה כמ"ש הרב קישוט א' לנוק' דז"א ותכשיט היינו קישוטא ותיקונהא נלע"ד הם כ"ד צרופי אדנ"י שצריך לכוין צירוף בכל ספר וספר בסופו כמ"ש בדף ח בפ' בראשית (מ"מ).

⁸ שכינתי עמהם (אור יקר).

⁹ ואח"כ רוחי תפארת (אור יקר).

¹⁰ להתייחד (אור יקר).

¹¹ והסבה "ודברי אשר שמתי בפיך" שהם קישוט (אור יקר).

¹² המשך הפסוק: לא ימושו מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ידוד מעתה ועד עולם. שלשה מדרגות אלו שהם מהשכינה "ברית", ומהת"ת "רוחי", ומהקישוט "ודברי", תזכה לשלשתם: לך לבניך, לבני בניך (אור יקר).

<p>לן ולבנן בתרין עלמין וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עליהו ואתיא לאזדוגא ביה במלכא ותריוויהו מתעטרי על רישיהו דאינון דוכאן להכי</p>	<p>ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם ובאה להזדווג עם המלך, ושניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה.</p>
<p>ר"ש הכי אמר בשעתא דמתכנשי חברייא בהאי ליליא לגביה ניתי לתקנא תכשיטי כלה¹ בגין דתשתכח למחר² בתכשיטה ותקונה³ לגבי מלכא כדקא יאות זכאה חולקדון דחבריא כד יתבע מלכא למטרוניתא מאן תקיין תכשיטה⁴ ואנהיר עטרה⁵ ושוי תקונה ולית לך בעלמא מאן דידע לתקנא תכשיטי כלה אלא חברייא⁷ זכאה חולקדון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>רבי שמעון כך אמר, בשעה שמתכנסים החברים בלילה הזה אליו, נבוא לתקן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים, כשיבקש המלך את המלכה מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונה. ואין לך בעולם מי שיודע לתקן את תכשיטי הכלה אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>תא חזי חברייא מתקני בהאי ליליא תכשיטה לכלה ומעטרי לה בעטרה לגבי מלכא⁸ ומאן מתקיין ליה למלכא בהאי ליליא לאשתכחא בה בכלה⁹ לאזדוגא בה במטרוניתא נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין אימא עלאה הה"ד צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו' לבתר דאתקינת ליה למלכא ואעטרת ליה אתיית¹⁰ לדכאה¹¹ לה למטרוניתא ולאינון דמשתכחי גבה</p>	<p>בא וראה החברים מתקנים בלילה הזה את התכשיטים לכלה ומעטרים אותה בעטרה שלה אל המלך, ומי מתקיין למלך בלילה הזה להמצא עם הכלה להזדווג עם המלכה, הנהר הקדוש העמוק של כל הנהרות, האם העליונה, זהו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', אחר שהתקינה את המלך ועטרה אותו, היא באה לטהר את המלכה ואת אותם שנמצאים עמה.</p>
<p>למלכא¹² דהוה ליה בר יחידאי¹³ אתא לזוגא¹⁴ ליה במטרוניתא¹⁵ עלאה מאי עבדת</p>	<p>(משל) למלך שהיה לו בן יחיד, בא לזווג אותו עם המלכה העליונה, מה</p>

¹ התורה בסודה היחוד העליון, שהבל פיו של אדם נעשה מלאכים רוחניים, ומשתלשלים ממטה למעלה כסדר אבי"ע [עשיה, יצירה, בריאה, אצילות], והם מקשטים הכלה בסוד אליך ה' נפשי אשא, והיינו מ"ן (אור יקר).
² היא לבדה בחיק המלך (אור יקר).
³ לכתך (אור יקר).
⁴ לא שהם יהיו עמה ממש שאין מי שיעמוד עמהם בעת זווגם (אור יקר).
⁵ דהיינו האור המתחדש ע"י הסודות מלמעלה, שהיסוד אור ר"ז איקרי (אור יקר).
⁶ דהיינו האור המאיר העטרות הקודמות אליה כמנהגה בכל עת זווגה (אור יקר). פ' הם המוחין שבאים למלכות (מ"מ).
⁷ מפני שהם מארי קבלה, כי מארי מקרא ביצים, מארי משנה אפרוחים, מארי תלמוד מארי קבלה בנים, ובנים לעילא מכולהו בסוד האצילות, ולכך הם ממשיכים גבוה מעל גבוה (אור יקר).
⁸ מפני שכל צורכי השכינה הם מהתחוננים, ממטה למעלה (אור יקר).
⁹ כי ממש בנקודה זו היא כניסת הת"ת בסוד היסוד (אור יקר).
¹⁰ בסוד אותו חצי חסד שהוא המקוה מים טהורים וזרקתי עליהם מים טהורים (רח"ו).
¹¹ היינו סוד הטבילה אל הכלה שאחר ימי ספירתה צריכה טבילה וטבילה זו בליל שבועות ובכללה הם נטהרים בטהרתה (אור יקר).
¹² חכמה (אור יקר).
¹³ שהולידו, והאצילות בסוד ד"ו שבמילוי יו"ד "יחידאי" שהם ב' בחי' אל הספירות הא' ו' בנים ובת ואין זה בחי' הייחוד אלא הת"ת הוא כולל ר"ק שהם אבריו והיינו בר יחידאי, ואז המלכות אינה בת אלא כלה והחכמה חמיו וכן אימא עילאה חמות (אור יקר).
¹⁴ אין זווג אלא מצד החכמה, ולהכי קאמר "אתא לאזדוגא" היינו סוד מקראי קדש ודאי מזומנים מהקדש חכמה "ואתא" בהתקדש היום אמנם אינו מזווג עד אור הבוקר (אור יקר).
¹⁵ היינו שיש למלכות ב' בחי', ובחי' מטרוניתא הוא הזווג לבד כפי', ובכלה הוא המצא הת"ת שם, ולהכי אעיל בכלה נקט לאשתכח (אור יקר).

<p>עשתה אמו כל אותו הלילה נכנסה לבית גנזיה הוציאה עטרה עליונה עם שבעים</p>	<p>אמיה¹ כל ההוא ליליא² עאלת לבי גניזהא³ אפיקת עטרא עלאה בשבעין</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>זו להקריב שתי הלחם, הרי בארנו שתי הלחם שתי שכינות, עליונה ותחתונה. והתחברו כאחד לגביהם שתי הלחם.</p>	<p>דא לקרבא שתי הלחם הא אוקימנא שתי הלחם⁴ תרתי שכינתי עילא ותתא ואתחברן כחדא לגביהון תרין נהמי</p>
<p>בשבת שהוא מזון של אחד שנים של מעלה ומטה, ועל זה כתוב שני העומר, לאחד לאחד ודאי, להתייחד במקום אחד, אל אותו שנקרא אחד. ומיהו הקול קול יעקב שהוא יורש מעלה ומטה, שני לחמים כאחד. ומשום ששבת הוא סוד של מעלה ומטה והכל הוא שבת (נקרבו) שני לחמים.</p>	<p>בשבת מזונא דחד תרין דעילא ותתא ועל דא כתיב שני העמר לאחד לאחד ודאי לאתייהדא באתר חד לההוא דאקרי אחד⁵ ומאן איהו הקול קול יעקב דאיהו ירית עילא ותתא תרין נהמי כחדא ובנין דשבת⁶ איהו רוא דעילא ותתא וכלא איהו שבת⁷ (אתקריבו) תרין נהמי ע"כ</p>
<p>מצוה אחר זו להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר, שכתוב ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה.</p>	<p>פקודא בתר דא להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר דכתיב ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה</p>
<p>וכן בשבועות להקריב שתי הלחם והכי בכל יומין טבין להקריב קרבן דמוספין אלא ודאי בכל יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה צריך לקרבא עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת⁸ כתובתא ומתנתא דאוסף התן לכלה ושבת מלכתא דאיהו כלה בשבתות ובכל יומין טבין צריכה תוספת דאינון מוספין דקרבנין ומתנתא דאינון מתנות כהונה</p>	<p>וכן בשבועות להקריב שתי הלחם, וכך בכל הימים הטובים להקריב קרבן של מוספים, אלא ודאי בכל יום של מועדים צריך להקריב את הקרבן שלו, צריך להקריב עליו תוספת שיש לו כמו תוספת כתובה, ומתנה שמוסיף חתן לכלה, ושבת המלכה שהיא כלה בשבתות, ובכל ימים טובים צריכה תוספת שהם מוספים של קרבנות, ומתנות שהן מתנות כהונה.</p>
<p>ובשבועות שהוא מתן תורה, שנתנו שני לוחות התורה מהצד של עץ החיים, צריך להקריב להם שתי הלחם, שהן ה"ה (ששני ימים של שבועות הם י"ו צריך להקריב להם שתי הלחם מאותן ה"ה),</p>	<p>ובשבועות דאיהו מתן תורה, שנתנו תרין לוחין דאורייתא מסטרא דאילנא דחיי צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דאינון ה"ה⁹ (דתרין יומין דשבועות אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם מאינון ה"ה)¹⁰ דהא איהו</p>

¹ בינה (אור יקר).

² שהוא קודם אל הזווג (אור יקר).

³ היינו פנימיותה הנקשרת בחכמה שמשם מעטירו (אור יקר).

⁴ שתי הלחם אשר בחג השבועות שהם להמשיך את החסדים, הנה הם באו מן החיטים, כי חטה הוא גימ' ל"ב שהם ה"ב אותיות החסדים. ולכן הם שני עשרונים, והם שתי לחם, כי הם כנגד הז' להמשיך ולהשלים החסדים בשניהם, כי בשבועות נשלמים שניהם בהמוחין דגדלות, ומתמתקים אז על"ז הגבורות ג"כ. ולכן הם נאפות חמץ, כי הם באים לתקן את הגבורות ג"כ, ולתיקון שניהם שהוא הן ל"א והן להנוק' (דע"ה ח"א פ ע"א).

⁵ ר"ל לעד"א (יהל אור).

⁶ דשבועות (יהל אור).

⁷ בין שכינה עילאה בין תתאה נקרא שבת כידוע (גליון - וכלא איהו שבועות) (יהל אור).

⁸ "עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "ליה כגוונא לתוספת כתובה ומתנה"

⁹ דאינון ה"ה - נמחק ביהל אור

¹⁰ יהל אור גורס את המוסגר.

<p>נהמא דאורייתא² דאתמר ביה לכו לחמו בלחמי³ ה' ה' מן המוציא לחם מן הארץ⁴ והאי איהו מאכל אדם⁵ דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א</p>	<p>שזהו לחם של התורה שנאמר בו לכו לחמו בלחמי, ה' ה' מן המוציא לחם מן הארץ, וזהו מאכל אדם, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א.</p>
<p>זאת התורה אדם (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי' עומר שעורין מאכל בעירן דאינון חיות הקדש⁶ דמנהון צריך לקרבא הה"ד מן הבהמה אלים מנגחים⁷ במתניתין באלין פשטין מן הבקר פרים⁸ מנגחים במתניתין בתוקפא יתיר ומן הצאן שאר עמא קרבנא דלהון צלותין ועליהו אתמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם דמארי קבלה⁹ ומארי מדות אינון מסטר דאילנא דחייא</p>	<p>זאת התורה אדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', עומר שעורים מאכל בהמות שהן חיות הקודש, שמהם צריך להקריב, זהו שכתוב מן הבהמה אילים מנגחים במשנה, באלו הפשטים מן הבקר, פרים מנגחים במשנה בחוזק יתר, ומן הצאן שאר העם, הקרבן שלהם תפלות, ועליהם נאמר ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם, שבעלי קבלה ובעלי מדות הם מצד של עץ החיים.</p>
<p>שאר עמא מסטרא דאילנא דטוב ורע אסור והתר ובנין דא מן הבהמה מאכל</p>	<p>שאר העם מהצד של עץ טוב ורע, אסור והתיר, ולכן מן הבהמה מאכל</p>
<p>צח/ב זהר</p>	
<p>אבני יקר¹⁰ סחרנהא ואעמרת¹¹ ליה אפיקת לבושי¹² דמילת¹³ ואלבישת ליה ואתקנת ליה בתקוני דמלכין</p>	<p>אבנים יקרות סביבה, ועטרה אותו הוציאה כלי מילת והלבישה אותו ותיקנה אותו בתקוני מלכים</p>
<p>לבתר עאלת לבי כלה¹⁴ חמאת עולימתהא דקא מתקני עטרה¹⁵ ולבושה¹⁶ ותכשיטה¹⁷ לתקנא לה אמרה לון הא</p>	<p>אחר כך נכנסה לבית הכלה ראתה את נערויתה שמתקנות את העטרה שלה ואת לבושיה ואת תכשיטיה, לתקן אותה</p>

¹ דהא ליהו – נמקה זיהל אור ובמקומו ליתא לוינון.

² ואדם הוא דלגאו שמא מפרש כמש"ו (יהל אור).

³ ב' לחמי וז"ש למטה בלחמי והיינו שתי הלחם (יהל אור).

⁴ ר"ל ה' המוציא בינה ה' דהארץ מלכות (יהל אור).

⁵ דהוא חכמה ות"ת שנקרא שניהם אדם ובהן ניתנה אילנא דחיי והן יו" מן השם ועם ב' הלחם נשלם השם (יהל אור).

⁶ ר"ל כמ"ש לקמן שש שעורים שית סדרי משנה שהן במט"ט מסט' דשכינה ובמט"ט הן החיות (יהל אור).

⁷ בתורה שבעל פה כמש"ו (יהל אור).

⁸ שהן בעלי הגמרא בעלי תריסין (יהל אור).

⁹ ר"ל שהן מרעה של האדם בעלי קבלה שהן מתקנין להם צלותין (יהל אור).

¹⁰ הם ז' שרשים אל המדות שבבינה, והם כלולות מעשר עולים שבעים, והם מצד החכמה י' הנקראת אבן יקרה, ולכך הם אבני יקר יו"ד ודאי, והעטרה היא נקודה אמצעית שסוד האבנים בחינות הספירות (אור יקר). סוד המוחין עם המלבושים שהם ע' אותיות הם נקרא אבי יקר (רח"ו).

¹¹ בחי' העטרה הזאת היא בסוד אשת חיל עטרת בעלה, והיא בחי' המלכות מלמעלה נעשה לו עטרה לראשו, ונודע שהיא בת שבע, לכך היא נקודה אמצעית לע' אבני יקר (אור יקר).

¹² פי' הם המקיפים ד"א (מ"מ).

¹³ למלכו (או ריקר).

¹⁴ ואחר שנתפשטה סוד אימא עילאה ב"ק, והאירם בג' מיני האורות ותכשיטין הנזכר "עאלת לבי כלה" נתפשט אל המלכות, והענין שהשגחת הלילה וקדושיה אינה מחכמה כדפי' אלא מאימא, מפני שהיא שמאלית נקבה ראויה אל מדת הלילה, ולזה תתפשט בהתחלת הלילה בת"ת למעלה, שכן דבוקה בתחלת הלילה בינה עם הת"ת וכו', בתחלת הלילה בתיקוני הת"ת, ובחצות לילה, לילה שרוח צפונית מנשבת בכנור דוד דהיינו מהצפון "עאלת לבי כלה" והתחילה להשיג בה (אור יקר).

¹⁵ המוחין דמלכות (מ"מ).

¹⁶ מקיפים דידה (מ"מ).

¹⁷ כ"ד קישוטין הנ"ל (מ"מ).

<p>אתקינת בי טבילה¹ אתר דמיין נבעיין² וכל ריחין ובוסמין³ סוהרני⁴ אינון מייין⁵ לרכאה לבלתי⁶ ליתי בלתי מטרוניתא דברי ועולימתהא ויתדכו⁸ בהוא אתר דאתקינת⁹ בהוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי</p>	<p>אמרה להן, הרי התקנתי בית טבילה, מקום שמים נובעים וכל הריחות והבשמים סביב אותם המים, לטהר את כלתי שתבא כלתי המלכה של בני ונערותיה, ויטהרו באותו מקום שהתקנתי באותו בית הטבילה של המים הנובעים שעמי.</p>
<p>לבתר תקינו לה בתכשיטה¹⁰ אלבישו לה לבושהא אעטרו לה בעטרהא לבתר כד ייתי ברי לאזדוונא במטרוניתא יתקין היכלא¹¹ לכלהו וישתכה מדוריה בכו כחדא</p>	<p>אחר כך תקנו אותה בתכשיטיה הלבבישו אותה את לבושיה עטרו אותה בעטרה שלה. למחר כשיבא בני להזדווג עם המלכה, יתקן היכל לכלם וימצא את מדורו עמכם כאחד.</p>
<p>כך מלכא קדישא¹² ומטרוניתא וחברייא כהאי גוונאי ואימא עלאה דמתקנת כלא אשתכה דמלכא¹³ עלאה ומטרוניתא וחברייא</p>	<p>כך המלך הקדוש והמלכה והחברים כדוגמא זה, והאם העליונה שמתקנת את הכל נמצא שהמלך העליון והמלכה</p>

¹ הנה סוד המקוה הוא סוד מ"ם ופי' מ"ם באותיותיו ממש וכו' בסוד נקודה אמצעי מלכות הנקשרת עם החכמה י' ממעלה למטה וי' ממטה למעלה והיינו נקודה אמצעית וד' סטריין סחור סחור לה שהם מזרח ומערב צפון ודרום וסודם ם דהיינו מהבינה סוד מ"ם זאת שהיא מהבינה הוא סוד היותה היא מרובעת לד' סטריין דאמרן שהם חסד מצד הדרום גבורה מצד הצפון ת"ת מן המזרח, מלכות מן המערב והם סוד מ' סאה (אור יקר).

² וסודה הוא בסוד פרשת שמע ישראל מב' היכלין עילאין מאור מתוק מתפתחין מן הדרום, ובסוד פרשת והיה אם שמוע, ע"ב היכלין, מאור מזהיר מן הצפון, ובסוד פרשת ומתם חמשים היכלין דנהורא סגיא מתפתחין מן המזרח ובסוד פרשת ויאמר ע"ב היכלין דזיוא רבאית מתפתחין מן המערב והיינו סוד מקוה וכשנדקדק נמצא שיש ב' יחודים קריאת שמע ביום וקריאת שמע בלילה, יחודא דליליא מי מקוה ייחודא דיומא, הם בסוד הבינה הם מים חיים (אור יקר).

³ הנביע והמקור הוא מסוד נקודה אמצעית שהיא נובעת והריחין הם סוד תיקוני הארבעים סאה והם ריחין ובוסמין מורכבים מב' בחינות מבשים מהבינה דהיינו מד' יסודות שהם סוד היותה מ"ם מרובעת (אור יקר).

⁴ מים חיים מצד הבינה, נהר דנגיד ונפיק. "ריחין" מצד החכמה, מוחא דתמן ריחא. "בוסמין" מצד הכתר דכתיב בשמים ראש, דהיינו הכתר ראש לכל האצילות, וכתיב ראשי בשמים (אור יקר).

⁵ ד' סטריין אל המים וכו' ועתה נבאר כי סוד ט' שהם עשרה הם בשלש שלש לכל רוח וכו' וסוד ג' ימינות וג' שמאליות וג' אמצעיות והם סוד חכמה חסד נצח לימין בג"ה לשמאל כת"י לאמצע (אור יקר).

⁶ הנשמות נכללות במלכות וטובלות במים הנזכרים וב' בחינות שבמלכות היינו כלה ומטרוניתא שכן במים ב' בחי' י' כלה מ' מטרוניתא (אור יקר).

⁷ לכלהו) אור יקר).

⁸ אידכון מאחיזת הדינים והיונקים ממנו היינו סוד הארת הבינה (אור יקר).

⁹ "דאתקינת" פנימה אל הבינה "בהוא טביל" שעם היות שבכל יום היא טובלת למטה השתא היא טובלת למעלה וזהו שאמר "בהוא טביל דמיין דעמיקא" והבינה מתקנת זה מחדש למלכות כדפי' "לבתר תקינו לה" הנה דקדק לעיל (אור יקר).

¹⁰ כלומר תלבישוה ותקשטוה היא בעצמה בקישוטים ולבושים שתקנתם וגרמתם תקנתם כדפי' וכן ראוי שאם הם מלבישים מיד והיא מתקשטת מעט מעט יש כמה דוחקים, הא' שתתלבש מעט מעט ועיקר הכלה שיביאו לה הכל יחד ויקשטוה בבת א', הב' שתתקשט ותחזור ותפשטו בעצמה לבית הטבילה ותחזור ותלבש לזה אין ראוי אלא יתקינו הקישוטים וכל מיני ג' בחי' שהם תכשיטה לבושהא עטרהא (אור יקר).

¹¹ הוא סוד המלכות בבחינותיה המתפשטות, כדכתיב ושוליו מלאים את ההיכל, והיינו בחי' יורדות כענין עשר קדושות שבארץ ישראל, וכלה הוא סוד קדש קדשים והיכל הוא מטרוניתא והר הבית וירושלים וארץ ישראל הכל סוד בחינות בה ודאי, והיינו "יתקן היכלא לכולהו" על ידי התפשטות הארתה בזווג, בענין שיהיו הם בני ההיכל, "כך מלכא" ת"ת "קדישא" מחכמה "מטרוניתא" מלכות (אור יקר).

¹² "חברייא" נשמותם של מתקנים "כחדא כהאי גוונא" שאינם ממש במטרוניתא אלא בכנפיה דהיינו היכל כדפי' "ואימא עלאה" ג"כ אורה הופפת עליהם, אמנם חכמה לא הזכירה ממש אלא ברמז כדפי' באומרו "קדישא", והיינו שחזר ופי' "אשתכה דמלכא וכו'" (אור יקר).

¹³ הנה לפי שעה גם הבינה עליהם "דמתקנא כולא", אלא שאחר כך היא מסתלקת, ומה שנמצא קיים "אשתכה דמלכא וכו' פועל צדק", הכוונה מתקן ומקשט המלכות הנקראת צדק, ועל ידי פעולתם נקרא צדקה מקושטת (אור יקר).

<p>מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה"ד יי' מי יגור באהלך ונו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא פועל צדק אלא' אלין אינון דמתקני למפרוניתא בתשכיטההא בלבושהא² בעמרהא וכל חד פועל צדק³ אקרי</p>	<p>והחברים מדורם כאחד ואין נפרדים לעולמים, זהו שכתוב ה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופעל צדק, מיהו פעל צדק, אלא אלו שמתקנים את המלכה עם תכשיטיה בלבושיה ובעטרה שלה, וכל אחד נקרא פועל צדק.</p>
<p>א"ר חייא אלמלא לא זכינא בעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי זכאה הולקהון דאינון דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דמלכא קדישא דרעותא דלהון באורייתא עליהו כתיב כי בי חשק ואפלטוהו וכתוב אחלצהו ואכבדהו</p>	<p>אמר רבי חייא, אלמלא לא זכיתי בעולם אלא לשמוע את הדברים הללו די לי. אשרי חלקם של אותם שעוסקים בתורה ויודעים את דרכי המלך הקדוש, שרצונם בתורה, עליהם כתוב כי בי חשק ואפלטוהו, וכתוב אחלצהו ואכבדהו.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>דלהון עמר לחם⁴ שעורים וימד שש שעורים וישת עליה (רות ג טו) אורייתא דבעל פה דשית סדרי משנה</p>	<p>שלהם עומר לחם שעורים, וימד שש שעורים וישת עליה תורה שבעל פה, של ששה סדרי משנה.</p>
<p>אבל אלין דאילנא דחיי דאינון אדם דאורייתא דלהון נהמא דקב"ה הה"ד לכו לחמו בלחמי והיינו שתי הלחם הדרו בלחו תנאין ואמוראין ואמרו מאן קאים קמי סיני ע"כ</p>	<p>אבל אלו של עץ החיים, שהם אדם, התורה שלהם היא לחמו של הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב לכו לחמו בלחמי, והיינו שתי הלחם, שמחו כל התנאים והאמוראים ואמרו מי עומד לפני סיני.</p>
<p>שייך כאן פקודא לשרוף קדשים הנדפס בדף לג ע"א</p>	
<p>זהר</p>	
<p>בחדש השביעי באחד לחדש רבי יצחק פתח תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו וכו' אינון ישראל דקב"ה קריב לון לגביה מן כל אומין עבו"ם ואתרעי בהו ומאתר רחיקא קריב לון לגביה הה"ד ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם לאחזאה דהא מאתר רחיקא אתרעי בהו וקריב לון לגביה וכתוב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ונו'</p>	<p>בחדש השביעי באחד לחדש, רבי יצחק פתח, תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרב אותם אליו מכל האומות עובדי כו"מ, ורוצה בהם, וממקום רחוק קירב אותם אליו, זהו שכתוב ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות שהרי ממקום רחוק רוצה בהם, וקירב אותם אליו, וכתוב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'.</p>
<p>הני קראי אית לאסתכלא בהו וכי כל ישראל לא הוו ידעי דא וכו' ש יהושע אלא אורייתא כולה סתים וגלייא כמה דשמא קדישא סתים וגלייא בנין דאורייתא כולה שמא קדישא היא ועל דא איהי סתים וגלייא</p>	<p>בפסוקים הללו יש להתבונן בהם, וכי כל ישראל לא היו יודעים את זה, וכל שכן יהושע. אלא כל התורה נסתרת ונגלית, כמו שהשם הקדוש נסתר ונגלה, משום שכל התורה היא שם קדוש, ועל כן היא נסתרת ונגלית.</p>
<p>אי ישראל</p>	<p>אם ישראל</p>

¹ נמחק צמ"מ.

² נמחק צמ"מ

³ שתיקן ופעל את קומת המלכות שנקרא צדק (רח"ו).

⁴ כנ"ל דפסח בנוקב' תושבפ"ע, בשבועות תורה שבכתב (יהל אור).

רע"מ	
בחדש השביעי באחד לחדש וגו' פקודא דא לתקוע שופר בראש השנה דהוא יומא דדינא כמה דאוקימנא	בחדש השביעי באחד לחדש וגו', מצוה זו לתקוע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין כמו שבארנו.
והא אוקמוה דכתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו והא אתמר דהאי איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאים עלמא דדינא בגין דההוא מקטרגא הפי וכסי ואנעל פתחא ¹ על מלכא אתר דדינא שריא למתבע דינא על עלמא ²	והרי פרשה שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, והרי נתבאר שזהו יום שבו מתכסה הלבנה, והעולם עומד בדין, משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה, לתבוע דין על העולם.
ואי תימא איך אתיהיב ליה רשו לההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא אלא ודאי בידא דהאי מקטרגא שוי קב"ה למתבע דינא על כל עלמא ושוי ליה יומא ידיעא למתבע קמיה כל דינין דעלמא דהא קב"ה עביד ליה ושוי ליה קמיה למהוי דחילו דקב"ה סלקא ושריא על כלא	ואם תאמר איך ניתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבוע דין, אלא ודאי ביד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבוע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבוע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל.
ורוא דא והאלהים עשה שייראו מלפניו מאי עשה עשה להאי מקטרגא ואתקין ליה קמיה למהוי סייפא שננא על כל עלמא וכל דא	וסוד זה והאלהים עשה שיראו מלפניו. מהו "עשה", עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכל זה
צ"מ/א	
ויהושע הווי ידעי אמאי כתיב (יהושע כד ב) כה אמר יי' אלא ודאי סתימא דמלה טיבו סגי עבד קב"ה בישראל דאתרעי בהו באבהתא ועביד לון רתיכא קדישא עלאה ליקריה ואפיך לון ³ מגו נהרא עלאה יקירא ⁴ קדישא ⁵ בוצינא דכל בוצינין ⁶ בגין דיתעטר בהו הה"ד כה אמר יי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם ⁷ הנהר ההוא נהר דאשתמודע ⁸ ואתידע ⁹	ויהושע היו יודעים למה כתוב כה אמר ה', אלא ודאי סתר הדבר הטוב הרב {מלשון הרבה} שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, שרוצה באבות ועשה אותם מרכבה קדושה עליונה לכבודו, והוציא אותם מתוך נהר עליון נכבד קדוש, מאור כל המאורות, כדי שיתעטר בהם, זהו שכתוב כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, הנהר הוא אותו הנהר שמוכר ונודע.

¹ (סיהרא) מל' (יהל אור).

² עי' תיקון יז ע"א, ובגרא"א שם.

³ נלע"ד שרומז בכאן לכל השתלשלות מח הדעת מראשיתו ועד יסוד התבונה שהוא הנהר הנכנס בזעיר, והיינו כי תחילתו מן יסוד עתיק ומשם מושפע אל שני המזלות ומשם לאי' עילאה וממנה לתבונה ומשם יורד ליסודה ונכנס בזעיר. ונסדרו כאן ממטה למעלה, דהיינו נהרא יסוד עילאה דתבונה (רמ"ז).

⁴ אימא עילאה הנכללת באות יו"ד ששם שורש היוקר כי יק"ר גי' ש"י, וגם אימא נקראת כבוד ה' והיינו יקירא (רמ"ז).

⁵ ה"ס הדיקנא שני מזלות שמשם נזלים שני המוחין דחו"ג (רמ"ז).

⁶ הוא יסוד נוק' דעתיק שהוא הנהר היותר עליון ומופלא שבאצילות, וידוע ששם בוצינא הוא פרטי לנוק' שר"ל נר שבו קיבול השמן, והרי שמוצא המוחין הוא מנהר ושופכו עד הנהר הידוע (רמ"ז).

⁷ דייקא אלקי ישראל, שה"ס המח האמצעי (רמ"ז).

⁸ יסוד דאימא (מ"מ).

⁹ פי' שסתם בינה ותבונה נקראים מי דקיימא לשאלה, אבל זה בהיותה למעלה במקומה על ראש זעיר, אמנם כשנכנסה בתוכו אז אשתמודע, והוסיף ואתידע להיות שהמקום דאשתמודע ביה הוא דעת דזעיר, וז"ש עוד ואתידע, ולכן הנה"ר גי' ר"ס שהוא בגי' ל' הויות, וגם נה"ר עולה ל' וס"ג וקס"ו (רמ"ז).

<p>מעולם מאי קא בעי הכא אלא לאחזאה חכמתא מעבר הנהר מעולם אלא ההוא נהר עולם אקרי¹ ועל דא בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם² לאחזאה טיבו וקשוט דעבר קב"ה לישראל</p>	<p>"מעולם", מה הוא רוצהונצרך כאן, אלא להראות חכמה, "מעבר הנהר מעולם" אלא אותו נהר נקרא עולם, ועל כן בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות הטוב והאמת שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל.</p>
<p>ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר מאי קא מיירי אלא אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא³</p>	<p>"ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר", במה מדובר, אלא אברהם לא נדבק באותו נהר כמו יצחק שנדבק בו בצדו להתחזק.</p>
<p>ת"ח האי נהר אע"ג דלאו איהו דינא⁴ דינין נפקי⁵ מסטריה ואתתקפו ביה⁶ וכד יצחק אתתקף (בריוני) בבניו⁷ כדין עלאין ותתאין⁸ מתכנפי לדינא וכרסייא דינא אתתקן⁹ ומלכא קדישא¹⁰ יתיב על כורסייא דינא ודאין עלמא כדין תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו¹¹ ישראל אינון ישראל דידעין לסלקא כורסייא דינא ולתקנא כורסייא דרתמי ובמה בשופר</p>	<p>בא וראה הנהר הזה, אף על גב שאינו דין, יוצאים דינים מצדו ומתחזקים בו. וכשיצחק מתחזק (בריוני) בבניו, אזי העליונים והתחתונים מתכנסים לדין, וכסא הדין מתתקן, והמלך הקדוש יושב על כסא דין ודן את העולם, אז "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו". אשריהם ישראל שיודעים לסלק כסא הדין ולתקן כסא של רחמים, ובמה בשופר.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב קמיה דר"ש א"ל הא זמנין סניאין שאילנא על האי שופר מאי קא מיירי ועד כאן לא אתישבנא ביה א"ל ודאי האי הוא ברירא דמלה דישראל בעיין ביזמא דינא (נ"א דא) שופר ולא קרין¹¹ בנין דקרין הא אתידע באן אתר איהו ולא אתדבקא דינא לא בעינא אבל הא תנינן כמלין ובעובדא בעינן</p>	<p>רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו הרי פעמים רבות שאלתי על השופר הזה במה מדובר, ועד כאן לא התיישבתי בו. אמר לו, הרי ודאי זהו ברור הדבר, שישראל צריכים ביום הדין (הזה) שופר ולא קרין, משום שקרן הרי נודע באיזה מקום היא, ולהדבק בדין איננו רוצים. אבל הרי שנינו בדברים</p>

¹ יסוד הבינה (רח"ו). שיעור הכתוב, בעבר הנהר שהוא נק' מעולם דהיינו יסוד הבינה שם ישבו אבותיכם, שהם חג"ת (מ"מ).

² סוד העיבור ג' כלילן בג' ואז אין ניכר רק חג"ת בבטן האם (רח"ו).

³ ודבקתי אברהם בחכמה ויצחק הנחתי דבוק בנהר בינה, שהוא קו הגבורה (רח"ו). ור"ל שאברהם הוא חסד בקו החכמה ולא בקו הבינה, ולכן אמר הזהר אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר אבל יצחק הוא דבוק בבינה שהוא קו הגבורה, ולכן אמר הזהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא, אבל בסה"כ בדרוש השופר כתב הרב מ"ש בפ' אמרו אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר וכו' פי' כי חכמה וחסד יצאו והקיפו לרישא דז"א משא"כ ביצחק שנסתלק עם הנהר בינה. ועיי"ש באריכות (מ"מ).

⁴ שהרי הדינין אינם בפנימיות הבינה. דינין נפקי מסטריה, הוא מ"ש הרב בכמה מקומות בפרט באדם ישר בסוד שלוח הקן, שדוקא מחיצוניות תנה"י דבינה יש בחי' גילוי הדינים בסוד שם בוכ"ו העולה ד"ל, וסודו ד' פעמים ל' שהם ק"ך בסוד ק"ך צירופי אלקים, עיי"ש (רמ"ז).

⁵ הו"ה בניקוד אלהים (רח"ו).

⁶ ואומרו ואתתקפו ביה, ירמוז למ"ש שם שבבינה דוקא הוא שמתחילין האלקים מחיצוניות שלה אבל בתבונה מוסיפין להתגלות יותר שמתחילין מגבורה שלה ולכן הם יותר חזקים (רמ"ז).

⁷ ור"ל שע"י ישראל שממשיכים שופר העליון שהיא בינה אזי יצחק יש לו קיום והעמדה לפי שנמתק, וכמ"ש לקמן כורסייא דינא אתתקן (מ"מ).

⁸ הוא מ"ש שגם הגבורות הפנימיות מתעוררות לדון. ועוד י"ל שמכוין למ"ש בדברי הרב שעיקר ראש השנה הוא לתקן את המלכות שעיקרה ובניינה הוא מן הגבורות, והכוונה לבנותה (רמ"ז).

⁹ ה"ס המלכות שאז היא כסא דין גמור (רמ"ז).

עיי' בפ' בהעלותך דף קמט ע"ב שפי' הרח"ו שם ב' פירושים, הא' כרסייא דינא הוא ז"א א"נ כרסייא דינא היא מלכות והיושב על הכסא הוא בינה, וזהו קיצור לשונו, ובה מובן ג"כ לשון זה (מ"מ).

¹⁰ הוא אימא שה"ס זכר שנקראת עלמא דכורא, הוא יושב על כסא דין, ה"ס רחל (רמ"ז).

¹¹ קרן היא מלכות (רח"ו במ"מ).

ובמעשים צריכים להראות ולהעיר דברים נסתרים.	לאחזאה ולא תערא מלין סתימין
בא וראה כשאותו שופר עליון, שבו האור של הכל, מסתלק ולא מאיר לבנים, אזי מתעורר הדין והכסאות מתתקנים לבית הדין, וזה השופר נקרא אילו של יצחק, תקפו	ת"ח כד ההוא שופר עלאה ¹ דנהירו כלא ביה אסתלק ² ולא נהיר לבנין כדין דינא אתער וכרסון אתתקנו לבי דינא ודא שופר אילו דיצחק ³ אקרי תוקפיה
	רע"מ
כדי שייראו כולם מלפני הקדוש ברוך הוא, וזהו השופר שתובע את חטאי בני האדם ותובע דין ותופס בני אדם והורג אותם ומלקה אותם, הכל כפי שיוצא מן הדין.	בגין דידחלון מקמי קב"ה כלא ודא איהו סנטירא דתבע חובי בני נשא ותבע דינא ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלהי לון כלא כמה דנפיק מן דינא
כדוגמא אותו הממונה של בית הדין שלמטה שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין, פלוני עשה כך ופלוני עבר על כך, ולתבוע עליהם דין. ושנינו נתנה רשות לאותו ממונה בית דין לנעול על בית הדין את הפתח עד שיגזרו דין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו משום, כי אני ה' אוהב משפט, והוא רוצה שהעולם יעמוד בדין, ולהודיע שיש דין ויש דיין.	כגוונא דההוא ממונה ב"ד דלתתא דאתייהיב ליה רשו לאדכרא קמי בי דינא פלוני עבד כך ופלוני עבר על כך ולמתבע עלייהו דינא ותנן רשו אתייהיב לההוא ממונה ב"ד לאנעלא על בי דינא פתחא עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע ולית רשו לבית דין לדחייא ליה בגין כי אני אוהב משפט ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא ולמדע דאית דין ואית דיין
כדוגמא זה שם הקדוש ברוך הוא את זה לפניו, שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם, וביום הזה נתנת לו רשות לכסות את פתח, המלך והלבנה מתכסה לפניו, עד שיגזר הדין על כל בני העולם, ואף על גב שהכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך אלא בדין, הכל כדוגמא אחד, מעלה ומטה. התקין כסא דין ביום הזה, והשופר בא ותובע דין על כל מעשי בני העולם, כל אחד ואחד כפי דרכו, וכפי מה שעשה.	כהאי גוונא שוי קב"ה קמיה להאי דאיהו תבע דינא קמי מלכא על כל בני עלמא ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו לכסאה פתחא דמלכא וסיחרא אתחפאי לגו עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא ואע"ג דכלא אתגלי קמי קב"ה לא בעי אלא בדינא כלא כגוונא דאילא ותתא אתקין כרסייא דדינא בהאי יומא וסנטירא אתא ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא כל חד וחד כפום ארחוי וכפום מה דעבד
והעדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם, ואלו הם עיני ה' שהם משוטטים בכל העולם. וכמה הם עיני ה' שאין להם חשבון, שהולכים ומשוטטים בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.	וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא ואלין אינון עיני יי' דאינון משטמי בכל עלמא וכמה אינון עיני יי' דלית לון חושבנא דקא אזלי ומשטמי בכל עלמא וחמאן כל עובדי בני עלמא
אוי לאותם שאינם משגיחים ולא מתבוננים במעשיהם, שהרי לגביהם עומדים העדים של המלך הללו ומשגיחים ורואים את כל מה שהם	ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון דהא לגבייהו קיימין אלין סהדי מלכא ומשגיחין וחמאן כל מה דאינון עבדין וקאמרי דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא

¹ ז"ל הרב ההוא שופר עלאה וכו' הם נה"י דאימא אשר בתוכם המוחין (מ"מ).

² ר"ל שנה"י נסתלקו עם המוחין למעלה ויצאו מרישא ד"א ובה לא נהיר לבנין שהם חג"ת שנעשו חב"ד והם כלי המוחין שהם ישינים (מ"מ).

³ פי' שופר שהם נה"י דאימא הם התוקף דיצחק שהיא גבורה נק' יצחק שמהם מקבלת הגבורה (מ"מ).

<p>והאי סנטירא קאים קמי מלכא ותבע דינא פלוני עבר דינא פלוני עבר כך והא הכא סהרי</p>	<p>עושים, ואומרים שהרי הם עולים ומעידים לפני המלך והשוטר הזה עומד לפני המלך ותובע דין, פלוני עבר על דין ופלוני עשה כך, והרי כאן עדים.</p>
<p>ועד דקב"ה לא שאיל לון לית לון רשו לסהרא כדון אינון סהרי סהרותא וכלא אכתיב קמי מלכא בפתקא בני מלכא אית חד היכלא היכלא דא מליא אשא חוורא והאי אשא מתנגלא בפלקא²¹ ולהיט שביבן והאי לא פסיק לעלמין</p>	<p>ועד שהקדוש ברוך הוא לא שואל אותם, אין להם רשות להעיד, אז הם עדים של העדות, והכל נכתב לפני המלך בפתק. בבית המלך יש היכל אחד, ההיכל הזה מלא באש לבנה, והאש הזו מתנגלת בעגול והשביבים לוחטים, וזה לא פוסק לעולמים.</p>
<p>לגו האי היכלא אית היכלא אוהרא מליא אשא אוכמא דלא פסיק לעלמין תרין סופרין קיימין תדיר קמי מלכא בשעתא דינא סהדין כל סהרי קמי מלכא אינון סהדין (נ"א סופרין) נמלין</p>	<p>בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה שלא פוסקת לעולמים, שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך, אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים</p>
<p>צ"ב</p>	
<p>דיצחק תושבחתיה דאבהן³ כד אסתלק⁴ ההוא שופר גדול דלא ינקא לבנין כדון יצחק אתתקף ואתתקן לדינא בעלמא</p>	<p>של יצחק תישבחות האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק ומתתקן לדון את העולם.</p>
<p>וכד אתער האי שופר⁵ וכד בני נשא תייבין מחטאיהון בעיין לנגרא קול שופר מתתא⁶</p>	<p>וכשמתעורר השופר הזה, וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להמשיך קול</p>

¹ כפלקא (יהל אור)

² הוא פלך (יהל אור).

³ פי' שופר הנזכר, שהם נה"י דאימא הם תושבחתיה דאבהן שהם חג"ת (מ"מ).

⁴ יש להבין בכאן חדא שכבר אמר זה למעלה, ותו דלעיל קארי ליה שופר עילאה והכא קארי ליה שופר גדול. ותו דלעיל אמר ולא נהיר וכאן אמר ולא ינקא. ועוד שלמעלה אמר דינא אתער וכוורסון וכו' ובזה אמר כדון יצחק אתתקף וכו'. ונראה לי לתרץ את הכל בהקדים מ"ש בספר הכוונות שתקיעות דמיושב הן בתבונה ושל מעומד הן בבינה. ועוד אמר שם ששופר סתם הוא בתבונה ושופר גדול בבינה. ולפי זה ינעם מאמרנו, כי בתחילה מדבר על תקיעות דמיושב וכאן מדבר על דמעומד שהן בבינה. ולא יקשה לך אומרנו אסתלק בכאן אחר שכבר עלה לתבונה, כי כן הדרך שכל עוד שמתעלה הזעיר למדרגה יותר עליונה חוזר לקטנות להתכונן בתיקון נכון לאותה מדרגה עליונה, והוא הוא ההסתלקות השני האמור כאן. ולכן אמר דלא ינקא לבנין, ומובן במ"ש בכוונות הפסח שפרצוף תבונה ה"ס נה"י דאי, וחג"ת זידה ה"ס הגדלות השני הנקרא בינה, שהוא שופר גדול הנזכר. ועל בחינה זו מתבאר שם פסוק (יחזקאל טז, ז) שדים נכוננו, ולעומת כן אמר כאן דלא ינקא לבנין. כדון יצחק אתתקף, הטעם הוא שבתקיעות דמעומד עלה לאי' עילאה שהיא מלבשת גבורה דאריך, וגם היא תחות דיקנא דאריך שהוא ממוחא סתימאה דאתתקן מגבורה דעתיק, ושם הם שורש הגבורות. וכנגד גבורה דאריך אמר אתתקף, וכנגד גבורה דדיקנא אמר ואתתקן, שכאן גם הדינא נתקנין בסוד מכילן דרחמי (רמ"ז).

⁵ מכאן מדייק בספר הכוונות שנכון להתוודות בלחש בזמן שתוקעים במיושב, והטעם כי אז השטן מעורבב, ודברי יודיו של האדם עולים למעלה על ידי השופר ולא יש כטרטור עליו, וכן הוא בהדיא בפרשת פנחס רל"א א', ועיין שם מה שכתבתי שם. וז"ש וכד אתער האי שופר, שהוא יסוד אמא ששם סוד התשובה, וירצה שהנה בזמן הדורמיטא אז מתעלה פנימיות זעיר ובאים לו מוחין יותר עליונים, דהיינו מאר"א עילאין ככתוב בספר הכוונות, ע"ע. ולכן אמר האי שופר, דקאי אמאי דסליק מיניה שהוא שופר גדול. ואע"ג שזה הענין נמשך בכל זמן הדורמיטא מכל מקום יצדק לומר שהעיקר הוא בשעה הראויה לתקיעה שהיא ברגע הנץ החמה, וכמנהגם של חסידי צפת תובב"א, שאז מכוונים לתקוע ואז מתעורר זעיר, פי' מתחילת התעוררות מוחיו לבוא בחידוש אורם המופלא, ובהצטרף לזה שבני אדם מכוונים להרהר תשובה בלבם אז מתעצם הכח למעלה לירש המוחין דזעיר (רמ"ז).

⁶ היינו התקיעה הראשונה שהוא קול משוך וארוך ופשוט, ובה נכוין להוריד למטה על ירשא דזעיר שני מוחין שהם בינה וגבורה, ומתחברים אל שני מוחין חכמה וחסד שהם נשאר מוקיפים על ראשו וכמ"ש בסמוך בס"ד (רמ"ז).

<p>וההוא קלא¹ סליק לעילא² כדין אתער שופרא אהרא³ עלאה ואתער רחמי ואסתלק דינא⁴ ובעינן לאחזאה עובדא בשופר לאתערא שופרא אהרא⁵ ולאפקא בהאי שופר לתתא אינון קלי לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא⁶ דכלילין כלהו בההוא שופר עלאה יתערון לנפקא</p>	<p>שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון ומעורר רחמים ומסתלק הדין, וצריכים להראות מעשה בשופר לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכולם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.</p>
<p>ובהני קלין דלתתא יהבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא ולסדרא קלין לכוונא ביה בגין לאתערא שופר אהרא דביה כלילין קלי לעילא (ולסדרא קלין בשופר)</p>	<p>ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערוך קולות לכוון בו, כדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).</p>
<p>סדרא קדמאה קלא נפיק ומתעטר לעילא סליק רקיעין ואתבקע בין טורי רמאי ומטי לגביה דאברהם ושריא ברישיה ואתעטר ואתער הוא ואתקן לכורסייא</p>	<p>סדרה ראשונה יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו, ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הכסא.</p>
<p>ובספרא דאגרתא תנינן בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק אתער ואתעטר אברהם ואתקן לכורסייא פקדין עליה (ס"א או"א) אבא אדהכי סלקא תניינא תקיפא לתברא תוקפי רגיוון ודא סדרא תניינא ההוא קלא תבירא בתוקפוי וכדין סלקא וכל דינין דיתערון (ס"א דאתערעון) קמיה אתברו עד דסליק לאתריה דיצחק</p>	<p>ובספר האגדה שנינו בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם ומתקין את הכסא ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא. בינתיים עולה השני התקיף (לחבר) לשבור את הדינים הקשים, וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו, ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפנינו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק.</p>
<p>כיון דיצחק אתער וחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא קמיה כדין אתכפיא ותבר תוקפא קשיא ובהאי בעי מאן דתקע לכוונא</p>	<p>כיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הכסא לעמוד לפניו, אז נכנע ושובר את התוקף הקשה, ובזה צריך מי שתוקע לכוון הלב והרצון כדי</p>

¹ היוצא מפינו בשופר (רמ"ז ומ"מ).

² פ' למעלה מראשו דזעיר (רמ"ז).

³ ה"ס יסוד תבונה שהוא המשפיע אליו את מוחיו ממותקים, וזהו ואתער רחמי. אי נמי והוא יותר מכוון, כי בכוח התקיעה הראשונה אז החכמה והחסד מעלים מ"ן לאו"א עילאין בסוד תקיעה תק"ע ל"ה, וזהו ממש ואתער רחמי, שהחכמה וחסד שהם בעלי רחמים מתעוררים ועולים במ"ן לעורר רחמי או"א (רמ"ז). פ' אור מקיף דז"ת דאימא שהוא סוד השופר כמ"ש בשעה"כ ולפי זה שופר רומז לנה"י דאימא כמש"ל ורומז ג"כ למקיף ז"ת דאימא (מ"מ).

⁴ פ' שאז מתעלה אמא מן הנוק', שכל עוד שזעיר בשינה אמא משפעת בנוק' דינים תקיפים שלא ע"י בעלה, אבל כשמתעוררים הרחמים אז מסתלק הדין. גם ירמוז למה שאנו מכוונים בתקע, לב' מנצפ"ך הנולדים מאו"א לתיקון הנוק', ולפי שאלו מתוקים אמר ואסתלק דינא (רמ"ז).

⁵ הוא הדיקנא שכולה צנורות, ובפרט אל תיקון ואמת שהוא בחי' יסוד חכמה סתימאה, שלהיותה בחי' נוק' אל כתר אלה ה"ס שופר ממש. ולאפקא בהאי שופר וכו', הן הם שבעה קולות הנודעים שהם ז' הבלים מילוי דס"ג היוצאים מתיקון ואמת שה"ס ק"ל ק"ל לז"ן וכנזכר בספר הכוונות, עיי"ש. ולכן אמר בהאי שופר, הוא דסמיך ליה (רמ"ז).

⁶ שאז ז"ן בסוד קולות דשופר (רח"ו).

<p>לכא ורעותא בנין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא הה"ד אשרי העם יודעי¹ תרועה יודעי ודאי²</p>	<p>לשבור הכח והתוקף של הדין הקשה, זהו שכתוב אשרי העם יודעי תרועה, יודעי ודאי.</p>
<p>סדרא תליתאה קלא נפיק וסליק ובקע כל אינון רקיעין ורחמי מתערין ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב</p>	<p>סדרה שלישית יוצא קול ועולה ובוקע כל אותם רקיעים ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מההוא פלקא דאשא חוורא וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא וכדין מלכא אחמיין דינא עד זמנא ידיעא דילמא בין כך ובין כך יהדרון בתשובה</p>	<p>מאותו עגול של אש לבנה וכותבים עליו באותה האש השחורה, ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אולי בין כך ובין כך יחזרו בתשובה.</p>
<p>אי יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו מלכא יתיב וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה כרווא קם וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף עליה זכות אי אית מאן דיוליף עליה זכות יאות ואי לאו הא אתמסר לסנטירא</p>	<p>אם יחזרו נקרעים הפתקים, ואם לא המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הכרוז קם ומכריז פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות, אם יש מי שילמד עליו זכות יפה, ואם לא הוא נמסר לשוטר.</p>
<p>וכלא ידע קב"ה אמאי אצטריך לכל דא אלא בנין בנין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא אלא לאהזאה דכלא עביד בארה קשוט וניחא קמיה מאן דאשתויב מן דיניה</p>	<p>[והרי] הקדוש ברוך הוא ידוע הכל, למה צריך את כל זה, אלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת ונוח לפניו, מי שניצל מן הדין.</p>
<p>ואי תימא מנ"ל האי אתמסר להכימין ואפי' למאן דלא ידעי מאן דבעי לאסתכלא ישנה במה דאיהו באתגלייא וידע במה דאיהו בסתרא דהא כלא כגוונא דהא כל מה דפקיד קב"ה בארעא כלא איהו כגוונא דלעילא</p>	<p>ואם תאמר מנין לנו, זה נמסר לחכמים, ואפילו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתכל יתבונן במה שהוא בנגלה וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בצורה אחד, כל מה שמנה הקדוש ברוך הוא בארץ הכל הוא כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>יומא דר"ה איהו יומא דדינא ומלכא יתיב בכרסייא דדינא סנטירא קא אתי וחפי פתחא דמלכא ותבע דינא ואע"ג דקב"ה רחים ליה לדינא כד"א כי אני יי' אוהב משפט נצח רחימוי דבנוי לרחימו דדינא ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו פקיד למתקע בשופר בנין לאתערא רחמי מתתא לעילא בההוא שופר סלקא ההוא קלא כלילא באשא ורוחא ומיא ואתעביד מנייהו קלא דהא ואתער קלא אחרא לעילא כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקמרגא מתערבי</p>	<p>היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין, ובשעה שהשוטר קם לטעון דברים עליהם, הוא מצווה לתקוע בשופר כדי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר, אותו הקול עולה כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבבות.</p>
<p>ביומא דר"ה נפיק יצחק בלחודוי וקרי לעשו</p>	<p>ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו,</p>

¹ מפרש יודעי מלשון (שופטים ח טז) ויודע בהם את אנשי סוכות, ש"ל ששבר כוחם והכניעם, כנזכר בפרשת פקודי רנ"א א' (רמ"ז).

² ר"ל יודעים לשבר כח הדין ותרועה לשון תרועים בשבט ברזל (רח"ו).

<p>לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא כל חד כפום ארחוי דהא בההיא שעתא ותכהין עיניו מראות דנפיק מניה מאן דאחשך אפי בריין ואתפרש ושכיב על ערסיה דדינא וקרי לעשו ואמר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי</p>	<p>וקורא לעשו להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה, ותכהין עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיך את פני הבריות ונפרד ושוב על מטת הדין, וקורא לעשו ואומר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים, והביאה לי.</p>
<p>ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחימא דנפשה בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא ופקידת ליה לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה ויעקב אתער</p>	<p>ורבקה אמרה אל יעקב בנה אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר לה מיום שנברא העולם, ומצווה אותו שהוא יתעורר באותם מטעמים שלו, ויעקב מתעורר</p>
<p>קא זהר</p>	
<p>ויעקב אתער וחמי לאברהם מתתקן בניסא אחרא כדין אחידן תרוייהו ביה ביצחק דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר והני תלתא סדין בלהו סדרא חד</p>	<p>ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתתקן בצד האחר, אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התוקף שלו לצאת החוצה, ושלוש הסדרות הללו הן סדרה אחת.</p>
<p>סדרא אחרא¹ קלא נפיק וסליק ונטיל לאברהם מאתריה² ונגיד ליה לתתא³ לאתר דתוקפיהון דיצחק שריין⁴ וקיימן ליה לאברהם בנוייהו</p>	<p>סדרה אחרת קול יוצא ועולה ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה למקום שהגבורות של יצחק שורים, ומקיימים את אברהם בתוכם.</p>
<p>סדרא תניינא⁵ נפיק קלא תבירא לא תקיפא כקדמאה לא דחליש ההוא קלא דתקע</p>	<p>סדרה שניה יוצא קול שבור לא חזק כמו הראשון, לא שאותו קול שתקע</p>

¹ פי' הם תר"ת השנית סירא נתראה דבעייתא לסלקא לון לאתרייהו ז"ל הרב ז"ל בסה"כ תשר"ת הם בלאה ורחל ותש"ת בלאה ותר"ת ברחל וג' פעמים הם א' באצילות וא' בבריאה וא' באצילות ג"כ וז"ש הזוהר סדרא בתראה דבעי לסלקא לון לאתרייהו וכו' עכ"ל הרב ולפ"ז ר"ש שהזכיר כאן ג' תר"ת לבד תר"ת הראשון באצילות והשני בבריאה והשלישי באצילות ולכ"א לסלקא לון לאתרייהו זהו כללות הלשון אבל פרטי כל תיבה ותיבה ומה הוסיף הזוהר בסדר זה יותר מחבירו לא ירדנו לעומקו (מ"מ).

² מושך כח החסד שנתגלה ממקורו (או ריקר).
³ לנצח שהוא ענף החסד, ואם תאמר כיון שכבר המשכנו אותו מגו שופר על החסד בתקיעה ראשונה מה ענין שופר עוד פעם שנית דהא השתא לאו מגו שופר דהיינו בינה נפיק, ויש לומר שזה בסוד האצילות שאחר שנאצלה חסד מבינה נתנה עוד הבינה כח בחסד להמשיך הנצח אל מקומה, וכן צריך קול דנפיק מינה לתת אל החסד כח להמשיך למטה אל הנצח לעורר חסדיה אל כנגד הוד כאשר יתבאר, ובדרך זה אל כל שאר הקולות עלייתם וירידתם על ידי כח הבינה קול דנפיק מגו שופר כדפירשנו (אור יקר)..

⁴ הוד שהיא ענף הגבורה, וכבר היה אפשר לפרש דהיינו למטה בהיכלות ויהיה התקיעה בהיכל אהבה, והתרועה ושבירים בהיכל זכות והיכל לבנת הספיר, והתקיעה בהיכל הרצון והיינו "תוקפיהון דיצחק" היכל זכות שבו סוד הדין החזק ומשם יורד, ומתגלגל לחצונים, ואף אם לא נפרש השמועה כך לענין הכוונה צריך הוא לכוון גם בתיקון הדינים האלו, עוד אפשר לפרשם במלכות הכל שבה סוד יהו"ה דהיינו חסד שבה תקיעה, שברים גבוה שבה, תקיעה שנית תפארת שבה, דהיינו סוד שלשה פנים בסוד אל אלהים אדני במלכות אל אלהים יהו"ה בתפארת, והיינו "תוקפיהון דיצחק שראן", ואף אם לא נפרש השמועה כך צריך הוא לענין זה הכוונה, וכל מה שנפרש בנצח הוד יסוד דוגמתו בהיכלות ודוגמתו במלכות בסוד ימין ושמאל ואמצע שבה (אור יקר).

⁵ בס' ח"י דף קמ"ה ז"ל מבואר הדבר למתחילים בחכמה כי שורש השופר הוא אם הבנים הנק' בינה דבה חירו דכולא, וזה הוא שורש הדבר שישראל צריכין עתה ביום הדין לתקוע בשופר לעורר שופר העליון היא הבינה להפוך הדין לרחמים אך בשופר בלבד ולא בקרן אחר שכל קרן רמז אל מדה"ד דינא דמלכותא ואין לנו עסק בדין אפס לעורר הראשונים להפוך ממשלת הדין לרחמים ע"י התרועה ולכך אמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם ר"ל לכם ניתן התעוררות של מעלה שאתם תעוררו חולת התעוררות שלכם לא יהיה שים התעוררות למעלה, והכוונה בזה לפי שהבינה שהיא סוד השופר הגדול מסתלקת במעלה ומסתרת את

<p>אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא דתמן תוקפא תקיפא שריא אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא דאינון רפויין יתיר וכלהו המאן לאברהם לגבייהו ואתכפיין קמיה</p>	<p>חלש, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התוקף התקיף, אלא רק לאותם בית דין של מעלה, שהם יותר רפויים, וכולם רואים את אברהם אצלם ונכנעים לפניו.</p>
<p>אדהכי סדרא תליתאה קלא נפיק וסליק ואתעטר ברישיה דיעקב ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין וקאים לקבלייהו אברהם מהאי סטרא ויעקב מהאי סטרא ואינון באמצעייתא כדון אתכפיין כלהו ומשתכחין (ס"א ומשתככי) באתרייהו והני כלהו סדרא אהרא תניינא</p>	<p>בינתיים סדרה שלישית יוצא קול ועולה ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד כנגדן אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כולם נכנעים, ונמצאים (ושוככים) במקומם, ואלו כולם סדר אחר שני.</p>
<p>סדרא בתראה דבעיא לסלקא לון לאתרייהו ולישבא (ס"א ולישרא) בינייהו ליצחק כמלקדמין בגין דהאי בעא לישרא ליה באתריה ולא יפוק בתקפוי לבר כדון דינין כלהו אתכפיין ורחמין אתערו על דא בעי לכוונא לבא ורעותא בהני קלי ולמחיהדר בתיובתא קמי מאריהון</p>	<p>סדרה אחרונה שצריך להעלותם למקומם ולישב (וליישר) ביניהם את יצחק כמקדם, משום שאת זה צריך ליישר במקומו, ולא יצא בגבורותיו החוצה, אז כל הדינים נכנעים ומתעוררים רחמים, על כן צריך לכוון את הלב והרצון בקולות הללו ולחזור בתשובה לפני רבונם.</p>
<p>כדון כד ישראל מתקני ומסדרי קלין ברעותא דלבא כדקא יאות בשופרא דא אהדר ההוא שופר עלאה וכד אהדר מעטרא</p>	<p>אזי כשישראל מתקנים ומסדרים קולות ברצון הלב כראוי בשופר הזה, חוזר אותו שופר עליון, וכשחוזר מעטר</p>

עצמה מלהניק ולהשפיע חל הבנים שהל ו"ק הבנק, ואז הגבורה פחד יצחק מתחזקת להתעורר בדין הקשה ומכין את עצמו לדון העולם ועל כן צריכים אז להתעורר פה למדה בשופר ולחזור בתשובה שלימה שזה הוא סוד תשובה חשיב ה' ר"ג להשיב ה' עליונה סוד הבנים על הבנים ו"ק הבנן וגם לתקוע בשופר לעורר אותה כנז', ובסי' תשר"ת תקיעה א' לעורר החסד מדת אברהם שהוא קול פשוט חסד ורחמים פשוטים והתעוררותו לתקן הכסא כסא של רחמים ופוקדין עליו ברחמי א"ב הרחמים ואם על בנים כמ"ש בזוהר, ושברים הוא לשבר תוקף הדין שבגבורה פחד יצחק ולהמזיגו במדת החסד לאברהם, ותרועה הוא לעורר הת"ת מדת הרחמים הממוזג חסד ודין יחד כי אחר שנכנעה הגבורה שהוא דין והחסד הולך וגובר צריך להם הכרעה והוא הת"ת מדת יעקב להכריע ביניהם להעמיד העולם בקו הרחמים שהוא קו הממוצע ובתרועה זו מתעטר הת"ת בבחינתו העליונה בסוד הדעת כנזכר בזוהר, ואז הדין הוא כפוף באמצע דהיינו אברהם מצד ימין הת"ת ויעקב מצד אחר ויצחק באמצע ואז החסד והרחמים מאירים לספי' התחוננות והרצון מצוי בעולם ותקיעה אחרונה היא כדי לעורר הרחמים בתחלת וסוף, ותש"ת הוא בכוונה אחרת כי בתקיעה א' ונתעורר החסד ואנו ממשיכים אותו ממקומו העליונה המלכות למתק הדין שבמלכות שבה ושברים תוקף הדין שבמלכות ב"ד של מטה ולהמזיגו במדת החסד לאברהם, ותקיעה אחר שנכנעו כחות הדין של מטה ע"י התגברות מדת אברהם בתוכה אז בתקיעה זאת אחרונה עולה התעוררות אל הת"ת מדת יעקב להמשיך אותו מבחינתו העליונה למטה אל המלכות ואז מדת הדין סיכה שבמלכות עומדת באמצע בין חסד לת"ת ואז פני הרחמים מאירים למעלה ולמטה ולכל צד כראוי, ות"ת הוא ליישב האבות העליונים אל מקומן כי אחר שסידרנו ב' סדרים כל אחד מתקיעה שברים תרועה כדי להכניע כח הגבורה למעלה וכד דינא דמלכותא למטה כנז' אז אנו צריכים לסדר סידור ג' ת"ת שעל ידי זה מתיישבים מדות העליונים על מכוונם ולהיות פחד יצחק שמדתו הגבורה כנול בין החסד והרחמים הנרמזים בשני תקיעות אלו של ת"ת, והגבורה עמה בסימן זה היא בסוד התרועה אשר היא יושבת עתה בין חסד לת"ת ולסיבת התישבות זה נרמזה הגבורה עתה בתרועה שהוא הכנעת דין הרפה כי איננה בגבורתה כמתחלה אחר שכבר נמצע תוקף דינה בשני כיוונים הראשונים כאמור ובכך ע"י התיישבות זה מתחברת הבינה השופר הגדול אם על בנים ומוציא קול שהוא שפע וברכה בכל העולמות, וכסאות הדין מושלכים למתחילים בחכמה והן הן פשוטי דברי הזוהר בפ' אמור סדרא קדמאה וכו' חכאה חולקיהון דישאל דידעין לנגדא ולא תשכא למאריהון מדינא לרחמי ומתתקני כל עלמין על ידיהו, ואשר בתעלומות חכמת מורינא האר"י שלה"ה סוב"ר הרזים יבין לכיין עמקי סודות התקיעות לעורר הרחמים והסליחות כי על כל אלה תקנתי נוסח תפלה כוללת בקיצור נמרץ כל כוונה הרב בתקיעות וכו' ע"ש כל (דף ק' ע"ב) התפרש שבכוונת תש"ת לתשר"ת ות"ת (מ"מ).

<p>ליה ליעקב ואתתקן כלא וכורסייא אחרא רמיו וכדין חידו אשתבה בכלא וקב"ה מרחם על עלמא זכאה חולקהון דישראל דידעין לנגדא ולאמשכא</p>	<p>את יעקב והכל נתקן, וכסא אחר עולה ואז נמצאת שמחה בכל, והקדוש ברוך הוא מרחם על העולם. אשרי חלקם של ישראל שיודעים להשפיע ולהמשיך</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מתתא מתלבש בצלותין ובעותין והקול קול יעקב בהווא שופר דקא סליק ואתער יעקב לגביה ואתקריב בהדיה</p>	<p>מלמטה מתלבש בתפלות ובקשות, והקול קול יעקב, באותו שופר שעולה ומתעורר יעקב אליו, ונקרב עמו.</p>
<p>ויגש לו ויאכל ונכללים זה עם זה, כיון שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין המשומר, היין שהוא שמחת הלב, הסוד של העולם הבא. אז וירח את ריח בגדיו, התפלות שעולות והבקשות, "ויברכהו" נח הרוגז והלב שמח, והכל הוא רחמים.</p>	<p>ויגש לו ויאכל ונכללים זה עם זה, כיון שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין המשומר, היין שהוא שמחת הלב, הסוד של העולם הבא. אז וירח את ריח בגדיו, התפלות שעולות והבקשות, "ויברכהו" נח הרוגז והלב שמח, והכל הוא רחמים.</p>
<p>כיון דאיהו אתכליל ביעקב כל אינון חיילין ותוקפין ורוגזין דהוו זמינין אתבררו ולא אשתכחו תמן וישראל נפקין מן דינא בחדוה ובברכאן ויהי אך יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ביומא דא בחדוה ובברכאן עלאין ועשו אהיו בא מצידו טעין טועני מעובדי דעלמא ויעש גם הוא מטעמים הדיד לישניה למטען טענות אתקין סהדי ויבא לאביו ויאמר יקום אבי יתער בדינוי ויאכל כמה עובדין בישינ דכל עלמא דקא אשכחנא</p>	<p>כיון שנכלל ביעקב, כל אותם חיילות וגבורות ורוגזים שהיו מזומנים התפזרו ולא נמצאו שם, וישראל יוצאים מן הדין בשמחה ובברכות, "ויהי אך יצא יעקב מאת פני יצחק אביו" ביום הזה בשמחה ובברכות עליונות, ועשו אחיו בא מצידו טוען טענות ממעשי העולם, ויעש גם הוא מטעמים, לשונו חדה לטעון טענות, מסדר עדים ויבא לאביו, ויאמר יקום אבי, יתעורר עם דינוי ויאכל כמה מעשים רעים של כל העולם שמצאתי.</p>
<p>ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד דהא לא יכיל לאתפרשא מכללא דיעקב דאיהו בחדוה ויאמר מי איפה הוא הצד ציד בכמה צלותין ובעותין ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה</p>	<p>ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, שהרי אינו יכול להפרד מכלל של יעקב שהוא בשמחה. ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה תפלות ובקשות ואוכל מכל בטרם תבוא, ואברכהו גם ברוך יהיה.</p>
<p>כשמוע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק ויצעק צעקה גדולה וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום עד לאחר שאמר לו הנה משמני הארץ יהיה וגו' אלו החזקים וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל.</p>	<p>כשמוע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק ויצעק צעקה גדולה וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום עד לאחר שאמר לו הנה משמני הארץ יהיה וגו', אלו החזקים וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל.</p>
<p>וישטום עשו את יעקב ללכת אחריו ולהתגרות בו תמיד, ויעקב הלך באותם ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, ברח להנצל ממנו, שב בתשובה ושם עצמו בתענית, עד שבא ראש השנה ויום</p>	<p>וישטום עשו את יעקב ללכת אחריו ולהתגרות בו תמיד, ויעקב הלך באותם ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, ברח להנצל ממנו, שב בתשובה ושם עצמו בתענית, עד שבא ראש השנה ויום</p>

¹ מצוה להתענות בי' ימים אלו שהם דרגין דתשובה עלאה עוה"ב ואין הצווי רק מאכיהל ושתייה ביום ולא בלילה והסוד עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה וביוה"כ מתגלם אור הבינה לגמרי לכן אפילו בלילה אנו מתענינים ואומרים בשכמל"ו בקול רם כי לילה כיום יאיר (רח"א).

<p>ר"ה וי"ה כדין ידעי ישראל דעשו בא ועמו ארבע מאות איש כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון</p>	<p>הכפורים, אז יודעים ישראל שעשו בא ועמו ארבע מאות איש, כולם מקטרגים מזומנים לקטרג להם.</p>
<p>ויירא יעקב מאד ויצר לו סני בעלותין ובעותין ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו' עד דנטיל עיטא ואמר כי אמר אכפרה² פניו במנחה ההולכת לפני מן הבא בידו מנחה וגו' עזים מאתים ותישים עשרים וגו' גמלים וגו' כך הוא סמרא דיליה גמלים הוא נחש כמין גמל בשעתא</p>	<p>ויירא יעקב מאד, ויצר לו, והרבה בתפלות ובקשות, ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו', עד שנטל עצה ואמר, כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני, ויקח מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים וגו' גמלים וגו', כך הוא הצד שלו גמלים, הוא נחש כמין גמל, בשעה</p>
<p>ק/ב</p>	
<p>למאריהון מדינא לרחמי ולתקנא כלהו עלמין על ידיהו</p>	<p>את רבונם מדין לרחמים, ולתקן את כל העולמות על ידיהם.</p>
<p>ת"ח לקביל דא תלתא ספרין³ פתיחין ביומא דא וכמה דרחמין מתערין ודינין קשיין אתכפיין ועאלין לדוכתייהו כך הוא לתתא כגוונא דלעילא דינין קשיין אתכפיין ואתעברו מעלמא ומאן אינון אלין אינון רשעים גמורים דאינון דינין קשיין דאתכפיין ואתעברו מעלמא ועל דא נכתבים ונחתמים וכו' אמר ר' אבא ודאי דא הוא ברירא דמלה בריך רחמנא דשאלנא ורווחנא בהני מלי</p>	<p>בא וראה כנגד זה נפתחים שלשה ספרים ביום זה, וכמו שרחמים מתעוררים והדינים הקשים נכנעים ונכנסים למקומם, כך הוא למטה כדוגמא שלמעלה, הדינים הקשים נכנעים ומעברים ומועברים מן העולם. ומי הם אלו, אותם רשעים גמורים שהם דינים קשים שנכנעו והעברו והועברו מן העולם, ועל כן נכתבים ונחתמים וכו'. אמר רבי אבא ודאי זהו ברור הדבר, ברוך הרחמן ששאלתי והרווחתי את הדברים הללו.</p>
<p>אמר ר' יהודה כתיב זכרון תרועה⁴ זכרון עבדין לכוונא לבא ורעותא ישראל עבדין זכרון לתתא במה בעובדא בנין דיתער מלה כההוא גוונא לעילא</p>	<p>אמר רבי יהודה כתוב זכרון תרועה, עושים זכרון לכוון את הלב והרצון, ישראל עושים זכרון למטה, במה במעשה כדי שיתעורר דבר באותו צורה שלמעלה.</p>
<p>אמר ר' אלעזר כתיב בכסה ליום חגנו דאתכסייא ביה סיהרא⁵ והיך אתכסייא⁶ אלא</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתוב בכסה ליום חגנו, שמתכסה בו הלבנה, ואיך מתכסה.</p>

¹ הקב"ה נותן חלק להחיצונים ג"כ, הנה הוא ג"כ רק מאותו הטעם עצמו, כי ע"י שמתקן ע"י כל קרבן תיקונים רבים וגדולים למעלה ולמטה ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא הרבה מאד וכנז', הנה כדי שלא יסובב עי"ז קטרוג וצעקה מהחיצונים (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

² בשעיר כמש"ו (יהל אור).
³ הם חסד צדיקים גמורים, גבורה רשעים גמורים, תפארת בנוניים, וכמו שהדינים מתבטלים כן אלו הרשעים שתלויים בקליפות הם נחתמין למיתה בשעתם בהתבטל כחם הם כלים מאליהם ונכנסים בנוקבא דתהומא רבא והיינו נחתמין למיתה, אמנם צדיקים גמורים שהם רחמי חסד הם לחיים מתפשטין בכל העולם ובכל הכסאות ובכל העולמות והם גוברים, אמנם בנוניים שהם רחמי התפארת תלויים שאין ייחוד עם המלכות עד החג ולכן תלויים ולא שריין על מלכות (אור יקר), פי' נגד חג"ת שהצדיקים חסד לכן נחתמים לחיים לאלתר והרשעים בגבורה ובינונים בת"ת (מ"מ).

⁴ פירוש הכוונה והתשובה עיקר והמעשה דהיינו התרועה אינו אלא זכרון בעלמא (אור יקר).
⁵ פירוש בראש השנה כדפירשנו איזהו חד שהחדש וכו' (אור יקר).
⁶ פירוש היאך אפשר שהיא מתכסת ואינה רוצה לקבל מהתפארת שאדרבה מדך המלכות לרדוף אחר התפארת לינק ממנו (אורי קר).

<p>כד קיימא¹ עיבא² ושמשא לא נהיר³ כדן סיהרא אתכסייא ולא נהיר ועל דא מקמי עיבא שמשא לא נהיר⁴ כ"ש סיהרא דאתכסייא ולא נהירא ועל דא בכסה ליום חגנו בה"א דאתכסייא סיהרא ובמה נהיר כלא בתיובתא⁵ ובקל שופרא דכתיב אשרי העם יודעי תרועה כדן יי' באור פניך יהלכון</p>	<p>אלא כשעומד ענן והשמש אינו מאיר, אזי הלבנה מתכסה ולא מאירה, ועל כן מלפני ענן השמש אינה מאירה, כל שכן הלבנה שמתכסה ואינה מאירה, ועל כן בכסה ליום חגנו, בה"א שמתכסה הלבנה, ובמה מאירה הכל, בתשובה ובקול שופר, שכתוב אשרי העם יודעי תרועה, אז ה' באור פניך יהלכון.</p>
<p>ת"ח בהאי יומא אתכסייא סיהרא ולא נהיר עד בעשור לחדש דישראל תייבין כלהו בתיובתא שלימתא ואימא עלאה תאבת ונהרת לה והאי יומא נהירו דאימא נטלא⁶ ואשתכח חידו בכלא⁷ ועל דא כתיב יום הכפורים הוא יום כפור מבעי ליה מאן יום הכפורים אלא בגין דתרי נהורין נהרין בחד בוצינא עלאה⁸ נהיר לבוצינא תתאה⁹ ובהאי יומא מנהורא עלאה¹⁰ נהיר ולא מנהורא דשמשא¹¹ ובגין כך בכסה ליום חגנו כתיב¹²</p>	<p>בא וראה ביום הזה מתכסה הלבנה ולא מאירה עד בעשור לחדש, שישראל שבים כולם בתשובה שלימה, והאם העליונה שבה ומאירה לה, והיום הזה לקחה את אור האם, ונמצאת שמחה בכל, ועל כן כתוב יום הכיפורים הוא. היה צריך להיות יום כפור, מה זה יום הכיפורים, אלא משום ששני מאורות מאירים כאחד, המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון ולא מאור השמש, ולכן כתוב בכסה ליום חגנו.</p>
<p>רבי אבא שלח ליה לר"ש אמר אימתי זווגא דכנסת ישראל¹³ במלכא קדישא¹⁴ שלח ליה</p>	<p>רבי אבא שלח לרבי שמעון אמר, מתי הזווג של כנסת ישראל עם המלך</p>

¹ מלת אלא עוקר לאו כדקא סלקא דעתך דאתכסיא שלא לקבל מהתפארת דאי הכי קשיא אלא מתכסת שלא לקבל מהדין, וזהו שאמר **כד קיימא** וכו' פירוש כאשר הדין מעכב הרחמים בבלתי יושפע במלכות להנהיג העולם (אור יקר).

² פי' ה"ס הדינים (מ"מ) 9.

³ פי' שמרוב הרושם גם הזעיר לא המשיך הארתו למלכות (מ"מ).

⁴ שהוא הדין המשחיר את השמש "ולא נהיר" הכוונה שרחמי התפארת אינם מאירים אז במלכות והיא מתכסת בבלתי תינק מן הדין שאינה רוצה לינק מכח הדינים, "ועל דא מקמי עיבא" פירוש לא כדקא סלקא דעתך דמקמי שמשא אתכסייא אלא מקמי עיבא שהוא הדין שלא ישלוט בה (אור יקר).

⁵ פי' ע"י התשובה והשופר שהם באימא אז נדחים הדינים ונמשכים המוחין לז'ין ונהירין (מ"מ).

⁶ שאז נעשה תיקונה בבינה בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע (רח"ו).

⁷ בח"י דף רכ"ח להבין לשון הזהב דרב כד תחמי שמשא בריש דיקלא כי נודע סדר המדרגות ביה"ד כי מ' שמים התחילה לענות בגילה כי אז זמנה עד חזרת מוסף שאז היא בכתרה של אימא, ועדיין ת"ת ישראל לא עלה כי עיקר יום זה הוא לצורך בנין מ' שמים ותקונה מבית אימא כמ"ש בזוהר בפ' אמור בהאי יומא דר"ה אתכסייא וכו' ואח"כ מתחיל לעלות ת"ת ישראל מן המנחה ונתעלה עד חזרת הנעילה שאז אם הבנים עם בניה תעלה למעלה ראש האצילות לכתר עניון וכל האצילות העליון נק' אנג' רברבא שה"ס דיקלא בסוד אעלה בתמר וראשו ה"ס הכתר עליון רישא דאילנא ולרמוז זה אמר כד תחמי שמשא ההוא שמשא קדישא דהיינו ת"ת ישראל הנק' שמש כנודע בריש דילקא כי אותה שעה עולה עד שפ הוא זמן תפלת נעילה כי הוא רחמי דכולא: כי שם נאמר כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי משא"כ במקום ת"ת ישראל שיש דין דכתיב ביה מאת ה' מן השמים אש ומים ובפ' נשא ג"כ אמרו רחמי דעתיק דעתיקין אינון רחמים נדונים, רחמי דזעיר איקרון רחמים סתם משום דאית ביה ימינא ושמאלא רחמי ודינא עכ"ל (מ"מ).

⁸ בינה (מ"מ).

⁹ מלכות (מ"מ).

¹⁰ בינה (רח"ו).

¹¹ ת"ת (רח"ו).

¹² פי' בינה שהארותיה מכוסים שנק' בכסה מאירה למ' שהיא יום חגנו, א"נ יש לפרש דקאי על מ"ש לעיל וע"ד בכסה ליום חגנו בה"א דאתכסייא סיהרא ולא נהיר עד בעשור לחדש וכו' ולכך אמר כאן ובג"כ בכסה ליום חגנו כתיב דהיינו שבר"ה המ' נכסית ולא נהיר עד יוה"ך (מ"מ).

¹³ רחל (רח"ו).

¹⁴ בישראל (רח"ו).

<p>וגם אמנה ואחותי בת אבי היא! אך לא בת אמי² ותהי לי לאשה אתרניש רבי אבא אריס קליה בכה ואמר ר' ר' בוצינא קדישא ווי ווי לעלמא כד תפוק מניה ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארון יתמין מנך</p>	<p>הקדוש, שלח לו וגם אמנה ואחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא הרים קולו בכה. ואמר רבי רבי נר הקדוש אוי אוי לעולם כשתצא ממנו, אוי לדור שיהיו בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך.</p>
<p>א"ל רבי חייה לר' אבא האי דשלח לקבלך מאי קאמר³ אמר ודאי לאו זונגא דמלכא במטרוניתא אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה וכד אתנהרא מניה קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי וכדין מוהוני כחדא בנין דמלכא קדש אקרי דכתיב קדש ישראל ליי' דנטיל מאתר דאקרי קדש כדין אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי דהא מבי אבא שמא דא ולא מבי אמא ועל דא ותהי לי לאשה לאזדונגא כחדא בזמנא דא ולא בזמנא אחרא</p>	<p>אמר לו רבי חייה לרבי אבא, זה ששלח לעמיתך מה אמר, אמר ודאי שאין זוג המלך עם המלכה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאורוכשמוארה ממנו קוראים לו קודש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קודש, שכתוב קדש ישראל לה', שנוטל ממקום שנקרא קדש, אזי אחותי בת אבי הוא, אך לא בת אמי שהרי מבית אבא, השם הזה ולא מבית אמא, ועל כן ותהי לי לאשה להזדווג כאחד בזמן הזה ולא בזמן אחר.</p>
<p>דזמנא דנטלא מבי אבא ולא בזמנא דנטלא מבי אימא ויום הכפורים אוכה דתשמיש המטה אסור בנין דזונגא לא אשתכח דהא מבי אימא נטלא ולא מבי אבא א"ר חייה ודאי זכאה דרא דר"ש שארי בגויה זכאין אינון דקיימין קמיה כל יומא</p>	<p>בזמן שנוטלים מבית אבא ולא בזמן שנוטלים מבית אמא, ויום הכיפורים מוכיח שתשמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זוג, שהרי מבית אמא נוטל ולא מבית אבא. אמר רבי חייה ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו, אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.</p>
<p>א"ר אבא בראש השנה נברא אדם וקאים בדינא קמי מאריה ותב</p>	<p>אמר רבי אבא בראש השנה נברא אדם ועמד בדין לפני אדונו ושב</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>דפתי סמאל לאדם ארכיב על נחש כמין גמל</p>	<p>שפיתה סמאל את אדם, רכב על נחש כמין גמל.</p>
<p>תנינן מאן דחמי גמל בלחמיה מיתה נקנסה עליו מלמעלה ונצול ממנה, והכל אחד, ואז חזר עשו אפוטרופוס של יעקב, ויעקב לא רצה דבשו ועקצו, יעבר נא אדני לפני עבדו, אז וישב ביום ההוא</p>	<p>שנינו מי שרואה גמל בחלומו מיתה נקנסה עליו מלמעלה ונצול ממנה, והכל אחד, ואז חזר עשו אפוטרופוס של יעקב, ויעקב לא רצה דבשו ועקצו, יעבר נא אדני לפני עבדו, אז וישב ביום ההוא</p>

¹ כשיש בה ה"ח דאבא כמו פסח שבועות סוכות (רח"ו).

² לא כשהבינה נותנת הגבורות לבד במלכות כמו בר"ה ויוה"כ (רח"ו). ולפ"ז מש"ה אחותי בת אבי ר"ל אפי' בת אבי שהוא מוחין דאבא יש לה וכ"ש דאימא אך לא ביה"ה ור"ה שהיא בת אמי לבד (מ"נ).
³ פי' שר' חייה לא הבין מה שרמז ר"ש בהאי קרא אחותי בת אבי וכו' שלח לר"ש ואמר אימית זונגא דכנ"י במלכא קדישא שלח ליה וגם אמנה אחותי בת אבי היא בזע"ה דמ"ד וז"ל ומבוא' שסבי אינ' מזוג כ"א עד אשר כשמאירי בה אורות עליונים מאבא ומצדו נקרא' אחותי כמ"ש אמרו לחכמה אחותי את כי בחכמה הם דו פרצופי' בסוד מילוי יו"ד ד"ד שבו משם יוצאים ד'ון ועתה כשהיא בסוד פרצוף בגדלות נעשית כלה גי' שם ב"ן עם ג'מותות 'המאירי' בה ולפי שהיא כלה מקבלת מנו' וקישוטי' מכל ג' עולמות גם מקבלת בסוד עישור נכסים מכל הספירו' מאריך ומא"ו ומזעיר כמ"ש בע"ח ובתיקונים וז"ל אינון דמתקנין למטרונית' בתכשיטה' הם סוד כ"ד קישוטי' כלה ממה שמקבלת מא"ו ממלכות שלהם ובלבושהא סוד הל'כלים מה שעולה מבי"ע ועטרהא היא סוד מה שמקבלת מאריך או מה שמקבלת החרין עטרין ועד"ז אומר לה מה יפו דודיק אחותי כלה כי כולם נעשים לה דודים ליתן לה מתנות ונעשית כלה בהוד יפיה עם הכתר מלכ' כמש"ל בסוה'בדף צ"ח ע"ב ע"ש גם כמו שמבואר בד' צ"ו ע"ב. אמר לה חייך ברתי מנא דילךשתכח על חד תרין הא כולא יתנו לך מחול קהון כך כ"י מכונה נטלית וע"ד איקרי כלה כלולה כלה דכולהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין והוא מובן כמש"ל עכ"ל (מ"מ).

עשו לדרכו, מתי, בשעת נעילה, שהרי נפרד מן העם הקדוש, והקדוש ברוך הוא עוזב את חטאיהם ומכפר עליהם.	כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו אימתי בשעת נעילה דהא אתפרש מעמא קדישא וקב"ה שביק לחוביהון וכפר עלייהו
כיון שאותו המקטרג הולך עם אותו דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש ברוך הוא לשמח עם בניו, מה כתוב ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית וגו' על כן קרא שם המקום סכות, כיון שיושבים בסוכות הרי נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך הוא שמח עם בניו, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.	כיון דההוא מקטרגא אול בההוא דורונא ¹ ואתפרש מנייהו בעי קב"ה למחדי בבנוי מה כתיב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו' על כן קרא שם המקום סכות כיון דיתבו בסכות הא אשתזיבו מן מקטרגא וקודשא בריך הוא הדי בבנוי זכאה חולקהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי
בתשובה והקדוש ברוך הוא קבלו.	ק/א
אמר לו אדם אתה תהיה סימן לבניך לדורי דורות, ביום הזה יעמדו בדין, אם ישובו אני אקבל אותם ואעמוד מכסא דין ואתקיים על כסא רחמים וארחם עליהם, ודוד אמר אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני, ועל זה כתוב כי עמך הסליחה למען תורא, וכתוב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.	בתיובתא ² וקביל ליה קודשא בריך הוא אמר ליה אדם אתה תהא סימנא לבניך לדרי דריין ³ בהאי יומא קיימין בדינא ואי יתובון ⁴ אנא אקבל לון ואיקום ⁵ מכורסייא דדינא ואתקיים על כורסייא דרחמי וארחם עלייהו ⁶ ודוד אמר אהבתי כי ישמע יי' את קולי תחנוני ועל דא כתיב כי עמך הסליחה למען תורא ⁸ וכתוב כי עמך מקור חיים ⁹ באורך נראה אור
אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכיפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם, יום	אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכיפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם רבי חייא

¹ עי' עמוד א' הערה בשם ספר הדע"ה.

² מי קבל עליו הגזירה בסבר פנים יפות ונתנחם על עונו ונתחרט והצדיק עליו את. הדין והיינו ותב כתיובתא וקביל ליה שמיד נמשך הפגם למטת ונתייחדו המדות למעלה וכן פירשו בתיקונים בריש מאמר ותוסף ללדת כתובה בפרשת בראשית בס"ד. וקביל ליה לענין שיש שיעור קצוב לעונו עד יתקן הקב"ה את עולמו ויצא מקללותיו ויחדש הנשמות לפגרים קיימים לעולם, ויחזור העולם אל מה שהיה קודם חטא אדם הראשון ויתקיים ולא יפסד כשיעור שנגזר קיומו בעת בריאתו (אור יקר).

³ ירצה כמו שחטאו פגם כל הדורות גם תשובתו תקן שבכל דורות הנמשכים אחריו הקב"ה יעמידם ביום ההוא בכל שנה בדין וישובו ויקבלם (אור יקר).

⁴ והסימן הוא שתקובל תשובתם אפילו בשעת מושב הדין והסימן אדם הראשון, וזה חידוש כי בשלמא קודם מושב הדיינים מודה בקנס פטור, אמנם אחר שבאו עדים מי שיודה שיפטר זהו סימן גדול לבניו שלא יתייאשו מהתשובה ויאמרו כבר באו עדים ונגזר הדין שאינו אלא גם המודה ומתודה ומתחרט אחר שבאו עדים ונגזר הדין מועיל הרבה, אם לא יתבטל הגזירה בערך הגוף תתקן בערך הנפש כענין אדם הראשון כדפירשנו (אור יקר).

⁵ והורה לו בזה ענין גדול שעם היות כל הנבראים נפעלים ממאמר פיו עם כל זה יוכלו הנבראים הפחותים בני אדם לפעול בו ממש, כיצד חוטאים יושב בכסא דין, שבים מקימין אותו והוא יושב בכסא רחמים, מי מקים המלך מעל כסא דין ומושיבו בכסא רחמים בני אדם וזהו שאמר "ואנא איקום מכורסייא דדינא" בינה משפעת בגבור' החזקה "ואתקיים" בלי לקום ממנו על "כורסייא דרחמי" בינה משפעת בחסד ותפארת כדפירשנו ויהיה הדבר קיים בלתי מתמוטט, והרי דרך הקב"ה לדון בראש השנה אם כן הדרך הנאות לפניו הוא לישוב על כסא, והדרך שישראל עושים הוא להקימו מן הכסא ולהושיבו בכסא רחמים, ומה שהוא רוצה מבטל מפני דעתם, ומה שהם עושים מתקיים (אור יקר).

⁶ כי לא יהיה הענין דרך עראי אלא גם להשפיעם רחמים כדפירשנו (אור יקר).

⁷ ירצה מה שאהבתי הוא שאני בטוח שישמע ה' את. קולי וכו', שאין תשובה חוזרת ריקם אם מועיל בעולם הזה ואם לאו לעולם הבא ודאי ישמע, כל שאלות חוזרות פעמים ריקם ושאלת מחילת עון אינה חוזרת ריקם, אם מבטלת גזירת העולם הזה מבטלת ואם לאו אינה מבטלת אבל גזירת עולם הבא אחר המות ודאי מבטלת, שכן אנו מוכרחים מאדם הראשון עם קונו כדפירשנו (אור יקר).

⁸ פירוש בינה שמשם היא הסליחה (מ"מ).

⁹ פירוש כי עמך שהוא זעיר. מקור חיים שהיא בינה. (מ"מ).

<p>פתח לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה לדוד משכיל הא תנינן בעשרה זיני זמרא אתקרי (נ"א אתתקן) ספר תהלים בנצוח בנגון במשכיל במכתם במזמור בשיר באשרי בתפלה בהודאה בהללויה ועלאה מכלהו הללויה¹ והא אוקמוה</p>	<p>רבי חייא פתח, לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, לדוד משכיל הרי שנינו בעשרה מיני זמר נקרא (נתקן) ספר תהלים בנצוח, בנגון, במשכיל, במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה, בהודאה, בהללויה, והעליון מכלם הללויה, והרי פרשוה.</p>
<p>הכא משכיל אתריה ידיע מהו משכיל² מייא דאחכימו לאינן דשתו להו ההוא אתר (ס"א דמשתדלין בההוא אתר) דאקרי משכיל³ כד"א משכיל על דבר⁴ ימצא טוב ובגין דאקרי הכי⁵ תליא ביה סליחה חירו דחירין הה"ד אשרי נשוי פשע כסוי חטאה מאי כסוי חטאה הא אוקמוה דהוא כסוי מב"נ ההוא חטאה דחב לקב"ה ואודי קמי קב"ה אבל (ס"א כסוי חטאה)</p>	<p>כאן משכיל מקומו ידוע, מהו משכיל, מים שמחכימים את אותם ששותים אותם, אותו המקום (שעוסקים באותו מקום) שנקרא משכיל, כמו שנאמר משכיל על דבר ימצא טוב, ומשום שנקרא כך תלויה בו סליחה, חרות החריות, זהו שכתוב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. מה זה כסוי חטאה, הרי פרשוה שהוא כסוי מבני אדם, אותו חטא שחטא לקדוש ברוך הוא והודה לפני הקדוש ברוך הוא, אבל (כסוי חטאה).</p>
<p>ת"ח כד ב"נ הטי והב זמנא חדא ותרין ותלתא ולא אהדר ביה הא חובי באתגלייא אינן ומפרסמי לון לעילא ומפרסמי לון לתתא וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי אסתלקו מסחרניה דפלגיא נזיף הוא ממאריה נזיף הוא לעילא נזיף הוא לתתא ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה קב"ה גלי חוביה לעילא דהא הוא דכתיב יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו וכד בר נש אזיל בארהא דאמריה ואשתדל בפולחניה ואודמן ליה</p>	<p>בא וראה, כשאדם חוטא ומתחייב פעם אחת ופעמיים ושלש ולא חוזר בו, הרי חטאיו הם בגלוי ומפרסמים אותם למעלה, ומפרסמים אותם למטה, והכרוזים הולכים לפניו ומכריזים, הסתלקו מסביב לפלוני נזוף הוא מאדונו, נזוף הוא למעלה נזוף הוא למטה, אוי לו שפגם את דמות רבונו, אוי לו שאינו חושש על כבוד רבונו. הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו למעלה, זהו שכתוב יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו,</p>

¹ לפי שיש בו הו"ה הלל גי' ה"ס שהוא אדנ"י. והאותיות אחרות כפשטם. (מ"מ).

² אותיות מי שכל (רח"ו).

³ משכיל הוא יסוד ז"א מפני שהמשך האור מן הדעת ששם יסוד אימא שהיא המשכיל האמיתי שמאירים בו ח"ב והוא השכל השלם, לכן אמר סבא דמשפטים דף קי ע"א משכיל דא נה ריוצא אמעדן שפשוטו הוא יסוד בינה ושם היא עליון וסתום אבל הכא בזא, הוא ידוע (מ"מ).

⁴ סוד היסוד דבינה נקרא משכיל (רח"ו). ויש לפ' ג"כ שמשכיל הוא היסוד דזעיר כמ"ש בסה"כ בדרוש הלולב משכיל על דבר וכו' מי שממשיך יסוד הנק' משכיל על המלכות הנק' דבר. ימצא טוב. אלא שהרב המגיה פירש על יסוד הבינה משום מ"ש בסמוך תלייא ביה סליחה חירו דחורין ומוכח משם שעל יסוד הבינה מדבר (מ,מ).

⁵ כי החוטא נכנס בו רוח שטות, אבל הבעל תשובה חוזר להשכלתו. וגם שהחוטא מונע השפעת החסדים ומעלימם למעלה בתוך הדעת וכמד"א (בראשית לט, א) ויוסף הורד מצרימה כמבואר אצלנו (סה), אך הבעל תשובה מתעלה עד יסוד אמא ששם התשובה (סו), וממשיך החסדים עד פום אמה, וכדתנן במתניתין (שז) ומי מטהר אתכם, ומ"י דייקא, שנאמר (יחזקאל לו, כה) וזרקתי עליכם, פי' מלמעלה, מ"ם טהור"ם וטהרת"ם, גי' ש"ן כמנין ה' פעמים חס"ד, שכל ה' חסדים מתקבצים בזה המקום הנקרא משכיל. וכן נאה לדרוש בסוף המשנה, מקו"ה (רמ"ז).

עי' ספר עץ חיים (שכ"ח פ"ה): וכבר ידעת כי עתה אחר חרבן אנו צריכין לחדש מוחין בכל תפלה והנה באמצע היום אין שם מוחין והם בסוד הדינין ונקרא חרן כנ"ל שהם סוד ג' אלקים וזהו אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות שמתמלאין המוחין בסוד רוח אחרת של דין קשה.

עי' מבואר שיערים (ש"ה ח"ב פ"ז): אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות כי אין היצה"ר מתגבר באדם ונאחז בו להחטיאו אא"כ נתמלאו המוחין שלו מבחינת רוח אלהים שהוא הדין הקשה שמשם נאחז השטן וזהו רוח שטות.

<p>הטאה חד כלא מכסין עלויו עלאין ותתאין דא אקרי כסוי הטאה</p>	<p>וכשאדם הולך בדרך רבונו ועוסק בעבודתו והזדמן לו חטא אחד, הכל מכסים עליו עליונים ותחתונים, זה נקרא כסוי חטאה.</p>
<p>א"ל ר' אבא עד כען לא מטית לעקרא דמלה ושפיר קאמרת והאי דקאמרו חברייא שפיר אבל אי הכי מכוסה הטאה מבעי ליה! מהו כסוי הטאה אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה ותרווייהו הכי חד כמה דתנינן דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקרא עלאה לאתלבש בהו וכד בר נש אתקין עובדין טבין וגברין עליה עובדין בישיין ואשגח ביה קב"ה ועובדיו בישיין סניאין ואיהו רשע דאשתכח הטאה קמי מאריה ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא הא אתאביד הוא מכלא מהאי עלמא ומעלמא דאתי</p>	<p>אמר לו רבי אבא, עד עכשיו לא הגעת לעיקר הדבר ויפה אמרת, וזהו שאמרו החברים יפה, אבל אם כך, היה צריך להיות מכסה חטאה, מהו כסוי חטאה. אלא שני דברי חכמה יש בו, ושניהם כך, אחד כמו ששינונו, שמעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה עושים לו באותו העולם לבוש נכבד עליון להתלבש בהם, וכשאדם מתקן מעשים טובים, וגוברים עליו מעשים רעים, והקדוש ברוך הוא משיגח בו, ומעשיו הרעים רבים, והוא רשע, שנמצא חוטא לפני אדונו ותוהא על אותן טובות שעשה בראשונה, הרי נאבד הוא מן הכל, מהעולם הזה ומהעולם הבא.</p>
<p>מה עביד קב"ה מאינון טבאן דעביד האי הטאה בקדמיתא אלא קב"ה אף על גב דההוא רשע הטאה אתעביד אינון טבאן וזכיין לא אתאבידו אית צדיק דאזיל בארהוי דמלכא עלאה ואתקין לבושויו מעובדיו ועד לא אשלים לבושויו אסתלק קב"ה אשלים ליה מאינון עובדין דעבד (ס"א דאביד) האי רשע הטאה ואשלים לבושויו לאתתקנא בהו בההוא עלמא הה"ד יכין וצדיק ילבש ההוא הטאה אתקין וצדיק אתחפי ממה דאיהו תקין הה"ד כסוי הטאה (כסוי הוא מידיא דהטאה אתחפי מחטאה) וע"ד לא כתיב מכוסה אלא כסוי וחד דאתחפי ההוא הטאה דהאי זכאה באינון דאקרין מצולות ים² דהא מאן דנפיל במצולות ים לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין עלייהו</p>	<p>מה עושה הקדוש ברוך הוא מאותן טובות שעשה החוטא הזה בראשונה, אלא הקדוש ברוך הוא אף על גב שאותו רשע חוטא נאבד, אותן טובות וזכויות לא נאבדות. יש צדיק שהולך בדרכי המלך העליון ומתקין לבושויו ממעשיו, וטרם שהשלים את לבושויו הסתלק, הקדוש ברוך הוא משלים לו מאותם המעשים שעשה (שאבד) הרשע החוטא הזה, ומשלים את לבושויו, שיתתקן בהם באותו עולם, זהו שכתוב יכין וצדיק ילבש, אותו חוטא התקין והצדיק מתכסה ממה שהוא התקין, זהו שכתוב כסוי חטאה, (הכסוי הוא מזה שחטאה מתכסה מהחטאה), ועל כן לא כתוב מכוסה אלא כסוי, ואחד שהתכסה אותו החטא של הצדיק הזה באותם שנקראים מצולות ים, שהרי מי שנופל במצולות ים לא נמצא לעולמים, משום שהמים מכסים עליהם.</p>
<p>(מאן מצולות ים) כד"א ותשליך</p>	<p>(מהו המצולות ים), כמו שנאמר ותשליך</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>פקודא דא לאתענאה ביומא דכפורי</p>	<p>מצוה זו להתענות ביום הכפורים</p>

¹ פי' לפי דברי רז"ל שאמרו כסוי חטאה היינו שעונות שעשה להקב"ה מכוסים מבני אדם שלא ידעו אותם. א"כ מכוסה מבע"ל שר"ל שעונו מכוסה מבני אדם. וכן לפירוש ר"ח ג"כ מכוסה מבע"ל שר"ל אשרי מי שאין בידו אלא ערן אחד ואזי עונו מכוסה מבני אדם שאין הקב"ה מפרסמו. ותירץ כסוי של הצדיק הזה מהמצות של חטאה. ולפי' ב' כסוי חטאה חטאה שלו יש עליה כסוי דהיינו מצולות ים (מ"מ).

² ור"ל שכתב הרב בס' ק"י כי ז'ו"ן דנוגה דב"ל"ע הם נק' מצולות ים והם עזאזל כי הם מצולות נוקבא דקדושה הנק' ים עכ"ל ועיין בפ' אחרי מות דף ס"ב ע"ב (מ"מ).

<p>לאכנעא גופא ונפשא ברזא דה' ענויין דה' דרגיין¹ דיומא דכפורי דהא מקטרגא קא אתי לדאדכרא חוביהון כמה דאתמר וכלהו בתויבתא² שלימתא קמי אבוהון כלא כמה דאתמר בכמה דוכתי ע"ב</p>	<p>להכניע את הגוף ואת הנפש בסוד של חמשה ענויים של חמש דרגות של יום הכפורים, שהרי המקטרג בא להזכיר את חטאיהם כמו שנתבאר, וכולם בתשובה שלימה לפני אביהם, הכל כמו שנאמר בכמה מקומות.</p>
<p>פקודא למפלת כהנא וכו' סגיא קא/ב</p>	
<p>במצולות ים כל הטאתם³ מאן מצולות ים אלא ריא יקרא⁴ הוא והא (ס"א אוקמוה ר"ש אמר) אוקמיה ר"ש ואמר כל אינון דאתו מסטרא תקיפא⁵ ואתאחדו⁶ בוינין בישין בכתרין תתאיין⁷ כגון עזאזל ביומא דכפורי דא אקרי מצולות ים כזפטא דכספא כד בתנין ליה כגורא הה"ד הגו סיגים מכסף כך האי מאינון מצולות ים הוא⁸ ומצולות ים אקרי מצולות מההוא ים קדישא מצולות וזהמא דכספא ועל דא כל אינון הטאין דישראל שריין לגויה (ס"א לגביה) והוא קביל לון וישתאבון כגויה מ"ט בנין דאיהו הטאה אקרי מאי הטאה גרעונא וע"ד הוא גרעונא דכלא ונטל גרעונא דגופא ודנפשא⁹ בהאי יומא נחית האי מצולות ים וזהמא (דכספא)¹⁰ דנפשא¹¹ ונטיל זהמא דגופא¹² מאן היא זהמא דגופא דא אינון חובין</p>	<p>במצולות ים כל חטאתם. מי הם מצולות ים, אלא סוד נכבד הוא, והרי (ביארה רבי שמעון אמר) ביאר אותו רבי שמעון ואמר, כל אותם שבאו מצד הקשה ונאחזו במינים רעים, בכתרים התחתונים, כמו עזאזל ביום הכפורים זה נקרא מצולות ים, כמו פסולת הכסף כשבוחנים אותו באש, זהו שכתוב הגו סיגים מכסף, כך זה הוא מאותם מצולות ים, ונקרא מצולות ים, מצולות מאותו ים קדוש, מצולות זוהמת הכסף, ועל כן כל אותם החטאים של ישראל שורים לתוכו (אצלו), והוא מקבל אותם ונשאבים לתוכו, למה משום שהוא נקרא חוטא {חסרון} מה זה חוטא חסרון, ועל כן הוא חסרון של הכל ונטל את חסרון הגוף והנפש ביום הזה יורד מצולות הים הזה, זוהמת (הכסף) הנפש ונטל זוהמת</p>

¹ ה"ג, ה' עילאה (יהל אור).

² דרגא דיוה"כ בינה כידוע (יהל אור).

³ ושם מתכסה ומתבטל כדמסיק, ובענין מצולות ים נאמר שהמלכות תקרא י"ם בבחינתה שהיא כוללת כל מציאות הנבראים כאומרו זה הים גדול ורחב ידים להורות על טוב בחינתיה בעליונים ובתחתונים, ואמר שם רמש וכו', והנה בכללות חיות קטנות הם סוד ארבע חיות המרכבה שהם בעולם מטטרין ולמטה מ"ם זו, ובחינתיה הם מצולות ים שיש בהם רפש וטיט רמז; אל הקליפות שהם למטה מעולם מטטרין וסביב למשכן יחנו וכן ביאר הרשב"י ע"ה בתיקונים עץ הדעת טוב דא מטטרין ורע דא סמאל וזה. מבואר בדבריו מקומות אין מספר, והנה יצר הרע והעונות הם נמשכים מצד ז"ה שאדם מתדבק בחצונים ומתלכלך במצולות ים, וכאשר האדם ישוב מעונו יצרו הרע מתטהר ומתתקן ולכלוך עונותיו מתלבן והטינוף הוא נתן במצולות ים מין במינו, שסמאל וכחותיו גרמו לאיש הזה לחטא דהיינו נמי מצולות ים ובשובו נשאר העון והלכלוך במקומו ומצולות ים מכסים על עונותיו בענין שאין לו עון, וזהו סוד ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה שהוא ממש מצולות ים הנזכרים (או ריקר).

⁴ פי' כמ"ש בשם הרב שהם ז"ן דנוגה דבי"ע (מ"מ).

⁵ פי' הם ז"ן דנוגה דבי"ע הנז' (מ"מ).

⁶ פי' בקליפות שתחתיהם (מ"מ).

⁷ עזא ועזאל הם מהז"ן דקליפת נוגה דאצילות וכמ"ש הרב (בשער קליפת נוגה פרק ט), וע' בזוהר (פ' אמור קא ריש ע"ב) כי אותן הז"ן הם השרשים, ועזא ועזאל הם הענפים והם תולדותיהם (דע"ה ח"ב כ ע"א).

⁸ פי' כמו הזפטא דכספא וכו' כך האי שהוא עזאזל מאינון מצולות ים שהנוגה של אבי"ע כולם הם סיגי ים העליון שהיא מ' ועזאזל שהו' ז"ן דנוגה דבי"ע הוא ממצולות הנז' ולכך אמר הזוהר כך האי מאינון מצולות ים (מ"מ).

⁹ פי' העונות שעשו הגוף והנפש (מ"מ).

¹⁰ נמחק במ"מ.

¹¹ והיינו כמ"ש בשם הרב שהוא מסיגי המלכות הנק' נפש (מ"מ).

¹² פי' העון שעשה הגוף (מ"מ).

<p>הגוף, מי הוא זוהמת הגוף, זה אלו החטאים שנעשו על ידי יצר הרע שנקרא מזהם מנוול.</p>	<p>דאתעבידו על ידי יצר הרע! דאקרי מוזהם מנוול</p>
<p>אמר ר' יוסי תנן ונתן אהרן על שני השעירים גורלות אי הכי יקרא הוא דעזאזל חמיתון עבדא דשדי עדבין במאריה ארחיה דעלמא לא נמל אלא מה דיהיב ליה מאריה אבל בגין דסמאל זמין האי יומא בדלטורא ובגין דלא יהא ליה פטרא² (ס"א בהאי עדבא הוא סלקא ביה³)⁵⁴ יהבין ליה חולקא בהאי והאי עדבא מנרמיה הוא דסליק ביה דאמר ר' יהודה א"ר יצחק מלא עלאה אשכחנא בעדבא עדבא דיהושע כתיב ביה על פי הגורל⁶ ע"פ הגורל ודאי דאיהו אמר דא חולקא דיהודה דא דבנימין וכו' וכן בלח</p>	<p>אמר רבי יוסי שנינו, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, אם כך כבוד הוא של העזאזל ראיתם עבד שזורק גורלות עם רבונו, דרך העולם שאינו נוטל אלא מה שנותן לו רבונו, אבל משום שסמאל¹ מזומן ביום הזה על מלשינות, וכדי שלא יהיה לו פתחון פה, (בגורל הזה הוא עולה בו), נותנים לו חלק בזה, והגורל הזה מעצמו הוא שעולה בו, שאמר רבי יהודה אמר רבי יצחק, דבר עליון מצאנו בגורל. בגורל של יהושע כתוב בו, על פי הגורל, על פי הגורל ודאי, שהוא אמר זה חלקו של יהודה, זה של בנימין וכו', וכן כולם.</p>
<p>אוף הכא כיון דכהנא שוי ידוי אינון עדבין מדלגי וסלקין בידא דכהנא (נ"א דסלקין עדבין בידא דכהנא אינון מדלגי מן ידוי) ושארן באתרייהו הה"ד והשעיר אשר עלה עליו הגורל עלה עליו⁷ ודאי ולא דא בלחודוי אלא בכל זמנא דדלטורא זמין ואתיהיב ליה רשותא בעינן לשואה לקבליה במה דיתעסק ושביק לון לישראל בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא הה"ד ויאמר יי אל השטן מאין תבא</p>	<p>אף כאן, כיון שהכהן שם ידיו, אותם הגורלות מדלגים ועולים ביד הכהן, (שעולים הגורלות ביד הכהן הם מדלגים מידיו), ושורים במקומם, זהו שכתוב והשעיר אשר עלה עליו הגורל, עלה עליו ודאי. ולא זה בלבדו, אלא בכל פעם שמזומן המלשין וניתנת לו רשות, צריכים לשים כנגדו במה שיתעסק ויעזוב את ישראל, ביום הזה מזומן המלשין לרגל את הארץ, זהו שכתוב</p>

¹ פי' שע"י יצה"ר נעשים העוונות (מ"מ).

² פי' כדי שלא ימצא פה לקטרג על ישראל לכן אנו עושים לו מעלה ע"י הגורל (מ"מ).

³ כי ממש סמאל היה עולת בגורלו, ששני גורלות היו האחד היה כתיב בו השם והאחד היה כתוב בו עזאזל, אם כן בעלות הגורל לעזאזאל במקום הראוי לו שהוא המותר והדחוי אין לו תרעומת שהרי הוא בעצמו בחר חלקו שכחו היה מברר חלקו, וזהו שאמר "ובגין דלא יהא ליה פטרא בהאי עדבא" לומר נתנו לי חלק הפגום ולא הטעימוני מחלק הקדוש, לכך הוא "סלקא ביה" הוא בעצמו ממש היה בורר חלקו שגורלו עולה ובורר חלקו, ולכך היה כתוב שמו בגורל שכל כחו נתון שם ומעצמו "זינא אזיל לזיניה" (אור יקר).

⁴ ובגין דלא יהיב ליה פטרא דהא עדכנא סלקא ביה – נ"א בלאור יקר.

⁵ ובגין דלא יהיב ליה פטרא דהא עדבא סלקא ביה - כך כתיב במקצת הספרים ופירש שלעולם אין אנו נותנים לסמאל אלא הראוי לו, ואעפ"י שהיו מגרילים על השעירים זה היה לפנים אבל לפי האמת לא היה עולה לו אלא הראוי לו כדפירשו בגמרא שגורל של שם היה בא לעולם בימין, והיה הכוונה בגורל משום מחנפין את הרשעים כדי שלא יהיה לו פתחון פה ליום הדין וילמד קטיגוריא מפני שיאמר שלא נתנו לו שעיר אלא הפחות שבהם לזה היה על פי הגורל, ואדרבה בגורל לא היה עולה לו אלא הפחות מין במינו וזהו שאמר "דלא יהיב ליה פטרא" לגמגם בו "דהא עדבא סלקא ביה" ומדנים ישבית הגורל ולעולם לא היה נותן לו אלא הראוי לו, ולא כדקא סלקא דעתין ששני השעירים ראויים לזה ולזה חס ושלוש שיהיה עבד משתות אל אדוניו, והמותר והדחוי היה נתן לו על פי הגורל כדפירשנו, והוכיח ענין זה מתוך דברי ר' יצחק שאמר שהגורלות ממש היו צועקות זה ליהודה זה לבנימין וכי אפשר שיחליפו הגורלות חלק יהודה לבנימין או חלק בנימין ליהודה אלא חלקו הראוי לו מששת ימי בראשית היה מברר לו (אור יקר).

⁶ רוח הקדש מדברת בגורל והיה צווח זה לפלוני, והיה ענין הגורל מטעם מדנים משבית הגורל לפנים לבד הכא נמי מכל שכן לגבי סמאל הראוי לו בבר הגורל לו ולא היה הגורל עולה אלא במקום הראוי לו ברוח הקדש, ולא שיהיו חס ושלוש על צד ההזדמן והמקרה מקום שיפול שם הגורל חס ושלוש כי זה מורה שיווי העבד הפחות אל הבן הקדוש והטהור (אור יקר).

⁷ עלה עליו מעצמו שדיגל עליו (רח"ו).

<p>והא תנינן משוט בארץ מאי הוא אלא האי הוא דלטורא רבא מקטרגא דישראל</p>	<p>ויאמר ה' אל השטן מאין תבא, והרי שנינו משוט בארץ, מה זה, אלא זהו המלשין הגדול מקטרגם של ישראל.</p>
<p>והא אתערין חברייא (דודאי) בההיא שעתא דהוו זמינין ישראל למעבר ימא ולא תפרעא ממצראי אמר אנא אעברנא בארעא קדישא וחמינא דלא אתחזון אלין למיעל בגוה אי אנת דאין דינא דינייהו הכא ממצראי מה שניין אלין מאלין או ימותון כלהו כחדא או יהדרון כלהו למצרים ולא אתה הוא דאמרת! ועבדום וענו אותם ת' שנה והא לא סליקו מחושבנא אלא רד'ו ולא יתיר</p>	<p>והרי התעוררו החברים, (שודאי) באותה שעה שהיו ישראל מזומנים לעבור בים ולהיפרע מן המצרים, אמר אני עברתי בארץ הקדושה, וראיתי שאלה לא ראויים להיכנס לתוכה. אם אתה דן דין הדינים שלהם כאן כמו המצרים, מה שונים אלו מאלו, או שימותו כולם כאחד או שיחזרו כולם למצרים, ולא אתה הוא שאמרת, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, והרי לא עלו מחשבוננו אלא מאתים ועשר ולא יותר.</p>
<p>אמר קב"ה מה אעביד אשתדלותא בעינא הכא לאייתאה לקרבא לקבליה יהיבנא ליה במה דיתעסק וישבוק בהו לבני והא אשתכח במאן דיתעסק מיד אמר ליה השמת לבך אל עברי איוב כי אין כמהו בארץ מיד פלג ליה דלטורא במלין ויען השטן את יי ויאמר החנם ירא איוב אלהים</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא מה אעשה, כאן צריכה השתדלות להביא לקרב כנגדו, אתן לו במה שיתעסק ויעזוב את בני, והרי נמצא במי שיתעסק מיד, אמר לו השמת לבך אל עבדי איוב, כי אין כמהו בארץ. מיד חלק לו המלשין בדברים, ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלהים.</p>
<p>לרעיא דבעי לאעברא עאניה בחד נהרא אעבר זאבא לקטרגא ליה בעאניה רעיא הוה חכים אמר מאי אעביד דבעוד דאנא אעבר למלייא יקטרג הוה בעאני זקיף עיניו והמי בין עאנא חד תיישא מאלין תיישי ברא דהוה רב ותקיף אמר אשדי דא לקבליה ובעוד דמקטרגי דא בדא אעבר לכל עאנא וישתזבון מניה</p>	<p>(משל) לרועה שרצה להעביר צאנו בנהר אחד, עבר זאב להתגרות בצאנו, הרועה היה חכם אמר, מה אעשה שבעוד שאני מעביר את הטלאים הוא יתגרה בצאן, הרים עיניו וראה בין הצאן תיש אחד מאותם תיישי הבר שהיה גדול וחזק, אמר אזרוק זה כנגדו ובעוד שמתגרים זה בזה אעביר את כל הצאן, וינצלו ממנו.</p>
<p>כך קב"ה אמר ודאי הא תיישא חד רב ותקיף ואלים אשדי לקבליה ובעוד דהוה ישתדל ביה יעברון בני ולא ישתכח קטיגורא לגבייהו מיד ויאמר יי אל השטן השמת לבך עד דקב"ה זווג להו כחדא דכתיב הנו בידך בעוד דהוה אשתדל ביה שביק לון לישראל ולא אשתכח קטיגורא לגבייהו אוף הכי בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא ובעינא לשדרא לקבליה במה דיתעסק (כנונא דיליה) ובעוד דאיהו אשתדל ביה שביק לון לישראל</p>	<p>כך הקדוש ברוך הוא, אמר ודאי התיש הזה גדול אחד וחזק ואלים, אזרק כנגדו, ובעוד שהוא מתעסק עמו יעברו בני ולא ימצא קטגור עליהם, מיד ויאמר ה' אל השטן, השמת לבך. עד שהקדוש ברוך הוא זיווג אותם כאחד, שכתוב הנו בידך, בעוד שהוא מתעסק בו עזב את ישראל ולא נמצא מקטרג אליהם. אף כאן, ביום הזה המלשין מזומן לרגל את הארץ, וצריכים לשלח כנגדו במה שיתעסק (כדוגמא שלו), ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל.</p>
<p>ומתלא אמרא לזלולא דבי מלכא הב ליה זעיר חמרא וישבחד קמי מלכא ואי לאו יימא למלכא מלה בישא לזמנין נמלין לה לההיא</p>	<p>ומשל אומרים למזולל של בית המלך, תן לו מעט יין וישבחד לפני המלך, ואם לא יאמר למלך דיבור רע, לפעמים</p>

¹ פי' קושיא אחריתי היא שתחלה הקשה מה אלו אף אלו. ועוד הקשה שלא נשלם הקץ (מ"מ).

מלה עלאי דבי מלכא ומלכא עביר דינא בניניה	נוטלים את אותו דיבור עליוני בית המלך והמלך עושה בגללו דין.
ר'	רבי
קב/א	
יצחק אמר לשטייא דקאים קמי מלכא הב ליה חמרא ¹ ולבתר אימא ליה ואחוי ליה ² כל אינון טעוון דעבדת וכל אינון בישין והוא ייתי וישבחך ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך	יצחק אמר (משל) לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו יין ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעויות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך.
אוף הכא הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא ישראל יהבין ליה האי דורון ובהאי דורון פתקא לכל בישין ולכל טעוון ולכל חובין דעבדו ישראל והוא אתי ומשבח להו לישראל ואתעביד סניגורא עליהו וקב"ה אהדר כלא לרישא דבישי דעמיה ³ בנין דכתיב כי גחלים אתה חותה על ראשו	אף כאן הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישראל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעויות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל ונעשה עליהם סנגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב כי גחלים אתה חותה על ראשו.
א"ר יוסי ווי לון לעמא דעשו בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעליהו דבגיניה אתי לשבחא לון לישראל וקב"ה אהדר כל אינון חובין לרישא דעמיה בנין דכתיב דובר שקרים ⁴ לא יכון לנגד עיני א"ר יהודה אלמלי ⁵ הו ידעי עכו"ם מהאי שעיר לא שבקין לון לישראל יומא חד בעלמא	אמר רבי יוסי, אוי לו לעם של עשו, בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממונה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל אותם החטאים על ראש עמו, משום שכתוב דובר שקרים לא יכוון לנגד עיני. אמר רבי יהודה אלמלא היו יודעים עכו"ם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.
ת"ח כל ההוא יומא משתדל ⁶ איהו בההוא שעיר ובנין כך קב"ה מכפר להו ישראל ודכי	בא וראה כל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ולכן הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא

¹ ר' חזקיה סבירא ליה שהכוונה כדי שילמד זכות שכשהוא מלמד זכות יש ממש בדבריו, ואמרו "מחמרא" שזה חלק השוטה המזלזל שהוא סמאל כסיל טמא ושותה מהיין משמריו דווקא מיין נסך חלקו ודאי (אור יקר).

² פי' ר' יצחק בא להוסיף על תנא קמא, שאף על פי שמראה האדם כל העונות שעשה לס"א. עכ"ז ע"י השוחד שקיבל הוא משבחו (מ"מ).

³ פירוש כענין מה שאמרו ואתן אדם תחתיך אל תקרי אדם אלא אדום, שכיון שהוא פוטר את ישראל מן הדין מצד אחד הקליפות תובעות על העונות ההם והקב"ה נותן לחצונים גזרות הדין הראוי לבא על ישראל בעבירות ההם שעשו דינם באדום ושאר האומות, או אפשר שהוא תובע תחלה או ימותו אלו ואלו או ינצלו אלו ואלו, והקב"ה אינו רוצה אלא שינצלו ישראל לבד והדין נותן להשוות חמדות, וכיון שישאל שבים בתשובה וגם השטן מלמד זכות עליהם חזר הדין ישראל ראויים לנס ומחילה ואומות העולם שהוא טען עליהם ימותו אלו ואלו או ינצלו אלו ואלו נשאר בתוך פח המוקש שאינם שבים מפשעיהם (אור יקר).

⁴ שמה שהוא מלמד סניגוריא אינו על צד האמת ואפילו שהוא מלמד קב"ה זכות כיון שהוא דובר שקרים "לא יכון" אלא המלמד סניגוריא צריך שיהיה מלמד על צד האמת מחפש על זכותו ומלמד לא על צד השוחד כסמאל (או ריקר).

⁵ ואם תאמר והרי אדרבה ישליר אוהלים לשודדים ובטוחות למרגיזי אל, ויש לומר שאין הענין שיגזר עליהם רעה מיד אלא הקב"ה מחדש בכל שנה גזרות לעתים לאבד אומת אדום מן העולם וזהו שאמר "ווי לון לעמיה וכו'" (אור יקר).

⁶ הענין שאין השעיר בשר כמשמעו לבד, אלא ממותר הנעשה. מלמעלה מושפע להם על ידי השעיר, ועל ידי שלוח השעיר מורידים הסוגים ההם אל תוך נוקבא דתהומא רבא אל ארץ גזרה ומחלק אותן שפע לכל חייליו ונטירד בזה, וישאל בתשובתו, ובין זה לזה אינו מלמד קטיגוריא עליהם והקב"ה מתמלא רחמים ומקבל תשובתו וזהו שאמר "ובגיני כד קב"ה מכפר וכו'" (אור יקר).

<p>לון מכלא ולא אשתכח קטגוריא קמיה לבתר הוא אתי ומשבח להו לישראל וכדין שאיל ליה כדיא ויאמר יי אל השמן מאין תבא אתיב בתושבתיהו דישאל וקטגורא אתעביד סניגורא ואזיל ליה כדין קב"ה אמר לשבעי?² שרין דסחרין כורסייא חמיתון האי דלמורא³ היאך קאים על בני תדיר (אסתכמו) הא חדא דאשתכח (ס"א אשתדר) גביה בפתקא דכל חובייהו וכל טעותיהו וכל מה דהטו וחבו קמאי והוא קביל לון כדין אסתכמו בלהו דיהדרון אינון חובין על עמיה</p>	<p>נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, ואז שואל אותו, כמו שנאמר ויאמר ה' אל השטן מאין תבא, משיב בתישבחותם של ישראל, והקטגור נעשה סגור והולך לו, אז הקדוש ברוך הוא אומר לשבעים השרים שסביב הכסא, ראיתם את המלשין הזה איך עומד על בני תמיד (מסכימים), הרי אחד שנמצא (שנשלח) אצלו בפתק עם כל חטאיהם וכל טעותיהם וכל מה שחטאו וחבו לפני, והוא קבל אותם, אזי כולם מסכימים שיחזרו אותם החטאים על עמו.</p>
<p>רבי אבא אמר כל אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה כמה דכתיב ותשליך במצולות ים כל המאדם ולבחר בלהו מתהדרין ברישיהון דעמיה הה"ד ונשא השעיר⁴ עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה בהאי יומא מתעמר כהנא בעטרין עלאי⁵ והוא קאים בין עלאי ותתאי ומכפר עליה⁶ ועל ביתיה⁷ ועל כהני⁸ ועל מקדשא⁹ ועל ישראל כלהו¹⁰</p>	<p>רבי אבא אמר כל אותם עוונות וחטאים נדבקים בו כמו שכתוב, ותשליך במצולות ים כל חטאתם, ואחר כך כולם חוזרים על ראשי עמו, זהו שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עוונותם אל ארץ גזרה. ביום הזה מתעטר הכהן בעטרות עליונות, והוא עומד בין עליונים ותחתונים ומכפר עליו ועל ביתו ועל הכהנים ועל המקדש ועל כל ישראל.</p>
<p>תאנא בשעתא דעאל בדמא דכפר מכיין ברישא דמהימנותא ואדי באצבעיה כמה דכתיב והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת והיך עביד בסים בקפטא (ס"א בקפטא) דאצבעא ואדי כמצי"ף בטיצפין דאצבעא לסטרי קפתורא (ס"א קטעורא) (ס"א כפורתא) אדי ואתכוון ושאר לממני אחת אחת אחת בלחוריה¹¹ אחת דכליל כלא אחת</p>	<p>למדנו בשעה שנכנס עם דם הפר מכון בראש האמונה ומזה באצבעו, ככתוב והזה אותו על הכפורת ולפני הכפורת. ואיך עושה, טובל בראשי (בדבוק) האצבעות ומזה כמצליף בטפות האצבע לצדי הכאות (השפוע) (הכפורת), מזה ומתכוון ומתחיל למנות אחת אחת, ואחת אחת לבדה, ואחת שכוללת הכל, אחת השבח של הכל, האחת שהכל חוזרים כנגדה אחת הראש של הכל, אחר</p>

¹ סמוך לשקיעת החמה שיום הכפורים בסופו מכפר, ובזמנינו זה ונשלמה פרים שפתינו וגם על ידי מה שאנו מספרים סדר הלוכו של שעיר ודחיפתו להר ואנו מושכים להם בחלקם ממש, והוא מלמד סגוריא, כיון שהוא רואה שעל ידי ספור דברים אנו מתקנים בקדש וכחלק הקדש חלקו (אור יקר).

² היינו סוד בית דין העליון כדפירשנו בפרשת וירא בפסוק וה' המטיר וכן בשיר השירים והיינו כדי שיהיה הגזר דין של שבעים שנה באצילות ושבעים סנהדרין אלו, והיינו פגם העון נשפע עליהם ואוכלים טובה מיד להאבידם לעתיד. ור' אבא פליג דתנא קמא, סבירא להו שאחר השעיר הוא ענין זה, אמנם ר' אבא אמר שעם השעיר בעצמו הוא הענין (אור יקר).

³ פי' שס"מ הוא עליון על כל הע' שרים והם ע' מלבד ס"מ כמ"ש בריש פ' בא אל פרעה (מ"א).

⁴ "השעיר" עשו, "תם" יעקב וזה על ידי השעיר ממש (או ריקר).

⁵ שאר ימות השנה כהן סתם בחסד אמנם יום הכפורים הוא מתעטר בעטרין עילאין והיינו הבחינות הנעלמות בחסד בכתר בחכמה בבינה, ולכך הוא נכנס פנימה לקדש ומכוון למעלה כדפירשנר לקמן (אור יקר).

⁶ שהוא כהן גדול בחכמה (אור יקר).

⁷ בבינה (אור יקר).

⁸ מצד החסד (אור יקר).

⁹ מלכות מצד החסד בית הכהנים (אור יקר).

¹⁰ מצד הלויים גבורה וישראל תפארת, וביתם מלכות משמאל ואמצע ולכך הוא אמצעי (אור יקר).

¹¹ פי' הוא אריך כמ"ש הרב שאחת הוא הכתר. וטעם שהזכיר הזוהר ה' שבחים באחת לפי שה' פרצופים הם באצילות וכל פרצוף יש לו כתר ואריך הוא כוללם כנודע (מ"א).

<p>שבהא דכלא אחת דכלא אהדרן לקבלה אחת רישא דכלא לבתר אחת ואחת¹ דאינון שריין כחדא ברעותא באחוותא ולא מתפרשין לעלמין</p>	<p>כך אחת ואחת, שהם שורים כאחד ברצון ובאחוה ולא נפרדים לעולמים.</p>
<p>בתר דמטא להאי ואחת דהיא אימא דכלא מכאן שארי לממני² בזווגא ומני ואמר אחת ושתיים³ אחת ושלש⁴ אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע בנין לאמשכא ולגנדא להאי אחת דהיא אימא (ימא) עלאה בדרגין ידיען לכתרא (ס"א לנהרא לאימא) דאימא תתאה ולאמשכא נהרין עמיקין מאתריהו לכנסת ישראל וע"ד יומא דא תרין נהרין נהרין כחדא אימא עלאה נהרא לאימא תתאה וע"ד כתיב יום הכפורים⁵ כמא דאתמר</p>	<p>אחר שמגיע ל"ואחת" הזו, שהיא אָם הכל, מכאן מתחיל למנות בזווג, ומונה ואומר אחת ושתיים, אחת ושלש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע, כדי למשוך ולהשפיע לאחת הזו שהיא האָם (הים) העליונה בדרגות ידועות, לכתר (לנהר לאמא) של אמא התחתונה, ולהמשיך נהרות עמוקים ממקומם לכנסת ישראל, ועל כן ביום זה שני אורות מאירים כאחד, האם העליונה מאירה לאם התחתונה, ועל כן כתוב יום הכפורים כמו שנתבאר.</p>
<p>א"ר יצחק קפמרא חדא קשירא ברגלוי דכהנא בשעתא דהוה עאל דאי ימות התם יפקוהו מלבר ובמה ידעי בההוא זהוריתא אתידע ואשתמודע כד לא יהפך גווי בההוא שעתא אשתמודע דכהנא אשתכח לגו בחטאה ואי יפוק בשלם בזהוריתא אתידע ואשתמודע דיהפך גווי לחוור כדין חרוותא היא בעלאי ותתאי ואי לאו כלהו אשתכחו בצערא והיו ידעי כלא דלא אתקבלו צלותהון</p>	<p>אמר רבי יצחק חבל אחת קשורה לרגלי הכהן בשעה שהיה נכנס שאם ימות שם יוציאוהו מבחוץ, ובמה יודעים, באותה זהורית נודע וניכר, כשלא נהפך צבעו באותה שעה, נודע שהכהן נמצא בפנים בחטא, ואם יצא בשלום בזהורית ידוע וניכר שיהפך צבעו ללבן, אזי שמחה היא בעליונים ובתחתונים. ואם לא כולם נמצאו בצער, והיו כולם יודעים שלא התקבלו תפלותיהם.</p>
<p>א"ר יהודה כיון דהוה עאל וטמטם עיגוי דלא לאסתכלא במה דלא אצטריך והוה שמע קל גדפי כרוביאי מזמרי ומשבחי הוה ידע כהנא דכלא הוה בחדוה ויפוק בשלם ועם כל דא בצלותיה הוה ידע דמלין נפקין בחדוותא ומתקבלן ומתברכן</p>	<p>אמר רבי יהודה כיון שהיה נכנס וסגר את עיניו שלא להסתכל במה שלא צריך, והיה שומע קול כנפי הכרובים מזמרים ומשבחים, היה יודע הכהן שהכל היה בשמחה ויצא בשלום, ועם כל זה בתפלתו היה יודע שהמלים יוצאים בשמחה ומתקבלים ומתברכים</p>
<p>קב/ב</p>	
<p>כדקא יאות וכדין חרוותא היא בעלאי ותתאי</p>	<p>כראוי, ואז היא שמחה בעליונים ובתחתונים.</p>

¹ פי' הם א"א וז"ש דאינון שריין כחדא וכו' (מ"מ)..

² פי' סוד הבינה אימא עילאה מקשטת ז"ת דנוקבא דאצילות עכ"ל. ומדברי הרב בסידור לא משמע הכי אלא הם ר"ק דזעיר ומלכות שאימא מקשטת אותם בגין לאמשכ' וכו' דהיא אימא עילאה בדרגין ידיעין ה"ג ור"ל להמשיך הארת אימא דרך ר"ק דזעיר עד המ' הנק' אימא תתאה (מ"נ).

³ פי' כמ"ש הרב בסידור שאחת היא בינה ושתיים הם ח"ג (מ"מ).

⁴ פי' אחת היא בינה ושלש הוא ת"ת. וארבע הוא נצח. וחמש הוד ושש יסוד. ושבע מ'. ואחת שבכולם היא בינה המאירה להם (מ"נ).

⁵ בח"י דף ק"ף וז"ל המקובלים פירשו כפורים לשון רבים יען נאמר וכפשעיתם שולחה אמכם דא כ"י. ונמצא דיש כפרה מעלה ומטה. ובזוהר אמר שנק' כן להיות היום הזה נאחז בשני מדות עליונו' שמהם תמשך הכפרה וז"ל הזוהר בפ' אמור וע"ד יומא דא ב' נהורין וכו' הנה מבואר סודו לבאים בסוד ה' במשוך היובל בת קמה באימא כחדא נפקין כחדא שריין כאמא בתה וגם ליל יוה"ד כיומו לכל דבר ולילה כיום יאירו ב' המאורות הנז' לכן בלילה מתעטפין בטלית להורות על אימא החופפת על בתה בעונה ההיא. ועל כי היא עלתה מאליה ולא במעשה ידינו לכן אין מברכין עליו וכו' עיין שם (מ"מ).

<p>רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוי א"ל האי יומא אמאי הוא בהאי אתר? תלי ולא בדרגא אחרא דיאות הוא למהוי בדרגא דמלכא שארי² יתיר מכלא א"ל ר"ש אלעזר ברי הכי הוא ודאי ויאות שאלת ת"ח מלכא קדישא שביק היכליה וביתיה בידא דמטרוניתא ושבק לבנוי עמה בנין לדברא לון ולא לקאה לון ולמשרי בנוויה דאי זכאן מטרוניתא עאלת בהדוותא ביקרא לגבי מלכא ואי לא זכאן היא ואינון אתהדרו בגלותא</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אבוי, אמר לו למה היום הזה, למה במקום הזה תלוי ולא בדרגה אחרת, שראוי הוא להיות בדרגה ששם שורה המלך יותרחקה מהכל. אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני כך הוא ודאי ויפה שאלת, בא וראה המלך הקדוש השאיר את היכלו וביתו ביד המלכה, והשאיר את בניו עמה כדי להנהיגם ולהלקותם ולשרות בתוכם, שאם זוכים, המלכה נכנסת בשמחה ובכבוד אל המלך, ואם לא זוכים היא והם חוזרים לגלות.</p>
<p>והא אוקימנא כמה דכתיב משדד אב יבריה אם וכתיב ובפשעכם שלחה אמכם ועיד אית יומא חד בשתא לאשגחא בהו ולעינא בהו וכד אודמן האי יומא אמא עלאה דכל חירו בידהא אודמן לקבליה לאסתכלא בהו בישראל וישראל אודרוו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין כלהו בזכותא כדין אודמן להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא בני מלכא בנהא דאתפקדן בידהא כלהו זכאין כלהו בלא חטאן בלא חובין כדין אודוונת</p>	<p>והרי בארנו כמו שכתוב "משדד אב יבריה אם" וכתוב "ובפשעכם שלחה אמכם" ועל כן יש יום אחד בשנה להשגיח בהם ולעיין בהם, וכשמזדמן היום הזה האם העליונה שכל החירות בידיה' מזדמנת כנגדו להסתכל בישראל' וישראל מזדריזים ביום הזה בכמה עבודות בכמה תפלות בכמה עינויים, כולם בזכות, ואז מזדמנת להם חירות מהמקום שכל החירות בידיה של המלכה, בני המלך בניה שנפקדו בידיה, כולם צדיקים כולם בלי חטאים בלי עוונות, אז מזדוונת.</p>
<p>(ס"א וכד אודמן האי יומא וישראל אודמנו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין כלהו בזכותא כדין אמא עלאה דכל חירו בידהא אודמנת לקבלה לאסתכלא בהו בישראל וחמאת בני מלכא בנהא (נ"א ברה) דאתפקדן בידהא דמטרוניתא כלהו זכאין כלהו בלא חטאין בלא חובין כדין אזמינת להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא כדין מטרוניתא עאלת) לגבי מלכא בנהירו בהדווה בשלימו ברעותא דהא רביאת בנין למלכא עלאה כדקא יאות וכד האי יומא לא אשתכחו כדקא יאות ווי לון ווי לשלוחיהון</p>	<p>(וכאשר מזדמן היום הזה, וישראל הזדמנו ביום הזה בכמה עבודות בכמה תפלות בכמה עינויים, הכל בזכות, אז האם העליונה שכל החירות בידיה מזדמנת כנגדו להסתכל בישראל, ורואה את בני המלך, בניה (בנה), שנפקדו בידיה של המלכה, כולם זכאים בלי חטאים בלי עוונות, ואז מזדמנת להם חירות ממקום שכל החירות בידיה של המלכה, ואז המלכה העליונה), למלךועם המלך {עיין לפני הסוגריים} באור בשמחה בשלמות ברצון, שהרי גידלה בנים למלך העליון כראוי. וכאשר ביום הזה אינם נמצאים כראוי, או להם אוי לשלוחיהם.</p>
<p>ווי דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ואמא עלאה אסתלקת ולא נפיק מנה חירו לעלמין זכאין אינון ישראל דקב"ה אוליף לון אורחוי בנין לאשתובא מן דינא וישתכחון</p>	<p>אוי שהרי המלכה התרחקה מן המלך, והאם העליונה מסתלקת ולא יוצאת ממנו חירות לעולמים, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא לימד אותם את דרכיו כדי להינצל מן הדין וימצאו</p>

¹ במלכות ובינה, ומפני שהוא במלכות ממש ותלוי בבינה כדפירשגו לעיל הוקשה לו שאין ענין זה עולה בדעת שיהיה יום זה בשני ההין ולא יהיה חלק בו אל הואו וזהר שאמר "אמאי הוא באתר דא תלי" מציאותו במלכות ותלייתו בבינה (אור יקר). במלכות (מ"מ).
² פי' בינה ששם שורה זעיר כנודע (מ"מ).

<p>זכאין קמיה הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאתיכם וגו'</p>	<p>צדיקים לפניו, זהו שכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, וכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם וגו'.</p>
<p>ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו' ר' יוסי שאל לר' אבא א"ל הני חמשה עשר יום מאי קא מיירי א"ל ודאי הוא יקרא הוא ת"ח בין לעילא בין לתתא כל חד וחד בארחה נטלא¹ ובארחה יתבא ובארחה אתער ועביד מאי דעביד האי עשר מכנסת ישראל אינון ויומא עשיראה² בעשיראה קיימא ועל דא בעשור לחדש הזה³ ויקחו להם איש שיה לבית וגו' והאי יומא הוא דילה⁴ וחמשה יומין⁵ אחרנין דמלכא הוא</p>	<p>ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו', רבי יוסי שאל את רבי אבא, אמר לו החמשה עשר יום הללו במה מדובר. אמר לו ודאי זהו סוד נכבד, בא וראה בין למעלה בין למטה, כל אחד ואחד בדרכו נוסע ובדרכו יושב ובדרכו מתעורר ועושה מה שעושה, העשרהעשור הזה הם מכנסת ישראל, והיום העשירי עומד בעשירי, ועל כן בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שיה לבית וגו', והיום הזה הוא שלה, וחמשה ימים אחרים הוא של המלך.</p>
<p>ההוא יומא דאתי עלה דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא⁶ (ס"א) ההוא יומא דעלה בגין דדרגא חמישאה ביה יתיב מלכא בכרסייה ובכל אתר וכו') ובכל אתר בעשור⁷ דמטרוניתא הוא חמשה עלייהו⁸ דמלכא הוא ההוא יומא דאתי עלה בגין כך חמשה יומין מירחא לאורייתא ואי תימא שביעאה⁹ בזמנא</p>	<p>אותו היום שבא עליה, שהרי החמישי בו יושב המלך בשער (אותו יום שעלה בגלל שדרגה חמישי בו יושב המלך בכסאו ובכל מקום וכו'), ובכל מקום בעשור הוא של המלכה, חמשה עליהם של המלך, הוא אותו היום שבא עליה, לכן חמשה ימים מהחודש לתורה.</p>

¹ ז"ל הרב בס' ק"י ובע"ח ר"ו ב'. דע כי בגלות מצרים היתה המ' בבחינה שנית שהיא מהחזה ולמטה באחור וה' ראשונות אינם מאירים בה ובהגיע תור גאולת מצרים לקחו פסח בעשור להורות כי אז היתה פרצוף שלם בעשר ספירות אחב"א ולכן מקחו בעשור ואח"כ המתינו עד ה' ימים והאירו בה ה' ראשונות ואז היה ליל פסח שהוא בט"ו לחדש וז"ש בזוהר בפ' אמור דף ק"ב ע"ב על פ' ובחמשה עשר יום לחדש. ובע"ח ר"ך ב' כדן קיימא סיהרא באשלמותא ה' על עשר. פ' בהיותה אחב"א היא בחי' י"ס ושיעור קומתה אינה רק ד' תחתונות דזעיר וה' ראשונות דזעיר גבוהים עליהם וכאשר נגדלת למעלה ולקחת מקומם נמצא שהיא עתה בבחינת ה' על י' וזה היה בליל פסח שהוא בט"ו לחדש כי אז חזרה פנים בפנים עמו בבחינה הששית ולכן אומרים הלל גמור בליל פסח עכ"ל. נמצא ששלשה בחי' היו תחלה היתה אחב"א מהחזה ולמטה וה' ראשונות אינם מאירים בה. ובחי' ב' בעשור לחדש שהיתה פרצוף שלם ב"ס אחב"א בחי' ג' בליל פסח שחזרה פנים בפנים עמו בבחי' הששית. ואפשר שלכך אמר הזוהר כל חד וחד באורחיה נטלא ובאורחיה יתבא ובאורחיה אתער וכו' כנגד ג' בחי' הנז'. וצריך לדעת שיש חלוק בין ט"ו לחודש דפסח ובין ט"ו לחדש דסכות. שבט"ו דפסח חזרה בבחי' הששית. אבל בט"ו דסכות לא חזרה פנים בפנים בבחינה הששית עד שמיני עצרת שהרי כתב הרב בסה"כ ממוצאי יוה"ך ואילך המ' היא מהחזה ולמטה בפני' שלו ואינה מזדווגת עם ישראל שהוא זעיר עד שמיני עצרת הרי מבואר כמ"ש. ואחר שהצענו דברי הרב הנז' מובן לשון זה. דמ"ש האי עשור מלכי אינון פ' הם י"ס דמ' שהם כנגד תנה"ז דזעיר. (מ"מ).

² פ' בינה שהיא יום עשירי שהוא יוה"ך מאירה במ' וז"ש בעשיראה קיימא (מ"מ).

³ פ' בעשור שהיא בינה משפעת לחדש הזה שהיא מ' (מ"מ).

⁴ פ' בינה שהיא יוה"ך היא של המ' שממנה נתקנת (מ"מ).

⁵ פ' ה' ראשונות דזעיר שהם כח"ב ח"ג שהם למעלה ממנה ומאירים בה מיוה"ך עד הסכות לפי שממוצאי יוה"ך היא מהחזה ולמטה בפנים דזעיר. וה' עליונות מאירים בה וז"ש וה' יומין אחרנין דמלכא הוא ההוא יומא דאתי עלה שהוא זעיר (מ"מ).

⁶ פ' חמישאה שהיא מ' שהיא ספ' חמישית לתנה"ז וז"ש דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא. שמלכא שהוא זעיר משפיע למ' שהיא חמישאה ע"י היסוד הנק' תרעא בסוד וזה שער השמים (מ"מ).

⁷ פ' כמ"ש ש"ס דמ' הם כנגד תנה"ז דזעיר (מ"מ).

⁸ פ' כמ"ש שה' ראשונות דזעיר הם למעלה ממנה (מ"מ).

⁹ פ' למה אנו אומרים שמ' היא חמישית לתנה"ז והלא ח"ג כלולים בת"ת וא"כ כשנתחיל מחסד דזעיר המלכות היא שביעית ולא חמישית (מ"מ).

<p>והמשיאה והמשיאה והמשיאה</p>	<p>ואם תאמר שביעי בזמן ששני אבות נמצאים בו, שהרי המלך בהם, ואז מתעטר בכל, ודבר אחד שביעי וחמישי.</p>
<p>ת"ח המשיאה דיליה הוא² ודאי כמה דאתמר וכדין נהיר אבא לאמא ואתנהירו מנה חמשין תרעין³ לאנהרא להמשיאה⁴ ואי תימא שביעה⁵ בגין דמלכא בשלימו דאבהן ועטרה ירית משביעה⁶ כמה דכתיב צאינה וראינה בנות ציון וע"ד בשביעה הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי וכדין ירית מלכא לאבא ואמא דמדווגין כהרא ועל דא כלא בחד תלייא</p>	<p>בא וראה החמישי הוא שלו ודאי כמו שנתבאר, ואז מאיר האב לאם, ומאירים ממנה חמשים שערים להאיר לחמישי. ואם תאמר השביעי משום שהמלך בשלמות של האבות, ויורש עטרה מהשביעי, כמו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון, ועל זה בשביעי הוא היום שמעטר המלך בעטרתו, ואז יורש המלך את האב ואת האם שמזדווגים כאחד, ועל כן הכל תלוי באחד.</p>
<p>ובחמשה עשר יום רבי יהודה פתח וישמע הכנעני מלך ערד תנינן ג' מתנן עלאין אודמנו להו לישראל ע"י תלתא אחין משה אהרן ומרים מן בזכות משה ענני כבוד בזכות אהרן באר בזכות מרים וכלהו אחידן לעילא מן בזכות משה דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים</p>	<p>ובחמשה עשר יום, רבי יהודה פתח וישמע הכנעני מלך ערד, שנינו שלש מתנות עליונות הזדמנו לישראל על ידי שלשה אחים, משה אהרן ומרים, מן בזכות משה, ענני כבוד בזכות אהרן, באר בזכות מרים, וכולם אחוזים למעלה. מן בזכות משה, שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים,</p>
<p>קנ"א</p>	
<p>מן השמים (דייקא) דא משה⁷</p>	<p>מן השמים (דוקא) זה משה.</p>
<p>ענני כבוד⁸ בזכות אהרן דכתיב אשר עין בעין (אהרן) נראה אתה ה' וגו', וכתוב וכסה ענן הקטורת מה למעלה שבעה כמו כן כאן גם שבעה, שהרי</p>	<p>ענני כבוד בזכות אהרן, שכתוב אשר עין בעין (אהרן) נראה אתה ה' וגו', וכתוב וכסה ענן הקטורת, מה למעלה שבעה כמו כן כאן גם שבעה, שהרי</p>

¹ ור"ל כשה"ג כלולים בת"ת אזי המ' נק' שביעית לחסד. אבל כשאנו מונים מת"ת לבד שהם תנה"י אזי המ' היא חמישית וז"ש וחד מלה שביעה וחמישאה (מ"מ). {האם מובן שזה תשובה על השאלה למעלה?} פ"י שנכללים ח"ג בת"ת אנו קורים לו שביעי. ובשמונים ת"ת בלבד עם כחב"ד הרי הת"ת חמישי והכל אמת. (מ"מ).

² פ"י מ' הנקראת חמישית היא של זעיר (מ"מ).

³ פ"י נש"ב (מ"מ). פ"י שנש"ב שביסוד דאימא נפתחים בת"ת הנק' חמישי (מ"מ).

⁴ פירוש למ' (מ"מ). פ"י כמ"ש בפ"י ראשון שאינה קושיא אלא מפרש הענין (מ"מ).

⁵ פ"י כמו ואיבעית אימא שביעה. היינו בגין דמלכא בשלימו דאבהן ור"ל כשה"ג כלולים בת"ת אזי נק' שביעית נמצא שהמ' ה' וז' והכל אמת (מ"מ).

⁶ פ"י זעיר יורש מוחין מבינה הנק' שביעה ג"כ לפי שזעיר הוא ר"ק ובינה שביעית וז"ש וע"ד בשביעה שהיא בינה הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי. ועוד יש לפרש דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא. חמישאה הוא ת"ת שהוא חמישי כשאנו מונים כחב"ד דזעיר והת"ת שהוא ענף הדעת הוא חמישי ולכך לעיל אמר וה' יומין אחרנין וכו' שהם כח"ב ח"ג שעל המ' כמ"ש. והקשה לו למה לא מנינו הת"ת שהוא חמישי לכתר כמ"ש. ואמר דהא חמישאה שהוא ת"ת ביה יתיב מלכא שהוא זעיר בכללותו בתרעא שהיא מ'. או כפי ס"א בכורסייא שהיא מ'. ור"ל שהת"ת אין אנו מונין אותו מפני שבאמצעותו נותן זעיר השפע למלכות שכתרה הוא מהחזה ת"ת ומשם מקבלת הארתה. חמשה עליהו פ"י כמ"ש בפ"י ראשון "ואי תימא שביעה וכו'", פ"י מקשה למה ת"ת אנו קורים אותו חמישי הרי שביעי הוא כשנמנה כחב"ד ח"ג נמצא שת"ת הוא שביעי (מ"מ). פ"י בינה כמ"ל ואין בין פ"י זה לפ"י ראשון אלא בפירוש חמישאה ושביעה (מ"מ).

⁷ ע"י ח"א רמו ע"א, ח"ב סא ע"ב קפג ע"א, ח"ג צה רע"ב, קנו ע"א רצב ע"ב (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

⁸ ע"י תיקר"ז פב ע"ב: ענן דא שכינתא כלילא משבעה ענני כבוד דבה מתכסין קלין וברקין ומסטרא דימינא אתקריאת עננא ומסטרא דשמאלא ערפל הה"ד (שמות כ) ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלה"ם. וע"י ע"ח שער הארת מוחין דז"ן פרק ו.

⁹ פ"י ז' מקיפים דז"ת דז"א שבאים מאימא לז"א (מ"מ).

<p>דהא בקמרת שבעה עננין מתקשרן כחדא (ועוד) ואהרן רישא¹ לכל שבעה עננין הוא והוא קשיר לשית אהרנין ביה בכל יומא באר בזכות מרים דהא היא ודאי באר אתקרי</p>	<p>בקטורת שבעה עננים נקשרים כאחד, (ועוד) ואהרן הוא ראש לכל שבעת העננים, והוא קושר את ששת האחרים עמו בכל יום. באר בזכות מרים, שהרי היא ודאי נקראת באר.</p>
<p>ובספרא דאגדתא ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו' דא הוא באר מים חיים וכלא קשורא חד מתה מרים אסתלק באר דכתיב ולא היה מים לעדה ובההיא שעתא בעאת באר אהרא לאסתלקא דהוה שכיה עמהון דישאל² כד חמאת שתא עננין דהוה קשירין עלה אתקשרת היא בהו מית אהרן אסתלקו אינון עננין ואסתלק עננא דבירא עמהון</p>	<p>ובספר האגדה [כתוב], ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו' זוהי באר מים חיים, והכל קשר אחד. מתה מרים הסתלקה הבאר, שכתוב ולא היה מים לעדה, ובאותה שעה באר אחרת רצתה להסתלק, שהיתה מצויה עם ישראל, כשראתה ששה עננים שהיו קשורים עליה, נקשרה היא בהם. מת אהרן הסתלקו אותם עננים, והסתלק ענן הבאר עמהם.</p>
<p>אתא משה אהדר להו הה"ד עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם לקחת מתנות ודאי אינון מתנות דהוה בקמיתא באר ועננין באר דא באר דיצחק עננים אלין עננים דאהרן א"ר יצחק מפני מה זכה אהרן לדא בנין דאיהו קשיר בעננים (נ"א רישא לעננים) והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כהדא דמתברכאן כלהו על ידוי</p>	<p>בא משה החזיר אותם, זהו שכתוב עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, לקחת מתנות ודאי, אותן מתנות שהיו בראשונה באר ועננים, באר זו בארו של יצחק, עננים אלו העננים של אהרן. אמר רבי יצחק מפני מה זכה אהרן לזה, משום שהוא קשור בעננים (ראש לעננים), והוא נקשר כל יום ויום לכולם כאחד שכולם מתברכים על ידו.</p>
<p>ת"ח על כל חסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, קשר עמם שבעה עננים נכבדים, וקשר אותם עם כנסת ישראל, שהרי הענן שלה נקשר עם ששה אחרים, ועם כל השבעה הלכו ישראל במדבר. למה, משום שכולם הם הקשר של האמונה, ועל זה בסוכות תשבנו שבעת ימים. במה מדובר, משום שכתוב בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, וצריך אדם להראות את עצמו שיושב תחת צל האמונה.</p>	<p>בא וראה על כל חסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, קשר עמם שבעה עננים נכבדים, וקשר אותם עם כנסת ישראל, שהרי הענן שלה נקשר עם ששה אחרים, ועם כל השבעה הלכו ישראל במדבר. למה, משום שכולם הם הקשר של האמונה, ועל זה בסוכות תשבנו שבעת ימים. במה מדובר, משום שכתוב בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, וצריך אדם להראות את עצמו שיושב תחת צל האמונה.</p>
<p>תא חזי כל אינון שנין דקאים אהרן חווי ישראל בצלא דמהימנותא⁴ תחות אלין עננין</p>	<p>בא וראה כל אותן השנים שעמד אהרן היו ישראל בצל האמונה תחת העננים הללו, אחר שמת אהרן הסתלק</p>

¹ פי' שחסד הוא יומא דכליל כולהו יומי ולכך מקיף דחסד שרומז לאהרן הוא ראש לכולם והוא כוללם (מ"מ).

² ר"ל על סיהרא קדישא שהיא השכינה הקדושה וכמ"ש בפ' חוקת (קפא ע"ב), והוא רחל אם ישראל כנסת ישראל, והיא באר מים חיים, כי היא מבויע דאור א"ס, והיה ברצונה להסתלק במיתת מרים (דע"ה ח"ב קלא ע"ג).

³ הג' מתנות שהם ענני כבוד והמן והבאר, היה שרשם מחג"ת, כי ענני כבוד הם מחסד וכמבואר בזוה"ק (פ' אמור דף קג, ופ' בלק קצא ע"ב) כי הם בסוד הכתוב (תהלים מב ט) יומם יצוה ה' חסדו (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

⁴ פי' ולא תחות [כל המקיפים], מפני שאותם העננים שהיו סובבים אותם היו של זעיר העיקרים, ואם כן לא היו תחות כל המקיפים כמונו אלא תחות אלין עננים, הידועים (רמ"ז).

<p>בתר דמית אהרן אסתלק עננא חד דהוא ימינא דכלא¹ וכד האי אסתלק אסתלקו כל שאר עמיה (נ"א עננין) ואתהוויאו כלהו בגרעותא</p>	<p>ענן אחד שהוא הימין של הכל, וכשזה הסתלק הסתלקו כל השאר עמו (עננים), ונראו כולם בחסרון.</p>
<p>והא אוקמוה דכתיב ויראו כל העדה כי גוע אהרן אל תקרי ויראו אלא וייראו² מיד וישמע הכנעני מלך ערד³ יושב הנגב⁴ כי בא ישראל דרך האתרים שמע דאסתלקו אינון עננים ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה אמר רבי יצחק הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי וכד אתו אינון מאללין דשדר משה אמרו עמלק יושב בארץ הנגב בנין לתברא לבייהו דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמיתא⁵</p>	<p>והרי פרשוה שכתוב ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו אלא וייראו, מיד וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, שמע שהסתלקו אותם העננים ומת התייר הגדול, שכל אותם העננים נקשרו עמו. אמר רבי יצחק, הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי, וכשבאו אותם מרגלים ששלח משה, אמרו "עמלק יושב בארץ הנגב" כדי לשבור את לבם, שהרי בעמלק נשבר כחם בראשונה.</p>
<p>אמר רבי אבא וישמע הכנעני מאי קא מיירי הכא⁶ בתר דאסתלקו אינון עננים אלא כנען כתיב ביה ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו⁷ הכא אוליפנא⁸ מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אתחזי למהוי עבד לעבדי עבדין הה"ד וילחם בישראל וישב ממנו שבי הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה ועל דא כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות⁹ כל מאן</p>	<p>אמר רבי אבא וישמע הכנעני במה מדובר כאן, אחר שהסתלקו אותם העננים, אלא בכנען כתוב ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, כאן למדנו מי שמוציא את עצמו מצל האמונה, ראוי להיות עבד לעבדי עבדים, זהו שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי, הוא נטל עבדים מישראל לעצמו, ועל כן כתוב כל האזרח בישראל ישבו בסכות. כל מי</p>

¹ חסד החסדים הכולל כולם כנודע (רמ"ז).

² דאין צריך לאומרו, שהיה די שיאמר ויבכו וגו', דודאי על מיתת אהרן בכו. ועוד שלא נאמר כן במשה ובמרים, אלא השמיענו שראו בעיניהם שאהרן מת וכדברי רז"ל שהראה להם שמת אהרן וכמו שפי' רש"י בחומש וזה במה שנראו ונגלו ממחסה העננים (רמ"ז).

³ כי למה לתורה להודיענו ששמע הכנעני וגו', יאמר ויצא הכנעני וגו' וילחם, אלא ודאי שהגיד לנו שדוקא שמיעתו החזיקה לבבו לבוא להלחם (רמ"ז).

⁴ כוונתו למדנו כיוון ההתנגדות שהיה לעמלק באותו הפרק ולאותו מעשה. והענין יובן בהקדים מ"ש הזוהר שעמלק מחובר מע"ם דבלעם ול"ק מבלק, ושניהם מאחורי הדעת מסיגי קין והבל, בלעם משל הב"ל וכו', ולכן היה נגדי למשה, ובלק מקין שהרי היה בנו של יתרו וכו', ועמלק מתווך משניהם, נגד הבחינה האמצעית שבקדושה בין חו"ג כאמור בכוונת השופר. וכן הם שור וחמור תרי כתרי שמאלא וכלבא בישא דנפיק מתרווייהו וכו' ואמנם גם שעמלק באמצע מכל מקום ודאי שרובו מצד בלעם וכו', וערד, הוא ערוד חמור הבר, וכו' וזה שרמזה התורה יושב הנגב, שהוא בצד שורשו בס"א (רמ"ז).

⁵ כשרפו ידיהם מן התורה, שנתנה מימינו של הקב"ה (רמ"ז). ואז היה נכנס תחת העננים, שסודם מן החסדים, והיה גונב נפשות כדרז"ל, וזה דאתבר חיליהון, שיכול לפרוץ חומות הקדושות שהיו מקיפות אותם. ולכן עתה שנפטר אהרן איש החסד, נתעורר וחשב שאין להם עוד מחסה החסד ושיוכל להם (רמ"ז).

⁶ ירצה למה מתחילה נקרא עמלק ועכשיו כנעני, מה שייכות יש לשם כנען עם ענין התקוממו עתה כנגד ישראל (רמ"ז).

⁷ לפי הנראה מפרשת אחרי מות עב ע"ב ופרשת בא לו ע"ב, מדרגת כנען היא היותר תחתונה שבקליפת מלכות שלה, וכן אר"ץ הכנעני גי' מלכות, שלהיותה נגדיית למלכות הקדושה היא ארץ ישראל לכן היתה כבושה תחתיו וכו', וכנען פגם ביסוד ולכן הורד למדרגה השפלה הזאת. וכן עמלק היה חותן המילות וזורקם כלפי מעלה, ולכן הורד ממדרגת (במדבר כד כ) ראשית גויים, והיתה אחריתו עדי אובד, שהיא המדרגה היותר תחתונה שבה האבדון המוחלט (רמ"ז).

⁸ שהרי זה הרשע הוציא עצמו מכלל כל קדושה ולכן אבד כל טוב ולא זכה לשלוט אלא בעבדי ישראל, שכן כתיב (כא א) וישב ממנו שבי, וכמו שאמרו רז"ל ששבה מהם שפחה, ובודאי שהיתה שפחה בישא כיון שנפלה ביד זה הטמא (רמ"ז).

⁹ אזר"ח גי' ר"ו ה"ס שם ע"ב דויסע ויבא ויט, שהם טפת החסדים (וגבו'), וכנזכר בכמה מקומות, ומשמ נשמות ישראל, ולכן לא נקלטו הערב רב תחת העננים ואחר כך מביא ראיא מאליעזר שיזכה להדבק בראש האזרחים הוא אברהם אבינו ע"ה הנקרא איתן האזרחי, שלא לבד יצא מאותו השפלות של עבד עבדים וארור, אלא שלא היה די לו שידבק באיזו מדה יותר מעולה של הקלי', וכגון בטוב של נוגה, אלא כתוב בו

<p>דאיהו משרשא וגזע קדישא דישראל ישבו בסכות תחות צלא דמהימנותא ומאן דליתיה מזנעא ושרשא קדישא דישראל לא יתיב בהו ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא</p>	<p>שהוא משורש וגזע קדוש של ישראל ישבו בסוכות תחת צל האמונה, ומי שאינו מגזע ושורש קדוש של ישראל לא יושב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה.</p>
<p>כתוב כנען בידו מאזני מרמה דא אליעזר עבר אברהם ותי"ח כתיב ארור כנען ובגין דזכה כנען דא לשמשא לאברהם כיון דשמש לאברהם יתיב תחות צלא דמהימנותא זכה למיפק מההוא לטייא ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה דכתיב ויאמר בא ברוך יי מאי קא מיירי דכל מאן דיתיב תחות צלא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא עלאה ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבנוי דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי</p>	<p>כתוב כנען בידו מאזני מרמה, זה אליעזר עבד אברהם. ובא וראה כתוב ארור כנען, ומשום שזכה כנען זה לשמש את אברהם, כיון ששמש את אברהם ישב תחת צל האמונה, זכה לצאת מאותה קללה שהתקלל. ולא עוד אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב ויאמרו בא ברוך ה'. במה מדובר, שכל מי שיושב תחת צל האמונה יורש חירות לו ולבנוי לעולמים, ומתברך בברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, יורש גלות לו ולבנוי, שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.</p>
<p>קנ"ב זהר</p>	
<p>בסכות תשבו חסר¹ ודא עננא חד דכלהו קשירין ביה דכתיב כי ענן יי עליהם יומם² וכתיב ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם³ יומם דא הוא עננא דאהרן דאקרי יומם דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יי חסדו עננא חד נטיל עמיה חמש אהרנין⁴ ואינון שית ועננא אהרא דכתיב ובעמוד אש לילה דא נהרא להו לישראל מנהירו דאינון שית⁵</p>	<p>בסכת תשבו חסר, וזה ענן אחד שכולם קשורים בו, שכתוב כי ענן ה' עליהם יומם, וכתוב ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם. יומם זהו עננו של אהרן שנקרא יומם, שכתוב (יומם יצוה ה' חסדו, ענן אחד נוטל עמו חמשה אחרים, והם ששה. וענן אחר שכתוב ובעמוד אש לילה, זה האיר לישראל מהאור של אותם הששה.</p>

ברוך ה'. ושואל מאי קא מיירי, כלומר מה מתייחס זה לעניינו. ומשיב שתואר ברוך הוא ביסוד כנודע, וה"ס יסוד אר"א שמשם כל החירות. ולהפך כתיב ביה וישב ממנו שבי, היא המדרגה של עבדים, ואמר בפרשת אחרי מות (עב ע"ב) הנז"ל עובדא דנען פלחין לההוא דאקרי שבי (רמ"ז).

¹ פ' למדנו בחסרון ה' כי הסכה העיקרית הוא הראשון כי הו' טפלים לו כי הוא כולל כלם והרי כמו שאמר בסכה אחת תשב ואני מעלה עליך כאילו ישבת בכל הז' סכות כי הראשון הוא העיקר ולכן בסכת לשון רבים חסר ו' כאלו כתיב בסכה א' לשון יחיד (רח"ו).

² שהוא לשון יחיד, שהכוונה על החסד העיקרי שהוא הראשון, ומכל מקום יש רמז נכון במספר שם ענן, כי הנה יש שתי בחינות, האחת היא של החסד הראשון והשניה של השאר הקשורים בו. והנה ב' פעמים סכ"ה גי' ע"ן, הרי שרומז לשני מיני חסדים (רמ"ז).

³ היא השכינה הנקראת אתה, ובפרט בהיותה מאירה מאור החסדים, דכתיב בחסד (תהלים קי, ד) אתה כהן לעולם. ויצדק אומרו אתה הולך, כי הוא כנגד נ"ה שבהם ההליכה. ועל של זעיר אמר עליהם, שהם העליונים (רמ"ז).

⁴ חסד כולל כל ה"ק (דע"ה ח"ב סה ע"א), [כתב] הרב (בסוף שער השמות), כי אין אחד מהו"ק מקבל אור הא"ס אלא רק ע"י אור החסד, והוא יומא דכולא יומין וכמ"ש בזוה"ק (בראשית מו ע"א ופ' אמור קג ע"ב ופ' בלק קצא ע"ב), והרי משתמש אור א"ס בספ"י החסד להתגלה על ידו בכל ה"ק כולן (דע"ה ח"ב קד ע"א), עי' בהגר"א בתיקונים עה ע"ג (כללים ח"א נז ע"א).

⁵ דבר זה נתבאר בפ' יתרו (סח ע"ב) ובפ' תרומה (קלט ע"ב). והענין הוא כי אין הבינה עלאה מתלבשת ומתפשטת תוך ז"א אם לא על ידי שתתלבש תחילה בחסד שבה, אשר הוא השורש אל כו החסדים, ולכן חסד זהו נקרא יומם דכליל כולוהו שית יומין, כי החסד הוא יום והגבורה לילה. ועל ידי החסד הזה, מאירה הבינה בכל מה שתחתיה, ואי אפשר להיות זולתו, ועל החסד הזה נאמר נאם ה' לאדוני שב לימיני, כי האדון היא הבינה. אשר נאמה ואמרה לאברהם שהוא מדת החסד שב לימיני שהוא החסד שלה בקו ימין

רע"מ	
<p>בסכות תשבו שבעת ימים וגו' פקודא (מה) דא לישב בסכה והא אוקימנא בגין לאחזאה דישראל יתיב ברזא דמהימנותא בלא דחילו כלל דהא מקטרגא אתפרש מנייהו וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא יתיב בסכה כמה דאוקימנא דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות מאן דאיהו ברזא דמהימנותא ומזרעא ושרשא דישראל ישבו בסכות ורזא דא אתמר בכמה דוכתי</p>	<p>בסכות תשבו שבעת ימים וגו' מצוה זו לישב בסוכה, והרי בארנו כדי להראות שישראל יושבים בסוד האמונה בלי פחד כלל, שהרי המקטרג נפרד מהם, וכל מי שהוא בסוד האמונה יושב בסוכה כמו שבארנו, שכתוב כל האזרח בישראל ישבו בסכות, מי שהוא בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל ישבו בסכות, והסוד הזה נאמר בכמה מקומות.</p>
<p>פקודא (מו) בתר דא לקרבא קרבנא בכל יומא וקרבנא דא למחוי חולקא בכלא בהדוותא! דבנוי בגין דכלהו אחידן באילנא ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא כלא אתברכאן בגין אילנא אע"ג דלית בהו תועלתא כלא אתברכאן והדוותא דישראל באבוהון דלעילא יהבי חולקא דברכאן לכל אינון שאר עמין דאית לון אחידו ואתאחדו בהו בישראל</p>	<p>מצוה אחרי זו להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל בשמחת בניו, מכיון שכולם אחוזים באילן, בענפים שלמטה כנגד שרש האילן, הכל מתברכים, משום האילן אף על גב שאין בהם תועלת, כולם מתברכים, ושמחת ישראל באביהם שלמעלה נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.</p>
<p>וכל אלין קרבנין למיהב מזונא לאינון ממנן דשאר עמין דהא מגו רחימו דקא רחים קב"ה לבנוי בעי דכלא יהון רחימין דלהון ורזא דא (משלי טז &) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כלהו אהדרן רחימין לישראל וכד חיילין דלעילא אהדרו רחימין לישראל כל אינון דלתתא עאכו"כ</p>	<p>וכל הקרבנות הללו לתת מזון לאותם הממונים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שכולם יהיו אוהבים שלהם, וסוד זה ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו, אפילו כל אותם המקטרגים העליונים כולם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל, כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.</p>
<p>ואי תימא להון הוו מקרבי קרבנא לאו הכי אלא כלא לקב"ה סליק ומתקרב ואיהו פריש מזונא לכלהו אבלוסין דסטרין אחרנין דיתהנון בההוא דורנא דבנוי ויתהדרון רחימין דלהון דינדעון עילא ותתא דהא לית עמא כעמא דישראל דאינון חולקיה ועדביה דקב"ה ואסתלק יקרא דקב"ה עילא ותתא כדקא יאות וכל אבלוסין עלאין פתחי ואמרי (שמואל ב' ז &) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ?</p>	<p>ואם תאמר להם היו מקריבים הקרבן לא כך, אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא, ונקרב והוא מפריד המזון לכל ההמונים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורון של בניו, ויהפכו לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם כעם ישראל שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא. ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה כראוי, וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.</p>
<p>זהר רבי אלעזר פתח (ואמר) כה אמר יי' זכרתי</p>	<p>רבי אלעזר פתח (ואמר) כה אמר ה'</p>

שבה הנקרא יומם. ואברהם הוא החסד המקבל תחילת הכל מן החסד שהוא ימין הבינה הנקרא יומם כנז' וזמ"ש שב לימיני רוצה לומר שיקבל אברהם מימין שלה הנקרא יומם (שער מאמרי רשב"י).

¹ שיהא הכל מוכללים בשמחתם אפילו אר"ה ושריהם כמש"ו (רח"ו).

² תיקונים דף קנב (הערת הזהר)

<p>לך חסד נעוריק וגו' האי קרא על כ"י אתמר בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל זכרתי לך חסד דא עננא דאהרן דנטלא בתמש אחרנין דאתקשרו עלך ונהירו עלך אהבת כלולותיך דאשתכללו לך (ס"א) וכלהו אשתכללו בך¹ ואעטרו לך² ואתקיננו לך³ ככלה דתעדי תכשיטהא וכ"כ למה⁴ בנין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה⁵</p>	<p>זכרתי לך חסד נעוריק וגו', הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל, זכרתי לך חסד זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליו, ומאירים עליו. אהבת כלולתיך שנתקנו לך (וכלם נתקנו בך) ועטרו אותך, והתקיננו אותך כמו כלה שמתקשטת את תכשיטיה. וכל כך למה, בשביל לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.</p>
<p>ת"ח בשעתא דב"נ יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא⁶ שכינתא⁷ פרסא גרפהא⁸ עליה מלעילא ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה אמר ר' אבא אברהם וחמשה צדיקייא ודוד מלכא שוין מדוריהון עמיה הה"ד בסכות תשבו שבעת ימים שבעת ימים⁹ כתיב ולא בשבעת ימים כנוונא דא¹⁰ כתיב כי ששת ימים עשה יי את השמים וגו' ובעי ב"נ למחדי¹¹ בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיון אלן דשריין עמיה</p>	<p>בא וראה בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שמים מדורם עמו, זהו שכתוב בסוכות תשבו שבעת ימים, שבעת ימים כתוב ולא בשבעת ימים. כדוגמא זה כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.</p>
<p>ואמר רבי אבא¹² כתיב בסכות תשבו שבעת ימים לכתך ישבו בסכות בקדמיתא</p>	<p>ואמר רבי אבא כתוב בסוכות תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישבו בסוכות, בראשונה תשבו ואחר כך ישבו, אלא</p>

¹ זהו פירוש אחר וירצה שכולם נשלמו בך, שכן הם ז' חסדים ואין מניינם נשלם אלא בך. והענין שלכל אחד מן החסדים יש ז' בחינות גג"ת נה"ם, באופן שאין להם שלמות לכל אחד מהחסדים אלא במלכות (רמ"ז).

² והשני ואעטרו לך, הוא מלשון כליל שהוא עטרת. והענין שעיקר הסוכה הוא הסכך שה"ס הכתר כאמור בספר הכוונות [ולכן יש בו כמה דינים שאינם בדפנות], והכתר כולל בו כל מה שתחתיו, והרי שתי בחינות, של פרטיות החסדים ושל הכולל שבכתר (רמ"ז).

³ והענין השלישי ואתקיננו לך ככלה, והוא הוא הלשון הפשוט של כלולותיך שהוא לשון אירוסין. ונלע"ד שהכוונה בזה במה שנכונן בר"ת (תהלים כט, א) ה'בו ליה' כבוד ועוז ה'בו ליה' כבוד שמו, שהם ב' פעמים כל"ה, ואיתא בספר הכוונות שזעיר ואמא מקשטים את המלכות שה"ס שם ב"ן, ועיקרה כנגד נה"י דזעיר [שהם ג'], הרי ב"ן וג' כל"ה, עיי"ש. וכנגד זה אמר כלולותיך בלשון רבים (רמ"ז).

⁴ פ"י ואם תאמר ומה ענין לכל אלו ההארות והאורות שאינם תדירות (רמ"ז).

⁵ ירצה מפני שאז בזמן המדבר היתה רחל אב"א עם זעיר כנודע, והיתה מליאה דינים רבים, והוצרכה לכל אלו החסדים המזהירים כדי שתוכל אחר כך להתקן בגדלותה, ולכן תמצא ששלמה הקהיל את ישראל בחג הסוכות (מלכים א' ח ב) ואז נתחנך הבית וקיימא סיהרא באשלמותא (רמ"ז).

⁶ הם המקיפים הסוככים והם מיסוד אמא ובכח יסוד אבא כנוזר, וידוע שאו"א הם פנימיות האצילות דהיינו המהימנותא, ששם כל אמונתינו (רמ"ז).

⁷ או אימא עלאה או נוק' דד"א בחי' מקיף שלה (רח"ו).

⁸ ששולחת אור מקיפה לסכך על ישראל (רמ"ז).

⁹ שהם ה"ס עצמן (רח"ו)

¹⁰ פ"י כמו ששבעה ימים הם הפעולים כך ששה ימים נעשו ונפעלו עם השמים ועם הארץ, שלכן לא נאמר בששת ימים כנוזר בספר הכוונות (נ"א בכ"מ) (רמ"ז).

¹¹ שהרי הוא זמן שמחתינו בחסדי ה' אשר מאירים מאמא שה"ס שמחה (רמ"ז).

¹² כוונתו (לסיים ו) לקיים מ"ש בסוד שבעת ימים, והרגיש שני דברים, האחד הוא הכפל שבפסוק שהיה די שיאמר בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל, ודוי, כי אחר שאמר בסוכות תשבו אין צריך לחזור ולומר עוד ישבו בסוכות, והשני תחילה תשבו בלנוכח ואחר כך ישבו שלא לנוכח (רמ"ז).

<p>תשבו ולבתר ישבו אלא קדמאה לאושפיוזי תניינא לבני עלמא קדמאה לאושפיוזי¹ כי הא דרב המנונא סבא כד הוה עייל לסוכה הוה דרי² וקאים על פתחא דסוכה³ מלגאו ואמר נזמן לאושפיוזין⁴ מסדר (נ"א נסדר) פתורא וקאים על רגלוהי ומברך ואומר בסכות תשבו שבעת ימים⁵ תיבו אושפיוזין עלאין תיבו אושפיוזי מהימנותא תיבו ארים (ס"א אסח⁶) ידוי ודרי ואמר זכאה חולקנא⁷ זכאה חולקון דישראל דכתיב כי חלק יי עמו וגו' והוה יתיב תניינא לבני עלמא דמאן</p>	<p>הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לסוכה היה שמח ועומד על פתח הסוכה מבחוץ ואומר, נזמן לאורחים מסדר (נסדר) את השלחן ועומד על רגליו ומברך ואומר, בסכות תשבו שבעת ימים, שבו אורחים עליונים שבו, שבו אורחי האמונה שבו, הרים (רחץ) ידיו ושמח ואמר, אשרי חלקנו אשרי חלקם של ישראל, שכתוב כי חלק ה' עמו וגו' והיה יושב. [הפסוק] השני [נאמר] לבני העולם, שמי</p>
<p>ק/א</p>	
<p>דאית ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא⁸ יתיב בצלא דמהימנותא לקבלא אושפיוזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ובעי למחדי⁹ למסכני מ"ט בגין דחולקא דאינון אושפיוזין דזמין דמסכני הוא¹⁰ וההוא דיתיב בצלא דא דמהימנותא¹¹ וזמין אושפיוזין אלין עלאין¹² אושפיוזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקון בלחו קיימי מניה ואמרי אל תלחם את לחם רע עין¹³ וגו' אשתכח דההוא פתורא</p>	<p>שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה לקבל את האורחים לשמוח בעולם הזה ובעולם הבא. וצריך לשמח את העניים. למה, משום שהחלק של אותם אורחים שזמן הוא לעניים, ואותו שיושב בצל הזה של האמונה ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כולם קמים ממנו ואומרים אל תלחם את לחם רע עין וגו', נמצא שאותו שלחן שתיקן שלו הוא, ולא של הקדוש ברוך</p>

¹ זהו ענין אחר שלמדנו רב המנונא, שצריך לזמן את הצדיקים ההם, ולכן לא אמר שבו אלא תשבו, התוועדו לישוב שם (רמ"ז).

² להמשיך עליו אור אמא שבה (נ"א בינה ששם) סוד השמחה וכונ"ל, וכדאיתא בזוהר דשיר השירים ודפרשת ויקרא (רמ"ז).

³ סודו יסוד אמא הנקרא (בראשית יח א) פתח האהל, ומשם יוצאים המקיפים (רמ"ז).

⁴ היה עושה הזמנה בפה, כי כן צריך כדאיתא בינוקא דבלק (קפו ע"ב). וגם הזמנה במעשה בסידור השולחן להזמנת האורחים, ומברך קידוש וברכת הסוכה, וכל זה להמשיך שפע וקדושה (רמ"ז).

⁵ וכלומר שלא ימלאנו לבו להזמנם אם לא שכך הוא רצונו של מקום שצוה אותם (רמ"ז).

⁶ נלע"ד שהיתה כוונתו ללאה להאיר לה. ולפי זה היינו ארים היינו אסחי, שסודו נטילת ידים וכו'. ולכן חזר וחדו, להמשיך גם ללאה משמחת אמא (רמ"ז).

⁷ של התלמידי חכמים וגם חולקיהון דישראל, ולא אמר וזכאה בו, לרמוז שמועיל לכולל זכות פרטי שהוא תלמיד חכם הגון וידוע (רמ"ז).

⁸ היינו שתי בחינות האמורות, של הסוכה המכוסה והנגלה, והם הם עוה"ז ועולם הבא (רמ"ז).

⁹ פי' עם כל העניינים המופלאים שאמרנו מכוונת הסוכות וגם הזמנת האורחים הקדושים וצריך לשמח את העניים, ולכן שינה הכתוב בשמחת סוכות משל שבועות, שבשבועות נאמר (דברים טז יא) ושמחת לפני ה' אלקיך אתה וגו', ובסוכות כתוב (שם טז יד) ושמחת בחגך, כי בשל שבועות לא חייב לשמח את העניים כי אם בשלמי שמחה ועיין ברש"י, אבל בסוכות משל עצמו ואחר כך נצטווה על שלמי חגיגה (רמ"ז).

¹⁰ מזל"ן שסוד ענין זה הוא מפני שז' אושפיוזין שה"ס ז' חסדים כל מגמתם להאיר לנוק' לבסם ריבוי הגבורות שקבלה מן ראש השנה עד יום הכפורים ואז היא עניה דדעתה קלה. ולכן מה שהעשיר שהוא מושפע מהחסדים נותן לעניים שאחוזים בנוק' בבחינת גבורה, הוא מעין ההארה שמאירים ז' חסדים במלכות, וידוע שהעניים מושרשים בה, ואם כן אם לא ישמחו אותם נמצאת אותה הבחינה שלהם שאחוזת במלכות בלי שמחה, ולכן מה שיתנו לעניים הוא החלק של האושפיוזין שבו מרבים השמחה במלכות, כי בחינת העניים מאירה בשמחה בהגיע להם החלק של אלו האושפיוזין קדושים (רמ"ז).

¹¹ כי כל מקיף מורה שפע בלי קצבה שאינו מצומצם בכלי (רמ"ז).

¹² שה"ס החסדים שדרכם להשפיע (רמ"ז).

¹³ שעין שלו רע על העני, וששני עיניו נכללים באחד, דהיינו עין שמאל גובר על עין ימין ופוגם בעולמתא שפירתא דלית לה עיינין, תרין, אלא חד דדעתה קלה (רמ"ז).

<p>דתקין דיליה הוא ולא דקב"ה עליה כתיב וזריתי פרש על פניכם וגו' פרש הגיכם! ולא חני ווי ליה לההוא בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה</p>	<p>הוא. עליו כתוב וזריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם ולא חגי, אוי לו לאותו אדם בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו.</p>
<p>ואמר ר' אבא אברהם כל יומיו הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא אושפיזין ולתקנא לון פתורי השתא דמזמנין ליה ולכלהו צדיקיא ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקהון אברהם קאים מפתורא וקרי סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וכלהו סלקין אבתריה</p>	<p>ואמר רבי אבא אברהם כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים לזמן אורחים ולסדר להם שלחנות, עכשיו שמזמינים אותו ואת כל הצדיקים ואת דוד המלך ואין נותנים להם את חלקם, אברהם עומד מהשלחן וקורא "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה" וכולם עולים אחריו.</p>
<p>יצחק אמר ובטן רשעים תחסר יעקב אמר פתך אכלת תקיאנה ושאר כל צדיקיא אמרי כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום דוד מלכא אמר (חסר כאן) ואשלים דינוי דכתיב ויהי כעשרת הימים ויגוף יי' את נבל וימת מאי קא מיירי בגין דדוד שאל לנבל² ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא ודא זמין ליה ולא יהב ליה חולקא ובאינון עשרה יומין דדוד מלכא דאין עלמא אתרן עליה ההוא בי"ג דאשלים ליה ביש יתיר מנבל³</p>	<p>יצחק אמר "ובטן רשעים תחסר", יעקב אמר "פתך אכלת תקיאנה", ושאר כל הצדיקים אומרים "כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום" דוד המלך אמר והשלים דינו, שכתוב "ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת". במה מדובר, משום שדוד שאל את נבל ונעשה לו אורח ולא רצה, וזה הזמין אותו ולא נתן לו חלק, ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.</p>
<p>א"ר אלעזר (בג"כ) אורייתא לא אמרח עליה דב"נ יתיר אלא כמה דיכיל דכתיב איש כמתנת ידו וגו' ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא ומה דישתאר אתן למסכני אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא⁴ ואי חדי לאושפיזין ורוי לון קב"ה חדי עמיה ואברהם קרי עליה אז תתענג על יי' ויצחק קארי עליה כל כלי⁵ יוצר עליך לא יוצלח</p>	<p>אמר רבי אלעזר (לכן) אין התורה מטריחה על אדם יותר אלא כמו שהוא יכול, שכתוב איש כמתנת ידו וגו', ולא יאמר אדם אכול ואשבע ואשתה בראשונה, ומה שישאר אתן לעניים, אלא ראשית הכל הוא של האורחים, ואם שמח את האורחים והשקה אותם הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו "אז תתענג על ה' וגו'", ויצחק קורא עליו "כל כלי יוצר עליך לא</p>

¹ כי פרש הראשון רומז למה שאדם מרבה בתענוגים, ופרש חגיכם אפילו של החגים שיש בהם מצוה מכל מקום אם חסרה הצדקה אין בהם שום רוחניות אלא הכל נהפך לפרש (רמ"ז).

² פי' מה ענין עשרת ימים אלו ומה שייכות לפסוק זה שאמרו דוד על זה שלא נתן חלק לעניים ותיירץ בגין דדוד וכו' (מ"מ).

³ פי' שנבל לא זמין ליה אבל זה זמין ליה ולא יהיב ליה חולקא ולכן רעתו גדולה מנבל (מ"מ).

⁴ ובפ' בראשית דך' י' איתא שבכל המועדים צריך האדם ליתן לעניים חלק האושפיזין ולא בסוכה בלבד כפשט הזהר דהכא (מ"מ).

⁵ הוה סבירא ליה לר' אלעזר כי מפני שהגבורה הוא מקום יניקת הקליפות לכך יצחק היה מברך אותו "כל כלי" וכו' פירוש איזו קליפה מהקליפות שיקטרג עליך לא יצלח שהשתתם מהגבורה אין ביעור חמץ אלא שריפה, והרשב"י ע"ה אמר לו שזה נוח למלכות מפני שהקליפות יושבות תחתיה והיא נותנת להם טרפם דבר יום ביומו, לכך ברכה זו שייך אל המלכות להשביית הכחות ההם ולבטלם כאומרו ומלכותו בכל משלה לאכפיא לון כמבואר בתיקונים, וברכת יצחק "גבור בארץ יהיה" וגו', והכוונה גבור להשפיעם מהגבורה, ומפני שכח הבנים בגבורה והם נמשכות מהמלכות לכך אמר "גבור בארץ" שינתן כח הגבורה אל הנשמות האלה במלכות בענין שיהיו גבורים עומדים בפרץ כובשים את יצרם, או ירצה שיסתייע מהגבורה להמשיך לו נשמות קדושות וטהורות ולא מצד החצוני, בענין שדור ישרים יבורך גם מצד החסד הכלולה בשמאל כדפירשו בריש מסכת ברכות וצפונך תמלא בטנם בבנים הגונים ועבושר מצד הצפון, לזה אמר "הון ועושר" (אור יקר).

<p>אר"ש האי דוד מלכא א"ל בנין דכל זיינין דמלכא וקרבין דמלכא בידוי דדוד אתפקדו אבל יצחק קאמר (תהלים קיב ב-ג) גבור באר"ן יהיה זרעו וגו' הון ועושר בביתו וגו'¹ יעקב אמר (ישעיה נח ה) אז יבקע בשחר אורך וגו'² שאר צדיקייא אמרי³ ונחך יי' תמיד והשביע וגו' (שם יא)⁴</p>	<p>יוצלה". אמר רבי שמעון את זה דוד המלך אמר לו משום שכל כלי הזיין של המלך והקרבות של המלך נפקדו ביד דוד, אבל יצחק אמר "גבור בארץ יהיה זרעו וגו' הון ועושר בביתו וגו'", יעקב אמר "אז יבקע כשחר אורך וגו'". שאר הצדיקים אומרים "ונחך ה' תמיד והשביע וגו'".</p>
<p>דוד מלכא⁵ אמר כל כלי יוצר עליך לא יוצלה דהא הוא על כל זיני עלמא אתפקד זכאה חולקיה דבי'⁶ דזכי לכל האי זכאה חולקיהו דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ועמך כלם צדיקים וגו'</p>	<p>דוד המלך אמר "כל כלי יוצר עליך לא יוצלה", שהרי הוא נפקד על כל כלי הזיין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה, אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב "ועמך כולם צדיקים וגו'".</p>
<p>ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' ר"ש פתח כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כל הנקרא בשמי דא אדם דקב"ה ברא ליה בשמיה (נ"א בדיוקניה) דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו וקרא ליה בשמיה⁷ בשעתא דאפיק קשומ ודינא בעלמא ואקרי אלהים דכתיב אלהים לא תקלל קרא ליה בשמיה דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו ושפיר</p>	<p>ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', רבי שמעון פתח "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". "כל הנקרא בשמי" זה אדם, שהקדוש ברוך הוא ברא אותו בשמו (בדמותו), שכתוב "ויברא אלהים את האדם בצלמו", וקרא לו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם, ונקרא אלהים, שכתוב "אלהים לא תקלל". קרא לו בשמו שכתוב "ויברא אלהים את האדם בצלמו", ויפה.</p>
<p>הא אוקימנא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בשעתא דזווגא אתמר וכך הוא בזווגא דתרווייהו בצלם ודמות⁸ ואדם מדכר ונוקבא נפק ויברא אלהים את האדם בצלמו בספרא דשלמה מלכא אשכחנא דבשעתא</p>	<p>הרי בארנו שכתוב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", בשעה שהזווג נאמר, וכך הוא בזווג של שניהם, בצלם ודמות, ואדם יצא מזכר ונקבה, "ויברא אלהים את האדם בצלמו" בספרו של שלמה</p>

¹ ומפני שבה תוקף הדין ואם חוטא נמצא שכרו יוצא בהפסדו לזה אמר "וצדקתו עומדת לעד" שיגבר לעולם על יצרו ומובטח לו שלא יחטא (אור יקר).
² כשרואה יעקב שאברהם מברך מצד החסד ויצחק מצד הגבורה מברך גם הוא מקו האמצעי ואומר "אז יבקע כשחר", אף אם יקטרגו עליך החצונים יבקע כשחר אורך על כרחם כשמש שבוקע חלוני רקיע דהיינו תפארת המשפיע בעל כרחם של קליפות, "וארוכותך" מצד אריך אנפין דעליה "מהרה תצמח" מצד צמח צדיק ומתחתיו יצמח, ומצד המלכות "והלך לפניך צדקך" והרי כל קו האמצעי כולו כת"ר תפארת יסוד מלכות, ובמלכות שתי בחינות מצד הדין נקראת צדק לבטל הקליפות והלך לפניך, ומצד הימין ולכך כבוד ה' יאספך כאומרו ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין (אור יקר).
³ אחר שהאבות תקנו אותו והמשיכו לו מכל האצילות על תיקון זה יאה ויאה להיות נשפע מהצחצחות הנעלמות ששם משתעשעים כל הצדיקים והיינו "השביע בצחצחות נפשך" ונודע שנפש היא מלכות והיא שבעה על ידי נצח הוד יסוד תרי בייעי דכורא ואמה מזרע הנמשך מהצחצחות שבמוחא עילאה והיינו "ועצמותיך" הן סוד צבאות בנצח והוד "יחליץ" (אור יקר).
⁴ "והיית כגן רוח" מהמלכות "וכמוצא מיס" מהיסוד [בזרע] [בשפע] היורד על ידו שהוא מוצא מימי הברכות (אור יקר).
⁵ ליה נאה להוציא ברכה זו כמבואר לעיל (אור יקר).
⁶ יהיה מי שיהיה יש כדאי במצוה זו להנחילו כמה חיים לעולם הבא האמנם הצדיקים שכל מעשיהם כיוצא בזה בטוב כוונתם בכל המצות זכאה חולקיהו (או ריקר).
⁷ כענין קורא אני אליהם יעמוד יחידו והכוונה על הבריאה הנעשת בקריאת הבורא (אור יקר). אדם גימ' מ"ה וכתב מה שמו (רח"ו).
⁸ פ' צלם בדכורא ודמות בנוקבא (מ"מ).

דוונגא	המלך מצאנו שבשעה שהזווג
רע"מ	
פקודא דא ליטול לולב בהוא יומא באינון זינין דיליה והאי רזא אוקימנא ואוקמוה חברייא כמה דקב"ה נטיל לון לישראל בהני יומין והדי בהון אופ הכי ישראל נטיל ליה לקב"ה להולקוהון והדאן ביה ודא הוא רזא דלולב ומינין דביה דאיהו רזא דיוקנא דאדם ¹ והא אתמר ע"כ	מצוה זו ליטול לולב באותו יום עם אותם המינים שלו, והסוד הזה בארנו ופרשוה החברים, כמו שהקדוש ברוך הוא נוטל את ישראל בימים הללו ושמוח בהם, כמו כן כאן ישראל נוטלים את הקדוש ברוך הוא לחלקם ושמוחים עמו, וזהו הסוד של הלולב והמינים שבו שהוא סוד הדמות של אדם והרי נתבאר.
קד/ב	
אשתכח לתתא שדר קב"ה חד דיוקנא ² כפרצופא דב"נ רשימא חקיקא בצולמא וקיימא על ההוא זוונגא ³ ואלמלי אתיהיב רשו לעינא למחזי המי ב"נ על רישיה חד צולמא רשימא כפרצופא דב"נ	נמצא למטה, שולח הקדוש ברוך הוא דמות אחד כמו פרצוף אדם רשום חקוק בצלם, ועומד על אותו זווג, ואלמלא נתנה רשות לעין לראות רואה אדם על ראשו צלם אחד רשום כפרצוף של אדם.
ובהוא צולמא אתברי ב"נ ⁴ ועד דקיימא (ס"א ועד לא קיימא) ההוא צולמא דשרר ליה מאריה על רישיה וישתכח תמן לא אתברי ב"נ ⁵ הה"ד ויברא אלהים את האדם בצלמו ההוא צלם אודמן לקבליה עד דנפיק לעלמא כד נפק בההוא צלם אתרבי בההוא צלם אויל ⁶ הה"ד אך בצלם יתהלך איש והאי צלם איהו מלעילא ⁷	ובאותו צלם נברא האדם, ועד שעומד (וטרם שעומד) אותו צלם ששלח לו רבונו על ראשו, וימצא שם, לא נברא האדם, זהו שכתוב "ויברא אלהים את האדם בצלמו", אותו הצלם מזדמן כנגדו עד שיוצא לעולם, כשיוצא עם אותו צלם הוא מתגדל באותו צלם הולך, זהו שכתוב "אך בצלם יתהלך איש", והצלם הזה הוא מלמעלה.
בשעתא דאינון רוחין ⁸ נפקין מאתריהו כל רוחא ורוחא אתתקן קמי מלכא קדישא בתקוני יקר כפרצופא דקאים בהאי עלמא ומההוא	בשעה שאותן רוחות יוצאות ממקומן, כל רוח ורוח נתקנת לפני המלך הקדוש בתקוני כבוד, בפרצוף שעומד בעולם הזה, ומאותו דמות תיקון כבוד

¹ כמ"ש שדומה לעינים ושפתים ושדרה ולב, ועוד אמרו ז"ת והכל בהקב"ה (יהל אור).

² הוא צלם הנולד (אור יקר).

³ להצטייר העובר במעי אמו כדמות צורתה ממש בסוד חכמת הפרצוף אם חכם אם טפש אם ננס אם ארוך אם קצר אם בנוני וכיוצא, וצלם זה נותן מדה לולד בהיותו במעי אמו ואף אחרי צאתו (אור יקר).

⁴ והוא מקום הגלם הטיפה זרעית (אור יקר). לבושי דהנפש, והנה הם מתבררים ע"י עובדא ומלולא ורעותא דליבא שהוא הכוונה, כי ע"י עובדא מתברר ונתקן לבושי דהנפש, וע"י מלולא שהוא הדיבור מתברר ונתקן לבושי דהרוח, וע"י הרעותא דליבא שהוא הכוונה מתברר ונתקן לבושי דהנשמה כן נראה לי, וה"י יכפר, וע"י פ' ויחי (רכו ע"ב) ופ' ויקהל (ר"י ריש ע"ב) (כללים ח"א קו ע"ד).

⁵ במעי אמו כדפירשנו, בההוא צלם "אתרביא" בהיותו הולך וגדל עד כ' שנה (אור יקר).

⁶ לאחר שגדל כל צרכו (אור יקר).

⁷ כדמסיק מהיכן מוצאו ומה עניינו שאינו מלאך ואינו נפש ולא רוח ולא נשמה אלא הוא מלעילא רוחני ומציאותו כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁸ פירוש הנשמות בהיותם מיוחדות בשורשם אין להם צורת גוף כלל אמנם אחר צאתם משורשם ומקום מולדתם מהייחוד העליון תצטייר ציור דיוקן הגוף וממציאות ציורה נעשה הצלם הזה, כאלו נאמר שנרצה לצייר צורה מאחת מן המתכות ויוצק המתכת ההוא במעבה האדמה הנה במקום המצייר הצורה היא תשאר דמיון הצורה המצויירת מחלל שבאותו החלל היתה יציקת הצורה הנראית, וכן בדמיון במקום הקדש מקום שבו נבנה ונצטייר הצורה הרוחנית בצורת אדם ממש נעשה הצלם הזה, והיינו שם צלם שזה מצטיירת הנשמה בצלמה, ועוד מלשון צל שהיא צל המצל על הנשמה והוא לבוש אליה (אור יקר).

<p>דיוקנא תקונא יקר נפיק האי צלם ודא תליתאה לרוהא¹ ואקדימת בהאי עלמא² שעתא דזווגא אשתכח</p>	<p>יוצא הצלם הזה, וזה שלישי לרוח, ומקדימה בעולם הזה בזמן שנמצא הזווג.</p>
<p>ולית לך זווגא בעלמא³ דלא אשתכח צלם בנווייהו אבל ישראל קדישין האי צלם קדישא ומאתר קדישא אשתכח בנווייהו ולעכו"ם צלם מאינון זינון בישין מסטרא דמסאבותא אשתכח בנווייהו וע"ד לא ליבעי לאיניש לאתערבא צולמא דיליה⁴ בצולמי דעובדי כו"ם בגין דהאי קדישא והאי מסאבא</p>	<p>ואין לך זווג בעולם שלא נמצא בתוכם צלם, אבל ישראל קדושים הצלם הזה קדוש, וממקום קדוש הוא נמצא בתוכם. ולעובדי כוכבים ומזלות, צלם מאותם המינים הרעים מצד הטומאה נמצא בתוכם, ועל כן לא צריך לאדם לערב צלם שלו בצלמי של עובדי כו"מ, משום שזה קדוש וזה טמא.</p>
<p>תא חזי מה בין ישראל לעמין עובדי כו"ם וכו' עד דמלכא דזמין אושפיוון זה המאמר כתיב בפי' ויחי יעקב דף רכ ע"א שורה ראשונה (ושייך כאן) ואלו החלופים מצאתי בין כתוב בהעתק לבין הכתוב שם שורה כ"ג במקום עלמין מצאתי צולמים שורה כ"ה במקום יעדי דיני גריע' שורה כ"ו במקום ידיה מצאתי דינא שורה ל"א מי יתן ערב ודא כד נהרא סיהרא וליליא אתתקן בנהורא שורה ל"ה עובדין מצאתי בריין ע"ב שורה ה' בית חילא שורה ו' יצרתיו היינו וענף ע"ז עבות אף עשיתיו שורה י"ד לחירו וע"ד קרינאי ליה יום הראשון דא בספרא דאגדתא ושפיר הוא שורה כ"ה דאבא בג"כ בלא יאה ולא בסימא לפירין ולא עביד פירין שם הדין צ"ל תרין שורה כ"ו לבירא ד"א שורה כ"ט יעקב צ"ל בירא שורא ל"א דא בדא צ"ל דא שלא דא שורה ל"ג צ"ל אעג דבהאי נחל דינא לא אשתכח ביה שורה ל"ה צ"ל דצדיק איכא וכנישו רברבא נפקי מנייהו שורה ל"ו צ"ל מנייהו לא איבא ולא טעמא שם וכלא שפיר וע"ד אתרוג בשמאלא) ובסוף המאמר מצאתי כתיב</p>	

¹ שאין הצלם הזה לא נפש וכל שכן רוח אלא ענין בפני עצמו כדפירשנו, והנפש שנית לרוח והצלם שלישי לרוח ולכן הוא צלך על הגוף בחוץ כנודע (אור יקר).

² שאם לא כן לא תתעבר שכמו שהם צלם אל הנשמה כך הוא צלם אל הגוף (אור יקר).

³ כי אחר שהצלם אינו הנשמה שאין נשמה ולא רוח נפש מקדימין אל הגוף אלא אדרבה מאחרים ולכן הוא מקדים כדי לתת צורה אל החומר, אם כן מוכרח הוא לומר שיש צלם אל הגוי שאם לא כן היאך הם מצטיירים במעי אמן אמנם בלי נפש, ועוד נוסף ונאמר שהצלמים מתייחסים אל הנפש הידועה שאין כל צלם אל כל נפש אלא דווקא צלמו הידועה לו המיוחדת אליו, ותחלה האדם נדון לבניו אם יוליד אם לא יוליד ובהיותו נגזר כפי מעשיו להוליד משלח הקב"ה הצלם, ובהיותו מזרע הטפה בצלם ההוא מוליד המלאך הכח הנתן מהאדם בצלם ההוא בסוד מעשיו וכוונתו בהזרעתו, והב"ה גוזר מה תהא עליה ומשם עולה וזוכה אל המדרגות הידועות (אור יקר).

⁴ יש מפרשים שהכוונה שלא להסתפר מן העכו"ם (רח"ו).

<p>דכתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם דהא יומא דא ממלכה! הוא בלהודוי הדוותא דיליה בהו בישראל מתל למלכא² דומין אושפיזין אשתדלו בהו כל בני היכליה לבתר אמר מלכא עד כאן אנא ואתון אשתדלנא כלהו באושפיזין וקרבתון קרבנין על שאר עמין בכל יומא מכאן ולהלאה אנא ואתון נחדי יומא חד הה"ד ביום השמיני עצרת תהיה לכם לכם לקרבא קרבנין עליכו אבל אושפיזי מהימנותא³ במלכא משתכחו תדירא</p>	<p>שכתוב "ביום השמיני עצרת תהיה לכם", שהרי היום הזה מהמלך הוא בלבדו שמחתו עם ישראל, משל למלך שהזמין אורחים והשתדלו עמהם כל בני היכלו, אחר כך אמר המלך, עד כאן אני ואתם התעסקנו כולם באורחים והקרבתם קרבנות על שאר העמים בכל יום. מכאן ולהלאה אני ואתם נשמח יום אחד, זהו שכתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם, לכם להקריב קרבנות עליכם, אבל אורחי האמונה נמצאים במלך תדיר.</p>
<p>וביומא דהדוותא דמלכא⁴ כלהון מתכנפי עמיה ומשתכחו ועל דא כתיב עצרת תרגומו כנישו והאי יומא יעקב הוא רישא להדוותא⁵ וכל אינון אושפיזי הדין עמיה⁶ ועל דא כתיב אשריך ישראל מי כמוך וכתוב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>וביום של שמחת המלך, כולם מתכנסים עמו ונמצאים, ועל זה כתוב "עצרת" תרגומו "כנוס". והיום הזה יעקב הוא ראש לשמחה, וכל אותם אורחים שמחים עמו, ועל כן כתוב "אשריך ישראל מי כמוך" וכתוב "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר".</p>
<p>ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור וגו' א"ר אלעזר הא אוקמוה אבל אמאי אסמך קב"ה פשי דא לפרשת מועדים אלא כלהו בוצינין עלאי⁷ כלהו בוצינין לאדלקא משח</p>	<p>"ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור וגו'", אמר רבי אלעזר הרי פרשה, אבל למה הסמך הקדוש ברוך הוא פרשה זו לפרשת מועדים, אלא כל המאורות</p>

¹ התפארת עולה אל החכמה בסוד ישראל עלה במחשבה בהיותו מולך על המלכות בייחודה עמו, ואנו ישראל בסוד נשמותינו נקשרים שם שהייחוד בהעלם עם נשמותינו ואינו יוצא לחוץ כלל השפע, שהיא שמחת התורה ואין לאומות העולם ולא לשרים חלק בה כלל שדחו אותה כאומרם ה' מסיני בא זורח משעיר הופיע מהר פארן ולא רצו השרים בה כדפירשנו גבי דההוא עובדא דינוקא בפרשת בלק, ולכן שמחתנו שמחת התורה ואין להם חלק בה (אור יקר).

² פי' הם א"ו וז' וי' וק"ו אושפיזין (מ"מ).

³ הענין כי האושפיזים הם שני מינים האחד שבעים שרים והם אינם אושפיזי מהימנותא חס ושלום אלא אושפיזי סתם ואלו אינם נמצאים בשמחתנו כלל, והשנית הם "אושפיזי מהימנותא" שהם שבע ספירותשבע צדיקים ואלה נמצאים בשמחתנו וזהו שאמר "אבל אושפיזי מהימנותא" וכו' והוצרך לזה משום דקשיא ליה כי לפי המשל שהמשיל ששמחת עצרת הוא לישראל עם התפארת ושאר הימים שעברו היתה שמחת הספירות אם כן נמצא פירוד בין התפארת לשאר הספירות, לזה אמר כי אדרבה שאר הספירות שהם "אושפיזי מהימנותא דמלכא" הם מיוחדות עם המלך עם התפארת יחוד גמור וזהו לשון עצרת שפירש קיבוץ הספירות, אלא החלוק הוא שעד עתה היו ראשי הסעודה אותם האושפיזין כל אחד יומו שבעת ימים שבע ספירות ומהם יונקים שבעים שרים נגד שבעים ענפים שבספירות שכל אחד כלולה מעשר, אמנם בעצרת ראש השמחה התפארת ושאר הספירות מיוחדות עמו לשמוח בשמחה ולעולם כולם בייחוד בשמחה זו, ואם תאמר וכי ימי החג אינם שבעה אין ודאי, ובכל יום יום (אינם) [אנו] חוגגים כל שבעת ספירות ודאי הכי הוא שאם לא כן יש פירוד ואם כן מה בין יומו של תפארת אל יום שמיני חג עצרת שהרי ביום התפארת ג"כ היו עמו שבע ספירות, לזה נאמר כי שמיני חג עצרת הוא שמחת התפארת עם המלך בסוד הדעת הנעלם והיינו שמחת המלך בעצמו, ושבעה אושפיזין מתייחדים עמו ועולים למעלה אל שורש השרשים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

⁴ כי שבעה מינים שבעה ימים הכל בסוד שבע ספירות שיונקים מהם שבעים שרים ולכן במה שאנו משפיעים מהשמחה בינה יש להם חלקם ולכן מקריבים שבעים פרים כדמפרש ואזיל (אור יקר)..

⁵ פי' ת"ת דזעיר שהוא קו האמצעי שהוא העיקר (מ"מ).

⁶ פי' כל כללות ה"ק (מ"מ).

⁷ הם הספירות מצד הדין, ואמר "כולהו בוצינין" דהיינו השבעה שהם שבעה קיני מנורה והם כולם בוצינין מצד הדין ולכן הם צמאים אל סוד השמן שתיקונם הוא בשמן ולכן הם "עילאין" שהם מתעלים אל הבינה שהיא בת שבע על שם שבעתם (אור יקר). פי' ו"ק דזעיר (מ"מ).

רבות עלאה! והא אתמר ועל ידיהו דישראל מתברכאן עלאין ותתאין ואדליקו בוצינן כמה דאוקמיה דכתיב שמן וקמרת ישמח לב? הדוות'	העליונים כולם מאורות להדליק שמן משחה עליון, והרי נתבאר, ועל ידי ישראל מתברכים עליונים ותחתונים ונדלקים המאורות כמו שבארוה, שכתוב "שמן וקטורת ישמח לב, שמחת
קה/א	
דעלאין ותתאין 3	העליונים והתחתונים.
רבי אבא פתח שמחו ביי' וגילו צדיקים (שמחו ביי' כד"א (&)) וכתיב זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו ואוקמוה דהא בקב"ה (נ"א כמועדיא) בעי למהדי (ליה) ולאנהרא (ליה) אנפין 6 וישתכה בר נש בחדווה (עמיה) בגין דההוא 7 חדווה דקב"ה 8 הוי דכתיב נגילה ונשמחה 9 בו ביומא בו בקב"ה 10 וכלא חד מלה	רבי אבא פתח שמחו בה' וגילו צדיקים (שמחו בה' כמו שנאמר), וכתוב זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, ופרשוה שהרי בקדוש ברוך הוא (במועדים) צריך לשמח (אותו) ולהאיר (לו) פנים, וימצא אדם בשמחה (עמו), משום שאותה שמחה היא של הקדוש ברוך הוא, שכתוב נגילה ונשמחה בו, [בו] ביום, בו בקדוש ברוך הוא, והכל דבר אחד.
שמחו ביי' כד דינין 11 אתכפיין ורחמי אתערין 12 וכד מתערי רחמי כדין וגילו צדיקים	שמחו בה', כשהדינים נכנעים ומתעוררים רחמים, וכאשר מתעוררים הרחמים, אזי וגילו צדיקים (כתוב), צדיק

¹ פירוש לקבל השמן אין חילוק ביניהם אלא "עילאין כולה" כולם מסתלקים בשוה "לאדלקה משח רבות" דהיינו שפע החכמה שמשם השמן על ידי מקור הכתר, והשמן הזה הוא סוד החכמה ונדלק מצד הבינה ומאיר בעצם הספירות והיינו סמיכת מועדים שהם שבע ספירות אל פרשת שמן שהוא שפע הבינה נמשך מחכמה על ידי הכתר והסוד שמן בא"ת ב"ש עולה ב"ט והוא שם קדוש יוצא מפסוק כי ב' ב"ל חשק ואפלט'הו, והסוד חש"ק דהיינו חולם שבא קמץ שהוא סוד יה"ו דהכי סליק דהיינו ' קמץ, ה' שבא, ו' חולם, והכל עולה סוד אה"ה דהיינו השמן הטוב על הראש בכתר, ויורד על הזקן מכתר אל חכמה, ומחכמה אל הבינה שבה סוד הזקן ושם מקבל סוד השמחה (או ריקר). פי' שה"ק מגלים הארת אבא הנק' שמן ובזה תירץ סמיכות הפרשיות שבמועדים מזמנים ו"ק ומקבלים מאבא הנק' קדש וכן בפרש זו שמן זית זך ה"ק מקבלי' מאבא הנקראי' קדש ומגלי' הארתו (מ"מ).

² ומשם יורד על הזקן זקן אהרן איש החסד ומהחסד על פי מדותיו עד סופא דכל דרגין (או ריקר).

³ כיצד התחתונים שכולם מושרשים בל"ב כדפירשנו, העליונים שמציאות ל"ב נתיבות מחכמה והם ל"ב אלהים בבינה ומשם הם נמשכים עד ל"ב שבמלכות (או ריקר).

⁴ אסיפא דקרא קאי דקאמר נגילה ונשמחה בו פירוש בה' הכל בתפארת והכל ענין אחד (אור יקר).

⁵ דהא בקב"ה בעי ליה וכו' - קשיא ליה בשלמא אי פרישת ביומא ממש כדקא סלקא דעתין ניחא דבהאי יומא דעבד קב"ה ניבים נגילה ונשמחה, אלא לדידך דפרשת דשמחה בקב"ה מה ענין שמחה זו (אור יקר). כי צורך גדול הוא להיות האדם שמח בקב"ה (אור יקר).

⁶ פירוש שישמח התפארת ממקום השמחה שהיא בינה ויהיו פניו מאירות ממש וזהו ונשמחה בו בתפארת שיהיה הוא ואנחנו מקבלים שפע הבינה הנקראת שמחה (אור יקר).

⁷ פירוש כי היום שהיא הבינה סאור יקר).

⁸ הוי כי משם השמחה נשפעת אל התפארת (אור יקר).

⁹ פירוש "זה היום" שהיא בינה "עשה ה'" שהוא תפארת אם כן "נגילה ונשמחה" אנחנו והתפארת ביומא דהיינו עם הבינה פירוש אנו והתפארת עם הבינה (אור יקר).

¹⁰ פירוש נגילה ונשמחה אנחנו התחתונים עם ה' שהוא התפארת והכל בענין אחד וקרא סתימא ארכבא אתרי רכשי (אור יקר).

¹¹ לעיל אמר שמחו בה' כדאמר זה היום עשה ה' היה הכוונה לפרש סוד השמחה מצד הבינה כדפירשנו לעיל, והיינו סוד שמחו בה' סאור יקר).

¹² כי הם בבינה שתי בחינות האחת בחינת הדין מצד הגבורה המשתרשת בה כנודע והיינו דינין דמתערין מינה, והשנית בחינת הרחמים מצד שורשי החסד והתפארת המושרשת בה, ואם כן בהיות השמחה מתעוררת ממנה יורה על כפיית הדין והתעוררות הרחמים (אור יקר).

<p>(כתיב) צדיק וצדק מתברכאן כחדא דאקרון צדיקים 1 כמה דאתמר דהא אלין מתברכאן 2 (ס"א מברכין) לעלמין וחדאן לעלמין כלהו 3 והרנינו כל ישרי לב 4 אלין בני מהימנותא 5 לאתקשרא בהו 6 ובכלא בעי עובדא לתתא לאתערא לעילא</p>	<p>וצדק מתברכים יחד, שנקראים צדיקים כמו שנתבאר, שהרי אלו מתברכים (מברכים) לעולמים ושמחים לעולמים כולם. "והרנינו כל ישרי לב" אלו בני האמונה להקשר להם, ובכל צריך מעשה למטה לעורר למעלה.</p>
<p>ת"ח מאן דאמר 7 דלא בעיא עובדא בכלא או מלין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו תיפח רוחיה והא הכא פרשתא דא 8 אוכה אדלקות בוצינייא וקטרת בוסמין (כחדא 9 בגין) דכתיב שמן וקטרת ישמח לב (ובהא) ובעובדא דא אשתכח אדלקותא לעילא והדוותא לתתא (ס"א אדלקותא והדוותא לעילא ותתא) ואתקשרותא כחדא כדקא יאות (ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא) אמר ר' יהודה מובה דלתתא אתער מובה אחרא כהן דלתתא אתער כהן אחרא בעובדא דלתתא אתער</p>	<p>בא וראה מי שאומר שלא צריך מעשה בכל או דברים, להוציא אותם ולעשות בהם קול, תיפח רוחו, והרי כאן הפרשה הזו תוכיח, הדלקת הנרות וקטורת הבשמים (כאחד משום), שכתוב שמן וקטורת ישמח לב, (ובזה) ובמעשה הזה נמצאת הדלקה למעלה ושמחה למטה (הדלקה ושמחה למעלה ולמטה), והתקשרות יחד כראוי, (ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה). אמר רבי יהודה המזבח שלמטה מעורר מזבח אחר, הכהן שלמטה מעורר כהן אחר,</p>

¹ הענין כי המלכות נקראת צדק אמנם בהכנס אליה סוד הברית נקראת צדיק וצדק נטלא יו"ד בגוה ויסוד נקרא יו"ד וכד נטיל צדק לגביה נקרא צדיק ותריוויהו כחדא "איקרון צדיקים" וזהו שאמר לעיל "צדיק וצדק אתברכן כחדא" ואז על ידי ייחודם נקראות צדיקים (אור יקר).

² קשיא ליה אמאי לא פירש שמחו בה' בתפארת וגילו צדיקים ביסוד והרננו כל ישרי לב במלכות וניחא לישנא דצדיקים דדחיקא ליה, לזה יפרש כי צדיק וצדק כחדא אזלי בין לקבל בין להשפיע ואין למנותם בשתיים (אור יקר).

³ זהו להשפיע אם כן הצדיקים אתרוויהו כחדא קאי כדפירשנו (אור יקר).

⁴ הכוונה (אור יקר).

⁵ דהיינו מקשר כל הספירות הנזכרות קב"ה ושכינתיה על ידי היסוד, וזהו פירוש "ישיר" מלשון ישראל תפארת ל"ב מלכות ו"א"כ אהדר לכל הנזכר שמחו בה' ישראי וגילו צדיקים לב (אור יקר).

⁶ ולפי אותו הדרך שפירשנו היה בהם שלשה חלוקות האחד שמחו בה', השני וגילו צדיקים, השלישי ישיר, והשתא כולהו כחדא בישרי לב כדפירשנו (אור יקר).

⁷ זהו דעת המינים שאמרו שאין במעשה רצון אלוה ועיקר הענין במחשבה במושכלות, והנה מפנות התורה הוא כי אין המחשבה פועלת ואינה שלמות והעיקר הוא בשלשה דברים האחד "עובדא" דהיינו מעשה המצוות, ויש מצות שאינם במעשה כקריית שמע ותפלה וקריאת התורה וזהו שאמר "או מילין" בקצת מצות והיינו השנית, ומפני שדברים אלו הם מעטי המעשה צריך שיהיו דברים שיחתום אותם בשפתיו וזהו שאמר "או מילין לאפקא לון שיבטא" אותם בשפתיו כגון קריית שמע ליתן ריוח בין הדבקים וכיוצא, השלישית "ולמעבד קלא בהר" דהיינו שמע השמיע לאוזניך מה שאתה מוציא מפיו כדי שיהיה בהם קול, ועניינם הוא כי הדברים התלויים בבינה וחכמה הם במחשבה ויוצאים ונשפעים על ידי תפארת ומלכות שהם קול ומעשה, ולכן להוציא ענייני החכמה והבינה שבהם שמן וקטורת צריך "עובדא" דהיינו במלכות או "מילין" דהיינו קול ודבור תפארת ומלכות, והענין כי כל הדברים צריכים גוף להתלבש, ומחשבה היא כמו נשמה וצריכה גוף להתלבש בו, והמעשה או קול ודבור הם לבוש למחשבה (אור יקר).

⁸ ואם תאמר מה מוכיח מפרשה זו כל מעשה המצות הם כך אם כן מה ראה להוכיח עתה מפרשה זו, אלא מפני שאר מעשה המצות יש לומר שיש בהם טעם אל האדם שהוא רואה ומעורר מחשבתו כענין ציצית לזכירת התורה, תפילין לשעבד האדם עצמו למלכות שמים וכל כיוצא בזה, אמנם פרשה זו קשה וכי לאורה הוא צריך דקאמר "ויקחו אליך שמן" וכו', ולומר שהם הוראת ענין מה לאדם, הם פנימה בהיכל אינם בעזרה כמזבח הנראה לכל שהוא שעבוד לאדם ומוסר, אמנם הוא בלי ספק מעשה פועל במדות, והראיה הוא כשמדע מעשה הנרות שהיה כסוד הקטורת שגם בקטורת רשה וכי לריח הוא צריך, וזהו שאמר "אדלקות בוצינא" שהוא הפרשה "וקטורת בוסמיא" שהוא המעשה הנעשה בחברה עמו כאומרם בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות יקטירנה וכו' (אור יקר).

⁹ והכתוב אמר שמן דנרות וקטורת ישמח לב שממש כיון שלמה לתת טעם למה שנשתתפו שני עניינים אלו ואמר "ישמח לב", והנה יש במעשה המצות האלו שני עניינים שהם שלש, כיצד האחד בשעת מעשה ממש הדלקת הנרות הקטרת השנית אחר המעשה שהנרות דולקות והבית ימלא עשן הקטורת השלישית שתופם יחד (אור יקר).

עובדא לעילא	במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה.
<p>ר' יוסי ור' יצחק הוו אזלי באורחא אמר ר' יוסי לר' יצחק כתיב וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכבד וגו' וכבדתו מעשות דרכיך שפיר אבל ממצא חפצך ודבר דבר מה הוא ומאי גריעותא הוא לשבת</p>	<p>רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך, אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתוב וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכבד וגו' וכבדתו מעשות דרכיך, יפה. אבל ממצוא חפצך ודבר דבר, מה זה, ומה חסרון הוא לשבת.</p>
<p>א"ל ודאי גריעותא הוא דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דבר נש דלית לה קלא וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא ומאי הוא דאקרי חול (לעילא) מאינן יומין דחול וכד אתער חול ביומא קדישא גריעותא הוא לעילא ודאי וקב"ה וכנסת ישראל שאלי עליה מאן הוא דבעי לאפרשא וזוגא דילן מאן הוא דבעי חול הכא</p>	<p>אמר לו ודאי שזהו חסרון, שאין לך דיבור ודיבור שיוצא מפיו של אדם שאין לו קול ועולה למעלה ומעורר דיבור אחר, ומה הוא אותו שנקרא חול (למעלה), מאותם ימים של חול, וכשמתעורר חול ביום קדוש ודאי זהו חסרון למעלה, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שואלים עליו מיהו שרוצה להפריד הזווג שלנו, מיהו שרוצה חול כאן.</p>
<p>עתיקא קדישא לא אתהוי ולא שרייא על חול בנין כך הרהור מותר מאי טעמא בנין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא ולא סליק אבל לבתר דאפיק מלה מפומיה ההוא מלה אתעביד קלא ובקע אירין ורקיעין וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא ועל דא ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה מלה דאורייתא אתעביד מניה קלא וסליק לעילא ואתערו קדושי מלכא עלאה ומתעטרין ברישיה וכדין אשתכח הדוותא לעילא ותתא</p>	<p>העתיק הקדוש לא נראה ולא שורה על חול, לכן הרהור מותר, למה, משום שהרהור לא עושה דבר ולא נעשה ממנו קול ולא עולה, אבל אחר שהוציא דיבור מפיו אותו דיבור נעשה קול ובוקע אירים ורקיעים ועולה למעלה ומעורר דבר אחר, ועל כן כתוב ממצוא חפצך ודבר דבר, ומי שמוציא דיבור קדוש מפיו, דבר תורה, נעשה ממנו קול, ועולה למעלה ומתעוררות קדושות המלך העליון, ומתעטרות בראשו, ואז נמצאת שמחה למעלה ולמטה.</p>
<p>א"ל ודאי הכי הוא והא שמענא מלה אבל מאן דשאר בתעניתא בשבתא עביד גריעותא לשבת או לא אי תימא דלא עביד גריעותא הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה ועונשיה סגי הא הדוותא דשבת בטיל מניה</p>	<p>אמר לו ודאי כך הוא, והרי שמענו את הדבר, אבל מי ששרוי בתענית בשבת עושה חסרון לשבת או לא, אם תאמר שלא עושה חסרון, הרי סעודת האמונה בטל ממנו וענשו רב, הרי שמחת השבת בטל ממנו.</p>
<p>א"ל מלה דא שמענא דדא הוא דאשנחן עליה מלעילא מכל בני עלמא בנין דהאי יומא הדוותא הוא לעילא ותתא הדוותא דכל הדוין הדוותא דכל מהימנותא ביה אשתכח ואפילו רשעים דגיהנם נייחין בהאי יומא והאי בר נש לית ליה הדוה ולית ליה נייחא ושניא דא מכל עלאין ותתאין כלהו שאלין עליה מאי שניא דפלנייא הוא בצערא ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא אשתכח האי בצערא צלותיה סלקא וקיימא קמיה כדין אתקרעו כל גזרי דינין דתגזרו עליה ואפילו</p>	<p>אמר לו דבר זה שמעתי, שזהו שמשגיחים עליו מלמעלה מכל בני העולם, משום שהיום הזה הוא שמחה למעלה ולמטה, שמחת כל השמחות, שמחה שכל האמונה נמצאת בה, ואפילו הרשעים של הגיהנם נחים ביום הזה, והאיש הזה אין לו שמחה ואין לו מנוחה, וזה שונה מכל, העליונים והתחתונים כולם שואלים עליו, מה שונה שפלוני הוא בצער, ובשעה שהעתיק הקדוש מתגלה ביום הזה, וזה נמצא בצער, תפלתו עולה ועומדת לפניו, אז נקרעים כל גזרי הדינים שנגזרו עליו, ואפילו</p>

<p>אסתכמו בני דינא דמלכא עליה לביש כלא אתקרע בנין דבשעתא דעתיקא אתגלייא כל חירו וכל חירו אשתכח בנין דאתגליא בהלולא דמלכא ועל דא תנינן קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה¹</p>	<p>הסכימו בבית הדין של המלך עליו לרע, הכל נקרע, משום שבשעה שמתגלה העתיק נמצאים כל החירות וכל השמחה, משום שמתגלה בהלולת המלך, ועל זה שנינו קורעים לו גזר דינו של שבועים שנה.</p>
<p>מאן שבועים שנה אלא אע"ג דאסכמו עליה כל אינון שבועין כתרי מלכא דהוא אתחזי בהו כלא אתקרע בנין דעתיקא קדישא נטיל (ס"א) בטיל ליה והני) ליה לבר נש והני</p>	<p>מי השבועים שנה, אלא אף על גב שהסכימו עליו כל אותם שבועים כתרי המלך שהוא נראה בהם, הכל נקרע משום שהעתיק הקדוש נוטל (מבטל אותו ומהנה) את האדם, והדברים</p>
<p>קח/ב</p>	
<p>מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא</p>	<p>הללו כשמתעוררים עליו בחלום בליל שבת.</p>
<p>למלכא² דעביד הלולא³ לבריה⁴ וגזר הדווח⁵ על כלא בהאי יומא דהלולא כל עלמא הוו הדאן ובר נש חד הוה עציב תפיש בקולרא אתא מלכא⁶ לחדווחא חמא כל עמא הדאן כמה דאיהו גזר זקף עינוי חמא ההוא בר נש תפיש בקולרא עציב אמר ומה כל בני עלמא הדאן בהלולא דברי ודא תפיש בקולרא מיד פקיד ונפקי ליה ושאריו ליה מקולריה (ס"א) מקטרוי) כך האי דשאריו בתעניתא בשבתא כל עלמא הדאן ואיהו עציב והאי אתפש בקולרא בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא ואשתכח האי בר נש תפיש בקולרא אע"ג דאסכמו עליה כל אינון שבועין שנין דאמרן כלא אתקרע ולא שארי עליה דינא</p>	<p>(משל) למלך שעשה הלולא לבנו, וגזר שמחה על הכל ביום הזה של ההלולא, כל העולם היו שמחים ואיש אחד היה עצוב תפוס בקולר, בא המלך לשמחה, ראה את כל העם שמחים כמו שהוא גזר, הרים עינוי ראה את אותו האיש התפוס בקולר עצוב, אמר ומה כל בני העולם שמחים בהלולא של בני וזה תפוס בקולר, מיד צוה והוציאו אותו והתירו אותו מקולרו (מקשריו), כך זה ששרוי בתענית בשבת כל העולם שמחים והוא עצוב, וזה נתפס בקולר בשעה שהעתיק הקדוש מתגלה ביום הזה, ונמצא האיש הזה תפוס בקולר, אף על גב שהסכימו עליו כל אותם שבועים שנים שאמרנו, הכל נקרע ולא שורה עליו הדין.</p>
<p>ביומא אהרא אית ביה רשו⁷ למקרע ליה בההוא יומא כ"ש שבת דלית לך יום דלא</p>	<p>ביום אחר יש בו רשות לקרוע אותו, באותו יום כל שכן בשבת, שאין לך יום</p>

¹ ז"ל הרב בליקוטי מ"ש הזוהר כל המתענה בשבת וכו' הענין הוא כי קר"ע גי' ש"ע כי ש"ע נהורין עילאין דאריך המתגלי' בשבת קורעין גזר דין של ע' שנה שהם שמות ע"ב ס"ג שבהם ז' יור"ין גי' ע' ש"נה גי' קפ"ה קס"ו אחוריים דע"ב ס"ג עם ארבע אותיות והכולל וע"י ש"ע הנז' קורעים גזר דין של אלו האחוריים של ע' שנה עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה מ"ש ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי וכו' וכדין אתקרעו וכו' דהיינו בכח ש"ע נהורין דאריך הנק' עתיקא קדישא נקרעים הדינים ולכן אמר אע"ג דאסכמו כל אינון ע' וכו' דהיינו הדינים שבאחורי ע"ב ס"ג שבה' ז' יר"ין אפי' הכי נקרעים ע"י אריך (מ"מ).

² המשיל משל זה להורות שלא כעם עליו המלך מפני שעבר על צויו שהוא צוה שישמחו הכל והוא עצב מפני שהעצב לו הכרח מפני שהוא במאסר אלא אדרבה בטל יסוריו, אף כאן אינו חוטא במה שמתענה ועצב כיון שהראו לו השבועים דיינים הם שבועים שנה שגזרו' עליו הדין והוא מאריך במאסרו עד בא עת פקודתו, "למלכא" חכמה (אור יקר). חכמה סאור יקר).

³ הייחוד (אור יקר).

⁴ תפארת עם המלכות (אור יקר).

⁵ להשפיע שמחת הבינה בכל הנמצאים (או יקר).

⁶ היינו גילוי מצח הרצון מהכתר על ידי החכמה (אור יקר).

⁷ פירוש יפה תענית לחלום ויש בו כח ורשות לבטל הדין כל שכן בשבת שיש בו טעם זה נוסף על צער (אור יקר).

<p>אשתכח ביה חילא¹ ומאן דשאר בנתעניתא דחלמא בההוא יומא² לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה אבל לאו דשבעים שנה כיומא דשבת³ בנין כך בההוא יומא ממש ולא כיומא אחרא דלית רשו ליומא על יומא אחרא כל יומא מה דאירע ביומיה⁴ עביד דלא אירע ביומיה לא עביד ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא ובנין כך דבר יום ביומו תנינן ולא דבר יום ליומא אחרא</p>	<p>שלא נמצא בו כח, ומי ששרוי בתענית חלום באותו היום לא עולה אותו היום עד שקורע דינו, אבל לא ששבעים שנה כיום השבת, לכן באותו יום ממש ולא ביום אחר, שאין רשות ליום על יום אחר, כל יום מה שארע ביומו עושה, שלא ארע ביומו אינו עושה, ועל כן לא צריך לאדם להעלות אותו מיום זה ליום אחר, ולכן שנינו דבר יום ביומו, ולא דבר יום ליום אחר.</p>
<p>ותא הוי לאו למננא⁵ מתערי עליה בחלמא בנין למתבע עליה רחמי ווי לההוא בר נש דלא מתערי עליה ולא אודעו ליה בחלמא דהא אקרי רע ובניני כך לא יגורך רע כתיב וכתיב כל יפקד רע כל יפקד בנין דאיהו רע</p>	<p>ובא וראה לא לחנם מתעוררים עליו בחלום כדי לבקש עליו רחמים, אוי לאותו אדם שלא מתעוררים עליו ולא מודיעים לו בחלום שזה נקרא רע, ולכן כתוב לא יגורך רע, וכתוב כל יפקד רע, כל יפקד משום שהוא רע.</p>
<p>אמר רבי יוסי כתיב ממצוא הפצך ודבר דבר כיון דכתוב ממצוא הפצך מהו ודבר דבר אלא עד דיגזר מלה כדקא יאות וימלל ליה ודאי כך הוא ברירא דמלה משמע דכתיב ודבר דבר זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע</p>	<p>אמר רבי יוסי כתוב ממצוא הפצך ודבר דבר, כיון שכתוב ממצוא הפצך מהו ודבר דבר, אלא עד שיגזר הדבר כראוי וידבר איתו ודאי כך הוא בירור הדבר, משמע שכתוב ודבר דבר. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.</p>

¹ כדפי' בסוד ויקרבו ימי ישראל למות, וכן ויקרבו ימי דוד וכן ימים יוצרו, ויש בחינה בספירות ובכסא ובהנהגה ששולט ביום זה ובחינה אחרת ביום השני וכן לעולם ובמקום אחר הארכתני, ולזה חלם ביום זה ויצום ביום אחר מה הועיל שכבר אותו היום. חלף הלך לו, וכיון ששקעה עליו חמה חתם הספר וגזרתו והלך לו ואין לו כח ביום שני לתקן גזרתו אם לא בתשובת חזקה, וביומו ממש הוא בתענית (א) כאש בנעורת שיש בו כח בשעה קלה לבטל גזרת הדין (אור יקר).

² ועם היות שירצה האדם לומר רוצה אני להתענות היום ואני אבטל גזרת דיני היום לא יעלה בידו אם לא בתשובה הראויה אלא דווקא "בתעניתא דחלמא" מפני שממש הראו לו שתקנתו בידו וכדמסיק בסוף דבריו "ושבע ילין" וכו', אמנם שאר הימים יבטל גזרת דין יום אחד שנה אחת בחינה אחת השולטת באותו יום לבד, אמנם אם נשתתף לאותו היום דהיינו א' משבעים שנה שאיר הימים ושאר שנים ונגזר הדין משבעים לא יספיק בתענית אחד (אור יקר).

³ והטעם כי יום שבת הוא המלך החכמה רואה וקורעת וכיון שהיא קורעת גזר דינו קורע מהשורש בינה בשבע ספירות דהיינו מכל השבעים מפני שליטת יום שבת על כל השבעים כדפירשנו (אור יקר).

⁴ כדפירשנו מה שמורה ניצוץ ובחינה השולטת אמנם בבחינה אחרת לא ישלוט מן הטעם שפירשנו (אור יקר).

⁵ שאם היה כח ביום אחר היו מעוררים אותו ביום ראשון או שני וכו' ולא ביום שבת. ואם תאמר והא רשב"י ע"ה שבח עצמו בשעת פטירתו שמימיו לא נצרך לתענית בשבת ומה טיבותיה הא הכא משמע שאין ביטול גזרת דין כיום שבת כדפירשנו, ועוד מורה שסגולת התענית דווקא בו ביום גזרה כי ביום אחר אין בו כח ולכן מעלה היא לו שמגלים לו ביומו שיוכל לבטל הגזרת יום, ויש לומר שלא היו מחתימין עליו גזרת דין ביום שבת שהוא כולל שבעים ענפים, ולכן לכל מי שלא יבטל שלש סעודות כיון שהוא זהיר בענג שבת שהוא עדין נהר גן כתר חכמה בינה, הב"ה מפאת בחינתו מענג שבתו העליון ולעולם הוא בענג ואין בו גזרת דין כלל ולא יעסקו בדינו ביום שבת, וליר' שמעון מעולם לא נחתם עליו גזרת דין שכן אמר שם ואפילו ביומא אחרא כל שכן בשבת, והטעם כדפירשנו שהוא היה מכוון בענג בנין שלא היה צריך לבטל דינם מעליו שהוא בטולו משרשו תמיד (או יקר).

⁶ פי' חוזר לחזק מ"ש תחלה דדוקא דיבור הוא דאסור אבל הרהור לא ממש"ה ודבר דבר דהול"ל ממצוא הפצך ומדבר דבר. מהו ודבר דבר אלא עד דיגזר מלה כדקא יאות וימלל ליה ודאי וכו' (מ"מ).

<p>ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו' ויצא רבי יהודה! אמר נפק מכללא דהולקא דישאל דנפק מכללא דכלא נפק מכללא² דמהימנותא³ וינצו במחנה מכאן אוליפנא כל מאן דאתי מזוהמא דורעא לסוף גלייה ליה קמי כלא⁴ מאן גרים ליה זוהמא דהולקא בישא⁵ דאית ביה דלית ליה הולקא בכללא דישאל⁶</p>	<p>ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו', ויצא, רבי יהודה אמר יצא מכלל של החלק של ישראל, שיצא מכלל הכל, יצא מכלל האמונה, וינצו במחנה. מכאן למדנו כל מי שבא מזוהמת הזרע בסוף מגלים אותו לפני הכל. מי גרם לו, זוהמת החלק הרע שיש בו, שאין לו חלק בכלל ישראל.</p>
<p>רבי חייא פתח כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים⁷ חקור דבר כבוד אלהים הסתר דבר⁸ דלית רשו לבר נש לגלאה מלין סתימין דלא אתמסרו לאתגלייא מלין דהפא לון עתיק יומין כד"א לאכול לשבעה ולמכסה עתיק לאכול לשבעה עד ההוא אתר דאית ליה רשו ולא יתיר ועכ"ד ולמכסה עתיק למכסה עתיק ודאי</p>	<p>רבי חייא פתח כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר, כבוד אלהים הסתר דבר, שאין רשות לאיש לגלות דברים סתומים שלא נמסרו לגלוי, דברים שכסה אותם עתיק הימים, כמו שנאמר לאכול לשבעה ולמכסה עתיק, לאכול לשבעה עד אותו מקום שיש לו רשות ולא יותר, ועם כל זה ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי.</p>
<p>דבר אחר לאכול לשבעה אינון חברייה דידעין ארחין ושבילין למיהך בארה מהימנותא כדקא יאות כנון דרא דר"ש שארי כנויה ולמכסה עתיק מדרין אחרנין דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה ולא תגלייא מלין כנוייהו אלא למכסה עתיק כד"א אל תתן את פיך לחטיא את בשרך</p>	<p>דבר אחר, לאכול לשבעה, אותם החברים שיודעים דרכים ושבילים ללכת בדרך האמונה כראוי, כמו הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. ולמכסה עתיק, מדורות אחרים, שהרי כולם לא ראויים לאכול ולשבעה ושיתגלו דברים בתוכם, אלא למכסה עתיק, כמו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.</p>
<p>ביומוי⁹ דר' שמעון הוה בר נש אמר לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך בתר דשכיב הווי אמרי אל תתן את פיך וגו' ביומוי לאכול לשבעה בתר דשכיב ולמכסה עתיק דחברייא מגמגמי</p>	<p>בימי רבי שמעון היה אדם אומר לחברו פתח פיך ויאירו דבריך, אחר שנפטר היו אומרים אל תתן את פיך וגו'. בימיו לאכול לשבעה, אחר שנפטר ולמכסה עתיק, שהחברים מגמגמים ולא עומדים</p>

¹ ר' יהודה פליג אמאי דפירש במדרש דנפק מבית דינו של משה חייב מפני שלפי זה בא הכתוב לתת טעם לרשתו ואין דרך הכתוב לחפות על הרשעים אלא להוסיף עון על עונם, וזהו שאמר ר' יהודה אמר נפק מכללא דכולא" שהכחיש סבה ראשונה כלל כל הנמצאים ולא היה לו חלק בו (או ריקר).
² הכחיש גם כל צד הקדושה והם לא זו אף זו כפי תכונת עונו, קודם לכל מסתלק ממנו אין סוף ואחר כך נסתלק ממנו האצילות אחר כך נסתלק ממנו כל סטרי קדושה ונשאר כגוי מן הגוים (או ריקר).
³ שתכחיש מציאות הספירות ולא היה לו חלק בהם (אור יקר).
⁴ דכתיב במחנה חלל את השם בפרהסיא (אור יקר).
⁵ הענין שגוי הבא על בת ישראל הוא תערובת שתי צלמים צלם קדוש מצד בת ישראל וצלם טמא מצד הגוי, ובהיות שתי כחות אלו בו והוא לא טרח' לבטל זוהמא לעכל חלק הטמא שבו ולכן נתעורר בו אחר כך מפני שאינו מתיישב בו וזהו שאמר "דאית ביה" (אור יקר).
⁶ ירצה שאי אפשר להכלל בישראל שאינו מינו (אור יקר).
⁷ הם התפארת שש קצוות ומלכות והם שתי מלכים (אור יקר).
⁸ הענין כי פירוש הכתוב הזה עם הכתוב השני הוא אחד "כבוד אלהים הסתר דבר" היינו אומרו "ולמכסה עתיק" (אור יקר). שמשם ולמעלה אין ראוי לדבר מן הטעם שפירשנו בספ"ר בשער מהות והנהגה וכן בפרשת ויצא (אור יקר).
⁹ גילויים למעלה הוא כפי ערך הלימוד והעסק שעוסקים בהם החכמים למטה, והם תלויים זב"ז, כי נמשך ידיעתם למטה ע"י שמתגלים מא"ס להאיר למעלה. אמנם כ"ז היה רק בזמן שהרשב"י היה קיים ורק בסודות האצילות דוקא, אבל אחר שנסתלק הרשב"י הנה חזרו האורות ונתעלמו, וכמ"ש שם (דף עט ע"א) ופ' אמור (דף קה סע"ב) ובכ"מ, ולכן נתעלם כל הזוהר ונגנז עד מאה הראשון לאלף הששי (ביאורים ח"א כא ע"ג)

בדברים. דבר אחר לאכול לשבעה, באותם דברים שהתגלו ולמכסה עתיק באותם דברים שהתכסו.	ולא קיימי במלין דבר אחר לאכול לשבעה באינון מלין דאתגליין ולמכסה עתיק באינון מלי דאתחפיין
ויקוב בן האשה הישראלית את השם, מה זה "ויקוב", רבי אבא אמר ויקוב ודאי, כמו שנאמר ויקוב חור בדלתו, נקב את מה שהיה סתום. ושם אמו שלומית בת דברי, עד כאן נסתר השם של אמו, כיון שכתוב ויקוב, נקב את שם אמו.	ויקוב בן האשה הישראלית את השם מהו ויקוב רבי אבא אמר ויקוב ודאי כד"א ויקוב חור בדלתו נקיב מה דהוה סתים ושם אמו שלומית בת דברי עד כאן סתים שמא דאמיה כיון דכתיב ויקוב נקיב שמא דאימיה ²
אמר רבי אבא אם לא שהנר הקדוש עומד בעולם לא הרשינו לגלות (מכאן והלאה), שהרי לא ניתן דבר זה לגלוי אלא לחברים שהם בין קוצרי השדה, (שאם לאו) תיפח רוחם של אלו שבאים לגלות לאותם שלא יודעים.	אמר רבי אבא אי לאו דבוצינא קדישא קיימא בעלמא לא ארשינא לגלאה (מכאן ולהלאה) דהא לא אתיהיב מלה דא לגלאה אלא להברייא דאינון בין מהצדי חקלא (דאי לאו) תיפח רוחיהון דאינון דאתיין לגלאה לאינון דלא ידעי
בא וראה כתוב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, הפסוק הזה הרי בארנו, אבל זה בן אשה אחרת של אביו, בעלה של שלומית היה, וכיון שבא עליה אותו המצרי בחצות הלילה, שב לביתו וידע את הדבר נפרד ממנה, ולא בא עליה ונשא אשה אחרת והוליד את זה, ונקרא איש הישראלי, והאחר בן הישראלית, אם הם רבו כאן יחד, מה רוצה כאן השם הקדוש, ולמה קלל את השם הקדוש.	ת"ח כתיב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי האי קרא הא אוקימנא אבל דא בר אינתו ³ אחרא דאבוי בעלה דשלומית ⁴ הוה וכיון דאתא ⁵ ההוא מצראה עלה בפלגות ליליא תב לביתא וידע מלה אתפרש מנה ולא אתא עלה ונטל אינתו אחרא ואוליד להאי ואקרי איש הישראלי ואחרא ⁶ בן הישראלית אי אינון אינצו הכא כחדא מאי קא בעי הכא שמא קדישא ואמאי קלל שמא קדישא

¹ אם לדמיון מלת ויקוב שהוא לשון נקיבא לבד אתא לא היה לו לחזור אותו פעם. אחרת, אלא ענין ממש רמז והענין כי אין בין אחד לאחר אלא שהדלת היא מלכות דלה ועניה וכן היא דלת כניסת פנימה להיכל, ואחר הוא סילוק העוקץ מהדלת שהיא סילוק היסוד והיא נעשת ריש רישות ועניות ומיד שם מזדמן החצוני האחר, והיינו ויקוב חור בדלתו אותו העוקץ שהוא סותם פתח כניסת החצונים נקב, וסוד הענין הוא נעלם מאד כמה שפירשתי בספ"ר בשער הצנורות ודרך אותו חור נכנס החצוני ובא לקבל: מהקדש ומחריב את העולם, ועל ענין אותו חור נאמר אכלה ומחתה פיה ואמרה והיינו סוד נדה וזבה למעלה, והרשע הזה. ממש במה שבירך השפיע משמאל הגבורה והאחיז החצונים ונקב מה שהיה סתום, ועד כאן סתם הכתוב והסתיר זנות שלומית ולא פירש אותה ולא פרסמה, אמנם כשבנה פירש ונקב הסתום מיד פרסמה הכתוב ואמר ושם אמו, מחצרי חקלא הם החברים בעלי החכמה הזאת והטעם שהמלכות היא נקראת שדות אשר ברכו ה' והיא מגדלת צמחים וצמחיה הם סודות התורה ומלקטית וקוצרים הם המחדשים תמיד חידושי תורה בחכמה הזאת ולכן נקראים מחצרי חקלא דהיינו חקל תפוחין קדישין כדפירשנו. (אור יקר).

² פי' קודם שעשה פעולה הרעה לא הזכיר אמו. ואחר שויקוב הזכיר אמו לומר ארור שזה ילד וכו'. א"נ "ל מ"ש כיון דכתיב ויקוב נקיב וכו' לומר שאמו גרמה לו עד שויקוב את ה' כדבסמוך שאיש הישראלי אמר מלה מאמיה מגו קטטה ולכן ויקוב וכו' לכך לא הזכיר הכתוב אמו עד דכתיב ויקוב לרמוז על זה (מ"מ)..

³ פירוש איש הישראלי דקאמר (אור יקר).

⁴ כדפירש במדרש (אור יקר).

⁵ הנולד מהמצרי שבא על שלומית והמים בדקוהו כשנבדקו ישראל במים כדפירשנו בפרשת במדבר (אור יקר).

<p>אלא איש הישראלי אמר מלה מאמיה 1 מנו קמטה מיד ויקוב בן האשה הישראלית כד"א ויקוב חור בדלתו רוא דמלה נטל ה' דשמא 2 קדישא ולייט לאננא על אמיה 3 ודא הוא נקיבא דאיהו נקיב ופריש שמא קדישא 4 ולמחצרי הקלא אתמר</p>	<p>אלא איש הישראלי אמר הדבר מאמו מתוך קטטה, מיד ויקוב בן האשה הישראלית כמו שנאמר, ויקוב חור בדלתו. סוד הדבר נטל ה' של השם הקדוש וקלל להגן על אמו, וזוהי נקיבה, שהוא נקב ופרש את השם הקדוש, ונאמר לקוצרי השדה.</p>
<p>ורוא דמלה כן דרך אשה מנאפת וגו' זכאה חולקהון דצדיקייא דידעין מלה ומכסיין לה וע"ד אתמר ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל ה' בתראה הות נוקבא 5 דינקא בתרין סמריין 6 בנין כך נטלא זיינין דמלכא 7 ונקמת נקמתא 8 דכתיב הוצא את המקלל על דא כתיב איש אמו ואביו תיראו דחילו דאמא 9 אקדים לאבא 10 וזכאין אינון ישראל בעלמא דיין ובעלמא דאתי</p>	<p>וסוד הדבר כן דרך אשה מנאפת וגו', אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דבר ומכסים אותו, ועל זה נאמר, ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל, ה' אחרונה היתה נקבה שיונקת בשני צדדים, לכן נטלה את כלי זינו של המלך ונוקמת נקמותיה, שכתוב הוצא את המקלל, על זה כתוב איש אמו ואביו תיראו, יראת האם הקדים לאב, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, רבי יהודה אוקמוה אבל כי יקלל אלהיו סתים ובגין דאמר אלהיו סתם לכך ונשא חטאו דהא לא ידעינן 11 מאן הוא דחלא דיליה אי אחד מן השרים או חד מן ככביא או חד מדברי עלמא</p>	<p>ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, רבי יהודה אמר הרי פרשוה, אבל כי יקלל אלהיו סתום, ומשום שאמר אלהיו סתם, לכך ונשא חטאו, שהרי אין יודעים מיהו היראה שלו, אם אחד מן השרים או אחד מן הכוכבים או אחד ממנהיגי העולם.</p>

¹ בן המזנה עם המצרי, (אור יקר).

² כל השם ברוך שכן הדין שיאמר יכה יוסי את יוסי בדפירשו בגמרא, אמנם הענין שברך ממש ואמר בדרך המברכין יכה יוסי את יוסי והיה דעתו להגן על אמו כלומר מה אתה מקלל אמי וכי תמיהה היא זו כיצא בת לבת מלך והפריד אותיות השם ונטל ה"א לבדה והשליט הערות רע בין ו' ה' נדרינו ויקב את השם, והיינו להגין על אמו אמר שהפגם שגרמה אמו גרמה לה אל הגנאי ההוא (אוריקר).

³ איתא בליקוטים חדשים דף פ"ג א' וז"ל, סוד המקלל שעשה כן לאגנא סודו כי כשהשכינה מתלבשת בגבורות נקרא ע"ז בטהרה, ולכן זה הטמא של המקלל הוציא שם רע לאגנא מה שהיו אומרים לו על אמו שהיתה זונה והבן, עכ"ל (רמ"ז). פי' שאיש ישראלי חרסו מאמו שזינתה עם המצרי לכך הוא ויקוב וכו' לאגנא על אמיה וכמ"ש בסמוך ורוא דמלה כן דרך אשה מנאפת. וסוד הענין עמוק מאד וכבר רמזנו בו קצת בס' אחרי מות דף ע"ב ע"א ע"ש ובאוצ"ח באותו דרוש העמיק יותר והרחיב הענין ע"ש באורך. (מ"מ).
⁴ מן הראוי הוא שגם ו"ה יהיו בקדושת השם כמו האותיות יח ע' וזה"ק (אמור צב ע"א ושם קו ע"א), (דע"ה ח"ב קטז ע"ד).

⁵ כדפירש' ונתמלאה עליו דין ופגם שכן גרם הוא עצמו כדפירשנו, ושכר עבירה עבירה הדין שהשפיע שם היה מת שנתעורר עליו במיתתו מדה כנגד מדה, והיינו שעם ישראל היתה שכינה לימין והוא נקב ועשה שתינק מהשמאל (אוריקר).

⁶ ולכן הוצרך להיות גזרת דין על פי ה' דהיינו ממש משם ימשך הדין עליו ומשם הדין לכל נוקב שזה פגמו וזה עונשו (אור יקר).

⁷ לפרוש להם על פי ה' שהיא היא בעלת מלחמתו כדי לנקום נקמת כבודה (אור יקר).

⁸ הוציא את המקלל אל מחוץ למחנה והיינו אל מקום החצונים כיון שהקל בדחילו דאימיה יטול חלקו מתחת ידיה (אור יקר).

⁹ שלא מטעם זה יקל אדם ראשו כנגד אמו שהוא הגורם שהיא היא קדושה באחדות חמדות ומי גורם לה להיותה נדה ומשפעת לחצונים פגם התחתונים (אור יקר).

¹⁰ מפני שאפשר שאדם יקל ביראתה לכך תיראו, שכיון שהבנים יראים האם שוכבת בחיק האב והחצונים נבדלים וההיכל נטהר והיינו זכותן של ישראל שהם נאחזים בקדש והמטמא עצמו חלקו בטמאים (אור יקר).

¹¹ לכך לא יהרג אלא העון תלוי על צוארו (אור יקר).

<p>א"ר יוסי א' צדיק גמור הוא לא יתער (ס"א מלה2) חיליהון וכיון דאתער מלה דא חיישינן מינות אזדריקת ביה ולא ימות (ס"א א"ר יוסי אפילו צדיק גמור לא ימות) על דא בנין דאיהו מלה סתים רבי יהודה אמר דאין ליה לטב בהא דא' אמר אלהי יכיל למטען אלהי דהוה עד השתא3 דאתמשכנא אבתריה בלבאי והשתא אהדרנא לקבלא מהימנותא עלאה אבל אי אמר יי' אלהים או יי' ונקיב ליה בשמא האי לית ליה למטען בהאי בנין דדא הוא מהימנותא דכלא וכל את ואת דשמא קדישא דא סלקא לשמא שלימא4 (ס"א לשבחה)</p>	<p>אמר רבי יוסי אם הוא צדיק גמור לא יעורר (דבר) את הכח שלהם, וכיון שעורר הדבר הזה חוששים שנזרקה בו מינות. ולא ימות (אמר רבי יוסי אפילו צדיק גמור לא ימות) על זה משום שהוא דבר סתום. רבי יהודה אמר דנים אותו לטוב בזה, שאם אמר אלהי, יכול לטען אלהי שהיה עד עכשיו, שנמשכתי אחריו בלבי, ועכשיו חזרתי כנגד האמונה העליונה. אבל אם אמר יי' אלהים, או יי', ונקב אותו בשמו, זה אין לו לטעון בזה, משום שזוהי אמונת הכל, וכל אות ואות של השם הקדוש הזה עולה לשם השלם (לשבח).</p>
<p>ד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ר' יצחק אמר ויקוב בן האשה אמאי אלא כמה דאוקמוה5 אבל האישי הישראלי בעלה דשלומית הוה6 רבי יהודה אמר בריה דבעלה דשלומית7 מאנתו אהרא הוה א"ר יצחק נצו כהדא וא"ל מלה מאימיה וכי אבוי הוה דאתקטל בשמא קדישא כמה דאוקמוה דכתיב הלהרגני אתה אומר דהא בשמא קדישא קטיל ליה משה ועל דא אושיט מלה לקבליה ודא הוא דכתיב ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה אמאי (ס"א לנבי דמשה8 בגין דקטיל לאבוהי כו') בגין דמטא לנביה דמשה על דקטיל לאבוהי בשמא קדישא בגין כך ויביאו אותו אל משה כיון דחמא משה מיד ויניחוהו במשמר ואבא וברא נפלו בידא דמשה</p>	<p>דבר אחר ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל, רבי יצחק אמר ויקוב בן האשה למה, אלא כמו שבארוה, אבל האישי הישראלי בעלה של שלומית היה. רבי יהודה אמר בנו של בעלה של שלומית מאשה אחרת היה. אמר רבי יצחק רבו יחד, ואמר לו דבר על אמו, וכי אבוי היה שנהרג בשם הקדוש כמו שבארוה, שכתוב הלהרגני אתה אומר, שזה בשם הקדוש הרג אותו משה, ועל כן הושיט דיבור כנגדו, וזהו שכתוב ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה למה, (אל משה משום שהרג את אביו וכו') משום שהגיע אל משה על שהרג את אביו בשם הקדוש, לכן ויביאו אותו אל משה, כיון שראה משה מיד ויניחוהו במשמר, והאב והבן נפלו בידי משה.</p>
<p>איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו רבי</p>	<p>איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, רבי יצחק פתח שמע עמי ואעידה בך</p>

¹ ר' יוסי קשיא ליה בדברי ר' יהודה דקאמר דדילמא אלהיו דקאמר על אחד מן השרים וכיוצא וזה אין ראוי שאחר שאיש זה מוחזק בכשרות למה נאמר שהוא עובד ע"ז כדי להפך בזכותו (אור יקר).

² פירוש כיון שנתעורר לברך הרי הוא יוצא מחזקתו וכיון שהוא יוצא מחזקתו נאמר שהוא מין ונזרקה בו מינות ולא נחייבהו משום, מברך שהתרו בו, ור' יהודה לא בעי הכי אלא אפילו אם נחזקהו בצדיק גמור עם כל זה אנו יכולין להפך בזכותו (אור יקר).

³ ועתה חזר בתשובה שאם כדברי ר' יוסי ימות שאם ברך חייב ואם מין הוא מורידין ולא מעלין והיאך נהפך בזכותו (אור יקר).

⁴ פירוש שם אלהים יכול לכנותו לשאר דברים שיצר הרע גם כן נקרא אל זר וכן ע"ז נקרא אלהים אחרים וכן אלהי נכר הארץ וכיוצא אבל שם יהו"ה אין בו פירוש אלא לה' לבדו, מפני כי "כל את ואת סלקא לשמא" דהיינו ' חכמה שבה שם "ה, ה' בינה שבת שם יהו"ה בנקודת אלהים, ו' תפארת שבו שם יהו"ה, ה' למלכות שבת שם אדנ"י ולכך אין לטעות או לפרש (אור יקר).

⁵ שהיה בן המצרי ממזר אבל במה שפירש לעיל שהית מתקוטט עם בן בעל אמו לאו הכי אלא היה מתקוטט עם בעל אמו ממש, ור' יהודה פליג עליה ואמר שכן בעל אמו היה כדפי' לעיל (אור יקר).

⁶ פי' הפך מ"ש ר' אבא לעיל (מ"מ).

⁷ מסייע לר' אבא דלעיל (מ"מ).

⁸ ור"ל אמאי הביאוהו למשה הרי היו שם שרי אלפים וכו' ותירץ בגין דקטיל לאבוי בשמא קדישא והתחיל במצוה יגמור אותה וז"ש ואבא וברא וכו' (מ"מ).

<p>יצחק פתח שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר, כיון שכתוב לא יהיה בך אל זר, מה זה ולא תשתחוה לאל נכר.</p>	<p>יצחק פתח שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר כיון דכתיב לא יהיה בך אל זר מאי ולא תשתחוה לאל נכר</p>
<p>ק/ב</p>	
<p>אלא לא יהיה בך אל זר דלא ייעול בר נש ליצר הרע בגויה דכל מאן דאתי לאתחברא ביה1 אל זר2 שריא בגויה3 דהא כד אתחבר ב"נ ביה מיד אתי לאעברא על פתגמי אורייתא אתי לאעברא על מהימנותא דשמא קדישא ואתי לבתר למסגד לטעוון אחרן ועל דא כתיב לא יהיה בך אל זר כיון דלא יהיה בך אל זר לא תיתי למסגד לטעוון אחרן ולמעבר על מהימנותא דשמא קדישא דהא הוא דכתיב ולא תשתחוה לאל נכר ומהימנותא בישא דב"נ דא הוא ועל דא כי יקלל אלהיו דיכיל למטען דהוא לייט לההוא אל זר יצרא בישא דשרייתא עליה לזמנין ואנן לא ידעינן מלוי אי קשוט או לאו ועל דא ונשא חטאו אבל ונוקב שם יי' מות יומת.</p>	<p>אלא לא יהיה בך אל זר, שלא יכניס אדם את היצר הרע לתוכו, שכל מי שבא להתחבר עמו, אל זר שריו בתוכו, שהרי כשמתחבר בו אדם, מיד בא לעבור על דברי תורה, ובא לעבור על אמונת השם הקדוש, ובא אחר כך להשתחוות לאלהים אחרים, ועל זה כתוב לא יהיה בך אל זר, כיון שלא יהיה בך אל זר, לא תבא להשתחוות לאלהים אחרים ולעבור על אמונת השם הקדוש, זהו שכתוב ולא תשתחוה לאל נכר, וזוהי אמונה רעה של האדם, ועל זה כי יקלל אלהיו, שיכול לטעוון שהוא קלל את אותו אל זר יצר הרע, שלפעמים שורה עליו, ואנו איננו יודעים אם דבריו אמת או לא, ועל זה ונשא חטאו, אבל ונוקב שם ה' מות יומת.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי4 אמאי ונשא חטאו ונסלח חטאו מבעי ליה5 (ס"א אלא) א"ל כגון דאמר אלהי6 כמה דאוקימנא סתם ולא פריש רבי חייא אמר7 כי יקלל אלהיו8 סתם ולא</p>	<p>אמר רבי יהודה אם כך למה ונשא חטאו, היה צריך להיות ונסלח חטאו, (אלא) אמר לו כמו שאמר אלהי, כמו שבארנו סתם ולא פרש. רבי חייא אמר</p>

¹ אפילו בדבר קל (אור יקר).

² שהם קליפות כולם (אור יקר).

³ ויחטיאוהו מעט עד שסופו להשתחוות אל הע"ז, והם שלשה מדרגות "כד אתחבר" אפילו מעט אתי לאעברא עבירות חמורות וזהו שאמר "מיד אתי לאעברא על פתגמי אורייתא" וממנו הוא נמשך להקל באמונת ה' וזהו שאמר "אתי לאעברא" ועדין לא עבר אלא נתקרב ואחר כך עבד עבודה זרה בעצם וזה שאמר "ואתי לבתר למסגד" ואחר שעבד עבודה זרת כפר באלהות מכל וכל וזהו שאמר "ולמעבר על מהימנותא" וכו' (אור יקר).

⁴ פירוש בשלמא לדידי דאמרית דלא טעין מידי אלא קלל סתם אלהיו, ניחא דקאמר ונשא חטאו משום דלא ידעינן אי לצד קדושה קאמר, אלא לדידך דאמרת דפריש דקאמר "לההוא מחימנותא" וכו' אם כן ונסלח חטאו חוה ליה למימר דאדרבה מה שחטא עד עתה בהיותו נמשך אחר יצר הרע הוא מתכפר לו עתה במה שקללו, אלא ודאי דקאמר סתם כדפירשנו לעיל (או ויקר).

⁵ הלשון הזה אינו מדוקדק וה"פ א"ר יהודה הכי הוא ודאי שמש"ה כי יקלל אלהיו סתם יכול למטען דלייט למהימנותא בישא דשרייתא עליה לזמנין כדלעיל. דאי לת"ה ותפרש כי יקלל אלהיו היינו שקלל בהדיא לע"ז שהיתה אלהיו תחלה ונסלח מבעי ליה (מ"מ).

⁶ סתם ולא פירש כיוצא בזה פי' מורינן זל"ה לעיל בדף פ"ט ע"א מ"ש שם הזוהר א"ר יהודה והא כתיב והכהן הגדול מאחיו דלא קאי על מ"ש הזוהר. אלא על הפירוש שיעלה על הדעת לפרש. ודוחוהו הזוהר והכי נמי הכא (מ"מ).

⁷ ר' חייא פליג אכולהו דכולהו תנאי סבירא להו דטענינן ליה כדפירשנו לעיל, וקשה ונשא חטאו לר' יהודה היינו ונשא חטאו מסופק אם קאמר הכי או הכי, ור' חייא סבירא ליה דלא ספיקא הוי אלא "כי יקלל אלהיו" מפני ששם זה סתם ויש בו כלל אחרים כדפירש ר' יהודה ור' יצחק מטעם זה אפילו שכוונתו אל הקדש ונשא חטאו ודאי ראוי לו שחטא כך (אור יקר), פי' מסייע לתנאים הראשונים וכולם שיטה אחת. חוץ מר' אבא דבסמוך שמפרש כי יקלל אלהיו היינו השרים ולכן כיון שמבזה לון ונשא חטאו (מ"מ).

<p>פירש והא ודאי ונשא חטאו1 אבל ונוקב שם יי'2 מות יומת דהא הכא תלייא3 מהימנותא דכללא4 ולית ליה רשו למטען עליה כלל</p>	<p>כי יקלל אלהיו סתם ולא פרש, וזה ודאי ונשא חטאו, אבל ונוקב שם ה' מות יומת, שהרי כאן תלויה אמונת הכל, ואין לו רשות לטעון עליו כלל.</p>
<p>אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי דהא שמא דא מהימנותא דעלאי ותתאי ועל דא קיימין עלמין כלהו באת חד זעירא תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין ועל דא תנינן אתוון אלין קשירין אלין באלין וכמה5 אלף רבבן עלאין (ס"א עלמין) תליין בכל את ואת6 ואסתליקו ואתקשרו7 במהימנותא (ואתגלייא) וסתים כהו8 מה דלא אתדבכו עלאין ותתאין אורייתא9 כהו תלייא עלמא דין10 ועלמא דאתי11 הוא ושמיה חד12 ועל דא כתיב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני וכתוב אל תתן את פיך לחטיא את בשרך</p>	<p>אמר רבי יוסי כך זה ודאי, שהרי השם הזה אמונת העליונים והתחתונים, ועל זה עומדים כל העולמות, באות זעירה אחת תלויים אלף אלפים ורבוא רבבות עולמות של תשוקות, ועל זה שנינו האותיות הללו קשורות אלו באלו, וכמה אלף רבבות עליונים (עולמות) תלויים בכל אות ואות, ועולות ונקשרות באמונה (בגלוי) ונסתר בהם, מה שלא השיגו העליונים והתחתונים. התורה תלויה בהם, העולם הזה והעולם הבא, הוא ושמו אחד, ועל כן כתוב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני, וכתוב אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.</p>
<p>רבי חזקיה פתח לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל ומה טורא דסיני דאיהו טורא כשאר טורי עלמא בנין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא כתיב לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה מאן דקריב למלכא לא כ"ש ומה טורא דסיני דיכיל ב"ג לאושיט ביה ידא</p>	<p>רבי חזקיה פתח לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל, ומה הר סיני שהוא הר כשאר הרי העולם, משום שנראה עליו כבוד המלך הקדוש כתוב לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה, מי שקרוב למלך לא כל שכן. ומה הר סיני שיכול אדם להושיט בו יד דרך</p>

¹ ולא מספק כדפי' התנאים הקודמין (אור יקר).

² כי שם זה הוא נעלם מאד (אור יקר).

³ ואין רשות לאדם לטעון שנכלל בשם זה כלל אלא קדושת המקום לכך חטאו יותר חמור ומות יומת (אור יקר).

⁴ מפני שיש בענייני הנבראים נתלים בשם אלהים ויש נתלים בשם שדי וכן יש שהם נתלים בשם אדני' ויש בשם אל וכיוצא אמנם שם יהוה כולם תלויים בו מפני שהוא כמקור לכל השמות וזהו שאמר "דעילאי ותתאי על דא קיימין" מה שאין כן שאר השמות כדפירשנו בספ"ר בשער השמות, ולא היותם נמצאים ממנו בלבד אלא גם מתקיימין וחיים ממנו וזהו שאמר "על דא קיימין עלמין כולהו" כאומרנו בטחו בה' עדי עד, ופירש כי בזולת זה יש בכל אות ואות שבו כמה סודות נעלמות ופלאים נכללים בו, והעד כי י"ד שהיא אות שגופה אינה אלא כנקודה אחת והיא בסוד החכמה ועוקצה בכתר דכתיב בו אלף אלפין ישמשוניה ורבוא רבוואן קודמוהי יקומון, והם עלמין דכסופין שמרוב אורם כולם חומדים להדבק בהם, ולא דווקא בה אלא מפני השתלשלות האותיות זו מזו כיוצא בה לכל אות ואות (אור יקר).

⁵ והיינו כמה מרכבות שיש בכל אות ואות כדפירשנו בסתרי אותיות מהזהר שפירשנו בחלק שיעור קומה, ויש מרכבות משתלשלות למטה בסוד העולמות כסאות היכלות ובסוד הייחוד נקשרות בהם בסוד שמע וברוך שם (אור יקר).

⁶ הם למטה ותלויים למעלה (אור יקר).

⁷ כנודע שהם נכללים עלול בעילתו עד התקשרם בשורשם (אור יקר).

⁸ פירוש בשם הזה ואותיותיו תלויים נעלמים ונגלים, ואפילו הנעלם ונסתר מעיני הנבראים העליונים (אור יקר).

⁹ תורה שבכתב ועל פה וסודותיה סאור יקר).

¹⁰ שנברא בה' (אור יקר).

¹¹ שנברא ב' ו' ותורה שבכתב ו', תורה שבעל פה ה' (אור יקר).

¹² שכל ארבע אותיות אחד וחד שמיה שם אדני' לבוש אליו וכל השמות לבושים לו ומתאחדים בו וכולם אחד עם היותם רבים וזהו שאמר "חד הוא" השם בעצמו "ושמיה חד", או ירצה "הוא" רוחניותו "ושמיה" לבושו והכל אחד כדפירשנו והיינו "חד הוא" העולמות ואצילות הנזכר "ושמיה חד" ארבע אותיות הרומזות אל הנאצלים כדפירשנו (אור יקר).

<p>ארה יקר בדהילו כתיב לא תגע בו יד סתם ואפילו בארה יקר מאן דאוישט ידיה בארה קלנא לקביל מלכא לא כל שכן</p>	<p>כבוד ביראה, כתוב בו לא תגע בו יד סתם, ואפילו בדרך כבוד. מי שמושיט ידו בדרך קלון כנגד המלך לא כל שכן.</p>
<p>רבי ייסא פתח ואמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא ומה משה דמן יומא דאתיליד זיהרא קדישא עלאה לא אעדי מניה כתיב ביה אל תקרב הלום אמר ליה משה עד כאן לא אנת כדאי לאשתמשא ביקרי של נעליך ומה משה כך דהוה קריב בדהילו בקדושה כתיב ביה הכי מאן דקריב בארה קלנא לגבי מלכא על אחת כמה וכמה</p>	<p>רבי ייסא פתח ואמר, אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה מיום שנולד לא סר ממנו הזהר הקדוש העליון, כתוב בו אל תקרב הלום, אמר לו משה עד כאן אינך כדאי להשתמש בכבודי, של נעליך. ומה משה כך שהיה מתקרב ביראה בקדושה כתוב בו כך, מי שקרב בדרך של קלון אל המלך על אחת כמה וכמה.</p>
<p>רבי אבא אמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, בא וראה כשהיו ישראל במצרים, היו מכירים את אותם הגדולים של העולם שממונים על שאר העמים, ולכל אחד ואחד היה לו יראה (ע"ז) לבדו מהם, כיון שנקשרו בקשר האמונה, והקב"ה קרב אותם לעבודתו, נפרדו מהם וקרבו לאמונה העליונה הקדושה, ולכן כתוב איש איש כי יקלל אלהיו, ואף על גב שזוהי עבודה זרה, כיון שאני הפקדתי להם ממונה להנהיג את העולם, מי שמקלל ומבזה אותם ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי עומדים והולכים ומנהיגים את בני העולם.</p>	<p>רבי אבא אמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, בא וראה כשהיו ישראל במצרים, היו מכירים את אותם הגדולים של העולם שממונים על שאר העמים, ולכל אחד ואחד היה לו יראה (ע"ז) לבדו מהם, כיון שנקשרו בקשר האמונה, והקב"ה קרב אותם לעבודתו, נפרדו מהם וקרבו לאמונה העליונה הקדושה, ולכן כתוב איש איש כי יקלל אלהיו, ואף על גב שזוהי עבודה זרה, כיון שאני הפקדתי להם ממונה להנהיג את העולם, מי שמקלל ומבזה אותם ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי עומדים והולכים ומנהיגים את בני העולם.</p>
<p>אבל ונוקב שם יי' מות יומת, לא ונשא חטאו כמו לאלו, אלא מות יומת, מות בעולם הזה יומת בעולם הבא. לאלה ונשא חטאו, משום שמבזה מעשי ידיו, מבזה את השמשים שלי, שאני הפקדתי ואסור הוא, אבל מיתה לא התחייבה בהם.</p>	<p>אבל ונוקב שם ה' מות יומת, לא ונשא חטאו כמו לאלו, אלא מות יומת, מות בעולם הזה יומת בעולם הבא. לאלה ונשא חטאו, משום שמבזה מעשי ידיו, מבזה את השמשים שלי, שאני הפקדתי ואסור הוא, אבל מיתה לא התחייבה בהם.</p>
<p>ר"ש הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה ממו לחד טיקלי דמיא פוסקרא רבי יוסי בקטפוי2 לגו מייא אמר</p>	<p>רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה, הגיעו לחרץ מים החליק רבי יוסי בבגדיו לתוך המים אמר</p>
<p>קז/א</p>	

¹ תימא מה שייכות עובדא זו בהאי פרשתא ולא עם שום פסוק ממנה. ו"ל שר' אבא שסידר הזוהר מיימי ראייה למ"ש ונשא חטאו על מאן דלייט לרברבי עלמא ומבזי לון. מהאי עובדא דרשב"י ע"ה שאמר לר' יוסי אסיר לך שמשא דעלמא הוא ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא דקדושה בריך הוא כמ"ש בסמוך בדף ק"ז ע"א ולכן הביא האי עובדא הכא (מ"נ).

² מצאתי כתוב שהיה מקטף בחופניו באותו טיקלי דמיא, דהיינו חריצין עם (נ"א של) מים, והיה רוצה רבי יוסי לקחת משם בחופניו ולתתם לתוך כלי לשתות, והיה טורח בדבר, ולכן אמר (לקמן קז ע"א) קוטרא דקוטטוי דמיא, פ"י קשר מדות המים, כלומר שהם מעט כאילו היו צרויים שם (רמ"ז).

<p>קוטר 1 דקוסטי 2 דמיא ולואי ולא שכיח 3 א"ל ריש אסיר לך שמשא דעלמא הוא ואסיר לאנהא קלנא בשמשא דקב"ה וכ"ש דאינון עובדי קשוט בנימוסי דקסטירא עלאה שכיח 4</p>	<p>הלואי שקשר חריצי המים לא היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון, אסור לך, שמש של העולם הוא, ואסור לנהוג קלון בשמשו של הקדוש ברוך הוא, וכל שכן כשהם מעשים של אמת שנמצאים בנימוס השלטון העליונה.</p>
<p>פתח ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד 5 וירא אלהים את כל אשר עשה סתם אפילו נחשים ועקרבים ויתושים ואפילו אינון דאתחזון מחבלי 6 עלמא בכלהו כתיב והנה טוב מאד כלהו שמשי עלמא 7 מדברי עלמא ובני נשא לא ידעי</p>	<p>פתח ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה סתם, אפילו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפילו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כולם שמשי העולם מנהיגי העולם, ובני אדם אין יודעים.</p>

¹ לשון קשר ומדה (אור יקר).

² לשון מדות, ושיעור הענין שמדת המים מרבה והולידה דבר שלא כראוי (אור יקר).

³ פירוש התולעים שמזיקים כגון נימי המים וכיוצא בהם מי יתן ולא היו (אור יקר), פי' הלואי שלא היו
נמצאים מים כאלו בעולם. ורבי שמעון הוכיחו על שקלל אותו המקור גם שהיה קטן, וכן מצאתי אחר כך
בקריית ארבע תקנו) בשם הרח"ו (רמ"ז). וזה אין ראוי להקל בלשונו ופיו כנגד המריאה העליונה שכל זה
נוגע בכבוד הבורא, אמנם אם מזיק הוא מרתיע כנגדו וכיוצא או נחש הנמצא בבתים וחצרות שהזיקם
מצוי מצות להורגם שלא יזיקו, ולא נראו אלא כדי שיהרגו ולא יזיקו כדפירשו רד"ל, ואם הנחש בשדה
והולך לדרכו אין ראוי לנגוע בו שדרכו דרך שליחות כפי רצון הבורא והעד מעשה שהיה והרבה מעשיות
אחרים כדפירשנו במקומות רבים טוב ה' לכל אפילו שהם עושים שליחות רע אינו אלא שליחות טוב
שאותה מיתה בדרך ההוא טוב לחוטא וכיוצא, ואפילו מה שאינו עושה שליחות ורחמיו הם מתפשטים על
כל מעשיו שברחמים הם נזונים, ואנו חייבים ללכת בדרכיו ולרחם על כל מעשיו ולא לאבדן בידיהם כל זמן
שאינם מזיקים, ועוד הממעיט בריותיו ממעיט רחמיו כי כפי ריבוי הבריות בכל מין ומין יתרבו הרחמים
והיינו ברכת פרו ורבו, וכתיב יודוך שיש שר ממונה על כל משפחה ומשפחה ממשפחות הנבראים והשר
ההוא משבח לבורא, וכפי ריבוי מחנותיו מרבית הודאתו לשם המפרנסו, והמבטל עדת דבורים או חברת
זבובים או אחוזת נמלים או מרעות יתושים הרי מבטל הללו של הקב"ה, זולתי אם הם בביתו 'ומזיקין שאז
יש לו רשות לבטל מזיקין על הדרך היותר טוב שיוכל ואפילו בזה אינו ראוי לפי מה שנראה ממסכת תענית
מההוא כרכושא דהווי בבי ר' ואמר לאמתיה שבקן ורחמיו על כל מעשיו כתיב, נראה שאפילו במזיקין כיון
שאינם מזיקין לגופו של אדם נחשבים וכיוצא אלא כעכברים וחולדות להמיתם בידיהם בלתי נאות, יגדל
האדם חתול והוא יאכלם שזהו דרך השרים העליונים זה משועבד תחת זה וזה תחת זה, ובהו נבין אומרו
בספר שירה עכבר מה הוא אומר (אצלנו בפרק שירה אי' ואתה צדיק על כל הבא עלי כי אמת עשית ואני
הרשעתי, אבל נראה שבחתול היה אצלו גירסא אחרת משלנו עיין שם) חתול מת הוא אומר אם הגביה,
כנשר וכו' שזה מורה שמש רצון אלהים ורחמיו נגמרים על צורך בריאתו, וכן גמר פרק שירה שדוד, זחה
דתו עליו כשגמר ספר תהלים ונזדמן לו צפרדע וכו', ואין הכוונה הצפרדע אלא שרן של צפרדעים, ואותו
הכרכור שהם מכרכרים הוא ההתעוררות הבא להן משרן העליון שהוא משורר שירים ותושבחות, ומה
שאמר שהוא מזמין עצמו כך הוא שהצפרדע מאכל לחסידה או, עגור והיינו עוף אחד דקאמר שמזמין
עצמה לה, היינו השר עצמו מקיים רצון קונו וגורם למשפחת הצפרדעים לבלתי ימרדו והם חלשים לפני
מין הגורואה לאוכלם, ומכאן שהדרך הנאות הוא לגדל בריות שהם אוכלים המזיקים כי זה ממש הדרך
הנכון, ולזה כשבאה אמתיה דרבי לבטלם בידיה לכבדם לאבדם אמר שבקינהו, אבל אין הכי נמי, שהית
מגדל חתולים שיאכלום דהיינו נמי ורחמיו דקאמר, וכבר דרשו רד"ל יודע צדיק נפש בהמתו וכו', ואם
תאמר והרי עגל שלשחיטה עומד ועל ידי שאמר רבי טול לכן נוצרת באו יסוריו, ויש לומר כי שמא גלגול
זה בתוך העגל והיה אפשר להצילו מרעתו משחיתת עד זמן [עיון?] [עיון] קק', או שמא שהיה לו לחלות פני
הטבח שיכוון שנקלט אליו יצילהו אותו היום לפחות ולא שנתאכזר נגדו (אור יקר).

⁴ כבר פירשנו שכל הדברים הנבראים יש להם כח למעלה, ואותו הכח מושרש מעילה לעלול ושוורשו עולה
ומשתרש עד המלכות שהיא בורא כל נמצא אשר ממנה ולמטה, ועץ הדעת טוב ורע ממנה יצא, והכל עשה
יפה בעתו והכל שמשים עליונים נעשו לצורך ולכך אין לבזות שום נברא ואפילו נחשים ועקרבים ויתושים
שתזיקן יותר מתועלתם כפי השגתינו (אור יקר).

⁵ לא טוב מצד בחינת הטוב שבהם אלא טוב מאד זה מות אפילו בבחינה שהם ממימים ומזיקים מפני
שהם (או ריקר).

⁶ שהזקן מצוי ותועלת אינו נראה כלל (אור יקר).

⁷ והם שלוחי ההשגחה בכמת דרכים שאין בני אדם יודעים ולא משיגים ואמר "מדברי עלמא" שיש בריאה
אחרת לצורך ואינה עומדת אלא על ידי זו האחרת וכיוצא בדפירשו במדרש (אור יקר).

<p>עד דהוו אזלי חמו חד הווי מדבר קמיייהו אמר ר"ש ודא דא אזיל לארשהא לן ניסא רהט ההוא הווי קמיייהו וקטר בחד אפעא בקיטרא דאורחא סטון (ס"א נצן) חד בחד ומיתו כד מטון חמו לון לתרווייהו שביבין בארחה אר"ש בריך רהמנא דרהיש לן ניסא דהא כל מאן דאסתכל בהאי כד איהו בקיומיה או איהו יסתכל בבר נש לא ישתויב ודאי כ"ש אי יקרב בהדיה קרא עליה לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך ובכלא עביד קב"ה שליחותא דיליה ולית לן לאנהנא קלנא בכל מה דאיהו עבד וע"ד כתיב טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו וכתיב יודוך יי' כל מעשיך (נדפס ויחי רבא)</p>	<p>בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם, אמר רבי שמעון ודאי זה הולך להרחיש לנו נס, רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעא אחד בקשר הדרך, הסיטו {מלשון סטה כדי לפגוש} {נלחמו} זה את זה ומתו, כשהגיעו ראו את שניהם שוכבים בדרך, אמר רבי שמעון ברוך הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו או שהוא מסתכל באדם לא ינצל בודאי, כל שכן אם יקרב אליו. קרא עליו "לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך" ובכל עושה הקדוש ברוך הוא את שליחותו, ואין לנו לנהוג בזיון בכל מה שהוא עושה, ועל זה כתוב "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו" וכתוב "יודוך ה' כל מעשיך".</p>
<p>רבי שמעון פתח אני חבצלת השרון שושנת העמקים כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דקב"ה משבח לה והיא משבחת ליה תדיר וכמה שבחין ומזמרין אתקנת ליה למלכא תדיר זכאה חולקתון דישאל דאהידן בעדבא דחולקא קדישא כמה דכתיב כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו</p>	<p>רבי שמעון פתח "אני חבצלת השרון שושנת העמקים" כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא משבח אותה והיא משבחת אותו תמיד, וכמה שבחים וזמירות מתקינה למלך תמיד, אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל, החלק הקדוש, ככתוב "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו".</p>
<p>אני חבצלת השרון דא כ"י דאקרי חבצלת דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנמטא השרון דהיא נטרת (נ"א שרה) ומשבחת ליה למלכא עלאה</p>	<p>"אני חבצלת השרון" זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביופי של נוי בגן עדן להנטע. "השרון" שהיא שומרת (נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון.</p>
<p>ד"א אני חבצלת השרון דבעיית לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא מבוטא דנחלין כד"א (ישעיה לג ט) והיה השרון (כערבה) (לאגם מים) שושנת העמקים דקיימא בעמיקתא דכלא שושנת העמקים מאי אינון עמקים כד"א ממעמקים קראתיך יי' חבצלת השרון מההוא אתר דשקיו דנחלין עמיקין נפקין ולא פסקין לעלמין שושנת העמקים דההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין</p>	<p>דבר אחר אני חבצלת השרון שצריכה להיות מושקה מהשקאת הנחל העמוק, מעיין הנחלים, כמו שנאמר "והיה השרון (כערבה) (לאגם מים)". "שושנת העמקים" שעומד בעומק של הכל. שושנת העמקים, מי הם העמקים, כמו שנאמר "ממעמקים קראתיך ה'". "חבצלת השרון" מאותו מקום שהשקאת הנחלים העמקים יוצאים ולא פוסקים לעולמים, שושנת העמקים של אותו מקום שנקרא עמק הכל, נסתר מכל הצדדים.</p>
<p>ת"ח בקדמיתא חבצלת ירוקא בטרפין ירוקין</p>	<p>בא וראה, בראשונה חבצלת ירוקה עם</p>

¹ תימא אם כן היאך התירו להרוג נחש בשבת בארץ ישראל וכיוצא, ואפשר דקלנא היינו באחד משתי דרכים או לומר דברי קלון או במעשה שבשמים טעה ר' יוסי האחת שרמס כדפי' ולזה אסור בבריות הקלות שאינם מזיקות כגון זבובים ויתושין ותולעים קלים שאינם מזיקים לבני אדם לחפש(י) אחר[ה]ם להורגם (אור יקר).

² לשון זה כפול בפרשת ויחי דף רכ"א ושם פירשנוה (מ"מ).

<p>לבתר שושנה בתרין גווינן סומק וחורר שושנת בשית טרפין שושנת דשניאת גוונהא ואשתניאת מגוונא לגוונא שושנת בקדמיתא חבצלת בזמנא דבעיית לאזדוונא ביה במלכא אקרי חבצלת בתר דאתרבקת ביה במלכא באינון נשיקין אקרי שושנה בגין דכתיב שפתותיו שושנים שושנת העמקים דהיא שניית ומשניאת גוונהא זמנין לטב וזמנין לבייש זמנין לדינא וזמנין לרהמי</p>	<p>עלים ירוקים, אחר כך שושנה בשני צבעים, אדום ולבן. שושנת בששה עלים, שושנת ששנתה את צבעיה, ומשתנה מצבע לצבע. שושנת בראשונה חבצלת, בזמן שרוצה להזדווג עם המלך נקראת חבצלת, אחר שנדבקה עם המלך עם אותן נשיקות נקראת שושנה, משום שכתוב "שפתותיו שושנים". שושנת העמקים, שהיא משתנה ומשנה את צבעיה, לפעמים לטוב ולפעמים לרע, לפעמים לדין ולפעמים לרחמים.</p>
<p>ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וגו' ת"ח דהא בני נשא לא ידעין ולא מסתכלין ולא משגיחין בשעתא דברא קב"ה לאדם ואוקיר ליהו' ביקירו עלאה בעא מיניה לאתדבקא ביה בגין דישתכח יחידאי ובלא יחידאי ובאתר דדביקותא יחידאי דלא ישתני ולא יתהפך לעלמין בההוא קשורא דמהימנותא יחידאה דכלא ביה אתקשר הה"ד ועץ החיים בתוך הגן</p>	<p>"ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וגו'", בא וראה שהרי בני אדם לא יודעים ולא מסתכלים ולא משגיחים, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם וכיבד אותו בכבוד עליון, רצה ממנו להדבק בו כדי שימצא יחידי ובלב יחידי ובמקום של דבקות, יחידה שלא ישתנה ולא יתהפך לעולמים, באותו קשר האמונה היחידה שהכל נקשר בו, זהו שכתוב ועץ החיים בתוך הגן.</p>
<p>ולבתר סאטו מאורחא דמהימנותא ושבקו אילנא יחידאה עלאה מכל אילנין ואתו לאתדבקא באתר דמשנתני ומתהפך מגוונא לגוונא ומטב לבייש ומבייש לטב ונחתו מעילא לתתא ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין ושבקו עלאה דכלא דהוה חד ולא אשתני לעלמין הה"ד אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים והמה בקשו חשבונות רבים ודאי כדין אתהפך לבייהו בההוא סטרא ממש זמנין לטב וזמנין לבייש זמנין לרהמי זמנין לדינא</p>	<p>ואחר כך סטו מדרך האמונה ועזבו את העץ היחיד העליון מכל העצים, ובאו להדבק במקום שמשנתנה ומתהפך מצבע לצבע ומטוב לרע ומרע לטוב, וירדו ממעלה למטה ונדבקו למטה בשנויים רבים, ועזבו את העליון של הכל, שהוא אחד ולא משתנה לעולמים, זהו שכתוב "אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים" והמה בקשו חשבונות רבים ודאי, אז התהפך לבם לאותו צד ממש, לפעמים לטוב ולפעמים לרע, לפעמים לרחמים ולפעמים לדין,</p>
<p>קז/ב</p>	
<p>כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי והמה בקשו חשבונות רבים ואתדבקו בהו</p>	<p>כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי, והמה בקשו חשבונות רבים ונדבקו בהם.</p>
<p>א"ל קב"ה אדם שבקת חיי ואתדבקת במותא חיי דכתיב ועץ החיים בתוך הגן עץ דאתקרי חיי דמאן דאחיד ביה ולא טעים טעמא דמותא לעלמין ואתדבקת באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד רגליה</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא, אדם, עזבת את החיים ודבקת במות, חיים שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר, הרי ודאי מות הוא כנגדך, זהו שכתוב "רגליה</p>

¹ לא עלה הרע אצל אדם למעלה לפתות אותו במקומו ובמדרגתו אשר היה אז למעלה למעלה, כי זה לא היה אפשר להרע לעלות כ"כ בשום פנים ח"ו וח"ו, אלא שירד אדם אצל הרע במקומו אשר למטה ושם נתפתה אחריהם ונדבק בהם. אבל להרע לא היה אז כח כלל לעלות אצל אדם, כי היה אז כל הרע כולו בדיוטא התחתונה, והיה אז הפסק מקום בין הרע להעולמות שיעור ד' ספ' כנ"ל סימן ב', ולא היה אפשר אז להרע לעלות למעלה ממקום כלל (דע"ה ח"ב קמו ע"ג, ועיי"ש פא ע"א).

<p>יורדות מות וגו', וכתוב "ומוצא אני מר ממות את האשה ודאי באתר דמותא אתדבק ושבק אתר דחיי בנין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא אי הוא חטא כל עלמא מאי חטאו</p>	<p>ירדות מות וגו', וכתוב "ומוצא אני מר ממות את האשה" ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, לכן נגזר עליו, ועל כל העולם מות, אם הוא חטא מה חטאו כל העולם.</p>
<p>אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא ואתרמי מכלא לאו הכי אלא בשעתא דארם קאים על רגלוי חמו ליה בריין כלהו! ודחלו מקמיה והווי נטלין בתריה כעבדין קמי מלכא והוא אמר לון אנא ואתון בואו נשתחווה ונכרעה נברכה לפני יי' עושנו וכלהו אתו בתריה כיון דחמו דארם סניד להאי אתר² ואתדבק ביה כלהו אתמשכו אבתריה וגרים מותא ליה ולכל עלמא כדין אשתני אדם לכמה גוונין זמנין לטב זמנין לביש זמנין רוגזא זמנין נייחא זמנין דינא זמנין רחמי זמנין חיי זמנין מותא ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו בנין דההוא אתר גרמא ליה וע"ד אקרי להט החרב המתהפכת מן סטרא דא לסטרא דא מן טב לביש מן רחמי לדינא מן שלום לקרבא אתהפכת הוא לכלא ואקרי טוב ורע דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו</p>	<p>אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה, ונלקח מכלם, לא כך אלא בשעה שאדם עומד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם, אני ואתם "בואו נשתחווה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו" וכולם באו אחריו, כיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, כולם נמשכו אחריו וגרם מות לו ולכל העולם, אז השתנה האדם לכמה צבעים, לפעמים לטוב לפעמים לרע, לפעמים רוגז לפעמים נחת, לפעמים דין ולפעמים רחמים, לפעמים חיים לפעמים מות, ולא עומד בקיום תמידי באחד מהם, משום שאותו מקום גרם לו, ולכן נקרא להט החרב המתהפכת מצד זה לצד זה, מטוב לרע מרחמים לדין, משלום לקרב, היא מתהפכת לכל ונקרא טוב ורע, שכתוב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.</p>
<p>ומלכא עילאה לרחמא על עובדי ידוי אוכח ליה ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו והוא לא קביל מניה ואתמשך בתר אתתיה ואתתרך לעלמין דהא אתתא לאתר דא סלקא ולא יתיר ואתתא גרים מותא לכלא ת"ת לעלמא דאתי כתיב כי כימי העץ ימי עמי כימי העץ ההוא עץ דאשתמודע ביה זמנא כתיב בלע המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים</p>	<p>והמלך העליון המרחם על מעשי ידיו הוכיח אותו, ואמר לו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, והוא לא קבל ממנו, ונמשך אחר אשתו ונתגרש לעולמים, שהרי האשה עולה למקום הזה ולא יותר, והאשה גרמה מות לכל. בא וראה לעולם הבא כתוב "כי כימי העץ ימי עמי" כימי העץ, אותו עץ שנודע. באותו זמן כתוב "בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים".</p>
<p>ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן</p>	
<p>פרשת בהר</p>	
<p>וידבר יי' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ</p>	<p>וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ וגו', רבי אלעזר פתח</p>

¹ ע' בספר אדיר במרום לרמ"ח לוצאטו ז"ל (בדף י"א ע"א [ל]) שאמר שם כי הבהמות שבזמן אדה"ר קודם החטא היו במדרגת בני אדם של עתה [ובדברינו לקמן יבואר הענין עוד יותר עמוק ע"ש]. וכן הוא בזוה"ק (פ' ויחי רכא ע"ב, וכן בפ' אמור קז ע"ב) וכו' וכן הוא ג"כ בתיקונים (תיקון נו קד ע"א) ע"ש. ובפיקי דר' אליעזר (פרק יא) (דע"ה ח"ב כו ע"א).
² עיי' דע"ה ח"ב ב קמה ע"ד.

<p>וגו' רבי אלעזר פתח (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה! היא העולה² וגו' האי קרא בכ"י אוקימנא³ דהיא סלקא⁴ ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים⁵ היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' (&)</p>	<p>"זאת תורת העולה היא העולה וגו'" פסוק זה בכנסת ישראל בארנו, שהיא עולה ומתחברת עם המלך הקדוש בזווג שלם. "היא העולה על המזבח על המזבח כל הלילה וגו'".</p>
<p>ת"ח כיון דעאל ליליא⁶ ותרעין סתימין⁷ דינין תתאיין⁸ מתערין⁹ בעלמא ואזלין ושאיין¹⁰ חמרי¹¹ ואתני וכלבי¹² חמרי הא אוקימנא¹³ וכלבי ואתני לא שאטין¹⁴ ולא אזלין אלא בהו עברי חרשיא לבני נשא כגון בלעם</p>	<p>בא וראה כיון שנכנס הלילה והשערים סתומים, הדינים התחתונים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים חמורים ואתונות וכלבים. חמורים, הרי בארנו. וכלבים ואתונות לא משוטטים ולא הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני</p>

¹ מדבר בזמן הגלות שהמלכות בלילה מלאה דינים וז"ש תורת שהיא מלכות שעלתה מבריא לאצילות (מ"מ).

² לפי הפשט יקשה שכיון שאין עולה באה אלא של זכר אם כן למה נקרא בשם נקבה, דאין לו ענין לא לבהמה הנקרבת שהוא זכר ולא לשם הכולל שהוא קרבן, ולכן אמר שירמוז לכנסת ישראל שבסגולת קרבן זה היא עולה לשמי מרומים כמ"ש בפרשת צו כו ע"א, שסודה התעלות העולמות עד אין סוף, והיא מתעלה עד אבא שה"ס המחשבה שבה מתבררים הבירורים (רמ"ז).

³ היינו בריש פרשת צו (רמ"ז).

⁴ היחוד אל הת"ת והמלכות על שני דרכים: הא', שיעלה המלכות למעלה אל הת"ת. והב', שירד הת"ת למטה אל המלכות. והטעם כי כשהמלכות יש לה זכויות ומ"ן היא עולה אל הת"ת ואז היחוד שלם. אמנם בהיות שהמלכות אין לה כדי לעלות יורד הת"ת אליה ואז היחוד למטה ואינו שלם שיתעוררו כמה מהצדדים לתבוע חלקם באומרים שאין זכות אל היחוד (אור יקר). ממקומה בהיכלות דבריא היא סלקא לאצילות (רח"ו).

⁵ דהיינו זווג שלים שהוא באורך כל קומת זעיר וזה נקרא זווגא שלים א"נ זווגא שלים הוא זווג פנים שהוא להוליד נשמות כי בזמן שהבהמ"ק קיים היתה תמיד רחל כשיעור כל קומת זעיר פב"פ וז"ש בזווגא שלים (רח"ו).

⁶ עכשיו בגלות (רח"ו). ור"ל בגלות תרעין סתימין בלילה ודינין מתערין, וכו' אבל בזמן שביה"מ קיים אין חילוק בין יום ובין לילה שהקלי' בטיילה אפילו בלילה (מ"מ). ענין זה מובן עם מ"ש בפרשת צו הנז"ל (כו ע"ב), שהקרבן הוא בסוד אדם ובהמה, כי בו מושפעים פנימיות וחיצוניות העולמות, אבל שפע הפנימיות עיקרו ביום ושל החיצוניות עיקרו בלילה כי אז הוא זמן שירת המלאכים, וגם אז החיצונים מתעוררים ליקח חלקם מאינן תרביין ושמוננין כנזכר שם, שהרי ביום נעשה הניחול העיקרי ונשאר ללילה העכירות היותר גס, ומן החשוב שלו ניזונים העולמות ומן העכור יזונו החיצונים. ובכלל אומר כי ביום היה הבירור בבחינת אדם ולכן הוצרך למעשה, ובלילה הבירור בבחינת ב"ן ויש בו פנימיות דהו"ה וחיצוניות דאלק"ם בסוד (איוב א ו) בני האלהים (רמ"ז).

⁷ שערי היכלי הקדושה והוא הנק' אצל חז"ל נעילת שערי שמים והכוונת השאין אור עליון ושפעו נשפע לתחתונים משום עילה לשום עלול כלל (אור יקר). של ג"ע העליון (רח"ו). פי' שערי גן עדן העליון ששם ההיכלות והם נסגרים בלילה עד חצות לילה כנזכר בפרשת פנחס (זהר הרקיע).

⁸ אותם שחוץ להיכלות והם הקלי' (אור יקר).

⁹ כדמסיק, שיש מתעוררים לבד ויש אזלין ושאיין (אור יקר). משמע מהכא שאתני וכלבי גם הם אזלין ושאיין ובסמוך אמר וכלבי ואתני לא שאטן ולא אזלין וכו' מש"כ ואזלין ושאיין קאי על מ"ש דינין תתאיין ופי' שאותם הדינים אזלין ושאיין ולכן אמר חצות שנתעוררו הרחמים אמ רבסמוך ודינין תתאיין אתכנשו בנוקבייהו, משמע שתחלה דינין תתאיין הוו אזלין ושאיין ובחצות אתכנשו בנוקבייהו ומ"ש וחמרי ואתני וכלבי ר"ל שמתעוררים שלשה מינים אלו בתחלת הלילה ומפרש סדר עניינם (מ"מ).

¹⁰ חמור' הוא זכר דקליפה זו וכו', ואתון הוא הנוק' שלו, והכלב ה"ס מ"ן דידה כנגד שם ב"ן שה"ס מ"ן דנוק' קדישא וכו'. והנה קליפות אלה אזלין ושאיין, פי' באות ועולות משפל עומקן אל עולם זה, אבל כת החמורים בראותם כי אין איש בביתו רוצים למשול, אך של הנוק' עומדת ומצפה שישתמשו בה החטאים כבלעם וחביריו (רמ"ז).

¹¹ משמרה ראשונה חמור נוער (רח"ו).

¹² הם סוד עשרה חמור ועשר אתונות משמרה ראשונה והכלבים עזי נפש משמרה שניה (אור יקר).

¹³ הם ההולכים ושאיין והם סוד רוח הטומאה שמהם מתפשטים בלילה להזיק (אור יקר).

¹⁴ לא שטאן, אלא מתעוררים לבד לתת כח אל הכשוף כדמפרש ואזיל כגון בלעם שנודע שעיקר פעולתו היתה באתונו כדפירשו רז"ל, וכתוב לינו פה הלילה, שבתחלת לילה עד חצות היתה עיקר ידיעתו כדפי' הכתוב ויבא אלהים אל בעלם (אור יקר).

<p>ואוקמוה כדון¹ כל בני עלמא ניימין² ומזבח תתאה³ דלבר אתוקד⁴ בפלגות ליליא אתער רוח צפון ומהוא⁵ מזבח תתאה נפיק⁶ שלהובא דאשא ותרעין אתפתחו⁷ ודינין תתאין⁸ אתכנשו בנוקבייהו⁹ והוא שלהובא¹⁰ אזיל ושאת ותרעין דנ"ע אתפתחו¹¹</p>	<p>אדם כמו בלעם. ופרשוה, אז כל בני העולם ישנים, והמזבח התחתון החיצון שורף בחצות הלילה, מתעוררת רוח צפון, ומאותו המזבח התחתון יוצאת שלהבת אש, והשערים נפתחים והדינים התחתונים מתכנסים לנקבים שלהם, ואותה שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים.</p>
<p>עד דמטי (נ"א צפרא) ההוא שלהובא¹² אתפלג לכמה סטרין דעלמא ועאל</p>	<p>עד שמגיעה (הבוקר), אותה השלהבת ומתחלקת לכמה צדדים של העולם, ונכנסת</p>
<p>קח/א</p>	
<p>תחות כנפי התרנגול והוא קורא, אז הקדוש ברוך הוא נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, עד שמגיע הבוקר.</p>	<p>תחות כנפי התרנגול והוא קורא, אז הקדוש ברוך הוא נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, עד שמגיע הבוקר.</p>
<p>כיון דאתי צפרא אשתכחו משתעין ברוא הדא ואית לה נייחא בבעלה הה"ד על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' עד הבקר דהא בצפרא¹⁸ דינין ושלחובין אשתככו וכדין אתער אברהם¹ בעלמא ונייחא הוא דכלא²</p>	<p>כיון שמגיע הבוקר נמצאים מספריים בסוד אחד, ויש לה נחת עם בעלה, זהו שכתוב על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו' עד הבוקר, שהרי בבוקר הדינים והשלהבות שוככים, ואז מתעורר אברהם</p>

¹ בשעת נעילת השערים (אור יקר).

² הכוונה שטועמים טעם מיתה שהמיתה שולטת באותו הזמן (אור יקר). כי הנפשות עולות למעלה כל אחת כפי מעלתה ומדרגתה (רמ"ז).

³ מלכות (רח"ו).

⁴ בסוד אברי סופרים הנאכלים כל הלילה והעשן נוטה לצד צפון, ואפשר דהיינו נמי אתוקד מדין הגבורה להשפיע לחצונים (אור יקר). "ואתוקד" שהגבורות חזקות בה (רמ"ז).

⁵ מ"ל הדברים האלה דקאמר ומהוא מזבח וכו' הם פ' אתערות רוח צפון כי יראה בו התעוררות גבורה דמ"ן והיינו שלהובא דאשא (רח"ו). ונלע"ד שיש לפרש אתער רוח צפון הם ה"ג דאיאמ ומ"ש ומההיא מזבח וכו' נטיק שלהובא דאשא הם ה"ג שביסוד דנוק' שעולים בסוד מ"ן (מ"מ).

⁶ בחצות לילה רחל יורדת לבריאה (רמ"ז).

⁷ השערים שהם מצד אלו השבמלכות שואמרות עתה שירה והיינו פתיחת שערי בתי כנסיות הנק' אש נוגה בחצות הלילה (אור יקר).

⁸ הם החצונים ואין פחד מהם שהם נכנסים בנוקבייהו (אור יקר).

⁹ שהוא נוק' דתהומא רבא שבצד צפון, ולכן נפתחים השערים (אור יקר). ואז הדינים התחתונים אתכנשו בנוקבייהו, מפני פחד ה', וידוע שיש נוק' דתהומא סתם ונוק' דתהומא רבא, ולכן ירמוז ריבוי דנוקבייהו (רמ"ז).

¹⁰ הוא כח גבריאל המלאך שהוא מצד הגבורה ויונק אז מהמלכות ויונקת מצד צפון (אור יקר). הוא התפשטות הארה של הזווג (רמ"ז).

¹¹ כדי שיבא דודי לגנו להשתעשע בנשמות הצדיקים, ואפשר היות פתיחתו על ידי כח גבריאל המלאך (אור יקר). הוא גן עדן העליון שהוא בסוד לאה. אי נמי סוד הבריאה שהוא גן עדן העליון (רמ"ז).

¹² כדי לתת כח בבריאות התחתונות הם השרים הממונים על התרנגולים להתפשט כפי רבויים בעולם (אור יקר).

¹³ גבריאל (רח"ו). הוא תחת בחי' חסד וגבורה שלו שהוא בחי' הת'ת שמשם ולמטה סוד הלהב הנזכר (רמ"ז).

¹⁴ ת"ת (אור יקר). פי' יעקב שמשעשע בתורת הצדיקים שעולים בסוד מ"ן בלאה (מ"מ).

¹⁵ רחל (רח"ו).

¹⁶ בסוד אלהים אל דמי לך ובסוד איה אלוה עושי כו' (רח"ו).

¹⁷ בתשלום השחר (רח"ו).

¹⁸ כל עוד שיש שליטת לאה יש ממשלה לדינים בבחינות שונות, עד עלות השחר שהוא שחרות דלאה, רצועה שחורה (רמ"ז).

<p>ת"ח כיון דעאלו³ ישראל לארעא לא אשתכחו בה דינין תתאיין⁴ וכ"י⁵ הות בה בנייהא⁶ על כנפי דכרובים כמה דאתמר⁸ דכתיב צדק ילין בה כדין הוות לה נייחא מכלא⁹ דהא ישראל לא ניימין עד דמקרבין קרבנא דבין הערבים ואסתליקו דיניין¹⁰ ועולה הוה אתוקד¹¹ על מדבחה וכדין הוה לה נייחא מכלא ולא אשתכח אלא אתתא בבעלה הה"ד כי תבואו וגו' ושבתה הארץ נייחא ודאי ושבתה הארץ שבת ליי¹² שבת ליי ממש¹³</p>	<p>בעולם, והיא מנוחת הכל. בא וראה, כיון שנכנסו ישראל לארץ לא נמצאו בה הדינים התחתונים, וכנסת ישראל היתה בה במנוחה על כנפי הכרובים, כמו שנאמר שכתוב "צדק ילין בה", אז היה לה נחת מהכל, שהרי ישראל לא ישנים עד שמקריבים את הקרבן של בין הערבים, ומסתלקים הדינים, והעולה היתה בוערת על המזבח, ואז היה לה נחת מהכל, ולא נמצא אלא אשה עם בעלה, זהו שכתוב "כי תבאו וגו' ושבתה הארץ" מנוחה בודאי. ושבתה הארץ שבת לה, שבת לה' ממש.</p>
<p>תו פתח¹⁴ ר' אלעזר כי תקנה עבד עברי שנים יעבוד וגו' בגין דכל בר ישראל דאתגור דאית ביה רשימא קדישא¹⁵ אית ליה נייחא¹⁶ בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייהא ביה ודא אקרי שבת הארץ ודאי הירו אית בה נייחא בה כמה דשבת נייחא הוא דכלא ה"ג שמטה נייחא דכלא הוא דרוחא וגופא¹⁷</p>	<p>עוד פתח רבי אלעזר "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו'" משום שכל בן ישראל שנמול שיש בו רושם קדוש יש לו מנוחה בשמיטה, שהרי שלו היא אותה שמיטה לנוח בה, וזו נקראת שבת הארץ ודאי. חרות יש בה, מנוחה בה, כמו ששבת היא מנוחת הכל, כך גם</p>

¹ סוד אילת השחר חוט של חסד (רח"ו). ה"ס הארת יסוד אבא שה"ס השמש, ואז בכח התפילות עולות גם ט' ספירות שירדו בשחר כשעלה הכתר דרחל (רמ"ז).

² פי' דצדיקים דקב"ה ושכינתיה דכחות הדין הקדושים לכלם נחת רוח ביחוד (אור יקר). ר"ל לכל פרצוף רחל, שאז נבנית בקומתה ומזדווגת עם יעקב בסוד החסדים, וגם אז הגבורות נוחות כי כל חפצן למיתוק בסוד (בראשית ג, טז) והוא ימשול בך (רמ"ז).

³ כל הנזכר הוא דוגמא ממש אל מה שיאמר, כי כמו שבסתם כל לילה רחל עומדת באחור כך היתה כל זמן שהיו ישראל במדבר, וכשנכנסו לארץ אז חזרה פנים בפנים (רמ"ז).

⁴ הם כחות הקלי' שאינם בארץ ישראל כלל (אור יקר).

⁵ ז"ל לגרוס הות יתבא בנייהא ור"ל בארעא הנז' (רח"ו).

⁶ דטיחה (אור יקר).

⁷ "בטיחה" יושבת לבטח שאין מחריד מפני שאין שועלים מחבלים כרמים (אור יקר).

⁸ נמחק זלור יקר.

⁹ פי' אפילו מהדינים סתם קדושים והטעם שהיא היתה לעולם מזדווגת עם בעלה (אור יקר).

¹⁰ ע"י קרבן בין הערבים היתה מדת יצחק מתמתקת ודיניה נמתקין והיא ג"כ גורמת היחוד (אור יקר).

¹¹ היינו בכח האש נמצאת הגבורה גורמת היחוד ונמצא לעולם אתתא בבעלה אם בבוקר ואם בערב (אור יקר).

¹² שבת, מלכות. לה, ת"ת (רח"ו).

¹³ ע"י אריכות בזהר הרקיע.

¹⁴ נראה שכוונתו לתת טעם ליציאת העבד בשנה השביעית לעבודתו ולא בשמיטה הכוללת על דרך שיוצא ביוכל. ולזה אמר בגין דכל בר ישראל וכו', והענין הוא שהנה כל יסוד מושרש במלכות שלכן נקראת כנסת ישראל, שכולם כנוסים בתוכה (רמ"ז).

¹⁵ כי צדיק שהוא סוד הבריץ תוצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחאזלין מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שבת' ונייהא כחאז (רח"ו).

¹⁶ בסוד היות לו חלק ביחוד כדפי' לעיל בשמיטה בבחי' המלכות בהיותה כולה משבע מדות וכן נקראת בת שבע ומטעם זה באיזו יחוד של כל יום ויום אין בו נייחא עד בא סוד ייחוד שמיטה דהיינו שעבד שש שנים שנתייחד ו' ואח"כ למנין שנותיו עולה בשמיטה נח בה בייחוד (אור יקר). כי צדיק שהוא סוד הברית וצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחאזלין, מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שבתה ונייהא כחאז (רח"ו – מ"מ).

¹⁷ אשרי המחכה [נדצ"ל המחכם] והמדקדק בדברי הרשב"י ז"ל שדקדק באומרו נייחא דרוחא וגופא ולא אמר דנפשא ורוח או דשמתא וגופא כי בשביעית אין עליה בסוד בינה דתמן נשמה רק במלכות שמשם נפש

	השמיטה היא מנוחת הכל, מנוחה היא של רוח וגוף.
ת"ח ה' נייחא הוא דעלאי ותתאי בג"כ ה' עלאה! ה' תתאה נייחא דעלאין נייחא דתתאין ה' עלאה שבע שנים שבע פעמים ה' תתאה שבע שנים בלחודריהו דא שמטה ודא יובלא ²	בא וראה (אות) ה' היא מנוחת העליונים והתחתונים, לכן ה' עליונה ה' תחתונה, מנוחת העליונים מנוחת התחתונים. ה' עליונה שבע שנים, שבע פעמים. ה' תחתונה שבע שנים בלבדן. זו שמיטה וזה יובל.
וכד מסתכלין מלי כלא חד בג"כ ושבתה הארץ בההוא נייחא דארעא אצטריכו עבדי נייחא ובג"כ ובשביעית יצא לחפשי חנם חנם מהו חנם דלא יהיב למאריה כלום אלא דא רוא הכי אוליפנא כתיב וזכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא ברכה דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא	וכשמסתכלים בדברים הכל אחד, לכן ושבתה הארץ, באותה מנוחת הארץ צריכים העבדים מנוחה, ולכן "ובשביעית יצא לחפשי חנם". חנם, מה זה חנם, שלא נותן לאדונו כלום, אלא סוד זה כאן למדנו, כתוב "וזכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם", בלי ברכה, שלא היה עלינו במצרים העול שלמעלה.
ת"ח עבדין פטורין ³ מעול מלכותא דלעילא וע"ד פטורין מן המצות מאי עול מלכות שמים אלא כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בנין לאפקא מניה טב לעלמא ואי לא קביל עליה ההוא עול לא עביד מדי	בא וראה עבדים פטורים מעול המלכות שלמעלה, ולכן פטורים מן המצוות. מה זה עול מלכות שמים, אלא כאותו שור שנותנים עליו עול בהתחלה, כדי להוציא ממנו טוב לעולם. ואם לא מקבל עליו אותו עול, לא עושה דבר.
הכי נמי אצטריך ליה לב"ג לקבלא עליה עול בקדמיתא ולבתר דיפלה ביה בכל מה דאצטריך ואי לא קביל עליה אי בקדמיתא לא ייכול למפלה הה"ד (תהלים ב יא) עבדו את יי' ביראה מהו ביראה כד"א ראשית חכמה יראת יי' ודא מלכות שמים ובג"כ עול מלכות שמים	כך גם צריך לאדם לקבל עליו עול בהתחלה, ואחר כך שיעבוד בו בכל מה שצריך, ואם לא יקבל עליו את זה בהתחלה, לא יוכל לעבוד, זהו שכתוב עבדו את ה' ביראה, מה זה ביראה, כמו שנאמר "ראשית חכמה יראת ה'", וזו מלכות שמים, ולכן עול מלכות שמים.
וע"ד האי בקדמיתא הוא דכלא מאן אוכח תפלה בקדמיתא של יד בנין דבהאי עייל לשאר קדושה ואי לא אשתכח לגביה לא שריא ביה קדושה לעילא	ועל כך זוהי הראשית של הכל. מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדושה, ואם זה לא נמצא אצלו לא שורה עליו קדושה למעלה.
בג"כ בזאת יבוא אהרן אל הקדש וגו' והאי עול ⁴ לא שריא במאן דאיהו כפית	משום זה "בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'" והעול הזה לא שורה במי שכפות

ואולי גם הרוח, ולכן דקדק באומרו רוחא ולא נפשא כי אם היה אומר נפש היה משמע דווקא בחי' נשפ ולא רוח ואין זה אמת כי השלילה אינה רק על הנשמה להכי קאמר דרוחא לשלול דווקא הנשמה (רח"ו). ולכן לא אמר דנשפא ורוחא דא"כ הוה אמינא הוא הדין הנשמה אבל כיון דנקט דרוח וגופא משמע שהשלילה היא על הנשמה (מ"מ).

¹ פי' כי ה' הוא בחינת הנקבות, וה"ס הבאר שהוא עיקריות הנקבה וככתוב אצלי בסוד (במדבר כא יז) עלי באר (רמ"ז).

² גימ' מ"ט (רח"ו). פי' שהשמיטה אין בה אלא השמטת עבודת הארץ, והכספים, שהוא שבות פרטי לערך שביטת יום השבת, וגם לערך היובל שמוסף הוא בהשמטת העבדים והאחוזות, ולפי שאין זה נעשה אלא אחר תקיעת השופר, לכך נקרא יובל (רמ"ז).

³ לאו דווקא שעבד עברי חיי בתר"ג אלא הכוונה כיון שיש עליו רשות אחרים אינו עושה המצוה כתקונה כמ"ש במלכות ברכות שהפועלים מקצרים בבי"ה אוף הכא יצא לחפשי חנם ושיעור הכתוב עתה יצא לחפשי ממה שהיה תחלה חייב (מ"מ).

⁴ אולי מה שנקרא המלכות עול לפי שהוא עול על צוואה ה"ב בקר שתחת הים חיות נושאות הכסא גם עול גימ' ק"ו ואולי הוא בסוד ציור שם ב"ן דהה"ן בווי"ן עולה גימ' ק"ו כמנין עולה (רח"ו).

<p>באחר, ועל כן עבדים פטורים מעול מלכות שמים ואי מהאי עול פטורין מכל שאר פטורין דהא שאר לא שריא עליה דב"נ עד דאשתכח גביה בהאי עול</p>	<p>לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעול מלכות שמים. ואם מהעול הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו בעול הזה.</p>
<p>ובג"כ הווי אכלי ישראל במצרים חנם אופי הכא יצא לחפשי חנם דהא עבדא הווי וכל מה דעביד חנם הוא בלא עול מלכות שמים</p>	<p>ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם, כמו כן כאן, יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה חנם הוא בלי עול מלכות שמים.</p>
<p>ואע"ג דחנם הווי עובדוהי יצא לחפשי ויהא ליה נייחא לבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה נייחא יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו</p>	<p>ואף על גב שחנם היו מעשיו, יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה מאחר שהוא בחירות, ונמצאת בו מנוחה, נותנים עליו עול מאותו מקום שהוציא אותו לחירות.</p>
<p>ואי ב"נ יסרב למיפק לחירו כד"א ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו' הא ודאי פנים ליה להאי אתר דשביק עול מלכותא דלעילא ונטיל עול דמאריה ע"ד מה כתיב והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו' והגישו אדניו אל האלהים אל האלהים סתם לגבי ההוא אתר דפנים ליה דה"נ אלהים אקרי' ולאן אתר יתקריב לגביה אל הדלת? או אל המזוזה</p>	<p>ואם בן אדם יסרב לצאת לחירות כמו שנאמר "ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני וגו'" הרי בודאי פגם את אותו מקום שעזב עול מלכות שלמעלה, ולקח את עול אדונו, ועל זה מה כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו', והגישו אדוניו אל האלהים, אל האלהים סתם, אל אותו המקום שפגם אותו שגם כן נקרא אלהים, ולא יזה מקום יקרב אליו, אל הדלת או אל המזוזה</p>
<p>קח/ב</p>	
<p>בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה³ אקרי והא אתמר</p>	<p>משום שהמקום הזה הוא הפתח שלמעלה, ונקרא מזוזה, והרי נתבאר.</p>
<p>וכיון דאיהו אכוון לאפנמא להאי אתר ההוא פנימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה הח"ד ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם יהוי עבדא תחות רגלוי דמאריה עד שתא דיובלא את אזנו אמאי הא אוקמוה אבל שמיעת תלי בהאי אתר עשייה לעילא⁴</p>	<p>וכיון שהוא התכוון לפגם את המקום הזה, אותו פגם נשאר עמו בו בגופו, זהו שכתוב ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם, יהיה עבד תחת רגלי אדונו עד שנת היובל. למה את אזנו, הרי פרשוה, אבל שמיעה תלויה במקום הזה, עשיה למעלה.</p>
<p>ובגין דישראל כד קריבו למורא דסיני והווי ברחימו דלביהו לאתקרבא לקב"ה אקדימו עשייה לשמיעה דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשייה</p>	<p>ומשום שישראל כשקרבו להר סיני, והיו באהבת לבם להתקרב לקדוש ברוך הוא, הקדימו עשיה לשמיעה, שהרי בראשונה השמיעה ואחר כך עשיה.</p>

¹ אלהים מלכות דינא תתאה דינא דמלכות דינא (רח"ו).

² פי' שהמלכות היא נקראת דלת לפי שהיא נגד ד' ספירות תנה"י ד"א מהחזה ולמטה כנודע וזהו אל הדלת (מ"מ).

³ מזוזה גימ' אדנ"י (רח"ו).

⁴ בינה (רח"ו). כי עד בינה נקרא מחשבה אבל באי' מתחיל הגילוי, וכמו שנאמר (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ופי' כולם שורשם בחכמה, עשית בבינה (רמ"ז).

<p>שמיעה בהאי שמיטה¹ תליא וע"ד הוא פנים להאי שמיעה יתפנים² שמיעה דיליה וישתאר פנימו ביה ולא ישתאר הוא עבדא למאריה עד דיתקרב לההוא אתר דפנים ויתפנים הוא קמיה וישתאר ביה ההוא פנימו ובג"כ והגישו ארניו אל האלהים סתם כמה דאוקימנא וע"ד ושביתה הארץ שבת ליי</p>	<p>השמיעה תלויה בשמיטה הזו, ועל זה שהוא פגם את השמיעה הזו, תפגם שמיעתו וישאר בו פגם, והוא לא ישאר עבד לאדונו, עד שיתקרב לאותו מקום שפגם, ופגם הוא לפניו וישאר בו אותו פגם, ומשום זה והגישו אדונו אל האלהים סתם, כמו שבארנו, ועל זה ושביתה הארץ שבת לה'.</p>
<p>שש שנים תזרע שדך³ וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון⁴ יהיה לארץ שבת ליי והא אוקמוה דכתיב והשביעית תשמטנה ונמשתה⁵ וגו' מ"ט ואכלו⁶ אביוני עמך בנין דמסכני בהאי אתר תליין ובנין כך שביק לון למיכל</p>	<p>שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה', והרי פרשוה, שכתוב והשביעית תשמטנה ונמשתה וגו', למה "ואכלו אביוני עמך", משום שהעניים תלויים במקום הזה, ומשום זה תשאיר אותם לאכול.</p>
<p>ועל דא מאן דרחים למסכנא יהיב שלמא בכנסת ישראל ואוסיף ברכתא בעלמא ויהיב חידו⁷ וחילא לאתר דאתקרי צדקה לארקא ברכתא ולכנסת ישראל⁸ ואוקימנא</p>	<p>ועל זה מי שמרחם על העני, נותן שלום בכנסת ישראל, ומוסיף ברכה לעולם, ונותן שמחה וכח למקום שנקרא צדקה להוריק ברכה לכנסת ישראל.</p>

¹ יש לתמוה דבכ"מ מזההר משמע שהשמיעה בבניה כי אוז'ן גימ' ס"ג והעשי' במלכות וכאן כתב להפך וצ"ע (רח"ו).

² יש לתמוה מאד כי רציעת האזן אינו פגם בשמיעה והפגם הזה הוא בתנוך וזה שאינו נוגע לשמיעה והיה לנו לעשות לו סם שיפגום שמיעתו (רח"ו).

³ הוא כנז"ל שמצוה לעבוד את האדמה כל שש השנים, שאז פועלים בעצם ו"ק [דידה] ודידיה, ולכן נרמז ש'ש שנים גם בר"ת. ויתר על כן אף תיבת ש"ש הוא שש שנים, והם ג' בחינות כנגד ג' בחינות הכלים היורדים למטה והעוסקים במלאכת הבריור, ושדה וכרם נראה לי שהם שתי בחינות שבמלכות, האחת משלה מבחינת נקודתה, ואל זו יצדק שם שדה שהוא הקרקע ובה יכון הזריעה כי אין לה מדילה כלום, והבחינה השנייה היא מה שנתווסף מזעיר לעשותה פרצוף, ולא יקרא בשם עץ ואילן ובפרט שם כרם שעושה ענבים ויין שסודם גבורות כנודע, ולפיכך בו העיקר הוא לכרות הזמורות היבשות, דהיינו הקליפות האחוזות בגבורות (רמ"ז).

⁴ איתא בדרוש השביעית ששני דברים בכללות הם הנעשים לתיקון המלכות, האחד הוא בבניה דהיינו להעלותה מג' העולמות ולתקנה בפרצוף אחר באחור, והשני להביאה פנים בפנים. והנה על הראשון נאמר שבת שבתון, דהיינו שבתון בבחינת חייליה שבב"ע העולים אליה לשבות עמה, ושביתה לה' ה"ס פנים בפנים, ולפי שהדבר הראשון נעשה מעצמו והשני על ידי מעשינו ותפילותינו כנזכר שם, לכן לא ערבבם יחד, אלא בראשון אמר יהיה לארץ, פי' מאליו, מה שאין כן בשני ולכן לא אמר בו יהיה (רמ"ז).

⁵ ירצה ששני הדברים האמורים הם נרמזים בשתי תיבות אלו. ונלע"ד שמפרש מלת ונטשתה מלשון (ישעיה יח, ו) ואת הנטישות הסיר התז, שהם הסעיפים המתפשטים, וכמ"ה (שם טז, ח) שלוחותיה נטשו עברו ים, ומעין זה תרגם יונתן בן עוזיאל (שמות כג, יא) ושביעיתא תשמטנא מפולחנא ותפקר פירהא, שר"ל תפשוט אותם בשוק, והוא ענין הביעור שבשביעית. ואנן בדידן נאמר כי תשמטנה הוא הדבר הראשון שעליו נקרא שמיעה, דהיינו ההשמטה מלעבדה, כי היא עולה מאליה ומנחת ועוזבת מעבוד עבודותיה ומתעלה למעלה עד שבתה באחורי דודה, וזהו תשמטנה, הרפה לה ואל תתעסק בעבודתה כי היא שובתת שבת שלה. אבל ונטשתה הכוונה על הדבר השני שעושה האדם, והוא להביאה פנים אל פנים להזדווג עם דודה לפרות ולרבות ולשלח הארות מן הת"ת (רמ"ז).

⁶ ירצה שזהו הטעם העיקרי, ולכן לא נזכרו שם לא הוא ולא בני ביתו אעפ"י שגם המה אוכלים בפירות שם, וכנזכר בפסוק (כה, ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וגו', ואפילו הכי לא הזכירה תורה אלא האביונים שהם תכלית מצות השמיטה בעצם וראשונה, ועל כן אמרו רז"ל שבא פסוק והיתה למעט, סד"א דהא דדוקא עניים אוכלים והשאר אסורים תלמוד לומר והיתה וגו' להתיירה להם. ולפי הנראה מדלא כתיב לאכול אביוני עמך אלא ואכלו, משמע שהוא כעין מצוה להם שיאכלו משלה, אבל בשאר בני אדם נאמר להם לאכלה. וראה כי כאן נאמר והיתה שבת הארץ וגו', דהיינו מבחינת היותה אחר באחור ולא משל פנים בפנים שזהו נקרא שבת ה' וכנז"ל, אבל נאמר ואכלו, אחר שתי הבחינות הנרמזות בתשמטנה ונטשתה כאמור (רמ"ז).

⁷ שמחה מימין מצד החסדים וכח מצד שמאל שהם הגבורות שאז כולל שניהם שאז מריק ברכה ע"י היסוד הנק' ברוך (רח"ו).

ובארנו	רע"מ
ובשנה השביעית שבת שבתון וגו', מצוה זו לשבות בשנה השביעית ולאחריה, לשבת בשביעי, ואחריה להשמיט כספים בשביעית, ואחריה למנות שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה, כאן הסוד של כל השביעיות מצד השכינה שנקראת שבע מצד הצדיק, שהוא שביעי לבינה, והיא בת שבע מצד האם העליונה, שנאמר בה "שבע ביום הללתיך".	ובשנה השביעית שבת שבתון וגו' פקודא דא לשבות בשנה השביעית ואבתריה לשבות בשביעי ואבתריה להשמיט כספים בשביעית ואבתריה למנות שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה הכא רוא דכל שביעיות מסמרא דשכינתא דאתקריאת שבע מסמרא דצדיק דאיהו שביעי לבינה ואיהי בת שבע ² מסמרא דאימא עלאה דאתמר בה ³ שבע ביום הללתיך
שבע שמות הם אבגית"ץ, ובהם ארבעים ושתיים אותיות, כלל האותיות והתבות הם תשע וארבעים, האם העליונה שנת החמישים שנה, שבה "וקראתם דרוור", בה תהיה שכינה תחתונה דרוור, פדות, ושבייתה לישראל, שנאמר בהם "והיה זרעך כעפר הארץ".	שבע שמהן אינון אב"ג ית"ץ ובהון מ"ב ⁴ אתון כלל אתון ותיבין הם תשע וארבעים ⁵ אימא עלאה שנת החמישים שנה דבה וקראתם דרוור בה תהא שכינתא תתאה דרוור פדות ושבייתה לישראל דאתמר בהון והיה זרעך כעפר הארץ ⁶
כל ספירה מהשבע הללו שש כנפים, שהן שש אותיות לכל אחת, ובהן הקדוש ברוך הוא (ושכינתו) בכל ספירה מהשבע הללו, "בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף" ובינה היא אחת, והשכינה התחתונה היא שבע, ולמעלה מבינה אחת ואחת, הרי עשר ספירות.	כל ספירה מאלין שבע שית גרפיין דאינון שית אתון לכל חד ובהון קב"ה (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע בשתיים יכסה ⁷ פניו ובשתיים יכסה רגליו ⁸ ובשתיים יעופף ⁹ ובינה איה ¹⁰ אחת ושכינתא תתאה שבע ולעילא מבינה אחת ואחת הא עשר ספירן
שתיים ג' וד' וה' וו' זז', כאן וילך הלוך וגדל מצד זר, והמים היו הלוך וחסור, מתי, במקום שהשכינה התחתונה שורה בז', זהו שכתוב ותנח התיבה בחדש השביעי זו השכינה התחתונה.	שתיים ג' וד' וה' וו' זז' כאן וילך הלוך וגדל מסמרא נוכראה והמים ¹¹ היו הלוך וחסור אימתי באתר דשכינתא תתאה שריא בז' הה"ד ותנח התיבה בחדש השביעי דא שכינתא תתאה
בשבעה עשר יום לחדש היא השביעית והעשירית שעולה בהם, אהיה	בשבעה עשר יום לחדש איהי ¹² שביעאה ועשיראה דסליקת בהון אהיה ¹ דאיהי בינה

¹ ר"ל המלכות הכונסת הארת ישראל בעלה ובינה היא אחת ומלכות שבע (רח"ו).

² בת של בינה שנק' שבע מתתא לעילא דכלילא בן י"ה ז"ס (יהל אור).

³ דק"ש מסט' דבינה כ"ה כ"ה כמ"ש בפ' משפטים (יהל אור).

⁴ מסטרא דבינה אה"ה אשר אה"ה כמש"ל (יהל אור).

⁵ אתון הם מ"ב אתון ותיבין הן השמות שהן ז' הרי הכל מ"ט כמנין אותיות של שמע ובשכמל"ו דק"ש מסט' דבינה כנ"ל בפנים נ"ל משה שלמה (יהל אור – מצאתי כתוב על הגליון).

⁶ ר"ל כמו עפר הארץ דאית לה נייחא ביובל כן זרעך (יהל אור).

⁷ חו"ג (יהל אור).

⁸ נו"ה (יהל אור).

⁹ ת"ת ויסוד דסלקין לעילא (יהל אור).

¹⁰ ר"ל אחת בינה אחת ואחת כ"ח [כתר וחכמה], ואח"כ אחת ושתיים בינה וגדולה עד מלכות דנו"ה תרי פלגי דגופא וכליל בתחלה ג' יחד ואח"כ עם ז"ת (יהל אור).

¹¹ ר"ל בסט' דקדושה עד מלכות מרבין אבל ממלכות ולחוש בסט"א הולכין ומתמעטין כידוע בשמותיהן, וז"ש בתר דשכינתא וכו' (יהל אור).

¹² ר"ל דל"ת דקרי שביעאה ועשיראה ורביעאה (יהל אור).

<p>שנת היובל² איהי אהיה אשר אהיה תרין זמנין אהייה הושבן מ"ב ותמניא אתוון בהון חמשין דבהון פקודא לחשוב שנת היובל וביה פקודא לחזור לאחוזתו ביובל בשנת היובל הזאת תשובו וגו' כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה דנשמתיה אחיזא מתמן כמה דאוקמוה והרוח תשוב אל האלהים וגו'</p>	<p>שהיא בינה, שנת היובל, היא אהיה אשר אהיה, פעמיים אהיה, חשבון מ"ב, ושמונה אותיות בהם חמשים שבהם מצוה לחשוב שנת היובל, ובו מצוה לחזור לאחוזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו', כל אחד יחזור בו לדרגה שלו, שנשמתו אחוזה משם, כמו שבארוה, והרוח תשוב אל האלהים וגו'.</p>
<p>שמיטה שכינתא תתאה דאיהי משבע שנין יובל אימא עלאה בינה איהי לחמשין שנין ובה אתייחסין ישראל במפקנותהון מן גלותא ההיד ואיש אל משפחתו תשובו כנוונא דמפקנו דמצרים דאינון מארי תורה בה אתמר בהון וחמושים עלו בני ישראל ואוקמוה אחד מחמשים ושכינתא תתאה איהי גאולת בתי ערי חומה אתמר בה ובתי ערי החצרים דתרי בתי אית בלבא³ אם אינון ממארי תורה אתקריאו בתי ערי חומה כנוונא דאתמר במפקנו דמצרים והמים להם חומה מימינם</p>	<p>שמיטה שכינה תחתונה שהיא משבע שנים, יובל האם העליונה בינה היא לחמשים שנים, ובה מתייחסים ישראל ביציאתם מהגלות, זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו, כדוגמא שיציאת מצרים, שאותם בעלי תורה בה, נאמר בהם "וחמושים עלו בני ישראל", ופרשוה אחד מחמשים, ושכינה תחתונה היא גאולת בתי ערי חומה, נאמר בה ובתי ערי החצרים, ששני בתים יש בלב, אם הם מבעלי תורה הם נקראים בתי ערי חומה, כדוגמא שנאמר ביציאת מצרים "והמים להם חומה מימינם</p>
<p>קמ"א</p>	
<p>ומשמאלם לאחרים דלא אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים</p>	<p>ומשמאלם" לאחרים שאינם בעלי תורה נקראו בתי החצרים.</p>
<p>א"ר שמעון והא אשכחנא חצרים דאתמר ביה ותעמוד בחצר בית המלך⁴ הפנימית נכח בית המלך ובכל אתר המלך סתם דא קב"ה⁵ ותעמוד אין עמידה אלא צלותא נכח בית המלך נכח בית המקדש דכל ישראל צריכין לצלואה צלותא דלהון לתמן⁶ למהוי נכח בית המקדש⁷ הכא מאן הצר הפנימית⁸ ודאי תרין אינון חצרות בית יי¹</p>	<p>אמר רבי שמעון, והרי מצאנו חצרים שנאמר בו "ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך" ובכל מקום המלך סתם זה הקדוש ברוך הוא. "ותעמוד", אין עמידה אלא תפלה, "נוכח בית המלך" נוכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפלתם לשם, ולהיות נוכח בית המקדש. מי זו כאן חצר הפנימית, ודאי שנים הם חצרות</p>

¹ ר"ל כד סלקת לבינה היא רביעאה (יהל אור).

² דרגא דבינה (יהל אור).

³ ח"ב קז רע"ב (לש"ו).

⁴ השתא הקשה ר' שמעון דאיהי קאמר דבית חצרים, כלומר אע"פ דאיכא בית, איכא חצר לבד, וזה אי אפשר. וראיה מדכתיב "ותעמוד בחצר בית המלך", הרי שיש בית וחצר, ועוד שיש יחוד, דהיינו תורה, ועל"ז יש חצר (אור יקר).

⁵ היינו ת"ת (אור יקר).

⁶ דהיינו ליחוד, דהיינו המלך תורה בביתו, ועוד כי הוא עומד ומייחד, דהרי קאמר ותעמוד, ואין עמידה אלא צלותא, כי תפלה מעומד הוא יחוד קב"ה ושכינתיה. וא"ת נפרש דבית המלך היא בינה, בית לחכמה הנקרא ג"כ מלך, ובינה בית המלך, וחצר בית המלך מלכות, וכיון שאין יחוד שהיה מיחד, קראה חצר, לזה פירש שזה אי אפשר לפרש כן, משום דנוכח בית המלך, היינו נוכח המקדש דהכי הוי פשטא דמילתא (אור יקר).

⁷ א"כ בית היא בשכינתא וחצר בשכינתא (אור יקר).

⁸ זולת זה קשה ד"חצרות ה' תרי הוויין" והכא קאמר "חד בית וחד חצר" וז"ש הכא דקאמר בית כבר "מאן חצר הפנימית" דליכא אלא תרין חצרות (אור יקר). ר"ל דתרין חצרות היו בעזרה כמ"ש בפסוק, עזרת נשים ועזרת ישראל, וא"כ גם החצר הוא פנים (יהל אור).

	בית ה'.
<p>אמר ליה² בוצינא קדישא תרין חצרים אינון חצוניים³ דלבא ואינון תרין אזנים דלבא⁴ ותרין בתים פנימיים⁵ תרין בתי דלבא ותרין אינון בתי גוואי ותרין אינון בתי בראי⁶ ובזמנא דיהא פורקנא גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא דאיהו שכנתא ולאין רחיקין דאתקריבו הה"ד שלום שלום לרחוק ולקרוב ואוקמוה לרחוק מעבירה⁷ ולקרוב ממצוה⁸</p>	<p>אמר לו הנר הקדוש, שני חצרים הם, החיצוניים של הלב והם שני אזנים של הלב, ושני בתים פנימיים, שני בתי הלב, ושנים הם הבתים הפנימיים, ושנים הם בתים חיצוניים, ובזמן שיהיה פורקן תהיה גאולה לכלם, לאותם הקרובים ללב שהיא השכינה, ולא לה הרחוקים שהתקרבו, זהו שכתוב "שלום שלום לרחוק ולקרוב", ופרשוה לרחוק מעבירה, ולקרוב ממצוה.</p>
<p>בההוא זמנא פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל הה"ד כנשוא נס הרים⁹ תראו וכתקוע שופר תשמעו כגוונא דבתקיעת שופר דיובלא כלהו עבדין נפקי לחירות הכי בפורקנא בתרייתא בתקיעת שופר מתכנשין כל ישראל מארבע סטרי עלמא דאינון עבדין דיובלא דמארי תורה אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא אבל בנוי דמלכא קדישא ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי¹⁰ דאינון גדפי חיוון דמרכבתא</p>	<p>באותו זמן מצוה לתקוע בשופר ביובל, זהו שכתוב "כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו" כדוגמא שבתקיעת שופר היובל כל העבדים יוצאים לחירות, כך בגאולה האחרונה בתקיעת שופר מתכנסים כל ישראל מארבעת צדדי העולם שהם עבדי היובל, שבעלי תורה יש בהם עבדים על מנת לקבל פרס ונקראים עבדי המלך והמלכה, אבל בני המלך הקדוש "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" שהם כנפי חיות המרכבה.</p>

¹ דהיינו ליחד קב"ה בשכינתיה (אור יקר). דהיינו נר"ה שהם למטה ממלכות בהיותה למעלה, והם חצרות אליה, והם תרין חצרות לבית אחד (אור יקר).

² רעיא מהימנא (יהל אור).

³ ר"ל שניהם אף עזרת ישראל נק' חצונה, אלא דלגבי עזרת נשים נקרא פנימי (יהל אור).

⁴ דאזן תמן דינא, והיינו ר"ה דאית בהו דינא, ותרין בתים פנימיים הם ר"ה א"ד, שהם ג' ראשונות שיש בהם רחמים, דהיינו "בתי גוואי" (אור יקר).

⁵ ההיכל וקה"ק (יהל אור).

⁶ ז' מדות הכלולות בר"ה נקראות בתי בראי, ומאי דאמרן חצרים ובתים לעיל, הכוונה חצרים שאין ביניהם תורה, שהם בסוד נ"י, דהיינו הבחינות המתפשטות ממלכות ולמטה, בסוד עולם הנפרדים שאין ביניהם תורה, דהיינו היחוד ת"ת. ובתים יש בהם תורה שהם מיוחדים, ובגאולה ימצאו בתים וחצרים קרובים לבתים, דהיינו שימצא היחוד בכל הבחינות, והיינו רחוקין ואתקרבו בסוד התשובה, ועתה ימצא חצר, דהיינו אחד וחצר לפנים מחצר, דהיינו השנים, ושתייהם "חצרות בית ה'" דהיינו "וא"ד יעלה מן הארץ" דהיינו א"ד מאדנ"י שבו סוד היחוד כדפי' בתיק"ז, והמתפלל יכנס שיעור ב' פתחים דהיינו בחצר בית המלך (אור יקר). החצרות (יהל אור).

⁷ (עי' ברכות לד ע"ב) מעולם (יהל אור).

⁸ בע"ת כנ"ל (יהל אור).

⁹ הענין שבגאולה יהיו ב' בחינות: הא', שהם מעצמן יתקבצו אל ארץ ישראל בסוד הגאולה, ועליהם נאמר "כנשוא נס הרים תראו ותקוע שופר תשמעו" ויתקבצו מאליהם, ואלו הם כגוונא דיציאת עבדין ביובל בתקיעת שופר, שלא היו יודעים העבדים חירותם, אלא בתקיעת שופר, מיד עבדים נרצעים יוצאים לחרות. וכן יש בישראל בחי' שהם כעבדים, שלא ישיגו בגאולה אלא בתקיעת השופר, והיינו "כתקוע שופר תשמעו" והם טורחים ובאים מאליהם לדרוש את ה' ולבקש את ה' ואת דוד מלכם לארץ, ואלו הם עבדים על מנת לקבל פרס (אור יקר).

¹⁰ אמנם יש אחרים שהם מסטרא דבנים שהם מסטרא דאצילות שלא יצטרכו אל שופר להתקבץ, אלא הקב"ה שולחים אליהם מלאכים קלים יקבצום מד' כנפות הארץ, ועליהם נאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", שהם ד' גדפי חיון פני נשר, וכיון שהם בנים מסטרא דאצילות ורכבים על חיות ובאים על כנפי נשרים, ולא יצטרכו אל שופר, כי השיגו הגאולה בסוד כנפי נשרים, שהם מלאכים המביאים אותם על ענפיהם לשם השם ולקדושת ביתו, ולא שיביאו כמות כמות אלא שיהיו אלו טורחים על משא הדרך, ואלו באים בעננים כדרך שהיו ישראל וערב רב בגאולת מצרים, והטעם להיותם אלו בנים ואלו עבדים (אור יקר).

<p>פקודא בתר דא לתת ללוים ערים לשבת ובגין דאינון לא אשתתפו בענגלא קב"ה חלק לון לגביה למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון דכהנים בעבודתן ולוים לשירם ולזמרם וישראל לנויהם</p>	<p>מצוה אחר זו לתת ללוים ערים לשבת, ומשום שהם לא השתתפו בעגל, הקדוש ברוך הוא חלק אותם אליו, שיהיו מנגנים לו בכמה מיני נגון, שכהנים בעבודתם ולוים לשירם ולזמרם וישראל לנויהם.</p>
<p>כהנים בעבודתם דאית תמן כמה פקודין פקודא חד לעשות שמן המשחה ב' לויים שומרין במקדש ג' ישראל לירא מן המקדש ד' עבודת הלוים בבית המקדש ה' להקטיר קמרת פעמים ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש ז' לקדש זרע אהרן במקדש ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש ט' רחיצת ידיים ורגלים לעבוד במקדש י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש י"א לפדות פסולי המוקדשין י"ב קרבן היולדת ביום השמיני י"ג למלוח קרבנות במקדש י"ד לעשות העולה כמשפטה ט"ו לעשות החטאת כמשפטו ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים י"ז אכילת שירי מנחות י"ח לעשות מנחות כמזותן י"ט להביא קרבנות לב"ה כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח כ"ד לעשות תרומת הדשן כ"ה להדליק נרות המנורה כ"ו להקריב מנחה בכל יום כ"ז להקריב מוסף בשבת כ"ח להסדיר לחם ולבונה כ"ט להקריב קרבן מוסף בר"ח ל' להקריב בשבע ימי פסח ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה ל"ב להקריב (קרבן) העומר (היינו ספירת העומר) ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות, ל"ה להקריב מוסף בראש השנה, ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים, ל"ז להקריב מוסף בשבעת ימי החג, ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת, ט"ל לשרוף את הנותר באש, מ' לשרוף קדשים שנשטמו, מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים, מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש, מ"ג להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת מ"ד אשם תלוי על ספקו מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע מ"ו קרבן עולה ויורד, מ"ז קרבן על ספקו, מ"ח קרבן חטאת, מ"ט קרבן אשם תלוי הידוע, מ"י קרבן עולה ויורד, מ"יא קרבן שנהדרין גדולה שטעו, מ"יב להקריב הזב אחר שיטהר, מ"יג קרבן זבה אחר</p>	<p>כהנים בעבודתם, שיש שם כמה מצוות: מצוה אחת, לעשות שמן המשחה. ב' לויים שומרים במקדש, ג' ישראל לירא מן המקדש, ד' עבודת הלוים בבית המקדש, ה' להקטיר קטורת פעמיים, ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש, ז' לקדש זרע אהרן במקדש, ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש, ט' רחיצת ידיים ורגלים לעבוד במקדש, י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש, י"א לפדות פסולי המוקדשים, י"ב קרבן היולדת ביום השמיני, י"ג למלוח קרבנות במקדש, י"ד לעשות העולה כמשפטה, ט"ו לעשות החטאת כמשפטו, ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים, י"ז אכילת שירי מנחות, י"ח לעשות מנחות כמזותן, י"ט להביא קרבנות לבית המקדש, כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש, כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות, כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן, כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח, כ"ד לעשות תרומת הדשן, כ"ה להדליק נרות המנורה, כ"ו להקריב מנחה בכל יום, כ"ז להקריב מוסף בשבת, כ"ח להסדיר לחם ולבונה, כ"ט להקריב קרבן מוסף בראש חודש, ל' להקריב בשבעת ימי הפסח, ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה, ל"ב להקריב (קרבן) היינו ספירת העומר, ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות, ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות, ל"ה להקריב מוסף בראש השנה, ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים, ל"ז להקריב מוסף בשבעת ימי החג, ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת, ט"ל לשרוף את הנותר באש, מ' לשרוף קדשים שנשטמו, מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים, מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש, מ"ג להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת מ"ד אשם תלוי על ספקו מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע מ"ו קרבן עולה ויורד, מ"ז קרבן על ספקו, מ"ח קרבן חטאת, מ"ט קרבן אשם תלוי הידוע, מ"י קרבן עולה ויורד, מ"יא קרבן שנהדרין גדולה שטעו, מ"יב להקריב הזב אחר שיטהר, מ"יג קרבן זבה אחר</p>

	שתטהר, נ' קרבן יולדות, נ"א קרבן מצרעים משם ואילך שאר המצוות.
מארי מתיבתאן באומאה עלייכו לא תעדו מני עד דאתקין קרבנין לקב"ה דשכינתא איהי קרבן ליי' בכל אבר ואבר דמלכא בחבורא שלים בדכר ונוקבא בכל אברים דאינון מנהון ברישא עיינין בעיינין אודנין	בעלי הישיבות בשבועה עליכם אל תזוזו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה', בכל אבר ואיבר של המלך בחבור שלם, בזכר ונקבה, בכל האיברים שהם, מהם בראש עיניים בעינים, אזנים
קמ"ב	
לגבי אודנין חוטמא בחוטמא אנפין באנפין פומא בפומא ¹ כגון וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וברא הוה מחיה הילד והכי ידין דמלכא עם ידין דמטרוניתא גופא בגופא בכל אברים דיליה קרבנא שלים דב"נ בלא אתתא פלגו גופא איהי ושכינתא לא שריא עליה	לגבי אזנים, חוטם בחוטם, פנים בפנים, פה בפה, כגון "וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו" ובזה היה מחיה את הילד, וכך ידי המלך עם ידי המלכה גוף בגוף, בכל איבריו קרבן שלם, שאדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו.
הכי (ס"א כד) קב"ה לאו איהו בקרבנא עם שכינתא בכל ישראל ² דאינון אנשי מדות דאינון אברים דילה עלת העלות לא שריא תמן וכאלו לא הוה קב"ה חד בתר דלאו איהו עם שכינתיה	כך (כאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא איננו בקרבה עם השכינה בכל, ישראל שהם אנשי מדות, שהם האיברים שלה, עילת העילות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו.
ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה אתמר כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה בגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ	ובחוצה לארץ שהשכינה מרוחקת מבעלה, נאמר כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ.
ולזמנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה אתקיים ביה האי קרא ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד ועלת העלות שריא עלייהו ³	ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" ועילת העילות שורה עליהם.
אע"ג דתקינא אבהן צלותין באתר דקרבנין האי איהו לקרבא נפשין וריחין ונשמתין דאינון שכלים לקב"ה ושכינתיה כאברין לגבי גופא	אף על גב שהאבות תקנו תפלות במקום קרבנות, זהו לקרב נפשות ורוחות ונשמות שהם שכליים לקדוש ברוך הוא, ושכינתו כאיברים לגבי הגוף.
אבל מסטרא דכרסין ומלאכין דאינון גופין ⁴ ואברין ⁵ דלבר ⁶ ממלכא ומטרוניתא לית	אבל מצד הכסאות והמלאכים שהם גופים ואיברים שמחוץ למלך ומהמלכה,

¹ והענין דאברין דנוק' נרמזים בשם אדני' ואברין דדכורא נרמזים בשם הוי"ה ובסוד זה הוא סוד רישא דדכורא ורישא דנוק' דהיינו ג' ראשונות בהם סוד חכמה עצמה "עינים", ובניה "אזנים" ובסוד הדעת שבהן "חוטמא" וחסד וגבורה שבהם אנפין וסוד המלכות הנעלמת שם "פומא", והיינו סוד עיינין בעיינין וכו' קשר הזכר והנקבה יחד, ולהיות אברים אלו ראשיים בסוד החכמה והבינה והספירות הכלולות בה כדפי' לכך בהקשר סוד אברים אלו זכר ונקבה יש סוד דנשיבו דרוחא דחיי דהיינו שיתפשט אור הא"ס שהוא החיות אל הספירות מזכר אל נקבה והיינו בנוק' דפרדשא דנשיב רוחא דחיי לחקל תפוחין קדישין שהם הפנים תרין תפוחין כנודע וכו' (אור יקר).

² דקב"ה נשמתא ושכינתא גופא וישראל איברים ולכן כשנתרחק בעו"ה נשמתא נתפזרו האיברים וגלו ישראל (יהל אור).

³ שריא עלייהו" נמחק ציהל אור, ובמקומו איתא "תמן".

⁴ כגוף (יהל אור).

⁵ דכסא גוף ומלאכין אברין מסטרא דכסא (יהל אור).

⁶ ר"ל כשאין הקב"ה ושכינתא שם אין קורבא שם (יהל אור).

<p>תמן קרבנא ובנין דא אתמר בכרסייא ויאמר כי יד על כס יהי¹ (כס חסר מכס א) (נ"א ה"ו חסר משם הו"ה) "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו ואברין בפרודא מן גופא איהו לגו² ואינון לבר³ הה"ד הן ארלם צעקו חוצה חוצה ודאי</p>	<p>אין שם קרבן, ולכן נאמר בכסא "ויאמר כי יד על כס יה" (כס חסר מכס א) (ה"ו חסר משם הו"ה) "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" והאיברים בפרוד מהגוף, הוא בפנים והם בחוץ, זהו שכתוב "הן ארלם צעקו חוצה" חוצה ודאי.</p>
<p>יהא רעוא דילך לאחורא לן לבי מקדשא לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן כל חד בסדורא דיליה ומוספין כהלכתן</p>	<p>יהי רצון שלך להחזירנו לבית המקדש לקיים התפלה, שבארוה הקדמונים יהי רצון מלפניך ה' אלקיננו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל אחד בסדורו, ומוספים כהלכתם.</p>
<p>דבען לבר מארעא דישראל לית תמן קרבנין כגופין דבריאה דקב"ה ושכינתיה מסטרא דאצילות דיליה לית תמן פרודא ואפרשותא דשכינתא איהי יהודיה⁴ וברכתיה וקדושתיה⁵ ולא אתקריאת גופא אלא כד אתגשמו בכרסיין ומלאכין דבריאה כנשמתא⁶ דאתלבשא בגוף שפלה</p>	<p>שכעת מחוץ לארץ ישראל אין שם קרבנות, כמו הגופים של הבריאה שהקדוש ברוך הוא ושכינתו מצד האצילות שלו אין שם פרוד והפרדה, שהשכינה היא יחודו וברכתו וקדשתו, ולא נקראת גוף אלא כשהתגשמו בכסאות ומלאכי הבריאה, כמו נשמה שמתלבשת בגוף שפל.</p>
<p>ובנין דא כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא ולבר מכרסיין דילה כביכול כאלו לא הוה חד עמיה מסטרא דכסא עליון⁷ דאיהו גופא לקב"ה ומלאכין דתליין מניה כאברין דתליין מן גופא דאינון דכירין ונשמתין דאתגזרו מניה דכורין כסא תניינא גופא דשכינתא וכל נשמתין דתליין מניה נוקבין ומלאכין דתליין מההוא כרסייא נוקבין וקריבו דלהון בקב"ה ושכינתיה</p>	<p>ולכן כשהשכינה היא מחוץ להיכל בית המקדש ומחוץ לכסאותיה, כביכול כאלו לא היתה אחד עמו מצד הכסא העליון, שהוא גוף לקדוש ברוך הוא, והמלאכים שתלויים ממנו, כמו איברים שתלויים מן הגוף, שהם זכרים, והנשמות שנגזרו ממנו זכרים, הכסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו כסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו.</p>
<p>הכי יחוד קב"ה ושכינתיה אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כרסייא ומלאכין הכי אינון לגבך עלת העלות כגופא דאנת הוא דמיחד לון ומקרב לון</p>	<p>כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם כנשמות לגבי הכסא, והמלאכים כך הם לגבך, עילת העילות, כגוף שאתה הוא שמיחד אותם ומקרב אותם.</p>
<p>ובנין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך</p>	<p>ולכן אמונתך בהם. ואתה אין נשמה עליך שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה</p>

1 ר"ל דכל זמן ש"ה חסר שם גם הכסא אינו שלם אבל מקום מקדשנו בשלימות אז כסא שלם (יהל אור).
 2 ר"ל גוף הכסא (יהל אור).
 3 באצילות כמ"ש בפרשת שמות יח רע"א (לש"ו).
 4 פי' שכלי האצילות גם הם בחינת אלקות, מה שאין כן בכלי ב"ע (רמ"ז).
 5 בענין יחוד ברכה קדושה, עי' פע"ח שער התפילה ז: ובברכות ק"ש שלפניה ולאחריה נקראת ברכה דיליה הם סוד יב"ק י' יחוד ב' ברכה ק' קדושה שהם כנגד הג' קצוות ראשונות בחסד הוא הברכה בגבורה הקדושה בת"ת היחוד ואז עולה בהיכל הרצון ת"ת, ובהג"א על תיקו"ז לא ע"ד: קודם בשמאל קדושה, ואח"כ ברכה בימין, ואח"כ יחוד תו"מ, ועי' לעיל ח"ב קטז ע"א, ולקמן רטז ע"ב, ולקמן רכט ע"א.
 6 כנשמתא ולא כנשמתא (יהל אור).
 7 ת"ת דבריאה כסא רחמים (יהל אור).

<p>נשמתא דתהוי אנת כנופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות¹ ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא² ולגו מכלא ולכל סמרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סמרא</p>	<p>הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לכל ובתוך הכל ולכל צד ולמעלה מהכל ולמטה מהכל, ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד.</p>
<p>ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה</p>	<p>ובתוך עשר הספירות, שמהם הכל, ובהם הכל תלוי, ואתה בכל ספירה באורכה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי כל ספירה וספירה.</p>
<p>ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כנרמין³ ונידיו ועור ובשר דתליין מן גופא ואנת לית לך גופא ולא אברים ולית לך נוקבא אלא אחד בלא שני</p>	<p>ואתה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם כעצמות וגידיים ועור ובשר התלויים מן הגוף, ואתה אין לך גוף ולא איברים, ואין לך נקבה אלא אחד בלי שני.</p>
<p>יהא רעוא דילך דתקרב אנת שכינתיה לגבי קב"ה בכל דרגין דאינון אצילות דילה דאינון נשמתין דבעלי מדות נשיאי ישראל⁴ חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים כלהו דאצילות</p>	<p>יהי רצון שלך שתקרב אתה שכינתו לקדוש ברוך הוא בכל הדרגות שהן אצילות שלה, שהן נשמות של בעלי מדות נשיאי ישראל, חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים, כולם מאצילות.</p>
<p>דאית אחרנין דבריאה דשכינתא איהי קרבן שמן המשחה מימינא שמן למאור כגון את המאור הגדול</p>	<p>שיש אחרים של בריאה, שהשכינה היא קרבן שמן המשחה מימין, שמן למאור, כגון "את המאור הגדול".</p>
<p>שמן משחת קדש איהו מסמרא דשמאלא דאתמר בה וקדשת את הלויים⁵</p>	<p>שמן משחת קדש, הוא מצד השמאל, שנאמר בו וקדשת את הלויים.</p>
<p>שמן כתית איהו מסמרא דצדיק דאיהו כתיש כתישין מאברין דאינון זיתים לאחתא משחא לגבי פתילה פתילא תכלא ונגבורה מתמן איהי יראה ולויים שומרים המקדש ומתמן פקודא לירא מן המקדש ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הוו מזמרין קדמך לסלקא שכינתא דאיהי שירה וזמרה הון לויים⁶</p>	<p>שמן כתית הוא מצד של צדיק, שהוא כותש כתישות מאיברים שהם זיתים, להוריד שמן לגבי פתילה, פתיל תכלת והגבורה, משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש, ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש, בעשרים וארבע משמרות לויים, שבהן היו מזמרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה בהם לה, כ"ד עם שירה, וזמרה כ"ו כחשבון</p>

¹ ח"א קג ע"ב (לש"ו). עי' הערה בסוף הספר.

² לקמן קכה ע"א (לש"ו).

³ ד' דרגין אותיות השם (יהל אור).

⁴ תשע מדות כסדר מכתר עד מלכות ונביאים כולל נ"ה (יהל אור).

⁵ וקדשת את הלויים, פסוק זה לא כתוב כן, אלא נראה לי שהוא פסוק (במדבר ח, יז) הקדשתי אותם לי. האמור בבכורות, וכתוב בתריה (ח, יח) ואקח את הלויים, ואם כן גם בלויים אעפ"י שהם מהשמאל כתוב קדושה (רמ"ז). אין כזה פסוק, אמנם מופיע כמה וכמה פעמים בדברי רשב"י: עי' ח"ב פ"ב קפח ע"א, לקמן קמו ע"ב, תיקו"ז לג ע"ב, סג ע"א, פח ע"ב, צה ע"א, קסה ע"א, אולי כוונתו לפסוק (במדבר ח ט) והקרבת את הלויים. או פסוק יג: והעמדת את הלויים, או פסוק יד: והבדלת את הלויים. והאיר לי יד"ב הרה"ג ר' י"ד בוקשפן, שהלשון "אתמר" בזה אפשר דקאי על לשון חז"ל ושונה מ"דכתיב", וצ"ע בדבר. ועי' רמ"ז ח"ג מ ע"ב: פעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

⁶ הם שני מיני שירה, דכלי ודפה, שהם סוד מעשה ודיבור (רמ"ז).

<p>כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו כחושבן יהו"ה ואבתריה פקודא איהו מצות קטרת תמיד לקב"ה וקטרת כקרבנא!</p>	<p>יהו"ה, ולאחריה מצוה היא מצות קטורת תמיד לקדוש ברוך הוא, והקטורת כקרבן.</p>
<p>והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה ואמורין ופדרין דאינון מתאכלין כל הלילה</p>	<p>והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה, ואמורים ופרדים שהם מתעכלים כל הלילה</p>
<p>ק"א</p>	
<p>אינון כפרה דאברין דגופא ונפשיה דלא יתוקרון בניהנמ² ולא יתמסרון בידא דמלאך המות ובגין דב"ג חב ביצר הרע דאיהו צפוני הכי שחיטתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני מאותו צפוני.</p>	<p>הם כפורת אברי הגוף ונפשו, שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שאדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיטתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.</p>
<p>ובקרבנות קח בהם קל וחומר דאע"ג דתורה איהי שם יהו"ה ונבואה דאתמר בה (ישעיה סג יד) רוח יי⁴ תניחנו⁵ עם כל דא לאו כל מארי תורה שקילין ולא כל נביאים שקילין דאית נביאים דנבואה דלהון בלבושין דמלכא⁶ והכי הוא אורייתא דבע"פ כמה מארי ספקות ופרוקין בלבושא דמלכא ואית אחרנין דסלקין יתיר באברים דגופא דמלכא דאתמר בהון ואראה וראיתי במראה בעינין יי שמעתי שמעך יראתי בשמיעה</p>	<p>ובקרבנות קח בהם קל וחומר מנביאים, שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה רוח ה' תניחנו, עם כל זה לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך, ויש אחרים שעולים יותר באיברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה וראיתי במראה בעיניים, ה' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה.</p>
<p>יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעינין הבקוק מאודנין בשמיעה ובגין דא יחזקאל הוא כל אלין מראות דמרכבה בראייה בעין השכל הבקוק בשמיעה</p>	<p>יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעיניים. חבקוק מהאזנים בשמיעה, ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל, חבקוק בשמיעה.</p>
<p>ואית נבואה דנבואתיה בפומא הה"ד ויגע</p>	<p>ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב</p>

¹ לקרבנא (יהל אור).

² ולזה ניחוח הבהמה ניחוח גופו ושרפתו נגד שריפת אש גהנום, והיינו ממש בלילה זה תמורת זה, ואם תאמר היינו דווקא בנותר מהיום אמנם ביום שהוא היחוד לא ינתחו אותה, אלא הי אמתנתחת ונשרפת כל היום והנותר יהיה לענין זה, לזה אמר שאינו כן אלא מתחלה מקריבין אותו לרמז זה והעד לזה "שחיטתן בצפון וכו'" דהיינו משעת שחיטה (אור יקר).

³ והשתא קשה, דאת אמרת "לכפרת וכו'" דהיינו תמורתו לחיצוני וזה הפך זה, לזה אמר יכ בחינת הקרבנות לכמה דרכים ומדרכי הנבואה מוכיח על ידי ק"ו, ומה אם נבואה שכל הנביאים קדושים נבואה נמשכת אליהם מלמעלה משתנת לכמה בחינות מפני בחינת הנשמה כדמסיק, קרבנות, שכל אדם מקרב רעים וטובים אפילו גויים לא כל שכן שיבחנו לבחינות אין תכלית כדמסיק עד סוף השמועה. ולהבין הכל התורה דהא בהא תליא, לפי עסק האדם בתורה זוכה למעלת הנשמה, ותורה ונבואה הכל ענין א', נשפע משם הוי"ה דהיינו ת"ת "רוח ה' וכו'" בהמה בבקעה תלך, דהיינו בהמ"ה סוד המלכות מצד החיות הקדוש בבקעה דהיינו כבהמה בבקעה תרד [רוח ה' תניחנו כן נהגת עמך לעשות לך שם תפארת] דהיינו בהמ"ה סוד המלכות מצד חיות הקדש בבקעה דהיינו למטה בסוד וימצאו בקעה ששם שליטת החיצונים כדפי בזהר נח (אור יקר). ר"ל דכל חד לפי דרגא דיליה (יהל אור).

⁴ היינו הת"ת (אור יקר).

⁵ לשלוט בהם ולהנהיג לישראל, וזהו שאמר כן נהגת עמך בית ישראל ע"י הנבואה בהיותם מלובשים בעסקי העולם השפל הזה (אור יקר).

⁶ בסוד ההיכלות למטה ששם סוד שתא סודי משנה דהיינו פסקות וכו', ושם לבד נבואת כמה נביאים כגון דניאל כאומרו גבריאל הבן להלז והיוצא רבים. והעולים יותר הם מצד הכסא דהיינו למעלה מהיכל קדש הקדשים בכסא הכבוד ואלו יבחנו לבחינות רבות והם נביאים ממש שהקודמין היו מדברי רוח"ק והבחינות הם לפי האברים (אור יקר).

<p>על פי נבואה אחרא מרוחא דהושמא הה"ד ותבא בי הרוח ואית דנבואתיה ביד הה"ד וביד הנביאים אדמה ואחרנין לפנים בחיי המלך ואחרנין לפני ולפנים</p>	<p>ויגע על פי נבואה אחרת, מריח החוטם, זהו שכתוב "ותבא בי הרוח". ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב "וביד הנביאים אדמה" ואחרים לפנים בחיי המלך, ואחרים לפני ולפנים.</p>
<p>והכי באורייתא¹ פשטי"ם² ראיו"ת³ דרשו"ת⁴ סודו"ת⁵ דסתרי תורה ולעילא סתרי סתרים לה' הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין כלהו ליהו"ה איהו נטיל כלא ופליג קרבנין למשריין דיליה מנהון פליג לכלבים אינון קרבנין פסולין דיהיב להון לסמאל כלב ולמשרייתיה ובנין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא ומנהון לשדים דאית בהון כבעירן ומנהון כמלאכי השרת ומנהון כבני נשא</p>	<p>וכך בתורה פשטים ראיות דרשות סודות של סתרי תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב שקרבנות כולם ליהו"ה, הוא לוקח הכל ומחלק את הקרבנות למחנותיו, מהם מחלק לכלבים, אותם קרבנות פסולים שנותן אותם לסמאל הכלב ולמחנותיו, ולכן היתה יורדת דמות כלב. ומהם לשדים, שיש בהם כבהמות. ומהם כמלאכי השרת, ומהם כבני אדם.</p>
<p>לאינון דעובדיהון כשדים פליג קרבנהון לשדים אלין דעובדיהון כמלאכין פליג קרבנין דלהון למלאכים הה"ד את קרבני לחמי לאשי דאינון קרבנין דלהון לאו תליין כבעירן דקרבנין דבעירן אינון דעמי הארץ אינון קרבנין (דמלאכין) דבני נשא צלותין ועובדין מביין קרבנין דת"ח מארי מדות אלין מארי רזי דאורייתא וסתריין גניזין דבהון קב"ה נחית הוא בגרמיה לקבלא קרבנין דלהון דאיהו תורת יי' תמימה שכינתא קדישא מי' מדות</p>	<p>לאותם שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנותיהם לשדים, אלה שמעשיהם כמלאכים מחלק את קרבנותיהם למלאכים, זהו שכתוב "את קרבני לחמי לאשי" שאותם קרבנותיהם לא תלויים בבהמות, שקרבנות של בהמות הם של עמי הארץ, אותם קרבנות (של מלאכים) של בני אדם תפלות ומעשים טובים, הקרבנות של תלמידי חכמים בעלי מדות אלה בעלי סודות תורה והסתרים הגנוזים שבהם, הקדוש ברוך הוא יורד בעצמו לקבל את קרבנותיהם, שהיא תורת ה' תמימה, שכינה קדושה, מעשר מדות.</p>
<p>ותלמידי דרבנן אינון מלין דלהון כאכילת שירי מנחות ואית אחרנין דמתגברין עליהו דאורייתא דלהון כאכילת מנחות עצמן ולא שירי מנחות</p>	<p>ותלמידי רבותינו, אותם הדברים שלהם כמו אכילת שירי מנחות, ויש אחרים שמתגברים עליהם, שתורתם כאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות.</p>
<p>ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים מאכלים מכמה מינים למלך, ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צוה הקדוש ברוך הוא להקריב לו כולם בביתו, שהיא השכינה, וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים "כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'".</p>	<p>ויש אחרים שתורתם אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינים למלך, ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צוה הקדוש ברוך הוא להקריב לו כולם בביתו, שהיא השכינה, וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים "כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'".</p>
<p>למלאכה דהו עבדיו ואפרכסוי ושלטני מלכותא שלחי ליה כמה דורוני אמר מאן דבעי למשלח לי דורונא לא ישלח אלא בידא</p>	<p>(משל) למלך שעבדיו ושריו ושליטי מלכותו היו שולחים לו כמה דורונות, אמר מי שרוצה לשלוח לי דורון לא</p>

¹ ד' דרגין נגד הנ"ל לבושא וגופא וחי המלך ולפני ולפנים (יהל אור).

² מצד העשיה (אור יקר).

³ מצד מטטרו"ן (אור יקר).

⁴ מצד הבריאה (אור יקר).

⁵ מצד האצילות סודות (אור יקר).

<p>דמטרוניתא לקיים בה ומלכותו בכל משלה ובג"ד אתקריאת שכינתא קרבן ליי' עולה ליי' אשם ליי'</p>	<p>ישלח רק בידי המלכה, לקיים בה "ומלכותו בכל משלה". ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עולה לה', אשם לה'.</p>
<p>ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות כלא צריך לקרבא ליי' ושכינתיה ולבתר איהי פלגית לכלא הה"ד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה</p>	<p>ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ושכינתו, ואחר כך היא מחלקת לכל, זהו שכתוב "ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה".</p>
<p>ואפילו מזונא דהיון כגון קרבן שעורים מאכל בעין ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא ואפי' דכלבי ודחמרי וגמלי לקיים בה ומלכותו בכל משלה</p>	<p>ואפילו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל הבהמות, ומאכל עבדים ושפחות של בית המלך, ואפילו של כלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בה ומלכותו בכל משלה.</p>
<p>ומגלן דעל ידהא פליג כלא דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה בנין דקב"ה בן י"ה ו' בן י"ה כליל יהו' ושלמו דיליה ה' איהי עולה ליהו"ה קרבן ליהו"ה שלמים ליי' קריבו דיליה שלימא דיליה דביה אשתלים יהו' ולמהו יהו"ה</p>	<p>ומנין לנו שעל ידה מתחלק הכל, שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה כולל יהו', ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה, קרבן ליהו"ה, שלמים לה', קירוב שלו שלמותו, שבו השלים יהו' להיות יהו"ה.</p>
<p>וכלא אתהדרר ביה ובג"ד זובה לאלהים יחרם בלתי ליהו"ה לבדו דלא יהיב שלטנותא לסטרא אחרא בקרבנא דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון ולית לון קריבא ויהודא וקב"ה אפריש לון משמיה כגון דאפריש חשך מאור הה"ד ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש' כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה והאי איהו רוא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה והאי לא תגלה ערותך קירוב דכל עריין שקילין לע"ז דכל סטרין אחרנין עליהו אתמר מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם וכתובם ללשונותם בארצותם בגוייהם וכתוב כי שם בלל יי' שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהו"ה</p>	<p>והכל חוזר בו, ולכן "זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו" שלא נותן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפירוד, ואין להם קירבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפרידם משמו, כמו שהפריד חשך מאור, זהו שכתוב "ויבדל אלהים בין האור ובין החשך" ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא, מה שהפריד כמי שקירב טומאת הנדה לבעלה, וזהו סוד "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה" ולא תגלה ערותה הזה, קירוב שכל העריות שקולים לעבודה זרה, של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר "מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם", וכתוב ללשונותם בארצותם בגוייהם, וכתוב כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, ומשם הפיצם ה'.</p>
<p>וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטרין אחרנין קב"ה אפריש ליה משמיה ולית ליה חולקא בשמיה דקב"ה בחר לון לישראל מכל שאר אומין הה"ד ובך בחר ה' ופליג לון מנייהו לחולקיה הה"ד כי</p>	<p>וכל מי שמקריב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אומות, זהו שכתוב "ובך בחר ה'" וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב "כי</p>
<p>דף ק"ב</p>	

¹ [מכאן רואים] גודל האיסור לייחס או לשתף (ר"ל להתערב במחשבה וכוונה או בדיבור ואמירה) איזה קדושה בכל דבר של חול, ומכש"כ בכל דבר טמא ח"ו. ואפי' אם אין הכוונה לאיזה עבודה ח"ו, אלא רק שחושב בדעתו ושכלו שיש שם איזה קדושה מלוכש בה, הנה הוא מאביזרא דעב"ז רח"ל (דע"ה ח"א נד ע"ד).

רע"מ	
חלק י"י עמו ובגין דא יהיב לון אורייתא משמיה זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר והא אוקמוה י"ה עם שמי שס"ה ו"ה עם זכרי רמ"ה בכל מצוה ומצוה קשיר לון לישראל בשמיה למהוי כל אבר ואבר דלהון חולק עדביה ואחסנתיה ובג"ד זובח לאלהים יחרם וגו'	חלק ה' עמו" ולכן נתן להם תורה משמו, "זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור". והרי פרשוה, "ה עם שמי שס"ה, ו"ה עם זכרי רמ"ח, בכל מצוה ומצוה קושר את ישראל בשמו, להיות כל אבר ואיבר שלהם חלק גורלו וירושתו, ולכן זובח לאלהים יחרם וכו'.
צריכין ישראל לשתפא ליי בהליכה דלהון בהקיץ דלהון הה"ד בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך	צריכים ישראל לשתף את ה' בהליכתם בהקיצתם, זהו שכתוב "בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך".
קם ההוא תלמידא ואשתתפא קמיה ואמר זכאה איהו חולקיה דמאן דוכי למשמע מלין אלין בלהו שם י"י ¹ בכל סטרא ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי ע"כ (כ"ט א פקודא להקריב וכו')	קם אותו תלמיד והשתטח לפניו, ואמר אשרי הוא חלקו של מי שזוכה לשמוע דברים אלה, כולם שם ה' בכל צד, ולא יוצא ממנו החוצה בכל צדדו.
זהר	
וכי תאמרו מה נאכל וגו' ר' יהודה פתח בטה ביי ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה לעולם ב"ג ² היא זהיר ³ במאריה וידבק לביה במהימנותא עלאה ⁴ בגין דיהוי שלים במאריה ⁵ דכר יהוי שלים ביה ⁶ לא יכלין לאבאשא ליה כל בני עלמא	וכי תאמרו מה נאכל וגו', רבי יהודה פתח "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" לעולם היא אדם זהיר ברבוננו, וידבק לבו באמונה העליונה, כדי שיהיה שלם עם רבוננו, שכשיהיה שלם עמו לא יוכלו להזיקו כל בני העולם.
ת"ח בטה ביי ועשה טוב מאי ועשה טוב ⁷ אלא הכי תנין בעובדא דלתתא ⁸ יתער עובדא	בא וראה, בטח בה' ועשה טוב, מה זה "ועשה טוב", אלא כך שנינו, במעשה

¹ דכולן לשמו ובשמו (יהל אור).

² בן אדם, שהוא מושרש בב"ן ובמ"ה, חר"ג, שה"ס (נ"א שמהם) יצר הטוב ויצה"ר, ועיין לקמן סוד ארץ ואמונה (רמ"ז).

³ הפך הסדר הנהוג, לרמוז לפי עניינו שהאדם עשוי בצלם אלקים שאיבריו כולם מכוונים לעיונים, ולכן יש לו שייכות והתקבלות לפעול בעולמות של מעלה יותר משאר הנמצאים. וז"ש לעולם בר נש, כלומר להיותו בן אדם נברא בחותמו של אדה"ר, שעל כן אמרו רז"ל שחביב אדם מכל הבריות מפני שנברא בצלם, ולכן ראוי לו להיות זהיר במאריה, הוא זעיר שסתמו שם אד"ם, מ"ה שמו, וה"ס התורה הבנויה בתר"ג מצוות כנגד תר"ג איברים. וזוה תבין מ"ש לקמן ועשיתם אותם, וזהו ענין הזהירות במאריה, שיזדרזו לגדלו בכל תיקוניו, ועל דרך אומרים זהיר במצוות (רמ"ז).

⁴ שזהו עיקר הכל, שהרי אמרו בספרי, אליו ולא למדותיו, וכמ"ש הפרדס בשער הפונה. ומרן זלה"ה למדנו שורש האמת והוא כמ"ש בפירוש ספרא דצניעותא, הובא בספר הכוונות, שצריך האדם בתפלתו שיעלה מחשבתו עד מקום השקאת עמיקא דבירא דנגיד ונפיק לז"א ע"י השביל העליון הנכנס בעומק הבינה וכו'. וה"ס פנימיות האצילות הנקרא מהימנותא, ששם כל אמונתנו. ולפי שיסוד אבא שהוא השביל יוצא לחוץ מסיתומו בלבא דמלכא ששם הוא הפתח לעמיקא דבירא, ואין שם עיקר תכלית הכוונה אלא עד פנימיות דעת אבא שהוא ראש היסוד הנזכר בסוד הלולב, לכן דקדק ואמר במהימנותא עלאה, כלומר ולא ישאר בתחתונה, אבל אמר וידבק לביה, לפי שבלב הוא תכלית הגילוי, אבל יעלה עד המהימנותא עלאה (רמ"ז).

⁵ לאפוקי אם לא יכוין באמור לא יהיה שלם בו, כי יש חסרון גדול בזה, והוא על דרך תפלה בלא כוונה כגוף בלי נשמה (רמ"ז).

⁶ כשיגיע למדרגת בשלימות בכל פרצופו וכדוגמא של מעלה, אז ישלט על הכל וצלמו ישתלם ויגין עליו מכל סביביו (רמ"ז).

⁷ כי לא נמצא כזה בתורה אם לא שישמוך לו הטוב בעיני ה', אבל לא נאמר טוב לבדו (רמ"ז).

⁸ ירצה שידוע שבלך המעשה לגוף הפועלו, ולכן כחו גדול כשהוא בעשיית המצוות לתקן כל (נ"א כלי) הפרצופים העליונים, וזהו עובדא דלעילא, שבחינת הכלים הוא מצד הנקבה שעניינה עשיה, וכמ"ש לעיל מג ע"א, כלם בחכמה עשית, בבניה, ולכן סוד שיעורו של הקב"ה שהוא על הכלים הוא משם י"ד ה"י ו"ו

<p>דלעילא והא אוקמוה ועשיתם אותם כביכול אתון תעבדון להון בנין דבההוא אתערותא דלכון דאתון עבדין לתתא אתער לעילא וע"ד ועשה טוב כתיב ואין טוב אלא צדיק דכתיב אמרו צדיק כי טוב כיון דאתון עבדין האי ודאי האי טוב יתער כדן שכן ארץ ורעה אמונה וכלא חד</p>	<p>שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה, והרי פרשוה ועשיתם אותם, כביכול אתם תעשו אותם, משום שבאותה התעוררות שלכם שאתם עושים למטה מתעורר למעלה, ועל זה כתוב ועשה טוב, ואין טוב אלא צדיק, שכתוב "אמרו צדיק כי טוב", כיון שאתם עושים את זה, ודאי שהטוב הזה יתעורר, ואז "שכן ארץ ורעה אמונה", והכל אחד.</p>
<p>שכן ארץ ארץ עלאה דהא לית לך בעלמא דיכול למשרי בהדה עד דיתער האי טוב לגבה כיון דיתער ליה כביכול הוא עביד ליה וכדן שכן ארץ שרי בגווה</p>	<p>"שכן ארץ" ארץ העליונה, שהרי אין לך בעולם שיכול לשרות עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה, כיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז "שכן ארץ" שורה בתוכה.</p>
<p>איכול איבה אשתעשע בהדה ורעה אמונה דא ארץ! וכלא חד כד"א ואמונתך בלילות</p>	<p>ואכול פריה, השתעשע עמה, "ורעה אמונה" זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר "ואמונתך בלילות".</p>
<p>ורעה אמונה הוי דבר לה בכל רעותך ואי לא תתער לקבלה האי טוב אתרחק מנה ולא תקרב בהדה לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא ואי תקרב בהדה בדחילו כמאן דדחיל מן מותא דהא כדן נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובוי</p>	<p>"ורעה אמונה" הנהיגה בכל רצונך, ואם לא תתעורר כנגדה הטוב הזה, מתרחק ממנה ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוך אש שורפת, ואם תקרב אליה בפחד, כמי שפוחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה.</p>
<p>וכיון דאתער לקבלה האי טוב כדן שארי בגווה ולא תחדל מנה אנת כדן ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור</p>	<p>וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה, אז "ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור".</p>
<p>ת"ח בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהו² בכל יומא מאן אינון בני מהימנותא אינון דמתערי³ האי טוב לקבליה ולא חס על דיליה וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר כד"א יש מפזר ונוסף עוד</p>	<p>בא וראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה, אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר "יש מפזר ונוסף עוד".</p>
<p>מ"ט בני דהאי אתער ברכאן לקבליה ולא יימא אי אתן האי השתא מה אעביד למחר אלא קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די כמה דאוקמוה ובג"כ וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו' מה כתיב וצויתני את ברכתי לכם בשנה הששית</p>	<p>למה, משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר אם אתן את זה עכשיו מה אעשה למחר, אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די כמו שבארוה, ולכן "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו'", מה כתוב "וצויתני את</p>

ה"י שהוא בתבונה כנז"ל ריש ויקרא ב ע"א. וזהו ועשיתם אותם, דהיינו תרי"ג מצוות בסוד תרי"ג בחינות האיברים. וגם אומרו כאילו עשיתם עצמכם, והיינו הך, ר"ל שבהתעלות ניצוצי הבידורים שהיו ישנים בקל" צד המיתה, וכשיוצאים משם נייעורים ומתעלים למעלה, והחלק היותר ברור נעשה לתיקון עובדא דלעילא, הם הכלים, ושלמטה ממנו צלם האדם (רמ"ז).

¹ אור קדושתו ית"ש המתפשט ושורה אצל כותל מערבי, הנה זה עומד אחר כולנו (כמ"ש בשמ"ר פ"ב סי' ב), ומשם מתפשט ושוכן בישראל, והוא השכינה הקדושה אמונת ישראל כנסת ישראל, כי היא כלל ישראל כנ"ל, והיא נקרא אמונה (כמ"ש בפ' ויקרא טז ע"ב, ופ' בהר קי ע"ב, ופ' בלק קצח ע"ב) (דע"ה ח"א פא ע"א).
² ושכינה עושה מה שהם גוזרים (רח"ו).

³ סוד התעוררות מ"ן לכן מתעורר אז היסוד להזדווג עמה ע"י הצדקה שעושה (רח"ו).

	ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים".
ועשת את התבואה לשלש השנים ועשת ועשתה מבעי ליה! מאי ועשת אלא לאפקא ה' דאית לה שמטה וניחא ולא עביד עבידתא כתיב ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו' כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'	ועשת, היה צריך להיות ועשתה, מה זה ועשת, אלא להוציא ה' שיש לה שמיטה ומנוחה ולא עושה מעשה, כתוב "ראו כי ה' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'" כדוגמא זה "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'".
רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחה פגעו בההוא טורא אשכחו תרי גברי דהוו אזלי אדהכי חמו חד ב"ג דהוה אתי ואמר לון במטו מנייכו הבו לי מזונא פתא דנהמא דדני תרין יומין דתעינא במדבר ולא אכלנא מדי	רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים, בין כך ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם בבקשה מכם תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים שתעייתי במדבר ולא אכלתי דבר.
אשתמיט חד מאינן תרי גברי ואפיק מזוניה דאיהו איתי לאורחא ויהיב ליה ואכיל ואעקי לה	נשמט אחד מאותם שני גברים והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו.
א"ל חברה מה תעבד מן מזונא דהא אנא דידי אכלנא	אמר לו חבירו מה תעשה למזון, שהרי אני את שלי אני אוכל.
א"ל ומה עלי דידך אנא אזיל יהיב גבי ההוא מסכנא עד דאכל כל מה דהוה גביה וההוא נהמא דאשתאר יחב ליה לאורחא ואזל ליה	אמר לו ומה על שלך אני הולך, ישב אצלו אותו עני עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך והלך לו.
א"ר חייא לא בעא קב"ה דמלה דא יתעביד על ידן	אמר רבי חייא לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו.
א"ר יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"ג ובעא קב"ה לזמנא קמיה האי בגין לשזבא ליה עד דהוו אזלי לאה ההוא גברא בארחה א"ל חברה ולא	אמר רבי יוסי אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו התעיף אותו איש בדרך, אמר לו חבירו ולא
קיא/א	
אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא	אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר.
א"ר חייא לרבי יוסי הרי מזון למיכל	אמר רבי חייא לרבי יוסי הרי מזון עמנו ניתן לו לאכול.
א"ר יוסי תבעי למיפק מניה זכותא ניוזל ונחמי דהא ודא ² בקפמורי דדא טפסא דמותא	אמר רבי יוסי רוצה להוציא ממנו את הזכות, נלך ונראה שהרי בודאי בצורת

¹ לא הבנתי כוונת הזהר שהרי כ"כ רומז לנוק' ועשת בלא ה' כמו פעלת כמו ועשתה בה' ועוד מאי רמז זה דלא עביד עבידתא הרי הוא עושה לשלש שנים משפע המלכות בהכרח שעל ידה בא אלינו וחלילה ע"י זולתה וא"כ מאי לאפקא וסבור הייתי שהשפע יבא ע"י היסוד לבד הנק' ברוך והיינו ברכתי ומלת ועשת נקבה תכזב זה גם זה א"א לומר שהיא ע"י יסוד זולתי המלכות עמו דצדיק וצדק כחדא אזלין (רח"ו). הנה כבר ידעת כי ו' ימי החול הם בסוד ו"ק מטטרין ורמוזים מחסד עד היסוד אך יום השבת הוא בסוד המלכות המושלת על ו' ימי החול ובהם יש מלאכה ובשבת אין מלאכה רק ניחא לכן ביום ה' היה נותן להם לחם משנה וכן וצויתי את ברכתי בשנה ה' ועשת את התבואה אך לא בשביעית שעליה לא כתיב אות ה' במלת ועשית הרמוז בה. (זהר הרקיע).

² ואע"ג דלעיל אמר בלשון ספק דילמא דינא אתגזר, וכאן קיימו בלשון ודאי, נראה דגזר כך כשראה שעף ולאח בזמן מועט, שאין ספק שהוא אכל אמש ואינו דבר טבעי שלחסרון לחם זמן מועט ילאה כל כך, אלא ודאי שהיתה השגחת השם שמה. ואפשר נמי שלהיות רבי יוסי אחוז במלכות, כמ"ש הרב זלה"ה בריש

<p>אתאחיד ובעא קב"ה לזמנא זכותיה בנין לשזביה</p>	<p>פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.</p>
<p>אדהכי יתיב ההוא בי"ג ונאים תחות חד אילנא וחבריה אתרחיק מניה ויתיב בדרך אחרא</p>	<p>בין כך ישב אותו האיש וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת.</p>
<p>א"ר יוסי לר' חייא השתא ניתיב ונחמי דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא קמו ואוריכו אדהכי המו חד טיפסא¹ בשלהובי קאים גביה א"ר חייא ווי על ההוא בי"ג דהשתא יימות</p>	<p>אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה שודאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס, קמו וחכו בין כך ראו שרץ אחת של שלהבות עומדת לפניו, אמר רבי חייא אוי על אותו האיש שעכשיו ימות.</p>
<p>א"ר יוסי זכאה ההוא בי"ג דקב"ה ירחיש ליה ניסא אדהכי נחת מאילנא חד הויא ובעא למקטליה קם ההוא טפסא עליה וקטליה קסטר² ברישיה טפסא ואזל ליה</p>	<p>אמר רבי יוסי אשרי אותו האיש שהקדוש ברוך הוא ירחיש לו נס, בין כך ירד מאילן אחד נחש אחד ורצה להרגו, קמה אותה שרץ עליו והרגתו, הכה השרץ בראשה והלכה לה.</p>
<p>א"ר יוסי ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש לי ניסא ולא תפוק זכותיה מניה אדהכי אתער ההוא בי"ג וקם ואזל ליה אחידו ביה ר' חייא ור' יוסי ויהבו ליה למיכל בתר דאכל אחויאו ליה ניסא דרחיש ליה קב"ה</p>	<p>אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס, ולא תוציא זכותו ממנו. בין כך התעורר אותו האיש וקם והלך לו, אחזו בו רבי חייא ורבי יוסי ונתנו לו לאכול, אחר שאכל הראו לו הנס שהרחיש לו הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>פתח ר' יוסי ואמר במה ביי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה זכאה חולקיה דב"ג דעביד טוב מדידיה³ דהא אתער טוב בב"י⁴ ובמה בצדקה⁵</p>	<p>פתח רבי יוסי ואמר "בטח בה" ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" אשרי חלקו של האיש שעושה טוב, משלו שהרי מעורר טוב עם כנסת ישראל, ובמה,</p>

אדא, והיא אילנא דמותא ובה סוד רוח הקדש, ל"ל שהופיע ברבי יוסי וראה שנמתקה המלכות באותה הצדקה ושתעשה לו פלא. ועוד שאותו האיש בגודל נדיבות לבו עשה לפניו מן השורה לתת כל שהיה וזכה שה' יעשה לו נס (רמ"ז).

¹ שרץ (רח"ו).

² הפך ראשו והלך לו (רח"ו).

³ ירצה שמטיב לאחרים, אי נמי בבטחונו בה'. ולכן יעשה הצדקה בהתעוררות עצמו ולא שיעוררו. אחר ממה שצריך לו לעצמו, וכענין מעשה הנז"ל, שאז נקרא עושה טוב. ועל דרך שפירשו הקדמונים במלוה לעני בשעת דוחקו, של מלוה עצמו, מה שאין כן בעצם עשיר מושפע, שכיון שה' נתן לו עושר הלא חייב הוא לעשות צדקה וכופין אותו בכמה כפיות ככתוב ביר"ד סי' רמ"ח (ס"א). והרי אם כן שאינו תלוי בעשירותו. מה שאין כן בענין הנז"ל שהוא ולא אחר בעל המעשה ועוד עביד בדידיה ולא מן הנז"ל, ואין לך מי שיאמר עליו שעושה משלו כמי שנותן לעני ממה שיש בידו לאכילתו, וכש"ה (ישעיה נח, ז) פרוס לרעב לחמך (רמ"ז).

⁴ ירצה שבזה הוא גורם לעורר זווג ז"ן בשלימות דהיינו ישראל ורחל, שאז נקראת כנסת ישראל ככתוב אצלי בכמה מקומות. ואיתא בספר הכוונות בכוונת קונה הכל, כי כללות טפת החסד הוא שם ע"ב, שה"ס ע"ב אורות, ושזווג יעקב ברחל מאירים נ"ה אורות כמנין הכל. ונשארו י"ז כמנין ט"ב, שה"ס אור הגנוז לצדיקים צדיק וצדק ישראל ורחל. וידוע שיש כמה מעלות בנתינת הצדקה וכמו שכתב השולחן ערוך (יר"ד סי' רמז). והנה כל צדקה גורמת טוב והכל לפי בחינתה קי"ז, כי המדרגה הגרועה גורמת טוב מבחינת יסוד, והבינונית ממשכת טוב מת"ת, והמעולה מעוררת טוב הגנוז, והרי כל הבחינות רמוזות בטוב, וז"ש אתער טוב, ודוק (רמ"ז).

⁵ דע שהצדקה ה"ס ה' חסדים המתקבצים בזעיר וניתנים לרחל שהיא צדק על ידי צדיק המשפיע בצדק שהוא דין ועושה אותו צדקה דקבילת דכורא. והנה שם מ"ה ה"ס זעיר כשהוא אד"ם כנודע, דהיינו בגדלותו, ועיין לקמן ק"ג ב' ששם כתבתי סוד הצדקה בשם מ"ה, וגם בסוד מילואו שהוא ודאאר"א, שה"ס החסדים שמכונן בהם את חו"ה, וכן צדקה במ"ק, שסודו בנוק'. וז"ס בטח בה', בט"ח עולה י"ט, וזה

<p>בצדקה. דכד אתער צדקה הא טוב כדין אתער לגבי כ"י וע"ד כתיב וצדקה תציל ממות מ"ט בנין דצדקה אילנא דחיי הוא ואתער על ההוא אילנא דמותא ונטייל אינון דאחיודן ביה ושוזיב לון מן מותא</p>	<p>שכשצדקה מתעוררת הוא טוב, אז מתעורר אל כנסת ישראל, ועל זה כתוב "וצדקה תציל ממות", למה, משום שצדקה היא עץ החיים ומתעוררת על אותו עץ המות, ולוקח אותם שאחוזים בו ומצילים מהמות.</p>
<p>מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער להאי הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד כביכול הוא עביד ליה לעילא כד"א עושה צדקה בכל עת והא אתמר</p>	<p>מי גרם לאותו עץ חיים שיתעורר לזה, הוה אומר אותה צדקה שהוא עושה, כביכול הוא עושה אותו למעלה, כמו שנאמר "עשה צדקה בכל עת" והרי נתבאר.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>והתנחלתם אותם לבניכם וגו' לעולם בהם תעבדו וגו' פקודא דא לעבוד בעבד כנעני דכתיב לעולם הם תעבדו ואינון מסמרא דחם דגלי עריין דאתמר עליה ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו אמאי עבד עבדים אלא עבד לההוא עבד עולם! דאיהו עולמו של יובל²</p>	<p>והתנחלתם אותם לבניכם וגו' לעולם בהם תעבדו וגו', מצוה זו לעבוד בעבד כנעני, שכתוב "לעולם בהם תעבדו", והם מהצד של חם שגילה עריות, שנאמר עליו "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" למה עבד עבדים, אלא עבד לאותו עבד עולם, שהוא עולמו של יובל.</p>
<p>ואי תימא³ דהא אחוה דשם ויפת הוה אמאי לא הוה הכי כוותיהו⁴ והכי מורעא דחם הוה אליעזר עבד דאברהם אמאי לא הוי כותיה דנפק צדיק וקב"ה אודי בכרכתיה⁵ כד בריך ליה לבן</p>	<p>ואם תאמר שהיא אחיהם של שם ויפת היה, למה לא היה כך כמותם, וכן מהזרע של חם היה אליעזר עבד אברהם, למה לא היה כמותו, שיצא צדיק, והקדוש ברוך הוא הודה בברכתו כשברך אותו לבן.</p>
<p>אלא ודאי הכא ברזא דנגלולא גולל אור מפני חשך עבדא דאברהם דנפק מחשך ודא זרעא דחם דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם דנפק מתרה עובד כו"ם וחשך מפני אור דא ישמעאל דנפק מאברהם ועשו מיצחק⁶</p>	<p>אלא ודאי כאן בסוד הגלגול, גולל אור מפני חשך, עבד אברהם שיצא מהחשך, וזה הזרע של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם, שיצא מתרה, עובד כו"מ. וחשך מפני אור, זה ישמעאל, שיצא מאברהם ועשו מיצחק.</p>
<p>ורזא תערובת מפין באתר דלאו דיליה גרים דא מאן דעריב טפה דיליה בשפחה מחלת⁷ בת ישמעאל או בבת אל נכר⁸ דאינון רע⁹ חשך¹⁰ וטפה דיליה טוב אור¹¹ וירא אלהים את</p>	<p>וסוד תערובת טפות במקום שאינו שלו גרם את זה, מי שמערב טפה שלו בשפחה מחלת בת ישמעאל, או בבת אל נכר, שהם רע חשך, והטפה שלו טוב אור "וירא אלהים את האור כי טוב", מערב</p>

תמלאם בשם ה'. ולכן אמרו בזהר שהצדקה מקיים צלם האדם ואפילו לרשעים, ומייתי לה מנבוכדנצר שכל עוד ששמע לעצת דניאל נתקיים אדם (רמ"ז).

¹ ר"ל בשפחה בישא דהיא עבד למט"ט שהוא עבד של עולם בריאה (יהל אור).

² בינה מקנן בכורסייא (יהל אור).

³ ר"ל כיון דמגזעא חדא נפקו אמאי האי טוב והאי רע (יהל אור).

⁴ דחם (יהל אור).

⁵ דכתיב באורייתא ועוד כמ"ש בזהר בא ברוך ה' ה' זמין שני תיבות אלו בפיו של לבן (יהל אור).

⁶ שני טיפין דזריק אדם כמ"ש למטה וכן להיפך אברהם ואליעזר (יהל אור).

⁷ שישמעאל משפחה בא (יהל אור).

⁸ עשו שנתנכרו מעשיו (יהל אור).

⁹ בישמעאל (יהל אור).

¹⁰ בעשו דשם חשך כידוע (יהל אור).

¹¹ היפוכא דהנ"ל (יהל אור).

<p>האור כי טוב מערב טוב עם רע עבר על מימרא דמאריה דאמר ומעין הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו קב"ה בהוא דערב (רב) ארכיב ליה ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה חזר בתשובתא אשתדל באורייתא ואפריש טוב מרע דאינון אסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול כדא אתפרש רע מטוב</p>	<p>טוב עם רע, עובר על מאמר רבונו שאמר "ומעין הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו" הקדוש ברוך הוא מרכיב אותו באותו שערב (רב), ומביאו בגלגול לקבל ענשו, אם חזר בתשובה התעסק בתורה והפריד טוב מרע, שהם אסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, בזה נפרד הרע מהטוב</p>
<p>דאתמר ביה וייצר יצירה לטב ויצירה לביש באורייתא אפריש לון קב"ה ירית ליה נשמתא מניה! למהוי שלמא על תרוייהו בהד² דאיהו אור עלמא דאתי ובהד איהו חשך עלמא דין הה"ד ויפח³ באפיו נשמת חיים וכפום זכוון וחובין כמה דאוקמוה⁴ העושה מצוה אחת מטיבין לו בינוני זכוון וחובין שקולין פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו חובין לתתא ורזא דא מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש</p>	<p>שנאמר בו "ויצר", יצירה לטוב ויצירה לרע, בתורה הפריד אותם, הקדוש ברוך הוא מוריש לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם באחד, שהוא אור העולם הבא, ובאחד שהוא חשך העולם הזה, זהו שכתוב "ויפח באפיו נשמת חיים", וכפי זכויות וחובות כמו שבארוה, העושה מצוה אחת מטיבין לו, בינוני זכויות וחובות שקולים, חצי זכויות למעלה (וחצי למטה) וחצי חטאיו למטה, וזה סוד "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש".</p>
<p>צדיק גמור כל זכויו⁵ לעילא וחוביו לתתא רשע גמור חוביו לעילא וחוביו לתתא</p>	<p>צדיק גמור כל זכויותיו למעלה וחובותיו למטה, רשע גמור חובותיו למעלה וזכויותיו למטה.</p>
<p>וב"נ דהב באתגלייא בתרין דרגין⁶ איהו אי חזר בתשובתא⁷ באתגלייא⁸ בין צדיקייא</p>	<p>ובן אדם שחטא בגלוי הוא בשני דרגות, אם חזר בתשובה בגלוי בין צדיקים</p>
<p>קיא/ב</p>	
<p>בגין דידעין דינוי דקב"ה ונטרין גרמיהו מלמחמי ובאתכסיא בין רשיעייא לקיים בהו ועיני רשעים תכלינה⁹</p>	<p>משום שיודעים דיני הקדוש ברוך הוא, ושומרים עצמם מלחטא, ובמכסה בין רשעים לקיים בהם "ועיני רשעים תכלינה".</p>
<p>ובגין דא חובא דארם עבר על ויצו יי' אלהים ואוקמוה¹⁰ אין צו אלא ע"ז אעבר עליה!</p>	<p>ומשום זה החטא שאדם עבר על "ויצו ה' אלהים" ופרשוה אין צו אלא עבודה</p>

¹ ר"ל מאורייתא דטו"ר (יהל אור).

² היה גיכסא בטר ותוקן ביהל לוך "בחד", וכן בְּסוּכָה הַבְּלֵא

³ ר"ל נשמת חיים בעלמא דאתי ויהי האדם לנפש חיה בעלמא דין נשמה ונפש כידוע (יהל אור).

⁴ שאמרו (קידושין לט ע"ב) דעבדין ליה יום טב וכו' (יהל אור).

⁵ ר"ל דמניחים הזכויות לעולם הבא כנ"ל ור"ל לעילא בעולם הבא ולתתא בעולם הזה כידוע (יהל אור).

⁶ ר"ל אם עשה תשובה או לא כמש"ו (יהל אור).

⁷ ר"ל כמ"ש (יומא פו ע"ב) כתיב מכסה פשעיו לא יצליח וכתוב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה כאן וכו' הרי באתגלי' ובאתכסיא לעילא ולתתא (יהל אור).

⁸ צ"ל ואי לא חזר בתשובתא דינא באתגלייא וכו' (יהל אור).

⁹ היינו התשובה אבד מהם (אור יקר). דלא לעבדו תשובה וז"ש ועיני וכו' (יהל אור).

¹⁰ הנה אדה"ר קלקל בע"ז ופגם בשם מ"ה לכן בא אברהם ושיבר את הצלמים לכבוד צלם העליון ותיקון שם מ"ה והיינו אבר מ"ה דאברהם נשאר בו אותיות אבר כמנין ג"ר שהיה עוד פגם באד"ה בדם האדם שהסיר אות א' משם מ"ה ונשאר דם בסוד (בראשית ט ו) שופך דם האדם כנז' אצלנו במ"א לכן יצחק פשט צווארו ע"ג המזבח ותיקן דם זה והחזיר להיות המ"ה שלם. הסר דם מיצחק נשאר קס"ד גימ' שם אהו"ה במי' יודין ע"ה שהוא גושפנקא רבא דעובד' דבראשית שהוא ר"ת (בראשית א א) את השמים ואת הארץ וכנזכר בנשואין שלו (בראשית כד ג) אלהי השמים ואלהי הארץ שהחזיר מעשה בראשית לאיתנו. עוד פגם אדם ראשון בעריות ופגם בחקל תפוחין שהוציא ב' טפין קדושות ביד הקליפה ועבד יעקב בשביל

<p>ארכיב ליה בטפת תרח² דביה רתח³ לקב"ה דעבר על צו מע"ז הדר בתיובתא ותבר צולמין דעכו"ם וכל מזוני דיליה הוא תקין במה⁴ דחב ותבר חובא ובנינא⁵ בישא דבנה⁷ ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא</p>	<p>זרה, עבר עליו, הרכיב אותו בטפת תרח, שבו הרגיז את הקדוש ברוך הוא, שעבר על צו מעבודה זרה, חזר בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה, וכל מזונו הוא תקין במה שחטא, ושבר את החטא ואת הבנין הרע שבנה, והמליך את הקדוש ברוך הוא ושכינתו על העולם.</p>
<p>במאי בנן דקדיש שמיה ית' ברבים ועאל בנורא לאתקרא גרמיה לקיים ביה פסולי אלהיהם תשרפון באש ולא עוד אלא דלאבוי תרח⁸ אהדר בתיובתא ואעיל ליה ולאמיה ולכל מארי דההוא דרא בנן עדן והכי אתלבן בנורא ככספא דאיהי מוניט"א דמלכא⁹ ושקר¹⁰ לה בעופרת אעיל ליה בנורא ונפק העופרת לבר ישמעאל</p>	<p>במה, משום שקדש שמו יתברך ברבים, ונכנס לאש לשרוף את עצמו, לקיים בו "פסולי אלהיהם תשרפון באש". ולא עוד אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל בעלי אותו דור לגן עדן, וכך התלבן באש ככסף שהיא מטבע המלך, וזייף אותה בעופרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העופרת החוצה, ישמעאל.</p>
<p>ובנין דא נפק מצחק בע"ז ואשתאר אדם מלובן והאי איהו שינוי השם דכד אתגלגל אדם בעי למעבד ליה שינוי השם שנוי מקום ושינוי מעשה</p>	<p>ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה, ונשאר אדם מלובן, וזהו שנוי השם, שכשמתגלגל אדם צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושינוי מעשה.</p>
<p>לבתר אתא יצחק ואתתקף ביה מהובא תניינא דאתמר ביה על האדם דרא שפיכות דמים ודא גרם נסיונא דיצחק בסכנינא ואתברר ביה כמאן דבריר¹¹ אוכל מנו פסולת ונפק פסולת לבר עשו שופך דמים</p>	<p>אחר כך בא יצחק והתחזק בו מהחטא השני, שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בסכין, והתברר בו כמי שבורר אוכל מתוך פסולת, ויצאה הפסולת החוצה, עשו, שופך דמים.</p>
<p>לבתר אתא יעקב וארכיב ליה בלבן ואתעביד עבד לגביה הה"ד אעבדך שבע שנים ברחל ובההיא סבה¹² דאחלף לה באחותה</p>	<p>אחר כך בא יעקב, והרכיב אותו בלבן ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב "אעבדך שבע שנים ברחל" ובאותה סבה</p>

כך ז' שנים בכל כחו לזווג שם מ"ה ברחל הסר מ"ה מיעקב נשאר חקל והם ג"פ מ"ה שבנ"ה עם ג' כוללים ששם היה הפגם ובאו האבות ותיקנם כ"א תיקון מ"ה ויעקב כולל שלשתן שהוא הי' בחיר שבאבות (זהר הרקיע).

¹ והעביר בעצמו יצר הרע ונעשה גוי ועובד ע"ז (אור יקר).

² גוי עובד ע"ז ונולד גוי (אור יקר).

³ רתח אותיות תרח דאין מעלה אף כמו ע"ז דכתיב וחרה אף כו' (יהל אור).

⁴ יג גורכיס כמה והיל אור "צמה"

⁵ י"ג ובגינא, והיהל אור גורס ובגינא

⁶ ר"ל שבנה בנין הקל' הרס עכשיו (יהל אור).

⁷ היינו בנין רע שנבנה בעברה כענין ואנכי בראתי משחית שאמר הפייטן (אור יקר).

⁸ גוי שנתגלגל בו בטפתו וכן לאמיה שזו הכנעה גדולה לקל' ששלטו בנשמתו וחשבו שהרויחו ומה שהיה

בידם אבדו וכנגד תשובת המשקל "עאל בנורא" (אור יקר).

⁹ ר"ל מטבע של מלך (יהל אור).

¹⁰ שקרא אלקים לע"ז (יהל אור).

¹¹ שמתחלה בירר פסולת מתוך אוכל בישמעאל ונשאר פסולת עכשיו בירר אוכל מפסולת ויצא יעקב נקי

רק שעדיין לא יצא לצורף כלי עד העבדות כמ"ו וכן ישראל במצרים כידוע (יהל אור).

¹² י"ג סבא ויהל אור גורס סבה

עבד שבע שנים אחרנין לאפקא תריין טפיין ¹ דורק אדם באתר נכראה ודא גלוי עריות והאי איהו לאמר ² ואפיק לון מן לבן הארמי נחש ³	שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו "לאמר", והוציאם מלבן הארמי נחש.
ובתלת אלין הוה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה שנוי השם באברהם ושנוי מעשה ביעקב	ובשלת אלה היה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה. שנוי השם באברהם ושנוי מקום ביעקב ושנוי מעשה ביעקב.
ואי להאי ⁴ דאתמר ביה אז ראה ויספרה קבל בתשובה כל שכן לאחרים. ומשום זה עבד טוב, המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעולם בהם תעבודו.	ואם לזה שנאמר בו "אז ראה ויספרה קבל בתשובה" כל שכן לאחרים. ומשום זה עבד טוב, המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעולם בהם תעבודו.
קמו מארי מתיבתא ואמרו אשרי העם שככה ⁵ בנימטריא משה קם רעיא מהימנא ואמר אשרי העם שיי' אלהיו ע"כ (משפטים קין לא תהיה אחרי רבים וכו')	קמו בעלי הישיבה ואמרו "אשרי העם שככה" בגימטריא משה, קם הרועה הנאמן ואמר "אשרי העם שה' אלהיו".
כי לי בני ישראל עבדים וגו', מצוה לעבוד בכל מיני עבודה, במקדש ומחוץ למקדש, בכל אותן עבודות שנקראות עבודה.	כי לי בני ישראל עבדים וגו', מצוה לעבוד בכל מיני עבודה, במקדש ומחוץ למקדש, בכל אותן עבודות שנקראות עבודה.
בצלותא לאשתדלא ⁷ בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה כעבד דאשתדל בתר מאריה בכל מה דאצטריך	בתפלה, לעסוק אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שעוסק אחר רבו, בכל מה שצריך.
בגין דישראל קרי לון עבדים דכתיב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מ"ט אינון עבדים בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר דכתיב אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים למפלה ליה כעבד דפלה למאריה דפריק ליה מן מותא דפריק ליה מכל בישיין דעלמא	משום שישראל [הקב"ה] קרא אותם עבדים שכתוב "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם" למה הם עבדים, משום שכתוב "אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים", ולכן כתוב בעשרת הדברות אחר כך שכתוב "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" לעבוד אותו, כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.
בתריין זינין ⁸ (ג"א שמהן אליו) אקרין ישראל לקב"ה עבדים דכתיב עבדי הם ואקרין בנים	בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שכתוב

¹ קין והבל בזההא דחיה ולכן ארכיב ב"פ באברהם ויצחק ונפק ב"פ פסולת ועייקב דוגמת שת שתיקן שניהם כמ"ש זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין וקין והבל שניהן חטאו הבל חטא במחשבה וקין במעשה בשפיכות דמים (יהל אור).

² כמ"ש (סנהדרין נו ע"ב) ויצו זו ע"ז על האדם כו' (יהל אור).

³ כמ"ש נחשתי כמ"ש בזהר דסליק לגבי נחשים ונחש ממונה על העריות כידוע (יהל אור).

⁴ ר"ל לאדם הראשון דדרגי' בחכמה עילאה שהוא למעלה מתשובה בינה, קיבל בתשובה כ"ש כו' (יהל אור).

⁵ ר"ל אע"ג דאביו רע נפיק מ' טוב וכן בהיפוך אבל שאר עבדים לעולם כו' ר"ל בניהן ובני בניהן שוין לעולם וז"ש אבל שאר כו' (יהל אור).

⁶ שהוא תיקן ג' אבהן בתלת ענפי שיי' מן משה ותיקן אדם במ"ה מן משה גימ' אד"ם בסוד מה שמו כו' כידוע (יהל אור).

⁷ ולאשתדללך (יהל אור).

⁸ ר"ל מסטרא דמלכות נקר' עבד ומסטרא דת"ת אב הרחמן נק' בנים וזה איבנו מלכנו וכן כל המאמר הזה הולך על קוטב זה (יהל אור).

עבדי הם, ונקראים בנים, שכתוב "בנים אתם לה' אלהיכם" בזמן שמכיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצוות רבו, ואין לו רשות לחפש בגזיו ובסודות ביתו.	דכתיב בנים אתם ליי' אלהיכם בזמנא דידע ליה ב"נ לקב"ה בארה כלל כרין אקרי עבד דעביד פקודא דמארי ולית ליה רשו לחפשא בגזיו וברון דביתיה
בזמן שמכיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגזיו בכל סודות ביתו.	בזמנא דידע ליה ב"נ בארה פרט כרין אקרי בן רחימא דיליה כבן דחפיש בגזיו בכל ריון דביתיה
ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל של עבד לעבוד את אביו בכל העבודות, שהן כבוד אביו, וכך צריך לכל בן אדם, להיות בן לגבי אביו, לחפש בגזיו ולדעת סודות ביתו ולעסוק אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.	ואע"ג דאקרי בן ברא בוכרא לקב"ה כד"א בני בכורי ישראל לא יפוק גרמיה מכללא דעבד למפלה לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגזיו ולמנדע ריון דביתיה ולאשתדלא אבתריהו ולמהוי לגבי אבוי עבד
וסוד הדבר שתי דרגות הן למעלה שצריך בן אדם להתעטר בהן, והן סוד האמונה והן אחת.	ורוא דמלה תרין דרגין אינון לעילא דאצטריך ב"נ לאתעטרא בהו ואינון רוא דמהימנותא ואינון חד
אחת סוד של עבד, ואחת סוד של בן.	חד רוא דעבד וחד רוא דבן
והעבד הזה נקרא אדון כל הארץ, בן כמו שבארנו, בני בכרי ישראל, והכל סוד אחד של האמונה.	והאי עבד אקרי אדון כל הארץ בן כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל וכלא רוא חדא דמהימנותא
וצריך בן אדם להתעטר בדרגות הללו, להכלל בסוד האמונה, עבד לעבוד בכל מיני עבודה בתפלה שנקראת עבודה, כמו אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא נשקט לעולמים תמיד, ומשבח ומנגן תמיד.	ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין לאתכללא ברוא דמהימנותא עבד למפלה בכל זיני פולחנא בצלותא דאקרי עבודה כהאי עבד דאיהו רוא עלאה דלא שכיך לעלמין תדיר וקא משבחה ומנגנא תדיר
והרי נתבאר בעבודות אחרות, שכל העבודות ודברי העולמות כולם הוא עושה ועובד, ומשום זה נקרא אדון, משום שהוא עבד לעבוד נקרא אדון כל הארץ.	והא אתמר בפולחנין אחרנין דכל פולחנין ומלין דעלמין כלהו איהו עביד ופלה ובגיד אקרי אדון בנין דאיהו עבד למפלה אקרי אדון כל הארץ
בן אדם שמתעטר בסוד	בר נש דאתעטר ברוא
	דף קיב/א
הזה, להיות עבד לעבוד עבודת רבו, הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה הזו, ונקרא כמו כן כאן אדון, שהרי הוא מברך בכל העבודות האלה את העולם הזה ומעמידו, ועל זה נקרא אדון (אדוני הארץ), אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה לעסוק לדעת בגזיו אביו ובכל סודות ביתו, כמו בן יחידי שהשליטו אביו בכל גזיו, וזהו הכבוד ששולט על הכל.	דא למיהוי עבד למפלה פולחניה דמאריה איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא ואקרי אוף הכי אדון דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין להאי עלמא וקיים ליה וע"ד אקרי אדון (ס"א אדוני הארץ) זכאה חולקיה דהאי בן דוכי לאשתדלא למנדע בגזיו דאבוי ובכל ריון דביתיה כברא יחידי דאשליטיה אבוי בכל גזיו ודא איהו יקרא דשליט על כלא
מי שעוסק בתורה לדעת את הקדוש ברוך הוא, ובאותם הגזים שלו נקרא בן	מאן דישתדל באורייתא למנדע ליה לקב"ה ובאינון גזיון דיליה אקרי בן לקב"ה כל חילי

<p>שמיא לית מאן דימחי בידיה בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי זכאה חולקיה בעלמין כללו ובג"ד כד אשתדל למנדע ליה בארה פרט ברוז דחכמתא כדן אקרי בן</p>	<p>לקדוש ברוך הוא, כל כחות השמים אין מי שימחה בידו, בכל שעה שמצטרך להיכנס אל אביו, אשרי חלקו בכל העולמות, ומשום זה כשעוסק להכירו בדרך פרט בסוד החכמה אז נקרא בן.</p>
<p>בפולחנא דב"ג פלח ליה לקב"ה אית פולחנא דאצטריך ב"ג לאתכללא בתרוייהו למהוי עבד ובן לאתעטרא ביה בקב"ה ומה איהו דא פולחנא דצלותא דאצטריך למהוי בה עבד ובן לאתכללא בדרגין עלאין אלין למפלח ולא תקנא צלותא ברוז דעבד למפלח פולחנא דתקנא דעלמין ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא לאתדבקא במאריה בנגיזין עלאין כדקא חוי</p>	<p>בעבודה שאדם עובד לקדוש ברוך הוא, יש עבודה שצריך אדם להכלל בשניהם, להיות עבד ובן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו, זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד ובן, להכלל בדרגות העליונות הללו, לעבוד ולהתקין תפלה בסוד של עבד לעבוד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה להתדבק ברבו בגזים עליונים כראוי.</p>
<p>בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל לית מאן דימחי בידיה עבד עבד פולחניה דמאריה ואתקין תקוני עלמא מאן דהוי תרוייהו בכללא חד בחבורא חדא דא איהו ב"ג דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא בלא פרודא כלל ומחבר בלא כחדא דא איהו ב"ג דקב"ה אכריו עלוי בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין אודהרו בפלניא מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמאריה בידיה זכאה איהו בהאי עלמא זכאה איהו בעלמא דאתי</p>	<p>בן נדבק תמיד באביו ללא פרוד כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד ללא פרוד כלל, ומחבר את הכל כאחד, זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם חיילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים, הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנזי רבו בידו. אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.</p>
<p>מההוא יומא ולהלאה אשתמודע ב"ג ואתרשים בעלמין כללו בשעתא דאצטריך כל חיילין ומשריין כללו אודהרין למהוי גביה וקב"ה לא בעי¹ אלא איהו בלחודוי וקלא אתער יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד ולא תעסקא יחיד ביחיד</p>	<p>מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות, בשעה שצריך כל החיילות והמחנות כולם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו, וקול מתעורר, ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד, ולהתעסק יחיד ביחיד.</p>
<p>ורזא דתריין דרגין אלין אשכחנא בחד קרא דכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר ויאמר לי עבדי אתה הא עבד ישראל הא בן דכד אינון כללא חדא כדן כתיב אשר בכ אתפאר²</p>	<p>והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר, ויאמר לי עבדי אתה, הרי עבד ישראל, הרי בן, שכאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בכ אתפאר.</p>
<p>ברוך יי לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן³</p>	
<p>פרשת אם בחקותי</p>	
<p>אם בחקותי תלכו וגו' ר' חייא פתח עמי זכר פתח "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך</p>	<p>אם בחקותי תלכו וגו', רבי חייא פתח "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך</p>

¹ ר"ל לאשתדלא אלא הוא בלבד כמ"ש באברהם בהצלתו מכבשן האש (יהל אור).

² כנ"ל דאשתמודע בעליונים ב"ך מלכות כ"ב צנורין אתפאר בן (יהל אור).

³ שמות קלד ב פקודא ללמוד תורה (הערת הזהר).

<p>נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'¹ עמי זכר נא זכאה חולקא דעמא דא דמאריהון אוכת לון הכי עמי זכר נא אע"ג דאתון סמאן מאורחי עמי אתון דלא בעינא למעבד לכו כעובדיכו</p>	<p>מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו', עמי זכר נא, אשרי חלקו של העם הזה שרבונם מוכיח אותם כך, עמי זכר נא, אף על גב שאתם סוטים מדרכי, עמי אתם, שאיני רוצה לעשות לכם כמעשיכם.</p>
<p>ר' יצחק אמר זכאה² חולקא דעמא דמאריהו אמר לון עמי מה עשיתי לך ומה</p>	<p>רבי יצחק אמר אשרי חלקו של העם שרבונם אומר להם עמי מה עשיתי לך,</p>

¹ יש לדקדק דכיון דרבי חייה דריש תואר עמי אמאי שבק עמי קדמאה דפסוק עמי מה עשיתי לך ודריש לה מעמי תנינא. וי"ל לפי הפשט דאי מעמי קדמאה הוה אמינא דליכא למדרש (נ"א לפרש) מיניה דלגופיה אצטריך, ופירש עמי דמעיקרא הויתון, על דרך מה שאמרו רז"ל (נחמיה ט, ז) באשר בחרת באברם, אבל עמי השני מיותר לגמרי ואתי לדרשה להורות דתמיד עמו המה. האמנם לפי הסוד נבאר בו דרך נכון ויוכן במ"ש באוצרות חיים על פסוק (דברים ט, יד) ואמחה את שמם, שאמר ה' להרוס ולמחות בנין רחל שעיקר מקומה מן החזה ולמטה ששם עץ הדעת טוב ורע ויש בה אחיזה לחיצונים, והיה רוצה לבנות את לאה בבנין שלם וכו' כנזכר שם. ומשה רבנו ע"ה התחנן על זה והזכיר זכות אבות שהם בני המלכות כמבואר בפסוק (במדבר כא, יח) באר חפרוה שרים וגו', ומאז הקים ה' דבר עבדו הנאמן ושוב לא עלה במחשבה לפניו לעשות עוד כן, וכמ"ש (מלכים ב יד, כז) ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים, דייקא מתחת השמים שהוא מקום רחל, וכמ"ש באוצרות חיים על פסוק ואמחה את שמם מתחת השמים. וז"ש רבי חייה זכאה חולקא דעמא דא, פ' עם זה דוקא שלא נשתנה ותמיד עמד ויעמוד. וזהו ענין כפל תואר עמי, להורות ששתי פעמים נתהוו לעם ה', אחד בצאתם ממצרים, והשני אחר מעשה העגל שאמר ה' ואמחה את שמם כנ"ל. וזה היה קטרוג של בלעם שהיה אומר החליפם באומה אחרת, וזה מפני העגל שנטו אחר קליפת בל"ע בן בעור, שעם הכולל הוא עג"ל כמו שכתבתי בפרשת כי תשא ה). וזה שאמרו רז"ל (ו) בלעם, בלא עם, בלע עם, שכוונתו היתה שיבולע עם קדוש. ולכן הוכפל תואר עמי בענין בלעם ובלק עמי זכר נא וגו'. ועוד י"ל כי שני עמי הנזכר בכאן הם בסוד לאה ורחל, ורצונו בזה לרמוז ששתיהן עומדות וקיימות, גם ישראל פגמו בהן אפילו הכי לא רצה הקב"ה לעשות מה שגזר למשה רבנו ע"ה לבנות את לאה מסוד אר"א בנין חדש ממש שלא יפגמו בה החטאים. וז"ש אע"ג דאתון סטאן וכו', והענין כי שרשי שתי הנקבות הם בקו האמצעי, שבו יצדק לשון דרך ממש, כי השפע הולך בו ביושר. ולעומת כן אמר פסוקנו אם בחוקותי תלכו, שתי חוקות, והן הן שתי הנקבות, שדוקא בהן יתכן (נ"א יצדק) ענין החקיקה בסוד באר. ומסיים בסוף כל ההבטחות (כו, יב) ואתם תהיו לי לעם, דמשמע דוקא אם בחוקותי תלכו, תהיו לי לעם, ותזכו לתואר עמי, ואם לאו לא. ובכל זאת מצינו דקב"ה בחסדו גזים (נ"א גזיר) ולא עבד. דלא בעינא וכו', פ' שלא הסכים הרצון הטוב והעליון לעשותו, והיינו לא בעינא למעבד לכו כעובדיכו, ירצה [גם] כי פגמתם באמותיכם הקדושות ושהיה הדין נותן שלא אשוב לתקן אותן ושימחה מקורכם כיון דאתון סטאן מארחי האמצעיים ותטו לימין או לשמאל, ואני לא כן חפצתי (רמ"ז).

² הנה רבי יצחק רוצה לדרוש בשבח ישראל מבחינה אחרת הגם כי הוא מיוסד על הנז"ל, וזה כי רק הם מוסיפים כח בגבורות של מעלה או להפך חלילה מפני היות שם שורשם, ולכן אמר ה' עמי מה עשיתי לך וגו', ומפורש בפרשת בלק ר"ג ב', מה עשיתי לך, שליטת לך על כל בני היכלי ושליטת לך על כל מלכין דעלמא וכו'. הרי שמפרש מלת מה עשיתי להפלת החשיבות, על דרך (תהלים קד, כד) מה רבו מעשיך ה'. ולפי זה הזכיר פסוק זה בין הטובות ובין התלאות שהיו לישראל, ועל כולן אמר ה' ענה בי. וסוד הענין כי הנה חכמי לב המשכילים ויודעים סדר השתלשלות השפע לפי ענייני הפרצופים ומדרגת עמידתן ילמדו העליון מן התחתון וגם התחתון מן העליון, כי הנה לפי מדרגת מעלות המצוות שיראו שעושים ישראל ישכילו מדרגת העליות שתעלה השכינה ובאיזו בחינה תתחבר אל דודה אם יעקב ורחל או ישראל ורחל וכיוצא בזה. וכמו כן ידיעת ההפכיים, כי לפי מהות העוונות יבינו בחינת הפגם ואיזה הוא מצב העולמות, וגם כן אז ישכילו איזה שפע יבוא לעולם. וז"ש ענה בי, כלומר רק אתה תוכל לענות ולהעיד בי באיזה מצב גדולה ומעלה אני עומד, יען כי ממך הכל ומקרך אשר יקרך יקרני גם אני, וכענין משל שני תאומים מותאמים, כי משלו ישכיל את של אחיו, ואין דבר זה קשה להבחין אל נאמני הסוד, מפני כי מצות התורה מודעת סולתן כי אחת תלויה במדה אחת ואחרת באחרת ובקיומן תלוי הכנת כלי המדות והמשכת השפע עליהם, ונמצא כי בהתקיים מצוה אחת תתאווה בחינה אחרת פרטית כנגדה. ועל דרך משל נאמר, כי בשמירת השבת כתיקונה למטה כמו כן ישמרוה מלמעלה דהיינו בהתעלות העולמות. ולפי זה ינעם פסוקנו אם בחוקותי תלכו, שהרי החוקים והמצוות אשר אני מצוה אתכם הן מצוותי וחוקותי שאני עושה ומקיים, וכענין שאמרו רז"ל מלך בשר ודם גוזר גזירה ואינו מקיימה אבל הקב"ה אינו כן וכו'. ולא עוד אלא ועשיתם אותם, מעלה אני עליכם כאילו אתם עשיתם ותקנתם את המצוות. וגם דרשו רז"ל כאילו עשיתם את עצמכם, כי תר"ג המצוות הם כנגד תר"ג איברי הגוף ותר"ג ניצוצות הנשמה, ואלו ואלו מושרשים בפרצופים העליונים שהם הם המצוות בעצמותן. והרי כי ועשיתם אותם או ועשיתם אתם הכל דבר אחד, והקרי והכתיב אחד הוא. ואמנם לפי שבין רבי חייה ובין רבי יצחק שניהם על יסוד אחד נוסדים, והוא השתרשות ישראל למעלה על פי מה שנז"ל, כי רבי חייה מדבר על השארות שורש ישראל

ומה הלאיתך, ענה בי, מה יעץ בלק מלך מואב מואב, בכמה דברים ומעשים אמר להשמיד אתכם מהעולם, וכמה כשפים עורך כנגדכם.	הלאיתך ענה בי מה יעץ בלק מלך מואב בכמה מלין ועובדין אמר לשיצאה לכו מעלמא וכמה הרשין אתער לקבלייכו
אמר רבי יוסי אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, זכר נא אוי שאנו צווחים בכל יום וגועים ובוכים "זכר ה' מה היה לנו", "זכר ה' לבני אדום" ולא רוצה להשגיח עלינו.	א"ר יוסי אמר לון קב"ה לישראל זכור נא ווי דאנן צווחין בכל יומא וגענין ובכינן זכור יי' מה היה לנו זכור יי' לבני אדום ולא בעי לאשגחא עלנא
הוא אמר לנו בבקשה זכר נא, אין נא אלא לשון בקשה, ואנו לא השגחנו בו. כדוגמא זה אנו צווחים, "זכר ה' מה היה לנו", "זכר ה' לבני אדום" "זכר עדתך קנית קדם" "זכרני ה' ברצון עמך" ולא רוצה להשגיח עלינו.	הוא אמר לן בבעו זכור נא אין נא אלא לשון בעותא ואנן לא אשגחנא ביה כנוונא דא אנן צווחין זכור יי' מה היה לנו זכור יי' לבני אדום זכור עדתך קנית קדם זכרני יי' ברצון עמך ולא בעי לאשגחא עלן
רבי יהודה אמר ודאי שהקדוש ברוך הוא משגיח עלינו תמיד וזוכר אותנו, שאם הוא לא ישגיח על ישראל וזוכר אותם לא יעמדו יום אחד בגלות, זהו שכתוב "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'",	ר' יהודה אמר ודאי קב"ה אשגח עלן תדיר ודכיר לן אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל ודכיר לון לא יקומון חד יומא בגלותא הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'
	קי"ב/ב
הקדוש ברוך הוא אינו עושה לנו כמעשינו.	קב"ה לא עביד לן כעובדנא ¹
בא וראה בלק חכם היה וגדול המכשפים במעשי ידיו יותר מבלעם, וכך	ת"ח בלק חכים ² הוה ורב הרשין בעובדי ידיו יתיר מן בלעם והכי אוליפנא כל מה דבעי

בתרי נוקבין ורבי יצחק על היותם במקום הזכר. לכן המתין לפרש הפסוק מה יעץ גם כן אחרי רבי יצחק, אע"ג דלא איירי אלא בפסוק מה עשיתי לך, וזה מפני שהענין שיה לשניהם, כי כוונת בלק ובלעם היתה להכחיש פמלייא של מעלה, והיינו בהמשיך אחורי חסדי זעיר וגבורות, דהיינו אחורי מ"ה וב"ן, ק"ל וקד"ם העולים רע"ד כמנין בל"ק ובלע"ם, ולפגום את תרי הנוקבין רח"ל ולא"ה העולות גם כן רע"ד, ובזה חשב שיכרית זכר ישראל מן הזכר ומן הנוק' (רמ"ז).

¹ פליג אדרבי יוסי דרבי יוסי קאמר דאמר לון מדה כנגד מדה זכור כנגד זכור, ור' יהודה קאמר דלא הכי "אלא דאשגח" ומה שאינו עושה הוא מפני רוע מעללינו, ועל"ז לא כעונותינו גמל עלינו (אור יקר).

² הנכון אצלי שהם דברי רבי יצחק שאמר לעיל וכמה חרשין אתער לקבלייכו, ואל זה נמשך ואמר ת"ח, להודיענו כוחם של בלק ובלעם, אלא שהפסיק הענין בשל רבי יוסי ורבי יהודה ואחר כך חוזר לעניינו. האמנם מכל מקום יש לומר שגם ממנו ראייה לעוצם השגחת ה' עלינו, כי הנה באותו זמן היו ז"ן אחור באחור, ובפרט בכמה עוונות אשר המרוהו במדבר, ולכן גדל כח בלק ובלעם שכל עצמם יוצאים מבחי אחוריים בהיות ז"ן אחור באחור, ולכן בלע"ם ובל"ק גי' ק"ל קד"ם שהם ממש אחורי ז"ן, ואז נכנסים עקבי לאה בכתר רחל שמשם כל אחיזתם בצאת האור ההוא לחיצונים בר מינן. ואמנם כתוב בליקוטי תורה פרשת בלק, כי בלעם שרשו מהבל ובסוד אור מקיף הבל הפה וסודו משם אה"ה שה"ס אור מקיף, ובלק שרשו מקיף בסוד אור פנימי וסודו משם הו"ה, אבל הכל מבחינת האחוריים שאז הוא שיש להם אחיזה, מה שאין כן בבוא רחל פנים בפנים. ולפי זה ינעם אומר עמי זכ"ר נא, שה"ס ע"ב קס"א מסוד הפנים. וידוע כי כל בחינת דיבור הוא תיקון לאור מקיף והמעשה לאור פנימי. ומעתה תבין מעצמך טעם היות אל בלעם כח בפיו להיותו מבחינת אור מקיף ובלק במעשה שהוא מאור פנימי, והם מבחינת קסם ונחש. ומזל"ן [ומשה זכותא לי נראה] שגם בחינת הסתכלות הוא בחינת אור מקיף, דהיינו האורות היוצאים מן העין, ולכן היו בבלעם שניהם וההסתכלות ומלה. ועוד נלע"ד כי ידעית בלעם אותו הרגע ה"ס רגע הכנס עקבי לאה תוך כתר רח"ל, ואז יורדים אל עיניה בסוד ב' פעמים דמל"ה, וזהו כח לפועלי הדין, ולכן הם בסוד ענב"ם וכמ"ש בליקוטי תורה פסוק (בראשית כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי. ואמנם משם היה נמשך לבלעם כח ההסתכלות הפגום. ועוד איתא בדברי הרב שבלעם היה אחוז בסיגי צד ימין מרגל ימין של לאה, ולכן היה חיגר וסתום עין אחת, דהא בהא תליא, שמעקב לאה נמשך לעין ימין של רחל (רמ"ז).

<p>למדנו, כל מה שרוצה אדם בעולם הזה בעבודת הקדוש ברוך הוא, צריך לעורר במעשה למטה, שבמעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, והמעשה הזה צריך בקדושה, והרי פרשוה.</p>	<p>ב"נ בהאי עלמא¹ בפולחנא דקב"ה בעי לאתערא בעובדא לתתא דבעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ועובדא דא בעי בקדושה והא אוקמוה</p>
<p>ובמקום שאין מעשה יש דיבור, ובדיבור הפה תלוי המעשה, לעורר למעלה, כמו שצריכים לעורר קדושה עליונה במעשה ובדיבור, כך גם אותם שבאים מצד הטומאה צריכים לעורר את הצד שלהם במעשה ובדיבור הפה.</p>	<p>ובאתר דלית עובדא אית מלה ובמלה דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא כמה דבעינן לאתערא קדושה עלאה בעובדא ובמלה הכי נמי אינון דאיתין מסטרא דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דלהון בעובדא ובמלה דפומא</p>
<p>ואף על גב שבלעם היה המכשף הגדול מכל מכשפי העולם, מכשף עליון ממנו היה בלק, בקוסם היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש. (והרי פרשוה) קוסם ונחש שתי דרגות הן, קוסם תלוי במעשה, נחש לא תלוי במעשה אלא בהתבוננות ובדיבור הפה, ואז מעוררים עליו רוח טומאה להתלבש בהם ועושה מה שעושה.</p>	<p>ואע"ג דבלעם הרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא הרשא עלאה מניה הוה בלק בקסם הוה בלק רב מכל חכימין ובלעם בנחש (והא אוקמוה) קסם ונחש תרין דרגין אינון² קסם תלייא בעובדא³ נחש לא תלייא בעובדא⁴ אלא באסתכלותא ובמלה דפומא⁵ וכדין מתעריין עלייהו רוח מסאבא לאתלבשא בהו ועביד מה דעביד</p>
<p>וישראל הקדושים לא כן, אלא כולם קדושים וכל מעשיהם לעורר עליהם רוח קדושה, כמו שנאמר "עד יערה עלינו רוח ממרום", ועל זה כתוב "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" שהרי הם אחוזים בצד הקדושה העליונה, ומעשיהם בקדושה באים, וקדושה מתעוררת עליהם ומתלבשים בה.</p>	<p>וישראל קדישין לאו הכי אלא כלהו קדישין וכל עובדיהו לאתערא עלייהו רוח קדישא כד"א עד יערה עלינו רוח ממרום וע"ד כתיב כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידין ועובדיהו בקדושה אתו וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשין בה</p>
<p>ובא וראה בקוסם היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש, ועל זה בשעה שרצה בלק להתחבר עמו, מה כתוב "וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם" (ובלעם מעשיו בנחש).</p>	<p>ות"ח בקסם הוה בלק רב מכל חכימין ובלעם בנחש וע"ד בשעתא דבעא בלק לאתחברא עמיה מה כתיב וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם (ובלעם עובדוי בנחש)</p>
<p>בא וראה בדבור הפה היה בלעם גדול מכל המכשפים של העולם, ובהתבוננות אותו נחש היה יודע לכוון את השעה, ועל זה רצה בלק להשלים דבר (הכל) קסם ונחש, אמר לו הקדוש ברוך הוא</p>	<p>ת"ח במלה דפומא הוה בלעם רב מכל חרשין דעלמא ובאסתכלותא דההוא נחש הוה ידע לכוונא שעתא ועל דא בעא בלק לאשלמא מלה (ס"א כלא) קסם ונחש אמר ליה קב"ה</p>

¹ במעשה המצוות מתקן האדם את הנפש שלו מפני שהיא מבחינת עולם העשיה, וכנודע מסוד ד' חלקי

המעשה שאנו עושים בכל בקר שבהם משלימים חנר'ן דנפש (רמ"ז).

² פי' קסם היא נוק' דנוגה ועי' דף ריא ע"א מ"ש שם באורך (מ"מ).

³ וס' וקסמים בידם (רח"ו).

⁴ דע כי בלעם הוא מהארות יסוד אבא שבוקע ביסוד דאמא מאחורי הראש דז"א ואותם הארות הם בלאה

ומתפשטים בה עקבי לאה שהם בכתר דרחל והנה בלעם הוא מאותם האורות דיסוד דאבא הנמשכים עד

מקום זה ולכן היה שקול כמרע"ה ובלק הוא סוד העקביים שבוקעים ובלוקים בתוך כתר רחל והם מאימא

ולכן בלעם הוא בנחש ובלק בקסם כי המעשה הוא באימא כנודע (רח"ו).

⁵ הן נגד תרין דרגין בקדושה נחש וצור, נחש באסתכלותא ובמלה דפומא וצור בעובדא כמ"ש בזו"ח כו

ע"ג וע"ד ומטך אשר הכית בו את וכו' עד וחיין למארי קשוט באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי (יהל

אור).

<p>רשע הא קדמוך בני עובדא אית בנווייהו דכל סטרין בישין וזינין בישין והרשין דעלמא לא יכלין לקרבא בהדיהו דכלהו ערקין מקמיה ומאי איהו אהל מועד ומאני קודשא ושמושי מקדשא וקטרת בוסמין דקא מבטל כל רתחא ורוגזא דעלמא דלעילא ותתא ועלוון וקרבינין בכל יומא ותרי מזבחות למעבד עובדא מזבחות ושלחן לחם הפנים ואת הכיור ואת כנו וכמה שמושין לעובדא למלה דפומא הארון ותרי לוהייתא דאורייתא ואהרן לכפרא על עמא בצלותא בכל יומא</p>	<p>רשע הרי קדמוך בני, מעשה יש בתוכם שכל הצדדים הרעים והמינים הרעים וכשפי העולם לא יכולים להתקרב אליהם, שכולם בורחים מלפניו, ומהו אהל מועד, ובגדי קדש, ושמושי המקדש, וקטורת הבשמים שמבטלת כל רתחה ורוגז של העולם שלמעלה ולמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות לעשות מעשה מזבחות, ושלחן ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו, וכמה שמושים למעשה לדבור הפה, הארון ושני לוחות התורה, ואהרן לכפר על העם בתפלה בכל יום.</p>
<p>כיון דאשגח ההוא רשע בהאי אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל מ"ט יי' אלהיו¹ עמו ותרועת מלך² בו וע"ד עמי זכר נא בבעו מנייכו הוו דכירין ההוא זמנא דאתחברו בלק ובלעם לשיצאה לכו ולא יכילו דאנא אחידנא בכו כאבא דאחיד בכריה ולא שביק ליה בידא דאחרא</p>	<p>כיון שהשגיח אותו רשע בזה, אמר "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל", למה, "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו", ועל זה "עמי זכר נא", בבקשה מכם זכרו אותו זמן שהתחברו בלק ובלעם להשמידכם, ולא יכלו שאני אחזתי בכם, כמו אב שאוחז את בנו, ולא משאיר אותו ביד אחר.</p>
<p>מן השמים ועד הגלגל מאי דא לקביל דא³ אלא אמר קב"ה לישראל בבעו מנייכו הוו דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי ולא יכיל ההוא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו כיון דשבקתון ידייכו לאחדא בי והויתון בשמים מה כתיב ויאכל העם וישתחוו לאלהיהם בגלגל כד"א בגלגל שוורים זבחו וכדין שליטו בכו שנאיכון</p>	<p>"מן השמים עד הגלגל" מה זה לעומת זה, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ישראל בבקשה מכם תהיו זוכרים כל זמן שהייתם אחוזים בי ולא יכל אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלוט עליכם, כיון שעזבתם את ידיכם מלאחז בי, והייתם בשמים, מה כתוב "ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן" בגלגל, כמו שנאמר "בגלגל שורים זבחו" ואז שלטו בכם שונאיכם.</p>
<p>וכל דא אמאי למען דעת צדקות יי' כל אינון צדקות דעבדנא לכו בזמנא דאתון אחידן בי ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו ורוגזא דלעילא ותתא וזינין בישין לא יכלין לקרבא בכו</p>	<p>וכל זה למה, "למען דעת צדקות ה'" כל אותן צדקות שעשית לי כנס בזמן שאתם אחוזים בי, ולא השארתי דבר בעולם לשלוט בכם, והרוגז שלמעלה ולמטה והמינים הרעים לא יכולים לקרב לכם.</p>
<p>ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי ת"ח בשעתא דעאל שמשא ותרעין כלהו אסתמו ועאל ליליא ואתחשך כמה חבילי (ס"א כלבי)⁴ שראן⁵ משלשליהון⁶ ואזלין ושטאן בעלמא</p>	<p>"ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי", בא וראה, בשעה שנכנס השמש וכל השערים נסתמים, ונכנס הלילה ומחשיך, כמה קבוצות (כלבים) מותרים</p>

¹ ד"א (מ"מ).

² מלכות (מ"מ).

³ מה ענין שטים לגלגל שהשטים הוא בעבר המזרחי והגלגל היא בעבר הירדן המערבי (מ"מ).

⁴ אור יקר גורס את המוסגל.

⁵ תימא דהא בריש פרשת בהר סיני קאמר דחמרי שטאן אבל אתני וכלבי לא שטאן והכא קאמר "כלבי שראן כו" (אור יקר).

⁶ נוקבא דתהומא רבא ששם מאסרם כנודע (אור יקר).

<p>וכמה רברבי¹ ממנן עליהו דמדברי להו ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא וההוא רשע הוה שכיח² לגבי ההוא ממנא עלאה מכלא בהרשוי והוא הוה אמר בהרשוי בליליא בזמנא דאיהו שלמא בכל סיעתא דיליה והוא הוה אתי לאשתכחא גביה ואודע ליה מה דאיהו בעי</p>	<p>משלשלותיהם והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממונים גדולים עליהם שמנהיגים אותם, ויש ממונה גדול על הכל מצד השמאל, ואותו רשע היה מצוי אצל אותו הממונה העליון מהכל בכשפיו, והוא היה אומר בכשפיו בלילה, בזמן שהוא שולט, בכל סייעתו, והוא היה בא להמצא אצלו, ומודיע לו מה שהוא רוצה.</p>
<p>כנוונא קיג/א</p>	<p>כדוגמא</p>
<p>דא ויבא אלהים אל לבן הארמי ההוא דשכיח גביה ויבא אלהים אל אבימלך כלהו כנוונא דא בכל אתר אקרין ליה באינון הרשין ועי' הוה שכיח בליליא יתיר מביממא והא אוקמוה</p>	<p>זה "ויבא אלהים אל לבן הארמי" אותו שמצוי אצלו, "ויבא אלהים אל אבימלך" כולם כדוגמא זה, בכל מקום קוראים לו באותם כשפים, ועל זה היה מצוי בלילה יותר מאשר ביום, והרי פרשוה.</p>
<p>ובל הני הרשין וחכימין הוו לאבימלך דכתיב וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון³ כתיב הכא בעד החלון וכתיב בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא</p>	<p>וכל המכשפים והחכמים היו לאבימלך, שכתוב "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון". כתוב כאן בעד החלון, וכתוב שם "בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא".</p>
<p>לבן הא אוקמוה בלעם כרין ועל דא בכלהו כתיב אלהים ויבא אלהים אל בלעם ויבא אלהים אל לבן ויבא אלהים אל אבימלך הו אתא לגביהו ולאוי אינון לגביה דהא לית להו אתר זמין⁴</p>	<p>לבן הרי פרשוה, בלעם כמו זה, ועל זה כתוב בכלם אלהים, "ויבא אלהים אל בלעם" "ויבא אלהים אל לבן" "ויבא אלהים אל אבימלך". הוא בא אליהם, ולא הם אליו, שהרי אין להם מקום מוכן.</p>
<p>ואי תימא הא כתיב אלהים⁵ אלא שמא דא אשתתף בכלא⁶ ואפי' עי' נמי אלהים אקרי אלהים אחרים ובכללא דאלהים אחרים אלין ממנן ובכללא דא הוו ובג' אקרי הכי</p>	<p>ואם תאמר, הרי כתוב אלהים, אלא שהשם הזה משתתף בכל, ואפילו עבודה זרה גם נקראת אלהים, אלהים אחרים, ובכלל של אלהים אחרים אלה ממונים, ובכלל זה היו, ולכן נקרא כך.</p>
<p>וההוא רשע הוה אמר בהרשוי וקרי ליה ואתי לגביה ובגין כך כתיב לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי⁷ ההוא רשע קא משבח גרמיה דהא לא כתיב</p>	<p>ואותו רשע היה אומר בכשפיו וקורא לו ובא אליו, ולכן כתוב לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי, אותו רשע משבח את עצמו, שהרי לא כתוב בו אלא ויבא אלהים.</p>

¹ משמע דלא שטאן אלא במאמר חמרי שהוא עליהם שהם למעלה מכלבי, והעד משמרה ראשונה חמור נוער וכן בלעם היה עושה מעשה חמור בא על אתונו (אור יקר).
² כיון שיש שולטין עליהם שהם מנהיגים אותם אם כן לא שטאן אלא חמרי שטאן כיון שאין למעלה מהם, ואפשר דשטאן על ידי נחש וקסם, והיינו דקאמר התם ממש (אור יקר).
³ לקמן קפד ע"ב (לש"ו, וביאורים ח"ב יב ע"א).
⁴ פ' לא היה להם אחיזה בדברים העליונים ואפילו החצונים כדי שיהיו הם מסתלקים שם להמשיך נבואתם אלא דרך כישוף שמושכים אותו הכח אליהם (אור יקר).
⁵ שמורה שיש להם אחיזה בשם זה הקדוש ובספירה זו (אור יקר).
⁶ פ' אל הקדושים למעלה ואל הבלתי קדושים, ואפילו בבני אדם למטה כאומרו אלהים לא תקלל, והטעם כי כל האוחזים בדין חצונים ופנימיים יקראו בשם זה מפני שהם משתלשלים מהם (אור יקר).
⁷ והיה נביא לאומות עלי ידי השמאלים ויהיה המשכת הנבואה כהשתלשלות המזון לחצונים על ידי שליח (אור יקר).

ביה אלא ויבא אלהים	
<p>ד"א כאשר ידבר יי' אלי ע"י דההוא שליחא דסטרא אהרא ואי תימא הא ביממא¹ אשתכח לגביה² (ס"א כד הוה לגבי בלק³ אלא) אלא ודאי בנחש⁴ אסתכלותא הוה ביה⁵ ובההוא זמנא⁶ הוה מסתכל לכוונא שעתא הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים</p>	<p>דבר אחר, כאשר ידבר ה' אלי, על ידי אותו שליח של הצד האחר. ואם תאמר הרי ביום נמצא אצלו, (כשהיה אצל בלק אלא) אלא ודאי בנחש ההתבוננות היתה בו, ובאותו זמן היה מתבונן לכוון את השעה, זהו שכתוב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.</p>
<p>וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא ולא אשתכח כשאר יומי וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא כדין ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא ולא אסתכל בהו הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים</p>	<p>וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, אלא שאותו יום התבונן לכוון את השעה, ולא נמצא כשאר הימים, ואז ראה שאין רוגז גדול נמצא בעולם, אז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, באותו זמן עזב את עצמו מכל הנחשים של העולם, ולא הסתכל בהם, זהו שכתוב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.</p>
<p>ת"ח בההיא שעתא דרתחא אשתכח כדין שמאלא אתער והוה ידע ההוא רשע אתר לאחדא בסטרא שמאלא למילט ואסתכל בההוא זמנא ולא אשתכח כדין מה כתיב מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי' ובג"כ עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אותו בלעם בן בעור (בגין כך) זכאין אינון ישראל זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי (דמאריהון אוכה לון הכי)</p>	<p>בא וראה באותה שעה שהרוגז נמצא אז השמאל מתעורר והיה יודע אותו הרשע את המקום לאחז בצד השמאל לקלל, והתבונן באותו הזמן ולא מצא, ואז מה כתוב "מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'", ולכן "עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו'", ומה ענה אותו בלעם בן בעור, אשריהם ישראל, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא (שרבונם הוכיח להם כך).</p>
<p>אם בחקותי תלכו אם בחקותי דא אתר דגזירין⁷ דאורייתא תליין בההוא אתר כד"א את חקותי⁸ תשמורו חוק הוא דאקרי הכי וגזירין דאורייתא בה אתכלילן ואת משפטי⁹</p>	<p>אם בחוקותי תלכו, אם בחוקותי זה מקום שגזרות התורה תלויות באותו מקום, כמו שנאמר "את חוקותי תשמורו" חוק הוא שנקרא כך, וגזרות</p>

¹ ואם כן קשה דאמרת לעיל דווקא בלילה ועל ידי החצונים והרי עתה ביום ואין חצונים שראו משלשוליהון (אור יקר).

² נמחוק במ"מ, וכמקומו גורס את המוסגר.

³ ר"ל היכי אמרת שלא היה בא אצלו ס"מ רק בלילה, דקבלי לה הלא כשהיה אצל בלק בא ס"מ אצלו ביום (מ"מ).

⁴ ר"ל שהסתכלות בעלמא היה מסתכל ע"י דכורא דנוגה הנק' נחש ולעולם לא היה בא אצלו ס"מ ביום (מ"מ).

⁵ אפילו ביום ומה שהיה מסתכל בלילה שהוא עיקר שליטתם הוא לידע השעה הראויה ביום (אור יקר).

⁶ פי' בלילה הוה מסתכל לכוונא שעתא הראויה אל הנחש ביום שאין כל השעות ראויות להסתכל (אור יקר).

⁷ השכינה נק' חוקה חוקה חקקתי גזרה גזרתי דהא כל דינין ומארי קרבא דמלכא אתפקדו בידהא (רח"ו).

⁸ ה"ג את חקתי תשמרו בלא ו' (רח"ו). והיינו פ' דפר' קדושים את חקותי תשמורו בהמך וכו' (מ"מ).

⁹ בפ' בהר סיני הוא פסוק זה ונכתב כאן בטעות ולעיל באותו פסוק נדרש דרשה זו את חקתי תעשו ואת משפטי תשמרו ומ"ש דא הוא אתר אחרא עלאה פי' ז"א הנקרא משפט (רח"ו). ונלע"ד דאין אנו צריכים לכל זה אלא פסוק זה הוא באחרי מות את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם וכו' ורוצה זהר לחבר רישא דהאי קרא עם סיפא דההוא קרא וסיפא דהאי קרא עם רישא דהתם ולכן אמר תחלה אם בחקותי תלכו וכו' כמד"א ואת חקותי תשמורו דהיינו סיפא דההוא קרא. ומ"ש ואת משפטי תשמורו היינו סיפא דהאי קרא דכתיב ואת מצותי תשמרו וכיון שחברנו אותו עם רישא דההוא קרא דכתיב את משפטי

<p>תשמורו משפטי דא הוא אתר אחרא עלאה¹ דההיא חקה אחידת ביה ומתחבראן דא בדא דעילאי ותתאי</p>	<p>התורה נכללות בו, "ואת משפטי תשמרו", משפטי זהו מקום אחר עליון, שאותה חקה אחוזה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ותחתונים.</p>
<p>וכל פקודי אורייתא וכל גורי אורייתא וכל קדושי אורייתא בהני אחידן בגין דהאי תורה שבכתב והאי תורה שבע"פ ועל דא אם בחוקותי כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבע"פ חקה חקה.</p>	<p>וכל מצוות התורה וכל גזרות התורה וכל קדושות התורה אחוזים באלה, משום שזו תורה שבכתב וזו תורה שבעל פה, ועל זה אם בחוקותי, כל אותם גזרות ודינים ועונשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה, חקה.</p>
<p>ואת משפטי תשמורו בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב כד"א משפט לאלהי יעקב ודא אחיד בדא ודא וכלא חד ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא כאלו פנים שמא קדישא בגין דחק ומשפט שמא דקב"ה הוי ועל דא אם בחקותי תלכו דא תורה שבעל פה ואת משפטי תשמרו דא תורה שבכתב ודא הוא כללא דשמא קדישא</p>	<p>ואת משפטי תשמורו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב, וזה אחוז בזה וזה בזה והכל אחד, וזהו כלל השם הקדוש, ומי שעובר על דברי התורה כאילו פגם את השם הקדוש, משום שחק ומשפט, זהו השם של הקדוש ברוך הוא, ועל זה אם בחוקותי תלכו, זו תורה שבעל פה, ואת משפטי תשמורו זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש.</p>
<p>ועשיתם אותם מאי ועשיתם אותם² כיון דאמר תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואויל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה</p>	<p>"ועשיתם אותם" מה זה ועשיתם אותם, כיון שאמר תלכו ותשמרו למה ועשיתם, אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרכיה כביכול כאילו עשה אותו למעלה, אמר הקדוש ברוך הוא כאילו עשאני, ופרשוה.</p>
<p>וע"ד ועשיתם אותם ועשיתם אתם כתיב ודאי³ והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות⁴ ועשיתם אתם ודאי</p>	<p>ועל זה ועשיתם אותם, כתוב ועשיתם אתם ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ועשיתם אתם ודאי.</p>
<p>כגוונא דא אר"ש (שמואל ב' ח יג) ויעש דוד שם⁵ וכי דוד עביד ליה⁶ אלא בגין דאויל⁷</p>	<p>כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות</p>

תעשו, כאלו כתיב הכא ואת משפטי תשמרו דהיינו ז"א הנק' משפט ולכך אמר הזהר ואת משפטי תשמרו (מ"מ).

¹ ד"א (מ"מ).

² עיי' הערה בסוף הספר.

³ כי אתם מתקנים ועושים אותה חוק ומשפט הנ"ל דהיינו נוק' שהיא נקודה עושים אותה פרצוף וז"א שהוא בן ר"ק בלבד עושים אותו בן עשר ע"י מע"ט וא"כ שפיר קאמר ועשיתם אותם (רח"ו).

⁴ ח"ב לב ע"ב (לש"ו).

⁵ מלת "שם" היא במלכות, שהיא שם ולבוש והיכל לשם יה"ה דהיינו אדנ"י (אור יקר).

⁶ אלא על הדרך שפי', ועם היות שעתה יקשה שתים האחת וכי דוד לבדו עשה שם והרי כל ישראל הם אחוזים בתורה ובמצוות ועושים השם, וכל צדיקהם, וחסידיהם זוכים בשם זה א"כ מהו אומר ויעש דוד שם, ועוד קשה שהרי פי' ועשיתם אותם היינו שם אדנ"י ושם יה"ה (אור יקר). פי' והלא ה' אמר לו שיעשה לו שם (רמ"ז).

⁷ שה"ס משפט וחוק, וזה בכללות בכל צדיקי ישראל (רמ"ז).

בתורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה	בארהי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא ¹ ברקא יאות כביכול עשה שם לעילא ² ולא הוה מלכא בעלמא דזכה
לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר "ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל" ולכן "ויעש דוד שם" ועל זה כתוב "ועשיתם אתם".	ק"ג/ב
ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקוניהן כראוי.	להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק ³ שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם אותם כתיב
"ונתתי גשמכם בעתם וגו'" כל אחד ואחד יתן כחו עליכם, מי הם אותו תקון	ואי אתון תשתדלו ⁵ למעבד לון לאתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו ⁶ בתקונייהון כדקא יאות ⁷
	ונתתי גשמכם בעתם וגו' כל חד וחד ⁸ יתן חילא דיליה עלייכו מאן אינון ההוא תקנא

¹ וזה בפרטות הנוגע לו שהגדיל את שורשו היא השכינה, בתחילה בשלשים מעלות כמספר יהוד"ה וכנגד נה"י, שלשים שנה היו לו כשמלך שאז הגיע לח"ת זעיר, וידוע מסוד ברוך אתה של תחילת העמידה שגם שעולה המלכות עד נה"י לא נקרא עלייה כי אם בזקיפה בשם שאז עולה לח"ת, וכן היתה עלייה אז לדוד. ועוד מלך בחברון שבע שנים ונתעלה לכתר מלכות, ושלשים ושלש שנים עלה לדעת, ששם לאה, והרי כל שרשי המלכות. כביכול עשה ש"ם לעילא, שד"י הו"ה, וגם הו"ה אדנ"י שסודו זר"ן (רמ"ז).

² פי' שדוד ע"ה ע"י מעשיו הטובים תקן המלכות ועשה אותה פרוץ (מ"מ).

³ שעי' עסק התורה מעלה את המלכות מעולם הביראה ולכלול בנקודה שתחת היסוד את ט' חלקיה שבביראה בכורסיא שבאצילות כי בלילה יורדות לבריאה בסוד ותתן טרף לביתה (רח"ו).

⁴ יש לדקדק דכיון דועשיתם אותם הוא מיותר כדאקשי לעיל, והוא מוסב אל החוקים והמשפטים שסודם זר"ן כמבואר לעיל, אם כן מכח הייתור הוה דרשינן דעבדי ומתקני זר"ן, דלעשיית החוקים והמשפטים למטה דהיינו קיומם לא אצטריך קרא, ואם כן למאי אצטריך דרשא דאתם כתיב. ויש לומר בדקדק עוד מאי כביכול דאמר, והרי הענין ממש כן בפועל שהצדיקים הם העולים ומעלים את המלכות והם בונים אותה ממש ומאי כביכול. ויש לומר דנהי דהתם מעלים (נ"א דגם נה"י מעלים) מ"ן מכל מקום העיקר הוא מה שהעליונים עושים, דהיינו שזר"ן מעלים מ"ן לאו"א ואו"א לאר"ך ואר"ך לעתיק וכן עד רום המעלות עד המשפיע הראשון, ואז כל עליון משפיע לשלמטה ממנו והכל נחשב אל הצדיק, שמעלה עליו הש"ת כאילו הוא העולה עד המדרגה העליונה וכאילו הוא המשפיע העיקרי, וסוד זה נרמז במלת אתם. ואתי שפיר אומר כביכול, כלומר כאילו אתם עשיתם הכל בלי שום סיוע וכח מאחר (רמ"ז).

⁵ וירצה שאין מצדכם אלא ההשתדלות לבד ואפילו הכי "כל אינון ברכאן דלעילא וכו'", זהו דבר מופלא, שאעפ"י שאתם למטה בעוה"ז אין הארתכם במדרגת הארת העשיה כעין נשמת סנדלפ"ן שהוא שר העשיה ולא כשל מט"ט שר היצירה ולא כשל אכתריאל"ל שר הבריאה, אלא תזכו למדרגת האצילות אפילו עד יחידה דמסטרא דאריך, וכמו שיהיה משיח צדקנו בעזה"ו (רמ"ז).

⁶ ייחס לו שם מציאה להורות שהוא כענין מציאה, כאילו אין דעת האדם מייחלת ומקווה לזה (רמ"ז).

⁷ דקושטא דמלתא הכי שאורות העליונים מתלבשים זה בזה שה"ס התיקונים כנודע אצלנו ועל ריבוי מיני שפע זה ואורות אלו זה בתוך זה נמשך ואמר ונתתי גשמכם בעתם (רמ"ז).

⁸ דוק אומר גשמים לשון רבים ובעתם לשון יחיד, רמז ששפע האורות יהיו מלוכמים זה בזה בזמן אחד. ודע כי בפסוק זה נרמזו ארבע פרצופים או"א זר"ן, והוא מ"ש ההוא תקנא דעבדתון דהוא שמא קדישא, והוא באופן זה, שני פרצופי או"א שהם סוד המשפיעים נרמזו במלת גשמכם בלשון רבים. והענין מובן במאי דקיימא לן בכוונת ומוריד הגשם, שהוא יסוד אבא הנקרא שבי"ל ועם הכולל גי' גש"ם, וגם שם אה"ה בסוד ציורו גי' רל"ב ופל"א שעולה גש"ם כנזכר בכוונות ברכות השחר ושל הנהיג. וגם ב' פעמים גש"ם עם הכולל גי' תרפ"ז, דהיינו מוחי או"א רל"ב תנ"ה. ואחר כך ונתנה הארץ יבולה, ה"ס רחל, ועץ השדה יתן פרי, ה"ס זעיר, ומה שמקדים פרי הארץ לפרי העץ, נראה לי שיובן היטב בהציע הקדמה מעולה שיש בידנו, והוא שידעת שכל תכלית קיום התורה ומצוותיה סובב על קוטב אחד, והוא לתיקון רפ"ח ניצוצין דמלכין קדמאין, כי בכח התורה והמצוות מתעלים והולכים בסוד מ"ן ומתבררים בסגולת המחשבה העליונה, וכח בירורם הוא בקבלת כח החסדים של מלך הדר, ואז מושפעים בכל המדות והעולמות, והם בסוד מוחין כפולים, בירורי הניצוצות ואורות החדשים שהם מב"ן וממ"ה, ואם כן הוי ליה זו אף זו, לא

<p>שעשיתם של אותו השם הקדוש, כדוגמא זה כתוב "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", וכי כיון שכתוב ושמרו דרך ה', למה לעשות צדקה ומשפט.</p>	<p>דעברתון דההוא שמא קדישא כנונא דא כתיב ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט¹ וכי כיון דכתיב ושמרו דרך יי' אמאי לעשות צדקה ומשפט</p>
<p>אלא מי ששומר דרכי התורה, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט, ומה זה צדקה ומשפט, זה הקדוש ברוך הוא.</p>	<p>אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא כביכול הוא עושה צדקה ומשפט ומאי צדקה ומשפט דא קב"ה</p>
<p>בכה רבי שמעון ואמר, אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם, מי עושה השם הקדוש בכל יום, הוה אומר מי שנותן צדקה לעניים.</p>	<p>בכה ר"ש ואמר ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון מאן עביד שמא קדישא² בכל יומא הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני</p>
<p>בא וראה הרי פרשה כך הוא, שהעני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, המקום שנקרא צדק, כמו שנאמר "תפלה לעני כי יעטוף", תפלה זו תפלה של יד, ובארנו ומי שנותן צדקה לעני הוא עושה למעלה שם קדוש שלם כראוי, כי צדקה זה עץ החיים, וצדקה נותן לצדק, וכשנותן לצדק, אז מתחבר זה עם זה, והשם הקדוש נמצא שלם.</p>	<p>ת"ח הא אוקמוה הכי הוא דמסכנא אחיד ביה בדינא וכל מיכליהו בדינא הוא אתר דאקרי צדק כד"א תפלה לעני כי יעטוף תפלה דא תפלה ש"י ואוקימנא ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות בגין דצדקה דא אילנא דחיי וצדקה יהיב לצדק וכד יהיב לצדק כדין אתחבר דא בדא ושמא קדישא אשתכח שלים</p>
<p>מי שעושה זו ההתעוררות (שעושה התעוררות זו) שלמטה, בודאי כאילו עשה את השם הקדוש בשלמות, כדוגמא שהוא עושה למטה, כך מתעורר למעלה.</p>	<p>מאן עביד דא אתערותא (ד"א דעביד אתערותא דא) דלתתא ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו כנונא דאיהו עביד לתתא הכי אתער לעילא</p>
<p>ועל זה כתוב "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת" עושה צדקה זה הקדוש ברוך הוא, כביכול הוא עושה אותו.</p>	<p>ועל דא כתיב אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת עושה צדקה דא קב"ה כביכול הוא עביד ליה</p>
<p>בא וראה העני הרי נתבאר מהו מקומו, למה כי העני אין לו משלו כלום, אלא מה שנותנים לו, והלבנה אין לה אור משלה אלא מה שהשמש נותן לה.</p>	<p>ת"ח מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה מ"ט בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום אלא מה דיהיבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה אלא מה דיהיב לה שמשא</p>
<p>בא וראה למה עני חשוב כמת, למה, כי אותו מקום גורם לו, שהרי במקום המות הוא מצוי, ולכן נקרא מת.</p>	<p>ת"ח אמאי עני חשוב כמת מ"ט בגין דההוא אתר גרים ליה דהא באתר דמותא³ הוא שכיח ובג"כ אקרי מת</p>

מבעיא שתתן הארץ את יבולה דהיינו מה שאתה מוביל לה כדברי רז"ל, והם הניצוצות שמובלים (נ"א שמוגבלים) לשכינה שהיא תעלה בהם בסוד מ"ן, אלא גם עץ השדה, שהוא פרי עץ הדר, יתן פריו. והרי שכל השם הקדוש נתקן ונעשה ע"י הצדיקים (רמ"ז).

¹ איכפל ומייתי נמי קרא ושמרו דרך ה' לעשות וגו', משום דאיכא למידחי דקרא דועשיתם אותם לא קאי אמשפטי אלא אחקותי, ודלמא דדוקא בבחינת הנוק' שייך למימר שישראל עושים אותה אבל לא אדלעיל מיניה, קמל"ן לעשות צדקה ומשפט, דהיינו נוק' ודכורא, דידוע שרחל נקראת צדקה כשמקבלת מבעלה, דקבילת עלה דכורא (רמ"ז).

² והנה רבי שמעון הוסיף עוד בחינה פרטית וגדולה שעליה יאמר בעצם, עביד שמא קדישא, ביתר שאת מן הנז"ל, חדא היא דלעיל צריך שיקיים חוקה ומשפט וכאן במצוה אחת עושה את השם. ועוד שלא כל יום ויום יזדמנו לו חוקים ומשפטים, אבל הצדקה יש לה מציאות בכל יום. ועוד שהוא ממש כשל מעלה שהם בסוד משפיע ומקבל, ולעומת כן אמר מאן עביד, לאפוקי הנז"ל (רמ"ז).

³ שהשכינה נק' אילנא דמותא כנודע (רח"ו).

<p>ההוא דחיים עליה הוא יהיב ליה צדקה אילנא דחיי שריא עלוי כד"א וצדקה תציל ממות וכנוונא דעביד ב"נ לתתא הכי נמי עביד לעילא ממש¹ זכאה חולקיה דזכי למעבר שמא קדישא לעילא בנ"כ צדקה סליק על כלא והני מלי צדקה לשמה דהא אתער צדקה לצדק לחברא לון כחדא ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות דהא צדק לא אתתקן ולא אשתלים אלא בצדקה דכתיב בצדקה תכונני ולכנסת ישראל אתמר בנ"כ ועשיתם אותם וגו' ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו' רבי יוסי פתח רגזו ואל תחטאו וגו' רגזו ואל תחטאו וגו' רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרשוהו, שצריך אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה, אבל בשעה שיורד הלילה ואדם שוכב על מטתו, כמה ממונים על החוקים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחריד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לאדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו זהו שכתוב "אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה", שלא יוציא מהם דיבור בפיו.</p>	<p>אותו שחס עליו, הוא נותן לו צדקה, עץ החיים שורה עליו, כמו שנאמר "וצדקה תציל ממות", וכדוגמא שעושה אדם למטה כך גם הוא עושה למעלה ממש, אשרי חלקו של הזוכה לעשות שם קדוש למעלה, לכן הצדקה עולה על הכל, והדברים האלה כשהצדקה לשמה, שהרי מעורר צדקה לצדק לחברם כאחד, ושיהיה הכל שם קדוש כראוי, שהרי צדק לא מתתקן ולא נשלם אלא בצדקה, שכתוב "בצדקה תכונני" ולכנסת ישראל נאמר, ולכן "ועשיתם אתם וגו'".</p>
<p>ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו' רבי יוסי פתח רגזו ואל תחטאו וגו' רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרשוהו, שצריך אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה, אבל בשעה שיורד הלילה ואדם שוכב על מטתו, כמה ממונים על החוקים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחריד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לאדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו זהו שכתוב "אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה", שלא יוציא מהם דיבור בפיו.</p>	<p>"ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'", רבי יוסי פתח "רגזו ואל תחטאו וגו'", רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרשוהו, שצריך אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה, אבל בשעה שיורד הלילה ואדם שוכב על מטתו, כמה ממונים על החוקים מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחריד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לאדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו זהו שכתוב "אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה", שלא יוציא מהם דיבור בפיו.</p>
<p>ת"ח בשעתא דאתשכחון ישראל זכאין קמיה קב"ה מה כתיב ונתתי שלום³ בארץ האי לעילא דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל כדין ושכבתם ואין מחריד מ"ט בגין והשבתי חיה רעה מן הארץ</p>	<p>בא וראה בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא מה כתוב, "ונתתי שלום בארץ" זה למעלה, שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל, אז "ושכבתם ואין מחריד", למה משום "והשבתי חיה רעה מן הארץ"</p>
<p>קיד/א</p>	
<p>דא חיה דזינא בישא לתתא ומאי איהי אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה, זה בלילה ביום בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב "וחרב לא תעבור בארצכם".</p>	<p>זו חיה של מין רע למטה, ומהי, אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה, זה בלילה ביום בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב "וחרב לא תעבור בארצכם".</p>
<p>רבי אבא אמר הא אוקמוה דאפילו הרב של שלום כגון פרעה נכה אבל וחרב לא תעבור דא סיעתא דילה</p>	<p>רבי אבא אמר הרי פרשוה שאפילו חרב של שלום, כמו פרעה נכה, אבל "וחרב לא תעבור", זו הסיעה שלה.</p>
<p>והשבתי חיה רעה דלא תשלוט בארעא ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב דשאר עמין ואפילו בר נש מוזינא לא יעבור עליכם.</p>	<p>"והשבתי חיה רעה", שלא תשלוט בארץ, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב של שאר העמים, ואפילו בן אדם מזויין לא יעבור עליכם.</p>

¹ עי' הערה בסוף הספר על עמוד א'.
² ר"ל שלא יזכיר שם אחד מהם בלילה כמ"ש הרב במצות לא ישמע על פיך (רח"ו).
³ יסוד במלכות (רח"ו).

<p>לא יעבור עלייכו ודא דריש יאשיהו מלכא ואוקמוה דהוא אתפס בחוביהו דישראל כמה דכתיב רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו' הכא אית לאסתכלא דהא תנינן אי רישא דעלמא הוא טב כל עלמא משתובן בגיניה ואי רישא דעמא לא אתכשר כל עמא אתפסן בחוביה</p>	<p>ואת זה דרש יאשיהו המלך ופרשוה, שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב "רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'", כאן יש להסתכל, שהרי שנינו אם ראש העולם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו, ואם ראש העם לא כשר כל העם נתפסים בחטאו.</p>
<p>והא יאשיהו רישא דכשרא הוה ועובדוי מתכשרן אמאי אתפס בחוביהון דישראל אלא על דלא הימין ביה בירמיהו ולא כפית' להו לישראל דחשיב דכלהו זכאי כותיה והוה אמר ליה ירמיה ולא הימין ביה ובנין כך אתפס בחוביהון ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא ובעיא לאסתמא²</p>	<p>והרי יאשיהו ראש כשר היה, ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל. אלא על שלא האמין בירמיהו, ולא יסר את ישראל, שחשב שכולם צדיקים כמותו, וירמיה היה אומר לו ולא האמין בו, ולכן נתפס בחטאיהם. ועוד שהלבנה הנמיכה את אורה ורצתה להסתתר.</p>
<p>ונתתי משכני בתוכם וגו' ונתתי משכני דא שכנתא³ משכני משכונא⁴ דילי דהיא אתמשכנא⁵ בחוביהו דישראל ונתתי משכני משכוני ודאי⁶ מתל לב"ג דהוה רחימא לאחרא</p>	<p>"ונתתי משכני בתוכם וגו'", ונתתי משכני זו השכינה, משכני משכוני, שהתמשכנה בחטאי ישראל. ונתתי משכני, משכוני בודאי. משל לאדם שהיה</p>

¹ נלע"ד לגרוס ולא חשיד (רח"ו).

² בסוד ואת עיני צדקיהו עור (רח"ו).

³ לא סבירא ליה כפי' רש"י שפירש זה בית המקדש, דביה לא שייך לומר ונתתי, שזה לא תלוי בהש"ת אלא בישראל שהם יבנו אותו, ואם הכוונה על הכבוד השוכן שם היל"ל ונתתי שיכני בתוכם, על דרך (דברים יב, ה) לשכנו תדרשו, אבל משכני הוא המקום ששוכן בו והוא צריך לישראל שיבנו אותו, לכן אמר (נ"א לכל אחד), שר"ל השכינה מדת המלכות שזעיר שוכן בקרבה. ואחר כך מרגיש לשון משכן, שלא נאמר [אלא] על דבר קיים וכמו שהיה המשכן במדבר וגם משכן שילה, אבל היל"ל מקדשי (רמ"ז).

⁴ פי' שמשכן סודו דירת עראי כאמור, והטעם כי כל הזמן שהיה המשכן היו ז"ן אחר אחר כנזכר בדברי הרב זלה"ה, כי משכ"ן עולה ב' פעמים ה"ר, שה"ס ב' ריבועי אלק"ם עם ה' אותיותיו או ה' חלקי הריבוע, ואז ג' כלי הפרצופים יורדים לבי"ע מלובשים בתוך זה ונמצאו ג' הכלים של הנוק' היותר חיצונים והחיצונים טובים אותם ונהנים מהם, והם בעלי חובות ישראל להפרע מהם מה שחייבים להם. והענין שהעוונות פוגמים בכלי הנוק' להיות שנסמות ישראל משרשות בה, ולכן החוטאים פוגמים בשורשים שלהם, והחיצונים שולטים עליהם ליהנות מאור שרשיהם שהוא תשלום חובתם, וזהו כענין המשכון שביד הבעל חוב להפרע ממנו. וכללות דבר זה הוא שאם ישראל יזכו בתורה ומעשים טובים תעלה הנוק' מבי"ע בעילוי העולמות לאצילות כי יתקנו כל הניצוצות (ישעיה כה, ח) ובלע המות לנצח, וזהו ונתתי משכני בתוכם, בקדושה, ולא תהיה עוד בתוך החיצונים (רמ"ז).

⁵ איהי משכונא כו' - כמ"ש בסוף פרשת בחקותי (קיד ע"א) ונתתי משכני דא שכנתא, משכני, משכונא דילי, דהיא אתמשכנא בחובא דישראל, ונתתי משכונא ודאי. דריש בה ג' אנפין לשון שכינה ולשון דאתמשכנא ולשון משכנין, דע"כ ידור בינייהו, ומפרש והולך מתל לב"ג דהוה רחימא לאחרא כו', נטל כל דביתה ואייתי לגביה כו', הא משכונא דילי לגבייכו בגין דלא אתפרש מינייכו לעלמין, ואע"ג דקב"ה אתרחק מינן משכונא שביק גבן כו', ע"ש בארוכה (בהג"א על תיק"ז סג ע"א).

⁶ זהו ענין אחר, אבל לפי שעוד מפרשו מלשון משכון לכן לא אמר ד"א, ולעולם משכוני סודו במלכות, אבל בענין הראשון נקרא משכון בדרך תואר, לפי שהש"ת ממשכנה לתשלום חובתם של ישראל. אמנם בזה [הפירוש] השני שם משכון הוא שם עצמי לה על שם עצמותה, כי בה יכון מאד מה שאמרו רז"ל בכמה מקומות, מאי משכנתא דשכונה גביה, והוא הוא האמור בספר הכוונות במהדורא בתרא דכוונות ראש השנה, שבזעיר יש ודאי ט' ספירות, והנה להאמיץ ייחודו (נ"א אורו) בנוק' תיקן המאציל ב"ה שט' מלכיות של ט' ספירותיו תהיינה ניתנות לנוק' לכוונן את בניינה, כי בזה הוא ממושכן לפקח על טובתה ולהאירה ולהזדווג עמה וכמו שיבוא בסמוך. ומן המשל נלמוד כמה דברים, האחד ללמד שכבר היתה אהבה רבה ביניהם, וזהו דהוה רחימא, והיינו שנתהוה שניהם במקור האהבה, דהיינו בבטן אי' שהיא סוד האהבה, שגם שמתחילה היו כנפרדים זה מזה כידוע מתחילת הווייתם בעולם הנקודות שהיו בבחינת רשות הרבים וז"ש רחימא לאחרא, אחר ממש. ואחר כך נעשה לו רחימא בסוד רחימותא עלאה, מאי' עילאה, אבל להיות שכאשר יצאו מבטן אמם היא היתה עדיין בסוד נקודה, היה נראה כאי אפשר שישבו יחד, ולכן הוויא כאילו

א"ל ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך בעינא לדיירא עמך	אוהב אחר, אמר לו ודאי באהבה עליונה שיש לי אליך אני רוצה לדור עמך.
אמר היך אנדע דתיודור גבאי נטל כל כסופא דביתיה ואייתי לגביה אמר הא משכונא לגבך דלא אתפרש מנך לעלמין כך קב"ה בעא' לדיירא בהו בישראל מה עבר נטל כסופא דיליה ונחית להו לישראל	אמר איך אדע שתדור אצלי, לקח כל חמדת ביתו והביא אליו. אמר הנה המשכון אצלך, שלא אפרד ממך לעולמים. כך הקדוש ברוך הוא רצה לדור עם ישראל, מה עשה לקח את חמדתו והוריד להם לישראל.
אמר לון ישראל הא משכונא דילי גבייכו בנין דלא אתפרש מנייכו לעלמין ואע"ג דקב"ה אתרחיק מנן משכונא שביק בידן ואנן נטרין ההוא כסופא דיליה מאן דיבעי משכוניה ייתי לדיירא גבן בנין כך ונתתי משכני בתוככם משכונא ² אתן בידייכו בנין דאדור עמכון ואע"ג דישראל ³ השתא בגלותא משכונא דקב"ה הוא גבייהו ולא שבקו ליה לעלמין	אמר להם ישראל, הנה משכוני אצלכם, כדי שלא אפרד מכם לעולמים, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא התרחק מאתנו, את המשכון השאיר בידינו, ואנו שומרים את אותה חמדתו. מי שירצה את משכונו יבא לדור אצלנו, לכן ונתתי משכני בתוככם. משכון אתן בידיכם, כדי שאדור עמכם. ואף על גב שישראל כעת בגלות, משכונו של הקדוש ברוך הוא אצלם, ולא עזבו אותו לעולמים.
ולא תגעל נפשי אתכם לב"ג דרחים לחבריה ובעא לדיירא עמיה מה עבר נטל ערסא דיליה ואייתי לביתיה אמר דא ערסא דילי בביתך בנין דלא ארחיק מנך ערסך ומאנך כך קב"ה אמר ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם הא ערסא דילי בביתייכו כיון דערסא דילי עמכון תנדעון דלא אתפרש מנייכו ובנין כך ולא תגעל נפשי אתכם	"ולא תגעל נפשי אתכם", (משל) לאדם שאוהב את חבירו ורוצה לדור עמו, מה עשה, לקח מטתו והביאה לביתו. אמר זו מטתי בביתך כדי שלא אתרחק ממך, ממתתך ומכליך. כך הקדוש ברוך הוא אמר, ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם, הנה מטתי בביתכם, כיון שמטתי עמכם, תדעו שלא אפרד מכם, ולכן ולא תגעל נפשי אתכם.
והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים כיון דמשכנא דילי גבייכו בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון כד"א כי י"י אלהיך מתהלך בקרב מהניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מהניך קדוש	"והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים" כיון שמשכני אצלכם, בודאי תדעו שאני הולך עמכם, כמו שנאמר "כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש".

אמרה אליו היך אנדע וכו'. והוא נטל כל כסופא דביתיה, ה"ס ט' מלכותיו. ונקרא כסופא דיליה, מפני שבתחילה בעולם הנקודות היו כל ספירותיו של זעיר בבחינת מלכיות שלכן נקראים מלכים כנודע, והמלכיות היו כל חמדתו. אי נמי סתם מלכות נקרא חמדה, מפני שאותה חומד זעיר בעל החסדים להשפיע בה כי זו תשוקתו, והוא הדין לכל בחינות מלכות שבי' ספירות זעיר, וזהו כל כסופא. וגם חמדה שורשה חמ"ד גי' ב"ן, ובסוד י' בנים, ה' חסדים וה' גבורות, דהיינו עשרה מלכיות שבי' ספירות דזעיר, כתר חכמה חסד ת"ת נצח ה' חסדים, בינה גבורה הוד יסוד ומלכות ה' גבורות (רמ"ז).

¹ וירצה שמה שהיה להקב"ה עם המלכות כך היה לו יתברך עם ישראל, שגם הם היו במצרים מתבוססים בבחינת התוהו בתוך הקל"י אלהים אחרים, וגם הוא יתברך היה אז בסוד הקטנות, ובכחו אי' עילאה בא להם החירות, וזכו להבנות להיות לו לעם, והוא השרה שכינתו עמהם להיותה לעולם עמהם אפילו בגלות, וכמו שגילהו להם בגלות בבל במראות יחזקאל וכנזכר בראש פרשת שמות, ע"ע. זהו כללות הענין אבל פרטות פירוש הדברים (רמ"ז).

² כלומר היינו משכוני היינו משכני, כלומר סיבת המשכון [הוא המשכון] היא הדירה, כי מפני הדירה אתן המשכון, וסיבת המשכון היא המשכון, שנתנית המשכון בתוככם תלויה בנתנית המשכון (רמ"ז).

³ אין זה כפל ענין, כי למעלה אמר דקב"ה אתרחיק מינן, הוא בכל הזמנים שכתוב בנביאים שה' הזניחם ומסרם ביד זרים עודם יושבים בארצם הקדושה, אבל בכאן בגלות המר והארוך הזה הוא מדבר, ועל זה נאמר (ישעיה נד, א) רני עקרה לא ילדה וגו', ואמרו רז"ל שגדולים צדיקים שבזמן הגלות וכו' (רמ"ז).

<p>ר' יצחק ור' יהודה הוו שכיחי ליליא חד בכפר קריב לימא דמבריא קמו בפלגות ליליא א"ר יצחק לר' יהודה נימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנן באתר דא לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו מצויים לילה אחד בכפר קרוב לים טבריה, קמו בחצות הלילה, אמר רבי יצחק לרבי יהודה, נאמר בדברי תורה, שאף על גב שאנו במקום זה, לא צריכים להפרד מעץ החיים.</p>
<p>פתח ר' יהודה ואמר ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו' ומשה יקח את האהל אמאי אלא אמר משה הואיל וישראל קא משקרו ביה בקב"ה ואחליפו יקרא דיליה הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא עד דנחמי במאן ישתאר</p>	<p>פתח רבי יהודה ואמר "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'". ומשה יקח את האהל למה, אלא אמר משה, הואיל וישראל משקרים בקדוש ברוך הוא והחליפו את כבודו, הרי משכונו יהיה ביד של נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר.</p>
<p>א"ל ליהושע אנת תהא מהימנא בין קב"ה ובין ישראל וישתאר משכונא בידך במהימנותא ונחמי</p>	<p>אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל, וישאר המשכון בידך בנאמנות, ונראה</p>
<p>קיד/ב במאן ישתאר</p>	<p>אצל מי ישאר.</p>
<p>מה כתיב ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל מ"ט ליהושע בנין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא ואיהו אתחזי לנטרא משכונא וע"ד לא ימיש מתוך האהל</p>	<p>מה כתוב "ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל", למה ליהושע, משום שהוא כלבנה לגבי השמש, והוא ראוי לשמור את המשכון, ועל זה לא ימיש מתוך האהל.</p>
<p>א"ל קב"ה למשה משה לא אתחזי הכי דהא משכונא דילי יהבית בידיהו אע"ג דאינון האבו לגבאי משכונא יהא לגבייהו דלא יתפרשון מניה (ס"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישאל ולא איתוב לגבייהו לעלמין אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו ובניניה לא אשבוק להון בכל אתר</p>	<p>אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה לא ראוי כך, שהרי משכונו נתתי בידיהם, אף על פי שהם חטאו אלי, המשכון יהיה אצלם שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד מהם). רוצה שאפרד מישאל ולא אשוב אליהם לעולמים, אלא השב את משכוני אליהם, ובגללו לא אעזוב אותם בכל מקום.</p>
<p>אע"ג דישאל חבו לגביה דקב"ה האי משכונא דיליה לא שבקו' וקב"ה לא נטיל לה מביניהו וע"ד בכל אתר דגלי ישראל שכינא עמהון וע"ד כתיב ונתתי משכני בתוכם והא אוקמוה</p>	<p>אף על גב שישראל חטאו לקדוש ברוך הוא, את המשכון הזה שלו הם לא עזבו, והקדוש ברוך הוא לא לוקח אותנו מביניהם, ועל זה בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמם, ועל זה כתוב ונתתי משכני בתוכם, והרי פרשוה.</p>
<p>פתח ר' יצחק ואמר דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו' זכאין אינון ישראל דזכו דמשכונא דא למהו גבייהו מן מלכא עלאה דאע"ג דאינון בגלותא קב"ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמנא לאשגחה עליהו ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו דאיהו כסופא דיליה</p>	<p>פתח רבי יצחק ואמר "דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'" אשריהם ישראל שזכו שמשכון זה יהיה אצלם מהמלך העליון, שאף על גב שהם בגלות הקדוש ברוך הוא בא בכל ראש חדש ושבתות וזמנים להשגיח עליהם, ולהסתכל ולהתבונן באותו משכון שיש לו אצלם, שהוא חמדתו.</p>

¹ אומר אני כי ענין זה היה לישראל מפני מדתם הטובה שלא המירו דתם בעת החרבן ומתו על קדושת שמו כל אותם שמתו ושם אלהים אחרים לא הזכירו והצדיקו עליהם את הדין, ולכן ממש שכינה נטלו עמם, הם נטלוה במה שהראו אז מאהבתם אל השם כבן הלוכה ונכנס תחת כנפי אביו המלכה (אור יקר).

<p>למלכא דסרחא מטרוניתא אפקה מהיכליה מה עבדת נטלת ברה דיליה כסופא דמלכא רחימא דיליה ובנין דרעתא דמלכא עלה שבקיה בידהא בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל ברה הוה סליק אנרין ונחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלי עליהו כיון דחמי לון¹ שארי בכי² מאחורי קוסטי כותלא ולבתר אזיל ליה</p>	<p>(משל) למלך שסרחה המלכה והוציאה מהיכלו, מה עשתה, לקחה את הבן שלו חמדת המלך אהובו, ומשום שדעת המלך עליה, השאירו בידיה, בשעה שעולה רצון המלך על המלכה ועל בנו, היה עולה לעליות ויורד מדרגות, ועולה על הכתלים להסתכל ולהשגיח בין נקבי הכותל עליהם, כיון שרואה אותם הוא מתחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל, ואחר כך הולך לו.</p>
<p>כך ישראל³ אע"ג דאינון נפקו מהיכליה דמלכא ההוא משכונא לא שבקו ובנין דרעותא דמלכא עלייהו⁴ שבקיה עמהו⁵</p>	<p>כך ישראל אף על גב שיצאו מהיכל המלך, הם לא עזבו את אותו המשכון, ומשום שרצון המלך עליהם, השאיר אותו עמהם.</p>
<p>בשעתא דסליק רעותא⁶ דמלכא קדישא על מטרוניתא⁷ ועל ישראל⁸ סליק אנרין (מקפץ על הגבעות (&)) נחית דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עלייהו כיון דחמי לון שארי ובכי</p>	<p>בשעה שעולה רצון המלך הקדוש על המלכה ועל ישראל, הוא עולה עליות (מקפץ על הגבעות) יורד מדרגות ועולה על הכתלים להסתכל ולהשגיח בין חרכי הכותל עליהם, כיון שרואה אותם, מתחיל לבכות.</p>
<p>הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדרגא מכתלא לאיגרא ומאיגרא לכתלא הנה זה עומד אחר כתלינו בבתי כנסיות⁹ ובבתי מדרשות משניה מן החלונות (דודאי בי כנישתא בעיית הלונות¹⁰) מציין מן החרכים</p>	<p>זהו שכתוב "דומה דודי לצבי או לעופר האילים" לדלג מכותל לעליה ומעליה לכותל, "הנה זה עומד אחר כתלנו" בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, "משגיח מן החלונות" (שבודאי בית הכנסת צריך חלונות) "מציין מן החרכים"</p>

¹ ואי אפשר להתייחד עמהם ועם השכינה מפני הגלות (אור יקר).

² וענין בכיה זו הוא סוד אומרינו במוסף מפני חטאינו גלינו מארצנו וכו' שאנו מזכירין חורבן מקדש בתוספת קדושה לדמיון בכיה זו, ונודע כי ענין הבכיה הוא התעוררות הדין, והיינו שהקב"ה מתעורר בדין על אומות העולם שהחריבו מקדש והגלו את ישראל וענו אותם ומחדש עליהם גזרות לעתיד, ואותם הדמעות נעשות אבנים לבנין המקדש שגוזר עליהם גאולה ובנין ירושלים ומקדש (אור יקר).

³ המשל אינו דומה לנמשל דהתם כעס על המטרונה והניח הבן אצלה בשביל שעדיין רצונו בה ובנמשל כעס על ישראל והניח השכינה עמהם, אלא הכוונה שדבר החביב יניח אצל שאינו חביב (מ"מ).

⁴ והתוכחת הוא כאב את בן (אור יקר).

⁵ עם היות שהיה נמשך למעלה צער וביטול היחוד כנודע (אור יקר).

⁶ מהרצון מתעורר סוד היחוד בקדושת שבת וימים טובים וראש חדש כדפי' (אור יקר).

⁷ המתייחדת (אור יקר).

⁸ שהם סבת היחוד, והיחוד נמנע מטעם הגלות ששכינה בגלות מתלבשת בתוך הקלי' והם עריות דהיינו ער"ה ר"ע בן ר"ה ער"ה ר"ע בין ר"ה, דהיינו שאינו נכנס בירושלים של מעלה ל' לגבי ה' עד שיכנס בירושלם של מטה ו' לגבי ה', ונמצא הפרוד הגדול הזה מטעם הקלי' והנה להתייחד אי אפשר בזמן הראוי אל היחוד מה הוא עושה הת"ת (אור יקר).

⁹ בבתי כנסיות היינו שאור השכינה הוא אור בית הכנסת ואלו נתן רשות לעין לראות היו רואים אור בית הכנסת מאיר מלא מאור נוצץ מהשכינה על ראשי עם קודשם ומתעטרת על ראשם להשלים עצמה בתיקוניהם, וכאשר היה היחוד היה אור הת"ת נכנס לבית הכנסת ואור המתוק מתערב ומתייחד באור השכינה כמים מזוגים ביין, ונועם זה הוא נועם הצדיקים בגן עדן ממש כזה, אמנם עתה שאין יחוד אין הת"ת נכנס באורו להיות אור בית הכנסת אור מזוג משתי אורות כדפי' אלא משגיח מן וכו' (אור יקר).

¹⁰ כדפי' בפרשת פקודי בהיכלות בהיכל תליתאה (אור יקר).

<p>לאסתכלא ולאשנחא עלייהו ובנין כך ישראל בעי למחדי' בההוא יומא דאנהו ידעי דא ואמרי זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו</p>	<p>להסתכל ולהשיגח עליהם, ולכן ישראל צריכים לשמוח באותו יום, שהם יודעים זה, ואומרים "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".</p>
<p>ואם בחקתי תמאסו וגו' רבי יוסי פתח מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דקב"ה בעי לאוכחא להו ולדברא להו בארע מישר כאבא דרחים לבריה ומגו רחימו דיליה לגבי שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה בארע מישר דלא יסמי לימינא ולשמאלא הה"ד כי את אשר יאהב יי' יוכיח וכאב את בן ירצה</p>	<p>"ואם בחוקותי תמאסו וגו'" רבי יוסי פתח "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו", כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא רוצה להוכיח אותם ולהנהיגם בדרך ישרה, כמו אב שאוהב את בנו, ומתוך אהבתו אליו יש בידו שרביט תמיד להנהיגו בדרך ישרה שלא יסטה לימין ולשמאל, זהו שכתוב "כי את אשר יאהב ה' יוכיח", וכאב את בן ירצה.</p>
<p>ומאן דלא רחים ליה קב"ה וסאני ליה סליק מניה תוכחה סליק מניה שרביטא כתיב אהבתי אתכם אמר יי' וגו' מגו רחימותא דיליה שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה</p>	<p>ומי שלא אוהב את הקדוש ברוך הוא ושונא אותו, מסולק ממנו תוכחה, ומסולק ממנו את השרביט, כתוב "אהבתי אתכם אמר ה' וגו'", מתוך אהבתו יש בידו תמיד שרביט להנהיגו.</p>
<p>ואת עשו שנאתי בגין כך סלקית מניה שרביטא סליקת מניה תוכחתא בגין דלא אתן ליה בי חולקא רחיקא דנפשאי הוא אבל אתון אהבתי אתכם ודאי ובגין כך מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו</p>	<p>"ואת עשו שנאתי" לכן סלקתי ממנו את השרביט, סלקתי ממנו תוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי. הוא רחוק נפשי, אבל אתם אהבתי אתכם ודאי, ולכן "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו".</p>
<p>מאי ואל תקוץ לא תקוצון ביה כמאן דערק מגו גובין דאינון מלין כגובין לגביה בגרמיה</p>	<p>מה זה "ואל תקוץ" לא תקוץ כמו מי שבורח מתוך קוצים, שאותם דיבורים כמו קוצים אליו בעצמו.</p>
<p>תא חזי בשעתא דאתער³ צדק בדינוי כמה⁴ סמרי טהירין מתערין מימינא ומשמאלא כמה שרביטין נפקין מנהון⁵ שרביטי⁶ אשא⁷ שרביטי</p>	<p>בא וראה, בשעה שמתעורר צדק בדינו, כמה צדדי רוחות מתעוררים מימין ומשמאל, כמה שרביטים יוצאים</p>

¹ הוקשה לו כיון שהמלך בוכה לפי דבריו א"כ למה אנו שמחים בשבתות וימים טובים וראשי חדשים היה לנו ג"כ לבכות, להז אמר שכל השבת השבוע נבכה על זה אמנם ביום שבת וראש חדש וי"ט שאנו יודעים שהקב"ה זוכר שכינתו ראוי לשמוח כיון שאנו יודעים שאהבתו עמנו ולא ישכחנו וז"ש "דאנן ידעין דא" (אור יקר).

² שבא לראות בשכינה ובבניה אם כן עם היות שהוא בוכה ומצטער עלינו זו היא שמחתנו ולכן "נגילה וכו'" (אור יקר).

³ קב"ה (נוסף בלור יקר).

⁴ כי הדין הוא בסוד וה' המטיר דהיינו הוא ובית דינו בסוד ה' הוא האלהים אין דין הוה אלא ביחוד, וצדק היא מדת המלכות והיא פועלת בשלשה מיני דינים אלו הנזכרים כל א' כפי הראוי לו כדי רשעתו והיינו מימינא דין האש הרוחני, משמאלא גומרון, דין אמצעי שלהבת שכן דרכם ודאי והכל בסוד הדין ומפני שהם יורדים עד החצונים (אור יקר).

⁵ הם ג' חלקי הדין לג' מדות שהם נקראים אלהים בינה גבורה ומלכות, והנה תחלת הדין וצמיחתו מהבינה (אור יקר).

⁶ הוא מט"ה ונודע שיש מטה למטה שבו מכים הכלבים ולכן בו לקה פרעה ככלב ושבט לגיו חסר לב, והם בסוד מטטרון שיש תחת רשותו מקלות להכות והיינו סוד מלאכים שתחת רשותם מלאכי חבלה כדפי' בזהר פרשת פקודי בסוד ההיכלות ושליטתם על ידי החצונים (אור יקר).

⁷ ונאחו בגבורות ושם הם כחותיה (אור יקר).

<p>גומרין¹ שרביטי שלהובא כלהו נפקין ומתערין בעלמא ולקאן לבני נשא תחותייה ממנן אחרנין מארי טפסין ממנן דארבעין הסר חד שאטין ונחתין לקאן וסלקין ונטליין רשותא עיילין</p>	<p>מהם, שרביטי אש שרביטי גחלים שרביטי שלהבת, כולם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם, תחתיהם ממונים אחרים בעלי חבלה ממונים של ארבעים חסר אחת משוטטים ויורדים מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים</p>
<p>קטו/א</p>	
<p>בנוקבא² דתהומא רבא מצבעין טפסי ונורא דדליק אתחבר בהו נפקי גומרין ושאטין ונחתין ואשתכחו לקבלהון דבני נשא והיינו דכתיב ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דלהון כד"א לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם</p>	<p>בנקב תהום רבה, צבעונים צורות ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים כנגד בני אדם, והיינו מה שכתוב "ויספתי ליסרה אתכם" אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם, כמו שנאמר "לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם".</p>
<p>מאי לא אוסיף לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא אלא תוספת כנונא דיכיל עלמא למסבל וע"ד ויספתי אתן תוספת ודאי תוספת אמאי בנין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם</p>	<p>מה זה לא אוסיף, לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כדוגמא שהעולם יכול לסבול. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי. למה תוספת, כדי לייסר אתכם שבע על חטאתיכם.</p>
<p>שבע והא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפי' רנעא חדא הה"ד אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד ואת אמרת שבע על חטאתיכם אלא מה ת"ל שבע אלא שבע לקבלייכו ומאי איהי דא שמטה דאיהי שבע דאקרי שבע³ כד"א מקץ שבע שנים תעשה שמטה וע"ד שבע על חטאתיכם ואקרי שבע ואקרי בת שבע⁴</p>	<p>שבע, והרי הקדוש ברוך הוא, אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבול אפילו רגע אחד, זהו שכתוב "אם עוונות תשמר יה אדני מי יעמוד", ואתה אמרת שבע על חטאתיכם, אלא מה תלמוד לומר שבע, אלא שבע כנגדכם, ומהי, זו שמטה שהיא שבע שנקראת שבע, כמו שנאמר "מקץ שבע שנים תעשה שמטה", ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע.</p>

¹ גחלים בוערות באש הבינה וממנו ימשך הדין ולא חזק כגחלת והוא השלהבת הצומח מן הגחלת והיינו הדין שבמלכות, ולפי זה הם ג' אשות הא' רוחני אש בלא גחלים, והב' מתעבה יותר ויש גחלים, הג' רפה והוא שלהבת היוצא מהגחלים (אור יקר).

² שנוטלין כח להרע מהיכל הז' שלהם הנקרא נוקבא דתהומא רבא (רמ"ז).

³ מובן במ"ש בדרוש שביעית, שלעולם אין המלכות תחת נה"י דז"א אלא כנגד נה"י או מצד אחר או מצד פנים, ואם כן היא נקראת שבע בערך ו"ק הזעיר, לא בבחינת המקום שהרי אינה תחת היסוד שהיא הו'. ואמנם ידוע שבתחילת האצילות כשהיו בזה אחר זה אז היתה נקודת המלכות שביעית ממש, אבל אחר התיקון היא אחורי נה"י, ולכן אמר דאיהי שבע, פי' קודם התיקון, דאיקרי שבע, אחר התיקון. ולזה מביא פסוק מקץ שבע שנים, דלא מסתייה בפסוק (שמות לא, יז) כי ששת ימים עשה וגו' וביום השביעי וגו', דהוא אמינא דהתם מיירי לפי ערך ז' נקודות דעלמא קדמאה, לכן מביא פסוק דשמיטה שעיקרו בתיקון העולמות. ועוד מביא פסוק להורות דשבע האמורה הכא איירי בדוקא בבחינת השמיטה על הטעם הנז"ל. וז"ש ועל דא שבע וכו', כלומר שעל כן אמר שבע בלשון נקבה ולא שבעה לשון זכר, דהוה קאי אימים (נ"א דהוה אמינא שגם), שגם היא נקראת יום השביעי ואינו ענין לכאן (רמ"ז).

⁴ ירצה שלא תמצא שתקרא בת שבעה, לפי שבבחינת שבעה תרמוז למלכות בסוד (מיכה ז, כ) ימי קדם, ואז לא היתה בחינת נוק', וכן (נ"א אכן) אחר התיקון שהיא בסוד נוק' ממשית תקרא שבע ובת שבע. ומפרש ואזיל בחינותיהן (רמ"ז).

<p>מה בין האי להאי אלא שבע בלחודהא¹ למעבד שמטה ולמעבד דינין לאפקא חירו דכלה בה בת שבע² אקרי דאתחבר באהרא כהרא לאנהרא למשלט במלכותא לאודעא מלכותא בארעא ובכלא בת שבע אקרי כתיב על כן שם העיר באר שבע עד היום הוה באר שבע בארא דיצחק היא וכלא חד מלה הוא דבר אחד.</p>	<p>מה בין זה לזה, אלא שבע לבדה, לעשות שמיטה ולעשות דינים, להוציא חירות, שהכל בה נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר לשלוט במלכות, להודיע המלכות בארץ, ובכל בת שבע נקראת. כתוב "על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה", באר שבע, בארו של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.</p>
<p>ר' אבא אמר ויסרתי אתכם אף אני שבע על הטאתיכם ויסרתי אתכם על ידא דממנן אחרנין כמה דאוקמוה אף אני הא אנא אתער לקבלייכו הא שבע לאתערא עלייכו</p>	<p>רבי אבא אמר, ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם, ויסרתי אתכם על ידי ממונים אחרים כמו שבארוה. אף אני הריני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.</p>
<p>ת"ח רחימותא עלאה דקב"ה בישראל למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוי חמי קמי מלכא יומא חד סרה קמי מלכא אמר מלכא כל הני יומין אלהינא לך ולא קבלת מכאן ואילך חמי מה אעביד לך אי אתריך לך מן ארעא ואפיק לך ממלכותא דלמא יקומון עלך דובי חקלא או זאבי חקלא או לסטין ויעברון לך מעלמא</p>	<p>בא וראה, את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. (משל) למלך שהיה לו בן יחיד, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת, מכאן ואילך ראה מה אעשה לך, אם אגרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, אולי יקומו עליך דובי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם.</p>
<p>מה אעביד אלא אנא ואת ניפוק מארעא כך אף אני אנא ואת ניפוק מארעא (אף אנא הארץ)</p>	<p>מה אעשה, אלא אני ואתה נצא מן הארץ, כך אף אני. אני ואתה נצא מן הארץ [אף אני ואתה נלך בגלות ונצא</p>

¹ הודיענו בקיצור נפלא כל סוד השמיטה הסובב על שני קוטבים, האחד הוא מ"ש בדרוש שביעית שההפרש שיש בין שבת לשביעית הוא שבשבת עולים כל העולמות עד שנמצאת הנוק' במקום אבא והזעיר עולה לדיקנא, אבל בשביעית אין עלייה רק לעולמות ב"ע שהן עולמות הנוק' וכל אחד בסוד שבע היכלות, והמלכות דאצילות [לבדה] עולה למקום נה"י, [פי' שנה"י מתעלים לחג"ת שאין עליה זו נחשבת של הזכר כי הוא עיקרו (חב"ד) חג"ת הנזכר בשער התפילין], ולכן אמר שבע בלחודהא. והרי הקוטב האחד, והשני הוא מ"ש עוד בדרוש שביעית כי בהתעלות העולמות בשבת עולים נה"י (נ"א נה"י) במקום חג"ת וחג"ת במקום כח"ב וכח"ב במקום נה"י וכו', אבל בשביעית אינו כך אלא עולים נה"י דעשיה במקום חג"ת ומלכות דעשיה במקום נה"י, נמצאת כי מלכות נפרדת מנה"י ואינה עולה עמהם [במקום חג"ת] רק במקום נה"י ושם נשאר לבדה. והנה לעומת כן אמר בכאן שבע בלחודהא, כי היא נפרדת מנה"י אשר דכה בשאר עליות לעלות עמהם ואז יצדק בה שם שבע בעצם, כי כן היא השביעית ממש גם בערך המקום. ואז יש בה כח למעבד שמיטה, דהיינו להעלות אליה ג' עולמות שלה, והיא והם שובתים מבחינת המלאכות השייכות לקרקע, דהיינו פעולת הברורים השייכים לה, כי הם נעשים מעצמם בסגולת השביעית, וזה סוד (כה, ו) שבת הארץ. וגם היא מוכנת למעבד דינין, שכיון שהיא לבדה היא אש אוכלת להעשות דין, כי יחסר לה א' דשם אדנ"י הממתקה, וה"ס ש"ך דינים, ה' פעמים ד"ן בסוד שם ב"ן בהכאה י"ד פ' ה"ה ר' ו'ו פעמים ה"ה ק"ך הרי ש"ך, ועם שם ב"ן בעצמו הרי שבע וכוונתה בכל מכה ויסורים הוא לאפקא חירו, הוא חירות הניצוצות המשועבדות בעוון האנשים, ובכח היסורים נפרדת הקלי' ונשאר המוח נקי ומבורר, והיינו דכתיב שבע על חטאתיכם, פי' שהיא ממונה ושולטת על החיצוניים. כך נלע"ד, ובספר קרית ארבע (קבו) מצאתי [כתוב] בין משם הרמ"ק ובין משם הרח"ו בשטתו הראשונה שפירשו לאפקא חירו על סוד עבד עברי היוצא בשביעית, שה"ס מדת המלכות וכנ"ל פרשת בהר סיני ק"ח א' קג). ולע"ד דאיברא דקושטא הכי אבל לא נראה לי שבכאן יכוין לזה, חדא דאם כן הר"ל לאסמוכיה בתר אומרו למעבד שמיטה, ועוד דאי הוה מלתא תליתאה הול"ל ולאפקא בו' כמ"ש ולמעבד דינין, ותו דדוקא בשמיטה ודינין כתיב לישנא דשבע, אבל בעבד עברי כתיב בשביעית, ורבי יוסי לא דריש הכא אלא שבע ולא שביעית. ודע כי מלת כלא הכתובה בכאן אין בידי ליישבה, ולא (נ"א אלא) הנ"א היא הנראית נכונה, וה"ג לאפקא חירו דכלא, ובקריית ארבע גריס הרח"ו לאפקא חירו כלא בה (רמ"ז).

² כשמתחברת בבינה שהיא ז' מתתא לעילא אזי המלכות נקראת בת שבע ברתא דאימא עלאה (רח"ו).

<p>ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא) כך אמר קב"ה ישראל מה אעביר לכו הא אלהינא לכו ולא ארתיכו אדנייכו הא אייתינא עלייכי מארי תריסין מארי טפסין לאלקאה לכו ולא שמעתון אי אפיק לכו מארעא לחודכו דחילנא עלייכו מכמה דובין מכמה זאבין דיקומון עלייכו ויעברון לכו מעלמא אבל מה אעביד לכו אלא אנא ואתון ניפוק מארעא ונהך בגלותא הה"ד ויסרתי אתכם למהך בגלותא</p>	<p>יחד], כך אמר הקדוש ברוך הוא ישראל, מה אעשה לכם הרי הלקיתי אתכם ולא הרכנתם אזניכם, הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה להלקות אתכם ולא שמעתם, אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם אני פוחד עליכם מכמה דובים מכמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם, אבל מה אעשה לכם, אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות, זהו שכתוב ויסרתי אתכם ללכת בגלות.</p>
<p>ואי תימרון דאשבוק לכו אנף אני עמכון שבע על הטאתיכם דא שבע דיתתרך עמכון ואמאי על הטאתיכם הה"ד ובפשעיכם שלחה אמכם אמר קב"ה אתון גרמתון דאנא ואתון לא נידור (ס"א בארעא) בעלמא (נ"א ניטרוד (ס"א מארעא) מעלמא) הא מטרוניתא נפקת מהיכלא עמכון הא אתחרב כלא היכלא דילי ודלכו אתחרב דהא למלא לא אתחזי היכלא אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא וחדוה דמלא לא אשתכח אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא ואשתכח ברהא עמה בהיכלא חדאן כלהו כחדא</p>	<p>ואם תאמרו שאעזוב אתכם אף אני עמכם, שבע על חטאתיכם, זו שבע שתתגרש עמכם, ולמה, "על חטאתיכם". זהו שכתוב "ובפשעיכם שולחה אמכם", אמר הקדוש ברוך הוא, אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם, (נגרש) (מהארץ) (מהעולם), הרי המלכה יצאה מהיכלא עמכם, הרי הכל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב, שהרי למלך לא ראוי להיכל, אלא כשהוא נכנס עם המלכה, ושמחת המלך אינה נמצאת אלא בשעה שנכנס להיכל המלכה, ונמצא בנה עמה, בהיכל כולם שמחים כאחד.</p>
<p>השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא הא היכלא חריבא מכלא אלא אנא מה אעביד אף אנא עמכון והשתא אע"ג דישראל אינהו בגלותא קב"ה אשתכח עמהון ולא שביק לון דכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהון דכתיב ושב יי' אלהיך ושב יי' אלהיך ודאי והא אתמר</p>	<p>עכשיו שאין נמצאים הבן עם המלכה, הרי ההיכל חרב מהכל, אלא אני מה אעשה אף אני עמכם. ועכשיו אף על גב שישראל הם בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא עמהם ולא עוזב אותם, שכאשר יצאו ישראל מן הגלות, הקדוש ברוך הוא ישוב עמם, שכתוב "ושב ה' אלהיך", ושב ה' אלהיך ודאי, והרי נתבאר.</p>
<p>רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארעה אערעו בההיא מערתא בחקלא א"ר חייא לרבי יוסי האי דכתיב אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית מאי דברי הברית דברי גבורה (ס"א האלה) מבעי ליה אמר ליה הא אוקמוה הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה והא אתמר</p>	<p>רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, נפגשו באותה מערה בשדה, אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שכתוב "אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית". מה זה דברי הברית, היה צריך להיות דברי גבורה (האלה). אמר לו הרי פרשוה, הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה, והרי נתבאר.</p>
<p>ת"ח אלין ואלין דברי הברית הוו קט"ב</p>	<p>בא וראה, אלה ואלה היו דברי הברית,</p>
<p>דאע"ג¹ דמפי הגבורה הוו מילין מלי ברית הוו דהא טב וביש ביה תליין² טב דאית</p>	<p>שאף על גב שהדברים היו מפי הגבורה, דברי ברית היו, שהרי טוב ורע</p>

¹ יסוד ומלכות, ששניהם יחד נקראים ברית כדמסיק, ולזה אמר דאע"ג דמפי הגבורה, דהיינו מלכות מצד הגבורה והדין, עכ"ז "מלי ברית הו" כי אין מלכות נפרדת מיסוד אפילו בהיותה דין, וז"ש "דהא טב וביש ביה תליין" (אור יקר).

<p>מצדיק² ביש דאתי מן דינא מאתר דדינא³ והיינו צדק וצדיק⁴ וצדק ברית אינון ברית אקרין⁵ ועל דא מלין אלין מלי ברית אינון⁶ וקשיר ברית⁷ כחדא ובגניי כך זכור ושמור קשור כחדא זכור⁸ ביום שמור⁹ בלילה הא ברית כחדא ובגניי ברית ודאי דברי הברית גינהו¹⁰ וכל אתר ברית באתר דא איהו¹¹</p>	<p>תלויים בו. הטוב שבא מצדיק, והרע שבא מן הדין. הדין ממקום הדין, והיינו צדק. וצדיק וצדק הם ברית ונקראים ברית, ולכן מלים. אלו הן דברי ברית, וקשר הברית כאחד, ולכן זכור ושמור קשורים כאחד. זכור ביום שמור בלילה, הרי ברית כאחד. ולכן ברית ודאי, דברי הברית הם. ובכל מקום הברית היא במקום הזה.</p>
<p>אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ובגין כך שבת דאיהו זכור ושמור אקרי ברית דכתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם וכלא מלה חד ואתר דא¹² אקרי ברית ככל אתר¹³</p>	<p>אמר רבי חייא ודאי כך זה, ולכן שבת שהיא זכור ושמור נקראת ברית, שכתוב "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" והכל דבר אחד, והמקום הזה נקרא ברית בכל מקום.</p>
<p>ת"ח כתיב ונתתי שלום¹⁴ בארץ¹⁵ הוא יסוד דאיהו שלמא דארעא¹⁶ שלמא דביתא¹⁷ שלמא דעלמא¹⁸ ויכרתי אתכם אף אני¹⁹ שבע! מאי</p>	<p>בא וראה כתוב "ונתתי שלום בארץ" הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום הבית, שלום העולם. "ויסרתי אתכם אף</p>

¹ פי' אע"פ שבתורת כהנים הם מפי הגבורה כיון דכתיב אלה דברי הברית, כולם הם ע"י יסוד ומלוכת שנקראים שניהם ברית (מ"מ).

² שהיסוד מאסף השפע העליון ומטיב המלכות והיינו מצדו, אמנם המלכות מצד עצמה דהיינו בהיותה דין "ביש" (אור יקר).

³ גוברת שם בחינתה, ואז נשפע הדין בשמאל על ידי היסוד, אמנם לא מצד עצמו שהוא משפיע הטוב אלא הוא צנור ודרך בו מעבר אליה הדין, ובהיותו מסכים בהתגברות דינה יקרא כי הברית יחד הם בדין ההוא (אור יקר).

⁴ מלכות ויסוד (אור יקר).

⁵ שניהם יחד כפי מה שהוא הענין הטוב מצדיק גובר על צדק הרע, הרע מצדק גובר על צדיק, ולעולם משניהם יחד הוא הכל (אור יקר).

⁶ בערך שלא יתפרדו (אור יקר).

⁷ כי על ידי היותם נשפעים לייסר ישראל יתקשרו יחד שהדין נשפע והם מתייחדים (אור יקר).

⁸ ליסוד עם הת"ת דגוף וברית חשבינן חד, והנה השבת נקרא ברית על שם יחוד ב' מדות אלה בהשאלה (אור יקר).

⁹ למלכות (אור יקר).

¹⁰ ירצה דברי הכנעות ודיני הברית לשון ודבור (אור יקר).

¹¹ יחוד היסוד והמלכות מילה ופריעה (אור יקר).

¹² יסוד ומלכות (אור יקר).

¹³ שכן מלת ברית מורה יחוד יחד (אור יקר).

¹⁴ יסוד (אור יקר).

¹⁵ מלכות (אור יקר).

¹⁶ היא הארץ העליונה והם ג' בחינות: הא', נקראת ארץ שאינו כולל אלא הארץ ממש וצאצאיה, והיינו בחינות המלכות וכל המושרשים בה. השנית נקראת "בית", והיא בחינה פרטית במלכות, דהיינו בית, שבה משכן השלום. השלישית, "עולם", דהיינו כלל כל המציאות וכולל שמים וארבע יסודות ולכל שלום היסוד המשלים, והם ג' מציאויות תתאין ועילאין ושלום הכל היסוד, וכנגד ג' אלו אמר "שלמא דארעא" מה שנכלל ביסוד העפר והיוצא ממנו (אור יקר).

¹⁷ מה שנכלל פרטי בירושלים משכן ולשכינה (אור יקר). יובן במ"ש הרב ג' בחי' נותן יסוד למלכות: א', בחי' רוחא קדמאה שהוא שם ב"ן המעלה מ"ן. בחי' ב', כלי המ"ן שהוא ע"ב קד"ם. בחי' ג', טיפה זרעית שהיא שם ע"ב שממנה נוצר הולד ולכך אמר ג' לשונות אלו ולפי זה ארעא וביתא ועלמא כולם במלכות לפי שיש בה בחי' שונות. א"נ י"ל לפי שיש במלכות ג' כלים חיצוניים אמצעי ופנימי וכולם תיקונם מהיסוד לכך נקט ג' לשונות אלו. א"נ י"ל שלמא דארעא היא מלכות הנק' ארץ. שלמא דביתא היא בריאה הנק' בית. שלמא דעלמא הם יצירה ועשייה ועולם הזה (מ"מ).

¹⁸ שמים וארץ ד' יסודות, והיינו במלכות כלל כל המדות והיסוד אמצעי משלים עליונות בתחתונות שבה, והיינו בטוב ובברכה, ולהפך ג"כ ביחוד (אור יקר).

¹⁹ צדיק עם הת"ת המדבר בעדו (אור יקר).

<p>שבע דא צדק הא ודאי ברית ובג"כ דברי הברית נינהו</p>	<p>אני שבע", מה זה שבע, זה צדק, הרי ודאי הברית, ולכן דברי הברית הם.</p>
<p>א"ר יוסי כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' ואף גם² זאת³ ואף⁴ כד"א אף אני⁵ גם לרבות כ"כ⁶ דאקרי זאת דלא שבקת לון לעלמין⁷ בהיותם בארץ אויביהם בהיותם כלא כחדא</p>	<p>אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', ואף גם זאת, ואף כמו שנאמר, "אף אני גם" לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עוזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם הכל כאחד.</p>
<p>לא מאסתים ולא געלתים בנין דלא אתחבר בהו להפר בריתי אתם דאי לא אפרוק להו הא בריתי פליג⁸ ובגין כך להפר בריתי אתם</p>	<p>לא מאסתים ולא געלתים, כדי שלא אתחבר עמם להפר בריתי איתם, שאם לא אפדה אותם הרי בריתי מתחלקת, ולכן להפר בריתי אתם.</p>
<p>אמר ר' חייא אנא שמענא מלה הרתא דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם מבעי ליה אלא לא מאסתים ולא געלתים מאן דסאנא לאהרא⁹ מאים הוא לקבליה ונעלא הוא בניעולא קמיה אבל הכא לא מאסתים ולא געלתים</p>	<p>אמר רבי חייא אני שמעתי דבר חדש שאמר רבי אלעזר, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, היה צריך להיות לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם, אלא לא מאסתים ולא געלתים, מי ששונא מישהו אחר הוא מאוס כנגדו ומגעיל בגיעול לפניו, אבל כאן לא מאסתים ולא געלתים.</p>
<p>מ"ט¹⁰ בנין דחביבותא דנפשאי¹¹ בינייהו ובגינה כלהו חביבין גבאי הה"ד לכלתם לכלתם כתיב חסר וי"ו בגינה לא מאסתים ולא געלתים בנין דאיהי רחימתא דנפשאי רחימותא דילי גבהא</p>	<p>למה, משום שחביבות נפשי ביניהם, ובגללה כולם חביבים עבורי, זהו שכתוב לכלותם. לכלתם כתוב חסר וי"ו, בגללה לא מאסתים ולא געלתים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.</p>
<p>לבר נש דרחים אתתא והות דירא בשוקא דבורסקי אי לא הות היא תמן לא עייל בה לעלמין כיון דהיא תמן דמי בעינני כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא טבין אשתכחו תמן</p>	<p>(משל) לאדם שאוהב אשה והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם היא לא היתה שם לא היה נכנס לשם לעולמים, כיון שהיא שם, דומה בעיניו כמו שוק של רוכלים, שכל הריחות של עולמות טובים נמצאים שם.</p>

¹ מלכות שניהם מסכימים והיינו "דברי הברית" (אור יקר)

² הם ב' רבויים הא' לרבות כמו גם הם היא עמהם (אור יקר).

³ היינו מלכות כנודע (אור יקר).

⁴ לרבות שאינה לפרקים אלא תמידית (אור יקר).

⁵ פ' שהוא ז"א כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

⁶ ושיעור הכתוב ואף שהוא ז"א כמד"א אף אני, וגם זאת שהיא המלכות וכלם הם עמכם בגלות וז"ש בהיותם בארץ אויביהם (מ"מ).

⁷ היינו מרובי ואף גם זאת (אור יקר). בין בעת שלומם בארץ אויביהם בין בעת שמד ח"ו אף גם זאת עמנו (אור יקר).

⁸ שאין היסוד חצי הברית הב' (אור יקר) פ' כיון שהשכינה היא עמהם בגלות ויסוד ומלכות שניהם נק' ברית כמ"ש הזהר לעיל א"כ אי לא איפרוק להו הא בריתי פליג, ויש פירוד בין יסוד ומלכות, לכך אפרוק להו בשביל שיתחברו יסוד ומלכות ויהיה השם שלם ע"ד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו א' (מ"מ).

⁹ אפילו שלא ירצה לכלותו (אור יקר).

¹⁰ פ' כיון שאמר לא מאסתים לא שייך לא לגעלתים שתחלה הוא המאוס ואח"כ הגיעול, אמנם כיון שאין מיאוס כל שכן גיעול והיאך שייך אחר אומרו לא מאסתים לא געלתים שתכלית המיאוס הוא הגיעול (אור יקר).

¹¹ פ' אין מלת לכלותם לומר לא מאסתים לכלות אלא נתן טעם למה לא מאס (אור יקר).

¹¹ פ' מפני הכלה שהיא השכינה שהיא עם ישראל בגלות ואין מלת מאסתים לישראל ח"ו שאין מאוס (אור יקר).

<p>אוף הכא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דאיהו שוקא דבורסקי לא מאסתים¹ ולא געלתים² ואמאי לכלתם בנין כלתם דאנא רחימנא לה דאיהי רחימתא דנפשאי דשריאי תמן ודמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא בנין ההיא כלה דבגויהו א"ר יוסי אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא דיי</p>	<p>כמו כן כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקים, לא מאסתים ולא געלתים, ולמה לכלתם, בשביל כלתם, שאני אוהב אותה, שהיא אהובת נפשי, ששורה שם, ודומה עלי כמו כל הריחות הטובים של העולם, משום אותה הכלה שבתוכם. אמר רבי יוסי אלו לא באנו לכאן אלא לשמע את זה די לי.</p>
<p>פתח ואמר בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב כד"א כבד את אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ומשתייא ובכלא האי בחייו דאתחייב ביה בתר דמית</p>	<p>פתח ואמר "בן יכבד אב ועבד אדניו", בן יכבד אב, כמו שנאמר "כבד את אביך ואת אמך", ופרשוה במאכל ובמשתה, ובכל זה בחייו שהתחייב בו אחר שמת.</p>
<p>אי תימא הא פטור מניה הוא לאו הכי דאע"ג דמית אתחייב ביקריה יתיר דכתיב כבד את אביך דאי ההוא ברא אויל בארה תקלא ודאי מבזה לאבוי הוא ודאי עביד ליה קלנא</p>	<p>אם תאמר הרי הוא פטור ממנו, לא כך שאף על גב שמת התחייב בכבודו יותר, שכתוב כבד את אביך, שאם אותו הבן הולך עקשת/משטמה/מעוקל/מוקש, ודאי שהוא מבזה את אביו, ודאי שעושה לו קלון.</p>
<p>ואי ההוא ברא אויל בארה מישר ותקין עובדוי ודאי דא אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה וקב"ה חיים עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקריה</p>	<p>ואם אותו הבן הולך בדרך ישרה ומתקן את מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו, מכבד אותו באותו העולם אצל בני אדם, מכבד אותו באותו העולם אצל הקדוש ברוך הוא. והקדוש ברוך הוא חס עליו ומושיב אותו בכסא כבודו.</p>
<p>ודאי בן יכבד אב כגון ר' אלעזר דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא השתא אסגי שבהא דר"ש בתרין עלמין בהאי עלמא ובההוא עלמא יתיר מחייו דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין לגזעין קדישין עליהו מתקרי וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי' אמן</p>	<p>ודאי בן יכבד אב, כמו רבי אלעזר שמכבד את אביו בעולם הזה ובאותו העולם, עכשיו מתרבה שבחו של רבי שמעון בשני עולמות, בעולם הזה ובאותו העולם, יותר אשר בחייו, שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים, אשרי הצדיקים שזוכים לבנים קדושים לגזעים קדושים, עליהם נקרא שכל ראייהם יכירום כי הם זרע ברך ה' אמן</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלך ה' לעולם אמן ואמן</p>	
<p>קי"א</p>	
<p>פרשת במדבר</p>	<p>וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו' ר' אבא פתח³ ויברא אלהים את האדם את האדם בצלמו וגו' הפסוק הזה</p>

¹ מצד עצמי (אור יקר).

² מצד מקומי (אור יקר).

³ טעם פתיחה זו משום דק"ל בפסוק במדבר סיני באהל מועד למה הוצרך סימן בתוך סי' ומתרץ במדבר סיני הוא התורה שרומז לז"א, ובאהל מועד הוא המשכן שרומז למלכות ובא להשמיענו שישראל הם חיילין דאורייתא שהוא ז"א וחילין דמשכנא שהיא המלכות ולכן הביא פ' בצלמו בצלם אלהים, שהם ג"כ זון שבצלמו הוא ז"א בצלם ו' בצלם אלהים היא המלכות והאדם הוא משניהם יחד וכדמסיק לקמן (מ"מ).

<p>בצלמו וגו' האי קרא אתמר ת"ח בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלא¹ ותתאי² והוה כליל מכלא³ והוה נהוריה נהיר⁴ מסייפי עלמא עד סייפי עלמא⁵ והוה דחלין קמיה בלא⁶</p>	<p>נתבאר. בא וראה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם, עשה אותו בדמות של עליונים ותחתונים, והיה כלול מהכל, והיה אורו מאיר מסוף העולם ועד סופו, והכל היו פוחדים ממנו.</p>
<p>ואע"ג דהא אוקמוה אית לאסתכלא ביה בהאי קרא ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו כיון דאמר בצלמו מאי בצלם אלהים ברא אותו אלא ודאי תרין דרגין⁷ דכלילין⁸ דבר ונוקבא⁹ חד לדכרי¹ וחד</p>	<p>ואף על גב שהרי פרשוה, יש להתבונן בפסוק הזה "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו", כיון שאמר בצלמו מה זה בצלם אלהים ברא אתו, אלא ודאי שתי דרגות שכלולות זכר</p>

¹ א"א ואר"א (מ"מ). משמים (יהל אור).

² במציאות אדם הוא כלל כל הנמצאים כאלו נאמר בראשו יש כללות העליונים למטה עד קרום האמצעי המבדיל בין הכרס והריאה היא כללי האמצעי למטה הוא מציאות התחתונים וכיוצא בזה נכללו בו כל הנמצאים כולם והוא דמותם ממש, והעד על זה כי כל העולם נברא בל"ב אותיות והעד על זה עולם שנה נפש עי"ס"י (אור יקר). ירצה להורות מעלה כוללת שבה נשתנה אדה"ר בראשיתו מכל שאר בני אדם, כי כל הנולדים אחריו ראשיתם מזער ואחריתם ישגא כידוע מסודות עיבור יניקה וגדלות, מה שאין כן באדה"ר כי מיד בשעתא דברא יתיה קב"ה מיד עבד ליה בדיוקנא וכו', כי אדם הוא דמות אר"א ודמות זרין (רמ"ז). ז"ן (מ"מ). מהארץ וזהו דמות אדם (יהל אור).

³ האדם שבעולם הזה כולל כולם (מ"מ). זהו צלם של אדם (יהל אור). הוא נקבות של הד"ו פרצופים שהוא נוק' של דכורא נהוריה ודחלין הוא דכורין מהד"ו פרצופין (יהל אור).

⁴ נראה כי לקרון פניו קאמר כענין מרע"ה (אור יקר). דאור ראשון כליל משיית יומין יומא דכלהו יומין וזהו מסוף העולם ועד סופו והוא דכורא דפרצופין דאתנטלא מיניה אח"כ (יהל אור).

⁵ קשר העולמות וייחודות משולבות אשה אל אחותיה יורה שפע ורב טוב בועלם והטעם כי אור א"ס מאיר ב' ספירות דאצילות ב' כסאות דבריאה ובי' תנות דמלאכים ובעשר גלגלי רקיע ועד נקודה אחרונה. אמנם טובתם של הנמצאים אינו אלא בהיות כל עלול דבק בעילתו וכל עילה משתפת בעולו וכו' אמנם בהמצא הפורד אז אור א"ס מסתלק מהם ונסתמו מאורות כל הנמצאים והנ הטעם זה להיות באדם קשר כל הנמצאים מהמאציל הראשון עד נקודת הארץ התחתונה מדרגה אחר מדרגה כדפי' היה סבה שאור א"ס מתנוצץ בו בפרטות ומאיר בו מבחי' הראשונה שבו עד מציאות נקודה אחרונה שבו שהיא העפר והגוף הזה ולהיות כי הוא סבה קודמת לכל העולם ומאוחר לכולם ובמעשיו תלויים עליונים ותחתונים היה כל העולם כולו מאיר ממנו. "מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא" שהוא נעעשה בסיס ומכון לאור העליון וממנו יונקים האור אפילו המלאכים (אור יקר). פשוטו הוא שהיה צנור המושך השפע לכל העולמות מראש ועד סוף. והא דקארי לשני הקצוות בשם סייפי, לרמוז למה שנודע שיש שתי בחינות באורות, אור ישר ואור חוזר, באופן שבחינת אור הישר העליון הוא ראש ובשל אור חוזר הוא סוף (רמ"ז).

⁶ היראה האמיתית הוא מהאל עושה כל, אמנם אין דרך אלינו לעבוד אותו אלא על ידי מקום המושג דהיינו מקום האצילות עד שנאמר שתהיה העבודה אליו ולא למדותיו. אמנם לא יושג לנו עבודתו אליו אלא על ידי מדותיו עצמות וכלים כי לא יצדק אמרינו אליו חננו מאתך דה ובנה והשכל במציאות פשיטותו אלא על ידי המדה ההיא הנודעת לזה וכן רפאנו וכיוצא וע"ד זה לכל הנמצאים למטה היו שואבים שפע מאדם עד שכולם עובדים אותו לאלוה מפני שהיו אומרים שיניקתם השפע מהעיל הקודמת היה על ידי אדם עד שאדם הראשון הצילם מן הטעות הזה ואמר באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו שהוא סבה לכולהו (אור יקר). זהו ארבעה ד"ו פרצופין (יהל אור).

⁷ אלהים היא מלכות דהיינו דמות, "צלמר" ת"ת, כי צלם ודמות הם ת"ת ומלכות. ונודע כי ת"ת כלול מהמלכות ומלכות כלולה מת"ת, מפני שנאצלו יחד, ובהפרדם איש מאחיו, נמצא מציאות של זה בזה והיינו סוד ויסוגר בשר תחתנה, ואל ב' המציאותיות אלו דהיינו ב' דרגין ת"ת ומלכות "דכליל דכר ונוקבא" (אור יקר). זה מבואר במאי דקיימא לן בכמה דוכתי דשני צלמים הם, אחד מאבא ואחד מאמא, ושל אבא גם הוא נקרא בשם אה"ה דיודין, להיותו מתעלם בשל אמא, ועליו נאמר בצלמו, פי' בצלם הנסתר והוא שלו, ר"ל שגם הוא סוד קס"א, אבל על של אמא אמר בצלם אלקים, לפי שה"ס הגבורות הנכללות עם החסדים בתוך זעיר (רמ"ז). דכ"א כליל דר"ג (יהל אור).

⁸ בצלמו בצלם ו' דכר, בצלם אלהים נוקבא (רח"ו). ואע"ג דנוק' אחידת בסטרוי הוא נמי כליל מתרין סטרוין, פי' שאדם הוא מבחי' מ"ה וכלול עמו ב"ן דמ"ה וחווה ג"כ היא ב"ן וכלול עמה מ"ה דב"ן נמצא שכלול מכל סטרוי (מ"מ). ר"ל דבין דכר ובין נקבה כלילא מדכר ונוק' (יהל אור).

⁹ הם כל א' כלול מת"ת ומלכות. אמר הכתוב "ויברא אלהים" מלכות את האדם בכח הת"ת שהוא צלמו, וזהו הזכר בצלם ת"ת, אלהים מלכות ברא אותו דהיינו הנקבה (אור יקר). לפי שעיקר הצלם השני הוא לתיקון הנוק' הנקרא צלם אלקים, וכו', ועל זה אמר חד לדכר וחד לנוקבא. ובוה מדוייק עוד אומר ויברא

<p>לנוקבא² ובנין כך דו פרצופין³ הוו ודאי וסיפא דקרא אוכה דכתיב זכר ונקבה ברא אותם⁴ וכליל הוה מכל סטרוי⁵ (נ"א מתרין סטריין) ואע"ג דנוקבא⁶ אחידת בסטרוי הא היא נמי כלילא מתרין סטריין⁷ למהוי שלים בכלא⁸</p>	<p>ונקבה, אחת לזכר ואחת לנקבה, ולכן שני פרצופים היו בודאי, וסוף הפסוק מוכיח, שכתוב "זכר ונקבה ברא אותם" וכלול היה מכל הצדדים (משני צדדים). ואף על גב שהנקבה אחוזה בצדו, הרי היא גם כלולה משני צדדים, להיות שלם בכל.</p>
<p>והוה מסתכל בחכמתא לעילא⁹ ותתא¹⁰ כיון דסרה אתמעטו פרצופין¹¹ וחכמתא אסתלקת מניה ולא הוה מסתכל אלא במלי דגופיה¹² לבתר אוליד בנין מעלאי ותתאי¹³ ולא אתישבו¹⁴ דא ודא בעלמא¹⁵ עד דאוליד בר¹⁶ ומניה אשתלים (ס"א אשתיל) עלמא¹⁷ דאקרי שת¹⁸ והא אוקמוה ועב"ד עלמא תתאה לא אשתלים¹⁹ ולא הוה שלים ולא אשתכח</p>	<p>והיה מסתכל בחכמה למעלה ולמטה, כיון שסרה התמעטו הפרצופים והחכמה הסתלקה ממנו, ולא היה מסתכל אלא בדברי גופו. אחר כך הוליד בנים מעליונים ותחתונים, ולא התיישבו זה וזה בעולם עד שהוליד בן, וממנו נשלם (נשתל) העולם, שנקרא שת, וכך פרשוה. ועם כל זה העולם התחתון לא נשלם ולא היה שלם ולא נמצא בקיומו עד</p>

אלקים את האדם בצלמו, פי' בצלם של האדם הוא זעיר, אי נמי בצלם ו'. ועל של הנוק' אמר בצלם אלקים. והוסיף ברא אותו, מפני שגם צלם דאמא נכלל בתוך זעיר כנוכר (רמ"ז).

¹ לבראות הזכר (אור יקר).

² לבראות הנקבה (אור יקר).

³ ראייה אל יחוד הת"ת והמלכות בבריאת אדם וחווה ממה שנברא דו פרצופים יחד מורה כי זכר ונקבה העליונים היו מיוחדים. ומפני שמציאות ד"ו פרצופים הוא מחלוקת אם פרצוף היתה או זהב היתה לכן הכריח שפרצוף היתה מדכתיב זכר ונקבה בראם דמשמע בשעת בריאתם יחד היו זכר ונקבה (אור יקר). זוגות, דהיינו בצלמו, צלם ו', שהוא דכורא וצלם אלהים שהוא נקבות כל א' היה זוגות (יהל אור).

⁴ ג"כ כנ"ל (יהל אור).

⁵ מסטרא דכורא כליל בנוק' ומסטרא דנוק' כליל בדכורא (אור יקר).

⁶ זהו סיום ביאור הענין, וירצה שאעפ"י שהנקבה אחוזה ממש באמא ואליה שייכות הגבורות בעצם, בכל זאת היא (נ"א הוא) נמי כלילא מתרין סטריין, חו"ג, להיות שלם בכל, מה שאין כן בנוק' דדעת שלה ק"ל איהו, שאין בה רק הגבורות (רמ"ז).

⁷ הוא כמ"ש בפ' שמיני לה ע"ב צלם בדכורא ודמות בנוק', וע"ש שנוק' כלילא בדכורא לכן לא הזכיר בשתייהן כ"א הדכורא בצלמו בצלם אלהים, בצלם ו' ז"א דכליל ז"ל בצלם אלהים נוק' דז"א שנקרא אלהים והיא ג"כ כלילא ז"ל (יהל אור).

⁸ פי' כי הוא אמר שאדם הוה כלול מב' סטריין ואמר כי גם הנוק' כלול' מב' סטריין כמו הדכור' עם היותה אחוזה בסטרוי וטפילה לו עכ"ז גם היא כלולה מב' סטריין כמותו (זהר הרקיע).

⁹ חכמת העליונים ברוחניים, וחכמת התחתונים בטבע לדעת התלות אלו באלו (אור יקר). כיון שהיה ראשו באצילות כנז"ל, היה בו כח להמשיך אור האצילות בכל קומתו, דהיינו עד סוף העולמות (רמ"ז).

¹⁰ הוא אבי"ע עילאה אצילות ותתאה בי"ע והן דכר ונוק' (יהל אור).

¹¹ כללות הזכר בנקבה ונקבה בזכר (אור יקר), דהיינו הדכורים (יהל אור).

¹² הדברים הגשמיים צורכי הגוף (אור יקר), והוא נוקב' וגם גופים לא אשתלים (יהל אור).

¹³ הם קין והבל שהיה בהם סוד נפש דאצילות, ומשם ולמטה דהיינו עילאי ותתאי, אצילות ובל"ע, ולהיותם מעורבים מטוב ורע לא אתישבו דא ודא, פי' לא מבעיא קין שעיקרו מן הגבורות ושהיה קינא דמסאבותא, אלא אפילו הבל שהיה רובו מהחסדים גם הוא לא נתקיים (רמ"ז). פי' לפי שבא נחש על חוה, ואח"כ בא אדם ג"כ על חוה, נמצא שאותם הבנים מטיפת המלאך ומטיפת אדם וז"ש מעילאי ותתאי (מ"מ). קין והבל, קין ממלאך נחש, והבל מאדם (יהל אור). ר"ל קין והבל שהן היו כלולים מסטרא דקדושה ומסט"א שלכן לא נתקיימו כמ"ש באד"ר עיי"ש (יהל אור).

¹⁴ ולא נשאר מהם כלום בעולם (יהל אור).

¹⁵ שנמוח כל זרע קין והבל מן העולם ולא נתקיים העולם רק על ידי שת ובניו (רח"ו).

¹⁶ הוא שת שעיקרו מן החסדים והוא מסוד היסוד, מלשון (ישעיה כ ד) וחשופי שת, שהוא ענין עטרא דזעיר (רמ"ז).

¹⁷ ה"ס זעיר שה"ס עולם סתם (נ"א קטן) בעל ו"ק כנודע (רמ"ז).

¹⁸ פי' לשון יחוד שממנו הושתת העולם (אור יקר).

¹⁹ ג' עמודים שהעולם עומד עליהם (יהל אור).

<p>בקיומיה¹ עד דאתא אברהם² ואתקיים עלמא³ אבל לא אשתלים עד דאברהם אשתכח⁴ ביה בעלמא⁵ ואחיד ביה בימינא כמאן דאחיד בימיניה למאן דנפיל</p>	<p>שבא אברהם והעמיד העולם, אבל לא נשלם עד שאברהם נמצא בו בעולם, ואחז בו בימין, כמי שאוחז בימינו את מי שנופל.</p>
<p>אתא יצחק ואחיד בידיה דעלמא בשמאלא⁶ ואתקיים יתיר⁷ כיון דאתא יעקב אחיד כאמצעייתא בנופא ואתכליל בתרין סמריין אתקיים עלמא ולא הוה מתמוטט⁸ ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי עד דאוליד תריסר שבטיין⁹ ושבעין נפשיין¹⁰ ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא ועכ"ד לא אשתלים עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני¹¹ ואתקם משכנא¹² כדין אתקיימו עלמין¹³ ואשתלימו ואתבסמו¹⁴ עלאין</p>	<p>בא יצחק ואחז בידי העולם בשמאל, והתקיים יותר. כיון שבא יעקב אחז באמצע הגוף ונכלל בשני צדדים, יעמיד את העולם ולא היה מתמוטט. ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשוי עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז עמדו העולמות ונשלמו והתבשמו עליונים ותחתונים, כיון שהתורה והמשכן הוקמו רצה הקדוש</p>

¹ רק קיומא והעמדתה הוא גופא דאילנא ולכן אמר ולא אשתכח בקיומא שהוא ד' דמרכבה יעקב אל"ה עד דאת' אברהם כי כיון שנולד נתגלו ה"ח אבל לא אשתלים כי לא נתפשטו ה"ח עד שזכה אברהם על"ה המילה לדוועא ימינא (זהר הרקיע).

² ויש לדקדק כפל הלשון. ונראה כי הנה נודע כי המל' צריכה להיות כלולה בב' זרועות ימין ושמאל ולבתר להתדבק בגוף עצמו ואז יש לה קיום ונק' כסא של ג' רגלים. והנה עד ימות אברהם לא אשתלים בנין פרצופה כי ה"ח בונין אותה בסוד (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסאו וז' עלמא תתאה לא אשתלים דהיינו בנין פרצופה עד דאתא אברהם. והנה עיקר בנינה שימתיקו ה"ח את ה"ג וזה ה' בסוד עקדת יצחק ואז היתה שלימה בב' זרועות ח"ו ו'ג כלולים זה בזה (זהר הרקיע). כמ"ש בהבראם, בה' בראם, אותיות אברהם (יהל אור).

³ הגם שהיו כל אותם הנקובים בראשי הדורות, שאמר הרב זלה"ה שהיו צדיקים [גמורים] גדולים, לא הועילו כלום לתקן המלכות עד שבא אברהם ואתקיים עלמא (רמ"ז).

⁴ הוא זמן מילתו שאז זכה לה' חסדים ונתעצם להעיר במלכות (רמ"ז). שבתחלת ימיו של אברהם שעדיין לא השיג מדת החסד עדיין לא נשלם העולם ואחר דאשתכח ביה בעלמא ואחד בימינו, דהיינו שהשיב מדת החסד על ידי מעשיו הטובים כמ"ש לעיל [פ ע"א] וכו' שהיה אאע"ה עולה מדרגה אחר מדרגה עד הנגבה שהוא החסד אזי תקן העולם כמאן דאחיד בימיניה (מ"מ).

⁵ שה"ס המלכות שאז פנה להאיר לה (רמ"ז).

⁶ היינו גבורה שלה שנתפשטה בכח גבורת יצחק (רמ"ז).

⁷ כי עיקר הוא החסד ועכ"ז כיון שאינו גוף אין קיום לזרועות (זהר הרקיע). לא תקן אלא ואתקיים יתיר, כמי שאין לו כח בגוף להתקיים והוא נסמך בב' ידיו דהיינו ימין ושמאל וז"ש "ואחיד בידיה בשמאלא" (אור יקר).

⁸ אמנם כאשר בא יעקב אז היה הקיום העיקרי (אור יקר). שבסגולתו של יעקב נתפשט הרקיע השלישי הוא הת"ת שלה, ואז היתה כסא של שלש רגלים (רמ"ז).

⁹ ה"ב שבטים ה"ס ה"ב פרקים דח"ג ונ"ה הכלולים בת"ת (רמ"ז). פי' שהם נגד י"ב בקר ונגד י"ב צרופי הו"ה (מ"מ). י"ב בקר י"ב צרופי הו"ה (יהל אור).

¹⁰ ה"ס ב' חסדים וב' שלישים המאירים בכח"ב (רמ"ז). פי' שהם כנגדה חסדים המגולים שהם ב' חסידים וב' שלישים והם ע' כמ"ש הרב בכוונת המילה (מ"מ). שהם ע"ב דהיינו שבעים נפש עם יעקב ואברהם ויצחק עם ע"ב (יהל אור).

¹¹ שאז נתפשטה מלכות שבמלכות ונשתלם פרצופה בשלימות. וכו' שנתפשט אור מלכות דאצילות עד למטה בעוה"ז, ואז זכו למדרגת פנים שסודו בכללות הוא אור אצילות (רמ"ז). דהיינו מעלאי (ושמ"י) (ל"ה במכתב תי' זו איך צ"ל) [ונ"ל דצ"ל ותתאי - המסדר] (יהל אור).

¹² כל ענין מתן תורה היה לתיקון זעיר, אבל בהקמת המשכן נתקנה רחל, ואז ודאי אתקיימו עלמין, כי התורה כבר קבלוה ונתקיים תיקון זעיר, ואחר כך נתקנה נוק' ואז נאמר (שמות מ, לה) וכבוד ה' מלא את המשכן (רמ"ז), נוק' (יהל אור).

¹³ קיום אחר, שהוא תוספת מעלה אל העולם העליון ואל העולם התחתון (אור יקר). פי' אבליע בבחי' העולמות (מ"מ)

¹⁴ ואסתכמו (אור יקר).

ברוך הוא לפקד	ותתאין ¹ כיון דאורייתא ומשכנא אתוקמו בעא קודשא בריך הוא למפקד
	ק"ז/ב
החיילות של התורה, כמה צבאות הם של התורה, כמה צבאות הם של המשכן.	חילוי דאורייתא כמה חיילין אינון דאורייתא כמה חיילין אינון דמשכנא ²
בא וראה כל דבר שצריך להתיישב במקומו, לא מתיישב עד שנוזכר בפה ומתמנה עליו. כמו כן כאן, רצה הקדוש ברוך הוא לפקד חיילות התורה וחיילות המשכן, וכולם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כדוגמא שלמעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.	ת"ח כל מלה דבעי לאתיישבא בדוכתיה לא מתיישבא עד דאדכר בפומא ואתמני עליה אוף הכא בעא קב"ה למפקד חיילין דאורייתא ³ וחיילין דמשכנא ⁴ וכלהו הוו כחד ⁵ ולא מתפרשי דא מן דא כלא כגוונא דלעילא ⁶ דהא אורייתא ומשכנא ⁷ לא מתפרשי דא מן דא ואוליין כחדא ⁸
ומשום זה חיילותיהם עולים בחשבון להודיע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון, ולכן כתוב "וידבר ה'	ובגין כך חייליהון עאלין בחושבנא ⁹ לאשתמודעא נבייהו בר אינון אחרנין דלית לון חושבנא ¹⁰ ובגין כך כתיב וידבר יי אל משה

¹ עילאין, הם הספירות שהם פנימיות העולמות, ותתאין הם המלאכים ובני אדם. א"נ עלאין הם פרצופי אצילות, ותתאי הם פרצופי ב"ע בבחי' פנימיות העולמות (מ"מ).

² פי' ישראל שהם חיילות הז"א הנק' תורה, וחיילות המלכות הנק' משכנא (מ"מ). דב' פעמים התפקדו ישראל, ראשון פקדו משה ואהרן ונשיאי ישראל במדבר סיני כמ"ש ויפקדם במדבר סיני. ושני פקד הקב"ה בעצמו באהל מועד כמ"ש איש על דגלו כו' סביב לאהל מועד. נמצא ב' פקודים, א' לאורייתא, וא' למשכנא. וטעם ב' פעמים כי צריך להיות האדם שלם ולכלול מדבר ונוק' מעילאי ותתאי וזהו אורייתא מעילאי ומשכנא מתתאי, וכל א' כלול מדבר ונוק', לכן הקב"ה פקד למשכנא וישראל מתתאי פקדו לסיני לאורייתא לעילאי והוא כולו שלים כמ"ש וכלהו הוו כחד ולא מתפרשו (יהל אור). ר"ל של ז"א ושל נוק' שהן תריסר תחומין ד"ב צרופי הו"ה, י"ב גבולים דז"א, ותריסר בקר דנוק', ואורייתא הוא ת"ת דז"א ומשכנא הוא ת"ת דנוק' היכל הרצון ששם י"ב הנהורין ד' דגלים וכל מספר בני ישראל, וכמספרם כמ"ש בפ' בהעלותך דף קנד ע"ש ובאותו מספר עצמו הם ה"ב גבולין דת"ת דז"א (יהל אור).

³ ישראל, שהם מקבלי התורה והם נגד ישראל עילאה (אור יקר).

⁴ משכן שהיא נגד משכן למלכות, ועל זה נאמר אלה פקודי המשכן וכו' כדי לקשר עליונים בתחתונים (אור יקר).

⁵ ענין חיילין דאורייתא וחיילין דמשכנא הוא כמ"ש רש"י זלה"ה בפ' זה כי מנה משה את ישראל כמה פעמים בצאתם ממצרים וכשנפלו בעגל ובהשראת השכינה במשכן. והענין כי בצאתם ממצר' קודם מתן תורה ומנאם לידע החיילין המקבלים התורה ואחר מ"ת נפלו בעגל מנאם לכפר עליהם ע"י נדבת המשכן וחזר ומנאם בעת הקמת המשכן לידע החיילין שעליהם שרתה שכינה בהקמת המשכן כנזכר בפ' כי תשא וכ"כ רש"י שם ומנין הג' נזכר בפ' במדבר סיני שהוא השראת השכינה. והנה עתה אמר כי ב' מנינים הם שוים והנה מנה את ישראל לקבל התורה ומנאם להשראת השכינה במשכן והנה נתן טעם כי צריך הזכרת מנין בפה ממש והנה מנין הא' שהוא לקבל התורה לא נזכר בתורה לכן אמר כי גם הוא נרמז בפ' זו דהל"ל באהל מועד שהרי המנין ה' להשראת השכינה אך במ"ש במדבר סיני לרמוז מנין מ"ת שהרי במדבר סיני ניתנה התורה הרי נרמז ג"כ מנין מ"ת ונתן טעם לזה ואמר וכלהו הוו כחד לפי שהם כנגד ת"ת ומלכות כי נתינת התורה הוא השראת הת"ת תורה שבכתב בתוכם ומנין הב' להשראת השכינה ונז' שניהם יחד לסיבת אחדותן כנודע לכן הקדים מדבר סיני לאוהל מועד כי כן ראוי להקדים הת"ת למל' וגם כי מנין התורה קודם למנין המשכן. עוד נתן טעם להיות כי ב' מנינים עלו לחשבון א' לכן לא סדרם כ"א בפ"ע וז"ש כולהו הוו כחד (זהר הרקיע).

⁶ פי' ישראל ומשכן כענין ת"ת ומלכות (אור יקר). פ' כמו שז"ו למעלה אינם נפרדים ח"ו כן אורייתא ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא שתמיד ארון התורה הוא בתוך המשכן (מ"מ).

⁷ לוחות הברית שבתוך הארון שהוא עיקר המשכן דהיינו ת"ת בתוך המלכות (אור יקר).

⁸ אם ת"ת פועל רחמים, ומלכות כמוהו ואם להפך להפך, כי כל ההנהגה היא נשפעת מו"ק לה ובה בחי' לכולם (אור יקר).

⁹ קשיא ליה כי לפי מה שפירשתי אם כן נמצאת נותן מדה וגבול לבלי מדה ובלי גבול, שהרי המספר הוא גבול, ולזה תירץ שהם במספר בלי מספר, והמספר מוכרח (אור יקר). פי' אותם שהם מבין עשרים שנה ומעלה (מ"מ).

¹⁰ והיינו בני ישראל הפחותים מעשרים והנשים והזקים, שלא נמנו כלל ולא נודע מספרם (אור יקר ומ"מ).

<p>במדבר סיני¹ באהל מועד² אי באהל מועד אמאי במדבר סיני אלא³ חד לאורייתא וחד למשכנא⁴ והאי והאי⁶⁵ באחד לחדש השני בשנה השנית וכלא חד⁷</p>	<p>אל משה במדבר סיני באהל מועד, אם באהל מועד למה במדבר סיני, אלא אחד לתורה ואחד למשכן, וזה וזה באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד.</p>
<p>והאי אקרי (מ"א ו &) חדש זיו רמו להווא ירהא⁸ ושתא דנהיר לסיהרא⁹ דהא כדן עלמין כלהו אשתכחו בשלימו לצאתם מארץ מצרים לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחדש הראשון הוה¹⁰</p>	<p>וזה נקרא חדש זיו, רמו לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. "לצאתם מארץ מצרים" להודיע שכשיצאו מארץ מצרים זה היה בחדש הראשון.</p>
<p>רבי יצחק פתח יי זכרנו יברך יברך את בית וגו' יי זכרנו יברך אלין גוברין דהוו עאלין בחושבנא דמדברא¹¹ וקב"ה מברך לון ואוסף עלייהו בכל זמנא ת"ח האי מאן דאמר שבהא דחבריה דבנוי או דמוניה בעי לברכא ליה ולאודאה¹² עליה ברכאן מנלן ממשא דכתיב והנכם היום כככבי השמים לרוב לבתר מה כתיב יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו' תרין ברכאן הוו חד יי אלהי אבותיכם וגו' הא חד</p>	<p>רבי יצחק פתח "ה' זכרנו יברך יברך את בית וגו'", ה' זכרנו יברך, אלה הגברים שהיו עולים בחשבון המדבר, והקדוש ברוך הוא מברך אותם ומוסיף עליהם בכל זמן. בא וראה מי שאומר שבח חבירו של בניו, או של ממונו, צריך לברכו ולהודות עליו בברכות. מנין לנו ממשא, שכתוב "והנכם היום ככוכבי השמים לרוב", אחר כך מה כתוב "ה' אלהי אבותכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'", שתי ברכות היו, אחת ה' אלהי אבותכם וכו', הרי אחת.</p>

¹ מקום נתינת התורה (אור יקר).

² המשכן (אור יקר).

³ כי מדבר סיני והאל מועד הוא ת"ת ומלכ' וגם הזכיר חודש הב' הוא סוד סוד המחרם ומייחדם ונק' חודש זיו ע"ש שנותן זיו ומאיר לסיהרא ועוד רמו כי לצאתם מארץ מצרים שהי' בחודש הא' כדי לקבל התורה ועם היות שפירשתי בזה פי' אחר לעיל גם זה אמיתי (זהר הרקיע).

⁴ ר"ל במדבר סיני הוא אורייתא באהל מועד משכנא ושניהם מנין ומספר א' (יהל אור).

⁵ כהאלי וכהאלי (אור יקר ומ"מ ויהל אור).

⁶ [לפי גרסתו] פי היה ענין הדבר למשה להיות המספר במשכן וישראל (אור יקר). פי' שישאל יש להם אחיזה בז' א הנק' תורה ובמלכות הנק' משכנא (מ"מ). ור"ל בהאי ובהאי בב' המנינים היה הכל בא' לחדש השני בשנה השנית כי מונים שנה לחמה וחדש ללבנה והשני הוא להיפך [אצל' להיסוד - ש"ל] והוא ב' למלכות שהיא ראשונה והיסוד שני לה (יהל אור).

⁷ ר"ל כמ"ש לקמן שהמספר הוא בשני מטטה למעלה והוא ביסוד חדש זיו ומשם אתברכו כמ"ש למטה כי שם צוה ה' את הברכה כו' ושמש יורח הוא ז' נ' כידוע ושנה שהוא שנת החמה הוא בדכורא וחדש שהוא חוד שהלבנה הוא בנוק' ובשניהם הוא יסוד וזהו בחדש השני בשנה השנית והן לא מתפרשין דא מן דא וסוד המספר הוא משם ובשני דרגין כמ"ש בסבא דף קה ע"א דכתיב המוצא במספר צבאם מאי במספר כו' דאלמלא מספר דא לא ישתכחון חיילין ותולדין לעלמין וע"ד כתיב מי מנה עפר יעק בומספר את רובא ישראל תרין אינון דמנו עאנא ועאלו בחושבנא על ידיהו כו' מי מנה עפר יעקב הא חד דעבד חושבנא ומספר את רובע ישראל הא מונה אחרא כו' ע"ש (יהל אור).

⁸ "זיו" הוא הת"ת שנקרא ג'כ זיו על שם שהוא מאיר להמלכות (כללים ח"א לד ע"ב).

⁹ ר"ל שהוא יסוד המאיר ללבנה ואפשר כי הנה ידוע כי ניסן סיהרא וסיון ת"ת חודש ג' אוריאל כנז' בפ' יתרו דע"ח ואייר שביניהם הוא השני המיוחד ת"ת ומל' או אפשר כנז' במ"א על (במדבר כח יא) ובראשי חדשיכם כי הא' הוא יעקב והב' יוסף ר"ח הב' כי חודש סיהרא במל' (זהר הרקיע).

¹⁰ ר"ל במלכות לבד דלא עאלו בדכורא עד דאכלו מנא וקבלו אורייתא כידוע (יהל אור).

¹¹ פי' שהוא מפרש תיבת זכרנו לשון זכר ולשון מזכיר ר"ל שמזכיר ומנאם וצריכים ברכה גם הנשים הנק' בית ישראל יברך אותם אף שאינם נמנין וז"ש משה ב' ברכאין (דברים א יא) ה' אלהי אבותיכם חד ויברך אתכם ב' ואפשר ירמוז למ"ש אח"כ כי ב' ברכות א' קודם המנין וא' אחר המנין והטעם למה סליק מותא במנינא כי הנה ידוע שכל חשבון הוא במל' ברכה תתאה אך ברכה עלאה סוד חכמה אבא עלאה אסור לברכא על מנין כי לרוב העלמ' כתבנית נקוד' חדא דלא שייך בי' מינא וא"כ המזכיר על המנין גורם שנסתלק ושורה שם ס"א וע"ה (זהר הרקיע).

¹² ר"ל ליתן הודאה וקיום על ברכת ה' ית' וזהו מש"ו "תרין וכו'" (יהל אור).

<p>לבתר ויברך אתכם כאשר דבר לכם¹ לאודאה עליהו ברכאן על ברכאן ואי איהו מני שבחא דהבריה ולא אודי עליה ברכאן הוא נתפס בקדמיתא מלעילא ואי איהו מברך ליה הוא מתברך מלעילא וברכתא בעי לברכא לה בעינא טבא ולא בעינא בישא ובכלא בעי קב"ה רחימותא דלבא? ומה מאן דמברך לחבריה בעי קב"ה דיברך ליה בעינא טבא בלבא טבא מאן דמברך לקב"ה עאכ"ו דבעי עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא בג"כ ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך וגו'</p>	<p>אחר כך, ויברך אתכם כאשר דבר לכם, להודות עליהם ברכות על ברכות. ואם הוא מונה את שבח חבריו ולא מודה עליו ברכות, הוא נתפס בתחלה מלמעלה. ואם הוא מברך אותו, הוא מתברך מלמעלה. וצריך לברך את הברכה בעין טובה ולא בעין רעה, ובכל רוצה הקדוש ברוך הוא אהבת הלב, ומה מי שמברך את חבריו רוצה הקדוש ברוך הוא שיברך אותו בעין טובה בלב טוב. מי שמברך את הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה, שצריך עין טובה ולב טוב ואהבת הלב, בגלל זה "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו'".</p>
<p>ת"ח הא אוקמוה לית ברכתא דלעילא שריא על מלה דאתמני ואי תימא ישראל איך אתמנון אלא כופרא נטלי מנייהו והא אוקמוה והושבנא לא הוי עד דיתכניש כל ההוא כופרא וסליק לחושבנא ובקדמיתא מברכין להו לישראל ולבתי מנאן ההוא כופרא ולבתי מהדרין ומברכין לון לישראל אשתכחו דישאל מתברכין בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהו מותנא</p>	<p>בא וראה הרי פרשה אין הברכה שלמעלה שורה על דבר שנמנה. ואם תאמר ישראל, איך נמנו. אלא לקח מהם כופר, והרי פרשה. והחשבון לא היה עד שנאסף כל אותו הכופר ועלה לחשבון, ובתחלה מברכים את ישראל, אחר כך מונים אותו כופר. אחר כך חוזרים ומברכים את ישראל, נמצא שישראל מתברכים בתחלה ובסוף, ולא עולה בהם מגפה.</p>
<p>מותנא אמאי סליק במנינא אלא בגין דברכתא לא שריא במנינא כיון דאסתלק ברכתא סטרא אחרא שארי עלוי ויכיל לאתקא בגין דא במנינא נטלין כופרא ופדינא לסלקא עליה מנייהו (סי' מעליה מותנא)</p>	<p>למה המגפה עולה במנין, אלא משום שברכה לא שורה במנין, כיון שמסתלקת הברכה הצד האחר שורה עליו ויכול להנזק. בגלל זה במנין לוקחים כופר ופדין לסלק אותו מהם [מלמעלה מגפה].</p>
<p>יברך את בית ישראל אלין נשין דלא סלקין במנינא יברך את בית אהרן² דאינון מברכין לעמא בעינא טבא ובלבא טבא וברחימותא דלבא את בית אהרן הכי נמי נשין (דלהון) דאתברכין בברכתא (ס"א דלהון) יברך יראי יי' אלין אינון ליואי וכלהו מתברכין בגין דדחלין ליה לקב"ה הקטנים עם הגדולים אע"ג דלא עאלין במנינא</p>	<p>"יברך את בית ישראל", אלו הנשים שלא עולות במנין. "יברך את בית אהרן" שהם מברכים את העם בעין טובה ובלב טוב ובאהבת הלב. את בית אהרן כך גם הנשים (שלהם) שמתברכות בברכה (שלהם). "יברך יראי ה'" אלה הם הלויים, וכולם מתברכים, כי הם יראים מהקדוש ברוך הוא. "הקטנים עם הגדלים" אף על גב שלא עולים במנין.</p>
<p>ת"ח לא אשתכח מנינא בהו בישראל דאתברכין ביה כהאי מנינא דהאי מנינא</p>	<p>בא וראה לא נמצא מנין בישראל שהתברכו בו כמנין זה, שמנין זה היה</p>

¹ זהו הודאה על ברכת ה' ית' (יהל אור).

² הוא ג' מדרגות נר"נ רחימותא הוא לשון תאוה והתאוה בנפש כידוע ולבא טבא הוא הרוח כידוע שנק' לב ועינא טבא הוא הנשמה לכן מסיים והולך "בכל לבבך וגו', ובכל נפשך ובכל מאדך הוא הנשמה וזהו ג' דברים ג' מדות באדם עי' רעה ורוח גבוהה ונשפ רחבה לכן צריך לברך בהיפוך אלה הדברים (יהל אור).
³ כיון שהם הכהנים מברכים לישראל בעינא טבא כו' כדין שצריך לברך ב"כ בעינא טבא הם ונשיהם אבל בלויים אין צריך לברך את נשותיהם שהם בכלל נשי ישראל ולכן לא נאמר אצל הלויים את כמו אצל הכהנים (יהל אור).

<p>להתברך ולהשלים שלמות העולמים. ובמקום שהברכות יוצאות נמנו, שכתוב "באחד לחדש השני" שהוא זיו ברכות העולם, שממנו יוצא זיו לעולם. ועל זה נקרא חדש זי"ו, שהזיו של הכל יוצא ממנו. ועל זה כתוב "יברך ה' מציון" והכל דבר אחד, וכתוב "כי שם צוה ה' צוה יי"</p>	<p>לא תברכא הוה ולא שלמא שלימותא דעלמין הוה ובאתר דברכאן נפקין אתמנון דכתיב באחד לחדש השני דאיהו זיוא דברכאן דעלמא דמניה נפיק זיוא לעלמא ועל דא אקרי חדש זי"ו דזיוא דכלא נפיק מניה ועל דא כתיב יברך יי מציון וכלא חד מלא וכתיב כי שם צוה יי</p>
<p>ק"ח/א</p>	<p>את הברכה וגו'.</p>
<p>את הברכה וגו'</p>	<p>רבי יהודה היה מצוי לפני רבי שמעון, אמר לו ישראל מאיזה מקום הם מתברכים, אמר לו אוי לעולם שבני אדם לא משגיחים ולא מסתכלים בכבוד המלך העליון.</p>
<p>תא הווי בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין קמיה קב"ה והווי עלמין (ס"א עמיה) שכיחין בהד³ אילנא⁴ עלאה קדישא דמוזנא דכלא ביה הוה מתברך מאתר⁵ דכל ברכאן כנישין ביה וביה אתנמט ואשתילו שרשו⁶ וישראל לתתא הווי מתברכין (ואשתילו שרשו) מאתר⁷ דכל אינון ברכאן נפקין ביה ולא מתעכבי למיפק הה"ד יברכך יי מציון וכתוב כטל חרמון שיורד על הררי⁸ ציון⁹ כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם¹⁰</p>	<p>בא וראה בשעה שנמצאו ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, והעולמות היו (עמו) מצויים בעץ אחד עליון קדוש, שהמזון של הכל בו, היה מתברך ממקום שכל הברכות כנוסות בו, ובו ננטע ונשתלו שרשיו, וישראל למטה היו מתברכים (ונשתלו שרשיו) ממקום שכל אותן ברכות יוצאות בו ולא מתעכבות לצאת, זהו שכתוב "יברך ה' מציון", וכתוב "כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם".</p>

¹ כוונתו שהנה בעוה"ז הגם שמלא כל הארץ כבוד ה', מכל מקום ידענו שיש לו מקום פרטי הנבחר למושב לו, ושם הוא אוצר כל חמדת העולם, וכמו כן ידוע שעולם האצילות הוא המלא אור א"ס בהדרגות שונות, ושם מקור השפע של כל העולמות, בין המחיה את כולם הנקרא אצלנו בחינת העולמות, ובין הנבחר והזך שהוא של הפנימיות והוא מקור ישראל שנקראים ראשית, פי' הראש והמעולה, ושורשם מושרש בכל עשר ספירות, וכן ר"ת שלהם כח"ב ג"ת נה"ם גי' ישראל"ל, ולכן שאל איזו היא הבחינה או המדה העצמית שממנה תבוא הברכה לישראל, שיהיה כעין המוח שהוא מקור חיות לכל האדם (רמ"ז).

² המתמרמר על חסרון הידיעה שהיה בעולם שודאי היה סיבה מחמת עוונות, שאנו רואים שאעפ"י שלפי האמת הגמור העולמות הם ד' אב"ע, הלא בסיבת הגלות ודלות הזכיות נעלמה ידיעת שני העיקרים שהם אצילות בריאה, ולא נתפרסם אלא מיצירה ולמטה, ומרגלא בפומא דעלמא עולם המלאכים והגלגלים והשפל, ובעבור חוסר הידיעה חסרה כוונת המצוות והתפילה, ואמרו רז"ל שלכן לא נענין ישראל שאינם יודעים להתפלל בסוד שם המפורש, ולכן גם כוללות העולם נפסד וחסר הרבה, כי הנה בהאיר אור הפנימיות גם החיצונית שה"ס העולם נשכר מאד, ולזה אמר שאוי לו לעולם, מפני שבני אדם לא משגיחין, כלומר אין חוששים ונותנים לב, ואין להם זכות להתענג במושכל (נ"א במושלי) החכמה האמיתית, ולחזות בנועם כבוד מלכא עילאה, הוא אבא שהוא הוא פנימיות האצילות, יען הוא הלבוש הפנימי של אריך, שסתם סודו הוא הו"ה קמוצה העולה מל"ך, ואבא הוא כבוד שלו, ועליו נאמר (שמות לג, יח) הראני נא את כבודך, כבודך (רמ"ז).

³ כלומר שהיו נשלמים בשלימות באחדות (יהל אור).

⁴ יסוד ד"א (רח"ו). הוא עד"א (יהל אור).

⁵ יסוד הבינה (רח"ו ויהל אור).

⁶ פי כי ע"י יסוד הבינה נמשכו ה' חסדים וה' גבורות ליסוד ד"א (מ"מ).

⁷ יסוד ד"א שכל הברכות מתקבצים שם (מ"מ ויהל אור).

⁸ זהו נ"ה (יהל אור).

⁹ נ"ה הרים על יסוד הנקרא ציון (רח"ו).

¹⁰ משפיעים למלכות (רח"ו). מלכות משפיעים למלכים [משפיע לעלמין – ש"ל (יהל אור).

<p>ודא איהו נהירו דעלמא דכתיב מציון מכלל יופי¹ אלהים² הופיע הופיע נהיר כד"א הופיע מהר פארן (ס"א ודא נהירו) וכד ינהר ינהר לכלהו עלמין וכד האי נהירו אתער³ כלא הוא⁴ בחברותא (ס"א כלא הוא בחביבותא) כלא הוא ברחימותא⁵ כלא הוא בשלימו⁶ כדן הוא שלמא דכלא שלמא דעילא ותתא⁷ הה"ד יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך⁸</p>	<p>וזהו אור העולם, שכתוב "מציון מכלל יופי אלהים הופיע", הופיע, האיר, כמו שנאמר "הופיע מהר פארן", (וזה אור) וכשמאיר, מאיר לכל העולמות. וכשאור זה מתעורר, הכל הוא בחברות (הכל הוא בחביבות) הכל הוא באהבה הכל הוא בשלמות, ואז הוא שלום הכל, שלום שלמעלה ושלמטה, זהו שכתוב "יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך".</p>
<p>איש על דגלו⁹ באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל וגו' רבי אלעזר פתח שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה וגו' כמה חביבא אורייתא קמי קב"ה דהא בכל אתר דמלי דאורייתא אשתמעו קב"ה וכל חיילין דיליה כלהו צייתין למלוה וקב"ה אתי לדיירא עמיה הה"ד בכל המקום אשר אזכיר את שמי¹⁰ וגו' ולא עוד אלא דשנאו נפלין קמיה והא אוקמוה</p>	<p>"איש על דגלו יחנו באותות לבית אבתם יחנו בני ישראל וגו'", רבי אלעזר פתח, "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וגו'", כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי בכל מקום שדברי תורה נשמעים הקדוש ברוך הוא וכל חיילותיו כולם מקשיבים לדבריו, והקדוש ברוך הוא בא לדור עמו, זהו שכתוב בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד אלא ששונאו נופלים לפניו, והרי פרשוה.</p>
<p>ת"ח פקודי אורייתא עלאין אינן לעילא¹¹ אתי בר נש ועביד פקודא חדא ההוא פקודא קיימא קמי קב"ה ומתעטרא קמיה ואמר פלנייא עבד לי ומן פלנייא אנא בגין דאיהו אתער ליה לעילא כגונא דאיהו אתער¹² ליה לתתא ה"ג אתער לעילא ועביד שלמא לעילא ותתא כמה דאת אמר או יחוק במעווי¹³ יעשה שלום לי שלום יעשה לי יעשה שלום לי לעילא¹⁴ שלום יעשה לי לתתא¹⁵</p>	<p>בא וראה, מצוות התורה הן עליונות למעלה, בא אדם ועשה מצוה אחת, אותה המצוה עומדת לפני הקדוש ברוך הוא ומתעטרת לפניו, ואומרת פלוני עשה אותי, ומפלוני אני, משום שהוא עורר אותה למעלה כדוגמא שהוא עורר אותה למטה, כך גם עורר אותה למעלה, ועשה שלום למעלה ולמטה, כמו שנאמר "או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי" יעשה שלום לי למעלה, שלום יעשה לי למטה.</p>
<p>זכאה חולקיה דההוא בר נש דעביד פקודי</p>	<p>אשרי חלקו של אותו אדם שעושה</p>

¹ שהוא כלל היופי שלו (יהל אור).

² הוא מלכות (יהל אור).

³ היינו עד"א (יהל אור).

⁴ חסד (יהל אור).

⁵ גבורה (יהל אור).

⁶ יסוד (יהל אור).

⁷ כדלעיל אבי"ע (יהל אור).

⁸ לתרץ כל אלו הכפלים נלע"ד כמ"ש האר"י זלה"ה שאין זווג בז"ו א"א תחלה ונותן מוחין לא"א ומתמן נחית לז"ו ונהנה בא"א כתיב (ישעיה נא ב) כי א' קראתיו ולא בשותפא דתניינא וגילה הרב ז"ל שיש בא"א הנוק' אלא שהכל בפרצוף א' צד ימין זכר צד שמאל נוקב' וכולא בפרצוף א' וכנגד הזווג העליון הנעלם אמר לעיל כד ההוא נהירו שהוא יסוד דז"א אתער להשפיע לנוקבא (זהר הרקיע).

⁹ כדדריש והולך בע"ב למטה וק"ט ע"א וכמה דאתחזי עובדא לתתא הכי אתער לעילא (יהל אור).

¹⁰ וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ונקרא שמו (רח"ו). וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ונק' שמו (יהל אור).

¹¹ ר"ל לעיל לעילא (יהל אור).

¹² זהו סמיכות לדרוש איש על דגלו כנ"ל (יהל אור).

¹³ הוא התורה ה' עוז לעמו יתן (יהל אור).

¹⁴ יסוד דדכורא (רח"ו, ויהל אור).

¹⁵ יסוד דנוק' (רח"ו, ויהל אור).

<p>אורייתא שמחו את ירושלם וגו' בנין דהדוה לא אשתכח אלא בזמנא דירשאל קיימי בארעא קדישא דתמן אתחברת אתתא בבעלה¹ וכדין הוא הדוותא דכלא הדוותא דעילא ותתא בזמנא דירשאל לא אשתכחו בארעא קדישא אסיר ליה לבני למחדי ולאחזאה חידו דכתיב שמחו את ירושלם וגילו בה וגו' וגילו בה דייקא</p>	<p>מצוות התורה, "שמחו את ירושלים וגו'" משום ששמחה לא נמצאת אלא בזמן שישראל עומדים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה, ואז זוהי שמחת הכל, שמחה שלמעלה ושלמטה. בזמן שישראל לא נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמח ולהראות שמחה, שכתוב "שמחו את ירושלים וגילו בה וגו'", וגילו בה דווקא.</p>
<p>רבי אבא המא חד ב"נ דהוה הדי בבי טרוניא שבבבל, הכה בו ואמר "שמחו את ירושלים" כתוב, (אמר רבי אבא) בזמן שירושלים בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו שאמר "שמחו את ירושלים" היינו שכתוב "עבדו את ה' בשמחה". כתוב אחד אומר "עבדו את ה' בשמחה" וכתוב אחד אומר "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה", מה בין זה לזה. אלא כאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה, כאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת.</p>	<p>רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל, הכה בו ואמר "שמחו את ירושלים" כתוב, (אמר רבי אבא) בזמן שירושלים בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו שאמר "שמחו את ירושלים" היינו שכתוב "עבדו את ה' בשמחה". כתוב אחד אומר "עבדו את ה' בשמחה" וכתוב אחד אומר "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה", מה בין זה לזה. אלא כאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה, כאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת.</p>
<p>(ד"א⁴) עבדו את ה' ביראה דא כ"י בזמנא דאיהי בגלותא בני עממיא א"ר יהודה והא כתיב כי בשמחה תצאו ודא היא כ"י כיון דאמר תצאו מן גלותא הוא ואקרי שמחה א"ל ודאי הכי הוא דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא⁵ לא אקרי שמחה עד דקבי"ה ייתי לגבה ויוקים לה מעפרא ויימא התנערי מעפר וגו' (ישעיה ס א) קומי אורי וגו' ויתחברון כהדא (ויוקים לה מעפרא) כדין הדוותא אקרי הדוותא דכלא וכדין בשמחה תצאו ודאי כדין כמה חיילין יפקון לקבלא דמטרוניתא⁶ להדוותא דהלולא דמלכא כד"א ההרים⁷ והגבעות⁸ יפצחו וגו' וכתביב⁹ כי הלך לפניכם וי' ומאספכם וגו'</p>	<p>(ד"א) עבדו את ה' ביראה, זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים. אמר רבי יהודה והרי כתוב "כי בשמחה תצאו" וזוהי כנסת ישראל, כיון שאמר תצאו מהגלות הוא ונקראת שמחה, אמר לו ודאי כך הוא זה, שכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר לא נקראת שמחה עד שהקדוש ברוך הוא יבא אליה ויקימה מהעפר, ויאמר "התנערי מעפר קומי וגו'" "קומי אורי וגו'" ויתחברו כאחד (ויקימה מעפרא), ואז שמחה נקראת שמחת הכל, ואז "בשמחה תצאו" ודאי. אז כמה חיילות יצאו מול המלכה לשמחת היילות המלך, כמו שנאמר "ההרים והגבעות יפצחו וגו'" וכתוב "כי הלך לפניכם ה' ומאספכם וגו'".</p>
<p>קיה/ב</p>	

¹ ואז שורה ת"ת בארץ ישראל מלכות (רח"ו). ואז שורה ת"ת בארץ ישראל מלכות וזהו ג"כ מאתערוותא דלתתא אתערוותא דלעילא וזהו ג"כ סמיכות לדרוש הנ"ל (יהל אור).
² דדיש רישא דקרא (יהל אור).
³ ר"ל דישראל עובדין ביראה כיון דלית להם שמחה (יהל אור).
⁴ ר"ל דכ"י גופא בזמנא דאיהי בגלותא נק' יראה (יהל אור).
⁵ פי' בבריאה כמ"ש העפר אשר יהיה בקרקע המשכן משכן הוא מלכות דאצילות וקרקע המשכן היא בריאה (יהל אור).
⁶ כנגד לה ולו (יהל אור).
⁷ מלאכים מצד הת"ת (רח"ו, ויהל אור).
⁸ מלאכים מצד המלכות (רח"ו ויהל אור).
⁹ ב' דברים (יהל אור).

<p>איש על דגלו באותות אליו ארבע משרייין¹ דכנסת ישראל דאינון תריסר שבטין² תריסר תחומין³ סחור סחור לה⁴ כלא כנוונא⁵ דלעילא כתיב ששם עלו שבטים שבטי יה וגו' ששם עלו שבטים אליו י"ב שבטין י"ב תחומין דלתתא שבטי יה הא אוקמוה⁶ בגין דייה⁷ עדות לישראל⁸ ודאי ובגין דא הראובני השמעוני י"ה בכל חד וחד אבל ודאי הכי הוא⁹ דהא אילנא עלאה קדישא בהו אחתם בחותמוי ואוקמוה דכתיב¹⁰ ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו' דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו¹¹ ואנפין¹² הוו לד' סטרין דעלמא ומתפרשן בדיוקניהון¹³ וכלהון¹⁴ כלילין ביה באדם מיכאל מימינא¹⁵ גבריאל משמאלא אוריאל לקדמיהו רפאל לאחוריהו שכינתא עליהו תריין מכאן¹⁶ ותריין מכאן¹⁷ והיא באמצעיתא¹⁸</p>	<p>"איש על דגלו באותות" אלו ארבע מחנות של כנסת ישראל, שהם שנים עשר שבטים, שנים עשר תחומים סביב סביב לה, הכל כדוגמא שלמעלה. כתוב "ששם עלו שבטים שבטי יה וגו'", "ששם עלו שבטים", אלו שנים עשר שבטים, שנים עשר תחומים שלמטה, שבטי יה, הרי פרשוה משום שי"ה עדות לישראל ודאי, ולכן הראובני השמעוני י"ה, בכל אחד ואחד, אבל ודאי כך הוא, שהרי העץ העליון הקדוש, בו חתום בחותמו, ופרשוה שכתוב "ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'", דמות אדם נכללת בכלם, והפנים היו לארבעת צדדי העולם ונפרדים בדמויותיהם, וכולם כלולים בו באדם, מיכאל מימין גבריאל משמאל אוריאל לפנייהם רפאל לאחוריהם והשכינה מעליהם, שנים מכאן ושנים מכאן והיא באמצע.</p>
---	---

¹ והיינו ד' מחנות שכינה שהם ארבעת (יהל אור).
² הם י"ב מלאכים שתחת המלכות (יהל אור).
³ הם י"ב גבולי אלכסון (יהל אור).
⁴ ג' לכל צד (רח"ו).
⁵ לעילא ולעילא ג"כ כנ"ל (יהל אור).
⁶ הם י"ב שבטא ששרשם מא"א הנק' י"ה (יהל אור).
⁷ קרא המלכות י"ה כי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא וגו' נקרא חכמת שלמה חכמה זעירא (רח"ו).
⁸ שהם א"א מעידים על ישראל שהוא ד"א (יהל אור).
⁹ ר"ל ד"ב שבטים שייכים דווקא בד"א שהוא וק וידוע שהיב הם ב"ק כידוע (יהל אור).
¹⁰ כתיב (יהל אור).

¹¹ פ"י שהם פני שור פני נשר פני אריה היינו הבטת שור ונשר ואריה אבל לעולם הם צורת אדם כמ"ש בזהר פרשת תזריע מח ע"א (יהל אור). כמ"ש בפרשת אחרי מות שם וכד אתכלילו בחד כתיב ודמות פניה פני אדם פניה דכלא ובז"ח פרשת יתרו דף לב ע"ג וכיון דאתכלילו כולוהו דא בא אתעביד מינייהו חד גופא ואיהו רזא דאיקרי אדם ואע"ג דכל אנפין משתנין בסטרייהו כו' וכד לפום שעתא מסתכלין כתיב ודמות פניה פני אדם ולבתר מתפרשין דיוקנין כל חד וחד לסטרי' וכד אתחפין כלהו דלא מסתכלין לעיל א לגו רזא דעלייהו לא אתחזי דיוקנא כלל בר דיוקנא דאדם דדא היא דיוקנא דכליל כל דיוקנין וכולוהו סתימין וכו' (יהל אור).

¹² שכל א' יש לו ד' פנים וכמ"ש וד' פנים לאחת (יהל אור).

¹³ ר"ל שהם פני שור פני כו' בכ"א (יהל אור).

¹⁴ כמ"ש שכולם פני אדם כדלעיל (יהל אור).

¹⁵ מצד הימין של השכינה, ושם עומד מיכאל ומשמש, שהוא הראש והראשון מהד' מחנות המקיפין לשכינה, כמ"ש בברייתא דפרקי מרכבה (פרק ו) ובזוהר חדש (בראשית דף ב ע"ב בסתרי אותיות שם ב ע"א) וע' פדר"א (פרק ד) (דע"ה ח"ב קז ע"א).

¹⁶ חסד נצח ובהם ששה פרקים (יהל אור).

¹⁷ גבורה הוד וגו' ו' פרקים והם הי"ב שבטים (יהל אור).

¹⁸ פ"י שהוא כזה כי שנים הם מצד האורך כזה ושנים הם מצד הרוחב כזה והיא באמצעותא (זהר הרקיע). @לבדוק הרב סופר הראה לי הדפוס, ואני צריך לראות אם יש שם תמונה @ שד' חיות הן בד' זוויות כמ"ש בפ' אחרי מות דף ס' תנייניא אזלין תחות ספינה דהאי ימא רבא לד' זוויות דא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דא וכן כולהו ארבע חיזו דאנפין אתחזין בהו וכד אתכלילין בחסד כו' ע,ש ובכמה מקומות והן כמו אגוז שהן גזויות והן ב' בכל צד וכמ"ש בפרשת בראשית ופקודי עכ"ל בהיכל הששי ע"ש ובפ' שמות דף טו ע"ב אגוז דא הוא רתיכא קדישא דאינון ד' רישין דנהרין דמתפרשין מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ד' רישין לגו' וכ' מה אינון ד' קרישין (עו' בזהר ואולי צ"ל רישין - המסדר) די באגוזא מתחברין בהאי גיזא ומתפרשין מהאי גיסא כך רתיכא מתחברין באחדותא בחדותא בשלימות בלשימו וכו' (יהל אור).

<p>כגוונא דא בארעא דלתתא תרי מכאן¹ ותרי מכאן וי"ה ביניהו כיון דנטלין² תרין דגלים מה כתיב ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו' ולבתר אינון תרין אחרנין ד' משריין אנון לד' סטרי עלמא ואשתכחו תריסר אוף הכי לתתא</p>	<p>כדוגמא זה בארץ שלמטה, שנים מכאן ושנים מכאן וי"ה ביניהם, כיון שלוקחים שני דגלים מה כתוב "ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'", ואחר כך אותם שנים אחרים, ארבע מחנות הן לארבעת צדדי העולם, ונמצאים שנים עשר.</p>
<p>כגוונא דלעילא ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה לקביל משריית דאוריאל ומחנה דראובן לקביל משריית דמיכלא דא לדרום ודא למזרח מזבח³ ה"נ דרומית מזרחית ומחנה דן לצפון</p>	<p>כדוגמתו כן כאן למטה, כדוגמא שלמעלה. "ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה" כנגד מחנה אוריאל, ומחנה ראובן כנגד מחנה מיכאל, זה לדרום וזה למזרח, כך גם המזבח דרומית מזרחית, ומחנה דן לצפון.</p>
<p>מחנה אפרים ימה מחנה דן לקביל משריית דגבריאל מחנה אפרים למערב לקביל משריית דרפאל מזבח ה"נ צפונית מערבית כלא אחיד דא בדא עד דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא⁴ דאיהו שירותא דכלא⁵ עלאה דכלא⁶ קדישא דכלא⁷ כלא אתכליל ביה⁸</p>	<p>מחנה אפרים ימה, מחנה דן כנגד מחנה גבריאל, מחנה אפרים למערב כנגד מחנה רפאל, כך גם המזבח צפונית מערבית, הכל אחוז זה בזה, עד שהכל עולה ונאחז בשם הקדוש, שהוא הראשית של הכל, העליון של הכל, הקדוש של הכל, הכל כלול בו.</p>
<p>י' מזרח הוא שירותא דנהורא אזיל ושאתא ואפיק לדרום ודרום נפיק ותלייא בשירותא דמזרח⁹</p>	<p>י', מזרח הוא ראשית האור, הולך ומשוטט ומוציא לדרום, ודרום יוצא ותלוי בראשית המזרח.</p>
<p>ה' דרום מניה נפיק דרום בעלמא ועייל י' בשירותא דמזרח ואפיק ליה ומן ה' תלייא דרום וצפון וההוא¹⁰ דביניהו י' מזרח</p>	<p>ה', דרום, ממנו יוצא דרום בעולם, ונכנס י' בראשית המזרח ומוציא אותו, ומה' תלויים דרום וצפון, ואותו שביניהם י' מזרח.</p>
<p>י"ה דרום וצפון תלייאן ביה¹¹ ו' באמצעיתא ודא הוא בן דכר</p>	<p>י"ה דרום וצפון תלויים בו, ו' באמצע, וזהו בן זכר.</p>

¹ ב' זרועות ובהם ו' פרקים ו' שבטים דרום צפון ואח"כ יוצאת המלכות בחזה ואח"כ ב' שוקים ו' פרקים ששה שבטים אחרים (רח"ו).

² ר"ל לסייע שהיא באמצע (יהל אור).

³ דע כי במזבח היה עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד עלה חמש וכנס אמה זהו סובב עלה חמש וכנס אמה זהו סובב עלה ג' כו' וזהו המדרגות כסדר מתתא לעילא וד' קרנות הוא אבן מאסטו הבונים היתה לראש פינה כידוע לכן אמר דרומית מזרחית שהוא התחלת הסובב צפונית מערבית בדרגא שלו שהוא יסוד (יהל אור).

⁴ ד' חלוקות אלו נגד הו"ה שירותא דכלא ראשית חכמה י' עלאה דכלא בינה ה' קדישא דכלא ישראל ו' כלא אתכליל ב' מלכות דכלילן בה כלהו (רח"ו).

⁵ חכמה (יהל אור).

⁶ בינה (יהל אור).

⁷ ישראל (יהל אור).

⁸ א"זן שכלולה משערות ומצחא ז"נ (יהל אור). אפשר שרמז לשם הויה וכנגד ה' שירותא דכלא שהוא סוד חכמה הנק' ראשית שבה רומז ה' וכנגד ה' אמר עלאה דכלא שהוא על הז' תחתונים וכנגד ה' אמר קדישא דכלא וכנגד ה' תתא אמר כלא אתכליל ב' כי המל' הכל נכללו בה. (זהר הרקיע).

⁹ מזרח הוא אבא והוא ראש ה' שהוא במזרח ומן אבא נפיק חסד כמ"ש באד"ז ולקמן זהו רגל הימני של י' דרום (יהל אור).

¹⁰ אד"ג (הערת הזהר).

¹¹ ר"ל דמן ה' נפיק דרום וצפון שמאמא נפיק גבורה ואף עטרא דחסד דנפיק מאבא יוצא ע"י אמא כידוע וזהו רגל ימיני ושמאלי של ה' וגג' הה' הוא בינה הנהר דנפיק מעוקצא דאחורי' (פי מאחורי ה' יש עוקץ והוא י' בסוד וחכם בבינה – המסדר) כמ"ש בפרשת אחרי מות ועיקר יציאה מבינה אינו אלא צפון (יהל אור).

<p>בג"כ איהו בין צפון לדרום וע"ד תנינן מאן דיהיב מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים דהאי בן דכר איהו בין צפון לדרום ה' עלאה בה תליא צפון ודרום ובן דכר בינייהו ברזא דיו"ה!</p>	<p>בגלל זה הוא בין צפון לדרום, ועל זה שנינו מי שנותן מטתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים, שהרי בן זכר הוא בין צפון לדרום, ה' עליונה, בה תלוי צפון ודרום, ובן זכר ביניהם, בסוד של י"ה.</p>
<p>ה' בתראה מערב וע"ד דרום אחיד מורת דאיהו שירותא דשמשא ותלייא ביה</p>	<p>ה' האחרונה מערב, ועל זה הדרום אחוז במזרח, שהוא ראשית השמש, ותלוי בו.</p>
<p>וע"ד תנינן מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה מסטרא דאימא תלייא גבורה</p>	<p>ועל זה למדנו, מצד אבא אחוז ותלוי החסד העליון, מצד האמא תלויה גבורה.</p>
<p>כנוונא דא אחיד כלא דא בדא זווין דמדבחה ה"נ אסתחרן ובא לו לקרן דרומית מזרחית דדרום² תוקפיה במורת דאיהו שירותא דשמשא ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא מזרחית צפונית כיון דדרום נטיל תוקפיה דמורת הוא אנהיר לצפון³ וצפון אתכליל בדרום דהא שמאלא אתכליל בימינא צפונית מעריבת דהא מערב דאיהו בה' בתראה נטלא מצפון וע"ד צפון אזיל למערב</p>	<p>כדוגמא זה אחוז הכל זה בזה, זויות המזבח גם כן מסובבים, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, שהדרום כחו במזרח, שהוא ראשית השמש, וחוזק השמש אין שורה אלא בראשית מזרחית צפונית, כיון שדרום נוטל תקפו של המזרח, הוא מאיר לצפון, והצפון נכלל בדרום, שהרי שמאל נכלל בימין, צפונית מערבית, שהרי המערב שהוא בה' אחרונה, נוסע מהצפון, ועל זה הצפון נוסע למערב.</p>
<p>מערבית דרומית היא אולא (ס"א לאתחבא) לאתחברא בדרום כמה דדרום תלייא במורה ותוקפיה אזיל בשירותא ה"נ מערב אולא (ס"א לאתחבא) לאתאחדא בדרום הה"ד וימינו תחבקני ימינא דא הוא דרום בג"כ ינקא מתרין סטרין מצפון ומדרום הה"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שמאלו דא הוא צפון וימינו דא הוא דרום</p>	<p>מערבית דרומית היא הולכת (להתחבק) להתחבר בדרום, כמו שדרום תלוי במזרח וחזקו הולך בראשית, כך גם המערב הולך (להתחבק) להאחז בדרום, זהו שכתוב וימינו תחבקני. הימין הזה הוא הדרום, בגלל זה יונק משני צדדים, מצפון ומדרום, זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שמאלו זהו צפון, וימינו זהו דרום.</p>
<p>ורזא דא אוליפנא קודשא בריך הוא יהיב מטתיה בין צפון לדרום ואחידת להוין בן ודאי וע"ד אית להו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום והכי אוליף לי אבא דיהבין להו בנין דכרין דהא איהו אתכוון כלפי מהימנותא שלימא עלאה בשלימותא דכלא לגבי קודשא בריך הוא דאיהו בין צפון לדרום ולגבי כנסת ישראל דאנהירין (ס"א דאיהו) בין צפון לדרום ודאי יהוון ליה בנין דכרין</p>	<p>וסוד זה למדנו שהקדוש ברוך הוא נותן מטתו בין צפון לדרום, ואוחזת הבן הזה בודאי, ועל זה יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום, וזה לימד אותי אבא, שנותנים לו בנים זכרים, שהרי הוא התכוון כלפי האמונה השלמה העליונה בשלמות הכל לגבי הקדוש ברוך הוא, שהוא בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל שמאירים (שהיא) בין צפון לדרום, ודאי יהיו לו בנים זכרים.</p>
<p>ובכלא</p>	<p>ובכל</p>
<p>קי"ט/א</p>	
<p>בעי לאחזאה עובדא כנוונא דלעילא וכמה דאחזי עובדא לתתא ה"נ אתער לעילא</p>	<p>צריך להראות מעשה כדוגמא שלמעלה, וכמו שמראה מעשה למטה, כך</p>

1 ר"ל שהו' הוא בן י"ה והוא ביניהם מפתחא דססתיים לאימא ומן י' נפקין דרום ומן ה' צפון והוא ביניהם (יהל אור).
 2 חסד מאבא הנק' מזרח (רח"ו).
 3 גבורה (רח"ו).

<p>ואוקמוה שמע ר' פנחס ונשקיה לר' אלעזר ובכה והייך אמר זכאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי</p>	<p>מעורר למעלה ופרשוה. שמע רבי פנחס ונשק לרבי אלעזר, ובכה וצחק ואמר, אשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>פתח ואמר יי' אורי¹ וישעי² ממי אירא³ וגו' יי' אורי וישעי כיון דבר נש אסתכל (נ"א אתאהר)⁴ בנהורא דלעילא⁵ וקב"ה אנהיר עליה לא דהיל מעלאין ותתאין כד"א ועליך יזרח⁶ יי' וכבודו עליך יראה</p>	<p>פתח ואמר ה' אורי וישעי ממי אירא וגו', ה' אורי וישעי, כיון שאדם הסתכל (נאחז) באור שלמעלה והקדוש ברוך הוא מאיר עליו, לא פוחד מעליונים ותחתונים, כמו שנאמר "ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה".</p>
<p>יי' מעוז חיי⁷ כיון דקב"ה אחיד⁸ ביה כבר נש לא מסתפי בההוא עלמא מכל מאריהון דדינין⁹ אוף אנא כהאי גוונא כיון דאחידנא באבוך ובך¹⁰ לא אסתפינא בהאי עלמא ובעלמא אהרא ועלך כתיב ישמח אביך וגו'</p>	<p>"ה' מעוז חיי" כיון שהקדוש ברוך הוא אוחד באדם, לא יפחד באותו עולם מכל בעלי הדינים. גם אני כדוגמא זה, כיון שאחזתי באביך ובך לא אפחד, בעולם הזה ובעולם האחר, ועליך כתוב "ישמח אביך וגו'".</p>
<p>כיון דכתיב ישמח אביך ואמך מאי ותגל יולדתך דהא באמך סניא אלא ישמח אביך דא קב"ה¹¹ ואמך דא כנסת ישראל¹² ותגל יולדתך יולדתך דלתתא¹³ ר' שמעון אבוך אן חדוותא דיליה אלא קרא הוא בלחודוי דכתיב גיל יגיל אבי צדיק דא קב"ה ויולד חכם ישמח בו דא אביך דלתתא</p>	<p>כיון שכתוב "ישמח אביך ואמך", מה זה "ותגל יולדתך", שהרי באמך מספיק, אלא "ישמח אביך" זה הקדוש ברוך הוא, "ואמך" זו כנסת ישראל, "ותגל יולדתך", יולדתך שלמטה. איפה שמחתו של רבי שמעון אביך, אלא פסוק הוא לבדו, שכתוב "גיל יגיל אבי צדיק" זה הקדוש ברוך הוא, "ויולד חכם ישמח בו" זה אביך שלמטה.</p>

¹ פי' אור שלי שאני מסתכל בנהורא עילאה (אור יקר).
² שהוא מאיר בי ומושיעני או ירצ הלשון הבטה כענין ישעה האדם על עושהו ושוע אל ההר ירצה מאיר ומשגיח בי (אור יקר).
³ שלשון ממי מורה שיש ב' בחינות עליונים ותחתונים וממי מאלו אירא (אור יקר). ממי אפחד - כי מלת ממי מורה על רבוי הבחינות (אור יקר).
⁴ נמחק בלור יקר.
⁵ היא התורה שהיא אור הת"ת המתפשט מלמעלה ופעמים אין אדם זוכה לה ואין תורתו רצויה לזה אמר "וקב"ה אנהיר עליה", שתורתו מצלחת (אור יקר).
⁶ ירצה לפרש שממש אור הקב"ה מתנוצץ ממש באדם כענין חכמת אדם תאיר פניו כענין נתן דצוציתא וזה בעסק התורה והמצוה (אור יקר).
⁷ פי' הוא מבצר מעוז חיי בעולם החיים האמתיים שהם באמת נקראים חיי האדם כי חיי העולם הזה אינם חיים אמיתיים (אור יקר).
⁸ היינו בעת סילוקו מן העולם שנשמה מתדבקת בשכינה כנודע (אור יקר).
⁹ כי רבים המה (אור יקר).
¹⁰ נראה שאפילו מחותנו של אדם מועיל בזכותו לאדם וזה דבר גדול כי בשלמא חתנו ממש שמעינן בפרשת בראשית בעובדא דר' פנחס עם ר' שמעון כשיצא מהמערה וכן בפטירת רשב"י ע"ה שטרטו לר' פנחס כמה עטרות אמנם אבי חתנו שמעינן ליה מהכא דקאמר "באבוך ובך לא וכו'" ועוד מורה שתורתם היה מגינא אפילו לאחרים כעין שהיא מגינה לעוסקים בה ממש (אור יקר)..
¹¹ שהוא אב לנשמתן של ישראל (אור יקר).
¹² שהיא אם לנשמתם של ישראל כי הנשמות אינן מזווגא דקב"ה ושכינתיה כמבואר בזהר בכמה מקומות, וכאשר הבן למטה פועל כראוי בתורה ובמצות הנה גורם שמחה וייחוד למעלה לקב"ה ושכינתיה, והיינו למעלה ישמח אביך ואמך ביחודם, ואל זה רמז שקרא למלכות כנסת ישראל שמורה ת"ת בתוך המלכות, והיינו שהיא כנסת והיכל לישראל שהוא הת"ת עוד מורה שנשמתן של ישראל מכונסות בה (אור יקר).
¹³ שהיא אמו ממש ולגבי דידיה נקט גילה כי גילה אינה כל כך כמו השמחה כדפי' בפרשת אחרי מות, וכן מוכח קרא דישמחו השמים ותגל הארץ לגבי השמים נקט שמחה ולגבי ארץ נקט גילה והיינו נגילה ונשמחה בך ולא זו אף זו (אור יקר).

<p>דבר אחר גיל יגיל אבי צדיק דא אביך דלתתא ויולד חכם ישמה בו¹ כתיב בתוספת וא"ו² דא קב"ה הוא לעילא</p>	<p>דבר אחר "גיל יגיל אבי צדיק" זה אביך שלמטה, "ויולד חכם ישמח בו" כתוב בתוספת וא"ו, זה הקדוש ברוך הוא למעלה.</p>
<p>א"ר אלעזר כתיב בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יי' אל אמת האי קרא אית ליה לאסתכלא ביה חמיתון מאן דאפקיד בידא דמלכא מיד³ אלא ודאי זכאה הוא בר נש דאזיל באורחוי דמלכא קדישא ולא חטי קמיה</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתוב "בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת" יש להתבונן בפסוק הזה, ראיתם מי שמפקיד דבר בידי המלך, אלא ודאי אשרי האיש שהולך בדרכי המלך הקדוש ולא חוטא לפניו.</p>
<p>תא הוי כיון דעאל ליליא אילנא⁴ דמותא שליט בעלמא ואילנא⁵ דחיי אסתלק לעילא לעילא וכיון דאילנא דמותא שליט בעלמא בלחודוי כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא</p>	<p>בא וראה, כיון שנכנס הלילה, עץ המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה. וכיון שעץ המות שולט בעולם לבדו, כל בני העולם טועמים טעם מות.</p>
<p>מ"ט בנין דההוא אילנא גרים ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה בפקדונא דבר נש דיהיב פקדונא לאהרא דאף ע"ג דאיהו אתחייב לגביה יתיר מההוא פקדונא לאו כדאי לאתאחדא ביה הואיל ופקדונא אתמסר לגביה ואי יסרב ביה ודאי נבדוק אבתריה דלאו מזרעא קדישא הוא ולא מבני מהימנותא⁶</p>	<p>למה, משום שאותו עץ גורם, והאדם צריך להקדים ולהפקיד בידו את נפשו בפקדון, כפקדון של אדם שנותן פקדון לאחר, שאף על גב שהוא התחייב אליו יותר מאותו פקדון, לא כדאי להאחז בו, הואיל והפקדון נמסר לו, ואם יסרב בו ודאי נבדק אחריו, שאין הוא מזרע קדש, ולא מבני האמונה.</p>
<p>כך ההוא אילנא בני נשא אקדימו ויהיבין ליה פקדונא דנפשייהו וכל נשמתין דבני עלמא נטיל וכלהו טעמין טעמא דמותא בנין דהאי אילנא דמותא הוא ובגין דכל אינון נפשתיא אע"ג דכלהו אתחייבו לגביה ולא כדאי הוא לאתבא פקדונא לגביה בר נש אלא כיון דכלהו אתמסרי ליה בפקדונא אתיב כל פקדונין למאריהון</p>	<p>כך אותו עץ, בני אדם מקדימים ונותנים לו פקדון נפשם, ולוקח כל נשמות בני העולם, וכולם טועמים טעם מות, משום שזה עץ המות הוא, ומשום שכל נפשות אלו, אף על גב שכולם התחייבו לו, ולא כדאי הוא להשיב הפקדון לאדם, אלא כיון שכולם נמסרו לו בפקדון, מחזיר כל הפקדונות לבעליהם.</p>

¹ ול"ג "וישמח בו" (רח"ו). לפי שהמקרא הוא ויולד חכם ישמח בו והמסור' הוא יולד חכם וישמח בו, והזהר קא דריש מקרא ואל מסורת כמו גיל יגיל וכו' שהוא המקרא ולא המסורת שהוא גול יגול (מ"מ).

² דהול"ל יולד חכם ישמח בו (רח"ו).

³ והרי הכל הוא שלו ומה שקנה עבד קנה רבו, וא"כ מה פקדון הפקיד בידו (אור יקר).

⁴ בסוד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה (רח"ו).

⁵ ז"א נסתלק בגו אימא עלאה בסוד השינה והדורמיטא (רח"ו). ור"ל נשמת הזא, עלתה בסוד מ"ן לאימא ונלע"ד שלכך אמר הזהר אסתלק לעילא לעילא שר"ל שנשמת זא, נסתלקה ממנו ועלתה למעלה וזהו אסתלק לעילא ומ"ש לעילא פעם שנית היינו שנסתלק לאימא (מ"מ). הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו' דהשם, אילנא דחיי, כמ"ש בפ' במדבר (קכא ע"א) ושם קיט ע"א) וכן בפ' אחרי (נח ע"א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהח"ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

⁶ אפשר שחזור על השכינה שאם היא מסרבת במה שאינה שולחת לו נפשו נבדוק אבתריה דההוא גברא דוודאי כיון שלא החזירה לו נפשו הוא לסיבת היותו פגום ולא רצתה שיחזור בתשובה רק שימות בלא תשובה או חזור לבעל הפקדון וזה יורה מ"ש נבדוק ואין בדיקה אחר מיתה והפ' אם הנפקד מעכב הפקדון בידו נבדוק אבתרי' כי העושה זה אינו בא מזרע ישראל הכשר רק משאר עממין אך הבא מזרע ישראל כשמפקדין בידו שום דבר הוא מחזירו באמונה כך השכינה אע"פ שאם תרצה לראות הדין מכל א"ווא מהמפקדין בידה נשמתו בוודאי שם תשאר בדין גמור ולא בעול חלילה ע"ל' להיות מצד הקדושה העצומה עושה לפניו מן השורה ומחזרת הפקדון לבעליו (זהר הרקיע).

<p>ת"ח לאו' כדאי הוא אילנא דמותא לאתבא פקדונא לנביה דבר נש אלא בשעתא דאילנא דהיי אתער בעלמא ואימתי אתער ההוא אילנא דהיי בשעתא דסליק צפרא וכדין כיון דהאי אתער בעלמא כל בני עלמא היין ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא² כל פקדונין דאתפקדו לנביה ואזיל ליה מ"ט היין בגין דההוא אילנא דהיי גרים</p>	<p>בא וראה לא כדאי לעץ המות הזה להחזיר פקדונו לאדם, אלא בשעה שעץ החיים מתעורר בעולם, ומתי מתעורר אותו עץ חיים, בשעה שעולה הבוקר, ואז כיון שזה מתעורר בעולם, כל בני העולם חיים עוזב ומחזיר אותו עץ המות כל הפקדונות שהפקדו אצלו והולך לו. למה הם חיים, משום שאותו עץ החיים גרם.</p>
<p>ואי תימא הא בני נשא סגיאין אינון דמתערין בליליא בעוד דאילנא דמותא שליט אלא ודאי ההוא אילנא דהיי קא עביד מ"ט בגין דכתיב לראות היש משכיל³ דורש אל אלהים ולא יהא ליה פתחון פה לבר נש דיימא אלמלי שליטנא בנפשאי בליליא אשתדלנא באורייתא</p>	<p>ואם תאמר הרי בני אדם רבים הם מתעוררים בלילה בעוד שעץ המות שולט, אלא ודאי אותו עץ החיים עושה את זה. למה, משום שכתוב "לראות היש משכיל דורש את אלהים", ולא יהיה פתחון פה לאדם שיאמר, אלמלא שלטתי בנפשי בלילה הייתי עוסק בתורה.</p>
<p>א"ר יהודה האי בישראל ודאי והכי הוא אבל באו"ה דחמינא כהאי גוונא מ"ט א"ל ודאי שפיר הוא דקא אמרת פתח ואמר מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי' ת"ח כנוונא דאית לעילא אית לתתא⁴ לעילא אית ימינא ואית שמאלא לתתא ישראל ועמין</p>	<p>אמר רבי יהודה, זה בישראל בודאי, וכך הוא. אבל באומות העולם שראינו כזה למה, אמר לו יפה מה שאמרת. פתח ואמר "מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'", בא וראה כדוגמא שיש למעלה יש למטה, למעלה יש ימין ויש שמאל, למטה ישראל והעמים.</p>
<p>ישראל אתאחדן לימינא בקדושא דמלכא קדישא עמין עכו"ם לשמאלא לסטרא דרוח מסאבא וכלהו לתתא מכלהו דרגין דשמאלא וכלהו דרגין אחידן דא ברא</p>	<p>ישראל אחוזים לימין, בקדושת המלך הקדוש, העמים עובדי כוכבים ומזלות לשמאל, לצד רוח הטומאה, וכולם למטה מכל דרגות השמאל, וכל הדרגות אחוזות זו בזו,</p>
<p>ק"ט/ב</p>	
<p>עד דתליין מן רישא וכנוונא דרישא נטיל בההוא גוונא נטיל זנבא דאיהו תתאה מ"ט בגין דאחיד ביה ובגין כך עמין עכו"ם בההוא סטר מסאבא דלהון הכי אתדברו</p>	<p>עד שתלויות מהראש. וכדוגמא שהראש נוסע, באותו הצורה נוסע הזנב שהוא תחתון, למה, משום שאחוז בו. ומשום זה, העמים עובדי כוכבים ומזלות, באותו צד הטומאה שלהם, כך מתנהגים.</p>
<p>בלעם הוא אשמש בכלהו כתרין (נ"א דרגין) תתאין והוא הוה חמי בהאי תתאה דאיהו זנבא דלא יכיל לאתדברא אלא ברישא בגין כך אמר מה אקוב לא קבה אל (דאיהו רישא בגין) דההוא רישא עלאה לא אשתכח בדינא באינון יומין ואע"ג דהאי אל אוקימנא האי מלכותא</p>	<p>בלעם השתמש בכל כתרין [הדרגות] התחתונות, והוא היה רואה בתחתון הזה, שהוא הזנב שלא יכול להתנהג אלא בראש, לכן אמר "מה אקוב לא קבה אל" (שהוא הראש משום) שאותו הראש העליון אינו נמצא בדין באותם הימים, ואף על גב שהאל הזה בארנו, המלכות</p>

¹ ר"ל אין כח ורשות בידה לוותר כי הוא מדת הדין, ושורת הדין נותנת הנפש החוטאת היא תמות (רח"ו).
² פי' אע"פ שהיא מדת הדין ומפני העוונות צריך שימות האדם ועכ"ז שביק אותם העוונות ואהדר פקדונא למאריה (מ"מ).
³ פי' כדי שיוכר בין הצדיקים העומדים בלילות ובין אותם שאין עומדים לעסוק בתורה (מ"מ).
⁴ תני והדר מפרש מ"ש דאית לעילא היינו ימינא ושמאלא ומה שכתב דאית לתתא היינו ישראל ועמין (מ"מ).

<p>קדישא נטיל שמא כגוונא דכלא והאי טב והסד דהאי עלמא</p>	<p>הקדושה הזו לוקחת שם כדוגמת הכל, והטוב הזה והחסד של העולם הזה.</p>
<p>(ס"א אוקימנא באתר אחרא עלאה והוא טב והסד דעלמא האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא דעילא) ובגין כך אקרי אל' אלא דאיהו זועם בכל יום דאשתכח ביה דינא</p>	<p>(בארנו במקום אחר עליון, והוא טוב וחסד של העולם, המלכות הקדושה הזו לוקחת שם כדוגמא שלמעלה.) ומשום זה נקראת "אל", אלא שהוא זועם בכל יום, שנמצא בו דין.</p>
<p>ות"ח אל שדי הא אוקימנא דביה ספוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די דהא האי אל הוא דאזדווג בהדיה² ובגין כך אקרי אל שדי אל דשדי ועל דא מה אקוב לא קבה אל בגין כך כגוונא דאתער רישא ה"נ אתער תתאה</p>	<p>ובא וראה א"ל שדי" בארנו שבו סיפוק [לקיום] העולם, והוא אמר לעולם די, שהרי האל זה הוא שמזדווג עמו, ולכן נקרא אל שדי, אל של שדי, ועל זה "מה אקוב לא קבה אל", לכן כדוגמא שמתעורר הראש כך מתעורר התחתון.</p>
<p>בכה רבי אלעזר פתח ואמר קולה כנחש ילך וגו' השתא (כהאי גוונא³) דישראל בגלותא איהי ודאי אזלא כנחש הויא כד איהו (ד"א בדינא) כפיף רישא לעפרא סליק זנבא שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה אוף הכי השתא בגלותא כהאי גוונא רישא כפיף לעפרא וזנבא שליט</p>	<p>בכה רבי אלעזר, פתח ואמר "קולה כנחש ילך וגו'", כעת (כדוגמא זה) שישראל בגלות היא ודאי הולכת כנחש, נחש כשהוא (בדין) כופף ראשו לעפר, עולה הזנב שולט ומכה את כל אותם שנמצאים לפניו, כמו כן כאן כעת בגלות, כדוגמא זה הראש כפוף לעפר והזנב שולט.</p>
<p>מאן עביד לזנבא דיסתליק לעילא ושליט ומחי רישא דאתכפיא לתתא ועם כל דא מאן מדבר ליה לזנבא ומאן נטיל ליה למטלנוי האי רישא אע"ג דאיהו כפיף לעפרא הוא מדבר למטלנוי</p>	<p>מי עשה שהזנב יעלה למעלה ושולט ויכה, הראש שמתכופף למטה, ועם כל זה מי מנהיג את הזנב ומי מסייעו למסעיו, זה הראש, אף על גב שהוא כפוף לעפר הוא מנהיג את מסעיו.</p>
<p>בגין דא קולה כנחש ילך והשתא שאר עמין דאינון אחיזין כזנבא סלקין לעילא ושליטין ומחיין ורישא כפיף לעפרא כד"א (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום וגו' ועם כל דא האי רישא</p>	<p>בגלל זה, קולה כנחש ילך, ועכשיו שאר העמים, שהם אחוזים בזנב, עולים למעלה ושולטים ומכים, והראש כפוף לעפר, כמו שנאמר "נפלה לא תוסיף קום</p>

¹ בפ"י אדרא רבא דתרי עלמין הנזכרים באד"ר, שני ושלישי ססודם א"ל הוי"ה וא"ל אדנ"י, גי' א"ל זוע"ם. ונלע"ד שבלעם רצה למשוך הדין מכל הג', וכשלא יכול אמר (במדבר כג, ח) מה אקוב, נגד בל"ע, ומה אזעום, נגד אל זועם (רמ"ז).

² הנה כתבנו לעיל כי היסוד הוא א"ל שדי" והוא הנק' מערב לשון עירוב כנז' בתיקונים וז"ש ות"ח א"ל שדי". פי' כי כל א"ל הוא בחסד אמנם גם המל' נטלא האי שמא כד עבידת חסד בעלמא ולכן נק' גם היא א"ל. והביא ראי' לזה כי הרי שגם היסוד נק' א"ל שדי" כנז' בפ' ויקרא ד"א על"כ היסוד אינו אלא שדי" לבד משום דמזונא וספוקא אתא מניה לעולם שהוא המל' וז"ש ואיהו אמר לעולם די אמנם א"ל הוא חסד ונק' כן היסוד כד משפיע למל' ונותן טובה וחסד למטה ונמצא כי לעולם א"ל הוא בחסד (זהר הרקיע).

³ עיין בדרוש אחר שביארנו בענין הקליפות של אב"ע איך ענינם כי שם הארכנו בזה אבל הענין בקיצור הוא במה שהודעתין במקום אחר כי נוקבא דז"א לא נאצלה מתחילתה רק בסוד נקודה עשירית שבה בלבד וכאשר נתקנת בכל פעם להזדווג בז"א באים לה תשע ספי' הראשונות מתשע ראשונות של ז"א ונשלמת לעשר ספיר' גמורות אבל שרשה הראשון לא היה לה רק מלכות שבה בלבד כלולה מעשר בסוד כללות בלבד ובזמן חרבן בית שני נתמעטה נוקבא דז"א וכל זמן הגלות הזה בימי החיל שלא בשעת התפילה לא נשאר בה רק מלכות שבה בלבד ושאר התשעה ראשונות שבאו לה מז"א ירדו למטה בתוך הקליפות בסוד אמלא' החרבה לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים ונמצא כי תשעה ראשונות שבה הנקראים רישא דילה ירדו למטה ושכיבת לעפרא תוך הקליפו' בסוד עפר המשכן וזנבא דילה שהיא מלכות שבה התחתונה נשארה זקופה למעלה באצילות כנ"ל והיא השולטת עתה בזמן הגלות ולכן ישראל הנאחזים ברישא דילה כיון שרישאה שכיבת לעפרא גם הם עומדים בגלות המר הזה אבל אומות העולם שהם זנבא נאחזין ונשפיעין מצד זנבא דילה שהוא קיים וזקוף למעלה ושולט בגלות ולכן יש להם עתה שררה ומלכות (שער מאמרי רשב"י).

<p>מדבר לזנבא ונמיר (ס"א ונטיל) ליה כד"א שמוני נוסרה את הכרמים אלין עמין עכו"ם דאינון זנבא</p>	<p>וגו", ועם כל זה הראש הזה מנהיג את הזנב ושומר (ומסייע) אותו, כמו שנאמר "שמוני נוסרה את הכרמים", אלה עמים עובדי כוכבים ומזלות, שהם הזנב.</p>
<p>אתא רבי יהודה ונשיק ידוי אמר אלמלי לא שאילנא מלה בעלמא אלא דשאילנא דא ורווחנא ליה די ליה דהשתא ידענא עמין עכו"ם ושולמנותא דלהון היך מתדבר זכאה חולקרוון דישראל דעליהו כתיב כי יעקב בחר לו יה וגו'</p>	<p>בא רבי יהודה ונשק ידיו, ואמר אלמלא לא שאלתי דבר בעולם אלא ששאלתי זה והרווחתי אותו, די לי, שעכשיו ידעתי עמים עובדי כוכבים ומזלות ושלטונם איך מונהג, אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב "כי יעקב בחר לו יה וגו'".</p>
<p>א"ל רבי אלעזר מהו לסגולתו א"ל תלת אבהן אלין אקרין סגולה בין לעילא בין לתתא כנוונא דא כהנים לויים וישראלים וכלא חד ואלין סגולתו של קב"ה לעילא וסגולתו לתתא ודא הוא דכתיב והייתם לי סגולה מכל העמים</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר, מה זה "לסגולתו", אמר לו שלשת האבות הללו נקראו סגולה, בין למעלה בין למטה, כדוגמא זה כהנים לויים וישראלים, והכל אחד, ואלה סגולתו של הקדוש ברוך הוא למעלה, וסגולתו למטה, וזהו שכתוב והייתם לי סגולה מכל העמים.</p>
<p>ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו' לבתר מה כתיב ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה היינו שכינה שרויה² במערב ואוקמוה כתיב ויברכם ביום ההוא לאמר כך יברך ישראל לאמר וגו' וישם את אפרים וגו' כך יברך ישראל ישראל סבא</p>	<p>"ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'", אחר כך מה כתוב "ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה" היינו שכינה שרויה במערב, ופרשוה, כתוב "ויברכם ביום ההוא לאמר כך יברך ישראל לאמר וגו' וישם את אפרים וגו'", כך יברך ישראל, ישראל סבא.</p>
<p>מאי קמ"ל אלא כך יתברך ישראל לא כתיב או כך יבורך ישראל מהו יברך ישראל אלא ישראל קדישא לא יברך לעלמא אלא כך דאנת³ במערב וכתיב אני אל שדי פרה ורבה</p>	<p>מה משמענו, אלא לא כתוב כך יתברך ישראל, או כך יבורך ישראל, מה זה יברך ישראל, אלא ישראל הקדוש לא יברך את העולם אלא כך, שאתה במערב וכתוב "אני אל שדי פרה ורבה".</p>
<p>אוליפנא דחמא עמיה שכינתא וכדין אמר כך יברך ישראל לאמר כך יברך לעלמא</p>	<p>למדנו, שראה עמו שכינה, ואז אמר כך יברך ישראל לאמר כך יברך את העולם, ואיך ראה, והרי כתוב "ועיני</p>

¹ ונסע אהל מועד וגו', מז"ן שצריך להקדים תחילה מ"ש בליקוטי תורה פרשת תרומה, שהמשכן היה בסוד רחל שאז היתה אחר באחור כנגד תנה"י ד"א, ולכן היה במדבר, ומשכ"ן ב' פעמים אלקי"ם בריבוע, ב' פעמים ה"ר, עיי"ש. ועוד נציע מה שכתבנו לעיל ק"ח ב', שד' הדגלים היו בסוד תנה"י שכנגדם כחב"ד דנוק', ונמצא שדגלי יהודה וראובן שהם בסוד ת"ת נצח, הם כנגד כתר חכמה דנוק' שהם בסוד תרי רישין דילה, וכנזכר בכוונות שני ימים של ראש השנה. והנה אז היתה רחל בסוד אהל עראי, ואה"ל גי' ל"ו בסוד שם ב"ן כנודע, ומוע"ד גי' ק"ך הם צירופי אלקי"ם המתחלקים בתנה"י, ל' בכל אחד כמ"ש באדם ישר בסוד שם בוכ"ו העולה ד"ל, שהוא ד' פעמים ל'. וגם אה"ל מוע"ד גי' אלקי"ם עם נקודותיו. ולכן נקרא מחנה הלויים, כי ידוע שלויים מן הגבורות, ולוי"ם גי' אלקי"ם. לכן לבתר מה כתיב ונסע דגל וגו', הענין מובן במ"ש באוצרות חיים בדרוש ארון וכפורת, שבחינת אפרים היא בסוד הארה היוצאת דרך צדי דופני העטרה דיסוד זעיר שהוא כולל ה' חסדים וה' גבורות, והיינו אפ"ר מ"י, אפ"ר גבורות מנצפ"ך ומ"י ה' חסדים בכללות ל' גי' כ"ל, ונמצא שבחינת אפרים היא הארת גבורות ממותקות הניתנות מיסוד לדעת רחל, וגם תיבת אפרים מורה פריה ורביה, כי זהו עצם הזווג ביסוד הגבורות כנזכר בפרשת ויחי רל"ו א', מטרוניתא אתדבקת ביה לאתבסמא, ולזה נקרא דינא רפיא. ומכאן סוד שם רפאל שהוא במערב, וגם רפאל עם הכולל גי' מער"ב, ששם מתערבים ח"ג. ולכן שכינה שרויה במערב, כי שם כל חשקה, וכל שכן ששם בעטרה הוא שורש רחל, כידוע מארבע ראשי שנים, ועל כן צוה ה' שמיד בנסוע המשכן יסמך לו דגל אפרים, שאליו תשוקת השכינה ולצרכה (רמ"ז).

² רחל ביסוד הנק' מערב (רח"ו).

³ יסוד נק' מערב (רח"ו).

<p>והאיך המא והכתיב ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו' אלא שכל את ידיו כתיב מאי שכל אלא ימינא הוה זקיף וסמי ליה שכינתא כלפי אפרים וארה ריהא דשכינתא על רישיה כדין אמר בך יברך ישראל וחמא דאיהו למערב ודאי שכינתא במערב והא אוקימנא בנין דלהוי בין צפון לדרום ולאתחברא בנופא ולמהוי בזווגא חד וצפון מקבלא לה תחות רישא ודרום מחבקא לה הה"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני והא אוקימנא ודאי</p>	<p>ישראל כבדו מזוקן וגו', אלא כתוב "שכל את ידיו", מה זה "שכל", אלא הימין היה זקוף והשכינה הסיטה כלפי אפרים, והריח ריח שכינה על ראשו, ואז אמר "בך יברך ישראל", וראה שהוא במערב, ודאי שכינה במערב, והרי בארנו, כדי שיהיה בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף ולהיות בזווג אחד, וצפון מקבל אותה תחת הראש, והדרום מחבק אותה, זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, והרי בארנו ודאי.</p>
<p>מטתו שלשלמה בין צפון לדרום ולאתחברא בנופא וכדין כללא חד לאתחברא עלמא תנן כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יומא מובטח לו שהוא בן העוה"ב</p>	<p>מטתו שלשלמה בין צפון לדרום ולהתחבר בגוף, ואז כלל אחד להתברך העולם. למדנו כל האומר תהלה לדוד שלש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא,</p>
<p>קב/א</p>	
<p>והא אוקימנא בנין לזווגא לה להאי תהלה ולאשתכחא בכל יומא בין צפון לדרום</p>	<p>והרי בארנו כדי לזווג את התהלה הזו, ושמצא בכל יום בין צפון לדרום.</p>
<p>אתי בר נש בצפרא מקבל עליה עול מלכות שמים¹ (כמה דאתמר מסדר שבחא) באינון תושבחן דקאמר (עם) תהלה לדוד וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תושבחן דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא² ובנין כך עשרה אינון הללויה</p>	<p>בא אדם בבוקר, מקבל עליו עול מלכות שמים (כמו שנתבאר מסדר שבח), באותן תשבחות שאומר [עם] תהלה לדוד, וכל הללויה שהם סדור של עשר תשבחות של עשרה כתרין קדושים של השם הקדוש, ומשום זה עשרה הם הללויה.</p>
<p>לבתר סיים בעשרה תושבחן³ דאינון הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו' מאן אינון עשרה הללויה והא חמשה אינון אלא שרי שבחא בהללויה וסיים בהללויה לבתר עלויא דסדור שבחא באז ישיר משה דאית ביה כלא וברא מקבל עליה עול מלכותא קדישא לבתר אשרי לה בחסד בסיומא דצלוחא לאתקדשא ביה⁴</p>	<p>אחר כך סיים בעשר תשבחות, שהן הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו', מי אלה עשרה הללויה, והרי חמשה הם, אלא מתחיל שבח בהללויה ומסיים בהללויה, לאחר העלוי של סדור השבח, ב"אז ישיר משה" שיש בו הכל ובזה מקבל עליו עול מלכות הקדושה, אחר כך משרה אותה בחסד בסוף התפלה להתקדש בו.</p>
<p>לבתר בצלותא דמנחה דנבורה תלייא</p>	<p>אחר כך בתפלת מנחה שהגבורה תלויה והדין שורה נמצא בכל, הדרום</p>

¹ פי' עול השכינה, ומפ' ואזיל במה מקבל עליה עול השכינה ואמר מסדר שבח וכו' דהיינו ע"י הזמירות שמשבח לקונו (מ"מ).

² פי' שכתב הרב בספר הכוונות הללי נפשי וכו' היא מלכות דיצירה הנק' נפש, הללויה כי טוב כו' הוא יסוד דיצירה, ולפי שתוקף הדינים הוא ביצירה, לכך אין מזיכרים נ"ה בפירוש רק רומזים ביסוד וז"ש לא בשוקי האיש ירצה וכו' הללו את ה' מן השמים, ת"ת, הללויה שירו לה' שיר חדש, חסד, וכליל עמו הגבורה הללו אל בקדשו ג, דיצירה, הרי ה' הללויה כלולים כל עשר ספירות דיצירה עכ"ל, ובזה בנין מ"ש דעשר כתרין קדישין דשמא קדישא שנודע כי ז"א מקנן ביצירה הנק' שמא קדישא (מ"מ).

³ פי' מלבד שמזמור זה הללו אל בקדשו נגד ג"ר דיצירה, גם נרמזו בו עשרה שבחים כנגד עשרה פרטיות כמ"ש הרב בסידור (מ"מ).

⁴ פי' באשרי שאחר העמידה נמצא בתהלה לדוד שאומרים קודם עמידה ואחר עמידה אנו מחברים המלכות בחסד וע"י תהלה לדוד שבמנחה אנו מחברים אותה עם הגבורה וז"ש ולבתר בצלותא דמנחה תלייא וכו' (מ"מ).

<p>ודינא שארי אשתכח בכל דרומא (ס"א יומא) דא מטה דאתיהיבת בין צפון לדרום¹ לאתחברא בזיוגא דא בגופא כדקא יאות ומאן דמסדר ומחבר לה בכל יומא כהאי גוונא ודאי הוא בן העוה"ב בנין כך האי דגל מחנה אפרים ימה ואיהו בין צפון לדרום דרום ראובן מן סטרא חד דכתיב דגל מחנה ראובן תימנה צפון דן מסטרא אחרא דכתיב דגל מחנה דן צפונה</p>	<p>(היום) המיטה הזו שנתונה בין צפון לדרום להתחבר בזווג, זה בגוף כראוי, ומי שמסדר ומחבר אותה בכל יום כדוגמא, ודאי הוא בן העולם הבא, לכן דגל של מחנה אפרים ימה, והוא בין צפון לדרום. דרום ראובן מצד אחד, שכתוב "דגל מחנה ראובן תימנה", צפון. דן מצד אחר, שכתוב "דגל מחנה דן צפונה".</p>
<p>אפרים בין דא לדא אשתכח מערב דאיהו אפרים בין צפון לדרום כלא כנוונא דלעילא רוא ליתבי דרומא² אהונא והכי שדר לון אחינא מסטרא דבוצינין (ס"א מסדרי בוצינין) ברזין קטירין³ דבעיתו ליחדא יהודא בטופסרא דקטרא עלאה קבילו עליכו עול מלכותא קדישא בכל יומא בקדמיתא וכדא⁴ תעלון (ס"א בקשורא) בקסורא⁵ (ס"א בקיסטרא) קדישא דדרום ואסחרו סטרי עלמא עד דמתקשרן בקטורא חדא ובדרום תקיפו (ס"א תקיעו)⁶ דוכתא⁷ ותמן תשרון</p>	<p>אפרים בין זה לזה, נמצא מערב, שהוא אפרים, בין צפון לדרום, הכל כדוגמא שלמעלה, סוד ליושבי הדרום אחינו, וכך שלח להם, אחינו מצד המנורות (מסדרי מנורות) בסודות קשורים שרציתם ליחד יחוד, בדפוס של הקשר העליון, קבלו עליכם עול מלכות הקדושה בכל יום בהתחלה, ובזה תעלו (בקשר) בקשר (במקום אולי הוא לשון של בשולט עי' זהר בראשית רמג ע"ב וב"ק צח ע"א) קדוש של הדרום וסובבו צדדי העולם, עד שיתקשרו בקשר אחד, ובדרום התחזקו (תקבעו) מקום ושם תהיו.</p>
<p>ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי א"ל סימנא לזווגא דיהודא מנין א"ל ברי אע"ג דאוקימנא מלין לכל סטר וסטר ואתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך והכי הוא כעין סהרא דמדבחה דתגן ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית⁸</p>	<p>רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו סימן לזווג היחוד מנין, אמר לו, בני, אף על גב שבארנו דברים לכל צד וצד, והתפזרו כאן דבר, וכאן דבר, סימן זה נקוט בידך, וכך זה, כמו סביב המזבח שלמדנו, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית,</p>

¹ פי' שבשחרית הוא בחי' החסד ובמנחה הוא דין על ידם שורה בין חו"ג שהם צפון ודרום והגם דכתיב שמאלו תחת וכו' ואח"כ וימינו וכאן בתפילה מקדימים החסד קודם הגבורה כבר תירץ הרב שהתעוררות הימין קודם לשמאל (מ"מ).

² כמ"ש למטה בתחלה לקרן ואח"כ דרומית מזרחית כו', מערבית דרומית התחלה בדרום וסיים ג"כ בדרום והענין כי א"א י"ה הם מזרח וצפון וזו"נ ו"ה הם דרום ומערב כמש"ל ע"ש (יהל אור).

³ בסודות הקשורים (רח"ו).

⁴ כי המילה היא ראשונה (רח"ו).

⁵ חסד (רח"ו).

⁶ נמחק כמ"מ.

⁷ ואח"כ תייחזוהו ותשאר דביקה בחסד (רח"ו). ור"ל שמערבית דרומית היינו מלכות דבוקה בחסד הנק' דרום (מ"מ).

⁸ דע כי בתיקונים דף ל"ט כתב כי שם הויה הרומז תמיד הוא בימין שהוא חכמה חסד נצח ושם אדנ"י שהוא במלכות תמיד בשמאל ב"ה ובכל קו אמצעי הם משתתפין בחיבור א' ולהיות שכנפיהם פרוזות צריכין אל היחוד לכן תחל' נקבל מלכות שמים ואח"כ מעלה עמה אל הדרום שהוא החסד כי שם הוא שם הוי' הנק' אילנא דחיי ובהיותה שם תוכל להזדווג ולבא אל בית אביה הוא החכמה ששם ג"כ שם הויה כי הבן שהוא הת"ת עיקרו מאביו שהוא שם הויה הרומז בחכמה. ואח"כ מתחלת לירד אל בית אימא הנק' צפון לשון סתרים כי כל הדברים בהסתר ובמצפון ומשם מתמלא חדרי בטן של ת"ת ע"י כל הנחלים היוצאים ממנה וז"ש (תהילים יז יד) וצפונך תמלא בטנם והנה כשיצאה הבת מן האם ג"כ בצפון שהוא הגבורה כמ"ש בסוד יום ב' בין מים למים שהם י' הויה שבחסד וי' אדנ"י שבגבורה ולכן עיקרה בשמאל ואז

<p>מערבית דרומית. אמר לו, והרי לא יכול עד שמקבל עליו אדם עול מלכות הקדושה בתחלה, ונותן עליו עול זה, ואתה אמרת שיבא לדרום בתחלה.</p>	<p>א"ל והא לא יכול עד דמקבל עליה ב"נ עול מלכותא קדישא בקדמיתא¹ ויהיב עליה עול דא ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא</p>
<p>אמר לו הכל אמרתי לך, שהרי ובא לו לקרן, אמרתי בהתחלה, והרי ידעת סוד הקרן, וזהו עול מלכות הקדושה.</p>	<p>א"ל כלא הא אמינא לך דהא ובא לו לקרן² אמינא בקדמיתא והא ידעתא רוא דקרן ודא הוא עול מלכותא קדישא</p>
<p>אחר כך דרומית מזרחית, ששם הוא עץ החיים, וזה לזווג אותו במזרח, שהוא האב העליון, שהרי הבן מצד אבא הוא בא, ולכן מדרום למזבח, שכח הדרום הוא במזרח, וצריך להתקשר כאחד, דרום במזרח, והמזרח שמתקשר בצפון, (כמו שנאמר וצפונך תמלא בטנם), משום שזה משלים וממלא נחלים ומעיינות, ועל זה מזרחית צפונית, אלו אבא ואמא שלא נפרדים לעולם, והרי בארנו.</p>	<p>לבתר דרומית מזרחית דתמן הוא אילנא דחיי³ ודא לאזווגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה דהא בן מסטרא דאבא קא אתי ובגין כך מדרום למזרח דתוקפא דרום במזרח⁴ הוא ובעי לאתקשרא כחדא דרום במזרח ומזרח דאתקשר בצפון⁵ (כד"א וצפונך תמלא בטנם) בגין דהאי אשלים ומלי נחלין ומבוועין⁶ וע"ד מזרחית צפונית אלין אבא ואמא דלא מתפרשן לעלמין והא אוקימנא</p>
<p>ומה שנאמר צפונית, שהוא סתר עליון, ומצדה יוצא צפון, ומצדה מתעוררים הדינים, אף על גב שהיא רחמים ושמחה, והרי בארנו, וכשהיא יוצאת, צפון יוצא עמה, שהוא נכלל ונקשר בדרום, אחר כך צפונית מערבית, שהרי מצד האבא יוצא בן, ומצד האמא יוצאת בת, ולכן צפונית מערבית, וזוהי קרן של התחלה, שכעת נקשרת בצפון סתם, אחר כך צריך לקשרה בדרום, ששם הוא קשר הכל, והגוף נמצא בה.</p>	<p>ומה דאתמר צפונית דאיהו טמירא עלאה⁷ ומסטרא דילה נפיק צפון ודינין מסטרא דילה מתערין אע"ג דהיא רחמי וחידו והא אוקימנא וכד איהי נפקת צפון נפקת ביה דאיהו אתכליל ואתקשר בדרום לבתר צפונית מערבית דהא מסטרא דאבא נפיק בן ומסטרא דאמא נפיקת בת ובגין כך צפונית מערבית ודא הוא קרן דקדמיתא דהשתא אתקשר בצפון סתם לבתר בעי לקשרא לה בדרום דתמן הוא קשורא דכלא וגופא ביה אשתכח</p>
<p>ועל כך מערבית דרומית, נמצאת קרן זו שלש פעמים, אחת לקבל אותה אדם בתחלה, אחר כך לקשרה בשתי זרועות להתחבר בגוף, ולהיות הכל אחד, וזהו סדור של היחוד השלם, וכל צד וצד באותו קשר שראוי לו, ולא יחליף צד</p>	<p>וע"ד מערבית דרומית אשתכח האי קרן ג' זמנין חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא ולבתר הכי לקשרא לה בתרי דרועי לאתחברא בגופא ולמהוי כלא חד ודא הוא סדורא דיהודא שלים וכל סטר וסטר בההוא קשורא דאתחזי ליה ולא יחליף סטרא בסטרא אהרא דלא איתחזי</p>

יורדת דרך הצפון בסוד עליה וירידה ואח"כ חוזרת למקומה ימין המחבקה לבעלה ונתגלה. נמצא כי הימין קודם ליחוד ומתעורר אח"כ השמאל להיות תחת ראשה ואח"כ חוזר הימין לחבקה נמצא כי הימין קודם לשמאל והבן זה היטב (זהר הרקיע).

¹ פי' ר' אלעזר לא דקדק מלת לקרן כמש"ל בדף ק"ח ע"ב בפי' המשנה דפי' ר' אלעזר לעיל ולכך הקשה והא לא יכול וכו' (מ"מ).

² פי' המלכות הנק' קרן כנודע (מ"מ).

³ פי' דרומית הוא ד"א שבניינו מהחסדים הנק' דרום ואנו מחברים אותו עם אבא הנק' מזרח וזהו דרומית מזרחית (מ"מ).

⁴ פי' תוקף הד"א הנק' דרום לפי שבנינו מהחסדים הוא ע"י אבא הנק' מזרח (מ"מ).

⁵ פי' אבא הנק' מזרח מתקשר עם אימא הנק' צפון והיינו מזרחית צפונית (מ"מ).

⁶ פי' החסדים הנק' נחלים ומבוועים שהם מהגבורות מאימא יוצאים א"נ נחלים הם הו"ק ד"א ומבוועין הם הספירות דנוק' שנבוועין מ"ן מתתא לעילא (מ"מ).

⁷ פי' ולכן נק' צפונית מלשון אשר צפנת ליראיך ומ"ש 'ומטסרא דילה נפיק צפון' הוא טעם אחר למה נק' צפונית לפי שיצא ממנה הגבורה הנק' צפון וכו' (מ"מ).

ליה בגין דלא יתענש	בצד אחר שלא ראוי לו, כדי שלא יענש.
מאן דעביד ¹	מי שעושה
קב/ב	
יהודא דא כדקא חזי כמה דאמינא זכאה חולקיה כהאי עלמא ובעלמא דאתי דהא ידע לסדרא שבחא דמאריה ויהודא דמאריה ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה עליה כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר	יחוד זה כראוי כפי שאמרנו, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי יודע לסדר שבח רבונו ויחוד רבונו. ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא משתבח בו, עליו כתוב "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר".
ר"ש פתח לדוד אליך וי נפשי אשא אלהי כך בטחתי וגו' מאי קא המא דוד לסדרא האי שבחא הכי וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא כלהו ² שלמין והאי הסרא דלא אית ביה ו' ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין	רבי שמעון פתח "לדוד אליך ה' נפשי אשא אלהי בך בטחתי וגו'", מה ראה דוד לסדר שבח זה ככה, וכל השבחים שהם בא"ב כולם שלמים, וזה חסר שאין בו ו', ולמה סדור זה ליפול על אפים.
אלא (תא חזי) רוא עלאה הוא גניז בין חברייא בשעתא דליליא עאל (ושלטא) אילנא תתאה דתלייא ביה מותא פריש ענפוי ומכסאי לכלא וע"ד אתחשך וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפיש ואפקדיה בידיה בפקדונא	אלא [בא וראה], סוד עליון הוא גנוז בין החברים, בשעה שנכנס הלילה (ושולט) העץ התחתון שהמות תלוי בו, פורש ענפיו ומכסה הכל, ועל כך מחשיך, וכל בני העולם טועמים טעם המות, ומקדים אדם ונותן לו פקדון נפשו, ומפקיד בידו בפקדון.
ובגין דנטיל לון בפקדונא תב פקדונא למריה בשעתא דאתי צפרא כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה בעי לברכא ליה לקב"ה דאיהו מהימנא עלאה לבתר דקם עאל לבי כנשתא מעטר בטוטפי ³ אתכסי בכיסוי דציצית עאל ומדכי גרמיה בקורבנין בקדמיתא לבתר קביל עליה עול מלכותא בסדורא דשבחי דדוד דאינון סדורא דעול מלכותא ובסדורא דשבחא דא אשרא עליה ההוא עול לבתר סדורא דצלותא דמיושב וצלותא דמעומד לקשרא לון כחדא	ומשום שלוקח אותם בפקדון, חוזר הפקדון לבעליו בשעה שמגיע הבוקר, כשמגיע הבוקר וחוזר אליו פקדונו, צריך לברך את הקדוש ברוך הוא, שהוא הנאמן העליון, אחרי שקם נכנס לבית הכנסת, מתעטר בתפלין, מתכסה בכסוי ציצית, נכנס ומטהר עצמו בקרבנות בתחלה, אחר כך מקבל עליו עול מלכות בסדור של שבחי דוד, שהם סדור של עול מלכות, ובסדור שבח זה משרה עליו אותו עול, אחר כך סדור תפלת מיושב ותפלת מעומד לקשרם כאחד.
ת"ח רוא דמלה אע"ג דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא ובמלולא דפומא	בא וראה סוד הדבר, אף על גב שתפלה תלויה במלל ודיבור הפה, הכל תלוי בעיקר המעשה בתחלה, אחר כך בדבור ובמלל הפה.
מאן עובדא אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כנוונא דצלותא הוא ולא יצלי בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא בקדמיתא	איזה מעשה, אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחלה, כדוגמת תפלה הוא, ולא יתפלל אדם תפלה עד שיראה

¹ רצון הקב"ה מהאדם הוא שהוא יגרום ויסבב את כל הפעולות והמעשים אשר גם ממקור המקורות כולם ובבנין כל האצילות כולו (הקד"ש מג ע"ד).

² צ"ע שהרי גם באשרי חסר נ' גם בכאן חסר ב"ק ולמה הקשה על ו' יותר מן ב"ק (רח"ו).
³ לאו דווקא כי הציצית קודם (רח"ו). בין כאן ובין בפרשת שלח לך קע"ה ב' מקדים התפלין לציצית, וי"ל דאיירי במעלה שלהם ומקדים המעולה, אבל לדין סדר הנחתם הוא להפך דמעלין בקדש, ולכן דייק בסמוך להקדים הציצית לתפלין משום דאיירי בדין הסדר, וכן הוא בסדר הטור והשו"ע, וגם לפי הסוד אין לשנות (רמ"ז).

<p>כנוונא דצלותא עובדא דקדמיתא (ס"א בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא ולבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיהודא דאינון תפלין (מהו תפלין¹) תפלה של ראש² ושל יד ולא תקנא לון³ בקשורא חדא בשמאלא ועל לבא⁴ כמה דאוקימנא שמאלו תחת לראשי וגו' וכתוב שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך והא אוקימנא ודא הוא עובדא בקדמיתא</p>	<p>מעשה בתחלה, כדוגמת התפלה מעשה ראשון בתחילה (בראשונה מעשה) בשעה שאדם קם, צריך לטהר עצמו בתחלה ואחר כך יקבל עליו עול זה, יפרש על ראשו פריסת מצוה, אחר כך יקשר קשר היחוד שהם תפלין, (מהו תפלין) תפלה של ראש ושל יד, ולתקנם בקשר אחד בשמאל ועל הלב כפי שבארנו, "שמאלו תחת לראשי וגו'" וכתוב "שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך", והרי בארנו, וזהו המעשה שבתחלה.</p>
--	--

¹ תימה דאטו עד כאן לא הוינן ידעי מהו תפלין, ותו דהקדים של ראש לשל יד, ותו דלא הזכיר תקון תפילה של ראש בראש אלא רק דשל יד בשמאלא ועל לבא. ונלע"ד דהוקשה לו מה שהקשה הרב ז"ל בדרוש התפלין, דאם התפלין נעשים מהמוחין והם אינם נכנסים אלא בתפילה, אם כן איך יצויר בחינת תפלין קודם התפילה. וזהו ששואל בכאן מהו תפלין, וירצה כיון שאנו מדברים עתה בתיקונא דעובדא שקודם [התפילה] אם כן מהו ענין תפלין עכשיו (רמ"ז).

² והוא ממש מ"ש בדרוש התפלין בישוב קושיא זו, והענין בקיצור הוא שאעפ"י שאחר התפילה מסתלקים המוחין מזו"ן, מכל מקום נשאר הרושם שלהם כל היום ולכן הוא זמן תפלין, אבל בהגיע הלילה אז מסתלק רשימו דזעיר לגמרי ועומד על ראשו, ורשימו דראש רחל נכנס תוך חזה ז"א, והנה בשחרית שאז עולה כתר רחל מן הבריאה ומתעלה בסוד נקודה עד שעומדת בזרוע שמאל דז"א פנים בפנים, ואז יוצא אותו הרשימו מתוך חזה זעיר ונעשה תפלין בראשה, ובוזה חוזרת להתייחד עמה, כי בלילה הוה בפירוד, וגם זעיר חוזר ושואב הרשימו שעל ראשו, וה"ס תפלין של ראש. נמצינו למדים שעיקר תפלין שקודם התפילה מתחיל מחזרת הארת הרשימו דנוק' שיוצא מן החזה ומאיר בנקודה שבשמאלה (נ"א שבשמאלו), שיש בזה שתי בחינות, שבבחינת זעיר הם של יד ובבחי' רחל הם של ראש ועיקרם להאיר ראשה. וז"ש תפלה של ראש ושל יד, כלומר אותה תפילה שהיא של ראש ושל יד כאחד, שאז חוזרים ונקשרים יחד ז"ן בפעם אחת וקשר אחד (רמ"ז).

³ פי' לראש וליד, בקשורא חדא בשמאלא, ששם עלתה הנוק' (רמ"ז).

⁴ שמשם ההארה יוצאת ולכן מביא שני הפסוקים דשמאלו תחת לראשי וגו' ושימני כחותם וגו', ששניהם נדרשים יחדיו בדרוש התפלין על סוד זה, אלא שלפי הנזכר שם צריך להגיה בכאן שמאלו תחת ראשי שהוא הרומז לענין זה, כי פסוק תחת לראשי נדרש על החיבוק הגמור שנעשה באתה גבור כנזכר בספר הכוונות, עיי"ש. ואולם לא חשש רבי שמעון להזכיר תפלין של ראש דז"א משום דסגי ליה במה שהזכיר תחילה סוד בחינת תפלין קודם ומה שהוא עיקר, והנמשך מזה שהוא שאיבת ז"א הרשימו שעליו הוא מובן מעצמו בדרישת כל הפסוק דשימני כחותם, שבמ"ש קשה כשאל קנאה נרמזה תפלה של ראש כנזכר בדרוש התפלין, ועל זה חזר ואמר והא אוקימנא, ודוק. ואולם צריכין אנו ליישב קושיא אחת שיש בענין זה וגם הרח"ו הרגיש בה בסוף פ"ט דדרוש התפלין, והוא שלפי הנזכר תפלין אלו הקודמים הכל הוא באצילות, והנה הרב זלה"ה מסר לנו בפירוש שתש"י היא בריאה וש"ר באצילות, וכן מוכח מכאן ממש"ש בסמוך, ולבתר תפלה של יד דאיהי תפלה דמיושב ולבתר תפלה דרישא דהיא תפלה דמעומד, וכבר נודע דברכות יוצר הם בהיכלות הבריאה והעמידה היא באצילות, והרח"ו זלה"ה לא תירץ כלום בפירושו בזה, אלא כתב שפעם אחרת יורדות שתי הרצועות שהם נ"ה עד תפלה של יד, ואז נעשים אליה מוחין בסוד אצילות, ופעם אחרת שמע בטעם קדימת התפלין לתפלה, שאלו התפלין הם בבריאה מהמוחין שירדו לבריאה בלילה, ופעם אחרת שמע שלעולם יש לז"ן תפלין תמיד אלא שקודם הנחת תפלין ישנם לזעיר בסוד רוח [לנוקבא בסוד נפש, אבל אחר הנחתנו ישנם לז"א בסוד נשמה ולנוקבא בסוד רוח]. הרי לך ד' שמועות חלוקות בענין, והרח"ו ז"ל לא דיבר כלום ביישובם. איברא דשמועה ד' ז"ל דלא פליגא על דרוש דשימני כחותם לאוקמיה שהיא שואבת רשימו לסוד הרוח וגם הזעיר שואב סוד הנשמה, אבל תרין שמועות מציעתי נראה דפליגי על הדרוש הנ"ל, וכל שכן דלפי השמועה הנ"ל לא יש טעם לקדימת תפלה של יד לתפלה של ראש. ונלע"ד שכן הוא המשך הענין, שתחילת אותה הנקודה העצמית שירדה לבריאה בלילה הלא באור הבקר מתקשטת ולוקחת תפלין לראשה מאותם המוחין דבריאה שירדו שם בלילה, ואחר כך עולה לאצילות ושואלת שימני, ומושכת הארת הרשימו מן החזה כנ"ל, אבל אותה ההארה אינה אלא מצד מוחין דבריאה שבאצילות שכל עולם כלול מאבי"ע, ואחר שאיבת זעיר הרשימו שלו שמינח תפלין בראשו אז יורדים לנוק' תפלין מצד אי' שבאצילות, וזה בהארת שתי הרצועות, כנלע"ד ליישב השמועות. אבל לתירוץ הקושיא הראשונה שהקשיתי נראה דנוכל לומר דאע"ג דתפלה של יד אינה מאירה באותה נקודה עד היותה באצילות, מכל מקום כיון דתחילת עלייתה היא מהבריאה מקרייא שפיר תיקון הבריאה, שאין ספק שמידי עלותה לאצילות תשים דרך להאיר משם לבריאה שהיתה שם בתחילה, וכל שכן שבלי ספק יורד כח לרחל מן האצילות כדי שתוכל לעלות לאצילות, וזה הכח הוא תיקון גדול לכללות הבריאה (רמ"ז).

<p>לבתר בשעתא דב"נ עאל לבי כנישתא ידכי גרמיה בקדמיתא בקרבנין במלולא דפומא לבתר יקבל עליה האי עול מלכות לפרשא על רישיה (פרישו דמצוה) בשבחי דרוד מלכא כנוונא דעובדא דפריש על רישיה פרישו דמצוה ולבתר צלותא דמיושב לקבל תפלה של יד לבתר צלותא דמעומד דהיא לקבל תפלה דרישא ודא כנוונא דדא עובדא כנוונא דדבורא ודאי בעובדא ומלולא תלייא צלותא</p>	<p>אחר כך בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות בדבור הפה, אחר כך יקבל עליו עול מלכות, זה לפרש על ראשו (פרישת מצוה) בשבחי דוד המלך, כדוגמת מעשה שפורס על ראשו פרישת מצוה, אחר כך תפלת מיושב כנגד תפלין של יד, ואחר תפלת מעומד שהיא כנגד תפלין של ראש, וזה כדוגמת זה מעשה, כדוגמת דיבור, ודאי במעשה ודיבור תלויה התפלה.</p>
<p>ואי פנים עובדא מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה ולא איהו צלותא ואתפנים ההוא בר נש לעילא ותתא (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא ולמלא מלולא עליה ודא הוא צלותא שלים ווי ליה לבר נש דפנים צלותיה פולחנא דמאריה עליה כתיב כי תבאו לראות פני וגו' גם כי תרכו תפלה אינני שומע דהא בעובדא ובמלולא תליא מלתא</p>	<p>ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש ההוא למעלה ולמטה. (ולא עוד אלא) שצריך להראות מעשה ולמלא דיבור עליו, וזוהי תפלה שלמה, אוי לאיש שפוגם בתפלתו עבודת רבונו, עליו כתוב "כי תבאו לראות פני וגו' גם כי תרכו תפלה אינני שומע" שהרי במעשה ודיבור הדבר תלוי.</p>
<p>ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא כנוונא דא בעובדא ובמלולא וקשיר קשורא דייחודא אשתכח דעל ידיה מתברכן עלאין ותתאין כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה</p>	<p>בא וראה, כיון שאדם עושה תפלות, כדוגמא זה במעשה ודיבור וקושר קשר היחוד, נמצא שעל ידו מתברכים עליונים ותחתונים, ואז צריך האדם להראות עצמו.</p>
<p>בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא דהא אתפרש מן אילנא דחיי וכניש רגלוי לגבי ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדוניה כד"א ויאסוף רגלוי אל המטה דהא אודי חטאוי וצלי עליהו השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך יי נפשי אשא בקדמיתא</p>	<p>אחרי שסיים תפלת עמידה, כאילו נפטר מן העולם, שהרי נפרד מעץ החיים וכנס רגליו לאותו עץ המות שהחזיר לו פקדונו, כמו שנאמר "ויאסוף רגליו אל המטה" שהרי הודה על חטאיו והתפלל עליהם, עכשיו צריך להתכנס לאותו עץ המות וליפול ולומר "אליו אליך ה' נפשי אשא", בהתחלה</p>
<p>קכא/א</p>	
<p>יהיבנא לך בפקדונא השתא דקשירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על חטאי הא נפשי¹ מסירנא לך ודאי ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא בגין כך לא אית ביה וא"ו דא"ו אילנא דחיי הוא² והאי אילנא דמותא הוא</p>	<p>נתתי לך בפקדון, כעת שקשרתי את היחוד ועשיתי מעשה ודיבור כראוי והודיתי על חטאי, הרי נפשי מסרתי לך בודאי. ויראה אדם את עצמו כאילו נפטר מהעולם, שמסר נפשו למקום המות הזה, לכן אין בו וא"ו, שוא"ו עץ החיים הוא, וזהו עץ המות.</p>

¹ מפני שבוידוי ותפלה כל עונותיו נמחלים זולת עון חילול השם שאינו מתכפר אלא במיתה לזה מקבל עליו המיתה בלבב שלם כדי שיתכפר לו גם כן עון חילול השם (אור יקר).
² העץ החיים הנה הוא מהעלמא תניינא שבתקונא קדמאה דדיקנא, והוא מהעטרה דחסדים שבדעת, והוא מבחי' ז"א אות ו' דהויה, שהוא אילנא דחיי (דע"ה ח"ב מג ע"ד), הדעת כאשר שהוא למעלה נקרא עץ החיים, כי הוא האות ו' דהשם, אילנא דחיי, כמ"ש בפ' במדבר (קכא ע"א ושם קיט ע"א) וכן בפ' אחרי (נח ע"א) אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, והוא הדעת דנפק מהח"ב שנקראים חיים, ולכן נקרא אז עץ החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).

<p>והא קמ"ל דרזא דמלה (ס"א מאי קמ"ל רזא דמלה) דאית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא הה"ד אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון והאי יהיב גרמיה ודאי למותא ומסיר נפשיה להאי אתר לאו בפקדונא כמה כליליא אלא כמאן דאתפטר מן עלמא ודאי</p>	<p>וזה בא להשמיענו שסוד הדבר (מה) בא להשמיענו סוד הדבר) שיש חטאים שלא מתכפרים עד שנפטר האדם מהעולם, זהו שכתוב אם יכפור העון הזה לכם עד תמותון, וזה נתן עצמו ודאי למות ומסר נפשו למקום זה, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מהעולם ודאי.</p>
<p>ותקונא דא בעי בכוונא דלבא וכדין קב"ה מרחם עליו ומכפר ליה לחוביה זכאה הוא בר נש דידע למפתי ליה ולמפלה למאריה ברעותא ובכוונא דלבא</p>	<p>ותקון זה צריך בכוונת הלב, ואז הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומכפר לו על חטאיו, אשרי האיש שידע לפתותו ולעבוד לרבונו ברצון ובכוונת הלב.</p>
<p>ווי ליה למאן דאתי למפתי למאריה בלבא רחיקא ולא ברעותא כד"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו הוא אומר אליך יי נפשי אשא ולא כל מלוי אלא בלבא רחיקא הא גרם עליה לאסתלקא מעלמא עד לא מטון יומי בזמנא דהאי אילנא אתער בעלמא למעבד דינא</p>	<p>אוי למי שבא לפתות לרבונו בלב רחוק ולא ברצון, כמו שנאמר ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו, הוא אומר אליך ה' נפשי אשא, ולא כל דבריו אלא בלב רחוק, זה גורם עליו להסתלק מהעולם טרם שהגיעו ימיו, בזמן שאילן זה מתעורר בעולם לעשות דין.</p>
<p>ועל דא בעי בר נש לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה ולא ייתי לגביה ברעותא כדיבא בגין דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני מאי לא יכון אלא בשעתא דהוא אתקין גרמיה להאי ולביה רחיקא מקב"ה קלא נפיק ואמר לא יכון לנגד עיני</p>	<p>ולכן צריך אדם להדביק נפשו ורצונו ברבונו, ולא יבא אליו ברצון כוזב, משום שכתוב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, מה זה לא יכון, בשעה שהוא מתקין עצמו לזה ולבו רחוק מן הקדוש ברוך הוא, קול יוצא ואומר לא יכון לנגד עיני.</p>
<p>(אמאי) האי בעי לאתקנא גרמיה לא יכון לא בעינא דיתתקן כ"ש אי אתי ליהדא שמא קדישא ולא מיחד ליה כדקא יאות זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב וכאו וראו את כבודי וגו' וכתוב אך צדיקים יודו לשמך וגו'</p>	<p>(למה) זה צריך לתקן את עצמו, לא יכון, אינו רוצה שיתתקן, כל שכן אם הוא בא לייחד שם הקדוש ולא מייחדו כראוי, אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב ובאו וראו את כבודי וגו', וכתוב אך צדיקים יודו לשמך וגו'.</p>
<p>אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי אמר אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי אמר ר' יהודה זכאה חולקנא וזכאה חולקהון דישאל דאינון מתדבקין בקב"ה דכתיב ואתם הדבקים וגו' ועמך כלם צדיקים וגו'</p>	<p>בא רבי אלעזר ונשיק ידו, ואמר אלמלא לא באתי לעולם רק לשמוע דברים אלו די. אמר רבי יהודה אשרי חלקי ואשרי חלק ישראל שנדבקים בקדוש ברוך הוא, שכתוב ואתם הדבקים וגו', ועמך כולם צדיקים וגו'.</p>
<p>ביל"או יל"או</p>	
<p>פרשת נשא</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון וגו' (במדבר ד כב) ר' אבא פתח (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון ואין</p>

<p>ברוחו רמיה האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה ואית לאסתכלא ביה והא אוקמוה ת"ח בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא ויצחק תקן צלותא דמנחה וגבורה עלאה שלמא בעלמא² עד דאתי ועאל ליליא בנין לקבלא ליה (ליליא)⁴³ ומזמנא דשארין צלותא דמנחה אתפרש שמאלא לקבלא (לי) ואתער ליליא</p>	<p>הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, ויש להתבונן בו, וכך פירושו, בא וראה בשעת תפלת מנחה הדין שורה בעולם, ויצחק תיקן תפלת מנחה וגבורה עליונה שולטת בעולם, עד שבא ונכנס הלילה כדי לקבל אותו (ללילה), ומזמן ששורה תפלת מנחה, נפרד השמאל לקבל (אותו), ומתעורר הלילה.</p>
<p>בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר³ כלהו מתערין בעלמא ואתפשטו וכל בני עלמא מעמין טעמא דמותא⁴ והא אתמר בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא⁷ כמלקדמין וורדא</p>	<p>אחר שמתעוררים כל אותם שומרי הפתחים שבחוף, כולם מתעוררים בעולם ומתפשטים, וכל בני העולם מועמים מעם מות, והרי נתבאר. בחצות הלילה ממש</p>

¹ דרישיה משמע שיש בו עון אלא שאין הקב"ה חושבו לו וסיפיה משמע שאין לו עון דכתיב ואין ברוחו רמיה א"כ מה"ת שיחשוב לו הקב"ה עוון (רח"ו).

² ה"ס ו"ק דאימא שנכנסים בז"א שנקרא עולם, וכנגדם מתפשטת לאה והנה כל קצה כלול מכולם וה"ס אל"ה דהיינו אותיות לא"ה ר"פ לא"ה גימ' גבור"ה ולהיות שאז מאירים ק"ג אורות דשמאל שהם ממילוי קס"ו העולה עליון, לכן אמר גבורה עילאה (רמ"ז).

³ דפ"מ גורם את המוסגר.

⁴ פי' בעבור החשיך את הלילה, כי קבל הוא לשון חשך ואפילה, וכמו שתרגם אונקלוס (שמות י, כב) ויהי חשך אפלה, חשך קבל, וכדאמרינן בסנהדרין צב ע"א, הוי קבל וקיים, ופי' רש"י הוי שפל ואפל (כלומר עניו) ותחיה. והענין כי מזמן המנחה ואילך כל הזווגים הם בלאה, אמנם עד הלילה יש בזעיר רשימו דמוחין שהם סוד החסדים המאירים, אך בלילה מסתלקים לגמרי ואז הוא לילה גמור, שכן לאה ה"ס קשר של תפילין, שאינה כי אם החיצוניות דמלכות דתבונה. ואעיקר על כללות הענין והוא שד' זווגים הם ביום, שלש מהם הם בסוד לאה ואחד בסוד רחל, דהיינו דוקא דשל שחרית, אבל במנחה הוא דישראל ולא, דערבית יעקב ולא מהחזה ולמעלה, דחצות יעקב ולא בכל אורך זעיר. והתחיל מהמנחה ואמר דאז גבורה עילאה שלטא, היא לאה גבורה עליונה לאפוקי רחל שהיא תחתונה. ודוק שבכל שלשה זמנים, דלילה וחצות ושחרית, אמר לישראל דאתער מה שלא אמר כן במנחה, והטעם לפי שבכל שלשה הזמנים הנזכרים יש מוחין חדשים בקריאת שמע, כי שעל המטה היא לזווג חצות ושחרית וערבית יש בהם קריאת שמע, מה שאין כן במנחה כי אין אז רק רושם מהמוחין של שחרית, ונודע שלכל זווג דקריאת שמע צריך שהזעיר יתעורר להעלות מ"ן והיינו לישראל דאתער (רמ"ז).

המלכות מתייחדת עם התפארת מצד הגבורה (אור יקר), פי' שמ"ה הגבורה מקבלת המלכות הנקראת לילה ונותנת לה הארה (מ"מ).

⁵ עי' פרקי היכלות רבתי (פרק יז אות א) אמר רבי ישמעאל כך אמר ר' חנוניא בן הקנה בשבעה היכלות יושב טוטרסיא"י [עי' ח"ב רמה ע"ב] ה' אלהי ישראל חדר בתוך חדר ובפתח כל היכל והיכל שומרי הסף שמונה ארבעה מימין המשקוף וארבעה לשמאל המשקוף, ע"כ, ועיי"ש (אות ב - ז) שמונה את כל השומרים.

⁶ עי' ברכות נז ע"ב: שינה אחד מששים למיתה (אור יקר), ועי' לעיל ח"א (דף לו ע"א) הא אילנא דא ביה שריא מותא והוא אילנא דשלטא בליליא וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא.

⁷ ומ"ש בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין, לא רצה לומר בבין הערבים במנחה, אלא הכוונה שלא תחשוב ששליטת לאה בלילה אחת היא מתחילת הלילה ועד סופו, שאין הדבר כן שהרי בחינת זווג דערבית אינו מתקיים רק עד שלש שעות בלילה, שלכן כתב הרב ז"ל שאין לו לאדם לישן עד שעה שלישית, ואם כן נמצא שאותה הבחינה מתבטלת וחוזרת לאה להבנות כאילו היה הפעם הראשונה. אי נמי ועיקר שבחצות ה"ס (בראשית ב, כב) ויבן ה' אלקים את הצלע, דהיינו דנה"י דאו"א נכנסים בנוק' העומדת באחור ז"א ומגיעים עד סוף האצילות, שנעשית לאה ארוכה בשלה ובשל רחל, וזה מעין מה שנעשה בבריאת העולם, אלא שאז הכל היה בסוד רחל ובחצות הכל בסוד לאה, אבל מציאות ענין כניסת נה"י דאו"א בנוק' ושינת ז"א הכל אחד, ועל כן אמר כמלקדמין לעילא, דייקא לעילא, שר"ל למעלה ממקומה העיקרי שהוא מהחזה ולמטה, אבל נקודה זו עולה עד גבורה דז"א, ואמר רישא, מפני שנקודה זו שירדה בחצות ועלתה בשחר הוא הכתר שלה כנודע אצלנו, והיינו רישא דוקא. וקרא לנקודה זו וורדא על שם הפסוק (שיה"ש ב, ב) כשושנה בין החוחים, שהוא רמז לגלות שכינה. אי נמי רמז כי שושנה גי' תרס"א דהיינו אדנות מלא חסר י', וכן היא עכשיו חסרה חב"ד גי' נה"ס שלה, שאלו נשארו ללאה להתלבש בהם ככתוב אצלנו, וגם שושנה עם הכולל גי' אכתריאל"ל שה"ס כתר הבריא, ששם יורדת רחל ושם משבחת וארמת קלא. ומלבד האמור עוד יש לומר דמשבחת במה שאז מחלקת מזון לעולמות ב"ע כד"א

מתעורר השמאל כמקדם, ושושנה הקדושה מעלה ריחות ומשבחת ומרימה קול, ואז עולה ושורה הראש למעלה בשמאל	קדישא סלקא ריחי ² והיא ³ משבחת וארימת קלא וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאל ⁴
קבא/ב	
והשמאל מקבלה, אז הכרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך, ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו מי שמתעורר לזווג זווג זה, כשבא הבוקר והימין מתעורר ומחבקה, ואז זווג הכל נמצא כאחד.	ושמאלא מקבל לה כדין כרוזא קאר ⁵ בעלמא דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא וכד תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח ⁶ זכאה חולקיה מאן דאתער לזווגא זווגא דא ⁷ כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבקא לה ⁸ כדין זווגא דכלא אשתכח כחדא ⁹
(משל) למלך כשבא הבוקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זווג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל, אשרי חלקו של מי שמעורר לזווג זווג זה).	(ס"א למלכא כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה כדין זווגא דכלא אשתכח כחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזווגא זווגא דא)
בא וראה בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות, והנשמה עולה למעלה, עומדת במקום שעומדת, ונבחת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק.	ת"ח בשעתא דבני נשא דמיכין ומעמין מעמא דמותא ¹⁰ ונשמתא סלקא לעילא קיימא באתר דקיימא ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא וכתבין להו על פתקא
מדוע, משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם, ועל כל דיבור ודיבור שיוצא מפיו, וכשאותו דיבור שהוציא האיש מפיו הוא כראוי, דיבור קדוש של תורה ותפלה, אותו דיבור עולה ובוקע רקיעים, ועומד במקום שעומד.	מ"ט בגין דנשמתא סלקא לעילא ואסהידת על עובדיו דב"ג ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה וכד ההיא מלה דאפיק ב"ג מפומיה איהי כדקא יאות מלה קדישא דאורייתא וצלוחתא ההיא מלה סלקא ובקע רקיעין וקיימא באתר דקיימא ¹¹
עד שנכנס הלילה, והנשמה עולה	עד דעאל ליליא ונשמתא סלקא ואחיד

(משלי לא, טו) ותקם בעוד לילה וגו', ואז כל רתיכין דילה פתחי שירה כנזכר בפרשת יתרו ס"ז ב', וארימת קלא, מפני שאז יש כח לחיצונים לינק ממנה, ואין ספק אצלי ששני דברים אלו תלויים במעשה התחוננים שנשמותיהם עולות למעלה ומעשיהם נכתבים ונחתמים על ידיהם (נ"א עליהם), ואז בכח התורה ומעשים טובים היא משפעת שפע לעולמות ומשבחת, אבל מפני עבירות הרשעים יונקים החיצונים והיא ארימת קלין. ולפי זה יש שייכות נכון לכל זאת ההקדמה שהקדים רבי אבא לפרש הפסוק דאין ברוחו רמיה (רמ"ז). פי' ה"ג דאימא שמתעוררים בחצות (מ"מ).

¹ שושנה קדושה והיא השכינה שעליה נאמר כשושנה בין החוחים (דרך אמת, ואור יקר).

² היינו קישוטיה מנשמות שבגן עדן (אור יקר).

³ רחל שירדה בבריאה (רח"ו).

⁴ כתב הרב בספר הכוונות שבחצות לוקחת לאה מרחל בהלואה ט"ס שלה וכתר רחל יורד לעולם הבריאה ואחר חצות ע"י תורת הצדיקים מעלים הכתר של רחל ונקשר בזרוע שמאלי דזעיר והוא שואב הרשימו של המוחין של רחל והם תפילה של יד דזעיר עכ"ל, וז"ש כאן וכדין סלקא ושרייתא רישא וכו' דהיינו שכתר שלה הנק' ראש נקשר בזרוע שמאל דזעיר (מ"מ).

⁵ צ"ע אם זה קריאת גבר, עי' זהר ח"ג קעא ע"ב, ואור יקר שזה גבריאל, אמנם בב"ע ג ע"א מובא שזה יוצא מאורות הפנים דא"א.

⁶ עי' אד"ז רצד ע"א.

⁷ פי' דיעקב ולאה שנעשה בחצות הב' (מ"מ).

⁸ עי' שעה"כ דרושי תפילת ערבית דרוש ב' שבתפילת שחרית יש בחי' ימינו תחבקני (שיה"ש ב ו).

⁹ זווג לאה ורחל הוא נעשה בעת העמידה זווג לאה בויעבור זווג רחל בנפילת אפים (רח"ו).

¹⁰ היינו שיושנים יותר מחצי שעה עי' זהר ויחי (אור יקר).

¹¹ עי' ח"ב רמה ע"ב היכל קדמאה.

<p>לההיא מלה ועאיל לה קמי מלכא וכד ההיא מלה לאו איהי כדקא יאות ואיהי מלה מילין בישין מלישנא בישא ההיא מלה סלקא לאתר דסלקא וכדין אתרשים ההיא מלה וההוא חובה עליה דב"נ הה"ד (מיכה ז ה) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך ובנ"כ (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון אימתי כשאין ברוחו רמיה</p>	<p>ואוחזת אותו הדבור ומכניסתו לפני המלך, וכשאותו דיבור אינו כראוי, והוא דיבור מדבורים רעים מלשון הרע, אותו הדבור עולה למקום שעולה, ואז נרשם אותו דיבור ואותו חטא על האדם, זהו שכתוב משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, ולכן אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, אימתי כשאין ברוחו רמיה.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודה ועבודת משא באהל מועד (במדבר ד ג) פקודא דא להיות הלויים משוררים במקדש ואע"ג דאוקימנא לעילא¹ הכא צריך לחדש מלין דהא כהן איהו מקריב קרבנא ואיהו מיכאל לוי איהו גבריאל איהו צריך לנגנא</p>	<p>מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא באהל מועד, מצוה זו להיות הלויים משוררים במקדש. ואף על גב שבארנו למעלה, כאן צריך לחדש דברים, שהרי הכהן מקריב קרבן והוא מיכאל. לוי הוא גבריאל, הוא צריך לנגן.</p>
<p>ורזא דמלה (תהלים מב ט) יומם יצוה יי' חסדו דא חסד² כהנא רבא דמיכאל איהו כהן הדיוט לגבי מאריה³ ועם כל דא דהדיוט איהו אצל מאריה מלך דהיות הקדש⁴ איהו וברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך והאי איהו יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי דא גבורה שירה⁶</p>	<p>וסוד הדבר "יומם יצוה ה' חסדו" זה חסד כהן גדול, שמיכאל הוא כהן הדיוט לגבי רבוננו, ועם כל זה שהדיוט הוא אצל רבוננו, הוא מלך חיות הקדש, וברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך (ברכות ז ע"א), וזהו יומם יצוה ה' חסדו. ובלילה שירה עמי, זו גבורה, שירה.</p>
<p>(דברים לג יז) בכור שורו⁷ הדר לו (יתרוקאל א י) לפני שור מהשמאל וגבריאל שלוחיה וצריך לשורר ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא (לאתעסקא לשלחא⁸ קרבנא⁹ קמי מלכא בחדוה ומאן דלית ליה רשו¹⁰)¹¹ לאתעסקא באורייתא יקיים קומי רני בלילה לראש אשמורת (איכה ב יט) ויימא באשמורות כמה סליחות ותחנונים¹² ובקשות בכל מיני רנה</p>	<p>בכור שורו הדר לו, לפני שור מהשמאל, וגבריאל שלוחו, וצריך לשורר ולנגן בשמחה ביין התורה, (להתעסק לשלוח קרבנות לפני המלך בשמחה, ומי שאין לו רשות) להתעסק בתורה יקים קומי רני בליל לראש אשמורות, ויאמר באשמורות כמה סליחות ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה, בגרונו שהוא כנור, להוציא בו קול, בשש כנפי ריאה</p>

¹ קט ע"ב (רמ"ז).

² חסד ממש ומיכאל שלוחיה (יהל אור).

³ עיי' ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק א שכהן הדיוט בחי' אדני' וכהן גדול בחי' הוי"ה.

⁴ לגבי מאריה נמחק בדרך אמת, ובמקומו איתא למאריה נ"מ?

⁵ עיי' שער מאמרי רשב"י יח ע"א.

⁶ לוי המנגן כנ"ל (יהל אור).

⁷ לשון שירה (יהל אור).

⁸ לשלמא (דפ"מ גר"א).

⁹ שהשיר מעכב הקרבן כידוע (יהל אור).

¹⁰ פי' שאינו יכול (יהל אור).

¹¹ המוסגר מוסגר עיי' הלךך אמת, אמנס הוא מופיע דפ"מ ובגר"א.

¹² סליחות היינו וידוי, תחנונים היינו הזכרת י"ג מידות הרחמים (רמ"ז).

<p>בנרונה דאיהו כנורו לאפקא ביה קלא בשית כנפי ריאה עם וורא? בשית עזקאן דקנה ודא ו' ויפוק ליה מלבא דתמן בינה כמה דאוקמוה מארי מתניתין הלב מבין יפוק בן מבינה מבין י"ה דאיהו ו' דאיהו אפרות בשית גרפינ? ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה דאינון (מלכים א' א יט) שש מעלות לכסא</p>	<p>עם ורדים, בששת טבעות הקנה, וזו ו', ויוציאו מהלב ששם בינה, כמו שפרשוה בעלי המשנה, הלב מבין (ברכות סא ע"א). יוציא בן מבינה, מבין יה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש כנפים, ויעלה בששת טבעות הקנה, שהם שש מעלות לכסא.</p>
<p>וב' כרסיין? אינון (ירמיה יז יב) כסא כבוד? מרום מראשון? ואינון לבא ופומא ל"ב⁷ (שמות יז טז) ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה ליי' בעמלק? (בנה"ר) כבד סמאל פומא דכס"ה כ"ס יהו"ה¹⁰ הה"ד (תהלים פא יד) תקעו בחדש שופר וגו'¹¹ מאי שופר קנה?¹² ו' קול¹³ דסליק מן הקנה לגבי פומא דתמן ד' בה' מיני¹⁴ תקונין דרבורא דאינון¹⁵ שפון ושינים וחיך</p>	<p>ושני כסאות הם, כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה, ל"ב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק, כבד סמאל, פה הכס"ה, כס ה', זהו שכתוב תקעו בחדש שופר וגו', מהו שופר, קנה, ו', קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקוני דבור, שהם השפתיים ושיניים וחיך.</p>
<p>שפון תרין שינים וטוחנות תרין מינין וחיך הא חמש דמחנין כנהר¹⁶ דאיהו קול כנוונא דמחנין ריחייא לאפקא קול ודבור דנפיק מבינה דלבא¹⁷ במחשבה דאיהו שמא מפרש² בעשר³ מיני תלים</p>	<p>שפתיים שנים, שיניים וטוחנות שני מינים, וחיך, הרי חמשה, שטוחנים כנהר שהוא קול, כדוגמא שטוחנים הרחיים להוציא קול ודיבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה, שהוא שם מפורש</p>

¹ ר"ל כנור דדוד שהיה פתוח אל צד צפון שהוא הלב בשמאל ובכל חצי לילה מנגן כו' ר"ל שהיה עומד בחצי הלילה כמ"ש חצות לילה כו' (יהל אור). עי' הערה בסוף הספר א'.

² עי' הערה בסוף הספר ב'.

³ ו' כנפי ריאה הנ"ל (יהל אור).

⁴ והן בינה ומלכות, וכן בעולמות בריאה ועשייה, באדם לבא ופומא כמו שמפרש והולך. ועמודא דאמצעיתא (בספירות) ומט"ט (בעולמות) וקנה (באדם), הן שש מעלות לכסא. והכל כסא א' דכסא תחתון הוא שרפרף לכסא הדום רגליו כמ"ש (חגיגה יד ע"א) א' לכסא וכו' [כתוב אחד אומר כרסיה שביבין דינור וכתוב אחד אומר עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב, לא קשיא אחד לו ואחד לדוד וכו' אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישיב עליו שרפרף להדום רגליו שנאמר השמים כסאי והארץ הדום רגלין] (יהל אור).

⁵ כסא כבוד הוא כסא התחתון ששם כבוד ה' (יהל אור). עי' תיקון א' י ע"א, ועי' לקמן רפג ע"א.

⁶ הוא כסא עליון בגבהי מרומים כידוע [תפילת עלינו לשבח] (יהל אור).

⁷ כס י"ה (נוסף צגר"ל).

⁸ ר"ל דכסא ראשון שהוא ל"ב נק' כס י"ה, דבינה נק' י"ה (עי' אד"ז רצ ע"א), והוא לב שיש לו תמיד מלחמה עם עמלק שהוא הכבד, שהכבד מייגעו בתאוות המאכל כמ"ש במדרש הנעלם (ח"א קלח ע"ב) ע"פ ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני כו'. והוא ר"ת ל"ה' בעמלק, והנצחון ע"י התפילין שמניח על היד כנגד הלב כמ"ש (ברכות יג ע"ב) צריכה שתהא שימה נגד הלב, וזהו כי יד על כס י"ה, אז מלחמה לה' שהוא תפילין, כמ"ש וראו כו' כי שם ה' כו' (יהל אור).

⁹ דשניהם נק' כס ובינה נק' י"ה כנ"ל, ומלכות נקראת כסא כס אדנ"י (יהל אור).

¹⁰ לכס"ה כ"ס יהו"ה נמחך צגר"ל וזמקומו איתחא כסא.

¹¹ בכס' ליום חגנו – שהוא מלכות כמ"ש (ביצה טז ע"א) שהחדש מתכסה בו שאיכסי סיהרא מלכות (יהל אור).

¹² הן שש מעלות הנ"ל (הערה 4751) (יהל אור).

¹³ ר"ל שהקול הוא ו' דסליק מקנה דשם ו' עזקאן כנ"ל, ודבור ה' בה' תיקוני דפומא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

¹⁴ לא חשיב לשון וגרון רק הפה לבד (יהל אור).

¹⁵ עי' ס"י (פ"ב מ"ג).

¹⁶ ר"ל נהר שע"י טוחן הרחיים הוא דוגמת הקנה שמוציא קול דנהר איהו ו', כידוע ונהר יוצא כו', והרחיים הוא דוגמת הפה שמוציא הדיבור, וז"ש לאפקא קול ודבור (יהל אור).

¹⁷ שהוא ה' ראשונה (יהל אור).

<p>ובשופר אין פוחתין מעשרה שופרות ואורייתא קלא' דילה דיבור דילה בינה דילה דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר מחשבה דילה חשיב קמי קב"ה מכל קרבנין ועלוון הה"ד (ויקרא ז' לז) זאת התורה לעולה ולמנחה (ע"כ)</p>	<p>בעשרה מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות (&), והתורה הקול שלה הדבור שלה הבינה שלה שפרשוה, איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר, מחשבה שלו חשובה לפני הקדוש ברוך הוא מכל קרבנות ועולות, זהו שכתוב זאת התורה לעולה ולמנחה.</p>
<p>כד ב פקודא דא המועל בהקדש וכו' זהר</p>	
<p>איש או אשה כי יעשו מכל הטאת האדם וגו' (במדבר ה' ו) ת"ח כתיב (שופטים ד' יא) וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה וגו' חבר הקיני מבני בניו דיתרו הוה כד"א (שמואל א' טו ו) ויאמר שאול אל הקיני וגו' אמאי אקרי קיני? והא אוקמוה וכתביב (בראשית טו יט) את הקיני ואת הקניזי ואתמר דעבד קנא במדברא' כעופא דא בנין למלעי באורייתא ואתפרש מן מתא נפרד מקין אתפרש מההוא עמא דהוה בקדמיתא ואתדבק ביה בקב"ה נפרד מקין?</p>	<p>איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו', בא וראה כתוב "וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה וגו'", וחבר הקיני מבני בניו של יתרו היה, כמו שנאמר "ויאמר שאול אל הקיני וגו'", למה נקרא קיני, והרי פרשוה וכתוב "את הקיני ואת הקניזי", ונתבאר שעשה קן במדבר, כעוף זה כדי לעסוק בתורה, ונפרד מן העיר, נפרד מקין, נפרד מאותו עם שהיה שם קודם, ונדבק בקדוש ברוך הוא, נפרד מקין.</p>
<p>זכאה ב"ג דוכי באורייתא למיזל לאתדבא באורחוי דכד בר נש אזיל</p>	<p>אשרי האיש שזוכה בתורה ללכת ולהתדבק בדרכיו, שכשאדם הולך</p>
<p>קכב/א</p>	
<p>באורחוי דאורייתא משיך עליה רוחא קדישא עלאה כד"א עד יערה עלינו רוח ממרום וכד בר נש סמי אורחוי משיך עליה רוחא אהרא מסטרא אהרא דהוא סטרא דמסאבא</p>	<p>בדרכי התורה מושך עליו רוח קדושה עליונה, כמו שנאמר "עד יערה עלינו רוח ממרום", וכשאדם סוטה מהדרך, מושך עליו רוח אחרת מצד אחר, שהוא צד טמאה.</p>
<p>וסטרא דמסאבא אתער מסטרא דנוקבא דתהומא רבא' דתמן מדורין דרוחין בישין דנזקי לבני נשא דאקרון נזקי עלמא דהא מסטרא דקין קדמאה אשתכחו ויתרו</p>	<p>וצד הטומאה מתעורר מצד נקב של תהום רבה, ששם מדורי רוחות רעות שמזיקים לאנשים שנקראים מזיקי העולם, שהרי מצד קין הראשון נמצאו, ויתרו בהתחלה היה כומר לעבודה זרה,</p>

¹ שהוא י' כמו שמפרש והולך (יהל אור).

² ר"ל שבו י' אותיות (יהל אור), עי' ת"ז ח ע"ב ששמא מפרש הוא י"ד ה"א וא"ו ה"א.

³ רומז הכל על י' (יהל אור).

⁴ ר"ל אע"ג ששופר הוא ו' כנ"ל ובו ניתן התורה בשופרות, לכך אמר שכל השם הכל בחכמה, וז"ש קלא דילה דיבור דילה כו' בינה דילה כו' מחשבה כו', ולכך ניתן התורה בי' דברות (יהל אור).

⁵ מכל חטא אפשר לפרוש כמו של קין, חוץ משל אדה"ר (רמ"ז).

⁶ זה לפי פשט הענין שיתרו נקרא קיני (מ"מ), ולפי הסוד עי' הערה הבאה.

⁷ עי' הערה בסוף הספר ג'.

⁸ עי' ע"ח קלי' פרק ב', שכותב ש"תהום רבא" הוא בסוד חכמה דבריאה דקלי'. ועי' אד"ר קמ"ג ע"א, וכן בהגרא' על ספד"צ ל"א ע"א, שזהו שורש הטומאה שעיקר עניינו הוא הדכורא. ועי' בהגרא' על ספד"צ טו ע"ד ד"ה ואמר ש"תהום" הוא כינוי ליסוד דנוק', ואילו "תהומא רבא" הוא כינוי ליסוד דבינה.

<p>בקדמיתא כומרא לע"ז הוה ולהווא סמר הוה פלה ומשך עליה רווחא מההווא אתר וע"ד¹ אקרי קיני</p>	<p>ולאותו צד עבד, ומשך עליו רוח מאותו מקום, ולכן נקרא קיני.</p>
<p>לבתר² נפרד מקין (ודאי)³ ואתדבק (נ"א ואתחבר)⁴ ביה בקב"ה (מאי משמע)⁵ דכל מאן דאתדבק ביה בקב"ה ועביד פקודי אורייתא כביכול הוא קיים עלמין עלמא דלעילא ועלמא דלתתא⁶ והא אוקמוה ועשיתם אותם (ויקרא יט יז) כתיב וכל מאן דעבר על פקודי אורייתא כביכול פנים לעילא פנים לתתא פנים לגרמיה פנים לכל עלמין</p>	<p>אחר שנפרד מקין (ודאי) ונדבק (נ"א והתחבר) בקדוש ברוך הוא, (מה) משמיענו) שכל מי שנדבק בקדוש ברוך הוא ועושה מצוות התורה, כביכול הוא מעמיד עולמות, עולם העליון ועולם התחתון, והרי פרשה שכתוב "ועשיתם אותם", וכל מי שעובר על מצוות התורה כביכול פוגם למעלה פוגם למטה, פוגם את עצמו, פוגם בכל העולמות.</p>
<p>מתל⁷ לאינון מפרישי ימין דשאמי (ס"א דמסרין)⁸ בארבא קם חד שטייא בינייהו בעא לנקבא וכו' וע"ד איש או אשה כי יעשו וגו' האדם וגו'⁹</p>	<p>משל לאותם פורשי הים, ששטים (נ"א רוחות) באוניה, קם שוטה אחד ביניהם ורצה לעשות חור בספינה וכו', ולכן איש או אשה כי יעשו וגו', האדם וגו'.</p>
<p>(ת"ח)¹¹ והמה כאדם עברו ברית אדם עבר על פקודא חד דאורייתא גרים ליה לגרמיה מיתה וגרם לכל עלמא פנים לעילא פנים לתתא וההוא חובא תלייא עד דיקיים קב"ה עלמא כמלקדמין ויתעבר ההוא פנימו מעלמא הה"ד בלע המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו' ובג"כ כי יעשו מכל חמאת האדם (כתיב) האדם אדם קדמאה</p>	<p>(בא וראה) והמה כאדם עברו ברית, אדם עבר מצוה אחת של התורה גורם לעצמו מיתה וגרם לכל העולם פגם למעלה פגם למטה, ואותו חטא תלוי עד שיעמיד הקדוש ברוך הוא העולם כמקדם, ויעביר אותו פגם מהעולם, זהו שכתוב בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן כי יעשו מכל חטאת האדם (כתוב), האדם אדם הראשון.</p>

¹ ולע"ג ד (לפ"מ).

² אע"ג שמצינו בתורה שנקרא קיני גם לאחר שעשה תשובה, אל יעלה על הדעת שנשאר בו חלק הרע של קין שהוא הקל"י אינו כן אלא נפרד מקין שהוא החלק הרע של קין ולא נשאר בו רק הטוב שבקין ומצדו נק' קיני (מ"מ).

³ לפ"מ גורם את המוסגר.

⁴ נמקה כלפ"מ.

⁵ לפ"מ גורם את המוסגר. ומ"מ גורם "משמע" ולא "מא".

⁶ עי' ח"א כב ע"א: כמה דאת אמר "עד תאות גבעות עולם" מאן אינון "גבעות עולם", אלן אינון תרין אמחן נוקבי, יובל ושמיטה דאקרון "גבעות עולם" כמה דאת אמר "מן העולם ועד העולם" (תהלים קו מח).

⁷ דרך אמת, וכלפ"מ נמחה.

⁸ ב' הגרסאות מופיעים כלפ"מ.

⁹ דרך אמת, וכלפ"מ האדם וגו' נמחה.

¹⁰ ז"ל המדרש (ויק"ר ד ו) תני חזקיה (ירמיה נ) שה פזורה ישראל נמשלו ישראל לשה מה שה הזה לוקה על ראשו או בא' מאבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל אחד מהן חוטא וכולן מרגישין (במדבר טז) האיך אחד יחטא תני רשב"י משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו אמרו לו חבריו מה אתה יושב ועושה אמר להם מה אכפת לכם לא תחתי אני קודח אמרו לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינה כך אמר איוב (איוב יט) ואף אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי אמרו לו.

¹¹ לפ"מ גורם את המוסגר.

<p>למעול מעל בה' שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין גורם פגם וכו' ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם כמה צדיקים מסתלקים בגללם מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה לעילא ותתא</p>	<p>למעול מעל בה' שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין גורם פגם וכו' ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם כמה צדיקים מסתלקים בגללם מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה לעילא ותתא</p>
<p>רבי יצחק ור' יהודה הוו אולי מאושא ללוד אמר רבי יהודה (נ"א יצחק) נימא מלין דאורייתא ונזיל פתח ר' יהודה (ס"א יצחק)² ואמר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וגו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תוהנא דאע"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה כמה דכתיב³ איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את החטאתם והשיב והתודו את החטאתם והשיב.</p>	<p>רבי יצחק ור' יהודה הוו אולי מאושא ללוד אמר רבי יהודה (נ"א יצחק) נימא מלין דאורייתא ונזיל פתח ר' יהודה (ס"א יצחק) ואמר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וגו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תוהנא דאע"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה כמה דכתיב³ איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את החטאתם והשיב והתודו את החטאתם והשיב.</p>
<p>אלא ודאי דא מהניא להו בנין דעביד תשובה כביכול הוא עביד ליה ממש דהא מה דפגים לעילא אתקין ליה ובמה בתשובה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב ותשובה אתקין כלא אתקין לעילא: אתקין לתתא: אתקין לגרמיה אתקין לכל עלמא⁶</p>	<p>אלא ודאי זה מועיל לו לפי שעשה תשובה כביכול, הוא עשה לו ממש, שהרי מי שפוגם למעלה מתקנו, ובמה, בתשובה שכתוב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב ותשובה מתקן הכל, מתקן למעלה ומתקן למטה, מתקן את עצמו מתקן את כל העולם.</p>
<p>פתח ר' יצחק (ס"א יהודה) אחריו ואמר בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו', בצר לך, מכאן שתשובה למעלה מכולם עד לא שורה דין בעולם חזק כחו, מי יעביר אותו מהעולם ויסלק אותו שהרי</p>	<p>פתח ר' יצחק (ס"א יהודה) אחריו ואמר בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו', בצר לך, מכאן שתשובה למעלה מכולם עד לא שורה דין בעולם חזק כחו, מי יעביר אותו מהעולם ויסלק אותו שהרי</p>
<p>רע"מ</p>	<p>רע"מ</p>
<p>מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה,</p>	<p>מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה,</p>

¹ לך למה, ובלפ"מ "דיניק".

² לך למה גורם את המוסגר ו"יהודה" נמחק. ולפ"מ גורם "יהודה".

³ לך למה, ובלפ"מ "כמה דכתיב" נמחק ובמקומו איתא "הכתיב".

⁴ תשובה בינה (מ"מ), תשוב ה' עליונה על ו' (רמ"ז).

⁵ תשובה מלכות (מ"מ), תשובה ה' אחרונה להתחבר אל ו' (רמ"ז).

⁶ מלבד שיסיר מעליו פגם עוונותיו עוד מחסיר כח הס"ט"א בהעלות מתוכו גם השפע שמחיהו (רמ"ז).

⁷ בספד"צ פ"ב (כ ע"א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלון תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה

ע"ש בהגר"א בארוכה. וע"י ה"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא ע"ז הבינה בשם תשובה כנודע,

וכמש"כ בזוה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל ה"ג תיקונים הם נפקין

מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י) (דע"ה ח"ב ג ע"ד).

⁸ כמש"כ בשעה"כ פה ע"ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובה"ז רק

המקיפים.

⁹ דאיהי תשובה (יהל אור).

675

<p>ובן זהו ו' בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה, וזוהי תשובה, תשוב ה' ודאי לו'.</p>	<p>מאן דחור בתשובתא כאלו חור את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה ואשתלים ביה יהו"ה ודא איהו תשובה תשוב ה' ודאי לגבי ו'</p>
<p>שאות ה' ודאי היא וידוי דברים. וסוד הדבר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו", שודאי כשאדם חוטא גורם להרחיק ה' מאות ו', שמסתלק בן י"ה, הוא יה"ו מאות ה', ולכן חרב בית המקדש והתרחקו ישראל משם, וגלו לבין העמים.</p>	<p>דאת ה' ודאי איהו ודוי דברים: ורוא דמלה (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יי"ה אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו: דודאי כד ב"נ איהו חוטא גרים לאתרחקא ה' מאת ו' דאסתלק בן י"ה דא יה"ו מאת ה' ובג"ד אתהרב בי מקדשא ואתרחקו ישראל מתמן ואתגלו ביני עממיא</p>
<p>ומשום זה כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאולה תלויה בזה. ומשום זה הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה.</p>	<p>ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחורא ה' לאת ו' ופורקנא בדא תלייא: ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמייה וע"ד (יחזקאל כ ט) ואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) למעני למעני אעשה</p>
<p>ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם,</p>	<p>ואם לאו חורין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה: ויחזרון על כרחייהו</p>
<p>קכב/ב</p>	<p>כיון דשארי דינא לא אסתליק עד דישתלים שנשלם.</p>
<p>בית דאשתלים ועבד תשובה אתקין עלמין כלהו משמע דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים וכתיב עד יי' אלהיך וגו' כי אל רחום יי' אלהיך וגו'</p>	<p>אחר שנשלם ועשה תשובה, מתקן כל העולמות משמע, שכתוב "ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", וכתוב "ושבת עד ה' אלהיך וגו' כי אל רחום ה' אלהיך וגו'".</p>

¹ עי' אד"ז רצ ע"א.

² דווקא אות ה' בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור (רמ"ז).

³ ולא תענית וסיגופים שוידוי הוא עיקר לתשובה.

⁴ דאשתלים ה' כנ"ל (יהל אור).

⁵ דלא נשאר לנו אלא דברים, ה', מלכות ונשלמה פרים שפתינו, כל השם במקום פרים שהיה הקרבן משלים בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש (תענית כז ע"ב) בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם יעסקו בקרבנות ואני מוחל וז"ש דודאי כו' ובג"ד (יהל אור).

⁶ כפל הדברים אלו ליישב מה שקשה בענין זה שהרי אמר בשעה"כ (דרושי ר"ה דורש ו צד ע"ג) שכשנתמעטה המלכות בסוד נקודה גם הז"א נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו, גם ארז"ל מיום שחרב ב"ה דיו לעולם שישתמש בב' אותיות וא"כ יקשה למה מיחס ומיחד הפגם דווקא לה' לכן אמר לבד בה' יש הפגם בעצם שמתרחקת מאות ו' ויורדת למטה אבל אינו כן זעיר רק שמסתלק ועולה כי אין המלכות מעלה מ"ן ואין הזעיר משפיע לה וזהו משחת מאיש כי חסר כח האישות בהסתלקו למעלה ותשש כחו כי אין ו' שהוא הדעת מתגלה ונשאר בחי' הקטנות דהיינו שאין בו רק ב' מוחין חו"ב שה"ס הטקנות (רמ"ז).

⁷ הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשורש נמשחו בפרטות מה שהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכללם (רמ"ז).

⁸ ובזה לא לקתה מדת הדין ובג"כ הכל תלוי בתשובה פי בין דיחיד ובין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות (רמ"ז).

⁹ איתא בגמ' של המן.

<p>באחרית הימים מה יש כאן, אלא להכליל כנסת ישראל שהיא בגלות ונמצאת בצרתם ולא עוזבת אותם לעולמים, ולכן הקדוש ברוך הוא, אף על גב שמשרה דין בעולם, רוצה שיחזרו ישראל בתשובה להטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, ואין לך מי שיעמוד בפני התשובה.</p>	<p>באחרית הימים מה יש כאן, אלא להכליל כנסת ישראל שהיא בגלות ונמצאת בצרתם ולא עוזבת אותם לעולמים, ולכן הקדוש ברוך הוא, אף על גב שמשרה דין בעולם, רוצה שיחזרו ישראל בתשובה להטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, ואין לך מי שיעמוד בפני התשובה.</p>
<p>ת"ח אפילו כנסת ישראל תשובה אקרי² ואי תימא (תשובה)³ עלאה (ס"א מעליא)⁴ (נ"א ואת עלאה)⁵ מכל⁶ אתר לא שכיח⁷ אלא דא אקרי תשובה כד אהדר רחמי לקבלהא והיא תבת על כל אינון אוכלסין וינקא לון ותשובה מעליא כד אתמסר נפשא לגבה ונמיל לה בזמנא דאיהי בתשובה כדין כלא אתתקן לעילא ותתא ואתתקן הוא וכל עלמא חייבא חד בעלמא קלקולא דכמה אחרנין בניניה ווי להייבא ווי לשביביה</p>	<p>בא וראה אפילו כנסת ישראל נקראת תשובה, ואם תאמר (תשובה) עליונה (מעלה) (ואות עליונה) מכל מקום לא נמצאת, אלא זו נקראת תשובה כשחוזר רחמים למולה, והיא חוזרת על כל אותם אוכלוסים ומיניקתם, ותשובה מעולה כשנמסרת הנפש אליה ולוקחת אותה, בזמן שהיא בתשובה אז הכל מתתקן למעלה ולמטה, ומתתקן הוא וכל העולם. רשע אחד בעולם בגללו יש קלקול לכמה אחרים, אוי לרשע אוי לשכנו.</p>
<p>ת"ח יונה בנין דלא בעא למהך בשליחותא דמאריה כמה בני נשא הוו אתאבידו בניניה בימא עד דבלהו אהדרו עלוי ודאינו ליה בדינא בימא וכדין אשתויבו כלהו</p>	<p>בא וראה, יונה משום שלא רצה ללכת בשליחות רבונו, כמה אנשים היו אובדים בגללו בים, עד שכולם חזרו עליו ודנו אותו בדין בים ואז נצלו כולם.</p>
<p>וקב"ה חס עליה לבתר ושויב כמה אוכלסין בעלמא אימתי כד אהדר למאריה מגו עקתיה הדא הוא דכתיב קראתי מצרה לי אל יי ויענני וכתיב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'</p>	<p>ואחר כך הקדוש ברוך הוא ריחם עליו והציל כמה אוכלוסים בעולם, מתי, כשחזר לרבונו מתוך צרתו, זהו שכתוב קראתי מצרה לי אל ה' ויענני, וכתוב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'.</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>הה"ד (דברים ד ל) ושבת עד יי' אלהיך עד יהו"ה ודאי⁸ ותשובה דא אתקריאת חיים⁹ כי ממנו תוצאות חיים¹⁰ דאינון נשמתין דישאל</p>	<p>זהו שכתוב ושבת עד ה' אלהיך, עד יהו"ה ודאי. ותשובה זו נקראת חיים, כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות</p>

¹ מלכה (אור יקר).

² לא מבעיא בינה שודאי נקראת תשובה כמש"כ ברע"מ עמוד א' (מ"מ).

³ דפ"מ גורס את המוסגר.

⁴ כן עיקר (מ"מ).

⁵ נמחק דפ"מ.

⁶ ככל (דפ"מ).

⁷ ר"ל תשובה באמיתות לא שייכא אלא בבניה מטעם שאמרנו אבל במלכות לא שייך בה שם תשובה, ותיריך שגם מלכות נקראת תשובה משום דהיא תבת על כל אינון אוכלוסין שהם ביע וינקא לון (מ"מ).

⁸ שלימו דשמייה כנ"ל (יהל אור).

⁹ כי היא נקראת באר מים חיים כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש [ז"ל: עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן כל חיים ביה תליין מיניה פרחין חייין וזהורין לכל סטר האי שיר דקאמרן איקרי בא"ר ואינון חיים עילאין עאלין בגויה וההוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה וע"ד כתיב באר מים חיים], וכמ"ש (ברכות נו ע"ב) הרואה באר בחלום כו' כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו', ובתשובה חזור למקור מים חיים (יהל אור).

¹⁰ ממלכות וכן ותמונת כו' בצלם כו' (יהל אור), ועי' שעה"כ פט ע"ד: ע"י היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה, וממנו תוצאות חיים.

<p>ואיהו הבל דנפק ועאל בפומא דב"נ בלא עמל ובלא יגיעהו</p>	<p>ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפי האדם בלא עמל ובלא יגיעה.</p>
<p>ה' דבהבראם¹ ועלה אתמר כי על כל מוצא פי יי' יהיה האדם והיא על רישיה דב"נ עלה אתמר ותמונת יי' יביש אך בצלם יתהלך איש ובגין דאיהי על רישיה דב"נ אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות בגלוי דרישא דאם היא אסלקת מעל רישיה דב"נ מיד אסתלקו חיים² מניה</p>	<p>ה' של הבראם. ועליו נאמר "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", והיא על ראש האיש, עליה נאמר "ותמונת ה' יביט", "אך בצלם יתהלך איש". ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.</p>
<p>ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא אע"ג דלא אתברי בהוין שמיא וארעא וכל תולדין דבהון לא שריא ודאי דמשה בעא מקב"ה דלא תשרי שכינא על אומין דעלמא ויהיב ליה³ הבלא⁴ דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא או על חייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל</p>	<p>ואם תאמר שכך שורה על [ראש] אומות העולם, אף על גב שלא נבראו בהם שמים וארץ, וכל תולדותיהם לא שורה ודאי, שמשה בקש מהקדוש ברוך הוא שלא תשרה שכינה על אומות העולם, וניתן לו. ההבל העומד על [ראש] אומות העולם, מאיפה יוצא, או על הרשעים שהם ערב רב, מעורבים עם ישראל.</p>
<p>אלא⁵ ודאי⁶ לית כל אפייא שוין⁷ אפילו ישראל לאו אינון שוין כ"ש אחרנין אלא ודאי עלה האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל לית לון יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגיעה שבת וינפש</p>	<p>אלא ודאי לא כל הפנים שוים, אפילו ישראל אינם שוים, כל שכן אחרים. אלא ודאי על דמות זו של אות ה' פרשוה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה (&), וכשזה שורה על ישראל אין להם יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגיעה, שבת וינפש.</p>

¹ בהגור"א על תז"ח יט ע"ג וז"ל: רוחא דלא שכיך לעלמין - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי' ב"ע רכה ע"א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגני ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"נ כידוע.

² עי' זהר ח"א כה ע"א שזה מלכות.

³ עי' זו"ח לך לך כו ע"א: הקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה"א בראם. ועיי' תיקו"ז יב ע"ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

⁴ דרגא דידה ד"ס נה"ם ולכן נק' ד' וכשהיא שוה לת"ת נקראת ה' (יהל אור). עי' שער מאמרי רז"ל על הגמ' (כתובות קיא ע"א) כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל כו'. כי היא ד' אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד' אותיות כמ"ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה"י גבוה י' ורחב ד', גבוה י' מסט' דבעלה שמה מפרש בי"ד אתון, ורחב ד' מסט' דילה ד' אותיות כמ"ש (יהל אור). לא מצאתי בסוף תיקון מז, אמנם עי' תיקו"ז קיד ע"א: ודא אדנ"י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו"ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועיי"ש בגר"א: ודא אדנ"י דאיהו כו' - שהיא רשות בעלה הויה והוא גבוה י"ד ורחבו ד' כמ"ש בכ"מ: יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחיד.

⁵ בינה, באותו גימ' עי' פע"ח שער התפילין פרק יא.

⁶ ר"ל בשביל א"ה (יהל אור).

⁷ ר"ל דלכך כתיב בהבראם אחר אלה תולדות השמים והארץ, לומר שדווקא שריא ה' זעירא על אלן שבשבילם נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ"ש לקמן ובג"ד ויכלו שלימו כו' ועלה קיימין שמיא וארעא כו' דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו' (יהל אור).

⁸ שמילא שאלתו כמ"ש (ברכות &) ג' דברים בקשה משה מהקב"ה ונתן לו כו' (יהל אור).

⁹ היא קושיא (יהל אור).

¹⁰ נחמק צנר"ל.

¹¹ הוא תירוץ ול"ג תיבת אלא וכן תיבת אלא דלהלן בסמוך ל"ג (יהל אור).

¹² עי' ברכות (נח ע"א) הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה.

<p>דנפש אחראי אית על רישיה דב"נ דאתקריאת עבר ואיהו דיוקנא? על ב"נ ואיהו עבר דמלכא דמנענעא? כל אברין דב"נ למיזל בארהין טבין ולקיימא בהון רמ"ה פקודין לשריא עליהו ה' דבהבראם? דכך סליק הבראם לרמ"ה</p>	<p>שנפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת עבד, והיא דמות [המכסה?] על האיש, והוא עבד המלך שמנענעת כל אברי האדם ללכת בדרכים טובות, ולקיים בהם רמ"ח מצוות, להשרות עליהם ה' של בהבראם, שכך עולה הבראם לרמ"ח.</p>
<p>ודיוקנא אחראי על רישיה דאתקריאת יראה ודא י? ועלייהו אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו? בצלם אלהים? תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונקבא דכר מסטרא דאת י? נוקבא מסטרא דאת ה'</p>	<p>ודמות אחר על ראשו שנקרא יראה, וזה י', ועליהם נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים", שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י', נקבה מצד האות ה'.</p>
<p>ותרין אתוון אתערין ליה לב"נ לתורה ולמצוה י? יראה? ודא איהו על רישיה? דב"נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב"נ למדחל מקב"ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה</p>	<p>ושתי אותיות [אחרות] מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, י' יראה, וזוהי על ראש האדם, וממנה תכנס יראה ללב האדם, לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמור את עצמו שלא יעבור על מצוות לא תעשה.</p>
<p>ה' אהבה על רישיה דב"נ¹¹ ומניה עאל רחימו דקב"ה על רמ"ה אברין דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה</p>	<p>ה' אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ"ח איבריו לקיים בהם מצוות עשה.</p>
<p>ו' איהו על רישיה דב"נ ומניה ייעול על פומא דב"נ מלולין לאולפא באורייתא</p>	<p>ו' היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דיבורים ללמוד בתורה.</p>
<p>ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר יהו"ה דאיהו בינה תשובה ו' תשוב לגבי ה' דאיהו עובדא¹² דבראשית ואיהו ל"ב אלהים¹³</p>	<p>ובזה קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ובה שתהיה בכם היראה והאהבה והתורה, יחזור יהו"ה שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב לה', שהיא מעשה בראשית, והיא ל"ב אלהים</p>
<p>קבנ/א</p>	
<p>רע"מ</p>	

¹ ממט"ט ששורה בימות החול שע"י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בוק, דיליה ו' אותיות דמט"ט (יהל אור).

² הוא הצלם (יהל אור).

³ שמיניה התנועה לאדם כו' (יהל אור).

⁴ ה' זעירא מלכות ה' דאברהם (יהל אור).

⁵ צ"ל תורה ודא ו' והוא דיוקא דעד"א (יהל אור).

⁶ ר"ל בצלם ו' (יהל אור).

⁷ מלכות (יהל אור).

⁸ ו' (גר"ל).

⁹ והן ד' אותיות הוי"ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומעצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ"ע ומל"ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וז"ל הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יה"ו הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ"ל מ"ע ומל"ת תורה ותשובה (יהל אור).

¹⁰ דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

¹¹ עי' הערה בסוף הספר.

¹² ר"ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו' דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית (יהל אור).

¹³ ר"ל מלכות שנקראת אלקים ל"ב שנקראת כבוד ה' כבוד גימ' ל"ב (יהל אור).

<p>וישתלם יהו"ה, ובה תהיה לכם מנוחה מהכל, ובה שבת וינפש, ובה יכלל יהו"ו.</p>	<p>וישתלם יהו"ה, ובה תהיה לכם מנוחה מהכל, ובה שבת וינפש, ובה יכלל יהו"ו.</p>
<p>ומשום זה ויכלו, שלמות הכל, בה נברא כל העולם, ועליה עומדים שמים וארץ והים וכל הבריות שנבראו, שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", בה' בראם. ואם היא תתרחק מהעולם אפילו רגע, הכל יחרב ויתבטל, ולא תהיה עמידה לעולם.</p>	<p>ומשום זה ויכלו, שלמות הכל, בה נברא כל העולם, ועליה עומדים שמים וארץ והים וכל הבריות שנבראו, שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", בה' בראם. ואם היא תתרחק מהעולם אפילו רגע, הכל יחרב ויתבטל, ולא תהיה עמידה לעולם.</p>
<p>האי ה' לא תיזיל מנופא ובה קיימא וכד היא תיזיל מיניה הוא⁴ סם המות תיתי ותשרי עליה דתתקרי טומאה נבלה פסולה מלאך המות חשך אפל⁵ ושריא על גופא דב"ג ובההוא זמנא אתקרי ב"ג מת ורזא דמלה כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו⁶</p>	<p>ה' זאת לא תלך מהגוף, ובו הוא עומד, וכשהיא תלך ממנו, הוא סם המות יבא וישרה עליו, שתקרא טמאה נבלה פסולה, מלאך המות חושך אפלה ושורה על גוף האיש, ובאותו זמן נקרא האדם מת, וסוד הדבר, כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו.</p>
<p>כל פקודין דעשה דהוו עתידין לשריא ברמ"ח אברין דליה כלהו מתאבלין עליה ורזא דמלה דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' ולאבליו מאי ולאבליו אילין רמ"ח אברין דקא מתאבלין עליה דאינון דיוקנא עלאה דשריא על רישיה דבה⁷ שריא יהו"ה</p>	<p>כל מצוות עשה שהיו עתידות לשרות ברמ"ח איבריו, כולן מתאבלות עליו. וסוד הדבר "דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' ולאבליו". מה זה ולאבליו, אלו רמ"ח איברים שמתאבלים עליו, שהם דמות עליונה ששורה על ראשו, שבה שורה הו"ה.</p>
<p>דכמה דאית דיוקנא טבא על צדיק ומנהיג ליה לכל עובדין טבין לזכאה ליה לעלמא דאתי כך אית דיוקנא בישא על רישא דחייביא לאנהגא לון בעובדין בישין דירתון גיהנם⁸ ובג"ד אית הבל ואית הבל אית הבל טב דאתמר ביה כי על כל מוצא פי יי' יחיה</p>	<p>שכמו שיש דמות טובה על צדיק, ומנהיגה אותו לכל מעשים טובים, לזכותו לעולם הבא. כך יש דמות רעה על ראש הרשעים, להנהיגם במעשים רעים שירשו גיהנם, ומשום זה יש הבל ויש הבל, יש הבל טוב שנאמר בו "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", ויש הבל רע</p>

¹ לכון (דפ"מ).

² קס ע"כ וע"ב] (נוסף בדרך אמת).

³ עי' ח"א מז ע"א: יום הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא, אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (דבר אחר דאיהו ס"א יסוד), למהוי כלא חד, ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בחד), אשתכללו מכלא, ואשתלימו בכלא. ועי' לקמן רכז ע"א שמביא שגימ' של ויכלו הוא ע"ב כמנין ח"י פעמים ד' (אותיות שם הו"ה) שהוא צדיק חי עולמות.

⁴ הא (מנטובל).

⁵ עי' תיקו"ז סז ע"ב שזה לבוש לשכינתא במדור הקלי' (עי"ש בגר"א), וכן משמע לקמן בעמוד.

⁶ כמ"ש (ברכות יח ע"ב) שבחיים [רשעים] קרויים מתים (יהל אור).

⁷ עי' פסחים (מט ע"ב) אמר רבי אלעזר עם הארץ מותר לנוחרו ביום הכיפורים שחל להיות בשבת אמרו לו תלמידיו רבי אמור לשוחטו אמר להן זה טעון ברכה וזה אינו טעון ברכה, וכו' אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן עם הארץ מותר לקורעו כדג אמר רבי שמואל בר יצחק ומגבו, ע"כ, וכנ"ל שהע"ה הוא כבר נבלה. אמנם עי' שם שער מאמרי רז"ל: הטעם הוא כי ע"ה אין לו זולתי נפש מעולם העשיה וכפי גדר נפשו כך מקום פגמתו ואינו פוגם על ידי חטאו רק בעולם העשיה, ע"כ.

⁸ היינו השכינה שעל ראשו כנ"ל בו שורה הו"ה.

⁹ הדיוקנא טבא הוא השכינה כנ"ל קב ע"ב, והדיוקנא בישא היא החשך אפלה הנ"ל.

<p>האדם ואית הבל ביש דאתמר ביה גם זה הבל ורעות רוח¹</p>	<p>שנאמר בו "גם זה הבל ורעות רוח".</p>
<p>ות"ח בעובדין דב"נ אשתמודע פרצופא דאיהי עליה: ופרצופא דאנפוי הה"ד (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה בס² בדיוקנא אשתמודע פרצופא דחיה דשריא עליה אם הוא אריה או שור או נשר או אדם מהמרכבה דקב"ה ושכינתיה³ או מהמרכבה דמלאך שר הפנים⁴ או מהמרכבה בישא דסמאל⁵ או מהמרכבה דארבע יסודין דעלמא ולית בהו לא היצר טוב ולא היצר הרע אלא כבעירין דעלמא</p>	<p>ובא וראה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו, זהו שכתוב "הכרת פניהם ענתה בס", בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה או שור או נשר או אדם ממרכבת הקדוש ברוך הוא ושכינתו, או ממרכבת מלאך שר הפנים, או ממרכבה רעה של סמאל⁶, או ממרכבת ארבעה יסודות של העולם, ואין בהם לא היצר הטוב ולא היצר הרע, אלא כבהמות העולם.</p>
<p>ובג"ד כמה הכלים אית בבני נשא כל חד למיניה ורזא דמלה (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה, ומשום זה (סוטה ח ע"ב) במדה שאדם מודד בה מודדים לו, ולכל פרצוף יש ממונה עליו.</p>	<p>ומשום זה כמה הכלים יש בבני אדם, כל אחד למינו. וסוד הדבר "תוצא הארץ נפש חיה למינה", ומשום זה (סוטה ח ע"ב) במדה שאדם מודד בה מודדים לו, ולכל פרצוף יש ממונה עליו.</p>
<p>ת"ח לשית יומי בראשית לכל חד אית ליה פרצופיה דההוא דרגא דאנהיג ליה ולא תשכח יום דלית ביה טוב</p>	<p>בא וראה לששת ימי בראשית, לכל אחד יש את פרצופו של אותה דרגה שמנהיגה אותו, ולא תמצא יום שאין בו טוב.</p>
<p>ואע"ג דביומא תניינא לא אית ביה טוב ביומא תליתאה תשכח ליה ובג"ד אתמר ביה תרי זמני טוב וכל יומא אית ליה: גדר מלבר דלא ייעול כל ב"נ לההוא טוב כגון חושך דכסי לנהורא דתשכח ביומא קדמאה אור ותשכח ביה חושך בכל יומא תשכח נטירא ואיגון נטירין איגון כגון קוצים לכרם</p>	<p>ואף על גב שביום השני אין בו טוב, תמצאנו ביום השלישי. ומשום זה נאמר בו פעמיים כי טוב (&). ולכל יום יש גדר מבחוק, שלא יכנס כל אדם לאותו טוב, כמו חושך שמכסה את האור, שתמצא ביום ראשון אור ותמצא בו חושך, בכל יום תמצא שמירה, ואותם שומרים הם כמו קוצים לכרם.</p>
<p>ואית נטירין אחרנין כגון נחשים ועקרבים ושרפים ונטרין ההוא טוב דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל ואי לאו כל חייביא הוו עאלין ברוין דאורייתא</p>	<p>ויש שומרים אחרים כמו נחשים ועקרבים ושרפים ושומרים אותו טוב שלא יכנס לשם מי שאינו ראוי להיכנס, ואם לא כל הרשעים היו נכנסים בסודות</p>

¹ עי' תיקו"ז (קלה ע"א): תא חזי קין איהו יצר הרע הבל יצר הטוב הבל איהו הלב ואיגון תרי בתי לבא הה"ד (קהלת י') לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו לב חכם לימינו דא הבל דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל איהו תוספת רוח הקדש קין איהו רוח הטומאה דאיהו גרע ולא אוסיף וכו' הבל טב והבל ביש הבל דאורייתא דאיהו להב עלה אתמר קול ה' חצב להבות אש ודא ה' דמשה [גירסת הגר"א: ת"ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יצה"ר ואית הבל יצ"ט כו' רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו' לההוא דלעילא כו' מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט' דמינא].

² שכינה או חשך אפלה הנ"ל.

³ עי' ח"ב עד ע"ב ברזא דרזין: כפום עובדין דההוא נפש בגופא הכי אתחזי במשכא לבר.

⁴ לא קאי על מ"ש בדיוקנא דאשתמודע כו' אלא על בעבודין, דבעובדין ניכר, אבל בדיוקנא ניכר מאיזה חיה הוא, אם חוור מאריה, כמ"ש בתיקו"ז (לא מצאתי &) וכלל זה הוא בכל העולמות כמו שמפרש והולך (יהל אור).

⁵ מט"ט (תיקו"ז קמח ע"ב).

⁶ דשם עץ הדעת ט"ר (יהל אור).

⁷ עי' פרדס רמונים (שער ד פרק ב): כפי הפגם הנפגם על ידו כן יהיה עונשו ע"י המדה ההוא, ע"כ. והיינו כאשר אדם עושה מצות ומשרה שכינה על ראשו, כך הוא מוביל אותו לעוד טוב, וכל להפיק ר"ל.

⁸ ר"ל דבכל יום יש ט"ר ולכן בין בקדושה ובין בסט"א יש בכל יום פרצופא דאנהיג כנ"ל (יהל אור).

התורה.	
<p>ומשום זה מי שהוא רשע ויכנס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה שנקראים חושך ואפלה נחשים ועקרבים חיות בר, נקראים ומבלבלים מחשבתו, שלא יכנס למקום שאינו שלו.</p>	<p>ובג"ד מאן דאיהו חייבא ויעול למנדע רזין דאורייתא כמה מלאכי חבלה דאתקריאו השך ואפלה נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו ומבלבלין מחשבתיה דלא ייעול לאתר דלאו דיליה</p>
<p>אבל מי שהוא טוב, כל השומרים הללו הם לעוזרו, וקטגור נעשה סנגור, ויכניסו (אותו) לטוב הגנוז, ויאמרו לו מורנו איש זה הוא טוב וצדיק ירא שמים רוצה להיכנס לפניך.</p>	<p>אבל מאן דאיהו טוב כל אלין נטירין אינון לממריה¹ וקטיגור נעשה סניגור וייעלון (ליה) לטוב הגנוז וימרון ליה מרנא הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים בעי לאעלא קרמך</p>
<p>אמר לנו פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. אותו טוב הגנוז יאמר להם, פתחו לו בשער זה שנקרא אהבה, או בשער זה שנקרא תשובה, כל צדיק יכנס כפי דרגתו, וסוד הדבר "פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'".</p>	<p>אמר לנו פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. ההוא טוב הגנוז יימא לון פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה או בהאי תרעא דאיהי תשובה² כל צדיק ייעול כפום דרגא דיליה וריא דמלה (ישעיה כו ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'</p>
<p>כעת צריך לחזור על פתח התשובה, וכי מכמה מינים היא התשובה שעושים בני אדם, כולם טובים, אבל לא כל הפנים שוים.</p>	<p>כען צריך לאהדרא על פתח התשובה וכי מכמה מינין איהו תשובה דעבדין בני נשא כלהו טבין אבל לאו כל אפיא שוין</p>
<p>יש אדם שהוא רשע גמור כל ימיו, והוא עובר על כמה מצוות לא תעשה ומתחרט ומודה עליהם, ואחר כך לא עושה לא טוב ולא רע, לזה בודאי ימחל הקדוש ברוך הוא, אבל לא שזכה לתשובה עליונה.</p>	<p>אית ב"נ דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו עובר על כמה פקודין דלא תעשה ומתחרט ומודה עלייהו ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב"ה אבל לא דיזכה לתשובה עלאה³</p>
<p>יש אדם שלאחר שישוב מחטאיו ומתכפר לו, הוא הולך בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, זה זוכה לתשובה תחתונה שנקראת ה', וזו היא תשובה תחתונה.</p>	<p>אית ב"נ לבתר דיתוב מחטאיו ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו⁴ דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה' ודא איהו תשובה תתאה</p>
<p>יש אדם שלאחר שהתחרט על חטאיו ועשה תשובה ויתעסק בתורה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, ולא על מנת לקבל פרס, זה זוכה לאות ו', והוא בן י"ה, ועל שמו נקראת בינה, וזה גורם שתשוב ו' לה', ומלת תשובה כך היא, תשוב ו' לה', ולעולם לא שורה ה' באיש ולא ו'</p>	<p>ואית ב"נ לבתר דמתחרט מחוביו ויעביד תשובה ויתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו' ואיהו בן י"ה ועל שמיה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו' לגבי ה' ומלת תשובה כך היא תשוב ו' לה' ולעולם לא שריא ה' בכר נש ולא ו'</p>

¹ למימריה (גר"א).

² ר"ל לעזור לו (יהל אור).

³ אהבה, תשובה.

⁴ עיי' קכב ע"ב שמשמע שזה בינה ועיי' הערה בדף קכב בשם הדעה.

⁵ בענין אהבה ויראה עיי' לעיל קכב ע"ב, ועיי' עוד בענין תורה ומצות.

⁶ תשב ר"ה אותיות תשובה והוא תשוב ו' לה' או ה' לו' אע"ג דלא נזכר י"ה ז"ש ולעולם כו' דשם תשובה (יהל אור).

קבנ/ב	רע"מ
בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י"ה יראה ואהבה קרינן ליה ודאי ומתמן אתיהיבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישאל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב"ה הה"ד בנים אתם ליי' אלהיכם ¹	ללא יראה וללא אהבה, שהם י"ה, יראה ואהבה נקראים בודאי. ומשם נתנו התורה והמצוה שהם בן ובת, ומשום שישאל מקיימים התורה והמצוה, נקראו בנים לקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב "בנים אתם לה' אלהיכם".
הנסתרות ² יראה ואהבה ³ דאינון במוחא ולבא בחללא דנופא וברישא ⁴ והנגלות התורה והמצוה דאינון בנופא וברישא לבר ⁵ וריא דמלה הכי הוא ודאי דאי ב"ג דחיל לקב"ה או רחים ליה דא לא ידע ב"ג אחרא בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו	הנסתרת יראה ואהבה, שהם במח ובלב, בחלל הגוף ובראש. והנגלות התורה והמצוה, שהם בגוף ובראש מבחוץ. וסוד הדבר כך הוא ודאי, שאם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא, או אוהב אותו, את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו.
אבל ב"ג דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב"ג בגין דקב"ה עבד ליה פומא באתגליא לאתעסקא באורייתא ועיינין לאסתכלא בה ואודנין למשמע בה ועבד קב"ה בב"ג ידין ורגלין ונופא למעבד בהון פקודין דעשה	אבל אדם שמתעסק בתורה והולך במצות, עשה זה גלוי לכל אדם, כי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועיניים להסתכל בה, ואזנים לשמוע אותה. ועשה הקדוש ברוך הוא באדם ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.
א"כ חוטמא למאי נפקא מניה ויפח באפיו נשמת חיים דא איהי דיוקנא ⁶ דעל ב"ג דאתמר ביה ויחלוס ⁷ והנה סלם סלם ודאי איהי נשמת	אם כך חוטם למה צריך, ויפח באפיו נשמת חיים, זוהי דמות שעל האדם שנאמר בה "ויחלוס והנה סולם", סולם

¹ א"א (יהל אור).

² עי' תיקו"ז יט ע"א שהנסתרות לה' אלקינו הם א"א, והנגלות הם ז"ן.

³ עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פל"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

⁴ דתורה ברישא בפה כמש"ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא. (מ"כ עה"ג. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש"ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז"ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

⁵ באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג"כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישאל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ"א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד"א באברים, וכן אמר בהקדמה ב' דתיקונים (יט ע"א) דרועא ימינא וכו', ע"ש כל האברים בו"ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע"ש. והענין כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ"ש בסוף תיקון כ"א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע"ש סא ע"א מוחא איהו בהיפוכא חוס כו' ואיהו אריה כו' ע"ש (יהל אור).

הג"ר שהם חב"ד דז"א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז"א. ובזה תבין מ"ש במ"א, כי לעולם אינו רק ו"ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג"ר. נמצא, כי בחי' החיצוניות אינו רק ו"ק לבד, אלא שנחלקים לז"ס, אך המוחין הם הפנימים, הם ז"ס גמורות (ע"ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דהגלגלתא והראש הוא ג"כ רק מכלל ה"ק (הקד"ש לח ע"ג), המוחין אשר הם מלובשים בהגלגלתא והם מלגאו, כבר למדנו הגר"א זללה"ה בהיכלות בראשית היכל א' (בספר יהל אור דף י"א ע"ד) כי הנה הם רק הג"ר דהרוח גופה, שהוא רק מבחי' הז"ת (דע"ה ח"א מו ע"א).

⁶ הוא שם אלקים כורסייא לשם הוי"ה, והוא כסא, בריאה, סולם לעלות לשם הוי"ה. דמכסא הנשמות כידוע, ולכן ויפח באפיו כו' (יהל אור).

⁷ כמ"ש שהחלוס הוא בחוטם, שהאף נייעור (ברכות סא:) (יהל אור).

<p>חיים כרסייא לשם יהו"ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא! והאי כרסייא מנה גזורות כל נשמתין דישראל ואיהו דיוקנא על רישא דב"נ</p>	<p>ודאי היא נשמת חיים, כסא לשם יהו"ה, שהוא היראה והאהבה התורה והמצוה, ובו שורה. וכסא זה ממנו גזורות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.</p>
<p>והנה? מלאכי אלהים עולים ויורדים בו אליו הבלים דסלקין ונפקין⁴³ בנופא בהאי סלם איהו חד⁵ שביעאה דכלא⁶ ואיהו מצב ארצה⁷ תריין⁸ וראשו מגיע השמימה⁹ תלת¹⁰ והנה מלאכי אלהים עולים תריין¹¹ ויורדים תריין¹² אינון לקבל ד¹³ רוחות והשמים והארץ</p>	<p>והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, אלו הבלים שעולים ויוצאים בגוף בסולם זה. הוא אחד, שביעי של הכל. והוא מוצב ארצה, שנים. וראשו מגיע השמימה, שלשה. והנה מלאכי אלהים, עולים שנים ויורדים שנים, אלה כנגד ארבע רוחות, והשמים והארץ.</p>
<p>ורזא דמלה הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל אינון שבעה לקבל כורסייא דאיהו הסלם והשמים והארץ וד' יסודין דעלמא ואינון שבעה לקבל שבעה יומי בראשית</p>	<p>וסוד הדבר הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל, הם שבעה כנגד הכסא שהוא הסולם והשמים והארץ וארבעה יסודות העולם, והם שבעה כנגד שבעת ימי בראשית.</p>
<p>אית¹⁴ כל בריין דשמיא וימא וארעא כגון חיות¹⁵ עופות בהמות דגים וכמה תולדין דתליין מיניה ובגין דכלא אתברי בהאי צולמא דעל כל ישראל דאיהו צדיק אתמר בהון ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו' ודא ממלל על בני נשא דאינון מתילין לחיון ברא ולבעירן ולעופין</p>	<p>יש כל בריות השמים והים והארץ כמו חיות עופות בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויות ממנו, ומשום שהכל נברא בצלם הזה, שעל כל ישראל שהוא צדיק, נאמר בהם "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'", וזה מדובר על בני אדם שמשולים</p>

¹ שהיא כלי קבול לשם יהו"ה (יהל אור).

² שהוא שם אלקים כנ"ל (יהל אור).

³ ונחתין (יהל אור).

⁴ שההבל עולה מן הגוף ויורד לגוף (יהל אור).

⁵ בדרגא דצדיק, ולכן הוא על הפה (יהל אור).

⁶ עי' תז"ח (כט ע"ב): כד איהי תגא על ראשה אתקריאת אות זין כלילא מנה אות ברית דאיהו שביעאה דכלא שביעי ודאי. בהגר"א: **אות זין** - כנ"ל ' על ' הוא ז': **כלילא מניה** - ר"ל לכך הוא ז' שכלילא מז"ס שלה ושל בעלה דכלילא מני' דבכל דרגא דסליקת מקבלת מכולם כמ"ש לקמן ע"ב וכד סליקת ליה מתתקנא בכל ע"ס כו': **אות ברית** - ר"ל עטרת היסוד ע"ג היסוד שנקרא אות ברית ' ע"ג ו' ושם שביעי כידוע יום השביעי וז"ש. דאיהו שביעאה כו'.

⁷ דאחיד בשמיא וארעא, וכולו כליל בנוק', וראשו מחובר לגופא דכורא, זהו וראשו מגיע כו' (יהל אור).

⁸ יסוד ומל' ארצה (יהל אור).

⁹ עי' תיקו"ז יח ע"ב: ויחלום והנה סלם מוצב ארצה (בראשית כח יב) דא שכינתא תתאה וראשו מגיע השמימה דא שכינתא עלאה. ועי' בהגר"א על תיקו, כא ע"ב: **והנה מלאכי אלקים** - ר"ל, ד"ס ח"ג נ"ה שהן מלאכי של אלקים בינה: **עולים ויורדים בו** - בת"ת ראש הסולם: **עולים תרי** - ח"ג למעלה מן ת"ת: **ויורדים תרי** - נ"ה למטה מן ת"ת. ועי' שעה"ק עד ע"א.

¹⁰ ת"ת (יהל אור).

¹¹ חו"ג, עולים ע"ג ת"ת, על השמים (יהל אור).

¹² נ"ה למטה משמים (יהל אור).

¹³ והסולם שביעי כנ"ל (יהל אור).

¹⁴ ובה לית סילה אור).

¹⁵ משום פסוק שמביא אחר כך נקיט הני. והן ארבע מינים, חיות ועופות ובהמות, והן ג' מיני חיות שאדם עליהן. חיות אריה, בהמות שור, עופות נשר. והן בשמיא וארעא דאצילות. ומימא דבריאה הן דגים. והם שמיא וארעא וימא הן ז' כנ"ל. שמיא ת"ת. וארעא מלכות. וימא יסוד, גי' כ"ל, שבו דגים שנתברכו זרעו של יוסף, וידגו, מה דגים שבים המים מכסים אותם אף כו'. והוא פריסו דיסוד שהוא במקום נסתר שאין עין שולטת בו. חיות ובהמות כו' בח"ג נ"ה, חיות ובהמות בח"ג כנ"ל, אריה ושור. ועופות בנצח, שיעוף השמים לגבי ת"ת. ודגים הוד לגבי ימא יסוד ע"פ המים (יהל אור).

<p>ולגוני ימא דאית בר נש דמזליה שור ומזליה אריה ומזליה נשר ומזליה אדם וכל אלין למה מתפחדין מהאי דיוקנא דאינון מתמן אתבריאוא אלא משום דשם ה' שריא עליה</p>	<p>לחיות השדה ולבהמות ולעופות ולדגי הים, שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם, וכל אלה למה מתפחדים מדמות זו, שהם נבראו משם, אלא משום ששם ה' שורה עליו.</p>
<p>רזא דמלה (דברים כה י) וראו כל עמי הארץ ונו' וכל מאן דפנים עובדוי אתפנים דיוקניה ושם יי' לא שריא באתר פנים ובהוא פנימו שריא השך בנין פנימו דסיהרא דשריא ביה השוכא</p>	<p>סוד הדבר "וראו כל עמי הארץ וגו'", וכל מי שפוגם מעשיו, נפגמת דמותו, ושם ה' לא שורה במקום פגום, ובאותו פגם שורה חושך בגלל פגימת הלבנה, שהחושך שורה בה.</p>
<p>והאי ב"נ כמה דאיהו פנים דיוקניה כך אתפנים איהו לתתא או אתעביד אלם או חרש או סומא או חגר בנין דיהא רשים לעילא ותתא</p>	<p>ואדם זה, כמו שהוא פגם דמותו, כך נפגם הוא למטה, או שנעשה אלם, או חרש, או סומא, או חגר, בשביל שיהיה רשום למעלה ולמטה.</p>
<p>וההוא השך שריא בפנימו דיליה ומיד אשתמודעאן ביה דרגין קדישין דאינון חילוי דקב"ה ומתרחקין מניה דכבר ידעין דבההוא פנימו לא שריא מלכא ובגיד חילוי דמלכא מתרחקין מניה דחילין דמלכא לא שריין ולא מתקרבין אלא באתר דמלכא שריא דכך אינון מתנהגין אבתריה כאברין בתר גופא ובההוא אתר דשרי ההוא השך כמה מלאכי חבלה דאתקריאו נחשים ועקרבים מתקרבין ליה ויהבין ליה כמה נשיכין ואלין אינון יסורין</p>	<p>ואותו חושך שורה בפגם שלו, ומיד יודעים בו דרגות הקדושות, שהם כחות הקדוש ברוך הוא, ומתרחקים ממנו, שכבר יודעים שבאותו פגם לא שורה המלך, ומשום זה חיות המלך מתרחקות ממנו, שחיילות המלך לא שורים ולא מתקרבים אלא במקום שהמלך שורה, שכן הם מתנהגים אחריו, כאיברים אחר הגוף, ובאותו מקום ששורה אותו חושך כמה מלאכי חבלה שנקראים נחשים ועקרבים מתקרבים אליו, ונותנים לו כמה נשיכות, ואלה אותם יסורים.</p>
<p>ואי אית ליה ממונא דעובדין טבין דעביד אתמעטון מניה ואיך אתמעטון מניה אלא כל זכות דנחית ליה מלעילא יהיב ליה לאלין מלאכי חבלה ובטלין מניה יסורין ואי לית ליה זכו ולא חובא לעילא אלא כלא לתתא בכל זכו דעביד נחית ליה ממונין ואומין דעלא מתקרבין ליה לקבל מלאכי חבלה ויהיב לון ממונא ואשתזיב מנייהו</p>	<p>ואם יש לו ממון של מעשים טובים שעשה, יתמעטו ממנו. ואיך יתמעטו ממנו, אלא כל זכות שיורדת לו מלמעלה, נותנים אותה לאותם מלאכי חבלה ומבטלים ממנו יסורים. ואם אין לו זכות ולא חובה למעלה, אלא הכל למטה, בכל זכות שעושה יורד לו ממונות, ואומות העולם מתקרבים אליו כנגד מלאכי החבלה ונותן להם ממון ונצל מהם.</p>
<p>ובגיד הווי ישראל מקרבין לעזאזל לגבי ההוא השך ושבעים פרים לקבל שבעים אומין לקיימא קרא אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים ומיד דהדרין בתיובתא אתעבר ההוא השך מההוא פנימו וישתלים</p>	<p>ומשום זה היו ישראל מקרבים לעזאזל, אצל אותו החושך, ושבעים פרים כנגד שבעים אומות, לקיים הפסוק "אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים", ומיד שחוזרים בק, עובר אותו חושך מאותו פגם ונשלם.</p>
<p>ורזא דמלה גם יי' העביר חטאתך לא ומיד אתהדרר ביה שמא דיי' ויתרעי (נ"א ויתרפי) ביה מאנון נשיכין דיסורין הדא הוא דכתיב ושב ורפא לו</p>	<p>וסוד הדבר "גם ה' העביר חטאתך לא תמות", ומיד חוזר בו שם ה' ורוצה (ומתרפא) בו, מאותן נשיכות של היסורים, זהו שכתוב "ושב ורפא לו".</p>
<p>ומנין שחוזר הקדוש ברוך הוא מיד כשחוזר בתשובה ונשלם אותו הפגם, זהו</p>	<p>ומנין שחוזר הקדוש ברוך הוא מיד כשחוזר בתשובה ונשלם אותו הפגם, זהו</p>

<p>אלי ואשובה אליכם ודא איהו בתשובה גמורה דגרים לאהדרא בינה דאיהו יהו לגבי ה' דאיהי מלכות דאזלא מנדרא מן</p>	<p>שכתוב "שובו אלי ואשובה אליכם" וזוהי תשובה גמורה שגורמת להחזיר בינה שהיא יהו לגבי ה' שהיא מלכות, שהולכת ונוודדת</p>
<p>קבד/א רע"מ</p>	
<p>קנהא דאיהי ההיא דיוקנא דמתקטרין בה כל פקודין ובה מתקטרין עשר ספירין כד ב"נ עבד פקודא הדא ולא יתיר ועביד לה בדהילן ורחימו דקב"ה בגינה שריין עליה י' ספירין וכל מאן דקיים פקודא חד כדקא יאות כאלו מקיים רמ"ח פקודין דעשה דלית פקודא' דלאו איהו כלילא מכלהו רמ"ח (ע"כ)</p>	<p>מקנה שהיא אותה דמות שנקשרות בה כל המצוות, ובה נקשרות עשר ספירות. כשאדם עושה מצוה אחת ולא יותר, ועושה אותה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, בגללה שורות עליו עשר ספירות, וכל מי שקיים מצוה אחת כראוי, כאלו מקיים רמ"ח מצוות עשה, שאין מצוה שאינה כלולה מכל הרמ"ח.</p>
<p>זהר</p>	
<p>איש איש כי תשטה אשתו וגו' מאי האי לגבי האי? אלא כמה דכתיב למעול מעל ביי ר' אלעזר אמר איש איש מאי איש איש דהא בחד סגי³ אלא הא אוקמוה אבל איש איש משמע איש דאיהו איש⁴ וקיים קרא דכתיב שתה מים מבורך וגו' כדן הוא איש בעלמא איש לגבי אתתיה</p>	<p>איש איש כי תשטה אשתו וגו', מה זה לגבי זה {}, אלא כמו שכתוב "למעול מעל בה", רבי אלעזר אמר איש איש, מה זה איש איש, שהרי באחד מספיק. אלא הרי פרשוה, אבל איש איש משמע איש שהוא איש, וקיים פסוק שכתוב "שתה מים מבורך וגו'", אז הוא איש בעולם, איש לגבי אשתו.</p>
<p>ומעלה בו מעל הא כחד סגי אמאי תרי אלא חד לעילא וחד לתתא חד לכנסת ישראל וחד לבעלה⁵ בנין כך והביא⁶ האישי את אשתו אמאי אל הכהן רזא דמלה⁷ בנין דכהנא שושבינא איהו דמטרוניתא הכא אית לאסתכלא הא כתיב ושחט את בן הבקר ושחט אהרא⁸ ולא כהנא דכהנא אסיר ליה</p>	<p>"ומעלה בו מעל" הרי באחד מספיק, למה שנים. אלא אחד למעלה ואחד למטה, אחד לכנסת ישראל לאחד לבעלה. בגלל זה "והביא האישי את אשתו" למה אל הכהן, סוד הדבר משום שהכהן הוא שושבין המלכה, כאן יש להתבונן, הרי כתוב "ושחט את בן</p>

¹ שכל פקודא כליל ע"ס, שהן כלל הקומה, שבהן רמ"ח אברים. וכן אמר לעיל דמתקטרין בה כל פקודין (יהל אור).

² כי היה די שיאמר כי תשטה אשתו ושכב איש אותה, ומאי שייכות למעלה. והשיב כמה דכתיב וכו', ירצה שהכוונה להסמיכה לפרשה דלעיל למעול מעל בה', שהוא הנשבע על שקר שחוטא בשם ה', אף זו חוטאה נגדו, ולכן ס"ת כי תשטה' אשתו' ומעלה' הוא שם הוי"ה, וגם כן סופה להשבע לשקר ולמעול מעל בה' (רמ"ז).

³ דאי למה שאמרו רז"ל שפוגמת גם בה' איש מלחמה, די במה שנאמר ומעלה בו מעל וכנזכר (רמ"ז).

⁴ ירצה שכוונתו ורצונו להמשיך נשמה קדושה בזווגו, וזה מיסוד הנוק' שתחילתו בור שה"ס דין ולבסוף נעשה באר, בנוזלים מן הזכר לתוכו. ואז הוא איש בעלמא, שכן ראוי שיקראו העולם שהוא איש ולא בהמה, ואיש ואשתו שהוא מיוחד בה ואוהבה, שאז אם תשטה נענש כנודע, וכמ"ש בפסוק (ה, לא) ונקה האיש מעוון וגו' (רמ"ז).

⁵ פי' פוגמת בשני יחודים של קדושה, אחד הוא תמיד והוא כנסת ישראל, ששם זה הוא מורה ייחוד עצום דז"ן, כי שם ב"ן כשמקבל משם מ"ה אז יש לו א' בוא"ו שלו ועולה ג"ן, וי' פעמים ג"ן בגי' כנס"ת, וישראל ל כח"ב גג"ת נה"ם, הרי שהיא נעשית ג"ן לכל י' ספירות. וחד לבעלה, הוא ענין אותו רוחא דשדי בגוה מרוחניות נפשו (רמ"ז).

⁶ עליו מוטל להביאה להשקותה, כי כן סוד השמות הנכתבים להמחות הם שנים, אחד ישר שה"ס הזכר, ואחד הפוך שה"ס הנקבה וכמ"ש לקמן בס"ד (רמ"ז).

⁷ כי סתם כהן משמש אחוז ביסוד דז"א וממשיך לה השפע ממנו (רמ"ז).

⁸ אע"ג דאמרינן שחיטה כשרה בזר, דמשמע דסתמא נעשית בכהן אלא שהיא כשרה בזר, מכל מקום סבירא ליה לרבי אלעזר שהוא מצוה, והכי מוכח ממתניתין דפסחים (פ"ה מ"ו), שחט ישראל וקבל הכהן.

<p>בדינא בנין דלא יפנים ההוא אתר דאחיד ביה ואת אמרת והביא! האיש את אשתו אל הכהן למידן דינהא</p>	<p>הבקר" ושחט אחר ולא הכהן, שהכהן אסור לו בדין, בשביל שלא יפגם אותו מקום שהוא אחוז בו, ואתה אמרת והביא האיש את אשתו אל הכהן לדון דינה.</p>
<p>אלא ודאי כהנא לדא חזי בנין דאיהו שושבינא למטרוניהא וכל נשי עלמא מתברכן (נ"א אתאחדת) בכ"י² וע"ד אתתא דלתתא מתברכא בשבע ברכות³ דאחידת בה⁴ בכנסת ישראל וכהנא קאים לאתקנא מלי דמטרוניהא⁵ ולעינא בכל מה דאצטרין בנין כך כהנא לדא ולא אחרא</p>	<p>אלא ודאי כהן ראוי לזה משום שהוא שושבין המלכה, וכל נשות העולם מתברכות (נאחזת) בכנסת ישראל, ועל זה האשה שלמטה מתברכת בשבע ברכות, שאחוזת בה בכנסת ישראל, והכהן עומד לתקן דברי המלכה ולעיין בכל מה שצריך. ומשום זה הכהן לזה ולא אחר.</p>
<p>ואי תימא דאיהו עביד דינא לאו הכי אלא לאסגאה שלמא בעלמא קא אשתדל בהאי ולאסגאה חסד דאי ההיא אתתא אשתכה זכאה כהנא אסגי שלמא בהו ולא עוד אלא דמתעברא בכרא דכר ואתעביד שלמא על ידיה ואי לא אשתכחה זכאה איהו לא עביד דינא אלא ההוא שמא קדישא דאיהי קא משקרת ביה הוא עביד דינא והוא בדיק לה</p>	<p>ואם תאמר שהוא עושה דין, לא כך, אלא כדי להרבות שלום בעולם הוא עוסק בזה, ולהגדיל חסד, שאם אותה אשה תמצא צדקת וזכאית, הכהן מגדיל שלומם בו, ולא עוד אלא שמתעברת בבן זכר ונעשה שלום על ידו. ואם לא תמצא צדקת, הוא לא עושה דין, אלא אותו שם קדוש שהיא משקרת בו הוא עושה את הדין והוא בודק אותה.</p>
<p>תא חזי כהנא לא עייל גרמיה להאי אלא כד היא יתבת גרמה קמיה לחפאה (נ"א לזכאה)</p>	<p>בא וראה הכהן לא מכניס את עצמו לזה רק כשהיא נותנת את עצמה לפניו לכסות (לזכות)</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>אליהו קום אפתח עמי בפקודין דאנת הוא עוזר לי⁶ בכל סמרא דהא עלך אתמר בקדמיתא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ובן אהרן ודאי איהו אח דילי אח לצרה יולד</p>	<p>אליהו קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהרי עליך נאמר בתחלה "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", ובן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.</p>

ואפילו במצורע תנינן בפרק בתרא דנגעים, בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו עליו ושחטו וקבלו שני כהנים את דמו. והטעם לזה שאעפ"י שהשחיטה היא הכנה לקרבן, מכל מקום רוב הדם הנשפך יוצא לחוץ ויש בו אחיזה לחיצונים, מה שאין כן בדם המתקבל בכלי שנקרב לקדושה ומתקן את הנפש. וגם לפי הפשט כל הוצאת נפש הוא פעולת דין (רמ"ז).

¹ שבדאי חושדה למזנה והוא מביאה להעשות בה דין, ואין זה כדאי לכהן פן יפגום מקור שורשו שהוא החסד, ואם יפעל דין ימשיך דינים על החסדים (רמ"ז).

² שכל אחת מהן מושרשת במלכות וכשהיא מקבלת שפע יגיע חלק לכל הנשים (רמ"ז).

³ בספר הכוונות פירשתי שהשתי ראשונות הם בשני יסודות דאי' ודאבא שהם בת"ת זעיר והחמש האחרות הם בתנה"ם דזעיר שמהם כל בנין רחל כנודע (רמ"ז).

⁴ ירצה שכח וסגולת השבע ברכות גורמים לה אחיזה פרטית בכל כנסת ישראל, כמו שהברכות הם בכל קומתה, מה שאין כן קודם נישואיה שאז אין אחיזה אלא לפי בחינת נשמתה אם בחסד ואם בגבורה וכו' (רמ"ז).

⁵ נלע"ד לדייק שתחילה וסוף אמר מטרוניתא ובאמצע אמר כנסת ישראל. והעינין לעד"ן שמטרוניתא סודה בכתר מלכות, שכל עצמו לא נעשה כי אם מן החסד המאיר בת"ת כידוע ליודעים. אי נמי ירמוז לכח"ב שלה שבהם מאירים ג' חסדים, וכן כהן מלא כ"ף ה"ה נר"ן גי' ר"ו, ג' פעמים חס"ד, והכהן המוכתר בכתר כהונה עיקר סגולתו להאיר בכח"ב שלה, ולכח"ב שהוא הראש שלה קורא מטרוניתא ולכל הפרצוף קורא כנסת ישראל (רמ"ז).

⁶ עוזר דיליה?? כו'. כמש"ו דאליהו הוא פנחס, והוא בן אלעזר בתחלה, ור"ל קודם מעשה זמרי, ואח"כ נעשה בן אהרן דאתלבשו ב' נדב ואביהו, וזהו ב"פ בן בן אהרן הוא. ומסטרא דאלעזר הוא עוזר, אותיות עזר דאלעזר, ומסטרא דאהרן הוא אח לצרה יולד כמש"ו. וזהו בכל סטרא (יהל אור).

<p>פתח ואמר מצוה לדון בדיני סוטה, זהו שכתוב "ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'", ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה ברוח שקר "וקנא את אשתו והיא לא נטמאה", ולמדנו, ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה, וכי יש אמת ברוח טומאה, אלא באדם מצד עץ טוב ורע שם יצר הרע, נחש.</p>	<p>פתח ואמר מצוה לדון בדיני סוטה, זהו שכתוב "ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'", ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה ברוח שקר "וקנא את אשתו והיא לא נטמאה", ולמדנו, ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה, וכי יש אמת ברוח טומאה, אלא באדם מצד עץ טוב ורע שם יצר הרע, נחש.</p>
<p>בזמן שיש לאדם אשה יפה בכל מעשים טובים, שנאמר בה "אשת חיל עטרת בעלה", ליצר הרע יש קנאה, כדוגמא שמצאנו שקנא אדם על אשתו עד שפיתה אותה וגרם לה מיתה, ולפעמים שולט עליה בעבירות ומטמא אותה ונעשית נבלה ויצר הרע מצד ימין שלו, דרגת ישמעאל נקרא נחש, ומצד שמאלו דרגת עשו סמא"ל נקרא כלב, ממונה של גיהנם, שצווח הב הב, זהו שכתוב "לעלוקה שתי בנות הב הב", וברצונו לאכול נשמה טמאה באש שלו גיהנם, ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו באמת, והיא נטמאה.</p>	<p>בזמנא דאית² לבינ אתתא שפירא בכל עובדין מבין דאתמר בה אשת חיל עמרת בעלה יצר הרע אית ליה קנאה כגוונא דאשכחנא דקני אדם על אנתתיה עד דפתי לה וגרם לה מיתה ולומנין שליט עליה בחובין ומסאב לה והא אתעבירת נבלה ויצר הרע מסטרא דימינא³ דיליה דרגא דישמעאל אתקרי נחש ומסטרא דשמאלא⁴ דרגיה⁵ דעשו סמא"ל אתקרי כלב ממנא דגיהנם דצווח הב הב הדא הוא דכתיב לעלוקה שתי בנות⁶ הב הב וברעותא דיליה למיכל נשמתא מסאבא כגורא דיליה גיהנם ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט והיא נטמאה</p>
<p>ובגינה אתמר ובת איש כהן דא מיכאל כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף ותמן אתוקדת ההיא זוהמא ואתלבנת איהי מניה ככסף דאתלבן כגורא וההיא עופרת דוזהמא אתוקד ואתעביד עפר ואתאביד</p>	<p>ובגללה נאמר ובת איש כהן זה מיכאל כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף, ושם נשרפת אותה זוהמא, ומתלבנת היא ממנו, ככסף שמתלבן באש, ואותה עופרת של זוהמא נשרפת ונעשית עפר ונאבדת.</p>
<p>כגוונא דא בישראל כד אינון מחללין אורייתא קב"ה ייעול לון בגלותא דבני עשו⁷ ובני ישמעאל⁸ תחות שעבודא דלהון דדרגייהו כל"ב ונח"ש ואתדנו תמן ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו ויצורפו כצורף הכסף⁹ וככהון הזהב דה"ד וצרפתים כצורף את הכסף ובהנתים</p>	<p>כדוגמא זה, ישראל כשהם מחללים את התורה, הקדוש ברוך הוא מכניס אותם לגלות בני עשו ובני ישמעאל, שתחת שעבודם שדרגתם כל"ב ונח"ש, ונדונים שם, ובהם יתבררו ויתלבנו ויצורפו, כצורף הכסף וכבחון הזהב, זהו שכתוב "וצרפתים כצורף את הכסף</p>

¹ ור"ל דבעה"ד טו"ר יש שם קושטא ושקרא, מסאבא בטוב שבו, ושקרא ברע שבו (יהל אור).

² דבעה"ד טו"ר שם יכול להתפתה, משא"כ אילנא דחיי והזר הקרב יומת (יהל אור).

³ דס"א בימינא הוא מסית לאדם, והוא נחש יצה"ר (יהל אור).

⁴ גיהנם ולכן זה נחש לפתות, וזה כלב לאכול (יהל אור).

⁵ הכלב, הנה הוא מסוד הדעת דקליפה, כי הוא נפיק משור וחמור, שהם חו"ג דקליפה, וכמ"ש בזוה"ק (פ') בשלח סה רע"א) ע"ש בהגהות מהר"ח ז"ל, כי האותיות האמצעים דשור וחמור שהם ו' מ"ו הם גימ' כלב. והנה הוא שורשו של עמלק (גימ' אל אחר) ימ"ש, וכמ"ש ברע"מ (פ') נשא קכד ע"א) ומסטרא דשמאלא דרגיה דעשו סמא"ל אתקרי כלב כו'. וע' מגלה עמוקות אופן רנ"ב, כי קליפת כלב הוא כולל כל המרכבה טמאה, וכן הוא מרכבה טמאה גימ' כלב רע. (דע"ה ח"ב קג ע"ד).

⁶ נחש וכלב (יהל אור).

⁷ כלב (יהל אור).

⁸ נחש (יהל אור).

⁹ כסף וזהב ימינא ושמאלא דקדושה. ומתבררין מנהון עופרת וסוספיתא דס"א (יהל אור).

ובחנתים כבוּחן את הזהב" עד שיתקיים בהם, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", ועץ טוב ורע בגללו נאמר "ויוֹרהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו'", משום שהיו ישראל עם ערב רב, כולם	כבחן את הזהב עד דיתקיים בהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואילנא דטוב ורע בניניה אתמר ויוֹרהו יי' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו' בנין דהוּו ישראל עם ערב רב כלהו
קכד/ב	
פעם ופעמיים שואל אותה, כיון שהיא רוצה להמצא זכאית, אז הכהן עושה מעשה כדי להרבות שלום.	זמנא ותרין שאיל לה כיון דאיהי בעיא לאשתכחא זכאה כדן כהנא עביד עובדא בנין לאסגאה שלמא
הכהן כותב את השם הקדוש פעם בדרך ישר אחר כך כותבו למפרע, אותיות (רשומות) מהפכות באורותיהן, דין בדין, רחמים ברחמים, רחמים בדין, ודין ברחמים.	כהנא כתיב שמא קדישא חד זמנא בארה מישר ¹ לבתר כתב ליה למפרע ² אתון (נ"א סריטיין ³) טריסין בטהירין ⁴ דינא כדינא רחמי ברחמי ⁵ רחמי בדינא ודינא ברחמי
נמצאה זכאית, אותיות הרחמים נמצאים והדינים מסתלקים, לא נמצאת כראוי הרחמים מסתלקים ונשארים	אשתכח זכאה אתון רחמי אשתכחו ⁶ ודינין סלקין לא אשתכחא כדקא יאות רחמי סלקין ודינין אשתארו וכדין דינא אתעביד

¹ להוריד השפע להיטיב לה אם זכתה (רמ"ז).

² לעורר הדין אם חטאה, והוא צירוף הו"ה. ואם תשכיל בצירופי י"ו תמצא שהראשון הוא בחסד, יה"ה, היינו יה"ו משפיע בה' אחרונה, והשני בגבורה הו"י משפיע בה' אחרונה כנזכר בסוד הלולב. וזהו (שמות ט, ג) יד יהו"ה הו"ה, והוא יד הכהן ויד האשה המחוברות להניף כעין יד אחת. ועוד נלע"ד כי הו"ה הישרה ה"ס ת"ת דזעיר וההפוכה העלות שם המלכות, ועל דרך האמור בזקיפת הויה שבעמידה, עיי"ש. ואמנם הו"ה הראשונה (נ"א הישרה) בת"ת י"ה א"א ששם שני יסודיהם ו"ה ת"ת ושורש המלכות אשר שם, והו"ה היינו ה' עולה לגבי ו', ושם י"ה שני יסודות. אי נמי ונכון ה' עולה לו' ו"ה שני מוחין שלה ח"ב,

וכעין מ"ש בכוננת שמע בשם וה"ה אם שמוע (רמ"ז). יהוה (הערת הזהר).

³ פ' אותיות הכתוב למפרע היה מכיון שאותן אותיות הן חקוקות בלבנינות של ד' אותיות הו"ה הישרה

יהוה

כזה ה' (ו' ה' י' רמ"ז).

⁴ ר"ל צחיים, דהיינו לובן חלל האותיות. וסוד הענין שהיה עושה יחוד מופלא בתוך ת"ת דזעיר דהיינו גבורה דאיל בברתא, ה' ה', דינא בדינא. ואחר כך רחמי ברחמי, שהוא רחמי אבא בברא ו', שעיקר הכוונה היה לכיון בלמפרע בב' הויות. ואחר כך דינא ברחמי, ה' ו'. ולבסוף רחמי בדינא, ו' ה'. ולעדן ששורש זעיר הוא באבא, חכמה כ"ח מ"ה, ושורש רחל באי, בינה ב"ן ו"ה, וזהו ענין שתי החלוקות הראשונות ה"ה ו"י, שז"ן מופרשים (נ"א מופרשים) ומעוררים אר"א. ועוד ידוע (משלי ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ וגו', וזהו ענין שתי האחרונות, אלא שהן הפך הכתוב בפסוק, מפני שכל הכוונה באור חוזר (רמ"ז).

⁵ יהו"ה הוה"י והי"ה היה"ו כי תשטה אשתו ומעלה ס"ת יהו"ה הוא וביד הכהן יהיו ר"ת הוה"י (רח"ו).

⁶ משמע מאומרו אתון רחמי ולא סגי ליה לומר רחמי אשתכחו, נראה שאעפ"י שהיה מוחק לגמרי כל האותיות, מכל מקום אם היתה זכאה, היו חוזרות להראות במגילה אותיות הו"ה הכתובה ביושר מצאתי כתוב וז"ל, וסי' (שמות ט, ג) הנה יד יהו"ה הו"ה, דינא בדינא ה' בה', רחמי ברחמי ו' בי', רחמי בדינא ו' בה', דינא ברחמי ו' בה'. ועוד מצאתי דרך אחרת וז"ל, טריסין בטהירין גופים בנשמות, והא כיצד

יהוה הנהי

ה' הוה"י, או כזה הנהי. אבל לכאורה אין בידי לכוין שום אחד מאלו השנים לסדר הנאמר בוהר דינא בדינא וכו'. וגם הפירוש הראשון אינו נראה נכון לפי גרסת האר"י זלה"ה שהקדים חלוקת דינא ברחמי לשל רחמי בדינא, אם לא שנאמר שהסדר הנאמר בכאן הוא בהבחין כל הו"ה למפרע, פי' שגם ההו"ה הישרה היה מכיון בה למפרע, ובזה אתי שפיר דינא בדינא ה' בה', רחמי ברחמי ו' בי', דינא ברחמי ה' בו', רחמי בדינא ו' בה', וזה נלע"ד נכון והבן לפי פירוש הראשון. וגם אתי שפיר היופך הגירסה להקדים דינא ברחמי אל רחמי בדינא, והצירוף ממטה למעלה בסוד הנוק' שסודה אור חוזר וגם הדין גובר. ואולם שתי ההיות הכתובות בפרשת סוטה היה מכיון בהם על זה הדרך הנוז"ל, ולכן היו ב' היות בפסוק אחד. ואם תרבה ב' ההיות זו בזו בסדר הנוז"ל יעלו הנק"י, ואם התחתונה גוברת שעשתה האשה עוון הנק"י (נ"א הנקרא) מלשון (ירמיה ל, יא) ונקה לא אנקך, ואין צ"ל חנקי. אי נמי הרבה כל הויה מהב' חציה בחציה ו"ה פ' ו"ה הנק"י, ביושר כפשוטו ה"ו פעמים ו"ה הנק"י (נ"א הנקרא) מלשון כריתה היא, ולזה היה מכיון בכתבו ב' היות ישרה והפוכה, דרחמים להנקי וההפוכה ללשון כריתה (רמ"ז).

<p>ר' אלעזר פתח ואמר ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם הא אוקמוה אמר תוהנא איך בני עלמא לא מסתכלין ולא משתדלין במלין דאורייתא</p>	<p>הדינים, ואז נעשה הדין. רבי אלעזר פתח ואמר "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" הרי פרשוה. אמר, תוהה אני איך בני העולם לא מתבוננים ולא עוסקים בדברי תורה.</p>
<p>הכא אית לאסתכלא אמאי כתיב הכא שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו אבל ודאי רוא דמלה דהכא על מייא הוה בנין דמצראי הוה אמרי דבנייהו דישראל הוה מנייהו והוה כמה בישראל דחשדין לאנתתייהו כדא עד דקב"ה מטא לון להאי אתר ובעא למבדק לון</p>	<p>כאן יש להתבונן, למה כתוב כאן "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו", אבל ודאי סוד הדבר, שכאן על מים היה, משום שהמצרים היו אומרים שבנים של ישראל היו מהם, והיו כמה בישראל שחשדו בנשותיהם בזה, עד שהקדוש ברוך הוא הביאם למקום זה ורצה לבדקם.</p>
<p>מה כתיב ויבאו מרתה וגו' ויצעק אל יי' וגו' אמר קב"ה למשה משה מה את בעי הא כמה חבילין קיימין גבייכו הכא ואנא בעינא למבדק הכא נשיהון דישראל</p>	<p>מה כתוב "ויבאו מרתה וגו' ויצעק אל ה' וגו'", אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה מה אתה רוצה, הרי כמה חבילות עומדות עליכם כאן, ואני רוצה לבדוק כאן את נשות ישראל.</p>
<p>כתוב שמא קדישא ורמי למיאי ויבדקון כלהון נשי וגוברין ולא ישתאר לעז על בני ועד דיבדקון כלהו הכא לא אשרי שמי עלייהו מיד ויורהו יי' עץ וישלך אל המים דא שמא קדישא' ההוא דהוה כותב כהנא למבדק נשיהון דישראל כדין שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו</p>	<p>כתב שם קדוש וזרק אותו למים ויבדקו כל הנשים וגברים, ולא ישאר לעז על בני, ועד שיבדקו כולם כאן לא אשרה את שמי עליהם, מיד "ויורהו ה' עץ וישלך את המים" זה השם הקדוש, אותו שהכהן היה כותב לבדוק את נשות ישראל, ואז "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו".</p>
<p>ואי תימא נשיהון דישראל יאות אינון אמאי אלא אוף אינון בעיין דלא אסתאבו בנשיהון דמצראי ונשיהון דישראל לא אסתאבו במצראי כל אינון שנין דהוה בינייהו וכלהו נפקו גוברין ונוקבין זכאין ואשתכחו זרעא דישראל קדישין זכאין כדין</p>	<p>ואם תאמר נשות ישראל ראוי הם, למה. אלא גם הם צריכים שלא נטמאו בנשות מצרים, ונשות ישראל לא נטמאו במצרים כל אותן שנים שהיו ביניהם, וכולם יצאו גברים ונשים זכאים, ונמצאו זרע ישראל קדושים וזכאים, אז</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>הוה אילנא דטוב רע ועל דא חציו מתוק מסטרא דימינא וחציו מר מסטרא דשמאלא</p>	<p>היו עץ של טוב רע, ועל זה חציו מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד שמאל.</p>
<p>ובזמנא דערב רב הוה מחטיאים לון לישראל הוי כאילו הוה כלהו מסטרא דרע ומיא אתהדרא כלהון מרירין כההוא עץ מר במיא הה"ד ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם והאי עץ מר איהו כנונא דנסינא דסוטה² אי סמת תחות בעלה אינון</p>	<p>ובזמן שערב רב היו מחטיאים את ישראל, היה כאלו היו כולם מצד הרע, והמים חזרו כולם להיות מרירים, כמו אותו עץ מר במים, זהו שכתוב "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם", ועץ הזה מר הוא כדוגמת</p>

¹ הנה שם הויה בהכאה הוא גימ' עץ כזה ' פעמים ה' פעמים 'ו' פעמים ה' פעמים 'ו' הוא עולה עץ וזהו שמא קדישא ויורהו ה' עץ שהויה עצמה הוא עץ החיים (זהר הרקיע).

² עה"ד דטו"ר. ומקריבין אותה לכהן כנ"ל, ובת איש כהן כו'. ואם זנתה יבאו בה המים המרים, ויבואו מרתה כו'. ומשליכין עץ לתוכה, זהו השם שמוחקין, ויורהו ה' עץ. כי תחל לזנות, אם זנתה באמת, באש תשרף, בגיהנם, ונפשה עפר כנ"ל. וזהו ומן העפר אשר בקרקע כו', תחת הקדושה שנתברר ממנו. וזהו

<p>מיין דאשקייין לה אתהדרו מרירין ובהון וצבתה בטנה ונפלה יריכה ואי לא סמת מה כתיב ונקתה ונזרע' זרע ואולידת בר אוף הכא וימתקו המים כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל כפורקנא בתרייתא הה"ד יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים דאינון מסטרא דטוב וקיימין בנסיונא והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע ויתקיים בהון ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון</p>	<p>נסיון הסוטה, אם סתתה תחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם, חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה, ואם לא סתתה, מה כתוב "ונקתה ונזרעה זרע" ומולידה בן, כמו כן כאן וימתקו המים, כדוגמא זה יעשה לנסות את ישראל בגאולה האחרונה, זהו שכתוב "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" שהם מצד הטוב ועומדים בנסיון, "והרשיעו רשעים", הם מצד הרע, ויתקיים בהם "ואל אדמת ישראל לא יבאו", והורג אותם.</p>
<p>והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בניניהו אתמר והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה באלין לא צריך¹ נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר</p>	<p>"והמשכילים יבינו" מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר "והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע", בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".</p>
<p>ואילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה לא שלטא על ישראל יתיר דהא פרנסה דילן לא ליהוי אלא מסטרא דאילנא דחיי דלית תמן לא קשיא² מסטרא דרע ולא מחלוקת³ מרוח הטומאה דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ דלא יתפרנסון ת"ח מעמי הארץ אלא⁴ מסטרא דטוב דאכלין טהרה כשר היתר ולא מערב רב דאכלין טומאה פסול איסור דאינון מסאבין דמסאבין גרמייהו בנשגז' בגין דאינון בנוי דלילית דאיהו נשגז' חזרין לשרשיהו ועלייהו אתמר כי משרש נחש יצא צפע</p>	<p>ועץ טוב ורע שהוא אסור והיתר טומאה וטהרה לא שולט יותר על ישראל, שהרי פרנסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, שכתוב "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא מערב רב שאוכלים טומאה פסול איסור, שהם טמאים שמטמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר "כי משרש נחש יצא צפע".</p>
<p>ובזמנא דאילנא דטוב ורע שלטא דאיהו חולין דטהרה וחולין דטומאה אינון חכמים דדמיין לשבתות וי"ט לית לון אלא מה דיהבין אין להם אלא מה שנותנים</p>	<p>ובזמן שעץ טוב ורע שולט, שהוא חולין של טהרה, וחולין של טומאה, הם חכמים שדומים לשבתות וימים טובים, אין להם אלא מה שנותנים</p>
<p>קבה/א</p>	

בקושטא שהטוב ג"כ נתפתה, משא"כ אם נקי', בשקרא, שהרע לבד רצה ולא יכול לפתות לטוב, וימתקו המים, ונקתה כו', וזהו ושם נסהו נסיונא דסוטה (יהל אור).

¹ דבאילנא דחיי והזר כו' כנ"ל, וא"צ נסיון אלא בע"ה פשוטין דאורייתא (יהל אור).

² מסט' דרע משמאל (יהל אור).

³ מימינא דקליפה, דימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח { י, ב } (יהל אור).

⁴ נמחק ביהל אור.

<p>קב"ה אשרי שמה ביניהו ועל דא על מיא ודאי שם שם ל' חק ומשפט ושם נסהו2 אוף הכא3 במיא בדיק כהנא לאתתא ובשמא קדישא</p>	<p>הקדוש ברוך הוא השרה שמו ביניהם, ועל זה על מים ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. גם כאן במים בודק הכהן את האשה ובשם הקדוש.</p>
<p>ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן מאן העפר54 הא תנינן6 כתיב הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר7 הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה כ"ש ב"נ דאשתכחו מניה</p>	<p>ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, איזה עפר, הרי למדנו כתוב הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה, כל שכן אדם שנמצא ממנו.</p>
<p>א"ר יוסי אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינא אמר הכי אבל כיון דכתיב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן משמע דאחרא הוא המשכן, משמע שאחר הוא.</p>	<p>אמר רבי יוסי אלו כתוב ומן העפר ולא יותר הייתי אומר כן, אבל כיון שכתוב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, משמע שאחר הוא.</p>
<p>אלא כתיב יתן כעפר חרבו אלין מאריהון דקיסטין ובליסטראין מארי דדינא קשיא8 משמע דכתיב בקרקע המשכן דאחידן לתתא ועל דא יקח הכהן ונתן אל המים מי המרים המאררים אלין מי ימא דאינון מריין</p>	<p>אלא כתוב יתן כעפר חרבו, אלה בעלי כלי מלחמה ואבני הקלע בעלי דין הקשה משמע, שכתוב בקרקע המשכן שאחוזים למטה, ועל זה יקח הכהן, ונתן אל המים מי המרים המאררים, אלה מי ים, שהם מרירים.</p>
<p>מאי הוא דא שמא קדישא בשעתא דאשתכח בדינא9 כדן אקרין מי המרים המאררים ובג"כ מיא דימא דלתתא10 כלהון מריין</p>	<p>מהו, זה שם הקדוש, בשעה שנמצא בדין אז נקראים מי המרים המאררים, ומשום זה מי הים שלמטה כולם מרירים.</p>
<p>ת"ח האי ימא קדישא11 כמה נהרין מתיקין12 עאלין בגווה13 ובגין דאיהי דינא דעלמא מימיו מריין בגין דאחיד בה מותא14</p>	<p>בא וראה ים קדוש זה, כמה נהרות מתוקים נכנסים בתוכו, ומשום שהוא דין העולם, מימיו מרירים, משום שאחוז</p>

¹ פירוש על ענין המים אהדר קרא דשם שם וכו', דהיינו ח"ק שהוא בלי טעם עושה משפט ודין על החייב (אור יקר).

² בדקם כסוטות (אור יקר). ואפשר דמפרש חק ומשפט מים, ושם שם. ודאי שהוא משפט דהיינו תפארת, חק הוא מים דהכי כתיב בחקו חג על פני מים וכיוצא רבים, והיינו דקאמר ועל דא על מיין וכו' (אור יקר).

³ כעין שהיה שם על ידי שמא קדישא. ומים אף כאן שמא קדישא ומים, אם כן מכאן ראייה שהנסיון היה במים ובשם ועלייתו אהדר (אור יקר).

⁴ כלומר מה טעם לעפר (אור יקר).

⁵ מאן עפר (אור יקר).

⁶ פי' מלכות שנק' עפר ולכך הקשה לו ר' יוסי אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינא אמר הכי וכו' אלא כתיב יתן כעפר חרבו וכו' והיינו קלי' נוגה שבבריא ששם הם כל הביוריים של המלכים וז"ש בסמוך משמע דכתיב בקרקע המשכן וכתב הרב, משכן היא מלכות דאצילות, וקרקע המשכן היא בריאה והעפר היא קלי' נוגה אשר שם ופי' הפסוק, יתן עפר חרבו מדבר על אברהם אע"ה כמר"זל, וקאמר יתן כעפר שהם דינים שבנוגה שהם דינים קשים כך חרבו של אע"ה היתה דין קשה לעשות נקמה בגוים (מ"מ).

⁷ וכדי שתשוב לעפרה אם אינה כראוי (אור יקר).

⁸ והיה נותנם שם כדי שיפרעו ממנת אם אינה טהורה (אור יקר).

⁹ בדינא קשיא - היינו בעת שהחצונים תובעים דין על ישראל בסבת העון והפגם ומושכים לה דין, והיא פועלת אותו על ידו והם יונקים ממנה אז מימי הים הם מרים ודאי (אור יקר).

¹⁰ ממש ים המלח ים הגדול שהיא נגד הים העליון והיא מרת ברמז המלכות שעיקרה דין כדמפרש ואזיל (אור יקר).

¹¹ מלכות (אור יקר).

¹² הם הספירות העליונות מדות של רחמים (אור יקר).

¹³ פי' כמה מיני חסידים יש במלכות אבל כיון שבנייה מהגבורות מתגברן לכך מימיו מריין (מ"מ).

¹⁴ הקליפות קץ כל בשר (אור יקר).

לכל בני עלמא ואע"ג דאינון מרירין 1 כד מתפשטין מתיקין 2 אינון לזמנין מיינ דימא 3 מרירין 4 לזמנין ימא דבלע לכל שאר מימין ואקרי ימא דקפא 5 ובלע כל אינון אחרנין 6 ושאיב לון בגוויה ולא ניגריין לבר	בה המות לכל בני העולם. ואף על גב שהם מרירים, כשמתפשטים הם מתוקים, לפעמים מי הים מרירים, לפעמים הים שבולע לכל שאר המים ונקרא ים קפוא ובלע כל אותם אחרים ושואב אותם לתוכו, ולא נגרים החוצה.
לזמנין שארין מייא 7 ונגדין מההוא ימא 8 כל מה דנגיד לתתאי 9 ובכמה גוויין קיימא האי ימא 10 המים המאריים בשעתא דאתי חיויא 11 ואטיל זוהמא 12 כדון המים המאריים 13 ועל דא כהנא עביד עובדא לתתא ואומי אומאה ואתעביד דינא	לפעמים שורים המים ונמשכים מאותו הים. כל מה ששופע לתחתונים, ובכמה אופנים עמד ים זה המים המאריים. בשעה שבא הנחש והטיל זוהמא, אז המים המאריים, ועל כך הכהן עושה מעשה למטה ונשבע שבועה ונעשה דין.
ת"ח אי אתתא אשתכחת וכייתא אלין מיינ עאלין בגווה רע"מ	בא וראה אם האשה נמצאת זכאית, מים אלה נכנסים בתוכה
לון אינון חולין כגוונא דיום השבת דלית ליה אלא מה דמתקנין ליה ביומי דחול	להם אותם חולין, כדוגמת יום השבת, שאין לו אלא מה שמתקנים לו בימות החול.
ובזמנא דשלמא אילנא דחיי 14 אתכפייא אילנא דטוב ורע 15 ולא יהא לע"ה אלא מה	ובזמן ששולט עץ החיים, נכפה עץ טוב ורע, ולא יהיה לעמי הארץ רק מה

¹ פירוש שמדת המלכות דין ובעלי הדין אחוזים בה עם כל זה לפעמים ימשכו ממנה משך נהרות שפע מתוק וטוב (אור יקר).

² ומשום דקשיא ליה איך אפשר שהם מרים ובהתפשטם הם מתוקים, וספר שהם שלשה בחינות בה האחד (אור יקר).

³ ימא דמיינ (אור יקר).

⁴ דהיינו בהיות המלכות פועל הדין מצד הגבורה שזה מדת עצמה גבורה תתאה דאתי מגבורה עילאה, השנית בהיות השפע נשפע למלכות מלמעלה אבל היא לסבות ידועות אינה משפעת אותם למטה מפני רוע התחתונים (אור יקר).

⁵ מצד הגבורה ממיית נקרשין כשלג מצד קרירות הצפון, - ואפילו מימי הדרום שואבת אותם באותו השלג והקרירות ואינה משפעת אותם למטה וכבר הארכתי בביאור ענין זה בפרשת בראשית [בנדפס כט: (אור יקר)].

⁶ מים שבה נקפין מקרירות הצפון ובלע כל שאר מימי הדרום, והנה אין בחינה זו דין כל כך כקודמת שהקודמת היא מיינ מרירן והוא המשכת הדין ופעולתו למטה, אמנם, בחינה זו היא שאינה משפעת דין ולא'רחמים, השלשית היא יפה מכולם דהיינו שהיא משפעת רחמים למטה להנהגת העולם כתקנה (אור יקר).

⁷ על ידי חום הדרום המתוך השלג. ומתיר המים למטה (אור יקר).

⁸ והיינו שפע הראוי להנהגת העולם לכל מלאך ומלאך כפי פקודתו (אור יקר).

⁹ ועתה

לא

ירחק שיהיה הים מטבעו מים מרים ומושכת מטה מים מתוקים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

¹⁰ ויש לה בחינה רביעית קשה מכל הבחינות הנזכרות (אור יקר).

¹¹ וכבר הארכתי הזהרתי למעיין בספ"ר בשער התמורות בכמה מקומות שלא יחשוב דברים, אלו כפשטן כי חס ושלוש שיעלה המקטרג הגדול למעלה ממדור שלישי מחה להיכל שלישי כדכתיב סביב רשעים יתהלכון, ואמנם יעלה שם להליץ קטיגוריא על ישראל וזה בסבת העונות, כי מקומו האמיתי במדור ראשון חוץ להיכל ראשון כדפירשנו בפר' בראשית (אור יקר).

¹² עליית זעקתו פנימה להיכלות, ומשם אל מדת הדין הגדול שהיא הגבורה, ושם מתעורר הדין ונשפע למלכות להשפיע לחצונים השליטים בעולם הזה להמית ולדון (אור יקר).

¹³ מפני שהוא שפע הראוי לקליפות, והיינו דקאמר קרא המים המאריים תחלה הם מרים מצד הדין, ואחר כך, הם מאריים מצד המארה שהם הקליפות (אור יקר).

¹⁴ דהיינו בגאולה יתפרנסו עמי הארץ מהמצות ברכתן של תלמידי חכמים (אור יקר).

¹⁵ דבר זה מתמיה מאוד שנאמר חס ושלוש תתבטל התלמוד ואין ראוי לאדם להאמין בדבר הזה שהוא כפשוטו, האמנם הכוונה כי מאחר שהיו ישראל במדבר מתפרנסין במן שבו היה טעם וכח כל מאכל

<p>דיהיב לון תלמידי חכמים ואתכפיין תחותיהו וכאלו לא היו בעלמא</p>	<p>שנותנים להם תלמידי חכמים, ונכפים תחתיהם, וכאלו לא היו בעולם.</p>
<p>והכי איסור והיתר טומאה וטהרה לא אתעבר מעיה דמספרייהו לית בין גלותא לימות המשיח (לנבייהו) אלא שעבוד מלכות בלבד דאינון לא טעמין מאילנא דחיי וצריך לון מתניי באיסור והיתר טומאה וטהרה אלא יהון מבוזים קדם ת"ח כגוונא דחשוכא קמי נהורא דערב רב אינון ע"ה אינון חשוכין ולא אתקריאו ישראל אלא עבדין זבינין לישראל בגין דאינון כבעירין והא אוקמוה</p>	<p>וכן איסור והיתר טומאה וטהרה לא עובר מעמי הארץ, שמצדם אין בין גלות לימות המשיח (אליהם) אלא שעבוד מלכות בלבד, שהם לא טועמים מעץ החיים, וצריך להם משנה באיסור והיתר טומאה וטהרה, אלא יהיו מבוזים לפני תלמידי חכמים, כדוגמת חושך לפני האור, שערב רב הם עמי הארץ, הם חשוכים ולא נקראו ישראל אלא עבדים מכורים לישראל, משום שהם כבהמות וכך פרשוה.</p>
<p>וישראל אתקריאו אדם ומנין דאית בהון בעירא ואדם הה"ד ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ואתן צאני צאן מרעיתי אינון ע"ה טבין מסטרא דטוב אדם אתם ת"ח ובקרא דא נמי רמיז ליה לו עמי שומע לי ישראל וגו' בתר דאמר עמי אמאי קאמר ישראל אלא עמי ע"ה ישראל ת"ח ובניניהו אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה כגוונא דפליג לון קב"ה בטורא דסיני</p>	<p>וישראל נקראו אדם, ומנין שיש בהם בהמה ואדם, זה שכתוב "ואתם צאני צאן מרעיתי", אדם אתם, ואתם צאני, צאן מרעיתי הם, עמי ארצות טובים מצד הטוב. אדם אתם תלמידי חכמים, ובפסוק זה גם רמוז לו, "לו עמי שומע לי ישראל וגו'", אחר שאמר עמי, למה אמר ישראל, אלא "עמי" עמי הארצות, "ישראל" תלמידי חכמים, ובגללו נאמר, ובני ישראל יוצאים ביד רמה, כדוגמת שחלקם הקדוש ברוך הוא בהר סיני.</p>
<p>הכי פליג לון בפורקנא בתריתא דישאל דאתמר בהון והמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים מסטרא דאילנא דחיי2 דאינון נ' שנין דיובלא אתמר בהון המה יעלו3 בהר ובחון ויסע מלאך האלהים4 ההולך לפני מחנה ישראל ולון אתמר ואשא אתכם על כנפי נשרים דאינון ענני כבוד ואביא אתכם אלי ובני ישראל יוצאים ביד רמה הכי יפיק לת"ה בכל האי יקר וכגוונא דאתמר בע"ה מסטרא דטוב ויתיצבו בתחתית ההר</p>	<p>כך חלקם בגאולה האחרונה, שישאל שנאמר בהם "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים", מצד עץ החיים, שהם חמישים שנות יובל, נאמר בהם, המה יעלו בהר, ובהם ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל, ולהם נאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים", שהם ענני כבוד, "ואביא אתכם אלי ובני ישראל יוצאים ביד רמה", כך יוציא את התלמידי חכמים בכל הכבוד הזה, וכדוגמא שנאמר בעמי הארץ מצד הטוב "ויתיצבו בתחתית ההר".</p>

שבעולם ודאי שלא היו צריכים לדיני בשר וחלב וגם לדיני חלב ודם ולא לדיני שחיטה ובדיקה, ועל דרך זה כל דיני אסור והיתר ואם לא ימותו ולא ימצא ביניהם שרצים ונבלות ולא יצטרכו לדיני טומאת וטהרה כש"כ שלא יהיה בהם נדה ומצורע ויולדת בזוב וכיוצא ועל דרך זה לעתיד ויעסקו בדינים אלה על דרך הסוד בפרוש המשניות והמצוות ועל דרך נסתור בטעמי המצוות שבספר זה ויהיו כל דיני האסור והמותר לעמי הארץ שלא יתפרנסו מהמן מעץ החיים אלא. מבשר ולחם מעץ הדעת טוב ורע ולהם יצטרכו ויהיה הענין בדיני הנדה שלא יצטרכו אלא למי שהיא נדה וכיוצא לשאר הדינים (אור יקר).

¹ היינו כדפירשנו שלא תתבטל חלק מהתורה חס ושלום אלא שיהיו הדינים בפרטות לצריכים אליהם ויורו אותם לעמי הארץ שביניהם

ימצאו כל בחינות שבעולם ואין בין גלות לימות המשיח להם אלא שיעבוד מלכות בלבד ועולם כמנהגו נוהג רק שיהיה להם הכנה מרובה לקיים התורה ויעסקו בתורה באסור והיתר ושאר חלקי המשנה ולא יתגלה אליהם סודות התורה, וכן המזון הנשפע למתעסקים בסוד (אור יקר).

² שבעת הגאולה היו במעלת גדלות שני לכן נזכרו שם בשם בני ישראל (דע"ה ח"ב ו"ב קכו ע"ג).

³ המה גי' נ' שיערים (יהל אור).

⁴ חיים. וכן נשר בבניה, נשר הגדול כידוע (יהל אור).

<p>הכי יהון במפקנא בתרייתא תחות ת"ח כעברא דאזיל לרגליא דסוסיא דמאריה וכנוונא דאמר לון בתחתית ההר אם תקבלו תורתו מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם הכי יימא במפקנו פורקנא בתרייתא אם תקבלון עליכון ת"ח במפקנו דגלותא כאדם דרכיב על סוסיא ועברא</p>	<p>כך יהיה ביציאה האחרונה, תחת תלמידי חכמים, כעבד שהולך לרגלי סוס בעליו, וכדוגמא שאמר להם בתחתית ההר, אם תקבלו תורתו מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, כך יהיה ביציאת גאולה אחרונה, אם תקבלו עליכם תלמידי חכמים ביציאת הגלות, כאדם שרוכב על סוס, ועבד</p>
<p>קכה/ב</p>	
<p>ואתהפכין מתיקן ונקאן גרמה וקיימין בגווה עד דמתעברא כיון דמתעברא הוו משפרי בשפירי לעוברא דמעחא ונפיק ברא שפירא נקי בלא מומא דעלמא ואי לאו אינון מיין עיילין בגווה וארחא ריחא דוהמא ואינון מיין מתהפכין לחוויא במעחא במה דקלקלה אתפסת ואתחזי קלנא לכלא והא אוקמוה חברייא ת"ח כל אינון נשי עלמא בתרייהו קיימי ואתדנו וע"ד ההוא אתר ממש דאינהו קיימי ביה אתדנו זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לדכאה להו</p>	<p>ונהפכים למתוקים, ומנקים עצמה ועומדים בתוכה, עד שמתעברת, כיון שמתעברת היו מיפים, ביופי לעובר שבמעיה, ויוצא בן יפה נקי בלי מום של העולם, ואם לא המים האלה נכנסים בתוכה, ומריחה ריח זוהמא, ואותם מים מתהפכים לנחש במעיה, במה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרשוה החברים. בא וראה, כל אותם נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כך אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם ורוצה לזכותם.</p>
<p>ר' חזקיה פתח אשתך כגפן פריה וגו' מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידה 1 כך אתתא דישראל קיימא בהאי גוונא דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה כשפנינא (נ"א כתורא) 2 דא 3 דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה וע"ד כגפן פוריה בירכתי ביתך 4 מהו פוריה כד"א פורה ראש 5 פוריה פורחת דאפיקת ענפים לכל סטרא 6 ואן 7 בירכתי ביתך ולאן לבר משוקא בגין דלא תיתי לשקרא 8 בברית עילאה 9 ושלמה אמר 10 העובת אלוף נעוריה</p>	<p>רבי חזקיה פתח "אשתך כגפן פריה וגו'", מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה, כך אשת ישראל עומדת בצורה זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו תור (כשור) הזו, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, ועל כן כגפן. "פוריה בירכתי ביתך", מה זה פוריה, כמו שנאמר פרה, ראש פוריה פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה, בירכתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בברית עליונה, ושלמה אמר</p>

¹ מאילן אחר אין לה הרכבה אלא דווקא ממינו מה שאין כן שאר אילנות שמקבלים הרכבה ממינים רבים (אור יקר).

² אור גורס את המוסגר

³ מפני שמשל הגפן רעוע שהרי היא מקבלת מגפן אחרת ונמצא לפי זה כי מין אחר שהוא גוי או כותי וכיוצא אינה מקבלת אבל ישראל אחר תקבל לזה הביא משל התור שאינה מקבלת תור אחר כמותו אלא בת זוגו לבד, ואם תאמר קרא אמאי נקט גפן (אור יקר).

⁴ פירוש על דמיון זה כמשל התור הביא משל הגפן, כי כענין הגפן שאינה מקבלת מין זר כן האשה כולם זרים לה חוץ מבעלה, ולכך כפל בירכתי ביתך גפן לאו דווקא ועוד לתועלת פוריה וענפה דלא שייך הכי בתור (אור יקר).

⁵ פי' שהוא לשון ענף ושיעור הכתוב אשתך אם היתה כגפן דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה. אזי תהיה פוריה דאפיקת ענפין לכל סטרא ובתנאי שתהיה בירכתי ביתך צנועה ולא יצאנית (מ"מ).

⁶ בנים הגונים עוסקים בתורה שהם בשש קצוות (אור יקר)

⁷ פירוש והיכן תהיה עמידתה (אור יקר).

⁸ כי על ידי שהיא יצאנית היא שלומית לכל אדם דברנית והרבה שחוק עושה (אור יקר).

⁹ יסוד כדמפרש ואזיל (אור יקר).

¹⁰ היה לבאר ענין ירכתי ביתך כדפירשנו (אור יקר).

<p>ואת ברית אלהיה שכחה מאן ברית אלהיה ההוא אתר דאקרי ברית1 והיא אתקשרא2 ביה בגין כך בירכתי ביתך3</p>	<p>העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה, מה זה ברית אלהיה, אותו מקום שנקרא ברית, והיא התקשרה בו, בגלל כך בירכתי ביתך.</p>
<p>א"ר הזקיה תונבא4 ליתי על ההוא בר נש דשבק לאנתתיה דתתחוי משערה דרישה לבר ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא5 ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה6 גרים מסכנותא לביתא7 וגרים לבנהא דלא יתחשבון8 בדרא וגרים מלה אחרא9 דשריא בביתא מאן גרים10 ההוא שערא דאתחוי מרישה לבר11 ומה בביתא האי כ"ש בשוקא וכ"ש חציפותא אחרא12 ובג"כ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך</p>	<p>אמר רבי חזקיה קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעות של הבית, ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתקן בו, גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר אחר ששורה בבית. מי גרם זה, אותו שער שנראה מראשה החוצה, ומה בבית כך כל שכן בשוק, וכל שכן חציפות אחרת. ומשום זה אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך.</p>
<p>אמר ר' יהודה שערא דרישא13</p>	<p>אמר רבי יהודה שער ראש</p>
<p>רע"מ</p>	<p></p>
<p>דמשמש ליה מוטב ואם לאו תמן תהא קבורתכם בגלותא</p>	<p>שמשמשו מוטב, ואם לא שם תהא קבורתכם בגלות.</p>
<p>וערב רב כגוונא דאתמר בהון וירא העם14 וינועו ויעמדו מרחוק הכי יהון רחיקין מן פורקנא ויחמון לת"ח ולעמא קדישא בכל האי יקר ואינון רחיקי מינייהו ואי בעו לאתחברא בהדייהו מה כתיב בהו לא תגע בו יד כי סקול</p>	<p>וערב רב, כדוגמא שנאמר בהם "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" כך יהיו רחוקים מן הגאולה, ויראו תלמידי חכמים והעם הקדוש בכל הכבוד הזה, והם רחוקים מהם, ואם ירדו להתחבר</p>

¹ פי' מלכות (מ"מ).

² שהיא במלכות נקבה ומלכות קשורה ביסוד (אור יקר).

³ כי הבית מלכות, ירכתי כית נצח והוד דתמן ברית ובהיותה בירכתי הבית, אינה פוגמת המדה הזאת
כדפירשנו, ומת שהוסיף בענין (אור יקר).

⁴ טרוף דעת וכמוהו רבים בתלמוד (אור יקר). וכל הרואים אותה עליונים ותחתונים מקללים אותו (אור
יקר).

⁵ שאין ענין זה מהצניעות שצריכה האשת לעשות בשוק אלא מאותו הצניעות שצריכה לשמור אפילו
בתוך ביתה (אור יקר).

⁶ להתקטט בו ליופי (אור יקר). נראה דאיז העונש הזה הנז' בזוהר אלא אם האשה מוציאה שער ראשה
כדי להתקטט בו כדרך הנשים יצאניות. אבל אם נתגלה קצת משערה ע"י שהיה נקב בצעיפה ודאי לא
מחמירינן כולי האי ודייקא לאתתקנא ביה (מ"מ"9).

⁷ לפי מה שפירשו רז"ל כי שר העוני נביל שמה אפשר שזה נבלות ושם נאחז נביל, או מטעם שמחזיק
הקליפות כדמפרש ר' יהודה לקמן והם מארת ה' בבית רשע ונופל בעניות, וכאשר נדקדק לשון "מסכנותא
בביתא" נפרש דהיינו סילוק השפע בבית העליון שהיא מלכות ומשם נמשך אל הבית התחתון שהיא ביתית
י ממש והיינו בגילוי השער שנאחזים בשערות העליונים החצונים כאשר יתבאר בדברי ר' יהודה (אור יקר).

⁸ מדה כנגד מדה היא מזלזלת בשערות למעלה גם בניה יזולזלו, ואין טעם זה מספיק ואפשר כי השערות
גילויים גורם פגם ברישא דמטרוניתא אם כן לא יהיו בניה ראשי הדור (אור יקר).

⁹ רוח הטומאה שעושה משכנה שם בבית (אור יקר).

¹⁰ פירוש אין ענין זה מפני שמתקשטת לפני בני אדם כי זו רעה חולה הרבה (אור יקר).

¹¹ אף אם יהיה בביתה מפני העון הגילוי לבד, ומכל שכן בשוקא דאיכא תרתי גילוי' השער ומחטיאה בני
אדם (אור יקר).

¹² כגון שוק מגולה רגל מגולה מגביה קולת בניגון ושאר עריות שבאשה שחמשה עריות הם
כדפירשנרבאדרא וכיוצא בפריצות (אור יקר).

¹³ הם כחות רעים למעלה כחות הדין ומהם אחוזים החצונים למטה, ובגלויים למטה גורם גילוי
והתפשטות השערות ההם למעלה ואין לך פגם גדול מזה מפני אחיזת החצונים בהם, ואם כן ימשך מזה
שאפילו בתוך ביתה אין ראוי לגלותם כלל (אור יקר).

¹⁴ דעמי הן ע"ה טבין כנ"ל, והעם הן ערב רב. ולעמא קדישא הן ע"ה טבין כנ"ל (יהל אור).

<p>יסקל או ירה יירה בהוא זמנא יתקיים בהו בישראל יי' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר1 והא אוקמוה אין מקבלין גרים לימות המשיח ורשעים בחשך ידמו אינון ערב רב2 ובגיד אמר נביאה עליהו ואל אדמת ישראל לא יבאו</p>	<p>אתם, מה כתוב בהם "לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה", באותו זמן יתקיים בישראל "ה' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר", והרי פרשוה, אין מקבליים גרים לימות המשיח. "ורשעים בחשך ידמו", הם ערב רב, ומשום זה אמר עליהם הנביא "ואל אדמת ישראל לא יבאו".</p>
<p>אמר אליהו רעיא מהימנא הא שעתא איהי לסלקא לעילא באומאה אימא אנת דהא בגינג אנא בעי לסלקא דיהיב לי קב"ה רשו לאתגלייא לך בבית אסורים דילך בקבורה דילך ולמעבד עמך טיבו דאנת מחולל בחובין דעמא הה"ד והוא מחולל מפשעינו א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דיהויה לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא3 סגי</p>	<p>אמר אליהו, רועה הנאמן, הרי שעה היא לעלות למעלה בשבועה, אמור אתה, שהרי בגללך אני רוצה לעלות, שנתן לי הקדוש ברוך הוא רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך בקבורתך, ולעשות עמך טוב שאתה מחולל בחטאי העם, זהו שכתוב והוא מחולל מפשעינו. אמר לך רועה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה', אל תאחר בכל יכולתך, שהרי אני בצער רב.</p>
<p>ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי קבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי ואני חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרה בינייהו דחכמת סופרים תסרה בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעייזן על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר כהו ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם ולית לון יכולת6 למעבד טיבו עם ת"ח</p>	<p>ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי. ואני חשוב בעיניהם בין ערב רב הרשעים ככלב מת שסרה ביניהם, שחכמת סופרים תסרה ביניהם, בכל עיר ועיר ובכל מקום שישראל מפוזרים ביניהם, בין המלכים, וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא שנאמר בהם "ואתן צאני, צאן מרעיית", "אדם אתם", ואין להם יכולת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.</p>
<p>ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעה וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים</p>	<p>ואנשי חיל ויראי חטא מסתובבים מעיר לעיר, ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם, ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפילו חיי שעה, וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצער בדחק ויגון, חשובים ככלבים.</p>
<p>בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות דלא אשכחו אכסניא בינייהו ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוה בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גולנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא כי מלאה הארץ חמס</p>	<p>בנים המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש, בראש כל חוצות, שלא מצאו אכסניה ביניהם. ואותם ערב רב הם עשירים בשלוה בשמחה בלי צער בלא יגון כלל, גולנים בעלי שוחד, שהם דיינים ראשי העם, כי מלאה הארץ חמס</p>

¹ הן אומות דס"א, דימינא ושמאלא דע"ז באומות (יהל אור).

² שהן עזי פנים שבישראל שיחברכו מהן (יהל אור).

³ שהן ניצוצי החמה השופעין בירח וכוכבים, אור של מרע"ה ששופע בת"ח, והת"ח מבוזז בגלותא בתראה, ואורו מצטער עמהן כמש"ו (יהל אור).

⁴ הן נש"ב דחירות שמשם הגאולה (יהל אור).

⁵ זה אליהו (יהל אור).

⁶ שיצה"ר אינו מניחן. [נעה"ג. בסוד יש רעה חולה שכ' בזהר ס"פ בשלח {סה.}] וכל הענין בישיעיה והוא מחולל כו', מדבר הכל בת"ח בגלות הזה (יהל אור).

קבו/א	זהר
<p>דאתתא דאתנגלייא גרים שערא אחרא לאתנגלייא ולאפנמא לה בגין כך בעיאי 1 אתתא דאפילו מסירי דביתא לא יהמון שערא חד מרישא כ"ש לבר</p>	<p>האשה שמתגלה גורם לשער אחר להתגלות, ולפגם אותה, לכן צריכה אשה שאפילו קורות ביתה לא יראו שערה אחת מראשה וכל שכן בחוץ.</p>
<p>ת"ח כמה בדכורא 2 שערא הוא חומרא דכלא 3 הכי נמי לנוקבא 4 פוק חמי כמה פנימו גרים ההוא שערא דאתתא גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאתלטייא 5 גרים מסכנותא גרים מלה אחרא בביתא גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא רחמנא לישזבון מחציפו דלהון 6 וע"ד בעיא אתתא לאתכסייא בזיוותי דביתא ואי עבדת כן מה כתיב בניך כשתילי זיתים מהו כשתילי זיתים</p>	<p>בא וראה, כמו שבזכר השער הוא חומרת הכל, כך גם לנקבה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה, גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה, הרחמן יצילנו מחציפותו. ועל כך צריכה אשה להתכסות בזיוות ביתה, ואם עושה כך, מה כתוב "בניך כשתילי זיתים", מה זה כשתילי זיתים.</p>
<p>מה זית דא בין בסתווא בין בקייטא לא אתאבידו טרפוי ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין כך בהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא בכרכאן דלעילא 7 בכרכאן דלתתא 8 בעותרא 9 בבנין 10 בבני בנין הה"ד הנה כי כן יבורך גבר 11 ירא יי' וכתוב (תהלים קכח ה) יברכה ה' מציון 12 וראה בטוב ירושלים 13 כל ימי חיך וראה בנים לבניך 14 שלום על ישראל 1 (ישראל סבא קדישא 2)</p>	<p>מה זית זה בין בסתיו בין בקיץ לא אובדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האילנות, כך בניה יסתלקו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל, בברכות שלמעלה בברכות שלמטה, בעושר בבנים ובבני בנים, זהו שכתוב "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'", וכתוב "יברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך וראה בנים לבניך שלום על ישראל" (ישראל הזקן הקדוש).</p>

¹ כיון שאין טעם הדבר מפגי חציפות שאם כן בתוך ביתה לבדה אין זה חציפות אלא הטעם שגורם למעלה ענין פגם כדפירשנו אם כן מת לי לבדה בביתה מה לי בפני אדם (אור יקר).

² בז"א דכתיב ביה קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מצד הזין וכדפי' באדרא בשערין דז"א לקמן (אור יקר).

³ כחות הדין היותר חזקים (אור יקר).

⁴ כחות הדין היותר חזקים שבה הם השערות, ועם כל זה אינם שוים שבזכר אין אחיזה לחצונים לכד אין מצוה בכסויים ובשערות הנקבה יש אחיזה לחצונים לכך צריך לכסותם, לא באה ללמוד מהזכר אלא שהם צד הדין היותר חמור מכל הגוף (אור יקר).

⁵ מבני אדם והעליונים מפני שאינו מייסר אותה כדמפרש ר' חזקיה (אור יקר).

⁶ אפשר הכוונה לישבן שלא נחטא בחציפו דלהון, והיותר נכון כי על החציפות של השערות העליונים קאמר שהם בגרמת התחתונים כדפירשנו (אור יקר).

⁷ שכליות לנפש (אור יקר).

⁸ גשמיות לגוף וזה הפך אתלטיא, דקאמר לעיל (אור יקר).

⁹ הפך מסכנותא דקאמר (אור יקר).

¹⁰ דהיינו עטרת זקנים בני בנים הפך גרים לבנהא דלא יתחשבון דקאמר (אור יקר).

¹¹ ברכאן דלתתא (אור יקר).

¹² ברכאן דלעילא, ציון היא בחינת יסוד ומלכות יחד והיינו עותרא (אור יקר).

¹³ הוא שפע ייחוד החכמה עם הבינה הנמשך למלכות כדפירשנו בזהר פרשת ויקרא והיינו "כרבאן דלעילא" (אור יקר).

¹⁴ וראה בנים לבניך היינו "בנין ובני בניך" דקאמר לעיל, והשתא קשה לדרך זה מאי שלום על ישראל כי ברכה זו כוללת לכל ישראל, לזה אמר דלאו היינו ישראל כפשוטו אלא תפארת (אור יקר).

<p>איש כי יפלא לנדור וגו' רבי אלעזר פתח מדוע באתי ואין איש וגו' מדוע באתי כמה חביבין אינון ישראל קמי קב"ה דבכל אתר דאינון שריין קב"ה אשתכח ביניהו בגין דלא אעדי רחימותא דיליה מנהון מה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ועשו לי מקדש סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי והא אוקמוה ושכינתא אקדימת לבי כנישתא זכאה ההוא ב"נ דאשתכח מאינון עשרה קדמאה בבי כנישתא בגין דבהו אשתלים מה דאשתלים ואינון מתקדשי בקדמיתא בשכינתא והא אתמר</p>	<p>"איש כי יפלא לנדור וגו'", רבי אלעזר פתח, "מדוע באתי ואין איש וגו'", מדוע באתי, כמה חביבים הם ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה כתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ועשו לי מקדש סתם, שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרשוה, והשכינה מקדימה לבית הכנסת. אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים הללו בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה בשכינה, והרי נתבאר.</p>
<p>והא בעיא דישתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא ולא ייתו פסקי פסקי דלא יתעכב שלימו דשייפין דהא בר נש בזמנא חד עבד ליה קב"ה ואתקין ליה כחדא כל שייפי הדר"ד הוא עשך ויכוננך (חסר וזה הוא) ת"ה כיון דב"נ אשתלימו שייפוי בההוא זמנא אתתקין לכל שייפא ושייפא כדקא יאות כגוונא דא כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא בעיין עשרה דישתכחו תמן כחדא וישתלים מה דישתלים</p>	<p>והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעכב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים, זהו שכתוב "הוא עשך ויכוננך". בא וראה כיון שנשלמו אברי האדם, באותו זמן התתקן לכל אבר ואיבר כראוי, כדוגמא זה כיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם.</p>
<p>ולבחר דאתתקן כלא ובמה היא תיקונא דכלא כד"א ברב עם הדרת מלך וע"ד עמא דאתייאן לבתר כן כולהו תיקונא דגופא וכד אתת אקדימת שכינתא ובני נשא לא אתייאן כחדא כדקא יאות קב"ה קארי מדוע באתי ואין איש מאי ואין איש דלא מתתקני שייפי ולא אשתלים גופא דכד גופא לא אשתלים אין איש ובג"כ ואין איש דייקא</p>	<p>ואחר שמתתקן הכל, ובמה הוא תקון הכל, כמו שנאמר "ברב עם הדרת מלך", ועל זה העם שבא אחר כך, כולם תקון הגוף וכשבאה ומקדימה שכינה ובני אדם לא באים כראוי, הקדוש ברוך הוא קורא "מדוע באתי ואין איש". מה זה "ואין איש", שלא מתקנים האיברים, ולא נשלם הגוף, שכשגוף לא מושלם, אין איש, ומשום זה ואין איש דווקא.</p>
<p>ות"ה בשעתא דגופא אשתלים לתתא קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא</p>	<p>ובא וראה, בשעה שהגוף נשלם למטה, קדושה עליונה באה ונכנסת בגוף זה, ונעשה למטה כדוגמא שלמעלה</p>

¹ וגם דחיקא לי לפרש שלום תפאירת בסוד הדעת דהיינו ששם משמש שמוש היסוד למטה כדפירשנו (אור יקר).

² והיינו דקאמר "ישראל סבא קדישא" פירוש סבא בעלותו אל הכתר עתיקא דעתיקין, וכיון שעלה אל מקום הזקנה נעשה סבא כמוהו (אור יקר). "קדישא" בחכמה שהיא מקום הקדש, אמנם קשה לי מאי קאמר שלום על ישראל להאי פירושא, שהרי שלום לתתא מישראל. סבא איהו כי שלום הוא היסוד ודאי, ודחיקא לי לפרש על כענין להתיצב על ה' וכמוהו רבים, וגם דחיקא לי לפרש שלום ולמעלה משלום שהוא יסוד ישראל והיינו ייחודם (אור יקר), עיין בפרשת ויקרא דף י"ג ע"א ובפ' שמיני דף ל"ו ע"א ואין להאריך כאן (מ"מ).

³ וקשה דבפ' תרומה אמר דאפילו חד אי קדים לבי כנישתא קב"ה "אשתעשע בהדיה דכתיב מרוע באתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב אלא אין איש והכא אמר דבעי דישתכחו עשרה בזמנא חדא ודוחק לומר שזה חולק עם מ"ש שם דר"ש הוא דאמר שם כך ור"א בנו הוא שאמר הכא ולא ייתי פסקי וכו' ובודאי אינו חולק עם אביו. ואפשר דמצוה מן המובחר קאמר הכא אבל ודאי אפי' אי אקדים חד אין הקב"ה כועס (מ"מ).

<p>ואתעביד תאה כנוונא דלעילא ממש כרין כלא בעין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא בנין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה ומתקדשי קדושה עלאה זכאה חולקהון</p>	<p>ממש, ואז הכל צריכים שלא יפתחו פה בדברי העולם, משום שהרי עומדים ישראל בשלמות עליונה ומתקדשים בקדושה עליונה, אשרי חלקם.</p>
<p>איש כי יפליא וגו' מאי כי יפליא דאפרש משאר בני עלמא 1 אתקדשא כנוונא דלעילא ולאשתכחא שלים 2 בשעתא דבר נש אתי לאתדכאה מדכין ליה בר נש דבעי לאתקדשא מקדשין ליה ופרסי עליה קדושה דלעילא קדושה דאתקדש בה קודשא בריך הוא (חסר)</p>	<p>"איש כי יפליא וגו'", מה זה כי יפליא, שנפרד משאר בני העולם להתקדש כדוגמא שלמעלה, ולהמצא שלם. בשעה שבא אדם לטהר מטהרים אותו, אדם שרוצה להתקדש מקדשים אותו, ופורסים עליו קדושה עליונה, קדושה שהתקדש בה הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ר' אבא פתח לודוד ברכי נפשי את יי' וכל קרבי את שם קדשו כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ולמנדע בפולחנא דמאריה דהא בכל יומא ויומא כרוזא קארי ואמר עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ולית מאן דירכין אודניה אורייתא קא מכרוא קמיהו ולית מאן דישנח</p>	<p>רבי אבא פתח "לודוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו" כמה יש לו לאדם להתבונן ולדעת בעבודת רבונו, שהרי בכל יום ויום הכרוז קורא ואומר, "עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם", ואין מי שירכין אזניו. התורה מכריזה לפנייה ואין מי שישגיח.</p>
<p>תא חזי בר נש אזיל בהאי עלמא והוא השיב דריליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דרין עד דאיהו אזיל בעלמא יהבין ליה בקולרא עד דאיהו יתיב דיינין ליה בקינפון עם שאר בני דינא אי אשתכח ליה סניגורא הא אשתזיב מן דינא הה"ד אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויהננו ויאמר וגו' מאן</p>	<p>בא וראה, אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד, וישאר בתוכו לדורי דורות, עד שהוא הולך בעולם נותנים אותו בקולר, עד שהוא יושב דנים אותו במושב הדיינים עם שאר בני הדין, אם נמצא לו סנגור הרי נצול מהדין, זהו שכתוב "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויהננו ויאמר וגו'".</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>מפניהם עליהו אתמר היו צריה לראש באומאה עלך זמנא תניינא בחי יי' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים דכל אלין מלין לא יפלון מפומך בכל יכלתך למללא בהון קמי קב"ה ולאחזאה דוחקא דלהון ע"ב</p>	<p>מפניהם, עליהם נאמר "היו צריה לראש", בשבועה עליך. פעם שניה ב"חי ה' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים" שכל הדברים האלה לא יפלו מפין בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם.</p>

¹ פי' שכל בני עולם שרשם בא"א או בז"ן, אבל הנזיר מתעלה עד א"א, והיינו כנוונא דלעילא, וכמ"ש בדף הבא, עיי"ש (רמ"ז).

² ירמוז למ"ש הרב זלה"ה בברכת כהנים בסוד (שופטים יג, ה) ומורה לא יעלה על ראשו, שה"ס מקיפין דל"מ דצלם הנקרא מורא שמים, ותכלית שלימות ז"א הוא בהתעלותו לא"א כמו שהוא בשבת שאז המקיפים הנזכרים נעשים לו פנימיים, והנזיר המתעלה למעלה הוא במדרגה זו, והיינו דקאמר ולאשכחא שלים. וזה ידוע ששתי בחינות הן טהור וקדוש, טהור מצד הגבורות שמהן יניקת החיצונים ואדם הבודל מהם להדבק בגבורות של מעלה נקרא טהור, אבל קדוש הוא מצד המשכת השפע של המוחין שזה תלוי בחסדים כנודע. והנה שם ע"ב עם ' אותיותיו עולה פ"ב, וה"פ פ"ב הוא קדו"ש, ואמנם אה"ה בריבוע ג' ד"ם, וה"פ ד"ם הוא טהר"ר, ועיין בפרשת תזריע דף מ"ח ב' גבי (יג, מ) קרח הוא טהור הוא. ולעומת שתי הבחינות האמורות אמר בכאן אתי לאתדכאה, ודבעי לאתקדשא, ולרבותא נקטיננהו, דלא מבעיא בבחינת הטהרה אלא אפילו של הקדושה בכולן יש סיוע דלעילא, ואפילו קדושה המופלאת של הנזיר הנזכר, שלכן נקרא קדוש, שמתעלה עד ת"י נימין דשערי דאריך שה"ס שער לבין גי' פ"ב כנז"ל. אבל גם בנזיר יש בחינת טהור, והוא בעת השלים נזירותו שאז מגלח שערו, וטעמו מהאי דקאמר בדף הבא בסוד (ו, יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, ע"ע (רמ"ז).

קבו/ב	
הוא סניגורא אלין עובדין דכשרן דקיימי עליה דב"נ בשעתא דאצטרך ליה ואי לא ישתכח עליה סניגורא הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא	מי הוא הסנגור, אלה מעשים כשרים שעומדים על האדם בשעה שמצטרך להם, ואם לא ימצא עליו סנגור, הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם.
בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא עד דזקיף עיניו חמא דאתיין לגביה תריין דכתבין קמיה כל מה דעביד 17 בהאי עלמא וכל מה דאפיק מן פומא 2 ויהיב דינא 3 (נ"א הושבנא) על כלא וכתבין קמיה הה"ד כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו' והוא אודי 4 עליהו מאי טעמא 5 בנין דההוא עובדא 6 דאיהו עביד 7 סלקא וקיימא 8 עליה לאסהדא ביה 9 וקיימין לאסהדא עליה וכלהו נהתיין 10 ואתרשימו קמיה 11 וקיימי קמיה 12 ולא מתעברן מניה 13 עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא	באותה שעה כשוכב בקולר, המלך עד שזמרים עיניו רואה שבאים אליו שנים שכותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשבון) על הכל, וכותבים לפניו, זהו שכתוב "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו וגו'", והוא מודה עליהם. למה, משום שאותו מעשה שעשה עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכולם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שנדון בהם באותו עולם.
ת"ח 14 כל אינון מלין דעביד ב"נ בהאי עלמא כלהו זמינין וקיימי לאסהדא ביה ולא	בא וראה כל אותם דברים שעשה אדם בעולם הזה, כולם זמינים ועומדים

¹ במעשים (אור יקר).

² בדיבור (אור יקר).

³ לכאורה נראה שהכוונת חשבון שנותן חשבון מעשיו, אמנם לפי האמת ממש נותן הוא קודם הדין ששואלים אותו עונש עבירה זו מה היא והוא אומר כך וכך, ואחר כך שואלים אותו וכיון שאתה יודע הדין וחומר העונש למה עברת והיינו "ויהיב דינא" וכותבים זה נוסף על מציאות מעשיו הרעים וזהו שאמר "ויהיב דינא על כולא דכתבין קמיה", ואפשר שהם שני סופרים אחד סופר מעשה הכשר והשני סופר מעשה הרע והם אחד מימין ואחד. משמאל מהגי דלאדם מה שיחו (אור יקר)

⁴ אפשר שהקב"ה [נ' שהוא] מזכירו על ידי שהם מציאותם ממש לפניו כדמסיק, "ואודי" דקאמר היינו שהיא מודה לאותם המלאכים שהם. הנפעלים מהמעשים עצמם כי כל עבירה נעשה מלאך רע וכל מצות. מלאך טוב (אור יקר).

⁵ פרוש מה צורך בענין זה שיזכירוהו והוא יודה וסופרים שכתבו והלא גלוי וידוע לפניו הכל יענשוהו במעשיו בלי סבוב עניינים אלו, לזה אמר כי כל מה שאמרנו מעצמו נמשך הענין (אור יקר).

⁶ כתב הרב ממעשה המצוה או העבירה נברא מלאך בצורת אדם והם מעידים עליו וז"ש וקיימי לאסהדא עליה (מ"מ).

⁷ בהיותו בעולם (אור יקר).

⁸ לפני הקב"ה (אור יקר).

⁹ פלוני עשאני, ומיד כשעלו לפני בורא עולם לא נתבטלו אלא הקב"ה מעמידן וקיימין קיימים עד יום מותו (אור יקר).

¹⁰ בעת פטירתו (אור יקר).

¹¹ שהם אותם המעשים הרעים שבעת עשייתם היו דברים שאין בהם ממש לעין הרואה עתה נרשמים ונגשמים לפניו (אור יקר).

¹² שאין הענין שנרשמת אחד ומתבטלת ונרשמת אחרת ומתבטלת אלא כולם נרשמים ועומדין (אור יקר), פ' שבאמת שהוא מלא עינים שהרי כמה תנאים ואמוראים הנז' בגמ' ראו אותו מלא עינים ומ"ש ושאר בני נשא לא חמאן ליה. קאי אמ"ש לעיל אדהכי חמי ליה קמיה וכו' ורצה לפרש דוקא החולה רואה אותו אבל שאר בני אדם שאצלו אינם רואים אותו. א"נ ל"ל מ"ש דהא כמה בני נשא וכו' ר"ל שמביא ראיה למ"ש אדהכי חמי ליה קמיה וכו' דמשמע שהחולה לבד רואה אותו. ולא האחרים היושבים אצלו (מ"מ).

¹³ כי אז שנרצה עונו ראשון ראשון שמקבל עונשו היא מתבטלת והם עצמן עונשו כי שער עבירה עבירה וזהו שאמר ותמוגגנו ביד עוננו כי העון ממש בעצמו עונשו ואדם נמסר ביד עונו (אור יקר).

¹⁴ ע' עוד בספר הגלגולים (דפוס פרעמישלא פ' נט ופ' סט ושם פ' לח ופ' נה ובכ"מ שם), מענין הדינין של האדם אחר פטירתו (דע"ח V ח"ב יג ע"ב).

<p>אתאבדו מיניה ובשעתא דמפקי ליה לקברא כלהו מתעתדן ואזלי קמיה ותלת כרוזי מכרוזי חד קמיה וחד מימיניה וחד משמאליה ואמרי דא פלנייא דמרד במאריה מריד לעילא 2 מריד לתתא 3 מריד באורייתא 4 מריד בפיקודוי 5 חמו עובדוי חמו מלוי טב ליה דלא אברי עד דמטי לגבי קברא כלהו מתין אתרגזון מדוכתייהו עליה ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא 7 וקיימי עליה דההוא גופא ורוחיה אולא ושאט ומתאבלא על גופא</p>	<p>להעיד בו, ולא נאבדו ממנו. ובשעה שמוציאים אותו לקבר כולם מזדמנים והולכים לפניו, ושלושה כרוזים מכריזים אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים זה פלוני שמרד ברבנו, מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו, ראו מעשיו ראו דבריו, טוב לו שלא נברא. עד שמגיע לקבר כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים, אוי אוי שזה נקבר בתוכנו, מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף.</p>
<p>כיון דב"ג אתממר בני קברי דומ"ה קדים (ס"א קאים) ונפיק תחות ידיה תלתא בי דינא די ממנן על דינא דקברא ותלת שרביטי דאשא בידיהו ודיינין רוחא וגופא כחדא 8 ווי על ההוא דינא ווי על עובדוי בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא ואתדן דיניה ואשתליס 9 דלא אשתכח עליה סניגוריא וסנטיוריא 10 דמלכא נחית וקאים קמיה לרגלוי וחד סייפא שננא 11 בידיה זקיף ב"ג עינוי וחמי כתלי ביתא דמתלהטן באשא (דזיוא) מניה אדהכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עיינין 12 לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש הכי הוא ודאי 13 דהא כמה בני נשא 14 חמו מלאכא בשוקא וקיימי קמיה ושאר בני נשא לא חמאין ליה</p>	<p>כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומה מקדים עומד ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים שממונים על דין הקבר, ושלושה שרביטי אש בידיהם, ודנים רוח ונפש כאחד, אוי על אותו הדין, אוי על מעשיו. בשעה שהוא תפוס בקולר המלך, ונדון דינו, ונשלם שלא נמצא עליו סנגור ושוטר המלך יורד ועומד לפניו לרגליו, וחרב שנונה אחת בידו, מרים האיש את עינוי ורואה כתלי הבית לוחטים באש (הזיו) ממנו, ובין כך רואה אותו לפניו כולו מלא עינים, לבושו אש לוחט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.</p>

¹ מכאן עד סוף דבריו ווי על ההוא דינא הוא ראייה אל הענין ולכך הפסיק הענין בזה ואחר כך חזר לעניינו (אור יקר).

² בפגם למעלה (אור יקר).

³ במעשיו בעולם הזה (אור יקר).

⁴ שלא עסק בה (אור יקר).

⁵ שלא קיים אותם (אור יקר).

⁶ שכל הרשעים נדונים יותר מפני שהם כמו מלמדים שלמדו שאר הרשעים לכך הם משתתפים בדינן בעבורו, מפני שמבעירים אור בגיהנם מחדש לו (אור יקר).

⁷ לדונו בחבובת הקבר והיינו ענין דומה כדמסיק (אור יקר).

⁸ מלבישים אותם יחד והנה בזה נודע למה ממש המעשים עצמם נרשמיין כדפירשנו, השתא אהדר לענין ראשון וקאמר בשעתא דאיהו תפיס וכו', (אור יקר).

⁹ למיתה (אור יקר).

¹⁰ שר טבחים (אור יקר).

¹¹ הוא עצמו א"ל וחרבו ס"ם והיינו סמא"ל כדפירשו בתיקונים והוא זכר וחרבו נקבה כדמות זכר ונקבה העליונים הקדושים, וכן הנקבה הקדושה נקראת חרב (אור יקר).

¹² כענין הקדושים דכתיב בהו וגבותם מלאות עיניים, והיינו כחות הפעולות ענייני ההשגחה יעל פרטים רבים, וגם ענין זה אל המלאך הזה לרעה (אור יקר).

¹³ כלומר אין לספק בזה, ולהקשות אי הכי כמה בני אדם שם ואינם רואים כלל שהרי כיוצא בו (אור יקר).

¹⁴ דהיינו כמה צדיקים רואים המלאך בשוק ושאר בני אדם שבשוק אין רואים אותו הכי נמי הכא (מ"מ).

<p>ואי תימא הא כתיב עושה מלאכיו רוחות וגו' היך יכול לאתחואה בארעא אלא מלה דא הא אוקמוה דכיון דנחית מלאכא לארעא אתלבש בגופא ואתחזי למאן דאתחזי בההוא לבושא דאתלבש ביה ואי לאו לא יכול למסבל ליה עלמא ולא אתחואה כ"ש וכל שכן האי דכל בני עלמא צריכין ליה תלת מפין בהרביה וכו' והא אוקמוה חבריא כיון דחמי ליה אזדעזע כל גופיה ורוחיה ולביה לא שכיך בנין דאיהו מלאכא דכל גופא ורוחא דיליה אזלא בכל שיפי גופא ואשתאיל מנייהו כבר נש דאשתאיל מחבריה למהך לאתר אהרא כדן הוא אומר ווי על מה דעבר ולא מהנייא ליה אלא אי אקדים אסוותא דתשובה עד לא מטא ההיא שעתא² דחיל ההוא בינ³ ובעי לאתטמרא ולא יכול</p>	<p>ואם תאמר הרי כתוב "עושה מלאכיו רוחות וגו'" איך יכול להראות בארץ, אלא דבר זה כך בארוהו, שכיון שיורד מלאך לארץ מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו, ואם לא לא יכול העולם לסבלו ולהראות, כל שכן וכל שכן זה, שכל בני העולם צריכים אותו, שלש טפות בחרבו וכו', והרי בארוהו החברים, כיון שראוהו מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכך, משום שהוא המלך של כל הגוף, ורוחו הולכת בכל אברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר, אז הוא אומר אי על מה שעשה ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה, פוחד אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול.</p>
<p>כיון דחמי דלא יכול הוא פתח עיניו ואית ליה לאסתכלא ביה ואסתכל ביה בעינין פקיהין וכדן הוא מסיר גרמיה ונפשיה וההוא שעתא הוא עידן דדינא רבא דב"נ אתדן ביה בהאי עלמא וכדן רוחא אזלא בכל שיפי גופא ואשתאיל מינייהו ושאת בכל שיפיין ואזדעזעא לכל סטרין וכל שיפי גופא כלהו מזדעזען</p>	<p>כיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עיניו ויש לו להסתכל בו ומסתכל בו בעיניים פקוחות, ואז הוא מוסר עצמו ונפשו, ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת בכל האיברים של הגוף, ונפרדת מהם, ומשוטטת בכל האיברים ומזדעזעת לכל הצדדים וכל אברי הגוף כולם מזדעזעים.</p>
<p>כד מטא רוחא לכל שיפיא ושיפיא ואשתאיל מניה נפל זיעא על ההוא שיפיא ורוחא אסתליק מניה ומיד מית ההוא שיפיא וכן בכלהו כיון דמטי רוחא למיפק דהא אשתאיל מכל גופא כדן שכינתא קיימא עליה ומיד פרחא מן גופא זכאה חולקיה דמאן דאתדבק בה ווי לאינון חייביא דרחיקין מנה ולא מתדבקין בה</p>	<p>כשמגיעה הרוח לכל אבר ואיבר ונפרדת ממנו, נופלת זיעה על אותו איבר, והרוח מסתלקת ממנו, ומיד מת אותו איבר, וכן בכלם, כיון שמגיעה הרוח לצאת שהרי נפרדה מכל הגוף, אז השכינה עומדת עליו, ומיד פורחת מהגוף. אשרי חלקו של מי שנדבק בה, אי לאותם רשעים שרחוקים ממנה ולא מתדבקים בה.</p>
<p>וכמה בי דינא אעבר בר נש כד נפק מהאי עלמא חד ההוא דינא עילאה⁴ דקאמרן כד</p>	<p>וכמה בתי דינים עובר האיש כשיוצא מהעולם הזה, אחד אותו דין עליון שאמרנו כשיוצאת הרוח מהגוף, ואחד</p>

¹ השתא דאמרת שהוא נראה לאלו ולא לו אינו נראה אותם הנראים איך אפשר, דאי לדידי הוה אמינא דלא הני ולא הני לא ראו כלל (אור יקר)

² פירוש לא יועיל לו אלא אם עשה תשובה קודם המיתה (מ"מ).

³ פי' בשעה שרואה מלאך המות דחיל ובעי לאתטמרא (מ"מ).

⁴ הראשון - והוא לסבת העונות שהוא חוטא בהם בגוף ונפש יחד בחיים, כך בעוד כל חלקיו יחד מקבל עונשו וזה עונש קשה אל החי וקצר שנעשה זמן מועט כדי עונג העבירה שעה קלה, וניקוי זה הוא אל החלקים כולם יחד ואם לא שעה זו אין לו שעת אחרת (אור יקר).

נפיק רוחא מן גופא וחד דינא כד עוברוי ומלוי אזלין קמיה! וכרוזי מכרוזי עלוי וחד דינא כד עייל לקברא ²	דין כשמעשיו ודבריו הולכים לפניו והכרוזים מכריזים עליו, ואחד דין כשנכנס לקבר,
קבו/א	
וחד דינא דקברא ³ וחד דינא דתולעתא ⁴ וחד דינא דגיהנם ⁵ וחד דינא דרוחא דאולא ושאט בעלמא ולא אשכח אתר ⁶ עד דישתלימו עוברוי ⁷	ואחד דין הקבר, ואחד דין התולעת, ואחד דין הגיהנם, ואחד דין הרוח שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מקום עד שישתלמו מעשיו.
ודאי שבעה עדנין יחלפון עלוי ⁸ בגין כך בעי בר נש כד איהו אשתכח בהאי עלמא לדחלא מן מאריה ולאסתכלא בכל יומא ויומא בעוברוי וייתוב מנייהו קמי מאריה כד אסתכל דוד מלכא באינון דינין דבר נש כד אסתלק מהאי עלמא אקדים ואמר ברכי נפשי את יי' עד דלא תפוק מעלמא השתא דאנת אשתכחת עם גופא וכל קרבי את שם קדשו אתון שייפי ⁹ דמשתתפי ברוחא השתא דאשתכחת עמכון	ודאי שבעה זמנים יחלפו עליו, בגלל זה צריך האדם כשהוא נמצא בעולם הזה לירא מרבונו, ולהתבונן בכל יום ויום במעשיו, וישוב מהם לפני רבונו. כשהתבונן דוד המלך באותם דיני האדם כשמסתלק מהעולם הזה, הקדים ואמר ברכי נפשי את ה', עד שלא תצא מהעולם, כעת שאת נמצאת עם הגוף וכל קרבי את שם קדשו, אתם האיברים שמשתתפים ברוח, כעת שהיא נמצאת

¹ השני - דהיינו מעת היותו יוצא מביתו עד קברו, ולפי הנראה הוא עונש הלבנת פנים שהכרוז מכריז לבד אמנם צער ממש ודין עונש אין לו וכן דקדק שאמר "מלוי אזלין קמיה וכרוזי מכרוזי" אמנם דוחק גדול שנאמר שאינו מדבר אלא על הלבנת פנים, ונראה שיש ממש עונש ודין שהרי מלוי אזלין קמיה ומה צריך הכרוז אלא ממש נותנים טעם על צערו כלומר דין זה נעשה בו על עבירה פלונית שבידו, וכן כל עבירה ועבירה גובה שם חלקו, וטעם הדין הזה הוא כנגד מה שהוא ממש בעולם הזה (אור יקר)

² שם פתח הכניסה מעולם הזה אל עולם אחר לכך שם בא בעל החוב וגובה חובו, ונראה ממקום אחר בזהר ששם מענישים אותו על בנים זרים הנוולדים מטיפי זרע לבטלה וקראים (אור יקר).

³ הרביעית - היינו חבוט הקבר ששם מרכיבין הנפש בגוף כזמן היותו בעולם הזה ושם נדון על כל המעשה שעשו בשתוף ושניהם יחד פורעים בשתוף (אור יקר).

⁴ החמישית - היינו הגוף נרקב כגוש רמה ותולעה ונפש מתאבלת וקשה רמה בבשר המת כמחט, לא כרמה בבשר החי אלא כמחט שהוא יותר קשה כל כך מרגיש בצער זה הנפש וזה לכל אחד מהם לבדו בפני עצמו (או ריקר).

⁵ הששית - לנפש לבדה שכבר נח הגוף והנפש לעצמה מתטהרת ומתלבנת בגיהנם (אור יקר).

⁶ השביעית - גלות, שיצא מגיהנם ולא נתן לה מנוחה בגן עדן ונעה ונדה עד עת קצבת הדבר לפי עונשו עד ירצה עונו, ואלו הם שבעה זמנים משתנים עליו כפי שבעה מדרגות שיש לקליפות וכל מדרגה ומדרגה גובה חלקה והם ממש רצוי לשבעה מדרגות קדושות, והנה מן הדין היה שהאדם יכנס מעולם זה אל עולם עליון כדרך שנכנסו אליהו וחנן אמנם הפגם אינו מניח, אם כן פגם מעשיו גורמין שיצטרך ליסע דרך שבעה מסעות אלו אחת אל אחת שהם כולם עד הגיע אל המקום שהיה מגיע אלו נכנס חי לגן עדן ונתעלה מעולם זה אל עולם העליון, והם שבעה מדרגות שבין עולם לעולם, ואלו היה נוסע היה נוסע בגוף ונפש והחטא גורם שיצטרך להפרד (אור יקר), פי' שמקלעים אותה בתוך כף הקלע כמ"ש הרוחות שהיו מתעבריס בבני אדם להא"רי ז"ל ואמרו לו שהם מטולטלי' מגבעה אל הר. אבל הגלגול שמתגלגל בעו"ה לא חשיב ליה הזוהר שאדרבא זהו תיקונו (מ"מ).

⁷ כלומר עד שקבל מארי דחובא חוביה וישאר נקי מכל סיג ואחר כך יכנס לאור באור החיים כשיעור מעשיו הטובים. אם זכה בעולם הזה במעשה המצוה ותורה (או ריקר).

⁸ מכיון שהתחיל להפריד עד שגמר הפירוד ונתקנה הנפש לבדה אל העולם העליון ואל הטוב הצפון, ונראה לי שהם שבעה נגד שבעה ספירות גם את זה לעומת זה וכו', האחד ליכנס אל החסד ששם למעלה הטוב הצפון ולך ה' חסד כי אתה תשלם, לאיש כמעשהו ולכך נעה ונדה מצד החסד עד יזכה אליו, השנית..מצד הגבורה; ולבך נדון באש גיהנם מצד הגבורה כנודע, השלישית מצד התפארת גוף מצד 'התפארת נקרה ורמ"ח אברים נדונים שם, הרביעית מהיסוד והיינו. חבוט הקבר שהצדיק ניצול וזה שפגם ביסוד נדון, החמישית וששית. הם נצח והוד דהיינו מהבית לקבר ופתח כניסת הקבר, השביעית המיתה - מצד המלכות שממנה המיתה בעצמה והם ממש נגד שבעה ספירות משבעה קליפות ממטה למעלה (אור יקר).

⁹ קרבי מפרש לשון קרובי שהם קרובים יחד זה לזה אליו, או ירצה קרובים אל הנפש כדמסיק "דמשתתפי כרוחא" (אור יקר).

<p>אתכם, הקדימו לברך את השם הקדוש, עד שלא יגיע זמן שלא תוכלו לברכו ולהודות עליהם.</p>	<p>אקדימו לברכא שמא קדישא עד לא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא ליה ולאודאה עלייכו¹</p>
<p>בא וראה "איש כי יפלא לנדר נדר", נזיר שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדושת רבונו מיין ושכר, יזיר חומץ יין וגו', כאן יש להתבונן כיון שאסור לו יין, ענבים למה, שהרי בכהנים כתוב "יין ושכר אל תשת וגו'", יכול גם ענבים, לא, בענבים מותר. כאן לנזיר למה אסור לו ענבים.</p>	<p>ת"ח איש כי יפלא לנדר נדר נזיר דאקדים בהאי עלמא² לאתקדשא בקדושה דמאריה מיין ושכר יזיר חומץ מיין וגו' הכא אית לאסתכלא כיון דאסיר ליה המרא³ ענבים למה⁴ דהא בכהני כתיב יין ושכר אל תשת וגו' יכול ענבים נמי לא בענבים שרי הכא לנזיר מ"ט אסר ליה ענבים</p>
<p>אלא מעשה זה ודבר זה סוד עליון הוא, להפרד מהדין בכל, והרי ידוע אותו עץ שחטא בו אדם הראשון ענבים היו, וזהו סוד הדבר, שהרי יין ושכר וענבים בצד אחד נאחזו. יין למעלה ופרשוה, שכר לשמאל, שהרי שכר יוצא מיין, ענבים שכונסים כולם אליהם, וזהו עץ שחטא בו אדם הראשון, לכן הכל נאחז בצד אחד. ואם תאמר שנזיר זה עזב אמונה עליונה (כלום) לא כך, אלא לא נראה בו מעשה מצד שמאל כלום.</p>	<p>אלא עובדא דא ומלה דא רוא עלאה הוא לאתפרשא מן דינא בכלא והא ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה⁵ ענבים הוו ודא הוא רוא דמלה דהא יין ושכר וענבים בסטרא חד אתאחדו יין לעילא⁶ ואוקמוה שכר לשמאלא⁷ דהא שכר יין נפקא ענבים דכניש כלהו לנבייהו⁸ ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה בנ"כ כלא בחד סטרא אתאחד⁹ ואי תימא¹⁰ דהאי נזיר שביק מהימנותא עלאה¹¹ (ס"א כלום¹²) לאו הכי אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום¹³</p>

¹ כענין המכין מצעדי גבר וזוקף כפופים ופוקח עורים ומתיר אסורים, שאדם נותן שבח להקב"ה על מציאות תכונת האברים (אור יקר).

² מה שהנשמות נבדלות מתאוות גשמיות אחר סילוקם מהעולם הזה מקדים הוא בהיותו בגוף ונפש לאתאחד בקונו, וזהו שאמר יפליא העולם דהיינו לנדר נדר נזר וזה להדבק בקונו דהיינו להזיר לה' (אור יקר), יש אריכות ברמ"ז שלא הבתאי שזה דבר א', ואם יש מקום להוסיפו

³ שנראה שעיקר הכוונה פן ישתה וישכח מחוקק (אור יקר).

⁴ דלאר מידי דמשכר איהו, ויגדל הקושי בענין הכוהנים דכתיב בהו יין ושכר והותרו בענבים וזהו שאמר "דהא הבא אית לאסתכלא" וכו' (אור יקר).

⁵ פי' מ' (מ"מ).

⁶ בבינה שממנה התעוררות הדין כנודע (אור יקר), פי' בינה (מ"מ).

⁷ בגבורה שבה היין המשכר בסוד מדת הדין הקשה נמשך מבינה, ענבים הם שבע ספירות נכללות במלכות מקבלות מדין הגבורה והבינה והיינו יין המשומר בענביו מששת ימי וכו' (אור יקר), פי' גבורה (מ"מ).

⁸ והיינו מ' (מ"מ).

⁹ פי' שכולם גבור' (מ"מ).

¹⁰ כיון דאת אמרת כי יין ושכר וענבים הם שלש מדות אלו והוא מפליא עצמו מהם (אור יקר).

¹¹ והרי קוצץ בנטיעות שממש דוחה שלש מדות אלו ומסלק חלקו מהם (אור יקר).

¹² פי' שלא תאמר כיון שאסרה תורה יין לנזיר ושכר וענבים שהם בינה וגבורה ומ' יעלה על דעתך שהכוונה היא שאינו רוצה בהם. לכך קאמר לאו הכי אלא הכוונה שאסרה תורה ג' אלו מפני שהוא רמז לא"א שכולו רחמים גמורים ולכך אסור לו ג' מינים אלו שם מסטרא דשמאלא (מ"מ).

¹³ להבין ענין זה על מתכונתו היינו צריכים להאריך בבאורו הרבה כמה שפירשנו בספ"ר בענין הספירות שכל אחת כלולה מעשר ועם כל זה עיקר הפעולה באחת וכולם משותפות בפעולה ההיא, אבל הנה בקצרה הכוונה כי חם ושלום שיהיה הוא אוהז במדה ודוחה מדה אחרת, אמנם העיקר כי הוא נאחז בכל עשר הספירות בכלל, אמנם על צד המדות הפועלות למטה אינו אוהז אלא בימין וזהו שאמר "לא אתחזי ביה עובדא", ממעשה ספירות הדין ופעולתם הוא נבדל אמנם ממציאותם ממש אינו נבדל שלא לקצץ, והיינו כמשל פעולת הימין שכל עשר ספירות פועלות בפעולה והם נכללים עמה בפעולת החסד, ומי שיאחז בזה אף אם לא אחוז בגבורה בפעולת הדין, כיון שהיא נכללת עם החסד בפעולת החסד לא יקרא קצוץ חס ושלום, והיינו דרך מרכבת אברהם לחסד ויצחק לגבורה (אור יקר).

<p>ת"ח דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא והכי הוא כתיב גדל פרע שער ראשו בעי דיתרבי שער רישיה¹ ודיקניה ויפרש מיין ושכר וענבים בגין דכלהו סטר שמאלא ולא תליין שערא יין אימא עלאה שכר ספרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שערא² ובג"כ כד סליקו ליואי לההוא אתר בעיי לאעברא כל שערא דלהון כד"א והעבירו תער על כל בשרם</p>	<p>בא וראה שהרי למדנו מספרו של רב המנונא סבא וכך הוא כתוב "גדל פרע שער ראשו" צריך שיתרבה שער ראשו וזקנו ויפרש מיין ושכר וענבים משום שכולם צד שמאל, והשערות לא תלויות. יין האם העליונה, שכר צד שאחוזים בו לויים, ויוצא מיין עליון, ולא תלוי השער, ולכן כאשר עולים הלויים לאותו מקום, צריך להעביר כל שערם כמו שנאמר "והעבירו תער על כל בשרם".</p>
<p>ענבים אימא תתאה דכניש יין ושכר לנזוה ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא דלא לאחזאה עובדא דילהון לגביה ענבים דא לא תלי שערא ודיקנא דהא נוקבא בעייא לספרא שערא כד אתיא לאזדווגא בדכורא והא דיקנא לא אשתכח בה בג"כ הוא תלי שערא דרישא ודיקנא ורוא דמלה נזיר אלהים אקרי ולא נזיר יי' פריש מדינא כלא</p>	<p>ענבים האם התחתונה, שכונסת יין ושכר לתוכה, ועל כך נפרד מכל צד שמאל, שלא להראות מעשה שלהם אליו. ענבים זה לא תולה שער וזקן, שהרי הנקבה צריכה לספר שערה כשבאה להזדווג בזכר, והרי זקן לא נמצא בה. בגלל זה הוא תולה שער הראש והזקן, וסוד הדבר "נזיר אלהים" נקרא ולא נזיר ה', פרוש מהדין כולו.</p>
<p>ת"ח על דא כתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו' על נפשו לא כתיב אלא על הנפש סתם ומאי איהו דא ענבים דאקרי נפש ועי' כתיב חטא בגין דסטר דיליה יין ושכר הוא וגרע מניה אתר דינא חטא מאי חטא אלא גרע דינא של הנפש אי הכי אמאי וכפר עליו³ בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדיהו ולא מקבלין ליה הני אתרי עד דימלך בכהנא ויכפר עליה בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא כיון דהשתא אתי לגביהו בעי לאתחברא תקונא דכפרה ויקבלון ליה ודא הוא רזא דמלה (ודאי בכלא)</p>	<p>בא וראה, על זה כתוב "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'", לא כתוב על נפשו, אלא על הנפש סתם, ומהו זה ענבים שנקרא נפש, ולכן כתוב חטא, משום שצד שלו יין ושכר הוא וגרוע ממנו מקום דין חטא. מה זה חטא, אלא גרוע דין הנפש, אם כך למה "וכפר עליו" משום שעכשיו בא להתחבר איתם ולא מקבלים אותו מקומות אלה, עד שימלך בכהן וכפר עליו, משום שהוא זקן אותם החוצה בהתחלה. כיון שכעת בא אליהם, צריך להתחבר תקון של כפרה ויקבלוהו, וזהו סוד הדבר (ודאי בכל).</p>
<p>ואי תימא שמשון נזיר אלהים הוה אמאי אתענש אלא שפיר הוא מלה דבעל בת אל נכר והוה ליה לאתחברא בדידיה במה</p>	<p>ואם תאמר שמשון נזיר אלהים היה, למה נענש. אלא נאה הוא הדבר, שבעל בת אל נכר, והיה לו להתחבר בשלו, במה שראוי לו, והוא שהיה קדוש, ערב</p>

¹ כדי להשכיל ענין זה על מתכונתו צריך לברר הקדמה אחת בסוד השער שנתבארה בתיקונים בחכמת הפרצוף, והיינו שהשער הם שלשה מינים, האחד מורה על הגבורה דין חזק וזה יהיה שער קמיט וקציר שערות חזקים וקצרים ונקמטים מורים על חוזק וגבורה, השני מורה חסד גמור וזה יהיה שער שיע וירפה ותלי פירוש ארוך וחלק מורה על החסד, השלישי בינוני לא ארוך ולא קצר, לא רפה ולא חזק והוא נקמט

מעט הוא בתפארת מדה בגונית, ושלש בחינות אלו הם סוד תקיעה ושברים ותרועה שהם יורה על מציאות השערות ממש, והנה שלש בחי' אלו הם בסוד פרצופי בני אדם, ובהיות אחד בהיות האדם מרכבה אל צד השמאל, תחתון ופרצוף עליון הכל השער העליון מקור ממש לזה כי פרצוף בשערותיו דהיי' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מורים דין (או ריקר).

² פי' מפני שהשערות הם דין וגו' אלו הם סטרא דשמאלא ולכך לא תליין שערא (מ"מ).

³ פי' כיון שהוא רומז לאריך דתלי שערא (מ"מ).

<p>דאתחזי ליה והוא יהיה קדיש אערב ההיא קדושה בבת אל נכר ושביק אתריה דאתחזי לההיא קדושה ובג"כ אתענש ואית מאן דאמר דלית ליה חולקא בההוא עלמא מ"ט בנין דאמר תמות נפשי עם פלשתים ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי דימות נפשיה עמהון בההוא עלמא</p>	<p>אותה קדושה בבת אל נכר, ועזב מקומו שראוי לאותה קדושה, ולכן נענש. ויש מי שאומר שאין לו חלק באותו עולם. למה, משום שאמר "תמות נפשי עם פלשתים", ומסר חלקו בחלק פלשתים, שתמות נפשו איתם בעולם ההוא.</p>
<p>כך</p>	<p>כך</p>
<p>קבז/ב</p>	<p>היו מכריזים על הנזיר, לך לך אומרים לנזיר סביב סביב לכרם אל תקרב. והרי פרשוה החברים.</p>
<p>הוא מכרוזי על נזירא לך לך אמרין נזירא סהור סהור לכרמא לא תקרב והא אוקמוה חברייא</p>	<p>לויים מה כתוב בהם "וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם", כיון שהעבירו שער ועשו כל זה, אז נקראים הלויים טהור ולא קדוש.</p>
<p>ליואי מה כתיב בהו וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם כיון דעברי שיערא ועבדי כולי האי כדין אקרי ליואי טהור ולא קדוש</p>	<p>אבל נזיר הזה, משום שנפרד מצד זה, נקרא קדוש ולא טהור, בגלל כך כתוב "כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר לה' קדש יהיה וגו' גדל פרע שער ראשו", משום זה שכתוב "ושער ראשה כעמר נקא" [ושער ראשו כצמר נקי] שבזה דומה לגוון העליון.</p>
<p>אבל האי נזיר בנין דאתפרש מהאי סמרא אקרי קדוש² ולא טהור בנין כך כתיב כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר ליי' קדוש יהיה³ וגו' גדל פרע שער ראשו משום הא דכתיב ושער ראשה כעמר נקא⁴ דבהאי דמי⁵ לגוונא דלעילא</p>	<p>אמר רבי יהודה בר רב, בשערות ממש נודע שהוא קדוש, שכתוב "קווצותיו תלתלים".</p>
<p>אמר ר' יהודה בר רב בשערי ממש אשתמודע⁶ דאיהו קדישא דכתיב קווצותיו תלתלים</p>	<p>שנה רבי שמעון, אלמלא ידעו בני אדם מה אומרים בשער הזה ובסודו, (באלו השערות ובאלו הדברים) כמו שהוא בסוד הסודות, יודעו לרבונם בחכמה עליונה.</p>
<p>תאני ר' שמעון אלמלי ידעו בני נשא מאי קאמרי בהאי שיערא וברוא דיליה (ס"א בהני שערי ובהני מלין) כמה דאיהו ברוא דרוין אשתמודען למאריהון בחכמתא⁷ עלאה</p>	<p>עד כאן סודות התורה, מכאן והלאה כתרי (סתרי) תורה, סחרה ואתננה קדש לה'.</p>
<p>עד כאן רזי דאורייתא מכאן ולהלאה כתרי (נ"א סתרי) תורה סחרה ואתננה קדש ליי'</p>	<p>אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרךך</p>

¹ הרי שהיה מתרחק ממדה זו בהיותה כרם דהיינו ענבים שהיה מסולק מזה, אמנם הלויים וכה תעשה להם הרי הם במדת ל"ה בטהרה שהוא מצד הגבורה בהעברת שער כחות הדין, אמנם הנזיר קדוש למעלה ממדת הלויים כדמפרש ואזיל כי קדושה מימין בחסד וטהרה בשמאל גבורה, ויש מקומות בזהר מורים הפך זה הארנו בענין בספ"ר בשער ערכי הכנויים בס"ד (אור יקר).

² פי' ת"י נימין הם בא"א והם גימ' קדו"ש ולכך הנזיר שהוא רומז לא"א נקרא קדוש, ולא טהור (מ"מ).

³ לא כמדת ל"ה בלויים (אור יקר).

⁴ היינו שיערא דא"א כמבואר לקמן באדרא והם שערות רחמים ודאי (אור יקר).

⁵ כי בשאר המדות מי ידמה לעליון אמנם בענין גדל פרע דמי (אור יקר).

⁶ פליגא אדלעיל שאין קדושתו בשערות לבד אלא בכל הגוף הוא קדוש אמנם בשערות הוא הסימן וזהו שאמר הכתוב קדוש יהיה, ובמה נכר קדושתו גדל פרע שער ראשו ובה נכר שהוא קדוש (אור יקר).

⁷ כי השערות הם מקורות מפנימיות המוח שהיא חכמה (אור יקר).

<p>המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדיין אור הקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי ר"ש ב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא שערי דרישא חללי דמוחא חוטמא דעתיקא אודנין ידין ורגלין וזולתם מהכלים הנשמיים ותארים אחרים שתאר בהם י"י ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלוה שני מקומות רבו התארים הללו הלא המה מורים מדות וספירות ועניינים פנימיים שכליים וכל האברים שכנו החכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים סתומים ונעלמים לא לשום דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית' ובינינו בשום צד מהצדדים וכ"ש מצד העצם והתבנית י"י יצילנו משניאות אכ"י"ר</p>	
<p>האדרא רבא קדישא¹</p>	
<p>תניא² אמר ר"ש להכרייא עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא³ כתיב עת לעשות לי⁴ הפרו תורתך יומין זעירין⁵ ומארי דחובא⁶ דחיק⁷ כרוזא קארי כל יומא⁸ ומחצדי חקלא⁹</p>	<p>למדנו: אמר רבי שמעון לחברים, עד מתי נשב בקיום של עמוד אחד? כתוב "עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך" הימים קצרים, בעל החוב דוחק, הכרוז מכריז</p>

¹ כבר כתבנו בפ' משפטים שהאידרות וספד"צ יהיו בכך א' לבדם [ספר הדרת מלך] כי הם עמוקים וצריכים הרבה הקדמות (מ"מ). אתן טעם לשבח למה נכתב אדרא זאת בפ' זו והוא כי למעלה דיבר מענין שערות דנזיר והם תליין בע"ק כמו שית' בעז"ה לזה הזכיר בכאן אדרא זאת ועיקרו על ענין תיקוני דע"ק וז"א ועוד יש בו טעם כמוס כי ברוב השנים פ' נשא הוא בימים הקדושים האלו שבהם עולה ז"א למעלה לע"ק לקבל הכתר בחג השבועות כמ"ש האריז"ל (ב"ע).

² התחיל במלת תניא לפי פשוטן של דברי' הוא בעבור שכל אלו הרזין היו להם בקבלה בברייתות כמ"ש בזהר בכמה מקומות ועוד ירמוז בכאן סוד גדול כי ידוע שתניא הוא לעולם בנה"י שהם תנאים והאיתנים מוסדי ארץ כמ"ש בסבא דמשפטים (קי ע"ב) ובתיקונים וכתבנו באריכות בבאורינו לאדרא דמשפטים וכאן מתחיל מעולם האצילות מפרצוף הראשון דע"ק וכולל באדרא זו כל עולם האצילות וגם עולמות ב"ע כמו שית' לפנינו בעז"ה וידוע כי כל עולם האצילות הוא עומד בנה"י דא"ק ולכן התחיל במלת תניא (ב"ע).

³ שכל תיקונים שהיו עושים עד עתה היו תיקוני השכינה מהת"ת אמנם לא היו עולים לתקן תיקוני א"א ותיקון ז"א לכך היה "קיימא דסמכא חד" לבד תיקוני השכינה, ועתה תיקוני כל האצילות (אור יקר). בתחילה יצאו ה"ס זו על גב זו בסוד חד סמכא לבד ולכן מתו ואח"ך חזרו ונתקנו ונעשו מהם בחי' ה' פרצופים כנודע. ונמצא כי טרם התיקון היו ה"ס בחי' א' לבד ובבחי' הזאת היו תחילה מתעסקין בידיעתם ואמר להם ר"ש לחברייא שעד מתי יהיו בדרוש הזה [לפי הדברים המבוארים תוך כתבי הרמ"ק זללה"ה – בית עולמים] ושעתה רוצה לדרוש בענין התיקון שהוא כאשר נתקנו ה"ס ונעשו בחי' ה' פרצופים כמו שמפורש בחינתם למטה בכל האדרא הזאת וכו' ואעפ"י שבאדרא הזאת לא ביאר רק שלשתן והם אריך אפין וז"א ונוקביה הנה באדרא זוטא ביאר גם כן שני פרצופי אבא ואימא ושם נבאר טעם הדבר (שער מאמרי רשב"י). פי' עמוד א' של פשט התורה (הדרת מלך).

⁴ גלות עמוד ב' של סודותיה ובהם עת שהיא מלכות מתקשטת ונתקנת, כמ"ש באורך בתרומה דף קנה סע"ב, ועי' מ"ש עליו בספר מקדש מלך וטעם למה נק' מלכות עת מפורש שם, ועיי"ש ובראשית קי ע"ב (הדרך מלך).

⁵ כענין היום קצר, דהיינו חיי האדם (אור יקר). שהז"ן וזווגם הם רק בסוד הקטנות (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

⁶ חטא אדם הראשון דהיינו סמאל תובע על מיתת האנשים ומזכירם למות (אור יקר). הוא ס"מ יש לו חח לדחוק (רמ"ז).

⁷ ע"י הקטרוג ותגבורות הדינין (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).

⁸ מפורש בכמה דוכתי ולעיל בהאי פרשתא כמה מכריזים מתרים לבני אדם לתקן עצמם להכנס לטרקלין (אור יקר).

⁹ והענין הוא במה שנתבאר אצלנו בענין פסח בדרוש קריעת ים סוף וביארתי בפ' בשלח דף נ"ב ע"ב בענין ההיא אילתא דרחמה צר ותביבה על בעלה בכל שעה כו' שאמרנו כי כאשר המלכות רוצה להוליד אלו

<p>זעירין! אינון ואינהו בשולי (נ"א בשורי) כרמא² לא אשנתון ולא ידעין לאן אתר אלזין</p>	<p>בכל יום, קוצרי השדה המה מועטים, והם בקצה הכרם, אינם משגיחים ואינם יודעים כראוי לאיזה מקום ילכו.</p>
<p>כמה דיאות אתכנשו חברייא לבי אדרא מלובשין שריין סיפי ורומחי בדיכון אודרוז בתקוניכון בעיטא בחכמתא בסוכלתנו בדעתא בחיזו בדין ברגלין (נ"א בחילא דידין ורגלין) אמלכו עליכון למאן (ס"א למלכא) דברשותיה חיי ומותא למגור מלין דקשוט מלין דקרישי עליונין צייתי להו וחדאן למשמע להו ולמנדע להו</p>	<p>האספו חברים לבית הגורן, מלובשים בשריון ורמחים, הזדרזו בתיקונכם. בעצה, בחכמה, בבינה, בדעת, במראה, בידים וברגלים המליכו עליכם את מי שברשותו החיים והמוות, לגזור דברי אמת, דברים שהקדושים העליונים מקשיבים להם ושמחים לשומעם ולדעת אותם.</p>
<p>יתיב ר"ש ובכה ואמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא חברייא דהוה תמן אשתיקו קם ר' אבא וא"ל אי ניהא קמיה דמר לגלאה הא כתיב סוד יי ליראיו והא חברייא אלין דחלין דקב"ה אינון וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו תאנא אתמנו חברייא קמיה דר"ש ואשתכחו רבי אלעזר בריה ר' אבא ור' יהודה ורבי יוסי בר יעקב ור' יצחק ור' חזקיה בר רב ור' חייא ור' יוסי ור' ייסא ידין יהבו לר"ש ואצבען זקפו לעילא ועאלו כחקלא ביני אליני ויתבו</p>	<p>ישב רבי שמעון ובכה ואמר, אוי אם אגלה אוי אם לא אגלה. החברים שהיו שם שתקו. קם רבי אבא ואמר לו, אם טוב לפני האדון, הרי נאמר "סוד יהוה" ליראיו", והרי אלו החברים הם יראי ה', וכבר נכנסו באדרא דבי משכנא, מהם נכנסו ויש מהם שיצאו. למדנו: נמנו החברים לפני רבי שמעון, ונמצאו: רבי אלעזר בנו ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי בר יעקב ורבי יצחק ורבי חזקיה בר רב ורבי חייא ורבי יוסי ורבי ייסא. נתנו את ידיהם לרבי שמעון, ואת אצבעותיהם זקפו למעלה, ונכנסו בשדה בין האילנות, וישבו.</p>
<p>קם ר"ש וצלי צלותיה יתיב בנווייהו ואמר כל חד ישוי ידיו בתוקפיה שווי ידיהו ונסיב לון⁴ פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש</p>	<p>קם רבי שמעון, והתפלל תפילתו, וישב ביניהם, ואמר, כל אחד ישים ידיו בחוזקו (פי' בחיקו). שמו ידיהם, ואחזו אותם. פתח ואמר "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש</p>
<p>קב/ח/א</p>	

הנשמות אשר בתוכה בסוד עיבור אז לפתח חטאת רובץ הוא הנחש העליון הנושך ברחמה ונפתח ועל ידי כן יולדת אותם. ואמנם כדי שתלד אותם באופן שלא יתאחזו הקליפות בנשמות ההם צריך תפילת התחוננים ובהיותם צדיקים תועיל תפילתם לשתלד הנקבה הנז' את הנשמות ולא תצטרך אל הנחש העליון חטאת רובץ לנשך אותה וכו' וסוד הלידה הזאת היא סוד קצירת השדה העליון ולקיסת פירותיו מאשר נזרעו בו בתחילה והצדיקים הגורמים קצירה זו בתפילתם נקראים מחצדי חקלא קדישא כי הם יודעים לכוון בתפילותם כונות הראויות לכך. וכמו שמצינו ששיבחים רשב"י ע"ה בפ' בראשית דמ"ה ע"ב ינ"ל מאן דזכי לאתדבקא במאריה בהאי גוונא ירית עלמין כולהו רחימא לעילא רחימא לתתא כו' עליה כתי' ותגזר אומר ויקם לך כו' (שער מאמרי רשב"י). קוצרים פירות השדה אחר שמבערים הקוצים והקליות בסודות התורה (הדרת מלך). הגורמים הקצירה והלידה במעשיהם הטובים שיהא בחסד ובסוד הגדלות ע"י הגילוי דשם ע"ב וכנ"ל סי' ח (דע"ה ח"ב ככה ע"ד).

¹ מעטים (הדרת מלך).

² ולא נכנסו באמצע עומק הסודות (הדרת מלך).

³ ור"ל בחיק שלי, כי לכן ישב ביניהם (רמ"ז).

⁴ פי' חבק והדק ידיהם כדי לייחדם. והסוד הוא מפני שרשב"י הוא בסוד הדעת והחברים בסוד החסדים ונמצאו כולם נתונים בתוכו (נ"א בגופו). כנלע"ד ולא כיש גורסים בתוקפיה, ומפרשים שכל אחד יתן ידיו זו על גב זו בחיקו, חדא דמאי קאמר בתר הכי ונסיב לון, ותו דאמאי אצטרך למימר להו הכי, פשיטא שבהיותם לפניו ולומדים הני כבשי, שהיו יושבים ברמת וזיע ולא הוה צריך לאזהר לון (רמ"ז).

<p>ושם בסתר וענו (כל העם) כלם ואמרו אמנ¹</p>	<p>ושם בסתר וענו (כל העם) כלם ואמרו אמנ¹.</p>
<p>פתח ר"ש ואמר עת לעשות ליי אמאי עת לעשות ליי משום דהפרו תורתך מאי הפרו תורתך תורה דלעילא דאיהי מתבטלא אי לא יתעביד בתקוני (ס"א שמא) דא ולעתיק יומין אתמר</p>	<p>פתח רבי שמעון ואמר, "עת לעשות ליה"ה": אמאי עת לעשות ליה"ה? משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך? התורה שלמעלה, שתבטל אם היא לא תהיה נעשית בתיקון הזה, ועל עתיק יומין נאמר.</p>
<p>כתיב אשריך ישראל מי כמוך וכתיב מי כמוך באלים יי</p>	<p>כתיב "אשריך ישראל מי כמוך" ונאמר "מי כמוך באלים יה"ה".</p>
<p>קרא לרבי אלעזר בריה אותביה קמיה ולרבי אבא מסטרא אחרא ואמר אנן כללא דכולא עד השתא אתתקנו קיימין אשתיקן שמעי קלא וארכובתן דא לדא נקשן מאי קלא קלא דכנופייא עלאה דמתכנפי</p>	<p>קרא את בנו רבי אלעזר, והושיבו לפניו. ואת רבי אבא הושיב מהצד האחר, ואמר, אנו כלל הכל, עד עתה נתקנו העמודים. שתקו. ואז שמעו קול, וברכייהם נקשו זו לזו. איזה קול? הקול של פמליא {כנסיה} של מעלה שנתקבצו.</p>
<p>חדי ר"ש ואמר יי שמעתי שמעך יראתי (אמר) התם יאות הוה למהוי דחיל אנן בחביבותא תלייא מלתא דכתיב ואהבת את יי אלהיך וכתיב מאהבת יי אתכם וכתיב אהבתי אתכם וגו'</p>	<p>שמח רבי שמעון ואמר, "יה"ה שמעתי שמעך יראתי" (אמר) שם, היה ראוי להיות ירא וחרד, (אבל) אנחנו, הדבר תלוי באהבה. שנאמר "ואהבת את יה"ה אלהיך" ונאמר "מאהבת יה"ה אתכם", ונאמר "אהבתי אתכם".</p>
<p>ר"ש פתח ואמר הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר הולך רכיל האי קרא קשיא (כיון דאתמר רכיל אמאי הולך) איש רכיל מבעי ליה למימר מאן הולך</p>	<p>רבי שמעון פתח ואמר: "הולך רכיל מגלה סוד, ונאמן רוח מכסה דבר". "הולך רכיל", פסוק זה קשה (כיון שאמר "רכיל" למה הולך), "איש רכיל" היה צריך לומר, מיהו ה"ה הולך"?</p>
<p>אלא מאן דלא אתיישב ברוחיה ולא הוי מהימנא ההוא מלה דשמע אזיל בגויה כחזירא במיא עד דרמי ליה לבר מ"ט משום דלית רוחיה רוחא דקיומא אבל מאן דרוחיה רוחא דקיומא ביה כתיב ונאמן רוח מכסה דבר ונאמן רוח קיומא דרוחא (כמו ותקעתי יתד במקום נאמן) ברוחא (נ"א ברוזא) תלייא מלתא</p>	<p>אלא מי שאינו מיושב ברוחו ואינו נאמן, אותו הדבר ששמע משוטט בתוכו כקוץ במים, עד שנשלך לחוץ. מהו טעם הדבר, לפי שאין רוחו רוח של קיום, אבל מי שרוחו רוח של קיום, [עליו] נאמר "ונאמן רוח מכסה דבר" ונאמן רוח (פירושו) קיום הרוח (כמו "ותקעתי יתד במקום נאמן") - ברוח (בסוד) תלוי</p>

¹ מה שמתחיל בפסוק הזה הוא מובן במה שנתבאר אצלנו בענין פטום הקטורת בענין אחד עשר סמינים אשר בו אשר הם סוד עשר קליפות וכח אחד של קדושה המחיה את כולם וכמו שביארנו בפ' תרומה בדקס"ד ע"ב בענין עשתי עשרה יריעות עזים דמשכנא והנה אלו הם סוד אחד עשר ארורים שנזכרו בפ' והיה כי תבא וכמבואר שם במקומו והנה הראשון מכל אותם אחד עשר ארורים הוא כנגד אריך אפין של הקלי' זמ"ש ושם בסתר רוצה לומר ארור מי שישים אותה הקליפה הנקראת פסל ומסכה באריך אפין הנקרא בסתר על שם שהוא סתרו של עולם כמבואר אצלנו כי שיעור קומת אריך אפין הוא תופס כל עולם האצילות וארבעה פרצופים האחרים הם מלבישים אותו ואינו ניכר ממנו רק בחינת ראשו בלבד וכל השאר מסתתר ומתעלם בתוכם כמבואר אצלנו באדרת האזינו בד' רפ"ח ע"א ולפי שהראשון מכולם הוא זה הפסוק לכן התחיל בו (שער מאמרי רשב"י). עי' הקדמת תיקונים (דף ז' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל (דע"ה ח"א נד ע"ב).

<p>וכתיב אל תן את פיך לחטיא את בשרך ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא וכי אי במלי עלמא אצטריך רזא במלין רזין דרזיאי עתיק יומין דלא אתמסראן אפילו למלאכין עלאין עאכ"ו</p>	<p>הדבר. ונאמר "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" ואין העולם מתקיים כי אם על ידי הסוד, ואם בענייני העולם צריכים סוד, בדברי סודי הסודות של עתיק יומין שאינן נמסרות אפילו למלאכים העליונים, על אחת כמה וכמה.</p>
<p>אר"ש לשמיא לא אימא דיציתון (ס"א דיציתון) לארעא לא אימא דתשמע דהא אנן קיומי עלמין</p>	<p>אמר רבי שמעון, לשמים איני אומר שיאזינו, לארץ איני אומר שתשמע, שהרי אנו קיום העולמות.</p>
<p>תנא רזי דרזין כד פתח ר"ש ברזי דרזין אזדעזע אתרא וחברין אתחלחלו גלי ברזא ופתח ואמר כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך וגו'²</p>	<p>למדנו ברזא דרזין: כשפתח רבי שמעון ברזא דרזין, נזדעזע המקום והחברים נתחלחלו. גילה סוד, ופתח ואמר, כתיב "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך" וכו'.</p>
<p>זכאין אתון צדיקיא דאתגלי לכוון רזי דרזין דאורייתא דלא אתגליין לקדישי עליונין מאן ישגח בהאי ומאן יזכה בהאי דהוא סהדותא על מהימנותא (דמהימנותא) (דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר אורחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי</p>	<p>אשריכם הצדיקים שנתגלו לכם סודי הסודות של התורה שלא נתגלו לקדושים העליונים, מי ישגח בזה ומי יזכה בזה, שהוא עדות על האמונה (של אמונה) (המאירה לע"ר עולמות וממנו מאיר דרך שמאירים בו צדיקים לעולם הבא.</p>
<p>הרא הוא דכתיב וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום מן ההוא אורחא</p>	<p>זה שנאמר "וארח צדיקים כאור נגה הולך, ואור עד נכון היום" מן אותו דרך מתפרשים לתר"ג דרכים שנחלקו בז"א,</p>

¹ ה"ס דאצילות להיותם לבושים למלכות דא"ק התחילו בהם הסיגים ונרמזו באלה המלכים הנז' בריש אד"ר כי כולם בני מלכים הם (ר"ל שהיו כולם מבחי' נוק' ודינין תקיפין, והם המלכות דב"ן שיצא בעולם הנקודות והיו כולם דינין כנודע) (ביאורים ח"א כז ע"ד).

² אם באתי להרחיב פה הדרוש הזה מענין ואלה המלכים יארך עלינו הסיפור וכבר חיברתי בזה דרושים בפני עצמם בענין אלה המלכים מה ענינם וע"ש. ואמנם אבאר כאן בקיצור מופלג מה שצריך לבאר במקום הזה גם תעיין במה שביארתי בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב וע"ש היטב. ומה שצריך להודיעך כאן הוא מה שתמצא באדרא זו זכירת אלה המלכים ג' פעמים האחת היא כאן בתחילת תיקון עתיקא קדישא והשני היא לקמן בדף קל"ה ע"א בתיקון ז"א והשלישית היא לקמן בדף קמ"ב ע"א בהתחלת תיקון נוקבא דז"א וטעם הדבר הוא זה כי הנה כבר ביארנו לקמן בביאור אדרת האזינו כי עשר ספירות שרשיות ומקוריות הם ומתחלקות בכל עולם האצילות בסדר זה כתר חכמה בינה באריך אנפין, גדולה גבורה ת"ת בז"א, נצח הוד יסוד בנוקביה דז"א. ואמנם בעת שנאצלו יצאו בחינת אלו המלכים פירוש כי אחר שנאצלו שלשה ראשונות דא"א אשר השלישית היא הבינה הנקראת ארץ אדום משום דמינה דינין מתערין בכל מקום שהיא בין בכללות בין בכללות בין בפרטות לכן מאותה הבינה דא"א יצאו אלו השבעה מלכים שהם שבעה תחתונות שבו וכן אחר שיצאו כתר חכמה בינה דז"א יצאו הז' מלכים שהם שבעה תחתונות שבו מבינה שבו שבז"א וכן אחר שיצאו שלשה ראשונות כתר חכמה בינה דנוקביה יצאו מן הבינה שבה שבעה מלכים שהם ז' תחתונות שבה ולכך תמצא שבו האדרא הוזכר ענינם שלש פעמים אם בא"א הנקרא ע"ק ואם בז"א ואם בנוקביה דז"א. ואמנם המלכים של א"א לא הוזכרו כלל לא בתורה ולא בנביאים ולא בכתובים. לפי שכל בחינות ע"ק לא נכתבו בשום מקום כנז' לקמן בדף קל"ה ע"א וז"ל תאנא ע"ד שמא דעתיקא סתים מכולא ולא אתפרש באורייתא בר מן אתר חד כו'. ואמנם אותם המלכים של ז"א נזכרו ונכתבו בתורה בפ' וישלח והטעם הוא כי תורה שבכתב הוא ז"א כנודע משא"כ א"א שהוא למעלה למעלה והמלכים של נוקבא דז"א נכתבו בכתובים בספר דברי הימים כנודע. כי הכתובים רומזים במלכות ונבאר מה שהתחלנו והוא כי כאשר יצאו שלשה ראשונות של אריך או של ז"א או של נוקביה כל זה היה קודם התיקון ואז אף גם השלשה ראשונות שבכל אחד משלשה הנז' לא נתקנו והיו עדין בלי תיקון ולכן בצאת השבעה מלכים מכל בחינה משלשתן הנז' לא יכלו לקבל אור הג' ראשונות ומתו כי השלשה ראשונות אף שהיו בלי תיקון יכלו לסבול ולקבל אור האין סוף להיותם שלשה ראשונות אבל שבעה התחתונות מתו ולכן תמצא ששמנה מלכי' הם ובשבעה הראשונים מהם עברה בהם מיתה שהם סוד שבעה התחתונות שבכל אחד משלשה הנז' א"א וז"א ונוקביה בהיותם קודם התיקון (שער מאמרי רשב"י). עי' דע"ה ח"א ד ע"א.

מתפרשן לשית מאה ותליסר אורחי דפליג בזעיר אפיין דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת לנוצרי בריתו וגו') דכלא צלותא ברעוא יהא דלא יתחשב לחובא לגלאה דא	שנאמר "כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי ברית" וכו') כל התפלה כדי שיהא [הדבר] לרצון, שלא יהא נחשב לחטא לגלות דבר זה.
ומה יימרון חברייה דהאי קרא קשיא הוא דהא לא הוה ליה למכתב הכי דהא חזינן כמה מלכים הוו עד דלא ייתון בני ישראל ועד לא יהי מלכא לבני ישראל ומה אתחזי הכא	ומה יאמרו החברים, שזה הפסוק קשה הוא, שלא היה לו לכתוב כך. שהרי אנו רואים כמה מלכים היו טרם שבאו בני ישראל, וטרם שהיה מלך לבני ישראל, ומה ראה (הכתוב) כאן.
ובדא אתערו חברייה אלא רזא דרזין הוא דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש בדעתיהו בהאי	ובזה התעוררו החברים, אלא סודי סודות הוא, מה שלא יכולים בני אדם לדעת ולהכיר ולא יכולים לחשוב בדעתם בענין זה.
תאנא עתיקא דעתיקין ממירא דממירין עד לא זמין תקונוי (דמלכא) ועטורי עמורין ¹ שירותא וסיומא לא הוה והוה מגליף ומשער ביה ופרים קמיה חד פרסא ובה גליף ושיער מלכין ² ותקונוי לא אתקיימו	למדנו: העתיק של העתיקין, טמון שבטמונים, עד שלא סידר את תיקוני המלך ואת עטרי העטרות, לא היה עדיין הראשית והסיום, והיה מחוקק ומשער בו, ופרס לפניו פרוכת אחת, ובה חקק ושיער המלכים, ותיקוניהם לא התקיימו.
הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל מלכא קדמאה לבני ישראל קדמאה וכלהו דגליפו (ולא אתקיימו) בשמהן אתקרון ולא אתקיימו עד דאנח להו ואצנע להו	וזהו שנאמר "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" מלך הראשון, לבני ישראל הראשון. וכל הנחקקים (ולא נתקיימו) נקראים בשמותם, ולא נתקיימו עד שהניח אותם והצניע אותם.
ולבתר זמנא הוא אסתלק (נ"א הוה מסתכל) בההוא פרסא ואתתקן בתקונוי	אחר זמן, עלו באותה פרוכת ונתקנו בתקוניהם.
ותאנא כד סליק ברעותא למברי אורייתא ממירא תרי אלפי שנין ואפקה מיד אמרה קמיה מאן דבעי לאתקנא ולמדע יתקן בקדמיתא תקונוי	וכן למדנו: כשעלה ברצון לברא תורה שהיה טמון אלפיים שנה והוציא, מיד אמרה לפניו, מי שרוצה לתקן ולעשות, קודם לכל דבר יתקן תיקונוי.
תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין ממיר דממירין אתתקן	למדנו בספרא דצניעותא: עתיקא דעתיקין (זקן הזקנים) נסתר הנסתרים נתקן
קב/ח/ב	
ואודמן (כלומר אשתכח ולא אשתכח	והוכן (כלומר, נמצא ולא נמצא).
לא אשתכח ממש אבל אתתקן ולית דידע ליה משום דהוא עתיק דעתיקין) (אבל	לא נמצא ממש אבל נתקן, ואין שיודע אותו, משום שהוא עתיק העתיקים) (אבל

¹ ענין התיקון הזה הוא בערכנו המקבלים מהם כי בתחילה לא היה אפשר לתחתונים לקבל האור העליון הנשפע עליהם ואז גם הספירות התחתונות לא היו יכולות לקבלו. וכאשר בא התיקון והוא ענין המעטת האור על ידי תיקון הפרצופים כמבואר אצלנו ואז האור נמשך דרך מסכים ודרך חלונות צרים וקטנים ודרך צנורות השערות כנז' פ' פקודי בדרנ"ד ע"ב אז יכולין התחתונים לקבלו ונמצא שאצילות העליון ואף גם בחינת עתיקא קדישא אשר בו הוצרך התיקון הזה לצורך התחתונים אעפ"י שלעצמו לא היה צריך לכך ואינו תיקון בערכו רק בערך התחתונים וכל מקום שתמצא לשון תיקון בכל האדרא פירושו הוא כנז' (שער מאמרי רשב"י).

² ב' לשונות גליף ושיער מלכין, והוא על המלכין דז"ן, כי כל למעלה מהם הם כולם נעלמים, כמ"ש במאמרי רשב"י (דף סב ע"ב, וטל ע"ג, ועי' מבר"ש שם יד ע"ד מדפוה"ח בפי"ו שם, ע' שם ושם (דע"ה ח"א א ע"א).

ידוע בתיקוניו).	בתיקוניו ידוע)
כאחד שהוא זקן יותר מכל הוקנים, עתיק יותר מכל העתיקים נסתר יותר מכל הנסתרים, ובתיקוניו ידוע ולא ידוע, בעלי הלובן כסו (באדום), ומראה תואר (נר) פניו (בפניו) יושב על כסא של ניצוצי אש כדי להכניעם.	כחד סבא דסבין עתיק מעתיקין טמיר מטמירין ובתיקוניו ידוע ולא ידוע מארי דחורר כסו (ס"א בסומק) וחיוו בוסיטא (ס"א בוצינא) דאנפוי (נ"א באנפוי) יתיב על כורסייא דשביבין! לאכפייא לון ²
הלובן של הגולגולת הראש התפשט לארבע מאות אלף עולמות ומהארת אלו חלקי הלובן יורשים הצדיקים לעוה"ב ארבע מאות עולמות. זהו שנאמר "ארבע מאות שקל כסף, עובר לסוחר".	ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוורא ³ דגולגלתא דרישוי ומנהירו דהאי חוורא ירתי צדיקייא לעלמא דאתי ד' מאה עלמין ⁴ ההי"ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר ⁵
בגולגולת יושבים (נמצאים) [בכל יום] י"ג [י"ב] אלף רבוא עולמות, שנוסעים על ידי הרגלים, ונסמכים עליהם.	בגולגלתא יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין דנמלין עלוי רגלין וסמכין עלוי
ומוזאת הגולגולת, נוטף מל לאותו שבהוין וממלא את ראשו בכל יום. שנאמר "שראשי נמלא מל".	ומהאי גולגלתא נטיפ טלא להווא דלבר ⁶ ומלייא לרישיה בכל יומא דכתיב שראשי נמלא מל
ומהווא המל שמתנער מראשו אותו אחד שבהוין, יתעוררו המתים לעולם הבא (שנאמר "שראשי נמלא מל" לא נאמר מלאתי מל, אלא נמלא), שנאמר "כי מל אורות מלך" אורות האור של לובן (הגולגולת) של העתיק.	ומהווא טלא דאנער מרישיה הווא דאיהו לבר יתערוין מתייא לעלמא דאתי (דכתיב שראשי נמלא מל מלאתי מל לא כתיב אלא נמלא) דכתיב כי מל אורות מלך אורות נהורא דחוורתא דתיקא ⁷

¹ וכמש"כ בדניאל ז ט (לש"ו). שהם כל הגבורות תקיפין אשר משמות אלהים שתחתיו (דע"ה ח"א סב ע"ב).

² עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י. הדינין הם ש"ך ופ"ר, שהם ת"ר דינין, והם ת"ר אותיות אשר בק"כ צירופי אלהים, וכללותם הם י"ג, והם ה"ג אותיות דאלהים במילוי, והרי הם תר"ג דינין (הקד"ש ש צח ע"ד). והתחלה הראשונה מהמציאות דשם אלהים, [הוא השביבין] והוא סוד השם אלהים שהוא גימ' הכס"א, והוא הכורסייא דשביבין כי הוא גבורות ודינין, והוא מתחיל מתחת עתיקא קדישא, כי הגבורות כשהם מתוקנים הם סוד כל הנועם והעונג דכל טוב הצפ"ן דלעתיד, ולכן נתייסד התחלתם תיכף מאחר עתי"ק ולמטה, כי הוא מה שעתיד הקב"ה לשמוח בעולמו בתיקון העתיד. וכן מאחר החטא דעץ הדעת אשר נפגמו הגבורות ונעשו לדינין, הנה הוא תיקון גדול ג"כ מה שנתייסד התחלתם ושורשם שם שהוא במקום גבוה כזו, כי ע"ז הם מתכפייין תמיד, וזהו שאמר (אד"ר שם) יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון (דע"ה ח"ב מח ע"ב, ועי' כללים ח"א טל ע"ב), הצמצום הראשון הנה הוא נעשה בא"ס עצמו, וכ"ז הוא הכל בסוד יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון (כללים ח"א לט ע"ב), ועי' כללים ח"א לט ע"ג וע"ד באבנ"מ.

³ עי' כללים ח"א יח ע"ד.

⁴ אד"ז רפח ע"א (לש"ו).

⁵ אעפ"י שתלת רישין האלו הנז' הם הכוללין שני פרצופים כי רישא עלאה מנהון היא בחינת ראש פרצוף עתיק יומין ותריין רישין תתאין הם כתר וחכמה דפרצוף א"א. הנה עכ"ז התריין רישין לבדה שבא"א נחלקין ונעשיין תלת רישין זולת אותה רישא עלאה דעתיק יומין. הלא הם בחינת גלגלתא חוור' כתר דא"א ובחינה זו היא ראש העליון שבתלת רישין דא"א עצמו. והראש השנית שבו היא בחינת מוח אחד עליון וסתום מאד חכמה עלאה סתימאה לעיל' והיא בחינת מוח גו גלגלתא חוורא שהוא כתר כנז'. והמוח הזה נקרא בשם אוירא עלאה כי לרוב העלמו נקרא אויר ולא מוח. והראש השלישי שבא"א היא חכמה דא"א הנקרא בלשון האדרא רבא וזוטא מוחא סתימאה דעתיקא ונמצא כי הראש השני שהוא הנקרא אוירא עלאה נעשה בחינת מוחא בערך גלגלתא חוורא שהיא הראש העליון שבו וגם נעשית בחינת רישא וגולגלתא ממש בערך הראש השלישית הנקרא מוחא סתימאה כנז' וכי' (שער מאמרי רשב"י).

⁶ ד"א (ביאורים ח"א ב ע"ד).

⁷ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י בכל עמוד זה.

<p>ומהוא מלא מתקיימין קדישי עליונין והוא מנא דטחני לצדיקיא לעלמא דאתי</p>	<p>ומהטל הוה מתקיימים הקדושים העליונים, והוא המן שמוחנים בשביל הצדיקים לעולם הבא.</p>
<p>ונטיפף הווא מלא להקלא דתפוחין קדישין והוה שנאמר "ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס וחיוו דהווא מלא חוור כהאי גוונא דאבנין דברדולחא דאתחוייא כל גוונין בגווה הה"ד ועינו כעין הברדולח</p>	<p>ונטיפף מל זה לשדה תפוחים קדושים. וזהו שנאמר "ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס" והמראה של אותו הטל לבן, כעין הצבע של אבני הברדולח שכל הגוונים נראים בתוכו, וזהו שנאמר "ועינו כעין הברדולח".</p>
<p>האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר¹ לתליסר עיבר גליפין בסחרנוי לארבע עיבר בסיטרא חד ולארבע עיבר בסטרא דא בסטרא דאנפוי² ולארבע עיבר בסטרא דא לסטרא דחוורא וחד לעילא דגולגלתא³ (כלומר לסטרא דלעילא)</p>	<p>גולגולת זו, הלוברן שלו מאיר לשלש עשרה שבילים הנחקקים סביבו להיות ארבע שבילים בצד אחד, ולארבע שבילים בצד פניו, ולארבע שבילים בצד זה לצד הלבן, ואחד לחלק העליון של הגולגולת (כלומר לצד שלמעלה).</p>
<p>ומהאי אתפשט⁵ אורכא דאנפוי לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין והווא אתקרי ארך אפים (כלומר אורכא דאנפון)</p>	<p>ומזה מתפשט אורך הפנים לש"ע רבוא עולמות והוא נקרא ארך אפים, (כלומר אריכות פנים).</p>
<p>והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפון והווא דלבר אתקרי זעיר אנפין לקבליה דעתיקא סבא קדש קדישין דקדישא</p>	<p>וזה העתיק של העתיקים נקרא ארוך הפנים (מכאן ואילך א"א), והווא שמבחוץ נקרא קטן הפנים (מכאן ואילך ז"א), (העומד) לעומת העתיק הזקן, קדש קדישין של הקדושות.</p>
<p>וועיר אנפין כד אסתכל להאי כלא (ס"א</p>	<p>ו"א, כאשר מסתכל בזה, כל [טל]</p>

¹ במברש (דרושי א"א פ"ט) הנה אמר שם בפירוש כי הארחא דפלגותא דשערי הוא אינו מכלל ה"ג אורחין והוא אתפלג לתרי"ג אורחין אחרנין, וה"ג אורחין הם טובבים הגולגולת מלבד אותו הארחא שיש באמצע הגולגולת ממש. וכן משמע באמת ג"כ באדרא רבא קדישא (הקד"ש צו ע"ג). הוא מתפשט ומאיר למטה (הקד"ש צח ע"א).

² שאלו הח' הם מצד הפנים ד' כנגד הלחי ימין וד' כנגד הלחי שמאל (הקד"ש צו ע"ג)
³ ור"ל שהוא אינו לעילא ממש, והוא הארחא ה"ג הכולל כמו שיתבאר למטה (הקד"ש צו ע"ג). הכוונה הוא על הנחש עקלתון דהחוררתא המקיף את כולם, והיא מתחת לכולם, והרי היא אינה לעילא ממש, לכן אמר כלומר לסטרא דלעילא. ועליה אמר האריז"ל (שער א"א פרק ה ה"ל) שהיא החוררתא ה"ג הכולל, והוא ע"י שהיא מקיף לכולם וכולם הם בתוכה, לכן היא הכולל את כולם (הקד"ש צז ע"ב)

⁴ הכוונה הוא על הנחש עקלתון דהחוררתא המקיף את כולם, והיא מתחת לכולם, והרי היא אינה לעילא ממש, לכן אמר כלומר לסטרא דלעילא. ועליה אמר האריז"ל (שער א"א פרק ה ה"ל) שהיא החוררתא ה"ג הכולל, והוא ע"י שהיא מקיף לכולם וכולם הם בתוכה, לכן היא הכולל את כולם. ומ"ש שהיא נשאר למעלה, ור"ל שהיא אינה מתפשט למטה, הוא משום כי באם שנאמר שהיא מתפשט ג"כ למטה, הלא יהיה לפ"ז ט' לצד הפנים, והאד"ר אינו חושב רק ח'. אמנם הנה בשער א"א (פרק ה) מבואר שם באמת כי הם ט' לצד הפנים וכו'. אך הענין הוא כי אותו החוררתא ה"ג הכולל, שהיא החוררתא המקפת, הנה היא מתפשט באמת למטה ג"כ, אמנם כי כל התפשטותה הוא אינה ממקומה מכוון, כי מקומה מכוון הוא כנגד החוטם, ושם אינה מתפשטת שום חוררתא, וכמ"ש בשער א"א (פרק ה) שהחוטם מפסיק ביניהם, אך אותה החוררתא ה"ג, הנה היא מתעקל ומתעגל דרך הצדדים ימין ושמאל, ונכללת עם הד' שבימין ושמאל, ומתפשטת עמהם כנגד הלחי ימין והלחי שמאל וכו', הנה נשאר עיקרה בהם, ואינה מתפשט דרך הם למטה אלא רק הארתה לבד, וכמ"ש הרב הכלל בזה בשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ, כי כל דבר שבקדושה נשאר עיקרו במקום שהולך שם, ואינו מתפשט למטה אלא הארתו לבד, ולכן אמר הרב היטיב כי הוא נשאר למעלה ברישיה (הקד"ש צז ע"ב).

⁵ מפרש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף מא ריש ע"ד), וע' ע"ח שער א"א (פרק יד), כי מ"ש ומהאי אתפשט כו', הכוונה הוא רק על הח' חוררתא המתפשטים לצד הפנים (הקד"ש צז ע"ב).

התחתונים נתקנים, ופניו מתפשטים וארוכים בעת ההיא, אבל לא כל שעה כמו בעתיק.	מלא) דלתתא אתתקן ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא
ומזאת הגולגולת יוצא שביל לבן אחד לגולגולת של ז"א לתקן את ראשו, ומה (נמשך) לשאר גולגולות של מטה שאין להם מספר.	ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר חיור ¹ לגולגלתא דזעיר אנפין לתקנא רישיה ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא דלית לון הושבנא
וכל הגולגולות נותנים את שכר הלוּבן [אוראותא] לעתיק יומין כאשר עולים בחשבון תחת השרביט, וכנגד זה "בקע לגולגולת" למטה בשעולים בחשבון.	וכל גולגלתא יהבין אגר חיורתא (ס"א אוראותא) (ס"א אודאותא) לעתיק יומין כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא ולקביל דא בקע לגולגלת לתתא כד עאלין בחושבנא
בחלל הגולגולת (יש) קרום של האויר של החכמה העליונה הסתומה שאינו נפסק, וזה אינו נמצא ולא נפתח.	בחללא דגולגלתא קרומא דאוירא של החכמתא עלאה סתימאה ² דלא פסק והאי לא שכיח ולא אתפתח
והקרום הזה מכסה על המוח הרי היא החכמה הסתומה.	והאי קרומא אתחפייא על מוחא דאיהו חכמתא סתימאה ³
ובגלל זה מכוסה [ובגלל שמכוסה] החכמה הזו שאינה נפתחת בזה הקרום (לכן נקרא חכמה סתומה).	ובגניי כך אתכסייא (ס"א ובגין דאתכסייא) האי חכמתא בההוא קרומא דלא אתפתחא (ס"א בג"ד אקרי חכמתא סתימאה)
וזה המוח, שהוא החכמה הסתומה הזו, שקט ונרגע במקומו, כיון הטוב על שמריו.	והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה ⁴ שקיט ואשתכיך באתריה כחמר טב על דורדייה ⁵
וזהו שאומרים זקן, דעתו סתומה ומוחו סתום ורגוע.	והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים ומוחיה סתים ושכיך
וזה הקרום נפסק מז"א לבן מוחו מתפשט ויוצא ל"ב שבילים.	והאי קרומא אתפסק מזעיר אפין ובגניי כך מוחיה אתפשט ונפיק לתלתין ותריין שבילין
זהו שנאמר "ונהר יוצא מעדן" מהו המעם? לפי שהקרום נפסק שכן אינו מכסה על המוח (ועכ"פ הקרום נפסק למטה).	הה"ד ונהר יוצא מעדן מ"ט משום דקרומא אתפסק דלא מחפיא על מוחא (ועכ"פ קרומא פסיק לתתא)
וזהו שלמדנו ברשימת האותיות תי"ו רושם רושם לעתיק יומין, שכן אין כמוהו (שכן בו תלוי תמים דעות השלם מכל צדדיו וסתום ונרגע ושקט כיון טוב על שמריו).	והיינו דתנינן ברישומי אתוון תי"ו רישם רישומא לעתיק יומין דלית דכותיה (דביה תלייא תמים דעות שלים מכל סטרוי וסתים ושכיך ושקט כחמר טב על דורדייה)
למדנו בגולגולת הראש תלויים אלף אלפים רבוא ושבע אלפים וחמש מאות	תאנא בגולגלתא דרישא תליין ⁶ אלף אלפין רבוא ושבעת אלפין וחמש מאה קוצי דשערי

¹ הוא הארחא דפלגותא דשערי (הקד"ש צו ע"ג). חד עיבר זה הוא אורח אחד בין השערות באמצע הראש, והוא האמור לעיל וחד לעילא דגולגלתא (קול ברמה טו ע"א) (הקד"ש צו ע"ד).

² עיי' לקמן קלה ע"ב והאי אוירא הוא טמיר דטמירין (לש"ו).

³ אינו מקבל המ"ס את אור א"ס מאוירא אלא דרך הפריסו שהוא הקד"א, ועי"ז נעשה האפשרות להעולמות לקבל ממנה (כללים ח"א סא ע"ד).

⁴ אשר ממנו הוא כל המוחין (הקד"ש סד ע"ב).

⁵ האורות דהמוחין הנה הם כולם רק מבחי' גבורות, כי כל המוחין הם נמשכו מהמ"ס דא"א, שהוא בוצד"ק, כי בו גנוז גבורה דרדל"א⁵, אלא שהדיגין בהם הם נכפין ומתבסמין, ובבחי' יין המשמח (הקד"ש סד ע"ב)

⁶

<p>קוצי שערות לבנים ונקיים כאותו הצמר כך הוא נקי שאינו מסובך זה בזה שלא להראות ערבוב בתקוניו אלא הכל יהיה על שלימותו ובוריו שאינו יוצא נימא מנימא ושער משער.</p>	<p>חוור ונקי כהאי עמרא כך איהו נקי דלא אסתבך דא בדא דלא לאחואה ערבוביה מתקוניו אלא כלא על בורייה דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא</p>
<p>וכל קוין וקוין יש בו ת"י נימי שערות כמספר קדו"ש וכל נימא ונימא</p>	<p>וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו"ש וכל נימא ונימא</p>
<p>קבט/א</p>	<p>קבט/א</p>
<p>לוהט בת"י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגנוז, ואין מי שיודע אותם מלבדו ולוהט לשבע [לארבע] מאות עשרים דרכים.</p>	<p>להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע לון בר איהו ולהיט לשבע (ס"א לארבע) מאה ועשרין עיבר</p>
<p>ובכל נימא ונימא יש מעיין היוצא מהמוח הסתום (מכאן ואילך מו"ס) [דרך כותל] ומאיר ונמשך באותה שיערה לשערות ז"א, ועי"ז נתקן מוחו, ואז נמשך אותו מוח לל"ב שבילים.</p>	<p>ובכל נימא ונימא אית מבויע¹ דנפק ממוחא סתימאה² (דבתר כותלא) ונהיר ונגיד בהוא נימא לנימין דועיר אנפין ומהאי מתקן (ס"א מתון) מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותריין שבילין</p>
<p>וכל קוץ וקוץ מתלהט ותלוי, ונתקנים בתיקון נאה ובתיקון יפה, והם מכסים על הגולגולת, ונתקנות קוצי השערות מצד זה ומצד זה עד הגולגולת.</p>	<p>וכל קוצא וקוצא מתלהט ותליין מתתקן בתקונא יאה בתקונא שפירא מחפיין על גולגלתא מתתקני קוצי דנימין³ מהאי סטרא ומהאי סטרא עד גולגלתא</p>
<p>ולמדנו כל נימא ונימא נקראת (היא) המשכת המעיין (ממעיינות) (והמה מעיינות) הסתום היוצא ממוחא סתימאה.</p>	<p>ותאנא כל נימא ונימא אקרי (ס"א איהו) משיכא דמבויעא (ס"א ממבויעין) (ס"א ואינון מבויעין) סתימין דנפקין ממוחא סתימאה</p>
<p>ולמדנו משערותיו של האדם ניכר מה הוא, אם הוא דין או רחמים, והוא אחר שעברו עליו ארבעים שנה.</p>	<p>ותאנא משערוי דב"נ אשתמודע מאי הוא אי דינא אי רחמי מכד עברין עלוי ארבעין שניין⁴</p>
<p>ואפילו כשהוא נער בשערותיו בתיקוניו (בצורתו) (בזקנו) ובגבות עיניו.</p>	<p>ואפילו כד איהו עולם⁵ בשעריה בתקניה (ס"א בדיוקניה) (ס"א בדיקניה) ובגביני עינוי</p>
<p>הקוצין של השערות תלויים בתיקוניו, נקיים כצמר נקי (והם תלויים) עד כתפיו. וכי יעלה על דעתך עד כתפיו? אלא (רק) עד ראשי הכתפים, שלא יראה</p>	<p>קוצין דשערי תלויין בתקוני נקיי כעמר נקא עד כתפוי עד כתפוי ס"ד אלא עד רישי דכתפוי דלא אתהוי קודלא⁶ משום דכתיב כי פנו אלי עורף ולא פנים</p>

¹ האור דהארחא דפלגותא, הנה מקבל ז"א אותו האור עצמו בלי התלבשות כלל, אבל שאר כל החוורתין כולם, הנה מקבל אותן ז"א ע"י הנימין (הקדו"ש צח ע"ד).

² כל נימא ונימא איהו משיכא דמבויעא ממבויעין דנפקין ממוחא סתימאה, אלא שמה שנעשין בבחי' שערות הוא ע"י הקד"א, כמ"ש במבר"ש (שער א"א פ"ז ופ"י), ועי' ע"ח שער א"א (פרק ו סמוך לסופו) וכן במאמרי רשב"י (באד"ר דף לב ע"ד) (ביאורים ח"א מח ע"ד).

³ השערות הם אור חוזר מהמוחין (הדרת מלך).

⁴ בן מ' עומד על דעת רבו (הדרך מלך).

⁵ יוכר נער בדיוקניה ובדקניה וגביני עינוי (הדרך מלך).

⁶ העורף מכוסה והפנים נגלים והאזנים פקוחות ומסולק השער לאחוריהם לשמוע אל הרינה ואל התפילה (הדרך מלך). הד' נימין שבאחוריו הנה הם מתפשטים כל א' ממקומו היטיב וכדי לכסות את הלבנונית שבעורף שלא ינקו החיצונים משם גם מרחוק ח"ו, כי כל שרשם הוא מהאחוריים, ולכן מכסים הד' נימין שבאחוריו על הלבנונית דהחוורתא אשר שם שלא ינקו גם מרחוק וכמ"ש במבר"ש (שם פ"י) (הקדו"ש צח ע"ב).

	העורף, לפי שנאמר "כי פנו אלי עורף ולא פנים".
ושערא סליק אבתרוי דאודנין דלא לחפייא עלוי דכתיב להיות אוניך פקוחות	והשערות עולים אחורי האזנים, כדי שלא יכסו עליהם שנאמר "להיות אזניך פקוחות".
שערא דנפיק מבתר אודנוי כוליה בשקולא לא נפיק דא מן דא תקונא שלים תקונא יאה תקונא שפירא תאיב למחמי תיאובתא והדוותא דצדיקייא דאינון בזעיר אפיין למחמי ולא תדבכא בתקונוי דעתיקא סתימאה דכלא	השערות היוצאות מאחורי אזניו כולם הם בשוה אינו יוצא זה מתוך זה, הם בתיקון שלם ובתיקון נאה ובתיקון יפה, והם נחמדים למראה על ידי התשוקה והשמחה של הצדיקים שהם בז"א, לראות ולידבק בתיקונו של הזקן הסתום מכל.
י"ג נימין דשערין קיימי מהאי סטרא ומהאי סטרא דגולגלתא לקביל אנפוי ובאינון שריין שערי לאתפלגא	יש שלשה עשר נימין של שערות העומדים מצד זה ומצד זה של הגולגולת כנגד פניו, ובאלו מתחילים השערות להתחלק.
לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כלא ימינא ¹ אתחוי ולא אתחוי סתים ולא סתים והאי בתקוניה כ"ש ביה ²	אין (בחינת) שמאל בעתיק סתום זה, אלא כולו הוא ימין נראה ולא נראה סתום ולא סתום. וזהו בתיקונו, כל שכן בו.
ועל האי תאיבו בני ישראל לצרפא בלבבו ³ דכתיב היש יי בקרבנו אם אין בין זעיר אנפין דאקרי יי ובין אריך אנפין דאקרי איין	ועל כן חשקו בני ישראל לברר [דבר זה] בלבם, שנאמר "היש יהוה בקרבנו אם אין", בין ז"א הנק' הו"ה, לבין א"א הנקרא אין.
אמאי אתענשו משום דלא עבדו בחיבותא אלא בנסינא דכתיב ועל נסותם את יי לאמר היש יי בקרבנו אם אין	למה נענשו? לפי שלא עשו בחשק אלא בנסיין שנאמר "ועל נסותם את יהוה" לאמר היש יהוה בקרבנו אם אין.
בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא ⁴ דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר ארחא דז"א דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי ההייד ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום	בהתחלקות השערות הולך דרך אחד שהוא מאיר למאתיים ושבעים עולמות, וממנו מאיר הדרך של ז"א שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא וזהו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום".
ומן ההוא ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אפיין דכתיב ביה (&תהלים) כל ארחות יי חסד ואמת וגו' ⁵	ומן האורח הזה מתחלק לתרי"ג דרכים שבתורה המתחלקים (בחינת) ז"א, שנאמר עליו "כל ארחות יהוה חסד ואמת וגו'".

¹ מאחר שהם אחר באחור, הרי הוה השמאל דב"ן בהימין דהמ"ה, והשמאל דהמ"ה בהימין דהב"ן, ונכלל בכל א' השמאל בימין, והרי הוא עי"ז כולא ימינא (ע"ח שער עתיק פרק ב). כל דבר הוא נידון בעירוכין, ולכן יש מקום לומר שמאלא גם בקו דא"ס (ביאורים ח"א ט ע"ד).

² שמות פד ע"ב (הערת הזהר) צ"ל שמות סד ע"ב (לש"ו).

³ ועי' לקמן קנח ע"ב ובמאמרי רשב"י תרומה יג סע"ג ובדפדפ"ח הוא כו ע"ד (לש"ו, דע"ה ח"ב קלד ע"ד). בני ישראל התאוו תאוה לדעת מה הפרש יש בן ז"א כשהוא מתנהג ברחמים גמורים לא"א ומה בין רחמים אלו לרחמים אלו והיו רוצים להכיר בלבבם זה ובשכלם שישתנה שכלם להבין בגדולות ובנפלאות ע"י א"א מעין ז"א ובהו ידעו כי אין בקרבם (הדרת מלך קטו ע"א)

⁴ עי' לעיל דף קכח ע"ב והערה בשם הקדו"ש. מפלגותא דשערי נהיר ההוא ארחא וטעם היות אורח זה בפלגותא דשערי כי הצדיקים זוכים על ידי התורה והתורה שבכתב היא עמודא דאמצעיתא והוא בן ז"ה דעת בן חו"ב, וכבר כתבנו ששערות אלו מוחין כלילן בהו חכמה בינה דעת ודעת הוא פלגותא דשערי וביה נהיר אורחא לצדיקייא (הדרך מלך ריד ע"ב).

ואמת וגו'	המצח שבגולגולת (נקרא) הרצון של הרצונות.
מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין ¹	הרצון של ז"א הוא (מכוון) כנגד אותו הרצון [נ"א מצח הגולגולת נקרא רצון] שרצון הרצונות נתגלה במצח זה כנגד זה למטה שנאמר "והיה על מצחו תמיד לרצון" וכו' והמצח הזה הנקרא "רצון" הוא הגילוי של כל הראש והגולגולת המתכסה בת"ך (ת"י) עולמות, וכאשר הוא מתגלה מתקבלות התפלות של בני ישראל.
רעותא דזעיר אפינ ² לקבלי ההוא רעותא (נ"א מצחא דגולגלתא רצון אקרי) דהא רעוא דרעוין אתגלי בההוא מצחא לקבל דא לתתא כתיב דכתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וגו' וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלוייא דכל רישא וגולגלתא דמתכסייא בארבע מאה ועשרין (נ"א ועשר) עלמין וכד אתגליא אתקבלא צלותהון דישראל	מתי הזמן שמתגלה? שתק רבי שמעון. שאל פעם שנית, מתי? אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, מתי מתגלה? אמר ליה, בשעת תפילת המנחה של שבת.
אימתי אתגליא שתיק ר"ש שאל תניינות אימתי אר"ש לר' אלעזר בריה אימתי אתגליא א"ל בשעתא דצלותא דמנחה שבתא	אמר ליה (רבי שמעון), מאי טעמא? אמר ליה, לפי שבשעה הזאת בימות החול תלוי הדין למטה (גילוי) ז"א, ובשבת מתגלה המצח הנקרא רצון, באותה שעה נרגע רוגז ונמצא הרצון והתפלה מתקבלת.
א"ל מ"ט א"ל משום דההיא שעתא ביומי דחול תלייא דינא לתתא בזעיר אפינ ובשבתא אתגליא מצחא דאתקרי רצון בההיא שעתא אשתכיך רוגזא ואשתכח רעוא ומתקבלא צלותא	זהו שנאמר "ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון" ו"עת רצון" היא (באה) מ(בחינת) עתיק יומין כדי לגלות את המצח.
הה"ד ואני תפלתי לך יי' עת רצון ועת רצון מעתיק יומין לנלאה מצחא	ולכך נתקן לומר פסוק זה בתפלת המנחה של שבת.
ובג"כ אתתקן האי קרא למימריה בצלותא דמנחה בשבתא	אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, ברוך בני לעתיק יומין, את רצון המצח תמצא בשעה שתצטרך לו.
אר"ש לר' אלעזר בריה בריך ברי לעתיק יומין רעוא דמצחא תשכח בשעתא דתצטרך ליה	בא וראה, כי בשאר (בזמן) כשמתגלה המצח התחתון, נמצאת חוצפה (בא
ת"ח בשאר (ס"א בשעתא) דלתתא כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא (ס"א ת"ח	

¹ אור המ"ה שהאיר דרך המצח, שהוא מאור הגנוז עצמו אשר יצא ונולד מהיחוד דהאורא ומ"ס, אשר ע"י בקיעת הקד"א שנעשה ביום ראשון. אמנם הנה האור הגדול הזה עצמו, הנה הוא חזר ונתעלם תיכף, כי הנה חזר ונסתם האורא תיכף ע"י הקד"א בהיום הראשון גופה. והרי חזר ונגנז האור הראשון ביום הראשון עצמו, כי חזר ונגנז בתוך הקד"א שמקיפו בכל סביבו, והוא גנוז וטמיר בתוכו, והרי הוא נסתר ונעלם על ידו. והנה אינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד"א, ונמשך הארתו ג"כ תמיד רק דרך המצח, והוא רעוא דרעוין הנזכר בכל מקום (בספד"צ פרק א ו ע"א, ובאד"ר קכט ע"א, ובאד"ז רפח ע"ב, ובדברי הרב בשער הכוונות דף עה ע"א בכוונת מנחת שבת). והנה כ"ז הוא ענין מציאות ופעולת דבחי' הגילוי אור הגדול דהשם מ"ה שנתגלה והאיר דרך המצח מבחוץ, אשר הוא רק בבחי' אור מקיף. כי הנה הוא אינו מתלבש בכלי כלל, וכן אורו הגדול הנמשך ממנו ומתגלה למטה בעת הזכות והרצון שהוא הרעוא דרעוין, הנה הוא ג"כ בלתי התלבשות כלל, כי הנה הוא מאיר ומזהיר לכל הזוכים אליו רק בבחי' אור ונשמה לבד מבחוץ להגוף ובבחי' אור מקיף, אלא שמתעלה הגוף על ידו ג"כ, ע"י שמזכנו מבחוץ לפנינו, אבל הוא עצמו הרי הוא בלתי התלבשות כלל ובבחי' אור ונשמה לבד (כללים ח"א קב ע"א).

² מצח דז"א הגם שיש בו דין נעשה רצון רעותא כשמתכל בו רעותא דא"א וזהו לקבליה דההוא רעותא הוא מצח הרצון דא"א אז נעשה גם דז"א רעותא (הדרך מלך).

בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשנהותא לחייבי עלמא לאינון דלא מתכספי בעובדייהו	וראה בשאר שלמטה, כאשר מתגלה המצח, הדין מתעורר ונמצא, ועושה מצח של השגחה לרשעי העולם לאלה שלא מתביישים ממעשיהם כמו שנאמר).
כד"א (&) הה"ד ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם והכא כד אתגלי מצחא תיאובתא (ס"א הכיבותא) ורעוא שלים אשתכח וכל רוגזין אשתככו ומתכפיין קמיה	זהו שנאמר "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם" וכאן, כשמתגלה המצח, אז נמצאים תשוקה (אהבה) ורצון שלם, וכל מיני רוגז נרגעים ונכנעים לפניו.
מהאי מצחא (ס"א דלתתא) נהרין ארבע מאה בתי דינים!	מזה המצח (שלמטה) מאירים ארבע מאות בתי דינים.
כד אתגלייא האי עת רצון כלהו משתככין קמיה	כשמתגלית עת הרצון הזו אז הכל נרגעים לפניו.
הדא הוא דכתיב דינא יתיב (כלומר יתיב באתריה	זהו שנאמר "דינא יתיב" (הדין יושב) [כלומר הוא יושב במקומו
קכט"ב	
ודינא לא אתעביד)	ולא עושה דין].
ותאנא שערא לא קאים בהאי אתר ² משום דמתגלייא ולא אתכסייא אתגליא דיסתכלון מארי דינא וישתככון ולא אתעביד ³	ולמדנו אין שערות נמצאים במקום זה, משום שהוא מגולה ולא מכוסה, מגולה שיסתכלו בו בעלי הדינים, וירגעו ולא יעשו.
תאנא האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין (ס"א דנהרין) מעדן עלאה ⁴	למדנו זה המצח מתפשט במאתים ושבעים אלף אורות של נרות שמאירים מהעדן העליון.
דתניא אית עדן דנהיר לעדן עדן עלאה לא	שלמדנו יש עדן שמאיר לעדן. העדן העליון אינו מתגלה והוא סתום בסתימה

¹ וז"ס והתית תיו על מצחות כו'. ואמרו {שבת נה.} תיו תחי' כו' (יהל אור).

² שערא אינו גדל במצח אלא שער שעל פדחת הראש לפעמים יורד על המצח ומכסהו ובשעת רצון אתגלייא ולא אתכסייא מהשערות הנז' ולהכי לא קים לא גדל שערא בהאי אתר במצח (הדרת מלך).

³ נותן טעם למה אין שערות על המצח שהוא צריך להיות בגילוי כדי שיוכל ז"א להביט בו ולקבל אור העצמי של המצח ולא יהיה מסך מבדיל ביניהם ויש ב' טעמים לדבר זה האחד מ"ש שיסוד או ת"ת של רדל"א לדברי הגאון ויכל לגלות האור שלו וטעם הב' משום המצח עצמו שיתגלה למטה וכבר נת' שהדינים הם נאחזים במצח דז"א ועי"ז הסט"א יונקת משם ועושה דין בעולם ועי" התגלות המצחא הדינים שבמצח נבלעים בשורשם והסט"א יורדת לנוק' דתה"ר וכבר נת' שהדינים נבלעים בשורשם שהוא במו"ס ולכן עי" גלוי אור המו"ס שבמצח נבלע הדין בשורשו ועי" גלוי המצח עצמו דע"ק במצח דז"א אין הסט"א יכולה להאחז בו והתבונן בזה מאד ובה ית' לך מה שכפל הדברים ואמר משום דאתגליא ולא אתכסייא ור"ל כדי שיתגלה אור המצח עצמו דע"ק ולא אתכסיא היינו אור של רדל"א המתלבש שם שבאמת אינו מתגלה גלוי גמור שהרי הוא כמוס בפנימיות המצחא ורק לא אתכסיא שייך לומר בו ונגד ב' בחינות אלו אמר וישתכלון מארי דינא וישתככון הם המארי דינים שבמצח דז"א שיבלעו ויתמתקו בשורשם. "ולא אתעביד" הם דינים דלתתא רצועא בישא הנ"ל שלא יעשו פעולתם לגמור דין בעולם. וענין גלוי המצח עי" מה שאין שם שערות המכוון בזה כי כבר נתבאר שהשערות הם מותרים מו"ס שבמו"ס הוא בוצד"ק שורש גבורה עילאה וכבר נת' גם כן שהשערות שע"ג הגלגלתא הם מבחי' גבורה של רדל"א ולכן הם גורמים כסוי אל אור החסדים שאף שאמרנו למעלה שהשערות דע"ק הם חוורין כתלגא והם רחמים גמורים מ"מ קצת שורש דין יש בו שהם כלים וצנורות שהם מצמצמים האורות שהם ממ"ס בוצד"ק דמדיד משחתין ויותר טוב הוא שיתגלו אורות החסדים הנ"ל עי" כסוי המצח לבד ולא יהיה עליו ג"כ מסך השערות והטעם ג"כ בזה כידוע שאור המצח אינו דומה אל האורות האחר' שמתגלים ברישא דע"ק שכולם הם דרך נקב' וחלונות פתוחים משא"כ אור המצח הוא זיו הארה לבד שלכן בעולם התהו נתבסמו המלכים עי" מצח דא"ק שנתצמצמו האורות בגבול ושיעור כמ"ש כמ"פ ושיער א"ס ית' שדי בזה במה שהאור הוא מועט ולא מתמעט ביותר עי" השערות (ב"ע נב ע"א).

⁴ הוא חכמה סתימאה כי כל חכמה נק' עדן וזו עילאה מכל החכמות דאו"א ודז"ן (הדרת מלך). זו החכמה סתים ולכן נקרא סתימאה ועדן דז"א דלתתא אתפתח לל"ב נתיבות (הדרת מלך).

ואינו מתחלק לדרכים כפי שאמרנו והעדן הזה של מטה, הוא מתחלק בשביליו לל"ב (צדדים) שבילים.	אתגלייא והוא סתים בסתימא ולא מתפרש לארהין כדקאמרן והאי עדן דלתתא מתפרש בשביליו לתלתין ותריין (עיבר) שבילין
ואף על פי שמתחלק זה העדן לשבילים, אין מי שיודע אותו חוץ מז"א הזה.	ואע"ג דמתפרש האי עדן בשביליו לית דידע ליה בר האי זעיר אפיין
והעדן שלמעלה, אין מי שיודע אותו ואת שביליו חוץ מא"א. זהו שנאמר "אלה"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה". "אלה"ם הבין דרכה, זה עדן של מטה שאותו ידע ז"א.	ועדן דלעילא לית דידע ליה ולא שביליו בר ההוא אריך אנפין הה"ד אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה אלהים הבין דרכה דא עדן דלתתא דידע זעיר אפיין ¹
"והוא ידע את מקומה" זהו עדן של מעלה שיודע אותו עתיק יומין הסתום מכל.	והוא ידע את מקומה דא עדן דלעילא דידע עתיק יומין סתימא דכלא
עיניו של הראש הלבן, משונים משאר עיניים אין לו עפעפים על העינים, וגם אין לו גבות על העינים.	עיניו דרישא חוורא משתניין משאר עינין לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא ²
מהו הטעם, שנאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר מעלה."	מ"ט דכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל דלעילא ³
ונאמר "אשר עיניך פקוחות". ולמדנו כל מה שבא ברחמים אין להם עפעפים וגבות עינים. כל שכן הראש הלבן, שאינו צריך לכלום (שמירה).	וכתיב אשר עיניך פקוחות ותנא כל מה דאתי ברחמי לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא כ"ש רישא חוורא דלא בעא מידי (ס"א נטירו)
אמר רבי שמעון לרבי אבא, במה זה מרומז? אמר ליה, לדגי היס, שאין להם עפעפים וגבות עינים, ואינם ישנים, ואינם צריכים שמירה על העינים.	אמר ר' שמעון לר' אבא למאי היא רמיזא א"ל לנוני ימא דלית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא ולא ניימין ולא בעיין נטורא על עינא
כל שכן עתיקא דעתיקא, שאין צריך שמירה, וכל שכן שהוא משגיח על הכל וכולם נזונים ממנו, ואינו ישן. זהו שנאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" ישראל של מעלה.	כ"ש עתיקא דעתיקא דלא בעי נטורא ⁴ וכ"ש דאיהו משגח לכלא ⁵ וכלא מתון ביה ולא נאים הה"ד הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ישראל דלעילא
נאמר "הנה עין ה' אל יראיו", ונאמר "עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ"? אינו קשה זה (נאמר) בז"א זה (נאמר)	כתיב הנה עין יי' אל יראיו וכתיב עיני יי' המה משוטטים בכל הארץ לא קשיא הא

¹ אלקים נקרא ז"א בערך א"א שהוא רחמים גדולים, הוא הבין דרכה שבילין דחכמה שלו והוא נק' א"א נעלם לא כמו אבא הנק' אתה אבינו ודווקא א"א הנק' והוא ידע מקומה דעדן דלעילא חכמה סתימא שלו (הדרת מלך).

² עיני דא"א הנק' רישא חוורא כמ"ש ושער רישי כעמר נק' תדיר פקחון, ולהכי אין להם גבינין הסתומים כמו ד"א (הדרת מלך).

³ ז"א בגדלותו נק' ישראל זוטא לא יש"ס (הדרת מלך).

⁴ כי הוא נטיר כולא, ויש גורסים לדגים ולנוני ומפרשים דגים טהורים נוני טמאים ואין בזה ממש כי הצדיק במשל ונק' נונא חדא והצדיק טהור (הדרת מלך).

⁵ לזון אותם כי המן נשתלשל ממנו וירד עד ז"א כמ"ש בשלח סא ע"ב (הדרת מלך).

בועיר אפין הא באריך אנפין ועכ"ד תרי עינין אינן ואתהוורו (ס"א ואתהוורו) להד עינא ¹ דאיהי חוור בנו חוור וחורר דכליל כל חוור	באריך אנפין, ועם כל זה, הם שתי עיניים אלא שמתלבנים (שחוזרים) להיות עין אחת, שהיא לבן בתוך לבן, הלבן הכולל כל לבן.
חוורא קדמאה נהיר וסליק ונחית לאסכלא (ס"א לאתכללא) דצריך בצרורא	הלבן הראשון מאיר ועולה ויורד כדי להסתכל (להיכלל) שכן הוא קשור עם הקשר.
תאנא במש האי חוורא ואדליק ג' בוציני דאקרין הוד והדר וחדוה ² ולהטין בחדוותא בשלימותא	למדנו היכה הלבן הזה, והדליק שלש נרות הנקראים הוד והדר וחדוה, והם לוחטים בשמחה בשלימות.
חוורא תניינא ³ נהיר וסליק ונחית ובמש ואפיק (ס"א ואדליק) ג' בוציני אחרנין דאקרין נצח וחסד ותפארת ולהטין בשלימותא בחדוותא	הלבן השני, מאיר ועולה ויורד והיכה והוציא (והדליק) שלש נרות אחרות הנקראים נצח, וחסד, ותפארת, והם לוחטים בשלימות בשמחה.
חוורא תליתאה להיט ונהיר ונחית וסליק ונפיק ⁴ מסתימותא דמוחא ובמש בבוצינא אמצעייתא שביעאה ואפיק ארחא למוחא תתאה (נ"א ואפיק אורחא ללבא תתאה) ומתלהטין כלהו בוצינין דלתתא	הלבן השלישי לוחט ומאיר ויורד ועולה ויוצא מסתימת המח, והיכה בנר האמצעי השביעי והוציא דרך למוח התחתון (והוציא דרך לב תחתון) ומתלהטים כל הנרות של מטה.
אמר ר"ש יאות הוא ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך בשעתא דתצטרך ליה תאנא חוור בנו חוור וחורר דכליל כל חוור חוורא קדמאה ⁵ נהיר וסליק ונחית לתתא (ס"א תלת) בוציני דלסטר שמאלא ולהטין ואסחן בהאי חוורא כמאן דאסחי גופיה בבוסמין טבין ובריהין על מה דהוו עלוי בקדמיתא	אמר רבי שמעון, ראוי הוא, ועתיק יומין יפקח עין זו עליך בשעה שתצטרך לו. למדנו הלבן שבתוך לבן אחר הכולל כל לבן. הלבן הראשון מאיר, עולה ויורד למטה (לשלש) הנרות של צד השמאל, והם לוחטין ומתרחצים באור הלבן הזה כמי שרוחץ גופו בבשמים טובים ובריחות בנוסף למה שכבר היה עליו קודם לכן.
חוורא תניינא נחית וסליקו נהיר לתלת בוציני דלסטר ימינא ⁶ ולהטין ואסחין בהאי חוורא כמאן דאסחי בבוסמין טבין ובריהין על מה דהוו עלוי בקדמיתא	הלבן השני יורד עולה ומאיר לשלש הנרות של צד ימין, והם לוחטים ומתרחצים בלבן הזה כמי שרוחץ (עצמו) בבשמים טובים ובריחות (בנוסף) למה שכבר היה עליו מקודם.
חוורא תליתאה ⁷ נהירו סליק ונחית ונפיק נהירו דחוורא דלגו לנו מן מוחא ובמש בשערא	הלבן השלישי מאיר ועולה ויורד ויוצא האור הלבן הפנימי מלפנים מן

¹ בז"א עיני ימינא ושמאלא ובא"א אתחזרו לחד דכולא ימינא לית ביה שמאלא " חוורא קדמאה כי הם ג' חוור בנו חוור שנים וחורר דכליל ג' וקדמאה נהיר ואדליק ג' ספירן (הדרת מלך).

² הוד כפשוטו, והדר גבורה, וחדוה יסוד, כי יסוד נוטה לצד הגבורה כמ"ש בתיקונים כד ע"ב: וצדיק נטיל משמאלא ועמודא דאמצעייתא מימינא וכן בזהר סף חלק א' דף ב' (הדרת מלך).

³ אדליק קו ימין נצח חסד ת"ת (הדרת מלך).

⁴ ובמש בספירן דאמצעייתא כי מלכות דא, הוא בוצינא שביעאה ואפיק אורחא למוחא תתאה הם חב"ד דז"א ומשם ללבא דז"א שבו ב' חללי, א' לבינה וא' למלכות ואז מלתהטן כולהו בוצינין י"ס דז"א הנק' דלתתא (הדרת מלך).

⁵ רשב"י מפרשם בהרחבת ביאור (הדרת מלך).

⁶ לג' ספירן הם חסד נצח ת"ת, דימינא כנז"ל (הדרת מלך).

⁷ יוצא מתוכיות אמצעות מוחא סתימאה ובמש וכו' נהיר לג' כתרין חב"ד דאשתארו לתשלום י"ס דאצילות ודז"א (הדרת מלך).

<p>אוכמא כד אצטריך וברישא ובמוחא דרישא ונהיר לתלת כתרין דאשתארו כמה דאצטריך לגלאה אי ניהא קמי עתיק סתימא דכלא</p>	<p>המוח והכה בשערות השחורות כשנצרך ובראש ובמוח שבראשו, והאיר לשלשת הכתרים שנותרו כפי שראוי לגלות אם יהיה לרצון לפני העתיק הסתום מכל.</p>
<p>ותאנא לא סתים האי עינא ואינון תריין¹ ומתחוורין (ס"א ואתחזרו) להד כלא הוא ימינא לא הוה (ס"א לית ביה) שמאלא לא נאים² ולא אדמיך ולא בעי נטירותא לית מאן דאגין עליה הוא אגין על כלא והוא אשגח על כלא ומאשגחותא דהאי עינא מתונן בלהו³</p>	<p>ולמדנו אין עין זו סתומה, והמה שתים שנתלבנו [שחזרו] לאחד. הכל הוא ימין לא היה [אין בהם] שמאל, לא ינום ולא יישן. ולא צריך שמירה אין מי שיגין עליה הוא יגין על הכל והוא משגיח על הכל, ומהשגחת זו העין נזונים כולם.</p>
<p>תאנא אי עינא דא אסתים רגעא חדא לא יכלין לקיימא בלהו בג"כ אקרי עינא פקחא⁴ עינא עלאה עינא קדישא עינא דאשגחותא עינא דלא</p>	<p>ולמדנו אם עין זו היתה נסגרת לרגע אחד, לא היו יכולים להתקיים כולם, ולפיכך נקראת עין פקוחה עין עליונה, עין קדושה, עין של השגחה, עין שלא</p>
<p>ק/א</p>	
<p>אדמיך ולא נאים עינא דהוא נטורא דכלא⁵ עינא דהוא קיומא דכלא⁶</p>	<p>תנום ולא תישן, עין השומרת על הכל, עין שהיא קיום הכל.</p>
<p>ועל האי כתיב טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך דהאי אתקרי טוב עין ומניה מברך לכלא⁷</p>	<p>ועל זה נאמר "טוב עין הוא יבורך", אל תקרי יבורך אלא "יברך". שזה נקרא "טוב עין", וממנה מברך את כולם.</p>

¹ ב' עינים אבל אתחזרו ואתחזרו עד כולא ימינא (הדרת מלך).

² כי השינה מצד הדין עורה למה תישן וא"א לית ביה שמאלא (הדרת מלך).

³ ספירות ומלאכים וכל עולמות ב"ע כולם נשפעים מהשגחת עינא דא"א וכמ"ש בשלח סא ע"ב (הדרת מלך).

⁴ הוא האשגחא פקחא שאמרו בספרא דצניעותא פ"א (ו ע"ב) אשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא (ביאורים ח"א ב ע"ד).

⁵ הוא נגד השגחת בחי' אור מקיף (ב"ע).

⁶ נגד בחי' שפע קיום העולם שאינו נפסק ואפשר לומר עוד שמ"ש עינא דהוא נטורא דכולא הוא סוד הגדול שכתבנו למעלה שהשגחת ע"ק על ז"א הוא סוד השלמות המשקיף על ההנהגה להביאו להנהגה שיהיה באלף השביעי שהוא קיבול שכר הצדיקים ע"י מעשה הבחירה והוא שומר העבודה הזאת לתקנו ע"י המשך שית אלפי שנים כמו שהארכנו בזה למעלה ואמר על האי כתיב טוב עין הוא יבורך א"ת יבורך כו' שענינא דע"ק אקרי טוב עין ע"ש סוד החסד עילאה נהורא דאוריא המאיר בעינא דיליה וידוע כי חסד הגנוז נק' טוב וכמ"ש בזוהר טוב אקרי כד טובי' גניז בגוי' וכמ"ש וירא אלהים את האור כי טוב ואמרו רז"ל עמד וגנוז לצדיקים והוא סוד החסד דאוריא שנגנוז ומאיר דרך השמש והוא ע"י כסוי אור הקרומא דאוריא כמ"ל ולע"ד סוד זה רמזו דוד המע"ה באומרו הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו והוא מ"ש בזוהר בראשית על סוד אוריא עילאה יר"ד נפיק מגויה מה דאשתאר אור איהו והוא סוד הארה דנפיק מאוריא עט' דחסדים שיוצא לעולם והוא מה שאבא מקבלו ונותן עט' דחסדים לז"א להנהגת העולם אבל עיקר האור נשאר שם באוריא גנוז לצדיקים לע"ל וכתוב ולא יכנף עוד מוריך שלא יתלבש ע"י מלבושים והוא מ"ש לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם כו' והיה לך ה' לאור עולם כו' והוא אור ה' שנשאר בע"ק והוא נק' הוי"ה לקבליה דז"א שנק' אלהים לגבי' כמ"ש בכ"מ ולזה אמר הודו לה' כי טוב ור"ל שהטוב שהוא סוד אור הגנוז נשאר לה גנוז בו ומה שמתפשט לעולם הוא סוד החסד שזן בחסדו כל בשר ונקרא טוב עין ע"ש שבו חד עינא כמ"ל ועוד נת' שכללות ע"ק כולו גוון חוור חסד לכך נקרא עינא דיליה טוב עין וידוע כי ע"ק נקרא הוא כמ"ש באד"ז והוא ידע את מקומה והוא מברך לכל העולמות כמ"ל זוז"ש אל תקרי יבורך כו' והוא סוד נסתר שידוע שלעולם אין פרצוף מאיר לתתא וכו' (ב"ע).

⁷ שנים עין א' הוא יברך לכל מה שלמטה ממנו (הדרת מלך). מתחילה הרי יצא מן העינים כל הנקודות אשר בהם היה המיתה והשבירה וכל החורבן דעולם התווהו. אבל לאחר התיקון הנה נמשך מן העינים כל אור עולם וכל טוב עולם, ועל זה נאמר (תהלים לג יח) הנה עין ה' אל יראיו, וכן (במדבר יד יד) אשר עין בעין נראה אתה ה', ונאמר (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך וכמ"ש באד"ר (קכט ע"ב קל ע"א). ועל זה נאמר פקח עיניך וראה כו', על שם ס"ג כמו אח"פ הנ"ל בשער אח"פ (פרקים ג ד) ובשער עקודים (פרק א) ובשער טנת"א (פרק ב) (ביאורים ח"ב פב ע"ד).

<p>ותאנא לית נהירו לעינא תתאה! לאסתתאה מאדמימותא מאוכמותא בר כד חזי (ס"א אתהזי ס"א אתסחי) מהאי נהורא חוורא דעינא עלאה דאקרי טוב עין ולית דידע כד נהיר עינא עלאה דא קדישא ואסחי לעינא תתאה דא בר איהו²</p>	<p>ולמדנו כי אין אור לעין של מטה לרוחצן מהאדמימות ומהשחרות אלא כאשר נראה הלובן של העין העליונה הנקראת "טוב עין", ואין מי שידע כאשר מאירה העין העליונה הקדושה הזו ורוחצת את העין התחתונה אלא הוא לבדו.</p>
<p>וזמינן צדיקייא זכאי עליונין למחמי דא ברוחא דחכמתא הה"ד כי עין בעין יראו אימתי בשוב יי' ציון</p>	<p>ועתידים הצדיקים הזכאים העליונים לראות זאת ברוח החכמה. וזהו שנאמר "כי עין בעין יראו", מתי? "בשוב יהו"ה ציון".</p>
<p>וכתיב אשר עין בעין נראה אתה יי' ואלמלא עינא טבא עלאה³ דאשגח ואסחי לעינא תתאה⁴ לא יכיל עלמא למיקם רגעא דא</p>	<p>ונאמר "אשר עין בעין נראה אתה יהו"ה" ואם לא שהעין הטובה העליונה משגחת ורוחצת את העין התחתונה לא היה העולם יכול להתקיים (אפילו) רגע אחד.</p>
<p>תאנא בצניעותא דספרא אשגחוא דעינא תתאה כד אשגח נהירו עלאה ביה ועייל הוא נהירו דעלאה בתתאה דמניה נהיר כלא הה"ד אשר עין בעין נראה אתה יי'</p>	<p>למדנו בספרא דצניעותא השגחה של העין התחתונה היא כאשר אור העליונה (מאירה) בו ונכנס אותו האור העליון בתחתון אשר ממנו מאירים כולם, זהו שנאמר אשר עין בעין נראה אתה יהו"ה.</p>
<p>כתיב הנה עין יי' אל יראוי וכתיב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ</p>	<p>נאמר "הנה עין יהו"ה אל יראוי" ונאמר "עיני יהו"ה המה משוטטים בכל הארץ".</p>
<p>זכו עיני יי' אל יראוי עינא דלעילא לא זכו עיני יי' המה משוטטות עינא דלתתא</p>	<p>זכו, "עיני יהו"ה אל יראוי" העין העליונה, לא זכו, "עיני יהו"ה המה משוטטות" עין של מטה.</p>
<p>דתניא מפני מה זכה יוסף דלא שלמא ביה עינא בישא מפני שוכה לאשתגחא בעינא טבא עלאה הה"ד בן פורת יוסף בן פורת עלי עין אמאי הוא בן פורת עלי עין כלומר על סבת עין דאשתגח ביה וכתיב טוב עין הוא יבורך מ"ט כי נתן מלחמו לדל⁶</p>	<p>שכן למדנו מפני מה זכה יוסף שלא שלטה בו עין הרע? מפני שזכה להיות מושגח בעין הטובה העליונה. זהו שנאמר "בן פורת בן פורת עלי עין", למה הוא "בן פורת"? "עלי עין" על סיבת העין שהשגחה עליו. ונאמר "טוב עין הוא יבורך" מהו הטעם? "כי נתן מלחמו לדל".</p>
<p>מ"ט אקרי חד ת"ה בעיניה דתתאה אית עינא ימינא ואית עינא דשמאלא ואינון תרי בתרי גווני</p>	<p>מהו הטעם שנקראות (העינים בלשון) יחיד? בא וראה בעינים של מטה יש עין ימין ויש עין שמאל, והם שתיים בשתי צבעים.</p>
<p>אבל הכא לית עינא שמאלא ותרווייהו בדרגא חד סלקי וכלא ימינא ובגיני כך עינא</p>	<p>אבל כאן אין עין שמאל, ושתייהן עולות במדרגה אחת והכל ימין, לפיכך</p>

¹ ד"א אז נרחץ ד"א מאדמימות הדין ומאוכמותא גבורות הקשים ביותר (הדרת מלך).
² ד"א מרגיש ראיית עיני א"א בעינים שלו וזמינן צדיקייא בזמן המשיח שירגישו גם הם בהשגחת עין א"א בעין ד"א (הדרת מלך).
³ בכח אור הראיה הפנימי שבו, הנה הוא משמש ג"כ בסוד האשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא האמור בספד"צ (פ"א ו ע"ב) (כללים ח"ב י ע"ג).
⁴ בהשגחה נרחצים הדינים ואם לא יורחצו לא יכיל עלמא למיקם (הדרת מלך).
⁵ אחת דא"א אל יראוי אבל ד"א עיני דין ורחמים (הדרת מלך).
⁶ על סיבת עין דא"א כי יוסף נתן מלחמו לדל וזן את כל בית אביו לחם לפי הטף גם א"א נתן ליוסף מלחמו המבורך שבו זן לכל העולמות (הדרת מלך).

חד ולא תרין	(הז) עין אחת ולא שתים.
ותאנא עינא דא דהוא עינא דאשגחא פקיהא תדיר הייכאן תדיר וחדאן (ס"א וחואן) תדיר דלא הוי הכי לתתאה ¹ דכלילין בסומקא ובאוכמא ובחורא בני גווי ולא הוה תדיר פקיהא (ס"א דליה גבינא) דלית גבהנא סומרא (ס"א כליה גביני סודרא) (ס"א דליה עיניה בגביני דמכסאן) על עינא וע"ד כתיב עורה למה תישן יי' פקח יי' עיניך ²	ולמדנו עין זו שהיא עין ההשגחה, פתוחה תמיד, שוחקת תמיד, שמחה (ורואה) תמיד, מה שאין כן למטה שהם כלולות ב[מראה] אדום ובשחור ובלבן, בשלשה גוונים, ואינן תמיד פתוחות (מרים גבינין) שכן אין הגבינים מכסים (כל הגבינים מסודרים) (מרים עיניו מכוסים בגביניו) על העין ועל זה נאמר "עורה למה תישן יהו"ה פקח יהו"ה עיניך".
כד אתפקא אית למאן דאתפקא לטב ³ ולמאן דלא אתפקא לטב ווי למאן דאתפקא ועינא אתערב בסומקא וסומקא אתחוי לקבליה ומכסיא עינא מאן ישתויב מניה	כשנפתחות, יש מי שהן נפתחות (בשבילן) לטוב, ומי שלא נפתחות בשבילו לטוב. אוי למי שנפתחו, שהעין מעורבת ב[מראה] אדום וה[מראה] האדום מתגלה כנגדו ומכסה על העין, מי יוכל להנצל ממנו.
אבל עתיק יומין טבא דעינא חוור בנו חוור ⁴ חוור דכליל כל חוורי זכא החולקיה למאן דישגח עלויה חד חוור מנייהו וע"ד ודאי כתיב טוב עין הוא יבורך וכתוב בית יעקב לכו ונלכה באור יי'	אבל עתיק יומין הוא טוב העין, לבן בתוך לבן, לבן הכולל את כל (המראות) הלבנות. אשרי חלקו של מי שישגיח עליו (מראה) לבן אחד מהם. ועל זה ודאי נאמר "טוב עין הוא יבורך", ונאמר "בית יעקב לכו ונלכה באור יהו"ה".
תאנא (עכ"ד) שמייה דעתיקא סתים מכלא ⁵ ולא מתפרש באורייתא בר מן אחר חד דאומי זעיר אפין לאברהם דכתיב בי נשבעתי נאם יי' נאם דזעיר אפין	למדנו [עכ"ז] השם של עתיק סתום מכלם, ואינו מפורש בתורה כי אם במקום אחר, אחד שנשבע ז"א לאברהם. שנאמר "בי נשבעתי נאם יהו"ה" נאם זעיר אנפין.
וכתיב בך יברך ישראל דלעילא ⁶ וכתיב ישראל אשר בך אתפאר לישראל קאמר דא ותנינן עתיק יומין אמרו והאי והאי שפיר	ונאמר "בך יברך ישראל" ישראל של מעלה. ונאמר "ישראל אשר בך אתפאר" לישראל אומר זה. ולמדנו עתיק יומין אמרו. זה וזה טוב (שני הפירושים אמתיים).
תניא כתיב חזה הוית עד די כורסון רמיו ועתיק יומין יתיב כורסון רמיו מאן הוא אמר לרבי יהודה קום בקיומך ואתקין כרסייא דא	למדנו נאמר "חזה הוית עד די כורסון רמיו ועתיק יומין יתיב" (תרגום פי' רואה הייתי אשר הכסאות מוטלים ומושלכים, ועתיק יומין יושב) כסא מוטל מיהו? אמר לרבי יהודה, עמוד על רגליך ותתקן הכסא הזה.

¹ עיינין דתתא דז"א לא הוי תדיר פקיהא (הדרת מלך).

² הגבינין סותמין והוא כישן (הדרת מלך).

³ בגוון חוור ולהפך בסומק וכ"ש אוכם שהוא גבורות קשים הרבה (הדרת מלך).

⁴ חוור שמאל בנו חוור הימין אור ה' אחד לא אשתני כמו חוטמו חיים וחיים דחיים ב' נקבים (הדרת מלך).

⁵ אפילו אותיות יהו אינם בו כי אם בתלייה בעלמא בר מן אתר חד שנזכר בהעלם רב כי כמה שהוא בי בתוכי ובקרבי שהוא א"א בו נשבעתי נאום ז"א (הדרת מלך).

⁶ לישראל זוטא דלעילא שהוא ז"א קאמר א"א בך אני מתלבש ונכנס ומשלח פערותי בך אתאפר עתיק יומין אמרו לז"א ופשט הפסוק ז"א אומר לצדיק בך אני מתפאר חמו ברא קדישא דאית לי בעולמי (הדרת מלך).

<p>א"ר יהודה כתיב כורסייה שביבין דינור ועתיק יומין יתיב על האי כרסייא¹ מ"ט דתניא אי עתיק יומין לא יתיב על האי כרסייא לא יכיל לאתקיימא עלמא מקמי ההוא כורסייא כד יתיב עתיק יומין עליה לכפייא (ס"א אתכפייא) לההוא כורסייא ומאן דרכיב שליט²</p>	<p>אמר רבי יהודה, נאמר "כורסייה שביבין דינור" (פי' כסאו שהתנוצצו ממנו נצוצי אש) ועתיק יומין יושב על כסא הזה. למה, כי למדנו, שאם עתיק יומין לא היה יושב על הכסא הזה לא יכול היה העולם להתקיים מפני הכסא הזה, וכשעתיק יומין יושב עליו בכדי לכפות (נכפה) אותו הכסא, ומי שרוכב שולט.</p>
<p>בעידנא דנטיל מהאי כרסייא ויתיב על כורסייא אחרא כורסייא קדמאה רמיו דלא שלמא אלא איהו דרכיב ביה עתיק יומין</p>	<p>בעת שעמד מהכסא הזה וישב על כסא אחר, אז הכסא הראשון מוטל, שכן אינו שולט אלא הוא שעליו רוכב עתיק יומין.</p>
<p>א"ר שמעון לר' יהודה יתתקן ארחד וייתי בכך מעתיק יומין</p>	<p>אמר רבי שמעון לרבי יהודה, דרכיך יהיו מתוקנים, (על ידי) שיבא לך (שפע) מעתיק יומין.</p>
<p>ות"ח כתיב אני יי ראשון ואת אחרונים אני הוא כלא הוא³ והוא סתים מכל סטרוי (בהאי) חוטמא תאנא בחוטמא אשתמודע פרצופא</p>	<p>ובא וראה נאמר "אני יה"ה ראשון ואת אחרונים אני הוא" הכל "הוא", ו"הוא" סתום מכל צדדיו בחוטם [זה], למדנו בחוטם ניכרת צורת הפנים.</p>
<p>ותא הוי מה</p>	<p>ובא וראה מה (ההפרש)</p>
<p>ק/ב</p>	
<p>בין עתיקא לזעיר אפיין דא מאריה דחוטמא מחד נוקבא חיין ומחד נוקבא חיין דחיין</p>	<p>בין עתיק לז"א? זהו בעל החוטם, מנקב א' (יוצא הבל שנקרא) חיים, ומנקב א' (יוצא הבל הנקרא) חיים של חיים.</p>
<p>האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא דחיין לזעיר אפיין וקרינן ליה סליחה והוא נהית רוח אתבסמותא דרוחא דרוחא דנפיק (מהבא) מאינון נוקבי חד רוחא נפיק לזעיר אפיין לאתערא (ס"א חיין מכל סטרוין חירו מכל סטרוי חיין דחיין) ליה בנגתא דעדן וחד רוחא דחיין דביה זמין⁴ לאתערא לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא⁵</p>	<p>זה החוטם הוא עמוד חלול שבו נושב רוח החיים לז"א ואנו קוראים אותו "סליחה", והוא נחת רוח, ביסוס הרוח. שהרוח היוצא [מכאן], מאלה נקבים, הבל אחד יוצא לז"א לעוררו [חיים מכל הצדדים חירות מכל הצדדים חיים של חיים] בגן עדן, והבל אחד של חיים שבו עתידה להתעורר להזמין את בן דוד לידיעת החכמה.</p>

¹ דדין דשביבין דנור הם ק"ך צירופי אלהים כמ"ש הרב בפירוש יתי בעל כרסייא דשביבין לאכפיי אלון (הדרת מלך).

² הוא א"א הרוכב על כסא רחמים אז כרסייא קדמא הדדין רמיו דלא שליט והושלך ואז כסא רחמים גובר (הדרת מלך).

³ כתר ראש האצילו תורלגיו עד קרקעותיו והוא סתים מכל סטרוי כי א"א מלבישים אותו מגרונו עד טיבורו וזו"ן מן טיבורו ועד סוף רלגיו ואין נגל הממנו אלא הראש שאינו מתלבש כלל כמ"ש הרב (הדרת מלך).

⁴ מתגלה שם התיקון תיכף ע"י רוחא דפרדשקא דנשיב ממנו כמ"ש שם (קל ע"ב) לדחות ולהרחיק כל סיג ופסולת (הקד"ש כז ע"א).

⁵ ע"י עוד באדרא זוטא האיזינו רפט ע"א ובע"ח שער א"א פ"ו ופ' י"ב (הקד"ש צד ע"ב).

⁶ לקמן בדף קל"ו ע"ב נבאר כי כל הגבורות אשר בז"א מתקבצות כולם בתוך החוטם שלו וכדי לאכפייא כל אותם הגבורות שבחוטם ההוא דז"א צריך להמשיך רוחא דחיין מחוטמא דעתיקא שהוא אריך אפיין אל ז"א ונוקביה הנקרא מלכא משיחא בסוד המלכות כנודע כי מלכא משיחא היא המלכות נוקביה דז"א וזמ"ש חד רוחא נפיק לז"א כו' וחד רוחא דחיין דביה זמין לזמנא לבריה דדוד שהוא מלכא משיחא בסוד המלכות. והנה עתה בזמן הזה אינו נפיק רק לז"א בלבד כי גבורותיו יכולות להתבסס עתה אבל גבורות המלכות אינן יכולות להתבסס עתה עד לעתיד בזמן מלכא משיחא ואז יפוק רוחא דחיין גם אליו וזמ"ש וחד

<p>ומה הוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה וזמין לאשראה על מלכא משיחא דכתיב ונחה עליו רוח יי רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי הא הכא ד' רוחין והא רוחא חדא אמרינן אמאי תלת</p>	<p>ומזה הנקב מתעורר ויוצא רוח ממוחא סתימאה והוא עתיד לשרות על מלך המשיח. שנאמר "ונחה עליו רוח יהוה" רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה". הרי (נזכר) כאן ארבע רוחות, והרי רוח אחד אמרנו, מה ענין שלשה (רוחות היתירים)?</p>
<p>קום רבי יוסי בקיומך קם ר' יוסי ואמר ביומוי דמלכא משיחא לא יימרון חד לחד אליף לי חכמתא דכתיב ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם</p>	<p>עמוד רבי יוסי על רגליך. קם רבי יוסי ואמר, בימיו של מלך המשיח, לא יאמר אחד לשני למדני חכמה, שנאמר "ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו', כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם".</p>
<p>ובהוא זמנא יתער עתיק יומין רוחא דנפיק ממוחא סתימאה דכלא וכד ישלוף דא כל רוחין דלתתא יתערון עמיה ומאן אינון אינון (תריין) בתריין קדישיין דזעיר אפיין</p>	<p>ובזמן ההוא יעורר עתיק יומין רוח היוצא מהמוח הסתום מכל, וכשיוציא את זה, כל הרוחות של מטה יתעוררו עמו, ומה הם אלו? הם (ב') הכתרים הקדושים של ז"א.</p>
<p>ואינון שיתא רוחין אחרנין דיהבי (ס"א דהכי) אינון (ס"א) ואינון שיתא רוחין ג' רוחין אינון דכלילין תלת אחרנין) דכתיב רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי</p>	<p>והם ששה רוחות אחרות שסה נותנים (של כאן) הם, (והם ששה רוחות ג' רוחות הם שכוללים ג' אחרים) שנאמר "רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהוה".</p>
<p>דתנינן כתיב וישב שלמה על כסא יי וכתיב (מלכים א' י &) שש מעלות לכסא ומלכא משיחא זמין למיתב בשבעה שיתא אינון ורוחא דעתיק יומין דעלייהו הא שבעה כמה דאתמר (ג' רוחי אינון דכלילין ג' אחרנין) א"ל ר"ש רוחך ינוח לעלמא דאתי</p>	<p>כי למדנו נאמר "וישב שלמה על כסא יהוה" ונאמר "שש מעלות לכסא" ומלך המשיח עתיד לשבת בשבעה, ששה המה והרוח דעתיק יומין שמעליהם, הרי ז' וכמו שנאמר. (ג' רוחות הם שכוללים ג' אחרות) אמר לו רבי שמעון, הרוח שלך תנוח לעולם הבא.</p>
<p>ת"ח כתיב כה אמר יי מארבע רוחות באי הרוח וגו' וכי ארבע רוחי עלמא מאי עבדי הכא אלא ארבע רוחי יתעדון ג' אינון ורוחא</p>	<p>בא וראה שנאמר "כה אמר אדניי יהוה" מארבע רוחות באי הרוח וגו' וכי ארבעה רוחות העולם, מה ענינם כאן?</p>

רוחא דחיי דביה זמינן כו' אבל לז"א הזכיר לשון הווה דנפיק עתה. ואם תאמר והרי גם בחוטמא דעתיקא הם גבורות והתשובה היא כי אלו הגבורות והדינן שבעתיקא אדרבא כחם וגבו' היא לאכפייא כל הדינן והגבורות התחתונים כי אין הדין נכפה אלא בשרשו וזהו הטעם שאף הגבורות שבעתיקא נקראי' רחמי' ולית שמאלא בהאי עתיקא כלל ונבאר ענין אלו תריין רוחין דנפיק מחוטמא דעתיקא לז"א ולנוקביה. והנה בשער היחודים נתבאר זה אצלנו באורך גדול בייחוד אחד פרטי אשר שם ועל'ש אבל הענין בקיצור נמרץ הוא כי תריין נוקבין יש בחוטמא דעתיקא והם בציוור שתי אותיות מ"נ של מנצפ"ך שהם סוד החמשה גבורו' וצורתם היא כך מ"ן כי כאשר תתפרד ותסתלק צורת המ"ם סתומה מצד הנו"ן ההפוכה ישאר נקב השמאלי כעין צורת נר"ן כפופה פשוטה כזו ג' ומנקב הימני שהוא מ"ם סתומה נפיק תדיר רוחא דחיי אל ז"א אבל מן נקב השמאלי שהוא צורת ג' כפופה הפוכה משם מתפשט רוחא דחיי שבו דרך הזרוע דז"א כי גם הזרוע הוא צורת ו' פשוטה ויען כי הזרוע סגור וסתום ואין לו פתח פתוח בסופו להוציא אורו משם אל המלכות לכן אין רוחא דחיי דנקב שמאלי דחוטם דאריך אפיין יוצא אל המלכות רק בסתום גמור ואינו נגלה כנז' אצלנו ענין יציאת האורות דרך סופי האצבעות במקום הצפרנים הצפרנים. ואיך משם נעשות פרצוף לאה. אבל לעתיד לבא יתבסמו דיני הזרועות ואז יוכל לצאת רוחא דחיי דרך הזרוע אל המלכות בגילוי גמור כנ"ל ובה תבין טעם תפילה של יד הנקשרת בזרוע האדם והענין הוא כי תפלה של יד היא בחי' המלכות כנודע ואנו קושרין אותה בזרוע האדם הדומה לז"א כדי שימשך ההוא רוחא דחיי דנקב שמאלי דחוטמא דעתיקא הסתום בזרוע שמאלי דז"א כנז' וימשך אל המלכות דרך סתום ולא בגילוי והבן זה מאד. גם בזה תבין טעם נטילת ידים שאינה רק עד פרק הזרוע בלבד והטעם הוא כי הזרוע עצמו אי אפשר למתקו ולבסמו עד לעתיד לבא (שער מאמרי רשב"י).

אלא ארבעה רוחות יתעוררו, שלשה רוחות הם והרוח של עתיק סתום הוא הרביעי, וכך יהיה, כשיצא זה, יצאו עמו (גם) שלשה (רוחות) הכלולים בשלשה אחרים.	דעתיקא סתימא ארבע והכי הוו דכר יפוק דא נפקין עמיה תלתא דכלילין בנו תלתא אחרנין
ועתיד הקב"ה להוציא רוח אחד שכלול מכולם, שנאמר "מארבע רוחות באי הרוח" ארבע רוחות באי לא נאמר כאן, אלא "מארבע רוחות באי" ובימיו של מלך המשיח לא יצטרכו ללמד אחד את השני, כי הרוח שלהם הכלולה מכל הרוחות תודיע הכל חכמה ובינה, עצה וגבורה, [רוח] דעת ויראת יהו"ה.	וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכלהו דכתיב מארבע רוחות באי הרוח ארבע רוחות באי לא כתיב כאן אלא מארבע רוחות באי וביומי דמלכא משיחא לא יצטרכון למילף חד לחד דהא רוחא דלהון דכליל מכל רוחין ידיע כלא חכמה ובינה עצה וגבורה (רוח) דעת ויראת יי'
ולפי ש(הוא) רוח הכלולה מכל הרוחות, לכן כתוב "מארבע רוחות", לפי שהם ארבע (רוחות) הכלולים בשבע המדרגות העליונות שאמרנו. ולמדנו שכלם כלולים ברוח הזה של עתיקא דעתיקין היוצא ממוחא סתימאה לנקב החוטם.	משום רוחא דכלילא מכל רוחי בני"כ כתיב מארבע רוחות דאינון ארבע דכלילין בשבעה דרגין עלאין דאמרין ותאנא דכלהו כלילין בהאי רוחא דעתיקא דעתיקין דנפיק ממוחא סתימאה לנוקבא דחוטמא
ובא וראה מה (הפרש) יש בין חוטם לחוטם (מן) החוטם של עתיק יומין (יוצא) חיים מכל צדדיו, (על) חוטמא דזעיר אנפין נאמר "עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וכו'" עלה עשן באפו, ומזה העשן נדלק אש.	ות"ח מה בין חוטמא לחוטמא חוטמא דעתיק יומין חיין מכל סטרוי חוטמא דזעיר אנפין כתיב עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וכו' עלה עשן באפו ומההוא עשן דליק נור
כשעולה העשן, אחר כך "גחלים בערו ממנו" מהו "ממנו"? מאותו העשן, מאותו החוטם מאותו האש.	כד סליק תננא לבתר גחלים בערו ממנו מהו ממנו (ג' נוסחי) מאותו עשן מההוא חוטמא מההוא אשא
למדנו כשרב המנונא סבא היה רוצה להתפלל את תפלתו, אמר, לבעל החוטם אני מתפלל, לבעל החוטם אני מתחנן היינו שנאמר "ותהלתי אחטם לך", פסוק זה אמרו עתיק יומין.	תאנא כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלאה צלותיה אמר לבעל החוטם אני מתפלל לבעל החוטם אני מתחנן והיינו דכתיב ותהלתי אחטם לך האי קרא לעתיק יומין
למדנו אורך החוטם, שע"ה עולמות. (המה) מתמלאים מאותו חוטם וכולם מתדבקים בז"א, התשבחות של תקוני החוטם הוא.	אמרו תנא אורכא דחוטמא תלת מאה וע"ה עלמין! אתמליין מן ההוא חוטמא וכלהו מתדבקן בזעיר אנפין האי תושבחתא דתקונא דחוטמא הוא
וכל התקונים של עתיק יומין, (כולם) הם נראים ואינם נראים, נראים לבעלי המדות אבל אינם נראים לכולם.	וכל תקוני דעתיק יומין אתחזון ולא אתחזון אתחזון למארי מדין ולא אתחזון לכלא
פתח רבי שמעון ואמר, אוי למי	פתח ר"ש ואמר ווי מאן דאושית ידוי

¹ זה יובן ממ"ש בדף ק"מ ע"ב בענין שע"ה חסדים דכלילין בחדס דעתיק יומין וע"ש עוד שם בדף הנז' וז"ל דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טיבורא דלבא כו' גם זה ביארתי באדרת האזינו וע"ש מה שביארתי כי אף גם שאמרו באדרת האזינו ואדרת נשא דלא נזכר בעתיקא רק בחינת רישא בלבד ולא גופא עכ"ז אין הדבר כפשוטו כי ודאי שיש באריך אנפין כל שיעור קומה ראש וגוף ורגלין אבל הענין הוא כי ראשו בלבד הוא מגולה ושאר גופו מתלבש תוך אבא ואימא וז"א ונוקביה זמ"ש דתלייא דיקניה עד טיבורא דלביה כנראה כי יש בו טיבורא דליבא ג"כ והבן זה (שער מאמרי רשב"י).

<p>בדיקנא יקירא עלאה דסבא קדישא טמירא סתימא דכלא (נ"א טמיר וסתים מכלא) דיקנא דההיא תושבחתא דיקנא דסתים ויקיר מכל תקונוי דיקנא דלא ידעין עלאין ותתאין</p>	<p>שמושיט ידו בזקן הכבוד הנעלה של הסבא קדישא, נסתר וסתום של הכל (נתסר וסתום מהכל), הזקן של השבח ההוא, הזקן שהוא סתום ומכובד יותר מכל תיקונוי, הזקן שאין יודעים העליונים והתחתונים.</p>
<p>דיקנא דהיא תושבחתא דכל תושבחיין דיקנא דלא הוי בר נש נביאה וקדישא דיקרב למחמי ליה דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טבורא דלבא¹ חוורא כתלנא יקירא דיקירין טמירא דטמירין מהימנותא דמהימנותא דכלא²</p>	<p>הזקן שהוא משובח יותר מכל התשבחות, הזקן שלא היה עוד שום איש נביא וקדוש שהתקרב לראות אותו. הזקן שהוא תלוי בשערותיו עד טבור הלב, לבן כשלג, המכובד יותר מכל המכובדים, נסתר מכל הנסתרים, אמונת אמונת הכל.</p>
<p>תאנא בצניעותא</p>	<p>למדנו בספרא דצניעותא</p>

<p>עד כאן האדרא קדישא רבא</p>	
<p>דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו' רבי יצחק פתח ואמר וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים כמה גדולה היראה³ לפני הקב"ה⁴ שבכלל היראה ענוה! ובכלל הענוה</p>	<p>"דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו'" רבי יצחק פתח ואמר "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים". כמה גדולה היראה לפני הקדוש</p>

¹ עי' הערה בסוף הספר.

² מה"ג ת"ד הנה משם הוא כל הנסים הנגלים אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה וכמ"ש הרמב"ן סוף פ' בא, ולכן נקראים ה"ג ת"ד מהימנותא ומשום שגם הנסים נסתרים הם ג'כ עדות ואמונה, אלא שהנגלים הם מפרסמים ביותר ומביאים אמונה גם בלב הרשעים, לכן נקראים ה"ג ת"ד מהימנותא דמהימנותא, וכן מהימנותא שלימא, ועד"ז נקרא המלכות דאצילות בשם אמונת ישראל, משום שהיא פתח השער להאור דא"ס המתייחד באצילות אשר משם הוא הנסים הנגלים כנז', ובה נאחזים כל ישראל שהיא שורש נשמתם כנודע (גליונות בסופו כו' ע"ב ליקוט).

³ בה"א הידיעה כוון אל אותה היראה הידועה המשובחת שאין למעלה הימנה והיא הנקראת יראת חטא, ועליה כוון לומר שהיא גדולה מענוה וחסידות מפני שהיראה הזאת כלולה מהכל כאשר נבאר (אור יקר). פי' רחל שנק' יראה ומי שהיא ירא שמים אחוז בה שבכלל היראה ענוה. כי כתב הרב לאה נק' ענוה. ולכן מי שהוא עניו אחוז בלאה בסוד והאיש משה עניו מאד. ולכן צפורה שהיא א' מארבע בחי' לאה היתה אשת משה וז"ש הזוהר שבכלל היראה ענוה שמרחל הנק' יראה עולה ללאה הנק' ענוה: ובכלל הענוה חסידות. פי' החסרים שבאים מאריך עד זעיר ומשם משפיעים ללאה ורחל וכדמפ' לקמן. ענוה עדיף. פי' שרומזת ללאה שהיא מהחזה ולמעלה ע"ג רחל הה"ד עקב ענוה יראת ה', פי' כמ"ש הרב שעקבי לאה בראש רחל כמה דאתתקן באידרא קדישא עולם חד ועולם תרין פיו אריך וזעיר. ונל"ע עד טעם שנק' עולם לפי שאריך מתעלם בתוך פרצופי האצילות. וזעיר מתעלם בתוך הנוקבא (מ"מ).

⁴ לפני המקום - להורות כי ענין זה עיקר תלייתו בספירות ועל הספירות קאמר ממעלת המדה הזו אם שהיא מדת המלכות כדפי' ואם שהיא הבינה קאמר השתא בא וראה כמה גדולה מעלת היראה שהיא מדה מן המדות לפני המקום דהיינו מקומו של עולם שהרי במדה זו נכללו שתי מדות עליונות דהיינו ענוה וחסידות, כי יראה מלכות נוקבא דזעיר אנפין, ענוה זעיר אנפין דהיינו אור חכמה מתפשט עד היסוד, חסידות כתר עילאה אריך אנפין, או לאידך פירושא יראה בינה, ענוה חכמה, חסידות כתר, והענין כי יראת שמים לבד אינו כולל ענוה וחסידות מפני שמדת היראה הזו אינה אלא במדרגות המלכות שאינה כלולה מהמדות העליונות, ולכן הירא שמים, אינו עניו ואינו חסיד כי הוא ירא לבד מקונו במעשה, אמנם במה שהוא דינו אינו מתבייש לתובעו ואינו מוותר חלקו, וגם אינו נכנס לפני משורת הדין דהיינו החסידות אלא אדרבה חלקו שואל בפיו, אמנם מי שהוא ירא חטא בהכרח גמור שהוא במדה הפנימית מקום הכלול מענוה מדרגת מרע"ה שנאמר בו והאיש משה עניו מאד, וגם הוא חסיד מפני שיראת חטא הינו שירא שמא יגרום החטא להפריד אהבת קונו, אם כן כדי שלא יצא אל הקליפה שהיא העון עושה סייגים לעצמו ומוותר מחלקו כדי שלא יכנס בגבול חברו והיינו חסידות, ויש בו ענוה שאומר אם חלקי אני מוותר האיך אתבע בפני, או האיך אחזור על כבודי או על עלבוני שמא מתוך כעסי אכעיס קוני ונמצאתי מפריד ממני אהבתו ודבקות אשר לי עמו, וגם הוא עניו שאינו מהרהר בעבירה שאומר שמא יגרום לי עון כי ליבא ועינא תרי סרסורא דעבירה גינהו, והוא ענו מתבייש מקונו בהיותו מהרהר בעבירה ואומר איך אפגום הלב

<p>חסידות נמצא שכל מ² שיש בו יראת הטא ישנו בכל³ ומי שאינו ירא שמים⁴ אין בו לא ענוה ולא חסידות</p>	<p>ברוך הוא, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא ישנו בכלן, ומי שאינו ירא שמים אין בו לא ענוה ולא חסידות.</p>
<p>תאנא מי שיצא מן היראה⁵ ונתלבש בענוה⁶ ענוה עדיף ונכלל בכלהו הה"ד עקב ענוה יראת יי⁷ כל מי שיש בו יראת שמים⁸ זוכה לענוה כל מי שיש בו ענוה זוכה⁹ לחסידות וכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לכלם¹⁰ לענוה דכתיב עקב ענוה יראת יי' לחסידות דכתיב וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראין¹¹</p>	<p>למדנו, מי שיצא מן היראה ונתלבש בענוה, ענוה עדיף ונכלל בכלם, זהו שכתוב "עקב ענוה יראת ה'". כל מי שיש בו יראת שמים זוכה לענוה, כל מי שיש בו ענוה זוכה לחסידות, וכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לכולם, לענוה שכתוב עקב ענוה יראת ה', לחסידות שכתוב</p>

שהוא הדבק בקוני והאוהב והלב נפגם בהרהור, נמצאו כל המדות כלולות בזו, לפיכך מדה זו גרם לאדם שיהיה מרכבה לכל המדות שהם יראה ענוה חסידות כלל כל האצילות כדפירשנו, והיינו מדה שהיא כוללת הכל יחד אם שנאמר שיהיה מלכות כלולה ממנה עד הכתר, אם שנאמר שהיא בינה כלולה משלש ראשונות לפי הפירושים שאמרגו. ומפני שאין היראה שהיא מלכות או ביגה כוללת הכתר בעצמה שלא על ידי המדה האמצעית בינה לבין הכתר, לכך אמר שהמדה האמצעית היא ענוה דהיינו זעיר אנפין או חכמה שהכל עולה לעגין אחד כדפירשנו בחלק שיעור קומה בפירוש האדרא. ואם כן הדרך שתהיה היראה כוללת' החסידות אינה ממש כלולה בו אלא החסידות שהוא הכתר כלול בחכמה שהוא הענוה, והענוה כלולה בתוך היראה, נמצאת היראה כוללת הענוה שבתוכה החסידות, וזהו שאמר שבכלל היראה (אור יקר).

¹ לא ענוה פשוטה אלא מציאות הענוה בהיות החסידות כלולה בתוכה (אור יקר).
² פרוש לפום מאי דאמרן. נקטינן כי. מינר היראה הקדושה. באצילות הם שתיים, האחד. היא. המלכות או הבינה הכוללת הכל והיא כלולה משלשתן והיא נקראת יראת חטא כדפירשנו (אור יקר).

³ אמנם כבר אפשר שלא יהיה בו יראת חטא שהיא מעלה רמה ויהיה בו הענוה בקצת שמתביש - מקונו מלהרהר בעבירה, 'וגם: אינו תובע חלקו בפייה. אמנם מדת חסידות אין בו וכיוצא, לזה אמר כי יש יראה שנית שהיא בקדושה מדרגה אחרונה שאינה כלולה (אור יקר).

⁴ ומי שאינו ירא שמים אין עניינה כיראת חטא, שאפשר שלא יהיה ירא חטא ויהיה ענו או חסיד, אבל יראת שמים מי שאינו ירא שמים אין בו וכו' מפני שהיא פתח הכניסה לכל המדות הגזרות וכדאמר בתיקונים מי שאין לו מפתחות חצונים במה יכנס, ואם תאמר למה לא נאמר שיכנס האדם במדת יראת שמים ואחר שנכנס בה הרי שנכנס במלכות ונשתמש במדה זו שנים רבות, אחר כך יצא' ממדה זו ויעזוב מדת היראה יכנס במדת הענוה, ואם כן לא יצדק גזרתו שאמר ומי שאינו ירא שמים אין בו וכו' שהרי אפשר שאינו ירא שמים' ועם כל זה נכנס דרך היראה ועבר אל הענוה (אור יקר).

⁵ דהיינו שנשתמש בה שנים ואחר כך עבר ליכנס לענוה (אור יקר).
⁶ שנעשה מרכבה אל מדת הענוה בסוד עבודתה למטה כנודע, הן אמת כי מעלת הענוה עדיף שנכנס פנימה לאצילות יותר ממה שהיה, אמנם אל תחשוב שיהיה הכוונה שיעזוב מדת היראה חס. ושלוש אלא ונכלל בכלהו בענות הנזכרת וביראה דקא עבד מקדמת דנא, שאי אפשר' לאחוז במדת הענוה דהיינו פנימה ולהניח מה שהיה בידו מקודם לזה (אור יקר).

⁷ דהיינו שהיראה עקב לענוה שאינה נבדלת היראה מהענוה כלל, אלא בהיות האדם אוזב בענוה צריך שיאחזו בעקב. הנטפל לה דהיינו היראה, והוקשה לו מאן נימא לך דהכי: פירושא דקרא עקב ענוה דצריך. שיהיה אוזב בזו ובזו. נימא דהכל פירושא שלא יחשוב האדם שיוכל ליכנס מיד בענוה בלי היראת שאינו אלא פתח הכניסה לענוה, אמנם אחר שנכנס דרך היראה בענוה ועוזב היראה ויאחזו בענוה (אור יקר).

⁸ לא יראת חטא כדקאמר לעיל אלא "דחלא דשמיא" שהיא פתח הכניסה זכי לענותותא, לא אמר אית בית ענותותא כדקאמר "אית ביה דחלא דשמיא" אלא זכי שסופו לעלות עוד יזכה אל הענוה מה שאין כן ביראת חטא שמשש ישנו בכלם כדקאמר לעיל (אור יקר).

⁹ מפני שזה פתח כניסה לזו וזו לזו, ואם כדסלקא דעתך שיניח אחת ויעשה העליונה כדאמרן לעיל אם כן היה ראוי שיהיה הסדר יכנס תחלה ליראה, והיראה פתח לענוה לבד והענוה פתח לחסידות ואינו כן (אור יקר).

¹⁰ דהיינו שהיא פתח לכניסה אל הענוה ואל החסידות והא כיצד, אלא שבהכרח מוכרח נאמר שכאשר יכנס בענוה לא יניח היראה אלא יהיה ירא ועניו, ועל ידי שתיהם: יכנס' לחסידות, נמצאת היראה פתח לענוה לבדה ופתח לשתיים, כי אי אפשר ליכנס מענוה לחסידות אלא על ידי היראה שהוא גם כן פתח לחסידות. כדאמרן, והכרח שהיראה פתח לענוה מן הפסוק עקב ענוה כדאמרן לעיל בריש האי תוספתא, "כי צריך שיהיה כלול ביראה גם כן בהיותו בענוה מפני שהיא עקב ופתח לכניסתו אליה והכל ענין אחד (אור יקר).

¹¹ מפני. שאין החסידות סמוך ליראה אלא על ידי הענוה שהיא אמצעית כי מהיראה והענוה יחד יכנס לחסידות כדפירשנו, ואפשר. לפרש "יראת שמים" מלכות "ענוה" תפארת דכתיב והאיש משו. עניו וכו'

<p>תאנא כל אדם שיש בו חסידות נקרא מלאך</p>	<p>"וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו". למדנו כל אדם שיש בו חסידות נקרא מלאך</p>
<p>רע"מ</p>	<p>רע"מ מהימנא</p>
<p>פקודא (כב) דא לברכא כהנא ית עמא בכל יומא בזקיפו דאצבען ולברכא ברכתא בכל יומא לאשתכחא ברכאן עילא ותתא דהא אצבעאן קיימן ברוזא עלאה חמש גו חמש חמש דימינא¹ וחמש דשמאלא חמש דימינא אינון שבחא יתירא על אינון דשמאלא בגין דהא ימינא אית ליה שבחא יתירא על שמאלא וע"ד בברכתא דקא בריך כהנא ית עמא אצטריך לזקפא ימינא על שמאלא ולעיינא בעינא טבא וכד פריש ידוי כהנא שכינתא שריא על אינון אצבען דהא קב"ה אסתכס עמיה דכהנא באינון ברכאן וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא מעילא שכינתא דשריא על אינון אצבען וכהנא דקא מברך</p>	<p>מצוה זו לברך הכהן את העם בכל יום בזקיפות האצבעות, ולברך ברכה בכל יום, להמצא ברכות למעלה ולמטה, שהרי האצבעות עומדות בסוד עליון, חמש תוך חמש, חמש של הימין וחמש של שמאל, חמש של הימין הן שבח יותר על אותן של שמאל, משום שהרי ימין יש לה שבח יתר על שמאל, ועל זה בברכה שמברך הכהן את העם צריך לזקוף ימין על שמאל, ולעייין בעין טובה. וכשהכהן פורש את ידיו, השכינה שורה על אותן האצבעות, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים עם הכהן באותן ברכות, וישראל מתברכים משני צדדים, מלמעלה ומלמטה, מלמעלה השכינה ששורה על אותן אצבעות והכהן שמברך.</p>
<p>ת"ח מלין דקא עבדי מתערין מלין לעילא כגוונא דא בפרישו דאצבען דכהנא לתתא אתערת שכינתא למיתי ולשריא עלן וכן כמה מלין אינון בעלמא דמתערין מלין לעילא דהא באתערותא דלתתא אתער חילא אהרא לעילא והא אוקימנא בכמה דוכתי והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דשופר וכמה אינון בהאי גוונא עשר אצבען מתערי שכינתא² לשריית עלייהו מתערי עשר דרגין אחרנין לעילא לאנהרא וכלא בשעתא דהא בשעה אחת.</p>	<p>בא וראה דברים שעושים מעוררים דברים למעלה, כדוגמא זה בפרישת אצבעות, הכהן למטה מתעוררת השכינה לבא ולשרות עלינו, וכן כמה דברים הם בעולם שמעוררים דברים למעלה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר כח אחר למעלה, וזה בארנו בכמה מקומות, והיינו טעם הלולב, והיינו טעם השופר, וכמו שהם באופן זה, עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן, מתעוררות עשר מעלות אחרות למעלה להאיר, והכל בשעה אחת.</p>
<p>וע"ד אסיר ליה לבר נש לזקפא אצבען בזקיפו למגנא אלא בצלותא ובברכאן ובשמא דקב"ה והא אוקימנא דאינון אתערו דשמא קדישא ורזא דמהימנותא זקיפו דאצבעאן ממנן בההוא זקיפו דלהון עשרה שליטין כמה דאוקמוה</p>	<p>ועל כך אסור לאדם לזקוף אצבעות בזקיפה לחנם אלא בתפלה, ובברכות, ובשם של הקדוש ברוך הוא. והרי בארנו שהם מעוררים את השם הקדוש, וסוד האמונה זקיפות האצבעות ממונים, באותה זקיפה שלהן עשרה שליטים כמו שבארנו.</p>
<p>וכהנא בעי לברכא בעינא טבא באסתכמותא דשכינתא כמה דאתמר בההיא שעתא דברכתא דא נפקא מפומיה דכהנא אינון שתין אתוון נפקין ושטין ברקיעא וממנן שתין רברבין על כל את ואת וכלהו אודן על כל אלין ברכאן</p>	<p>והכהן צריך לברך בעין טובה, בהסכמת השכינה כמו שנתבאר. באותה שעה שברכה זו יוצאת מפי הכהן, אותן ששים אותיות יוצאות וטסות ברקיע, וממונים ששים גדולים על כל את ואת, וכולם מודים על כל הברכות הללו.</p>

"חסידות". חסד כמשמעו, "יראת חטא" בינה והבורר יבורר לעצמו. ובזה נתבארה שמועה זו בס"ד (אור יקר).

¹ הן ה"ח וה"ג הידועים, ע"ס (יהל אור).

² שהיא כלילא מעשר (יהל אור).

<p>מאי טעמא שתין אתון בברכין אלין בגין דישראל שתין רבוא אינון ורוא דשתין רבוא קיימין תדיר בעלמא וכל חד וחד איהו חד (רבוא) שמא קדישא דנפקא מהאי סלקא לעילא עד ההוא כרסייא דלעילא וכלא שכנתא¹ עלאה ושכינתא דלתתא אודן בכהנא באינון ברכאן וכל אינון שתין ממנן וע"ד כתיב ושמו את שמי² על בני ישראל ואני³ אברכם⁴ וכדין קב"ה מברך לון לישראל ע"כ (פקודא כג לכבד אב וכו' פנ א)</p>	<p>למה ששים אותיות בברכות הללו, משום שישראל הם ששים רבוא, וסוד ששים רבוא עומדים בעולם תמיד, וכל אחד ואחד הוא (רבוא) אחד. השם הקדוש שיוצא מזה עולה למעלה עד אותו הכסא שלמעלה, והכל, שכינה עליונה ושכינה תחתונה מודים לכהן באותן הברכות, וכל אותם ששים ממונים, ועל זה כתוב "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", ואז הקדוש ברוך הוא מברך את ישראל.</p>
<p>קמה/ב</p>	
<p>י"י צבאות⁵ הה"ד כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא</p>	<p>ה' צבאות, זהו שכתוב "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא".</p>
<p>מפני מה זכה כהן להקרא מלאך יי צבאות⁶ אמר ר' יהודה מה מלאך יי צבאות כהן למעלה אף כהן מלאך יי צבאות למטה ומאן הוא מלאך יי צבאות למעלה זה מיכאל השר הגדול דאתי מחסד של מעלה והוא כהן גדול של מעלה</p>	<p>למה זכה כהן להקרא מלאך ה' צבאות, אמר רבי יהודה, מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה, אף כהן מלאך ה' צבאות למטה, ומיהו מלאך ה' צבאות למעלה, זה מיכאל⁷ השר הגדול שבא מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה.</p>
<p>כביכול כהן גדול דלתתא אקרי מלאך יי צבאות משום דאתי מסטרא דחסד מהו חסד רחמי נו רחמי ובגין כך כהן לא אשתכח מסטרא דדינא</p>	<p>כביכול כהן גדול שלמעלה נקרא מלאך ה' צבאות, משום שבא מצד החסד, מהו חסד, רחמים תוך רחמים, ולכן כהן לא נמצא מצד הדין.</p>

¹ דשיתין אותיות ס"ר דישראל כנ"ל, הן שתין רבוא דעד"א ו"ק כ"א י' רבוא כנ"ל, והוא אחיד בשכינתא עילאה ותתאה וכידוע (יהל אור).

² בעד"א (יהל אור).

³ שכינתא (יהל אור).

⁴ כנ"ל (יהל אור).

⁵ לא נקרא מלאך ה' לבד כי זה יורה על שם המורה היותו שוה למלאך נבדל מהחומר, אמנם נקרא מלאך ה' צבאות כי שם זה יורה היותו ראש לכל גדודי מעלה וכן פי' בשם ה' צבאות אות הוא בצבא שלו דהיינו שנכר ומצויין הקב"ה בכל צבאותיו היותו ראש לכולם, וכן פירשו בזוהר פרשת בראשית, והמלאך שהוא ראש לכל המלאכים יקרא מלאך ה' צבאות דהיינו עבד לקונו, ועוד יורה השם הזה היותו כסא מיוחד לקונו בין שאר המלאכים, וכן פירשו רז"ל כי כל מקום שמיכאל שם שכינה שם ולא כן אוריאל רפאל גבריאל, שכבר ירדו רפאל וגבריאל לבדם ושכינה לא ירדה שם שנסתלקה "עם. מיכאל, וכן פירשו בפרשת ויצא, ואם כן ראוי שמלאך המיוחד לכסאי יקרא בשם מיוחד דהיינו מלאך ה' צבאות כאלו תאמר זה. ניכר שהוא מלאך ה' צבאות שכן קב"ה מתראה ושוכן בו, אמנם שאר המלאכים הם מלאכים סתם, ואל תשיבנו ממטטרון שהוא רקיע שעל ראשי החיות, ואין כסא הכבוד על מיכאל שלא יהיה הרקיע פרוש על ראשו, אמנם מיכאל ראש לארבע חיות ארבע מחנות שכינה כמו שהחסד מדה. ראשונה לגבורה ותפארת ומלכות, והגה שם זה יורה על היות האיש הזה שבו החסידות משכן מיוחד לשכינה, וזו מעלה גדולה היותו מצויין בין שאר נבראים למטה כסא ובסיס לשכינה, וזהו. שאמר נקרא "מלאך ה' צבאות", והראיה לזה כי "שפתי כהן" וכו' ולא אמר הכתוב כי מלאך הוא סתם שהיה מורה על הבדלו מהחומר אלא מלאך ה' צבאות שמורה על המעלה הנזכרת (אור יקר).

⁶ ואם תאמר מאי ראייה דילמא כהן לחוד מפני כהונתו, לזה אמר "מפני מה זכה כהן" נדע הטעם לכהן ומשם נראה שהטעם ההוא שוה בכל אדם שיש בו חסידות כדאמר, ודקדק באומר "מפני מה זכה כהן למלאך ה' צבאות" כלומר לכל הכבוד הזה שיחיה נקרא מלאך ה' צבאות יבשם נכבד כזה, כי בשלמא מלאך ניהא מפני העבודה, אמנם מלאך ה' צבאות יש איזה סבה פנימית, ולזה פירש במקום אחר ר' יהודה ואמר "מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה" דהיינו ראש המלאכים הוא המשמש בכהונה גדולה, וכהונת המלאך הזה הוא היותו עומד ומקריב נשמתן של ישראל, והיינו בסוד ההתעוררות בנשמתן של ישראל, "אף מלאך ה' צבאות למטה" כי כמו שאותו המלאך יתייחס בשם זה ועושה עבודה זו, כן הכהן שהוא עושה עבודת המלאך הזה ראוי שיתייחס בשמו ממש (אור יקר).

<p>מ"ט זכה כהן לחסד בגין היראה הה"ד וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו עולם ועולם מהו אמר רבי יצחק כמה דאתתקן באדרא קדישא עולם חד ועולם תרי א"ר חייא אי הכי מן העולם ועד העולם מבעי ליה! א"ל תרי עלמי נינהו ואתהדרו להד²</p>	<p>למה זכה כהן לחסד, בגלל היראה, זהו שכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו". מהו עולם ועולם, אמר רבי יצחק כמו שנתקן בחדר הקדוש עולם אחד ועולם שנים. אמר רבי חייא אם כך מן העולם ועד העולם צריך לו (לומר). אמר לו שני עולמות הם, וחזרו להיות אחד.</p>
<p>א"ר אלעזר לר' יצחק עד מתי תסתום דבריך³ מן העולם ועד העולם כללא דרזא עלאה אדם דלעילא ואדם דלתתא והיינו עולם ועולם⁴ וכתוב ימי עולם וכתוב שנות עולם⁵ והא אוקמוה באדרא קדישא עלאה על יראיו דכל מאן דאיהו דחיל חטאה אקרי אדם אימתי א"ר אלעזר דאית ביה יראה עונה חסידות כללא דכלא</p>	<p>אמר רבי אלעזר לרבי יצחק, עד מתי תסתום דבריך, מן העולם ועד העולם כלל של סוד עליון, אדם שלמעלה ואדם שלמטה, והיינו עולם ועולם, וכתוב "ימי עולם", וכתוב "שנות עולם". והרי פרשוה בגורן הקדוש העליון על יראיו, שכל מי שהוא ירא חטא, נקרא אדם, מתי, אמר רבי אלעזר, (כאשר) שיש בו יראה עונה חסידות כלל של הכל.</p>
<p>אמר רבי יהודה והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא⁶ א"ל ודאי הכי הוא בכללא דאדם דמאן דאתחבר דכר ונוקבא אקרי אדם וכדין דחיל חטאן ולא עוד אלא דשריא ביה עונה ולא עוד אלא דשריא ביה חסד ומאן דלא אשתכח דכר ונוקבא לא הוה ביה לא יראה ולא עונה ולא חסידות ובגין כך אקרי אדם כללא דכלא וכיון דאקרי אדם שרייא ביה חסד דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה⁷ וגו' ולא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכח דכר ונוקבא וכתוב וחסד יי' מעולם ועד עולם על יראיו ויראו כללא דאדם</p>	<p>אמר רבי יהודה, והרי שנינו, אדם כלל של זכר ונקבה. אמר לו ודאי כך זה בכלל של אדם, שמי שמתחבר זכר ונקבה נקרא אדם, ואז ירא חטא. ולא עוד, אלא ששורה בו עונה. ולא עוד אלא ששורה בו חסד, ומי שלא נמצא זכר ונקבה, אין בו לא יראה ולא עונה ולא חסידות, ולכן נקרא אדם, כלל הכל. וכיון שנקרא אדם, שורה בו חסד, שכתוב "אמרתי עולם חסד יבנה וגו'", ולא יכול להבנות אם לא נמצא זכר ונקבה. וכתוב "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו", יראיו כלל של אדם.</p>
<p>ד"א וחסד יי' מעולם ועד עולם⁸ אלין אינון כהני דאתו מסטרא דחסד ואחסינו אחסנא דא דנהית מעולם דלעילא לעולם דלתתא על יראיו כהני דלתתא דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו לאתכללא</p>	<p>דבר אחר "וחסד ה' מעולם ועד עולם" אלה אותם כהנים שבאו מצד החסד, וירשו ירושה זו שירדה מעולם שלמעלה לעולם שלמטה, "על יראיו", כהנים שלמטה, שכתוב "וכפר בעדו ובעד ביתו",</p>

¹ פי' כיון שהם אריך וזעיר א"כ צ"ל מן העולם ועד העולם בה' הידיעה שהם אריך וזעיר (מ"מ).
² ד"ל שאריך מתלבש בזעיר ונעשים א'. ואי כתב העולם אות ה' הפסיק הענין ומשמע דכל א' לבדו. לכך כתיב בלא ה' לומר שהם אחדות אתו ואע"פ שיש פ' אחר דכתיב ביה מן העולם ועד העולם. מ"מ כיון שרמז בפ' זה שאמר עולם בלא ה' שהם אותיות אחדות א' די ואין צריך לרמוז כן בפסוק אחר (מ"מ).
³ פי' ר' יצחק לא פירש בהדיא שהם אריך וזעיר ואמ"ל ר"א תפרש דברך שמן העולם ועד העולם הם אדם דלעילא ואדם דלתתא שהם אריך וזעיר (מ"מ).
⁴ פי' בין פסוק מן העולם ועד העולם ובין פ' מעולם ועד עולם כולם רומזים לאריך וזעיר (מ"מ).
⁵ פי' כי שנות עולם וימי עולם הם בזעיר והיינו דקאמר והא אוקמוה באידרא וכו' שכן כתיב בא"ר דף קל"ח ע"ב שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אינון ימי עולם וכו' נמצא ששנים קדמוניות וימי קדם הם באריך שנות עולם וימי עולם הם בזעיר. והביא הזוהר ראייה על זעיר שנק' עולם. ועל אריך לא הוצרך להביא ראייה שכיון שהוא נעלם ביותר ראוי שיקרא עולם (מ"מ).
⁶ פי' ולעיל אמר דכל מאן דאיהו דחיל חטאה אקרי אדם. ולכן הקשה הא תנינן בהפך דאין נק' אדם אלא מי שהוא כליל דכר ונוקבא, ותירץ ודאי הכי הוא והכל אמת שלעולם אדם לא אקרי אלא מאן דאתחבר דכר ונוקבא וכדין דחיל חטאה נמצ' דתרווייהו איתנהו (מ"מ).
⁷ פי' שחסד על ידו נבנה העולם ואי אפשר להבנות האדם אם לא יהיה זכר ונקבה שאז יולידו בניו ובנות זהו בגין העולם וז"ש ולא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכח דכר ונוקבא (מ"מ).
⁸ פי' חסדים שבאים מאריך עד זעיר. ומזעיר ג"כ הם משפיעים אל יראיו (מ"מ).

<p>בכללא דאדם וצדקתו לבני בנים משום דזכה לבני בנים¹</p>	<p>להתכלל בכלל של אדם. "וצדקתו לבני בנים", משום שזכה לבני בנים.</p>
<p>אמר רבי יהודה אי הכי מהו וצדקתו² וחסדו מבעי ליה אמר רבי אלעזר היינו רוא דתנינן בזאת³ כי מאיש לקחה זאת וכתוב לזאת יקרא אשה וזאת אתכלילת באיש דהיינו חסד וזאת נוקבא חסד דכר ובגין כך דכר דאתי מסטרא דחוורא דא אקרי חסד וזאת אתקרי צדק דאתיא מסטרא סומקא ובגין כך אקרי אשה</p>	<p>אמר רבי יהודה, אם כך מהו "וצדקתו" היה צריך להיות "וחסדו". אמר רבי אלעזר, היינו סוד ששנינו בזאת, "כי מאיש לוקחה זאת", וכתוב "לזאת יקרא אשה", וזאת נכללה באיש, שהיינו חסד, וזאת נקבה, חסד זכר. ולכן זכר שבא מצד הלבן הזה נקרא חסד, וזאת נקראת צדק, שבאה מצד אדום, ולכן נקראת אשה.</p>
<p>והיינו דכתיב וצדקתו מאי וצדקתו צדקתו דחסד בת זוגו דאתבסמא דא בדא ובגין כך תנינן כל כהן שאין לו בת זוג אסור בעבודה דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו אמר ר' יצחק משום דלית שכינתא שריא במאן דלא אנסיב וכהני בעיין יתיר מכל שאר עמא לאשריית בהו שכינתא וכיון דשרת בהו שכינתא שריא בהו חסד ואקרין חסידים ובעיין לברכא עמא דה"ד וחסידיך יברוכה וכתוב תמיד ואוריך לאיש חסידיך ומשום דכהנא אקרי חסיד בעי לברכא ובגין כך כתיב דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו מאי מעמא משום דאקרין חסידים וכתוב וחסידיך יברוכה⁴</p>	<p>והיינו מה שכתוב "וצדקתו", מה זה "וצדקתו", צדקתו של חסד, בת זוגו, להתבשר זה בזה. ולכן למדנו כל כהן שאין לו בת זוג אסור בעבודה, שכתוב "וכפר בעדו ובעד ביתו". אמר רבי יצחק משום שאין שכינה שורה במי שלא נשא (אשה), וכהנים צריכים יותר מכל שאר העם להשרות בהם שכינה, וכיון ששורה בהם שכינה שורה בהם חסד ונקראים חסידים, וצריכים לברך את העם, זהו שכתוב "וחסידיך יברוכה", וכתוב "תומיך ואוריך לאיש חסידיך". ומשום שכהן נקרא חסיד, צריך לברך, ולכן כתוב "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו", למה, משום שנקראים חסידים, וכתוב "וחסידיך יברוכה".</p>
<p>כה תברכו את בני ישראל אמור להם כה תברכו בלשון הקדש כה תברכו ביראה כה תברכו בענוה אמר ר' אבא כה תברכו תאנא האי צדק אתקרי כ"ה⁵ דכל דינין מתערין מכ"ה (נ"א מינה) והיינו דאמר ר' אלעזר מהו מכה (ס"א דכה)⁶ רבה כלומר מכה מן כה' וכתוב והנה לא שמעת עד כ"ה כמה דאנזים משה וכתוב (&שם) בזאת תדע כי אני יי' וכלא חד</p>	<p>"כה תברכו את בני ישראל אמור להם", כה תברכו בלשון הקודש, כה תברכו ביראה, כה תברכו בענוה. אמר רבי אבא כה תברכו, למדנו הצדק הזה נקרא כ"ה, שכל הדינים מתעוררים מכ"ה (ממנו). והיינו מה שאמר רבי אלעזר, מה זה "מכה (שכה) רבה", כלומר מכה, מכה. וכתוב "והנה לא שמעת עד כ"ה", כמו שאים משה, וכתוב "בזאת תדע כי אני</p>

¹ פי' כיון שזכה לבני בנים ודאי בכח השכינה הנק' צדק שהיא שרוייה עמו וזש"ה וצדקתו לבני בנים בשביל צדקתו זכה לבני בנים. ולכך הקשה ר' יהודה וחסדו מבעי ליה שע"י החסד הוא שזכה לבני בנים (מ,מ,מ).

² "מאי וצדקתו" שיש בה דין (מ,מ).

³ ר"ל שמלכות נק' זאת ונק' צדק והיא בת זוג דזעיר הנק' איש ונקרא חסד. וכיון שהשכינה שרוייה עמו ודאי גם הזכר שהוא חסד שורה עמו. וכאלו אמר הכתוב וצדקתו וחסדו לבני בנים. שבשביל המלכות הנק' צדק ובשביל זעיר הנק' חסד זוכה לבני בנים. ולכך הביא ראייה מהכהנים דכיון דשרת בהו שכינתא שרא בהו חסד (מ"מ).

⁴ כאלו אמר יברכו כה וכן כה תברכו ר"ל לכה תברכו (מ,מ).

⁵ כתב הרב בס"הכ בדרוש ברכת כהנים טעם שנק' השכינה כה לפי שבפסוק ישא ה' יש כ"ה אותיות. ותכין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני. כי מ"ה וס"ה יש בהם כ"ב אותיות במילואם כי עתה מתמלאים ע"י נה"י דתבונה שהם ג' מוחין הרי הכל כ"ה ולכך המ' נק' כ"ה בסוד כה תברכו שהם כ"ה אותיות שבפסוק ישא ה' שהם כ"ב און דשני שמות הנז' וג' פסוקים שבברכת כהנים שהם נגד ג' מוחין הרי כ"ה (מ,מ).

⁶ נחמק במ"מ

⁷ ור"ל שהדינים הם מן כה שהיא המייסרת לאדם (מ"מ).

ה"ה, והכל אחד. וכתוב "ולא	וְכָתִיב (&שם) וְלֹא
	קמו"א
שת לבו גם לזאת", שהזמינה להחריב את ארצו, ומהל"ה הזאת מתעוררים הדינים, ומשהתחבר עמה חסד, מתבשמת, ולכן נמסר זה לכהן שבא מחסד כדי שתתברך ותתבשם.	שת לבו גם לזאת דזמינא להרבא ארעיה ומהאי כ"ה מתערין דינין ¹ ומדאתחבר עמה חסד אתבסמת? ובנין כך אתמסר דא לכהן ² דאתי מחסד בנין דתתברך ותתבסם
כ"ה, זהו שכתוב "כה תברכו", כלומר אף על גב שה"כה" הזאת נמצאת בדינים, תבשמו אותה ותברכו אותה, שכתוב כה תברכו את בני ישראל, תברכו בחסד זה את כ"ה, ותבשמו אותה מול ישראל, כדי שלא ימצאו בה דינים, זהו שכתוב "כה תברכו את בני ישראל אמור להם". לא כתוב "אמרו" אלא "אמור", להוציא משרבו הפריצים שלא מפרסמים דבר, שהרי לא הצטוו לפרסם השם, משמע שכתוב "אמור להם", אמור סתם. דבר אחר, אמור, כיון שכתוב "כה תברכו", למה לא כתוב "תאמרו", אלא שנה רבי יהודה, "אמור להם", זכו להם, לא זכו, אמור סתם.	כ"ה הה"ד כה תברכו כלומר אע"ג דהאי כה אשתכחת בדינין ⁴ תבסמון לה ותברכון לה דכתיב כה תברכו את בני ישראל תברכו בהאי חסד לכ"ה ותבסמון לה לקבליהו דישראל בנין דלא ישתכחון בה דינין הה"ד כה תברכו את בני ישראל אמור להם אמרו לא כתיב אלא אמור לאפקא משרבו הפריצים דלא מפרסמין מלה ⁵ דהא לא אתפקדו לפרסמא שמא משמע דכתיב אמור להם אמור סתם ד"א אמור כיון דכתיב כה תברכו אמאי לא כתיב תאמרו ⁶ אלא תני ר' יהודה אמור להם זכו להם לא זכו אמור סתם
רבי יצחק פתח "וראיתי לבדי את	ר' יצחק פתח וראיתי אני דניאל לבדי את

¹ בחינה אחת היא צדק ובחינה שנית היא זאת ובחינה שלישית כה, בענין שצדק היא ממש מדת אחרונה שבה שהיא דין ממש דנה את העולם בדיניה, ולמעלה מבחינה זאת היא בחינה הנקראת זאת דהיינו שהיא נקראת א"ת וכלולה משבעה מדות ולפיכך היא נקראת זא"ת, ובחינה זו היא דין אבל לא כצדק, ולמעלה מבחינה זו היא בחינת כ"ה והיא נגד הבינה, וכמו שמהבינה מתערין דין כן במלכות עצמה מתערין דינין מכחות הבינה אל שאר המציאות, וז"ש "מהאי כה מתערין דינין" ומכאן מתעוררים לזאת ושם הם בעצם, ומשפיע אותם לצדק וצדק היא הפועלת אותם בתחתונים (אור יקר).

² עתה שאנו אומרים שהדינים הם מתעוררים ממנה "מדאתחבר חסד עמה מתבסמא" שאין הדינים מתעוררים שאם היה שממש היתה דין לא היתה מתבסמת על ידי הכהנים אלא על ידי הלויים כדכתיב ועבד הלוי הוא שעל ידי השיר היו מתקנים דין הגבורה ממקורו, אמנם כ"ה שאין עיקרה דין אלא דינים מתערים מינה לכך "מדאתחבר הפד עמה מתבסמא וכגיני כך אתמסר דא לכהן" ולא ללוי כדאמרן (אור יקר).

⁴ וענין "דינין מתערין מינה" הכולנה שבעוד שהם במלכות בשלש ראשונות עדיין השפע בה רחמים ואין אותו הדין מתגלה ולא יקרא דין בעצם אלא במדרגות המלכות, וכערך הספירות בעצמם בינה גבורה מלכות הם ערך שלש בחינות אלו במלכות עצמה אל גלוי הדין, לכך הם שלש אלו, ואומרו "אתמסר דא לכהן" לאו דווקא כ"ה כי גם צדק וזאת נמסר לכהן דכתיב בזאת יבא אהרן וכתוב כהניך ילבשו צדק וכתוב וצדקתו לבני בנים כדאמרינן לעיל, אלא כיון דמינה ובה מתערין דינין, על ידי, היותה מיוחדת לגבורה, הלויים מסלקים הגבורה ומתקנים אותה והכהנים מייחדים המלכות בחסד שלא יתעורר בה הדינים שבה, כלומר "אף על גב דהאי כה אשתכחת בדינין" שהם נשפעים בה (מכבר) מהגבורה והם נעלמים בה ושקטים על שמריהם "תברכון לה", ואין כוונת הכתוב לומר בכה תברכו את בני ישראל כמשמעו אלא בחסד תברכו לכה ולהכי קאמר "כלומר" וכפל ואמר "תבסמון ותברכו" מפני שהם שתי דברים האחד למתק הדין שבה ונוסף על זה לברך אותה להשפיע בה שפע ברכה ומאחר שאמר "תברכו" מכל שכן "תבסמון" שאי אפשר ברכה אם לא תתבסם קודם (או ריקר).

⁵ נזכר בדרוש רז"ל שהכהנים היו מבליעים את השם בניעימה (זהר הרקיע).

⁶ פי' לפי פי' א' דייק מדלא כתיב אמרו להם אלא אמור ש"מ דיש פעמים שמגלים שם המפורש. ויש פעמים דאמור סתם ולפי ד"א דייק מדלא כתיב תאמרו להם כמו כה תברכו דרישא דקרא. ש"מ דאם זכו מגלים להם שם המפורש וז"ש זכו להם לא זכו אמור סתם. לכך כתיב אמור ולא תאמרו דאי כתיב תאמרו משמע שבכל זמן תאמרו להם (מ"מ).

<p>המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו' וראיתי אני דניאל לבדי והא אינהו נביאי ואיהו לאו נביא ומאן נינהו הנגי זכריה ומלאכי אי הכי אתעביד קדש חול? והא כתיב לא ראו² אמאי דחילו ובדניאל כתיב וראיתי אני ולא דחיל ואיהו לאו נביא הא חול קדש</p>	<p>המראה, והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'". "וראיתי אני דניאל לבדי", והרי שנינו, הם נביאים, והוא לא נביא. ומיהם, חגי זכריה ומלאכי. אם כך נעשה קודש חול, והרי כתוב "לא ראו למה פחד", ובדניאל כתוב "וראיתי אני ולא פחד", והוא לא נביא, הרי חול קודש.</p>
<p>אלא הכי תאנא כתיב אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח בזאת הא דאמרן זאת עדבא חולקיה לאתחסנא ולמעבד ליה נוקמין ותנא עביד קב"ה לדוד רתיכא קדישא עם אבהתא³ בתרין עלאין קדישין דכלא דאחסינו אבהתא⁴ ותאנא מלכו ירית דוד לבנוי בתרוי ובאתר מלכו דלעילא אתקף ואחסין הוא ובנוי מלכו דא דלא אעדי משולטנהון לדרי דרין ותאנא בשעתא דהאי כתרא דמלכותא אתער לבנוי דדוד לית מאן דקאים קמיה</p>	<p>אלא כך למדנו, כתוב "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", בזאת זה שאמרנו, זאת נחלת חלקו לירש, ולעשות לו נקמות. ושנינו עשה הקדוש ברוך הוא את דוד מרכבה קדושה עם האבות, כתרים עליונים קדושים של הכל שירשו האבות. ולמדנו, שדוד הוריש מלכות לבניו אחריו, ובמקום מלכות העליונה התחזק וירש הוא ובניו מלכות זו, שלא תעבור משלטונם לדורי דורות. ולמדנו שכתר המלכות הזה התעורר לבני דוד, אין מי שיעמוד לפניו.</p>
<p>וראיתי אני דניאל לבדי את המראה משום דמבנוי דדוד הוה⁵ דכתיב ויהי בהם מבני יהודה דניאל הנניא וגו' והוא חמא וחדי בהאי דהוא מסטר אחסנת חולקא עדבא דאבוי ומשום דהוה דיליה הוא סביל ואחריני לא סבלי⁶ דאמר רבי שמעון בשעתא דהאי כ"ה אתער בדינוי לא יכלין בני עלמא למיקם קמיה ובשעתא דפרסין כהני ידיהו דאתין מחסד אתער חסד דלעילא ואתחבר בהאי כה ומתבסמא ומתברכא באנפין נהירין לבני ישראל ואתעדי מנהון דינין</p>	<p>"וראיתי אני דניאל לבדי את המראה" משום שמבני דוד היה, שכתוב "ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה וגו'", והוא ראה ושמח בזה, שהוא מצד ירושת חלק נחלת אביו, ומשום שהיה שלו, הוא סבל ואחרים לא סבלו. שאמר רבי שמעון, בשעה שהכ"ה הזאת מתעוררת בדיניה, לא יכולים בני העולם לעמוד לפניו. ובשעה שהכהנים פורשים ידיהם, שבאים מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכ"ה הזאת ומתבשמת ומתברכת בפנים מאירות לבני ישראל, ומעבירים מהם דינים.</p>
<p>הה"ד כה תברכו את בני ישראל ולא לשאר עמין בגין כך כהן ולא אחרא כהן בגין דיתער האי כתרא דיליה חס"ד על יהוי דאקרי חסיד דכתיב לאיש חסידך והוא אתי מסטרא דחסד וכתיב וחסידיך יברכוכה אל תקרי יברכוכה אלא יברכו כ"ה כה תברכו בשם המפורש כה תברכו בלשון הקדש</p>	<p>זהו שכתוב "כה תברכו את בני ישראל", ולא את שאר העמים, בגלל כך כהן ולא אחר. כהן כדי שיתעורר הכתר הזה שלו, חסד על ידו, שנקרא חסיד, שכתוב "לאיש חסידך", והוא בא מצד החסד. וכתוב "וחסידיך יברכוכה", אל תקרי יברכוכה אלא יברכו כ"ה, כה תברכו בשם</p>

¹ פי' שהם שהיו נביאים נעשו חול שלא ראו את המראה (מ"מ).

² היא קושיא אחרת (מ"מ 9).

³ פי' שהיא רגל ד' כמו האבות שהם ג' רגלי הכסא (מ"מ).

⁴ פי' הם מג' שירשו הארתם אברהם יצחק ויעקב שבעו"ה (מ"מ 9).

⁵ כמ"ש בפרקי דר"א סוף פרק נב (לש"ו).

⁶ פי' בכאן מתרץ קושיא הב' אמאי דחילו כיון שלא ראו. והתירוץ הוא כמ"ש בגמ' אע"ג דאינהו לא חזו מזליהו חזא וז"ש הזוהר ואחריני לא סבלי שנשמתם לא יכלה לסבול הארת השכינה אע"פ שהם לא ראו כלום מזלם ונשמתם ראו ולא יכלו לסבול (מ"מ N).

<p>תאנא אמר ר' יהודה בשעתא דכהנא דלתתא קם ופרים ידוי כל כתרין קדישין דלעילא מתערין ומתקנין לאתברכא ונהרין מעומקא דבירא! דאתמשך להו מההוא עומקא² דנפק תדיר ולא פסיק ברכאן דנבען מבויעין לבלהו עלמין ומתברכן ומתשקיין מכלהו</p>	<p>המפורש, כה תברכו בלשון הקודש. למדנו, אמר רבי יהודה, בשעה שהכהן שלמטה קם ופורש ידיו, כל הכתרים הקדושים שלמעלה מתעוררים ומתקנים להתברך ומאירים מעומק הבאר, שנמשך להם מאותו עומק שיוצא תמיד, ולא פוסקים הברכות הנובעות מבויעים לכל העולמות, ומתברכים ומשקים מכלם.</p>
<p>ותאנא בההוא זמנא לחישותא ושתיקותא הוי בכל עלמין למלך דבעי לאזדווגא במטרוניתא ובעי למעאל לה בלחישו וכל שמשין מתערין בההוא זמנא ומתלחשין הא מלכא אתי לאזדווגא במטרוניתא מאן מטרוניתא דא כנסת ישראל מאן כ"י כנסת ישראל סתם³</p>	<p>ולמדנו באותו זמן, לחש ושתיקה יש בכל העולמות. (משל) למלך שרוצה להזדווג במלכה, ורוצה להיכנס אליה בלחש, וכל השמשים מתעוררים באותו זמן ומתלחשים. הרי המלך בא להזדווג במלכה, מי המלכה, זו כנסת ישראל. מי כנסת ישראל, כנסת ישראל סתם.</p>
<p>תאנא אמר רבי יצחק כהן בעי לזקפא ימינא על שמאלא דכתיב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם ידו כתיב ולא ידיו משום דשבתא דימינא על שמאלא אמר רבי אלעזר רזא הוא משום דכתיב והוא ימשול בך⁴ תאנא כהן דבעי לפרסא ידוי בעי דיתוסף קדושה</p>	<p>למדנו, אמר רבי יצחק, כהן צריך לזקוף ימין על שמאל שכתוב "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם". "ידו" כתוב, ולא ידיו, משום ששבת הימין על השמאל. אמר רבי אלעזר סוד הוא משום שכתוב "והוא ימשול בך". למדנו כהן שרוצה לפרש ידיו, צריך שיתוסף קדושה</p>
<p>קמו/ב</p>	
<p>על קדושתו, שצריך לקדש ידיו על (ידי) יד הקדוש, מיהו יד הקדוש, זה לוי, שצריך כהן ליטול קדושה של מים מידי, שכתוב "וקדשת את הלויים", הרי הם קדושים, וכתוב בלויים "וגם את אחיך מטה לוי וגו'". "שבט אביך" כלל, מכאן שכל כהן שפורש ידיו צריך להתקדש על ידי קידוש להוסיף קדושה על קדושתו, ולכן לא יטול קדושה של מים מאדם אחר שאיננו קדוש.</p>	<p>על קדושתו, שצריך לקדש ידיו על (ידי) יד הקדוש, מיהו יד הקדוש, זה לוי, שצריך כהן ליטול קדושה של מים מידי, שכתוב "וקדשת את הלויים", הרי הם קדושים, וכתוב בלויים "וגם את אחיך מטה לוי וגו'". "שבט אביך" כלל, מכאן שכל כהן שפורש ידיו צריך להתקדש על ידי קידוש להוסיף קדושה על קדושתו, ולכן לא יטול קדושה של מים מאדם אחר שאיננו קדוש.</p>
<p>ובצניעותא דספרא תאנא לוי דאתקדש כהנא על ידוי בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא ואמאי לוי ויתקדש על ידא דכהנא אהרא לא בעי דהא כהן דלא שלים לא בעי האי כהנא שלים ויתקדש על</p>	<p>ובספרא דצניעותא למדנו, לוי שהכהן התקדש על ידו, צריך הוא להתקדש בתחלה, ולמה לוי, שיתקדש על ידי כהן אחר. למדנו כהן אחר לא צריך, שהרי כהן</p>

¹ פי' עשר ספי' דמ' מאירים מיסוד דזעיר הנק' עמיקא. ולכן אמר כל כתרין קדישין דלעילא שהם י"ס דמ' מתערין וכו' ונהרין מעמיקא דבירא (מ"מ).

² פי' מיסוד דאימא שהוא נגיד ולא פסיק א"כ י"ל כל כתרין קדישין דלעילא וכו' הם עשר ספי' דזעיר דומי. מעמיקא דבירא הוא יסוד דאימא כמ"ש בס' בשלח דף ס"ג ע"ב וכתבנו שם בשם הרב ז"ל שיסוד דבינה. נקרא עמיקא דבירא ומ"ש מההוא עומקא דנפק וכו' הוא יסוד דאבא (מ"מ).

³ יובן במ"ש הרב בדרוש ברכת כהנים וז"ל בקיצור בברכת כהנים נכנסים מקיפי אבא שהם למ' דצלס דאבא בסוד פנימיות בתוך זעיר לצורך הזווג. ואז ע"י כניסת המקיפין אלו ניתוסף אור גדול במוחין דזעיר ואז נבקע יסוד דאימא וע"י ריבוי האור נעשה זווג דישאל ולא בועבר. ודיעקב ורחל בנפילת אפים עכ"ל בקיצור. ואפשר שמ"ש כנסת ישראל סתם ע"י ברכת כהנים שנכנסים למ' דצלס דאבא גורם לזווג לאה ורחל ולכן אמר כנסת ישראל סתם (מ"מ).

⁴ פי' זעיר שהוא נבנה מהחסרים שהוא ימין. ימשול במלכות שנבנית מהגבורות שהוא שמאל (מ"מ).

<p>ידא דפנימא דלא שלים אבל לוי דאיהו שלים ואתהו לסלקא בדוכנא ולמפלה משכן זמנא הא שלים הוא והא אקרי קדוש דכתיב וקדשת את הלויים א"ר תנחום אף אקרי טהור דכתיב וטהרת אותם ובגין כך בעי לאוספא כהנא קדושה על קדושתיה תאנא כהנא דפרים ידוי בעי דלא יתחברון אצבען דא בדא בגין דיתברכון כתרין קדישין כל חד וחד בלחודוי כמה דאתהו ליה בגין דשמא קדישא בעי לאתפרשא באתון רשימין דלא לאערבא דא בדא ולא יתכוון (נ"א ולא תכוונא) באינן מלין</p>	<p>שאינו שלם, לא צריך זה הכהן השלם להתקדש על ידי פגום שלא שלם. אבל לוי, שהוא שלם וראוי לעלות לדוכן ולעבוד באהל מועד, הרי הוא שלם, והרי נקרא קדוש, שכתוב "וקדשת את הלויים". אמר רבי תנחום, אף נקרא טהור, שכתוב "וטהרת אותם", ולכן צריך להוסיף כהן קדושה על קדושתו. למדנו כהן שפורש ידיו, צריך שהאצבעות לא יתחברו זו בזו, כדי שיתברכו כתרין קדושים כל אחד ואחד לבדו כמו שראוי לו, משום ששם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות, שלא לערב זה בזה, ולא יתכוון (ולהתכוון) באותם דברים.</p>
<p>א"ר יצחק בעי קב"ה דיתברכון עלאי בגין דיתברכון תתאי ויתברכון עלאי בגין דיתברכון תתאי ויתברכון עלאי דאינון קדישין בקדושה עלאה על ידא דתתאי דאינון קדישין בקדושה עלאה דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא דכתיב וחסידיך יברכוכה א"ר יהודה כל כהן דלא ידע רוא דא ולמאן מברך ומאן היא ברכתא דמברך לאו ברכתא דיליה ברכתא והיינו דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו מאי דעת דעת סתם ותורה יבקשו מפיהו עלאין יבקשו מפיהו ומאי יבקשו מפיהו תורה סתם היך אחידא תורה דלעילא דאקרי תורה סתם דתניא תורה שבכתב ותורה שבע"פ באינן כתרין עלאין דאתקרון הכי מ"ש כי מלאך יי' צבאות הוא ותנינא דבעי כהנא לכוונא באינן מלין דלעילא ליחדא שמא קדישא כמה דאצטריך</p>	<p>אמר רבי יצחק רוצה הקדוש ברוך הוא שיתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים שהם קדושים בקדושה עליונה על ידי התחתונים שהם קדושים בקדושה עליונה, שהם קדושים מכל קידושים שלמטה, שכתוב "וחסידיך יברכוכה". אמר רבי יהודה, כל כהן שלא יודע סוד זה, ולמי מברך ומהי הברכה שמברך, אין ברכתו ברכה. והיינו מה שכתוב "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו". מה זה דעת, דעת סתם, "ותורה יבקשו מפיהו" עליונים יבקשו מפיהו, ומה יבקשו מפיהו, תורה, תורה סתם. איך אחוזה תורה שלמעלה שנקראת תורה סתם, שלמדנו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, באותם כתרין עליונים שנקראו כך, למה, כי מלאך ה' צבאות הוא. ולמדנו שצריך הכהן לכוון באותם דברים שלמעלה ליחד את השם הקדוש כפי שצריך.</p>
<p>אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא! דאתגלייא כתיב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתכסייא כתיב באתון אחרן ומההוא דאתכסייא ההוא טמירא (ס"א אתרנין וההוא דאתכסייא הוא טמירן) דכלא א"ר יהודה ואפילו</p>	<p>אמר רבי שמעון למדנו בספרא דצניעותא, שם הקדוש גלוי ומכוסה, שגלוי הרי כתוב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, שמכוסה כתוב באותיות אחרות. ואותו שמכוסה הוא הנסתר (אחרים</p>

¹ לעיל עג ע"א ולקמן רפט ע"א וקנט ע"א (לט"ו).

<p>הוא דאתגלייא אתכסאי באתון אחרן בנין הוא טמירא דטמירין בנו דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא ולמיתת רחמי (כלהו) דכלהו כלילין בדיבור דכ"ב אתון (ס"א דכלהו מכילין) (ס"א בתרי כתרי) כתרי דרחמי ובהני אתון דהאי שמא סתימאן כ"ב מכילין דרחמי וי"ג דעתיקא סתים וגניז מכלא ופ' דאתגליין מזעיר אנפין (ס"א בו"א) ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד דהוה מכוון כהנא כד פרים ידוי בכ"ב אתון גליפן</p>	<p>ואותו שמכוסה הוא נסתר) של הכל. אמר רבי יהודה, ואפילו אותו שמגולה מכוסה באותיות אחרות בגלל אותו טמיר הטמירים בפנים, שהרי כאן צריך הכהן לצרף שם הקדוש ולהוריד רחמים, (כלם) שכולם כלולים בדיבור של עשרים ושתים אותיות, (שכולן מדות) (בשני כתרים) כתרי הרחמים. ובאותיות אלו של השם הזה סתומים עשרים ושתים מדות הרחמים, ושלוש עשרה של העתיק נסתר וגנוז מהכל, ותשע שהתגלו מזעיר אנפין (בזעיר אנפין), ומתחברים כולם בצרוף שם אחד שהיה הכהן מכוון כשפרס ידיו בעשרים ושתים אותיות חקוקות.</p>
<p>ותאנא כד הוה צניעותא בעלמא הוה מתגלייא שמא דא לכלא מדאסני הציפותא בעלמא סתים באתווי דכד הוה מתגלייא כהנא מכוין ושמא מתפרש במאי מכוין בסתימא דטמיר וגניז ומגלייא ומתפרש מדאסני הציפותא בעלמא סתים כלא באתון רשימין ות"ח דכל הני כ"ב אתון (ס"א רחמי) (ס"א דכל הני כ"ב מכילין דרחמי)</p>	<p>ולמדנו כשהיתה צניעות בעולם, היה מתגלה שם זה לכל. משרבתה החוצפה בעולם, נסתר באותיותיו, שכשהיה מתגלה הכהן היה מכוון, והשם מתפרש, במה מכוון, מכוון בנסתר שטמיר וגנוז ומתגלה ומתפרש. משהתרבתה החוצפה בעולם, נסתר הכל באותיות רשומות. ובא וראה שכל אלו עשרים ושתים אותיות (רחמים) (שכל אלו עשרים ושתים מדות הרחמים)</p>
<p>רע"מ</p>	<p>רעיא מהימנא</p>
<p>פקודא בתר דא ברכת כהנים יברכך יי יאר יי ישא יי מקורא דתלת שמהן אלין יוד ה"א וא"ו ה"א² (ס"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י³) קדושה אהי"ה אהי"ה אהי"ה⁴ דמקורא! דיליה יו"ד ה"א וא"ו</p>	<p>מצוה, אחרי זו ברכת כהנים, יברכך ה' יאר ה' ישא ה', מקור משלשה שמות אלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י) קדושה, אהי"ה אהי"ה אהי"ה</p>

¹ דבו ג' יודין (יהל אור).

² יוד ה"א וא"ו ה"א נמחק בצעיר מאמרי קש"י ובמקומו גוסס "יו"ד ה"י וא"ו ה"י והוא הו"ה לס"ג.

³ פירוש כי אלו השלשה היות הנזכרות הנרמזות ב"ג תיקוני דיקנא דעתיקא כמבואר אצלנו בביאור
ברכת כהנים וע"ש. ואמר כי המקור שלהם מהיכן יצאו הוא משם הו"ה ס"ג אשר היא ברישא תניינא
דעתיקא כנז'. וכבר ידעת ענין יב"ק שהם ר"ת יחוד ברכה קדושה ואלו השלשה היות הנזכרים שלשתם
נקראים ברכה ונרמזות בפסוק יברכך ה' וישמרך ואח"ך ענין קדושה היא ברישא תליתאה אשר היא הו"ה
דמילוי אלפין כנ"ל והנה זו הרישא תליתאה היא הנקראת מוח' סתימאה דעתיקא ובכל מקום בחינת
הקדושה היא במוחין כנודע כי כל קדש הוא בחכמה שהוא במוח. ואמנם רוחא דרישא קדמאה לרוב
מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בבחינת הבל היוצא מן הפה ואף גם זה אינו מושג
עתה רק לעתיד דרחצין אבהתנא לאתלבשה ביה כנ"ל. ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמוהו ולכן נתלבש
למטה בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא כנז' שהוא יותר חומרי מהבל הפה אבל אינם בחינת אבר ממש
אבל רישא תליתאה נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמי ואותו ההבל היוצא משם הוא נמשך
מרישא תליתאה הנקרא מוחא סתימאה והנה חוטם הוא בגי' ס"ג והענין הוא כי אעפ"י שיצא מרישא
תליתאה שהוא שם מ"ה דאלפין וס"ג הוא לעילא מיניה ברישא תנינא עכ"ז הענין הוא כי אמת הוא
שהחוטם הוא ברישא תליתאה אבל הוא בגמטריא ס"ג לרמזו כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תניינא
שהוא למעלה ממנו ומשם יצא רישא תליתאה וגם לטעם זה חוטם הוא בגמטריא שלשה שמות של אהי"ה
אהי"ה אהי"ה (שער מאמרי רשב"י).

⁴ וטעם היות החוטם הנז' עולה בגמט' שלשה שמות אהי"ה שהוא בבינה הטעם הוא לפי שהחוטם הוא
בינה ולכן נרמז בו שם אהי"ה שהוא בבינה וטעם הדבר הוא כמה שידעת כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה

<p>ה"א² קשורא דתרויהו יחוד דתרווייהו אדנ"י דביה א"י דרמיזין איהדנו"הי³ (ס"א יאהדונה"י ודא עמודא דאמצעייתא ושכינתא איהי יאהדונה"י)⁴ (ס"א מקורא מג' שמהן אלין וי"ד היי וי"ו היי וכו' דרמיזין יאהדונה"י ודא עמודא דאמצעייתא שכינתא איהדונה"י (נ"א איהדונה"י)⁵ ורמיזין א"י⁷ רביעאה מתריי שמהן מפרשן דרשימין בהון⁹ ע"כ</p>	<p>שמקורו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הקשר של שניהם, היחוד של שניהם, אדנ"י, שבו א"י, שרמוזים איהדונה"י (יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי והשכינה היא יאהדונה"י) (מקור מג' שמות אלו יו"ד היי וי"ו היי וכו' שרמוזים יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי השכינה איהדונה"י) (איהדונה"י) ורמוזים א"י רביעי משני שמות מפרשים שרשומים בהם.</p>
<p>קמז"א</p>	
<p>משה אמר אותן בשתי פעמים, פעם ראשונה אמר שלש עשרה מדות של עתיק העתיקים, נסתר הכל, להוריד אלה למקום שנמצא הדין, לכפותם.</p>	<p>פעם שניה אמר תשע מדות רחמים שכלולים בזעיר אנפין, ומאירים מהעתיק הנסתר מהכל, וכולם כולל הכהן כשפורש ידיו לברך את העם, ונמצאים שמתברכים כל (העליונים) העולמות בצד הרחמים שנמשכים מהעתיק נסתר הסתום מהכל.</p>
<p>זמנא תניינא אמר ט' מכילין¹¹ דרחמי דכלילין בועיר אנפין ונהירין מעתיקא סתימאה דכלא וכלהו כליל כהנא כד פרים ידוי לברכא עמא ומשתכחון דמתברכין כלהו (ס"א עלאין) עלמין בסטרא דרחמי דאתמשכן מעתיקא¹² טמירא</p>	

דאלפין כנז' בתקונין דקכ"א. וכנגד השלשה יודין שיש בשם ס"ג יש שלשה אלפין במילוי מ"ה שהם סוד שלשה שמות אה"ה שמתחילין באות אלף והם בגמטריא ס"ג וכל זה להורות כי הם נמשכין מן שם ס"ג דברישא תנינא. וזהו סוד פסוק הכל ס"ג כי אפי' שם מ"ה דאלפין נרמז בו ענין שם ס"ג. והנה מזה החוטם דעתיקא אשר נמשך מרישא תליתאה מוחא סתימאה דעתיקא הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקירא דז"א (שער מאמרי רשב"י).

¹ ג' אלפ"ין. ולכך ג' פעמים קדוש בקדושה (יהל אור).

² והוא מ"ה (נוסף צעור מאמרי רשב"י).

³ נמחק צעור מאמרי רשב"י H וגורס את המוסגר.

⁴ איהדונה"י (שער מאמרי רשב"י).

⁵ נמחק ציהל אור.

⁶ נמחק צעור מאמרי רשב"י H, ויהל אור.

⁷ ור"ל דלמעלה פי' ברכה וקדושה, עכשיו פי' יחוד, שהוא תו"מ, ורמיזין בשם אדנ"י, א"י בר"ת וס"ת, דשם אדני כלול בשם הו"ה. ועוד בצירוף שני השמות הנ"ל, רמיזין בתחילתו א"י דמסט' דת"ת צירוף הו"ה קודם לא"ד, וכאן להיפוך, לפיכך בשם אדני א' בראש וי"ד בסוף. ובה כלילן קדושה וברכה, קדושה בא' כנ"ל, וברכה ביוד"ן כנ"ל. והן ג"פ כנ"ל. והיא רביעאה, אות רביעי שבשם, כלול מכל ג' אותיות, חיה הרביעית, ולכן כלולים בצירוף הנ"ל. וכן בצירוף אה"ה והו"ה בא' וי"ד, אותיות ראשונות, שהן בנוק' אחרונות, אותיות רביעיות של השמות. וז"ש רביעאה מן תרין כו' (יהל אור).

⁸ נוסחא אחרונה דרמזין יאהדונה"י ולך עמודא דלמלכותא שכינתא איהי יאהדונה"י נוסחא אחרונה איהדונה"י (שער מאמרי רשב"י).

⁹ בשם אדני יש בו שתי אותיות א"י כנז' בתקונין א' אה"ה י' יהו"ה לרמז כי תרין דיקנין קדישין דעתיקא ודז"א תרוייהו אתמשכן בנוק' הנק' אדנ"י וכנ"ל כי דיקנא דעתיקא היא בחי' שלשה הו"ה ודיקנא דז"א שלשה אה"ה ועם היות כי אין בנוקבא דז"א בחי' דיקנא עכ"ז לקמן נבאר איך הם נמשכין בה (שער מאמרי רשב"י).

¹⁰ פי' הם אל רחום וחנון שאמרם מר"עה כדי לכפות את הדינים וז"ש באתר דינא אשתכח לאכפייא להו' לפי שאז חטאו בעגל ורצה משה לכפות הדינים וכמ"ש באידרא רבא (מ"מ).

¹¹ הם ה' אך אפים וכו' דפרשת שלח לך שהם נגד ט' תיקונין דיקנא דזעיר והם מקבלים הארה מאריך, וז"ש ונהיר מעתיקא וכו' (מ"מ).

¹² פי' כי כל העולמות מתברכים על ידי הרחמים שאנו מושכים מאריך בברכת כהנים כמ"ש הרב שאנו מושכים תלת ירשין שהם רישא דלא אתידע וגולגולתא ומוחא דאריך (מ"מ).

<p>וכל העשרים ושתיים אותיות הללו מדות נסתרות.</p>	<p>סתימאה דכלא וכל הני כ"ב אתון מכילן סתימאן</p>
<p>"יברכך ה' וישמרך" אלו שלשה פסוקים ושלשה שמות של שתיים עשרה אותיות הכלולות כנגדם, ובכל התכוון הכהן, וכל עליונים ותחתונים מתבשמים בעשרים ושתיים אותיות נסתרות בשלשת הפסוקים הללו, כנגד עשרים ושתיים (אותיות) מדות רחמים שכוללות הכל, ולכן כתוב "אמור" ולא "אמר" כמו שבארנו.</p>	<p>יברכך יי' וישמרך אלין תלת קראי² וגי' שמהי³ דתריסר אתון כלילין לקבליהון⁴ ובכלא אתכוון כהנא וכל עלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתון דסתימין בהני ג' קראי⁵ לקביל כ"ב (אתון) מכילן דרחמי דכליל כלא⁶ ובג"כ כתיב אמור ולא אמרו כמה דאוקימנא</p>
<p>"אמור" שצריך לכוון בכל הנסתרים הללו, בכל המעלות הללו, אמור בדברים נסתרם של מעלה, אמור חשבון רמ"ח איברים שבאדם חסר אחד. למה, שבאחד כולם תלויים, וכולם מתברכים בברכה זו,</p>	<p>אמור דבעי לכוונא בכל הני סתימין בכל הני דרגין אמור במלין סתימין דלעילא אמור חושבן רמ"ח אברין דבאדם חסר חד מ"ט דבחד תליין כלהו וכלהו מתברכאן בהאי ברכתא בהני תלת קראי כדארמן להם לאתכללא בהאי ברכתא</p>

¹ פי' שגם הכ"ב אתון שהם שם מ"ה ואד"ני הנז"ל אנו מושכים אותם מהדיקנא דאריך כמ"ש בסידור. ומלת דאתמשכן קאי נמי על הכ"ב אתון ור"ל דמתברכין כולהו עלמין בסטרא דרחמי דאתמשכן מעתיקא וכו' דהיינו האורות הנז' שאנו מושכים מאריך. ולא זו בלבד אלא גם כל הני כ"ב אתון מכילן סתימן שהם מ"ה ואד"ני הנז"ל (מ"מ).

² פי' והם כנגד נה"י דתבונה שהם ג' מוחין כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

³ פי' ג' הו"ת שבג' פסוקים הנז' שיש בהם י"ב אתון הם נגד ג' מוחין ג"כ ובכולם היה הכהן מכוין כדי לבסם העולמות וז"ש "יברכך וכו' אלין ג' קראי" שהם ג' מוחין הנז' וג' שמהן וכו' כלילין לקבליהון היינו נגד ג' הנז' ובכולא אתכוון כהנא כדי להמשיכם. א"נ י"ל מ"ש "וכל הני כ"ב אתון מכילן סתימן" וכו' ר"ל כ"ב אתון של מ"ה ואד"ני שהם מהדיקנא דאריך הם כוללים כל השפע הבא עלי' ברכת כהנים שיש ג' פסוקי' יברכך יאר ישא וג' הו"ת. וז"ש וכל הני כ"ב אתון וכו' (מ"מ).

⁴ דהיינו להודיענו שג' פסוקים של ברכת כהנים וג' הו"ת שיש בה ג"כ כל השפע שבא עלי' הוא כלול בכ"ב הנז' (מ"מ).

⁵ דע ששם כ"ב שהוא אנק"תם וכו' היוצא מברכת כהנים איתא בפרדס מהר"מק שהוא יוצא מפסוק יברכך ה' וישמרך שיש בו ט"ו אותיות ומשני תיבות יאר ה' שכולם ג' כ"ב אותיות. ובחילופי אל"פא ב"תות הם אנ"קתם וכו' הנז'. אבל נל"עד מדברי הרב ז"ל שכתבנו לעיל שאמר תכוין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני וכו' ובהם נכלל כל השפע הנז'. ובהם נכללים י"ג דעתיקא וט' דעזיר. מוכח בהדיא ששם כ"ב הם הב' שמות הנז' שהם מ"ה ואד"ני שאותיותיהם כ"ב ומתחלפים בא"ב והם אנק"תם וכו'. וז"ש הזוהר מתבסמן בכ"ב אתון דסתימן וכו' שהם ב' שמות מ"ה ואד"ני הנז' שבהם נכלל כל השפע שאנו ממשכים בג' פסוקים הנז' ולכן אמר בכ"ב אתון דסתימן בהני קראי וז"ש לקביל כ"ב אתון מכילן דרחמי שהם י"ג דעתיקא וט' דעזיר הנכללים בהם ג"כ אבל לדברי הרמ"ק ז"ל מאי קאמר דסתימן כהני ג' קראי הרי כ"ב אתון אינם אלא בפסוק יברכך וב' תיבות מפסוק השני. ובמ"ש ניהא. אמור חושבן רמ"ח יובן במ"ש הרב בדרוש הנז"ל וז"ל אמור ג' רמ"ח ע"ה כי למ"ד ומ"ם דצלם דאבא כל א' יש בו רמ"ח איברים מצוייר בהם דוגמות הצ"די שהיא מתפשטת בר"מח איברי הגוף וז"ש רז"ל אמור ג' רמ"ח ע"ה כיוונו לזה שביארנו עכ"ל ובוה נבין דברי הזוהר שבברכת כהנים נכנסים למ' דצלם דאבא ובכל א' יש בו רמ"ח אברים ורומזים במלת אמור. ומ"ש מ"ט דבחד תליין כולהו הוא אריך שהוא נעלם ולא נזכר בכלל הרמ"ח שממנו הם הרמ"ח הנז' כי אריך ממנו יונקים בל הפרצופים: זכו אדם יבוא להם שפע גדול כי הם במדרגת אדם ואם לאו נמשל כבהמות נדמו. ואמר לו זהו הפשט. אבל רזא דמלה בעינא (מ"מ). שם של כ"ב יוצא מראשי הברכות, שהם יברכך וישמרך יאר ויחנך ישא, שהם כ"ב אותיות ג"כ, ג' אלף תמ"ד, עם אמור שהוא ג' רמ"ז, שהוא ג' אלף תרצ"א. והשמות, תקצ"א תק"פ ש"ל ק"פ, ג' אלף תרס"א, ועם י' מאמרות ג' אלף תרצ"א. וז"ש בזוהר נשא קמ"ז ע"א וכל עלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתון דסתימין בהני ג' קראי. וכן אמר למטה בכ"ב אתון מתברכין כלא. ובג"כ כתיב אמור ולא אמרו. כי אמרו ה' משמע ציווי, שיאמרו להם, אבל אמור משמע לצרף ג"כ כנ"ל. והנה ס"ג ומ"ה ג' ח"ק, ועם כתר הוא ק"ט, ועם אמור ג' וישם ברכה ששית הכוללת הכל, כי אם אין שלום כו' {אין כלום. ספרא ריש בחוקתני}. (יהל אור).

⁶ אפשר שאותיות הויה אדנ"י הם ו' אותיות לבד שסימנם אדניהו ומספר אלו אותיות שיש מהם בג' פסוקים אלו זולת ג' היות שהם כ"ב וכ"ב עם הכולל כ"ג כיצד י' וידן ו' ויין ד' אלפין ג' נונין מאלו כ"ב יוצא שם כ"ב המיוחד בתפילת רבי נחוניא בן הקנה למדת ת"ת אנקת"ם פסת"ם ספסטי"ם דיונטי"ם (זהר הרקיע).

<p>עלאין ותתאין</p>	<p>בשלשת הפסוקים הללו, כמו שבארנו להם, לכלל בברכה זו עליונים ותחתונים.</p>
<p>תאנא א"ר יוסי יומא חד יתיבנא קמיה דר"א ב"ר שמעון שאילנא ליה אמינא רבי מאי קא חמא דוד דקאמר אדם ובהמה תושיע יי' אדם תינח בהמה למה א"ל יאות שאלת כלא במנינא הוא זכו אדם לא זכו בהמה</p>	<p>למדנו, אמר רבי יוסי, יום אחד ישבתי לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון, ושאלתי אותו, אמרתי רבי, מה ראה דוד שאמר "אדם ובהמה תושיע ה'". אדם ניחא, בהמה למה. אמר לו, יפה שאלת, הכל הוא במנין, זכו אדם, לא זכו בהמה.</p>
<p>אמינא רבי רוא דמלה קא בעינא א"ל כלא אתמר ות"ח קרא קב"ה לישראל אדם כנוונא דלעילא וקרא להו בהמה וכלא כהד קרא דכתיב ואתן צאני צאן מרעיתי וגו' ואתן צאני צאן מרעיתי הא בהמה אדם אתם הא אדם וישראל אקרו אדם ובהמה ובג"כ אדם ובהמה תושיע יי'</p>	<p>אמרתי, רבי סוד הדבר אני רוצה, אמר לו הכל נאמר. ובא וראה, הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אדם כדוגמא שלמעלה, וקרא להם בהמה, והכל בפסוק אחד, שכתוב "ואתן צאני צאן מרעיתי וגו'". ואתן צאני צאן מרעיתי, הרי בהמה. "אדם אתם" הרי אדם. וישראל נקראו אדם ובהמה, ומשום זה אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ועוד רוא דמלה זכו אדם כנוונא דלעילא לא זכו בהמה אקרון וכלהו מתברכאן בשעתא הדא אדם דלעילא ובהמה דלתתא וכ"ש דכלא אית בהו בישראל הה"ד אדם ובהמה תושיע יי'</p>	<p>ועוד סוד הדבר, זכו אדם כדוגמא שלמעלה, לא זכו נקראו בהמה, וכולם מתברכים בזמן אחד. אדם שלמעלה ובהמה שלמטה, וכל שכן שהכל יש בהם בישראל, זהו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'.</p>
<p>ות"ח לית ברכתא לתתא אשתכח עד דישתכח לעילא ומדאשתכח לעילא אופך לתתא אשתכח וכלא הכי תליא לטב ולכיש לטב דכתיב אענה את השמים והם יענו את הארץ לכיש דכתיב יפקוד יי' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה</p>	<p>ובא וראה, הברכה לא נמצאת למטה עד שתמצא למעלה, ומשנמצא למעלה גם למטה נמצאת, והכל תלוי כך, לטוב ולרע. לטוב שכתוב "אענה את השמים והם יענו את הארץ" לרע שכתוב "יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה".</p>
<p>א"ר יהודה בג"כ (האי תפארת פתח ביה) כתיב אמור להם סתם לאתברכא עלאין ותתאין בלהו כהדא דכתיב כה תברכו בתחלה ואחר כך אל בני ישראל אמור להם סתם לאתברכא בלהו כהדא יברכך יי' לעילא וישמרך לתתא יאר יי' פניו לעילא ויהנך לתתא ישא יי' פניו לעילא וישם לך שלום לתתא</p>	<p>אמר רבי יהודה בגלל זה (התפארת הזו פתח בו) כתוב, אמור להם סתם להתברך עליונים ותחתונים כולם כאחד, שכתוב "כה תברכו", בתחלה ואחר כך "את בני ישראל אמור להם", סתם להתברך כולם כאחד. "יברכך ה'" למעלה, "וישמרך" למטה. "יאר ה' פניו", למעלה, "ויחנך" למטה. "ישא ה' פניו" למעלה, "וישם לך שלום" למטה.</p>
<p>ר' אבא אמר בלהו כהדא מתברכאן בכ"ב אתון גליפן דשמא קדישא דאתכלל וסתים הכא בכ"ב אתון מתברכאן בלהו ואינון רחמי גו רחמי דלא אשתכח בהו דינא ולא והכתיב ישא יי' פניו אליך אמר רבי אבא ישא יסלק ויעבר בנין דלא ישתכח דינא כלל</p>	<p>רבי אבא אמר כולם מתברכים כאחד בעשרים ושתים אותיות חקוקות של השם הקדוש שנכלל ונסתר כאן, בעשרים ושתים אותיות כולם מתברכים, והם רחמים תוך רחמים, שלא נמצא בהם דין. ולא, והרי כתוב "ישא ה' פניו אליך", אמר רבי אבא "ישא" יסלק ויעביר, כדי שלא</p>

¹ פי' דוגמת הפרצופים כגון אריך וזעיר הנק' אדם וקרא להו בהמה. פי' דוגמת המ' הנק' ב"ן גי' בהמה וישראל יש בהם ב' בחינות הנז' (מ"מ).

<p>תאנא אמר רבי יוסי בשעתא דכהנא פרים ידיו אסיר ליה לעמא לאסתכלא ביה משום דשכינתא שריא בידוי א"ר יצחק אי הכי כיון דלא חמאן מה אכפת להו דהא כתיב כי לא יראני האדם והי בחייהון לא חמאן אבל במיתתהון חמאן! א"ל משום דשמא קדישא רמיזא באצבען דידי ובעי ב"ג לדחלא אע"ג דלא חמאן שכינתא לא בעאן לאסתכלא בידיהו דכהני בנין דלא ישתכחון עמא הציפאן לגבי שכינתא</p>	<p>ימצא דין כלל. למדנו, אמר רבי יוסי, בשעה שהכהן פורש ידיו אסור לעם להסתכל בו, משום ששכינה שורה בידיו. אמר רבי יצחק אם כן, כיון שלא רואים, אז מה אכפת להם, שהרי כתוב "כי לא יראני האדם וחי", בחייהם לא רואים, אבל במיתתם רואים. אמר לו, משום שהשם הקדוש רמוז באצבעות ידיו, וצריך האדם לפחד, אף על גב שלא רואה שכינה לא צריך להסתכל על הידים של הכהנים, כדי שהעם לא ימצא בחוצפה אל השכינה.</p>
<p>תאנא בההיא שעתא דכהנא פרים ידוי צריכיין עמא למיתב בדחילו באימתא ולינדע דההיא שעתא עידן רעותא אשתכח בכלהו עלמין ומתברכן עילאין ותתאין ולית דינא בכלהו והוא שעתא דאתגלי סתימא עתיקא דעתיקין בזעיר אנפין ואשתכח שלמא בכלא²</p>	<p>למדנו בשעה שהכהן פורש ידיו, צריך העם לשוב ביראה באימה ולדעת, שאותה שעה עת רצון, נמצא בכל העולמות ומתברכים עליונים ותחתונים, ואין דין בכלם, והיא השעה שמתגלה הנסתר עתיק העתיקים בזעיר אנפין ונמצא שלום בכל.</p>
<p>אמר רבי שמעון בהני תלת קראי</p>	<p>אמר רבי שמעון בשלשת הפסוקים הללו</p>
<p>קמז/ב</p>	
<p>רישיהון יו"ד³ יו"ד יו"ד יו"ד ברכך י"אר י"שא כלהו לאחזאה מהימנותא שלימא ולא תברכא ז"א מעתיקא מאן דאצטריך יו"ד יו"ד יו"ד לאתברכא זעיר אנפין מעתיקא דכלא ובג"כ יברכך יי לעילא⁵ וישמרך (הוא) הכא לתתא וכן כלהו</p>	<p>ראשם יו"ד יו"ד יו"ד, "ברכך י"אר י"שא, כולם להראות אמונה השלמה ולהתברך ז"א מהעתיק, מי שצריך יו"ד יו"ד יו"ד להתברך זעיר אנפין מעתיק הכל, ולכן יברכך ה' למעלה וישמרך [הוא] כאן למטה, וכן כלם.</p>
<p>ותאני תנא קמיה דר"ש האי מאן דמצער בחלמיה ליתי בשעתא דכהני פריי דידיהו ולימא רבש"ע אני שלך וחלומותי שלך וכו' אמאי משום דההיא</p>	<p>ושנה התנא לפני רבי שמעון, מי שמצטער בחלומו שיבא בשעה, שהכהנים פורשים ידיהם, ויאמר רבונו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך וכו', למה, משום</p>

¹ וכן הוא בח"א צח ע"א ריח ע"ב רכו ע"א ובמדרש רבה סוף פרשת נשא (לש"ו).

²

³ הכוונה כי נודע כי יש שם ס"ג שהוא בכתר ויש בו ג' יודין ומהם יוצאין ג' היות שהם בג' ברכות יברכך יאר ישא וכמו שמג' יודין דשם ס"ג יוצאין ג' היות כך בג' יודין יברכך יאר ישא יוצאין ג' היות אחרים והבן זה כי זה סוד גדול. ושם זה הוא בעתיקא וממנו מתברך ז"א שהוא ת"ת כולל ח' ספי' מחכמה עד יסוד כנודע בסוד ח' של אחד ולהיות שבו סוד הו' לכן באו בו ג' ויין המקבלים מג' יודין דבעתיקא ואלו הם וישמרך ויחונך וישם וזהו כוונת אמרו ובג"כ (במדבר ו' כד) יברכך ה' לעילא פי' בעתיקא וישמרך לתתא בז"א וזה בא בתיקונים דף קכ"א ע"ב ענין ג' יודין וג' ויין. נמצא כי יותר מכוסים הם ג' יודין דראשי תיבין מן ג' שמות הויה ולכן לא נקט הכא אלא הני ג' יודין ולא ג' שמהן דמתחילין ביודין (זהר הרקיע). ג' יו"ד יו"ד אלו הם נגד ג' הו"יות דחיוורתתי שכולם יו"ד יו"ד כמ"ש הרב. אי נמי נגד ג' הו"יות דאורא שהם ס"ג או דמוח' שהם מ"ה ולכן נכתבו ג' יודין לרמוז על ג' הו"יות הנז' וכולם אנו ממשיכים אותם מאריך לזעיר (מ"מ).

⁴ שמא דעתיקא מתמלא ביודין כזה יו"ד ה"י ו"י ה"י, ולהורות שהשם הנזכר הוא סוד תיקוני דיקנא דאריך אנפין לכן באה ל' בתחלה ואחר כך השם כאומרנו שם זה יתמלא ביודין שהוא בכתר, ואחר כך תשעת תיקוני דיקנא והם תשעה מלות שהם וישמרך פניו אליך ויחנך פניו אליך וישם לך שלום הרי תשעה רמז לזעיר אנפין, ואם תאמר הכא משמע שמתגלה אריך אנפין' בזעיר בכל יום ובאדרא לעיל משמע דווקא ביום שבת בשעת מנחה, ויש לומר דבכל יום מתגלה בבוקר דווקא ויום שבת אפילו בשעת המנחה כדי לבטל הדין, עוד בכל יום תיקוני דיקנא לחוד וביום שבת מצד הרצון דמצחא לעילא מדיקנא (אור יקר).

⁵ כאן מפרש שהכהנים מדברים עם זעיר ואומרים לו יברכך ה' שהוא אריך מג' הו"יות הנז' ואח"כ ימשך שפע לתחתונים וזהו וישמרך הכא לתתא (מ"מ).

<p>שעתא אשתכחו רחמי בעלמין כלהו ומאן דיבעי צלותיה בצעריה! אתהפך ליה דינא לרחמי²</p>	<p>שאותה שעה נמצאים רחמים בכל העולמות, ומי שיבקש תפלתו בצערו מתהפך לו דין לרחמים.</p>
<p>ושמו את שמי מהו ושמו את שמי א"ר יהודה יתקנו כמה דכתיב ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו לאתקנא בברכתהון כתרין דימינא³ לימינא וכתרין דשמאלא לשמאלא כדקא חוי דבעיא דלא יטעון⁴ בהון לאתקנא כלא בגין דיתברכון עלאין ותתאין ואי יעבדון הכי⁵ מה כתיב ואני אברכם למאן לאינן כהני⁶ דכתיב ומברכין ברוך וכתביב ואברכה מברכין אינן מברכין לעמא ואנא אברך להו ולפיכך כתיב ושמו ולא כתיב יאמרו או יזכרו</p>	<p>"ושמו את שמי", מה זה, ושמו את שמי. אמר רבי יהודה יתקנו כמו שכתוב, ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו, להתקין בברכתם כתרין של ימין לימין, וכתרין של שמאל לשמאל כראוי. שצריך שלא יטעו בהם להתקין הכל, כדי שיתברכו עליונים ותחתונים, ואם יעשו כך מה כתוב "ואני אברכם". למי, לאותם כהנים שכתוב "ומברכין ברוך", וכתוב "ואברכה מברכין", הם מברכים את העם ואני אברך אותם, ולפיכך כתוב "ושמו", ולא כתוב יאמרו או יזכרו.</p>
<p>תאנא כל כהן דלא רחמין ליה עמא לא יפרוס ידיו ועובדא הוה בחד כהן דקם ופרים ידיו ועד דלא אשלים אתעביד תלא דגרמי מ"ט משום דלא בריך בחביבותא וקם אחר ופרים ידיו וברך ואתתקן ההוא יומא כל כהן דהוא לא רחמי לעמא או עמא לא רחמין ליה לא יפרוס ידיו לברכא לעמא דכתיב טוב עין הוא יבורך⁷ אל תקרי יבורך אלא יברך</p>	<p>למדנו, כל כהן שלא אהבים אותו העם, לא יפרש ידיו, ומעשה היה בכהן אחד שקם ופרש ידיו, ועד שלא השלים נעשה גל עצמות, למה, משום שלא ברך בחביבות וקם אחר ופרש ידיו וברך, והתתקן אותו היום כל כהן שאינו אהב את העם או העם לא אהבים אותו, לא יפרש ידיו לברך את העם, שכתוב "טוב עין הוא יבורך", אל תקרי יבורך אלא יברך.</p>
<p>תאנא א"ר יצחק בא וראה מה כתיב בההוא רשע דבלעם בשעתא דאתמסר ליה לברכא לישראל הוה משגח בעינא בישא⁸ בגין דלא יתקיים ברכתא והוה תלי מלוי בההוא עינא בישא דכתיב נאם בלעם בנו בעור מאי בנו בעור מההוא דהוה סאני להו⁹ יתיר מכל בני עלמא ונאם הגבר שתום העין דסתים עינא טבא מנייהו בגין דלא יתברכון ולא יתקיים ברכתא</p>	<p>למדנו אמר רבי יצחק, בא וראה מה כתוב באותו רשע, שבלעם בשעה שנמסר לו לברך את ישראל, היה משגיח בעין רעה, כדי שלא תתקיים הברכה, והיה תולה דבריו באותה עין רעה, שכתוב "נאם בלעם בנו בעור". מה זה בנו בעור, מאותו שהיה שונא אותו יותר מכל בני העולם. "ונאם הגבר שתום העין", שסתום העין טוב מהם, כדי שלא יתברכו ולא תתקיים הברכה.</p>
<p>א"ר יהודה הכי הוא ודאי דאשתכח פקיעא (ס"א)</p>	<p>אמר רבי יהודה, כך הוא בודאי שנמצאת פתיחת (שנמצאת פקחת) עין לברך,</p>

¹ בחלמיה (או ריקר).

² מפני שהחלום תלוי ועומד אם יתהפך לטוב או להפך וראיה כל החלומות הולכים וכו', וא"כ כמו שהספירות על ידי הרחמים הם מתהפכין מדין לרחמים כך החלם יתהפך, ולפיכך "מאן דבעי צלותיה בחלמיה" דווקא יש לו ענין זה (אור יקר).

³ פסוק יברך לימין, יאר לשמאל, ישא לאמצע (אור יקר).

⁴ מפני שיש מתברכין מימין ויש מתברכין מהשמאל ואם יבלבל המדרגות אין אחד מהם מתברכין (אור יקר).

⁵ כלומר אם יתקנו השם כראוי בענין שיתברכון אם כן יתקיים בהם ואברך מברכך ואני אברכם, ואם לא יתקנו אינם מברכים ואינם מתברכים (אור יקר).

⁶ כסברת ר' ישמעאל ולא כר' עקיבא (מ"מ).

⁷ ומקרא לא אתי אלא חדא "דלא רחים לעמא", ומההוא עובדא "אתי דלא רחמין ליה עמא" (או ריקר).

⁸ כמו שיש בקדושה מדרגה תקרא טוב עין כן בקליפות יש מדרגה תקרא רע עין (אור יקר).

⁹ לישראל (אור יקר).

<p>דאשכחן פקחא) דעינא לברכא דכתיב פקח עיניך בנין¹ לברכא וברכתא דרב המנונא סבא הכי אמר קב"ה יפקח עיניו² עלך ובהווא רשע כתיב שתום העין בנין דלא יתברכון על ידו וא"ר יצחק בנ"כ כהנא דבריך בעינא טבא ברכתיה אתקיים ודלא מברך בעינא טבא כתיב אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתי³, כלומר אל תבקש ממנו ברכה כלל.</p>	<p>שכתוב "פקח עיניך" כדי לברך. וברכת רב המנונא סבא, כך אמר הקדוש ברוך הוא, יפקח עיניו עליך, ובאותו רשע כתוב "שתום העין" כדי שלא יתברכו על ידו. ואמר רבי יצחק, לכן הכהן שברך בעין טובה ברכתו תתקיים, ושלא מברך בעין טובה, כתוב "אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתי", כלומר אל תבקש ממנו ברכה כלל.</p>
<p>אמר ר' יוסי ת"ח כתיב ולא אבה יי' אלהיך לשמוע אל בלעם וגו' לשמוע אל בלעם אל בלק מבעי ליה⁴ דהא עביד בלק כלא מהו אל בלעם אלא משום דהוה סתים עיני בנין דלא יתברכון ישראל תאנא א"ר יוסי א"ל קב"ה לבלעם רשע את סתים עיניך בנין דלא יתברכון בני אנא אפקח עיני וכל מלין דתימא⁵ אהפך להו לברכאן ההייד ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגו' וע"ד כתיב טוב עין⁶ הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל</p>	<p>אמר רבי יוסי בא וראה, כתוב "ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם וגו'", לשמוע אל בלעם, היה צריך להיות אל בלק, שהרי בלק עשה הכל. מה זה "אל בלעם", אלא משום שהיה סותם עיניו כדי שלא יתברכו ישראל. למדנו אמר רבי יוסי, אמר לו הקדוש ברוך הוא לבלעם, רשע אתה סותם עיניך, כדי שלא יתברכו בני, אני אפקח עיני, וכל הדברים שתאמר אהפוך אותם לברכה, זהו שכתוב "ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגו'", ועל כן כתוב "טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל".</p>
<p>מהו מלחמו כמה דאוקימנא⁷ דכתיב לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו' משמע דקדשי הקדשים לחם אלהיו נפק מניה ובנ"כ כי נתן מלחמו לדל תניא כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דעלאי לא מתברכי אלא בנייהו דישראל</p>	<p>מה זה מלחמו, כמו שבארנו, שכתוב "לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'", משמע שקדשי הקדשים לחם אלהיו יצא ממנו, ולכן כי נתן מלחמו לדל. למדנו, כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שעליונים ותחתונים, לא מתברכים אלא בגלל ישראל.</p>
<p>דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי חייא יוסי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה שנאמר בקרבך קדוש ולא אבא בעיר כלומר כל זמנא⁸ דשכינתא הכא בגלותא⁹ שמא דלעילא לא אשתלים וכל תקונין לא אתקנו כביכול אשתאר</p>	<p>שלמדנו, אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם של מעלה, עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר "בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר", כלומר כל זמן שהשכינה כאן בגלות,</p>

¹ כלומר עם היות ששם אינו נראה ענין ברכה ממש עם כל זה "ובגין לברכא" היה שהרי וראה שוממותיך וכו' ברכה היא לישראל לבנות מקדשם (אור יקר).
² עם היות שבאדרא נראה שיש פקחא לדין עם כל זה יש פקחא לרחמים ועיין שם (אור יקר).
³ שהרי בלעם מעולם לא קלל ובלק קראו לקלל (אור יקר).
⁴ נראה שחולק קצת שהרי למעלה אמר שלא דבר והשתא קאמר "וכל מלין דתימא" שנראה שהיה מדבר, אם לא שנאמר שהכוונה כל דברים שהם בדעתך לדבר אני אהפכם ואכריחך שתדבר ברכות, דל מלכות (אור יקר).
⁵ יסוד המקבל מבינה קדשי הקדשים ומשם יוצא השפע למטה (אור יקר).
⁶ פי' ג' הו"ו"ת הנק' לחם שנמשכים מאריך וא"ו לזעיר ומשם למלכות ואריך וא"ו נק' קדש הקדשים ולכן אמר הכתוב טוב עין הוא יבורך שצריך שהברכה תהיה בטוב עין משום כי נתן מלחמו שהם ג' הו"ו"ת הנזכרות לדל שהיא המלכות כי אד"ני יש בו ד"ל אותיות במילוי המילוי (מ"מ).
⁷ שאין הכוונה ירושלים התחתונה וישראל התחתונים עם היות דהא בהא תליא, אלא הכוונה "ישראל" תפארת "ירושלים" מלכות (אור יקר).
⁸ ואין לה ייחוד עם תפארת אין שתי אותיות "ה" מתייחדות וזהו שאמר וכל "תיקונין" וכו' וכן פירשנו בתקונים "ירושלים של מטה" מלכות "ירושלים של מעלה" בינה "נשבע הקב"ה" חכמה (אור יקר).

	השם שלמעלה לא נשתלם, וכל התקונים לא נתקנו, כביכול נשאר
קמח/א	
שמה קדישא חסרא	השם הקדוש חסר.
רבי אבא הוה אוזיל ללוד פגע ביה ר' זירא בר רב א"ל הא חמינא אפי שכינתא ומאן דחמי אפי שכינתא בעי למיזל ולרחמא בתראה הה"ד ונדעה נרדפה לדעת את ה' וכתוב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי' וגו' כי מציון תצא תורה וגו' ואנא בעינא למהך בתרך ולמילף מאינן מלי מעלייתא דאתון טעמין כל יומא מאדרא קדישא	רבי אבא היה הולך ללוד, פגע בו רבי זירא בן רב, אמר לו הרי ראיתי פני השכינה, ומי שרואה פני השכינה צריך ללכת ולרוץ אחריה, זהו שכתוב "ונדעה נרדפה לדעת את ה'", וכתוב "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' כי מציון תצא תורה וגו'" ואני רוצה ללכת אחריך וללמוד מאותם דברים מעולים, שאתם טועמים כל יום מהאדרא הקדוש.
מאי דכתיב והאמין ביי' ויחשבה לו צדקה אי קב"ה חשבה לאברהם או אברהם לקב"ה? ואנא שמענא דקב"ה חשבה לאברהם ולא אתישבא בלבאי ² א"ל הכי אוקימנא ולא הכי הוי	מה זה שכתוב "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה", אם הקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם או אברהם לקדוש ברוך הוא, ואני שמעתי שהקדוש ברוך הוא חשב אותה לאברהם, ולא התיישב בלבי, אמר לו כך בארנו, ולא היה כך.
ת"ח ויחשבה ויחשוב לו לא כתיב אלא ויחשבה ³ אברהם ודאי חשבה לקב"ה דתניא כתיב (&שם) ויוצא אותו החוצה א"ל קב"ה צא מאצטגנינות שלך לאו הווא אורחא למנדע שמי ⁴ את חמי ואנא חמינא אברם אינו מוליד אברהם מוליד	בא וראה ויחשבה לא כתוב, ויחשב לו אלא ויחשבה ודאי, שאברהם חשב אותה לקדוש ברוך הוא, שלמדנו כתוב "ויוצא אותו החוצה", אמר לו הקדוש ברוך הוא, צא מאצטגנינות שלך, לא אותה הדרך לדעת שמי אתה רואה, ואני רואה אברם אינו מוליד, אברהם מוליד.
מכאן ולהלאה אשתדלו בארחא אחרא כ"ה יהיה זרעך ⁵ מאי כ"ה היא כתר א עשיראה קדישא דמלכא למנדע שמיא והיא כתר דדינין ⁶ מתערין מנה ותאנא כה יהיה זרעך ממש ⁷ בההיא שעתא חדי אברהם ⁸ לאסתכלא ולמנדע שמיא ולאתרבקא ביה משום דאתבשר בכ"ה	מכאן ולהלאה השתדלו בדרך אחרת "כ"ה יהיה זרעך", מה זה כ"ה, היא כתר עשירי הקדוש של המלך, לדעת את שמו, והיא הכתר שהדינים מתעוררים ממנה, ולמדנו "כה יהיה זרעך", ממש באותה שעה, שמח אברהם להסתכל ולדעת את שמו,

¹ פי' הכתוב לפי זה והאמין בה' ויחשבה לו למ' אע"פ שהיא דין תקנה ועשאה צדקה שהמשיך לה ה' חסדים ולכן נק' צדקה צדק ה' (מ"מ).
² פי' מכח הקושיא דלקמן לכן פירוש זה לא נתיישב לו לרבי זירא ואמ"ל רבי אבא הכי אוקימנא ולא הכי. שהסכים לו שאותו הפי' אינו נכון אלא שאמת הוא שאברהם חשבה לקב"ה (מ"מ).
³ פי' מלת ויחשבה היא נקבה ובשלמא א' אמרינן דאברהם תקן מדת המ' ועשאה צדקה ניחא. אבל אם נאמר שהקב"ה חשב על אברהם כאלו עשה מצוה ויחשב לו צדקה מבעי ליה (מ"מ).
⁴ פתח הכניסה ששם משכילים במה שלמעלה (אור יקר). פי' לא מאצטגנינות תהיה יודע שמי שאצטגנינות אין ממנה מבוא לידע שמותיו ית' ולכן אמ"ל כה יהיה זרעך שהיא כתר א עשיראה למנדע שמי שעי' המ' הנק' כה ישיג האדם שמותיו ית' (מ"מ).
⁵ בכאן תזרע ותשפיע ולא למקום אחר (אור יקר).
⁶ עם היות שהדין, הוא מתעורר בבניה ונשפע לגבורה שם הם בדקות בכח, אמנם. ממלכות הם מתעוררים לפעול ממש (אור יקר).
⁷ פי' שיצחק תחלה היה אחוז במ' ואח"כ עלה לגבורה כמ"ש סוף פ' לך לך (מ"מ).
⁸ ולא הרע לו כה מפני דיניה כדמפרש ואזיל, צדקה דקבלת עלה דכורא והיא מתהפכת לרחמים, וכבר הארכתי במקומות אחרים, ואם תאמר מאי קאמר זרעך ויש לומר דמתמקאתי ליה. זרעא עם היות שאין לו זרע על ידי המזל כדקאמר צא מאצטגנינות, ואפשר לפרש שבשרו שהוא זרעו יהיו מקבלים ממדה זו

<p>ואע"ג דדינין מתערין מנה חשב אברהם לההוא כתר אע"ג דהיא דינא כאלו היא רחמי הה"ד ויחשבה מאי ויחשבה לההוא כתר אע"ג דהיא רחמי</p>	<p>ולהדבק בו, משום שהתבשר בכ"ה. ואף על גב שמתעוררים ממנה הדינים, חשב אברהם לאותו הכתר אף על גב שהיא דין כאלו היא רחמים, זהו שכתוב "ויחשבה", מה זה "ויחשבה" את אותו הכתר צדקה ורחמים.</p>
<p>אמר רבי יצחק ב"ה כתר אע"ג דדינא דידע דדינין מתערין מנה מהאי צדק הוא חשבה צדקה דדינין לא מתערין מנה בנין דהוא רחמי</p>	<p>אמר רבי יצחק כ"ה היא כתר עשירי ונקראת צדק, וממנה מתעוררים הדינים. ואברהם אף על גב שידע שמהצדק הזה מתעוררים הדינים, הוא חשב אותה צדקה שלא מתעוררים ממנה הדינים, בגלל שהיא רחמים.</p>
<p>תו אמר ר' אבא מאי דכתיב וי"י ברוך את אברהם בכל² כד"א כי כל³ בשמים ובארץ וכתיב כה תברכו דבנינייהו דישאל מתברך האי כ"ה על ידא דכהנא בנין דיתברכו ישראל לתתא וישתכח ברכתא בכלא ולזמנא דאתי (ס"א כתיב) כד"א יברכך יי מציון⁴ וגו' ברוך יי מציון⁵ שוכן ירושלים</p>	<p>עוד אמר רבי אבא, מה שכתוב "וה' ברוך את אברהם בכל", כמו שנאמר "כי כל בשמים ובארץ", וכתוב "כה תברכו", שבגלל ישראל מתברכת הכ"ה על ידי הכהן, בשביל שיתברכו ישראל למטה, ותמצא ברכה בכל. ולעתיד לבא [כתוב] כמו שנאמר "יברכך ה' מציון וגו' ברוך ה' מציון שכן ירושלים".</p>
<p>ויהי ביום כלת משה וגו' (במדבר ז א) תאנא רבי יוסי ביום שנכנסה כלה לחופה במאי אוקימנא⁶ ביום כלת משה? אלא מלמד דעל ידיו דמשה נכנסה אמר רבי יהודה וכי עד השתא אתעכבת דלא עיילת לדוכתה והכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'</p>	<p>"ויהי ביום כלות משה וגו'", שנה רבי יוסי, ביום שנכנסה כלה לחופה, במה בארנו ביום כלות משה, אלא מלמד שעל ידי משה נכנסה. אמר רבי יהודה, וכי עד עכשיו התעכבה שלא נכנסה למקומה, והרי כתוב "ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וגו'".</p>
<p>אמר רבי יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה ויהי ביום כלת משה כלת של משה ודאי⁸ דתנינן אמר ר"ש מאי דכתיב עלית למרום שבית שבי וגו' אלא בשעה שאמר לו קב"ה של נעליך⁹ מעל רגליך אודעוההר¹</p>	<p>אמר רבי יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה, "ויהי ביום כלות משה", ודאי כלתו של משה, ששינוי אמר רבי שמעון, מהו שכתוב "עלית למרום שבית שבי וגו'", אלא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך</p>

שהיא שכינתן של ישראל כנודע, והשתא ניחא שעם היות שנתבשר במדת הדין לו ולתולדותיו עם כל זה שמח כאלו היתה צדקה, ומלת כה ירמוז בה ממש כענין צדק לערך הדינים וכבר הארכתי לעיל (אור יקר).

¹ פי' בא לסייע ר' אבא (מ"מ).

² שאברהם הוא מדת כה דהיינו ה' שבתוכו, וברך את אברהם מדת המלכות "בכל" על ידי היסוד הנקרא כל, והא כיצד כי היסוד משפיע למלכות לברך לאברהם כענין כה תברכו (אור יקר).

³ פי' היא מ' הנק' בכל שהיא גי' ב"ן ועוד שיש בה ה' גבורות שהם גי' כ"ל וז"ש כי כל בשמים ובארץ שכל שהיא מ' שולטת בשמים ובארץ וז"ש וכתוב כה תברכו (מ"מ).

⁴ פי' שלעת"ל אנו מתברכים מיסוד ולא מהמ' לבד (מ"מ).

⁵ שם זה במלכות והיא מבורכת מציון מהיסוד, והטעם מפני שהוא שוכן ירושלים וכיון שהם ישראל מכבר על אדמתם שכינה מתברכת בסבתם מהיסוד, והיינו כענין כה תברכו לסבת ישראל כדפירשנו (אור יקר). פי' במה נכרת ברכת ה' שהוא זעיר ע"י ציון שהוא יסוד וציון הנז' שוכן ירושלים שבע"הז והפ' מדבר לעת"ל (מ"מ).

⁶ מלת משה קשיא ליה דהוה ליה למימר ויהי ביום כלת להקים את המשכן, משה מאי קאמר (אור יקר).

⁷ פי' וכי היא כלת משה כלת זעיר מבעי ליה שעמו נכנסה לחופה וא"כ משה אמאי אדכר הכא ותירץ שע"י משה נכנסה. ושיעור הכתוב מ' עשאה כלה משה (מ"מ). עי' לקמן רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

⁸ לא אצטריך לפרש כדפירשנו לעיל דעל ידיו דמשה אלא ממש כלתו של משה כדמפרש ואזיל רשבי ע"ה (אור יקר). עכשו מפרש. פי' אחר שהמ' היא כלת משה ממש (מ"מ).

⁹ שיפרוש מן האשה (אור יקר).

	הוא "של נעליך מעל רגליך", הזדעזעו ההר.
אמר מיכאל לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם (אתה) רוצה לסתור אדם, והרי כתוב "זכר ונקבה בראם ויברך אתם", ואין נמצאת הברכה אלא במי שהוא זכר ונקבה, ואתה אומר להפך מאשתו.	אמר מיכאל ² קמי קב"ה רבש"ע תבעי לסתור אדם והא כתיב זכר ונקבה בראם ויברך אותם ולית ברכתא אשתכח אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא ואת אמרת לאתפרשא מאתתיה
אמר לו הרי קיים משה פריה ורביה, כעת אני רוצה שישא את השכינה, ובשבילו תרד השכינה לדור עמו, זהו שכתוב "עלית למרום שבית שבי". ומהו השבי, שכינה, שנשאה לך. "לקחת מתנות באדם", באדם לא כתוב אלא באדם הידוע למעלה, וביום שירדה השכינה, אותו יום שנשאה למשה, היא ירדה, זהו שכתוב "כלות משה", כלת משה ממש.	א"ל הא קיים משה פריה ורביה השתא אנא בעינא דיתנסב בשכינתא ובגיניה יחות שכינתא לדיירא עמיה הה"ד עלית למרום שבית שבי ומאי שבי שכינתא דאתנסבת עמך לקחת מתנות באדם באדם לא כתיב אלא באדם ³ הידוע ⁴ למעלה וביומא דנחתת שכינתא ההוא יומא דאתנסבא במשה נחתא הה"ד כלת משה כלת משה ממש
וביהושע שפניו כפני הלבנה כתוב "של נעליך" שלא נפרד אלא בזמנים ידועים, שהרי השכינה לא נשאה לו כל כך, ולא נראתה לו, שכתוב "ויפול יהושע על פניו ארצה", אבל כאן כלת משה ודאי. מתנות באדם, כתוב מתנת, אשרי חלקו של משה שרבונו חפץ בכבודו על כל שאר בני העולם.	וביהושע דאנפוי כאנפי סיהרא כתיב של נעליך דלא אתפרש ⁵ אלא בזמנין ידיעני ⁶ דהא לא אתנסבת עמיה שכינתא כל כך ולא אתחזי ליה דכתיב (שם) ויפל ⁷ יהושע על פניו ארצה אבל הכא כלת משה ודאי מתנות באדם מתנת כתיב זכאה חולקיה דמשה דמאריה בעי ביקריה על כל שאר בני עלמא
"ויאמר ה' אל משה נשיא אחד ליום", מהו ליום, אמר רבי יהודה ימים שלמעלה שהתחנכו	ויאמר יי אל משה נשיא אחד ליום מהו ליום א"ר יהודה יומין דלעילא ⁸ דאתחנכו
קמח/ב	
להתברך באותם שנים עשר תחומים שנפרדים, וכל אחד התקן והתחנך בברכה, על ידי אותם שלמטה.	לאתברכא באינון תריסר תחומין דמתפרשא וכל חד אתתקן ואתחנך בברכתא על ידוי דאלין דלתתא
למדנו, כולם מתברכים בגלל מזבח	תאנא כלוהו מתברכין בנין מדבחא דלעילא

¹ מקודשי מיכאל (אור יקר). פי' הר סיני שהיה סמוך אל משה כשדבר הק"ב עמו בסנה (מ"מ).
² ראש השרים או משום דמיכאל שר החדס והעולם מתקיים בחסד דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה, או משום דייחוד וברכתא דשכיני' בימין והפורש מן האשה פורש מן השכינה, והארכתי בפרשת ויצא ושם פירשנו למה שאר בני אדם אם אין להם אשה אין שפינה עמהם ומרע"ה להפך, (אור יקר).
³ פי' זעיר ושיעור הכתוב לקחת מתנות שהיא המ' שהיתה מחובר' באדם עם זעיר הנק' אדם וכדמפרש מתנת כתיב (מ"מ).
⁴ תפארת, והכוונה כדמסיק מתנת כתיב שהיא המלכות שהיא נתונה מתנה באדם בתפארת, ומרע"ה לקחה משם והורידה, וביומא דנחתת שכינתא וכו' כלומר אותה הבחינה שהיא נשואה למשה שהיא בחינה פנימית אותה הבחינה ירדה לישראל והארכתי בספ"ר בשער המציאות עיין שם, (אור יקר).
⁵ אתתיה - מכל וכל אלא לעת צורך נבואה לבד (אור יקר).
⁶ פי' כתיב במשה של נעליך לשון רבים לפי שפירש מאשתו לגמרי אבל ביהושע כתיב נעליך חסר לומר שלא פירש אלא בזמנין ידיעני (מ"מ).
⁷ אמנם מרע"ה בעמידה בלי נפילה כבעל דפקידת לאתתיה קומה ה' שובת ה' ויהושע כעבד לפני רבו כמשתחוה (אור יקר).
⁸ פי' י"ב בקר שהם נגד י"ב שבטים שבער"הז. וי"ב בקר הנז' מתברכין באינון תריסר תחומין המפורשים שהם י"ב צירופי הוי"ה שבזעיר. אי נמי בתריסר תחומין הם י"ב גבולי אלכסון שמקבל זעיר מאריך כנודע. וי"ב בקר מתברכים מהם (מ"מ).

<p>ואפילו תתאה ואפילו עכו"ם מתברכן דתניא אמר ר' שמעון אלמלא לא אקריבו אלין תריסר נשיאין לא יכיל עלמא למיקם קמי תריסר נשיאי ישמעאל דכתיב שנים עשר נשיאים לאומותם</p>	<p>שלמעלה, ואפילו התחתון, ואפילו עובדי כוכבים ומזלות מתברכים, שלמדנו אמר רבי שמעון, אלמלא לא הקריבו שנים עשר נשיאים אלו, לא יכל העולם לעמוד לפני שנים עשר נשיאי ישמעאל, שכתוב "שנים עשר נשיאים לאומותם".</p>
<p>מדאקריבו אלין דישראל נסיבו שולטנותא דכלהו בני"ב נשיא אחד ליום וכל מה דאקריבו כגוונא דעילא אקריבו בנין דיתברכון כלהון</p>	<p>משהקריבו אלו של ישראל, לקחו שלטון של הכל, לכן נשיא אחד ליום, וכל מה שהקריבו כדוגמא שלמעלה הקריבו, כדי שיתברכו כולם.</p>
<p>אילם ששים עתודים ששים כמה דכתיב ששים גבורים סביב לה דבסטר גבורה כף אחת עשרה זהב וגו' והא אתמר זכאה חולקהון דצדיקייא דקב"ה מריק עלייהו ברכאן וציית צלותהון ועלייהו כתיב פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'</p>	<p>אילם ששים, עתודים ששים, כמו שכתוב "ששים גבורים סביב לה", שבצד הגבורה "כף אחת עשרה זהב וגו'". והרי נתבאר, אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מוריק עליהם ברכות, ומקשיב לתפלותיהם, ועליהם כתוב "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'".</p>
<p>פרשת בהעלותך</p>	
<p>וידבר יי אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו' (במדבר ח ב) רבי יהודה פתח (תהלים יט ו) והוא כחתן יוצא מחופתו וגו' זכאה חולקהון דישראל² דקב"ה אתרעי בהון³ ויהב להון אורייתא דקשומ⁴ אילנא דחיי⁵ דביה אחיד בר נש⁶ (ס"א ירית') חיינ להאי</p>	<p>"וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו'", רבי יהודה פתח, "והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'", אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא רצה בהם, ונתן להם תורת אמת, עץ חיים, שבו האדם אוזח</p>

¹ עי' זהר ח"ב קסז ע"א: כי נר מצוה, דא רזא דשמור, ותורה אור, דא רזא דזכור וכי' ועל רזא דא דהאי אור דדליק ונהיר להאי נר, כתיב ביה באהרן, (במדבר ח ב) בהעלותך את הנרות, בנין דהוא אתי מסטרא דהאי אור.

² שזוכים לקבל הארה מהקו האמצעי (רמ"ז).

³ שעם היות דכתיב ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, עכ"ז לא גלה להם סוד התורה אלא אדרבה פתח להם פתח שימאסו בה מפני שלא היה רוצה בהם, לישמעאל אמר דכתיב לא תגנוב ולעשו אמר דכתיב לא תרצח, אמנם לישראל אנסם כדרשו רז"ל בפסוק ויתיצבו בתחתית ההר, וגלה להם סודה (אור יקר). ב' רצונות היינו ב' מזלות הנוזלים מרצון העליון שהוא יסוד דעתיק שהוא שורש התורה ומצות, חסדים ל"נוצר", וגבורות ל"ונקה", ומשם תורת אמת (רמ"ז).

⁴ שהיא מהת"ת הנקראת אמת, ועל שמו נקראת תורת אמת, והיא נקראת עץ חיים כדמסיק לקמיה. והכוונה עץ שפירותיו חיים, אמנם למטה עץ הדעת ט"ר פירותיו מיתה, ולזה כתיב מעץ הדעת ט"ר לא תאכל ממנו. והטעם שכל הכחות האחוזים בת"ת וכל ענפיו קדושים, והנאחז בהם נאחז בקדושה שבה החיים הנצחיים. ובהיות האדם עוסק בתורה, אוזח בה ובפירותיה, והיינו עסק התורה שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, וכל דיבור ודיבור שאדם מוציא מפיו בתורה הוא אוזח ואוכל בעולם הזה ובבא, ענף מענפים, ואותו האור נמשך דרך מדרגות הסולם ונמשך לנשמה ומנשמה לרוח ומרוח לנפש ומנפש לגוף, והיינו "להאי עלמא חיינ ולעמלא דאתי" (אור יקר). תורת סוד ע"ב, ואמ"ת סוד אה"ה פעמים אה"ה ומשפיעים לב' יסודות דא"א שהוא סוד אילנא דחיי, כי ע"ץ גימ' ב' פעמים יסוד, וכאשר הם יחוד נק' ע"ץ (רמ"ז). ז"א נקרא אמת (מ"מ). עי' ע"ח שער כה דרוש ב: תורת אמת הוא ז"א הנמשך מואמת תיקון ז' דדיקנא.

⁵ חיים על שם הב' יסודות שכל יסוד נק' חי, וגם עץ החיים גימ' ע"ב קס"א שנמשכים מנוצר ונקה (רמ"ז). שיש בו מוחין דא"א הנק' חיים (תיק"ז עה ע"ב) (מ"מ). עי' שעה"כ פט ע"ד: נקראים חו"ב חיים, כי מהם תוצאות חיים למלך, ונקרא חיי המלך.

⁶ ישראל הוא דמות ז"א ולכן בעוסקו בתורה זוכה לאור א"א (רמ"ז).

⁷ רומז למש"כ ברז"ל שת"ח זוכים לחיים של אחרים בעולם הזה וכ"ש בעולם הבא כמבואר אצל ר"א בן דורדייא שזכה לכל חיי עולם הבא של יוחנן כהן גדול (רמ"ז), עי' ליקוטי הש"ס (עבודה זרה) אמרו עליו על

<p>עלמא¹ והיין לעלמא דאת² דכל מאן דאשתדל באורייתא³ ואחיד בה⁴ אית ליה היין (ס"א) אחיד בחיין) וכל מאן דשביק⁵ מלי דאורייתא⁶ ואתפרש מאורייתא כאלו מתפרש מחיין בנין דהיא היין וכל מלוי היין הה"ד (משלי ד כב) כי חיים הם וגו'⁷ וכתוב (שם ג ח) רפאות תהי לשרך וגו'⁸</p>	<p>(יורש) חיים לעולם הזה וחיים לעולם הבא, שכל מי שעוסק בתורה ואוחז בה יש לו חיים (אוחז בחיים), וכל מי שעוזב דברי התורה ונפרד מהתורה, כאלו נפרד מהחיים, משום שהיא חיים, וכל דבריה חיים. זהו שכתוב "כי חיים הם וגו'", וכתוב "רפאות תהי לשרך וגו'".</p>
<p>ת"ח אילנא דחיי אחיד מעילא לתתא⁹ והאי שמשא¹⁰ דנהיר לכלא נהורא דיליה¹¹ שארי מרישא¹² ואתפשט בגופא דאילנא¹³ בארע מישר ב' סמרין אחידין ביה¹⁴ א' על צפון וחד לדרום¹⁵ חד ימינא וחד שמאלא¹⁷ (ואינון)¹⁸ בשעתא¹⁹ דשמשא נהיר²⁰ כמה דאתמר מההוא גופא (ס"א נופא)¹</p>	<p>בא וראה, עץ החיים אחוז מלמעלה למטה, ושמש זו שמאירה לכל, אורה מתחיל מהראש ומתפשט בגוף האילן בדרך ישר, שני צדדים אחוזים בו, אחד לצפון ואחד לדרום, אחד ימין ואחד שמאל, (והם) בשעה שמאירה השמש כמו</p>

ר' אליעזר בן דורדייא וגו'. הנה כבר ידעת במ"ש בס' הגלגלים כי המגולגל המשלים נוטל חלקו וחלק חבריו בסוד יכין רשע וצדיק ילבש כי אותו לובש שעשה רשע זה ע"י קצת צדקותיו מעשיו הטובים ולא זכה ללבשו עתה אותו המגולגל המשלימו לובש אותו וזהו צדיק ילבש. ועי' אד"ז רצא ע"א: והאי והאי הני ירותא דאבוה ואמיה ירית מאי ירותא, דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן [סוד הדעת הוא ב' עטרין דגניזין באו"א, והוא תוספת על הז"א, שכן מציאות ז"א היא למעשה ז' בחינות, ובתיקון נוספות לה עוד ג' בחינות להשלימן ל' (בהגר"א על ספד"צ א' ע"ד הגהה ועיקר ענין). כאן מתבאר שתיקון הדיקנא מוריד שפע לשאר הפרצופים שתחתיו (בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ד ד"ה ואמר ואחסינו).] דא מסטרא דאבא הוה גניז בגווייהו חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה וכלהו מתעטרין ברישיה ואחיד לון וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא.

¹ מלכות (רמ"ז).
² בינה (רמ"ז).
³ כמ"ש סוטה (כא ע"א) עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה (רמ"ז).
⁴ היינו מקיים מצותיה, היינו לומד על מנת לעשות (אור יקר), היינו שזוכר מה שלמד (רמ"ז), לאפוקי שנה ופירש (מ"מ), אמנם עי' לעיל ח"א כז ע"ב שמשמע שהמחזיק היא בחי' הנוק, וזה החיבור ללמעשה.
⁵ הלשון בזהר ח"א קנב ע"ב הוא מרפה.
⁶ אפילו אוחז במצות (רמ"ז).
⁷ ז"ל: כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא.
⁸ ז"ל: רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ועי' לעיל פ' ע"ב, וכעין זה לקמן קס ע"ב: ות"ח לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה בגין דאיהי קיימא לדכאה לאלין מסאבי. ואסוותא באורייתא אשתכח. דכתיב רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ועי' בהגר"א בתיקו"ז קי ע"א: רפאות תהי לשרך - ר"ל, לשכינתא תתאה דהיא שרך אגן הסהר סיהרא קדישא כו' וז"ש זכאה איהו מאן דקריב לה כו' ואמר למטה ותשלך אמת ארצה דא שכינתא ועב"פ נשא קכ"ב א' בר"מ וכל מאן דחזר בתיבתא כאלו חזר את ה' לאת ה' דאיהו בן ה"ה אשתלים ביה הוי"ה ודא איהו תשובה תשוב ה' ודאי לגבי ה' כו'.
⁹ ז"א מקבל מבינה ונותן למלכות (מ"מ).
¹⁰ היינו הארת יסוד אבא שמאיר דרך ז"א שיסוד עצמה היא בבחי' ופני לא יראו (רמ"ז). ז"א נקרא שמש כמ"ש בתיקו"ז (ט ע"ב ועי' שער הפסוקים פרשת ויצא, ולקוטי תורה בראשית) לפי שהוא שם מ"ה, יו"ד פעמים יו"ד, ועוד ה"א פעמים ה"א, ועוד וא"ו פעמים וא"ו ועוד ה"א פעמים ה"א, ועוד שהז"א יש בו ב' פעמים ש"ך והם גימ' שמ"ש (מ"מ).
¹¹ המוחין שבתוכו (מ"מ).
¹² ת"ת מתחיל לקבל הארה מהכתר שונה משאר הספירות (אור יקר).
¹³ ת"ת דז"א, שיסוד דאימא מתגלה בת"ת דז"א (מ"מ).
¹⁴ לרך אמת, ונמחק כלפ"מ
¹⁵ היינו יעקב ורחל (רמ"ז). חסד וגבורה אחוזים בגוף שהוא ת"ת דז"א (מ"מ).
¹⁶ חסד וגבורה היינו ימין ושמאל (רמ"ז).
¹⁷ צפון ודרום הם המדות, וימין ושמאל הם פעולתן שהם דין ורחמים (אור יקר).
¹⁸ לפ"מ גורס את הגנוסגר וכן כלמ"ז.
¹⁹ אין מציאות אל יעקב ורחל אלא דווקא בשעה שהשמש מאיר, וכאשר יש רק הארת אימא שאז אין בנין ליעקב ורחל כי אם ישראל ולא (רמ"ז).
²⁰ כשהז"א מקבל המוחין (מ"מ).

<p>דאילנא? אתקיף לדרועא דימינא ואנהיר בתוקפיה ומתוקפיה נהיר שמאלא ואתכליל בנהוריה³</p>	<p>שנתבאר. מאותו גוף (גוף) האילן מחזק לזרוע ימין ומאיר בתקפו, ומתקפו מאיר השמאל ונכלל באורו.</p>
<p>והוא כחתן יוצא מחפתו⁵ מאן איהו חפתו דא איהו עטרה שעטרה לו אמו ביום התנתו יוצא מחפתו דא איהו רישא דכל⁶ נהורא⁷ כד"א בקרא דאבתריה מקצה השמים מוצאו דא שירותא דכלא דאקרי מקצה השמים וכדין נפיק כחתן ממש⁸ כד נפיק לארעא לכלתיה רחמתא דנפשו ופריש דרועי ומקבל⁹ לה כהאי גוונא והוא כחתן יוצא מחפתו אולא שמשא ואהפשט לגבי מערב¹⁰ כיון דמערב אתקריב סטר צפון אתער לקבליה בקדמיתא וקריב למערב וזווג ליה באתריה¹¹ כמה דאתמר דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר סטר דרום דאיהו ימינא דכתיב וימינו תחבקני כדין ישיש כגבור לרוי¹² ארה¹³ לאנהרא סיהרא ואוקמוה ת"ח בהעלותך את הנרות¹⁴ אלין בוצינין עלאי¹⁵ דכלהו נהירין כהרא מן שמשא¹⁶ (חסר כאן)¹⁷</p>	<p>"והוא כחתן יוצא מחופתו", מהי חופתו, זהו "עטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו", יצא מחופתו, זהו ראש של כל אור, כמו שנאמר בפסוק שלאחריו "מקצה השמים מוצאו", זו ראשית הכל שנקראת מקצה השמים, ואזוכך⁴ יוצא כחתן ממש, כשיוצא לפגוש את כלתו, אהובת נפשו, ופורש זרועותיו ומקבלה. כדוגמא זה "והוא כחתן יוצא מחופתו", הולכת השמש ומתפשטת למערב, כיון שמערב מתקרב, צד צפון מתעורר מולו בתחלה, ומתקרב למערב, ומזווג אותו במקומו כמו שנאמר, שכתוב "שמאלו תחת לראשי", ואחר כך צד דרום שהוא ימין שכתוב "וימינו תחבקני", אז "ישיש כגבור לרוי אורח", להאיר הלבנה ופרשוה. בא וראה "בהעלותך את הנרות" אלו מנורותונרות עליונות שכולן מאירות כאחת מהשמש.</p>
<p>ר' אבא פתח אשרי העם יודעי תרועה יי' באור פניך יהלכון האי קרא אוקמוה¹⁸ אבל ת"ח זכאין אינון ישראל דקב"ה ירב לון¹⁹ אורייתא קדישא</p>	<p>רבי אבא פתח "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון", הפסוק הזה פרשוהו, אבל בא וראה, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה</p>

¹ נמקחז מ"מ

² מת"ת ד"א שבו יסוד אימא יוצאים ממנו ה"ח והולכים לחסד ד"א ומניחים שם חסד ראשון ואח"כ הולכים ד' חסדים לגבורה ד"א וכו' עי' ספר הליקוטין (מ"מ).

³ לך לומת, וכלפ"מ זנהירו

⁴ יש הרבה כאלה*##

⁵ כתר הוא גג החופה וחו"ב הם כתלי החופה, והוא העטרה הנצרך לז"א כאשר מזדווג עם הנוק' (אור יקר). שהוא יוצא מתוך ת"ת דאמא שהוא כתר ד"א (רמ"ז).

⁶ לך לומת, וכלפ"מ לכלהו.

⁷ בינה, שז"א נקרא שמים, וקצה העליון שלו הוא בינה, ותחתון הוא מלכות (מ"מ).

⁸ כחתן בעולם הזה כך נמשל ז"א (מ"מ).

⁹ לך לומת, וכלפ"מ ומקבלה.

¹⁰ מלכות (מ"מ).

¹¹ שע"י הגבורות שהוא שמאלו מתחברת עם בעלה (מ"מ), באתריה היינו בדעת רחל (רמ"ז), והוא בצפון שהוא המקום המיוחד לכניסת הגבורות (רמ"ז).

¹² הוא סוד הקמת הברית בכח הגבורה (רמ"ז).

¹³ היינו יסוד הנוק' (רמ"ז ומ"מ), והיא מקום צד שהיא תמיד בסוד בתולה (רמ"ז).

¹⁴ המנורה היא הת"ת המאיר לכולם ולכן בהעלותך את הנרות פ' כאשר תרצה להאיר הספירות העליונות צריך שתכוון שכולם מאירות מהאמצעי שהוא הת"ת (אור יקר). ידוע כי אהרן הוא מיסוד אבא והוא ממתק ומעלה הגבורות הנק' בוצינין (רמ"ז).

¹⁵ ספירות המלכות שהם למעלה על ב"ע (מ"מ).

¹⁶ הת"ת (אור יקר).

¹⁷ נמחק כלפ"מ

¹⁸ ויקרא יח ע"ב אמור צט ע"ב (רמ"ז).

¹⁹ לך לומת, וכלפ"מ נמחק.

קמט/א	הקדושה,
<p>ואוליף לון ארהוי לאתדבקא ביה ולמיטר פקודי דאורייתא למוכי בהו לעלמא דאתי וקריב להו בשעתאמ דנפקו ממצרים² דהא כרין אפיק לון מרשותא אחרא³ וסליק לון לאתאחרא בשמיה⁴ וכרין אקרין בני ישראל בני חורין מכלא דלא יתבו תחות רשותא אחרא⁵ וסליק לון לאחרא בשמיה⁶ דסליק על כלא דשליט על עלאין ותתאין</p>	<p>ולמדם דרכיו להתדבק בו ולשמור מצוות התורה, לזכות בהן לעולם הבא, וקרבים בשעה שיצאו ממצרים, שהרי אז הוציאים מרשות אחרת, והעלם להאחז בשמו, ואז נקראו בני ישראל, בני חורין מהכל, שלא יהיו נתונים תחת רשות אחרת, והעלם להאחז בשמו שעולה על הכל, ששולט על עליונים ותחתונים.</p>
<p>ומנו רחימותא דלהון קרא לון בני בכורי ישראל⁷ כגוונא (דקדושה)⁸ עלאה⁹ (וע"ר)¹⁰ קמל (ס"א וקמל)¹¹ כל בכור¹² דלעילא ותתא¹³ ושרא קטירין ואסירין דעלאין ותתאין בנין לאפקא לון ועבד לון בני חורין מכלא וע"ד¹⁴ לא בעא קב"ה לא מלאך ולא שרף¹⁵ אלא איהו¹⁶ ועוד דהא איהו ידע לאבחנא¹⁷ ולמנדע כלא ולמשרי אסירין ולא אינון ברשותא דשליחא אחרא אלא בידיה</p>	<p>ומתוך אהבתם קרא להם "בני בכורי ישראל", כדוגמא (של הקדושה) עליונה, (ועל זה) הרג (והרג) כל בכור שלמעלה ומטה, והתיר קשרים ואסורים של עליונים ותחתונים, כדי להוציאם, ועשאם בני חורין מהכל. ועל זה לא רצה הקדוש ברוך הוא לא מלאך ולא שרף אלא רק הוא (הגש"פ), ועוד שהרי הוא ידע להבחין ולדעת הכל ולהתיר אסורים, ואינם ברשות שליח אחר אלא בידו.</p>

¹ אורייתא הוא תורה שבכתב, ואורחוי היא תורה שבעל פה שדרכו מבינים את התורה שבכתב (אור יקר). עי' אד"ר קכט ע"א בסוד ההוא ארחא דפלותא דשערי וכו' ובזה זוכים להדבק בו ממש כי אין דיבוק אלא בקו האמצעי ששם אורות עצמיים, משא"כ בימין ושמאל (רמ"ז).

² שהוא ית' התחיל להעניקם בחסדיו מבלי שיתעוררו (רמ"ז)

³ עי' דע"ה (ח"ב קכב ע"ג): התחדשות הכח אשר נתחדש אז וניתן אז כח חדש להרע ג"כ, הנה היה באשר שנתגלה אז הקב"ה בכבודו ובעצמו, והיה אז ביטול גדול להסטר אחרא כולה, ונעקר אז היצר הרע מישראל לגמרי, וכמ"ש בזוה"ק פ' אמור (צה סע"א) ע"ש כל הענין ופ' בהעלותך (קמט ע"א) ופ' בא (מדף לה עד דף מא). לכן היה הצורך ליתן כח חדש להרע ג"כ כדי שלא תתבטל הבחירה, כי מתחילה היה נצרך לבטלה כ"כ הרבה משום שהיו ישראל אז אחידין במסאבותא, כמ"ש בפ' אמור (צו סע"א) ובזוהר חדש (ריש פ' יתרו כז ע"א).

⁴ היינו בשבועות (אור יקר).

⁵ של מלאך או שרף (רמ"ז).

⁶ בזה אנו משתררים על כל נמצא [וכדלקמן] (רמ"ז).

⁷ היינו משורשים בדעת שיש בו פי שנים חו"ג והם רמוזים בשם ב"ן שמילוי ועצם השם אותו גימ'. השם עצמו הוא החסדים שבו, והמילוי הוא הגבורות כמ"ש בדרושי ציצית (רמ"ז).

⁸ מופיע דלפ"מ כעיקר הגיכסא.

⁹ כמו שהז"א נק' בן בכור כך ישראל קראם הקב"ה בני בכורי (מ"מ).

¹⁰ מופיע דלפ"מ כעיקר הגיכסא.

¹¹ נמחק דלפ"מ

¹² שהוא ראש לקלי': ב' רמז לבונה, כ' לכתר, ור' ראשית חכמה, ואין ו' שאין לו דעת, כמ"ש אל אחר מסתרס (רמ"ז).

¹³ שרו של מצרים ראש השרים מזל מצרים טלה ראש המזלות (אור יקר). בכור אדם דכורא בכור בהמה נוקבא (רח"ו), והם דר"ג דסט"א (מ"מ).

¹⁴ מאחר אהבתו לנו (רמ"ז).

¹⁵ מלאך ביצירה ושרף בבריאה אלא בכחו מסוד האצילות (רמ"ז).

¹⁶ מלשון הגדה של פסח: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה – אני ולא מלאך והייתי כל בכרו בארץ מצרים אני ולא שרף ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ולא שליח אני ה' אני הוא ולא אחר.

כיון שהקב"ה הרג בכור דר"ג דקלי' אי אפשר למלאך לעשות אלא הקב"ה שהוא מושל בכל (מ"מ).

¹⁷ אין למלאכים עסק וידיעה בעיני החיצונים כי קדושים המה ולכן לא ידעו להבחין (רמ"ז). אי אפשר להבחין בין טיפת בכור לשאניו בכור אלא הקב"ה, וזה הוספה על מ"ש למעלה שרק הקב"ה שולט בכל (מ"מ).

<p>תא הזוי בההוא ליליא דבעא קב"ה לקטלא כל אינון בכורי כמה דאתמר בשעתא דרמש ליליא אתו מזמרין לזמרא קמיה אמר לון לאו עידן הוא דהא שירתא אחרא מזמרין בניי בארעא</p>	<p>בא וראה, באותו לילה שרצה הקדוש ברוך הוא להרוג כל אותם בכורות, כמו שנאמר בשעה שנחשך הלילה, באו מזמרים לזמר לפניו, אמר להם לא זמן הוא, שהרי שירה אחרת מזמרים בני בארץ.</p>
<p>בשעתא דאתפליג ליליא אתער רוח צפון? וקב"ה כדין עבד נוקמין וישראל עבדין שירתא בקול רם (ס"א וישראל מזמרין ואמרין הלולא בקול רם) וכדין עבד לון בני חורין מכלא ומלאכין עלאי וכל משריין כלהו הוו צייתין להון לקליהון דישאל בתר דאתנזרו רשימו לבתיהון מההוא דמא ומדמא דפסחא בתלת רשימין על המשקוף ועל שתי המזוזות מ"ט הא אוקמוה בנין דאיהו רשימא קדישא ומחבלא כד איהו נפיק ותימי ההוא דמא דהוה רשים על ההוא פתחא חיים עליהו דישאל הה"ד ופסח יי' על הפתח וגו' הפתח וגו'.</p>	<p>בשעה שנחלק הלילה התעוררה רוח צפון, ואז עשה הקדוש ברוך הוא נקמות, וישראל עושים שירה בקול רם (וישראל מזמרים ואומרים הלל בקול רם), ואז עשאו בני חורין מהכל, ומלאכים עליונים וכל מחנותם היו מקשיבים להם לקולות ישראל, אחר שנמולו רשמו את בתיהם מאותו דם ומדם הפסח, בשלשה רשומים על המשקוף ועל שתי המזוזות למה, הרי פרשוה משום שהוא רושם קדוש, והמשחית כשהוא יוצא ורואה אותו דם שהיה רשום על אותו פתח, חס על ישראל, זהו שכתוב "ופסח ה' על הפתח וגו'".</p>
<p>הכא אית לאסתכלא אי קודשא בריך הוא אתי וקטיל בארעא דמצרים ולא שליח אחרא רשימא דא דעל פתחא למה הוא כלא גלי קמיה ותו מהו (שמות יב כג) ולא יתן המשחית ולא ישחית מבעי ליה אלא ודאי הכי הוא דכתיב ויי' הכה כל בכור ויי' הוא ובית דינו? וההוא בי דינא הכא אשתכח (ס"א מכאן דבכלא) ובכלא בעי לאחזאה עובדא בנין לאשתזבא דהא כנוונא דא על גבי מדבחה? בנין דלא אשתכח מחבלא</p>	<p>כאן יש להתבונן, אם הקדוש ברוך הוא בא והרג בארץ מצרים ולא שליח אחר, רשם זה שעל הפתח לשם מה, והרי הכל גלוי לפניו. ועוד מה זה "ולא יתן המשחית" היה צריך להיות "ולא ישחית", אלא ודאי כך זה, שכתוב "וה' הכה כל בכור", וה' הוא ובית דינו, ואותו בית דין כאן נמצא (מכאן שבכל), ובכל צריך להראות מעשה כדי להנצל, שהרי כדוגמא זה על המזבח, כדי שלא ימצא המשחית.</p>
<p>האי בעובדא ובזמנא דלא אצטרין האי כגון ראש השנה דאיהו יומא דדינא ומאריהון דלישא</p>	<p>זה במעשה, ובזמן שלא צריך את זה, כמו ראש השנה שהוא יום הדין, ובעלי לשון הרע עומדים על ישראל, צריכים</p>

¹ הלל דאכילת פסחים (רח"ו), ואין זמן לעליית מ"ן מהחיצוניות, כאשר עושים את זה הפנימיות (רמ"ז).

² הת"ת מצד הגבורה כי הגבורה נקראת צפון והת"ת רוח צפון (אור יקר). הם הגבורה שביסוד נוק' (נ"א שביסוד אמא) ולכן נקרא רוח צפון כי הם בסוד ההוא רוחא דשבק בגווה ולכן נקרא רוח ונקרא צפון כי צד צפון הם הגבורות כמ"ש מצפון תפתח הרעה והתעוררות גבורה אלו הם לזווג יעקב ולאה שאחר חצות ואז כתיב מצפון זהב יאתה לזווג (רח"ו).

³ הוא סוד נוצר חסד לאלפים שהוא ביטול מצולות ים שישאל עושים שירה בקול רם בסוד מקולות מים רבים (רמ"ז). ב' הגרסאות תלויות בגמ' פסחים פרק י' (דף *) אם נאמר הלל במצרים או לא (רמ"ז).

⁴ עי' עוד בא לה ע"ב ושעה"כ פ ע"ב.

⁵ הרמ"ק כתב כי ג' טיפות הם ג' יוד"ן [כזה]. (אור יקר) והם שם ב' דע"ב ו' ו' י' י' י' ולי נראה שהציוור הוא כזה ה' שהוא סוד ה' אחרונה דה"ה בסוד נערה (רח"ו). ועי' ח"א לג ע"א וצג ע"א שזה לשון על ברית מילה, ועי' שם צה ע"א שזה אות י' שהוא אות השכינה.

⁶ עי' פרשת בא דף מא סע"א (לש"ו).

⁷ בית דינו היינו מלכות וחילותיה ולכן כיון שהחילות היו שם לכך כתיב ולא יתן המשחית (מ"מ).

⁸ נחמק זלממ וגורם את המוסגל.

⁹ פי' זרקת דם על המזבח (מ"מ).

<p>בישא קיימין עליהו דישראל בעינן מלין צלותין ובעותין ובעינן לאחואה עובדא' (ס"א ברוהא ונפשא) כמה דאוקימנא</p>	<p>דברים תפלות ובקשות, וצריכים להראות מעשה (ברוח ונפש) כמו שבארנו.</p>
<p>והא אתמר ובמה בשופר (לאחואה שופר)² לאתערא שופרא אחרא' ואנן מפיקין בההוא קלא רחמי ודינא כחדא' כלא כדקא יאות כמה דההוא שופר עלאה אפיק קלא דאיהו כללא כחדא' ולא אתערא רחמי קאזלינן ולתברא מאריהון דדינא דלא ישלטון בהאי יומא וכד רחמי מתערין כלהו בוצינין עלאין נהרין מהאי ניסא ומהאי ניסא' כדין באור פני מלך חיים⁷</p>	<p>והרי נתבאר, ובמה, בשופר, (להראות שופר) לעורר שופר אחר, ואנו מוציאים באותו קול רחמים ודין כאחד, הכל כראוי. כמו שלאותו שופר עליון מוציא קול שהוא כלל של אחד, ולעורר רחמים אנו הולכים, ולשבור את בעלי הדין שלא ישלטו ביום הזה. וכשמתעוררים הרחמים, כל המנורות העליונות מאירות מצד זה ומצד זה, ואז "באור פני מלך חיים".</p>
<p>ת"ה⁸ בשעתא דכהנא (רבא)⁹ אתכוון לאדלקא בוצינין לתתא והוה קריב קמורת בוסמין בההוא שעתא כדין בוצינין עלאין נהרין ואתקמר כלא כחדא וחדו וחרוותא אשתכח בכלהו עלמין הה"ד שמן וקמורת ישמח לב וע"ד בהעלותך את הנרות¹⁰</p>	<p>בא וראה, בשעה שהכהן (הגדול) מתכוון להדליק נרות למטה, והיה מקריב קטורת בשמים, באותה שעה אז מנורות עליונות מאירות, ונקשר הכל כאחד, ושמחה וחדוה נמצאת בכל העולמות, זהו שכתוב "שמן וקטורת ישמח לב", ועל זה "בהעלותך את הנרות".</p>
<p>רבי אלעזר ור' יוסי ור' יצחק הוו אולי באורחא פגעו באינן טורי קרדו¹¹ עד דהוו אולי זקף עיניו ר' אלעזר ורחמי אינן טורי רמאי והוו השוכן ודחלן בדחילו</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך, פגעו באותם הרי קרדו, עד שהיו הולכים, הרים רבי אלעזר עיניו וראה אותם הרים רמים, והיו חשוכים, ופחדו בפחד.</p>
<p>א"ר אלעזר לאינן חברייא אלו אבא הכא לא הוה דחילנא אבל כיון דאנן תלתא ומלי דאורייתא ביננא דינא הכא לא אשתכח</p>	<p>אמר רבי אלעזר לאותם חברים, אלו אבא (רשב"י) (היה) כאן לא היינו פוחדים, אבל כיון שאנו שלשה, ודברי תורה בינינו, לא נמצא כאן הדין.</p>
<p>פתח ר' אלעזר ואמר כתיב ותנח התיבה בחדש השביעי וגו' על הרי אררט וגו' כמה חביבין מלי דאורייתא דבכל מלה ומלה אית רוין עלאין ואורייתא כלא עלאה איקי</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר, כתוב "ותנח התיבה בחדש השביעי וגו' על הרי אררט וגו'", כמה חביבים דברי התורה, שבכל דבר ודבר יש סודות עליונים, והתורה</p>

¹ נמחק כלפ, מ וגורם את המוסגר.

² מופעי כלפ, מ כעיקר הגרסא

³ שופר שבעולם הזה כדי לעורר שופר העליון שהוא אור מקיף ד"ת דבינה כמש"כ בשעה"כ (מ"מ).

⁴ שאנו מוציאים בשופר שבעולם הזה תקיעה ושברים שהם רחמי ודינא כדי לרמוז שגם השופר העליון שהוא אור מקיף ד"ת דבינה מוציא הקולות שהם הז"ן הניתנים בו (מ"מ).

⁵ היינו ז"ן שנכללים יחד (מ"מ).

⁶ ב' הקוים ימין ושמאל כולם נהפכים לרחמים (רח"ו).

⁷ יובן במ"ש האריז"ל כשיאדימו פני הבעל תוקע יכוין שמאיר פני ארץ ולזעיר ואז פני זעיר מאירין וזהו באור פני מלך חיים (רח"ו).

⁸ כאן חוזר למעשה ולא לדיבור.

⁹ לפ"מ גורם אתה מוסגר.

¹⁰ ספירות ז"ן מקבלים הארה מאו"א שהם שמן וקטורת ששמן הוא אבא וקטרת היא אמא, וזה ישמח לב שהוא ז"א הנק' לב לפי שיש לו ל"ב נתיבות חכמה וכן מלכות נקראת לב לפי שיוצא מכנגד הבל דז"א (מ"מ).

¹¹ כלשון קרדינותא עי' לעיל בראשית טו ע"א, וראה בראשית ח ד שת"א תרגם הרי אררט טורי קרדו (דרך אמת).

<p>ותנינן בתליסר מכילין דאורייתא כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא דהא אורייתא דאיהו</p>	<p>כולה נקראת עליונה. ושנינו, בשלש עשרה מדות של התורה, כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שהרי התורה שהיא</p>
<p>קמ"ב</p>	
<p>ככלא עלאהו אע"ג דנפק מנה חד ספור בעלמא ודאי לא אתי לאחזאה על ההוא ספור אלא לאחזאה מלין עלאין ורוזין עלאין</p>	<p>כלל עליון, אף על גב שיוצא ממנה ספור אחד בעולם, ודאי לא באה להראות את אותו סיפור, אלא להראות דברים עליונים וסודות עליונים.</p>
<p>ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא בנין דההוא ספור דאורייתא או ההוא עובדא אע"ג דהוא נפקא מכללא דאורייתא² לאו לאחזאה על גרמיה³ נפק בלבד אלא לאחזאה על ההוא ככלא עלאה דאורייתא כלא נפק⁴</p>	<p>ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, משום שאותו ספור של התורה, או אותו מעשה, אף על גב שהוא יוצא מכלל התורה, לא להראות על עצמו יצא בלבד, אלא להראות על אותו כלל עליון של התורה כולה יצא.</p>
<p>כגון⁵ האי⁶ דכתיב ותנה התיבה⁷ בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט ודאי האי קרא מכללא דאורייתא נפק ואתי בספור דעלמא מאי אכפת לן אי שרי בהאי או בהאי דהא באתר חד לישרי</p>	<p>כגון זה שכתוב "ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט", ודאי פסוק זה יצא מכלל התורה, ובא בספור העולם, מה אכפת לנו אם שורה בזה או בזה, שהרי במקום אחד שישרה.</p>
<p>אלא ללמד על הכלל כולו יצא וזכאין אינון ישראל דאתיהיב להו אורייתא עלאה אורייתא דקשום ומאן דאמר דההוא ספורא דאורייתא לאחזאה על ההוא ספור בלבד קאתי תיפת רוחיה דאי הכי לאו איהו אורייתא עלאה אורייתא דקשום אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה איהו אורייתא דקשום</p>	<p>אלא ללמד על הכלל כולו יצא, ואשריהם ישראל שנתנה להם תורה עליונה תורת אמת, ומי שאומר שאותו ספור של התורה להראות על אותו ספור בלבד הוא בא, תיפח רוחו, שאם כך היא אינה תורה עליונה תורת אמת, אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת.</p>
<p>תא חזי מלך ב"ו לאו יקרא דיליה הוא לאשתעי מלה דהדיוטא כ"ש למכתב ליה ואי סליק בדעתך דמלכא עלאה קב"ה לא הוו ליה מלין קדישין</p>	<p>בא וראה מלך בשר ודם לא מכבודו לדבר דברי הדיוט, כל שכן לכתבם, ואם עולה בדעתך שמלך עליון הקדוש ברוך הוא לא היו לו דברים קדושים לכתוב</p>

¹ כלומר כלל המצות דברים העליונים הנרמזים למעלה (אור יקר). פ' שהתורה כולה מליאה סודות ואע"פ שתראה בשם פסוק שנראה שהוא סיפור בעלמא עכ"ז לא אתי על ההוא סיפור שאתה רואה בעיניך אלא עוד יש בו סוד (מ"מ).

² שמורה שהיא ספור דברים בעלמא ואינו דבר שבקדושה כשאר התורה (אור יקר).

³ פשטות הענין (אור יקר).

⁴ להורות על הסוד הנסתר שבת"ת שהוא כלל העולמות העליונים ונתלבש הסוד ההוא בגשמיות המעשה ההוא אור ירצה "ללמד על הכלל" מפני שהיה אפשר לומר שמה שבא הכתוב להורות על המצוה כגון הפרישות שבהן נצטוינו על המצות לא יהיה בהם נסתר ונעלם, כי מה נסתר נצטריך בו יותר ממה שבא להורות על המצוה לכך דבר זה שיצא מכלל התורה שאינו מכלל המצוה אלא ספור דברים בעלמא, ועל כן לא ללמד על עצמו שהוא הפשט יצא אלא ללמד על דבר נסתר ודאי כדמפרש ואזיל אם כן גם אנו חייבים לומר ששאר פסוקי התורה עם היות שנרמז בהם מעשה המצות יש בו סודו וזהו אומרו "ללמד על הכלל ודאי" (אור יקר).

⁵ דרך אמת, ובגלפ"מ בנין

⁶ נמחק בלפ"מ ולדך אמת.

⁷ האי קרא שהוא ספור בעלמא כך יש בו סוד כאשר יתבאר כל שכן אחרנין (אור יקר).

<p>למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטין כגון מלין דעשו מלין דהגר מלין דלבן ביעקב! מלין דאתון מלין דבלעם מלין דבלק מלין דזמרי וכניש להו וכל שאר ספורין דכתיבין ועביד מנייהו אורייתא אי הכי אמאי אקרי תורת אמת תורת יי' תמימה עדות יי' נאמנה פקודי יי' ישראל מצות יי' ברה יראת יי' טהורה משפטי יי' אמת וכתיב הנהמדים מזהב ומפז רב אלין אינון? מלי דאורייתא אלא ודאי אורייתא קרישא עלאה איהו אורייתא דקשומ תורת יי' תמימה וכל מלה ומלה אתיית לאחזאה מלין (אהרנין)³ עלאין דההוא מלה דההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתיא אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי כמה דאוקימנא</p>	<p>ולעשות מהם תורה, אלא שהוא כנס כל דברי הדיוטות כמו דברי עשו דברי הגר דברי לבן ביעקב, דברי האתון דברי בלעם דברי בלק דברי זמרי וכנסם, וכל שאר הספורים שכתובים, ועשה מהם תורה, אם כך למה נקראת תורת אמת, "תורת ה' תמימה" "עדות ה' נאמנה" "פקודי ה' ישראלים" "מצות ה' ברה" "יראת ה' טהורה" "משפטי ה' אמת", וכתוב "הנחמדים מזהב ומפז רב", אלה אותם דברי תורה, אלא ודאי תורה קדושה עליונה היא תורת אמת, תורת ה' תמימה, וכל דבר ודבר בא להראות דברים (אחרים) עליונים, שאותו דבר של אותו ספור לא להראות על עצמו בלבד בא, אלא להראות על אותו כלל הוא בא, כמו שבארנו.</p>
<p>תא חזי ותנח התיבה וגו' האי קרא כך כל שכן אהרנין (ס"א האי קרא כך איהו והא אתמר) בשעתא דדינא⁴ תלי על עלמא ודינין שריין וקב"ה⁵ יתיב על כורסייא⁶ דינא⁷ למידן עלמא בההוא כורסייא כמה רשימין⁸ אתרשימו ביה כמה פתקין נניזין בגויה בנו אחמתא⁹ דמלכא כלהו ספרים דפתיהו¹¹⁰ תמן אתגניזו ובגין כך לא אתנשי מלה מן מלכא</p>	<p>בא וראה "ותנח התיבה וגו'" פסוק זה כך, כל שכן אחרים (הפסוק הזה כך הוא והרי נתבאר), בשעה שדין תלוי על העולם, והדינים שרויים, והקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון העולם באותו כסא, כמה רשומים נרשמו בו, כמה פתקים גנוזים בתוכו בתוך תיק המלך, כל הספרים שפתוחים שם נגזזו, ולכן לא נשכח דבר מהמלך.</p>
<p>והאי כורסייא לא אתקין¹⁰ ולא שריא אלא בחדש השביעי, שהוא יום הדין, יום שבו כל בני העולם נפקדים בו, כולם עוברים לפני אותו כסא, ועל זה ותנח התיבה</p>	<p>וכסא זה לא נתקן ולא שורה, אלא בחדש השביעי, שהוא יום הדין, יום שבו כל בני העולם נפקדים בו, כולם עוברים לפני אותו כסא, ועל זה ותנח התיבה</p>

¹ לרך אמת, וכדפ"מ מלין דיעקב

² שאלו שהם פקודי ה' ישראלים עדות ה' נאמנה הם מלין דאורייתא וא"כ למה נכתבו מלין דעשו ומלין דהגר וכו' אלא ודאי שגם בהם יש סוד (מ"מ).

³ לפ"מ גורם לתקו מוסגר.

⁴ היינו מיום ר"ה ועד יוה"כ (אור יקר).

⁵ ת"ת (אור יקר).

⁶ מלכות (אור יקר).

⁷ מהתקוניים משמע כי בינה נקרא תיבה וכפי זה יובן הענין כי קב"ה יתיב על כורסייא היא בינה וכרסייא דינא הוא הזעיר שנסתלקו ממנו המוחין בסוד הדורמיטה כמ"ש בשעה"כ ר"ה א"נ כסא דין היא המלכות וקב"ה דיתבי על כורסייא דינא היא הבינה שמתלקין נה"י שלה מן הזעיר ונתונים אל הנוק' בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע (רח"ו).

⁸ שבה מצויירין כל מציאות התחתונים ומעשיהן וגזירת דינם (אור יקר).

⁹ אוצר (דרך אמת).

¹⁰ בני אדם שהם לדין למות מצויירין לשמאל לצד הגבורה וחצונים, וכן לחיים לימין, ובנונים לאמצע, ומציאות רוחניות גזרת דין על כל שנה ושנה מה שנתעורר בספירות להטות לשמאל וגבר הרחמים והטה אל הדין, וכיוצא מה שנגזר למיתה ומה שנגזר לחיים ומה שנתהפך מחיים למיתה בסוד רוחניות הספירות הכל נשפע למלכות ומצוייר בה מיום שנברא העולם וז"ש כולהו ספרין דפתיהו תמן אתגניזו ושם עומדין לזכרון לפניו (אור יקר).

¹¹ לוך יקר ולרך אמת, וכדפ"מ צפתיחו

¹² כסא זה שהוא זעיר או מלכות אלא תתקן כדי לישיב עליו הבינה אלא בתשרי שהוא חדש הז' (מ"מ).

<p>השביעי ודאי דאיהו דינא דעלמא</p>	<p>בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי שהוא דין העולם.</p>
<p>על הרי אררט אלין (סמכי כורסייא)²⁴ מאריהון דדינין מאריהון דיבבא ויללא³ וכלהו שליחין (ס"א דכלהו שכיחין) בההוא יומא קמי קב"ה וכמה מארי תריסיין⁴ אתערו בהאי יומא וכלהו קיימי תחות ההוא כרסייא בדינא דעלמא וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא ובעאן ומתחננן קמיה ותקעין בשופר וקב"ה חיים עליהו ומהפך דינא לרחמי וכל עלאי ותתאי פתחי ואמרי אשרי העם יודעי תרועה⁵ וע"ד בעינא בההוא יומא דההוא דתקע דידע עקרא דמלאה⁶ ויכוון ביה בתרועה ויעביד⁷ מלה בחכמתא⁸ וע"ד כתיב אשרי העם יודעי תרועה ולא כתיב תוקע⁹ תרועה והא אתמר</p>	<p>"על הרי אררט", אלו (עמודי הכסא) בעלי הדין בעלי יבבה ויללה, וכולם שלוחים (שכלם נמצאים) באותו יום לפני הקדוש ברוך הוא, וכמה בעלי מגנים מתעוררים ביום זה, וכולם עומדים תחת אותו כסא בדין העולם, וישראל מתפללים תפלה באותו יום, ומבקשים ומתחננים לפניו ותוקעים בשופר, והקדוש ברוך הוא חס עליהם והופך דין לרחמים, וכל עליונים ותחתונים פותחים ואומרים "אשרי העם יודעי תרועה", ועל זה צריך באותו היום, שאותו שתוקע שידע עיקר הדבר ויכוון בה בתרועה, ויעשה הדבר בחכמה. ועל זה כתוב "אשרי העם יודעי תרועה" ולא כתוב תוקעי תרועה, והרי נתבאר.</p>
<p>אזלו כל ההוא יומא כד רמש לילא סליקו לחד אתר ואשכחו חד מערתא א"ר אלעזר ליעול חד גו מערתא אי אשתכח אתר דאיהו יתיר מתתקן עאל ר' יוסי וחמא מערתא אחרא בגויה נהורא דשרגא ביה שמע חד קלא¹⁰ דהוה אמר בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות הכא נטלא כנסת ישראל נהורא¹¹ ואמא עלאה¹²</p>	<p>הלכו כל אותו יום, כשחשך הלילה, עלו למקום אחד ומצאו מערה אחת, אמר רבי אלעזר יכנס אחד לתוך המערה אם נמצא מקום שהוא יותר מתוקן, נכנס רבי יוסי וראה מערה אחרת בתוכה, ואור הנר [היה] בה, שמע קול אחד שהיה אומר "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", כאן לקחה כנסת ישראל אור, והאם העליונה</p>
<p>קנ"א</p>	<p>מתעטרת. וכל הנרות ממנה מאירים. בה שתי שלהבות דקות פורחות, כולם</p>
<p>מתעטרא וכלהו בוצינין מינה נהרין בה תרין טופסירין דקיין¹³ פרחין שושבינין (ס"א</p>	<p>מתעטרת. וכל הנרות ממנה מאירים. בה שתי שלהבות דקות פורחות, כולם</p>

¹ חילות שתחת הכסא (מ"מ).

² דפ"מ גורס את המוסגר

³ בעלי תרועה ושברים, הא' דין רפה, והב' דין חזק, ומפני שאלו שליטתם עתה ויונקים הדין לפעול לכך משכן המלכות בחד שהדין מתעורר עליהם ודאי (אור יקר). פי' יצירה ועשיה (מ"מ).

⁴ כחות הדין ובתי דינין תתאין (אור יקר).

⁵ כלומר שיודעים סוד התרועה להפך מדת הדין לרחמים (אור יקר).

⁶ שידע סוד התקיעה (אור יקר).

⁷ לכך אלמה, וכפד"מ ועבד

⁸ ארז"ל תקיעת שופר חכמה היא ולא מלאכה (רח"ו), ר"ל שכלל הזהר שאמר ויכוין בה בתרועה היינו על כוונות הצריכים לשופר (מ"מ), ואשכחו חד מערתא עאלו בגווה והמערה היתה גדולה מאד ולכך אר"א ליטול חד גו מערתא דהיינו תוך פנימיות המערה (מ"מ).

⁹ לכך אלמה, וכפד"מ שומעי.

¹⁰ או בת קול או קול העוסקים בתורה (רח"ו), נראה שהוא קול החברים שהיו שם במערה כדמוכח לקמן וגם הרח"ו לקמן פי' כפיורש השני משמע דהדר ביה מפי' הראשון (מ"מ).

¹¹ כי לשון בהעלותך נדרש על עלמא עלאה בינה כדלקמן שמקבלת ממנה המלכות הגבורה ע"י אהרן בסוד ה' בחכמה יסד ארץ ואפשר שהיו עושים פעולה זו ע"י עסקם בסודות התורה (רח"ו).

¹² כתב הרמ"ל פי' מתעטר בכל מקום בזהר ר"ל מזדווג (רח"ו).

¹³ ר"ל ב' שלהביות דקות (רח"ו), ו"מ שהם ב"פ פר שבאימא מנצפ"ך כפול ופשוט פרחין שושבינין (מ"מ), שרים דקים באורם והם שושביניו של המלך ית' וית' (דרך אמת).

שושבינים (זמורות הגפן), כולם קשורים לעליונה, ומשם למטה.	שבשבין ¹ כלהו ² קטרין ³ לגבי עלאה ומתמן לתתא ⁴
שמע רבי יוסי ושמה. בא אל רבי אלעזר אמר לו רבי אלעזר הכנס לשון ציווי, שהקדוש ברוך הוא הקדימנו היום הזה להרחיש לנו בנסים.	שמע ר' יוסי וחדו אתא לגבי ר' אלעזר א"ל ר' אלעזר ניעול דקב"ה אקדים לן האי יומא לאתרהשא לן בנסין
נכנסו, כיון שנכנסו, ראו שני בני אדם שהיו עוסקים בתורה. אמר רבי אלעזר "מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון", קמו אלה וישבו כולם ושמחו כולם. אמר רבי אלעזר "מה יקר חסדך אלהים" שמצאנו אתכם, חסד עשה לנו הקדוש ברוך הוא במקום זה, עכשיו הדליקו נרות.	עאלו כיון דעאלו חמו תרין בני נשא דהוו לעאן באורייתא א"ר אלעזר מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון קמו אלין ויתבו כלהו וחדו כלהו אמר רבי אלעזר מה יקר חסדך אלהים דאשכחנא לכו חסד עבד לן קב"ה באתר דא השתא אדליקו בוצינין
פתח רבי יוסי ואמר "בהעלותך את הנרות" בהעלותך ממש, בהדלקתך, שהרי כאחת נעשות על ידי הכהן שתי עבודות, שהן קשר אחד. ומהן, שמן וקטורת, כמו שכתוב "שמן וקטורת ישמח לב", שכתוב "והקטיר עליו אהרן וגו'", וכתוב "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה".	פתח רבי יוסי ואמר בהעלותך את הנרות בהעלותך ממש באדלקותך ⁷ דהא כחדא אתעביד ⁸ על ידא דכהנא תרין פולחנין דאינון קשורא חדא ומאן אינון שמן וקטרת כדכתיב שמן וקטרת ישמח לב דכתיב ⁹ והקטיר עליו אהרן וגו' וכתביב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה
מה שונה כאן "בהיטיב", ומה שונה שם "ובהעלות". אמר רבי יהודה הכל דבר	מאי שנא הכא בהטיבו ומאי שנא התם ובהעלות אמר ר' יהודה כלא חד מלה ¹⁰ רבי יוסי

¹ הוא עיקר הגירסא של האור יקר.

² הכוונה על אותם שהיו עוסקים בתורה לש"ש והיו מקשרים אמא תתאה באמא עלאה בסוד שושבינין לעורר מ"ן (רח"ו), ולפי זה מ"ש וכולהו קטרין לגבי עילאה פי' שהיו מקשרים ומושכים הארת עתיק ואריך ואבא לבינה ומתמן לתתאה שהוא מ' שהיו מקשרים אותה עם אימא (מ"מ). עי' שעה"פ שמיני: אהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא. והענין הוא במה שהודעתך, בפסוק (משלי ג' ט"ו) ה' בחכמה יסד ארץ, כי כל תיקון הנקבה הוא ע"י אבא, והוא ענין אהרן, כי הוא יסוד דאבא כנוכר, והוא מכונן [ומתקן] – שער מאמרי רשב"י מד ע"א] אותה, ולכן נקרא שושבינא דמטרוניתא. ושם בספר שופטים משמע שהוא לשון של שומר שלה. ועי' רמ"ז קעז ע"ב שהוא המזווג המלכה עם בעלה בהורדת החסדים להמתקי גבורותיה, וכמו כן עיקרו מאבא דיסד ברתא והוא מקור החסדים הממותקים בגבורות שבדעת הנוק'.

³ מקשרים ע"י תורתם מ' באימא וז"ש וכולהו קטרין לגבי עילאה ומ"ש ומתמן לתתא פי' אח"כ מושכים שפע לתתא שהם ב"ע (מ"מ), עי' פת"ש א"א כד, שכלילת הקולטרא בקטרוי עניינה גניית הארת הרדל"א בקד"א.

⁴ לרך לומת, ובלפ"מ לתתאה.

⁵ הם השנים (רח"ו), אלו הב' חברים שהיו שם עמדו לכבוד ר"א וחבריו ואח"כ ישבו (מ"מ).

⁶ אלנין (לפ"מ) ובלרך לומת נוסף אלנין

⁷ לרך לומת, ובלפ"מ בלללקותא.

⁸ והכוונה כי מלת בהעלותך משמשת להעלאת הקטורת ולשון הדלקה וזהו מ"ש בהעלותך ממש רצה לומר העלאת עשן ומלשון הדלקה דהא ב' פולחנין אלו נעשים ע"י אהרן היינו הטבה והקטרה והטעם מדאפקה בלשון העלאה ולא בלשון הדלקה ע"ד לא הודעתי אין כתיב כאן אלא (שמות ו ג) לא נודעתי וכו' (זהר הרקיע).

⁹ לרך לומת, ובפל"מ וכתביב

¹⁰ מ"ש בהטיבו ובהעלות הכל רומז בענין א' בהטיבו רומז על יסוד הבינה הנק' טוב ובהעלות רומז על יסוד הנוק' שהוא נובע מתתא לעילא (רח"ו).

<p>אמר בהטיבו כד"א כי טובים דודיך מיינ' טובים רווי חמרא כד"א ונשבע לחם ונהיה טובים</p>	<p>אחד. רבי יוסי אמר "בהטיבו" כמו שנאמר "כי טובים דודיך מיינ'", טובים רווי יין כמו שנאמר "ונשבע לחם ונהיה טובים".</p>
<p>ר' יהודה אמר הטבה ממש כד"א וטוב לב משתה תמיד ובהעלות דהא בזמנא דאתשקיין ואתרוויין משקיין דנחלא³ כדין עלאין עלויא וברכין (ס"א עלאין ותתאין) אשתכחו בכלהו וחדו בכלא וע"ד ובהעלות</p>	<p>רבי יהודה אמר הטבה ממש, כמו שנאמר "וטוב לב משתה תמיד". ובהעלות, שהרי בזמן שמשקים ומרווים מהשקאת הנחל, אז עליונים מתעלים וברכות (עליונות ותחתונות) נמצאות בכלם ושמחים בכל, ועל זה ובהעלות.</p>
<p>רבי אחא אמר בעתא דעמיקא דכלא⁴ נהיר (ס"א דסתימא דכלא נהיר)⁵ נהיר⁶ בנחלא⁷ ונחלא נגיד (ס"א נהיר) בארע מישר לאשקאה כלא כדין כתיב בהעלות (נ"א בהטיבו)⁸ בנין דהא מעומקא דכלא נפקי בהעלות דאתי מסמרא עלאה דעמיקא (ס"א דסתימא)⁹ דכלא דאקרי מחשבה וכלא חד מלה¹⁰ וכדין כנ"י אתברכא וברכאן אשתכחי בכלהו עלמין</p>	<p>רבי אחא אמר, בשעה שעומק של הכל מאיר (שסתום של הכל מאיר), מאיר בנחל והנחל שופע (מאיר) בדרך ישר להשקות הכל, ואז כתוב בהעלת (בהטיבו), משום שזה יוצא מעומק הכל בהעלת, שבא מצד עליון של עומק (של סתום) הכל שנקרא מחשבה, והכל דבר אחד. ואז כנסת ישראל מתברכת, וברכות נמצאות בכל העולמות.</p>
<p>רבי יצחק פתח כתיב בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים בית זבול בית זבול¹¹ ודאי כד אתפקדו בידהא כל נגזי מלכא ושלטא בהו כדין אקרי בית זבול ורקיע חד אית דאקרי זבול¹² דהא דא אשכח לקבלא ברכאן ולסדרא כלא והאי אקרי בית זבול</p>	<p>רבי יצחק פתח, כתוב "בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים" בית זבול, בית זבול ודאי. כשנפקדו בידהא כל נגזי המלך ושולטת בהם, אז נקרא בית זבול. ורקיע אחד יש שנקרא זבול, שהרי זה נמצא לקבל ברכות ולסדר הכל, וזה נקרא בית זבול.</p>
<p>ת"ח כתיב ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך¹³ מלמד דאשתתפו כחדא¹⁴ דא נפיק ואנה קרבא ודא יתיב ולעי באורייתא ודא יהיב חולקא לדא¹⁵ ודא יהיב חולקא לדא¹⁶</p>	<p>בא וראה כתוב "ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך", מלמד שהשתתפו כאחד, זה יוצא ולוחם קרב, וזה יושב ועוסק בתורה. וזה נותן חלק</p>

¹ יין המשומר בענביו יסוד הבינה (רח"ו).

² מצד יסוד אבא (רח"ו) שמן הטוב טוב לב ל"ב נתיבות (מ"מ).

³ יסוד דאבא (רח"ו), והנה דבריו סותרים זה את זה שמ"ש רבי יהודה לעיל כולא חד מלה פ"י בהטיבו יסוד הבינה ובהעלות יסוד הדנוק' ור' יהודה לקמן שאמר הטבה ממש פירש בו היינו יסוד דאבא וא"כ דברי ר' יהודה סתרי אהדדי ועוד ר' יוסי שאמר בהטיבו יסוד הבינה מה בא להוסיף על רבי יהודה ומה חדש רבי יוסי וכו' (מ"מ).

⁴ לך למה, וזכפ"מ ללא.

⁵ המוסגר נמקה זכך למה

⁶ יסוד דאבא (רח"ו).

⁷ יסוד דאמא הנק' נחלא (רח"ו).

⁸ נמחק זכפ"מ.

⁹ נמחק זכפ"מ.

¹⁰ שפע יסוד הבינ היסוד החכמה כל' חד מלה (רח"ו).

¹¹ מלכות (אור יקר).

¹² ת"ת (אור יקר וגר"א ס"י יב ע"ג), היינו יסוד (מ"מ).

¹³ יששכר בנצח זבולון בהוד והם תמכי אורייתא (נ"א יששכר בהוד זבולון ביסוד) (רח"ו).

¹⁴ כנ"ל שזה חיבור זרין (מ"מ).

¹⁵ המלכות מעלה התעוררות לת"ת והת"ת מוריד שפע למלכות (אור יקר).

¹⁶ ודא יהיב חולקא ללא מדכך למה, וזכפ"מ נמחק.

<p>בחולקיה דובולון ימא וכנסת ישראל אקרי ים כנרת¹ והכי אתחוי בנין דהא תכלת נפיק מתמן ואוקמוה דהא לתתא כנוונא דלעילא ים כנרת לעילא² ים כנרת³ לתתא תכלת לעילא תכלת לתתא וכלא באתר חד וע"ד ירית זבולון למיפק לאנהא קרבא⁴</p>	<p>לזה, וזה נתן חלק לזה. בחלק זבולון הים, וכנסת ישראל נקראת ים כנרת, וכך ראוי, משום שהרי תכלת יוצאת משם, ופרשוה שהרי למטה כדוגמא שלמעלה, ים כנרת למעלה ים כנרת למטה. תכלת למעלה תכלת למטה, והכל במקום אחד, ועל זה ירש זבולון לצאת ללחום קרב.</p>
<p>ומנלן דהכי הוא דכתיב עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק זבחי צדק ודאי⁵ מ"ט כי שפע ימים יינקו⁶ ויששכר חולקיה באורייתא ויהיב⁷ לזבולון חולקא דאורייתא ודאי וע"ד אשתתפו כחדא⁸ לאתברכא זבולון מיששכר דברכתא דאורייתא היא ברכתא דכלא</p>	<p>ומנין לנו שכך זה, שכתוב "עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק", זבחי צדק בודאי. למה "כי שפע ימים יינקו". ויששכר חלקו בתורה, ונותן לזבולון חלק של התורה בודאי. ועל זה השתתפו כאחד להתברך זבולון מיששכר, שברכת התורה היא ברכת הכל.</p>
<p>ר' אבא אמר אחסנתא דאורייתא ודאי⁹ הכי הוא ודרגא דא שתיתא¹⁰ יהיב אנר (חד שתיתא יהיב אנר)¹¹ אורייתא ואחסין לה לכ"י אחסין חוורא לתכלתא¹² וע"ד תנינן משיכיר בין תכלת ללבן דישתמודען גווני דהא כדין אקרי בק"ר וחווורא אתי לעלמא ותכלתא אתעבר וע"ד כל קרבין דמלכא וכל זייני מלכא בידהא¹³ אתמנן והא אוקימנא</p>	<p>רבי אבא אמר, ירושת התורה בודאי כך היא, ודרגה ששית זו נותנת שכר (ששית אחת נותנת שכר) תורה ומורישה לה לכנסת ישראל, מוריש הלבן לתכלת, ועל זה שנינו משיכיר בין תכלת ללבן, שיודיעו הצבעים, שהרי אז נקרא בוק"ר, והלבן בא לעולם, והתכלת עבר. ועל זה כל קרבות המלך וכל כלי זיון המלך נמנו בידיה, והרי בארנו.</p>
<p>(חסר תחלת המ' וע' פרשה וילך רפו א)¹⁴ באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם באר דא כנסת ישראל¹⁵ חפרוה שרים דא אבא ואמא¹ דאולידו</p>	<p>"באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם", באר זו כנסת ישראל, חפרוה שרים זה אבא ואמא שהולידו אותה. כרוה נדיבי</p>

¹ הנה המלכות נקראת שבעה ימים והם בעולם הבריאה והמלכות כוללת כולם כי הם שבעה קצוותיה ונקראת כנרת שהוא בגמטריא אדני' במילואו. עוד שמעתי בשם מורי ז"ל ענין הזה כי בחינת כנרת הוא סוד שני שמות מצפ"צ מצפ"ץ שהם תמורת שתי הוי"ת בא"ת ב"ש האחת מע"ב דיודין והשנית מס"ג. ותחבר עמהם שבעה יודין שיש בשני הוי"ת ע"ב וס"ג הרי הכל בגמטריא כנר"ת ואלו השבעה אפשר שירמזו למטה ביסוד בסוד שבע שנקרא צדיק בסוד חמשה ידות שיש בשם ב"ן כמבואר אצלנו בע' רבתי דשמע ישראל וע"ש גם ב"ן ח"י בגמטריא ע' כנז' שם גם כן והם מקבלים מן ע' של ס"ג וארבע הנשארים הם סוד ד' כמבואר גם כן שם בכונת שמע ישראל. ומה שאמרנו למעלה שאדני' במילואו צריך לומר עם הכולל העולה תרע"א כמנין כנר"ת עם הכולל (שער מאמרי רשב"י).

² כי פרצוף המלכות נקראת כנרת בבחי' המלכות ותכלת היא המלכות (רח"ו), כל פרצוף הנוק' היא הכנרת, והתכלת היא המלכות דנוק' (מ"מ).

³ לשון כנור דוד (אור יקר).

⁴ מצד המלכות שהיא בעלת המלחמה שכלי מלחמת הספירות בידה עי' תיקו"ז סח ע"א (אור יקר).

⁵ מלכות (רח"ו).

⁶ המלכות נקראת ים ולפי שיש בה כמה מיני מים קראה ימים כמש"כ בפרשת ויחי (מ"מ).

⁷ לכך אמת, וכפל"מ יהיב.

⁸ יששכר בהוי"ה וזבולון אדני' שיתפוס יחד הוי"ה אדני' (רח"ו).

⁹ העוסק בתורה אוהז בת"ת ויורש אותו כשאמרת ולפיכך יששכר היה בת"ת אמנם ממה שנקרא שמו

יששכר מורה שהוא ביסוד כלומר שהוא נותן שכר התורה וזה אינו בת"ת אלא ביסוד (אור יקר).

¹⁰ יסוד (רח"ו), שהוא הששי לקצוות ומשפיע למלכות את שפע הת"ת (אור יקר).

¹¹ נמקה כלכך אמת.

¹² חיוורא חסדים שביסוד לתכלתא גבורה שביסוד שלה תכלת (רח"ו).

¹³ לכך אמת וכלפ"מ צילח לה.

¹⁴ נמקה כלפ"מ.

¹⁵ יסוד שבה (רח"ו).

<p>לה כרוה נדיבי העם אלין אבהן דכתיב נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו' בנין</p>	<p>העם, אלו האבות שכתוב "נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו'", בשביל</p>
<p>קנ"ב</p>	
<p>לאתברכא מנהון ע"י דדרנא חד ומנו צדיק דקאים עלה וע"ד אמרינן כד האי באר נמלא בסיועא דאבהן נמלא ואקרי באר ואקרי ים אקרי באר בשעתא דיצחק נפק מזיינא מסטרא דאימא ואתי לאמשכא אבתרא דדא ומלי לה כדין אקרי באר דיצחק? באר דמרים והא אוקמוה</p>	<p>להתברך מהם על ידי דרגה אחת, ומי הדרגה, צדיק, שעומד עליה. ועל זה אמרנו, כשבאר זו נוטלת בסיוע האבות, נוטלת ונקראת באר, ונקראת ים. נקראת באר בשעה שיצחק יוצא מזויין מצד אמא, ובא להמשיך אחרי זה וממלא אותה, אז נקראת באר יצחק באר מרים והרי בארנו.</p>
<p>ים כד אתנהרא מנהרא עלאה דאבא כדין אקרי ים³ דנחלין אולן לגווה כד"א כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא ומיומא דגלתה כנסת ישראל בגלותא כתיב אזלו מים מני ים דא כנ"י ונהר יחרב ויבש דא צדיק וע"ד כתיב הצדיק אבד⁴ וגו' דהוא הוה נהר עלאה⁵ ויקרא⁶ דעייל בגווה והוא כניש כל אינון נהרין ונחלין דנגדין מנגידו דההוא נהר קדישא⁷ דלא פסקין מימיו לעלמין דנגיד ונפיק מעדן עלאה והוא עייל בגווה ומלי אנמהא ומתמן ירתין עלמין כלהו (אתזנו וירתין) ברכן בכלא</p>	<p>ים כשמאירה מאור עליון של אבא, אז נקראת ים שנחלים הולכים לתוכה, כמו שנאמר "כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא", ומיום שגלתה כנסת ישראל בגלות, כתוב "אזלו מים מני ים", זו כנסת ישראל, "ונהר יחרב ויבש" זה צדיק, ועל זה כתוב "הצדיק אבד וגו'", שהוא היה נהר עליון ומכובד שנכנס לתוכה, והוא כונס כל אותם נהרות ונחלים ששופעים משפע אותו נהר קדוש שלא פוסקים מימיו לעולמים, ששופע ויוצא מעדן העליון, והוא נכנס לתוכה, וממלא אגמיה, ומשם יורשים כל העולמות (נזונו ויורשים) ברכות בכל.</p>
<p>ת"ח בשעתא דאתברכא כנסת ישראל עלמין כלהו אתברכין⁸ וישראל לתתא ינקין ומתברכין בגינה והא אוקימנא דהיא אנגא עלייהו דישאל כמה דאתמר</p>	<p>בא וראה, בשעה שמתברכת כנסת ישראל, כל העולמות מתברכים, וישראל למטה יונקים ומתברכים בגללה. והרי בארנו שהיא מגנה על ישראל כמו שנתבאר.</p>
<p>כתיב ויסע מלאך האלהים⁹ ההולך וגו' מלאך האלהים דא כנסת ישראל והא אוקימנא דההיא שעתא בסיועא דאבהן נמלא¹⁰ וכד אינון</p>	<p>כתוב "ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'", מלאך האלהים זו כנסת ישראל, והרי בארנו, שאותה שעה בסיוע האבות</p>

¹ ע"י הערה בסוף הספר.

² שהם הגבורה שנובעים בסוד המים גבורת גשמים (רח"ו).

³ ר"ל ח"ח כל א' כלול מ' הם גימ' י"ס שהם מים חיוורין (רח"ו).

⁴ שפעת האור שלמעלה הנמשך ויורד למטה הנה הוא לעולם רק אלא לפי הכח וההכשר להתחתון (כידוע בסוד הצדיק אבד בזוה"ק ח"א נה ע"ב, סז ע"א, ובח"ב ט ע"ב, יא ע"א, נז ע"ב, ובח"ג קנ ע"ב) (כללים ח"ב קז ע"ג).

⁵ יסוד ד"א (רח"ו).

⁶ כי הטפה נקרא יקר כנודע ולפי שהטפה היא ביסוד לכך נקרא יקרא (רח"ו).

⁷ יסוד הבינה (רח"ו).

⁸

⁹ כאן הוכיח ב' דברים: הא' ברכת המלכות בסיועא דאבהן, והב' "דעלמין כולהו אתברכאן" מפני הצלתן של ישראל שכיון שנשפע לתחתונים עובר דרך העולמות כולם, נמצאו כאן ג' עניינים: הא' האבות. הב', כנסת ישראל. הג', התחתונים (אור יקר).

¹⁰ שם ע"ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז, והוא נמשך מעתיקא קדישא ובו נקרע הים וכמ"ש שם (נב ע"א) (דע"ה ח"ב קכד ע"ד), בעת הלידה אשר היה בליל ז' של פסח, הנה היה בהגילוי דהאור הגדול של עתיקא קדישא ובהאור דהשם ע"ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז על הז'ו, ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין, וכמ"ש בפ' בשלח (דף נב ע"ב ושם ע"א) וכן בפ' בהעלותך (קנ קנא). והרי היה אז התגלות אור החסד גדול

<p>משתכחין לנבה כלא משתכחי¹ ובג"כ² אתמסר באלין קראי שמא קדישא דכליל בהון אבהתא כמה דאוקימנא</p>	<p>לוקחת, וכשהם נמצאים אצלה, הכל נמצאים, ולכן נמסר בפסוקים אלו שם הקדוש שכולל בהם האבות כמו שבארנו.</p>
<p>חד קרא כסדרא³ וחד למפרע וחד כסדרא ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' דא כסדרא בגין דאברהם אשתכח הכא וכל אינון דאתו מסטריה⁴ ועל דא איהו כסדרא כנוונא דא</p>	<p>פסוק אחד כסדר, ואחד למפרע, ואחד כסדר. ויסע מלאך האלהים ההולך וגו', זה כסדר, משום שאברהם נמצא כאן, וכל אותם שבאים מצדו, ועל כך הוא כסדר, כדוגמא זה.</p>
<p>אמר המגיה כאן מצאתי כתוב פסוק ויסע כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון ותמצאם כולם בסוף חלק שני</p>	
<p>הכא אתעטר אברהם בעטרוי⁵ ואעטר לה לכנסת ישראל⁶ ואלין אתוון כלהו בארח מישר למיהך ביממא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וע"ד כתיב ויסע אימתי נטלין במטלנייהו הוי אימא ביממא כד נהיר שמשא⁷ ודא חד קרא דאיהו בשבעין ותריין אתוון</p>	<p>כאן התעטר אברהם בעטרותיו, ועטר את כנסת ישראל, ואותיות אלו כולן בדרך ישר, ללכת ביום, שכתוב "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי", ועל זה כתוב "ויסע", אימתי לוקחים במשאותיהם, הוה אומר ביום כשמאיר השמש, וזהו פסוק אחד שהוא בשבעים ושתיים אותיות.</p>
<p>תניינא דיצחק הכי נמי דאשתכח בע"ב אתוון לאשתכחא בדינא לגבי מצראי ולגבי ישראל ברחמי וע"ד כתיב ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל לקביל אלין ולקביל אלין⁸</p>	<p>שני של יצחק, כך גם שנמצא בשבעים ושתיים אותיות להמצא בדין לגבי המצריים ולגבי ישראל ברחמים, ועל זה כתוב "ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל", כנגד אלה וכנגד אלה.</p>
<p>ויהי הענן והחשך דהכי הוא יומא דיצחק דעיבא⁹ הוי עננא וחשוכא מניה הוא ובגין כך סדורא דאתוון למפרע (בארח עקימא) ולא בארח מישר כנוונא דא</p>	<p>"ויהי הענן והחשך", שכך הוא יום של יצחק שמעונן, היה ענן וחשך ממנו הוא, ולכן סדור האותיות למפרע (בדרך עקום) ולא בדרך ישר כדוגמא זה.</p>
<p>כאן מצאתי כתוב פסוק ויבא למפרע כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון</p>	

מאד, וכן הגילוי דאור שכינתו יתברך, וכמ"ש (מכילתא שירה ג) ראתה שפחה על הים מה שלא ראו הנביאים. וכ"ז הוא מהגילוי שורש דאור הגדלות (דע"ה ח"ב קכו ע"א).

¹ כלומר כל ז' הספירות מפני שכלם נכללות בחסד דין ורחמים דהיינו ג' אבות, ואפשר לפרש "כולא משתכחי" כל התחתונים להיותם יונקים ממנה מפני שהיא אז יונקת מכל הבחינות (אור יקר).

² כלומר מפני שהיתה השכינה הצלתן של ישראל יונקת מג' אבות, ולכן עתה במקום שספר הצלתן כלל ג' אבות בג' פסוקי הספור (אור יקר).

³ לתיקון השם הקדוש (אור יקר).

⁴ מפני שהשם רומז בחסד ובכנסת ישראל ובמשתלשלים למטה מצד החסד (אור יקר). דכתיב בהו וקרא זה אל זה ומקבלין דין מן דין בסוד היחוד (אור יקר).

⁵ במציאות החסד שבחכמה שהיא עטרה לחסד ממש (אור יקר).

⁶ בחוט של חסד המשוך עליה בענין שהם ג' בחינות האמצעית חסד ועטרת החסד ומה שמאיר החסד למטה (אור יקר).

⁷ ת"ת שהוא לימין כדכתיב מוליך לימין משה זרוע תפארתו, והוא מאיר ממזרח שמש דהיינו חכמה דהיינו תגבורת צו החסד (אור יקר).

⁸ שהגבורה מצד הקדושים הנאחזים בה, ישראל אחוזים בה, ומצד החיצונים האחוזים בה מצריים אחוזים בה, לכך היא בינונית בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויש בה כנגד אלו וכנגד אלו (אור יקר).

⁹ קשיא ליה דלעיל בפסוק ראשון שהוא בחסד כתיב עמדו הענן אם כן מאי קאמר ויהי הענן, לזה אמר דהכי הוא האמת "דיומא דעיבא דיצחק הוי" ולעיל קאמר עמוד הענן שאינו מחשיך השמש ח"ו אלא אדרבה מאיר בו, אבל באומרו ויהי הענן דהיינו יומא דעיבא שיש בו חשך (אור יקר).

<p>ועל דא אתוון כלהו למפרע¹ דכתיב ויהי הענן והחשך רכיון דעאל יצחק בדינו לא קרב זה אל זה כתיב זה אל זה אינון דאתו מסטרא דאברתם לא קריבו דא בדא דהא לא יכלין בנין דהאי באר² אתדבקא³ ביצחק כד"א ויאר את הלילה⁴ דכד אתמלייא לאתחברא (ס"א לאתקפא) ביצחק לא קרב זה אל זה ולא יכיל לקרבא עד דאתא יעקב ואתחבר באברהם ונטל ליצחק ושאר ליה באמצעיאת כדין אתקשר מהימנותא⁵ דא בדא ודא בדא ואשתויבו ישראל</p>	<p>ועל זה כל האותיות למפרע, שכתוב "ויהי הענן והחשך" שכיון שנכנס יצחק בדינו, לא קרב זה אל זה. כתוב "זה אל זה", אותם שבאו מצד אברהם לא קרבו זה לזה, שהרי לא יכלו משום שבאר זו נדבקה ביצחק, כמו שנאמר "ויאר את הלילה", שכאשר התמלאה להתחבר (להתחזק) ביצחק, לא קרב זה אל זה, ולא יכל להתקרב, עד שבא יעקב והתחבר באברהם, ולקח את יצחק, ושם אותו באמצע, ואז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ונצלו ישראל.</p>
<p>ותנינן באתר דאבהתא אשתכחי שאר צדיקייא⁶ משתכחי נבייהו וע"ד שמא דא סליק לסטרין אחרנין⁷ מתפרשן אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד כד נהרא האי באר⁸ מסטרא דיצחק ואתקשר ביה אתעביד ימא רבא תקיפא וגלגלין תקיפין⁹ סליקין ונחתין בזעף ורוגזא בתקיפו נטיל לעילא</p>	<p>ושנינו, במקום שנמצאים האבות, שאר הצדיקים נמצאים אִתָּם, ועל זה שם זה עולה לצדדים אחרים מפרדים, אף על גב שכולם יוצאים לדרך אחד, כשמאירה באר זו מצד יצחק ונקשרת בו, נעשה ים הגדול תקיף וגלים חזקים עולים ויורדים בזעף ורוגז בתקיפות נוטל למעלה,</p>
<p>קנא/א סליק ונחית לתתא¹⁰</p>	<p>עולה ויורד למטה.</p>
<p>אברהם אתי לקבלא (ס"א לקבליה¹¹) ומגו רוגזא וזעפא וחימתא ותקיפו זה אל זה לא הוו מתקרבין עד דאתא יעקב ושכיך רוגזא ומאיך ותבר גלגלי ימא הה"ד ויט משה את ידו על הים ויולך יי' את הים ברוח קדים עזה וגו' מאי ברוח</p>	<p>אברהם בא לקבל (כנגדו) ומתוך רוגז וזעף וחימה ותקיפות זה אל זה, לא היו מתקרבים, עד שבא יעקב ושוכך הרוגז וממין ושובר גלי הים, זהו שכתוב "ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה וגו'". מה זה "ברוח קדים</p>

¹ מפני שהדרך הישר הוא רחמים כזה יה"ה, והמהופך הוא דין כזה הוה"י מפני שהוא בסוד הנקבה והדין שמגביר התחתון על העליון או מפני שהוא בסוד העליה שמגביר השמאל על הימין, שהיירידה הוא מגביר ימין על שמאל מפני שמקדים הימין לשמאל והיינו סוד הזכר, והעליה מקדים שמאל לימין והיינו סוד נקבה (אור יקר).

² מלכות מצד הדין (אור יקר).

³ שהוא שהשכינה נתמלאה אז מהגבו' בסוד נחש דנשיך בערייתה ליל ז' של פסח כנודע אצלנו ונמצא שאותו באר נדבק ביצחק (רח"ו).

⁴ הגבורה האירה והשפיעה דיניה במלכות שהיא נקראת לילה (אור יקר).

⁵ בספירות י' בה' ו' בה' (אור יקר).

⁶ יוסף משה ואהרן ודוד שהם מרכבה לז' ספירות אברהם יצחק ויעקב, אברהם חסד, יצחק גבורה, יעקב ת"ת, וכמדת אלו כן מדת שאר הספירות אהרן ומשה נ"ה כגדולה וגבורה, יוסף כיעקב, דוד מלכות מאנא דכולהו בענין שג' אבות שורש לג' פעולות חז"ר (אור יקר).

⁷ כלומר רומז במקומו אחרים בנה"י כג' אבות, וכן כולו בחסד ע"ב שמות ור"ו אותיות בגבורה (אור יקר). פ' שמכל אות ואות יוצאים כמה שמות שיש צדיקים מרכבה להם (רח"ו). נלע"ד מ"ז שהם נה"י, שגם בהם סוד שם של ע"ב כולו ביושר ור"ו י"י סב"ט וכו', וז"ש שמא דא סליק לסטרין אחרנין, והוא שאר צדיקייא, משה ואהרן ויוסף, וגם דוד שבו (נ"א שהוא) כללות השם בתיבות, והרי הם שבעה כורתי ברית (רמ"ז).

⁸ דקדק דקאמר כד נהרא ואתקשר כי כאשר מאיר לבד הוא באר אמנם בהיותו נקשר שעולה למעלה אז נעשה "ימא רבא" (אור יקר).

⁹ רמז לבחינת הדין וכחותיו וענפיו (אור יקר). בסוד גלי ים הנעשים משם ב"ן כשנכנס במלכות שהוא שם ב"ן סתם כנז' בכוונת השופר (רח"ו).

¹⁰ לפעול דיניה בתחתונים (אור יקר).

¹¹ למשוך חוט של חסד למלכות ואינו מספיק להכניע הדין מפני שהגבורה מצד שני משפיע דין והיא מעצמה דין הם שנים נגד א' וכאשר נתוסף יעקב אז "שיך רוגזא" כדמפרש ואזיל (אור יקר).

<p>קרים עזה דא רוח יעקב עזה תקיף לקבליה לתברא רוגז דהאי ימא וישם את הים לחרבה ויבקעו המים (נ"א הוא) אריק ימא מימי רוגזין ואתפליגו מיא! לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב הה"ד ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא ועל דא אתוון? כלהו בארע מישר כדקא יאות</p>	<p>עזה" זו רוח יעקב, עזה תקיפה כנגדו, לשבור רוגז ים זה. "וישם את הים לחרבה ויבקעו המים", (הוא) רוקן הים ממי רוגז, ונחלקו המים לצד אברהם ולצד יעקב, זהו שכתוב "ויבקעו המים" לצד זה ולצד זה, ועל כך כל האותיות בדרך ישר כראוי.</p>
<p>כאן היה כתוב פסוק ויש כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון</p>	
<p>אלין אתוון בארע מישר בסטר דיעקב וכל אינון דאתו מסטריה וכד אתא יעקב אתחבר באברהם ונטל ליצחק ושארי ליה באמצעיתא כדין אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא ועל דא עובדא³ בתקונא בשמא קדישא בזווגא דאבהן⁴ אשתמודע דאיהו קשורא חד קשורא מהימנא למהוי רתיכא שלימתא</p>	<p>אלה אותיות בדרך ישר בצד יעקב, וכל אותם שבאו מצדו. וכשבא יעקב התחבר באברהם ולקח את יצחק והשרהו באמצע, אז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ועל זה מעשה בתקון בשם הקדוש בזווג האבות, נודע שהוא קשר אחד, קשר נאמן להיות מרכבה שלימה.</p>
<p>ובזווגא דאבהן כהדא אתעביד כלא וידעין חברייא⁵ למיהך בארע מישר לאתקנא עובדין כדקא יאות ובשמא דא קשורא דאבהן אשתכחן אורחין לדינא ולרחמ⁶ לסיוע להסד לדחילו לאורייתא לחיי למותא לטב לביש זכאין אינון צדיקייא דידעין אורחוי דאורייתא וידעין למיהך באורחוי דמלכא קדישא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי</p>	<p>ובזווג האבות כאחד נעשה הכל, ויודעים החברים ללכת בדרך ישר להתקין מעשים כראוי. ובשם זה קשר האבות, נמצאו דרכים לדין ולרחמים, לסיוע לחסד ליראה לתורה לחיים למות, לטוב לרע, אשריהם הצדיקים שיודעים דרכי התורה, ויודעים ללכת בדרכי המלך הקדוש, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>וכאן מצאתי הע"ב שמות היוצאים מג' פסוקים אלו במרובע כל שם ושם מג' אותיות בבית אחד ישר הפוך ישר וסימניך יהי אור ולא הדפסתי אותו מפני יקר תפארת קדושתו</p>	
<p>הא אבהן כמפלנין⁷ בעובדין⁸ בקשורין⁹ דמתקשרי דא בדא וכד מתחברן כהדא לית מאן דיקום קמיהו ותנינן באתר דאבהתא אשתכחו שאר צדיקייא משתכחי נבייהו ועל דא שמא דא סליק לסטרין אחרנין מתפרשן אע"ג דכלהו נפקין</p>	<p>הרי האבות במסעות במעשים בקשרים שמתקשרים זה בזה, וכשמתחברים כאחד, אין מי שיקום לפניהם. ושנינו, במקום שהאבות נמצאים שאר הצדיקים נמצאים</p>

¹ כלומר המלכות בקבלתה נחלקת בשפעה לב' חלקים חלק חסד מימין וחלק רחמים מאצעי (אור יקר).
² כולהו עם היות יעקב איש הביניים והיה ראוי שיהיה חציו דין וחציו רחמים חציו ביושר וחציו בהפוך אלא מפני שפעולתו בה היא לרחמים לכך "תאוון כלהו באורח מישר" (אור יקר).
³ כלומר מעשה סדר תיקון השם בתיבותיו מורה "זווגא דאבהן וכו'" מפני שכל תיבה ותיבה אות אחת מכל פסוק ופסוק "אתעביד כולא" כל מעשה המציאות כי בו כח כל הפעולות מפני שכלל כל ההנהגה בשלשה אבות (אור יקר).
⁴ שהוא קשר כל הג' פסוקים חג"ת (רח"ו). ענין שם ע"ב דויסע ויבא ויש שנתגלה אז, והוא נמשך מעתיקא קדישא ובו נקרע הים וכמ"ש שם (נב ע"א) (דע"ה ח"ב ככד ע"ד).
⁵ מפני שהיה בידם מסורת כל פעולותיו "לאתקנא עובדין וכו'" פעולות השם על מתכונתם (אור יקר).
⁶ כחות השם אפשר לפעול בו פעולת הדין פעולת הרחמים (אור יקר).
⁷ כפי בחינת קבלתם פעמים נוסעים לקבל כך פעמים כך (אור יקר).
⁸ למטה שהם משפיעים לנהל התחתונים ופועלים פעולות ידועות כדפי לעיל (אור יקר).
⁹ היינו קשורים ויחודם זה בזה הם בעצמם פעמים גובר ימין פעמים שמאל ולעולם כולם קשורים (אור יקר).

<p>לארעה חד (כאן שייך גרסינן שבעה וכו' שבסוף הספר סימן ח') שבעה קשורין¹ אינון דמתקשרי בהו ג' אבהן² וד' אחרנין³ רישא⁴ ואמצעיאתא⁵ בקשורא⁶ חדא ואלין אינון דחפרו⁷ בירא דמיא⁸</p>	<p>אצליהם, ועל זה, שם זה עולה לצדדים אחרים נפרדים, אף על גב שכולם יוצאים לדרך זה, שבעה קשורים הם שמתקשרים בהם, שלשת האבות וארבעה אחרים, ראש ואמצע בקשר אחד, ואלה אותם שחפרו באר מים.</p>
<p>תניינא זה אל זה⁹ ואינון קשורא חדא בתלת יודין תליתאה שלימו דכל מהימנותא¹⁰ רביעאה תרין קיימין¹¹ דגופא קיימא עליהו חמישאה טב וביש¹² נהרא דנפיק אילנא דחיי ומותא עמיקתא דכלא¹³ שתיתאה דינא ברחמי¹⁴ שביעאה¹⁵ בקדמיתא אתמר בההוא רישא דאמרן בנין דאיהו אמצעיאתא דכלא ובנין דאיהו אמצעיאתא דכלא אקרי אני קיומא דכל ענפין דמתאחדן מסחרניה</p>	<p>שני זה אל זה, והם קשר אחד, בשלש יודין. שלישי שלמות כל האמונה. רביעי, שני עמודים שהגוף עומד עליהם. החמישי, טוב ורע נהר שמוציא עץ החיים והמות העומק של הכל. ששי, דין ברחמים. שביעי, בתחלה נאמר באותו ראש שאמרנו, משום שהוא אמצע הכל, ומשום שהוא אמצע הכל נקרא "אני", עמוד שכל הענפים נאחזים מסביבו.</p>
<p>שבעה דרגין אלין מדרגא חדא לדרגא חדא (ס"א אחרא) אשתמודעא רתיכא חדא בכל אינון דמתאחדאן ביה וכן מדרגא לדרגא וכלהו אתנהגון אבתריה דההוא דרגא דאתפקרא עליהו והא</p>	<p>שבע דרגות אלו, מדרגה אחת לדרגה אחת (אחרת), נודעת מרכבה אחת, בכל אלו שנאחזים בה, וכן מדרגה לדרגה, וכולם מתנהגים אחריה של אותה דרגה שנפקדה עליהם, והרי בארנו את</p>

¹ הן ז"פ עשר כי כל רתיכא סלקא לעשר כמ"ש בס"א פ' בראשית והן ע' שמות וב' היתירין הן דא"א וכן הוא בכל דבר כמו יום השישי דקידוש וע' נפש וע' אומין וכמ"ש במ"א והן ב' שמות רישא ואמצעיאתא לכן בכל קשרא הוא עשרה וכאן א' עשר אלא שברישיא הקשרא הוא ברישיא אבל באמצעיאתא הוא באמצעיאתא חמש מכאן וחמש מכאן ותניינא הוא הה"ע ותליתאה י"י ורביעאה ו"ל וחמישאה נ"א, ושתיאתא ענ"ו ושביעאה אמצעיאתא הנ"ל והיא קנה המנורה האמצעי שהכל פונים אליה (יהל אור).

² חג"ת (רח"ו).

³ נה"ם (רח"ו).

⁴ וה"ו (רח"ו).

⁵ אני" (רח"ו).

⁶ כמ"ש אני" וה"ו (רח"ו).

⁷ ז' קשרי בכללותם (רח"ו). כמ"ש באר כפרוה שרים וז"ש (סוכה מה ע"א) בערבה שבא לרצות על המים אלו ב' שמות דווקא והן גימ' ג' הויל"ת שהן חפרו בירא דמיא כי בהסתלקותן מג' שמות אל אלהים הויל"ה ונכנסו בג' הויל"ת נעשה שם אדני" וכן ג' שמות הנ"ל הולידו גבורות גשמים מנצפ"ך בסוד ה' מלך כו' (יהל אור).

⁸ מלכות נקר' באר כשמקבלת מיצחק ונקרא ים כשמקבלת ממדת החכמה (רח"ו).

⁹ פי' שם השני כה"ת והולך עד שם י' י' והם ב' קשרים גבו' ות"ת ולהיות כי ה' של כה"ת הוא ה' של זה אל זה אמר תניינא זה אל זה אמר תניינא זה אל זה ומ"ש ואינון פי' כל השמות הם קישור' חדא כי יעקב כולל יחק בגווי' ולכן אמר ואינון קשורא חדא בתלת יודין שהוא השם שאחר י"ד שמות המתחילים מכה"ת שכתב האריז"ל עליו שהוא הגבורה (רח"ו). ר"ל חר"ג כמש"ל והן קשרא חדא דשמאל נכלל בימין (יהל אור).

¹⁰ הוא ת"ת שבין ב' הה"ן והוא ע' אנפין שבעים נפש כמ"ש בסוף אד"ז וזהו שם הה"ע הנ"ל ולפי שסיים בקשרא קדמאה בשם האמצעי אני הולך למפרע ואח"כ חוזר לחלק השני שיהיה הכל נמשכין מנר האמצעי שלכן סדר כאן מאמר הזה ועל המנורה בני קוטב המאמר (יהל אור).

¹¹ הוא שם המתחיל מן מל"ם עד שא"ה (רח"ו). נ"ה (יהל אור).

¹² מן רי"י ואילך (רח"ו). יסוד (יהל אור).

¹³ ז' שמות עד אני" (רח"ו).

¹⁴ שם אני" (רח"ו). ר"ל מלכות בכתר נעץ סופן כו' (יהל אור).

¹⁵ הוא אני בינה כנ"ל אלא שחשב למעלה משום שלא מתפרשין ואבא מתפשט בחג"ת שהן דדכורא ואימא בנה"י שהן דנוק' ולכן הן סדורין כאן וכן מחציתן של ע"ב נחלק לאו"א וכן הוא בשם הויל"ה ית' ז' קשרים כמ"ש דכלא אהבה ה' בב' קשרים כ"ח חר"ב וזהו ל"ב נתיבות ג' יודין וב' קשרים וכמ"ש בס"י ה"א בב' קשרים חר"ב בינה וז"א וא"ו בא' זר"ג ה"א בב' זר"ג, ב"ע, בה והכלל כי זר"ג לעולם בב' קשרים בין בחר"ב בן בזאר"ג היא בו והוא בה והשאר בקשר א' וכל האותיות של הויל"ה בב' לבר מאות וא"ו (יהל אור).

הדברים.	אוקימנא מלי
בא וראה, בשעה שדרגות אלו נמצאות, כל האמונה נמצאת, ואלו שבעת העננים שסבבו את ישראל, בגלל זה כשנוטלת השכינה באבות, היא נוטלת. וכשאלה נוטלים כל הדרגות האחרות נוטלות בהם, ואז מתעטרת כנסת ישראל כראוי.	ת"ח בשעתא דאלין דרגין משתכחי כל מהימנותא אשתכח ואלין שבעה עננין דאסחרו להו לישראל בני"כ כד נמלא שכינתא באבהתא נמלא וכד אלין נמלין כלהו דרגין אחרנין נמלין בהו וכדין אתעטרת כ"י כדקא יאות
בא וראה זבולון שאמרנו יורש ים כנרת, ים כנרת סתם, וכך ראוי. אם כך יהודה מה חלק יש בו, אלא יהודה נטל מלכות הכל, ונאחז בה בכל הצדדים.	ת"ח זבולון דקאמרין ירית ים כנרת ים כנרת סתם והכי אתחזי אי הכי יהודה מה חולקא אית ביה אלא יהודה נטל מלכותא כלא ואתאחיד ביה בכל סטרין
רבי אלעזר אמר בפרשה זו, הרי נאמר המעשה של המנורה ותקוניה, וכל מה שבה מדוע כך, בפעם אחרת. אלא כיון שהנשיאים הקריבו (למעלה) קרבן המזבח, וכל תקון שראוי לו. בא הכתוב ודיבר על מעשה המנורה שהוא תקון על ידו של אהרן, שהרי למעלה מנורה וכל הנרות (התקונים) שלה על ידי אהרן, הכל מאירים.	רבי אלעזר אמר האי פרשתא הא אתמר עובדא דמנרתא ותקונהא וכל מה דבה אמאי הכא זמנא אחרא אלא כיון דנשיאים קריבו (לעילא) קורבנא דמדבחה וכל תקונא דאתחזי ליה אתא קרא ואשתעי עובדא דמנרתא דהיא תקונא על ידא דאהרן דהא לעילא מנרתא וכל בוצינין (ס"א תקונין) דילה על ידא דאהרן נהרין כלא
בא וראה המזבח שנים עשר נשיאים היו לחנכו ולהתקינו, והרי פרשוה שנים עשר הם השבטים לארבעה צדדים, ארבעה דגלים, וכולם שנים עשר והכל כדוגמא עליונה.	ת"ח מדבחה תריסר נשיאין הוו להנכא ליה ולא תקנא ליה והא אוקמוה תריסר אינון שבטין לדי סטרין ד' דגלים וכלהו תריסר! וכלא כנוונא דלעילא
המנורה	מנרתא
	קנא/ב
נמנית בשבעה נרות להדליק על ידי הכהן, והכל כדוגמא שלמעלה, והמנורה על אות עומדת, ובנס נעשתה, והרי פרשוה במעשה המנורה.	אתמני בשבעה בוצינין? לאדלקא על ידא דכהנא וכלא כנוונא דלעילא ומנרתא על את קיימא ובניסא אתעבידת והא אוקמוה בעובדא דמנרתא
ומזבח פנימי ומנורה עומדים כאחד לשמחת הכל, שכתוב "שמן וקטורת ישמח לב" ובארנו ששני מזבחות היו, אחד פנימי של הכל. וזה עומד לשמחה, ואחד בחוץ להקריב קרבנות. ומהפנימי הזה יוצא לזה שבחוץ, ומי שרואה	ומדבחה פנימאה ³ ומנרתא קיימא ⁴ כחדא להדותא ⁵ דכלא דכתיב שמן וקטורת ישמח לב ואוקימנא דתרי מדבחה הוו חד פנימאה דכלא והאי קיימא להדותא וחד לבר לקרבאה ⁶ קרבנין ומהאי פנימאה ⁷ נפיק להאי דלבר ומאן דחמי

¹ סוד ר"ב פרקין שיש בתרין דרועין ותרין שוקין (רח"ו).

² דע כי המנורה היא סוד רחל העומדת אחורי זעיר וז' הנרות הם ז"ק שלה שהם גופה מחסד עד המלכות (רח"ו).

³ בינה (רח"ו).

⁴ המלכות (רח"ו).

⁵ בינה נק' שמחה בסוד אם הבנים שמחה (רח"ו).

⁶ מלכות (רח"ו).

⁷ מבינה למלכות (רח"ו).

<p>ויסתכל ידע חכמה עליונה, סוד הדבר אדני יהוה, ועל כך לא נקרבה הקטורת אלא בשעה ששמן נמצא. יהוה¹ ועל דא לא אתקרב קמרתא² אלא בשעתא דשמן³ אשתכח</p>	<p>ויסתכל ידע חכמה עליונה, סוד הדבר אדני יהוה, ועל כך לא נקרבה הקטורת אלא בשעה ששמן נמצא.</p>
<p>אשכחנא בספרא דשלמה מלכא קמרת הוא להדוה ולסלקא מותנא מאי טעמא בגין דדינא מהאי דלבר אשתכח והדוותא⁴ וחדו וקשורא דנהירו מההוא פנימא דכל חידו ביה קיימא⁵ וכד האי אתער כל דינא אסתלק מהאי ולא יכיל למעבד דינא</p>	<p>מצאנו בספרו של שלמה המלך שהקטורת היא לחדוה ולסלק המות, למה, משום שהדין נמצא מזה שבחוק, ושמחה וחדוה וקשר שמאיר מאותו פנימי, שכל שמחה בו קיימת, וכשזה מתעורר כל הדין מסתלק מזה, ולא יכול לעשות דין.</p>
<p>ובג"כ קמרת קיימא לבטלא מותנא ועל דא קמרת קשירו הוא דכלא ודא אתקריב בההוא פנימא זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל וג'⁶</p>	<p>ומשום זה קטורת עומדת לבטל המות ועל זה קטורת היא קשר הכל, וזו נקרבת בפנימי. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב "ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'".</p>
<p>קח את הלויים וגו' הא אוקמוה⁶ דבעי לדכאה (ס"א לדברא⁸⁷) לזן⁹ ולאמשכא לזן¹⁰ לאתקשרא באתרייהו¹¹ בגין דאינון דרועא¹² שמאלא וסמרא</p>	<p>"קח את הלויים וגו'", הרי פרשוה, שצריך לטהרם (להנהיגם) ולהמשיכם להתקשר במקומם, משום שהם זרוע</p>

¹ אדני מלכות הו"ה בינה (רח"ו).

² תקוני נוגה (רח"ו).

³ תקוני מנורה מלכות (רח"ו).

⁴ מהמלכות שם אדני (רח"ו).

⁵ שהוא בינה חירות העליון (רח"ו).

⁶ נלע"ד שהוא לעיל מח ע"ב ומט ע"א, ע"ע. וצריך להקדים מ"ש בליקוטי תורה פרשת נשא, שהלויים הם שורש הה' גבורות דעטרא דנוק', דהיינו אותן השייכות לנוק' שהן עדיין בתוך זעיר שאחר כך ניתנות לה. ונראה לי לומר שזהו הענין שבתחילה היו הלויים כלולים בישראל, דוגמת אלו הגבורות שתחילה נכללות תוך זעיר דאיהו ישראל ולא היו נבדלים וניכרים, אמנם אחר כך נבדלו ונמנו (ג, טו) מבן חדש, שה"ס סיהרא כנזכר בדף שאחר זה, והיו (ג, לט) כ"ב אלף, בין לנגד אותיות התורה שהן בחינת הכלים והן מצד הנוק', ובין בסוד שם אה"י שה"ס עיטרא דגבורה. והנה כל עוד שהיו נבלעים בישראל לא הוצרכו לשום תיקון דהו כבטלי ברובא, אך כשנמנו ונבדלו מתוך בני ישראל אז היה מקום לחוש שיתאחזו בהם החיצונים, ולכן באה מצות תיקונם לדחות מהם כל צד אחיזת ס"א שינקתם מהגבורות, ובפרט מאותם הניתנות לנוק' לתיקונה ולעשותה כלי, וגם בכל זווג וזווג. וז"ס שם לויים שהם גרם וסיבת הלוי בין ז'ין בתיקונם וכו' (רמ"ז).

⁷ לא סבירא ליה (ח, ז) שוהעבירו תער, הוא מוקדם להזה עליהם וכדכתב הראב"ע, ולכן גרס לדברא, דהיינו מש"ה (ח, ו) קח את הלויים, שזהו ראשית הכנת תיקונם במה שיקחם משה שסודו בדעת, ובקחה זו יושפע עליהם סיוע מן הדעת, ולגירסה זו ענין הגלוח נזכר אחר כך דרך כללות באומרו וכל מאן דאתי וכו' (רמ"ז).

⁸ לון ולדכאה (נוסף בלזכר יקר).

⁹ היינו העברת שערם שהוא מותרות הגוף שם אחוזים השעירים (בראשית כז יא) ועשו איש שעיר (רמ"ז).

¹⁰ הוא הזאת (ח, ז) מי חטאת, המושפעים עליהם, וגם ה"ס מיתוק הדינים כנודע מסוד קסו) (יט, ט) אפר הפרה (רמ"ז).

¹¹ כי אחרי דחיית הסיגים נשאר הזהב טהור ומתדבק בשורשו ברור וזך, הוא דעת זעיר עיטרא דגבורה (רמ"ז).

¹² נתן טעם לשבח למה שצרכים לכל הברורים, והוא מפני שהם מושרשים בשתי מציאות הגבורות, בגלוי ובנסתר, דהיינו בגופא ובמוחי, יד שמאל [גבורה] ועטרא דגבורה בדעת. אי נמי סטרא דדינא, הוא בינה דדינין מתערין מסטרא כאמור בספר אדם ישר, כמ"ש בפרשת אחרי מות ס"ה א' מסטרא דדינין מתערין, והיינו דקאמר וסטרא דדינא. ולהיותם מאלו המקורות נתמנו על השיר, שסגולתו להעלות למעלה, והוא כח הגבורה. והשיר היה במעשה ודיבור, המעשה ניתן ביד והוא בבחינת דרועא, והדיבור הוא בקול שסודו בדעת ובכח הבינה כנודע, ונזכר באדם ישר בסוד (שמות כח, יא) פתוחי חותם (רמ"ז).

<p>דדינא וכל מאן דאתי מסטרא דדינא! בעי דלא ירבי שערא?² בגין דאסני דינא בעלמא</p>	<p>שמאל וצד הדין, וכל מי שבא מצד הדין צריך שלא ירבה שער, משום שמרבה דין בעולם.</p>
<p>ועל דא אתתא כדאי גוונא דלא יתחזי שערא לבר ובעייתא לאתחפייא רישה ולכסי שערהא ואוקימנא והא אתמר וכדין אתברכן כל אינון דאתיין מסטרא דדינא ועל דא בליואי כתיב וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער וגו' ואתמר ליואי לא סלקין לאתרייהו עד דירים לון כהנא בגין דימינא מדבר תדיר לשמאלא</p>	<p>ועל כך אשה כדוגמא זה, שלא תתראה שיערה החוצה, וצריכה לכסות ראשה, ולכסות שיערה, ובארנו. והרי נתבאר, ואז מתברכים כל אלו שבאים מצד הדין, ועל כך כתוב בלויים "וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער וגו'", ונאמר כי הלויים לא עולים למקומם עד שהכהן ירים אותם, משום שהימין מנהיג תמיד לשמאל.</p>
<p>ר"ש אמר ביזמא דסלקין ליואי בדוכתייהו בתרין פרים מ"ט פרים אלא אינהו כפרים לקבלא שמאלא להא פרה דאקרי פרה אדומה? כהנא כל חילא וכל תקונא ביה תלייא בגין דכל חילא דגופא בדוועא ימינא קיימא</p>	<p>רבי שמעון אמר ביום שעולים הלויים למקומם בשני פרים, למה פרים, אלא הם כפרים לקבל בשמאל את הפרה הזו שנקראת פרה אדומה, הכהן כל הכח וכל תקון תלוי בו, משום שכל כח הגוף עומד בזרוע ימין.</p>
<p>ועל דא כהנא דוועא דישראל כלהו הוי וביה קיימא לאתקנא כלא ולאיתקנא עלמא (ס"א מ"ט פרים אלא אינהו שמאלא כפרים לקבלא בשמאלא ת"ח כהנא דוועא ימינא דישראל כלהו הוה וביה קיימא לאתקנא עלמא ולאיתקנא כלא בגין דכל חילא דגופא בדוועא ימינא קיימא וכל תקונא ביה תלייא) ועם כל דא לא אשתכח בלחודוי אלא בגופא ושמאלא וגופא עקרא הוא דכלא⁴</p>	<p>ועל כך הכהן הוא זרוע של כל ישראל, ובו עומד להתקין הכל ולהתקין עולם. (למה פרים, אלא הם שמאל כמו הפרים כנגד בשמאל. בא וראה הכהן זרוע ימין של כל ישראל היה, ובו עומד להתקין העולם, ולהתקין הכל, משום שכל כח הגוף בזרוע הימין עומד וכל התקון בו תלוי.) ועם כל זה לא נמצא לבדו אלא בגוף ושמאל, והגוף הוא עיקר הכל.</p>
<p>זאת אשר ללויים וגו' ת"ח ליואה בר חמש ועשרין שנין יפלא בר חמשין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר וחמש ועשרין יפלא דהא ב"נ (ס"א ת"ח ליואה בר חמש ועשרין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר וחמש ועשרין יפלא עד דסליק לדרגא דחמשין) כד סליק להאי דרגא דחמשין שנין ולהלאה נחית מן תוקפא דאשא דביה וכיון דאשא וחמימותא אתקרר הא פנים להווא אתר דאתקשר ביה</p>	<p>"זאת אשר ללויים וגו'", בא וראה, לוי בן עשרים וחמש שנים יעבד, בן חמשים שנים עולה למקומו ומתעטר. ועשרים וחמש יעבוד, שהרי אדם (בא וראה לוי בן עשרים וחמש שנים עולה למקומו ומתעטר ועשרים וחמש שנים יעבוד עד שעולה לדרגת חמשים) כשעולה לדרגה זו של חמשים שנים והלאה, יורד מתוקף האש שבו, וכיון שהאש והחמימות מתקררת, הרי הוא פוגם לאותו מקום שנקשר בו.</p>

¹ פי' שהוא מבחינת קין, וכעין שפירש בליקוטי תורה סוף פרשת לך לך בענין רבי עקיבא שהיה קרח, וריבוי השערות מורה ריבוי גבורות, שע"ר ג' תק"ע ב' פעמים פ"ר עם י' כולליהם, ומילואו ת"ל ה' פעמים אלק"ם. והנה הלויים של אותו הדור שיצאו מטומאת מצרים הוצרכו להתקן וממילא הותקן כל זרעם ולא צריכים עוד תיקון אחר, שהרי הם מושרשים בגבורות הנוק' שבתוך הזכר זעיר, אבל סתם כל הנשים הן נקבות והדין אחוז בהם, ולכן צריך שלא יראה שיערה החוצה מתוך סריגי כפת ראשה ולחפות כל ראשה בצעיף א' ואפ"ה לכסיא ראשה. ואוקימנא פרשת נשא קכ"ה ג'. ואמר וכל מאן דאתי וכו', לאפוקי נזיר שסודו באריך ששערו לבן שיעורר רחמים, אבל שאר בני אדם הם בזעיר שיש בו דינים הרבה, ולכן לא ירבה שערותיו, ואדרבא ילחם וכמ"ש בספר הכוונות (רמ"ז).

² כי השערות אור חוזר והם דין כגודע (רח"ו).

³ נוק' דז"א שבנינה מה"ג פ"ר מנצפ"ך (רח"ו).

⁴ כי המכריע תמיד כולל ב' צדדים (רח"ו).

<p>ועוד דקלא דזמרא לא אתקשר בהדיה כל כך וקלא בעי דלא יתפנם אלא בעי לאתקפא דהא באתר דדינא תקיף קיימא ולא בחלשא ובג"כ בעי דלא יפנים ההוא אתר דאתקשר ביה דאיהו דינא תקיפא ולא חלשא</p>	<p>ועוד שקול זמרה לא כל כך נקשר בו, וקול צריך שלא יפגם, אלא צריך להתחזק, שהרי במקום שהדין הקשה עומד ולא בחולשה, ומשום זה צריך שלא יפגם אותו מקום שהוא קשור בו, שהוא דין הקשה ולא החלש.</p>
<p>ועל דא לא בעי לאהזאה חולשתא כלל בכל סטרין זכאה הוא ב"נ דאשתדל באורייתא וינדע אורחוי דקב"ה ולא סטי לימינא ולשמאלא דכתוב כי ישרים דרכי יי'</p>	<p>ועל זה לא צריך להראות חולשה כלל בכל הצדדים, אשרי האיש שעוסק בתורה וידע דרכי הקדוש ברוך הוא ולא סוטה לימין ולשמאל, שכתוב "כי ישרים דרכי ה'".</p>
<p>וידבר יי' אל משה במדבר סיני וגו' א"ר אבא מ"ט אזהר להון הכא על פסחא והא אתמר להו במצרים אלא בשנה השנית הוה דישראל חשיבו דהא פסח לאו איהו אלא במצרים וכיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים חשיבו דלא אצטריך יתיר אתא קב"ה ואזהר לון עליה דלא יחשבון דהא קא עבר זמניה במצרים ולא יצטריך בגין</p>	<p>"וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'", אמר רבי אבא, למה הזהירם כאן על פסח, והרי נתבאר להם במצרים, אלא בשנה השנית זה היה שחשבו ישראל שפסח זה הוא רק במצרים, וכיון שעשו אותו פעם אחת במצרים, חשבו שלא צריך יותר. בא הקדוש ברוך הוא והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים, ולא יצטריך, בגלל</p>
<p>קנב/א</p>	
<p>כך במדבר סיני בשנה השנית לאתקנא להו לדרי דרין ואע"ג דהא אזהר להו במצרים השתא פקיד לון זמנא אחרא בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהיבו וע"ד בשנה השנית מאי בשנה השנית בחדש הראשון אלא רזא עלאה היא חד שנה וחד חדש! מה בין האי להאי חדש דא סיהרא שנה דא שמשא דנהיר לסיהרא וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה</p>	<p>זה "במדבר סיני בשנה השנית" להתקין להם לדורי דורות. ואף על גב שהזהירם במצרים, עכשיו צוה להם פעם אחרת באותו מקום שבו נתנו כל מצוות התורה, ועל כך "בשנה השנית". מה זה בשנה השנית, בחדש הראשון, אלא סוד עליון הוא שנה אחת וחדש אחד, מה בין זה לזה, חדש זו הלבנה, שנה זה השמש שמאיר ללבנה, ואז היה בזמן שכל המצוות התורה נמסרו בו.</p>
<p>ר"ש אמר ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאהזאה ספורין בעלמא² ומלין דהדיוטי דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוטי ובשבחא יתיר מכלהו אי לאהזאה מלה דעלמא אפילו אינון קפסירי דעלמא אית</p>	<p>רבי שמעון אמר אוי לאותו איש שאמר שתורה זו באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיוטות, שאם כך אפילו בזמן זה אנו יכולים לעשות תורה בדברי הדיוטות ובשבח יותר מכלם. אם להראות דבר העולם, אפילו אותם שרים</p>

¹ שנה נק' ד"א תמיד כי שס"ה ימות החמה הם מן ד"א הנק' שנה וכ"ט ימים מהלך הלבנה הנק' חדש כנודע (רח"ו).

² אמר כן לעומת מ"ש רבי אבא רזא עלאה, במה שנראה שלא היה בו רק סיפור הענין שהיה בשנה השנית בחדש הראשון, כי מה צורך לאלו הפרטים שלא נמשך ממנו שום דבר לקיום איזו מצוה. התייחס ספור יציאת מצרים למצוות פסח שהיה בחדש הראשון, אבל ממה שמספר בכאן אין צורך, רק שבקיצור יצוה ה' שיתמידו לעשות הפסח. והוסיף עוד מלין דהדיוטי, כנ"ל קמ"ט ב'. דאי הכי אפילו וכו', הכונה שסברא רווחת לומר שלא באה התורה להגיד מה שכל אדם יכול לעשותו מספורי הדברים בעלמא, שהרי יש כמה ספורים בספרי דברי הימים יותר גדולים, וכעין מעשה דטוביה וכמעשה דבני חשמונאי, ובכלל זה כמה דברי הימים שכתבו הנביאים, ולא נקרא לא תורה ולא דברי נביאים. אלא כל מלין דאורייתא (רמ"ז).

<p>בינייהו מלין עלאין יתיר אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא! אלא כל מלין דאורייתא מלין עלאין אינון רזין עלאין</p>	<p>בעולם יש ביניהם דברים יותר עליונים, אם כך נלך אחריהם ונעשה מהם תורה כדוגמא זה. אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים.</p>
<p>ת"ח עלמא עלאה? ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא מלאכי עלאי כתיב בהו עושה מלאכיו רוחות (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אע"ג דנחתין) מתלבשי בלבושא דהאי עלמא³ ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא ואי במלאכי כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה עאכ"ו כיון דנחתת להאי עלמא⁴ אי לאו דמתלבשא בהני לבושיין דהאי עלמא לא יכל עלמא למסבל וע"ד האי ספור דאורייתא לבושא⁵</p>	<p>בא וראה, עולם עליון ועולם תחתון במשקל אחד נשקלו, ישראל למטה מלאכים עליונים למעלה. במלאכים העליונים כתוב "עושה מלאכיו רוחות" (זה במקום עליון) בשעה שיורדים למטה, (אף על גב שיורדים) מתלבשים בלבוש העולם הזה, ואם לא יתלבשו בלבוש כדוגמא של העולם הזה, לא יוכלו לעמוד בעולם הזה, והעולם לא יסבול אותם. ואם במלאכים כך, התורה שבראה אותם ובראה את כל העולמות ועומדים בגללה, על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם</p>

¹ ירצה כמ"ש רבי אבא למעלה סוד גדול במה שלא היה נראה בו אלא סיפור בעלמא (רמ"ז).

² וההצעה השנית טעם להתלבשות התורה בלבוש חומר הפשט, ולזה אמר מלאכי עלאי כתיב בהו וכו', הענין במ"ש בספר אדם ישר צ"ו א' קצה), שהמלאכים אינם באים כי אם מזווג הנשיקין שהוא מא"א ע"י הדעת, ונשמת בני אדם צריכה גם לזווג דגופא שהם זר"ן, ולכן הוצרכו להתלבש בגוף. וז"ש שם מלאך שפולה ג' מילואי י"ה, ואם תרבה אותם י"פ ו"ה וכו' יעלו תר"ך כמספר רוחות. וטעם שני המספרים הוא למ"ש שם בספר אדם ישר הנזכר, שגם שהמלאכים הם מזווג אר"א צריכים עוד לעבור דרך זווג עליון דזר"ן, דהיינו חב"ד דילהון, ולעומת כן רומזים שני המניינים, ויצדק לשון רוחות, לפי שז"א ה"ס קצו) רוח. האי באתר עלאה, פי' שזו מדרגתם רוחנית בהיותם (נ"א בסיתום) במקומם העליון שהוא בהיכל הרצון שגם סודו קצו) רוח. אבל בשעתא דנחתין לתתא וכו', ירצה כשיורדים לעוה"ז, וכמו שבאו לאברהם אבינו ע"ה, ובלי ספק שצריכים הם לירד ממעלתם ולקנות להם מציאות חדש ולבוא דרך זווג זר"ן זווגא דגופא. וז"ש אע"ג דנחתין, מ"מ מתלבשי בלבושא דהאי עלמא, ה"ס ד' יסודות דקים המתפשטים תחת הגלגלים והם יסודות ליסודות התחתונים החומרים, וראשית השתלשלותם הוא מחגת"ם, נלע"ד מחיצוניות של חגת"ם דעשיה. וקרוב לכללות דברי אלו כתב בעל חסד לאברהם סוף המעין הראשון (נהר כח). ועל זה אמר בלבושא כגוונא דהאי עלמא, שאינו חומרי ממש אלא דומה לו להיותו מיסודות העליונים. ואם לא היו מתלבשים לא יכלין למיקם וכו', כי הם במציאות מהותם אין להם מקום גשמי להתקומם בו. ולא סביל לון עלמא, מחמת עוצם זיהרם ותוקפו וגודל קדושתם, הלא מנוח אמר (שופטים יג, כב) מות נמות כי אלקים ראינו. ואי במלאכי כך, שהיותר עליונים הם מהבריאה, אורייתא דברא להו וכו', ה"ס פנימיות אר"א שמהם יצאו המלאכים קצח), וכל העולמות קצט) דכתיב (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ולא היה אפשר להם להבראות אלא בסדר העולמות, וגם אורם מתעלם בתוכם בסתר המדרגה. אי לאו דמתלבשא וכו', והלא אמרו רז"ל קצט) שאפילו התורה שניתנה לעולם בלבושי הפשט, אם ניתנה כסדר היו יכולים לעשות בה נסי נסים, וכל שכן אם מתגלית ונהגית באחת מסגולות סודותיה שכולה שמותיו של הקב"ה ר), בכמה מיני אופני רזים נעלמים אשר אין להם חקר ונעלמו מעיני מלאכי השרת, וכידוע נתלבשו בעת נתינתה בחשבם שתנתן להם בלתי לבוש, ולכן אמרו (רא) חמדה גנוזה וכו', וכלומר גם שיש לאדם נשמה עליונה סוף סוף הוא ילוד אשה לא יוכל להתקיים, עד שאמר משה מה כתיב בה וכו', וירצה דעו שתנתן כמוסה בלבוש חומרי (רמ"ז).

³ עי' ח"א נח ע"א וקא ע"א וקמד ע"א ובס"פ יתרו צד ע"א (לש"ו).

⁴ התורה אשר בידינו, הנה היא נשתלשל מעצמות הספי' ופנימיות האצילות, וירד ממדרגה למדרגה עד עוה"ז, ונתלבשה בלבוש דכל מדרגה שירד דרך בו, והוא התורה אשר בידינו. וזהו שאמרו בזוה"ק (פ' בראשית כ"ג סע"א) ובת"ח (דף מ"א ע"ב) שהתורה שלנו היא התורה דבריא, כי היא נשתלשל מהתורה דאצילות ונתלבשה בלבושין דב"ע, ונמשך אלינו כמו שהיא מסודרת בעולם הבריא, וכמ"ש הגר"א בהקדמת תיקונים (י"ז ריש ע"ב). והרי נמצא כי התורה שבידינו היא למטה מהאצילות, והיא רק בהלבושין דב"ע, וכונדע מזה"ק (בהעלותך קנב ע"א) (ביאורים ח"א פה ע"ג).

⁵ פי' שאין ספק שאותו הספור הוא אמיתי ואין יוצא מידי פשוטו, אבל אין כונת ה' בו בעצם וראשונה, כענין פסוק (בראשית לו, לא) ואלה המלכים, שודאי מעשה שהיה כך היה, אבל בה גנזו סודות עולם התוהו. ונלע"ד שאותם המלכים שהיו באדום ממש היה כל אחד מסיגי אותו המלך הנסתר בו, אבל להיות עצם הכונה אל הסודות לכן בא הסיפור בפרטים שונים, כגון שבקצתם נאמר ושם עירו ובקצתם בלתי זה אלא פלוני מבצרה ומארץ התימני ובששי לא נזכר מקומו כלל, וכן בקצתם נזכר שם אביהם ובאחרים לבד

<p>דאורייתא איהו מאן דהשיב דההוא לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא תיפת רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי בנין כך אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך¹ מה דתחת לבושה דאורייתא</p>	<p>הזה, אם לא תתלבש בלבושי העולם הזה לא יוכל העולם לסבול, ועל זה, ספור זה של התורה לבוש התורה הוא, מי שחושב שאותו לבוש היא התורה ממש ולא דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. בגלל זה אמר דוד "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" מה שתחת לבוש התורה.</p>
<p>ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא ואינון טפשיין כד המאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר חשיבו דההוא לבושא גופא חשיבותא דגופא נשמתא</p>	<p>בא וראה, יש לבוש שנראה לכל, ואותם הטפשים כשרואים לבוש על בן אדם שנראה יפה, לא מסתכלים יותר, חושבים שאותו לבוש הוא הגוף, וחושבים שהגוף היא הנשמה.</p>
<p>כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא² ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא טפשיין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון דידיעין יתיר לא מסתכלין בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני³ לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש</p>	<p>כדוגמא זה התורה יש לה גוף והם מצוות התורה שנקראים גופי תורה, גוף זה מתלבש בלבושים שהם ספורי העולם הזה, טפשי העולם לא מסתכלים רק באותו לבוש שהוא ספור התורה, ולא יודעים יותר ולא מסתכלים במה שתחת אותו לבוש. אותם שיודעים יותר לא מסתכלים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. החכמים עבדי המלך העליון, שהם עמדו בהר סיני, לא מסתכלים אלא רק בנשמה שהיא עיקר הכל, תורה ממש (ולעולם) ולעתיד לבא עתידים להסתכל</p>

שמם, וכן באחרון נזכר אשתו ולא בחביריו, ועוד כמה שינויים אחרים שלענין הסיפור לא מעלים ולא מורידים ולענין הסוד יש בו דברים מופלאים וכנוודע מספרי דברי הרב זל"ה רב). מאן דחשיב וכו' תפח רוחיה, שהוא מבזה כבוד התורה. ולא יהא ליה וכו', מ"מ [מדה נכגד מדה] שהרי לעולם הבא תפשיט התורה לבושה ותגלה בזהר רזיה, ומי שלא יאמין בהם לא יזכה להסתכל בהם (רמ"ז).

¹ יתפלל ליוצרו שיזכהו להסיר מסוה הלבוש מנגד עיניו. ואביטה, ר"ל הסתכלות בכוונה כמ"ש רש"י בפסוק (ג) (כא, ט) והביט אל נחש הנחשת. אי נמי הבטה מלמעלה למטה, וזה שיעלהו למדרגה עליונה על הפשט עד שבהגותו התורה ישאר ויהיה עליון עליו ויאירו עיניו במאור התורה ויבין נפלאות מתורתו שר"ל דברים המכוסים תחת לבוש הפשט, על דרך (דברים ל, יא) לא נפלאות היא ממש, (שופטים ג, יח) והוא פלאי, שר"ל מכוסה. ודוק שלא נאמר נפלאות תורתך, ויכוין לענין גדול שכוונתי בו במ"ש בעל לוחות הברית דף ל"ו רד) על מה שאמרו רז"ל (רה) (איכה ג, ו) במחשכים הושיבני, זה תלמוד בבלי, וכתב הוא ז"ל שמה שנתנו לנו שתי תורות שבכתב ושבע"פ הוא מפני שבחטא אדה"ר חשך אור השכל ולכן הוצרך ליגע בתורה שבע"פ, וכולי האי ואולי יבין וישכיל, אבל אם לא היה חוטא היה שכלו בהיר ומזהיר ומושפע מאור ה' עד שמן התורה שבכתב לבד היה מבין ומשכיל כל עניני התורה בכל דרכיה. וז"ש נפלאות מתורתך, שבלמדי תורתך הכתובה ממנה אביט בעין שכלי כל הנסתרות שבה. ודע שיש בנשמים ודברים החומריים דוגמא לזה, והוא מה שנמצאים אנשים חדי הראות אשר ניצוצי ראותם עוברים וחולפים בפנימיות הנסתרת, והם הנקראים מיראדור"ש או ויאדור"ש שיוכלו להציץ בעובי האדמה עד אשר יאמרו כאן יש מעין או קיבוץ מים בעומק אמות כך וכך. כיוצא בזה הנה התורה כולה תיבותיה אותיותיה נקודותיה וטעמיה כולם רומזים לאורות עליונים שקדושתם כמוסה בתוכם וסגולתם נגזזת בקרבם והיא נגלית לגבי הנפש הקדושה, כי מצא מין את מינו וניאור"ר (רמ"ז).

² הענין הזה כולל כל חלקי המצוות וההלכות היוצאים לידי מעשה מוחש ומורגש, ועליהם שנינו בסוף פ"א דחגיגה (מ"ח), הדינים והעבודות הטהרות והטומאות והערייות יש להם על מה שיסמוכו והן הן גופי תורה, פ"י בין המעשים בעצמם (רמ"ז).

³ פנימיותה הוא אורייתא דאצילות, אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום וכמ"ש בעב"ז (ג ע"ב) וד ע"ב) והוא נשמתא דאורייתא אשר זכו ישראל לזה בעת מתן תורה, וכמ"ש בפי' בהעלותך (קנב ע"א) וע' סוף פ"י יתרו (צד ע"א) (דע"ה ח"ב ככח ע"ב).

<p>בנשמה של נשמת התורה. (ולעלמא) ולזמנא דאתי זמינן לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא!</p>	
<p>ת"ה הכי נמי לעילא אית לבושא וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא שמיא וחיליהון אלין אינון לבושא וכנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת ישראל וע"ד איהו גופא לנשמתא נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל דאיהי אורייתא ממש ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא</p>	<p>בא וראה, כך גם למעלה, יש לבוש וגוף ונשמה ונשמה לנשמה, השמים וחילותיהם אלה אותם לבושים, וכנסת ישראל זה הגוף שמקבל את הנשמה שהיא תפארת ישראל, ועל כך היא גוף לנשמה. נשמה שאמרנו, זו תפארת ישראל שהיא תורה ממש, ונשמה לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה בזה.</p>
<p>ווי לאינון חייביא דאמרני דאורייתא לאו איהי אלא ספורא בעלמא ואינון מסתכלי בלבושא דא לא יתיר זכאין אינון צדיקייא דמסתכלי באורייתא כדקא יאות חמרא לא יתיב אלא בקנקן כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא וע"ד לא בעי לאסתכלא אלא במה דאית תחות לבושא וע"ד כל אינון מלין וכל אינון ספורין לבושין אינון</p>	<p>אוי לאותם רשעים שאומרים שהתורה היא אינו אלא ספור בעלמא, והם מסתכלים בלבוש זה ולא יותר. אשרי הצדיקים שמסתכלים בתורה כראוי. יין אינו יושב רק בקנקן, כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה, ועל כך לא צריך להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש, ועל כך כל הדברים הללו וכל הספורים הללו הם לבושים.</p>
<p>ויעשו את בני ישראל את הפסח במועדו מאי ויעשו אמר רבי יוסי הא אתמר כל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות כאילו עביד ליה לעילא דהא בניניה אתער ההוא מלה כביכול כאילו הוא עביד ליה והא אתמר</p>	<p>"ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו", מה זה "ויעשו". אמר רבי יוסי הרי נתבאר, כל מי שמראה מעשה למטה כראוי כאלו עשאו למעלה, שהרי בגללו התעורר דבר זה כביכול, כאלו הוא עשאו והרי נתבאר.</p>
<p>קנב/ב</p>	
<p>איש איש כי יהיה טמא וגו' איש איש תרי זמני אמאי אלא איש דהוא איש ויתחוי לקבלא נשמתא עלאה והוא פנים גרמיה דלא שרייא עלוי שכינתא (ס"א שירותא) (ס"א נשמתא) עלאה מ"ט בנין דאיהו גרים והוא מסאב ליה לגרמיה וע"ד איש איש איש דיתחוי למהוי איש והוא מסאב גרמיה דלא ישרי עלוי קדושה דלעילא</p>	<p>"איש איש כי יהיה טמא וגו'", איש איש שתי פעמים למה. אלא איש שהוא איש וראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם עצמו שלא שורה עליו שכינה (תחלה) (נשמה) עליונה, למה, משום שהוא גרם, והוא טמא את עצמו, ועל זה איש איש, איש שראוי להיות איש, והוא מטמא את עצמו שלא תשרה עליו קדושה של מעלה.</p>
<p>או בדרך רחוקה דא איהו חד מעשרה דאינון נקודים באורייתא וכלהו אתיין לאחזאה מלה מאי בדרך רחוקה בנין דב"נ דאיהו מסאב גרמיה מסאבין ליה לעילא כיון דמסאבין ליה לעילא הא איהו בדרך רחוקה מההוא אתר וארהא דזרעא</p>	<p>"או בדרך רחוקה", זהו אחד מעשרה שהם נקודים בתורה, וכולם באים להראות דבר. מה זה בדרך רחוקה, משום שאדם שהוא מטמא את עצמו מטמאים אותו מלמעלה, כיון שמטמאים אותו מלמעלה, הריהו בדרך רחוקה מאותו</p>

¹ כל זה יובן באד"ר דף ק"ל ע"פ (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו כי הוה קאי על עתיקא שמתגלה אז ובו נודע את סתרי תורה. (זהר הרקיע). ע"ד שאמרנו שראשית הבריאה והתחלתה הנה היה בהאור הגנוז, והוא יסודה העיקרי אשר אליו תחזור לבסוף, וכן נתינת התורה בתחילתה {לב ע"ד} שהם הדברות הראשונות היה ג"כ מאור הגנוז, וכן תתגלה לעתיד בכל עיקרה כמ"ש בפ' בהעלותך (קנ"ב ע"א) (הקדוש' לב ע"ג, ועיי"ש צז ע"ד).

<p>דישראל אחידן ביה הא בדרך רחוקה אחיד דאתרחק (נ"א מלמקרב) למקרב לכוין! ולא תקשרא בכון כמה דאתון מתקשרין²</p>	<p>מקום, ודרך שזרע ישראל אחוזים בו, הרי בדרך רחוקה אחוז, שהתרחק (מלהתקרב) לקרב אליכם ולהתקשר בכס, כמו שאתם מתקשרים.</p>
<p>א"ר יצחק³ הוא כתיב כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה דאתחזי תרין מלין משמע דכתיב או אמר ר' יוסי כאן עד לא⁴ מסאבין ליה⁵ כאן בתר דמסאבין ליה⁶ ומשמע אפילו האי או האי לא ישרי עלוי קדושה דלעילא ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה</p>	<p>אמר רבי יצחק, והרי כתוב "כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה" שנראה שני דברים ממשמע, שכתוב "או". אמר רבי יוסי כאן עד שלא מטמאים אותו, כאן אחר שטמאו אותו. ומשמע אפילו זה או זה לא תשרה עליו קדושה שלמעלה ולא יעשו פסח בזמן שישראל עושים אותו.</p>
<p>ואי תימא הא⁷ בירחא תניינא עביד⁸ אי לא מתקן גרמיה לא⁹ אלא כיון¹⁰ דמתדכיל¹¹ ומתקן גרמיה¹² הא ירחא תניינא למעבד פסחא מכאן כל ב"נ¹³ דמדכי גרמיה¹⁴ מדכאן ליה¹⁵ דאי תימא¹⁶ דברגא עלאה¹⁷ יתיר קאים בירחא תניינא לאו</p>	<p>ואם תאמר הרי בחדש השני עושה, אם לא תקן עצמו לא. אלא כיון שנטהר ותקן עצמו, הרי החדש השני לעשות פסח, מכאן שכל איש שמטהר את עצמו מטהרים אותו, שאם תאמר שבדרגה עליונה יותר עומד בחדש השני, לא כך,</p>

¹ פסוק לכם או לדורותיכם קא דריש, והכי קאמר "איש" איש שהיה ראוי להיות "איש" וגרם שאינו איש דהיינו שאין נשמה בו, ובמה גרם כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דהיינו שעל ידי הטומאה הוא רחוק מדרך הקדושה כדי שיתקרב לכם דהיינו מקום הקדושה להתקרב לישראל או לדורותיכם (אור יקר). משמע דכתיב או. פירוש ולדברך לא נתרחק אלא מפני הטומאה. וא"כ מאי או (מ"מ).

² כי הדור הוא שלשלת קשורה בקדושה זה אחר זה כדי להתקרב ולהתקשר עמכם "ועשה פסח" וכו', (אור יקר).

³ כלומר לפי דבריך דרך רחוקה אינה חלוקה בפני עצמה אלא פירוש וטעם לטמא לנפש, שעל ידי היותו טמא הוא בדרך רחוקה, ואין כן משמעות "או בדרך רחוקה" (אור יקר).

⁴ ור"ל כי יהיה טמא היינו שנטמא קצת ועדיין לא נתרחק ומ"ש או בדרך רחוקה. היינו אחר שנטמא הרבה שאז מסאבין ליה וקרא קאמר זו ואצ"ל זו דהיינו כי יהיה טמא. וכ"ש אם יהיה בדרך רחוקה (מ"מ).

⁵ דהיינו אומר טמא לנפש אבל אינו בקליפות דהיינו בדרך רחוקה (אור יקר).

⁶ היינו בדרך רחוקה שהוא בתוך הקליפות והכל חלוקת אחת, ועם כל זה אמר או דמשמע אפילו האי או האי, אמנם יש לדקדק למה אין הקליפות שולטות עליו מיד בטומאתו דקאמר כאן "עד" וכו' "כאן בתר" וכו', ויש לומר שאם נטמא באונס סמוך לערב פסח בענין שלא יכול ליטור זה הוא טמא לנפש לבד, שאין לקליפות רשות לשלוט בו אלא כאשר שהה שיעור טהרה ולא רצה ליטור, ולפי זה נמצא שעתה בזמננו שאין לנו טהרה אנו טמאים לנפש אבל אין אנו בדרך רחוקה מפני שאנו אנוסים, אמנם מי שנטמא והיה יכול למנות שלישי ושביעי בהזאתו וטבילת ולא רצה זה בדרך רחוקה מפני רוע בחירתו, זהו לענין שליטת הקליפות אמנם לענין הקדושה משמע (אור יקר).

⁷ כלומר שמא מתוך מה שפירשתי בענין בדרך רחוקה שהקליפות שולטות בו ממש, אם כן נמצא שהם שני פסחים פסח לטהורים שאין קליפות שולטים בהם דהיינו פסח ראשון, ולאותם שהם טמאים ובחצונם פסח שני, ונמצא עושים הפסח בטהרת הגוף אמנם הם בקליפות בדרך רחוקה (אור יקר).

⁸ פירוש ואם הוא עדין טמא למה עושה פסח שני (מ"מ).

⁹ עם היות שלא נתקן ולא יצא מרשות הקליפות (אור יקר). ור"ל שפסח שני הוא כשיעשה תשובה והיינו ע"ד הסוד (מ"מ).

¹⁰ כלומר אל יעלה בדעתך שברשות הקליפות ובדרך רחוקה יעשה הפסח (אור יקר).

¹¹ מטומאת הגוף (אור יקר).

¹² מטומאת הנפש דהיינו מהקליפות (אור יקר).

¹³ עם היות שגורם בעכוב טומאתו להמשיך עליו הקליפות (אור יקר).

¹⁴ למטה לקבל נשמה קדושה (אור יקר).

¹⁵ לעילא מכחות החצונים שעליו (אור יקר).

¹⁶ כלומר בשלמא למאי דסלקא דעתין שבטומאתו ממש הוא עושה כלומר בטהרת הגוף ושליטת הקליפות ניחא שהוא בחדש השני, לפי מה שפירשנו לעיל הראשון מלכות השני תפארת הוא חדש השני בתפארת, והכוונה שעולה במעלה למעלה מקום שאין חשש אם יעשה הפסח בקליפות מפני שאינם פוגמות שם, מה שאין כן אם יעשוהו בפסח ראשון שהיא המלכות שהיא פגומה, (אור יקר).

¹⁷ פירוש שהחדש השני שהוא אייר הוא כנגד יסוד ולכן נקרא חדש זיו. וא"כ נמצא חוטא נשכר שמי שלא חטא עושה פסח א' שהוא כנגד מלכות. וזה שחטא עושה פסח בחדש השני שהוא רומז ליסוד והתירוען מובן (מ"מ).

<p>הכי דהא ישראל זרעא קדישא דעברו פסחא בזמניה נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא נטיל בניינא מאי יסודא לא תימא יסודא עלאה דצדיקא דעלמא אלא יסודא דאבן טבא¹ כד"א אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה והאי הוא אבן דשארית עליה מאן דשארית</p>	<p>שהרי ישראל זרע קדש שעשו פסח בזמנו לקחו את הלבנה ואת השמש כאחד, ומי שלוקח יסוד בתחלה לוקח הבנין. מהו היסוד. אל תאמר יסוד עליון של צדיק העולם, אלא יסוד של אבן טובה, כמו שנאמר "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", וזוהי האבן ששורה עליה מי ששורה.</p>
<p>אמר רבי יהודה ודאי כלא נטיל אפילו בירחא תניינא² אבל לאו איהו כמאן דנטיל ליה בזמניה מאי מעמא דא דנטיל פסחא בזמניה נטיל מתתא לעילא³ ולא נחית בנין דמעלין בקדש ולא מורדין ודא דנטיל בתר זמניה</p>	<p>אמר רבי יהודה ודאי הכל נוטל, אפילו בחדש השני, אבל אינו כמי שנוטל בזמנו. למה, זה שנוטל פסח בזמנו נוטל ממטה למעלה, ולא יורד, משום שמעלים בקודש ולא מורידים. וזה שנוטל אחר זמנו</p>
<p>רע"מ</p>	
<p>פקודא למעבד פסח שני על אינון דלא יכילו או דאסתאבו במסאבו אחרא אי רוא דפסח רוא דמהימנותא דישאל עאלין בה שלטא בניסן וכדין איהו זמנא לחרוה איך יכלין אלין דלא יכילו או דאסתאבו למעבד בירחא תניינא דהא אעבר זמנא</p>	<p>מצוה לעשות פסח שני על אלו שלא יכלו או שנטמאו בטומאה אחרת. אם סוד הפסח סוד האמונה שישאל נכנסים בה שולט בניסן, ואז הוא זמן לשמחה, איך יכלו אלה שלא יכלו או שנטמאו לעשות בחדש השני, שהרי עבר הזמן.</p>
<p>אלא כיון דכ"י מתעטרא בעטרהא בניסן לא אתעדיאת כתרעהא ועטרהא מנה תלתין יומין וכל אינון ל' יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח יתבא מטרוניתא בעטרהא וכל חילהא בהדוה מאן דבעי למחמי למטרוניתא יכיל למחמי כרוזא כריו כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויהמי עד לא ינעלון תרעיה אימתי כרוזא כריו בארבעה עשר לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין⁴ תרעין פתיחן מכאן ולהלאה ינעלון תרעין ועל דא פסח שני ע"ב</p>	<p>אלא כיון שכנסת ישראל מתעטרת בעטרתיה בניסן, לא מעבירה כתריה ועטרתיה ממנה שלשים יום, וכל אותם שלשים יום מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המלכה בעטרתיה, וכל חיילותיה בשמחה, מי שרוצה לראות את המלכה יוכל לראות, הכרוז מכריז, כל מי שלא יוכל לראות את המלכה יבא ויראה, עד שלא ינעלו השערים. אימתי הכרוז מכריז, בארבעה עשר לחדש השני, שהרי משם ועד שבעה ימים השערים פתוחים, מכאן והלאה ינעלו השערים, ועל זה פסח שני.</p>
<p>(פקודא דא לספור ספירת העומר צו א) פקודא דא שחיטת הפסח בזמנו ואבתריה פסח ראשון ופסח שני לאכול אותן כמשפטן וטמאים להיות נדחים לפסח שני דאיהו פקודא תליתאה תנאין</p>	<p>מצוה זו שחיטת הפסח בזמנו, ואחריו פסח ראשון ופסח שני, לאכול אותם כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלישית. תנאים</p>

¹ פי' שאינו היסוד הנקרא צדיק רק סוד היסוד שבמלכות הנקרא אבן טבא כי היא יסוד הכל כי ה' אחרונה מעילא לתתא (זהר הרקיע).

² פי' שלא כדברי ת"ק שאמר שמי שעושה פסח בחדש השני אינו נוטל רק יסוד (רח"ו).

³ פי' כי הנה נודע כי ניסן מלכות אייר יסוד כנזכר בפ' במדבר דף ק"ז ע"ב ולהכי פסח ראשון סליק מתתא לעילא וניסן מלכות עולה אח"כ לאייר יסוד אך העושה פסח שני חוזר לנחתא מעילא לתתא שהי' כבר בכח באייר יסוד וחוזר לנחתא ועביד ליה ניסן במלכות (זהר הרקיע). שהוא קודם כניסת שום מוח כלל אבל עכשיו אחר פסח נכנסו כל בחי' המוחין דקטנות וגדלות וכאשר עשה פסח שני להכניס הקטנות הוא יורד ממדרגת הגדלות ומתחיל מהקטנות אשר כבר נכנסו (רח"ו). ופשוט הזהיר ידוע שמי שהוא עושה פסח בזמנו שהוא במ' עולה ממטה למעלה ומעלין בקודש וכו' אבל זה שעושה אותו בחדש השני שהוא יסוד נחית מעילא לתתא וירידה היא לו (מ"מ).

⁴ נגד ז' ימי הפסח (יהל אור).

ואמוראים, יש בני אדם כמו חולין של טהרה מצד מיכאל, וכמו חולין של הקדש, כגון בשר קדש והם מצד גבריאל. כהן ולוי.	ואמוראים אית בני נשא כחולין דטהרה מסטרא דמיכאל וכחולין דהקדש כגון בשר קדש ואינון מסטרא דגבריאל כהן ולוי
ויש בני אדם שהם כמו ימים טובים והם קדש קדשים. שכינה היא פסח ראשון מימין וששם חכמה, שני משמאל. פסח ראשון מימין, ששם חכמה. פסח שני משמאל ששם בינה. ומשום שבגבורה עוברים כל האשים הנכריים, שהם קקש ותבן לגבי אש של גבורה, הטמאים נדחים לפסח שני.	ואית בני נשא דאינון כיומין טבין ואינון קדש קדשים שכינתא איהי פסח ראשון מימינא דתמן חכמה שני משמאלא פסח ראשון מימינא דתמן חכמה פסח שני משמאלא דתמן בינה ובגין דבגבורה מתעברין כל אשין נוכראין דאינון כקש ותבן לגבי אש דגבורה טמאים נדחים לפסח שני
וכל טמאה נדה ומצורע וזב וזבה ויולדת ויולדת באש דגבורה איהו שורף דנשמתא איהו מאנא דקודשא בריך הוא ואיהו לא שרי בה עד דאתלבנת באשא דגבורה דכתיב הלא כה דברי כאש נאם יי ובהאי אשא אם ברזל הוא מתפוצץ ואם אבן הוא נמוח.	וכל טמאה נדה ומצורע וזב וזבה ויולדת באשא דגבורה איהו שורף דנשמתא איהו מאנא דקודשא בריך הוא ואיהו לא שרי בה עד דאתלבנת באשא דגבורה דכתיב הלא כה דברי כאש נאם יי ובהאי אשא אם ברזל הוא מתפוצץ ואם אבן הוא נמוח
ובימין [ובמים] ששם תורה שבכתב, שהיא מים וטהרה ממקור דמיה, ונטהר בה. מצורע וטמא מת וזב וטמא בכל מיני שרץ,	ובימינא (נ"א ובמיא) דתמן תורה שבכתב דאיהי מים וטהרה ממקור דמיה ואתדכי בה מצורע וטמא מת וזב וטמא בכל מיני שרץ
קננ/א	קננ/א
זהר	זהר
יורד ממעלה למטה. בגלל זה שוים בכל ולא שוים, שזה עולה ולא יורד, וזה יורד ולא עולה. לכן מי שמקריב פסח בזמנו, יש לו שבח יותר. אשריהם ישראל שזכאים בכל, שזכאים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה זוכה לו בשם הקדוש, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.	נחית מעילא לתתא ¹ בג"כ שוינ ² בכלא ולא שוין דדא ³ סליק ולא נחית ודא נחית ולא סליק בגין כך מאן דמקרב פסחא בזמניה שבהא יתיר אית ליה זכאין אינון ישראל דזכאן בכלא דזכאן באורייתא וכל מאן דזכי באורייתא ⁴ זכי ליה בשמא קדישא זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי
רע"מ	רע"מ
זהו שכתוב "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'".	דה"ד וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'

¹ מתפארת למלכות כי הוא בא מן השני לראשון בענין שבערך היותם כוללים העושה פסח ראשון והעושה פסח שני התפארת והמלכות יקראו שוים (אור יקר).

² ובערך דדא סליק ולא נחית ודא נחית ולא סליק אמרנו שאינם שוים (אור יקר).

³ אמנם יש לדקדק שכאן משמע שהעולה ממטה למעלה הוא יותר נבחר מהיורד ממעלה למטה ובכמה דוכתי משמע איפכא שאור ישר יפה מאור חוזר, ולעולם היושר יפה מן המהופך ושם יה"ה הוה"י וכיח, ויש לומר כי בערך השפע והאור כן הוא שהאדם המושך עליו אור ישר משפיע אמנם האוחז באיור חוזר הוא דין ואין שפע, אמנם מעשה הפסח עם ספירת הימים עד יום השבועות הוא סוד כניסת האדם במדרגות הקדושה ועלייתו מדרגה אחר מדרגה, והנה העושה פסח ראשון מונה בסוד העליה ובמנותו שבעה שבועות ובתחלה עושה הפסח הרי הוא משיג לסוף החמישים בסוד התפארת לגבי הבינה, אמנם המונה ממעלה למטה בסוד פסח שני הוא מונה בסוד אור חוזר שמתחיל ממלכות שער ראשון שהוא כלול למעלה שער אחרון, ויורד עד שבא לתפארת שבמלכות שבבינה שבה, ולפי זה ימצא כי העולה עולה במדרגת אור ישר ממלכות עד הבינה ממש, והיורד יורד במדרגת אור חוזר ממלכות שבבינה עד בינה שבמלכות (אור יקר).

⁴ וכיון שפסח שני הוא מצות מן התורה אין להכחיש (אור יקר).

<p>בעמוד האמצעי כלי מתייחדת בבעלה² שהיא אשה, אחר שמתקדשת בשמאל ונטהרת במי מקוה בימין, ואומרים על כלי פסח, כלים שנשתמשו בהם בצונן מטבילם בצונן והם טהורים. אותן נשמות שהן מצד הרחמים, והן רחמנים בעלי חן וחסד, לא צריכים להטהר במים פושרים כבינוניים, כל שכן בחמי חמים שבהם נטהרים רשעים גמורים, שמחממים עצמם באש יצר הרע, ועליהם נאמר "כל דבר אשר יבא באש", בגלל שזוהמתם רבה, אבל צדיקים גמורים בצונן, שעליהם נאמר כל המשים ריוח בין הדבקים מצננין לו גיהנם.</p>	<p>בעמוד האמצעי כלי מתייחדת בבעלה² שהיא אשה, אחר שמתקדשת בשמאל ונטהרת במי מקוה בימין, ואומרים על כלי פסח, כלים שנשתמשו בהם בצונן מטבילם בצונן והם טהורים. אותן נשמות שהן מצד הרחמים, והן רחמנים בעלי חן וחסד, לא צריכים להטהר במים פושרים כבינוניים, כל שכן בחמי חמים שבהם נטהרים רשעים גמורים, שמחממים עצמם באש יצר הרע, ועליהם נאמר "כל דבר אשר יבא באש", בגלל שזוהמתם רבה, אבל צדיקים גמורים בצונן, שעליהם נאמר כל המשים ריוח בין הדבקים מצננין לו גיהנם.</p>
<p>במעורר דאמצעייתא מאנא¹ אתיהרת בבעלה² דאיהו אתתא בתר דאתקדשת בשמאל³ ואתדכאת⁴ במי מקוה בימינא⁵ ואומרים על מאני דפסחא⁶ כלים שנשתמשו בהן בצונן⁷ מטבילין בצונן⁸ והן טהורים אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי ואינון רחמנים מארי חנא וחסדא לא צריכין לאדכאה במים פושרים⁹ כבינוניים כ"ש בחמי המין¹⁰ דבהון מתדכין רשעים נמורים דמחממין גרמייהו באשא דיצה"ר ועליהו אתמר כל דבר אשר יבא באש¹¹ בנין דזוהמא דלהון נפישא אבל צדיקים נמורים בצונן דעליהו אתמר כל המשים ריוח בין הדבקים¹² מצננים ליה גיהנם¹³</p>	<p>ואם נשמות חמרות, שהם ככלי חרס, שבירתן זוהי טהרתן, כמו שנאמר, נשברו נטהרו. וסוד הדבר "זבחי אלהים רוח נשברה וגו'", אבל אותם שעוסקים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שהם אש ומים, ואותם שעוסקים בסודות התורה, שהיא אור שכתוב בה "ותורה אור" הם נטהרים בה.</p>

¹ שהיא הנשמה שהיא נקשרת עם השכינה "אתיחדת בבעלה" (אור יקר).
² ??? נשמתא מאני דאמצעייתא כו'. ר"ל בצונן מימינא, ובחמין משמאלא, וחרס במלכות, ואור שאמרו כל שתשמישו באור בעד"א כו' (יהל אור).
³ דהיינו ספירתה עד תרחוק החצוני ממנת ויתעכל (אור יקר).
⁴ כמו כלה בקדושין ומקוה, ואח"כ יחוד (יהל אור).
⁵ דהיינו סוד הטבילה, וכן אל הנשמת שריפתה באש גיהנם החזק היינו ספירתה ימים ידועים עד שיתעכל הטומאה ממנה, ואחר כך מצננים לה גיהנם וטובלת במי מקות ועולת אל הייחוד העליון בדבקותה עם השכינה (אור יקר).
⁶ שהם הנשמות מהם כלי פסח ראשון שטרתם מימין (אור יקר).
⁷ שלא הרתיחו עצמן באש יצר הרע בעבירות (אור יקר).
⁸ אין אש של גיהנם שולטת בהם ולא מצערם אלא טובלין טבילה אחת ועולים (אור יקר).
⁹ אש גיהנם לא דולק הרבה ולא מצונן כשיעור שהרתיחו עצמן באש יצר הרע (אור יקר).
¹⁰ היינו כלים שנשתמש בהם ברותחין שהרתיחו עצמן ביצר הרע ובענייני העולם הרבה (אור יקר).
¹¹ על ידי קדושה מהשמאל על כרחם, והענין שהנשמות לפי מה שנמשכו בעולם הזה כן הוא טהרתם לזכות לעולם הבא, אם הרשיעו דהיינו שנדבקו בשמאל הנה טומאתם קשה למאד ולא יספיק להן טהרה מימינא דהיינו גיהנם מצונן מצד הימין דהיינו טבילה אחת שטובלת הנשמה בנהר די נור כאשר נפרש אלא צריך שריפה חזקה מן השמאל שתתברר ותתלבן הנשמה באש חזק של גיהנם כדי שיטהרה"בי באש היא החזק אין מי שיעמוד לפניו כלל, אם הנשמה לא הרשיעה אלא הוא צדיק גמור אלא שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא אז מצננים לו גיהנם ועל ידי אש נחה מים קרים היא משתטפת וחצרנים וממנה כי כל מיני טומאה נטהרת מהימין (אור יקר).
¹² מקום שיצר הרע מזדמן לידבק שם והוא פרצת וצריך להיות שם גבור עומד בפרץ ונותן שם ריוח שלא יתדבק אליו שם היצר הרע-ולא יפגום אבר מאבריו ולא יחסר אות מתיבות רמ"ח שהם רמ"ח אברים (אור יקר).
¹³ בעוברו בעמק הבכה כאמרו גס כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע, כל מה שפירשנו הוא בסוד הרוחניות אחר פשיטות הנפש מהגוף (אור יקר).
¹⁴ דהיינו שלא נתפשט הנפש מהגוף אלא הוא חומרי (אור יקר).
¹⁵ והיינו קדרות בפסח ישברו כרב, והיינו סוד התשובה וההכנעה על החטאות ועל העונות ועל הפשעים עם הידוי (אור יקר).

<p>ועוד בפ' הרואה¹ הרואה תמרים² בחלום תמו עונותיו הה"ד תם עונך בת ציון בגין דתמרים ביה תם דרגא דיעקב דאתמר ביה ויעקב איש תם חובין מרים³ וע"ד תמרים⁴ תמן ת"ם ותמן מ"ר</p>	<p>ועוד בפרק הרואה, הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו, זהו שכתוב "תם עונך בת ציון", משום שתמרים בו, תם דרגת יעקב, שנאמר בו "ויעקב איש תם". עבירות מרות, ועל כך תמרים שם ת"ם ושם מ"ר.</p>
<p>הכא רמזו וימתקו המים הה"ד ויורהו י"י עין וימתקו המים מהכא מאן דאשתדל באורייתא דאיהו עין חובין דיליה דאתמר בהון וימררו את הייהם בעבודה קשה קב"ה מחיל ליה ויתחזרון מתיקין</p>	<p>כאן רמזו "וימתקו המים", זהו שכתוב "ויורהו ה' עץ וימתקו המים", מכאן מי שעוסק בתורה שהיא עץ, עונותיו שנאמר בהן "וימררו את חייהם בעבודה קשה" הקדוש ברוך הוא מוחל לו, ויחזרו מתוקים.</p>
<p>דיומין ייתון דיתקיים בהו כמפקנו דמצרים דאתמר ביה וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא ובגלותא בתראה לית מיתה אלא עוני דעני חשוב כמת לקיים בהון והשארתי כך עם עני ודל וחסו בשם י"י לאתקיימא בהון ואת עם עני תושיע ואלין עתירים דישתארון בהון יתקיים בהון נרפים אתם נרפים נרפים הם באורייתא נרפים הם למעבד טיבו עם מארי תורה ואנשי חיל המסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו</p>	<p>שיבאו ימים שיתקיים בהם כיציאת מצרים, שנאמר בה "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא", ובגלות האחרונה אין מיתה אלא עוני, שעני חשוב כמת, לקיים בהם "והשארתי כך עם עני ודל וחסו בשם ה'", להתקיים בהם "ואת עם עני תושיע". ועשירים אלו שישארו בהם, יתקיים בהם "נרפים אתם נרפים", נרפים הם בתורה, נרפים הם לעשות טובות עם בעלי תורה ואנשי חיל, המסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו.</p>
<p>ונרפים הם בכבוד המס דאי תימא⁵ כבדין אינון בכבוד המס ולא עבדין טיבו בגין דא תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה דכובד המס עלייהו ואל ישעו בדברי שקר דאינון משקרין ואמרין דכובד המס עלייהו ובגין דא לא יעבדון טיבו אינון משקרין כמלוליהו ואמרין דמהכובד דתכבד עלייהו תבן אין נתן ממונא דשקרא⁶ דביה טועין (ס"א שועין) לקב"ה ובגין דלא ישעון ביה ולא חסו בשם י"י אין נתן לעבדיך ואלין דאית לון טמיר וגניז ממונא מלגו דאיהו תוכן כגון תוך האוצר ותיבה אתקיים בהו ותוכן לבנים תתנו ודא כספים לבנים דיהון בההוא דרא</p>	<p>ונרפים הם בכבוד המס, שאם תאמר כבדים הם בכבוד המס ולא עושים טובות, בגלל זה "תכבד העבודה על האנשים, ויעשו בה", שכובד המס עליהם, "ואל ישעו בדברי שקר" שהם משקרים ואומרים שכובד המס עליהם, ומשום זה לא יעשו טובות, הם משקרים בדבריהם, ואומרים שמהכובד שתכבד עליהם תבן, אין נותן ממון השקר, שבו טועים (מדברים) לקדוש ברוך הוא ומשום שלא מדברים בו, ולא חסו בשם ה', אין ניתן לעבדיך. ואלה שיש להם נסתר וגנוז הממון מבפנים, שהוא תוכן, כמו תוך האוצר, ותיבה מתקיים בהם, ותוכן לבנים תתנו, וזה כספים לבנים שיהיו באותו דור.</p>
<p>באהוא זמנא שם שם לו חוק ומשפט ואינון מארי משנה אוף הכא ויבאו מרתה אתהדר לון אורייתא דבעל פה מרה בדחקין סגיאין בעניותא</p>	<p>באותו זמן "שם שם לו חק ומשפט" והם בעלי משנה, גם כאן "ויבואו מרתה", חוזרת להם תורה שבעל פה מרה בדחקים רבים, בעניות שיתקיים בהם,</p>

¹ צפ' הרואה (נמחק ציהל אור).

² ור"ל דבתורה מתלבן עונותיו (יהל אור).

³ ר"ל מסלקן (יהל אור).

⁴ ועוד תמרים כו'. ר"ל הוא עץ ט"ר ונמתקו (יהל אור).

⁵ ר"ל שלא תאמר (יהל אור).

⁶ ר"ל בדברי שקר כנ"ל, ולבנים אומרים כו', ר"ל שאומרים ליתן ממון שבתוך האוצר כמש"ו (יהל אור).

<p>דיתקיים בהו וימררו את חייהם בעבודה קשה זו קושיא בחמר דא ק"ו ובלבנים דא לבון הלכה ובכל עבודה בשדה דא ברייתא' את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך דא תיק"ו</p>	<p>"וימררו את חייהם בעבודה קשה", זו קושיא. "בחומר" זה קל וחומר, "ובלבנים" זה ליבון הלכה, "ובכל עבודה בשדה", זו ברייתא, "את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך" זה תיק"ו.</p>
<p>ורעיא מהימנא תמן אתקיים בך שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו ובהאי עין הדעת טוב ורע דאיהו איסור והיתר ובאינון רזין דאתגליין על ירך וימתקו המים כמלה דממתקת בשרא הכי יתמתקון ברוייתא דאתגליין על ירך כל אינון קושיין ומחלוקות דמיין מירין דאורייתא דבעל פה אתהדרו מתיקן מי אורייתא ויסוריין² דילך ברזין אלין דאתגליין על ירך יהון לך מתיקן ויהדרון לך כל דחקין דילך כחלמין דעברין וחלים בהיפוך אתון מל"ח דממתקת ית בשרא אוף יסורין ממתקים כמה דאוקמוה</p>	<p>ורועה הנאמן שם התקיים בך, "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו" ובעץ הדעת הזה טוב ורע, שהוא אסור והיתר, ובאותם סודות שהתגלו על ירך, "וימתקו המים" כמו מלח שממתיק את הבשר, כך יתמתקו בסודות שמתגלים על ירך כל אותן קשיות ומחלוקות של מים מרירים של תורה שבעל פה, יחזרו מתוקים מי התורה, ויסוריך בסודות אלו שהתגלו על ירך, יהיו לך מתוקים, ויחזרו לך כל הדחקים שלך כחלומות שעברו, וחל"ם בהפוך אותיות מל"ח, שממתיק את הבשר, גם יסורים ממתקיים כמו שפרשוה.</p>
<p>ולרשעים מתהדרין יסורין מלה סדומית דאיהי מסמא את העינים³ לקיימא בהו ועיני רשעים תכלינה ואינון</p>	<p>ולרשעים חוזרים היסורים מלח סדומית, שמעוור את העיניים, לקיים בהם "ועיני רשעים תכלינה", והם</p>
<p>קנג/ב</p>	
<p>רע"מ</p>	
<p>ערב רב רשיעייא⁴ דיתקיים בהו בההוא זמנא יתבררו ויתלבנו⁵ ויצרפו רבים והרשיעו רשעים⁶ יתלבנו אינון מארי משנה⁷ ויצרפו⁸ אינון זרעא קדשיא דשאר עמא⁹ ההי"ד וצרפתים כצורף את הכסף והרשיעו רשעים אינון ערב רב</p>	<p>ערב רב, רשעים, שיתקיים בהם באותו זמן, "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים", יתלבנו אלה בעלי משנה, ויצרפו הם זרע קודש של שאר העם, זהו שכתוב "וצרפתים כצורף את הכסף", "והרשיעו רשעים" אלה ערב רב.</p>
<p>והמשכילים יבינו אינון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע אלין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאקרי ספר הזהר דאיהו כתיבת נח¹⁰ דמתכנשין בה שנים בעיר¹ ושבע</p>	<p>"והמשכילים יבינו" אלו בעלי קבלה שנאמר בהם "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע", אלו אותם שעוסקים בזהר זה שנקרא ספר הזהר, שהוא כמו תיבת נח,</p>

¹ לשון חוץ, שדה (יהל אור).

² הן העניות וצער של ת"ח כמש"ל (יהל אור).

³ לראות את האור (יהל אור).

⁴ ע' בזוה"ק בראשית כ"ה א' כ"ז ב' כ"ח ב' כ"ט רע"א משפטים ק"כ ע"ב פנחס רל"ז א' ב' תצא רע"ז רפ"ב בהעלותך קנ"ג רע"ב תשא קצ"א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ' שמות בארוכה הרבה (הקד"ש כג ע"ד).

⁵ חשיב ד' דרגין כנ"ל (יהל אור).

⁶ יותר הרשעים שיתדבקו באימן ויצאו מכלל ישראל, והם ארבעה בחינות האחד רשעים בעלילות. שיצאו מן הכלל ועליהם נאמר "והרשיעו רשעים" (אור יקר).

⁷ השנית "מארי" משנ"ה שהם מתלבנים (או ריקר).

⁸ השלישית שאר בני ישראל הכשרים שהם "מצטרפים" (אור יקר).

⁹ הרביעית מארי קבלה שהם "משכילים" ואפשר שהם ביצים מארי מקרא שהם "שאר עמא" דקאמר הכא דלאו עמי הארץ גמורים קאמר דאי הכי היינו רשעים שהם שרץ ובנותיהם שקץ, אלא בעמי הארץ שיודעים בתפלה וברכות וכל כיוצא קאמר (אור יקר).

¹⁰ לא הכל זוכים אליו מי שאינו חלקו מאליו הוא נדחה (אור יקר).

<p>ממלכותא 2 ולומנין 3 אחד 4 מעיר 5 ושנים ממשפחה דבהון יתקיים כל הבן הילוד 6 היאורה 7 תשליכוהו 8 ודא אורה דספרא דא וכלא על סיבה דילך</p>	<p>שמתכנסים בה שנים מעיר, ושבע ממלכות, ולפעמים אחד מעיר, ושנים ממשפחה, שבהם יתקיים "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", וזה אורה של ספר זה, והכל על הסבה שלך.</p>
<p>ומאן גרים דא עורב 9 דאנת תהא בההוא זמנא כיונה דשליה אחרא 10 דאקרי בשמך בעורב דאשתלה בקדמיתא ולא אתהדר בשליחותא דאשתדל בשקצים דאתמר בהון עמי הארץ שקץ בנין ממונא דלהון ולא אשתדל בשליחותיה לאהדרא לצדיקיא בתיובתא כאילו לא עביד שליחותא דמאריה</p>	<p>ומי גרם, זה עורב, שאתה תהיה באותו זמן כיונה, ששליח אחר שנקרא בשמך, בעורב שנשלח בתחלה ולא חזר בשליחות, שהשתדל בשקצים שנאמר בהם עמי הארץ שקץ, בגלל ממונם, ולא השתדל בשליחותו להחזיר צדיקים בתשובה, כאלו לא עשה שליחות רבונו.</p>
<p>ובך יתקיים רוא דיונה דעאל בעמקין דתהומי ימא הכי תיעול אנת בעמקין דתהומי אורייתא הה"ד ותשליכני מצולה בלבב ימים ויהו חכמה 11 חסד נצח לימין דבגינייהו אמר דוד ימין יי עושה חיל ימין יי רוממה ימין יי עושה חיל ותלת משמאל 12 יתקשרון כחדא 13 דאינון בינה גבורה הוד 14 ונ' דרגין דאמצעיתא כתר תפארת יסוד דאחידן בימינא ושמאלא</p>	<p>ובך יתקיים סוד היונה שנכנס בעמקי תהומי הים, כך תכנס אתה בעמקי תהומי התורה, זהו שכתוב "ותשליכני מצולה בלבב ימים" ויהיו חכמה חסד נצח לימין, שבגללם אמר דוד "ימין ה' עושה חיל ימין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל", ושלש משמאל יתקשרו כאחד, שהם בינה גבורה הוד, ושלש דרגות שבאמצע כתר תפארת יסוד, שאחוזות בימין ושמאל.</p>
<p>ובנין דהוא לך נביא מתקשר בתלת דרגין</p>	<p>ובשלוש דרגות האמצע, פתח עליך פסוק</p>

¹ **שנים מעיר כו'** - תפארת ויסוד שהם שנים מעיר מלכות (אור יקר), שנים מעיר - נגד שנים ושבעה דאתכנשו לתיבה (יהל אור).

² הם חסידים גבורים מארי תורה חוזים נביאים צדיקים מלכים שהם מצד שבע שכלולה בת שבע (אור יקר).

³ שאין זכות בדור להמצא כל כך בדור הם (אור יקר).

⁴ ידוע בפסוק (יהל אור).

⁵ יסוד שהוא במלכות ושנים ממשפחה שהם "נצח הוד" ואז הם מעטים (אור יקר).

⁶ ודאי מצד הנשמות הנולדות מאימא קדישא דהיינו היאורה דהיינו יסוד סוד ר"ז ור"ז א"ר אתקרי (או ריקר).

⁷ דהיינו אור ה' באורייתא (אור יקר).

⁸ ובזה הכת שהיא מלכות תחיון בן שהוא עץ החיים ודאי (אור יקר).

⁹ כדומה לי שהוא ירבעם ודאי שאם זכה היה משיח בן אפרים והיה מחזיר את ישראל בתשובה, והוא לא עשה כן אלא החטיא ישראל, ומה שלחם מלחמותם היה שלא לשם שמים רק ליהגין על ממונם ולא חס על נשמתם כלל, והיינו דאמרו משה זכה וזכה את הרבים ירבעם חטא והחטיא את הרבים, ולכך בבוא משיח בן אפרים לא יצליח לעון הקדום עד שיבא משה רבינו ע"ה עם משיח בן דוד ואלהיו ויתקנו הכל (אור יקר).

¹⁰ ר"ל שני מיני ת"ח, א' בעה"ד וא' בעה"ח, ובכולם מתעלם ניצוצין דר"מ. והראשון נקרא עורב, ל' ערב רב, שעליו נאמר שקץ הוא לא יאכל, דאשתדל בשקצים כמש"ו. והשני נקרא יונה. וזהו שליח השני דאשתדל בגלותא בתראה, ואשתדל לשמה, ויבא הגאולה. והוא היא בדוחקא, לכך נאמר עלה זית כו' שאמרה יהא מזונותי כו' שלא יהא פרנסתו ע"י ערב רב כמ"ש בפ' נשא {קכד:}. וערב ויונה גי' **שגם**, והוא משה, חסר ב' מן בשגם, כמ"ש בר"מ פ' פנחס {רמו:}. וב' הן ב' שלוחין הנ"ל. וז"ש דאתקרי בשמך כו' רזא דיונה הנביא פגם הוא בשליחות הראשון לא עשה כי אם בפעם השני (יהל אור).

¹¹ הענין ששלשה מדות אלו הם פועלות בחסד, אמנם היות שלשתם יחד מסכימות אל החסד זה יהיה עתה וזהו שאמר "ויהו חכמת חסד נצח לימינא" דהיינו שסיכימו לפעולת הימין דהיינו חסד, ואם נפרש כן לשלשה שמאליים אינו שבח אלא גנאי (אור יקר).

¹² לא יהו שמאל אלא יהיו נקשרים כאחד כי בסוד הקשר והייחוד יש תועלת אל הדין למתקן וזהו שאמר "ותלת משמאלא" דהיינו שמדרכם לפעול בדין (אור יקר).

¹³ כדי למתקן הדין, וכן יהיה הקשר לשלשה דרגין דאמצעיתא שהם הקושרין הימין והשמאל (או ריקר).

¹⁴ היה גרסא יוד, ונתקן על ידי יהל אור.

<p>דאמצעיתא פתח עלך האי קרא הנה ישכיל עבדי ירום ונשא ונבה1 מאד ובנין דאנת תהא אחיד בתרין משיחין אמר דוד על ג' ימינין דמשיח בן דוד ימין יי' תלת זמנין לקביל ג' שמאלין דאחיד בהן משיח בן אפרים2</p>	<p>זה "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", ומשום שאתה תהיה אחוז בשני משיחים, אמר דוד על שלשה ימינים של משיח בן דוד, ימין ה' שלש פעמים, כנגד שלשה שמאלים שאחוז בהם משיח בן אפרים.</p>
<p>אמר מסטרא דחד שמאלא גבורה לא אמות כי אחיה מסטרא דשמאלא דהויד דילך3 דאתמר ביה ונתן ההוד למשה אתיהיב כך מסטרא דבינה בנין דביה הוית אנת חרב ויבש בכלא בנין משיח בן אפרים באורייתך4 בנביאותך עליה בנופך דסבילת כמה מיני יסורין בנין דלא ימות הוא ובעית רחמי עליה אתמר ביה כי אחיה מסטרא דבינה ובנין דא לא אמות מסטרא דגבורה5 כי אחיה מסטרא דבינה</p>	<p>אמר מצד אחד שמאל גבורה, "לא אמות כי אחיה" מצד שמאל של הויד שלך, שנאמר בו "ונתן ההוד למשה" נתן כך מצד בינה. משום שבו היית חרב ויבש בכל, בגלל משיח בן אפרים, בתורתך בנביאותך, עליו בגופך שסבלת כמה מיני יסורים, כדי שהוא לא ימות, ובקשת עליו רחמים, נאמר בו "כי אחיה" מצד הבינה, ומשום זה "לא אמות" מצד הגבורה, "כי אחיה" מצד הבינה.</p>
<p>אילנא דהיי דאתגבר עליה ק"ש6 של שהרית וקשיר ליה בקשורא דתפילין בימינא דאברהם דאיהו שהרית ואספר מעשי יה7 מסטרא דהוד יסור יסרני יה חכמה ובינה מימינא ומשמאלא בתלת ימינין ותלת שמאלין ולמות לא נתנני עמודא דאמצעיתא בג' דכליל כתר וצדיק ואיהו בן י"ה ומיד יקום ו' לה' ביה בימינא ומשמאלא ברחמי ותחנוני8 בכמה פיוסם לה ולבנהא הה"ד ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת ובנין דא אמר נביא בכבי יבאו ובתחנונים אובילם</p>	<p>עץ החיים שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפילין בימין אברהם שהוא שחרית. "ואספר מעשי יה" מצד ההוד, "יסר יסרני יה" חכמה ובינה מימין ומשמאל, בשלשה ימינים ובשלשה שמאלים, "ולמות לא נתנני" העמוד האמצעי, בג' שכולל כתר וצדיק, והוא בן י"ה, ומיד יקום ו' לה' ב"ה בימין ומשמאל, ברחמים ותחנונים, בכמה פיוסם לה ולבניה, זהו שכתוב "ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת", ומשום זה אמר הנביא "בכבי יבאו ובתחנונים אובילם".</p>
<p>קם רעיא מהימנא ונשיק ליה וברוך ליה ואמר ודאי שליחא דמארך אנת לגבן פתחו תנאין ואמוראין ואמרו רעיא מהימנא אנת הוית ידע כל דא ועל ירך היא אתגלייא אבל בענוה דילך דאתמר כך והאיש משה ענו מאד באלין אתרין דאנת מתבייש לאחזקא טיבו לגבך מני קב"ה לן ולבוצינא קדישא למהוי בידך ובפומך באלין אתרין (ע"כ עה א פקודא בתר דא וכו')</p>	<p>קם רועה הנאמן ונשק לו וברוך אותו, ואמר ודאי שליח רבונך אתה אלינו. פתחו תנאים ואמוראים ואמרו, רועה הנאמן אתה היית יודע כל זה, ועל ירך התגלתה, אבל בענוה שלך שנאמר כך "והאיש משה ענו מאד", במקומות אלו שאתה מתבייש להחזיק טובה אליך, מנה הקדוש ברוך הוא אותנו, ולנר הקדוש להיות בידך ובפיך במקומות אלו.</p>
<p>זהר</p>	<p>זהר</p>
<p>וביום הקים את המשכן ר' חייא פתח פור נתן</p>	<p>"וביום הקים את המשכן", רבי חייא פתח</p>

¹ ג' דרגין הנ"ל שכל הפרשה נאמר בו כמ"ש בר"מ פ' פנחס {רטו:} (יהל אור).

² עיי' עוד לקמן רעו ע"ב (הקדו"ש פט ע"א).

³ ר"ל דמשה בדרגא דהוד מסט' דבינה דאתפשטת עד הוד כמ"ש בר"מ פ' פנחס {רכג:}. ולכן אתקשר בו משיח בן יוסף בדרגא. ולכן אמר לא אמות כו' (יהל אור).

⁴ ג' דרגין, באורייתך מסט' דבינה, בגופך מסט' דגבורה, בנביאותך מסט' דהוד (יהל אור).

⁵ מגבורה (יהל אור).

⁶ שהוא בבינה ואתגבר מינא דאיהו שחרית (יהל אור).

⁷ הוד, דעד שם אתפשטת בינה, יה, וזהו מעשה של בינה י"ה (יהל אור).

⁸ שהן מינא ומשמאלא כמ"ש בפ' פנחס {רכו:} (יהל אור).

<p>לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד פזר נתן לאביונים מאי פזר כד"א יש מפזר ונוסף עוד יכול פזר בעלמא קמ"ל פזר נתן לאביונים כיון דיהיב למסכני האי פזורא יאות מאי ונוסף עוד בכלא ונוסף עוד בעותרא ונוסף עוד בחיי האי קרא הכי מבעי ליה יש מפזר ויוסף עוד מאי ונוסף אלא ההוא אתר1 דשרי ביה מיתה הוא גרים ליה2 דיתוסף מחיים דלעילא לאוספא ליה</p>	<p>"פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד", פזר לאביונים, מה זה פזר, כמו שנאמר "יש מפזר ונוסף עוד" יכול פזר בעלמא, בא להשמיענו פזר נתן לאביונים, כיון שנתן לעניים פזר זה נאה, מה זה "ונוסף עוד", בכל, "ונוסף עוד" בעושר, "ונוסף עוד" בחיים. פסוק זה כך צריך להיות, יש מפזר ויוסף, עוד מה זה ונוסף, אלא אותו מקום ששורה בו מיתה, הוא גורם לו שיתוסף מחיים שלמעלה, להוסיף לו.</p>
<p>אמר רבי יהודה אמר רבי חייא קרא אסהיד דכל מאן דיהיב למסכני אתער אילנא דחיי לאוספא לההיא אילנא דמותא וכדין אשתכח חיים וחדו לעילא ובר נש דגרים דא בשעתא דאצטרך ליה ההוא אילנא דחיי קאים עליה וההוא אילנא דמותא אגין עלוי ובגין כך ונוסף עוד</p>	<p>אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, הפסוק מעיד שכל מי שנותן לעניים מעורר עץ החיים, להוסיף לאותו עץ המות, ואז נמצא חיים ושמחה למעלה, והאדם שגורם את זה בשעה שצריך לו, אותו עץ החיים עומד עליו, ואותו עץ המות מגן עליו, ולכן ונוסף עוד.</p>
<p>(כד"א (&)) צדקתו</p>	<p>(כמו שנאמר) "צדקתו</p>
<p>קנד/א1162</p>	<p></p>
<p>עומדת לעד מאי עומדת לעד עומדת עליה דבר נש לזמנא ליה קיומא וחיים כמה דאיהו יהיב ליה חיים ואתער לגבי חייז הנ יהבין ליה ואינון תרי אילנין (יהבין ליה) קיימין עליה לשיזבא ליה ולאוספא ליה חייז קרנו תרום בכבוד ת"ח עלמא דאמרן ההוא קרן תרום3 ובמה בכבוד דלעילא דהאי ב"ג4 גרים לחברא לון כהדא ולארכא ברכאן לעילא ותתא</p>	<p>עומדת לעד" מה זה עומדת לעד, עומדת על האדם זמן לו קיום וחיים, כמו שהוא נתן לו חיים ועורר. לגבי החיים כך גם נותנים לו, ואלו שני אילנות (נותנים לו) עומדים עליו להצילו ולהוסיף לו חיים. "קרנו תרום בכבוד" בא וראה העולם שאמרנו, אותה קרן תרום, ובמה, בכבוד שלמעלה, שאיש זה גרם לחברם כאחד ולרוקן ברכות למעלה ומטה.</p>
<p>רבי אבא אמר בכל זמנא דמשכנא אתקם בעובדיהון5 דבני נשא כדין ההוא יומא יומא דהרווה דכלא ומשח רבות6 קרישא אתרק בהנהו בוצינין7 ונהרין כלחו מאן דגרים דא גרים ליה (בההוא עלמא דאתי) דישתזיב בהאי עלמא ויהא ליה חיים בעלמא דאתי8 הה"ד וצדקה תציל ממות וכתוב ואתי צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום</p>	<p>רבי אבא אמר, בכל זמן שהמשכן מוקם במעשי בני אדם, אז אותו יום של שמחת הכל, ושמן משחת קדש מתרוקן באותם נרות ומאירים כולם. מי שגורם את זה, גורם לו (באותו עולם הבא) שינצל בעולם הזה, ויהיו לו חיים בעולם הבא, זהו שכתוב "וצדקה תציל ממות" וכתוב "וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום".</p>
<p>עשה לך שתי חצוצרות כסף וגו' רבי שמעון פתח</p>	<p>"עשה לך שתי חצוצרות כסף וגו'", רבי</p>

¹ פירוש דאי קאי על האדם המפזר הו"ל יש מפזר ויוסף עוד. אבל כיון דכתיב ונוסף משמע שעל המלכות מדבר כי נ"ון רומז למלכות (מ"מ).

² פ' אותו האדם גורם שמושך מהמוחין העליונים הנקראים חיים למלכות (מ"מ).

³ כאן משמע שקרא את המלת קרן בסוד וירם קרן משיחו ור"ל לאפוקי מ"ש בדף קנו ע"א קרן יסוד (רח"ו). וכן הוא ג"כ בספד"צ בסופו קרן ביובלא אתעטר כו' (ע"ש) (לש"ו).

⁴ חכמה משם הטפ' יורדת (רח"ו).

⁵ שנבנה פרצוף המלכות (רח"ו).

⁶ שפע אימא (רח"ו).

⁷ כן נקרא הנקבות בס' הזהר (רח"ו).

⁸ כמו שהוא המשך שפע הבינה שהוא עולם הבא כן יהיה לו (רח"ו).

<p>ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים ובלכת החיות בקופירא דלעילא הוו אולי דאי תימא דהאי לעילא לעילא לאו לתתא אלא כנוונא האי מקמי אנפין והאי לבתר אנפין</p>	<p>שמעון פתח "ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים", ובלכת החיות ברשות שלמעלה היו הולכים, שאם תאמר שזה למעלה, למעלה לא למטה, אלא כדוגמא זה מלפני הפנים, וזה לאחר הפנים.</p>
<p>זיקא מארבע זיקין בד' מדורין ובד' סטריין בזיוון דאתברון בקולמיטין דאנפין נהירין בגין כך כעין (נאש"ר) כמראה החיות דאינון ארבע זויין דגליין פרישן ארייה נש"ר שויר אד"ם דכליל כלהו ד' מלאכין דשלמין וכלילין כלא</p>	<p>רוח מארבע רוחות, בארבעה מדורים ובארבעה צדדים, בזיוום שנבראו בהידור הפנים המאירות, בגלל זה כעין (נאש"ר) כמראה החיות שהם ארבע זויות, דגלים פרושים, אריה נשר שור, אדם שכולל כולם, ארבעה מלאכים ששולטים וכוללים הכל.</p>
<p>דגלא קדמאה משריא מזוינא ארייה מיכאל רשים בפרישו דגלא פרישא לימינא מזרח שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו תרין ממנן תחות ידיה יופי"אל צדקי"אל חד לאורתא 1 (נ"א לאורייתא) 2 וחד למיהך בשוקא 3 דאזיל 4 כד אלין נטלין נטלין כמה משריין מזוינין מסטרא דימינא וכלא חד לסטרא שמאלא שמשא אזיל (ס"א נטל כל חד לסטר שמשא שמשא אזיל) ונהיר ומעטר להו אלף ורבוון ממנן תחותיו וכלהו בדחילו באימתא בזיע ברתת</p>	<p>דגל ראשון מחנה מזוינת, אריה מיכאל רשום בפרישת הדגל הפרוש לימין מזרח, ראשית השמש, הולך במשאו, באור שני ממונים תחת ידיו, יופיא"ל צדקיא"ל, אחד ללילה (לתורה) ואחד ללכת בשוק שהולך. כשאלה לוקחים, לוקחים כמה מחנות מזוינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך [לוקח כל אחד לצד השמש, השמש הולך] ומאיר ומעטר אותם אלף ורבות ממונים תחתיו, וכולם ביראה ובאימה בזיע וברתת.</p>
<p>אריה אושיט ידיה ימינא כניש לכל חילוי 5 לגביה תלת מאה ושבעין אלף 6 אריוותא סוחרניה דההוא ארייה ואיהו בינייהו באמצעייתא כד געי האי אריה מזדעזען רקיעין וכל חילין ומשריין מזדעזעין מדחילו דיליה מההוא קלא נהר די נור מתלהטא ונחית באלף וחמש מאה 7 דרגין דגיהנם לתתא כדין כלהו חייבין דגיהנם מזדעזען ומלהטן אשא וע"ד כתיב אריה שאג מי לא יירא</p>	<p>אריה מושיט יד ימינו, כונס לכל חיילותיו אליו שלש מאות ושבעים אלף אריות סביב אותו אריה, והוא ביניהם באמצע. כשגועה האריה הזה, הרקיעים מזדעזעים וכל החיילות והמחנות מזדעזעים מיראתו, מאותו קול מתלהט נהר די נור ויורד באלף וחמש מאות דרגות הגיהנם של מטה, אז מזדעזעים כל רשעי הגיהנם, והאש לוהטת, ועל זה כתוב "אריה שאג מי לא יירא".</p>
<p>געי תניינות תלת מאה ושבעין אלף אריוותא כלהו געאן אושיט ידיה שמאלא כל מאריהון דדינא לתתא דחילין ואתכפיין תחות ההוא ידא</p>	<p>גועה פעם שניה, שלש מאות ושבעים אלף אריות, כולם גועים, מושיט יד שמאלו, כל בעלי הדין למטה פוחדים ונכפים תחת אותה יד, ואותה יד פושטת</p>

¹ לאורחא (יהל אור).

² פי' כך נקרא שר התורה יופיא"ל (רח"ו).

³ צדקיא"ל ממונה להצליח בעושר כמו זבולון (רח"ו).

⁴ ר"ל בסוד ושני נעיריו עמו לשמש אותו. [הגה מרבינו. ר"ל אחד בנסיעת החיות, ואחד בחנייתן במקומן לעשות שליחותו, זה שוקא] וצדקיא"ל בסוד צדק לפניו יהלך כו'. והוא דגל מחנה יהודה כמ"ש למטה במנין הדגל, והוא גור אר"י יהודא. וכן היה רשום על הד' דגלים ארבע החיות, כמו הסדר שכתוב כאן (יהל אור).

⁵ הוא סוד הדגל ביד נשיא שבט יהודה, שכולם נוסעין אחריו (יהל אור).

⁶ כמנין ב"פ א"ל מלא שהוא חסד פני אריה (רח"ו).

⁷ סוד אלף ת"ק גבורן (רח"ו).

עליהם וכולם תחתיה, כמו שנאמר "ידך בערף אויביך".	וההוא ידא פשיט עליהו וכלהו תחותיה כד"א ידך בערף אויביך
"ארבע כנפים לכל אחד", ואחד מאש לבנה כולם לוהטים, כל פנים של כפתור ופרח בלבן של אותה אש שקועים. ארבע פנים לכל אחד ואחד לארבעה צדדים, כולם מאירים בלבן השמש, אחד לצד מזרח מאיר בשמחה, ואחד לצד מערב	ארבע גרפין לכל חד וחד מאשא חוורא 2 כלהו מלהטין כל אפין דחוזר ושושן 3 כחוורתא דההוא אשא שקיען ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטרין כלהו נהירין בחוורא דשמשא 4 חד לסטר מזרח נהיר בחוד וחד לסטר מערב (ס"א דא כניש) דאתכניש נהוריה וחד לסטר צפון חשוד 5 בלא

¹ והוא כתוב אצל יהודה. ויד הוא שמאל, כמ"ש {מנחות לו:} ידך זו שמאל כו' (יהל אור).

² כי החסדים סוד אש לבנה ופני אריה אל הימין (רח"ו).

³ הם כפתור ופרח חזור הם גבו' ושושן הם חסדים (רח"ו).

⁴ והוא כמ"ש וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם. וכלהו מאשא חוורא. והוא אור שבחסד. שהחילוק שבין אור לאש, שהן ימינא ושמאלא, אור הוא נהורא חוורא, והוא נהורא חוורא שעל הנר, כמ"ש בפ' בראשית דף נ"א ע"א, והוא בצד מזרח, כמ"ש שם שנהורא חוורא שבנר הוא ת"ת, ונהורא אוכמא מלכות. וז"ל ת"ח בשלהובא דסלקא אית תרי נהורין חד נהורא חוורא דנהיר וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא כו' ע"ש. והוא סוד מנורה בדרום, ולכן הוא כפתור ופרח כעין המנורה. והוא נהורא דשמשא דנפיק ממזרח, והיא חוורא כולא יומא, ואין אדום רק בזריחתה, שמתלבש אז בגבורה, כמ"ש ישיש כגבור לרוץ ארץ, ואח"כ חוזר לגוונן, כמ"ש בזוהר [עו ע"ב] ואמר חד לסטר מזרח נהיר בחידו וחד כו' עד ואזלין כחדא. ר"ל דארבע דרגין הן, אור וחושך חו"ג, יום ולילה ת"ת ומל', כידוע. וכ"א הוא בחי' אחרת. כי חסד הוא אור עצמו, אבל ת"ת הוא יום, שבו מאיר האור. והוא סוד השמש, שאינו אור עצמו, רק שמאיר מהאור, כמ"ש בד"ח פ' בראשית דף ט"ו ע"ג. והאור עצמו הוא ששימש בששת ימי בראשית ונגנז. וכן חשך ולילה, שהלילה אינו חשך עצמו, אלא שבו חשך. והוא גבורה ומלכות. וז"ש לסטר מערב דאתכניש נהורי'. שנסקע החמה במערב בלילה (יהל אור).

⁵ וידוע שאור בדרום, ושמחה בצפון, בסוד יין המשמח אלקים. וז"ש אור זרוע לצדיק, שהוא אור הגנוז לצדיקים, והוא גנוז ביום, שהוא צדיק, שמשא. ולישרי לב שמחה בשמאלא, וגנוז לישרי לב, מלכות שנקר' לב. והוא סוד טוב וישר, כמ"ש בס"א דף ו' ע"ב וע"ג {מרגליות ג. ליורנו ה.} תרין גוונין דנפקו מההוא גוון דאתקף ביה רוחא כו' האי אקרי טוב והאי אקרי ישר, וסימנין טוב וישר ה'. ומזרח נכלל שמאלא בימינא, וז"ש נהיר כחידו. והוא כמ"ש ישיש כגבור כו'. וכל הד' אנפין שבכאן כולם הוא בשמשא, לפיכך זה החשך שבכאן, אינו חשך ממש, רק כמראה צל מן החמה. וז"ש ככלא דשמשא לגבי שמשא צלא חשך ושמשא נהיר. ר"ל לא חשך ממש, ולא אור ממש, רק שחשך הוא מקום הצל, ואור מקום זריחתו. וז"ש בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא. ר"ל כמו ימינא ושמאלא שאזלין כחדא, כן מקום זריחת השמש וצל אין נפרדין זה מזה, במקום שמסתיים הזריחה, שם מתחיל הצל. והכל ברזא עלאה. לא כמ"ש {המינים} שהצל הוא העדר הזריחה. וכל הד' אנפין שהן חגת"ם של שמשא, הן הכל ברזא דשמשא, ולא בלילה שאין שליטת השמש, אלא שבמזרח הוא זריחת השמש, ואין אז לא אור ולא צל, רק התחלת הזריחה, והוא אדום, כולל ימינא ושמאלא כאחד, לכן הוא אדום כ"ל. והוא כמו אדם השמח ביותר, שפניו מבהיקות ואדומות ונהירין מאד, כן הוא אז השמש. וזהו סוד מזרח, ת"ת, דודי צח ואדום. וכן הוא בשקיעתו והוא אנפין לסטר מערב, שג"כ אדום כלילא מתרין גוונין, כמ"ש לעיל {זוהר פקודי רנד.} ואית לי' תלת סטרין אבל תרין אינון כו'. רק שבבקר הוא זריחת האור, ובערב שקיעת האור. וז"ש לסטר מערב דאתכניש נהורי'. וזהו הפנים לצד מערב. ובשני זמנים אלו אין אור ממש, ואין צל ממש. וצד דרום וצפון, הפנים כמו אור השמש כל היום, שהוא לבן, והוא פנים של דרום, ושל צפון כמראה הצל של כל היום. ואלו הן ד' פנים של החיה שבמזרח שמשא. והכל בזריחת השמש, אלא שבמזרח הוא כמו החמה במזרח, ובמערב הוא כמו החמה במערב, ודרום וצפון הוא כמו כל היום שמש וצל, כי הליכת החמה כל היום הוא בדרום, כמ"ש הולך אל דרום. נמצא שבצד דרום אין צל, רק חמה. ובצפון להיפך. ונתן טעם למה מזרח ומערב הוא בזמן מיוחד, ודרום וצפון משמשין ביחד, לז"א בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא. בסוד הכלילות, משא"כ במזרח ומערב, שכ"א משניהם נכלל בימין ושמאל. וכל אלו הפנים הן בעצמן חלוקים במראיהן, רק שבבקר משמש פנים של צד מזרח, וכן בכולם. וכל צד שמשמש נכללין הן הד' פנים בו, ומשנין פניהם לפנים של צד ההוא. כמ"ש בד"ח פ' יתרו דף ל"ג ע"א {מרגליות לט. ליורנו מה:} כד מסתכלין לסטר מזרח כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם. וכד מסתכלין לסטר דרום כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דארי', דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אינון אנפין בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דלתמן איהו נגיוח דדינא תקיפא. וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר, בגין דתמן נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף כו', ובג"כ איהו לסטר מערב. ובגין דכל אנפין משתנין כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלין בי', כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא לארבעת' פני אדם פני ארי' פני שור פני נשר לארבעתם. האי כד מתתקנן בכרטייא כמה דכרטייא פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו, כפום ההוא סטרא דאזיל, כדכתיב אל

<p>נהירו כצלא דשמשא לגבי שמשא צלא חשוך שמשא נהיר בנין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלא כהרא</p>	<p>(זה כונס) שהכניס מאורו, ואחד לצד צפון חשוך בלי אור, כצל השמש לגבי השמש, הצל חשוך, השמש מאיר, משום שהשמש והצל ימין ושמאל, והולכים כאחד.</p>
<p>חשובן (ס"א חושבון) דאזלין עמיה כל אינון דנטלין זיינא 1 וכלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין 2 רישא הרא דיליה שבעין וארבע אלף 3 ושית מאה אלין אינון רישא 4ד נפקי חילא 5 בימינא דאיהו ארים עלייהו בר כל אינון ממנן דלתתא תחות אלין שלטונין אלין על אלין דרגין תתאין עם עלאין דלית לון חושבנא 6</p>	<p>חשובים (חשבון) שהולכים עמו כל אלו שלוקחים כלי זיין. וכולם מימין ומשמאל בשלשה ראשים, ראש אחד שלו שבעים וארבעה אלף ושש מאות, אלה אותם ראש אחד יוצאים כח בימין שהוא הרים עליהם, פרט לכל אותם ממונים שלמטה, תחת אלה שלטונים, אלה על אלה, דרגות תחתונות עם עליונות שאין להם חשבון.</p>
<p>רישא תניינא דאזיל ברישא קדמאה 7 חושבון דיליה חמשין וארבע אלף וארבע מאה 8 בר כל קנד/ב 16905</p>	<p>ראש שני שהולך בראש הראשון, חשבונו חמשים וארבעה אלף וארבע מאות, פרט לכל</p>
<p>אלין ממנן דתחות לד' סטרין דלית לון חושבנא 9 רישא תליתאה דאזיל בתרייהו 10 חמשין ושבעה אלף וארבע מאה 11 כגונא דנטיל ימינא הכי נמי נטיל שמאלא הכי נמי מקמיהו הכי נמי מבתרייהו 12 כיון דנטיל האי קדמאה והורד</p>	<p>הממונים הללו שתחת לארבעה צדדים שאין להם חשבון. ראש שלישי שהולך אחריהם, חמשים ושבעה אלף וארבע מאות, כדוגמא שנוטל הימין כך גם נוטל השמאל, כך גם מלפניהם כך גם</p>

אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. וכד לא אזלין ולא מתתקנין גבי כרסייא, כדון כל חד וחד אתפרש בדיוקני דאחוזי לי. ועם כל דא כל חד וחד אתחזין בדיוקני דחברי כו. וכן הוא בשמש דלתתא בעה"ז ג"כ ד' אנפין, ומשתנין לפי ההילוך. וכן הפנים מתהפכין, אל עבר פניו ילכו, אל אשר יהי שמה הרוח ללכת ילכו. וכו"ז הוא ד' פנים של צד מזרח, מיכאל, שמשא, ארי', דגל יהודה (יהל אור).¹ כמ"ש כל יוצא צבא (יהל אור).

² ר"ל לכל צד דכל פנים מד' פנים, הוא בשלשה ראשים. והוא מספר שלשה שבטים בדגל יהודה כמ"ו (יהל אור).

³ כל אלו המספרים הם הנז' בפ' במדבר במספר הדגלים מכוונים כנגד של מעלה וזה היה כנגד יהודה שכן היה מנין שבטו (רח"ו).

⁴ והוא מספר של בני יהודה (יהל אור).

⁵ כמ"ש כל יוצא צבא, ומתרגמינן כל נפיק חילא. וכן בכולם כמ"ו. וג' מלאכין עליהן, מיכאל יופיאל צדקיאל כנ"ל. והן ג' נשיאין של השלשה שבטים, איש אחד למטה. והכלל שלהם שאוחז הדגל הוא נשיא בני יהודה וכן כאן הכלל מיכאל דגלא פרישא לימינא. והן הולכין לימין של צד מזרח כמו בני יהודה. וז"ש **בימינא דאיהו ארים עלייהו.** ור"ל בדגל שאוחז בימין. ואמר לעיל ארי' אושיט ידי ימינא כניש לכל חילוי לגבי' (יהל אור).

⁶ שהן נגל אותן הפחותין מבן עשרים טף ונשים, שלא נמנו כמספר (יהל אור).

⁷ ר"ל עם הרישא קדמאה (יהל אור).

⁸ והוא מספר בני יששכר (יהל אור).

⁹ כנ"ל. ור"ל לד' סטרין של הראש הזה מצד א' של חיה הזה לבד. שכל צד וכל ראש כלול מד' סטרין, כמ"ש בפ' ויקרא דף ב' ג' שתחת צדקיאל לבד סחרין י"ב ממנן תלת תלת לכל סטר, וכן תחת יופיאל ע"ש. וכן בכל מלאך כמ"ש (יהל אור).

¹⁰ ר"ל בני זבולון. והוא אחר שניהם, כמ"ש והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וצבאו כו' והחונים עליו מטה יששכר כו' מטה זבולון כו' (יהל אור).

¹¹ מספרם כנ"ל (יהל אור).

¹² ר"ל אלו הג' ראשים הן לכל צד, ומספרם וכל הנשיאים, שהן הג' מלאכים, הכל הוא לכל צד של מזרח. וכן הוא בכל הדגלים בכל הרוחות, ובד' סטרין יש נקודה האמצעית, בסוד ארגמ"ן, ובסוד ה"א שבשם, כמ"ש בס"א דף ה' ע"ג {ליורנו ד. מרגליות א:} **רוא דה"א אינון ד' כו' רתיכא דא מ'כאל ג'בריאל ר'פאל א'זריאל, אלין אינון ארבע, וחדא נקודה דקיימא עלייהו, אינון ה"א. ולא אקרי ה"א דא, אלא ברוא דאלין ארבע, ונקודה בתראה דשריא עלייהו.** ורוא ה"א דלית הוה, והווא נקודה דשריא עלייהו באמצעיתא

המשכן וכלהו ליואי אמרי שירתא2 מארי דתושבהו כלהו מסמריה כדן כי רוח החיה באופנים כתיב	מאחריהם. כיון שנוסע ראשון, והורד המשכן, וכל הלויים אומרים שירה, בעלי התשבחות כולם מצדו, ואז כתוב "כי רוח החיה באופנים".
דגלא תניינא משרייא מזיניא נש"ר אוריאל דרו"ם3 תרי ממנן עמיה שמשיאל חסדיאל4 לאי נשר סליק וכל מאריהו דגדפינ מקמיה כמה משריין סלקין בכל סמריין כל חד וחד בתוקפא דשמשיא רוחא דרוחא פנימאה נפיק וההוא רוחא מטי להאי נשר וסליק אברוי ומכסייא לגופא כד"א המבינתך יאבר נין יפרוש כנפיו לתימן	דגל שני מחנה מזוינת, נשר אוריאל דרום, ושני ממונים עמו שמשיאל חסדיאל. נשר זה עולה, וכל בעלי הכנפים מלפניו, כמה מחנות עולות בכל הצדדים, כל אחת ואחת בחוזק השמש. רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנשר הזה, ועולים איבריו ומכסים את הגוף, כמו שנאמר "המבינתך יאבר נין

אתעביד ה"א כו' ע"ש כל המאמר. וכן בריש ויקרא ברזא דאותיות דד' משריין של כל חד, לנו לוגו באתר קדוש נציץ את חד בטמירו כו' ע"ש. והוא רזא דישראל, שהן לוגו לנו, בסוד מעי המו לו. והן כוללין כל הה' קצוות, לכן נמנו בתורה ה' פעמים בפ' במדבר, א' בפרטות, וא' בכללות, ואח"כ בדגלים, א' בפרטות, וא' כללות כל דגל, וא' כלל הכל. ומזה תבין השינויים בפסוק בלשון של כל מנין הו"ל, שהוא לפי הבחינה, שאף שכל המשריין שבכל הצדדין שייך במספרן, מ"מ משונין זה מזה, כמ"ש בפ"פ {רס:} דכולהו משניין דא מן דא לאכללא לון לטב, שז"ס כללותם זה בזה כמ"ש (יהל אור).

¹ כמ"ש ויסע דגל מחנה בני יהודה לצבאותם כו' והורד המשכן כו' (יהל אור).

² והן הממומן על השיר. וז"ש מארי דתושבהו. שסוד הנסיעה הוא עלייתם למעלה, ונשיאתם את הארון כורסייא קדישא למעלה למעלה, בסוד הקרבן, או התפלה עתה, כמ"ש בפ' ויקהל דף קצ"ז וקצ"ח ת"ח כד קיימא שעתא דרעותא קמי קוב"ה לייחדא רתיכא עלאה למיהוי חד כדן (כו' ע"ש עד) {קלא נפיק מההוא אתר עלאה קדישא דאקרי שמים, וכניש כל אלו קדישין דלתתא, וכל אינון רברבין קדישין, ומשריין עלאין, למהוי כלהו זמינין כחדא} הה"ד ויקהל משה רזא דשמים, את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין. ר"ל שהן י"ב שבטים בני ישראל כמ"ש בפ' שמות דף ד' בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשריין כו'. ויאמר אליהם ומאי קאמר זה הדבר וגו' קחו מאתכם תרומה וגו' אתתקנו כולכון לסלקא עלייכו (כו' ע"ש כל המאמר עד) {ולמיטל עלייכו יקרא דכרסייא קדישא, לסלקא לעילא, אפרישו מנייכו אינון יקרין, אינון רברבין עלאין, לסלקא להיאי תרומה, רזא דכרסייא קדישא, לאתחברא באבהו, דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה, אלא באינון בתולתן עולמתאה, דיתייבן עמה ומדברן לה עד דמטת לבעלה, כד"א בתולות אחריה רעותיה מובאות לך, וכ"כ למה, למיתי לאתחברא בבעלה. כל נדיב לב, אלין אינון ארבע משריין עלאין, דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין, ואלין אינון דנפקין מאבהו עלאין דאקרון נדיבים, כמה דאוקמוה, דכתיב כרוה נדיבי העם, אלין אבהו. יביאה, יביאוה לא כתיב, אלא יביאה, ליחדא כלהו כחדא. וכן יביא לא כתיב, אלא יביאה, לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך. את תרומת ה', את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרין, לאתחברא לא כחדא, ואינון תריסר בכללא כחדא. זהב וכסף כו', אלין אינון תריסר משריין עלאין, דכלילן כלהו כחדא, בכללא דארבע דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר, וכלהו אלין סלקין לכרסייא קדישא, לאעלא לה לעילא, כדן יתיב מלכא עלאה על כורסייא קדישא, ואתחברא אתתא בבעלה, למהוי כלא חד, וכדן חדותא דכלא כו'. וכל אינון רתיכין אקרון נדיב לב, כל, לאכללא כל שאר רתיכין, לב, מאי לב, היינו רזא דכתיב וטוב לב משתה תמיד, ודא איהו לבא דכלא, כרסייא קדישא, וע"ד אקרון לב, כל נדיב לב כמה דאוקימנא, דארבע משריין אלין כללא דכלהו, אקרון ברזא נדיב לב, תרומת ה', דא כרסייא קדישא, ובגין דארימו לה לעילא וסלקין לה לעילא, אקרי תרומת ה' {וע"ד כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוי סלקין לא חמא מהו דסלקין, בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו בטמירו ביקרא עלאה. וז"ס הנסיעה דכאן, מה שנסעו הדגלים. וכן החיות דיחזקאל, ובהנשא החיות ינשאו האופנים אצלן, שהן כלילותן זה בזה בהיכלות עד היכל השביעי, שהן עולמתאן דמתתקנין בצלותא דמיושב, כמ"ש בפ' תרומה {קלא ע"ב ואילך}, ויקהל {ר:}, ופקודי {רס:}. ואח"כ בתפלת מעומד מייחדין אתתא בבעלה, וכמ"ש בפ' פקודי דף רל"ח ע"א ויביאו את המשכן אל וגו'. כתיב וממעל לרקיע דא איהו רקיע דקיימא עליהו לארבע חיוון דכד מסתלקי כו' אמאי מסתלקי אלא כד בטש ההוא אוריא עליהו סליק לאלין ארבע דתחות האי חו'. ואינון סלקי לה לעילא עד דמתין לה כו' ע"ש. ורזא דא כד מקשרן קשרא יחודא דכלא כדקא יאות כו'. וע"ד כל מאן דצלי צלותא וקשורא וקשיר יחודא כו' ע"ש כל המאמר. וז"ס שיר הלויים על הקרבן המשמח אלקים ואנשים, דקשיר קשרין וסלקא לה לעילא, שאז חדוה דכלא כו' ל. וז"ש וכלהו ליואי אמרי שירתא כו' (יהל אור).

³ והוא דגל מחנה ראובן (יהל אור).

⁴ והם ב' שבטים שמעון וגד. ואלו הב' נשיאים שלהן (יהל אור).

<p>כנוונא כדונומא כעין כנשר יעיר קנו האי נשר נין בהדיה יונה בהדיהו נין וכל מארי דגדפין כלהו מצפצפן וחדאן חד מסטרא (ס"א חד סמכא) קמיה סליק מתתא לעילא כמה ציפרין נחתין ועאלין מצפצפן וחדאן אזלין ושאטין</p>	<p>יפרוש כנפיו לתימן¹ כדוגמת כעין כנשר יעיר קנו, נשר זה עם נן, יונה עם נן, וכל בעלי הכנפים, כולם מצפצפים ושמיחים, אחד מצד (עמוד אחד) לפניו עולה ממטה למעלה, כמה ציפורים יורדות ועולות מצפצפות ושמות הולכות ומשוטטות.</p>
<p>כד נמיל אושיט גדפא ימינא כניש לכל חילוי תלת מאה וחמשין אלף מארי דגדפין בתרי גופי נש"ר ואר"ייה כהדא ארים קלא כלהו אהרנין סלקין ונחתין מצפצפן מסטרייהו מכמה דרגין ג' רישין אינון כהדא במשריין אלין וכלהו בחד חושבן וחושבן דאלין רישין רישא הדא 2 ארבעין ושית אלף וחמש מאה רישא תנינא חמשין ותשע אלף ותלת מאה רישא תליתאה ארבעין וחמש אלפין ושית מאה וחמשין</p>	<p>כשנוסע מושיט כנף ימין, כונס לכל חייליו שלש מאות וחמשים אלף בעלי כנפיים בשני גופים, נשר ואריה כאחד, מרים קול כל האחרים עולים ויורדים מצפצפים מצדם מכמה דרגות. שלשה ראשים הם כאחד במחנות אלו, וכולם בחשבון אחד, וחשבון הראשים הללו² ראש אחד ארבעים וששה אלף וחמש מאות, ראש שני חמשים ותשעה אלף ושלוש מאות, ראש שלישי ארבעים וחמשה אלף ושש מאות וחמשים.</p>

¹ ו"ש למעלה יפרוש כנפיו לתימן. וז"ס שאמרו {ב"ב כה}. ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח דרומית קשה מכולן, ואלמלא בן נץ שמעמידה. והוא ברזא דשמעון שקשה מכל השבטים, כמ"ש בפ' א"מ דף ס"ב ע"ב ע"ש. ונץ ויונה הן התרין ממנן שמשאל חסדיאל. וכן בכל חו"ג רישין של מין ההוא. כאן ג' ראשי עופות. ובשור ג' מיני בהמות הידועין, שור כשב ועז, וכולן נבחרו לקרבן, שסוד הקרבן בצפון, והן כלם מסטרא דדינא, איל ועז, והן תרין ממנן, קפציאל ברזא דעז. ואמר שם {לקמן קנה}. **בר כמה גרדיני נימוסין דאינון לתתא חציפין ככלבא.** וז"ס הכלב והגדי שקפצו כו' {ב"ק כא:}. יחזקאל ברזא דאיל, אין איל אלא קשה {ת"כ ויקרא חטאות פ"כ}, בסוד עשתרות קרנים. וכן אדם ג' רישין, כהנים לויים וישראלים. וכן באר"י, ג' מיני חיות, ואפשר שהן צבי ואיל, שנדמה להם הקב"ה, דומה דודי לצבי או לעופר האילים, השבעתי אתכם בצבאות או באיילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה כו'. וכן בהיכל אהבה, אומר שם שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, והן בסטרא דמיכאל, נהורא ימינא שמקבל מהיכל אהבה. ומהן מתחלקין עוד לכמה מינין, וכל מין לכמה פרטים, ברזא דאלין ממנן ומשריין, בארבע פנים לכל א', ובכ"א ג' רישין, ובכ"א י"ב ממנן, וכמה פרטים כנ"ל. וזהו הכינויים בכמה שנויים לכל מין, פעם יונה, פעם נשר, לפי ענין השפעה וההתקבלות. וכמ"ש בתיקונים תס"ט דף ק"ד ע"ב **ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא ובג"ד זמנין אתקריאת נשר זמנין ח"י זמנין יונה זמנין צפור, בכל מה דשליטא אתקריאת בשמי' כו' ע"ש.** וזה הח"י הוא ג"כ בד' פנים ובד' גדפין כנ"ל. ובכל פנים ג' רישין כנ"ל. ולא חס לפרש בכל אחד ואחד, כי הוא מובן. ואלו הד' חיות משמשין בד' רוחות העולם, אר"י משמש בשמשא בד' פנים, בד' רוחות כנ"ל, והוא משמש ביום. וח"י אדם שהוא כנישו דשמשא, והוא סיהרא, משמש בלילה בד' פנים דילה, אלא שמש ידע מבואו כו'. והן יום ולילה. והן משמשין לכ"א בעוה"ז. ונשר וכל צפרין משמשין בג"ע שהוא ימינא דעלמא בדרום כידוע בזוהר בכ"מ. ולכן שם צפרין דמצפצפין, כמ"ש פ' שלח לך דף קס"ה ע"א **עופין דנור דקא מצפצפן כד סליק צפרא צפצופא דנעימו כו' זינין אחרנין ושפנינין אחרנין כו' ע"ש.** ושם היונה ונשרין, וכן הנשמות מתחדשין שם כצפרים ונשרין, ע"ש בפ' שלח לך כל הענין. ושם אור זרוע לצדיק, אור הגנוז לצדיקים, שהוא ימינא דגנוז הקב"ה מרשעים בעה"ז, והוא אור שמסתכלין בו מסוף העולם ועד סופו. ר"ל מה שהיה ומה שעתידי להיות כידוע, והכל בג"ע. ודי פנים שלו בד' רוחות כנ"ל. שור בצפון, שהוא גיהנם שהוא בצפון כידוע. ושם כלחוך השור, כמ"ש בר"פ בלק (קפ"ו). ושם משמש בד' פנים, ושם החשך, כמ"ש {איוב כ, כו} כל חשך טמון כו' תאכלהו כו' וכידוע. ואמר לקמן **שור גבריאל צפון כו' רגיז באסתכלותא עיינין מלהטין באשא דנור דליק נגח ורפסא ברגלי ולא חייס כד געי האי שור נפקין מנוק' דתה"ר כמה חבילי סריקין כלהו געאן ושטאן קמי' וחמתא ואחמתא דכל חובין תלי' קמי' דהא כל חובי עלמא כו' חשוכא דשמשא תמן אשתכח לא אשתכח נהירו כמה גרדיני נימוסין אזלין ושטאן בחשוכא והוא נהר דדליק כו'.** ואלו שני החיות משמשין בעוה"ב. שבעוה"ז אינו יכולין לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורעניות, לכך משמשין שני החיות מזרח ומערב {בעוה"ז}, שהן ממוזגין שניהן, אלא שזה נוטה לחסד, וזה נוטה לגבורה. משא"כ בעה"ב כשם שנותן כח לצדיקים לקבל רוב טובה, כך נותן כח ברשעים כו' {עיי'ן יבמות מ"ז ורמב"ם פ"ד מאס"ב ה"ב}. והן שני דרגין ימינא ושמאלא, וכ"א בד' פנים, בד' זמנים כנ"ל משמש. והם בד' רוחות העולם כנ"ל. וכן הדגלים לד' רוחות, וכל א' בטטרי'. ראובן, אור בן, כמ"ש בתיקונים {קמא. וברגל קכב.}, לימינא, וזהו אוריאל. יהודה, גור אר"י. דן, ידין עמו, כמ"ש {פסחים ד.} ההוא דאמר דוני דיני אמרו ש"מ מדן קאתי שנאמר כו', וכמ"ש יחי דן נחש עלי דרך כו', והוא לצפון. אפרים אפר ים, אפר דרפאל כנ"ל. ושם כי הפרני אלקים כו', מטה במערב, חדר המטות {יהל אור}.

² והן מספר שלשה השבטים של דגל ראובן כנ"ל {יהל אור}.

<p>מאלין תרי סטריין נפקי תריין כרוזי דאזלי מקמי כלהו משריין כד אלין תרי מכריזין כל חילין וכל משריין חיוון זעירין עם רברבן כלהו מתכנשי² מאן המי נטילא דכלהו ריקיעין כולהו נטלין במטולא במשריין לקמיה דההוא משכנא³</p>	<p>משני צדדים אלו יוצאים שני כרוזים שהולכים לפני כל המחנות. כששני אלה מכריזים, כל החיילות וכל המחנות חיות קטנות עם גדולות, כולם מתכנסים, מי ראה נסיעת כל הרקיעים, כולם נוסעים במשא במחנות לפני אותו משכן.</p>
<p>בשעתא דחד מניהו ההוא דאתי מסטרא דאריה פשיט קלא בנין דלא ודעזעון כל אינון קלין כדין מתכנשיין כל אינון משריין בשעתא דאחרא קרי מתבר קלא ולא פשיט⁴ כל אינון משריין דהאי נשר כלהו מתכנשו לנטלא במטלנייהו לקביל אינון שתי חוצרות כסף כנוונא דא כלא לתתא ת"ח כד אלין נטלין מה כתיב ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם אינון דמתכנשו לגביהו⁶ כנוונא דרישא אסתכל הכי נמי כלהו⁷</p>	<p>בשעה שאחד מהם, אותו שבא מצד אריה, פושט קול כדי שלא יזדעזעו כל אותם קולות, אז מתכנסות כל אותן מחנות, בשעה שאחר קורא, נשבר הקול ולא פושט, כל אותן המחנות של הנשר הזה כולן מתכנסות לנסוע במסעם, כנגד אלו שתי חוצרות כסף. כדוגמא זה הכל למטה. בא וראה, כשאלה נוסעים, מה כתוב "ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם", אותם שמתכנסים אליהם כדוגמת הראש מסתכל, כך גם כלם.</p>
<p>דגלא תליתאה שור גבריאל צפון תריין ממנן עמיה קפציאל חוקיא⁸ לאי שור מסטרא דשמאלא⁹ קרניו סלקין בין תריין עיניו רגזי באסתכלותא עיינין מלהטן כאשא דנור דליק נגה ורפסא ברגלוי ולא הייס¹⁰</p>	<p>דגל שלישי, שור גבריאל צפון, שני ממונים עמו קפציאל חזקיא⁸, השור הזה מצד שמאל קרניו עולות בין שתי עיניו, רוגז בהסתכלות עיניו לווהטות, כאש של נור דולק, נוגח ורופס ברגליו ולא חס.</p>

¹ שתי חוצרות כסף (רח"ו).

² והוא כמ"ש ותקעתם תרועה ונסעו המחנות החונים קדמה, ותקעתם תרועה שנית ונסעו המחנות החונים תימנה. וז"ש מאלין תרי סטרי. ובאלו שני התקיעות נוסעין כל הדגלים בד' הרוחות עם כל הג' רישין של כל א'. וז"ש חיוון זעירין עם רברבין. שהן ה"ב חיות. וכל חילין ומשריין. הן כל מספר בני ישראל. שבצפון ומערב לא נזכר תקיעה, ונוסעין אחרי שני הדגלים מזרח ודרום. והענין כי אלו התקיעות הוא לאכפייא דינין, לכן הוא במזרח ודרום, ששם הוא רחמים, ומשם כופין את הדינין, כ"א שכנגדו, דרום לצפון, ומזרח למערב. וכמ"ש לקמן {קנה}. ותקעתם תרועה לסטר דרום אבל הכא לאו האי ולא האי אמאי תרועה לאכפייא סטר צפון ובג"כ סטר צפון לאחורא ת"ת שתי חוצרות בנין דאינון מסטרי תרי דקאמריין ממזרח ומדרום אינון זמינין לתברא דינין ואכפייא לון ועל"ד אינון מכסף כו'. וז"ש למטה לקבל אינון שתי חוצרות כסף כנוונא דא כלא לתתא כו'. וז"ס השיר על התמיד, שהוא עליות ונסיעת המחנות, שאמרו {תמיד לג:} ושני כהנים כו' ושתי חוצרות של כסף בידם תקעו והריעו ותקעו כו', והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלויים בשיר. וכמ"ש למעלה וכלהו ליואי אמרי שירתא. וכמ"ש ותקעתם בחוצרות על עולותיכם כו'. וכמ"ש לקמן ובג"כ כו' ותקעתם בחוצרות סתם בין לעילא ובין לתתא {יהל אור}.

³ שהמשכנא הוא סוד הכסא. בסוד ויביאו את המשכן אל משה כנ"ל. ובשעת נסיעה ועליה, כולהו עולין עמה כנ"ל. ואמר לקמי' דההוא משכנא. שכאן נאמר אחרי שני הדגלים ונסעו הקהתים נושאי המקדש, שהוא הארון, ארון הברית, כמ"ש בפ"פ בהיכל השביעי {רנט.} ע"ש {יהל אור}.

⁴ קשה דהא רז"ל אמרו שגם ביהודה היו תוקעין תר"ת וכן בהרמב"ם ז"ל וצ"ע {רח"ו}.

⁵ ר"ל ששתי חוצרות הן, א' נגד סטרא דארי', וא' נגד סטרא דנשר, ובשניהן תוקעין. ותוקעין תר"ת, כמ"ש בספרי. ואמר שבחוצרות הראשון מסטרא דארי', תוקעין התקיעה, ומתכנשיין כל משריין. וחוצרות השני תוקעין בו תרועה. וז"ש אצל מחנה תימנה תרועה יתקעו למסיעיהם. וז"ש בשעתא דאחרא כו' כל אינון משריין דהאי נשר כלהו כו' לקבל אינון כו' כנ"ל {יהל אור}.

⁶ ר"ל בכל חי' מתכנשיין כלהו לגביה מסטרא דיליה בשעת נסיעה כמ"ש לעיל. והן האופנים, אופן אחד עם כל משריין דילי', אצל כל חי', כמ"ש ואראה ומה ארבעה אופנים כו' {יהל אור}.

⁷ כמ"ש כי המקום אשר יפנה הראש, אחריו ילכו, לא יסבו בלכתם {יהל אור}.

⁸ והוא דגל מחנה דן, עם השבטין והנשיאים כמ"ש {יהל אור}.

⁹ כמ"ש ופני השור משמאל לארבעתם {יהל אור}.

¹⁰ שהוא חי' הרביעית שבדניאל, כמ"ש למעלה. ונאמר בה דחילא ואמתני ותקיפא יתירה כו' אכלה ומדקא ושאר ארבעה רפסה {גו'} ואלו עיינין כעיני אנשא בקרנא דא. והעיינין הן עיני ה', המעיינין בעובדא דכבנ כנ"ל. ולכן רגזי באסתכלותא עיינין מלהטן כו'. והוא כמ"ש בגבריאל, שהוא חי' הזה, ועייניו כלפידי אש {דניאל י, ו'} {יהל אור}.

<p>כד געי האי שור נפקין מנוקבא דתהומא רבא כמה חבילי שריקין (ס"א טריקין) כלהו געאן ושטאן קמיה והימתא ואחמתא דכל חובין תלייא קמיה דהא כל חובי עלמא כלהו בספרא סליקין וכתביבין שבעה נהרי דאשא נגדין קמיה2 כד צחי אויל לגבי ההוא נהר דינור ושאיב ליה בגמיעא חדא3 וההוא נהר אתמלי כדבקדמיתא ולא כדבי כל אינון חיילין שאבין אשא אכלא אשא</p>	<p>כשגועה השור הזה, יוצאים מנקב תהום רבה כמה חבורות גבות עיניים (מחבלים) כולם גועים ומשוטטים לפניו והחמת והתיק שבו של כל עוונות תלויים לפניו, שהרי כל עבירות העולם כתובים בספר ועולים. שבעה נהרות אש שופעים לפניו, כשצמא הולך לאותו נהר דינור ושואב אותו בגמיעה אחת, ואותו נהר מתמלא כבתחילה, ולא נהיה אכזב, כל אותם חיילות שואבים אש אוכלת אש.</p>
<p>ואלמלא דמסטרא דאריה נפיק חד נהרא דמיא דמכבין גחלתיהו לא יכל עלמא למסבל4 השוכא דשמשא תמן אשתכח לא אשתכח נהירו כמה גרדיני נמוסין אזלין ושטאן בחשוכא5 וההוא נהר דדליק בסטרא דא נורא אוכמא השודך6</p>	<p>ואלמלא שמצד אריה יוצא נהר אחד של מים שמכבים את הגחלים שלהם, לא יוכל העולם לסבול. חושך השמש שם נמצא, לא נמצא אור, כמה שומרי חוק הולכים ומשוטטים בחושך, ואותו נהר שדולק בצד הזה, אש שחורה חשוכה.</p>
<p>ואי תימא דלא אית אשא חוורא אשא אוכמא אשא סומקא אשא דתרי גווי לא תימא דהא ודאי הכי הוא7 ועב"ד לעילא לעילא הכי אשתכח ומתמן נגיד לאלין תתאי8 תנינן אורייתא9 במה אשתכחת אשא חוורא ואשא אוכמא על גבי אשא חוורא בתרי אשי אשתכחת אורייתא</p>	<p>ואם תאמר שאין אש לבנה, אש שחורה, אש אדומה, אש של שני צבעים. אל תאמר, שהרי ודאי כך זה, ועם כל זה למעלה למעלה כך נמצא, ומשם שופע לתחתונים הללו. שנינו התורה במה נמצאת, אש לבנה ואש שחורה על גבי לבנה, בשני (סוגי) אש נמצאת התורה.</p>
<p>תי"ח אשא חדא הוא והאי אתפלג לארבעה10 מיא חדא</p>	<p>בא וראה האש אחת היא ומתחלקת לארבעה, המים אחד</p>
<p>קנה/א</p>	
<p>איהו והאי אתפליג לארבע רוחא חדא איהו והאי אתפליג לארבע תלת רישין אשתכחו (ס"א</p>	<p>הם ומתחלקים לארבעה, הרוח אחת היא ומתחלקת לארבעה. שלשה ראשים</p>

¹ שכאן הוא סוד הגיהנם, ששם נחשים ועקרבים הנושכין. וכמ"ש בפ' בלק דף קפ"ו ע"א בסוד כלחוק השור את ירק השדה, גהינם את הרשעים ע"ש. ואמר **ואחמתא כו'**. כמ"ש קרבו פקודות העיר ואיש כלי משחיתו בידו כו' ואיש א' בתוכם לבוש בדים, שהוא גבריא"ל. וקסת הסופר במתניו. ואמר **דהא כל כו'**. כמ"ש כרסייא שביבין דינור כו' נהר דינור כו' וספרן פתיחו, שהכל כאן, כמ"ש לעיל בהיכל רביעי {זוהר פקודי רנא. רנב:}, וכמ"ש {אבות רפ"ב} כל מעשך בספר נכתבין, וביד כל אדם יחתום {איוב לז, ז}, שהוא ביד שמאל כמ"ש למעלה (יהל אור).

² שכנגדן ז' מדורי גיהנם (יהל אור).

³ והוא כמ"ש בבהמות בהררי אלף, הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר בבקר יאכל, והוא שור זה, את ירק השדה. הן יעשוק נהר ולא יחפזו יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו, והוא נהר דינור, שצריך לעבור בו קודם שבאין לא"י, ארץ החיים, עה"ב, חוץ נשמתין דצדיקים עלאין כנ"ל. וז"ס כריתת הירדן לפני באי הארץ. וז"ש {בכורות נה.} למה נקרא ירדן שירוד מן. והוא בדגל הזה (יהל אור).

⁴ שארי' הוא בסטרא דמים, והוא אריי' של ים, וכמ"ש בתנ"ח דף ע"ג ע"ג **ואינון ימא ותוקפא דימינא מלאך החסד ודא מיכאל דאיהו מ"ש מ' כמ'וכה ב'אלים יה' די שמי' מכבי' דסליק ע"ב בחושבן אתוי ונהורא דילי' מ"ב ודא חילי' דילי', כי תלך במו אש לא תכוה דדא מכבי אשא. ומיכאל איהו דמות ארי' דאיהו ארי' ממים.** וז"ס יששכר חמור גרם, אע"ג שחמור טמא, לפי שהוא בדגל מיכאל, שהוא מים, וחמרא דימא שרי (יהל אור).

⁵ שהוא בסוד החשך. וכן גהינם חשך, כמ"ש בהיכלות וכידוע. וכ"ז בסטרא דגהינם (יהל אור).

⁶ ר"ל נהר דינור הנ"ל (יהל אור).

⁷ ר"ל שד' פנים בו, והן ד' סטרין, מימינא חוורא, ומשמאלא סומקא, ומלפנים אוכמא, ומאחור תרין גווינ

⁸ כמש"ל {זוהר פקודי רנד.} תלת סטרין אינון אבל תרין אינון כו' (יהל אור).

⁹ והוא ראי' שיש כמה אשות (יהל אור).

¹⁰ שהן ג' חיות הנ"ל, וכ"א ד' פנים (יהל אור).

<p>אתחברו) במשריין אלין חושבן דלהון רישא חדא שתין ותרי אלף ושבע מאה רישא ב' ארבעין וחד אלף וחמש מאה רישא תליתאה תלת והמשיין אלף וארבע מאה בר כל אינון דרגין אחרנין דאתפרשן בספרייהו ולית לון חושבנא 2 כלהו דרגין על דרגין בר כמה גרדיני נמוסין דאינון לתתא הציפין ככלכא נשכין כחמרא 3 ווי מאן דאשתכח גבייהו 4 ודינא דלהון 5</p>	<p>נמצאים (מתחברים) במחנות אלו. חשבונם, ראש אחד ששים ושנים אלף ושבע מאות, ראש שני ארבעים ואחד אלף וחמש מאות, ראש שלישי חמשים ושלושה אלף וארבע מאות, פרט לכל אלו הדרגות האחרות שנפרדות בצדיהן ואין להן חשבון, כולן דרגות על דרגות, פרט לכמה שומרי חק שהם למטה חצופים ככלב, נושכים כחמור, אוי למי שנמצא לפניהם, ודין שלהם.</p>
<p>בסטרֵא רביעֵאה דגלא רביעֵאה אד"ם רפ"אל מערב 6 בהריה אסותא בסטרֵא 7 דארם אתכליל דינא עלאה עליה אתסי 8 האי (ס"א חד) אחיד בקרניו דשור כד מבעי 9 לאעלא לון לתהומא רבא וכפית לון דלא יוקיד עלמא בתר דא שריא קול דממה דקה 10 דינא (ס"א הכא) מלה בחשאי לא משתמע מלה דהברה כלל 11 בסטרֵא דא שריא מאן דשריא סליק מאן דסליק שמשא אתכניש לאנהרא להאי אתר בגין כך ותקעתם תרועה</p>	<p>בצד רביעי דגל רביעי אדם רפאל מערב יחד, אתו רפואה בצד שאדם נכלל, דין עליון עליו מתרפא, זה (אחד) אוחד בקרני השור, כשרוצה להכניסם לתהום רבה, וכופת אותם שלא ישרף העולם. לאחר זה שורה קול דממה דקה דין, (כאן) דבר בחשאי, לא נשמע דבר הברה כלל. בצד זה שורה מי ששורה, עולה מי שעולה, השמש מתכנס להאיר למקום זה. בגלל זה, "ותקעתם תרועה" בצד דרום, אבל</p>

¹ הן מספר הג' שבטים בדגל מחנה דן (יהל אור).

² ולתתא דל"ל חושבנא. כנ"ל טף ונשים (יהל אור).

³ הן הס"א שהן באוירא, ולתתא שהן חציפין ככלבא, כמ"ש בפ' ויקרא דף כ"ה ע"א ת"ח באלין זיגין בישין אית דרגין כו' דרגא תתאה דילהון כו' בגין דכלהו חציפין ככלבא. וז"ס כשהייתי ע"ה אמרתי מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור א"ל אמור ככלב כו' {פסחים מט:}. והן ג"כ משמרות הלילה, שאז שליטתן, עד חצי הלילה כידיע, חמור נוער וכלבים צועקים. והן לעלוקה שתי בנות הב (יהל אור).

⁴ בעה"ז (יהל אור).

⁵ בעה"ב (יהל אור).

⁶ הוא דגל מחנה אפרים, עם כל השבטים והנשיאים כנ"ל (יהל אור).

⁷ שהרפואה הוא בצד מערב כמש"ל (יהל אור).

⁸ שכאן הוא דינא רפיא, ממתק הדין כאן, ולכן כאן הרפואה, והוא בברכת אתה גבור (יהל אור).

⁹ ר"ל כמ"ש {ב"ק ג:} מבעה זה אדם. וכאן הוא בקדושה (יהל אור).

¹⁰ הוא סוד הכסא עצמה כנ"ל בפ' ויקהל שם {קצח}. דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו כו' כנ"ל. ואמר האי אחיד בקרניו דשור כד בעי לאעלא לון כו'. הוא בסוד התפלין שבהן קושרין לקרניו דשור, כמ"ש בתיקונים {י.} ובתז"ח {יג, ג}. ואמר בתז"ח {ז"ח יתרו מרגליות לא:} פאר דרפאל פארך חבוש עליך, וכ"כ בתיקונים {יא.} שתפלין בסוד אדם. ומ"מ הוא בשמאלא הכל בשור. וציצית ותפלין וק"ש (ותפלה), הן ד' תיקונים של ד' הנ"ל. ציצית והוכן בחסד כסא. תפלין ובזרוע עוזו. ק"ש עד"א כמ"ש בתיקונים {כו ע"ב כז.} תפלה במלכות. והן, ציצית ברזא דמיכאל כמ"ש בפ' תרומה דף קל"ט ע"א ותכלת דא איהו תכלת דציצית כו' כד אתי צפרא ואתער ימינא לעילא נפיק ההוא נהורא ומטי על האי תכלא כו' דנפיק מכרטייא עלאה דשלטא על תכלת מסטרא דימינא ודא איהו אפוסרופסא דישראל דכתב בי' מיכאל שרכם כו'. ותפלין ברזא דשור, ושם לאעלא כל ממנן תחת שכינה כמ"ש בתיקונים {עיין דף י.}. ק"ש בסוד נשר בסוד כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דק"ש, כמ"ש בתיקונים {ג:} וכנ"ל {קנד:} ארים קלא כלהו אחרנין כו'. ולכן הוא בימינא בהיכל אהבה בדרום כנ"ל. ותפלה ברזא דאדם כידיע. והשינוי הנ"ל במזרח ומערב בצורת נשר ואדם, הוא בדכורא ונוק', שבדכורא נשר אוריאל במזרח, ואדם (רפאל) במערב, וכמ"ש בפ' יתרו דף ע"ח בחדש השלישי כו' דשליט בי' אוריאל רב ממנא כו' ואיהו רזא דאיש תם מאר' דביתא איש אלקים כו' ע"ש כל המאמר. ובנוק' להיפך. והענין כי בדכורא שלטא טפה דדכורא על נוק', ובנוק' להיפך, כמ"ש בר"מ {עיין תצא רעה:} ובתיקונים {ריש תנ"ו}, לכן כשמזכיר בנוקבא כמו כאן, מזכיר רפאל במזרח ואוריאל במערב, וכשמזכיר בדכורא אמר להיפך. כי הכל כלילן בדל"ג, ומאן דשליט הוא דכורא, וכמ"ש בפ' שמות {ד.} ובז"ח דף ל"ב ע"ב {מרגליות לח.} כלהו לתתא נוק' אינון, וכל מאן דשליט דא על דא מאן דאיהו לתתא (כו') וכל אינון דלעילא אקרי דכורא ודא לגו מן דא דמות ד' חיות דמות דמאן דמות דאינון חיוון עלאין כו' ד' חיות דנפיק מחילא דחי דאיהו דכר ובגין דאינון נוקבי כו'. וז"ס שת"ת נקרא אדם, ומלכות דמות אדם, והוא ת"ת דדכורא, ומלכות דנוק', ומלכות דנוקבא הוא כללא דכלא (יהל אור).

¹¹ וסימן קול באשה ערוה (רח"ו).

<p>בסטר דרום אבל הכא לאו האי ולא האי אמאי תרועה לאכפייא סטר צפון ובג"כ סטר צפון לאחורא</p>	<p>כאן לא זה ולא זה. מדוע תרועה, לכפות צד צפון, ולכן צד צפון לאחור.</p>
<p>ת"ח שתי חצוצרות בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי ממזרה ומדרום אינהו זמינין לתברא דינין ולאכפייא לון וע"ד אינון מכסף ובג"כ וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרות סתם בין לעילא בין לתתא זכאין אינון ישראל דקב"ה בעי ביקריהון ויהיב לון חולקא עלאה על כל שאר עמיין וקב"ה אשתכח בהו בתושבתיהו הה"ד ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'</p>	<p>בא וראה שתי חצוצרות, משום שהם מצד שנים שאמרנו, ממזרח ומדרום, הן עתידות לשבור דינים ולכפותם, ועל זה הן מכסף. ומשום זה "וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרות", סתם בין למעלה בין למטה, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ונותן להם חלק עליון על כל שאר העמים, והקדוש ברוך הוא משתבח בתשבחותיהם, זהו שכתוב "ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'".</p>
<p>ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגו' רבי אלעזר אמר הכא אית לאסתכלא נ דאיהי (ס"א מנזורא) מחזרת 1 לאחורא הכא בתרי דוכתי אמאי ואי תימא נ כפופה הא ידיעה נ' כפופה נוקבא נ' פשוטה כללא 3 דכר ונוקבא 4 והא אוקימנא באתר דא ויהי בנסוע הארון אמאי אתהדר לבתר כגוונא דא 5</p>	<p>"ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגו'", רבי אלעזר אמר כאן יש להתבונן נ' שהיא (חוזרת) מחזרת לאחור כאן בשני מקומות למה. ואם תאמר נ' כפופה, הרי ידוע נ' כפופה נקבה, נ' פשוטה כלל של זכר ונקבה, והרי בארנו במקום זה "ויהי בנסוע הארון", למה חזר לאחור כך כדוגמא זה ז.</p>
<p>ת"ח נ באשרי יושבי ביתך לא אתמר בגין דהיא בגלותא והא אוקמוה חברייא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו' אלא מה כתיב לעילא 7 וארון ברית יי נוסע לפניכם 8 דרך</p>	<p>בא וראה נ' באשרי יושבי ביתך לא נאמרה, משום שהיא בגלות, והרי פרשה החברים שכתוב "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'", אלא מה כתוב</p>

¹ נמחק באור יקר, וגורם את המוסגר.

² כתב רמ"ל צורתה כך ■ והגם שמדיק לשון הזהר משמע שצורתה כך נ אפשר שגם הרגל התחתון נקרא אנפוי דשכינתא כי אפילו האחורים של עליון נקראים פנים אצל התחתון וא"כ גם הרגל התחתון נקרא פנים אצל הדגלים (רח"ו).

³ כי נון רזא דאדם דד' חיות ש'נ'א'ן, כמ"ש ב"ח דף ל"ב ע"ג {ליוורנו מה. מרגליות לח:} ו' רזא דאדם בשלימו ע"ש. והוא רזא דעד"א נאמן פשוט. ונ"ן כפופה מלכות, שנכפפת רגלי' מס"א כידוע, והיא נאמן כפוף. כי בינה בנ' תרעין דילה מתפשטת עד הוד, ונכלל כולו ביסוד, שלכן נק' כל, גי' נ', כלל הכל כידוע. וכן מלכות כלולה מכולם, סוד כלה, ים. ולעולם נוק' נכללת בדוכרא, ולכן נ' פשוטה כללא דז"נ. והן סוד נון מלא, ז"נ, וי"ו באמצע יסוד, וא"ו זעירא כידוע (יהל אור). לקמן רפה ע"ב ועי' לעיל סו ע"ב ובח"א יח סע"ב (לש"ו).

⁴ הם כ"ה כ"ה דחודא] דשמע ישראל ובשכמ"ו (ביאורים ח,א מא ע"ד)

⁵ ר"ל בב' הפיכות (יהל אור).

⁶ שהנון הוא סי' נפילה בגלותא כמ"ו. ולכן לא נאמר באשרי. והענין כמ"ש אריאל כו' (משנה ספ"ד דמדות) מה הארי צר מאחוריו ורחב מלפניו. נמצא צד הרחב הוא רישא דילה, ובגלותא רישא שכיבת לעפרא, וזנבא מדבר כמ"ש בזוהר במדבר {קכ}. ולכן כאן בנסוע הארון ויאמר קומה ה', אז אתהפך הנון רישא לעילא, וזהו טעם על הפיכתה למעלה. ואז ופוצו אויביך [וינוסו משנאיך מפניך. כי צד הרחב הוא פניך] כיון דנפלה ואסתלקת נ', אז אתחברו מ' וס', שהן אחוריים דבינה, שמשם נאחו ס"מ, וכיון שקם הנון ביניהם, אתבדרו ס"ם, זה לכאן וזה לכאן (יהל אור).

⁷ עכשיו מפ' גזירת הנו"ן לאחור (יהל אור).

⁸ כל המאמר. הענין שארון ברית ה', הוא יסוד, ברית, לוחות הברית. ושכינתא לא זה מניה כידוע. והיא עומדת בין ב' צדיקים, בין צדיק העליון לישראל. ומחביבותא דישאל אהדרת אנפיהו להון. [ליקוט. ס' ומ' הוא בינה ותבונה. וכן הן שמים וארץ, ז"נ. שלכן בבינה רומז בן בלבד, ובתבונה בן ובת. והן עגולא וריבועא, כ' שמים היא בעיגולא, ולכן הוא ו"ק, ו'. וארץ הוא בריבועא כידוע. והן ו"ד כידוע. וכן ברוחא

<p>שלשת ימים לתור להם מנוחה כיון דהוה נטיל ארונא נו"ן נטיל עליה (נ"א עמיה) והא שכנינתא על גבי ארונא יתיב</p>	<p>למעלה "וארון ברית ה' נוסע לפניו" כיון שלשת ימים לתור להם מנוחה, כיון שהיה נוסע הארון נו"ן נוסעת עליו (עמו), והרי השכינה יושבת על גבי הארון.</p>
<p>ת"ח חביבותא דקב"ה לגבייהו דישאל דהא אע"ג דאינון סמאן מארה מישר קב"ה לא בעי לשבקא לון ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבלייהו דאי לאו הכי לא יקומון בעלמא</p>	<p>בא וראה חביבות הקדוש ברוך הוא לגבי ישראל, שהרי אף על גב שהם סוטים מדרך הישר, הקדוש ברוך הוא לא רוצה לעזבם, ובכל זמן מחזיר פניו כנגדם, שאם לא כך לא יעמדו בעולם.</p>
<p>ת"ח ארונא הוה נטיל קמיהו ארה תלתא יומין נ לא הוה מתפרש מניה ונטיל עמיה ומנו רחימו דלהון דישאל אהדר אנפוי ואסתהר מלגבי ארונא כהאי איילא דעזלתא כד איהו אזיל אהדר אפוי לאתר דנפיק וע"ד בנסוע הארון נו"ן אסחר</p>	<p>בא וראה הארון היה נוסע לפניו דרך שלשה ימים, נ' לא היתה נפרדת ממנו ונוסעת עמו, ומתוך אהבת ישראל מחזיר פניו ומסתובב מלגבי הארון, כמו עופר האילים, כשהוא הולך מחזיר פניו למקום שמשם יצא, ועל כן בנסוע הארון נו"ן</p>

דנציץ מספיר, נציץ לב, א' לר"ק, וא' לד', ז"נ. והענין כי עיגולא יותר על ריבועא תילתא, כמ"ש בתוס' דסוכה דף ח' ע"ב. ולכן בב"ד שלמעלה בשמים, ס' פולסין (חגיגה טו. יומא עז. ב"מ פה:) ובב"ד שלמטה ארבעים כו'. ולכן כאן מענישין בן י"ג, ולמעלה בן כ' (שבת פט:), שצריך שיהא משולשין. וכן רוח ונפש הן עיגולא וריבועא. וכן איש ואשה. עיגולא רהיט וריבועא לא רהיט (בס' הבהיר). קרקע עולם. כל כבודו כו'. וכן רוח בגלגול. והארץ לעולם כו', וזרח השמש כו', סובב כו'. ע"כ. וידוע שסוד מ"ם וסמ"ך, הן בינה ותבונה, בינה ס', ותבונה מ"ם סתימא, רביעא על בנין. והן מ"ם וסמ"ך שבלוחות (שבת קג:). ובשעתא דרביע על ישראל נקרא מ"ם, ובשעתא דסתימא נקרא סמ"ך. והן שיתין מקורין דיסוד, דמקבל מאימא עילאה {ז"ח שה"ש ליורנו עז. מרגליות סג.}. נמצא כי יסוד, ארון, הוא בסוד סמ"ך, וישאל בסוד מ"ם. וזהו הפיכת הנו"ן לאחור בא"ב, מסמ"ך למ"ם. והענין כי בגלות נקרא סמ"ך, סומך ה' לכל הנופלים, ולכן נ' כפופה אהדר אנפי לקבלי דסמ"ך, שהנ' הוא ס' הגלות. וז"ש (ברכות דף ד:): אפ"ה חזר דוד וסמכן ברוה"ק, שנאמר סומך ה' לכל הנופלים. ועיין בפ' בראשית דף ג' ע"א עאלת אות סמך אמרה קמ' ריבון עלמין כו' עד אות מ"ם, ע"ש ובפ' הארי ז"ל. אבל בקימתה, אז אהדר אנפי למ"ם שהיא רביעא על בנין כנ"ל. והנופלים הן יסוד ומלכות, דת"ת אסתלק לעילא בגלותא כידוע. והן נ' כפופה וו' כנ"ל. וז"ס מי יעלה לני' השמימה, ר"ל מי יעלה לני' כפופה ווא"ו, השמימה אל הת"ת. ור"ת מילה כידוע, סוד הצדיק, והוא ג' פ"ה כידוע. פה כמ"ש בזוהר ויקהל {תשא קצ.} על פ' מה לך פה אליהו. והוא ה"ח שבו, שהן ה' פעמים ט"ב כידוע. וזהו סוד פ"ה אותיות של ויהי בנסוע (שבת קטו:) וכמ"ש (שם קטו:) שספר בפ"ע הוא כו', שבעה ספרים, וכמ"ש רש"י שם, שספר במדבר נחלק לג' ספרים ע"ש. ג' ספרים הראשונים הן נגד חג"ת, במדבר נגד נה"י. וידוע שהן נכללין בא', שלכן נכללין כאן בספר אחד. ויסוד הוא באמצע בין נ"ה, לכן ויהי בנסוע באמצע. ונוני"ן כפופין סובבין את הספר, בסוד נקבה תסובב גבר, שהנ' כפופה הוא סוד יסוד דנוקב' סובבת יסוד דדכורא. ולמ"ד להפסיק בין פורעניות ראשונה כו', כי בירכ"ל אחיזה לס"א, בסוד הני ברכי דשלהי מינייהו (ברכות י.), ויגע בכף ירכו. ולכן הוא באמצע, להפסיק, בסוד שקרא קאי אחד כרעא (שבת קד:). וסובר שהכל הוא ספר א' כנ"ל. וכאן הוא סוד כל התפלה. כי ג' משריין בתפלה, והשכינה נוסעת דרך ג' ימים ב"ע, בקרבנות ובזמירות ובברכות ק"ש. וזהו וארון ברית נוסע לפניו דרך שלשת ימים, לתור להם מנוחה בתפלת י"ח {ומצאן מנוחה אשה בית אישה. רמ"ש} כידוע, בשים שלום שם נייחא דכולא, ואז קומה ה' כו', כנ"ל, ואז קמים בתפלה לקדם מלכא כידוע. ואז וינוסו משנאיך מפניך. והוא כמ"ש בזוהר {תרומה קלד.} דבשעתא דאתתקנת נוק' לאתתקנתא אנפין באנפין לזווגא במלכא, מכוזין צאינה וראינה פוקו וחזו ביקרא דמלכא, וס"א אינו רוצה ובורח השדה, כי לא יחפוץ הכסיל בתבונה כו'. ואז יעקב יורש מקומו, ומקבל הברכות, בסוד ויצא עשו השדה לצוד כו'. וזהו וינוסו משנאיך מפניך. שאז אתתקנת אנפין באנפין, בסוד הפיכת וקימת הנו"ן. ואח"כ נפילת אפים, בסוד נפילת הנו"ן, ומוסרין נפש בשבילה לסמכה ולהקימה. ואומרים אשרי אח"כ לסמכה בס' כנ"ל, סומך ה'. ואומרים יענך, ע' קלין דצווחת אילתא על בנהא {עיין רע"מ משפטים קיט:}. וקדוש' דסדרא לקיימא עלמא. ואלמלי לא חטאו ישראל, לא נפלה הנו"ן עוד, אבל בחטאם גרמי לבתר ויהי העם כמתאווני, ב' נוני"ן, על ב' נוני"ן ה"ל, ס' נפילה. ולכן אנו סומכין לה באשרי קודם תפלת י"ח, ואחר תפלת י"ח. ואין קימה בגלותא רק בתפלה, כי אחר התפלה היא חוזרת כידוע. וזהו סוד ויהי בנסוע, על הנסיעה ג' ימים ב"ע. ובנחה הוא בסוד תפלת י"ח, ששם נייחא, סוד והוא יהיה איש מנוחה, כמ"ש בזוהר פ' פקודי {רמב.}. ואז גם הנו"ן קמה בתוך א"ב. ואמרו {במדות דף סג. ב"ק פג.} אין השכינה שורה פתות מב' אלפים וב' רבבות, שנאמר רבבות אלפי ישראל. והמנין הוא נגד כ"ב צינורות דידה, שהן כ"ב אותיות שכלולין בה, כמ"ש בפ' בראשית דף ט"ו ע"ב ע"ש. וזהו בהיות הנו"ן בתוכה. וז"ס ובנחה יאמר שובה ה' רבבות כו' כנ"ל. ור"ל שובה הנו"ן במקומו, שלא יחסר הנו"ן מא"ב, ברבבות כו'. [ר"ל ב' רבבות ואלפי, הם כ"ב אלפים, נגד כ"ב אותיות א"ב. רמ"ש] {יהל אור}.

<p>מסובבת פנים למול ישראל וכתפי הגוף לגבי הארון.</p>	<p>אנפין לקבליהו דישאל וכתפי גופא לגבי ארונא</p>
<p>וע"ד כד ארונא הוה נטיל משה אמר קומה יי לא תשבוק לון אהדר אנפך לגבן כדן נוי"ן אתהדרר לגבייהו נ כנונא דא כמאן דמהדרר אנפיה למאן דרחים וכד הוה שארי ארונא (וישראל) למשרי כדן אהדר אנפוי ז מישאל ואתהדרר לגבי ארונא ובכלא אתהדרר</p>	<p>ועל כך כשהארון היה נוסע, משה אמר "קומה ה'" לא תעזוב אותם, החזר פנים אליהם, ואז נר"ן חוזרת לגביהם כדוגמא זו כמי שמחזיר פניו למי שאוהב, וכשהיה מתחיל הארון (וישראל) לשרות, אז החזירה נר"ן פניה ז מישאל ומחזירה החזירה לגבי הארון, ובכל החזר.</p>
<p>אמר ר' שמעון אלעזר בודאי הכי הוא אבל הכא לא אהדר אנפוי מישאל דאי הכי בעי גון לאתהפכא מנונא דאחרא עלאה (סי'א דלעילא) האי נ מנוזר לאחורא והאי בארה מישר לגבי ארונא אלא ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו ומה עביד בשעתא דשארי ארונא למשרי אמר משה שובה יי כדן שארי ארונא ושכינתא קאים בסטרא אחרא ואנפין לקבליהו דישאל ולקבליה דארונא (ובג"כ) וכדן כלא כליל (לנווה) לכוונא</p>	<p>אמר רבי שמעון, אלעזר בודאי כך הוא, אבל כאן לא החזיר פניו מישאל, שאם כך צריכה נר"ן להתהפך מגוון של אחר עליון (שלמעלה) זה מנוזר לאחור וזה בדרך ישר לגבי הארון. אלא ודאי לא החזיר פניו מהם, ומה עשה, בשעה שהארון התחיל להשרות, אמר משה "שובה ה'", ואז שורה הארון והשכינה עומדת בצד אחר, והפנים מול ישראל ומול הארון, (ולכן) ואז הכל נכלל (לתוכה) לכוון</p>
<p>קנה/ב</p>	<p>קנה/ב</p>
<p>לארונא ולישראל אלא דישאל גרמו לבתר דכתיב ויהי העם כמתאוננים אמר רבי אלעזר אנא דאמרן מספרא דרב ייבא סבא דאמר דבין בהאי גיסא ובין בהאי גיסא אתהדרר א"ל שפיר קאמר אבל דא דאמינא הכי תשכח בספרא דרב המנונא סבא והכי הוא ודאי</p>	<p>לארון ולישראל, אלא שישאל גרמו אחר כך, שכתוב "ויהי העם כמתאוננים". אמר רבי אלעזר אני שאמרתי מספרו של רב ייבא סבא שאמר, שבין מצד זה ובין מצד זה חזר, אמר לו נאה אמר, אבל זה שאמרנו כך תמצא בספרו של רב המנונא סבא וכך זה בודאי.</p>
<p>והמן כזרע גד הוא 4 אמר רבי יוסי לקיימא 5 זרעא 6 וחילין בארעא 7 כד"א גד גדוד יגודנו מה זרעא דגד נטלי הולקיהון בארעא אהרא כך מן שריא עלייהו דישאל לבר מארעא קדישא ד"א כזרע גד הוא כזרעא דגד חוורא ואקפי כד נחית לאוירא ואתנגרים (ס"א ואתגשים) (ס"א ואתבלע) בגופא והא אוקמוה חברייא</p>	<p>"והמן כזרע גד הוא", אמר רבי יוסי להעמיד זרע וחיליות בארץ, כמו שנאמר "גד גדוד יגודנו", מה זרע גד נטלו חלקם בארץ אחרת, כך המן שרה על ישראל מחוץ לארץ הקדושה. דבר אחר כזרע גד הוא, כזרע גד לבן ונקפה כשיורד לאויר, ונטחן 3 (והתגשם) (ונבלע) בגוף, והרי פרשוה החברים.</p>

1 פי' בס"ת דרב ייבא סבא שני הנ"נים הם מנוזרים לאחורא ואמר לו ר"ש גם אני מה שאמרתי הכי הוא בס"ת של רב המנונא סבא שהראשון מנוזר והשני כדרכה (מ"מ).

2 דהיינו שהיא חוזרת פניה כדאמרן, ור' שמעון השיב שפיר קאמר ועם כל זה פליגא עליה, וביאור דברים אלו תמצא בספרא דרב המנונא סבא והבי הוא ולא פליגי דודאי אהדר אנפיה אלא שראשונה היא פניה לישראל ואחריה לארון ואחורונה פניה לארון ולישראל כדפירשנו, ואם תמצא שאחריה לפרשת י ויהיה העם כמתאוננים הוראת שעה היתה והשתא לא פליגי רב המנונא ורב ייסא (אור יקר).

3 קשה המילה וכנראה שהו אטעות.

4 ושיעור הכתוב והמן וכו' ר"ל ע"י המן היו כזרע גד. ומ"ש מה זרעא דגד וכו' הוא פי' אחר. ומ"ש כזרעא דגידא. הוא פי' ג' כפי הפשט. וע"ד אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר אם וכו'. פי' שמר"עה היה מדבר עם השכינה הנק' את. ושיעור הכתוב ואם ככה את שהיא המלכות עושה לי זה הדבר דהיינו שבכל שעה מתרעמים עלי ישראל הרגני נא הרוג (מ"מ).

5 מפרש מלת גד שלשה פירושים או לשון גדוד או לשון שבט גד או לשון גיד (אור יקר).

6 קיומם ומזוגם של ישראל (אור יקר).

7 פי' שעי' המן היו מולידים בנים שהם גבורים כמו גד (מ"מ).

<p>ועינו כעין הברדלח כההוא ברדלחא דאיהו חוור כנוונא דימינא (ס"א חוורא דעינא) דלעילא (כזרע) גר הכי לא אקרין בארעא דמצראי אבל לכך מחרשי זריעא כזרע גר הוא כזרע גראא חוורא ואתקפיה כד נחית מלעילא לתתא)</p>	<p>"ועינו כעין הברדלח", כמו אותו בדולח שהוא לבן, כגון הימין (לבן העין) שלמעלה. (כזרע גד כך לא נקראו בארץ מצרים, אבל לכך מכשפים זרע כזרע גד הוא, כזרע גד לבן, וכחו כאשר יורד מלמעלה למטה).</p>
<p>אמר רבי יצחק מאי שנא (ראמר) דמשה במלה דא (חליש) לעילא כנוקבא דכתיב אם ככה את עושה לי את אתה מבעי ליה אלא לאתר דמותא 3 שארי ביה קאמר וההוא אתר דנוקבא איהו בנין כך אמר הרגני נא הרוג ודא אילנא דמותא והא אוקימנא דבאילנא דחיי לא שרייא ביה מותא וע"ד אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר את ולא אמר אתה והכי מבעי ליה</p>	<p>אמר רבי יצחק, מה שונה (שאמר) משה בדבר זה (חלש) למעלה כנוקבא, שכתוב "אם כך את עושה לי" "את" היה צריך להיות אתה, אלא למקום שהמות שורה בו הוא אמר, ואותו מקום של הנקבה הוא. בגלל זה אמר "הרגני נא הרוג", וזה עץ המות. והרי בארנו שבעץ החיים לא שורה המות, ועל כך חזר לגבי אילן המות ואמר "את" ולא אמר "אתה" וכך צריך לו.</p>
<p>מיד ויאמר יי' אל משה אספה לי שבעים איש וגו' א"ל קב"ה את בעי מותא בכל זמנא הרי לך ואצלתי מן הרוח וגו' 4 ת"ח דהכא ידע משה דאיהו ימות ולא ייעול לארעא דהא אלדד ומידד מלה דא הוו אמרי על דא לא לבעי ליה 5 לאינש בשעתא דרוגזא שארי ביה ללטייא גרמיה דהא כמה קיימי עליה דמקבלי ההיא מלה בזמנא אוהרנא 6 דבעא מיתה לא קבילו מניה בנין דכלא לתועלתא דישראל הוה</p>	<p>מיד "ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש וגו'", אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה רוצה מות בכל זמן, הרי לך, "ואצלתי מן הרוח וגו'". בא וראה, שכאן ידע משה שהוא ימות ולא יכנס לארץ, שהרי אלדד ומידד היו אומרים דבר זה. על כך לא צריך לו לאדם בשעה שהרוגז שורה בו לקלל עצמו, שהרי כמה עומדים עליו שמקבלים אותו דבר בזמן אחר שרצה מיתה, לא קבלו ממנו, משום שהכל היה לתועלת ישראל.</p>
<p>השתא לאו איהו אלא מגו רוגזא ודוחקא ובג"כ קבילו מניה וע"ד אשתארו לבתר אלדד ומידד ואמרו דא דמשה יתכניש ויהושע ייעול לון לישראל לארעא ובג"כ אתא יהושע לגבי משה וקני עליה דמשה ומשה לא אשגח ביקרא דיליה</p>	<p>כעת אינו אלא מתוך רוגז ודוחק, ומשום זה קבלו ממנו. ועל כך נשארו לאחר כך אלדד ומידד ואמרו את זה, שמשה יתאסף ויהושע יכניסם לישראל לארץ. ומשום זה, בא יהושע למשה וקנא על משה, ומשה לא השגיח בכבודו, ועל כך</p>

¹ ואם תאמר וכי ארץ ישראל שהיא קדושה יגרע מהם המן הרוחני, ויש לומר שבמדבר כל דברים גשמיים שבו חצוניי' וטמאים גדלים בארץ העמים שהיא ממשלת השרים, לכך אין פירותיה כלי לקבל הרוחניות הקדוש שאין גוף טמא נעשה כלי לרוחני וקדוש, ואם היה הקדושה היא בפרותיה ובמזונותיה היה ניתן על ידי השרים, וזה אינו שבענין המן שהוא מן השמים אין חלק לשרים כלל, אמנם בארץ ישראל פירותיה על ידי הקדושה, ואותו הרוחני הראוי למן מתלבש בפירות הקדושים ההם דהיינו שם בן ארבע מ"ן מתלבש בתוך שם אדנ"י שהוא תבואת ארץ ישראל ולכך אין מן בארץ ישראל (אור יקר).

² מהיסוד על ידי הזוג העליון חוורא ברחמים דק ורוחני (אור יקר).

³ מלכות שבה אוחזים החצונים וכחות הדין שמהם מות (אור יקר).

⁴ כדי שישארו אחריו ויהיו כלי לרוחו של משה המתעלם בתוכם, ולכך כיון שנגזר עליו מיתה הוצרך לשבעים זקנים שאור נבואתו מתפשט מהם כעין אחר מיתתו, דהבא ידע עם היות שעדין לא חטא במים, ואם תאמר אם כן חטא מי מריבה מה היה, ויש לומר שעם היות שאדם מקלל עצמו אין הדבר מוכרח שיתקיים מיד אלא עומד הדבר ההוא תלוי אם יחטא אדם מתקיימת קללתו, וראוי היה מרע"ה שיתלה חטאו זמן מה, אמנם מפני שקלל עצמו נתקיימו דבריו לעת חטאו (אור יקר).

⁵ כי באותה שעה מזכירים חטאו לקיים קללתו שהפקיר עצמו למיתה או לכל דבר (אור יקר).

⁶ הוקשה לו שהרי כמה פעמים אמר מחני נא ועם כל דא לא נתפס, ועוד רחא כתיב ותפק לרעב נפשך נראה שמתר לקלל עצמו ימצוה לומר לו תצא נפשי שאין לי מה ליתן לך, ותיקן שצריך שתהיה הקללה מגו רוגזא ודוחקא לצורך עצמו לדברי הבאי, אמנם לצורך הצבור או למצוה וכיוצא מותר (אור יקר).

<p>וע"ד אמר אדני משה כלאם מאי כלאם מנע מנהוין אינון מלין כד"א ויכלא העם מהביא2 ויכלא הגשם מן השמים מניעותא ממש</p>	<p>אמר "אדוני משה כלאם", מה זה כלאם, מנע מהם אותם דברים, כמו שנאמר "ויכלא העם מהביא", ויכלא הגשם מן השמים, מניעות ממש.</p>
<p>ומשה לא בעא פוק חמי ענוותנותיה דמשה מה כתיב המקנא אתה לי וגו' זכאה חולקיה דמשה דאיהו סליק3 על כלהו נביאי עלאי (נ"א דעלמא) אמר רבי יהודה כל שאר נביאי4 לגבי משה כסיהרא לגבי שמשא</p>	<p>ומשה לא רצה, צא וראה ענוותנותו של משה, מה כתוב "המקנא אתה לי וגו'", אשרי חלקו של משה, שהוא עלה על כל הנביאים העליונים (של העולם). אמר רבי יהודה, כל שאר הנביאים לגבי משה כלבנה לגבי השמש.</p>
<p>רבי אבא הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא והוה עמיה ר' יוסי ור' חזקיה א"ר יוסי כמה אינון בני נשא תקיפי לבא דלא משגחי במלי דההוא עלמא כלום א"ר אבא בישא דלבא5 דאחידא בכל שייפי גופא קא עביד לון פתח ואמר יש דעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם יש רעה דא איהו תוקפא בישא דלבא דבעי לשלמאה במלי דהאי עלמא ולא אשגח במלי דההוא עלמא מדי</p>	<p>רבי אבא היה יושב לילה אחד ועסק בתורה, והיו עמו רבי יוסי ורבי חזקיה. אמר רבי יוסי כמה אותם בני האדם חזקי לב שלא משגיחים בדברי אותו עולם כלום. אמר רבי אבא רועה הלב שאחוז בכל אברי הגוף עושה להם. פתח ואמר, "יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא", על האדם יש רעה זהו חוזק רע של הלב, שרוצה לשלוט בדברי העולם הזה, ולא משגיח בדברי העולם ההוא מאומה.</p>
<p>אמאי איהי רעה6 קרא דבתריה אוכת דכתיב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וגו' האי קרא קשיא כיון דכתיב ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה אמאי ולא ישליטנו7 האלהים לאכול ממנו דהא אינו חסר לנפשו כלום אלא רזא איהו וכל מלוי דשלמה מלכא מתלבשן8 אינון במלין אחרנין כמלי דאורייתא דאינון מתלבשן בספורי עלמא</p>	<p>מדוע היא רעה, הפסוק אחר כך מוכיח, שכתוב "איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וגו'". פסוק זה קשה, כיון שכתוב "ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה" למה "ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו", שהרי אינו חסר לנפשו כלום. אלא סוד הוא, וכל דברי שלמה המלך מתלבשים הם בדברים אחרים, כדברי התורה שמתלבשים בסיפורי העולם.</p>
<p>תי"ח אע"ג דבעינן9 לאסתכלא בלבושא השתא האי קרא הכי קאמר10 דב"נ אזיל בהאי עלמא ויהיב ליה</p>	<p>בא וראה, אף על גב שרוצים להסתכל בלבוש, כעת פסוק זה כך אומר, שאדם הולך בעולם הזה ונותן לו הקדוש ברוך הוא</p>
<p>קנו/א8168</p>	<p>עושר כדי שיזכה בו לעולם הבא, ותשאר</p>

¹ נראה שהיו אומרים וחוזרים ואומרים לכל הבא לשמוע ואמר שימנעם מאותם הדברים, ואפשר שאל הנבואה קאמר כיון שנבואתם על ידך כדכתיב ואצלתי מנע מהם נבואתם ולא יאמרו עוד דברים כאלה, והשתא ניחא אומרו מי יתן כל עם ה' נביאים וכו' כ"ש שאסוף רוח נבואתי מאלו המוכנים לקבל (אור יקר).

² נשמר ממאי דתרגם אונקלוס אסרנון לשון כלא (אור יקר).

³ ולכך היה בידו להוסיף או לגרוע, והיינו דברי ר' יהודה ששאר נביאים כשפירו וכו' כענין שאור הלבנה מאור החמה ממש, ובהמנע אור השמש מהלבנת תחשך אורה כן ענין הנבואה לנביאים (אור יקר).

⁴ ר"י פליג וס"ל שמלבד שהוא גדול מהם אלא כלם צריכים אליו וזולתו אינם משיגים כלום (רח"ו).

⁵ יצר הרע הכולל כל צד החומר (אור יקר).

⁶ כלומר וטעם רעתו מפרש הפסוק השני (אור יקר).

⁷ שהרי אוכל ממנו כל תאוותו דכתיב איננו חסר לנפשו שמורה שנהנה ואוכל (או ריקר).

⁸ דרך משל (אור יקר).

⁹ כלומר שצריך גם כן שנתקן דבריו על דרך הפשט (אור יקר).

¹⁰ פ' אע"פ שצריך האדם להסתכל לפרש פשט הדברים הנק' לבוש. פסוק זה עיקרו הוא פ' זה שהוא מתלבש ונעלם כתוך הלבוש (מ"מ).

793

<p>וישתאר לגביה קרן 1 מאי קרן ההוא דאיהו קיים דאיהו אתר לאתצררא ביה נשמתא בג"כ בעי לאשארא אבתריה (נ"א עותריה) להאי קרן והאי קרן יקבל ליה בתר דיפוק מהאי עלמא בגין דהאי קרן הוא אילנא דחיי 2 דההוא עלמא 3 ולא קיימא בהאי עלמא אלא ההוא איבא דנפיק מניה וע"ד איבא דיליה אכיל ב"ג דזכי בהאי עלמא והקרן קיימא ליה לההוא עלמא למזכי ביה 4 בחיין עלאי 5 דלעילא 6</p>	<p>אצלו הקרן. מהי הקרן. אותה שעומדת, שהוא מקום לצרור בו הנשמה, בגלל זה צריך להשאיר אחריו [עושר] לאותה קרן, וקרן זו יקבלה לאחר שיצא מהעולם הזה. משום שקרן זו היא עץ החיים של אותו עולם, ולא עומד בעולם הזה אלא אותו פרי שיוצא ממנו, ולכן אוכל האדם פרו שזוכה בעולם הזה, והקרן קיימת לאותו עולם, לזכות בה בחיים עליונים שלמעלה.</p>
<p>ומאן דסאיב גרמיה 7 ואתמשך בתר גרמיה וליתיה חסר לנפשיה ולגרמיה כלום וההוא אילנא אשתאר 8 ולא שויה לקבליה בדהילו ולקבלא ליה לעילא כרין (קהלת ו ב) ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו ולמזכי בההוא עותרא ודאי איש אחר יאכלנו כד"א יכיל וצדיק ילבש בג"כ בעי בר נש למזכי במה דיהיב ליה קב"ה לההוא עלמא וכרין אכיל מיניה בהאי עלמא וישתאר לגביה ההוא קרן לעלמא אחרא למהוי צרורא בצרורא דחיי אמר רבי יוסי ודאי</p>	<p>ומי שמטמא את עצמו, ונמשך אחר עצמו ולא מחסר לנפשו ולעצמו כלום, ואותו עץ נשאר ולא שם אותו מולו ביראה ולקבלו למעלה, אז ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו, ולזכות באותו עושר ודאי. אדם אחר יאכלנו, כמו שנאמר "יכין וצדיק ילבש", בגלל זה צריך האדם לזכות במה שנתן לו הקדוש ברוך הוא לאותו עולם, ואז אוכל ממנו בעולם הזה, ותשאר לו אותה קרן לעולם אחר, להיות צרור בצרור החיים, אמר רבי יוסי ודאי.</p>
<p>תו אמר רבי יוסי כתיב אם ככה את עושה לי הרגני נא וגו' וכי משה דאיהו ענו מכל בני עלמא בגין דשאילו מניה ישראל למיכל מסר 10 גרמיה למיתה אמאי א"ר אבא האי מלה אוליפנא ורזא עלאה איהו משה לא אבאיש קמיה ולא שאל למיתה על דשאילו ישראל</p>	<p>עוד אמר רבי יוסי, כתוב "אם ככה את עושה לי הרגני נא וגו'", וכי משה שהוא עניו מכל בני העולם, משום ששאלו ממנו ישראל לאכול מסר עצמו למיתה למה. אמר רבי אבא, דבר זה למדנו, וסוד עליון הוא. משה לא הרע לפניו, ולא שאל מיתה על ששאלו ישראל.</p>
<p>ת"ח משה אתאחד 11 והוה סליק 12 במה דלא אתאחד נביאה אחרא (דהא אחיד צדקה הוה)</p>	<p>בא וראה משה נאחז, והיה עולה במה שלא נאחז נביא אחר (שהרי היה אחוז</p>

1 פ' שאוכל פירות בעו"הו והקרן לעו"הב. והקרן דהכא הוא היסוד כמ"ש בסמוך (מ"מ).
 2 בכאן משמע שהקרן הוא היסוד וכן משמע ברע"מ פ' ויקרא קרן ו' חומש דיליה ה' ואמר אתר לאצררא ביה נשמתא הוא יסוד (רח"ו). ולפי זה איבא דנפק מינה הוא מלכות. שממנה אוכל האדם הפירות בעו"הו (מ"מ).
 3 רוחניות הצדקה היא מלכות שעיקרא לעולם הבא, אמנם פירותיה שהיא משפעת למטה הם לעולם הזה (אור יקר).
 4 כדכתיב שבתי בבית ה' דהיינו מלכות, לחזות בנועם ה' דהיינו מהבינה שהם (אור יקר).
 5 ולא בתפארת לבד (אור יקר).
 6 בינה על דמעל (אור יקר).
 7 שנמשך בעושר אחר התענוגים (אור יקר).
 8 שלא נדבק בה על ידי מעשת הצדקה (אור יקר).
 9 ושיעור הכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר וכו' כדי לעשות ממנו צדקה ומצות. והוא לא עשה כן אלא ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה דהיינו תאות גופניות של העו"הו לכך ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו שימות ויקחנו אחר שיעשה בו צדקה ומצות. ועיין בפ' בשלח שתירץ שם תירוץ אחר (מ"מ).
 10
 11 בסוד נשמתו "וקנה חולקיה" במעשיו (אור יקר).
 12 בכל עת היתה מעלתו יותר ראשונה בנבואתו אחר כך בקבלת התורה, אחר כך בתפלותיו על ישראל, עד עתה כל ענייניו היו עולים ממדרגה אל מדרגה (אור יקר).

<p>ובשעתא דא"ל קב"ה למשה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים 2 חדי משה ואמר ודאי השתא ההוא שלימו בי אשתכח דהא בניני אשתכח מן לישראל כיון דחמא משה דאחררו לנחתא לדרגא אחרא ושאלו בשר ואמרי ונפשנו קצה בלחם הקלוקל אמר אי הכי הוא הא דרגא דילי פנים דהא בניני ייכלון ישראל מן במדברא הא אנא פנימא 3 ואהרן פנים 4 ונחשון בן עמינדב פנים</p>	<p>בצדקה). ובשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", שמח משה ואמר ודאי כעת אותה שלמות נמצאת בי, שהרי בגללי נמצא מן לישראל. כיון שראה משה שחזרו לרדת לדרגה אחרת ושאלו בשר, ואמרו "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", אמר אם כך זה, הרי דרגתי פגומה, שהרי בגללי יאכלו ישראל מן במדבר, הרי אני פגום, ואהרן פגום, ונחשון בן עמינדב פגום.</p>
<p>אמר ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרונג דחשיבנא נוקבא במכילא דילהא 6 (ואנא נחית מן שמיא דאיהו דרגא עלאה לנחתא לדרגא דנוקבא ואנא עדיף מן שאר נביאי עלמא וע"ד אמר ואל אראה (אחותי) ברעתי (כמת) ודאי לנחתא לדרגא תתאה כדן ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש 7 את שאיל אתר דמותא לא תבעי אתר (דא) דלא תהא פנים בדרגא דילך וע"ד כתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך דבלהו אינון דתמן אתאחדו) בסיהרא ובעי שמשא לאנהרא לה 8 וע"ד ושמתי עליהם בנין לאנהרא</p>	<p>אמר "ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג", שנחשבתי נקבה במאכלה [ואני יורד מהשמים, שהוא דרגה עליונה לרדת לדרגת נקבה, ואני עדיף משאר נביאי העולם, ועל זה אמר ואל אראה [אחותי] ברעתי [כמת], ודאי לרדת לדרגה תחתונה, אז "ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש", אתה שאלת מקום שמייתה לא תצטרך, מקום [זה] שלא תהא פגום בדרגה שלך, ועל זה כתוב "ואצלתי מן הרוח אשר עליך" שכולם הם שנאחזו שם. [בלבנה, ורצה השמש להאיר לה, ועל כך "ושמתי עליהם כדי להאיר</p>

¹ הוא התפארת נקרא גם כן צדקה והוא בסוד צדק ה' כד קבילת עלה דכורא אתקריא' צדקה, אם כן צדק היא נקבת בלי זכר, צדקת זכר ונקבה דהיינו נבואת משה רבינו ע"ה מהתפארת עם המלכות, והיינו וידבר ה' דבור מלכות יהו"ה התפארת (אור יקר).

² אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פגם, כמ"ש בפ' יחי (רמו ע"א) (וכן הוא בפ' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא בפ' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב), וכן בפ' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפי' (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

³ שהם דוחים התפארת ודבקים במלכות, (אור יקר).

⁴ שהוא שושבינא דמטרוניא לייחד אותה עם התפארת והם דוהים זכר ממנה (אור יקר).

⁵ שהוא נשיא שבט יהודה שהיא מלכות ודאי ושלמותו על ידי שם יהו"ה שבתוך המלכות שהיא דלת, והיינו שם יהוד"ה שבו כלול יהו"ה ד', ועתה שהם דוחים שם יהו"ה תשאר מלכות יהודה דלה ועניה, ולפי מה שמפרשת בפרשת חקת סי' ד' כי נחשון בן עמינדב דרועא שמאלא פשוט הוא שהיו פוגמין בגבורה, כי מי שדוחה הגוף דהיינו מרע"ה דוחה שתי הזרועות (אור יקר). עיין מ"ש בפ' בשלח שלא יקשה מ"ש שם חור וכו'. (מ"מ).

⁶ פי' שהבשר בנוקבא והמן הוא בזעיר ולכן אמר מר"ע ואם ככה שאתה נותן הבשר לישראל על ידי א"כ את עושה לי דהיינו שאני יורד לעלמא דנוקבא. וא"כ הרגני נא הרונג ואמ"ל הקב"ה אספה לי ע' איש וכו' שהע' איש שהם בעלמא דנוקבא על ידיהם יהיה הבשר. ואתה לא תרד מן המדרגה שלך. וזה הפי' של ר' אבא הוא הפך מר' יצחק דלעיל. דהכא מר"ע אין כוונתו על התלוננת ישראל. אלא לשם שמים שלא יפגם ממדרגתו וייחות לעלמא דנוק' (מ"מ).

⁷ כנגד שבע הספירות שבה שהיא בת שבע כנודע (אור יקר).

⁸ ור"ל שהזעיר מאיר למלכות ולכן גם אלו השבעים שהם במלכות ושמתי עליהם בנין לאנהרא מן שמשא (מ"מ).

<p>מן שמשא כנהורא דסיהרא (ס"א ובניני האי מיכלא דא לא) אתינא על ידא דמשה1 בנין דלא יתפגים2</p>	<p>מהשמש כאור הלבנה", [ומשום זה אוכל זה לא] בא על ידי משה, כדי שלא יפגם.</p>
<p>זכא החולקא דמשה דקב"ה בעי ביקריה עליה כתיב ישמח אביך ואמך וגו' ישמח אביך דא קב"ה ואמך דא כנסת ישראל ותגל יולדתך דא אימא דמשה דלתתא3 קב"ה רחים ליה יתיר מכל נביאי עלמא בלא אמצעי כלל4 (ס"א דהא משה אסתלק על כל נביאי עלמא בלא אמצעי כלל כמה) דכתיב פה אל פה אדבר בו והא אוקימנא בכמה אתר</p>	<p>אשרי חלקו של משה, שהקדוש ברוך הוא רצה בכבודו עליו, כתוב "ישמח אביך ואמך וגו'", "ישמח אביך" זה הקדוש ברוך הוא, "ואמך" זו כנסת ישראל, "ותגל יולדתך" זו אם משה שלמטה, הקדוש ברוך הוא אוהבו יותר מכל נביאי העולם ללא אמצעי כלל, [שהרי משה נתעלה על כל נביאי העולם ללא אמצעי כלל, כמו] שכתוב "פה אל פה אדבר בו" והרי בארנו בכמה מקומות.</p>
<p>ויצעק משה אל יי' (לאמר) אל נא רפא נא לה הא אוקמיה והוא רוא דשמא קדישא מחד סרי אתוון5 ולא בעא משה לצלאה יתיר6 בנין דעל דידיה למלכא לא בעי</p>	<p>"ויצעק משה אל ה' [לאמר] אל נא רפא נא לה" הרי פרשוה, והוא סוד השם הקדוש מאחת עשרה אותיות, ולא רצה משה להתפלל יותר, משום שעל שלו לא רצה להטריח</p>
<p>קנו/ב</p>	
<p>לאמרהא יתיר בנ"כ קב"ה בעא על יקרא דמשה7 ובכל אתר8 קב"ה בעא על יקריהון דצדיקיא יתיר על דיליה ולזמנא דאתי9 עתיד קב"ה למתבע עלבונא דישראל מעמין עכו"ם ולמחדי לון בהדוותא דציון דכתיב ובאו ורננו במרום ציון וגו' וכדין ובא לציון גואל וגו'</p>	<p>יותר למלך, בגלל זה הקדוש ברוך הוא רצה בכבוד משה, ובכל מקום הקדוש ברוך הוא רוצה בכבוד הצדיקים יותר על שלו. ולעתיד לבא, עתיד הקדוש ברוך הוא לתבוע עלבון ישראל מעמים עובדי כוכבים ומזלות, ולשמחם בחדות ציון, שכתוב "ובאו ורננו במרום ציון וגו'" ואז "ובא לציון גואל וגו'"</p>
<p>ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן</p>	

¹ פי' כמו שהמ' מאירה ממשא שהוא זעיר. גם אלו יקבלו הארה ממשא (מ"מ).

² קאי ארישא, למה הוצרכתי לע' אלו. בגין דלא יתפגים משה (מ"מ).

³ ואם תאמר אביו ממש היכן הוא ויש לומר דאתי מכל שכן מאמיה, ועוד אחר שאמר אב ואם עליונים שהם לנשמת מכלל נפיק אב ואם תתאין, ולא אמר ותגל יולדתך אלא לגלות על התחתונים, וכיון שבא להזכיר אחד מהן נקט אם דאתי אב מכל שכן כדאמרן (אור יקר).

⁴ שלא תיתת נבואתו מתלבשת בלבוש כענין מראות לשאר הנביאים שהיו מתנבאים על ידי אמצעיים, אמנם מרע"ה נשמתו עולה למעלה מכסא הכבוד ומשיג נבואתו בלי לבוש ובלי אמצעי למטת, ושאר נביאים היו מתנבאים על ידי אמצעיים לפי שלא היתה נשמתם עולה אלא להיכל אחד ושם משיגים נבואתם שהיה יוצא מלפני כסא הכבוד על ידי ההיכלות האמצעיים, ומרע"ה על ידי היכל ששי היכל הרצון היה משיג בלי לבוש אלא בסוד מדרגת האצילות, וסוד זה הוא סוד אצילות בריאה יצירה עשיה, כי נבואת הנביאים נבואת הבריאה המתלבשת כיצירה והיו משיגים לבוש היצירה והיו מעיינים להשיג מה שמתלבש שם, וכן האצילות שבתוך הבריאה שבתוך היצירה והיינו אמצעיים, אמנם מרע"ה היה בהיכל הרצון, ועם כל זה משיג שם מה שאור הספירות דאצילות הם מתפשטות שם, והיה דבק בנשמת הבריאה המתלבשת בבריאה ויצירה אמנם מעיין ומשיג בנשמה ממש, בענין שהיה משיג בעצם האצילות המתפשט בבריאה ויצירה, וענין זה מוכרח מתוך התיקונים ובפרשת פקודי ארחיב באורו בע"ה (אור יקר).

⁵ מתלבשות ב"א אותיות שיש במלות אלו אל' נא' ר'פא נא' לה (אור יקר). הם "א אותיות שיש באל נא רפא נא לה (רח"ו).

⁶ ושמא היה מעביר צרעתה מיד (אור יקר).

⁷ ואין ראוי להתפלל יותר כי יאמר הקב"ה וכי בשביל כבודך אני עושה ואתה מתפלל לפני (אור יקר).

⁸ ומעשה ירבעם עם הנביא יוכיח (אור יקר).

⁹ אינו תובע עלבון עבודתו שעבדו ע"ז ותובע עלבונם של ישראל (אור יקר).

זהר ויקרא חלק א'

הערות

ב ע"ב

ונבאר עתה בחי' הנפש שהם ד' חיות הקודש כי כל חיה היא בחי' נפש בכל היכל והיכל ודע כי כמו שהנפש מתחלק לכל אלו החלקים שנתבאר כאן כן ברוח ונשמה ומהם יובן זה ועיי' בפ' פקודי בהיכל ו' ושם תמצא שרזיאל הוא רוחא דהאי היכל ומניה נפקין י"ב נהורין כללות הרוח ומשם יצאו ד' חיות כלילין מ"ב אחרנין שהם בחי' נפש וכן נזכר בפ' בראשית דף מ"ב ע"ב וז"ל אינון י"ב נהורין סלקין ולהטין ומנציצו דילהון נפקין ד' חיוון ואינון ד' מתפרשין ל"ב וכו' שהם י"ב חיות הקודש שהם בחי' נפש. והנה הם ו' פתחים ד' כנגד ד' בחי' שהם ב' זרועות וב' שוקי' ששרש' בגוף ולגוף ד' פתחים להשפיע להם משרש' הנשאר בגוף שהם ד' חיות הקודש שכללו' ד' שרשים אלו נקרא גוף דוגמת יעקב דאפיק ד' דגלים והם הוא בעצמו וחד פתח' לעילא לקבל מן הדעת שבהיכל ק"ק שהוא שורש הת"ת הנקרא גופא ופתחא לתתא להשפיע ליסוד הרי ו' פתחין לו' סטרין. ובזה תבין היטב למה הת"ת נקרא ו' שבשם לפי שיש בו ו' בחי' ה' הם שרשי' שבגוף שהם ח"ו ג ונה"י שהניחו בו שרשם לקבל שפע ממנו ונמצא שהוא ו' בלא ראש ובחי' ראש שלו הוא סוד הדעת המשפיע עליו. סוף דבר ד' חיות הקודש הם שרשי' ב' זרועות וב' שוקים שנשארו בת"ת ומהם נעשה בחי' הת"ת ולכן אנו אומר' מיכאל בדרום וכו' וכולם בת"ת אלא ששרשם מח"ו ג וכו'. והנה ד' שרשים אלו שהם מיכאל גבריאל רפאל נוריאל כמ"ש בפ' פקודי דף רנ"ד ע"א ושם תמצא לפי האמת כי אוריאל במזרח הוא מאלו הד' שהם שרשי' שוקים וזרועות שבת"ת והם כוללים כולם אשר הם דוגמת הזרוע או השוק שהוא א' וכלל איברים הרבה והנה כל זרוע או שוק כ"א נחלק לג' חלקים כנזכר בפ' ויחי והם י"ב פרקין וזהו חילוקי הד' חיות הנזכר ל"ב חיות והם הנז' בפ' ויצא דף קמ"ט. ואמנם בפ' בהעלותך הם באופן אחר וכאן נראה כמו שכתוב בפרשת בהעלותך דף קנ"ז הרי הם י"ב חיות ומהם נחלקים ר"ו אותיו' שבשם ע"ב שכולם נכללין בת"ת כנזכר בתיקון ע' דף קל"ג כי שם מ"ב ברישא ושם ע"ב בגופא אלא שיש מהם ששרשם בחסד ומהם שרשם בגבורה אך מציאותם הם בת"ת ובוודאי כי בדוגמתן שם בת"ת כי יהי' במקומם כל אחד לפי מדתו אלו בחסד ואלו בגבורה ואלו הם י"ב ראשים ור"ו שתחתיהם הנזכר בפ' זו. כי אם תמנה תראה כי מיכאל תחתיו ד' ממוני' ותחתיה' ד' ממונים אחרים וכל א' ממונים שנים יש לכל אחד ואחד ממונים דסחרין ליה ג' לכל צד הרי כולם נק' מלאכים וכן בגבריאל ורפאל הרי ד' פעמים ג' הם רכ"ח שהם י"ב ראשים ותחתיהם ר"ו ממונים אמנם כל אלו נקרא' ממונים כי הם אברי הזרועות והשוקי' אך כ"א מאלו נחלק לכמה מלאכים שאינם נק' ממונים ולהם מספר ס' רבוא כי בכל דגל יש ג' שבטים ובכ"א סך כמה אלפים כנז' בפ' בהעלותך דף קנ"ז ריש' חדא עד אלף וכו' וכולם ס' ריבוא. והענין כי כמו ששורש הכל שהוא הת"ת והוא ו' ועולה ל"פ י' ריבוא לפי שאותו ו' נשפע מאות ס' ונעשה ו"פ י' ריבוא וכן הר"ו מלאכים הממונים הם עצמם נחלקים כן כי כללותן הם ע"ב שמהן כי הם י"ב ראשים וכל א' כלול מאות ו' הרי י"ב פעמים ו' הם ע"ב הנזכר. ואמר על י"ב שורה הנשמה שלה' שהוא גופא דת"ת דמלכות דאצי' הכלי הפנימי כנזכר לפי שכל אלו ההיכלות מהם בז"ו דבריאה הם המשמשין בחול ויש ז' היכלין עילאין שהם בא"ו דבריאה בסוד (זכריה ד ב) ז' וז' מוצקות כנזכר בפ' ויחי דף רמ"ז ע"א ונק' ז' סריסים אשר ישמרו את שבתותי כי הם עלמא דזכור' ואלו נק' ז' נעיות המשמשין בחול וזהו (דב"הי ב' ד ד) והים עומד עליהם מלמעל' שהוא גופא דשכינת' דאצי' כנזכר בפ' ויחי דרמ"א ולפי שז"א אינו שורה עליהם אלא באמצעו' המלכות לכן לא נזכר רק היא הים ועל כל זה אין ה"ם גופא דשכינתא דאצי' שורה עליהם שהוא הנשמה שלהם אלא על ידי הרוח שהו' רזיאל' כנזכר זה פשוט הוא.

ט ע"א

[איתא] בפרשת יתרו (דף סח ע"א) שכהן און חמוי דיוסף וכהן מדין חמוי דמשה כולא רזא חדא, ופירשנו שם בשם הרב זלה"ה, כי כהן און הוא יסוד זעיר דקליפה וכהן מדין יסוד אבא דקליפה, ועיי"ש. ונמצא שבביאת יתרו לחסות תחת כנפי השכינה היה ממש לגד רשעת עמלק, כי אז הכניע אל הקדושה עיקרה של טומאה שבה היה עצם הכחשתו של (ג"א אחיזת) עמלק. ולכן תמה ואמר מאן יהיב בני יתרו הכא וכו', חדא ועוד קאמר, חדא איך חזרו בני יתרו להתערב עם עמלק שהיה מנגד שלהם, ועוד שאין לומר שישראל דחו אותם מביניהם כשלא גמלום חסדים, (רמ"ז ח"ב קצד ע"ב).

י ע"ב

א'. עי' עוד בתיקון קמ"א סע"ב וקמ"ב רע"ב, והובא בביאור היטיב בדברי הרב בסוף שער דרושי אבי"ע (הקדו"ש יד ע"ב). בשער הקדמות (דף עה ע"ג) והובא בע"ח (סוף דרושי אבי"ע) אמר שם כי הכלים והגוף דה"ס הנה הם העשרה שמות של ה"ס (ביאורים ח"א עג ע"א). נקרא כל האצילות כולו בשם הויה ב"ה, וכן בכל השמות כולם, וכמו שמבואר בזוה"ק (ויקרא יא ע"א וע"ב) וכן בדברי האריז"ל (בשער השמות). וכ"ז הוא מצד אורו המתייחד בהם, ונעשים חד עמו, אבל למעלה מאצילות הנה הוא אור א"ס פשוט בלי שום שם כלל (דע"ה ח"א נה ע"ב).

ב'. עי' ביאורים ח"ב נג ע"ב. הגילוי דכל אלו השמות כולם הנה הוא רק דרך ז"א ועי' התפשטותם בו לצורך גדולותו ועילוי וכן הנה הם כולם באותיות דהשם הו"ה ב"ה שהוא בז"א נודע כי כל גילויים הוא רק לצורך ז"א ולהאיר בהשם הו"ה שבו וכן גם השם אה"ה שבאימא הוראתו הוא אנא זמין לאתגלייא כמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) ור"ל דזמין לאתגלייא בז"א וכ"ז הוא כי לא"א עצמן אין עתה גילוי כלל כי כל מציאותם עתה בכל משך זמן דששת אלפים שנה דהעוה"ז שהוא רק שליטת דמ"ה וב"ן הוה כל המציאות דהאר"א (כללים ח"ב קל ע"ב).ג'. בבונה אין אחיזה להחיצונים כלל ח"ו, והיא יין המשומר בענביו, יין המשמח, הויה בניקוד אלהים, שהניקוד גימ' יין, וכמ"ש בפ' תרומה (קמז ע"א) ועי' בפ' ויקרא (י סע"ב) ופ' אחרי (סה ע"א) ופ' בשלח (סד סע"א) (דע"ה ח"ב קג ע"ב). הפנימיות שבה הוא הו"ה בצידי וכמ"ש בתיקונים דף קנ"א ע"א אבל החיצונית שבה הוא לעולם הו"ה בניקוד אלהים (כללים ח"ב קכז ע"א).

יא ע"א

עתה אני מתחיל להתגלות וזהו מ"ש ריש' שמלת אשר הוא ראש וכשהתחיל אבא להתפשט בו בעצמו ו"ק לפרצוף שלו שבתוכם יתגלה מציאות ז"א שכבר נודע שאבא לא הוצרך לעשות בפרצוף שלו ו"ק אלא לצורך ז"א שאם לא היה הוא בר"ק מהיכן יתהווה אח"כ (דף קע"א ע"א) לז"א אא"כ כשמתחיל להתגלות ו"ק בו פ' באבא וזהו אשר אה"ה שתחילת זה הגילוי הוא להתגלות מדרג' לדרגא ר"ל עד שיתגלה ממש למטה בהתלבשות בכלים דז"א ושם מתגלה שם הויה (זהר הרקיע). נראה שאמר כן באה"ה הג' וכבר אמרנו שכאן לא נחית לפרש הדברים כ"כ כי שם פ' שמתעברת במלת אשר אה"ה ואה"ה הג' הוא מוכן לצאת שהתחיל לצאת ראשו ר"ל כתר שבו שנק' אה"ה (איוב יט כו) ומבשרי אחזה אלוה שהולד מוציא מתחלה קצת מראשו שהוא הגולגולת וזה נקר' כתר ועדיין הוא סתים לפי שמציאות גילוי הוא הויה והויה אינו מתחיל אלא מחכמה שבו א"כ אעפ"י שהתחיל להוציא הגולגולת עדיין הוא סתים (זהר הרקיע). והנה אה"ה הראשון הוא על אימא עלאה הכלולה באות י', ופירושו הוא אנא הוא מאן דאנא, והיא כלא סתים כללא דכלא סתימא עלאה, ועליה נאמר (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, לא ידע אנוש ערכה (איוב כח יג), וכמ"ש כ"ז בזוה"ק (ויקרא דף יא ע"א) ובפ' אחרי מות דף סה ע"ב). ואה"ה הב' הוא על בחי' האימא דאות ה', ופירושו הוא אנא זמין לאתגלייא, וכמ"ש בזוה"ק שם, כי הרי היא עתידה להאציל את הזו"ן ולהתגלות שם בשמא קדישא. ואה"ה הג' הוא על התחלת האצילות דזו"ן, והתחלת הגילוי דהשם הו"ה ב"ה. הנה על זה נאמר אה"ה הג', כלומר השתא יפוק ויתתקן כולא וכמו שנאמר שם אח"כ השם הו"ה ב"ה, ועי' עוד בזוה"ק (ריש פ' בראשית דף טו סע"א ושם ע"ב) (ביאורים ח"א לו ע"א) יש בתבונה ב' בחי', כי בערך הזו"ן הנה היא ג"כ רק בבחי' שם אה"ה, אבל בערך הבינה הנה היא בבחי' שם הו"ה דס"ג (ביאורים ח"א לו ע"ב).

יא ע"ב

וטעם הדבר הוא כי כבר ידעת כי ה' ראשונה היא בינה אשר לעולם חכמה קשירה בה ואין ביניהם פירוד בסוד ונהר יוצא מעדן דלא אתפרשו לעלמין ולכן יכתוב תחילה אותה היוד בסוד החכמה הנקשרת עמה ואח"כ יכתוב כל צורת הה"א שהיא הבינה עצמה ובזה נמצא כי החכמה נמצאת בבניה וקשורה בה גם עי' הציור הנז' נמצא כי צורת הה"א נעשית בשלשה קוים ועל כן הג' קוים תחתונים הכוללים שם קצוות חג"ת נה"י הנרמזים באות ו' של הו"ה הנה הם הם הנרמזים ונאחזים וכולים בשלשה קוי הה"א הנז' בסוד חסד ונצח בקו ימין ות"ת ויסוד בקו אמצעי וגבורה והוד בקו שמאלי ונמצא כי השש קצוות הרמוזים באות ו' נאחזים בג' קוי הה"א ושלשה קוי הה"א מתפשטין ונמשכין ויוצאין מן הי"ד שבאחורי הה"א והרי בזה מקושרות יחד שלשה אותיות יה"ו ואח"כ יכתוב אות ו' של הו"ה הרומזת אל ברא ביכרא ז"א ואח"כ יכתוב הה"א אחרונה על דרך מה שכתב הה"א ראשונה אלא שהוא באופן אחר כי בתחילה יכתוב קו ימין של הה"א בצורת ו' עם ראש ואח"כ יכתוב קו ו' ו' עליון ויחברנה עם הו' הנז' ואח"כ יכתוב קו השלישי השמאלי תלוי ועומד כזה ה'. וטעם הדבר הוא כמו שבהא ראשונה כותב תחילה צורת ו' באחורי הה"א לרמוז אל התקשרות חכמה עם בינה גם בה' זו תתא יכתוב תחילה צורת ו' בקו ימין של הה"א לרמוז אל התקשרות אות הו' עם הה"א חיבור ז"א עם נוקביה והרי על ידי כן נמצאת כל ד' אותיות הו"ה הזאת מקושרות ומחוברות ואל תטעה במה שכתבתי לומר שצריך שיניח צורת הה"ה על ד' הנז' נפרדות הי"ד והוא"ו מן הה"ה"ן אמנם הכונה היא שבעת שמתחיל לכתוב יכתוב על ד' הנז' ותכף אחר שכתב אות הו' בעוקף הה"א מאחריה יכתוב גג הה"א ותכף יתחברנה עם הו' הנז' וכן יעשה באות ה' שניה ועיין בדף רפ"ט ע"ב באדרת האזינו (שער מאמרי רשב"י). עי' פל"ח (שער התפילין פ' ט"ו ס"ז בארוכה) (הקדו"ש לה ע"ד).

יז ע"א

א'. עי' ע"ח סנת"א ז: סוד אמ"ש וי"ה הם ג"ר. וטעם הקדמת א' באמ"ש, כי גם (כי) כל הדברים מורכבים מאש מים ורוח, עכ"ז עיקר הכל הוא ע"י הרוח שהוא אות א'. לכן בזכר וי"ה, רוח מים אש, כי הרוח עולה על הכל, ואחרי מ' מים שהוא חסד, ואחרי ו' אש שהוא דין, וזהו אמ"ש. והנקבה בהפך ממש, כי בא ממטה למעלה והוא אש"ם והי". וכשהמליך אות מ', תחלה זכר מא"ש, וא' קודם אל ש', י"ה, והנקבה מש"א י"ה"ו. וכשהמליך ש', בזכר שמ"א, כי להיות שעיקרו ש' שהוא דין הקדים ש' אל מ', הי"ו. אמנם

זהר ויקרא חלק א'

להיות כי המים רחמים גמורים מן הרוח שהוא ממוזג לכן הקדים מ' אל א', אך הנקבה שא"מ ה"י.
ז"ל הלש"ו בביאורים: הששה צירופים דיה"ו והם: י"ה, י"ה, ה"ו, ה"ו, ה"ו, ו"ה, וה"י, והמציאויות שצר
בהם בנפש זכר ונקבה שהם: ראש, בטן, גויה. והנה לכאורה הרי נראה מכאן שאלו ה' צירופים, ג' מהם הם
בחי' זכר, וג' מהם הם בחי' נוק'. והיינו: י"ה, ה"ו, ו"ה, הם בחי' זכר, אבל י"ה, ה"ו, וה"י, הם בחי' נוק'.
אמנם הנה בספר יצירה (פרק א' משנה יג) בענין ה' צירופים הללו שהם בחי' ק, מבואר שם שהג' צירופים
י"ה, ו"ה, י"ה, הם בחסד נצח ת"ת, והוא לפי נוסח האריז"ל, וע"פ מ"ש בכונות לולב (דרוש ה) וכן הוא
ברע"מ (פ' ויקרא יז ע"א, ובפ' פנחס רמג ע"ב) אמנם לפי נוסח הגר"א בס"י שם, הם בנצח חסד ת"ת, וכן
הגיהה הגר"א ברע"מ פ' ויקרא הנז', ויתבאר למטה סברת כל א' בזה. והג' צירופים ה"ו, ה"ו, וה"י, הם
בגבורה הוד יסוד. ונודע הוא כי חסד נצח ת"ת הם כולם בחי' זכר, וגבורה הוד יסוד הם כולם בחי' נוק', כי
ת"ת הוא לימינא ויסוד לשמאלא, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יג דף ל ע"א) וצדיק נטיל משמאלא ועד"א
מימינא. וכן הוא נודע כי איהו בנצח ואיהי בהוד וכו'.

סברת הגר"א ז"ל מה שגורס בפרק א' משנה י"ג י"הו בנצח וי"ה בחסד, משום שכן הוא מוכח בענינינו
שהוא בפרק ג' משנה ח', שיה"ה הוא יותר חסדים מהצירוף דיה"ו. אמנם סברת האריז"ל הוא כי הגם
שבאמת הוה הצירוף דיה"ה יותר חסדים, עכ"ז אמר היטיב הספר יצירה לעיל פרק א' משנה י"ג כי י"הו הוא
בדרום, כי הנה הוא בסוד (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא שאמרו בזה"ק (תרומה קלג סע"א ופ' פקודי רכ),
ולכן אמר הס"י חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביה"ו, שהוא הגבורות שבחכמה כנ"ל, כי עי"ז יש קשר
וחיבור להמלכות נוק' להתחבר עם החסד, שזה עיקר תיקון דהמלכות וכמ"ש בזה"ק שם, ולית תקונא
דכסא אלא בחסד דאברהם, והוא ע"י שנחתם החסד בחותם דיה"ו שהוא הגבורה דחכמה, ועי"ז יש
להמלכות שהיא כלל הגבורות חיבור וקשר בהחסד, וזהו והוכן בחסד כסא, שנעשה הכנה בספי' החסד
להתקשר את המלכות עמו וכו'.

ב'. כאן אמר פי' נפלא, הנה מבואר בזהר כמה פעמים עולים בחולם ויורדים בחיריק, כי כשהיא למטה
תחתיו היא חיריק ולמעלה עליו חולם בסוד עטרת ת' ושוה לו היא ג"כ ו' כמותו, וז"ס א, י' למעלה ו'
באמצע י' למטה, וענה ואמר שז"ס א הוא אחד כי מבואר בתיקונים י' כליל תלת נהורין וכד י' השני
ושניהם כלולים באמצע והם י"ב והא' הכולל הוא י"ג, והוא אח"ד וז"ש בזהר שיה, ש ותלת נהורין כללין
באות א' בדורעא חדא בחד סטרא וכן בדורעא תנינא ו' באמצעיתא דכליל תרין דרועין כו' ע"ש היטב,
ואמר שז"ס שבי"ב צירופי הו"ה ג' ה' בראש ג' ה' בסוף ו' ה' באמצע הו"ה ודוק, והנה ראש המרכבה
הוא שם אה"ה וסוף הוא שם אדנ"י ושניהם גימ' אלהים וזהו ויחלוס והנה סולם (הוא י' אמצע סולם) דא
ו' והנה מלאכי אלקים דייקא עולים בו בו' כמ"ש בזהר ויורדים ודוק כי הוא נפלא כי כשהיא עולה היא
בסוד אה"ה (יהל אור).

יט ע"א

שמות יב ע"א ועי' בשלח נה ע"א ולקמן מג ע"ב קעד ע"ב ולעיל ז ע"א (לש"ו). מ"ש הרב בשער
הפסוקים (בראשית) בדרוש עץ הדעת, כי לא היה בז"א רק המוחין דמצד אימא בלבד, הכוונה הוא רק על
בחי' הבי"ע שבז"א וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב) ובכ"מ. ואותן הבי"ע שבו, הנה הם השורשים דכל
הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק
ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א)
(כללים ח"א קח ע"ג). עי' ע"ח שער התיקון (פרק א) ונתקן כל תחתון ע"י זווג דפ"פ דהעליון וכ"ז הוא עד
סוף פרצופי האצילות ואח"כ בהגיע למציאות ולתיקון הנשמות דבי"ע שהם נולדו מזווג הזו"ן דאצילות
(וכמ"ש בזה"ק שמות יב ע"א, ויקרא ז ע"א, יט ע"א, שלח קעד ע"ב, וע' עוד בהקדמת זוהר בראשית י"ג
סע"א) (כללים ח"ב קלו ע"ד). עי' ביאורים ח"ב מה ע"ג.

כח ע"א

א'. ר"ל דאין יכול להביא העולה עד שמביא חטאת כמ"ש משל לפרקליט כו' והענין כמ"ש דחטאת אין
מניח לעולה לסלקא עד דיתפרש החטאת ואמר והאי איהו חטאת כו' ר"ל חטאת לשון חסרון כמ"ש חטא
דכורא חטאת כו' וזהו חסרון לא יוכל להמנות (יהל אור).
ב'. ר"ל זהו חסרון שיוכל להמנות, והענין שע"י עולה סלקא וזהו עולה וחטאת יורדת למטה וזהו חטאת
ירידה וכיון דאתפרש חטאת מינה סלקא כו' (יהל אור).
ג'. ר"ל עשו איש שעיר כמ"ש לקמן ולכן צריכין בכל המועדים ור"ח שעיר לחטאת לכפר על טומאת
מקדש וקדשיו שמטמא החטאת המקדש ואחר שמתפרש בהאי שעיר שהוא חולקי' סלקא בעולת המועדים
(יהל אור).

כט ע"א

עי' תיקו"ז מ ע"ב: רזא דאלה"ם מלא י"ה ודא איהו (נ"א יה"ו) בינה ודאי. עי' בהגר"א בתיקו"ז לז ע"ד:
היא נקראת מליאה (פע"ח חג המצות ז), אלקים חיים (זהר ח"א לא ע"ב), מלא י"ה (זהר ח"ג כט ע"א), בינה

בן י"ה (אד"ז רצ ע"א), דכלילן בה'. ועיי"ש מ ע"ד: ה' זעירא גופא בית קיבול דכלהו, ר"ל דאלקים, מלא י"ה, ולכן נקרא ג"כ אלקים. ועיי"ש מ ע"ד: דה' עילאה הוא אלקים, מלא י"ה, כליל ה' נקודין בחושבן [גמ' של ה' נקודות פיתוחי חותם], וה' זעירא כליל להון בה' אתון דאלקים. ועיי"ש מו ע"ג: מלא י"ה (לקמן סג ע"ב), והן יה"ו דאז וימתקו המים כנ"ל בעץ החיים. ועיי"ש נא ע"ב: הוא [ז"א בתיקון] נק' מלא, אלהים, מלא י"ה מן או"א. ועיי"ש קכב ע"א: אלקים הוא מלא י"ה והוא יה"ו והיא מליאה מהם אותיות מליאה ועתה דום י"ה דומיה וכד אסתלק י"ה נשאר אלם.

מג ע"ב

סוד הצלם של האדם הוא סוד המלבוש של נשמת אדם, כי כמו שהלבוש הוא מתוקן כדמות הגוף כן הלבוש הנשמה בדוגמא דילה ממש, ויש לאדם ג' לבושים והם א' בצלם וב' צללים ואלו הם הלבושים הנזכר כאן בדף זה, וכל האיברים החקוקים בצלם הזה אותם שהוא צריך לתקן בגלגול הזה הם במספר והם נקרא ג"כ ימי האדם שהם ממשים כי הצלם והימים והלבושים הכל א' וכו' הצלם הוא לבוש הנשמה או לרוח או לנפש, והימים הם איברים וגידיים של זה הלבוש וז"ש בזהר תזריע וכו' וכמו שאיברי הנשמה עצמה הם מתחלקים ובאים בגלגול כל א' בזמנו בסוד ניצוצין כדמליק מנר לנר כנודע דכמה גופין אית לחד נשמתא כן הצלם מתחלק לכמה ניצוצין ויום א' ממנו אי זכה בו האדם נעשה דיוקן א' שלם בסוד תרי"ג מצות שכל מצוה אתכללית מתרי"ג וכל אבר כלול מכל איברים וכו'.

נ ע"א

תיקון גדול ועיקר גדול הוא כדי להחליש את הסטרא אחרא ולבטלה, לדבר בגנותה ולמאס אותה, והוא סוד מה שאמרו (מגילה כה ע"ב) כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעב"ז דשריא דכתיב כו', ומה שאמרו דשריא ולא אמרו שהוא מצוה, הוא משום שלא ירגיל אדם בליצנות וגם באמת, כי עוד יותר טוב הוא לבטלה בלבד לגמרי ולהתרחק ממנה, שלא לדבר בה ולא להרהר בה מאומה. והוא עוד יותר טוב הרבה, אלא שאם נתגלגל בה הדיבור ע"י איזה סיבה, אז הוא ענין גדול לדבר בזילותה וגנותה ולמאס אותה, וכמו שאמרה התורה (דברים ז כו) שקץ תשקצנו כו', כי הוא תיקון גדול להחליש את הקליפה ולבטלה, וכמו שאמר האריז"ל בכוונת עלינו לשבח (דף נ, ע"ש שמבואר כי ע"י שמדבר בגנותה וממאס אותה, הוא גורם חלישות גדול להקליפה ע"ש (דע"ה ח"ב צב ע"ב).

נז ע"א

וצריך אני לומר כי כשאדם נושא אשה שאז י"ה ביניהם שהם בסוד או"א, ואם זוכה לבן ובת אז יש לו כל שם הוי"ה, ומי שמת בלא בנים נשאר בבחי' י"ה שמשם מלכין דמיתו, שגם בחי' או"א ירדו לבחי' י"ה, וי' פעמים י"ה ק"י וד' פעמים ק"י כנגד ד' ע"ב דרפ"ח הרי גי' מ"ת. ולכן אמר חזקיה (ישעיה לח, יא) אמרתי לא אראה י"ה, והבן. ולרבי אבא זה היה עיקר עוונם ולכן אמר והכי הוא ודאי, פי' זו היתה סיבת מיתתם. ושיעור הכתוב הוא, בקרבתם לפני ה' וימותו, פי' הם היו מתים שלא היו להם בנים ובכל זאת מלאם לבם להקרב לפני ה'.

סו ע"ב

א' יו"ד אזיל ליו"ד יו"ד סליק ליו"ד. כן הגי' כמ"ש האריז"ל. והענין, כי כשרוצה ליתן בו המוחין, נסתלק יו"ד דז"א, לבוש דמוח חכמה דז"א, כמ"ש בס"ד פ"א {טז}. נהיר יו"ד בתרין אתיחד יו"ד בלחודוי כו', ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא כו', והוא שהולך לו אל אבא שהוא מקומו, שמוח חכמה הוא אתפשטות אבא, כמ"ש בא"ז (רפט ע"ב) אתגליף האי חכמתא וכו'. וז"ש יו"ד אזיל ליו"ד. ואח"כ עולה ברעו דמ"ס כנ"ל, וזהו יו"ד סליק ליו"ד, שהוא יו"ד דעתיקא, והוא בקרומא דאוריא, כמ"ש בס"ד וז"ש לעילא לעילא. [ואח"כ אותו יו"ד עילאה, מתכנש באלו ב' היודין שנתחיתו. וז"ש יו"ד מתכנש (בהדי) בהו] (יהל אור).

ב'

ר"ל שאלו הנ' שערים אוחזין באלף ותק"ע ר"ל ה' היא ת"ק והאלף של מילוי ה' הוא אלף הרי אלף ות"ק ומתפשטין בז' ספי' מבינה עד המלכות הרי ע' סליק ה' ואתעטר חמשין זימנין לנ' תרעין הרי נ' שערי בינה הם באימא עצמה וכשמתפשטין בז"א מתפשטות עד הוד הם ל' אחרים ומכים זה בזה ועולים אלפים ות"ק שערים. (זהר הרקיע). הן חב"ד, י"ה אלף, ות"ק ו' בהתכללות הדק [צ"ל ה"ק], ונוק' הוא שבעים, והכל נכלל בה"א. ה' ת"ק, א' אלף. ציור הה"א שבעת ימים תחת אמו (יהל אור).

עא ע"ב

והנה כל הביורור שאדם עושה בחייו, הוא במעשה המצות ובאכילתו, אמנם בפטירתו מזה העולם כשיצאה נשמת הצדיק מן הגוף, כי אז הנשמה היא בלי לבוש הגוף הגשמי, כי אז אין אחיזה לחיצונים בנשמה, ואז היא נכנסת בתוכם ומשברת הקליפות, ומלקטת כמה ניצוצות, הכל כפי כח הצדיק שמת, ומעלה אז בשעת מותו יותר מכל מה שהעלה בחייו. וז"ס מ"ש רז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם (ספר הליקוטיוס ויצא ליו'), ועיי' שעה"ג הק' א'.

עג ע"א
א'

פי' הז"א סתים שהוא מתלבש בתוך המלכות מהחזה ולמטה והמלכות גליא (מ"מ). כלל כל גילויי ית"ש הוא הכל רק כללות אור המלכות, אלא שנתפשט בה מגילוי לגילוי, אבל כולם הם רק עצמות אחד מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות, והוא מ"ש בזוה"ק בכ"מ פ' אחרי (עג ע"א) קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא, ופ' נשא (קמג ע"ב) שכינתא לעילא שכינתא לתתא, קב"ה לעילא קב"ה לתתא, עוד באד"ר (קמא סע"א) עתיקא דעתיקין וזעיר אפין כלא חד כו', וכן באד"ז (רצ סע"א) כל מה דאמינא דעתיקא קדישא וכל מה דאמינא דזעיר אנפין כלא חד כלא הוא חד מלה. והוא ע"פ מה שאמרנו, שהעצמות הוא אחד בכלום, מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות, וכל החילוקים הוא רק בבחי' הגילויים, כי התפשט בה מגילוי לגילוי, אבל כולם הוא רק אור המלכות וכנז' (כללים ח"א כ ע"א). עיקר האור הנה הוא נשאר מבפנים והוא המ"ה שהוא יותר עיקרי מהב"ן, וכל גילויי הנה הוא רק ע"י הב"ן, אבל הוא עצמו הוא מתעלם. סתים וגליא, ר"ל ע"י הב"ן וכמ"ש בספד"צ רפ"ד (כט ע"ב) ובזוה"ק פ' נשא (קמו ע"ב) ושם [ח"ג] עג ע"א קנט ע"א רפט ע"א (כללים ח"ב יט ע"ב). הגם שהוא עצמו הנה הוא נעלם, כי הרי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, עכ"ז הנה הוא מתגלה ג"כ תמיד ע"י הב"ן דענינינו, והוא אותן המ"ה והב"ן בסוד הוי"ה אדנ"י, שגילויי דהוי"ה ב"ה הוא ע"י אדנ"י, והוא סתים וגליא (כמ"ש בספד"צ רפ"ד (כט ע"ב) ובזוה"ק ח"ג עג ע"א, קמו ע"ב, קנט ע"א, רפט ע"א), כי הוא בעצמו סתים ומתגלה ע"י אדנ"י, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) כנודע (תיק"ז לג ע"ב). ולכן הנה הוה השם מ"ה הגם שהוא מלגו וכמ"ש אליהו ז"ל (תיק"ז יט ע"א) מלגו איהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארץ אצילות, ר"ל שהוא פנימיות כל האצילות וכל האצילות מתנהג עליו, והרי הוא רק בפנימיותו, ועכ"ז הנה נקרא הוא שם המפורש כנודע (תיק"ז ח ע"א), והוא משום כי הרי הוא מתגלה ע"י אדנ"י וכמ"ש הגר"א באד"א (דפוה"ח פ' תשא בסוד מסוה משה שמות לד לג). (כללים ח"ב לא ע"ג).

ב'

הענין כי האלף הוא בא"א כידוע, שלכן התורה מתחלת בב', בחכמה כידוע. ובא"א ג' רישין, והן סוד אמ"ש, שהן כללות כל האצילות, וכללות כל הפרצו', וכללות כל העולם, כמ"ש בזוהר (תרומה קנט ע"ב תיק"ז קכ ע"ב) ובס"י {רפ"ג}. ואמר בס"י {פ"ג} אש למעלה, ומים למטה ואויר בינתיים. ראש מאש, בטן כו'. שמים מאש, ארץ ממים כו'. וכן הוא כאן בג' רישין אלו. רישא עילאה גולגלתא מאש, וכאן אינו ניכר האש, רק למטה בז"א, כמ"ש בא"ר {קלה:} וא"ז {רצב:}, שכאן נכפין, לכן בז"א נק' גולגלתא תקיפא, ושם בו טלא דבדולחא, שבו תחיית המתים, בסט' דגבורה, ושם בוצינא דקרדוניתא. רישא תניינא הוא אוריא שהוא במקום רישא דלא אתיידע כידוע, והוא אור, ושם גניז רוחא, שורש אבא, כמ"ש בא"ז {רצב:} והאי אבא מרוחא דגניז בע"י. ורישא תליתאה הוא מ"ס, מים כידוע. והן רמוזין באלף בב' קוצין ווא"ו. קוץ העליון לרישא קדמאה, ושם בוצינא דקרדינותא, ששם ה"ג, שהן ה"פ פ"ר, שהן אלף ות"ה גבורו', כמ"ש בא"ר קל"ז ב', שלכן ג"כ כאן אלף ות"ה עלמין, והן כמנין א'ת"ה'. ורישא תניינא הוא אוריא, שהוא המבדיל בין מים עליונים ובין מים תחתונים, שהוא סוד הדעת, שג' רישין הן בסוד חב"ד, והן בסוד אר"א ז"ל, וזהו אוריא בסוד ז"א. שלכן הוא וא"ו דאל"ף, ובו גניז שורש אבא, שהוא ע"ב, שלכן בו ע"ב שמהו, וכן ע"ב שמהן הן ר"ו אתוון, שהן אותיות אור. רישא תליתאה הוא מ"ס, והוא קיימא דעלמין כלהו, ובו לילין הכל, ל"ב שבילין, ונהרין עמיקין נש"ב, ועשר אמירן שהן ז"ל דדעת, שמ"ס הוא כתר של כל האצילות, בחי' התחתון של כתר, וקוץ העליון של שם הוי"ה. ובכתר של כל עולם הוא שורש של כל העולם, שלכן ג"כ כאן כלולים כל העולמות. וקוץ התחתון של האל"ף כליל בקוץ העליון של יר"ד של השם. וכן קוץ תחתון של יר"ד בקוץ עליון של ה"א. וכן בכלום. ואמר וסמכין דעלאין ותתאין. הן הסמכין דאות יר"ד, שכולם סלקי ברעו דמחשבה עילאה, שהוא מ"ס, כמ"ש בס"א דף ה' והוא קוץ הזה (יהל אור).

עט ע"א
א'

ע"י ספר הליקוטים (ספר תהלים - פרק צו): אהבה אני, מלת אהב"ה עולה י"ג, בערך י"ג בוסמין עילאין. אני, פירוש, שמקבלת הארה מכתר, כנגד האלף, ומהיר"ד כנגד חכמה. ולכן ה' היא באמצע, בערך בחינה שבה שהיא בינה. ובזה תבין סוד נפלא, נאמן אני ליתן שכר טוב לצדיקים וליפרע מן הרשעים, לפי שבינה יש לה ב' בחינות, הא' בערך מה שהיא מקבלת מכתר וחכמה, והא' בחינה שבה מקבלת שהוא נר"ן כפופה, המשכת הדינים ממנה. ולכן היא הוי"ה בנקודת אלה"ם, שומרה המשכת הדינים. ולכן כשרוצה לתת שכר, נאמן אני, לפי שנותנת מהארה שקבלה מכתר וחכמה. וכשרוצה ליפרע, נאמן אני, לפי שנותנת מבחינת הנר"ן, המשכת הדינים שבה.

ב'

זה תבין ממה שביארתי בפ' עקב בפסוק עשו להם מסכה כו' וארז"ל כי ק"ך קנטרין כמנין מסכה היו בעגל ההוא והענין הוא כי זאת המסכה היא סוד הקליפ' אשר מכוונת כנגד לאה העומדת באחורי רישא דז"א בסוד קשר של תפילין וע"ש ותבינהו (שער מאמרי רשב"י). הה' אותיות השרשיים עם הק"כ הרי הם קכ"ה והם כולם דינין, ומהם היו השמונה מלכים. והיה כל מלך ומלך כלול מקכ"ה דינין, וחי' פעמים קכ"ה הרי הם אלף, והם ג"כ סוד אלף יומין דחול שאמרו בזוה"ק (פ' פקודי דף רכז ע"א), ומשמם הוא ג"כ סוד

הקכ"ה זיני מסאבותא שאמרו בפ' אחרי (דף עט ע"א), וכן עשו את העגל מקכ"ה קנטרין של זהב כמ"ש בשמות רבה (פ' מ"ב סוף ס' ח') וכן בזוה"ק (פ' תשא קצ"ב סע"ב) (דע"ה ח"א ב ע"ב, ועי' דע"ה ח"ב י ע"ד).

ג'

כאשר הגוונין דעיינין הם מלוּבש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ"ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל, ועליו נאמר (במדבר יט ג) את משכן ה' טימא, ע' זוה"ק (בראשית נג ע"א) ופ' ויקהל (קצה רע"ב ורג ע"ב) ופ' אחרי (עד ע"א עט ע"א) ופ' בלק (קצו ע"א) (דע"ה ח"ב פח ע"ג), סוד ביאת נחש על חוה (שבת קמו ע"א), ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) רח"ל (ע' זוה"ק בראשית נג ע"א, אחרי עד ע"א עט ע"א, בלק קצו ע"א, תשא קצד ע"ב, ויקהל קצה ע"ב, וע' מאמרי רשב"י בדפוח"ח דף מ ע"ש בארוכה) (דע"ה ח"ב קה ע"ד), עי' זהר פ' נח (סד ע"א) ופ' בשלח (ס סע"ב) ופ' תשא (קצד ע"ב) ויקהל (דף קצה רע"ב ודף רג ע"ב) בלק (קצו ע"א) אד"ז (רצ ע"ב) (דע"ה ח"ב קנה ע"א), פ' בשלח דף ס סוף ע"א, וע' פ' נח דף סד ע"א, ופ' תשא קצד ע"ב, ופ' אחרי שם עט ע"א, ולכן הוא השעיר כדי להעבירם מעליה (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

פג ע"א

עי' לעיל ח"ב (כד ע"ב) אמרו דכד ברא קוב"ה לאדם מעפרא דמקדשא דלתתא אתברי מעפרא דמקדשא דלעילא אחייהיב ביה נשמתא. אמנם בפ' קדושים (פג סע"א) וכו'. והארי"ל בשער הצלם (פרק א) אמר כי אדה"ר היה מעפר גן עדן הארץ, אך אחר החטא נעשה מעפר העוה"ז. ושער מ"ן ומ"ד (סוף דרוש א) אמר שם כי קודם החטא היה גופו מיצירה ונפשו מבריאה ורוחו מנוק' דז"א דאצילות ונשמתו מז"א דאצילות והנשמה לנשמה מארי"א דאצילות, אך אחר החטא נעשה גופו מהעוה"ז, ונפשו מהעשיה (ר"ל מהאופנים שהם נפש הגלגלים, ומשם נמשך נפש האדם ג"כ) ורוחו מיצירה ע"ש. והענין בכ"ז כי נודע הוא שכל עולם ועולם הנה הוא כלול מכל הד' עולמות אבי"ע (ע"ח שער הפירצופים פרק ו), וישנם גם בעוה"ז בחי' אבי"ע. והיינו כי הגן עדן הוא מבחי' אצילות דהעוה"ז וכמ"ש הרב (בשער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד דף נד ע"ב) כי ג"ע העליון שהוא בעולם הבריאה הוא ביסוד דבינה המקנא בבריאה (ת"ז כד ע"ב, וע"ח מיעור הירח פרק ג), וג"ע התחתון אשר בעוה"ז הוא ביסוד דהמלכות המקנא בעשיה. ומקום בית המקדש הוא בחי' הבריאה שבהעוה"ז, והק"ק הוא בחי' היכל העליון ק"ק דהבריאה, ונכלל ההיכל ק"ק ג"כ באצילות כמ"ש בשער כסה"כ (פרק ב), וכן הוא בעוה"ז שהיכל קודש הקדשים הוא סמוך לגן עדן וכו', כל ארץ ישראל כולו שהיא בחי' יצירה שבהעוה"ז הרי היא מהד' ראשונות דהעוה"ז, ובפרט מקום המקדש והיכל קודש הקדשים, שהם בחי' אצילות ובריאה דהעוה"ז כנז', ובעת בריאת אדה"ר הרי היה עומד אז כל העשיה כולו בהד' תחתונות דעולם הבריאה של עתה ובהד' ראשונות דעולם היצירה של עתה, והיו הד' ראשונות דהעשיה במדרגת הד' תחתונות דהבריאה, וא"כ הרי היה מקום המקדש בעולם הבריאה, וזהו שאמרו כי אדה"ר אף על גב דגופא דלילה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, ור"ל כי הרי הגם שהיה מעפר דבית המקדש של העוה"ז, אבל כל העוה"ז הרי היה עומד אז למעלה, והיה מקום דבית המקדש של עתה למעלה בעולם הבריאה, וז"ש מעפרא דבי מקדשא לעילא (ולא אמר דלעילא אלא לעילא), כי הרי מקום המקדש שלנו הוא גופה היה אז למעלה במקום עולם הבריאה של עתה (דע"ה ח"ב כז ע"ב).

פח ע"א

פי' שהמלכות מתקיימת על ידי שפעו ולפי האמת היא עומדת עליו כי המלכות מקומה למעלה מנ"ה על היסוד (אור יקר). אע"ג דגנוז, יוצא [חומש] (חוט) החסד בכל יום, והוא ע"י חוט השדרה והוא אור בסוד אמ"ר (עי' ע"ח שער ט"ל פרק ה) (יהל אור). ח"ב קמט רע"א (לש"ו). אור המ"ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג"כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג"כ ביסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק וכו', והוא מאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הערת המוחין (פרק ט) וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ג' ד', ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסו ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב (כללים ח"א קא ע"ג).

צב ע"א

א'

פי' ששם הויה המחיה לכל האצילות כל אות ממנו כוללת כל האצ' והתחיל ביו"ד במילוי ואמר שג' אותיות יו"ד הם שלימותא דכולא ולפי שמחיה את הכל והוא בסוד עצמותא אמר שלימותא דכולא שאין בו דין אלא כולו רחמים והתחיל מן י' פשוטה ואמר ראשיתא דכולא י' עילאה דכולא תחלת הכל גוף ה' חכמה אבא עילאה דכולא רמז לקוץ ה' כתר עליון א"א שנכלל בקוץ הזה. ואפשר לפרש יו"ד ג' אתון פירוש כל האצילות והם ראש לכל האצילות שאף על פי שמתפשטים בכל האצילות עם כ"ז נשאר עיקרם ושרשם באבא והתחיל לפרש י' עיל' דכולא. פי' אע"פ שאמרנו שג' אותיות ראשיתא דכולא עכ"ז בערך האצילות שלשתן נק' עליונים אבל בהם עצמם יש עליון ותחתון שהי' פשוטה עליונה לכל ו' אמציעותא שלימותא ד' תתאה והראשון נראה עיקר (זהר הרקיע).

ב'

פ' כמ"ש בפ' ויקרא שהה' יש לה עוקץ של ד' כזה ה' הי' רומז לחכם בבינה שיכלל אבא עמה והד' רומז לבינה והו' שבתוך הד' רומז לז'ון ולרמזו שכל זה בצורת ה' וכלול בתוכה ה"א המילוי שלו בא' שצורתה יר"ד ורומז למה שהיה גנוז בה שיצא לפניו ונתמלא היא בסוד (נ"א: ביו"ד) החכמה שכמו שאבא היה כולל הכל ביחד ביר"ד במילואה כך עתה הבינה כלולה בכל וכל א' מתגלה מה שהיה בה' ואע"ג דא' הא אוקמוה שרומז לדבר נעלם הרבה שרומז לע"ק כנזכר הוא בעצמו אעפ"כ הכל א' שהמילוי לא בא ממה שניתוסף בבינה מאבא אלא ממה שניתוסף לו מע"ק וז"ש וכולא חד מלה (זהר הרקיע).

קט ע"ב

אותו האור הוא אורו ית"ש ממש השוכן בתוך הפנימיות דעולמות ב"ע בבחי' נשמה לנשמה (וכמ"ש ברע"מ פ' בהר קט ע"ב), ומזה האור מתפשט ונמשך כל התורה כולה אשר בה נברא ונוצר ונעשה כל העולמות ב"ע, וכן מתקיימים ומתנהגים רק על ידה (הקדו"ש יב ע"ד, ועיי"ש יז ע"ג), היחוד הזה גם עתה בכמה מקומות, ואין הכוונה בהם על מצב העולמות שעומדים בגילוי הזה גם עתה, אלא הכוונה הוא רק על ההעלם וההסתר שבהם שהוא פנימיותם וכח קיומם העיקרי, כי בהעלם והסתר הרי הוא ית"ש מקומו של עולם תמיד, הנושא אותה בכל מלואה, ורק עליו היא מתקיים ועומד, והוא בבחי' נשמה לנשמה רוחא לרוחא לכל מציאותה ומאורעותיה, וכמ"ש ברע"מ (פ' בהר קט ע"ב וכן בפ' וירא קט ע"ב) (דע"ה ח"ב מט ע"א), (עיי' מבוא שערים) (שערא פרק ב) במ"ש שם בענין מה שמבואר בזה"ק בכ"מ כי א"ס ית"ש הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וכמ"ש בפ' בהר (דף קט ע"ב) דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא כו' ומלגו דעשר ספירין כו' ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה כו' כו'. וכן בפ' פנחס רכ"ה ע"א איהו סובב על כל עלמין כו' איהו ממלא כל עלמין כו' ע"ש. הנה מבאר האר"ז במב"ש הנז' שהכוונה הוא על בחי' אור א"ס המקיף ועל הקו דאור א"ס הנמשך ממנו ומתפשט מבפנים לכל העולמות (ביאורים ח"א דף ה' ע"א), כל העולמות ב"ע, שהגם שהקב"ה הוא מחייה אותם ומקיימם ומנהיגם, וכל מציאותם וקיומם וחיותם הוא רק ממנו ית"ש, ע"ש שהוא מאיר להם בבחי' נשמה לנשמה כמ"ש בזה"ק (פ' בהר דף קט ע"ב, ופ' וירא דף קט ע"ב), עכ"ז הנה לא נעשו חד עמו ח"ו, אלא עומדים לעולם על תכונתם שהם רק נבראים נוצרים נעשים (ביאורים ח"א כו ע"ד), ועיי' ביאורים ח"ב פו ע"ד.

קיג ע"א

שמואל רבתי (פרשה ה') אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שאילולא אני כביכול אין הוא יושב בשמים, ע"ש עוד, וכן בספרי (פ' וזאת הברכה סי' שמ"ו). כי אלולא התורה שבהעולם הזה היה מתבטל כל גילוייו אשר באצילות ג"כ והיה חוזר לא"ס כמקדם, ורק ע"י עסק התורה וקיום המצוה שבהעולם הזה מעמידים כל גילוייו שבאצילות. והוא ענין העבודה צורך גבוה כנודע מכמה ספרי קדושי עליון, וכמו שהארכו בזה הר"מ גבאי בספר עבודת הקודש, והשל"ה, והנפש החיים, והוא כדי להעמיד את גילוייו למעלה. ועי' זוה"ק (פ' בחקותי ק"ג סע"א ושם ע"ב) וכל מה שהאדם מקיים ועושה רצונו ית"ש למטה, הנה הוא מקיים ומעמיד ומתקן ובונה את דוגמתו בשרשו ואורו אשר למעלה למעלה, ומכש"כ כשהאדם עוסק למטה בפנימיות התורה שהוא בענייני אור קדושתו עצמו אשר באצילות, שהוא למעלה מהתלבשותו אשר בהעולמות ב"ע, והרי הוא עוסק באור קדושתו עצמו בלי התלבשות כלל, והרי גדול העסק בענין הזה באין ערך וחקר (הקדו"ש ז ע"ב), כשיתגלה שמו הנה יתבטל ע"ז כל הרע כולה, ושעשע יונק על חור פתן כו' (ישעיה יא ח) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי [שהוא מלכות אדני הכולל כל המציאות דהב"ע כולם כי כולם הם ממנה] כי מלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט). וכן יתברך ויתגלה שמו ביותר וביותר עד שיתבטל כל העביות כולה וכל המסכים כולם, ויזדככו גם כל הב"ע כולן למדרגת האצילות שהוא שמו יתברך, ואז ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא), כי יתייחד אז אור א"ס ית"ש בהב"ע כמו בהאצילות, ויהיה הכל רק שמו לבד. ועל זה הוא כל התפילות והתהילות והברכות כולן וכל התורה והמצוה כולה, והוא סוד ענין העבודה צורך גבוה (דע"ה ח"א נו ע"ב), והנה נעשה בז"א ע"י התורה והמעשים טובים של הצדיקים ב' תיקונים: אחד, שיעורר הוא בא"א להאיר אליו ולהתייחד עמו, כי אין מעשה האדם נוגע לא"א עצמו אלא ע"י ז"א, ונעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים ההתעוררות בז"א לעורר יחודו בא"א. והתיקון הזה הרי הוא רק בדרך הכשר לבד, ע"ד הגשם והשלג היורד מן השמים והרוה את הארץ, שמכשירה לפתוח את כח יבולה אשר היה סתום בה מקודם. והתיקון הזה הנה הוא בסוד תנו עוז לאלהים. והתיקון השני הנה הוא בסוד ויעש דוד שם, שנעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים הגילוי דהאור עצמו למעלה. והוא כי באשר שכל התורה והמצוה וכן שורש נשמת ישראל הנה הוא רק משם, ר"ל מז"א, לכן הנה עולה בו כל מצוה וכל פעולה ומעשה אשר לשמו יתברך הנה עולה בז"א ליסודו הפשוט ולשורשו בקודש, ונעשית אחד בו, ויוצא בו ע"י אותו הפעולה והמעשה כחו לפועל, ומתגלה להאיר בו ע"י התיקון דהכשר הנז' את יחודו בא"א, ועומד בו מעתה כל אותן המעשים טובים שעלו בו ומאירים באור השכר שבהם, שהוא בהזיו והזוהר והנועם והעונג דאור השכר שבהם וכמו שהוא בא"א וכנ"ל (כללים ח"ב כב ע"ב).

קכא ע"ב

א'

עי' לעיל ח"ב קעג ע"ב: כנור דוד לא שכיך לעלמין אלא תדיר אודי ומשבח ליה למלכא עלאה וע"ד נותן זמירות בלילה. ועי' גר"א בתיקו"ז קכב ע"א: רוח הקודש דשריא בתוך פה האדם ודובר מאליו והוא רוח הקודש כידוע וזהו כנור דמנגן מאליו וזהו כנור דדוד דדוד דרגי' והוא ראש לכל בעלי רוח הקודש ובעבור שהלב הוא בצפון ומאזנא שמאלא דלבא נפיק הרוח ודפיקו לכן אמר רוח צפונות וז"ש וכל ערקין וורידיו כו' ולכן כל המזמורים הכל אומרים של דוד דהוא לבא דכלל ישראל ואדם כמ"ש בפ' משפטים וכל דפיקין הכל מיני' ולכן אנו ממתניין על ביאתו קול דודי דופק ובגלותא אני ישנה והוא בלא רוחא דמשיחא כמ"ש ע"ו ב' והאי רוחא דאסתלק איהו רוחא דמשיחא כמה דאתמר ואיהו רוח הקודש ואיהו רוח חכמה ובינה כו' ואמר כמה דאתמר דאמר שם דאיהו רוח אלקים מרחפת כו' וכמ"ש למעלה דדפיק ביה רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלקים בגין דהחשיתי כו': וז"ש ובגלותא דאסתלק כו' בפומא כו' דהוא רוח הקודש דשריא בלבא למנדע ובפומא לדבר מאליו והן ב' מיני רוח הקודש א' לדעת והב' היא למעלה ממנה בדבור וז"ש למעלה ק"ז ב' איהי פה כו' ואיהי לב כו'. ולענין מעלת חצות, עי' שעה"כ (דרושי תפילין דרוש ה דף ט ע"ג, ועי' עוד דרושי הלילה דרוש ד) והנה תיכף בהתחלת הלילה מסתלק הרשימו שלו ושלח כנז' וכבר נתבאר אצלינו בענין שכיבת הלילה כי זיוג של חצו' לילה הוא עם לאה לא עם רחל הנק' נוק' דז"א האמיתית ושם ביארנו ענין זה איך הוא כי הנה רחל נוקבא דז"א יש בה "ס והספ"י הי' שבה היא שורש עצמות שבה ואינה יכולה להתערב ולהתחבר עם לאה אמנם ה"ס האחרות הבאים לה ע"י תוספת אלו הם יכולות להתערב ולהתחבר בפרצוף לאה ועי"כ נגדלת לאה אחר חצות לילה בכל אורך ז"א כולו ע"י אלו ה"ס שלוקחת מרחל.

ב'

חמש כנפי ריאה - כמ"ש (חולין מז ע"א) חמש אוני אית לריאה [עי' רש"י חולין מה ע"א שכנפי ריאה הם אוני הריאה], והן ה"ס שמתפשטין בהן ג' תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא חח"ג, וב' משמאלא ג"ה, שת"ת נוטה לימינא כמ"ש לקמן (ל ע"א) (גר"א תיקו"ז כט ע"ב), דה' ה' כו' - אמירא מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא, ד' אותיות הו"ה, ור"ל ז"ש ברכי נפשי את יהו"ה, בינה (שם).

ג'

דע, כי יתרו הוא משורש קין, וחבר הקני הוא מיתרו. ולכן נקרא קני', לשון קי"ן. והנה קין הוא מעורב מ טוב ורע, ונברר אוכל מתוך פסולת ביתרו, ושם נתקן. ואז נפרד הטוב מן הרע, והרע הלך לקליפות [ואתו העם שנקרא קני - מ"מ], והטוב נשאר ביתרו. וזהו וחבר הקני נפרד מקין, כי בו נבדל ונפרד הטוב מן הרע של קין, שהיה מעורב בקין, וקני הכניס הקליפה לפנים. ולכן ארז"ל מקום שבעלי תשובה עומדים וכו', לפי שבעלי תשובה מכניסים הקליפה לפנים, וממתיקים אותה (ספר הליקוטם שופטים הובא במ"מ).

קכב ע"ב

ענין זה חולק עם המוסכם לנו בכל ספרי הזוהר וגם התיקונים כי אהבה היא בחכמה ויראה היא בבינה אבל הענין הוא במה שנודע כי שתי מיני יראות הן החיצונה והפנימית כי החיצונה היא יראה מחמת העונש והפנימית היא מ"ש חז"ל כי כל צדיק ירא לעלות אל מקום חפזת חבירו פן ישרף כמ"ש"ה כי על כל כבוד חופה וכן הענין הזה הוא בספירות עליונות עצמן כי כל אחת יריאה לעלות למעלה ממקומה פן תשרף באש חבירתה שלמעלה הימנה וכמ"ש בפ' בשלח כשעלה משה למרום שהיה אומר לו קמואל המלאך שלא היה יכול ליכנס בתחום הדרגיא"ל המלאך ולא הדרגיא"ל בתחום סנדלפ"ן המלאך פן ישרף זה באשו של חבירו הגדול ממנו: והנה ספירת הכתר אין בה יראה זו כי אין ספירה עליונה הימנה והיא העליונה שבכולן ואמנם הספירה הראשונה מכל עשר ספירות שיש בה זאת היראה היא ספירת החכמה לפי שיראה לעלות אל מקום הכתר הגבוה ממנה פן תשרף באש שלה ולכן היא הנקראת יראה פנימית אבל הבינה אעפ"י שהיא תחת החכמה אין לה יראה זו לפי שהבינה והחכמה זווגא חדא אינון וכחדא נפקי וכחדא שריין (דף כ"ט ע"א) ואדרבה יש בה בחינת אהבה כי היא אוהבת את החכמה ומתקרבת אצלה באופן כי החכמה נקראת יראה על כי יש לה יראה מלעלות אל הכתר והבינה נקראת אהבה על שאוהבת את החכמה אהבה גמורה ואמר כאן כי צריך שהאדם יקנה בו שתי מידות האלה. מדת האהב' את הש"ת הנרמז' בבינ' האוהב' את החכמ' ומדת הירא' הנרמז' בחכמה היראה מן הכתר כנ"ל. והואיל ואתא לידן לבאר ענין הירא' החיצו' והפני' נבאר עתה ענין תועלת האדם בהיותו ירא יראה הפנימית הנז' כי גורם שגם הקלי' יתיראו מלעלו' אל הקודש פנימה פן ישרפו וכאשר האדם איננו ירא יראה הנז' מלפני האלהים גורם אל הקלי' שיתבטל מהם היראה הזאת ויעלו למעלה ליינק שפע מן הקדושה וזהו סוד פסוק וטוב לא יהיה לרשע בצל אשר איננו ירא מלפני האלהים {ע"ד} כי רז"ל דרשוהו על התלמיד שאינו ירא מלפני רבו ואין בו מדת היראה ואמר כי הוא רשע העושה כן ולכן לא יהיה לו טוב כיון שנדמה אל הצל אשר איננו ירא מלפני האלהים והצל הזה הם בחינת הקליפו' אשר נאחזות בקי"ץ צרופי אלהים דקדושה שהם כמנין צ"ל והוא סוד צ"ל מ"ת אשר איננו מלפני האלהים. ועולה להתאחז בקי"ץ צרופי אלהים הנז' אשר הם בקדושה וכבר ביארנו זה בדרוש תיקון הגאון והליצנות וע"ש (ש' רוח הקודש דז"ז ע"א): אמר שמואל עוד מצאתי דרוש אחר במאמר הנז' להרב הגדול זל"ה וז"ל יוד יראה ודא איהי על רשיה דבר נש כו' ה' אהבה כו'. הנה כאן משמע כי אהבה ויראה הם אימא ואבא. וכן מצינו בס' התיקונים דאיצטרך ליחדא ליה לקב"ה בדחילו ורחימו. ואמנם במאמר אחר כתיב הפוכא והקדים רחימו לדחילו והענין ירצה דע כי האמת הוא

שאבא נקרא יראה שהוא מן הכתר שגבוה ממנו אבל אימא נקראת אהבה כי אין לה יראה מן אבא שהוא בעלה אבל יש לה אהבה עמו ואמנם בענין הייחוד צריך לקיים שתייהן כי בראשונה תיחד ותקדי' דחילו לרחימו ואח"כ תקדי' רחימו לדחילו וזה ביאור הענין כי הנה בתחילה תיחד להקב"ה בשכינתיה שהם ז"א ונוקביה על ידי דחילו ורחימו שהם א"א פירוש שכאשר תיחד לז"א ונוקביה צריך שתייחד בתחילה את אבא ואימא כדי שישפיעו המוחין לז"א ונוקביה וע"י כך יתייחדו ז"א ונוקביה גם הם ולכן צריך עתה להקדים דחילו שהוא אבא כי הוא המתחיל לתת המו' לאימא ואימא נותנת לז"א ונוקביה ואח"ך תחזו' ליחדם יחד שני לז"א ונוקבי' ע"י רחימו ודחילו ותקדים אימא לאבא והוא בסוד שמאלו תחת לראשי כו' כי הוא סוד החיבוק אשר בתחלתו צריך להמשיך אור דאימ' בשמאל דז"א כדי שיתחיל לחבק את נוקביה בבחינ' שמאלו תחת לראשי ואח"ך יכוין בדחילו שהוא אבא להמשיך אורו אל הימין חסד דז"א לקיים הז"א בנוקביה וימינו תחבוקני. אבל צריך שתדע כי בעוד ז"א ונוקביה אחור באחור אין צורך לזווגם על ידי חיבוק ונישוק משום דאז תרוייהו הוו חד גופא מחוברין בא מן הימין שהוא אבא הנקרא דחילו ואח"כ ונעשו שני גופים אז צריך להחזיר פנים בפנים על ידי חיבוק ונישוק לזווגם יחד. ואמר לי מורי ז"ל כי בהיות ז"א ונוקביה אחור באחור אז הזווג שלהם הוי (ע"ב) ברחימו ודחילו כי אין שם חיבוק ונישוק אך כאשר הוחזרו אפין באפין ויש שם חיבוק אז נקרא דחילו ורחימו לפי שאעפ"י שאמרנו כי לענין החיבוק צריך התחלת שמאלו תחת לראשי עכ"ז תחילת התעוררות בא מן הימין שהוא אבא הנקרא דחילו ואח"כ מאימא הנק' רחימו. ובזה תבין למה אדם הראשון נברא קודם ראש השנה והטעם הוא כי כבר הודעתך שאדם הראשון וחוה לא נבראו אלא ע"י זווג דאחור באחור ואז לא הוצרך חיבוק ונישוק כנז' ואחר שנברא אדם הוצרך להחזירם פנים בפנים לזווגם שנית כי בחינת פנים בפנים אי אפשר להיות אלא על ידי מעשה אדם התחתון כמבואר אצלנו בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה ולכן היה הזווג בסוד אחור באחור ואז כיון שנברא אדם הוחזרו פנים בפנים והוצרך החיבוק והנישוק ואז היה יום ראש השנה שהיא גבורה דז"א ונתקיים שמאלו תחת לראשי ואח"ך האיר אור אימא הנקרא רחימו בנוקבא דז"א ביום הכפורים. והרי נגמר בחינת שמאלו תחת לראשי ואח"ך בחג הסוכ' הוא הימין בסוד וימינו תחבוקני ואח"ך ביום חג ח' עצרת היה הזווג פנים בפנים כמבואר אצלנו בשער התפילות וע"ש: אמר שמואל עוד מצאתי דרוש שלישי לרב הגדול זלה"ה במאמר הנז' וז"ל 'י איהי יראה כו' ה' אהבה כו' ושם נמצאו מאמרים חולקים בס' התיקונים ובס' הזוהר אם יקדים דחילו לרחימו או איפכא. והענין הוא דע כי שם ביארנו כי בהיות ז"א ונוקביה פנים בפנים צריך ליחדא לון בתרין יחודים בקדמיתא דחילו ורחימו ואח"ך בסוד רחימו ודחילו אבל בהיותם אחור באחור אין צריך לימצא בהם סוד החיבוק כי מבטן אימא יש להם בחינת החיבוק ולכן אין צריך אז רק יחוד האחד לבד בסוד רחימו ודחילו ונמצא כי בבחינת א' הוא יותר מעולה הזווג בסוד אחור באחור כי הוא התדבקות דרוחא ברוחא בעצם ולכן גם בזווג פב"פ דז"א ונוקבא צריך להמשיך להם כח דא"א אשר עליהם אמר כחדא נפקי וכחדא שריין זה ע"י זווגא שציים שהוא להמשיך אור בא"א משני המזנות השמיני והי"ג שבדיקנא דא"א כי אז הוי זווגא שלים בא"א משא"כ בהי' מאיר בהם תיקון הי"ג לבדו דאז לא הוי זווגא שלים בא"א (שער מאמר רשב"י). לקיימא בהון פקודין דעשה וכו'. לשון זה קצת קשה באמרו 'י יראה ונדע כי ה' בחכמה רחמים מצד ימין ועל הה' אמר שהיא באהבה והיא בנינה שמאל אשר דינן מתערין מינה אבל הכל אמת כי הנה ידוע שיש יראה פנימית ויש יראה חיצונית יראה פנימית היא יראה מאהבה ויראה חיצונית היא יראה מעונש ובמ"ש רז"ל יובנו הדברים כי אמרו רז"ל ע"פ (ישעיה ד ה) על כל כבוד חופה שפ"א נכוה מחופתו של תבירו כי התחתון ירא לגשת לעליון דעשה וכו'. כן הדבר הזה שייך בעולמות ובנשמות ובספי' ובמלאכים יש ג"כ בחי' יראה זו כמ"ש בפ' בשלח שאמר קמוא"ל למשה שאינו יכול לכנוס במחיצתו של הדניאל וגם הדניאל אינו יכול לכנוס במחיצתו של סנדלפ"ון. גם בספי' יש בחי' זו חוץ מן הכתר שאינו ירא לעלות לא"ס כי הא"ס מלובש בו כנודע אך החכמה יש בו יראה לעלות במחיצת הכתר ולטעם זה נק' החכמה יראה. וא"ת הלא גם הבינה יראה לכנוס במחיצת החכמה ואיך נק' אהבה והתשובה כי להיות שא"א כחדא נפקין וכחדא שריין כי הבינה אוהבת להיות דבוקה בחכמה ולזה נק' הה' שהיא בינה אהבה ובערך זה נמצא כי יראה בחכמה ואהבה בנינה. הרי ידעת סוד יראה ואהבה פנימיות מה עניינה. ודע כי יש עוד יראה שהיא דומה לזה והוא כשהאדם עושה זה הנה גם החיצונים יראים לעלות ואם לאו ח"ו אפשר שיעלו למעלה ממקומם וז"ס מ"ש (קהלת ח יג) כצל אשר איננו ירא מפני אלה"ם כי כשאין לאדם יראת שמים אז גם החיצונים הנק' צ"ל מו"ת הנה אותו הצל עולה למעלה ויונק (זהר הרקיע).

קל ע"ב

@יש סתירה בע"ח אם ב' מזלין מסתיימים בשוה שהוא עד חצי הת"ת דא"א שהוא טבורא דליבא, או (ולהלן הוא שיטת הגר"א) שאבא כללית שהוא אר"א מסתיים עם מזל העליון בשליש עליון דת"ת שהוא טבורא דליבא שהוא הגומא שתחת הלב, והוא סוף החזה, ואמא כללית שהיא יסו"ת יחד עם מזל התחתון מגעת עד הטיבור שהוא סוף ב' שלישי דת"ת, ומיד אחר כך מתחיל הפרסא והכרס והמעיים וכו'. האר"י אמר כצד הרבאשון בגלל שכתוב באדרות שדיקנא דא"א שהמזל עליון מסתיים בלב, ושל ז"א מסתיים בחזה, והרי הם צריכים להיות שוים, ועוד באד"ר כתוב שב' מזלות מסתיימים בטבורא דליבא. מחמת השאילות האלה האר"י חידש כי טבורא דליבא אינו בגומא הלב שהוא בסוף שלישי העליון דחזה אלא הוא באמצע הת"ת ממש. אבל גם האר"י עצמו התקשה בזה ואמר 'ולא ידעתי מה וצ"ע', ומסיק כמו שכתוב בגר"א בסד"צ שמזל עליון עד טבורא דליבא, ותחתון עד טבורא דגופא, ומסוף האר"י שלפעמים מזל עליון יורד עד טבורא על ידי כפיפת הראש. אבל קשה למה במזל עליון דא"א כתוב שזה עד הלב, ובז"א כתוב שזה עד החזה, ולפי דברינו שהכוונה עד ליביה הוא ג"כ עד סוף הלב והחזה, א"כ מפני מה שינה הלשון ואמר בא"א עד ליביה ובז"א אמר עד

זהר ויקרא חלק א'

חדוויו, הלא שניהם שיעור אחד הם, שינוי זה אינו בכמות ושיעור המקום כי באמת שניהם מקום אחד הוא, אלא באיכות זה בפנימיות וזה בחיצוניות, שבלב מתקבץ כל הארת המוחין, עד שהוא שני למוח, אבל החוזה אין לו הארת המוחין אלא בה הוא ההתפתחות יסוד דבינה ונמשך תיכף כל אורותיה בלב. מזל עליון דא"א, שורשו מהדעת דא"א שהוא מהדעת דרדל"א ונמשך ומתגלה אורו בלב, שבו מתקבץ הארת כל המוחין דחו"ב, ובו מתייחד עם אורות הלב ומאירים זה לזה, ובזה נעשה הלב שני למוח, ומתייחדים זה עם זה. אבל המזל עליון דז"א, שהוא מתחת לפרסא דא"א, וכל הט' תיקונים שבו הוא מה שנמשך בו מהי"ג ת"ד דא"א אינו נמשך בו האור דהמזל עליון שבו בהלב עצמו בפנימיותו אלא רק בהחזה שהוא בחיצוניות הלב ולא אמר עד ליבא כי אין נכנס האור בפנימיות הלב שבו אלא רק מה שמאיר עליו מבחוץ, ואינו נקרא בו בשם מזל כלל משום שאין נמשך בו השפע העקרי מהמזל העליון דא"א אלא רק הארתו, וגם בו נעשה הלב שני למוח, רק ע"י התנה"י דבינה המתלבש בו. מה שהלב שני למוח, יש הבדל בין א"א לז"א, שבא"א הסיבה הוא מה שהמזל עליון מהנביעו דמ"ס, והוא מתפשט בלב ומאיר בו, וכן אבא ששורשו מאורא גם כן נכלל בלב כך, אבל בז"א הסיבה היא מה שהיסוד דבינה שהיא מהג"ר היא כללות כל הג"ר מתפשט העטרה שבה עד הלב. מוחין דראש נעשו על ידי עליית מ"ן שהוא עיבור שני דמוחין, והם לעולם נעלמים והוא המוחין שבראש רק בבחינת כח לבד, ויציאתם מהכח לפועל עיקרן רק בלב, והמוחין דלב נעשו על ידי התלבשות נה"י דבינה שמתלבשים בו על ידי פתיחת פי היסוד (כללים ח"א ענף ד' אות ה'), וע"י עוד סוף גלינות הלש"ו סי' ג' אות ל"ב).

קנ ע"א

והנה כל אלו הבתולים והחותמות אשר בהנוק' הנה הוא רק בזמן הקטנות, והם בלא זווג, וכדי להרחיק את אחיזת החיצונים וכוז'. אך כשמתגבר הרחמים ועולה ברצון המאציל ית"ש לזווגם וכדי להוציא שפעת חסדים על ידם, הנה ממשכים אר"א את אור החג"ת שלהם בהיסוד דנוק' ומתירים ופותחים את החותמות שבה. וכן מתקנים ג"כ את סוד הבתולים שבה, כי הרי כל אלו החותמות והבתולים הנה הם נעשים מהנה"י דא"א, כי ע"י הגבורות דהנה"י נמשך בה סוד הבתולים ונסתם פתחה בשני החותמות. אבל ע"י החסדים דחג"ת נתמעכו הגבורות דסוד דם בתולים ונמתקו, וכן נפתחו החותמות ונשלם הכלי דהיסוד שלה, וזה סוד מקדש אדני (שהוא היסוד דנוק') כוננו ידך (שמות טו יז), כי הוא נתקן ונתכונן ע"י הידים העליונים שהם החג"ת דאימא. וזהו סוד מה שאמרו בזוה"ק (בהעלותך דף קנ סע"א וכן בס"פ וילך רפו ע"א) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם, באר דא כנסת ישראל (יסוד דהנוק') שמשם הוא כל נשמות ישראל, חפרוה שרים דא אבא ואמא דאולידו לה, כרוה נדיבי העם אליון אבהן, ר"ל החג"ת דא"א, כי החג"ת נקראים אבות כנודע. ומ"ש "חפרוה", ר"ל על פתיחת החותמות, כי ע"ז נתגלה היסוד שבה, כי חפירה הוא לשון גילוי שנתגלה היסוד. ומ"ש "כרוה", הוא על מיעוץ הבתולים, כי ע"י אור החג"ת הנה נתמעכו ונמתקו (דע"ה ח"ב קכט ע"ד).